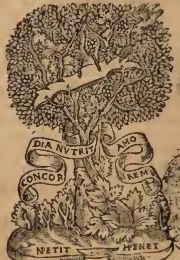
BIBLIOTECA NAZIONALE VITT. EMANUELE
69
4 F 44

69-4-F-44

LEGENDA.

15 35

OPVS AVREVM QVOD LEgenda Sanctorum vulgo nuncupatur, ad vetuſtorum exemplariū fidē accurate caſtigatum, & nō mediocri diligētia fratris Claudii de Rota, ſacræ Theologiæ ꝓfeſſoris, Ordinis prædicatorum (Additis aliquot Sanctorū Sāctarumq; hiſtoriis) auctius redditū, cū hiſtoria Lombardica, & duobus Repertoriis, quorum vnū ſingulares legendarum materias, alterū omniū legendarū huius operis numerū complectitur.

¶ Incipit tabula ſiue repertoriũ ſuper legen-das ſanctorum ſcđm ordinem alphabeti collecta. Et primo premittitur prologus extẽdens modum reperiendi materias contentas in diuerſis locis huius voluminis.

¶ Prologus in repertorium.

Quoniã ſicut dicit Iſidorus in libro de ſummo bono ad cõuerſionem ⁊ correctionẽ mortalium multũ pſunt exempla ſanctoꝝ: idcirco cogitaui ordinare ad vtilitatẽ peccatoꝝ ⁊ ꝯſolationem predicatoꝝ vnam tabulam per ordinem alphabeti ſuper legẽdas ſanctoꝝ compilatas per fratrem Iacobum de voragine Ianuẽſem ordinis fratrum predicatorũ ad hoc quod predicatores in ſuis predicationibus exempla magis cõuenientia citius ⁊ leuius inueniant. Nã multe pulchre legende ſunt in eis legẽdis que nunq̃ꝫ vel raro leguntur: tamen ſunt valde bone ⁊ inductiue ad penitentiã. Ordinaui aũt eam ſic. Quoniam in ea ponũtur omnia notabilia que de legendis collegi ſcđm ordinẽ alphabeti. Et poſt quodlibet notabile ponitur numerus qui demonſtrat legẽdam de qua ſumptum eſt illud notabile: ⁊ poſt numerũ ponitur litera que demonſtrat capitulum legende illius de qua ſumptũ eſt notabile qđ queritur. Deinde ponitur ſi opus ſit in qua particula illius capituli ponitur illud notabile: puta vel in principio: medio vel in fine: vel circa. Et plerũqꝫ noĩatur paragraphus; verbi gratia. Accipe primuꝫ notabile qđ dicit. Abſcõdita diuinitus manifeſtãtur qđ ſignatur. lxxxij. B. Deinde quere que legenda hoc numero deſignatur: ⁊ inuenies qđ eſt legenda ſanctorum Ioannis et Pauli: poſtea quere in corpore dicte legende literam B. que ſignificat ſecũdum capitulum qđ incipit ſic. Poſt hoc filius terentiani. Et ſic reperies legendam et partem ſeu capitulum legende de qua ſumptum ſit notabile: videlicet abſcõdita diuinitus manifeſtãtur. Exemplum aliud. Abſolutio ab excõmunicatione defunctis facta valet: quod ſignatur. xlvj. Quere legẽdam hoc numero deſignatã: et inuenies qđ eſt ſancti Gregorij. Poſtea in corpore dicte legẽde querẽ hanc literam K. vt in hoc regiſtro deſignatur que ſignat capitulũ ex quo ſumptum ſit illud notabile. Deinde quere. §. Legitur quoqꝫ. et reperies quod queris. Et ſic conſequenter faciendum eſt cum alijs.

¶ Nota ꝙ aliquando poſt notabile ſequuntur plures numeri: et hoc eſt quia illud notabile in pluribus legendis reperitur; quia in tot legendis quot ſunt numeri. Item aliquando plures litere diuerſe ſequuntur numerum: et hoc eſt quia illud notabile pluries in vna et eadem legenda inuenitur: ſed in capitulis diuerſis.

Incipit tabula alphabetica noviter emendata.

Abſcondita diuinitus manifeſtantur. Legenda.lxxxij.capitu. B.in princi.
Abſolutio ab excōicatione defunctis facta valet.xlvj. K.§.Legitur quoq₃.
Abſtinentia ſanctorum dura fuit.lv. E. cviij. B.clxxxiij. C.D.cxlj. B.
Abſtinētia lʒ maxia libidinē nō extiguit pēlt⁹.cxlj.B.
Abſtinentia penitentium debet eſſe magna.cxv.D. clxxij.B.C.D.
Abſtinentia impetrat optata.cxliiij. E
Accedentes ad altare ſex debent habere.clxxviij. C
Accuſatores peccatorum tres.j. K
Addiſcenda ſunt tria.v.circa finem.lvj. B
Aduentus chriſti eſt quadruplex.j. A
Aduentus chriſti opportunus fuit tripliciter.j. B
Aduentus chriſti vtilitas multiplex.j. C
Aduerſitatem iniuſte patienter portare magni meriti eſt.cxlvj.in medio.
Afflictio corporis continenda eſt.cxliiij. D
Agyos quare dicitur.lj.B.poſt medium.
Alemani innumeros romanos occidunt.clxxviij. P
Ale quatuor habende.lix. A
Alma redēptoris quos inſtituit.clxxviij. K.in medio.
Altare conſecratur ad tria.clxxviij. A
Altare ſpoliantes incurrunt penam temporalem.lxj. I.§.vir quidam.
Amabilem faciunt tria.xlj. In terpretatione.
Amatores mundi ſunt fatui.clxxvj. D.E
Ambroſius tria docuit auguſtinum.cxix.E.in princi.
Amicitia huius mūdi cito diſſoluitur.cx. B
Amici luctantur vt vnus pro alio moriatur.lx. D
Amici hominis tres ſunt.clxxvj. E
Amor proximi eſt cōplementum mandatorū dei.lx.B
Amor ſignaẛ p ignē triplici rōne.lxviij.F.in medio.
Amor habet triplicem vim.lxviij.F.poſt medium.
Amor duplex.cxix.H.§.Eo tempore.
Angel⁹ ad cuſtodiā hōis deputaẛ.cxl.E.§.Quarto hec
Angelus dei adiuuat ſeruos dei in tribulationibus ⁊ conſolatur dei ſeruos.lxxiiij.A.lxxv.B.xliij. B
Angeli ab infidelibus intuentur viſibiliter.cxxxj.B
Angeli dicuntur celum.lxvij. E
Angeli apparent in eccleſia.lxxxj.A.circa finem.
Angeli apparent in paſſionibus ſanctorū.lxxxiij. F.circa medium.
Angeli ſunt famuli ⁊ promotores hominum.ciij. A
Angeli ſanctorum animas deferunt.cxl.E.§.Quarto hec.F.§.Quarto honorandi.
Angeli cū demonibus ꝑ animabus pugnant.cxl. E
Angeli quot ⁊ quomodo animam defendunt.cxl. E
Angelorum nouem ordinū nomina ⁊ officia.cxl.C.§. Quarta apparitio.
Anima plus eſt diligenda ꝙ corpus.xvij. B
Anima in tribus locis corporis principaliter ſedē videtur habere.lj.
Aīe exeūtes a corpe quo vadunt.xxj.F.§.Cū quadā.
Aīe pro diuerſis cauſis apparent.clix.B.per totum.
Anime ſalus eſt fuga hominum.clxxvj. A
Animalia mortua a ſeruo dei vocata reſurgūt.ciij.C.D
Aīalia ſilueſtria beneficia recognoſcūt.cxlj.C. in pri.
Antiphone ⁊ pſalmi quando ⁊ a quo inceperunt cantari.xxxvj.A.in fine.
Antichriſtus oēs conatur decipere quatuor modis j.E.in principio.
Apoſtate peſſime finiunt.cxviij.A.per totum.
Apoſtolus thomas diuerſa ſuſtinuit.v. F
Apoſtoli potius elegerunt ſuum martyriū ꝙ idolatrarum interitum.clv.D.in principio.
Apoſtoli omnes ſanctos in quatuor excedunt.cviij. D
Apoſtolorum perſecutio facta eſt a romanis imperatoribus cauſa multiplici.lxv.A.circa finem.
Aqua benedicta expellit demonem.clxxviij. D
Aqua manuum ſeruorū dei cecos illuminauit.xlj. B
Aqua ſanctos ſuſtinet.xcvij.B.in medio.
Aqua libros ſancti balneare non potuit.cviij.D.§.Cū partibus.
Aquila quatuor habet ꝓprietates.clij.B.in medio.
Arrij officium fides ⁊ obitus.ciij. A
Arrianorum ⁊ fidelium dura cōcertatio.ciij.A.in principio.B.in fine.
Arbor perfida que virgini marie inclinauit.x.B.i fine.
Arma ſeruorum dei qualia ſunt.lv.H.in fine.
Ars malefica ſuper bonos nihil poteſt.cxxxv. A
Aſcenſionis xp̄i nouem vtilitates.lxvij.E.in medio.
Aſcendit chriſtus quadrupliciter.lxvij. C
Aſcendere diſtulit chriſtus quadrageſimo die triplici ratione.lxvij. B
Aſcendere volens indiget ſchala habēte quatuor gradus.clxvij. A
Aſpectus mundanus eſt periculoſus.lx. D
Auaritia abominabilis eſt abijcienda.iiij.B.lv. E
Auaritia ⁊ luxuria excecant hominem.vij. A
Aues bonos nō timent viros: ſed eis obediunt.cxliiij. E.in fine.
Audiuit chriſt⁹ opprobria ⁊ blaſphemias quadrupliciter.lj.A.§.Quinto ex eo.
Audire canium quandoq₃ inducit ad peccatum.cxix. C.poſt medium.
Baculus ſancti viri a demone defendit.cxv. D.§.apud. D
Baptiſmus ad ſanitatem corporis inducit. xxiij. D
Benedictio ſponſis danda.v.B.circa finem.
Beneficia recognoſcunẛ ab aīalibus ſilueſtrib⁹.cxlj.C
Bernardus cū fratribus ciſterciēſiū igrediẛ.cxv.C.D
Bernardus videns natiuitatem iheſu ſapiens eſt effectus.cxxv. B
Bibens ſine licentia ⁊ ſigno crucis demoniacus efficitur.cviij.D.§.exiſtente beato.
Bona pro malis reddenda ſunt.lv. C
Bonus poteſt dici quiuis tripliciter.cxxiij. A
Boni viri qñq₃ futura predicunt.cviij.H.§.Cum in.
Boni viri quicquid a deo petūt impetrant. cviij.B.§. exiſtente.
Bonis recedentibus fit vindicta a deo in malos.lv. E
Bonitatis ſignū eſt velle libentius vituperari ꝙ laudari.cxliiij.F.in fine.
Bonitatis ſignum eſt velle libentius ſubeſſe ꝙ preeſſe. cxliiij. F
Calix fractus oratione reintegratur. cx.B.§. cum autem.cxij.D.§.in eccleſia.
Campane quare pulſantur tempeſtate inſurgente.lxvj. E
Canaclarum oblatio a ſanctis acceptatur.lx.I.§.quedam comitiſſe.
Charitas mirabilis.vliij.D.§.cum autem.
Charitas pauperes nutrit.xlviij.A.§.poſt hoc.
Charitatis cedula a pluuia balneari nō potuit.cxv.D
Charitatem odit diabolus.xlviij. A.D

¶ Carnis tentatio ꝑ penam corporis fugatur.xviij.A.B
¶ Carnis motus accidit triplici de cauſa.xxj. E
¶ Carnis cruciatio eſt anime ſaluatio. xxv.D.lxxxviij.
B.poſt medium.
¶ Carnis ſtimulus oratiōe ſancti viri remouet̄.cxxiiij.
A.in fine.
¶ Carnis tentatio a demone in ſeruis dei excitat̄.xlviij.
B.cxliiij. D
¶ Caroli magni forme deſcriptio.clxxvij.K.poſt mediū.
¶ Caſtitas a ſnia mortis liberat.ij.D.§.quidā iuuenis.
¶ Caſtitas eſt amplectenda.iiij. C
¶ Caſtitas a ſpiritu ſancto cuſtoditur.vij. A
¶ Caſtitas in q̄nq̧ periclitari ſolet. clxviij.F.§.quarto.
¶ Cauſas amicorum audire eſt periculoſum: ſed extraneorum eſt ſecurum.cxix.G.in principio.
¶ Cella omnia docet.clxxviij. A
¶ Celebrare pro defunctis diabolo diſplicet.clix.B.in medio.
¶ Celum multiplex.lxij. C
¶ Celum triplicem habet proprietatem.clxv. A
¶ Ciborum corporalium non multū eſt curandū.cxix.E
¶ Cicatrices corporis chriſti ſeruare quinq̧ de cauſis.lxvij.D.in medio.
¶ Cicatrices reſeruauit chriſtus ⁊ inſignia paſſionis in iudicio triplici de cauſa.j. H
¶ Clauis petri diabolum ab anima repellit.cv.D.in fi.
¶ Clauorum dn̄ici corporis inuentio.lxiiij.E.§.verū cū.
¶ Clauſis ianuis domuz q̄nq̧ bonus homo intrat.cviij.D.§.cum quoddam.
¶ Clemens dicitur quatuor modis.clxvj. A
¶ Cogitationes impediunt ad ſalutē.xxj.F.§.antonius
¶ Cogitatio hominem inſenſibilem facit.cxix. M
¶ Cognoſcere cupiens chriſtuz ſe contemnit ⁊ humiliat cxliiij.A.§.quedam igitur.
¶ Commendata ſanctis feliciter gubernantur.iij. F
¶ Cōplexiōes hoīm ſunt quatuor.xxxv.A.§.q̄nta ratio.
¶ Concordia inter fratres ſemper eſt habenda.clxxv. A
¶ Cōcupiſcentia qualiter eſt refrenanda.cxv.D.in fine.
¶ Cōcupiſcentia carnis a ſigno crucis ſuperat̄.cxxxviij.B.ante medium.
¶ Confeſſio cordis non ſufficit ſine confeſſione oris quadruplici ratione.clix.
¶ Confiteri bonum eſt quia occulta diuinitus omnibus reuelantur.clix. A
¶ Cōfitētem chriſtum in preſentia diaboli reſpicit imago chriſti.clxv. E
¶ Confidere de ſe ipſo nullus debet.clxxiij. A
¶ Confidere in operibus ſuis nullus debet.clxxv. A
¶ Cōſideranda ſunt prius pctā ꝓpria ꝙ aliena.clxxiij.A
¶ Conſilium non eſt contra dominum.clxxvij.M.poſt medium.et.xxxix. E
¶ Conſiliatores mali puniuntur grauiter.xlvj.M.in fine.lix.A.poſt medium.
¶ Conſolator qualis habere dꝫ in guerris pctōꝝ.cxij.E
¶ Conſortium peccatorum eſt vitandum.ix.G.§.legitur
¶ Conſtantia maxime in tribus apparetur.lv. H
¶ Cōſtātia magna in fide ⁊ ſeruitio dei eſt habēda.lv.H
¶ Cōſuetudo quedā circa mortuos eſt obſeruata.xliiij.D
¶ Contraria cōtrarijs curantur.lxiij.F.poſt medium.
¶ Cōuerſatio fratrū debet eſſe ſicut prima die.clxxv.A
¶ Conuerſio ad deum debet fieri totaliter.xlvj. B
¶ Cōuerſio pctōris demonē cōtriſtat.cxlv.A.circa finē.
¶ Conuertentes ad chriſtū ab infirmitate ⁊ morte draconis vel morſu liberantur.lxij. A
¶ Cōuerti volētē xp̄s multiplr̄ ꝯſolat̄.liij.A.poſt mediū
¶ Conuertitur aliquando malum in bonum.clxxvj. E
¶ Conuertuntur aliq̄n multi exemplo vnius.cxiij. B
¶ Conuiuia vitare eſt tutum.cxix. E
¶ Corona clericorum quomodo inuenta ſit ⁊ quid ſignificat.xliiij. E
¶ Corpus proprium reunitum eſt anime.ij.G.cxliiij.D
¶ Corpus noſtrum affligendū eſt.xlvj.B.in medio.
¶ Corpus domini cū recidētib⁹ dari nō debet.clxxvij.O
¶ Corpus xp̄i verum eſt quod in miſſa conſecrat̄.xlvj.K
¶ Corpus xp̄i reduxit ad pacem quēdam nolētē.xlvj. I
¶ Corporis flagellatio a ſeruo xp̄i eſt appetēda.cxliiij.D
¶ Corporis afflictio eſtimari debet.clxiiij. D
¶ Corpora ſanctorum bene in patria reuerentur.lviij. E
¶ Correctio a malis oditur.cxxxj. A
¶ Crux chriſti venerari debet.xxx.C.xlix. A
¶ Crux chriſti eſt odorifera.lxiiij.A.⁊.cxxx. C
¶ Crux chriſti mortuos ſuſcitauit.lxiiij. D
¶ Crux xp̄i multos curauit.cxxx. E
¶ Crux xp̄i qualiter ab imperatore laudatur.cxxx. C
¶ Crux chriſti percuſſa multum ſanguinē effudit.cxxx.D
¶ Crucis ſignum demones odiunt ⁊ fugiunt.xlvj.K.et cxv.B.cx. C
¶ Crucis ſignum effudit venenum.xlviij. B
¶ Crucis ſignum carnis cōcupiſcentiā fugat.cxxxviij.B
¶ Crucis ſigno muniri debet oīs cibus.cxxx.C.§.refert.
¶ Crucis ſigno dracones humiliant̄.lviij.A.poſt mediū.
¶ Crucis ſignaculo obediūt elemēta ⁊ īfirmitates.lxj.C
¶ Crucis deuotio inimicos ſuperat.cxxv. B
¶ Crucis inuentor ep̄s ordinat̄.lxiiij.E.ante medium.
¶ Crucis lignum ante xp̄m ſex habuit defectus.cxxx.A
¶ Crucis lignum poſt chriſtum ſex habuit bonas conditiones.cxxx. A
¶ Crucis inuentor martyrio conſecrat̄.lxiiij.E.poſt me.
¶ Cruce inuenta diabolus lamētatur.lxiiij.E.in princi.
Decius q̄ꝺo imperiū obtinuit.cxij. B
Defunctis proſunt quatuor genera ſuffragiorum.clix. C
Defunctis orationes viuorum grate ſunt.clix.E.§.ꝙ grati.
Defunctis indulgētie valēt.clix.A.in fine.
Defunctis qualiter ſeptimum triceſimum ⁊ āniuerſarium dantur.clix.E.poſt medium.
Defunctis ſuffragia a bonis facta proſunt.clix. F
Defunctis nō proſunt ſuffragia facta a malis.clix. F
Defuncti qualiter ſciūt ſuffragia facta pro eis.clix.E.§.de quarto.
Defunctorum genus triplex.clix. E
Defunctos oratio amicorum ⁊ fidelium a penis liberat.clix.C.in principio.
Defunctis pnīa ꝑ eis facta valet.clix.A.ante finem.
Deridentes bonos viros grauiter puniūtur.cxxxj. E
Demon ſub ſpecie humana decipere conatur.ij.D.iij.D.§.cum autem.
Demon nititur impedire deuotionez ad ſanctos.iij.F.§.Vir quidam.
Demon fornicationis ſe victū viſibilr̄ cōfitetur.xxj. B
Demon ſe excuſans culpam fratribus imponit.xxj. A
Demon fugatur per tria.xliiij.A.clxxviij. A
Demon in figura angeli aliquando tentat.xliiij. A
Demon a muliere vituperatur.xliiij.A.circa finem.
Demon cuius forme apparet.cviij. G
Demonis mala multis.ij.D.§.cum autem apoſtolus.cxxxviij.B.§.vir quidam.
Demones viris ſanctis nocere non poſſunt.xlvj.K.lv A
C.xciiij.

Demones ſanctos viros timent.lv. A
Demones ſanctis aplis obediebant.v.F.cxviij. C
Demones ſctõs viros infeſtãt.xviij.B.xxj. B.C.D
Demones ad luxuriam incitant.xxvj. B
Demones plus manifeſtãt dieb⁹ dñicis et feſtiuis.lxj. I.§.mulier quedam.
Demones inuocantes ab eis affliguntur.xiiij.A.xj. K.§.vir quidam.
Demones pniam agẽtes multũ moleſtant.lxxxvij. B
Demones in morte penitere non permittunt.xciij. E
Demones in morte etiam ſanctos viros viſitant.cxv. F.clxij. H
Demones animã exutam a corpore ſequunẽ.cxxxix.A
Demones cõtriſtantur de cõuerſione pctõꝛs.cxlv. A
Demones ſidetuſſerunt ꝙ ad hominem non redirent. cvlij.§.vltimo.
Deſperatio eſt hominis tentatio.lxxxv. D
Detractores punit deus.lv.C.in principio.
Detractores iuſti patienter ſuſtinent.clxij.H.circa fi.
Detractores ⁊ infideles non ſunt audiendi.cxix.A.ante finem. D
Deus de maximis peccatoribus ſanctos magnos facit.liiij. D
De⁹ in tribulatiõib⁹ ⁊ morte ſemꝑ eſt redrẽdus.lxj. F
Deuoti ſanctis ab eiſdem iuuantur in morte.iij. C
Deuoti ſctis ab eiſdẽ in morte viſitãẽ.cxix.L.§.apud.
Diabolus a bonis perſonis vincitur.lxxviij. C
Diabolus plures perſonas necat.cv. C
Diabolus decepit ⁊ ad precipitiũ inducit.cv. C
Diabolus eſt ad nihilum redactus.xxj. D
Diabolus de quibus fratres tentat.cviij. H
Diabolus pniam agentes multũ infeſtat.xxj.B.C.D.
Diabolus trãſfigurat ſe in formã.xpi.clxij.D.§.quedã.
Diabolus viſitat morientes.lxij. E
Diabolus penitenti aduerſatur.clxij. B
Diabolus multa q̃ videnẽ mira operaẽ.lxxxiiij.C.D.E
Diabolum expellunt tria.xliiij. A
Dies perdiẽ in qua nullũ bonũ agiẽ.lxiij. H.circa finẽ.
Dies pctõꝝ nõ ſunt in vita hominis cõputandi.clxxv. F.Ante finem.
Diligentibus deum oĩa cooperanẽ in bonum.xciij. C
Dionyſius ſuum deuotum liberat de iudicio.clxxvij. H.§.circa.
Diſcordia ciuium facit demones exaltare.cxliiij.C.§. cum.
Diſpenſatores voluntatem defunctorum nõ complentes puniuntur.clxiij.F.§.Miles.
Diuitias ſpernere magni meriti eſt.xlvj.G.in princi.
Diuitias ſeruus dei recuſat.cl.B.circa principium.
Diuites ⁊ nobiles de quatuor ſunt ſpecialiter inſtruendi.lvj.B.circa principium.
Dominarum regula virtutum fuit paula.xxix. A
Dominica die laborantes quandoꝙ puniuntur.xxx. B.§.cum quidam.cxxxvj. C
Draco terribilis a ſancta muliere occiditur.c. A
Draco ſerui dei ſputo interficitur.cv.C.§.Narrat.
Ecclesia conſecratur quintuplici ratione clxxviij. B
Ecclesia ꝓphanatur ꝓpter tres.clxxviij. E
Ecclesia qualiter conſecratur.clxxviij. D
Eccleſia quedam ab arrianis miraculo eſt catholicis reſtituta.xxvj.A.in fine.
Eccleſia ſolẽnizet ſanctos aliquos veteris teſtamenti quadruplici ratione.ciiij. A
Eccleſia romana quando fuit ordinata caput eccleſiarum.clxxvij. D
Eccleſia ſpũalis qñ ⁊ qualiter conſecratur.clxxvij. F
Eccleſie reparatio multum deo placet.xij. D.F.Greg. quoꝙ.
Eccleſie per orationem ſerui dei aperte ſunt.cxiij. A
Eccleſiam cõſecratam immundi intrantes quandoꝙ puniuntur.xxiij. F
Eccleſia dũ miſſa cantatur exire non eſt bonũ.xxvij. F
Eccleſiarum raptores ⁊ eas offendentes puniuntur a ſanctis earundem.xxx. B
Eccleſias deſtruentes ſctĩ grauiter puniunt.clviij. F
Eccleſijs adiutorium impendendum eſt ne aliq̃d mali contingat.xxx. C
Elementa habent quatuor loca in humano corpore. xxxiiij.A.§.Tertiam aſſignat.
Eleemoſyna pauperibus nõ diuitibus eſt dand: .vj. A.ante finem.
Eleemoſyna prelatoꝝ pauperibus ſcriptis datur. B
Eleemoſyna etiam furore facta faciliter ad ſanctitatẽ perducit.xxvij.A.§.volens homines.
Eleemoſyna libera cum manu larga eſſe dꝫ.xxvij. C
Eleemoſyna diuitẽ vindemiauit.xxvij.C.circa mediũ.
Eleemoſyna que ꝓ chriſto datur ab angelo recipitur. xlvj.B.§.Quidam.
Eleemoſyna in morte demones fugat.cxij. E
Eleemoſyna temporalia augmentat.xlviij.F.in fine.
Eleemo.pauꝑi data a xp̃o reciperet.xlvj.F.cixxij. A
Eleemoſyna largiendo glorificat.cxij. A
Eleemoſyne defuncto proſunt.clix. C
Eleemoſyne exemplo.xlvj. F
Eleemoſynas a diuitibus acceptas dare pauperibus licet.xxvij. E
Eleemoſynas facere contemnentes aliquando grauiter puniuntur.clix. F
Eleemoſynarũ dñs per angelũ ſuũ qñ cõſolaẽ.xlvj.F.
Exalte dignitas eſt veneranda.cxxvj. F
Epiſtola xp̃i fuit magne virtutis.clv. A.B
Euangeliſte quatuor per quatuor facies deſignantur. clij. B
Excõicatio etiam pena eſt defunctis.xlvj. K
Excõicatio muſcas occidit.cxv.H.§.Cum quoddam.
Feria ſexta apparent viſiones quandoꝙ veraces.cvij. A
Feſta non celebrantes puniuntur.cxiij.G.§. Bubulcus.
Feſtiuitates ſanctorum ſunt ordinate multiplici ratione.clvij. B
Fides eſſe vera igne ꝓbaẽ.cj.A.cxxxix.A.circa finem.
Fides ſocijs non ſeruata meritum itineris diſſoluit. xciiij.D.§.Triginta viri.
Fidem in ſctis hñtes ab eiſdẽ adiuuantur.ij.H.iij. F
Fiducia eſt genitrix omnium paſſionum.clxxvj. A
Filius dicitur quatuor modis.lxxvj. A
Filij patribus in omnibus obedire debent.x. C
Flatus quadruplicem habet virtutẽ.lxviij.B.§.Tertio monſtratus.
Fratri offendenti ⁊ penitenti compatiendũ eſt.clxxj. A.§.Cum quidam.
Fratres ſancte viuẽtes raro loqui debent.xxj. E.F
Fratres patientes eſſe debent.xxj. G
Fratres aliquid ꝓprium retinere nõ debent.xxj. F
Frater quidam.xlv. K.§.legitur.
Fratres ſeruari volentes quatuor facere dñt.xxj. E
Fraudẽ ꝓximo faciẽtes puniunẽ.iij.E.§.vir quidã.
Frumentum famelicis diſtributum multiplicaẽ.iij.E

.§.Quodam tempore.
Fur quidam mirabiliter comprehenſus fuit.xlix.A.§.quidam vir.
Furantes de altari penam incurrūt temporalem.lxj.I.§.vir quidam.
Gaudiū mundi in lucrū conuertit.clxvij. M
Gaudium non eſt de ruina maiorum.xlviij.C.poſt medium.lv. E
Gaudere de ruina inimici eſt peccm̄.xlviij. C
Gentes diuerſe quales deos adorabant.clxxvj.H.ante medium.
Gloria mundi cito finitur.cv. A
Gloria laus et honor quomodo inſtitutū fuit.clxxvij.K.in fine.
Gloria patri et filio et ſpirituiſancto:quidam ſimoniacus dicere non potuit.clxxviij.N.in fine.
Gula et luxuria inducunt peſtem peſſimā.lxvj. A
Hereditas quō eſt diſpenſanda.clxxiiij. B
Herodes quomodo punitus fuit:de nece innocentium.x. D
Herodes antipas impunitus non abijt:ſed exilio damnatus fuit.cxx. B
Herodes agrippe finis malus fuit.cv. A
Hieruſalē deſtructio quō facta fuit.lxiij. E.F.G.H
Hieruſalem fames peſſima.lxiij. G
Hieruſalem quo tēpore a chriſtianis recuperata fuit.clxxvij.N.§.Sub hoc tempore.
Homo tres habet proprietates.clij.B.poſt medium.
Homo qualiter debet eſſe ordinatus ad deum proximum et ad ſeipſum.clij. C.D
Hoīes cogitant:ſed deus aliud facit et ordinat.xxx. C
Homo velle ſe fieri angelus fatuum eſt.clxxvj. A
Honores huius mundi ſunt fugiendi.xlvj. D
Honores impiorum cito finiuntur.cxxxv. B
Hore diei qualiter dicuntur.clxxviij.B.§.quarto cōſecratur.
Hoſpitio peregrinos recipientes exaltantur.cij.C.§.dum in britannia.
Humilitas eſt a deo multum accepta.cxx. C
Humilitas bonorum in morte fulget.lxxxij. F
Humilitas honores renuit.lv.B.ivij. C
Humilitas aduerſus demones preualet.xviij.B.§.dum aliquando.
Hūilitas diaboli laqueos euadit.xxj.C.§.quadāvice.
Humilitas conuicia patiēter ſuſtinet.xxvij. E.F
Humilitas non vult laudari.xlvj.E.in principio.
Humilitas verbis et factis manifeſtatur.xlvj. F
Humilitas peccatores ſanctificat.lxxxvij. A
Humilitas obedientie multa miracula operatur.cxxiij. D
Humilitas exaltari meruit et non credens a fulmine periit.cxxxvj.C.in fine.
Humilitas in celo exaltat.cxliij.F.§.Frater quidam.
Humilitas in ſeruis dei maxime lucere debet.clj. D
Humilitas in innocētia ſemp augmētatur.lxxxiij. E
Humilitas chriſti ſeptem fecit de ſanguine ſuo effuſiones vel virtutes.clxxviij. E
Iacobi minoris ſctitas et excellentia.lxiij. C
Ieiunabant iudei quater in anno.xxv. A
Ieiunium triplici ratione obſeruat.xxxv. A
Ieiunium ante paſcha obſeruatur quadruplici ratione.xxxiij. A
Ieiunium quatuor temporum obſeruatur multiplici ratione.xxxiiij. B
Ieiunia quatuor temporum quare illis tribus ferijs obſeruantur.xxxv.A.in fine.
Ignis excellit omnia elementa in tribus.lxviij. F
Ignis quatuor habet proprietates.lxviij. F
Ignis ſanguinem ſanctorum comburere non potuit.cxvij.in fine.
Ignes quatuor qui mūdum ſuccēdunt.cxxxix.A.in fi.
Ignes quinqꝫ qui ſuperari debent.cxij. I
Imperator primus xp̄ianus.cxij.B.§.eodem tēpore.
Indulgentie valent defunctis.clix.D.in fine.
Infamare aliquem eſt magnum peccatum.lxxxvij. B
Infamata fraudulenter per beatam virginem ab incendio liberantur.cxxvj. I
Infamantes aliquem penam incurrūt temporalem.lxxix.A.in fine.cxxix. B
Infamia purgatur per os infantis.clv.C.§.poſt hoc.
Infamia diuinitus purgatur.lxxxvij.B.poſt mediū.
Infamie pena patienter a ſanctis mulieribus ſuſtinetur.lxxix. A
Infernus octo pedes habet.ix.E.poſt medium.
Infideles videntes ſanctorum miracula conuertūtur lxj.G.§.Quidam iuuenis.et.§.apud.
Infirmitas corporis ſanitas eſt anime.lxxiij. A
Infirmitas corporis vitā in melius mutare vr̄.lxxiij.A
Infirmos ad mortem demones penitere impediunt.xc.§.Dum tres.
Infirmis memoriale faciendum eſt.cxix. C
Ingratitudo ab animalibus videtur naturaliter abominari.cxij. C
Inimici hominis domeſtici eius.clxxvij. C
Iniurias patienter ſuſtinentes merentur.cxlvj. A
Iniurias ſerui dei patienter ſuſtinent.clxxv. A
Innocēs per os infantis ab infamia liberatur.clv.C..§.poſt hoc.clxiij.A.§.Anno autem.
Inobedientia generat peccatum.clxxiij. A
Inuidia homicidium procurat.xlviij.C.§.preſbyter.
Inuidia malitias excogitatas facit.xlviij. C
Inuidia proximum occidit.lj. G
Inuidia inuidentem interficit.xlviij.C.§.Preſbyter.
Inuidia demones torquet.lv.C.§.Erant et.
Inuidia inſidiatur proſperitatem habenti.clxxvij. C
Ioannes baptiſta quare ſic vocatur.lxxx. A
Ioannes baptiſta quare pluſquam propheta dicitur.lxxx. C
Ioannes baptiſta nouem priuilegijs claruit.lxxx.C.inprincipio.
Ioannes baptiſta defenſor eſt longobardorum.lxxx.G.in fine.
Ioannis baptiſte laus ex quinqꝫ comprehendit.lxxx.C.§.Secundum ambroſium.
Ioannis baptiſte ſanctitas triplex habuit teſtimonium.lxxx. D
Ioannis euangeliſte veſtimentum punctum ſanguinem emiſit.xlvj.K.§.Quibuſdam.
Ioannis euangeliſte mater quomodo migrauit.lxv.A.circa finem.
Ioſeph ducis euaſio a morte.lxiij. I
Iracundia diſplicet deo et hominibus.clxxv.A.§.dixit iterum.
Iratus alteri dormire non debet.clxxv.A.in fine.
Iraſci eſt bonum et malum.clxxj. B
Iudicare de occultis alieni cordis non eſt bonum.cxliij. A
Iudicare aliquem de ſuſpitione malum eſt.xxvij. B
Iudicandorum quatuor erunt ordines.j. G
Iudicium antecedentia ſunt tria.j. G

Judicium concomitantia ſunt plura.j. F
Judicium habebit inſignia paſſionis chriſti ⁊ cicatrices in corpore triplici de cauſa.j. H
Juliani apoſtate origo vita ⁊ finis.cxx. C.D.E
Juliani apoſtate natiuitas et ſublimatio.lxxxij. A.§. verum.
Juliani apoſtate ſubleuatio ⁊ mors.xxx. E
Juramentum dare iuranti falſum eſt peccatū.cxx. B
Juramento facto petrus pro teſtimonio veritatis voluntarius expirauit.xlvj.L.circa finem.
Jurantes fraudulenter puniuntur grauiter.iij.E.§. vir quidam.
Jurare falſū volēs grauiter punit̃.lxxj.A.§.Adcius.
Juſtitia contra quecūq; ſeruanda.lv. D.G.H
Juſtitia etiā ꝓprio filio nō pepercit.xlvj.§.Fertur.
Juſtitia quō ſeruari debēt.cx.C.§.Cum quidam.
Juuenes qui a principio penitētie bene incipiūt bene finiunt.lj.B.lxxxix. A
LAchrymas deficere non debet.lv. E
Lachryma triplex.lj.A.lv.G.poſt me.
Lachrymatus fuit chriſtus tribus vicibus. lj.A.§.Quinto ex eo.
Laudari velle nullus dz.xlvj.E.in princip.
Laurus habet quatuor virtutes.cxij. A
Legentes ⁊ audientes ſecularia puniuntur.cxlj. B
Leo quatuor habet proprietates.cliij. B
Leo triplicē habet proprietatem.cliij.B.in fine.
Leo virginem quandam in virginitate defendit.cliij. A.poſt medium.
Letania duplex.lxvj. A
Letanie prime nomen triplex.lxvj. A
Letanie ſecunde nomen triplex.lxvj. A
Letanie in ꝓceſſione qualē ordinē ſeruant.lxvj. A.C
Letanie qualiter ſunt inſtitute.lxvj. A.B
Liber in quo magis eſt ſtudendum.cviij. H
Liber diaboli continet pctā hoim.cxix.L.in fine.
Libido et auaritia excecant hominem.vij.A.poſt medium.
Libidinē expellit cōſideratio aliene vite.clxxiij. A
Lilium triplicem habet proprietatem.clxv. A
Lingua tertia inter ſctōs ſeditionem facit.cxxxj. D
Linguā retrahens a bono cōuincit malum.lxiij. C
Linguam non refrenantes puniuntur.xlviij. F
Loca ſanctorum viſitandi mentaliter modus optimꝰ. lxj. K
Loca ſanctoꝝ nō reuerētes puniunt̃.cxj.A.in fine.
Longobardoꝝ aduētus in lombardiam.clxxvij. A
Longobardorum regis finis.clxxvij. I
Loquela mala etiā vera ⁊ manifeſta nō eſt bona.xxvij. F
Loqui malū de ſctīs periculū eſt corporis.lxj. F.G.H
Lucis proprietas.lxxij.A.clij. A
Lumē oculorū plorādo amittit̃.cxij.C.§.erat autem.
Lumen oculorū ꝑ baptiſmū recuperatur.cxij. C
Luſor quidam quomodo religionē exiuit ⁊ rediijt.cxv. G.§.monachus quidam.
Luſores a demonibus agitantur.lxj.K.§.vir quidā.
Luxuria oratione ⁊ penitentia ſanatur.ij. D
Luxuria penitentia duorum in vno purgatur.ij. D
Luxuria grauiter punitur.ij.D.§.Quidā iuuenis.vij. A.xxij. F
Luxuria expellitur per viſionem paradiſi et inferni. clxxvj.I.poſt medium.
Luxuria ⁊ comeſſationes incurrunt peſtem peſſimā. lxvj. M
Luxurioſus peſſime moritur.cxxxv. B
MAchometus.clxxvij. D
Magus dicitur tribus modis.xliiij. B
Magiſter nō dz eſſe nimis durus.xix. A
Male gentes a dracone ſubito occiduntur. lxij. A
Mala de bonis dicta credi non debēt.xxvij. B
Maledictio parentum timenda eſt.viij. F
Maleficia ſeruis dei nocere non poſſunt.clv. C
Manus ſacerdotis in miſſa oſculata peccatorem ſanat.cviij. E
Margarite proprietates ⁊ virtus.lxxviij. A
Maritus non natalibus: ſed moribus eſt eligendus. cxxix. A
Martyrium eſt triplex ſine ſanguine.clviij.D.§.ſecunda differentia.
Martyrium affectant ſancti.lxxxvij. A
Martyres imitādi ſunt in tribus.cx.B.poſt mediū.
Mater ioānis euangeliſte quō migrauit.lxv.A.in fi.
Matres dñt īducere filios ad ſeruiendū deo.xcvij. B
Matres in ſeruitio dei filio cōfortare debēt.xcvij. B
Mres filios ſemꝑ ꝓuocare dñt ad bonū.lxxxvij. A
Mres qualr̃ filios ab infantia educare dñt.cxl. B
Matrimonia facere non eſt laudabile.cxx. E
Medicina datur ab angelo contra vomitū.cxl. D
Medicina verboꝝ indiget habitans in curijs magnatorum.clxxvj. B
Memoria mortis habenda eſt.xxvij.D.§.audiens.
Memorare p̄terita peccata cū fletu.cxlvij. A
Mens perfecta tria debet habere.clxvj. A
Mentiri ſanctis periculoſum eſt.xxx. C
Mentiri nemo debet blādities indutus.lxiij. D
Michael multa mira opera facit.cxl. A
Miſſa in tribus linguis cantat̃.clxxviij.A.§.Scdo.
Miſſe ꝓ defunctis celebrate eos liberant.clix. B.C
Miſſe viuis et mortuis proſunt: ⁊ a periculis liberāt. clix. D
Miſſe inceptio tres varietates habuit.clxxvij. K
Miſſa libēter audiens magnifice honoratur.cxxvj. F
Miſſas ꝓ defunctis dicēdas diabolus īpedit.clix. C
Miſericordia virginitatē conſeruat.iij. D
Miſericordia temporalia multiplicat.iij. C
Miſericordia quomodo apparuit bono ioāni eleemoſynario.xxij. M
Miſericordia dei īmutat hoīem.xxviij.A.§.eius eñ.
Miſericordia in morte demonem fugat.xciiij.F.§.Dū tres.
Miſericordie ſeptē opꝫibus īſudare debemꝰ.clxiiij. D
Miracula que apparuerūt diuerſis temporibus. clxxvij.H.M.O.P.
Modus deceptionis ſarracenorum.clxxvij. C
Monacho volēti monaſteriū exire male ceſſit.cviij. D
Mons oliueti dicitur mons triū luminū.lxvij. A
Mors propria a viris ſanctis p̄uidetur.xlviij. H
Mors ſanctoꝝ plorāda eſt triplici de cauſa.lv.E.§.Tāte pietatis.
Mors ſctōꝝ ꝑſonis reuelat̃.xlvij.G.lv.F.lxj.L.§.In florentia.cviij.I.§.Fraterꝰ quidam.
Mors ſanctorū quare dicitur natalis.cx. A
Mors ſanctorum eſt pretioſa.xvij.C.xix. B
Mors ſanctorum eſt multum fructuoſa.lxj. E
Mors a ſanctis deſideratur.lj.E.F.lxxiij. A
Mortis tempore recordatur chriſtus amicorū.ix. I
Moritur homo citius quam credat.cxliiij.G.§.Inuitatus.
Mori potius eligitur ꝙ inimicis tradi.lxiij. F

Moriendi deſiderium debet eſſe in viris bonis.cxix. F.§.Laudabat.
Morientes a demonibꝰ viſitant.cxv.F.§.Infirmat.clxij. E
Moriuntur ſerui dei dulciter.clxiiij. K
Morientibus compaſſionem non detractionem impendere bonum eſt.xlvj. M
Mortuus ſeruus dei ſurgere non curat.cij. C
Mortuus ſurgere vocatus reddita ratiõe quieuit.cx. C.§.Cum quidam.
Mortua vocata reſpondit.cx.B.§.Vir quidam.
Mortui vocati in xp̃o reſpondent.cij.C.§.quadã vice.
Mortui meritis ſanctorum ad eorum eccleſias portati ſuſcitantur.cvij. E
Mortui aliquando apparent viuis.lxvj.L.§.vnde.
Mortui immediate ad iudicium rapiuntur.xlvj. M
Mortui qualr ſciunt ſuffragia ꝓ eis facta clix. E.in fi.
Mortuorum triplex genus.clix. C
Mortuorũ tribus gñibus aperit regnũ celorũ. clix. E
Mortuorum ſtatus quandoqꝫ viuis reuelatur.xxiij. E
Mortuos oratio amicorum a penis liberat.clix. C
Mortuis proſunt quatuor genera ſuffragiorũ.clix. C
Mortuis orationes viuorum grate ſunt.clix. C
Mortuis quare dies ſeptimus ⁊ triceſimus ⁊ anniuerſarius dantur.clix. E
Mortuis ſuffragia facta a bonis tñ proſunt.clix. F
Mulier ſapiens multa ⁊ glorioſa operatur.cxxix. A
Mulier plus mali põt ꝙ diabolus.lxxxvij. A.clxxvj. I
Mulieres cũ pſonis ſanctis ſctificant loquẽdo.cxv. F
Mulieres in habitu virili duram penitẽtiã fecerunt. lxxix. A.lxxxvij. A
Mulieres aliquaꝫ penam infamie portauerũt. cxxix. E.clxj.A.D.clxvij. B
Mulieres plꝰ alijs creaturis iuuenes ſeducũt. clxxvj.
Mulieres offendere non eſt bonum.clxxvij. E
Mulieres leuiter decipiuntur.lxxxvij. A
Mulierũ conſortia ſunt vitanda a bonis.clxiij.A.clxx. I.poſt medium.
Mulieribus ſerui dei loqui nolunt.clxxiij.A.cxv. F
Mundus habet quinqꝫ mala.xxj. A
Nardus habet duplicem virtutem.cxv. F
Natiuitas qñqꝫ reuelatur.vj.C.cxviij. A
Natiuitatem xp̃i videns ſapiẽs eſt effectus cxv.B.§.in ſacratiſſima.
Natiuitates tres corpales ſignificãt tres ſpirituales. cxxvj.E.§.Et nota.
Nauis obedit ſeruo dei.ciij.B.in principio.
Nobilis cõuerſus durã penitẽtiã facit.cij.A.per totũ.
Nobiles de quatuor ſunt ſpecialiter inſtruendi.lvj. B
Nomen domini noſtri ieſu chriſti inuocantes adiuuat de omnibus anguſtijs.clix. B
Nomen domini noſtri ieſu chriſti dulce eſt ad nominandum.clxxxv.B.in fine.
Nomen domini noſtri ieſu chriſti ab infideli inuocatũ liberat ab omni infirmitate.cxlix.A.xcv. D
Nomen domini noſtri ieſu chriſti ab infideli prolatũ cecum illuminat.xcv.D.in medio.
Nouitius de ordine recedere volens in oratione reuocatur.cviij. D
Nouitij in principio q̃d facere debeant.cxv. E.in fine.
Nouitij debent reſiſtere parẽtibꝰ eos tẽtãtibꝰ.cixxv. G
Nubes tres hꝫ ꝓprietates.lxviij. B.§. Monſtratus.
Obedientia debet fieri ſolo verbo prelati. cxxxiij. A
Obedientie perfectio magna.cixiij.C.§.Accedit. D B
Obediẽtie obediũt elemẽta.xlviij.C.§.placidus.
Obedientiam nõ ſeruantes a demonibus grauiter puniunt.xlviij.D.§.Clericus quidam.
Obediunt elementa ſanctis viris. lx.C.in medio.lx. H.in fine.
Obediũt predicatori aues.cxliiij.G.in fine.
Obediunt ſctĩs viris ſerpẽtes.cxxxv. A.circa mediũ.
Obediunt deo ſerpentes ⁊ non hoies.clxij.C. in fine.
Obedire nolẽtes ſanctis in viſione apparentibus puniuntur.xlvj.L.§.poſt mortem.
Obedire cõtra deum nullus debet.clxxvj. G
Ocioſitas fugienda eſt ⁊ oratio aſſumenda ⁊ labor. xxj.F.§.Antonius dum.
Octauianus auguſtus antonium expugnat.cv.C. in principio.
Odio vel amore vtrum dignus ſit neſcit homo . clxxv. in fine.
Offenſionis verba referre periculum eſt.cxx. E
Officium eccleſie a quo ⁊ quomodo ordinatum fuit. cxlj.D.in principio.
Officium ambroſianũ dimiſſum ⁊ gregorianũ ſolenniter diuulgatũ.clxxvij. K.⁊.xlvj.M.in pricipio.
Officij gregoriani vel ambroſiani diſceptatio ⁊ ſentẽtia lata cum miraculo.xlvj.M.in principio.
Oleũ quo reges frãcie inunguntur miraculoſe mittitur.cvj.B.§.cũ autem.
Opera hominũ qualia ſunt.clxxv.A.in fine.
Opera virũ deo placent neſcitur.clxx.A.in fine.
Opera hominis aſtant in iudicio ante deum.cv . D.§. Quod autem.
Oratio ab infirmitate liberat.ij.C.§.poſt.
Oratio cũ penitẽtia a luxuria ſeruat. ij.D.in pricipio.
Oratio debet precedere opera hominis.lx.H.§.refert helinandus.
Oratio precedens ꝑdicationem expellit infirmitatẽ corporalem.lxj.I.§.frater.
Oratio debet eſſe diſcreta vtiliſqꝫ anime.ix. E
Oratio de poteſtate diaboli eripit.xxvj. B
Oratio demones expellit.cviij.D.§.exiſtente.
Oratio male loquentẽ mutũ facit.lxj.L.§.cũ quidam
Oratio clauſas ianuas aperit ⁊ clauſis ianuis intrare facit.cviij.D.§.cum ad.
Oratio vas fractũ reintegrat. xlviij. A . in principio.
Oratio hominem triſtem conſolatur.cxvj. B
Oratio in aduerſitate facienda eſt.xix.B.§.in diebus
Oratio exaudita eſt a penitente peccatrice.cxvij. A
Oratio eſt maioris laboris ceteris virtutibꝰ.clxxxv. A
Oratione noua lingua loq̃ impetrat.xcv.C.in medio.
Oratione in neceſſitate acquiritur pecunia. cviij . F. .§.quadam.
Oratione panis multiplicatur.cviij.F.in eccleſia.
Oratione pluuia deſcẽdit.xlviij.H.§.quadam.
Oratione ſanantur infirmitates.v. D
Oratione ſctõꝝ delentur peccata.xxvj.C.cxxxv. B
Oratione ⁊ cõpaſſione peſtis ceſſauit.xlvj. D
Oratione ⁊ cõpaſſione fiunt miracula.xlviij. A.B.C.
Orationes ſanctorum ſanant corpus ⁊ animam peccatoris.xlvij. A.
Orationem ſeruorum ſuoꝝ deus exaudit.iv. C
Orationes peregrinoꝝ a deo exaudiũtur.xciiij. H
Orandum tempore tribulationis eſt.xlvj. D
Orantes diabolus temptat.xlviij. B
Orans mulier pro pulchritudine excecat.xj.D.in fine
Orat auis ⁊ exauditur.xj.E.in medio.
Orant ſancti in patria pro nobis.cxlviij.F.

Orare nullus dz pro damnato.xlvj.I.§.Dum igitur.
Orare debemus pro inimicis.lxij. D
Oratur ab oriente triplici ratione.clxxviij.B.§.Tertio conſecratur.
Ordinat hõ ſm ſe q̃tū ad tria.lxxvj.B.clij. B.D
Ordinatur homo q̃rtum ad ꝓximū in tribus.lxxvj.C.clij.C.§.Secundo fuit.
Ordinationi dei non poteſt obuiari.clxxvij.M.poſt medium. B
Origenis librorum damnatio.cxxxj. D
Originale peccatum lauant quinq̃ remedia ad hoc inſtituta.xxxvij. B
Oris cuſtodia diligenter eſt ſeruanda.xxj. E.F
Oſcitantes quare ſe ſigno crucis muniunt.lxvj. A
Patientia eſt magni meriti.xxvj.C.xxxvj.C.lxxix.
Patientie magne verbū optimū.ij. F
Patientie triplex genus per tria exempla ꝓbatur.cxv. E
Patientie exemplum.cxiiij. B
Patientiã penitentes habere debent.lxxxix. A
Panis ſctõꝝ meritis multiplicat.iij.C.§.Q̃dã.cviij. F
Papa liberius arriane fidei conſentit.xcviij. A
Pape electio ⁊ epõrum cõfirmatio conceditur karolo clxxvij.I.in medio.
Pape nomẽ mutatur triplici de cauſa.clxxij.L.§.Huius tempore.
Paradiſi ⁊ inferni cogitatio libidinē expellit.clxxvj.I.Poſt medium.
Paradiſi terreſtris ꝓprietas.cxxxv.A.poſt mediū.
Parentes fideles bonum filiū generãt.iij.B.lxxviij.A.xxx.A.lxxx.
Parentes mali q̃nq̃ bonū filiū generant.lxj. A
Parẽtes boni plus debẽt aĩas filioꝝ diligere q̃ corpa xviij.B.§.Cū filia.lxxviij.A.xvij.A.clxxj.A.
Parẽtes filiū ſuū volẽtes retrahere a ſeruitio dei.ij.D.§.Quidam iuuenis.
Parentes ſunt aliquando cauſa filiorum damnationis.xxiij. B
Parentibus contra deū obedire nõ debemus.clxxvj.B.in fine.
Paruulus qualis futurus ſit q̃nq̃ per viſionem reuelatur.cviij.A.cxv. B
Paſſionem xpi fuiſſe voluntariã quinq̃ rationibus probatur.ij. E
Paſſio xpi ignominioſa tribus rationibus fuit.lj. A
Paſſio xpi doloroſa fuit ꝓpter quinq̃.lj. A
Paſſio xpi fuit fructuoſa.lj. C
Paſſio xpi iniuſta fuit.lj. C
Paſſio xpi fuit in oĩbus mẽbris corporis.lj. A
Paſſio ſanctorum miraculoſe infideles multiplicat.lxxxviij. E
Paſſionis chriſti modus fuit acceptiſſimus ad placãdum.lj. C
Paſſionis chriſti modus fuit efficaciſſimus ad trahẽdum.lj. E
Paſſionis chriſti modus fuit cõgruentiſſimus ad curandum.lj. D
Paſſionis chriſti modus fuit prudẽtiſſimus ad repugnandum.lj. F
Pati deſiderandum eſt propter xp̃m.xxxvj. F
Paulꝰ apl's bona oĩa in ſe habuit.lxxxv.E.in fine.
Pauli apl'i magiſter.cvij. A
Paupertas cogit ad peccandum.iij. B
Paupertas eſt religioſis habenda et oſtendenda.cxliij. B.E
Pauperibus eſt miſerandum.xxvij.A.xlvj. B
Pax eſt optanda.lxxxiij. B
Pax eſt vbi peccandum non eſt.lxxxiij. B
Peccata minima bonum eſt confiteri.cxix. E
Pctã ꝓpria prius cõſiderãda ſunt q̃ aliena.clxxij. A
Peccata propria videre non ſinit ſecularis conuerſatio.clviij. A
Peccatorum tria genera.cxl. D
Peccator male morit ⁊ merito.lxxxiij.E.B.in fine.
Peccator manifeſtus q̃d et qualiter orare debet.clxij.A.in medio.
Peccatoris vindicta non eſt appetenda:ſed penitentia.liij.B.in fine.
Peccatoris veſania.lxxxiiij. B
Peccatores ſanctarum perſonarū monitione conuertuntur.cv.B.liij.A. H
Peccatores nõ ſunt digni videri a bonis.cxx.D.§.Dū conſtantinopolim.
Peccatores in malum ſuum proſperantur.lv. E
Peccatores iuxta altare ſtare nõ debẽt.lv.H.in fine.
Peccatores ſunt vitandi.ix.B.§.legitur quoq̃.
Peccatores ſunt blande tractandi.xvj. E
Peccatores abnegant xp̃m leuiter ⁊ diabolo ſubduntur.xxvj. B
Peccatores aliquando dominus viſibiliter reducit.xlvj.H.in medio.
Peccatores a deo mirabiliter quandoq̃ cõuertũtur.xxviij.A.liiij.A.ante medium.
Peccatores nõ ſunt digni intrare eccleſiã dei.liiij.A lv.H.§.Tertio in.
Pedum chriſti veſtigia remanſerũt in terra.lxvij.A.in fine.
Pena duplex data duobus iuuenibus.xv. A
Pena corporis tentationes carnis fugat.xv. A
Pena corporis eſt ſanitas aĩe.cxiij.D.poſt medium.
Pena vnius eſt cõuerſio alterius.cxiij. B
Pena in hoc mũdo a ſctis potius eligit q̃ futuro.xlv.I.§.Fertur quoq̃ q̃ ⁊ angelus.
Penã bonis inferre volentes puniuntur.v.B.lv. C
Penitentia cū oratione gratãter eſt recipiẽda.lv. H
Penitentia debet eſſe conſtans ⁊ firma.xvj. C
Penitentie opera ad hoc q̃ ſint pfecta tria ſunt neceſſaria.xxxiij.A §.Tria autem.
Penitentia debet eſſe dura.xviij. C
Penitentia debet eſſe cum humilitate.lviij. A
Penitentia dura virginitatẽ conſeruat.cxlj. B
Penitentia in celo lectum vel locum parat.cxlvij. A
Penitentia finalis nõ videt ſecura.clix.A.§.Secũdi qui.circa finem.
Penitentia parua ſufficiens eſt ad delendum peccatum.clxxij. B
Penitentia tripliciter iniuncta quomodo vtilis eſt.clix.A.ante medium.
Pniam maloꝝ pctõꝝ acceptat deus.xxx.D.in fine.
Penitentiã agere ſtudent quãdoq̃ pueri.iij.B.xlviij.A.lxxviij. B
Penitentiam agẽtibus deus in celo prouidet.xv.B.xlviij.A.cviij. F
Penitentiam facientes demones infeſtant.xlviij.A.B.C.lxxxvij. C
Penitentiam erubeſcere non debet qui peccare non erubuit.lviij. A.
Penitentiã maxime deſiderat deus in hoĩe.lxiij.D.§.Refert ioſephus.

Tabula

Pnīam durā pro ſolo pctō facit theodora.lxxxvij. A
Penitentiam inducit deus in verbis ꝛ ſignis.lxiij.D.
.§ refert ioſephus.
Penitentiam agentes ab angelis conſolātur.xc. F
Penitentiam vnus poteſt facere pro alio: ꝛ ad hoc re=
quiruntur quatuor.clix. A
Penitere volētes deus benigniter recipit.xxvj. B
Penitere nolētes deꝰ punit terribiliter.lxiij. E.F.G
Penitentes debēt facere tria.cxxxv.D.in medio.
Penitēs ꝑfectus olim pnīam libēter ſuſcipit.cxlvij.A
Penitēti peccatori deus multa beneficia cōfert.xc. A
Penitenti aduerſantes occurrunt.clxij. A.B
Penitenti diabolus aduerſatur.xxj. B
Penitentes demones ledere nō poſſunt.cxiiij.E.§.re
fert Hugo.
Periurus grauiter punitur.lxxj.circa finē.
Peregrinos offendentes puniuntur.xciij. E.F
Peregrinos diabolus tentat.xciij.E.§.Refert.§.qui
dam.
Perigrini ſalutem anime ſue non petētes puniūtur.
xciij.G.§.refert.
Peregrinorum orones exaudiuntur.xciij.G.in prin.
Perſeuerātia in orationibꝰ eſt habēda.clxiij. B
Petrus apl's epl'am leonis pape correxit. xxxij.A.§.
cum beatus Leo.
Petrus apl's ſuo deuoto veniam impetrauit.lxxxiij.
H.§.in eodem quoqꝫ.
Pietas ſine mora eſt exhibenda.xlvj. J
Pilatus non audiuit ſolutionē veritatis tribꝰ de cau
ſis.lj.A.§.tertio quo ad veritatem.
Pilati hiſtoria.lj.G.per totum.
Pilati ꝛ herodis amicitie ꝛ inimicitie cauſa.lj.G.§.
herodes autem.
Placere deo volens debet tria ſeruare.xxj. E
Planete dicuntur a grecis adorari. clxxv. H
Plauſtrum fratribus penitentibus negans punitur.
cxliij.J.§.cum fratres.
Plenitudinis ſignum triplex.lxviij. E.§. triplex eſt. J
Pluuia oratione facta ceſſauit.cxiij.F.§.cumqꝫ.
Pluuia oratione facta deſcendit.xlviij. G
Popule meꝰ quare in paraſceue dr.lj.A.§.ſecundo ex.
Portari debet xp̄s quatuor modis.xcv. A
Predicatori ſilentiū imponēti aues obediunt.cxliiij.
B.§.cum apud.cviij. A
Predicatores per ſtellas figurant͂.cvlij. A
Predicatores qualiter vane glorie reſiſtere debent.
cxv.G.§.quadam.
Predicatorum ordo quō ꝛ quo tēpore confirmatꝰ fuit
cxviij.B §.poſt hoc aūt.
Predicatio dꝫ fieri triplicer.cviij.E.§.ſacerdos quidā
Predicatio ioannis tripliciter fuit ꝯdēnabilis.lxxx.
F §.et notandum.
Predicatio multū placet deo.cviij.E.§.ſacerdos qdā.
Predicationē audiendo peccator cōuertitur.cxlv. A
circa medium.
Predicationis cauſa oratio facta corporalez expellit
infirmitatem.lxj.J.§.frater.
Predicant futura quandoqꝫ viri boni.cviij.H.§.Cum
in.cxv. B
Predicatores eccleſiaſtica ꝛ temporalia rapientes pu
niuntur.xxx. B
Prelatꝰ nō dꝫ timere mortē ꝓpter vtilitatē.xxxvj. B
Premiū magiſterij puerorum quale qñqꝫ eſt.xix. A
Promiſſio ſerui dei quandoqꝫ completur in vita vel
poſt mortem.cij. E

Puella virgo maria quadrageſimo die preſentatur in
templo triplici ratione.xxxvij. A.§.Quare autem.
Puelle iuuentutē ſuā deo dare debent.clxxiiij. A
Puelle choreas ꝛ vanitates vitare debēt.clxxiij. G
Puer exiſtens in vtero reuelat͂ qñqꝫ qualis futurꝰ ſit.
cviij.A.in principio.cxv. B
Puer appetit naſci propter quatuor.cx. A
Puer libenter ſtudere debet.cviij. A
Puer nō ſuſtinēs incātationes citius liberatur.cxv.
B.circa medium.
Pueri in ſeruitio dei cōſtātes eſſe debēt.xlviij. A
Pueri qñqꝫ prenoſticāt qd facturi ſumus.clxxvij. A
Puerorum bonorum meritis quandoqꝫ deus miſeri=
cordiam.lxxvij. B
Pulchritudo qñqꝫ impedit ſeruire deo.clvj. B
Pulchritudo quintuplex.cxlj. A
Purgatio ab infamia fit quinqꝫ modis.xxxvij. B
.§.Quarta ratio.
Purgandorum tria ſunt genera.clix.A.§.illorū aūt.
Purgandorū animabus diuerſa loca deputant͂ mul=
tiplici de cauſa.clix. C
Purgatorium patricij.clix. B
Queſtiones tres facte ſunt chriſto aſcendenti.
lxvij.D.§.Dionyſius.
Queſtionibꝰ tribus rñſio a demone cum quo
dā magiſtro.cxviij.F.§.legitur in.
Quies in hoc mūdo haberi nō pot.clxxv. A
Quinquageſima inſtituta eſt propter tres rationes.
xxxij. A
Raptores rerum eccleſiaſticarum a deo puniū
tur.xxj.G.xxx.B.cxij.E.
Reddere debemꝰ bona ꝓ malis. viij.D. poſt
medium.lxiij.D.ij. J
Regina celi quomodo primo angeli cātauerunt. xlvj.
D.in fine.
Regnū celoꝝ quinqꝫ denarijs acquiritur.xxiij. A
Religioſus qualē vitā ducere dꝫ.cviij.H.cxv.D.F.G
Religioſus vitam cōem ſeruare debet.cxlj. A
Religioſus parentes obliuiſci debet.cxlj. A
Religioſus verus dꝫ hr̄e quatuor.clxxj.B.in medio.
Religioſi non debēt habere proprium.xxj.F.§.frater
xlvj.K.§.legitur.
Religioſi tria habere debent.clxxj.A.in medio.
Religioſi qualiter ſtudere debent.cxv. D
Religioſi curas magnatorum fugere debēt.cxliij.D.§.
cum apud.
Religiōis v̄tute qdā a vīculis liberātur.cxv.C. ī fine.
Religionem volens intrare parentibus nō debet cre=
dere.cxv. C
Religionē intrātibus verbū notabile dicit.cxv. E
Religionem intrantes non bona intentione vitā ma=
le finiunt.cxliij. A
Relinquentibus parentes ꝛ propriam voluntatē eter
na premia promittuntur.lxxvj. D
Reliquie ſanctorū cū reuerentia ſunt habende.xc.G.
.§.temporibus.clxv.D.in medio.
Reliqe ſctōꝝ ab angelis ꝓſpere deducunt͂.xciij. C
Reliquie ſanctorum ab angelis honorantur. cvij.B.
.§.tranſlatio.
Reliquie ſanctoruꝫ honorate demones cruciant.cvij.
B.§.tranſlatio.
Reliquie ſanctorum a mortuis honorantur.cvij. B
Reliquias ſanctorum irreuerenter tractantes puniū
tur.cxlviij.D.in fine.
Reliquijs ſanctorum demones coguntur reuerentiā

Peſtis Romae. 66. A.

exhibere.cviij. B
Reliquijs lerōꝝ aſpides reuerētiā exhibēt.xciij. B
Res ſanctas irreuerēter tractās punit. cxx.D.§.apud antiochum.
Reſponſio dñici ⁊ franciſci cardinali hoſtiēſi de prelationibus.cxliiij.E.§.in vrbe romana.
Reſurrectionis humane vera teſtificatio.lxxxvj. A
Romanorū maxima occiſio facta fuit.clxxvij. A
Sacerdos in maxima reuerētia haberi debet cxliij.H.in fine.
Sacerdos ſuper reges eſt honorandus.cxlij. D.poſt principium.
Sacerdos de virgine maria tantum celebrans priuatur: ſed virgo maria ipſum reſtituit. xj.C.§. Sacerdotes.cxxvj.G.§.ſacerdos.
Sacerdotis manus in miſſa oſculata peccatorem ſanctificat.cviij. E
Sacerdoti celebranti angelus reſpondit. xlvj. H.§. Cum apud.
Sacerdotes non reuereri periculum eſt.lv. E
Seruari volens quid facere debet.xxj. E
Salue regina antiphona quō inuēta fuit.clxxvij. K
Sancte deus ſctē fortis qualiter inuentum fuit ⁊ quō virtuoſum.lxvj.D.§.In huiuſmodi autem.
Sanctum hominem faciunt tria.xxxix. A
Sancti iuuant ſuos deuotos.iij.G.xciij. G
Sancti deuotos ſuos liberant a demonis illuſione. xlvj.N.§.Narrat.
Sancti ſuos deuotos in infirmitate viſitant ⁊ conſolantur.lviij. E
Sancti ſuos deuotos ſanant arte chirurgica. cxxviij.A.B.
Sancti ſuos deuotos ſine penitentia decedere nō permittunt.xc.G.§.Miles.
Sancti ſuis deuotis aliqñ apparent.lx.J.§.ſanctus.
Sancti tēporalia eccleſiarū ſuarum defendunt.ij. J
Sancti temporalia contemnunt.xxvj. A
Sancti paſcuntur cibo diuinitus miſſo.xv. G
Sancti viri antecedentia tam ꝙ preſentia vident in ſpiritu.xlviij. C.D.E
Sancti viri vident quandoqꝫ cogitationes aliorum. xlviij.E.§.Quadam vice.
Sancti viri demones expellunt.lv.D.cxv.H.§.Cum a ſummi.⁊.§.apud.
Sancti viri ſuas reliquias volunt honorari. lxxxj.in medio.lxj.D.§.abbas quidam.
Sancti plus proſunt defuncti ꝙ viuentes.lxj. E. L.§. Cum in.
Sancti inuocantur triplici de cauſa.lxvj. D
Sancti viſitātibus reliquias ſuas auxilium in die iudicij promittunt.lxxij. B
Sancti multa tormenta paſſi ſunt.xcij. A.B
Sctis ſuis pegrinis in vias ſubuenitit. xciij. D. E.F
Sancti voluntarie peribant.xcv.C.in medio. D
Scti a leonibus ⁊ viſis non ledunt.lxxv.B.in fine.
Scti in tēpeſtate maris ſubueniūt inuocantib⁹.iij. C
Sancti viri mori deſiderant. xlvij.A.cxv. F.§.Quadam vice.
Sancti in celo exiſtentes compatiuntur afflictis ⁊ conſolantur eos.xviij. K
Sancti defendunt eis recommendata.iij. F.cxxxviij. B.§.Vir quidam.
Sanctorum virtus magna cōtra demones.xxj. B
Sanctorum corpora ⁊ ſepulchra in reuerentia habentur a chriſto.xxxix. F
Sanctorum corpora animalia reuerentur.lxix. A
Sanctorum corpora longo tempore integra qñqꝫ perſeuerant.xxx.B.lxxxj.A.in fine.
Sanctorū corpora dñr ꝓtioſa quinqꝫ rōnib⁹.clviij. C
Sanctorū gloria fidelibus reuelatur.lxxxix. B
Sanctorum dignitas eſt quadruplex.clxviij. C
Sanctorum rebus tacti a maleficijs liberantur.xciiij. A.§.Quodam.
Sanctos moleſtantes grauiter puniunt.xij.B. xlviij. C.clxxij.B.in fine.
Sanctos affligētes mala morte decedūt.xliij.B.ī fi.
Sctōs inuocantes a pctis maximis liberant.xciij. D
Sanctis deus in neceſſitate ſuccurrit. xix.A. xxj.B. circa finem.xxv.D.xxvj. A
Sctis mortuis defuncti reuerētiā exhibēt.xxvij. G
Sctis viris ſerpentes obediunt.cxxiij.A.in fine.
Sctis reuerētiā exhibēt aialia iſenſibilia.xlviij. F.G
Sanctis viris animalia ⁊ volatilia obediunt.xlvij.C. .§.preſbyter.
Sanctis viris omnes creature obediunt excepto peccatore.cxxxiij. F
Sanctis detrahentes puniuntur.cxliiij. K
Sanctitas bonorū ī morte mirabilr reuelat.lxxxix. B
Sanguinis chriſti effuſiones ſeptem.lxxviij. C
Sapientia a morte liberat ⁊ gratiam regis impetrat lxiij. F
Sarraceni quomodo decepti ſunt.clxxvij.
Sarracenorum fides.clxxvij. D.E.F.G
Scala per quam celum aſcenditur quatuor gradus habet.clxxvij. A
Sciſma fuit in eccleſia.clxxv. A.P
Scriptura facta manu ſerui dei tentationes fugat. clxiij.H.§.Cum frater.
Seculares plus ſtudent placere mundo ꝙ ſerui dei deo.cxlv. A
Septuageſima inſtituta eſt ꝓter tres rōnes.xxxj. A
Sepulchra ſanctorum quandoqꝫ prophanātur.cxx. C
Sepulchra ſanctorum fugāt demones de corporibus hominum.lxj.J.in fine.
Sepulture ſanctorum mirabiliter facte.xciiij. C
Serenitas orone ſerui dei impetratur.xlj.B.in fine.
Seruus dei ꝓ aia xp̄i mortis periculo exponit ſe.lx.B
Seruus dei nec terroribus nec promiſſionibus concutitur.xxxix. B
Seruum dei impediunt cogitationes ad ſalutē.clxxj. B.in fine.
Serui dei ab inimicis defenduntur.lv. C
Serui dei ab inimicis ⁊ clemētis ledi nō pñt.cij.B.C
Serui dei excellenter habent virtutes.lv. D
Serui dei ꝑ volucres a deo paſcūtur.xv. B. xxxviij. A
Serui dei in bono confortati viriliter agunt.lix. B
Serui dei clauſis carceribus transferuntur.cv. B
Serui dei eligunt puniri in hac vita potius ꝙ in alia. xlvj.J.circa finem.clvij.xx.in fine.
Serui dei mulieres videre nolunt.clxxj.A.in principio.clxxxiij.A.§.Matrona.
Serui dei modicum dormire debent.clxiij. B
Serui dei multum flere debent.clxxiij. B
Serui dei ſilentium tenere debent.clxxiij.A.in principio ⁊ in medio.
Serui dei bona temporalia deſpicere debent.clxxiij. B.§.Cumqꝫ pater.
Serui dei bona pro malis reddere debent.xlvj. A
Serui dei lꝫ ſint in vili habitu: tamē honorandi ſunt clxxvj.C.§.Deinde.

Serui dei pro chriſto pati deſiderant.xxx.B.xxxvj.B.xxxix. B
Serui dei dulciter moriuntur.clxxvj. K.in fine.
Serui quandoqꝫ dominis nocere poſſunt.clxxvij.C.K.§.Deniqꝫ. B
Seruoꝝ dei aq̄ manu reſeruata cecū illuminat.xlj. B
Seruorum dei alique virtutes.clxxiiij. A
Seruos dei offendentes puniuntur.ij.B.v.B.cv.A
Seruos dei deus mirabiliter defendit.xlj. B
Seruos dei in ſuis tribulationibus angelus adiuuat ꝛ conſolatur.cv.A.in medio.xliiij. B
Seruis dei fere ſilueſtres aues familiares fuē.xxxviij A.cxliiij. G
Seruis dei et verbis eorum irriſiones facientes puniuntur.cij.A.in fine.
Seruire deo volentes aliquando multas tribulationes patiuntur.clviij.A.circa finem.
Seruire deo volentes impediunt parentes pro poſſe.clxxvj. A
Seruientes deo inueniunt eum.xcv. C
Sexageſima inſtituta eſt ꝓpter tres rationes.xxxij.A
Simonia miraculoſe in epiſcopo īuenit̄.clxxvij. M.§.Hildebrandus.
Synagoga ne conſtrueret̄ miraculoſe oſtendit̄.cxx.E
Societas mala eſt fugienda.lxj. B
Solis eclipſatio in paſſione chriſti.cxlviij. A.B
Sonus ſuauis fit tribus modis.cxxxiij. A
Sorores quedam durani duxerunt vitam.c. A
Spūſſanctus duobus modis mittitur.lxviij. B
Spiritusſanctus in quintuplici ſpecie mittitur.lxviij.B.§.ꝛ notandum.
Spūſſctūs tribus vicibus apl̄is datus fuit.lxviij. D
Spūſſanctus quatiter in apl̄os miſſus fuit.lxviij. E
Spūſſanctus qn̄qꝫ ſanitatē hoīs reuelat.xxvj. A
Spūſſctūs apparuit in igne multiplici ratiōe.lxviij.F
Spiritusſanct⁹ apparuit in linguis igneis triplici ratione.lxviij.E.in fine.
Spūſſctūs veniens ſex vtilitates facit.lxviij. H
Spūſſctūs magnificat eum in quo habitat.xxvj. A
Spūſſctūm recipientes quales eſſe debent.lxviij. G
Sponſus quinqꝫ debet habere.xxiiij. B
Sponſus quinqꝫ beneficia cōfert ſponſis ſuis.xxiiij.C
Statura chriſti herbis virtutem ſanatiuam infundebat.c.B.§.refert euſebius.
Sternutātibus quare dicitur deus te adiuuet.lxvj. A
Studendum in libro charitatis.cviij. G
Studentes lectionibus ꝛ orationibus aſſidue vacare debent.cviij. A
Sudarium domini quomodo fuit rome portatū.lj.G.circa mediū.§.cuiqꝫ. A
Superbia deo eſt odibilis.cxxx. C
Superbia ꝛ iactantia modicū durare poſſunt.cxliij.D
Superbus miraculoſe extinguitur.cxxxvj.C.in fine.
Superborum honores paruo tempore durāt.cxxv.B
Suſpendium triplex.cxviij. A
Taciturnas eſt vtilis ſeruo dei.clxxiiij.A.§.quidam etiam.
Tactus mulieris eſt piculoſus.clxxiiij.A.§.Alius etiam.
Te deum laudamus quando ꝛ a quibus compilatum fuit.cxix. C
Tēporalia ꝑcibus ſctōꝝ viroꝝ augmentant̄.xvj.B
Temporalia augmentatur oblationi in eccleſia facientibus.xxxviij. B
Temporalia per opera miſericordie non minuūtur.C.§.Quodam tempore.
Tp̄alia bona diuidere nolētes amittunt̄.cxlij. A
Tentationē demonis pena corꝑis fugat.xlviij. A
Terrena apoſtoli deſpiciebant.cxviij. B
Teſtamentum fecit xp̄s.lj.A.§.primo ex eo in fine.
Teſtamentum tria continet optima.cxv.B.§.tādem.
Teſtes contra peccatores ſunt tres.j. K
Tormenta ſanctis ludus eſt.xxv.E.poſt medium.
Tormēta ſctīs qn̄qꝫ a parentibus inferunt̄.xciij. A
Tormenta ſanctis parentes inferentes a deo puniuntur.xciij. B
Tormenta quandoqꝫ tortores occidunt.cxxxij. B.C
Tormenta multotiens ſanctos ledere nō poſſunt.xciij.A.B.xcv.C.cxxxij. B.C
Tormenta ſuſtinentes deus conſolat̄ viſibiliter.viij.D.xcvj. B
Trabs vna breuis in opere eccleſie oratione fuſa prolongata eſt.cxij.D.§.Gregorius quoqꝫ.
Trāſfiguratio xp̄i qn̄qꝫ facta eſt.cix..§.In hac die.
Tribus ſacerdotalis ꝛ regalis cognatione coniungebantur.cxxvj.B.§.Sed mirum.
Tribulatio preſens modicum durat.cv. A
Tribulationis tempore ad ſanctos dei recurrendum eſt.xc. D.E
Tribulationes pro chriſto patienter ſuſtinentes non derelinquit deus.xcvj. A
Tribulationes portātes conſolationem priſtinam recuperant.lvij.E.§.Quodam tempore.
Tribulationes conſolationes ſequunt̄.clxviij. D.
Tribulati ad ſanctos ſibi deuotos recurrentes liberantur.iij. C.D
Tribulati quacunqꝫ tribulatione ad aliquem ſanctuꝫ recurrere debent.lxj. G.H
Trinitatis pulchrum exemplum.clxxviij. A.§.Ante vero.
Trinitatis vnitas miraculis cōprobatur.clxxvij.A.§.Ante vero.
Turturis proprietas.xxxvij.B.in fine.
Venenū ſuis dei nocere nō p̄t.ix.F.xlviij.B
Venit chriſtus propter ſeptem vtilitates in mundum.j. C
Verbuꝫ dei ad penitentiā prouocat.lv.C.§.Quidam hereticus.
Verbum dei libenter audiri debet ꝓpter quatuor.v.E
Verbum dei proponi debet cibo corporis.viij. B
Verbum dei audiendum eſt patienter.xlix. A
Verbū dei quis primo p̄dicauit in antiochia.lxxvj.D
Verbum notabile dicitur religionē intrantibus.cxv.E.in fine.
Verbū optimū hoſpitātibus eſt dicendū.iij.A.in fine
Verba ſacre ſcripture magne ſunt virtutis.lxxvj. D.
Verba iactantie vel vanitatem ſonantia deprimenda ſunt.xlvj. E
Verba maledicta loquens punit̄.xiij.D.§.bubulcus.
Verba tria vtilia cuſtodienti.clxxvj. D
Veritas examinata a duobus impedit̄ ꝛ a duobus adiuuatur.clxxvj.C.§.Deinde quatuor.
Veſtis p̄tioſa religioſis nō cōuenit.cxix.D.aute finē.
Veſtigia pedum chriſti remanſerunt in terra.lxvij. A circa finem.
Vexatio ſola intellectū dat auditui.cv.C.in fine.
Victoria a deo datur.lxxij. A
Victus ꝛ veſtimētum vicarij qualis fuit.lxxxiiij. A
Vidua ſe totam ſeruitio dei dare debet.xxix. B
Vidua in acerbitate ꝛ humilitate ꝛ paupertate ſe ſer-
Vienna dr̄ quaſi uia gehenne. f.36.col.1.m.

nare debet.xxix. C
Viduis afflictis meritum eſt ſubuenire.xlvj. J
Vie xp̄i ſeptem.clxxviij.C.ante medium.
Vincula ſanctorū liberant ab infirmitate ⁊ demonio cv.B.in fine.C.§.quante autem.
Vindicare ſe homo non debet.xviij.C.in fine.
Vindicta de peccatorib⁹ nō eſt repetēda ſed penitentia.liij.B.in fine.
Virginalis ſtatus melior eſt ꝙ cōiugalis.cxxxv. B.
Virginitas a ſpūſctō cuſtoditur.liij.C.poſt medium.
Virginitas eſt regina virtutum.B.in fine.
Virginitas in corpore mortuorum redolet.cviij.J.§.Cum igitur.
Virginitas dura penitentia cōſeruatur.cxlj. B
Virginitas p roſas et lilia deſignat.clxx.B.in fine.C
Virgo linguata poſt mortem viſibiliter punit.cxij.D.§. Refert Gregorius.
Virgo maria petijt ne demones videret ī morte.cxiiij.A.in medio.B.in principio.
Virgo beata ſeruos ſuos deuotos conſolatur ⁊ ſanat xxxvij. E
Virgo maria ſuo deuoto manum amputatā reſtituit. lxxxiij. A
Virgo maria ſui deuoti animam a demonibus eripuit cxiiij. H
Virgo maria ſue deuote meritis a poteſtate diaboli liberat ⁊ ditat.cxiiij.G.§.Miles.
Virgo maria ſuos deuotos a morte liberat.cxxvj. G
Virgo maria eam ſalutantē ſepius a ſuſpendio liberat cxxvj.G.§.Erat quidam.
Virgo maria ſuam miſſam dicentem de manu epiſcopi liberauit.cxxxvj.G.§.Sacerdos.
Virgo maria officium eius deuote dicentē de iudicio eius liberauit.cxxvj.G.§.Fuit quidā clericus.
Virgo maria eam inuocantem ab incendio liberauit. cxxvj. J
Virgo maria ſeruos dei vindicat a malis hominibus xxx.E.ante finem.
Virgo maria gratiā triplicem inuenit.l.B.in medio.
Virgo maria plena gratia ſunt propter quatuor q̄ in mente habuit.l.A.in fine.
Virgo maria ioannem baptiſtam de terra primo leua uit.lxxx.B.in fine.
Virgo maria ſanctitatē bonorum manifeſtat.lxxix. A.Poſt medium.
Virgo maria impetrat peccatoribus veniam peccatorum.l.E.Quidam miles.
Virgo maria peregrinos a demonibus liberat.xciij.E.in fine.
Virgo maria ora pro humano genere.cviij. C
Virgo maria fratres p̄dicatores hoīb⁹ dedit.cviij. E
Virgo maria ſua vnctione ardorē cōcupiſcētie in fratre extinxit.cviij.E.§. Rome vero.
Virgo maria xp̄m iratum mundo pacificat.cviij. C
Virgo maria ſubueniet eā inuocanti.cxiij.B.§.Bubulc⁹.cxiij.J.§.quidā monachi.§.quedā mulier.
Virgo maria ſuas miſſas celebrātes honorauit libenter.cxxvj.G.§.Sacerdos.
Virgo maria filio vidue reddito ſuū recepit.cxxvj.F.§.Fuit quedam mulier.
Virgo maria in ſuo deuoto zelotipiam oſtendit.cxxvj.§.G.Fuit quidam.
Virginis marie imago peſtem fugauit.xlvj.M.poſt medium.
Virginis marie annūtiationis dies fuit dies multorū operum dei.l.E.in fine.
Virginis ſalutatio a demonis poteſtate liberat.l.E §.Quidam miles.
Virginis ſalutatio pctōrem cōuertit.l.E.§.q̄dā miles.
Virginis marie qualia officia committuntur in celo. cxiiij.K.ante finem.
Virgini marie diſplicet ꝙ adiuti ab ipſa malefaciant cxiiij.D.§.cum dux.
Virgini marie qui militauit ab ea eſt prehonoratus. cxxvj. F
Virginē mariā ſalutare inuitāt tria.l.A.in medio.
Virgines ſolas velari inſtituit leo.lxxxiij. A
Virgines in quatuor excellunt.clviij.D.§. Quarta differentia.
Virginum ordinē ſignat ſanctuarium.clxxviij.M.poſt principium.
Virginibus pulcherrima predicatio.lxx. D
Viri bona vxoris impedire non debent.clxiij. D
Viri quodammodo vxoribus dominantur.lxx. A
Virtutum.xij.gradus.v.M.§.Poſt vnum autem.
Virtutes quatuor in quatuor domibus inuente.cvlij.M.§.Quidam ſcholaris.
Viſio nocturna aliqñ vera eſt.xlviij.C.§.Cū quoſdā.
Vita triplex.lxxvij. A
Vita ſanctorum laudanda.lv. E
Vita citius finitur ꝙ credatur.xij. B
Vita in virtutibus plena ducenda eſt.lxj. B
Vita bona p̄dicat efficaciter.cviij.B.§. Hoſpitatus.
Vita religioſi qualis eſſe debet.cviij. H
Vndecies milies pater noſter dicētes ſolatiū virginū in morte habent.cliij.C.circa finem.
Voluntas dei eſt vt ſancti potiantur.lxxxiij.E.in fine.
Voluptas carnis multa mala operaƚ.cxxxv. B
Vomitū medicina bona ſanans.cxl.D.in primo.§.
Votum negligenter ſoluens punitur.iij. G
Vota non complere ſanctis diſplicet.cliij.C.§.abbas quidam.
Vxor virū ſuū inducere debet ad bonum.cxxvij. B.C
Vxor alam viri pluſꝙ corp⁹ diligere debet.cxxvij. B
Vxoris innocentia ſup vomeres ignotos probata eſt cxij.E.§.Legitur in vita.
Vxoris ſuſpitio per ignem purgata fuit.cxij.E.§.Legitur in vita.
Vxoris oratione vir ſaluatus fuit.clix. D
Vxorem alicui dare periculum eſt.clix. D
Xp̄us illuſus fuit quatuor vicib⁹.lj. B
Xp̄s ter lachrymatus fuit.lj.A.§.Quinto ex eo.
Xp̄s inquātū deus habuit quatuor excellentias.lj.A.§.Secundo fuit.
Xp̄s inquātū homo habuit quatuor excellentias quibus ornata fuerunt cornua crucis.lj.B.§.quarto in cruce.
Xp̄s oīa remedia contra originale peccatum in ſe aſſumpſit.xxxvij. B
Xp̄s probaƚ voluntarie paſſus fuiſſe quinꝗ rationibus.ij.E.poſt medium.
Xp̄s in cruce fecit teſtamentum.lj.A.in principio.
Xp̄s in cruce pendens quō ad amorem ſuum peccatores traxit.lj. C
Xp̄s reſurrexit quinꝗ modis.lij.A.§. Circa tertium.
Xp̄s ſex modis ſe vere reſurrexiſſe probauit.lij.A.§.Circa tertium.
Xp̄s reſurrexit ꝓpter quatuor noſtras vtilitates.lij.C.§.Circa quintum.

Xp̄s reſurgere nō diſtulit in die iudicij triplici ratio=ne.lij. C
Xp̄s in die reſurrectionis quinqȝ vicibus apparuit et alijs dieb⁹ poſt etiā quinqȝ vicibus.lij. D
Xp̄s reſurgēs qualiter eduxit vinctos de limbo.lij. F
Xp̄s diabolū ad nihilū redegit.xxj. D
Xp̄s ſeruos ſuos volentes conuerti multipliciter cō=ſolatur.liiij.A. ante finem.
Xp̄s quatuor modis portari debet.cxv. A
Xp̄s et ſancti ſuos deuotos in morte viſitant et con=fortant.c. C
Xp̄s minabatur mundum deſtruere.xvlij. C
Xp̄s illa hora qua natus eſt deſideranti apparuit.cxv. E.poſt medium.
Xp̄s pro ſeruis ſuis pugnat.lvj.B.Circa finem.
Xp̄i benignitas eſt magna erga peccatores.lij. B
Xp̄i veſtis iratū reddit māſuetū.lj. G. poſt medium.
Xp̄ianus ſpecialē ſctm̄ habere debet.xc. H.§. Miles. §.Clericus quidam.
Xp̄iani ſatiū magis ſunt in profundo inferni q̄ paga=ni.xiij.B.in fine.
Mago xp̄i percuſſa multum ſanguinē emi=ſit.cxxx. D
y Ymago virginis peſtem fugauit.xlvj.D.§. Sed quia adhuc.
Ydropicus quidam in domo predicatorum curatus eſt.lxj.K.§.anno domini.
z Zacharias propter dubitationē plagā ſolus incur=rit multiplici ratione.lxxx. B

Explicit tabula ſiue repertorium ſuper legenda ſanctorum.

Incipit prologus ſuper legendas ſanctorum quas collegit in vnū frater Jacobus de voragine natione Januenſis ordinis fratrum predicatorum.

Vniuerſum tempus preſentis vite in quatuor diſtinguitur: ſcilicet in tempus deuiationis: renouationis ſiue reuocationis: reconciliationis: & peregrinationis. Tempus deuiationis fuit ab adā poſtq̄: ſcilicet a deo deuiauit & durauit vſqȝ ad moyſen. Et illud tēpus repreſentat eccleſia a.lxx. vſqȝ ad paſcha. Unde & tūc legitur lib. Gene. ſcȝ in quo ponitur deuiatio primorum parentū. Tēpus renouationis ſiue reuocationis incipit a moyſe: & durauit vſqȝ ad natiuitatem chriſti. In quo homines per prophetias ad fidē reuocati ſunt & renouati. Et iſtud tp̄s repreſentat eccl'ia ab aduentu vſqȝ ad natiuitatem xp̄i. Unde tunc legit̄ eſaias vbi de hac renouatione aperte agit̄. Tempus reconciliationis eſt tempus in quo p̱ chriſtū ſumus reconciliati. Et iſtud tempus repreſentat eccleſia a paſcha vſqȝ ad penthecoſten. Unde & tūc legitur apocalypſis vbi plene agitur de myſterio reconciliationis. Tempus peregrinationis eſt tempus preſentis vite in quo peregrinamur & in pugna ſemper ſumus. Et iſtud tempus repreſentat eccleſia ab octaua penthecoſtes vſqȝ ad aduētum domini. Unde tunc leguntur libri reg. & Mach. in quibus de multipli pugna agitur per quā noſtra pugna ſpiritualis ſignatur. Tēpus aūt illud quod eſt a natali dn̄i vſqȝ ad ſeptuageſimā partim cōtinetur ſub tempore reconciliationis quod eſt tempus letitie. ſ. a natali vſqȝ ad octauam epyphanie: partim ſub tēpore peregrinationis: ſcilicet ab octaua epyphanie vſqȝ ad.lxx. Et poteſt accipi hic quadruplex temporum variatio. Primo penes quatuor temporum diſtinctiones vt hyems referatur ad primum. ver ad ſecundū: eſtas ad tertium: autumnus ad quartū. Et ratio appropriationis ſatis patet. Secundo penes quatuor partes diei vt nox referatur ad primum: mane ad ſecundum: meridies ad tertium: veſpera ad quartum. Licet autem prius fuerit deuiatio q̄ renouatio: tamen eccleſia omnia officia ſua potius incipit in tempus renouatiōis q̄ deuiationis. i. in aduentu potius q̄ in ſeptuageſima & hoc duplici ratiōe. Primo ne videatur incipere ab errore: tenet enim rem & non ſequitur ordinē temporis ſicut euangeliſte ſepius faciunt. Secundo quando per aduentū Chriſti omnia reuocata ſunt propter quod tempus iſtius dicitur tempus renouationis. Apocal. xxj. Ecce ego noua facio omnia. Congrue igitur in hoc tempore renouationis eccleſia omnia officia ſua renouat. Ut igit̄ ordo temporis ab eccleſia diſtinctus ſeruetur. Primo agemus de feſtiuitatibus que occurrunt infra tempus renouationis quod tempus repreſentat eccleſia ab aduentu vſqȝ ad natiuitatem domini. Secundo de illis que occurrunt intra tempus quod partim continetur ſub tempore reconciliationis: quod partim ſub tēpore peregrinationis quod tempus repreſentat eccleſia a natiuitate vſqȝ ad ſeptuageſimam. Tertio de illis que occurrunt infra tempus deuiationis quod tempus repreſentat eccleſia a ſeptuageſima vſqȝ ad paſcha. Quarto de illis que occurrunt intra tp̄s reconciliationis q̄d tempus repreſentat eccleſia a paſcha vſqȝ ad octauā penthecoſtes. Quinto de his que occurrunt intra tempus peregrinationis quod tempus repreſentat eccleſia ab octaua penthecoſtes vſqȝ ad aduentum domini.

Explicit prologus.

Incipit tabula ſecundum numerum legendarum ⁊ etiam ſecundum numerum foliorum. Et primo ponitur numerus legendarum: deinde foliorum.

De feſtiuitatibus que occurrũt intra tempus renouationis.

De aduentu domini. Legenda prima. fo.j.
De ſancto andrea. Legenda.ij. fo.ij.
De ſancto nicolao. Legenda.iij. fo.iij.
De ſancta lucia virgine.iiij. fo.v.
De ſancto thoma apoſtolo.v. fo.v.

De feſtiuitatibus que occurrũt intra tẽpus quod partim cõtinetur ſub tpe reconciliationis: ⁊ partim ſub tẽpore peregrinationis.

De natiuitate domini. Legenda.vj. fo.vj.
De ſancta anaſtaſia.vij. fo.vij.
De ſancto ſtephano.viij. fo.viij.
De ſancto ioãne apľo ⁊ euangeliſta.ix. fo.ix.
De innocentibus.x. fo.x.
De ſancto thoma cantuarieñ. archiepõ.xj. fo.x.
De ſancto ſilueſtro.xij. fo.xj.
De circunciſione domini.xiij. fo.xij.
De epyphania domini.xiiij. fo.xiiij.
De ſancto paulo eremita.xv. fo.xv.
De ſancto remigio xvj. fo.eodem.
De ſancto hylario.xvij. fo.eodem.
De ſancto machario.xviij. fo.xvj.
De ſancto felice in pincis.xix. fo.eodem.
De ſancto marcello.xx. fo.eodem.
De ſancto antonio.xxj. fo.eodem.
De ſancto fabiano.xxij. fo.xvij.
De ſancto ſebaſtiano.xxiij. fo.eodez.
De ſancta agnete virgine.xxiiij. fo.xviij.
De ſancto vincentio.xxv. fo.eodẽ.
De ſancto Baſilio.xxvj. fo.xix.
De ſancto ioanne eleemoſynario.xxvij. fo.xx.
De cõuerſione ſancti pauli.xxviij. fo.xxj.
De ſancta paula.xxix. fo.eodem.
De ſancto iuliano.xxx. fo.xxij.

De feſtiuitatibus que occurrũt intra tempus deuiationis.

De ſeptuageſima. Legenda.xxxj. fo.xxiij.
De ſexageſima.xxxij. fo.eodem.
De quinquageſima.xxxiij. fo.eodẽ
De quadrageſima.xxxiiij. fo.eodẽ
De ieiunio quatuor temporum.xxxv. fo.xxiiij.
De ſancto ignatio.xxxvj. fo.eodẽ.
De purificatione beate marie virginis.xxxvij. fo.eo.
De ſancto blaſio.xxxviij. fo.xxvj.
De ſancta agatha.xxxix. fo.eodem
De ſancto vedaſto.xl. fo.xxvij.
De ſancto amando.xlj. fo.eodem.
De ſancto valentino.xlij. fo.eodẽ
De ſancta iuliana.xliij. fo.eodem.
De cathedra ſancti petri.xliiij. fo.eodẽ.
De ſancto mathia apoſtolo.xlv. fo.xxviij.
De ſancto gregorio papa.xlvj. fo.xxix.
De ſancto longino.xlvij. fo.xxxj.
De ſancto benedicto.xlviij. fo.eodem.
De ſancto patricio.xlix. fo.xxxiij.
De annunciatione dominica.l. fo.eodez.
De paſſione domini.lj. fo.xxxiiij.

De feſtiuitatibus que occurrũt intra tempus reconciliationis.

De reſurrectione chriſti. Legenda.lij. fo.xxxvj.
De ſancto ſecũdo martyre.liij. fo.xxxvij.
De ſancta maria egyptiaca.liiij. fo.xxxviij.
De ſancto Ambroſio.lv. fo.eodez.
De ſancto Georgio martyre.lvj. fo.xxxix.
De ſancto marco euangeliſta.lvij. fo.xl.
De ſancto marcello papa.lviij. fo.xl.
De ſancto vitali.lix. eo.eodem.
De virgine quadam antiochena.lx. fo.eodem.
De ſancto petro nouo martyre.lxj. fo.xlij.
De ſancto philippo apľo.lxij. fo.xliiij.
De ſancto iacobo minore.lxiij. fo.eodez.
De inuentione ſancte crucis.lxiiij. fo.xlvj.
De ſancto Joanne ante portam latinam.lxv. fo.xlvij.
De letania maiore ⁊ minore.lxvj. fo.eodem.
De aſcenſione domini.lxvij. fo.xlviij.
De ſpirituſancto.lxviij. fo.xlix.
De ſanctis gordiano ⁊ epimacho.lxix. fo.l.
De ſanctis nereo ⁊ achilleo.lxx. fo.eodẽ.
De ſancto pancratio.lxxj. fo.lj.

De feſtiuitatibus que occurrũt intra tempus peregrinationis.

De ſancto vrbano. Legenda.lxxij. fo.lj.
De ſancta petronilla.lxxiij. fo.eodem.
De ſancto petro exorciſta ⁊ marcellino.lxxiiij. fo.eo.
De ſanctis primo ⁊ feliciano.lxxv. fo.eodem.
De ſancto barnaba.lxxvj. fo.eodẽ.
De ſanctis vito ⁊ modeſto.lxxvij. fo.lij.
De ſanctis quirico ⁊ iulita.lxxviij. fo.eodem.
De ſancta marina.lxxix. fo.liij.
De ſancto ioanne baptiſta.lxxx. fo.eodẽ.
De ſanctis geruaſio ⁊ prothaſio.lxxxj. fo.liiij.
De ſanctis ioanne ⁊ paulo.lxxxij. fo.eodẽ.
De ſancto leone papa.lxxxiij. fo.lv.
De ſancto petro apoſtolo.lxxxiiij. fo.eodẽ.
De ſancto paulo apoſtolo.lxxxv. fo.lvij.
De ſeptem fratribus.lxxxvj. fo.lix.
De ſancta theodora.lxxxvij. fo.eodem.
De ſancta margareta.lxxxviij. fo.lx.
De ſancto alexio.lxxxix. fo.eodez.
De ſancta maria magdalena.xc. fo.lxj.
De ſancta praxede.xcj. fo.lxij.
De ſancto appollinari.xcij. fo.eodem.
De ſancta criſtina.xciij. fo.eodem.
De ſancto iacobo apľo maiore.xciiij. fo.lxiij.
De ſancto chriſtoforo.xcv. fo.lxiiij.
De ſeptem dormientibus.xcvj. fo.lxv.
De ſanctis nazario ⁊ celſo.xcvij. fo.eodẽ.
De ſancto felice papa.xcviij. fo.lxvj.
De ſanctis ſimplicio fauſtino ⁊ beatrice.xcix. fo.eo.
De ſancta martha.c. fo.eodem.
De ſanctis abdon ⁊ ſennen.cj. fo.lxvij.
De ſancto germano epõ.cij. fo.eodem.
De ſancto euſebio.ciij. fo.eodem.
De ſanctis machabeis.ciiij. fo.lxviij.
De feſto ſancti petri ad vincula.cv. fo.eodem.
De ſancto ſtephano papa.cvj. fo.lxix.
De inuentione ſcti ſtephani ꝓthomar.cvij. fo.eodẽ.
De ſancto dominico.cviij. fo.eodẽ
De ſancto ſixto.cix. fo.lxxij.
De ſancto donato.cx. fo.eodem.

Tabula alphabetica.

De ſanctis ciriaco ⁊ marcello.cxj. fo.lxxij.
De ſancto laurentio martyre.cxij. fo.clxxiij.
De ſanctis ypolito ⁊ ſocijs eius.cxiij. fo.lxxv.
De aſſumptione btē marie virginis.cxiiij. fo.eodem.
De modo ſacratiſſime aſſumptionis marie. fo.lxxvij.
De ſancto bernardo.cxv. fo.lxxix.
De ſancto thimotheo.cxvj. fo.lxxx.
De ſancto ſimphoriano.cxvij. fo.eodez.
De ſancto bartholomeo apl'o.cxviij. fo.eodem.
De ſancto auguſtino.cxix. fo.lxxxij.
De decoilatione ſcti ioannis baptiſte.cxx. fo.lxxxiiij.
De ſanctis felice p̄bytero ⁊ adaucto.cxxj. fo.lxxxvj.
De ſanctis ſauiniano ⁊ ſauina.cxxij. fo.eodem.
De ſancto lupo.cxxiij. fo.eodem.
De ſancto mamertino.cxxiiij. fo.eodem.
De ſancto egidio.cxxv. fo.lxxxvij.
De natiuitate glorioſe virginis marie.cxxvj. fo.eodē.
De ſancto adriano.cxxvij. fo.lxxxviij.
De ſanctis gorgonio ⁊ dorotheo.cxxviij. fo.lxxxix.
De ſanctis protho.⁊ iacinto.cxxix. fo.eodem.
De exaltatione ſancte crucis.cxxx. fo.xc.
De ſancto ioanne chryſoſtomo.cxxxj. fo.xcj.
De ſanctis cornelio ⁊ cypriano.cxxxij. fo.xcij.
De ſancta euſemia.cxxxiij. fo.eodem.
De ſancto lamberto.cxxxiiij. fo.eodem.
De ſancto mattheo apoſtolo.cxxxv. fo.eodem.
De ſancto mauritio ⁊ ſocijs eius.cxxxvj. fo.xciij.
De ſancta iuſtina.cxxxvij. fo.xciiij.
De ſanctis coſma ⁊ damiano.cxxxviij. fo.eodem.
De ſancto foroſeo ep̄o.cxxxix. fo.xcv.
De ſancto michele archangelo.cxl. fo.eodem.
De ſancto hieronymo.cxlj. fo.xcvij.
De ſancto remigio.cxlij. fo.xcviij.
De ſancto leodegario.cxliij. fo.eodem.
De ſancto franciſco.cxliiij. fo.eodem.
De ſancta pelagia.cxlv. fo.c.
De ſancta margareta dicta pelagius.cxlvj. fo.eodem.
De ſancta thaide meretrice.cxlvij. fo.eodem.
De ſancto dionyſio cum ſocijs eius.cxlviij. fo.cj.
De ſancto calixto papa.cxlix. fo.cij.
De ſancto leonardo.cl. fo.eodem.
De decem milibus martyrum.clj. fo.eodē.
De ſancto luca euangeliſta.clij. fo.ciij.
De ſanctis criſanto ⁊ daria.cliij. fo.ciiij.
De feſto vndecim miliū virginum.cliiij. fo.eodez.
De ſanctis ſimone ⁊ iuda apl'is.clv. fo.cv.
De ſancto quintino.clvj. fo.cvj.
De ſancto euſtachio.clvij. fo.eodē.
Feſtum omnium ſanctorū.clviij. fo.cvij.
De commemoratione oim̄ fideliū aīarū.clix. fo.cviij.
De quatuor coronatis.clx. fo.cx.
De ſancto theodoro.clxj. fo.eodem.
De ſancto martino.clxij. fo.eodez.
De ſancto bricio.clxiij. fo.cxij.
De ſancta elizabeth.clxiiij. fo.eodem.
De ſancta cecilia.clxv. fo.cxv.
De ſancto clemente.clxvj. fo.cxvj.
De ſancto griſogono.clxvij. fo.cxvij.
De ſancta katherina virgine et martyre.clxviij. folio.cxviij.
De ſancto ſaturnino.clxix. fo.cxix.
De ſancto iacobo interciſo.clxx. fo.eodē.
De ſancto paſtore abbate.clxxj. fo.cxx.
De ſancto ianne abbate.clxxij. fo.eodē.
De ſancto moyſe abbate.clxxiij. fo.cxx.
De ſancto arſenio abbate.clxxiiij. fo.eodē.
De ſancto agathon abbate.clxxv. fo.cxxj.
De ſancto barlaaz.clxxvj. fo.eodē.
De ſancto pelagio papa.clxxvij. fo.cxxiij.
De dedicatione templi.clxxviij. fo.cxxvj.
De dn̄ica in ramiſpalmarum.clxxix. fo.cxxviij.
De cena domini.clxxx. fo.cxxix.
De ſancto ludouico rege francorū.clxxxj. fo.cxxix.
De ſancto thoma de aquino.clxxxij. fo.cxxxx.
De ſancto marcello epiſcopo.clxxxiij. fo.cxxxj.
De ſancta genoueſa.clxxxiiij. fo.eodem.
De cōceptione beate marie virginis.clxxxv. fo.cxxxij.
De ſancta otilia.clxxxvj. fo.cxxxiij.
De ſancto claudio.clxxxvij. fo.eodem.
De ſancta barbara.clxxxviij. fo.cxxxvj.

ℭ Sequuntur legende ſanctorum nuperrime in lucem prodite.

De ſancto bernardino cōfeſſore.clxxxix. fo.cxxxvij.
De ſancto bonauentura ep̄o ⁊ cōfeſſore.cxc. fo.cxxxvij.
De ſancto rocho confeſſore.cxcj. fo.cxxxvij.
De ſancta anna matre virginis marie.cxcij. fo.cxxxvij.
De viſitatione glīoſe virginis marie.cxciij. fo.cxxxviij.
De ſacratiſſimo corpore xp̄i dn̄i noſtri.cxciiij. fo.eodē.
De noſtra domina de pietate.cxcv. fo.cxxxix.
De ſancto ioſeph ſpōſo virginis marie.cxcvj. fo.eodē.
De ſancto hyreneo ep̄o lugdu.⁊ marty.cxcvij. fo.eodē.
De ſancto fortunato epiſcopo.cxcviij. fo.cxl.
De ſancto honorato abbate.xcix. fo.cxl.
De ſancto fulciano martyre.cc. fo.cxl.
De ſancto iuſto archiep̄o lugdu.ccj. fo.eodem.
De ſancta katherina de ſenis virgine ordinis predicatorum.ccij. fo.eodē.
De ſancto vincentio confeſſore ordinis predicatorum.cciij. fo.cxlj.
De ſancto annemundo archiepiſcopo ⁊ martyre.cciiij. folio.cxlj.
De ſancto firmino ep̄o ⁊ martyre.ccv. fo.cxlj.
De ſancto lazaro ep̄o ⁊ diſcipulo dn̄i.ccvj. fo.eodem.
De ſancta clara.ccvij. fo.cxlij.
De ſancto philiberto cōfeſſore.ccviij. fo.cxlij.
De ſancto anſelmo epiſcopo.ccix. fo.eodē.
De ſancto eligio ep̄o.ccx. fo.eodē.
De ſancta radegunde regina francie.ccxj. fo.eodem.
De ſancto ſeruatio ep̄o.ccxij. fo.cxliij.
De ſancta dorothea virgine.ccxiij. fo.eodem.
De ſancta brigida virgine.ccxiiij. fo.eodem.
De ſancta tecla virgine.ccxv. fo eodem.
De corona ſancta domini.ccxvj. fo.eodē.
De ſancto romano.ccxvij. fo.cxliij.⁊.cxliiij.

ℭ Finis tabularum.

¶ Incipit legenda ſanctorum que lombardica noīatur hiſtoria. Et primo de feſtiuitatibus que occurrunt intra tp̄s renouationis quod repreſentat eccleſia ab aduentu vſq; ad natiuitatem dñi. ¶ Legenda prima. A.

¶ De aduentu domini.

Aduentus dñi per quatuor ſeptimanas agitur ad ſignificādū ꝙ quadruplex eſt aduētus. ſ. in carnē: in mortē ⁊ ad iudiciū. Ultima autē ſeptimana vix finitur qꝛ ſctōꝝ gloria q̄ dabitur in vltimo aduētu nunq̄ terminabiť. Hic eſt etiā ꝙ primū reſpōſoriū prime dñice aduentus cōputato gloria patri: quatuor ꝟſus ꝯtinet vt predictos quatuor aduēt⁹ deſignet. Quis autem cuilibet magis ꝯueniat prudēs lector attēdat. Lȝ aūt quadruplex ſit aduēt⁹: tñ eccleſia ſpālīter de duplici: ſcd in carnē ⁊ ad iudiciū videť memoriā facere ſicut in officio ipſius tp̄is ptȝ. Hic eſt etiā ꝙ ieiuniū aduētus partim eſt exultatiōis ⁊ partim meroris. Nā rōne aduentus in carnē dr̄ ieiuniū exultationis: rōne aduentus ad iudicium dr̄ ieiuniū meroris. Et ad hoc innuendū eccleſia cātat tunc quedā cantica leticie: et hoc ꝓpter aduētū miſe ⁊ exultatiōis: q̄dam ꝟo deponit et hoc ꝓpter aduentum ſeuere iuſtitie ⁊ meroris. B.

¶ Circa aduētū igiť in carnē tria videri poſſunt. ſ. aduenīēdi opportunitas: aduētus neceſſitas ⁊ vtilitas. Opportunitas aduenīēdi attēdiť prīo ex parte hoīs qui prīo in lege nature ꝯuictus fuit de defectu cognitiōis diuine. Unde ⁊ tūc in peſſimos errores idolatrie cecidit: ⁊ ideo coactus eſt clamare ac dicere. Illumina oculos meos ⁊c. Deinde venit lex iubēs in qua conuictus eſt de impotētia: cū prius clamaret nō deeſt q̄ impleat ſed q̄ iubeat. Ibi eñ eſt ſolūmodo erudit⁹: ſȝ non a pctō liberat⁹: nec ꝑ aliquā gratiā ad bonū adiutus: et iō coactus eſt clamare ac dicere. Non deeſt q̄ iubeat ſȝ deeſt q̄ impleat. Opportune igiť filius dei aduenit qñ homo de ignorātia ⁊ impotētia cōuictus fuit: ne ſi forte añ veniſſet hō ſuis meritis ſalutē aſcriberet: ⁊ iō medicine grat⁹ nō eſſet. Scdō ex parte tp̄is: qm̄ venit in plenitudine tp̄is ⁊c. Gal. iiij. At vbi venit plenitudo tp̄is ⁊c. Augu. Multi dicūt quare nō añ venit xp̄s: qꝛ nondū venerat plenitudo tp̄is moderāte illo ꝑ quē facta ſunt oīa tp̄a. Deniq; vbi venit plenitudo tp̄is venit ⁊ ille q̄ nos liberauit a tp̄e. Liberati añt a tp̄e venturi ſumus ad illā eternitatē vbi nullū eſt tp̄s. Tertio ex parte vulneris ⁊ morbi vniuerſalis. Qm̄ eñ morb⁹ erat vniuerſalis opportunū fuit vniuerſalē exhiberi medicinā. vñ dicit Aug. ꝙ tūc magnus venit medicus qñ ꝑ totū mūdū magnus iacebat egrotus. Unde eccleſia in ſeptē antiphonis q̄ cātāt ur ante natiuitatē dñi: oſtēdit multiplicitatē ſui morbi: ⁊ ad quēlibet petit remediū medici. Ante ſiquidē aduentū dei filij in carnē eramus ignorātes ſiue ceci: penis eternis obligati: ſerui diaboli: mala peccati conſuetudine vincti: tenebris obuoluti: exules a patria ⁊ expulſi: ideo indigebamus doctore redēptore: liberatore: eductore: illuminatore ⁊ ſaluatore. Qꝛ igiť ignorātes eramus: iō ab ipſo doceri indigebamus. Et iō ſtatim in prīa antiphona clamamus. O ſapiētia q̄ ex ore altiſſimi ꝓdiſti ⁊c. veni ad docēdum nos viā prudētie. Sed parū prodeſſet ſi doceremur ⁊ nō redimeremur: ⁊ iō ab ipſo redimi poſtulamus: cū in ſcda clamamus. O adonay: ⁊ dux domus 2
iſrael ⁊c. Ueni ad redimēdum nos in brachio extēto. Sed qd ꝓdeſſet ſi eſſemus docti et redempti: ſi adhuc poſt redēptionē detineremur captiui: ideo liberari petimus: cū in tertia clamamus. O radix ieſſe ⁊c. veni ad 3
liberandū nos iam noli tardare. Sed qd ꝓdeſſet captiuis ſi eſſent redēpti ⁊ liberati: ſed tñ nōdum eſſent ab omni vinculo abſoluti: vt ſcȝ ſue ꝑtātis eſſent ⁊ libere quo vellēt ire poſſent: parū igitur ꝓdeſſet ſi nos redemiſſet ⁊ liberaſſet: ſȝ ⁊ adhuc vinctos retineret: ⁊ ideo ab oībus peccati vinculis educi petimus: ⁊ ad eum in quarta clamamus. O clauis dauid ⁊c. veni ⁊ educ vin 4
ctos de domo carceris ſedētes ī tenebris ⁊ vmbra mortis. Sed qꝛ illi q̄ diu fuerūt in carcere/ habent oculos tenebratos: nec clare videre poſſunt: ideo poſt abſolutionē a carcere reſtat nos eē illuminādos vt videam⁹ quos ire debeamus: ⁊ iō in q̄nta clamamus. O oriens 5
ſplendor lu. ⁊c. veni ⁊ illumina ſedētes in tenebris et vmbra mortis. Sed ſi eſſem⁹ docti redēpti ⁊ ab inimicis penitus liberati ⁊ illuminati q̄d valeret niſi deberemus ſaluari: ⁊ iō in duabus ſequētibus petim⁹ ſaluari cū dicimus. O rex gētiū veni ⁊ ſalua hominē quē 6
de limo terre formaſti. Itē O emanuel ⁊c. veni ad ſal 7
uandum nos dñe deus nr̄. In prima añt petim⁹ ſalutē gentiū. Unde dr̄. O rex gentiū. In ſcda ſalutē iudeorū quibus deus dederat legē. Uñ dr̄. O emanuel dux ⁊ legifer noſter ⁊c. C. ¶ Utilitas aūt aduēt⁹ xp̄i a diuerſis ſctis diuerſimode aſſignať. Ipſe nāq; de⁹ ſicut ptȝ Luce. iiij. Propter ſeptē vtilitates ſe veniſſe ⁊ miſſū eſſe teſtať dicēs. Spūs dñi ſuꝑ me ⁊c. vbi ꝑ ordinem dicit eſſe miſſum ad pauperū ꝯſolationē: ad cōtritorū ſanationē: ad captiuoꝝ liberationē: ⁊ ad indoctoꝝ illuminationē: ad pctōꝝ remiſſionē: ad totius humani gñis redēptionē: ad meritoꝝ retributionē. Aug. añt ponit tres vtilitates aduētus xp̄i dicēs. In ſeculo iſto maligno quid abūdat niſi naſci: laborare ⁊ mori. Hec ſunt mercimonia regionis noſtre: ⁊ ad tales merces mercator ille deſcēdit: ⁊ qꝛ oīs mercator dat ⁊ accipit dat qđ hȝ ⁊ accipit qđ nō hȝ. Chriſtus in iſta mercatura dedit ⁊ accepit. Accepit qđ hic abūdat. ſ. naſci: laborare ⁊ mori dedit renaſci: reſurgere: ⁊ in eternū regnare. Idem leo papa dicit venit ad nos celeſtis negociator accipere cōtumeliā: ⁊ dare honorē: ſubire mortē: ⁊ dare vitā: haurire ignominiā: ⁊ dare gloriā. Grego. autem ponit quatuor vtilitates ſiue cauſas ſui aduētus dicēs. Studebant oēs ſuꝑbi de Adā ſtirpe ꝓgeniti ꝓſpera vite ꝑſentis appetere/ aduerſa deuitare: opprobria fugere gloriā appetere. Uenit inter eos incarnat⁹ dñs aduerſa appetens/ ꝓſpera ſpernēs/ opprobria amplectens/ gloriā fugiēs/ ⁊ē xp̄s expectatus venit/ veniēs noua docuit/ docens noua mirabilia exercuit: mira faciens praua tolerauit. Ber. quoq; ponit alias dicēs. Triplici morbo miſerabiliť laboram⁹: nā ⁊ faciles ſumus ad ſeducendū: debiles ad operandū/ ⁊ fragiles ad reſiſtēdum. Si diſcernere volumus inter bonū ⁊ malū decipimur: ſi tētamus facere bonū deficim⁹: ſi conamur reſiſtere malo ſuꝑamur. Neceſſarius eſt ꝓinde ſaluatoris aduētus: vt in nobis ꝑ fidē habitās illuminet cecitatē noſtrā: ⁊ nobiſcū manēs adiuuet infirmitatē noſtram: ⁊ ꝓ nobis ſtans fragilitatē nr̄am ꝓtegat ⁊ ꝓpugnet. Hec Ber. D. ¶ Circa ſcdm aduentū. ſ. ad iudiciū duo vidēda ſunt. ſ. antecedētia iudiciū ⁊ cōcomitātia. Antecedētia ſūt tria ſcȝ ſigna terribilia: antixp̄i fallacia: ⁊ ignis vehemētia. Signa añt terribilia ꝑcedētia

iudiciū ponūtur q̄nq̄ Luce.xxj. Erūt ſigna in ſole ⁊ luna ⁊ in ſtellis ⁊ in terris p̄ſſura gentiū p̄re cōfuſiōe ſonit⁹ maris ⁊ fluctuū tria ſigna p̄ria determināt. Apo.vj.c. Sol fact⁹ eſt niger tanq̄ ſaccus ſilicin⁹ ⁊ luna facta eſt ſicut ſanguis: ⁊ ſtelle de celo ceciderūt ſup terrā Sol igit̄ d̄r obſcurari: vl' q̄tū ad ſui luminis priuatione vt p̄ſamitias.i. hoīe moriēte quaſi lugere videat̄: vel q̄tū ad maioris lucis.i. claritatis xp̄i ſupuētionē: vel q̄tū ad metaphoricā locutionē: q̄ ſ3 Aug. tā ſeuera erit vindicta diuina q̄ etiā ſol ipſam reſpicere nō audebit. vel q̄tū ad myſticā ſignificationē: q̄ ſol iuſtitie xp̄s tūc obſcurat⁹ erit: q̄ nullus ipm ꝯfiteri audebit. Celū aūt d̄r hic aereū: ⁊ ſtelle vocant̄ aſſub que habēt ſilitudinē ſtellaꝝ: ⁊ dicunt̄ ſtelle cadere de celo ſm vulgi opinionē q̄ſi aſſub deſcēdit. Vñ ⁊ ſcriptura ꝯformat ſe cōi mō loquēdi. Tūc eīn maxime fiet talis impſſio: q̄ ignea q̄litas abūdabit: ⁊ hoc faciet dñs ad terrorē pctōꝝ. Uel ſtelle dicunt̄ cadere: q̄ igneas comas emittēt: vel q̄ multi q̄ videbāt̄ ſtelle de eccleſia cadēt: vel q̄ retrahēt lumē ſuū vt minime videātur. De quarto ſigno qđ erit p̄ſſura in terris legit̄ Mat.xxiiij. Erit tūc tribulatio q̄lis nūq̄ fuit ab initio mūdi ⁊c. Quītū ſignū.ſ. ꝯfuſionē maris: q̄dā exiſtimāt eſſe q̄ mare cū magno fragore p̄ibit a p̄riſtina q̄litate ſm illud Apo.xxj. Et mare iam nō eſt. Uel ſm alios ille ſonitus erit q̄m nō ſine murmure magno.xl. cubitis ſup mōtes eleuabit̄ ⁊ poſtea deprimet̄. Uel ad lrām ſm Greg. tūc fiet noua ⁊ inaudita maris ⁊ fluctuū ꝑturbatio. Hiero. aūt in annalibus hebreoꝝ inuenit.xv. ſigna p̄cedētia iudiciū. Sed vtrū ꝯtinue futura ſint an interpollatim nō expreſſit. Prima die eriget ſe mare.xl. cubitis ſup altitudinē mōtiū ſtās in loco ſuo quaſi mur⁹. Scđa die tm̄ deſcendet vt vix videri poſſit. Tertia die marine belue apparētes ſup mare dabūt mugit⁹ vſq̄ ad celū ⁊ eaꝝ mugit⁹ ſolus de⁹ intelliget. Quarta die ardebit mare ⁊ aqua. Quinta die arbores ⁊ herbe dabūt rorē ſanguineū. In hac etiā q̄nta die vt alij aſſerūt oīa volatilia ecit cōgregabunt̄ in cāpis: vnūquodq̄ genus in ordine ſuo nō guſtātia nec bibētia: ſed vicinū aduentū iudicis formidātia. Sexta ruēt edificia. In hac etiam ſexta die vt d̄r fulmina ignea ſurgēt ab occaſu ſolis ꝯ faciē firmamēti vſq̄ ad ortū cōcurrētia. Septima petre adinuicē collident̄ ⁊ in quatuor partes ſcindētur: ⁊ vnaqueq̄ pars vt d̄r collidet alterā: neſcietq̄ homo ſonū illū: ſ3 tm̄ deus. Octaua fiet gn̄alis terremotus q̄ adeo erit magnus vt d̄r q̄ nullus hō ⁊ nullū aīal ſtare poterit: ſ3 ad ſolū oīa ꝓſternētur. Noua equabitur terra ⁊ oēs mōtes ⁊ colles in puluerē redigent̄. Decima exibunt hoīes d̄ cauernis ⁊ ibūt velut amētes nec mutuo ſibi loqui poterūt. Undecima ſurgēt oſſa mortuoꝝ ⁊ ſtabūt ſupra ſepulcra. Oīa eīn ſepulcra ab ortu ſolis vſq̄ ad occaſum ſolis aperientur vt inde mortui exire valeāt. Duodecima cadent ſtelle. Oīa eīn ſydera errātia ⁊ ſtationaria ſparget ex ſe igneas comas ⁊ iterum tūc valde generabunt̄ aſſub. In hac etiā die dicit̄ q̄ oīa aīalia venīēt ad cāpos mugiētia: nec guſtantia nec bibētia. Tredecima morient̄ viuētes vt cū mortuis reſurgāt. Quartadecima ardebit celū ⁊ terram. Decimaquinta fiet celū nouū ⁊ terra noua ⁊ oēs reſurgēt. E. ¶ Scđm qđ precedat iudiciū erit antichriſti fallacia. Ipſe eīn oēs decipere conabitur quatuor modis. Primo per callidā ſuaſionē ſiue ſcripturarū falſaꝝ expoſitiones. Nitet̄ eīn ꝑſuadere ⁊ ex ſcriptura firmare ſe eſſe meſſiam in lege ꝓmiſſum. Unde ⁊ legem xp̄i deſtruet ⁊ ſuā ſtatuet. ps. Cōſtitue dñe legiſla. ſup eos ⁊c. Glo.i. antichriſtū legis praue latorē. Dan.xj. Et dabūt abominationē ⁊ deſolationē tēpli. Glo. Antichriſtus in tēplo dei ſedebit quaſi de⁹ vt legē dei auferat. Scđo per miraculoꝝ operationē.ij. Theſſa.ij. Cuius aduentus erit ſm operationē ſathane in oībus v̄tutibus ⁊ ſignis ⁊ ꝓdigijs ⁊ mēdacijs. Apo.xiij. Fecit ſigna vt etiā ignē faceret de celo in terrā deſcēdere. Glo. vt aplīs datus eſt ſpūſſctūs in ſpecie ignis: ⁊ illi dabūt ſpm̄ malignū in ſpecie ignis. Tertio ꝑ donorū largitionē. Danie.xj. Dabit eis poteſtatē in multis: ⁊ terrā diuidet gratuito. Glo. Antichriſt⁹ deceptis dona multa dabit ⁊ terram ſuo exercitui diuidet. Quos eīn ſuo terrore ſubiugare nō poterit: auaritia ſubiugabit. Quarto ꝑ tormētoꝝ illationē. Dan.viij. Supra quā credi pōt vniuerſa vaſtabit. Item Grego. loquēs de antichriſto robuſtos q̄ppe interficit cū eos q̄ mente inuicti ſunt corporaliter vincit. Tertiū qđ precedet iudiciū erit ignis vehemētia: qui q̄dē precedet faciē iudicis. Illū eīn ignē emittet deus. Primo ꝓpter mūdi innouationē. Purgabit eīn ⁊ renouabit oīa elemēta: vnde ⁊ ad inſtar aque diluuij.xv. cubitis oībus mōtib⁹ altior erit. Sicut d̄r in hiſtoria ſcholaſtica q̄ opa hoīm tm̄ aſcēdere nō poterāt. Scđo ꝓpter hoīm purgationē: q̄ illis q̄ tūc viui reperient̄ erit loco purgatorij. Tertio ꝓpter maiorē dānatoꝝ cruciationē. Quarto ꝓpter maiorē ſctōꝝ illuminationē. Nā ſm Baſiliū. De⁹ facta mūdi purgatiōe diuidet calorē a ſplēdore: ⁊ totū calorē mittet ad regionē dānatoꝝ vt ampli⁹ crucientur: ⁊ totū ſplēdorē ad regionē beatoꝝ vt ampli⁹ iocūdent̄. F. ¶ Cōcomitātia aūt iudiciū erūt plura. Primū eſt deceptio iudicis. Iudex eīn in vallē ioſaphat deſcēdet ⁊ bonos ⁊ malos iudicabit: bonos a dextris: ⁊ malos a ſiniſtris ſtatuet. Et credēdū eſt in loco eminēti eū eſſe futurū: vnde ceteri poterūt eū videre. Nec intelligēdū eſt q̄ oēs intra illā valliculā ꝯcludantur; q̄ hoc eſſet puerile: vt dicit Hiero. ſed q̄ erūt ibi ⁊ in locis circūiacētib⁹. In parua aūt terra innumerabilia milia hoīm eſſe pñt: maxime q̄ñ conſtringūtur. Et ſi neceſſe fuerit electi erūt ī aere corpoꝝ agilitate: dānati v̄o etiam eſſe poterūt diuina ſuſpēdente v̄tute. Et tunc iudex cū malis diſceptabit ⁊ eos ꝓ operib⁹ miſericordie q̄ nō habuerūt obiurgabit. Et tūc oēs ſup ſe plāgent ſm q̄ oſtēdit Chryſo. ſup Mattheum dicēs. Plāgent ſe iudei videntes viuētē ⁊ viuificantē quē quaſi hoīem mortuū exiſtimabāt: et cōuincentes ſe de corpore vulnerato ſcelus ſuū denegare nō poterunt. Plāgent ſe ⁊ gētiles qui varijs diſputationibus philoſophoꝝ decepti irrationabilē ſtultitiā putauerunt eſſe deū colere crucifixū. Plāgent ſe xp̄iani pctōres q̄ magis dilexerunt mundum q̄ deum vel xp̄m. Plāgēt ſe heretici qui purū hoīem crucifixū dixerunt cū videant ipm eſſe iudicē in quē cōpūxerūt iudei. Plāgent ſe oēs tribus terre: q̄ nec reſiſtendi virtus eſt cōtra eum: nec fugiēdi facultas ante faciē eius eſt nec penitētie locus: nec ſatiſfactionis tempus. Ex anguſtia eīn oīm rerum nil eis remanet p̄ter luctū. G. ¶ Secūdū eſt differētia ordinis. Nā ſicut dicit Gre. In iudicio quatuor erūt ordines: duo ex parte reproborum: ⁊ duo ex parte electoꝝ. Alij enim iudicātur et pereūt ſicut hi quibus dicet̄. Eſuriui ⁊ nō dediſtis mihi manducare ⁊c. alij v̄o non iudicātur ⁊ pereūt ſicut hi de quibus dicitur. Qui nō crediderit iā iudicatus eſt. Quia nec iudicio v̄ba p̄cipiunt qui eius fidem nec verbotenus ſeruare voluerūt. Alij iudicant̄ ⁊ regnāt ſicut hi de quibus dicetur. Eſuriui ⁊ dediſti mihi manducare ⁊c. Alij nō iudicātur ⁊ regnant ſicut viri ꝑfecti

qui alios iudicabunt:nõ q̃ ſententiã ferant:q2 hoc ſo
lius iudicis eſt:ſed dicuntur iudicare.i. iudicanti aſſi
ſtere:⁊ illa aſſiſtentia erit primo ad ſanctoꝝ honorez.
Magnus em̃ honor erit cum iudice ſeſſionem habere
iuxta quod promiſit dñs Matt.xix. di. Sedebitis ſup
ſedes ⁊c. Scḋo ad ſententie confirmationẽ. Senten-
tiam em̃ iudicis approbabunt ſicut aliquando illi qui
iudicanti aſſiſtunt eius ſẽtẽtiã approbãt ⁊ ad ipſam
approbãdã ſubſcribũt. ps. Ut faciã in eis iudiciũ con-
ſcriptum ⁊c. Tertio ad maloꝝ cõdẽnationẽ quos q̃dẽ
cõdẽnabit ex vite ſue cõparatione. H. ¶ Tertiũ eſt in-
ſignia paſſiõis.ſ.crux/claues/⁊ cicatrices in corpore.
Hec em̃ erunt primo in oſtẽſionẽ ſue glõſe victorie: ⁊ iõ
in excellentia glĩe apparebũt. Uñ Chriſo. ſup Matt.
Crux ⁊ cicatrices radijs ſolis erunt lucidiores. Idem
cõſidera quãta ſit virtus crucis:ſol obſcurabit/⁊ luna nõ
dabit lumẽ ſuũ vt diſcas q̃ ꝑtũ crux lune lucidior/⁊ ſole
ꝑclarior eſt. Scḋo in oſtẽſiõe ſue mie vt ex hoc oſtẽda-
tur q̃ miſericorditer boni ſint ſaluati. Tertio in oſtẽ-
ſione ſue iuſtitie:vt ex hoc oſtendat̃ q̃ iuſtiſſime repro
bi ſint dãnati:q2.ſ.tm̃ ꝑcium ſui ſanguis cõtẽpſerunt.
Uñ in hec verba eis exprobrabit vt dicit Chryſo. ſup
Mat.di. Ego ꝓpter vos hõ factus ſum:ꝓpter vos al-
ligat⁹ ſum:⁊ deluſus:⁊ ceſus:⁊ crucifixus:vbi eſt tãta
rum iniuriarũ mearũ fructus? Ecce ꝑciũ ſanguis mei
qḋ dedi ꝓ redẽptione aĩarum veſtrarũ: vbi eſt ſeruit⁹
veſtra:quaz mihi ꝓ precio ſanguis mei dediſtis? Ego
ſup gloriã meã vos habui cũ eſſem deus apparẽs hõ ⁊
viliorẽ me oĩbus reb⁹ veſtris feceſtis. Nã oẽz rẽ viliſſi
mã terre amplius dilexiſtis q̃ iuſtitiã meã ⁊ fidẽ. Hec
Chryſo. I. ¶ Quartũ ẽ ſeueritas iudicãtis. Nõ em̃ fle
ctet̃ timore:q2 oĩps eſt. Chryſo. Nõ reſiſtẽdi virt⁹ eſt cõ
tra eũ nec fugiẽdi facultas ⁊c. Nec munere poterit cor
rũpi:q2 ditiſſim⁹ eſt. Aug. Ueniens veniet dies illa in
qua plus valebunt pura corda q̃ aſtuta v̓ba: ⁊ conſcia
bona q̃ marſupia plena. Ille em̃ eſt q̃ nõ fallet̃ v̓bis/
nec flectet donis. Item Berñ. Expectat̃ dies iudicij:⁊
aderit ille eq̃ſſimus iudex q̃ nullius potẽtis ꝑſonã ac
cipit:cui⁹ palatiũ auro ⁊ argẽto nullus ep̃s vel abbas
vel comes corrũpere poterit. Nec odio:q2 optimus eſt
In cũ em̃ q2 optimus eſt odiũ cadere nõ põt. Sap. xj.
Nil odiſti eorũ q̃ feciſti. Nec amore q2 iuſtiſſimus eſt:
vñ etiã fratres ſuos.i.falſos xp̃ianos nõ liberabit. ps.
Frater nõ redimet. Nec errore:q2 ſapiẽtiſſim⁹ eſt. Leo
papa. Iſta eſt ſciẽtia ſummi iudicis:iſte eſt tremẽdus
aſpect⁹ cui peruiũ eſt oẽ ſolidum ⁊ aptum oẽ ſecretum
cui obſcura clarãt:muta rñdent:ſilẽtiũ cõfitet̃. ⁊ ſine vo
ce mẽs loq̃tur. Et ideo cũ ei⁹ ſapiẽtia ſit talis ⁊ tãta cõ
tra ipſi⁹ ſapiẽtiã nil valebũt allegatiões aduocatoꝝ/
nec ſophiſmata philoſophoꝝ/nec ꝑclariſſima eloquia
oratorũ/nec aſtutie v̓ſutoꝝ. De his quatuor dicit Hie-
ro. Quãti illic elingues ⁊ muti feliciores loquacibus
erũt:quo ad primũ/quanti paſtores pħis/quo ad ſecũ
dũ/quanti ruſtici oratoribus/quo ad tertiũ/quãti he-
betes argutijs ꝑferẽdi ſunt ciceroni: q̃ ad quartũ. K.
¶ Quintũ eſt accuſator horribilis. Tres em̃ tũc accu-
ſatores cõtra pctõrem ſtabũt. Primus eſt diabolus q̃
tũc accuſabit. Aug. Preſto tũc erit diabol⁹ recitãs ver
ba ꝓfeſſiõis nr̃e ⁊ obijciẽs nobis q̃cq̃ fecimus ⁊ in q̃
loco ⁊ in qua hora peccauimus: ⁊ q̃d boni tunc facere
debuimus. Dicturus eſt em̃ ille aduerſari⁹. Equiſſime
iudex iudica iſtũ meũ eſſe ob culpã q̃ tuus eſſe noluit ꝑ
gr̃az/tu⁹ eſt ꝑ naturã/me⁹ ꝑ miſeriã/tu⁹ ob paſſionẽ/
meus ob ſuaſionẽ/tibi inobediẽs/mihi obediẽs: a te
accepit ĩmortalitatis ſtolã:a me accepit hãc pãnoſam
qua indutus eſt tunicã tuã veſtẽ dimiſit cũ mea huc ve
nit. Equiſſime iudex iudica illũ meũ eſſe ⁊ meũ dãnan
dũ eſſe. Heu heu poterit ne talis aperire os q̃ talis in-
uenit̃:vt iuſte cũ diabolo deputet̃ hec Aug. Scḋs ac-
cuſator erit ꝓpriuz ſcelus. Pctã em̃ ꝓpria vnũquẽq̃
accuſabũt. Sap. iiij. Uenient in cogitatiõe pctõꝝ ſuorũ
timidi ⁊ traducẽt illos ex aduerſo iniq̃tates eoꝝ. Ber.
Tũc loquẽtia ſimili ei⁹ opa dicent. Tu nos egiſti opa
tua ſum⁹ nõ te deſerem⁹: ſed ſemp tecũ erim⁹: ⁊ tecum
ad iudiciũ ꝑgem⁹. Multiſq3 ⁊ multiplicib⁹ criminib⁹
eum accuſabũt. Tertius accuſator erit totus mũdus.
Greg. Si q̃ris q̃s te accuſabit dico totus mũdus:offen
ſo em̃ creatore offendit̃ totus mundus. Chryſo. ſuper
Matt. In illo die nihil eſt qḋ reſpõdeamus vbi celum
⁊ terra aqua ſol ⁊ luna/dies ⁊ noctes ⁊ totus mũdus
ſtabũt ante deũ aduerſus nos in teſtimoniũ pctõꝝ no-
ſtroꝝ. Et ſi oĩa tacerẽt ip̃e tñ cogitatiões noſtre ⁊ opa
ſpecialr̃ ſtabũt aduerſuz nos ante deũ nos fortiter ac
cuſantes. L. ¶ Sextuz eſt teſtis infallibilis. Tres eñi 6
teſtes tunc aduerſum ſe habebit pctõr:vnũ ſupra ſe ha
bebit pctõr:ſcz deum qui erit iudex ⁊ teſtis. Hiere. xix.
Ego ſum iudex ⁊ teſtis dicit dñs. Aliũ intra ſe ſcz con-
ſciẽtiã. Aug. Quiſq̃s futurũ iudicẽ times p̄hiẽ cõſciẽ-
tiã corrige. Sermo em̃ tue cauſe teſtimoniũ cõſciẽtie
tue. Tertiũ iuxta ſe ſcz ꝓpriũ angelũ ad cuſtodiã depu
tatũ: q̃ tanq̃ cõſcius oĩz que fecit cõtra eũ teſtimoniũ
ꝑhibebit. Io. xx. Reuelabũt celi.i. angeli iniq̃tatẽ ei⁹
Septimũ eſt artatio pctõris. De hoc di. Aug. O q̃ an- 7
guſte erũt tũc vie reprobis ſupius erit iudex iratus: ĩ-
feri⁹ horrendũ chaos a dextris pctã accuſantia: a ſini
ſtris demonia infinita ad ſuppliciũ trahẽtia: intus cõ
ſciẽtia vrẽs:foris mũdus ardens. Miſer pctõr ſic dep̃
hẽſus quo fugiet: latere erit impoſſibile:apparere ĩto
lerabile. Octauuz eſt ſñia irreuocabilis. Illa em̃ ſñia
nunq̃ poterit reuocari nec ab illa poterit appellari.
Triplici eñi de cã appellatio ĩ cauſis iudicialibus nõ
recipit̃. Primo ꝓpter iudicis excellẽtiã. Uñ ã rege fe-
rente ſñiam appellari in regno ſuo nõ põt: q2 ĩ regno
ſuo nullũ ſupra ſe habet. Silr̃ nec ab impatore vel pa
pa põt appellari. Scḋo ꝓpter criminis euidentiã: q2
qñ crimẽ notoriũ eſt nõ p̄t appellari. Tertio ꝓpter rẽ
non differendã:q2 res nõ recipit dilationẽ:q2 forte ex
dilatione detrimẽtũ pateret̃. Silr̃ ꝓpter hãc triplicez
rõnez ab illa ſñia nõ poterit appellari. Primo ꝓpter
iudicis excelentiã:q2 iudex ille nullũ ſup ſe habet: ſz
ipſe omnes excedit eternitate: dignitate: ⁊ ptãte. Uñ
ab imperatore vl̓ papa poſſet aliquo mõ appellari ad
deum:a deo autem ad nullũ: licet q2 ſupra ſe nullũ ha
bet. Scḋo ꝓpter criminis euidentiã. Omnia em̃ ſcele
ra et crimina reproboruz ibi nota erunt et manifeſta.
Hierony. Aderit illa dies in qua facta noſtra quaſi
in quadam tabula picta demonſtrabuntur. Tertio ꝓ
pter rem nõ differendam. Nihil enim quod ibi agitur
dilationem patitur: ſed omnia in momento et in ictu
oculi peraguntur.

¶ De ſancto Andrea apoſtolo. ij. A.

Andreas interpretat̃ decorus vel reſpõdens
vel virilis:ab andrũ qḋ eſt vir: vel ḋr andreas
quaſi antropos id eſt homo ab vna quod eſt
ſurſum et tropos qḋ eſt conuerſio quaſi ſur-
ſum ad celeſtia conuerſus ⁊ ad ſuuz creatorẽ erectus.
Fuit ergo decorus in vita: reſpondens in ſapienti do
ctrina:virilis in pena ⁊ antropos in gloria. Eius paſ-
ſionem preſbyteri ⁊ diacones Archaie ſeu Aſie ſicut
oculis ſuis viderant conſcripſerunt. B.

De ſancto Andrea apoſtolo.

Andreas et quidā alij diſcipuli tribus
vicibus a dn̄o ſunt vocati. Primo
cū vocauit eos ad ſui notitiā ſicut qn̄
Andreas die quadā cū Joāne magi
ſtro ſuo ⁊ alio condiſcipulo audiuit a
Joanne. Ecce agnus dei ecce q̄ tollit
pctā ⁊c. ⁊ ſtatim cū alio diſcipulo ve=
nit ⁊ vidit vbi manebat Jeſus: ⁊ mā
ſerūt apud eū die illo. Inueniēſq; Andreas frēꝫ ſuū Si
monē adduxit illū ad Jeſuꝫ. Seq̄nti aūt die ad piſca=
tionis opa redierūt. Poſtmodū ſcd̄o vocauit eos ad
ſui familiaritatē: ſicut cū die quadā turbis irruētibus
ad Jeſum iuxta ſtagnū geneſareth: qđ dr̄ mare galilee
nauim intrauit Simōis ⁊ Andree ⁊ capta multitudi=
ne magna piſciū: vocatiſq; iacobo ⁊ ioāne qui erāt in
alia naui ſecuti ſunt eū ⁊ iterū ad ꝓpria redierūt. Sed
poſtea tertio ⁊ vltimo vocauit eos ad ſui diſcipulatū ſi
cut qn̄ ambulāte Jeſu iuxta idē littus vocauit eos de pi
ſcatiōe dicēs. Venite poſt me faciā vos ⁊c. Qui relictꝭ
oībus ſecuti ſunt eū: eiq; ſemꝑ poſtmodum adheſerūt
nec vltra ad ꝓpria redierūt. Nihilominꝰ tn̄ vocauit
Andreā ⁊ q̄ſdā de ſuis diſcipulis ad apoſtolatū de qua
vocatiōe dr̄ Mar. iij. Vocauit ad ſe q̄s voluit ipſe: ⁊ ve
nerūt ad eū ⁊ fecit vt eſſēt. xij. cū eo. C. ¶ Poſt aſcēſio
nem domini diuiſis aplīs andreas apud ſcithiā. Mat
theus vero apud mirmidoniā predicauit. Viri aūt ꝑdi
catione matthei penitꝰ reſpuētes ei oculos eruerūt: ⁊
vinctum in carcere: poſt paucos dies occidere eū diſpo
nentes. Interea angelus dn̄i ſctō Andree apparuit ⁊
mirmidoniā ad ſctm̄ mattheū ire p̄cepit. Quo rn̄dēte
ſe viam neſcire iuſſit vt ad ripā maris ire: ⁊ ad primā
nauē quā inueniret intraret. Qui velocius iuſſa com=
plens ad vrbē p̄dictā venit angelo duce ⁊ ꝓſpero vē=
to flante: ⁊ inuēto aꝑto carcere ſctī Matthei: eoq; vi=
ſo fleuit plurimū ⁊ orauit. Tūc dn̄s mattheo reddidit
beneficiū duorū luminū q̄bus priuauerat nequitia pec
catorū. Mattheus abinde receſſit: ⁊ antiochiā venit.
Andrea xͦo mirmidonie remanēte irati illi de euaſiōe
ſctī matthei andreā app̄hēderūt ⁊ ꝑ plateas ligatis ma
nibꝰ ptrahūt. Cūq; eiꝰ ſanguis efflueret ꝓ eis orauit:
et ad xp̄m eos ſua orone cōuertit inde in achaiā ꝓfici=
ſcēs. Hoc aūt qđ dr̄ de hmōi orbatione matthei ⁊ reſti
tutione duorū luminū ꝑ Andreā non puto dignū fide:
ne in tāto euāgeliſta minoratio infirma denotet̄: qua
ſi ſibi nō potuerit obtinere qđ ādreas ei tā facile im=
petrauit. Quidā iuuenis nobilis dū inuitis parētibꝰ
aplo adheſiſſet parētes eiꝰ domū in qua morabat̄ cum
aplo ſuccēderūt. Cūq; iā ī altū flāma ſuccreſceret: puer
accepta ampula ſuper ignē aquā ſparſit ⁊ ſtatim ignē
extinxit. Illis aūt dicētibus filius noſter magus effe=
ctꝰ ē: dū ꝑ ſcalas vellēt aſcēdere adeo ſunt excecati vt
ipſas ſcalas penitus nō viderēt. Tūc quidā exclamās
ait. Ut quid vos ſtulto labore cōſumitis: deus pugnat
ꝓ eis ⁊ vos nō videtis. Ceſſate iā ne in vos ira deſer=
uiat. Multi ḡ hoc vidētes dn̄o crediderūt. Parētes
xͦo eius poſt quinquaginta dies mortui in monumēto
poſiti ſunt. Quedā mulier cuidā homicide cōiuncta
cū pere nō poſſet ſorori ſue dixit. Vade ⁊ ꝓ me dianā
noſtrā inuoca. Cui inuocāti ait diabolus. Cur me in=
uocas: cū tibi ꝓdeſſe nō poſſim: ſed vade ad Andreā
apoſtolū q̄ ſororē tuā poterit adiuuare. Ad quē cū iuiſ
ſet ⁊ aplm̄ ad ſororē periclitātē duxiſſet: dixitq; ei aplſ.
Recte hoc pateris: q2 male nupſiſti: doloſe cōcepiſti: ⁊
demones cōſuluiſti. Sed tn̄ penitere ⁊ in Chriſtū cre
de: et puerū ꝓijce. Qua credēte abortiuuꝫ protulit: et
dolor ceſſauit. D. ¶ Senex quidā noīe Nicolaus adijt
apoſtolum dicēs. Dn̄e ecce ſeptuaginta anni vite mee
ſūt in q̄bus ſꝑ luxurie deſeruiui. Accepi aūt aliq̄n euā
geliū orās deū vt mihi iamodo cōtinētiā largiret̄. Sꝫ
in ipſo pctō inueteratus ⁊ a mala cōcupiſcētia illectꝰ
ſtatim ad opus ſolitū reuertebar. Quadā igit̄ vice cō
cupiſcētia inflāmatus oblitus euāgeliū qđ ſuꝑ me po
ſueram ad lupanar iui: ſtatimq; meretrix dixit mihi.
Egredere ſenex egredere: q2 angelus dei eſt: tu ne me
cōtingas neq; huc accedere p̄ſumas. Video em̄ ſuꝑ te
mirabilia. Stupefactus ad xͦba meretricis recolui ꝙ
mecū euāgelium detuliſſem. Nūc igitur ſctē dei ꝓ ſa=
lute mea tua pia orō intercedat. Audiēs hec btūs An=
dreas flere cepit ⁊ a tertia vſq; ad nonā orauit. Et ſur
gēs noluit comedere: ſed ait. Nō comedā donec ſciam
ſi dn̄s miſerebitur huiꝰ ſenis. Cūq; diebus q̄nq; ieiu=
naſſet: venit vox ad Andreā dicēs. Obtines andrea ꝓ
ſene: ſed ſicut ꝑ ieiuniū macerāſti te: ſic ipſe affligat ie
iunijs vt ſaluet̄. Sicq; fecit ſex menſibꝰ in pane ⁊ aqua
ieiunauit et poſtmodū plenus bonis operibꝰ in pace
reqeuit. Venit igit̄ vox ad Andreā dicēs. Per oratio=
nē tuā Nicolaū quē ꝑdiderā acq̄ſiui. Quidā iuuenis
xp̄ianꝰ ſecretiꝰ ſctō andree dixit. Mater mea pulchrā
me vidēs de ope illicito me tētauit. Cui cū nullatenꝰ
aſſentirē iudicē adijt: volēs in me crimē tāte neq̄tie re
torq̄re: ſed ora ꝓ me ne moriar tā iniuſte. Nā ⁊ accuſa=
tus penitus reticebo mallēs vitā ꝑdere ꝙ matrē meā
ita turpiter infamare. Iuuenis igitur ad iudiciū vocat̄
⁊ illuc eū andreas ꝓſequitur. Accuſat ꝯſtāter mr̄ filiū
ꝙ ſe voluerit violare. Interrogatus pluries iuuenis
an res talr̄ ſe haberet: nihil penitus reſpōdebat. Tūc
Andreas matri dixit. Crudeliſſima feminarū q̄ ꝑ tuā
libidinē vnicū filiū tuū vis perdere. Tūc illa p̄poſito
dixit. Dn̄e huic hoī filiꝰ meꝰ adheſit poſtq̄ hoc agere
voluit ſed nequiit. Iratꝰ itaq; iudex iuſſit puer ī ſaccū
linitū pice ⁊ bitumine mitti ⁊ ī flumine ꝓijci. Andreā
xͦo in carcere reſeruari donec excogitaret ſupplicium
quo periret. Sed orante Andrea tonitruū horribile
oēs terruit ⁊ terremotus ingēs cūctos ꝓſtrauit: ⁊ mu
lier a fulmine ꝑcuſſa ⁊ arefacta corruit. Orātibus aūt
ceteris aplm̄ ne perirēt: orauit ꝓ eis ⁊ oīa ceſſauerūt.
Tūc p̄poſitus credidit ⁊ domus eius tota. Cū aūt apls
in ciuitate nicea eſſet: dixerūt ei ciues ꝙ extra ciuita
tē ſecus viā ſeptē demones erāt q̄ pretereūtes hoīes
occidebāt. Quibus ad iuſſum apli ante populū in ſpe=
cie canū venientibus p̄cepit vt illuc irēt vbi nulli hoīm
nocere poſſent. Qui ſtatim euanuerūt. Illi aūt hoīes
hoc viſo fidē xp̄i receperūt. Et cū veniſſent ad portam
alterius ciuitatis ecce q̄dā iuuenis mortuus ferebat̄.
Querēte aplo q̄d ei accidiſſet: dictū eſt ei ꝙ ſeptem ca
nes venerūt ⁊ eū ī cubiculo necauerūt. Et lachrymās
apls ait. Scio dn̄e ꝙ fuerūt demones quos a nicea vr=
be repuli. Dixitq; prī. Quid dabis mihi ſi ſuſcitauero
filiū tuū. Cui ille. Nil charius eo poſſideo: ipm̄ ergo ti
bi dabo. Et facta orone ſurrexit ⁊ aplo adheſit. Cū quī
dā viri numero quadraginta ad aplm̄ nauigio venirēt
vt ab eo fidei doctrinā reciperēt. Ecce mare a diabolo
cōcitatur ⁊ oēs pariter ſubmergūtur. Cū autē eoꝝ cor
pora ad littus delata fuiſſent ante aplm̄ deportant̄ et
eo ꝯtinuo ſuſcitant̄. Qui oīa q̄ ſibi acciderāt narraue
rūt. Vn̄ in quodā hymno ipſius legit̄. Quaterdenos
iuuenes ſubmerſos maris fluctibus vite reddidit vſi=
bus. Itē magr̄ Joānes beleth ait de feſto ſctī Andree.
Sciēdū eſt inq̄t ꝙ niger fuit colore: barba ꝓlixa: ſta=
tura mediocris. E. ¶ Btūs igit̄ Andreas ī achaia cō=

ſiſtens totã eas eccleſijs impleuit ac plurimos ad xp̄m
cõuertit. Uxorẽ quoq₃ egee ꝓconſulis fidẽ xp̄i docuit ⁊
ſacro baptiſmatis fonte ipſam regenerauit. Audiens
hoc egeas Patras ciuitatẽ ingredit̃ ꝯpelliẽs xp̄ianos
ad ſacrificia idolorũ. Cui occurrẽs ãdreas dixit. Opor
tebat vt tu qui iudex hoĩm eſſe meruiſti in terris iudi=
cẽ tuũ q̃ in celis eſt agnoſceres: ⁊ agnitũ coleres: ⁊ co=
lẽdo animũ a falſis dijs penit⁹ reuocares. Cui egeas.
Tu es andreas q̃ ſuperſtitioſam p̄dicas ſectã quã ro=
mani principes nuper exterminari iuſſerunt. Ad quẽ
andreas. Romani principes nondũ cognouerunt quo
filius dei veniẽs docuerit idola eſſe demonia q̃ docẽt
vt offendatur deus vt offenſus ab eis auertat̃ ⁊ auer=
ſus non exaudiat: ⁊ nõ exaudiẽdo ipſi a diabolo capti
uẽtur: ⁊ captiuati tandiu deludant̃ donec nudi de cor
pore exeãt nihil ſecũ preter pctã portãtes. Cui egeas.
Iſta vana ieſus veſter p̄dicãs crucis patibulo eſt affi=
xus. Cui andreas. Pro reſtauratione nr̃a nõ pro cul=
pa ſua crucis patibulũ ſpõte ſuſcepit. Ad quem egeas
dixit. Cũ a ſuo diſcipulo fuerit tradit⁹: ⁊ a iudeis tẽt⁹:
⁊ a militibus crucifix⁹: quõ tu dicis eum ſpõte crucis
ſubijſſe ſuppliciũ. Tũc andreas q̃nq₃ rõnib⁹ cepit oſtẽ
dere xp̄m voluntarie paſſum fuiſſe. ſ. ex eo ꝙ paſſionem
ſuã ꝓuidit ⁊ diſcipulis ſuis futurã p̄dixit. Ecce ſquiẽs
aſcendim⁹ hieroſolymã ⁊c. Et ex eo ꝙ petro cũ ab hoc
auertere cupiẽti dure indignat⁹ fuit dicẽs. Uade poſt
me ſathana ⁊c. Ex eo ꝙ vtriuſq₃. ſ. patiẽdi ⁊ reſurgendi
ſe ptãtẽ hr̃e manifeſtauit dicens. Poteſtatẽ habeo po
nendi aĩam meã ⁊ iterũ ſumendi eã. Et ex eo ꝙ ꝓdito
rẽ ꝑcognouit cũ panẽ intinctũ ei dedit: nec tñ vitauit.
Et ex eo ꝙ locũ in quẽ ꝓdit orẽ ventũ ſciebat elegit ⁊
his oĩbus ſe interfuiſſe aſſerit. Addiditq₃ andreas qđ
myſteriũ crucis magnum eſſet. Cui egeas. Myſteriũ di
ci non põt ſ₃ ſuppliciũ. Uerũtñ niſi dictis meis obtem
perauẽris ip̄m myſteriũ te faciã experiri. Cui andreas.
Si crucis patibulũ expaueſcerẽ: crucis gl̃iã nõ p̄dica
rem. Audire ante te volo myſterium crucis ſi forte cre
das ip̄₃ agnitũ colas vt ſaluẽris. F. ¶ Tũc cepit ei my
ſterium redemptionis pãdere: ⁊ ꝙ cõgruũ ⁊ neceſſarium
fuerit q̃nq₃ rõnib⁹ ꝑſuadere. Prĩa rõ eſt ꝙ q̃ primus
hõ per lignũ mortẽ intulerat ꝓuaricãdo: ꝯgruũ fuit vt
ſcđs hõ ꝑ lignũ mortẽ repelleret patiẽdo. Scđo ꝙ q̃
de imaculata terra fact⁹ fuerat ꝓuaricator: congruum
fuit vt de imaculata naſceret̃ virgine recõciliator. Ter
tia ꝙ q̃ adã ad cibũ vetitũ incõtinẽter manus extẽde
rat: ⁊ ꝯgruũ fuit vt ſcđs adã in cruce imaculatas ma=
nus extẽderet. Quarta qđ q̃ adã cibũ ſuauẽ vetitũ gu
ſtauerat: ꝯgruũ fuit ad hoc qđ ꝯ̃riũ repelleret̃ contra=
riũ: vt xp̄s eſca fellea cibaret̃. Quita q̃ ad hoc qđ xp̄s
nobis ſuã imortalitatẽ ꝯferret: cõgruũ fuit vt noſtram
ſibi mortalitatẽ aſſumeret. Niſi eñ de⁹ fact⁹ fuiſſet mor
talis hõ nõ fieret imortalis. Tũc egeas dixit. Hec va=
na tuis narra mihi obtẽpera: dijſq₃ oĩpotẽtib⁹ ſacrifi=
ca. Cui andreas oĩpotẽti deo agnũ imaculatũ q̃tidie
offero: q̃ poſtq̃ a toto populo comeſtus fuerit viuus et
integer ꝑſeuerat. Egea quõ hoc fieret requirente dixit
andreas formam diſcipuli aſſumeret. Cui egeas. Ego
cum tormentis a te exigã huius rei notitiã. Iratuſq₃
iuſſit eum in carcere recludi. Mane facto tribunali ſi=
ſtitur et ad ſacrificia idolorũ egeas eum iterũ inuita=
re cepit dicens. Niſi mihi obtẽperaueris: in ipſam quã
laudaſti crucẽ faciã te ſuſpendi. Cũq₃ ei multa ſuppli=
cia minaretur. Rñdit. Quicquid tibi videt̃ in ſuppli=
cijs maius excogita. Tãto enim regi meo ero acceptior
quanto fuero pro noĩe eius in tormẽtis cõſtãtior. Tũc

iuſſit eum a viginti hoĩbus cedi ⁊ ceſum manib⁹ ⁊ pe=
dibus cruci affigari: vt ſic longiorẽ reciperet cruciatũ.
Cũq₃ duceret̃ ad crucẽ factus eſt concurſus populorũ
dicentiũ. Innocens ſanguis eius ſine cauſa dãnatur.
Quos tñ rogauit apl̃s ne ſuũ martyriũ impedirẽt. Ui
dens autẽ andreas a longe crucẽ: ſalutauit eã dicens.
Salue crux que in corpore xp̄i dedicata es: ⁊ ex mem=
bris eius tãq̃ margaritis ornata. Anteq̃ in te aſcende
ret dñs timorẽ terrenũ habuiſti: modo vero celeſtẽ amo=
rẽ obtinẽs ꝓ voto ſuſceperis. Secur⁹ igit̃ ⁊ gaudens
venio ad te vt tu exultãs ſuſcipias me diſcipulũ eius q̃
pependit in te: q̃ amator tu⁹ ſemꝑ fui ⁊ deſideraui am
plecti te. O bona crux que decorẽ ⁊ pulchritudinẽ de
mẽbris dñi ſuſcepiſti diu deſiderata: ſolicite amata ſi
ne intermiſſione queſita: ⁊ iã cõcupiſcẽti aĩo ꝑparata
accipe me ab hoĩb⁹ ⁊ redde me magiſtro meo vt ꝑ te me
recipiat q̃ ꝑ te me redemit. B. ¶ Et hec dicens ſe exuit
⁊ veſtimẽta carnificib⁹ tradidit. Sicq₃ eum in cruce vt
iuſſum fuerat ſuſpenderũt. In qua biduo viuẽs. xx. mi=
lib⁹ hoĩ₃ aſtãtiũ p̄dicauit. Tũc minãte turba egee mor
tẽ: ⁊ dicẽte virũ ſctm̃ manſuetũ ⁊ piũ nõ debere ita pa=
ti: venit vt ip̄m deponeret. Quẽ vidẽs andreas dixit.
Quid tu ad nos veniſti egea. Si pro penitẽtia ip̄am con ſe=
queris: ſi autẽ vt me deponas: ſcias q̃ ego viuus de cru
ce nõ deſcẽdã. Iã₃ eñ video regẽ meum q̃ me expectat.
Et cũ vellent eũ ſoluere nullo mõ poterãt ad eũ ꝑtinge
re: q̃ ſtatim eoꝝ brachia ſtupida reddebant̃. Uidẽs au
tẽ andreas qđ plebs volebat eum deponere hãc oratio
nẽ in cruce fecit: vt dicit Augu. in li. de penitentia. Ne
me ꝑmittas dñe deſcendere viuũ: ſed tp̄s eſt vt cõmen=
des terre corpus meũ: tãdiu eñ iam portaui: tã tandiu
ſuꝑ cõmẽdatũ vigilaui ⁊ laboraui qđ vellẽ ab ipſa obe
dientia liberari: ⁊ iſto grauiſſimo indumento ſpoliari.
Recordor quantũ in portẽdo onero ſũ: in domãdo ſu=
perbũ: in fouẽdo infirmũ: in coercẽdo laſciuũ laboraui.
Scis dñe quoties a puritate contẽplationis retrahere
me cõtẽdebat: quoties a dulciſſime quietis tue ſomno
me excitare obtẽdebat: quantũ ⁊ quoties laberẽ inge=
rebat. Qui igit̃ tãdiu vt potui pater benigniſſime pu=
gnanti reſtiti ⁊ tua ope ſuperaui a te iuſto remunerato
re ⁊ pio poſco ne mihi id vltra cõmẽdes ſed depoſitum
reddo. Cõmẽda aliũ ꝙ illo vltra nõ impediat ⁊ reſurre=
cturũ ſeruet ⁊ reddat vt ⁊ ipſum quoq₃ meritũ ſui labo
ris recipias. Terre id cõmẽda vt me amplius vigilare
non oporteat ⁊ libere ad te fontẽ indeficientis gaudij
tendere haurientẽ iam nõ retrahat nec impediat. Hec
augu. His dictis ſplendor nimius de celo veniẽs dimi
dia hora eum circũdedit: ita vt nullus eum videre poſ
ſet. Et aſcẽdẽte lumine ſimul cũ ipſo lumie ſpiritũ tra
didit. Maximilla vero vxor egee tulit corpus apl̃i ſan=
cti ⁊ honorifice ſepeliuit. Egeas vero anteq̃ domum ſuã
rediſſet arreptus a demone in via corã oĩb⁹ expirauit.
Aiunt quoq₃ de ſepulchro ſancti andree mãna in mo=
dum farine ⁊ oleum cum odore ſuauiſſimo emanare a
quo q̃ ſit anni futuri fertilitas incolis regionis oſten=
ditur. Nã ſi exiguũ ꝓfluit exiguũ terra exhibet fructu₃
ſi copioſe copioſum. Hoc forte antiquitus verum fuit:
ſed modo eius corpus apud cõſtantinopolim trãſlatũ
eſſe perhibetur. H. ¶ Ep̄s q̃dã religioſam habẽs vita₃
beatum andreã inter ceteros ſctõs in veneratione ha
bebat: ita ꝙ in cunctis ſuis operibus hunc ſemꝑ titu=
lum preponebat ad honorem dei ⁊ beati andree. Inui
dens igitur viro ſancto hoſtis antiquus ad eũ decipiẽ
dum tota calliditate ſe cõtulit: ſeq₃ in formã mulieris
pulcherrime transformauit: venit igitur ad palatium

epiſcopi aſſerens ſe velle cõfiteri eidẽ. Mãdat epiſcopus vi ſuo penitẽtiali cõfiteaꝶ cui plenitudinẽ tradiderat poteſtatis. Renunciat illa ꝙ nulli hominũ niſi ſibi ſecreta ſue cõſcientie reuelabit: ſicq; conuictus eps eã ad ſe venire precepit. Cui illa. Obſecro dñe miſerere mei. Ego eñ in annis puellaribus vt cernitis cõſtituta ꝛ a pueritia delicate nutrita: necnõ ꝛ regia ſtirpe ꝓgenita: huc in peregrino habitu ſola veni. Nam pater me⁹ rex vtiq; valde potẽs cuidã magno pricipi me volebat in coniugium ſociare. Cui reſpondi ꝙ omnem torũ abominarer maritalẽ: qꝛ virginitatẽ meã xp̃o in perpetuũ dedicaui. ꝛ nõ nunq̃ poſſem in carnalẽ copulam ꝯſentire. deniq; ſic arctata ꝙ oportebat me aut ei⁹ volũtati duriſſime obedire: aut certe diuerſa ſubire ſupplicia: latẽter fugã inij: magis eligẽs exulare q̃ ſpõſo meo fidẽ infringere. Audiẽs vero veſtre ſctitatis ꝑconium ſub alas veſtre ꝓtectionis. cõfugi ſperãs me apud vos locũ reperire qͥetis vbi poſſim contẽplatiõis capere ſecreta ſilentia preſentiſq; vite vitare naufragia: ꝛ perturbationẽ mũdi fugere perſtrepentis. Admirãs in ea eps nobilitatẽ gñis pulchritudinẽ corpis tã immẽſum feruorẽ ꝛ tante eloquẽtie venuſtate placide benigna voce reſpondit. Eſto ſecura filia: ne formides: quia ille ob cui⁹ amorẽ te ꝛ tuos ꝛ tua tã viriliter cõtẽpſiſti tibi ob hoc in pñti cumulũ grẽ ꝛ in futuro plenitudinẽ glorie largieꝶ. Sꝫ ꝛ ego ſeru⁹ ei⁹ me ꝛ mea tibi offero. Eligaſq; vbi tibi placuerit manſionẽ. Uolo autẽ vt hodie mecũ prandere debeas. Cui illa. Noli inqͭt pater noli de hac re me rogare ne forte ex hoc aliqua mali ſuſpitio ꝑueniat ꝛ nitor fame veſtre denigrationẽ aliquã patiatur. Ad quam epiſcopus dixit. Plures erimus ꝛ non ſoli: et ideo nullum male ſuſpitionis ſcrupulum in aliquo poterit generari. Uenientes itaq; ad menſam epiſcopus et illa ex oppoſito cõſederunt: ceteris reſidentibus hinc ꝛ inde. Intendit in eam crebro epiſcopus eiuſq; faciem nõ deſinit intueri ꝛ pulchritudinem admirari. Sicq; dum oculus figitur animus ſauciaꝶ. Et dũ eius faciem non deſinit intueri: antiqu⁹ hoſtis cor ei⁹ graui iaculo vulnerauit. Perpendit hoc ꝛ ipſe diabolus ꝛ pulchritudinẽ ſuã cepit magis ac magis augere. Iãq; eps ꝓxim⁹ erat cõſenſui vt eã de illicito ope attentaret qñ poſſibilitas ſe offerret. Tunc ſubito quidã peregrin⁹ venit ad oſtiũ crebris ictibus pulſans ꝛ magnis clamorib⁹ poſtulans ſibi aperiri. Cũq; aperire nollẽt ꝛ ille magnis clamorib⁹ ꝛ ictib⁹ nimis eis fieret importunus: interrogat eps mulierem ſi ingreſſum illius peregrini hoĩs acceptaret. Cui dixit. Proponaꝶ ſibi aliq̃ q̃ſtio ſatis grauis: quã ſi enodare ſciuerit admittatur: ſi uõ neſcierit tanq̃ inſci⁹ ꝛ indignus epĩ pñ̃ſentia repellatur. Fauẽt eius oẽs ſententie ꝛ q̃s ſufficiens eſſet hãc q̃ſtionẽ ꝓponere ſciſcitãꝶ. Cũq; nullus ſufficiens inueniretꝶ eps dixit. Quis eñ noſtrum ad hoc tã ſufficiẽs eſt ſicut vos o dña que ceteros nos ꝛ eloquẽtia precedit is ꝛ ſapientia nobis omnibus amplius rutilatis. Uos igiꝶ hãc ꝓponite queſtionẽ: tũc illa dixit. Interrogetur qđ eſt maius mirabile qđ deus vnq̃ in parua re fecerit. Interrogat⁹ de hoc peregrinus ꝑ nunciũ dixit. Diuerſitas ꝛ excellẽtia facierum. Inter tot eñ hoĩes q̃ fuerũt ab initio mũdi ꝛ vſq; in finem futuri ſunt: duo reperiri nõ poſſunt: quoꝝ facies per oĩa ſiĩes eſſent, ꝛ in ipſa quoq; tam minima facie omnes ſenſus corporis deus collocauit. Audientes omnes eius reſponſionẽ admirantes dixerunt. Uera et optima eſt ſolutio queſtionis. Tunc mulier ait. Proponatur ſibi ſecũda queſtio grauior in qua melius poſſimus eius ſapientiam experiri. Queraꝶ ab eo vbi terra ſit altior oĩ celo. Percunctatus de hoc peregrinus reſpõdit. In celo empyreo vbi reſidet corpus chriſti. Corpus eñ chriſti quod altius oĩ celo eſt de noſtra carne formatũ. Porro caro noſtra q̃dã terrea ſubſtãtia eſt. Cũ ergo corpus xp̃i ſuper oẽs celos ſit de noſtra carne originem duxit. Caro aũt nr̃a cũ de terra ſit cõdita cõſtat ꝙ vbi corp⁹ chriſti reſidet ibi ꝓcul dubio terra altior celo manet. Refert nũcius q̃ reſpõderat peregrinus. Et ecce oẽs reſponſionem eius mirabiliꝛ approbãt: ꝛ magnifice ſapiẽtiã eius laudãt. Tunc illa iterũ dixit. Fiat ei tertia q̃ſtio grauiſſima ꝛ occulta ꝛ ad ſoluendũ difficilis ꝛ obſcura: vt ſic eius ſapiẽtia tertia comprobeꝶ: ꝛ dignus ſit vt ad menſam epi merito admittaꝶ. Queraꝶ ab eo quantum ſpaciũ ſit a terra vſq; in celum. Requiſitus de hac peregrinus nuncio dixit. Uade ad eum qui te miſit ad me, ꝛ de hoc diligẽter ꝑcũctare: ipſe eñ melius me hoc nouit: ꝛ ideo tibi de hoc melius reſpõdebit: nam ipſe illud ſpacium menſurauit qñ de celo in abyſſum cecidit: ego de celo nũq̃ cecidi: ꝛ ideo illud ſpacium nunq̃ mẽſuraui. Non eñ eſt mulier: ſed diabolus q̃ ſe poſuit in ſilitudinẽ mulieris. Audiẽs hoc nũcius vehemẽter expauit: ꝛ ea q̃ audierat coram omnibus recitauit. Mirantibus itaq; oĩbus et ſtupentibus: antiquus hoſtis de medio eoꝝ euanuit. Eps aũt rediẽs ad ſe redarguit amare ſemetipm̃ ꝛ de perpetrata culpa veniam lamẽtabiliter ꝓcabatur. Miſitq; nunciũ vt peregrinus introduceretur: ſed nequaq̃ amplius inuenitur. Tũc eps pplm̃ cõuocauit ꝛ eis euidẽter expoſuit ordinẽ geſte rei: precepitq; vt oẽs ieiunijs ꝛ orõnibus inſiſterẽt: ſi forte dñs reuelare alicui dignareꝶ quiſnã ille peregrinus fuerit qui eũ a tanto ꝑiculo liberauit. Reuelatum autẽ eſt illa nocte epo ꝙ btũs andreas fuerit qui pro liberatione ipſius ſe poſuerit in habitu ꝑegrini. Cepit igiꝶ eps ĩ deuotiõe beati andree magis creſcere ac eũ exinde reuerẽtia plus habere. I. ¶ Cũ prepoſitus quidã cuiuſdã ciuitatis agrũ ſcti andree abſtuliſſet: ꝛ ob hoc grauiſſimis febribus orante epo fuerit correptus: ille epm̃ rogauit: vt ꝓ ſe oraret ꝛ agrũ ſibi redderet. Sed cũ orãte epo ſanitatẽ recepiſſet: agrũ iterũ vſurpauit: tunc eps orationi ſe dedit ꝛ oẽs lãpades eccl̃ie fregit dicẽs. Hoc lumẽ non accendeꝶ: donec dñs ſe de ſuo inimico vindicet ꝛ eccl̃ia quod amiſit recuperet. Ecce ꝑpoſitus grauiſſimis iterum febribus laborauit: miſitq; nũcios epo vt pro ſe oraret ꝛ agrũ ſuũ ꝛ alium ſibi ſimilẽ redderet: cui cũ eps reſponderet iam oraui ꝛ exaudiuit me deus: ipſe ad eum ſe portare fecit et vt eccleſiam intraret ad orandum coegit. Epo dũ eccleſiam ingreditur: ille ſubito moritur ꝛ ager eccleſie reſtituitur.

¶ De ſancto Nicolao. liij. A.

N Icolaus dr̃ a nicos qđ eſt victoria et laos qđ eſt ppl̃s: inde nicola⁹ q̃ſi victoria populi. i. vitiorũ q̃ popularia ꝛ vilia ſunt: vel dr̃ victoria ppl̃i: qꝛ multos populos vita ꝛ doctrina docuit vitia ꝛ pctã vincere. Uel nicola⁹ dr̃ a nicos qđ eſt victoria ꝛ laus q̃ſi victorioſa laus. Uel a nitor et laos qđ eſt ppl̃s quaſi nitor ppl̃i. Habuit enim in ſe ea q̃ nitorẽ ꝛ mundiciã faciũt. Nã ſm Ambro. mũdat ſermo diuinus: mũdat vera ꝯfeſſio: mũdat ſancta cogitatio: mũdat bona operatio. Eius legẽdã doctores argolici cõſcripſerũt. Eſt autem argos ſm Iſidorũ ciuitas grecie: vnde ꝛ argolici greci vocantur. Alibi quoq; legiꝶ ꝙ methodius patriarcha eius vitam grece ſcripſit quã Ioannes diaconus in latinum tranſtulit ꝛ plura addidit. B.

Nicolaus ciuis patere vrbis ex
diuitibus ⁊ ſanctis parētibus
originē duxit: pater ei⁹ Epiphan⁹ ma
ter vero Joāna dicta eſt: quē cū in pri
meuo iuuētutis ſue flore parētes ge=
nuiſſent: deinceps cōtinēter viuētes
celibē vitā duxerūt. Hic prima die dū
balnearet erect⁹ ſtetit i pelui. Inſup
qrta et ſexta feria tm̄ ſemel ſuggebat
vbera. Fact⁹ aūt iuuenis aliorū iuue
nū declinās laſciuias eccleſiarū potius
terebat limina: ⁊ qcqd in ſacra ſcriptura īcelligere po
terat memoriter retinebat. Parētib⁹ v̄o ſuis defun=
ctis cogitare cepit qualr tātā diuitiar copiā nō ad lau
dē humanā: ſʒ ad dei gloriā diſpēſaret. Tūc qdā conui
cine⁹ ſu⁹ ſatis nobilis tres filias virgines ob inopiaʒ
pſtituere cogit: vt ſic infami earuʒ cōmercio aleretur.
Qd̄ vt ſctūs cōperit ſcel⁹ abhorruit: ⁊ maſſam auri pā
no inuolutā in domū ei⁹ p feneſtrā nocte clā ieſſit: ⁊ clā
receſſit. Mane autē ſurgēs hō maſſam auri reperit: et
deo gratias agens primogenite nuptias celebrauit.
Nō multo poſt tpe dei famul⁹ ſile peregit op⁹. Qd̄ rur=
ſus ille repetiens in laudes imenſas pꝛūpens decere
ro vigilare pꝓpoſuit vt ſciret q̄s eſſet qui ſue īpie ſubue
niſſet. Poſt paucos etiā dies duplicatā auri maſſaʒ in
domū pꝛiecit: ad cui⁹ ſonitū ille excitat ⁊ nicolaū fugiē
tem inſequit taliq; voce alloquit. Siſte gradum: teq;
aſpectui ne ſubtrahas meo. Sicq; accurrēs veloci⁹ ni
colaū hūc eſſe cognouit mox humi pſtrat⁹ oſculari vo
lebat pedes eius. Qd̄ ille refutās ab eo exegit ne cum
q̄diu viueret publicaret. Poſt hoc myrce ciuitatis de
functo epō conuenerunt epi illi eccle de epō pꝛuiſuri.
Aderat autē inter eos quidā magne autoritatis epūs
ad cui⁹ electionē oīm ſnia depēdebat. Cū igit cunctos
ieiunijs ⁊ orōnib⁹ inſiſtere monuiſſet nocte illa vocem
audiuit dicenteʒ ſibi vt hora matutinali fores eccleſie
obſeruaret ⁊ quē primū ad eccliſiaʒ cuius etiā nomen
eſſet nicola⁹ venire cōſpiceret ipm in epm cōſecraret.
Hoc ergo alijs reuelās epis admonuit: vt oēs oratio=
nib⁹ īſiſterēt: ⁊ ipe p forib⁹ excubaret. Mirū īmodū: ho
ra matutinali q̄ſi a deo miſſus ante oēs ſe agebat nico
laus. Quē apprehendēs epūs dixit ei. Quod tibi nomē
eſt. Ille vt erat colūbina ſimplicitate plenus inclinato
capite nicolaus inquit veſtre ſanctitatis ſeru⁹. Quē
in eccleſia ducētes: lʒ plurimū renuentē in cathedram
collocauerūt. Ipſe autē eandam quā prius humilita=
tem ⁊ morū grauitatem in oībus ſectabat. In orōnib⁹
peruigilabat: corpus macerabat: mulierū cōſortia fu=
giebat: humilis erat in omnes ſuſpiciēdo: efficax in lo
quendo: alacer in exhortādo: ſeuerus in corripiendo.
Fertur quoq; ſicut legit in chronica quadā nicolaū ni
ceno interfuiſſe concilio. C. ¶ Quadā aūt die dū quidaʒ
naute periclitarent ita cum lachrymis orauerūt. Nico
lae famule dei: ſi vera ſunt que de te audiuimus nūc ea
experiamur. Mox quidam in eius ſimilitudine appa=
ruit dicens. Ecce aſſuʒ vocaſtis enim me. Et cepit eos
in antēnis ⁊ rudētibus alijſq; iuuare nauis armamen
tis. Statimq; ceſſauit tempeſtas. Cū autem ad eius ec
clſiam veniſſent: quem nunq̄ ant viderant ſine iudice
cognouerunt. Tunc deo ⁊ ſibi de ſua liberatione grās
egerūt. Qd̄ ille diuine miē ⁊ eorū fidei nō ſui meritis
attribuere docuit. Quodā tpe totā pꝛuīciā ſancti nico
lai fames valida percuſſit: ita vt oībus deficerent ali=
menta. Audiens autem vir dei naues onuſtas tritico
portui applicaſſe: illuc ſtatim proficiſcitur: rogās nau

tas vt ſaltē in centum modijs per quālibet nauē fame
periclitātib⁹ ſubuenirēt. Cui illi. Nō audem⁹ pr̄ q: mē
ſuratū alexādrie oportet in horrea imparatoris nos red=
dere. Quib⁹ ſanct⁹ dicit. Facite nūc qd̄ dico ⁊ vobis in
dei virtute pꝛmitto q̄ nullā minorationem habebitis
apud regiū exactorē. Qd̄ cū feciſſent ⁊ eandē mēſuram
quā alexādrie ceperāt reddidiſſent miniſtris imparato=
ris miraculū retulerunt ⁊ deum in ſuo famulo magnifi=
ca laude attollunt. Frumentū aūt ſm vniuſcuiuſq; indi
gentiā vir dei diſtribuit: ita vt miraculoſe duob⁹ ānis
non tm̄ ad victū ſufficeret: ſed etiam ad vſum ſeminis
abundaret. Cū aūt regio illa idolis deſeruiſſet p̄ cete=
ris nephande diane ſimulachrum ppl's coluerat adeo
vt vſq; ad tpa viri dei nonnulli ruſtici p̄dicte religioni
execrabili deſeruirent: ac ſub quadā arbore conſecrata
diane quoſdam ritus gentiliū exercerēt. At vir dei pre
dictū ritū de oībus finibus expulit ipſamq; arborē pre
ſcindi mādauit. Iratus eſt hoc cōtra eum hoſtis anti=
quus oleū midyatō qd̄ cōtra naturā in aq̄ ⁊ lapidibus
ardet pfecit: ſeq; i formā cuiuſdā religioſe femine trāſ=
figurās q̄buſdā ad virū dei nauigātibus in quadā ſa=
genula obuiauit. Sicq; affata eſt eos. Mallem ad ſan=
ctū dei venire vobiſcuʒ: ſʒ neq̄o. Rogo ergo vos vt hoc
oleū ad ei⁹ eccleſiā deferatis: ⁊ ob mei memoriā ex illo
oleo ei⁹ parietes liniatis ⁊ ſtatim euanuit. Et ecce aliā
cernunt nauiculā cū honeſtis pſonis inter quas vnus
erat ſimilim⁹ ſctō nicolao. Qui ſic ait illis. Heu quid
mulier illa locuta eſt vobis vel qd̄ attulit. Ille aūt cun
cta p ordinē narrauerūt. Quib⁹ ille. Hec eſt impudica
diana ⁊ vt me verū dicere cōprobetis oleū illud in ma=
re pꝛicite. Quib⁹ pꝛicientib⁹ ingēs ignis ī mari ſuccēdi
tur: ⁊ ꝯ naturā diuti⁹ in mari ardere conſpicit. Venien=
tes igit ad ſeruū dei agebāt. Vere tu es ille q̄ nobis in
mari appruiſti: ⁊ a diaboli inſidijs liberaſti. D. ¶ Per
idē tps cū qdā gēs romano īperio rebellaſſet: ꝯ eā im=
perator tres pꝛīcipes nepotianū vrſum ⁊ apilionē mi=
ſit. Quos portui adriatico ob vētum ꝯtriū applicatos
btūs nicola⁹ vt ſecū comederēt inuitauit volēs vt gen
tē ſuā a rapinis cōpeſcerēt q̄s ī nūdinis exercebāt. In=
terim dū ſctūs abeſſet ꝯſul corruptus pecunia tres in
nocētes milites iuſſerat decollari. Qd̄ vt vir ſctūs au
diuit rogauit principes illos vt ſecuʒ illuc vſq; gradu
ꝯcito pꝓperarēt: veniēſq; ad locū vbi decollādi erāt in=
uenit eos poplite flexo ⁊ facie iam velata ⁊ ſpeculatorē
enſem ſup eoruʒ capita iam vibraſſe. At nicolaus zelo
accenſus in lictorē ſe audacter iniecit: ⁊ gladiū de ma=
nu ei⁹ eminꝰ pꝓpulit: īnocēteſq; ſoluēs eos incolumes
ſecū duxit. Ilico ad pretoriuʒ conſulis pꝓperat ⁊ fores
clauſas vi reſerat. Mox ꝗ illi cōſul accurrēs ſalutauit
eū. Aſpernēs hoc ſctūs dixit. Inimice dei legis p̄uari=
cator qua temeritate p̄ſūpſiſti tāti ꝯſci⁹ ſceleris vultū
ꝯſpicere nr̄m. Quē poſtq̄ plurimū obiurgauit: ad pre=
ces tn̄ illoꝝ ducū eū penitentem benigne recepit. Rece
pta igit bn̄dictiōe impiales nūcij iter pagunt ⁊ īperio
ſine ſanguine hoſtes ſubdūt. Redienteſq; ab īperato=
re magnifice ſunt recepti. Quidā aūt coꝝ felicitatibus
inuidētes p̄fecto imperatoris p̄ce ⁊ p̄cio ſuggeſſerūt:
vt eos apud imperatorē de leſe maieſtatis crimie accu
ſarent. Qd̄ cum imperatori ſuggeſſiſſet: ille nimio fu=
rore replet⁹ eos īcarcerari p̄cepit ſine aliq̄ interroga=
tione illa eos nocte occidi mandauit. Qd̄ cū a cuſtode
didiciſſent ſciderunt veſtimēta ſua ⁊ gemere amare ce
perunt. Tūc vnus eoꝝ ſcʒ nepotianus recolens q̄ bea=
tus Nicolaus tres innocētes liberauerat exhortat⁹ eſt
alios vt eius patrocinia flagitarēt: q̄bus orātibus ſan

etus nicolaus nocte illa Cõſtantino imperatori apparuit dicens. Cur illos pĩcipes tam iniuſte cõprehendi ſti ⁊ morti ſine crimine addixiſti? Surge velox coſqꝫ ꝗ̃ totius dimitti iube. Sin aũt oro deũ vt tibi ſuſcitet bellũ in quo tu corruas ⁊ beſtijs cibꝰ fias. Cui imperator. Quis es tu qui hac nocte palatium meũ ingreſſus talia audes loq̃? Cui ille. Ego ſum nicolaus myree ciuitatis eps: ſic ⁊ prefectũ ſiliter terruit per viſum dicẽs. Mente ⁊ ſenſu ꝑdite cur in necẽ innocẽtiũ cõſenſiſti: perge cito ⁊ eos liberare ſtude: ſin autem corpus tuũ vermibꝰ ſcaturiet ⁊ domus tua citius deſtruet. Cui ille quis es tu q̃ nobis tanta minaris? Scito inq̃t me eſſe nicolaũ myree ciuitatis epm. Vtriſqꝫ euigilantibus ſtatim mutuo ſua ſomnia pãdunt: ⁊ ꝓ illis incarceratis cõtinuo mittunt. Quibus ait imperator. Quas magicas artes noſtis vt taliis nos illudatis ſomnijs? Cui rñderunt ſe magos nõ eſſe: nec mortis ſentẽtiã meruiſſe. Tũc imperator. Noſtis inq̃t hoĩem cui nomẽ eſt nicolaus. At illi: audito hoc noĩe manꝰ extenderũt ad celũ rogãtes deum vt eos ſancti nicolai meritis a preſenti periculo liberaret. Et cũ imperator totam vitã eius ⁊ miracula eius didiciſſet dixit eis. Ite ⁊ grãs deo agite q̃ vos eiꝰ ꝓcibus liberauit. Sed ⁊ de nr̃is eidẽ afferte gaudiolis rogantes eum vt vlterius mihi minas nõ inferat: ſed ꝓ me ⁊ regno meo ad dñm preces fundatis. Poſt paucos dies ꝓdicti viri ad dei famulũ veniunt: moxqꝫ ad eiꝰ pedes humiliter ſe ꝓſternũt dicẽtes. Vere famulꝰ dei es: vere cultor ⁊ amator xp̃i. Cũqꝫ ſibi oĩa p ordinẽ retuliſſent ille eleuatis in celum manibus imẽſas deo laudes retulit: ⁊ inſtructo principes ad propria remiſit. E. ¶ Cũ autẽ dñs vellet eum aſſumere negauit dñm vt angelos ſuos ſibi mitteret. Et inclinato capite angelos ad ſe venire vidit: ⁊ dicto pſalmo. In te dñe ſperaui/vſqꝫ In manꝰ tuas dñe ⁊c. tradidit ſpiritũ anno dñi. cccxliij. vbi celeſtiũ melodia audita eſt. Qui dũ ſepultus fuiſſet in tõba marmorea a capite fons olei ⁊ a pedibus fons aque ꝓfluxit: ⁊ vſqꝫ hodie ex eiꝰ mẽbris ſacrũ reſudat oleũ valens in ſalutẽ multoꝝ. Succeſſit eñt ei q̃dã vir bonus q̃ tñ de ſede ſua ab inuidis eſt depulſus. Quo eiecto oleũ fluere deſijt. Sed eo reuocato ꝓtinus emanauit. Poſt multum vo tp̃is turci myreã vrbẽ deſtruxerunt. Quadraginta vo ſeptẽ milites barẽſes illuc ꝓfecti quatuor monachis illis oſtẽdentibus tõbã ſcti nicolai apparuerũt oſſaqꝫ eiꝰ ĩ oleo natantia in vrbem barcã reuerẽter detulerũt anno dñi. M. lxxxvij. Vir quidã ab vno iudeo quandã ſummã pecunie mutuo accepit: iuratus ſup altare ſancti nicolai cũ aliũ fideiuſſorẽ haberet nequiret ꝙ q̃ citius poſſet ſibi redderet. Tenẽte aũt illo diu pecuniã iudeus eã expoſtulauit/ſꝫ eã ſibi reddidiſſe affirmat. Trahit ergo eum ad iudiciũ ⁊ iuramentũ indicit debitori. Ille baculum cauatũ quẽ auro minuto ĩpleuerat ſecũ detulerat: ac ſi eiꝰ adminiculo ĩdigeret: volẽs igit̃ facere iuramẽtũ/iudeo baculo tradidit reſeruadũ. Iurauit ille ꝙ plus ſibi reddiderat etiã q̃ deberet. Facto iuramẽto baculũ ſuũ repetijt. Et iudeus ignarus aſtutie eũ ſibi reddidit. Rediẽs aũt q̃ fraudẽ fecerat in quodã biuio oppreſſus ſomno corruit ſeſſo curruſqꝫ cũ ĩpetu veniẽs eũ necauit: et plenũ baculũ auro fregit ⁊ aurũ effudit. Audiẽs hoc iudeꝰ cõcitꝰ illuc venit. Cũqꝫ dolũ vidiſſet ⁊ a multis ei ſuggeret̃ vt aurũ reciperet oĩno renuit niſi q̃ defunctꝰ fuerat ad vitã btĩ nicolai meritis redderet: aſſerens ſe: ſi hec fieret baptiſma ſuſcepturũ ⁊ xp̃ianũ futurũ. Cõtinuo qui defũctꝰ fuerat ſuſcitat̃ ⁊ iudeꝰ ĩ xp̃i noĩe baptizatur. F. ¶ Quidã iudeꝰ vidẽs btĩ nicolai virtuoſã potẽtiã ĩ miraculis faciẽdis imaginẽ eius ſibi fieri ꝓcepit eãqꝫ in ſua domo collocauit. Cui res ſuas cũ aliq̃ lõgiꝰ iret cũ minis cõmendabat hec vel ſimilia vba dicẽs. Ecce nicolae oĩa bona mea vobis cuſtodiẽda committo et niſi oĩa bene cuſtodieritis vltionẽ expectabitis vobis verberibꝰ ⁊ flagellis. Quadã igitur vice dũ ille abeſſet fures aduenitũt cũcta rapiũt ſolã imaginẽ derelinquũt. Iudeus aũt rediẽs ⁊ ſe ſpoliatũ vidẽs imaginẽ alloquit̃ talibꝰ vel ſimilibus vſus vbis. Dñe nicolae nõne in domo mea vos poſueram vt res meas a latronibus ſeruaretis. Cur hoc facere noluiſtis: ⁊ latrones quare nõ ꝓhibuiſtis. Igit̃ dire tormẽta recipies ⁊ ꝓ latronibꝰ penã lues. Sicqꝫ dãnũ meũ in tuis recõpẽſabo tormẽtis: et furorẽ meũ in tuis refrigerabo verberibus ⁊ flagellis. Accipiens ergo iudeꝰ imaginẽ dire eã verberat direqꝫ flagellat. Mira res prorſus ⁊ ſtupenda diuidẽtibus furibus q̃ rapuerant ſanctꝰ dei tanq̃ in ſe vbera recepiſſet apparuit: hec vel ſimilia vba dicẽs. Cur tam dire pro vobis flagellatus ſum: cur tã crudeliter verberatꝰ: cur tormenta tot paſſus: ecce quõ corpus meũ liuet: ecce qualiter effuſione ſanguinis rubet. Pergite citius ⁊ cũcta reddite q̃ tuliſtis. Alioq̃n dei oĩpotentis in vos ira deſeuiet ita vt ſcelus veſtrũ in medio publicet̃: ⁊ q̃libet veſtrũ ſuſpendiũ patiat̃. Ad quẽ illi. Quis es tu q̃ nobis talia loq̃ris. Et ille. Ego ſum nicolaus ſeruus ieſu xp̃i quẽ iudeus ille ꝓ rebus ſuis quas tuliſtis tã crudeliter flagellauit. Territi ad iudeũ veniũt miraculũ referũt ab eo q̃ imagini fecerit audiunt cũcta reddũt. Sicqꝫ ⁊ latrones ad vitã redeũt rectitudinis: ⁊ iudeus fidẽ amplectit̃ ſaluatoris. Vir quidã ꝓ amore filij ſui litteras addiſcẽtis feſtũ ſcti nicolai annuatim ſolẽniter celebrabat. Quadã igit̃ vice pater pueri conuiuiũ ꝑparauit ⁊ multos clericos inuitauit. Venit aũt diabolus ad ianuã in habitu ꝑegrini petẽs eleemoſynã ſibi dari: ⁊ iubet q̃ totiꝰ pr̃ filio vt det eleemoſynã ꝑegrino. Properat puer: ſed peregrinũ nõ inueniẽs inſequit̃ abeuntẽ. Cũqꝫ ad quoddã ſtiuiũ peruiſſet apprehẽdẽs diabolus puerũ cũ ſtrãgulauit. Qđ audiẽs pr̃ vehemẽter ingemuit/corpus tulit/⁊ ĩ thalamo collocauit. Cepitqꝫ pre dolore clamare ⁊ dicere. Fili dilectiſſimi quõ eſt tibi. Sctẽ nicolae heccine eſt merces honoris quam vobis tãdiu exhibui. Et cũ hec ⁊ ſimilia pater diceret: ſtatim puer q̃ſi de ſomno euigilãs oculos aperuit ⁊ ſurrexit. G. ¶ Vir q̃dã nobilis rogauit btm̃ nicolaũ vt ſibi filium a dño impetraret ꝓmittẽs ſe filiũ ad eccliã eiꝰ ducturũ: ⁊ cyphũ aureũ oblaturũ. Filiꝰ ergo naſcit̃ ⁊ ad etatem ꝑducit̃: ⁊ cyphus fieri iubet̃. Qui cũ ſibi valde placeret ſuis eũ adaptauit vſibꝰ ⁊ aliũ eque valẽtẽ fieri ꝓcepit. Nauigãtibꝰ itaqꝫ ad eccleſiã ſancti nicolai: iubet pr̃ filio vt in illo cypho quẽ prĩo fieri fecit aquã ſibi afferre. Puer aũt cũ vellet aquã haurire cũ cypho in mare cecidit ⁊ ſtatim diſparuit. Pater autẽ amare flens nihilominus votũ ſuum ꝑfecit. Veniẽs igit̃ ad altare ſancti nicolai cũ obtuliſſet ſuũ cyphum tanq̃ ꝓiectus cecidit de altari. Cũ aũt eũ eleuaſſet ⁊ ſup altare iterũ poſuiſſet rurſus de altari longius eſt ꝓiectus. Mirãtibus oĩbꝰ ad tã grãde ſpectaculũ ecce puer ſanus ⁊ incolumis aduenit primũ cyphum in ſuis geſtans manibꝰ. Narrauitqꝫ corã oĩbus ꝙ q̃n in mare cecidit ſtatim beatꝰ nicolaus affuit ⁊ eum illeſum ſeruauit. Sicqꝫ pater eius letus effectus vtrũqꝫ cyphum beato nicolao obtulit. Quidam vir diues meritis btĩ nicolai filiũ habuit quẽ Adeodatum vocauit. Hic ſancto dei capellam in domo ſua conſtruens ⁊ omni anno feſtum eius ſolẽniter celebrauit. Erat autem locus ille ſitus iuxta terram agarenorum.

Adeodatus ergo quadam vice ab agarenis capit̃ et in ſeruitutē regis eorū deputat̃. Sequenti anno dū feſtū ſancti nicolai pater eius deuote celebraret ⁊ puer cyphum precioſū tenēs regi aſſiſteret recolit ſuā captionem: parentū dolorem: ⁊ gaudiū qḋ in domo ſua ea die fiebat: cepitq; altius ſuſpirare. Quorū ſuſpiriorū cauſam dū rex minis extorſiſſet: ait rex. Quicqd tuus nicolaus agat tu hic nobiſcū manebis: ⁊ ſubito facto vento vehemēti totā ꝗ domū ↄcutiēte: puer cū cypho rapitur ⁊ ante fores eccl'ie vbi parētes agebāt ſolēnia collocat̃: ⁊ magnū gaudiū oībus generat̃. Alibi tñ legit̃ ꝙ p̄dictus iuuenis fuit de normādia: q̄ vltra mare ꝑgens a Soldano capitur ⁊ ante eū ſepe verberabat̃. Qui dū in feſto ſancti nicolai verberaret̃: ⁊ in carcere incluſus ſtaret ꝓ ſua liberatione: ꝓ letitia quā tunc habere cōſueuerant parentes eius: ⁊ ſubito obdormiuit et euigilans in capella patris ſui ſe inuenit.

¶ De ſancta lucia virgine. liiij. A

Lucia dr̄ a luce. Lux enī habet pulchritudinē in aſpectione: q2 vt dicit Ambro. lucis nature hec eſt vt oīa in ei⁹ aſpectu gratia ſi habet etiā diffuſionē ſine coinquinatione q2 ꝑ quecūq; īmunda diffuſa nō coinquinatur rectū inceſſum ſine curuitate longiſſimā lineā ꝑtrāſit ſine moroſa dilatione. Per hoc oñdit̃ ꝙ btā virgo lucia habuit decorē virginitatis ſine aliqua corruptione: diffuſionē charitatis ſine aliq̄ immūdo amore: rectū inceſſū ītētionis ī deū ſine aliqua obliquitate: lōgiſſimā lineā diuine opationis: ſine negligētie tarditate. Vel lucia dr̄ quaſi lucis via. B.

Lucia virgo ſiracuſana nobilis genere audiēs famā ſctē agathe ꝑ totā ſiliciā diuulgari: ſepulcrum eius adijt cū matre ſua euthicia annis quatuor fluxū ſanguinis incurabiliter patiēte. Inter ipſa igit̃ miſſarū ſolennia cōtigit vt illud euāgeliū legeret̃ in q̄ dñs mulierē ab hac paſſione ſanaſſe narrat̃. Tūc lucia matri dixit. Si credis his q̄ legunt̃ crede agathā illū ſēꝑ habere p̄ſentē ꝓ cuius noīe ſuſtinuit paſſionē. Si ergo ei⁹ ſepulcrum credēs tetigeris ꝑfecta cōtinuo ſanitate gaudebis. Igit̃ recedētib⁹ cūctis ⁊ matre ⁊ filia iuxta ſepulcrū in oratiōe exiſtētib⁹: luciā ſomnus arripuit: viditq; agathā in medio angelorū gēmis ornatā ſtātē ⁊ dicentē ſibi. Soror mea lucia virgo deo deuota qḋ a me petis qḋ ipſa poteris p̄ſtare ↄtinuo matri tue. Nā ecce ꝑ fidē tuā ſanata eſt. Euigilans aūt lucia matri ſue dixit. Mater mea ecce ſanata es. Per ipſam ḡ te deprecor q̄ ſuis orationib⁹ te ſanauit ne mihi decetero noīes ſpōſū: ſed quicquid mihi datura eras pro dote pauperib⁹ elargire. Cui mater ait. Tege prius oculos meos ⁊ quicqd volueris de facultatibus facito. ad quā lucia. Qḋ moriēs das: iō das q2 ferre tecū nō potes. Da igit̃ dū viuis ⁊ mercedē habebis Cū ergo rediſſent fit quotidie diſtractio rerū ⁊ dantur neceſſitatib⁹ pauperū. Interea dū patrimoniū diſtribuit̃ ad ſponſi notitiā ꝑuenit̃. Requirit ſponſus a nutrice de his. Reſpondit illa caute ꝙ vtiliorē poſſeſſionē ſponſa ſua inueniſſet quā ſuo volebat noīe cōparare: et ideo videbat̃ aliquāta diſtrahere. Credidit ſtult⁹ carnale cōmerciū ⁊ cepit autor eſſe vendentiū. Venditis aūt oībus ⁊ pauperib⁹ erogatis ſponſus trahit eā corā paſcaſio cōſulari dicēs eā chriſtianā eſſe et cōtra leges agere auguſtorū. C. ¶ Inuitāte igit̃ cauſa paſcaſio ad ſacrificia idolorū reſpōdit. Sacrificiū placēs deo eſt viſitare pauperes: ⁊ eis in neceſſitatib⁹ ſubuenire: et q2 iā amplius non habeo qḋ offerā: meipſam ſibi tribuo offerendā. Cui paſcaſius. Iſta verba tibi ſimili ſtulto xp̄iano narrare poteris: mihi aūt qui principū decreta cuſtodio iſta fruſtra ꝓſequeris. Ad quē lucia. Tu principū tuoꝝ decreta cuſtodis: ⁊ ego dei mei legē cuſtodiā. Tu p̄ncipes times: ⁊ ego deū timeo. Tu illos offendere nō vis: ⁊ ego deum offendere caueo. Tu illis placere deſideras: ⁊ ego vt chriſto placeā ↄcupiſco. Tu ergo fac qḋ tibi vtile eſſe cognoſces: et ego faciam qḋ vtile mihi eſſe ꝓſpero. Cui paſcaſius. Patrimoniū tuū cū corruptorib⁹ expendiſti: ⁊ ideo quaſi meretrix loqris. Cui lucia. Patrimoniū meū in tuto loco cōſtitui: corruptores aūt mētis ⁊ corporis nūꝙ̄ ſciui. Rñdit paſcaſius. Qui ſunt corruptores mētis ⁊ corporis. Lucia dixit. Corruptores mētis vos eſtis: qui ſuadetis vt aīe ſuum deſerāt creatorem. Corruptores vero corporis ſunt qui corporalem delectationē preponūt epulis ſempiternis. Paſcaſius dixit. Ceſſabunt verba cū ꝑuentū fuerit ad verbera. Cui lucia dixit. Verba dei ceſſare nō poſſunt. Cui paſcaſius. Tu ergo deus es. Reſpondit lucia. Ancilla dei ſum. q̄ dixit. Cū ſteteritis ante reges ⁊ p̄ſides ⁊c. Nō enī vos eſtis ⁊c. Paſcaſius dixit. In te ergo ſpūſſanctus eſt. Cui lucia. Qui caſte viuunt templū ſpūſſancti ſunt. Cui paſcaſius. Ego faciā te duci ad lupanar vt ibi violationē accipias ⁊ ſpiritū ſanctū perdas. Cui lucia. Nō inquinat̃ corpus niſi de cōſenſu mētis. Nā ſi me inuitā violari feceris: caſtitas mihi duplicabit̃ ad coronā. Nunꝙ̄ aūt volūtatē meā ad cōſenſum poteris ꝓuocare. Ecce corpus meū ad omne ſuppliciū eſt paratū. Quid moraris incipe fili diaboli deſideria penarū tuarū exercere. Tūc paſcaſius lenones fecit venire dicens eis. Inuitate ad eā oēm populū ⁊ tandiu illudat̃ donec mortua nunciet̃. Volentes aūt eā trahere tanto pōdere ſpūſſanct⁹ eā fixit vt oīno eā mouere nequirēt. Fecitq; paſcaſius mille viros accedere ⁊ man⁹ eius ⁊ pedes ligare: ſed eam nullatenus poterant mouere. Tunc ⁊ cū viris mille plura paria boū adhibuit: ſed tñ virgo dñi immobilis ꝑmanſit. Vocatis aūt magis vt illa incātationib⁹ moueret̃ oīno moueri nō potuit. Tūc dixit paſcaſi⁹. Que ſunt illa maleficia ꝙ vna puella a mille viris nō mouetur. Lucia dixit. Nō ſunt iſta maleficia: ſ3 beneficia chriſti. Porro ſi adhuc decē milia adhibueris eque vt prius immobilē me videbis. Putans vero paſcaſius ſm quorūdā figmenta ꝙ lotio fugarent̃ maleficia: iuſſit eā lotio ꝑfundi. Cūq; nec ſic moueri poſſet: anguſtiatus nimis copioſum ignē circa iam accēdi piceemq; reſinā ⁊ ferueus oleū ſuꝑ eā fundi iuſſit. D. ¶ Dixitq; lucia. Inducias impetraui martyrij mei vt credētib⁹ timorē auferā paſſionis ⁊ non credētibus vocē inſultationis. Videntes aūt amici paſcaſij eum anguſtiari in gutture eius gladium immiſerūt que nequaꝙ̄ loquelam amittens dixit. Annuncio vobis pacem eccl'ie redditam maximiano hodie mortuo ⁊ de regno ſuo diocletiano expulſo. Et ſicut ciuitati cathañ. ſoror mea agatha data eſt ꝓtectrix: ſic ⁊ ego ciuitati ſyracuſane ↄceſſa ſum interuentrix. Dum hec virgo loquitur ecce miniſtri romanorū veniunt paſchaſiū apprehendunt: vinctum ad ceſarem ſecum ducunt. Audierat enim ceſar ꝙ vniuerſam prouinciam fuerat depredatus. Veniēs ergo romam ⁊ ſenatui accuſatus pariter ⁊ cōuictus capitali ſententia eſt punitus. Virgo vero lucia de loco in quo percuſſa eſt: mota non eſt nec ſpiritum tradidit quoadusq; ſacerdotes venirent et

corpus dn̄i ei traderēt. Et oēs aſtantes amen dn̄o reſponderunt. In eodem autem loco eſt ſepulta ⁊ eccleſia fabricata. Paſſa eſt aūt tempore conſtantini ⁊ maxentij: circa annos dn̄i. ccc.x.

De ſancto Thoma apoſtolo. v. B.

Thomas interpretat̄ abyſſus vel geminus q̄d ⁊ grece didimꝰ dr̄, vel dr̄ thomas a thomos qd̄ eſt diuiſio ſiue ſectio. Dicitur ergo abyſſus, eo q̄ pfunditatem diuinitatis penetrare meruit q̄n ad ſui interrogationem chriſtus ſibi reſpondit. Ego ſum via veritas ⁊ vita. Dicit̄ geminꝰ eo q̄ reſurrectionē xp̄i quaſi geminare ⁊ in duplū plus q̄ alij cognouit. Nā illi cognouerūt vidēdo iſte: iſte videndo ⁊ palpando. Diuiſio autē ſiue ſectio dr̄: q2 mētem ſuā ab amore mūdi diuiſit vel q2 ab alijs i fide reſurrectiōis diuiſus ⁊ ſectus fuit: vel dicit̄ thomas quaſi totꝰ meās: in dei, ſcʒ amore ⁊ cōtēplatione. Habuit em̄ tria q̄ in ipſo indicauerunt fuiſſe amorē dei. De quibꝰ dicit. Proſper in libro de vita contemplatiua. Quid eſt deū diligere niſi aīo cōcipere feruidū viſionis dei affectū peccantiū: ⁊ mundi faſtidium. Vel thomas dr̄ a theos qd̄ eſt deꝰ ⁊ meus vn̄ thomas q̄ſi deus meus: ⁊ hec ꝓpter illud qd̄ dixit cū certificatus credidit. Dominus meus ⁊ deus meus. B.

Thomas apl's cū eſſet apud ceſarēā apparuit ei dominus dicēs rex indie gūdoforus miſit ꝓpoſitū abanē querere hominē architectoria arte eruditum. Veni igitur et mittam te ad eū. Cui Thomas. Dn̄e quo vis mittere me preter ad indos: cui dn̄s. vade ſecure: q2 ero cuſtos tui. Cūq3 indos conuerteris ad me cū palma martyrij venies. Cui thomas. Dn̄s meꝰ es: et ego ſeruus tuus. Fiat voluntas tua. Cum ꝗ̄ p̄poſitus forū pambularet dixit ei dn̄s. Quid cōparare vis iuuenis. Cui ille. Dn̄s meꝰ miſit me vt conducā ſeruos in arte architectoria eruditos vt Romano opere palatium ſibi cōſtruat̄. Tūc dn̄s tradidit ei Thomā aſſerens eū plurimum in tali arte peritū. Nauigantes aūt ad quandā ciuitatē venerūt in qua rex filie ſue nuptias celebrabat. Hic cum p̄conizari feciſſet vt oēs nuptijs intereſſent: alr's regē offenderēt: illuc cōtigit abanē ⁊ aplm introire. Puella aūt hebrea fiſtulā in manu gerēs vnūquēq3 laude aliqua commēdabat. Videnſq3 aplm intellexit hūc eſſe hebreū eo q̄ nō māducaret: ſ3 oculos fixos ad celum haberet. Cūq3 puella corā eo hebraice caneret dicēs. Vnꝰ eſt deus hebreoꝝ q̄ creauit oīa ⁊ fundauit maria apl's ipſam hec eadē v̄ba repetere ſatagebat. Vidēs aūt pincerna q̄ non manducaret, nec biberet: ſ3 tm̄ oculos fixos ad celū hr̄et aplm dei in maxillā pcuſſit. Cui apl's melius eſt vt in futuro indulgētia ſibi tradat̄ ⁊ hic trāſitoria plaga reddat̄. Non hic ſurgā donec manus que me pcuſſit huc a canibus afferatur. Hic igit̄ ad hauriendā aquā abijt: ⁊ leo ipm̄ occidēs ſanguinē eius bibit. Lacerantibꝰ aūt canibꝰ eius corpus: vnus niger canis manū eius dexterā i mediū ꝯuiuijs apportauit. Quo viſo oīs turba obſtupuit ⁊ puella eiꝰ verba referēs ꝓiecta fiſtula ad pedes apl'i ſe ꝓiecit. Hmōi aūt vltionē factā reprobat Aug. in lib. cōtra fauſtū: ⁊ aſſeruit a pſeudo hoc fuiſſe incertum. Vn̄ ⁊ legēda hec quo ad plura ſuſcepta habet̄. Poſſet tn̄ dici q̄ hoc nō aīo īpreccādi: ſ3 mō p̄dicādi dictū ſit. Si tamen Aug. v̄ba diligēter inſpiciant̄ nō penitꝰ iſta reprobare vident̄. Ait em̄ ſic in eodem libro. Legunt ſcripturas apocriphas manichei neſcio a q̄bus fictoribꝰ fabulaꝝ ſub apoſtoloꝝ noīe ſcriptas q̄ ſuoꝝ ſcriptoꝝ tp̄ibus in autoritatē ſctē eccleſie recepi mererent̄ ſi ſcti ⁊ docti hoīes q̄ tūc in hac vita erāt, examinare poterant: eos vera locutos eſſe cognoſcerēt. Ibi tn̄ legūt aplm Thomam cū eſſet in quodā nuptiaꝝ conuiuio peregrinꝰ et prorſus incognitꝰ a quodā miniſtro palma percuſſum imprecatū fuiſſe hoī cōtinuā ſeuāq3 vindictā. Nā cum egreſſus fuiſſet ad fontē: vn̄ ⁊ aquā cōuiuantibus miniſtraret: in eū leo irruēs interemit manūq3 eiꝰ que caput apl'i leui ictu pcuſſerat a corpe auulſam ſm̄ v̄bum eiuſdē apl'i adoptātis atq3 īprecātis canis intulit mēſis in q̄bꝰ ipſe apl's diſcūbebat. Quid hoc videri crudelius pōt. Verū q2 ibi niſi tn̄ fallor hoc ēt ſcriptū eſt qd̄ et veniā in ſeculo futuro petierit: facta eſt cōpenſatio officij maioris vt ⁊ apl's q̄ charus deo eſſet: ⁊ dn̄s hunc timorē cōmēdaret̄ ignotis: ⁊ illi poſt hāc vitā q̄nq3 finiendā in eternū cōſularet̄. Verū illa ſit vera vel ficta narratio nihil mea nūc intereſt. Certe em̄ Manichei a quibꝰ ille ſcripture quas canon eccl'iaſticꝰ reſpuit tāq̄ vere atq3 ſincere acceptant̄: ſaltē hic cogunt̄ fateri illā patiētie v̄tutē quā docet dn̄s: dicēs: Si q̄s te pcuſſerit in maxillā tuā dexterā p̄be ei ſiniſtrā. poſſe i p̄paratione cordis ēe ſi nō exhibeat̄ geſtu corpis ⁊ expreſſione verboꝝ q̄n quidē apl's palma pcuſſus potius dn̄m rogauit vt iniurioſo homini in futuro ſeculo parceretur in preſenti aūt illa iniuria nō inulta relinqueret̄ q̄ vel p̄buit ferienti alterā partē, aut vt iterū feriret admonuit. Tenebat certe interiꝰ dilectiōis affectū ⁊ exteriꝰ reqrebat correctiōis exēplū. Siue hoc verū ſit ſiue fictū cur nolūt credere: tali aīo famulū dei Moyſen idoli fabricatores ⁊ adoratores gladio ꝓſtrauiſſe. Si aūt penas illas cōparamꝰ q̄d ſimile ferro interimi ⁊ a feris trucidari atq3 laniari. Quando quidē iudices publicis legibus ſeruientes maioris criminis reos beſtijs tradi q̄ gladio pcuti iubēt. hec Aug. Tūc apl's ad petitionē regis ſponſum ⁊ ſponſam benedixit ⁊ Da inquiens dn̄e adoleſcentibꝰ his benedictionē dextere tue, ⁊ in eoꝝ mentibus ſemina ſemen vite. Abeunte autē apl'o in manu iuuenis eſt repertꝰ plenus dactilis palme ramus. Comedentibus vero ſponſo ⁊ ſponſa de fructibus eius ambo obdormiunt ⁊ ſomniūt ſilr' ambo cernunt. Videbat̄ etem̄ eis q̄ rex gēmatus eos amplecteret̄ et diceret. Apl's meꝰ bn̄dixit vos ⁊ eterne vite participes ſitis. Euigilātibus autē ⁊ mutuo ſibi ſomnia reuelātibus, apl's autē eos ingredit̄ dicēs. Rex modo meꝰ vobis appuit ⁊ me clauſis ianuis huc adduxit vt ſup vos benedictio mea fructificet. Habeatis carnis integritatem q̄ eſt omniū regina virtutū ⁊ fructus ſalutis perpetue. Virginitas ſoror eſt angeloꝝ: poſſeſſio oīm bonorū: victoria libidinū: fidei tropheū: expugnatio demonū: ⁊ eternoꝝ ſecuritas gaudioꝝ. De libidine aūt corruptio gignit̄: de corruptiōe pollutio naſcit̄: de pollutione reatꝰ orit̄: de reatu ꝯfuſio gn̄atur. Hec illo referēte duo angeli apparuerunt dicentes ei. Nos ſumus angeli vobis ad cuſtodiam deputati: q̄ ſi apl'i bene ſeruaueritis monita offeremꝰ deo oīa vota veſtra. Eos igit̄ apl's baptizauit ⁊ d̄ fide diligēter edocuit. Poſt mlt̄ū vero tp̄is ſponſa nomine Pelagia ſacro velamine cōſecrata martyriū patit̄: ⁊ ſponſus noīe Dionyſius illi ciuitati in ep̄m ordinat̄. C. ¶ Poſt hoc aūt apl's ⁊ abanes ad regem indie peruenerunt. Deſinato vero ab apoſtolo mirabili palatio ⁊ copioſo theſauro accepto rex in aliā ꝓuinciā ꝓficiſcitur: et apoſtolus vniuerſum theſaurū pauperibus elargitur. Per totū aūt biēniū quo

abfuit rex apl'o ꝓdicationi inſtitit et innumerabilem ppl'm ad fidē ↄuertit. Rediēs autē rex ⁊ q̄ thomas fecerat dicēs ipm abanc in ima retruſit carceris ⁊ poſt modū viuos excoriatos vitriciibus daret flāmis. Interea Gad frater regis moꝛit᷑: ⁊ ei ſepulchrū cū ambitione nimia ꝑparat᷑. Quarta aūt die q̄ moꝛtuus fuerat reſurrexit: ⁊ ſtupefactis oibus cunctiſq; fugientibus dixit fratri ſuo. Hic homo frater ꝙ excoꝛiare ⁊ incendere diſponebas amicus dei eſt: ⁊ oēs angeli famulent᷑ ei: qui me in paradiſuz ducentes quoddā mihi oſtēderūt palatiū ex auro ⁊ argento lapidibus ꝓcioſis mirabiliter fabricatū. Et cū eius pulchꝛitudinē admirarer, dixerūt mihi. Hoc eſt palatium qđ thomas fratri tuo extruxerat. Cumq; dicerem vtinā ianitoꝛ eius eſſem. dixerūt mihi. Frater tuus ſe illo fecit indignū. Si vis in illo manere rogabimus dñm vt te ſuſcitare dignet᷑: vt illud a fratre tuo poſſis emere: reddēs ei pecuniā quā ſe extiſtimat ꝑdidiſſe. Et hec dicēs cucurrit ad carcerē apl'i fratri ſuo poſtulās indulgēti. Abiectiſq; vinculis rogare apoſtolum cepit vt veſtē acciperet precioſam. Cui apl's. Ignorans ꝙ nihil carnale nihil terrenū geſtiūt q̄ cupiūt habere in celeſtib' poteſtatē. Egrediēte aūt apl'o de carcere rex occurit ei ⁊ aduolutus eius pedibus veniam poſtulabat. Tūc apl's ait multū vobis preſtitit deus vt ſecreta ſua vobis oſtenderet. Credite in xp̄m ⁊ baptizamini vt eterni regni ꝑticipes ſitis. Dixit ei frater regis. Uidi palatiū qđ fratri meo fecisti: ⁊ illud cōparare merui. Cui apl'us. Hoc in poteſtate fratris tui eſt. cui rex. Illud erit meū apl's fabricet tibi aliud: qđ ſi foꝛte nequerit mihi ⁊ tibi vnū hoc cōmune erit, r̄ndit apl's. Innumerabilia palatia ſunt in celo ab initio ſeculi ꝑparata: q̄ fidei ꝑcib' ſiue ꝓcio ⁊ elecmoſynis cōparantur. Diuitie aūt veſtre ad illa vos antecedere poſſunt: ſequi vero omnino nō poſſunt. D. ¶ Poſt vnū aūt mēſem fecit apl's pauperes oēs illius ꝓuincie cōgregari. Quibus cōgregatis debiles ⁊ infirmos ſeoꝛſum ſtare iuſſit ⁊ ſup eos oꝛauit. Cūq; q̄ docti fuerāt r̄ndiſſent amē: coruſcatio de loco veniēs tam apīn ꝙ ceteros fere ꝑ horaz dimidiā ſic ꝓſtrauit vt oēs ſe putarēt ictu fulguris interiiſſe Erigēs ſe aūt apl's dixit. Surgite q2 dñs me' ſicut fulgur venit voſq; ſanauit. Exurgētes aūt oēs ſani dñm ⁊ apl'm gloꝛificauerūt. Tunc apl's cepit eos docere: ⁊ duodecim gradus virtutū aſſignare. Prim' eſt vt in deū crederēt q̄ eſt vnus in eſſentia ⁊ trin' in perſonis. Deditq; eis triplex exemplum ſenſibile quō ſint in vna eſſentia tres ꝑſone. Primū eſt q2 vna eſt in hoīe ſapientia: ⁊ de illa vna ꝓcedit intellectus memoꝛia et ingeniū. Nā ingeniū inqt eſt vt qđ nō didiciſti inuenias. Memoꝛia vt nō obliuiſcaris q̄ didiceris. Intellect' vt intelligas q̄ oñdi pōt vel doceri. Scđm ꝙ in vna vinea tria ſunt. ſ. lignū folia ⁊ fruct' ⁊ hec oīa tria vnū ſunt ⁊ vna vinea ſunt. Tertiū eſt, q2 caput vnū quatuoꝛ ſenſibus cōſtat: in vno eñ capite ſunt viſus: guſtus audit': ⁊ odoꝛat': ⁊ hec plura ſunt ⁊ vnū caput ſunt. Scđs gradus eſt vt baptiſmū ſuſciperēt. Tertius eſt vt ſe a foꝛnicatione cōtinerēt Quartus vt ſe ab auaritia tēperarent. Quintus vt gulam reſtringerēt. Sextus vt penitentiā tenerēt. Septim' vt in his ꝑſeuerarēt. Octau' vt hoſpitalitatē amarēt. Nonus vt voluntatē dei in faciendis quererēt: ⁊ eā opere cōplerēt. Decimus vt eam in nō faciendis quererent: ⁊ ea opere vitarēt. Undecimus vt charitatē amicis ⁊ inimicis impēderēt. Duodecimus vt in cuſtodiendis his vigilē curā haberent: poſt ꝓdicationē vero baptizati ſunt nouem milia viroꝛū exceptis paruulis ⁊ mulieribus. E. ¶ Poſt hec autē

in ſuperioꝛē indiā abijt: in qua innumeris miraculoꝛ inſignijs coꝛuſcauit. Sinticē etiam amicā migdonie vxoꝛis cariſij cognati regis apl'us illuminauit. Dixitq; migdonia ad ſinticē. Putas ſi potero eū videre. Tūc migdonia de cōſilio eius habitū mutauit: ⁊ inter pauperes mulieres vbi apl's ꝓdicabat aduenit. Apoſtolus autē cepit de vite huius miſeria ꝓdicare dicē3 inter cetera. Miſ vita hec: eſt vita miſera: caſibus ſubiecta et adeo fugitiua: vt cū teneri creditur effugiat labefacta. Deinde cepit quatuoꝛ rationibus exhoꝛtare vt verbū dei libenter audirent: ipſum verbū dei quatuoꝛ rerum generib' cōparando. ſ. collirio ex eo ꝙ oculū noſtri intellectus illuminat. Potioni ex eo ꝙ noſtrū affectū ab omni carnali amoꝛe purgat et mundat. Emplaſtro ex eo ꝙ pctōꝛum noſtroꝛ vulnera ſanat. Cibo ex eo ꝙ nos celeſtiū amoꝛe delectat ⁊ ſicut inquit hec egroto nō valent niſi ea in ſe receperit: ſic nec aīo languenti verbuz dei ꝓdeſt niſi illud cū deuotione audierit. Predicante igit᷑ apl'o migdonia credidit: ⁊ deinceps viri toꝛum aboꝛruit. Tunc cariſius a rege impetrauit: ⁊ apoſtolū in carcerē poſuit ad quem veniens migdonia rogauit vt ſibi ignoſceret ꝙ ꝓpter eam in carcerē miſſus eſſet. Quā ille benigne conſolās hec oīa ſe libenter pati aſſeruit. Cariſius autē regē rogauit vt reginā ſoꝛoꝛem ſue vxoꝛis ad eaz mitteret ſi foꝛte eam reuocare poſſet. Miſſa regina ↄuertit᷑ ab ea quā volebat ꝑuertere: viſiſq; tot miraculis q̄ apl's faciebat dixit. Maledicti ſūt a deo q̄ nō tot ſignis credūt ⁊ operibus. Tunc apl's oēs qui aderant de tribus breuiter inſtruxit. ſ. vt eccl'iam diligerēt ſacerdotes honoꝛarēt ⁊ aſſidue ad audienduz verbum dei cōuenirent. Reuertēte aūt regina dixit ei rex. Ut qd tādiu moꝛata es. Que r̄ndit. Putabā migdoniā ſtultā eſſe: ſed ſapiētiſſima eſt: ⁊ me ad apoſtolū dei ducens vitā veritatis me cognoſcere fecit ⁊ nimis ſtulti ſunt q̄ in xp̄z nō credūt. Noluit quoq; regina regi deinceps copulari. Stupefact' aūt rex dixit cognato ſuo. Dū tuā vxoꝛē recuperare vellem meā ꝑdidi: ⁊ peioꝛ mihi mea effecta eſt ꝙ tua tibi. F. ¶ Tūc rex iuſſit apoſtolū ligatis manibus ad ſe adduci precipiens ei vt ad ſuos viros ↄiuges reuocaret. Apl's aūt triplici exēplo oſtendit ꝙ diu in erroꝛe ꝑſiſterent hoc facere non deberent: videlicet exemplo regis, exemplo turris: ⁊ exēplo fontis. Aīt dicit Tu cū ſis rex non vis habere coinquinata ſeruitia: ſed mundos ſeruos pariter et ancillas. Quanto magis credere debes deū amare caſtiſſima et mūda ſeruitia. Quid ergo culpoꝛ ſi amare deū predico in ſeruis ſuis ꝙ diligis ⁊ in tuis. Fabricaui turrim excelſam ⁊ dicis mihi vt ego qui fabricaui eaz deſtruam. Fodi terrā pꝛofundam ⁊ eduxi fontem de abyſſo et dicis mihi vt obſtruam illū. Tunc iratus rex afferri iuſſit ardentes laminas ferreas: ⁊ apoſtolum ſtare nudis pedibus ſuper eas pꝛotinus autem nutu dei fons vbi erupit ⁊ eas extinxit. Tunc rex cōſilio cognati ſui eum in foꝛnacem ardentem mitti fecit. Que tamen ſic refrigerata eſt: vt die altera ſanus inde exiret ⁊ illeſus. Dixitq; regi cariſius. Fac illum offerre ſacrificium deo ſolis vt ſic dei ſui iram incurrat qui ab his eum liberat. Cūq; ad hec vrgeretur dixit regi. Preſtantioꝛ es tu ꝙ factura tua: ex quo tu modo verum deum negligis et picturam colis: tu putas ꝙ ſicut dicit Cariſius deus meus mihi iraſcetur poſtꝙ adoꝛauero deum tuum m regis aūt iraſcet᷑ de tuo, eumq; ↄminuet. Adoꝛa igit᷑ eū. Si ergo me adoꝛante deū tuū deus meus non reuertet illum ſacrificabo illi. Si autem ſic tu credes deo meo. Cui rex adhuc mecū de pari loqueris: Precepit igitur

apl's hebraice demoni qui in eo erat vt ꝗ cito corã ido-lo genua flecteret ⁊ ſtatim idolũ ↄminueret. Flectens igitur apl's genua dicit. Ecce adoro/ſed non idolũ. Ecce adoro/ſed nõ metallũ. Ecce adoro/ſ3 nõ ſimulacrũ. Adoro aũt dñm ieſum chriſtũ in cuius noĩe ꝑcipio tibi demon qui in eo latitas vt ſimulacrũ iſtud cõminuas. Statimq́ ſicut cera liqueſactum eſt. Tũc oẽs ſacerdotes mugitũ dederũt. Pontifex aũt templi eleuãs gladiũ apłm tranſuerberauit dicens. Ego vindicabo iniurias dei mei. Rex aũt ⁊ cariſius aufugerunt vidẽtes ꝙ populus vellet apoſtolũ vindicare: ⁊ pontificẽ viuũ incendere. Chriſtiani aũt corpus apłi tulerũt ⁊ honorifice ſepelierunt. Poſt longũ tp̃s ſ3 circa annos dñi cc.⁊.xxx. corp' apoſtoli in Ediſſem ciuitatẽ: q̃ olim dicebatur reges medoꝝ tranſlatũ eſt: alexãdro imperatore ad ſyroꝝ preces hoc faciente. In illa aũt ciuitate nullus hereticus: nullus iudeus: nullus paganus põt viuere/nec tyrann' aliquis ibi nocere poſtꝗ Abagar' rex illi' ciuitatis epiſtolã man' ſaluatoris ſcriptã accipere meruit. Nã ſi qñ gens aliqua cõtra ciuitatẽ illã inſurrexerit: infans baptizatus ſup portã ſtans epiſtolam illam legit: ⁊ ea die tam ſaluatoris ſcriptis ꝗ apłi thome meritis hoſtes aufugiunt/aut pacantur. Iſido. in lib. de vita ⁊ obitu ſanctoꝝ ſic de apoſtolo dicit. Thomas diſcipulus xp̃i ac ſimilis ſaluatori audiẽdo incredulus videndo fidelis fuit. Hic euangeliũ predicauit parthis/medis/perſis/hircanis/⁊ brachianis. Et intrãs orientalem plagam ⁊ interna gentium penetrans: ibi predicationẽ ſuam vſq́ ad titulũ ſue paſſionis perduxit: hic lanceis tranſfixus occubuit: hec Iſidorus. Chriſoſto. quoq́ ait ꝙ cũ thomas ad regionẽ magoꝝ q̃ ad chriſtum adorandum venerant deueniſſet eos baptizauit: ⁊ facti ſunt adiutores fidei chriſtiane.

¶ De feſtiuitatibus q̃ eueniunt intra tempus qđ partim continet ſub tempore recõciliationis ⁊ partim ſub tempore peregrinationis.

Dicto de feſtiuitatibus que occurrunt intra tp̃s renouationis qđ incepit a moyſe ⁊ ꝓphetis: ⁊ durauit vſq́ ad aduentum xp̃i in carnẽ qđ tp̃s repreſentat eccleſia ab aduentu vſq́ ad natiuitatẽ dñi incluſiue. Sequit de feſtiuitatib' q̃ eueniunt intra tp̃s quod partim cõtinetur ſub tp̃e recõciliationis partim peregrinationis: qđ tempus repreſentat eccleſia a natiuitate vſq́ ad ſeptuageſimã ſicut ſupra in ꝓlogo dictũ eſt.

¶ De natiuitate dñi noſtri ieſu chriſti ſecundum carnem. vj. A.

Natiuitas dñi noſtri ieſu chriſti ſm carnẽ vt quidã aiũt: completis ab adã quinq́ milibus ducẽtis xxviij. annis: vel ſm alios ſex milib': vel ſm Euſebiũ ceſarieñ. in chronicis ſuis q̃nq́ milib'. cxcix. tp̃e Octauiani imparatoris facta eſt. Computatio autẽ ſex miliũ annoꝝ inuẽta fuit a methodio poti' myſtice ꝗ chronice. Veniente aũt ipſo filio dei in carnẽ tanta pace vniuerſus mũdus gaudebat vt toti orbi vnicus romanoꝝ iperator pacifice ꝑſideret. Hic dictus eſt octauianus a prima impoſitiõe ceſara iulio ceſare cuius fuit nepos auguſtus ab augmẽto reipublice. Imperatoria dignitatis honore quid differentiã aliorum regum fuit primo hoc noĩe inſignit'. Nã ſicut naſci voluit vt nobis pacẽ pectoris vel tp̃is ⁊ pacẽ eternitatis retribueret: ſic voluit vt nihilominus ortũ ſuũ pax tp̃is illuſtraret. Ceſar igit auguſtus vniuerſo preſidẽs orbi ſcire voluit quot prouincie/quot ciuitates/quot caſtra/quot ville/quot hoĩes in toto orbe eſſent: ⁊ iuſſitq́ vt dr̃ i hiſtoria ſcholaſtica vt oẽs' hoĩes ad ſuã ciuitatẽ vnde trahebant originẽ pergerẽt: qui ⁊ q̃libet denarium argenteũ q̃ valebat .x. nũmos vſuales: vnde ⁊ denarius dicebatur preſidi ꝓuincie tradens ſe ſubditũ romano imꝑio profiteret. Nã ⁊ nummus imaginem preferebat ceſaris ⁊ ſuperſcriptionẽ noĩs. Dicebat aũt ꝓfeſſio ⁊ deſcriptio: ſed diuerſa cõſideratione. Profeſſio em̃ dicebat: quia quilibet qñ reddebat preſidi ꝓuincie cẽſũ capit. i. denariũ illum qui ſic vocabat ponebat ſuper caput ſuũ ⁊ ꝓprio ore ꝓfitebatur ſe eſſe ſubditũ romano imperio: vnde dicebat ꝓfeſſio. i. ꝓprio ore fa[c]ſſio ⁊ fiebat hoc corã oĩ populo. Deſcriptio' aũt dicebatur: qr numerus eorum qui cenſum capitis ferebãt certo determinabatur nũero ⁊ redigebat in ſcriptis. Hec autem deſcriptio prima facta eſt a preſide ſyrie cirino. Prima dr̃ vt in eadẽ hyſtoria ſcholaſtica habet quãtũ ad cirinũ. Quia em̃ iudea in vmbilico terre noſtre habitabilis eſſe dr̃: prouiſum eſt vt in ea inchoaret ⁊ deinde circunſtantes regiones ⁊ alij preſides proſequerentur. Vel prima dr̃ vniuerſalis: qr alie ꝓceſſerunt particulares. Vel forte prĩa capitũ in ciuitate fiebat a preſide. Scđa ciuitatũ in regiõe a legato ceſaris. Tertia regionũ in orbe corã ceſare. Ioſeph aũt cũ eſſet de genere dauid a nazareth: in bethleem ꝓfectus eſt. Cum autẽ beate marie tempus pariendi inſtaret: ⁊ ipſe de ſuo reditu neſciret: cã ſecũ aſſumpſit ⁊ in bethleem ſecũ duxit: nolens theſaurũ ſibi a deo cõmiſſum in aliena ꝑmanu dimittere: ſed ipſe per ſe voluit illũ cura peruigili cuſtodire. Cũ ergo bethleem appropinquaſſet: vt frater bartholomeus in ſua compilatione teſtatur: ꝗ de libro infantie ſaluatoris eſt ſumptũ. Vidit beata virgo partem populi gaudentem ⁊ partẽ gemẽtẽ. Quod ſibi angelus exponens ait. Pars populi gaudens eſt popul' gentilis qui in ſemine abrahe eternam benedictionẽ accipit. Pars autem gemens eſt plebs iudaica a deo ſuis meritis reprobata. Cũ igitur ambo bethleem veniſſent/⁊ qr pauperes erant/⁊ qr omnia hoſpitia alij qui ꝓpter hoc ip̃m venerant occupauerant nullum hoſpitium habere potuerũt: diuerterũt in cõmuni tranſitu q̃ vt dicitur in hiſtoria ſcholaſtica erat inter duos domos operimentũ habẽs qui diuerſoriũ dicitur: ſub quo ciues ad colloquendũ vel ad cõuiuendũ in diebus ocij vel aeris ĩtẽperie diuertebãt vbi forte ioſeph preſepe boui ⁊ aſino fecerat. Vel ſm quoſdã ruſtici cũ ad forũ veniebãt aĩalia ſua ibidẽ ligabant. Et ideo preſepe ibi cõfractum erat. Ipſa igitur media nocte' diei dominice beata virgo filium ſuũ peperit ⁊ in ꝑſepio ſup fenũ reclinauit: quod fenũ vt habetur in hiſtoria ſcholaſtica: beata helena poſtmodũ romã detulit. A cuius feni comeſtione bos ⁊ aſinus vt dicitur abſtinebant. B.

¶ Notãdũ aũt ꝙ natiuitas xp̃i mirabiliter fuit facta/multipliciter oſtẽſa/⁊ vtiliter exhibita. Fuit aũt mirabiliter facta: tũ ex parte generantis: tũ ex parte geniti: tũ ex parte modi generãdi. Ex parte generãtis: qr ipſa fuit virgo ante partũ: ⁊ virgo poſt partum. Et hoc. ſ. qđ virgo manens peperit q̃nq́ modis oſtenſum eſt. Primo per ꝓphetiã. Eſa. vij. Ecce virgo concipiet ⁊ pariet filiũ. Scđo per figurã. Hoc em̃ figuratũ fuit per virgam aaron que ſine omni humano ſtudio floruit: ⁊ per portã Ezechielis q̃ ſemper clauſa permanſit. Tertio p cuſtodiam. Ioſeph em̃ ex eo ꝙ ipſam cuſtodiuit teſtis ſue virginitatis extitit. Quarto per experientiam. Cum

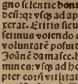
em̄ vt in cōpilatione Bartho. habetur ⁊ de libro infan
tie ſaluatoris ſumptū fuiſſe videt̄ beate marie tēpus
pariendi inſtaret. Joſeph licet deū de virgine naſcitu-
rū nō dubitaret: morē tn̄ gerēs patrie obſtetrices vo-
cauit quarū vna vocabat̄ zebel ⁊ altera ſalome. zebel
igitur cōſiderans ⁊ inquirens: ⁊ ipſam virginē inue-
niens exclamauit virginē peperiſſe. Salome autē dū
nō crederet: ſed hoc ꝓbare ſimilr̄ vellet cōtinuo aruit
manus eius. Juſſu in angeli ſibi apparentis puerū te-
tigit: ⁊ ꝯtinuo ſanitatē accepit. Quinto ꝑ miracula cui
dentiā. Rome em̄ vt teſtat̄ Innocētius papa .i. xij. an-
nis pax fuit. Igit̄ romani tēplū pacis pulcherrimū cō
ſtruxerūt: ⁊ ibi ſtatuā romuli poſuerūt. Cōſulētes aūt
apolinē ꝗtum duraret acceperūt rūſum quouſqȝ v̄go
pareret. Hoc aūt audiētes dixerūt. Ergo ieternū dura
bit. Impoſſibile em̄ credebāt ꝙ vnq̄ pareret v̄go. Vn̄
in foribꝰ tēpli hūc titulū ſcripſerūt. Tēplū pacis eter
nū. Sȝ in ipſa nocte q̄ v̄go peperit tēplū funditus cor
ruit. Et ibi eſt modo eccl'ia ſancte marie noue. Scd̄o
fuit mirabiliter facta ex parte genitꝰ. Nam ſicut dicit
Bern. in eadē ꝑſona eternū antiquū ⁊ nouū mirabili
ter cōuenerūt. Eternū .i. diuinitas. antiquū .i. caro ab
adam traducta. nouū .i. aīa de nouo creata. Iterum ſi-
cut idē dicit hodie tres mixturas vel tria opera fecit
deꝰ: ita mirabilr̄ ſingularia vt talia nec facta ſint nec
amplius facienda ſint: cōiuncta ꝗppe ſunt adinuicē
deus ⁊ homo mater ⁊ virgo: fides ⁊ cor humanū. Pri
ma mixtura valde mirabilis: q2 cōiuncta ſunt limus ⁊
deꝰ maieſtas ⁊ īfirmitas: tanta vilitas ⁊ tāta ſublimi-
tas. Nihil em̄ deo ſublimiꝰ: ⁊ nihil limo vilius. Scd̄a
nihilominꝰ valde mirabilis. A ſeculo em̄ nō eſt audi-
tū ꝙ v̄go eſſet q̄ peperit ⁊ ꝙ mater eſſet q̄ virgo ꝑman
ſit. Tertia eſt p̄ma ⁊ ſcd̄a ab inferiore: ſed nō minus
fortis. Mirū eſt em̄ quō cor humanū fidē his duobus
accōmodauit quō credi potuit ꝙ deꝰ hō eſſet ⁊ ꝙ v̄go
ꝑmanſerit q̄ peperiſſet: hec Bern. Tertio fuit mirabi
liter facta ex parte modi gn̄andi. Eiꝰ em̄ partꝰ fuit ſu-
pra naturā: ex eo ꝙ virgo cōcepit ſupra rationē. ex eo
ꝙ deū genuit ſupra nature humane cōditionē ex eo ꝙ
ſine dolore peperit ſupra cōſuetudinē: ex eo ꝙ de ſpiri
tu ſancto cōcepit. Non em̄ genuit virgo ex humano ſe-
mine: ſed ex myſtico ſpiramine. Nam ſpiritusſanctus
de caſtiſſimis ⁊ puriſſimis ſanguinibus virginis acce
pit: ⁊ inde corpus illud formauit: ⁊ ſic quartū modum
mirabilē faciēdi hoīe3 deus oſtēdit: deus pōt quatuor
modis hoīem facere .ſ. ſine hoīe ⁊ femīa ſicut fecit adā
de hoīe ſine femina ſicut fecit euā. De hoīe ⁊ femina: ſi
cut cōmunis ꝓbat vſus. De femina ſine viro: ſicut ho-
die mirabiliter factū eſt. C. ¶ Scd̄o eiꝰ natiuitas fuit
multipliciter oſtenſa. Oſtēſa em̄ eſt ꝑ oēs gradꝰ crea-
turarū. Eſt enim quedā creatura q̄ tm̄ habet eſſe ſicut
pure corporea: vt lapides. Quedā q̄ habet eſſe ⁊ viue-
re: ſicut vegetabilia vt arbores. Quedā q̄ eſſe viuere ⁊
ſentire: ſicut ſunt aīalia bruta. Quedā q̄ habet eſſe vi
uere ſentire ⁊ diſcernere ſicut hō. Quedā q̄ habet eſſe
viuere ſentire diſcernere ⁊ intelligere ſicut angelus.
Per has oēs creaturas hodie xp̄i natiuitas eſt oñſa.
Prima aūt creatura .ſ. pure corporea triplex eſt .ſ. opa
ca tranſparens ſiue ꝑuia ⁊ lucida. Prima ergo oſtēſa
ē ꝑ pure corporeā opacā ſicut ꝑ deſtructionē tēpli ro
manorū vt ſupradictū eſt: ⁊ ꝑ ruinā ſtatue romuli dei
romanorū q̄ tunc cecidit ⁊ cōminuta eſt: ⁊ ꝑ ruinā etiā
aliarū ſtatuarū q̄ tūc in alijs locis plurimis ceciderūt
legit̄ em̄ in hiſtoria ſcholaſtica ꝙ hieremias ꝓpheta
in egyptū deſcēdēs poſt mortē godolie regibꝰ egypti

ſignū dedit ꝙ eorū idola corruerēt cū virgo filiū pa-
reret. Quapropter ſacerdotes idolorū imaginē virgi
nis puerū in gremio baiulantis ſecreto loco tēpli ſta-
tuerūt: ⁊ eā ibi adorabāt. Sed a ptolemeo rege poſtea
interrogati qd̄ hoc ſibi vellet dixerūt paterne traditio
nis hoc eſſe myſteriū qd̄ a ſancto viro ⁊ ꝓpheta eorum
maiores acceperāt: ⁊ ſic i regē vēturū credebat. Scd̄o
ꝑ pure corporeā trāſparentē ⁊ ꝑuiā. Nam ipſa nocte
natiuitatis dn̄ice obſcuritas noctis in claritatē diei
verſa eſt. Rome etiā vt teſtat̄ Oroſius ⁊ innocentius
papa .iij. Fons aque in liquorē olei verſus eſt: ⁊ erum-
pens vſqȝ in tyberī ꝓfluxit ⁊ tota die illa largiſſime
emanauit. In quo loco modo eſt eccl'ia ſctē marie trās
tyberī. Prophetauerat em̄ ſibylla ꝙ qñ erūperet fōs
olei naſceret̄ ſaluator. Tertio ꝑ pure corporeā lucidā:
ſicut ꝑ corpora ſupceleſtia. Nā in ipſa die natiuitatis
ſm̄ aliquorū relationē: vt ait Chriſoſto. Magis ſuper
quendā montē orātibus ſtella q̄dā iuxta eos apparuit
que formā pueri pulcherrimi habebat: ⁊ in eius capi-
te crux ſplēdebat. Que magos alloquēs dixit vt in iu
deā pergerēt ⁊ ibi natum puerum inuenirent. In ipſa
etiā die tres ſoles in oriente apparuerūt: q̄ paulatim
in vnū corpus ſolare redacti ſunt. Per quod ſignaba
tur ꝙ trini ⁊ vnius dei nati etiā toti orbi imminebat.
Uel ꝙ natus erat ille in quo tria .ſ. aīa caro ⁊ deitas in
vnā ꝑſonam cōuenerant. In hiſtoria tn̄ ſcholaſtica di-
cit̄ ꝙ non ipſa die natiuitatis tres ſoles apparuerunt
ſed ante ꝑ aliquod tp̄s .ſ. poſt mortem iulij ceſaris qd̄
etiā Euſebiꝰ in chronica aſſerit. Octauianꝰ inſuꝑ ipe
rator: vt ait Inno. papa .iij. vniuerſo orbe ditiōi roma
ne ſubiugato intm̄ ſenatui placuit vt eū ꝓ deo colere
vellēt. Prudēs aūt imperator mortalē ſe intelligēs
immortalitati nomē ſibi noluit vſurpare. Ad illorū ve
ro importunam inſtantiā ſibyllā ꝓphetiſſam aduocat
ſcire volens ꝑ eius oracula ſi in mundo maior eo ali-
qñ naſceret̄. Cū ergo in die natiuitatis dn̄i conſiliū ſu
per hac re conuocaſſet ⁊ ſibilla ſola in camera impera-
toris oraculis inſiſteret in die in medio circulꝰ aureus
apparuit circa ſolē ⁊ in medio circuli virgo pulcherri-
ma ſtans ſuper aram puerum geſtans in gremio. Tūc
ſibylla hoc ceſari oſtendit. Cum aūt imperator ad pre-
dictā viſionē plurimū admiraretur audiuit vocem di-
centem ſibi. Hec eſt ara dei celi. Dixitqȝ ei ſibylla. Hic
puer maior te eſt ⁊ ideo ip̄m adora. Eadem autē came-
ra in honore ſancte marie dedicata eſt: vn̄ vſqȝ hodie
dicit̄ ſancta maria ara celi intelligens igitur impera-
tor ꝙ hic puer maior ſe erat ei thura obtulit: ⁊ deus de
cetero vocari recuſauit. De hoc autē Oroſius ita dicit
octauiani tp̄e hora circiter tertia celo repēte liquido
ac puero ⁊ ſereno circulus ad ſpeciem celeſtis arcus or
bem ſolis ambiuit quaſi venturus eſſet qui ipſum ſo-
lem ſolū mundūqȝ totū ⁊ feciſſet ⁊ regeret. Hec Oro-
ſius. Idē ait Eutropius. Refert quoqȝ timotheus hi-
ſtoriographus ſe in antiquis romanorū hiſtorijs inue-
niſſe ꝙ Octauianꝰ .xxxv. regni ſui anno capitoliū aſcē
dit ⁊ quis poſt ſe rempublicā gubernaret a dijs ſolici
te reqſiuit. Et audiuit vocē ſibi dicentem. Puer ethe-
reus ex deo viuente ſine tp̄e genitus nō multū poſt ex
intemerata virgine deꝰ homo ſine macula naſciturꝰ:
hoc audito ibi aram edificauit cui hunc titulū inſcri-
pſit. Hec eſt ara filij dei viuentis. Scd̄o oſtenſa eſt na-
tiuitas et manifeſtata ꝑ creaturā q̄ habet eſſe ⁊ viue-
re ſicut ſunt plātē ⁊ arbores. In hac em̄ nocte vt Bar-
tholomeus in ſua cōpilatione teſtatur vinee engaddi
q̄ ꝓferūt balſamū floruerūt: fructū ꝓtulerūt: ⁊ liquorē

tederūt. Tertio ꝑ creaturā q̄ habet eſſe viuere ⁊ ſentire ſicut ſunt aīalia. Proficiſcēs eīn. ioſeph in bethleē cū maria ꝓgnāte duxit ſecū bouē forte vt ipm venderet ⁊ cenſum ꝓ ſe ⁊ ꝓ virgine ſolueret ⁊ de reſiduo viuerant: ⁊ vnū aſinū forte vt virgo ſuꝑ eū veheret. Bos igitur ⁊ aſinus miraculoſe dn̄m cognoſcētes flexis genibus ipm adorauerūt. Ante etiā xp̄i natiuitatē paliquot dies vt ait Euſebius in chronica cū quidā ararēt boues ad aratores dixerūt. Hoīes deficient ſegetes ꝓficient. Quarto ꝑ creaturā q̄ habet eſſe viuere ſentire ⁊ diſcernere: vt eſt homo ſicut ꝑ paſtores. Nā ipſa hora paſtores ſuꝑ gregē ſuū vigilabant ſicut bis in anno in longioribus ⁊ breuioribꝰ noctibꝰ anni conſueuerāt: mos eīn fuit antiquitus gētibus in vtroq̄ ſolſtitio: ſcꝫ eſtiuali circa feſtum ſancti Joānis baptiſte / ⁊ hyemali circa natiuitatē dn̄i vigilias noctis cuſtodire ob ſolis venerationē. Qui forte mos etiam apud iudeos ex vſu cohabitātiū inoleuerat. Ipſis igitur angelꝰ dn̄i apparēs ⁊ ſaluatorē natū nūciauit: ⁊ q̄uo inuenirent ſignū dedit. Factaq̄ eſt cū angelo multitudo angelorū dicētiū Gloria in excelſis deo ⁊c. Paſtores ḡ veniētes totum ſicut angelus dixerat īuenerūt. Sic iterū manifeſtata eſt ꝑ ceſarē auguſtū q̄ tunc preceptū dedit ne eum aliquis dn̄m vocare auderet ſicut Oroſius teſtatur. Forte enim cū viſionē illā circa ſolē vidiſſet: recolens ſimul de ruina tēpli ⁊ de fonte olei: ⁊ intelligens qđ in mūdo natus eſſet qui maior ſe erat: nec deꝰ nec dn̄s vocari voluit. In quibuſdā quoq̄ chronicis legitur ⁊ appropinquante die natiuitatis dn̄i. Octouianꝰ ꝑ mundū vias publicas fieri p̄cepit: ⁊ omnia debita romanis dimiſit Sic etiā manifeſtata eſt ꝑ ſodomitas q̄ oēs ī toto mūdo in illa nocte extincti ſunt. Sicut dicit hieronymꝰ ſuꝑ illud lux orta eſt eis: tāta. ſ. q̄ oēs laborātes ī illo vitio extīxit. Et hoc fecit xp̄s vt oēs eradicaret ne ī humana: quā aſſūpſerat: tāta de cetero immūdicia inueniret. Nā vt dicit Aug. Uidēs deꝰ vitiū cōtra naturā ī humana natura fieri fere deſiit īcarnari. Quito ꝑ creaturā q̄ hꝫ ēēt iē viuere diſcernere ⁊ ītelligere ſicut angelꝰ. Angeli eīn ipaꝫ xp̄i natiuitatē paſtoribꝰ annūciauerūt vt ſuꝑiꝰ dictū ē. D. ¶ Tertio eiꝰ natiuitas nobis eſt vtiliter exhibita. Primo ad demonū cōfuſionē. Nā hoſtis iā nobis vt añ ꝑualere nō pōt. Unde legitur q̄ ſctūs Hugo abbas cluniacēſis in vigilia natiuitatis dn̄i vidit beatā virginē ī vlni ſtenētē filiū dicētē. Adeſt dies in qua ꝓphetarū oracula renouantur. Ubi nunc eſt hoſtis q̄ ante hūc diē hoībꝰ ꝑualebat. Ad hāc vocē diabolus de humo prorupit: vt verbis dn̄e inſultaret ſed mētita eſt iniquitas ſibi qm̄ dū officinas fratrū circuiret ipꝫ ab oratorio deuotio a refectorio lectio: a dormitorio ſtramēta vilia: a capitulo patiētia reiecit. In libro quoq̄ petri cluniaceñ. legitur q̄ in vigilia natiuitatis dn̄i ſctō Hugoni Abbati cluniaceñ. apparuit beata virgo filiū in gremio tenens ⁊ cū eo ludēs q̄ dicebat. Noſti mr̄ q̄ die natiuitatis mee eccl'ia cū magno laudū tripudio celebrat. Et vbi eſt nūc diaboli virtꝰ: vel qđ dicere pōt vel facere? Tūc diabolꝰ videbatur quaſi de humo ſurgere ac dicere. Et ſi eccl'iam vbi laudes tue fiūt intrare nō poſſum: ſed tn̄ capl'm dormitoriū ⁊ refectoriū introibo. Quod ille attentans inuenit oſtiū capituli nimis artū ſibi groſſo: dormitoriū nimis depſſū ſibi clauſo: oſtiū refectorij nimis repagulatum impedimentis charitatis. ſ. ſeruientiū auiditate audiendi lectiones ⁊ ſobrietate cibi ⁊ potꝰ ⁊ ſic cōfuſus euanuit. Scđo ad venie impetrationē. Unde legitur in quodā libro exēplorū q̄ cū q̄dā mulier lubrica ad cor tādē rediſſet de venia deſꝑabat. Nā cogitās de iudicio reputabat ſe eſſe reā: de inferno reputabat ſe ibi eſſe cruciandā: cogitās de paradiſo reputabat ſe eſſe immundā: de paſſione reputabat ſe eſſe ingratā. Cogitās vero de pueri infātia ⁊ q̄ pueri de facili placantur. Chriſtū ꝑ ſuā infantiā adiurauit: ⁊ vocē de ſua venia audire meruit. Tertio ad īfirmitatis curationē. De hac natiuitatis vtilitate dicit Bernardꝰ. Triplici morbo laborabat genus humanū in principio medio ⁊ fine. i. natiuitate vite ⁊ morte Natiuitas erat immūda: vita ꝑuerſa: mors ꝑiculoſa. Uenit xp̄s ⁊ cōtra hūc triplicē morbū attulit triplex remediū. Natꝰ ē eīn vixit ⁊ obijt. Eiꝰ natiuitas purgauit noſtrā: eius vita inſtruxit noſtrā: mors illius deſtruxit noſtrā. Hec Ber. Quarto ad ſuꝑbie humiliationē. Unde dicit Aug. q̄ hūilitas filij dei quā nobis ī incarnatiōe exhibuit fuit nobis in exemplū ſacramētū ⁊ medicamentū. In exēplū cōuenientiſſimū qđ homo imitaretur altū ſacramētū quo peccati noſtri vinculū ſolueretur: ⁊ ſummū medicamētū quo tumor noſtre ſuꝑbie ſanaretur. Hec Aug. Suꝑbia eīn primi hoīs ſanata eſt ꝑ humilitatē xp̄i. Et notandū q̄ cōuenienter humilitas ſaluatoris reſpōdeat ſuꝑbie ꝓditoris. Suꝑbia eīn primi hoīs fuit cōtra deū vſq̄ ad deū vt ſupra deū. Fuit ↄtra deū: q2 fuit cōtra eius p̄ceptū quo preceperat ne de ligno ſcientie boni ⁊ mali comederet. Fuit etiā vſq̄ ad deū: q2 vſq̄ ad appetitū deitatis credēs qđ diabolꝰ dixerat. Eritis ſicut dij. Fuit ēt ſupra deū ſicut dicit Anſelmus volendo qđ deꝰ illū velle nolebat. Tūc eīn ſuā voluntatē poſuit ſupra voluntatē dei. At filius dei ſꝫ Joānē damaſce. humiliauit ſe ꝓpter hoīes nō ↄtra homines: vſq̄ ad hoīes ⁊ ſupra hoīes: ꝓpter hoīes: q2 ꝓpter eorū vtilitatē ⁊ ſalutē. Uſq̄ ad hoīes ꝑ naſcendi modū ↄſimilē. Supra hoīes ꝑ naſcēdi modū diſſimilē Nā eius natiuitas eſt ſꝫm aliqđ nobis ſimilis fuit: q2 ſcꝫ natus eſt ex muliere ⁊ per eandem portā ꝓpaginis ⁊ ſꝫm aliquid diſſimilis: q2 de ſpū ſctō ex maria virgine natus eſt.

¶ De ſancta anaſtaſia.

Anaſtaſia dicitur ab ana qđ eſt ſurſum ⁊ ſtaſis qđ eſt ſtans ſiue ſtatus: q2 ſurſum ſtetit a vitijs ad virtutes. vij. A.

Anaſtaſia nobiliſſima romanorū filia p̄taxati illuſtris: ſed pagani a matre ſua fauſta chriſtiana ⁊ a beato Chryſogono fideꝫ Chriſti edocta eſt. Tradita aūt publio in vxorem languorē ſimulans ſemꝑ ſe ab eiꝰ cōſortio abſtinebat qui audiens ea cum vna tn̄ ancilla in vili habitu chriſtianoꝝ carceres circumire ⁊ eis neceſſaria miniſtrare fecit eā artiſſime cuſtodire: ita vt etiam eidem alimoniam denegaret. Uolebat aūt ea ſic perimere vt poſſet in eiꝰ largiſſimis poſſeſſionibus laſciuire. Putās igitur ſe mori doloroſas literas chryſogono mittebat: ⁊ ille cōſolatorias remittebat. Interea vir eius moritur: ⁊ illa a carceribus liberatur. Hec habebat tres ancillas pulcherrimasque ſorores erāt: quarū vna dicebatur agapen: altera chionia ⁊ tertia hyrenem. Que cum chriſtiane eſſent ⁊ prefecti vrbis monitis nullatenus obedirent: in cubiculū eas recluſit vbi coquine vtenſilia ſeruabantur. Prefectus autē in earum ardens amore ad eas iuit vt ſuā libidinē exerceret. Qui in amentia verſus putans ſe tractare virgines cacabos / patellas / caldaria / ⁊ ſimilia amplectens oſculabatur / et cum ex hoc ſatiatus fuiſſet foras exijt nigerrimus ⁊ deformis ⁊ veſtimētis ↄciſſis.

Quem ſerui qui eum pre foribus expectabãt ſic apta tum videntes cogitanteſq; in demonem verſus eſſet cum verberibus affecerũt ⁊ fugiẽtes ſolũ reliquerunt. Cumq; imperatorem adiret vt de hoc conquereretur alij virgis eum percutiebãt: alij in faciem eius expuebant alij lutum ⁊ puluerem in eum proijciebant ſuſpicantes q in furiam verſus eſſet. Oculi aũt eius tenebãtur ne ſic ſe deformem videret. Quapropter mirabatur plurimũ cur ſic oẽs eum deridebãt quẽ in tanto honore habere cõſueuerant. Videbaꝛ eñi ei q ipſe et oẽs veſtibus albis eſſent induti. Putans vero cũ ſic ſe deformẽ ab alijs didiciſſet q puelle ſi ꝑ artem magicã hoc feciſſent iuſſit eas corã ſe expoliari: vt eas ſaltem nudas aſpiceret. Sed ſtatim earum veſtimẽta ſic corporibus adheſerunt vt nullo modo exui valerent. Prefectus autẽ pre admiratione ita obdormiuit ſtertens q; etiã a pulſantibus nõ poterat excitari. Tandẽ virgines martyrio coronãtur: ⁊ anaſtaſia ab imperatore cuidã prefecto traditur: vt ſic eã ſacrificare faceret poſtmodũ in vxorem eam haberet. Cũq; eã in talamum duxiſſet ⁊ eam amplexari vellet ſtatim cecus effectus eſt. Duos adijt querẽs ſi euadere poſſet. Qui reſponderunt dicentes. Quia ſanctam anaſtaſiam cõtraxiſti nobis traditus es: ⁊ amodo ſemper nobiſcum in inferno torqueberis. Cũq; domum reducereꝛ inter manus puerorũ vitã finiuit. Tunc anaſtaſia alij prefecto traditur vt eam in cuſtodia detineret. Audiens vero idẽ q infinitas poſſeſſiões haberet priuatĩ dixit Anaſtaſia ſi vis eſſe chriſtiana fac qͦd precepit deꝰ tuꝰ. Ille enim precepit qui nõ renũciauerit omnibusque poſſidet ⁊c. Oĩa igitur q̃ habes mihi da: ⁊ vade libera quo volueris ⁊ vera chriſtiana eris. Cui illa reſpõdit Deus meus precepit: vende oĩa que habes et da pauperibus ⁊ nõ diuitibus. Cum ergo diues ſis ꝯtra preceptum dei facerem ſi aliquid tibi darẽ. Tunc anaſtaſia diro carceri fame cruciãda traditur. Sed a ſancta theodora q̃ iã ꝑ martyriũ coronata fuerat ꝑ duos mẽſes eſca celeſtis paſcitur. Tandẽ cũ ducentis virginibus ad inſulas palmarias ducta eſt: vbi multi ꝓpter nomẽ xp̄i fuerãt relegati. Poſt aliquot vero dies prefectus oẽs ad ſe vocauit: ⁊ anaſtaſiam ad palos ligatã ignibus ꝯcremauit. Alios vero diuerſis ſupplicijs interemit. Inter quos vnꝰ erat qui pluries ꝓpter chriſtum multis diuitijs ſpoliatus ſemper dicebat chriſtũ ſaltẽ mihi nõ auferetis. Apolonia autem corpus ſancte anaſtaſie in viridario ſuo facta ibi eccleſia honori ſue ſepeliuit. Paſſa eſt autẽ ſub diocletiano circa annos domini.cclxxxvij.

De ſancto Stephano. viij. A.

Stephanus grece latine diciꝛ corona ſed hebraice norma. Fuit eñi corona.i.principiũ martyriĩ in nouo teſtamẽto ſicut abel in veteri teſtamento. Fuit etiã norma.i. exẽplar ⁊ regula alijs patiẽdi ꝓ xp̄o ſiue bñ agẽdi ⁊ viuendi vel ꝓ inimicis orandi. Vel ſtephanus diciꝛ quaſi ſtrennue ſans: qͦd patet in ſuo ſermone et luculenta diuini verbi predicatione. Vel dicitur ſtephanus quaſi ſtrennue fans et anus.i. ſtrennue ſiue laudabiliter ſans.i.inſtruens ⁊ regens: anus viduas quibꝰ ab apoſtolis fuerat prefectus que ad literam anus erant. Eſt ergo corona ꝓpter principium martyrij: norma ꝓpter exemplũ patiendi ⁊ bene viuendi: ſtrennue ſans ꝓpter luculentam predicationem: ⁊ ſtrennue fans anus propter viduarũ laudabilem inſtructionem. B.

Stephanus fuit vnꝰ ex ſeptẽ diaconibꝰ ab ap̄lis in miniſterium ordinatis. Creſcẽte eñi numero diſcipulorũ ꝯcurſi ex gẽtibꝰ aduerſus cõuerſos: ⁊ ex iudeis murmurare ceperũt: ex eo q vidue eorũ in miniſterio quotidiano cõtẽnebanꝛ: huiꝰ autem murmuris cauſa dupl'r põt intelligi. Aut q2 vidue eorũ in miniſterio non admittebanꝛ: aut q2 p̄ ceteris ĩ quotidiano miniſterio grauabanꝛ. Ap̄li eñi vt expeditiꝰ p̄dicationi inſiſterẽt viduis miniſtrationẽ cõmiſerãt. Videntes itaq; ap̄li murmurationẽ ortã ꝓ adminiſtratiõe viduarũ volẽtes hoc murmur ſedare ꝯgregata omni multitudini dixerũt. Nõ eſt equũ nos derelinquere verbũ dei ⁊ miniſtrare menſis. Glo. q2 meliora ſunt fercula mẽtis q̃ dapes corporis. Cõſiderate ergo fratres ex vobis viros boni teſtimonij ſeptẽ plenos ſp̄ũſancto: ⁊ ſapiẽtia quos ꝯſtituamus ſuꝑ hoc opus. Gloſ. vt miniſtrẽt vel vt miniſtrãtibꝰ p̄ſint. Nos vero orationi vel p̄dicationi inſtãtes erimus. Et placuit ſermo omni pp̄lo ⁊ multitudini. Et elegerũt ſeptẽ: quorũ beatꝰ ſtephanꝰ primꝰ ⁊ primiceriꝰ extitit. Et adduxerũt eos ad ap̄los ⁊ impoſuerũt ſuꝑ eos manus. Stephanꝰ aũt plenus gr̃a ⁊ fortitudine faciebat ſigna ⁊ ꝓdigia magna ĩ pp̄lo. Inuidẽtes igiꝛ iudei et eũ ſuperare ⁊ cõuincere cupiẽtes: triplici modo eũ in prelio aggreſſi ſunt.ſ. diſputatiõe: teſtiũ ꝓductione: ⁊ tormẽtorũ illatiõe. Sed tñ ipſe diſputãtes ſuperauit: teſtes falſos ꝯuicit: ⁊ de ſuis tortoribꝰ triũphauit. Et in qualibet pugna adiutoriũ ſibi de celo datum eſt. In prima eñi ei datꝰ eſt ſp̄ũſanctꝰ q̃ ſapiẽtiã miniſtraret. In ſc̄da vultus angelicꝰ q̃ falſos teſtes terreret. Et in tertia viſus eſt xp̄s adiuuare paratꝰ q̃ martyrẽ ꝯfortaret in qualibet igiꝛ pugna ponit hiſtoria tria.ſ. agreſſum preliũ: collatũ adiutoriũ: ⁊ adeptũ triũphũ. Hyſtoriã igiꝛ breuiter ꝑcurrẽtes hec oĩa videre poterimꝰ. C.

¶ Cũ igiꝛ btũs ſtephanꝰ multa ſigna faceret ⁊ frequẽtius pp̄lo p̄dicaret: iudei ſibi inuidẽtes primũ preliũ cũ eo inierũt vt eum ꝑ diſputationẽ vincerẽt. Surrexerunt eñi quidã de ſynagoga q̃ appellabaꝛ libertinorũ a regiõe ſic dictorũ: vel libertinorũ.i. filiorũ libertorũ. Libertini eñi dicunꝛ filij libertorũ.i. eorum qui de ſeruitute manu miſſi ſunt ⁊ libertati donati. Et ſic de ſtirpe ſeruili fuerunt qui primo fidei reſtiterunt ⁊ ſirenenſium a ſirene ciuitate ⁊ alexãdrinorũ ⁊ eorũ q̃ erãt a cilicia ⁊ aſia diſputantes cũ ſtephano. Ecce primum preliũ: deinde ſubiũgit triumphũ ⁊ nõ poterãt reſiſtere ſapientie. Poſtremo ponit adiutoriũ ⁊ ſpiritui qui loquebatur. Videntes igitur q ꝑ hunc modũ pugnãdi cũ nõ poſſent ſuperare ad ſc̄m modũ callide ſe cõuerterunt. vt ſcȝ eum falſis teſtibꝰ ſuperarẽt. Submiſerunt enim duos falſos teſtes qui eundẽ de quadruplici blaſphemia accuſarẽt. Adducentes itaq; eum in conſilium ſuũ falſi teſtes eum de quatuor accuſabãt.ſ. de blaſphemia in deũ: in moyſen: in legẽ: ⁊ in tabernaculũ ſiue tẽplum. Ecce preliũ ⁊ intuẽtes eum oẽs qui ſedebant in cõcilio viderũt faciem eius tanq̃ faciem angeli. Ecce auxilium. Deinde ponitur huius ſecũde pugne victoria cũ falſi teſtes de his oĩbus cõfutãtur: Dixit eñi princeps ſacerdotũ ſi hec ita ſe haberẽt. Tunc beatus ſtephanus de illis quatuor que ſibi falſi teſtes impoſuerunt ſe per ordinem excuſauit. Et primo excuſauit ſe de blaſphemia in deum dicẽs: deum qui locutus fuit patribus ⁊ prophetis deum glorioſum fuiſſe.

id eſt datorē vl' poſſeſſorē glorie/vel cui a creatura de
bet gloria. Ubi deū tripliciter cōmendauit ſm qḋ hoc
verbū tripliciter pōt exponi. Eſt eīm deus glorie.i.col
latiuus glorie.j. Regū.ij. Qui honorificauerit me glo
rificabo eum/vel deus glorie.i.cōtētiuus glorie. Pro
uerbi.viij. Mecū ſunt diuitie ⁊ gloria vel glorie/id eſt
deus cui a creatura debet gloria. Thimo.j. Regi ſecu-
lorum immortali inuiſibili ſoli deo honor ⁊ gloria in
ſecula ſeculoꝝ Amē. Cōmendauit igitur deū triplici-
ter.ſ.ꝙ ſit glorioſus glorificās ⁊ glorificādus. Deinde
excuſat ſe de ſcḋa blaſphemia ī moyſen/ipſū moyſen
multipliciter cōmendando. Cōmendat eīm eū ꝑcipue
a tribus.ſ.a zeli feruore/qꝛ ꝑcutientē hebreū egyptiū
interfecit a miraculoꝝ operatione que in egypto ⁊ in
deſerto fecit/⁊ a dei familiaritate/qꝛ plurieſcum deo
familiariter locutus fuit. Poſtmodū excuſat ſe de ter-
tia blaſphemia que erat in legem ipſam tripliciter cō
mendando.ſ.ex ratione dantis q̄ fuit deus: ex ratione
miniſtrātis q̄ fuit moyſes talis ⁊ tantus: ⁊ ex ratione
finis/qꝛ dat vitā eternā. Poſtremo cepit ſe purgare de
quarta blaſphemia que erat in tabernaculū ⁊ in tem
plū ipſum tabernaculū quadrupliciter ꝯmendādo.ſ.
ꝙ fuit a deo preceptū fieri in viſione oſtenſum a moy-
ſe cōſummatū/⁊ arce teſtimonij contentiuū. Templum
autē dixit tabernaculo ſucceſſiſſe. Sic ergo beatus ſte
phanus de crimine ſibi obiecto rationabiliter ſe pur-
gauit. D. ¶ Uidētes igitur iudei ꝙ nec iſto ſcḋo modo
eum ſuperare valerent tertiū modū aſſumunt ⁊ tertiā
pugnam ineunt/vt.ſ.ſaltē tormentis ⁊ ſupplicijs eū
ſuperarēt. Qḋ vt vidit beatus ſtephanus volens pre-
ceptū dominicū de fraterna correctione ſeruare trib⁹
modis eos conatus eſt corrigere ⁊ a tāta malitia coer
cere ſcꝫ pudore/timore/⁊ amore. Pr̄io pudore eis du-
ritiā cordis ⁊ ſanctorū necem in properando. Dura in
quit ceruice ⁊ incircūciſi cordib⁹ ⁊ auribus vos ſem-
per ſpirituſancto reſtitiſtis ſicut ⁊ patres veſtri: ita et
vos quē enim prophetarū patres veſtri nō ſunt ꝑſecu
ti ⁊ occiderunt eos qui pronunciabāt de aduētu iuſti
vbi ſicut dixit glo.tres grad⁹ malitie eorū ponit. Pri
mus eſt ꝙ ſpirituſancto reſtiterunt. Secundus ꝙ pro
phetas perſecuti ſunt. Terti⁹ ꝙ creſcēte malitia eos
occiderūt. Sed quia frons mulieris meretricis facta
erat eis ⁊ neſciebant erubeſcere/nec ſic a cōcepta ma-
litia deſtiterunt/imo audiētes hec diſſecabantur cor-
dibus ſuis ⁊ ſtridebant dentibus in eum. Scḋo corre-
xit eos timore ꝑ hoc.ſ.ꝙ ieſum ſtantē a dextris dei ſe
videre perhibuit quaſi paratū ſe adiuuare ⁊ aduerſa-
rios cōdēnare. Cum eīm eſſet beatus ſtephanus ple-
nus ſpirituſancto intuēs in celū vidit gloriam dei et
ait. Ecce video celos apertos ⁊ filiū hoīs ſtantē a dex-
tris virtutis dei. Licet igitur iā pudore ⁊ timore corre
xerit eos: nō tamen adhuc deſtiterunt: ſed deteriores
q̄ prius fuerunt. Exclamantes enim voce magna ꝯtri
nuerunt aures ſuas. Gloſ. ne blaſphemantē audirēt.
Et impetum fecerunt vnanimiter in eū: ⁊ ꝓijciētes eū
extra ciuitatē lapidabant in hoc ſm legē ſe agere arbi
trantes que blaſphemū extra caſtra mandauerat lapi
dari. Et illi duo falſi teſtes qui in eum primū lapidem
mittere debebāt ſm legē dicentē: prima manus teſtiū
lapidabit eum: depoſuerunt veſtimenta ſua ne illius
tactu coinquinarent: vel vt ad lapidandū expeditio-
res redderentur ſecus pedes adoleſcētis qui vocaba-
tur ſaulus ⁊ poſtea eſt vocatus paulus. Qui dum lapi
dantium veſtimenta cuſtodiret ex eo ꝙ ad lapidandū
eos expeditiores redderet quaſi manu omnium lapi-
dauit eum autē eos nec pudore nec timore a tanta poſ
ſet nequitia retrahere. Tertiū modū adhibuit vt ſal-
tē eos amore coerceret. An nō eximius amor fuit quē
eis oſtendit: qū pro ſe ⁊ pro ipſis orauit. Pro ſe quidē
orauit ne ſua paſſio prolongaretur: ⁊ ſic ipſi rei noxa
maiori tenerent. Pro ipſis autem orauit ne eis hoc in
peccatū imputaretur. Lapidabant inquit ſtephanum
inuocantē ⁊ dicentē. Domine ieſu accipe ſpiritū meū.
Poſitis autem genibus clamauit voce magna di. Do
mine ne ſtatuas illis hoc peccatū: qꝛ neſciunt quid fa
ciunt. Et vide amorem mirabilem: qꝛ orando pro ſe ſte
tit: orādo ꝓ ſuis lapidatorib⁹ genua flexit/ quaſi plus
orationē quā pro ipſis faciebat q̄ illam: quam pro ſe
effundebat cuperet exaudiri. Pro ipſis etiā potius q̄
pro ſe genua flexit: qꝛ vt dicit Glo. ibidē: quorū maior
iniquitas maius ſupplicandi remediū poſtulabat. In
hoc etiā martyr chriſti chriſtū imitatus eſt: q̄ in paſſio
ne ſua pro ſe orauit dicens. Pater in manus tuas cō-
mēdo ſpiritū meū. Et ꝓ ſuis crucifixorib⁹ dicēs. Pater
ignoſce illis ⁊c. Et cū hoc dixiſſet obdormiuit in dn̄o
Glo. Pulchre dictū eſt obdormiuit ⁊ nō mortu⁹ eſt: qꝛ
obtulit ſacrificiū dilectionis: ⁊ obdormiuit ī ſpe reſur
rectionis. Facta eſt aūt lapidatio ſtephani eodē anno
quo dn̄s aſcendit in proximo menſe auguſti tertia die
intrante. Sanctus vero gamaliel ⁊ nicodemus q̄ erāt
pro chriſtianis in oībus cōſilijs iudeorꝫ. ſepelierunt
eū in agro ipſius gamalielis ⁊ fecerunt planctum ma-
gnum ſuꝑ eum. Et facta eſt magna ꝑſecutio chriſtia-
norū qui erant in hieruſalē: qꝛ occiſo beato ſtephano
vno de principibus alios grauiter perſequi ceperunt
intantū ꝙ oēs chriſtiani preter apoſtolos q̄ erant cete
ris fortiores per totā iudeorū prouinciā diſperſi ſunt
iuxta qḋ dn̄s ꝑceperat eis: ſi vos perſecuti fuerint in
vna ciuitate fugite ī aliā. C. Refert Aug. doctor egre-
gius beatū ſtephanū innumeris miraculis claruiſſe ⁊
mortuos ſex ſuis meritis ſuſcitaſſe: multoſq̄ a varijs
lāguoribus curaſſe. Preter hec aūt alia refert miracu
la digne memorie cōmendanda. Ait eīm ꝙ flores ſuꝑ
altare beati ſtephani ponebant ⁊ inde ablate ſuꝑ in-
firmos ponebāt et mirabiliter curabant. Panni etiā
de eius altari ſumpti ⁊ ſuꝑ egros impoſiti multis exti
terunt infirmātibus in medelam. Nā ſicut ait in lib.
xxij. ḋ ciuitate dei: Flores ipſi ḋ altari aſſumpti cuiuſ
dā mulieris cece oculos impoſiti ſunt: ⁊ illa cōtinuo lu
men recepit. Refert quoq̄ in eodē libro ꝙ cū q̄dam vir
primarius ciuitatis noīe martialis īfidelis eſſet ⁊ ne
quaq̄ ꝯuerti vellet cū tn̄ plurimū egrotaret gener ſu⁹
valde fidelis ad eccleſiā ſcti ſtephani venit: ⁊ de ipſis
floribus qui ſuꝑ altare erant accipiens ad caput ſoce
ri flores ipſos latēter poſuit. Suꝑ quos dum ille dor-
miſſet ꝓtinus ante diluculū clamauit vt pro ep̄o mit-
teretur. Cū aūt ep̄s abeſſet ſacerdos ad eum venit: et
ipſum cū ſe credere diceret baptizauit. Hic q̄diu vixit
hoc verbū ſemꝑ in ore habuit Chriſte accipe ſpiritū
meū: cum tn̄ hec beati ſtephani vltima verba fuiſſe ne
ſciret. Aliud ſimiliter in eodē libro refert miraculū ꝙ
quedā matrona noīe petronia: cū diu i infirmitate gra
uiſſima torqueret ⁊ multa adhibēs remedia nullū ſen
tiret liberationis veſtigiū: tandē quedā iudeū conſu-
luit qui annulū quendā cū quodā lapide ei tribuit: vt
ipſo annullo cum chorda ad nuda corpore cingeret: vt
ex virtute illius beneficiū reciperet ſanitatis. Sed dū
hoc ſibi nihil valere cōſpiceret: ad eccleſiā ꝓtomarty
tis ꝑperauit: ⁊ ꝓ ſalute ſua inſtantius btm̄ ſtephanū
exorauit. Tūc ſubito inſoluta chorda ⁊ illeſo ānulo re

manẽte: anulus i terram ꝓſilijt: ⁊ cõtinuo ꝑfecte ſe ſana
tã ſenſit. F. ¶ Aliud ſilr in eodẽ nõ minus mirabile re
fert miraculũ. Apud nãqꝫ ceſareã capadocie quedam
nobilis matrona erat viri quidẽ deſtituta ſolatio: ſed
nobilr vallata multitudine filioꝝ. Nã decem filios ha
buiſſe dr: quoꝝ ſeptẽ matres ⁊ tres femine fuiſſe perhi
bent. Quadã igitur vice dũ mater ab eis offendit ma-
ledictionẽ ſuã filijs imprecat. Subito aũt maledictio
nem matris diuina vindicta ſubſequit: ⁊ oẽs pena ſi-
mili ⁊ horribilr feriunt. Nam oẽs tremore mẽbroꝝ oĩz
horribiliter ſunt ꝑcuſſi. Quaꝓpt nimiũ dolẽtes, ⁊ eo
rũ ciuiũ oculos nõ ferẽtes ꝑ totũ orbẽ vagari ceperũt: ⁊
quocunqꝫ ibant oĩm in ſe cõuertebant aſpectũ. Ex his
aũt duo frater ⁊ ſoror paulus ⁊ palladia hyponã vene-
rũt ⁊ ipſi auguſtino ibidẽ ep̃o q̃ ſibi ꝯtigerãt narraue-
rũt. Cũ ergo iã quindecĩ dieb⁹ ante paſcha eccliã bea-
ti ſtephani frequẽtaſſent ⁊ ſanitatẽ ab ipſo multis pre
cibus poſtulaſſent in ipſo die paſche cũ frequẽs popu
lus p̃ſens eſſet: vnus ex eis, ſcꝫ paulus repẽte cãcellũ
introiuit ⁊ ante altare cũ multa fide ⁊ reuerentia ſe ꝓ-
ſtrauit in oẽone. Et cũ aſtãtes rei exitũ expectarent: ſu
bito ſurrexit ſan⁹ a tremore corporis deinceps alien⁹.
Cum aũt ad auguſtinum fuiſſet adductus: ipſe cum ad
populũ ꝓtulit ⁊ ſequẽti die libellũ de illius curatione
eis recitandũ promiſit. Cũ aũt ſic ad pplm loqueret:
⁊ ſoror illius ibidẽ cũ ſuis membris tremẽs aſſiſteret.
Surgens illa e medio beati ſtephani cancellos intra-
uit: ⁊ ſtatĩ velut obdormiẽs ſubito ſana ſurrexit. Jp̃a
ſimiliter in medium producitur: ⁊ de viriuſqꝫ ſanitate
deo ⁊ beato ſtephano immenſe gr̃e referunt. Oroſius
nãqꝫ a Hieronymo ad Auguſtinũ rediẽs quaſdã reli-
quias ſancti ſtephani detulit: ad quas predicta ⁊ plu-
ra alia miracula facta ſunt. H. ¶ Notandum autem ꝙ
beat⁹ ſtephan⁹ hac die paſſus nõ eſt: ſed ea die vt dici-
tur qua eius inuentio celebratur. Eius aũt inuentio
hac die dicit extitiſſe: ſed quare feſta mutata ſint dice-
tur cum de inuentione agetur. Ad preſens aũt hoc di-
xiſſe ſufficiat ꝙ duplici de cauſa eccleſia hec tria feſta
que ſequuntur natiuitatẽ domini ſic voluit ordinare.
Prima eſt vt xp̃o ſpõſo ⁊ capiti omnes ſui comites ad
iungant. Natus eñ xp̃s ſpõſus eccle in hũc mundum
tres ſibi comites adiunxit: de quib⁹ comitib⁹ dicit in
canticis. Dilect⁹ me⁹ candidus ⁊ rubicũdus electus ex
milibus. Candidus quoad ioãnem euãgeliſtã preciõ-
ſum ꝯfeſſorẽ. Rubicũdus quo ad ſtephanum ꝓtomar-
tyrẽ: elect⁹ ex milibus quãtũ ad turbã innocentiũ vir
ginalẽ. Scd̃a ratio eſt: vt ſic eccleſia oĩm martyrũ gñ̃a
ſecundum gradus dignitatis inſimul adunaret quoꝝ
quidem martyrũ xp̃i natiuitas cauſa fuit. Eſt eñ tri-
plex martyriũ. Unum voluntate ⁊ opere: ſcd̃m volun-
tate ⁊ non opere: tertium opere ſed nõ voluntate. Pri
mum fuit in beato ſtephano: ſecundum in beato Joan
ne: tertium in innocentibus.

¶ De ſancto Joãne aplo ⁊ euãgeliſta. ix. A.

Joannes interpretat dei gratia vel in quo
eſt gr̃a: vel cui donatũ eſt: vel cui donatio
a deo facta eſt. Per hoc eñ intelliguntur
quatuor priuilegia q̃ fuerũt in btõ Joan-
ne. Primũ eſt ꝑcipua xp̃i dilectio. Chriſt⁹
eñ pre ceteris aplis eũ dilexit: ⁊ ei maiora
dilectionis ⁊ familiaritatis ſigna oſtendit. Et inde dr
dei gr̃a q̃ſi deo gratioſus: cuiũ plus petro ipſum dile-
xiſſe videt ſed eſt dilectio animi ⁊ ſigni. Et illa que eſt
ſigni duplex eſt vna q̃ cõſiſtit in familiaritatis oſtenſio
ne. Et alia in beneficioꝝ exhibitiõe: quãtũ ad primam
vtrũqꝫ equalr dilexit: quãtũ ad ſcd̃aꝫ plus ioãnẽ: quã-
tũ ad tertiã plus petrũ. Scd̃m eſt carnis incorruptio:
qr virgo a dño eſt electus: ⁊ inde dicit in quo eſt gr̃a.
In ipſo eñ fuit gr̃a pudicitie virginalis. Unde de nu-
ptijs volẽs nubere a dño vocatus fuit. Tertiũ eſt ſecre
torum reuelatio: ⁊ inde dicitur cui donatũ eſt. Eidem
eñ donatum eſt multa ſecreta ⁊ ꝓfunda noſcere: ſicut
de diuinitate verbi ⁊ cõſummatiõe ſeculi. Quartũ eſt
matris dei recõmendatio: ⁊ inde dicitur cui donatio a
deo facta eſt. Maxima enim donatio a domino tũc ei-
dem facta eſt quando mater dei in eius cuſtodiam do-
nata eſt. Eius vitam Miletus Laodicie ep̃s ſcripſit:
quam Iſido. in lib. de ortu vita ⁊ obitu ſanctorum pa-
trum abbreuiauit. B.

Joannes apls ⁊ euãgeliſta dile-
ct⁹ a dño ⁊ v̈go electus poſt pen-
thecoſtẽ diuiſis aplis in aſiã eſt ꝓfe-
ct⁹ vbi eccliaſ multas fũdauit. Domi
cian⁹ igit iperator ei⁹ itelligẽs famã
accerſitũ cũ in doliũ feruẽtis oleiaũ
portã latinã mitti iuſſit. Ille aũt idẽ
exijt illeſus ſicut a corruptiõe carnis
extiterat alien⁹. Uidẽs igit iperator
qd̃ nec ſic a p̃dicatiõe deſiſteret cũ in
pathmos inſulã in exiliũ relegauit:
vbi ſolus degẽs apocalypſiꝫ ſcripſit. Eodẽ ãno ipera-
tor ꝓpt ſui nimiã crudelitatẽ occidit: ⁊ a ſenatu q̃cq̃d
fecerat reuocat. Sicqꝫ factũ eſt vt ſeiũs Joãnes q̃ cum
nimia iniuria in iſulã depo̾tat⁹ fuerat: cũ honore ephe
ſum rediret: occurrẽte ei vniuerſa turba ⁊ dicẽte. Bn̄-
dict⁹ q̃ venit in noĩe dñi. Cũ aũt ingrederet vrbẽ dru-
ſiana eius dilectrix q̃ ſuũ plurimũ deſiderabat aduen-
tũ mortua efferebat: parẽtes igit eius ⁊ vidue ⁊ orpha
ni dixerũt ei. Scẽ Joãnes ecce druſianã afferim⁹ que
tuis ſemꝑ monitis obſecũdans nos oẽs alebat: tuũ ꝑ
deſiderabat plurimũ aduẽtũ dicẽs. O ſi videam aplm
dei ãteqꝫ moriar. Ecce tu veniſti ⁊ te videre nõ potuit.
Tũc iuſſit feretrũ deponi ⁊ corp⁹ reſolui dicens. Dñs
meus ieſus xp̃s ſuſcitet te druſiana. Surge ⁊ vade i do
mũ tuã ⁊ para mihi refectionẽ. Statim illa ſurrexit ⁊
cepit ire ſolicita de iuſſiõe apli: ita vt ſibi videret q̃d
nõ de morte ſꝫ de ſomno excitaſſet eã. C. ¶ Altera aũt
die chraton pħs i foro pplm cõuocauit vt oñderet quõ
hic mũdus cõtẽnendus eſſet. Duos eñ ditiſſimos iu-
uenes fratres p̃cioſiſſimas gẽmas diſtractos toto pa-
trimonio emere fecerat: ⁊ eas in ꝯſpectu oĩm cõfringi
iuſſerat. Cõtigit igit aplm illuc tranſitũ facere. Uo-
cãſqꝫ ad ſe pħm hmõi mũdi cõtẽptũ tripli rõne cõdẽ
nauit. Primo qr ore hoĩm laudat: ſꝫ diuino iudicio cõ
dẽnat. Scd̃o qr ex tali cõtẽptu vitiũ nõ curat: ⁊ ideo
van⁹ eſt ſicut medicina vana dr ex qua morbus nequa
ꝙ curat. Tertio quia cõtẽptus meritorius eſt qui ſua
pauperib⁹ elargitur: ſicut dñs iuueni dixit. Si vis per
fectus eſſe vade ⁊ vende oĩa q̃ habes ⁊ da pauperib⁹.
Cui chraton dixit. Si vero deus magiſter tuus eſt: et
vult vt harũ gẽmarũ preciũ pauperibus erogẽt fac: vt
reintegrent vt ad eius facias gloriã qd̃ ego ad hoĩm
feci famã. Tũc btũs Joãnes gẽmarũ fragmẽta in ma
num ſuã recolliges orauit ⁊ facte ſunt itegre ſicut pri⁹
ſtatimqꝫ pħs ⁊ illi duo iuuenes crediderũt: ⁊ gẽmas
vendẽtes preciũ pauperibus erogarũt. D. ¶ Duo in-
ſuper iuuenes honorati horum exemplo vẽditis oĩbus ⁊
pauperibus erogatis aplm ſecuti ſunt. Quadã autem
die videntes ſeruos ſuos pretioſis indumẽtis fulgen
tes et in vili pallio ſe egentes contriſtari ceperũt: qd̃

cum ſctũs Joãnes aduertiſſet eo ꝙ facie triſtes eſſent
virgas ⁊ lapides a littore maris deferri fecit: ⁊ eos in
aurũ ⁊ gẽmas cõuertit. Qui iuſſu apli vniuerſos auri
fices ⁊ gẽmarios per ſeptẽ dies querẽtes reuerſi ſunt
dicentes: ꝙ illi nunꝙ tã purũ aurũ ⁊ tã precioſas gẽ-
mas ſe vidiſſe teſtati ſunt. Dixitqꝫ eis. Ite ⁊ redemite
vobis terras quas vẽdiſtis: qꝛ celorũ premia perdi-
diſtis. Eſtote floridi vt marceſcatis. Eſtote diuites tẽ-
poraliter vt in perpetuum mendicetis. Tunc apoſto-
lus contra diuitias diutius cepit diſputare oſtendẽs
ꝙ ſex ſunt que debẽt nos ab imoderato diuitiarꝫ appe
titu retrahere. Primũ eſt ſcriptura: vñ recitauit hiſto
riã de diuite epulone quẽ dñs reprobauit: ⁊ de lazaro
paupere quem dñs elegit. Scd̃m eſt natura qꝛ homo
nudus ſine diuitijs naſcitur: ⁊ nudus ſine diuitijs mo
rit̃. Tertiũ eſt creatura: qꝛ ſol: luna: ſydera ⁊ pluuia ⁊
aer oĩb⁹ ſunt cõia ⁊ cõiter ſua bñficia oĩb⁹ largiunt̃: ſic
⁊ inter hoĩes oĩa cõia eſſe deberẽt. Quartum eſt fortu
na: dixit enim qd̃ diues ſeruus efficitur nummi ⁊ dia-
boli. Nũmi quia non poſſidet diuitias ſed ipſe a diui
tijs poſſidet̃: diaboli qꝛ iuxta euãgeliũ amator pecu-
nie ſeruus eſt mãmone. Quintũ eſt cura quia habẽt
curam ⁊ ſollicitudinem diurnã ⁊ nocturnã in acquirẽ
do ⁊ in cuſtodiendo. Nam in acquirendo habent labo
rem: ⁊ in cuſtodiendo timorem. Sextum eſt iactura: ⁊
oſtendit qd̃ diuitie ſunt cauſa duplicis iacture. Un⁹
que eſt in acquſitione duplici mali. ſ. mali in preſenti
quod eſt elatio: ⁊ mali in futuro quod eſt eterna dam-
natio: ⁊ alterius quod eſt in perditiõe duplicis boni.
ſ. boni qd̃ eſt gratia: ⁊ boni ĩ futuro qd̃ eſt eterna glia.
E. ¶ Cũ igit̃ ſctũs Joãnes ꝯtra diuitias taliter diſpu
taret ecce iuuenis quidã mortu⁹ efferebat̃ qui trigin
ta dies habebat qd̃ vxorem acceperat. Ueniens igit̃
mater vidua ⁊ ceteri q̃ eum flebãt ad pedes apli ꝓcide
rũt rogãtes ꝙ hũc quoqꝫ ſicut druſianã in noĩe dñi ſu
ſcitaret. Flẽte igit̃ aplo diutius ⁊ orãte cõtinuo reſur
rexit. Precepitqꝫ ei vt illis duob⁹ diſcipulis enarraret
quantã incurriſſent penã ⁊ quantã gloriã ꝑdidiſſent.
Qui multa de gloria paradiſi ⁊ de penis inferni quas
viderat enarrauit dicẽs. O miſeri vidi angelos vr̃os
flẽtes ⁊ demones gratulantes. Dixitqꝫ eis ꝙ perdidiſ
ſent eterna palatia que ſunt gẽmis coruſcãtib⁹ fabri
cata: claritatis mirabilis cõtextua: copioſis epulis re
fecta: delitijs: plena gaudijs glorioſa: ⁊ in perpetuum
permãſura. De inferno autem octo penas dixit q̃ his
verſibus cõtinent̃. Uermes ⁊ tenebre flagellũ frigus
⁊ ignis. Demonis aſpectus ſcelerũ cõfuſio luct⁹. Tũc
ille qui fuerat ſuſcitat⁹ ⁊ illi duo diſcipuli ad pedes
apli ſe proſternẽtes rogabãt vt miam conſequerent̃.
Quibus apl's ait. Triginta diebus penitẽtiam agite
inter quos orate vt virge ⁊ lapides ad naturã priſtinã
reuertant̃. Quod cum factũ eſſet ait eis. Ite ⁊ vnde tu
liſti virgas ⁊ lapides deferatis. Quod cum feciſſent
⁊ virge ⁊ lapides in ſui naturã reuerſi fuiſſent oĩm vir
tutũ gratiã quã prius habuerant receperunt. F. ¶ Cũ
autem beatus Joannes per totam aſiam predicaſſet:
cultores idolorum ſeditionem in populo concitantes
Joannem ad templũ diane trahebant cogentes eũ ſa
crificium offerre. Quibus Joãnes hanc diſtĩctionem
propoſuit vt aut ipſi ad inuocationem diane eccleſiã
Chriſti euerterẽt: ⁊ ipſe idolis ſacrificaret: aut ipſe ad
inuocationẽ chriſti tẽplum diane euerteret vt ipſi in
Chriſtũ crederẽt. Huic ergo ſniẽ cũ maior pars popu
li cõſenſiſſet exeũtibus cunctis de templo orauit apo
ſtolus ⁊ funditus templum corruit ⁊ diane imago pe-

nitus comminuta eſt. Ariſtodemus autẽ põtifex ido-
lorum in ppl'm ſeditionẽ maximã ꝯcitauit: ita vt vna
pars ꝯ aliã ad preliũ pararet̃. Cui apl's. Quid tibi vis
faciã vt placeris? Cui ille. Si vis vt credã in deũ tuũ
dabo tibi venenũ bibere ⁊ ſi nulla in te leſionẽ intule
rit: verus deus dñs tuus apparebit. Cui apl's. Fac vt
locut⁹ es. Et ille. Uolo vt alios inde morientes videas
vt ſic ampli⁹ ꝑtimeſcas. Pergẽs igit̃ Ariſtodem⁹ ad
ꝓconſulẽ duos viros decapitãdos petijt: ⁊ eis corã oĩ
bus venenũ dedit q̃ mox vt venenũ biberũt ſpm̃ exa-
larunt. Tũc apl's calicẽ accipiẽs et ſigno crucis ſe mu
niens totũ venenũ bibit ⁊ nullã leſionẽ incurrit: qua
propter deũ oẽs laudare ceperũt. Ariſtodemus autẽ
dixit. Adhuc mihi ineſt dubietas ſꝫ ſi veneno mortuos
ſuſcitaueris abſqꝫ dubio vere credã. Tũc apl's ei tuni-
cã ſuã tribuit. Cui ille. Cur mihi tunicã tuã dediſti?
Cui apl's. Ut ſic ꝯfuſus a tua ĩfidelitate diſcedas. Cui
ille. Nũquid tunica tua credere me faciet. Et apl's Ua
de ⁊ mitte eam ſuper corpora defunctorꝫ dicẽs. Apl's
xp̃i me miſit ad vos vt in xp̃i nomine exurgatis: qd̃ cũ
feciſſet ilico ſurrexerũt. Tunc apl's pontificẽ ⁊ procon
ſulẽ credẽtes cũ omni parẽtela ſua in xp̃i noĩe bapti-
zauit: qui in honorẽ beati Joãnis eccleſiam cõſtruxe-
runt. G. ¶ Refert btũs clemẽs ſicut in q̃rto libro eccle
ſiaſtice hyſtorie inuenitur ꝙ quodã tpe apl's quendaꝫ
iuuenem pulchrũ ⁊ ferocẽ cõuertit ⁊ eũ cuidã epõ ſub
depoſiti noĩe comendauit. Poſt aliquot añt tp̃s iuue
nis dereliquit epm̃ ⁊ factus eſt pñceps latronũ. Apo
ſtolus itaqꝫ ad epm̃ venit ⁊ ſuum depoſitũ requiſiuit.
Cũqꝫ ille de pecunia intelligeret: et ex hoc vehemẽter
ſtuperet. Dixit ei apoſtolus. Iuuenẽ illum a te repeto
quẽ tibi tam curioſe recõmẽdaui. Cui ille. Pater ſan
cte in anima mortuus eſt: ⁊ in tali monte cum latroni
bus degit: quorꝫ ipſe pñceps exiſtit. Quibus auditis
veſtem ſuam ſcidit ⁊ caput ſuũ pugnis feriẽs bonum
inquit te cuſtodẽ fratris aĩe dereliqui. Cõfeſtim igit̃
equũ ſibi parare iuſſit ⁊ ad illũ mõtẽ intrepidus cucur-
rit. quẽ cũ iuuenis inſpexiſſet pre pudore nimio ſtatiꝫ
equum aſcẽdit ⁊ velocius aufugit. Apl's autem etatis
oblitus vrget calcaribus equũ ⁊ poſt tergum clamitat
fugiẽtis: vt q̃d fili dulciſſime fugis patrẽ ⁊ ſenẽ iner-
mẽ ne timeas fili: qꝛ ꝓ te xp̃o rationẽ reddã: ⁊ certe ꝓ
te libẽter moriar ſicut xp̃s ꝓ nobis eſt mortuus: reuer
tere fili reuertere: qꝛ deus me miſit. Qui audiens cõ
punctus redijt ⁊ amariſſime fleuit. Apl's autem ad pe
des eius procidit ⁊ manũ eius tanꝙ ꝑ penitẽtiam iaꝫ
purgata obſculari cepit. Ieiunante igit̃ ⁊ orante ꝓ eo
apoſtolo veniã impetrauit ipſumqꝫ poſtmodũ in epm̃
ordinauit. Legitur quoqꝫ in eadem hiſtoria eccleſiaſti
ca ⁊ habetur in gloſſa ſup ſcd̃am canonicã Joannis ꝙ
cum Joannes apud epheſuꝫ balnea lauãdi gratia in-
troiſſe: et ibidem cherinthũ hereticũ vidiſſet: protin⁹
exilijt dicens. Fugiamus hinc ne balnea ſup nos cor-
ruãt: in quib⁹ lauat̃ cherinthus vͥtatis inimicus. H.
¶ Cum auis que pdix dr̃: vt ait Caſſianus in libro col
lationum viua beato Joãni a quodam oblata fuiſſet
et ille eam quaſi demulcendo tangeret et contectaret
quidam adoleſcẽs hoc videns ad ſocios ſuos riden-
do dixit. Uidete quomodo ille ſenex cũ auicula ſicut
puer ludit. Quod beatus Joãnes per ſpiritũ recogno
ſcens iuuenem ad ſe vocauit. Cui dixit adoleſcẽs. Tu
ne es Joannes q̃ talia agis ⁊ tã ſctũs haberis. Quem
Joannes quid in manu teneret requiſiuit. Cui cum
arcũ videret tenere ait. Quid inde facis? Et iuuenis:
Aues inde ac beſtias ſagittam⁹. Cui apoſtolus. Qua

liter. Tūc iuuenis arcum cepit tēdere ⁊ tenſum in manu tenere ſed cū nil ei apl's diceret iuuenis arcū diſtēdit. Cui ioānes. Quare fili arcū diſtēdiſti. Et ille. Qz ſi diutius tēſus tenereē ad iacienda iacula infirmior redderet. Et apl's ad hoc. Sic ⁊ humana fragilitas ad contēplationē minus valida fieret: ſi ſemꝑ in ſuo rigore perſiſtens fragilitati ſue interdū cōdeſcēdere recuſaret: nam ⁊ aquila cunctis auibus celſius volat et ſolem clarius cōſpicit: ⁊ tñ nature neceſſitate ad ima deſcēdit. Sic ⁊ human⁹ anim⁹ cū ſe modicū a cōtemplatione retrahit crebra innouatiōe ardētius ad celeſtia tendit. Beatus igiē Joannes vt teſtatur Hiero. cum ipſe vſq ad ipſam ſuā vltimam ſenectutē ephesi moraretē ⁊ vix inter diſcipulor manus ad eccleſiā deferretē: nec plura verba dicere poſſet ad quālibet pauſam hec dicebat verba. Filioli. Diligite alterutrū. Tandem fratres qui cū eo erant admirantes ꝙ ſemꝑ eadẽ verba diceret: dixerunt ei. Magiſter quare ſemper loqueris hec verba. Qui reſpondit. Quia preceptū dñi eſt: ⁊ ſi ſolum hoc fiat ſufficit. Refert quoq Helinandus ꝙ cū Joannes euangeliſta euangeliū ſcribere deberet pri⁹ indixit ieiunium vt orant ſe digna ſcripturū. Fertur autem ipſum pro illo loco ſecretiſſimo: in quo diuina ſcriptur⁹ ſeceſſerat oraſſet: vt nullus huic inſiſtēs operi ventorum ibi aut imbrium iniurias pateretē. Hācq eidem loco vſq hodie reuerentiam elementa ſeruare dicuntur. Hec helinandus. J. ¶ Cū igitur eſſet nonagintanouē annorum: ⁊ a paſſione dñi ſm Jſido. anno lxxij. Apparuit ei xp̄s cū diſcipulis ſuis dicens. Ueni dilecte mi ad me: quia tēpus eſt vt in menſa mea cum tuis fratribus epuleris. Surgēs autem Joānes cepit ire. Cui dñs. Dñica die ad me venies. Ueniēte igitur dñica vniuerſus populus conuenit in eccleſiam que fuerat in ipſius nomine fabricata. Qui a primo pullorum cantu predicauit eiſdem hortans eos: vt in fide eſſent ſtabiles: ⁊ in mandatis dei feruentes. Poſt hoc foueam quadratam iuxta altare fecit fieri ⁊ terram extra eccleſiā iactari. Deſcendenſq in foueā expanſis ad deū manibus dixit. Inuitatus ad cōuiuiū tuū dñe ieſu chriſte: ecce venio gratias agēs quia dignatus es me ad tuas epulas inuitare: ſciens ꝙ ex toto corde meo deſiderarem te. Facta oratione finiſſet tanta lux ſuper eū emicuit ꝙ nullus in eum reſpicere potuit. Recedente autē lumine: manna fouea plena inuenitur ꝙ in loco illo vſq hodie generatur: ita vt in fundo fouee inſtar minute arene ſcaturire videatur ſicut in fontibus fieri cōſueuit. Sanctus eadmādus rex anglie nulli petēti in nomine ſancti Joānis euangeliſte aliquid denegabat. Unde contigit ꝙ quidam peregrinus abſente camerario in nomine ſancti Joānis euāgeliſte importune a rege eleemoſynā poſtularet. Cui rex precioſum anulum cū nil aliud in prōptu haberet dedit. Sz poſt plures dies quidā miles anglie in tranſmarinis partibus cōſtitutus ab eodem peregrino anulū regi referenduz in hec vba recepit. Ille cui ⁊ pro cuius amore anulum hunc dediſti tibi remandat. Unde liquide patuit q̄ð beatus Joānes eidem in forma apparuit peregrini. Jſidorus in lib. de ortu ⁊ vita ⁊ obitu ſanctorum patrū. Mutauit ioānes in aurum ſiluestres frondium virgas litorūq ſaxa in gemmas gemmarū fragmina in propriam reformauit naturā: viduā precepto populi ſuſcitauit ⁊ rediuiuū corp⁹ iuuēis remeāte aīa reparauit: bibēs letiferū hauſtū euaſit piculū: ⁊ eodē poculo proſtratos in vite reparauit ſtatum. Hec Jſidorus.

¶ De Innocentibus. x. A.

Innocētes dicti ſunt triplici rōne. ſ. rōne vite: rōne pene: ⁊ rōne innocētie aſſecute. Rōne vite dicti ſunt īnocētes ex eo ꝙ vitā innocētē. i. nō nocētē habuerūt. Nulli em̄ vnꝙ nocuerūt: nec deo ꝑ inobediētiā: nec proximo ꝑ iniuſtitiaz: nec ſibi ꝑ aliquī⁹ peccati maliciā. Et io dr̄ in ps. Innocētes ⁊ recti corde adheſerunt mihi. Innocētes in vitā ⁊ recti in fide. Rōne pene: qm̄ īnocēter ⁊ iniuſte paſſi ſunt. vñ ps. Effuderunt ſanguinē innocētē ⁊c. Rōne innocētie aſſecute: qm̄ ī ipſo martyrio aſſecuti ſunt batiſmalē innocētiam: id eſt ab originali peccato mūdiciā: de qua innocētia dicitur in ps. Cuſtodi innocētiā ⁊ vide equitatē. i. cuſtodi innocentiam baptiſmatis ⁊ poſtmodum vide equitatem bone operationis. R.

Innocētes ab herode aſcalonita liter fecti ſunt. Tres em̄ herodes ſacra ſcriptura cōmemorat: q̄s famoſos fecit eor̄ īfamis crudelitas. Primus dict⁹ eſt herodes aſcalonita ſub quo dñs nat⁹ eſt ⁊ a q̄ pueri occiſi ſunt. Scd̄s dict⁹ ē herodes antipas q̄ ioānē decollauit. Terti⁹ dict⁹ ē herodes agrippa q̄ iacobū occidit ⁊ petrū īcarcerauit. Unde de hoc extāt ꝟſus. Aſcalonita necat pueros: āntipas ioānē: agrippa iaco. ſi claudēs in carcere petrū. Sz primi herodis hiſtoriā breuiter videam⁹. Antipater idume⁹ vt in hiſtoria ſcholaſtica legiē neptā regis arabū duxit ī vxorē: ex qua filiū habuit quē vocauit herodē q̄ poſtmodū aſcalōita dict⁹ ē hic a ceſare auguſto regnū iudee accepit. Et tūc primit⁹ abla: tū ē ſceptrū de iuda: huic ſex filij nati ſunt. ſ. antipr: alexāder: ariſtobolus: archela⁹ herodes āntipas: ⁊ philipp⁹: alexādrū aūt ⁊ ariſtobolū ex eadē matre iudea genitos romā miſit liberalib⁹ artib⁹ ībuēdos: poſt hoc a ſtudio redierūt. Et erat alexāder grāmaticus: ariſtobolus aūt acerrim⁹ perorator: tāq liberi licētius de ſuſceptione regni cū patre diſceptabāt. Ob hoc pater offenſus antipatrē illis ꝑponere ſatagebat. Cūq illi d̄ morte patris tractaſſent ⁊ ob hoc a prē reiecti fuiſſent ceſarē adeunt de ptis iniuria cōqueſturi. Interea magi hiereſolymā venerūt ⁊ de ortu noue legis diligēti⁹ ſciſcitantē. Herodes hoc audiēs perturbaē: timens ne de veror̄ regum genere aliquis natus eſſet: qui eū tanꝙ regni inuaſorem expelleret. Rogat igitur magos vt eo inuento ſibi renūciēt ſimulās ſe velle adorare quē volebat occidere: verūtamen magi per aliā viā reuerſi ſunt in regionē ſuā. Uidens herodes ꝙ nequaꝙ ad ſe venirent ſtelle viſiōe eos deceptos ad ſe redire erubuiſſe credidit: ⁊ ideo ab inquiſitione pueri animū reuocauit. Cum aūt audiſſet q̄ paſtores dixerāt: ⁊ q̄ ſymeō ⁊ anna ꝓpheciauerāt vehemēter timuit ⁊ ſe a magis turpiter illuſuz putauit. Tunc herodes de nece puerorum qui erāt in bethleē tractare cepit: vt cū eis ille quē ignorabat occideretē. Admonitione autem angeli ioſeph cū puero ⁊ matre in egyptū in ciuitatē hermopolim fugit: ibiq ſeptē annis vſq ad obitum herodis ꝑmanſit. Ingrediente igiē dño egyptū ſm Eſaie vaticiniū vniuerſa idola corruerunt. Tradit quoq ꝙ ſicut in exitu filior̄ iſrael de egypto nō fuit domus in egypto in qua ꝓcurante dño nō iaceret mortuū primo genitū: ita nec tūc fuit templū in quo non corruiſſet idolum. Refert Caſſiodorus in hiſto. tripar. ꝙ in hermopolim ciuitate thebaide dicebatur eſſe arbor que vocatur perſidis valens in ſalutem

multorū ſi fruct⁹ aut foliū aut pars corticis colo egro=
tātiū alliget. Cū igit̄ beata maria cū filio in egyptum
fugeret hec arbor vſq; ad terrā inclinata eſt: ⁊ xp̄m ſup
pliciter adorauit. Hec Caſſiodo. C. ¶ Cū igit̄ herodes
de nece puerorū diſponeret a ceſare auguſto p̄ epiſtolā
eſt citat⁹ filiorū accuſationib⁹ reſpōſurus. Quicū per
tharſuz iter faceret itelliexit q̄ magos naues tharſan
tiū trāſuexiſſent: ⁊ ideo oēs naues tharſis cōburi fecit
ſm q̄d predictū fuerat. In ſpū vehemēti ꝯteres naues
tharſis. Cūq; pater cū filiis corā ceſare diſceptaret: dif
finitū eſt vt filij patri in oībus obedirēt: ⁊ ipſe cui vel
let regnū dimitteret. Audiēs igit̄ herodes: ⁊ ex cōfir=
matiōe factus eſt audacior mittēs occidit oēs pueros
qui erāt in bethleē a bimatu ⁊ infra ſm tēpus q̄d exq=
ſierat a magis. Hoc aūt duplicē intelligentiā cōtinet.
Primo vt infra dicat ordinē tpis: ⁊ eſt ſenſus. A bima
tu ⁊ infra. i. ab infantibus duorū annorum. vſq; ad pue
ros vni⁹ noctis. Didicerat eñ herodes a magis ea die
qua ſtella apparuit eis dñm natū eſſe: ⁊ q̄z iā ann⁹ flu
xerat eo q̄ romā iuerat ⁊ redierat: dñm anniculū et ali
quorū inſup dierū eſſe credebat: ideoq; ſupra etatē ei⁹
vſq; ad bimos ⁊ infra. i. vſq; ad vnius noctis infantes
deſeuit in pueros timens pueri morphoſeō ne. ſ. puer
cui ſydera famulabant̄: ſupra etatē ſuā vel infra faciē
trāſformaret. Et hec ſentētia vſitatior habet̄ ⁊ verior
reputat̄. Alio modo exponitur ſm Chriſoſto. vt infra
dicat ordinē numeri: ⁊ eſt ſenſus. a bimatu ⁊ infra. i. a
pueris duorū annorū vſq; ad pueros q̄nq; annorū. Dicit
eñ ſtellā p̄ annū āte ortū ſaluatoris magis apparuiſ=
ſe. Herodes aūt poſtq̄ hoc a magis didicit. Romā va=
dēs adhuc p̄ ānū diſtulit. Credebat aūt tūc dñm natū
fuiſſe qn̄ magis ſtella apparuit: ⁊ iō dñm duorū annorū
eſſe credebat: vn̄ pueros bimos occidit ⁊ deīceps vſq;
ad q̄nq; annos: ſed nō minores bimis: cui aſſertioni fi
dē facere vr̄ q̄ quedā oſſa innocētiū habent̄ adeo grā=
dia q̄ bimorū eſſe nō poſſunt. Pōt tñ dici q̄ longe ma
ioris erant tūc hoīes quātitatis q̄ modo. Ipſe aūt he
rodes ſtatim ibidē punit⁹ eſt. Nā ſicut ait Machrobi⁹
alſ Methodi⁹: ⁊ in quadā chronica legit̄ vnus paruu
lus fili⁹ herodis ibidē ad nutriēdū caſu fuerat dat⁹ q̄
cū aliis a carnificib⁹ eſt occiſus. Tūc adimpletū eſt q̄d
dictū eſt per prophetā. Vox ploratus ⁊ vlulatus piarū
ſcz matrum audita eſt in rama. i. in excelſo. D. ¶ Deus
aūt iudex iuſtiſſim⁹: vt in eiſdē hyſtoriis legit̄ ſcholā=
ſticis nō eſt paſſus tantā herodis nequitiā remanere
impunitā. Diuino eñ iudicio factuz eſt vt qui multos
orbauerat filiis ipſe ſuis miſerabilr̄ orbaret̄. Nā Ale
xāder ⁊ Ariſtobolus iteruz patri habiti ſunt ſuſpecti.
Cōfeſſus eſt aūt vn⁹ de eorū cōplicibus q̄ Alexander
multa ſibi donaria p̄miſiſſet ſi prī venenū p̄pinaret.
Cōfeſſus eſt etiā ⁊ barbiton ſor de muneribus ſibi pro
miſſis ſi cū prīs barbā raderet euz cōtinuo iugularet.
Addiditq; Alexādrū dixiſſe nō eſſe ponēdā ſpem i ſe=
ne qui ſibi capillos tīgeret vt iuuenis appareret. Ob
hoc pater irat⁹ eos occidi fecit: antipatrē autē futurū
regē inſtituit. Sed ipſi antipatri herodē antipā in re
gnū ſubſtituit: inſup herodē agripā ⁊ herodiadē vxo=
rē philippi quos ex Ariſtobolo ſuſceperat: paterna di
lectiōe fouebat. Hac duplici de cā antipater intolera=
bile cōtra patrē cōcepit odiū: intantū q̄ eū attempta=
uit occidere per venenū. Q̄d herodes preſentiens eū
in carcere poſuit. Auguſtus autē ceſar audito q̄ hero=
des filios occidiſſet dixit. Malle eſſe herodis por=
cus q̄ filius: quia cū ſit proſelitus porcis parcit et fi=
lios occidit. Ipſe autem herodes iam cuz annos. lxx.
haberet in grauiſſimā egritudinē cecidit. Nā febre va
lida prurigine corporis colli cōtinuis tormētis pedū
inflatione vermeſcētibus teſticulis: intolerabili fęto
re crebro anhelitu ⁊ īterruptis ſuſpiriis torquebat̄.
A medicis xō in oleo poſitus: inde quaſi mortuus eſt
ablatus. E. ¶ Audiēs aūt iudeos mortem ſuā cū gau=
dio expectare nobiliores iuuenes ex omni iudea colle
ctos in carcere poſuit dixitq; Salome ſorori ſue. Scio
iudeos de morte mea gauiſuros: ſed poterō hr̄e mul=
tos lugētes ⁊ nobiles exeq̄as mei funeris: ſi meis vo
luntatis parere mādauis: vt cū ſpū emiſero cūctos occi=
das quos in cuſtodias ſeruo: vt ſic oīs iudea me de=
fleat: lz inuita. Habebat aūt in ꝯſuetudine vt poſt oēz
cibū pomuz per ſe gladio purgaret ⁊ comederet. Cūq;
gladiū in manu teneret tuſſiq; violēta diſtēderet̄ cir
cūſpiciēs ne ſe aliqs impediret ſeipz p̄cuſſurus manū
dexterā ſuſtulit. Sed cōſobrin⁹ ei⁹ ſuſtinēdo dexteraz
ei⁹ īpediuit. Protin⁹ aūt q̄ſi rex mortu⁹ eēt in aula re
gia vlulat⁹ īſonuit. Quo audito exultat āti pater mul
taq; dona ſi ſaluaret̄ cuſtodib⁹ pollicet̄: q̄d cū cogno=
uiſſet Herodes grauī⁹ filij exultatiōnē q̄ p̄priā tulit
mortē. Mittēſq; ſatellites eū occidi fecit ⁊ archelauz
poſt ſe regnaturū inſtituit. Sicq; poſt quinq; dies mor
tuus eſt in bellis fortunatiſſimus: in rebus domeſti=
cis infeliciſſimus. Salome autē ſoror ei⁹ oēs abſoluit
quos rex occidi mādauerat. Remigius aūt in origina
li ſuper Mat. dicit q̄ herodes gladio quo pomum pur
gabat ſe peremit: ⁊ q̄ Salome ſoror eius oēs vinctos
prout cū fratre ordinauerat interfecit.

¶ De ſancto Thoma Cantuarienſi. xj. A.

Thomas īterp̄tat̄ abyſſus gemin⁹ vel ſect⁹. Abyſ=
ſus. i. p̄fundū ī humiliatiōe: q̄d p̄z ī cilicio ⁊ pe=
dū pauperū lotiōe. Gemin⁹ in p̄latione: q̄z gemina=
te prefuit. ſ. v̄bo ⁊ exemplo. Sectus in paſſione. B.

Thomas cātuarienſis archiepi=
ſcopus dum in curia regis An=
glie cōſiſteret: ⁊ q̄dā ibidē fieri ꝯtra=
ria religioni videret curiā ipſam de
ſeruit ⁊ cantuariēſi archiep̄o ſe com
miſit a quo archidiaconus fact⁹ ad
preces tñ ipſi⁹ archiep̄i regis cancel
lariā ſuſcepit vt prudētia q̄ erat p̄di
tus malignorū in eccleſiam p̄hiberet
inſultus. Quē adeo rex dilexit poſt
deceſſum archiep̄i eū in cathedralē
honorē p̄curauerit ſublimari q̄ lz plurimū reſiſteret.
tandem ad obedientie preceptū humeros ſuppoſuit
ad portādū. Subito aūt in virū perfectū alterum per=
mutatur: ⁊ caro eius cilicio ⁊ ieiuniis maceratur. Nō
ſolum eñ cilicium pro camiſia deferebat: ſz ⁊ femora=
lia cilicina vſq; ad poplicem baiulabat. Sanctitatez
autem ſuā ita ſubtiliter occultabat vt ſaluo ſemp̄ ho=
neſtatis rigore ſub decentia veſtium ⁊ apparatu vici
ſſium cōcordaret moribus ſingulorū. Tredecim pau
perum pedes quotidie curuatis genibus abluebat: et
refectos dat is cuilibet quatuor argēteis remittebat.
Rex autē ad voluntatem ſuam in detrimentū eccleſie
ipſum inflectere nitebat̄ volēs vt cōſuetudines quas
cōtra libertatē eccleſie predeceſſores ſui habuerāt ab
eodē ſūr firmarent̄ qui dū oīno aſſentire noluit ꝯtra
ſe irā regis ⁊ principum prouocauit. Quadā aūt vice
ſic ipſe cum aliis ep̄is a rege artatus: vt etiā ſibi mor=
tis ſententiā minaret̄: magnorū virorū deceptus cōſi=
lio v̄botenus aſſenſuz prebuit voto regis. Verū ex hoc
videns animarū periculū imminere ſeipſum poſtmo=

dū in pnīs grauiꝰ cruciauit ⁊ ab altaris officio ſe ſuſpē dit quouſqꝫ a ſummo pōtifice reſtitui mereret̄. Reqrit deniqꝫ rex vt qđ ℣bo dixerat ſcripto cōfirmaret cui vi rilr̄ ꝯtradixit ⁊ a curia erectā ſibi baiulās crucē diſceſ ſit cōclamātibꝰ impijs ꝯ eū. Capite furē ſuſpēdite ꝓ ditorē. Et ecce duo magni ꝓceres ⁊ fideles ad eū fuſis lachrymis venictes ſub iuramēto aſſerūt ꝙ ī eiꝰ mor tem multi ꝓceres cōiurarūt. Uir igit̄ dei magis eccle ſie ꝙ ſibi metuēs fugā iniit ⁊ ſenonis a papa alexādro ſuſceptꝰ ⁊ in monaſterio ponti niacēſi ꝯmēdatus poſt modū in frāciā vſqꝫ deuenit. Rex vero dū romā miſiſ ſet vt legati venirēt q̄ hoc negotiū diffinirēt: omnino repulſam patit̄: ⁊ ob hoc in irā ꝯ archiepm ampliꝰ cō citat̄. Uñ oīa q̄ erāt archiepi ⁊ ſuoꝝ diripuit: ⁊ totam eius progeniē exilio condēnauit nequaqꝫ deferēs con ditioni vel ſexui ordini vel etati. Ipſe aūt ꝓ rege ⁊ ꝓ regno āglie quotidie exorabat. Reuelat̄ aūt archiepō ꝙ ad ſuā eſſet eccleſiā rediturꝰ ⁊ ad xp̄z cū palma mar tyrij migraturus. Septimo igit̄ anno ſui exilij redire ꝯcedit̄. ⁊ a cūctis cū honore ſuſcipit̄. C. ¶ Per aliquot dies āte eiꝰ martyriū iuuenis quidā de corpore exiēs ⁊ poſtmodū miraculoſe rediēs aiebat qđ vſqꝫ ad ſupre mū ſanctoꝝ ordinem ductus fuit ⁊ inter apoſtolos ſe dē quādā vacuā vidit. Percūctāti aūt cuiꝰ eſſet hec ſe des angelꝰ rñdit qđ cuidā magno ſacerdoti angloꝝ a dño ſeruaret̄. Sacerdos quidā miſſam de btā virgine celebrabat quotidie. Cui archiepō accuſatus ab eo ac cerſit̄ ⁊ tanꝙ idiota ⁊ inſcius ab officio ſuſpendit̄. Cū autē btūs Thomas ciliciū ſuū ſuere deberet ⁊ ſub le cto ipſum abſcōdiſſet: vt ad cōſuendū horam captaret beata maria ſacerdoti apparuit dicēs. Uade ad archi epiſcopū eiqꝫ dicas qđ illa ob cuius amorē miſſas di cebas eius cilicium qđ eſt in tali loco cōſuit: ⁊ ſetā ru beam de qua illud conſuit ibidē reliquit. Illa igit̄ ſibi mandat qđ interdictū qđ tibi fecerat debeat relaxare. Quod ille audiēs ⁊ ita inueniēs ſtupuit: ⁊ interdictū relaxans ſacerdotem hoc ſecretū habere precepit. De fendit vt prius iura eccleſie nec a rege flectit̄ vt vel p̄ ce. Cū ergo nullatenꝰ flecti poſſet ecce milites regis armati veniūt ⁊ vbi archiepſ ſit vociferādo inquirūt. Quibꝰ ille occurrēs dixit. Ecce ego. Quid vultis? Et illi. Uenimus vt occidaris ⁊ vltra viuere nō valebis. Quibus ille dixit. Ego ꝓ deo mori paratus ſum ⁊ pro defenſiōe iuſtitie ⁊ eccleſie libertate. Si igit̄ me q̄ritis ex pte dei oīpotētis ſub anathemate ꝓhibeo ne hoꝝ cuiꝙ aliquatenus noceatis. Deo aūt ⁊ beate marie et ſctīs oībus ⁊ btō Dionyſio cauſam eccleſie ⁊ meipſum cōmēdo. Quibꝰ dictis venerandū caput gladijs impioꝝ impartitur: ſacra capitis corona p̄ſcindit̄: cerebrum p eccleſie pauimētū diſpergit̄ ⁊ ſic martyr dño ꝯſecrat̄ anno dñi. M.clxxiij. D. ¶ Dū igit̄ clerici requiē eter nam inciperēt ⁊ ꝓ eo miſſam egerent defunctoꝝ: ſubi to vt aiunt angeloꝝ chori aſtantes voces cantātium interrūpſit ⁊ martyris miſſam incipiūt: letabit̄ iuſtus ꝯtinnūt ⁊ ceteri clerici ꝓſequūtur. Hec eſt reuera mu tatio dextere excelſi dum cātus merorꝭ vertit̄ in cāti cū laudis cū illū cui defunctoꝝ ſuffragia inchoauerāt martyrum poſtmodū hymnis laudāt. Reuera eximia comprobatur ſanctitate preditus ⁊ martyr dñi glorio ſus quē tanto honore angeli preuenerūt ⁊ ſanctorum martyrum cathalogo aſcripſerūt. Paſſus eſt aūt ſan ctus iſte pro eccleſia: in eccleſia ⁊ in loco ſctō: ⁊ in tpe ſacro inter manus ſacerdotū ⁊ religioſoꝝ: vt patiētis pietas ⁊ pſequētium crudelitas oſtēdatur. ¶ Multa inſuper ⁊ alia miracula p ſanctū ſuum dñs operari di gnatus eſt: meritis eñ eiꝰ cecis viſus: ſurdis auditus: claudis greſſus: vita mortuis reſtituta ſūt. Porro aq̄ qua panni conſperſi eius ſanguine lauabātur multis exstitit ī medelā. Quedā domina de anglia varios ocu los habere ob laſciuiā ⁊ maiorē pulchritudinē affecta bat ſup hoc vouens votū nudis pedibus ſepulcrū btī Thome viſitauit. Que cū in orōne ꝓſtrata iaceret: ſur gens inuenit ſe penitus excecatā. Statimqꝫ penitens cepit rogare btm̄ Thomā vt iā nō varios: ſꝫ ſaltē ſuos ſibi redderet oculos: qđ tandē cum magna difficulta te vixvaluit obtinere. E. ¶ Quidā autē illuſor aquam ſimplicē ꝓ aqua ſancti Thome dño ſuo in pixide ob tulit cōuiuanti. Cui dñs ait. Si nil mihi vnꝙ furatus fuiſti ſanctus Thomas aquā ſuam huc te deferre per mittat. Si aūt reus furti es: aqua ipſa ꝓtinus euane ſcat. Huic igitur dicto ille conſenſit ſciens ꝙ pixidem aqua nuper impleuiſſet. Mira res pixidē cōtinuo ap paruerūt ⁊ vacuā inuenerunt. Sicqꝫ ſeruiēs in mēda cio deprehenditur: ⁊ furti reus euidētius cōprobatur. Auis quedā docta loqui cū niſus eā inſeq̄retur ſicut didicerat cepit clamare. Sctē thoma adiuua me: ⁊ ſta tim niſus mortuus cecidit ⁊ illa euaſit. Quidā quem ſctūs Thomas valde dilexerat: cū grauiter infirmare tur iuit ad eius tūbā ⁊ ꝓ ſanitate ſua rogauit ⁊ ad libi tum impetrauit. Sꝫ cū ſanatus rediret cepit cogitare ꝙ illa ſanitas aīe ſue forſitā nō expediret. Unde iterū rediens ad ſepulcrū orauit vt ſi non eſſet vtile aīe ſue cōtinuo infirmitas ipſa rediret. Statimqꝫ infirmitas redijt ſicut prius. In eius aūt interfectores intātum vltio diuina deſeruit: vt alij digitos dentibꝰ ſuis fru ſtratim diſcerpētes: alij ſanie diffluentes: alij paraliſi diſſoluti: alij amētes effecti miſerabiliter interirent.

¶ De ſancto Silueſtro. xij. A.

Silueſter dr̄ a ſile qđ ē lux ⁊ terra quaſi lux terre. i. eccl'ie q̄ inſtar bone terre hꝫ pin guedinē bone opatiōis nigredinē hūilia tiōis ⁊ dulcedinē deuotiōis. Per iſta eñ tria agnoſcitur bōa terra vt ait Paladiꝰ. Uel ſilueſter dr̄ a ſilua et theos: q2 hoīes ſilueſtres. i. incultos ⁊ duros ad fidē xp̄i traxit. Uel ſi cut dr̄ in gloſſario ſilueſter dr̄ viridis agreſtis vmbro ſus nemoroſus. Uiridis celeſtia cōtēplando. Agreſtis ſeipm̄ excolēdo. Umbroſus ab omni cōcupiſcētia refri geratus: nemoroſus inter arbores celi plātatus. Eius legendā cōpilauit euſebius ceſarienſis: quā btūs Gela ſius in cōcilio ſeptuaginta epōꝝ a catholicis legendā cōmemorat ſicut in decreto habetur. B.

Silueſter a matre re ⁊ noīe iuſta ge nitus ⁊ a cyrino pſbytero erudi tus hoſpitalitatē ſūmopere exercebat. Timotheꝰ aūt quidā xp̄ianiſſimꝰ ab eo in hoſpitiū ſuſcipit̄: q̄ tñ ob pſecu tionē ab alijs vitabat̄. Hic timotheꝰ p vnū anrū ⁊ tres mēſes p̄dicauit: et poſtea coronā aſſecutꝰ ē martyrij dū p̄dicaret ꝯſtātiſſime fidē xp̄i. Putās aūt tarquiniꝰ p̄fectꝰ timotheū multis abūdaſſe diuitijs eas a ſilueſtro expe tijt inferēs ei minas mortis. Sed cū vere timotheum hmōi diuitias nō habuiſſe cōperit ſilueſtrū idolis im molare p̄cepit alioqn in craſtinū diuerſa reciperet ge nera tormētoꝝ. Cui ſilueſter. Stulte hac nocte morie ris ⁊ ſempiterna tormēta recipies: ⁊ velis nolis verū deum eſſe quā colimꝰ recognoſces. Silueſter igit̄ car ceri traditur ⁊ tarquiniꝰ ad prādiū inuitat̄. Dū ergo co

mederet os piſcis in eius gutture ſic verſatᷣ vt nulla
rõne reÿcere potuerit vel glutire. Sicq; media nocte
defunct⁹ ad tumulũ cũ luctu ducitᷣ: ⁊ ſilueſter cũ gau-
dio a carcere liberatᷣ q̄ nõ ſolũ a xp̄ianis ſ; etiã a paga
nis miro diligebatᷣ affectu. Erat enĩ aſpectu angelic⁹:
ſermone nitidus integer corpe: ſcĩus ope: conſilio ma
gnus: fide catholic⁹: ſpe patientiſſim⁹: charitate diffu
ſus. Mortuo igitur melciade ep̄o vrbis rome ſilueſter
ab oĩ plebe plurimũ renitẽs ĩ ſũmũ põtificẽ eſt elect⁹.
Hic oĩm orphanoꝝ viduarũ ⁊ pauperũ noĩa ĩ matricu
la ſcripta habebat: ⁊ oĩbus neceſſaria prouidebat. Hic
quartũ ⁊ ſextũ diẽ ⁊ ſabbatũ ieiunÿs ĩſtituit obſeruã
dũ. Quintũ vero q̄ſi dñicũ celebrãdũ. Grecis vero xp̄ia-
nis dicẽtib⁹ ſabbatũ diẽ poti⁹ q̄ quitũ celebrandũ rñ-
dit hoc fieri nõ debere: q2 hoc eſt traditionis apl̄ice: et
q2 dñice debetᷣ cõpaſſio ſepulture. Cui ille. Unum eſt
ſabbatũ ſepulture in quo ſemel in anno ieiuniũ eſt ex-
hibẽdũ. Quib⁹ ſilueſter. Sicut oĩs dies dñic⁹ reſurre-
ctionis gloria: ſic oẽ ſabbatũ decoratᷣ dñica ſepultura
igitᷣ die ſabbato acquieſcãt: ſed de quinta feria vehe-
mẽter cõtẽdũt aſſerẽtes nõ debere xp̄ianoꝝ ſolẽnita-
tibus aſſociari. Silueſter aũt eius dignitatẽ precipue
in trib⁹ oñdit. Quĩ hac die dñs ad celos aſcẽdit ⁊ cor-
poris ⁊ ſanguinis ſacramentũ inſtituit ⁊ ſacrũ criſma
eccleſia cõficit. Oẽs igitur rõnibus ei⁹ acquieſcũt. C.
¶ Perſequẽte aũt cõſtãtino xp̄ianos ſilueſter de vrbe
exÿt ac in quodã mõte cũ ſuis clericis mãſit. Ipſe aũt
cõſtantin⁹ merito pſecutionis tyrãnice in incurabilẽ
cecidit plagã lepre. Laudẽ ad cõſiliũ põtificũ idoloꝝ
adducta ſũt tria milia pueroꝝ vt eos occidi faceret ⁊ ſe
in eorũ ſanguine recẽti ⁊ calido balnearet. Egredien-
te aũt eo ad locũ vbi balneum parari debebat matres
puerorũ eidẽ occurrũt que ſolutis crinibus miſerabi
liter viulabãt. Et lachrymãs Conſtãtinus iuſſit ſtare
currũ ⁊ erigens ſe dixit. Audite me comites ⁊ cõmili-
tones ⁊ oẽs ppl̄i q̄ aſtatis. Dignitas romani imperÿ
de fonte naſcitᷣ pietatis que hãc etiã legẽ dedit: vt capi
tali ſnĩa ſubderetᷣ quicũq; in bello aliquẽ occidiſſet ĩ-
fantẽ. Quãta ergo erit crudelitas vt hoc nr̄is faciam⁹
filÿs qđ fieri phibuimus alienis. Quid iuuat barba-
ros ſuperaſſe ſi a crudelitate vincamur. Nã viciſſe ex-
traneas nationes rõne virtũ eſt bellantiũ ppl̄oꝝ. Uin-
cere aũt pctã ⁊ vitia vertus eſt moꝝ. In illis ergo prelÿs
fortiores nos extitimus illis. In his vero noſmetipſis
fortiores ſumus. Qui enĩ fuerit in iſto certamine ſupa
tus victoriã obtinet victus. Uictor enĩ poſt triũphum
vincitᷣ: ſi pietas ab impietate ſuperetᷣ. Uicat ergo nos
pietas in iſto cõgreſſu. Bene enĩ oĩm aduerſariũ po-
terimus eſſe victores ſi ſola pietate vincamur. Oĩm eĩ
ſe eſſe dñm cõprobat q̄ ſeruũ ſe monſtrauerit pietatis.
Melius eſt ergo memoria ſalua vita innocẽtiũ q̄ per
eoꝝ interitũ vitã recuperare crudelẽ: quã tñ recupera-
re incertũ eſt: cũ tñ certũ ſit q̄ ſic recupata crudelis eſt.
Iuſſit igitur vt matrib⁹ ſuis pueri redderẽtur: ⁊ dona
plurima ⁊ infinita vehicula pberẽtur. Sicq; matres q̄
flẽdo venerãt ad loca ſua cũ gaudio redierũt. Ipſe aũt
imperator ad palatiũ ſuũ reuerſus eſt. D. ¶ Sequenti
vero nocte Petrus ⁊ Paulus apparuerũt ei dicentes.
Quĩ exhorruiſti effuſionẽ ſanguis ĩnocẽtis: miſit nos
dñs Jeſus xp̄s dare tibi recuperande ↄſiliũ ſanitatis.
Silueſtrũ igitᷣ ep̄m q̄ apud montẽ ſi raptim latitat ac-
cerſire: hic tibi piſcinã oſtẽdet ĩ qua immerſus tertio
ab omni curaberis lepre morbo. Tu vero Chriſto hũc
viciſſitudinẽ reddas ⁊ idoloꝝ templa diruas: Chriſti
reſtaures eccleſias ⁊ eius deinceps cultor fias. Euigi-

lans igitᷣ Cõſtãtin⁹ ſtatim milites miſit ad Silueſtrũ.
Uidẽs aũt Silueſter milites ſtatim ad palmã marty-
riũ credidit ſe vocari. Deo aũt ſe recõmendãs et ſocios
ſecũ exhortãs. Cõſtãtino increpitus pſentatᷣ. Cui con
ſtantinus aſſurgẽs ait. Bene te veniſſe gratulamur.
Qui a Silueſtro reſalutat⁹ narrauit ei per ordinẽ ſui
ſomnÿ viſionẽ. Percũctãti vero Cõſtãtino q̄ eſſent illi
duo dÿ q̄ ſibi apparuerũt. Silueſter rñdit illos eſſe xp̄i
apl̄os ⁊ nõ deos. Tunc ad pces imperatoris Silueſter
apl̄oꝝ imagines iuſſit ſibi afferri: quas vt imperator
aſpexit tales eſſe q̄ ſibi apparuerũt declamauit. Silue
ſter igitur eũ cathecuminũ fecit: ⁊ vnius hebdomade
ieiuniũ ſibi ĩdixit: ⁊ carceres aperire monuit. Cũq; in
aquam deſcẽdiſſet baptiſmatis mirabilis ibi emicuit
ſplẽdor lucis. Sicq; inde mũdus exiuit ⁊ xp̄m ſe vidiſ-
ſe aſſeruit. Prima autẽ die ſui baptiſmatis hanc legẽ
dedit vt xp̄s ab vrbe romana tanq̄ verus deus colere-
tur. Scđa vt ſi q̄s chriſtũ blaſphemaret capite punire
tur. Tertia vt quicũq; xp̄iano feciſſet iniuriã bonorũ
ſuoꝝ parte dimidia priuaretᷣ. Quarta vt ſicut imperator
rome ſic romanus pontifex caput ab vniuerſis epiſco-
pis habeatur. Quinta vt quicũq; ĩ eccleſias ↄfugerit
ab oĩbus ſeruetur iniurÿs immunis. Sexta vt nullus
niſi de licẽtia ſui antiſtitis eccleſiã edificet iuxta mu-
ros alicuius ciuitatis. Septima vt ad edificationẽ ec-
cleſiarũ decime poſſeſſionũ regaliũ tribuantᷣ. Octaua
imperator ad eccleſiã ſancti Petri venit: ⁊ de ſuis cul
pis ſe lamẽtabiliter accuſauit. Poſtmodũ arrepto bi
dente ad fundamẽtũ baſilice eccleſie ↄſtruendũ terrã
primus aperuit ⁊ duodecim cophinos ĩ ſuis ſcapulis
foras iecit. E. ¶ Hec vbi Helena mater Conſtantini
auguſti in bethania cõſiſtens audiuit p litteras laudat
filium q̄ abrenũciaſſet ſimulacris idoloꝝ: ſed dure in-
crepat q̄ relicto deo iudeorũ crucifixum hominẽ deu;
colat. Reſcribit aũt auguſtus vt iudeorum magiſtros
ſecũ adducat: ⁊ ipſe xp̄ianoꝝ doctores pferet: vt ſic ex
diſputatione mutua appareat fides vera. Adduxit igitᷣ
ſancta Helena centũ quadraginta vnũ doctiſſimos iu
deoꝝ: inter quos duodecim erãt q̄ ſapiẽtia ⁊ eloquen
tia pre ceteris rutilabãt. Cũ igitur Silueſter cũ cleri-
cis ſuis ⁊ predicti iudei ad diſputãdum corã impera-
tore inſimul cõueniſſent de cõi cõſenſu duos iudices
gentiles ſapiẽtiſſimos ⁊ pbatos noĩe Craton ⁊ Zeno
philum ſtatuerũt: ad quos ptineret ſnĩa dicendorum.
Qui licet gentiles erãt: tñ iuſtiſſimi ⁊ fideles. Taliſq;
inter eos ſnĩa eſt firmata: vt vno ſtãte ⁊ loquẽte alius
nõ loquatur. Incipiẽs igitᷣ primus de illis duodecim
noĩe Abiathar ait. Cũ iſti tres deos dicãt patrẽ ⁊ filiũ
⁊ ſpm̄ſanctũ. manifeſtũ eſt eos ↄtra legẽ agere q̄ dicit.
Uidete q2 ego ſum ſolus deus ⁊ nõ eſt alius de⁹ preter
me. Deniq; ſi dicunt xp̄m eſſe deũ: q2 multa fecit ſigna.
In nr̄a etiã lege multi fuere q̄ miracula plurima fece-
rũt: ⁊ tñ nunq̄ ex hoc deitatis nomẽ ſibi vſurpare auſi
ſũt: ſicut iſte Jeſus quẽ iſti adorãt. Ad quẽ Silueſter.
Nos vnũ deũ colimus: ſed nõ in tãta ſolitudine eũ di-
cimus vt gaudiũ filÿ nõ haberet. Ex veſtris aũt libris
vobis trinitatẽ pſonarũ demõſtrare valemus. Nã pa-
trem dicimus de quo propheta ait. Ipſe inuocauit me
pater me⁹ es tu ⁊c. Filiũ de quo idẽ. Filius me⁹ es tu
ego hodie genui te. Spiritũſctm̄ de quo idẽ. Spiritu
oris ei⁹ oĩs virtus eoꝝ. In hoc etiã qđ dicit. Faciam⁹
hominẽ ad imaginẽ ⁊ ſimilitudinẽ noſtrã euidenter ⁊
pſonarũ pluralitatẽ ⁊ diuinitatis vnitatẽ demõſtrat.
Licet autẽ ſint tres perſone: vnus tñ deus eſt. Quod
exemplo viſibili aliquatenus demonſtrare valemus.

Et accipiens purpurã imperatoris tres ſibi plicas fe=
cit dicens. Ecce videtis tres plicas. Et explicans eas
ait. Ecce qȝ tres plice ſunt vnus pãnus: ita tres perſo
ne ſunt vnus deus. De hoc aũt qḋ dr̃ q ex miraculis
de⁹ credi nõ dȝ cũ alij plures ſcĩ miracula fecerũt: nec
tñ ſe deos dixerũt ſicut xp̃s deũ ꝑ hoc ſe aſſerere voluit
Certe de⁹ ſugbientes cõtra ſe nũq̃ paſſus eſt ſine pe=
na acerrima preterire: ſicut patȝ in dathã ꝛ abiron aliiſq̃
ꝙ pluribꝰ. Quomõ ergo mẽtiri potuit ꝛ ſe deuȝ dicere
qḋ nõ erat cũ cũ ſe deũ dicẽte nulla pena ſecuta fue=
rit: ſed dĩuinũ efficatia comitabat̃. Tũc iudices dixerũt
Conſtat abiathar a ſilueſtro ſuperatũ. Nã ꝛ rõ hoc do
cet: qȝ ſi deus nõ eſſet ꝛ ſe deũ dixiſſet: cõferre vitã mor
tuis nõ valeret. Tũc illo amato ſcḋs q̃ ꝛ ionas diceba
tur ad cõflictũ accedẽs: ait. Abraaȝ a deo circũciſionẽ
accipiẽs iuſtificatus fuit ꝛ etiã oẽs filij abrae ꝑ circun
ciſionẽ iuſtificabant̃. Igitur qui nõ fuerit circunciſus
non erit iuſtificatꝰ. Ad quã ſilueſter. Cõſtat abraã añ
circũciſionẽ deo placuiſſe ꝛ amicũ dei appellatũ eſſe:
igitur nõ circũciſio ipſm ſctificauit: ſed fides ꝛ iuſticia
ipſum deo placere fecit. Nõ igit̃ accepit circunciſionẽ
in ſanctificationẽ: ſed in diſtinctionem. Iſto ſuperato
tertius qui ꝛ godolias accedẽs ait. Quomodo xp̃s ve
ſter poteſt eſſe deus cũ aſſeratis eũ tẽ natũ: tẽtatũ: tra
ditũ: nudatũ: felle potatũ: ligatũ: crucifixũ: ſepultum.
Cũ hec oĩa in deo eſſe non poſſint. Ad hoc ſilueſter.
De veſtris libris hec oĩa ꝓbamus de xp̃o fuiſſe p̃dicta.
Nã de eius natiuitate dicit Eſaias. Ecce virgo cõci=
piet ꝛc. De eius tentatione. Zacharias. Uidi ieſum ſa
cerdotem magnũ ſtantẽ corã angelo ꝛ ſathã ſtabat a
dextris eius ꝛc. De eius traditione p̃s. Qui edebat pa
nes meos magnificauit ſuper me ſupplantationẽ ꝛc.
De eius nudatione idẽ. Diuiſerũt ſibi veſtimẽta mea.
De eius potatione felle: idẽ dederũt in eſcã meã fel et
in ſiti mea ꝛc. De eius ligatione. Eſdras. Uinxiſtis me
non ſicut patrem qui liberauit vos de terra egypti cla
mãtes ante tribunal: iudicis humiliaſtis me ſuſpẽdẽ=
tes in ligno tradidiſtis me. De eiꝰ ſepultura. Hiere=
mias. In ſepultura eiꝰ reuiuiſcẽt mortui. Cũ ergo godo
lias q̃d ĩ ſiderer nõ haberet data ſnĩa remotus eſt. F.
¶ Quartꝰ qui ꝛ annas accedẽs ait. Ea q̃ de aliis dicta
ſunt ſylueſter iſte de ſuo xp̃o predicta fuiſſe firmat. Añ
ſupeſt vt probet hec de ſuo xp̃o dicta fuiſſe. Ad quẽ ſil
ueſter. Dabis ergo aliũ quem virgo concepit qui felle
eſt cibatus ſpinis coronatus: crucifixus: mortuus: et
ſepultus: q̃ reſurrexit a mortuis ꝛ ad celos aſcendit.
Tunc cõſtãtinus ait. Si aliũ nõ dederit: ſciat ſe eſſe ſu
peratũ. Qui cũ hoc facere nõ poſſet amouet̃. Quitus
qui ꝛ doeth ꝑducit̃ q̃ ꝛ ait. Si ex ſemine dauid xp̃s iſte
natꝰ eſſet ꝛ ſctificatꝰ vt dicitis: ergo baptizari nõ debuit
vt iterum ſanctificaret̃. Ad quem ſilueſter. Sicut cir=
cũciſio in xp̃i circũciſione finem accepit: ita noſter ba=
ptiſmus in xp̃i baptiſmate initium ſctificationis ha=
buit: nõ ergo baptizatus eſt vt ſanctificaret̃: ſed vt ſan
ctificaret. Qui cum taceret. ait cõſtãtinus. Nõ taceret
doeth ſi haberet contraria que proferret. Tunc ſextus
qui ꝛ Cuſi ait. Uellemus vt ſilueſter ille cauſas huius
virginalis partus nobis exponeret. Ad quẽ ſilueſter.
Terra de qua adã formatus eſt incorrupta erat ꝛ virgo
quia necdũ ſe ad bibendum humanũ ſanguinẽ aperue
rat: nec maledictionẽ ſpinarum acceperat: nec homi=
nis mortui ſepulturam habebat nec ſerpenti data fue
rat ad edendum. Oportuit ergo ex maria virgine no=
uum adam fieri: vt ſicut ſerpens natuȝ ex virgine vice
rat: ſic a nato ex virgine vinceretur. Et quia deuictor

extitit in paradiſo ipſe tentator factꝰ eſt dñi in deſerto
vt qui adã vicerat in mãducantẽ vinceret̃ a dño ieiunã=
te. Hoc ſuperato ſeptimus qui ꝛ beniamin ait. Quõ
xp̃s veſter filius dei poteſt eſſe qui a diabolo tentari
potuit: vt modo fame panẽ ex lapidibus facere vrgere
tur: modo in templi celſitudinẽ leuaret̃: modo ad ado=
randũ ipſum diabolũ induceret̃. Ad qḋ ſilueſter ſi dia
bolus ideo vicit qȝ ab adã manducãte eſt auditꝰ: con=
ſtat ideo eũ fuiſſe ſuperatum: qȝ eſt a xp̃o ieiunãte con
tẽtus. Nos autẽ eũ nõ inquãtũ deus: ſed inquãtũ hõ
tentatũ eſſe fatemur. Ideo aũt tripliciter eſt tẽtatꝰ vt
a nobis oẽs tẽtatiões excluderet ꝛ formã vicẽdi daret.
Sepe nãq̃ in hoĩe victoriã abſtinẽtie ſequitur tenta=
tio humane glorie et tẽtationẽ humane glorie appeti
tus dominij ꝛ excellẽtie comitat̃. Ipſe igitur a chriſto
in his vincitur vt vincendi nobis forma daret̃. Iſto ſu
perato octauus qui ꝛ aroel ait. Cõſtat qȝ deus ſummꝰ
perfectus eſt et nullius indiget: quid ergo ei opꝰ fuit
vt naſceret̃ in xp̃o. Quõ iterũ xp̃m verbum appellas.
Sed ꝛ hoc conſtat: qȝ deus anteq̃ haberet filiuȝ pater
dici non potuit. Ergo ſi pater xp̃i poſtea dictus eſt mu=
tabilis factus eſt. Ad hoc ſilueſter. Filius ante tempo
ra ex patre eſt genitus vt faceret que nõ erãt: ꝛ in tp̃e
eſt natus vt reficeret que perierant. Que ꝛ ſi ſolo ver=
bo reficere poterat: tñ per paſſionẽ niſi hõ fieret redi=
mere non valebat: quia in ſua deitate ad patiendum
aptus nõ erat nec hoc erat imperfectionis: ſed perfe=
ctionis ſi in ſua nõ erat deitate paſſibilis. Porro filiũ
verbuȝ dei dici ex eo patet: qȝ propheta ait. Eructauit
cor meũ verbũ bonũ. Deus quoq̃ ſemper pater fuit: qȝ
ſemper eius filius extitit. Filius eñ eius eſt v̾bũ eius:
ſapiẽtia eius: virtus eiꝰ: In patre autẽ ſemꝑ fuit v̾bũ
iuxta illud. Eructauit cor meũ v̾bum. Semꝑ ſapiẽtia
iuxta illud. Ego ex ore altiſſimi ꝓdij primogenita añ
oẽm creaturã. Semꝑ virtꝰ iuxta illud. Ante oẽs col=
les ego parturij: necdũ fontes aquarũ eruperẽt ꝛc. Cũ
ergo pater nunq̃ fuerit ſine v̾bo ſapiẽtia ꝛ v̾tute quo=
modo putas hoc nomẽ ſibi ex tp̃e adueniſſe. Hoc ergo
amoto nouꝰ qui ꝛ iubal dixit. Conſtat qȝ deus cõiugia
nõ damnat nec ea maledixit: quare ergo de ꝯiugio na
tum denegatis hunc eẽ quẽ colitis: niſi vt obfuſcare
ꝯiugia ſtudeatis. Rurſum quõ tentatur qui potens ẽ
patit̃ qui virtus eſt: morit̃ qui vita eſt. Deniq̃ ad hoc
cogeris vt duos filios eſſe dicas: vnum quem pater ge
nuit alterũ quẽ virgo generauit. Rurſus quõ fieri pot
vt patiat̃ hõ qui aſſumptꝰ eſt ſine leſione eiꝰ a quo aſ=
ſumptꝰ eſt. Ad hoc ſilueſter. Nos xp̃m nõ iõ natum de
virgine dicimꝰ: vt cõiugia cõdẽnemꝰ: ſed cauſas virgi
nei partꝰ rõnabilr̃ acceptamꝰ. Nec hac aſſertiõe obfu=
ſcant̃: ſȝ ornant̃ cõiugia: qñ hec virgo q̃ xp̃m peperit
de cõiugio nata eſt. Tẽtat̃ aũt xp̃s vt oẽs tentationes
diaboli vinceret: patitur vt vniuerſas paſſiones ſubij=
ceret: morit̃ vt mortis imperiũ ſubiugaret. Dei quoq̃
filiꝰ vnꝰ in xp̃o eſt q̃ ſicut eſt v̾e dei filꝰ inuiſibilis ita
viſibilis ẽ xp̃s. Eſt ergo inuiſibile hoc qḋ eſt deꝰ: ꝛ ẽ vi=
ſibile hoc qḋ ẽ hõ. Pati v̾o poſſe hoĩeȝ aſſumptũ ſine
paſſione eiꝰ q̃ aſſũpſit exẽplo doceri põt. Nã preſentis
purpure regis vtamur exẽplo. Lana tñ fuit: ꝛ huic la=
ne ſanguis accẽdis colorẽ purpureũ p̃buit. Cũ ergo te
neret̃ digitis ꝛ torqueret̃ in filo. quid torquebat̃ hoc
qḋ regie dignitatis color eſt: an hoc qḋ lana extiterat
anteq̃ purpura fieret. Lane ergo aſſimilatur homo:
colori purpure deus qui ſimul in paſſione fuit dum pa
teretur in cruce: ſed paſſioni in nullo ſubiacuit. Deci=
mus qui et thara dixit. Non mihi placet iſtud exem=

plum: q: ſimul color torquet cum lana. Cui cũ oẽs cõtradicerẽt. Silueſter dixit. Accipe ergo aliud exẽplũ: arbor habẽs in ſe ſolis ſplẽdorẽ cũ inciditur ictũ quidem ſuſcipit: ſplẽdor aũt ab inciſiõe immunis exiſtit. Sicq; hoĩe patiẽte diuinitas nulli paſſioni ſubiacuit. H. ¶ Undecimus q; ꝛ ſileon ait. Si de xp̃o tuo ꝓphete iſta vaticinati ſunt tãte irriſionis paſſiõis ꝛ mortis cauſas ſcire vellem⁹. Et ſilueſter. Eſuriuit xp̃s vt nos reficeret. Sitiuit vt ariditati noſtre vitalia pocula miniſtraret. Tẽtatus eſt vt nos a tẽtationib⁹ liberaret. Tẽtat⁹ eſt vt nos a demonũ captura redimeret. Irriſ⁹ eſt vt nos ab irriſione demonũ erueret. Ligatus eſt vt nos a nodo maledictionis abſolueret. Humiliatus ẽ vt nos exaltaret. expoliat⁹ eſt vt nuditatẽ prime preuaricationis indulgẽtie indumẽto tegeret. Spineam coronã accepit vt flores paradiſi perditos redonaret. In ligno ſuſpẽſus eſt vt cõcupiſcẽtiaʒ in ligno genitã dãnaret. Felle ꝛ aceto potatus eſt vt hominẽ ad terrã fluentẽ lac ꝛ mel introduceret: ꝛ fontes nobis mellifluos aperiret. Mortalitatẽ ſuſcepit vt ſuã nobis immortalitatẽ donaret. Sepultus eſt vt ſanctoꝝ ſepulturã benediceret. Surrexit vt mortuis vitam redderet. Aſcendit in celum vt celi ianuã aperiret. Sedet a dextris dei: vt preces credentiuʒ exaudiat: Hec ſilueſtro ꝓſequente vniuerſi tã imperator q̃ iudices ꝛ iudei in laudem ſilueſtri proruperũt vnanimiter. Tũc idignatus duodecimus qui et zambri indignatione magna dixit. Miror vos ſapientiſſimos iudices verborũ ambagibus credere: ꝛ dei oĩpotẽtiã eſtimare: humana ratione cõcludi. Sed iam ceſſent verba ꝛ veniamus ad facta. Stultiſſimi nãq; ſunt qui crucifixum colunt cũ ego nomẽ dei omnipotentis ſciam: cuius virtutẽ nec tulerũt ſaxa: nec audire valet quelibet creatura. Et vt me verũ dicere cõprobetis taurus ad me ferociſſimus adducatur: ꝛ dum in eius aure nomẽ iſtud inſonuerit taurus illico morieť. Ad quẽ Silueſter. Et tu quõ hoc nomen nõ audiens didiciſti. Zãbri dixit. Non eſt tuũ hoc noſcere myſteriũ qui iudeoꝝ inimicus es. Adducitur itaqʒ taurus ferociſſimus vix a centũ hoĩbus fortiſſimis tractus. At vbi zambri in aure ei⁹ verbũ ꝓtulit cõtinuo taurus mugiens oculoſq; eijciens expirauit. Quo igitur iudei vehemẽter acclamant ꝛ ſilueſtro inſultãt. Quibus ſilueſter. Nõ dei nomẽ ꝓtulit: ſʒ nomẽ peſſimi demonis noĩauit. Deus enim meus Ieſus xp̃s nõ ſolũ viuẽtes mortificat: ſed etiã mortuos viuificat. Nã ne occidere poſſe ꝛ viuificare non poſſe eſt leonum ſerpentũ ꝛ ferarũ: ſi ergo vult vt credã q; nomen demonis non fuerit dicat iteruʒ ꝛ viuificet qđ occidit. Nam de deo ſcriptũ eſt. Ego occidam ꝛ ego viuere faciã. Quõ ſi non poterit nomẽ demonis abſq; dubio nominauit qui viuẽtẽ occidere poteſt mortuũ viuificare non põt. Cũq; zambri ad ſuſcitandũ taurum a iudicibus vrgereť dixit: ſuſcitet eũ ſilueſter in noĩe Ieſu galilei: ꝛ oẽs in eũ credem⁹. Nã ꝛ ſi pennis poſſet volare iſtud tamen no valeret perficere. Oẽs igiť iudei ſi taurum ſuſcitauerit ſe credituros promiſerũt. Tũc Silueſter oratione facta ad aurem tauri ſe applicans dixit. O nomen maledictionis ꝛ mortis egredere iuſſu domini noſtri Ieſu Chriſti in cui⁹ nomine tibi dico. Taure ſurge ꝛ ad armentum tuum manſuetus recede: ſtatim igiť taurus ſurrexit ꝛ cuʒ omni mãſuetudine abijt. Tunc regina Iudei ꝛ iudices ꝛ ceteri omnes conuerſi ſunt ad fidẽ. D. ¶ Poſt aliquot vero dies idoloꝝ pontifices ad imperatorem venerunt dicentes. Sacratiſſime imperator ille draco qui eſt in fouea poſtq̃ fidem xp̃i recepiſtis pluſq̃. ccc. homines quotidie interfecit flatu ſuo. Conſulente ſuper hoc cõſtãtino Silueſtrũ reſpondit. Ego ꝑ Chriſti virtutem eũ ab omni leſione ceſſare faciã. Promiſerũt põtifices ſe ſi hoc faceret credituros. Orante autem ſancto Silueſtro ſanctus Petrus apparuit ei dicẽs. Securus ad dracõẽ deſcende tu ꝛ duo presbyteri qui ſũt tecũ. Cumq; ad eũ veneris eum taliter alloquaris. Dominus noſter Ieſus chriſt⁹ de virgine natus/crucifixus ꝛ ſepultus. Qui reſurrexit ꝛ ſedet ad dexteram dei patris: hic venturus eſt iudicare viuos ꝛ mortuos. Tu ğ ſathana eũ in hac fouea vſq; dũ venerit expecta. Os aũt eius ligabis filo. Et nullo crucis hñte ſignũ deſuꝑ ſigillabis: poſtea ad me ſani ꝛ incolumes venietis ꝛ panẽ quẽ vobis parauero comedetis. Deſcẽdit itaq; Silueſter cum duobus pſbyteris in foueã ꝑ gradus. cl. duas ſecũ ferens laternas. Tunc draconi predicta v̾ba dixit: ꝛ os ipſius ſtridẽtis ꝛ ſibilantis vt iuſſus fuerat alligauit. Et deſcẽdens inuenit duos magos qui eos ſecuti fuerant vt viderent ſi vſq; ad dracõẽ deſcenderẽt ex draconis fetore pene mortuos ꝛ eos ſecum adduxit incolumes atq; ſanos. Qui ſtatim cũ multitudĩe infinita cõuerſi ſunt. Sicq; romanorum populus duplici morte eſt liberatus. ſ. a cultura demonis et veneno draconis. Tãdem beatus Silueſter morti appropinquans: clerum de tribus admonuit. ſ. vt inter ſe charitatẽ haberet: eccleſias ſuas diligentius gubernarent: ꝛ gregem a luporum morſibus cuſtodirẽt. Poſt hec in domino feliciter obdormiuit circa annum domini. cccxx.

¶ De circunciſione domini. xiiij. A.

Circũciſionis dominice diẽ quatuor celebrem faciũt ꝛ ſolẽnem. Primum eſt octaua natiuitatis dñi. Scdm impoſitio noui ꝛ ſalutiferi nominis. Tertiũ effuſio ſanguis. Quartum ſignaculũ circũciſionis. Primũ ergo eſt octaua natiuitatis dñi. Si cñ aliorũ ſctoꝝ octaue ſolẽnes ſunt: q̃to magis octaua dies ſancti ſctõꝝum ſolẽnis erit. Sed nõ videť q; natiuitas dñi debeat habere octauaʒ: quia eius natiuitas tendebat ad mortem: obitus autẽ ſanctorum ideo octauas habent: q: ipſi tunc naſcũtur ea natiuitate que eſt ad vitaʒ eternam: vt poſtea reſurgãt in corporibus glorioſis. eadẽ ratione videť q; non debeat habere octauã natiuitas beate virginis: nec beati Ioannis baptiſte: ſimiliter nec reſurrectio dñi: quia iam facta erat in ipſa reſurrectione. Sed notãdum q; ſicut dixit prepoſitus ſunt octaue ſuppletionis vt eſt octaua natiuitatiſ dñi in qua ſupplemus quod minus in feſto factum fuerat ſcilicet officium de parturiente. Unde etiam in miſſa olim conſueuerat cantari ad honorem beate virginis. Uultum tuũ ꝛc. Iteʒ ſunt octaue venerationis vt paſche/pẽtecoſtes/beate virginis/beati Ioannis baptiſte. Iteʒ deuotionis vt cuiuſlibet ſancti poſſunt fieri octaue. Figurationis: vt ſunt octaue inſtitute de ſanctis que ſignificant octauam reſurrectionis. B. Secundum eſt impoſitio noui ꝛ ſalutiferi noĩs. Hodie enĩ impoſitũ eſt ei nomẽ nouum qđ os domini nominauit. Nomen preterqđ nõ eſt aliud ſub celo in quo oporteat nos ſaluos fieri. Nomẽ quod ſecũdum Bernar. eſt mel in ore: melos in aure/ꝛ iubilus in corde. Nomen qđ ſicut dicit idẽ Bernar. inſtar olei lucet predicatuʒ/paſcit recogitatũ/lenit ꝛ vngit inuocatum. Habuit autem triplex nomen ſicut ex euãgelio

manifeſtatur.ſ.filius dei: xp̄s ⁊ ieſus. Vocatˀ aũt filiꝰ
dei inquantũ eſt de deo deus. xp̄s inquãtũ eſt homo a
ꝑſona diuina quantũ ad humanã naturã aſſumptus.
Ieſus inquãtum eſt deus humanitati vnitus. De hoc
triplici nomine dicit Berna. Vos qui in puluere eſtis
expergiſcimini ⁊ laudate. Ecce dñs venit cum ſalute:
venit cũ vnguẽto: venit cũ gloria. Neq̃ eñi ſine ſalute
ieſus: neq̃ ſine vnctione xp̄s: neq̃ ſine gloria venit fi-
lius dei. Si qdẽ ipſe ſalus: ipſe vnctio: ipſe gl'ia. Quã
tũ ad hoc triplex nomẽ ante paſſionẽ ꝑfecte notus nõ
erat. Nã quantũ ad primũ ab aliquibus cognoſcebatˀ
coniecturaliter: ſicut a demonibus qui dicebãt ipm̃ eẽ
filium dei. Quantũ ad ſcd̃ꝫ particulariter: ab aliq̃bus
enim paucis cognoſcebatur eſſe xp̄s. Quantũ ad ter-
tium vocaliter: q2 quo ad hanc vocẽ ieſus ſed non quo
ad ratiõnẽ nominis qd̄ eſt ſaluare. Poſt reſurrectio-
nẽ aũt hoc triplex nomẽ clarificatũ eſt. Primũ nomẽ
q̃ ad certitudinẽ. Scd̃ꝫ quo ad diffuſionẽ. Tertiũ q̃ ad
nominis rationẽ. Primũ igitur nomẽ eſt filiꝰ dei. Et
ꝙ hoc nomẽ ſibi recte cõueniat: ſicut dicit Hylariꝰ i li
bro de trinitate vere dei filium vnigenitũ dñm noſtrũ
ieſum chriſtũ eſſe: multis modis cognitus eſt: dum de
eo teſtatˀ pater: dum de ſeipſo ꝯfitetur: dũ apoſtoli ꝑ-
dicant: dum religioſi credunt: duꝫ demones cõfitentˀ:
dum iudei negant: dũ gentiles in paſſione cognoſcũt.
Idẽ dñm deũ noſtrum ieſum xp̄um his modis cogno-
ſcimus nomine: natiuitate: natura: poteſtate ⁊ ꝓfeſſio
ne. Scd̃m nomẽ eſt xp̄s qd̄ interpretatur vnctus: ipſe
eñi fuit vnctus oleo letitie pre participibꝰ ſuis. Per
hoc aũt qd̄ dicitur vnctus inſinuatur ꝙ ipſe fuit ꝓphe
ta pugil ſacerdos ⁊ rex: iſte eñi quatuor ꝑſone olim cõ
ſueuerant inungi. Fuit eñi ꝓpheta in doctrine erudi
tione: pugil a diaboli debellatione: ſacerdos in p̄ris
recõciliatione: rex in premiorũ retributione. Ab hoc
ſcd̃o nomine denominamur: q2 a chriſto dicimur chri
ſtiani. De quo nomine ſic dicit Aug. chriſtianꝰ iuſtitie
bonitatis: integritatis: patiẽtie: caſtitatiſ: pudicitie: hu-
manitatis: innocentie: pietatis nomen eſt. Et tu iſtud
quõ tibi defendis ⁊ vendicas cui de tam plurimis re-
bus nec pauca ſubſiſtunt: chriſtianus ille eſt q̃ nõ noĩe
tantum ſed etiã opere extat. Hec Aug. C. ¶ Tertiũ no
men eſt ieſus. Hoc aũt nomẽ ieſus ſm̃ Bernar. dicitur
cibus fons medicina: ⁊ lux. Hic autem cibus multipli
cẽ habet effectum. Eſt eñi cibus confortatiuus: impin
guatiuus: roboratiuus: ⁊ vegetatiuus. De his ſic dicit
Bernar. Eſt cibus hoc nomẽ ieſus. An nõ toties ꝯfor
taris quoties recordaris. Quid eque mentem cogitã
tis impiguat quid ita exercitatos reparat ſenſus: vir-
tutes roborat: vegetat bonos mores: atq̃ caſtas fouet
affectiones. Scd̃o dicitˀ fons: vnde dicit idem Ber. Ie
ſus eſt fons vite ſignatus q̃ i quatuor riuos ſe diffun-
dit in plateas. Unde qui factus eſt nobis ſapientia iu-
ſtitia ſanctificatio ⁊ redẽptio: ſapiẽtia in p̄dicatione:
iuſtitia in peccatorꝝ abſolutione: ſanctificatio in ꝯuer
ſatione vel cõuerſione: redẽptio in paſſione hec Ber.
Alibi quoq̃ ſic dicit tres riui fluxerunt a ieſu verbum
doloris in quo eſt cõfeſſio ſanguis aſperſionis. in quo
eſt afflictio. aqua emendationis in qua eſt cõpunctio.
Tertio eſt medicina: vnde ſic ait. Eſt etiaꝫ hoc nomen
Ieſus medicina. Nihil eñi ita ire impetum cohibet:
ſuꝑbie timorẽ cedat. Sanat liuoris vulnus reſtringit
luxurie fluxũ: extinguit libidinis flãmã: ſitim tẽperat
auaritie ac totius decoris fugat pruriginẽ. Quarto ẽ
lux vnde ait. vñ putas id toto orbe tanta ⁊ tam ſubita
fidei lux: niſi de p̄dicto ieſu: hoc eſt nomẽ qd̄ paulꝰ por

tabat corã gentibus ⁊ regibus tanq̃ lucernã ſuꝑ cãde
labrũ. Hoc iterũ nomen ieſus eſt multe ſuauitatis vñ
Ber. Si ſcribas nõ ſapit mihi niſi legero ibi ieſuꝫ. Si
diſputes ac cõferas nõ ſapit mihi niſi ſonuerit ibi Ie-
ſus. Itẽ richardus de ſancto victore. Ieſus eſt nomen
dulce: nomẽ delectabile: nomẽ ꝯfortãs peccatorẽ ⁊ beate
ſpei: ergo ieſu eſto mihi ieſus. Scd̃o eſt multe virtuoſi
tatis: vñ petrus rauẽn. Vocabis nomẽ eiꝰ ieſum. Hoc
ẽ nomẽ qd̄ dedit cecis viſum: ſurdis auditum: claudis
greſſuꝫ: ſermonẽ mutis: vitã mortuis. Totãq̃ diaboli
p̄tãtẽ de obſeſſis corporibus virtus huiꝰ nois effugauit.
Tertio eſt multe excellẽtie ⁊ ſublimitatis. vñ Ber. no
men ſaluatoris mei fratris mei carnis mee. ſanguinis
mei. nomẽ a ſeculis abſcõditũ: ſꝫ in fine ſeculorꝝ reuela
tũ nomẽ mirabile: nomẽ ineffabile: nomẽ ineſtimabile.
imo eo mirabilius quo ineſtimabilius: eo magis gra-
tũ quo gratuitũ. Hoc aũt nomẽ ieſus impoſituꝫ eſt et ab
eterno ab angelo ⁊ a patre putatiuo. ſ. a ioſeph. Ieſus
eñi ſaluator interpretatˀ. Dicitˀ aũt ſaluator tripl'r vel
a potentia ſaluãdi vel ab habitu vel ab actu: ſm̃ qd̄ d'r a
potẽtia ſaluãdi cõuenit ei hoc nomẽ ab eterno. Scd̃ꝫ
qd̄ dicitˀ ab habitu ſaluandi ſic fuit impoſitũ ab ange-
lo ⁊ cõuenit ei a principio ꝯceptionis: ſm̃ qd̄ dicitˀ ab
actu ſaluandi: dicitˀ impoſitũ a ioſeph: ratione future
paſſionis. Unde glo. ſuꝑ illud. Vocabis nomẽ eius ie-
ſum dicit. Nomen impones qd̄ ab angelo vel ab eter-
no impoſitũ eſt. Et tangit hic gloſſa hãc predictam tri
plicem denominationẽ. Cuꝫ eñi dicitˀ nomẽ impones
tangitˀ denominatio a ioſeph: cum dicitur ab angelo
vel ab eterno impoſitũ eſt: tãguntˀ alie due. Recte igitˀ
in die capitis anni cõſtituta a roma capite mũdi ⁊ in-
ſignita capitali litera alphabeti. xp̄s caput eccl'ie circũ
ciditur nomẽ ei imponitˀ ⁊ eiꝰ natiuitatis octauꝰ dies
colitur. D. ¶ Tertiũ eſt effuſio ſanguinis xp̄i. Hodie
eñi ſanguinẽ ſuũ primo ꝓ nobis effundere cepit q̃ ipꝫ
poſt modum pluries effundere voluit. Quinq̃ eñi vi-
cibus ſanguinẽ ſuũ ꝓ nobis effudit. Primo in circũci
ſione: ⁊ hec effuſio fuit noſtre redẽptionis initiũ. Scd̃o
in oratione ⁊ hoc oſtẽdit noſtre redẽptiõis deſideriũ.
Tertio in flagellatione. ⁊ hec fuit noſtre redẽptionis
meritũ: q2 liuore eius ſanati ſumus. Quarto in cruci-
fixione: ⁊ hec fuit noſtre redẽptionis preciũ: tũc eñi q̃
nõ rapuit exoluit. Quinto in lateris apertione: ⁊ hec
fuit noſtre redẽptionis ſacramentũ: inde enim exiuit
ſanguis ⁊ aqua qd̄ figurauit nos ꝑ aquaꝫ baptiſmi de-
bere mũdari q̃ quidẽ baptiſmus habiturus erat effica
ciam a ſanguine xp̄i. Quartũ ⁊ vltimũ eſt ſignaculum
circũciſionis qd̄ q̃dem xp̄s hodie accipe dignatus eſt.
Voluit aũt dñs circũcidi ꝓpter multas ratiões. Pri-
mo ratione ſui vt veram carnẽ humanã ſe aſſumpſiſſe
oſtẽderet. Sciebat eñi aliquos futuros q̃ dicerẽt ipm̃
non corpus verũ ſꝫ fantaſticum aſſumpſiſſe. Et ideo vt
eorũ errorẽ cõfutaret voluit circũcidi ⁊ ſanguineꝫ ibi
emittere. Corpus enim fantaſticuꝫ ſanguinẽ nõ emit-
tit. Scd̃o ratione noſtri vt nos ſpiritualr̃ debere circũ
cidi monſtraret. Duplex eſt eñi circũciſio ſm̃ Bernar.
que debet fieri a nobis. ſ. exterior in carne ⁊ iterior in
mente. Circunciſio exterior ꝯſiſtit in tribus. ſ. in habi
tu ne ſit notabilis: in actione ne ſit reprehenſibilis: ⁊
in ſermone ne ſit cõtẽptibilis. Interior aũt ſimiliter
cõſiſtit in tribus. ſ. in cogitatione vt ſit ſancta: in affe-
ctione vt ſit pura: in intentione vt ſit recta. hec Bernñ.
Iterũ ratione noſtri vt nos ſaluaret quẽadmoduꝫ eñi
ſit cauteriũ in vno mẽbro: vt totũ corpus ſanetˀ: ſic xp̄s
voluit portare cauterium circunciſionis vt ſit totum

corpus myſticum ſaluaret. Col. ij. Circuncisi eñ eſtis
circunciſione non manufacta in expoliatiõe corporis
carnis: ſed circunciſione xpi. Glo. a vitijs tanq̃ petra
acutiſſima. Petra eñ erat xps. j. Corint. x. ⁊ Exo. iiij.
Tulit itaq̃ ſephora acutiſſimã petrã ⁊ circuncidit car
nẽ p̃putij filij ſui. Circũciſiõe ⁊c. dupl'r exponit̃ ſm gl.
Primo mõ ſic. Circũciſi inquã eſtis circũciſione non
manufacta. i. humano opere: ſed diuino. i. circũciſione
ſpũali q̃ quidẽ circunciſio fit in expoliatione corporis
carnis: hoc eſt depoſitione carnalis hoĩs. i. vitiorũ et
deſiderioꝝ carnaliũ ſm q̃ caro accipit̃. j. Cor. xv. Ca
ro ⁊ ſanguis regnũ celoꝝ nõ poſſidere ⁊c. Eſtis inquã
circunciſi circũciſiõe nõ manufacta. ſed circunciſione
ſpũali. Scd'o modo ſic. Circũciſi inquã eſtis in xpo et
hoc circũciſione nõ manufacta. i. circũciſiõe legali qui
quidẽ manufacta ſiue legalis fit in expoliatiõe corꝑis
carnis. i. corꝑis qđ eſt caro. ſ. cutis carnis: q̃ in circũci
ſione legali auferr̃. Nõ eſtis inquã circũciſi iſta circũ
ciſioe: ſꝫ circũciſiõe xpi. i. ſpũali in qua oĩa vitia ampu
tata ſunt. Tñ ſi Roma. ij. Non enim qui in manifeſto iu
deus eſt neq̃ q̃ in manifeſto ĩ carne eſt circũciſus: ſed
q̃ in abſcõdito iudeus eſt: ⁊ circũciſio cordis in ſpiritu
nõ litera, cuius laus nõ ex hoĩbus, ſed ex deo eſt: cir
cunciſi eſtis circũciſiõe nõ manufacta: in expoliatione
corꝑis carnis: ſed circũciſione xpi. Tertio ratione iu
deoꝝ ⁊ inexcuſabiles eſſent. Si eñ circũciſus nõ fuiſ
ſet potuiſſent ſe iudei excuſare ⁊ dicere. Ideo te nõ re
cipimus: q2 diſſimilis es patrib⁹. Quarto rõne demo
num ne ſcꝫ incarnationis myſteriũ cognoſcerent. Cũ
eñ circũciſio fieret cõtra originale pctm̃ credidit dia
bolus: ⁊ hunc q̃ circuncidebat̃ ſimiliter peccatorẽ eſſe
qui circunciſionis remedio indigeret ꝓpter eandem
cauſam voluit vt mater ſua virgo perpetua eſſet deſpõ
ſata. Quinto rõne perfecte iuſtitie adimplende: ſicut
eñ baptizari voluit vt perfectã iuſtitiã. i. ꝑfectã humi
litatẽ q̃ eſt ſubdere ſe minori impleret: ſic etiã voluit
circuncidi vt eandẽ humilitatem nobis oſtẽderet dñ
autor ⁊ dñs legis voluit ſe ſubdere legi. Sexto rõne le
gis moſaice approbãde qđ erat bona ⁊ ſancta ⁊ cõplẽ
da: q2 non venerat legẽ ſoluere, ſed adimplere. Ro. xv.
Dico eñ Ieſum xpm miniſtrum fuiſſe circũciſionis ꝓ
pter veritatẽ dei ⁊c. Quare aũt circunciſio octaua die
fiebat. Multiplex põt rõ aſſignari. Prima ſumitur pe
nes intellectũ hiſtoricũ ſiue literalẽ. Nam ſicut dicit
rabbi Moyſes maximus philoſophus ⁊ theologus: iꝫ
iudeus. Puer ĩ ſeptẽ dieb⁹ tãte adhuc teneritudinis
eſt quãte eſt adhuc in vtero matris exiſtens. In octa
ua aũt die fortificatur ⁊ ſolidatur: ⁊ ideo vt dicit noluit
dñs paruulos ante octauũ diẽ circũcidi ne ob nimiã
teneritudinem nimiũ lederẽtur. Ultra octauum vero
diem ipſã circunciſionẽ noluit ꝓlongari ꝓpter tres
cauſas quas p̃bs idem aſſignat. Prima vt periculum
euitet̃: ne ſcꝫ ſi nimiũ differretur ſine circũciſione eos
mori contingeret. Scd'a vt dolori paruuloꝝ ꝓuideat̃:
cũ eñ in circũciſiõe maxim⁹ dolor ſit, voluit eos dñs
circũcidi dum paruam adhuc imaginationẽ haberẽt ⁊
minorem ibi dolorem ſentirent. Tertia vt parentũ tri
ſtitie cõſuleretur: nam cũ ex circũciſiõe plerīq̃ paruuli
morerẽtur ſi circũciſi fuiſſent iã magni: ⁊ ex hoc mor
tui maior dolor fuiſſet parentibus q̃ ſi morerent̃ octo
tm̃ dies habentes. Scd'a rõ ſumit̃ penes intellectum
anagogicum ſiue celeſtem. Ideo eñ octaua die fiebat
vt daret̃ intelligi q̃ in octaua reſurrectionis ab oĩ pe
na ⁊ miſeria circũcideremur. Et ſꝫ hos octo dies erũt
octo etates. Prima ab Adã vſq̃ ad Noe. Scd'a a noe
vſq̃ ad abrahã. Tertia ab Abraham vſq̃ ad Moyſen.
Quarta a moyſe vſq̃ ad dauid. Quinta a Dauid vſq̃
ad Chriſtũ. Sexta a xpo vſq̃ ad finẽ mũdi. Septima
morientium. Octaua reſurgentium. Uel per octo dies
intelliguntur octo, q̃ in eterna beatitudine poſſidebi
mus q̃ enumerat Augu. dicẽs. Quid aliud eſt ego ero
illoꝝ deus niſi ero eis vñ ſatient̃. Ero q̃cunq̃ honeſte
deſiderant̃. ſ. vita, ſal⁹, victus, copia, gl'ia, honor, pax
⁊ oẽ bonũ: vel aliter. Per ſeptẽ dies intelligit̃ hõ cõ
ſtãs ex corꝑe ⁊ aĩa. Quatuor eñ dies ſunt quatuor ele
mẽta ex q̃bus corp⁹ ꝯſiſtit: ⁊ tres dies ſunt tres poten
tie que ſunt in aĩa: ſcꝫ ꝯcupiſcibilis, iraſcibilis ⁊ rõna
lis. Homo igit̃ q̃ nũc hꝫ ſeptẽ dies: qñ vnitati eterne
incõmutabilitatis ꝯiunget̃, tũc octo dies habebit, et
in illo octauo die ab oĩ pena ⁊ etiã culpa circũcidetur.
Tertia rõ ſumit̃ penes intellectũ tropologicũ ſiue mo
ralẽ. Et ſm hoc octo dies diuerſimode poſſunt accipi.
Primus põt eſſe pctĩ cognitio. ps. Qm̃ iniq̃tatẽ meã
ego cognoſco ⁊c. Scd'o ꝓpoſitũ deſerẽdi malũ ⁊ faciẽ
di bonũ qđ notat̃ ĩ filio ꝓdigo q̃ dixit ſurgã ⁊ ibo ad pa
trẽ meũ ⁊c. Terti⁹ pudor de pctõ. Unde apl's. Quẽ eñ
fructũ habuiſtis: tũc in illis in q̃bus nũc erubeſcitis.
Quart⁹ timor de futuro iudicio. Job. Quaſi tumẽtes
ſuꝑ me fluctus timui deũ. Hiero. Siue comedã ſiue bi
bã ſiue aliq̃d aliud faciã: ſemꝑ vĩ mihi illa vox in auri
bus meis ſonare. Surgite mortui venite ad iudiciũ.
Quintus contritio: vñ Hiere. Luctum vnigeniti fac ti
bi ⁊c. Sextus ꝯfeſſio. ps. Dixi cõfitebor aduerſum me
iniuſtitiã meã ⁊c. Septim⁹ ſpes venie. Nã ⁊ ſi iudas
peccatũ ſuũ ꝯfeſſus fuerit: tñ nõ in ſpe venie: ⁊ ideo nõ
eſt miam cõſecutus. Octauus ſatiſfactio, ⁊ in hac die
homo ſpũaliter circuncidit̃ nõ ſolum a culpa: ſꝫ etiam
ab omni pena: vel duo primi dies ſunt dolor de perpe
tratione pctĩ ⁊ deſiderium emendandi. Alij duo ꝯſi te
ri mala q̃ fecimus: ⁊ bona que omiſim⁹. Alij quatuor
ſunt oratio: lachrymaꝝ effuſio: corporis afflictio elee
moſynarum largitio. Uel octo dies poſſunt eſſe octo:
quoꝝ diligẽs cõſideratio oẽm voluntatẽ peccãdi a no
bis circũcidit: ita q̃ qui vnum diligenter cõſiderauit
vnã magnã dietã laciet quoꝝ ſeptẽ numerat Ber. di
cẽs. Septẽ ſunt de eſſentia hoĩs q̃ ſi hõ cõſideraret in
eternũ nõ peccaret: ſcꝫ materia vilis: operatio turpis
exitus flebilis: ſtat⁹ inſtabilis: mors triſtabilis: diſſo
lutio miſerabilis: ⁊ dãnatio deteſtabilis. Et octauum
põt eſſe ꝯſideratio glie ineffabilis. Quarta ratio ſu
mit̃ penes intellectũ allegoricũ ſiue ſpiritualem: ⁊ ſm
hoc quinq̃ dies erunt q̃nq̃ libri Moyſi in q̃bus conti
net̃ lex. Duo erunt ꝓphete ⁊ pſalmi: octauus dies erit
doctrina euãgelica: ſed in ſeptẽ primis diebus nõ fie
bat ꝑfecta circũciſio: in octauo aũt ꝑfecta circũciſio fit
ab oĩ culpa ⁊ ab oĩ pena, nũc in ſpe, ſed tandẽ in re. E.
¶ Quare aũt data fuerit circũciſio ſex ſunt cauſe q̃ no
tant̃ ĩ his verſib⁹. Cauteriũ, ſignũ, meritũ, medicina,
figura. Exẽplũ fuit oĩum circũciſio dura. De carne aũt
circunciſionis dñi dr̃ q̃ angelus eam Karolo magno
attulit: ⁊ ipſe eã aquiſgrani in eccleſiã ſancte Marie
honorifice collocauit Karolus vero illã poſtea fertur
caroſium tranſtuliſſe: nũc autem dicitur eſſe Rome in
eccleſia que dicit̃ ſancta ſctõꝝ: vñ ⁊ ibidẽ ſcriptũ legi
tur. Circunciſa caro xpi ſandalia clara. Atq̃ vmbilici
viget hic preciſio cara: vñ et ea die fit ſtatio ad ſancta
ſanctorũ: ſed ſi hoc verum eſt valde vtiq̃ mirabile eſt.
Cum eniꝫ caro ipſa ſit de veritate humane nature: cre
dimus q̃ reſurgente chriſto rediit ad locum ſuum glo
rificatum. Aliqui dixerunt qđ hoc verum ſit iuxta opi

nionē iſtoꝝ q̄ dicunt illud ſolū eſſe de veritate huma
ne nature. Qḋ ab adā traductū eſt illud. ſolū reſurge-
re. Notādū ꝙ olim a paganis ꝛ gentilib⁹ in his katē-
dis multe ſupſtitiones obſeruabāt quas ſcti etiam a
xp̄ianis vix extirpare potuerūt. Quas Aug. in quodā
ſermōe cōmemorat. Credentes em̄ vt dicit Ianū ducē
quendā deū eſſe cū in his kalendis plurimū venera-
bantur ꝛ ei duas facies figurabāt vnā post ſe ꝛ vnā an
ſe: qꝛ erat finis anni p̄teriti ꝛ principiū ſequētis. Rur
ſus in his kalēdis formas mōſtruoſas aſſumebāt alij
veſtientes ſe pellibus pecudū: alij aſſumentes capita
beſtiarū. ex quo indicabāt nō tā habitū ſe beluinū ha-
bere ꝙ̄ ſenſum. Alij tunicis mulierib⁹ veſtiebant non
erubeſcentes inſerere tunicis mulierib⁹ militareo la
certos. Alij ita auguria obſeruabāt vt focū de domo
ſua vel aliud qḋcūꝗ̄ bn̄ficiū cuilibet petēti nō tribue
rēt. Diabolicas etiā ſtrenas ꝛ ab alijs accipiūt ꝛ alijs
tradunt. Alij in nocte mēſas laute p̄parāt: ꝛ ſic tota
nocte manere ſinunt credētes ꝙ ꝑ totū annū cōuiuia
in tali ſibi abūdantia ꝑſeuerāt. Et ſubdit Aug. Qui de
paganoꝝ cōſuetudine aliq̄d obſeruare voluerit timē
dū eſt ne nomē chriſtianū ei ꝓdeſſe non poſſit. Qui ēt
ſtultis hoībus ludētibus aliquā humanitatē impēde
rit peccati eoꝝ participē ſe eſſe nō dubitet. Uobis aūt
fratres nō ſufficiat ꝙ hoc malū nō facitis: ſed vbicūꝗ̄
fieri videritis arguite ꝛ corripite ꝛ caſtigate. hec Aug.

¶ De epiphania domini xiiij. A.

EPiphania dn̄i quadripl'r deco-
rat miraculo: ꝛ ideo quadruplici
vocabulo nuncupat. Hodie em̄ magi
xp̄m adorant. Joannes xp̄m baptizat:
aquā in vinū xp̄s mutat ꝛ quinꝗ̄ mi-
lia hoīm de quinꝗ̄ panib⁹ ſatiat. Cum
em̄ ieſus eſſet tredecim dierū magi ad
eū (ſtella duce) venerūt. Et inde dicit
epyphania ad epy qḋ eſt ſupra ꝛ pha-
nos qḋ eſt apparitio: qꝛ tūc deſuꝑ ſtel-
la apparuit ſiue ipſe xp̄s ꝑ ſtellā q̄ deſuper viſa eſt ma-
gis verus deus demōſtrat⁹ eſt. Eadē die reuolutis vi-
ginti nouē annis cū iā annū triceſimū attigiſſet: qꝛ ha-
bebat viginti nouē annos ꝛ tredecim dies: erat em̄ inci-
piēs quaſi annoꝝ triginta vt dicit Lucas: vel ſm̄ Be
dā habebat triginta annos plenos qḋ eſt romanam
eccleſiam tenere aſſerit tunc in quā in iordane bapti-
zatus eſt. Et ob hoc vocat theophania: a theos qḋ eſt
de⁹ ꝛ phanos qḋ eſt apparitio: qꝛ tūc de⁹ trinitas ap-
paruit pr̄ i voce fili⁹ in carne: ꝛ ſpūſſcūs ī colūbe ſpe-
cie. Ipſo iterū die reuoluto vno anno cū eſſet. xxx. vel
triginta vni⁹ annoꝝ ꝛ tredecim dierū aquā in vinū mu
tauit. Et hoc vocatur bethphania a beth quod eſt do-
mus: qꝛ miraculo facto ī domo verus deus apparuit.
Ipſo iterū die reuoluto anno cū eſſet annoꝝ triginta
vnius vel triginta duoꝝ ꝛ tredecim dierū quinꝗ̄ mi
lia hoīm de quinꝗ̄ panibus ſatiauit ſicut dicit Beda:
ꝛ ſicut dr̄ in illo hymno q̄ in multis eccleſijs cātat: ꝛ
ſic incipit. Illuminās altiſſimus ꝛc. Et ob hoc vocat
phagiphania a phage qḋ eſt bucca ſiue mādūcare: De
hoc aūt quarto miraculo virū hac die ꝯtigerit dubita
tur: tū qꝛ in originali Bede nō ſic expꝛeſſe legit: tū qꝛ
Ioā. vj. vbi de hoc miraculo agit dr̄. Erat aūt ꝓximū
paſcha ꝛc. Iſta ergo quadruplex apparitio iſta die fcā
eſt. Prima facta eſt ꝑ ſtellā in p̄ſepio. Scḋa ꝑ vocem
patris ī iordanis fluuio. Tertia ꝑ mutationē aque in
vinum in cōuiuio. Quarta per multiplicationē panū
in deſerto. Prima aūt apparitio p̄cipue hodie celebra
tur: ꝛ ideo eius hyſtoriā proſequamur. B. ¶ Nato em̄
dn̄o tres magi hieroſolymā venerūt quoꝝ nomina in
hebreo ſunt Appellius Ameri⁹ Damaſc⁹: grece Gal-
galath magalath Sarachi. latine Gaſpar Balthaſar
Melchior. Cuiuſmodi autem magi fuerūt hī: triplex
extat ſn̄ia ſm̄ ꝙ magus tripliciter dr̄. Magus em̄ dr̄ il
luſor maleficus ꝛ ſapiēs: dicūt ergo qdā hos reges ab
effectu dictos fuiſſe magos. i. illuſores ex eo. ſ. ꝙ hero
dem illuſerūt: qꝛ ad eū nō redierūt: vñ ꝛ dr̄ de herode.
Uidēs ꝙ illuſ⁹ eſſet a magis ꝛc. Magus iterū dr̄ ma-
leficus vñ malefici pharaonis dicūt magi. Et inde di-
cit Chryſo. hos magos vocatos. Dicit em̄ iſtos fuiſſe
maleficos: ſed poſtea cōuerſos. Quib⁹ dn̄s voluit na-
tiuitatē ſuā reuelare ꝛ eos ad ſe reducere vt ꝑ hoc pec
catorib⁹ venie ſpē p̄beret. Iterū magus idē eſt ꝙ ſa-
piens. Nā per ſe magus: hebraice ſcriba. grece ph̄s
latine ſapiēs dr̄. Dicunt ergo magi. i. ſapientes. vñ et
magi q̄ſi ī ſapiētia magni. Uenerūt ḡ hī tres ſapiētes
reges cū magno comitatu hieroſolymā. Sed q̄rit qua
re magi hierl'm venerūt cū ibi dn̄s natus nō ſit. Sup
hoc aſſignat remigi⁹ quatuor rōnes. Prima qm̄ magi
tp̄s natiuitatis xp̄i agnouerūt: ſꝫ locū ignorauerūt: qꝛ
aūt hierl'm erat ciuitas regalis ꝛ ibi erat ſummū ſacer
dotiū ſuſpicati ſunt: ꝙ tā egregi⁹ puer nō niſi in regia
ciuitate naſci deberet. Scḋa vt citi⁹ natiuitatis locū
diſcere potuiſſent cū ibi ſapiētes legis ꝛ ſcribe reſide-
rēt. Tertia vt iudei inexcuſabiles manerēt: potuiſſēt
em̄ dicere. Nos qdē natiuitatis locū cognouim⁹: tp̄s
aūt ignorauim⁹: ꝛ ī ō nō credim⁹. Magi, ergo oñderūt
iudeis tp̄s ꝛ iudei magis locum. Quarta vt ſic ſtudio
magoꝝ cōdēnaret pigritia iudeoꝝ. Nā illi vni ꝓphe
te crediderūt: iſti plurib⁹ credere noluerūt. Illi q̄rūt
regē alienū. Iſti nō querūt ꝓpꝛiū. Illi venerūt de lon
ginquo: iſti māſerūt in vicino. Iſti reges fuerūt ſucceſ
ſores balaā ꝛ ad viſionē ſtelle venerūt ꝓpter illā pro-
phetiā patris ſui. Orief ſtella ex iacob ꝛ exurget hō de
iſrael ꝛc. C. ¶ Aliā cauſam vñ iſti moti ſunt ad venien
dū ponit Chryſo. ī originali ſuꝑ Matth. aſſerēs quoſ-
dam dicere ꝙ quidē ſecretoꝝ inſpectores elegerūt de
ſeipſis duodecim ꝛ ſi quis moriebat fili⁹ eius aut ali-
quis ꝓpinquoꝝ in eius loco ſubſtituebat. Hī ergo ꝑ
ſingulos annos poſt mēſem aſcēdebant ſuꝑ montē vi
ctorialē ꝛ trib⁹ dieb⁹ ibidē morātes ſe lauabāt ꝛ ado-
rabāt deū vt eis illā ſtellā quā balaā predixerat oſten
deret. Quadā igit vice. ſ. in die natali dn̄i dum ſic ibi
dē manerēt ſtella quedā ad eos ſuꝑ montē venit que
habebat formam pulcherrimi pueri ſuꝑ cuius capite
crux ſplēdebat que magos allocuta eſt dicens. Ite ve
locius in terram iuda ꝛ ibidē regē quē queritis natū
inuenietis. Tūc illi cōtinuo venire ceperūt. Sed quō
in tā ꝑuo tp̄e. ſ. in tredecim dieb⁹ ꝑ tāta terrarū ſpacia
venire potuerūt. i. ab oriēte vſꝗ̄ in hierl'm que in me-
dio mundi dr̄ eſſe ſita. Dicendum eſt ſm̄ Remigiū qm̄
talis puer ad quē ꝓperabant eos in tā breui ſpacio ꝑ-
ducere potuit. Uel poterit dici ſm̄ Hieronymū ꝙ ſuꝑ
dromedarios venerūt q̄ ſunt aīalia velociſſima q̄ tm̄
currūt vna die quātū equus in trib⁹. vñ dr̄ dromeda-
rius a dromos qḋ eſt curſus ꝛ areos qḋ eſt virtus. Cum
ergo hieroſolymā veniſſent interrogauerūt dicentes
Ubi eſt qui natus eſt rex iudeoꝝ. Nō interrogauerunt
an natus ſit: qꝛ hoc credebāt. Sed querūt vbi nat⁹ ſit
quaſi aliquis interrogaſſet eos vnde ſcitis hunc regē
natū eſſe. Rñderūt. Uidimus ſtellā eius in oriēte ꝛ ve
nimus adorare eum. Hoc eſt nos exiſtentes in oriente
ꝛ vidimus ſtellā eius. i. eius natiuitatis oſtēſiuā vidi

mus in ꝙ ſup iudeã poſitã. Uel nos exiſtẽtes in noſtra
regiõe vidim⁹ ſtellã eius in oriẽte. i. in oriẽtali pte his
xpis ſicut dicit Remigius in originali verũ hoiem et
verũ regẽ ⁊ verũ deũ cõfeſſi ſunt. Uerũ hoiem cũ dixe
rũt vbi eſt q̃ nat⁹ eſt verũ regẽ: cũ aiũt. Rex iudeoꝝ: ve
rũ deũ cũ ſubiungũt venimus adorare eũ. Preceptũ
eñi fuit vt nulli⁹ niſi ſolus de⁹ adoraret. Sʒ Herodes
hoc audiẽs turbat⁹ eſt ⁊ oĩs hieroſolyma cũ illo Tri-
plici de cauſa rex turbat⁹ eſt. Priõ ne iudei regẽ natũ
tanꝙ ſuũ reciperẽt ⁊ ſe tanꝙ alienigenã expellerent
Uñ Chriſoſto. ſicut ramũ arboris in excelſo poſitũ: le-
uis ẽt aura mouet: ſic ⁊ ſublimes hoies ĩ culmine di-
gnitatũ exiſtẽtes: leuis etiã fama ↄturbat. Scđo ne a
romanis culpari poſſet ſi aliq̃s ibi rex vocaret quem
Auguſtus nõ cõſtituiſſet. Sic eñi ordinauerant roma
ni vt nullus de⁹ vel rex ſine ſui licẽtia et imperio dice
ret. Tertio qꝛ ſicut dicit Greg. Celi rege nato rex ter
re turbat⁹ eſt: qꝛ nimirũ altitudo terrena ↄfundit: dũ
celſitudo celeſtis aperit. Oĩs etiã hieroſolyma cũ illo
turbata eſt triplici d̃ cauſa. Priã qꝛ impij gaudere ne
queũt de aduẽtu iuſti. Scđo vt regi turbato adularẽt
ꝑ hoc ꝙ ſe ſiliter turbatos oſtẽderẽt. Tertio qꝛ ſicut ſe
ventis cõcutientibus vnda cõcutitur: ſic ⁊ regib⁹ adin
uicẽ certãtib⁹ pplˢ conturbatur: ⁊ ideo ex hoc timue-
runt ne ſcʒ preſenti ⁊ futuro rege adinuicẽ certãtibus
ipſi perturbationibus inuoluerent. Hec eſt rõ Chriſo.
D. ¶ Tunc herodes oẽs ſacerdotes ⁊ ſcribas cõuocãs
ſciſcitabat ab eis vbi xp̃s naſceretur. Cum aũt ab eis
didiciſſet ꝙ in bethleeʒ iude vocatis ad ſe clam magis
diligẽter ab eis didicit tp̃s ſtelle vt veʒ ſciret quid fa-
ceret ſi ad ſe magi nõ redirẽt. Dixitq; eis vt inuẽto pue
ro ei renũciarẽt ſimulãs ſe velle adorare quẽ volebat
occidere. Et nota ꝙ cũ magi hieroſolymã igreſſi fuiſ-
ſent ſtelle ducatum amiſerũt: ⁊ hoc ꝓpter tres rõnes.
Prima vt de loco natiuitatis Chriſti q̃rere cogerẽt:
vt ſic de ipſius ortu certificarent: tam per ſtelle appa-
ritionẽ q̃ per prophetie aſſertionẽ ſicut ⁊ factum eſt.
Scđa qꝛ auxiliũ q̃rentes humanũ iuſte ꝑdere merue
rũt diuinũ. Tertia qꝛ ſigna infidelibus data ſunt ſm
apl̃m: ſʒ prophetia fidelibus: ⁊ ideo ſignum datũ iſtis
dum adhuc eſſent infideles nõ debuit apparere dum
eſſent inter iudeos fideles. Hec triplex ratio tangit in
gloſſa. Cum aũt Hieruſalẽ egreſſi fuiſſent ſtella ante
cedebat eos vſq; dũ veniẽs ſtaret ſupra vbi erat puer.
De hac ſtella qualis fuerit ſunt tres opiniões: quas po
nit Remigius in originali: Quidã dicũt fuiſſe ſpiritũ
ſanctum vt ille qui poſtmodum deſcendit ſuper dñm
baptizatum in ſpecie columbe: apparuerit etiã magis
in ſpecie ſtelle. Alij vt Chryſoſto. dicũt ꝙ fuerit ãgel⁹
vt ipſe qui apparuit paſtorib⁹: apparuit etiã ⁊ magis.
Sed ipſis paſtoribus iudeis tanꝙ rõne vtẽtib⁹ appa
ruit in forma rõnali: gẽtilibus xo tanꝙ irrationabi-
lib⁹ in ſpẽ irrationali. Alij qđ veri⁹ creditur ꝙ fuerit
ſtella de nouo creata que pacto ſuo miniſterio redijt
in preiacẽtẽ materiã. Iſta aũt ſm qđ dicit Fulgẽtius
differebat ab alijs in tribus. ſ. in ſitu. qꝛ nõ erat localr
ſita ĩ firmamẽto: ſed pẽdebat in meditullio aeris ꝓxi
mo terre. In fulgore: qꝛ ceteris erat ſplẽdidior qđ in-
de ptʒ: qꝛ ſplẽdorem eius nõ poterat ſplẽdor ſolis ob-
fuſcare / immo in meridie lucidiſſima apparebat. In
motu: qꝛ precedebat magos more viatoris: nõ eñi mo-
uebat motu circulari: ſed quaſi motu aialis ⁊ ꝓceſſiuo.
Alie tres dñe tãgunt in glo. Mat. ij. q̃ incipit ſic. Hec
ſtella dñice natiuitatis ⁊c. Prima ĩ origine: qꝛ alie in
mũdi principio ſunt facte: hec mõ. Scđa in officio: qꝛ
alie facte ſunt vt ſint ĩ ſigna ⁊ tpa: vt dr̃. Gen. j. Hec aũt
vt magis viã preberet. Tertia ĩ duratione: qꝛ alie ſunt
ꝑpetue. Hec ↄpleto officio ſuo redijt in materiã preia-
centẽ. E. ¶ Cũ aũt ſtellã vidiſſent gauiſi ſunt gaudio
magno valde. Notandũ ꝙ quintuplex eſt ſtella quam
iſti magi viderũt. ſ. ſtella materialis: ſtella ſpũalis: ſtel
la itellectualis: ſtella rõnalis: ⁊ ſtella ſupſubſtãtialis.
Primã. ſ. materialẽ viderũt in oriẽte. Scđaʒ. ſ. ſpũalẽ
que eſt fides viderunt in corde. Niſi eñi hec ſtella. ſ. fi-
des in eoꝝ corde radiaſſet: nequaꝙ ad viſionẽ prime
ſtelle veniſſent. Habuerũt eñi fidem de eius humani-
tate cũ dixerunt. Ubi eſt q̃ natus eſt. Et de eius regali
dignitate. cũ dixerũt. Rex iudeoꝝ. Et de ei⁹ deitate: cũ
dixerũt. Uenimus adorare eũ. Tertiã. ſ. intellectualẽ
que eſt angelus viderũt in ſomno qñ per angelũ ſunt
moniti ne redirẽt ad herodẽ. Licet ſm quãdã gloſam
nõ angelus: ſed ipſe dñs eos admonuerit. Quartã. ſ.
rõnalem: que fuit beata virgo viderunt in diuerſorio.
Quintã. ſ. ſupſubſtantialẽ: que fuit xp̃s viderũt in p̃ſe
pio. Et de hoc dupliciter dr̃. Intrãtes domũ iuenerũt
puerũ cum maria matre eius. Quelibet aũt iſtarũ dr̃
ſtella. De prima Pſal. Lunã ⁊ ſtellas q̃ tu fundaſti. De
ſcđa Eccle. xliij. Species celi. i. celeſtis hoĩs gl'ia ſtel-
larum. i. virtutũ. De tertia Baruch. iij. c. Stelle autẽ
dederunt lumen in cuſtodijs ſuis: vocate ſunt ⁊c. De
quarta. Aue maris ſtella. De quinta Apoca. vlti. Ego
ſum radix ⁊ genus dauid: ſtella ſpẽdida ⁊ matutina.
Propter viſionem prime ⁊ ſecunde ſtelle magi gaui-
ſi ſunt. Propter viſionem tertie ſtelle gauiſi ſunt gau-
dio. Propter viſionem quarte gauiſi ſunt gaudio ma-
gno. Propter viſionem quinte ſtelle gauiſi ſunt gau-
dio magno valde. Uel ſicut dicit glo. Ille gaudet gau
dio qui de deo gaudet q̃ eſt verũ gaudiũ: ⁊ addit ma-
gno: qꝛ eo nihil eſt maius ⁊ valde: quia de magno põt
alius plus alius minus gaudere. Uel per horum ver-
borum exaggregationẽ voluit oſtendere Euangeliſta
ꝙ hoĩes plus gaudent de rebus perditis ⁊ iterũ inuẽ-
tis q̃ de ſemper poſſeſſis. F. ¶ Cũq; domũculã intraſ-
ſent ⁊ puerũ cũ matre inueniſſent flexis genib⁹ et ſin-
guli hec munera obtulerũt: ſcʒ aurũ / thus / ⁊ myrrhã.
Hic exclamat Aug. dicẽs. O ſtupenda infantia cui ⁊
aſtra ſubduntur. Cuius eſt ille magnitudinis ⁊ ſupne
glorie ad cui⁹ pãnos ⁊ angeli excubant ⁊ ſydera obſe-
cundãt ⁊ reges trepidant ⁊ ſectatores ſapiẽtie geniecu
lant. O beatum tuguriuʒ. O ſedes dei ſcđa poſt celum
vbi non lucerna lucet: ſed ſtella. O celeſte palatiũ in
quo habitat nõ rex geminatus: ſed de⁹ incorporatus
cui erãt pro mollibus toris dura preſepia: ꝓ laqueã-
rib⁹ aureis fulignea culminis tecta: ſed ſyderis obſe
quio decorata. Stupeo cũ video pãnos ⁊ ſtupeo celos
eſtuo cum aſpicio in preſepio mendicum ⁊ ſuper aſtra
preclarũ. Item Bernar. Quid facitis. O magi. Quid
facitis? Lactentem puerũ adoratis in tugurio vili in
vilib⁹ pãnis: ergone deus eſt iſte quid facitis ꝙ aurũ
offertis: ergo rex eſt iſte. Et vbi aula regia vbi thronus
vbi curie regalis frequentia. Nunquid aula eſt ſtabu
lũ: thronus preſepium: curie frequẽtia Ioſeph ⁊ Ma
ria. Iſti inſipientes facti ſunt vt herent ſapientes. De
hoc ẽt ſic dicit Hilari⁹ in lib. ij. de trinitate. Parit vir
go: ſed partus a deo eſt. Infans vagit laudãtes ange-
li audiunt: panni ſordẽt: de⁹ adorat: itaq; poteſtatis
dignitas non amittitur dũ carnis humilitas predica-
tur. Ecce quõ in Chriſto puero nõ tñ fuerũt humilia
⁊ infima: ſed etiam diuinitatis ſublimia ⁊ excelſa. De
hoc iterum dicit Hierony. ſuper epiſtolaʒ ad hebreos

Reſpicis cunas xp̄i: vide pariter ⁊ celū. Uagientem in preſepio intueris infantē: ſed angelos ſimul auſculta laudātes. Herodes pſequitur: ſed adorāt magi. Ignorāt phariſei: ſed ſtella demonſtrat. Baptizat a ſeruo: ſȝ vox dei deſup tonātis audit. Aqs īmergit: ſed columba deſcendit: imo ſpūſſctūs in colūba. B. ¶ Quare aūt magi hmōi munera obtulerunt multiplex eſt rō. Prima qm̄ traditio antiquoꝝ fuit: vt dicit Remigi⁹ vt nullus ad deū vel ad regē vacu⁹ itroiret. Perſi aūt ⁊ chaldei talia munera cōſueuerāt offerre. Iſti aūt vt dicit in hiſtoria ſcholaſtica venerunt de finibus perſarū et chaldeoꝝ: vbi eſt fluuius ſaba a quo ⁊ ſabea dr̄ regio. Scd̄a que eſt Bernardi: qm̄ beate virgini aurum obtulerūt propter inopie ſubleuationē: thus ꝑpter ſtabuli fetorē: myrrhā ꝑpter mēbroꝝ pueri ꝯſolidationē ⁊ maloꝝ verminū expulſionē. Tertia qm̄ aurum ad tributū: thus ad ſacrificium: myrrha ad ſepulturā ptinent mortuoꝝ. Per hec tria ergo in Chriſto intimat regia poteſtas: diuina maieſtas: ⁊ hūana mortalitas. Quarta qm̄ aurū ſignificat dilectionē: thus orationē: myrrha carnis mortificationē. Et hec tria chriſto dbem⁹ offerre. Quinta quoniā p hec tria ſignificant tria que erant in chriſto: ſcȝ diuinitas pcioſiſſima: anima deuotiſſima: ⁊ caro integra ⁊ incorrupta. Hec tria ſignificabantur per illa tria q̄ erant in arca. Nā virga q̄ floruit caro chriſti q̄ reſurrexit. Pſal. ⁊ refloruit caro mea ⁊c. Tabule vbi erant ſcripta precepta: anima in qua ſunt oēs theſauri ſcientie ⁊ ſapiētie dei abſcōditi. Māna deitas q̄ hȝ oēm saporē ⁊ oēm ſuauitatē. Per aurū ḡ qd̄ eſt precioſius oībus metallis intelligit diuinitas pcioſiſſima. Per thus aīa deuotiſſima: qr thus ſignificat deuotionē ⁊ orationē. ps. Dirigat oratio ⁊c. Per myrrhā q̄ cōſeruat a corruptione caro icorrupta. Admoniti aūt magi in ſomnis ne redirēt ad herodē: per aliā viā reuerſi ſunt in regionē ſuā. Ecce quō magi ꝓfecerūt. Nā ſtella duce venerūt per hoīes imo p ꝓphetiā edocti fuerūt: angelo duce redierūt ⁊ in xp̄o quieuerūt. Horū corpa in mediolani eccl'ia q̄ nūc eſt fratrū ordinis noſtri. ſ. fratrū predicatorū quieſcebāt: ſȝ nūc colonie requieſcūt. Nā coꝝ corpa primo p Helenā cōſtātini matrē rapta in cōſtātinopolim trāſlata: poſtea p ſanctū Euſtorgiū epm̄ mediolanū ſunt trāſlata. Sȝ per Henricū imperatorē poſtq̄ mediolanū poſſedit in coloniā ſup rhenū fluuiū ſunt delata: vbi in magna reuerentia ⁊ populi deuotione coruſcant.

¶ De ſancto Paulo eremita. xv. A.

Paulus primus eremita vt teſtatur Hiero. qui eius vitā conſcrip ſit feruēte decij pſecutione eremum vaſtiſſimā adyt: ibiq̄ in quadā ſpelunca. lx. annis hoīb⁹ incognit⁹ ꝑmāſit. Iſte aūt Decius dicit fuiſſe galien⁹ q̄ fuit binomius: q̄ cepit anno dn̄i. cclvj. Uidēs em̄ ſctūs Paulus xp̄ianis tot tormētoꝝ genera irrogari in eremum aufugit. Eo ſiquidē tpe duo iuuenes xp̄iani cōprehendūtur: quoꝝ vnus toto corpe melle perūgit: ⁊ ſub ardore ſolis aculeis muſcarū et ſcabronū ⁊ veſparū lacerādus exponit. Alter vero molliſſimo lecto imponitur: ⁊ in loco amenissimo collocat: vbi aeris erat temperies: riuoꝝ ſonitus: cantus auiū: ⁊ florū olfactus funibus tamē floreis coloꝛib⁹ obtectis ſic iuuenis cingit vt manib⁹ vel pedib⁹ ſe iuuare nō poſſet. Adeſt quedā iuuencula corpe pulcherrima ⁊ impudica ac impudice tractat iuuenē dei amore repletū. Cū aūtē ille in carne motus ꝯtrarios rōni ſenſiſſet nō habēs arma qb⁹ ab hoſte ſe eruat: linguā ꝓpriā dentib⁹ ſuis incidit ⁊ in faciē impudice expuit: ⁊ ſic tētationē dolor fugauit et tropheū laude dignū ꝓmeruit. Hoꝝ ⁊ alioꝝ penis ſctūs Paulus territus eremū petyt. B. ¶ Eo tpe cū Antoni⁹ primū ſe inter monachos eremicolaȝ cogitaret: in ſomnis aliū ſe multo meliorē eremū incolere edocet. Qui dū eū p ſiluas inquireret obuiū habuit ypocentaurū hominē equo mixtū qui ei viā dexterā demonſtrauit. Poſtmodū obuiū habuit aīal ferēs fruct⁹ palmarū ſupra imaginē hoīs inſigniū: deorſuȝ vero capre formā habēs. Qui dū ipm̄ p deū cōiuraret vt ſibi diceret q̄s eſſet: reſpōdit ſe eſſe ſatyrū deum ſiluarū ſm̄ errore gentiliū. Poſtremo obuiauit ei lup⁹ qui eū ad cellā ſancti pauli pduxit. Paul⁹ aūt Antoniū pſentiēs oſtiū ſera clauſit. Antonius vo rogat vt ſibi aperiat aſſerēs ſe nunq̄ inde receſſurū: ſȝ ibi potius moriturū. Uictus paulus ei aperuit: ſtatimq̄ ambo in amplexus ruūt. Cūq̄ hora prandij adeſſet coruus duplicatā panis partē attulit. Cūq̄ de hoc Antoni⁹ miraret reſpōdit Paulus q̄ deus ſibi oī die taliter miniſtrabat: ⁊ prebendā ꝓpter hoſpitē duplicauerat. Pia lis orit q̄s magis dignus eēt panē diuidere. Defert Paul⁹ hoſpiti: ⁊ Antoni⁹ ſeniori. Tandē vterq̄ manū apponūt ⁊ in equas partes panē diuidunt. Cū aūt Antonius rediens iā celle ſue appropīquaret: vidit angelos aīaȝ Pauli deferētes: qui rediens velociter inuenit corpus pauli flexis genibus in modū orātis erectū: ita vt ipm̄ viuere eſtimaret. Sed cū ipm̄ mortuū didiciſſet ait. O ſctā aīa qd̄ gerebas in vita in morte mōſtraſti. Cū aūt non haberet vn̄ ſepulturā faceret ecce duo leones aduenerūt: ⁊ foueā parauerunt: ſepultoq̄ eo ad ſiluam redierunt. Antoni⁹ aūt tunicā pauli ex palmis cōtextā aſſumpſit: qua poſtmodū in ſolēnitatibus vtebatur. Obyt autem circa annum domini. cclxxvij.

¶ De ſancto Remigio. xvj B.

Remigius dicitur a remi qd̄ eſt paſcens et geos qd̄ eſt terra quaſi paſcens terrenos doctrina. Uel remigi⁹ dr̄ a remi qd̄ eſt paſtor ⁊ gyō qd̄ eſt luctatio quaſi paſtor ⁊ luctator. Pauit eīn gregē ſuū vbo ꝑdicationis: exēplo ꝯuerſatiōis: ſuffragio orationis. Eſt etiā triplex genus armorum. ſ. defenſionis vt ſcutum: pugnationis vt gladius munitionis vt lorica ſiue galea. Luctatus eſt igitur cōtra diabolū ſcuto fidei gladio vbo dei ⁊ galea ſpei. Eius vitā Ignarus remenſis archiepiſcopus ſcripſit. B.

Remigius doctor egregius ⁊ ꝯfeſſor dn̄i glorioſus a quodam eremita naſci taliter eſt ꝑuiſus. Cū enim vuādolorū pſecutio totā frāciā deuaſtaſſet qdā recluſus vir ſctūs q̄ lumen oculorū amiſerat ꝓ pace eccl'ie gallicane crebris orōnib⁹ dn̄m exorabat. Et ecce angelus dn̄i in viſu ei aſtitit atq̄ dixit. Scito q̄ mulier illa noīe Cilina filiū noīe Remigiū generabit: q̄ gentē ſuā a malorū incurſibus liberabit. Cūq̄ euigilaſſet ſtatim ad domū Ciline venit ⁊ qd̄ viderat enarrauit. Cūq̄ illa nō crederet eo q̄ anus iam eſſet. Illa rn̄dit. Scias q̄ cum puerū ablactaueris oculos meos de lacte tuo pervnges ⁊ cōtinuo mihi viſum reſtitues. Cūq̄ p ordinē hec oīa ꝯtigiſſent Remigi⁹ mūdū fugit ⁊ recluſoriuȝ intrauit. Creſcēte aūt ei⁹ fama cū eēt viginti

duoꝝ annoꝝ ab omni populo archiepũs remẽſis eſt electus. Tãte aũt mãſuetudinis fuit q etiã ad mẽſam eiꝰ paſſeres veniebant: ⁊ de manu eius reliquias ciboꝝ comedebãt. Quodã tpe cuꝫ in domo cuiuſdã matrone hoſpitatꝰ fuiſſet: ⁊ illa modicũ vini haberet Remigiꝰ celariũ introiuit ⁊ ſup doliuni crucẽ fecit. Cũqꝫ ibidẽ oraſſet mox deſup vinũ egreditur ita q ꝑ medium celarij fundebat: cũ autem Clodoueꝰ rex francie tũc tẽporis gẽtilis eſſet: nec ab vxore ſua chriſtianiſſima cõuerti poſſet: vidẽs q infinitus exercitus alemanorũ ſup ſe veniſſet dño deo quẽ vxor ſua colebat votum vouit q ſi de alemanis victoriã ſibi cõcederet mox xpi fidẽ reciperet. Quod cũ iuiſſet ad libitũ cõſecutus beatũ Remigiũ adijt ⁊ ſe baptizari popoſcit. Cũqꝫ ad fontẽ baptiſmatis aduenissent: nec ibidẽ ſacruꝫ chriſma haberent: ecce colũba quedã ampullã cum chriſmate in roſtro detulit de quo regẽ põtifex liniuit. Hec autẽ ampulla in remẽſi eccl'ia ꝯſeruatur: ⁊ inde vſqꝫ hodie reges francie inunguntur. ¶ Poſt longum tempus cum Genebaldus vir ꝓuidus neptẽ beati Remigij in vxorem haberet ⁊ ſe religionis cauſa mutuo abſoluiſſent predictũ Genebaldũ beatus Remigius laudunẽſi. epiſcopum ordinauit. At Genebaldus cum vxorẽ ſuã cã inſtruẽdi ad ſe ſepiꝰ veniret ꝑmitteret ex frequẽti colloquio animus eius in concupiſcentia inflãmatur / et vſqꝫ in peccatum ſecum prolabitur. Que cõcipiẽs et filiũ pariens hoc epõ intimauit: ⁊ ille confuſus ad eã remãdauit dicens. Quoniam puer de latrocinio acquiſitus eſt volo vt latro vocetur. Ne aũt ſuſpitio aliqua oriretur vxorem ſuã ſicut prius ad ſe venire permiſit. Verũtamen poſt primi peccati fletũ: ſecuꝫ iterũ ruit in pctm̃. Que cũ filiaꝫ peperiſſet: ⁊ hoc epiſcopo retuliſſet ille rñdit. Illã filiã vulpeculã nominare. Tandẽ ad ſe reuerſus beatum Remigiũ adijt: ⁊ ad pedes ſuos procidens ſtolã de collo ſuo deponere voluit. Quod cũ ſanctus Remigius ꝓhibuiſſet: ⁊ ab eo quid acciderit audiuiſſet / blãde eũ cõſolans ipſum in quadã cellula parua per ſeptem annos recluſit: ⁊ ipſe interim eccleſiam eius gubernauit. Septimo igitur anno cũ in cena domini in oratione perſiſteret: ⁊ angelus dñi eidẽ aſtitit: ⁊ peccatum ſuũ ſibi dimiſſum perhibuit: ac vt foras exire debeat imperauit. Cui cum reſpõdiſſet: nõ poſſum: qm̃ dñs meus Remigius oſtium hoc clauſit: et ſigillo ſuo muniuit. Angelus ait. Ecce vt ſcias tibi celũ apertum eſſe hoc etiam oſtium ſaluo ſigillo nũc aperitur. Statimqꝫ vt dixerat eſt apertum. Tunc Genebaldus iactans ſe in mediũ oſtij in modũ crucis ait. Etiam ſi dñs meus Jeſus xp̃s ad me veniret huc: hinc nõ egrediar niſi dñs meus Remigius huc veniat qui me recluſit. Tunc ſanctus Remigius ad monitionem angeli laudunũ venit / ⁊ ipſum in locũ ſuũ reſtituit. Qui vſqꝫ ad obitum ſuum in ſanctis operibus perſeuerauit: et latro filius eius in epiſcopatu eidem ſucceſſit: q etiaꝫ ſanctus fuit. Tandem ſanctus remigius multis claris virtutibus in pace quieuit circa annũ dñi quingẽteſimum. Eodem die celebratur natalis ſancti Hylarij pictauorum vrbis epiſcopi.

¶ De ſancto Hylario epiſcopo. xvij. A.

Hylarius dictus eſt quaſi hylaris q in ſeruitute dei valde hylaris fuit. Uel dr̃ hylarius quaſi alarius ab altus ⁊ arce virtus qꝛ fuit altꝰ in ſciẽtia ⁊ virtuoſus in vita. Uel hylariꝰ dr̃ ab yle qđ eſt quaſi primordialis materia que obſcura fuit: ⁊ ipſe in dictis ſuis hꝫ magnã obſcuritatẽ ⁊ profunditatẽ. B.

Hylarius pictauorũ vrbis epũs regionis exiſtãs oriũdus quaſi lucifer refulgẽs inter aſtra ꝓceſſit. Hic vxorẽ primitꝰ habẽs ⁊ filiã in laicali habitu monaſticã vitã ducebat. Tãdẽ in vita ⁊ ſciẽtia ꝓficiẽs in epm̃ eſt electus. Cuꝫ igitur btũs Hylariꝰ nõ ſolũ ciuitatẽ ſuã: ſed totã franciã ab hereticis defenſaret ad ſuggeſtionẽ duoꝝ epõꝝ qui ab hereſi fuerant deprauati ab impatore q hereticoꝝ fautor erat cũ beato euſebio vercellẽſi. epõ eſt in exiliũ relegatus. Denique cũ vbiqꝫ arriana hereſis pullularet ⁊ ab imperatore licẽtia data eſſet: vt oẽs epĩ cõuenirẽt ⁊ de veritate fidei diſputarẽt. Cuꝫ ſanctꝰ hylarius aduenisſet ad petitionẽ dictoꝝ epõꝝ qui eius eloquẽtiã ferre nõ poterant pictauiã redire cõpellitur. Cũ aũt ad inſulã gallinariã q̃ tota erat plena ſerpẽtibꝰ appropinquaſſet ⁊ in ipſaꝫ deſcẽdiſſet: oẽs ſerpentes ex ſuo viſu fugerũt ⁊ in medio inſule paxillũ fixit: nec ampliꝰ libertas data eſt illis occupare qđ vetuit tanq̃ pars inſule nõ ſit terra / ſed pelagus. Cũ ergo pictauis eſſet quedã infantẽ ſine baptiſmo defunctũ ſuis orationibꝰ ad vitã reſtituit. Nã tandiu iacuit in puluere donec pariter ſurgerent ſenex de oratione ⁊ infans de morte. Cũ aũt filia eius Apia maritũ vellet accipere: Hylarius pater eiꝰ ei ꝑdicauit: ⁊ in ſacre virginitatis ꝓpoſito ꝯfirmauit. Quã dũ ille firmã ꝯſiderãs ⁊ ne aliqñ flecteretur. Formidans dñm inſtãtius exorauit vt eã ad ſe reciperet / nec vltra viuere ꝑmitteret. Qđ ⁊ factũ eſt. Nã poſt paucos dies ad dñm migrauit quã ipſe ꝓprijs manibꝰ ſepeliuit. Qđ mater beate apie cõſiderãs epm̃ rogauit vt ſibi qđ ⁊ filie impetraret. Qđ ⁊ fecit ⁊ ipſam ſua oratiõe ſua ad regnũ premiſit. C. ¶ Eo tpe leo papa hereticoꝝ perfidia deprauatꝰ: oim̃ epõꝝ conciliũ cõuocauit. Quibꝰ cõuocatis Hylariꝰ nõ vocatꝰ aduenit. Qđ audiẽs papa ꝑcepit ne aliquis ſibi aſſurgeret / nec aliquẽ locũ daret: cũ ergo ingreſſus fuiſſet dixit ad eũ papa. Tu es hylariꝰ gallꝰ. Et ille. Nõ ſuꝫ gallꝰ: ſed de gallia i. nõ ſum in gallia natꝰ: ſꝫ de gallia epũs. Cui papa. Et ſi tu es hylariꝰ de gallia: ⁊ ego ſum leo romane ſedis apoſtolicus / ⁊ iudex. Cui hylariꝰ. Et ſi tu es leo nõ tñ de tribu iuda: ⁊ ſi ſic iudicãs reſides: ſꝫ nõ in ſede maieſtatis. Tunc papa cũ indignatione ſurrexit dicens. Modicũ preſtolare donec redeã: ⁊ tibi qđ mereris reddã. Cui hylarius. Si nõ redieris q̃s mihi pro te reſpõſurus erit. Et ille. cõcitꝰ redibo ⁊ tuã ſupbiã humiliabo. Cũ ergo papa ad ſecreta ſue nature iuiſſet diſſinteria perijt ⁊ oĩa inteſtina ibidem ꝓijciens miſerabiliter vitam finiuit. Interea vidẽs hylariꝰ q nullus ſibi aſſurgeret patiẽter ferẽs in terrã ſe poſuit dicens. Dñi eſt terra. Statimqꝫ nutu dei terra quã inſederat ſurſum ſe expulit ⁊ vſqꝫ ad equalitatem aliorum epõꝝ ſe leuauit. Cũ igitur papa miſerabiliter nunciaretur defunctꝰ: aſſurgẽs hylariꝰ oẽs epõs ĩ fide catholica ꝯfirmauit: ⁊ confirmatos ad propria remiſit. Hoc aũt miraculuꝫ de morte leonis pape dubitationẽ habet: tũ quia hiſtoria eccleſiaſtica vel tripartita nihil de hoc loquitur: tum quia aliquem papam talis noĩs tũc fuiſſe chronicon teſtatur: tum qꝛ Hieronymus dicit quod ſancta romana eccleſia ſemper immaculata permãſit: ⁊ ĩ futuro manebit ſine vlla hereticorũ inſultatiõe. Poſſet tamẽ dici q tũc erat aliquis papa ſic vocatus nõ quidem canonice electꝰ: ſed tyrãnice intruſus. Uel forte liberius papa qui Conſtantino heretico fauebat alio

nomine dictꝰ eſt leo. Tandē multis miraculis ꝑpetratis cū beatus hylarius infirmatus obitū ſuū imminere recognoſceret: leontiū preſbyterū quē maxime diligebat ad ſe vocauit ⁊ nocte imminēte vt foras exeat admonuit: ⁊ ſi quid audiret vt renunciet imperauit. Ille iuſſa cōplens voces adhuc ciuitatis tumultuantis ſe audiſſe reuertens expoſuit: ⁊ cum circa eum vigilaret finē eius expectans media nocte iterū iubetur exire: ⁊ quid audiret iacēti referret. Qui cū ſe nihil audiſſe renūciaſſet mox nimia claritas quā etiā ꝑdictꝰ preſbyter ſufferre nō poterat ad eum intrauit: ⁊ ſic paulatim recedēte lumine ad dñm migrauit. Floruit autē circa annū dñi. cccxl. ſub Cōſtātino. Feſtū huiꝰ ſancti eſt in octaua epiphanie. Cū duo mercatores maſſam cere cōiter haberēt ⁊ vnus altero renitēte eā ad altare ſancti Hilarij obtuliſſet ſtatim per medium diuiſa pars vna ſibi remanſit: reliqua retinenti deuenit.

¶ De ſancto Machario. xviij. A.

Macharius dr̄ a macha ꝙ eſt ingeniū ⁊ ares virtus. Uel dr̄ a macha ꝙ ē ꝑcuſſio ⁊ reo magiſter: fuit enim ingenioſus cōtra demonis fallaciam virtuoſus quantum ad vitā percuſſor in domatione corporis: magiſter in regimine prelationis. Uel macharius. i. beatus. B.

Macharius abbas deſcendit ꝑ vaſtitatem deſerti ⁊ intrauit dormire in monumento vbi ſepulta erāt corpa paganorū ⁊ extraxit vnū corpꝰ ſub caput ſuū tanꝗ̄ plumaciū. Demones aūt volētes eū terrere vocabāt q̄ſi vnā mulierē dicētes. Surge veni nobiſcū ad balneū. Et alter demō ſub ipſo tanꝗ̄ ex mortuo illo dicebat. Peregrinū quendā habeo ſuꝑ me nō poſſum venire. Ille autē nō expauit ſed tūdebat corpꝰ illud dicēs. Surge ⁊ vade ſi potes. Et audientes demones fugerunt voce magna clamātes. Uiciſti nos dñe. Dum aliqñ abbas macharius a palude ad cellā ſuā pteriret occurrit ei diabolus cū falce meſſoria: ⁊ volēs eū cū falce ꝑcutere nō potuit. Et dixit ei. Multā violētiā patior a te machari: q2 nō poſſum preualere aduerſuꝫ te. Ecce eñ ꝗcq̄d tu facis ⁊ ego facio. Ieiunas tu ⁊ ago penitꝰ nō comedo. Uigilas tu ⁊ ego oīno nō dormio. Unū eſt ſolūmodo ī quo me ſuꝑas. Et dicit abbas qd̄ eſt illd̄. Cui ille. Humilitas tua ꝑ quā nō preualeo aduerſum te. Dū tētationes ipſum nimiū moleſtarent: ſurgens ⁊ magnū ſaccum arene humeris ſuis imponēs diebꝰ multis ſic per deſertum ibat. Quem theoſebius inueniēs dixit. Abbas cur tantum onus portas. et ille. Uexo vexantem me. Abbas macharius vidit ſathanā tranſeuntē in habitu hoīs ⁊ habētem veſtimentū lineum laceratum ⁊ ꝑ oīa foramina dependebāt ampulle: ⁊ dixit ei. Quo vadis? Cui ille vado potionare fratres. Cui macharīꝰ. Quare tot ampullas portas? Reſpōdit. Guſtū fratribꝰ porto. ⁊ ſi vnū alicui nō placebit offerā aliud vel tertium ⁊ ſic ꝑ ordinē vt aliquod placeat. Et cū rediret dixit ei macharius. Quid feciſti? Reſpōdit. Omnes ſanctificati ſunt ⁊ nemo mihi acquieuit: niſi vnus qui vocaꝫ theoſticus. Surgens autē macharius illuc iuit ⁊ fratrē tentatū inueniens ſua cum exhortatione cōuertit. Poſt hec iterum eum macharius inueniēs dixit. Quo vadis? Cui ille. Ad fratres vado. Reuertēti occurrit ſenex ⁊ dixit qd̄ faciūt fratres illi. Cui diabolus. Male. Et dixit. Quare: q2 oēs ſancti ſunt: ⁊ qd̄ eſt malius malū vnū quē habebā amiſi ⁊ oībꝰ ſanctior factus eſt. Audiēs hoc ſenex grās egit deo. Quodā die macharīꝰ caput defuncti reperit: ⁊ dū oraſſet interrogauit illud cuius caput fuerit. Et rñdit ſe fuiſſe paganū. Et dixit ei macharīꝰ. Ubi eſt aīa tua? Rñdit. In inferno. Cūq; requireret ſi multū in ꝓfundo eſſet: rñdit ꝙ tantū in ꝓfundo erat quātū diſtaret terra a celo. Cui macharīꝰ. Sunt ne aliqui te ꝓfundiores. Rñdit etiā iudei. Cui iterū ille. Et vltra iudeos ſunt ne aliq̄ ꝓfūdiores. Cui ille. Profundiores oībꝰ ſunt falſi xp̄iani q̄ xp̄i ſanguine redēpti tm̄ ꝑtiū paruipēderūt. C. ¶ Dū ꝑ quādā ſolitudinē ꝓfundiſſimā ꝑgeret ad q̄dlibet miliare arundinē figebat vt poſtmodū redire ſciret. Sed dū iā nouē dietas feciſſet ⁊ in quodā loco q̄eſceret: diabolꝰ oēs arundines collegit: ⁊ ad caput eiꝰ poſuit. Unū ad redeundū plurimū laborauit. Frater q̄dā plurimū cogitationibꝰ ſuis moleſtabaꝫ ꝙ. ſ. in cella ſua inutilr eſſet: ſꝫ ſi inter hoīes habitaret multis ꝓdeſſe poſſet. Qui cū cogitatiōes ſuas machario retuliſſet: ille ait. Fili ſic illis rñde. Hoc ſaltē facio: q2 ꝓpter xp̄ꝫ parietes iſtiꝰ celle cuſtodio. Dū quēdā culicē ſe pūgētē manu occidiſſet: ⁊ multū d̄ illo ſanguinis emanaſſet rephēdēs ſe ꝙ ꝓpriā vīdicaſſet iniuriā itudꝰ ſex mēſibꝰ in deſerto māſit ⁊ inde a ſcabronibꝰ totꝰ laceratꝰ exiuit. Poſt hoc multis claris virtutibus in pace quieuit.

¶ De ſancto Felice in pincis. xix. A.

Felix pre noīe in pincis dr̄: vel a loco ī quo requieſcit vel a ſubulis q̄bus paſſus ꝓhibeꝫ. Nā punca ſubula dr̄. Aiunt eñ ꝙ cū magiſter puerorꝫ extiterit: ⁊ eis nimiū rigidus fuerit: tētus a paganis cū xp̄m libere cōfiterē tradidꝰ fuit in manibꝰ puerorꝫ quos ipſe docuerat: q̄ eum cū ſtellis ⁊ ſubulis occiderūt. Eccl̄ia tm̄ tenere videꝫ ꝙ nō martyr extitit ſꝫ ꝯfeſſor. Hic ad q̄dcūq; idolū ducebaꝫ vt ei ſacrificaret ī illud exſufflabat ⁊ ꝯtinuo corruebat. Legiꝫ aūt in quadā alia legēda ꝙ dū maximꝰ nolanꝰ ep̄s ꝑſecutionē fugiēs: fame ⁊ gelu afflictꝰ ſolo corruiſſet felix ab angelo ad eū mittiꝫ ⁊ cū nihil ibi ſibi hēret: d̄ ſente ꝓxima pēdētē vidit racemū: de q̄ in os eiꝰ expꝛſſit vinū humeriſq; impoſitū ſecū detulit. Ipo igiꝫ defuncto felix in ep̄m eligiꝫ. Qui poſtꝗ̄ ꝑdicaret ⁊ ꝑſecutor eū q̄reret inter ꝑietes dirutos ꝑ modicū additū ſe occultauit. Statimq; nutu dei ꝑ aditū illū telas aranee texuerūt: quas dū ꝑſecutores cōſpicerūt neminē illic eſſe putātes abſceduūt. Inde aūt ad aliū locū ſctūs felix ꝑgēs a quadā vidua ꝑ tres mēſes alimēta ſuſcepit: nūꝗ̄ tñ faciē eiꝰ vidit: Tādē pace reddita ad eccl̄iā ſuā rediit ⁊ ibi in pace requieuit ſepultꝰ iuxta vrbē ī loco q̄ dr̄ pincis. Huic ⁊ aliꝰ erat frater q̄ felix ſilr̄ dicebaꝫ. Cūq; etiā ipe idola adorare cogereꝫ dixit inimici eſtis deorꝫ veſtrorū: q2 ſi me ad illos duxeritis: ī eos ſicut frater meꝰ exſufflabo ⁊ corruēt. B. ¶ Excolebat aūt ſctūs felix ortū: q̄dā v̄o olera eius rape cupiētes: dū furtū ſe facere cogitabāt: tota nocte ortū diligētiꝰ excolebāt. Mane aūt a ſctō felice ſalutati petiū ſuū ꝯfitētes ad ꝓpria redierūt. Uenientes aūt gētiles vt ſctm̄ felicē tenerēt manꝰ eorꝫ dolor nimis apphēdit: q̄ cū vlularēt dixit eis. Dicite xp̄s ē deꝰ: ⁊ dolor ꝯtinuo vos dimittet: q̄bus dicētibꝰ ſanati ſunt. Pōtifex idolorꝫ ad eū venit dicens. Dñe ecce deus meus vt te venientē vidit: cōtinuo fugam arripuit. Cui cū dicerē quare fugis: ait virtutem huiꝰ felicis ferre nō poſſuꝫ. Si ergo deꝰ meus ita te ti=

met quãtomagis ego timere te debeo. Quē cum felix in fide inſtruxiſſet baptizari ſe fecit. Adorãtibus apollinē dixit felix. Si vere deus apollo eſt dicat mihi qđ eſt quod in manu nūc clauſum teneo. Habebat aūt in manu cedulam in qua oratio dñica erat ſcripta. Quo nihil rñdente gentiles cōuerſi ſunt. Tandē miſſa celebrata ⁊ populo data pace in pauimentū in oratione ſe proijciens migrauit ad dominum.

¶ De ſancto Marcello. xx. A.

Marcellus dict⁹ eſt quaſi arcens malū: a ſe: vel đr Marcellus quaſi maria pcellens. i. mūdanas aduerſitates pcutiens ⁊ cōculcans. Aſſimilaꝶ em̄ mūdus mari. qꝛ ſicut dixit Chryſo. ſup mat. In mari ē ſon⁹ cōfuſus: timor cōtinu⁹: imago mortis: vndarū cōtentio infatigabilis: incōſtātia iugis. B.

Marcellus cū rome ſumm⁹ pōtifex eſſet: ⁊ Maximianū imperatorem de nimia in Chriſtianos ſeuitia icreparet ⁊ i quadā domo cuiuſdā matrone in eccłiā ꝯſecrata miſſaꝫ legeret irat⁹ imperator domū illā fecit ſtabulū iumētorū: ⁊ eundū marcellū ibidē ad ſeruitiū cum cuſtodia animalium deputauit. In quo ſeruitio poſt multos annos in dñō requieuit circa annos dñi. cclxxxvij.

¶ De ſancto Antonio. xxj. A.

Antonius đr ab ana qđ eſt ſurſuꝫ ⁊ tenens quaſi ſupna tenēs ⁊ mūdana deſpiciens: deſpexit aūt mundū: qꝛ immūd⁹ inqetus: trāſitori⁹: deceptiuus ⁊ amarus. de his dicit Hug. o munde inmunde qđ pſtrepis: quid aduertere nos conaris: tenere nos vis fugiens: qđ faceres ſi maneres: quē nō deciperes dulcis q̄ amarus dulcia alimenta mentiris. Eius vitā Anaſtaſius ſcripſit. B.

Antonius cū. xx. eſſet annorum ⁊ audiret legi in eccłia. Si vis perfectus eſſe vade ⁊ vende oīa q̄ habes ⁊ da pauperib⁹ oīa ſua vēdens pauperibus erogauit ⁊ eremiticā vitā duxit. Hic innumerabilia demonū tentamēta ſuſtinuit. Quadā vice dum ſpm̄ fornicatiōis virtute dei ſuperaſſet diabolus in ſpecie pueri nigri añ eū proſtratus apparuit: ⁊ ſe ab eo victū cōfeſſus eſt. Nā ⁊ hoc pcibus impetrauit vt videret fornicationis demonē iuuenibus inſidiantem. Quē cū in pdicta forma vidiſſet dixit. Uiliſſima mihi apparuiſti ſpecie ideo vltra nō timebo. Alia vice dū i quodā tumulo latitaret multitudo demonū eū adeo lacerauit ꝙ miniſter eius quaſi mortuū eū ꝓprijs humeris aſporteret: cunq̧ eū oēs q̄ cōuenerant quaſi mortuū ploraſſent dolentibus cūctis ſubito antonius reuiuiſcit ⁊ a miniſtro ad pdictū tumulū ſe iterū portari fecit. Qui cū ibi ex dolore vulnerū pſtratus iaceret virtute animi ad conflictū demones excitabat. Tūc illi i formis varijs ferarū apparuerunt: ⁊ eū iterum dentibus cornibus ⁊ vnguibus crudeliſſime lacerauerunt. Tūc ſubito ſplendor mirabilis ibi apparuerit ⁊ demones cūctos fugauit. Antoni⁹ aūt cōtinuo ſanat⁹ ē ibi ꝙ xpꝫ adeſſe intelligēs ait: vbi eras bone Ieſu vbi eras: quare a principio nō fuiſti hic vt me adiuuares ⁊ vulnera mea ſanares. Cui dñs: antoni hic eram: ſed expectabā videre certamē tuū. Nūc aūt qꝛ viriliter dimicaſti i toto orbe faciā te nominari. Tāti aūt feruoris erat ꝙ cū maximian⁹ imperator xpianos occideret: ipſe martyres ſeqbaꝶ: vt cū eis martyr fieri mereret ⁊ vehemēter triſtabaꝶ: eo ꝙ ſibi martyriū nō daretur. C. ¶ Cum aūt in alterā eremū pgeret argenteū diſcū reperit: et intra ſe ſic dicere cepit. Unū hic argenteus diſc⁹ vt hominū veſtigia nulla videnꝶ. Si em̄ viatori cecidiſſet vtiq̧ pre ſui magnitudine latere nō poſſet. Hoc diabole artificiū tuū eſt: volūtatē tñ meā nūq̄ poteris immutare. Et hoc dicēs diſcus vt fumus euauit. Poſtmodū ingentē maſſam veri auri reperit: ſed vt incēdiū aurū fugit. Sicq̧ ad montē fugiens. xx. annis ibi pmāſit innumeris coruſcās miraculis. Quadā vice dū in ſpu rapt⁹ eſſet totū mūdū laqueis ſe inuicē cōnectentibus plenū vidit: qui exclamans ait. O quis iſtos euadet laqueos. Et audiuit: Humilitas. Aliqñ dū ab angelis in aere eleuareꝶ aſſunt demones ⁊ eius tranſitū phibēt peccata ei⁹ ab exordio natiuitatis eius obijcientes. Quib⁹ angeli nō debetis illa narrare q̄ chriſti iā pietate ſunt deleta. Si q̄ ſcitis ex q̄ aūt fact⁹ eſt monachus illa pferte. Et cum in probatione deficerent liber antoni⁹ i ſublime tolliꝶ ⁊ liber deponiꝶ. D. ¶ Narrat antonius de ſe dicēs. Uidi aliqñ diabolum celſum corpore qui ſe dei virtutē ⁊ puidētiā auſus eſt dicere: ⁊ ait. Quid vis vt a me tibi deꝶ Antoni. At ego ſputa i os eius cōgeminans totū me in cū xpi noīe armat⁹ ingeſſi: ⁊ ſtatim euanuit. Huic diabolus aliqñ in tanta pceritate apparuit ꝙ celū capite tangere vēdereꝶ. Quē cū anto. qs eſſet interrogaſſet ⁊ ipſe ſe ſathanā eſſe dixiſſet addidit ſathanas. Cur me ſic impugnant monachi ⁊ maledicūt xpiani. Cui antonius iuſte hoc faciūt: qꝛ tuis ſepe inſidijs moleſtanꝶ. Et ille. Ego nequaq̄ moleſto: ſꝫ ipſi inuicē ſe ꝯturbāt. Ego em̄ ad nihiluꝫ ſum redactus: qꝛ iā in cūctis partib⁹ regnat xpe. Quidā ſagittarius beatū Antoniū gaudētē cū fratribus quadā vice cōſpexit ⁊ is diſplicuit. Cui anto. Pone ſagittā in arcū et trahe qđ fecit. Cunq̧ ſcđo ⁊ tertio hoc fieri mandaſſet dixit ſagittarius. Tm̄ trahere potero ꝙ de ei⁹ fractione dolebo. Cui anto. Sic eſt in ope dei qm̄ ſi ſupra mēſurā tēdere vellemus citius frāgeremur. Expedit ergo rigorē aliqñ relaxari. Hoc audiens ille edificatus receſſit. E. ¶ Interrogauit quidā anto. dicens quid cuſtodiens placebo deo. Et rñdens dixit. Quocūq̧ vadis ſemp deū pre oculis tuis habeas. In his que agis teſtimonium ſacrarū ſcripturarū adhibeas. In quocūq̧ loco ſederis non inde cito recedas. Hec tria cuſtodi ⁊ ſalus eris. Abbas quidam interrogauit antoniū dicēs. Quid faciā. Cui antonius. Nō cōfidas in tua iuſtitia: vētris ⁊ lingue ſit tibi cōtinentia ⁊ ne peniteaťis de re trāſacta. Dixit iterū antoni⁹. Sicut piſces ſi in ſicco tardauerint moriunꝶ: ita ⁊ monachi extra cellā tardātes: aut cū viris ſecularibus immorantes a quietis ꝓpoſito reſoluunꝶ. Iterū dixit antonius: qui ſedet in ſolitudine ⁊ quieſcit a tribus bellis eripitur. ſ. auditus locutionis ⁊ viſus ⁊ cōtra vnuꝫ tm̄modo pugnā habebit. ſ. cordis. F. ¶ Quidā fratres cū quodā ſene ad abbatē antoniū viſitandū iuerūt. Dixitq̧ antonius fratrib⁹. Bonū comitē habuiſtis ſenē hūc. Deinde dixit ſeni. Bonos fratres inueniſti tecū. abbas. Cui ille. Bonos quidā inueni: ſed habitatio eorū nō habet ianuā. Quicūq̧ em̄ vult intrat in ſtabulū ⁊ ſoluit aſinū: hoc aūt dicebat qm̄ oīa que erat in corde eorū ſtatim erat in ore. Dixit abbas antoni⁹. Scire côuenit qm̄ ſunt tres motus corporales: vnus quideꝫ

nature:alius ex cibox plenitudine:tertiꝰ ex demone. Frater quidā renūciauerat ſeculo:ſꝫ nō plene:qꝛ quedā adhuc ſibi retinebat. Cui antoniꝰ vade et eme carnes:q̄ vadēs emit carnes ⁊ portās eas dū veniret lacerabant eū canes. Cui antonius. Qui renūciāt ſeculo ⁊ volūt habere pecunias ita impugnati a demonibꝰ diſcerpitur. Antonius dū in eremo tedio afficeretur dixit: dñe volo ſaluus fieri ⁊ nō permittunt me cogitationes mee:⁊ ſurgēs exiuit foras ⁊ vidit quēdā ſedētē atq; operātē:⁊ deinde ſurgētē ⁊ orantē erat aūt angelus dñi ⁊ dixit ei. Sic fac ⁊ ſaluus eris. Cū quadā vice fratres de ſtatu aīarū ab antonio queſiſſent ſequenti nocte vox vocauit eū dicēs. Surge exi ⁊ vide:⁊ ecce vidit quēdam longum ⁊ terribilem caput vſq; ad nubes tollentē. Qui quoſdā pēnatos ad celū volare cupientes extēſis manibꝰ ꝓhibebat:⁊ alios libere peruolantes retinere nō poterat ⁊ maximū gaudiū mixtū cum nimio dolore audiebat ⁊ intellexit aīarū illū eē aſcēſū ⁊ diabolū ꝓhibentē: qui quaſdā obnoxias retineret:⁊ de ſctōrū volatu quos retinere nō poterat ſic doleret. Aliqñ dū cum fratribꝰ operaret antoniꝰ ſuſcipiens in celū cū triſtē viſionē vidiſſet ꝓuolutꝰ ante deū rogauit vt futurū ſcelus auerteret. Fratribꝰ vero ſup hoc cum interrogātibus cū lachrymis ⁊ ſingultibꝰ dixit ꝙ iam dirū ſcelus ſeculis immineret. Vidi inquit altare dei a multitudine equox circūdatū q̄ calcibꝰ oīa diſcerpebāt. Magno em̄ turbine fides catholica ſubuertet:et hoīes iumētis ſilēs xp̄i ſacramēta diripient. Factaq; eſt vox dñi dicens. Abominabunt altare meum. Poſt duos aūt annos erūpētibus arrianis ecclīe vnitatem ſciderūt baptiſteriū ⁊ eccleſias polluerunt:⁊ ſup altaria xp̄ianos inſtar ouiū mactauerūt. G. ¶ Dux q̄dam egypti arrianus noīe ballachius cū ita eccleſiam dei infeſtaret:⁊ vgines ⁊ monachos nudatos publice verberaret:⁊ ſic ei ſcripſit antonius. Video irā dei ſup te venientē. Jā deſine pſequi xp̄ianos ne ira dei te occupet: que ꝓximum tibi minat interitum. Infelix legit epiſtolā ⁊ irriſit ⁊ in eā expuēs ad terrā ꝓiecit ac portitores vberibus multis afficiēs antonio talia remādauit. Qm̄ tibi eſt tāta cura de monachis ad te quoq; perueniet nſi diſciplina rigoris. Poſt q̄nq; aūtē dies equū ſuū māſuetiſſimū inſidens morſu ipſius equi ad terrā ꝓiicit ⁊ corroſis atq; laceratis cruribꝰ infra triduū expirauit. Cū q̄dam fratres vbū ſalutis ab antonio q̄ſiuiſſent: ait ille: audiſtis dñm dicētē. Si quis te ꝑcuſſerit in vnā maxillā prebe ei alterā. Dicūt ei. Hoc implere nō poſſumus. Et ille. Saltē de vna patienter ferre. Et illi. Nec etiā hoc poſſemꝰ. Quibꝰ antonius. Saltē ne velitis ꝑcutere magis ꝙ ꝑcuti. Et illi. Nec hoc poſſemus. Tūc antonius dixit diſcipulo ſuo. Succos prepara fratribus iſtis qꝛ nimis delicati ſunt: ſola oratio neceſſaria eſt vobis. Hec in vitiſpatrū legunt. Tādē btūs antoniꝰ .cv. āno vite ſue frēs deoſculās in pace q̄euit ſub conſtantino qui cepit circa annum dñi .cccxl.

¶ De ſancto Fabiano. xxij. A.

Fabianꝰ q̄ſi fabricanꝰ fabricans beatitudinē ſupnā .i. eā ſibi acquirēs triplici iure .ſ. iure adoptōis: emptiōis ⁊ debellatiōis. Fabianꝰ ciuis romanꝰ fuit ⁊ cū papa defuncto ꝓ alio eligēdo ppl's ꝯueniſſet inter eos ⁊ ipſe venit rex exitū ſcire volēs ⁊ ecce colūba cādida deſcēdit ſup caput eiꝰ Quod cū oēs mirarētur ab eis in papā eligit. Hic vt ait damaſus papa p oēs regiōes ſeptē dyacones miſit:⁊ eidē ſeptē ſubdyacones tradidit q̄ oīm geſta martyrū collegerūt. Hic vt ait Haymo impatori philippo volēti īteresse paſche vigilijs ⁊ cōmunicare myſterijs reſiſtit: nec quouſq; pctā cōfiteretur ⁊ inter penitētes ſtaret intereſſe permiſit. Tandē pōtificatus ſui anno xiij. iuſſu decij capitis obtrūcatiōe martyrio coronat. Paſſus eſt autē circa annum domini .ccliij.

¶ De ſancto Sebaſtiano. xxiij. A.

Sebaſtianus dictus eſt a ſequēs ⁊ btitudo et a ſtin qd̄ eſt ciuitas ⁊ ana qd̄ eſt ſurſuꝫ quaſi ſequens beatitudinē ciuitatis ſuperne hoc eſt eam poſſidens ⁊ acquirēs ⁊ hoc quintuplici denario ſm̄ Augu. Paupertate regnum: dolore gaudium: labore requiem: igitominia gloriam: morte vitam. Vel dicit ſebaſtianus a baſto. Nā3 miles xp̄s: equus eccleſia: baſtum ſiue celia ſebaſtianus quo mediante chriſtus in eccleſia militauit:⁊ de multis martyribus victoriam obtinuit. Vel ſebaſtinus interpretatur vallatus vel circūiens. Vallatus quia ſagittis tanꝙ ericius fuit circundatus: circūiens qꝛ oēs martyres circuibat ⁊ oēs confortabat. B.

Sebaſtianus vir xp̄ianiſſimꝰ narbonenſis genere ciuis mediolanenſis. Diocletiano ⁊ maximiano imperatoribus adeo charus erat vt principatum ei prime cohortis traderent ⁊ ſuo aſpectui iuberēt ſemper aſtare: hic militarē clamidē ad hoc tantum ferebat vt xp̄ianox aīas quas in tormentis videbat deficere confortaret. Dum aūt preclariſſimi viri marcellianus ⁊ marcus gemini fratres ꝓ fide xp̄i decollari deberent ad eos parētes adueniunt vt ipſox animoſos a ſuo ꝓpoſito reuocarēt. Aduenit ergo mater ⁊ ſoluto capite ſciſſiſq; veſtibus vberibuſq; oſtenſis aiebat. O predulces filij circūdat me inaudita miſeria ⁊ intolerabilis luctus. Heu me miſerā amitto filios meos ad mortē vltro tendētes quos ſi mihi hoſtes auferrēt ꝑ media ſequerer bella raptores. Si violēta iudicia cōcluderēt carcerē irrūperēt moritura. Nouū hoc ꝑeūdi genus eſt in quo carnifex rogat vt feriat vita optat vt pereat: mors inuitat vt veniat. Nouus hic luctꝰ noua miſeria in q̄ natox iuuētꝰ ſpōte amittit:⁊ parentū miſeranda cogit ſenectus vt viuat. Hec dicēte matre pr̄ ſenior manibus adducit ſeruulox ⁊ capite aſpſo puluere hmōi voces dabat ad celū. Ad mortē vltro ꝓficiſcētibus filijs vale dicturꝰ aduenit vt q̄ mee ſepulture parauerā in filiox ſepulturis infelix expēdā. O filij mei baculꝰ ſenectutis:⁊ geminū meorū viſcerū lumen cur ſic mortē diligitis. Venite huc iuuenes flete ſup iuuenes ſpōte ꝑeūtes. Venite huc ſenes:⁊ mecū ſup filios meos plāgite. Accedite huc patres ⁊ ꝓhibite ne talia patiamini. Deficite plorādo oculi mei ut videā filios meos gladio cedi. Hec dicēte pr̄e adueniūt ꝯiuges aſpectibus eox ꝓprios filios offerētes atq; eiulādo clamātes. Quibus nos dimittitis: q̄ erunt horū infantū dñi: q̄s vīas largas diuidet poſſeſſiōes. Heu ꝙ ferrea pectora: qꝛ parētes deſpicitis: amicos reſpuitis: vxores abijcitis filios abdicatis ⁊ vos carnificibꝰ ſpōtaneos exhibetis. Inter hec aūt ceperunt virorū corda molleſcere. C. ¶ Tunc ſanctus Sebaſtianus qui ibi aderat erūpens in medium dixit. O fortiſſimi milites xp̄i nolite per miſera blandimenta coronā deponere ſempiternā: ſꝫ ⁊ parētibus dixit. Nolite timere nō ſeparabū

tur a vobis:ſ3 vadit in celū vobis parare ſidereas mā
ſiones. Nā ab initio mūdi hec vita in ſe ſperātes ſefel
lit ſe expectātes decepit: de ſe pſumentes irriſit: ⁊ ita
nullū oīno certū reddidit: vt oībus pbet̃ eſſe mētita.
Vita hec admonet furē vt rapiat: iracūdum vt ſeuiat:
mēdacē vt fallat. Ipſa imperat crimina: iubet facino=
ra: ſuadet iniuſta. Hec autē pſecutio quā hic patimur
hodie exardeſcit ⁊ cras euaneſcit: hodie exardeſcit et
cras refrigeſcit ſub vna hora īducit̃ ⁊ ſub vna hora ex=
cludit̃. Dolor aūt eternus renouat̃ vt ſeuiat: augmēta
tur vt exurat: inflāmat̃ vt puniat. In amore ergo mar=
tyriū nr̃os iā ſuſcitemus affectus. Ibi em̄ diabolus ſe
vincere eſtimat: q̄ dū capite captus eſt: dū tenet tētus
eſt: dū vincit vict⁹ eſt: ⁊ dū torquet torquet̃: dū iugulat
occiſus eſt: ⁊ dū inſultat irriſus eſt. Igit̃ dū beatus ſe=
baſtianus hec ex ore pferret ſubito p vnā fere horā a
ſplendore nimio de celo deſcēdēte illuminat⁹ eſt ⁊ ſub
illo ſplēdore pallio cādidiſſimo amictus ⁊ ab angelis
ſeptē clariſſimis circundatus. Iuuenis etiā apparuit
iuxta eū dās ei pacē ⁊ dicēs. Tu ſemper mecum eris.
Cum aūt beatus Sebaſtianus hec ⁊ his ſimilia p̄dica
ret: zoe vxor nicoſtrati in cuius domo ſcti cuſtodiebā=
tur que loquelā amiſerat: pedib⁹ eius puoluta nutib⁹
veniā poſtulabat. Tūc ſebaſtianus ait. Si ego xpi ſer=
uus ſum: ⁊ ſi vera ſunt oīa q̄ ex ore meo hec mulier au=
diuit ⁊ credidit aperiat os eius q̄ aperuit os zacharie
pphete ſui. Ad hāc vocē mulier exclamauit. Bñdi=
ctus ſermo oris tui et bñdicti q̄ oībus que locutus es
credūt. Vidi em̄ angelū librū tenentē ante te vbi oīa
que tu dixiſti ſcripta erāt. Vir aūt eius hoc audiēs pci
dit ad pedes ſancti ſebaſtiani ſibi poſtulās indulgeri.
Statimq̧ abſoluens martyres rogabat vt liberi abi=
rēt. Qui dixerūt nullaten⁹ ſe deſerturos victoriā quā
cepiſſent. Tantā igitur gratiā ⁊ v̾tutē v̾bis ſcti ſeba=
ſtiani dn̄s cōtulerat q̄ nō ſolū Marcellianū ⁊ Marcū
in martyriū cōſtātia roborauit: ſed etiā patrē eoꝝ noīe
Trāquillinū ⁊ matrē cū multis aliis ad fidē cōuertit
quos oēs Policarpus pſbyter baptizauit. D. ¶ Trā=
quillinus aūt morbo grauiſſimo laborās mox vt bapti
zatus eſt ſanitatē recepit. Prefectus aūt vrbis Rome
qui ⁊ ipſe morbo grauiſſimo laborabat rogauit Tran
quillinū vt ad ſe adduceret eū q̄ ſibi ſanitatē dederat.
Cū ergo ad eū veniſſent Policarpus pſbyter ⁊ Seba
ſtianus: ⁊ ipſe eos rogaret vt etiam ſanitatē reciperet
dixit ei Sebaſtian⁹ vt prius idola abnegaret ⁊ ↄfrin=
gēdi ea ſibi poteſtatē traderet ⁊ ſic ſanitatē reciperet.
Cui cū cromati⁹ prefectus diceret q̄ ſerui ſui hoc face
rēt ⁊ nō ipſe: dixit Sebaſtianus. Timidi deos ſuos cō
fringere formidāt: ſed ⁊ ſi diabolus hac occaſione eos
lederet dicerēt infideles eos eſſe ob hoc leſos q̄ deos
ſuos ↄfringerēt. Sicq̧ Policarpus ⁊ Sebaſtianus ac=
cincti pluſq̄ ducenta idola ↄfregerūt. Poſt hoc autē
dixerūt Cromatio. Cū nobis idola ↄfringētib⁹ ſanita
tē recipe debuiſti: nec recepiſti certū eſt: q2 aut infide=
litatē nōdū abieciſti: aut aliqua idola reſeruaſti. Tūc
indicauit ſe habere thalamū ī quo erat oīs diſciplina
ſtellarū pquo pater ſuus pluſq̄ ducenta pōdera auri
expēderat ⁊ pque oīa futura puidebat. Cui Sebaſtia=
nus. Quādiu hoc integrū habueris teipm̄ itē egrū nō
habebis. Cūq̧ ad hoc ille aſſentiret: Tiburtius eius
fili⁹ iuuenis egregi⁹ dixit. Nō patiar op⁹ deſtrui tam
preclarū. Sed ne paterne ſanitatis videar eſſe ↄtrius
duo clibani accendantur vt ſi deſtructo opere pr̄ meus
ſanitatē non receperit ambo viui concrementur. Cui
Sebaſtianus. Sic fiat vt locutus es. Dū igitur illa cō=
fringerēt angelus pfecto apparuit: ⁊ ſibi a dn̄o ieſu ſa=
nitatē redditā nūciauit. Statimq̧ ſanus effect⁹ cucur
rit poſt eū vt eius pedes oſcularet̃. Qui eū phibuit ex
eo q̄ baptiſmū nondū recepat. Sicq̧ ipſe ⁊ tiburtius
fili⁹ ei⁹ ⁊ mille q̄dringēti de ei⁹ familia baptizati ſūt.
Zoe aūt ab infidelib⁹ tētata: ⁊ diu cruciata emiſit ſpm̄:
Qđ cū audiſſet trāquillin⁹ prupit ⁊ dixit. Femie nos
ad coronā pcedūt: vt qd viuim⁹? Ipſe aūt poſt paucos
dies lapidatus eſt. E. ¶ Sctūs aūt Tiburtius ſup pru
nas ardētes ire iubet̃: aut incēſum dyis īponere: aut ſup
ipſas nudis plātis incedere q̄ ſibi ſignū crucis faciēs
ↄſtāter ſup ipſas nudis ingreſſus eſt plātis dicēs. Vi=
det̃ mihi q̄ ſup roſeos flores incedam in noīe dn̄i nr̄i
ieſu xpi. Cui fabianus pfect⁹ dixit. Quis ignorat ma=
gicā artē xp̄3 vos docuiſſe? Cui tiburtius. Obmuteſce
infelix: q2 nō es dignus nomē tam ſcm̄ ⁊ tā melliflū
noīare. Tūc iratus pfect⁹ iuſſit eū decollari. Marcel=
lianus aūt ⁊ marcus ſtipiti affigunt̃. Cūq̧ fuiſſent affi
xi pſallētes dicebāt. Ecce q̄ bonū ⁊ q̄ iocundū habita
re fratres ī vnū. Quibus pfectus. Infelices deponite
amētiā ⁊ voſipſos liberate. cui illi. Nunq̄ tam bñ epu
lati ſumus: vt inā tandiu ſic nos eſſe pmitteres q̄diu
corporis tegimur indumēto. Tunc pfectus iuſſit eos
lanceis p latera trāſuerberari: ⁊ ſic martyriū cōſum=
mauerūt. Poſt hoc prefectus diocletiano imperatori
de ſebaſtiano ſuggeſſit: quē ad ſe vocans dixit. Ego te
inter primos in palatio meo ſemp habui: ⁊ tu ↄ ſalutē
meam ⁊ deoꝝ iniuriā hactenus latuiſti. Cui ſebaſtia=
nus. Pro ſalute tua xp̄m ſemp colui: ⁊ p ſtatu romani
imperii deū q̄ in celis eſt ſemp adoraui. Tūc diocletia
nus iuſſit eum in mediū cāpum ligari: ⁊ a militib⁹ ſa=
gittari. Qui ita eū ſagittis impleuerunt: vt quaſi eri=
tius videret̃: ⁊ eſtimātes illū mortuū abierūt: qui īfra
paucos dies liberatus ſtās ſup gradū palatii impera=
tores venientes de malis que xp̄ianis inferebāt dure
redarguit. Dixerūt imperatores. Iſte ne eſt ſebaſtian⁹
quē diu ſagittis interfici iuſſeramus. Cui ſebaſti. Ad
hoc me dn̄s reſuſcitare dignatus eſt: vt cōueniā vos ⁊
redarguā vos de malis q̄ xpi famulis irrogatis. Tunc
imperator tādiu eū fuſt gari iuſſit donec ſpm̄ exhala=
ret: fecitq̧ corpus eius in cloacam pici: ne a xp̄ianis
pro martyre coleret̃. Sctūs aūt ſebaſtianus ſequenti
nocte ſancte Lucie apparuit ⁊ corpus eius ſibi reuela=
uit: ⁊ vt iuxta veſtigia apl̄oꝝ illud ſepeliret pcepit: qđ
et factū eſt. Paſſus eſt aūt ſub diocletiano ⁊ maximia
no imparatoribus q̄ ceperūt circa annos dn̄i. cclxxxvii.
F. ¶ Refert Grego. in. i. lib. dialogoꝝ q̄ quedā mulier
in tuſcia nuper nupta cū ad dedicationē eccleſie ſācti
Sebaſtiani ab aliis inuitata eſſet: in ipſa nocte qua ſe
quenti die ire debebat: carnis voluptate ſtimulata a vi
ro ſuo ſe abſtinere nō potuit. Facto autē mane magis
erubeſcens vultum hoīm q̄ dei illuc pfecta eſt. Mox
autē vt oratorium vbi erāt reliquie ſancti Sebaſtiani
ingreſſa eſt: diabolus eam arripuit: ⁊ coram omnibus
vexare cepit. Tunc preſbyter illius eccleſie palam al=
taris arripiēs inde eam operuit: ſed diabolus ſtatim
ipſum preſbyterum inuaſit. Duxerunt autē eam amici
ſui ad incantatores: vt ſuis incantationibus diabolū
effugarent. Sed mox dum incantaretur iudicio dei le
gio demoniū. ſex mille ſexingenti ſexagintaſex in eā
ingreſſi ipſam acrius vexare ceperūt. Quidam autem
vir noīe fortunatus ſanctitate cōſpicuus ſuis pcibus
eā ſanauit. Legitur quoq̧ in geſtis lōgobardoꝝ q̄ tē=
pore humberti regis Italia tota tanta peſte percuſſa
eſt vt vix viuus alterū ſufficeret ſepelire. Et hec peſtis

maxime rome ac papie graſſabatur. Tunc viſibiliter bonus angelus multis apparuit malo angelo ſequēti ⁊ venabulū ferēti pcipiēs vt pcuteret ac cedē faceret. Quoties aūt aliquā domū percutiebat tot inde mortui efferebant. Tūc cuidā diuinitus reuelatū eſt ꝙ nequaꝙ̄ hec peſtis ceſſaret: donec ſancto Sebaſtiano altare papie cōſtrueret. Qd̄ q̄dē cōſtructū eſt in eccleſia ſcti petri q̄ dr̄ ad vincula: quo facto ſtatim ceſſauit illa quaſſatio. Et illuc a roma reliquie ſancti Sebaſtiani ſunt delate. Ambroſius in pfatione ſic ait. Beati martyris Sebaſtiani pcoſſiōe nois tui dn̄e venerabilis ſanguis effuſus ſimul ⁊ tua mirabilia manifeſtat ꝙ pficis in infirmitate virtutem ⁊ noſtris ſtudijs das pfectum ⁊ infirmis apud te preſtas auxilium.

De ſancta Agnete virgine. xxiiij. A.

Agnes dicta eſt ab agna: q2 mitis et humilis tanꝙ̄ agna fuit. Uel a greco quodam agnos qd̄ eſt piū: q2 pia ⁊ miſericors extitit. Uel agnes ab agnoſcēdo: q2 viā veritatis agnouit. Ueritas aūt ſm̄ Augu. opponitur vanitati ⁊ falſitati ⁊ duplicitati que tria ad ſe remouit per virtutem quā habuit. B.

Agnes virgo prudentiſſima vt teſtatur Ambro. qui eius paſſionem conſcripſit. xiij. anno etatis ſue mortē pdidit ⁊ vitā inuenit. Infantia quidē cōputabat in annis: ſ3 erat ſenectus mentis imēſa. Corpore iuuēcula: ſed aīo cana: pulchra facie: ſed pulchrior fide. Que dum a ſcholis reuerterent a pfecti filio adamat. Cui ille gēmas ⁊ diuitias innumerabiles pmiſit ſi cōſenſum eius ꝯiugio nō negaret. Cui agnes reſpondit. Diſcede a me fomes peccati: nutrimentum facinoris: pabulū mortis: q2 iā ab alio amatore pūenta ſum. Cepit ꝗ̄ ipſum ſuū amatorē ⁊ ſpōſuz a q̄nꝙ̄ cōmendare q̄ ſpōſe in ſpōſis precipue requirūt. ſ. a nobilitate generis: a decore pulchritudinis: a diuitiarū abūdātia a fortitudine ⁊ potētie efficacia: ⁊ ab amoris excellētia: ſic dicēs. Illū amo q̄ lōge te nobilior eſt ⁊ genere dignior: cuius mater ꝟgo eſt: cuius pater feminam neſcit: cui angeli ſeruiūt: cui⁹ pulchritudinē ſol ⁊ luna mirant: cui⁹ opes nunꝙ̄ deficiunt cui⁹ diuitie nūꝙ̄ decreſcūt: cuius odore reuiuiſcūt mortui: cui⁹ tactu ꝯfortant infirmi: cuius amor caſtitas eſt: tactus ſanctitas: vnio ꝟginitas. Hec aūt quinꝙ̄ ponit in quadā autoritate dicēs. Cuius generoſitas celſior: poſſibilitas fortior: aſpectus pulchrior: amor ſuauior: ⁊ omni grā elegātior. C. ¶ Deinde ponit q̄nꝙ̄ bn̄ficia q̄ ſibi ſpōſus cōtulit ⁊ alijs ſponſis ꝯfert. ſ. quia eas fidei anulo ſubarrat multiplici virtutū varietate, eas veſtit ⁊ ornat paſſiōis ſue ſanguine eas ſignat: vinculo amoris eas ſibi copulat: ⁊ theſauris celeſtis glīe eas ditat ſic dicens. Qui anulo ſuo ſubarrauit me: dexterā meā ⁊ collū meū cinxit lapidib⁹ p̄cioſis: induit me ciclade auro texta ⁊ immēſis monilib⁹ ornauit me. Poſuit ſignū i faciē meā vt nullū p̄ter eū amatorē aſſumā ⁊ ſanguis ei⁹ ornauit genas meas: iā amplexibus eius caſtis aſtricta ſuz: iā corpus ei⁹ corpori meo ſociatū eſt: oſ̄ndit mihi theſauros incōparabiles, quos mihi ſe daturū ſi in eo pſeuerauero repromiſit. Audiēs hec inſanus, iuuenis lecto pſternit: ⁊ ꝙ amore egrotet per alta ſuſpiria a medicis aperit. Cūꝙ̄ pater iuuenis eadē virgini replicaret: ⁊ illa prioris ſponſi federa ſe violare nō poſſe aſſereret: cepit prefectus inq̄rere q̄s eſſet iſte ſponſus de cuius ſe agnes poteſtate iactaret. Cum ergo quidē aſſereret ꝙ xp̄m ſpōſum ſuū diceret: blādis prius ſermonibus demū terroribus eā pulſat. Cui agnes. Quicq̄ uid vis age: q2 qd̄ queris nō poteris obtinere. Ipm̄ enim terrentē vt blādientē ſimiliter deridebat. Cui pfectus. Unū tibi de duob⁹ elige. Aut cū virginib⁹ dee veſte ſacrifica ſi tibi virginitas placet, aut cū meretricib⁹ ſcortaberis. Quia enim nobilis erat vim ſibi inferre non poterat: ⁊ ideo titulū ſibi xp̄ianitatis oppoſuit. cui illa. Nec ſacrificabo dijs tuis: nec ſordibus polluar alienis. Mecū eī habeo cuſtodē corporis mei angelum dn̄i. D. ¶ Tūc pfectus iuſſit eā expoliari ⁊ nudā ad lupanar duci. Tātā aūt denſitatē capillis eius dn̄s cōtulit: vt melius capillis ꝙ̄ veſtibus tegeretur. Ingreſſa aūt turpitudinis locū angelū dn̄i pparatū inuenit q̄ locū claritate nimia circūfulſit: ſibiꝙ̄ ſtolam cādidiſſimam preparauit. ſicꝙ̄ lupanar loc⁹ fit orationis adeo vt mundior exiret ꝙ̄ fuiſſet ingreſſa: que immēſo lumini dabat honorem. Prefecti autē fili⁹ cū alijs iuuenibus ad lupanar venit: ⁊ eos prius ad ipſam inuitauit. Qui ingreſſi: ſed ex miraculo territi ꝯpuncti redierūt. Quos ille miſeros appellans ⁊ ad eā furiēs intrās cū eam vellet cōtingere in ipm̄ lumē irruit qui cū deo nō dediſſet honorē prefocat⁹ a diabolo expirauit. Quod prefectus audiens cum ingenti ploratu ad eā venit: ⁊ cām mortis eius diligētius ſciſcitat. Cui agnes. Ille cuius voluntatē volebat pficere poteſtatē in eū accepit ⁊ occidit. Nā ſocij eius de viſo miraculo territi redierūt illeſi. Cui pfect⁹. In hoc apparebit ꝙ nō magicis artibus hoc egiſti ſi impetrare poteris vt reſuſcitetur. Orāte agnete iuuenis reſuſcitat ⁊ xp̄s ab eo publice p̄dicatur. Ad hoc templorū pontifices ſeditionē excitantes in populo exclamauerunt. Tolle magā: tolle maleficam que mētes mutat ⁊ animos alienat. Prefectus autem viſo tāto miraculo eā liberare voluit: ſ3 pſcriptionē metuēs vicariū dereliq̄t: ⁊ q2 eā liberare nō potuit triſtis abſceſſit. Tūc vicarius aſpaſius noīe iuſſit eā in coprioſuz ignē iactari. Sed in duas partes flāma diuiſa ſeditioſum ppl'm exurebat: ⁊ eā minime contingebat. Tunc aſpaſius in gutture eius gladium immergi precipit. Et ſic chriſtus ſpōſus cādidus et rubicūdus ipſam ſibi ſponſam ⁊ martyrem conſecrauit. Paſſa eſt aūt vt credit tempore conſtātini magni q̄ cepit anno dn̄i. cccix. Cum igitur corpus eius xp̄iani ⁊ parētes ipſius cum gaudio ſepelirēt vix a paganis in eos lapides mittentibus euaſerūt. E. ¶ Emerentiana aūt eius collectanea virgo ſanctiſſima: ſ3 ad huc cathecumina dū iuxta ſepulcrū eius ſtaret: ⁊ cōſtanter gētiles argueret ab eis lapidata eſt. Statimꝙ̄ terremotus coruſcatiōes ⁊ fulgura extiterunt adeo ꝙ ex paganis plurimi perierūt: ita ꝙ ipſi de cetero veniētes ad ſepulcrum virginis nō leſerūt: corpus aūt emerētiane iuxta corpus ſancte Agnetis poſitū eſt. Cūꝙ̄ parētes eius octauo die iuxta tumulum vigilarēt: viderunt chorū virginū veſtib⁹ aureis radiantem inter quas viderunt beatā Agnetē ſimili veſte fulgētē: ⁊ ad dexteram eius agnū candidiorē niue ſtātē. Quib⁹ illa. Uidete ne me quaſi mortuā lugeatis ſed ꝯgaudete mecū ⁊ ꝯgratulamini: quia cum his oībus lucidas ſedes accepi ppter hāc viſionē celebrat feſtū Agnetis. ij. Cōſtātia ꝟgo filia conſtātini lepra grauiſſima laborās: cum hāc viſionē audiſſet tumulum eius adijt: ⁊ ibi dū in oōne pſiſteret obdormiuit: viditꝙ̄ beatā Agnetē ſibi dicētem. Conſtāter age ꝯſtātia ſi in xp̄m credideris ꝯtinuo liberaberis. Ad hāc vocē euigilās pfecte ſe ſanatam inue-

nit. Que baptiſmū recipiēs ſup corpus ſctē agnetis baſilicā fecit:⁊ ibi in virginitate degens multas exē-plo ſuo ibi dēvirgines aggregauit. F. ¶ Quidā vir nomine Paulinꝰ in eccl'ia ſancte agnetis ſacerdotijs fūgens officio mira cepit carnis tētatiōe vexari. Sed cū deū offendere nollet a ſummo pontifice licentiā petijt ꝯhēdi: cuiꝰ bonitatē ⁊ ſimplicitatē papa ꝯſiderās anulū ei cum ſmaragdo dedit:⁊ iuſſit vt imagini formoſe beate Agnetis que in ſua eccl'ia depicta erat ex parte ſua ꝑciperet vt ſe permitteret deſpōſari. Cūqꝫ hoc ſacerdos imagini imperaret illa cōtinuo digitū anularē porrigēs ⁊ anulo ſuſcepto digitū retrahēs oēm tētationē a ſacerdote fugauit. Predictꝰ āt anulꝰ adhuc dr̄ in eiꝰ digito apparere. Alibi tn̄ legitur ꝙ cū eccl'ia btē Agnetis rueret papa cuidā ſacerdoti dixit ſe ſibi velle quandā ſpōſam cuſtodiēdā ⁊ nutriendā. ſ. eccleſiam ſctē Agnetis cōmittere danſqꝫ ei anulū iuſſit vt dictā imaginē deſpōſaret. Quā illa extēdente ⁊ retrahēte digitū deſpōſauit. De hac ꝟgine dicit Am. in li. de ꝟginibꝰ. Hāc ſenes: hāc iuuenes: hāc pueri cātant. Nemo eſt laudabilior ꝙ̄ q̄ ab oībꝰ laudari pōt. Quot homines tot ꝑcones q̄ martyrē ꝑdicāt dū loquuntur. Stupete vniuerſi ꝙ iā diuinitatis teſtis exiſteret: q̄ adhuc arbitra ſui ꝓ etatē eē nō poſſet. Fecit deniqꝫ vt ei de deo crederet cui de hoīe adhuc nō crederet: quia qḋ vltra naturā eſt hoc de autore nature eſt. Nouum martyrij genꝰ nōdū idonea pene ⁊ iā matura victorie. Certare difficilis habilis coronari. Magiſteriū ꝟtutis īpleuit q̄ nōdū iudiciū hēbat etatis. Nō ſic ad thalamū nupta ꝓperat: vt ad ſupplicij locum leta ſucceſſu gradu feſtinat: ꝟgo ꝓceſſit. Itē Ambro. in prefatione. Beata agnes generoſitatis oblectamēta deſpiciēs celeſtem meruit dignitatē ſocietatis humane vota cōtēnens eterni regis eſt ſociata conſortio ꝑcioſaꝫ mortē ꝓ xp̄i ꝯfeſſione ſuſcipiēs ſimul eſt ei facta cōformis.

¶ De ſancto Uincentio martyꝛe. xxv. A.

Vincētius dr̄ quaſi vitiū īcēdēs vel vincēs incendia vel victoriā tenēs: ipſe enī̄ incendit. i. ꝯſumpſit vitia ꝑ carnis mortificationē: vicit incēdia ſuppliciorū ꝑ ꝯſtātē penarū ꝑpeſſionē victoriā tenuit mūdi ꝑ ipſiꝰ deſpectionē. Vicit enī̄ tria q̄ erant in mundo. ſ. falſos errores: immundos amores: inanes timores: quos vicit ꝑ ſapientiā: mūditiā: ⁊ cōſtātiā. De quibus dicit Augu. vt cū oībus erroribꝰ amoribꝰ ⁊ timoribꝰ vincat: hinc mūdus ſctōꝝ martyria docēt ⁊ docuerunt. Eius paſſionē quidā beatū Aug. dicūt cōpilaſſe quā prudentius verſibus luculēter exequit. B.

Vincentius nobilis genere: ſed fide ac religiōe nobilior beati valerij ep̄i diaconꝰ fuit. Cui ep̄us: qr expeditioris erat ligue vices ſuas cōmiſerat ⁊ ipſe oroni ⁊ ꝯtēplatiōi vacabat. Juſſu igit̄ datiani ꝑſidis valētiā trahuntur ⁊ diro carceri emancipant̄. Cumqꝫ eos fame pene defeciſſe crederet eos ſuo aſpectui iuſſit aſtare. Quos cū ſanos cerneret ⁊ gaudētes: iratꝰ in hāc vocē ꝓrupit. Quid dicis tu valeri q̄ ſub noīe religionis ꝯ̄ decreta pricipū facis? Cū aūt btūs valeriꝰ leuius rn̄deret: dixit ei Uincētiꝰ. Noli pr̄ venerabilis quaſi mēte timida ſubmurmurare: ſed voce libera exclama. Si ergo iubes fili pr̄ ſctē rn̄ſis iudicē aggrediar. Cui ille. Jādudū tibi chariſſime loquēdi curā ꝯmiſerā: ⁊ nūc ꝓ fide qua aſtamꝰ reſpōſa cōmitto. Tūc Uincentiꝰ ꝯuerſus ad dacianū: hactenus inquit a te ſermo de negāda fide ꝓlatus eſt: ſꝫ nepharīū apd̄ xp̄ianoꝝ prudētiā eē cognoſce deitatis cultū abnegādo blaſphemare. Tūc iratꝰ Dacianꝰ ep̄m in exiliū mitti ꝑcepit. Uincētiū ꝟo tanqꝫ cōtumacē et preſumptuoſum iuuenē vt eiꝰ exēplo alij terrerent̄ in eculeo diſtentū mēbris oībus diſſipari. Cūqꝫ corpe totus diſſiparet̄: ait Dacianꝰ. Dic mihi Uincēti vbi nūc tuū miſerrimū corpꝰ ꝯſpicis? at ille ſubridēs ait. Hoc eſt qḋ ſemꝑ optaui. C. ¶ Tūc iratus ꝑſes cepit ei oīa gn̄a tormentoꝝ minari: niſi ei aſſenſum preberet. Cui Uincētius. O felicē me quo mihi iraſci te grauius putas: eo meliꝰ īcipis miſereri. Inſurge ergo miſer ⁊ tota malignitatis ſpū debaccare. Videbis me dei ꝟtute plus poſſe dū torqueor ꝙ̄ poſſis ipē q̄ torques. ad hoc preſes cepit clamare ⁊ carnifices virgis ⁊ fuſtibꝰ ꝟberare. ⁊ ait Uincētiꝰ. q̄d facis Daciane? Ecce tu ipſe me vindicas de tortoribꝰ meis. Tūc ꝑſes amēs factus dixit carnificibus. Miſerrimi nihil facitis. Cur deficiūt manus vr̄e? Adulteros ⁊ patricidas vincere potuiſtis vt nihil inter illata ſupplicia celare poſſent: ⁊ nūc ſolꝰ Uicentius veſtra poterit ſupare tormēta. Tūc carnifices pectines ferreos vſqꝫ ad intima coxarū fixerūt: ita vt de toto eiꝰ corpe ſanguis efflueret ⁊ ſolutis coſtarū cōpaginibꝰ viſcera interna paterēt: ⁊ ait Dacianꝰ. D. ¶ Miſerere tui Uincēti vt poſſis tam pulchrā recuperare iuuētutē: ⁊ ea q̄ ſuꝑ ſunt lucrari tormēta: ⁊ ait Uincētius. O venenoſa diaboli lingua tormēta tua nō timeo: ſed hoc ſolū valde metuo ꝙ te mihi fingis velle miſereri. Nā quo te magis iratū video eo ampliꝰ ⁊ magis exulto nolo vt aliq̄d minus de ſupplicijs: vt te victū in oībus fatearis. Tūc ex eculeo depoſitus atqꝫ ad ignis craticula raptꝰ moras carnificū arguēdo ad penā alacriter ꝓꝑerabat. Craticulā ergo ſpōte cōſcēdēs ibi bē aſſat̄ exurit̄ ⁊ cremat̄ mēbriſqꝫ oībus vncini ferrei ⁊ ardētes lamine infigunt̄. Dūqꝫ ſanguine flāma reſpergit̄ vulnera vulneribus īprimunt̄. Sal inſuꝑ in ignē aſpergit̄ vt in corpus eius vndiqꝫ vulneratū reſiliens ſtridētibus flāmis crudelius cōburat̄. Jāqꝫ non ad artus: ſꝫ ad viſcera tela iaciūt̄: ipſaqꝫ interna viſcera de eius corpore extra labūtur. Inter hec ille manet īmobilis ⁊ ſurſum erectis luminibus dn̄m precabat̄. Cūqꝫ miniſtri hec daciano retuliſſent: heu ait Dacianꝰ vincimur. Sed nūc vt in pena diutius viuat ipm̄ teterrimo carceri includite: ⁊ ibi teſtas acutiſſimas cōgerite: pedes eius ligno affigite ſine oī hūano ſolatio extenſum: ſic ſuꝑ teſtes relinqte: ⁊ cū defecerit nūciate. Fauent ꝙ̄ totius miniſtri crudeles dn̄o crudeliori. Sꝫ ecce rex ꝓ quo miles patit̄ penā cōmutat in gl'iaꝫ. Nā tenebre carceris ab īmēſa luce expellunt̄: teſtaꝝ aſperitas in oīm florū ſuauitatē mutat̄ pedes diſſoluunt̄ ⁊ angelorū ſolatio venerādo perfruit̄. Cūqꝫ ſuper flores cū angelis pſallēs incederet modulatio dulcis et mira ſuauitas florū ꝓcul diffundit̄. Perterriti cuſtodes cū per rimas carceris q̄d intus erat vidiſſent ad fidē ꝯuerſi ſunt. Hec audiēs Dacianus amēs factꝰ ait. Et q̄d ei amplius faciemus. Ecce enī̄ victi ſumus trāſferat̄ ad lectulū ⁊ ſtramētis mollioribus reponat̄ ne plus eū gl'ioſuꝫ faciamꝰ. ſi forte defecerit ī tormētis: ſꝫ potius recreatus nouis iterū ſupplicijs puniat̄: cū igit̄ ad ſtratū molliorē deportatus eſſet ⁊ ibidē paululū quieuiſſet: ſtatim ſpiritū tradidit circa annos dn̄i cclxxxvij. ſub Diocletiano ⁊ maximiano: q̄ audito Dacianꝰ vehemēter ſe ſic victū dolēs ait. Et ſi nō potui eū ſuperare viuentē: puniā vel defunctū: ⁊ ſic ſatiabor de

pena: ⁊ ſic poterit mihi puenire victoria. Juſſu ergo daciani corpꝰ eius in cāpū auibꝰ ⁊ beſtijs deuorandū exponit. Sed ſtatim angeloꝝ cuſtodia pmunit: ⁊ intactū a beſtijs ꝯſeruat. Denicꝙ coruus ſgluuiei deditꝰ alias aues ſe maiores impetu alarū abegit: ⁊ lupū accurrētem morſibus ⁊ clamoribus effugauit. Qui reflexo capite in aſpectu corporis ſacri fixꝰ cernit: vtpote q ibidē angeloꝝ cuſtodiā mirabatur: qđ audiēs dacianus ait. Puto ꝙ nec defunctū potero ſupare. Jubet ergo corpꝰ eiꝰ ingētē molā alligari: ⁊ i pelago pyci: vt qđ i terra a beſtijs ꝯſumi nō potuit ſaltē in pelago a marinis beluis deuoret. Naute igit corpꝰ eiꝰ in pelagꝰ deferētes ſubmergūt: ſed ipſis nautis velociꝰ littora corpꝰ perijt qđ a quadā matrona ⁊ quibuſdā alijs ipſo reuelante inuenit ⁊ ab eis honorifice ſepelit. E. ¶ De hoc martyre ſic dicit Aug. Btūs vincētiꝰ vicit in ꝟbis: vicit in penis: vicit in cōfeſſione: vicit in tribulatiōe: vicit exuſtus: vicit ſubmerſus: vicit ortꝰ: vicit mortuꝰ. Jdē. Torquet vincētiꝰ vt exerceat: flagellat vt erudiat: tūditur vt ſolidet: exurit vt purget. Ambr. in pfatione de ipſo ſic ait. Torqtur vincētiꝰ: tundit: flagellat ⁊ exurit. Sꝫ inuictꝰ p ſctō noīe animꝰ nō ꝯcutit. Plus ardēs igne zeli ꝙ ferri: plus necti timore dei ꝙ ſeculi: plꝰ voluit placere deo ꝙ foro: plꝰ dilexit mori mūdo ꝙ dn̄o. Item Aug. ante oculos nr̄os mirādū ſpectaculū ꝯſtitutū eſt. Judex iniquus: tortor cruētus: martyr inuictꝰ crudelitatis pietatiſcꝙ certamen. Prudētius ꝗ q claruit tpe theodoſij ſenioris q cepit anno dn̄i. ccclxxxvj. Sic ipꝫ daciano rn̄diſſe ait. Tormēta: carceres: vngule: ſtridēteſcꝙ flāmis lamina atcꝙ ipſarū penarū vltima mors xp̄ianis ludꝰ eſt. Tūc dacianꝰ. Vinctū retortis brachijs ſurſum ac deorſū extēdite: donec cōpage oſſiū diuulſa mēbratim crepet: vt p lacunas vulnerū iecur detectū palpitet. Ridebat hic miles dei manus cruētas increpās ꝙ fixa nō pfundiꝰ intraret artus vngula. Cū eſſet in carcere angelus dixit ad eū. Exurge martyr īclite: exurge ſecurus: exurge ⁊ almis cetibus noſter ſodalis addere. O miles inuictiſſime fortiſſimoꝝ fortior iam teipſa ſeua ⁊ aſpera tormēta victorē tremūt. Exclamat prudētius tu ſolus inſignite ſolꝰ brauij duplicis palmam tuliſti tu duas ſimul paraſti laureas.

¶ De ſancto Baſilio epiſcopo. xxvj. A.

BAſilius venerabilis ep̄s et doctor pcipuꝰ. Cuius vitā ſcripſit amphilonius yconij ep̄s quāte ſanctitatis extiterit cuidā eremite noīe Effrem: in viſu mōſtratū eſt. Cū enim dictꝰ effrem in extaſi poſitꝰ eſſet: vidit colūnā ignis cuius caput vſcꝙ ad celū ꝯtingebat ⁊ vocē deſup audiuit dicētē. Talis eſt magnꝰ baſiliꝰ q̄lis hec colūna ignis quā cernis. Veniēs igitur ad ciuitatē in die epyphanie vt tm̄ virū videre poſſet: cū vidiſſet eū ſtola cādida indutū cū clericis venerabilr pcedentē ait intra ſe: vt video, in vacuū laboraui. Jſte em̄ cū in tali honore ⁊ cōſtipatione ſit poſitus nequaꝙ talis pōt eſſe queadmodū vidi. Nos em̄ qui portauimꝰ pōdus diei ⁊ eſtus nihil tale ꝯſecuti ſumꝰ: ⁊ hoc cū i tali honore ⁊ ꝯſtipatiōe poſitꝰ ſit colūna ignis eſt. Miror iſta. Baſilius igit in ſpū hoc vidēs fecit eū ad ſe introduci. Qui cū introductus eſſet vidit linguā igneā p os eiꝰ loquētē: ⁊ ait effrem. Uere magnꝰ baſilius vere colūna ignis. Baſiliꝰ vere ſpūſctūs loquit p os eius. Dixitcꝙ illi. Effrē. Obſecro dn̄e vt mihi impetres ꝙ grece loquar. Cui baſilius. Rē difficilē poſtulaſti. Pro eo tamē orauit: ⁊ continuo grece loqui cepit. Quidā alius eremita vidēs baſilium ares in pōtificali habitu pcedētē eū deſpexit iudicās eū in corde ſuo ꝙ in tali pōpa plurimū delectaret. Et ecce vox facta ē ad eum dicēs. Tu āplius delectaris in palpādo carte tue caudā ꝙ delectet baſilius in apparatu ſuo. Valēs imperator fautor arrianoꝝ eccleſiā quādam a catholicis abſtulit ⁊ arrianis dedit. Ad quē accedēs baſiliꝰ ait. Jmperator ſcriptū eſt. Honor regis iudiciū diligit. Et iterū: iudiciū regis iuſtitia: ⁊ cur cor tuū imperauit: vt catholici eijcerentur de eccl̄ia ⁊ dare arrianis: cui imperator. Jterum ad cōtumelias reuerteris o baſili nō decet te. Et ille. Decet me p iuſtitia etiā mori. Tūc demoſthenes pfectus epularū impatoris fautor arrianoꝝ: ⁊ loquēs p eis fecit barbariſmū. Cui ait baſiliꝰ. Tuū eſt de pulmētarijs regis cogitare nō dogmata diuina decoqre. Qui mox cōfuſus tacuit. Dicit impator baſilio. Vade ⁊ iudica inter eos. Sꝫ nō ſm̄ immoderatū amorē ppl̄i. Abiēs ergo dixit corā catholicis ⁊ arrianis: vt fores eccl̄ie clauderētur: ⁊ vtriuſcꝙ partis ſigillo munirētur: ⁊ ad quoꝝ oratiōes aperirent ſua eſſet. Qđ cū oībꝰ placuiſſet orātibꝰ arrianis tribꝰ diebus ⁊ noctibꝰ ⁊ veniētibus ad fores eccleſie nō ſunt aperte. Tūc baſilius pceſſione ordinata venit ad eccleſiā: ⁊ facta ōfone leui ictu baculo paſtorali fores tetigit dicēs. Tollite portas principes v̄ras ⁊ eleuamini porte eternales ⁊c. Et ꝯtinuo ſunt apte: ⁊ intrātes deo grās reddiderūt. Et reddita eſt eccleſia catholicis. Fecit aūt impator pmitti multa baſilio: vt i hiſtoria tripartita legit: ſi ſibi ꝯſentiret: ⁊ ille pueris iſta ꝯueniunt. Nā q diuinis ſaginātur eloquijs corrūpere de diuinis dogmatibus: nec vnā ſyllabā patiūtur. Tūc impator indignatus: vt ibidē dr̄: cū de eius exilio ſn̄iam vellet ſcribere: primus: ſcđs: tertius calamus fractꝰ eſt. Deinde tremor magnus eius manū inuaſit: vñ indignatꝰ chartā fregit. B. ¶ Uir qdā venerabilis noīe. Eradius filiā vnicā habebat quā cōſecrare dn̄o diſponebat. Sꝫ diabolus humani generis inimicus hoc aduertēs vnū de ſeruis pdicti eradij in amorē puelle plurimū inflāmauit. Uerū cū impoſſibile cerneret: vt ipſe q ſeruus erat in amplexus tā nobilis puelle accedere poſſet ad vnū de maleficis acceſſit pmittēs ei multā pecunie quātitatem ſi ad hoc eū iuuare vellet. Cui dixit maleficus. ego hoc agere nō poſſum: ſꝫ ſi vis mittā te ad dominū meū diabolū: ⁊ ſi feceris q ipſe tibi dixerit; tuū dſideriū obtinebis. Et dixit iuuenis. Queccūcꝙ dixerit mihi faciam. Jlle ergo maleficus ep̄lam ad diabolū fecit: ⁊ eā per dictū iuuenē in hec ꝟba trāſmiſit. Qm̄ quidā mi dn̄e oportet me feſtināter ⁊ ſollicite quoſcꝙ a xp̄ianorū religione abſtrahere: ⁊ tue adducere volūtati vt pars tua quotidie multiplicet miſi tibi hunc iuuenē cupiditate in talē puellā exarſum: ⁊ poſtulo vt ſuū deſideriū aſſequat vt ⁊ in iſto glorier ⁊ alios tibi decetero valeā aggregare. Et dans ei epiſtolā dixit. Uade ⁊ tali hora noctis ſta ſupra monumētū gentilis: ⁊ ibidē demones acclama ⁊ hāc chartā in aere exalta ⁊ ſtati aderūt tibi. Qui vadēs demones inuocabat: ⁊ chartā p aerē eijciebat. Et ecce adeſt pꝛīceps tenebrarū vallatus multitudine demonioꝝ. Qui cum ep̄lam plegiſſet ait ad iuuenem. Credis in me vt tuā compleam voluntatē? Qui ait. Credo dn̄e. Cui diabolus. Et abnegas chriſtū tuū qui ait: abnego. Dixit diabolꝰ. Perfidi eſtis vos chriſtiani: quia qn̄ quidē me opus habetis ad me venitis: qn̄ autē deſideriū veſtrum aſſecuti eſtis ſtatim me negatis ⁊ ad xp̄m veſtrū acceditis. Jlle aūt q: clemētiſſi

mus eſt ſuſcepit vos:ſed ſi vis vt tuã cõpleã volũtatem
fac mihi manu tua ſcriptũ in quo ↄfitearis te abrenũ=
ciare xp̃o tuo ⁊ baptiſmati ⁊ xp̃iane ꝓfeſſioni ⁊ meus
ſis ſeruus: ⁊ mecũ in iudicio condẽnãdus. Qui ſtatim
manu ꝓpria ſcriptũ fecit qualr̃ xp̃o abrenũciaret: ⁊ ſe
ſeruituti diaboli manciparet. Continuo igitur diabo
lus accerſiuit ſpiritus qui erãt ſuper fornicationẽ: iu=
bens eis vt ad predictã puellã accederẽt ⁊ cor eius: in
amorem iuuenis inflãmarẽt. Qui accedẽtes cor eius
adeo accenderũt vt puella ſe in terrã ꝓiceret ⁊ ad pa
trẽ lamẽtabilr̃ clamaret. Miſerere mihi pr̃ miſerere
mihi: q2 dire torqueor ꝓpter amorem talis pueri nr̃i.
Miſerere viſcerib⁹ tuis: ⁊ paternũ amorẽ mihi oſten=
de: ⁊ puero quẽ amo ⁊ ꝓ quo crucior me ↄiunge. Sin=
aũt poſt modicũ me morituram videbis: ⁊ ꝓ me ĩ die iu=
dicij rõnem reddes. Pr̃ aũt eiulãs dicebat. Heu me
miſerũ q̃d ↄtigit miſere filie mee. Quis meũ theſaurũ
furatus eſt. Quis dulce lumen oculoꝝ meoꝝ extinxit?
Ego te volebã celeſti ſpõſo cõiũgere: ⁊ ꝑ te ſaluari pu=
tabam: ⁊ tu in amorem laſciuie inſaniſti. Sine filia vt
ſicut diſpoſui te dñõ ↄiugẽ ne ducas ſenectutẽ meã cũ
dolore ad inferos. Illa aũt clamabat dicẽs. Pater mi
aut cito deſideriũ meũ cõple: aut morituram poſt modi=
cũ me videbis. Cũ igit̃ illa amariſſime fleret ⁊ q̃ſi inſa=
niret: pr̃ ei⁹ in magna deſolatione poſit⁹: ⁊ amicoꝝ cõ=
ſilijs decept⁹: ſuã volũtatẽ cõpleuit: ⁊ eã puero in vxo=
rẽ dedit: ac vniuerſam ſubſtãtiã ſibi tribuit dicẽs. Ua
de filia mea vere miſera. Cũ ergo inſimul ꝑmanerent
iuuenis ille eccleſiã nõ introibat: nec ſibi crucis ſigna
culum faciebat: nec deo ſe recõmendabat. vnde de hoc
notatus eſt a nõnullis q̃ vxori ſue dixerũt. Scis quia
vir tuus quẽ tibi elegiſti xp̃ianus nõ eſt nec eccleſiam
ingredit̃. Qd̛ illa audiẽs vehemẽter extimuit: ⁊ humo
ſe ꝓſternẽs vnguiis ſeipſam diſcerpere cepit ac pect⁹
ſuũ cõtũdere ⁊ dicere. Heu mihi miſere: cur nata ſum ⁊
nata cõtinuo rapta nõ ſum. Cũ ergo viro ſuo q̃ audie=
rat retuliſſet: ⁊ ille nequaq̃ rẽ ſic eſſe aſſereret: ſ3 oĩno
falſum qd̛ ipſa audierat affirmaret: illa ait. Si vis vt
credã tibi ego ⁊ tu cras eccleſiã ingrediamur. Uidens
ille q̃ latere nõ poſſet narrauit ei totum ordinẽ geſte
rei: qd̛ illa audiẽs vehemẽter ingemuit ⁊ ad btm̃ baſi=
lium ꝓperauit eiq; oĩa q̃ viro ſuo ⁊ ſibi ↄtigerãt enar=
rauit. Baſilius aũt puerũ vocãs ⁊ oĩa ab eo audiẽs di
xit ei. Uis fili reuerti ad dñm: q̃ ait. Utiq; dñe / ſed non
valeo: q2 diabolo ſum ꝓfeſſus: ⁊ xp̃m abnegaui: et ab=
negatiõis mee ſcriptũ feci: ⁊ diabolo ip̃m dedi. Cui ba
ſilius. Nõ tibi ſit cure: benign⁹ ẽ eĩm dñs ⁊ te penitẽtẽ
ſuſcipiet. Et ↄtinuo apprehẽdẽs pueꝝ ſignũ crucis in
ei⁹ frõte fecit ⁊ ꝑ tres dies ip̃m recluſit: poſtea eũ viſi=
tauit ⁊ dixit. Quõ habes fili. Qui ait. In magna ſum
dñe defectiõe / nec ſuffero clamores eoꝝ: ⁊ terrores ſeu
dilapidatiões. Tenẽtes ei manu ſcriptũ meũ calũniã
tur me dicẽtes. Tu veniſti ad nos ⁊ nõ nos ad te. Et di
xit ſctũs. Noli timere fili tm̃modo crede. Et dãs ei mo
dicã eſcã faciẽſq; ſignũ crucis iterũ eũ recluſit ⁊ ꝓ eo
orauit. Poſt aliquot dies iterũ eũ viſitauit ⁊ ait. Quõ
habes fili. Qui ait pater a longe clamores eoꝝ ⁊ mi=
nas audio: ſ3 eos nõ video. Et dans ei iterũ eſcam / ⁊ ſi=
gnans / ⁊ claudens oſtiũ abijt / ⁊ pro eo orauit. Et poſt
aliquos dies rediens dixit. Quomodo habes. R̃ndit.
Bene habeo ſancte dei: vidi eĩm te in viſu pugnantẽ ꝓ
me / ⁊ diabolum vincentem. Poſt hoc eũ educẽs ⁊ oẽs
clerũ / ⁊ religioſos / ⁊ pplm̃ cõuocauit / ⁊ oẽs pro eo ora
re admonuit: tenẽſq; manũ pueri ducebat eum ad ec=
cleſiam. Et ecce diabolus cũ multitudine demonum
ad eum venit ⁊ inuiſibilr̃ apprehẽdens puerũ conaba
tur eũ rapere de manu eius et cepit clamare puer ſctẽ
dei adiuua me. Et tãta eũ impiobus inſtãtia aggreſſus
eſt vt etiã ſanctum impelleret trahens puerũ q̃ſi ad
eũ. Improbiſſime nõ ſufficit tibi ꝑditio tua: niſi et dei
mei tẽtes plaſma. Diabolus aũt dixit ad eũ multis au
diẽtibus. Preiudicas mihi o baſili. Tũc oẽs clama=
uerũt. Kyrie eleyſon. Dixitq; ad eũ baſilius. Increpet
te dñs diabole. Qui ait. Preiudicas mihi o Baſili.
Nõ abij ego ad eũ: ſed ipſe venit ad me: abnegauit xp̃m
ſuũ ⁊ ꝓfeſſus eſt mihi ecce ſcriptũ ei⁹ in manu habeo.
Qui ait. Nõ ceſſabimus orare donec ſcriptũ reddas.
Et orante baſilio ⁊ tenẽte in celſũ manus: ecce charta
per aerẽ delata ⁊ ab olbus viſa venit: ⁊ impoſita eſt in
manus Baſilij. Quã ille ſuſcipiens dixit puero. Co=
gnoſcis has literas frater. Et ille etiã dñe manu mea
ſcripte ſunt. Et frãgens baſilius ſcriptũ perduxit eum
ad eccleſiam: ⁊ dignum eum fecit ſancto miniſterio et
bene inſtruens ⁊ hãc regulam ſibi dans reddidit mu=
lieri. C. ¶ Mulier quedã peccata multa habẽs ⁊ ea in
charta conſcribens in fine quoddã grauius cõſcripſit
⁊ ſcriptũ ipſum beato baſilio tradidit rogans vt ꝓ ea
oraret et ſuis orationibus peccata ipſa deleret. Qui
cum oraſſet ⁊ mulier chartã aperuiſſet: oĩa pctã preter
iſtud grauius deleta inuenit. Que ait ad Baſiliũ. Mi
ſerere mei ſerue dei ⁊ pro hoc mihi indulgentiã impe=
tra ſicut ꝓ alijs impetraſti. Qui ait ad illã. Recede a
me mulier: q2 hõ pctõr ego ſum indigẽs indulgẽtia ſi=
cut ⁊ tu. Cum aũt illa inſtaret dixit ei. Uade ad ſanctũ
virũ effrem: ⁊ ille que poſtulas tibi poterit impetrare.
Que cũ abijſſet ad ſctm̃ virũ effrẽ: ⁊ cur ad eũ a ſctõ ba
ſilio miſſa ſit intimaſſet: ille ait. Recede q2 hõ pctõr ego
ſum: ſed redi filia ad baſiliũ ⁊ qui tibi ꝓ ceteris veniã
impetrauit: ꝓ iſto quoq; impetrare valebit feſtina cito
vt eũ viuũ inuenias. Que cũ in ciuitatẽ veniſſet ecce
baſilius ad tumulũ ferebat̃. Illa aũt poſt eũ clamare
cepit et dicere. Uideat deus ⁊ iudicet inter me et te: q2
valẽs placare deũ ꝓ me: ad aliũ trãſmiſiſti me. Tunc
ꝓiecit chartã ſup̃ feretrũ. Et poſt modicũ illã recipiẽs
et aperiẽs illud pctm̃ penit⁹ deletũ inuenit. Sicq; ip̃a
⁊ oẽs q̃ aderãt deo immẽſas grãs reddiderũt. D. ¶ An
teq̃ aũt vir dei migraret a corpore: poſitus in infirmi
tate qua ⁊ mortuus eſt quendã iudeũ noĩe ioſeph me=
dicinali arte valde peritũ quẽ vir dei multũ diligebat:
eo q̃ ſe illũ ad fidẽ ↄuerſurũ preuidebat ad ſe quaſi ei⁹
opera indigeret: vocauit. Ille xo eius pulſum tãgens
et ex tactu mortẽ in ianuis eſſe cognoſcens dixit fami
lie q̃ ad ſepulturã neceſſaria ſunt p̃parate: q2 cõtinuo
morietur: qd̛ baſilius audiẽs dixit ei. Neſcis q̃d dicis.
Cui ioſeph. Crede dñe q2 ſol cũ ſole occidet hodie. i. tu
cum ſole occides hodie. Cui dixit baſilius: q̃d dices ſi
nõ moriar hodie. Cui Joſeph. Nõ eſt poſſibile dñe. Et
baſilius. Et ſi in craſtinũ vſq; ad horã ſextã ſup̃uixero
quid facies. Et ioſeph ait ſi vſq; ad illam ſuperuixeris
horã vtiq; ego moriar. Et baſili⁹ etiã moriaris pctõ: vi
uas aũt xp̃o. Et ille. ſcio q̃d dicis: ⁊ ſi vſq; ad illã horã
ſup̃uixeris faciã q̃ hortaris. Tunc btũs baſilius licet
ſcḋm naturã ilico moriturus eſſet: a dño tñ mortis indu
cias impetrauit ⁊ vſq; in craſtinũ in horã nonã vixit.
Qd̛ ioſeph videns ⁊ ſtupens in xp̃m credidit. Baſili⁹
autem virtute animi imbecilitatẽ corporis ſuperãs:
de cubiculo ſuo ſurrexit et eccleſiam ingrediens cum
ſuis proprijs manibus baptizauit. Poſtea vero ad le=
ctulum ſuum redijt: ⁊ ſtatim ſpiritum deo feliciter red
didit. Floruit circa annos domini. ccclxx.

¶ De ſancto Joāne eleemoſynario. xxvij. A.

IOānes eleemoſynarius patriarcha alexādrinus quadā nocte in oratione perſiſtēs vidit quandā puellā pulcherrimā ſibi aſſiſtētē, et coronā oliuarū in capite baiulantē. Quā ille vidēs nimiū ſtupefact⁹ q̄ eſſet inqͥſiuit. Et illa. Ego ſum miā q̄ dei filiū de celo adduxi. Me ſponſam accipe et bn̄ tibi erit. Intelligens ꝗ per oliuā miām deſignari: ab illa die fact⁹ eſt ſic miſericors vt eleemon. i. eleemoſynarius vocaret. Pauperes aūt ſemper ſuos dn̄os appellabat et inde hoſpitalariū habēt et vt pauperes dn̄os ſuos vocēt. Oēs igit ſuos famulos conuocauit eiſq; dixit. Euntes per totā ciuitatē conſcribite mihi vſq; ad vnum oēs dn̄os meos. Illis aūt nō intelligentib⁹ dixit q̄s vos egenos et mēdicos vocatis: iſtos ego dn̄os et auxiliatores pdico. Iſti eni nobis vere auxiliari et celeſte regnum donare poterūt. volēs oēs ad eleemoſynā inuitare narrare conſueuit q̄ pauperibus ſemel ſe ad ſolē calefacientib⁹ ceperūt inuicē de eleemoſynatorib⁹ conferre. et bonos collaudare et malos vituperare. Erat aūt quidam teloneari⁹ noīe petrus diues valde et potēs ſ; nimis pauperib⁹ immiſericors q̄ ad domū ſuā accedentes cū indignatiōe nimia repellebat. Cū ergo nullus eorū inuent⁹ fuiſſet q̄ in domo ſua eleemoſynā recepiſſet vn⁹ illorū dixit. Quid vultis mihi dare ſi ego hodie ab eo eleemoſynā accipiā. Et facientib⁹ cū eo pactū ad domū eius venit et eleemoſynā poſtulauit. Qui ille domū reuertēs et pauperē pre forib⁹ vidēs cū mācipiū eius panes ſiliginis in domū deferret ille lapidē nō inueniēs panē ſiliginis arripuit et cū furore in eū percuſſit. Quē ptinus arripiēs pauper ad ſocios rediit et q̄ de manu ei⁹ eleemoſynā accepit indicauit. Poſt duos dies infirmat⁹ ad mortē vidit ſe ad iudiciū ſtare et mauros quoſdam ſuper ſtaterā eius mala appēdere ex altera aūt parte ſtatere quoſdā dealbatos triſtes ſtabāt: eo q̄ nihil qd̄ ibi apponerēt inuenire valebāt. Tūc vn⁹ eorū dixit. Uere nihil habem⁹ niſi vnū panē ſiliginis quē ante duos dies xp̄o dedit coactus. Quē dū ſuper ſtaterā ponerēt equalitas vt ſibi videbat facta eſt. Dixerūt ei. Adauge ad ſiliginē hāc aliōqn te mauri apprehēdēt. Euigilās aūt et liberatus dicebat pape. Si vna ſiligo quā per furorem iactaui tā profuit: quāto magis oīa mea indigentib⁹ elargiri. Quadā igit die cū optimis veſtibus indutus per viā pgeret: quidā naufragus ab eo veſtimentū aliquod poſtulabat. Cōtinuo ille precioſo veſtimēto ſe expoliauit et illi dedit. Qd̄ ille accipiens ſtatim vēdidit. Cū aūt telonearius rediret et veſtimentū ſuſpenſū videret cōtriſtatus eſt valde adeo vt nec cibum ſumere vellet dicēs. Qm̄ nō fui dign⁹ vt mei memoriā haberet egen⁹. Et ecce dū dormiret vidit quēdā ſuper ſolē fulgentē et ſuper caput crucē ferentē et habentē indutū veſtimentū qd̄ dederat egeno et dicentē ſibi. Quid ploras petre. Q̄ cū cām ſue triſticie ſibi dixiſſet ille ait. Cognoſcis hoc. Et ille. Etiā dn̄e. Et dn̄s ad eū. Illo ego veſtior ex quo mihi dediſti et gr̄as ago bone voluntati tue qm̄ frigore affligebar et cooperuiſti me. In ſe ergo reuerſo cepit egenos beatificare et dicere viuit dn̄s nō moriar donec fiā vn⁹ ex eis. Datis ergo pauperibus que habebat accerſito notario ſuo dixit ei. Secretum volo tibi cōmittere qd̄ ſi propalaueris aut ſi me nō audieris barbaris vendam te. Danſq; ei decem libras auri dixit ei. Uade in ſanctā ciuitatem et merces tibi eme: et me alicui xp̄iano vēde et pauperibus pretium tribue. Illo autem recuſante dixit ei. Si me nō audieris ego barbaris vendam te: ducens ergo eum vt dixerat cuidā argentario veſtibus ſordidis indutū tanq; ſeruū ſuū vendidit et triginta numiſmata inde accipiens pauperibus erogauit. Petrus ergo oīa officia vilia faciebat: ita q̄ ab oibus cōtēnebat et ab aliis ſeruis frequēter percutiebat et etiam iam amēs appellabat. Dn̄s aūt frequēter ſibi apparebat et veſtimēta et numiſmata oſtendens ipſum cōſolabat. Uerum imperatore et vniuerſis de amiſſione tanti viri dolentibus quidā vicini ei⁹ cōſtātinopolim ad viſitandum loca ſctā venerūt et a dn̄o ipſius inuitati cū pranderent ſibi adinuicē in aure dixerunt. Quā ſimilis eſt puer iſte dn̄o petro teloneario et curioſe reſpicientib⁹ vnus dixit. Uere dn̄s petrus eſt. Surgā et tenebo eū. Qd̄ ille aduertēs latēter fugit. Erat aūt oſtiarius ſurdus et mutus qui per ſignū oſtium aperiebat. Cui petrus vt ſibi aperiret nō ſignis ſed verbis imperauit: et ille cōtinuo audiēs et loquelā recipiens ſibiq; rn̄dēs ei aperuit et domum ingrediēs cunctis de ei⁹ loquela mirātibus dixit. Ille q̄ coquinā faciebat exiit et fugit: ſ; videte ne dei ſit ſeruus. Nā cū mihi dixit: tibi dico aperi. mox ex ore ei⁹ exiit flāma: que linguā et aures meas tetigit: et cōtinuo auditū et loquelā recepi. Exilientes vniuerſi et cōcurrētes poſt eū: ipm amplius inuenire nō potuerūt. Tūc oēs de domo illa penitētiā egerūt eo q̄ talē virū ſic viliter tractauerūt. B. ¶ Monachus quidā vitalis noīe volēs ſctm̄ Joānē tētare ſi poſſet ſibi verbis perſuaderi et ad ſcādalū facile inclinari. Ingrediēs ꝗ ciuitatē oēs publicas meretrices cōſcripſit. Intrabat ꝗ ad illas per ordinē dicēs cuilibet. Dona mihi noctē iſtā et noli fornicari: ipſe aūt domū intrans in angulo flexis genib⁹ tota nocte in oratione ſtabat et pro illa orabat et poſtea mane exibat precipiēs cuilibet ne alicui reuelaret. Una aūt vitā ei⁹ manifeſtauit. Que ſtatim orante ſene a demone vexari cepit. Cui oēs dicebāt. Reddidit tibi de⁹ qd̄ merebaris. qm̄ mētita es: vt fornicet eni ingredit peſſimus iſte et non propter aliud. Ueſpere aūt facto dicebat pdictus vitalis cunctis audiētib⁹. Uolo ire q̄r talis dn̄a me expectat. Multis vero illū criminātib⁹ rn̄debat. Nunqd ego nō habeo corpus vt oēs aut monachis ſolū irat⁹ eſt de⁹: vere et ipſi hoies ſunt vt ceteri. Dicebant autē quidā. Accipe tibi mulierē vnam abba. et muta habitum vt nō ſcādalizes alios. Ille aūt fingēs ſe iratū dicebat. Uere nō audiā vos ite a me. Qui vult ſcādalizari ſcādalizet et collidet frontē in parietē. Nunqd iudices cōſtituti eſtis ſuper me a deo: ite et de vobis curam habete vos pro me non reddetis rationē. Hec aūt ē cum clamore dicebat. Cūq; ad beatum Joannē querimonia deferretur cor ei⁹ deus indurauit ne his fidē adhiberet. Deprecabat autem deum vt poſt mortē ſuam opus ſuū alicui reuelaret vt non imputaretur in peccatum his q̄ de eo ſcādalizabantur. Multas igitur de predictis mulieribus ad conuerſionem perduxit et in monaſterio plurimas collocauit. Quodā mane dum ab vna illarum egrederetur obuiauit ei quidam ingrediēs ad fornicandum cum ea: danſq; ei alapam dixit. Uſq; quo peſſime non emēdas te ab his tuis immundiciis. Et ille crede mihi accipies a me talē alapam: vt tota alexandria congregetur. Et ecce poſtea diabolus in ſpecie mauri ſibi alapam dedit dicēs. Hec eſt alapa quam mittit tibi abbas vitalis. Et ſtatim a demone vexat. ita q̄ ad voces eius omnes currebāt. Sed tn̄ penitēs per ei⁹ orationem liberatus eſt. Urgente dei morti appropinquās: hanc

ſcripturã reliquit. Nolite aũt cῖs iudicare. Mulierib⁹
aũt ꝯſitentibus que faciebat oẽs glorificabant deũ: ⁊
precipue btũs Joãnes dicẽs. Q̃ꝫ alapã quã ille acce
pit accepiſſem ⁊ ego. Quidã paup ĩ habitu pegrini ad
Joãnẽ venit ⁊ ab eo eleemoſynã poſtulauit. At ille vo
cato diſpẽſatore dixit. da ei ſex nũiſmata. Que ille ac
cipiẽs ⁊ abiẽs habitũ mutauit: ⁊ iterũ ad patriarchã
rediẽs ab eo eleemoſynam poſtulauit. Ille autem di
ſpenſatore vocato dixit. Da ei ſex aureos: quos cũ ſibi
dediſſet ⁊ ille abijſſet: dixit ei diſpẽſator. Per oꝛones
tuas pr iſte idẽ hodie mutato habitu bis accepit. Bea
tus aũt Joãnes quaſi hoc ſe neſcire diſſimulauit. Ite
rũ ille tertio habitũ mutãs ad btm̃ Joãnẽ venit ⁊ ele
emoſynã poſtulauit. tũc diſpẽſator btm̃ Joãnem teti
git innuẽs ꝙ ille eẽt. Cui btũs Joãnes rñdit. Uade et
da ei duodecim numiſmata ne forte ſit dñs me⁹ ieſus
xp̃s qui tentare me velit verũ poterit hic plus accipe
re ꝗ̃ ego dare. Quadã vice cũ patricius quandã pecu
niã eccl'ie in mercationib⁹ ponere vellet ⁊ patriarcha
nullaten⁹ cõſentiret: ſed paupib⁹ eã diſpenſare vellet.
Ambo plurimũ ꝯtendẽtes irati ab inuicẽ receſſerunt.
Adueniẽte hora vndecima mãdat patriarcha parchi
preſbyterũ patricio dicẽs. Dñe ſol ad occaſum eſt. Qḋ
ille audiẽs lachrymis infuſus ad eũ venit ⁊ veniã po
D. ſtulauit. D. ¶ Cum quidã ſuus nepos a quodã taber
nario graue iniuriã audiuiſſet ⁊ ex hoc patriarche la
mẽtabiliter cõquerẽs nullatenus cõſolari poſſet pa
triarcha reſpondit. Et quõ eſt auſus tibi aliqd ꝯtradi
cere ⁊ os ſuũ cõtra te aperire. Crede fili mee paruitati
qm̃ faciã in eo hodie talẽ rẽ vt tota alexãdria miretur.
Qḋ audiẽs ille ꝯſolationẽ recepit: putãs: qꝛ eũ faceret
grauiter verberari. Uidẽs Joãnes ꝙ ꝯſolationẽ recepiſ
ſet pect⁹ ei⁹ oſculatus eſt dicẽs. Fili ſi vere nepos mee
humilitatis exiſtis ꝑpara te ⁊ flagellari ⁊ conuicia pa
ti ab oĩbus. Uera eñi eſt cognatio non ex carne ⁊ ſan
guine: ſed ex virtute mẽtis cognoſcit. Cõfeſtim igit pro
hoĩe miſit: ⁊ ab oĩ pẽſione ⁊ tributo liberũ eũ fecit. Et
oẽs audiẽtes mirati ſunt. Et itellexerũt hoc eſſe qḋ di
xerat faciã in eo talẽ rẽ vt tota alexandria miret. Au
diens patriarcha ꝯſuetudinẽ eſſe ꝙ mox vt imperator
coronat⁹ eſt ꝯfeſtim monumentoꝝ edificatores ſumũt
quatuor vel quinq3 minutias marmoꝝ puſillas diuer
ſi coloris: ⁊ ingrediẽtes ad imperatorẽ dicũt. De quali
marmore vel metallo iubet imperiũ tuũ ſibi fieri mo
numentũ. Imitat⁹ hoc monumẽtũ ſibi fieri ꝑcepit: ſed
tñ vſq3 ad obitũ ſuũ illud impfectũ manere fecit: ordi
nauitq3 aliquos qui ad eũ cũ in celebri feſtiuitate cu3
clero ꝯſiſteret accederẽt ſibiq3 dicerẽt. Dñe monumen
tum tuũ impfectum eſt: precipe vt cõſumetur: eo ꝙ ne
E. ſcias qua hora fur veniat. E. ¶ Diues quidã cũ vidiſſet
beatũ Joãnẽ in ſtratu ſuo viles pannos habere: eo ꝙ
ceteros pauperibus erogaſſet quoddã valde ꝑcioſum
coopertimẽtũ emit ⁊ btõ Joãni tradidit. Qui cũ iſtud
nocte ſup ſe haberet tota nocte dormire nõ potuit co
gitãs ꝙ trecẽti dñi ſui de tãto ꝑcio cooperiri poſſent.
Tota inſup nocte lamẽtabatur ⁊ dicebat. Quãti ince
nati; quãti in foro pluuijs madefacti; quãti p̄e frigore
dẽtibus ſtridẽtes hodie dormierũt. Tu xp̃o grãdes pi
ſces deuorãs ⁊ in talamo requieſcens cũ oĩbus malis
tuis: ĩſup te coopertorio. xxxvj. numiſmatũ calefacis.
Humilis Joãnes alia vice hoc non veſtiet. Statimq3
facto mane illud vendi fecit ⁊ ꝑciũ paupibus erogauit
qḋ audiẽs ille diues ipm̃ coopertoriũ ſcḋo emit ⁊ bea
to Joãni tradidit: rogãs vt ipm̃ de cetero nõ venderet:
ſed ſuper ſe ipſum teneret. At ille iſtud accipiẽs iuſſit
iterũ vendi ⁊ dñis ſuis ꝑciũ erogari. Qḋ ille diues au
diẽs iterũ abijt ⁊ ipſ3 redemit ac btõ ioãni detulit: eiq3
gratulabũdus dixit. Uidebim⁹ qs deficiet. Aut tu vẽde
do: aut ego redimẽdo. Et ſic ſuauiter quaſi diuitẽ vin
demiabat dicẽs ꝙ poſſit aliqs intentiõe dãdi paupib⁹
diuites taliter expoliare nec peccat. Duo eñi lucrat ta
lis. Unũ qꝛ aĩas illorum ſaluat: alterũ qm̃ ipſe ex hoc
mercedẽ nõ modicã accipiet. Uolẽs btũs ioannes ho
mines ad eleemoſynam ꝓuocare: narrare cõſueuit de
ſctõ ſerapione ꝙ cũ amiciũ ſuũ pauperi tribuiſſet: ⁊ al
teri obuiãs qui frigus patiebat tunicã ſiĩr tribuiſſet ⁊
euãgeliũ tenẽs nudus ſederet: interrogauit eũ quidã
dicẽs. Abba qs te expoliauit? Et demõſtrãs euãgeliũ
dixit. Iſte me expoliauit. Al's autẽ aliũ pauperẽ vidẽs
euãgeliũ ipm̃ vendidit ⁊ pauperi pretiũ dedit. Qui cũ
interrogaret vbi ipm̃ euãgeliũ haberet. Rñdit. Euan
geliũ ꝑcepit dicẽs. Uade ⁊ vende oĩa q̃ habes ⁊ da pau
peribus. Seipm̃ ergo habebã: ⁊ ſeipſu3 vendidi ⁊ tra
didi vt mãdabat. F. ¶ Cũ cuidã eleemoſynã petẽti da F.
ri ꝑcepiſſet btũs ioãnes qnq3 nũmos: idignat⁹ ille ꝙ
maiorẽ ſibi eleemoſynã nõ feciſſet ꝯtinuo ad cõtumc
lias ipſi⁹ ꝓrupit: ac in ei⁹ facie3 ꝯuiciari fecit: qḋ eius
famuli audientes ĩ eũ irruere voluerũt ac ipm̃ grauit
cedere: qḋ btũs ioãnes oĩno ꝓhibuit dicens. Sinite
frẽs ſinite: vt mihi maledicat. Ecce eñi habeo. lx. an
nos blaſphemãs ꝑ opa mea xp̃m: ⁊ vnũ cõuiciũ nõ por
tabo ab iſto: iuſſitq3 ſacculũ afferri ⁊ corã ipſo apponi:
vt inde tolleret q̃tum vellet. Cum ppl's lecto euange
lio eccleſiã exiret ⁊ foris ocioſis verbis vacaret: quada3
vice poſt euangeliũ pt'iarcha cũ ipſis exijt ⁊ in medio
coꝝ ſedere cepit. Oibus vero de hoc mirãtibus dixit ad
eos. Fili vbi oues ibi paſtor. Aut igit intrate ⁊ ego vo
biſcũ intrabo. Aut manete hic ⁊ ego pariter manebo.
Semel igit ⁊ bis hoc fecit. Et ſic ppl'm ſtare in eccleſia
erudiuit. Cũ quidã iuuenis ſctimonialẽ quãdã rapuiſ
ſet: ⁊ clerici talẽ iuuenẽ corã btõ ioãne exprobrarẽt et
ipm̃ excõicandũ eſſe dicerẽt: vtputa q̃ duas aĩas perdi
derat. ſ. ſuã ⁊ illis ꝯpeſcuit eos btũs ioãnes dicẽs. Nõ
ſic fili nõ ſic. Oſtẽdo vobis, qꝛ ⁊ vos duo peccatã ꝯmitti
tis. Primo qꝛ ꝯ̄ ꝑceptũ dñi facitis q̃ ait. Nolite iudicare
vt nõ iudicemini. Scḋo qꝛ neſcitis pro certo ſi vſq3 ho
die peccẽt ⁊ ſe nõ peniteãt. Frequẽter aũt exiſtẽte bea
to ioãne in oratione ⁊ in extaſi mẽtis poſito talib⁹ ver
bis cũ deo diſputare auditus eſt. Sic ſic bone ieſu ego
diſpgendo: tu ⁊ miniſtrãdo videamus quis vincat. G.
¶ Cũ febre correptus ſe morti appropĩquare cerneret G
dixit. Grãs tibi ago de⁹: qm̃ exaudiſti miſeriã meã ro
gantẽ bonitatem tua3 ne inueniret morienti mihi niſi
vnum tremiſſe. Hoc igit pauperibus dari iubeo. Po
ſitum eſt igit venerabile corpus eius in ſepulchro vbi
corpora duoꝝ epoꝝ fuerant tumulata. Et corpora illa
mirabiliter ſancto Joanni ceſſerunt: ⁊ locum mediu3
vacuu3 dimiſerunt. Ante autẽ paucos dies ꝗ̃ morere
tur: cum quedam mulier quoddã flagitioſiſſimũ pecca
tum commiſiſſet: ⁊ nulli vnq̃ cõfiteri auderet: dixit ei
ſanctus Joãnes vt ſaltem illud ſcriberet: eo ꝙ ſcribe
re ſciebat ⁊ ſigillatũ ei offerret: ⁊ ipſe ꝓ ea oraret. Cui
illa aſſenſit ⁊ peccãtũ ſcribens diligẽter ſigillauit ⁊ bea
to Joanni tradidit. Sed poſt paucos dies beatus Joã
nes infirmatus in dño requieuit. Illa vt audiuit illu3
defunctum ſe vituperatã ⁊ confuſam putauit credens
ꝙ ſcriptum alicui cõmiſiſſet ⁊ ad manus alterius de
ueniſſet. Ad tumulum igitur ſancti Joãnis acceſſit: et
ibi vberrime flens clamabat dicẽs. Heu heu putas cõ
fuſionem vitare: confuſio omnibus facta ſum. Cunq3

amariſſime fleret ⁊ beatũ Joãnẽ rogaret vt ſibi oſtẽde
ret vbinã ſcriptũ ſuũ dimiſiſſet: ecce beatus Joãnes in
habitu põtificali de tumulo ꝓceſſit: duobus epĩs q̃ ſe
cũ quieſcebãt: hincinde vallatus dixitq; mulieri. Cur
nos tm̃ infeſtaſti me ⁊ ſctõs iſtos q̃ mecũ ſunt quieſce
re nõ ꝑmittis. Ecce ſtole nr̃e lachrymis tuis oẽs ma=
defacte ſunt. Porrexitq; ſibi ſcriptum ſuũ ſigillatũ vt
prius fuerat dicẽs ei. vide ſigillũ hoc ⁊ aperi ſcriptum
tuũ ⁊ lege. Qd̃ illa aperiẽs peccatũ ſuũ oĩno deletũ in
uenit. Et ibi taliter ſcriptũ reperit. Propter ioannez
ſeruũ meũ deletũ eſt pctm̃ tuũ. Sicq; illa immenſas
deo grãs retulit: ⁊ beatus ioãnes cũ aliis duob⁹ epĩs
in monumentũ rediit. Claruit circa annuz dñi. lxv. tẽ
pore Foce imperatoris.

¶ De cõuerſione ſancti Pauli apl̃i. xxviij. A.

Conuerſio ſancti pauli apl̃i fa=
cta eſt eodẽ anno quo xp̃s paſſ⁹
eſt ⁊ ſtephan⁹ lapidat̃ anno non natu
rali: ſed emergenti. nam xp̃s. viij. cal.
aprilis paſſus eſt. Stephan⁹ eodẽ an
no. iij. die auguſti lapidat⁹ eſt. Pau=
lus vero. viij. ca. februarij cõuerſus ẽ.
Quare aũt ei⁹ ꝯuerſio potius q̃ alio=
rũ ſctõrũ celebrat̃ triplex ratio ſolet
aſſignari. Primo ꝓpter exẽplum vt
nullus quãtũcunq; pctõr deſperet de
venia qñ tm̃ in culpa talẽ poſtmodũ cõſpicit fuiſſe in
grã. Scd̃o ꝓpter gaudiũ. Sicut em̃ eccliam magnam
triſticiã habuit in ei⁹ ꝑſecutione: ita maximã leticiã
habuit in ei⁹ ꝯuerſione. Tertio ꝓpter miraculũ qd̃. ſ.
dñs ĩ eo oñdit: dũ de ſeuiſſimo ꝑſecutore fecit fideliſſi
mũ ꝑdicatorẽ. Ei⁹ em̃ cõuerſio fuit miraculoſa rõne
efficientis diſponentis ⁊ patiẽtis. Rõne efficiẽtis. i.
chriſti q̃ eum cõuertit. Ibi em̃ primo oſtẽdit ſuã mira=
bilẽ potẽtiã ĩ hoc q̃ ei dixit. Durũ eſt tibi ꝯ ſtimulũ cal
citrare. Et in hoc q̃ ipz tã ſubito immutauit. Qui cõti
nuo immutatus rñdit. Dñe qd̃ me vis facere? Aug. ſup
hoc verbo Occiſus agnus a lupis: fecit agnos de lu=
pis. Iã parat ſe ad obediendũ q̃ prius ſeuiebat ad ꝑſe
quendũ. Scd̃o ibi: oſtẽdit eius mirabilẽ ſapientiam.
Mirabilis em̃ ſapiẽtia fuit in hoc q: ipm̃ a tumore ſu
ꝑbie deiecit offerẽdo infima humilitatis nõ ſublimia
maieſtatis. Ego (inquit) ſum Jeſus nazarenus quẽ tu
ꝑſequeris ⁊c. Glo. Nõ deũ vel filiũ dei ſe vocat: ſed hu
militatis inquit me ſuſcipe infima: ⁊ ſupbie tue ſqua=
mas depone. Tertio ibi oſtẽdit ſuã mirabilẽ clemẽtiã
qd̃ notatur in hoc qd̃ ipm̃ exiſtẽtẽ in actu ⁊ voluntate
ꝑſequendi cõuertit. Licet em̃ haberet deformẽ affectũ
q: ſpirans minarũ ⁊ cedis ꝑuerſum conatum: q: acceſ
ſit ad principes ⁊c. quaſi ſe ingerens pernicioſum a=
ctũ: q: ibat vt victos ꝑduceret in Hieruſalẽ: ⁊ ĩõ eius
iter peſſimum erat: ĩ m th̃ diuine mĩa cõuertit. Scd̃o
fuit miraculoſa ratione diſponẽtis. ſ. lucis que ipm̃ ad
cõuerſionẽ diſpoſuit. Ipſa em̃ lux dicit̃ fuiſſe ſubita ĩ=
menſa ⁊ celica. Et ſubito inquit circũfulſit eũ lux de ce
lo. Paulus em̃ tria vitia ĩ ſe habebat. Primũ erat au
dacia: qd̃ notatur in hoc qd̃ dicit̃. Acceſſit ad prĩcipes
ſacerdotũ. glo. nõ vocatus ſed ſponte zelo concitante
eum. Scd̃z erat ſupbia: q̃ notat̃ in hoc quod dicit̃ ſpi
rans minarũ ⁊c. Tertium erat carnalis intelligentia:
quã. ſ. in lege habebat. vñ gloſſ. ſup illum. Ego ſum ie
ſus nazarenus ⁊c. Ego deus celeſtis loquor quẽ mor
tuũ putas ſenſu iudaico. Ipſa igit̃ lux diuina fuit ſubi
ta vt audacẽ terreret: fuit immẽſa vt ſublimẽ ⁊ ſupbũ
in ima humilitatis proſterneret: fuit celica vt carnalẽ
eius intelligentiã in celeſtẽ mutaret. Uel põt dici q̃
illud diſponẽs fuit in tribus. ſ. in voce acclamante: in
luce fulgẽte: in virtute potẽte. Tertio fuit miraculoſa
ratione patiẽtis. i. ipſi⁹ Pauli in quo facta eſt ꝯuerſio
ipſa. In eo em̃ hec tria miraculoſe exteri⁹ facta ſunt. ſ.
ꝓſtratio: obcecatio: ⁊ triduana ieiunatio. Eſt em̃ ꝓſtra
tus vt erigat̃ quantũ ad deꝓſſum affectum. Aug. Pro
ſtratus eſt paulus vt cecaret̃: cecatus eſt vt mutaretur
mutatus eſt vt mitteret̃: miſſus eſt vt pro veritate pa=
teretur. Itẽ Aug. Eliſus eſt ſeuiens ⁊ fact⁹ eſt credẽs.
Eliſus eſt lupus ⁊ factus eſt agnus. Eliſus eſt perſe=
cutor ⁊ factus eſt predicator. Eliſus eſt filius ꝑditio=
nis ⁊ factus eſt vas electionis. Et obcecat⁹ vt illuſtra=
ret̃ ꝗtũ ad tenebroſum intellectũ. Unũ ⁊ in illo triduo
quo manſit cecatus dicit̃ q̃ doct⁹ fuerit euãgeliũ. Nõ
em̃ accepit illud ab hoĩe neq; ꝑ hoĩem vt ipſe teſtatur:
ſz ꝑ reuelationẽ ieſu xp̃i. Aug. Paulũ dico verũ athle
tã xp̃i doctum ab illo vinctũ de illo: crucifixũ cũ illo: ⁊
glorioſum in illo. Eſt in carne maceratus vt ipſa caro
diſponat̃ ad bone operationis affectũ. Optime e m̃ de
inceps corpus ei⁹ ad omne op⁹ bonũ diſpoſitũ eſt. Nã
eſurire ⁊ abũdare ſciebat et vbiq; in oĩbus inſtitutus
erat: ⁊ oĩa aduerſa libenter ſufferebat. Chryſo. Tyrã=
nos ac populos ſpirantes furorẽ velut quoſdã eſſe cu=
lices eſtimabat. Mortẽ vo atq; cruciat⁹. Et mille ſup=
plicia quaſi ludũ putabat eſſe puerorũ. Hec amplexa=
batur libenter ⁊ magis decorabat̃ cathena vinctus q̃
diademate ꝑcioſo coronatus. Ac libentius recipiebat
vulnera q̃ alii munera. Uel iſta tria dicunt̃ fuiſſe ĩ eo
cõtra tria q̃ fuerũt in primo parẽte. In ipſo em̃ fuit cõ
tra deũ erectio: ⁊ ecõtra in paulo ad terrã ꝓſtratio. In
ipſo oculorꝫ apertio: ⁊ ecõtra in paulo oculorꝫ obceca=
tio. In ipſo fuit manducatio cibi vetiti ⁊ ecõtra in pau
lo abſtinentia cibi liciti.

¶ De ſancta paula. xxix. A.

Paula fuit nobiliſſima matrona
romanorũ: cui⁹ vitã beat⁹ Hie=
rony. cõpoſuit in hec verba. Si cũcta
corporis mei mẽbra verterent̃ in lin=
guas ⁊ oẽs artus humana voce reſo=
narent nihil dignũ ſancte ac venera=
bilis paule virtutib⁹ dicerẽ. Nobilis
gñe: ſed multo nobilior ſanctitate: po
tens quodã diuitiis: ſed nũc xp̃i pau=
pertate inſignior. Teſtor ⁊ ieſum ⁊ ſan
ctos angelos eius ipmq; ꝓpriũ angelũ qui cuſtos fuit
⁊ comes admirabilis femine me nihil in gratiã nil di
cere amore laudantiũ: ſed qd̃ dicturus ſum ꝓ teſtimo=
nio min⁹ eſſe ei⁹ meritis. Uult lector breuiter ei⁹ ſcire
virtutes oẽs ſuos pauperes pauperior ipſa dimiſit. Et
ſicut inter multas gẽmas ꝑcioſiſſima gẽma micat: ⁊ ſi
cut iubar ſolis paruos igniculos ſtellarũ obruit ⁊ ob
ſcurat ita cũctorũ virtutes ſua humilitate ſuperauit.
Minimaq; fuit inter oẽs ⁊ olz maior eſſet: ⁊ q̃to plus
ſe deiiciebat tãto magis a xp̃o ſubleuabat̃. Latebat et
nõ latebat. Fugiendo vanã gloriam: gloriam mereba
tur: que virtutẽ quaſi vmbra ſequitur: et appetitores
ſuos deſerens appetit detentores. Hec cũ quinq; libe=
ros edidiſſet bleſillã ſup cuius mortem eam rome cõ=
ſolatus ſum. Paulinãq; ſanctum ⁊ admirabilem vi=
rum pãmachium: ⁊ propoſiti ⁊ rerum ſuarum reliquit
heredem: ad quem ſup eius obitu paruũ libellũ edidi=
mus. Euſtochiũ que nunc in ſanctis locis ⁊ virginita
tis ⁊ eccleſie monile precioſiſſimũ eſt. rufinã q̃ immatu
ro funere pium matris animũ cõſternauit: ⁊ toxotiuz

poſtꝙ parere deſijt: vt intelligeres eã non diu ſeruire
voluiſſe officio cõiugali: ſed mariti deſiderio q̄ marē
optabat liberos edidiſſe. Poſtꝙ vir eiꝰ mortuꝰ eſt: ita
eũ planxit vt ꝓpe ipſa moreref: ita etiam ſe cõuertit ad
dei ſeruitutem vt mortē eius quaſi videref optaſſe. B.
¶ Quid ergo referã ample ⁊ nobilis domus ⁊ quõdã
opulẽtiſſime oẽs pene diuitias i pauperes erogatas.
Hec Paulinũ epi Antiocheni ⁊ Epiphanij q̄ Romã
venerãt accenſa virtutibꝰ ꝑ momẽta patriã deſerere
cogitabat q̄d vltra diſſero. Deſcẽdit ad portũ fratre co
gnatis affinibꝰ ⁊ qđ his maiꝰ eſt liberis ꝓſequẽtibꝰ et
clemẽtiſſimã matrẽ videre cupiẽtibꝰ: iã carbaſa tende
banf ⁊ remoꝝ ductu nauis in altũ ꝓtrahebaf: paruus
toxotiꝰ ſupplices manꝰ tẽdebat i littore. Ruſina iã nu
bilis: vt ſuas expectaret nuptias tacẽs fletibꝰ obſecra
bat: ⁊ tñ illa ſiccos oculos tẽdebat ad celũ pietatẽ i fi=
lios: pietate in deũ ſuperãs. Neſciebat ſe matrẽ vt xp̄i
ſe ꝓbaret ancillã. Torq̄banf viſcera ⁊ quaſi a ſuis mẽ=
bris diſtraherenf cũ dolore pugnabat. hoc ꝯ iura natu
re plena fides patiebaf: imo gaudens animus appere=
bat ⁊ amorem filioꝝ maiore in deũ amore cõtẽnẽs in
ſola euſtochio q̄ ⁊ ꝓpoſiti ⁊ nauigationis eius comes
erat acq̄ſcebat. Sulcabat interim nauis mare ⁊ cun=
ctis q̄ cũ eo vehebanf littora reſpiciẽtibꝰ illa xuſos te=
nebat oculos ne videret qđ ſine tormẽto videre nõ po
terat. Cũq3 ad loca terre ſctẽ veniſſet ⁊ ꝓcõſul paleſti=
ne q̄ familiã eiꝰ optime nouerat p̄miſſis apparitoibꝰ
iuſſiſſet ei parare p̄torium elegit humilẽ cellulã q̄ cũcta
loca xp̄i veſtigioꝝ tanto ardore ac ſtudio circuibat vt
niſi ad reliqua feſtinaret a primis non poſſet adduci.
Proſtrataq3 añ crucẽ quaſi pẽdentẽ dñz cerneret ado
rabat. Ingreſſaq3 ſepulchꝝ reſurrectionis oſculabaf
lapidẽ quẽ ab oſtio monumẽti amouerat angelꝰ ⁊ ip̄m
corpis locũ in quo dñs iacuerat quaſi ſitiens deſidera
tas aquas fidei ore lãbebat. Quid ibi lachrymaꝝ quã
tũ gemitũ q̄d doloris effuderit teſtis eſt cũcta hieroſo
lyma teſtis ẽ ip̄e dñs quã rogabat. Deide ꝓrexit beth=
leẽ atq3 in ſpecũ ſaluatoris ingrediẽs vidit ſacrũ xgi=
nis diuerſoriũ: ⁊ me audiente iurabat ſe cernere fidei
oculis infantẽ pãnis iuolutũ vagiẽtẽ i p̄ſepio: dñz ma
gos adorãtes: ſtellã fulgẽtẽ deſup mrẽm xginẽ nutri=
ciũ ſedulũ: paſtores nocte venientes vt viderẽt xbũ qđ
factũ erat quaſi ẽt tũc euãgeliſte Ioãnis principiũ de=
dicarẽt. In principio erat xbũ ⁊ xbũ erat apud deũ et
verbũ caro factũ eſt. Paruulos interfectos Herodẽ ſe
uientẽ Ioſeph ⁊ Mariã fugientes in egyptũ: mixtiſq3
gaudio lachrymis loq̄baf. Salue Bethleẽ domus pa
nis in qua natus eſt ille panis qui de celo deſcendit.
Salue effrata regio vberrima cuiꝰ fertilitas deus eſt.
Dauid loq̄tur cõfidenter introibimus in tabernaculũ
eiꝰ adorabimus i loco vbi ſteterũt pedes eius. Et ego
miſera ⁊ peccatrix digna ſũ iudicata deoſculari preſe
pe in quo dñs paruulus vagijt orare in ſpelũca in qua
xgo puerpera deũ fudit infantem. Hec req̄es mea: q2
dñi mei patria eſt. Hic habitabo: qm̄ ſaluator elegit
eam. C. ¶ Tanta ſe humilitate deiecit vt q̄ eã vidiſſet
⁊ ꝓ celebritate nois videre geſſiſſet ipſam eſſe non cre
deret: ſ3 ancillaꝝ vltimã. Et cũ frequentibꝰ choris vir
ginũ cingeref: ⁊ veſte ⁊ voce ac habitu ⁊ inceſſu mini=
ma oĩm erat. Nunꝙ poſt viri mortẽ vſq3 ad diẽ dormi
tiõis ſue cũ vllo comedit viro: q̄uis cũ ſciret ⁊ in põtifi
cali culmĩe poſitũ ſciret balneas niſi ꝑiclitãs nõ adijt.
Mollia etiã niſi in grauiſſima febre lectuli ſtrata non
habuit: ſed ſup duriſſimã humũ ſtratis cilicijs q̄=
ſcebat: ſi tñ illa q̄es dicẽda eſt q̄ iugibꝰ pene orationi=
bus dies noctesq3 iungebat. Ita leuia pctã plangebat
vt illã grauiſſimoꝝ criminũ crederet eſſe reã. Cumq3 a
nobis crebrius moneref vt parceret oculis: ⁊ eos ſer=
uaret euãgelice lectiõi aiebat. Turpãda eſt facies quã
cõtra dei p̄ceptũ purpuriſſo ⁊ ceruſa ⁊ ſtibio ſepe depi=
xit: affligendum eſt corpꝰ qđ multis vacauit delitijs.
Lõgus riſus ꝑpetuo cõpenſandꝰ eſt fletu. Mollia lin=
theamina ⁊ ſerica precioſiſſima aſperitate cilicij ꝯmu
tãda ſunt. Que viro ⁊ ſeculo placui: nunc xp̄o placere
deſidero. Si inter tales tantaſq3 virtutes caſtitatẽ in
illa voluero p̄dicare ſupfluus videar in q̄ etiã cũ ſecu=
laris eſſet oĩz Rome matronarũ exemplũ fuit q̄ ſe ita
geſſit: vt nullus de illa etiã maledicoꝝ quiſꝙ audiret
famã ꝯfingere. Fateor errorẽ meũ cuꝫ largiendo eſ=
ſet ꝓfuſior arguebã illud ꝓferẽs de aplo. Nõ vt alijs re
frigeriũ ſit: vobis aũt tribulatio: ſ3 ex equalitate i hoc
tpe vt veſtra abũdãtia ſit ad illoꝝ inopiã ⁊ illoꝝ abun
dãtia ſit ad veſtrã inopiã. Et ꝓuidẽdũ eſſe: ne qđ libẽ=
ter faceret ſemꝑ nõ facere poſſet multaq3 h̄mõi. Que
illa mira xecũdia ⁊ ſermone ꝑciſſimo ꝑtiſſimoq3 diſ=
ſoluebat teſtẽ inuocãs dñz ſe ꝓ illiꝰ noie cũcta facere
⁊ hoc habere votꝰ vt mẽdicãs ipſa moreref: vt vnũ nũ=
mũ filie nõ dimitteret ⁊ i funere ſuo aliena ſindone i
uolueref. Ad extremũ iferebat. Ego ſi petiero multos
iuenia q̄ mihi tribuãt. Iſte mẽdicãs ſi a me nõ accẽpe=
rit que ei poſſum etiam de alieno tribuere: ſi mortuus
fuerit a quo eius aĩa req̄ref: nolebat in his lapidibus
effundere pecuniã q̄ cũ terra ⁊ ſeculo tranſituri ſunt: ſ3
in viuis lapidibꝰ q̄ voluũtur ſup terrã de q̄bus i Apo
ca. Ioan. Ciuitas magni regis extruif. Exceptis feſtis
diebus vix oleum in cibo accipiebat et ex hoc vno eſti
maref: quid de vino ⁊ de liquamine ⁊ piſcibus et la=
cte ⁊ melle ⁊ ouis ⁊ reliquis que guſtui ſuauia ſunt
iudicarit. In q̄bꝰ ſumendis q̄dã ſe abſtinentiſſimos
putãt. Et ſi his ventrẽ i gurgitauerint tutã pudicitiã
ſuſpicanf. Noui ſuſurronẽ quendã qđ genus hoĩz vt
le eſt quaſi beniuolum nunciaſſe: qđ pre nimio feruore
virtutũ q̄buſdã videref inſana ⁊ cerebrũ illiꝰ diceref
cõfouendũ. Cui illa r̄ndit. Theatrum facti ſumus mũ
do ⁊ angelis ⁊ hoĩbus. Nos ſtulti ꝓpter xp̄m: ſed ſtul=
tũ dei ſapientius eſt hoĩbus. Poſt viroꝝ monaſteriũ
quod viris tradiderat gubernandum plures virgines
quas ex diuerſis prouincijs congregauerat tam nobi=
lis quã mediocris: et infimi generis in tres turmas
⁊ monaſteria diuiſit: ita dumtaxat vt opere ⁊ cibo ſe=
parate pſalmis ⁊ oratione iungeretur. Iurgantes in
ter ſe ſermone leniſſimo federabat laſciuientem adu=
leſcentularũ carnẽ crebris ⁊ duplicatis frangebat ie
iunijs malens eas ſtomacho dolere quã membris: di=
cens mundiciam corporis atq3 veſtium: anime eſſe im
mũdiciam. Et quod inter ſeculi homines vel leue pu
tatur vel nihil: hoc in monaſterijs grauiſſimum eſſe
delictum dicebat. Cũq3 alijs languentibus large pre=
beret omnia ⁊ eſum quoq3 carniũ exhiberet ſi quando
ipſa egrotaret ſibi nõ indulgebat ⁊ in eo inequalis vi
debatur quod in alijs clementiam in ſe duritiam com
mutabat. Referam qđ expertus ſum: menſe iulio fer=
uentiſſimis eſtibus incidit in ardorem febris: et poſt
deſperationem cuꝫ dei miſericordia reſpiraſſet ⁊ me=
dici ſuaderent: hoc refectionẽ corporis vino eſſe opus
tenui ⁊ paruo: ne aquam bibens in idropiſim verteretur.
tur. Et ego clam beatum epiſcopum Epiphanium ro=
garem vt eam moneret: imo cõpelleret vinũ bibere vt
erat prudẽs ⁊ ſolertis ingenij ſtatim ſenſit inſidias ⁊
ſubridẽs meũ eſſe qđ ille diceret intimauit. Quid plu=

ra. Cũ btĩſſ põtifex poſt multa hortamẽta cxiſſet foras q̃rẽti mihi qd egiſſet. Rñdit. Tm̃ pſeciut iþa mihi ſenĩ hoĩ pene pſuaſerit. vt vinũ nõ bibã ĩ luctu mitis erat ꝛ ſuoꝝ mortib⁹ frãgebat maxĩe liberoꝝ. Nã ꝛ viri filioꝝ dormitiõe ſepe periclitata ẽ. Et cũ os ſtomachũq; ſignaret ꝛ matricis dolorẽ crucis niteret̃ impreſſiõe lenire ſupabat affectu ꝛ crudelẽ mẽtẽ parẽtis viſcera ꝯſternebãt aioq; vicẽs fragilitate corporis vincebat̃. Scripturas ſctãs tenebat memoriter ꝛ cũ amaret hiſtoriã ꝛ illa veritatis diceret fũdamẽtũ magis ſeq̃bat̃ intelligẽtiã ſpũalẽ ꝛ hoc culmine edificationẽ aĩe ꝓtegebat. Loquar ꝛ aliud qđ forſitã emulis videt̃ incredulũ. Hebreã linguã quã ego ab adoleſcẽtia multo labore ꝛ ſudore ex pte didici: ꝛ ĩfatigabili meditatiõe nõ deſero: ne ipſe ab ea deſerar diſcere voluit ꝛ ꝯſecuta eſt ita vt pſalmos hebraice caneret ꝛ ſermonẽ abſq; vlla latine lingue ꝓprietate ꝓſonaret. Qđ q̃dẽ vſq; hodie in ſctã filia ei⁹ cuſtochio cernim⁹. Huiuſq; nauigauimus ꝓſperis vẽtis ꝛ criſpãtia maris eq̃ra labẽs carina ſulcauit: nũc in ſcopulos incurrit oĩo. Quis eñ poſſet ſiccis oculis paulã narrare moriẽtẽ. Incidit ĩ grauiſſimã valitudinẽ: imo qđ optabat ĩuenit. vt nos deſereret ꝛ dño plenĩ⁹ iũgeret̃ qd diu differo ꝛ dolorẽ meũ in aliis immorãdo facio lõgiorẽ. Sẽtiebat prudẽtiſſima feminarũ adeſſe mortẽ ꝛ frigeſcẽte iã pte corpis atq; mẽbroꝝ: ſolũ aĩe tẽperiẽ in ſacro ꝛ ſctõ pectore palpitare: ꝛ nihilomin⁹ q̃ſi ad ſuos pergeret: alienoſq; deſpiceret illos verſiculos ſuſurrabat. Dñe dilexi decorẽ dom⁹ tue ꝛ locũ habitatiõis glĩe tue: ꝛ q̃ dilecta tabernacula tua dñe: elegi abiect⁹ eſſe ĩ domo dei mei. Cũq; a me interrogaret̃ cur taceret: cur nollet rñdere ĩclamãti an doleret aliq̃d greco ſermõe rñdit. Nihil ſe habere moleſtie: ſꝫ oĩa quieta ꝛ trãquilla ꝯſpicere. Poſt hoc obmutuit ꝛ clauſis oculis q̃ſi humana deſpiceret vſq; ad expirationẽ aĩe eoſdẽ repetebat verſiculos vix vt aure appoſita qđ dicebat audire poſſem⁹. Tota ad fun⁹ ei⁹ paleſtinarũ vrbiũ turba cõuenit. Quẽ eñ monachoꝝ lãtẽtiũ in eremo cellula ſua tenuit. Quã virginẽ cubiculoꝝ tenuerũt ſecreta. Sacrilegiũ putabat qui nõ tali femine vltimũ reddidiſſet officiũ donec ſubter eccleſiã ꝛ iuxta ſpecũ dñi cõderetur. Venerabilis filia eius virgo euſtochiũ quaſi ablactata ſup matrẽ ſuã abſtrahi a parente nõ poterat deoſculari oculos habere vultui: totũ corpus amplexari ꝛ ſe cũ matre velle ſepeliri. Teſtis eſt ieſus nec vnũ q̃dẽ nummum ab ea filie derelictũ: ſed magis tribuẽs egenis: ꝛ qđ his difficili⁹ eſt fratrũ ꝛ ſororũ immenſam multitudinẽ quam ꝛ ſuſtentare arduum eſt ꝛ abiicere impiũ eſt. Vale o paula ꝛ cultoris tui vltimam ſenectutem orationibus iuua.

De ſancto iuliano. xxx. A.

Iulianus quaſi iubilus ꝛ ana qđ eſt ſurſum. Inde iulianus quaſi iubilianus: q: cũ iubilo ſupna petiit. Uel a iulius qđ eſt incipiẽs ꝛ anus. Nã ĩ dei ſeruitio fuit ſenex lõganimiter: ſꝫ incipiẽs ſui reputatiõe.

Iulianus Cenomanẽſis eps fuit. hic Simon ille leproſus dicitur fuiſſe quem dominus a lepra ſanauit ꝛ qui dñm ad cõuiuium inuitauit. Qui poſt aſcenſionem dñi ab apoſtolis cenomañ. eps ordinatus eſt. Hic multis virtutibus clarus tres etiam mortuos ſuſcitauit ꝛ poſtmodũ in pace quieuit. Iſte dr̃ eſſe ille iulianus qui ab itinerãtibus pro inueniendo bono hoſpitio inuocatur. Eo q̃ in domo eius dñs fuerit hoſpitatus. Sꝫ verius vr̃ eſſe ali⁹ iulianus: q. ſ. vtrũq; parẽtẽ ignorãter occidit: cui⁹ hiſtoria infra ponet̃. B. ¶ Fuit ꝛ alius iulian⁹ de aluernia gñe nobilis: ſed fide nobilior q̃ deſiderio martyrii ſe vltro ꝓſecutorib⁹ offerebat. Tandeꝫ criſpinus cõſularis miſit miniſtrũ ꝛ eũ occidi mãdauit. Qđ ſentiens iulian⁹ ſpõte foras ꝓſiliit ꝛ q̃rẽti intrepidus ſe opponẽs ꝓtinus ictũ ferientis excepit. Cuius caput leuãtes ad ſctũ ferreolũ ſociũ iuliani detulerunt. Et eidẽ mortẽ ſimulẽ minantur: niſi protinus immolaret. Quib⁹ cũ aſſentire nollet eũ occiderũt ꝛ caput ſancti iuliani cũ corpore ſancti ferreoli in vno tumulo poſuerũt. Et poſt multos annos ſanctus mamertus vieneñ. eps inuenit caput ſancti iuliani inter manus ſcti ferreoli ita illeſum ꝛ integrũ ac ſi eadẽ die fuiſſet ſepultũ. Inter cetera hui⁹ ſcti miracula ſolet referri: q̃ cũ q̃dam diaconus oues eccl̃ie ſancti iuliani raperet ꝛ paſtores eidẽ ex parte ſancti iuliani ꝓhiberent: ille rñdit iulianus nõ comedit arietes. Et ecce poſt modicũ febre vehementiſſima purget̃ ꝛ inualeſcente febre q̃ a martyre incẽditur cõfitet̃. Fecitq; ſup ſe iactari aquã vt refrigeraret̃. Sed ſtatim tantus fumus ꝛ fetor de corpore eius exiit: vt cuncti q̃ aderãt fugerẽt ꝛ ipſe poſt modicũ expiraret. Cũ quidã ruſticus vt ait Greg. turoneñ. in die dñica arare vellet ꝓtinus contractis digitis manubriũ ſecuris cũ qua vomereꝫ mũdare volebat ei⁹ dextre adheſit. Sed poſt duos annos in eccl̃ia ſcti iuliani ad eius preces curatus eſt. C. ¶ Fuit inſup alius iulianus frater beati Iulii. Hi duo fratres ad theodoſiũ imperatorẽ xp̃ianiſſimũ venerũt petẽtes vt tẽpla idoloꝝ vbicũq; inuenirẽt deſtruerẽt ꝛ xp̃i eccl̃ias edificarẽt. Qđ imperator libenter faciẽs ſcripſit vt oẽs eis debeant obedire ꝛ eos in oĩbus ſub pena capitis adiuuare. Cũ igit̃ beati iulianus ꝛ iulius in loco q̃ dr̃ gaudianũ eccl̃iã fabricarent ꝛ cuncti tranſeuntes eos in opere imperatorio imperio adiuuarẽt contigit: vt quidã cũ curru inde tranſitũ facerẽt. Qui dixerũt adinuicẽ. Quã excuſatiõeꝫ ꝓtẽdere poterim⁹ vt liberi trãſeamus: ꝛ in opere iſto nõ occupemur. Dixeruntq; ꝓiciamus vnũ ex nobis in plauſtrũ ſupinũ ꝛ cũ pannis cooperiam⁹: dicimuſq; q̃ hoiem mortuũ in vehiculo habem⁹ ꝛ ſic liberi trãſire poterim⁹. Arripiẽteſq; hoĩeꝫ vnũ in plauſtrũ ꝓiecerunt eiq; dixerũt. Tu ſile ꝛ oculos claude ꝛ quouſq; tranſierimus quaſi mortuus iace. Cũq; hoĩeꝫ tanq̃ mortuũ cooperuiſſent ꝛ vſq; ad famulos dei iulianũ ꝛ iuliũ veniſſent/ dixerũt ei ſerui dei. Filioli parũper ſubſiſtite ꝛ nos in hoc opere modicũ adiuuate. Qui rñderũt. Nõ poſſum⁹ hic ſtare q̃m hoiem mortuũ ĩ plauſtro habem⁹. Quib⁹ ſctũs iulianus dixit. Ut q̃d ita mentimini filii. Et illi. Nõ mẽtimur dñe. Sed ſic eſt vt loquimur. Et ſanct⁹ iulianus dixit. Scđꝫ veritateꝫ dicti veſtri ita vobis ꝯtingat. Et illi boues pungentes ꝓtranſierũt. Cũq; ꝓcul ꝓtranſiſſent accedentes ad currum ceperũt collegã⁹ ſuũ vocare ex noĩe dicentes. Surge amodo ꝛ ſtimula boues: vt celerius trãſeamus. Cum aũt nullatenus ſe moueret eum pulſare ceperunt dicentes. Ut q̃d deliras ſurge ꝛ ſtimula boues. Sed cum nullatenus ille rñderet accedentes diſcooperuerũt eũ ꝛ mortuũ inuenerũt. Tantuſq; timor ipſos ꝛ ceteros inuaſit: vt nullus decetero famulo dei mẽtiri auderet. D. ¶ Fuit etiã alius iulianus qui vtrunq; parentem neſciens occidit. Cũq; eñ iulianus predictus iuuenis ac nobilis quadã die venationi inſiſteret ꝛ quẽdã ceruũ reptũ ĩſequeret̃: ſubito ceru⁹ verſus eũ diuino nutu ſe vertit eiq; dixit. Tu me ĩſequeris q̃ pr̃is ꝛ matris tue occiſor eris. Qđ ille

audiēs vehemēter extimuit: ⁊ ne ſibi forte cōtingeret
qđ a ceruo audierat relictis oībꝰ clā diſceſſit ⁊ ad re=
gionē valde remotā ꝑuenit. Ibiq̄ꝫ cuidā pricipi adhe=
ſit ⁊ tā ſtrēnue vbiq̄ꝫ ⁊ ī bello ⁊ in palatio ſe habuit qđ
princeps eū militē fecit ⁊ quandā caſtellanā viduā in
cōiugē ei tradidit ⁊ caſtellū pro dote accepit. Interea
parētes iuliani ꝓ amiſſiōe filij nimiū dolētes vagabū
di vbiq̄ꝫ ꝑgebāt: ⁊ filiū ſuū ſolicite reqrebāt. Tādē ad
caſtrū cui iulianus ꝑerat deuenerunt. Tunc aūt iulia
nus a caſtro caſu receſſerat: quos cū vxor iuliani vidiſ
ſet ⁊ quinā eēt inqſiſſet: ⁊ illi oīa q̄ filio ſuo acciderāt
enarraſſent ītellexit q̄ viri ſui parētes erāt vtpote qꝛ
hoc a viro ſuo forte frequēter audierat. Ipſos igiť be=
nigne ſuſcepit: ⁊ ꝓ amore viri ſui lectū ſuū eis dimiſit
ipa ſibi alibi lectulū collocauit. Facto aūt mane caſtel
lana ad eccleſiā perrexit. Et ecce iulianꝰ mane veniēs
in thalamū quaſi vxorē ſuā excitaturꝰ intrauit. Et in=
ueniēs duos pariter dormiētes vxorē cū adultero eſ=
ſe ſuſcitatꝰ ſilēter extracto gladio ambos pariter īter=
emit. Exiens aūt domū vidit vxorē eiꝰ ab eccľia reuer
tentē. Et admirans interrogauit quinā eſſent illi q̄ in
ſuo lecto dormirēt? At illa ait. Parētes veſtri ſunt qui
vos diutiſſime qſierunt: ⁊ eos in vřo talamo colloca=
ui. Qđ ille audiēs pene exanimis effectꝰ ⁊ amariſſime
flere cepit ac dicere. Heu miſer q̄d faciā: qꝛ dulciſſimos
meos parentes occidi. Ecce impletū eſt vbū cerui qđ
dum vitare volui miſerrimus adimpleui. Iā nūc vale
ſoror dulciſſima: qꝛ de cetero non quieſcā donec ſciā q̄
deꝰ pniam meā accepit. Cui illa. Abſit dulciſſime fra
ter vt te deſerā ⁊ ſine me abeas: ſꝫ q̄ fui tecū pticeps
gaudij ero pticeps ⁊ doloris. Tūc inſimul recedentes
iuxta quoddā magnū flumē vbi multi periclitabātur
quoddā hoſpitale magnū ſtatuerūt: vt ibi pniāꝫ face=
rēt ⁊ oēs q̄ vellēt trāſire fluuiū inceſſanter trāſuehe=
rēt ⁊ hoſpitio vniuerſos paupes reciperēt. Poſt mul=
tū vo tpis media nocte dū iulianꝰ feſſus q̄eſceret ⁊ ge
lu graue eſſet audiuit vocē ſe miſerabiliter lamētantē
ac iulianū vt ſe trāſferret voce lugubri inuocātē. Qđ
ille audiens cōcitus ſurrexit: ⁊ iam gelu ipm deficiētē
inueniēs in domū ſuā portauit: ⁊ ignē accēdēs ipꝫ ca
lefacere ſtuduit. Sꝫ cū calefieri nō poſſet ⁊ ne ibi defi=
ceret ipm in lectulū ſuū portauit ⁊ diligēter cooꝑuit.
Poſt paululū ille q̄ ſic infirmꝰ ⁊ quaſi leproſus appue
rat: ſplēdidus ſcādit ad ethera ⁊ hoſpiti ſuo dixit. Iu=
liane dñs miſit me ad te mādās tibi q̄ tuā pniam ac=
ceptauit: ⁊ ambo poſt modicū in dño q̄eſcetis. Sicq̄ꝫ
ille diſparuit ⁊ iulianꝰ cū vxore ſua poſt modicū ple=
nus bonis operibus ⁊ eleemoſynis in dño reqeuit. E.

¶ Fuit ⁊ alius Iulianus nō q̄dē ſctūs ſꝫ ſceleratiſſi=
mus. ſ. iulianus apoſtata. Hic iulianꝰ priꝰ fuit mona=
chus ⁊ magne religiōis ſimulator. Quedā aūt mulier
vt refert magiſter Ioānes beleth in ſumma de officio
eccľie: hñs tres ollas plenas auri aurum illud in orifi
cijs ollarū cinere ne appereret operuit ⁊ ꝓdictas ollas
iuliano quē ſctiſſimū hoiēꝫ exiſtimabat corā aliq̄bus
monachis ſeruādas tradidit q̄ aūt aurū ibidē eēt nul
li alij indicauit. Iulianꝰ igiť ꝓdictas ollas accipiens
⁊ tā copioſum aurū ibidē inueniēs totū illud aurū fu=
ratꝰ eſt ollas impleuit cinere. Poſt aliqđ tps cū mu=
lier depoſitū ſuū reqreret ille ollas cū cinere ſibi red=
didit. Cū vo aurū reqreret cōuincere illū nō potuit: qꝛ
de auro teſtes nō habuerat: qm̄ monachi corā q̄bꝰ hoc
ſibi tradiderat nil in eis niſi cinerē viderāt. Et ſic aurꝫ
obtinuit cū quo romā fugit. Et ꝑ illud aurꝫ ſequēti tē=
pore rome obtinuit ꝯſulatū: deīde ī iperiū ſublimatꝰ
eſt. Qui cū inſtructus eſſet a pueritia in arte magica ⁊
multū ſibi placeret magiſtros inde plures ſecū habe=
bat. Die aūt quadā ſicut ī hyſtoria tripartita habeť cū
puer adhuc eſſet ⁊ recedente magiſtro ſuo ſolus remā
ſiſſet: ⁊ adiuratiōes demonū legere incepiſſet ante eū
maxima multitudo demonū īſtar ethiopū nigrorꝫ ad=
uenit. Tūc iulianꝰ hoc vidēs ⁊ metuēs ſignū crucis ꝓ
tinꝰ fecit: ⁊ oīs illa multitudo demonū euanuit. Qui
cū magiſtro reuertēti q̄d ſibi acciderit retuliſſet dixit
ei magiſter ſuus. Hoc ſignū crucis maxime demones
odiūt ⁊ timēt. Sublimatꝰ igiť imperiū huiꝰ rei memo
rās cū ꝑ artē magicā opari vellet apoſtatauit: ⁊ ſignū
crucis vbiq̄ꝫ deſtruxit ac xpianos inquātū potuit ꝑſe=
cutus eſt: putās q̄ aliter demones ſibi minime obedi=
rēt. Deſcēdēs Julianꝰ in ꝑſidā ſicut legiť ī vitiſpatrū
miſit demonē in occidētē vt ſibi īde deportaret reſpō
ſum. Cū aūt demō ad quēdā locū veniſſet ꝑ decē dies
ibidē īmobilis ſtetit: qꝛ q̄dā monachꝰ ibidē die ac no=
cte orabat ⁊ ei ſine effectu regreſſo: dixit iulianꝰ. Qua=
re tm̄ tardaſti. Qui rñdit. Suſtinui ꝑ decē dies publi=
cū monachū ſi forte ab ořone ceſſaret ⁊ trāſire poſſeꝫ.
Cūq̄ꝫ nō ceſſaret prohibitꝰ ſum tranſire ⁊ redire nihil
agēs. Tūc indignatꝰ iulianꝰ dixitq̄ cum illuc veniret
vindictā de illo monacho faceret. Cū ergo de ꝑſis vi=
ctoriā ſibi demōes ꝓmitterēt ſophiſta ſuꝰ dixit cuidā
xpiano. Quid putas nūc facit fabri filius. Et iſte ſepul
crū parat iuliano. Dū igiť vt in hiſtoria ſcti baſilij legi
tur ⁊ vt Fulbertꝰ carnotēſis eps teſtať: ceſareā capa=
docie deueniſſet ſctūs Baſiliꝰ eidē occurrit ⁊ quatuor
panes ordeaceos ꝓ munere ei miſit. At iulianus indi
gnatꝰ eos recipe contēpſit: ⁊ ꝓ panibꝰ ſibi fenū miſit
dicens. Pabulū nobis irrationabiliū aīaliū obtuliſti
recipe qđ miſiſti. Reſpōdit Baſilius. Nos q̄dē qđ co=
medimus tibi miſimꝰ. Tū vo dediſti nobis vñ beſtias
tuas nutris. Ad hoc iratꝰ iulianus rñdit. Cum perſas
ſubegero hāc vrbē deſtruā ⁊ arabo vt ferrifera magis
q̄ homifera noletur. Sequēti aūt nocte vidit Baſiliꝰ
in eccleſia ſctē Marie in viſu multitudinē angelorꝫ ⁊
in medio eorꝫ quādā feminā in throno ſtantē ⁊ aſtāti=
bus: dicentē vocate mihi cito mercuriū q̄ iulianū apo
ſtatam occidat: qui me ⁊ filiū meū ſupbe blaſphemat.
Erat aūt mercuriꝰ miles quidā q̄ ab ipſo iuliano ꝓ fi=
de xpi fuerat interfectꝰ ⁊ in eadē eccleſia erat ſepultꝰ:
ſtatimq̄ꝫ ſctūs Mercuriꝰ cū armis ſuis que ſibi ſerua=
bantur affuit ⁊ iuſſus ab ea in preliū ſe preparauit. Ex
pergefactus itaq̄ꝫ baſilius ad locū vbi Mercurius cū
armis ſuis quieſcebat: iuit et monumētum ſuum ape=
riens nec corpus ibidē reperit: nec arma inuenit: ⁊ tūc
cuſtodē quis arma aſportauerit inquiſiuit. Ille vero
cū iuramēto affirmabat eadē arma veſpere ibidē fuiſ
ſe vbi perpetuo ſeruabanť. Inde igiť Baſiliꝰ recedēs
⁊ mane illuc rediēs īuenit ibidē corpus eius ⁊ arma
⁊ lanceam ſanguine cruētatā. Et ecce quidā de exerci
tu rediens dixit. Cum iulianus imperator in exercitu
moraretur: ecce quidam miles ignotus cū armis ſuis
⁊ lancea veniēs calcaribus vrgens equū audacia mē=
te Julianum imperatorem impetijt ⁊ lāceam fortiter
vibrans ipſum valide per mediū perforauit et ſubito
diſcedens nuſq̄ cōparuit. Ipſe vero Julianus dū ad=
huc ſpiraret ſanguine ſuo ſicut dicitur in hyſtoria tri=
partita manū ſuā impleuit ⁊ in aere ꝓiecit dicens. Vi
ciſti galilee: viciſti. Sicq̄ꝫ in his vocibus miſerabili=
ter expirauit. Ab oībus autem ſuis ſepultus relinqui
tur ⁊ a perſis excoriatur: et dē corio ſuo regi perſarum
ſubſtratorium efficitur.

¶ De feſtiuitatib⁹ que eueniunt intra tp̄s deuiatiōis.

Dicto de feſtiuitatibus q̄ occurrūt intra tp̄s qd̄ partim continetur ſub tp̄e reconciliatiōis: partim ſub tp̄e peregrinationis: quod tp̄s repreſentat eccleſia a natiuitate xp̄i vſq₃ ad ſeptuageſimā ſequit̄ videre de feſtiuitatibus q̄ eueniūt intra tp̄s deuiatiōis qd̄ incepit ab Adā ꝛ durauit vſq₃ ad Moyſen qd̄ tp̄s repreſentat eccleſia a ſeptuageſima vſq₃ ad paſcha.

De Septuageſima. xxxj. A.

Septuageſima ſignat tp̄s deuiationis: ſexageſima tp̄s viduatiōis: quinquageſima tp̄s remiſſiōis: quadrageſima tp̄s penitētie ſp̄ialis. Inchoatur aūt ſeptuageſima a dn̄ica in qua cantatur. Circūdederūt me ꝛ terminat̄ in ſabbato poſt paſcha. Inſtituta eſt autē ſeptuageſima ꝓpter tres rōnes ſicut inuenitur in ſumma de officio magiſtri Joānis beleth: ſc₃ propter redēptionem: qm̄ ſancti patres ſtatuerūt: vt ꝓpter venerationē dici aſcēſionis in qua natura noſtra celos aſcendit: et ſuper choros angelorū ſublimata eſt: ſemꝑ ipſa quinta die ſolēnis ꝛ celebris haberet̄ ꝛ in eo ieiuniū nō obſeruaret̄: q₂ in primitiua eccleſia eque ſolēnis erat ſicut prima feria. Unde ꝛ tūc ſolēnis ꝓceſſio fiebat ad repreſentandū ꝓceſſionē diſcipulor̄ vel ipſor̄ angelorum. Ideo in vulgari ꝓuerbio v̄ſum eſt: vt dici domin ice dicatur cognata, dies iouis: q₂ anti quitus fuit eque ſolennis: ſed feſta ſctōrum ſuꝑuenerūt ꝛ celebrare tot feſta erat quaſi oneroſum: ideo ſolēnitas illa ceſſauit. In redemptione ergo illorū dierū ſancti patres vnā ſeptimanam quadrageſime in abſtinentia addiderunt ꝛ ſeptuageſimam vocauerunt. B.

¶ Alia eſt propter ſignificationē: quoniā per hoc tp̄s ſignificatur deuiatio exilium ꝛ tribulatio totius humani generis ab Adam vſq₃ ad finē mūdi: quod quidē exiliū ſub reuolutiōe ſeptē dierū peragitur, ꝛ ſub reuolutiōe ſeptē miliū annor̄ includitur. Per ſeptuaginta eni dies ſeptuaginta centenas annorum intelligim⁹. Ab initio aūt mūdi vſq₃ ad aſcēſionem ſex milia annorum cōputamus. Et tūc v̄o quicqd tp̄is ſequit̄ vſq₃ ad finē mundi ſub ſeptimo millenario cōprehendimus: cuius terminum ſolus deus nouit. Nos igit̄ xp̄s in ſexta etate mūdi ab hoc exilio in ſpe eterne retributionis reddita innocentie ſtola per baptiſmū eripuit. S₃ cōſummato tp̄e noſtri exilij vtraq₃ ſtola nos ꝑfecte decorabit. Hinc eſt ꝙ in hoc tp̄e deuiatiōis ꝛ exilij cantica leticie deponimus: ſ₃ tñ in ſabbato paſche vnū alleluia decātamus tanq̄ in ſpe eterne patrie gratulantes ꝛ ſtola innocentie in ſexta mundi etate per xp̄m recuperantes. Cui etiam tractus ſubijcit̄ per quē ſignificatur labor quē adhuc ad impletionē mandatorū deī habere debemus. In ſabbato poſt paſcha in quo vt dictum eſt terminat̄ ſeptuageſima duo alleluia cātam⁹: q₂ cōpleto huius mūdi termino duplicē ſtolam glorie cōſequemur. C.

¶ Alia eſt rō ꝓpter repñtationem: qm̄ ſeptuageſima repreſentat ſeptuaginta annos quibus filij Iſrael ſub captiuitate babylonica fuerunt. Et quemadmodū illi depoſuerun: organa ſua dicentes. Quō cātabimus canticū dn̄i ꝛc. ſic ꝛ nos cātica laudis deponimus: poſtea v̄o datā illis licētia redeūdi a Cyro: ſexageſimo anno ceperūt letari: ꝛ nos quoq₃ ī ſabbato paſche tanq̄ in ſexageſimo anno alleluia cantamus cor̄ repreſentando letitiā: ſed tñ illi in apparatu reditus: ꝛ in colligendo ſarcinulas multum laborauerunt: ꝛ nos poſt alleluia tractum ſtatim ſubiūgimus q̄ laborē ſignificat. Sabbato aūt quo ſeptuageſima terminat̄ duo alleluia cantamus cor̄ plenam leticiam ꝛ quam peruenerunt in patriā figurātes. Hoc etiā tempus captiuitatis ꝛ exilij filior̄ Iſrael repreſentat tp̄s noſtre peregrinationis: q₂ ſicut ipſi in ſexageſimo anno ſunt liberati: ſic nos in ſexta mūdi etate: ꝛ ſicut adhuc in colligēdo ſarcinulas laborauerūt: ſic ꝛ nos etiā liberati in ꝯpletione mandatorū laboramus. Sed cū ad patriā peruētū fuerit labor omnis ceſſabit: ꝛ gloria perfecta erit: ꝛ duplex alleluia in corpe ꝛ aīa cantabimus. In hoc igit̄ tp̄e exilij: eccleſia multis tribulationibus preſſa et fere in baratro deſperationis poſita ab alto trahēs ſuſpiria clamat in officio ꝛ dicit. Circūdederūt me gemit⁹ mortis ꝛc. ꝛ oſtēdit multiplicē ſui tribulationē quā habet: ꝛ pro miſeria cōtracta ꝛ ꝓ duplici pena inflicta, ꝛ ꝓ culpa quoad aliquos cōmiſſa. Sed tñ ne deſperet proponit̄ in euangelio ꝛ in ep̄la triplex ſalubre remediū ꝛ triplex premium. Remedium eſt vt ſi ab illis vult perfecte liberari in vinea anime ſue laboret abſcindendo vitia et peccata: poſtea in ſtadio preſentis vite ſue currat per penitētie opera: deinde viriliter in agone pugnet cōtra oīa diaboli temptamenta: ꝛ ſi hoc fecerit triplex premiū habebit: q₂ laborāti dabitur denarius: currēti brauiū: pugnāti corona. Quia ēt ſeptuageſima ſignificat tp̄s noſtre captiuitatis ꝓponitur nobis remedium per qd̄ a captiuitate poſſumus liberari. ſ. per curſum fugiēdo: per pugnam preliando: per denarium redimēdo.

De Sexageſima. xxxij. A.

Sexageſima inchoat̄ in dn̄ica ī qua cātat̄. Exurge quare obdormis dn̄e. ꝛ terminat̄ ī quarta feria poſt paſcha. Inſtituta eſt aūt ꝓpter redēptionē: propter ſignificationē ꝛ ꝓpter repreſentationē. Propter redemptionē: qm̄ Melchiades papa ꝛ btūs Silueſter ſtatuerūt: vt bis in omni ſabbato comederet̄: ne ꝓpter abſtinētiā quā hoīes ſuſtinuerūt ī ſexta feria ī qua oī tp̄e ieiunādū eſt: natura debilitaret̄. In redemptionē igitur ſabbator̄ illius tp̄is vnā ſeptimanā quadrageſime addiderūt ꝛ ſexageſimā vocauerūt. Alia rō eſt ꝓpter ſignificationē: qm̄ ſexageſima ſignificat tp̄s viduitatis eccleſie ꝛ merorē illius ꝓ abſentia ſponſi qm̄ fruct⁹ ſexageſimus debetur viduis. In cōſolationē aūt illius ꝓ abſentia ſpōſi q̄ ad celos rapt⁹ eſt: dant̄ eccl'ie due ale. ſ. ſex operum mīe exercitatio ꝛ decalogi impletio. Uñ ſexageſima ſonat ſexies decē: vt per ſex intelligantur ſex opa mīe ꝑ decē intelligatur decalogus. Tertia rō eſt ꝓpter repñtationē. Nā ſexageſima nō ſolū ſignificat tp̄s viduitatis: ſed etiā myſteriū nr̄e redēptiōis repreſentat. Nā per decē intelligitur hō q̄ eſt decima dragma eo ꝙ fact⁹ ſit vt ruinā nouē ordinū repararet vel intelligit̄ ꝑ decē: eo ꝙ cōſtat ex quatuor humoribus q̄tū ad corpus ꝛ habet tres potētias in aīa. ſ. memoriā: intelligentiā: ꝛ voluntatem q̄ facte ſunt: vt ſeruiāt beatiſſime trinitati: vt in ipſam fideliter credamus: ipſam feruēter diligamus ꝛ ſemꝑ in memoria teneamus. Per ſex intelligunt̄ ſex miſteria ꝑ que hō decimus eſt redēptus que ſunt incarnatio: natiuitas: paſſio: deſcēſio ad inferos: reſurrectio ꝛ in celū aſcēſio. Et ꝓtendit̄ ſexageſima vſq₃ ad quartā feriā poſt paſcha in qua cantatur. Uenite benedicti patris mei: q₂ illi qui in operibus mīe ſe exercēt audiēt illud Uenite benedicti. vt ipſe xp̄s ait: vbi tūc ſponſe ianua aperitur ꝛ amplexū ſponſi fruetur. In ep̄la admonet̄ vt ad inſtar pauli tribulationē de abſentia ſponſi patiēter tolleret. In euāgelio: vt ſeminationi bonorū

operū ſemper inſtar. Et que quaſi deſperans clamauerat circundederūt me gemitus mortis. Nūc quoqꝫ ad ſe rediens petit in officio in tribulationibus adiuuari ⁊ ab ipſis eripi dicēs. Exurge dñe ⁊c. ⁊ ponit ibi triplex exurge. Quidā eñ ſunt in eccleſia q ab aduerſis ꝑmuniur: ſed non deijciuntur. Quidā qui premunt͛ et deijciunt͛: quidā qui nec premunt͛ nec deijciunt͛: ⁊ ñ qꝛ aduerſa nō tolerant periculū eſt ne ꝓſpera ipſos frāgāt. Clamat ergo eccleſia vt exurgat q̄tum ad primos ipſos cōfortādo cū dormire videantur ipſos nō eripiēdo. Clamat vt exurgat q̄tum ad ſecūdos ipſos cōuertendo: a quibus videtur faciē auertiſſe: ipſos quodam modo repellendo. Clamat vt exurgat q̄tuꝫ ad tertios ipſos in proſperis adiuuādo ⁊ liberando.

De Quinquageſima. xxxiij. A.

Quinquageſima durat a dñica in qua cātatur. Eſto mihi in deū ꝓtectorē: ⁊ in domū ⁊c. Et terminat͛ i ipſo die paſche. Inſtituta eſt autē propter ſuppletionem: ⁊ propter ſignificationem ⁊ ꝓpter repreſentationē: propter ſuppletionem: qm̄ cuꝫ debeamus xl. diebus ieiunare ad ſimilitudinē xp̄i: ⁊ non ſunt ibi niſi. xxxvj. dies ieiunabiles: qꝛ in dñicis nō ieiunat͛: tū ꝓpter letitiā ⁊ reuerētiā reſurrectiōis: tū exēplo chriſti q ipſa die reſurrectiōis bis comedit. ſ. qm̄ intrabat ad diſcipulos ianuis clauſis: ⁊ illi obtulerunt ei partem piſcis aſſi ⁊ fauum mellis: ⁊ iterū cū diſcipulis eūtibus in emaus ſm quoſdā: ideo pro ſuppletione dñicarū additi ſunt quatuor dies. Et iterū clerici vidētes ꝙ ſicut precedebāt populū ordine: ita precedere deberēt ſanctitate: per duos iterū dies ante illos quatuor abſtinere ⁊ ieiunare incipiūt. Et ſic vna ſeptimana addita eſt q̄ ⁊ quinquageſima noīatur: ⁊ hoc papa Theleſphorꝰ ordinauit: vt ait Ambro. Alia rō eſt ꝓpter ſignificatiōes: qm̄ quinquageſima ſignificat tp̄s remiſſionis. i. tp̄s pnīe in qua oīa remittūtur: quinquageſimꝰ eñ annus erat iubileus q erat annus remiſſionis: qꝛ tunc debita dimittebantur ſerui liberabant͛: ⁊ oēs ad ſuas poſſeſſiōes reuertebant͛. Per qḋ ſignificabat͛ ꝙ per pnīaꝫ dimittunt͛ debita pctōꝝ: liberātur oēs a ſeruitute demonū: ⁊ reuertunt͛ ad poſſeſſiones celeſtium manſionū. Tertia rō eſt ꝓpter repreſentationem. Nā quinquageſima nō ſolū tp̄s remiſſiōis ſignificat: ſꝫ etiaꝫ ſtatū beatitudinis repñtat. Nā in quinquageſimo anno ſerui efficiebātur liberi: in quīquageſimo die a die agni immolati lex data eſt: in quinquageſimo die a paſcha datus eſt ſpūſſctūs. Et ideo ꝰ numerus beatitudinem repñſentat vbi erit adeptio libertatis: cognitio veritatis ⁊ ꝑfectio charitatis. Tria aūt ſunt neceſſaria q̄ ꝓponūtur nobis in epiſtola ⁊ in euangelio ad hoc qḋ opa pnīe ſint ꝑfecta. ſ. charitas q̄ ꝓponit͛ in epl̄a. memoria dñice paſſiōis ⁊ fides q̄ intelligitur ꝑ illuminationē ceci: ⁊ hec ponunt͛ in euāgelio. Nā fides ipa opera facit acceptabilia ⁊ placabilia: qꝛ ſine fide impoſſibile eſt placere deo. Memoria dñice paſſiōis facit eſſe facilia. Vñ Greg. Si paſſio xp̄i ad memoriā reducitur nihil eſt qḋ nō equo animo toleret͛ charitas facit eſſe cōtinua: qꝛ ſicut dicit Greg. amor dei nō pōt eſſe ocioſus operatur eñ magna ſi eſt: ſi autē operari negligit amor nō eſt. Et ſicut in principio eccleſia quaſi deſperans clamauerat. Circūdederunt me ⁊c. Et poſtmodū ad ſe redičs adiuuari ſperebat: ita hic tā concepta fiducia: ⁊ ſpe venie ꝓpter pnīam orat ⁊ dicit. Eſto mihi in deū ꝓtectorē ⁊c. vbi q̄tuor petit. ſ. ꝓtectionē: firmamētum: refugiū: ⁊ ducatū. Oēs eñ filij ſui: aut ſunt in gratia: aut ſunt in culpa: aut in aduerſis: aut in ꝓſperis. Illis q ſunt in grā petit firmamētū: vt. ſ. in ipa grā cōfirmentur. Illis q ſunt in culpa petit vt deꝰ ſit coꝝ refugiū. Illis q ſunt in aduerſis petit ꝓtectionem: vt in ipſis tribulatiōibꝰ ꝓtegant͛. Illis qui ſunt in ꝓſperis petit ducatū: vt. ſ. in ipſis a deo innocenter ducantur. Terminatur aūt quinquageſima: vt dictū eſt in die paſche: qꝛ pnīa ad nouitatem vite facit reſurgere. In hoc tp̄e pſ quinquageſimus. ſ. Miſerere mei deus. q eſt pſ penitentie ⁊ remiſſionis plurimū frequentatur.

De Quadrageſima. xxxiiij. A.

Quadrageſima incipit a dñica qua cantat͛ inuocauit me: vbi eccl̄ia q̄ tot tribulationibꝰ preſſa clamauerat. Circūdederunt me ⁊c. ⁊ poſtmodū reſpirauerat inuocādo adiutoriū dicēs. Exurge ⁊c. Et eſto mihi in deū ꝓtectorē ⁊c. Nūc oſtēdit ſe exauditaꝫ dicens. Inuocauit me ⁊c. Notandū aūt ꝙ quadrageſima cōtinet. xlij. dies cōputatis dñicis diebus. Ex qbꝰ dū ſex dies dñicales ſubtrahūtur remanēt. xxxvj. dies in abſtinētia qui ſunt decima totius anni. Annus eñ hꝫ. ccclxv. dies quoꝝ. xxxvj. ſunt decima: ſed quatuor dies pcedētes addūtur: vt ſacer numerus. xl. dierū impleat͛: quē ſaluator ſuo ieiunio ꝯſecrauit. Quare autē in hoc numero quadragenario ieiuniū obſeruamꝰ triplex ratio aſſignari pōt. Pria eſt Auguſtini: qm̄ Mat. xl. gn̄ationes chriſti poſuit. Ad hoc igit͛ dñs ſuo quadragenario numero ad nos deſcēdit: vt nos ad eū noſtro quadragenario aſcēdamus. Aliam aſſignat idē dicens. Ad hoc vt habeamus quinquagenariū quadragenario addēdus eſt denarius: qꝛ ad hoc vt veniamus ad beatā requiē opꝫ nos toto pñtis vite tp̄e laborare: vnde ⁊ dñs. xl. diebꝰ cū diſcipulis manſit ⁊ poſt decima die ſpm̄ſanctuꝫ paracletū miſit. Tertiam aſſignat Magiſter prepoſitiuꝰ ſumma de officio. dicēs. Mūdus in quatuor partes ⁊ annus in quatuor tp̄a diuiditur: ⁊ hō ex quatuor elemētis ⁊ quatuor cōplexionibus cōſtituit͛: ⁊ nouā legē que in quatuor euāgelijs ꝯſiſtit ⁊ veterē que in decē mādatis tranſgreſſi ſumus. Oportet igit͛ vt denarius ꝑ quaternariū multiplicet͛: vt ſic quadragenariū faciamus. i. mādata veteris ⁊ noue legis toto tp̄e vite huius impleamus. Cōſiſtit quidē corpus noſtrū ſicut dicunus ex quatuor elemētis q̄ etiaꝫ quaſi quatuor ſedes in nobis habēt. Nā ignis in oculis: aer in lingua ⁊ auribus: aqua in genitalibus: terra i manibus: ⁊ in alijs mēbris dñatur. In oculis igit͛ curioſitas: in lingua ⁊ auribꝰ ſcurrilitas: in genitalibꝰ voluptas: in manibus ⁊ i alijs mēbris eſt crudelitas. Et hec quatuor cōfitetur publicanus. Qꝛ eñ a longe ſtat ꝯfitet͛ luxuriā q̄ eſt fetida. q. d. nō audeo appropinquare dñe ne in auribus tuis fetā: ꝙ non audet oculos ad celū leuare cōfitet͛ curioſitatē: ꝙ manu ꝑcutit pectus ꝯfitetur crudelitatē: qḋ dixit ꝓpitius eſto mihi pctōri: cōfitetur ſcurrilitatē. Nā ſcurre ꝯſueuerūt vocari peccatores vel potius leccatores. hec prepoſitiuus. B.

¶ Greꝫ. quoqꝫ in home. tres ponit rōnes dicēs. Cur in abſtinentia quadragenarius numerus cuſtoditur: niſi qꝛ virtus decalogi per libros quatuor ſancti euāgelij impletur. In hoc etiaꝫ mortali corpe ex quatuor elementis ſubſiſtimus: ⁊ per voluptates eiuſdem corporis pceptis dñicis cōtrariamur. Quia ergo per carnis deſideria decalogi mandata cōtēpſimus dignum eſt vt eandem carnē quaterdecies affligamus. A pñti quoqꝫ die vſqꝫ ad paſcha ſex hebdomade. i. xlij. dies veniūt ex quibus dū ſex dies dñici de abſtinentia abſ-

trabunt. xxxvj. in abſtinẽtia remanẽt. Dum vero ꝑ tri
centos ſexaginta quinq dies annus ducit̃ quaſi anni
noſtri decimas deo damus. Hec Gre. q̃re aũt nõ obſer
uamꝰ noſtrũ ieiuniũ eodẽ tpe quo xp̃s ieiunauit: qui
ſtatim poſt baptiſmũ iſtud inchoauit: ſꝫ cũ paſcha po
tius iſtud ꝯtinuamus quadruplex ratio aſſignatur in
ſumma de officio magiſtri Ioãnis beleth. Pꝛia eſt ſi
volumus cũ xp̃o reſurgere: q2 ꝓ nobis ipſe eſt paſſus:
⁊ nos cũ eo pati debemꝰ. Scda cauſa eſt vt filios iſrael
imitemur q̃ pꝛimo eo tpe exierũt de egypto. poſtea eo
tpe de babylonia qd inde pꝛobat̃: q̊ñ tã iſti q̃ illi ſta-
tim q̃ñ egreſſi ſunt celebrauerũt paſcha. Sicq ⁊ nos
imitãtes eos hoc tẽpoꝛe ieiunamꝰ vt de egypto et ba
bylonia. i. hoc mũdo in terrã eterne hereditatis igre
di mereamur. Tertia cã eſt: q̊ñ feruoꝛ libidinis ĩ tem
poꝛe veris magis ſolet nos aſcendere vt ergo refrene
mus coꝛpoꝛis eſtũ in hoc tẽpoꝛe maxime ieiunamus.
Quarta eſt q2 ſtatim poſt ieiuniũ debemꝰ coꝛpus dñi
accipere: ſicut ergo filij iſrael pꝛiuſq̃ comederẽt agnũ
affligebãt ſe ⁊ comedebãt agreſtes lactucas ⁊ amaras
ita ⁊ nos debemus ꝑ penitentiã pꝛius affligi vt dignũ
valeamus comedere agnum vite.

¶ De ieiunio quatuoꝛ tempoꝛum. xxxv. A.

Ieiunia quatuoꝛ tẽpoꝛũ a calixto papa in-
ſtituta ſunt. Fiũt aũt hec ieiunia quater
in anno ſm quatuoꝛ tẽpoꝛa ipſius anni: ⁊
huiꝰ eſt multiplex ratio. Pꝛia eſt q̊ñ ver
eſt calidũ ⁊ humidũ: eſtas calida et ſicca:
autũnus frigidus ⁊ ſiccus: hyẽs frigida ⁊
humida. Ieiunamus igitur ĩ vere vt noxiũ humoꝛẽ. ſ.
luxuriã in nobis tẽperemꝰ: ĩ eſtate vt noxiũ caloꝛẽ. i.
auaritiã in nobis caſtigemus. in autũno vt caſtigemꝰ
ariditatẽ ſupbie. ĩ hyeme vt caſtigemꝰ frigus infideli
tatis ⁊ malitie. Scda ratio eſt quare. ſ. quater ĩ anno
ieiunamus: q̊ñ pꝛima huiõi ieiunia fiunt ĩ martio. ſ.
in pꝛima ſeptimana quadrageſime vt in nobis marce
ſcant vitia. Nõ eñ omnino pñt extingui vel potius vt
in nobis virtutũ germina oꝛiant̃. In eſtate fiunt ſcda
vt in ſeptimana penthecoſtes: q2 tũc venit ſpũſſctũs et
nos debemus eſſe feruẽtes in ſpũſancto. In ſeptẽbri
fiunt añ feſtũ ſancti michaelis tertia ieiunia: q̊ñ fru-
ctus tũc colligunt̃ ⁊ nos debemus deo reddere fructꝰ
bonoꝛũ operũ. In decẽbri fiunt quarta: q2 tunc moꝛiũ
tur herbe: ⁊ nos debemꝰ moꝛtificari mũdo. Tertia rõ
eſt vt iudeos imitemur: iudei quidẽ quater in anno ie
iunabant. ſ. ante paſcha: ante pẽtecoſtes: añ ſcenophe
giã. i. añ fixionẽ tabernaculi ĩ ſeptẽbri ⁊ añ encenia.
i. añ dedicationẽ in decẽbri. Quarta rõ eſt q̊ñ hõ con
ſtat ex quatuoꝛ elementis q̃ntũ ad coꝛpꝰ tribꝰ potẽtijs:
ſcꝫ rõnali: cõcupiſcibili ⁊ iraſcibili q̃ntũ ad aĩam vt er
go hec moderent̃ in nobis quater in anno ꝑ tres dies
ieiunamꝰ vt quaternariꝰ referat̃ ad coꝛpꝰ: ternariꝰ ve
ro ad aĩaꝫ. Et he ratiões ſunt magiſtri ioãnis beleth.
Quinta rõ eſt q̊ñ vt dicit ioãnes damaſcenꝰ in vere au
gmẽtat̃ ſanguis: in eſtate colera: in autũno melanco-
lia: ĩ hyeme phlegma. Ieiunamus igit̃ in vere vt ĩ no
bis debilitet̃ ſãguis cõcupiſcẽtie ⁊ inepte leticie. Sã-
guineꝰ eñ eſt libidinoſus ⁊ letus. In eſtate vt debili-
tet̃ colera iracũdie ⁊ fallacie: colericꝰ eñ eſt naturalr̃
iracũdus ⁊ verſutꝰ. In autũno vt debilitet̃ melẽcolia
cupiditatis ⁊ triſtitie. Melẽcolicꝰ eñ eſt naturalr̃ cu
pidus ⁊ triſtis. In hyeme vt debilitet̃ phlegma hebetu
dinis ⁊ pigritie. Nã phlegmaticus naturalr̃ eſt hebes ⁊
piger. Sexta ratio eſt q̊ñ ver cõparat̃ aeri: eſtas igni:
autũnus terre: hyems aque: ieiunamus igit̃ ĩ vere vt
in nobis edometur aer elationis ⁊ ſupbie. In eſtate vt
in nobis edomet̃ ignis cupiditatis ⁊ auaritie. In au-
tũno vt edomet̃ terra frigiditatis ſpũalis ⁊ tenebroſe
ignoꝛantie. In hyeme vt edomet̃ in nobis aqua leui-
tatis: ⁊ incõſtãtie. Septima rõ eſt q̊ñ ver refertur ad
pueritiã: eſtas ad adoleſcẽtiã: autũnus ad maturitatẽ
ſiue virilẽ etatẽ: hyems ad ſenectutẽ. Ieiunamꝰ igit̃ ĩ
vere vt ſimus pueri ꝑ innocẽtiã: In eſtate vt efficiamur
iuuenes ꝑ cõſtantiã ⁊ foꝛtes vitãdo incõtinẽtiã. In au
tũno vt efficiamur maturi ꝑ modeſtiã. In hyeme vt ef
ficiamur ſenes ꝑ prudẽtiã ⁊ honeſtã vitã: vel potius ĩ
hyeme vt ſatiſfaciamꝰ de eo q̃d ꝑ illas q̃tuoꝛ etates oſtẽ-
dimus. Octaua rõ ẽ magiſtri guil. altiſſiodoꝛẽſis. Iõ
eñ ĩ q̃tuoꝛ ãni tẽpoꝛibus ieiunamus vt emẽdemꝰ q̃ in
illis q̃tuoꝛ ãni tpibus deliquimus. Et fiũt ꝑ tres dies
vt ſatiſfaciamus in die qd deliq̃mus in mẽſe. Et fiunt
in feria quarta: q2 tũc dñs a iuda traditus fuit. In ſex
ta feria q2 in ea crucifixus fuit. In ſabbato: q2 ĩ ſepul-
cro iacuit ⁊ quia triſtes erãt apoſtoli de nece ſui dñi.

¶ De ſancto ignatio. xxxvj. A.

Ignatius dicitur quaſi ignẽ patiens. Id eſt ignẽ
patiens diuini amoꝛis.

Ignatius fuit diſcipulus bti ioã-
nis ⁊ epõ antiochenus. Hic epi-
ſtolã ad beatã virginẽ direxiſſe legit̃
in hec verba. xp̃ifere marie ſuus igna
tius. Me neophitũ ioãniſq tui diſci-
pulũ cõfoꝛtari et cõſolari debueras.
De ieſu eñ tuo ꝑcepi mira dictu ⁊ ſtu
pefactus ſum ex auditu. Ad te aũt ẽ q̃
ſemꝑ fuiſti ei familiariter cõiũcta ⁊ ſe
cretoꝛũ eius ꝯſcia deſidero ex aĩo fieri
certioꝛ ex auditis. Valeas ⁊ neophiti
q̃ mecũ ſunt ex te: ⁊ ꝑ te: ⁊ in te ꝯfoꝛtẽt̃. Beata aũt vgo
dei genitrix maria in hec verba ſibi rñdit. Ignatio di
lecto cõdiſcipulo humilis ancilla xp̃i ieſu. De ieſu q̃ a
ioãne audiſti ⁊ didiciſti vera ſunt illa credas: illis ihe-
reas ⁊ xp̃ianitatis votũ firmiter teneas ⁊ moꝛes ⁊ vi-
tã voto ꝯfoꝛmes. Veniã aũt vna cũ ioãne ⁊ q̃ tecũ ſunt
viſere. Sta ⁊ viriliter age ĩ fide: nec te ꝯmoueat ꝑſecu
tionis auſteritas ſꝫ valeat ⁊ exultet ſpũs tuus ĩ deo
ſalutari tuo amẽ. Tãte aũt auctoꝛitatis btũs Ignatiꝰ
extitit: q̃ etiã dionyſius pauli apli diſcipulus q̃ fuit ĩ
phia tã ſummus ⁊ in diuina ſciẽtia tã ꝑfectus vbũ bti
ignatij ad cõfirmationẽ dictoꝛũ ſuoꝝ tanq̃ ꝓ auctoꝛi-
tate adduxerit. Cũ eñ vt ipſe in lib. d̃ diuinis noibus
atteſtat̃ quidã nomẽ amoꝛis in diuinis repꝛehẽderẽt
dicẽtes in diuinis: nõ tã eſſe nomẽ amoꝛis q̃ dilectio
nis volẽs oſtendere hoc noĩe amoꝛis ꝑ oĩa in diuinis
eſſe vtẽdũ ait. Scribit eñ diuus ignatius: amoꝛ meus
crucifixus eſt. Legit̃ in hiſtoꝛia tripartita q̃ ignatius
audiuit angelos cãtãtes antiphonas ſuꝑ mõtẽ quẽdã
⁊ exinde ſtatuit antiphonas cãtari ĩ eccleſia ⁊ ꝑ pſalmos an
tiphonas intonari. B. ¶ Cũ ergo beatus ignatius diu
ꝓ pace eccleſie dñm exoꝛaſſet nõ ſuũ ſed infirmoꝛũ peri
culũ metuens traiano imperatoꝛi q̃ cepit anno dñi. c.
De victoꝛia redeũti: ⁊ xp̃ianis oĩbus moꝛtẽ minãti oc
currit ⁊ liberẽ ſe xp̃ianũ aſſerit. Quẽ traia. ferro vĩctũ
decẽ militibꝰ tradidit ⁊ romã adduci ꝑcepit minãs ei
dẽ q̃ traderet̃ ibidẽ beſtijs deuoꝛãdus. Cũ ergo romã
duceret̃ ad oẽs eccleſias epl̃as deſtinabat ⁊ eas in fide
xp̃i ꝯfirmabat. Inter quas vnã ſcripſit ad romanã ec-
cleſiã ſicut legit̃ in hiſtoꝛijs eccleſiaſticis rogãs ne ſuũ
martyriũ impediat: vbi ſic dicit. A ſyria vſq ad romã
cũ beſtijs terra mariq depugno die ac nocte ꝯnexus

⁊ colligat⁹ decē leopardis militib⁹ ducor ad cuſtodiā talis q̄ ex beneficiis noſtris ſeuiores fiūt. ſʒ ego eorū nequitiis magis erudior. O ſalutares beſtie q̄ ꝓparant mihi q̄n venient: q̄n emittent q̄n eis licebit carnibus meis frui. Inuitabo eas ad deuorationē meā ⁊ deprecabor ne forte vt in nōnullis fecerūt timeāt ꝯtingere corp⁹ meū quinimo ⁊ ſi cūctabūtur ego vim faciā: ego me ingerā: date q̄ſo veniā: ego noui qd mihi expediat. Ignes/cruces/beſtie/diſpſiones oſſiū diſcerſiões oīʒ mēbrorū ⁊ totius corporis ⁊ oīa pene ī me vnū ſupplicia diaboli arte q̄ſita cōſlent dūmodo ieſum xp̄m merear adipiſci. C. ¶ Cū ergo romā veniſſet ⁊ ad traianū ductus fuiſſet dixit ei traianus. Ignati cur antiochiā rebellare facis ⁊ gētē meā ad xp̄ianitatē ꝯuertis? Cui ignatius. Utinā ⁊ te poſſem cōuertere: vt ſemꝑ obtineres fortiſſimū principatū. Cui traian⁹. Sacrifica dijs meis ⁊ ſacerdotū oīm p̄nceps eris. Cui ignati⁹. nec dijs tuis ſacrificabo nec tuā affecto dignitatē. De me q̄cq̄d vis facere poteris: ſʒ nullaten⁹ me mutabis. Traian⁹ dixit. Plūbatis ſcapulas ei⁹ ꝯtūdite ⁊ vngulis latera laniate: ⁊ duris lapidib⁹ eius vulnera cōfricate. Cūq̄ʒ hec oīa ī eo feciſſent ⁊ ipſe immobilis ꝑmanere dixit traian⁹. Carbones viuos afferte: ⁊ ipſum nudis plantis deſuꝑ ambulare facite. Cui ignati⁹. Nec ignis ardēs nec aqua bulliēs poterit in me xp̄i charitatē extinguere. Cui traian⁹. Maleficia ſunt hec ꝙ tanta patiēs nō ꝯſentis. Cui ignati⁹. Nos xp̄iani malefici nō ſumus ſed in lege noſtra maleficos viuere ꝓhibemus Sed vos malefici eſtis q̄ idola adoratis. Traianus dixit. Dorſū eius vngulis laniate ⁊ plagas ſale ꝯfundite. Cui ignati⁹. Nō ſunt cōdigne paſſiones hui⁹ tꝑis ad futurā gl'iam. traianus dixit. Iā nūc cū tollite vinculis ferreis alligate in cippo imo carceris cuſtodite ſine cibo ⁊ potu eum eſſe ꝑmittite: ⁊ poſt triduū deuorandū beſtijs date. Tertia igit̄ die imperator ⁊ ſenat⁹ cūcq̄ʒ ppl's cōuenerūt vt viderēt ep̄m antiochenū qui erat cū beſtijs pugnatur⁹. Dixitq̄ʒ traian⁹. Q̄m ignati⁹ ſuꝑb⁹ ⁊ cōtumax eſt ip̄m alligate: ⁊ duo leones ad ipſʒ laxate vt nec vllas reliq̄as ex eo relinquāt. Tūc ſctūs ignati⁹ dixit ad pplm q̄ aſtabat. viri romani q̄ hoc certamen aſpicitis non ſine mercede laboraui: quia non propter prauitatem/ſed ꝓpter pietatē hec patior. Deinde cepit dicere ſicut legit̄ in eccl'iaſtica hyſto. Frumētū xp̄i ſum: beſtiarū dentibus molar: vt panis mūd⁹ efficiar. Hoc audiēs impator dixit. Grādis ē tolerātia xp̄ianorū. Quis grecorū tāta toleraret ꝓ deo ſuo. Rn̄dit ignatius. Nō hec mea v̄tute ſʒ xp̄i adiutorio toleraui. Tūc ſctūs ignati⁹ cepit leones ꝓuocare vt ad ſe deuorādū accurrerēt. Accurrentes igit̄ duo ſeui leones ip̄m tm̄mō ſuffocauerūt: carnē tn̄ ei⁹ nullaten⁹ tetigerūt. Traian⁹ aūt hoc vidēs cū nimia admiratione diſceſſit p̄cipiēs vt nō ꝓhiberet̄ ſi aliq̄s vellet tollere corpus ei⁹. Quapropter chriſtiani corp⁹ ei⁹ tulerūt ⁊ ipſʒ honorifice ſepelierūt. Cū aūt traian⁹ quaſdā l'ras recepiſſet ī q̄b⁹ plini⁹ ſctōs xp̄ianos quos impator occidi iuſſerat plurimū ꝯmendabat: doluit de his q̄ ignatio intulerat: ⁊ p̄cepit vt null⁹ xp̄ian⁹ inq̄reret̄: ſi q̄s tn̄ incideret puniret̄. D. ¶ Legit̄ aūtq̄ꝫ btūs ignatius inter tot tormētor̄ gn̄a nunq̄ ab inuocatione noīs ieſu xp̄i ceſſabat. Quē cū tortores requirerētur hoc nomē toties replicaret ait. Hoc nomē cordi meo inſcriptū habeo: ⁊ iō ab ei⁹ inuocatione ceſſare nō valeo. Poſt mortē igit̄ ei⁹ illi q̄ audierāt volētes curioſi⁹ experiri cor eius ab ei⁹ corpore auellūt: ⁊ illud ſcindētes ꝑ mediū totū cor ei⁹ inſcriptū hoc noīe ieſus xp̄s litteris aureis inuenirūt. Vn̄ ex hoc: plurimi crediderūt. De hoc ſctō ſic dicit Bern̄. ſuꝑ p̄s. Qui habitat. Magn⁹ ille ignatius auditor diſcipuli quē diligebat ieſ⁹ martyr ⁊ ip̄e: cui⁹ p̄cioſis reliquijs nr̄a ditata eſt paupertas. Mariā q̄dem in plurib⁹ quas ad eā ſcripſit ep'lis xp̄iferā cōſalutat. Egregius plane titulus dignitatis ⁊ cōmendatio honoris immenſi.

¶ De purificatione beate marie virginis. xxxvij. B.

PUrificatio beate virginis marie quadraginta dies poſt natiuitatē dn̄i facta eſt. Cōſueuit aūt illud feſtū tribus noībus appellari. ſ. purificatio ypapāti ⁊ cādelaria. Purificatio aūt dr̄ ex eo ꝙ quadrageſima die a natiuitate dn̄i beata virgo ad tēplū venit vt ſm̄ legis cōſuetudinē mūdaret̄: cū tn̄ ſub illa lege nō teneret̄. Preceperat aūt lex Leuiti. xij. ꝙ mulier q̄ ſuſcepto ſemine filiū pepериſſet immūda eſſet ſeptē dieb⁹. Immūda. ſ. a ꝯſortio hoim ⁊ ab ingreſſu tēpli. Sed cōpleti ſeptē dieb⁹ mūda quidē efficiebat̄ quo ad ꝯſortium hoim: ſed adhuc vſq̄ʒ ad. xxxiij. diē quo ad ingreſſuʒ tēpli immūda erat. Tādē cōpletis quadraginta dieb⁹: quadrageſima die tēplū intrabat ⁊ puerū cū munerib⁹ offerebat. Si vero feminā peperiſſet: duplicabant̄ dies: ⁊ quo ad cōſortiū hoiʒ ⁊ quo ad ingreſſum tēpli. Quare aūt dn̄s p̄cepit vt quadrageſima die puer in tēplo offerret̄: triplex pōt eſſe ratio. Una vt ꝑ hoc itelligat̄ ꝙ ſicut puer quadrageſima die ī materiale tēplū inducit̄: ſic ⁊ quadrageſima die a cōceptione: vt ſepi⁹ aīa in corpus tanq̄ in ſuū tēplū infundit̄: ſicut dr̄ in ſcholaſt. hiſto. licet phiſici dicāt ꝙ quadraginta ſex diebus corp⁹ ꝑficiat̄: Scdā vt ſicut aīa quadrageſima die corpori infuſa ab ipſo corꝑe maculat̄: ſic quadrageſima die tēplū ingrediens ꝑ hoſtias ab ipſa macula amplius expiet̄. Tertia vt ꝑ hoc det̄ intelligi ꝙ in tēplū celeſte merent̄ ingredi q̄ decē p̄cepta cū fide quatuor euāgeliorū voluerint obſeruare. In pariēte v̄o feminā duplicāt̄ dies q̄ ad tēpli ingreſſionē ſicut ⁊ duplicant̄ quo ad corporis formatione. Nā ſicut in quadraginta dieb⁹ corp⁹ maſculi organizat̄ ⁊ ꝑficit̄: ⁊ in quadrageſima die aīa infundit̄ vt ſepius ſic corp⁹ femine in. lxxx. ꝑficit̄ ⁊ octuageſimo die aīa vt ſepi⁹ inſpirat̄. Quare aūt duplo corpus femine tardi⁹ ꝑficit̄ in vtero q̄ corp⁹ viri ⁊ ei aīa infūdit̄ omiſſis rōnib⁹ naturalib⁹ triplex rō aſſignari pōt. Prima q̄ꝛ xp̄o aſſumpturus erat carnē ī ſexu virili: ideo vt ip̄m ſexū honoraret ⁊ ampliorē ſibi gratiā faceret: voluit vt puer citius formaret̄: ⁊ mater citius mūdaretur. Secūda vt mulier plus peccauit q̄ vir. Et ſic erūne eius ab erūnis viri duplicate ſunt exteri⁹ ī mūdo: ſic ⁊ duplicari debuerūt interius in vtero. Tertia vt ꝑ hoc intelligi detur ꝙ mulier quodāmodo plus fatigauit deū q̄ vir: ex eo q̄d amplius deliq̄t. De⁹ eīn quodāmodo in nr̄is prauis operibus fatigat̄. Vn̄ ipſe dixit Eſa. xliij. ſeruire me feciſti in pctīs tuis. Et iterū dixit Hiere. vj. Laboraui ſuſtinēs. Beata igit̄ v̄go huic legi purificationis nō tenebat̄ q̄ꝛ nō peperit ſuſcepto ſemine: ſʒ myſtico ſpiramine. Vn̄ Moyſes addidit ſuſcepto ſemie cū tn̄ neceſſe nō erat q̄ꝛ ſi ad alias mulieres q̄ oēs ſucepto ſemine pariūt. Sed iō addidit vt dicit Bernar. Q̄ꝛ timuit in matrē dn̄i blaſphemiā irrogare. Voluit tn̄ in hoc ſe ſubdere legi ꝓpter quatuor ratiōes. Prima ratio eſt: vt exēplū humilitatis daret vn̄ dicit Bern̄. vere beata virgo nō habes cauſam nec

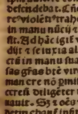
tibi opus eſt purificatione. Sʒ nũqd filio tuo opꝰ erat circũciſiõe eſto inter mulieres tanq̃ vna illarũ. Nã et filius tuꝰ ſic eſt in medio puerorum. Hec aũt hũilitas nõ ſolũ fuit ex parte mrĩs: ſʒ etiã ex pte filij q̃ ſiliꝰ in hoc ſe voluit ſubdere legi. Nã ĩ natiuitate ſe habuit vt paup hõ. In circũciſione vt paup ⁊ peccator homo: ſʒ hodie vt paup ⁊ peccator ⁊ ſeruus hõ. Ut pauper in eo qđ oblatione pauperũ elegit: vt peccator in eo ꝙ ipſe cũ matre voluit expiari: vt ſeruus in eo qđ voluit redimi. Sic etiã voluit poſtmodũ baptizari nõ ꝓpter culpam purgãdã: ſed ꝓpter eius hũilitatẽ maximã oſtẽdendã. Nã oĩa remedia cõtra originale pctĩ inſtituta xp̃s in ſe aſſumere voluit: nõ qꝛ aliquatenus indigeret: ſʒ vt humilitatẽ ſuã maximã nobis oſtẽderet: et vt illa remedia ꝓ tpe ſuo bona fuiſſe mõſtraret. B. ¶ Quinqꝫ eñ remedia ꝯ ipm originale pctĩ ꝑ ꝓceſſum tẽporis inſtituta ſunt: quorum tria ſm ꝙ dr. Hug. de ſan. vict. in l. veteri inſtituta ſunt. ſ. oblationes: decimationes: et ſacrificiorum immolatiões. Per q̃ maxime opus noſtre redẽptionis exprimebatur. Nã modus redimẽdi exprimebatur per oblationẽ. Ipſum pctũ ꝑ ſacrificiũ in quo erat ſanguinis effuſio ipm redẽptum ꝑ decimationẽ: qꝛ hõ ſignificatur per decimã dragmã. Primũ ergo remediũ fuit oblatio. Unde cain obtulit deo munera de frugibꝰ: ⁊ abel de gregibꝰ. Scđm fuit decimatio. Uñ ⁊ abraam melchiſedech ſacerdoti decimas obtulit. Nã ſm Aug. decimabatur: qđ curabatur. Tertiũ fuit ſacrificiorũ immolatio. Ipſa enim ſacrificia ſm ꝙ dicit Grego. erãt ꝯtra originale peccatũ: qꝛ tñ exigebatur vt adminꝰ alter parẽtum fidelis eſſet ⁊ aliqñ vtriqꝫ infideles eſſe poterãt: iõ aduenit quartũ remediũ. ſ. circũciſio q̃ ſiue parentes fideles eſſent ſiue infideles valebat. Sed qꝛ illud remediũ nõ poterat ꝯuenire niſi ſolis maribus: nec ianuã paradiſi poterat aperire: iõ ſucceſſit ei q̃ntũ remediũ. ſ. baptiſmus qui eſt cõis oĩbus. Et ianua celi aperit. Primũ igitur remediũ xp̃s quodãmõ aſſumpſiſſe videtur: qñ in tẽplo a parẽtibus eſt oblatus. Scđm remedium quodãmodo aſſumpſit qñ. xl. diebus ⁊ noctibus ieiunauit. Quia eñ non habebat vnde ſolueret decimas rerum ſaltem deo obtulit decimas dierum. Tertiũ aſſumpſit qñ mater eiꝰ par turturũ: aut duos pullos columbarũ pro eo obtulit vt inde ſacrificiũ fieret: vel qñ in cruce ſe ſacrificiũ obtulit. Quartũ qñ ſe circũcidi ꝑmiſit. Quintũ qñ a Joãne baptiſma ſuſcepit. Scđa rõ eſt vt legẽ impleret. Nõ eñ venerat dñs legẽ ſoluere ſed adimplere. Nã ſi in hoc legẽ ſoluiſſet potuiſſent ſe iudei excuſare ⁊ dicere. Quã doctrinam tuã nõ recipimus eo qđ diſſimilis es patribus: nec legis traditiones obſeruas. Triplici aũt legi hodie ſe xp̃s ⁊ vgo ſubiecit. Primo legi purificatiõis in ſignificatione virtutis: vt poſtq̃ oĩa bene fecerimus dicamus ꝙ ſerui inutiles ſumus. Scđo legi redẽptionis ad exẽplũ humilitatis. Tertio legi oblatiõis ad exemplũ paupertatis. Tertia rõ eſt vt legẽ purificationis terminaret. Sicut eñ aduenietẽ luce ceſſant tenebre: ⁊ aduenietẽ ſole recedit vmbra: ſic ⁊ aduenietẽ purificatiõe vera ceſſauit purificatio typica. Ibi eñ aduenit vera purificatio noſtra. i. xp̃s q̃ actiue dr purificatio. Ex eo qđ nos ꝑ fidẽ purificat: ſm qđ dr fidẽ purificãs corda eorum. Hinc eñ eſt ꝙ nec deceterio patres tenẽtur ad ſolutionẽ: nec matres ad purificationẽ vel templi ingreſſionẽ. Nec filij ad illã redemptionẽ. Quarta rõ eſt vt nos purificãdos inſtrueret. Quinqꝫ autẽ modis fit purgatio ab infamia ſm iura: ſʒ tres inhibentur: ſm quos ⁊ nos purgari debemus. ſ. iuramento qđ ſignificat peccati abrenũciationẽ: aqua q̃ ſignificat baptiſmalẽ ablutionẽ: igne q̃ ſignificat ſpũalis grẽ infuſionẽ: teſtibꝰ q̃ deſignẽt bonorum operũ multitudinẽ: bello qđ ſignificat tẽtationẽ. Ueniẽs aũt beata virgo ad tẽplũ filiũ ſuũ obtulit: ⁊ eũ quinqꝫ ciclis redemit. Notãdũ eñ ꝙ q̃dã ꝑogenita redimebantur ſicut primogenita vndecim tribuũ q̃ redimebantur quinqꝫ ciclis. Quedã nõ redimebantur ſicut primogenita leuitarum q̃ nunq̃ redimebãtur: ſʒ cũ in adultã etatẽ ꝑueniebãt ſemꝑ in templo dño ſeruiebãt. Et ſicut primogenita mundorũ aĩaliũ q̃ iterũ nõ redimebãtur ſʒ dño offerebantur. Quedã cõmutabantur: vt ꝑogenitũ aſini qđ cõmutabatur in ouẽ. Quedã occidebãtur: vt primogenitũ canis. Cũ igitur xp̃s fuerit de tribu iuda q̃ fuit vna de vndecim tribubꝰ ptʒ ꝙ debuit redimi. Obtulerũt et ꝓ eo dño par turturum: aut duos pullos colũbarum. Hec eñ erat oblatio pauperũ: ſʒ agnꝰ oblatio diuitũ. Non aũt dixit pullos turturũ ſicut dixit pullos colũbarũ: qꝛ pulli colũbarũ ſemꝑ iueniuntur: pulli aũt turturũ nõ ſemꝑ iueniũtur: turtures aũt ſemꝑ iueniuntur. Nec dixit par columbarum ſicut dr par turturum: qꝛ colũba eſt auis libidinoſa ⁊ iõ in ſacrificio ſuo deꝰ noluit eã offerri. Turtur ẽ auis pudica. Sʒ nõne btã vgo maria pauloañ a magis multa põdera auri receꝑat vr ergo ꝙ bñ potuerit agnũ vnũ emere. Sʒ dicẽdũ qđ ſine dubio ſm Ber. magi magna põderã auri obtulerũt: qꝛ nõ eſt viſile qđ tales reges tali puero: vilia munera obtuliſſent. Sʒ tñ btã vgo vt aliquibꝰ placet illud ſibi nõ retinuit. Sʒ ſtatim pauperibꝰ erogauit. Uel forte ꝑegrinationi in egyptũ ꝑ ſeptẽniũ imminẽti ꝓuide reſeruauit. Uel forte non in magna q̃titate talia obtulerũt cũ hec in ſignificationẽ myſticã offerrẽt. Ponit aũt expoſitor tres oblatiões de dño factas. Pria fctã eſt de ipſo a parẽtibꝰ. Scđa ꝓ ipſo de auibus. Tertia fecit ipẽ in cruce ꝓ hominibꝰ. Prima oſtendit eiꝰ humilitatẽ: qꝛ dñs legis ſubiecit ſe legi. Scđa paupertatẽ: qꝛ pauperũ oblationẽ elegit. Tertia charitatẽ: qꝛ ſe pro pctõribus tradidit. Proprietates turturis habẽtur his verſibꝰ. Alta petit turtur: cantando gemit veniẽs ver. Nunciat ⁊ caſte viuit: ſoluſqꝫ moratur. Pullos nocte fouet: morticiniſqꝫ fugit. Proprietates vo colũbe his verſibꝰ notantur. Grana legit: volitat ſociata: cadauera vitat. Felle caret: plãgit ſociũ que ꝑ oſcula tãgit. Petra dat huic nidũ: fugit hoſtẽ in flumine viſũ. Roſtro nõ legit geminos: pullos bñ nutrit. Dicitur ſcđo hec feſtiuitas ypapãti qđ idẽ eſt qđ preſentatio ex eo ꝙ xp̃s eſt in tẽplo ꝑſentatus. Uel ypapãti qđ pñtatio ex eo qđ xp̃s eſt in tẽplo pñtatꝰ. Uel ypapanti ꝙ idẽ eſt qđ obuiatio. Qꝛ ſymeon ⁊ anna obuiauerunt dño cũ offerretur in tẽplũ ⁊ dr ab ypa qđ eſt ire ⁊ anti qđ eſt ꝯtra. Tũc autẽ accepit eũ ſymeon in vlnas ſuas. Et notandũ ꝙ triplex obũbratio ſiue exinanitio hic de ſaluatore nr̃o facta eſt. Prima eſt exinanitio veritatis. Ille enim q̃ eſt veritas qui oẽm hoĩem ducit ꝑ ſeipſum qui eſt via: in ſeipſum qđ eſt vita ducit hodie ab alijs ſe duci permiſit. Cum inducerent inquit puerum ieſum ⁊c. Secunda eſt exinanitio bonitatis. Quoniã ille qui ſolꝰ ſctũs ⁊ bonus eſt tanq̃ immũdus voluit cũ matre expiari. Tertia eſt exinanitio maieſtatis. Quã ille qui eſt portãs omnia verbo virtutis ſue. Hodie in vlnis ſenis ſe recipi ⁊ portari ꝑmiſit qui tamẽ portabat portantẽ ſe ſm illud. Senex puerum portabat. Puer autẽ ſenem regebat. Tunc autẽ ſymeon benedixit eum dicẽs. Nunc dimittis ſeruũ tuum dñe ⁊c. Et appellat eum ſymeon tribus nominibus. ſ. ſalutare lumẽ: ⁊ gloriam plebis iſrael. Ratio aũt huius tri-

plicis noīs pōt quadruplr ſumi. Primo penes noſtrā
iuſtificationē: vt dicatur ſalutare remittēdo culpā: qꝛ
ieſus interpꝛtatur ſaluatoꝛ ex eo ꝙ ſaluū facit pplm̄. ſ.
a peccatis coꝝ. Lumē dādo gratiā. Gloꝛia plebis: dā=
do gloꝛiā. Scđo penes noſtrā regenerationē. Nā pꝛio
puer exoꝛcizaꝰ ⁊ baptizaꝰ: ⁊ ſic a pctō mūdatur quo ad
pꝛimū. Scđo candela accēſa ei daꝰ quo ad ſcđm. Ter=
tio ad altare offertur quo ad tertiū. Quarto penes ho
diernā ꝓceſſionē. Nā pꝛimo candele bn̄dicunꝰ ⁊ exoꝛ
cizantur. Scđo accēdūtur ⁊ in manibus fideliū danꝰ.
Tertio eccleſiā cū cāticis ingrediunꝰ. Quarto penes
triplicē huius feſti denominationē. Nā dicꝰ purifica
tio quo ad purgationem culpe per hoc qđ dꝛ ſalutare.
Dicitur cādelaria quo ad illuminationē gratie: ꝑ hoc
quod dꝛ lumē. Dicꝰ ypapāti: quo ad collationē gloꝛie
per hoc quod dꝛ gloꝛiā plebis tue iſrael. Tūc ei occur
remus obuiā xpō in aera. Vel pōt dici ꝙ laudaꝰ xp̄s
in hoc cāticō: vt pax: vt ſalus: vt lux: vt gloꝛia. Pax qꝛ
mediatoꝛ eſt. Salus qꝛ redēptoꝛ. Lux qꝛ doctoꝛ. Glia:
qꝛ pꝛemiatoꝛ. Dicꝰ ⁊ tertio hoc feſtū candelaria ex eo
ꝙ candele accēſe in manibus poꝛtātur. Quare aūt ec=
cleſia hoc oꝛdinauerit: vt. ſ. in hac die cādele accēſe in
manibus poꝛtātur pn̄t aſſignari quatuoꝛ rōnes: pꝛio
ꝓpter remouendā erroneā ꝯſuetudinē. Romani enim
olim i cal. februarij ad honorē Februe matris martis
qui erat deus belli vrbē de qnto in quintū annū cum
cereis ⁊ facibus tota nocte luſtrabāt: vt filius ſuus ſcꝫ
mars eis victoꝛiā de inimicis ꝯcederet cuius matrē
tam ſolēniter honoꝛarēt. Et illud ſpaciū dicebatur lu
ſtruꝫ. Romani etiā in februario ſacrificabāt februo. i.
plutoni ⁊ ceteris dijs infernalibus: et hoc ꝓ animabꝰ
anteceſſoꝝ ſuoꝝ. Ut ergo ꝓpitiarenꝰ eoꝝ: ideo ⁊ eis ſo
lennes hoſtias offerebāt: ⁊ tota nocte eoꝝ laudibus i=
ſiſtentes cū cereis ⁊ accēſis facibus vigilabāt. Mulie=
res etiā romanoꝝ: vt ait Inno. papa his diebꝰ feſtū lu
minariū exercebāt: qđ a quibuſdā fabulis poetarū oꝛi
ginē traxit. Aiūt em̄ ꝙ ꝓſerpina fuit adeo ſpecioſa ꝙ
pluto deꝰ infernalis eā ꝯcupiſcēs ipſam rapuit ⁊ deā
eam fecit. Parētes aūt ſui ꝑ ſiluas ⁊ nemoꝛa cū facibꝰ
et luminaribꝰ eā multo tꝑe queſierūt. Et iſtud mulie=
res romanoꝝ repꝛſentātes cū facibus ⁊ luminaribꝰ cir
cuibant. Et qm̄ difficile eſt ꝯſueta relinquere xpiani
degētibus ad fidē ꝯuerſi difficile poterāt relinquere
huiꝰ ꝯſuetudines paganoꝝ. Ideoq; ſergiꝰ papa hanc
ꝯſuetudinē in meliꝰ ꝯmutauit: vt. ſ. xpiani ad hono=
rem ſctē matris dn̄i oī anno in hac die totū mundū cū
accēſis cādelis ⁊ bn̄dictis cereis illuſtrarēt: vt ſolēni
tas quidē ſtaret: ſed alia intētione fieret. Scđo ꝓpter
oſtēdendā virginis puritatē. Alique em̄ audiētes vir
ginē purificatā poſſent credere ipſam purificationē i=
diguiſſe. Ut ergo oſtēdaꝰ ꝙ tota fuit puriſſima ⁊ ſplē=
dida: ideo oꝛdinauit eccleſia vt luminoſos cereos ba=
iulemꝰ ac ſi ipſo facto dicat eccl̄ia. Uirgo beata purifi=
catiōe nō idiges: ſꝫ tota rutilas tota ſplēdes. Uere ei
purificatiōe nō indigebat: q̄ ⁊ nō ſuſcepto ſemine ꝯce=
perat ⁊ in mr̄is vtero ꝑfectiſſime mūdata ⁊ ſctificata
erat. Adeo aūt fuit mr̄is vtero ⁊ in aduētu ſpūſſcti ſan
ctificata ⁊ mūdata: qđ nō ſolū aliqđ inclinamētū ad
peccatū in ea penitꝰ nō remāſit: ſed etiā virtꝰ ſanctita=
tis eiꝰ vſq; ad celos extēdebaꝰ ⁊ trāſfundebatur: ita ꝙ
in alijs oēs motus carnalis ꝯcupiſcētie extinguebat:
vnde dicūt iudei ꝙ cum Maria pulcherrima fuerit: a
nullo tamen potuit vnq̄ concupiſci: ⁊ rō eſt: qꝛ virtus
ſue caſtitatis cūctos aſpiciētes penetrabat ⁊ oēm in
eis ꝯcupiſcentiā repellebat. Unde ꝯparaꝰ cedro: qꝛ
ſicut cedrus ſerpentes odoꝛe ſuo interficit ita eiꝰ ſan=
ctificatio in alijs radiabat: ⁊ oēs motus i carne ſerpē=
tinos occidebat. Cōparaꝰ et myrrhe: qꝛ ſicut myrrha
interficit vermes ſic eiꝰ ſctitas ꝯcupiſcētias carnales:
⁊ hāc ꝑrogatiuā habuit pꝛe ceteris ſctificās in vtero ⁊
virginibus: qꝛ eoꝝ ſctitas ⁊ caſtitas in alios nō trāſfun
debaꝰ: nec carnales motꝰ in alijs extinguebat. Uirtus
aūt caſtitatis virginis etiā impudicoꝝ coꝛda medullitꝰ
penetrabat: ⁊ ea quo ad ipſam ꝓtinus caſta reddebat.
Tertio ꝓpter repꝛſentādā hodiernā ꝓceſſionē. Nā ma
ria ⁊ ioſeph ⁊ Simeon ⁊ anna hodie honoꝛabilē ꝓceſ=
ſionē fecerūt ⁊ puerū Ieſum in templū pꝛſentauerunt.
Sic ⁊ nos ꝓceſſionē facimꝰ: ⁊ cereū accēſum per quē
ſignificaꝰ ieſus in manibꝰ baiulamꝰ ⁊ vſq; in eccleſias
deferimꝰ. Tria em̄ ſunt i cereo. ſ. cera lychnꝰ ⁊ ignis:
et ꝑ hec tria ſignificanꝰ tria q̄ fuerūt in xpō. Nā cera ſi
gnificat carnē xpi q̄ nata eſt de maria virgine ſine coꝛru
ptione carnis ſicut apes cerā gignūt ſine alterutrū ꝯ
mixtione: lychnus in cera latēs ſignificat aīam cādi=
diſſimā in carne latētē. Ignis vero ſiue lumē ſignificat
diuinitatē: qꝛ deus nr̄ ignis ꝯſumēs eſt. Un̄ quidā ſic
ait. Hāc in honoꝛe pie cādelā poꝛto marie. Accipe per
cerā carnē de virgine verā. Per lumē numē: maieſtatiſ=
q; cacumē. Lychnus eſt aīa ſup carne latēs ꝓpꝛima.
Quarto ꝓpter inſtructionē noſtrā. In hoc em̄ inſtrui=
mur ꝙ ſi volumꝰ eſſe an̄ deū purificati ⁊ mūdi: tria in
nobis hr̄e debemꝰ. ſ. fidē verā actionē bonā itētionē
rectā. Nā cādela in manu accēſa eſt fides cū opatione
bona. Et ſicut cādela ſine lumine dꝛ eē moꝛtua: ⁊ lumē
per ſe ſine cādela nō lucet ſꝫ moꝛtuū eē vr̄: ſic ⁊ opatio
ſine fide ⁊ fides ſine bona ope moꝛtua eſſe dꝛ. Lychnꝰ
aūt intus in cera occultatus eſt intētio recta. vn̄ Greg.
ſic ſit opus in publico: vt tn̄ intētio maneat i occulto.
E. ¶ Quedā matrona nobilis in beatā virginē maximā
deuotionē habebat. Hec quādā capellā iuxta domum
ſuā ꝯſtruxerat ⁊ ꝓpꝛiū capellanū habēs oī die miſſam
de beata virgine audire volebat. Appꝛopinquāte autē
feſto purificatiōis bt̄e virginis ſacerdos ob quoddam
ſuum negotiū lōgius receſſit: ⁊ dn̄a illo die miſſam hr̄e
nō potuit: vel vt alibi legiꝰ: oīa que hr̄e poterat etiā ve
ſtimēta ꝓ amoꝛe virginis dabat: vn̄ cū clamidē dediſſet
et ad eccleſiā ire nō poſſet ſine miſſa illā ea die manere
opoꝛtebat. De quo cū plurimū doleret eccleſiā ꝓpꝛiaꝫ
ſeu camerā intrauit ⁊ ante altare bt̄e virginis ſe pꝛoſtra=
uit: tūc ſubito in exceſſu mētis facta videbaꝰ ſibi ſe in
quadā eccl̄ia pulcherrima ⁊ ſpecioſa collocatā eſſe. Et
reſpiciēs vidit turbā maximā virginū in eccleſiā venientes
tem q̄s q̄dā virgo pulcherrima diademate coronata ꝓ=
bat. Cūq; oēs ꝑ oꝛdinē ꝯſcediſſent: ecce turba alia iuue
nū q̄ ⁊ ipſi iuxta oꝛdinē ꝯſederūt. Et ecce q̄dā maximū
cereoꝝ faſcē deferēs cereū pꝛio virgini que ceteras an=
teibat dedit: ⁊ poſtea alijs virginibꝰ ⁊ iuuenibꝰ tribuit.
Deinde ad illā matronā venit: ⁊ cereū ei obtulit quem
illa libēter accepit. Tūc ꝑ choꝝ reſpiciēs vidit duos ce
roferarios ſubdiaconū diaconū ⁊ ſacerdotē ſacris in=
dutos veſtibꝰ ad altare ꝓcidentes tanq̄ miſſarū ſolē=
nia celebrare volētes. Uidebaꝰ aūt ſibi ꝙ acoliti eēnt
Uincētius ⁊ Laurētiꝰ: diaconus ⁊ ſubdiaconꝰ duo an=
geli: ſacerdos aūt xp̄s. Facta aūt confeſſione duo pul=
cherrimi iuuenes in mediū chori ierunt ⁊ officiū miſ=
ſe alta voce ⁊ deuotiſſime inceperunt: et ceteri qui in
choꝛo erāt ꝓſequūtur. Cū aūt ad oblationē ventū fuiſ
ſet regina virginū ⁊ cetere virgines cū alijs qui erant
in choꝛo cereos ſuos ſacerdoti vt moꝛis eſt flexis geni
bus obtulerūt. Cum autē ſacerdos illā matronā expe

traretvt ſibi cereū ſuū offerret: ⁊ illa ire nollet miſit ad eā regina virginū ꝑnūciū qđ ruſticitatem faceret qđ ſacerdotē tādiu expectare ꝑmitteret. Jlla aūt rn̄dit ꝙ ſacerdos ī miſſa ſua ꝓcederet q꞉ cereū ſuū ſibi nō offerret. Tūc iterū regina aliū nūciū miſit. cui illa ſilr rn̄dit qđ cereū ſibi datū penitꝰ nulli daret ſ꞉ illū ex deuotione teneret. Regina aūt virginū nūcio ꝓcepit dicēs. Uade ⁊ iterū eā roga vt cereū offerat ſin aūt ipm̄ de manibꝰ eiꝰ violēter auferas. Cūq꞉ nūciꝰ iuiſſet: ⁊ illa rogātē audire recuſaret: dixit ſe in mādatis hr̄e vt ipm̄ ab ea violēter offerret. Tūc ille cū magna violentia cereū cepit ⁊ ipm̄ auferre conabat. Jlla aūt fortiꝰ tenebat ⁊ ſe viriliter defendebat. Cūq꞉ longa fieret altercatio ⁊ hinc inde cereꝰ violētiꝰ traheret ſubito cereꝰ fractꝰ eſt ⁊ medietas in manu nūcij ⁊ alia medietas in manu ipſiꝰ dn̄e remāſit. Ad hāc igit vehemētē fractionē illa ſubito ad ſe redijt ⁊ ſe iuxta altare vbi ſe poſuerat inueniēs cereū fractū in manu ſua reperit. De quo valde admirās īmenſas grās btē virgini reddidit q eā ſine miſſa illa die remanere nō ꝑmiſit: ſ꞉ tali officio intereſſe fecit. Jlla aūt cereū diligēter repoſuit: ⁊ ꝓ maximis reliquijs reſeruauit. S꞉ ⁊ oēs vt dr̄ q tunc tāgebant de eo a quacūq꞉ detinebant infirmitate ꝓtinꝰ liberabant. Quedā aūt alia matrona dum eſſet grauida quadā nocte in ſomnis vidit ſe portare quoddā vexillū, qđ colore ſanguineo erat tinctū. Euigilās aūt continuo ſenſū amiſit. Quam diabolus adeo ludificabat vt videretur ſibi qđ xp̄ianā fidē quā hactenꝰ habuerat inter mām̄illas haberet ⁊ inde ↄtinuo expiret. q cū nullatenꝰ curari poſſet in quadā eccleſia beate virginis in feſto purificatiōis pernoctauit ⁊ integrā ſanitatem recepit.

¶ De ſancto blaſio. xxxviij. A.

BLaſiꝰ quaſi blādus: vel blaſiꝰ quaſi belaſiꝰ a bela ꝙ eſt habitꝰ ⁊ ſyor paruulꝰ: fuit eñ blādus ꝑ dulcedinē ſermonū: habitus ꝑ habitū virtutū: paruulus per humilitatem morum.

BLaſius cū oī māſuetudine ⁊ ſcītate polleret: xp̄iani cū in ſebaſte ciuitate capadocie in ep̄m elegerūt Qui ep̄atu ſuſcepto ad Diocletiani ꝑſecutionē ſpeluncā petijt ⁊ ibi eremiticam vitā duxit. Cui aues pabulū afferebant: ac fere ad eū vnanimiter confluebant ⁊ vſq꞉ dū imponeret manum eis bn̄dicēs nō recedebāt ab eo. Deniq꞉ ſi q infirmabant ad eū ↄtinuo veniebāt ⁊ ſanitatē ad integrū reportabāt. Preſes igit illiꝰ regionis dū milites ſuos ad venandū miſiſſet ⁊ illi inuanū alibi laborātes ad antrū ſancti Blaſij caſu ꝑueniſſent: magnā ibidē beſtiarū multitudinē ante ipſū ſtātiū reperierūt. Quas dū nulla tenꝰ capere poſſent attoniti dn̄o ſuo nūciauerūt. Qui ſtatim milites plures miſit ⁊ vt ipm̄ cū oībus xp̄ianis ad ſe adducerēt ꝓcepit. Jn ipa autē nocte ter xp̄s ei apparuit dicēs. Surge ⁊ offer mihi ſacrificiū. Ecce autē aduenerūt milites dicētes. Egredere vocat te preſes. Quibꝰ rn̄dit ſctūs blaſiꝰ Bn̄ veniſtis filij. Nūc video q꞉ deꝰ nō ē oblitꝰ mei: ꝑgēs vero cū eis nūq̄ a ꝑdicatiōe ceſſauit: ⁊ corā eis miracula multa fecit. Tūc mulier q̄dā filiū ſuū moriētē in cuiꝰ gutture os piſcis trāſuerſum erat ad pedes eiꝰ attulit ⁊ vt ſanaret cum lachrymis poſtulabat. Sctūs vero blaſiꝰ manꝰ ſup eū īponens orauit vt puer ille ⁊ oēs qui in eiꝰ noīe aliqđ peterent ſanitatis bn̄ficiū obtinerēt: ⁊ ſtatī ſanatꝰ eſt. B. ¶ Mulier q̄dā paupcula vnū ſolū porcū hn̄s quē eū violenter lupus rapuerat ſctm̄ blaſiū deꝓcabat vt ſibi reddi faceret ſuū porcū. Qui ſubridēs dixit. Mulier noli cōtriſtari reddet tibi porcꝰ tuꝰ ⁊ cōtinuo lupus venit ad viduā ⁊ porcū reddidit. Jngrediēs vero; blaſiꝰ ciuitatē iuſſu pricipis carceri mācipat. Alia vero die iuſſit ꝑſes ipm̄ ſibi pn̄tari quē vidēs blādis ſermonibꝰ ſalutauit dicēs. Gaude blaſi amice deoꝝ. Cui blaſiꝰ. Gaude tu optime ꝑſes ſ꞉ ne dicas eos deos ſ꞉ demōes: q꞉ eterno igni cū his q eos honorāt tradunt. Jratꝰ ꝑſes eū fuſtibus cedi iuſſit: ⁊ ī carcerē retrudi fecit. Cui blaſiꝰ dixit Inſenſate ſꝑas ꝑ pēas tuas dei mei a me auferre amorē q ipm̄ in me habeo corroboratorē. Audiēs hoc vidua cui porcū reddiderat: porcū ipm̄ occidit ⁊ caput cū pedibꝰ cādela ⁊ pane, ad ſctm̄ blaſiū deportauit. Jlle grās agēs comedit ſibiq꞉ dixit. Singulis ānis cādelā ī eccl̄ia noīs mei offeras: ⁊ tibi ⁊ cuicūq꞉ hoc fecerit bn̄ erit Qđ ſemꝑ egit ⁊ ſibi ꝓſperitas multa fuit. Poſt hoc cū eductū a carcere ꝑſes ad deos inclinare nō poſſet: iuſſit eū in ligno ſuſpēdi ⁊ carnē eiꝰ cū ferreis pectinibus laniari. ⁊ ſic iterū ī carcerē reportari. C. ¶ Septē ergo mulieres ſequētes guttas ſanguinis colligebāt q̄ mox tenent ⁊ ad deoꝝ ſacrificiū cōpellūt. Que dixerūt. Si vis vt deos tuos adoremus cū reuerētia mitte eos ad ſtagnū: vt ibi faciemꝰ ablutis mūdiꝰ adorare poſſimꝰ Letꝰ ꝑſes efficit ⁊ citius qđ dixerāt adīplet. Jlle vero deos arripuerūt ⁊ eos in ſtagni mediū ꝓiecerūt dicētes. Si dij ſunt videbimꝰ. Qđ ꝑſes audiēs ꝑ ira īſaniēs et ſeipm̄ ꝑcutiēs dixit miniſtris. Cur non tenuiſtis deos nr̄os vt nō mitterent in ꝓfundū laci. Qui dixerūt. Doloſe tecū locute ſūt mulieres ⁊ eos in ſtagnū ꝓiecerūt. Cui mulieres. Deꝰ verus doloſū nō patit. Sed ſi dij fuiſſent ꝑſciuiſſent vtiq꞉ qđ eis facere volebamꝰ. Et iratꝰ ꝑſes iuſſit plūbū liq̄factū ⁊ pectines ferreos ſeptē loricas igne cādētes ex vna ꝑte parari: ⁊ ex alia ſeptē camiſias afferri lineas. Quo dicēte vt ex his qđ mallent eligerēt: vna illaꝝ duos pueros habēs audacter cucurrit ⁊ lineas camiſias accipiens in caminū ꝓiecit. Pueri vero matri dixerūt. Nō nos mater dulciſſima poſt te relinquas: ſ꞉ ſicut nos repleſti dulcedine lactis ſic nos reple dulcedine regni celeſtis. Tūc ꝑſes iuſſit eas ſuſpēdi: ⁊ carnes earū pectinibꝰ ferreis laniari. Quaꝝ carnes vt nix albiſſima erāt ⁊ ꝓ ſanguine lac fluebāt. Cū autē ſupplicia inuite ferrēt angelꝰ dn̄i ad eas venit et eas viriliter ↄfortauit dicēs. Nolite timere: bonꝰ eñ operariꝰ qui bn̄ incipit ⁊ bn̄ ꝑficit ⁊ a ↄducēte ſe bn̄dictionē meret ꝓ cōpleto opere: ⁊ mercedē accipit ꝓ labore: ⁊ gaudiū poſſidet ꝓ mercede. Tūc ꝑſes iuſſit eas deponi et in caminū mitti q̄ diuinitꝰ igne extincto exierunt ille ſe. Quibꝰ ꝑſes. Jā nūc magicā artē dimittite: ⁊ deos nr̄os adorate. Que rn̄derūt. Perfice qđ cepiſti q꞉ iam ad regnū celeſte vocate ſumus. Tunc ille data ſn̄ia eas decollari mādauit. Que dū decollari deberēt flexis genibus adorauerūt dicētes. Deꝰ q nos a tenebris ſeparaſti: ⁊ in hanc lucē dulciſſimā adduxiſti q nos ſacrificium tuū feciſti: aīas nr̄as ſuſcipe ⁊ ad vitā eternā facias ꝑuenire: ⁊ ſic trūcatis capitibus ad dn̄m migrauerunt D. ¶ Poſt hoc iuſſit ꝑſes blaſiū ſibi pn̄tari. ⁊ dixit ei. Uel nunc adora deos vel nō. Cui blaſius. Jmpie non timeo minas tuas: age vt vis: corpꝰ eñ meū penitus tibi trado. Tūc iuſſit eū mitti in ſtagnū. Jpſe vero aquā ſignauit ⁊ mox ſicut terra arida fixa ꝑmāſit. Dixitq꞉ eis. Si veri ſunt dij vr̄i oſtēdite virtutē coꝝ ⁊ ingredimini huc. Jngreſſiq꞉ .lxv. viri ſtagnum continuo ſunt ſubmerſi. Angelus autē dn̄i deſcendens dixit ei. Egredere blaſi et coronam tibi a deo paratam ſuſcipe.

Cūq; exiſſet dixit ad eum preſes. Nūquid decreuiſti non adorare deos. Cui blaſius. Cognoſce miſer q2 xp̄i ſeruus ſum: nec demones adoro. Et ſtatim iuſſit eū decollari. Ipſe autem ad dn̄m orauit vt quicūq; pro infirmitate gutturis vel alia quacūq; infirmitate eius patrocinia poſtularet: exaudiri continuo mereretur: et ecce vox de celo ad eum venit q̄d ſic fieret vt orauit. Sicq; prenominatus ſanctus cum duobus puerulis decollatus eſt circa annos dn̄i. cclxxxiij.

¶ De ſancta Agatha virgine. xxxix. A.

Agatha dr̄ ab agios q̄d eſt ſctūs ⁊ theos deus quaſi ſancta dei. Tria enim ſunt ſicut dicit Chryſo. q̄ ſanctum faciūt ⁊ illa pfecte fuerūt in ea. ſ. ordinis mundicia: ſpiritusſancti preſentia: ⁊ bonoꝝ operum affluentia. Vel dr̄ ab a q̄d eſt ſine: ⁊ geos terra: ⁊ theos deus quaſi dea ſine terra. i. ſine amore terrenorum. Vel ab aga q̄d eſt loquens et thau ↄſummatio: quaſi cōſummate ⁊ pfecte loquens: q̄d p3 in ſuis rn̄ſis. Vel ab agad q̄d eſt ſeruit⁹ ⁊ thaas ſuperior quaſi ſeruitus ſupior: ⁊ hoc ꝓpter illud quod dicit ſumma īgenuitas eſt iſta ⁊c. Vel ab aga q̄d eſt ſolēnis ⁊ thau cōſummatio: quaſi ſolēniter ↄſummata i. ſepulta: q̄d p3 in angelis qui eā ſepelierunt. B.

Agatha vo ingenua mēte et⁹ corpore pulcherrima in vrbe cathanenſiū deū ſemper in oī ſctītate colebat. Quintian⁹ aūt ↄſularis ſicilie cū eſſet ignobilis: libidinoſus: auarus: et idolis dedit⁹ beatā Agatā cōprehendere nitebat᷑: vt q2 erat ignobilis cōprehendēdo nobilē timeret᷑: q2 libidinoſus eius pulchritudine frueret᷑: quia auarus eius diuitias raperet: q2 idolatra diis ea3 faceret imolare. Fecitq; eā ad ſe adduci. Que cū adducta eſſet ⁊ ei⁹ imobile ꝓpoſitum cognouiſſet: tradidit eā cuidā meretrici noīe affrodiſie ⁊ nouē filiab⁹ eius eiuſde3 turpitudinis: vt per. xxx. dies ſuaderent ei quō ei⁹ animū immutarēt. Et modo ꝓmittendo leta modo terrēdo ꝑ aſpera ſperabant eā a bono ꝓpoſito reuocare: q̄bus beata Agatha dixit. Mens mea ſuper petrā ſolidata eſt ⁊ in xp̄o fundata. Verba veſtra vēti ſunt: ꝓmiſſiōes veſtre pluuie ſunt: terrores veſtri flumina ſunt. Que quātūuis impugnāt fundamentū dom⁹ mee cadere nō valebit. Hec aūt dicēs: flebat quotidie ⁊ orabat ſitiēs ad martyriū palmā ꝑuenire. Vidēs igit᷑ affrodiſia ipam imobilē ꝑmanere dixit Quintiano. Facili⁹ pn̄t ſaxa molliri ⁊ ferrū ī plūbi mollicie ↄuerti q̄ ab intētiōe xp̄iana mēs iſti⁹ puelle cōuerti ſeu reuocari. Tūc Quītianus fecit eā adduci: ⁊ ait illi. Cuius ↄditionis es. Cui illa. Nō ſolū ingenua: ſed ⁊ ſpectabilis genere: vt oīs parētela mea teſtat᷑. Cui Quintianus. Si īgenua es cur moribus te ſeruilē perſonā habere oſtēdis. Illa reſpondit. Quia ancilla xp̄i ſum: ideo ſeruilē meā exhibeo perſonā. Quintian⁹ dixit. Si te īgenuā dicis quō ancillā aſſeris. Illa reſpōdit. Summa ingenuitas eſt iſta in qua ſeruitus xp̄i cōprobatur. Quintian⁹ dixit. Elige quod volueris: aut ſc3 diis ſacrificare / aut diuerſa ſupplicia ſuſtinere. Cui agatha. Sit talis vxor tua qualis fuit ven⁹ dea tua: ⁊ tu talis ſis qualis fuit deus tuus Iupiter. Tunc Quintianus iuſſit eam alapis cedi: dicens. In iniuria3 iudicis noli temerario ore garrire. Agatha rn̄dit. Miror te virū prudente3 ad tantā ſtultitiā deuolutū vt illos dicas deos tuos eſſe quoꝝ vitam non cupias tuam cōiugem vel te imitari: vt dicas tibi iniuriā fieri ſi eoꝝ viuas exēplo. Na3 ſi dii tui ſunt boni: bonū tibi optaui. Si autē execraris eoꝝ cōſortia mecū ſentis. Quītianus dixit. Quid mihi ꝟborum ſupfluus curſus: aut ſacrifica diis: aut te faciā diuerſis ſuppliciis interire. Agatha rn̄dit. Si feras mihi promittas audito xp̄i noīe manſueſcūt ſi ignē adhibeas de celo mihi rorē ſalutificū angeli miniſtrabūt / ſi plagas vel tormēta ingeras habeo ſpm̄ ſctm̄ ꝑ quē deſpicio vniuerſa. C.

¶ Tūc iuſſit eā trahi ad carcerē: q2 voce eā publica cōfundebat: ad quē letiſſime ⁊ glorianter ibat ⁊ ad epulas quaſi inuitata agonē ſuū dn̄o cōmendat. Sequēti die dicit Quintianus. Abnega xp̄m ⁊ adora deos q̄ cū renueret iuſſit eā in eculeo ſuſpendi ⁊ torq̄ri. Dixitq; agatha. Ego ī his penis ita delector ſicut qui bonū nunciū audit. Aut qui videt quē diu deſiderauit / aut qui multos theſauros inuenit. Nō eñ poteſt triticū in horreū poni: niſi theca eius fuerit fortiter conculcata ⁊ in paleas redacta. Sic anima mea nō poteſt intrare in paradiſum cū palma martyrii: niſi diligēter feceris corpus meum a carnificibus attrectari. Tūc iratus Quintianus iuſſit eius mām̄illā torq̄ri ⁊ tortam diutiſſime iuſſit abſcidi. Cui Agatha. Impie crudelis ⁊ dire tyranne non es cōfuſus amputare in femina q̄d ī matre ſuxiſti. Ego habeo mām̄illas integras intus in aīa mea ex quibus nutrio oēs ſenſus meos quos ab infantia dn̄o cōſecraui. D.

¶ Tūc iuſſit eā in carcerē recipi ꝓhibēs ingreſſu3 medicoꝝ ⁊ panē vel aquā ſibi ab aliquo miniſtrari. Et ecce circa mediā noctē venit ad eā quidā ſenex quē3 antecedebat puer luminis portitor diuerſa ſecū ferens medicamēta ⁊ dixit ei. Licet ↄſularis inſanus tormētis te afflixerit: tu eū tuis rn̄ſis amplius afflixiſti. Et licet vbera tua torſerit: ſed illius vbertas in amaritudine3 cōuerteret᷑. Et q̄m ibi erā qn̄ hec patiebaris vidi q2 mām̄illa tua pōt curam ſalutis ſuſcipere. Cui Agatha. Medicinā carnalē corpori meo nūq̄ exhibui: ⁊ turpe eſt vt q̄d tādiu ſeruaui nūc ꝑdē: dixit ei ſenex. Filia ego xp̄ianus ſum ne verecūderis. Cui agatha. Et vñ verecūdari poſſu3 cū ſis ſenex ⁊ grandeuus ego ꝟgo ita crudeliter lacerata q̄ nemo de me poſſit cōcipere voluptatē ſed ago tibi grās dn̄e pater qui ſolicitudinē tuā mihi impendere dignatus es. Cui ille. Et quare nō ꝑmittis vt cure3 te. Agatha reſpōdit. Quia habeo dn̄m ieſum xp̄m qui ſolo verbo curat oīa: ⁊ ſermone reſtaurat vniuerſa: q̄ ſi vult pōt me cōtinuo curare. Et ſubridēs ſenior dixit. Et ego apl's ei⁹ ſum ⁊ ipſe me miſit ad te: ⁊ in noīe ei⁹ ſcias te eſſe ſanatā. Et ↄtinuo petrus apl's diſparuit. Et procidens beata Agatha gratias agens inuenit ſe vndiq; ſanatā ⁊ mammillam ſuo pectori reſtitutā. Cū ergo ex imenſo lumine cuſtodes territi aufugiſſent et apertum carcerem reliquiſſent rogabāt eam quidam vt abiret. Abſit inquit vt fugiam ⁊ corona3 patientie perdam: ⁊ cuſtodes meos tribulationibus tradam. E.

¶ Poſt dies quatuor dixit ei Quītianus vt deos adoraret ne grauiora ſupplicia ſuſtineret. Cui Agatha. Verba tua fatua ſunt ⁊ vana aerem maculantia ⁊ iniqua. Miſer ſine intellectu quō vis vt lapides adore3. ⁊ deum celi qui me ſanauit dimittam. Quintian⁹ dixit. Et qui te ſanauit. Cui Agatha. Chriſtus fili⁹ dei. Quītianus dixit. Iterū tu xp̄m audes nominare quē ego nolo audire. Agatha dixit. Quandiu vixero xp̄m corde ⁊ labiis inuocabo. Quintian⁹ dixit. Nūc videbo ſi xp̄s te curabit. Et iuſſit teſtas fractas ſpargi ⁊ ſuper teſtas carbones ignitos mitti et ipſam deſuper nudo corpore voluptari. Q̄d cum fieret ecce terremotus ma-

mius factus eſt q̃ totam ciuitatẽ ita concuſſit vt pars
corruens duos ↄſiliarios quintiani opprimeret ⁊ oĩs
ppl's ad eũ ↄcurreret ⁊ cõclamãs q̄ ꝓpter iniuſtũ aga-
the cruciatũ talia paterent. Tum quintianus ex vna
parte terremotũ ex alia ſeditionẽ ppl'i metuẽs ipſam
iterũ in carcerẽ recipi iuſſit vbi ſic orauit dicẽs. Dñe ie
ſu xp̃e q̃ me creaſti ⁊ ab infantia cuſtodiſti qui corpus
meũ a pollutione ſeruaſti ⁊ a me amorẽ ſeculi abſtuli-
ſti: ⁊ qui tormẽta me vincere feciſti: ⁊ in eis ꝟtutẽ pa-
tiẽtie tribuiſti accipe ſpm̃ meũ ⁊ iube me ad tuã miam
peruenire. Hec cũ oraſſet cũ ingẽti voce ſpm̃ tradidit
circa annũ dñi.ccliij. Sub daciano al's decio ĩpatore.
F. ¶ Cum aũt fideles cũ aromatibus corpus ei⁹ cõdi-
rent: ⁊ in ſarcophago collocarent q̃dã iuuenis ſericis
indutus cũ pluſq̄ centũ viris pulcherrimis ⁊ ornatis
ac albis indutis qui nunq̄ in illis partib⁹ viſi fuerãt
ad corpus eius venit ⁊ tabulã marmoreã ad caput ei⁹
ponẽs ab oculis oĩm ſtatim diſparuit: erat aũt in p̃di-
cta tabula ſcriptũ. Mẽtem ſanctã: ſpontaneã honorẽ
deo ⁊ p̃rie liberationẽ: qđ ſic intelligit. Mentẽ ſanctã
habuit ſpontaneã ſe obtulit: honore deo dedit: ⁊ p̃rie
liberationẽ fecit ⁊ hoc miraculo diuulgato etiã genti
les ⁊ iudei ſepulcrũ eius plurimũ venerari ceperunt.
Quintianus aũt dũ ad ei⁹ inueſtigãdas diuitias ꝑge
ret duob⁹ equis inter ſe fremitũ dẽtib⁹ calceſq̄ iactã-
tibus: vnus cũ morſu appetijt: alter calce ꝑcuſſum in
flumine ꝑiecit: ita q̄ corpus ei⁹ nuſq̄ potuit inueniri.
Reuoluto anno circa diẽ natalis eius mõs q̃dã maxi-
mus circa ciuitatẽ ruptus eructauit incẽdiũ: qđ quaſi
torrens de mõte deſcẽdens: ⁊ ſaxa terrãq̄ liquefaciẽs
ad vrbẽ cũ magno ĩpetu veniebat. Tũc paganoꝝ mul-
titudo deſcẽdit de mõte ⁊ ad ſepulcrũ ei⁹ ↄfugiẽs velũ
eius quo coopertũ erat ſepulcrũ arripuit ⁊ ipm̃ ſtatuit ↄ
ignẽ ſtatim in die natali ipſius ꝟginis ignis ſtetit et
vltra vllaten⁹ nõ ꝓceſſit. De hac ꝟgine dicit Ambr. in
p̃fatiõe. O felix ⁊ inclita ꝟgo q̃ meruit dñi ꝓ laude fide-
lis martyrii ſanguinem clarificare ſuũ. O illuſtris et
glĩoſa gemino illuſtrata decore: q̃ inter tot tormẽta aſpa
cũctis p̃lata miraculis ⁊ myſtico pollẽs ſuffragio apl'i
meruit viſitatiõe curari ſic nuptã xp̃o ſuſcepit ethera
ſic humani artus glĩoſa fulgẽs obſequia vbi angeloꝝ
chorus ſanctitatẽ mẽtis ⁊ patrie indicat liberationẽ.

¶ De ſancto Vedaſto. xl. B.

Vedaſtus quaſi vere dãs eſtus: qr vere ſibi de-
dit eſtus afflictiõis ⁊ pñie. Vel q̃ſi ve diſtans
qr ve eternũ ab eo diſtat. Nã dãnati ſemper
dicent ve. ſ. qr deũ offendi: ve qr diabolo con
ſenſi: ve qr natus fui: ve qr mori non valeo: ve qr tam
male torqueor: ve quia nunq̄ liberabor.

Vedaſtus a btõ remigio ĩ attra-
batenſem ep̃m ordinatus fuit.
Qui cũ ad portam ciuitatis veniſſet:
⁊ ibidẽ duos paupes vnũ cecũ ⁊ aliũ
claudũ petẽtes eleemoſynã repiſſet
dixit eis. Argẽtũ ⁊ aurũ nõ eſt mihi:
qđ aũt habeo vobis do. Et facta ora-
tione vtroſq̄ ſanauit. Cũq̄ aũt in q̃-
dã eccleſia derelicta vepꝛib⁹ opta: lu-
pus habitaret eidẽ p̃cepit: vt inde fu-
geret: nec vltra illud redire auderet: qđ ⁊ factũ eſt. De-
niq̄ cũ ꝟbor ope multos ↄuertiſſet: q̃drageſimo anno
ſui ep̃at⁹ vidit colũnã ignẽã a celo vſq̄ in domũ ſuã de-
ſcẽdẽtẽ q̃ finẽ ſuũ adeſſe ↄſiderãs poſt modicũ in pace
quieuit circa annũ dñi quingenteſimũ q̃nquageſimũ.
Cum aũt corp⁹ ei⁹ trãſferret audomar⁹ pꝛe ſenio cec⁹
dolens q̄ corpus ep̃i videre nõ poterat mox lumẽ rece
pit: ſed poſt modum ad votum ſuum lumen amiſit.

¶ De ſancto amando. xlj. B.

Amandus dr̃ qui amabilis fuit. Habuit enim
tria in ſe que faciũt hoĩem amabilẽ. Primũ
eſt ſocietas grata. Prouerb. xviij. Vir ama-
bilis ad ſocietatem magis amicus eſt q̄ fra-
ter. Scđm eſt cõuerſationis honeſtas: ⁊ ſic dicitur de
Heſter. ij. c. q̄ omniũ oculis amabilis videbatur. Ter-
tium eſt prohibitatis virtuoſitas. ij. Regũ. ij. Saul et
Jonathas amabiles et decori.

Amandus ex nobilib⁹ parentib⁹
ortus monaſterium introiuit.
Qui dum per monaſteriũ ambularet
quẽdã maximũ ſerpẽtẽ inuenit quẽ
ſtatim ꝟtute crucis ⁊ orõne ad foueã
vnde exierat redire coegit: nunq̄ ĩde
exiturũ. Veniens aũt ad ſepulcrũ ſcĩ
martini annis. xv. vbi manſit cilicio
indutus ⁊ aqua ⁊ pane ordeacco ſub-
ſtẽtatus. Poſt hoc dũ romã iuiſſet: et
in eccleſia ſcĩ petri in orõne ꝑnocta-
ret cuſtos eccleſie ipm̃ irreuerẽter foras eiecit qui dũ
ad amonitionem ſcĩ petri qui ſibi ante foras eccleſie
dormiẽti apparuit ad gallias iuiſſet: et ibidem regem
dagobertum ꝓ ſuis criminib⁹ increparet: irat⁹ rex eũ
de ſuo regno eiecit: deniq̄ cũ rex filium nõ haberet et
orõne facta ad dñm filiũ habuiſſet cogitare cepit: a q̃
infantẽ ſuũ faceret baptizari. Venitq̄ in mẽtẽ eius vt
ab amando eũ baptizari faceret. Queſito igit amãdo
et ad regem adducto rex ad pedes eius ꝓſternit: roga-
uitq̄ vt ſibi indulgeret ⁊ ſuũ filiũ quẽ ſibi dñs dederat
baptizaret. Ille ꝟo primã petitionẽ benigne ↄceſſit ſ;
ſecularib⁹ negotijs implicari metuẽs ſcđam renuit ⁊
abſceſſit. Tãdẽ victus p̃cib⁹ annuit voto regis quẽ cũ
baptizaret tacẽtib⁹ cũctis infans r̃ndit amẽ. Poſt hoc
rex ipm̃ ĩ traiectẽſem ep̃m ſublimari fecit: q̃ cũ a pleriſq̄
ꝟbũ p̃dicatiõis ↄtẽni videret in vaſconiã iuit. Vbi cũ
quidã ioculator ꝟba ei⁹ irrideret a demone arripit et
ꝓprijs dẽtib⁹ ſe diſcerpẽs q̄ viro dei iniuriã fecerit cõ
fitet ⁊ ſtatim miſerabilr moritur. B. ¶ Dũ aũt quadã
vice manus lauaret: q̃dã ep̃s aquã illã ſeruari fecit de
qua q̃dã cec⁹ poſt modũ curat⁹ fuit. Cũ in quodã loco
de volũtate regis monaſteriũ ↄſtruere vellet: quidam
ep̃s ꝓxime ciuitatis moleſte hoc ſuſtinẽs: miſit famu-
los ſuos vt aut ipm̃ occiderẽt vel inde eijcerent. Qui
veniẽtes eidẽ doloſe dixerũt vt ſecũ ꝑgeret ⁊ ſibi locũ
aptũ ad monaſteriũ oñderet. Ille aũt maliciã eoꝝ p̃co
gnoſcẽs vſq̄ ad cacumẽ mõtis vbi eũ occidere cupiebãt
cum eis iuit: eo q̄ multũ martyriũ affectaret. Sed ecce
tãta pluuia ⁊ tẽpeſtate mons tegit vt ſe mutuo videre
nõ poſſent ⁊ ſe iã mori putãtes ꝓſtrati veniã poſtula-
bant ⁊ vt eos viuos abire permitteret exorabãt. Qui
orationẽ effudit ⁊ ſerenitatẽ maximã impetrauit. Illi
ergo ad ꝓpria redierũt: ⁊ ſanctus amãdus euadens: ⁊
multa alia miracula faciens in pace quieuit. Floruit
circa annum domini. dcliij. tempore eraclij.

¶ De ſancto Valentino. xlij. B.

Valẽtinus dicit quaſi valorẽ tenẽs hoc eſt in
ſanctitate perſeuerãs vel dicitur valẽtinus
quaſi valens tyro. i. miles xp̃i: miles dicitur
valẽs qui nũq̄ cedit: fortiter ferit: ſe valẽter
defendit: potenter vincit: ſic valentinus nõ ceſſit mar-
tyrium vitando: percuſſit idolatriam euacuando: de-
fendit fidem confitendo: vicit patiendo.

Ualētinꝰ reuerēdꝰ p̄ſbyter fuit quē claudius īꝑator ad ſe adduci faciēs īterrogauit dicēs ꝗd eſt valētine: cur amicitia nr̄a non frueris vt deos nr̄os adorās ſuꝑſtitionē tuc abycias vanitatis. Cui valētinꝰ ſi grāz dei ſcires iſta nequaq̄ diceres ſꝫ ab idolis aīm reuocares ⁊ deū qui eſt ī celis adorares. Tūc ꝗdā ꝗ claudio aſtabat dixit: ꝗd vis dicere valētine de ſctītate deoꝝ nr̄oꝝ. Cui Ualētinꝰ. Ego d̄ eis nil dico niſi ꝙ̄ fuerit hoīes miſi ⁊ oī īmūdicia pleni. Ad quē claudiꝰ. Si xp̄s verꝰ deꝰ ē: cur mihi nō dicis ꝙ̄ verꝫ ē. Cui valētinꝰ. Uere xp̄s ſolus deꝰ eſt ī quē ſi credideris aīa tua ſaluabiꝛ: reſpublica augebiꝛ: oīꝫ inimicoꝝ tibi victoria ꝯcediꝛ. Rn̄dēs aūt claudiꝰ aſtātibꝰ dixit. Uiri romani audite quā ſapienter ⁊ recte loquiꝛ hō iſte. Tunc dixit p̄fectꝰ. Seductus eſt imꝑator. Quō deſeremꝰ ꝙ̄ ab infantia tenuimꝰ. Et tūc cor claudij īmutatū eſt. Tradiꝛ aūt cuidā principi in cuſtodiā. Et cū in domū eiꝰ ductus fuiſſet dixit. Dn̄e ieſu xp̄e verū lumē illumīa domū iſtā vt te verū deum cognoſcāt. Cui p̄fectꝰ. Miror te dicētē ꝙ xp̄s eſt lumē. Equidē ſi filiā meā diu cecā illumīauerit: faciā ꝗcꝗd p̄ceperis. Tūc valētinus orās eius filiā cecā illuminauit: ⁊ oēs de domo ſua cōuertit. Tūc imperator valentinum decollari precepit circa annū dn̄i. cclxx.

De ſancta Juliana. xliij. B.

Juliana dn̄i eulogio p̄fecto nicomedie deſpōſata cū ꝗ nollet ſibi aliquatenꝰ copulari niſi reciperet fidem xp̄i: iuſſit eā p̄r ſuus expoliari et grauiſſime cedi ac ipſi p̄fecto tradi. Cui p̄fectꝰ ait. Dulciſſima mea Juliana cur me ita deluſiſti vt me ſic renueres. Cui illa. Si tu adoraueris deū meū acquieſcā tibi: alioq̄n nūq̄ dn̄s meus eris. Cui p̄fectꝰ. Dn̄a mea hoc facere non poſſuꝫ: q2 impator amputari faceret caput meū: cui iuliana. Si ita times impatorē mortalē: quō vis vt impatorē nō timeā immortalē. Fac ꝗcꝗd vis q2 me decipere nō valebis. Tūc p̄fectꝰ iuſſit eā grauiſſime virgis cedi ⁊ dimidio die ꝑ capillos appēdi et plūbū liquefactū in capite eiꝰ fundi: ꝙ̄ cū nihil ei nocuiſſet ipſam cathenis ligauit ⁊ in carcerē reclūſit. Ad quā venit diabolꝰ in ſpecie angeli dicēs. Juliana ego ſum angelus dn̄i qui me ad te miſit vt te debeā cōmonere vt dijs ſacrifices ne tādiu crucieris ⁊ tam mala morte moriaris. Tunc iuliana flens orauit dicēs. Dn̄e deus meꝰ ne ꝑmittas me perire: ſꝫ oſtēde mihi ꝗs eſt iſte ꝗ mihi talia ꝑſuadet. Factaꝗ eſt ad eā vox vt ipſū appreħēderet ⁊ ꝗs eſſet ipſū cogeret ꝯfiteri: ꝗ cū eū tenuiſſet ⁊ quis eſſet interrogaſſet dixit ei ꝙ demō eſſet: ⁊ ꝙ ad eā decipiēdā pater ſuus ipſm miſiſſet. Cui iuliana. Et ꝗs eſt pater tuꝰ? Rn̄dit Beelzebub ꝗ ad oīa mala nos dirigit ⁊ facit nos grauiter verberari quoties a xp̄ianis fuerimus ſuperati: ⁊ ideo ſcio ꝙ malo meo huc veni: q2 te ſuperare non potui. Inter alia que ꝯfeſſus eſt dixit: q2 tūc maxime a xp̄ianis elongabaꝛ qn̄ myſteriū dn̄ici corporis agebaꝛ: ⁊ qn̄ orationes ⁊ predicatiōes fiebāt: tūc iuliana manibus retrorſum ipſm ligauit: et ad terrā ipſum deijciens cum cathena qua erat ligata ipſum duriſſime verberauit. Diabolus ꝟo clamās rogabat eā dicens. Dn̄a mea iuliana miſerere mei. Tūc iuſſit prefectus vt Juliana de carcere educereꝛ: ⁊ exiēs trahebat poſt ſe demonem alligatū. Demon aūt rogabat eā dicens. Dn̄a mea Juliana noli amplius de me ridiculū facere. Non eīm potero vltra in quēpiā preualere. Chriſtiani eīm dicūtur miſericordes eſſe: ⁊ tu nullam de me miām habes. Sicꝗ per totū foꝝ ipm traxit et poſtea in quandā latrinā ipſum ꝓiecit. B. ¶ Cum aūt ad prefectū ꝑuenīſſet in quadā rota adeo ē extēſa ꝙ oīa eiꝰ oſſa vſꝗ ad medullarū exitū ſunt ꝯfracta: angelus aūt dn̄i rotā cōminuēs ipſam in momēto ſanauit, ꝙ̄ vidētes qui aderāt crediderūt ⁊ ſtatim decollati ſunt viri quingēti ⁊ mulieres. cxxx. Deinde cū in quandā ollam plūbo liquefacto plenā miſſa fuiſſet: ſed plumbū velut temperatū balneū factū eſſet: maledixit prefectus dijs ſuis ꝗ vnā puellā punire nō poterant que tātam iniuriā eis irrogabat. Tūc iuſſit eam decollari. Que dū ad decollandū ducereꝛ demon quē ꝟberauerat ī ſpecie iuuenis apparēs clamabat dicēs. Nolite ei parcere qm̄ deos veſtros vituꝑauit: reddite ergo ei ꝙ̄ meruit. Cūꝗ Juliana paululū oculos aperuiſſet vt videret quis eſſet qui talia loq̄reꝛ demō aufugiēs exclamauit. Heu heu me miſerū: adhuc puto ꝙ me velit capere ⁊ ligare. Cum ergo beata Juliana decollata fuiſſet: prefectꝰ nauigās in mari cū. xxxiiij. viris orta tēpeſtate ſubmerſus eſt. Hoīū aūt corpora cū mare iactaſſet a feris ⁊ auibus ſunt comeſta.

De cathedra ſancti Petri apl̄i. xliiij. B.

Cathedra triplex eſſe d̄r. ſ. regalis. ij. regum. xxij. Dauid ſedēs ī cathedra ⁊c. Sacerdotalis. j. Reg. j. Heli ſacerdote ſedēte ſuꝑ ſellā ⁊c. Magiſtralis. Mat. xxiij. Suꝑ cathedram Moyſi ⁊c. Beatus ergo petrus ſedit in cathedra regali quia fuit princeps omnium regum. Sacerdotali quia fuit paſtor omnium clericoꝝ. Magiſtrali: quia fuit doctor omnium chriſtianorum. B

Cathedra ſc̄i Petri ab eccleſia feſtiue coliꝛ: q2 tūc beatꝰ petrus apud antiochiā in cathedrali honore ſublimatus fuiſſe ꝓhibeꝛ. Huius aūt ſolēnitatis inſtitutio quadruplicem cauſam hr̄e videꝛ. Prima cauſa eſt. Cū eīm btūs Petrus apud antiochiā predicaret. Theophilus princeps ciuitatis illius dixit ei. Petre qua rōne populū meū ſubuertis. Cū ergo petrꝰ fidē xp̄i predicaret ille cū vinculari fecit: ⁊ ſine cibo ⁊ potu eū manere ꝑmiſit. Sꝫ cū petrꝰ iā pene deficeret reſumptis tn̄ viribus eleuās oculos ad celū ait. Jeſu xp̄e miſeroꝝ adiutor adiuua me ī his tribulationibꝰ deficientē. Cui dn̄s rn̄dit. Petre credis te derelictum a me. Mee bonitati derogas ſi talia ꝯ me dicere nō formidas. Preſto eſt qui tue ſubueniat miſerie. Audiēs aūt paulus īcarcerationē petri ad theophilum venit ⁊ ſe multis oꝑibꝰ ⁊ artibꝰ ſummū opificē eſſe aſſeruit. Ligna ⁊ tabulas ſe ſcire ſculpere tētoria pīgere ⁊ mlta alia īduſtrie oꝑari dixit. Quia theophilo obnixe rogaꝛ vt in eiꝰ curia ſecum cōſiſtat. Euolutis paucis diebꝰ paulus ad petrū abſcōſe in carcerē introiuit: quē vidēs pene mortuū ⁊ cōſumptū amariſſime flere cepit: ⁊ in amplexus eius quaſi flēdo deficiebat ⁊ proſpiciēs ſic inquit. O petre frater mi gl̄ia mea gaudiū meū dimidiū aīe mee: meo introitu reſume vires. Tūc petrus oculos aperiēs ⁊ ipſum cognoſcēs lachrymari cepit: ſꝫ ſibi loqui nō potuit: ⁊ accurrēs paulus vix os eius aperuit ⁊ imponens cibum ipſum refocillauit. Cum aūt petrus cibo cōfortatus fuiſſet ac-

currens in oſcula pauli ruit ⁊ ambo plurimū fleuerūt. Paul⁹ autē occulte rediēs theophilo dixit. O bone theophile magna eſt gloria tua et curialitas tua honeſtatis amica. Dehoneſtat multa bona exiguū malū. Reminiſcere quid feciſti illi dei cole ꝗ dr̄ petrus velut eſſe aliqd magnū. Pānoſus deformis macie ɔſumpt⁹ poīa vileſcit ſolo ſermone clareſcit ⁊ talem te decet in carcerē ponere. Qui potius ſi libertate ſolita frueret̃ poſſet tibi in aliquo vtilior eſſe. Nā ſicut de illo hoīes qdā aiūt. Infirmos ſanat: mortuos ſuſcitat. Cui theophilus. Fabuloſa ſunt iſta paule que dicis qꝛ ſi mortuos ſuſcitare poſſet: ſeipſuꝫ de carcere liberaret. Cui paulus. Sicut xp̄s ſuus a mortuis reſurrexit vt dicūt quī tñ de cruce deſcēdere noluit: ſic petrus vt aiūt hoc exēplo ſe nō liberat ⁊ pati ꝓ xp̄o nō formidat. Cui theophilus. Dic ergo ei vt filiū meū iā p. xiiij. ānos mortuū reſuſcitet: ⁊ icolumē eū reddā ⁊ liberū. Ingrediēs igit̃ paul⁹ dixit quō reſuſcitationē filij principis ſpopōdiſſet. Cui petrus. Rē grādē paule promiſiſti: ſed dn̄i virtute faciliimā. Sed cū petrus eductus de carcere momēto a xp̄o ꝓ eo oraſſet: cōtinuo reſurrexit. Sꝫ pene poīa viſſe nō v̄r: vt aut paulus hūana aſtutia ſe talia fabellia ſcire cōponere fingeret: aut vt ſnīa iuuenis p xiiij. annos ſuſpenſa fuiſſet. Tūc theophilus ⁊ vniuerſus pplo̅s antiochie ⁊ alij ꝙ plures dn̄o crediderunt et glorioſaꝫ eccleſiā fabricauerūt. In cui⁹ medio excelſaꝫ cathedrā collocauerūt vt petrū ab oībus videri ⁊ audiri poſſet exaltauerūt. In quā ſ. ptē annis ſedit: ſꝫ poſtmodū veniēs Romā in Romana cathedra ſedit. xxv. annis. De primo tñ honore eccl̄ia celebrat: qꝛ tūc p̄lati eccl̄ie ceperūt loco p̄tāte ⁊ noīe ſublimari. Tunc ergo ipletū eſt illud qd̄ legit̃ in pſ. Exaltēt eū in eccleſia ⁊c. Et notādū ꝙ triplex eſt eccleſia in qua bis ſ. Petrus fuit exaltat⁹. ſ. eccl̄ia militātiū malignātiū ⁊ triūphantiū. In hāc triplicē eccleſiā exaltat⁹ eſt ſm̄ triplicē feſtiuitatē quā de ipſo eccl̄ia celebrat. Eſt eīn exaltat⁹ in eccl̄ia militātiū eidē p̄ſidēdo ⁊ eā in animo ⁊ fide ⁊ morib⁹ laudabiliter regēdo: ⁊ hoc quantū ad ſolēnitatē hodiernā q̄ dr̄: cathedra: qꝛ tunc ſup anthiochenā eccleſiā pōtificatū accepit: ⁊ eā. vij. annis laudabiliter rexit. Scd̄o eſt exaltatus in eccleſia malignātiū: ipſaꝫ. ſ. diſſipādo ⁊ eā ad fidē ɔuertēdo: ⁊ hoc ptinet ad ſecundā feſtiuitatē que dicitur ad vincula. Tūc eīn malignantiū eccleſiā diſſipauit: ⁊ multos ad fidē ɔuertit. Tertio eſt exaltat⁹ in eccleſia triumphātiū in ipſaꝫ feliciter introeūdo: ⁊ hoc quātū ad tertiam ſolēnitatem que eſt paſſionis eius: quia tūc eccleſiā triumphātiū introiuit. E. ¶ Notādū etiā ꝙ pluribus alijs rōnibus eccleſia ter i anno de eo feſtiuitatē facit: ſcꝫ ꝓpter priuilegiū: ꝓpter officium: ꝓpter beneficium ꝓpter debitū: ⁊ ꝓpter exēpliū. Propter priuilegiū qm̄ bis ſ. petr⁹ ab alijs apl̄is i trib⁹ fuit priuilegiat⁹ ꝓpter q̄ tria priuilegia eccleſia ter in anno eum honorat. Fuit eīn pre ceteris dignior in autoritate: qm̄ princeps apoſtolorū extitit: ⁊ claues regni celoꝝ accepit. Feruētior i amore: cum maiore enim feruore chriſtū dilexit ꝙ ceteri: ſicut in multis locis euangelij manifeſtat̃ ⁊ efficacior in virtute. Nam ad vmbram petri: (vt legit̃ in actibus) ſanabantur infirmi. Secūdo ꝓpter officiū. Ipſe eīn officium p̄lationis ſup vniuerſam eccleſiam habuit: ⁊ iō ſicut petrus fuit princeps ⁊ p̄latus totius eccleſie q̄ diffuſa eſt in tribus partibus mundi. ſ. aſia: aphrica: ⁊ europa: ita eccleſia ter in anno celebrat feſtū ei⁹. Tertio ꝓpter bn̄ficiū: qꝛ ipſe qui poteſtatē accepit ligandi atq̧ ſoluendi liberat nos a tribus generibus peccatorū. ſ. cogitationis: locutionis: ⁊ operationis vel ꝙ in deū: ꝙ in ꝓximuꝫ: ꝙ in nos peccauimus. Vel iſtud beneficiū pōt eſſe triplex bn̄ficiū aliud qd̄ virtute clauiū petōr in eccl̄ia ɔſequit̃. Primū eſt abſolutionis a reatu oſtēſio. Scd̄m eſt pene ſempiternalis in tp̄alē commutatio. Tertiū pene tp̄alis ſm̄ partē relaxatio. Et ꝓpter hoc triplex bn̄ficiū ſctūs petr⁹ tripliciter eſt honorādus. Quartū ꝓpter debitum qꝛ eīn ipſe tripl̄r pauit ⁊ paſcit nos. ſ. verbo: exēplo ⁊ tp̄ali ſubſidio: ſiue orōnis ſuffragio: iō obligamur vt ipm̄ tripl̄r honoremus. Quintū ꝓpter exēpliū vt nullus petōr deſperet etiā ſi tertio ſicut petrus deū negauerit ſi tñ eū ſicut ipſe velit corde: ore ⁊ ope cōfiteri. D. ¶ Scd̄a cauſa inſtitutionis ē hec que qdē de itinerariō clemētis eſt ſumpta. Cū eīn petrus vbū dei p̄dicās antiochiam appropinquaret oēs de ciuitate illa ei obuiauerūt nudis pedibus pergentes cilicijs ſe induentes et caput puluere aſpergētes agētes pniam qd̄ cōtra eum ſimoni mago ɔſenſiſſent: petr⁹ vō eoꝝ pniam videns grās deo egit. Tūc illi obtulerūt ei oēs vexatos lāguorib⁹ ⁊ demonibus fatigatos. Quos cū petr⁹ ante ſe poni iuſſiſſet ⁊ ſuper eos nomē dn̄i inuocaſſet imenſum lumē ibidē apparuit ⁊ oēs ꝓtinus ſunt ſanati currētes ⁊ oſculātes veſtigia ſancti petri. Tūc intra ſeptē dies pluſꝙ decē milia hoīm baptiſma ſuſceperūt: ita vt theophil⁹ princeps ciuitatis illius domū ſuā in baſilicā fecerit cōſecrari: ⁊ ibidē petro excelſam cathedrā collocari: vt ab oībus videret̃ ⁊ audiret̃. Nec iſtud ɔ̄riū eſt his que ſuperius dicta ſunt. Potuit eīn fieri ꝙ petrus per operationem pauli a theophilo et toto populo magnifice ſit ſuſceptus. Sed recedēte petro ſimon magus populum peruertit: ⁊ cōtra petrū grauiter incitauit. Poſtmodū vō pniaꝫ agens iterū honorabiliter eſt receptus. Hoc aūt feſtū de cathedratione beati petri conſueuit appellari feſtū epularū beati petri: ⁊ hinc tertia ſumitur ratio inſtitutionis huius feſti: cōſuetudo eīn fuit antiquitus gentiliū (vt ait magiſter Joānes beleth) ſingulis annis in menſe februario certo die epulas offerre ſup tumulos parentum ſuoꝝ: ⁊ eas de nocte demones cōſumebant. Ipſi aut ē ab aīab⁹ circa tumulos errātibus quas vmbras vocabāt vaſtari putabāt. Solebant eīn antiqui dicere vt idē ait ꝙ qñ in humanis corpibus ſunt dicunt̃ aīe: in infernis manes. ſpūs vō vocabant qñ ad celos aſcēdebāt vmbras qñ recens erat ſepultura: ſiue qñ circa tumulos errabāt. Hec aūt conſuetudo de ipſis epulis vix a xp̄ianis potuit extirpari. Quod ſancti p̄res attēdentes ⁊ hoc penitus extirpare volētes feſtū de incathedratione beati petri: tā de illa q̄ fuit rome: tā de ille q̄ fuit antiochie ſtatuerunt illo. ſ. eodem die quo talia fiebāt. Unde ab illis epulis adhuc ab aliquib⁹ feſtū beati petri epulaꝝ vocat̃. Quarto inſtituta eſt propter reuerentiaꝫ corone clericalis. Notādum eīn ꝙ iuxta aliquorum traditionem corona clericorū hic p̄io ſumpſit initiū. Nā dn̄s petr⁹ ātiochie p̄dicaret in ɔtumeliā noīs xp̄iani ſummitatē ei⁹ capitis abraſerūt. Qd̄ quidē poſtmodū toti clero traditur in honorē ꝙ ꝓ Chriſto apl̄orū principi in cōtumeliaꝫ fuerat irrogatuꝫ. Circa aūt ipām coronā clericoꝝ tria attēdunt̃. ſ. capitis abraſio: capilloꝝ detrūcatio: ⁊ forme circulatio. Abraſio aūt in ſuperiori pte capitis fit triplici rōne: qꝛ ū duas aſſignat dionyſi⁹ i eccl̄iaſtica hierarchia dicēs. Detōſio capilloꝝ ſignat mūdā ⁊ nō formabilē vitā. Ad capilloꝝ eī detōſionē ſiue capitis abraſionē tria ſequūtur. ſ. mūditie ɔſeruatio: [illegible] ⁊ denudatio. Mūditie cōſeruatio: quia e[illegible]

deſi ĩ capite aggregãt. Deformatio: q͛ capilli ad orna-
tũ ſũt. ſignificat & tõſura mũdã ⁊ non formabilẽ vitã:
hoc ẽ qđ clerici debẽt habere mũdiciã mẽtis interi⁹: ⁊
nõ formabilẽ. i. nõ exq̃ſitũ habitũ exteri⁹. Denudatio
aũt ſignificat ꝙ iter ſe ⁊ deũ nihil dꝫ eſſe mediũ: ſꝫ ĩme
diate debẽt deo vniri ⁊ eleuata facie dñi gl'iaꝫ ſpecula
ri. Capilloꝝ detrũcatio fit vt ex hoc deꝛ itelligi ꝙ cleri
ci oẽs cogitatiões ſupfluas a mẽte ſua debẽt abſcide-
re ⁊ ad verbũ dei ſemꝑ audiẽdũ paratũ ⁊ expeditũ hẽre: et
oĩa tꝑalia ꝑter ꝙ ad neceſſitatẽ a ſe penit⁹ remouere.
Fit aũt circularis figura m̃ltiplici rõne. Pmo qm̃ hec
figura nõ hꝫ finẽ neq; principiũ: ꝑ qđ daꝛ intelligi qđ
clerici ſunt miniſtri dei: qui nec hꝫ principiũ nec finẽ.
Secũdo qm̃ hec figura nullũ angulũ hꝫ ⁊ ſignificat qđ
clerici nõ debent habere ſordes in vita: qm̃ vbi angu-
lus vbi ſordes: vt dicit Bern. Et debẽt habere verita-
tẽ in doctrina: qm̃ veritas ãgulos nõ amat ſicut dicit
Hierony. Tertio qm̃ hec figura eſt oĩm figuraꝝ pul
cherrima. Vñ in hac de⁹ celeſtes creaturas fecit: ꝑ qđ
ſignificatur qđ clerici debent habere pulchritudinem
interius ĩ mẽte: ⁊ exterius in cõuerſatiõe. Quarto qm̃
hec figura eſt oĩm figurarũ ſimpliciſſima. Nulla eñ fi
gura vt dicit Aug. ex vna linea cõſiſtit. Sola circula-
ris figura eſt q̃ vna tm̃ linea claudiꝛ per qđ ſignifica-
tur ꝙ clerici habere debẽt ſimplicitatẽ colũbarũ iuxta
illud. Et ſimplices ſicut columbe.

¶ De ſancto Mathia apoſtolo. xlv. B.

MAthias hebraice: latine dꝛ donatus dño: vel
donatio dñi vel humilis ſiue paruulus. Nã
donatus a dño fuit qñ ipſum de mũdo elegit
⁊ ĩter ſeptuaginta duos diſcipulos deſigna-
uit: donatio dñi fuit qñ ſorte elect⁹ inter apoſtolos no-
minari ꝓmeruit: paru⁹ fuit q̃ vera ſemꝑ humilitatem
ſeruauit. Eſt autẽ triplex hũilitas ſicut dicit Ambro.
Prima eſt afflictiõis qua quis dicit humiliat⁹. Scđa
cõſiderationis q̃ procedit ex cõſideratione ſui. Tertia
deuotionis q̃ procedit ex cognitiõe creatoris. Primã
habuit beatus Mathias martyriũ patiẽdo. ſcđaꝫ ſe-
ipſum deſpiciẽdo. tertiã maieſtatẽ dei admirando: vel
dicit a manu qđ eſt bonum ⁊ theſis poſitio: inde Ma-
thias bonum poſitũ ꝓ malo. ſ. pro iuda. Eius vitã que
per eccelcſias legiꝛ. Beda ſcripſiſſe creditur. B.

MAthias apl's ĩ locũ iude ſubſti-
tut⁹ eſt: ſꝫ primo ortũ ⁊ originẽ
ipſi⁹ iude ꝓditoris breuiter videam⁹.
Legiꝛ eñ ĩ q̃dã hiſtoria: lꝫ apocripha
q̃ fuit q̃dã vir ĩ hierl'm noĩe ruben ꝙ
alio noĩe dict⁹ eſt ſimon de tribu dã:
vel ſm̃ Hierony. De tribu yſachar ꝙ
habuit vxorẽ q̃ cyborea nũcupata eſt.
Quadã igiꝛ nocte cũ ſibi mutuo debi-
tũ exoluiſſent cyborea obdormiẽs ſõ-
niũ vidit ꝙ perterrita cũ gemitibus ⁊ ſu
ſpirijs viro ſuo retulit dicens. Videbatur mihi ꝙ fi-
liũ flagitioſum parerẽ q̃ totius gentis noſtre cã ꝑdi-
tiõis exiſteret. Cui rubẽ. nephariã ĩqͣt rẽ nec relatu di
gnã ꝓpharis ⁊ ſpũ ſeu puto phitonico raperis. Cui
illa. Si me ↄcepiſſe ſenſero ⁊ filiũ pepero abſq; dubio
nõ ſpũs phitonic⁹ extitit: ſꝫ reuelatio certa fuit. Pro
cedẽte igitur tꝑe cũ filiũ peperiſſet parẽtes plurimũ ti
muerũt: ⁊ q̃d de eo facerẽt cogitare ceperunt. Cunq; fi
liũ abhorrerent occidere nec vellẽt deſtructionem ſui
gñis enutrire: ipm ĩ fiſcella poſitũ mari exponũt. Quẽ
maris fluct⁹ ad ĩſulã protulerũt que ſcharioth dꝛ. Ab
illa igitur ĩſula iudas ſcarioth⁹ appellat⁹ eſt. Regi-
na aũt illi⁹ loci carẽs liberis ad littus maris cã ſpatiã
di ꝓceſſit ⁊ fiſcellã a marinis fluctib⁹ iactari vidẽs ip-
ſam aꝑiri ꝑcepit iueniẽſq; ibi puerũ elegãtis forme ſu
ſpirans ait. O ſi ſolatijs tãte ſubleuarer ſobolis: ne re
gni mei priuarer ſucceſſore. Puer igiꝛ ſecreto nutriri
fecit et ſe grauidã ſimulauit. Tãdẽ ſe filiũ pep̃iſſe mẽti
tur: et ꝑ totũ regnũ fama hec celebris diuulgaꝛ. Rex
ceps ꝓ ſuſcepta ſobole vehemẽter exultat ⁊ ingẽti gau
dio plebs letaꝛ. Ipm igiꝛ ſm̃ magnificẽtiã regiã regi-
na educari fecit. Nõ poſt multũ vo tꝑis regina de rege
cõcepit ⁊ ſuo tꝑe filiũ parturiuit. Cũ aũt pueri aliquãtu-
lũ iã creuiſſent ad inuicẽ ſepi⁹ colludebãt: ⁊ puerũ re-
giũ iudas crebris moleſtijs ⁊ iniurijs moleſtabat: ⁊ ad
fletũ ſepius ꝓuocabat. Regina aũt hoc moleſte ferens
⁊ iudã ad ſe nõ ꝑtinere ſciẽs ipm crebrius verberabat:
ſꝫ nec ſic a moleſtia pueri deſiſtebat. Tãdem res pãdiꝛ
⁊ iudas nõ ver⁹ regine filius: ſꝫ inuẽt⁹ fuiſſe apiꝛ: qđ iu
das vt cõperit vehemẽter erubuit ⁊ fratrẽ ſuũ putati
uũ filiũ regis latẽter occidit. Ob hoc capitalẽ ſniam ti
mẽs cum tributarijs in hierl'm aufugit ſeq; curie pila
ti tũc preſidis mãcipauit. Et qm̃ res ſiles ſibi ſunt ha-
biles. Pilatus iudã ſuis moribus inuenit cõgruere: ⁊
ideo cepit ipm valde charũ habere. Vniuerſe igiꝛ cu-
rie Pilati Judas preficiꝛ ⁊ ad eius nutũ oĩa diſponã-
tur. Quadã igiꝛ die Pilat⁹ de palatio ſuo in quoddã
pomeriũ aſpiciẽs: illoꝝ pomoꝝ tãto deſiderio capt⁹
eſt vt pene deficere videreꝛ. Erat autẽ illud pomeriũ
Ruben patris Jude: ſed nec iudas patrẽ neq; Ruben
filiũ agnoſcebat: qui ⁊ ruben ipꝫ ĩ marinis fluctib⁹ pe-
riſſe putabat: ⁊ iudas quis pater aut q̃ patria ſua fue-
rit penitus ignorabat. Pilat⁹ atq; accerſito iuda ait.
Tãto illorũ fructuũ capius ſuꝫ deſiderio ꝙ ſi his fru-
ſtratus fuero ſpm̃ exalabo. Cõcitus igiꝛ Judas in po-
meriuꝫ inſilijt ⁊ velocius mala carpit. Interea Ruben
venit ⁊ Judã mala ſua carpentẽ inuenit. Fortiter igiꝛ
ambo ↄtendũt ⁊ iurgia ſupaddũt. Poſt iurgia ſurgũt
ad verbera ⁊ mutuis ſe iniurijs affecerunt. Tãdẽ iudas
Ruben in ea parte qua ceruix collo cõnectiꝛ lapide ꝑ-
cuſſit pr̃em ⁊ occidit. Poma igiꝛ ſuſtulit ⁊ Pilato qđ
acciderit enarrauit. Jã die inclinante ⁊ nocte ſuperue
niẽte rubẽ mortu⁹ iueniꝛ: ⁊ ſubitanea morte ꝑuẽt⁹ eſſe
putaꝛ. Tũc pilat⁹ oẽs facultates rubẽ iube tradidit ⁊ cy
boreã vxorẽ rubẽ ĩ ↄiugẽ iude ei dedit. Quadã igiꝛ die
dũ cyborea grauiꝛ ſuſpiraret ⁊ iudas vir ei⁹ q̃d habe-
ret diligẽter interrogaret. illa rñdit. Heu infeliciſſima
ſum oĩm feminarũ: q͛ infantulũ meũ marinis fluctib⁹
immerſi: ⁊ virũ meũ morte ꝑuentũ inueni: ſꝫ ⁊ dolori
miſere Pilat⁹ addit dolorẽ q̃ me meſtiſſimã nuptui
tradidit, ⁊ ĩuitiſſimã tibi ĩ cõiugiũ copulauit. Cũq; illa
oĩa de illo infantulo enarraſſet: ⁊ iudas illa q̃ ſibi acci
derãt retuliſſet inuẽtũ eſt ꝙ Judas matrẽ ſuã in vxorẽ
duxerat ⁊ ꝙ patrẽ ſuũ occiderit. Penitẽtia igiꝛ duct⁹
ſuadente cyborea dñm noſtrum ieſum xp̃m adijt ⁊ ſuorum
delictorum veniã implorauit. Hucuſq; in ꝑdicta hiſto
ria apocripha legiꝛ: q̃ vtrũ recitãda ſit lectoris arbi-
trio relinquaꝛ: lꝫ ſit poti⁹ relinquenda ꝙ aſſerẽda. Dñs
aũt eũ ſuũ fecit diſcipulũ ⁊ de diſcipl'o ĩ ſuũ elegit aplꝫ
Qui adeo ſibi familiaris extitit ⁊ dilectus vt eum face
ret ſuum procuratorẽ quem poſtmodũ pertulit ſuũ ꝓdi
torẽ. Portabat eñ loculos ⁊ ea que xp̃o dabanꝛ fura-
batur. Dolens vo tꝑe dñice paſſionis ꝙ vnguentũ qđ
trecentos denarios valebat nõ fuerat vẽditũ vt illos
etiam denarios furareꝛ: ⁊ abijt ⁊ dominum. xxx. dena
rijs vendidit quorũ vnuſquiſq; valebat decẽ denarios
vſuales: ⁊ ita damnũ trecẽtorũ denarioꝝ recõpẽſauit.

Uel vt q̄dā aiunt oīm q̄ xp̄o dabanť decimā partē ſurabať ⁊ ideo ꝓ decima parte quā in vnguēto amiſerat.ſ. pro.xxx.denarijs dn̄m vēdidit. Quos tñ pnīa ductus retulit ⁊ abiēs laq̄o ſe ſuſpēdit ⁊ ſuſpēſus crepuit medius ⁊ diffuſa ſunt viſcera ei⁹. In hoc aūt delatū eſt ori: ne p os offenderet. Nā eē dignū erat vt os tā viliter inquinaret qd̄ tā glorioſum os.ſ.xp̄i cōtigerat. Dignū etiā erat vt viſcera q̄ ꝓditionē ɔceperāt rupta caderēt et guttur a quo vox ꝓditionis exierat laq̄o artaret. In aere etiā interijt vt q̄ angelos in celo et hoīes in terra offenderat: ab angelorū ⁊ hoīm regiōe ſepareť: ⁊ ī aere cū demonib⁹ ſociareť. C. ¶ Cū igiť īter aſcēſionē ⁊ pētecoſtē apl̄i in cenaculo ſimul eſſent: vidēs petrus qd̄ nūerus.xij.apl̄orꝫ erat diminutus quos tñ dn̄s in hoc nūero elegerat: vt fidē trinitatis ī q̄tuor mūdi ꝑtib⁹ p̄dicarēt ſurrexit ī medio fratrū dicēs. Uiri fratres opꝫ vt aliquē loco iude ſubſtituam⁹: q̄ teſteť nobiſcū reſurrectionē xp̄i: q2 dn̄s dixit nobis. Eritis mihi teſtes in hierl̄m ⁊ in oī iudea ⁊ ſamaria ⁊ vſq3 ad vltimū terre. qr teſtis nō niſi de his q̄ vidit debet teſtimoniū ferre eligendus eſt vnus ex his viris q̄ nobiſcū ſemꝑ fuerūt ⁊ dn̄i miracula viderūt ⁊ ei⁹ doctrinā audierūt. Et ſtatuerūt duos de ſeptuaginta duob⁹ diſcipulis.ſ.ioſeph q̄ cognominatus eſt iuſtus ꝓ ſanctitate ſua: q̄ fuit frater iacobi alphei ⁊ mathiā de cuius laude ſubticeť q2 ſufficit ei ꝓ laude ꝙ in apoſtolū eſt electus: ⁊ orantes dixerūt. Tu dn̄e q̄ noſti corda oīū oſtende quē elegeris ex his duobus accipere locū miniſterij huius ⁊ apl̄atus quē iudas amiſit. Et datis illis ſortib⁹ cecidit ſors ſuꝑ mathiā: ⁊ annumeratus eſt cū.xj.apl̄is. Et notādū ꝙ exēplo hoc vt ait hiero.nō eſt ſortib⁹ vtendū: q2 priuilegia paucorū cōem legē nō faciunt. Rurſus etiā ſicut ait Beda donec veniret veritas figurā licuit obſeruare. Uera eē hoſtia in paſſione fuit īmolata: ſed in penthecoſte ɔſummata. Et ideo in electione mathie ſortibus vſi ſunt ne a lege diſcreparēt: in q̄ ſummus ſacerdos ſorte q̄rebať. Poſt pentecoſtē v̄o iā veritate ꝓpalata ſeptē diacones nō ſorte ſ3 diſcipulorꝫ electione ⁊ apl̄orꝫ oratione ⁊ manuū impoſitione ordinati ſunt cuiuſmodi aūt he ſortes fuerīt due ſanctorū patrū extant ſentētie. Hiero.eē ⁊ Beda volunt ꝙ he ſortes tales fuerīt quales ille quarū in veteri lege creberrim⁹ vſus erat. Dionyſius aūt q̄ fuit pauli diſcipulus irreligioſū exiſtimat hoc arbitrari aſſerēs ſibi videri ꝙ illa ſors nihil aliud fuerit niſi q̄dā ſplēdor ⁊ radi⁹ diuinꝰ ſuꝑ mathiā emiſſus ꝑ quē ipſe oſtendebať in apl̄m aſſumendus. Ait eē ſic in libro eccle.hierarch. De diuina autem ſorte q̄ ſuꝑ mathiā diuinitus cecidit. alij quidam alia dixerāt nō religioſe ſicut arbitror. meā aūt ⁊ ipſe intētionē dicā. Uideť eē mihi eloquia ſortē nominare hierarchicū quoddā donū demōſtrās illi hierarchico choro a diuina electiōe ſuſceptū. Hic igiť mathias apl̄s iudeam in ſortē accepit ⁊ predicationi ibidē inſiſtens ⁊ multa miracula faciens in pace quieuit. ī nōnullis vero codicibus legitur ꝙ patibulum crucis pertulit ⁊ tali martyrio coronatus celos aſcendit. Huius corpus rome in eccleſia ſancte marie maioris ſub lapide porphiretico ſepultū eſſe dr̄. ⁊ ibidē caput eius ꝑplo demōſtrať. D. ¶ In q̄dā v̄o legēda q̄ treueris inueniť: ſic inter cetera legiť. Mathias de tribu iuda ⁊ ciuitate bethleē illuſtri ꝓſapia oriundus fuit. Qui literis traditus oēm in breui legis ⁊ prophetarum ſciam apprehendit. Laſciuiam q̄3 abhorrēs pueriles annos morum maturitate vincebat. Informabať q̄3 ei⁹ aīus ad virtutē vt eſſet ad intelligentiam habilis ad mīa3 facilis in ꝓſperis nō elat⁹: in aduerſis ɔſtās ⁊ intrepidus. Satagebat vt qd̄ iuſſu p̄ceperat ope compleret: ⁊ oris doctrinā manuū operatione mōſtraret. Hic cū ꝑ iudeā p̄dicaret cecos illuminabat: lepioſos mūdabat: demones expellebat: claudis greſſū: ſurdis auditū: mortuis vitā reſtituebat. Qui cū corā pōtifice accuſareť ī multis r̄ndit de obiectis q̄ crimina dicitis non opꝫ me multa dicere. qm̄ xp̄ianū eſſe nō eſt criminis ſed gl'ie. Cui pōtifex. Si tibi danť inducie vis penitere. Et ille. Abſit vt a veritate quā ſemel inueni ꝑ apoſtaſiā digrediar. Igiť mathias ī lege erat doctiſſim⁹: corde mūd⁹: aīo prudēs: in ſoluēdis q̄ōnibus ſacre ſcripture acut⁹ in ɔſilio ꝓuidus: in ſermocinatione expedit⁹. Qui cū v̄bū dei ꝑ iudeā p̄dicaret multos ſignis ⁊ ꝓdigijs conuertebat. Un̄ iudei inuidētes ipm̄ in cōſilio ſtatuerūt. Duo ergo falſi teſtes q̄ ipm̄ accuſauerāt primo in ipm̄ lapides miſerūt quos lapides in teſtimoniū illis ſecū petijt ſepeliri. Qui dū lapidareť ſecuri more romano ꝑcutiť: ⁊ extēſis in celū manibus ſpm̄ dn̄o reddidit. Et ſubdiť ibidē. Cuius corp⁹ de iudea romā ⁊ inde treuerim eſt trāſlatū. E. ¶ In quadā vero alia legenda legiť ꝙ dū mathias ī macedoniā aduenīſſet: ⁊ fidē xp̄i p̄dicaret quādā potionē toxicatā q̄ viſu cūctos priuabat ſibi dederūt quā ī xp̄i noīe bibit ⁊ nullā leſionē ī: urrit. Et cū illa potiōe pluſq̄.cc.l. excecaſſēt ille ſingulis manū imponēs oēs illuminauit. Diabol⁹ aūt ī ſimilitudine infantis eis apparēs ſuaſit vt mathiā occiderent q̄ eorū cultū euacuaret ⁊ cū ipſe in medio eorū cōſiſteret trib⁹ tñ dieb⁹ eū q̄rētes minime inuenerūt. Tertia aūt die ſe eis manifeſtās dixit. Ego ſum quē manibus poſt tergū ligatis ⁊ fune collo īpoſito crudeliter afflixerūt ⁊ ſic in carcere recluſerūt. Ubi demones apparētes dētibus in eū fremebāt: ſed appropinquare nō poterāt. Dn̄s aūt cū multo lumine ad eū veniens ipm̄ de terra leuauit ⁊ vīcula ſoluēs ⁊ dulciter cōfortās oſtiū aperuit. Qui egreſſus verbū dn̄i p̄dicauit. Cū aūt quidā obſtinati ꝑſiſterent dixit eis. Denūcio vobis ꝙ viui in īfernū deſcēdetis. Moxq3 terra ſe aperuit ⁊ cūctos illos deglutiuit: reliqui vero ad dn̄m ſunt conuerſi.

¶ De ſancto Gregorio. xlvj. A.

Gregorius dr̄ a grex ⁊ gore qd̄ eſt predicare ſiue dicere: vn̄ gregori⁹ quaſi gregis p̄dicator. Uel dr̄ gregori⁹ quaſi egregori⁹ ab egregius ⁊ gore quaſi egregius p̄dicator ⁊ doctor. Uel gregorius in lingua noſtra vigilās ſonat: q2 ipſe vigilauit ſibi deo ⁊ gregi. Sibi ꝑ mundicie cōſeruationē3: deo ꝑ internā cōtēplationē: gregi ꝑ aſſiduā predicationē ⁊ hec tria mereť dei viſionē. Aug. in lib. de ordine. Is videt deū q̄ bene viuit bene ſtudet ⁊ bn̄ orat. Eius vitā ſcripſit paul⁹ lōgobardorū hiſtoriographus quā Joānes diaconus diligētius poſt modū cōpilauit. B.

Gregorius ſenatoria ſtirpe progenitus: cuius pater gordianus et mater ſiluia dicebať. Cū ſummū philoſophie apicem in ipſa ſui adoleſcentia attigiſſet ac rerū diuitiarū3 copia plurimū abundaret: cogitauit tñ hec oīa deſerere ⁊ in religionē ſe transferre. Sed dum longius conuerſionē ꝓtraheret: et vt tutius ſe xp̄o famulaturum putaret ſi ſub pretorio vrbani habitu mundo ſpecietenus deſeruiret cepit multa contra eum ex ſeculi cura ſuccreſcere: ita vt non tñ ſpecie: ſed in eo retineret ⁊ mente. Tandē patre orbatus ſex monaſteria in ſicilia cōſtruxit: ſepti

mū intra menia vrbis ſub honore ſancti Andree apoſtoli in ꝓprio dogmate fabricauit. In quo relictis ſericis auro gēmiſq; radiātibus vili monaſtico habitu tegebat. Ubi ad tantā ꝑfectionem in breui deuenit: vt in ipſo ſue cōuerſionis initio poſſet iam in ꝑfectorū numero cōputari. Cuius quidē perfectio ex verbis ſuis q̄ in prologo ſuꝑ dialogū ponit aliqualiter perpēdi pōt: vbi ſic dixit. Infelix anim⁹ me⁹ occupationis ſue pulſat⁹ vulnere: meminit qualis aliqñ in monaſterio fuit quō ei labētia cūcta ſubter erāt: quātū rebus oībus q̄ voluunt eminebat: q nulla niſi celeſtia cogitare ↄſueuerat: q etiā retētus corꝑe ipſa iam carnis clauſtra cōtēplatione tranſibat: q mortē quoq; q̄ pene cūctis pena eſt: vez vt ingreſſum vite ⁊ p̄miū laboris ſui amabat. Tanta deniq; diſtrictiōe corpus ſuū afflixit vt infirmato ſtomacho ſubſiſtere vix valeret: ⁊ inciſionem vitaliū quā greci ſincopim vocāt patiens crebris anguſtiis ꝑ horarū momēta ad exitū ꝓpinquaret. Quadā vice dū quidā in monaſterio ſuo vbi abbas p̄erat ſcriptitaret angelus dn̄i in ſpecie naufragi ſibi aſſuit: ſibiq; miſereri lachrymabiliter poſtulauit: cui cū Gregori⁹ ſex argēteos dari feciſſet ⁊ abiiſſet eadē die iterū rediit: ſeq; multa ꝑdidiſſe: pauca vō recepiſſe ꝑhibuit. Qui cū ab eo totidē argēteos recepiſſet iterū vice tertia reuerſus miſereri ſibi importunis clamorib⁹ poſtulabat. Sed gregorius cū a procuratore ſui monaſterii didiciſſet nihil dandū preter ſcutellā argēteā quā mr̄ ſua cū legumīnib⁹ mittere ſolebat ī monaſterio remāſiſſe illā ſtatim dari p̄cepit. Quā ille libēter accipiēs letus abſceſſit. Hic aūt angel⁹ dn̄i fuit ſicut ſe ſibi poſt modū reuelauit. C. ¶ Quadā die btūs Greg. ꝑ forū vrbis romane trāſiēs cernit quoſdā pueros forma pulcherrimos: vultu venuſtos: capilloꝝ nitore ꝑſpicuos eſſe venales: īterrogat igit mercatorē de qua illos patria attuliſſet. Qui rn̄dit. De britānia cuius incole ſili cādore refulgēt. Interrogat iterū ſi xp̄iani ſunt. Cui mercator. Nō ſed paganicis erroribus implicati tenētur. Tunc gregorius acriter ingemiſcēs: heu ꝓh dolor inquit q̄ ſplēdidas facies princeps tenebraꝝ: nūc poſſidet. Interrogat inſuꝑ qō eſſet vocabulū gētis illius. Cui ille. Anglici vocant. Bene inqt anglici quaſi angelici: q̄ ⁊ angelicos vultus habent. Interrogauit iterū eū qō nomē haberet illa ꝓuincia: ait mercator. Prouinciales illi deiri vocant: ⁊ Gregori⁹. Bn̄ inquit deiri vocātur: qi de ira ſunt eruēdi. Rurſus de nomine regis īterrogāte. Ait mercator q aelle diceret: ⁊ Gregori⁹ bn̄ aelle: q̄ alleluia in partibus illis decātari oportet. Qui mox ad ſummū pōtificē accedēs cū multa inſtātia ⁊ p̄cibus vix obtinuit vt ad illos cōuertēdos mitteret. Cūq; iā iter arripuiſſet romani de ei⁹ abſentia plurimū ꝑturbati papā adeūt: ⁊ eū taliter alloquunt: petrū offendiſti romā deſtruxiſti: gregorium demiſiſti. Sicq; papa perterrit⁹ ad eū reuocādū continuo nūcios deſtinauit. Dūq; grego. iā iter triū dierū peregiſſet: ⁊ in quodā loco diuertēs q̄dā ceteris quieſcētibus lectitaret locuſta ſuꝑueniens eū coegit a legēdo quieſcere: ⁊ ex conſideratione ſui nois docuit eū in eodē loco ſtare debere. Qō ille ſpū ꝓphetico dicēs ſtatī comites adhortat: vt veloci⁹ debeāt ꝓficiſci. Sed ſuꝑuenientib⁹ apoſtolicis nuncijs redire cōpellitur: lȝ de hoc plurimum triſtaret. Tunc papa ipm̄ a monaſterio ſuo abſtraxit ⁊ ſuū diaconē cardinalem ordinauit. D. ¶ Quodā tpe tyberis fluuius alueū ſuū egreſſus intm̄ excreuit: vt ſuꝑ muros vrbis influeret: ⁊ plurimas domos euerteret. Tūc etiā ꝑ tyberim fluuiū multitudo ſerpentū cū dracone magno in mare deſcendit. Sed a fluctib⁹ ſufocati ⁊ ad lit⁹ ꝓiecti totū aerē ſua putredīe corruperūt. Sicq; plaga peſſima quā inguinariā vocāt ſecuta eſt: ita vt etiā corꝑali viſu ſagitte celitus venire ⁊ ſingulos quoſq; ꝑcutere viderent. Que primo oīm pelagiū papā ꝑcuſſit ⁊ ſine mora extinxit. Poſt modū vō ita in reliquum vulgus deſeuit: vt ſubtractis habitatorib⁹ domos plurimas vacuas in vrbe reliquerit. Sed q̄ eccl'ia dei ſine rectore eſſe nō poterat Gregoriū lȝ totis virib⁹ retinētē plebs oīs elegit. Cū ergo benedici deberet ⁊ lues ppl'm deuaſtaret ſermonē ad populū fecit ꝓceſſionē faciens letanias īſtituit vt oēs deū attētius exoraret admonuit. Cū igit deum oīs cōgregat⁹ ppl's exoraret intm̄ lues ipſa deſeuit: vt in vna hora. xc. hoīes ſpm̄ exalarēt. Sed nequaq̄ ceſſauit ppl'm admonere vt ab oratiōe nunq̄ deſiſterēt: donec peſtē ipſam diuina ꝓpulſaret miſeratio. Finita ꝓceſſione fugere voluit: ſȝ nequiit: q̄ die noctuq; portas vrbis ꝓpter eū vigiles obſeruabāt. Tādē mutato habitu a q̄buſdā negotiatorib⁹ obtinuit vt in q̄dā dolio ſuꝑ quadrigā de vrbe educeret. Qui mox ſiluā expetīt cauernaꝝ: latibula reqſiuit: ibiq; trib⁹ dieb⁹ latuit verūtn̄ dū ſolicite quereretur colūna lucis p̄fulgida a celo deſcēdēs ſuꝑ locū in quo latitabat apparuit ī qua colūna angelos deſcēdentes ⁊ aſcendētes quidā recluſus aſpexit. Moxq; ab vniuerſo populo capit: trahit ⁊ ſummus pontifex conſecrat. Qō vō ad hoc honoris culmē inuit⁹ aſcēderit q̄ verba ſua legit pat͛ter aduertit. Nā in ep'la ad narſum patritiū ſic ait. Dū cōtēplationis alia deſcribitis: ruine mee mihi gemitū renouatis. Quia audiui quid intus ꝑdidi dū foras ad culmē regiminis immeritus aſcēdi. Tāto aūt me merore ꝑcuſſum cognoſcite: vt vix loq̄ ſufficiā. Nolite ergo me vocare noemi. i. pulchrā: ſȝ vocate me mara: q̄ amaritudine plenus ſum. Itē alibi qō me ad epatus ordinē cognoſcitis ꝑueniſſe ſi me diligitis plangite: qi ⁊ ego inceſſanter defleo atq; vt deū ꝓ me⁹ exoretis rogo. In ꝓlogo quoq; ſuꝑ dialogū ſic ait. Et occaſione cure paſtoralis anim⁹ me⁹ ſecularium hoīm negotia patitur: ⁊ poſt tā pulchrā ſue q̄etis ſpeciē terreni act⁹ puluere fedat. Perpēdo itaq; qd tolero perpēdo q̄d amiſi. Dūq; intueor illud qō ꝑdidi fit hoc grauius qō porto. Ecce eñi nūc magni maris fluctib⁹ quatior atq; in naui mētis tēpeſtatis valide ꝓcellis illidor: ⁊ cū priores vite recollo quaſi poſt tergū ductis oculis viſo littore ſuſpiro. Sed qi romā adhuc p̄dicta peſtis vaſtabat more ſolito proceſſionē cū letaniis per ciuitatis circuitum quodā tpe paſchali ordinauit in qua imaginē btē Marie ſemꝑ virginis q̄ adhuc vt aiunt eſt rome in eccl'ia que dicit ſancta Maria maior quā lucas arte medic⁹ ⁊ pictor egregius formaſſe dr̄: ⁊ eidē virgini ſimillima ꝑ ola ꝑhibet ante proceſſionē reuerēter portare fecit. Et ecce tota aeris infectio ⁊ turbulētia imagini ſedebat: ac ſi ipſam imaginē fugeret ⁊ eius preſentiā ferre nō poſſet. Sicq; poſt imaginē mira ſerenitas et aeris puritas remanebat. Tunc in aere vt refertur iuxta imaginem audite ſunt voces angeloꝝ canantium. Regina celi letare alleluia: q̄ quem meruiſti portare alleluia: reſurrexit ſicut dixit alleluia. Statimq; btūs gregorius qō ſequit adiūxit. Ora pro nobis deū rogam⁹ alleluia. Tūc btūs Greg. vidit ſupra caſtrū creſcentii angelū dn̄i q̄ gladium cruentatū detergens in vaginā remittebat. Intellexitq; gregori⁹ quod peſtis illa ceſſaſſet ⁊ ſic factum eſt. Unde ⁊ caſtrū illud caſtrum angeli deinceps vocatum eſt. Tandem vt deſiderauerat

auguſtinū mellitū ⁊ ioānē cū qbuſdā alijs ī angliā mi
ſit ⁊ eos ſuis ꝑcibus ⁊ meritis ad fidē ↄuertit. E. ¶ Tā
te etiā humilitatis beatus grego. extitit vt ſe laudare
nullo mō ꝑmitteret. Nā ſtephano ep̄o q̄ eū ī ſuis ep̄lis
laudauerat ita ſcripſit. Multū mihi (⁊ vltra ꝙ audire
debui indignus) fauorē in veſtris ep̄lis demōſtratis.
Et tn̄ ſcriptū eſt. Ne laudes hoīe ꝫ ꝙdiu viuit: ⁊ ſi ſi au
dire talia dignꝰ nō fui orōibꝰ veſtris peto vt dignus
efficiar: vt ſi bona īō ī me dixiſti qꝛ nō ſunt īō ſint: qꝛ di
xiſtis. Itē in ep̄la ad narſum patritiū ꝙ cauſe et noīs
ſimilitudinē faciēdo ꝑ ſcripturas clauſulas declamatio=
neſꝗ formatis certe frater chariſſime ſimiā leonē vo=
cas qḋ eo mō vos agere cōſpicimus quo ſcabioſos ca
tulos ſepe pardos vel tigres vocamꝰ. In ep̄la ad ana=
ſtaſiū patriarchā antiochenū ꝙ vos meos dn̄i lucernā
dicitis ꝙ loquēdo multis ꝓdeſſe multiſꝗ poſſe lucere
ꝓhibetis extimationē meā fateor mihi ī dubitationē
maximā ꝑduxiſtis. Cōſidero nāꝗ qui ſum ⁊ nihil me
ex hmōi boni ſigno deprehēdo. Cōſidero aūt q̄ eſtis ⁊
vos mētiri poſſe nō arbitror. Cū ergo credere volo ꝙ
dicitis ↄ̄dicit mihi īfirmitas mea: cū diſputare volo ꝙ
in laude mea dr̄ cōtradicit mihi ſctītas veſtra. Sed q̄=
ſo vir ſctē nobis aliqd de hoc certamine nr̄o ↄueniat:
vt ſi nō qḋ dicitis ita eſt: ſit ita qꝛ dicitis. Uocabula ēt
iactantiā vel vanitatē ſonātia oīno reſpuebat. Unde eu=
logio patriarche alexādrino q̄ eū vniuerſalē papā vo
cauerat ita ſcribit. In ꝑfatione ep̄le quā ad me direxi
ſtis ſupbe appellatiōis verbū vniuerſalē me papā di=
cētes iprimere curauiſtis. Qḋ peto dulciſſima ſctītas
vr̄a vltra nō faciat: qꝛ vobis ſubtrahit̄ qḋ alteri pluſꝙ
rō exigat prebet̄. Ego eīm verbis ꝓſperari nō q̄ro: ſed
moribꝰ nec honorē eſſe reputo in q̄ fratres honorē ſuū
ꝑdere cognoſco. Recedāt ergo vba q̄ vanitatē inflant
charitatē vulnerāt. Hinc eſt cū ioānes ep̄s conſtanti
nopolitanus hoc vocabulū vanitatis ſibi vſurparet: ⁊
ſe vniuerſalē papā vocari fraudulēter a ſynodo obti=
nuiſſet inter cetera ſic de eo ſcribit Gre. Quis eſt iſte
q̄ cōtra ſtatuta euāgelica: cōtra canonū decreta nouū
ſibi nomē vſurpare ꝑſumit: vt vel ſibi ſine īminutiōe
ſit vnus q̄ eſſe appetit vniuerſus. Uerbū etiā iuſſiōis
ſibi a coepis dici nolebat. Unde ait in ep̄la ad eulogiū
ep̄m alexādrinū. Ueſtra mihi charitas loquit̄ dicens.
Sicut iuſſiſtis. Qḋ verbū iuſſiōis peto a meo auditu
remoueri: qꝛ ſcio q̄ ſūt ⁊ q̄ eſtis. Loco eīm mihi fratres
eſtis moribꝰ patres. Inſup ob nimiā humilitatē qua
erat ꝑdictꝰ nolebat ꝙ matrone ſe āncillas ſuas dicerēt.
Unde ruſticane ꝑfictie ſcribēs ait. Unū ī tuis ep̄lis egre
ſuſcepi: qꝛ qḋ ſemel eſſe poterat ſepius dicebat̄ ancilla
vr̄a ⁊ ancilla vr̄a. Ego eīm q̄ ꝑ ep̄atus onera olim ſeruꝰ
ſum factus qua rōne te mihi ancillā dicis: cuiꝰ añ epi
ſcopatū ſuſcepiū ꝓprius ſui? Et ideo rogo ꝑ oīpotentē
deū ne hoc verbū aliqn̄ ad me in ſcriptis tuis inueniā.
Primꝰ ī ſuis ep̄lis ſe ſeruū ſeruoꝝ dei noīauit ⁊ altos
nominari inſtituit. Libros ſuos dū adhuc viueret ob
nimiā humilitatē publicari nolebat: ⁊ ī aliorū cōpara
tione ſuos nihil valere extiſtimabat. Unde innocētio ꝑfe
cto aphrice ſic ſcribit. Qḋ expoſitionē. ſ. iob vobis trāſ
mitti voluiſtis veſtro ſtudio cōgaudemꝰ. Sed ſi deli=
tioſo cupitis pabulo ſaginari: bti auguſtini cōpatrio=
ti veſtri opuſcula legite: ⁊ ad cōparationē illius ſimi=
laginis noſtrum furfurem nō queratis. Neqꝫ eīm volo
dū in hac carne ſum ſi qua dixiſſe me ↄtingit ea facile
hoībus innoteſcat. F. ¶ Legit̄ quoqꝫ in quodā libro de
greco in latinū trāſlato ꝙ q̄dā ſctūs pater noīe abbas
ioānes cū romā ad viſitandū ap̄loꝝ limina veniſſet:
⁊ beatū Grego. papā ꝑ mediū ciuitatis trāſire videre:
voluit ei occurrere: ac vt decebat reuerentiā exhibere.
Cernēs vero btūs greg. ꝙ ſe in terrā vellet ꝓſternere
feſtinauit ⁊ primo ſe corā ipſo in terrā ꝓſtrauit: nec in
de ſurrexit quouſꝗ abbas primo ſurrexit in quo maxi
ma eiꝰ hūilitas cōmēdat̄. Tāte aūt largitatis eleemo
ſynarū extitit vt nō ſolū pn̄tibus ſed etiā lōge poſitis
⁊ in mōte ſynai monachis neceſſaria miniſtraret. Nā
oīm indigētiū noīa ſcripta habebat ⁊ eis liberalr̄ ſub
ueniebat. Monaſteriū hieroſolymis inſtituit: ⁊ dei fa
mulis illic degētibꝰ neceſſaria mittere ꝓcurauit. Tri
bꝰ quoꝗ milibꝰ ancillis dei ꝓ q̄tidianis ſtipēdijs octo
ginta libras auri ānualiter offerebat quotide etiā ad
ſuā mēſaꝫ peregrinos quoſlibet īuitabat. Inter quos
die quadā vnꝰ acceſſit: in cuiꝰ manibꝰ dū ipſe ex humi
litate aquā fundere vellet ↄuerſus vrceū accepit: ſꝫ re
pēte cū in eiuſ manibꝰ aquā fundere volebat nō in=
uenit. Cūꝗ hoc factū ſecū ipſe miraret̄ eadē nocte dn̄s
ꝑ viſionē ei dixit. Ceteris diebꝰ me in mēbris meis he
ſterno aūt die me in memetipſo ſuſcepiſti. Alio q̄ꝫ tp̄e
ꝑcepit cācellario vt. xij. peregrinos ad prandiū inuita=
ret. qui ꝑgens iuſſa cōpleuit. Dū aūt ſimul diſcūberēt
intuēs papa. xiij. numerauit. Et accerſito cancellario:
cur ↄtra ſuā iuſſionē. xiij. iuitare ꝑſumpſerat inq̄ſiuit
quos cācellariꝰ numerans ⁊ tn̄. xij. inueniēs ait. Cre=
de mi pater nō ſunt niſi. xij. Aduertit Grego. virū ꝓ
pius diſcūbentē vultū crebro mutare ⁊ nūc adoleſcen
tē: nūc x̄o ſibi vetulū venerāda q̄dā canitie ſimulare
Finito igit̄ ↄuiuio illū in cubiculo duxit vehementer
adiurās vt ei ſe nomēꝗ ſuū ꝓdere dignaret̄. q̄ rn̄dēs
ait. Et cur interrogas de noīe meo qḋ eſt mirabile. Ue
runtn̄ ſcito qꝛ ego ſum naufragus ille cui ſcutelā argen
teā tribuiſti quā tibi miſerat cū leguminibꝰ mat̄ tua.
Et hoc tibi ꝓ certo ſit cognitū: qꝛ ab illo die quo mihi
dediſti deſtinauit te dn̄s heri eccl̄ie ſue preſulē et petri
ap̄li ſucceſſorē. Cui grego. Et tu q̄uō hoc noſti ꝙ tunc
me dn̄s ꝑeſſe ſue eccl̄ie deſtinauerit. At ille. qm̄ ange=
lus eius ſum: ⁊ me tibi dn̄s nūc remiſit: vt te ſemꝑ de=
beā ꝓtegere ⁊ omne qḋ petieris ꝑ me apud ipꝫ valeas
impetrare ſtatimꝗ ab eo diſparuit. G. ¶ Eo tp̄e fuit q̄=
dā eremita vir magne virtutis q̄ oīa ꝓpter deū reliq̄
rat: ⁊ nil ꝑter vnā catthā poſſidebat quā blādiens cre
bro quaſi cohabitatricē ī ſuis gremijs refouebat. Ora
uit igit̄ ad deū: vt ſibi oſtēdere dignaret̄: cū quo futu=
re remunerationis māſionē ſperare debuiſſet: q̄ illius
amore nil ex diuitijs huiꝰ ſeculi poſſideret. quādā igit̄
nocte ſibi reuelat̄ ꝙ cū greg. romano pōtifice māſionē
ſibi ſperare deberet. At ille fortiter īgemiſcēs parū ſi
bi voluntariā paupertatē profuiſſe putabat: ſi cū eo re=
munerationē reciperet q̄ tātis mūdialibꝰ diuitijs abū=
daret. Cū ergo gregorij diuitias ſue paupertati die no
ctuꝗ ſuſpirādo cōferret alia nocte audiuit dn̄m ſibi di
cētē. Cū diuitē nō poſſeſſio diuitiarū: ſꝫ cupido faciat.
Cur audes paupratē tuā gregorij diuitijs ↄparare qui
magis illā cattham quā habes quotidie palpādo di=
ligere cōprobaris ꝙ ille tātas diuitias quas nō amā=
do: ſed cōtēnendo cunctiſꝗ liberaliter largiendo diſ=
pergit. Itaꝗ ſolitarius deo gratias retulit. Et qui me
ritum ſuū decreuiſſe putauerat ſi gregorio conferre=
tur orare cepit: vt cum eo manſionē q̄nꝗ percipere me
reretur. H. ¶ Cum apud mauriciū imperatorē et filios
eius ſup mortē cuiuſdam ep̄i falſo accuſaret̄: ſic ait in
epiſtola quā apocriſario mittit. Unū eſt qḋ breuiter
ſuggeras dn̄is meis: qꝛ ſi ego ſeruus eorū in mortē lō
gobardorū vel damnū me miſcere voluiſſem: hodie lon

gobardoꝝ gens/nec regē/nec ducē/nec comites habe
ret itaq; in ſua ↄfuſione eſſet:ſed qꝛ deū times in moꝛ=
tē cuiuſlibet hoīs me miſcere foꝛmido. Ecce quāte hu=
militatis extitit:qꝛ cū eſſet ſummus pōtifex imperato
ris ſe ſeruū vocabat:⁊ dn̄m ſuū eum appellabat. Ecce
quāte innocētie:qꝛ in moꝛtē inimicoꝝ ſuoꝝ cōſentire
nolebat. Cū Mauricꝰ impatoꝛ Gregoriū eccleſiā dei
pſequeretꝛ īter cetera ſic ei ſcripſit greg. qꝛ cū pctōꝛ
ſum:credo ꝙ oīpotētē deū tanto vobis amplꝰ placa=
tis quāto me ei male ſeruiētē affligitis:quadā igitꝛ vi
ce quidā monaſtico habitu indutus ſpadā euaginatā
dextera tenēs corā impatoꝛe intrepidꝰ aſtitit:⁊ cōtra
eū vibrās illū gladio moriturū pdixit. Territꝰ Mau=
ricius a pſecutione Greg. ceſſauit:⁊ vt p ſe oꝛare debe
ret inſtanter petijt quatenus ipſum in hac vita de ma
lis ſuis deꝰ puniret ⁊ nō pmiēdū extremo examini re
ſeruaret:quādā igitur vice vidit ſe Mauricꝰ ante tri
bunal iudicis ſtare:⁊ iudicem pclamare. Date Mauri
ciū. Et capiētes eū miniſtri ipm ante iudicē poſuerūt.
Cui ille. Ubi vis vt reddā tibi mala q̄ in hoc ſclo ppe=
traſti. Ille rn̄dit. Hic potiꝰ ea dn̄e mihi ⁊ nō in ſclo fu
turo retribue. Statimq; diuina vox iuſſit tradi mauri
ciū vxorē filios ⁊ filias foce militi occidēdos: qđ ⁊ fa=
ctū eſt. Nō poſt multū eni tpis foca qdē miles eꝰ ipm
cū tota familia ſua gladio occidit/⁊ ei in impio ſucceſ
ſit. Cū apud ſanctā Mariā maioꝛē ī die paſche miſſaꝫ
celebraret:⁊ pax dn̄i pnūciaret angelus dn̄i alta voce
rn̄dit. Et cū ſpū tuo. Ubi papa apud illā eccleſiā in die
paſche ſtationē fecit:nec ſibi cū dicit pax dn̄i in huius
miraculi teſtimoniū rn̄detꝛ. I. ¶ Quodā tpe Traianus
impatoꝛ romanus ad quoddā belluꝫ vehemētiſſime fe
ſtinabat. Cui vidua q̄dā flebiliter occurrit dicēs. Ob=
ſecro vt ſanguinē filij mei innocēter pēpti vīdicare
digneris. Cūq; Traianus ſi ſanus reuerteretꝛ ſe vindi
care teſtaretꝛ vidua dixit. Et qs mihi hoc preſtabit ſi tu
in pꝛlio moꝛtuꝰ fueris:traianꝰ dixit. Ille q̄ poſt me im
perabit. Cui vidua. Et tibi qđ pderit ſi alter mihi iu
ſtitiā fecerit. Traianus dixit vtiq; nihil:⁊ vidua. Non
ne inquit melius eſt tibi vt mihi iuſtitiā facias: ⁊ pro
hoc mercedē accipias ꝙ vt alteri hāc trāſmittas:tunc
traianus pietate cōmotꝰ de equo deſcēdit: ⁊ ibidē in=
nocētis ſanguinē vindicauit. Fertꝛ quoq; ꝙ cū q̄dā fi=
lius traiani p vrbē eqtando nimis laſciue diſcurreret
filiū cuiuſdā vidue interemit:qđ cū vidua traia. lacri=
mabiliter exponeret ipm filiū ſuū q̄ hoc fecerat vidue
loco filij ſui defuncti tradidit ⁊ magnifice ipſam dota=
uit. Dū igitꝛ quadā vice diu iam defuncto traiano gre=
gorius p foꝛū traiani tranſiret:⁊ huius māſuetudinē
iudicis recoꝛdatꝰ fuiſſet ad ſancti Petri baſilicā pue=
niens ibidē p eius errore amariſſime fleuit. Tunc ſibi
diuinitꝰ eſt rn̄ſum. Ecce petitionē tuā cōpleui ⁊ Traia
no penā eternā peperci. De cetero aūt diligētiſſime ca
ueas ne p damnato aliquo pces fundas. Damaſcenꝰ
aūt in quodā ſuo ſermone narrat ꝙ Gregorius p tra=
iano oꝛationē fundēs audiuit vocē ſibi diuinitus illa
tā. Uocē tuam audiui et veniā traiano do. Cuiꝰ rei vt
ibidē dicit teſtis eſt oꝛiens oīs ⁊ occidēs. Sup hoc di=
xerūt q̄dā ꝙ traianꝰ reuocatꝰ fuit ad vitā vbi grām cō
ſecutꝰ veniā meruit ⁊ ſic gloꝛiā obtinuit. Nec erat ī in=
ferno finaliter deputatꝰ/nec ſnīa diffinitiua dānatꝰ.
Alij dixerūt ꝙ aīa traiani nō fuit ſimplr a reatu pene
eterne abſoluta: ſed eius pena vſq; ad tps:ſcꝫ vſq; ad
diē iudicij fuit ſuſpēſa. Alij qđ pena quo ad locum vel
modū aliquē toꝛmēti ſub conditiōe fuit taxata. Donec
oꝛāte gregoꝛio p xp̄i grām locꝰ vel modus aliquis mu
taretꝛ. Alij vt Iohānes diaconꝰ q̄ hanc legēdā cōpilauit
ꝙ nō legitꝛ oꝛaſſe/ſꝫ fleuiſſe:⁊ frequēter dn̄s miſeretur
⁊ cōcedit ꝙ hō q̄uis deſiderās petere non pſumit: ⁊ qđ
eius aīa nō eſt ab inferno liberata ⁊ in paradiſo repo=
ſita:ſed ſimplr ab inferni cruciatibus liberata. Ualet
enim vt dicit anima ⁊ in inferno exiſtere ⁊ inferni cru
ciatus p dei mīam non ſentire. Alij ꝙ pena eterna cō=
ſiſtit in duobꝰ. ſ. in pena ſenſus ⁊ in pena dāni q̄ eſt ca
rētia viſiōis diuine. Pena igitur eterna q̄tū ad primū
eſt ſibi dimiſſa:ſed q̄tū ad ſcđm retēta. Fertꝛ quoq; ꝙ ⁊
angelus iſtud adiecerit. Qꝛ eni p dānato rogaſti duoꝝ
tibi datur optio. Aut eni in purgatoꝛio duobꝰ diebus
cruciaberis:aut certe toto tpe vite tue infirmitatibus
⁊ doloꝛibꝰ fatigaberis. Qui preelegit toto tpe vite ſue
doloꝛibꝰ cōcuti q̄ duobꝰ diebꝰ in purgatoꝛio cruciari.
Un̄ factū eſt ꝙ ſemꝑ deinceps aut febꝛibus laboꝛauit:
aut podagre moleſtia pſſus fuit:aut a validis doloꝛi=
bus cōquaſſatꝰ:aut doloꝛe ſtomachi miſerabiliter cru
ciatus. Un̄ in quadā epl̄a ſic loquitꝛ dicēs. Tātis poda
gre:tantis moleſtiaꝝ doloꝛibꝰ pmoꝛ:vt vita mea mi=
hi graviſſima pena ſit:quotidie eni in doloꝛe deficioꝛ
moꝛtis remediū expectādo ſuſpiro. Item alibi. Doloꝛ
meꝰ interdū mihi lētus eſt īterdū nimiꝰ:ſꝫ neq; ita len
tus vt recedat:neq; ita nimiꝰ vt interficiat:vn̄ fit vt q̄
quotidie in moꝛte ſuꝫ repellar a moꝛte. Sic aūt me in
fectio noxij humoꝛis inbibit:vt viuere mihi pena ſit ⁊
moꝛtē deſiderāter expectē quā gemitibꝰ meis ſolā cre
do eſſe remediū. K. ¶ Matrona quedā ſingulis diebꝰ
dn̄icis btō Grego. panes offerebat. Cui cū poſt miſſaꝝ
ſolēnia coꝛpꝰ dn̄i offerret ⁊ diceret:coꝛpus dn̄i nr̄i ieſu
xp̄i cuſtodiat te in vitā eternā laſciua ſubriſit. Ille cō=
tinuo dexterā ab eiꝰ oꝛe ↄuertēs pticulā illā dn̄ici coꝛ=
poꝛis ſup altare depoſuit. Poſtmodū corā pplo inter
rogauit quā ob cām ridere preſumpſerit. At illa: qꝛ pa
nē quē ppꝛijs manibꝰ fecerā tu coꝛpꝰ dn̄icū appella=
bas. Tūc grego. p incrudelitate mulieris ſe in oꝛone
pſtrauit:⁊ ſurgēs particulā illā panis inſtar digiti car
nē factaꝫ reperit:⁊ ſic matronā ad fidē reduxit. Oꝛauit
iterū ⁊ carnē illā in panē ↄuerſam vidit ⁊ matrone ſu
mēdū tradidit. Quibuſdā principibꝰ aliquas precio
ſas reliquias petētibꝰ aliquātulū de ſctī Iohānis euā=
geliſte dalmatica tribuit. Qđ illi ſuſcipiētes tanq̄ vi
les relīqas cū īdignatiōe nimia eidē reddiderūt. Tūc
btūs Grego. oꝛatiōe facta cultellū petijt ⁊ panē illū pu
pugit:ex cuiꝰ punctionibus ſanguis ptinus emanauit:
ſicq; ꝙ pcioſe eſſent reliquie diuinitꝰ eſt oſtēſuꝫ. Qui
dam diuitū romanoꝝ relicta ↄiuge fuerat a pōtifice cō
munione priuatus. Qđ ille moleſtiſſime ferēs:ſed au
toꝛitatē tāti pōtificis euacuare nō valēs:magoꝝ ſuf=
fragia reqſiuit. Qui ſe ſuis carminibus agere pmiſe
runt:vt īmiſſo demone tandiu caballus pontificis ve
xaretur quouſq; cū ſeſſoꝛe ſuo periclitaretꝛ. Cūq; gre
go. aliqñ ſuper caballū ſuū trāſiret:īmiſſo demōe ma=
gi eius equum tam foꝛtiter vexari fecerūt vt nequaq̄
ab aliquo teneri valeret. Tūc btūs greg. reuelāte ſpū
diabolicā īmiſſionē cognoſcēs:facto crucis ſignaculo
tā caballū a pñti rabie liberauit ꝙ maleficos ppetua
cecitate mulctauit q̄ reatum ſuum ↄfitētes ad ſacri ba
ptiſmi grām poſtmodū peruenerunt. Quibus lumēne
artē magicā eligerēt reddi noluit:eos tn̄ eccleſiaſtico
ſubſidio nutriri pcepit. Legitꝛ quoq; in libro qui a gre
cis lymon dr ꝙ abbas qui pꝛerat monaſterio ſctī gre.
eidē nūciauit ꝙ quidā monachus penes ſe numiſma=
ta tria haberet. Quē Gre. ad alioꝝ terroꝛē excōicauit:
poſt modicū tpis frater moꝛitꝛ ſctō gregoꝛio neſciente.

Qui iratꝰ ꝙ ſine abſolutiõe mortuꝰ fuerat ofoué in pi
ctatio ſcripſit: quã cũ ab excõicatiõis vinculo abſolue
bat dedit ꝗ cã vni diaconoꝝ ꝑcipiẽs: vt eã ſup foueã
fratris defuncti legeret. Quo iuſſa ꝯplẽte ſequẽti no
cte q̃ defunctꝰ fuerat abbati apparuit: ⁊ ſe vſqꝫ mõ in
cuſtodia detentũ: ſed heri abſolutũ fuiſſe perhibuit. L
¶ Officiũ ⁊ cãtũ eccliaſticũ: nec nõ ⁊ ſcholã cãtoꝝ inſti
tuit: ⁊ ꝓ hoc duo habitacula vnũ iuxta baſilicã ſcti pe
tri: alterũ iuxta lateranẽſem eccleſiã fabricauit. Vbi
vſqꝫ hodie lectꝰ eiꝰ quo recũbẽs modulabat: ⁊ flagel-
lũ eiꝰ q̃ pueris minabat cũ antiphonario autẽtico ve-
neratiõe cõgrua reſuant. In canone appoſuit. Dieſqꝫ
nſos in tua pace diſponas atqꝫ ab eterna damnatione
nos eripi ⁊ i electoꝝ tuoꝝ iubeas grege numerari. Tã
dẽ btũs Greg. cũ ſediſſet ãnis. xiij. meſibus. vj. ⁊ diebꝰ
x. plenꝰ opibus bonis migrauit a corꝑe. In cuiꝰ tũba
hi vſus ſcripti ſunt. Suſcipe terra tuo corpꝰ de corꝑe
ſumptum. Reddere qđ valeas viuificante deo. Spiri-
tus aſtra petit leti nil iura nocebunt. Cui vite alteriꝰ
mors magis ipſa vita eſt. Põtificis ſummi hoc clau-
dunt mẽbra ſepulcro. Qui innumeris ſemꝑ viuit vbiqꝫ
bonis. Fluxerũt aũt anni ab icarnatiõe dñi. dcvj. ſub
foca impatore. Poſt mortẽ btĩ Greg. regionẽ totã ma
xia fames inuaſit. Vñ paupes q̃s liberalr Greg. paſcere
ſolebat ad ſucceſſorẽ ſuũ veniẽtes dicebãt. Dñe q̃s pr
nr̃ Greg. ſolebat paſcere tua ſctĩtas famẽ nõ ſinat peri
re. Quibꝰ ille papa idignatꝰ ſp talr rñdebat. Si gre.
ad famã ſue laudis cũctos ppſos curauit ſuſcipe: nos
aũt nõ poſſumꝰ paſcere. Et ſic eos ſemꝑ vacuos remit
tebat. Vñ ſctũs Greg. ter ei apparuit: ⁊ cũ blãde de ſua
tenacia ⁊ detractiõe redarguit: ſꝫ ille ſe de nullo emen
dare curauit. Vñ illi quarto apparens terribiliter: il-
lũ corripuit: ⁊ in capite letalr ꝑcuſſit. Cuiꝰ dolore vexa
tus in breui vitã finiuit. Dũ aũt adhuc ꝑdicta fames
inſtaret q̃dã inuidi ceperũt Greg. detrahere aſſerẽtes
ꝙ totũ theſaurũ ecclie tanqꝫ vir ꝓdigus cõſumpſiſſet.
Vñ ob huiꝰ vĩdictã ad cõburẽdos libros ſuos ceteroꝝ
alios inclinarũt. Quoꝝ dũ quoſdã cõbuſſiſſent / ⁊ cete
ros cõburere vellẽt: petrus diaconus eius familiariſſi
mus cũ q̃ quatuor libros dialogoꝝ diſputauerat tradi
tur vehemẽtiſſime: reſtitiſſe aſſerens hoc ad eiꝰ delen
dã memoriã nil valere: cũ in diuerſis mũdi partibꝰ exẽ
plaria tenerent adiũgẽs imane ſacrilegiũ eſſe tãti pa
tris tot ⁊ tales libros exurere ſuꝑ cuiꝰ caput ipſe ſpũ-
ſctũ in ſilitudine colũbe frequẽtiſſime ꝓſpexiſſet. Tã
dẽ eos hanc ſniam adduxit vt ſi illud qđ dixerat iureiu
rãdo ꝯfirmãs mori ꝯtinuo meruiſſet / ipſi a librorũ exu
ſtiõe deſiſterẽt. Si vero mori nõ meruiſſet / ſꝫ ſupſtes ſui
teſtimonij extitiſſet: ipſe quoqꝫ cõbuſtoribus munus
daret. Ferẽ eñ Gregoriũ ſibi dixiſſe ꝙ ſi miraculum de
viſione colũbe publicaret poſt hoc viuere nõ valeret
Itaqꝫ cũ apparatu diaconatꝰ euãgelioꝝ librum baiulans
venerabilis leuita petrꝰ adueniẽs mox vt tactis ſacro
ſctis euangelijs gregorij ſctĩtati teſtimoniũ ꝑhibuit a
dolore mortis extrancꝰ ſpũm iter vba vere ꝯfeſſiõis ex-
ſlauit. M. ¶ Quidã monachꝰ monaſterij ſctĩ gregorij
quoddã penes ſe peculiũ cõgregauit btũs aũt Grego-
riꝰ alteri monacho apparẽs dixit vt ſibi denũtiaret ꝙ
peculiũ diſpergeret ⁊ pniam ageret: qꝛ die tertia eſſet
moriturus. Qđ ille audiẽs vehemẽter expauit: pniã
egit ⁊ peculiũ reddidit. Moxqꝫ febribꝰ adeo correptus
eſt vt a diluculo diei tertie vſqꝫ ad horã tertiã ꝑ nimio
incendio linguã ab ore ꝓijciẽs vltimũ flatũ emittere
videret. Sed cũ circũſtãtes monachi corã ipſo pſalle-
rent pſalmodiã tãdẽ iterrũpẽtes ei detrahere ceperũt.

Ille aũt cõtinuo reuiuiſcẽs ⁊ oculos ſubridendo cõcu
tiens ait. Parcat vobis dñs fratres: quare mihi detra
here voluiſtis? Nã impedimẽtũ mihi nõ modicũ gña-
ſtis: qꝛ tũ a vobis ꝙ a diabolo ſub vno tꝑe accuſatus ne
ſciebam cui calũnie primitꝰ rñderẽ. Sed ſi qñ quemli
bet migrãtẽ videritis ei dẽ nõ detractionẽ: ſed ꝯpaſſio
nẽ impẽdatis vt pote q̃ ad tã diſtricti iudicis cũ crimi
natore ſuo iudiciũ vadit. Nã ad iudiciũ cũ diabolo ſte-
ti ⁊ adiuuãte ſctõ Gregorio cũctis ſuis obiectionibus
bñ rñdi. Tñ de vna obiectione cõuictꝰ erubui ꝓ qua
vt vidiſtis taliter ſum vexatꝰ ⁊ adhuc me non potui li-
berare. Cũqꝫ de ea fratres requirerẽt ait. Non audeo
dicere: qꝛ cũ ad vos a btõ Greg. iuſſus ſum venire: dia-
bolꝰ de hoc plurimũ eſt cõqueſtus putãs ꝙ me ad pe-
nitẽtiã agendam ꝓ eã illa deꝰ remitteret: quapropter
btm̃ gregoriũ vadẽ dedi: ne ꝯmotã calũniã cuilibet re
uelarẽ: moxqꝫ clamãs dixit. O andrea andrea hoc an-
no pereas q̃ me prauo ꝯſilio ad hoc ꝑiculũ compuliſti.
Et ſtatiꝫ reuolutis terribiliter oculis expirauit. Erat
aũt in vrbe q̃dã noĩe andreas q̃ eodẽ momẽto: q̃ ei mo
nachus moriens ꝑiculũ fuerat impcatꝰ in tã grauem
morbũ decidit vt defluentibus carnibꝰ cõſumi poſſet:
mori aũt non poſſet. Tũc monachis monaſterij ſancti
greg. cõuocatis ꝯfeſſus eſt ꝙ cũ ꝑdicto monacho quaſ
dã monaſterij chartulas rapuiſſet: ac ſuſceptis pretijs
extraneis tradidiſſet. Moxqꝫ is qui dudũ mori nõ po-
terat inter verba ſue ꝯfeſſionis ſpũm exalauit. N. ¶ Eo
tꝑe vt in vita ſctĩ eugenij legit dũ adhuc ambroſianũ
officiũ magis ꝙ gregorianũ ab eccleſijs ſeruaret. Ro-
manꝰ põtifex noĩe adrianꝰ cõciliũ cõuocauit: vbi ſtatu
tum eſt: vt Gregorianũ officium deberet vniuerſaliter
obſeruari. Cuius rei Karolus imperator executor exi
ſtens: per diuerſas diſcurrens ꝓuincias minis ⁊ ſup-
plicijs omnes clericos ad hoc ipm cogebat: et libros
ambroſiani officij vbiqꝫ cõburebat multoſqꝫ clericos
rebelles incarcerabat. Proficiſcẽs aũt beatus Euge
nius epũs ad cõciliũ inuenit ipſum cõciliũ ꝑ triduum.
iam ſolutum ſuaqꝫ prudẽtia dñm papã ſic induxit: qđ
oẽs ꝓlatos q̃ cõcilio iterfuerãt ⁊ iã ꝑ tres dietas receſ
ſerãt reuocauit. Cõcilio igit cõuocato omniũ patrum
hec ſnĩa vna fuit vt miſſale ambroſianũ ⁊ gregorianũ
ſuper altare beati petri aplĩ ponerent ⁊ fores eccleſie
optime clauderent ac plurimorũ epõꝝ ſigillis diligẽ-
tiſſime munirentur: ⁊ ipſi tota nocte orationibꝰ inſiſte
rent: vt dñs ꝑ ſignũ aliqđ reuelaret qđ horũ ab eccle-
ſijs magis ſeruari vellet. Sicqꝫ ꝑ omnia vt ordinaue-
rãt facientes: mane ianuas eccleſie aperuerũt ⁊ vtrũqꝫ
miſſale ſuper altare apertũ inuenerũt: vel vt alij aſſe-
runt miſſale gregorianum penitus diſſolutũ / ⁊ huc il
lucqꝫ diſperſum inuenerũt: ambroſianũ autẽ ſolũmo-
do apertum ſuper altare in eodẽ loco in quo poſuerãt
reperierũt: quo ſigno diuinitus ſunt edocti vt grego-
rianum officiũ deberet per mundum totum diſpergi:
ambroſianũ aũt tantũ in ſua eccleſia obſeruari. Sicqꝫ
ſancti patres ⁊ vt diuinitus edocti fuerant ſtatuerũt:
⁊ ſic vſqꝫ hodie obſeruatur. Narrat Joãnes diacones
qui vitã beati Gregorij compilauit ꝙ dũ vitam eius cõ
ſcriberet ⁊ cõpilaret quidã vir ſacerdotaliter inſigni-
tus ei dormienti: ⁊ ad laternã vt ſibi videbatur ſcribẽ
ti aſtitit. Cui deſuꝑ candidiſſima / et adeo tenuiſſima
veſtis erat: vt eiꝰ raritate nigredo ſubterioris tunice
appareret. Hic propiꝰ acceſſit ⁊ inflatis buccis riſum
cõtinere non potuit. Cũqꝫ Joãnes cũ iterrogaret: cur
vir grauioris officij ſic diſſolute rideret: qꝛ tu ſcribis
de mortuis quos viuentes nũꝙ vidiſti. Cui Joãnes.

Et ſi illum non nouerim facie: tamē de illo ſcribo q̄ didici lectiōe. At ille. Tu īquit vt video ſicut voluiſti feciſti: et ego q̄ facere potero non ceſſabo. Moxq̄ illi lumen laterne extinxit: ⁊ adeo ipm̄ perterruit: vt vehementer exclamans putaret ſe ab illo gladio iugulatum. Moxq̄ Gregorius affuit comitāte ſecū dextrorſum beato Nicolao: ſiniſtrorſum vero Petro diacono eiq̄ dixit. Modice fidei quare dubitaſti. Cūq̄ poſt cortinā lecti aduerſarius latitaret Gregorius ex manu petri diaconi magnā facem quā tenere videbat arripiēs eiusq̄ flāmis os facieq̄ ipſius aduerſarij exurens ad īſtar ethiopis denigrauit. Quedā aūt ſcintilla paruiſſima cadēs in eius veſtem candidā ipſam dicto citius ꝯflagrauit: ⁊ ſic nigerrimus totus apparuit. Dixitq̄ petrus beato Grego. Satis denigrauimus eum. Cui gregorius. Nos illū nō denigrauimus: ſed nigrū fuiſſe monſtrauimus. Sicq̄ ibidem multo relicto lumine abierunt.

¶ De ſancto longino. xlvij. B.

Longinus fuit qdā cēturio qui cū alijs militibus cruci dn̄i aſtans iuſſu pilati latus dn̄i lācea ꝑforauit: et videns ſigna q̄ fiebāt: ſolem. ſ. obſcuratum ⁊ terremotū in Chriſtū credidit maxime ex eo vt quidā dicunt q̄ cū ex infirmitate vl' ſenectute eius oculi caligaſſent de ſanguine xp̄i ꝑ lāceā decurrente fortuitu oculos ſuos tetigit: et prinus clare vidit. Unde renūciās militie ⁊ ab apl'is inſtructus ī ceſarea capadocie vigintiocto annis monaſticā vitā duxit: ⁊ verbo ⁊ exēplo ad fidē multos cōuertit. Cū aūt a ꝑſide tēt9 fuiſſet ⁊ ſacrificare nollet: iuſſit ꝑſes oēs dētes ei9 excuti ⁊ linguā abſcindi. Lōginus tn̄ ex hoc loq̄lā nō ꝑdidit: ſed accepta ſecuri oīa idola cōminuit et fregit: dicens. Si dij ſunt videbim9. Demones aūt de idolis exeūtes in ꝑſidē ⁊ in oēs ſocios ei9 īrauerūt: ⁊ īſanientes ⁊ latrātes ſe longini pedib9 ꝓſtrauerūt: ⁊ ait longin9 demonib9. Cur habitatis in idolis. Qui rn̄derūt. Ubi nō noiat xp̄s ⁊ ei9 ſignū nō eſt poſitū: ibi eſt habitatio nr̄a. Cū ḡ ꝑſes īſaniret ⁊ oculos amiſiſſet. Dixit ei lōgin9. Scito quia ſanari nō poteris niſi qn̄ me occideris: q̄ cito eni a te mortuus fuero ꝓ te orabo: ⁊ ſanitatem tibi corporis ⁊ anime impetrabo: ⁊ ſtatim eū decollari iuſſit. Poſt hoc abijt ad corpus eius ⁊ proſtratus cū lachrymis pniām egit: ⁊ cōtinuo viſum ⁊ ſanitatem recepit ⁊ in bonis operibus vitam finiuit.

¶ De ſancto Benedicto. xlviij. B.

Benedictus dictus eſt vel q2 multa bn̄dixit: vel q2 in hac vita multas benedictiones habuit: vel q2 oēs bene dicebāt d' eo: vel q2 eternam meruit benedictionem habere. Uitam eius ſanctus Gregorius ſcripſit.

Benedictus ex nurſia prouincia ortus cū rome liberalibus ſtudijs tradit9 eſſet in ipſa ſui infantia l'ras deſeruit ⁊ deſertū petere decreuit: quē nutrix ſua q̄ cū tenerrime diligebat vſq̄ in q̄ndā locū qui d' eſide ſecuta eſt vbi ad purgandū triticum mutuo capiſteriū petijt: ſed ſup menſam icaute ponēs cū corruiſſet ī duabus partibus fractū vidit. Quā Bn̄dictus flere cōſpiciēs ptes capiſterij accepit ⁊ ab oratione ſurgēs itegre ſolidatū inuenit. Poſt modū nutricē occulte fugiēs in quendā locū venit vbi tribus annis hoībus īcognitus māſit excepto qdā monacho romano noīe q̄ ſibi ſedule neceſſaria miniſtrabat. Cū vero ad ſpecū a romani monaſterio iter nō eſſet panē in lōgiſſimo fune ligabat ⁊ ſic eum deponere conſueuerat. Tintinnabulū etiā ipſi chorde inſeruit vt ad eius ſonitū vir dei cognoſceret qn̄ ſibi romanus panē preberet quem exiēs acciperet. Sed antiquus hoſtis vnius charitati: ⁊ alterius inuidēs refectioni: lapidē iactauit ⁊ tintinabulū fregit: ſ3 tn̄ romanus ſibi miniſtrare nō deſijt. Poſt hoc cuidā ꝑſbytero refectionē ſibi in paſchali ſolēnitate paranti dn̄s per viſum apparuit dicens. Tu tibi delitias ꝑparas ⁊ ſeruus meus illo ī loco fame cruciat. Qui ꝓtin9 ſurrexit ⁊ cū difficultate magna eū īueniēs dixit. Surge ſumam9 cibū: q2 hodie paſcha dn̄i eſt. Cui benedictus. Scio q2 paſcha eſt: q2 videre te merui. Lōge quippe ab hoībus poſitus: q2 die eadē paſchalis eſſet ſolēnitas ignorabat. Cui ꝑſbyter. Ueraciter hodie reſurrectionis dn̄ice dies eſt abſtinere te nō cōuenit: q2 ob hoc ad te miſſus ſum: ſicq̄ deū bn̄dicētes ſumpſerūt cibū. B. ¶ Quadā die auis quedā nigra q̄ merula vocat īportune circa eius faciē volitauit: ita vt ab eo manu capi potuiſſet. Sed ſigno crucis edito auis receſſit moxq̄ diabolus quandā feminam quā aliqn̄ viderat ante eius oculos mētis reduxit: eiuſq̄ animū tanto igne in ſpeciē illius accēdit: vt pene eremū voluptate victus deſerere deliberaret: ſ3 ſubito diuia gr̄a ad ſe reuerſus ꝯtinuo ſe exuit: et in ſpinis ⁊ vepribus q̄ ibi aderāt ſe adeo volutauit: vt toto corꝑe inde vulnerat9 exiret: ⁊ ꝑcutis vulnera: mētis vulnera educeret. Uicit itaq̄ petm̄: q2 mutauit incēdiū. Ab illo aūt tp̄e nulla poſtmodū tētatio ī eius corpore pullulauit. Crebreſcēte itaq̄ eius fama cū abbas monaſterij cuiuſdā obijſſet: tota ipſius monaſterij cōgregatio ad eum venit: ⁊ vt preeſſe eis deberet petijt. Qui diu negādo diſtulit ſuis illorūq̄ fratrū moribus ſe cōuenire nō poſſe ꝑdixit: ſed tandē victus aſſenſum dedit. Cūq̄ regulā illic diſtrictius ſuari preciperet ſemetipſos reprehēdebāt q̄ ipm̄ ſibi preeſſe popoſcerāt quoꝝ ſc3 fortitudo normā eius rectitudinis offendebat. Cūq̄ ſibi cū eo aſpicerēt illicita nō licere: ⁊ graue eſſe ſedulo aſſueta relinquere venenū vino miſcuerūt ⁊ ſibi recūbenti obtulerūt. Sed benedictus ſignū crucis edidit: ⁊ quaſi iactu lapidis vas illud vitreum fregit. Intelligens igitur quia potū mortis habuerat: q̄ portare nō potuit ſignū vite: illico ſurrexit ⁊ placido vultu dixit. Miſereatur veſtri omnipotens deus fratres nunquid non dixi vobis: q2 veſtris ac meis moribus nō cōuenirē. Tūc ad locū derelicte ſolitudinis redijt vbi crebreſcētibus ſignis claruit: ⁊ multis ad eū venientibus duodecim monaſteria ꝯſtruxit. In vno autem illorum quidam monachus erat qui ad orationē diu ſtare nō poterat: ſed orātibus alijs mox foras exibat, ⁊ aliqua terrena ⁊ trāſitoria agebat. Quod cū abbas illius monaſterij beato Benedicto narraſſet tunc illuc et vidit quod illum monachū qui manere in oratione non poterat quidam niger puerulus per veſtimēti fimbriam foras trahebat. Dixitq̄ abbati monaſterij ⁊ mauro monacho. Nunquid aſpicitis quis eſt iſte qui eū trahit. Cunq̄ reſpondiſſent nō: ait. Oremus vt vos etiā videatis. Orātibus illis maurus vidit: ſ3 abbas videre nō potuit. Die igit alia expleta oratione vir dei monachū foris reperit: quē pro ſui cecitate virga percuſſit: ⁊ extunc imobilis in oratione permanſit. Sicq̄ antiquus hoſtis dominari nō auſus eſt in eius cogitatione: ac ſi ipſe percuſſus fuiſſet ex verbere. Ex

bis monaſterijs tria ſurſum in rupibus montis erant.
que deorſum cū magno labore aquas hauriebāt. Cūq;
fratres illi virū dei ſepe rogarent: vt monaſteria ſua
mutaret quadā nocte cū quodā puero mōtem aſcēdit
vbi diuius orās tres petras in eodē loco ꝓ ſigno po-
ſuit. Cūq; de mane domū rediſſet ⁊ fratres ꝓ eadē cā
ad eū veniſſent dixit. Ite ⁊ illā rupem in qua tres pe-
tras poſitas inueneritis in medio cauate: valet enim
dñs deinde vobis aquā ꝓducere. Qui euntes iā illā
rupē ſudantem inuenientes cōcauū locū illū fecerūt: ⁊
mox aqua repletū viderūt q̄ vſq; nūc tā ſufficiēter ema-
nat: vt ab illo mōtis cacumine vſq; ad inferiora deſcē-
dat. Quadā vice dū circa monaſteriū viri dei quidā cū
falcaſtro vepres abſcideret ferrū de manubrio ꝓſiliēs
in quēdā lacū ꝓfundū cecidit. Cūq; de hoc ille nimis
anguſtiaret̄ vir dei manubriū i lacū poſuit: ⁊ mox fer-
rū vſq; ad ſuū manubriū enatauit. C. ¶ Placid⁹ puer
⁊ monach⁹ ad hauriendū aquā egrediēs flumē cecidit
⁊ mox ipſum vnda rapuit: ⁊ pene in vnius ſagitte cur-
ſum a terra introrſus traxit. Vir aūt dei in cella conſi-
ſtēs hoc in ſpū ſtatim nouit ⁊ maurū vocans quid de
puero accideret indicauit ac vt ad ipſum eripiēdū ꝑge-
ret imperauit. Accepta bñdictione concitus maurus
perrexit: ⁊ per terrā ſe ire exiſtimās ſuꝑ aquas vſq; ad
pueꝝ venit eumq; ꝑ capillos tenens de aqua extraxit.
Qui ad virū dei veniēs retulit q̄d acciderat. Sed ipſe
hoc nō ſuis meritis: ſed ei⁹ obediētie deputauit: p̄ſby-
ter quidā florētius noīe viro ei inuidēs ad tantā deue-
nit malitiā: vt panem veneno infectū viro dei tanq̄ ꝓ
bñdictione trāſmitteret. Quē ſctūs gratāter accepit:
⁊ coruo qui de manibus eius panē accipere ꝯſueuerat
ipſum ꝓiecit dicēs. In noīe ieſu xp̄i tolle hunc panē ⁊
eū in tali loco vbi a nullo hoīe ſumi valeat ꝓijce. Tūc
coruus aperto ore expāſis alis circa eundē panē cepit
diſcurrere atq; crocitare ac ſi aperte diceret ⁊ obedire
e velle: et tñ iuſſa iplere nō poſſe. Cui ſctūs iterū atq;
iterū p̄cipiebat dicēs. Leua leua eū ſecurus atq; ipſuꝫ
vt dixi ꝓijce. Qui tādē eū tollēs poſt tres dies rediit:
⁊ de manu eius annonā quā ꝯſueuerat accepit. Vidēs
aūt florētius q̄ corpus magrī necare non potuit ſe ad
extinguēdas diſcipulorū aīas accēdit: ita vt ſeptē nu-
das puellas in orto monaſterij luderet cātare faceret
vt ſic ad libidinem monachos inflāmaret. Qđ ſctūs
vir de cella ꝓſpiciens lapſum diſcipulis ꝑtimeſcēs in-
uidie locū dedit: ⁊ q̄buſdā ſecū aſſumptis fratrib⁹ ipſe
habitationē mutauit. Sed florētius cū in ſolario cōſi-
ſtens eū receſſiſſe cōſpiceret ⁊ gauderet: repēte ſolariū
cecidit ⁊ ipſum ꝓtinus extinxit. Tūc maur⁹ poſt virū
dei currens ait. Reuertere q̄ꝛ q̄ te ꝑſequebat̄ extinct⁹
eſt. Qđ ille audiēs vehemēter īgemuit vel q̄ꝛ inimic⁹
occubuit: vel q̄ꝛ de inimici morte diſcipul⁹ exultauit.
Qua de re factū eſt vt eidē penitentiā indiceret: q̄ mā-
dans talia gaudere de inimici morte p̄ſumpſiſſet. Ipſe
aūt ad aliū migrās locū nō hoſtē mutauit. Nā ad mōtē
caſſinū venit: ⁊ tēplū apollinis qđ ibi ſitū erat i ſancti
ioannis baptiſte oratoriū fabricauit ⁊ circūadiacētē
ppl'm ab idolatria cōuertit. Sed hoc antiquus hoſtis
grauiter ferēs corporalib⁹ ei⁹ oculis teterrim⁹ appa-
rebat: ⁊ in eū ore oculiſq; flāmātib⁹ viſibiliter ſeuie-
bat atq; dicebat. Bñdicte: bñdicte. Sed cum ille nihil
ſibi reſponderet: dicebat. Maledicte, maledicte: non
benedicte quid me perſequeris. Quadam die lapideꝫ
quēdam in terra iacentem fratres in edificium leuare
volebant: ſed nequaq̄ valebant. Cumq; virorum mul-
titudo abeſſet: ⁊ ab eis leuari non poſſet: adueniēs vir
dei benedictionem dedit: ⁊ tunc maxima celeritate le-
uatus eſt. Ex quo perpenderunt q̄ diabolus illic inſi-
debat ⁊ qui eum moueri nō permittebat. Cūq; fratres
parietē paulo altius edificarent antiquus hoſtis viro
dei apparuit: ⁊ q̄ꝛ ad laborātes fratres ꝑgeret indica-
uit qui ꝓtinus ei nunciū miſit dicēs. Fratres caute
vos agite: q̄ꝛ ad vos ſpūs malignus venit. Vix aūt nū-
cius verba cōpleuit: ⁊ ecce parietem antiquus hoſtis
euertit: et quēdā puerū monachum ruina cōtriuit: ſed
vir dei puerum mortuū ⁊ laceratum in ſacco ad ſe ad-
duci fecit: et oratione ſua ipſum reſuſcitās opere p̄di-
cto reſtituit. D. ¶ Laicus quidā honeſte vite ſingulis
annis ad viſitādū virū dei ieiunus venire cōſueuerat:
quadā igit̄ die dū illuc iret ſe illi alter viator adiūxit
qui ſumēdos ī itinere cibos portabat. Cūq; iā tardior
hora excreuiſſet dixit. Veni frater ſumamus cibū ne
laſſemur in via quo rñdente q̄ nullatenus cibū in via
guſtaret: ad horā ille ſubticuit: poſtmodū ad hoc ipſm
inuitauit: ſed ille conſentire noluit. Deniq; cū hora iā
p̄teriſſet ⁊ eos longū fatigaſſet iter: pratuꝫ ⁊ fontē et
queecunq; corpus ad reficiēdū delectare poterāt inue-
nerūt. Tūc viator hoc ei oſtēdens: rogauit vt paululū
guſtaret: ⁊ ibidē quieſceret. Cū igitur verba auribus
⁊ loca oculis blādirent̄ eidē cōſenſit. Cūq; ad bñdictū
veniſſet dixit ei vir dei. Ecce frater malignus hoſtis
ſemel tibi perſuadere nō potuit: ſcđo nō valuit ſed ter-
tio ſuperauit. Tunc ille pedibus ei⁹ aduolutus ſe de-
liquiſſe ingemuit. Totyla rex gothorū exꝑiri volens
vtrū vir dei ꝓphetie ſpm̄ haberet cuidā ſuo ſpatario
veſtimenta regalia tribuit: cūq; cū oī apparatu regio ad
monaſteriū deſtinauit: quē ille venientē ꝯſpiciēs dixit.
Pone fili: pone hoc qđ portas nō eſt tuū: qui ꝓtinus
in terrā cecidit: ⁊ q̄ꝛ tanto viro illudere p̄ſumpſiſſet
expauit. Clericus quidā qui a diabolo vexabat̄ ad vi-
rū dei vt ſanaret̄ adductus eſt. Cūq; ab eo diabolū ex-
puliſſet ait. Vade ⁊ de cetero carnes nō comedes: nec
ad ſacros ordines accedas. Quacūq; aūt die ad ſacros
ordines accedere preſumpſeris iuri diaboli mācipabe-
ris. Cum vero hoc aliquo tp̄e cuſtodiſſet: ſed minores
ſuos ſibi p̄poni in ſacris ordinibus cerneret verba vi-
ri dei quaſi ex lōgo tēpore oblitus poſtpoſuit atq; ad
ſacrum ordinē acceſſit quē mox is qui eū reliquerat
diabolus tenuit eūq; vexare quouſq; aīam eius excu-
teret nō ceſſauit. E. ¶ Vir quidā duos flaſcones vini
ꝑ quēdā puerū ad eum miſit: ſed ille vnū in via abſcō-
dit ⁊ aliū detulit. Vir aūt dei cū grāꝝ actione acce-
pit vnū ⁊ deſcendentē puerū admonuit dicēs. Fili vi-
de ne de illo flaſcone quē abſcōdiſti bibas: ſed inclina
illū caute ⁊ inuenies q̄d int⁹ habeat. Qui cōfuſus val-
de ab eo exiuit: ⁊ reuerſus volēs adhuc ꝓbare qđ au-
dierat cum flaſconē inclinaſſet ꝓtinus de eo ſerpēs
egreſſus eſt. Quadaꝫ vice dum vir dei in ſero cenaret
monachus q̄dā filius defenſoris ei aſſiſtēs ⁊ lucernā
tenens ꝑ ſpm̄ ſuperbie intra ſe cogitare cepit quis eſt
hic cui ego māducanti aſſiſto: lucernā teneo: ſeruitiuꝫ
impēdo: quis ſuꝫ ego: vt iſti ſeruiā. Cui ſtatim vir dei
ait: ſigna cor tuū fr̄, ſigna cor tuū q̄d eſt qđ loq̄ris: vo-
catiſq; fratrib⁹ lucernā iuſſit de manib⁹ ei⁹ tolli: ⁊ ipſm
vero iuſſit ad monaſteriū accedere ⁊ q̄etū ſedere. Go-
thorū q̄dā zalla nomine ꝑfidie fuit arriane q̄ totyle re-
gis tꝑib⁹ cōtra catholice eccl'ie religioſos viros ardo-
re immaniſſime crudelitatis exarſit ita vt q̄ſq̄s ei cleri-
cus monachuſue añ faciē veniſſet ab ei⁹ manib⁹ viu⁹
nullo modo exiret. Quadam vero die auaritie ſue eſtu
ſucceñſus in rapina rerū inhiās dum quendam ruſti-
cū crudelib⁹ tormentis affligeret cūq; ꝑ ſupplicia di-
uerſa laniaret victus penis ruſtic⁹ ſeſe res ſuas bñdi-

cto dei famulo cõmendaſſe ꝓfeſſus eſt. Et dñi hoc a tor
q̄nte credit ſuſpēſa interī crudelitate ad vitā interī
reparat. Tūc idē zalla ceſſauit ruſticū tormētis affli=
gere. Sed ei⁹ brachia loris tortib⁹ aſtrigēs añ equū ce
pit impellere vt quis eſſet ille bñdictus q̄ ei⁹ res ſuſce
perat demōſtret. Quē ligatis brachijs ruſtic⁹ antece=
dēs duxit ad ſancti viri monaſteriū. Cūq̄ añ īgreſſum
cellule ſolū ſedētē reperit ⁊ legētē: eidē aūt ſubſequē
ti ⁊ ſeuiēti zalle ruſtic⁹ dixit. Ecce iſte eſt de q̄ dixerā
bñdict⁹ pr̄ quē dū feruido ſpū cū pūerſe mentis inſa=
nia fuiſſet intuit⁹ eo errore quo ꝯſeruerat acturū ſe exi
ſtimans: magnis cepit vocib⁹ clamare dicens. Surge:
ſurge. Et res iſti⁹ ruſtici redde quas accepiſti. Ad cui⁹
vocē vir dei ꝓtin⁹ oculos leuauit: ⁊ a lectiōe ceſſauit:
eūq̄ intuitus mox ⁊ ruſticū q̄ ligat⁹ tenebat̄ attendit.
Ad cui⁹ brachia dū oculos deflexiſſet miro mō tāta ce
leritate ceperūt alligata brachia lora diſſoluere: vt diſ
ſolui tā ꝯcite nulla hoīm feſtinatiōe potuiſſent. Cūq̄
q̄ ligat⁹ venerat cepiſſet ſubito aſtare ſolut⁹ ad tante
ptātis vim tremefact⁹ zalla ad terrā corruit ⁊ ceruicē
crudelitatis rigide ad ei⁹ veſtigia inclināſ oratiōib⁹
ſe illi⁹ ꝯmendauit. Uir aūt ſctīſſ a lectiōe minime ſur
rexit: ſed vocatis fratribus eū introrſus tolli: vt bñdi=
ctionē acciperet p̄cepit. Quē ad ſe reductū vt a tāta cru
delitatis inſania q̄ſcere deberet admonuit. Qui refe=
ctus recedēs nihil vlteri⁹ repetere a ruſtico p̄ſumpſit
quē vir dei nō tāgēdo ſ; reſpiciendo ſoluerat. Quodā
tpe in cāpanie regione fame incubuerat magna q̄ oēs
alimentorū indigentia coāguſtabat: iāq̄ ī bñdicti mo
naſterio triticū deerat panes vero oēs cōſumpti fue=
rāt: vt nō pluſq̄ quinq̄ ad refectionis horā fratrib⁹ in
uenire potuiſſent. Cūq̄ eos venerabilis pater contri=
ſtatos cerneret eorū puſillanimitatē ſtuduit moleſta
increpatiōe corrigere ⁊ rurſum ꝓmiſſione ſubleuare
dicēs: quare de panis inopia veſter aīus cōtriſtat̄: ho
die q̄dē min⁹ eſt: ſed craſtina abūdāter habebitis. Se=
quenti aūt die ducenti farine modij añ fores celle ī ſac
cis inuenti ſunt q̄s oīpotens de⁹ q̄b⁹ deferentib⁹ trāſ
miſiſſet nūc vſq̄ manet incognitū: qd̄ cū fratres cerne=
rent dño gratias referentes didicerūt iā de abūdātia
nec in egeſtate dubitare. Legit̄ quoq̄ ꝙ q̄dā habebat
filiū morbo elephātino corruptū: ita vt iā pilis caden
tib⁹ cutis ītumeſceret atq̄ increſcentē ſaniē occultare
nō poſſet qui ad virū dei ab eodē patre ei⁹ miſſ⁹ ſaluti
priſtine ſub oī celeritate reſtitut⁹ eſt: ⁊ de hoc īmenſas
gratias dño obtulerūt: ⁊ poſtmodū dict⁹ puer ī bonis
opib⁹ p̄ſeuerāſ ī domo feliciter obdormiuit. Cū quoſ=
dā ex fratrib⁹ ad quēdā locū mitteret: vt ibidē mona=
ſteriū ꝯſtruerent: ꝯſtituta die ſe ad eos vēturū dixit ⁊
qualiter cōſtrui deberet iudicaret. Nocte vero eadē q̄
ꝓmiſſus illuceſcebat dies monacho quē illic p̄poſue=
rat: atq̄ ei⁹ p̄poſito ī ſomnis apparuit: ⁊ loca ſingula
vbi queq̄ edificari debuiſſēt ſubtiliter deſignauit. Cū
aūt viſioni fidē nō p̄barent ⁊ adhuc ipm̄ expectarent tā=
dem ad eū reuerſi dixerūt. Expectauim⁹ pr̄ vt venires
ſicut ꝓmiſeras: nec veniſti. Cui ille. Quare fratres iſta
dicitis. Nūquid nō vobis apparui: ⁊ loca ſingula deſi=
gnaui. Ite ⁊ ſicut ꝑ viſionem vidiſtis oīa ordinate. F.
¶ Nō longe ab eius monaſterio due ſctīmoniales fe=
mine ex nobili gñe erāt q̄ linguā nō reſtringebāt: ſed
eū qui eis p̄erat īcautis ſermonib⁹ ſepe ad iracūdiā ꝓ
uocabāt. Qui cū hoc viro dī retuliſſet mādauit eis di
cēs. Reſtrīgite linguā veſtrā alioquin excōicabo vos.
Quā excōicationis ſniam nō ꝓferēdo intulit: ſ; intē=
tando. Ille aūt nihil mutare intra paucos dies defun
cte ſunt: ⁊ ī eccīa ſepulte. Ubi dū miſſe celebrarent̄: ⁊
diaconus ex more diceret q̄ nō cōicat exeat foras: nu=
trix earū q̄ pro eis ſemꝑ oblationē offerebat eas de ſe
pulchris ſuis ꝓgredi ⁊ exire eccīā videbat. Cūq̄ ſctō
bñdicto nunciatū eſſet: ille manu ſua oblationē dedit
dicēs. Ite ⁊ hāc oblationē ꝓ eis offerte: ⁊ vlteri⁹ excō̄
cate nō erūt. Qd̄ cū factū fuiſſet ⁊ diacon⁹ ex more cla
maret ab eccīa de cetero exire viſe nō ſunt. Monach⁹
quidā cū ad viſitādos parētes exiſſet ſine bñdictiōe: ⁊
ea die qua ad eos ꝑuenit defunct⁹ fuiſſet ⁊ ſepultū ſe=
mel ⁊ bis terra reieciſſet: parentes eius ad eū venerūt
⁊ vt ei ſuā bñdictiōē īpenderet rogauerūt. Qui cor=
pus dñi accipiens ait. Ite ⁊ hoc ſuꝑ pect⁹ eius ponite
eūq̄ ſic ſepulture tradite. Qd̄ cū factū fuiſſet ſepultū
corp⁹ terra retinuit nec vltra ꝓiecit. Quidā monach⁹
in monaſterio manere nō valēs: viro dei tm̄ īſtitit do=
nec ipſū iratus abire ꝑmiſit. Qui mox vt de monaſte
rio exijt apto ore draconē in itinere īuenit. Quē cū de
uorare vellet: clamauit dicēs: currite: currite q2 draco
iſte vult me deuorare. Currētes aūt frēs draconē mi=
nime īuenerūt: ſ; tremētē ⁊ palpitātē mōachū ad mo
naſteriū reduxerūt. Qui ſtātī ꝓmiſit ſe nūq̄ de mona
ſterio receſſurū. Quodā āt tpe dū totā illā ꝓuinciā fa=
mes valida occuparet: ⁊ vir dei oīa q̄ inuenire poterat
egētib⁹ tradidiſſet. ita ꝙ nihil in monaſterio p̄ter mo
dicū olei in vaſe vitreo remāſiſſet: iuſſit celario vt illd̄
modicū olei cuidā egēti daret. Ille xp̄o imperātē audi
uit: ſ; implere ꝯtēpſit eo ꝙ nihil olei fratrib⁹ remane
bat. Qd̄ vt vir dei cōgit vas vitreū cū oleo ꝑ feneſtrā
ꝓijci iuſſit ne q̄d ī monaſterio ꝑ inobediētiā remane=
ret ꝓiectū itaq̄ vas cū ſuꝑ ingētia ſaxa cecidiſſet: nec
vas fractū nec oleū effuſum. Qd̄ ille leuare iuſſit ⁊ da
ri īteḡrū poſtulāti. Monachū aūt illū de inobediētia
⁊ diffidētia increpāſ ſe in orōnē dedit: ⁊ cōtinuo q̄dā
magnū doliū ꝙ ibi erat oleo plenū fuit: ꝙ adeo, exere=
uit vt ꝑ pauimentū effluere videret̄. B. ¶ Quadā vice
ad viſitādū ſororē ſuā deſcēderat. Cū ad mēſā ſederet
rogauit eū vt ſecū illa nocte remāeret. Cui cū ille nul
latenus acq̄eſceret illa caput in manib⁹ dñm rogatu=
ra inclinauit. Cūq̄ caput leuaſſet tāta coruſcatiōis et
tonitrui vi⁹ tātaq̄ īundatio pluuie erupit: vt nec q̄dē
pedē mouere poſſet: cū iā añ ſerenitas mira eſſet. Illa
eū q2 lachrimarū fluuios fudit ſerenitatē aeris ad plu
uiā ꝯuertit ⁊ traxit cui vir dei ꝯtriſtatus ait. Parcat ti
bi oīps de⁹ ſoror. Quid eſt qd̄ feciſtis. Cui illa rogaui
te ⁊ audire noluiſti: rogaui dñm ⁊ exaudiuit me. Nō
ergo egredere ſi poteſt ſicq̄ fctū eſt vt totā illā noctē ꝑ
uigiles ducerēt atq̄ ꝑ ſacra eloq̄a ſeſe vicaria relatio
ne ſatiarēt: tūc ecce poſt triduū cū ille ad monaſteriū
rediſſet: eleuatis oculis aīam ſororis ſue ī ſpē colūbe
celi ſecreta penetrātē aſpexit. Qui mox corp⁹ eius ad
mōaſteriū iuſſit deferri: ⁊ ī mōumēto qd̄ ſibi p̄parauе
rat collocari. Quadā nocte dū ꝑ feneſtrā cōſpiceret: ⁊
dñm exoraret vidit fuſā lucē deſuꝑ cunctas tenebras
noctis effugaſſe. Subito aūt oīs mūd⁹ velut ſub vno
ſolis radio collect⁹ añ oclos ei⁹ adduct⁹ eſt ibiq̄ aīam
germani epī capuani ad celū deferri vidēs manifeſte:
poſtea cōperit ꝙ eadē hora a corꝑe migrauit. H. ¶ Eo
dē anno quo de hac vita erat exitur⁹ obitus ſui diem
fratrib⁹ denūciauit. Ante ſextū xp̄o dié ſui exit⁹ ſibi ape=
riri ſepulcrū iubet. Qui mox febrib⁹ correptus cū ꝑ ſin
gulos dies lāguor ingraueſceret: ſexta die in oratoriū
ſe portari fecit ibiq̄ exitū ſuū dñici corporis ⁊ ſangui=
nis ꝑceptione muniuit atq̄ inter diſcipulorū manus
imbecillia mēbra ſuſtētāſ erectis ī celū manib⁹ ſtetit:
⁊ vltimū ſpm̄ inter verba orōnis efflauit. Ipſa aūt die
qua vir dei migrauit ad xp̄m duob⁹ fratrib⁹ vni ī cella

morāti alteri lōge poſito reuelatio eadē mōſtrata eſt. Uiderunt nāqꝫ viā lucidā pallijs ſtratā ac innumeris coruſcantē lāpadib⁹ a cella btī bn̄dicti verſus orientem ad celſi tēdentē:cui venerādo habitu vir deſup clarus aſſiſtēs cui⁹etiā ⁊ via quā cernerēt inq̄ſiuit. Qui cū neſcire ſe dicerēt ait. Hec eſt via q̄ dilect⁹ vir dei bn̄dict⁹ celſi aſcēdit. Sepult⁹ vero eſt in oratorio ſctī ioānis baptiſte qd̄ deſtructa ara apollinis ipſe ꝯſtruxit. Floruit circa annos dn̄i.cxviij.tpe iuſtini ſenioris.

¶ De ſancto Patricio. xlix. A.

Patrici⁹ q̄ cepit circa annos dn̄i cclxxx.dum ſcotoꝝ regis de xp̄i paſſione predicaret ſtās añ cū ⁊ appodiās ſe ſup ferulā quā manu tenebat ⁊ caſu pedi regis ſuppoſuerat:cū aculeo pedē pforauit. Rex vero credēs ſanctū ehm ex īduſtria hoc facere ⁊ ſe aliť fidē xp̄i nō poſſe ſuſcipe niſi ſilia pro xp̄o pateret patiēter ſuſtinuit. Sanctus hoc tandē intelligēs obſtupuit:⁊ precib⁹ regē ſanauit:ac toti ꝓuincie obtinuit q̄ nullū venenoſum aīal ibidē poſſit viuere. Qd̄ nō ſolū obtinuit:imo etiā ligna ⁊ coria illi⁹ regionis ꝯtra venena ſunt. Quidā vir ouē ſui vicini furatus fuerat ⁊ comederat. Et cū vir ſctūs ſepi⁹ hortaretur ſatiſfacere furē q̄cūqꝫ ille eēt ⁊ nullus cōpareret dū cot⁹ pplſ ad eccleſiā ꝯueniſſet:in vtute ieſu xp̄i precepit vt in cui⁹ vētrē ouis intraſſet corā oib⁹ balatū daret. Qd̄ factū eſt. Et egit reus pn̄iaꝫ:⁊ alij a furtis ſibi cauebāt. Erat ei cōſuetudo oēs cruces q̄s videbat deuote venerari:ſꝫ ante quandā crucē magnā ⁊ pulchrā inuiſam pteriit. A ſuis ſocijs aūt admonit⁹ cur illā nō viderit ⁊ nō inclinauerit:dū ꝓcib⁹ a dn̄o requireret cui⁹ eēt:audiuit vocē de ſub terra. Nō vidiſti q̄ ego hic ſepultus ſum pagan⁹ ⁊ ſigno crucis īdign⁹. Un̄ fecit crucem illā abinde tolli. B. ¶ Cū btūs patrici⁹ ꝑ hiberniā ꝑdicaret ⁊ fructū ibi ꝑ modicū faceret rogauit dn̄m vt aliqd̄ ſignū oſtēderet ꝑ qd̄ vel territi peniterent. Juſſu igiť dn̄i in quodā loco circulū magnū cū baculo deſignauit:⁊ ecce terra intra circulum ſe aperuit ⁊ puteus maxim⁹ ⁊ ꝓfundiſſim⁹ ibi apparuit. Reuelatūqꝫ ē btō patricio qd̄ ibi q̄dā purgatorij locus eſſet:in quē q̄ſq̄s vellet deſcendere alia ſibi pn̄ia nō reſtaret:nec aliud ꝓ pctīs purgatoriū ſentiret plerīqꝫ aūt īde nō redirēt ⁊ qui redirēt:eos a mane vſqꝫ in ſequēs mane ibidem moram facere oporteret. Multi igiť ingrediebanť qui decetero nō reuertebanť. Poſt lōgū igiť tp̄s mortuo patricio vir quidā nobilis noīe nicola⁹ qui pctā multa cōmiſerat:cū cū delictoꝝ ſuoꝝ peniteret ⁊ purgatoriū ſctī patricij ſuſtinere vellet:cū antea.xv.diebus vt oēs faciebāt ſe ieiunijs maceraſſet apto oſtio cū claui que in quadā abbatia ſeruabať ī predictū puteū deſcēdit:⁊ quoddā oſtiū a latere ipſi⁹ īuenit. In qd̄ ingrediēs cū quoddā ibi oratoriū repperiſſet:q̄dā monachi albis īduti oratoriū intrauerūt:⁊ officiū faciētes nicolao dixerūt vt cōſtās eſſet q̄ multa diaboli temptamēta eū ꝑcurrere oporteret. Cū ille ꝑq̄reret q̄ adiutoriū ꝯ hoc hr̄e poſſꝫ dixerūt. Cū te penis affligi ſenſeris ꝓtinus exclama ⁊ dic. Jeſu xp̄e fili dei viui miſerere mihi pctōri. Recedētibus igiť predictis viris ꝯtinuo aſſunt demōes:⁊ vt reuertať ⁊ ſibi obediat prīo blādis ꝓmiſſionib⁹ pſuadēt aſſerētes q̄ eū cuſtodiēt ⁊ ad ꝓpria incolumē ꝑducēt. Sed cū eis ille nullaten⁹ obedire vellet:ꝓtin⁹ diuerſarū ferarū terribiles audiuit voces pariter ⁊ mugitus ac ſi oīa elemēta cōcuterēťur. Ad quod cū ille terrore horribili palpitaret. Jeſu xp̄e fili dei viui miſerere mihi pctōri.ꝓtin⁹ exclamauit ⁊ ſtatim oīs feraꝝ illarum tumultus terribili ꝯquieuit. Proceſſit ⁊ vltra ad aliū locū:⁊ ibidē adeſt demonū multitudo dicētiū ſibi. Putas q̄ man⁹ nr̄as euaſeris. Nequaq̄:ſꝫ nūc poti⁹ incipies affligi ⁊ torq̄ri. Et ecce quidā maxim⁹ ignis ⁊ terribilis ibidē apparuit. Dixerūtqꝫ ei demones. Niſi nobis cōſenſeris in ignē te iactabim⁹ cōburēdū. Qd̄ cū ille renueret:ip̄m accepērūt ⁊ in illū ignē terribilē ꝓiecerūt. Ubi dū cruciareť ꝓtin⁹ exclamauit. Jeſu xp̄e ⁊c. ſtatimqꝫ ille ignis extinct⁹ eſt. Ad aliū deniqꝫ ꝓcedēs locū vidit quoſdā viros in igne viuos cremari:et laminis ferreis cādētib⁹ a demōib⁹ vſqꝫ ad viſcera flagellari:alioſqꝫ vētres habētes deorſum terrā pre dolore mordere ⁊ clamare. Parce parce. Quos tūc demones grauī⁹ flagellabāt. Alioſqꝫ vidit quoꝝ mēbra ſerpētes vorabant ⁊ bufones ignitis aculeis eoꝝ viſcera extrahebāt. Qui cū eis aſſentire nollet in eūdē ignē ⁊ penas proijciť ⁊ eiſdē laminis ⁊ penis flagellať:ſed cū ille exclamaſſet. Jeſu xp̄e ⁊c. a pena predicta ꝓtin⁹ liberatus eſt. Deinde ꝓceſſit ad quēdā locū vbi hoīes ſartagine frigebantur:vbi rota maxima erat vncinis ferreis ignitis plena in quib⁹ per diuerſa membra homines erant ſuſpēſi:que tam velociter voluebatur q̄ globū igneū emittebat:poſt hoc vidit maximā domū habentē foueas metallis bullientib⁹ plenas in q̄bus alij vnū pedem:alij duo habebāt:alij ibi erant vſqꝫ ad genua:alij vſqꝫ ad ventrē:alij vſqꝫ ad pectus:alij vſqꝫ ad collū:alij vſqꝫ ad oculos. Sꝫ hec oīa ꝑcurrēs nomē dei inuocabat. Proceſſit iteꝝ ⁊ quēdā latiſſimū puteū intuetur de quo fumus horribilis ⁊ fetor intolerabilis exibat. Indeqꝫ hoīes vt ferrū cādentes in modum fauillarū exibant:ſꝫ demones eos reimpigebāt. Dixeruntqꝫ ei demones. Locus ille quē cōſpicis eſt infern⁹ in quo dn̄s noſter beelzebub habitat:in ipſum igitur puteū te iactabim⁹ ſi nobis aſſentire recuſas. Poſtq̄ autē illuc iactatus fueris nullū inde remediū euadendi obtinebis:quos dū ille audire cōtēneret:ipſum arripiētes in predictū puteū iactauerūt. Qui tam vehemēter doloſe abſorptus eſt vt fere oblit⁹ fuerit nomē dn̄i inuocare. Sꝫ dū ille ad ſe rediēs Jeſu xp̄e ⁊c. exclamaſſet corde:q̄ voce non poterat:ꝓtinus inde illeſus exiuit et oīs demonū multitudo tanq̄ victa euanuit. Procedēs ad locū aliū vidit quēdā pōtē ſuꝑ quē cum trāſire oportebat:qui q̄dē erat ſtrictiſſim⁹ ⁊ inſtar glaciei polit⁹ ⁊ lubric⁹ ſub quo fluui⁹ ingēs ſulphure⁹ et igne⁹ fluebat. Suꝑ quē dū trāſire ſe poſſe oīnō deſperaret tn̄ recordat⁹ vbi q̄ eū de tot malis eruebat ꝯfidēter acceſſit ⁊ vnū pedem ſuꝑ pontē ponēs. Jeſu xp̄e ⁊c. dicere cepit. Ualidus aūt clamor adeo eum terruit vt ſubſiſtere vix valeret:ſꝫ predictū vbū ꝓtulit ⁊ ſecurus māſit. Deinde aliū pedē poſuit:⁊ eadem vba iterauit. Ad quēlibet etiā paſſum eadē vba ꝓtulit:⁊ ſic ſecur⁹ tranſiuit. Cū ergo trāſiſſet in quoddā pratū ameniſſimum deuenit vbi diuerſoꝝ floꝝ mira ſuauitas redolebat. Et ecce duo ſpecioſi iuuenes ei apparuerūt q̄ ip̄m vſqꝫ ad quādā ciuitatē ſpecioſiſſimam ex auro ⁊ gēmis mirabiliť rutilantē ꝑduxerūt. De cui⁹ porta odor mirabilis emanabat q̄ illū adeo recreauit q̄ nullū dolorem vel fetorē ſenſiſſe videbať. Dixerūtqꝫ ei q̄ illa ciuitas paradiſus eſſet. In quē cū nicolaus intrare vellet dixerūt ei predicti iuuenes q̄ primo ad ſuos rediret:⁊ per loca ꝑ que venerat eū redire oporteret demones tn̄ eū non lederent:ſꝫ eo viſo territi fugerent. ⁊ q̄ poſt xxx.dies in pace deſcederet:⁊ tūc illā ciuitatē ciuis perpetuus introiret. Tūc nicolus inde aſcēdens ſupra puteum ſe reſtitutū inuenit:⁊ oīa oibus q̄ ſibi cōtigerāt

narrans poſt.xxx.dies in dño feliciter requieuit.

¶ De annunciatione dñica. l. B.

ANnunciatio dñica dr̃ q2 tali die ab angelo aduẽt⁹ filij dei in carnem fuit annũciatus. Cõgruũ ei fuit vt incarnationẽ filij dei p̃cederet angelica annũciatio triplici rõne: p2io rõne ordinis ꝯnotãdi: vt.ſ.ordo reparationis rñderet ordini preuaricationis vñ ſicut diabolus tẽtauit mulierẽ vt eã ptraheret ad dubitationẽ ⁊ per dubitationẽ ad ꝯſenſum ⁊ p ꝯſenſum ad lapſuʒ: ſic angelus nũciauit ẏgini vt nunciando excitaret ad fidẽ: ⁊ p fidẽ ad ꝯſenſum: ⁊ per ꝯſenſum ad cõcipiẽdũ filiũ dei. Scdo rõne miniſterij angelici: q2 cũ angelus eſt dei miniſter ⁊ ſeru⁹ ⁊
» btã ẏgo electa erat vt eſſet dei mater: ⁊ ꝯgruũ eſt mini
» ſtrũ dño famulari: cõueniẽs igit̃ fuit vt btẽ ẏgini annunciatio p angelũ fieret. Tertio rõne lapſus ãgelici reparãdi. Q2 eñi incarnatio nõ tñ faciebat ad reparationẽ humani lapſus: ſʒ etiã ad reparationẽ ruine angelice: iõ angeli nõ debuerũt excludi. Unde ſicut ſex⁹ muliebris nõ excludit̃ a cognitione miniſterij incarnationis ⁊ reſurrectionis: ſic etiã nec angelicus nuncius: imo de⁹ vtrũqꝫ angelo mediãte nũciat mulieri.ſ. incarnationem virgini marie: ⁊ reſurrectionẽ marie magdalene. Cũ ergo virgo beata a tertio anno etatis
» ſue vſqꝫ ad quartũdecimũ annũ in tẽplo cũ alijs virgi
» nibus extitiſſet: ⁊ votũ de ſeruãda caſtitate emiſiſſet: niſi de⁹ aliter diſponeret: eã ioſeph deſpõſauit dño reuelante ⁊ ioſeph virga frõdente ſicut in hiſtoria de natiuitate beate virgĩs plenius ꝯtinet̃ ⁊ in bethleem vñ oriundus erat neceſſaria nuptijs ꝓuiſurus iuit: ipſa
» vero in nazareth ĩ domũ parẽtũ redijt. Nazareth in
» terpretat̃ flos: vñ dicit Ber. ꝙ flos naſci voluit de flore in flore ⁊ floris tp̃e. Ibi igit̃ angelus ei apparuit et ipſam ſalutauit dicẽs. Aue gratia plena dñs tecũ: bñdicta tu in mulieribus. Ber. Inuitat nos ad marie ſalutationẽ gabrielis exemplũ Joãnis tripudiũ ⁊ reſalutationis lucrũ. Sed hic primo vidẽdũ eſt quare dñs matrem ſuã voluit deſpõſari. Sup hoc aſſignat Ber. tres rõnes dicẽs. Neceſſario deſpõſata eſt Maria Joſeph: qñ per hoc myſteriũ a demonib⁹ abſcõditur: ⁊ a ſpõſo ẏginitas comprobatur ⁊ ẏginis tam verecũdie ꝙ̃ fame ꝓuidet̃. Quarta rõ eſt vt ab oĩ gradu mulieris opprobriũ toleretur.ſ.a cõiugatis ẏginibus ⁊ viduis. Unde ipſa virgo in hoc triplici ſtatu fuit. Quinta vt viri miniſterio vteret̃. Sexta vt matrimonij bonũ comprobaret̃. Septĩa vt p viri genealogie ſeries texeret̃. Dixit ergo angelus. Aue gratia plena. Ber. in ventre gratia deitatis: in corde gratia charitatis: in ore gr̃a affabilitatis: in manibus gr̃a mĩe ⁊ largitatis. Idem. Uere plena: q2 de plenitudine eius captũt vniuerſi captiui redẽptionẽ: egri curationẽ: triſtes cõſolationẽ: peccatores veniã: iuſti gratiã: angeli letitiã: deniqꝫ tota trinitas gloriã: filius hoĩs humane carnis ſubſtantiam. Dñs tecũ. Dñs pater tecũ q̃ genuit quẽ cõcipis: ⁊ dñs ſpiritusſanctus de quo cõcipis: ⁊ dñs filius quem carne tua induis: ſic dicit Ber. Bñdicta tu in mulieribus.i.ſuper oẽs mulieres: q2 ſcʒ eris mater ⁊ virgo ⁊ mater dei. Triplici maledicto mulieres ſubiecte erãt, ſcʒ maledicto opprobrij: maledicto peccati: ⁊ maledicto ſupplicij. Maledicto opprobrij quo ad nõ cõcipiẽtes. Unde dixit Rachel: abſtulit deus opprobriũ meũ. Maledicto peccati quo ad cõcipientes: vnde p̃s. Ecce enim in iniq̃tatibus cõceptus ſum. Maledicto ſupplicij quo ad parturiẽtes. vnde in Geñ. In dolore paries ⁊c. Sola aũt virgo Maria bñdicta eſt inter oẽs mulieres cuius ẏginitati fecũditas addit̃ ⁊ fecũditati in ꝯceptu ſanctitas ⁊ ſanctitati in partu iocunditas. Dicit̃ ergo gratia plena ſicut dicit Ber. ꝓpter quatuor que fuiſſerunt in eius mẽte q̃ fuerũt deuotio humilitatis: reuerentia pudoris: magnitudo credulitatis: martyrium cordis. B. ¶ Dicitur dñs tecum propter illa quatuor que ei fuiſſerũt de celo ſicut idem dicit que ſunt marie ſanctificatio: angelica ſalutatio: ſpũſſancti ſupuẽtio: filij dei incarnatio. Dicit̃ etiam benedicta tu in mulieribus. Propter alia quatuor q̃ ſicut ibidem dicit: fuiſſerũt in eius carne: q2.ſ. fuit ẏginitatis primiceria ſine corruptione fecũda: ſine grauedine grauida: ⁊ ſine dolore puerpera. Que cũ audiſſet turbata eſt in ſermone angeli ⁊ cogitabat qualis eſſet iſta ſalutatio. Hinc apparet laus ẏginis in auditu: affectu et cogitatu. In auditu laudat̃ modeſtia: q2 audit ⁊ tacet. In affectu verecũdia vñ turbata eſt. In cogitatu prudẽtia: q2 cogitauit q̃lis eſſet iſta ſalutatio. Turbata eſt aũt de ãgeli ſermone non de eius viſione qñ beata virgo angelos ſepe viderat: ſʒ nũqꝫ talia loquẽtes audierat. Petrus rauch. Uenerat inq̃t angelus blãdus in ſpecie: ſʒ ĩ ſermõe terribilis. Uñ quã leuiter letificauit viſus nimiũ turbauit auditus. Ber. Qð turbata eſt fuit verecundie ẏginalis: ꝙ nõ pturbata fortitudinis ꝙ tacuit ⁊ cogitauit prudẽtie ⁊ diſcretiõis. Et tũc angelus ꝯfortans eã dixit. Ne timeas maria inueniſti gratiã apud dñm. Ber. Quã gratiã dei ⁊ hoĩʒ pacẽ mortis deſtructionẽ vite reparationẽ. Ecce ꝯcipies ⁊ paries filiũ ⁊ vocabis nomẽ ei⁹ ieſum.i. ſaluatorẽ: q2 ſaluũ faciet pp̃lm ſuũ a pctĩs ei⁹. Hic erit magn⁹ ⁊ fili⁹ altiſſimi vocabit̃. Ber. Hoc eſt ille q̃ eſt magnus de⁹ futur⁹ ẽ magn⁹.ſ. magn⁹ hõ, magn⁹ doctor, magn⁹ ꝓpheta. Dixit aũt maria ad angelũ. Q̃uo fiet iſtud qñ virũ nõ cognoſco.i. me non ꝓpono cognituram. Et ita fuit virgo mẽte carne ꝓpoſito. Sed ecce maria interrogat: ⁊ q̃ interrogat dubitat. Cur ergo ſolus zacharias plagã taciturnitatis incurrit. Sup hoc petrus rauch. aſſignat quatuor rõnes dicens. Ille pctõꝝ cognitor nõ ẏba: ſʒ corda p̃uidit. Nõ q̃d dixerint: ſʒ q̃d ſenſerint iudicauit. Erat eñi interrogantiũ cã diſſimilis ſpecies diuerſa. Hec ꝯtra naturã credidit ille dubitauit pro natura. Hec integre ordinẽ querit ille q̃ deus vult fieri nõ poſſe p̃ſcribit. Ille ip̃i lentib⁹ exẽplis nõ accedit ad fidẽ hec ſine exẽplo p̃currit ad fidẽ. Hec miratur de partu ẏginis ille de ꝯceptu diſputat cõiugali. Nõ ergo dubitat de facto: ſed modũ querit ⁊ ordinẽ. Nam cũ triplex ſit modus cõcipiendi naturalis ſpũalis ⁊ mirabilis: quo iſtoꝝ cõcipiat ſciſcitat̃. Et rñdens angel⁹ dixit ei. Spũſſctũs ſupueniet in te: qui ipm̃ tuũ conceptũ efficiet. Uñ ⁊ dr̃ de ſpũſctõ cõceptus ⁊ hoc ꝓpter quatuor rõnes. C. ¶ Primo ꝓpter oſtẽſionẽ eximie charitatis: vt.ſ. oſtẽdat̃ ꝙ ex ineffabili dei charitate verbũ dei caro factum eſt. Jo.iij. Sic deus dilexit mundũ ⁊c. Et hec rõ eſt magiſtri ſententiarũ. Scdo ꝓpter oſtẽſionẽ gratie abſqꝫ meritis vt per hoc qð dr̃ conceptus de ſpũſancto oſtẽdatur ꝙ ſit ex ſola gratia quã nulla hominũ preceſſerunt merita. Et hec eſt ratio Aug. Tertio ꝓpter virtutẽ operationis: q2 ſcʒ operatione ⁊ virtute ſpũſſancti cõcept⁹ eſt. Et hec eſt ratio Ambr. Quarto ꝓpter motiuum cõceptionis. Et hec eſt ratio Hugo. de ſancto victore. Motiuum vt ait cõceptionem naturalem eſt amor viri in mulierẽ ⁊ amor mulieris in virum. Sic in virgine inquit: q2 in ei⁹ corde amor ſpiritusſancti ſingulariter ardebat: ideo in eius carne amor ſpiritusſancti mira

bi illa faciebat. Et virt⁹ altiſſimi obūbrabit tibi hoc ſm
glo. ſic exponitur. Umbra a lumine ꝛ corpore obiecto
ſolet formari ꝛ virgo ſicut purus hō plenitudinē diui
nitatis capere nequibat. Sed virtus altiſſimi obūbra
bit. Dū in ea incorporea lux diuinitatis corp⁹ ſuſcepit
hūanitatis vt ſic poſſet deū pati. Hāc expoſitionem vi
det tāgere Ber. qui ſic ait. Quia de⁹ ſpūs eſt. nos xo
vmbra corporis ſui tēperauit ſc nobis: vt p obiectū vi
uifice carnis videam⁹ verbū in carne: ſolē in nube: lu
mē in teſta: cereum in laterna ſm Ber. ſic exponit. q. d.
Illū modū quo de ſpūſctō concipies dei virt⁹ xps in
ſuo ſecretiſſimo ꝯſilio obūbrādo occultabit vt ſibi tm̄
notū habeat ꝛ tibi. Ac ſi dicat. Quid ad me q̄ritis qđ
in te mox experieris. Scies ſcies ꝛ feliciter ſcies: ſꝫ il
lo doctore quo autore. Ego nūciare miſſus ſuꝫ xgina
lē ꝯceptū nō creare. Uel obūbrabit. i. te a vitiorꝫ eſtu
refrigerabit. Et ecce elizabeth cognata ꝛc. Ecce dicit
vt oñdat hoc eſſe magnū nouū vicinū. Quattuor de cau
ſis ꝯcept⁹ elizabeth marie nūciat ſm Ber. d. ¶ Prīa
eſt cumulus letitie. Scđa ꝑfectio ſcīe. Tertia ꝑfectio
doctrine. Quarta obſequiū mīe. Dixit enī ſic Hieron.
Sterilis cognate ꝯcept⁹ marie nūciat vt dū miracu
lū miraculo addit: gaudio gaudiū cumulet. Uel iō qꝛ
ꝑfecto decebat vt xbum mox diuulgandū vbiqꝫ ſciret
prius xgo per angeluꝫ q̄ audiret ab hoīe. ne mr̄ dei a
ꝯſiliis filii videret amota ſi eorꝫ q̄ in terris tā ꝓpe gerū
tur remāſiſſet ignara. Uel iō potius vt dū tūc ſaluato
ris nūc ꝑcurſoris edocet aduēt⁹ rerꝫ tēp⁹ ꝛ ordinē te
nens ipſa ꝑoſtmodū ſcriptorib⁹ atqꝫ ꝑdicatorib⁹ refe
ret veritatē. vel ideo vt audiēs cognatā vetulā ꝛ gra
uidam cogitet iuuēcula de obſequio vt ſic paruulo pro
phete det loc⁹ obſequēdi dño ꝛ mirabili⁹ miraculum
fiet de miraculo. Itē Ber. Da xgo rñſum feſtinanter.
O dña rñde xbū ꝛ ſuſcipe xbū ꝓfer tuū ꝛ ſuſcipe diui
nuꝫ emitte trāſitoriū ꝛ amplectere ſempiternū: ſurge:
curre: aperi. Surge ꝑ fidē: curre ꝑ deuotionē: aperi ꝑ
ꝯſenſum. Tūc maria expāſis manib⁹ ꝛ oculis ad celū
eleuatis ait. Ecce ancilla dñi fiat mihi ſm xbum tuuꝫ.
Ber. Aliis in ore: aliis in aure: aliis in manu verbū dei
factū fuiſſe memorat. Marie aūt factū eſt in aure per
angelicā ſalutationē: in corde ꝑ fidē: i ore ꝑ ꝯfeſſionē:
in manu ꝑ ꝯtrectationē: in vētre ꝑ icarnationē: i gre
mio ꝑ ſuſtentationē: in brachiis ꝑ oblationē. Fiat mi
hi ſm xbū tuū. Ber. Nolo vt fiat mihi aut declamato
rie ꝑdicatū: aut figuraliter ſignificatū: aut imaginato
rie ſomniatū: ſꝫ ſilēter iſpiratū: ꝑſonaliter incarnatū
corꝑaliter inuiſceratū. Statimqꝫ fili⁹ dei in vtero illi⁹
ꝯcept⁹ eſt perfect⁹ deus: ꝑfect⁹ hō ꝛ i ipa prīa die ꝯ
ceptionis tāte ſapiētie ac potētie extitit quāte in trice
ſimo anno fuit. Tunc ſurgens maria abiit in montana
ad elizabeth. Et cū eā ſalutaſſet ioānes i ei⁹ vtero exul
tauit. glo. Qꝛ lingua nō poterat: aīo exultāte ſalutat ꝛ
ſue ꝑcurſionis offm̄ inchoat. Fuit autē in eius obſeqo
trib⁹ mēſibus donec ioānes naſceret quē manib⁹ ſuis
de terra leuauit: ſicut in libro iuſtorꝫ legit. In hac die
vt dr per multa tēporꝫ curricula deus multa opat⁹ eſt.
Que qdam egregiis xſib⁹ ſic declarauit. Salua feſta
dies q̄ vulnera nr̄a coerces. Angelus eſt miſſus ē paſ
ſus i cruce xps. Eſt adā factus ꝛ eodē tpe lapſus Ob
meritū decime cadit abel fratris ab enſe. Offert mel
chiſedech. Iſaac ſupponit aris. Eſt decollat⁹ xpi bapti
ſta beatus. Eſt petrus erect⁹: iacob⁹: ſub herode perē
ptus. Corpora ſctōrꝫ cuꝫ xpo multa reſurgunt. Latro
dulce tm̄ ꝑ xpm ſuſcipit amē. E. ¶ Miles quadā diues
ac nobilis ſeculo abrenunciauit ꝛ ordinē ciſtercienſiū
introiuit: ꝛ qꝛ literas neſciebat erubeſcētes monachi
tam nobilem perſonam inter laicos deputari. dederūt
ei magiſtruꝫ ſi forte modicū addiſcere poſſet: ꝛ ſub hac
occaſione inter monachos permaneret. Sꝫ cū diu cū
magiſtro fuiſſet ꝛ nihil oīno preter hec duo vocabula:
aue maria diſcere potuiſſet. Hec taꝫ auide retinuit: vt
quocūqꝫ deambularet qcqd ageret ea inceſſanter no
minaret. Tandē morit ꝛ in cimiterio cū aliis fratrib⁹
ſepelit: ꝛ ecce ſuper eius tumulū ſpecioſuꝫ excreſcit li
liū ꝛ quodlibet foliū aue maria lr̄is aureis habebat in
ſcriptū. Currētes oēs ad tā grāde ſpectaculū terraꝫ de
tumulo effoderūt ꝛ radicē lilii de ore defuncti ꝓcedere
repererūt. Intellexerūt ergo cū quāta deuotione illa
duo xba dixerat: quē dñs tāti honore ꝓdigii illuſtra
uit. Quidā miles quoddā i via caſtrū hēbat ꝛ oēs trā
ſeūtes ſine miſeratione aliq̄ ſpoliabat. xginē tamē ma
trem dei quotidie ſalutabat: nec ꝑ aliq̄ impedimento
emergēti ab illa ſalutatione aliq̄ die ceſſare volebat.
Accidit aūt vt qdā vir religioſus ꝛ ſctūs inde trāſitū
faceret. ꝛ ipm ꝑdict⁹ miles ꝯtinuo expoliari iuberet.
Uir aūt ſctūs rogauit ꝑdones vt ipm ad dñm ſuū de
ducāt: qꝛ ad ipm hꝫ ſecreta q̄ ꝑferat. Adduct⁹ aūt roga
uit militē vt oēs de familia ſua ꝛ caſtro ꝯgregari face
ret vt eis xbū dñi ꝑdicaret: cū aūt ꝯgregati fuiſſent. il
le ait. Nequaq̄ hic eſtis oēs: ſꝫ aliqs adhuc deeſt. Cui
cū oēs ſe ibidē eſſe aſſererēt aiebat. Diligēter ꝑquirite
ꝛ aliquē iuenietis abeſſe. Tūc vn⁹ exclamās dixit. qm̄
ſolus camerarius illuc nō veniſſet. Ille aūt dixit. Uere
ipſe eſt q̄ ſolus deeſt. Pro eo igit cito mittit: ꝛ i mediū
deducit. Cū aūt virū dei vidiſſet reuolutis terribiliter
oculis caput inſtar inſani agitabat: nec ꝓpi⁹ accedere
audebat. Uir autem ſctūs dixit ei. Adiuro te ꝑ nomen
dñi nr̄i ieſu xpi: vt quis ſis nobis ediſſeras ꝛ ob quam
cāꝫ huc veneris palam pādas. cui ille rñdit. Heu adiu
rat⁹ ꝓcedere cogor iuit⁹. Ego enī nō ſum hō ſed demō
q̄ formā hoīs accepi ꝛ. xiiii. ānis cū hoc milite ſic ꝑmā
ſi. Nāꝫ nr̄ princeps me huc miſit vt die q̄ hic ſue marie
ſalutationē nō diceret diligēt⁹ obſeruarē. vt i eū ptā
te accepta ipꝫ ꝯtinuo ſtrangularē. Et ſic i malis opib⁹
vitā finiēs nr̄ eſſet. Quacūqꝫ enī die illā ſalutationem
dicebat in eū ptātē habere nō poterā. Ecce aūt de die
in diē diligenti⁹ obſeruaui ꝛ nullū diē quin eā ſaluta
uerit pretermiſit. Hec miles audiēs vehemēter obſtu
puit: ꝛ ad pedes viri dei ſe ꝓiciēs veniā poſtulauit: et
in melius deinceps vitam mutauit. Uir autem ſanct⁹
dixit demoni. Precipio tibi demō in noīe dñi ieſu xpi
vt hinc abſcedas ꝛ talē hactenus locum poſſideas vt
nulli glorioſam dei genitricē inuocanti nocere preſu
mas hec vbi iuſſa dedit demon abſcedens euanuit. Et
miles virum ſanctum cuꝫ reuerentia ꝛ gratiarū actio
ne liberum abire permiſit.

¶ De paſſione domini. li. A.

Paſſio xpi fuit ex dolore amara ꝛ
illuſione deſpecta ꝛ ex vtilitate
multiplici fructuoſa. Dolor aūt cauſa
tur ex qnqꝫ. Primo ex eo q̄ ipſa paſſio
fuit ignominioſa. Et hoc ꝓpter igno
minioſum locū: qꝛ i caluaria vbi male
factores puniebāt. Propter ignomi
nioſum ſupplicium: qꝛ morte turpiſſi
ma cōdēnatus eſt. Crux enim ſuppli
cium: erat latronum. Et licꝫ crux tūc
eſſet multe ignominie: nūc eſt imenſe
glorie vn̄ Aug. Crux q̄ erat ſuppliciū latronū: nūc trā
ſit ad frontes imꝑatorū. Si tm̄ honorē deus contulit
ſupplicio ſuo q̄d cōferret ſeruo ſuo. Propter ignomi
nioſum cōſortiū: qꝛ cū ſceleratis deputat⁹ ē. i. cū latro

nibus q̄ primo erāt ſcelerati. ſ; poſtea vnus cōuerſus
eſt.ſ.diſmas q̄ erat a dextris ſicut dr̄ in euāgelio nico-
demi: ⁊ ali⁹ dānat⁹.ſ.geſma: qui erat a ſiniſtris. Uni ꝙ
dedit regnū alteri ſupplicium. Ambro. Autor pietatis ī
cruce pendēs ī ſingulis negotijs pietatis officia diui-
debat ꝑſecutionē aplīs: pacē diſcipulis: corpus iudeis
crucifixoꝛib⁹ veſtimēta: patri ſpm̄: xginī paranymphū
latroni paradiſum: pctōꝛib⁹ infernū: crucē xp̄ianis pe
nitētibus ꝯmēdabat. Ecce teſtm̄ q̄d fecit xp̄s in morte
2 pendēs in cruce. Scd̄o ex eo ꝙ fuit iniuſta: qꝛ pctm̄ nō
fecit ⁊ nō eſt inuētus dolus in oꝛe ei⁹. ⁊ lō q̄ venit indi
gne pena dolēda venit. De trib⁹ eñ iniuſte ꝓcipue eū;
accuſabāt. vc; qꝛ tributū reddi ꝓhibebat: qꝛ ſe regē di-
cebat: ⁊ qꝛ filiū dei ſe faciebat. Cōtra has tres accuſa-
tiones dicimus in paraſceue in ꝑſona ſaluatoꝛis tres
accuſatiōes. Popule me⁹ q̄d feci tibi ⁊c. vbi exprobrat
xp̄s tria bñficia eis collata.ſ. liberationē ab egypto re
gīmē in deſerto plātationē vinee in loco optimo quaſi
xp̄s dicat. Accuſas me de redditione tributi poti⁹ gra
tias agere deberes: qꝛ liberaui te a tributo. Accuſas
me qꝛ dixi me regē: poti⁹ deberes gr̄as agere: qꝛ regali
ter paui te in deſerto. Accuſas me qꝛ me filiū dei dixi:
poti⁹ deberes gr̄as agere: qꝛ te in vineā meā elegi: ⁊ in
3 loco optimo plātaui. Tertio ex eo ꝙ fuit paſſus ab ami
cis. Tolerabilioꝛ enim eſſet doloꝛ ſi pateref ab his q̄
aliqua de cā deberēt eſſe ei⁹ inimici vel ab his q̄ eſſent
alieni vel extranei: vel ab his q̄bus aliqua incōmoda
intuliſſet: ſed tñ patif ab amicis.i. ab his qui deberēt
eſſe ſui amici. Item a ꝓximis id eſt ab his de quoꝝ ſtir
pe natus eſt. De his duobus dr̄ in ps. Amici mei ⁊ ꝓxi
mi mei. Job. xxx. Noti mei quaſi alieni receſſerūt a me
Itē ab his q̄bus multa bona ꝯtulerat. Jo. viij. Multa
bona operatus ſum eis. Bern. O bone ieſu ꝙ dulciter
cum hoībus cōuerſatus es: ꝙ magna et abūdātiſſima
eis largitus es ꝙ dura ⁊ aſpera ꝓ eis paſſus es: dura
4 xba duriora xbera duriſſima crucis tormēta. Quarto
rōne teneritudinis coꝛpoꝛis. Unde in figura dauid di
citur de eo. ij. Reg. penul. Ipſe eſt quaſi tenerrimus li
gni vermiculus. Bern. O iudei lapides eſtis lapidem
ꝑcutitis molliorē de quo reſonat tinnitus pietatis et
ebullit oleū charitatis. Itē Hiero. Traditus eſt ieſus
militibus verberādus: ⁊ illud ſacratiſſimū coꝛpus pe
5 ctuſq; deicapax flagella ſecuerūt. Quinto ex eo ꝙ fuit
vniuerſalis: qꝛ ꝑ oēs partes ⁊ oēs ſenſus. Primo eñ
fuit hic doloꝛ in oculis: qꝛ lachꝛymatus eſt ſicut dr̄ ad
Heb. v. Bern. Aſcendit in altu; vt longius audiretur
fortiter clamabat/ vt nullus excuſaretur: clamori la-
chꝛymas addidit vt homo cōpatereť. Ter etiā his la-
chꝛymas fudit.ſ. in reſurrectione lazari ⁊ ſup hieruſa-
lem. Itaq; prime lachꝛyme fuerūt amoꝛis. Ut ⁊ q̄dam
cum vidiſſent eum lachꝛymantē dixerūt. Ecce quomō
amabat eū. Secunde fuerunt cōpaſſionis ſed he tertie
fuerunt doloꝛis. Scd̄o fuit in auditu cum ei.ſ. oppꝛo-
bꝛia ⁊ blaſphemie irrogate ſunt. Chꝛiſtus eñ ſpāliter
quattuoꝛ habuit: in q̄bus oppꝛobꝛia ⁊ blaſphemias au
diuit: habuit eñ excellentiſſimā nobilitatem: qꝛ q̄tu;
ad diuinam naturā fuit eterni regis filius ⁊ q̄tum ad
humanā de regia ſtirpe genitus: ita ꝙ etiā inq̄tu; ho
mo fuit rex regū: ⁊ dñs dñantiū. Habuit ineffabilē ve-
ritatem quia ipſe eſt via veritas ⁊ vita. Unde de ſe ite-
rū dicit. Sermo tuus veritas eſt. Filius enim eſt ſer-
mo ſiue verbum patris. Habuit inſuperabilem pote-
ſtatem: qꝛ omnia ꝑ ipſum facta ſunt/ ⁊ ſine ipſo factu;
eſt nihil. Habuit inſuper ſingulare; bonitatē quia ne-
mo bonus niſi ſolus deus. In his xp̄s audiuit oppꝛo-
bꝛia ⁊ blaſphemia. Primo quide; quo ad nobilitatē.

Mat. xiij. Nōne hic eſt fili⁹ fabri. Nōne mater eius dr̄
maria ⁊c. Scd̄o ad ptātē. Matt. xij. Hic non deijcit de-
monia niſi in beelzebub pꝛicipe demonioꝝ. Itē Mar.
xxvij. Alios ſaluos fecit ſeipm̄ nō pōt ſaluū facere. Ec
ce dicūt ipm̄ impotentē cū tñ adeo potēs extitit ꝙ perſe
cutoꝛes ſuos ſola voce ꝓſtrauit. Nā cū interrogaſſet
quē q̄ritis: ⁊ illi rñdiſſent ieſum nazarenū: ⁊ ipe dixiſ-
ſet ego ſum: cōtinuo ceciderūt in terrā. Aug. Una vox
turbā odijs plenā ⁊ ferocē: armis terribilē: ſine vllo te
lo ꝑcuſſit: repulit ſtrauitq; xtute latentis diuinitatis.
Quid iudicaturus faciet: q̄ iudicādus hoc fecit: q̄d re
gnaturus poterit q̄ moꝛitur⁹ hoc potuit. Tertio quo
ad veritatē. Jo. viij. Tu de teipſo teſtimoniū perhibes
teſtimoniū tuū nō eſt verū. Ecce qꝛ dicūt eū mēdacem
cū tñ ipſe ſit via veritas ⁊ vita: hanc veritatem pilatus
ſcire vel audire nō meruit: qꝛ ipm̄ ſm̄ veritatē nō iudi
cauit. Inchoauit quippe iudiciū a veritate: ſed in veri
tate nō ꝑmāſit: ⁊ ideo de veritate queſtionē meruit in-
choare: ſ; nō meruit ſolutione; audire. Alia rō eſt ſm̄
Augu. quare ſolutionē non audiuit: quia cu; illā que-
ſtionē feciſſet: ſubito venit illi in mentem ꝯſuetudo iu
deoꝝ qua ſolebat vnus dimitti in paſcha: ⁊ ideo ſtati;
exijt ⁊ ſolutionē nō expectauit. Tertia rō ē ſm̄ Chꝛyſ.
qꝛ ſciebat ꝙ q̄ſtio tam difficilis indigebat multo tēpo
re ⁊ multa diſcuſſiōe ⁊ ipſe ad liberationē xp̄i ꝓpera-
bat: ⁊ idō ſtati; exiuit. Legif tñ in euāgelio nichodemi
ꝙ cū pilatus ieſum interogaſſet q̄d eſt veritas. ieſus
ei rñdit. Ueritas de celo eſt. Et pilatus in terris nō eſt
veritas. Dixit ei ieſus. Quō pōt eſſe veritas in terris q̄
iudicaf ad his q̄ ptāte; habent in terris. Quarto quo
ad bonitatem. Dicebant eñ ipm̄ eſſe pctōꝛē in coꝛde.
Jo. ix. Nos ſcimus quia hic homo peccatoꝛ eſt. Sedu-
ctoꝛem in ſermone. Luce. xxiij. Cōmouit populū docēs
ꝑ vniuerſam iudeā incipiēs a galilea vſq; huc. Legis
preuaricatoꝛē in ope. Jo. ix. Nō eſt hic hō a deo q̄ ſab-
batū nō cuſtodit. Tertio fuit in odoꝛatu: qꝛ magnū fe
toꝛē ſentire potuit in loco caluarie vbi erant coꝛpa fe-
tida moꝛtuoꝝ. Unñ dicif in ſcholaſtica hiſtoꝛia ꝙ calua
ries ꝓpꝛie eſt os capitis humani nudū: vñ ⁊ qꝛ ibi de-
collabanf rei: ⁊ multa oſſa capitū ibi diuerſa erāt: dice-
baf caluarie loc⁹ vl caluariū. Quarto fuit in guſtu: vñ
cū clamaret ſitio: dederūt ei acetum cū myꝛrha ⁊ felle
mixtū: vt ex aceto citius moꝛereť: ⁊ ipſi cuſtodes a cu-
ſtodia citius liberarenť. Dicif eñ crucifixos citi⁹ mo-
ri ſi acetū bibāt et ex myꝛrha pateref olfactus ⁊ ex fel
le guſtus. Auſt. Pꝛo mero replef ſinceritas aceto: ine
bꝛiaf felle dulcedo: adūcif innocētia reo moꝛitur vita
pro moꝛtuo. Quinto fuit in tactu: qꝛ in oībus partib⁹
coꝛpis a plāta pedis vſq; ad xticē nō fuit ī eo ſanitas.
De hoc aūt qualiter in oībus ſenſib⁹ doloꝛē habuit: di
cit Ber. Caput āgelicis tremēdū ſpiritib⁹ dēſitate ſpi
narū pūgif: ⁊ facies pulchꝛa pre filijs hoīm ſputis iu-
deoꝝ deturpatur: oculi⁹ lucidioꝛes ſole caligāt in moꝛ
te: aures que audiunt angelicos cantus audiūt pctōꝝ
inſultus: os q̄d docet angelos felle ⁊ aceto potatur: pe
des quoꝝ ſcabellum adoꝛatur: qm̄ ſctm̄ eſt cruci clauo
affigunf: man⁹ que foꝛmauerūt celos ſunt in cruce ex-
tenſe ⁊ clauis affixe coꝛpus verberaf: latus lācea per-
foꝛatur. Et q̄d plura. Non remanſit in eo niſi lingua vt
pro pctōꝛibus exoꝛaret/ ⁊ matrem diſcipulo cōmenda
ret. B. ¶ Scd̄o eius paſſio fuit ex illuſione deſpecta.
Quatuoꝛ enim vicibus fuit ſibi illuſum. Primo in do
mo anne vbi recepit ſputa: alapas: velationem oculo-
rū. Ber. Uultum tuū bone Jeſu deſiderabilem in quē
deſiderant angeli ꝓſpicere ſputis inquinauerunt: ma
nibus percuſſerunt: velo pro deriſione operuerūt: nec

amaris vulneribus ꝑegerūt. Scḋo in domo herodis
qui eū fatuū ⁊ nō ſane mētis eſtimās: ex eo qḋ nullum
ab eo rñſum hr̄e potuerat: ꝓ deriſione eum veſte alba
induit. Ber. Tu hō es ⁊ habes ſertū de floribus: ⁊ ego
deꝰ ⁊ habeo coronā de ſpinis. Tu habes chirothecas
in manibus: ⁊ ego habeo clauos defixos. Tu in albis
veſtibus tripudias: ⁊ ego pro te deriſus fui ab herode
in veſte alba. Tu tripudias cū pedibus ⁊ ego laboraui
cū meis pedibꝰ. Tu in choreis brachia extēdis in mo
dū crucis in gaudiū: ⁊ ego ea in cruce extenſa habui in
opprobriū. Ego ī cruce doluī: ⁊ tu in cruce exultas. Tu
habes latus apertū ⁊ pectꝰ in ſignū vane glīe: ⁊ ego la-
tus effoſſum habui ꝓ te: vt rēuertere ad me et ſuſcipiā
te. Sʒ quare dñs tp̄e ſue paſſionis corā herode: pilato
et iudeis ſic tacebat. Huiꝰ triplex eſt rō. Prima rō eſt:
q2 nō erāt digni audire ſuā rñſionē. Scḋa q2 eua pec-
cauerat ꝑ loquacitatē: ⁊ iō xp̄s voluit ſatiſfacere ꝑ ta-
citurnitatē. Tertia q2 qcq̄ rñdebat totū calūniabātur
⁊ deprauabāt. Tertio in domo pilati vbi milites cla-
midē coccineā circūdederūt ei ⁊ arūdinē in manu dede
rūt: ⁊ coronā ſpineā ſuꝑ caput eiꝰ poſuerūt ⁊ genu flexo
dicebāt. Aue rex iudeorū. Illa autē ſpinea corona dr̄
fuiſſe de iūcis marinis: quoꝝ acies nō minꝰ ſpina eſt
dura ⁊ penetratiua. Unū ⁊ ſāguinē de capite creditꝰ illa
corona ſpinea extraxiſſe. vñ Ber. Caput illud diuinū
multiplici ſpinaꝝ denſitate vſq̄ ad cerebrū ꝯfixū eſt. De
aīa ſunt tres opiniōes vbi. ſ. aīa pñcipalē hēat ſedē. ſ.
vel in corde ꝓpter illud. De corde exeūt cogitationes
male ⁊c. Uel ī ſanguine ꝓpter illud Leui. Aīa oīs car
nis in ſanguine eſt. Uel ī capite ꝓpter illud. Et incli-
nato capite tradidit ſpm̄ ⁊c. Hāc triplicē opinionē iu-
dei ipſo fctō videntꝰ ſciuiſſe. Nā vt eiꝰ animā a corpore
euellerēt quęſierūt ipſam in capite cū ſpinas vſq̄ ad ce-
rebrū infixerūt. Queſierūt ī ſanguine cū eiꝰ venas in
manibꝰ ⁊ pedibꝰ aperuerūt. Querūt in corde cū eiꝰ latꝰ
ꝑforauerūt. Cōtra has tres illuſiones in paraſceue ꝓ-
mittimꝰ añ reuelationē crucis tres adorationes dicēs.
Agios ⁊c. q̄ſi ter adorātes ter illuſū ꝓpter nos. Quar
to in cruce. Mat. xxv. Pñcipes ſacerdotū illudētes eū
cū ſeniorib' ⁊ ſcribis dicebāt. Si rex iſrael eſt deſcēdat
nūc de cruce ⁊ credemꝰ ei. Ber. Suꝑ hūc locū. Interim
patientiā magis exhibet: hūilitatē cōmēdat: obediē-
tiā īplet charitatē ꝑficit. In his nēpe virtutū gēmis
quatuor crucis cornua ornātur ⁊ ſuꝑeminētior charı
tas a dextris: obedientia a ſiniſtris: patiētia radix oīm
vtutū hūilitas in ꝓfundo hec oīa que xp̄s paſſus eſt.
Ber. Breuiter recolligit dicēs. Memor ero q̄diu vi-
xero laboꝝ quos ꝑtulit in ꝑdicādo: fatigationū in di-
ſcurrēdo: vigiliaꝝ in orādo: tētationū in ieiunādo: la
chrymaꝝ in cōpatiēdo: inſidiaꝝ in colloquēdo: poſtre
mo cōuicioꝝ: ſputoꝝ: colaphoꝝ: ſubſanationū: clauo-
rū: exprobrationū. C. ¶ Tertio paſſio eiꝰ fuit vtilitate
multiplici fructuoſa: cuius vtilitas pōt eſſe triplex. ſ.
pctōꝝ remiſſio/grē collō: ⁊ glīe exhibitio: ⁊ hec tria no
tantꝰ in titulo crucis q2 ieſus quo ad primū: nazarenꝰ
quo ad ſcḋm: rex iudeoꝝ quo ad tertiū: q2 ibi erimus
oēs reges. De eius vtilitate dicit Aug. Culpā deleuit
xp̄s pñtē preteritā ⁊ futurā. Preterita pctā tulit ea re
mittēdo: pñtia hoīes ab eis retrahēdo: futura gratiā
qua vitarentꝰ cōferendo. De eius etiam vtilitate dicit
Aug. Admiremur: gratulemur: amemus: laudemus:
adoremus: q̄m ꝑ redēptoris nr̄i mortē de tenebris ad
lucem: de morte ad vitam: de corruptione ad incorru-
ptionē: de exilio ad patriā: de luctu ad gaudiū vocati
ſumus. Quā vtilis aūt modus redēptionis nr̄e fuerit
ꝑ3 ex quatuor rōnibꝰ. videlʒ q2 fuit acceptiſſimus ad
placandū deū/ꝯgruētiſſimꝰ ad curandū morbū: effica
ciſſimꝰ ad attrahēdū genꝰ hūanū: prudētiſſimꝰ ad ex-
pugnādū hūani gn̄is inimicū. Primo ergo fuit acceptiſ
ſimꝰ ad placādū ⁊ recōciliādū deū: q2 ſicut dicit Anſel.
in li. cur deꝰ hō. Nihil aſperius ⁊ difficiliꝰ pōt hō pati
ad honorē dei ſpōte ⁊ non ex debito q̄ mortem. Et ne-
quaq̄ magis hō ſe pōt dare deo q̄ cum ſe morti tradit
ad honorē ipſiꝰ. Et hoc eſt qḋ dr̄ Ephe. v. Tradidit ſe-
metipſm oblationē ⁊ hoſtiā deo in odorem ſuauitatis.
Qualr aūt fuit ſacrificiū nos deo placās ⁊ recōciliās
dicit Aug. de tri. Quid tam grate ſuſcipi poſſet q̄ caro
ſacrificij noſtri corpꝰ effectū ſacerdotis nr̄i. Ut quoniā
quatuor ꝯſiderantꝰ in oī ſacrificio: cui offeratꝰ: qḋ offera
tur: ꝓ qbꝰ offeratꝰ: ⁊ qs offerat: idē ipſe vnꝰ veruſq̄ me-
diator ꝑ ſacrificiū pacis recōciliās nos deo cū ipſo ma
neret cui offerebat vnū in ſe faceret ꝓ qbus offerebat:
vnꝰ ipſe eſſet q̄ offerebat ⁊ qḋ offerebatꝰ. De hoc autem
etiā qualiter ꝑ xp̄3 ſumꝰ recōciliati. dicit idē Aug. qḋ
xp̄s eſt ſacerdos ⁊ ſacrificiū deus ⁊ templū. Sacerdos
ꝑ quē ſumꝰ recōciliati: ſacrificiū quo ſumꝰ recōciliati:
deꝰ cui ſumꝰ recōciliati: tēplū ī quo ſumus recōciliati.
Unū qbuſdā hāc recōciliationē paruipēdentibꝰ. Aug.
in perſona xp̄i exprobrat dicēs. Cū eſſes inimicꝰ pa-
tri meo recōciliaui te ꝑ me: cū eſſes longe ego veni vt
redimerē te cū inter oēs mōtes ⁊ ſiluas errares: q̄ſiui
te inter lapides ⁊ ligna inueni te: ⁊ ne lupoꝝ ferarūq̄
rapido ore laniaueris: collegi te hūeris meis portaui
te pr̄i meo reddidi te. Laboraui: ſudaui: caput meū ſpi
nis appoſui/manus meas clauis obieci: lancea latus
aperui tot nō dicā iniurijs: ſʒ aſperitatibꝰ laniatꝰ ſum.
Sāguinē meū fudi: aīaʒ meā poſui vt ꝯiūgerē te mihi:
⁊ tu diuideris a me. D. ¶ Scḋo fuit ꝯgruētiſſimus ad
curādū morbū. Cōgruitas aūt attenditꝰ ex ꝑte tp̄is/ex
parte loci ⁊ ex ꝑte modi. Ex parte tp̄is: q2 adam factus
fuit ⁊ peccauit in mēſe martio feria ſexta ⁊ hora ſexta
⁊ iō xp̄s pati voluit in martio: q2 in die qua fuit nūcia-
tus fuit ⁊ paſſus. Itē in feria ſexta ⁊ hora ſexta. Scḋo
ex ꝑte loci/q2 locus ſue paſſionis triplr ꝯſideratur. ſ.
aut cōis/aut ſpecialis/aut ſingularis/locus cōis fuit
terra ꝓmiſſionis: ſpecialis caluarie: locus ſingularis
crux. In loco aūt cōi primꝰ hō fuit formatꝰ: q2 in parti-
bus illis iuxta damaſcū: in agro damaſceno dicitꝰ fuiſ
ſe formatꝰ. In loco ſpeciali fuit ſepultus: q2 ibidē vbi
xp̄s paſſus eſt adā dr̄ fuiſſe ſepultꝰ lʒ autenticū nō ſit.
Cū ſm̄ Hiero. adam in ebron mōte ſepultus fuit/ſicut
etiā Joſue. xiiij. expreſſe habetꝰ. In loco ſingulari fuit
deceptus nō q2 in illo ligno in quo xp̄s paſſus eſt adā
fuit deceptus/ſed pro tāto dicitꝰ/q2 ſicut adam deceptꝰ
fuit in ligno/ita chriſtus paſſus fuit in ligno. In qua-
dam tn̄ hiſtoria grecoꝝ dicitur q2 in eodem. Tertio ex
parte modi curandi qui quidē modus fuit ꝑ ſimilia ⁊ per
ꝯria. Per ſimilia q2 ſicut dicit Aug. in li. de doc. xp̄ia
na. Per feminam deceptus: per feminam natꝰ. Homo
hoīes mortalis mortales/morte mortuus liberauit.
Ambro. Ex terra virgine adam: xp̄s ex virgine. Ille ad
imaginem dei: hic imago dei. Per mulierē ſtultitia: ꝑ
mulierem ſapientia. Nudus adā: nudus xp̄s: mors ꝑ
arborem: vita per crucē. In deſerto adam: in deſerto
xp̄s. Per cōtraria q2 primus homo ſm̄ Greg. pecca-
uerat per ſuꝑbiā/inobedientiā ⁊ gulā. Uoluit enim aſ-
ſimilari deo ꝑ ſcientie ſublimitatem tranſgredi prece
pti dei limitem: ⁊ guſtare pomi ſuauitatē. Et q2 cura
tio habet fieri ꝑ cōtrariū: ideo iſte modus ſatiſfaciēdi
ꝯgruentiſſimus fuit: q2 fuit per humiliationē: diuine
voluntatis impletionē ⁊ afflictionem de his triōꝰ ad
phil. ij. humiliauit ſemetipſm quo ad primū: fcūs eꝰ obe-

deo ī capite aggregāt. De formatio: q capilli ad ornatū ſūt. ſignificat ꝗ tōſura nudā ⁊ non formabilē vitā: hoc ē qđ clerici debēt habere mūdiciā mētis intern⁹: ⁊ nō formabilē. i. nō exqſitū habitū extern⁹. Denudatio aūt ſignificat ꝙ iter ſe ⁊ deū nihil dꝫ eſſe mediū: ſꝫ imediate debēt deo vniri ⁊ eleuata facie dn̄i gl'iaꝫ ſpeculari. Capilloꝝ detrūcatio fit vt ex hoc detr itelligi ꝙ clerici oēs cogitatiōes ſupfluas a mēte ſua debēt abſcidere ⁊ ad verbū dei ſemp auditū parū ⁊ expeditū hēre: et oīa tēpalia pter ꝙ ad neceſſitatē a ſe penit⁹ remouere. Fit aūt circularis figura mltiplici rōne. Pmo qm̄ hec figura nō hꝫ finē neqꝫ principiū: p qđ datr intelligi qđ clerici ſunt miniſtri dei: qui nec hꝫ principiū nec finē. Secūdo qm̄ hec figura nullū angulū hꝫ ⁊ ſignificat qđ clerici nō debent habere ſordes in vita: qm̄ vbi angulus vbi ſordes: vt dicit Bern̄. Et debēt habere veritatē in doctrina: qm̄ veritas āgulos nō amat ſicut dicit Hierony. Tertio qm̄ hec figura eſt oīm figuraruꝫ pulcherrima. Vn̄ in hac de⁹ celeſtes creaturas fecit: p qđ ſignificatur qđ clerici debent habere pulchritudinem interius ī mēte: ⁊ exterius in cōuerſatiōe. Quarto qm̄ hec figura eſt oīm figurarū ſimpliciſſima. Nulla eīm figura vt dicit Aug. ex vna linea cōſiſtit. Sola circularis figura eſt ꝗ vna tm̄ linea claudit per qđ ſignificatur ꝙ clerici habere debēt ſimplicitatē colūbarū iuxta illud. Et ſimplices ſicut columbe.

¶ De ſancto Mathia apoſtolo. xlv. B.

Mathias hebraice: latine dr̄ donatus dn̄o: vel donatio dn̄i vel humilis ſiue paruulus. Nā donatus a dn̄o fuit qn̄ ipſum de mūdo elegit ⁊ iter ſeptuaginta duos diſcipulos deſignauit: donatio dn̄i fuit qn̄ ſorte elect⁹ inter apoſtolos nominari pmeruit: paru⁹ fuit q2 verā ſemp humilitatem ſeruauit. Eſt autēꝫ triplex hūilitas ſicut dicit Ambro. Prima eſt afflictiōis qua quis dicit humiliat⁹. Scd̄a cōſiderationis ꝗ procedit ex cōſideratione ſui. Tertia deuotionis ꝗ procedit ex cognitiōe creatoris. Primā habuit beatus Mathias martyriū patiēdo. ſcdaꝫ ſeipſum deſpiciēdo. tertiā maieſtatē dei admirando: vel dicit a manu qđ eſt bonum ⁊ ī heſia poſitio: inde Mathias bonum poſitū p malo. ſ. pro iuda. Eius vitā que per eccleſias legit. Beda ſcripſiſſe creditur. B.

Mathias apls ī locū iude ſubſtitut⁹ eſt: ſꝫ primo ortū ⁊ originē ipſi⁹ iude pditoris breuiter videam⁹. Legit eīm ī ꝗdā hiſtoria: lꝫ apocripha ꝗ fuit ꝗdā vir ī hierl'm noīe ruben ꝗ alio noīe dict⁹ eſt ſimon de tribu dā: vel ſm̄ Hierony. de tribu yſachar ꝙ habuit vxorē ꝗ cyborea nūcupata eſt. Quadā igit nocte cū ſibi inuicē debitū exoluiſſent cyborea obdormiēs ſōniū vidit ꝙ pterrita cū gemitibus ⁊ ſuſpirijs viro ſuo retulit dicens. Videbatur mihi ꝙ filiū flagitioſum parerē ꝗ totius gentis noſtre cā pditiōis exiſteret. Cui rubē. nephariā lqt rē: nec relatu dignā pferis ⁊ ſpū ſeu puto phitonico raperis. Cui illa. Si me ɔcepiſſe ſenſero ⁊ filiū pepero abſqꝫ dubio nō ſpūs phitonic⁹ extitit: ſꝫ reuelatio certa fuit. Procedēte igitur tpe cū filiū peperiſſet parētes plurimū timuerūt: ⁊ qđ de eo facerēt cogitare ceperunt. Cumqꝫ filiū abhorrerent occidere, nec vellēt deſtructionem ſui gnīs enutrire: ipm ī fiſcella poſitū mari exponūt. Quē maris fluct⁹ ad iſulā protulerūt que ſcharioth dr̄. Ab illa igitur īſula iudas ſcarioth⁹ appellat⁹ eſt. Regina aūt illi⁹ loci carēs liberis ad littus maris cā ſpatiādi pceſſit ⁊ fiſcellā a marinis fluctib⁹ iactari vidēs ipſam apiri pcepit īueniēſqꝫ ibi puerū elegātis forme ſuſpirans ait. O ſi ſolatijs tāte ſubleuarer ſobolis: ne regni mei priuarer ſucceſſore. Puerū igit ſecreto nutriri fecit et ſe grauidā ſimulauit. Tādē ſe filiū pepiſſe mētitur: et p totū regnū fama hec celebris diuulgat. Princeps p ſuſcepta ſobole vehemēter exultat ⁊ ingēti gaudio plebs letat. Ipm̄ igit ſm̄ magnificētiā regiā regina educari fecit. Nō poſt multū vo tp̄is regina de rege ɔcepit ⁊ ſuo tpe filiū pturiuit. Cū aūt pueri aliquātulū iā creuiſſent ad inuicē ſepi⁹ colludebāt: ⁊ puerū regiū iudas crebris moleſtijs ⁊ iniurijs moleſtabat: ⁊ ad fletū ſepius pvocabat. Regina aūt hoc moleſte ferens ⁊ iudā ad ſe nō ptinere ſciēs ipm̄ crebrius verberabat: ſꝫ nec ſic a moleſtia pueri deſiſtebat. Tādem res pādit ⁊ iudas nō ver⁹ regine filius: ſꝫ in uēt⁹ fuiſſe apit: qđ iudas vt cōperit vehemēter erubuit ⁊ fratrē ſuū putatiuū filiū regis latēter occidit. Ob hoc capitalē ſniām timēs cum tributarijs in hierl'm aufugit ſeqꝫ curie pilati tūc preſidis māncipauit. Et qm̄ res ſil'es ſibi ſunt habiles. Pilatus iudā ſuis moribus inuenit cōgruere: ⁊ ideo cepit ipm̄ valde charū habere. Vniuerſe igit curie Pilati Judas pficit ⁊ ad eius nutū oīa diſponūtur. Quadā igit die Pilat⁹ de palatio ſuo in quoddā pomeriū aſpiciēs: illoꝝ pomorū tāto deſiderio capt⁹ eſt, vt pene deficere videret. Erat aūt illud pomeriū Ruben patris Jude: ſed nec iudas patrē, neqꝫ Ruben filiū agnoſcebat: qui ⁊ ruben ipꝫ ī marinis fluctib⁹ periſſe putabat: ⁊ iudas quis pater aut ꝗ patria ſua fuerit penitus ignorabat. Pilat⁹ atqꝫ accerſito iuda ait. Tāto illorū fructuū captus ſuꝫ deſiderio ꝙ ſi his fruſtratus fuero ſpm̄ exalabo. Cōcitus igit Judas in pomeriuꝫ inſilijt ⁊ velocius mala carpit. Interea Ruben venit ⁊ Judā mala ſua carpentē inuenit. Fortiter igit ambo ɔtendūt ⁊ iurgia ſupaddūt. Poſt iurgia ſurgūt ad verbera ⁊ mutuis ſe iniurijs affecerunt. Tādē iudas Ruben in ea parte qua ceruix collo cōnectit lapide pcuſſit pariter ⁊ occidit. Poma igit ſuſtulit ⁊ Pilato qđ acciderit enarrauit. Jā die inclinante ⁊ nocte ſuperueniēte rubē mortu⁹ inueniē: ſubitanea morte pueēt⁹ eſſe putat. Tūc pilat⁹ oēs facultates rubē iube tradidit ⁊ cyboreā vxorē rubē ī ɔiugē iude ei dedit. Quadā igit die dū cyborea grauit ſuſpiraret ⁊ iudas vir ei⁹ qđ haberet diligēter interrogaret. illa rn̄dit. Heu infeliciſſima ſum oīm feminarū: q2 infantulū meū marinis fluctib⁹ immerſi: ⁊ virū meū morte pueniū inueni: ſꝫ ⁊ dolori miſere Pilat⁹ addit dolorē ꝗ me meſtiſſimā nuptui tradidit, ⁊ inuitiſſimā tibi ī cōiugiū copulauit. Cūqꝫ illa oīa de illo infantulo enarraſſet: ⁊ iudas illa ꝗ ſibi acciderāt retuliſſet inuētū eſtqꝫ Judas matrē ſuā in vxorē duxeraт ⁊ ꝙ patrē ſuū occiderit. Penitētia igit duct⁹ ſuadente cyborea dn̄m nr̄m ieſum xp̄m adijt ⁊ ſuorum delictorum veniā implorauit. Hucuſqꝫ in pdicta hiſtoria apocripha legit: ꝗ vtrū recitāda ſit lectoris arbitrio relinquat: lꝫ ſit poti⁹ relinquenda ꝗ aſſerēda. Dn̄s aūt eū ſuū fecit diſcipulū ⁊ de diſciplo ī ſuū elegit aplꝫ. Qui adeo ſibi familiaris extitit ⁊ dilectus vt cum faceret ſuum pcuratorē quem poſtmodū pertulit ſuū pditorē. Portabat eīm loculos ⁊ ea que xp̄o dabant furabatur. Dolens vo ipe dn̄ice paſſionis ꝙ vnguentū qđ trecentos denarios valebat nō fuerat vēditū vt illos etiam denarios furaret: ⁊ abijt ⁊ dominum. xxx. denarijs vendidit quorū vnuſquiſqꝫ valebat decē denarios vſuales: ⁊ ita damnū trecētorū denarioꝝ recōpēſauit.

Uel vt qdā aiunt oīm q̄ xp̄o dabanꝰ decimā partē fura
baꝰ ⁊ ideo ꝓ decima parte quā in vnguēto amiſerat.ſ.
pro.xxx.denarijs dñm vēdidit. Quos iñ pn̄ia ductus
retulit ⁊ abiēs laq̄o ſe ſuſpēdit ⁊ ſuſpēſus crepuit me-
dius ⁊ diffuſa ſunt viſcera eiꝰ. In hoc aūt delatū eſt oꝛi:
ne ꝑ os effenderetꝰ. Nā eē dignū erat vt os tā viriliter
inquinaretꝰ qđ tā glorioſum os.ſ.xp̄i cōtigerat. Dignū
etiā erat vt viſcera q̄ ꝓditionē ↄceperāt rupta caderēt
et guttur a quo vox ꝓditionis exierat laq̄o artaretꝰ. In
aere etiā interijt vt q̄ angelos in celo et hoīes in terra
offenderat: ab angeloꝝ ⁊ hoīm regiōe ſepareꝰ: ⁊ ī aere
cū demonibꝰ ſociaretꝰ. E. ¶ Cū igiꝰ īter aſcēſionē ⁊ pē-
tecoſtē apl'i in cenaculo ſimul eſſent: vidēs petrus qđ
nūerus.xij.apl'oꝝ erat diminutus quos tñ dñs in hoc
nūero elegerat: vt fidē trinitatis ī q̄tuoꝛ mūdi ptibꝰ ꝑ-
dicarēt ſurrexit ī medio fratrū dicēs. Uiri fratres opꝫ
vt aliquē loco iude ſubſtituamꝰ: q̄ teſteꝰ nobiſcū reſur
rectionē xp̄i: q2 dñs dixit nobis. Eritis mihi teſtes in
hierl'm ⁊ in oī iudea ⁊ ſamaria ⁊ vſq3 ad vltimū terre.
q2 teſtis nō niſi de his q̄ vidit debet teſtimoniū ferre
eligendus eſt vnus ex his viris q̄ nobiſcū ſemꝑ fuerūt
⁊ dñi miracula viderūt ⁊ eiꝰ doctrinā audierūt. Et ſta
tuerūt duos de ſeptuaginta duobꝰ diſcipulis.ſ.ioſeph
q̄ cognominatus eſt iuſtus ꝓ ſanctitate ſua: q̄ fuit fra-
ter iacobi alphei ⁊ mathiā de cuius laude ſubticeꝰ q2
ſufficit ei ꝓ laude q̄ in apoſtolū eſt electus: ⁊ orantes
dixerūt. Tu dñe q̄ noſti corda oīū oñde quē elegeris ex
his duobus accipere locū miniſterij huius ⁊ apl'atus
quē iudas amiſit. Et datis illis ſortibꝰ cecidit ſors ſuꝑ
mathiā: ⁊ annumeratus eſt cū.xj.apl'is. Et notādū q̄
exēplo hoc vt ait hiero. nō eſt ſortibꝰ vtendū: q2 priui-
legia paucoꝝ cōem legē nō faciunt. Rurſus etiā ſicut
ait Beda donec veniret veritas figurā licuit obſerua
re. Uera eē hoſtia in paſſione fuit īmolata: ſed in pen-
thecoſte ↄſummata. Et ideo in electione mathie ſorti
bus vſi ſunt ne a lege diſcreparēt: in q̄ ſummus ſacer-
dos ſorte querebaꝰ. Poſt pentecoſtē xo iā veritate ꝓ
palata ſepi ē diacones nō ſorte ſ3 diſcipuloꝝ electione
⁊ apl'oꝝ oratione ⁊ manuū impoſitione ordinati ſunt
cuiuſmodi aūt he ſortes fuerīt: due ſanctoꝝ patrū ex-
tant ſentētie. Hiero. eē ⁊ Beda volunt q̄ he ſortes ta
les fuerūt quales ille quarū in veteri lege creberrimꝰ
vſus erat. Dionyſius aūt q̄ fuit pauli diſcipulus irreli-
gioſū exiſtimat hoc arbitrari aſſerēs ſibi videri q̄ illa
ſors nihil aliud fuerit niſi q̄dā ſplēdoꝛ ⁊ radiꝰ diuiniꝰ
ſuꝑ mathiā emiſſus ꝑ quē ipſe oñdebaꝰ in apl'm aſſu-
mendus. Ait eē ſic in libro eccle. hierarch. De diuina au
tem ſorte q̄ ſuꝑ mathiā diuinitus cecidit. alij quidam
alia dixerāt nō religioſe ſicut arbitroꝛ. meā aūt ⁊ ipſe
intētionē dicā. Uidenꝰ eē mihi eloquia ſortē nomīa-
re hierarchicū quoddā donū demōſtrās illi hierarchi
co choro a diuina electiōe ſuſceptū. Hic igiꝰ mathias
apl'us iudeam in ſortē3 accepit ⁊ predicationi ibide3 in-
ſiſtens ⁊ multa miracula faciens in pace quieuit. ī nō-
nullis vero codicibus legitur q̄ patibulum crucis per
tulit ⁊ tali martyrio coronatus celos aſcendit. Huius
corpus rome in eccleſia ſancte marie maioris ſub la-
pide porphiretico ſepultū eſſe dr̄. ⁊ ibidē caput eius
ꝑplo demōſtraꝰ. D. ¶ In q̄dā xo legēda q̄ treueris in-
uenitꝰ: ſic iter cetera legiꝰ. Mathias de tribu iuda ⁊ ci-
uitate bethlēē illuſtri ꝓſapia oriundus fuit. Qui lite
ris traditus oēm in breui legis ⁊ prophetarum ſciam
apprehendit. Laſciuiam q̄ abhorrēs pueriles annos
moꝛum maturitate vincebat. Informabaꝰ q3 eiꝰ aīus
ad virtutē vt eſſet ad intelligentiam habilis ad miſa3
facilis in ꝓſperis nō elatꝰ: in aduerſis ↄſtās ⁊ intrepi
dus. Satagebat vt qđ iuſſu pceperat ope compleret: ⁊
oris doctrinā manuū opatione mōſtraret. Hic cū ꝑ iu
deā ꝑdicaret cecos illuminabat: leproſos mūdabat: de
mones expellebat: claudis greſſu3: ſurdis auditū: moꝛ
tuis vitā reſtituebat. Qui cū corā pōtifice accuſaretꝰ ī
multis r̄ndit de obiectis q̄ crimina dicitis non opꝫ me
multa dicere. q̄m xp̄ianū eſſe nō eſt criminis ſed glie.
Cui pōtifex. Si tibi danꝰ inducie vis penitere. Et ille.
Abſit vt a veritate quā ſemel inueni ꝑ apoſtaſiā digre
diar. Igiꝰ mathias ī lege erat doctiſſimꝰ: corde mūdꝰ:
alo prudēs: in ſoluēdis q̄ōnibus ſacre ſcripture acutꝰ
in ↄſilio ꝓuidus: in ſermocinatione expeditꝰ. Qui cū
xbū dei ꝑ iudeā ꝑdicaret multos ſignis ⁊ ꝓdigijs con
uertebat. Uñ iudei inuidētes ipm̄ in cōſilio ſtatuerūt.
Duo ergo falſi teſtes q̄ ipm̄ accuſauerāt primo in ipm̄
lapides miſerūt quos lapides in teſtimoniū illis ſecū
petijt ſepeliri. Qui dū lapidaretꝰ ſecuri moꝛe romano
pcutiꝰ: ⁊ extēſis in celū manibus ſpm̄ dño reddidit. Et
ſubdiꝰ ibidē. Cuius corpꝰ de iudea romā ⁊ inde treue
rim eſt trāſlatū. E. ¶ In quadā vero alia legenda legiꝰ
q̄ dū mathias ī macedoniā aduenisset: ⁊ fidē xp̄i ꝑdi-
caret quādā potionē toxicatā q̄ viſu cūctos priuabat ſi
bi dederūt quā ī xp̄i noīe bibit ⁊ nullā leſionē ſ. iurrit.
Et cū illa potiōe pluſq̄.ccl. excecaſſēt ille ſingulis ma
nū imponēs oēs illuminauit. Diabolꝰ aūt ī ſimilitudi
ne infantis eis apparēs ſuaſit vt mathiā occiderent q̄
eoꝝ cultū euacuaret ⁊ cū ipſe in medio eoꝝ cōſiſteret
tribꝰ tñ diebꝰ cū querētes minime inuenerūt. Tertia
aūt die ſe eis manifeſtās dixit. Ego ſum quē manibus
poſt tergū ligatis ⁊ fune collo īpoſito crudeliter affli-
xerūt ⁊ ſic in carcere recluſerūt. Ubi demones apparē-
tes dētibus in eū fremebāt: ſed appropinquare nō po
terāt. Dñs aūt cū multo lumine ad eū veniens ipm̄ de
terra leuauit ⁊ vincula ſoluēs ⁊ dulciter cōfortās oſtiū
aperuit. Qui egreſſus verbū dñi ꝑdicauit. Cū aūt qui
dā obſtinati ꝑſiſterent dixit eis. Denūcio vobis q̄ viui
in īfernū deſcēderis. Moxq3 terra ſe aperuit ⁊ cūctos
illos deglutiuit: reliqui vero ad dñm ſunt conuerſi.

¶ De ſancto Gregorio. xlvj. B.

Gregorius dr̄ a grex ⁊ goꝛe qđ eſt predicare ſi
ue dicere: vñ gregoriꝰ quaſi gregis ꝑdicatoꝛ
Uel dr̄ gregoriꝰ quaſi egregoriꝰ ab egregius
⁊ goꝛe quaſi egregius ꝑdicatoꝛ ⁊ doctoꝛ. Uel
gregorius in lingua noſtra vigilās ſonat: q2 ipſe vigi-
lauit ſibi deo ⁊ gregi. Sibi ꝑ mundicie cōſeruatione3:
deo ꝑ internā cōtēplatione: gregi ꝑ aſſiduā predicatio
nē ⁊ hec tria merenꝰ dei viſionē. Aug. in lib. de oꝛdine.
Is videt deū q̄ bene viuit bene ſtudet ⁊ bñ oꝛat. Eius
vitā ſcripſit paulꝰ lōgobardoꝝ hiſtoriographus quā
Joānes diaconus diligētius poſt modū cōpilauit. B.

Gregorius ſenatoria ſtirpe proge
nitus: cuius pater goꝛdianus et
mater ſiluia dicebaꝰ. Cū ſummū phi-
loſophie apicem in ipſa ſui adoleſcen
tia attigiſſet ac rerū diuitiaru3 copia
plurimū abundaret: cogitauit tñ hec
oīa deſerere ⁊ in religionē ſe transfer
re. Sed dum longius conuerſionē ꝓ-
traheret: et vt tutius ſe xp̄o famulatu
rum putaret ſi ſub pretorio vrbani ha
bitu mundo ſpecietenus deſeruiret ce
perunt multa contra eum ex ſeculi cura ſuccreſcere: ita
vt non tñ ſpecie: ſed in eo retineretꝰ ⁊ mente. Tandē
patre oꝛbatus ſex monaſteria in ſicilia cōſtruxit: ſepti

mũ intra menia vrbis ſub honore ſancti Andree apo=
ſtoli in ꝓprio domate fabricauit. In quo relictis ſeri=
cis auro gẽmiſq; radiãtibus vili monaſtico habitu te
gebat. Ubi ad tantã pfectionem in breui deuenit: vt in
ipſo ſue cõuerſionis initio poſſet iam in pfectorũ nu=
mero cõputari. Cuius quidẽ perfectio ex verbis ſuis q̃
in prologo ſup dialogũ ponit aliqualiter perpẽdi põt:
vbi ſic dixit. Infelix anim⁹ me⁹ occupationis ſue pul=
ſat⁹ vulnere: meminit qualis aliqñ in monaſterio fuit
quõ ei labẽtia cũcta ſubter erãt: quãtũ rebus oĩbus q̃
voluunt eminebat: q̃ nulla niſi celeſtia cogitare ↄſue=
uerat: q̃ etiã retẽtus corpe ipſa iam carnis clauſtra cõ
tẽplatione tranſibat: q̃ mortẽ quoq; q̃ pene cũctis pe=
na eſt: vel vt ingreſſum vite ⁊ premiũ laboris ſui ama=
bat. Tanta deniq; diſtrictiõe corpus ſuũ afflixit vt in=
firmato ſtomacho ſubſtinere vix valeret: ⁊ inciſionem
vitaliũ quã greci ſincopim vocãt patiens crebris an=
guſtijs p horarũ momẽta ad exitũ ꝓpinquaret. Qua=
dã vice dũ quidã in monaſterio ſuo vbi abbas preerat
ſcriptitaret angelus dñi in ſpecie naufragi ſibi affuit:
ſibiq; miſereri lachrymabiliter poſtulauit: cui cũ Gre
gori⁹ ſex argẽteos dari feciſſet ⁊ abijſſet eadẽ die iterũ
rediit: ſeq; multa pdidiſſe: pauca vero recepiſſe ꝓhibuit.
Qui cũ ab eo totidẽ argẽteos recepiſſet iterũ vice ter=
tia reuerſus miſereri ſibi importunis clamorib⁹ poſtu
labat. Sed gregorius cũ a procuratore ſui monaſterij
didiciſſet nihil dandũ preter ſcutellã argẽteã quã mr
ſua cũ leguminib⁹ mittere ſolebat ĩ monaſterio remã=
ſiſſe illã ſtatim dari ꝓcepit. Quã ille libẽter accipiẽs
letus abſceſſit. Hic aũt angel⁹ dñi fuit ſicut ſe ſibi poſt
modũ reuelauit. ¶ Quadã die btũs Greg. p forũ vr=
bis romane trãſiẽs cernit quoſdã pueros forma pul=
cherrimos: vultu venuſtos: capillorũ nitore ꝑſpicuos
eſſe venales ĩterrogat: igit̃ mercatorẽ de qua illos pa=
tria attuliſſet. Qui rñdit. De britãnia cuius incole ſili
cãdore refulgẽt. Interrogat iterũ ſi xp̃iani ſunt. Cui
mercator. Nõ ſed paganicis erroribus implicati tenẽ=
tur. Tunc gregorius acriter ingẽmiſcẽs: heu ꝓchdo=
lor inquit q̃ ſplẽdidas facies princeps tenebrarũ: nũc
poſſidet. Interrogat inſup qđ eſſet vocabulũ gẽtis il=
lius. Cui ille. Anglici vocant̃. Bene indt anglici qua=
ſi angelici: q: ⁊ angelicos vultus habent. Interroga=
uit iterũ eũ qđ nomẽ haberet illa ꝓuincia: ait merca=
tor. Prouinciales illi deiri vocant̃: ⁊ Gregori⁹. Bñ in
quit deiri vocãtur: q: de ira ſunt eruẽdi. Rurſus de no
mine regis iterrogãte. Ait mercator q̃ aelle diceret̃:
⁊ Gregori⁹ bñ aelle: q: alleluia in partibus illis decã=
tari oportet. Qui mox ad ſummũ põtificẽ accedẽs cũ
multa inſtãtia ⁊ ꝓcibus vix obtinuit vt ad illos cõuer=
tẽdos mitteret̃. Cũq; iã iter arripuiſſet romani de ei⁹
abſentia plurimũ ꝑturbati papã adeũt: ⁊ cũ taliter al=
loquunt̃: petrũ offendiſti romã deſtruxiſti: gregorium
dimiſiſti. Sicq; papa perterrit⁹ ad eũ reuocãdũ conti=
nuo nũcios deſtinauit. Dũq; grego. iã iter triũ dierũ
peregiſſet: ⁊ in quodã loco diuertẽs q̃dã ceteris q̃ſcẽ=
tibus lectitaret locuſta ſupueniens eũ coegit a legẽdo
quieſcere: ⁊ ex conſideratione ſui noĩs docuit eũ in eo=
dẽ loco ſtare debere. Qđ ille ſpũ ꝓphetico dicẽs ſtatiz
comites adhortat̃: vt veloci⁹ debeãt ꝓficiſci. Sed ſup
uenientib⁹ apoſtolicis nuncijs redire cõpellitur: lʒ de
hoc plurimum triſtaret̃. Tunc papa ipm a monaſterio
ſuo abſtraxit ⁊ ſuũ diaconẽ cardinalem ordinauit. D.
¶ Quodã tpe tyberis fluuius alueũ ſuũ egreſſus in tm̃
excreuit: vt ſup muros vrbis influeret: ⁊ plurimas do
mos euerteret. Tũc etiã ꝑ tyberim fluuiuʒ multitudo
ſerpentũ cũ dracone magno in mare deſcendit. Sed a
fluctib⁹ ſuffocati ⁊ ad lit⁹ proiecti totũ aerẽ ſua putredie
corruperũt. Sicq; plaga peſſima quã inguinariã vo=
cãt ſecuta eſt: ita vt etiã corpali viſu ſagitte celitus ve=
nire ⁊ ſingulos quoſq; pcutere viderent̃. Que primo
oĩm pelagiuʒ papã ꝑcuſſit ⁊ ſine mora extinxit. Poſt
modũ vero ita in reliquum vulgus deſeuit: vt ſubtra=
ctis habitatorib⁹ domos plurimas vacuas in vrbe re=
liquerit. Sed q: eccl'ia dei ſine rectore eſſe nõ poterat
Gregoriũ lʒ totis virib⁹ retinẽtẽ plebs oĩs elegit. Cũ
ergo benedici deberet ⁊ lues ppl'm deuaſtaret ſermo=
nẽ ad populũ fecit ꝓceſſionẽ faciens letanias ĩſtituit
vt oẽs deũ attẽtius exorarent admonuit. Cũ igit̃ deum
oĩs cõgregat⁹ ppl's exorarẽt in tm̃ lues ipſa deſeuit: vt
in vna hora .xc. hoĩes ſpm̃ exalarẽt. Sed nequaq̃ ceſſa
uit ppl'm admonere vt ab oratiõe nunq̃ deſiſterẽt: do=
nec peſtẽ ipam diuina ꝓpulſaret miſeratio. Finita ꝓ
ceſſione fugere voluit: ſʒ nequit: q: die noctuq; portas
vrbis ꝓpter eũ vigiles obſeruabãt. Tãdẽ mutato ha=
bitu a q̃buſdã negotiatorib⁹ obtinuit vt in q̃dã dolio
ſup quadrigã de vrbe educeret̃. Qui mox ſiluã expe=
tijt cauernarũ: latibula reqſiuit: ibiq; trib⁹ dieb⁹ latuit
verũtñ dũ ſolicite quereretur colũna lucis ꝑfulgida a
celo depẽdẽs ſup locũ in quo latitabat apparuit ĩ qua
colũna angelos deſcẽdentes ⁊ aſcendẽtes quidã reclu
ſus aſpexit. Moxq; ab vniuerſo populo capit̃: trahit̃
⁊ ſummus pontifex conſecrat̃. Qđ vero ad hoc honoris
culmẽ inuit⁹ aſcẽderit q̃ verba ſua legit patẽter aduer
tit. Nã in ep'la ad narſum patritiũ ſic ait. Dũ cõtẽpla=
tionis alta deſcribitis: ruine mee mihi gemitũ renoua
tis. Quia audiui quid intus pdidi dũ foras ad culmẽ
regiminis immeritus aſcẽdi. Tãto aũt me merore ꝑ=
cuſſum cognoſcite: vt vix loq̃ ſufficiã. Nolite ergo me
vocare noemi .i. pulchrã: ſʒ vocate me mara: q: amari=
tudine plenus ſum. Itẽ alibi qđ me ad epatus ordinẽ
cognoſcitis ꝑueniſſe ſi me diligitis plangite: q: ⁊ ego
inceſſanter defleo atq; vt deũ ꝓ me⁹ exoretis rogo. In
ꝓlogo quoq; ſup dialogũ ſic ait. Et occaſione cure pa=
ſtoralis anim⁹ me⁹ ſecularium hoĩm negotia patitur: ⁊
poſt tã pulchrã ſue q̃etis ſpeciẽ terreni act⁹ puluere fe
dat̃. Perpẽdo itaq; q̃d tolero perpẽdo q̃d amiſi. Dũq;
intueor illud qđ pdidi fit hoc grauius qđ porto. Ecce
enĩ nũc magni maris fluctib⁹ quatuor atq; in naui mẽ
tis tẽpeſtatis valide ꝓcellis illidor: ⁊ cũ priorẽ vite
recolo quaſi poſt tergũ ductis oculis viſo littore ſu=
ſpiro. Sed q: romã adhuc ꝑdicta peſtis vaſtabat more
ſolito proceſſionẽ cũ letanijs per ciuitatis circuitum
quodã tpe paſchali ordinauit in qua imaginẽ btẽ Ma
rie ſemp virginis q̃ adhuc vt aiunt eſt rome in eccl'ia
que dicit̃ ſancta Maria maior quã lucas arte medic⁹
⁊ pictor egregius formaſſe dr: ⁊ eidẽ virgini ſimilima
ꝑ oĩa ꝓhibet̃ ante proceſſionẽ reuerẽter portare fecit.
Et ecce tota aeris infectio ⁊ turbulẽtia imagini cede=
bat: ac ſi ipſam imaginẽ fugeret ⁊ eius preſentiã ferre
nõ poſſet. Sicq; poſt imaginẽ mira ſerenitas et aeris
puritas remanebat. Tunc in aere vt refertur iuxta ima
ginem audite ſunt voces angelorũ canantium. Regi=
na celi letare alleluia: q: quem meruiſti portare alle=
luia: reſurrexit ſicut dixit alleluia. Statimq; btũs gre
gorius qđ ſequit̃ adiũxit. Ora pro nobis deũ rogam⁹
alleluia. Tũc btũs Greg. vidit ſupra caſtrũ creſcentij
angelũ dñi q̃ gladium cruentũ: ũ detergens in vaginã
remittebat. Intellexitq; gregori⁹ quod peſtis illa ceſ=
ſaſſet ⁊ ſic factum eſt. Unde ⁊ caſtrũ illud caſtrum an=
geli deinceps vocatum eſt. Tandem vt deſiderauerat

auguſtinū mellitū ⁊ ioānē cū ꝗbuſdā alijs ī angliā mi
ſit ⁊ eos ſuis ꝓcibus ⁊ meritis ad fidē ꝯuertit. E. ¶ Tā
te etiā humilitatis beatus grego. extitit vt ſe laudare
nullo mō ꝑmitteret. Nā ſtephano epō q eū ī ſuis epl'is
laudauerat ita ſcripſit. Multū mihi (⁊ vltra ꝙ audire
debui indignus) fauorē in veſtris epl'is demōſtratis.
Et tñ ſcriptū eſt. Ne laudes hoīeꝫ ꝙdiu viuit: tñ ⁊ ſi au
dire talia dign⁹ nō fui orōnib⁹ veſtris peto vt dignus
efficiar: vt ſi bona iō ī me dixiſti qꝛ nō ſunt iō ſint: qꝛ di
xiſtis. Itē in epl'a ad narſum patritiū ꝙ cauſe et noīs
ſilitudinē faciēdo ꝑ ſcripturas clauſulas declamatio=
neſqꝫ formatis certe frater chariſſime ſimiā leonē vo=
cas qḋ eo mō vos agere cōſpicimus quo ſcabioſos ca
tulos ſepe pardos vel tigres vocam⁹. In epl'a ad ana=
ſtaſiū patriarchā antiochenū ꝙ vos meos dn̄i lucernā
dicitis ꝙ loquēdo multis ꝓdeſſe multiſqꝫ poſſe lucere
ꝓhibetis exiſtimationē meā fateor mihi ī dubitationē
maximā ꝑduxiſtis. Cōſidero nāqꝫ qui ſum ⁊ nihil me
ex hmōi boni ſigno depꝛehēdo. Cōſidero aūt q eſtis ⁊
vos mētiri poſſe nō arbitror. Cū ergo credere volo ꝙ
dicitis ꝯdicit mihi īfirmitas mea: cū diſputare volo ꝙ
in laude mea dr̄ cōtradicit mihi ſctitas veſtra. Sed q=
ſo vir ſctē nobis aliqḋ de hoc certamine nr̄o ꝯueniat:
vt ſi nō qḋ dicitis ita eſt: ſit ita qꝛ dicitis. Vocabula ēt
iactantiā vel vanitatē ſonātia oīno reſpuebat. Vn̄ eu=
logio patriarche alexādrino q eū vniuerſalē papā vo
cauerat ita ſcribit. In ꝑfatione epl'e quā ad me direxi
ſtis ſuꝑbe appellatiōis verbū vniuerſalē me papā di=
cētes iprimere curauiſtis. Qḋ pero dulciſſima ſctitas
vr̄a vltra nō faciat: qꝛ vobis ſubtrahit̃ qḋ alteri pluſꝙ
rō exigat prebet̃. Ego eīn verbis ꝓſperari nō q̃ro: ſed
morib⁹ nec honorē eſſe reputo in q fratres honorē ſuū
ꝑdere cognoſco. Recedāt ergo v̄ba q vanitatē inflant
charitatē vulnerāt. Hinc eſt cū ioānes epūs conſtanti
nopolitanus hoc vocabulū vanitatis ſibi vſurparet: ⁊
ſe vniuerſalē papā vocari fraudulēter a ſynodo obti=
nuiſſet inter cetera ſic de eo ſcribit Gre. Quis eſt iſte
q cōtra ſtatuta euāgelica: cōtra canonū decreta nouū
ſibi nomē vſurpare ꝑſumit: vt vel ſibi ſine īminutiōe
ſit vnus q eſſe appetit vniuerſus. Verbū etiā iuſſiōis
ſibi a ceteris dici nolebat. Vn̄ ait in epl'a ad eulogiū
epm̄ alexādrinū. Veſtra mihi charitas loquit̃ dicens.
Sicut iuſſiſtis. Qḋ verbū iuſſiōis peto a meo auditu
remoueri: qꝛ ſcio q ſũt ⁊ q eſtis. Loco eīn mihi fratres
eſtis morib⁹ patres. Inſuꝑ ob nimiā humilitatē quā
erat ꝑdict⁹ nolebat ꝙ matrone ſe āncillas ſuas dicerēt.
Vn̄ ruſticane ꝑfecte ſcribēs ait. Vnū ī tuis epl'is egre
ſuſcepi: qꝛ qḋ ſemel eſſe poterat ſepius dicebat̃ ancilla
vr̄a ⁊ ancilla vr̄a. Ego eīn q ꝑ epatus onera oīm ſeru⁹
ſum factus qua rōne te mihi ancillā dicis: cui⁹ añ epi
ſcopatū ſuſceptū ꝓprius fui? Et ideo rogo ꝑ oīpotentē
deū ne hoc verbū aliqñ ad me in ſcriptis tuis inueniā.
Primus ī ſuis epl'is ſe ſeruū ſeruoꝝ dei noīauit ⁊ alios
nominari inſtituit. Libros ſuos dū adhuc viueret ob
nimiā humilitatē publicari nolebat: ⁊ ī aliorū cōpara
tione ſuos nihil valere exiſtimabat. Vn̄ innocētio ꝑfe
cto aphrice ſic ſcribit. Qḋ expoſitionē. ſ. iob vobis trāſ
mitti voluiſtis veſtro ſtudio cōgaudem⁹. Sed ſi deli=
tioſo cupitis pabulo ſaginari: bti auguſtini cōpatrio=
ti veſtri opuſcula legite: ⁊ ad cōparationē illius ſimi=
laginis noſtrum furfurem nō queratis. Neqꝫ eīn volo
dū in hac carne ſum ſi qua dixiſſe me ꝯtingit ea facile
hoībus innoteſci. F. ¶ Legit̃ quoqꝫ in quodā libro de
greco in latinū trāſlato ꝙ qdā ſctūs pater noīe abbas
iohānes cū romā ad viſitandū aploꝝ limina veniſſet:
⁊ beatū Grego. papā ꝑ mediū ciuitatis trāſire videret:
voluit ei occurrere: ac vt decebat reuerentiā exhibere.
Cernēs vero btūs greg. ꝙ ſe in terrā vellet ꝓſternere
feſtinauit ⁊ primo ſe corā ipſo in terrā ꝓſtrauit: nec in
de ſurrexit quouſqꝫ abbas primo ſurrexit in quo maxi
ma ei⁹ hūilitas cōmēdat̃. Tāte aūt largitatis eleemo
ſynarū extitit vt nō ſolū ꝑntibus ſed etiā lōge poſitis
⁊ in mōte ſynai monachis neceſſaria miniſtraret. Nā
oīm indigētiū noīa ſcripta habebat ⁊ eis liberalr̄ ſub
ueniebat. Monaſteriū hieroſolymis inſtituit: ⁊ dei fa
mulis illic degētib⁹ neceſſaria mittere ꝓcurauit. Tri
b⁹ quoqꝫ milib⁹ ancillis dī ꝓ q̄tidianis ſtipēdijs octo
ginta libras auri ānualiter offerebat quotidie etiā ad
ſuā mēſaꝫ peregrinos quoſlibet īuitabat. Inter quos
die quadā vn⁹ acceſſit: in cui⁹ manib⁹ dū ipſe ex humi
litate aquā fundere vellet ꝯuerſus vicem accepit: ſꝫ re
pēte cū in cuius manib⁹ aquā fundere volebat nō in=
uenit. Cūqꝫ hoc factū ſecū ipe miraret̃ eadē nocte dn̄s
ꝑ viſionē ei dixit. Ceteris dieb⁹ me in mēbris meis he
ſterno aūt die me in memetipſo ſuſcepiſti. Alio qꝫ tpe
ꝑcepit cācellario vt. xij. peregrinos ad prandiū inuita=
ret. qui ꝑgens iuſſa cōpleuit. Dū aūt ſimul diſcūberēt
intuēs papa. xiij. numerauit. Et accerſito cancellario:
cur ꝯtra ſuā iuſſionē. xiij. īuitare ꝑſumpſerat inqſiuit
quos cācellari⁹ numerans ⁊ tm̄. xij. inueniēs ait. Cre=
de mi pater nō ſunt niſi. xij. Aiaduertit Grego. virū ꝓ
pius diſcūbentē vultū crebro mutare ⁊ nūc adoleſcen
tē: nūc xp̄o ſibi vetulū venerādā qdā canitie ſimulare
Finito igit̃ ꝯuiuio illū in cubiculo duxit vehementer
adiurās vt ei ſe nomēqꝫ ſuū ꝓdere dignaret̃. q rn̄dēs
ait. Et cur interrogas de noīe meo qḋ eſt mirabile. Ve
rūtñ ſcito qꝛ ego ſum naufragus ille cui ſcutelā argen
teā tribuiſti quā tibi miſerat cū leguminib⁹ mat̃ tua.
Et hoc tibi ꝓ certo ſit cognitū: qꝛ ab illo die quo mihi
dediſti deſtinauit te dn̄s fieri eccl'ie ſue preſulē et petri
apl'i ſucceſſoreꝫ. Cui grego. Et tu qñ hoc noſti ꝙ tunc
me dn̄s ꝑeſſe ſue eccl'ie deſtinauerit. At ille. qm̄ ange=
lus eius ſum: ⁊ me tibi dn̄s nūc remiſit: vt te ſemꝑ de=
beā ꝓtegere ⁊ omne qḋ petieris ꝑ me apud ipꝫ valeas
impetrare ſtatimqꝫ ab eo diſparuit. G. ¶ Eo tpe fuit q=
dā eremita vir magne virtutis q oīa ꝓpter deū reliq
rat: ⁊ nil ꝑter vnā catthā poſſidebat quā blādiens cre=
bro quaſi cohabitatricē ī ſuis gremijs refouebat. Ora
uit igit̃ ad deū: vt ſibi oſtēdere dignaret̃: cū quo futu=
re remunerationis māſionē ſperare debuiſſet: q illius
amore nil ex diuitijs hui⁹ ſeculi poſſideret. quadā igit̃
nocte ſibi reuelat̃ ꝙ cū greg. romano pōtifice māſionē
ſibi ſperare deberet. At ille fortiter īgemiſcēs parū ſi
bi volūtariā paupertatē profuiſſe putabat: ſi cū eo re=
muneratiōem reciperet q tātis mūdialib⁹ diuitijs abū=
daret. Cū ergo gregorij diuitias ſue paupertati die no
ctuqꝫ ſuſpirādo cōferret alia nocte audiuit dn̄m ſibi di
cētē. Cū diuitē nō poſſeſſio diuitiarū: ſꝫ cupido faciat.
Cur audes paupꝛtatē tuā gregorij diuitijs ꝯparare qui
magis illā catthā quā habes quotidie palpādo di=
ligere cōprobaris ꝙ ille tātas diuitias quas nō amā=
do: ſed cōtēnendo cunctiſqꝫ liberaliter largiendo diſ=
pergit. Itaqꝫ ſolitarius deo gratias retulit. Et qui me
ritum ſuū decreuiſſe putauerat ſi gregorio conferre=
tur orare cepit: vt cum eo manſionē qñqꝫ percipere me
reretur. H. ¶ Cum apud mauriciū imperatorē ⁊ filios
eius ſuꝑ morte cuiuſdam epī falſo accuſaret̃: ſic ait in
epiſtola quā apocriſario mittit. Vnū eſt qḋ breuiter
ſuggeras dn̄is meis: qꝛ ſi ego ſeruus eorū in morte lō
gobardoꝝ vel damnū me miſcere voluiſſem: hodie lon

gobardoꝝ gens/nec regē/nec ducē/nec comites haberet itaq; in ſua ꝯfuſione eſſet:ſed qꝛ deū timeo in mortē cuiuſlibet hoīs me miſcere formido. Ecce quāte humilitatis extitit:qꝛ cū eſſet ſummus pōtifex imperatoris ſe ſeruū vocabat:⁊ dn̄m ſuū eum appellabat. Ecce quāte innocētie:qꝛ in mortē inimicoꝝ ſuoꝝ cōſentire nolebat. Cū Mauricius impator Gregoriū eccleſiā dei perſequeref. Inter cetera ſic ei ſcripſit greg. qꝛ cū pctōr ſum:credo ꝙ oīpotētē deū tanto vobis amplius placatis quāto me ei male ſeruiētē affligitis:quadā igif vice quidā monaſtico habitu indutus ſpadā euaginatā dextera tenēs corā impatore intrepidus aſtitit:⁊ cōtra cū vibrās illū gladio moriturū pdixit. Territus Mauricius a pſecutione Greg. ceſſauit:⁊ vt p ſe orare deberet inſtanter petijt quatenus ipſum in hac vita de malis ſuis deus puniret ⁊ nō puniēdū extremo examini reſeruaret:quadā igitur vice vidit ſe Mauricius ante tribunal iudicis ſtare:⁊ iudicem pclamare. Date Mauriciū. Et capiētes eū miniſtri ipm ante iudicē poſuerūt. Cui ille. Ubi vis vt reddā tibi mala q̄ in hoc ſclo ppetraſti. Ille rn̄dit. Hic potius ea dn̄e mihi ⁊ nō in ſclo futuro retribue. Statimq; diuina vox iuſſit tradi mauricij vxorē filios ⁊ filias foce militi occidēdos : qd ⁊ factū eſt. Nō poſt multū eū tpis foca qdā miles eius ipm cū tota familia ſua gladio occidit/⁊ ei in impio ſucceſſit. Cū apud ſanctā Mariā maiorē i die paſche miſſaꝝ celebraret:⁊ pax dn̄i pnūciaret angelus dn̄i alta voce rn̄dit. Et cū ſpū tuo. Ubi papa apud illā eccleſiā in die paſche ſtationē fecit:nec ſibi cū dicit pax dn̄i in huius miraculi teſtimoniū rn̄def. I. ¶ Quodā tpe Traianus impator romanus ad quoddā belliū vehemētiſſime feſtinabat. Cui vidua qdā flebiliter occurrit dicēs. Obſecro vt ſanguinē filij mei innocēter pereptī vēdicare digneris. Cūq; Traianus ſi ſanus reuerteref ſe vindicare teſtaref vidua dixit. Et qs mihi hoc preſtabit ſi tu in pſlio mortuus fueris:traianus dixit. Ille q̄ poſt me imperabit. Cui vidua. Et tibi qd pderit ſi alter mihi iuſticiā fecerit. Traianus dixit vtiq; nihil:⁊ vidua. Nonne inquit melius eſt tibi vt mihi iuſticiā facias : ⁊ pro hoc mercedē accipias q̄ vt alteri hāc trāſmittas:tunc traianus pietate cōmotus de equo deſcēdit : ⁊ ibidē innocētis ſanguinē vindicauit. Fert quoq; ꝙ cū qdā filius traiani p vrbē eqtando nimis laſciue diſcurreret filiū cuiuſdā vidue interemit:qd cū vidua traia. lacrimabiliter exponeret ipm filiū ſuū q̄ hoc fecerat vidue loco filij ſui defuncti tradidit ⁊ magnifice ipſam dotauit. Dū igif quadā vice diu iam defuncto traiano gregorius p forū traiani tranſiret:⁊ huius māſuetudinē iudicis recordatus fuiſſet ad ſancti Petri baſilicā puenit:⁊ ibidē p eius errore amariſſime fleuit. Tunc ſibi diuinitus eſt rn̄ſum. Ecce petitionē tuā cōpleui ⁊ Traiano penā eternā peperci. De cetero aūt diligētiſſime caueas ne p damnato aliquo pces fundas. Damaſcenus aūt in quodā ſuo ſermone narrat ꝙ Gregorius p traiano orationē fundēs audiuit vocē ſibi diuinitus illatā. Uocē tuam audiui et veniā traiano do. Cuius rei vt ibidē dicit teſtis eſt oriens oīs ⁊ occidēs. Sup hoc dixerūt qdā ꝙ traianus reuocatus fuit ad vitā vbi grām cōſecutus veniā meruit ⁊ ſic gloriā obtinuit. Nec erat i inferno finaliter deputatus/nec ſn̄ia diffinitiua dānatus. Alij dixerūt ꝙ aīa traiani nō fuit ſimplr a reatu pene eterne abſoluta : ſed eius pena vſq; ad tps:ſcʒ vſq; ad diē iudicij fuit ſuſpēſa. Alij qd pena quoad locum vel modū aliquē tormēti ſub conditiōe fuit taxata. Donec orāte gregorio p xpi grām locus vel modus aliquis mutaref. Alij vt Ioānes diaconus q̄ hanc legēdā cōpilauit ꝙ nō legif oraſſe/ſʒ fleuiſſe:⁊ frequēter dn̄s miſertus cōcedit ꝙ hō q̄uis deſiderās petere non pſumit:⁊ qd eius aīa nō eſt ab inferno liberata ⁊ in paradiſo repoſita:ſed ſimplr ab inferni cruciatibus liberata. Ualet enim vt dicit anima ⁊ in inferno exiſtere ⁊ inferni cruciatus p dei miām non ſentire. Alij ꝙ pena eterna cōſiſtit in duobus. ſ. in pena ſenſus ⁊ in pena dāni q̄ eſt carētia viſiōis diuine. Pena igitur eterna q̄tū ad primū eſt ſibi dimiſſa:ſed q̄tū ad ſcdm retēta. Fert quoq; ꝙ ⁊ angelus iſtud adiecerit. Qꝛ eū p dānato rogaſti duoꝝ tibi datur optio. Aut eū in purgatorio duobus diebus cruciaberis:aut certe toto tpe vite tue infirmitatibus ⁊ doloribus fatigaberis. Qui preleegit toto tpe vite ſue doloribus cōcuti q̄ duobus diebus in purgatorio cruciari. Un̄ factū eſt ꝙ ſemp deinceps aut febribus laborauit: aut podagre moleſtia pſſus fuit:aut a validis doloribus cōquaſſatus:aut dolore ſtomachi miſerabiliter cruciatus. Un̄ in quadā epla ſic loquif dicēs. Tātis podagre:tantis moleſtiaꝝ doloribus pmor:vt vita mea mihi grauiſſima pena ſit:quotidie eū in dolore deficiens mortis remediū expectādo ſuſpiro. Item alibi. Dolor meus interdū mihi lētus eſt īterdū nimius:ſʒ neq; ita lentus vt recedat:neq; ita nimius vt interficiat:vn̄ fit vt q̄ quotidie in morte ſūʒ repellar a morte. Sic aūt me infectio noxij humoris inbibit:vt viuere mihi pena ſit ⁊ mortē deſiderāter expectē quā gemitibus meis ſolā credo eſſe remediū. K. ¶ Matrona quedā ſingulis diebus dn̄icis btō Grego. panes offerebat. Cui cū poſt miſſaꝝ ſolēnia corpus dn̄i offerret ⁊ diceret:corpus dn̄i nr̄i ieſu xpi cuſtodiat te in vitā eternā laſciua ſubriſit. Ille cōtinuo dexterā ab eius ore ꝯuertēs pticulā illā dn̄ici corporis ſup altare depoſuit. Poſtmodū corā pplo interrogauit quā ob cām ridere preſumpſerit. At illa:qꝛ panē quē pprijs manibus fecerā tu corpus dn̄icū appellabas. Tūc grego. p incredulitate mulieris ſe in orōne pſtrauit:⁊ ſurgēs particulā illā panis inſtar digiti carnē factaʒ reperit:⁊ ſic matronā ad fidē reduxit. Orauit iterū ⁊ carnē illā in panē ꝯuerſam vidit ⁊ matrone ſumēdū tradidit. Quibuſdā principibus aliquas precioſas reliquias petētibus aliquātulū de ſcti Ioānis euāgeliſte dalmatica tribuit. Qd illi ſuſcipiētes tanq̄ viles reliqas cū idignatiōe nimia eidē reddiderūt. Tūc btūs Grego. oratiōe facta cultellū petijt ⁊ panē illū pupugit:ex cuius pūctionibus ſanguis ptinus emanauit: ſicq; q̄ pcioſe eſſent reliquie diuinitus eſt oſtēſuʒ. Quidam diuitū romanoꝝ relicta ꝯiuge fuerat a pōtifice cōmunione priuatus. Qd ille moleſtiſſime ferēs:ſed auctoritatē tāti pōtificis euacuare nō valēs:magoꝝ ſuffragia reqſiuit. Qui ſe ſuis carminibus agere pmiſerunt:vt īmiſſo demone tandiu caballus pontificis vexaretur quouſq; cū ſeſſore ſuo periclitaref. Cūq; grego. aliqn̄ ſuper caballū ſuū trāſiret:īmiſſo demōe magi eius equum tam fortiter vexari fecerūt vt nequaq̄ ab aliquo teneri valeret. Tūc btūs greg. reuelāte ſpū diabolicā īmiſſionē cognoſcēs:facto crucis ſignaculo tā caballū a pſēti rabie liberauit q̄ maleficos ppetua cecitate mulctauit q̄ reatum ſuum ꝯfitētes ad ſacri baptiſmi grām poſtmodū peruenerunt. Quibus lumē ne artē magicā eligerēt reddi noluit:eos tn̄ eccleſiaſtico ſubſidio nutriri pcepit. Legif quoq; in libro qui a grecis lymon dr ꝙ abbas qui perat monaſterio ſcti gre. eidē nūciauit ꝙ quidā monachus penes ſe numiſmata tria haberet. Quē Gre. ad aliorum terrorē excōicauit: poſt modicū tpis frater morif ſctō gregorio neſciente.

Qui iratꝰ ꝙ ſine abſolutiõe mortuꝰ fuerat orõnē in pi
ctacio ſcripſit: qua eũ ab excõicatiõis vinculo abſolue
bat deditqꝫ eã vni diaconoꝝ ꝑcipiēs: vt eã ſup foueã
fratris defuncti legeret. Quo iuſſa ꝯplēte ſequēti no
cte q̄ defunctꝰ fuerat abbati apparuit: ⁊ ſe vſqꝫ mõ in
cuſtodia detentũ: ſed heri abſolutũ fuiſſe perhibuit. L.
¶ Officiũ ⁊ cãtũ eccl'iaſticũ: necnõ ⁊ ſcholã cãtoꝝ inſti
tuit: ⁊ ꝓ hoc duo habitacula vnũ iuxta baſilicã ſcti pe
tri: alterũ iuxta lateranēſem eccleſiã fabricauit. Ubi
vſqꝫ hodie lectꝰ eiꝰ quo recũbēs modulabatur: ⁊ flagel-
lũ eiꝰ q̄ pueris minabatur cũ antiphonario autētico ve-
neratiõe cõgrua reſeruantur. In canone appoſuit. Dieſqꝫ
nřos in tua pace diſponas atqꝫ ab eterna damnatione
nos eripi ⁊ i electoꝝ tuoꝝ iubeas grege numerari. Tã
dē btiſs Greg. cũ sediſſet ãnis. xiij. meſibus. vj. ⁊ diebꝰ
x. plenꝰ opibus bonis migrauit a corpe. In cuiꝰ tũba
hi vſus ſcripti ſunt. Suſcipe terra tuo corpꝰ de corpe
ſumptum. Reddere qd̓ valeas viuificante deo. Spiri-
tus aſtra petit leti nil iura nocebunt. Cui vite alteriꝰ
mors magis ipſa vita eſt. Põtificis ſummi hoc clau-
duntur mēbra ſepulcro. Qui inumeris ſemꝑ viuit vbiqꝫ
bonis. Fluxerũt aũt anni ab icarnatiõe dñi. dcvj. ſub
foca imꝑatore. Poſt mortē bti Greg. regionē totã ma
xia fames inuaſit. Unde pauꝑes q̄s liberalr̄ Greg. paſcere
ſolebat ad ſucceſſorē ſuũ venientes dicebãt. Dñe q̄s pr̄
nř Greg. ſolebat paſcere tua ſctitas fame nõ ſinat peri
re. Quibꝰ ille papa idignatꝰ ſpiritualr̄ rñdebat. Si gre.
ad famã ſue laudis cũctos pplos curauit ſuſcipe: nos
aũt nõ poſſumꝰ paſcere. Et ſic eos ſemꝑ vacuos remit
tebat. Unde ſctiſs Greg. ter ei apparuit: ⁊ cũ blãde de ſua
tenacia ⁊ detractiõe redarguit: ſꝫ ille ſe de nullo emen
dare curauit. Unde illi quarto apparens terribiliter il-
lũ corripuit: ⁊ in capite letalr̄ ꝑcuſſit. Cuiꝰ dolore vexa
tus in breui vitaꝫ finiuit. Dũ aũt adhuc ꝑdicta fames
inſtaret q̄dã inuidi ceperũt Greg. detrahere aſſerētes
ꝙ totũ theſaurũ eccl'ie tanqꝫ vir ꝓdigus cõſumpſiſſet.
Unde ob huiꝰ vindictã ad cõburēdos libros ſuos ceteroꝝ
aĩos inclinarũt. Quoꝝ dũ quoſdã cõbuſſiſſent / ⁊ cete
ros cõburere vellēt: petrus diaconus eius familiariſſi
mus cũ q̄ quatuor libros dialogoꝝ diſputauerat tradi
tur vehemētiſſime: reſtitiſſe aſſerens hoc ad eiꝰ delen
dã memoriã nil valere: cũ in diuerſis mũdi partibꝰ exē
plaria tenerentur adiũgēs imane ſacrilegiũ eſſe tãti pa
tris tot ⁊ tales libros exurere ſup cuiꝰ caput ipſe ſpm̄
ſctm̄ in ſilitudine colũbe frequētiſſime ꝓſpexiſſet. Tã
dē eos hanc ſniam adduxit vt ſi illud qd̓ dixerat iureiu
rãdo ꝯfirmãs mori ꝯtinuo meruiſſet / ipſi a librorũ exu
ſtiõe deſiſterēt. Si vo mori nõ meruiſſet / ſꝫ ſupſtes ſui
teſtimonij extitiſſet: ipſe quoqꝫ cõbuſtoribus manus
daret. Fertur eñ Gregoriũ ſibi dixiſſe ꝙ ſi miraculum de
viſione colũbe publicaret poſt hoc viuere nõ valeret
Itaqꝫ cũ appatu diaconatꝰ euãgelioꝝ librum baiulans
venerabilis leuita petrꝰ adueniēs mox vt tactis ſacro
ſctis euangelijs gregorij ſctitati teſtimoniũ ꝑhibuit a
dolore mortis extraneꝰ ſpm̄ inter vba vere ꝯfeſſiõis ef-
flauit. M. ¶ Quidã monachꝰ monaſterij ſcti gregorij
quoddã penes ſe peculiũ cõgregauit btiſs aũt Grego-
riꝰ alteri monacho apparēs dixit vt ſibi denũtiaret ꝙ
peculiũ diſpergeret ⁊ pniam ageret: q2 die tertia eſſet
moriturus. Qd̓ ille audiēs vehemēter expauit: pniaꝫ
egit ⁊ peculiũ reddidit. Moxqꝫ febribꝰ adeo correptus
eſt vt a diluculo diei tertie vſqꝫ ad horã tertiã ꝑ nimio
incendio linguã ab ore ꝓijciēs vltimũ flatũ emittere
videretur. Sed cũ circũſtãtes monachi corã ipſo pſalle-
rent pſalmodiã tãdē interrũpētes ei detrahere ceperũt.

Ille aũt cõtinuo reuiuiſcēs ⁊ oculos ſubridendo cõcu
tiens ait. Parcat vobis dñs fratres: quare mihi detra
here voluiſtis: Nã impedimētũ mihi nõ modicũ gña-
ſtis: q2 tã a vobis q̄ a diabolo ſub vno tpe accuſatus ne
ſciebam cui calũnie primũ rñderē. Sed ſi q̄n quemli
bet migrãtē videritis ei dē nõ detractionē: ſed ꝯpaſſio
nē impēdatis vt poſt q̄ ad tã diſtricti iudicis cũ crimi
natore ſuo iudiciũ vadit. Nã ad iudiciũ cũ diabolo ſte-
ti ⁊ adiuuãte ſctõ Gregorio cũctis ſuis obiectionibus
bñ rñdi. Tñ de vna obiectione cõuictꝰ erubui ꝓ qua
vt vidiſtis taliter ſum vexatꝰ ⁊ adhuc me non potui li-
berare. Cũqꝫ de ea fratres requirerēt ait. Non audeo
dicere: q2 cũ ad vos a btõ Greg. iuſſus ſum venire: dia-
bolꝰ de hoc plurimũ eſt cõqueſtus putãs ꝙ me ad pe-
nitētiã agendam ꝓ eã illa deꝰ remitteret: quapropter
btm̄ gregoriũ vade dedi: ne ꝯmoniã calũniã cuilibet re
uelarē: moxqꝫ clamãs dixit. O andrea andrea hoc an-
no pereas q̄ me prauo ꝯſilio ad hoc ꝑiculũ compuliſti.
Et ſtatiꝫ reuolutis terribiliter oculis expirauit. Erat
aũt in vrbe q̄dã noĩe andreas q̄ eodē momēto: q̄ ei mo
nachus moriens ꝑiculũ fuerat imꝑcatꝰ in tã grauem
morbũ decidit vt defluentibus carnibꝰ cõſumi poſſet:
mori aũt non poſſet. Tũc monachis monaſterij ſancti
greg. cõuocatis ꝯfeſſus eſt ꝙ cũ ꝑdicto monacho quaſ
dã monaſterij chartulas rapuiſſet: ac ſuſceptis pretijs
extraneis tradidiſſet. Moxqꝫ is qui dudũ mori nõ po-
terat inter verba ſue ꝯfeſſionis ſpm̄ exalauit. N. ¶ Eo
tpe vt in vita ſcti eugenij legitur dũ adhuc ambroſianuꝫ
officiũ magis q̄ gregorianũ ab eccleſijs ſeruaretur. Ro-
manꝰ põtifex noĩe adrianꝰ cõciliũ cõuocauit: vbi ſtatu
tum eſt: vt Gregorianũ officium deberet vniuerſaliter
obſeruari. Cuius rei Karolus imperator executor exi
ſtens: per diuerſas diſcurrens ꝓuincias minis ⁊ ſup-
plicijs omnes clericos ad hoc ipm̄ cogebat: et libros
ambroſiani officij vbiqꝫ cõburebat multoſqꝫ clericos
rebelles incarcerabat. Proficiſcēs aũt beatus Euge
nius ep̄s ad cõciliũ inuenit ipſum cõciliũ ꝑ triduum.
iam ſolutum ſuaqꝫ prudētia dñm papã ſic induxit: qd̓
oēs p̄latos q̄ cõcilio īterfuerãt ⁊ iã ꝑ tres dietas receſ
ſerãt reuocauit. Cõcilio igitur cõuocato omniũ patrum
hec ſnia vna fuit vt miſſale ambroſianũ ⁊ gregorianũ
ſuper altare beati petri apl'i. ponerentur ⁊ fores eccleſie
optime clauderentur ac plurimorũ ep̄oꝝ ſigillis diligē-
tiſſime munirentur: ⁊ ipſi tota nocte orationibꝰ inſiſte
rent: vt dñs ꝑ ſignũ aliqd̓ reuelaret qd̓ horũ ab eccle-
ſijs magis ſeruari vellet. Sicqꝫ ꝑ omnia vt ordinaue-
rãt facientes: mane ianuas eccleſie aperuerũt ⁊ vtrũqꝫ
miſſale ſuper altare apertũ inuenerũt: vel vt alij aſſe-
runt miſſale gregorianum penitus diſſolutũ / ⁊ huc il
lucqꝫ diſperſum inuenerũt: ambroſianũ autē ſolũmo-
do apertum ſuper altare in eodē loco in quo poſuerãt
repererũt: quo ſigno diuinitus ſunt edocti vt grego-
rianum officiũ deberet per mundum totum diſpergi:
ambroſianũ aũt tantũ in ſua eccleſia obſeruari. Sicqꝫ
ſancti patres ⁊ vt diuinitus edocti fuerant ſtatuerũt:
⁊ ſic vſqꝫ hodie obſeruatur. Narrat Joãnes diaconus
qui vitã beati Gregorij compilauit ꝙ dũ vitam eius cõ
ſcriberet ⁊ cõpilaret quidã vir ſacerdotaliter inſigni-
tus ei dormienti: ⁊ ad laternã vt ſibi videbatur ſcribē
ti aſtitit. Cui deſup candidiſſima / et adeo tenuiſſima
veſtis erat: vt eiꝰ raritate nigredo ſubterioris tunice
appareret. Hic propiꝰ acceſſit ⁊ inflatis buccis riſum
cõtinere non potuit. Cũqꝫ Joãnes eũ interrogaret: cur
vir grauioris officij ſic diſſolute rideret: q2 tu ſcribis
de mortuis quos viuentes nũq̄ vidiſti. Cui Joãnes.

Et ſi illum non nouerim facie: tamē de illo ſcribo q̄ didici lectiōe. At ille. Tu inquit vt video ſicut voluiſti feciſti: et ego q̄ facere potero non ceſſabo. Moxq; illi lumen laterne extinxit: ꝛ adeo ip̄m perterruit: vt vehementer exclamans putaret ſe ab illo gladio iugulatum. Moxq; Gregori⁹ affuit comitāte ſecū dextrorſum beato Nicolao: ſiniſtrorſum vo Petro diacono eiq; dixit. Modice fidei quare dubitaſti. Cūq; poſt cortinā lecti aduerſarius latitaret Gregori⁹ ex manu petri diaconi magnā facem quā tenere videbat arripiēs eiuſq; flāmis os facieq; ipſi⁹ aduerſarij exurens ad iſtar ethiopis denigrauit. Quedā aūt ſcintilla paruiſſima cadēs in eius veſtem candidā ipſam dicto citius cōflagrauit: ꝛ ſic nigerrimus totus apparuit. Dixitq; petrus beato Grego. Satis denigrauimus eum. Cui gregori⁹. Nos illū nō denigrauimus: ſed nigrū fuiſſe monſtrauim⁹. Sicq; ibidem multo relicto lumine abierunt.

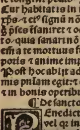
¶ De ſancto longino. xlvij. A.

LOngin⁹ fuit qdā cēturio qui cuz alijs militibus cruci dn̄i aſtans iuſſu pilati latus dn̄i lācea pforauit: et videns ſigna q̄ fiebāt: ſolem. ſ. obſcuratum ꝛ terremotuz in Chriſtū credidit maxime ex eo vt quidā dicunt ꝙ cū ex infirmitate vl' ſenectute eius oculi caligaſſent de ſanguine xp̄i p lāceaz decurrente fortuitu oculos ſuos tetigit: et ꝓtinus clare vidit. Unde renūciās militie/ ꝛ ab apl'is inſtructus i ceſarea capadocie vigintiocto annis monaſticā vitaz duxit: ꝛ vbo ꝛ exēplo ad fidē multos cōuertit. Cū aūt a p̄ſide tēt⁹ fuiſſet/ ꝛ ſacrificare nollet: iuſſit p̄ſes oēs dētes ei⁹ excuti ꝛ linguaz obſcindi. Lōginus tn̄ ex hoc loqlā nō pdidit: ſed accepta ſecuri oīa idola cōminuit/ et fregit: dicens. Si dij ſunt videbim⁹. Demones aūt de idolis exeūtes in p̄ſidē ꝛ in oēs ſocios ei⁹ itrauerūt: ꝛ iſanietes ꝛ latrātes ſe longini pedib⁹ ꝓſtrauerūt: ꝛ ait longin⁹ demonib⁹. Cur habitatis in idolis. Qui rn̄derūt. Ubi nō noiat xp̄s/ ꝛ ei⁹ ſignū nō eſt poſitū: ibi eſt habitatio nr̄a. Cuz ḡ p̄ſes iſaniret ꝛ oculos amiſiſſet. Dixit ei lōgin⁹. Scito/ quia ſanari nō poteris niſi qn̄ me occideris: ꝙ cito enī a te mortuus fuero ꝓ te orabo: ꝛ ſanitatem tibi corporis ꝛ anime impetrabo: ꝛ ſtatim eū decollari iuſſit. Poſt hoc abijt ad corpus eius/ ꝛ proſtratus cū lachrymis pn̄iam egit: ꝛ cōtinuo viſum ꝛ ſanitatem recepit/ ꝛ in bonis operibus vitam finiuit.

¶ De ſancto Benedicto. xlviij. A.

BEnedictus dictus eſt/ vel q2 multa bn̄dixit: vel q2 in hac vita multas benedictiones habuit: vel q2 oēs bene dicebāt d' eo: vel q2 eternam meruit benedictionem habere. Uitam eius ſanctus Gregorius ſcripſit.

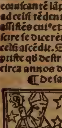
BEnedictus ex nurſia prouincia ortus cū rome liberalibus ſtudijs tradit⁹ eſſet in ipſa ſui infantia lr̄as deſeruit ꝛ deſertū petere decreuit: quē nutrix ſua q̄ eū tenerrime diligebat vſq; in q̄ndā locū qui d' eſide ſecuta eſt vbi ad purgandū triticum mutuo capiſteriū petijt: ſed ſup menſam icaute ponēs cū corruiſſet i duabus partibus fractū vidit. Quā Bn̄dictus flere cōſpiciēs ptes capiſterij accepit ꝛ ab orōne ſurgēs itegre ſolidatū iuenit. Poſtmodū nutricē occulte fugiēs in quendā locū venit vbi tribus annis hoībus icognitus māſit excepto qdā monacho romano noīe q̄ ſibi ſedule neceſſaria miniſtrabat. Cū vo ad ſpecū a romani monaſterio iter nō eſſet panē in lōgiſſimo fune ligabat ꝛ ſic eum deponere conſueuerat. Tintinnabulū etiā ipſi chorde inſeruit vt ad eius ſonitū vir dei cognoſceret qn̄ ſibi romanus panē preberet quem exiēs acciperet. Sed antiquus hoſtis vnius charitati: ꝛ alterius inuidēs refectioni: lapidē iactauit ꝛ tintinabulū fregit: ſ3 tn̄ romanus ſibi miniſtrare nō deſijt. Poſt hoc cuidā p̄ſbytero refectionē ſibi in paſchali ſolēnitate paranti dn̄s per viſum apparuit dicens. Tu tibi delitias p̄paras ꝛ ſuus meus illo i loco fame cruciat. Qui ꝓtin⁹ ſurrexit/ ꝛ cū difficultate magna eū iueniēs dixit. Surge ꝛ ſumam⁹ cibū: q2 hodie paſcha dn̄i eſt. Cui benedictus. Scio/ q2 paſcha eſt: q2 videre te merui. Lōge quippe ab hoībus poſitus: q2 die eadē paſchalis eſſet ſolēnitas ignorabat. Cui p̄ſbyter. Ueraciter hodie reſurrectionis dn̄ice dies eſt abſtinere te nō cōuenit: q2 ob hoc ad te miſſus ſum: ſicq; deū bn̄dicētes ſumpſerūt cibū. B. ¶ Quadā die auis quedā nigra q̄ merula vocat iportune circa eius facieʒ volitauit: ita vt ab eo manu capi potuiſſet. Sed ſigno crucis edito auis receſſit moxq; diabolus quandaz feminam quā aliqn̄ viderat ante eius oculos mētis reduxit: eiuſq; animū tanto igne in ſpeciē illius accēdit: vt pene eremū voluptate victus deſerere deliberaret: ſ3 ſubito diuīa grā ad ſe reuerſus ꝯtinuo ſe exuit: et in ſpinis ꝛ vepribus q̄ ibi aderāt ſe adeo volutauit: vt toto corpe inde vulnerat⁹ exiret: ꝛ p cutis vulnera: mētiſ vulnera educeret. Uicit itaq; petm̄: q2 mutauit incendiū. Ab illo aūt tpe nulla poſtmodū tētatio i eius corpore pullulauit. Crebreſcēte itaq; eius fama cū abbas monaſterij cuiuſdā obijſſet: tota ipſius monaſterij cōgregatio ad eum venit: ꝛ vt preeſſe eis deberet petijt. Qui diu negādo diſtulit ſuis illorūq; fratrū moribus ſe cōuenire nō poſſe p̄dixit: ſed tandē victus aſſenſum dedit. Cūq; regulā illic diſtrictius ſuari preciperet ſemetipſos reprehēdebāt ꝙ ip̄m ſibi preeſſe popoſcerāt quoꝝ ſc3 fortitudo normaz eius rectitudinis offendebat. Cūq; ſibi cū eo aſpicerēt illicita nō licere: ꝛ graue eſſe ſeduto aſſueta relinquere venenū vino miſcuerūt/ ꝛ ſibi recūbenti obtulerūt. Sed benedictus ſignū crucis edidit: ꝛ quaſi ictu lapidis vas illud vitreum fregit. Intelligens igitur/ quia potuz mortis habuerat: ꝙ portare nō potuit ſignū vite: ilico ſurrexit ꝛ placido vultu dixit. Miſereatur veſtri omnipotens deus fratres nunquid non dixi vobis: q2 veſtris ac meis moribus nō cōuenire. Tūc ad locū derelicte ſolitudinis redijt vbi crebreſcētibus ſignis claruit: ꝛ multis ad euz venientibus duodecim monaſteria ꝯſtruxit. In vno autem illorum quidam monachus erat qui ad orationē diu ſtare nō poterat: ſed orātibus alijs mox foras exibat, ꝛ aliqua terrena ꝛ trāſitoria agebat. Quod cū abbas illius monaſterij beato Benedicto narraſſet iuit illuc et vidit quod illum monachū qui manere in oratione non poterat quidam niger puerulus per veſtimēti fimbriam foras trahebat. Dixitq; abbati monaſterij ꝛ mauro monacho. Nunquid aſpicitis quis eſt iſte qui euz trahit. Cunq; reſpondiſſent nō: ait. Oremus vt vos etiā videatis. Orātibus illis maurus vidit: ſ3 abbas videre nō potuit. Die igit alia expleta oratione vir dei monachū foris reperit: quē pro ſui cecitate virga percuſſit: ꝛ extunc imobilis in oratione permanſit. Sicq; antiquus hoſtis dominari nō auſus eſt in eius cogitatione: ac ſi ipſe percuſſus fuiſſet ex verbere. Ex

bis monaſterijs tria ſurſum in rupibus montis erant.
que deorſum cū magno labore aquas hauriebāt. Cūq̧
fratres illi virū dei ſepe rogarent: vt monaſteria ſua
mutaret quadā nocte cū quodā puero mōtem aſcēdit
vbi diutius orās tres petras in codē loco ꝓ ſigno po-
ſuit. Cūq̧ de mane domū rediſſet ⁊ fratres ꝓ eadē cā
ad eū veniſſent dixit. Ite ⁊ illā rupem in qua tres pe-
tras poſitas inueneritis in medio cauate: valet enim
dñs deinde vobis aquā ꝓducere. Qui euntes ⁊ iā illā
rupē ſudantem inuenientes cōcauū locū illū fecerūt: ⁊
mox aqua repletū viderūt q̄ vſq̧ nūc tā ſufficiēter ema-
nat: vt ab illo mōtis cacumine vſq̧ ad inferiora deſcē-
dat. Quadā vice dū circa monaſteriū viri dei quidā cū
falcaſtro vepres abſcideret ferrū de manubrio ꝓſiliēs
in quēdā lacū ꝓfundū cecidit. Cūq̧ de hoc ille nimis
anguſtiaret vir dei manubriū ī lacū poſuit: ⁊ mox fer-
rū vſq̧ ad ſuū manubriū enatauit. C. ¶ Placid⁹ puer
⁊ monach⁹ ad hauriendū aquā egrediēs flumē cecidit
⁊ mox ipſum vnda rapuit: ⁊ pene in vnius ſagitte cur-
ſum a terra introrſus traxit. Vir aūt dei in cella conſi-
ſtēs hoc in ſpū ſtatim nouit ⁊ maurū vocans quid de
puero accideret indicauit ac vt ad ipſum eripiēdū ꝑge-
ret imperauit. Accepta bñdictione concitus maurus
perrexit: ⁊ per terrā ſe ire exiſtimās ſup aquas vſq̧ ad
puer venit eumq̧ ꝑ capillos tenens de aqua extraxit.
Qui ad virū dei veniēs retulit q̄d acciderat. Sed ipſe
hoc nō ſuis meritis: ſed ei⁹ obediētie deputauit: p̄ſby-
ter quidā florētius noīe vil ro ei inuidēs ad tantā deue-
nit malitiā: vt panem veneno infectū viro dei tanq̄ ꝓ
bñdictione trāſmitteret. Quē ſcītis gratāter accepit:
⁊ coruo qui de manibus eius panē accipere ꝯſueuerat
ipſum ꝓiecit dicēs. In noīe ieſu xp̄i tolle hunc panē ⁊
eū in tali loco vbi a nullo hoīe ſumi valeat ꝓiice. Tūc
coruus aperto ore expāſis alis circa eundē panē cepit
diſcurrere atq̧ crocitare ac ſi aperte diceret ⁊ obedire
ſe velle: et tū iuſſa iplere nō poſſe. Cui ſctūs iterū atq̧
iterū ꝑcipiebat dicēs. Leua leua eū ſecurus atq̧ ipſuz
vt dixi ꝓiice. Qui tādē eū tollēs poſt tres dies redyt:
⁊ de manu eius annonā quā ꝯſueuerat accepit. Uidēs
aūt florētius q: corpus magrī necare non potuit ſe ad
extinguēdas diſcipulorū aīas accēdit: ita vt ſeptē nu-
das puellas in orto monaſtery luderet cātare faceret
vt ſic ad libidinem monachos inflāmaret. Qd̄ ſctūs
vir de cella ꝓſpiciens lapſum diſcipulis ꝑtimeſcēs in-
uidie locū dedit: ⁊ q̄buſdā ſecū aſſumptis fratrib⁹ ipſe
habitationē mutauit. Sed florētius cū in ſolario cōſi-
ſtens eū receſſiſſe cōſpiceret ⁊ gauderet: repēte ſolariū
cecidit ⁊ ipſum ꝓtinus extinxit. Tūc maur⁹ poſt vir̄ū
dei currens ait. Reuertere q: q̄ te ꝑſequebat extinct⁹
eſt. Qd̄ ille audiēs vehemēter īgemuit vel q: inimic⁹
occubuit: vel q: de inimici morte diſcipul⁹ exultauit.
Qua de re factū eſt vt eidē penitentiā indiceret: q̄ mā-
dans talia gaudere de inimici morte p̄ſumpſiſſet. Ipſe
aūt ad aliū migrās locū nō hoſtē mutauit. Nā ad mōtē
caſſinū venit: ⁊ tēplū apollinis qd̄ ibi ſitū erat ī ſancti
ioannis baptiſte oratoriū fabricauit ⁊ circūadiacētez
ppl̄m ab idolatria cōuertit. Sed hoc antiquus hoſtis
grauiter ferēs corporalib⁹ ei⁹ oculis teterrim⁹ appa-
rebat: ⁊ in eū ore oculiſq̧ flāmātib⁹ viſibiliter ſeuie-
bat atq̧ dicebat. Bñdicte: bñdicte. Sed cum ille nihil
ſibi reſponderet: dicebat. Maledicte/maledicte: non
benedicte quid me perſequeris. Quadam die lapidez
quēdam in terra iacentem fratres in edificium leuare
volebant: ſed nequaq̄ valebant. Cunq̧ virorum mul-
titudo abeſſet: ⁊ ab eis leuari non poſſet: adueniēs vir
dei benedictionem dedit: ⁊ tunc maxima celeritate le-
uatus eſt. Ex quo perpenderunt q̄ diabolus illic inci-
debat ⁊ qui eum moueri nō permittebat. Cūq̧ fratres
parietē paulo altius edificarent antiquus hoſtis viro
dei apparuit: ⁊ q: ad laborātes fratres ꝑgeret indica-
uit qui protinus ei nunciū miſit dicēs. Fratres caute
vos agite: q: ad vos ſpūs malignus venit. Vix aūt nū-
cius verba cōpleuit: ⁊ ecce parietem antiquus hoſtis
euertit: et quēdā puerū monachum ruina cōtriuit: ſed
vir dei puerum mortuū ⁊ laceratum in ſacco ad ſe ad-
duci fecit: et oratione ſua ipſum reſuſcitās opere p̄di-
cto reſtituit. D. ¶ Laicus quidā honeſte vite ſingulis
annis ad viſitādū virū dei ieiunus venire cōſueuerat:
quadā igit̄ die dū itineret ſe illi alter viator adiūxit
qui ſumēdos ī itinere cibos portabat. Cūq̧ iā tardior
hora exereuiſſet dixit. Ueni frater ſumamus cibū ne
laſſemur in via quo r̄ndente q̄ nullatenus cibū in via
guſtaret: ad horā ille ſubticuit: poſtmodū ad hoc ipm̄
inuitauit: ſed ille conſentire noluit. Denique cū hora iā
p̄teryſſet ⁊ eos longū fatigaſſet iter: pratuz ⁊ fontē et
quecunq̧ corpus ad reficiēdū delectare poterāt inue-
nerūt. Tūc viator hoc ei oſtēdens: rogauit vt paululū
guſtaret: ⁊ ibidē quieſceret. Cū igitur verba auribus
⁊ loca oculis blādirent̄ eidē cōſenſit. Cūq̧ ad bñdictū
veniſſet dixit ei vir dei. Ecce frater malignus hoſtis
ſemel tibi perſuadere nō potuit: ſcd̄o nō valuit ſed ter-
tio ſuperauit. Tunc ille pedibus ei⁹ aduolutus ſe de-
liquiſſe ingemuit. Totyla rex gothorū experiri volens
vtrū vir dei ꝓphetie ſpm̄ haberet cuidā ſuo ſpatario
veſtimenta regalia tribuit: eūq̧ cū oī apparatu regio ad
monaſteriū deſtinauit: quē ille venientē ꝯſpiciēs dixit.
Pone fili: pone hoc qd̄ portas nō eſt tuū: qui ꝓtinus
in terrā cecidit: ⁊ q: tanto viro illudere preſumpſiſſet
expauit. Clericus quidā qui a diabolo vexabat̄ ad vi-
rū dei vt ſanaret̄ adductus eſt. Cūq̧ ab eo diabolū ex-
puliſſet ait. Uade ⁊ de cetero carnes nō comedes: nec
ad ſacros ordines accedas. Quacūq̧ aūt die ad ſacros
ordines accedere preſumpſeris iuri diaboli mācipabe-
ris. Cum vero hoc aliquo tp̄e cuſtodiſſet: ſed minores
ſuos ſibi p̄poni in ſacris ordinibus cerneret verba vi-
ri dei quaſi ex lōgo tēpore oblitus poſtpoſuit atq̧ ad
ſacrum ordinē acceſſit quē mox is qui eū reliquerat
diabolus tenuit eūq̧ vexare quouſq̧ aīam eius excu-
teret nō ceſſauit. E. ¶ Vir quidā duos flaſcones vini
ꝑ quēdā puerū ad eum miſit: ſed ille vnū in via abſcō-
dit ⁊ aliū detulit. Vir aūt dei cū grārum actione acce-
pit vnū ⁊ deſcendentē puerū admonuit dicēs. Fili vi-
de ne de illo flaſcone quē abſcōdiſti bibas: ſed inclina
illū caute ⁊ inuenies q̄d int⁹ habeat. Qui cōfuſus val-
de ab eo exiuit: ⁊ reuerſus volēs adhuc ꝓbare qd̄ au-
dierat cum flaſconē inclinaſſet protinus de eo ſerpēs
egreſſus eſt. Quadaz vice dum vir dei in ſero cenaret
monachus q̄dā filius defenſoris ei aſſiſtēs ⁊ lucernā
tenens ꝑ ſpm̄ ſuperbie intra ſe cogitare cepit quis eſt
hic cui ego māducanti aſſiſto: lucernā teneo: ſeruitiuz
impēdo: quis ſuz ego: vt iſti ſeruiā. Cui ſtatim vir dei
ait: ſigna cor tuū fr̄/ſigna cor tuū q̄d eſt qd̄ loq̄ris: vo-
catiſq̧ fratrib⁹ lucernā iuſſit de manib⁹ ei⁹ tolli: ⁊ ipm̄
vero iuſſit ad monaſteriū accedere ⁊ q̄eiū ſedere. Go-
thorū q̄dā zalla nomine ꝑfidie fuit arriane q̄ totyle re-
gis tp̄ib⁹ cōtra catholice eccl̄ie religioſos viros ardo-
re immaniſſime crudelitatis exarſit ita vt q̄ſq̧ ei cleri-
cus monachuſue an faciē veniſſet ab ei⁹ manib⁹ viu⁹
nullo modo exiret. Quadam vero die auaritie ſue eſtu
ſuccenſus in rapina rerū inhiās dum quendam ruſti-
cū crudelib⁹ tormentis affligeret eūq̧ ꝑ ſupplicia di-
uerſa laniaret victus penis ruſtic⁹ ſeſe res ſuas bñdi-

cto dei famulo cōmēdaſſe ꝓfeſſus eſt. Et dū hoc a tor
q̄nte credit̄ ſuſpēſa interi; crudelitate ad vitā interi;
reparat̄. Tūc idē zalla ceſſauit ruſticū tormētis affli-
gere. Sed eiꝰ brachia loris fortibꝰ aſtrigēs añ equū ce
pit impellere vt quis eſſet ille bñdictus q̄ eiꝰ res ſuſce
perat demōſtret. Quē ligatis brachijs ruſticꝰ antece-
dēs duxit ad ſancti viri monaſteriū. Eūq; añ īgreſſum
cellule ſolū ſedētē reperit ⁊ legētē: eidē aūt ſubſequē
ti ⁊ ſenienti zalle ruſticꝰ dixit. Ecce iſte eſt de q̄ dixerā
bñdictꝰ pr̄ quē dū feruido ſpū cū ꝑuerſe mentis inſa-
nia fuiſſet intuitꝰ eo errore quo ꝯſueuerat acturū ſe exi
ſtimans: magnis cepit vocibꝰ clamare dicens. Surge:
ſurge. Et res iſtiꝰ ruſtici redde quas accepiſti. Ad cuiꝰ
vocē vir dei ꝓtinꝰ oculos leuauit: ⁊ a lectiōe ceſſauit:
eūq; intuitus mox ⁊ ruſticū q̄ ligatꝰ tenebat̄ attendit.
Ad cuiꝰ brachia dū oculos deflexiſſet miromō tāta ce
leritate ceperūt alligata brachia lora diſſoluere: vt diſ
ſolui tā ꝯcite nulla hoīm feſtinatiōe potuiſſent. Cūq;
q̄ ligatꝰ venerat cepiſſet ſubito aſtare ſolutꝰ ad tante
ptātis vim tremefactꝰ zalla ad terrā corruit ⁊ ceruicē
crudelitatis rigide ad eiꝰ veſtigia inclinās oratiōibꝰ
ſe illiꝰ ꝯmendauit. Uir aūt ſctūs a lectiōe minime ſur
rexit: ſed vocatis fratribus eū introrſus tolli: vt bñdi-
ctionē acciperet ꝓcepit. Quē; ad ſe reductū vt a tāta cru
delitatis inſania q̄ſcere deberet admonuit. Qui refe-
ctus recedēs nihil vlteriꝰ repetere a ruſtico ꝑſumpſit
quē vir dei nō tāgēdo ſ; reſpiciendo ſoluerat. Quodā
tpe in cāpanie regione fame incubuerat magna q̄ oēs
alimentorū indigentia coāguſtabat: iāq; ī bñdicti mo
naſterio triticū deerat panes vero oēs cōſumpti fue-
rāt: vt nō pluſq̄ quinq; ad refectionis horā fratribꝰ in
uenire potuiſſent. Cūq; eos venerabilis pater contri-
ſtatos cerneret eorū puſillanimitatē ſtuduit moleſta
increpatiōe corrigere ⁊ rurſum ꝓmiſſione ſubleuare
dicēs: quare de panis inopia veſter aīus cōtriſtat̄: ho
die q̄dē minꝰ eſt: ſed craſtina abūdāter habebitis. Se-
quenti aūt die ducenti farine modij añ fores celle ī ſac
cis inuenti ſunt q̄s oīpotens deꝰ q̄bꝰ deferentibꝰ trāſ
miſiſſet nūc vſq; manet incognitū: qđ cū fratres cerne-
rent dño gratias referentes didicerūt iā de abūdātia
nec in egeſtate dubitare. Legit̄ quoq; ꝙ q̄dā habebat
filiū morbo elephātino corruptū: ita vt iā pilis caden
tibꝰ cutis ītumeſceret atq; increſcentē ſaniē occultare
nō poſſet qui ad virū dei ab eodē patre eiꝰ miſſꝰ ſaluti
priſtine ſub oī celeritate reſtitutꝰ eſt: ⁊ de hoc īmenſas
gratias dño obtulerūt: ⁊ poſtmodū dictꝰ puer ī bonis
opibꝰ ꝑſeuerās ī domo feliciter obdormiuit. Cū quoſ-
dā ex fratribꝰ ad quēdā locū mitteret: vt ibidē mona-
ſteriū ꝯſtruerent: ꝯſtituta die ſe ad eos ventur ū dixit ⁊
qualiter cōſtrui deberet iudicaret. Nocte vero eadē q̄
ꝓmiſſus illuceſcebat dies monacho quē illic ꝓpoſue-
rat: atq; eiꝰ ꝓpoſitio ī ſomnis apparuit: ⁊ loca ſingula
vbi queq; edificari debuiſſet ſubtiliter deſignauit. Cū
aūt viſioni fidē nō p̄barent ⁊ adhuc ipm̄ expectarent tā-
dem ad eū reuerſi dixerūt. Expectauimꝰ pr̄ vt venires
ſicut ꝓmiſeras: nec veniſti. Cui ille. Quare fratres iſta
dicitis. Nūquid nō vobis apparui: ⁊ loca ſingula deſi-
gnaui. Ite ⁊ ſicut ꝑ viſionem vidiſtis oīa ordinate. F.
¶ Nō longe ab eius monaſterio due ſctīmoniales fe-
mine ex nobili gñe erāt q̄ linguā nō reſtringebāt: ſed
eū qui eis ꝓerat īcautis ſermonibꝰ ſepe ad iracūdiā ꝓ
uocabāt. Qui cū hoc viro dī retuliſſet mādauit eis di
cēs. Reſtrigite linguā veſtrā alioquin excōicabo vos.
Quā excōicationis ſniām nō ꝓferēdo intulit: ſ; intē-
tando. Ille aūt nihil mutare intra paucos dies defun
cte ſunt: ⁊ ī eccl'ia ſepulte. Ubi dū miſſe celebrarent̄: ⁊
diaconus ex more diceret q̄ nō cōicat exeat foras: nu-
trix earū q̄ pro eis ſemꝑ oblationē offerebat eas de ſe
pulchris ſuis ꝓgredi ⁊ exire eccl'iā videbat. Cūq; ſctō
bñdicto nunciatū eſſet: ille manu ſua oblationē dedit
dicēs. Ite ⁊ hāc oblationē ꝓ eis offerte: ⁊ vlteriꝰ excō
cate nō erūt. Qđ cū factū fuiſſet ⁊ diaconꝰ ex more cla
maret ab eccl'ia de cetero exire viſe nō ſunt. Monachꝰ
quidā cū ad viſitādos parētes exiſſet ſine bñdictiōe: ⁊
ea die qua ad eos ꝑuenit defunctꝰ fuiſſet ⁊ ſepultū ſe-
mel ⁊ bis terra reieciſſet: parentes eius ad eū venerūt
⁊ vt eis ſuā bñdictiōe; īpenderet rogauerūt. Qui cor-
pus dñi accipiens ait. Ite ⁊ hoc ſuꝑ pectꝰ eius ponite
eūq; ſic ſepulture tradite. Qđ cū factū fuiſſet ſepultū
corpꝰ terra retinuit nec vltra ꝓiecit. Quidā monachꝰ
in monaſterio manere nō valēs: viro dei tm̄ īſtitit do-
nec ipſu; iratus abire ꝑmiſit. Qui mox vt de monaſte
rio exijt apto ore draconē in itinere īuenit. Quē cū de
uorare vellet: clamauit dicēs: currite: currite q2 draco
iſte vult me deuorare. Currētes aūt frēs draconē mi-
nime īuenerūt: ſ; tremētē ⁊ palpitātē mōachū ad mo
naſteriū reduxerūt. Qui ſtatī ꝓmiſit ſe nūq̄ de mona
ſterio receſſurū. Quodā aūt tpe dū totā illā ꝓuinciā fa-
mes valida occuparet: ⁊ vir dei oīa q̄ inuenire poterat
egētibꝰ tradidiſſet. ita ꝙ nihil in monaſterio ꝓter mo
dicū olei in vaſe vitreo remāſiſſet: iuſſit celario vt illō
modicū olei cuidā egēti daret. Ille vero imperātē audi
uit: ſ; implere ꝯtēpſit eo ꝙ nihil olei fratribꝰ remane
bat. Qđ vt vir dei cōpit vas vitreū cū oleo ꝑ feneſtra;
ꝓijci iuſſit ne q̄d ī monaſterio ꝑ inobediētiā remane-
ret ꝓiectū itaq; vas cū ſuꝑ ingētia ſaxa cecidiſſet: nec
vas fractū nec oleū effuſum. Qđ ille leuare iuſſit ⁊ da
ri itegrū poſtulāti. Monachū aūt illū de inobediētia
⁊ diffidētia increpās ſe in orōnē dedit: ⁊ cōtinuo q̄ddā
magnū doliū ꝙ ibi erat oleo plenū fuit: ꝙ adeo, excre
uit vt ꝑ pauimentū effluere videret̄. H. ¶ Quadā vice
ad viſitādū ſororē ſuā deſcēderat. Cū ad mēſa; ſederet
rogauit eū vt ſecū illa nocte remāeret. Cui cū ille nul
latenus acq̄eſceret illa caput in manibꝰ dn̄m rogatu-
ra inclinauit. Cūq; caput leuaſſet tāta coruſcatio et
tonitrui vīꝰ tātaq; īundatio pluuie erupit: vt nec q̄dē
pedē mouere poſſet: cū tn̄ añ ſerenitas mira eſſet. Illa
eñi q2 lachrimarū fluuios fudit ſerenitatē aeris ad plu
uiā ꝯuertit ⁊ traxit cui vir dei ꝯtriſtatus ait. Parcat ti
bi oīp̄s deꝰ ſoror. Quid eſt qđ feciſtis. Cui illa. rogaui
te ⁊ audire noluiſti: rogaui dn̄m ⁊ exaudiuit me. Uō
ergo egredere ſi poteſt ſicq; fctm̄ eſt vt totā illā noctē ꝑ
uigiles ducerēt atq; ꝑ ſacra colloq̄a ſeſe vicaria relatio
ne ſatiarēt: ⁊ ſic ecce poſt triduū cū ille ad monaſteriu;
rediſſet: eleuatis oculis aīam ſororis ſue ī ſpē colūbe
celi ſecreta penetrātē aſpexit. Qui mox corpꝰ eius ad
mōaſteriū iuſſit deferri: ⁊ ī mōumēto qđ ſibi ꝓparaue
rat collocari. Quadā nocte dū ꝑ feneſtrā cōſpiceret: ⁊
dn̄m exoraret vidit fuſa; lucē deſuꝑ cunctas tenebras
noctis effugaſſe. Subito aūt oīs mūdꝰ velut ſub vno
ſolis radio collectꝰ añ oc'los eiꝰ adductꝰ eſt ibiq; aīam
germani epi capuani ad celū deferri vidēs manifeſte:
poſtea cōperit ꝙ eadē hora a corꝑe migrauit. M. ¶ Eo
de; anno quo de hac vita erat exiturꝰ obitus ſui diem
fratribꝰ denūciauit. Añ ſextū vero diē ſui exitꝰ ſibi ape-
riri ſepulcrū iubet. Qui mox febribꝰ correptus cū ꝑ ſin
gulos dies lāguor ingraueſceret: ſexta die in oratoriū
ſe portari fecit ibiq; exitū ſuū dñici corporis ⁊ ſangui-
nis ꝑceptione muniuit atq; inter diſcipulorū manus
imbecillia mēbra ſuſtētās erectis ī celū manibꝰ ſtetit
⁊ vltimū ſpm̄ inter verba orōnis efflauit. Ipſa aūt die
qua vir dei migrauit ad xp̄m duobꝰ fratribꝰ vni ī cella

morāti alteri lōge poſito reuelatio eadē mōſtrata eſt. Viderunt nāq̧ viā lucidā pallijs ſtratā ac innumeris coruſcantē lāpadibꝰ a cella bti bñdicti v̄ſus orientem ad celū tēdentē: cui venerādo habitu vir deſup clarus aſſiſtēs cuiꝰ etiā ⁊ via quā cernerēt inq̄ſiuit. Qui cū ne ſcire ſe dicerēt ait. Hec eſt via q̄ dilectꝰ vir dei bñdictꝰ celū aſcēdit. Sepultꝰ v̄o eſt in oratorio ſcti ioānis baptiſte qḋ deſtructa ara apollinis ipſe ꝯſtruxit. Floruit circa annos dñi. cxviij. tpe iuſtini ſenioris.

¶ De ſancto Patricio. xlix. A.

PAtriciꝰ q̄ cepit circa annos dñi cclxxx. dum ſcotoꝝ regis de xp̄i paſſione predicaret ſtās an̄ cū ⁊ appodiās ſe ſup ferulā quā manu tenebat ⁊ caſu pedi regis ſuppoſuerat: cū aculeo pedē ꝑforauit. Rex v̄o credēs ſanctū eṗm ex īduſtria hoc facere ⁊ ſe alr̄ fidē xp̄i nō poſſe ſuſcipe niſi ſīlia pro xp̄o pateret̄ patiēter ſuſtinuit. Sanctus hoc tandē intelligēs obſtupuit: ⁊ precibꝰ regē ſanauit: ac toti ꝓuincie obtinuit ꝙ nullū venenoſum aīal ibidē poſſit viuere. Qḋ nō ſolū obtinuit: imo etiā ligna ⁊ coria illiꝰ regionis ꝯtra vt dr̄ ſunt veneno. Quidā vir ouē ſui vicini furatus fuerat ⁊ comederat. Et cū vir ſctūs ſepiꝰ hortaretur ſatiſfacere fur ē q̄cūq̧ ille eēt ⁊ nullus cōpareret dū totꝰ ppl's ad eccleſiā ꝯueniſſet: in v̄tute ieſu xp̄i precepit vt in cuiꝰ vētrē ouis intraſſet corā oībꝰ balatū daret. Qḋ factū eſt. Et egit reus pn̄iā: ⁊ alij a furtis ſibi cauebāt. Erat ei cōſuetudo oēs cruces q̄s videbat deuote venerari: ſ; ante quandā crucē magnā ⁊ pulchrā inuiſam ꝑteriJt. A ſuis ſocijs aūt admonitꝰ cur illā nō viderit ⁊ nō inclinauerit: dū ꝑcibꝰ a dño requireret cuiꝰ eēt: audiuit vocē de ſub terra. Nō vidiſti q̄ ego hic ſepultus ſum pagānꝰ ⁊ ſigno crucis īdignꝰ. Vn̄ fecit crucem illā abinde tolli. B. ¶ Cū btūs p̄triciꝰ ꝑ hiberniā p̄dicaret ⁊ fructū ibi ꝑ modicū faceret rogauit dñm vt aliqḋ ſignū oñderet ꝑ qḋ vel territi peniterent. Juſſu igit̄ dñi in quodā loco circulū magnū cū baculo deſignauit: ⁊ ecce terra intra circulum ſe aperuit ⁊ puteus maximꝰ ⁊ ꝓfundiſſimꝰ ibi apparuit. Reuelatūq̧ ē btō patricio qḋ ibi q̄dā purgatorij locus eſſet: in quē q̄ſq̄s vellet deſcendere alia ſibi pn̄ia nō reſtaret: nec aliud ꝓ pctis purgatoriū ſentiret plerique aūt īde nō redirēt ⁊ qui redirēt: eos a mane vſq̧ inſequēs mane ibidem moram facere oporteret. Multi igit̄ ingrediebant̄ qui decetero nō reuertebant̄. Poſt lōgū igit̄ tp̄s mortuo patricio vir quidā nobilis noīe nicolaꝰ qui pctā multa cōmiſerat: cū eū delictoꝝ ſuoꝝ peniteret ⁊ purgatoriū ſcti patricij ſuſtinere vellet: cū antea. xv. diebus vt oēs faciebāt ſe ieiunijs maceraſſet apto oſtio cū claui que in quadā abbatia ſeruabat̄ ī predictū puteū deſcēdit: ⁊ quoddā oſtiū a latere ipſiꝰ īuenit. In qḋ ingrediēs cū quoddā ibi oratoriū reperiſſet: q̄dā monachi albis īduti oratoriū intrauerūt: ⁊ officiū facientes nicolao dixerūt vt cōſtās eſſet q̄ multa diaboli tentamēta eū ꝑcurrere oporteret. Cū ille ꝑq̄reret ꝙ adiutoriū ꝯ hoc hr̄e poſſ; dixerūt. Cū te penis affligi ſenſeris ꝓtinus exclama ⁊ dic. Jeſu xp̄e fili dei viui miſerere mihi pctōri. Recedētibus igit̄ predictis viris ꝯtinuo aſſunt demōes: ⁊ vt reuertat̄ ⁊ ſibi obediat prio blādis ꝓmiſſionibꝰ ꝑſuadēt aſſerētes ꝙ eū cuſtodiēt ⁊ ad ꝓpria incolumē ꝑducēt. Sed cū eis ille nullatenꝰ obedire vellet: ꝓtinꝰ diuerſarū ferarū terribiles audiuit voces pariter ⁊ mugitus ac ſi oīa elemēta cōcuterētur. Ad quod cū ille terrore horribili palpitaret. Jeſu xp̄e fili dei viui miſerere mihi pctōri. ꝓtinꝰ exclamauit ⁊ ſtatim oīs feraꝝ illarum tumultus terribili ꝯquieuit. Proceſſit ⁊ vltra ad aliū locū: ⁊ ibidē adeſt demonū multitudo dicētiū ſibi. Putas ꝙ manꝰ nr̄as euaſeris. Nequaq̄: ſ; nūc potiꝰ incipies affligi ⁊ torq̄ri. Et ecce quidā maximꝰ ignis ⁊ terribilis ibidē apparuit. Dixerūtq̧ ei demones. Niſi nobis cōſenſeris in ignē te iactabimꝰ cōburēdū. Qḋ cū ille renueret: ipm̄ acceperūt ⁊ in illū ignē terribilē ꝓiecerūt. Vbi dū cruciaret̄ ꝓtinꝰ exclamauit. Jeſu xp̄e ⁊c. ſtatimq̧ ille ignis extinctꝰ eſt. Ad aliū deniq̧ ꝓcedēs locū vidit quoſdā viros in igne viuos cremari: et laminis ferreis cādētibꝰ a demōibꝰ vſq̧ ad viſcera flagellari: alioſq̧ vētres habētes deorſum terrā pre dolore mordere ⁊ clamare. Parce parce. Quos tūc demones grauiꝰ flagellabāt. Alioſq̧ vidit quoꝝ mēbra ſerpētes vorabant ⁊ bufones ignitis aculeis coꝝ viſcera extrahebāt. Qui cū eis aſſentire nollet in eūdē ignē ⁊ penas proijcit̄ ⁊ eiſdē laminis ⁊ penis flagellat̄: ſed cū ille exclamaſſet. Jeſu xp̄e ⁊c. a pena predicta ꝓtinꝰ liberatus eſt. Deinde ꝓceſſit ad quēdā locū vbi hoīes ſartagine frigebantur: vbi rota maxima erat vncinis ferreis ignitis plena in quibꝰ per diuerſa membra homines erant ſuſpēſi: que tam velociter voluebatur ꝙ globū igneū emittebat: poſt hoc vidit maximā domū habentē foueas metallis bullientibꝰ plenas in q̄bus alij vnū pedem: alij duo habebāt: alij ibi erant vſq̧ ad genua: alij vſq̧ ad ventrē: alij vſq̧ ad pectus: alij vſq̧ ad collū: alij vſq̧ ad oculos. S; hec oīa ꝑcurrēs nomē dei inuocabat. Proceſſit iteꝝ ⁊ quēdā latiſſimū puteū intuetur de quo fumus horribilis ⁊ fetor intolerabilis exibat. Indeq̧ hoīes vt ferrū cādentes in modum fauillarū exibant: ſ; demones eos reimpigebāt. Dixeruntq̧ ei demones. Locus ille quē cōſpicis eſt infernꝰ in quo dñs noſter beelzebub habitat: in ipſum igitur puteū te iactabimꝰ ſi nobis aſſentire recuſas. Poſtq̄ autē illuc iactatus fueris nullū inde remediū euadendi obtinebis: quos dū ille audire cōtēneret: ipſum arripiētes in predictū puteū iactauerūt. Qui tam vehemēter doloſe abſorptus eſt vt fere oblitꝰ fuerit nomē dñi inuocare. S; dū ille ad ſe rediēs Jeſu xp̄e ⁊c. exclamaſſet corde: q̄ voce non poterat: ꝓtinus inde illeſus exiuit et oīs demonū multitudo tanq̄ victa euanuit. Procedēs ad locū aliū vidit quēdā pōtē ſuꝑ quē eum trāſire oportebat: qui q̄dē erat ſtrictiſſimꝰ ⁊ inſtar glaciei politꝰ ⁊ lubricꝰ ſub quo fluuiꝰ ingēs ſulphureꝰ et igneꝰ fluebat. Suꝑ quē dū trāſire ſe poſſe oīno deſperaret tn̄ recordatꝰ v̄bi ꝙ eū de tot malis eruerit ꝯfidēter acceſſit ⁊ vnū pedem ſuꝑ pontē ponēs. Jeſu xp̄e ⁊c. dicere cepit. Validus aūt clamor adeo eum terruit vt ſubſiſtere vix valeret: ſ; predictū v̄bū ꝓtulit ⁊ ſecurus māſit. Deinde aliū pedē poſuit: ⁊ eadem v̄ba iterauit. Ad quēlibet etiā paſſum eadē v̄ba ꝓtulit: ⁊ ſic ſecurꝰ tranſiuit. Cū ergo trāſiſſet in quoddā pratū ameniſſimum deuenit vbi diuerſoꝝ floꝝ mira ſuauitas redolebat. Et ecce duo ſpecioſi iuuenes ei apparuerūt q̄ ipm̄ vſq̧ ad quādā ciuitatē ſpecioſiſſimam ex auro ⁊ gēmis mirabilr̄ rutilantē ꝑduxerūt. De cuiꝰ porta odor mirabilis emanabat q̄ illū adeo recreauit ꝙ nullū dolorem vel fetorē ſenſiſſe videbat̄. Dixerūtq̧ ei ꝙ illa ciuitas paradiſus eſſet. In quē cū nicolaus intrare vellet dixerūt ei predicti iuuenes ꝙ primo ad ſuos rediret: ⁊ per loca ꝑ que venerat eū redire oporteret demones tn̄ eū non lederent: ſ; eo viſo territi fugerent. ⁊ ꝙ poſt xxx. dies in pace deceſſeret: ⁊ tūc illā ciuitatē ciuis perpetuus intraret. Tūc nicolaus inde aſcēdens ſupra puteum ſe reſtitutū inuenit: ⁊ oīa oibus q̄ ſibi cōtigerāt

narrans poſt.xxx.dies in dño feliciter requieuit.

¶ De annunciatione dñica. l. B.

Annunciatio dñica dr̃ qr̃ tali die ab angelo aduẽt⁹ filij dei in carnem fuit annũciatus. Cõgruũ eĩ fuit vt incarnationẽ filij dei p̃cederet angelica annũciatio triplici rõne: p̄io rõne ordinis ↄnotãdi: vt .ſ. ordo reparationis rñderet ordini preuaricationis vñ ſicut diabolus tẽtauit mulierẽ vt eã ptraheret ad dubitationẽ ⁊ per dubitationẽ ad ↄſenſum ⁊ p ↄſenſum ad lapſuz: ſic angelus nũciauit ṽgini vt nunciando excitaret ad fidẽ: ⁊ p fidẽ ad ↄſenſum: ⁊ per ↄſenſum ad cõcipiẽdũ filiũ dei. Scḋo rõne miniſterij angelici: qr̃ cũ angelus eſt dei miniſter ⁊ ſeru⁹ ⁊

» btã ṽgo electa erat vt eſſet dei mater: ⁊ ↄgruũ eſt mini

» ſtrũ dño famulari: cõueniẽs igiẽ fuit vt btẽ ṽgini annunciatio p angelũ fieret. Tertio rõne lapſus ãgelici reparãdi. Qr̃ eñi incarnatio nõ tñ faciebat ad reparationẽ humani lapſus: ſʒ etiã ad reparationẽ ruine angelice: iõ angeli nõ debuerũt excludi. Unde ſicut ſex⁹ muliebris nõ excludiẽ a cognitione miniſterij incarnationis ⁊ reſurrectionis: ſic etiã nec angelicus nuncius: imo de⁹ verũq; angelo mediãte nũciat mulieri .ſ. incarnationem virgini marie: ⁊ reſurrectionẽ marie magdalene. Cũ ergo virgo beata a tertio anno etatis

» ſue vſq; ad quartũdecimũ annũ in tẽplo cũ alijs virgi

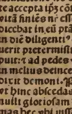
» nibus extitiſſet: ⁊ votũ de ſeruãda caſtitate emiſiſſet: niſi de⁹ aliter diſponeret: eã ioſeph deſpõſauit dño reuelante ⁊ ioſeph virga frõdente ſicut in hiſtoria de natiuitate beate virgĩs plenius ↄtineẽ ⁊ in bethleem vñ oriundus erat neceſſaria nuptijs ꝓuiſurus iuit: ipſa

» vero in nazareth ĩ domũ parẽtũ redijt. Nazareth in-

» terpretaẽ flos: vñ dicit Ber. q̃ flos naſci voluit de flore in flore ⁊ floris tp̃e. Ibi igiẽ angelus ei apparuit et ipſam ſalutauit dicẽs. Aue gratia plena dñs tecũ: bñdicta tu in mulieribus. Ber. Inuitat nos ad marie ſalutationẽ gabrielis exemplũ Joãnis tripudiũ ⁊ reſalutationis lucrũ. Sed hic p̄imo vidẽdũ eſt quare dñs matrem ſuã voluit deſpõſari. Sup hoc aſſignat Ber. tres rõnes dicẽs. Neceſſario deſpõſata eſt Maria Joſeph: qm̃ per hoc myſteriũ a demonib⁹ abſcõditur: ⁊ a ſpõſo ṽginitas comprobatur ⁊ ṽginis tam verecũdie q̃ fame ꝓuideẽ. Quarta rõ eſt vt ab oĩ gradu mulieris opprobriũ tolleretur .ſ. a cõiugatis ṽginibus ⁊ viduis. Unde ipſa virgo in hoc triplici ſtatu fuit. Quinta vt viri miniſterio vtereẽ. Sexta vt matrimonij bonũ cõprobareẽ. Septĩa vt p viru genealogie: ſeries texereẽ. Dixit ergo angelus. Aue gratia plena. Ber. in ventre gratia deitatis: in corde gratia charitatis: in ore gr̃a affabilitatis: in manibus gr̃a mĩe ⁊ largitatis. Idem. Uere plena: qr̃ de plenitudine eius capiũt vniuerſi captiui redẽptionẽ: egri curationẽ: triſtes cõſolationẽ: peccatores veniã: iuſti gratiã: angeli letitiã: deniq; tota trinitas gloriã: filius hoĩs humane carnis ſubſtantiam. Dñs tecũ. Dñs pater tecũ q̃ genuit quẽ cõcipis: ⁊ dñs ſpirituſſanctus de quo cõcipis: ⁊ dñs filius quem carne tua induis: ſic dicit Ber. Bñdicta tu in mulieribus .i. ſuper oẽs mulieres: qr̃ ſcʒ eris mater ⁊ virgo ⁊ mater dei. Triplici maledicto mulieres ſubiecte erãt ſcʒ maledicto opprobrij: maledicto peccati: ⁊ maledicto ſupplicij. Maledicto opprobrij quõ ad nõ cõcipiẽtes. Unde dixit Rachel: abſtulit deus opprobriũ meũ. Maledicto peccati quo ad cõcipientes: vnde p̃s. Ecce enim in iniq̃tatibus cõceptus ſum. Maledicto ſupplicij quo ad parturiẽtes. vnde in Gen̄. In dolorẽ paries ⁊c. Sola aũt virgo Maria bñdicta eſt inter oẽs mulieres cuius ṽginitati fecũditas addiẽ ⁊ fecũditati in ↄceptu ſanctitas ⁊ ſanctitati in partu iucunditas. Diciẽ ergo gratia plena ſicut dicit Ber. ꝓpter quatuor que fulſerunt in eius mẽte q̃ fuerũt deuotio humilitatis: reuerentia pudoris: magnitudo credulitatis: martyrium cordis. B. ¶ Dicitur dñs tecum p̄pter illa quatuor que ei fulſerũt de celo ſicut idem dicit que ſunt marie ſanctificatio: angelica ſalutatio: ſpũſſancti ſupuẽtio: filij dei incarnatio. Diciẽ etiam benedicta tu in mulieribus. Propter alia quatuor q̃ ſicut ibidem dicit: fulſerũt in eius carne: qr̃ .ſ. fuit ṽginitatis primiceria ſine corruptione fecũda: ſine grauedine grauida: ⁊ ſine dolore puerpera. Que cũ audiſſet turbata eſt in ſermone angeli ⁊ cogitabat qualis eſſet iſta ſalutatio. Hinc apparet laus ṽginis in auditu: affectu et cogitatu. In auditu laudaẽ modeſtia: qr̃ audit ⁊ tacet. In affectu verecũdia vñ turbata eſt. In cogitatu prudẽtia: qr̃ cogitauit q̃lis eſſet iſta ſalutatio. Turbata eſt aũt de ãgeli ſermone non de eius viſione qm̃ beata virgo angelos ſepe viderat: ſʒ nũq̃ talia loquẽtes audierat. Petrus rauen̄. Uenerat inq̃t angelus blãdus in ſpecie: ſʒ ĩ ſermõe terribilis. Uñ quã leuiter letificauit viſus in tñ turbauit auditus. Ber. Qḋ turbata eſt fuit verecundie ṽginalis: q̃ nõ pturbata fortitudinis q̃ tacuit ⁊ cogitauit prudẽtie ⁊ diſcretiõis. Et tũc angelus ↄfortans eã dixit. Ne timeas maria inueniſti gratiã apud dñm. Ber. Quã gratiã dei ⁊ hoĩʒ pacẽ mortis deſtructionẽ vite reparationẽ. Ecce ↄcipies ⁊ paries filiũ ⁊ vocabis nomẽ ei⁹ ieſum .i. ſaluatorẽ: qr̃ ſaluũ faciet pp̃lm ſuũ a pctĩs ei⁹. Hic erit magn⁹ ⁊ fili⁹ altiſſimi vocabiẽ. Ber. Hoc eſt ille q̃ eſt magnus de⁹ futur⁹ ẽ magn⁹ .ſ. magn⁹ hõ magn⁹ doctor magn⁹ ꝓpheta. Dixit aũt maria ad angelũ. Quõ fiet iſtud qm̃ virũ nõ cognoſco .i. me non ꝓpono cogniturã. Et ita fuit virgo mẽte carne ꝓpoſito. Sed ecce maria interrogat: ⁊ q̃ interrogat dubitat. Cur ergo ſolus zacharias plagã taciturnitatis incurrit. Sup hoc petrus rauen̄. aſſignat quatuor rõnes dicens. Ille pctõꝝ cognitor nõ ṽba: ſʒ corda ꝓuidit. Nõ q̃d dixerint: ſʒ q̃d ſenſerint iudicauit. Erat eñi interrogantiũ eã diſſimilis ſpecies diuerſa. Hec ↄtra naturã credidit ille dubitauit pro natura. Hec integre ordinẽ querit ille q̃ deus vult fieri nõ poſſe ꝓſcribit. Ille ipellentib⁹ exẽplis nõ accedit ad fidẽ hec ſine exẽplo ꝓcurrit ad fidẽ. Hec miratur de partu ṽginis ille de ↄceptu diſputat cõiugali. Nõ ergo dubitat de facto: ſed modũ querit ⁊ ordinẽ. Nam cũ triplex ſit modus cõcipiendi naturalis ſp̃ualis ⁊ mirabilis: quo iſtoꝝ cõcipiat ſciſcitaẽ. Et tũdens angel⁹ dixit ei. Spũſſctũs ſupueniet in te: qui ipm tuũ conceptũ efficiet. Uñ ⁊ dr̃ de ſpũſctõ cõceptus ⁊ hoc ꝓpter quatuor rõnes. C. ¶ Primo ꝓpter oſtẽſionẽ eximie charitatis: vt .ſ. oſtẽdaẽ q̃ ex ineffabili dei charitate verbũ dei caro factum eſt. Jo .iij. Sic deus dilexit mundũ ⁊c. Et hec rõ eſt magiſtri ſentẽtiarũ. Scḋo ꝓpter oſtẽſionẽ gratie abſq; meritis vt per hoc qḋ dr̃ conceptus de ſpũſancto oſtẽdatur q̃ ſit ex ſola gratia quã nulla hominũ preceſſerunt merita. Et hec eſt ratio Aug. Tertio ꝓpter virtutẽ operationis: qr̃ ſcʒ operatione ⁊ virtute ſpũſſancti cõcept⁹ eſt. Et hec eſt ratio Ambr. Quarto ꝓpter motiuum cõceptionis. Et hec eſt ratio Hugo. de ſancto victore. Motiuum vt ait cõceptionem naturalem eſt amor viri in mulierẽ ⁊ amor mulieris in virum. Sic in virgine inquit: qr̃ in ei⁹ corde amor ſpirituſſancti ſingulariter ardebat: ideo in eius carne amor ſpirituſſancti mira-

billia faciebat. Et virtus altiſſimi obumbrabit tibi hoc ſecundum glo. ſic exponitur. Umbra a lumine et corpore obiecto ſolet formari et virgo ſicut purus homo plenitudinem diuinitatis capere nequibat. Sed virtus altiſſimi obumbrabit. Dum in ea incorporea lux diuinitatis corpus ſuſcepit humanitatis vt ſic poſſet deum pati. Hanc expoſitionem videtur tangere Ber. qui ſic ait. Quia deus ſpiritus eſt. nos verbo vmbra corporis ſui temperauit ſe nobis: vt per obiectum viuifice carnis videamus verbum in carne: ſolem in nube: lumen in teſta: cereum in laterna ſecundum Ber. ſic exponitur. q.d. Illum modum quo de ſpiritu ſancto concipies dei virtus chriſtus in ſuo ſecretiſſimo conſilio obumbrando occultabit vt ſibi tantum notum habeatur et tibi. Ac ſi dicat. Quid ad me quaeritis quod in te mox experieris. Scies ſcies et feliciter ſcies: ſed illo doctore quo autore. Ego nunciare miſſus ſum virginalem conceptum non creare. Uel obumbrabit. i. te a vitiorum eſtu refrigerabit. Et ecce elizabeth cognata tua etc. Ecce dicit vt oſtendat hoc eſſe magnum nouum et incitum. Quatuor de cauſis conceptus elizabeth marie nunciatur ſecundum Ber. d. ¶ Prima eſt cumulus letitie. Secunda perfectio ſcientie. Tertia perfectio doctrine. Quarta obſequium miſericordie. Dixit enim ſic Hieron. Sterilis cognate conceptus marie nunciatur vt dum miraculum miraculo additur: gaudio gaudium cumuletur. Uel ideo quia perfecto decebat vt verbum mox diuulgandum vbique ſciret prius virgo per angelum quam audiret ab homine. ne mater dei a conſiliis filii videretur amota ſi eorum que in terris tam prope geruntur remanſiſſet ignara. Uel ideo potius vt dum tunc ſaluatoris nunc precurſoris edocetur aduentus rerum tempus et ordinem, tenens ipſa poſtmodum ſcriptoribus atque predicatoribus referret veritatem. vel ideo vt audiens cognatam vetulam et grauidam cogitet iuuencula de obſequio vt ſic paruulo prophete dei locus obſequendi domino et mirabilius miraculum fiet de miraculo. Item Ber. Da virgo reſponſum feſtinanter. O domina reſponde verbum et ſuſcipe verbum profer tuum et ſuſcipe diuinum emitte tranſitorium et amplectere ſempiternum: ſurge: curre: aperi. Surge per fidem: curre per deuotionem: aperi per conſenſum. Tunc maria expanſis manibus et oculis ad celum eleuatis ait. Ecce ancilla domini fiat mihi ſecundum verbum tuum Ber. Aliis in ore: aliis in aure: aliis in manu verbum dei factum fuiſſe memoratur. Marie autem factum eſt in aure per angelicam ſalutationem: in corde per fidem: in ore per confeſſionem: in manu per contrectationem: in ventre per incarnationem: in gremio per ſuſtentationem: in brachiis per oblationem. Fiat mihi ſecundum verbum tuum. Ber. Nolo vt fiat mihi aut declamatorie predicatum: aut figuraliter ſignificatum: aut imaginatorie ſomniatum: ſed ſilenter inſpiratum: perſonaliter incarnatum corporaliter inuiſceratum. Statimque filius dei in vtero illius conceptus eſt perfectus deus: perfectus homo et in ipſa prima die conceptionis tante ſapientie ac potentie extitit quante in tricesimo anno fuit. Tunc ſurgens maria abiit in montana ad elizabeth. Et cum eam ſalutaſſet ioannes in eius vtero exultauit. glo. Qui lingua non poterat: animo exultante ſalutat et ſue precurſionis officium inchoat. Fuit autem in eius obſequio tribus menſibus donec ioannes naſceretur quem manibus ſuis de terra leuauit: ſicut in libro iuſtorum legitur. In hac die vt dicitur per multa temporum curricula deus multa operatus eſt. Que quidam egregiis verſibus ſic declarauit. Salua feſta dies que vulnera noſtra coerces. Angelus eſt miſſus et paſſus in cruce chriſtus. Eſt adam factus et eodem tempore lapſus Ob meritum decime cadit abel fratris ab enſe. Offert melchiſedech. Iſaac ſupponitur aris. Eſt decollatus chriſti baptiſta beatus. Eſt petrus ereptus: iacobus: ſub herode peremptus. Corpora ſanctorum cum chriſto multa reſurgunt. Latro dulce tamen per chriſtum ſuſcipit amen. E. ¶ Miles quidam diues ac nobilis ſeculo abrenunciauit et ordinem ciſtercienſium introiuit: et quia literas neſciebat erubeſcentes monachi tam nobilem perſonam inter laicos deputari. dederunt ei magiſtrum ſi forte modicum addiſcere poſſet: et ſub hac occaſione inter monachos permaneret. Sed cum diu cum magiſtro fuiſſet et nihil omnino preter hec duo vocabula: aue maria diſcere potuiſſet. Hec tamen auide retinuit: vt quocunque deambularet quicquid ageret ea inceſſanter nominaret. Tandem moritur et in cimiterio cum aliis fratribus ſepelitur: et ecce ſuper eius tumulum ſpecioſum excreſcit lilium et quodlibet folium aue maria literis aureis habebat in ſcriptum. Currentes omnes ad tam grande ſpectaculum terram de tumulo effoderunt et radicem lilii de ore defuncti procedere repererunt. Intellexerunt ergo cum quanta deuotione illa duo verba dixerat: quem dominus tanti honore prodigii illuſtrauit. Quidam miles quoddam in via caſtrum habebat et omnes tranſeuntes ſine miſeratione aliquando ſpoliabat. Uirginem tamen matrem dei quotidie ſalutabat: nec pro aliquo impedimento emergenti ab illa ſalutatione aliquo die ceſſare volebat. Accidit autem vt quidam vir religioſus et ſanctus inde tranſitum faceret. et ipſum predictus miles continuo expoliari iuberet. Uir autem ſanctus rogauit predones vt ipſum ad dominum ſuum deducant: quia ad ipſum habet ſecreta que proferat. Adductus autem rogauit militem vt omnes de familia ſua et caſtro congregari faceret vt eis verbum domini predicaret: cum autem congregati fuiſſent. ille ait. Nequaquam hic eſtis omnes: ſed aliquis adhuc deeſt. Cui cum omnes ſe ibidem eſſe aſſererent aiebat. Diligenter perquirite et aliquem inuenietis abeſſe. Tunc vnus exclamans dixit. quoniam ſolus camerarius illuc non veniſſet. Ille autem dixit. Uere ipſe eſt qui ſolus deeſt. Pro eo igitur cito mittitur: et in medium deducitur. Cum autem virum dei vidiſſet reuolutis terribiliter oculis caput inſtar inſani agitabat: nec propius accedere audebat. Uir autem ſanctum ſe dixit ei. Adiuro te per nomen domini noſtri ieſu chriſti: vt quis ſis nobis ediſſeras et ob quam cauſam huc veneris palam pandas. cui ille reſpondit. Heu adiuratus procedere cogor inuitus. Ego enim non ſum homo ſed demon qui formam hominis accepi et. xiiii. annis cum hoc milite ſic permanſi. Nam noſter princeps me huc miſit vt diem quo hic ſue marie ſalutationem non diceret diligentius obſeruarem. vt in eum poteſtate accepta ipſum continuo ſtrangularem. Et ſic in malis operibus vitam finiens noſter eſſet. Quacunque enim die illam ſalutationem dicebat in eum poteſtatem habere non poteram. Ecce autem de die in diem diligentius obſeruaui et nullum diem quin eam ſalutauerit pretermiſit. Hec miles audiens vehementer obſtupuit: et ad pedes viri dei ſe proiciens veniam poſtulauit: et in melius deinceps vitam mutauit. Uir autem ſanctus dixit demoni. Precipio tibi demon in nomine domini ieſu chriſti vt hinc abſcedas et talem hactenus locum poſſideas vt nulli glorioſam dei genitricem inuocanti nocere preſumas hec vbi iuſſa dedit demon abſcedens euanuit. Et miles virum ſanctum cum reuerentia et gratiarum actione liberum abire permiſit.

¶ De paſſione domini. lj. A.

PAſſio chriſti fuit ex dolore amara et illuſione deſpecta et ex vtilitate multiplici fructuoſa. Dolor autem cauſatur ex quinque. Primo ex eo quod ipſa paſſio a
fuit ignominioſa. Et hoc propter ignominioſum locum: quia in caluaria vbi malefactores puniebantur. Propter ignominioſum ſupplicium: quia morte turpiſſima condemnatus eſt. Crux enim ſupplicium: erat latronum. Et licet crux tunc eſſet multe ignominie: nunc eſt immenſe glorie vnde Aug. Crux que erat ſupplicium latronum: nunc tranſit ad frontes imperatorum. Si tantum honorem deus contulit ſupplicio ſuo quid conferret ſeruo ſuo. Propter ignominioſum conſortium: quia cum ſceleratis deputatus eſt. i. cum latro

nibus q̄ primo erāt ſcelerati. ſ; poſtea vnus cōuerſus
eſt.ſ.diſmas q̄ erat a dextris ſicut dr̄ in euāgelio nico-
demi:ꝛ ali⁹ dānat⁹.ſ.geſmas:qui erat a ſiniſtris. Uni q̄
dedit regnū alteri ſupplicium. Ambro. Autor pietatis ī
cruce pendēs ī ſingulis negotiis pietatis officia diui-
debat ꝑſecutionē apl̄is:pacē diſcipulis:corpus iudeis
crucifixorib⁹ veſtimēta:patri ſpm̄:virgini paranymphū
latroni paradiſum:peccātorib⁹ infernū:crucē xp̄ianis pe
niteētibus cōmēdabat. Ecce teſtm̄ qd̄ fecit xp̄s in morte
2 pendēs in cruce. Scd̄o ex eo q̄ fuit iniuſta:q2 peccm̄ nō
fecit ꝛ nō eſt inuētus dolus in ore ei⁹.ꝛ ideo q̄ venit indi
gne pena dolēda venit. De trib⁹ em̄ iniuſte ꝓcipue eū
accuſabāt.vz q2 tributū reddi ꝓhibebat:q2 ſe regē di-
cebat:ꝛ q2 filiū dei ſe faciebat. Cōtra has tres accuſa-
tiones dicimus in paraſceue in pſona ſaluatoris tres
accuſatiōes. Popule me⁹ qd̄ feci tibi ꝛc.vbi exprobrat
xp̄s tria bñficia eis collata.ſ.liberationē ab egypto re
gimē in deſerto plātationē vinee in loco optimo quaſi
xp̄s dicat. Accuſas me de redditione tributi poti⁹ gra
tias agere deberes: q2 liberaui te a tributo. Accuſas
me q2 dixi me regē:poti⁹ deberes grās agere:q2 regali
ter paui te in deſerto. Accuſas me q2 me filiū dei dixi:
poti⁹ deberes grās agere:q2 te in vineā meā elegi:ꝛ in
3 loco optimo plātaui. Tertio ex eo q̄ fuit paſſus ab ami
cis. Tolerabilior enim eſſet dolor ſi pateretur ab his q̄
aliqua de cā deberēt eſſe ei⁹ inimici vel ab his q̄ eſſent
alieni vel extranei:vel ab his q̄bus aliqua incōmoda
intuliſſet:ſed tn̄ patit̄ ab amicis.i.ab his qui deberēt
eſſe ſui amici. Item a ꝓximis id eſt ab his de quoꝝ ſtir
pe natus eſt. De his duobus dr̄ in p̄s. Amici mei ꝛ ꝓxi
mi mei. Iob.xxx. Noti mei quaſi alieni receſſerūt a me
Itē ab his q̄bus multa bona cōtulerat. Io.viij. Multa
bona operatus ſum eis. Bern. O bone ieſu q̄ dulciter
cum hoībus cōuerſatus es:q̄ magna et abūdātiſſima
eis largitus es q̄ dura ꝛ aſpera ꝓ eis paſſus es: dura
4 vba duriora vbera duriſſima crucis tormēta. Quarto
rōne teneritudinis corporis. Unde in figura dauid di
citur de eo.ij. Reg.penul. Ipſe eſt quaſi tenerrimus li
gni vermiculus. Bern. O iudei lapides eſtis lapidem
percutitis molliorē de quo reſonat tinnitus pietatis et
ebullit oleū charitatis. Itē Hiero. Traditus eſt ieſus
militibus verberādus: ꝛ illud ſacratiſſimū corpus pe
5 ctuſq3 dei capax flagellis ſecuerūt. Quinto ex eo q̄ fuit
vniuerſalis:q2 ꝑ oēs partes ꝛ oēs ſenſus. Primo em̄
fuit hic dolor in oculis:q2 lachrymatus eſt ſicut dr̄ ad
Heb.v. Bern. Aſcendit in altū vt longius audiretur
fortiter clamabat/ vt nullus excuſaretur: clamori la-
chrymas addidit vt homo cōpateret̄. Bis etiā his la-
chrymas fudit.ſ.in reſurrectione lazari ꝛ ſup hieruſa-
lem. Itaq3 prime lachryme fuerūt amoris. Ut ꝛ q̄dam
cum vidiſſent eum lachrymantē dixerūt. Ecce quomō
amabat eū. Secunde fuerunt cōpaſſionis ſed he tertie
fuerunt doloris. Scd̄o fuit in auditu cum ei.ſ.oppro-
bria ꝛ blaſphemie irrogate ſunt. Chriſtus em̄ ſpāliter
quatuor habuit:in q̄bus opprobria ꝛ blaſphemias au
diuit:habuit em̄ excellentiſſimā nobilitatem: q2 q̄tuꝫ
ad diuinam naturā fuit eterni regis filius ꝛ q̄tum ad
humanā de regia ſtirpe genitus: ita q̄ etiā in q̄tuꝫ ho
mo fuit rex regū:ꝛ dn̄s dn̄antiū. Habuit ineffabilē ve-
ritatem quia ipſe eſt via veritas ꝛ vita. Unde de ſe ipſo
dicit. Sermo tuus veritas eſt. Filius enim eſt ſer-
mo ſiue verbum patris. Habuit inſuperabilem pote-
ſtatem:q2 omnia ꝑ ipſum facta ſunt/ ꝛ ſine ipſo factuꝫ
eſt nihil. Habuit inſuper ſingularē bonitatē quia ne-
mo bonus niſi ſolus deus. In his xp̄s audiuit oppro-
bria ꝛ blaſphemia. Primo quidē quo ad nobilitatē.

Mat.xiij. Nōne hic eſt fili⁹ fabri. Nōne mater eius dr̄
maria ꝛc. Scd̄o ad ptātē. Matt.xij. Hic non eijcit de-
monia niſi in beelzebub pricipe demonioꝝ. Itē Mat.
xxvij. Alios ſaluos fecit ſeipm̄ nō pōt ſaluū facere. Ec
ce dicūt ipm̄ ipotentē cū tn̄ adeo potēs extitit q̄ perſe
cutores ſuos ſola voce ꝓſtrauit. Nā cū interrogaſſet
quē q̄ritis:ꝛ illi rn̄diſſent ieſum nazarenū:ꝛ ipe dixiſ-
ſet ego ſum:cōtinuo ceciderūt in terrā. Aug. Una vox
turbā odijs plenā ꝛ ferocē:armis terribilē:ſine vllo te
lo percuſſit:repulit ſtrauitq3 virtute latentis diuinitatis.
Quid iudicaturus faciet:q̄ iudicādus hoc fecit: qd̄ re
gnaturus poterit q̄ moritur⁹ hoc potuit. Tertio quo
ad veritatē. Io.viij. Tu de teipſo teſtimoniū perhibes
teſtimoniū tuū nō eſt verū. Ecce q2 dicūt eū mēdacem
cū tn̄ ipſe ſit via veritas ꝛ vita:hanc veritatem pilatus
ſcire vel audire nō meruit:q2 ipm̄ ſm̄ veritatē nō iudi
cauit. Inchoauit quippe iudiciū a veritate:ſed in veri
tate nō ꝑmāſit:ꝛ ideo de veritate queſtionē meruit in-
choare:ſ; nō meruit ſolutionē audire. Alia rō eſt ſm̄
Augu. quare ſolutionē non audiuit:quia cū illā que-
ſtionē feciſſet:ſubito venit illi in mentem cōſuetudo iu
deoꝝ qua ſolebat vnus dimitti in paſcha: ꝛ ideo ſtatī
exiuit ꝛ ſolutionē nō expectauit. Tertia rō ē ſm̄ Chryſ.
q2 ſciebat q̄ q̄ſtio tam difficilis indigebat multo tēpo
re ꝛ multa diſcuſſiōe ꝛ ipſe ad liberationē xp̄i ꝓpera-
bat:ꝛ ideo ſtatī exiuit. Legit̄ tn̄ in euāgelio nichodemi
q̄ cū pilatus ieſum interrogaſſet q̄d eſt veritas. ieſus
ei rn̄dit. Ueritas de celo eſt. Et pilatus in terris nō eſt
veritas. Dixit ei ieſus. Quō pōt eſſe veritas in terris q̄
iudicat̄ ab his q̄ ptātē habent in terris. Quarto quo
ad bonitatem. Dicebant em̄ ipm̄ eſſe pctōrē in corde.
Io.ix. Nos ſcimus quia hic homo peccator eſt. Sedu-
ctorem in ſermone. Luce.xxiij. Cōmouit populū docēs
ꝑ vniuerſam iudeā incipiēs a galilea vſq3 huc. Legis
preuaricatorē in ope. Io.ix. Nō eſt hic hō a deo q̄ ſab-
batū nō cuſtodit. Tertio fuit in odoratu : q2 magnū fe
torē ſentire potuit in loco caluarie vbi erant corpa fe-
tida mortuoꝝ. Unū dicit̄ in ſcholaſtica hiſtoria q̄ calua
ries ꝓprie eſt os capitis humani nudū: vn̄ ꝛ q2 ibi de-
collabant̄ rei:ꝛ mīta oſſa capitū ibi diuerſa erāt:dice-
bat̄ caluarie loc⁹ vl̄ caluariū. Quarto fuit in guſtu:vn̄
cū clamaret ſitio:dederūt ei acetum cū myrrha ꝛ felle
mixtū:vt ex aceto citius moreret̄: ꝛ ipſi cuſtodes a cu-
ſtodia citius liberarent̄. Dicit̄ em̄ crucifixos citi⁹ mo-
ri ſi acetū bibāt et ex myrrha pateret̄ olfactus ꝛ ex fel
le guſtus. Auſt. Pro mero repleē ſinceritas aceto:ine
briat̄ felle dulcedo: adijcit̄ innocētia reo moritur vita
pro mortuo. Quinto fuit in tactu :q2 in oibus partib⁹
corpis a plāta pedis vſq3 ad vticē nō fuit i eo ſanitas.
De hoc aūt qualiter in oibus ſenſib⁹ dolorē habuit: di
cit Ber. Caput āgelicis tremēdū ſpiritib⁹ dēſitate ſpi
narū pūgit̄:ꝛ facies pulchra pre filijs hoim̄ ſputis iu-
deoꝝ deturpatur:ocul⁹ lucidiores ſole caligāt in mor
te:aures que audiunt angelicos cantus audiūt pctōꝝ
inſultus:os qd̄ docet angelos felle ꝛ aceto potatur:pe
des quoꝝ ſcabellum adoratur: qm̄ ſcm̄ eſt cruci clauo
affigunt̄:man⁹ que formauerūt celos ſunt in cruce ex-
tenſe ꝛ clauis affixe corpus verberat̄ :latus lācea per-
foratur. Et q̄d plura. Non remanſit in eo niſi lingua vt
pro peccātoribus exoraret/ ꝛ matrem diſcipulo cōmenda
ret. B. ¶ Scd̄o eius paſſio fuit,ex illuſione deſpecta.
Quatuor enim vicibus fuit ſibi illuſum. Primo in do
mo anne vbi recepit ſputa:alapas:velationem oculo-
rū. Ber. Uultum tuū bone Ieſu deſiderabilem in quē
deſiderant angeli ꝓſpicere ſputis inquinauerunt: ma
nibus percuſſerunt:velo pro deriſione operuerūt : nec

amaris vulneribus pepcerūt. Scdo in domo herodis qui cū fatuū ꝛ nō ſane mētis eſtimās: ex eo qḋ nullum ab eo rñſum hēre potuerat: ꝓ deriſione eum veſte alba induit. Ber. Tu hō eſ ꝛ habes ſertū de floribus: ꝛ ego de⁹ ꝛ habeo coronā de ſpinis. Tu habes chirothecas in manibus: ꝛ ego habeo clauos defixos. Tu in albis veſtibus tripudias: ꝛ ego pro te deriſus fui ab herode in veſte alba. Tu tripudias cū pedibus ꝛ ego laboraui cū meis pedib⁹. Tu in choreis brachia extēdis in modū crucis in gaudiū: ꝛ ego ea in cruce extenſa habui in opprobriū. Ego ī cruce doluí: ꝛ tu in cruce exultas. Tu habes latus apertū ꝛ pect⁹ in ſignū vane glīe: ꝛ ego latus effoſſum habui ꝓ te: vt ſi reuertere ad me et ſuſcipiā te. Sȝ quare dñs tpe ſue paſſionis corā herode: pilato et iudeis ſic tacebat. Huī⁹ triplex eſt rō. Prima rō eſt: qꝛ nō erāt digni audire ſuā rñſionē. Scda qꝛ eua peccauerat ꝑ loquacitatē: ꝛ iō xp̄s voluit ſatiſfacere ꝑ taciturnitatē. Tertia qꝛ qcq̄ rñdebat totū calūniabātur ꝛ deprauabāt. Tertio in domo pilati vbi milites clamidē coccineā circūdedeꝛt ei ꝛ arūdinē in manu dederūt: ꝛ coronā ſpineā ſuꝑ caput ei⁹ poſueꝛt ꝛ genu flexo dicebāt. Aue rex iudeorū. Illa autē ſpinea corona dr̄ fuiſſe de iūcis marinis: quoꝝ acies nō min⁹ ſpina eſt dura ꝛ penetratiua. Vñ ꝛ ſāguinē de capite crediꝛ illa corona ſpinea extraxiſſe. vñ Ber. Caput illud diuinū multiplici ſpinaꝝ dēſitate vſqꝫ ad cerebrū ꝯfixū eſt. De aīa ſunt tres opiniōes vbi. ſ. aīa pꝛīcipalē hēat ſedē. ſ. vel in corde ꝓpter illud. De corde exeūt cogitationes male ꝛc. Vel ī ſanguine ꝓpter illud Leui. Aīa oīs carnis in ſanguine eſt. Vel ī capite ꝓpter illud. Et inclinato capite tradidit ſpm̄ ꝛc. Hāc triplicē opinionē iudei ipſo fctō videnꝛ ſciuiſſe. Nā vt ei⁹ animā a corpore euellerēt q̄ſierūt ipſam in capite cū ſpinas vſqꝫ ad cerebrū infixerūt. Queſierūt ī ſanguine cū ei⁹ venas in manib⁹ ꝛ pedib⁹ aperueꝛt. Querūt in corde cū ei⁹ lat⁹ ꝑforauerūt. Cōtra has tres illuſiones in paraſceue ꝓmittim⁹ añ reuelationē crucis tres adoratiōes dicēs. Agios ꝛc. q̄ſi ter adorātes ter illuſū ꝓpter nos. Quarto in cruce. Mat. xxv. Pꝛīcipes ſacerdotū illudētes eū cū ſeniorib⁹ ꝛ ſcribis dicebāt. Si rex iſrael eſt deſcēdat nūc de cruce ꝛ credem⁹ ei. Ber. Suꝑ hūc locū. Interim patientiā magis exhibet: hūilitatē cōmēdat: obedientiā īplet charitatē ꝑficit. In his nēpe virtutū gēmis quatuor crucis cornua ornātur ꝛ ſupeminēt ꝛ tor charitas a dextris: obediētia a ſiniſtris: patiētia radix oīm virtutū hūilitas in ꝓfundo hec oīa que xp̄s paſſus eſt. Ber. Breuiter recolligit dicēs. Memor ero q̄diu vixero laboꝝ quos ꝑtulit in ꝓdicādo: fatigationū in diſcurrēdo: vigiliaꝝ in orādo: tētationū in ieiunādo: lachrymaꝝ in cōpatiēdo: inſidiaꝝ in colloquēdo: poſtremo cōuicioꝝ: ſputoꝝ: collaphoꝝ: ſubſanationū: clauorū exprobrationū. C. ¶ Tertio paſſio ei⁹ fuit vtilitate multiplici fructuoſa: cuius vtilitas pōt eſſe triplex. ſ. pctōꝝ remiſſio / grē collō: glīe exhibitio: ꝛ hec tria notanꝛ in titulo crucis qꝛ ieſus quo ad primū: nazaren⁹ quo ad ſcdm̄: rex iudeoꝝ quo ad tertiū: qꝛ ibi erimus oēs reges. De eius vtilitate dicit Aug. Culpā deleuit xp̄s p̄ſtē preteritā ꝛ futurā. Preterita pctā tulit ea remittēdo: p̄ſtia hoīes ab eis retrahēdo: futura gratiā qua vitarenꝛ cōferendo. De eius etiam vtilitate dicit Aug. Admiremur: gratulemur: amemus: laudemus: adoremus: q̄m ꝑ redēptoris nr̄i mortē de tenebris ad lucem: de morte ad vitam: de corruptione ad incorruptionē: de exilio ad patriā: de luctu ad gaudiū vocati ſumus. Quā vtilis eūt modus redēptionis nr̄e fuerit ꝑꝫ ex quatuor rōnib⁹. videlꝫ qꝛ fuit acceptiſſimus ad placandū deū / ꝯgruētiſſim⁹ ad curandū morbū: efficaciſſim⁹ ad attrahēdū gen⁹ hūanū: prudētiſſim⁹ ad expugnādū hūani gn̄is inimicū. Pꝛio ergo fuit acceptiſſim⁹ ad placādū ꝛ recōciliādū deū: qꝛ ſicut dicit Anſel. in ii. cur de⁹ hō. Nihil aſperius ꝛ difficili⁹ pōt hō pati ad honorē dei ſpōte ꝛ non ex debito q̄ mortem. Et nequaq̄ magis hō ſe pōt dare deo q̄ cum ſe morti tradit ad honorē ipſi⁹. Et hoc eſt qḋ dr̄ Ephe. v. Tradidit ſemetip̄m oblationē ꝛ hoſtiā deo in odorem ſuauitatis. Qualr añt fuit ſacrificiū nos deo placās ꝛ recōciliās dicit Aug. de tri. Quid tam grate ſuſcipi poſſet q̄ caro ſacrificij noſtri corp⁹ effectū ſacerdotis nr̄i. Ut quoniā quatuor ꝯſiderant in oī ſacrificio: cui offeraꝛ: qḋ offeratur: ꝓ qb⁹ offeraꝛ: ꝛ q̄s offerat: idē ipſe vn⁹ vtriuſqꝫ mediator ꝑ ſacrificiū pacis recōciliās nos deo cū ipſo maneret cui offerebat vnū in ſe faceret ꝓ qbus offerebat: vn⁹ ipſe eſſet q̄ offerebat ꝛ qḋ offerebaꝛ. De hoc autem etiā qualiter ꝑ xp̄ꝫ ſum⁹ recōciliati. dicit idē Aug. qḋ xp̄s eſt ſacerdos ꝛ ſacrificiū deus ꝛ templū. Sacerdos ꝑ quē ſum⁹ recōciliati: ſacrificiū quo ſum⁹ recōciliati: de⁹ cui ſum⁹ recōciliati: tēplū ī quo ſumus recōciliati. Vñ q̄buſdā hāc recōciliationē paruipēdentib⁹. Aug. in perſona xp̄i exprobrat dicēs. Cū eſſes inimic⁹ patri meo recōciliaui te ꝑ me: cū eſſes longe ego veni vt redimerē te cū inter oēs mōtes ꝛ ſiluas errares: q̄ſiui te inter lapides ꝛ ligna inueni te: ꝛ ne lupoꝝ ferarūqꝫ rapido ore laniaueris: collegi te hūeris meis portaui te p̄ri meo reddidi te. Laboraui: ſudaui: caput meū ſpinis appoſui / manus meas clauis obieci: lancea latus aperit tot nō dicā iniurijs: ſȝ aſperitatib⁹ laniat⁹ ſum. Sāguinē meū fudi: aīaꝫ meā poſui vt ꝯiūgerē te mihi: ꝛ tu diuideris a me. D. ¶ Scdo fuit ꝯgruētiſſimus ad curādū morbū. Cōgruitas añt attendiꝛ ex ꝑte tpis. ex parte loci ꝛ ex ꝑte modi. Ex parte tpis: qꝛ adam factus fuit ꝛ peccauit in mēſe martio feria ſexta ꝛ hora ſexta ꝛ iō xp̄s pati voluit in martio: qꝛ in die qua fuit nūciatus fuit ꝛ paſſus. Itē in feria ſexta ꝛ hora ſexta. Scdo ex ꝑte loci / q̄ꝛ locus ſue paſſionis tripl'r ꝯſideratur. ſ. aut cōis / aut ſpecialis / aut ſingularis / locus cōis fuit terra ꝓmiſſionis: ſpecialis caluarie: locus ſingularis crux. In loco añt cōi prim⁹ hō fuit format⁹: qꝛ in partibus illis iuxta damaſcū: in agro damaſceno diciꝛ fuiſſe format⁹. In loco ſpeciali fuit ſepultus: qꝛ ibidē vbi xp̄s paſſus eſt adā dr̄ fuiſſe ſepult⁹ lȝ autenticū nō ſit. Cū ſm̄ Hiero. adam in ebron mōte ſepultus fuit. ſicut etiā Joſue. xiiij. expreſſe habeꝛ. In loco ſingulari fuit deceptus nō q̄ in illo ligno in quo xp̄s paſſus eſt adā fuit deceptus / ſed pro tāto diciꝛ / qꝛ ſicut adam decept⁹ fuit in ligno / ita chriſtus paſſus fuit in ligno. In quadam tñ hiſtoria grecoꝝ dicitur q̄ in eodem. Tertio ex parte modi curandi qui quidē modus fuit ꝑ ſimilia ꝛ per ꝯtra. Per ſimilia q̄ꝛ ſicut dicit Aug. in ii. de doc. xp̄iana. Per feminam deceptus: per feminam nat⁹. Homo hoīes mortalis mortales / morte mortuus liberauit. Ambro. Ex terra virgine adam: xp̄s ex virgine. Ille ad imaginem dei: hic imago dei. Per mulierē ſtultitia: ꝑ mulierem ſapientia. Nudus adā: nudus xp̄s: mors ꝑ arborem: vita per crucē. In deſerto adam: in deſerto xp̄s. Per cōtraria q̄ꝛ primus homo ſm̄ Greg. peccauerat per ſuꝑbiā / inobedientiā ꝛ gulā. Voluit enim aſſimilari deo ꝑ ſcientie ſublimitatem tranſgredi precepti dei limitem: ꝛ guſtare pomi ſuauitatē. Et q̄ꝛ curatio habet fieri ꝑ cōtrariū: ideo iſte modus ſatiſfaciēdi ꝯgruentiſſimus fuit: qꝛ fuit per humiliationē: diuine voluntatis impletionē ꝛ afflictionem de his trib⁹ ad philī. ii. humiliauit ſemetip̄m quo ad primū: fact⁹ obe

diēs quo ad ſcōm: vſqȝ ad mortē q̄ ad tertiū. E. ¶ Ter=
tio fuit efficaciſſim⁹ ad attrahēdū gen⁹ humanū. Nū=
qd enī ſaluo libertatis arbitrio magis ad amorē ſuū ⁊
fiduciā gen⁹ humanū attrahere potuit. Qualr̄ aūt ꝑ
hoc ad amorē nos attrahat dicit Ber. Sup oīa reddit
te amabilē bone Jeſu calix quē bibiſti op⁹ redēptiōis
nrē. Hoc oīno amorē nrm̄ facile vēdicat totū tibi hoc
eſt ꝙ noſtrū amorē ⁊ blandius allicit ⁊ iuſtius exigit ⁊
citi⁹ aſtrīgit ⁊ vehemētius afficit. Etenī vbi te exina=
niſti vbi te naturalib⁹ radijs exuiſti: ibi pietas magis
emicuit: ibi charitas plus effulſit: ibi gratia amplius
radiauit. qualiter aūt ad fiduciā dicit̄ Roma. viij. qui
etiā ꝓprio filio ſuo nō pepercit: ſed ꝓ nobis oīb⁹ tra=
didit illū q̄ñ nō etiā aīam cū illo nobis donauit. De
hoc etiā Ber. Quis non rapiatur ad ſpem impetrādi
fiduciā qui ei⁹ attēdit corporis diſpoſitionē vcȝ caput
inclinatū ad oſculū: brachia extēſa ad amplexādum:
manus ꝑforatas ad largiēdū latus aptū ad diligēdū:
pedū affixionē ad nobiſcū cōmanēdū: corporis exten=
ſionē ad ſe totū nobis impendēndū. F. ¶ Quarto fuit
prudētiſſimus ad expugnandū humani gn̄is inimicū
Job. xxvj. Prudētia ei⁹ pcuſſit ſupbū. Et vltra. Nūqd
poteris capere leuiathā: hamo. Xp̄s enī hamū ſue di=
uinitatis abſcōderat ſub eſca humanitatis. Et diabo
lus capere volēs eſcā carnis captus eſt ab hamo diui
nitatis. De hac prudēti captione dicit Aug. Uenit re=
dēptor ⁊ vict⁹ eſt deceptor. Et qd fecit redēptor capti=
uatori nr̄o. Tetendit muſcipulā crucē ſuā poſuit in ea
eſcā ſanguinē ſuū. Ipſe autē voluit fundere ſanguinē
nō debitoris ꝓpter qd receſſit a debitorib⁹. Hmōi de=
bitū apl's vocat chirographū qd q̄dē xp̄s tulit ⁊ cruci
affixit. De q̄ chirographo dicit Aug. Eua pctm̄ a dia=
bolo mutauit: chirographū ſcripſit: fideiuſſorē dedit ⁊
vſura poſteritati creuit. Tūc enī a diabolo pctm̄ muta
uit qñ ꝯ p̄ceptū dei ſue praue iuſſioni vel ſuggeſtiōi cō=
ſenſit chirographū ſcripſit: qñ manū ad pomū vetitū
porrexit fideiuſſorē dedit qñ Adā pctō ꝯſentire fecit ⁊
ſic vſura pctī poſteritati creuit. Cōtra igit̄ cōtēnētes
hāc redēptionē q̄ nos de inimici ptāte reduxit Bern̄.
exprobrādo dixit in pſona xp̄i. Pp'ſe me⁹ ait dn̄s qd ti=
bi facere potui ⁊ nō feci. Quid cauſe eſt quod inimico
meo magis libet ſeruire ꝙ̄ mihi: nec ille creauit vos:
ſȝ nec paſcit. Si parua hec vident̄ ingratis: nō ille: ſed
ego redemi vos. Quo p̄cio. Nō vtiqȝ auro corruptibili
vel argēto nō ſole / aut luna / nō ſaltē angelor̄ aliquo:
ſȝ ꝓprio vos cruore redemi. Ceterū ſi neqȝ tā multipli
ci iure debitū ē a vobis elicere famulatū omiſſis oīb⁹
mecū ſaltē ex denario diurno ꝯuenire. Et qr in mortē
xp̄m tradiderūt iudas ꝑ auaritiā: iudei ꝑ inuidiā: pila
tus ꝑ timorē: idō vidēdū eſſet de pena a deo his inflicta
merito hui⁹ pctī. Sȝ de pena ⁊ origine iude inuenies
in legēda ſcī Mathie de pena ⁊ excidio iudeor̄: in le=
gēda ſcī Jacobi minoris: de pena aūt ⁊ origine pilati
in quadā hiſtoria: lȝ apocripha ſic legit̄. G. ¶ Fuit q̄dā
rex noīe tyrus q̄ quādā puellā noīe pilā filiā cuiuſdam
molēdinarij noīcatus carnaliter cognouit ⁊ de ea fi=
liū gn̄auit. Pila aūt ex noīe ſuo ⁊ pr̄is ſui q̄ dicebatur
atus vnū nomē cōpoſuit ⁊ nato puero impoſuit nomē
pilatus. Cū aūt pilatus tres annos haberet ipſum pi
latū ad regē trāſmiſit. Habebat aūt rex filium de regi
na coniuge ſua q̄ fere pilato coetaneus videbatur. Iſti
dum annos diſcretionis attigiſſent ſepius lucramine
pugna ⁊ funda adinuicem colludebāt. Sȝ regis legiti
mus filius vt ⁊ gn̄e erat nobilior: ſic in oī loco pilato
inueniebat̄ ſtrēnuior ⁊ oī gn̄e certaminis aptior. Ob
hoc pilatus inuidie liuore cōmotus ⁊ felleo dolore ſti

mulatus fratrē ſuū latēter occidit. Qd rex audiēs ve=
hemēter doluit ⁊ cōcione ꝯuocata quid de ſcelerato ⁊
homicida faciendū ſit filio reqſiuit: q̄ cū oēs reū mor=
tis eē vnanimiter acclamauerūt. Rex aūt ad ſe reuer=
ſus iniqtatē iniqtati noluit duplicare: ſȝ ipm̄ ꝓ tribu
to qd annuatim debebat romanis obſidem miſit: tum
volēs innoxi⁹ eſſe ab occiſione filij: tū a tributo roma
nor̄ cupiēs liberari. Tūc enī tpis erat rome filius re=
gis frācie quē ſiliť rex miſerat romā ꝓ tributis. Huic
pilatus aſſociat⁹ cū ſe ab eo morib⁹ ⁊ induſtria p̄celli
videret cū inuidie ſtimulis agitatus occidit. Sedcuȝ
romani qd de eo faciendū eſſet inqrerēt ⁊ dixerūt. Hic
ſi ſuperuixerit q̄ fratrē necauit obſidē iugulauit reipu=
blice plurimū vtilis erit ⁊ colla ferociū hoſtium ferox
ipſe domabit. Dixerūt ergo cū reus mortis habeat̄ in
pōt hos inſulā gētibus illis q̄ nulliū patiunt̄ iudicē iu=
dex ꝑficiatur ſi forte ei⁹ neqtia ipſor̄ cōtumacia edo=
metur ſi nō ꝙ meruit patiat̄. Miſſus igit̄ pilat⁹ ad gē=
tē ferocē ⁊ ſuor̄ iudicū ꝑemptricē nō inſci⁹ ad q̄s miſ=
ſus ſit ⁊ ꝙ̄ pēdula vite ſue ſn̄ia taciterē ꝯſiderās vitā
ſeruare voluit ⁊ gētē nequā ipē minis ⁊ ꝓmiſſis ſuppli
cio ⁊ p̄cio penitus ſubiugauit. Qui igit̄ tā dure gentis
victor extitit a pōt hos inſula pōti⁹ pilat⁹ nomē acce=
pit. Herodes aūt hoīs illi⁹ induſtriā vt audiuit verſu=
tijs ei⁹ ꝯgaudēs ipſe verſut⁹ eū ad ſe muneribus ⁊ in=
ternūcijs inuitauit ⁊ ſup iudeā ⁊ hierl'm ptātē ⁊ vicem
ſuā ei tradidit. Qui cū pecuniā innumerabilē ꝯgregaſ
ſet neſciēte herode romā adijt ⁊ ihn̄ tā pecuniā tiberio
īpatori obtulit ⁊ ab eo ſibi dari qd ab herode tenebat
munerib⁹ impetrauit. Huiuſcemodi cā facti ſūt inimi
ci pilat⁹ ⁊ herodes quoaduſqȝ tpe paſſionis dn̄i cū ſibi
reconciliauit eo ꝙ dn̄m ad ſe miſit. Alia cā inimicitie
aſſignat̄ in hiſtoria ſcholaſtica. Quidā enī ſe filiū dei
faciēs multos de galileis ſeduxerat q̄s cū in garizim
deduxiſſet vbi dixerat ſe aſcēſurū in celū ſupueniēs pi
lat⁹ ipm̄ cū oīb⁹ occidit timēs ne ſilr̄ iudeos ſeduceret.
Ob hoc facti ſūt inimici: qr herodes p̄ſidebat galileis:
⁊ vtraqȝ cā potuit eē vera. Cū aūt pilat⁹ dn̄m iudeis cru=
cifigēdū tradidiſſet timēs tn̄ offenſaȝ tiberij ceſaris eo
ꝙ ꝯdēnaſſet ſanguinē innocētē quēdā ſibi familiarē
ꝓ ſui excuſatiōe ad ceſarē deſtinauit. Interea cū tibe=
ri⁹ morbo graui teneret̄ nūciat̄ eidē ꝙ hieroſolymis
q̄dā medic⁹ eēt q̄ oēs morbos ſolo vbo curaret: neſciēs
ꝙ eū pilatus ⁊ iudei occidiſſent. Dixitqȝ voluſiano ſibi
priuato. Uade cit⁹ trās ptes marinas dicēſqȝ pilato
vt hūc medicū mihi mittat q̄ me priſtine ſanitati reſti
tuat. Cū aūt ille ad pilatū veniſſet ⁊ mādatū impato=
ris expoſuiſſet eidē territ⁹ pilat⁹. xiiij. dierū inducias
poſtulauit. Intra qd ſpaciū dū voluſianus quādā ma=
tronā q̄ fuerat familiaris ieſu noīe veronicā vbi nā xp̄e
ieſus inueniri poſſet interrogaſſet ait. Heu dn̄s meus
⁊ deus me⁹ erat quē pilatus ꝑ inuidiā traditū condē=
nauit ⁊ crucifigi precepit. Tunc ille nimis dolens ait.
Uehementer doleo: qr qd mihi dn̄s meus iuſſerat ex=
plere nō valeo: cui veronica. Dn̄s meus cum p̄dicando
circuiret ⁊ eius p̄ſētia nimis inuite carerē volui mi=
hi ipſius depingi imaginem vt dū eius priuarer pre=
ſentia mihi ſaltē p̄ſtaret ſolaciū imaginis ſue figure.
Cūqȝ linthēū pictori deferrē pingendū: dn̄s mihi ob=
uiauit ⁊ quo tenderē reqſiuit. Cui cū vie cauſam ape=
ruiſſem a me petijt pānum ⁊ ipm̄ mihi venerabili ſua
facie reddidit inſignitum. Imaginis ergo huius aſpe=
ctum ſi dn̄s tuus deuote intuebitur cōtinuo ſanitatis
bn̄ficio potietur. Cui ille. Eſt ne huiuſmodi imago au
ro vel argento cōparabilis? Cui illa. Nō ſed pio affe=
ctu deuotionis. Tecum igitur proficiſcar ⁊ videndam

ceſari imaginem deferam ⁊ reuertar. Venit igiẜ volu-
ſian⁹ cũ veronica romã. dixit tiberio imperatori Jeſuz
a te diu deſideratũ pilat⁹ ⁊ iudei iniuſte morti tradide
rũt ⁊ per inuidiã crucis patibulo affixerũt. Venit igiẜ
matrona q̃dã mecũ ipſi⁹ ieſu imaginẽ deferens quã ſi
deuote pſpexeris mox ſanitatis tue bñficiũ obtinebis
Ceſar igiẜ pãnis ſericis viã ſterni fecit ⁊ imaginez ſibi
pñtari pcepit. Qui mox vt eã fuit intuit⁹ ſanitatẽ pri-
ſtinã eſt aſſecut⁹. Ponti⁹ igiẜ pilat⁹ iperio ceſaris capi
tur ⁊ romã pducit. Audiẽs ceſar pilatum aduenisse ni
mio furore ↄtra eũ replet⁹ eũ ad ſe adduci fecit. Pila
tus aũt tunicã dñi incõſutilẽ ſecũ detulit quã indutaz
corã imperatore portauit. Mox vt iperator eũ vidit oẽz
irã depoſuit ⁊ ei ↄtin⁹ aſſurrexit: nec ſibi dure in aliq̃
loq̃ pualuit ⁊ q̃ in ei⁹ abſentia videbaẜ tã terribilis et
ferus nũc in ei⁹ pñtia īueniẜ q̃dã mõ mãſuet⁹. cũq3 euz
licẽtiaſſet mox ↄ eũ terribiliter excãdeſcit ſe miſez clamãs
q ei furorẽ ſui pectoris minime oñdiſſet. Statimq3 eũ
reuocari fecit iurãs ⁊ ↄteſtãs q filius mortis eſſet nec
phas ſit eũ viuere ſup terrã. Qui vt eũ vidit ↄtinuo eũ
ſalutauit ⁊ oẽm animi ferocitatẽ abiecit. Mirãtẜ oẽs
mirabaẜ ⁊ ipſe q ſic ↄtra pilatũ dũ abeſſet excandeſce
ret ⁊ dũ pñs eẽt nil ei aſpere loqui poſſet. Tãdẽ diuio
nutu vel forte alicuius xpiani ſuaſu ipm illa tunica ex
poliari fecit: ⁊ cõtra eũ priſtinã animi ferocitatẽ mox
reſumpſit. Cũq3 de hoc iperator plurimũ miraretẜ: dictũ
eſt ſibi q illa tunica fuiſſet dñi ieſu. Tũc iperator ipm
in carcerẽ recipi iuſſit donec ſapiẽtũ conſilio delibera
ret q̃d de eo fieri oporteret. Data eſt igiẜ in pilatũ ſen-
tentia vt morte turpiſſima dãnaretẜ. Audiẽs hoc pila-
tus cultello pprio ſe necauit: ⁊ tali morte vitã finiuit.
Cognita ceſar morte pilati dixit. Vere mortu⁹ eſt mor
te turpiſſima: cui manus ppria non pepcit. Mole igiẜ
ingenti alligaẜ ⁊ in tyberim fluuiũ imergiẜ. Spũs vo
maligni ⁊ ſordidi corpe maligno ⁊ ſordido cõgauden-
tes ⁊ nũc in aq̃s nũc in aere rapiẽtes: mirabiles inun-
dationes in aquis mouebãt ⁊ fulgura tẽpeſtates toni
trua ⁊ grãdines in aere terribiliter gñabãt. ita vt cun-
cti timore horribili tenerẽtẜ. Quapropter romani eũ
a tyberis fluuio extrahẽtes deriſionis cauſa ipz Vien
nã deportauerũt ⁊ rodano fluuio immerſerũt. Viẽna
eñi dr quaſi via gehẽne: q2 erat tũc loc⁹ maledictionis
vel potius dr biẽna eo q vt dr biẽniũ ſit ↄſtructa. Sed
ibi neq3 ſpũs nõ defuerũt ibidẽ eadẽ operãtes. Hoies
ergo illi tãtã infeſtationẽ demonũ nõ ferẽtes vas illud
maledictionis a ſe remouerũt: ⁊ illud ſepeliẽdũ loſan-
ne ciuitatis territorio ↄmiſerũt. Qui cũ nimis pſatis
infeſtationib⁹ grauarentẜ ipm a ſe remouerũt ⁊ in quo
dã puteo mõtib⁹ circũſepto īmerſerũt: vbi adhuc rela-
tione quorũdã q̃dã diabolice machinationes ebullire
videntẜ. Hucuſq3 in pdicta hiſtoria apochripha legiẜ.
Que vtrũ recitãda ſit lectoris arbitrio relinquaẜ. No
ta tñ q in hiſtoria ſcholaſtica legiẜ q pilatus a iudeis
accuſat⁹ eſt apud tyberiũ de violẽta innocentũ inter-
fectiõe. Et q2 iudeis reclamãtib⁹ imagines gẽtiliũ in
tẽplo ponebat. Et q2 pecuniã repoſitã in corbanam in
ſuos redegerat vſus inde faciẽs aq̃ductũ in domũ ſuã.
Et ꝓ his oĩbus deportat⁹ eſt lugdunũ in exilium vnde
oriundus fuerat: vt ibi in opprobriũ gẽtis ſue morere
tur potuit eẽ ſi tñ illa hiſtoria continet veritatẽ: q2 prio
tũ edictũ dederat vt lugdunũ in exiliũ deportaretẜ: ⁊ q
aũ reuerſionẽ voluſiani ad imperatorẽ fuerit ibi depor-
tatus: ſed poſtmodũ tyberius audiẽs qualiter xpm oc
cidiſſet ipſum de exilio educit ⁊ ad ſe romã adduci fe-
cit. Euſebius autẽ ⁊ beda ĩ ſuis chronicis nõ dicũt ipz
in exiliũ relegatũ: ſed tñ q in multas calamitates in-
cidens propria manu ſe peremit.

¶ De feſtiuitatibus que occurrũt intra tempus
reconciliationis. xliij. A.

D Jcto de feſtiuitatibus q̃ occurrunt intra tem
pus deuiationis q̃d incepit ab adã ⁊ durauit
vſq3 ad moyſen: q̃d tẽpus repreſentat eccl'ia
a ſeptuageſima vſq3 ad paſcha ſequiẜ videre
de feſtiuitatibus que eueniunt intra tempus reconci-
liatiõis. q̃d tempus repreſentat eccleſia a paſcha vſq3
ad octauam penthecoſtes. A.

R Eſurrectio xpi tertia die a paſ-
ſione ipſi⁹ facta eſt. Circa autem
ipſaz reſurrectionẽ dñicã ſeptẽ pordi
nẽ ſunt cõſiderãda. Primo qualr ve-
rũ ſit q trib⁹ dieb⁹ ⁊ trib⁹ noctib⁹ in ſe
pulcro iacuit ⁊ ĩ tertia die reſurrexit.
Scđo quare nõ ſtatim vt mortuus eſt
reſurrexit: ſ3 vſq3 ad diem tertium ex
pectauit. Tertio qualiter reſurrexit.
Quarto q̃re reſurrectionẽ ſuã accele
rauit: nec vſq3 ad gñalẽ reſurrectionẽ
diſtulit. Quinto ppẜ q̃d reſurrexit. Sexto q̃ties appa
ruit reſurgẽs. Septimo qualr ſctõs patres qui erãt in
limbo inde eduxit ⁊ q̃d ibi egit. Circa primũ notãdum
q xps tribus dieb⁹ ⁊ tribus noctibus in ſepulcro fuiſ-
ſe dr ſm Augu. per ſinecdochen: vt pria dies accipiaẜ
ſm partẽ ſui poſtremã. ſcđa dies ſm ſe totã ⁊ integrã.
tertia dies ſm partẽ ſui primã: ⁊ ſic erunt tres dies. Et
quilibet hoꝝ dierũ ſuã noctẽ habuit pcedẽtẽ. Tũc eñi
ſm Bedã mutat⁹ ẽ ordo ⁊ curſus dieꝝ ac noctiũ. Antea
eñi dies pcedebãt ⁊ noctes ſequebantẜ. Poſt paſſionẽ
aũt ħ ordo mutat⁹ ẽ. ita q noctes pcedũt ⁊ dies ſequũ-
tur. Et hoc myſterio cõgruit qm hõ prio de die gratie
cecidit in noctẽ culpe. p xpi aũt paſſionẽ ⁊ reſurrectio
nẽ de nocte culpe redijt ad diẽ gratie. Circa ſm ſciẽdũ
eſt q cõuenieẽs fuit: vt nõ ſtatim qñ mortuus fuit xps
reſurgeret: ſed vſq3 in diẽ tertiũ expectaret ppter qn-
q3 ratiões. Primo ppter ſignificationẽ: vt. ſ. ex hoc ſi-
gnificaretẜ q lux ſue mortis curauit noſtrã duplã mor-
tem: ⁊ ideo vna die integra ⁊ duab⁹ noctibus iacuit in
ſepulcro vt per diẽ intelligatur lux ſue mortis p duas
noctes noſtra duplex mors. Et hanc rationẽ aſſignat
glo. ſuper illud Luc. xxiiij. Oportuit xpm pati ⁊c. Se-
cũdo ppter pbationẽ: q2 ſicut ĩ ore duoꝝ vel triũ teſtiũ
ſtat oẽ verbũ. ſic in trib⁹ dieb⁹ experiẜ q̃s oẽ factuz. Et
ideo vt mortẽ bene probaret ⁊ ſe pbaſſe oſtẽderet: tri-
bus diebus iacere voluit in ſepulcro. Tertio ppter po
teſtatis ſue oſtenſionẽ: q2 ſi ſtatim reſurrexiſſet nõ vi-
deretẜ poteſtatẽ habere ponendi animã ſuã ſicut reſur
gendi. Et hec ratio videtur tangi. j. Coꝝ. xv. ſuper illo.
Qm xps mortuus eſt ⁊c. Jdeo inquit de morte pmitti
tur vt ſicut vera mors oñdiẜ: ita vera reſurrectio oñdat.
Quarto ppter reſtaurãdoꝝ pfigurationẽ. Hãc rõnẽ
aſſignat petr⁹ rauẽn. di. Tres dies voluit eẽ ſue ſepul-
ture: que in celo ſunt reſtauraturus: q̃ in terra reparatu-
rus: q̃ apud inferos redẽpturus. Quinto ppter tripli
cis ſtatus iuſtoꝝ repreſentationez. Hãc rõnez aſſignat
Grego. ſuper Ezech. di. Sexta feria xps paſſus eſt: ſab
bato quieuit ĩ ſepulcro: dñico aũt die reſurrexit a mor
te. Preſens autẽ vita adhuc nobis ſexta feria eſt: quia
in anguſtijs ⁊ doloribus cruciamur. Sed ſabbato quaſi
in ſepulcro q̃eſcimus: q2 requiẽ aĩe poſt mortẽ inueni
mus. Dñico aũt dies conditione octaua cum corporea
morte reſurgim⁹ ⁊ in gloria aĩe etiã cum carne gaude
mus. Dolor ergo nos in ſexta feria: requies in ſeptima
⁊ gloria excipit in octaua hec Grego. Circa tertiuz ſcz

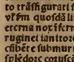
qualiter reſurrexit. Notādū φ primo ſurrexit potēter
q̄ꝛ virtute ꝓpria. Jo. x. Ptātē habeo ponēdi aīaʒ meā
ꝛ iterū ſumēdi eā. Jo. ij. Soluite tēplū hoc ꝛ in tribus
diebus excit abo illud. Scđo feliciter: quia depoſita oī
miſeria. Matt. xxvj. Poſt aūt reſur. prece. vos in gali.
Galilea interp̄tat̄ tranſmigratio. xp̄s ergo qñ reſur=
rexit in galileā p̄ceſſit: q̄ꝛ de miſeria ad gloriā: de cor=
ruptiōe ad incorruptionē trāſiuit. Leo papa. Poſt paſ
ſionē xp̄i ruptis vinculis mortis infirmitas ī virtutē:
mortalitas in eternitatē: contumelia trāſit in gloriā.
Tertio vtiliter q̄ꝛ capta preda. Hiere. iiij. Aſcēdit leo
de cubiculo ſuo ꝛ p̄do gentium ſe leuauit. Itē Jo. Cuʒ
exaltatus fuero a terra oīa trahā ad meipſ̄ʒ. i. cū exalta=
tus fuero a terra aīam meam. ſ. educendo de limbo: et
corpus d̄ ſepulchro oīa trahā ꝛc. Quarto mirabilr: q̄ꝛ
remanēte clauſo ſepulchro. ſicut em̄ exiſtēte clauſo ma
tris vtero exiuit: ꝛ ad diſcipulos clauſis ianuis intra=
uit: ſic nimirū exiſtēte clauſo ſepulcro idē exire potuit
Uñ legit̄ in hiſtoria ſcholaſtica φ cuidā monacho ſcti
laurētij rome extra muros āno ab īcarnatiōe dn̄i. M.
cxj. mirāti de cingulo ſuo q̄ accict⁹ erat īſoluto ꝓlecto
ante illum vox in aere eſt facta. Sic potuit xp̄s clauſo.
exire ſepulcro. Quīto veraciter: q̄ꝛ ī corpe vero ꝛ ꝓprio.
Sex aūt modis ſe vere reſurrexiſſe ꝓbauit. Prīo p̄ an
gelū q̄ nō mētit̄. Scđo p̄ frequētem apparitionē. Per
hec duo oñdit ſe vere reſurrexiſſe. Tertio p̄ cōeſtionē: p̄
qđ ꝓbauit φ nō arte magica. Quarto p̄ palpationē p̄
qđ ꝓbauit φ in vero corpe. Quinto p̄ cicatricū oñſione
per qđ probauit φ in eodem corpe in quo mortu⁹ fuit.
Sexto p̄ dom⁹ clauſis ianuis ingreſſionē: p̄ qđ oñdit
φ glorificatus ſurrexit. Hec em̄ oēs dubitatiōes circa
xp̄i reſurrectionē videntur fuiſſe in diſcipulis. Sexto
ſurrexit īmortaliter: q̄ꝛ nūꝙ̄ de cetero morietur⁹. Rom.
vj. Xp̄s reſurgens ex mortuis iā non moritur ꝛc. Dicit
tñ Dionyſi⁹ in ep̄la ad Demophyiū xp̄m etiā poſt aſcē
ſionē cuidā ſctō viro noīe Carpo dixiſſe: paratus ſum
rurſus ꝓ hoībus ſaluādis pati. Per qđ videt̄ ſi poſſi=
bile eſſet adhuc ꝓ hoīb⁹ mori parat⁹ eſſet. Retulit em̄
p̄dictus Carp⁹ vir mire ſctītatis btō Dionyſio vt ī ea=
dē ep̄la cōtinet̄: φ cū quidā infideliſ fidelē quēdā per
uertiſſet adeo carpus moleſte tulit: vt ex hoc infirmi=
tatē incurreret. Tante aūt ſctītatis erat vt nunꝙ̄ cele
braret qn̄ ſibi celeſtis viſio inferret̄: ſʒ cū ꝓ vtriuſꝙ̄ cō
uerſiōe orare deberet: deū tñ q̄tidie exorabat: vt cōbu=
ſtione q̄dā ambor̄ ſimul īmiſericorditer abrūperet vi=
tas. Et ecce circa noct̄ mediū dū euigilaret: ꝛ hāc orō=
nē faceret ſubito domus in qua erat in duo diuiſa fuit:
ꝛ quedā fornax īmmēſa ibideʒ apparuit. Reſpiciēſꝙ̄
ſurſum vidit celū apertū ꝛ ibidē ieſum circūdatū mul=
titudine angelor̄. Deinde iuxta fornaceʒ predicti duo
viri tremuli ſtare cernunt̄ qui a ſerpētibus de forna=
ce ꝓcedentibus morſibus ꝛ inuolutionibus violēter
in fornacē trahebātur: necnō a quibuſdam aliīs viris
impingebant̄. Hec vidēs carpus adeo in iſtorū vindi=
cta delectabatur vt ſuperiorem quidē viſionem intue
ri cōtēneret: ꝛ in horum vindictā totus intētus mane
ret: ita φ plurimū moleſte ferebat φ ī fornacē nō cito
cadebāt. Tādeʒ cū difficulter in celū reſpexiſſet ꝛ pre=
dictā viſionē vt prius vidiſſet: ecce Jeſus hoīm illorū
miſert⁹ ex ſupceleſti trono ſurrexit: ꝛ vſꝙ̄ ad illos cuʒ
multitudine angelor̄ deſcēdens manū extēdit ꝛ ipſos
eripuit. Dixitꝙ̄ ieſus carpo. Manu extēta p̄cute cōtra
me: de cetero em̄ paratus ſum rurſus ꝓ hoīb⁹ ſaluādis
pati: ꝛ hoc mihi amicum nō φ aliī peccēt hoīes. Hanc
aūt viſionē quā recitat Dionyſius gr̄a huius verbi po
ſuimus. C. ¶ Circa quartum quare nō expectauit cuʒ
aliīs reſurgere qñ. ſ. fiet gñalis reſurrectio. Sciēdū eſt
φ ꝓpter tres rōnes noluit differre. Prīo ꝓpt̄ corpis
dignitatē. Cū em̄ illđ corp⁹ eēt digniſſimū ex eo φ erat
deificatū ſiue diuinitati vnitū non fuit decēs vt tādiu
ſub puluere iaceret. Uñ p̄s. Non dabis ſctm̄ tuū. i. cor=
pus ſanctificatū. i. deificatū videre corruptionē. Item
p̄s. Surge dñe in requiē tuam tu ꝛ archa ſanctificatio
nis tue. Et vocat̄ archa ſctificationis corpus illud qđ
fuit cōtēptiuū diuinitatis. Scđo ꝓpt̄ fidei firmitatē.
Si em̄ tūc nō reſurrexiſſet fides periſſet: nec verū deū
cū aliīs crediđiſſʒ qđ pʒ ex hoc φ ī paſſiōe excepta btā
virgine oēs fidē amiſerūt: ſed cognita reſurrectiōe ipſaʒ
recuperauerūt. j. Cor. xv. Si xp̄s non reſurrexit vana
ē fides nr̄a: Tertio ꝓpt̄ nr̄e reſurrectiōis exēplaritatē
Raro em̄ inueniret̄ q̄ reſurrectioneʒ futurā ſperaret
niſi eā in exēplo ꝓceſſiſſe videret ꝛ ꝓpt̄ hoc dicit ap̄ls
Na ſi xp̄s reſurrexit ꝛ nos reſurgemus: q̄ꝛ ei⁹ reſurre
ctio eſt cā exēplaris nr̄e reſurrectiōis. Greg. Exemplo
dñs mōſtrauit qđ ꝓmiſit in p̄mio: vt ſicut oēs ipm̄ re=
ſurrexiſſe fideles cognoſcerēt: ita in ſeipſis in fine mū
di p̄mia reſurrectiōis ſperarēt. Idē. Nō pl⁹ φ̄ tridua=
naʒ eſſe morteʒ voluit ne ſi in illo reſurrectio differret̄
in nobis oīno deſperaret̄. Nō habem⁹ ſpem reſurrectio
nis nr̄e ꝯſiderata glīa capitis nr̄i. Circa qn̄tū. ſ. ꝓpter
q̄d reſurrexit. Sciendū eſt φ ꝓpter q̄tuor magnas vti
litates nr̄as reſurrexit. Eſt em̄ ei⁹ reſurrectio operās
iuſtificationē pctōr̄: docēs nouitatē morū gñans ſpeʒ
de receptione remunerādorū: ꝛ cauſans reſurrectionē
oīm. De prīo Rom. iiij. Tradit⁹ eſt ꝓpter delicta nr̄a ꝛ
reſurrexit ꝓpt̄ iuſtificationē nr̄am. De ſcđo Ro. vj. Si
cut xp̄s reſurrexit a mortuis p̄ gloriā p̄ris: ita ꝛ nos in
nouitate vite ambulem⁹. De tertio. j. Pet. ij. Qui ꝓpt̄
magnā mīam ſuaʒ reſuſcitauit nos in ſpē vite p̄ reſur=
rectionē xp̄i a mortuis. De quarto. j. Cor. xv. Xp̄s dñs
reſurrexit a mortuis primitie dormientiū: qm̄ q̄deʒ p̄
hoīem mors ꝛ per hoīem reſurrectio mortuor̄. Et no=
tādū φ ſicut pʒ p̄ p̄dicta xp̄s in ſua reſurrectiōe q̄tuor
habuit ꝓpria. Primū eſt φ nr̄a reſurrectio vſꝙ̄ in fi=
nē differt̄: ſua vero die tertia celebrata eſt. Scđʒ q̄ꝛ nos
p̄ illū reſurgim⁹: ille vero p̄ ſe. vñ Amb. Quō potuit ad=
iutoriū ſui corpis q̄rere ſuſcitādi: qui alios ſuſcitauit.
Tertiū eſt q̄ꝛ nos īcineramur: ſʒ corp⁹ ei⁹ īcinerari nō
potuit. Quartum eſt q̄ꝛ ſua reſurrectio eſt nr̄e reſurre
ctionis cā efficiens exēplaris ꝛ ſacralis. De prīa cā gl.
ſup p̄s. Ad veſperuʒ demorabit̄ fletus ꝛc. Reſurrectio
xp̄i eſt cā efficiēs reſurrectiōis aīe in p̄nti ꝛ corpis ī fu=
turo. De ſcđa. j. Cor. xv. Si xp̄s reſurrexit ꝛc. De tertia
Ro. vj. Ut quō xp̄s ꝛc. D. ¶ Circa ſextū. ſ. quoties reſur
gēs appruerit. Notādū eſt φ ipſa die reſurrectiōis ap=
paruit q̄nꝙ̄ vicib⁹ ꝛ aliīs dieb⁹ ſequētib⁹ etiā q̄nꝙ̄ vi=
cibus. Primo em̄ apparuit marie magdalene. Jo. xx.
Itē Mar. vlti. Surgens ieſus mane prima ſabbati ap
paruit prīo marie magdalene ꝛc. q̄ typū gerit penitē=
tiū. Uoluit aūt prīo apparere marie magdalene q̄nꝙ̄
de cauſis. Prīo q̄ꝛ ardētius diligebat. Luc. vij. Dimiſ
ſa ſunt ei pctā multa qm̄ dilexit multū. Scđo vt oñde
ret ſe mortuū ꝓ pctōrib⁹. Mat. ix. Non veni vocare iu
ſtos ſʒ pctōres. Tertio q̄ꝛ meretrices p̄cedent ſapiētes
in regno celor̄. Mat. xxj. Amē amē dico vobis q̄ꝛ me=
retrices p̄cedēt vos ī regno dei ꝛc. Quarto vt ſicut mu
lier fuit nūcia mortis: ita eſſet nūcia vite ſm̄ glo. Quī
to vt vbi abūdauit delictū ſup̄abūdaret et grā: ſicut dr̄
Ro. v. Scđo apparuit mulierib⁹ redeūtib⁹ a monumē
to qñ dixit eis. Auete. Et acceſſerūt ꝛ tenuerūt pedes
eius. Mat. vlti. Et typum gerunt humiliū q̄bus dñs
apparet tñ rōne ſexus tuʒ rōne affectus: q̄ꝛ tenuerunt

pedes eiꝰ. Tertio apparuit ſimoni: ſꝫ vbi aũt q̃n neſcit niſi forte q̃n redibat a monumẽto cũ ioãne. Potuit etiã eẽ ꝙ petrꝰ a io. alicubi diuertit ⁊ ibi dñs ſibi apparuit. Luc. vlt. Uel forte q̃n ad monumẽtũ ſolꝰ intrauit. ſicut dr̃ i hiſtoria ſchola. Uł forte i cauea ſiue ſpelũca. Dicit̃ eñi in eadẽ hiſtoria ꝙ q̃n xp̃m negauit fugit i cauea q̃ nõ dr̃ gallicãtus in qua vt dr̃ ꝑ tres dies fleuiſſe ex eo ꝙ xp̃m negauit. Et ibi xp̃s ſibi apparuit ⁊ cũ cõfortauit. Petrꝰ aũt interpretat̃ obediẽs ⁊ gerit typũ obediẽtiũ q̃bꝰ dñs apparet. Quarto appuit diſcipulis in emaus qđ iterpretat̃ deſideriũ cõſilij: ⁊ ſignificat pauperes xp̃i q̃ voluit illud cõſiliũ adimplere. Uade ⁊ vẽde oĩa q̃ habes ⁊ da paupibꝰ ⁊c. Quinto appuit diſcipulis cõgregatis in vnũ ⁊ ſignificet religioſos cũ foribꝰ quinq; ſenſuũ clauſos. Jo. xx. De quinq; apparitionẽ ipſa die reſurrectionis facte ſunt ⁊ has repñtat ſacerdos in miſſa quinquies ſe v̄tẽs ad pplꝫ: ſed tertia v̄ſio eſt cũ ſilẽtio: q2 ſignificat tertiã apparitionẽ factã petro q̃ neſcit̃ vbi vel q̃n facta fuerit. Sexto appuit octaua die diſcipulis cõgregatis p̃ñte thoma q̃ dixerat ſe nõ crederẽ niſi videret: ⁊ ſignificat heſitãtes i fide. Jo. xx. Septĩo diſciplis piſcãtibꝰ. Jo. vl. ⁊ ſignificat p̃dicãtes q̃ ſunt piſcatores hoĩꝫ. Octauo diſcipulis in mõte tabor. Mat. vl. ⁊ ſignificat cõtẽplatiuos: q2 in p̃dicto mõte trãſfiguratꝰ fuit. Nono vndecim diſcipulis recũbentibꝰ in cenaculo vbi incredulitatẽ eoꝝ ⁊ duritiã cordis exprobrauit. Mat. vl. ꝑ q̃s itelligimꝰ pctõres i vndenario trãſgreſſiõis poſitos q̃s dñs aliq̃n viſitat miſericorditer. Decĩo ⁊ vltimo appuit diſciplis exiſtẽtibꝰ in mõte oliueti. Lu. vl. ꝑ quos ſignificãt̃ miſericordes ⁊ mĩe oleũ diligẽtes. De hoc loco aſcẽdit i celũ: q2 pietas ad oĩa vꝫ ꝓmiſſionẽ hñs ⁊c. j. Tim. iiij. E. ¶ Sũt ⁊ alie tres appitiões q̃ referunt̃ in ipa die reſurrectiõis facte: ſꝫ tñ hoc ex textu nõ hr̃. Prima qua appuit iacobo iuſto. i. iacobo alphei: de qua appitione inuenies in legẽda ipſiꝰ iacobi. Alia q̃ ipa die appuiſſe dr̃ ioſeph: ſicut legit̃ i euãgelio nicodemi. Nã cuꝫ audiſſent iudei ꝙ ioſeph corpꝰ Jeſu a pilato petijſſet ⁊ iſꝫ i monumẽto ſuo poſuiſſet idignati aduerſꝰ eũ iſꝫ ceperũt ⁊ in q̃dã cubiculo diligẽter clauſo ⁊ ſigillato recluſerũt poſt ſabbatũ eũ occidere volẽtes. Et ecce ieſus i ipſa nocte reſurrectiõis ſigillata domo a quatuor angulis ad eũ intrauit ⁊ faciẽ eius extersit ⁊ oſculũ dedit: ⁊ inde ſaluis ſigillis eũ educẽs in domũ ſuã in arimathia ipſuꝫ adduxit. Tertia q̃ añ ceteros v̄ginł matri appuiſſe credit̃ licꝫ hoc ab euãgeliſtis taceat̃. Hoc romana eccłia approbare vr̃ q̃ ſtatiõ ipa die apud ſctãꝫ mariã celebrat ſtationẽ. Si eñi hoc io nõ credit̃: q2 nullꝰ euãgeliſta teſtat̃ ꝯñs eſt vt poſt reſurrectionẽ nunq̃ ſibi appareurit: q2 vbi vel q̃n nullꝰ euãgeliſta ediſſerit. Sꝫ abſit vt talẽ matrẽ talis filiꝰ tali negligẽtia dehonorauerit: ſꝫ iõ forſan hoc euãgeliſte ſubticuerũt: q2 eorũ fuit officiũ ſolũmõ reſurrectiõis teſtes iducere: matrẽ aũt ad teſtificãdũ ꝓ filio inducere eos nõ decuit. Si eñi v̄ba extranearũ feminarũ deliramẽta viſa ſũt q̃to nõ magis mr̃eꝫ ꝓ filij amore crederẽt delirare. Hoc igit̃ euãgeliſte ſcribere noluerũt: ſꝫ ꝓ cẽ ſtãti reliq̃rũt. Debuit eñi matrẽ priꝰ letificare de reſurrectiõe quã ampliꝰ ceteris ꝯſtat doluiſſe de morte ne matrẽ p̃teat q̃ ſic alios cõſolari feſtinat. Hoc etiã Amb. teſtat̃ in li. iij. de virginibus dicẽs. Uidit mater reſurrectionẽ dñi: ⁊ prĩa vidit ⁊ credidit. Uidit maria magdalena q̃uis adhuc ipſa mutaret. Sedulꝰ q̃ꝫ agẽs de xp̃i appitiõe ſic dicit. Sẽꝑ virgo manẽs huiꝰ ſe viſibꝰ at̃ãs. Luce palã dñs priꝰ obtulit bona mater. Gñãdia diuulgãs miracula q̃ fuit olim. Adueniẽtis iter hec fit redeũtis iudex. F. ¶ De ſeptimo aũt ⁊ vlti. hoc cõſiderãdo qualr̃ ſctõs p̃res erãt q̃ in libo xp̃s eduxit: ⁊ q̃d ibi egit euãgeliũ apte nõ explanauit Aug. tñ in q̃dã ſermone: ⁊ nicodemꝰ i ſuo euãgelio aliquatenꝰ hoc oñdũt. Ait eñi ſctũs Aug. Mox vt xp̃s ſpm̃ tradidit vnita ſue deitati aĩa ad inferorũ ꝓfunda deſcẽdit. Cũq; tenebrarũ t̃minũ q̃ſi q̃dã depdator ſplẽdidꝰ ac terribilis attigiſſet aſpiciẽtes eũ impie ac tartaree legiones territe inq̃rere ceperũt dicentes. Uñ eſt iſte tã fortis: tã terribilis: tã ſplẽdidꝰ: tã p̃clarꝰ. Mũdus iſte q̃ nobis ſubditꝰ fuit: nũq̃ nobis talẽ mortuũ miſit: nũq; inferis talia munera deſtinauit: q̃s eſt ergo iſte q̃ ſic intrepidꝰ noſtros fines ingredit̃: ⁊ nõ ſolũ nr̃a ſupplicia nõ veret̃: verũ etiã alios de nr̃is vinculis abſoluit. Ecce ipſi q̃ ſub nr̃is ſolebant ſuſpirare tormẽtis inſultant nobis de p̃ceptiõe ſalutis: ⁊ nõ ſolũ tã nihil verent̃: ſꝫ iſup nobis minãt̃. Nũq̃ h̃ ſic mortui ſupbierũt nec aliq̃n ſic potuerũt leti eſſe captiui: vt q̃d huc illũ adducere voluiſtis. O princeps noſter perijt oĩs letitia tua in luctũ cõuerſa ſunt gaudia tua duꝫ tu xp̃m ſuſpendis in ligno ignoras quãta damna ſuſtineas in inferno. Poſt iſtas crudeliũ voces infernaliũ ad imperiũ dñi oẽs ferrei cõfracti ſunt vectes. Et ecce innumerabiles ſanctorũ ppłi eiꝰ genibus ꝓuoluti lachrymabili voce dicẽ. ãt. Aduẽiſti deſiderabilis redẽptor mũdi: aduẽiſti dñe quẽ deſiderãtes quotidie expectabamus. Deſcẽdiſti ꝓ nobis ad inferos noli nobis deeſſe cũ reuerſus fueris ad ſuperos. Aſcẽde dñe ieſu inferno expoliato ⁊ autore mortis ſuis vinculis irretito: redde iã letitiã mundo ſuccurre inquiũt iã ſeuas extinguere penas: ⁊ miſerendo reſolue captiuos: dum hic es abſolue reos: dum aſcẽderis deſende tuos. Hec Aug. In euãgelio autẽ nichodemi legit̃ ꝙ carinus et leucius filij ſymeonis ſenis cũ xp̃o reſurrexerũt: ⁊ anne ⁊ cayphe ⁊ nichodemo ⁊ ioſeph ⁊ gamalieli appuerũt: ⁊ ab eis adiurati que xp̃s apud inferos geſſit narrauerunt dicẽtes. Cũ eſſemꝰ cũ oĩbus patribꝰ noſtris patriarchis in caligine tenebrarũ ſubito factus eſt aureus ſolis color purpureuſq; ⁊ regalis lux illuſtrans ſup nos. Statimq; adã humani gñis pater exultauit dicẽs. Lux iſta ẽ autoris luminis ſempiterni: q̃ nobis ꝓmiſit mittere lumẽ coeternũ. Et exclamauit Eſaias dicẽs. Hec eſt lux p̃ris filiꝰ dei ſicut p̃dixi cũ eſſeꝫ viuus in terris. Populꝰ q̃ ambulabat in tenebris vidit lucẽ magnã. Tũc ſupuenit genitor noſter ſimeon ⁊ exultãs dixit: Glorificate dñm: q2 ego xp̃m in infantẽ natũ in manibus ſuſcepi in tẽplo: ⁊ cõpulſus ſpũ ſctõ dixi. Nũc viderũt oculi mei ſalutare tuũ. Qđ paraſti ⁊c. Poſt hoc ſupuenit q̃dã eremi cultor ⁊ interrogatꝰ a nobis q̃s iſte eſſet dixit. Ego ſuꝫ ioãnes q̃ xp̃m baptizaui: ⁊ ante faciẽ eiꝰ parare viã eiꝰ p̃cuiui ⁊ ipm̃ oñdi digito dicens. Ecce agnꝰ dei ⁊c. ⁊ deſcẽdi nũciare vobis q2 in ꝓximo eſt xp̃m viſitare vos. Tũc ſeth dixit. Cũ iuiſſeꝫ ad portas paradiſi rogare dñm vt trãſmitteret mihi angeluꝫ ſuũ: vt daret mihi de oleo mĩe vt inungerẽ corpꝰ p̃ris mei Ade: cũ eſſet infirmus apparuit michael angelus dei dicẽs. Noli laborare lachrymis orãdo ꝓpter oleuꝫ ligni mĩe: q2 nullo mõ poteris de illo accipere: niſi q̃n cõpleti fuerint q̃nq; milia ducẽti anni. Hoc audientes oẽs patriarche ⁊ ꝓphete exultauerũt magna exultatiõe. Tũc ſathã pricepſ ⁊ dux mortis dixit ad infernũ. Prepa te ſuſcipe ieſum q̃ ſe gloriat̃ xp̃m filiũ dei eſſe: ⁊ hõ eſt timẽs mortẽ dicens. Triſtis eſt aĩa mea vſq; ad mortẽ ⁊c. Et multos quos fecit curuos ſanauit et claudos erexit. Rñdẽs infernꝰ dixit. Si potẽs es tu qualis eſt hõ ille ieſus q̃ timẽs mortẽ potentie tue aduerſat̃. Nã ſi dicit ſe timere mortẽ capere te vult ⁊ ve tibi erit

in ſempiterna ſecla. Cui ſathā. Ego illū tentaui ꝛ ppl'm
aduerſuȝ illū excitaui: tā lāceam exacui: fel ꝛ acetū mi
ſcui lignū crucis ꝑparaui in ꝓxīo eſt mors ei⁹ vt ꝑdu
cā eū ad te. Cui īfern⁹. Ipſe ne eſt q̄ ſuſcitauit lazaruȝ
quē ti nebā. Cui ſathā. Ipſe ē. Cui infern⁹. Cōiuro te
ꝑ ꝟtutes tuas ꝛ meas ne ꝑducas eū ad me. Ego eīn cū
audiui īperiū ꝟbi ei⁹ cōtremui: nec ipm lazarū ꝯtine-
re potui: ſȝ excutiēs ſe: vt aq̄la ſuꝑ oēȝ agilitatē ſaliēs
exiuit a nobis. Et cū hoc loq̄ret̄ ſctā eſt vox vt tonitruū
dicēs. Tollite portas principes vr̄as: ꝛ eleuamini por-
te eternales ꝛ introibit rex glīe. ad hāc vocē cōcurrūt
demones ꝛ oſtia enea cū vectib⁹ ferreis clauſerūt. Tūc
dixit Dauid. Nōne ego ꝓphetaui di. Cōfiteant̄ dn̄o ꝛc.
q2 ꝯtriuit portas ereas ꝛc. Facta eſt iter vox magna di
cēs. Tollite por. ꝛc. Uidēs infern⁹ q̄ duab⁹ vicib⁹ cla
mauerat quaſi ignorās di. Quis ē iſte rex glīe. Cui
Dauid. Dn̄s fortis ꝛ potēs dn̄s potēs in ꝓlio: ipſe eſt
rex glie. Tūc rex glīe ſuꝑuenit ꝛ eternas tenebras illu
ſtrauit. Et extēdēs dn̄s manū ꝛ tenēs dexterā Ade di
xit. Pax tibi cū oīb⁹ filijs tuis iuſtis meis. Et aſcēdit
domin⁹ ad inferos: ꝛ ſancti ſunt eū ſecuti. Dn̄s aūt te-
nēs manū Ade tradidit michaeli archāgelo: ꝛ introdu
xit eos in paradiſuȝ. Quib⁹ occurrerūt duo viri vetuſti
dierȝ et interrogati ſūt a ſctis. Qui eſtis vos q̄ nobiſcū
in īfernis nōdū mortui fuiſtis: ꝛ ī ꝑadiſo corꝑe colloca
ti eſtis: ꝛ rn̄dit vn⁹ ex eis. Ego ſuȝ enoch q̄ huc trāſlat⁹
ſuȝ. Hic aūt eſt Helias q̄ huc curru igneo aſſumpt⁹ eſt:
ꝛ adhuc mortē nō guſtauim⁹: ſed vſq; in aduētū anti-
xp̄i reſuati ſum⁹ cū eo ꝓliaturi ꝛ ab eo occidēdi: ꝛ poſt
triduū ꝛ dimidiū diē ī nubib⁹ aſſumēdi. Et cū hec dice
ret ecce ſuꝑuenit alt⁹ vir portās ī hūeris crucis ſignū.
Qui īterrogat⁹ q̄s eēt dixit. Ego latro fui ꝛ cū ieſu cru
cifix⁹ fui: ꝛ credidi ipm eē creatorē ꝛ oraui dicēs. Me
mor eſto mei dn̄e qn̄ veneris ī regnū tuū. Tūc dixit mi
hi. Amē dico tibi: hodie mecū eris in paradiſo. Et de-
dit mihi iſtud crucis ſignū dicēs. Hoc portās ambula
in paradiſum: ꝛ ſi nō dimiſerit te īgredi angel⁹ cuſtos
ꝑadiſi: oſtēde illi ſignū crucis ꝛ dices ad illū. Q2 xp̄s q̄
nūc crucifix⁹ eſt trāmiſit me. Et cū hoc feciſſē ꝛ dixiſſe
angelo: ſtatim aꝑiēs īntroduxit me ꝛ ad dexterā ꝑadiſi
collocauit me. Cū hoc carin⁹ ꝛ leuci⁹ locuti fuiſſet ſubi
to trāſfigurati ſunt: ꝛ ā pl'r⁹ nō viſi ſunt. Greg. ꝗȝ nicen⁹
vl' ſm̄ quoſdā libros. Aug. de hoc eodē ſic ait. Cōfeſtiȝ
eterna nox īfernoꝝ xp̄o deſcēdēte reſplēduit: mox fer
ruginei ianitores talia īter ſe vmbroſa ſilētia metu ī-
cūbēte ſubmurmurāt. Quis nā ē iſte terribilis ꝛ nimio
ſplēdore coruſcās. Nūq̄ talē nr̄ accepit tartar⁹. Nūq̄
ī nr̄aȝ cauernā talē euomuit mūd⁹. Inuaſor ē iſte nō de
bitor. effractor ē ꝛ deſtructor nō pctōr: ſȝ ꝑdator iudicē
videm⁹ nō ſupplicē venit pugnare nō ſuccūbere eripe
re nō manere.

De ſancto Secūdo martyre. liiij.

Secūd⁹ dr̄ q̄ſi ſecūdēs. s. ſe honeſte moꝝ cōponēs.
Uel ſcd̄s dr̄ q̄ſi ſecūdē s. i. obſecūdās. i. mādatis
dn̄i obtēꝑerās. Uel ſcd̄s q̄ſi ſecum dux. fuit eīn ſuus
dux: q2 rōne ſenſualitatis ſuē ꝓfuit: ꝛ ipſam ad oē op⁹
bonū ꝑduxit: vel ſcd̄s dr̄ reſpectu primi. Due eīn ſunt

vie eūdi ad vitā. Pria ꝑ pnīe lamētū.
Scd̄a ꝑ martyriū. Iſte aūt martyr ꝓ-
cioſus non ſolū iuit per primam: ſed
etiam ꝑ ſecundam. A.

Secūdus miles ſtrēnu⁹ et athleta
xp̄i egregi⁹ martyrq; dn̄i glorioſ⁹
in ciuitate aſtēſi martyrio coronatus
eſt. Cuius glorioſa p̄ntia ꝑdicta ciui-
tas illuſtrat̄: ꝛ eo velut ſingulari pa-
trono letat̄: hic a btō colocero q̄ a ſā-
britio ꝓfecto ī ciuitate aſtēſi ī carcere tenebat̄ fidē xp̄i
edoct⁹ ē. Cū igit̄ btūs Marcianus ī terdonēſi ciuitate
detineret̄ ī carcere ſambriti⁹ illuc ꝓficiſci voluit vt eū
faceret īmolare. Scd̄s aūt tanq̄ cā ſolarij ſecū ē ꝓfect⁹
btīm marcianū videre deſiderās. Cū ḡ extra ciuitatē
aſtēſeȝ fuiſſent: colūba ſuꝑ ſcd̄m deſcēdit ꝛ capiti ei⁹ ī-
ſedit. Cui dixit ſambriti⁹. Uide ſcd̄e q̄ dij nr̄i te amāt
vt ēt aues celeſtes ad te viſitādū trāſmittāt. Cū aūt ad
tanagrū fluuiū ꝑueniſſent vidit ſcd̄s angelū dn̄i ſuꝑ a-
quā ambulārē ꝛ ſibi dicērē. Scd̄e fidē habens ꝛ ſic ſuꝑ
idoloꝝ cultores āmbulabis. Cui ſambriti⁹. Frater ſcd̄e
deos audiui ad te loquētes: cui ſcd̄s ambulem⁹ ad de-
ſideria cordis noſtri. Cū ꝟo ad burimā flumē ꝑueniſ-
ſent: angel⁹ ſiīr ibidē ſibi apparuit eiq; dixit. Scd̄e cre
dis in deū an forte dubitas. Cui ſcd̄s credo ꝟitatē paſ
ſionis ꝛ reſurrectiōis ei⁹. Cui ſambriti⁹. Quid eſt q̄d
audio de te. Cū aūt terdonā ingrederet̄ martianus ad
preceptū angeli de carcere exiēs: ſcd̄o apparuit eiq; di
xit. Intra ſcd̄e viā veritatis ꝛ ꝑge: vt accipias palmaȝ
fidei. Sambriti⁹ dixit. Quis eſt hic q̄ nobis q̄ſi ſomniās
loquit̄. Cui ſcd̄s. Tibi ſomniū: ſȝ mihi admonitio ꝛ cō
fortatio eſt. Poſt hoc ſcd̄s mediolanū iuit: ꝛ fauſtinū
ꝛ iouitā q̄ ī carcere detinebant̄ angelus dn̄i ad ſe extra
ciuitatē adduxit: ꝛ ab eis baptiſma quadā nube aquā
ꝓbēte ſuſcepit. Et ecce ſubito colūba de celo venit: ꝛ cor
pus ꝛ ſanguinē dn̄i deferēs ea Fauſtino ꝛ Iouite tri-
buit. Dedit aūt fauſtin⁹ corp⁹ ꝛ ſanguinē dn̄i ſcd̄o: vt
ad marcianū deferret. Rediēs igit̄ ſcd̄s cū iā nox eēt ꝛ
ad ripā padi veniſſet angel⁹ dn̄i frenū accipiens equi
ſuꝑ padū ipm trāſuexit ꝛ vſq; ad terdonā carcereȝ ad
marcianū eū introduxit. Deditq; ſcd̄s marciano mun⁹
fauſtini: ꝛ ipſe illud ſumēs dixit. Corp⁹ ꝛ ſanguis dn̄i
mecū ſit in vitā eternā. Tūc ad mādatū angeli ſcd̄s de
carcere exiuit: ꝛ ad ſuū hoſpitiū iuit. Poſt hoc marcia
nus capitalē ſniām accepit: ꝛ ſcd̄s corp⁹ ei⁹ rapiēs ſe-
peliuit. Q̄d audiēs ſambriti⁹ ipm ad ſe vocauit eiq; di
xit. Quātū video xp̄ianū te eſſe ꝓhiteris. Cui ſcd̄s. Ue
re xp̄ianū profiteor me eſſe. Cui ſambriti⁹. Quantū vi
deo malā mortē deſideras. Cui ſcd̄s. Illa tibi poti⁹ de
betur. Cūq; ſacrificare nollet iuſſit eū expoliari. Sta-
timq; angel⁹ dn̄i affuit. ꝛ ſibi veſtē parauit. Tūc ſam-
britius eū in eculeū ſuſpenſum tandiu torq̄ri fecit do
nec ei⁹ brachia a ſuis cōpaginibus ſoluerent̄. Sȝ cum
fuiſſet ſanitati priſtine a dn̄o reſtitut⁹ iuſſit eū in car-
cerem reduci. Ubi dū eēt angelus dn̄i ad eū venit eiq;
dicit. Surge ſcd̄e ſequere me: ꝛ ducam te ad creatorem
tuū. Tunc ipm vſq; in ciuitatē aſtēſem ꝑduxit: ꝛ eū in
cuſtodia vbi erat colocerus et ſaluator cum eo poſuit.
Quē vidēs ſcd̄s ad eius pedes ſe ꝓiecit. Cui ſaluator.
Noli timere ſcd̄e: q2 ego ſum dn̄s de⁹ tuus q̄ te de oīb⁹
malis eripiaȝ. Benedicenſq; ei aſcendit in celū. Ma-
ne igit̄ ſambriti⁹ ad carcerē miſit q̄ carcerē q̄dē ſigna-
tum inuenerunt: ſcd̄m vero non inuenerūt. Pergens
aūt ſambriti⁹ de terdona ad ciuitateȝ aſtenſeȝ: vt ſaltē
colocerū puniret: iuſſit vt predictus colocer⁹ ſibi p̄ntā
ret̄. Et ecce nūciauerūt ſibi q̄ ſcd̄s cum colocero eēt.
Quo audito eos ad ſe adduci fecit: eiſq; dixit. Qm̄ dij
noſtri ſciunt vos eſſe contemptores ſuos vos ſimul
mori volunt. Cū autem ſacrificare nollent picem cum
reſina liquefieri fecit ꝛ ſuper eoꝝ capita fundi ꝛ in ora
eorū iactari. Illi aūt hoc tanq̄ aquam ſuauiſſimam cū
magno deſiderio bibebāt ꝛ voce clara dicebant. Q̄ā
dulcia faucibus meis eloquia tua domine. Tunc ſam
britius ſuper eos dedit ſententiaȝ: vt ſcd̄s in ciuitate
aſtenſi decollaretur. Colocerus vero albiganum mit-
teretur ꝛ ibidem puniretur. Cum aūt beatus ſecūdus

decollatus fuiſſet ecce angeli dñi corpus ei⁹ tulerũt et ipſum cũ multis laudibus et cantu ſepulture dederunt. Paſſus eſt autem tertio kalendis aprilis.

¶ De sctã maria egyptiaca. liiij. A.

MAria egyptiaca que peccatrix appellatur.xlvij.annis in eremo artiſſimam vitam duxit quam circa annos dñi.cclxx.tpe claudij intrauit. Quidã aũt abbas noĩe zozimas dũ iordanem trãſiret et eremum magnum percurreret. Si forte aliquem ſanctum patrem inueniret vidit quãdam ambulantẽ:nudo nigroq; corpore ꝛ ex incendio ſolis exuſto. Hec autem erat in maria egyptiaca. Statimq; hec fugã arripuit ꝛ zozimas poſt eam velocius currere cepit. Tunc dixit illa. Abba zozima quid me pſequeris. Ignoſce mihi non poſſum faciem meã ad te conuertere:eo ꝙ mulier ſim ꝛ nuda:ſed pallium tuum mihi porrige vt poſſim ſine verecũdia te videre. Qui ſe nominari audiẽs ſtupefactus pallium tribuit:ꝛ in terrã pſtratus:vt ſe bñdiceret rogauit. Cui illa. Ad te pater bñdictio magis ſpectat:quẽ ſacerdotij dignitas ornat. Ille vt audiuit ꝙ nomen ꝛ officium eius ſciret amplius mirabat̃:ꝛ ſe bñdici obnixius precabat̃. Tunc illa. Bñdict⁹ de⁹ redẽptor aĩarum noſtrarum. Cũq; illa extẽſis manib⁹ oraret vidit eam quaſi vnius cubiti mẽſura eleuari a terra. Tũc ſenex dubitare cepit ne forte ſpũs eſſet ꝛ fingendo orationẽ faceret. Cui illa. Satiſfaciat tibi de⁹ ꝗ me peccatricẽ mulierẽ immũdum ſpiritũ extimaſti. Tunc zozimas illam p dñm cõiurauit:vt ꝯductionẽ ſuã ei narrare deberet. Cui illa. Ignoſce mihi pater:q2 ſi tibi ſtatũ meũ narrauero velut a ſerpente territ⁹ fugies ꝛ aures tue a ſermonibus meis contaminabunt̃:ꝛ aer a ſordibus polluetur. Cumq; ille vehementer inſtaret dixit. Ego frater in egypto nata ſum.xij.etatis mee anno alexãdriã veni ibiq;.xvij.annis publice libidini me ſubieci:ꝛ nulli vllatenus me negaui. Cũ aũt hoĩes illius regionis p adorãda ſancta cruce hieroſolymã aſcenderẽt rogaui nautas vt me ſecum dimitterent pficiſci. Cũ ꝟo me de naulo q̃rerẽt dixi. Nõ habeo fratres aliud naulũ:ſed p naulo corpus habeatis meũ. Sicq; ſumpſerunt me ꝛ corpus meũ nauli gratia habuerunt. Cũ aũt hieroſolymã ꝑueniſſem ꝛ p adorãda cruce vſq; ad fores eccleſie cum alijs deueniſſem:ſubito ꝛ inuiſibiliter repulſam patior nec intus intrare permittor. Iterũ aũt atq; iterũ ꝑueni vſq; ad limẽ ianue ꝛ ſubito iniuriã patiebar repulſe cũ th̃ oẽs liberũ haberẽt aditum nec aliqð inuenirẽt impedimẽtũ. Rediẽs igitur ad me cogitans ꝙ hoc mihi ob ſcelerũ meorũ imanitatẽ accideret:pectus meũ cepi manib⁹ tũdere:lachrymas amariſſimas fũdere:ꝛ a cordis intimo grauiter ſuſpirare. Reſpiciẽſq; vidi ibi imaginẽ beate ꝟginis marie. Tũc ipſã lachrymabiliter exorare cepi vt pctõrũ meorũ veniã impetraret:ꝛ ad adorãdam crucẽ ſanctam me intrare pmitteret pmittẽs me ſeculo abrenunciaturã ꝛ de cetero caſtã mãſurã. Cũq; hoc oraſſẽ ꝛ in noĩe beate virginis fiducia recepiſſem fores iterũ eccleſie adij ꝛ ſine aliquo impedimento eccleſiam intraui. Cũ aũt ſanctã crucẽ deuotiſſime adoraſſem:quidã mihi tres nummos tribuit:de q̃bus tres panes emi. Audiuiq; vocẽ dicentẽ mihi. Si iordanem trãſieris ſalua eris. Iordanẽ igit̃ trãſiui ꝛ in hoc deſertũ veni vbi.xlvij.annis nullum penitus hoĩem videns manſi. Illi aũt tres panes quos mecũ detuli inſtar lapidis ꝑ tp̃a durauerũt:ꝛ.xlvij.annis mihi ex his ꝯmedendo ſuffecerũt. Veſtimẽta aũt mea iãdudũ putrefacta ſunt:ꝛ.xvij.primis annis in hoc deſerto a tẽtationibus carnalib⁹ moleſtata fui:ſed nũc ꝑ dei gratiã oẽs vici. Ecce oĩa opa mea tibi narraui:ꝛ rogo vt p me ad deũ p̃ces fundas. Tunc ſenex ad terrã pſtratus in famula ſua dñz bñdixit. Cui illa. Obſecro te vt in die dñice cene ad iordanẽ redeas ꝛ corpus dñicũ tecũ feras. Ego aũt ibidẽ tibi occurram:ꝛ de manu tua corp⁹ ſacrum ſuſcipiã. Nã a die qua huc veni cõmunionẽ dñi nõ recepi. Rediẽs igit̃ ſenex ad monaſterium euoluto anno dũ dies cene appropinquaret tulit corp⁹ dñicũ ꝛ vſq; ad ripã iordanis veniẽs ex alta ripa mulierẽ ſtãtẽ pſpexit. Que ſupra aq̃s facto crucis ſignaculo iuit. ꝛ ad ſenẽ vſq; ꝑuenit. Quã vidẽs ſenex obſtupuit:ꝛ ad pedes eius humiliter ſe pſtrauit. Cui illa. Vide ne feceris cũ ſacramẽta dñica penes te habeas ꝛ ſacerdotij dignitate refulgeas:ſʒ obſecro vt ſequẽti anno ad me pater redire digneris. Tunc illa facto ſigno crucis ſuper iordanis aquas iuit ꝛ eremi ſolitudinem petiuit. Senex vero ad ſuũ monaſteriũ rediẽs ſequẽti ãno ad locũ in quo primo ſecũ locutus fuerat venit:ꝛ eam ibidem expiraſſe reperit. Qui lachrymari cepit ꝛ ipſã tãgere non preſumpſit. Dixitq; intra ſe. Ego quidẽ corpuſculũ ſctẽ ſepelire volebam:ſed timeo ne hoc ſibi diſpliceat. Hec eo cogitante vidit iuxta caput ſuũ lr̃as in terra deſcriptas ita cõtinentes. Sepeli zozima marie corpuſculum:redde terre puluerem ſuũ:ꝛ ora p me ad dñm:ad cuius preceptum ſcða die aprilis reliqui hoc ſclm. Tũc ſenex pro certo cognouit ꝙ mox vt dñi ſacrã accepit ꝛ ad deſertũ rediJt ꝛ vitã finiuit. Illud deſertum qð zozimas per triginta dierũ ſpaciũ vix ambulauit illa in vna hora percurrit ꝛ ad deũ migrauit. Cũq; ſenex terram foderet:ſed nequiret:vidit leonem ad ſe venientẽ manſuete dixitq; ei. Sãcta hec mulier precepit ſepelire corpus ſuum:ꝛ ego cum ſim ſenex fodere non poſſum:nec etiam aptum habeo ferramẽtum. Tu ergo terrã fode vt poſſimus corpus eius ſanctiſſimum ſepelire. Tunc leo cepit fodere ꝛ aptam foueam parauit:quo peracto leo vt agnus mãſuetus abijt:ꝛ ſenex ad ſuũ monaſteriũ glorificans deum venit.

¶ De sancto ambroſio. lv. A.

AMbroſius ðr de ambra que eſt ſpecies valde redolens ꝛ precioſa. Ipſe eñi eccleſie valde precioſus extitit:et in dictis et in factis ſuis valde redoluit. Vel dicit̃ ambroſius ab ambra ꝛ ſyos qð eſt de⁹ quaſi ambra dei. De⁹ nãq; per eũ quaſi ꝑ ambrã vbiq; redolet. Fuit eñi ꝛ eſt bon⁹ odor xp̃i in omni loco. Vel ðr ab ambro qð eſt pr̃ luminis ꝛ ſyos qð eſt paruulus:q2 pr̃ in multoꝝ filioꝝ ſpũali generatiõe luminoſus in ſacre ſcripture expõne:ꝛ paul⁹ in ſua humili ꝯuerſatiõe:vel ſicut ðr in gloſario. Ambroſius odor vel ſapor xp̃i celeſtis ambroſia eſca angeloꝝ:ambroſiũ celeſte mellis fauũ. Fuit eñi celeſtis odor per odoriferã famam:ſapor ꝑ contẽplationẽ internã:celeſte mellis fauũ ꝑ dulcẽ ſcripturarũ expoſitionẽ:ꝛ eſca angelica per glorioſã fruitionẽ.

Eius vitã ſcripſit paulinus nolan⁹ epiſcopus ad auguſtinum.

AMbroſius fili⁹ ambroſij prefecti rome cũ in cunabulis i atrio pretorij eſſet poſit⁹ ꝛ dormiret examẽ apum ſubito veniens faciẽ eius ꝛ os ita compleuit vt quaſi in alueolũ ſuũ intrarent pariter ꝛ exirent. Que poſtea euolãtes in tantã aeris altitudinẽ ſubleuate ſunt:vt humanis oculis vix

nimevideren̄t. Quo pacto territꝰ pr̄ ait. Si ꝟo vixerit infantulꝰ iſte aliq̄d magni erit. Poſtea cū adoleuiſſet ⁊ videret mr̄ez ⁊ ſororē ſacrā ꝟginē manꝰ ſacerdotibꝰ oſculari: ipſe ludēs ſorori dexterā offerrebat aſſerēs ⁊ ſibi id ab ea fieri oportere. Illa ꝟo vt adoleſcētē ⁊ neſciētē q̄d diceret reſpuebat. Rome igit̄ lr̄is eruditꝰ cū cāas ꝓtoꝝ ſplēdide perararet a Valētiano impatore ad regēdū liguriā emiliāq; ꝓuīcias directꝰ eſt. Cūq; mediolanū veniſſet ⁊ ibidē ep̄s tūc deeſſet. Cōuenit ppl̄s vt ſibi de ep̄o ꝓuideret. Sȝ cū īter arrianos ⁊ catholicos ꝺ eligēdo ep̄o ſeditio nō modica oriret̄ illuc Ambroſius cā ſedādē ſeditiōis ꝑrexit: ⁊ ſtatim vox infantis īſonuit dicēs ambroſiū ep̄m. Cuiꝰ voci oēs vnanimes ꝯſenſerūt Ambroſiū ep̄m acclamantes. Quo ille cognito vt eos a ſe terroribꝰ remoueret eccleſiā exiēs tribunal ꝯſcēdit. Et ꝯ ꝯſuetudinē ſuā tormēta ꝑſonis adhiberi iuſſit. Qḋ cū faceret ppl̄s nihilominꝰ acclamabat. Pctm̄ tuū ſup nos. Tūc ille turbatꝰ domū redijt ⁊ philoſophiā ꝓfiteri voluit. Qḋ vt ne faceret reuocatus eſt. Publicas mulieres publice ad ſe īgredi fecit: vt his viſis ab eiꝰ electiōe ppl̄m reuocaret. Sȝ cū nec ſic ꝓficeret: ſed ſemꝑ ppl̄m pctm̄ tuū ſup nos acclamare videret fugā media nocte petijt. Cūq; ticinū ꝑgere ſe putaret: mane ad portā ciuitatis mediolañ. q̄ romana ꝺr inuenit̄. Qui inuentꝰ cū cuſtodiret̄ a ppl̄o miſſa relatio ad clementiſſimū impatorē Valentianū q̄ ſummo gaudio accepit ꝙ iudices a ſe directi ad ſacerdotiū peterent̄. Letabat̄ eñ ꝓbus ꝑfectꝰ ꝙ ꝟbū ſuum fuerat in eo adimpletū. Dixerat eñ cū ꝓficiſcēti mādata donaret. Vade age nō vt iudex: ſȝ vt ep̄s. Pendēte relatione iterum abſcōdit̄: ſed inuētus cū adhuc eſſet cathecuminus baptizat̄: ⁊ octauo die in ep̄alem cathedrā ſublimat̄. Cū aūt poſt annos quatuor romā iuiſſet ⁊ ſoror ſua ſacra virgo eiꝰ dexterā oſcularet̄ ſubridens ait. Ecce vt dicebā ſibi ſacerdotis manū oſcularis. C.

¶ Cū aūt ī quādā ciuitatē ꝓ q̄dā ep̄o ordinādo iuiſſet: ⁊ eiꝰ electiōi iuſtina imperatrix ⁊ alij heretici ꝯtradicerēt volentes vt aliq̄s de ſua ſecta ordinaret̄: vna de arrianoꝝ ꝟginibꝰ impudētior ceteris tribunal ꝯſcendit ⁊ btm̄ Ambroſiū ꝑ veſtimētū apꝓhēdit volēs ipm̄ ad ꝑtē mulieꝝ detrahere vt ab eis ceſus de eccl̄ia cum iniuria pelleret̄. Cui ambro. ait. Et ſi ego indignꝰ ſuȝ tāto ſacerdotio tibi tñ nō cōuenit in qualēcunq; ſacerdotē manꝰ inijcere. Vñ timere debuiſti iudiciū dei ne tibi aliq̄d ꝯtigat qḋ dictū exitꝰ ꝯfirmauit. Nā die alio mortuā ad ſepulchꝝ vſq; deduxit: grām ꝓ cōtumelia rependēs: qḋ factū oēs ꝑterruit. Poſt hoc mediolanū reuerſus innumeras inſidias a iuſtina imperatrice ꝑtulit muneribꝰ ⁊ honoribꝰ aduerſꝰ eū ppl̄os excitāte. Cū ergo multi eū in exiliū pellere niterent̄: vnꝰ eoꝝ ceteris infelicior iuſtinā furorē excitatꝰ eſt vt iuxta eccl̄iam domū ſibi locaret: ac in ea quadrigā paratā haberet: qua ꝓcurāte iuſtina facilꝰ rapiū ad exiliuȝ deportaret. Sed ꝺi iudicio ipſo die quo eū rape arbitraba⁊ in eadē quadriga de eadē domo in exiliū pulſus eſt. Cui tñ ambr. reddēs bona ꝓ malis ſumptꝰ ⁊ neceſſaria miniſtrauit. Cantꝰ ⁊ offm̄ in eccl̄ia mediolanēſi pmū celebrari īſtituit. Erāt ⁊ tunc tp̄is mediolani multi a demonibꝰ obſeſſi q̄ ſe torq̄ri ab ambroſio magnis vocibꝰ clamabāt. Iuſtina aūt ⁊ multi arrianoꝝ cū ſimul habitarent dicebāt Ambroſiū pecunia hoīes ꝯparare q̄ ſe ab imūdis ſpiritibꝰ vexari mētirēt̄ ⁊ ab ambroſio dicerēt ſe torq̄ri. Tūc ſubito vnꝰ ex illis arrianis q̄ aſtabāt arreptꝰ a demonio ī mediū ꝓſilijt ⁊ clamare cepit. Vtinā ſic torq̄rēt̄ vt torqueor q̄ nō credūt ambroſio. At illi ꝯfuſi in piſcinā ſubmerſum hoīem necauerūt. Quid

hereticꝰ acerrimus diſputator ⁊ durꝰ ⁊ incōuertibilis ad fidē cū audiret ambroſiū ꝑdicātē vidit angeluȝ ad aures eius loquētē ꝟba que pplo ꝑdicabat: quo viſo fidē quā ꝑſeq̄bat̄ cepit defendere. P.¶ Quidā aruſpex demones aduocabat et ipſos ad nocendum ambroſio tranſmittebat. Sed reuerſi demones renſſciabant qḋ nō ſolū ad ipm̄: ſed nec ēt ad fores domꝰ ſue appropinquare valebāt: qm̄ ignis inſupabilis oē illud ediſiciū cōminueret vt etiā lōge poſiti vrerēt̄. Predictꝰ ꝟo aruſpex cū a iudice ꝓpter q̄dā maleficia torq̄ret̄ clamabat amplꝰ ab ambroſio ſe torq̄ri. Quēdā demoniacū mediolanū ingredietē domū dimiſit egredietē iuaſit. Interrogatꝰ de hoc demō ait ambroſiū ſe timuiſſe. Aliꝰ quidā nocte eius cubiculū adijt vt gladio ipm̄ necaret prece ac precio a iuſtina inductꝰ. Sȝ cū dextera gladiū alleuaſſet vt ipm̄ ꝑcuteret cōtinuo aruit manꝰ eiꝰ. Cū viri theſſalonice ciuitatis īperatori aliq̄d deliq̄ſſent ⁊ eis imperator ꝑcibꝰ btī ambroſij indulſiſſet eiā a gēte curialiū malitia ꝑ iuſſuȝ impatoris neſciēte ambroſio plurimi ſunt occiſi. Qḋ vt ambroſius cōperit: impatori copiā intrādi eccleſiā denegauit. Cui cū impator diceret ꝙ Dauid adulteriū ⁊ homicidiū cōmiſiſſet rn̄dit. Qui ſecutꝰ es errātē ſeq̄re corrigētē. Qḋ cū audiſſet clemētiſſimus impator ita gratāter ſuſcepit ꝙ publicā pn̄iam agere nō negauit. Quidā a demonio arreptꝰ clamare cepit ab ambroſio ſe torq̄ri. cui amb. Obmuteſce diabole: qꝛ nō te torq̄t ambroſiꝰ: ſed tua inuidia: qꝛ illuc hoīes aſcēdere ꝯſpicis: vñ turpiter corruiſti. Nā ambroſius neſcit inflari. At ille ſtatim obmutuit. E.

¶ Quadā vice cū btūs amb. ꝑ ciuitatē ꝑgeret caſu quidā lapſus eſt in ⁊ terra ꝓſtratꝰ iacebat: qḋ videns alter ridere cepit: cui amb. Et tu q̄ ſtas vide ne cadas. Quo dicto ſtatiȝ lapſum ſuū doluit q̄ riſerat alienū. Quadā etiā vice amb. ad palatiū macedonij magiſtri officioꝝ vt ꝓ quodā intercederet venit. Sȝ cū fores clauſas inueniſſet nec intrādi copiā hr̄e potuiſſet: ait. Et tu q̄dē venies ad eccl̄iā ⁊ nō clauſis ianuis: ſȝ apertis īntrare nō valebis. Elapſo aliquo tp̄e metuēs inimicos macedonius ad eccleſiā fugit ⁊ patentibꝰ ianuis aditū repire nō potuit. Fuit ēt tāte abſtinētie ꝙ quotidie niſi ī ſabbato ⁊ die dñico ⁊ feſtis ꝑcipuis ieiunabat. Tāte etiaȝ largitatis erat ꝙ oīa q̄ hr̄e poterat eccleſijs ⁊ pauperibꝰ nil ſibi retinēs tribuebat. Tāte cōpaſſiōis vt cū aliquis lapſum ſuū ſibi cōfitebat̄ ſic amariſſime flebat ꝙ illū ſilr̄ flere ꝯpellebat. Tāte humilitatis ac laboris vt libros: q̄s dictabat ꝓpria manu ſcriberet niſi cū īfirmitate corporis grauaret̄. Tante aūt pietatis ⁊ dulcedinis vt cū alicuius ſctī ſacerdotis vel ep̄i ſibi obitꝰ nūciaret̄ ſic amariſſime flebāt vt vix cōſolari valeret. Cū aūt interrogaret̄ cur viros ſctōs q̄ ad gloriā ꝓficiſcebantur ſic flere aiebat. Ne putetis me flere ꝙ receſſerint: ſed qꝛ me ꝑceſſerint: ⁊ qꝛ difficile inuenit̄ q̄ tā dignus eiꝰ offō habeat̄. Tāte etiā cōſtātie ⁊ fortitudinis qḋ imperatoris vel principū vitia nō palpabat: ſȝ eos voce libera cōſtantiſſime arguebat. Cum quidam vir quoddā flagitiū perpetraſſet ⁊ corā eo adductus fuiſſet dixit Ambro. Oportet illū tradi ſathane ī interitū carnis ne talia deinceps audeat perpetrare. Quē eodē momēto cū adhuc ſermo eſſet in ore eiꝰ immundus ſpūs diſcerpere cepit. Quadā vice vt aiūt cū btūs ambro. romā ꝑgeret: ⁊ in quadā villa tuſcie apud quēdaȝ hoīem nimiū locupletē hoſpitatꝰ fuiſſet: illū hominē ſup ſtatu ſuo ſolicite requiſiuit. Cui ille rn̄dit. Status meus dñe ſemꝑ felix extitit ⁊ glorioſus. Ecce eñ diuitijs infinitis abundo: ſeruos ⁊ famulos q̄ plures habeo: copioſam filioꝝ ⁊ nepotum turbā poſſideo: ⁊ oīa

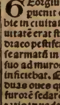
ſemꝑ ad vota habui:nec vnq̃ mihi aliqd aduerſum ac=
cidit vel qḋ ɔtriſtaret euenit. Qḋ audiẽs Amb. vehe=
mẽter obſtupuit:ꝛ his qui erãt ſecũ in comitatu dixit.
Surgite ꝛ hic q̃ tociꝰ fugiamꝰ:qꝛ dñs nõ ẽ i loco iſto.
feſtinate filii feſtinate:nec i fugiẽdo morã facite ne nos
hec diuina vltio apprehẽdat ꝛ in pctis illoꝝ nos pari
ter inuoluat. Cum ergo fugerẽt ꝛ aliquãtulũ ꝓceſſiſ=
ſent ſubito ſe terra aperuit:ꝛ hoiem illũ cũ vniuerſis q̃
ad illũ ꝑtinebãt ita abſorbuit vt nullũ ĩde veſtigiũ re=
maneret. Qḋ cernẽs Amb. dixit. Ecce fres q̃ miſeri=
corditer deꝰ ꝑcit cũ hic aduerſa tribuit:ꝛ q̃ ſeuere ira
ſcit cũ ſemꝑ ꝓſpera elargit. In eodẽ aũt loco fouea q̃=
dã ꝓfundiſſima remãſiſſe dr q̃ vſq hodie in huiꝰ facti
teſtomoniũ ꝑſeuerat. F. ¶ Cũ aũt ſciũs Amb. radicẽ
oĩʒ maloꝝ auaritiã magis ac magis ĩ hoibꝰ creſcere
cerneret:ꝛ maxie m his q̃ erãt ĩ ptãtibus ɔſtituti apḋ
q̃s oĩa ꝑcio vẽdebant:necnõ ꝛ ĩ his q̃ erãt ſacris mini=
ſterijs deputati vehemẽter ĩgemuit:ꝛ ſe de huius ſcli
erũna liberari inſtãtiꝰ exorauit. Qui cũ ſe id obtinuiſ
ſe gauderet ꝛ reuelauit fribus q̃ vſq ad reſurrectionẽ
dñicã cũ eis eẽt. Añ xᵒ paucos dies q̃ lectulo decũbe=
ret. xliiij. pſal. cũ notario dictaret ſubito ipſo vidẽte no
tario in modũ ſcuti breuis ignis caput eiꝰ opuit atq
paulatim ꝑ os eiꝰ tãq̃ in domũ habitator intrauit:tũc
facies eiꝰ tãq̃ nix effecta eſt: ſʒ poſtmodũ ad ſuã ſpẽm
reuerſa eſt. Ipo igit die ſcribendi ꝛ dictãdi finẽ fecit:
nec ipm pſal. explere potuit. Poſt igit paucos dies in
firmitate corpis laborare cepit: tũc comes Italie cum
mediolani eẽt nobiles ɔuocauit dicẽs q̃ tãto viro re=
cedẽte periculũ eẽt ne italie interitꝰ iminceret:rogauit
q̃ vt ad virũ dei accederẽt rogãtes vt ſibi adhuc ſpatiũ
viuẽdi vno anno a dño ĩpetraret. Qḋ ille vt ab illis au
diuit rñdit. Nõ ita ĩter vos vixi vt me viuere pudeat.
Nec mori timeo cũ bonũ dñm habeamꝰ. Eo tꝑe q̃tuor
eiꝰ diaconi ĩuicẽ ɔuenerũt tractãtes ĩter ſe q̃s poſt eiꝰ
obitũ bonꝰ eſſet epõ. Cũ ergo a loco in quo vir dei Am
broſiꝰ iacebat lõge eſſent ꝛ ſimplicianũ ita ſiliẽter no=
minaſſent:vt vix ĩuicẽ ſe audirẽt ille ab eis lõge poſi=
tus tertio exclamauit. Senex ſʒ bonus. Qḋ audiẽtes
territi fugerũt:ꝛ nõ niſi illũ poſt eiꝰ obitũ elegerũt. In
loco aũt in quo iacebat vidit Jeſum ad ſe venientẽ ꝛ ſibi
vultu alacri arridẽtẽ. Honoratꝰ xᵒ epõ V̈celleñ. q̃ btĩ
Ambroſij obitũ expectabat:cũ ſe ſopori dediſſet. vocẽ
tertio ſe clamãtis audiuit. Surge:qꝛ mõ eſt receſſurꝰ.
Qui ɔſurgẽs mediolanũ ɔciꝰ venit:ꝛ ei dñici corpis
ſacramẽtũ dedit. Moxq ille manꝰ in modũ crucis ex=
pãdit ꝛ vltimũ ſpm inter vba ofonis efflauit. Floruit
circa ãnos dñi. ccclxxxix. Cũ aũt in nocte paſche corpꝰ
eiꝰ ad ecclĩã fuiſſet delatũ plurimi infantes baptizati
eũ viderũt ita vt aliq̃ eũ ſedẽtẽ in cathedra tribunali
dicerẽt:alij aſcẽdẽtẽ digito ſuis parẽtibꝰ demõſtrarẽt.
Nõnulli xᵒ ſtellã ſuper caput eiꝰ ſe videre narrarent.
Quidã pbr cũ in cõuiuio cũ multis alijs eẽt ꝛ ſctõ Am
bro. detrahere cepiſſet cũ cõtinuo plaga ꝑcuſſit:ꝛ de
cõuiuio ad lectũ ductꝰ vitã finiuit. In vrbe carthaginẽ
ſi cũ tres epĩ ſimul cõuiuarẽt:ꝛ vnꝰ eoꝝ btõ Ambroſio
detraxiſſet:relatũ eſt q̃d illi pbro q̃ ſibi detraxerat acci
diſſet. Qḋ cũ ille vilipẽderet ſubito letale vulnꝰ acce=
pit:ꝛ extremũ cõtinuo diẽ clauſit. G. ¶ Notãdũ q̃ btũs
Ambro. in multis ɔmẽdabilis fuiſſe videt. Primo in li
beralitate:qꝛ oĩa q̃ habebat pauperũ erãt:vñ refert de
ſeipſo q̃ impatori petẽti baſilicã ſic rñdit:ꝛ in decreto
cõuenior. xxiij. q. viij. Si a me peteret q̃ meũ eſſet. i. fũ
dum meũ:argẽtũ meũ ꝛ hmõi meũ nõ refragarer q̃q̃
oĩa q̃ mea ſunt pauperũ ſint. Scḋo in mũditie purita=
te. Fuit eñ ẍgo:vñ refert Hiero. cũ dixiſſe. Virginita

tẽ nõ ſolũ efferimꝰ ſʒ ſeruamꝰ. Tertio in fidei puritate
vñ dicit cũ impator peteret baſilicaʒ ꝛ eſt in eodẽ capl.
Piꝰ eſt vt aĩam mihi q̃ fidẽ auferat. Quarto ĩ marty
rij auiditate:vñ legit in epl̃a ſua de baſilica nõ traden
da q̃ ꝑpoſitꝰ valẽtiniani Ambro. mãdauit dicẽs. Tu
ɔtẽnis valẽtinianũ:caput tibi tollo. Cui Ambr. Deus
ꝑmittat tibi vt facias qḋ minaris. Atq vtinã deꝰ auer
tat eos ab eccl̃ia ꝛ ĩ me oĩa tela ſua ɔuertãt:ꝛ meo ſan=
guine ſitim ſuã expleãt. Quinto ĩ ofonis ĩſtãtia: vñ dr
de eo:ꝛ hr in. xj. eccliaſtice hiſto. Ambroſiꝰ aduerſuʒ re
gine furorẽ nõ ſe manu dfenſabat:aut telo/ ſʒ ieiunijs
ꝛ ɔtinuatis vigilijs ſub altari poſitus ꝑ obſecrationes
defenſorẽ ſibi atq eccl̃ie deũ ꝑabat. Sexto in lachry=
maꝝ abundãtia. Habuit eñ tria gña lachrymarũ. ſ. la=
chrymas cõpaſſiõis ꝓ alioꝝ culpis: vñ dicit Paulinꝰ
de eo in legẽda q̃ cũ aliq̃s lapſuʒ ſibi ɔfitebat ſic ama=
riſſime flebat q̃ illũ flere ſĩr cõpelliebat. Lachrymas
deuotiõis ꝓ eternis deſiderijs:vñ ſupradictũ ẽ a pauli
no q̃ cuʒ interrogaret cur ſctõs q̃ moriebant ſic fleret
rñdit. Ne me flere putetĩ:qꝛ receſſerĩt:ſʒ qꝛ me ad glo
riã ꝑceſſerĩt. Lachrymas cõpaſſiõis ꝓ alioꝝ iniurijs.
Vñ ipe dicit de ſe ꝛ eſt ĩ decreto in ſupiori. c. aduerſus
milites gothos lachryme; mee arma mea ſunt. Talia
eñ munimẽta ſunt ſacerdotis:alr nec debeo/ nec poſ
ſuʒ reſiſtere. H. ¶ Septiõ ĩ forti ɔſtãtia cuiꝰ ɔſtãtia ma
xime in tribꝰ appet primo in defenſiõe catholice verita=
tis:vñ dr ĩ lib. xj. eccl̃iaſtice hiſto. q̃ Juſtina mr valẽti
niani imparatoris arriane hꝛſeos alũna ɔturbare cepit
eccl̃iarũ ſtatũ ɔminari ſacerdotibus depuiſiões ꝛ exi=
lia niſi ariminẽſis ɔcilij decreta reuocarẽt q̃ bello ec=
cl̃ie murũ ac turriʒ validiſſimã pulſabat ambroſiũ. In
eis q̃ʒ ꝑfatiõe ſic de eo cãtat. Tãta ambroſiũ xtute ſoli
daſti conſtãtie:tãto munere celiꝰ decoraſti:vt ꝑ eũ ex=
cluſa torq̃rẽt demonia arrianoꝝ ĩpietas ꝓpulſa tabe
ſceret:at ſcl̃ariũ pricipũ colla tuo iugo ſubacta redde=
rẽtur humilima. Scḋo ĩ tuitiõe eccl̃iaſtice libertatĩ:vñ
eũ impator auferre vellet quandã baſilicã oppoſuit ſe
Amb. ɔtra impatorẽ ſicut ipe teſtat: ꝛ eſt ĩ decre. xxiij.
q. viij. cõuenior ipe a comitibus vt ꝑ me baſilice fieret
matura traditio dicẽtibus ĩpatorẽ iuſſiſſe iure ſuo tra
di debere rñdi. Si ꝑtrimoniũ petit ĩuadite:ſi corpus oc
currã. Vultis in vincula rapere vultis ĩ mortẽ: voluptatĩ
eſt mihi. Nõ ego me vallabo circũfuſiõe ppl̃oꝝ: nec al=
taria tenebo vitã obſecrãs:ſʒ ꝓ altaribꝰ gratis ĩmola
bor. Mãdat tradere baſilicã. Vrgemur itaq ꝑceptis
regalibꝰ:ſʒ ɔfirmamur ſcripture ſermonibus. q̃ rñdit.
Lãq̃ vna ex inſipiẽtibꝰ locuta es. Noli gaudere tu im
pator vt putes te in ea q̃ diuina ſunt impiale aliqḋ ius
hre. Ad impatorẽ palatia ꝑtinẽt ad ſacerdotes eccl̃ie.
Sctũs naboth vineã ſuo ꝓprio cruore dfendit. Si ille
vineã nõ tradidit ſuã:nec nos trademus xp̃i eccliam.
Tributũ ceſaris eſt nõ negat eccl̃ia dei eſt:ceſari vtiq
nõ donet. Si de me aliqd compelleret ꝛ poſceret: aut
fundus:aut domꝰ:aut aurũ:aut argẽtũ:id q̃ iuris mei
eſſet ubẽter offerrẽ. Tẽplo dei nihil poſſum decerpe=
nec detrahere:cũ illud cuſtodiẽdũ nõ trahẽdũ accepe=
rim. Tertio in obiurgatiõe vitij ꝛ oĩs iniq̃tatis: vñ le
git in hiſto. tripertita in q̃dã chronica q̃ cũ apḋ theſſalo
nicã ɔtra ſeditiõe q̃dã iudices fuiſſent a ppl̃o lapidari.
Theodoſiꝰ impator ĩdignatꝰ iuſſit oẽs ĩterimi inocẽ=
tes ab inocẽtibꝰ nõ ſecernẽs vbi fere q̃nq milia hoim
ſunt occiſi:cũ igit ĩpator mediolanũ veniſſet ꝛ eccliaʒ
intrare vellet occurrit ei Amb. ad ianuã eiq aditũ ꝓ
hibuit dicens. Cur imperator poſt cãm tãti furoris nõ
agnoſcis molem tue preſumptionis: ſʒ forte recogni=
tionẽ pcti ꝓhibet ptãs ĩperij. Decet te vt vĩcat rõ ptã=

rem. Princeps es o imperator: ſed cōſeruorū. Quibꝰ
ergo oculis aſpicies cōmunis domini templū quibus
pedibus calcabis ſanctum pauimentum. Quomō ma
nus extēdes de quibus adhuc ſanguis ſtillat iniuſtus:
qua pꝰſumptiōe ore tuo poculū ſanguinis eius per=
cipies dū furore tuorꝫ ſmonū tētus iniuſte ſit ſanguis
effuſus. Recede ḡ recede: ne ſcḋo pctō priorē, ne qͥtiam
augere ꝯtēdas: ſuſcipe vinculū q̄ te dn̄s nunc ligauit
eſt eni medicina maxia ſanitatis: his ſermonibꝰ impa
tor obediēs gemēs ⁊ flēs ad regalia remeauit. Cum ḡ
diu in fletu māſiſſet rufinꝰ magr̄ militū cām tāte triſti
tie reqͥſiuit. Cui ille. Tu inqͭt mea mala nō ſentis: qꝛ
ſeruis ⁊ mēdicātibꝰ apta ſunt tēpla: mihi vero ad ea in=
greſſus nō eſt. Et hoc dicēs ſingla verba ſingultibꝰ inter=
rūpebat. Cui rufinꝰ. Curre ſi vis ad ambroſiū: vt tibi
ſoluat vīculū q̄ te ligauit. Et ille. Nō poteris ſuadere
Ambroſio: qꝛ nō verebit̄ īperialē ptātē: vt legē poſſit p̄=
uaricari diuinā. Sꝫ cū ille pmitteret ꝙ eum flecteret
euꝫ īpator ire pcepit: ⁊ ipſe poſt paulū eſt ſecutꝰ. Mox
ꝗ̄t vt Ambroſiꝰ rufinū vidit. ait. Impudētiā canū imi
tarꝰ es. O rufine: tāte vcꝫ necis autor exiſtēs / ⁊ nec pu
dorē ex frōte detergēs: nō erubeſcis ꝯ maieſtatē latra
re diuinā. Cūqꝫ rufinꝰ p imperatore ſupplicaſſet / ⁊ dice
ret eū ſeqͥ ſupno zelo accēſus: ambroſius ait. Ego tibi
pdico: qm̄ ingredi eū ſacra limīa phibeo. Si vero ptātē
in tyrānidē mutauerit necē libēter ſuſcipio. Qḋ cū ru
finus imparori renūciaſſet: pgā inqͭt ad eū vt iuſtas in
faciē cōtumelias recipiam. Cū ergo veniſſet ⁊ ſua ſol=
ui vincula poſtulaſſet occurrens Ambroſius ⁊ ingreſ=
ſum phibēs ait. Quā pnīaꝫ oſtēdiſti poſt tātas inīqͥta
tes. Et ille. Tuū eſt īponere: meū obtēperare. Vex cū
impator allegaret: qꝛ ⁊ Dauid adulteriū ⁊ homicidiuꝫ
cōmiſiſſet: ait Amb. Qui ſecutus es errātē ſeqͥre peni
tētē. Qḋ ita gratāter imperator ſuſcepit qḋ publicam
penitētiā agere nō recuſauit. Cū igitur recōſiliatus ec
cleſiā itraſſet ⁊ intra cancellos ſtaret reqͥrit ambroſiꝰ
qͥd ibi expectaret. Cui cū diceret ſe pceptionē ſacrorū
myſteriorꝫ expectare ait Ambro. O impator interiora
loca ſacerdotibꝰ ſunt tm̄ collata. Egredere igit̄ ⁊ hanc
expectationē cū ceteris habe cōem. Purpura nāqꝫ ī=
peratores facit nō ſacerdotes. Cui impator ptinꝰ obe
diuit. Cū ergo ꝯſtātinopolim reuerſus extra cācellos
ſtaret: mādauit eidē epꝰ vt intraret. Et ille ait. Vix di=
ſcere potui q̄ differētia ſit impatoris ⁊ ſacerdotis. Vix
eni veritatis inueni magr̄m Ambroſiū nāqꝫ ſolū noui
vocari pōtificē. I. ¶ Octauo in ſana doctrina. Eiꝰ nāqꝫ
doctrina hꝫ altā pfūditatē. Hie. de. xij. doctoribꝰ. Am
bro. ſuper pfundorꝫ pnīa rapius ⁊ aeris volucer ꝗ̄diu
in pfundū ingredit̄: fructū de alto cape videt̄. Firmā
ſolitatē. Hiero. ibidē. Eius oēs ſu ſe fidei ⁊ eccle: ⁊ olꝫ
virtutū firme ſunt colūne. Elegātē venuſtatē. Aug. in
lib. de nuptijs ⁊ ꝯtractibus. Pelagius hereſiarcha ſic
laudat Ambroſiū: vt dicat btūs Ambro. epꝰs: in cuiꝰ p̄=
cipue libris romana lucet fides q̄ ſcriptoruꝫ inter lati=
nos flos quidā emicuit. Et ſubdit Aug. Cuiꝰ fidē ⁊ pu
riſſimū in ſcripturis ſenſum: nec inimicꝰ qͥdā auſus eſt
reprehēdere. Magnā autoritatē: qꝛ antiqͥ doctores: ſi
cut Augu. Verba ſua p magna autoritate habebant.
Vn̄ refert Augu. ad ianuariū ꝙ cū mater eius mirata
fuiſſet: cur mediolani ſabbato non ieiunaret: ⁊ de hoc
Aug. ambroſiū īterrogaſſet: ait Amb. Cū venio romā
ieiuno ſabbato. Sic ⁊ tu ad quā forte eccliā veneris eiꝰ
morā ſerua: ſi cuiq̄ nō ſide vis ſcādalū eē: nec quē q̄ ti=
bi. Et ſubdit Aug. Ego vero hac ſnīa ēt atqꝫ etiā cogitās:
ita ſemp habui tanq̄ eam celeſti oraculo acceperim.
¶ Vita ⁊ paſſio Tyburtij ⁊ Valeriani in paſſione ſctē
Cecilie continentur.

¶ De ſancto Georgio. lvj. A.

Georgius dr̄ a geos qḋ eſt terra ⁊ orge qḋ eſt
colere: quaſi colēs terrā. i. carnē ſuaꝫ. Augu.
aūt in lib. de trinitate: dicit ꝙ bona terra eſt
in altitudine mōtiū tēperamēto colliū plani
tie camporꝫ. Prima eni eſt bona ad virentes herbas:
ſcḋa ad vineas: tertia ad fruges. Sic beatus georgius
fuit altus deſpiciendo inferiora: ⁊ ideo habuit viriorē
puritatis. Tēperatꝰ p diſcretionē: ⁊ iō habuit vinū in
terne iucūditatis. Planꝰ p humilitatē: ⁊ iō ptulit fru
ges bone operationis. Vel georgius dicitur a gerar
quod eſt ſacrum: ⁊ gion quod eſt arena quaſi ſacra are=
na. Fuit eni arena: qꝛ ponderoſus morū grauitate mi
nutus humilitate: ⁊ ſiccꝰ a carnali voluptate. Vel ge=
orgius dr̄ a gerar qḋ eſt ſacrū ⁊ gion qḋ eſt luctatio q̄ſi
ſacer luctator. Qꝛ luctatus eſt cū dracone ⁊ carnifice.
Vel georgius dr̄ a gero qḋ eſt peregrinus: ⁊ gir precio
ſus: ⁊ us cōſiliator. Ipſe eni fuit peregrinus in cōtem=
ptu mūdi: pcioſus ī corona martyrij ⁊ cōſiliator in pdi
catiōe regni. Eius legēda iter ſcripturas apocriphas
in niceno ꝯſilio cōnumerat̄ ex eo ꝙ eiꝰ martyriū certā
relationē nō habet. Nā in kalēdario Bede dicit̄ ꝙ ſit
paſſus in perſida ciuitate Diaſpoli: q̄ prius lida voca=
batur: ⁊ eſt iuxta ioppem. Alibi dr̄ quod paſſus ſit, ſub
Diocletiano ⁊ Maximiano imperatoribus. Alibi legi
tur ꝙ ſub Diocletiano imperatore perſarum pſentibꝰ
lxx. regibus imperij ſui. Hic dicitur ꝙ ſub Daciano p̄=
ſide imperantibus Diocletiano ⁊ Maximiano.

Georgius tribunus gēte Capadox
puenit quadā vice inꝰ pzuinciā li=
bie in ciuitatē q̄ dr̄ ſilena iuxta quā ci
uitatē erat ſtagnū inſtar maris in quo
draco peſtifer latitabat q̄ ſepe pplm ꝯ
ſe armatū in fugā cōuerterat. Flatuqꝫ
ſuo ad muros ciuitatis accedens oēs
inficiebat. Quapropter cōpulſi ciues
duas oues quotidie ſibi dabāt: vt eius
furorē ſedarēt. Alioqͥn ſic muros ciui=
tatis inuadebat: ⁊ aerē inficiebat per
oia: ⁊ ita plurimi interibāt. Cū ergo iā oues pene defi
cerēt: maxime cū harū copiā habere non poſſent inito
cōſilio ouē cū adiuncto hoīe tribuebant. Cū igit̄ ſorte
oīm filij ⁊ filie darent̄ ⁊ ſors neminē exciperet: ⁊ iā pe
ne oēs filij ⁊ filie ppli eſſent cōſumpti quadā vice filia
regis vnica ſorte eſt deprehēſa ⁊ draconi adiudicata.
Tūc rex ꝯtriſtatꝰ ait. Tollite aurū ⁊ argētū ⁊ dimidiū
regni mei ⁊ filiā meaꝫ mihi dimittite ne talit̄ moriat̄.
Cui ppl's cū furore rn̄dit. Tu o rex hoc edictū feciſti: ⁊
nunc oēs pueri nri mortui ſunt: ⁊ tu vis filiā tuā ſalua
re. Niſi in filia tua cōpleueris qḋ ī alijs ordīaſti ſuccē=
demus te ⁊ domū tuā. Qḋ rex audiēs cepit filiam ſuaꝫ
flere dicēs. Heu me filia mea dulciſſima qͥd de te faciā:
aut qͥd dicā qn̄ plus videbo nuptias tuas. Et ꝯuerſus
ad pplm dixit. Oro vt inducias octo dieꝫ lugēdi mihi
filiā tribuatis. Qḋ cū ppl's admiſiſſet ī fine octo dieꝫ
reuerſus ppl's eſt cū furore dicens. Quare pdis pplm
tuū ppter filiā tuā. Et oēs afflatu draconis morimur.
Tūc rex vidēs ꝙ nō poſſet filiā liberare induit eā veſti
bus regalibꝰ ⁊ āplexatus eā cū lachrymis dixit. Heu
me filia mea dulciſſima de te filios ī regali gremio nu
trire credebam: ⁊ nunc vadis vt a dracone deuoreris.
Heu me filia mea dulciſſima ſperabā ad tuas nuptias
principes inuitare: ⁊ palatiū margaritis ornare tym=
pana / et organa audire / et nunc vadis vt a dracone
deuoreris. Et deoſculans eam dimiſit eam: dicens.

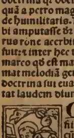
Virinā filia mea ego ante te mortu⁹ eſſem ꝙ te ſic amiſiſſez. Tūc illa ꝓcedit ad pedes pr̄is petēs ab eo bn̄dictionē ſuā. Quā cū pr̄ cū lachrymis benedixiſſet ad lacū ꝓceſſit. Quā btūs georgi⁹ caſu idē trāſiēs: vt plorātē vidit eā qd̄ haberet interrogauit. Et illa. Bone iuuenis velociter equū aſcēde ⁊ fuge ne mecū pariter moriaris. Cui georgi⁹. Noli timere filia: ſꝫ dic mihi qd̄ hic ſpectaris omni plebe expectāte. Et illa. Ut video bone iuuenis magnifici cordis es, tu: ſꝫ cur mecū mori deſideras. Fuge velociter. Cui georgi⁹. Hinc ego nō diſcedā donec mihi qd̄ habes intimabis. Cū ergo totū ſibi expoſuiſſet: ait georgi⁹. Filia, noli timere: qꝛ in xp̄i noīe te iuuabo: ⁊ illa. Bone miles mecū ne pereas: ſꝫ teipm̄ ſaluare feſtines: ſufficit eñi vt ſola peream. Nā me liberare nō poſſes: ⁊ mecū perires. Dū hec loq̄ret̃ ecce draco veniēs caput de lacu leuauit. Tūc puella tremefacta dixit. Fuge bone dn̄e fuge velociter. Tūc georgi⁹ equū aſcēdēs ⁊ cruce ſe muniēs draconē ꝯ̄ ſe veniētē audacter aggredit̃ ⁊ lanceā fortiter vibrās ⁊ ſe deo ꝯmēdās ipm̄ grauiter vulnerauit ⁊ ad terram deiecit. Dixitq̄ puelle. Proijce zonā tuā ī collū draconis nihil dubitās filia. Qd̄ cū feciſſet ſeq̄bat̃ eā velut māſuetiſſimus canis. Cū ergo eā in ciuitatē duceret: ppl̄s hoc vidētes ꝑ mōtes ⁊ colles fugere ceperūt dicētes. Ve nobis qꝛ iā oēs ꝑibimus. Tūc btūs georgi⁹ innuit eis dicēs. Nolite timere. Ad hoc eñi me miſit dn̄s ad vos vt a penis vos liberarē draconis. Tantūmō in xp̄m credite vnuſquiſq̄ vr̄m baptizet̃: ⁊ draconē iſtū occidā. Tunc rex ⁊ oēs ppl̄s baptizati ſunt. Beat⁹ aūt georgius euaginato gladio draconē occidit: ⁊ ipm̄ extra ciuitatē efferri ꝓcepit. Tunc quatuor paria boū ipm̄ extra ciuitatē in magnū cāpū foras duxerūt. Baptizati aūt ſunt in illa die .xx. milia hoīꝫ exceptis paruulis ac mulierib⁹. B.

¶ Rex aūt in honore beate marie ⁊ btī georgij eccl'iaꝫ mire magnitudinis cōſtruxit de cui⁹ altari fons viuus emanat cui⁹ potus oēs languidos ſanat. Rex vero infinitā pecuniā beato georgio obtulit: quā ille recipere nolēs pauperib⁹ eā dari ꝓcepit. Tūc georgius regem de quatuor breuiter inſtruxit .ſ. vt eccl'iarū dei curā haberet ſacerdotes honoraret: diuinū officiū diligenter audiret: ⁊ ſemꝑ pauperū memor eſſet: ⁊ oſculato rege inde receſſit. In aliq̄bus tñ libris legit̃ ꝙ cū draco ad deuorandū puellā ꝑgeret georgius ſe cruce muniuit ⁊ draconē aggrediēs interfecit. Eo tp̄e īperantib⁹ diocleciano ⁊ maximiano ſub pſide daciano tanta ꝑſecutio xp̄ianorū fuit vt intra vnū mēſem .xvij. milia martyrio coronarent̃. Vñ inter tot tormentorū gn̄a multi xp̄ianorū deficiebāt ⁊ idolis imolabāt. Qd̄ vidēs ſanctus georgius tactus dolore cordis itrinſec⁹ oīa q̄ habebat diſpſit: militarē habitū adiecit xp̄ianorū habitū induit: ⁊ in mediū ꝓſiliens exclamauit. Oēs dij gētiū demonia: dn̄s aūt celos fecit. Cui pſes irat⁹ dixit. Qua preſumptione audes deos noſtros demonia appellare. Dic tñ vn̄ es tu aut quo noīe vocaris. Cui georgius ait. Georgi⁹ vocor ex nobili capadocum proſapia ortus. Paleſtinā xp̄o fauēte deuici: ſed oīa deſerui vt ſeruire poſſem liberi⁹ deo celi. Cū aūt preſes eū ad ſe inclinare nō poſſet iuſſit eū in eculeū leuari ⁊ mēbratī corpus eius vngulis laniari oppoſitis inſuper ad latera facib⁹ patentibus viſcerū rimis: ſale plagas eius fricare iuſſit. Eadē nocte dn̄s cū ingenti lumine ei apparuit: ⁊ ipm̄ dulciter cōfortauit. Cui⁹ melliflua viſione ⁊ allocutione ſic cōfortatus eſt vt ꝓ nihilo duceret cruciatus: vidēs dacian⁹ ꝙ eū penis ſupare nō poſſet: quēdā magū accerſiuit eiq̄ dixit xp̄iani ſuis magicis artibus tormenta ludificāt: ⁊ deorū noſtrorū ſacrificia paruipēdūt: cui magus. Si artes ei⁹ ſupararare nequiero capitis reus ero. Ipſe maleficijs ſuis iniectis ⁊ deorū ſuorū noīb⁹ inuocatis venenū vino immiſcuit ⁊ ſcō georgio ſumēdū porrexit. Cōtra qd̄ vir dei ſignū crucis edidit hauſtoq̄ eo nil leſionis ſenſit. Rurſuꝫ mag⁹ priore forti⁹ venenū immiſcuit: qd̄ vir dei ſigno crucis edito ſine leſione aliq̄ totū bibit. Quo viſo mag⁹ ſtatiꝫ ad pedes ei⁹ cecidit veniā lamētabilit̃ petijt ⁊ ſe xp̄ianū fieri poſtulauit: quē mox iudex decollari fecit: ⁊ ſequēti die iuſſit georgiū poni ī rota gladijs bis acutis vndiq̄ circūſepta: ſed ſtatiꝫ rota frāgit̃ ⁊ georgi⁹ illeſus penit⁹ inuenit̃: tūc irat⁹ iuſſit eū in ſartaginē plūbo liq̄facto plenā ꝓijci: q̄ facto ſigno crucis in eā intrauit: ſed ꝟtute dei cepit in ea q̄ſi in balneo refoueri. Qd̄ vidēs dacian⁹ cogitauit eū emolire blādicijs quē minis ſupare nō poterat vel tormētis dixitq̄ illi. Vides fili georgi q̄te māſuetudinis ſunt dij nr̄i q̄ te blaſphemū iā patiēter ſuſtinēt: parati nihilomin⁹ ſi ꝯuerti volueris indulgere. Age ergo dilectiſſime fili qd̄ hortor vt ſupſtitiōe relicta dijs nr̄is ſacrifices vt magnos ab ipſis ⁊ a nobis cōſequaris honores. Cui georgi⁹ ſubridēs ait: vt qd̄ a principio nō magis mihi pſuaſiſti blādis ſermonib⁹ q̄ tormētis. Ecce parat⁹ ſum facere qd̄ hortaris. Hac ꝓmiſſiōe dacian⁹ delus⁹ let⁹ efficit̃. Iuſſitq̄ ſub voce ꝓconis vt oēs ad ſe cōuenirēt: ⁊ georgiū tādiu reluctātē tādē cedere ⁊ ſacrificare viderēt. Ornata igit̃ tota ciuitate ꝓ gaudio cū geor. idolorū tēplū ſacrificatur⁹ intraret ⁊ oēs ibidē gaudētes aſtarēt: flexis genib⁹ dn̄m exorauit: vt tēplū cum idolis ſic oīno deſtrueret quaten⁹ ad ſui laudē ⁊ populi ꝯuerſionē nihil de eo penitus remaneret. Statimq̄ ignis de celo deſcēdens tēplū cū dijs ⁊ ſacerdotib⁹ cōcremauit terraq̄ ſe aperiens oēs eorū reliquias degluciuit. Hic exclamat Ambro. in pfatione dicēs. Georgius fideliſſim⁹ miles xp̄i dū xp̄ianitatis pfeſſio ſilētio tegeret̃ ſol⁹ inter xp̄icolas intrepid⁹ dei filiū eſt ꝯfeſſus. Cui ⁊ tantā cōſtātiā gratia diuina ꝯceſſit: vt ⁊ tyrānice ptātis precepta cōtēneret ⁊ innumerabiliū nō formidaret tormēta penarū. O felix ⁊ inclitus dn̄i prelator quē nō ſolū tp̄alis regni blāda nō pſuaſit ꝓmiſſio: ſꝫ pſecutore deluſo ſimulacrorū eius portēta in abyſſuꝫ deiecit. hec ambro. Hoc audiēs dacian⁹ georgiū ad ſe adduci fecit: eiq̄ dixit: q̄ ſunt maleficia tua peſſime hoīꝫ q̄ tm̄ facin⁹ ꝯmiſiſti. Cui georgius. Nā credas me nō ſacrificare: ſꝫ mecū perge ⁊ iterū me immolare vide. Cui ille. Intelligo fraudē tuā qꝛ vis me facere abſorberi: ſicut tēplum et deos meos abſorberi feciſti. cui geor. Dic mihi miſer: dij tui q̄ ſe iuuare nō potuerūt q̄ō te iuuabūt: irat⁹ rex nimis dixit alexādrie vxori ſue. Deficiens moriar quia ab hoc hoīe me ſupatū cerno. cui illa. Tyrāne crudelis ⁊ carnifex nūq̄d nō dixi tibi ſepi⁹ ne xp̄ianis moleſt⁹ eſſes. qꝛ de⁹ eorū ꝓ ipſis pugnaret: ⁊ nūc ſcias me velle fieri xp̄ianā. ſtupefact⁹ rex ait: heu ꝓh dolor nūq̄d et tu es ſeducta. Feciq̄ eā ꝑ capillos ſuſpēdi ⁊ flagell' duriſſime cedi. Que dū cederet̃ dixit georgio. georgi lumē veritatis quo putas ꝑueniā nōdū aqua baptiſmi renata. Cui georg. Nihil heſites filia qꝛ ſangis tui effuſio baptiſm⁹ tui reputabit̃ ⁊ corona. Tūc illa orās ad dn̄m emiſit ſpm̄. hic atteſtat̃ ambro. in pfatiōe di. Ob hoc ⁊ gētiū regina pſarū crudeli a viro dictata ſnīa nōdū baptiſmi grām ꝯſecuta glioſe paſſionis meruit palmā. vñ nec dubitare poſſum⁹ ꝙ roſea pfuſa ſanguinis vnda reſeratas poli ianuas igredi meruit regnūq̄ poſſidere celorū. hec Amb. C. ¶ Sequēti vero die georgi⁹ talē accepit ſnīam vt ꝑ totā ciuitatē traheret̃ poſtmodum capite puniret̃. Orauit aūt ad dn̄m vt quicūq̄ eius

imploraret auxiliū petitiōis ſue ꝯſeqretˀ effectū. diui
na aūt vox ad eū venit. ꝙ ſic fieret vt orauit. Cōpleta
oṙone capitis abſciſiōe martyriū ꝯſummauit ſub dio-
cletiano ꝛ maximiano ꝗ ceperūt circa ānū dñi. cclxxxvij.
Dacian⁹ autē cū de loco ī quo decolat⁹ eſt ad palatiū re
diret ignis de celo cecidit ꝛ ipm̄ cū miniſtris ſuis cō-
ſumpſit. Refert gre. turoñ. ꝙ cū quidā quaſdā reliqas
ſcti georgij deferrēt ꝛ in quodā oratorio hoſpitati fuiſ
ſent mane nullatenus capſaȝ mouere potuerūt donec
ibi reliquiarū particulā dimiſerunt. Legitˀ in hiſtoria
antiochenaꝙ cū xp̄iani ad obſidēdū hierlm̄ pergerēt:
quidā iuuenis ſpecioſiſſim⁹ cuidā ſacerdoti appꝛuit ꝗ
ſanctū georgiū ducē xp̄ianorū eſſe ſe dicēs monuit vt
ei⁹ reliquias ſecum in hierlm̄ deportarēt ꝛ ipſe cū eis
eſſet. Cū aūt hierlm̄ obſediſſent ꝛ ſaracenis reſiſtenti
bus ꝑ ſcalas aſcēdere nō auderēt: btūs georgi⁹ armis
albis indutus ꝛ cruce rubea inſignit⁹ apparuit īnuēs
vt poſt ſe ſecuri aſcenderent ꝛ ciuitatē obtinerēt. ꝗ ex
hoc aīati ciuitatē ceperunt ꝛ ſaracenos occiderunt.

¶ De ſancto marco euangeliſta. lvij. A.

MArcus interpretatˀ ſublimis mandato certus de
clinatus ꝛ amarus. Sublimis mandato rōne ꝑ
fectiōis in vita: qꝛ nō ſolū ſeruauit mādata cōia: ſȝ etiā
ſublimia ſicut ſunt cōcilia. Cert⁹ rōne certitudinis in
doctrina qꝛ doctrinā euāgelij ſui certā tradidit vtpote
quā a petro magiſtro ſuo didicit. Declinat⁹ rōne ꝓfun
de humilitatis. Nā ꝓpter nimiā humilitatē pollicē ſi-
bi amputaſſe dꝛ vt ſacerdotio reprob⁹ haberetˀ. Ama-
rus rōne acerbitatis pene qꝛ vbiqꝫ ꝑ ciuitatē tractus
fuit: ꝛ inter hec tormēta ſpm̄ tradidit. Uel marc⁹ dꝛ a
marco qḋ eſt malleus maior. ꝗ qdē eodē ictu ferrū do
mat melodiā generat incudē firmat: ſic marcus vnica
doctrina ſui euangelij domat hereticoꝝ perfidiā: dila
tat laudem diuinam confirmat eccleſiam. B.

MArcus euāgeliſta leuiticus gñe ꝛ
ſacerdos petri apli in baptiſmate
filius atqꝫ in diuino ſermone diſcipulus
cū ipſo btō petro romā ꝓfect⁹ eſt. Cum
aūt petr⁹ ibidē euāgeliū ꝑdicaret roga-
uerūt fideles ꝗ erāt rome btm̄ marcū vt
euāgeliū ad ꝑpetuā fideliū memoriā de-
beret cōſcribere. Qḋ ille qdē ex ore ma-
giſtri ſui petri audierat fideli ſtilo con
ſcripſit: petr⁹ aūt illud diligenter examinās vbi oī ve
ritate plenū ꝯſpexit: recipiēdū ab oīb⁹ fidelib⁹ cōpro
bauit. Uidēs aūt petr⁹ marcū cōſtātē in fide ipm̄ aqle
giam deſtinuit vbi vbū dei ꝑdicās īnumeras gētiliū
multitudines ad fidē xp̄i ꝯuertit: ac euangeliū ſuū ſitr
ibidē ꝯſcripſiſſe dꝛ: qḋ qdē vſqꝫ hodie in aqlegienſi ec-
cleſia oſtditˀ ꝛ deuotiōe cōgrua reſeruatˀ. Tādē beatus
marc⁹ aqlegienſeȝ ciuē. ſ. hermagorā quē ad fidē xp̄i cō-
uertitˀ romā ad beatū petrū adduxit vt eum in aqlegie
epm̄ cōſecraret. Suſcepto itaqꝫ hermagoras pōtifica-
tus officio cū aqlegienſem eccliaȝ optime gubernaſſet
tandē ab infidelib⁹ capitˀ ꝛ ibidē martyrio coronatur.
Marcus vō a btō petro alexādriā miſſus eſt ꝛ ibi pri-
mus vbū dei ꝑdicauit. In primo aūt īn oitu ſuo alexā
driā vt ait philo diſertiſſim⁹ iudeorū maxīa multitu-
do in fide ꝛ deuotiōe ꝛ cōtinētie obſeruatiōe adunata
eſt. Papias qꝫ hieropolitanus epūs valde ꝑclara ei⁹ ꝑ-
conia ꝑcipuo delucidat ſtilo. Petr⁹ vero damiani ſic
ait de eo. Tātā eidē de⁹ apḋ alexandriā grāȝ ꝑrogauit
vt oēs ꝗ tūc ad fidei rudimēta cōfluerēt: mox ꝑ cōtinē-
tiā ac toti⁹ ſctē cōuerſationis inſtātiā tanqꝫ ad mona
ſtice ꝑfectionis faſtigiū ꝑuolarēt: ad qḋ nō ſolū mira
culorū ꝓdigijs: nō ſolū ꝑdicatiōis eloquijs: ſȝ etiā exi-
mijs ꝓuocabat exēplis. Et infra. Factū eſt aūt vt poſt
morte ad italiā deīde ſit reuerſus vt terra in qua datū
eſt ſibi euāgeliū ſcribere ſacras mereatˀ ei⁹ reliquias
poſſidere. Btā es o alexādria triūphali hoc ſanguine
purpurata: felix ꝛ tu italia corporis hui⁹ theſauro di-
ues effecta. C. ¶ Tāte aūt hūilitatis dꝛ fuiſſe vt polli
cē ſibi amputauerit ne ad ordinē ſacerdotij poſſet hu
mano iudicio ꝓmoueri. Uerūtñ diſpoſitio dei ꝛ aucto
ritas ſcti petri ꝑualuit: ꝗ ꝛpm̄ alexādrie epm̄ deſtina-
uit. Mox aūt vt alexādriā eſt ingreſſus: ſubito calcia-
mentū ei⁹ ruptū eſt atqꝫ ſolutū: qḋ in ſpū intelligens
ait. Uere expeditū fecit dñs iter meū: nec me ſathanas
īpedire poterit quē ab operib⁹ mortuis dñs iā abſol-
uit. Uidēs autē marcus quendā veteraꝯſuētem: ei dē
calciamentū tradidit corrigendū. Qḋ cū faceret ſini-
ſtrā manū grauiter vulnerauit ac fortiter clamare ce-
pit. Unus de⁹. Quo audito vir dei ait. Uere dñs ꝓſpe-
rū fecit iter meū. Factoqꝫ luto ex ſputo manū ei⁹ vnxit
ꝛ cōtinuo ſanitatē recepit. vidēs hō ille tātā ei⁹ effica
ciā in domū ſuā illū introduxit: ꝛ qs eſſet vel vñ ꝑcun-
ctari cepit. At ille ſe dñi nr̄i ieſu xp̄i ſeruū cōfeſſus eſt.
Cui ille. Uellē ego videre eū. Et marcus. Ego tibi eū
demōſtrabo. Incipiēſqꝫ marcus xp̄ꝫ ei euāgelizauit: ꝛ
ipſuȝ cū tota domo ſua baptizauit. Audiētes aūt viri
ciuitatis illius quēdā galileū ꝗ deoꝝ ſacrificia cōtēne
ret aduenīſſe ei inſidias poſuerūt. Qḋ ille cognoſcēs
hoīem quē curauerat ꝗ dicebatˀ anian⁹ ibidē epm̄ ordi
nauit ꝛ ꝓpē pētapolim ꝑrexit. Et cū ibidē. ij. annis ſte-
tiſſet iterū alexandriā rediit ꝗ ꝛ iuxta mare in rupib⁹
eccliam ꝯſtruxerāt in loco ꝗ dꝛ bucutii: ꝛ fideles ibidē
multiplicatos inuenit. Pōtifices aūt tēploꝝ eū cōpre
hēdere conabantˀ. Cū aūt ī ſolēnitate paſchali beat⁹
marcus miſſam celebraret: cōuenerūt illuc oēs ꝛ fune
in collo ei⁹ miſſo ipm̄ ꝑ ciuitatē trahebāt dicētes. Tra
ham⁹ bubalū ꝑ loca bucculi. Carnes aūt eius in terra
fluebāt ꝛ ſanguine lapides rigabantˀ. Poſt hoc in car-
cere recluditˀ ꝛ ibidē ab angelo cōfortatˀ. Sȝ ꝛ ipſe dñs
ieſus xp̄s eū viſitauit: eūqꝫ ꝯfortauit dicens. Pax tibi
marce euāgeliſta me⁹ noli timere: qꝛ ego ſum tecuȝ vt
eruā te. Mane ergo facto funē iterū collo ei⁹ īmittūt ꝛ
huc illucqꝫ rapti eū ꝑtrahūt exclamātes. Trahite bu-
balū ad loca bucculi. Ipſe aūt dū traheretˀ grās agebat
di. In man⁹ tuas cōmēdo ſpm̄ meū. Et hec dicēs ſpm̄
exalauit: ſub nerone ꝗ cepit circa annū dñi. lvij. Cum
aūt pagani eū vellēt cōburere ſubito aer turbatˀ grādo
exoritur ꝛ tonitrua intonāt: fulguraqꝫ coruſcāt: ita vt
qlibet euadere niteretˀ: ꝛ ſctm̄ corp⁹ ibidē intactū reli
querūt xp̄iani vero corp⁹ ei⁹ rapuerūt ꝛ in eccl'ia cum
omni reuerētia ſepelierūt. Fuit aūt forma beati mar-
ci hmōi. Lōgo naſo ſubducto ſupcilio pulchris oculis:
recaluaſter ꝓlixa barba hitudinis optime etatis me-
die canis aſꝑſus affectiōe ꝯtinēs grā dei plen⁹. Beat⁹
aūt Amb. de eo ſic ait. Dū beat⁹ marc⁹ innumeris co-
ruſcaret miraculis ꝯtingit vt ſutor cui calciamētū tra
diderat corrigendū ſiniſtrā ſibi in ei⁹ labore ꝑſcideret
manū hic cū inflicto vulnere vn⁹ de⁹ clamauit: dei fa
mul⁹ audiēs let⁹ affuit: lutū ex ſputo fctm̄ accepit: eiuſ
qꝫ manū iniunxit: ſanāqꝫ illico reddidit ꝛ labori tradidit.
Illi⁹ nēpe cui⁹ ꝑdicabat euāgeliū ſitr imitatˀ miraculū
ceci: vcȝ a natiuitate illuminati a dño factū. hec Amb.
D. ¶ Anno ab īcarnatiōe dñi. cccclxviij. tpe leonis im
peratoris veneti corp⁹ ſcti marci de alexādria trāſtule
rūt vbi ecclia ī honore ſcti marci mire pulchritudinis
fabricata eſt. Quidā nāqꝫ mercatores veneti ꝗ alexā-
driaȝ petrexerāt duos ꝑſbyteros cuſtodes corꝑis ſan
cti marci ꝑcib⁹ ꝛ ꝓmiſſiōib⁹ induxerūt vt occulte co-

pus illud tolli permitterẽt ⁊ venetias tranſportarẽt.
Uerũ cũ corpꝰ de tumulo leuaret̃ tãtꝰ odor totã alexã
driã ſic pfudit vt oẽs vñ tanti ꝓdiret odoris ſuauitas
mirarent̃. Dũ aũt nauigarẽt ⁊ q̃lr corpꝰ ſcti marci de=
ferrẽt aliĳs nauibꝰ reuelaſſent vnus illoꝝ ait. Forſitã
alicuiꝰ egyptĳ corpꝰ vobis datũ defertis ⁊ ſcti marci
corpus vos deferre putatis. Cõtinuo igit̃ nauis ĩ qua
erat corpꝰ ſcti marci ſeipſam mira celeritate ſe xtit ⁊ ĩ
naue in q̃ ille reſidebat inſurgẽs lateris pte fregit nõ
priꝰ illã omittẽs donec oẽs ſe ibidẽ corpꝰ eẽ bti marci
credere acclamarẽt. E. ¶ Cũ q̃dã nocte naues curſu ve
lociſſimo ducerent̃ ⁊ naute tẽpeſtate cõcaſſati ⁊ tene=
bris obuoluti quo pgerẽt ignorarẽt ſctũs marcꝰ cuidã
monacho cuſtodi corpis ſui apparuit dĩ. Dic hoībꝰ iſtis
vt velociter vela deponãt qꝛ nõ lõge a terra diſtãt: qbꝰ
depoſitis mane facto ſe iuxta quãdã ĩſulã inuenerũt.
Uerũ cũ p littora diuerſa trãſirẽt ⁊ ſctm̃ theſauꝝ oĩbꝰ
occultarẽt venientes incole ꝯclamabãt. O q̃ bti eſtis q̊
ſcti marci corpꝰ portatis: ſinite vt ipꝫ ſuppliciter adore
mus. Quidã nauta adhuc oĩno incredulus a demone
arripit̃ ⁊ tãdiu vexat̃ donec ad corpꝰ ſcti adductus ſe
credere cõfitet̃: q̊ liberatꝰ gĺiaꝫ deo dedit ⁊ btm̃ marcũ
in deuotione magna deinceps habuit. Quodã tpe dñi
corpus ſcti marci intra quãdã colũnã de lapidibꝰ mar
moreis factã paucis ꝯſciĳs eſſet repoſitũ vt ibi cautius
ſeruaret̃ cõtigit vt teſtibus illis ex hac luce ſublatis:
nemo vbinã ſctiſs eſſet theſaurꝰ poſſet cognoſcere: nec
aliquibus indiciĳs inuenire. Fit ex hoc plãtus in cleri
cis: deſolatio ingẽs in laicis: meror imminet vniuer=
ſis. Formidabat ſiquidẽ plebs deuota ne patronus tã
inclitus furtiue fuiſſet ſublatus: ideoq̃ ieiuniũ ſolẽne
indicit̃ ꝓceſſio ſolẽnior ordinat̃. Et ecce cũctis viden=
tibus ⁊ ſtupentibus lapides a colũna ꝓſiliunt ⁊ archã
vbi corpus eius latebat oĩbꝰ euidẽter oſtendunt mox
deuotas laudes agunt creatori omniũ qui ſuũ eis di=
gnatus eſt reuelare patronũ ſicq̃ dies illuſtrata tanti
ꝓdigĳ gloria ſingulis annis decurrẽtibus poſteris fit
feſtiua. Iuuenis quidã cancri morbo in mamilla ver=
mibus corrodẽtibꝰ cruciatus cepit beati marci ſuffra
gia mẽte implorare deuota: ⁊ ecce ſibi dormiẽti quidã
peregrino habitu inſignitus apparuit q̊ gradu cõcito
aliquo pergere videbat̃. Qui ab eo interrogatus qs
eſſet: vt quo velociter feſtinaret marcũ ſe eſſe aſſeruit
qui tam velociter pergeret vt cuidã naui ſe inuocanti
periculo ſubueniret: extẽſaq̃ manu infirmũ tetigit q̊
mane vigilans penitus ſe ſanatũ ſenſit. Poſt modicũ
nauis illa portũ venetiarũ intrauit narrans ⁊ ſuũ pi=
culum ⁊ marci adiutoriũ. Pro vtriuſq̃ igit̃ beneficio
deo gratiaꝝ actio exoluitur ⁊ in ſancto ſuo marco deꝰ
mirabilis predicatur. Dum quidã mercatores veneti
ſupra quandã nauẽ ſarracenoꝝ alexandriam pgerẽt:
⁊ imminẽs periculũ euidenter viderẽt mox ſuper ſca=
pham aſcendũt et funem precidũt ſtatimq̃ nauis illa
fluctuũ inũdatiõe periĳt ⁊ vniuerſos ſarracenos vnda
voraꝝ inuoluit: vnus aũt ex eis beatũ marcũ inuocãs
voto quo potuit ſe aſtrinxit: q̊ ſi ſuũ ſibi ꝯferret auxi=
lium ⁊ ſacrum baptiſma ſuſciperet ⁊ ipſius limina vi=
ſitaret: mox ſibi vir ſplẽdidus quidã apparuit q̊ ereptũ
de fluctibꝰ in ſcapha cũ ceteris collocauit. Ille autem
alexandriã veniẽs: ſꝫ liberatori ſuo ingratus exiſtẽs:
nec ſancti marci feſtinat ad limina nec noſtre fidei ſu=
ſcepit ſacra. Cui denuo ſctũs marcus apparuit: ⁊ ipm
de ſua ingratitudine increpauit. Rediẽs igit̃ ad ſe ve=
netias venit: ⁊ ibidẽ ſacro baptiſmatis fonte renatꝰ:
⁊ marcus appellatus in xp̃m pfecte credidit: ⁊ ĩ bonis
operibus vitã finiuit. Uir quidã dũ in ſummitate cam

panilis ſancti marci de venetĳs quiddã operis exerce
ret ſubito cadit ĩprouide mẽbratim toto corpe lania=
tus. In ipſo tamẽ caſu ſuo ſancti marci nõ immemor
eius patrociniũ implorauit. Qui cadens ex inſupato
cuidã ligno ꝓminẽti ſubſtitit: ⁊ dato fune illeſus eua=
ſit ⁊ ad opus priſtinũ ꝯſummãdũ deuotꝰ aſſurgit. Qui
dam cuiuſdã nobilis ꝓuincialis ĩ patr: ſeruꝰ dũ voto
aſtrictus corpꝰ ſcti marci viſitare vellet: ſꝫ a dño ſuo li
cẽtiã obtinere nõ poſſet: tandẽ timorẽ carnalis dñi ti
mori celeſtis poſtpoſuit ⁊ inſalutato dño ad ſctm̃ viſi=
tandũ deuotus acceſſit. Qd̊ dñs egre ferẽs ipm reuer
ſum excoſculari mandauit. Fauent q̃ totiꝰ crudeli dño
crudeliores ſatelites ⁊ dei famuliũ ſanctũ marcũ inuo=
cãtẽ ad terrã ꝓiciũt ⁊ acutos palos oculis effodiẽdis
apponũt: ſꝫ nihil paloꝝ ꝓficiebãt conamine qꝛ in ſe ta
beſcebãt ſubita fractiõe. Iubet igit̃ vt ſecuri crura frã
gantur ⁊ pedes ꝓcidant̃: ſꝫ indomabile ferrũ ſecurium
ꝓtinus molleſcit in plũbũ. Iubet malleis ferreis os ⁊
dentes ꝯtundi ſꝫ ferrũ ſue xtutis obliuiſcit̃ ⁊ dei ꝓtẽ
tia hebetat̃ qd̊ dñs videns ⁊ ſtupẽs veniã petĳt: ⁊ cũ ſuo
ſepulcrũ ſcti marci deuotione ſedula viſitauit. Miles
quidã in ꝑlio ſic vulneratꝰ in brachio vt manus a bra=
chio depẽderet adeo vt ipſam ꝓcindẽdã medici ⁊ ami=
ci ꝯſulerẽt. Ille xo erubeſcẽs fieri mãcus qui ꝯſueuit
haberi tã ꝓbus: manũ in locũ ſuũ reſtitutã pãnis ſiue
medicamẽtis ligari fecit. Inuocauit igit̃ bti marci ſuf
fragia ⁊ manus ꝯtinuo fuit ſanitati priſtine reſtituta:
ſola tñ cicatrix remãſit ⁊ in tanti miraculi teſtimoniũ
⁊ ĩ talis bñficĳ monumẽtũ. Uir q̊dã de ciuitate mãtue
falſo ab inuidis accuſatꝰ in carcerẽ eſt recluſus. Qui
cũ .xl. dies pegiſſet ibidẽ ⁊ nimio affligeret̃ tedio tãdẽ
triduano ieiunio ſe macerãs bti marci patrociniũ in=
uocauit: qui ſibi apparẽs iubet vt de carcere ſecurus
accedat. Ille xo dormitans pre tedio negligit parere
iuſſionibus ſcti exiſtimãs illuſionibꝰ ſe deludi. Dein=
de ſcd̊o ⁊ tãdẽ tertio ſibi apparuit ⁊ eadẽ ſilr iperauit.
Qui ad ſe rediẽs ⁊ oſtiũ apertũ ꝯſpiciẽs de carcere ſe=
curꝰ exiit ⁊ inſtar ſtupe cõpedes mox ꝯfregit. Ibat igit̃
die media p mediũ cuſtodũ ceteroꝝq̃ oĩm: ita vt ipſe
cunctos videns a nemine videret̃. Qui veniens ad ſcti
marci tumulũ exoluit deuote debitũ gratiaꝝ. Cũ totã
apuliã ſterilitas magna inuaderet: nec terrã illã bñdi
ctionis pluuia irrigaret reuelatũ eſt qd̊ tali plaga p=
cuteret̃: eo q̃ ibi ſcti marci feſtiuitas nõ coleret̃. Dum
igit̃ ſctm̃ marcũ inuocarẽt ⁊ feſtũ eiꝰ feſtiue ſe celebra=
turos ꝓmitterẽt: ſterilitatẽ ab eis marcus expulit: et
inſup abũdãtiã miniſtrauit dãs eis ſalubrẽ aerẽ plu
uiã ꝯgruentẽ. Circa annũ dñi. M.ccxlj. apud papiã in
ꝯuẽtu ordinis fratrũ ꝓdicatoꝝ fuit q̊dã frater religio=
ſe ac ſctẽ vite noĩe iulianꝰ natione fauẽtinus iuuenis
corpe: ſꝫ canꝰ mẽte q̊ infirmitate vltima elaborans cũ
priorẽ domꝰ ſup ſtatu ſuo reqſiſſet ⁊ ille mortẽ vicinã
ſibi imminere diceret: ſtatim facie exhilaratꝰ: manibꝰ
ac toto corpe applaudẽs clamare cepit. Date locũ frẽs
qꝛ plenitima letitie abũdãtia aĩa iã ꝓſiliet extra cor=
pus ex eo q̃ iã iucundos rumores audiui ⁊ eleuatis in
celũ manibꝰ dicere cepit. Educ de carcere aĩaꝫ meã ⁊c.
Infelix ego hõ qs me liberabit de corpe mortis huiꝰ.
Inter hoc ille leui ſomno obdormiẽs vidit beatũ mar
cum ad ſe veniſſe: ⁊ ſe iuxta eius lectũ collocaſſe ⁊ vox
ecce ad eum dicẽs. Quid ibi agis o marce. Et ille. Ad
morientẽ acceſſi iſtũ: qꝛ deo eiꝰ miſteriũ eſt acceptũ. Et
iterũ vox ad eũ. Quare inter ceteros ſctõs ad eũ mari
me tu veniſti. Et ille. Qꝛ iſte in me ſpãlẽ deuotionẽ habuit
⁊ locũ vbi corpꝰ meũ q̊ſcit deuotiõe ſedula viſitauit ⁊
ideo veni eũ ĩ hora ſui exitꝰ viſitare. Et ecce q̊dã albati

totam domũ impleuerũt: qbus ait marc⁹. Quare huc veniſtis. Et illi. Ut iſti⁹ animã in ↄſpectu dñi pſentemus. Ebigitãs aũt pdict⁹ frater ꝑ priore dom⁹ a quo ego iſta audiui cõtinuo miſit ꝛ oĩa q̄ viderat ſibi recitans cũ multo gaudio in dño feliciter obdormiuit.

¶ De ſancto Marcellino papa. lviij. A.

Marcellinus ãnis nouẽ ꝛ mẽſib⁹ quatuor romanã eccleſiã rexit. Hic iuſſu diocletiani ꝛ maximiani capit̃ ꝛ ad ſacrificãdũ adducit̃. Cũ autẽ nõ aſſentiret ꝛ ex hoc diuerſoꝝ tormẽtoꝝ gñã ſuſtinere deberet metu paſſiõis duo grana incẽſi in ſacrificio poſuit. Tũc magna adeſt ĩ fideliũ letitia ſʒ fidelesigẽs triſtitia pcuſſit: verũtñ capite ĩfirmato fortiora mẽbra reſurgũt ꝛ minas pricipũ paruipẽdũt. Tũc fideles ad ſummũ põtificẽ ↄuenerũt ꝛ ipm̃ plurimũ redarguũt: qð ille cernẽs ĩ ↄſilio epoꝝ ſe ſuppoſuit iudicãdũ. Ad quẽ illi. abſit vt ſũm⁹ põtifex ab aliq̃ iudicet̃ ſʒ tu in te collige cãʒ tuã ꝛ ꝓprio ore te ↄdẏdica. Ipſe aũt iã penitẽs plimũ ĩgemuit ꝛ ſeipʒ ðpoſuit: ſʒ tñ eũ oĩs turba iterũ reelegit. Qð ceſares audiẽtes iterũ eũ capi fecerũt ꝛ dũ nullaten⁹ ſacrificare vellet eũ decolari mãdauerũt. Et intm̃ creuit furor hoſtilis vt iĩra mẽſeʒ. xvij. milia xp̄ianoꝝ pimerent̃. Marcellin⁹ aũt dũ decapitari deberet ſe xp̄iana ſepultura ĩdignũ eẽ aſſeruit: ꝛ iõ oẽs q̃ ſe ſepelire pſumerẽt excõicauit: q̃ ꝓpter corp⁹ ei⁹ ĩſepultũ. xxxv. dieb⁹ remãſit. Poſt hoc btũs petr⁹ apl̃s marcello ſucceſſori eius apparauit dicens Frater marcelle q̄re nõ ſepelis me. Cui ille. Nõne dudũ ſepult⁹ es dñe. Cui apl̃s. Me inſepultũ reputo q̄diu marcellinũ ĩſepultũ videro. Cui ille. Nõne dñe noſti: qr ille oẽs q̃ eũ ſepelirẽt anathematizauit. Cui petr⁹. Nõne ſcriptũ eſt. Qui ſe hũiliat exaltabit̃. Uñ hoc attendere debuiſti. Uade igitur ꝛ ipm̃ ad pedes meos ſepelias. Qui ſtatim iuit ꝛ iuſſa laudabiliter cõpleuit.

¶ De ſancto Uitali. lix. A.

Uitalis quaſi viuẽs talis: qi q̄lis viuebat exteri⁹ in opere talis erat inr⁹ in corde: vel vitalis a vita: vel vitalis viuẽs alis. i. tuẽs ſe alis virtutũ. Ipſe eñ fuit tanq̄ vnũ de aĩalibus dei q̃ vidit ezechiel habens in ſe quatuor alas: ſcʒ alã ſpei qua volabat in celũ: alam amoris qua volabat in deũ: alam timoris qua volabat in infernũ: alã cognitionis qua volabat in ſeipſum. Eius paſſio in libello geruaſij ꝛ prothaſij reperta fuiſſe putatur.

Uitalis miles ↄſularis ex valeria vxore geruaſiũ ꝛ ꝓthaſiũ genuit. Hic cũ paulino iudice rauẽnam ĩgreſſ⁹ cũ q̄ndã ibidẽ xp̄ianũ medicũ noĩe vrſicinũ poſt m̃lta tormẽtoꝝ gñã iuſſuʒ decollari videret ꝛ ille medic⁹ nimiũ expauiſſet exclamauit ad eũ ſ̃ct⁹ vi: alis dicẽs. Noli fr̃ vrſicine medice q̃ alios curare ↄſueuiſti teipſum eterna morte occidere et q̃ ad palmã martyriũ ꝑ multas paſſiones veniſti. Noli coronã amittere tibi a deo parã. Qð vrſicin⁹ audiẽs ↄfortat⁹ ẽ: ꝛ ð pauore ſuo penit⁹ martyriũ libẽter accepit. Sc̃tũs ãt vital' eũ honorifice ſepeliri fecit: ꝛ p⁹ hoc ad paulinũ dñʒ ſuũ vltra venire ↄtẽpſit. Ille xp̄o nimiũ ĩdignat⁹: tñ qr ad ſe vẽire noluit: tũ qr vrſicinũ ſacrificare volẽtẽ retraxit: tũ qr xp̄ianũ ſe eẽ oñdit: iuſſit eũ in eculeũ leuari. Cui dixit vitalis. Stultiſſim⁹ es ſi me putas decipere q̃ alios ſemꝑ ſtudui liberare. Et ait paulin⁹ miniſtris. Ducite eũ ad palmã ꝛ ſi ſacrificare noluerit foueã ꝓfũdiſſimã donec puenerĩtis ad aquã ibidẽ facite ꝛ ibi eũ viuũ ꝛ ſupinũ ſepelite: qð ꝛ fecerũt ꝛ btm̃ vitalẽ ibidẽ viuũ ſepelierũt ſub nerone q̃ cepit circa annũ dñi. lvij. Sacerdos aũt q̃ hoc ↄſiliũ dederat ſtatim a demõe arrept⁹ ꝑ ſeptẽ dies inſaniẽs in illo loco exclamabat di. Incẽdis me ſc̃tẽ vitalis. Die aũt. vij. ĩ flumẽ a demõe pcipitat⁹ miſerabilr̃ expirauit. Uxor aũt ſc̃ti vitalis cũ mediolanũ rẽdiret inuenit q̄ſdã idolis immolãtes: q̃ cũ eã hortarent̃ vt idolis ĩmolata comederet. R̃ndit. Xp̄iana ſum nõ iʒ mihi de vr̃is ſacrificũs mãducare. Qð illi audiẽtes tã dire eã xberauerũt q̄ hoĩes ſui q̃ cũ ea erant vſq̄ mediolanũ eã ſemiuiuã deduxerũt: vbi intra triduũ feliciter migrauit ad dñʒ.

¶ De virgine quadã antiochena. lx. A.

Uirgo quedã antiochie cui⁹ hiſtoriam ambroſius in. ij. lib. de virginib⁹ recitat in hec xba. Antiochie nuꝑ xgo q̄dã fuit fugitãs publici viſus oſtentationẽ. Sʒ quo magis viroꝝ vitabat oculos incẽdebat affectus eo ampli⁹ impudicos. Pulchritudo eñ audita nec viſa pl⁹ deſiderat̃ duob⁹ ſtimulis cupiditatũ amoris et cognitiõis dũ nihil occurrit qð min⁹ placeat: ꝛ pl⁹ putat̃ eẽ qð placeat nõ iudex oculus explorat: ſʒ aĩus amator exoptat. Itaq̄ ſc̃tã xgo ne diutius alerent̃ potiende ſpes cupiditatis integritatẽ pudoris ꝓfeſſa ſic reſtrixit improboꝝ facies vt iã nõ amaret̃ ſʒ ꝓderet̃. Ecce pſecutio puella fugere neſcia etate pauida ne incideret in inſidiatores pudoris aĩm ad xtutẽ parauit tã religioſa vt mortẽ nõ timeret: tã pudica vt mortẽ e pectaret. Uenit eñ corone dies maxĩa oĩm expectatio ꝓducit̃ puella duplex ꝓfeſſa certamẽ ꝛ caſtitatis ꝛ religiõis: ſʒ vbi viderũt ↄſtantiã ꝓfeſſionis: metũ pudoris paratã ad cruciatus erubeſcẽtẽ ad aſpectus excogitare ceperũt queãdmodũ ſpe caſtitatis religionẽ tollerẽt: vt cũ id abſtuliſſẽt qð erat ampli⁹: etiã id eriperent qð delinq̄rent. Aut ſacrificare xginẽ aut lupanari ꝓſtitui iubent. Q̃uõ colũt deos ſuos qui ſic vindicant: aut quemadmodũ ipſi viuunt q̃ ita iudicãt. Hec puella nõ quo de religione ambigeret: ſʒ quo de pudore trepidaret ipſa ſecũ inquit. Quid agimus hodie: aut martyr: aut xgo: aut altera nobis inuidet̃ corona: ſed nec xginis nomen agnoſcit̃ vbi virginitatis autor negatur. Nã queãdmodũ virgo ſi meretricem colas: queãdmodũ virgo ſi adulterũ diligas: quemadmodũ virgo ſi amorẽ petas tolerabilius eſt mentẽ virginẽ q̄ carnem hr̃e: vtrũq̄ bonũ ſi liceat: ꝛ ſi nõ liceat ſaltẽ nõ hominũ caſte: ſʒ deo ſcimus. Et raab meretrix fuit ſʒ poſtq̄ dño credidit ſalutem inuenit. Et Judith ſe vt adultero placeret ornauit: que tñ: qr hoc religiõe non amore faciebat: nemo eã adulterã iudicabat. Bñ ſucceſſit exemplum. Nam ſi illa que ſe cõmiſit religioni ꝛ pudorem ſeruauit: ꝛ patriã fortaſſis ꝛ nos ſeruando religionem ſeruabimus etiã caſtitateʒ qð ſi iudith pudicitiã religioni preferre voluiſſet pdita patria etiã pudicitiã pdidiſſet. Itaq̄ talibus informata exẽplis ſimul aĩo tenens verba dñi quibus ait. Quicũq̄ perdiderit animã ſuam ꝓpter me inueniet eam fleuit et tacuit ne eã vel loquentẽ adulter audiret: nec pudoris elegit iniuriã: ſed xp̄i recuſauit. Eſtimate vtrũ adulterare potuerit corpore q̃ nec voce adulterauit. Jamdudum verecundabatur oĩo mea et quaſi adire geſtorũ ſeriem criminoſam atq̄ explanare formidat. Claudite aures xgines dei: ducitur puella dei ad lupanar.

Sʒ aperite aures: ꝟgines dei ꝟgo pſtitui pōt adultera ri nō pōt. Ubicūqꝫ dei ꝟgo eſt tēplū dei eſt: nec lupanaria infamant caſtitatē: ſed caſtitas etiā loci aboleri īfamiā. Ingēs petulātiū cōcurſus fit ad fornacem diſcite martyꝝ miracula ſctē ꝟgines diſcite locoꝝ vocabula. Claudit intus colūba ſtrepūt accipitres foris: certant ſinguli q̄ predā p̄rim⁹ inuadat. B. ¶ At illa manib⁹ ad celū leuatis q̄ſi ad domū oꝛōnis veniſſet nō ad libidinis diuerſoꝛiū chriſte inq̄t domuiſti ꝟgini feroces leones: potes domare etiā hoīm feras mētes. Caldeis roꝛauit ignis iudeis ſe vnda ſuſpēdit mīa tua nō natura ſua. Suſanna ad ſupplicū genua flexit: ⁊ de adulteris triūphauit. Aruit dextra q̄ templi tui dona violabat. Nūc tēplū ipſuꝫ attrectat tuū: ne patiaris inceſtū ſacrilegū q̄ nō paſſus es furtū. Bñdicat ⁊ nūc nomen tuū vt q̄ ad adulteriū virgo veni: virgo diſcedā. Uix cōpleuerat oꝛōnem ⁊ ecce miles ſpecie terribilis irrupit quēadmodū ꝟgo tremuit cui pplꝯ tremēs ceſſit. Sed illa nō īmemoꝛ lectionis. Et daniel inquit ſuppliciuꝫ ſuſanne ſpectatur⁹ aduenerat: ⁊ q̄ pplꝯ dānauerat vn⁹ abſoluit. Pōt ⁊ in hoc lupi habitu ouis latere. Habet ⁊ xp̄s milites ſuos q̄ etiā legiōes habet: aut foꝛtaſſe ꝑcuſſoꝛ intrauit ne vereāris aīa ⁊ tales ſolēt martyres facere. O ꝟgo fides tua te ſaluā fecit. Cui miles. Queſo ne paueas ſoꝛoꝛ huc veni ſaluare aīam nō perdere. Serua me vt ipſa ſerueris q̄ſi adulter ingreſſus ſi vis martyr egrediar veſtimēta mutem⁹ ꝯueniūt mea tibi ⁊ tua mihi: ſed vtraqꝫ xp̄o. Tua veſtis me verū militē faciet: ⁊ mea te ꝟginē. Bñ tu veſtieris: ego meli⁹ exuar vt me pſecutoꝛ agnoſcat. Sume habitū q̄ abſcōdat feminā trade q̄ ꝯſecret martyrē. Indue clamidē q̄ occultet mēbra ꝟginis ⁊ ſeruet pudoꝛeꝫ: ſume pilleū q̄ tegat crines: abſcōdat oꝛa: ſolēt erubeſcere q̄ lupanar intrauerūt. Sane cum egreſſa fueris ne reſpicias retro: memoꝛ vxoꝛis loth q̄ naturā ſuam: q2 impudicos lꝫ caſtis oculis aſpexit amiſit: nec verea re ne q̄d pereat ſacrificio. Ego ꝓ te hoſtiā deo me reddā: tu ꝓ me militē xp̄o habēs bonā militiā caſtitatis q̄ ſtipēdijs militat ſempiternis loꝛicā iuſtitie: q̄ ſpūali munimine coꝛp⁹ īduat ſcutū fidei q̄ vulnus repellas galeā ſalutis. Ibi eīm eſt ꝓſidium nr̄e ſalutis vbi eſt xp̄s: q2 mulieris caput eſt vir ꝟginū xp̄s. Et inter hec clamidē exuit: ſuſpect⁹ tñ adhuc habit⁹ ⁊ pſecutoris ⁊ adulteri. Uirgo ceruicem: clamidē cepit inſtes offerre. Que pōpa illa: q̄ grā cum in lupanari de martyrio certarēt. Addant perſone miles ⁊ ꝟgo. Hꝫ diſſimiles inter ſe natura: ſꝫ dei miſeratione coſimiles vt cōpleat oꝛaculū. Tunc lupi ⁊ agni ſimul paſcent. Ecce agna ⁊ lupus nō ſolū ſimil' paſcunt ſed etiā immolant. Quid plura mutato habitu euolat puella de laq̄o iā nō ſuis alis vt poꝛ e q̄ ſpūalib⁹ ferebatur ⁊ q2 nulla vnq̄ viderūt ſcl'a. Egredit de lupanari ꝟgo xp̄i. At illi q̄ videbāt oculis ⁊ nō videbant coꝛde ſeu raptoꝛes ad agnā lupi fremuere ad ꝓdāꝟnus q̄ erat īmodeſtioꝛ introiuit. Sꝫ vbi hauſit oculis rei exitū q̄d hoc inq̄t eſt: puella ingreſſa eſt: vir videt. Ecce nō fabuloſum illud ceruā ꝓ ꝟgine: ſed qꝺ verū eſt miles ex virgine. At etiā audierā ⁊ non crediderā q2 aq̄s xp̄s in vina cōuertit iā mutare cepit ſexꝰ. Recedamus hinc dū adhuc qꝺ fuimus ſum⁹. Nunq̄d ⁊ ipſe mutat⁹ ſum qui aliud cerno q̄ credo. Ad lupanar veni. Cerno vadimoniū ⁊ tñ nō ſū mutatus egrediar: pudic⁹ exibo q̄ adulter intraui: iudicio rei: q2 debebatur tanta coꝛona victoꝛi: dānatus eſt ꝓ ꝟgine q̄ ꝓ virgine cōpꝛehenſus eſt. Ita de lupanari nō ſol' ꝟgines: ſed etiā martyres exierūt. C. ¶ Fert puella ad locuꝫ ſupplicij cucurriſſe: certaſſe ambos de nece. Cum ille diceret ego ſum iuſſu occidi: te abſolui ſnīa q̄ me tenuit. At illa clamauit. Nō ego te vadē moꝛtꝭ elegi: ſꝫ ꝓſidē pudoꝛis optaui. Si pudoꝛ q̄rit maet ſex⁹: ſi ſanguis expōit fideiuſſoꝛē nō deſidero. vñ diſſoluā hēo ī me lata ē ſnīa q̄ ꝓ me lata eſt. Certe ſi pecunie te fideiuſſoꝛē dediſſeꝫ ⁊ abſente me iudex tuū ſenſuꝫ feneratoꝛi adiudicaſſet: eadē me ſnīa ꝯuiceres meo p̄rimonio ſoluere tuos nexus. Si recuſarē q̄s me īdignā moꝛte cēſeret: quāto maioꝛ ē capitis hui⁹ cēſura. Uoꝛiar īnocēs ne moꝛiar nocēs. Nihil medium eſt hodie aut rea ero ſanguis tui aut martyr mei. Si cito redij q̄s me audeat excludere. Si moꝛā feci q̄s me audeat abſoluere. Pl⁹ legib⁹ obnoxia nō ſolū fuge mee: ſꝫ ēt cedis aliene. Sufficiūt mēbra moꝛti q̄ nō ſufficiebāt iniurie. Et in ꝟgine vulneri loc⁹ q̄ nō erat cōtumelie ego oppꝛobriū declinaui nō martyriū ibi ceſſit: veſtē nō ꝓfeſſionē mutaui. Qꝺ ſi mihi ꝑcipis moꝛtē nō redemiſti me ſꝫ circūuēniſti. Caue q̄ſo ne ꝯtēdas: caue ne ꝯdicere audeas. Noli eripe bñficiū qꝺ dediſti dū mihi hāc ſnīaꝫ negas illā reſtituis ſupioꝛē. Snīa eīm ſnīa ſupioꝛe mutat: ſi poſterioꝛ me nō tenet: ſupioꝛ ſnīa tenet. Poſſum⁹ vtriqꝫ ſatiſfacere ſnīe ſi me pꝛi⁹ patiaris occidi. In te hñt aliā quā exerceāt penam in ꝟgine obnoxi⁹ pudoꝛem. Itaqꝫ glorioſioꝛ eris ſi videaris de adultera martyrē feciſſe q̄ de martyre adulterā reddidiſſe. Quid expectatis: duo ꝯtēderūt ⁊ ābo vicerūt: nec diuiſa ē coꝛona ſꝫ addita. Ita ſcti martyres inuicē ſibi bñficia ꝯferētes: altera pꝛīcipiū martyrio dedit alter effectū. D. ¶ Adēt philoſophoꝝ gymnaſia demonē et ſinthyā pictagoꝛeos īcolas feruit q̄ꝝ vn⁹ cū eēt moꝛti adiudicat⁹ cōmēdādoꝝ ſuoꝝ tp̄s popoſcit. Tyrān⁹ āt aſtutiſſim⁹ cū reperiri nō poſſe exiſtimaret: petiuit vt ſpōſoꝛē daret q̄ ꝓ ſe feriret ſi ipē moꝛaꝫ faceret. Quid de duob⁹ ꝓclari⁹ neſcio vtrūqꝫ ꝓclarū: alter vadē moꝛtꝭ inuenit: alter ſe obtulit. Itaqꝫ cū reus moꝛā ſupplicio faceret fideiuſſoꝛ ſereno vultu moꝛtē nō recuſauit. Cū duceret amic⁹ reuerſus eſt ceruicē ſubſtituit: colla ſubiecit. Tūc āmirat⁹ tyrān⁹ chariorē phꝭs amicitiā q̄ vitā fuiſſe petiuit vt ipſe ab ipſis q̄s dānauerat in amicitiā reciperet tātā ꝟtutis eſſe gratiā vt tyrānū inclinaret digna laude: ſed minoꝛa nr̄is: nā illi ambo viri hic vna ꝟgo q̄ pꝛīo etiā ſexū vinceret illi amici: iſti īcogniti illi tyrāno vni ſe obtulerūt: iſti tyrānis plurib⁹ ac ēt crudelioꝛib⁹ qꝺ ille pepcit: iſti occiderunt. Inter illos in vno obnoxia neceſſitas in his amboꝝ volūtas libera. Hoc q̄ꝫ iſti prudentioꝛes: quis illis ſtudii fuit finis amicitie grā iſtis coꝛona martyrij. Illi enim certauerūt hominibus iſti dñō. Hec Ambꝛoſius.

¶ De ſancto petro nouo martyre. lxj.

Petr⁹ interptat agnoſcēs vel diſcalciās vel dr̄ petrus a petros qꝺ eſt firmū. Per hoc intelliguntur tria priuilegia q̄ fuerunt in btō petro. Fuit eīm ꝑdicatoꝛ egregius ⁊ inde dr̄ agnoſcens: q2 ⁊ perfectā ſcripturarū notitiā habuit ⁊ in ꝑdicatione q̄d cuiqꝫ cōueniret agnouit. Scꝺo fuit ꝟgo puriſſimus: ⁊ inde dr̄ diſcalcians q2 a pedibus ſuarū

affectionum omniū amoꝛem moꝛtuū diſcalciauit ⁊ exuit: vt nō ſolū coꝛpoꝛe ſꝫ etiā mēte virgo eſſet. Tertio fuit martyr dñi glorioſus: ⁊ inde fuit firmus: q2 martyriū ꝓ defenſione fidei conſtanter ſuſtinuit. A.

Petrus nouus martyr de oꝛdine ꝑdicatoꝝ fidei pugil egregius de ciuitate veronēſi extitit oꝛtundus. Hic tanq̄ ſplendiduꝫ lumen de fumo luīꝫ candēs de ſenſibus rubēs: roſa

de ſpinis exorit̃ dum de parentibus per errorē excecatis lucidus predicator exurgit: et de ſauciatis mente corporeqꝫ corruptis virginale decus ꝓcedit: ac de ſpinis .i. eterno incendio deputatis inclitus martyr aſcēdit. Parentes nāqꝫ ſuos infideles ⁊ hereticos beatus Petrus habuit a quorū tamē errore ſe penitus mūdū ſeruauit. Cum aūt adhuc ſeptē eſſet annorū ⁊ a ſcholis rediret a patruo ſuo qui hereſim ſapiebat quidnā in ſcholis didicerit interrogatur. Qui reſpondit ſe didiciſſe: credo in deū patrem omnipotētem creatorē celi ⁊ terre ⁊c. Et ille. Noli dicere creatorem celi ⁊ terre: cum ipſe viſibilium creator non fuerit: ſed diabolus omnia iſta que videntur creauerit. Ipſe vero puer ſe potius velle dicere ſicut legerat affirmabat: ⁊ ſicut ſcriptum erat ſe potius credere velle dicebat. Tunc ille ꝑ autoritates hoc ei perſuadere vt poterat nitebatur: quas omnes puer ſpiritu ſancto repletus ſic contra eum cōuertit cumqꝫ proprio gladio interemit: vt ille quo diuerteret nō haberet. Qui indigne ferens a puero ſe cōfuſū patri totū qđ inter ſe geſtū fuerat retulit ⁊ vt petrū niſi a ſcholis remoueret modis oībꝰ ꝑſuaſit. Timeo enī ait ne cū petrinꝰ bn̄ fuerit eruditus ad meretricē illā romanā eccleſiā ſe conferat ⁊ ſic fidē noſtrā deſtruat et cōfundat. Qui neſciēs verū dixit: dū petrū hereticorū ꝑfidiā deſtru. turū eſſe tāqꝫ alter cayphas ꝓphetauit. Sꝫ qꝛ res a deo fiebat pater fratris monitis aſſenſum non prebuit ſperans qꝫ ꝑ aliquē hereſiarchā ad ſuā ſectam eū trahi faceret cū in grāmaticalibꝰ fieret eruditus. B. ¶ Vidēs igit̃ puer ſctūs nō eſſe tutū cū ſcorpionibꝰ habitare: mūdū parētesqꝫ deſpiciēs mūdꝰ ipē fratrū ꝑdicatorū ordinē īiuit. In q̄ q̄dē ordīe q̄ laudabilr vixerit īnocētiꝰ papa in ſua epl'a aperit dicēs. Cū enī btūs petrus a mūdi fallacijs in adoleſcētie annis ꝓuide declinaſſet ad ordinē fratrū ꝑdicatorū ſe trāſtulit: in quo q̄dē ordine trigīta fere annorū ſpacio fultus caterua ꝟtutū: fide ꝓambula: ſpe aſtāte comitāte charitate ſic ꝓualuit ⁊ ꝓfecit circa defenſionē ipſius fidei: ꝓ qua totꝰ ardebat qꝫ ꝯ illius diros hoſtes mēte intrepida: feruētiqꝫ ſpū ꝯtinuo certamē exercēs ſuū tādē agonē diutinū victrici ſuperante martyrio feliciter ꝯſummauit. Et ſic petrꝰ firmꝰ in petra fidei: petra demū paſſiōis alliſus ad petram xp̄m digne laureādus aſcēdit. Virginitatē q̄ꝫ mētis ⁊ corꝑis ſemꝑ illibatā ſeruauit: nec alicuiꝰ mortalis crimīs vnq̄ ſenſit ꝯtactū ſicut ſuorū ꝯfeſſorū fideli teſtimonio eſt ꝓbatū. Et qꝛ fuꝰ delicate nutriuus protecruit in dn̄o. Carnē ſuā aſſidua cibi ⁊ potus parcitate reſtrinxit. Ne vero ꝑ ociū deſidiā hoſtilibus pateret inſidijs in iuſtificationibꝰ dn̄i exercebat̃ aſſidue vt eo circa licita totaliter occupato locū in ipſo illicita non haberent: ⁊ a ſpūalibꝰ negocijs tutus eſſet. Nocturna quidē ſilētia humane deputata quieti poſt dormitionē breuē decurrebat ī ſtudijs lectionū ⁊ ſomni tꝑs vigilijs occupabat. Dies aūt impēdebat cōmodis aīarū: vel ſedulis īmmendo ꝑdicationibꝰ: vel ꝯfeſſionum audiētie inſiſtēdo: aut hereticorū dogma peſtiferum validis rōnibus cōfutando. In quibꝰ ſpecialis grē dono noſcit̃ claruiſſe. Deuotione inſuꝑ gratus humilitate lenis: obediētia placidꝰ: benignitate ſuauis: pietate cōpatiēs: patiētia ꝯſtās: charitate preſtabilis ⁊ in cūctis morū maturitate compoſitus: alios ꝓfuſis ꝟtutū aromatibꝰ attrahebat. Feruēs quoqꝫ amator fidei: cultor ꝑcipuus: ꝓpugnator ardens. Sic aūt ſuo fidem īpreſſerat: ſic ſe totū in illius mancipauerat obſequium qꝫ queqꝫ ipſiꝰ opa et ꝟba ꝟtute fidei redolebāt. Pro hac quoqꝫ mortem ſubire cupiens hoc principaliter a dn̄o attentis ⁊ crebris poſtulationibꝰ ſupplicaſſe ꝓbat̃ qꝫ nō ſineret eū ex hac luce migrare: niſi ſūpto ꝓ illo calice paſſiōis: nec fraudatus eſt tādē a deſiderio ſuo. C. ¶ Multis ꝟo in vita ſua miraculis claruit. Nā cū apud mediolanū quēdā epm̄ hereticorū a fidelibus captū btūs petrus examinaret ⁊ multi epi ⁊ religioſi ⁊ maxima pars ciuitatis illuc ꝯueniſſet: ⁊ dies tū ꝑdicatione: tum examinatiōe ⁊ in lōgū ꝓtracta fuiſſet. ⁊ maximus eſtus cūctos affligeret dixit hereſiarcha corā oībus. O petre peruerſe: ſi tu es tā ſctūs ſicut hic ſtultus ppl's te eſſe affirmat cur eū eſtu mori ꝑmittis ⁊ nō rogas dn̄m vt nubē aliquā interponat vt nō moriatur hic ſtultus ppl's tāto eſtu. Ad quē btūs petrꝰ rn̄dit. Si vis ꝓmittere te abnegaturū hereſim tuā ⁊ fidē catholicā recepturū rogabo dn̄m ⁊ faciet qđ dixiſti. Tūc fautores hereticorū ꝯclamātes hereſiarche dixerūt. Promitte ꝓmitte. Credebāt enī qꝫ fieri nō poſſet: qꝫ btūs petrus ſe facturū corā oībus ſpopondit ⁊ maxime cū nulla vel minima nubecula in aere appareret. Catholici aūt ſuꝑ ꝓmiſſione btī Petri triſtari ceperūt timētes ne fides catholica ex hoc ꝯfuſionē pateret. Cū ergo hereticus ſe obligare nollet btūs petrꝰ cū magna fiducia dixit. Ad hoc qꝫ verꝰ deus viſibiliū ⁊ inuiſibilium creator mōſtret̃ ⁊ ad cōſolationē fideliū ⁊ ad confuſionē hereticorū rogo deū: vt aliqua nubecula aſcēdat et ſe inter ſolem ⁊ ppl'm interponat. Qđ mox ꝑmiſſo crucis ſignaculo factū fuit ꝑ magnā horā in modum papilionis ppl'm nubecula ꝓtegente. Cōtractꝰ q̄dā nomīe aſſerbꝰ cū ꝑ quinqꝫ annos māſiſſet contractus ita vt ꝑ terrā in ſextario traheret̃ mediolanum ad beatū petrū ductus fuit quē cū btūs petrꝰ ſignaſſet cōtinuo ſanatꝰ ſurrexit. Quedā etiā miracula q̄ ꝑ eū dn̄s dū viueret fecit Innocētiꝰ in ꝑdicta epl'a recitat di. Cuiuſdā nobilis filiū ꝑ nimio ⁊ horribili totiꝰ gule timore nec loqui nec ſpirare valēte leuatis ad dn̄m manibꝰ ⁊ crucis ineo facto ſignaculo illoqꝫ accipiente ipſius cappā ⁊ in firmo ſuppōnēte eū ilico ſanauit. Idē nobilis vehemēter poſtmodū corꝑis torſione grauatus credēs ⁊ metuēs exinde ſibi mortis īminere diſcrimē cappā ipſam quā extūc cōſeruauerat reuerēter fecit afferri q̄ ſua appoſita pectori mox vermē quēdā duo hn̄tē capita ⁊ pilloſū deſtrate pilloſum euomuit plena liberatione ſecuta. Cuidā iuueni muto immiſſo in os eiꝰ digito ſuoqꝫ lingue ſoluto ligamīe bn̄ficiū loq̄le ꝯceſſit. Hec ⁊ alia plura dū viueret dignatꝰ eſt ꝑ eū dn̄s operari. D. ¶ Verū cū peſtis heretica in lōbardie ꝓuīcia pullularet ⁊ multas iā ciuitates cōtagione peſtifera infeciſſet ſūmꝰ pōtifex ad peſtē diabolicā abolēdā diuerſos inq̄ſitores de ordine ꝑdicatorū in diuerſis lobardie partibꝰ delegauit. Sed cū apud mediolanū heretici nō ſolū multi numero: ſꝫ etiā magni ſeculari potētia acuti fraudulēto eloquio ⁊ pleni diabolica ſciētia reſiderēt: ſummus pōtifex ſciēs ⁊ intelligēs btm̄ petrū virū eſſe magnanimū q̄ ab hoſtiū multitudīe nō paueret. Aduertēs q̄ꝫ eius cōſtantē ꝟtutē ꝑ quā aduerſariorū potētie: nec in modico cederet. Cognoſcēs etiā eiꝰ facundiā ꝑ quā facile hereticorū fallacias detegeret: nō ignorās inſuꝑ ipſum in diuina plene ſapiētia eruditū: per quā friuola hereticorū argumēta rōnabiliter cōfutaret ipſum tam ſtrenuū fidei pugilē ⁊ tā indefeſſum dn̄i bellatorē in mediolano ⁊ eius comitatu inſtituit: ⁊ inquiſitorē ex ſuā autoritate conceſſa plenaria ordinauit. Ipſe igit̃ iniūctū officiū diligēter exercēs hereticos vbiqꝫ ꝑquirebat: nullā eis requiem tribuens: ſed mirabiliter oēs cōfundēs: potēter expellēs: ſapiēter cōuincens: ita vt nō poſſent reſiſtere ſapientie ⁊ ſpūi qui per eū loquebatur. Qđ vidētes heretici ⁊ dolentes de ipſius morte

cum ſuis fautoribus tractare ceperunt arbitrantes ſe poſſe pacifice viuere: ſi coꝝ tam validus perſecutor de medio tolleref. Cū igiƚ p̄dicator intrepidus mox martyr futur⁹ de cumis mediolanū ꝓ inq̄rendis hereticis pergeret in ipſo itinere palmā martyrij aſſecutus eſt: ſicut innocēti⁹ explicat in hec v̄ba. Cū de ciuitate cumana vbi frm̄ ſui ordīs ibi morātiū prior erat mediolanū pgeret ꝓ exequēda inq̄ſitione ꝯ hereticos ſibi ab apl'ica ſede ꝯceſſa ſicut in publica p̄dicatiōe p̄dixerat: q̄dā de ipſoꝝ hereticoꝝ credētib⁹ p̄ce illoꝝ inductus ⁊ precio in eū ſalutaris ꝓpoſiti iter ꝓſequērē funeſtus inſilijt i agnū vtiq; lup⁹ fer⁹ in mitē ipius ipiū furibūdus in māſuetū i modeſtū effrenis ꝓphanus in ſanctū preſumit inſulti exercet conatū mortē intentat: ſacrū aūt caput illi⁹: crudeliter impetēs ⁊ diris in ipm̄ impreſſis vulnerib⁹ ⁊ ſatiato ſanguine iuſti enſe venerādum illū nō diuertētē ab hoſte: ſʒ exhibērē ſe ꝓtin⁹ hoſtiā ⁊ ceſoris ſuſtinentē in patiētia truces ictus dimiſit ſpū ſupna petēte in ipſo loco paſſiōis occiſum. Ipſo q̄ʒ ſacrilego ꝑcuſſuras in xp̄i miniſteriū geminas īculcāte: ille uo q̄rula voce gemēs vl' murmurās: ſʒ ſufferēs oia patiēter ſuū dn̄o cōmēdabat ſpm̄ di. In man⁹ tuas dn̄e comēdo ſpm̄ meū. Simbolū etiā cepit dicere fidei cui⁹ nec in hoc articulo deſijt eſſe p̄co ꝓut ipſe nephādus q̄ a fidelib⁹ captus fuit ⁊ q̄dā frater dn̄ic⁹ q̄ comes illius erat ⁊ ab ipſo lictore ꝑcuſſus dieb⁹ aliq̄bus ſuperuixit poſtea retulerūt. Sed cū adhuc martyr dn̄i palpitaret cultellū crudelis lictor arripuit: ⁊ ꝑ latera ei⁹ trāſfixit. In ipſa aūt die ſui martyrij ꝯfeſſor martyr ꝓpheta et doctor quodāmō eſſe ꝓmeruit. Confeſſor in eo q̄ fidē xp̄i inter tormēta conſtātiſſime ꝯfeſſus fuit ⁊ in eo q̄d ipſa die cōfeſſione more ſolito facta obtulit deo ſacrificiū laudis. Martyr in eo q̄ ꝓ defenſiōe fidei ſanguinē ſuū fudit. Propheta i eo q̄ cū ipſe tūc quartanā pateref ⁊ ſocij dicerēt q̄ nō poſſent mediolanū applicare: ille r̄ndit. Si nō poterim⁹ ad domū fratrum ꝑuenire apd̄ ſctm̄ ſimpli. poterim⁹ hoſpitari. Q̄d ⁊ fctū eſt. Nā cū ſacrū ei⁹ corpus deferref frēs ꝓpter nimiā ppl'i frequētiā nō potuerūt illud eadē die ad domū deducere: ſʒ apud ſctm̄ ſimplicianū depoſuerūt ⁊ ibidē ea nocte ꝑmanſit. Doctor in eo q̄ etiā cū pateref fidē verā edocuit: dū ſimbolū fidei clara voce cecinit. E. ¶ Ei⁹ quoq; paſſio venerāda dn̄ice paſſiōi ſilis multū fuiſſe videf. Xp̄s em̄ paſſus eſt ꝓ veritate quā p̄dicabat. petrus ꝓ v̄itate fidei quā defendebat. Xp̄s paſſus eſt ab infideli ppl'o iudeoꝝ. Petr⁹ ab infideli turba hereticoꝝ. Xp̄s in paſchali tp̄e crucifigif. Petr⁹ eodē tp̄e martyriū patitur. Xp̄s cū pateref in man⁹ tuas dn̄e cōmēdo ſpm̄ meū dicebat. Petrus cū occideref verba eadē clamitabat. Xp̄s ꝓ triginta denarijs vēditus fuit: vt crucifigeref. Petr⁹ ꝓ quadraginta libris papiēſiū fuit vēditus vt interficeref. Xp̄s ꝑ paſſionē ſuā ad fidē multos adduxit. Petrus ꝑ martyriū hereticos multos cōuertit. Q̄uāuis em̄ egregi⁹ doctor ⁊ fidei pugil hereticoꝝ dogma peſtiferū in vita ſua plurimū eradicauit: poſt mortē tn̄ ſuā eius meritis ⁊ coruſcātib⁹ miraculis fuit adeo extirpatū: vt q̄ plurimi errorē ſuū relinquerēt ⁊ ad gremiū ſancte eccleſie cōuolarēt ita vt ciuitas mediolanēſis ⁊ comitatus eiuſdē vbi tot hereticoꝝ ꝯuēticula reſidebant adeo purgata eſt: vt alijs expulſis ⁊ alijs ad fidē ꝯuerſis nullus ibidē auderet aliqualiter cōparere. Plures etiā de eis maximi ⁊ famoſi predicatoꝝ ordinē ſunt ingreſſi q̄ vſq; nūc cūctos hereticos ⁊ fautores feruore mirabili ꝑſequūtur. Sic n̄ ſanſon plures philiſteos interfecit moriēs q̄ occideret viuens. Sic granū frumēti cadēs in terrā ⁊ infideliū manib⁹ cōpreſſum ⁊ mortuū vberē ꝯſurgit i ſpicā. Sic botrus in torculari calcatus liquoris redundat in copiā. Sic aromata pila cōtuſa odorē pleni circūfundūt. Sic granum ſinapis ꝯtritū v̄tutē ſuā multipliciter demōſtrauit. F. ¶ Poſt ſcti viri glorioſum triūphū multis eū dn̄s miraculis illuſtrauit quoꝝ q̄dā ſumm⁹ pōtifex refert dicēs: poſt mortē ipſius lāpades ad ſepulcrū eius depēdētes plures ꝑ ſeipſas abſq; oī humano ſtudio ⁊ miniſterio diuinit⁹ ſunt accēſe q̄r ꝯueniēs nimis erat vt q̄ igne ⁊ lumine fidei excellēter claruerat ſingularitate de ipſo ignis ac luminis miraculum appareret. Quidā aūt cū veſceref cū alijs ⁊ eius ſanctitatē ⁊ miracula deprauaret: ſumpto q̄dā ſub atteſtatiōe morſello q̄ eū nō poſſet ſi circa hoc deliq̄ref trāſglutire ſenſit mox ipm̄ ſic gutturi inherētē vt illū inducere vel educere nō valeret. Quare ilico penitēs ⁊ iā vult⁹ mutato colore q̄ſi ſentiēs vicinū mortis euētū facto itra ſe voto q̄ linguā de cetero ad talia nō laxaret fuit ꝓtin⁹ illo euomito liberatus. Hidropica q̄dā ad locū paſſiōis ei⁹ auxilio viri ſui vir ꝑueniēs: fuſa ibi orōne ſanitatē integrā mox recepit. Obſeſſos a demonib⁹ martyr ipſe deiectis illis cū multo ſanguinis vomitu de corporibus liberauit: febres expulit lāguoreſq; curauit plurimos ⁊ diuerſos. Cuidā ſiniſtre man⁹ digitū ex morbo fiſtule plurimorū foraminū cōcauitate defoſſum mira ꝯſolatione ſanauit. Quidā inſuꝑ puer ex caſu grauiſſimo ſic oppreſſus vt motu ⁊ ſenſu penit⁹ deſtitut⁹ tanq̄ mortu⁹ defleref mox appoſita d̄ terra ſuo pectori ſacro ei⁹ martyris cruore ꝯtacta incolumis reſurrexit: q̄dā etiā mulier cui⁹ carnē cācer edax ſedula corroſiōe vorabat: limitis hmōi terra vulnerib⁹ eſt curata. Alij ēt diuerſis infirmitatib⁹ occupati q̄ ſepulcrū ei⁹ in vehiculis ⁊ alijs ſuſtētaculis adierūt exinde poſtmodū plena incolumitate recepta ſine aliq̄b⁹ ſubſidijs redire. G. ¶ Cū aūt ſumm⁹ pōtifex Inn. iiij. btm̄ petrū martyrē ſctōꝝ cathalogo aſcripſiſſet frēs apud mediolanū ad capl'm ꝯuenerūt. Volētes aūt ei⁹ corp⁹ ad altiorē locū trāſferre. Cū pluſq̄ ꝑannū ſub terra iacuiſſet ita ſanū ⁊ integrū atq; ſine alicuius exaltatiōe fetoris reptū eſt ac ſi eadē die fuiſſet ſepultū frēs igiƚ ſuꝑ magnū pulpitū iuxta plateā corp⁹ ei⁹ cū magna reuerētia deduxerūt ⁊ ibidē ſic ſanū ⁊ integrū corā oī ppl'o eſt oſtēſū ⁊ ab eo ſimplr̄ iuocatū. Preter miracula ſupradicta in l'ris ſummi pontificis poſita plura alia ſunt cōꝑta. Nā ſuꝑ locū paſſiōis ei⁹ ſepe lumiaria de celo deſcēdētia plures religioſi ⁊ alij q̄ plures viſibilr̄ ꝯſpexerūt. Inter q̄ lumiaria duo frēs i habitu p̄dicatoꝝ ſe vidiſſe teſtati ſunt. Quidā iuuenis noīe gufred⁹ al's gūfred⁹ de ciuitate cumana dū de pāno tunice ſcti petri hēret ⁊ q̄dā heretic⁹ eidē deridēdo diceret vt ſi ſctm̄ eū crederet in ignē pānū ipm̄ ꝓijceret ⁊ ſi cōburi nō ꝯtingeret abſq; dubio ſctūs eſſet ⁊ ipe ſue fidei adhereret. Moxq; ſuꝑ carbōes accēſos pānū ſcti petri ꝓiecit: ſʒ ab ipſo igne alti⁹ reſilijt. Deīde ꝑ ſe ſuꝑ ipos carbōes reſiliēs ipſos ardētes penit⁹ extinxit. Tūc icredul⁹ ille dixit. Sic ꝑ oīa pān⁹ tunice me faciet. Poſit⁹ eſt igiƚ ſuꝑ alios carbones ex vna ꝑte pānus heretici ⁊ ex alia ꝑte pann⁹ ſcti petri: pānus aūt heretici mox vt ignis calorē ſenſit penitus ē cōbuſtus. Pān⁹ v̄o ſcti petri igne ſuꝑaluit ⁊ ignē ipm̄ extinxit: ita q̄ nec pilus aliq̄s cōbuſt⁹ fuit. Q̄d videns hereticus ad viā v̄itatis redijt ⁊ miraculū oibus publicauit. Apud florētiā iuuenis quidā heretica prauitate corruptus cū in eccl'ia fratrū de florētia cū q̄buſdā alijs iuuenibus ante quādā tabulam vbi eſt depictum martyriū ſcti petri ſtaret videns lictorē eū percutiētē euaginato gladio ipſe dixit. Utinam ego ibi fuiſſem: q̄r

validiꝰ ꝑcuſſiſſem. Quo dico ſtatī mutꝰ effectꝰ ē. Cūq̧
ſocij requirerēt qd hēret: ⁊ ipſe nihil rñdere poſſet eū do
mū reduxerūt. Sꝫ cū in via eccleſiā quādā ſcti michae
lis vidiſſet elapſus de manibꝰ ſocioꝝ eccleſiā intrauit
⁊ flectēs genua corde ſctm̄ petrū rogauit vt ſibi ꝑceret
voto ſicut potuit ſe obligās: ꝙ ſi liberaret̄ petrā ſua cō=
fiteret̄: ⁊ oēm hereſim abnegaret. Tūc ſubito loq̄lā re
cuꝑauit ⁊ veniēs ad domū fratrū abiurata hereſi petā
ſua ꝯfeſſus eſt: data licētia ꝯfeſſori ꝙ hoc ī ꝑplo p̄dica
ret. Ipſe q̄ꝫ ī publica ſim p̄dicatiōe ſurgēs corā oī mul
titudine hoc ꝯfeſſus eſt. Nauis q̄dā dū ī medio maris
pene naufragiū pateret̄ ſeua fluctuū iundatiōe q̄ſſata
oēſq̧ caliginoſe noctis tenebre tenerēt̄ diuerſoꝝ ſan=
ctoꝝ ſuffragia poſtulabāt. Sꝫ cū nullū ſue liberatiōis
viderēt iudiciū ſeq̧ pīclitari plurimū formidarēt: qui
dā de eis natiōe ianuēſis ſcrō ſiiētio ſic eos alloquit̄.
Viri frēs nūq̇d nō audiſtis q̄lr quidā frater de ordine
predicatoꝝ noīe frater petrus nuꝑ ob defenſionē fidei
catholice ſic ab hereticis interfectꝰ: multaq̧ ꝑ eū dñs
ſigna oñdat. Nūc igit̄ deuote eiꝰ ꝓcinniū iploremus:
qꝛ ſpero ꝙ a nr̄a nequaq̄ poſtulatione fraudabimur.
Aſſentiūt vniuerſi btm̄ petrū ī ſui auxiliū deuotis p̄ci
bus iuocātes. Illis ſic orātibꝰ mox antēna nauis ī qua
velū appendit̄ cereis accēſis tota plena ꝯſpicit̄: ita qḋ
oīs obſcuritas ipſoꝝ cereoꝝ mirabili fulgore fugatur:
noxq̧ illa tā caliginoſa in diem clariſſimū cōmutat̄.
Reſpiciētes viderūt quēdā cū habitu fratrū p̄dicatoꝝ
ſuper velū ſtātem de quo nulli dubiū fuit quin beatus
petrus extiterit. Cū ergo predicti naute ianuā incolu=
mes aduenīſſent ad domū fratrū predicatorū venerūt:
⁊ deo: ⁊ beato petro grās referētes eiſdē fratribꝰ totiꝰ
miraculi ſeriem narrauerūt. Mulier quedā in flādria
cū iā tres filios mortuos peperiſſet ⁊ ex hoc a viro odio
haberet̄: rogauit ſanctū petrū vt ſibi in auxiliū fieret.
Cū ergo quartū filiū pepiſſet ſilr mortuus eſt reptus.
Quē mater accipiēs ad rogandū ſctm̄ petrū totam ſe
ꝯtulit cū vt filiū ſuū reuiuiſcere faceret p̄cibꝰ deuotis
exorans. Vix orōnē cōpleuerat: ⁊ ecce q̇ erat mortuus
apparuit viuꝰ. Cū ergo ad baptiſmū portatꝰ fuiſſet et
vt Ioānes vocaret̄ diffinitū eēt ſacerdos cū eiꝰ nomē
dicere debuit: neſciens dixit petrꝰ. Unde iſtud nomen
poſtmodū ex deuotiōe ſcti petri ſemꝑ retinuit. In ꝓ=
uincia theutonie apud traiectū mulieres q̄dā vidētes
ad eccleſiā fratrū p̄dicatoꝝ in honore ſcti petri marty
ris magnū ꝯcurſum fieri ꝑploꝝ dū ipſe ī platea ꝯſiſte=
rēt ⁊ hilarē aſtātibꝰ ſic dicebāt. Ecce iſti p̄dicatores oēꝫ
modū lucrādi nouerūt. Nā vt magnā poſſint pecuniā
cumulare ⁊ lata edificare palatia vnū nouū martyrem
inuenerūt. Dū hec ⁊ ſiīa dicerēt. Ecce ſubito filū totū
ſanguine cruentat̄: ⁊ digiti qbꝰ filū torq̄bāt ſanguine
mox replent̄. Qḋ ille vidētes ⁊ admirātes digitos di=
ligēter extergūt ne forte in eis accidiſſet aliqua inci=
ſura: ſꝫ cū digitos ſanos oīno cōſpicerēt: ⁊ filū ſic ſan=
guinolētū viderēt tremētes ac penitētes dicere cepe=
runt. Vere qꝛ p̄cioſi martyris ſanguini detraximꝰ no=
bis hoc ſanguis miraculū tā ſtupēdū euenit. Curren
tes igit̄ ad domū fratrū priori oīa expoſuerunt ac filū
ſanguine cruētatū eidē p̄ñtauerūt. Prior aūt ad mul=
torū inſtātiā ſolēnē p̄dicationē cōuocauit: ⁊ q̇cq̇d pre=
dictis mulieribus acciderat corā oibus retulit ⁊ filuꝫ
ipm̄ ſic cruētatū oībꝰ oſtēdit. Verū quidā magr̄ artis
grāmatice in eadē predicatiōe ꝯſiſtēs factū ipm̄ cepit
plurimū deridere ⁊ aſtātibꝰ dicere. Videte mō quali=
ter iſti fratres ſimpliciū corda decipiūt. Nā cū aliqui=
bus mulierculis de ſuis familiaribꝰ ꝯſtruxerūt vt filū
ipm̄ in aliquo ſanguine tingerēt: ⁊ ſic accidiſſe mira=
culoſe narrarēt. Dū hoc ille diceret ⁊ ꝓtinus vltionis
diuine plagā accepit ⁊ ipſū validiſſimarū febriū eſtus
multis aſpiciētibꝰ ſic vexauit: vt a predicatiōe ipſa iter
manus amicorū ī ꝓpriā domū deferret̄. Sꝫ cū vehemē
ter febris excreſceret ⁊ ille mortē vicinā timeret p̄di=
ctū priorē accerſiri fecit ⁊ reatū ſuū ꝯfitēs deo ⁊ btō pe
tro corā dicto priore votū vouit ꝙ ſi eiꝰ meritis ſanita
tē reciperet eū ſemꝑ in ſpāli deuotiōe haberet: ⁊ decete=
ro linguā ad talia nō laxaret. Mira res mox vt p̄dictū
votū ꝓtulit ſanitatē itegrā recepit. Quadā vice cū ſup
perior predicti loci q̄ſdā lapides pulcherrimos ⁊ ma=
gnos in q̄dā naui ꝓ ꝯſtructiōe predicte eccl'ie duceret
nauis ipſa ex īprouiſo cuidā littori ſic inheſit: vt nul=
latenus poſſet moueri. Deſcēdētes vō oēs naute vna=
nimiter ipſam īpellebāt: ſꝫ nullatenꝰ mouere poterāt.
Cū ġ nauē ſe amiſiſſe putarēt p̄dictus ſupprior oībus
alijs licētiatis manū ad nauē appoſuit ⁊ leuiter ipſaꝫ
īpellēs dixit. In noīe ſcti petri martyris ī cuiꝰ honorē
lapides ipſos deferimꝰ vade. Statiq̧ nouis velociſſi=
me ſe mouit: ⁊ de littore ſana receſſit. Sup quā naute
aſcēdētes oēs ſani ⁊ hilares ad ꝓpria remearunt. I.
¶ In ꝓuincia frācie ciuitate ſenonis puella q̄dā cū in
aquā rapiꝫ trāſeūtē cecidiſſet: ⁊ ꝑ magnū ſpaciū tpīs
ſtetiſſet tādē de flumine mortua eſt extracta. Mortis
cuiꝰ erāt q̈tuor argumēta. ſ. magnū ſpaciū tpīs ⁊ rigidi=
tas corporis ⁊ frigiditas ⁊ nigredo. Delata eſt ergo a q̇=
buſdā ad eccleſiā fratrū q̇ cū eā ſctō petro vouiſſent cō
tinue vite eſt reddita ⁊ ſaluti. Frater ioānes polonꝰ cū
apud bononiam quartana laboraret et in feſto ſancti
petri martyris ſermonē ad clerū facere deberet acceſ=
ſionē eadē nocte iuxta curſum naturalem expectans
timere valde cepit ne in initio ſibi ſermōe deficeret.
Ad ſcti igit̄ petri cōuerſus ſuffragia: ad altare ipſiꝰ cū
deuotiōe acceſſit orās vt eius meritis iuuaret̄ cuiꝰ de=
bebat gloriā p̄dicare. Sicq̧ factū ē ꝙ illa nocte febris
penitus ceſſauit: ⁊ poſtea nūq̄ eū inuaſit. Mrona q̄=
dā noīe girolda vxor Iacobi de valle ſana cū ꝑ. xiiij. an
nos ab īmundis ſpiritibꝰ fuiſſet obſeſſa: venit ad quē=
dā ſacerdotē dicēs. Ego ſum demoniaca ⁊ ſpūs mali=
gnꝰ vexat me. Mox ſacerdos territus fugiēs ſacriſtiā
intrauit ⁊ librū quēdā in quo erāt ꝯiuratiōes demonū
⁊ ſtolā latēter ſub cappa deferēs cū bona ſocietate ad
mulierē redijt. Quē mox vt vidit ait. Latro peſſime q̇
iuiſti. Quid eſt qḋ ſub cappa occulte portaſti. Cū autē
ſacerdos adiuratiōes ſuas faceret ⁊ nil curatōis affer
ret venit illa ad btm̄ petrū dū adhuc viueret ab eo po
ſtulās adiuuari. Cui ille ꝓphetica voce rñdit. Confide
filia ne deſpes: qꝛ ⁊ ſi qḋ poſtulas ad pñs perficere nō
valeo: tp̄s tñ veniet ꝙ id qḋ a me petis plenarie obti=
nebis. Qḋ ⁊ factū eſt. Nā poſt paſſionē eiꝰ cū ad ſepul=
crū eiꝰ p̄dicta mulier acceſſiſſet ab illa infeſtatiōe de=
monū fuit penitꝰ liberata. Mulier q̄dā noīe euſemia
de loco corriōgo mediolañ. dioce. vij. annis eſt a demo
nibꝰ vexata. Sꝫ cū ad ſepulcrū ſcti petri ducta fuiſſet
ceperūt demones eā ampliꝰ agitare: ⁊ ꝑ os eiꝰ cunctis
audiētibꝰ clamare. Mariola mariola: petrine petrīe.
Tūc demōes exeūtes eā q̄ſi mortuā dimiſerūt. Sꝫ mo
dicū poſt plene ſanata fuit ⁊ ſurrexit. Aſſerebat autē
ꝙ diebus dñicis ⁊ feſtiuis ⁊ maxime qñ miſſa celebra=
bat̄ eā demones amplius moleſtabāt. Quedā mulier
noīe Xbona de beregno ꝑ ſex ānos a demōibus agita=
ta cum ad ſepulcrum ſancti petri fuiſſet adducta vix a
multis viris detineri poterat. Inter quos erat quidā
credens hereticoꝝ noīe conradus de ladriano q̇ illuc
aduenerat: vt ſancti petri miracula derideret. Qui cū
predictā mulierē cū ceteris detineret: demones eidē.

per mulierē dixerūt. Cur tenes nos: nōne nr̄ es. Nōne
te ad talē locū portauim⁹ ⁊ ibi tale homicidiū ꝑpetra=
ſti. Nōne te ad talē ⁊ talē locū duximus: ⁊ ibi tale ⁊ ta
le flagitiū cōmiſiſti. Cūq₃ multa pctā ſibi dixerit: que
nullus alius niſi ipſe ſolus ſciebat vehementer expa
uit. Mox aūt demones collū ⁊ pectus mulieris exco=
riātes ⁊ inde exeūtes ſemiuiuā eā dimiſerunt: ſ₃ poſt
modicū penitus ſanata ſurrexit. Predict⁹ aūt cōra=
dus hereticus hoc videns ⁊ ſtupēs ad fidē catholicā
eſt cōuerſus. Uir quidā noīe opptiſo credēs hereticorū
eū occaſione cuiuſdā heretice ꝯſanguinee ſue ad eccle=
ſiam fratrū veniſſet ⁊ ad tūbā ſcī petri ꝑgēs duos ibi
dēarios ꝯſpexiſſet ipſos dēarios accipiēs dixit. Bonū
eſt vt bibam⁹ iſtos. Statimq₃ tot⁹ cepit tremere: nec de
loco eodē aliquaten⁹ potuit ſe mouere. Qui territ⁹ ꝑdi
ctos denarios mox in loco ſuo reſtituit: ⁊ ſic īde abceſ
ſit. Uidēs aūt bti petri virtutē hereſim deſeruit ⁊ ad fi
dē catholicā ſe cōuertit. Sctimonialis q̄dā erat in ale
mania ⁊ ī clauſtro Oetēbach ordinis ſcī ſixti cōſtan=
tieñ. dioceſi. que ꝑ annū ⁊ amplius graue guttā in ge=
nu ꝑpeſſa ē: ita ꝙ nullo remedio poterat liberari. Hec
q₂ ſepulcrū ſcī petri corporaliter viſitare nō poterat:
vt pote q̄ erat ſub obediētia cōſtituta ⁊ que in firmitate
grauiſſima vrgebatur cogitauit ſaltē ꝑdictū ſepulcrū
mentali greſſu adire ⁊ deuotione ſedula viſitare. Di=
cēs vero ꝙ in .xiij. dietis de loco illo mediolanū poſſet
adiri quotidie ꝓ qualibet dieta centū pr̄ nr̄ ad hono=
rem ſcī petri dicere cepit. Mirū ī modū cū iſtas mēta
les dietas taliter cepit facere ſucceſſiue ſemꝑ ⁊ paula
tim cepit ſe melius habere. Et vbi vltimā dietam ꝑfe=
cit: ⁊ ad tumbā mentali greſſu ꝑuenit flexis genib⁹ ac
ſi preſentialr̄ corā tūba aſtaret pſalterium cū maxima
deuotione totū legit. Quo expleto ab illa infirmitate
adeo liberatā ſe ſenſit vt ia₃ inde modicū qd ſentiret.
Rediēs ꝟo eo mō quo iuerat anq̄ oēs dietas expleuiſ
ſet penitus eſt ſanata. Uir quidā de canapicio de villa
mazati noīe rufinus graue valde infirmitatē incurrit
Nā vena fracta inferiorib⁹ partib⁹ ānr⁹ ſine ceſſione
ſanguinem emittebat ita ꝙ a nullo medico aliqd ſibi
remediū poterat adhiberi. Cū ergo ſanguis ꝑ ſex dies
⁊ noctes cōtinue effluxiſſet: ille btm̄ petrum deuote in
ſui auxiliū inuocauit. Qui ta₃ ſubito ſanatus eſt: vt in
ter effuſam ōronē ⁊ receptā liberationē nullum pene
fuerit interuallū. Cum aūt ſe ſopori vediſſet vidit quē
dam fratrū in habitu ordinis fratrū predicatoꝝ groſ=
ſum facie atq₃ brunū: quem ſocium bti petri martyris
exiſtimabat ſicut vere ⁊ talis forme extiterat. Qui cū
expāſione palmas plenas ſanguine cū quodam ſuaui
vnguēto eidē offerebat dicēs: ſanguis adhuc recēs eſt
Ueni igit ad recētē ſanguinē ſcī petri. Qui euigilās
ſepulcrū ſcī petri ſtatuit viſitare. Quedā comitiſſe de
caſtro maſſino yporienſis dioceſ. Cum in btm̄ petrum
ſpālem deuotionē haberent ⁊ ei⁹ vigiliā ieiunarēt cū
ad ſuā eccliā₃ vt audirēt veſpas acceſſiſſent: vna earū
candelā quādā in honorē ſcī petri martyris añ q̄dā
altare bti petri apli poſuit cōburēdā. Que cū domū re
diſſent ſacerdos auaritia duct⁹ ipa₃ candelā ſufflans
eā extinxit: ſ₃ mox lumē rediit ⁊ denuo ipam accēdit.
Scdo ⁊ tertio eā extinguere voluit: ſ₃ lumē vt pri⁹ rediit
Uñ tedio affectus choꝝ intrauit: ⁊ ante medius altare
aliā candelā inuenit quē clericus in honorē ſcī petri
poſuerat: q̄ eius vigiliā ſiſr ieiunabat. Quia ſacerdos
bis extinguere voluit: ſ₃ nequit. Qd vidēs cleric⁹ ira
tus dixit. Diabole apti miraculū nō videtis: ⁊ ꝙ ſctūs
petrus nō vult vt ſuā extinguatis cādelā territi igitur ⁊
ſtupēntes ſacerdos ⁊ cleric⁹ caſtrū aſcenderūt ⁊ ꝑdictū
miraculū oībus narrauerūt. Uir q̄dā noīe roba de me
da cum vſq₃ ad veſtes in ludo oīa perdidiſſet domum
in ſero rediens cū lucerna accēſa ī lectū ſuū adiit: ⁊ vi=
dēs ſe tā viles pānos hēre ⁊ ſe tm̄ amiſiſſe cōſiderās ꝑ
nimia deſperatione cepit demones inuocare: ad ſe eiſdē
ore nephario cōmēdare. Statimq₃ tres demones af=
fuerunt q̄ lucernā accenſam in ſolariū ꝓiiciētes cū per
collū arripuerūt tā fortiter ipm̄ ſtringētes: vt nullate
nus loqui poſſet. Quē cū plurimū agitarent qui erant
in domo inferiori ad eū aſcēdētes dixerūt. Qui eſt ꝙ
agis o roba. Quib⁹ demones rñderūt. Ite in pace vr̄a
⁊ lectos vr̄os intrate. Illi aūt vocē eſſe credētes predi
cti viri ꝓpin⁹ redierūt. Illis recedētib⁹ cepit multo for
tius a demonib⁹ agitari. Quod illi cognoſcētes ſacer
dotē ꝓpinꝰ aduocauerūt. Qui cū ꝑ btm̄ petrū demo
nes adiuraſſet duo ꝓpin⁹ exierunt. Sequenti autē die
ad ſepulchrū ſcī petri aduocat⁹ eſt ad quē frater gui=
lhelm⁹ vercelleñ. accedēs cepit demonē increpare. Qui
cū quē nunq̄ viderat ex nomine vocās ait. Frater gui
lhelme ꝓ te nūq̄ exibo: q₂ hic noſter eſt: ⁊ nr̄a opera fe
cit. Que cū interrogaſſet quo noīe vocaret ait. Uocor
balſefas. Uerūtamē cū ꝑ btm̄ petrū adiurat⁹ fuiſſet
ipm̄ in terra ꝓiiciēs mox exiuit: ipſe autē ꝑfecte ſanus
remanſit ⁊ pniam ſalutarē accepit. R. ¶ Cū quidā₃ he
retic⁹ acerrim⁹ diſputator ⁊ eloquētie ſingularis cū
btō petro cū adhuc viueret diſputaret: ⁊ errores ſuos
ſubtiliter et acute ꝓpoſuiſſet ī mediū ac btm̄ petrū vt
rñderet ad ꝓpoſita importun⁹ vrgeret: ille delibera
tionē petēs oratoriū quoddā qd ꝓpe erat īrauit. Cū
lachrymis orās deū: vt cām fidei ſue defenderet: et lo=
quacem tumidū aut ad fidei veritatem reduceret: aut
lingue priuatione puniret: ne per eam decetero ꝯ fidei
ꝟitatē tumeret. Rediēſq₃ ad hereticū corā oībus palā
dixit vt ſuas iterū proponeret rōnes. Qui ita penitus
factus eſt mutus: vt nec vnū ſolū ꝟbū aliquatenus ꝓ=
ferre valeret. Uñ heretici confuſi receſſerunt: ⁊ catho=
lici deo grās retulerūt. Cū in ramis palmaꝝ dū adhuc
viueret mediolani ꝑdicaret: ⁊ ibi vtriuſq₃ ſexus maxi=
ma eēt multitudo: dixit publice alta voce: ſcio ꝓ certo
ꝙ heretici tractant mortē meā. ita ꝙ ꝓ morte mea ia₃
pecunia data eſt. Sed faciāt q̄cq̄d poſſunt: q₂ magis ꝑ=
ſequar eos mortuus q̄ viuus: qd verū fuiſſe manife=
ſtū eſt. Apud florētiā in monaſterio de ripulis ſcī mo=
nialis quedā in oratione poſita ea die qua btūs petr⁹
mortē ſuſtinuit: vidit beatā ꝟginē in excelſo throno ī
gloria reſidere: ⁊ duos frēs de ordine ꝑdicatorū in ce=
lū aſcēdere: ⁊ hincinde iuxta eā collocatos eē: ⁊ cū inq̄
reret q̄ſnā eſſent audiuit vocē dicentē ſibi. Hic eſt fra=
ter petr⁹ q̄ in cōſpectu dñi tanq̄ fum⁹ aromatū glorio=
ſus aſcēdit. Repertūq₃ eſt ꝓ certo ꝙ eadem die mortem
ſubiit: q̄ die ſcīmonialis viſionem vidit. Uñ cū longa
graui infirmitate laboraret ad rogandū btm̄ petrū to=
ta deuotione ſe ꝯtulit: ⁊ ſanitatē itegrā mox accepit.
Scholaris q̄dā cū de magalona ad montēpeſſulanum
rediret ex quodā ſaltu adeo eſt rupt⁹ in inguine vt do
lore nimio vexaret: ⁊ incedere non valeret. Hic aliquā
do audiens ꝑdicare ꝙ q̄dā mulier terrā ſanguine bea=
ti petri reſperſam ſup cancri corroſionē ponēs fuerat
liberata dixit. Dñe deus de terra illa non habeo: ſed q̄
illi terre meritis bti petri tantā dediſti ꝟtutē potes ⁊
iſti dare. Accipiēs igitur de terra cū ſigno crucis ⁊ in=
uocatione martyris loco ſupra poſuit: ⁊ ſtatim curat⁹
fuit anno dñi. M. cclix. In ciuitate compoſtellis fuit
quidam vir noīe bñdictus q̄ tibias inflatas habebat ī
modū vtriū: ventrē tumentem inſtar pregnātis faciē
pre nimio tumore horribilē: totūq₃ corpus inflatū ita

vt mõſtrũ aliqđ videreť. Hic cũ a quadã matrona vix ſup baculũ ſe ſuſtẽtãs eleemoſynã peteret illa rñdit. Magis foſſa q̃ aliq̃ cibo indigeres: ſʒ meo ꝯſilio acq̃eſce: ⁊ ad domũ fratrũ ꝑdicatoꝝ pgẽs ⁊ pctã ꝯfitẽs btĩ ꝑetri pꝛocinia ĩuocato. Ille aũt cũ mane ad domũ frm ꝑdicatoꝝ veniſſet ⁊ oſtiũ eccl'ie clauſuʒ eẽt ſec⁹ portã ſe poſuit ⁊ dormiuit. Et ecce qdã reuerẽd⁹ in habitu ꝑdicatoꝝ eidẽ appuit ⁊ cappa ipſ̃ʒ cooperiẽs eũ ĩ eccleſiã introduxit. Ille aũt euigilãs ⁊ in eccl'ia ſe reperit ⁊ perfecte ſe ſanatũ inuenit. Qđ multis admiratioñẽ intulit ⁊ ſtuporẽ cum viderẽt hoĩem pene mortuũ tã ſubito a graui infirmitate fuiſſe liberatum.

¶ De ſancto philippo apoſtolo. lxij. A.

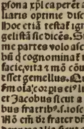
Philippus dr̃ os lãpadis vel os manuũ. Vel dr̃ a philos qđ ẽ amoꝛ: ⁊ yp qđ eſt ſup q̃ſi amatoꝛ ſupnoꝝ. Dicit̃ igit̃ os lãpadis ꝑpt̃ ſuã luculẽtã ꝑdicationem: os manuũ ꝑpter aſſiduã opationẽ: amatoꝛ ſupnorũ propter celeſtẽ contẽplationẽ. A.

Philippus apl's cũ. xx. ãnis p ſcythiã ꝑdicaſſet a paganis teneť ⁊ ad immolãdũ ſtatue martis ab eiſdẽ cõpelliť. Tũc ſubito draco qdã ingẽs de ſub baſe exiuit q̃ filiũ põtificio qui ignẽ miniſtrabant in ſacrificio interfecit duoſq̃ʒ tribunos q̃rũ miſtri philippũ in vinculis detinebãt extixit ceteroſq̃ʒ adeo ſui flat⁹ fetore infecit vt oẽs moꝛbidi redderenť. Dixitq̃ʒ philippus. Credite mihi ⁊ ſtatuã iſtã cõfringite: ⁊ in loco ei⁹ crucẽ dñi adorate: vt ĩfirmi veſtri ſaneť ⁊ moꝛtui ſuſciteť. At hi q̃ cruciabantur clamabãt. Tantũ fac vt ſanemur: ⁊ hunc martẽ ꝓtinus confringem⁹. Tunc philippus draconi p̃cepit vt in locum deſertũ deſcẽderet: ita vt nulli oĩno noceret. Qui ſtatiꝫ receſſit: ⁊ vlteri⁹ non cõparuit. Tũc Philippus oẽs ſanauit: ⁊ illis trib⁹ moꝛtuis vite beneficiũ impetrauit. Sicq̃ʒ vniuerſis credẽtib⁹ per annũ vnũ adhuc eis p̃dicauit: ⁊ in eis p̃ſbyteros: ⁊ diacones oꝛdinãs in aſiã ciuitateʒ hierapolim venit: ibiq̃ʒ hereſim hebeonitaꝝ qui xp̃m carnẽ fantaſticã aſſumpſiſſe dogmatizabant extinxit. Erãt aũt illi due ſacratiſſime ỽgines filie ei⁹ p quas dñs multos ad fidẽ conuertit. Philippus aũt ante ſeptẽ dies obitus ſui ep̃os ⁊ p̃ſbyteros ꝯuocauit: eiſq̃ʒ dixit. Hos ſeptẽ dies ꝑpter ammonitionẽ veſtrã mihi dñs cõceſſit: erat aũt annoꝝ. lxxxvij. Poſt hoc ĩfideles ipſ̃ʒ tenuerũt: ⁊ cruci ad inſtar magiſtri ſui quẽ predicabat affixerũt: ⁊ ſic ad dñm migrauit ⁊ feliciter vitã cõpleuit. Juxta aũt eũ due filie eius vna a dextris ⁊ alia a ſiniſtris ſunt ſepulte. De iſto Philippo ſic dicit Iſido. in lib. de vita ⁊ oꝛtu ⁊ obitu ſanctoꝝ. Philippus gallis ꝑdicabat Chꝛiſtũ barbaraſq̃ʒ gentes vicinaſq̃ʒ tenebꝛas: ⁊ tumenti occeano coniunctas ad ſciẽtie lumen fideiq̃ʒ portũ deduxit: demũ in hierapoli aphꝛigie prouincie vrbe crucifixus lapidatuſq̃ʒ obijt: ſimulq̃ʒ cũ filiab⁹ ſuis ibi requieuit. Hec Iſido. De Philippo autẽ qui fuit vnus de ſeptẽ diaconibus: dicit Hieronỹ. in martyꝛologio. quod. viij. idus iulij ſignis ⁊ ꝓdigijs melitus apud ceſareã requieuit: iuxta quẽ tres filie eius tumulate ſunt: nam quarta apud epheſum requieſcit. Primus ergo Philipp⁹ ab iſto differt: q2 ille fuit apoſtolus: iſte diaconus. ille quieſcit apud hierapolim: iſte apud ceſareã. Ille habuit duas filias ꝓphetiſſas. iſte quatuoꝛ. Licet hiſtoꝛia eccleſiaſtica videatur dicere quod fuit Philippus apoſtolus qui habuit quatuoꝛ filias ꝓphetiſſas: ſed in hoc magis Hieronymo eſt credendum.

¶ De ſancto Jacobo minore apl'o. lxiij. A.

Jacobus dr̃ ſupplãtatoꝛ vel ſupplãtãs feſtinãtẽ vel p̃parãs. Vel dr̃ Jacob⁹ a ia qđ eſt de⁹ ⁊ cobar qđ eſt onus vel põdus. Vel Jacob⁹ q̃ſi iacop⁹ a iaculo et cope qđ eſt ceſio quaſi ceſis iaculis: dr̃ ergo ſupplãtatoꝛ mũdi p cõtẽptũ ſupplãtans feſtinantẽ diabolũ p̃parãs ad oẽ bonũ coꝛp⁹ ſuũ. Male eñ paſſiones nobis inſunt ex tribus ſicut dicit Grego. nicen⁹. Ex mala educatiõe ſiue cõuerſatiõe ex coꝛpis mala habitudine: ex vitio ignorãtie. Curantur aũt vt dicit bona ꝯſuetudine bona exercitatiõe ſtudio doctrine. Sic btũs Jacob⁹ ſe curauit: ⁊ rõ coꝛpus ad oẽ bonũ paratũ habuit. Dr̃ etiã põd⁹ diuinũ p grauitatẽ moꝛũ iaculis ⁊ ceſus p martyꝛiũ. B.

Jacob⁹ iſte apl's vocatus eſt iacobus alphei. ſ. fili⁹ iacob⁹ frater dñi Jacob⁹ minoꝛ ⁊ iacob⁹ iuſt⁹: iacobus alphei dr̃ nõ tãtũ ſm carnẽ: ſed etiã ſm noĩs interpꝛetatiõeʒ. Alphe⁹ eñ interp̃tať doct⁹ vel documẽtum vel fugitiuus vel milleſimus. Diciť g̃ iacobus alphei: q2 fuit doctus p ſciẽtie inſpirationẽ: documẽtũ p aliorum eruditionẽ: fugitiuus de mũdo p deſpectionẽ: ⁊ milleſim⁹ p humilitatis reputationẽ. Frater quidã dñi dr̃ ex eo q̃ ſimilim⁹ ſibi fuiſſe phibeť a deo vt pleriq̃ʒ in eoꝝ ſpecie fallerenť. Vñ cũ iudei ad capiẽdũ xp̃m pgerẽt ne foꝛte Jacobũ in pſona xp̃i caperẽt a iuda q̃ xp̃ʒ a iacobo tãq̃ eoꝝ familiaris optime diſcernebat ſignum oſculi acceperunt. Hoc etiã teſtať ignati⁹ in quadã ep'la ad ioãnẽ euangeliſtã ſic dicẽs. Si licitũ eſt mihi apđ te ad hieroſolyme partes volo aſcẽdere: vt videã illũ venerabilẽ iacobũ q̃ cognominať iuſt⁹ quẽ referũt xp̃o ieſu ſimillimuꝫ facie, vita ⁊ mõ cõuerſationis: ac ſi eiuſdẽ vteri frater eſſet gemellus. Quẽ dicũt ſi video: video ⁊ ip̃m ieſum ſm oĩa coꝛpis ei⁹ lineamẽta. Vel dr̃ frater dñi qm̃ xp̃s et Jacobus ſicut a duab⁹ ſoroꝛib⁹ deſcẽderãt: ſic a duobus fratrib⁹. ſ. ioſeph ⁊ cleopha deſcẽdere putabanť. Nõ eñ dr̃ frater dñi q2 fuerit filius ioſeph ſpõſi marie de vxoꝛe alia ſicut aliq̃ voluerũt dicere: ſed q2 erat fili⁹ marie filie cleophe. q̃ quidẽ cleophas fuit frater ipſi⁹ ioſeph ſponſi marie: ſʒ magiſter Joãnes beleth dicat q̃ alphe⁹ pr̃ ipſius Jacobi fuit frater ioſeph ſpõſi marie quod verũ nõ crediť. Judei g̃ fratres vocabãt qui ex vtraq̃ʒ p̃te ſanguĩs ſe ꝯtingebãt. C. ¶ Vel dr̃ frater dñi ꝑpter ꝓrogatiuã ⁊ excellẽtiã ſctĩtatis ob quã p̃ ceteris apl'is hieroſolymis eſt ep̃s oꝛdinatus. Diciť etiaꝫ Jacob⁹ minoꝛ ad differẽtiã Jacobi maioꝛis filij Zebedei. Licet eñ Jacob⁹ zebedei nat⁹ ſit p̄ꝛioꝛ: fuit tñ vocatione poſterioꝛ: vñ etiã hec ꝯſuetudo in pleriſq̃ʒ regionibus obſeruatur vt ille qui p̄ꝛioꝛ ingrediť maioꝛ vocet: ⁊ ille qui poſterioꝛ minoꝛ: ſʒ ſit p̄ꝛioꝛ aut etate maioꝛ: aut ſctĩtate dignioꝛ. Diciť etiã Jacob⁹ iuſtus ꝑpt̃ meritũ excellẽtiſſime ſanctitatis. Nã ſm Hiero. Tãte reuerẽtie ⁊ ſctĩtatis in pp'lo extitit: vt fimbꝛiã veſtimẽti eius certatim cuperẽt tangere. Unde ⁊ de eius ſanctitate ſic ſcripſit Egiſippus apl'orum vicinus ſicut in eccleſiaſticis hiſtoꝛijs legiť: ſuſcepit inquit eccleſiam frater dñi Jacobus qui ab oĩbus noiat⁹ eſt iuſtus ⁊ ab ipſis tp̃ibus dñi perdurans vſq̃ʒ ad nos. Hic ex vtero matris ſue ſanctus fuit vinũ ⁊ ſiceram non bibit: carnes nunq̃ mãducauit: ferrũ in caput eius non aſcẽdit oleo non eſt vnctus balneis non eſt vſus: ſindone. i. veſte linea ſemper indutus. Toties in oꝛatione genua flexerat: vt callos in genibus ſicut in calcaneis videre-

tur habere. Pro hoc iceſſabili ⁊ ſumma iuſticia appellatus eſt iuſtus ⁊ abba: qḋ eſt interꝓtatū munimentuꝫ ppli ⁊ iuſticia. Hic ſolus inter apl'os ꝓpter nimiā ſcītatē ſuā ꝑmittebaꝛ intrare in ſctā ſanctoꝝ. Hec egiſippus. Dicitꝛ etiā ꝙ primꝰ inter apl'os miſſaꝫ celebrauit. Nā ꝓpter ſue excellētiā ſctītatis hūc ſibi honorē apl'i fecerūt: vt poſt aſcēſionē dñi primus inter eos miſſam hieroſolymis celebraret etiā anteq̄ eſſet epꝯ ordīatꝰ cū ante eius ordinationē in actibus dicaꝛ ꝙ diſcipuli erāt ꝑſeuerātes in doctrina apl'oꝝ ⁊ cōicatione panis: qḋ de miſſe celebratione accipiꝛ. Uel forte iō primꝰ celebraſſe dr̄: qꝛ primꝰ ī pōtificalibꝰ eā dixiſſe ꝑhibeꝛ: ſicꝫ ⁊ petrꝰ poſtmodū primꝰ in antiochia miſſam celebrauit ⁊ marcꝰ in alexādria. Hic ꝑpetue xginitatis extitit ſicut teſtaꝛ Hiero. in lib. ꝯ iouinianū. In paraſceue autē mortuo dño ſicut dicit Joſephus ⁊ Hiero. in lib. de viris illuſtribꝰ: iacobꝰ votū vouit ſe nō comeſturū donec videret dñm a mortuis ſurrexiſſe: in ipſa aūt die reſurrectionis cū vſqꝫ ad diē illā iacobus nō guſtaſſet cibū eidē dñs apparuit ac eis q̄ cū eo erāt ſic dicit. Ponite mēſam ⁊ panē deinde panē accipiēs bñdixit: ⁊ dedit iacobo iuſto dicēs. Surge frater mi ⁊ comede: qꝛ filius hoīs a mortuis reſurrexit. Septimo igiꝛ āno epatus eius celebraſſe dr̄ poſt diē paſche cū apl'i hieroſolymis cōueniſſent: ⁊ interrogāte eos iacobo quanta ꝑ eos feciſſet dñs corā ppl'o referebāt. Cū ergo ſeptē diebꝰ iacobus cū alijs apl'is in tēplo ꝓdicaſſet corā cayphā ⁊ aliq̄bus iudeis: ⁊ iā ꝓpe eſſet vt baptizari vellent repēte q̄dā tēplū ingrediēs clamare incepit. O viri iſraelite q̄d facitis? Cur ab iſtis magis vos decipi ꝑmittitis. Intm̄ aūt ppl'm concitauit vt apl'os lapidare vellent. Aſcēdit aūt homo ille ſuꝑ gradū vbi iacobꝰ ꝓdicabat ⁊ ipm̄ ꝓcipitauit deorſum: ⁊ extunc plurimū claudicauit. Hec aūt .vij. anno poſt aſcēſionē dñi btūs iacobus paſſus eſt. D. ¶ In anno aūt epatꝰ ſui .xxx. vidētes iudei ꝙ paulū nō poſſent occidere eo ꝙ ceſarē appellaſſet: ⁊ romā miſſus fuiſſet ꝑſecutionis ſue tyrānideꝫ in iacobū cōuerterunt ꝯtra eum occaſionē q̄rentes. Et ſicut ꝓdictus egiſippus cōtēporaneus apl'oꝝ refert ſm̄ qḋ in eccleſia. hiſto. inueniꝛ. iudei ad eū cōuenerūt dicētes. Oramꝰ te vt reuoces populū: qꝛ ipſe errat in ieſu putās ꝙ ipſe ſit xp̄s. Precamur ergo vt diſſuadeas oībus cōuenientibus in die paſche de ieſu. Tibi eñ obtēperabimus oēs ⁊ de te tā nos q̄ ppl's teſtimoniū ferimus: qꝛ iuſtus es ⁊ ꝑſonaꝫ nullius accipis. Statuerūt igiꝛ illū ſuꝑ pinnā tēpli ⁊ voce magna clamantes dixerūt. Uiroꝝ iuſtiſſime cui nos oēs obtēperare debemus: qm̄ populus errat poſt ieſuꝫ qui crucifixus eſt: enūcia nobis q̄d tibi videꝛ: tūc iacobus cū ingenti voce rn̄dit. Quid me interrogatis de filio hoīs. Ecce ipſe ſedet in celis a dextris ſumme virtutis ventūrꝰ iudicare viuos et mortuos: hec audientes xp̄iani valde gauiſi ſunt: ⁊ libēter eū audierūt. Pharisei aūt ⁊ ſcribe dixerunt. Male fecimꝰ tale teſtimoniū ꝓſtare ieſu: ſꝫ aſcendamus ⁊ ꝓcipitemus eū deorſum vt ceteri terreanꝛ et eī credere nō ꝓſumāt. Et ſimul voce magna clamauerunt dicētes. O o ⁊ iuſtus errauit. Aſcenderūt ergo ⁊ ꝓcipitauerūt eū. Cū ergo ꝓcipitaſſēt lapidibꝰ eū obruebant dicētes. Lapidemꝰ iacobū iuſtum. Qui deiectus nō ſolū mori nō potuit: ſed cōuerſus ⁊ ſuꝑ genua ꝓcūbens dicebat. rogo dñe dimitte eis qꝛ neſciunt quid faciūt. Tūc vnꝰ ex ſacerdotibꝰ ex filijs raab exclamauit. Parcite q̄ſo q̄d facitis ꝓ vobis orat hic iuſtus quē lapidatis. Tunc vnus ex ipſis perticā fullonis arripiēs valido ictu caput eius impegit ⁊ cerebrū excuſſit. Hic egiſippus. Taliqꝫ martyrio migrauit ad dñꝫ ſub nerone q̄ cepit anno dñi .lvij. ſepultꝰ ibidē ꝓpe tēplū. Cuꝫ autē ppl's vellet eius mortē vindicare ⁊ malefactores capere ⁊ punire ꝓtinus aufugerūt. Refert ioſephus ꝙ ꝓpter pctm̄ mortis iacobi iuſti factū eſt excidiū in hieruſalē ⁊ diſperſio iudeoꝝ: ſed nō ſolū ob mortē iacobi ſed etiā ob mortē dñi ꝓcipue deſtructio facta eſt ſm̄ qḋ dicit dñs. Nō relinquēt in te lapidē ſuꝑ lapidem eo ꝙ nō cognoueris tp̄s viſitationis tue. Sed qm̄ non vult dñs mortē pctōris: et vt ipſi excuſationē nō haberēt ꝑ xl. annos eoꝝ penitētiā expectauit ⁊ ꝑ apl'os maxime ꝑ iacobū fratrē dñi inter eos cōtinue ꝓdicantē eos ad pniām reuocabat. Sed cū ꝑ admonitionē eos nō poſſet reuocare voluit eos ſaltē ꝓdigijs exterrere. Nā in his .xl. annis ſibi ad pniām datis multa mōſtra ⁊ ꝓdigia ſicut refert ioſephꝰ euenerūt. Nā ſtella ꝓfulgēs gladio ꝑ oīa ſimilis viſa eſt ciuitati deſuꝑ imminere: ac ꝑ totū annū exitialibꝰ flammis ardere. In quodā feſto azimoꝝ hora noctis nona tantus fulgor arā tēpluꝫ circundedit: vt oēs diē clariſſimū factū putarēt. In eadē feſtiuitate vitula ad īmolādū adducta inter miniſtroꝝ manus agnā ſubito eſt enixa. Poſt aliquot dies ꝓpe ſolis occaſum viſi ſunt currus et quadrige in omni regione ꝑ aerē ferri ⁊ armatoꝝ cohortes miſceri nubibus ⁊ vrbes circūdare agminibus improuiſis. In alio die feſto q̄ pentecoſtē appellaꝛ noctu ſacerdotes templum ingreſſi ad miniſteria ex more cōplenda motus quoſdam ſtrepituſqꝫ ſenſerūt: ac voces ſubitas audierūt dicētes. Trāſeamus ab his ſedibus. Ante quartū etiā annū belli q̄dā vir noīe ieſus ananie filiꝰ in feſto tabernaculoꝝ repente clamare cepit. Uox ab oriente vox ab occidēte vox a quatuor ventis vox ſuꝑ hieroſolymā ⁊ ſuꝑ tēplū vox ſuꝑ ſpōſos ⁊ ſponſas: vox ſuꝑ populū vniuerſum. Predictus igiꝛ vir capiꝛ: cediꝛ: verberaꝛ: ſed ille aliud dicere nequiēs quāto plus verberabatur tanto fortius clamabat. Ad iudicē igiꝛ adduciꝛ tormētis diris afficiꝛ vſqꝫ ad patefactionē oſſium laniaꝛ. Sed ille nec preces nec lachrymas effundebat: ſed cū quodā vlulatu ꝑ ſingula pene verba eadē ꝓferebat: addēs etiā hoc. Ue ve hieroſolymis. hec ioſephꝰ. E. ¶ Cū aūt iudei nec admonitionibꝰ cōuerterenꝛ: nec tātis ꝓdigijs terrerenꝛ poſt quadrageſimū annū dñs Ueſpaſianū ⁊ tytū hierl'm adduxit: q̄ ipſam ciuitatē funditꝰ deſtruxerūt. Hec aūt fuit cā aduentus ipſoꝝ in hierl'm ſicut in quadā hiſtoria iueniꝛ licet apocripha. Uidēs pilatus qꝛ ieſum innocentē cōdēnauerat timēs offenſam tyberij ceſaris ꝓ ſe excuſando nūciū noīe albanū ad ceſarē deſtinauit: eo aūt tp̄e Ueſpaſianꝰ monarchiā in galacia a tyberio ceſare tenebat. Nūcius igiꝛ pilati a ventis ꝯtrarijs in galaciā pelliꝛ ⁊ ad Ueſpaſianū adduciꝛ. Talis aūt ibi ſeruabaꝛ ꝯſuetudo vt q̄cūqꝫ ibidē naufragiū pateretꝛ rebus ⁊ ſeruituti principis ſubderetur: quē Ueſpaſianꝰ q̄s eſſet aut vñ veniret ſeu quo tēderet req̄ſiuit. Cui ille Hieroſolymitanus ſum: de partibus illis veni romā vſqꝫ tēdebā. Cui Ueſpaſianꝰ. De terra ſapiētū venis artē noſti medicaminis medicus es: curare me debes. Ueſpaſianus eñ quoddā genꝰ vermiū naribꝰ inſitū ab infantia gerebat. Unū ⁊ a Ueſpis Ueſpaſianus dicebaꝛ. Cui ille rn̄dit: artem medicaminis dñe neſcio: ⁊ iō curare te non valeo. Cui Ueſpaſianus. Niſi me curaueris morte morieris. Cui ille ait. Ille q̄ cecos illuminauit demones effugauit mortuos ſuſcitauit: ille nouit qꝛ artem medēdi ignoro. Cui Ueſpaſianus. Quis eſt ille de q̄ tāta ꝓfaris. Et ille. Jeſus nazarenus quē iudei ꝑ inuidiā occiderūt in quē ſi credideris ſanctitatis grāꝫ cōſeq̄ris. Et Ueſpaſianꝰ ait. Credo qꝛ q̄ mortuos ſuſcitauit: me etiā de infirmitate

hac liberare poterit. Et hec dicēdo veſpe de naribꝰ eiꝰ
ceciderūt ⁊ ɔtinuo ſanitatē recepit. Tūc Veſpaſianus
ingēti gaudio repletus ait. Certꝰ ſū: qꝛ filiꝰ dei fuit q̄
me curare potuit. Petita igit̄ a ceſare licētia hieroſo
lymā cū manu armata pergā: ⁊ oēs proditores huius
⁊ occiſores funditus euertā. Dixitq꜃ albano nūcio pi=
lati. Rebꝰ ⁊ vita ſanus ⁊ incolumis domū tuā mei licē
tia reuertaris. Veſpaſianus igit̄ romā adijt: ⁊ deſtruē=
di iudeā ⁊ hierl'm a tyberio ceſare licētiā impetrauit.
Per annos igit̄ plures exercitū ɔgregauit, tpe. ſ. Ne=
ronis impatoris cum iudei impio rebellaſſent. Vñ ſm
chronicas nō fecit hoc zelo xp̄i: ſꝫ qꝛ a dn̄o receſſerāt
romanoꝝ. Hierl'm igit̄ cū copioſo exercitu Veſpaſianꝰ
aduenit: ⁊ in die paſche hierl'm ꝑ circuitū potēter obſe
dit: ibiq꜃ infinitā multitudinē q̄ ad diē feſtū cōuenerat
cōcluſit. F. ¶ Per aliqđ aūt tp̄s āteq̄ Veſpaſianꝰ hie
ruſalē aduenirēt fideles q̄ ibi erāt a ſpū ſctō admonen=
tur: vt inde recedāt ⁊ ī quodā oppido trās iordanē qđ
pellā vocat̄ ſecedāt vt ablatis ab vrbe ſanctis viris ce=
leſti vindicte fieret locus tā de vrbe ſacrilega q̄ de po=
pulo ſcelerato expoſitꝰ. Quādā āt ciuitatē iudee noīe
ionapatā in qua ioſephꝰ ⁊ dux ⁊ princeps erat. Prio
oīm eſt aggreſſus. Sed ioſephus cū ſuis viriliter reſi=
ſtebat. Tandē vidēs ioſephꝰ iminere excidiū ciuitatis
aſſumptis. xj. iudeis ſubterraneā domū intrauit: vbi
quatriduana fame afflicti iudei nō ɔſentiēte ioſepho
malebāt ibidē mori q̄ Veſpaſiani ſe ſubijcere ſuituri.
Volebātq꜃ ſe mutuo īterficere ⁊ ſanguinē ſuū ī ſacrifi=
ciū deo offerre. Et qm̄ ioſephus īter eos dignior erat
volebāt eū primitꝰ occidere vt eiꝰ effuſiōe ſanguis deꝰ
citiꝰ placaret̄. Vel vt in quadā chronica dr̄ ideo ſe mu
tuo interficere volebāt ne darētur in manibꝰ romano
rū. At ioſephꝰ vir prudēs ⁊ mori nolēs iudicē mortis
⁊ ſacrificij ſe cōſtituit: ⁊ quis prior alio occidēdus eēt
inter binos ⁊ binos ſortē mittere iuſſit. Miſſis igitur
ſortibus ſors nunc vnū nūc aliū morti tradidit donec
ventū eſt ad vltimū cū quo ioſephꝰ ſortē miſſurus fuit:
tūc ioſephꝰ hō ſtrēnuꝰ ⁊ agilis illi gladiū abſtulit. Et
quid magis eligeret vitā. ſ. aut mortē requiſiuit: ⁊ vt ſine
dilatione eligeret ꝑcepit. Et ille timens rn̄dit. Viuere
nō recuſo ſi gr̄a tui vitā ɔſeruare valeo. Tūc ioſephus
vni familiari Veſpaſiani ⁊ ſibi etiā familiari latēter lo
cutꝰ eſt: ⁊ vt ſibi vita donaret̄ petijt: ⁊ qđ petijt īpetra=
uit. Cū aūt ante Veſpaſianū ioſephus eſſet adductꝰ di=
xit ei Veſpaſianꝰ. Mortē meruiſſes ſi huiꝰ petitionibꝰ
liberatus nō eſſes: ⁊ ioſephus. Si quid perperā actū
eſt: in meliꝰ cōmutari pōt. Et Veſpaſianꝰ: q̄ victꝰ eſt qđ
facere pōt. Et ioſephus. Aliqđ facere potero ſi dictis
meis aures tuas demulcero. Et Veſpaſianus. Cōceda
tur vt verbis tuis inhereas ⁊ quicqđ boni dicturus es
pacifice audiat̄. Et ioſephus. Imperator romanus in=
terijt ⁊ ſenatꝰ impatorē te fecit. Et Veſpaſianꝰ. Si ꝓ=
pheta es quare nō es vaticinatus huic ciuitati q̄ mee
ſit ſubijciēda ditiōi. Et ioſephus. Per. xl. dies hoc eis
ꝑdixi. Interea legati romanoꝝ veniūt Veſpaſianū in
imperium ſublimatū aſſerūt: eūq꜃ romā deducūt. Hoc
quoq꜃ Euſebiꝰ in chronica teſtat̄ q̄. ſ. ioſephus Veſpa
ſiano ꝑdixerit tā de imperatoris morte q̄ de ſua ſubli
matione. Reliquit aūt Veſpaſianus titū filiū ſuū ī ob
ſidione hierl'm. Titus aūt vt in eadem hiſtoria apocri
pha legit̄ audiēs patrē ſuū in imperiū ſublimatū: tāto
gaudio ⁊ exultatione repletur: q̄ neruoꝝ cōtractione
ex frigiditate corripit̄: ⁊ altero crure debilitatꝰ paralyſi
torquet̄. Ioſephus aūt audiēs titū paralyſi laborare
cām morbi ⁊ tp̄s morbi diligēter inq̄rit. Cauſa neſcit̄:
morbꝰ ignorat̄: de tp̄e aūt qm̄ audita pr̄is electiōe hoc
ſibi acciderit aperit̄. Ioſephꝰ aūt vir ꝓuidus ⁊ ſapiēs
ex paucis multa cōiecit ⁊ ex tp̄e morbū ⁊ cām inuenit
ſciens: qꝛ gaudio ⁊ letitia ſupabūdanti debilitatꝰ fue=
rit. Aduertēs itaq꜃ qꝛ ɔtraria cōtrarijs curant̄: ſciēs ēt
qꝛ qđ amore cōquirit̄ dolore frequēter amittit̄ q̄rere
cepit an aliq̄s eſſet q̄ principis inimicitijs obnoxiꝰ te
neret̄. Et erat ibi ſeruꝰ adeo tito moleſtus vt ſine vehe
mēti cōturbatiōe nullatenus in eum poſſet reſpicere:
nec etiā nomen eius audire. Dixit itaq꜃ tito. Si curari
deſideras omnes q̄ in comitatu meo venerit ſaluos fa
cias. Cui titus. Quicūq꜃ in tuo comitatu venerit ſecu
rus habeatur ⁊ ſaluus. Tūc ioſephus fieri cito prādiū
precepit: ⁊ mēſam ſuā mēſe titi appoſitā locauit: ⁊ ſuū
a dextris ſuis ſedere fecit. Quē titus reſpiciens mole
ſtia cōturbatus infremuit: ⁊ qui prius gaudio infrigi=
datus fuerat: aſcēſiōe furoris incaluit: neruoſq꜃ diſten
dens curatus fuit. Poſt hoc titus ⁊ ſeruū in ſui grāꝫ
⁊ ioſephū in ſui amicitiā recepit. Utrū aūt hec hiſtoria
apocripha narranda ſit lectoris iudicio relinquat̄. H.
¶ Biennio igit̄ a tito hic hierl'm obſeſſa inter cetera ma
la q̄ obſeſſos grauiter perurgebāt: tanta fames oēs te
nuit q̄ parētes filijs: ⁊ filij parētibꝰ: viri vxoribꝰ ⁊ vxo
res viris cibos nō tm̄ e manibꝰ: ſed etiā ex ipſis dētibꝰ
rapiebant. Iuuenes etiā etate fortiores velut ſimula=
cra ꝑ vias oberrādo pre fame exanimes cadebant quī
mortuos ſepeliebāt ſepe ſuper ipſos mortuos mortui
cadebant. Fetorē itaq꜃ cadauerū nō ferentes ex publi
co ſumptu ipſa ſepeliebāt. Sed deficiente ſumptu vin
cente cadauerum multitudine de muro cadauera pre=
cipitabāt. At titus circūiēs cū vidiſſet valles repletas
cadaueribꝰ: ⁊ totā patriā ex coꝝ fetore corruptam ma=
nus ſuas cū lachrymis ad celū leuauit dicēs. Deus tu
vides: qꝛ ego hoc nō facio. Tanta enim ibi fames erat
q̄ calciamenta ſua ⁊ corrigias comedebant. Matrona
quedā inſuper genere ⁊ diuitijs nobilis ſicut in hiſto=
ria eccleſiaſtica legit̄: cū predones in eiꝰ domū irruen=
tes eā oībus expoliaſſent: nec ſibi vltra qđ comederet
remāſiſſet puerulum lactantē tenens in manibus ait.
Infelicis matris: infelicior fili: ī bello: in fame: ī dire=
ptione cui te reſeruabo. Ueni ergo nūc o mi nate eſto
matri cibus: predonibus furor: ſeculis fabula: ⁊ his di
ctis filiū iugulauit ⁊ coxit ⁊ dimidiū comedens partē
alteram occultauit. Et ecce ɔfeſtim predones odorem
carnis cocte ſentiētes in domū irruūt: ⁊ niſi carnē ꝓ=
dat mortē minantur. Tūc illa detegens infantis mē=
bra: ecce inquit vobis partē optimam reſeruaui. At il=
los tantus horror inuaſit q̄ nec loq̄ potuerunt. Et il=
la. Meus eſt inquit filiꝰ hic: meū eſt pctm̄ ſecuri edite:
qꝛ prior ego comedi quē genui. Nolite fieri aut matre
religioſiores aut feminis molliores. Qđ ſi vicit vos
pietas ⁊ horretis: ego totum comedam que dimidium
iam comedi. Illi vero trementes ⁊ territi diſceſſerūt.
Tandē ſcđo anno imperij Veſpaſiani titus hieruſalē
cepit ⁊ captam ſubuertit: tēplumq꜃ funditus deſtruxit.
Et ſicut iudei Chriſtū. xxx. denarijs emerant: ſic ⁊ ipſe
vno denario. xxx. iudeos vendidit. Sicut autē narrat
ioſephus nonaginta ſeptem milia iudeorum vendita
ſunt: ⁊ vndecies cētena milia fame ⁊ gladio perierūt:
H. ¶ Legitur quoq꜃ qđ titus intrans hieruſalem quē=
dā murū denſiſſimū vidit: ipſumq꜃ perforari ꝑcepit. Fa=
ctoq꜃ foramine quēdā intus ſenē aſpectu ⁊ canicie ve=
nerabilē inuenerunt. Qui requiſitus qs eſſet rn̄dit ſe
eſſe ioſeph ab arimathia ciuitate iudee: ſeq꜃ a iudeis
ibidem clauſum et muratū fuiſſe eo q̄ xp̄m ſepeliſſet.
Addiditq꜃ q̄ ab illo tempore vſq꜃ nunc celeſti ſit cibo
paſtus ⁊ diuino lumine confortatus. In euangelio tn̄

nicodemi dr ꝙ cū iudei ipm̄ recluſiſſent: xp̄s reſurgēs eū inde eripuit ⁊ in arimathiā duxit. pōt dici ꝙ cū edu ctus a predicatione xp̄i non ceſſaret a iudeis iterū eſt recluſus. Mortuoq; veſpaſiano impatore titus filius eiꝰ eidē in imperio ſucceſſit. Qui fuit vir clemētiſſimꝰ ⁊ multe liberalitatis. Tāteq; bōitatis fuit ſicut ait euſebiꝰ ceſarieſis in chronica ⁊ teſtat̃ Hiero. ꝙ cū quodā ſero recordatꝰ fuiſſet ꝙ illo die nil boni egiſſet aut nihil dediſſet ait. O amici hunc diem perdidi. Poſt lōga tp̄a qdā iudei hierl̃m reedificare volentes exeūtes primo mane plurimas cruces de rore inuenerūt quas territi fugiētes ⁊ ſcd̃o mane redeuntes: vnuſquiſq; vt ait Miletus in chronica ſua cruces ſanguineas veſtibus ſuis inſitas inuenerit q̄ vehemēter territi ī fugā iterū verſi ſunt. Sed tertio die reuerſi vapore ignis de terra prodeūtis penitus ſunt exuſti.

¶ De inuentio. ſancte crucis. lxiiij. A

Inuētio ſancte crucis dr qꝛ tali die crux inuēta fuiſſe refertur. Nam ⁊ antea fuit inuēta a ſeth filio adam in terreſtri paradiſo ſicut infra narrat̃ a ſalomone in libano a regina ſabba in ſalomonis templo a iudeis in aqua piſcine: hodie ab helena in monte caluarie. A

Inuentio ſctē crucis poſt annos cc. ⁊ ampliꝰ a reſurrectione dn̄i facta eſt. Legit̃ em̄ ī euāgelio nicodemi ꝙ cū adā infirmaret̃: ſeth filꝰ eiꝰ portas paradiſi adijt ⁊ oleū ligni mīe quo corpꝰ p̄ris perungeret vt ſanitatē reciperet poſtulauit. Cui apparēs michael archāgelꝰ ait. Noli laborare neq; flere ꝓ oleo ligni mīe obtinēdo: qꝛ nullatenus illud aſſeq̄ poteris niſi qn̄ cōpleti fuerint q̄nq; milia quingēti anni: licet ab adā vſq; ad paſſionē xp̄i anni tm̄ quinq; milia cētū nonaginta nouē fluxiſſe credāt̃. Legit̃ q3 alibi ꝙ angelꝰ eidē ramuſculū quēdā obtulit: ⁊ iuſſit ꝙ in mōte libani plātaret̃. In quadā ꝟo hiſtoria grecoꝝ l3 apocripha legit̃ ꝙ angelꝰ de ligno in quo peccauit adā eidem tradidit dicēs: ꝙ qn̄ faceret fructū p̄r ſanaret̃. Qui rediēs ⁊ patrē mortuū inueniēs ipm̄ ramū ſup tumulū p̄ris plātauit. Qui plātatus in arborē magnā creuit ⁊ vſq; ad ſalomonis tp̄a ꝑdurauit. Utrū aūt hec ꝟba ſint lectoris iudicio relinq̄t̃: cū ī nulla chronica vl̃ hiſtoria autētica hec legāt̃. Salomō aūt arborē tā pulchrā ↄſiderās ipā3 ꝑcipit incidi ⁊ ī domo ſaltꝰ locari. Nuſq̄ tñ vt ait Joan. beleth locari poterat: nec alicui loco apta repiri valebat ſ3 mō aut excedebat lōgitudine aut deficiebat nimia breuitate. Si qn̄ ꝟo ꝑm loci exigentiā ipſa3 rōnabiliter decurtaſſent adeo breuis videbat̃ ꝙ oı̄no incōgrua habebat̃. Ob hoc indignati artifices ipā3 reprobauerūt ⁊ ſup quēdā lacū vt eſſet pons trāſeuntibꝰ ꝓiecerūt. Regina aūt ſabba cū veniſſet audire ſapiētiā ſalomonis ⁊ p̄dictū lacū trāſire vellet vidit in ſp̄ū ꝙ ſaluator mūdi in ligno ſuſpēdēdus fuerat ⁊ iō ſup illud lignū trāſire noluit ſ3 ipm̄ ꝓtinus adorauit in hiſtoria ū ſcholaſtica legit̃ ꝙ predictū lignū regina ſabba in domo ſaltꝰ vidit. Cūq; ad domū ſuā rediſſet intimauit ſalomoni ꝙ ī illo ligno qdā ſuſpēdēdꝰ eſſet: ꝑ cuiꝰ mortē iudeorū regnū deleri deberet. Salomō igit̃ p̄dictū lignū inde ſuſtulit ⁊ in profundiſſimis terre viſceribꝰ illō demergi fecit. Poſtea ꝓbatica piſcina ibidē facta eſt vbi nathinnei hoſtias abluebāt: ⁊ nō ſolū ex deſcēſu angeli ſed etiā ex virtute ipſiꝰ ligni tradit̃ ibi fieri ⁊ aque cōmotionē ⁊ infirmoꝝ curationē. Appropiquāte ꝟo paſſiōe xp̄i: p̄dictū lignū ſupernataſſe ꝑhibet̃. Cū aūt illud iudei vidiſſent ip̄3 acceperūt ⁊ crucē dn̄o parauerunt. Ipſa aūt crux xp̄i ex quatuor generibꝰ lignoꝝ fuiſſe ꝑhibet̃. ſ. palme cypreſſi: oliue ⁊ cedri vn̄ verſus. Ligna crucis palma cedrus cypreſſus oliua. In cruce em̄ fuit hec quadruplex differētia lignoꝝ. ſ. lignū erectū: lignū trāſuerſum: tabula ſuppoſita: ⁊ trūcus: qui crux erat infixa. Uel ꝑm Grē. turoñ. tabula trāſuerſa q̄ fuit ſub pedibꝰ xp̄i. Un̄ quolibet horū potuit eſſe alicuiꝰ p̄dictorū lignorū3. Hanc dr̃iam lignoꝝ videtur apl̃s innuere cū dicit: Ut poſſitis cōprehēdere cū oibꝰ ſctis q̄ ſit lōgitudo: latitudo: ſublimitas ⁊ ꝓfūdū. Que ꝟba Aug. ibidē doctor egregiꝰ ſic exponit. Crucē indīt dn̄i cuiꝰ latitudo dr in trāſuerſo ligno quo extēdūt̃ manus lōgitudo a terra vſq; ad ipſa3 latitudinē quo a manibꝰ infra totū corpꝰ affigit̃ altitudo a latitudine vſq; ſurſum cui adheret caput ꝓfundū ꝟo qd̃ terre infixū abſcōdit̃: quo ſigno crucis oīs actio humana ⁊ xp̄iana deſcribit̃: bn̄ operari in xp̄o ⁊ ei ꝑſeuerāter inherere: ſpirare celeſtia ſacra non ꝓphanare. B. ¶ Iſtud lignū crucis p̄cioſu3 p ānos cc. ⁊ vltra ſub terra latuit: ſ3 ab helena matre ↄſtātini imperatoris hoc mō repertū fuit. In tp̄e illo ↄgregata eſt iuxta danubiū fluuiū multitudo inumerabilis barbarorū volēs fluuiū trāſire ⁊ oēs regiones vſq; ad occidentē ſuo dn̄io ſubiugare. Qd̃ vbi cōſtantinꝰ impator cōperit: caſtra mouit ⁊ ↄ̄ danubiū ſecū ſuo exercitu collocauit. At barbarorū: creſcēte multitudie ⁊ iā fluuiū trāſeūte. Cōſtantinꝰ nimio terrore cōcutit̃ vidēs qꝛ eſſent die craſtino cū eo ꝑlīū cōmiſſuri. Sequēti igitur nocte ab angelo excitat̃ ⁊ vt ſurſu3 reſpiciat admonet̃. Qui ī celū aſpiciēs vidit ſignū crucis ex clariſſimo lumine factū l'iis aureis hūc titulū habēs ſcriptū ī hoc ſigno vinces. Qui celeſti viſiōe cōfortatꝰ ſimilitudinē crucis fecit: ⁊ ipſa3 aū ſuū exercitū ferre iuſſit. Irruēſq; in hoſtes ipſos in fugā ꝟtit: ⁊ multitudinē maximā interfecit. Tūc Cōſtātinus oēs tēploꝝ pōtifices ↄuocauit: ⁊ cuiꝰ dei hoc ſignū eſſet diligētiꝰ inq̄ſiuit. Quibus ſe neſcire dicētibꝰ q̄dā xp̄iani aduenerūt: ⁊ ei ſctē crucis myſteriū ⁊ fidē trinitatis plenius narrauerūt. Qui in xp̄m ꝑfecte tūc credidit ⁊ ab euſebio papa vel ꝑm quoſdā libros a ceſariēſi epiſcopo ſacrū baptiſma ſuſcepit. Sed in hac hiſtoria multa ponūt̃ quibus cōtradicit hiſtoria tripartita ⁊ eccl'iaſtica ⁊ vita ſctī ſilueſtri ⁊ geſta pōtificū romanorū. Scd̃m quoſdā non fuit iſte coſtātutus impator qui a beato ſilueſtro papa fuit baptizatꝰ ⁊ ad fidē cōuerſus ſicut alique hiſtorie videntur innuere: ſed fuit cōſtantinus pater ipſius cōſtantini ſicut in aliquibus hiſtorijs inuenit̃. Ille em̄ conſtātinus alio modo ad fidē venit ſicut ī hiſtoria ſancti ſilueſtri legitur: nec ab euſebio ſed a ſilueſtro baptizatus fuiſſe narratur. Mortuo tamen ipſo cōſtantino: cōſtātinus nemor victorie patris quā virtute ſancte crucis habuerat helenā matrē ſuā hieroſolymā pro ipſa cruce inuenienda tranſmiſit ſicut inferiꝰ eſt notatum. C. ¶ Hiſtoria tñ eccl'iaſtica hanc victoriā aliter factā narrat. Ait em̄ ꝙ cū maxētius romanū imperiū inuaſiſſet cōſtātinꝰ impator aduenit iuxta pōtē albinū cū maxētio cōflicturus aduenit. Cū igitur anxius multū eſſet ⁊ pro ſibi mittēdo auxilio ad celū oculos crebro leuaret: vidit ꝑ ſoporem ad oriētis partem in celo ſignum crucis fulgore igneo rutilare: angeloſq; aſtare et ſibi dicere Cōſtātine in hoc ſigno vinces. Et vt dicit̃ in hiſtoria tripartita dum cōſtantinus qd hoc eſſet miraret̃ xp̄s nocte ſuperueniēte ei apparuit cū ſigno ꝙ vidit in celo iuſſitq; vt fieret eius ſigni figuratio q̄ foret auxiliu3 in cōgreſſibus prelioꝝ. Tunc cōſtantinus letus redi-

tus ⁊ de victoria iā ſecur⁹ ſignū crucis qd̄ ī celo viderat
in ſua frōte deſignat vexilla militaria ī ſignaculū cru-
cis traſſormat: ⁊ in manu dextera crucē aureā portat.
¶Poſt hoc dn̄z exorauit ne dexterā ſuā quā ſigno crucis
municrat ſalutari: cruore romāi ſanguis maculari p̄-
mitteret: ſ; ſine ſanguis effuſiōe. ſiue victoriā ſibi de ty
rāno p̄ſtaret. maxēti⁹ aūt iuſſit nauib⁹ ad decipulā cō-
poſitis fluuiū ſterni ⁊ ſuppoſitis pōtib⁹ exequari. Cū
aūt cōſtātin⁹ iā ad fluuiū appropinquaret maxēti⁹ ī
occurſum cū paucis velocius ei p̄git iubēs vt ceteri ſe
ſequant̄: ſuiq; opis pōtē; cū paucis ꝯſcendit ⁊ decipu
la qua coſtātinū decipe voluit eſt decept⁹ ⁊ in fluuiū ꝓ-
fundū demerſus. Cōſtātin⁹ xo ab oībus vnanimit̄ eſt
ſuſcept⁹. Et ſicut legit̄ in quadā chronica ſatis autēti
ca: ꝯſtātin⁹ tūc p̄fecte nō credidit: nec tūc ſacrū baptiſ
ma ſuſcepit: ſ; aliquāto tp̄is intericcto viſionē illā pe
tri ⁊ pauli vidit: ⁊ ſacro baptiſmate per ſiluestrū papā
renat⁹ ⁊ a lepra mūdat⁹, in xp̄m deinceps p̄fecte credi-
dit: ⁊ ſic matrē ſuā helenā hieroſolymā miſit: vt crucē
dn̄i requireret. Ambroſi⁹ tn̄ in ep̄la de obitu theodoſij
⁊ hiſtoria tripartita dicūt q̄ in vltimis cōſtitutus baptiſ
ma ſuſcepit baptiſmū differēs vt poſſet ī Jordanis flu
mine baptizari. Hoc idē dicit Hiero. in chronica. Cer
tū eſt aūt q̄ ſub ſilueſtro papa xp̄ian⁹ effect⁹ eſt. Utruz
autē baptiſmū diſtulit in dubiū vertit̄. Un̄ de illa legē
da ſcti ſilueſtri quo ad plura ſilr dubitat̄. Hec igit̄ hi-
ſtoria de īuentiōe ſcte crucis q̄ ī eccleſiaſticis hiſtorijs
inuenit̄: cui etiā cōſona chronice vr̄ eſſe magis autēti
ca q̄ in illa q̄ p̄ eccleſias recitat̄. Cōſtat eīm multa ibi-
dē eſſe q̄ non cōſonāt xitati niſi forte q̄s vellet dicere:
vt ſupius dictū eſt: q̄ nō fuit ꝯſtātin⁹ ille: ſ; ꝯſtātin⁹ pr̄
ci⁹ qd̄ tn̄ multū autēticū nō vr̄: l; in q̄buſdā vltra ma-
rinis hiſtorijs ſic legat̄. D. ¶ Cū aūt helena hierl'm ad
ueniſſet oēs iudeoꝝ ſapiētes q̄ p̄ totam regionē reꝑti
ſunt ad ſe ꝯgregari precepit. Hec aūt helena prius ſta
bularia fuerat: ſed ꝓpter ei⁹ pulchritudinē coſtātin⁹
ſibi eā cōiūxit ſm̄ qd̄ dicit Ambro. in hec verba. Sta-
bulariā hanc fuiſſe aſſerūt. Sed cōiuncta eſt cōſtātino
ſeniori q̄ poſtea regnū adeptus eſt. Bona ſtabularia q̄
tā diligēter p̄ſepe dn̄i requiſiuit. Bona ſtabularia q̄ illū
ſtabulariū nō ignorauit: q̄ vulnera curauit a latrōib⁹
vulnerati. Bona ſtabularia q̄ maluit oīa eſtimare ſter
cora vt xp̄m lucrifaceret. Jdeo illā xp̄s de ſtercore leua
uit ad regnū. Hec Ambroſius. Alij xo aſſerunt ⁊ ī qua
dā chronica ſatis autētica legit̄ q̄ ipſa helena fuit fi-
lia choeli regis britonū. Quā cōſtātin⁹ in britāniā ve
niens cū eſſet vnica patri ſuo duxit vxorē;. Un̄ inſula
poſt mortē choelis ſibi deuenit. Hoc ⁊ ipſi britones at
teſtantur. Licet alibi legat̄ q̄ fuerit treuerēſis. Judei
igitur nimiū formidātes dicebāt adinuicē;. Quare pu
tatis q̄ regina nos ad ſe faciat congregari. Unus aūt
ex eis noīe iudas dixit. Scio eīm q̄ vult a nobis diſce
re: vbinā ſit lignū crucis in quo xp̄s crucifix⁹ fuit. Ui-
dete ergo ne aliq̄s ſibi cōfiteri p̄ſumat. Sin autē certiſ
ſime ſciatis q̄ lex nr̄a euacuabit̄ ⁊ paterne traditiōes
funditus deſtruent̄. Zache⁹ eīm auus me⁹ p̄nūciauit
pr̄i meo ſimoni: ⁊ pr̄ meus moriēs dixit mihi: vide fili
q̄n inq̄ret̄ crux xp̄i: illā manifeſta antēq̄ aliq̄ patiaris
tormēta. Nuſq̄ eīm extūc gēs iudeoꝝ regnabit: ſ; illi q̄
crucifixū adorāt: q̄ ipſe xp̄s filius dei erat. Cui ego di
xi. Pater mi. Si vere p̄res noſtri ieſum xp̄m eſſe dei fi-
liū cognouerūt: cur ip̄m crucis patibulo affixerūt. Et
r̄ndit. Nouit dn̄s q̄ nūq̄ in ꝯcilio eoꝝ extiti: ſed eis
ſepius ꝯ̄dixi. Q; xo ipſe phariſeoꝝ vitia exprobrabat
ip̄m crucifigi fecerūt. Jpſe xo die tertia reſurrexit ⁊ ce
los diſcipulis vidētib⁹ penetrauit. Jn quē ſtephanus

frater meus credidit quē iudeoꝝ veſania lapidauit: vi
de ergo fili ne ip̄m vel diſcipulos ei⁹ audeas blaſphe-
mare. Nō vr̄ aūt multū probabile q̄ pr̄ iſtius iude tp̄e
paſſiōis xp̄i eſſe potuerit cū a paſſiōe xp̄i vſq; ad hele-
nā ſub qua iudas fuit fluxerūt pluſq̄ ducēti ſeptuagin
ta anni: niſi forte diceret̄ q̄ tūc hoīes pluſq̄ modo vi-
uebāt. Dixerūt ergo iudei ad iudā. Nos talia nūq̄ au-
diuim⁹. Uerūtn̄ ſi de hoc regina queſierit: vide ne hoc
ſibi aliquatenus ꝯfitearis. Cū ḡ illi ante reginā ſteriſ
ſent ⁊ illa eos interrogaſſet de hoc loco vbi fuerat xp̄s
crucifixus: ⁊ ipſi locū nullaten⁹ indicare vellent: iuſſit
eos oēs igne cremari. At illi oēs timētes tradiderūt iu
dā dicētes. Hic dn̄a iuſti ⁊ ꝓphete fili⁹ optime nouit le
gē ⁊ tibi oīa q̄ q̄ſieris ab eo indicabit. Tūc illa oēs di
mittēs tenuit iudā ſolum. Cui dixit. Mors ⁊ vita tibi
prepoſita ſunt: qd̄ malueris elige. Oſtēde igitur mihi
locū qui golgotha dr̄ vbi fuit dn̄s crucifixus vt crucē;
ei⁹ inuenire poſſim. R̄ndit Judas. Q̄uo locū ſcire va-
leā cū ducenti anni iam ⁊ amplius fluxerūt: ⁊ nequaq̄
illo tp̄e natus eſſ;. Cui regina. Per crucifixū fame te
perimā: niſi mihi dixeris veritatē: Jp̄m igit̄ in puteū
ſiccū iuſſit ꝓijci ⁊ ibidē famis moleſtia cruciari. Cū er
go ibidē ſex dieb⁹ ſine cibo māſiſſet die ſeptimo extra-
hi petijt ⁊ crucē; ſe īdicaturū ꝓmiſit. Cū ergo extract⁹
ad locū veniſſet: ⁊ ibidem oraſſet loc⁹ ſubito cōmouet̄
⁊ fumus aromatū miri odoris ſentit̄: ita vt miratu⁹ iu-
das ambabus manib⁹ plauderet ⁊ diceret. Jn veritate
xp̄e tu es ſaluator mundi. Erat aūt in loco illo ſicut in
eccleſiaſticis hyſtorijs legit̄ templū veneris qd̄ adria
nus imperator ibidē; ꝯſtruxerat: vt ſi q̄s xp̄ianoꝝ ī lo
co illo adorare voluiſſet videret̄ venerē; adorare: ⁊ ob
hoc infrequens ⁊ pene obliuiōi datus fuerat loc⁹. Re
gina aūt templū funditus fecit deſtrui ⁊ locū arari.
¶Poſt hoc iudas precingens ſe viriliter fodere cepit: et
viginti paſſus fodiens tres cruces abſcōditas reperit:
quas ad reginā ꝓtin⁹ deportauit. Cū aūt crucē xp̄i ab
alijs latronū neſcirent diſcernere: eas ī medio ciuita
tis poſuerunt ibidē; gl'iam dn̄i p̄ſtolantes. Et ecce cū
circa horā nonā quidā iuuenis mortu⁹ deferret̄: iudas
feretrū tenuit: ⁊ primā ⁊ ſcd̄am crucē; ſup corp⁹ defūcti
appoſuit: ſed nequaq̄ ille ſurrexit. Apponēs aūt ter-
tiā crucē ꝓtinus rediuit defunct⁹ ad vitam. E. ¶ Jn hi-
ſtorijs autē eccleſiaſticis legit̄ q̄ cū quedā mulier pri-
maria ciuitatis ſemiuiua iaceret: macharius ep̄s hie
roſolymitan⁹ primā ⁊ ſcd̄am crucē adhibuit: ſ; nihil ꝓ
fecit: tertiā xo appoſuit: ⁊ mulier apertis oculis ꝓtinus
ſanata reſurrexit. Ambroſius xo dicit q̄ diſcreuit ip-
ſam crucē dn̄i p̄ titulū quē poſuerat pilat⁹: quē; titulū
ibidē inuenit ⁊ legit. Diabol⁹ aūt in aere vociferabat
dicēs. O iuda qd̄ hoc feciſti: Juda de me cōtraria ope
ratus es. Nā ille me ſuadēte fecit ꝓditionem ⁊ tu me re-
nuente ieſu inueniſti crucem. Per illū multoꝝ lucrat⁹
ſum aīas: per te perdere videor iam lucratas. Per illū
regnabam in pp̄lo: per te iam expellar a regno. Uerū-
tn̄ tibi vicem rependā ⁊ ꝯ̄ te regē aliū ſuſcitabo: qui fidē
deſerēs crucifixi cū tormētis te negare faciet crucifi-
xū. Qd̄ quidē de Juliano apoſtata dictū videtur qui
iudā ep̄m hieroſolymis factum multis tormētis affe
cit ⁊ martyrē Chriſti fecit. Audiēs iudas vociferātem
diabolū nihil extimuit: ſed ꝯſtāter diabolo male dixit
dicens. Xp̄s te damnet in abyſſum ignis eterni. Poſt
hoc iudas baptizat̄: quiriac⁹ appellat̄ ⁊ hieroſolymo-
rū defuncto ep̄o ibidē in ep̄m ordinat̄. Uerū cum bea-
ta helena clauos dn̄i nō haberet: rogauit ep̄m quiria-
cum vt ad locum pergeret ⁊ clauos dn̄i quereret. Qui
cum veniſſet et ad dn̄m preces fudiſſet: continuo ve-

lut aurũ claui fulgẽtes in terra apparuerũt. Quos ille
accipiẽs regine detulit. Illa aũt genua figẽs in terra ⁊
caput inclinãs eos cũ multa reuerẽtia adorauit. Cru-
cis ꝗ̃ ptẽ helena detulit filio: ptẽ xᵒ thecis argẽteis cõ
ditã reliquit in loco. Clauos xᵒ qbꝰ dñicũ corpus fue-
rat affixũ portat ad filiũ ex qbꝰ vt Euſebiꝰ ceſarienſis re
fert frena qbꝰ vteret ad belliũ cõpoſuit: ⁊ ex alijs galeã
ſuã armauit. Nõnulli autẽ aſſerunt vt greg. turoñ. cla
uos quatuor ĩ dñico corpore fuiſſe: ex qbꝰ helena duos
in freno imꝑatoris poſuit. tertiũ in imagine cõſtãtini
ꝗ rome ſupeminet vrbi locauit: ⁊ q̃rtũ in mare adria-
ticũ qḋ vſqꝫ tũc fuerat nauigãtiũ vorago ꝓiecit: preci-
piẽs hoc feſtũ de inuẽtiõe ſctẽ crucis ſingulis annis ſo-
lẽniter celebrari. Amb. xᵒ ſic ait. Queſiuit helena dñi
clauos ⁊ inuenit. Et de vno freno fieri ꝑcepit: ⁊ de alte-
ro dyadema intexuit. Recte clauus in capite corona ĩ
xtice: ⁊ in manu habena vt ſenſus ꝑemineat: fides lu-
ceat: ptãs regat. Sãctũ aũt Quiriacũ epm̃ Julianꝰ apo
ſtata poſtmodũ interfecit: ex eo ꝙ ſanctã crucẽ inuenit
cũ vbiqꝫ ſignũ crucis deſtruere niteret. Cum eñi cõtra
perſas ꝑgeret: cepit quiriacũ inuitare ad ſacrificia ido
lorꝫ. Qḋ cũ ille renueret dexterã ſibi abſcidi fecit dicẽs.
Hac manu multas epl̃as ſcripſit: qbus multos a deo-
rũ ſacrificijs reuocauit. Cui dixit q̃riacus. Multũ mi-
hi canis inſeñate profuiſti: qꝛ priuſq̃ in xp̃m crederẽ
ſepius ad ſynagogas iudeorꝫ ſcribebã epl̃as vt nullus
in xp̃m crederet. Et ecce nũc ſcãdalũ mei corꝑis abſci-
diſti. Tũc iulianꝰ plumbũ fecit liquari ⁊ in os eiꝰ infun
di. Deinde lectũ ferreũ iuſſit afferri: ⁊ in eo quiriacum
extẽdi: ⁊ deſuꝑ carbones ſalem ⁊ adipẽ ſpargi. Sed cũ
quiriacus immobilis ꝑmaneret dixit ei iulianus. Si
non vis ſacrificare dijs: ſaltẽ dic te xp̃ianũ nõ eſſe. Qui
cũ execrãs recuſaret iuſſit altã foueã fieri ⁊ ſerpẽtes
venenatos ibidẽ poni ⁊ quiriacũ ĩ eadẽ iactari: ſꝫ im̃
ſerpentes cõtinuo mortui ſunt. Juſſitqꝫ iulianꝰ q̃riacũ
in caldariã oleo feruẽtiſſimo plenã mitti. Qui cũ ſe ſi
gnans ſpõte intrare vellet rogãs dñm vt cũ iterum in
martyrij lauacro baptizaret: iratꝰ iulianꝰ iuſſit pectꝰ
eius gladio perforari. Et ſic in dño cõſummari promeꝛ-
ruit. F. ¶ Quãta aũt ſit virtꝰ ſctẽ crucis ĩ illo fideli no
tario ptꝫ: quẽ quidã magus decepit: ⁊ ad quẽdã locum
in quẽ demones aduocauerat duxit: ꝓmittẽs ei ꝙ mul
tis diuitijs abũdaret. Et ecce vidit quẽdã magnũ ethio
pẽ ſuper excelſum thronũ ſedentem: ⁊ in circuitu eius
alios ethiopes circa eũ cũ lanceis ⁊ fuſtibus ſtantes.
Tunc ille magum predictũ interrogauit dicẽs. Quis
eſt iſte puer? Et ille. Domine ſeruus veſter eſt. Cui de-
mon. Si vis me adorare / et ſeruus meus eſſe / ⁊ Chri-
ſtũ tuũ negare faciã te ſedere in dextera mea. Ille autẽ
ſignũ crucis mox edidit / ⁊ ſe chriſti ſaluatoris ſeruum
libere eſſe exclamauit. Statimqꝫ vt edidit ſignum cru-
cis oĩs illa demonũ multitudo euanuit. Poſt hoc cũ
quadam vice templum ſancte ſophie predictus nota-
riꝰ cũ domino ſuo intraſſet ⁊ ante ſaluatoris imaginẽ
ambo ſtarẽt: vidit dñs ſuus quod predicta imago ſuꝑ
notarium oculos fixos haberet / ⁊ ipſum attẽte reſpice
ret. Qḋ videñs dictus dñs ⁊ admirans iuuenẽ ex parte
dextera ſtare fecit. Viditqꝫ ꝙ imago in illã iterũ partẽ
oculos voluiſſet ⁊ ſuper notarium fixos haberet. Rur-
ſumqꝫ fecit ipſum ire ex parte ſiniſtra: et ecce iterum
imago oculos voluit ⁊ notarium vt prius reſpicere ce-
pit. Tunc adiuratus a dño vt ſibi diceret quid apḋ deũ
meruiſſet ꝓpter quod ſic eũ imago reſpiceret: dixit ſe
nullius boni cõſciũ eſſe: niſi ꝙ cum coram diabolo ne-
gare noluiſſet.

¶ De ſctõ Joãne aplo ante portã latinã. lxv. A.

IOannes apl̃s ⁊ euãgeliſta dum epheſi
ꝑdicaret a ꝓcõſule capitur ⁊ vt dijs im-
molet inuitatur. Qui dũ renueret in car
cerẽ mittitur: ⁊ ad domitianũ imperato
rem epl̃a mittit: in qua magnꝰ ſacrilegꝰ
⁊ deorꝫ cõtẽptor ⁊ crucifixi cultor nõiat.
Juſſu igit Domitiani romã deducitur: ⁊
educto oẽs capilli ꝑ deriſione a capite
ꝑſcindũt: ac ante portã vrbis q̃ latina dr̃
in dolium feruentis olei igne de ſubter ardente mitti
iubet. Nullum tñ ibidẽ dolorẽ ſenſit: ſed penitus ille-
ſus exiuit. In illo igit loco eccleſia a xp̃ianis fabrica-
tur: ⁊ dies illa tanq̃ dies ſui martyrij ſolẽnizat. Cum
ergo nec ſic a ꝑdicatiõe xp̃i ceſſaret: iuſſu domiciani in
pathmos inſulã relegatꝰ eſt. Nec tñ imꝑatores roma-
ni apl̃os ꝑſequebant: qꝛ xp̃m ꝑdicabãt: cũ ipſi nullum
deũ reſpuerẽt: ſꝫ qꝛ ipm̃ ſine ſenatꝰ autoritate deifica-
tũ aiebãt: qḋ ipſi de nemine fieri ꝓhibuerãt. Vñ legit
in hiſtoria eccl'iaſtica ꝙ cũ pilatus quadã vice ad Ty-
beriũ epl̃as de xp̃o miſiſſet: ⁊ ipſe tyberius eius fidẽ a
romanis recipi aſſentiret ſenatꝰ oĩno reſpuit: ex eo ꝙ
nõ ſui autoritate deus vocatus fuit. Alia cã eſt q̃ legit
in quadã chronica ex eo ꝙ romanis prius nõ apparue
rat. Alia cã eſt ex eo ꝙ oĩm deorꝫ cultũ cui romani ĩſer
uiebãt euacuabat. Alia cã eſt: ex eo ꝙ mũdi deſpectum
predicabat: ⁊ romani auari ⁊ ambitioſi erãt. Xp̃s etiã
hoc fieri nõ ꝑmiſit ne hoc humane potẽtie aſcriberet.
Alia cã ſm̃ magiſtrum Joãnẽ beleth quare imperato-
res ⁊ ſenatus chriſtũ ⁊ apl'os ꝑſeq̃bãtur: erat quia vi-
debatur eis deus nimis ſuꝑbus ⁊ inuidus: eo ꝙ cõſor-
tẽ habere nõ dignaret. Alia cauſa eſt quã Oroſius re
fert: qꝛ ſenatus indigne tulit ꝙ pilatus ad tyberiuꝫ ⁊
nõ ad ſenatũ de chriſti miraculis lr̃as deſtinauit: ⁊ iõ
eius ꝯſecrationẽ inter deos fieri noluit: vñ iratus ty
berius multos de ſenatoribus occidit ⁊ quoſdã exilio
dãnauit. Mater aũt ipſius Joãnis audiens filiũ rome
detineri: materna cõpaſſione ꝑmota romã ad eũ viſitã
dũ acceſſit. Sed dum veniſſet ⁊ cum in exilium relega
tum audiſſet indeqꝫ rediret in campania ciuitate vetu
lana migrauit ad chriſtum. Cuius corpus in quodam
ſpecu ſepultum multo tempore iacuit: ſed poſtmodum
a filio ſuo Jacobo reuelatum fuit. Quod quidẽ multo
odore redolens: ac miraculis multis refulgẽs ad pre-
dictam ciuitatem cum multo honore tranſlatum eſt.

¶ De Letanijs. lxvj. A.

LEtanie in anno bis fiunt. ſ. in feſto ſan-
cti marci: q̃ dicitur letania maior ⁊ tribꝰ
diebus ante aſcenſionẽ dñi q̃ dr̃ minor: ⁊
interpretat letania ſupplicatio vel roga
tio. Prima igitur letania triplr̃ vocat.
Primo letania maior. Scḋo dr̃ ꝓceſſio
ſeptiformis. Tertio dicitur cruces nigre. Dicitur au-
tem letania maior ꝓpter tres cãs: ſcꝫ rõne illius a quo
inſtituta eſt. ſ. a magiſtro gregorio papa. Ratione loci
in quo inſtituta eſt: quia rome que eſt domina ⁊ caput
mundi: ex eo ꝙ ibi eſt corpus principis apoſtolorum ⁊
apoſtolica ſedes. Ratione cauſe pro qua inſtituta eſt:
quia pro magno ⁊ grauiſſimo morbo. Romani eñi cuꝫ
in quadrageſima cõtinenter vixiſſent: ⁊ in paſcha cor
pus dñi recepirent poſtmoduꝫ comeſſationibus ludis
⁊ luxurie frena laxabant. Ideoqꝫ deus ꝓuocatus peſtẽ
maximã in eos miſit: quã inguinariam vocãt. i. apoſte
ma ſiue inflaturã in iguine: tã ſeua aũt illa peſtis fuit:
vt hoĩes in via ĩ mẽſa in ludis in colloquijs ſubito mo
rerent: ita ꝙ cũ aliqs vt dr̃ ſternutabat ſepe cum ipſa
ſternutatiõe ſpm̃ exalabat. Vñ cũ aliqs aliquẽ ſternu

tantē audiebat: ſtatim accurrens de⁹ te adiuuet accla
mabat: ⁊ abinde vt dicūt adhuc hec cōſuetudo ſeruat:
vt cū aliquē ſternutantem audim⁹: de⁹ te adiuuet ac=
clamam⁹. Rurſus vt fert cū aliqs oſcitabat frequēter
continuo ⁊ ſubito ſpm emittebat. Vñ cū aliqs ſe velle
oſcitare ſentiebat: ꝯtinuo ſignū crucis ſibi imprimere
feſtinabat: ⁊ hec ꝯſuetudo ſlr vſqꝫ mō ſeruat. Hec aūt
peſtis qualr ortū habuerit ī vita ſctī gregorij reperit.
Scdo dr ꝓceſſio ſeptiformis: ex eo ꝙ btūs gregorius
ꝓceſſiōes quas tūc faciebat ꝑ ſeptē ordines diſpone=
bat. Nā in primo ordine erat oīs clerus. In ſcdo oēs
monachi ⁊ religioſi. In tertio ſctī moniales. In quar=
to oēs infantes. In quīto oēs laici. In ſexto oēs vidue
⁊ cōtinētes. In ſeptio oēs ꝯiugati. Sed qd modo non
poſſum⁹ in numero ꝑſonaꝝ: ſupplemus in nūero leta=
niaꝝ: qꝛ ſepties dici debēt anteꝗ̄ inſignia deponant.
Tertio dr cruces nigre: qm in ſignū meroris ex tanta
ſtrage hoīm ⁊ in ſignū pnīe hoīes nigris veſtib⁹ indue
bant. Et forte ꝓpter candē cauſam cruces ⁊ altaria ſac
cis ciliciniis velabāt. Hoīes ēt fideles veſtes pniales
debēt aſſumere. B. ¶ Alia aūt dr letania minor q̄ fit tri
bus dieb⁹ añ aſcēſionē quā btūs māmertus epūs vieñ.
tpe leonis imparatoris q̄ cepit anno dñi. cccclviij. ante in
ſtitutionē pñte īſtituit. Que dr letania minor rogatio
nes ⁊ ꝓceſſio. Dicit aūt letania minor ad driaꝫ prime:
qꝛ. ſ. inſtituta ē a minori epō: ī minori loco: ⁊ ꝓ minori
morbo. Cauſa aūt inſtōnis hui⁹ hec fuit. Tūc eñ apud
vienā frequētes ⁊ maximi terremot⁹ fiebāt: q̄ domos ⁊
eccleſias plurimas ſubuertebāt: ⁊ nocturni ſonit⁹ ⁊ cla
mores ſepe audiebant. Tunc etiā aliud terribile acci
dit: qꝛ in die paſche ignis de celo cecidit ⁊ regis pala=
tiū cōcremauit. Aliud īſup mirabili⁹ fiebat. Sicut eñ
demones porcos dei ꝑmiſſiōe olim intrauerūt: ſic per
miſſiōe dñi ꝓpter peccata hoīꝫ lupos ⁊ alias feras in
trabāt ⁊ nullos verētes nō ſolū ꝑ vias: ſꝫ ꝑ ciuitatem
publice diſcurrebāt ⁊ paſſim pueros ⁊ ſenes viros ⁊ fe
minas deuorabāt. Cū igit tam doloroſi caſus quotidie
fierēt: ꝑdictus epūs triduanū ieiuniū indixit: letanias
inſtituit. Et ſic ꝑdicta tribulatio cōquieuit. Deinde ſta
tutū eſt ab eccl'ia ⁊ firmatū vt hec letania vlr obſerue=
tur. Dicūt etiā rogatiōes: qꝛ tūc oīꝫ ſctōꝝ ſuffragia im
ploramus: ⁊ merito talis obſeruātia his trib⁹ diebus
ſeruāda eſt ⁊ rogatiōib⁹ ſctōꝝ ieiunijs his dieb⁹ īſiſtē=
dū multiplici rōne. Prio vt de⁹ bella pacificet q̄ in ve
re frequēti⁹ cōcitant. Scdo vt teneros adhuc fructus
cōſeruādo multiplicet. Tertio vt mot⁹ carnales q̄ hoc
tpe magis feruēt in ſe quiſqꝫ magis mortificet. In ve=
re eñ ſanguis magis feruet ⁊ illiciti motus magis pul
lulāt. Quarto vt ad receptionē ſctī ſpūs ſe q̄ſqꝫ magis
habilitet. Nā ꝑ ieiuniū hō magis habilitat: ⁊ ꝑ roga=
tiones dignior reddit. Duas al's rōnes aſſignat magr
Guilhelm⁹ altiſſiodorēſis. Pria vt. ſ. xpō aſcendēte et
dicēte: petite ⁊ accipietis: ꝯfidēti⁹ petat eccl'ia. Scdo
qꝛ eccl'ia ieiunat ⁊ orat vt parū hēat de carne ꝑ ipſius
carnis macerationē ⁊ acq̄rat ſibi alas ꝑ orōnē: qꝛ orō
eſt ala aīe qua volat in celū: vt ſic xpm aſcendentem ſi
bere poſſet aſſequi q̄ aſcendit pādens ante nos iter et
volauit ſuper penas vētoꝝ. Auis eñ q̄ multū abſidat
in carne ⁊ parum in plumis: bene volare nō pōt: ſicut
patet in ſtrutione. C. ¶ Dicit etiā ꝓceſſio, qꝛ tūc eccle=
ſia generalē facit ꝓceſſionē. In hac autem ꝓceſſione
crux defert: cāpane pulſantur: vexillum portatur dra=
co quidā cū ingēti cauda ⁊ in quibuſdā eccleſijs batula=
tur: ⁊ oīꝫ ſctōꝝ ſingulariter patrocinia implorant. Jō
aūt ibidē crucē deferimus ⁊ cāpanas pulſamus vt de=
mones territi fugiāt. Nā ſicut rex in ſuo exercitu hꝫ i=
ſignia regalia. ſ. tubas ⁊ vexilla: ſic xp̄s rex eternus in
ſua eccl'ia militāti hꝫ cāpanas ꝓ tubis ⁊ cruces ꝓ ve=
xillis: ⁊ ſicut aliqs tyrān⁹ valde timeret, q̄ alicui⁹ regis
potētis ⁊ ſibi inimici tubas ī terra ſua audiret: ⁊ vexil=
la videret: ſic demōes q̄ ſūt ī iſto aere caliginoſo vehe=
mēter metuūt, qñ tubas xpi. ſ. cāpanas pulſari ſentiūt:
⁊ vexilla. i. cruces cōſpiciūt: ⁊ iſta dr eſſe rō quare eccle
ſia cāpanas cōſueuit pulſare qñ tēpeſtates cōcitari vi
det: vt ſcꝫ demones q̄ hoc faciūt: tubas eterni regis au
diāt: ⁊ ſic territi fugiāt ⁊ a tēpeſtatis cōcitatiōe quie=
ſcāt: licet alia rō ſit: qꝛ campane tūc fideles admonent
⁊ prouocāt vt ꝓ inſtāti periculo oratiōi inſiſtāt. Aliud
etiā vexillū eterni regis eſt ipſa crux: ſm illud. Vexil=
la regis prodeūt fulget crucis myſteriū quo carne car=
nis ⁊c. Quod quidē vexillū demones valde timēt ſm
qd dicit Chryſoſto. Vbicūqꝫ inquit demones ſignū do
minicū viderint fugiūt timētes baculū q̄ plagā accepe
rūt. Et hec eſt rō quare in q̄buſdā eccleſijs tpe tēpeſta=
tis crux de eccl'ia extrahit ⁊ tempeſtati opponit: vt ſcꝫ
demones vexillū ſummi regis videāt ⁊ territi fugiāt.
Jō igit crux in ꝓceſſiōe defert ⁊ cāpane pulſant vt de=
mones ī ipō aere exiſtētes territi fugiāt ⁊ a nra infeſta
tiōe deſiſtāt. Vexillū aūt ibidē defert ꝓpter repñtādā
victoriā reſurrectiōis: ⁊ victoriā aſcēſionis xpi qui cū
magna preda celos aſcēdit. Vnde per aera vexillū in=
cedēs eſt xp̄s in celū aſcēdēs ⁊ ſicut vexillū qd in ꝓceſ
ſione defert multitudo fideliū ſequit: ſic xpm aſcendē
tē magna ſanctoꝝ collectio comitat. Cantus aūt q̄ ibi
fiūt ſignificāt cātus ⁊ laudes angeloꝝ q̄ xpō aſcēdenti
obuiauerūt ⁊ ipm cū ſua ſocietate vſqꝫ ad celū cū mul=
tis laudibus ꝑduxerūt. In quibuſdā aūt eccleſijs ⁊ ma
xime in eccleſijs gallicanis conſuetudo habet qd dra=
co quidā cū longa cauda ⁊ inflata plena. ſ. palea vt ali=
quo tali: duob⁹ dieb⁹ ⁊ primus añ crucē: ⁊ tertio cū cau
da vacua poſt crucem defert: per qd ſignificat ꝙ in pri
mo die añ legē: ⁊ in ſcdo ſub lege diabol⁹ in hoc mūdo
regnauit. In tertio aūt die ſcꝫ grē ꝑ paſſionē xpi de ſuo
regno expulſus fuit. Rurſus in ipſa ꝓceſſione oīꝫ ſan
ctoꝝ pariter patrocinia poſtulam⁹. D. ¶ Quare autem
tunc ſctōs rogam⁹ plures cauſe ſunt ſuperius aſſigna
te. Sunt aūt ⁊ alie cāe generales ꝓpter q̄s deus ordi=
nauit vt ſanctos oremus: ſcꝫ ꝓpter noſtrā inopiā: ſan=
ctoꝝ gloriā: ⁊ dei reuerētiā. Sancti eñ vota supplican
tiū ſcire pñt: qꝛ in illo eterno ſpeculo intelligūt quātū
vel illis ꝑtinet ad gaudiū vel nobis ad auxiliuꝫ. Pria
ergo ratio eſt ꝓpter noſtrā inopiā: ⁊ hoc vel ꝓpter ino
piā quā habem⁹ in merēdo: vt vbi noſtra nō ſuppetūt
merita patrocinent aliena. Vel ꝓpter inopiā quā ha=
bemus in cōtemplando vt quia nō poſſumus ſummā lu
cē reſpicere in ſe ſaltē in ſctīs aſpicere valeamus. Vel
propter inopiā quā habemus in amando: qꝛ plerunqꝫ
iperfectus homo magis ſentit ſe affici circa vnum ſan
ctū ꝙ etiam circa deum. Secunda ratio eſt ꝓpter ſan=
ctorum gloriam. Vult eñ deus vt ſanctos inuocemus
vt dum per eorum ſuffragia qd petimus impetramus
ipſos magnificemus ⁊ glorificando collaudemus. Tertia
ratio eſt ꝓpter dei reuerentiam: vt peccator qui deum
offendit quaſi non audeat eum in propria ꝑſona adire:
ſed amicorum poſſit patrocinia implorare. In hmōi
aūt letanijs eſſet illud angelicū cāticuꝫ frequentādū.
Sctē de⁹, ſctē fortis, ſancte ⁊ imortalis miſerere no=
bis. Refert eñ Joānes damaſcenus in lib. iij. qd cum
apud cōſtantinopolim ꝓpter quandā tribulationem
letanie fierent: quidā puer de medio ppl'i in celum eſt
raptus: ⁊ iſtud canticū ibidē edoctus. Deinde ad ppl'ꝫ
rediēs illud angelicū cāticū in cōſpectu ppl'i decanta=

uit:⁊ mox oīs tribulatio ceſſauit. In calcedoñ.ꝗ̄ʒ ſynodo fuit iſtud cāticū approbatū. Et ꝯcludit ita damaſcenus. Nos aūt dicim⁹ ꝙ ꝑ iſtō cātīcū demones recedāt. Huius ergo cātici laus et autoritas ex quatuor colligit. Primo ex eo ꝙ angelus illud edocuit. ſcḋo ex eo ꝙ ad ei⁹ ꝓlationē illa tribulatio conqeuit. tertio ex eo ꝙ calcedoñ. ſynodus illud approbauit. quarto ex eo ꝙ demones illud timent.

¶ De aſcenſione domini. lxviij. A.

Aſcenſio dñi ꝗdrageſima die a reſurrectione facta eſt. Circa quā aſcēſionē ſeptē ꝑ ordinē ꝯſiderāda ſunt. Prīo vñ aſcēdit. Scḋo quare nō ſtatim poſt reſurrectionē aſcendit: ſʒ tot dies expectauit. Tertio qualiter aſcēdit. Quarto cū ꝗbus aſcēdit. Quinto quo merito aſcendit. Sexto quo aſcēdit. Septimo quare aſcēdit. Circa primū notādū ꝙ̄ de mōte oliueti verſus bethaniā celos aſcendit. Qui mons ſm aliā trāſlationē dr mons triū luminū. Nā de nocte ex parte occidētis illuminabat igne tēpli qꝛ erat ignis iugis ī altari. Mane ex parte orientis primo excipiebat radios ſolis anteꝙ illuminaret ciuitatē. Habebat inſuꝑ in ſe copiā olei qḋ eſt fomētū luminis. Et iō dicit mōs triū luminū. In hunc igit montē xp̄s diſcipulos ire ꝓcepit. Nā in ipſa die aſcēſiōis bis appuit ſemel. xj. aplis comedētib⁹ in cenaculo. Cēs q̄ dē tā apli ꝙ̄ alij diſcipuli: nec nō mulieres habitabāt in illa parte hierlm̄ q̄ dicebat mello. ſ. in monte ſyon vbi dauid cōſtruxerat ſibi palatiū. Et erat ibi illud cenaculū grāde ſtratū in quo dñs ꝓcepit ſibi parare paſcha. ⁊ in illo cenaculo tūc. xj. apli habitabant. Ceteri aūt diſcipuli ⁊ mulieres habitabāt circūquaꝙ ꝑ diuerſa hoſpitia. Dū igit ī illo cenaculo comederēt dñs eis apparuit ⁊ incredulitatē coꝝ exprobrauit. Et cū comediſſet cū eis ⁊ ꝓcepiſſet vt ī mōte oliueti verſus bethaniā irent: ibidē eis iterū apparuit; ac indiſcrete querētib⁹ rñdit. Et eleuatis manib⁹ eis bñdixit: ⁊ inde corā eis ī celū aſcēdit. De loco aūt aſcēſionis dixit ſulpiti⁹ ep̄s hieroſolymitan⁹. ⁊ habet ⁊ in gloſa. Quia cuʒ ibi poſtea edificata eſſet eccl'ia loc⁹ ille in quo ſteterūt veſtigia xp̄i aſcēdētis nūꝙ potuit ſterni pauimēto īmo reſiliebāt: marmora ī ora collocātiū. Calcati etiā pulueris a dño hoc dicit eſſe documētū: ꝙ veſtigia impreſſa cernunt ⁊ eādē adhuc ſpeciē velut preſſis veſtigijs terra cuſtodit. B. ¶ Circa ſcḋm quare. ſ. nō ſtatim aſcēdit vt reſurexit: ſed ꝑ. xl. dies expectare voluit. Notandū ꝙ hoc fecit ꝓpter tres rationes. Primo ꝓpter reſurrectionis certificationē. Difficili⁹ eī̄ erat ꝓbare veritatē reſurrectionis ꝙ̄ paſſionis: qꝛ a prima die vſꝙ ad tertiā vere poterat ꝓbari paſſio: ſed ad veraʒ reſurrectionē ꝓbandaʒ plures dies requirebant. ⁊ iō maius tēpus requirebat inter reſurrectionē ⁊ aſcēſionē ꝙ̄ inter paſſionē ⁊ reſurrectionē. De hoc ſic dicit leo papa in ſermōe de aſcēſione. Quadragenari⁹ hodie dieꝝ replerus eſt numerus ſacratiſſima ordinatione diſpoſitus ⁊ ad vtilitatē noſtre eruditionis impenſus vt dū a dño in hoc ſpacio mora ꝓſentie corporalis extēdit. fides reſurrectiōis documētis neceſſarijs muniret. Gratias agim⁹ diuine diſpēſationis ⁊ ſctōꝝ patrū neceſſarie tarditati. Dubitatū eſt ab illis ne dubitaret a nobis. Scḋo ꝓpter aplōꝝ cōſolationē: qꝛ eī̄ cōſalationes diuine ſuꝑabūdant tribulationib⁹ ⁊ tp̄s paſſiōis fuit tp̄s tribulationis aplōꝝ ideo plures debuerunt eſſe dies iſti ꝙ̄ illi. Tertio ꝓpter myſticā ſignificationē vt ꝑ hoc daret itelligi ꝙ cōſolatiōes diuine ꝯparent ad tribulatiōes ſicut annus ad diē dies ad horā: hora ad momētū. Qḋ eī̄ cōparent ſicut annus ad diē patʒ ꝑ illud qḋ legit eſa. lxj. Predicarē annū placabilē dño ⁊ diē ⁊ vltionis deo nr̄o. Ecce ꝓ die tribulatiōis reddit annū cōſolatiōis. Qḋ aūt cōparent ſicut dies ad horā patʒ per hoc ꝙ dñs. xl. horis mortuus iacuit qḋ fuit tribulatiōis. et ꝑ. xl. dies ſurgens diſcipulis apparuit qḋ fuit cōſolatiōis. Vñ glo. xl. horis mortu⁹ fuerat ꝓpter hoc. xl. dieb⁹ ſe viuere cōfirmabat. Qḋ vero cōparent ſicut hora ad momētū inſinuat. Eſa. liij. In momēto indignatiūis mee abſcōdi faciē meā ⁊c. C. ¶ Circa tertiū notādū ꝙ aſcēdit primo potēter: qꝛ ꝓprijs viribus. Eſa. lxiij. Qui eſt iſte q̄ venit edom ⁊c. gradiēs in multitudine virtutis ſue. Itē Io. nemo aſcēdit ī celū. ſ. ꝓpria ꝟtute niſi q̄ deſcēdit de celo fili⁹ hoīs q̄ eſt in celo. Licet eī̄ q̄ſi ī quodā globo nubis aſcēderit hoc tñ nō fecit ꝙ nubis miniſterio indigeret: ſʒ vt ꝑ hoc oñderet ꝙ oīs creatura parata eſt obſeq̄ creatori ſuo. Ipſe eī̄ potētia diuinitatis ſue aſcēdit. Et ī hoc notat differētia ſm qḋ dr in hiſto. ſchola. xp̄i ad enoch et heliā. Nā enoch trāſlatus eſt. Helias ſubuect⁹ eſt: ſʒ Ieſus ꝓpria virtute aſcēdit. Prim⁹ ſm Gre. ꝑ coitū ḡnatus ⁊ generās: ſcḋs generat⁹: ſʒ nō generās: terti⁹ nec generatus nec generās. Scḋo aſcēdit potēter qꝛ vidētib⁹ diſcipulis. Vñ dr: Videtib⁹ illis eleuatus eſt. Itē Io. xvj. Vado ad eū q̄ miſit me ⁊ nemo ex vobis iterrogat me quo vadis. Glo. Ita palā vt nemo interroget qḋ viſu corporali fieri cernat. Ideo eī̄ illis vidētib⁹ aſcēdere voluit vt ipſi teſtes aſcēſionis exiſterent ⁊ naturā humanā ī celū ferri gauderēt ⁊ ipm̄ ſeq̄ deſiderarēt. Tertio letāter qꝛ iubilātib⁹ angelis. vñ p̄s. Aſcēdit de⁹ in iubilatione. Aug. Aſcēdēte xp̄o pauet oē celū: aſtra mirant: plaudēt agmina: tube ſonāt: ⁊ letis ſe admiſcēt blāda modulamina choris. Quarto velociter. p̄s. Exultauit vt gygas ad currēdā viā. Valde eī̄ velociter aſcendit q̄ñ tm̄ ſpaciū quaſi in momento ꝑcurrit. Refert enim rabi moyſes maxim⁹ philoſophus ꝙ q̄libet circul⁹ ſiue qḋlibet celum cuiuſlibet planete hʒ in ſpiſſitudine viā quingētoꝝ annoꝝ. i. ſpatiū tm̄ q̄tū poſſet aliq̄s ire via plana in quingētis annis. Et diſtātia inter celū ⁊ celū eſt ſilr vt dicit via quingētorū annorū ⁊ ideo cum ſint ſeptē celi erit ſm ipm̄ a centro terre vſꝙ ad ꝯcauū celi ſaturni qḋ eſt celū ſeptimū via ſeptem milliū ānorū ⁊ ſeptingentoꝝ annoꝝ. i. tātū ſpaciū quantū de via plana aliq̄s iret ī ſeptem millib⁹. dcc. annis ſi tm̄ viueret ita ꝙ q̄libet ann⁹ ꝯponat ex. ccclxv. dieb⁹ ⁊ iter cuiuſlibet diei ſit. xl. milliarū. ⁊ qḋlibet milliare ſit duoꝝ milliū paſſuū ſiue cubitoꝝ. Hec rabi moyſes: Vtrū aūt hoc verū ſit de⁹ ſcit. Hāc eī̄ menſurationeʒ ille nouit q̄ oīa fecit ī numero: pōdere ⁊ menſura. Iſte igit fuit magn⁹ ſalt⁹ queʒ fecit xp̄s. ſ. de terra ī celū: ⁊ de hoc ſaltu ⁊ q̄buſdā alijs ſaltib⁹ xp̄i ſic dicit Amb. Saltu quodā xp̄s venit ī hūc mūdū: apḋ patreʒ erat ⁊ in ꝟgineʒ venit: ⁊ ex virgine in ꝓ̄ſepe trāſiliūt deſcēdit in iordaneʒ: aſcendit ī cruceʒ deſcendit in tumulū: ſurrexit ḋ tumulo ⁊ ſedet ad dexterā patris. D. ¶ Circa quartū cū q̄b⁹ ſcʒ aſcendit. Notandum ꝙ aſcendit cum magna preda hoīm ⁊ magna multitudine angelorum. Quod eī̄ cū preda hoīm aſcēderit patet illud qḋ dicit in p̄s. Aſcēdiſti in altum cepiſti captiuitatē ⁊c. Quod auteʒ aſcenderit cum multitudine angelorum patet per illas interrogationes quas xp̄o aſcendente minores angeli ſecerūt maiorib⁹: vt habet Eſa. lxiij. Quis eſt iſte q̄ venit de edom tin. ve. de boſra. vbi dicit gloſ. ꝙ quidam angeli non plene cognoſcentes myſterium incarna=

tionis paſſionis ⁊ reſurrectionis vidẽtes aſcẽdere ad
celos dñm cũ multitudine angeloꝝ ⁊ ſanctoꝝ hoim ꝓ
pria ẜtute ipm incarnationis ⁊ paſſionis myſteriũ ad
miranꝉ ⁊ angelis comitatib⁹ dñm dicũt. Quis eſt q̄ ve
nit ⁊c. ⁊ in ps. Quis eſt iſte rex glie? Dionyſius añt ĩ li.
angelice hierarchie. c. vij. inſinuare videꝉ q̄ dum xp̄s
aſcẽderet tres q̄ões ab angelis facte ſunt. Primã fe=
cerũt maiores angeli adinuicẽ ſibiipſis. Scđam fece=
rũt ipſi maiores xp̄o aſcẽdẽti. Tertiã fecerũt minores
maiorib⁹. Querũt igiꝉ iter ſe maiores dicẽtes. Quis
eſt iſte q̄ venit de edõ ⁊c. Edõ ſanguinea iterp̄taꝉ boſra
munita. Quaſi dicãt q̄s eſt iſte q̄ venit đ mũdo ſangui
neo p̄ pctm̃ ⁊ munito p̄ malitiã ꝯtra deũ: vel q̄ venit de
mũdo ſanguineo ⁊ inferno munito. Rñdit dñs. Ego q̄
loquor iuſtitiã ⁊c. Dionyſi⁹ ponit talẽ literam. Ego em̃
dicit diſputo iuſtitiã ⁊ iudiciũ ſalutaris. In redẽptiõe
humani gñeris fuit iuſtitia inquãtũ. ſ. factor creaturã
ſuã a dño alieno reduxit: ⁊ fuit iudiciũ in q̄tũ diabolũ
inuaſorẽ alieni iuris ab eo quẽ poſſidebat hoiem potẽ
ter eiecit? Sed ſm hoc facit dionyſi⁹ q̄õnẽ hic. Cũ ipſi
ſuperiores ãgeli ſint deo ꝓximi ⁊ immediate a dño il=
luminenꝉ quare abinuicẽ q̄rũt quaſi abinuicẽ diſcere
cupientes. Sed ſic ipſe ſoluit ⁊ cõmentator exponit in
eo q̄ interrogãt ſignificãt ſe ſciam appetere in eo añt
qđ primo inter ſe cõferũt demõſtrãt q̄ diuinã in ſe ꝓ=
ceſſionẽ nõ audẽt ꝯuenire. Apud ſe ergo primo iterro
gare deliberãt ne forte illuminationẽ q̄ ipſis a deo fit
nimis feſtina ĩterrogatiõe ꝯueniãt. Hec igiꝉ q̄ſtio nõ
eſt doctrine inq̄ſitio: ſed ignorãtie ꝓfeſſio. Scđa q̄ſtio
eſt quã fecerũt ipſi ſupremi angeli ad xp̄z dicẽtes. Qua
re ergo rubrũ eſt ĩdumẽtũ tuũ ⁊ veſtimẽtũ tuũ ſicut cal
cãtiũ in torculari. Dñs dicꝉ habuiſſe indumẽtũ. i. cor
pus ſuũ rubrũ. i. ſanguine cruẽtatũ: ex eo q̄ dũ aſcẽde=
ret ĩ corpe ſuo cicatrices habebat. Voluit em̃ cicatri=
ces in corpore ſuo ſeruare ſm qđ dicit Beda quiq̄ꝫ de
cauſis. Ait em̃ ſic. Cicatrices dñs ſeruauit ⁊ in iudicio
ſeruaturus eſt: vt fidẽ reſurrectiõis aſtruat: vt ꝓ oĩb⁹
ſupplicãdo eas pr̄i repñſentet: vt boni q̄ miſericorditer
ſint redẽpti videãt vt reprobi q̄ iuſte ſint dãnati reco=
gnoſcãt vt ꝑpetue victorie ſue certũ triũphũ deferat.
Huic ergo q̄ſtioni dñs ſic rñdet. Torcular calcaui ſol⁹
⁊ de gẽtib⁹ nõ eſt vir mecũ. Et põt vocari torcular crux
in qua tãq̄ ĩ prelio ſic preſſus eſt: vt etiã ſanguis effun
dereꝉ. Vel torcular vocat diabolũ q̄ humanũ gen⁹ ſic
funibus peccatorũ inuoluit ⁊ ſtrinxit: vt quicq̄d in eis
ſpirituale erat exprimeret: ⁊ ſolũ vincula remanerent.
Sed noſter bellator torcular calcauit vincula pctõrũ
dirupit ⁊ in celũ aſcẽdẽs poſtmodũ tabernã celi ape=
ruit: et vinũ ſancti ſpũs effudit. Tertia q̄ſtio eſt quã fe
cerũt minores angeli maioribus dicẽtes. Quis eſt iſte
rex glie. Quib⁹ illi rñderũt. Dñs ẜtutũ ipſe eſt rex glo
rie. De hac angelorũ q̄õne ⁊ aliorũ ꝯuenientũ rñſione ſic
dixit. Au. Sanctificaꝉ diuino comitatu immẽſus aer:
⁊ oĩs illa volitans pacra demonũ turba xp̄o aſcẽdẽte
traffugit. Cui occurrẽtes angeli q̄s eſſet ſciſcitãꝉ dicẽ
tes. Quis eſt iſte rex glie. Quib⁹ alij rñdẽtes dixerũt.
Hic eſt ille valde cãdidus ⁊ roſeus: hic eſt ille q̄ nõ ha=
buit ſpẽm neq̄ꝫ decorẽ. Infirm⁹ in ligno fortis in ſpo=
lio. Vilis in corpuſculo: armat⁹ in p̄lio. Fedus in mor
te: pulcher in reſurrectiõe. Cãdid⁹ ex virgine: rubicũ
dus in cruce. Fuſcus in opprobrio: clarus in celo. Cir
ca quintũ quo. ſ. merito aſcẽdit. Notãdũ q̄ triplici me
rito aſcẽdit. de q̄ ſic dicit Hie. Propter ẜitatẽ: q̄r illa
q̄ p̄ ꝓphetas ꝓmiſeras adĩpleuiſti ⁊ mãſuetudinẽ: q̄r
ſicut ouis ꝓ vita ppl̄i immolaris ⁊ iuſtitiã: q̄r nõ p̄tãte
ſed iuſtitia eripuiſti hominẽ: ⁊ deducet te mirabiliter

dextera tua potentia ſiue virtus deducet te hoc eſt in
celũ. E. ¶ Circa ſextũ quo. ſ. aſcẽdit notãdũ q̄ ſup oẽs
celos aſcẽdit ſcđm qđ dr̄ Ephe. iiij. Qui aſcẽdit ipſe eſt
⁊ q̄ aſcendit ſup oẽs celos vt adimpleret oĩa. Sup oẽs
celos: dicit: q̄r plures ſũt celi ſup quos ipſe aſcẽdit. Eſt
em̃ celũ materiale: rõnale: intellectuale ⁊ ſupſubſtãtia
le. Celũ materiale multiplex eſt. ſ. celũ aereũ: ethereũ:
olimpiũ: igneum: ſydereũ: cryſtallinũ: ⁊ empireũ. Ce=
lũ añt rõnale eſt hõ iuſtus q̄ dr̄ celũ rõne inhabitatio
nis diuine: q̄r ſicut celũ eſt ſedes ⁊ habitatio dei ſm qđ
dicꝉ in Eſa. lxvj. Celũ mihi ſedes eſt. ſic aĩa iuſti ẜꝫ qđ
dicꝉ ĩ li. Sap. aĩa iuſti ſedes ẽ ſapiẽtie. Rõne cõuerſa
tionis ſctẽ: q̄r ſcti p̄ cõuerſationẽ ⁊ đſideriũ ſemp̄ habi
tant in celo ſicut dicebat apl̄s. Noſtra cõuerſatio in ce
lis eſt. Rõne oꝑationis cõtinue. q̄r ſicut celum ꝯtinue
mouetur: ſic ⁊ ſcti p̄ bona oꝑa cõtinue moueꝉ. Celum
intellectuale eſt angel⁹. Angeli em̃ dicunꝉ celũ: q̄r in=
ſtar celi ſunt altiſſimi rõne dignitatis ⁊ excellẽtie. De
quorũ dignitate ⁊ excellẽtia. Dicit dionyſius in lib. de
diuinis noĩbus. c. iiij. Diuine mẽtes ſunt ſup reliqua
exiſtẽtia ⁊ viuunt ſup reliqua viuẽtia ⁊ intelligũt ⁊ co
gnoſcũt ſup ſenſum ⁊ rationẽ ⁊ plus q̄ oĩa exiſtentia
pulchrũ ⁊ bonũ deſiderãt ⁊ eo participant. Scđo ſunt
pulcherrimi rõne nature ⁊ glie. De quorũ pulcritudi=
ne dicit Diony. in eodẽ li. Angelus eſt manifeſtatio oc
culti luminis: ſpeculũ purũ: clariſſimũ incõtaminatũ
incoiq̄natũ imaculatũ ſuſcipiẽs ſi phas eſt dicere pul
critudinẽ bõiformis deiformitatis. Tertio ſũt fortiſſi
mi ratione virtutis ⁊ potẽtie. De quorum fortitudine
dicit Damaſce. li. ij. c. iij. Fortes ſunt ⁊ parati ad dei vo
lũtatis expletionẽ ⁊ vbiq̄ꝫ ꝯfeſtĩ inueniunꝉ vbicũq̄ꝫ di
uinus iuſſerit nutus. Celũ em̃ habet altitudinẽ pulcri
tudinẽ ⁊ fortitudinẽ. De duob⁹ primis Eccli. xliij. Alti
tudis firmamẽtũ ⁊c. De tertio Iob. xxxvij. Tu forſitã
cũ illo fabricatus es ⁊c. Celũ añt ſuperſubſtantiale eſt
equalitas diuine excellẽtie de quo xp̄s venit ⁊ vſq̄ꝫ ad
illđ poſtmodũ aſcẽdit. De quo dr̄ in ps. A ſummo celo
egreſſio ei⁹: ⁊ occurſus eius vſq̄ꝫ ad ſummũ eius. Sup
oẽs igiꝉ hos celos vſq̄ꝫ ad ipm celum ſupſubſtantiale
xp̄s aſcẽdit. Qđ em̃ aſcenderit ſup oẽs celos materia=
les hꝫ p̄ illud qđ dicꝉ in ps. Eleuata eſt magnificẽtia
tua ſup celos de⁹. Sup oẽs em̃ celos materiales vſq̄ꝫ
in ipm celũ empyreũ aſcẽdit nõ ſicut helias q̄ in curru
igneo aſcendit vſq̄ꝫ ad ſublunarẽ regionẽ: nec eã tran=
ſcẽdit: ſed in paradiſum terreſtrẽ trãſlatus q̄ adeo emi=
net vt ꝑtingat ad ſublunarẽ regionẽ nec eam trãſcen=
dit. In hoc ergo celo empireo xp̄s reſidet ⁊ eſt ſpecia=
lis ⁊ ꝓpria ei⁹ mãſio ⁊ angelorũ ⁊ aliorũ ſctõrũ. Et cõ=
grue cõuenit hec habitatio habitatorib⁹. Illud em̃ ce
lũ ceteros celos excellit: dignitate: prioritate. ſitu ⁊ am
bitu: ⁊ ideo eſt cõueniẽs habitatio xp̄i q̄ oẽs celos rõna=
les ⁊ ĩtellectuales trãſcẽdit dignitate: eternitate: ſitu
ĩmutabilitatis ⁊ ambitu p̄tãtis. Silr̄ eſt cõgrua habi
tatio ſanctoꝝ. Illud em̃ celũ eſt vniforme: ĩmobile: lu=
minoſitatis ꝑfecte: ⁊ capacitatis imnẽſe. Et recte cõ
gruit angelis ⁊ ſãctis q̄ fuerũt vniformes in oꝑatiõe:
immobiles in dilatione: luminoſi in fide ſiue cognitio
ne capaces in ſpũſſcti receptiõe. Qđ añt ſup oẽs celos
rõnales. i. ſup oẽs ſctõs aſcẽderit: ptꝫ p̄ illud qđ dr̄. Cã
ti. ij. Ecce iſte venit ſaliẽs in mõtib⁹ trãſ. col. Et vocan
tur mõtes angeli colles vero viri ſcti. Qđ xp̄s ſup oẽs
celos intellectuales. i. angelos aſcẽderit ptꝫ p̄ illđ qđ
dicꝉ in ps. Qui ponis nubẽ aſcẽſum tuũ: q̄ ambulas
ſup pen. ven. Itẽ aſcẽdit ſup cherubin ⁊ volauit ſuper
pen. ven. Qđ añt vſq̄ꝫ ad celũ ſupſubſtãtiale. i. dei eq̄li
tatẽ aſcẽderit ptꝫ p̄ illud qđ dr̄ Mar. vlt. Et dñs q̄dẽ

ieſus poſtꝙ locutus eſt eis aſſumpt⁹ eſt in celū ⁊ ſedet
a dextris dei. Dextera eñ dei ē eq̄litas dei. Bern. dño
meo ſingulr̄ a dño ⁊ dictū ⁊ datum eſt ſedere a dextris
gl̄ie ipſius: vtpote in glīa coeq̄lē: in eſſentia cōſubſtā-
tiali: pregnatiōe ꝯſilī: maieſtate nō diſpari: eternita-
te nō poſteriori. Uel pōt dici ꝙ xp̄s ī aſcēſiōe ſublimis
fuit quadruplici ſublimitate: ſcꝫ locali remuneratiōe
p̄miȷ̄ cognitiōali ⁊ virtuali. De p̄lo Eph. iiiȷ. Qui de-
ſcēdit ipſe ē ⁊ q̄ aſcēdit ſup oēs celos. De ſcd̄o Phil. ij.
Factus obediēs ⁊c. Ubi dicit Aug. Humilitas clarita
tis eſt meritū: claritas hūilitatis eſt premiū. De tertio
p̄s. Aſcēdit ſup cherubin. i. ſup oēm ſciētie plenitudi
nē. De q̄rto ptꝫ: q: aſcēdit etiā ſup ſeraphin. Eph. iiȷ.
Scire etiā ſupereminētē charitatē xp̄i. Circa ſeptimū
quare ſcꝫ aſcendit. Notādū ꝙ aſcēſiōis ſue. ix. ſunt fru
ctus ſiue vtilitates. Prīa vtilitas eſt ꝯſecutio amoris
diuini Jo. xvj. Niſi ego abiero paraclitus nō veniet:
vbi dicit Augu. Si carnaliter mihi adheſeritis: capa-
ces ſpū nō eritis. Scd̄a eſt maior cognitio dei. Jo. xiiȷ.
Si diligeretis me gauderetis vtiq̄ q: vado ad patrē:
vñ dicit Aug. Jdō ſubtraho formam iſtā ſerui in qua pr̄
maior me eſt: vt deū ſpūalr̄ videre poſſitis. Tertia eſt
meritū fidei. De hac ſic dicit Leo in ſermone de aſcen
ſiōe. Tūc ad equalē pr̄i filiū eruditior fides greſſu mē
tis cepit accedere ⁊ ꝯtactiōe corporee in xp̄o ſubſtātie in
qua patre minor eſt nō egere: magnarū eñ hic vigor ē
mentiū incūctanter credere q̄ corporeo nō videtr̄ in-
tuitu: ⁊ ibi figere deſideriū quo nequeas inferre ꝯſpe-
ctum. Aug. lib. ꝯfeſſionū. Exaltauit vt gygas ad currē
dā viā ſuā. Nō eñ tardauit ſꝫ cucurrit clamās dictis:
factis: morte: vita: deſcēſu: aſcenſu. Clamās vt redea-
mus ad eū ⁊ diſceſſit ab oculis vt redeamus ad cor et
inueniam⁹ eū. Quarta eſt nr̄a ſecuritas. Jdō ei aſcēdit
vt nr̄ aduocat⁹ ſit apud patrē: valde eñ ſecuri eſſe poſ-
ſumus qñ talē aduocatū apud patrē nos hr̄e ꝯſidera-
mus. j. Jo. ij. Aduocatū habem⁹ apud patrē ieſum xp̄ꝫ
iuſtū ⁊ ipſe eſt ꝓpiciatio ꝓ p̄ctis nr̄is. De hac ſecurita-
te dicit Ber. Securū acceſſum habes o hō apud deū
vbi mr̄ ante filiū: ⁊ fili⁹ añ p̄rem: mr̄ oñdit filio pect⁹ ⁊
vbera: fili⁹ oñdit pr̄i latus ⁊ vulnera. Nulla ḡ poterit
eſſe repulſa vbi tot ſunt charitatis inſignia. Quinta
eſt nr̄a dignitas. Magna q̄dē nr̄a dignitas eſt qñ natu
ra nr̄a vſq̄ ad dexterā dei exaltata eſt. Uñ ⁊ āgeli hāc
dignitatē in hoīb⁹ ꝯſiderātes deinceps ꝓhibuerūt ſe
adorari ab hoīb⁹ ſicut dr̄ Apo. xix. Cecidi ante añ pe-
des ei⁹ vt adorarē eū ⁊ dixit mihi. Uide ne feceris. Cō-
ſeruus tu⁹ ſū ⁊ fratrū tuoꝝ. Ubi dicit glo. in veteri le-
ge nō ꝓhibuit ſe adorari: ſꝫ poſt aſcēſionē vidēs ſup ſe
exaltari hoīem timuit adorari. Leo papa in ſermōe de
aſcēſione. Hodie natura nr̄e hūanitatis ſupra cūctarū
altitudinē p̄tātū ad dei pr̄is eſt puecta ꝯceſſum: vt mi
rabilior fieret grā dei cū remotis a ꝯſpectu hoīm qui
merito reuerētiā ſui ſentiebātur indicere fides nō dif
fideret: ſpes nō fluctuaret charitas nō repereret. Sexta
eſt ſpei nr̄e ſoliditas. Heb. iiiȷ. habētes ḡ pōtificē ma-
gnū q̄ penetrauit celos ieſuꝫ filiū dei teneam⁹ ſpei nr̄e
ꝯfeſſionē. Jtē Heb. vj. Qui ꝯfugim⁹ ad tenēdā ꝓpoſitā
ſpē quē ſicut anchorā habem⁹ aīe tutā ac firmā ⁊ incē
dentē vſq̄ ad interiora velaminis: vbi p̄curſor ꝓ nobis
introiuit ieſus. De hac iterū Leo. Xp̄i aſcēſio nr̄a ē p-
uectio ⁊ q̄ p̄ceſſit glīa capitis: eo ſpes tēdit ⁊ corporis.
Septīa eſt vie oſtēſio. Michee. iiȷ. Aſcēdit pādens iter
ante eos. Augu. Uia tibi fact⁹ eſt ipſe ſaluator: ſurge ⁊
ābula habes q̄ noli pigreſcere. Octaua ianue celeſtis
apertio. Sicut eñ primus adā aperuit ianuas infer-
ni: ſic ſcd̄s paradiſi. Unde eccleſia cantat. Tu deuicto
mortis aculeo ⁊c. Nona loci preparatio. Jo. xiiȷ. Ua-
do parare vobis locū. Aug. Domine para quod paras:
nos enim tibi paras ⁊ tu te nobis paras quando locū
paras et tibi in nobis et in te nobis.

De ſancto ſpiritu. lxviij. A.

Spiritusſanctus hodierna die vt
ſacra actuum teſtatur hiſtoria in
ap̄los in linguis igneis miſſus eſt.
Circa cuius miſſionē ſiue aduentum
octo cōſideranda ſunt. Primo a quo 1
miſſus eſt. Scd̄o quot modis mittit̄ 2
ſiue miſſus eſt. Tertio quo tp̄e miſſus 3
eſt. Quarto quoties miſſus eſt. Quī- 4
to qualiter miſſus eſt. Sexto in quos 5 . 6
miſſus eſt. Septimo ꝓpter q̄d miſſus 7
eſt. Octauo per quid miſſus eſt. Circa 8
primū. ſ. a quo miſſus eſt. Notandum ꝙ ipſum ſpm̄ pr̄
miſit: ⁊ filius miſit: ⁊ ipſe ſpūſſctūs ſeipꝫ dedit ⁊ miſit.
De primo Jo. xiiȷ. Paraclitus aūt ſpūſſctūs quē mit-
tet pr̄ in noīe meo ⁊c. De ſcd̄o Jo. xvj. Si aūt abiero
mittā eū ad vos. Miſſio eñ in iſtis inferiorib⁹ hꝫ cō-
parationē ad ſuū mittentē ſub triplici habitudine. ſ.
vt ad dantē eſſe: ⁊ ſic mittit̄ radius a ſole vt ad dātem
v̄tutē: ⁊ ſic mittit̄ iaculū a ꝓiectore vt ad dātē iuriſdi
ctionē ſiue autoritatē: ⁊ ſic mittit̄ nuncius a p̄ceptore.
Scd̄m hūc triplicē modū miſſio pōt ꝯuenire ſpūiſctō.
Mittit̄ eñ a pr̄e ⁊ filio tanꝙ ab eis habens eſſe ⁊ v̄tu-
tem ⁊ autoritatē in operādo. Nihilominus ⁊ ipſe ſpūſ
ſctūs ſeip̄m dedit ⁊ miſit qd̄ videt̄ inſinuari. Jo. xvj. cū
dr̄. Cū aūt venerit ille ſpūs v̄itatis ⁊c. Nā ſicut dicit
Leo papa in ſermone de pēthe. Btā trinitas incōmu
tabilis deitas vna eſt in ſubſtātia: indiuiſa in opere:
cōſors in volūtate: par in oīpotentia: equalis in glīa.
Diuiſit aūt ſibi op⁹ nr̄e redēptionis mīa trinitatis: vt
pr̄ ꝓpitiaret̄: filius ꝓpitiaret: ſpūſſctūs igniret. Q:
eñ ſpūſſctūs de⁹ eſt: idō recte dr̄ ſeip̄m dare. Hoc aūt ꝙ
ſpūſſctūs deus ſit oñdit Ambr. in lib. de ſpūſctō ſic di-
cens. Ex quatuor iſtis manifeſta diuinitatis eius glīa
cōprobat̄. Deus eñ eſſe cognoſcit̄: aut q: ſine p̄ctō eſt:
aut q: p̄ctā cōdonat: aut q: creatura non eſt: ſꝫ creator
eſt: aut q: nō adorat ſꝫ adorat̄. Et in hoc oſtēdit̄ qualr̄
btā trinitas ſe totalr̄ nobis exhibuit. Pater eñ oīa q̄
habuit nobis exhibuit: q: ſicut dicit Aug. miſit nobis
filiū ſuū in pretiū nr̄e redemptiōis: ſpm̄ſanctū in pri-
uilegiū nr̄e adoptiōis ⁊ ſeip̄m totū reſeruat in hr̄dita
tem adoptiōis. Silr̄ filius totalr̄ ſe nobis exhibuit: q:
ſicut dr̄ Ber. Jpſe paſtor: ipſe paſcua: ipſe redemptio.
Dedit eñ nobis animā in pretiū: ſanguinē in potū: et
carnē in cibū: ⁊ deitatē in premiū. Silr̄ ⁊ ſpūſſanctus
totalr̄ oīa ſua dona nobis exhibuit ⁊ exhibet: q: ſicut
dr̄. j. Cor. xij. Alij per ſpm̄ſctm̄ datur ſermo ſciētie: alij
ſermo ſapientie ſcd̄m eūdē ſpm̄: alteri fides in eodē ſpū.
Leo papa. Spūſſctūs īſpirator eſt fidei: doctor ſciētie:
fons dilectionis: ſignaculum caſtitatis: ⁊ totius cau-
ſa ſalutis. B. ¶ Circa ſcd̄m quot. ſ. modis mittitur ſiue 2
miſſus eſt: notandū ꝙ ſpūſſctūs duobus modis mittit̄
ſ. viſibiliter ⁊ inuiſibilr̄. Jnuiſibiliter cū mētibus ſan
ctis illabit̄. Uiſibiliter cū in aliquo ſigno viſibili de-
mōſtratur. De miſſione inuiſibili dr̄ Jo. iij. Spūs vbi
vult ſpirat ⁊ vocē ei⁹ audis: ſed neſcis vnde veniat aut
quo vadat. Nec mirū: q: ſicut dicit Ber. de v̄bo inui-
ſibili. Per oculos nō intrauit: q: nō eſt coloratum: ſed
neq̄ per aures q: nō ſonuit: ſed neq̄ per nares q: aeri
non miſcetur: ſed menti: nec inficit aerem: ſed fecit:
neq̄ vero per fauces: q: non eſt manſum vel hauſtum
neq̄ per tactum corporis: q: illud palpabile non eſt.

Queris igitur cū ita ſint inueſtigabiles vie ei⁹ vnde
adeſſe nouerim:nēpe ex metu cordis intellexi pñtiam
eius:⁊ ex fuga vitioꝝ aduerti potentiā ꝟtutis eius:et
ex diſcuſſiōe ſiue redargutione oculoꝝ meoꝝ admira=
tus ſum ꝓfunditatē ſapientie eius:⁊ ex quātulacunq̄
emendatiōe moꝝ meorū exptus ſum bonitatē māſue=
tudinis eius ⁊ ex reformatiōe ⁊ renouatione ſpūs mē
tis mee percepi:vtcunq̄ ſpeciē decoris ei⁹ ⁊ ex cōtui=
tu horum oīm ſimul expaui multitudinē magnitudi=
nis eius. Hec Bern. Miſſio aūt viſibilis eſt cū in ali=
quo ſigno viſibili oñdit̄. Et notandū ꝙ in quintuplici
ſpecie viſibili ſpūſſctūs mōſtratus eſt. Prio in ſpecie
colūbe ſup xp̄m baptizatū. Lu.iij. deſcendit ſpūſſctūs
corporali ſpecie ſicut colūba ī ipm̄. Scd̄o in ſpecie nu=
bis lucide ſup xp̄m transfiguratum. Mat.xvij. Adhuc
eo loquēte ecce nubes lucida obumbrauit eos. Ubi di
cit glo. Sicut baptizato dño ſic ⁊ glorificato myſteriū
ſancte trinitatis oſtendit̄ ſpūſſctūs ibi in colūba. Hic
in nube lucida. Tertio ī ſpē flatus Jo.xx. Inſufflauit
⁊ dixit eis. Accipite ſpm̄ſanctum ⁊c. Quarto in ſpecie
ignis. Quinto in ſpecie lingue:⁊ in hac duplici ſpecie
apparuit hodierna die. Ideo aūt in hac q̄ntuplici ſpē
rerū mōſtrat⁹ eſt:vt det̄ intelligi ꝙ harū rerū ꝓprieta
tes operat̄ in cordib⁹ q̄b⁹ illabit̄. Prio mōſtrat⁹ eſt in
ſpecie colūbe. Colūba gemitū ꝓ cātu hʒ felle caret:in
foraminib⁹ petre manet. Sic ſpūſſctūs illos q̄s replet
facit ꝓ ſuis pctīs gemere. Eſa.lix. Rugiem⁹ quaſi vrſi
oēs ⁊ q̄ſi colūbe meditātes gemem⁹ Ro.viij. Ipſe ſpūs
poſtulat ꝓ nobis gemitibus inenarrabilib⁹.i.nos po
ſtulantes ⁊ gemētes facit. Scd̄o ſine felle amaritudi=
nis eſſe. Sap.xij. O q̄ bonus ⁊ ſuauis eſt dñe ſpūs tu⁹
in nobis. Itē eodē.vij. vocat̄ ſuauis benignus huma=
nus ex eo ꝙ ſuaues benignos ⁊ humanos faciat. Sua=
ues in ſermone:benignos in corde:⁊ humanos ī ope.
Tertio in petre foraminib⁹.i.in xp̄i vulnerib⁹ habita=
re. Cāti.ij. Surge amica mea ſpōſa mea ⁊ veni colūba
mea. Glo. fouēs mihi pullos meos infuſiōe ſpūſſcti in
foraminib⁹ petre.gl.i.in xp̄i vulneribus Threno.vlt.
Spūs oris nr̄i xp̄s dñs capt⁹ eſt in pctīs nr̄is:cui dixi=
mus ī vmbra tua viuemus in gētib⁹.q.d. Spūſſctūs q̄
eſt oris nr̄i qd̄ os nr̄m eſt xp̄s dñs:q: eſt os nr̄m:⁊ caro
nr̄a facit nos dicere xp̄o. In vmbra tua.i.in paſſione
tua in qua xp̄s fuit tenebroſus ⁊ deſpect⁹ viuemus ꝑ
iugē memoriā. Scd̄o mōſtratus eſt in ſpē nubis. Nu=
bes a terra eleuat̄:refrigeriū preſtat:⁊ pluuiā generat.
Sic ſpūſſctūs quos replet a terra eleuat ꝑ ɔtēptū ter=
renoꝝ Eze.viij. Eleuauit me ſpūs inter celū ⁊ terrā ⁊c.
Itē Ezec.j. quocūq̄ ibat ſpūs illud euntē ſpū ⁊ rote
pariter eleuabant̄ ſequētes eū. Spūs em̄ vite erat in
rotis. Itē Greg. Guſtato ſpū deſipit oīs caro. Scd̄o re
frigeriū preſtat ɔtra incēdia vitioꝝ. Unde ⁊ marie dictū
eſt. Spūſſctūs ſuperueniet in te:⁊ virtus altiſſimi obū=
brabit tibi.i.te ab oī eſtu vitioꝝ refrigerabit. Unde et
ſpūſſctūs vocat̄ aqua q̄ hʒ vim regeneratiuā. Jo.vij.
Flumina de vētre ei⁹ fluēt aque viue. Hoc aūt dixit de
ſpūſctō quē erāt accepturi credētes in eū. Tertio ge=
nerat pluuiā lachrymarū ps̄. Flabit ſpūs ei⁹ ⁊ fluent
aque.ſ.lachrymarū. Tertio mōſtratus eſt in ſpē flat⁹.
Flat⁹ eſt mobilis:calid⁹:lenis ⁊ ad reſpirādū neceſſa=
rius. Sic ſpūſſctūs mobilis.i.velox eſt ad ſe diffundē=
dū. Oīb⁹ em̄ mobilib⁹ mobilior eſt gl. ſup illud. Fact⁹
eſt repēte de celo ſonus aduenientis ſpūs vehemētis
⁊c. dicit. Neſcit tarda molimina ſctī ſpūs grā. Scd̄o ca
lidus eſt ad inflāmandū. Luc.xij. Ignem veni mittere
in terrā ⁊ quid volo niſi vt ardeat. Unde ⁊ auſtro vēto
calido cōparat̄. Cāti.iiij. Surge aquilo ⁊ veni auſter:

perfla ortū meū ⁊ fluēt aromata illius. Tertio lenis eſt
ad demulcēdū. Unde ⁊ ad ei⁹ lenitatē inſinuādā vocat̄
noīe vnctionis:vt ptʒ in canonica. Jo.j.cap.ij. Unctio
eius docet vos de oībus. Noīe roris vnde cantat eccle
ſia:⁊ ſui roris intima aſperſiōe fecūdet ⁊c. Noīe aure
tenuis.iij. Regū.xix. Et poſt ignē ſibilus aure ten⁹. Et
ibi dñs. Quarto neceſſarius eſt ad reſpirendū. Adeo
q̄ppe flatus neceſſari⁹ eſt ꝙ ſi ad horā ſubtraheret̄ hō
cōtinuo moreret̄. Sic ⁊ de ſpūſancto intelligendū eſt.
Unde ps̄. Auferes ſpm̄ eoꝝ ⁊ deficiēt ⁊ in puluerē ſuū
reuertent̄. Emitte ſpm̄ tuum ⁊ creabunt̄ ⁊ re.⁊c. Item
Jo.vj. Spūs eſt q̄ viuificat ⁊c. Quarto ſpūſſctūs mon
ſtratus eſt in ſpecie ignis. Quinto in ſpecie lingue ſm̄
illud apparuerunt illi diſptite lingue tanq̄ ignis ſe=
ditq̄ ſupra ſingulos eoꝝ ⁊c. Quare aūt in hac die du=
plici ſpecie apparuit dicet̄ infra .C. ¶ Circa tertiū.ſ.
quo tpe miſſus eſt. Notādū ꝙ miſſus eſt in q̄nquageſi
mo die a paſcha. Ideo aūt in die q̄nquageſimo miſſus
eſt vt det̄ intelligi:qm̄ a ſpūſctō eſt legis ꝑfectio:eter=
na remuneratio ⁊ pctōꝝ remiſſio. Legis perfectio qm̄
ſm̄ glo. a die agni immolati quinquageſimo die data
eſt lex in igne. In nouo etiā teſtamento q̄nquageſimo
die a paſcha xp̄i deſcēdit ſpūſſctūs in igne. Lex ī mōte
ſynai ſpūs in mōte ſyon. Lex in ſublimis mōtis loco
ſpūs datus in cenaculo. Unde per hoc inſinuat̄ ꝙ ipſe
ſpūſſctūs eſt ꝑfectio toti⁹ legis:q: plenitudo legis eſt
dilectio. Scd̄o eterna remuneratio. Unū glo. Sicut.xl.
dies q̄bus poſt reſurrectionē xp̄s cū diſcipulis ɔuerſa
tus eſt pñtē eccleſiā deſignauit ita q̄nquageſim⁹ dies
quo ſpūſſctūs dat̄ denariū eterne remunerationis ex=
primit. Tertio pctōꝝ remiſſio. Unde gl. ibidē. Ideo in
quinquageſimo q: indulgētia fiebat in iubileo ⁊ per
ſpm̄ſanctū peccata remittūtur. Et ſequitur in gloſ. In
ſpirituali iubileo rei mortis ſoluūtur debita demittū=
tur exules in patriā reuocantur:hereditas amiſſa red
ditur ſerui:id eſt hoīes peccato venūdati a iugo ſerui=
tutis liberātur. Huc uſq̄ glo. rei mortis ſoluūtur ⁊ li=
berantur. vnde Ro.viij. Lex ſpūs vite in xp̄o liberauit
me a lege peccati ⁊ mortis. Debita pctōꝝ dimittunt̄:q:
charitas operit multitudinem pctōꝝ. Exules in pa=
triam reuocātur. ps̄. Spūs tuus bonus deducet me in
terram rectā. Hereditas amiſſa reddit̄. Ro.viij. Ipſe
ſpūs teſtimonium reddit ſpiritui noſtro ꝙ ſumus filij
dei. Si autem filij ⁊ heredes. Serui a pctō liberantur
ij. Corin.iij. Ubi ſpiritus dñi ibi libertas. D. ¶ Circa 4
quartum.ſ. quoties apl'is miſſus eſt. Sciendum eſt ꝙ
ſm̄ glo. tribus vicibus eis datus eſt:ſcʒ ante paſſionē
poſt reſurrectionē:⁊ poſt aſcenſionem. Primo ad fa=
ciendum miracula. Secūdo ad relaxandum peccata.
Tertio ad cōfirmandum corda. Primo quādo eos ad
predicandum miſit ⁊ ſuper oīa demonia ⁊ vt oēs lan=
guores curarent eis poteſtatē dedit. Hec enim mira=
cula per ſpm̄ſanctū fiunt ſm̄ qd̄ dicit̄ Mat.xij. Si aūt
in ſpū dei eiicio demonia ⁊c. Non iñ conſequens eſt vt
quicunq̄ habet ſpm̄ſanctū faciat miracula. Qm̄ ſicut
Grego. ait miracula hominem ſanctū non faciunt ſed
oſtendunt nec quicūq̄ facit miracula habet ſpiritum=
ſanctum ⁊ qm̄ mali aſſerunt ſe feciſſe miracula dicen=
tes. Domine domine:nonne in nomine tuo propheta=
uimus ⁊c. Deus enim facit miracula per autoritatem:
angeli per materie habitationem:demones per virtu
tes naturales rebus inſitas magis ꝑ occultos ɔtractus
cum demōibus. boni xp̄iani per publicā iuſtitiā:mali
xp̄iani ꝑ ſigna publice iuſtitie. Secūdo dedit eis ſpiri
tumſanctū qñ in eos inſufflauit di. Accipite ſpūſſctm̄
quorum remiſeritis peccata ⁊c. Nō tñ pōt quis pctm̄

remittere q̈tū ad maculā q̄ eſt in aīa aut q̈tū ad reatū
ı.obligationē ad penā eternā aut q̈tū ad dei offenſam
q̄ ſolū ex infuſiōe grē ⁊ ꝟtute cōtritiōis remittunꝰ. Dr̄
tn̄ ſacerdos abſoluere tn̄ qꝛ a culpa abſolutū eſſe inſi=
nuat: tn̄ qꝛ penā purgatorij ī tpalē ꝯmutat: tū qꝛ de ip
ſa tpali p̄tē relaxat. Tertio dedit eis hodierna die qn̄
eoꝝ corda ſic ſolidata ſunt vt nil tormēta timerent ꝑs.
Spūs oris eiꝰ oīs ꝟtꝰ eoꝝ. Aug. Talis eſt grā ſpūſſcti
q̄ ſi triſtitiā inuenit diſſoluit: ſi deſideriū pniciosū cō
ſumit ſi trepidationē abijcit Leo papa. Sperabaꝰ ab
apl'is ſpūſſctūs nō vt tūc primū ſctōꝝ hītatoꝝ eſſe inci
peret: ſꝫ vt ſacrata ſibi pectora: ⁊ ſeruētiꝰ accederet et
copioſius mūdaret cumulās ſua dona nō inchoās: nec
f tō nouꝰ opē qꝛ ditior largitate. E. ¶ Circa qrtū qualr.
ſ. miſſus eſt. Notādū q̄ miſſus eſt cum ſono in linguis
igneis ⁊ ipſe lingue appuerūt ſedēdo. Sonꝰ autē fuit
repētinꝰ celeſtis: vehemēs ⁊ replēs. Repētinꝰ qꝛ ſpūſ
ſctūs tarda molimīa neſcit. Celeſtis qꝛ celeſtes efficit
Vehemēs qꝛ timorē filialē iducit: vel qꝛ eternūve adi
mit. vn̄ vehemēs q̄ſi ve adimēs: vel qꝛ mentē ab oī car
nali amore vehit vn̄ vehemēs q̄ſi vehens mētē. Fuit
⁊ replens qꝛ ſpūſſctūs oēs apl'os repleuit. Vn̄ repleti
ſunt oēs ⁊c. Triplex eſt aūt ſignū plenitudinis qđ fuit
ī apl'is. Primū eſt nō reſonare vt ptꝫ ī dolio qđ dū ple
nū ē nō reſonat. Job. vj. nūqd mugiet bos cū añ p̄ſepe
plenū ſteterit. q.d. Cū p̄ſepe cordis plenitudinē hꝫ grē
locū nō hꝫ mugitꝰ īpatientie. Hoc ſignū habuerūt apl'i
qꝛ in tribulationibꝰ ꝑ ipatiētiā nō reſonabāt imo ibāt
gaudētes a cōſpectu cōcilij ⁊c. Scđm ſignū ē nō plus
recipe ſiue ſatietatē hr̄e. Qn̄ eñ vas alıq̄ liquore ple=
nū eſt aliud recipere nō pōt. Silr hō ſatur nō appetit
ăpliꝰ: ſic ſcti q̄ hn̄t plenitudinē grē nō pn̄t recipe aliuꝫ
liquorē dilectiōis terrene. Eſa. j. plenꝰ ſuꝫ iō holocau
ſta ⁊c. Silr qꝛ guſtauerūt celeſtē ſuauitatē iō nō ſitiūt
terrenā voluptatē. Aug. Qui biberit de fluuio ꝑadiſi
cuiꝰ vna gutta maior eſt oceano reſtat vt in eo ſitis hu
ius mūdi extīcta ſit. Hoc ſignū habebāt apl'i q̄ nihil ꝓ
priū voluerūt hr̄e: ſꝫ ī cōi oīa diuidere. Tertiū ſignū ē
ſuꝑfluere vt ptꝫ in fluuio inundāte. Eccle. xxiiij. Qui
implet quaſi phiſon ſapiētiā. Ad lrām illius fluuij ꝓ=
priū eſt effluere ⁊ circūadiacētia irrigare. Sic apl'i ce=
perūt effluere: qꝛ ceperūt loq̄ varijs liguis. vn̄ dicit gl.
Ecce ſignū plenitudinis plenū vas erūpit. ignis ī ſinu
nō pōt occultari. Ceperūt iterū circūadiacētia irriga=
re. Vn̄ ſtatim petrus ꝑdicare cepit ⁊ tria milia conuer
tit. Scđo miſſus eſt in linguis igneis. Circa qđ tria vi
dēda ſunt. Primo quare ꝯiunctim in linguis igneis.
Scđo quare in igne potiꝰ q̄ ī alio elemēto. Tertio q̄re
in lingua potius q̄ in alio mēbro. De p̄io ſciendū qđ
triplici rōne appuit in linguis igneis. Primo vt ꝟba
ignea ꝓferrēt. Scđo vt legē igneā ꝑdicarent. ſ. legem
amoris. De his duobꝰ Ber. Venit ſpūſſctūs in linguis
igneis: vt linguis oīm gētiū: ꝟba ignea loq̄renꝰ: ⁊ legē
igneā liguꝭ ignee predicarēt. Tertio vt ſpm̄ſctm̄ qui
ignis eſt ꝑ eos loq̄ cognoſcerēt ⁊ hoc ne diffiderēt ⁊ ne
altoꝝ ꝯuerſionē ſibi attribuerēt ⁊ vt oēs eoꝝ ꝟba tāq̄
dei audirēt. F. ¶ De ſcđo ſciēdū q̄ miſſus eſt in ſpecie
ignis multiplici rōne. Prīa ſumiꝰ penes eiꝰ ſeptēpli=
cē gratiā. Spūs eñ ad modū ignis alta humiliat per
donū timoris: emollit dura per donū pietatis: illumi
nat obſcura per ſcientiā reſtringit fluida: ꝑ ꝯſiliū con
ſolidat mollia: ꝑ fortitudinē clarificat metalla tollen
do rubiginem: per donū intellectꝰ ſurſum: tendit ꝑ do=
nū ſapiētie. Scđa ſumiꝰ penes eiꝰ dignitatē ⁊ excellē=
tiam. Ignis eñ excellit oīa elemēta ſpē: ordine ⁊ ꝟtu=
te. Specie rōne pulchritudinis in luce: ordine ratiōe
ſublimitatis in ſituatiōe: ꝟtute rōne vigoroſitatis in
actiōe. Sic ⁊ ſpūſſctūs ī his oīa excedit. Propꝰ primū
dr̄ ſpūſſctūs incoinq̄natꝰ: ꝓpter ſcđm: qꝛ capiat oēs ſpiri
tus intelligibiles: ꝓpter tertiū hn̄s oēꝫ virtutē. Sap.
vij. Tertia ſumiꝰ penes eiꝰ multiplicē efficaciā. Hanc
rōnē aſſignat rabanus ſic dicēs. Ignis q̄tuor hꝫ natu=
ras: vrit purgat calefacit et illuminat. Sic ſpūſſctūs
exurit pctā: purgat corda teporē excutit: ignorantiam
illuſtrat. hec rabanꝰ. Exurit pctā. Vn̄ zach. xiij. ꝑ ignē
vrā eos ſicut vriꝰ argētū. Hoc etiā igne vri petebat ꝓ=
pheta dicens. Vre renes meos ⁊c. Purgat corda ⁊c.
Eſa. iiij. Si ſanguinē hieru̅ſm lauerit de medio eius in
ſpū iudicij ⁊ ſpū ardoris. Teporem excutit. Vn̄ dr̄ de il
lis q̄s replet ſpūſſctūs. Ro. xij. Spū feruētes ⁊c. Greg.
ī igne appuit ſpūſſctūs: qꝛ ab oī corde qđ replet torpo=
rē frigoris excutit: ⁊ hoc ī deſiderio ſeu eternitatis ac=
cendit. Ignorātes illuſtra. Sap. ix. Senſum autē tuū
quis ſciet: niſi tu dederis ſapientiā ⁊ miſeris ſpm̄ſctm̄
tuum de altiſſimis. Et. j. Corin. ij. Nobis autē reuela=
uit deus ꝑ ſpm̄ſctm̄. Quarta ſumiꝰ penes ipſius amo=
ris naturā. Amor eñ per ignē hꝫ ſignificari triplici rō
ne. Prio qꝛ ignis ſemꝑ eſt in motu: ſic ⁊ amor ſpūſſan
cti quos replet ſemꝑ facit eſſe in motu bone oꝑatiōis.
Vnde Greg. Nunq̄ eſt amor dei ocioſus operaꝰ enim
magna: ſi eſt: ſi autē operari negligit amor non eſt. Se
cundo qꝛ ignis inter cetera elemēta eſt maxime forma
le ⁊ modicū hꝫ de materia ⁊ multū de forma: ſic amor
ſpūſſancti quos replet facit modicum habere de amo=
re terrenoꝝ ⁊ plurimū de amore celeſtium ⁊ ſpiritua=
lium vt iā nō carnalia carnaliter: ſꝫ ſpūalia ſpirituali
ter potius diligāt. Diſtinguit enim Ber. quatuor mo=
dos diligendi: ſcꝫ diligere carnē carnaliter: ſpiritum
carnaliter carneꝫ ſpūaliter ⁊ ſpiritū ſpūaliter. Tertio
qꝛ ignis habet alta inclinare ſurſuꝫ tēdere fluida adu
nare et cōgregare. Per hec tria ītelligitur triplex vis
amoris. Amor enī ſicut habeꝰ ex verbis dionyſij in li
bro de diuinis nominibus habet triplicē vim. ſ. incli=
natiuā: eleuatiuā: ⁊ coordinatiuā. Inclinatiuā: qꝛ icli
nat ſuꝑiora inferioribus: eleuatiuā: qꝛ eleuat inferio=
ra ſuperioribus: coordinatiuam: qꝛ coordinat equalia
coequalibꝰ. Hec dionyſius. Hāc eñ triplicē vim amo=
ris ſpiritusſctūs efficit in his quos replet: qꝛ inclinat
eos per humilitatē ⁊ fugit contēptū: eleuat in deſide=
riū ſuꝑnoꝝ: ⁊ coordinat inuicē ꝑ vniformitatē moruꝫ.
De tertio ſciendum q̄ apparuit potius in lingua q̄ in
alio mēbro triplici rōne. Lingua eñ eſt mēbrum igne
gehēne inflāmatū difficile ad regendū ⁊ vtile bn̄ rectū
Quia ergo lingua igne infernali inflāmata erat: ideo
igne ſpūſſancti indigebat. Jaco. iij. Lingua nr̄a ignis
eſt ⁊c. Qꝛ difficile regiꝰ: iō p̄e ceteris mēbris grā ſpiri
tusſancti indiget Jaco. iij. Oīs natura beſtiarū ⁊c. Qꝛ
vtilis valde ſi bn̄ regiꝰ: iō neceſſe fuit vt ſpm̄ſanctū re=
ctorē hr̄et. In lingua etiā apparuit ad ſignificādū qđ
ꝑdicātibꝰ valde neceſſariꝰ fuit. Predicātibꝰ eñ neceſ
ſariꝰ eſt: qꝛ facit eos loq̄ feruēter abſq̄ trepidatione: ⁊
iō miſſus eſt in ſpecie ignis Ber. Venit ſpūſſctus ſuꝑ
diſcipulos in linguis igneis vt ꝟba ignea loq̄renꝰ et
legem igneā lingue ignee ꝑdicarēt. Cōfidenter abſq̄
puſillanimitate. Act. iiij. Repleti ſūt oēs ſpūſctō: ⁊ ce
perūt loqui cū fiducia ꝟbū dei ⁊c. Multipliciter ꝓpter
capacitatis auditoꝝ diuerſitatē: ⁊ iō dr̄ Act. ij. q̄ cepe=
runt loq̄ varijs linguis. Vtiliter ad edificationē ⁊ vti=
litatem Eſa. lxj. Spūs dn̄i ſuꝑ me eo q̄ vnxerit me ⁊c.
Tertio ipſe lingue apparuerūt ſedendo ad ſignifican
dum q̄ p̄ſidētibꝰ neceſſariꝰ erat. Preſidentibꝰ q̄ꝫ in iu
dicio neceſſariꝰ eſt: qꝛ cōfert autoritatē ad peccatū re=

mittēdū Jo.xx. Accipite ſpm̄ſctm̄ quorū remiſeritis peccata ⁊c. Sapiētiā ad iudicādū Eſa.xlij. Ponā ſpiritū meū ſuper eū iudiciū gētib⁹ pſeret. Māſuetudinē ad ſupportādum. Num.xj. Dabo eis de ſpū qui in te eſt vt ſupportēt onus ppl'i tecū. Spūs moyſi erat ſpūs manſuetudinis. vt ptz Nu.xij. Erat moyſes māſuetiſſimus ⁊c. Ornatū ſcītatis ad informandū Jo.xvj. Spūs dn̄i ornauit celos. E. ¶ Circa ſextū ī quos .ſ. miſſus eſt. notandū q miſſus eſt in diſcipulos q fuerunt receptacula mūda ſm̄ qđ de eis cantat. Fuerūt em̄ receptacula munda ⁊ habilia ad ſusceptionē ſpūſſci ꝓpter ſeptez que fuerūt in eis. Jpſi em̄ pr̄io, fuerūt aīo qeti qđ notat in hoc qđ dr̄. Dū complerent̄ dies penthecoſtes .i. dies requietionis. Jllud em̄ feſtū erat ad requiē deputatū Eſa.lxj. Sup quē requieſcet ſpūs meus: niſi ſuper humilē ⁊ qetū ⁊c. Scđo dilectiōe vniti qđ notat ī hoc qđ dr̄. Erāt oēs pariter. Erat in eis cor vnū ⁊ aīa vna Sicut em̄ ſpūs hoīs nō viuificat mēbra corpis niſi ſint vnita: ſic nec ſpūſſanct⁹ mēbra ſpūalia. Et ſicut ignis lignorū diuiſione extinguitur ſic ſpūſſctūs ꝑ diſcordiā in hoībus. Et ideo cantat. de apl'is. Jnuenit eos concordes charitate, illuſtrauit eos inundās ⁊ diuinitas deitatis. Tertio loco ſecreti qđ notat in hoc qđ dicit in eodem loco .ſ. in cenaculo Oſee. ij. Ducā eā in ſolitudinē: ⁊ ibi loquar ad cor ei⁹. Quarto orōne aſſidui: vñ ꝑmittit. Erāt pſeuerātes vnanimiter in orōne: vñ cantamus de eis. Orātib⁹ apl'is deum veniſſe nūciat. Qđ em̄ orō neceſſaria ſit ad ſuſceptionē ſpūſſcti oñditur Sapi.vij. Jnuocaui ⁊ venit in me ſpūs ſapiētie. Jtem Jo.xiiij. Rogabo patrē meū ⁊ aliū paracletū dabit vobis. Quinto humilitate ꝑditi qđ notat in hoc qđ dicitur. Sedētes ꝑs. Qui emittis fontes in cōuallib⁹ .i. grām ſpūſſcti in hūilibus. Et ſuper quē requieſcet ſpiritus me⁹ ⁊c. Sexto pace ꝯiuncti: qđ notat in hoc qđ erant in hierl'm q interpretat viſio pacis. Qđ aūt ad recipiēdū ſpm̄ſctm̄ pax neceſſaria ſit: oſtēdit dn̄s Jo. xx. vbi primo pacē obtulit dicēs. Pax vobis. Deinde ſtatim iſufflauit ⁊ dixit. Accipite ſpm̄ſctm̄. Septimo ī ꝯtēplatione erecti qđ notat in hoc q ſpm̄ſctm̄ receperūt in ſupiori cenaculo: vñ dicit gl. ibidē. Qui ſpm̄ſcm̄ deſiderat carnis domiciliū mentis cōtēplatione tranſcedēs calcat. H. ¶ Circa ſeptimū ꝓpt qđ .ſ. miſſus eſt. Notādum q miſſus eſt ꝓpter ſex cās q notant in hac autoritate. Paraclet⁹ aūt ſpūs ⁊c. Primo ad ꝯſolādū meſtos: qđ notat cū dr̄ paraclet⁹: qđ idē ē q cōſolator Eſa.lxj. Spūs dn̄i ſup me ⁊c. Et ſequit vt ponerem ꝯſolationē lugētib⁹ ſiō. Bꝫ. Cōſolator ſpūſſctūs dr̄: qꝛ de pcti ꝑpetratione, merētibus dū ſpē venie ꝑparat: ab afflictiōe triſtitie mētē leuat. Scđo ad viuificādū mortuos: qđ notat cū dr̄ ſpūs: qꝛ ſpūs eſt q viuificat Ezec. xxxvij. Oſſa arida audite vbū dn̄i ⁊c. Ecce ego īmittaz in vos ſpm̄ ⁊ viuetis. Tertio ad ſctificandū īmundos: qđ notat: cū dr̄ ſctūs. ſicut em̄ dr̄ ſpūs qui viuificat: ita ſctūs q ſctificat ⁊ mūdat. Vñ ſctūs idem eſt q mūdus ꝑs. Fluminis impetus .i. inundans ⁊ abundās gratia ſpūſſancti letificat ciuitatē dei .i. eccleſiā dei. Et per illud flumen ſanctificauit tabernaculū ſuū altiſſimus. Quarto ad cōfortandū amorē inter diſcordes ⁊ odioſos: qđ notat cū dicit pater. Pater em̄ dr̄ eo q naturaliter diligit nos Jo.xvj. Jpſe enīz pater amat vos. Si pater ⁊ nos filij eius fratres adinuicez ⁊ inter fratres pfecta amicitia pſeuerat. Quinto ad ſaluādūz iuſtos: qđ notat in eo qđ dicit in nomine meo qđ eſt Jeſus ⁊ ſalus īterpretatur. Jn noīe igitur ieſu .i. ſalutis pater miſit ſpm̄ vt oſtēdat quod ad ſaluandas gentes venit. Sexto ad docendum ignaros: qđ notat in eo qđ dicit. Jlle vos docebit oīa. Circa octauū notādū q dat⁹ ſiue miſſus eſt in primitiua eccl'ia pr̄io ꝑ orōnē. Vñ orantibus apl'is ⁊c. Luc.iij. orāte ieſu deſcendit ſpūſſctūs ⁊c. Scđa ꝑ vbi dei deuotā ⁊ attētā auditionē. Act.x. Adhuc loquēte petro cecidit ſpūſſanctus ⁊c. Tertio ꝑ aſſiduā opationē: qđ notat in manuū īpoſitione. Ac.viij. Tūc imponebāt manu⁹ ſup illos ⁊c. Vel impoſitio manuū ſignificat abſolutionē que fit in cōfeſſione.

¶ De ſanctis gordiano ⁊ epimacho. lxix.

Gordianus a geos quod eſt dogma ſiue domus et dyan qđ eſt clarū quaſi clara domus in qua habitabat deus: ſicut aūt dicit Aug. in lib. de ciui. dei. Bona domus eſt paribus mēbris diſpoſita ampla et lucida. Sic ille ſctūs fuit pariter diſpoſitus ꝑ cōcordie imitationē: amplus ꝑ charitatē: lucidus ꝑ veritatē. Epimachus ab epi qđ eſt ſupra: ⁊ machin qđ eſt rex: quaſi ſupernus rex: vel ab epi qđ eſt ſupra et machos qđ eſt pugna quaſi pro ſupernis pugnans. A.

Gordianus vicarius iuliani īperatoris cū quedā xp̄ianum noīe ianuariū ad ſacrificandū cōpelleret: ad ꝑdicationē tū ipi⁹ ianuarij ad fidē cū vxore ſua .liij. viris ꝯuerſus ē. Qđ audiēs iulian⁹ iuſſit ianuariū in exiliū mitti gordianum vo ſi ſacrificare nollet capite trūcari. Decollat⁹ eſt igitur btūs gordian⁹ ⁊ corp⁹ ei⁹ ad canes ꝑ octo dies ꝓiectū eſt. Sꝫ cū oīno remāſiſſet ītactū tādē a familia ſua rapit: ⁊ cū btō epimacho quē dudū ꝑdict⁹ iulian⁹ occidi fecerat: nō lōge ab vrbe miliario fere vno: circa annū dn̄i .ccclx. ſepelitur.

¶ De ſanctis nereo ⁊ achileo. lxx.

Nereus interpretat lucis cōſiliū. Vel nera a nereth qđ eſt lucerna et us feſtinans. Vel nereus quaſi ne .i. nequaq reus. Fuit ergo cōſiliū lucis in virginitatis predicatiōe lucerna in honeſta ꝯuerſatione feſtinās in zeli feruore. Nereus .i. nequāq reus in cōſcientie puritate. Achileus ab achi qđ eſt frater meus ⁊ leſa qđ eſt ſalus qſi fratrū ſal⁹. Horū paſſionē euthices victorin⁹ ⁊ macroaīs maro ſerui xp̄i ſcripſerūt. A.

Nereus ⁊ achile⁹ eunuchi et cubicularij domicelle neptis domiciani īpatoris fuerūt. Quos btūs petrus apl's baptizauit. Cūz ꝗ ꝑdicta domicella aureliano filio cōſulis nupta eſſet ⁊ gēmis ⁊ purpureis veſtib⁹ regeret: nere⁹ ⁊ achile⁹ eidē fidē ꝑdicauerūt ⁊ ꝟginitatē multipliciter cōmēdauerūt oñdētes ꝟginitatē deo cē ꝓximā angelis germanā: hoībus innatā vxorē viro ſubijci pugnis ⁊ calcibus cedi: deformes partus ſepius ꝓcreari: rurſus q vix matris pia monita ſuſtinere poterat oportere grādia cōuicia pati mariti. Jlla aūt iter cetera dixit. Scio patrē meū fuiſſe zelotipū ⁊ matrem meā ab eo cōuicia plurima paſſam eſſe niquid vir me⁹ talis futurus eſt. Cui illi. Qm̄ qdiu ſunt ſpōſi vident̄ eē benigni: ſꝫ mariti effecti crudelr̄ dominant: et aliqñ ancillas ꝑferūt dn̄abus. Oīs aūt ſctītas amiſſa ꝑ pniam reuocari poteſt: ſola aūt ꝟginitas ad ſuū ſtatū reuocari nō poteſt. Btūs em̄ ꝑ penitētiā expelli pt: ꝟginitas reuocari nō pōt: vt ad ſtatū priſtine ſcītatis attīgat. Tūc flauia domicella credidit ⁊ ꝟginitatē vouit: ⁊ a ſancto clemēte velata eſt. Qđ ſpōſus eius audiēs licētia a domiciano impetrata virginē cū ſctis nereo ⁊ achileo in pontianā inſulā relegauit putās ſe ꝑ hoc poſſe virginis pro=

poſitū immutare. Poſt aliqđ tēpus cū ipſe ad inſulā perrexiſſet ⁊ multis muneribus ſctōs vt ꝟgini ſuaderēt īduceret ipſi hec penit⁹ reſpuētes magis eā ī dño ↄfortabāt. Quapropter cū ad ſacrificia cōpellerent et dicerēt ſe a btō petro aplo baptizatos nulla rōne poſſe idolis īmolare: capite ceſi ſunt circa annū dñi.lxxx. Quoꝝ corpora iuxta ſepulcrū petronelle poſita ſunt. Illos etiā.ſ.victorinū: euthicē ⁊ maronem: qbus domicella adherebat tanq̄ ſeruos tota die in ſuis pdijs laborare faciebat: ⁊ veſpere cantabrū ad mādūcandū eis dabat: tādē euthicē cedi iuſſit quouſq; ſpm̄ exalaret victorinū vero in aquis ferētibus ſuffocari: maronē vero ſaxo ingēti opprimi iuſſit. Cū aūt īmaniſſimā petrā quā vix.lxx.viri mouere poterant ſup eū iactaſſēt iſe pdictū lapidē in humeros ſuos accepit: ⁊ quaſi leues paleas ad duo miliaria portauit. Et cū plurimi credidiſſent ↄſularis eū occidi fecit. Poſt hoc aurelianus domicellā de exilio reduxit: ⁊ duas virgines eufroſinā ⁊ theodoram collactaneas eius vt ei ſuaderēt miſit. Quas tñ domicella ad fidē ↄuertit. Tūc aurelianus cū ſpōſis pdictarū puellarū ⁊ trib⁹ iaculatoribus ad domicellam venit vt ei⁹ nuptias celebraret ⁊ ipſa ſaltē violēter opprimeret. Sȝ cū domicella predictos duos iuuenes ↄuertiſſet: aurelian⁹ domicellā in thalamū introduxit: ⁊ ibidē mimos canere fecit et ceteros ſecū ſaltare iuſſit volēs eā poſtmodū violare. Sed cū deficerēt mimi in canēdo ⁊ ceteri ī ſaltādo: ipſe tñ per duos dies nō ceſſauit quſq; in ſaltādo deficiēs expirauit. Luxuri⁹ ꝟo frater ei⁹ īpetrata licētia oēs q̄ crediderāt interfecit: ⁊ cubiculo vbi pdicte ꝟgines morabātur ignē ſuppoſuit. Que orātes ſpm̄ emiſerūt. Quarū corpora ſctūs ceſari⁹ mane illeſa reperiens ſepeliuit.

De ſancto Pancratio. lxxj.

Pancratius a pan quod eſt totum ⁊ gratus et citus quaſi totus cito gratus: qꝛ in ſua pueritia gratus. Uel vt dicitur in glo. pācras dicitur rapina pācranarius flagellis ſubiectus pancrus lapis varie coloratus. Ipſe enim rapuit predam captiuorum: fuit ſubiectus flagellis tormentoꝝ: coloratus varietate virtutum. A.

Pancratius nobiliſſimus ortus parentib⁹ dū apud frigiā ⁊ patre ⁊ matre orbat⁹ eſſet ſub cura Dionyſij patrui ſui relictus eſt. Ambo ergo romam vbi largū habebant patrimoniū redierūt. In quoꝝ vico cornelius papa cū fidelib⁹ latitabat. A quo quidē cornelio cū pdict⁹ Dionyſius ⁊ pancratius fidem xpi recepiſſent: ⁊ tandē Dionyſius in pace morit ⁊ pancratius capitur ⁊ ceſari preſentatur. Erat autem pancratius quaſi annorū decimoquarto. Cui dixit diocletianus ceſar. Infantule ſuadeo tibi ne mala morte moriaris: qꝛ cum puer ſis facile decipieris: ⁊ qꝛ nobilis cōprobaris ⁊ chariſſimi mei filius extitiſti. Rogo te vt recedas ab hac veſania vt veluti filium meum te habeam. Cui pancratius. Et ſi puer ſum corpore: cor tamen gero ſenile. Et virtute dñi noſtri ieſu chriſti terror veſter tantū apud nos eſt quantum hec pictura quam cernimus. Dij autem tui quos me hortaris colere deceptores ⁊ germanarū ſtupratores fuerunt: qui etiam nec parentibus pepercerūt: ꝙ ſi hodie ſeruos tuos talia cognoſceres facere: protinus occidi iuberes. Tales deos miror quō colere non erubeſcis. Auguſtus igitur putans ſe a puero victum iuſſit eum in via aureliana decollari circa annos dñi.cclxxxvij.

Cuius corpus docauilla ſenatrix diligēter ſepeliuit. Ad eius ſepulchrū: vt ait Greg. turoñ. ſi quis falſum iurare voluerit anteq̄ ad cācellū chori perueniat aut ſtatim demone captus inſanit: aut cadens in pauimentum ꝓtinus vitā pdit. Lis nō modica inter duos erat ⁊ iudex reum minime ignorabat: zelo igitur iuſtitie iudex ductus ambos ad altare ſctī petri deduxit ⁊ ibidē reū innocentiā ſuā quā pretēdebat iuramēto explare coegit: rogās apoſtolū vt aliquo iudicio oſtēderet ꝟitatem. Cū aūt ille iuraſſet ⁊ nihil mali paſſus fuiſſet: iudex eius malitie ↄſcius zelo accēſus iuſtitie exclamauit. Senior iſte petr⁹ aut nimis miſericors eſt aut minori defert. Eam⁹ ad pācratiū iuuenē ⁊ ab eo reqram⁹. Cū ergo veniſſent ⁊ ſup tumulū reus iurare falſuȝ pſumpſiſſet: manū inde trahere nō potuit: ⁊ ibidē poſtmodū expirauit. Un̄ vſq; hodie a pleriſq; obſeruat vt ⁊ ſup reliquia beati pācratij ꝓ arduis iuramentū fiat.

De feſtiuitatibus que occurrunt intra tempus peregrinationis.

Dicto de feſtiuitatibus q̄ occurrūt īfra tēpus recōciliatiōis qđ tēpus repreſentat eccleſia a paſcha vſq; ad octauā penthe. Sequit videre de feſtiuitatib⁹ q̄ eueniūt infra tēpus peregrinatiōis. qđ tps repreſentat eccleſia ab octaua penthe. vſq; ad aduentum. Principiū autē huius tēporis nō ſemper hic incipit: ſed iuxta paſchalem terminum variatur.

De ſancto Urbano. lxxij. A.

Urbanus ab vrbanitate dictus. Uel vrbanus ab vr qđ eſt lumē vel ignis ⁊ banat reſponſio. Fuit enī lumē p cōuerſationē honeſtā: ignis p caritatē ſuccenſam reſpōſio p doctrinā: fuit lumen ſiue lux: qꝛ lux eſt in aſpectu amabilis: in eſſentia īmaterialis: in ſitu celeſtis: in actu vtilis: ſic iſte ſanctus fuit amabilis in ↄuerſatiōe: īmaterialis in mūdi deſpectiōe: celeſtis in cōtēplatione: vtilis in pdicatione. B.

Urbanus caliſto pape ſucceſſit Cuius tpe cū fuiſſet maxia perſecutio in xpianos tādē alexāder cuius mr̄ hamea xpiana erat quam origenes cōuerterat īperiū ſumpſit. Ipa igit filiū precibus mīnis induxit: vt a perſecutione xpianorum ceſſaret. Uerūtñ almachius vrbis prefectus qui beatā ceciliā decollauerat in xpianos crudeliter ſeuiebat: Sanctū ergo vrbanū diligēter inquiri fecit ⁊ in quodam antro ꝓcurante carpaſio quodā miniſtro cū tribus preſbyteris ⁊ tribus diaconibus repertū in carcerē mitti iuſſit. Poſt hoc corā ſeipſum adduci precepit: ⁊ q̄ quinq; milia hoīm cū ſacrilega cecilia ⁊ illuſtrib⁹ viris tyburtio ⁊ valeriano ſeduxerat eidem obiecit ⁊ theſauros cecilie requiſiuit. Cui vrbanus. Ut video plus te ad ſeuiendū in ſanctos ducit cupiditas q̄ cultus deoꝝ. Theſaurus cecilie p manus pauperū celos conſcēdit. Cum ergo ſanctū vrbanū cū ſocijs preſbiteris cederēt: ⁊ ipſe nomen dñi elyon inuocaret: ſubridens prefectus ait. Sapiēs vult iſte ſenex videri: ⁊ ideo ſic ignota loquitur. Cū aūt ſuperari nō poſſent iterum in carcerē recludunt. Ubi tres tribunos ad ſe venientes cum cuſtode carceris anolino ſanctus vrbanus baptizauit audito igitur q̄ anolinus xpian⁹ factus eſſet pfecto ſiſtit ⁊ ſacrificare renuens decollatur. Sctūs autem vrbanus cū ſocijs ad ſimulachrū ducit ⁊ thura imponere vrget. Tunc orante vrbano ſimulachrū cecidit ⁊.xxij. ſacerdotes qui ignem miniſtrabāt occidit: tunc

grauiſſime laniant̄ ꝛ poſt hoc ad ſacrificãdũ ducũt̄ q̄ ĩ ipſꝫ idolũ expuẽtes frõtes cruce muniert̄: ꝛ inuicẽ dato pacis oſculo capitalẽ ſniaꝫ acceperũt ſub alexãdro q̄ cepit circa an. dñi. ccxx. Sꝫ ſtatĩ carpaſiꝰ a demõe arripit̄ ꝛ deos ſuos blaſphemãs ꝛ xp̄ianos ſuitꝰ magnificãs a demõe ſuffocat̄. Qđ eiꝰ vxor armentaria vidẽs cũ filia ſua lucina ꝛ tota familia a ſctõ fortunato p̄bro baptiſma ſuſcepit: ꝛ poſt hoc ſctõꝝ corpora honorifice ſepeliuit.

¶ De ſancta petronilla. lxxiij. B.

Petronilla cuiꝰ vitã ſctũs marcellꝰ ſcripſit fuit filia ſctĩ petri apl̄i q̄ cũ nimis ſpecioſa eẽt ꝛ ex volũtate p̄ris febribꝰ laboraret diſcũbẽtibus apud eũ diſcipulis: dixit ad eum titus cum oẽs a te ſanentur infirmi: cur petronillã iacere pmittis. Cui petrꝰ q2 ſic ei expedit. Veruñ ne putet̄ impoſſibilitas ſanitatis eiꝰ meis ſermonibus excuſari ait ad illã. Surge petronilla velocitꝰ ꝛ miniſtra nobis. Que ſtatĩ ſanata ſurrexit ꝛ eis miniſtrauit. Cõpleto aũt miniſterio dixit ei petrꝰ. Petronilla redi ad lectũ tuũ. Que ſtatĩ rediit ꝛ vt prius febribus laborare cepit. At cũ in dei amore cepit eſſe pfecta: ea pfecte ſanauit. Comes igit̄ flaccꝰ ad eã venit vt ipſam ꝓpter eiꝰ pulchritudinẽ acciperet in vxorẽ. Cui illa rñdit. Si me in vxorẽ deſideras iube ad me v̄gines venire q̄ me vſq3 ad domũ tuã debeãt ſociare. Quas cũ ille pararet petronilla ieiuniis ꝛ oronibꝰ inſiſtere cepit ꝛ corpꝰ dñi ſuſcipiẽs: ac ĩ lecto ſe reclinãs poſt triduũ ad dñz migrauit. Flaccꝰ deluſũ ſe videñs ad felicolã ſociã petronille ſe ꝯuertit: ꝛ vt aut ſibi nuberet aut idolis ĩmolaret p̄cepit. Sꝫ cũ illa vtrũq3 renueret: prefectꝰ ſeptẽ diebꝰ ſine cibo ꝛ potu in carcere eã eſſe fecit: ac poſtmodũ in eculeo tortã occidit ac eiꝰ corpꝰ ĩ cloacã ꝓiecit. Quã tñ ſctũs nicodemus eleuãs ſepeliuit. Vñ a flacco comite nicodemꝰ acceſit̄: ꝛ ſacrificare renuẽs plũbatis cedit̄: ꝛ in tyberim eiꝰ corpꝰ ꝓijcit̄: ſꝫ a iuſto eius clerico leuatur ꝛ honorifice ſepelitur.

¶ De ſctis Petro exorciſta ꝛ Marcellino. lxxiiij. B.

Petrus exorciſta dũ ab arthemio in carcere detineret̄: et predicti arthemij filia a demone vexaret̄: ꝛ ob hoc a p̄re ſepiꝰ plãgeret̄: dixit ei petrꝰ q̄ ſi in xp̄m crederet ſtatim ſanitatẽ filia eiꝰ reciperet. Cui arthemiꝰ. Miror qua rõne dñs tuꝰ filiã meã liberare poterit: q̄ te tãta patiẽtem ꝓ eo liberare nõ valet: cui petrꝰ. Potẽs q̄dẽ eſt deꝰ meus eripere me: ſꝫ vult vt p paſſionẽ trãſitoriã ꝑueniamꝰ ad gloriã ſempiternã: cui arthemiꝰ. Si me cathenas ſup te duplicãte deꝰ tuꝰ te liberauerit ꝛ filiã meã ſanauerit ꝓtinꝰ in eũ credã. Qđ cũ factũ fuiſſet ſctũs petrꝰ cãdidis veſtibꝰ ĩdutꝰ ꝛ tenẽs ſignũ crucis eidẽ appuit ꝛ ille ſe eiꝰ pedibus ꝓſtrauit: ꝛ filia eiꝰ ſanata ipſe cũ tota domo ſua baptiſmũ ſuſcepit: ꝑmiſitq3 aliis ĩcarceratis q̄ exirẽt liberi q̄cũq3 vellẽt fieri xp̄iani. Quibꝰ multis aliis credẽtibꝰ a btõ marcellino p̄bro baptizãt̄. Qđ audiẽs p̄fectꝰ oẽs ĩcarceratos: ad ſe adduci p̄cepit: q̄s arthemiꝰ ꝯuocãs ꝛ manꝰ eoꝝ deoſculãs dixit: vt ſi q̄s vellet vẽire ad martyriũ vẽiret intrepidꝰ: ꝛ qđ ſi q̄s nollet abiret illeſꝰ. Cõperto aũt iudex q̄ marcellinꝰ ꝛ petrꝰ eos baptizaſſet ipſos acceſſiuit ꝛ eos ſepatĩ ĩ carcere recluſit marcellinũ q̄dẽ nudꝰ ſup vitrũ fractũ ꝯſternit̄: ꝛ ei lumẽ ꝛ aq̄ negat̄. Petrꝰ vo ĩ alio carcere altiſſimo ꝛ arctiſſimo ci[p]po ꝯſtrigit̄. Angelꝰ aũt dñi marcellinũ induẽs ꝛ ſoluẽs ipſm cũ petro in domo arthemij reſtituit: ꝛ vt ſeptẽ diebus ppl̄m ꝯfortarẽt ꝛ poſtea ſe iudici p̄ñtarẽt precepit. Cũ ergo p̄dictꝰ iudex eos ĩ carcere nõ inueniſſet: acceſitũ arthemiũ ꝛ ſacrificare nolẽtẽ in terra cũ vxore ſua obrui iuſſit. Qđ ſancti marcellinus ꝛ petrus audientes illuc venerũt ꝛ in illa ſcripta ſeptẽ diebꝰ ſctũs marcellinus xp̄ianis ſe ꝓtegẽtibꝰ miſſam celebrauit. Dixeruntq3 ſcti ad incredulos. Ecce arthemiũ potuiſſemꝰ liberare ꝛ nos abſcõdere: ſꝫ neutrũ volumus facere. Tũc irati gẽtiles arthemiũ gladio necauerũt matrẽ vo cũ filia lapidibꝰ obruerũt: marcellinũ autẽ ꝛ petrũ ad ſiluã nigrã q̄ nũc cãdida ꝓpter eoꝝ martyriũ vocat̄ decollarũt tpe diocleciani q̄ cepit anno dñi. cclxxxvij. Quorũ aĩas veſtibꝰ ſplẽdidis ꝛ gẽmis indutas ab angelis in celũ deferri ſpiculator noĩe dorotheus vidit. Unde ꝛ xp̄ianus effectus poſtmodũ in pace quieuit.

¶ De ſanctis Primo ꝛ Feliciano. lxxv. B.

Primus quaſi ſummꝰ ꝛ magnꝰ. Felicianꝰ q̄ſi felix annis. i. felix ſenex. Ille eñi dr̄ ſũmꝰ ſiue magnus dignitate ꝓpter martyrij paſſionẽ: poteſtate ꝓpter miraculoꝝ opationẽ: ſctitate ꝓpter vite pfectionẽ: felicitate ꝓpter glorioſã fruitionẽ. Iſte aũt dr̄ ſenex nõ tantũ ꝓpter tẽporis antiquitatẽ: ſed etiã ꝓpter reuerentie dignitatẽ: propter ſapientie maturitatẽ: ꝛ propter morum grauitatem.

Primus ꝛ felicianus apud dioclecianum ꝛ maximianũ a tẽploꝝ põtificibus accuſant̄: q̄ niſi eos ſacrificare fecerint nulla a diis bñficia obtinere valebũt. Iuſſu igitur imperatoꝝ in carcere recludũt̄: ſed ab angelo viſitantur ꝛ a vinculis q̄bus erãt ligati abſoluunt̄: ꝛ liberi in carcere deambulantes dñm clara voce collaudabant. Poſtmodũ iterũ imperatoribꝰ preſentãtur. Qui cũ in fide firmi pſiſterẽt crudeliter laniati abinuicẽ ſeparãtur. Dixitq3 preſes feliciano vt ſue ſenectuti ꝯſuleret: ꝛ diis immolaret. Cui felicianꝰ. Ecce iã octingẽta annos habeo: ꝛ. xxx. anni ſunt ex quo veritatem agnoui ꝛ elegi deo viuere q̄ me põt de tuis manibus liberare. Tũc iuſſit preſes eũ ligari ꝛ clauos in manibus ꝛ pedibꝰ affigi: eiq3 dixit. Tandiu ſic eris donec nobis cõſenſeris. Qui dũ leto vultu pſiſteret eum ibidẽ torqueri iuſſit ꝛ nihil penitus miniſtrare. Poſt hoc ſanctũ Primũ adduci fecit eiq3 dixit. Ecce frater tuus imperatoꝝ decretis ꝯſenſit ꝛ ob hoc magnus in palatio veneratur. Tu ergo ſimilr̄ age. Cui ille. Licet diaboli filius ſis. Verũtamẽ in parte dixiſti: q2 frater meus imperatoris celeſtis decreta ꝯſenſit. Tunc iratus preſes iuſſit facibus latera eius incẽdi: ꝛ plũbum bulliẽs in os eius infundi cernẽte feliciano vt ſic terreri poſſet. Ipſe aũt plumbũ tanq̄ frigidã aquã ſuauiter bibit. Tunc p̄ſes iratus duos leones ad eos nutriri precepit. Qui ſtatim ad pedes eoꝝ ſe ꝓſtrauerũt: ꝛ tanq̄ agni manſueti coram eis ſteterũt. Rurſus vrſas crudeles dimittit ꝛ cũ leonibus manſueſcũt. Aderãt ad hoc ſpectaculum pluſq̄. xij. milia viroꝝ: de quibus. ccccc. viri in dño crediderunt. Preſes autem ſanctos fecit decollari ꝛ eorum corpora canibus et auibus proijci. Sed tamen ab his illeſa a chriſtianis honorifice ſunt ſepulta. Paſſi ſunt autem circa annos dñi. cclxxxvij.

¶ De ſancto Barnaba aplo. lxxvj. B.

Barnabas interpretatur filius venientis vel filius ꝯſolationis: aut filꝰ ꝓphete: aut filꝰ cõcludẽs. Quatuor vicibus ponit̄ filius ꝓpter quatuor modos filiatiõis ipſius. Dicit̄

eſt filius in ſcripture rõne gratioſis: erudictionis: imita
tiõis: ⁊ adoptiõis. Fuit eñi a xp̃o regeneratus p bapti-
mũ eruditus p euãgelium ipſi imitatus p martyriũ: ⁊ ab
ipſo adoptatus p celeſte premiũ. Et hoc quãtũ ad ſe.
Quãtũ vero ad alios fuit aduentẽs: cõſolãs: ppheteãs
⁊ ↄcludẽs. Aduenieñs diſcurrẽdo ⁊ p̃dicando vbiq: qḋ
pȝ: q: fuit ſocius pauli. Cõſolãs pauperes ⁊ deſolatos:
pauperes qbus elcemoſynã detulit: deſolatos qbus ex pte
aploꝝ eplas deſtinauit. Prophetãs: quia pphetie ſpũ
claruit. Cõcludẽs q: magnã multitudinẽ in fide cõclu
ſit ⁊ adunauit: ſicut patet cũ miſſus fuit in antiochiã
De his quatuor. Act. xj. Erat vir. i. virilis quantũ ad
primũ: bonus quãtũ ad ſcdm: plenus ſpũſctõ quãtũ ad ter
tium: ⁊ fidelis quantũ ad quartũ. Eius paſſionẽ cõpi-
lauit Joãnes qui ⁊ marcus eius cõſobrinus: ⁊ maxime
a viſione ipſius Joãnis vſq fere in finẽ. Quã beda de
greco in latinum creditur tranſtuliſſe. B.

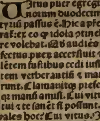

Barnabas leuites cyprio gene-
re vnus de. lxxij. diſcipulis dñi
ab hiſtoria actuũ in multis extollit ⁊
laudat. Fuit nãq optime informatus
⁊ ordinatus: ⁊ hoc quãtũ ad ſe ⁊ quãtuȝ
ad deum: ⁊ quantum ad p̃ximũ. Quã
tũ ad ſe ordinatus extitit ſm tres vires
ſcȝ rõnalẽ: cõcupiſcibilẽ ⁊ iraſcibilem.
Habuit nãq rationalẽ illuſtratam lu
mine cognitionis. Unde dr Actu. xiij.
Erant aũt in eccleſia q̃ eſt antiochie
pphete ⁊ doctores in quibus barnabas et ſimon ⁊c.
Scdo habuit cõcupiſcibilẽ purgatã a puluere mũda
ne affectionis. Unde dr Actu. iiij. q ioſeph q cognomi
natus eſt barnabas cũ haberet agrũ vẽdidit illũ ⁊ pre
tium attulit ⁊ poſuit ad pedes apoſtolorum. Ubi dicit
glo. Deſtituẽdũ pbat qḋ tãgere deuitat: ⁊ docet calcã
dũ eẽ aurũ qḋ ſubdit greſſibus aploꝝ. Tertio habuit ira
ſcibilẽ roboratã magnitudine pbitatis: ⁊ hoc vel viril
ter eggrediẽdo ardua vel perſeuerãter agendo fortia
vel conſtanter ſuſtinẽdo aduerſa. Uiriliter aggredien
do ardua ſicut patet in hoc q illã magnã ciuitatẽ an-
thiochiã ad cõuertẽdũ accepit ſicut pȝ etiã Act. ix. q
cũ poſt cõuerſionẽ paulus hieroſolymã veniſſet ⁊ di-
ſcipulis ſe iũgere vellet: ⁊ oẽs eũ tanq lupũ agni fuge
rẽt barnabas ipm audacter apprehẽdit ⁊ aplos duxit
pſeueranter operãdo fortia: q: corpus ſuũ macerauit ⁊
ieiunijs afflixit. Unũ dr Act. xiij. de barnaba ⁊ de qbuſ
dã alijs. Miniſtrãtibus aũt illis dño ⁊ ieiunãtibus ⁊c.
Cõſtanter ſufferenda aduerſa ſicut apoſtoli perhibẽt
ei teſtimoniũ dicentes. Cũ chariſſimis noſtris barna
ba ⁊ paulo hoſbus qui tradiderũt aĩas ſuas pro noĩe
dñi noſtri ieſu xp̃i. Scdo fuit ordinatus quantum ad
deũ referẽdo dei autoritati maieſtati ⁊ bonitati. Auto
ritati qḋ pȝ ex hoc q officiũ p̃dicationis ſibi nõ vſur
pauit: ſed hoc ex autoritate dei accipere voluit. ſicut ha
betur Act. xiij. dixit ſpũſſctus. Segregate mihi barna
bam ⁊ paulũ in opus ad quod aſſumpſi eos. Scdo dei
maieſtati. Cũ eñi ſicut habetur Act. xiiij. maieſtatẽ di-
uinã ſibi quidã vellent attribuere: ⁊ ei tanq deo ho-
ſtias immolare: vocãtes eum iouẽ tanq priorẽ ⁊ pau-
lum mercurium tanq prudentẽ ⁊ eloquentẽ: cõtinuo
barnabas ⁊ paulus conſciſſis tunicis clamauerũt. Ui-
ri quid facitis. Et nos mortales ſumus ſimiles vobis
homines annũciantes vobis ab his vanis dijs cõuer
ti ad deũ viuum. Tertio dei bonitati. Nam ſicut habe
tur act. xv. cum bonitatẽ gratie dei de qua gratis et
non ex lege ſumus ſaluati: quidem conuerſi de iudeis
grtare ⁊ diminuere vellent: aſſerẽtes hoc ſine circum-
ciſiõe nequaq ſufficere: paulus ⁊ barnabas cõtra eos
viriliter reſiſterunt: ⁊ ſolã bonitatẽ gratie dei ſine le-
ge ſufficere oſtenderũt. Inſup ⁊ queſtionẽ ad apoſto-
los detulerũt: ⁊ contra illoꝝ errorem apoſtoloꝝ eplas
impetrauerũt. C. ¶ Tertio fuit optime ordinatus quã-
tũ ad p̃ximum: q: gregem ſuũ pauit verbo: exemplo: ⁊
beneficio. Uerbo q: verbũ dei ſollicite euangelizauit.
vñ dicit Act. xv. Paulus ⁊ barnabas demorabant an
tiochie docentes ⁊ euangelizantes cũ alijs pluribus
verbũ dñi. Hoc etiã pȝ per illã maximam multitudi-
nem quam antiochie cõuertit adeo vt ibi vocarentur
primo diſcipuli xp̃iani. Scdo exẽplo: q: vita ſua fuit
omnibus ſpeculũ ſanctitatis ⁊ exẽplar religiõis. Fuit
enim in omni ſuo ope virilis ⁊ ſtrẽnuus oĩm morũ bo
nitate cõſpicuus: oĩ gr̃a ſpirituſſancti plenus: ⁊ oĩ virtu
te ⁊ fide preclarus. De his quatuor habet. Act. xv. Mi
ſerunt barnabã antiochiam. Et ſequitur. Hortabatur
oẽs propoſito cordis permanere in dño: quia erat vir
bonus plenus ſpũſctõ ⁊ fide. Tertio bñficio ⁊ hoc du-
pliciter. Eſt enim duplex beneficium ſiue eleemoſyna
ſ. tẽporalis que conſiſtit in neceſſariorũ ſubminiſtra
tione: ⁊ ſpũalis que conſiſtit in offenſe dimiſſiõe. Pri
mam habuit barnabas qñ eleemoſynã fratribus qui
etiã in hieruſalẽ detulit. Nã ſicut dicitur Act. xj. Cuȝ
facta eſſet fames magna ſub claudio ſm qḋ pphetaue-
rat agabus: diſcipuli put quiſq habebat ppoſuerunt
in miniſteriũ mittere habitãtibus i iudea fratribus.
Qḋ ⁊ fecerũt mittẽtes ad ſeniores p manus barnabe
⁊ pauli. Scdam habuit q: ioãni qui cognominabatur
marcus offenſam dimiſit. Cum eñi predictus diſcipu-
lus barnabam ⁊ paulum reliquiſſet: rediſſet tñ ⁊ peni-
tẽti barnabas indulſit ⁊ iterũ in diſcipulũ aſſumpſit.
Paulus aũt ipm iterũ aſſumere in diſcipulũ renuit: ⁊
io inter eos ſeparatio facta fuit. Uterq eñi ex pia cau-
ſa ⁊ intentione fecit. Nam q barnabas ipm aſſumpſit
hoc fecit ex dulcedine miẽ: q aũt paulus ipm aſſume-
re noluit hoc fecit ex feruoris rectitudine. Nã ſicut ibi
dem dicit glo. Act. xv. Qui in fronte aciei ſe cõſtituẽs
nimis trepidus ſteterat merito ipȝ paulus abiecit nẽ
illius q̃ſi cõtagione vires alioꝝ corrũperẽtur. Iſta au
tem ſeparatio non eſt facta ex cõmotione vitij: ſȝ ex in-
ſtinctu ſpũſſancti: vt. ſ. ad inuicẽ ſepararent ⁊ pluribus
predicarent ſicut ⁊ poſtmodũ factum eſt. D. ¶ Nã cum
eſſet barnabas in iconio ciuitate: p̃dicto ioãni eius cõ
ſobrino vir quidam ſplẽdidus in viſu apparuit dicẽs.
Joãnes conſtãs eſto: q: amodo non ioãnes ſȝ excelſus
vocaberis. Qḋ cũ ille barnabe retuliſſet rñdit ei. Ca-
ue diligenter ne cuiq quod vidiſti reueles. Nam ⁊ mi
hi ſilr dñs hac nocte apparuit dicens. Conſtans eſto
barnaba: quia eterna premia percipies: eo q gẽtẽ tuã
reliquiſti ⁊ aĩam tuã p noĩe meo tradiſti. Cũ ergo pau
lus ⁊ barnabas diu in antiochia p̃dicaſſent: angelus
quoq dñi paulo apparuit dicẽs. Feſtina venire hieru
ſalem: q: quidã fratres aduẽtũ tuũ p̃ſtolant ibidẽ. Cũ
ergo barnabas cyprum vellet pergere ⁊ parẽtes ſuos
inuiſere: paulus autẽ hierlm pperare vellet: ſctõ ſic
inſtigãte ſpũ ab inuicẽ diſceſſerũt. Uerũ cũ paulus bar-
nabe quod ſibi angelus dixerat indicaſſet: rñdit barna-
bas. Fiat voluntas dñi. Ecce autẽ cyprũ vado ⁊ ibidẽ
vitã finiens te amplius nõ videbo. Et cũ flens eius pedi
bus ſe humiliter volutaret: ↄpatiens ei paulus dixit.
Noli flere q: ſic dñi eſt voluntas. Nã ⁊ mihi dñs in hac
nocte apparuit dicẽs. Ne phibeas barnabã ire cyprũ
quia multos ibidẽ illuminabit ⁊ martyriũ cõſumma-
bit. Pergens igit barnabas cyprũ cũ ioãne: ⁊ euange
liũ ſcti matthei ſecũ detulit: ⁊ ſup infirmos ponẽs mul-

toa dei ꝟtute ſanauit. Cū aūt de cypro exiſſent inuene-
rūt elymā magū, quē paul⁹ lumine oculoꝝ ad tp̄s pu-
uauerat. Qui eis reſtitit ꝛ paulū intrare ꝓhibuit. Die
igitur quadā vidit barnabas hoīes ꝛ mulieres nudas
currētes ꝛ ſua feſta agētes. Un indignat⁹ tēplo maledi
xit ꝛ ſubito ps ei⁹ corruēs multos oppſſit. Tādē ſala-
minā deuenit ꝛ ibidē ɔ̄ eū p̄dict⁹ magus ſeditionē nō
modicā excitauit. Cōprehēdētes igiẜ iudei barnabam
multis affectū iniurijs trahebāt ꝛ iudici ciuitatis pu-
niēdū tradere feſtinabāt. Cōperto aūt ꝙ euſebius vir
magn⁹, ꝛ potēs de gn̄e neronis illuc aduenıſſet timue-
rūt iudei ne ip̄ꝫ de manib⁹ eoꝝ eriperet ꝛ ſic liberū abi
re ꝑmitteret. Ligātes igiẜ funē in collo eius extra por
tā eum traxerūt ꝛ ibidē ꝓtin⁹ cōbuſſerūt. Deniqꝫ nec
ſic impij iudei ſatiati: oſſa ei⁹ in quodā vaſe plūbeo re
cluſerūt in mare eadē p̄cipitare volētes. Joānes aūt di
ſcipul⁹ ei⁹ cū duob⁹ alijs de nocte cōſurgēs ea rapuit
ꝛ in q̄dā cripta occulte ſepeliuit. Que ibidē vt ait ſigi
bert⁹ vſqꝫ ad tp̄a zenonis impatoris ꝛ gelaſij pape: ꝛ vſ
qꝫ ad annū dn̄i. cccccc. latuerūt. Sed tūc ipſo reuelante
reperta fuerūt. Hrūs aūt dorothe⁹ ſic ait barnabas in
roma xp̄ꝫ primū p̄dicauit ep̄s mediolanenſis factus.

De ſancto vito ꝛ modeſto. lxxvij. V.

Jtus dicitur a vita diſtinguit autē Augu. in
lib. de ciui. dei triplex genus vite ſcilꝫ actiuo
ſum quod ꝑtinet, ad vitā actiuā: ocioſum qḋ
pertinet ad ociū ſpirituale vite cōtēplatiue
ꝛ ex viroqꝫ cōpoſitū. Et iſtud triplex genus vite fuit in
eo. Uel vit⁹ q̄ſi virtus. i. virtuoſus. Modeſt⁹ q̄ſi ſtās in
medio hoc eſt in medio virtutis: q̄ mālibet eñ virtutē
tāq̄ mediū circūſtāt duo vitia tanq̄ extrema. Nā extre
ma prudētie ſunt doloſitas ꝛ fatuitas. Extrema tēpe-
rantie deſideriorꝝ carnalium adimpletio ꝛ oīmoda ſui
afflictio. Extrema fortitudinis puſillanimas ꝛ teme-
ritas. Extrema iuſtitie crudelitas ꝛ remiſſio. V.

Vitus puer egregius ꝛ fidelis an
norum duodecim in ſicilia mar
tyriū paſſus ē. Hic a p̄re crebro verbe-
raẜ: ex eo ꝙ idola ꝯtēnebat: nec adora-
re volebat. Qḋ audiēs valerianus p̄-
fectus puerꝝ accerſiuit ꝛ ſacrificare no
lētem fuſtibus cedi iuſſit. Brachia au
tem verberantiū ꝛ man⁹ p̄fecti arue-
runt. Clamauitqꝫ prefectus. Ue mihi:
q̄ꝛ manū amiſi. Cui vitus. Accedāt dij
tui ꝛ te ſanēt ſi poſſunt. Cui ille. Nun-
quid ꝛ tu facere vales hoc? Cui vitus. In noīe dei mei
valeo. Statiqꝫ ꝓ eo orauit ꝛ ſanitatē ſibi obtinuit. Di-
xitqꝫ p̄fect⁹ p̄ri. Corrige filiū tuū ne male pereat. Tūc eū
in domū ducēs ꝯuerſis muſicoꝝ gn̄ib⁹ ꝛ puellaꝝ luſi-
bus aliarūqꝫ deliciarū gn̄ibus īmutare aīm pueri ſata
gebat. Cū aūt eū in thalamū incluſiſſet: mirabilis odo
ris fragrātia inde exiuit que p̄rem ꝛ totā familiā nimio
odore perfudit aſpiciensqꝫ p̄r per oſtiū: vidit ſeptē an-
gelos circa infantē ſtātes: dixitqꝫ. Dij venerunt in do
mū meā. Statimqꝫ cecatus eſt. Ad cui⁹ clamorē tota
ciuitas lucana cōmota eſt: ita vt valerian⁹ accurreret
ꝛ quid ſibi accidiſſet interrogauit. Cui ille. Deos vidi
igneos ꝛ vultū eoꝝ ferre nō potui. Ad tēplū igiẜ iouis
deduciẜ ꝛ ꝓ recuperatione luminis taurū cū cornib⁹ lau
reis polliceẜ. Sꝫ cū nihil ꝓficeret filiū ꝓ ſanatiōe ſua
rogauit: ꝛ lumē ſuis p̄cibus recuperauit. Cū autē nec
ſic crederet: ſꝫ potius filiū occidere cogitaret: angelus
domini modeſto pedagogo eius apparuit ꝛ vt nauem
aſcēdens puerū ad aliam terrā deduceret imperauit.
Qḋ cū feciſſet aquila eis ibidē cibū afferebat. Et mul-
ta ibi mirabilia faciebāt. Interea fili⁹ diocletiani īpe-
ratoris a demone arripiẜ: ꝛ niſi vitus lucanus veniat
ſe nunq̄ exire fateẜ. Uitus q̄riẜ: ꝛ inuētus ad imparo-
rē duciẜ. Cui diocletianus. Puer puerū meū ſanare
vales. Cui ille. Nō ego: ſed dn̄s. Statimqꝫ ſup eū ma-
nus impoſuit: ꝛ ꝓtin⁹ ab eo demō aufugit. Et ait dio-
cletian⁹. Puer cōſule tibi ꝛ dijs ſacrifica ne mala mor
te intereas. Qḋ cū ille recuſaret ꝛ in carcerē cū mode-
ſto miſſus fuiſſ: et ſubito ferri moles q̄ eis erat īpoſita
cecidit: ꝛ carcer imēſo lumine coruſcauit. Qḋ cū im-
patori nūciatū fuiſſet educt⁹ in clibanū ardētē mittiẜ:
ſed tū illeſus egrediẜ. Tūc leo terribilis ad eū deuorā
dū mittiẜ: ſꝫ tñ ab eo fidei ꝟtute placaẜ. Tandē ipſe cū
modeſto et creſcētia nutrice ſua q̄ ſemꝑ eū ſecuta fue-
rat in eculeū ſuſpendi iubeẜ: ſed ſubito aer ꝑturbatur:
terra cōcutiẜ: tonitrua mugiūt: idoloꝝ templa corruūt
multos occidūt. Imperator aūt territ⁹ fugiēs pugnis
ſe ꝑcutiebat dicēs. Ue mihi q̄ꝛ ab vno puero victus
ſum. Illi aūt ab angelo cōtinuo ſoluti iuxta quoddam
flumen ſe inuenerūt: ꝛ ibidē pauſantes ꝛ orātes aīas
dn̄o reddiderunt. Quoꝝ corpora ab aquilis cuſtodita
florētia illuſtris matrona ſctō vito reuelāte reperit: et
ea accipiēs honorifice ſepeliuit. Paſſi ſūt aūt ſub dio
cletiano qui cepit circa annos dn̄i. cclxxxvij.

De ſanctis Quirico ꝛ Julita. lxxviij.

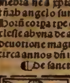
Quiricus quaſi querens arcū. Uel a chiſil. qḋ eſt forti-
tudo ꝛ cus niger: vel a q̄ris qḋ ē haſta vel a qui-
riles qḋ ē ſedile. Ipſe eñ fuit arc⁹. i. curu⁹ i ſui humi
liatione: fortis in tormētoꝝ paſſiōe: niger in ſui deſpe
ctione: haſta in inimici debellatione: dei ſedile ex dei
habitatiōe. Hec enim in eo gratia ſuppleuit que etas
negauit. Julita iuuās vita: quia vita ſpirituali vixit et
per hanc multis profuit. V.

Quiric⁹ fuit fili⁹ iulite illuſtriſſi
me matrone yconij q̄ ꝑſecutio-
nē declinare volens in tarſum cilicie
cū puero ſuo quirico q̄ erat triū anno
rū venit. Sed tū alexādro p̄ſidi preſen
taẜ in vlnis ſuis puerꝝ geſtans. Quod
due famule ſue vidētes fugerūt et eā
ꝓtinus reliquerūt. Preſes igiẜ pue
rū in vlnis ſuis ſuſcepit ꝛ matrem ſa-
crificare nolentē crudis neruis flagel
lari p̄cepit. Puer aūt matrem flagellari ꝯſpiciēs ama
re flebat ꝛ lamētabiles voces dabat. At p̄ſes puerum
Quiricū in vlnas ꝛ ſup genua ponens eum oſculis et
alijs blandicijs demulcebat. Infans aūt ad matrē re-
ſpiciēs preſidis oſcula abhorrebat ꝛ caput cū indigna
tione auertens vultū eius vnguilis laniabat ꝛ mīt cō-
ſonas voces dabat: quaſi diceret. Et ego xp̄ianus ſum.
Tandē diu reluctās p̄ſidē in ſcapulis momordit. Tūc
preſes indignatus dolore cruciatus puerū ab alto per
gradus p̄cipitauit: ita vt tribunali tenellum cerebrū
adhereret. Julita ꝟo filiū ad regnū preceſſiſſe vidēs le
ta gratias deo reddidit. Tūc iulita iuſſa eſt excoriari ꝛ
bullienti pice perfundi ꝛ demū capite trūcari. In qua
dam autē legēda inuenitur ꝙ quiricus tyrānū blādiē-
tem eque vt minantē paruipēderit ꝛ xp̄ianum ſe eſſe cō
fitebatur ſm̄ ętatē ipſe e linguis infantulus ſed in eo lo
quebaẜ ſp̄uſſctūs: quē cū preſes interrogaret q̄s eū do
cuiſſet ait. Tuā o preſes miror inſipientiam qui meam
tantillā cernens etatem: nec dum tꝑis circulo triēnē
percunctaris quis me docuerit diuinā ſapiētiam. Qui
cū crederet clamabat. Xp̄ian⁹ ſum. Et quoties hoc cla
mabat, toties vires inter tormēta recipiebat. Preſes
aūt matrem cū puero membratim ſcindi fecit: ꝛ eorum

mēbra ne a xpianis ſepelirent̄ diſpergi mandauit ſed
tñ ab angelo ſunt collecta et nocte a xpianis ſepulta.
Horū corpa tpe cōſtātini magni cū pax eſſet reddita ec
cleſie ab vna de ancillis q̄ adhuc ſupererat reuelant̄: ⁊ in
deuotione magna ab omni pplo habent̄. Paſſi aūt ſūt
circa annos dñi .cc.xxx. ſub alexandro imperatore.

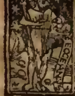
Ⅽ De ſancta Marina. lxxix. A.

Marina virgo vnica erat pri ſuo
cum autē pater quoddaȝ mona
ſterium intraſſet: mutauit habitum fi
lie ſue vt non femina: ſed maſculus vi
deret̄: rogauitq; abbatē ⁊ fratres vt fi
liuȝ ſuū vnicū reciperēt. Quibus ei⁹
pcibus annuētibus in monachum eſt
receptus: ⁊ frater marin⁹ ab oībus eſt
appellatus. Cepit aūt valde religioſe
viuere ⁊ valde obediēs eſſe. Cū autem
eſſet vigintiſeptē annorū: ⁊ pater eius ſe morti appro
pinquare ſentiret filiā ſuā vocauit: ⁊ ipſam in bono p
poſito cōfirmās p̄cepit ne aliqñ alicui reuelaret q; mu
lier eſſet. Ibat igit̄ frequēter cū plauſtro ⁊ bobus ⁊ li=
gna monaſterio deferebat. Conſueuerat aūt hoſpitari
in domo cuiuſdā viri cui⁹ filia quū de quodā milite cō
cepiſſet interrogata marinū monachū ſe violaſſe aſſe=
ruit. Interrogatus aūt marin⁹ cur tm̄ flagitiū ppetraſ
ſet: ſe peccaſſe fatet̄ ⁊ veniā p̄catur. Statim de mona=
ſterio eiectus ad oſtiū monaſterij manſit tribus annis
ibidē pmanēs buccella panis ſuſtētabat̄. Poſtmoduȝ
fili⁹ ablactatur: abbati mittit̄ ⁊ marino educand⁹ tra=
ditur: ⁊ ibidē cū eo p duos annos cōmorat̄. Que oīa aūt cū
maxima patiētia recipiebat: ⁊ in oībus grās deo refe=
rebat. Tādē ei⁹ humilitatis ⁊ patiētie fratres miſerti
eū in monaſteriū recipiunt: ⁊ queq; officia viliora ſibi
iniungūt. Ipſa aūt oīa hilarit̄ ſuſcipiebat: ⁊ cūcta pa=
tiēter ⁊ deuote agebat. Tādē in bonis opibus vitā du
cēs migrauit ad dñm. Cū aūt corp⁹ ei⁹ lauarēt ⁊ in vili
loco ſepelire diſponerēt: reſpiciētes ipȝ mulierē eſſe vi
derunt. Stupefacti ſunt oēs ⁊ perterriti ſe in dei famulā
plurimū deliquiſſe fatent̄. Cur oēs ad tā grāde ſpecta
culū ⁊ veniā poſtulant ignorantie ⁊ delicti. Corp⁹ igit̄
eius in eccl'ia honorifice poſuerūt. Illa aūt q̄ famulaȝ
dei infamauerat a demone arripit̄: ⁊ ſcelus ſuū confi=
tēs ⁊ ad ſepulcrū virginitatis veniēs liberat̄. Ad cui⁹
tumulū populi vndiq; cōfluunt ⁊ multa miracula ibi
fiunt. Obijt autem .xiiij. kalen. iulij.

Ⅽ De natiuitate ſancti Joannis baptiſte. lxxx.

Joannes baptiſta multipliciter noīatur. Di=
cit̄ em̄ ppheta: amicus ſponſi lucerna: ange=
lus: vox. helyas: baptiſta ſaluatoris: preco iu
dicis: ⁊ precurſor regis in propheta deſignat̄
prerogatiua cognitionis. In amico ſponſi: prerogati=
ua dilectionis. In lucerna ardenti: prerogatiua ſancti
tatis. In angelo prerogatiua virginitatis. In voce
prerogatiua humilitatis. In helia: prerogatiua fer=
uoris. In baptiſta prerogatiua mirabilis honoris. In

precone: prerogatiua predicationis.
In precurſore: prerogatiua prepara=
tionis. A.
Joānis baptiſte natiuitas ab ar=
chāgelo gabriele hoc mō annū=
ciata fuit. Dauid em̄ rex ſicut habetur
in hiſtoria ſcholaſtica volens cultum
dei ampliare vigītiquatuor ſummos
ſacerdotes inſtituit quorum tñ vnus
maior erat q̄ princeps ſacerdotū dice=
bat̄. Statuit aūt .xvj. viros de eleaſar.
⁊ .viij. de itamar ⁊ ſm̄ ſortes dedit vnicuiq; hebdoma=
dā vicis ſue. Abias aūt octauā hebdomadā habuit de
cui⁹ gñe zacharias fuit. Erant aūt zacharias ⁊ vxor ei⁹
ſenes ⁊ abſq; liberis. Cū ergo zacharias tēpluȝ dñi vt
incenſum poneret ingreſſus fuiſſet ⁊ multitudo popu
li deforis expectaret apparuit ei gabriel archāgel⁹. Cū
aūt zacharias in eius viſione timeret ait angelus. Ne
timeas zacharia qm̄ exaudita eſt oratio tua. Propriū
eſt em̄ bonorū angelorū ſm̄ qd̄ dr̄ glo. ex ſua viſiōe ter=
ritos benigna exhortatiōe ptinus ɔſolari. Cōtra ma=
li angeli ſe i lucis angelos trāſfigurātes: ſi q̄s ex ſuis
pſentia ⁊ territos ſenſerint ampliori eos horrore cō
cutiūt. Annūciat igit̄ gabriel zacharie ſe filiū habitu=
rū cui⁹ nomē ioānes eſſet q̄ vinū ⁊ ſicerā nō biberet et
ante dñm in ſpū ⁊ virtute helie p̄cederet. Joānes vo=
cat̄ helias rōne ſitus: qr ambo in deſerto ratiōe vict⁹:
qr ambo victu parci: ratiōe cultus qr ambo veſtitu in=
culti: rōne officij qr ambo p̄curſores: ſed ille p̄curſor iu
dicis iſte ſaluatoris: rōne zeli qr vtriuſq; verbuȝ quaſi
facula ardebat. zacharias aūt cōſiderās ſui ſenectuteȝ
⁊ vxoris ſterilitatē dubitare cepit: ⁊ more iudeorum ſi=
gnum ab angelo requiſiuit. Angelus aūt p eo q; vbis
ſuis nō credidit ipȝ taciturnitatis plaga percuſſit. B.
Ⅽ Notandū aūt q; dubitatio conſueuit fieri ⁊ excuſari
aliqñ ppter pmiſſorum magnitudinem ſicut legit̄ de
abraā. Cū em̄ dñs ſibi pmiſiſſet q; ſemē ſuū terrā cha=
naā poſſideret dixit ad eū abraā. Dñe de⁹ vñ ſcire poſ=
ſum q; poſſeſſur⁹ ſuȝ eā. Et rñdēs dñs. Sume inqt tibi
vaccam triennē ⁊c. Aliqñ pter fragilitatis pprie ɔſi
deratione ſicut patet in gedeone q̄ ait. Obſecro mihi
dñe in quo liberabo iſrael. Ecce familia mea īfima eſt
in manaſſe ⁊ ego minimus in domo patris mei. Et ex
hoc ſignū petijt ⁊ accepit. Aliqñ pter nature īpoſſi=
bilitatē ſicut ptȝ in ſara. Dū dixiſſet dñs reuertens ve=
niam ad te et habebit ſara filiū: riſit ſara poſt oſtiū di=
cens. Poſtq̄ ɔſenui ⁊ dñs meus vetulus eſt ⁊c. Quid
eſt ergo q; ſolus zacharias ex eo q; dubitauit plagam
incurrit cū ibi eſſet ⁊ magnitudo pmiſſionis ⁊ cōſide=
ratio pprie fragilitatis: qr talē filiū ſe habiturū indi=
gnuȝ reputabat ⁊ impoſſibilitas naturalis. Hoc mul=
tiplici de cauſa factum fuiſſe putatur. Primo ſm̄ Be=
dam: qm̄ diſcredendo locutus eſt. ⁊ ideo ſilentio plecti
tur vt tacendo credere diſcat. Scd̄o qm̄ iō mutus effe=
ctus eſt vt maius miraculū in natiuitate filij appereret.
Cum em̄ in natiuitate ioānis patri loquela redditur
miraculum miraculo cumulat̄. Tertio qr cōgruū fuit
vt vocē amitteret qñ vox naſcebat̄ ⁊ legi ſilentiū impo
nebatur. Quarto qm̄ ipſe a dño ſignū petijt: ⁊ ipſaȝ ta=
citurnitatē in ſignū accepit. Cum aūt zacharias foras
ad populū exijſſet: ⁊ eū factū mutum viderēt cognoue
runt ipſo innuēte q; viſionē vidiſſet in tēplo. Cōpleta
aūt ſeptimana officij ſui abijt in domū ſuā ⁊ ɔcepit eli
zabeth: ⁊ menſibus quinq; ſe occultauit: qr ſicut ibi di
cit Ambro. partus ſui erubeſcebat etatē ne in ſenectu
te vacaſſe libidinis videret̄: ⁊ tñ gaudebat ſterilitatis
carere opprobrio: qr opprobriū eſt mulieribus nō ha=
bere premiū nuptiarū: pter qd̄ nuptie celebrantur ⁊
carnalis coitus excuſat̄. Menſe aūt ſexto beata maria
que iam dñm cōceperat cōgratulās vgo fecunda abla=
te ſterilitati ⁊ cōpatiens ſenectuti venit ad elizabeth.
Et cū eam ſalutaſſet beatus ioānes iā ſpirituſancto re
pletus ſenſit filiū dei venire ad ſe ⁊ pre gaudio in ma=
tris vtero exultauit ⁊ tripudiauit ⁊ motu ſalutauit quē
voce non potuit. Exultauit enim quaſi geſtiēs ſaluta=
re et domino ſuo aſſurgere. Manſit ergo vgo beata cū
cognata ſua tribus menſibus miniſtrans ei. Natumq;

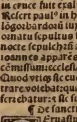
puerū ſuis ſanctis manibus de terra leuauit vt hꝫ in
hiſtoria ſcholaſtica: ꝛ quaſi morē gerule officioſiſſime
peregit. C. ¶ Hic dn̄i ꝑcurſor beatus nouē ſpecialr̄ et
ſingulariter priuilegiis claruit: nam idem angelus q̄
dominū annunciauit ipſum annūciauit. In vtero mr̄is
exultat. Mater dn̄i ipſuꝫ a terra leuat. Linguā patris
reſerat. Baptiſmū primus ordinat. Xp̄m indice demō
ſtrat. Xp̄m manibus ſuis baptizat. Ip̄m pre oībus lau
dat xp̄s. In limbo poſitis xp̄m venturū ꝑnūciat. Pro
pter hec. ix. priuilegia vocatur ab ipſo dn̄o propheta ꝛ
pluſq̄ ꝓpheta. Chriſo. etiā quare dicat̄ pluſq̄ ꝓpha:
ſic ait. Propbē eſt bn̄ficiū ꝓpbie a deo accipe: nūqd ꝑ
pbē eſt bn̄ficiū baptiſmatis deo dare. Propbē ē vt ip̄e
de deo ꝓpbet. Nūqd ꝓpbē ē vt de⁹ de illo ꝓpbet. Oēs
ꝓphete ꝓphetauerunt de xp̄o: de illis aūt ꝓphetatuꝫ
non eſt. Ipſe aūt non ſolū ꝓphetauit de xp̄o: ſed etiam
aliū ꝓphete ꝓphetauerūt de illo. Oēs portitores ver
bi fuerūt: iſte aūt ipſa vox. Quātū aūt vox ꝓximior ver
bo nō tn̄ verbū: tn̄ Joānes ꝓpinquior xp̄o non tn̄ xp̄s
ſm̄ Ambro. Laus Joānis ex q̄nq3 colligit̄ vel cōprehē
dit̄: ſcꝫ ex parētib⁹ ex miraculis: ex morib⁹: ex munere:
ꝛ ex ꝑdicatiōe. Laus autē parentū ſm̄ Ambro. ex q̄nq3
manifeſtat̄. Ait eñ ſic. Plena laudatio eſt q̄ genus in
moribus: mores in eq̄tate: officiū in ſacerdotio: factuꝫ
in mādatis: ꝛ iudiciū in iuſtificationib⁹ cōprehendit.
Scd̄o ex miraculis quoꝝ quedā fuerūt ante ei⁹ conce
ptionē in vtero. ſ. angelica annūciatio: nōis īpoſitio: ꝛ
loquele pr̄is amiſſio. Quedā quātū ad eius cōceptio
nē in vtero. ſ. ſupnaturalis: ꝯceptio ei⁹ in vterō ſancti
ficatio: ꝛ ꝓphetalis doni repletio. Quedā quātū ad ei⁹
natiuitatē ex vtero. ſ. vtriuſq3 parētis ſpūs ꝓphetalis
adeptio: q2 ꝛ mater nomen ſciuit ꝛ pater cāticū edidit.
Loquele patris reſeratio: ꝛ ſpūſſcī repletio. Vñ ꝛ Za
charias pater eius repletus eſt ſpūſctō ꝛc. Ambr. Re
ſpicite Joānē quāta vis ſit in ei⁹ vocabulo cui⁹ nuncu
patio reddidit muto vocē patri ꝓlē ꝛ populo ſacerdo
tē. Prius eñ erat tacēs lingua: ſterilis filio priuat⁹ of
ficio. At vbi Joānes naſcit̄ fit repēte pater ꝓpheta lo
quele vſuꝫ recipit ꝓlē a ſpūſctō ſuſcepit: ſacerdotiū ſun
ctio recognoſcit. Tertio ex morib⁹: q2 ſctiſſime vite fuit.
De cuius ſctitate vite dicit Chryſo. Conuerſatio Joā
nis oīm vitā culpabilē faciebat apparere. Quēadmo
dum eñ ſi videres albā veſtē dicit ſatis cādida veſtis:
ſi vō poſueris eā iuxta niuē incipit tibi ſordida appa
rere: ꝛ ſi vō ſordida nō eſt. Sic quātū ad cōparationē
Joānis oīs hō videbat̄ imundus. D. ¶ Cuius q̄dē ſan
ctitas triplex habuit teſtimonium. Primo a ſupcele
ſtibus. i. ab ip̄a trinitate. Et primo a patre q̄ vocat cū
angelū. Malach. iij. Ecce mitto angelū meū ꝛc. Angel⁹
aūt nomē eſt officij nō nature: ꝛ iō dr̄ angel⁹ rōne offi
cij ex eo q2 oīm angeloꝝ officiū exercuiſſe videtur. Ha
buit eñ officiū ſeraphin. Interpretat̄ eñ ſeraphin ar
dens: q2 illi nos ardētes faciūt: ꝛ in dei amore plus ar
dent. Et de Joāne dicit̄ in eccl̄ia. Surrexit helias q̄ſi
ignis ꝛc. Ip̄e eñ venit in ſpū ꝛ virtute helie. Scd̄o ha
buit officiū cherubin. Cherubin eñ interpretat̄ pleni
tudo ſciētie: ꝛ ioannes dr̄ lucifer. Job. xxxviij. ex eo qd̄
fuit termin⁹ noctis ignorātie ꝛ initiū lucis gr̄e. Tertio
habuit officiū thronoꝝ quoꝝ officiū ē iudicare. Et de
ioāne dr̄ q2 arguebat herodem dicēs. Nō lꝫ tibi habe
re vxorē fratris tui. Quarto habuit officiū dn̄ationuꝫ
que docent nos erga ſubditos dn̄ium gerere ꝛ ioānes
erga ſubditos habebat̄ in amore: erga reges in timo
re. Quinto officiū principatuū qui docent nos ſupio
res reuereri. Et ioānes de ſe dicebat. Qui de terra eſt
de terra loquitur. De xp̄o autem qui de celo venit ſup

oēs eſt. Item. Cuius non ſum dignus ſoluere corrigiā
calciamēti eius. Sexto officiū poteſtatū: ꝑ quas pote
ſtates aeree vel cōtrarie arcent̄: q̄ nō potuerunt noce
re ſibi iam ſanctificato. A nobis etiā arcebat cū ad ba
ptiſmū pnie nos diſponebat. Septimo officium virtu
tum per quas fiunt miracula: ꝛ btūs ioānes multa mi
racula in ſeipſo oſtendit. Magna eñ miracula mel ſil
ueſtre ꝛ locuſtas edere: pillos cameloꝝ induere et hu
iuſmodi. Octauo officiū archāgeloꝝ qn̄ reuelabat ma
iora ſicut ea que ſpectant ad noſtrā redēptionem cū di
cebat. Ecce agnus dei ꝛc. Nono officiū angeloꝝ qn̄ an
nunciabat minora: ſicut ea que ſpectant ad mores vt
illud: Pniam agite ꝛc. Itē: neminem cōcutiatis ꝛc.
Secundo habuit teſtimoniū a filio: ſicut patet Matt.
xi. vbi eū xp̄s multipliciter ꝛ mirabiliter cōmendat di
cens inter cetera. Inter natos mulierum nō ſurrexit
maior Joāne baptiſta. Petrus damiani. Ab illo vbo
ioannis ſunt deprompta preconia per quod fundata
eſt arida et mouentur ſidera: ꝛ ſunt condita elementa.
Tertio a ſpiritu ſancto cum per patrem ſuuꝫ dixit. Tu
puer propheta altiſſimi vocaberis ꝛc. Scd̄o a celeſtib⁹
id eſt ab angelis: ſicut pꝫ Luce. j. vbi eū angelus mul
tipliciter comēdabat oſtēdēs quāte ſit dignitatis quo
ad eum cum dicit. Erit enim magnus corā dn̄o. Quā
te ſanctitatis quo ad ſeipſum cū ſubdit. Vinum ꝛ ſice
ram non bibet: ꝛ ſpiritu ſancto replebitur ex vtero ma
tris. Quāte vtilitatis quo ad ꝓximū: cū dixit. Et mul
tos filioꝝ Iſrael conuertet ꝛc. Tertio a ſubceleſtibus
i. ab hominibus: ſicut a patre ſuo ꝛ vicinis cū dicebāt.
Quis putas puer iſte erit ꝛc. E. ¶ Quarto comprehen
ditur laus ioannis ex munere habuit enim munus in
ſtatu: in vtero: in egreſſu ex vtero: in mūdi progreſſu:
et in mundi egreſſu. In vtero habuit triplex mirabile
munus gratie. Primo gratiā qua in vtero ſanctifica
tus fuit. Unde fuit ante ſanctus quā natus. Hiere. j.
Priuſq̄ te formarē in vtero noui te ꝛ anteq̄ exires de
vētre ſctificaui te. Scd̄o gratiā qua ꝓphetare meruit
ſicut qn̄ in vtero matris exultās deū adeſſe cognouit:
vnde Chryſo. volens oſtendere qualiter fuerit pluſq̄
ꝓpheta dixit. Prophete eſt ꝑ merito cōuerſationis et
fidei ꝓphetiā accipere. Nunquid ꝓphete fuit vt prius
fieret ꝓpheta q̄ homo. Et q2 cōſuetudo erat vt ꝓphe
te inungerent̄: ꝛ tūc qn̄ beata vgo Elizabeth ſalutauit
xp̄s ioānē in vtero in ꝓphetam inunxit ſm̄ qd̄ dicit
Chryſo. in hec verba. Ideo xp̄s fecit mariā ſalutare eli
zabeth vt ſermo procedens de vtero matris vbi habi
tat dn̄s ꝛ per aures elizabeth ingreſſus deſcēderet ad
ioānem vt illic eū vngeret in ꝓphetam. Tertio gratiā
qua ſuis meritis mr̄i ꝓphetie ſpm̄ tradidit. Vñ Chry
ſo. volens oſtēdere quāi fuit pluſq̄ ꝓpheta ait. Quis
ꝓphetaꝝ cum eſſet ꝓpheta ꝓphetā facere potuit. He
lias q̄dē vnxit heliſeū in ꝓphetā nō tn̄ prophetandi
gr̄am ꝯtulit. Iſte aūt in vtero mr̄is exiſtēs diuini ſecre
tus ſciam mr̄i donauit: ꝛ os illi⁹ in vbo ꝯfeſſionis ape
ruit: vt cui⁹ nō videbat ꝑſonā cognoſceret: dignitatē di
cēs: vnde hoc mihi vt mater dn̄i mei veniat ad me. In
egreſſu ex vtero habuit triplex munus gr̄e: qm̄ ortus
eius fuit miraculoſus: ſctūs: ꝛ iucundus. Quia mira
culoſus excludit̄ defectus impotentie: q2 ſctūs reat⁹
culpe: q2 iucundus lamētū miſerie. Celebrat̄ autem
ortus eius ſiue natiuitas ſm̄ mag. m Guilhelmū altiſ
ſidoreñ. triplici rōne. Primo rōne ſanctificationis in vte
ro. Scd̄o rōne dignitatis in officio. Ipſe eñ tanq̄ lu
cifer venit ꝛ eternū gaudium nobis primus nūciauit.
Tertio ratione iucunditatis in ortu ſuo. Dixerat eñ
angel⁹. Et multi in natiuitate ei⁹ gaudebūt. ꝛ iō dignū

eſt vt ⁊ nos i natiuitate eiꝰ gaudeamꝰ. In ꝓgreſſu ha-
buit ſilr multiplex munꝰ. In hoc aũt patẽt eiꝰ excellẽ-
tiſſima munera gr̃e: qm̃ habuit ꝑfectionẽ oĩm ſctõꝝ.
Nã ꝓpheta fuit qñ dixit. Qui poſt me venturus eſt ⁊c.
Pluſq̃ ꝓpheta qñ xp̃m digito demõſtrauit. Apl's qꝛ a
deo miſſꝰ fuit apl's eñ idẽ eſt ꝙ miſſꝰ: vñ. Fuit hõ miſ
ſus a deo ⁊c. Martyr qꝛ ꝓ iuſtitia mortẽ ſuſtinuit. Cõ
feſſor qꝛ ꝯfeſſus eſt ⁊ nõ negauit. Virgo. Vñ ꝓpter ipſiꝰ
virginitatẽ angelꝰ eſt appellatꝰ. Malach. iij. Ecce ego
mitto angelũ meũ ⁊c. In egreſſu de mũdo habuit tri-
plex munꝰ qꝛ efficit̃ martyr inuictus. Tũc eñ palmã
martyrij adeptꝰ eſt. Dirigit̃ nũciꝰ ꝓcioſus. Ipſe eñ tũc
illis q̃ erãt in limbo ꝓcioſũ nũciũ attulit. ſ. de aduẽtu
xp̃i ⁊ redẽptione ipſoꝝ. Et colit̃ exitꝰ glorioſus. Eiꝰ eñ
exitꝰ de oĩbꝰ q̃ ad limbũ deſcẽderũt ſpecialr ab eccl'ia
ſolẽnizat̃ ⁊ glioſe colit̃. F. ¶ Quinto ex ꝓdicatiõe. Cir
ca cuiꝰ ꝓdicatione angelus q̃tuor ponit cũ dr̃. Et mul-
tos filioꝝ iſrael ꝯuertet ad dñm deũ ipſoꝝ ⁊ ipſe ꝓcedet
⁊c. ſ. fructũ: ordinẽ: virtutẽ: ⁊ finẽ ſicut patꝫ i lr̃a. Et notã
dũ ꝙ ꝓdicatio Joãnis triplr fuit cõmẽdabilis. Ipſe nã
q; ꝓdicauit feruẽter efficaciter ⁊ prudẽter. Feruẽter cũ
dicebat. Genimina viperarũ ⁊c. Qui q̃dẽ feruor fuit in
flãmatus charitate qꝛ erat lucerna ardẽs: vñ dicit in
ꝑſona ipſiꝰ Hiere. Poſuit os meũ quaſi gladiũ acutũ.
Informatꝰ vitate: qꝛ erat lucerna lucẽs. vñ Jo. v. Uos
miſiſtis ad ioãnẽ ⁊ ille ꝑhibuit teſtimoniũ veritati. Di
rectus diſcretione ſiue ſciẽtia. vñ turbis ⁊ publicanis
⁊ militibus ſꝫ vniuſcuiuſq; exigẽtiã ꝓpriã legẽ dedit.
Firmus cõſtãtia. vñ ⁊ tã cõſtãter ꝓdicauit ꝙ ex hoc vi
tã amiſit. Hec eñ q̃tuor dꝫ hr̃e zelus ſm qđ dicit Bñr.
zelũ tuũ inflãmet charitas: informet veritas: regat ſciẽ
tia: ⁊ firmet cõſtãtia. Scđo efficaciter qm̃ ad ꝓdicatio-
nẽ eiꝰ multi cõuerſi ſunt. Predicauit eñ vbo aſſidui
tatẽ doctrine ⁊ exẽplo ſctitatẽ vite ꝓdicauit ⁊ cõuer-
ſit meritis orationibꝰ deuotis. Tertio prudẽter. Cu
ius prudẽtia ꝓdicatiõis i tribꝰ fuit. Primo i eo ꝙ vſus
fuit cõminationibꝰ vt malos terreret dicẽs. Iã eñ ſe-
curis ad radicẽ arboris poſita eſt. Scđo ꝓmiſſionibꝰ
vt bonos alliceret di. Pniãz agite appropinquabit eñ
regnũ celoꝝ. Tertio moderationibꝰ vt mediocres pau
latĩ ad ꝑfectionẽ attraheret. Vñ turbis ⁊ publicanis
⁊ militibꝰ leuia imponebat: vt poſtmodũ ad maiora ꝓ
ueherent̃: turbis vt opibus mĩe inſiſterẽt: publicanis
vt ſe ab alienorũ appetitu abſtinerẽt militibꝰ vt nemi
nẽ ꝯcuterẽt: nulli calũniã facerent: ⁊ ſuis ſtipẽdiis cõ-
tenti eſſent. G. ¶ Et notandũ ꝙ ſanctꝰ ioãnes euãgeli-
ſta hac die migrauit ad dñm ſed eccl'ia ipſius feſtum in
tertiũ diẽ poſt xp̃i natiuitatẽ celebrãdũ iſtituit: qꝛ tũc
eius eccl'ia dedicata fuit. Et ſolẽnitas natiuitatis bea
ti ioãnis baptiſte i ſuo die remãſit nimirũ: qꝛ hec dies
ab angelo gaudio natiuitatis precurſoris autẽticatꝰ
fuit. Nõ aũt dogmatizandũ eſt ꝙ euangeliſta baptiſte
ceſſerit tanq̃ minor maiori. Nõ eñ decẽs eſt de coꝝ
maior ſit diſputare. Qđ etiã quodã exẽplo diuinitꝰ eſt
oſtẽſum. Erant eñ vt legit̃ duo doctores theologi quo
rũ vnus ioãnẽ baptiſtã: alter vero ioãnẽ euãgeliſtã ꝑ-
ferebat. Tãdẽ ſup hoc ſolẽni diſputatiõe indicta quiſ-
libet valde ſolicitus erat autoritates et efficaces ra-
tiones inuenire qbus ſuũ ioãnẽ poſſet ꝑferre. Adue-
niẽte aũt diſputatiõis die q̃libet ſctõꝝ emulatori ſuo
apparuit eiq; dixit. Nos cõcordes ſumus in celis: de no
bis nõ diſputetis in terris. Tunc illi ſibi adinuicẽ oĩ
ꝑplo viſionẽ publicauerũt ⁊ dñm bñdixerũt. Paulus
hiſtoriographꝰ lõgobardorũ romane eccl'ie diaconus
⁊ caſſinẽſis monachus cũ deberet quadã vice cereum
bñdicere fauces eius rauce facte ſunt cũ priꝰ vocalis
eſſet. Ut ergo vox ſibi reſtitueret̃ hymnũ. ſ. Ut queant
laxis ⁊c. ad honorẽ bti ioãnis cõpoſuit. Ubi in princi-
pio petit ſibi vocẽ reſtitui ſicut ⁊ zacharie reſtituta fuit
Oſſa mortuorũ aĩaliũ vndecũq; collecta in hac die ab
aliq̃bus cõburunt̃. Cuiꝰ duplex eſt cauſa vt ait ioãnes
beleth. Una eſt ex antiq̃ inſtitutiõis obſeruãtia. Sunt
eñ quedã aĩalia q̃ dracones vocant̃ q̃ in aere volant:
in aq̃s natant: in terra ambulant. Qñq; aũt dũ ꝑ aera
ambularẽt ad libidinẽ cõcitabant̃: ⁊ in puteis ⁊ aquis
fluuialibꝰ ſperma iactabãt: ⁊ inde ſequebat̃ letalis an
nus. Cõtra hoc ergo iſtud inuentũ fuit remediũ: vt de
oſſibꝰ aĩaliũ rogus fieret: ⁊ ſic talia aĩalia fumus fuga
ret. Et qꝛ iſtđ maxime hoc tpe fiebat: ideo iſtud adhuc
ab aliq̃bus obſeruat̃. Alia cã eſt ad repreſentandũ qꝛ
oſſa ſcti ioannis in ſebaſte ciuitate ab infidelibꝰ ꝯbuſta
fuerũt. Ferũt̃ etiã facule ardẽtes: qꝛ ioãnes fuit lucer
na ardẽs ⁊ lucẽs. Et rota vertit̃: qꝛ ſol tũc i circulo de
ſcẽdit ad ſignificãdũ ꝙ fama ioãnis q̃ xp̃s putabat̃ de
ſcẽdit ſꝫ ꝙ ipſe teſtimoniũ ꝑhibuit dicẽs. Me oportet
minui: illũ aũt creſcere. Hoc ſignificatũ eſt ſm qđ dicit
Aug. in eorũ ortibus ⁊ in eorũ mortibꝰ. In eoꝝ ortibꝰ
qꝛ circa natiuitatẽ ioãnis dies incipiũt decreſcere: cir
ca natiuitatẽ xp̃i creſcere iuxta illđ. Solſtitiũ decimo
xp̃m p̃cit atq; ioãnẽ. Itẽ in eorũ mortibꝰ: qꝛ corpꝰ xp̃i
in cruce fuit exaltatũ: corpus ioãnis capite minoratũ
Refert paulꝰ in hiſtoria logobardorũ ꝙ rocharith rex
lõgobardorũ iuxta eccl'iam ioannis baptiſte cũ multo
ornatu ſepultus fuit. Quidaꝫ vero cupiditate illectus
nocte ſepulchrũ aperiẽs abſtulit vniuerſa. Cui beatꝰ
ioannes apparẽs dixit. Cur auſus fuiſti tangere mihi
cõmiſſum: eccleſiã meã decetero ingredi non valebis.
Quod vtiq; ſic euenit. Nã qñcunq; predictã eccl'iam in
trare volebat: quaſi a validiſſimo pugile guttur eius
feriebatur: ⁊ ſic ſubito retro ruebat.

¶ De ſanctis Geruaſio ⁊ prothaſio. lxxxj.

Geruaſius a gerar qđ eſt ſacrũ ⁊ vas: vel a ge-
na qđ eſt incolatꝰ ⁊ ſior paruulus quaſi ſacer
ꝑ vite meritũ: vas vt ꝑ virtutũ receptaculũ:
peregrinus ꝑ mũdi cõtemptũ: paruulus ꝑ ſui
deſpectũ. Prothaſius a ꝓthos qđ eſt primũ: ⁊ ſios deꝰ
ſiue diuinus. vel a ꝓcul ⁊ ſtaſis qđ eſt poſitio quaſi pri
mus per dignitatẽ. diuinus per dilectionẽ. ꝓcul poſitꝰ
a mũdi affectione. Horũ paſſionẽ Ambr. in libello ad
caput eorum poſito ſcriptam inuenit. A

Geruaſius ⁊ ꝓthaſiꝰ gemini fra-
tres filij fuerũt ſcti vitalis ⁊ btẽ
valerie. Qui oĩa ſua pauperibꝰ erogã
tes manebant cũ ſctõ nazario: q̃ apud
embrũdunum oratoriũ cõſtruebat et ei
celſus puer lapides porrigebat: quod
vero nazarius iã celſuz habuiſſe nar-
ratur forte ꝑ anticipationem accipit̃:
cũ lõge poſt eũ ſibi fuiſſe oblatũ ex hi-
ſtoria nazarij colligat̃. Cũ aũt oẽs ad
neronẽ impatorẽ ducerent̃ ſequebat̃
eos ciulãs puer celſus. Quẽ cũ vnꝰ militũ alapa cede
ret: ⁊ cedẽtẽ nazariꝰ increparet: irati milites nazariũ
calcibꝰ ceciderũt ⁊ ipm cũ aliis in carcere recluſerũt ⁊
poſtmodũ i mare ꝓcipitauerũt. Geruaſiũ vero ⁊ ꝓthaſiũ
mediolanũ duxerũt. Nazariꝰ vo miraculoſe liberatus
mediolanũ venit. Eo tpe ſuperueniẽte comite aſtaſio q̃
ꝯ marchomãnos ꝓficiſcebat̃ ad bellũ deorũ cultores
eidẽ occurrerũt aſſerẽtes ꝙ dij ſibi rñdere ꝯtẽnerẽt niſi
prius geruaſiꝰ ⁊ ꝓthaſiꝰ immolarent̃. Cõtinuo igit̃ te
nent̃ ⁊ vt ſacrificẽt inuitant̃. Cui cũ geruaſiꝰ oĩa idola
ſurda ⁊ muta diceret ⁊ ipſum ab oĩpotenti deo victo-

riã regrere debere doceret: irat⁹ tãdiu eũ pluũbatis ce-
di iuſſit ꝙdiu ſpm̃ exalaret. deinde ꝓthaſiuz accerſiri
fecit eiqꝫ dixit. Miſer vel tu viuere ſtude: et noli cum
frẽ tuo mala morte perire. Cui ꝓthaſius. Quis eſt mi
ſer? Ego q̃ te nõ timeo: aut tu q̃ me timere nõ ꝓbaris?
cui aſtaſi⁹. Ego te miſer homo quõ timeo? Cui ꝓtha-
ſius. In hoc timere me ꝛ te ledi ꝓbaris ſi nõ ſacrifica-
uero dijs tuis. ſi enĩ te ledi a me nequaꝙ timeres nũ-
ꝙ ad ſacrificiũ idolorum me cõpelleres. Tũc eũ comes
in eculeũ ſuſpẽdi iuſſit. Cui ꝓthaſius. Nõ tibi comes
iraſcor: quĩ cecos oculos tui cordis attẽdo quin poti⁹
tui miſereor: qꝛ neſcis quid facias. Age igitur qđ cepi
ſti vt mihi cũ fratre meo occurrere poſſit benignitas
ſaluatoris. Tũc comes iuſſit eũ decollari. Philipp⁹ aũt
ſeruus xp̃i cũ filio ſuo corpa eorum rapuit ꝛ occulte ĩ do-
mo ſua ĩ archa ſaxea ſepeliuit: ꝛ libellũ eorum ortũ finẽ:
ꝛ vitam cõtinẽtẽ ad eorum caput poſuit. Paſſi ſunt autẽ
ſub nerone q̃ cepit circa annũ dñi. lvij. Horum corpa mul
to tp̃e latuerunt: ſꝫ tp̃e beati Ambroſij hoc modo rep-
ta fuerunt. Ambroſio naꝙ in eccleſia ſctõrum naboris ꝛ
felicis in oratiõe poſito: ita nec vigilaret a ptẽ: nec dor
miret itegre: apparuerũt ei duo pulcherrimi iuuenes
veſtibus candidis. i. colliobio ꝛ pallio induti: caligulis
calciati ſecũ manib⁹ extẽſis orãtes. Orauit igit Am-
broſi⁹ vt ſi eſt illuſio nõ vltra appareat: ſi aũt veritas
de nouo reueletur. Sicut igit mõ canẽte gallo orãtes ſe-
cũ iuuenes apparuerũt. Tertia vo nocte defecto iã cor
pore ieiunijs nõ dormiẽti: ſꝫ ſtupẽti cũ tertia ſibi ap-
paruere pſona q̃ ſiſis paulo aplõ videbat̃ ſꝫq̃ ĩ pictura
ꝓſpexerat. Illiſqꝫ tacẽtib⁹ aplͥs ſibi dixit. Iſti ſunt q̃ ni
hil terrenũ deſiderãtes monita mea ſecuti ſũt. Quorum
corpa in eo loco repies in quo ſtas. Duodecim pedũ al
titudine terra coopta ercã inuenies: ꝛ ad caput eorum li-
bellũ in quo ort⁹ eorum cõtinetur ꝛ finis. Cõuocatis igitur
vicinis ep̃is ipſe prior terre foſſor acceſſit: ꝛ oĩa ꝓut di
xerat ſibi paul⁹ aplͥs inuenit. Et lꝫ tã. ccc. anni ꝛ vltra
fluxiſſent: ita tñ corpa eorum ſunt reperta ac ſi ipſa hora
ibidẽ fuiſſent poſita: inſup vo odor ſuauiſſimus ꝛ mira
bilis inde fragrabat. B. ❡ Cec⁹ aũt q̃dã tãgẽs feretrũ
illuminãt⁹ eſt ꝛ multi alij meritis eorum curati ſunt. In
horum ſolẽnitate pax inter lõgobardos ꝛ romanũ impiũ
reformata fuit: ꝛ iõ Grego. papa. Loquetur dñs pacẽ in
plebẽ ſuã ꝛc: in introitu miſſe cãtari inſtituit. Ũn ꝛ of
ficia partim ſctis ꝯueniunt partim euẽtib⁹ q̃ ipſis ꝯti
gere dieb⁹. Refert Aug. in lib. xx. de ciui. dei q̃ ipſo p̃-
ſente ꝛ imperatore ꝛ multa turba quidã cec⁹ apud me
diolanuꝫ ad corpa martyrũ geruaſij ꝛ ꝓthaſij lumẽ re
cepit. Utrũ aũt ſit p̃dictus cecus: an alius ignoratur.
Idem quoqꝫ refert ibidẽ q̃ quidã iuuenis in villa vi-
ctoriana que ab yporegio. xxx. miliaribus diſtat cũ in
quodã flumine equum lauaret: cõtinuo diabolus euꝫ
vexauit: ꝛ in flumine tanꝙ mortuũ ꝓiecit. Cũ aũt ve
ſpere in eccleſia btõrum geruaſij ꝛ ꝓthaſij q̃ ꝓpe erat cã-
taretur: ille vocib⁹ illis quaſi ꝑcuſſus cum grãdi fremi-
tu eccliam intrãs altare tenebat: inde amoueri nõ va
lens tanꝙ ſi ibidẽ alligat⁹ fuiſſet. Et cũ demõ vt inde
exiret adiuraretur: ille ſe eius mẽbra amputare cũ exi-
ret minabatur. Cũ ergo adiuratus exiret oculus eius in
maxillã fuſus tenui venula depẽdebat; ſꝫ in locũ ſuuꝫ
ſicut potuerit oculũ reuocauerũt. Et ecce itra paucos
dies meritis ſctõrum geruaſij ꝛ ꝓthaſij plene ſanat⁹ eſt.
Ambr: qꝫ in p̃fatiõe ſic ait. Hi ſũt q̃ vexillo celeſti ſigna
ti: victricia apl̃i arma ſumpſerãt: ꝛ a mũdanis nexib⁹
abſoluti neq̃ſſimi hoſtis vitiorum aciẽ ꝓſternẽtes liberi
ꝛ expediti xp̃m dñꝫ ſunt ſecuti. O q̃ felix germanitas
que ſacris inherendo eloquijs nullo potuit iterpola-
ri ꝯtagio. O q̃ glorioſa certaminis cã: vbi pariter coro
nantur quos vnus vterus maternus effudit.

❡ De ſanctis Joanne ꝛ Paulo. lxx xij. B.

I Oãnes ꝛ Paul⁹ primicerij ꝛ p̃po
ſiti ꝯſtãtie filie cõſtãtini auguſti
fuerũt. Eo aũt tp̃e cũ gẽs ſcithica daciã
ꝛ traciã occuparet: ꝛ gallican⁹ dux ro-
mani exercit⁹ ꝯ p̃dictã gẽtẽ mitti de-
beret: cõſtãtiã filiã cõſtãtini ꝓ merce
de laboris ſibi in vxorẽ dari petebat.
Qđ etiã romani principes inſtãti⁹ fie
ri poſtulabãt. Pr aũt plurimũ triſta-
batur ſciẽs filiã ſuã poſtꝙ a beata agne
te ſanata fuerat ĩ virginitatis ꝓpoſito
poſitã: faciliꝰ occidi poſſe ꝙ ad ꝯſenſuz inclinari. Uir-
go tñ de deo ꝯfidẽs patri ꝯſuluit vt eã ſibi ſpõdeat cuꝫ
victor rediret. Uerũtñ duas filias ſuas quas ex vxore
defuncta ſuſceperat. idẽ gallican⁹ ſecũ manere ꝑmitte
ret: vt ꝑ eas mores ꝛ votum patris ſcire poſſet: ꝛ ipſa
duos p̃poſitos ſuos ioannẽ ꝛ paulũ ſibi ꝯcederet ĩ ſpe
quaſi maioris firmitatis rogãs deũ vt ipm̃ ꝛ filias cõ-
uerteret. Qđ vbi omnibus placuit: gallicanus aſſum-
ptis ioãne ꝛ paulo ꝛ copioſo exercitu ꝓficiſcitur: ſꝫ tñ
a ſcithicarũ gente eius exercitus frangitur ꝛ in vrbe
traciarũ ab hoſtib⁹ obſidetur. Tũc accedẽtes Joãnes ꝛ
paulus eidẽ dixerũt fac votũ deo celi ꝛ eris victor me-
lior ꝙ fuiſti. Qđ cũ feciſſet iuuenis in humero ferẽs
crucẽ ſtatim ſibi apparuit eiqꝫ dixit. Sume gladiũ tuũ
ꝛ ſequere me. Quẽ ille accipiẽs per media caſtra iuit:
ꝛ ad regẽ vſqꝫ deueniẽs: illũqꝫ occidẽs ſolo timore vni
uerſum populum ſubiugauit: ꝛ romanis tributarios
fecit. Duo quoqꝫ milites armati eidẽ apparentes hinc
inde cõfirmabãt. Fact⁹ igit xp̃ianus romã rediit ꝛ cũ
multo honore ſuſcept⁹ rogauit Auguſtũ vt ſibi indul-
geret ſi filiã mihi nõ deſponſaret: eo q̃ de cetero xp̃o cõti
nẽter viuere proponeret. Qđ cũ auguſto plurimũ pla-
cuiſſet: ꝛ due filie gallicani a ꝯſtãtia virgine ad xp̃ꝫ cõ
uerſe eſſent ipſe gallicanus ducatui ceſſit ꝛ oĩa paupe
ribus tribuẽs xp̃o cũ alijs ſeruis dei ĩ paupertate ſer-
uiuit multa aũt miracula faciebat: ita vt ſolo viſu de-
mones de obſeſſis corporibus effugaret. Huius ſacre
opinionis fama in toto orbe terrarũ intm̃ excreuit: vt
ab oriẽte ꝛ occidente veniẽtes viderunt virũ ex patri
cio cõſule lauantẽ pedes pauperum ponentẽ menſam:
aquã manibus effundentẽ: languentib⁹ ſollicite mini-
ſtrantem ꝛ cetera ſancte ſeruitutis officia exhibentẽꝫ.
Cõſtãtino igit defuncto: cõſtantius cõſtantini magni
filius arriana hereſi deprauatus imperiũ tenuit. Ue-
rũ cũ conſtantius frater ꝯſtantini duos filios. ſ. galliũ
ꝛ iulianũ reliquiſſet conſtantius imperator dictũ gal
lũ ceſarem fecit ꝛ cõtra iudeã rebellantẽ miſit. Quem
tñ poſtmodum interfecit. Julianus vo timẽs ne exem
plo fratris a conſtantio perimeretur: monaſteriũ ingreſ
ſus eſt. Ubi magnam religionẽ ſimulans lector ordi-
natus eſt. Qui per maleficiũ demonẽ cõſuluit: reſpon-
ſum accipiens q̃ ad imperium ſublimãdus eſſet. Poſt
aliqđ tp̃s vrgẽtib⁹ aliq̃bus negotijs cõſtanti⁹ iulianũ
ceſarẽ fecit ꝛ ipꝫ in galliã deſtinauit: qui oĩa ſtrennue
agebat. Mortuo autem conſtantio ꝛ iuliano apoſtata
in imperium a cõſtantio ſublimato iuſſit iulianus vt
gallicanus / aut dijs immolaret / aut abſcederet. Tãto
enĩ viro non audebãt necem inferre. Ille igitur alexã
driam perrexit: ꝛ ab infidelibus per cor tranſfixus mar-
tyrij coronã ꝑcepit. At iulianus captus / ſcꝫ cupiditate
ſacrilega auaritiam ſuam euangelij teſtimonio colora
bat. Nã facultates a chriſtianis auferens dicebat xp̃s

vt dicit in euãgelio. Qui nõ renũciauerit oĩb⁹ q̄ poſſi-det nõ põt me⁹ eſſe diſcipulus. Andrẽs igit̃ ꝙ Ioãnes ⁊ Paul⁹ ex opib⁹ quas v̾go cõſtãtia reliq̄rat xp̄ianos paupes ſuſtẽtabãt: mãdauit eiſdẽ ꝙ ſicut ꝯſtatino: ita quoqꝫ ⁊ ſibi adherere deberẽt. At illi dixerũt. Dũ glo-rioſi impatores cõſtãtin⁹ ⁊ fili⁹ ei⁹ cõſtãtius ſe eſſe ſer-uos xp̄i gl̾iabant̃ nos famulabamur eiſdẽ. Tu v̾o⁄ q̄ religionẽ plenã v̾tu tib⁹ reliq̄ſti a te oĩno receſſim⁹ ⁊ ti-bi obedire cõtẽnim⁹. Quib⁹ iulian⁹ mãdauit. Ego in eccl̾ia clericatũ obtinui: ⁊ ſi voluiſſem ad primũ eccl̾ie ſtatũ puenĩſſem. Sꝫ ꝯſiderãs vanũ eſſe inertiã ſectari ⁊ auxiliũ militie aĩum dedi: dijſqꝫ ſacrificans eoꝝ ſuffra-gijs imperiũ obtinui. Vñ vos in aula regia nutriri nõ d̾betis lateri meo deeſſe vt prios vos ĩ palatio meo ha-beã. Qd̾ ſi a vobis cõtẽptus fuero: agã vt neceſſe eſt vt cõtẽni nõ poſſim. Qui rñdẽtes dixerũt. Deũ tibi p̄po-nẽtes minas tuas nequaꝙ timem⁹ ne regis eterni ini-micitias ĩcurram⁹. ad hoc Julian⁹. Si intra decẽ dies vltro ad me venire cõtẽpſeritis coacti poſtmodũ facie-tis qd̾ ſpõte facere nõ curatis. Cui ſcti ĩ rñderũt. Jã de-cem dies p̄teriſſe exiſtima ⁊ hodie facito qd̾ tunc te fa-cturũ eſſe minaris. Quib⁹ iulian⁹ putatis ꝙ martyres vos faciãt xp̄iani. Niſi mihi cõſenſeritis puniã vos nõ vt martyres: ſꝫ vt publicos hoſtes. Tũc iohes ⁊ paul⁹ ꝑ totos decẽ dies eleemoſynis inſiſtẽtes oĩa ſua pau-perib⁹ erogabãt. Decima aũt die miſſus eſt ad eos the-rẽtian⁹ q̄ dixit eis. Dñs nr̃ iulian⁹ ſtatuiculũ aureũ io-uis ad vos miſit vt eidẽ thura incẽdatis alioquin am-bo ſimul peribitis. Cui ſcti ĩ dixerũt. Si tu⁹ dñs eſt iulia-nus habeto pacẽ cũ illo: nobis ali⁹ dñs nõ eſt niſi dñs ieſus xp̄s. Tũc iuſſit eos occulte decollari ⁊ in foueas intra domũ ſepeliri famã faciẽs ꝙ in exiliũ eſſent miſ-ſi. B. ¶ Poſt hoc fili⁹ therẽtiani a demone arripit̃: ⁊ in-tra domum clamare cepit: ꝙ a demone vreret̃. Qd̾ vi-dẽs therẽtian⁹ ſcel⁹ ꝯfitet̃ ⁊ xp̄ian⁹ efficit̃. Paſſio ſan-ctoꝝ ab eo ꝯſcribit̃ ⁊ ei⁹ fili⁹ liberat̃. Paſſi ſunt aũt cir-ca annũ dñi. ccclxiiij. Refert Greg. ĩ homilia euãgelij. Si q̄s vult poſt me venire ꝙ q̄dã matrona dũ eccleſiã iſtoꝝ martyꝝ frequẽti⁹ viſitaret: ⁊ die q̄dã ĩde rediret duos ſtãtes monachos ſub pegrino habitu iuenit: q̄s pegrinos credẽs eleemoſynã ſibi dari p̄cepit: ſꝫ poſtꝙ diſpẽſator eis ad largiẽdũ eleemoſynã appropinquaſ-ſet: aſtiterũt ei vicini ⁊ dixerũt. Tu nos mõ viſitas: nos te ĩ die iudicij req̄rem⁹ ⁊ q̄cq̄d poterim⁹ tibi p̄ſtabim⁹. Quo dicto ab oculis ei⁹ ſunt ablati. Amb. de his mar-tyrib⁹ in p̄fatiõe ſic dicit. Bti ĩ martyres Jo. ⁊ paul⁹ ve-raciter impleuerũt qd̾ dauitica voce d̾r. Ecce q̄ bonuꝫ ⁊ q̄ iocundũ habitare fratres in vnum. Naſcendi lege conſortes fidei ſocietate cõiuncti paſſionis equalita-te conſimiles in vno ſemper domino glorioſi.

¶ De ſancto Leone papa. lxxxiij. A.

LEo papa vt in miraculis btẽ ma-rie virginis legit̃ ĩ eccl̾ia ſancte marie maioris in die reſurrectionis miſſam celebrabat ⁊ dũ fideles ꝑ ordi-nẽ cõicaret ⁊ q̄dã matrona manũ eius oſculata fuiſſet ex hoc ĩ cũ vehemens carnis tẽtatio inſurrexit. At vir dei ĩ ſemetip̄ꝫ ſeuiſſim⁹ vltor inſurgit ⁊ ea-dẽ die manũ ſe ſcãdalizãtẽ occulte pe-nit⁹ ãputauit ⁊ a ſe reiecit. Iterea mur-mur oriebat̃ ĩ pp̄l̾o: cur ſummus põti-fex diuina more ſolito nõ celebraret. Tũc leo ad beatã virginẽ ſe ꝯuertit: ⁊ ei⁹ ꝓuidẽtie totalr̃ ſe ꝯmiſit. Tũc illa ꝯtinuo ſibi aſtitit ⁊ manũ ſuã ſuis ſctĩſſimis mani-bus illi r̄ſtituit ⁊ reformauit: iubẽs vt ꝓcederet ⁊ filio ſuo ſacrificiũ ĩmolaret. Leo igit̃ oĩ pp̄l̾o q̄d ſibi cõtige-rit p̄dicauit ⁊ manũ reſtitutã oĩbus euidenter oſtẽdit. Hic calcedonẽ. ꝯciliũ celebrauit ſolas v̾gines ibidẽ ve-lari ĩſtituit. Ibi ẽt ſtatutũ fuit vt v̾go maria mr̃ dei ap-pellaret̃. Eo quoqꝫ tp̄e attila italiã deuaſtabat. Igit̃ ſctũs leo ĩ eccl̾ia aploꝝ trib⁹ dieb⁹ ⁊ trib⁹ noctib⁹ ora-tiõi vacãs poſt hec dicit ad ſuos. Qui vult me ſeq̄ ſeq̄t̃. Cũ igit̃ ad attilã appropinquaſſet ille vt btm̃ leonẽ vi-dit de equo deſcẽdit, eiuſqꝫ genib⁹ ꝓuolut⁹ rogauit vt peteret q̄cq̄d vellet. Qui petyt vt ab italia diſcederet ⁊ captiuos relaxaret. Et dũ argueret̃ a ſuis ꝙ triũpha-tor orbis a ſacerdote vict⁹ eẽt rñdit. Prouidi mihi et vobis: vidi em̃ a dextris ei⁹ fortiſſimũ militẽ euaginato gladio ſtãtẽ mihiqꝫ dicẽtẽ. Niſi huic parueris cũ oĩb⁹ tuis interibis. Cũ btũs leo eplã ad fabianũ ep̄m ꝯſtã-tinopolitanũ aduerſ⁹ euthiciũ ⁊ neſtoriũ ſcripſiſſet: ſu-per ſepulchrũ bti ĩ petri ip̄ã poſuit ⁊ ieiunijs ⁊ oꝛonib⁹ inſiſtẽs dixit. Quicq̄d in hac epl̾a: vt hõ erraui: tu cui eccl̾ie cura ꝯmiſſa eſt corrige ⁊ emẽda. Et poſt dies. xl. orãti illi petr⁹ appãuit di. Legi ⁊ emẽdaui. Accipiẽſqꝫ leo epl̾am iuenit eã manib⁹ apli correctã ⁊ emẽdatã. Alĩs ẽt ſepulcro bti ĩ pe. xl. dieb⁹ ieiunijs ⁊ oꝛonibus vo-cãs leo aſtitit: obſecrãs vt ſuoꝝ ſibi pctõꝝ veniã impe-traret. Cui petr⁹ apparẽs dixit. Dep̄catus ſum pro te dñm ⁊ oĩa pctã tua dimiſit. Solũmodo de manuũ ĩpoſi-tione debes inq̄ri. i. ſi bene ſiue aliter alicui man⁹ ĩpo-ſueris exigeris. Obijt aũt circa annos dñi. cccclx.

¶ De ſancto Petro apoſtolo. lxxxiiij. A.

PEtr⁹ trinomi⁹ extitit. Vocatus eſt em̃ ſimon bariona. Simõ interp̄tat̃ obediẽs vel ponẽs triſtitiã bariona filius columbe. Bar. lingua ſira filius iona hebraice colũba. Fuit em̃ obe-diẽs qñ xp̄s eũ vocauit: q̄ ad vnius iuſſionis vocẽ dño obediuit. ponẽs triſtitiã qñ xp̄m negauit: q̄ egreſſus foras fleuit amare: fili⁹ colũbe: q̄ deo ſimplici intẽtio-ne ſuuiit. Scd̾o vocatus eſt cephas qd̾ interp̄tatur ca-put⁄ vel petra vel increpãs ore. Caput rõne principa-tus ĩ p̄latiõe: petra rõne firmitatis in paſſiõe: icrepãs ore: rõne ꝯſtãtie in p̄dicatiõe. Tertio vocat⁹ eſt petr⁹: qd̾ interp̄tat̃ agnoſcẽs ſiue diſcalciãs vel diſſoluẽs: q̄ xp̄i diuinitatẽ agnouit: cũ dixit. Tu es xp̄s fili⁹ dei vi-ui. Et pedes affectuũ ſuoꝝ in oĩ ope mortuo ⁊ terreno diſcalciauit cũ dixit. Ecce nos reliq̄mus oĩa ⁊ vincula pctõꝝ a nobis diſſoluit: ⁊ hoc ꝑ claues q̄s a dño accepit. Habuit aũt triplex cognomẽ. Dict⁹ eſt em̃ ſimõ ioãna qd̾ interp̄tat̃ dñi pulchritudo. Scd̾o ſimon ioãnis qd̾ ĩterp̄tat̃ cui donatũ ẽ. Tertio ſimõ bariona qd̾ ĩterpre-tat̃ fili⁹ colũbe. Per qd̾ dat̃ intelligi ꝙ ip̄e habuit pul-chritudinẽ moꝝ: dona v̾tutũ: abũdãtiã lachrymaꝝ: q̄ colũba hꝫ gemitũ ꝓ cãtu. Iſtud aũt nomẽ petr⁹ ieſus p̄rio ſibi ĩponẽdũ ꝓmiſit: cũ dicit Joã. j. Tu vocaberis cephas qd̾ iterpretat̃ petr⁹. Scd̾o ꝓmiſſum ĩpoſuit ſi-cut d̾r Mar. iij. Et ĩpoſuit ſimoni nomẽ petr⁹. Tertio impoſitũ ꝯfirmauit: cũ dicit Mat. xvj. Et ego dico tibi: q̄ tu es petr⁹ ⁊c. Ei⁹ martyriũ marcell⁹ lin⁹ papa: egi-ſippus: ⁊ leo papa cõſcripſerunt.

PEtrus apl̾s inter ceteros ⁊ ſupra ceteros apoſtolos maioris fer-uoris extitit. Nã ⁊ ſcire dñi ꝓditorẽ vo-luit: q̄ vt dicit Augu. ſi eum ſciuiſſet dẽtib⁹ diſcerpiſſet. Et ob hoc dñs pro-ditorem ſuum noiare nolebat: quia vt ait Chryſo. ſi ip̄m noiaſſet petrus cõ-tinuo ſurrexiſſet ⁊ ip̄m ꝓtinus truci-daſſet. Hic ſuper mare ad dñm ambu-lauit in dñi transfiguratione ⁊ puel-

le ſuſcitatiōe a dño elect⁹ fuit: ſtaterā in ore piſcis inue
nit claues regni celoꝝ a dño accepit ꝛ paſcendas oues
a xp̄o ſuſcepit tria milia hoīm in pēthecoſtē ſua p̄dica
tione ꝯuertit: ananie ꝛ ſaphire mortē p̄dixit: eneā pa=
raliticū curauit: corneliū baptizauit: tabitā ſuſcitauit
vmbra ſui corpis infirmos ſanauit: ab herode incarce
ratur: ſʒ ab angelo liberat̃. Qualis aūt eius cibus vel
indumētū fuerit ipſe hoc in libro clemētis teſtat̃. Pa
nis inquit ſolus eſt mihi cū oliuis: ꝛ raro cū olerib⁹ in
vſu eſt. indumentū aūt hoc eſt mihi qḋ vides tunicam
cū pallio: ꝛ hoc habens nihil aliud requiro. Fert̃ ꝙ in
ſinu ſemꝑ ſudariū portabat quo crebro fluētes lachry
mas tergebat: qꝛ qñ dulcis allocutiōis ꝛ p̄ſentie dñi
memor erat: pre nimia amoris dulcedine lachrymas
cōtinere nō poterat. Qñ etiā culpā negationis ad me
moriā reducebat: vberrimas lachrymas emittebat: vñ
adeo in cōſuetudine habuit flere vt ei⁹ facies tota adu
ſta lachrymis videret̃: ſicut dicit clemēs. Idē etiā di=
cit ꝙ audito in nocte gallicātu ad orationē ſurgere cō
ſueuerat: ꝛ tūc ſilr vt dr ad fletū prorūpere ꝯſueuit. Re
fert quoqꝫ clemēs ſm ꝙ in eccleſiaſtica hiſtoria inuenit
tur ꝙ cū vxor petri ad paſſionē duceret̃ petrus ingen=
ti gaudio exultauit ac eā ꝓprio vocās noīe poſt eā cla
mauit. O coniux memēto dñi. Quadā vice dū petrus
apl's duos de diſcipulis ſuis miſiſſet ad predicādū dñi
xx. dietas iuiſſent vnus illoꝝ defunct⁹ eſt alter x̄o ad
Petrum redijt ꝛ qḋ acciderat nūciauit. Hic dicit̃ fuiſ
ſe btūs Marcialis: vel ſm quoſdā maternus. alibi le=
git̃ ꝙ prim⁹ fuit btūs frōto ſoci⁹ qui defunct⁹ eſt. ſcḋo
fuit pbr Georgi⁹. Tūc petr⁹ ſuū baculū ſibi tradidit p̄
cipiēs vt ad ſociū ꝑgeret ꝛ cū ſuꝑ illū poneret. Qḋ cū
feciſſet ille qui iam ꝑ quadraginta dies iacebat mortu⁹
protin⁹ ſurrexit viuus. B. ¶ Eo tpe erat in hierlm q̄dā
magus noīe ſimon qui ſe primam x̄tutē dicebat: ꝛ ſibi
credētes ꝑpetuos effici aſſerebat ꝛ nulla ſibi īpoſſibi=
lia dicebat: legitur etiā in libro clementis ipm̄ dixiſſe.
Adorabor vt de⁹ publice: diuinis donabor honorib⁹ ꝛ
q̄cq̄d voluero facere potero. Aliqñ cū mr̃ mea rachel
iuberet me exire ad cāpū vt meterē: ego falcē vidēs po
ſitā p̄cepi falci vt ꝑ ſe meteret ꝛ meſſuit decuplo am=
plius ceteris. Addidit quoqꝫ ꝛ hoc ſm qḋ dicit Hiero.
Ego ſum ſermo dei: ego ſpecioſus: ego paracletus: ego
oīps: ego aīa dei. Serpētes quoqꝫ eneos faciebat ſe mo
uere: ſtatuas eneas ꝛ lapideas ridere ꝛ canes cātare.
Hic vt Linus ait volēs diſputare cū petro ꝛ oſtēdere
ꝙ de⁹ eſſet ſtatuta die venit petrus ad locū certaminis
ꝛ aſtātibus petr⁹ dixit. Pax vobis frēs q̄ veritatē ama
tis. Cui Simō. Nos tua pace opus nō habem⁹. Si eñ
pax ſit ꝛ ꝯcordia ad iueniēdā veritatē nihil ꝓficere po
terim⁹. Habēt eñ intra ſe pacē latrones: ꝓpter qḋ no
li inuocare pacē ſʒ pugnā. Duob⁹ eñ inter ſe dimican
tib⁹: tūc erit pax cū alter fuerit ſupat⁹. Et petrus. Cur
times audire pacē. Ex pctīs eñ bella naſcunt̃: vbi aūt
pctm̄ nō fit: eſt pax. In diſputatiōibus x̄itas: in operi=
bus iuſticia inuenit̃: ꝛ ſimō. nihil dicis: ſʒ ego oſtēdaʒ
tibi deitatis mee potētiā: vt repēte adores me. Ego ſū
prima virtus ꝛ poſſum volare per aera: nouas arbo=
res facere: lapides in paneʒ mutare: in igne ſine leſiōe
durare: ꝛ oīa q̄ volo poſſum facere. Cōtra hunc igit̃ ſi
monē petrus diſputabat ꝛ oīa eius maleficia detege=
bat. Tūc ſimō videns: qꝛ petro nō poſſet reſiſtere oēs li
bros ſuos magice artis: ne forte mag⁹ ꝓderet̃ ī mare
ꝓiecit: ꝛ romā vt ibi deus habeat̃ perexit. Qḋ vbi petr⁹
cōperit ipm̄ inſequit̃ ꝛ romā vſqꝫ ꝓficiſcit̃. C. ¶ Quar
to igit̃ anno claudij impatoris petrus romā applicuit
ꝛ ibi ānis. xxv. ſedit: ꝛ duos epōs linū ꝛ cletū ſibi coad

iutores vt ait ioānes beleth: vnū extra muros vrbis
aliū intra ordinauit. Predicatiōe aūt iſiſtēs m̄ltos ad
fidē ꝯuertebat: ꝛ infirmos q̄ plures curabat. Sed ꝛ in
predicatiōe ſua ſemꝑ laudās ꝛ p̄ferēs caſtitatē q̄tuor
cōcubinas agrippe p̄fecti adeo ꝯuertit ꝙ ad p̄fectū re
dire vlterius recuſarent: vñ irat⁹ p̄fect⁹ aduerſus pe=
trū occaſionē q̄rebat. Poſt hoc apparuit dñs petro di
cēs. Simō ꝛ nero ꝯ te cogitāt: ſed ne timeas: qꝛ tecum
ſum vt eruā te: ꝛ dabo tibi ſerui mei pauli ſolatiū qui
cras romā igredi et̃. Sciēs igit̃ petrus vt ait linus: qꝛ
velox eſſet diſpoſitio tabernaculi ſui in ꝯuentu fratrū
poſitus manū clemētis apprehēdit ꝛ eū in epm̄ ordi=
nauit ꝛ i cathedra loco ſui ſedere coegit. Poſt hoc pau
lus ſicut dñs p̄dixerat romā venit ꝛ cū petro xp̄m p̄di=
care cepit. Simō autem magus in tm̄ a nerone amaba
tur ꝙ vite eius ꝛ ſalutis ꝛ tori⁹ ciuitatis cuſtos ſine du
bio putabat̃. Quadā aūt die ſicut dicit leo papa dū an=
te neronē aſtaret: eius effigies ſubito mutabat̃: ꝛ mo=
do ſenior ꝛ modo adoleſcētior: videbat̃. Qḋ cū videret
nero verū hunc eſſe dei filiū eſtimabat. Dixit itaqꝫ ſimō
magus neroni: ſicut idē leo refert. Ut ſcias optime im=
perator me dei filiuʒ eſſe iube me decollari ꝛ tertia die
reſurgā. Precepit igitur nero carnifici vt eū decollare
deberet. Qui cū putaret ſe decollare ſimonē decollauit
arietē. Simon autē arte magica illeſus euaſit: ꝛ arie=
tis membra colligens ea abſcondit ꝛ tribus diebus ſe
occultauit. Sanguis autē arietis ibidē cōgelatus re=
māſit. Die aūt tertio oſtēdit ſe neroni dicens. Fac ſan
guinē meū qui effuſus eſt extergi: qꝛ ecce ego qui decol
latus fuerā ſicut ꝓmiſi die tertia reſurrexi. Quē nero
videns obſtupuit: ꝛ ipm̄ verū dei filiuʒ eē putauit: hec
leo. Aliqñ ēt cū in ꝯclaui cū nerone eſſet: demon in ei⁹
ſpecie foris populo loquebat̃. Deniqꝫ romani in tanta
veneratione eū habuerūt ꝙ eidē imaginē fecerunt: et
hunc titulū ſupſcripſerūt. Simoni deo ſctō. D. ¶ Pe
trus aūt ꝛ paul⁹ vt leo teſtat̃ ad neronē introierunt: et
oīa eius maleficia detegebant. Addidit quoqꝫ petrus
ꝙ ſicut in xp̄o ſunt due ſubſtantie. ſ. dei ꝛ hoīs: ſic ꝛ in
iſto mago ſunt due ſubſtātie. ſ. hoīs ꝛ diaboli. Dixitqꝫ
ſimon vt teſtant̃ ſanctus marcellus ꝛ leo. Ne diutius
hūc patiar inimicū: precipiā angelis meis vt vindicēt
me de iſto. Cui petrus. Angelos tuos nō timeo: ſʒ ipſi
me timēt. Nero dixit. Non times ſimonem qui diuini
tatem ſuam rebus affirmat? Cui petrus. Si diuinitas
eſt in ipſo: dicat nūc mihi q̄d cogito vel q̄d facio: quam
cogitationē meam priuo auribus tuis inſinuo: vt non
audeat mentiri. Nero dixit. Accede huc ꝛ dic mihi q̄d
cogitas. Petrus autem accedens ſecreto dixit. Iube
mihi panē ordeaceū afferri ꝛ occulte dari. Qui cū alla
tus fuiſſet ꝛ petrus eū benedixiſſet ꝛ ſub manica abſcō
diſſet dixit. Dicat ſimō qui ſe deū fecit quid ſit cogita=
tū: quid dictum ꝛ quid factum. Reſpondit ſimon. Pe=
trus magis dicat q̄d cogitē ego. Dixitqꝫ petrus. Quid
cogitet ſimō me ſcire docebo: dū qḋ cogitauerit fecero
Tūc ſimō indignatus clamauit. Procedāt canes ma=
gni ꝛ deuorent eū. Et ſubito canes maximi apparue=
runt ꝛ in petrum impetum fecerunt. Ille vero panem
benedictū obtulit ꝛ ſubito ipſos in fugā cōuertit. Tūc
dixit ad neronem petrus. Ecce oſtēdi tibi me noſſe q̄d
contra me cogitauerat ſimon: non verbis: ſed factis.
Nā qui ꝓmiſerat cōtra me angelos vēturos exhibuit
canes vt oſtendat ſe diuinos angelos nō hr̃e: ſed cani=
nos. Dixitqꝫ ſimon. Audite petre ꝛ paule: ſic hic vobis
nihil poſſum facere: veniem⁹ vbi opꝫ me vos iudicare:
ego autem vobis modo parco. Hec leo. E. ¶ Tunc ſi=
mon vt ait egeſippus ꝛ linus in ſuperbiā elatus auſus

eſt ſe iactare ꝙ poſſet mortuos ſuſcitare. Et accidit vt
quidā iuuenis moreret. Uocatis ergo petro ⁊ ſimone
hanc oēs de volūtate ſimonis ſniaȝ firmauerūt vt ille
occideret q̄ mortuū ſuſcitare nō poſſet. Simō igit dū
ſup mortuū ſuas incantationes faceret: viſus eſt iā cir
cūſtantib⁹ caput agitare defuncti. Tunc oēs exclamā
tes petrū lapidare volebāt. Petr⁹ aūt vix imperato ſi
lētio dixit. Si viuit defunct⁹ ſurgat: ambulet: ⁊ loqua
tur: alioquin ſciatis fantaſma eſſe ꝙ caput mortui cō-
moueť. Separať ſimon a lectulo vt plene figmēta dia
boli denudenť. Separeť igiť ſimō a lectulo ⁊ puer im-
mobilis remāſit. Petr⁹ aūt a lōge ſtās ⁊ orōne facta ex
clamauit dicēs. Adoleſcens in noīe ieſu xp̄i nazareni
crucifixi ſurge ⁊ ambula: ⁊ ſtatim viu⁹ ſurrexit ⁊ ambu
lauit. Cū aūt pp̄ls vellet ſimonē lapidare ait petrus.
Satis eſt illi ad penā ꝙ ſe in ſuis artib⁹ agnoſcit ſu-
peratū. Magiſter aūt noſter nos docuit vt ꝓ malis bo-
na reddam⁹. Dixit aūt ſimō. Scitote vos petre ⁊ pau-
le nō vobis ꝯtiget qđ cupitis vt martyrio vos digner
coronare. Qui dixerūt: adueniat nobis qđ cupim⁹: ti
bi aūt nūꝗ̄ bn̄ ſit: q̄ꝛ q̄cūꝗ̄ loq̄ris mētiris. Tūc ſimō vt
ait ſctūs marcell⁹ iuit ad domū marcelli diſcipuli ei⁹
ligauitq̄ maximū canē ad oſtiū dom⁹ ei⁹ dicens. Nūc
videbo ſi petr⁹ q̄ ad te venire cōſueuit ingredi poterit
Poſt paululū venit petr⁹ ⁊ facto ſigno crucis canē ſol
uit. Canis aūt oībus alijs bland⁹ ſolū ſimonē pſeque-
bať: q̄ apprehēdēs cū ad terrā ſubit⁹ ſe deiecit et eum
ſtrangulare volebat. Accurrēs aūt petr⁹ cani clama-
uit ne ei noceret. Et canis quidē corp⁹ ei⁹ nō leſit: ſed
veſtes adeo lacerauit: vt ille nudus poſit⁹ remaneret.
Pp̄ls aūt ⁊ maxime pueri cū cane tādiu poſt eū cucur-
rerūt donec illū quaſi lupū de ciuitate fugarēt. Cuius
opprobrij pudorē non ferens ꝑ annū nuſꝗ̄ cōparuit.
Marcell⁹ aūt hec miracula vidēs deinceps petro ad-
heſit. Poſtea aūt ſimō rediens iterū in neronis ami-
citiā eſt recept⁹. Simō igiť vt refert leo ppl̄m cōuoca-
uit ⁊ ſe a galileis grauiter offenſum ꝓhibuit: ⁊ idō vrbē
quā tueri ſolebat ſe deſerere velle dixit: ⁊ diē ſtatuere
q̄ in celū deberet aſcēdere: q̄ꝛ nō dignabať ī terris am
plius habitare. Statuto igiť die turrim excelſā: vel ſcʒ
lināū capitoliū ꝯſcendit ⁊ inde deijciēs coronat⁹ lauro
volare cepit. Dixit aūt paul⁹ ad petrū. Meū ē orare et
tuū ē iꝑare. Dixitq̄ nero. Uerax ē hic hō vos aūt ſedu
ctores eſtis. Petr⁹ aūt dixit ad paulū. Paule erige ca-
put ⁊ vide. Cūq̄ eleuaſſet caput ⁊ vidiſſet ſimonē vo-
lātē dixit ad petrū. Petre q̄d ceſſas: ꝑfice qđ cepiſti: iā
enī vocat nos dn̄s. Tūc petr⁹ ait. Adiuro vos angeli
ſathane q̄ eū in aera fertis ꝑ dn̄m noſtrū ieſum xp̄m vt
ip̄m amplı⁹ nō feratis: ſʒ corruere dimittatis. Et cōti
nuo dimiſſ⁹ corruit: ⁊ fractis ceruicib⁹ expirauit. Au-
diēs hec nero talē virū ſe ꝑdidiſſe doluit dixitq̄ ap̄lis.
Suſpecto aīo me feciſtis ꝓpterea malo exēplo vos ꝑ-
dam. hec Leo. Deditq̄ eos in man⁹ paulini viri clariſ-
ſimi: ⁊ paulin⁹ tradidit eos ī cuſtodia mamertini ſub
cura militū ꝓceſſi ⁊ martiniani: q̄s milites petr⁹ ad fi
dē cōuertit. Ū carcerē aperuerūt: ⁊ eos liberos dimi
ſerūt. Quapropter paulin⁹ poſt paſſionē ap̄lorū ꝓceſ
ſum ⁊ martinianū accerſiuit ⁊ ꝯperto ꝙ xp̄iani eſſent iuſ
ſu neronis capite ceſi ſunt. Rogabant ergo fratres pe
trū vt inde diſcederet: ⁊ cū diſcedere nollet tādē vict⁹
ꝑcib⁹ abſceſſit. Et cū veniſſet ad portā: vt leo ⁊ lin⁹ te-
ſtanť ad locū vbi nūc dr̄ ſancta maria ad paſſus: vidit
xp̄m ſibi occurrentē ⁊ ait. Dn̄e quo vadis? Qui rn̄dit.
Uenio romā iterū crucifigi. Cui petrus: Dn̄e iterū cru-
cifigeris? Cui dn̄s. Etiā. Petrus xp̄o ait. ego dn̄e reuer
tar vt tecū crucifigar. His dictis dn̄s vidēte petro ⁊ la
chrymāte in celū aſcēdit. Qđ cū de paſſione ſua dictuȝ
intelligeret rediit. Cūq̄ hoc fratrib⁹ retuliſſet a mini
ſtris neronis capiť: ⁊ ꝑfecto agrippe ꝑſtať: factaq̄ eſt
ei⁹ facies ſicut ſol vt ait Linus. Cui dixit. Tu ne es il
le qui in plebibus ⁊ muliercculis quas a thoro virorū
ſeparas gloriaris? Quem apoſtolus increpās dicebat
ſe in cruce domini gloriari. Tunc petrus tāꝗ̄ alienige
na iuſſus eſt crucifigi. Paulus vero quia ciuis erat ro
manus iuſſus eſt capite truncari. F. ¶ De hac ſnīa in
ipſos prolata dicit Diony. in epiſtola ad timotheū de
morte pauli in hec verba. O frater mi timothee ſi vi-
diſſes agones cōſummationis ipſorum defeciſſes qui
dem pre triſtitia ⁊ dolore. Quis non fleret illa hora qn̄
ꝑceptū ſententie egreſſum in eos eſt vt petr⁹. ſ. cruci-
figereť: ⁊ paul⁹ decollareť. Uidiſſes tūc turbas gētiliū
⁊ iudeorū ꝑcutientes eos ⁊ expuētes in facies eorum
adueniēte aūt terribili tp̄e cōſummationis ipſorū cuȝ
ſepararenť ab inuicē ligauerūt colūnas mūdi nō vtiq̄
abſq̄ fratrū gemitu ⁊ planctu. Tūc inquit paul⁹ petro.
Pax tecū fundamētū eccl̄iarū ⁊ paſtor ouiū ⁊ agnoruȝ
xp̄i. Petr⁹ aūt ad paulū ait. Uade in pace ꝑdicator bo
norū morū: mediator ⁊ dux ſalutis iuſtorū. Cū aūt elō
gaſſent eos ab inuicē: ſecutus ſum magiſtrū meū. Nō
enī ī eodē vico occiderūt eos. Hec diony. Petr⁹ aūt vt
leo ⁊ marcell⁹ teſtāť dū veniſſet ad crucē ait. Qm̄ de⁹
meus de celo ad terrā deſcēdit recte cruce ſublimatus
eſt. Me aūt quē de terra ad celū vocare dignatur: crux
mea caput meū in terra debet oſtēdere ⁊ pedes ad celū
dirigere. Ego q̄ non ſum dign⁹ ita in cruce eſſe: vt dn̄s
me⁹: crucē meā girate ⁊ capite dimiſſo me crucifigite.
Tunc ille crucē verterūt ⁊ pedes ſurſum manus autē
deorſum fixerūt. Tūc pp̄ls furore repletus volebat ne
ronē ⁊ ꝑfectū occidere ⁊ ap̄lm liberare. Qui eos roga
uit ne paſſionē ſuam impedire deberēt. Dn̄s aūt vt ait
egeſippus ⁊ linus aperuit oculos eorū q̄ ibi flebant: ⁊
viderūt angelos ſtātes cū coronis de floribus roſarū ⁊
liliorū ⁊ petrū in cruce ſtātē cū eis ⁊ librū a xp̄o accipiē
tē ⁊ ea verba q̄ loquebať ibi legentē. Tūc petrus vt te
ſtať idē egeſippus de cruce dicere cepit. Tūc dn̄e imita
ri optaui: ſed rectus crucifigi nō vſurpaui. Tūc ſemꝑ
rectus excelſ⁹ ⁊ altus: nos primi hoīs filij qui caput
ſuū dimerſit in terrā: cui⁹ lapſum ſercat ſpēs ģnatio-
nis humane: ſic enī naſcimur vt ꝓni ī terrā videamur
effundi. Mutata q̄ʒ cōditio eſt vt hic putet mūdus dex
terū qđ ꝯſtat eſſe ſiniſtrū. Tu dn̄e mihi oīa es: totū qđ
es tu mihi totū ⁊ nihil aliđ niſi tu ſolus. Gratias tibi
ago ſpū toto quo viuo: quo intelligo: quo interpello:
vbi due alie rationes iāgūť: quare rectus noluit cru-
cifigi. Uidēſq̄ petrus ꝙ fideles gl'iam ſuam vidiſſent
gr̄as agēs ⁊ deo fideles cōmēdās ſpm̄ emiſit. Tūc mar
cellus ⁊ apule⁹ fratres diſcipuli ei⁹ de cruce cū depo
ſuerūt. ⁊ diuerſis ꝯdiētes aromatib⁹ ſepelierūt. Iſido.
in li. de ortu ⁊ obitu ſctōrū ſic ait. Petr⁹ ꝑ oſtꝗ̄ antio-
chenā fundauit eccl'iam ſub claudio ceſare ꝯ̄ ſimoneȝ
magū romā ꝑgit ibiq̄ ꝑ̄dicans euāgeliū. vigintiquin
q̄ annis eiuſdē vrbis pōtificatum tenuit. Triceſimo-
ſexto autem anno a paſſione dn̄i. a nerone deorſum vt
ipſe voluit crucifixus eſt: hec Iſido. In ipſa autem die
petrus ⁊ paulus Dyonyſio apparuerunt ſecundum ꝙ
ipſe ait in predicta epiſtola in hec verba. Attēde mi-
raculum: vide prodigium, frater mi timothee diei victi
mationis ipſorum. Nam preſto fui in tempore ſepara
tionis ipſorū. Poſt mortē autē illorū vidi eos inuicem
manu ad manum intrātes portas vrbis. ⁊ indutos ve
ſtes luminoſitatis vł veſte luminis ⁊ corōis claritatis
⁊ lucis ornatos. Hec diony. G. ¶ Nero aūt īpunit⁹ nē

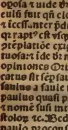
extitit:ſed ꝓ hoc ſcelere ⁊ alijs q̄ cōmiſit manu ꝓpria
ſe peremit:quoꝝ ſceleꝝ hic aliqua breuiter inſeram⁹.
Cū ſeneca magiſter ſu⁹ vt in quadā hiſtoria lʒ apocri-
pha legiꝉ cū dignā mercedē laboris ſui ſpectaret : iuſ-
ſit nero ipm̄ eligere in cui⁹ arboris ramo ſuſpēdiū af-
fectaret:dicēs q̄ hoc p̄miū laboris ſui ab eo receptu-
r⁹ eſſet. Cū aūt ſeneca requireret vn̄ hoc mortis ſuppli-
ciū meruiſſet acutū gladiū ſup ei⁹ v̄ticē cerebro vibra
ri fecit. Seneca aūt nutu capitis mināti gladio cede-
bat vehemēter timēs piclitari mortis piculo. Cui ne-
ro ait. Magr̄ vt q̄d nutu capitis minanti gladio cedis.
Cui ſeneca rn̄. Nō ſuʒ ⁊ iō mortē v̄eoꝛ ⁊ inuit⁹ morioꝛ.
Cui nero ait. Sic ego adhuc te metuo vt puer metue-
re cōſueui:q̄re te viuēte q̄ete nō potero viuere. Dixitq̄
ſeneca ſi me mori neceſſe eſt ſaltē mihi ↄcede:vt qđ vo
luero eligā genus mortis. Cui nero feſtin⁹ eligas tm̄
mori ne differas. Tunc ſeneca balneo in aqua facto in
vtroq̄ brachio ſibi minui fecit:⁊ ſic nimio ſanguīs flu
xu ibidē vitā finiuit. ⁊ ſic q̄dā p̄ſagio ſeneca nomē ha
buit quaſi ſe necās:q2 quodāmō lʒ coact⁹ manu ꝓpria
ſe necauit. Hic ſeneca duos frēs habuiſſe legiꝉ. Unus
fuit iulius gallio declamatoꝛ egregi⁹ q̄ manu ꝓpria ſe
pemit. Ali⁹ mela pater lucani poete. Qui lucan⁹ iuſſu
neronis inciſiōe venarū obijſſe legiꝉ. Ruſus nero ne
pharia mētis veſania duct⁹ vt in eadē hiſtoria apocri
pha repiꝉ:matrē occidi ⁊ ſcindi iuſſit vt videret qualr̄
in ei⁹ vtero fouebaꝉ. Phiſici v̄o euʒ de mr̄is pditione
arguētes dicebāt. Jura negāt ⁊ fas ꝓhibet vt fili⁹ ma
trē necet q̄ ipm̄ cū tāto doloꝛe pepit:⁊ cū tāto laboꝛe ⁊
ſolicitudine enutriuit. Quib⁹ nero. Faciatis me pue-
ro impꝛegnari ⁊ poſtea parere:vt q̄t⁹ doloꝛ matri mee
fuerit poſſim ſcire. Hāc inſup volūtatē parīēdi ↄcepat
eo q̄ p vrbē trāſiens quādā mulierē pariētē vociferan
tē audierat. Dicūt ei. Nō eſt poſſibile q̄ nature ↄtrariū eſt
nec eſt ſcibile q̄ rōni nō eſt cōſentaneū. Dixit ergo eis
nero. Niſi me feceritis īpꝛegnari ⁊ parere oēs vos fa-
ciā crudeli morte interire. Tūc illi cū impotionātes:ra
nā ſibi occulte ad bibēdū dederūt ⁊ eā artificio ſuo in
ei⁹ vētre excreſcere fecerūt. Et ſubito vēter ei⁹ nature
ↄtraria nō ſuſtinēs ītumuit:ita vt nero ſe puero graui
dū eſtimaret. Faciebātq̄ ſibi ſeruare dietā qualē nu-
triēde rane nouerāt ↄuenire dicētes q̄ ꝓpter cōceptū
talia eū obſeruare oporteret. Tādē nimio doloꝛe ve-
xat⁹ medicis ait. Accelerate tp̄s part⁹:q2 lāguoꝛe pa-
riēdi vix anhelitū habeo reſpirādi. Tūc ipʒ ad vomi-
tū īpotionauerūt:⁊ ranā viſu terribilē humoꝛib⁹ infe
ctā ⁊ ſanguine edidit eructatā. Reſpiciēſq̄ nero ptuʒ
ſuū ipm̄ abhoꝛruit ⁊ mirabaꝉ adeo mōſtruoſuʒ. Dixe-
rūt aūt q̄ tā mōſtruoſuʒ ⁊ defoꝛmē fetū ꝓtulerit ex eo
q̄ tēpus ptus noluerit expectare ⁊ ait. Fui ne talis de
matris ingreſſ⁹ latibulis. Et illi. Etiā. Precipit ergo
vt fet⁹ ſu⁹ alereꝉ:⁊ teſtudini lapidū ſeruād⁹ includere
tur. Hec aūt in chꝛonicis nō leguntꝉ:ſʒ apocripha ſūt.
Deinde mirat⁹ qualis ⁊ quāta fuerit ſuccēſio troie:ro
mā p ſeptē dies ⁊ noctes ſuccēdi fecit. Qđ ex altiſſima
turri ꝓſpectās letatuſq̄ flāme pulchꝛitudine turgido
habitu helladā decātabat. Hic ſicut hr̄ in chꝛonicis re
tib⁹ aureis piſcabaꝉ:cātib⁹ inrēdebat ita vt oēs cytha
riſtas ⁊ tragedos ſuparet. Virū ī vxoꝛē duxit:ipſe a vi
ro ⁊ vxoꝛ accept⁹ eſt vt ait Oroſi⁹. Romani v̄o eius ve-
ſaniā vlteri⁹ nō ferētes:in eū impetū fecerūt ⁊ vſq̄ ex-
tra ciuitatē pſecuti ſūt. Qui vidēs q̄ euadere n̄ poſſet
fuſtē dētiū moꝛſib⁹ exacuit:⁊ ſe p mediū palo trāſfixit.
⁊ tali moꝛte vitā finiuit. Alibi tn̄ legiꝉ q̄ a lupis deuo
ratus ſit. Redeūtes igiꝉ romani ranā ī teſtudine lati-
tātē īuenerūt ⁊ ipſaʒ extra ciuitatē ꝓijciētes ↄbuſſerūt.

Unī ps illa ciuitatis vt aliq̄ dn̄t vbi latuit rana latera
nis a latēte rana nomē accepit. H. ¶ Tpe ſcti cornelij
pape greci fideles aplo͛ꝝ coꝛpa furati eadē aſpoꝛtabāt
Sʒ demōes ī idolis habitātes diuina coacti v̄tute cla
mabāt. Uiri romani ſuccurrite:q2 dij veſtri auferunꝉ.
Quapꝛopter fidelib⁹ ītelligētib⁹ de aplis gētilib⁹ v̄o
de ſuis dijs multitudo adunata fideliū ⁊ īfideliū illos
pſequiꝉ. Un̄ greci timētes apud cathacūbas aploꝛum
coꝛpa in puteū ꝓiecerūt:ſed a fidelib⁹ inde poſtmodū
ſunt extracta. Greg. tn̄ in regiſtro dr̄ q̄ ita eos vis toni
trui atq̄ fulguris terruit atq̄ diſpſit vt ea apud catha
cūbas dimitterēt:ſed cū dubitarēt q̄ oſſa eſſent btī pe
tri ⁊ q̄ btī pauli oꝛātib⁹ fidelib⁹ ⁊ ieiunijs inſiſtētibus
de celo eis rn̄ſum eſt. Maioꝛa oſſa ſunt p̄dicatoꝛis mi
noꝛa v̄o piſcatoꝛis. Et ſic oſſa ab īuicē ſeparauerūt ⁊ ī
ſuis eccl'ijs quaſcūqꝫ libet edificauerant poſuerūt. Alij
vero dicūt q̄ ſiluester papa volēs eccl'ias cōſecrare taʒ
magna q̄ꝫ parua oſſa in lāce ſumma reuerētia pōdera-
uit ⁊ medietatē ī vna eccl'ia ⁊ medietatē ī alia colloca
uit. Refert Gre. ī dialogo q̄ in eccl'ia ſcti petri vbi coꝛ-
pus ei⁹ requieſcit q̄dā vir erat agontius noīe magne hu
militatis ⁊ ſctītatis exn̄s. Cū v̄o q̄dā puella paralitica
in ei⁹ eccl'ia pmanēs manib⁹ reperet ⁊ diſſolutis reni
bus ⁊ pedib⁹ coꝛpus p terrā traheret:diuq̄ a btō petro
ſanitatē peteret ei p viſionē aſtitit di. Uade ad agonti-
tiū māſionariū:⁊ ipſe te ſaluti reſtituet. Cepit igiꝉ illa
p eccl'ie loca ſe huc atq̄ illuc trahere ⁊ quis eſſet agō-
tius inueſtigare. Cui repēte obuiā ipſe fact⁹ eſt quē q̄-
rebat eiq̄ dixit. Paſtoꝛ ⁊ nutritoꝛ noſter beat⁹ petrus
apl's ad te me miſit vt ab infirmitate mea me liberes.
Cui ille rn̄dit. Si ab ipo miſſa es ſurge. Appꝛēſaq̄ ei⁹
manu ipſam leuauit illaq̄ nullo lāguoꝛis veſtigio re-
manente plene ſanata fuit: Jn eodē q̄ʒ libꝛo ait Greg.
q̄ galla vrbis rōe nobiliſſima puella ſimachi cōſulis
ac patrici filia marito tradita in vnius anni ſpacio ei⁹
eſt moꝛte viduata. Quā dū ad intrādū thalamū etas ⁊
opes vocarēt elegit magis ſpūalib⁹ nuptijs copulari
deo in q̄bus a luctu incipiꝉ:ſed ad eterna gaudia puē
niꝉ q̄ꝫ carnalib⁹ nuptijs ſubijci q̄ a letitia ſemp īcipiūt
⁊ ad finē cū luctu tēdūt. Huic aūt cū valde ignea cōſp-
ſio coꝛpoꝛis ineſſet:ceperūt medici dicere q2 niſi ad am
plexus viri rediret caloꝛe nimio ↄ naturā barbā habi
tura eſſet. Qđ ita poſt factū eſt. Sed illa nihil exterius
defoꝛmitatis timuit q̄ interioꝛē ſpeciē amauit:nec ve
tita eſt ſi hoc in ea fedareꝉ qđ a celeſti ſpōſo nō amare
tur. Abiecto igiꝉ ſeculari habitu apud eccl'iam ſcti pe
tri monaſterio ſe dedit ibiq̄ multis annis in ſimplici
tate oꝛonib⁹ ⁊ elemoſynis deo ſeruiuit. Tādē cancri
vlcere ī mamilla pcuſſa dū an̄ ei⁹ lectū duo cādelabꝛa
ſemp lucerēt:q2 velut amica lucis nō ſolū ſpūales ſed
etiā coꝛpales tenebꝛas odio habebat vidit btm̄ petrū
aplm̄ inter duo luminaria an̄ ei⁹ lectū conſtitiſſe. Que
ex amoꝛe ſumēs audaciā exultauit et dr̄. Quid eſt dn̄e
me⁹ dimiſſa ſūt mihi pctā mea. Cui ille benigniſſimo
vultu īclinato capite annuit dicēs. Dimiſſa. Ueni. Et
illa. Rogo vt ſoroꝛ bn̄dicta mecū veniat. Et ille. Nō:ſʒ
talis veniat tecum. Qđ illa abbatiſſe indicans die ter
tia cū illa defuncta eſt. Jn eodē inſup li. Gre. ait q̄ dū
p̄ſbyter q̄dā magne ſctītatis ad extrema deduct⁹ eſſet
cū magna letitia clamare cepit di. Bn̄uenit dn̄i mei.
bn̄uenit dn̄i mei:q̄d ad tātillū ſeruū vr̄ʒ dignati eſtis
venire. Uenio venio:gr̄as ago gr̄as ago. Cūq̄ q̄ aſta-
bāt q̄b⁹ hec diceret interrogaret ille admirādo rn̄dit:
nūq̄d ↄueniſſe hic ſctōs aploſ petrū ⁊ paulū nō vide-
tis. Cū v̄o iterū vt pri⁹ repeteret ſctā illa aīa e carne ſo
luta eſt. Dubitaꝉ aūt ab aliq̄bus vtrū eadē die petr⁹ ⁊

paul⁹ paſſi ſint. Dixerūt aūt qdā q eadē die reuoluto anno. Sʒ Hiero. Et oēs fere ſcti q̄ de hoc tractāt: ī hoc cōcordāt q eodē die ꝛ āno paſſi ſunt ſicut manifeſte ēt hr ex epl'a dionyſij: ꝛ ſicut dr Leo vel maxim⁹ ſm q̄ſdā in q̄dā ſmōe vbi ſic ait. Nō eni ſine cā factū putam⁹ q vna die ī vno loco vni⁹ tyrāni tolerauere ſniaʒ. Jn vno die paſſi ſūt vt ad xp̄m pariter ꝑuenirēt: vno loco ne alteri roma deeſſet ſub vno ꝑſecutore vt equalis crudelitas vtrū ꝯſtrigeret. Dies ḡ ꝓ merito loc⁹ aūt ꝓ gl'ia: ꝑſecutor aūt ide decret⁹ ē ꝓ v̄tute hec Leo. Licet aūt eadē die ꝛ hora paſſi ſint: nō tñ eodē loco ſʒ ī diuerſis. Et q̄d dicit Leo q eodē loco paſſi ſunt: hoc dr ex eo q ābo rome paſſi fuerūt. De hoc q̄dā ſic v̄ſib⁹ dixit. Enſe coronat paul⁹: cruce petrus: eodē ſub duce: luce: loco: dux nero: rōa loc⁹. Itē ali⁹ Enſe ſacrat paulū: par: lux: dux: vrbs cruce petrū. Licet aūt eadē die paſſi fuerint: ordinauit tñ Greg. vt ipſa die ſpāli⁹ fieret q̄ ad offm ſolēnitas petri: ꝛ in ſequenti die cōmemoratio pauli. Tū q2 ea die fuit dedicata eccl'ia ſcti petri: tū q2 maior ē dignitate: tum q2 prior ꝯuerſiōe: tū q2 primatū tenuit rome.

¶ De ſancto Paulo apoſtolo. lxxxv. A.

Paulus interꝑtat os tube vel os coꝝ ſeu electū mirabile vel electiōis miraculū. Vel paulus a pauſa q̄d eſt reqes hebraice ꝛ modicus latine. Per hec itelligunt ſex ꝑrogatiue q̄s habuit paul⁹ pre ceteris. Primū eſt lingua fructuoſa: q2 ab illirico vſ ad hierlm ꝑdicauit euāgeliū ꝛ ideo dr os tube. Scd'm charitas viſceroſa: q2 q̄s infirmat ꝛ ego nō ifirmor ꝛc. ꝛ ide dr os coꝝ: os. ſ. cordis de q̄ ipſe dicit. Os nrm ꝑtʒ ad vos o corinthi. Cor nrm datū eſt. Tertiū eſt ꝯuerſio miraculoſa ꝛ inde dr electū mirabile q2 mirabilr elect⁹ ꝛ ꝯuerſus fuit. Quartū eſt man⁹ oꝑoſa ꝛ iide dr electiōis miraculū. Magnū eni miraculū fuit qn̄ elegit ſibi ꝓprijs manib⁹ ſumpt⁹ acq̄rere ꝛ iceſſanter ꝑdicare. Quintū fuit ꝯtēplatio delicioſa: q2 rapt⁹ eſt vſ ī tertiū celū: ꝛ ide fuit dn̄i reqes: q2 in ꝯtēplatiōe exigit reqes mētis. Sextū eſt hūilitas virtuoſa: ꝛ ide dr modic⁹. De hoc aūt noie paul⁹ tres ſunt opiniones Origenes vult q ſemp fuerit binomi⁹ ꝛ vocatus ſit ſēp ſaul⁹ ꝛ paul⁹. Raban⁹ v̄o vult q añ dict⁹ ē ſaulus a ſaule rege ſuꝑbo: ſʒ poſt ꝯuerſionē vocat⁹ eſt paulus quaſi paruulus a modico ꝛ humili ſpiritu. Vñ ꝛ nomē ſuū interꝑtādo dicebat. Ego ſum minim⁹ apoſtoloꝝ ꝛc. Beda aūt vult q dictus eſt paulus a ſergio paulo proconſule quē ad fidem cōuertit. Paſſionem ſancti pauli Linus papa conſcripſit. A.

Paulus apl's poſt ſui cōuerſionē multas perſecutiōes paſſus eſt: quas btīs hilari⁹ breuiter enumerat dicēs. Paulus apl's in philippis virgis cedit: in carcere ponit: ꝛ ligno pedib⁹ affligit: ī liſtris lapidat: ī iconio et theſſalonica ab iniq̄s ꝑſequitur: in epheſo feris dat ī damaſco ꝑ ſportā e muro deponit: ī hierlm ſiſtit cedit: ligat inſidiat: in ceſarea claudit: criminat. Nauigās in italiā ꝑiculo dirigit. Romā veniēs ſub nerone iudicat⁹ ꝛ occiſus finit hec Hilari⁹. Apoſtolatū iter gētes accepit. Quēdā ꝯctū ī liſtris erexit Juuenē q̄ de feneſtra ceciderat ꝛ expirauerat ſuſcitauit ꝛ multa alia miracula fecit. Apud militenē inſulā vipera manū ei⁹ inuaſit ſʒ nihil cū leſit qn poti⁹ in igne ipſam excuſſit. Dr q̄ʒ q oēs q̄ de ꝓgenie illi⁹ hoīs q̄ paulū hoſpitio ſuſcepit naſcitur a venenoſis nullatenus ledūtur. Vñ cū pueri nati ſunt in cunis coꝝ patres ſerpētes ponunt vt ꝓbēt ſi veri eoꝝ filij ſint. Jnuenit aūt aliqñ q paulus eſt minor petro: qñ maior: qñ equalis. Sʒ reuera minor dignitate: maior predicatione: equalis ſanctitate. Refert haymo q paulus a pulloꝝ cantu vſ ad q̄ntā horā labori manuū inſiſtebat: deinde ꝑdicatiōi vacabat: ita q pleruq vſ ad noctē ſermonē ꝓtrahebat. Reſiduū v̄o tpis comeſtioni ſomno ꝛ orōni ſatis neceſſariū erat. Dū vero veniſſet romā cū nero nōdū eſſet in imꝑio cōfirmatus ꝛ etiam audiens q de lege iudeoꝝ ꝛ fide xp̄ianorū iter paulū ꝛ iudeos q̄ſtio v̄tebat: nō multū inde curauit ꝛ ſic paulus quo volebat libere ibat ꝛ libere predicabat Hiero. q̄ʒ in li. de viris illuſtrib⁹ ait q .xxv. anno a paſſione dn̄i: hoc eſt neronis ſcd'o paulus romā vinctus mittit: ꝛ ꝑ biēniū in libera manēs cuſtodia aduerſus iudeos diſputauit. Deinde a nerone dimiſſus euāgeliū in occidētis partib⁹ ꝑdicauit. Quartodecimo v̄o neronis anno eodē anno ꝛ die quo crucifixus eſt petr⁹ capite trūcatur. Hec Hiero. Eius aūt ſapiētia ꝛ religio vbi diuulgabat ꝛ ab oib⁹ admirabilis habebat. Multos etiā de domo ceſaris ſibi in amicitiā copulauit: ꝛ eos ad fidē xp̄i cōuertit. Quedā etiā ſcripta eius corā ceſare recitata ſunt ꝛ ab oibus mirabilr cōmēdata. Senatus etiā de illo alta nō mediocriter ſentiebat Quadā v̄o die dum paulus circa veſperas in quodā ſolario predicaret: q̄dam iuuenis noīe patroclus pincerna neronis ꝛ ſibi admodū dilectus vt paulū ꝓpter multitudinē cōmodioſius audiret feneſtrā aſcēdit: et paululū ibi dormitādo decidēs expirauit. Q̄d audiēs nero plurimū de eius morte doluit: ꝛ ſtatim alium in eius officiū ordinauit. Paulus vero in ſpū hoc cognoſcens dixit aſtantibus vt illuc irent ꝛ patroclū ceſaris chariſſimū ad ſe defunctū afferrēt. Quē allatū paul⁹ ſuſcitauit ꝛ ad ceſarē cū ſocijs ſuis miſit. Qui cum de morte eius lamētaret: ecce patroclus viuus adeſſe prefori⁹ nūciat. Audiēs nero patroclum viuū quē paulo ante nouerat mortuū plurimū quidē expauit: ꝛ euꝫ ad ſe ingredi recuſauit. Sʒ tandē perſuaſu amicoꝝ introire permiſit. Cui nero ait. Patrocle viuis? Et ille. Ceſar viuo. Et nero. Quis te fecit viuere? Cui ille. Dn̄s ieſus xp̄s rex oīm ſeculoꝝ. Irat⁹ nero dixit. Ergo ille regnabit in ſecula ꝛ reſoluet oīa regna mūdi. Cui patroclus. Etiā ceſar. Tūc nero dedit illi alapā dicēs: ergo militas illi regi. Et ille vti militio: q2 me a mortuis ſuſcitauit. Tūc quin miniſtri imꝑatoris qui ei iugiter aſſiſtebāt dixerūt ei. Cur imꝑator ꝑcutis iuuenem prudentē ꝛ veraciter rn̄dentē. Nā ꝛ nos illi regi inuictiſſimo militam⁹. Q̄d audiens nero: eos recluſit in carcerē vt eos nimiū torq̄ret quos añ nimis dilexerat. Tūc oēs xp̄ianos fecit inq̄ri: ꝛ oēs ſine interrogatione puniri. B. ¶ Tūc paulus vinct⁹ inter ceteros ante neronē duct⁹ eſt: cui nero. O hō magni regis ſeruus mihi aūt vinclus: cur milites meos mihi ſubtrahis ꝛ tibi recolligis. Cui paulus. Nō ſolū de tuo angulo milites collegi ſʒ etiā de orbe vniuerſo: q̄bus rex noſter dona talia q̄ nunq̄ deficiēt: ꝛ oēm excludēt indigētiā largiet. Huic ſi ſubiect⁹ eſſe volueris ſaluus eris: qui tante extat potētie vt iudex oīm veniat ꝛ mūdi huius figurā ꝑ ignē reſoluat. Hoc audiēs nero ꝛ ira ſuccēſ⁹: q2 figurā mūdi ꝑ ignē paul⁹ dixerat diſſoluēdā oēs milites xp̄i igne iuſſit cremari: paulū v̄o tāq̄ maieſtatis reū capite trūcari. Tāta aūt xp̄ianoꝝ tūc occiſa eſt turba vt ppl's roman⁹ palatiū virtute irrūperet ꝛ ſeditionē ꝯ eū excitare moliens ꝓclamaret. Pone modū ceſar: tēpera occiſionē vel iuſſionē: n̄r̄ates ſunt q̄s ꝑdis romanū tuētur imperiū. Timēs imꝑator mutauit edictū: vt nullus xp̄ianos tangeret donec imꝑator de eis

plenius iudicaret. Quapropter paulus iterū eſt redu
ctus ⁊ aſpectui neronis oblatus. Quē vt nero vidit ve
hemētiſſime exclamauit. Tollite maleficū: decollate
impoſtorē: nec ſinite viuere criminatorē: ꝑdite ſenſuū
alienatorē: auferte de ſupficie terre mētiū īmutato
rē: ad quē paulus ait. Nero tꝑe modico patiar ſ; viuā
eternalr dño ieſu xp̄o. Nero dixit. Auferte ab eo caput
vt me rege ſuo fortiorē intelligat q̄ eū deuicit: ⁊ videa
mus ſi ſemꝑ viuere valeat. Cui paul⁹. Ut ſcias me poſt
mortē corporis eternalr viuere cū mihi caput abſciſū
fuerit viuus tibi apparebo: ⁊ tunc cognoſcere poteris
q: xp̄s eſt deus vite ⁊ nō mortis. Et his dictis ad locū
ſupplicii ducitur. Qui cū duceret dixerūt ei tres mili
tes q̄ eū ducebāt. Dic nobis paule q̄s eſt ille rex vſ quē
tm̄ diligitis q ꝓ eo magis mori q̄ viuere eligitis: et
qualē inde mercedē hebitis. Tūc paul⁹ de regno dei ⁊
pena inferni adeo eis ꝑdicauit q eos ad fidē cōuertit.
Qui eū rogarēt eū vt libere abiret q̄ vellet ait. Abſit
fratres vt fugiā: nō eīm ſum ꝓfugus ſ; miles xp̄i legi
timus. Scio eīm q ꝑ hāc vitā trāſitoriā ad vitā trāſibo
eternā: mox aūt vt fuero decollat⁹ viri fideles rapient
corpus meū. Uos aūt locū notate ⁊ illuc cras mane ve
nite. Inuenietis eīm iuxta ſepulcrum meū duos viros
orantes. ſ. titū ⁊ lucā. Quibus cū dixeritis qua de cā
vos ad eos miſi: ipſi vos baptizabūt ⁊ regni celeſtis fa
cient ꝯſortes ⁊ coheredes. Dū ſic loqueret miſit nero
duos milites vt viderent ſi adhuc eſſet occiſus. Et cū
eos vellet ꝯuertere: illi dixerunt cū mortuus fueris et
reſurrexeris: tūc credem⁹ tibi de his q̄ dicis. Nūc aūt
cito veni ⁊ qđ meruiſti accipe. Cūq; ad locū paſſionis
duceret in porta hoſtiēſi cuidā matrone noīe plātille
diſcipule pauli que ſm dionyſium alio noīe dicebatur
lemobia: q: forte binoīa fuit obuiā dedit. Que flens
ſuis orōnib⁹ ſe recōmēdare cepit. Cui paul⁹. Vale plan
tilla eterne ſalutis filia cōmoda mihi velū quo caput
tuū tegis ⁊ inde oculos meos ligabo et poſtmodū tibi
reſtituā illud qđ cū ſibi daret irridebant ei carnifices
dicētes. Quid impoſtori iſti ⁊ mago tā ꝑcioſum pānū
tribuis vt ipſum amittas. Cū ergo ad locū paſſiōis pau
lus veniſſet ad oriētē v̄ſus et manib⁹ in celū extenſis
diutiſſime cū lachrymis pria voce orauit et grās egit.
Poſt hoc valle dicēs frib⁹ oculos ſibi de velo plātille
ligauit: ⁊ vtrūq; genu in terrā figēs collū extēdit ⁊ de
collat⁹ ē. Mox ei⁹ caput de corꝑe exiliēs: ieſus xp̄s qđ
ſibi in vita tā dulce extiterat: ⁊ tā crebro noīauerat he
braice clara voce itonuit. Dr̄ eīm eū in ſuis epl̄is xp̄m
vel ieſum vel vtrūq; q̄ngētis vicib⁹ noīaſſe. De ei⁹ aūt
vulnere vnda lactis vſq; in veſtimēta militis exiliuit:
⁊ poſtea ſanguis effluxit: in aere lux imēſa emicuit de
corpore odor ſuauiſſim⁹ emanauit. C. ¶ Dionyſius aūt
in epl̄a ad timotheū de morte pauli ſic dicit. In hora
aūt illa triſtitie plena frater mi dicente dilecte carnifi
ce paulo collū para: tūc btūs apl̄s ſuſpexit in celū mu
niēs frōtē ⁊ pect⁹ ſuū ſigno crucis: ⁊ dixit. Dñe ieſu xp̄e
in manus tuas cōmēdo ſpm̄ meū. Et tūc abſq; triſtitia
⁊ cōpulſiōe extēdit collū ſuū ⁊ ſuſcepit coronā. Percu
tiente aūt carnifice ⁊ amputāte Pauli caput: tūc bea
tiſſim⁹ in ipſo ictu explicuit velū ⁊ collegit ſanguinē
ꝓpriū in velo ⁊ ligauit eum ⁊ obuoluit et tradidit illi
femine. Et reuerſo militi carnifici dixit lemobia: vbi
dimiſiſti magiſtrū meū paulū. Reſpondit miles. Cum
ſocio iacet ibi extra vrbē in valle pugillū ⁊ velo tuo ve
lata eſt facies eius. Ipſa aūt rñdēs ait. Ecce intrauerūt
nunc petrus ⁊ paulus induti veſte preclara ⁊ coronas
fulgētes luce radiātes habebāt in capitibus ſuis ⁊ ꝓ
tulit velū ſanguine cruētatū ⁊ mōſtrauit eis. Propter
qđ opus multi crediderūt dño ⁊ xp̄iani facti ſunt. Hec
Diony. Audiēs nero q ꝯtigerat vehemēter extimuit:
⁊ de his oīb⁹ cū ph̄is ⁊ amicis loq̄ cepit. Dū hec inui
cē loq̄rent venit paul⁹ ianuis clauſis ⁊ āte ceſarē ſtās
ait. Ceſar ecce paul⁹ regis eterni ⁊ inuicti miles. Uel
nūc crede q: nō ſum mortuus ſ; viu⁹. Sz tu miſer eter
na morte morieris eo q ſctōs dei iniuſte interficis. Et
his dictis diſparuit. Nero aūt ex nimio timore velut
amēs effect⁹ qđ ageret ignorabat ⁊ ſuaſu ⁊ ꝯſilio ami
coꝝ patroclū ⁊ barnabā cū aliis ſoluit: ⁊ q̄ vellēt libere
ab re ꝑmiſit. Illi vō milites. ſ. lōginus magr̄ militū ⁊
acceſtus ad ſepulcrū pauli mane venerūt: ⁊ duos viros
ſcz titū ⁊ lucā orātes: ⁊ in eoꝝ medio paulū ſtātē vide
rūt. Quos tit⁹ ⁊ lucas vidētes vehemēter territi fuge
re ceperūt ⁊ paul⁹ diſparuit. Illi aūt poſt eos clamātes
dicebāt. Nō vt putatis vos ꝑſeq̄mur: ſ; a vobis bapti
zari volumus ſicut paul⁹ nobis dr̄ quē modo vobiſcū orā
tē vidim⁹. Hoc illi audiētes reuerſi ſunt ⁊ cum magno
gaudio eos baptizauerūt. Caput aūt pauli in quandā
vallē ꝓiectū eſt: ⁊ ꝑ multitudine alioꝝ q̄ interfecti fue
rūt ⁊ illuc ꝓiecti inueniri nō potuit. Legit aūt ī eadē
epl̄a diony. q cū q̄dā vice fouea mūdaret: ⁊ caput illud
pauli cū aliis purgamētis ꝓiectū fuiſſet q̄dā paſtor il
lud in xga ſua leuauit ⁊ iuxta caulas ouiū fixit. Uidit
aūt ꝑ tres noctes cōtinuas ipſe cū dño ſuo ſup ꝑdictū
caput lucē ineffabilē refulgere: qđ cū ep̄o et fidelibus
nūciatū fuiſſet dixerūt. Uere hoc ē caput pauli. Egreſ
ſus igit ep̄s et vniuerſa fideliū multitudo caput illud
ſecū detulerūt: et in q̄dā mēſa aurea illđ ponētes corꝑi
ꝯiūgere atiētabāt. Quib⁹ p̄triarcha rñdit. Nos ſcimus
q multi fideles occiſi ſunt ⁊ eoꝝ capita ſunt diſꝑſa. vn̄
dubito caput illud corꝑi pauli ꝯiungere. Sz caput hoc
ad pedes corꝑis ponamus ⁊ oīpotētē dñm exoremus ⁊
vt ſi caput ſuū eſt ꝯuertat corp⁹ et capiti ꝯiungat. Quod
cū oībus placuiſſet caput ī; ad pedes corꝑis bt ī pau
li poſuerūt: ⁊ ecce cūctis orātib⁹ et ſtupētib⁹ corpus ſe
vtit: ⁊ in loco ſuo capiti ſe iūxit. Et ſic oēs deū bñdixe
rūt ⁊ hoc eſſe caput pauli veraciter cognouerunt. Hec
diony. D. ¶ Refert Greg. turoñ. q tꝑe Iuſtini iunioris
claruit q q̄dā deſperās laqueū ſibi parabat nomen tā
pauli iuocās ſepe dicebat. Adiuua me ſctē paule. Tūc
affuit q̄dā vmbra ſqualida hortās eū ⁊ dicēs. Eya bone
vir age qđ agis morā ne feceris. At ille ſemꝑ parās la
queū dicebat. Btiſſime paule adiuua me. Expedito iā
laqueo affuit alia vmbra tanq̄ hoīs dicēs illi q̄ hoīe;
hortabat. Fuge miſerrime q: paulus aduocatus adue
nit. Tūc ſqualida vmbra euanuit: ⁊ hō ad ſe rediēs et
laqueū ꝓiciēs pniaꝫ cōdignā accepit. Gre. ī regiſtro.
Ex cathenis btī pauli multa miracula demōſtrātur: ⁊
dū multi parū qđ ex limatura petūt: aſſiſtit ſacerdos
cū lima ⁊ aliqb⁹ petētib⁹ ita cōcite aliqđ de cathenis
ipſis excutit: vt nulla mora ſit. Quibuſdā vō petētib⁹
diu ꝑ cathenas ipſas lima ducit et tñ vt aliquid inde
exeat nō obtinet. In eadē quoq; epl̄a q̄ ſupradicta eſt
btūs Dionyſius mortē beati pauli magiſtri ſui pīſo vo
bis deplorabat di. Quis dabit oculis nr̄is aquas: ⁊ pu
pillis nr̄is fontē lachrymarū: vt ploremus die ac no
cte lumē eccleſiarū qđ extinctū eſt. Quis nō induet ſe
tum ⁊ gemitū: aut nō veſtiet lugubribus et mēte atto
nitus nō obſtupeſcet. Ecce eīm petr⁹ fūdamētū eccle
ſiarū gloria ſctōꝝ aplōꝝ a nobis receſſit ⁊ nos orpha
nos dereliquit. Paulus q̄ʒ gētium familiaris ⁊ cōſola
tor pauperū deficit nobis et vltra nō inuenitur. Qui
fuit pater patrū: doctor doctoꝝ: paſtor paſtorū: abyſſū
ſapiētie: fiſtulam altiſſonā: ꝑdicatorē veritatis: inſati
gabilē paulū dico nobiliſſimū apl̄m. Hic angel⁹ terre

ſtris ⁊ hō celeſtis imago ⁊ ſimilitudo deitatis et ſpūs
deiformis oēs nos dereliq̄t nos inquā inopes et indi=
gnos in hoc mūdo ꝯtēptibili ⁊ maligno ⁊ ingreſſus ē
ad deū ſuū dn̄m ⁊ amicū. Heu frater mi timothee dile
cte aīe mee: vbi eſt pr̄ tuus: magr̄ ⁊ amator. Nō te vlte=
rius ſalutabit. Ecce eñ orphanꝰ factꝰ es ⁊ remāſiſti ſo
lus iā nequaq̄ ſcribet tibi ſua ſcīſſima manu dicēs ti
bi fili chariſſime. Ue mihi frater mi timothee. Quid
ꝰ accidit triſtitie ⁊ tenebrarꝫ ⁊ dāni q2 orphani facti ſu
mus. Iā nō venient ad te ep̄le eiꝰ ī qbꝰ ſcriptū ſit. Pau
lus modicus ſeruꝰ ieſu xp̄i. Iā nō ſcribet de te vlteriꝰ
ciuitatibꝰ dicēs. Suſcipite filiū meū dilectū. Cōplica
frater libros ꝓphetarū ⁊ ſigna ſup eos: q2 neminē ha=
bemꝰ interp̄te ꝑabolarꝫ ⁊ paradigmatū ⁊ eloquiorum
ipſorꝫ. Dauid ꝓpheta plāgebat filiū ſuū ⁊ dicebat. Ue
mihi ꝑ te fili mi. ve mihi. Ego aūt. Ue mihi magr̄ mi:
ꝟe ve mihi. Amodo defecit ⁊ ceſſauit cōcurſus diſcipu
lorꝫ tuorꝫ romā venientiū ⁊ querentiū nos. Iā nemo di=
cturꝰ eſt eamꝰ ⁊ videamꝰ doctores nr̄os ⁊ interrogemꝰ
eos quat nos regere oporteat eccl'ias nobis ꝯmiſſas
⁊ interpretabunt nobis eloq̄a dn̄i nr̄i ieſu xp̄i ⁊ eloq̄a
ꝓphetarꝫ. Uere ve his filiis frēr mi q̄ priuati ſūt prībꝰ
ſpūalibꝰ: qbus priuatꝰ eſt grex. Et nobis ēt frater ve q̄
priuati ſumus magiſtris nr̄is ſpūalibꝰ q̄ collegerūt in
tellectū ac ſciētiā veteris ac noue legis: ⁊ colligauerāt
in ſuis ep̄lis. Ubi eſt curſus pauli ⁊ labor ſcōrꝫ pedū
eius. Ubi eſt os loquēs ⁊ lingua ꝯſulēs ⁊ ſpūs bn̄pla=
cēs deo ſuo. Quis nō ploret ⁊ vlulet: Nā q̄ meruerunt
gl'iam ⁊ honorē apud deū tāq̄ malefactores traditur
in mortē. Ue mihi qm̄ in illa hora intuitꝰ ſum corpus
ſcm̄ ſanguine īnocētī cruētatū. Heu mihi pr̄ mi magr̄
⁊ doctor nō q̄dē reꝰ tali morte extitiſti. Nūc ergo q̄ ibo
te q̄rere gl'ia xp̄ianorū ⁊ laus fideliū. Quis ꝯticeſcere
fecit vocē tuā fiſtula altiſona plectrū pſalterij decachor
di. Ecce itroiſti ad dn̄m deū tuū quē deſideraſti ⁊ toto
affectu concupiſti. Hierl'm ⁊ roma praua amicitia eq̄=
les facte ſunt in malo. Hierl'm crucifixit dn̄z nr̄m ieſuz
xp̄m: roma ꝟo ap̄los eius interemit. Hierl'm aūt ſeruit
ei quē crucifixit: roma aūt ſolēnizādo glorificat quos
interemit. Et nūc frater mi timothee q̄s dilexiſti ⁊ to
to corde deſiderabas: ſaul dico regē ⁊ ionathā in vita
ſua nō ſunt ſeparati nec in morte. Et ego non ſuz ſepa
ratus a dn̄o magiſtro meo niſi cum ſeparauerint nos
hoīes peſſimi ⁊ iniqui. Et ſeparatio huiꝰ hore nō erit
ſemꝑ. Aīa eius cognoſcit dilectos etiā ſine hoc q2 eis
loquat̄ q̄ nunc ab eo elōgati ſunt. In die autē reſurre=
ctionis magna iactura eſſet ſepari ab eis. Hec diony=
ſius Ioānes chryſoſto. in lib. de laudibus pauli hunc
glorioſum ap'lm multipliciter commēdat ſic di. Nihil
ꝓrſus errauit qui pratū inſigne ꝟtutum ac ꝑadiſum
ſpūalē pauli aīam nūcupauit. Que aūt lingua laudi=
bus eius inueniat̄ equalis cū oīa q̄ in oībꝰ ſunt bona
aīa ſua vna poſſideat: ⁊ ea cūcta plene accumulet: nec
ſolū hoīem: ſed etiā qd̄ eſt amplius angelorꝫ. Nec tm̄
idcirco reticebimus quin potiꝰ pauca dicemꝰ. Eſt eñ
hoc maximum laudis genus cū orōnis copiā virtꝰ ſu=
perat ⁊ magnitudo laudati. Sicq3 vinci multo eſt no=
bis glorioſiꝰ q̄ ſepe viciſſe. Unū igit̄ opportuniꝰ laudū3
eius ſumemus exordiū: niſi ab hoc tp̄o primū vt oñda=
mus eū bona oīm poſſidere. E. ¶ Abel obtulit ſacrifi=
cium ⁊ inde laudat̄: ſz ſi pauli hoſtiā adducamꝰ in me
diū quātū celū a terra ſuperior appebit. Siquidem ſe=
metip̄m ꝑ dies ſingulos immolabat quam tn̄ hoſtiam
dupliciter offerebat: tū in corde: tū in corꝑe: mortifica
tionē circūferēs. Nō eñ oues offerebat aut boues ſed
ſeipſum dupl'r immolabat. Neq3 his contētus fuit: ſed
etiam orbem vniuerſum ſtuduit offerre: qui terram ad
mare greciā atq3 barbariā oēmq3 ſub ſole regionē q̄ſi
volitās circuiuit ex hoībꝰ angelos faciēs: q̄n imo ip̄os
hoīes q̄ſi ex demonibꝰ in āgelos ꝓuehēs. Quid huic
hoſtie reperit̄ eq̄le quā paulus gladio ſpūſſcī īmola=
uit: ⁊ in illo altari qd̄ ſup celū locatū eſt obtulit. Sed
abel, dolo germani ꝑcuſſus occubuit: paulꝰ ꝟo ab eis
interfectus eſt quos ab innumeris malis cupiebat erue
re. Uis aūt eius innūeras tibi oſtēdā mortes: tot vtiq3
quot ēt dies vixit. Noe ſcm̄ in arca legit̄ ſeruaſſe cuz
liberis: hic aūt multo ſeniore inūdāte diluuio nō arcam
coaptādo cōpaginibꝰ tabularꝫ ſz ep̄las ꝯponēdo ꝓ ta=
bulis vniuerſum orbē periclitātē ex mediis fluctibꝰ li
berauit. Hec aūt arca nō vno loco circūfert̄: ſz ſpiritu
orbis terminos cōprehendit: nec bitumine ac pice: ſed
ſpūſctō eius tabule ſunt peruncte. Hec ſuſpicīēs pene
irrationabilibꝰ aīalibꝰ ſtultiores imitatores efficit an=
gelorꝫ. Hec q3 illā vicit arcā: q2 illa coruum recipiens
coruū rurſum emiſit ⁊ includēs lupū feritatē eiꝰ muta
re non potuit. Hec ꝟo accipitres miluoſq3 ſuſcipiens
fecit colūbas ⁊ excludēs oēm feritatem māſuetudinē
ſpūs itroduxit. Abraā mirant̄ oēs q2 ad dei ꝑceptum
patriā atq3 cognatos reliq̄t. Sz quō paulo poſſit eq̄ri
q̄ nō tm̄ modō patriā vel cognatos: ſz ip̄m q3 mūdū reli=
q̄t imo etiā celū ⁊ celū celi. Et hec oīa xp̄m ſuſcipiēdo
deſpexit: vn̄ ꝑ cūctis iſtud ſolū. i. in xp̄i charitatē req̄=
rēs: neq3 pn̄tia inq̄t neq3 futura: neq3 altitudo ⁊c. Sed
⁊ abraā in piculū ſe tradēs hoſtibus filiū frīs eripuit
At paulꝰ vt vniuerſum orbē de ip̄a diaboli extraheret
manu īnumerabilia picula ſuſtinuit ꝓprijſq3 mortibꝰ
maximā ſecuritatē aliis ꝯparuit. Filiū q3 abraā voluit
īmolare paulꝰ ꝟo ſemetip̄z milies īmolauit. In yſaac
patiētiā aliq̄ admirant̄ qm̄ puteos a ſe ſcōs obſtrui pa
tiebat̄. At paulꝰ nō puteos cernēs lapidibꝰ obrutos:
ſz ꝓpriū corpꝰ nō ſolū ſicut ille ſedebat: ſz eos ēt a qbꝰ
patiebat̄ in celū ſtudebat euehere. Quāto eñ ampliꝰ
obruebat̄ iſte fons tāto magis erūpebat: ac plures a ſe
fluuios effūdēdo manabat. De lōganimitate atq3 pa=
tiētia iacob ſcriptura mirat̄. Et q̄ nā illa eſt tam ada=
mātina aīa: q̄ pauli patiētiā poſſit imitari. Neq3 eñ ſe=
ptē annorꝫ: ſz totiꝰ vite ſeruitiū ꝓ ſpōſa ꝑtulit xp̄i non
ad ſuſtꝰ ſolū eſtu diei ⁊ noctis gelu: ſz tētatiōes mille ꝑ
peſſus ⁊ nūc q̄dē ꝟberibꝰ nūc ꝟo lapidibꝰ ſciſſus atq3
colliſus ⁊ īter certamina vbiq3 ꝓſiliens: captas oues
ex diaboli faucibꝰ abſtrahebat. Sz ⁊ ioſeph pudicitie
ꝟtute decoratꝰ eſt: ⁊ ego vereor ne iā ridiculū ſit: hic ēt
paulū laudare q̄ ſemetip̄m crucifigēs nō ſolū humano
rum corporꝫ pulchritudines: ſz oīa ēt qua vident̄ rebꝰ
clara ac decora cernebat queadmodū nos fauillā cine
remq3 ꝯſpicimꝰ q̄ q̄ſi mortuꝰ prorſus ad mortuū imobi=
lis ꝑmanebat. Stupent iob oēs hoīes: eſt eñ athleta
mirabilis. At paulꝰ nō mēſibus tm̄ ſz annis pluribꝰ in
agone ꝑdurās tā clarus emicuit nō teſte gleba ſaniem
carnis radēs ſed ipſius intelligibile os leonis freq̄ē=
ter incurrēs ⁊ pugnās aduerſus tētationes īnumeras
oī erat lapide tolerātior. Qui nō a tribꝰ ⁊ a q̄tuor ami
cis: ſz a cūctis infidelibus: a fratribꝰ ēt opprobria ſuſti
nebat ꝯſputus ab oībus atq3 maledictꝰ: ⁊ illi erat ma
gna hoſpitalitas ⁊ cura pauperū. Sz quā curā illic im=
pendebat carne debilibus. Hāc iſte animus morbidis
exhibebat. Illiꝰ oī aduenientī apiebat̄ domꝰ: huius ꝟo
aīa vniuerſo patebat orbi. Et ille q̄dē cū oues ⁊ boues
hēret innumeros erat in paupes liberalis hic ꝟo nihil
amplius corꝑe ſuo poſſidēs: de hoc ſufficiēter idigēti
bus miniſtrabat: qd̄ alicubi cōmemorās neceſſitatibꝰ
inquit meis ⁊ his q̄ mecū erāt miniſtrauerūt manus iſte.

Sꝫ ēt vomeꝰ atqꝫ vulnera ſeuos ſctō iob inferebāt dolores ſed ſi pauli vbera famē cathenas pıclaqꝫ cōſideres: q̄ a domeſticıs: ab extraneıs ⁊ a cetero patıebatur orbe ſolicitudinē quā ipſe ꝓ eccl'iſ ꝯueſtionē quā ꝓ ſcādalizatıs ſingulis perferebat videbitis ꝙ oı̄ erat ſaxo durıoꝛ. Aīa illa ⁊ ferrū atqꝫ adamātē firmitate ſuperabat. Que enī ille corpe hec mēte paulꝰ ſuſtinuit. Quē oı̄ meroꝛe moleſtioꝛ de ſingulis qbuſcūqꝫ labētibꝰ meſticia ꝯſumebat. Vn̄ ⁊ iuges ex eo fontes lachꝛymaꝝ nō diebꝰ ſolū ſꝫ ēt noctibꝰ effluebāt. Oīqꝫ muliere parturiēte vehemētius affligebaꝫ ī ſingulis. Propꝫ ꝙ ēt dicebat filioli mei qs iterū ꝑturio. Moyſes ꝓ iudeoꝝ ſalute deleri elegit d̄ libro: moyſes itaqꝫ ſe cū ceteris obtulit perire: paulꝰ ꝓ ceteris. Nō ei cū parētibꝰ ꝑire voluit: ſꝫ vt aliȷ̄ ſaluarenꝫ ipſe de gl'ie eternitate decidere. Et qdē hoc ille pharaoni diabolo ꝗtidie repugnabat. Ille ꝓ vna gēte: iſte ꝓ vniuerſo orbe certauit: nō ſudoꝛe ſed ſanguie. Ioānes ī cibū locuſtas ⁊ mel ſilueſtre ſumebat ſꝫ paulꝰ ita in medio mūdi ſtrepitu queadmodū ille in eremo ꝗete v'ſatꝰ eſt nō qdē paſtꝰ locuſtis aut melle ſilueſtri: multo aūt his victu viliore ꝯtētꝰ ē: ac neceſſario qdē idulgēs cibo feruēti ſtudio p̄dicādi. Ac ꝗ illiꝰ aduerſus herodiadē appuit magna ꝯſtātia: ⁊ ille nō vnū aut duos aut tres ſꝫ innūeros ⁊ ſilī poſitos ꝑ̄āte correpuit: imo longe illo ſeuioꝛes tyrannos. F. ¶ Reſtat vt paulū iā angelis cōparemꝰ: ī qbꝰ magnificū p̄dicamꝰ: qꝛ cū oı̄ cura deo obediuit. Qd dauid admirādo dicebat. Potētes v'tute faciētes vbū eiꝰ. Quid vo alid ꝓpheta ī āgelis miraꝫ. Qui facit inqt āgelos ſuos ſpūs ⁊ miſtros ſuos ignē vrētē. Sꝫ hoc ī paulo poſſumꝰ īuenire q̄ velut ignis ac ſpūs totū terraꝝ ꝑcurrit orbem ⁊ ꝑcurrendo purgauit: ſꝫ necdū celū iſte ſoꝛtitꝰ eſt: ⁊ hoc eſt oīno mirabile ꝙ talis v'ſaꝫ in terris ēt moꝛtali adhuc carne circūdatꝰ. Quāta g̃ nos ꝯdēnatiōe digni ſumus cū vno hoīe bona in ſe oīa ꝯgregāte: nec minimā qdē ꝑtē eoꝝ ſtudemꝰ imitari. Nō enī aliā ē ille ſoꝛtitꝰ naturā: nec diſſimilē nactꝰ aīaꝫ: nec alteꝝ habitās mūdū: ſꝫ in eadē terra eadēqꝫ regiōe: ſub eiſdē etiā legibꝰ nutritꝰ ⁊ moꝛibus cūctos q̄ nūc ſunt hoīes vel fuerūt animi v'tute trāſcēdit: necvero in illo hoc ſolū mirabile eſt ꝙ p̄e abūdātia deuotiōis qdāmō nō ſenſit doloꝛes ꝓ v'tute ſuſceptos: ſꝫ ēt ꝙ v'tutē ipaꝫ ꝓ mercede penſauit. Nā ⁊ nos quidē ꝓpter eā ꝓpoſita mercede certamus quā ille cōplectēs ēt ſine p̄mio diligebat. Cūcta illa q̄ aſpiritate ſui videnꝫ īpedire v'tutē cū oī māſuetudine ꝑpetiēs ꝗtidie celſioꝛ ꝗtidie aſſurgebat ardentioꝛ. Et intētatis ſibi ꝑiculis noua ſemꝑ alacritate pugnabat: q̄ cū ſibi moꝛtē iā īminētē videret ad cōionem delectationēqꝫ gaudiȷ̄ alios ꝓuocabat dicēs. Gaudete ⁊ ꝯgratulamini mihi. Itaqꝫ ad ꝯfuſionē ⁊ iniurias: qs ob p̄dicādi ſtudiū ſuſtinebat magis q̄ ad honoꝝ oblectamēta ꝓꝑabat moꝛtis potius q̄ vite deſideriū appetēs paupꝛtatis q̄ opulētie ⁊ multo ampliꝰ laboꝛē q̄ aliȷ̄ requiē poſt laboꝛē ac meroꝛē magis diligēs q̄ aliȷ̄ voluptatē ſtudioſiꝰ ꝓ inimicis ⁊ fructuoſiꝰ orās q̄ aliȷ̄ aduerſus inimicos. Vnū illi foꝛmidandum erat atqꝫ metuendum offenſa nimirum dei: nec deſiderabile illi aliud erat niſi placere deo ſemper. Non dico aūt ꝙ nihil p̄ſentiū deſiderabat: ſed nec aliqd futuroꝝ. Non enim mihi dicas merces ingētes exercitus pecunias: ꝓuincias: poteſtates. Hec enim quaſi aranearum fila reputauit: ſꝫ ea q̄ ꝓmittunꝫ in celis: et tunc eius ardentē in Chꝛiſto amoꝛē videbis. Hic ſiquidē ꝓ illiꝰ dilectione nō angeloꝝ: nō archangeloꝛum dignitatem: nec quicq̄ hoꝛūꝫ ſimile cōcupiuit. Qd enī erat maius oībus xp̄i amoꝛe fruebaꝫ: cum hoc enī beatioꝛem cunctis ſe putabat: ſine hoc aūt nō dn̄antiū/ neqꝫ p̄ncipatuū ſociꝰ eē cupiebat: ſꝫ cū hac dilectione magis eē vel extremꝰ imo etiā ex nūero puniēdoꝝ q̄ ſine hac īter ſummos honoꝛes ⁊ ſublimes. Hoc enī erat illi maximū ac ſingulare toꝛmētū ab hac charitate diſcedere. Hoc illi erat gehēna: hoc ſola pena: hoc infinita ⁊ intoleranda ſupplicia: ſed ꝑfrui charitate xp̄i hoc illi vita: hoc mūdus: hoc regnū: hoc ꝓmiſſio: hec bona videbanꝫ innumera. Sic deſpiciebat vniuerſa q̄ timemus: vt ſolet iā herba putrefacta cōtēni. Tyrānos vo ac ppl'os ſpirantes furoꝛē velut quoſdā eē culices: eſtimabat. Moꝛtē vo atqꝫ cruciatꝰ ⁊ mile ſupplicia quaſi ludum putabat eſſe pueroꝝ dummō ꝓ xp̄o aliqd ſuſtineret. Decoꝛabaꝫ enī magis vinctꝰ cathena q̄ diademate coꝛonatus. Et enī coartatus carcere habitabat ī celo. Ac libētiꝰ verbera recipiebat ⁊ vulnera q̄ aliȷ̄ brauia diripiant ⁊ doloꝛes nō minꝰ p̄mia q̄ diligebat: cū ipſos vtiqꝫ doloꝛes loco duceret p̄mioꝝ ꝓpterea ipos etiā ḡram nolabat: qm̄ q̄ nobis ſunt cauſa triſticie: hec illi maximā pariebāt voluptatē. Meroꝛe qꝫ maximo vrebaꝫ ꝓpter qd ⁊ dicebat: qs ſcādalizaꝫ ⁊ ego nō vroꝛ. Etiā ſi in meroꝛe dicat quis ineſſe aliquā voluptatē. Multi enī q̄ filioꝝ moꝛtibus vulneranꝫ aliqd cōſolationis accipiūt cum ſuis fletibꝰ relinquunꝫ magiſqꝫ dolēt cū doloꝛe ꝓhibētur. Sic ⁊ paulus nocte ac die cōſolationē accipiebat ex lachꝛymis. Nullus quippe tāto affectu mala ꝓpꝛia q̄to ille deflebat aliena: queadmodū enī illuꝫ opinaris afflictū cū ꝑditionē defleret pctōꝝ qui vt illi ſalui fierēt a celoꝝ gloꝛia cupiebat excludi. Nam nō ſaluari illos multo acerbiꝰ eſtimabat q̄ ſemetipſuꝫ perire. Huc ergo cuinā rerum poterit qs cōparare: cui ferro: cui adamāti quidnā illā aliqs appellet aīaꝫ aureā vel magis adamātinā. Nam ⁊ oī erat adamāte foꝛtioꝛ auro: gemmiſqꝫ p̄cioſioꝛ: ⁊ alterā qdē materiā firmitate alterā ſuperabat p̄cioſitate. Cui igiꝫ rei huiꝰ ab aliquo aīa cōpareꝫ. Earū qdē q̄ ſūt oīno nulli: qd ſi vel auro adamātis foꝛtitudo vł adamāti honoꝛ daretur auri: tūc foꝛte aliquo mō cōparatio eiꝰ pauli poſſet aīe cōuenire. Sꝫ qd ego adamātē ⁊ aurū ad ſimilitudinē adduco pauli. Mundū ſi ex aduerſo appēdas oēm etiā tunc videbis apꝛe pauli ingēs pondus examinis. Mūdo igiꝫ et oībus q̄ ī mūdo ſunt paulū dicimꝰ digniorē. Si igiꝫ mundus eo dignioꝛ nō eſt ſed vel foꝛte celū: ſꝫ iſtud qꝫ inuenīꝫ inferiꝰ. Si enī nō ſolū celū ſed ēt q̄ habenꝫ in celis dei poſtpoſuit charitati quō nō magis dn̄s q̄ tanto eſt benignioꝛ paulo q̄to maliciam bonitas ācellit ī numeris celis eū indicat digniorē. Nō enī nos tm̄ diligit deꝰ q̄tū a nobis ipſe diligiꝫ: ſed tanto effuſius q̄to nec ſermo ſufficit explicare: in paradiſuꝫ qꝫ hūc deꝰ rapuit ⁊ in celū tertiū ſubleuauit. Nec immerito. Siqdē paulus in terra gradiēs ſic ſe gerebat in cūctis quaſi angeloꝝ ſocietate frueretꝫ. Nā viſibili adhuc coꝛpi colligatus illoꝝ ꝑfectiōe gaudebat. Tātiſ fragilitatibꝰ coꝛpis ſubditꝰ in nullo inferioꝛ ſupnis v'tutibꝰ appere certabat. Nā ⁊ tanq̄ pēnatus totū docēdo ꝑuolauit orbē et velut incoꝛpeꝰ laboꝛes ꝑiculaqꝫ cōtēpſit: ⁊ q̄ſi iā celuꝫ poſſidēs cūcta ꝓrſus terrena deſpexit: ⁊ tanq̄ cū ipſis iā incoꝛpoꝛeis v'tutibꝰ degēs iugi mētis ītētiōe vigilauit. Et angelis qdē ſepe diuerſaꝝ gētiū cura ꝯmiſſa eſt: ſed nullus illoꝛū ita creditū ſibi ppl'm gubernauit vt paulus vniuerſuꝫ oꝛbē. Sicut aūt aliqs indulgētiſſimus pr̄ afficiꝫ erga filiū freneſi cōpꝛehēſuꝫ: cuiꝰ q̄to magis cōuitiȷ̄s ictibuſqꝫ pulſaꝫ tāto eiꝰ potiꝰ miſereꝫ: ⁊ defleꝫ ita paulus iſtis a qbꝰ affligebaꝫ maioꝛa adhibebat fomēta pietatis. Nāqꝫ ſepe ꝓ illis q̄ eū qnquies verberauerāt ⁊ eiꝰ ſanguinē ſitiebāt lachꝛymabaꝫ ⁊ ve-

hemēter dolebat ⁊ ꝓ eis orabat. Fratres inq̄t volūtas
quidē cordis mei ⁊c. Vehemēter q̄ȝ mordebat͛ ac peni
tus diſſecabat͛ cū eos pereūtes videret. Ut eīn miſſuȝ in
ignē ferrū totū ꝑfecto ignis efficit͛: ſic paulꝰ charitate
ſuccēſus effectꝰ eſt totꝰ charitas. Qui quaſi cōis totiꝰ
mūdi eſſet pr̄ ita in amore hoīm ⁊ ipſos eoꝝ imitabat͛
parētes: imo cūctos nō carnales verū ēt ſpūales pr̄es
ſolicitudīe ac pietate ſupabat: oēm eīn ꝓrſus hominē
deo exhibere cupiebat: q̄ſi eīn vniuerſum mūdū ipē ge
nuiſſet: ſic oēs in dei regnū cupiebat īducere corpus ⁊
animā ꝓ his quos diligebat impēdēs. Hō iſte ignobil͛
et circūſcrartꝰ q̄ artē exercebat in pellibꝰ tāta v͛tute ꝓ
greſſus eſt: vt vix. xxx. annoꝝ ſpacio ⁊ romanos ⁊ pſas
⁊ ꝑthos ⁊ medos: īdos ⁊ ſcithas: ethiopes ⁊ ſamaratas
atq̄ ſaracenos ⁊ oē ꝓrſus hoīm genꝰ ſub iugo mitteret
veritatis. Et ſicut in ſtipulas aut fenū ignis immiſſus
ſic oīa demonū opa ꝯſumpſit. Paulo eīn inſonāte lin
gua ⁊ oī igne vehemētiꝰ irruēte cedebāt oīa atq̄ fugie
bant ⁊ demonū cultus tyrānoꝝ mine ⁊ domeſticoꝝ inſi=
die magis aūt ſicut radijs ſolis oriētibꝰ ⁊ tenebre fu=
gant͛ ⁊ adulteri ac fures fouets ꝯdunt͛ ⁊ latrones rece=
dunt homicide ad ātra fugiūt oīaq̄ lucida efficiunt͛ et
clara deſup illuſtrātibꝰ radijs. Sic vbiq̄ euāgeliū diſ
ſemināte paulo fugabat͛ error ⁊ v͛itas remeabat: adul
teria ⁊ alia dicta feda defecerūt atq̄ ꝯſumpta ſunt iſto
ignis vapore palearūvice pereūtes. Clara v͛o īter hoc
veritatis flāma ſurgebat reſplēdēs: ⁊ vſq̄ ad celi ſubli
mitatē ꝯſcēdēs ab his potiſſimū ſubleuata q̄ eā oppri
mere videbant͛. Nec ꝑicula aut īpetꝰ ꝓceſſum eiꝰ im=
pedire potuerūt. Erroris v͛o eſt ꝯditio ꝙ nullo ſibi ob=
ſiſtēte ꝯſeneſcit ac deſtuit vel deſinit. Talis autē e di=
uerſo v͛itatis ſtatus ꝙ multis īpugnātibꝰ ſuſcitatur ⁊
creſcit: qm̄ igit͛ ita genus nr̄m nobilitauit deꝰ: ei ſi ſtes
ſtudeamꝰ lucri ri neq̄ ipoſſibile iſtud putemꝰ qm̄ tale
illi quale nobis corpꝰ fuit rati ā aīa: tales cibi idē illū
teq̄ formauit ⁊ quēadmodū illi ita eſt deꝰ tuꝰ. Vis di
dona ī paulo cognoſcere. Veſtimēta eiꝰ terror demōi=
bus erāt. Hec v͛o ampliꝰ admirāda: q2 paulus nec cū ꝑi
cula irrueret temeritatis argui poterat: nec cū ꝑicu
la fugeret timiditatis. Amabat eīn pn̄tē vitā ob lucrū
docēdi. Et rurſꝰ eā valde deſpiciebat phiā ad quā illū
mūdi ꝯtētus euexerat. Deniq̄ cū videris paulū ꝑicla
fugiētē nō minus illū admireris q̄ cuȝ ſeꝑiculis gau=
det opponere. Ut eīn hoc fortitudinis ita illō ē ſapīe.
Et cū videris illū de ſeipſo aliq̄ ſonātē ſilr admireris
ac ſi videris illū ſemetipm̄ deſpicere: vt illō hūilitatis
eſt: ita iſtud magnanimitatis. Magis eīn merebat͛ lo=
quēdo de ſe q̄ tacēdo laudari. Qm̄ niſi feciſſet iſtō cul
pabilior illis eēt q̄ ſeipſos iportune laudare dixerūt.
Niſi eīn gliarꝰ fuiſſet creditos ſibi oēs ꝑdidiſſet: q2 dū
ſe hūiliaſſet eos extuliſſet. Ampliꝰ tūc paulus placuit
gliando: q̄ alter laudes proprias occultando. Nec tn̄
q̄ſq̄ ꝓfuit cū ſua merita celaret quātū iſte cū ꝓderet.
Eſſēt grāde malū de ſeipſo grāde aliq̄d dicere atq̄ mi
rabile extremeq̄ demētie eſt nulla imminēte neceſſita
te rerū violentie ꝓrſus laudibus velle decorari. Non
hoc ſm̄ deū loqui iudiciū eſt: ſȝ potius inſanie eſt. Hoc
eīn oēm mercedē euacuat laboribus ſudoribuſq̄ que=
ſitā. Et eīn altius de ſe efferre ſermonē glioſi eſt ⁊ inſo
lētis ſeſeq̄ iactātis. Dicere aūt illa q̄ pn̄ti cauſe tn̄mō
neceſſaria ſunt fructum amātis ⁊ multoꝝ remedia co=
gitātis eſt. Sicut ⁊ fecit paulus qui dū a pſeudo cape=
ret͛ in laudes ſuas ire ꝯpulſus eſt maxie q̄ dignitatem
ſuā oñderet. Plura aūt ⁊ maiora celauit. Veniā inquit
ad viſiones ⁊ reue. 2. ꝑ co. ⁊c. Tāta paulus tāq̄ crebra
cū deo habēs colloquia quāta nec ꝓphetaꝝ nec aploꝝ=
rū vllus habuit ꝑ ea ipſe hūilior reddebat͛. Viſus eſt
plagas metuere vt diſceres qꝛ ſm̄ naturam vnus erat
ex pluribus ꝑ volūtatē: nō ſolū ſupra mltos hoīes ve
rūetiā vnus ex angelis erat. Neq̄ v͛o metuere plagas
reꝑhenſiōe dignū: ſȝ plagaꝝ metu aliq̄d indignū pie=
tate cōmittere. Hoc ipſo eīn q̄ plagas timet q̄ in certa=
mine nō vincit͛ ac mirabilior oñdit͛ q̄ ille q̄ non timet.
Sicut nec merere culpabile eſt: ſȝ ꝑ merorē dicere aut
facere aliq̄d coꝝ q̄ deo diſplicēt. Hinc q̄lis fuerit pau=
lus oſtēdit͛: qꝛ ī tali natura viuēs potuit quodāmō ſu=
pra naturā. Qō ſi mortē timuit nec ipaȝ quidē recuſa=
bat. Nō enim naturam habere infirmitatibus ſubdi=
tam: ſed ſeruire infirmitatibus criminoſum eſt vt me=
rito ille admirabilis habeatur qui imbecillitatē na=
ture volūtatis virtute ſuperauit. Quod ſi ioānem qui
dicebat͛ marcus a ꝯſortio ſepauit: hoc itaq̄ rectiſſime
ꝓ p̄dicationis officio effecit. Cū ſi q̄dē q̄ iſtud ſuſcipit
officiū nō opȝ eſſe mollē aut reſolutū: ſȝ fortē ⁊ per cū=
cta robuſtū. Neq̄ eīn aliq̄s dȝ attingere p̄clari huius
muneris functionē niſi paratus ſit aīaȝ milies trade=
re in mortē ac diſcrimina. Qui eīn nō tali aīo eſt mul=
tos alios ſuo ꝑdet exēplo. Magiſq̄ vtile eſt ſi quieſcat
ſibi tn̄ vacet. Nō ita gubernatorē nō ad beſtias dimi=
cantē: nō ludo gladiatorio deſtinatū: non quēpiā oīno
ſic ad diſcrimia atq̄ mortē paratā atq̄ diſpoſitā aīam
opȝ hr̄e vt cū q̄ officiū ſuſcepit p̄dicādi. Nā ⁊ pericula
ꝓfecto maiora ⁊ aduerſarū ſeniores: nec vſq̄ prorſus ſi
mili cōditione certat͛. Celū nāq̄ in p̄mio in ſupplicio
gehēna preponit͛. Si vero inter eos aliqua commotio
facta eſt noli in hoc delictū putare. Non eīn cōmoueri
malū eſt: ſed irrationabiliter nulloq̄ iuſto flagitante
negotio cōmoueri malū eſt. Hunc eīn effectū ꝓuidus
nobis creator inſeruit: vt dormiētes aīas atq̄ reſolu
tas ab inertia ac deſidia ſuſcitaret. Quaſi eīn gladio
aciem: ita menti nr̄e ire acumē impoſuit vt cū oportet
vtamur. Benignitas aūt ſemper bona eſt: ſed cū illaȝ
rp̄s efflagitat. Qn̄ v͛o id non adeſt etiā illa vitioſa eſt.
Ita ⁊ paulus ſepe hoc vſus eſt affectu ⁊ immodeſte lo=
quentibus melior erat iratus. Hoc autē in eo erat mi
rabile: q2 vinculis verberibꝰ atq̄ vulneribꝰ lōge ſplē=
didior erat dyademate purpuraq̄ fulgentibus. Cūq̄
vinctus per tam vaſtum pelagus ducebat͛: ita gaude=
bat tanq̄ in maximū imperiū duceret͛. Poſtq̄ vero ro
mā ingreſſus eſt: nec ibi ſtare cōtentus eſt: ſȝ in hiſpa=
niaȝ percurrit. Nec vnū quidem diē in ocio paſſus eſt:
⁊ quiete tranſire: ſed in predicandi ardore ipſo igne ar
dentior: nec ꝑicula timuit: nec irriſiōes erubuit. Hoc
vero maiori admiratione dignū eſt: ꝙ cū tā audax eſſet
ac velut ad pugnā ſempꝰ accinctus ⁊ ignem quēdā belli
aſpirans rurſus placabilē atq̄ flexibilem ſe prebebat
Nam ſeuienti vel potius feruenti preceperunt: vt iret
tarſum non recuſauit. Dixerūt per muruȝ cū oportere
deponi ⁊ paſſus eſt. Huius rei gr̄a iſta faciebat: vt pre=
dicationi diutius inſiſteret: ⁊ cū multis hinc credenti
bus iret ad xp̄m. Metuebat ꝓfecto ne forte paup hinc
atq̄ inops ſalutis mltoꝝ abſcederet. Ceteꝝ cūq̄ hi q̄
ſub vno pugnāt magiſtro viderint in eo infixa vulne=
ra fluētē ſanguinē: ⁊ nec ſic ipm̄ hoſtibꝰ aliq̄n cedentē
ſed ſtātē fortiter haſtāq̄ vibrātē ⁊ crebris ictibꝰ aduer
ſarios corruere faciētē: nec oīno dolori parcētē maio=
ri abſq̄ dubio tāto duci alacritate ſubdunt͛. Hoc ita fa
ctū eſt in paulo. Vidētes eīn illū ligatū cathenis: ⁊ ni
hilominus in carcere p̄dicātē videntes etiā vulnera=
tum: ⁊ tn̄ v͛berātes ipſos ſermone capientē: maiorē ꝑ=
fecto fiduciam colligebāt: idq̄ ſignificāuit. Ita vt plu
res e fratribus confidētes in vinculis meis abūdāter

auderent ſine timore v̄bū dei loqui. Tūc certiorē ala-
critatē ꝛ ipſe capiebat ac vehemētius in aduerſarios
ferebatur. Sicut enim ignis in diuerſas plerūq̄ ma-
terias incidens augetur magis incrementa ſortit: ſic
etiā lingua pauli q̄buſcūq̄ fuiſſet amota ad ſe eos cō-
tinuo trāſferebat. Impugnatores quoq̄ eius pabuluꝫ
ſpirituale huic efficiebantur igni: q2 per ipſos euan-
gelij flamma magis creſcebat. Hec chryſoſtomus.

De ſeptē frīb⁹ q̄ fuerūt filij btē felicitatis. lxxxvi. A.

SEptē fratres fuerūt filij btē feli-
citatis: quoruꝫ nōia ſunt ianua-
rius/felix/philippus/ſiluanus/ale-
xāder/vitalis et martialis. Hos oēs
cū matre iuſſu imꝑatoris antonij pu
bli⁹ ꝑfect⁹ ad ſe vocari fecit. Suaſitq̄
mrī vt ſui ꝛ filioꝝ ſuoꝝ miſereri debe-
ret que ait. Neq̄ blādicijs tuis pote-
ro allici. nec terrorib⁹ frāgi. Secura
enim ſum de ſpūſctō quē habeo q̄ te
ſuꝑabo viua ꝛ meli⁹ vincā occiſa. Et
ↄuerſa ad filios ait. Videte filij in celū ꝛ ſurſū aſpicite
chariſſimi: q2 ibidē xp̄s nos expectat. Fortiter ꝓ xp̄o
pugnate ꝛ fideles vos ī xp̄i amore exhibete. Qđ ꝑfect⁹
audiēs eā alapis cedi iuſſit. Cū ḡ mr ꝛ filij in fide ↄſtā-
tiſſimi apparerēt: oēs matre vidēte ꝛ ↄfortāte diuerſis
ſunt ſupplicijs interēpti. Hanc beatā felicitatē vocat
Greg. pluſq̄ martyrē: q2 ſepties paſſa eſt in ſeptē filijs
et octauo in corpore ſuo. Greg. in homelijs. Beata fe-
licitas q̄ credendo extitit ancilla xp̄i ꝑdicādo etiā fa-
cta eſt martyr xp̄i. Septē quippe filios ſic poſt ſe relin
quere timuit viuos in carne: ſicut carnales parētes ſo
lent metuere ne mortuos premitterēt. Parturiuit ſpū
quos carne pepererat vt predicādo pareret deo q̄s carne
pepererat mūdo. Filios ſuos quos carnē ſuā eē nouerat
ſine dolore nō poterat morientes videre: ſꝫ erat vis amo
ris interioꝛ q̄ dolorē vinceret carnis. Recte ergo hāc fe-
minā pluſq̄ martyrē dixeri q̄ toties ī filijs extīcta deſi
derāter exticta. Dū cū multiplex martyriū obtinuit:
ipa q̄ꝫ martyrij palmā vicit. Qꝛ amore xp̄i ſola mors
ſua ei minime ſuffecit. Paſſi ſunt circa annos dnī. cx.

De ſancta Theodora. lxxxvij. A.

THeodora nobilis mulier et ſpe-
cioſa apđ alexādriā tꝑe zenonis
imꝑatoris virū habebat diuitē ac ti-
mentē deū. Diabol⁹ aūt theodore in-
uidens ſctītati: virū quēdā diuitē ad
illius ↄcupiſcētiā icitauit. Qui eam
crebris nūcijs ꝛ munerib⁹ moleſtabat
vt aſſenſum ſibi ꝑberet. Sꝫ illa nun-
cios reſpuebat ꝛ munera cōtēnebat.
Intm̄ aūt eā moleſtabat q̄ ipſaꝫ quietē
hr̄e nō ꝑmitteret ꝛ pene deficere videret. Tādē quādā
magā ad eā miſit q̄ eā vt viri illi⁹ miſereret: ſibiq̄ ↄſen
tiret plurimū hortabat. Que cū diceret ſe corā oculis
dei ꝯſcta cernētis grāde petm̄ nūq̄ cōmittere malefi-
cia adiūxit. Quicq̄d in die fit hoc vtiq̄ de⁹ ſcit ꝛ videt.
Quicq̄d aūt aduesꝑaſcēte ꝛ occidēte ſole cōmittit:
deus minime intuet. Dixitq̄ puella malefice. Nūquid
veritatē dicis? Et illa. Etiā dico v̄itatē. Decepta puel-
la v̄bis malefice dixit vt aduesꝑaſcēte dieꝫ virū ad ſe fa-
ceret venire: ꝛ volūtatē ſuā adipleret. Qđ cū viro retu
liſſet ille vehemēter exultās hora qua ↄdixerat ad eā
venit: ſecū ↄcubuit ꝛ abſceſſit. Theodora aūt ad ſeipāꝫ
rediēs amariſſime flebat ꝛ faciē ſuā percutiebat dicēs.
Heu heu me ꝑdidi aīam meā: deſtruxi aſpectū decoris
mei. Vir aūt ei⁹ domū rediens ꝛ vxorē ſuā ſic deſolatā
et merentē vidēs cām tn̄ neſciens eā ↄſolari nitebat.
Sꝫ illa nullā ↄſolationē ꝑcipere volebat. Mane aūtē
facto quoddā monaſteriū monialiū adyt ꝛ abbatiſſaꝫ
interrogauit an de⁹ quoddā graue delictū qđ die ad-
uesꝑaſcēte cōmiſerat ſcire poſſet: cui illa. Nil deo ab
ſcōdi pōt ꝛ de⁹ ſcit ꝛ videt oē qđ fit quacūq̄ hora illud
cōmittat. Que flēs amare dixit. Da mihi librū ſctī euā
gelij vt ſortiar meinetipſaꝫ. Aperiēs repit. Qđ ſcripſi
ſcripſi: rediens ḡ domū dum quadā die vir ſu⁹ abeſſet
comā ſua ꝑſcidit: veſtimēta viri ſui accipiens ad q̄ddā
monaſteriū monachoꝝ qđ ꝑ decē et octo miliaria diſta-
bat feſtinauit: ꝛ vt ibidē cū monachis reciperet petijt
ꝛ qđ petijt īpetrauit. Interrogata de noīe dixit ſe theo
doꝝ nūcupari. Illa v̄o officia oīa humilr̄ faciebat: ꝛ ei⁹
ſeruitiū oībus gratū fuit. Poſt aliquot ḡ ānos abbas
fratrē theodoꝝ vocauit: ꝛ vt boues ↄiūgeret ꝛ oleū de
ciuitate deferret ꝑcepit. Vir aūt ei⁹ plurimū flebat ti-
mēs ne cū viro altero receſſiſſet. Et ecce āgelus dnī ſi-
bi dicit. Surge mane ꝛ ſta in via martyrij petri apli ꝛ q̄
tibi obuiauerit ipſa tua vxor eſt. Quo facto theodora
cū camelis venit ꝛ virū ſuū vidēs ꝛ recognoſcēs intra
ſe dixit. Heu me vir bone meus q̄tū laboro vt eripiar
a pctō qđ feci in te. Cū aūt appropinquaſſet ſalutauit
eū dicēs. Gaudeas dñe meus. Ille aūt penitus eā nō
cognouit. Sꝫ cū diutiſſime expectaret ꝛ ſe deceptū cla-
maret: facta eſt vox ad eū dicēs. Ille q̄ te heri mane ſa-
lutauit vxor tua erat. B. Tāte aūt ſctītatis fuit btā
theodora vt multa miracula faceret. Nā ꝛ hoīem a be-
ſtia laceratū eripuit ꝛ ſuis ꝑcib⁹ ſuſcitauit. Ipſam q̄ꝫ
beſtiā īſecuta maledixit: q̄ ſubito mortua corruit. Dia
bol⁹ aūt ſctītatē ſuā ferre nō valēs eidē apparuit dicēs
Meretrix ꝑ oīb⁹ ꝛ adultera reliquiſti virū tuū vt huc ve-
nires ꝛ me ↄtēneres. Per v̄tutes meas tremēdas ī te
ſuſcitabo ꝑliū: ꝛ ſi te nō fecero crucifixū negare ñ dicas
q2 ego ſum. Ipſa ſignū crucis ſibi edidit: ꝛ ꝓtin⁹ demō
euanuit. Quadā aūt vice dū de ciuitate cū camellis re-
diret: ꝛ in quodā loco hoſpitata fuiſſet puella q̄dā no-
cte ad eā venit dicēs. Dormi mecū. Que cū reſpueret
iuit ad alterū q̄ ī eodē loco iacebat. Cū aūt ei⁹ vēter in
tumuiſſet: ꝛ de quo concepiſſet interrogata fuiſſet ait.
Monach⁹ ille theodor⁹ dormiuit mecū. Natū igit pue-
rū ad abbatē monaſterij trāſmiſerūt. Qui cū theodorꝫ
increparet: ꝛ ille ſibi indulgere peteret: ſcapulis ſuis
puerū ī poſuit ꝛ de monaſterio ꝓiecit: illa aūt abiecta
ꝑ ſeptē annos extra monaſteriū māſit: ꝛ de lacte pecoꝝ
infantē nutriuit. Diabolus aūt tāte patiētie inuidēs:
in ſpeciē viri ſui ſe trāſfigurauit eiq̄ dixit. Quid hic a-
gis dña ecce lāgueo ꝓ te/nec aliquā ↄſolationē recipio:
veni ḡ lux mea: q2 ſi cū viro alio iacuiſti hoc tibi indul
geo: at illa credēs virū ſuū eſſe dixit ad illū. Nūq̄ am-
plius tecū manebo q2 fili⁹ ioānis militis iacuit mecū:
ꝛ volo agere penitētiā đ eo qđ in te peccaui ꝛ cū oraſſet
ſtatim euanuit: ꝛ demonē fuiſſe agnouit. Altera iterū
vice diabol⁹ voluit eā terrere. Nā in ſimilitudine ferarū
terribiliū demōes ad eā venerūt: ꝛ vir q̄dā īſtigās eas
dicebat. Comedite meretricē hāc. Illa aūt orauit ꝛ eua
nuerunt. Altera vice multitudo militū veniebat quā
princeps ꝑcedebat ꝛ eū ceteri adorabāt. Dixeruntq̄ mili-
tes theodore. Surge et adora pricipē nr̄m. Que rñdit
dn̄m deū adoro qđ cū principi nūciatū fuiſſet iuſſit eā
adduci ꝛ tot tormētis affici vt mortua putaret et poſt
modū oīs turba euanuit. Alia iterū vice vidit ibidem
aurū multū: q̄ ſignās ſe illud refugit: ꝛ deo ſe recōmen-
dauit. Altera etiā vice vidit quēdā ferentē caniſtrum
plenum oī gn̄e ciboꝝ ꝛ dicente ſibi. Dicit princeps qui
te cecidit. Tolle comede: q2 neſciēs fecit hoc. Illa au-

tē ſe ſignauit ⁊ ꝓtin⁹ euanuit. Cōpletis aūt ſeptē ānis
abbas patiētiā ei⁹ ꝯſiderās eā recōciliauit ⁊ cū puero
ſuo in monaſteriū introduxit. Ubi cū duos poſtmoduz
annos laudabilr̄ ꝑegiſſet: puerū accepit ⁊ ſecū illū in
cella ſua clauſit. Qḋ cū abbati reuelatū fuiſſet miſitq̄ſ
dā monachos q̄ diligēti⁹ auſcultarēt q̄dnā cū eo loq̄re
tur. Illa aūt puez amplexās ⁊ deoſculās dixit. Fili mi
dulciſſime tp̄s vite mee venit. Relinquo te deo ipſum
patrē ⁊ adiutorē habeas. Fili dulciſſime: ieiunijs ⁊ ōro
nib⁹ inſiſtas: ⁊ fratrib⁹ tuis deuote ſeruias. Et hec di-
cēs ſpm̄ tradidit ⁊ in dn̄o feliciter obdormiuit. Circa
ānos dn̄i.cccclxx. Qḋ puer cernēs plurimū flere cepit
In ipſa aūt nocte viſio abbati monaſterij mōſtrata ē
in hūc modū. Nuptie maxie parabant: ⁊ īde veniebāt
ordines angeloꝝ ⁊ prophetarū ⁊ martyrū ⁊ oīz ſctōꝝ.
Et ecce in medio coꝝ mulier ſola glīa ineffabili circū-
data: ⁊ venit vſq; ad nuptias ⁊ ſedit ſup lectum: ⁊ oēs
aſtātes adorabant eā. Et ecce vox dicēs. Hic eſt abbas
theodorus q̄ falſo de puero accuſat⁹ eſt. Septē tp̄a ſup
eā mutata ſunt caſtigata eſt eñ: q2 cubile viri ſui coin-
quinauit. Excitat⁹ aūt abbas cōcit⁹ cū fratrib⁹ ad cellā
eius iuit: ⁊ eā iā defunctā inuenit. Et intrātes ⁊ diſco
operientes ipſam eſſe feminā inueneruīt. Miſitq; ab-
bas ꝓ patre puelle q̄ eā infamauerat ⁊ dixit illi. Uir fi
lie tue mortuus eſt. Et auferēs veſtimētū mulierē eſſe
cognouit. Fact⁹ eſt igit timor magn⁹ ſup oēs q̄ hoc au
dierūt. Angel⁹ aūt dn̄i abbati locut⁹ eſt. Surge velocit
equū cōſcēde ⁊ vade in ciuitatē ⁊ ſi q̄s tibi obuiauerit
aſſume ⁊ tecū adhuc. Qui dū ꝑgeret q̄dā vir currēs ſi-
bi obuiauit. Quē cū abbas īterrogaret quo ꝑgeret ille
ait. Mulier mea mortua eſt ⁊ vado videre eā. Et aſſum
pſit abbas virū theodore ī equū: ⁊ vēiētes plīmū fleue
rūt: ⁊ ipaz cū multis laudib⁹ ſepelierūt. Uir aūt ei⁹ cel
lā vxoris ſue theodore accepit ⁊ ibidē ꝑmanēs tādē in
dn̄o obdormiuit: puer autē theodore nutricē ſequens
oīm morum honeſtate pollebat: ita ꝙ mortuo abbate
monaſterij in abbatē ipſe vnanimiter eſt electus.

De ſancta margareta. lxxxvij.

A.

Margareta dr̄ a q̄dā ꝓtioſa gēma q̄ margarita
vocat: q̄ gēma eſt cādida ꝑua ⁊ virtuoſa. Sic
btā margare. fuit cādida ꝑ v̄ginitatez: ꝑua ꝑ
hūilitate: v̄tuoſa ꝑ miracloꝝ operationez. Uir
tus aūt hui⁹ lapidis dr̄ eē ꝯ ſanguīs effuſionē: ꝯ cordis
paſſionē: ⁊ ad ſpūs confortationē. Sic btā margareta
habuit v̄turē ꝯ effuſionē ſui ſanguīs ꝑ cōſtantiā: q2 in
ſuo martyrio cōſtātiſſima extitit. Cōtra cordis paſſio
nem. i. demonis tētationē ꝑ victoriā: q2 ipa diabolum
ſupauit. Ad ſpūs cōfortationē ꝑ doctrinā: q2 ꝑ ſuā do-
ctrinā: multoꝝ aīos cōfortauit ⁊ ad fidē xp̄i conuertit.
Cuius legēdā theotinus vir eruditus ſcripſit.

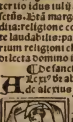
A.

Margareta de ciuitate antiochie
filia fuit theodoſij gentiliū pa-
triarche. Hec nutrici tradit: ⁊ ad adultā
etatē veniēs baptizat: ⁊ ꝓpt hoc exo-
ſa pr̄i plurimū habebat. Quadā igitur
die dū iā annū decimūq̄ntū attigiſſet:
⁊ cum alijs virginibus oues nutricis
cuſtodiret: ꝓfectus olibrius inde trāſitū faciēs ⁊ puel-
lā tam ſpecioſam cōſiderans mox in eius amore exar-
ſit: ⁊ pueros ad eā cōcitus miſit dicens. Ite ⁊ eā cōpre-
hendite vt ſi libera eſt: eā mihi in vxorem accipiam ſi
ancilla eſt eam mihi in concubinam habeā. Cū ḡ eius
fuiſſet cōſpectui pn̄tata eā de gn̄e ſuo ac nōie ⁊ religio-
ne requiſiuit. Illa aūt rn̄dit ſe gn̄e nobilem nōie mar
garetā ac religione xp̄ianā. Cui ꝓfectus. Duo prima ti-
bi recte conueniūt: q2 nobilis haberis ⁊ pulcherrima
margareta cōprobaris: ſed tertiū tibi non cōuenit: vt
puella tā pulchra ⁊ nobilis deū habeat crucifixū. Cui
illa. Unde ſcis xp̄z crucifixū fuiſſe. Et ille ex libris xp̄iano-
rū: cui margare. Cū igit legat pena xp̄i ⁊ glīa q̄ verecū
dia eſt vr̄a: vt vnū credatis ⁊ alterum denegetis. Cum
autē marga. euz ſpōte crucifixū fuiſſe ꝓ redēptiōe nr̄a
aſſereret: ſed nunc cū ineternū viuere affirmaret: irat⁹
ꝓfectus eā in carcerē mitti iuſſit. Sequenti autem die
eā ad ſe vocari fecit eiq; dr̄. Uana puella miſerere pul-
chritudinis tue ⁊ deos noſtros adora vt tibi bn̄ ſit: cui
illa. Illum adoro quem terra cōtremiſcit: mare formi-
dat ⁊ oēs creature timēt: cui ꝓfectus. Niſi mihi cōſen
tias corpus tuū faciā laniari. cui margareta. Xp̄us in
mortē ſeipſuz ꝓ me tradidit. ⁊ iō ꝓ xp̄o mori deſidero.
Tūc ꝓfect⁹ iuſſit eā in eculeū ſuſpendi: ⁊ eā tā crudelr
prio v̄gis: deīde pectinib⁹ ferreis vſq; ad denudatio-
nē oſſium laniari: ꝙ ſanguis de ei⁹ corꝑe tāꝙ de fonte
puriſſimo emanauit. Flebāt aūt q̄ ibi aderāt ⁊ dicebāt
O marga. ve de te dolem⁹: q2 corpus tuū tā crudelr la
niari ꝯſpicim⁹. O q̄lē amiſiſti pulchritudinē ꝓpt tuā
īcrudelitatē. Tamē nūc ſaltē crede vt viuas. Quibus
illa. O mali cōſiliarij recedite ⁊ abite. Hec carnis cru
ciatio eſt aīe ſaluatio. Dixitq; ad ꝓfectū. Impudēs ca-
nis ⁊ inſatiabilis leo in carnē ptātem habes: ſʒ aīam
xp̄s reſeruat. Prefectus aūt faciē clamide cooꝑiebat:
nec tātā ſanguinis effuſionē videre poterat: deinde eā
deponi fecit ⁊ eā ī carcerē recludi iuſſit: ⁊ mira ibi cla
ritas fulſit. Ubi dū eēt orauit dn̄z vt inimicū q̄ ſecū pu
gnat ſibi viſibilr demōſtraret: ⁊ ecce draco īmaniſſim⁹
ibidē appuit. Qui dū eā deuoraturus īpeteret ſignū cru
cis edidit ⁊ ille euanuit. Uel vt alibi legit os ſuper ca
put eius ponēs ⁊ linguā ſup calcaneū porrigēs eā ꝓti
nus deglutiuit ſʒ dū eā abſorberet vellet ſigno crucis ſe
muniuit: ⁊ iō draco v̄tute crucis crepuit et v̄go illeſa
exiuit. Illud aūt qḋ dr̄ de draconis deuoratiōe apocri
phuz ⁊ friuolū reputat. E. Diabol⁹ iterū vt eā decipe
re poſſet in ſpēm hoīs ſe mutauit. Quē vidēs ī ōrone
ſe dedit: ⁊ dū ſurrexiſſet diabol⁹ ad eā acceſſit ⁊ manuz
tenēs dixit. Sufficiāt tibi q̄ feciſti: iā nūc ceſſa de mea
perſona. Illa autē eum ꝑ caput apprehēdit ⁊ ſub ſe ad
terrā deiecit: ⁊ ſup ceruicem eius dextrum pedē poſuit
⁊ dixit. Sternere ſuperbe demō ſub pedibus femine:
demō autem clamabat. O beata margareta ſuꝑatus
ſum. Si iuuenis me vinceret nō curaſſem ecce a tene-
ra puella ſupat⁹ ſum ⁊ inde plus doleo q2 pr̄ tu⁹ et mr̄
tua amici mei fuerūt. Illa v̄o euz coegit vt diceret cur
veniſſet. Qui ſe veniſſe ait vt ſibi cōſuleret ꝙ monitis
ꝓſidis obediret. Coegit quoq; vt diceret cur xp̄ianos
tā multipliciter tētaret. Qui rn̄dit naturale odiū ſibi
eſſe ꝯ viros virtuoſos: ⁊ q̄uis ſepe ab eis repellatur: tū
deſiderio ſeducēdi ipſe infeſt⁹ extitit ⁊ q2 inuidet hoī
de felicitate quā ipſe amiſit q̄uis eā recuperare non poſ
ſit ipaz tn̄ alijs auferre cōtēdit. Addiditq; ꝙ ſalomon
infinitā demonuz multitudinē ī quodā vaſe incluſit.
Poſt mortē ſuam cum de illo vaſe demones ignē mit
terent. ⁊ hoīes ibidē magnuz eē theſaurū putarēt vas
confregerunt: ⁊ demones exeuntes aerez īpleuerunt.
His dictis virgo pedē ſubleuauit ⁊ dixit. Fuge miſer:
⁊ demō ſtatim euanuit. Secura igit efficit: q2 que prī-
cipem vicerat miniſtruz ꝓcul dubio ſuꝑaret. Sequen
ti igit die cōuenientibus populis iudici pn̄tat ⁊ ſacrifi-
care cōtēnēs eruit: corpuſq; facib⁹ ardētibus ꝯburit:
ita vt cuncti mirarent: quō tam tenera puella tot poſ-
ſet tormēta ſuſtinere: deinde in vaſe magno pleno aq̄
ipſam ligari ⁊ poni fecit vt ex penarum cōmutatione
creſceret vis doloris. Sed ſubito terra cocuit ⁊ cun-

ctis videntib⁹ virgo illeſa egredit. Tūc quinqꝫ milia viroꝝ crediderūt: ꝛ ꝑ noīe xp̄i capitalē ſniaꝫ acceperūt. Prefect⁹ aūt timēs ne alij cōuerterent cōcit⁹ beatā margaretā decollari precepit. Illa aūt īpetrato orādi ſpacio ꝓ ſe ꝛ ſuis pſecutorib⁹ necnō ꝛ ꝑ ei⁹ memoriā agētib⁹ ꝛ ſe inuocātibus deuote orauit addēs vt quecūqꝫ partu piclitās ſeſe īuocaret illeſaꝫ ꝓlē emitteret. Factaqꝫ eſt vox de celo ꝙ in ſuis ſe nouerit petitiōib⁹ exauditā. Surgēſqꝫ ab orōne dixit ſpiculatori frat tolle gladiū tuū ꝛ pcute me. Qui pcutiēs caput ei⁹ vno ictu abſtulit: ꝛ ſic martyrij coronam ſuſcepit. Paſſa eſt aūt .xiij. kal. Auguſti: vt in ei⁹ hiſtoria inuenit. Alibi legit qđ tertio idus iulij. De hac ſctā virgine ſic dicit quidam ſctūs. Btā margareta fuit timoris dei plena, iuſtitia p̄dita: religione compta: cōpunctione perfuſa: honeſtate laudabilis: patientia ſingularis: nihilqꝫ in ea cōtrarium religioni chriſtiane inueniebatur: odioſa pſi ſuo dilecta domino ieſu chriſto.

¶ De ſancto Alexio. lxxxix. A.

Alexi⁹ dr ab a qđ ē valde ꝛ lexis qđ eſt ſermo. Inde alexius quaſi valde in verbo dei robuſtus.

Alexius fuit fili⁹ euphemiani viri nobiliſſimi romanoꝝ: ꝛ ī aula imperatoris primi. Cui tria milia pueroꝝ aſſiſtebāt: q̄ zonis aureis cingebātur: ꝛ veſtimentis ſericis induebant. Erat aūt p̄fect⁹ euphemian⁹ valde miſericors ꝛ ſingulis dieb⁹ in domo ſua tres menſe paupib⁹: orphanis: viduis ꝛ pegrinis parabant q̄bus ſtrēnue ſeruiebat: ꝛ hora nona ipe cū viris religioſis cibum in timore dn̄i capiebat. Cui vxor: noīe aglaes eiuſdē religiōis ac ꝓpoſiti erat. Cū aūt filiū nō haberet: ad p̄ces tn̄ ſuas dn̄s eis cōtulit filiū. Poſtq̄ ipſi deīceps in caſtitate viuere firmauerūt. Tradit⁹ aūt puer liberalib⁹ diſciplinis: cū oībus p̄hie artibus ipe floreret: ꝛ iā ad puberē etatē veniſſet puella ſibi de domo impiali eligit ꝛ ſibi in ꝯiugē copulat. Venit nox in qua cū ſpōſa ſua ſuſcepit ſecreta ſilentia. Tūc ſctūs iuuenis cepit ſpōſaꝫ ſuā in dei timore iſtruere: ac ipaꝫ ad virginitatis ꝓuocare pudorē. Deīde ānulū ſuū aureū ꝛ caput balthei q̄ cingebat ſibi ſuāda tradidit dicēs. Suſcipe hoc ꝛ ſua donec deo placuerit ꝛ dn̄s ſit inter nos. Poſt hoc de ſubſtātia ſua accipiēs ad mare diſceſſit. Aſcēdēſqꝫ occulte nauē laodiciā vſqꝫ deuenit: indeqꝫ pgēs in edeſſaꝫ ciuitatē ſyrie ꝓfect⁹ eſt: vbi imago dn̄i nr̄i ieſu xp̄i ſine hūano ope facta in ſindone habebat. Quo pueniens oīa q̄ ſecū detulerat paupib⁹ diſtribuit: ꝛ veſtimēta vilia induēs cū ceteris paupib⁹ ī atrio dei genitricis marie ſedere cepit. De eleemoſynis vero quātū ſibi ſufficere poterat retinebat: cetera vero alijs paupib⁹ erogabat. At vero pr̄ de receſſu filij plurimū ingemiſcens p vniuerſas mūdi ptes pueros ſuos miſit: q cum inquirerent diligenter: quoꝝ cū aliq̄ ad ciuitatē edeſſam veniſſent ab eo cogniti: ſꝫ ipſi cū minime cognoſcentes: eidem cū pauperibus eleemoſynas tribuerunt. Quas accipiēs deo grās agens dixit. Gratias tibi ego dn̄e: q2 a ſeruis meis eleemoſynā recipere me feciſti. Reuerſi aūt pueri nunciant patri ꝙ nuſq̄ valeat reperiri. Mater igitur ſua a die ſui receſſus ſaccum in pauimento cubiculi ſui ſtrauit: vbi eiulans lamentabiles voces dabat dicens. Hic ſemper in luctu manebo donec filium meum recuperauero. Spōſa vero ad ſocrum dixit. Donec audiam de ſponſo meo dulciſſimo inſtar turturis ſolitaria tecū manebo. Cū igit alexi⁹ in p̄dicto atrio .xvij. annis maneret in dei ſeruitio imago tādē btē virginis q̄ ibidē erat cuſtodi eccl̄ie dixit. Fac introire hoīeꝫ dei q2 dignus eſt regno celorū ꝛ ſpūs dn̄i requieſcit ſup eū. Nā oro eius ſicut incēſuꝫ ī cōſpectu dei aſcēdit. Cū aūt cuſtos de quo nā diceret ignoraret: iterū ei dixit. Ille q̄ foris ſedet in atrio ipſe eſt. Tūc cuſtos feſtin⁹ exijt ꝛ ipꝫ ī eccleſiā introduxit: qđ factū dū cūctis īnoteſceret: ꝛ ab oīb⁹ venerari cepiſſet hūanā glām fugiēs īde receſſit ꝛ laodiciā venit. Ibiqꝫ nauē aſcēdens cū in tharſum cilicie vellet pgere diſpēſante deo nauis a vētis pulſa in romanum portū deuenit. Qđ cernēs alexius ait intra ſe. In domo pr̄is mei ignotus manebo: nec alteri oneroſus ero. Patrē igit a palatio redeuntē: multitudine obſequētiū circundatum obuiū habuit ac poſt eū clamare cepit. Serue dei me peregrinū in domo tua ſuſcipi iubeas: ꝛ de micis mēſe tue me facias nutriri vt tui q3 pegrini digneť de⁹ miſereri. Qđ audiēs pr̄ ob amorē filij ſui eū ſuſcipi iuſſit ꝛ locū ꝓprium in domo ſua ſibi ꝯſtituit: ꝛ cibum de mēſa ſua ſibi tribuit ꝛ miniſtrum ꝓprium delegauit. Ipſe autē in orōnibus pſeuerabat: ꝛ corpus ſuū ieiunijs ꝛ vigilijs macerabat. Famuli aūt domus ipꝫ multipliť deridebāt: ꝛ aquā vt ēſiliū ſup caput eius frequēter fundabāt ꝛ multas iniurias ei irrogabant. Sꝫ ipſe ad oīa patiēs valde erat. Decē ſeptē igit annos in domo pr̄is pmāſit ſic ignotus. B. ¶ Videns igit q̄ p ſpm̄ ꝙ appropinquaret terminus vite ſue: chartā cū attramēto petijt: ꝛ totū ordinē vite ſue ibidē ꝯſcripſit. Dn̄ica igit die poſt miſſarū ſolēnia in ſctūario vox de celo inſonuit dicēs. Venite ad me oēs q̄ laboratis ꝛ onerati eſtis: ꝛ ego reficiam vos. Qđ audiētes oēs in facies ſuas territi ceciderūt. Et ecce vox ſcđo dicēs. Querite hoīem dei vt oret ꝓ roma. Querētib⁹ illis ꝛ neminē inuenientibus iterū dictū eſt. In domo euphemiani q̄rite. Requiſitus ille ſe nihil ſcire de hoc dicebat tūc impatores archadius ꝛ honorius vna cū pōtifice innocētio ad domū p̄dicti viri venerūt. Et ecce miniſter alexij ad dn̄m ſuū venit dicēs. Vide dn̄e ne ille nr̄ pegrin⁹ ſit: q2 magne vite ꝛ patiētie hō eſt. Currēs igit euphemian⁹ eū defunctū reperit ꝛ vultū eius tāq̄ angeli rutilātē vidit. Voluitqꝫ chartā quā in manu hēbat accipe: ſed nequit. Exeūte igit eo cū hoc impatorib⁹ ꝛ pōtificib⁹ retuliſſet: ꝛ illi ad eū intraſſent dixerūt. Quāuis peccatores ſimus regni tn̄ gubernacula gerimus et hic curā vniuerſalē regimus paſtoralis. Da igit nobis chartam vt ſciam⁹ q̄ in ea ſcripta ſunt. Et accedēs pōtifex chartā de manu ſua accipiebat ꝛ ille eā ſtatiꝫ ſibi dimiſit. Fecitqꝫ eā legi corā oī pplo et multitudine et patre ipſi⁹. At euphemianus hoc audiēs nimio dolore conturbatus obſtupuit ꝛ factus exanimis reſolutuſqꝫ viribus in terrā decidit. Cū vero aliquantulū ad ſe rediſſet: veſtimēta ſua ſcidit. Cepitqꝫ canos capitis ſui euellere barbā trahere atqꝫ ſemetipꝫ diſcerpere: ac ſup filij ſui corpus corruēs exclamabat. Heu me fili mi q̄re me ſic ꝯtriſtaſti ꝛ p tot annos mihi doloreſqꝫ gemitus incuſſiſti. Heu me miſerū q2 te video baculū ſenectutis mee in grabato iacētē ꝛ nō loquētē mihi. Heu me qualē cōſolationē de cetero habere potero. Mater vero eius hoc audiēs quaſi leena rumpēs rete ita ſciſſis veſtimētis ruēs coma diſſoluta ad celum oculos leuabat ꝛ cū pre nimia multitudine ſctūm ad corp⁹ redire nō poſſet clamauit dicēs. Date mihi viri aditum vt videā filiū meū: vt videā cōſolationē aīe mee ꝛ qui ſuxit vbera mea. Et cum puenisſet ad corpus incūbēs ſup illud clamabat. Heu me fili mi lumē oculorū meorum quare ſic nobis feciſti ꝛ tam crudeliť nobiſcum egiſti? Videbas patreꝫ tuū ꝛ me miſerā lachrymātes ꝛ nō oſtēdebas te ipm̄ no-

bis. Serui tui ſuriabāt tibi ⁊ ſuſtiebas. ⁊ iterū atq; iterū ꝓſternebat ſe ſup corp⁹: ⁊ nūc brachia ſup illud expādebat nūc manib⁹ angelicū vultū cōtrectabat: oſculāſq; clamabat. Plorate mecū q̄ adeſtis q2 p. xvij. ānos eū in domo mea habui ⁊ nō cognoui q2 vnic⁹ fili⁹ me⁹ eſſet. Serui eī⁹ etiā eū ꝯuictabant ⁊ alapis ꝑcutiebāt. Heu me q̄s dabit oculis meis fontē lachrymarū vt plāgā die ac nocte dolorē aīe mee. Spōſa vero eius īduta veſte adriatica cucurrit plorās ⁊ dr. Heu me q2 hodie deſolata ſum ⁊ appui vidua: iā nō habeo in quē conſpiciā nec in quē oculos leuē nūc ruptū eſt ſpeculū meū ⁊ periit ſpes mea: amodo cepit dolor q̄ finē nō hꝫ. Pplis aūt audiēs hoc lachrymabilr flebat. Tūc pōtifex cū īperatorib⁹ poſuerūt corp⁹ in honorato ferctro ⁊ duxerūt in mediā ciuitatē ⁊ nunciatū eſt pplo inuentuꝫ eē hoīem dei. Quē ciuitas tota q̄rebat ⁊ oēs obuiā currebāt ſctō. Si q̄s aūt infirmus illud corp⁹ ſctiſſimū tāgebat ꝓtin⁹ curabāt. Ceci viſuꝫ recipiebāt. demoniaci liberabant: ⁊ oēs infirmi quacūq; infirmitate tēti tacto corpe ſctō curabant. Imperatores aūt tāta mirabilia videntes fecerūt ꝑ ſe cū pōtifice lectū portare vt ipſi ſctificarent ab eodē corpe ſctō. Tūc imperatores iuſſerūt copiā auri ⁊ argēti ī plateis ſpargi vt turbe occuparent amore pecuniarū ⁊ ſinerēt corp⁹ ſctm̄ ꝑduci ad eccliaꝫ. Sed plebs amore pecuniarum ſuppoſito magis ac magis ad tactū ſacratiſſimi corpis irruebat. Et ſic cū magno labore ad tēplū ſcti bonifacij martyris illud tādē ꝑduxerūt: ⁊ illic p. vij. dies in die laudib⁹ ꝑſiſtētes operati ſunt monumētū ex auro ⁊ gēmis ⁊ lapidib⁹ ꝑcioſis in quo ſctiſſimū corpus cū magna veneratiōe collocauerūt. De ipſo quoq; monumento ita ſuauiſſimus odor fragrauit vt oīb⁹ videret aromatib⁹ eē plenū. Obiit aūt. xvj. kalen. Aug. circa annos dn̄i. cccxcviij.

De ſancta maria Magdalena. xc. B.

MAria interpretatur amarū mare: vel illuminatrix aut illuminata: ꝑ hec tria intelligunt tres partes optime q̄s elegit. ſ. pars pn̄ie ꝑs ꝯtēplationis interne et pars celeſtis glorie. De qua triplici parte intelligitur qđ dicit dn̄s. Maria optimā ꝑtē elegit q̄ non auferet ab ea. Prīa eīn pars nō auferet rōne finis q̄ eſt ꝯſecutio btītudinis. Scđa rōne cōtinuitatis: q2 cōtēplatio vie cōtēplat cū cōtemplatione pr̄ie. Tertia rōne ſue eternitatis. In quantuꝫ igit elegit optimā ꝑtē pn̄ie dr̄ amarū mare: q2 ibi multā amaritudinē habuit: qđ ꝑꝫ ex eo ꝙ tot lachrymas fudit ꝙ inde pedes dn̄i lauit. In quātū elegit optimam partē cōtēplatiōis interne dr̄ illuminatrix: q2 ibi hauſit auide ꝙ poſtmodū effudit abūde ibi lumē accepit ꝙ poſtmodū ceteros illuſtrauit. In quātū elegit optimā partē celeſtis glīe dr̄ illuminata q2 tūc illumiata ē inmine ꝑfecte cognitionis in mēte: ⁊ illuminabit lumie claritatis in corpe. Magdalena dr̄ q̄ſi manēs rea: vel magdalena interp̄tat munita vel inuicta vel magnifica: ꝑ q̄ inſinuat q̄lis fuit añ ꝯuerſionē q̄lis in ꝯuerſione: ⁊ qualis poſt ꝯuerſionē. Nā añ ꝯuerſionē fuit manēs rea ꝑ obligationē ad penā eternā. In ꝯuerſiōe munita vl inuicta ꝑ pn̄ie armaturā. Optime eīn oīb⁹ armis pn̄ie ſe muniuit: q2 quot in ſe habuit oblectamēta tot ð ſe reperit holocauſta. Poſt ꝯuerſionem magnifica ꝑ grē ſupabundātiā: q2 vbi abūdauit delictū ſupabūdauit ⁊ grā.

MAria Magdalena a magdalo caſtro cognominata clariſſimis ē orta natalibus vt pote ex regia ſtirpe deſcendētibus cui⁹ pr̄ ſirus: mater, eucharia nūcupata eſt. Hec cū fratre ſuo lazaro ⁊ ſorore ſua martha magdalū caſtrum qđ eſt ſcđo miliario a genezareth. ⁊ bethaniā q̄ eſt iuxta hierl'm ⁊ magnā hieroſolymorū partē poſſidebat. Que tñ oīa īter ſe totalr diuiſerūt ꝙ maria magdalū a q̄ ⁊ magdalena nūcupata eſt: lazar⁹ partē vrbis hierl'm ⁊ martha bethaniā poſſideret. Cū aūt Magdalena delitijs corpis ſe totā exponeret: ⁊ lazarus plus milítie vacaret martha prudens partes ſororis ⁊ fratris ⁊ ſuā ſtrēnue gubernabat ⁊ militib⁹ ⁊ famulis ſuis ac pauperib⁹ neceſſaria miniſtrabat. Oīa tñ hec poſt aſcēſionē dn̄i vendiderūt ⁊ ad pedes apl'oꝝ ꝑciū poſuerūt. Cū igit magdalena diuitijs abundaret: q2 rerū affluentiā voluptas comes ſequit. Quāto diuitijs ⁊ pulchritudine ſplēduit: tanto corp⁹ ſuū voluptati ſubſtrauit. Ãn iā ꝓprio noīe ꝑdito peccatrix ꝯſueuerat appellari. Sed cū xp̄s illic ⁊ alibi p̄dicaret illa nutu inſpirata diuīo ad domū ſimonis leproſi vbi audiuit eū diſcūbere ꝓperauit ecnō audens vt peccatrix inter iuſtos cōpareret retro ſec⁹ pedes dn̄i māſit vbi pedes eius lachrymis lauit: caput: capillos terſit: ⁊ vnguento ꝑcioſo ꝑunxit. Nā incole regionis illius ꝓpter vehemētiſſimū ſolis ardorē vnguētis ⁊ balneis vtebant. Cūq; ſimō phariſeus intra ſe cogitaret: q2 ſi hic eſſet ꝓpheta a peccatrice tāgi ſe nequaq̄ permitteret: ⁊ his illū de ſupba iuſtitia redarguit ⁊ mulieri oīa p̄ctā dimiſit. Hec eſt igit illa maria Magdalena cui dn̄s tā magna bn̄ficia cōtulit ⁊ tāta ſigna dilectionis oñdit. Nā ab ea. vij. demonia expulit: in ſuo amore eāq; totalr accēdit: familiariſſimā ſibi eā cōſtituit: hoſpitā ſuā fecit: ⁊ ꝓcuratricē ſuā eā ī itinere hr̄e voluit ⁊ eā ſemꝑ dulciter excuſauit. Nā excuſauit eā apđ phariſeū q̄ dicebat ipaꝫ immūdā: ⁊ apud ſororē ſuā q̄ dicebat ipam ocioſam: ⁊ apud iudā q̄ dicebat ipam ꝑdigā. Lachrymātē vidēs lachrymas ꝯtinere nō potuit. cui⁹ dilectiōe q̄triduanū fratrē ſuū reſuſcitauit. Cui⁹ amore marthā ſororē ſuā a fluxu ſanguinis quē. xij. annis ꝑpeſſa fuerat liberauit. Cui⁹ meritis martillā ſororis ſue famulā vt illđ tā btm̄ ⁊ iā dulce vbū btūs vēter q̄ te ⁊c. exclamās diceret: dignā fecit. Nā ſm̄ amb. illa fuit martha: ⁊ hec eius famula. Hec eſt illa q̄ pedes dn̄i lachrymis lauit: capillis terſit ⁊ vnguēto ꝑunxit: q̄ ī tpe grē ſolēnē pn̄iaꝫ p̄mo fecit: q̄ optimā ꝑtē elegit: q̄ ſedēs ad pedes dn̄i vbum eius audiuit: ⁊ dn̄i caput ꝑunxit q̄ iuxta crucē in dn̄i paſſione fuit: q̄ vnguēta parās corp⁹ eius vngere voluit: q̄ a monumēto diſcipulis recedētibus nō receſſit. Cui xp̄s reſurgens p̄mo apparuit ⁊ apl'orū apl'aꝫ fecit. B. Poſt aſcēſionē igit dn̄i. i. āno. xiiij. a paſſione cū iudei ſtephanū iā diu occidiſſent et ceteros diſcipulos a iudee finib⁹ eieciſſent diuerſaꝝ gētiū diſcipuli ſubeūt regiones vbum dn̄i ibidē ſeminātes. Erat aūt tūc tpis cū apl'is btūs maximi⁹ vnus ð. lxxij. dn̄i diſcipulis. cui a bt'o petro maria magdalena fuerat cōmēdata. In hac igit diſpſione btūs maximinus: maria magdalena: lazar⁹ fr̄ ei⁹ martha ſoror ipſi⁹: ⁊ martilla pediſſequa marthe necnō ⁊ btūs cedoni⁹ q̄ cecus a natiuitate extiterat: ſed a dño fuerat liberat⁹ oēs hi in ſimul ⁊ plures alij xp̄iani nautab infidelibus ipoſiti ⁊ pelago ſine aliquo gubernatore expoſiti vt oēs. ſ. ſimul ſubmergerent diuino tādē nutu marſiliā aduenerūt. Ubi cū nullos q̄ eos hoſpitio recipe vellēt īueniſſent ſub quadā porticu q̄ fano gētis illius terre ꝑerat morabant. Cū aūt btā maria magdale. videret pplꝫ ad fanū ꝯfluere vt idolis imolaret aſſurgēs vultu placido: facie ſerena: lingua diſcreta eos ab idolorū cultura reuocabat ⁊ xp̄m cōſtātiſſime p̄dicabat. ⁊ admirati ſūt vniuerſi ꝓ ſpecie: ꝓ facūdia: pre dulcedine eloquentie

illi⁹. Nec mirū ſi os qḋ tā pia ⁊ tā pulchra pedib⁹ ſalua
toris īhrerat oſcula: ceteris amplius xbi dei ſpiraret
odorē. C. ¶ Poſtq̄ hec aūt aduenit pīceps ꝓuīcie il-
lius cū vxore ſua vt ꝓ habēda ꝓle idolis īmolaret cui
magdalena xp̄m p̄dicās ſacrificia diſſuaſit. Iuſca euo-
lutis aliqt dierū curriculis appuit īviſu magdalena il
li mſone dn. Quare cū tot diuitijs abūdetis ſcōs dei fa
me ⁊ frigore mori pmittitis: addiditq; minas niſi ma
rito ſuo pſuaderet: vt ſctōꝝ īopiā ſubleuaret irā dei oī-
potētꝭ īcurreret. Ipa āt viro ſuo viſionē īdicare timuit
Sequēti igiꝭ nocte eidē ſilia dicēs appuit: ſꝫ adhuc vi
ro ſuo hoc īdicare neglexit. Tertio xo ſub īrēpeſte no-
ctis ſilētio appuit vtriq; fremens ⁊ irata vultu igneo
acſi tota dom⁹ arderet: ⁊ ait dormis ne tyrāne mēbrū
pr̄is tui ſathane cū vipa ꝯiuge tua q̄ tibi īdicare noluit
xba mea. Quieſcis ne crucis xp̄i īimice: diuerſis cibo
rū generib⁹ ventris tui refecta ingluuie ⁊ ſctōs dei fa-
me ⁊ ſiti pmittis pire. Iaces nc in palatio pānis īuolu
tus ſericis ⁊ illos deſolatos ſine hoſpitio vides ⁊ pte-
ris. Nō ſic iniq̄: nō ſic euades nec īpune feres: q tm eis
bñfacere diſtuliſti: ſic locuta eſt ⁊ abſceſſit. Cūq; mſo-
na euigilans ſuſpiraret ⁊ tremeret: viro ſuo eadē de cā
ſuſpirāti ait. Dñe mi vidiſti nc ſomnium qḋ vidi? Vidi
inqt ⁊ admirari ⁊ pauere nō deſino. Quid ide faciem⁹?
Cui mulier. Vtilius ē ei obtēꝑare q̄ irā dei ſui quē p̄di
cat īcurrere. Quapropter ipſos hoſpitio receperūt: et
eis neceſſaria miniſtrauerūt. D. ¶ Cum aūt quadā die
maria magda. p̄dicaret: predict⁹ princeps dixit ei. Pu
tas poſſe defendere fidē quā p̄dicas? Cui illa. Et q̄dem
illā defendere p̄sto ſum: vt pote q̄tidianis miraculis ⁊
p̄dicatiōe magri mei petri q̄ rome p̄ſidet roboratā: cui
princeps cū ꝯiugē dixit. Ecce dictis tuis p oīa obtēꝑa
re pati ſumus: ſi a deo quē p̄dicas nobis filiū impetra-
bis. Propter hoc inqt magdalena nō remanebit. Tūc
b. maria magda. ꝓ ipſis dñm exorauit vt ſibi filiū ꝯce-
dere dignaretꝭ. Cui⁹ p̄ces dñs exaudiuit ⁊ mſona illa
ꝯcepit. Tūc vir ei⁹ cepit velle ꝓficiſci ad petrū vt ꝓba
ret ſi vt maria magdalena de xp̄o p̄dicauerat ſic veri-
tas ſe hrēt. Cui vxor dt. Quid ē dñe. Putas ne ſine me
ꝓficiſci? abſit. Te eñ recedēte recedā: te veniēte veniā:
te quieſcēte q̄eſcā? Cui vir ait. Nō ſic fiet dña: et eñ cū
ſis grauida ⁊ in mari ſint infinita picula de facili peri
clitari poſſes: domi igiꝭ q̄eſces ⁊ poſſeſſiōib⁹ nr̄is curā
impēdes. Ecōtra illa inſtabat. Femineū nec mutās fe
mina morē. Et cū lachrymis pedib⁹ eius obuoluta qḋ
petebat tādē obtinuit. Maria ḡ humeris eoꝝ ſignum
crucis īpoſuit ne eos ātiqu⁹ hoſtis ī aliq̄ itinere īpedi
ret. Nauē igiꝭ oīb⁹ neceſſarijs copioſe onerātes: cete-
ra q̄ habebāt ī marie magdalene cuſtodia reliquētes ꝓ
ficiſci ceperūt. Iāq; vni⁹ diei ⁊ noctis curſu ꝯſumma-
to cepit nimiū mare ītumeſcere: vent⁹ flare: ita vt oēs
⁊ maxime mſona grauida ⁊ debilis tā ſeua inūdatio-
ne fluctuū quaſſari grauiſſimis anguſtijs vrgerētur:
intm q in eā ſubito dolor ptus irruit ⁊ inter anguſtias
vētris ⁊ p̄ſſuras tp̄is filiū pturiēs expirauit. Nat⁹ igi
tur puerul⁹ palpitabat ⁊ ī mamillaꝝ mr̄is q̄rēs ſola-
tia lamētabiles dabat vagit⁹. Proch dolor ⁊ nat⁹ ē in
fans viuus ⁊ mr̄icida effect⁹ mori eū ꝯuenit cū nō ſit
q̄ vite tribuat alimentū. Quid faciet pegrin⁹ cū ⁊ vxo
rē mortuā videat ⁊ pueꝝ vagiētē q̄rulis vocib⁹ mr̄is
māmas appētētē. Lamētabaꝭ plurimū ⁊ dicebat. Heu
heu miſer q̄d facies. Filiū h̄re deſideraſti ⁊ m̄rem cuꝫ
filio p̄didiſti. Nautę acclamabāt dicētes. Proijciaꝭ in
mare hoc corp⁹ antēq̄ mſimul peam⁹. Quādiu eñ no
biſcū fuerit hec caſſatio nō ceſſabit: ⁊ cū corp⁹ appꝛehē
diſſent vt illud in mare iactarēt. parcite inquit pegri-
nus pcite: ⁊ ſi nec mihi nec mr̄i pcere volueritis miſe
reamini ſal̄ē puuli vagiētis. Sinite modicū ⁊ ſuſtine
te ſi forte mulier pre dolore ī extaſi poſita adhuc valeat
reſpirare. Et ecce nō ꝓcul a naui q̄dā collis apparuit.
Quo viſo vtili⁹ eſſe credidit corp⁹ ⁊ puerulū illō defer
ri q̄ marinis beluis ad deuorandū dari: ⁊ vix a nautis
p̄ce ⁊ p̄cio extorſit: vt illic applicarēt. Cūq; illic pre du
ritia foueā nō potuiſſet effodere in ſecretiori pte collis
clamide ſuppoſita corp⁹ collocauit ⁊ puerulū mamis
ei⁹ apponēs cū lachrymis ait. O maria mag. cur ad p
ditiōis ⁊ miſerie mee cumulū marſilie ptib⁹ applicuiſ-
ſti: cur infelix ammonitiōe tua hoc iter arripui petiſti
ne deū vt mulier mea hac de cā ꝯciperet vt piret: ecce eſt
ꝯcepit ⁊ piēdo mortē ſubijt. Cōceptus q̄ ē nat⁹ vt peat
cū nō ſit q̄ enutriat. Ecce qḋ p̄ce tua obtinui. Tibi cuꝫ
oīa mea cōmēdaui deoq; tuo cōmēdo. Si potēs eſt me
mor ſit aīe mr̄is ⁊ p̄ce tua miſereaꝭ ne peat nat⁹. Tunc
clamide ſua corp⁹ cū puero circūq̄q; opuit ⁊ poſtmodū
nauē ꝯſcēdit. E. ¶ Cūq; ad petrū veniſſet petr⁹ ei obui⁹
fuit: q̄ viſo ſigno crucis hūeris ei⁹ affixo q̄s eſſet ⁊ vn̄
veniſſet ſciſcitat⁹ eſt q̄ oīa ſibi p ordinē narrauit: cui pe
tr⁹. Pax tibi fiat bñ veniſti ⁊ vtili ꝯſilio credidiſti. Nec
moleſte feras ſi mulier tua dormit: ſi puul⁹ cū ea q̄eſcit
potens eñ eſt dñs cui vult dona donare: data auferre:
ablata reſtituere: ⁊ merorē tuū ī gaudiū ꝯmutare. Pe
trus aūt ipm̄ hieroſolymā duxit ⁊ oīa loca in q̄b⁹ xp̄s
p̄dicauit miracl'a fecit: locū etiā in q̄ paſſus eſt: ⁊ ī quo
celos aſcēdit eidē oſtēdit. Cūq; de fide a petro diligē-
ter fuiſſet īſtruct⁹ biēnij ſpacio iā elapſo nauē aſcēdit
repatriare curās. Cū igiꝭ nauigarēt dño diſponēte iu
xta collē in quo corp⁹ vxoris cū puero poſitū fuerat p-
uenerūt. Qui p̄ce ⁊ p̄cio eos adibi applicādū induxit:
puerul⁹ aūt ibidē a btā maria mag. incolumis ꝯſerua-
tus frequēter ad litt⁹ maris p̄cedebat ⁊ ibidē vt puero
rū moris eſt cū lapillis ⁊ glareis ludere ſolit⁹ erat. Et
cū applicuiſſet vidit puerulū more ſolito ī littore ma-
ris cū lapillis ludentē: ⁊ q̄dnā eēt admirari nō deſinēs
de ſcapha exilijt. Quē vidēs puerul⁹ cū nūq̄ tale q̄d vi
diſſet expauit: ⁊ ad ſolita mr̄is recurrēs vbera occulte
ſub clamide latitabat. Peregrin⁹ xo vt manifeſti⁹ vi-
deret illuc acceſſit ⁊ puerulū pulcherrimū mr̄is vbe-
ra ſuggētē iuenit. Et accipiēs puerū ait. O btā maria
mag. q̄ felix eſſem q mihi cuncta ꝓſpera aduenīſſēt: ſi
mulier reſpiraret ⁊ mecū repatriare valeret. Scio eq̄-
dē ſcio ⁊ ꝓculdubio credo q tu q̄ puerū dediſti ⁊ ī hac
rupe p biēniū pauiſti: poteris matrē ſuā p̄ce tua priſti
ne reſtituere ſanitati. Ad hec vba mlier reſpirauit ⁊ q̄ſi
a ſōno euigilās ait. Magni meriti es btā maria ma. ⁊
glioſa q̄ ī ptu⁹ mei p̄ſſuris obſtetricis īpleſti offm̄ ⁊ ī oī-
b⁹ neceſſitatib⁹ ācille famuliū expleſti: q̄ audito pegrin⁹
admirās ait. Viuis ne vxor mea dilecta. Cui illa. Viuo
eq̄dē ⁊ nūc p̄io de pegrinatiōe de q̄ ⁊ tu veniſti venio.
Et ſicut biſis petr⁹ te hieroſolymā duxit ⁊ oīa loca in
q̄b⁹ xp̄s paſſus eſt mortu⁹ ⁊ ſepultus ⁊ plura alia loca
oſtēdit: ⁊ ſic ego vna cū btā ma. mag. duce ⁊ comite tecū
fui ⁊ ſingula loca ꝯſpexi ⁊ ꝯſpecta memorie ꝯmēdaui.
Et incipiēs oīa loca ⁊ miracula q̄ vir viderat adeo ple
ne explicuit vt nec in vno articlō deuiaret. Tūc pegri
nus recepta ꝯiuge ⁊ puero naui let⁹ ꝯſcēdit. Et paulo
poſt marſilie portib⁹ applicuerūt ⁊ naui egreſſi īuene
rūt btāꝫ mariā mag. cū diſcipulis ſuis p̄dicātē. Et ei⁹ pe
dib⁹ cū lachrymis ꝓuoluti oīa q̄ eis acciderāt narra-
uerūt ⁊ a btō maximio ſacrū baptiſma ſuſceperūt: tūc ī
ciuitate marſilie oīa idoloꝝ tēpla deſtruētes: xp̄i eccle
ſias ꝯſtruxerunt ⁊ btm̄ lazaꝝ in eiuſdē ciuitatis ep̄m
vnanimiter elegerūt. Tādē diuino nutu ad aquēſeꝫ ci-

uitatē venerūt ⁊ pplm illū ad fidē xpi p multa miracu
la adduxerit. Ubi ēt. b. maximin⁹ i ep̄z ordinat⁹ eſt. F.
¶ Interea. b. m. ma. ſupne cōtēplatiōis auida aſperimā
eremū petijt ⁊ i loco angelicis manib⁹ p̄parato p. xxx.
annos incognita māſit. In q̄ ꝗdē loco nec aquarū fluē
ta nec arbor̄ nec herbar̄ erāt ſolatia vt ex hoc manife
ſtaret ꝙ redēptor nr̄ ipam nō terrenis refectionib⁹ ſꝫ
tm̄ celeſtib⁹ epulis diſpoſuerat ſatiare. Qualibet aūt
die in ſeptē horis canonicis ab angelis i ethera eleua
bat ⁊ celeſtiū agminū glioſos cōcētus ēt corpalib⁹ au
rib⁹ audiebat. Unū dieb⁹ ſingulis his ſuauiſſimis dapi
b⁹ ſatiata ⁊ inde p eoſdē āgelos ad locū ꝓpriū reuoca
ta corpalibus alimētis nullaten⁹ idigebat. Sacerdos
aūt ꝗdā ſolitariā vitā agere deſiderās ad. xij. ſtadia lo
co eidē vicinā ſibi cellā locauit. Die igit̄ ꝗdā dn̄s p̄dicti
ſacerdotis oculos apparuit ⁊ corporeis oclis euidēter aſpe
xit quō āgeli ad p̄dictū locū i quo. b. ma. morabat̄ de
ſcēdebāt: ⁊ eā in ethera ſubleuabāt: ⁊ poſt hore ſpaciū
ad eūdē locū cū diuinis laudib⁹ reuocabāt. Volēs aūt
ſacerdos tā admirabilis viſiōis veritatē cognoſcere:
creatori ſuo p̄cib⁹ ſe ꝯmēdās ad p̄dictū locū audaci de
uotiōe ꝓperabat cūq; ad vni⁹ iactū lapidis appropin
quaret ceperūt ei⁹ crura reſolui ⁊ timore valido ipſius
p̄cordia medullit⁹ anhelare: cūq; retro rediret ambu
lādi vſuꝫ crura cū pedib⁹ ſilr̄ p̄bebāt. Sꝫ ſi ꝯſo tramite
ad p̄dictū locū accedere conaret̄ toti⁹ eū lāguor corpis
⁊ hebetudo mētis mōis oīb⁹ ꝓhibebāt. Intellexit igr̄
vir dei illō ꝓculdubio celeſte eſſe ſacrꝫ ad qd̄ accedere
hūanū nō poterat experimentū. Inuocato igit̄ ſaluato
ris noīe exclamauit. Adiuro te p dn̄ꝫ vt ſi hō es vl̄ ali
qua rōnalis creatura q̄ in illa ſpelūca hitas mihi rn̄
deas ⁊ cui ediſſeras ꝟitatē. Cūq; hoc tertio repetiſſet.
b. ma. ſibi rn̄dit. Accede ꝓpi⁹ ⁊ oīm q̄ deſiderat aīa tua
ſcire poteris ꝟitatē: cūq; ille tremēs vſq; ad mediū ſpa
cij terminū appropinqſſet ait ad eū. Meminiſti ex euā
gelio d̄ maria illa famoſa peccatrice q̄ pedes ſaluato
ris lachrymis lauit ⁊ capil. terſit: ⁊ ſuor̄ delictor̄ ve
niam ꝓmeruit cui ſacerdos. Memini ⁊ pluſq̄. xxx. an.
euoluta ſūt curricula ꝙ hoc factū eſſe ſctā credit ⁊ cōfi
tet̄ eccl'ia. Ego inq̄t ſuꝫ illa q̄ p. xxx. an. ſpaciū hoībus
ignota pmāſi. ⁊ ſicut heri cernere tibi pmiſſuꝫ eſt: ſic ſin
gulis dieb⁹ āgelicis manib⁹ in ethera ſubleuata: cele
ſtiū agminū dulciſſimā iubilatione ſeptenis vicib⁹ p
ſingulos dies corporeis aurib⁹ audire ꝓmerui. Qr igr̄
a dn̄o mihi reuelatū ē ꝙ ex hoc migratura ſū ſ. lō btm̄
maximinū adeas ⁊ ei hoc ſtudeas itimare ꝓxuno die
reſurrectiōis dn̄ice tpe q̄ ad matutinū ſurgere ꝯſueuit
oratoriū ſol⁹ ingrediat̄: ⁊ me illic p angelor̄ miniſte
riū inueniet cōſiſtētē. Sacerdos vocē ei⁹ velut vocē an
geli audiebat neminē aūt videbat. Concitus igit̄ btm̄
maximinū adijt ⁊ ei oīa p ordinem enarrauit. letꝰ āt
maximin⁹: nimio replet⁹ gaudio ſaluatoris grās imē
ſas retulit. Et illo die ac hora vt ſibi iuſſū fuerat orato
riū ſol⁹ igreſſus vidit btām mariā mag. in choro ſtātē
in medio cor̄ q̄ eā adduxerāt angelor̄. Erat aūt ſpacio
duor̄ cubitor̄ eleuata a terra ſtans in medio angelor̄
⁊ extēſis manib⁹ deū exorās. Cū aūt. b. maximinus ad
eā accedere trepidaret ꝯuerſa dt ad eū. Accede huc ꝓ
pius ne fugias filiā tuā pr̄. Appropinquāte aūt illo ſi
cut i ipſius bti maximini legit̄ libris: ita vultus dn̄e ex
ꝯtinua ⁊ diuturna viſione angelor̄ radiabat vt facili⁹
ſolis radios q̄ ipſi⁹ faciē intueri qs poſſet. Cōuocato
igit̄ vniuerſo clero ⁊ ſacerdote p̄dicto corp⁹ ⁊ ſangui
nē dn̄i ab ep̄o btā maria magda. cū multa lachrymarū
inūdatiōe ſuſcepit. Deinde toto corpuſclo an̄ altaris ꝓ
ſtrato crepidinē ſctiſſima illa aīa migrauit ad dn̄ꝫ. p⁹
cui⁹ exitū tāt⁹ odor ſuauitatis ibidē remāſit vt p ſeptē
dies fere ab īgredientib⁹ oratoriū ſentiret̄. Cui⁹ ſctiſſi
mū corp⁹ btūs maximin⁹ diuerſis cōditū aromatibus
honorifice ſepeliuit: ⁊ poſt mortē ſuā iuxta ipaꝫ ſe ſepe
liri p̄cepit. H. ¶ Egiſipp⁹ aūt vl ſꝫ q̄ſdā libros ioſephi
fatis cū p̄dicta hiſtoria cōcordat. Ait eñi i q̄dā ſuo tra
ctatu ꝙ maria magda. poſt dn̄i aſcēſionē p̄ ardore cha
ritatis xp̄i ⁊ tedio ꝙ hēbat nūq̄ hoīeꝫ videre volebat.
Sꝫ poſtq̄ ad aquēſe territoriū venit in deſertū abijt ⁊
ibi. xxx. annis icognita māſit. Ubi vt ait q̄libet die in
vij. horis canonicis ab angelis i aera eleuabat̄. Addi
dit tn̄ ſacerdos dū ad eā veniſſet repit eā i cella clauſā
Qui ad ei⁹ petitionē veſtē ſi porrexit quā iduēs eccl'ā
ſecū iuit. Et ibi cōione pcepta eleuatis i orōne manib⁹
iuxta altare i pace quieuit. T pib⁹ aūt karoli magni. ſ. an
no dn̄i. dcclxx. Girard⁹ dux burgūdie cū de vxore filiū
hr̄e nō poſſet: larga manu res ſuas paupib⁹ erogabat
⁊ eccl'ias multas ⁊ monaſteria ꝯſtruebat. Cū ergo vice
liacēſe monaſteriū ꝯſtruxiſſet miſit ipe ⁊ abbas ipſius
monaſterij mōachū quēdā cū decēti comitatu ad aquē
ſeꝫ ciuitatē vt inde ſi poſſet btē marie ma. reliq̄as trā
ſportaret. Veniēs igitur predictus monachus ad pre
dictam ciuitatē. cū ipaꝫ funditꝰ a paganis deſtructam
repiſſet caſu īuenit quoddā ſepl'crū cui⁹ ſepultura mar
morea demōſtrabat ꝙ corp⁹ btē marie ma. repoſitū in
tus erat. In ipo aūt ſepulcro hiſtoria ei⁹ miro ope ſcul
pta erat. Nocte igit̄ illō effringēs aſſūptas reliq̄as ad
hoſpitiū deportauit. In ipa aūt nocte btā maria ma. ei
dē mōacho apparuit di. ne timeret ſꝫ ceptū op⁹ p̄ficeret
Rediēs igit̄ cū ad mediā leucam a monaſterio veniſſet
nullo mō inde reliq̄as mouere potuerūt: donec veniē
te abbate cū mōachis cū ꝓceſſiōe honorifice ſunt rece
pte. Miles ꝗdā q̄ ſingulis annis ad corpus btē marie
ma. venire ꝯſueuerat i plio occiſus eſt. Qui dū in fere
tro a parētibus ploraret̄ magdalene pijs q̄relis oppo
nebāt cur deuotū ſuū mori ſine ꝯfeſſione ⁊ pn̄ia pmiſiſ
ſet. Tūc ſubito q̄ defunct⁹ fuerat ſtupentib⁹ cūctis ſur
rexit ⁊ ſacerdotē ad ſe vocare p̄cepit. Cūq; deuote ꝯfeſ
ſus fuiſſet ⁊ viaticū recepiſſet ꝓtin⁹ in pace quieuit. Na
uis quedā viris ⁊ feminis onerata naufragiū ptulit.
Una aūt femina cū eſſet p̄gnās ⁊ ſe in mari periclitari cō
ſpiceret magdalenā īq̄tū poterat acclamabat: vouēs
ꝙ ſi ſuis meritis a naufragio euaderet ⁊ filiū pareret
ipꝫ ei⁹ mōaſterio ꝯdonaret. Statimq; femina q̄dā ſpē ⁊
habitu venerāda ei apparuit q̄ eā p mētū arripiēs pcli
tātib⁹ alijs incolumē ad ripā pduxit. Illa aūt poſt mo
dū filiū pepit ⁊ votū ſuū fidelr̄ adimpleuit. Aiūt q̄daꝫ
mariā ma. ſpōſaꝫ fuiſſe ioānis euā. quā duxerat tūc qn̄
de nuptijs xp̄s eū vocauit. Ex hoc ipſa indignata q. ſ.
ſpōſuꝫ ſuū ſibi abſtulerat abijt ⁊ oī voluptati ſe dedit.
Sed qr cōgruū nō erat ioānis vocatio dānationis ſibi
occaſio fieret dn̄s ad pn̄iaꝫ ipam miſericorditer cōuer
tit. Et qr a ſumma delectatiōe carnali eā remouit: iō
ipam ſumma delectatiōe ſpūali q̄ eſt in dei amore p̄ ce
teris eā īpleuit. Qd̄ ⁊ de ioāne ꝗdā fatēt̄ ꝙ iō dulcedi
ne ſue familiaritatis eū p̄ ceteris decorauit: qr a p̄dicta
delectatiōe eū remouit. Hec āt falſa ⁊ friuola reputāt̄.
Qr frat̄ albert⁹ in ꝓemio ſup euāgeliū ioānis ponit ꝙ
hec ſpōſa de cui⁹ nuptijs vocat⁹ fuit idē ioānes i ꝟgini
tate pmāſit: ⁊ in ſocietate btē marie ꝟgi. mr̄is xp̄i poſt
modū viſa fuit ⁊ tādē fine bono quieuit. Uir ꝗdā oc'lorū
lumīe priuat⁹ cū ad monaſteriū vizeliacēſe cā viſitādi
corp⁹ beate marie mag. veniret: ⁊ ſuus ei ductor dice
ret ſe eccl'iam iā videre ille magna voce exclamauit. O
ſancta maria magdale. vtinā aliquādo videre merear
eccl'iam tuā. Statimq; oculi ei⁹ ſunt aperti. Quidā dū

Blegier

pctã ĩ ſua qdã cedula ſcripſiſſet eã ſub palla altaris btẽ mag. poſuit rogãs eã vt ſibi indulgẽtiã ĩpetraret. Qui poſtmodũ cedulã accipiẽs pctã ſua de ipſa cedula oĩno deleta ĩuenit. Quidã dũ ob pecunie exactionẽ ĩ cõpedibus teneref: mariã mag. ĩ ſui adiutoriũ inuocabat. Et ecce qdã nocte mulier qdã ſpecioſa ſibi apparuit q̃ vĩcla frãgens ⁊ oſtiũ reſerãs ſibi vt fugeret imparuit. Qui ſe abſolutũ videns ptin⁹ ĩde aufugit. Clericus qdã de flãdria ſtephan⁹ noĩe in tãtã ſcelerũ ĩmanitatẽ ceciderat ꝙ oĩa exercẽs flagitia q̃ ſalutis erãt nõ ſolũ nõ facere: ſꝫ nec audire volebat. In beatã tñ mag. deuotionẽ magnã hñs eius vigiliã ieiunabat ⁊ feſtũ colebat. Dũ igĩ ei⁹ tumulũ viſitaſſet ma. mag. nec ex toto dormiẽti nec ex toto vigilãti tanq̃ mulier formoſa lugubres gerẽs oclos ⁊ duorꝫ angelorꝫ dextera leuaqꝫ ſuſtẽtata ꝑſidio apparuit: eiqꝫ dixit. Cur o ſtephane ĩdigna meis meritis facta rependis: cur labiorꝫ meorꝫ ĩſtãtia nulla ꝯpũctiõe moueris. Ex quo eñ deuotionẽꝫ in me hr̃e cepiſti ꝓ te dñꝫ ſemp exoraui. Surge igĩ ⁊ penitere neqꝫ eñ ego te deſerã donec deo fueris recõciliat⁹. Ille igĩ mox in ſe infundi tantã grãm ſenſitqꝫ ſclo abrenũciãs religionẽ ĩtroiuit ⁊ ꝑfectiſſime vite fuit. In cuius morte viſa eſt maria mag. iuxta feretrũ cũ angelis aſtitiſſe: ⁊ eius aĩam quaſi columbã cum laudibus in celũ ſuſtuliſſe.

¶ De ſancta Praxede. xci. A.

Praxedis dr̃ quaſi viridis inde a praxin qđ ẽ viride praxedis q̃ſi praxin virẽs: qꝛ viruit et floruit flore ꝟginitatis. Praxedis ꝟgo fuit btẽ potẽtiane ſoror q̃ fuerũt ſorores ſciĩ donati et thimothei q̃ ab aplis in fide eruditi ſũt. Que cũ ꝑſecutiõe ſeuiẽte multorꝫ xp̃ianorũ corpora ſepeliſſent ⁊ facultates ſuas pauperibus erogaſſent: tandem in pace quieuerũt: circa annos dñi. clxv. ſub Marco Antonio. ij.

¶ De ſancto Apollinari. xcij. A.

Apollinaris dr̃ a pollens ⁊ ares qđ eſt ꝟt⁹ quaſi pollẽs ꝟtutib⁹: vel dr̃ a pollo qđ interpretaĩ mirabilis vel naris ꝑ quã ĩtelligiĩ diſcretio quaſi mirabilis diſcretiõis vir. Uel ab a qđ ẽ ſine ⁊ polluo ⁊ ares virtus quaſi virtuoſus ſine pollutione vitiorum.

Apollinaris petri apli diſcipulus fuit: ⁊ ab eo rauennã de roma miſſ⁹ eſt vbi vxore tribuni ab eo ſanata ipſaꝫ cũ viro ⁊ ei⁹ familia baptizauit. Qđ qdem iudici nũciaĩ: ⁊ ab eo apollinaris ptin⁹ acceſſiĩ. Ductuſqꝫ ad tẽplũ iouis vt ibi ĩmolaret cũ diceret ⁊ ſacerdotib⁹ idolorꝫ aurũ ⁊ argentũ idolis appẽſum meli⁹ paupib⁹ dari q̃ aũ demones ſic appẽdi: ptin⁹ capiĩ ⁊ fuſtib⁹ ceſus ſemiuiu⁹ relinquiĩ. Sꝫ a diſciplis collect⁹ ĩ domo cuiuſdã vidue ſepte mẽſib⁹ reſouet. Inde aũt venit ad ciuitatẽ claſſenſem vt quẽdã nobilẽ mutũ ibidẽ curaret. Cũ aũt domũ ĩgrederet puella qdã ĩmũdũ ſpm̃ habẽs exclamauit dicẽs. Recede hic fue dei: nã faciã te ligatis manib⁹ ⁊ pedib⁹ de ciuitate extrahi. Quã apollinaris ĩcrepãs ptin⁹ demonẽ exire coegit. Cũ igĩ ſup mutũ nomẽ dñi ĩuocaſſet ⁊ curatus fuiſſet pluſq̃ qngẽti hoĩes crediderũt. Pagani aũt eũ fuſtib⁹ ceſum ꝓhibebãt ne ieſum noĩaret. Ille ꝟo ĩ terra iacens clamabat. Qm̃ ipſe ver⁹ eſt de⁹. Tũc nudis pedib⁹ ſup prunas eũ ſtare fecerũt. Sꝫ cũ adhuc xp̃ꝫ ꝯſtãtiſſime ꝑdicaret extra vrbẽ eũ ꝓiecerũt. M. ¶ Eo tpe dũ rufus patrici⁹ rauẽnã filiã ĩfirmã hr̃et ⁊ ad eã ſanãdã apollinarẽ vocaſſet: mox vt domũ ĩgreſſus ẽ defũcta ẽ. Cui rufus. Utinã domũ meã nõ ĩtroiſſes: dij eñ magni irati ſũt ⁊ filiã meã ſanare noluerũt. Tu ꝟo qđ ei facere poteris: cui apollinaris. Noli timere: tñ mihi iura ꝙ ſi puella ſurrexit eam creatorẽ ſuũ ſeq̃ neq̃q̃ ꝓhibeas. Qđ cũ feciſſet facta orõne puella ſurrexit ⁊ nomẽ xp̃i ꝯfitẽs cũ matre ⁊ magna multitudine baptiſma ſuſcepit ⁊ ꝟgo ꝑmãſit. Qđ audiẽs ceſar ſcripſit ad ꝑfectũ ꝑtorij vt apollinarẽ aut ſacrificare faceret: aut in exiliũ mitteret. Prefect⁹ igĩ eũ ſacrificare nolẽtẽ fuſtib⁹ cedi fecit ⁊ ĩ eculeo extẽſũ torq̃ri mãdauit. Ubi dũ dñm ꝯſtãtiſſime ꝑdicaret aquã ſeruẽtẽ in ei⁹ vulnerib⁹ recẽtib⁹ iactari iuſſit: ⁊ ſic graui põdere ferri vĩctũ ĩ exiliũ mittere voluit. Uidẽtes aũt xp̃iani tãtã ĩpietatẽ: accẽſi aĩo ĩ paganos irruũt: ⁊ pluſq̃ ducẽtos viros ex ipſis occiderũt. Qđ videns ꝑfect⁹ abſcõdit ſe apollinarẽ ĩ artiſſimũ carcerẽ ĩtroduxit: deĩn catenatũ ĩ nauim poſuit ⁊ cũ trib⁹ clericis eũ ſequẽtib⁹ ĩ exiliũ deſtinauit: vbi ſolũmõ cũ duob⁹ clericis ⁊ duobus militib⁹ piculũ tẽpeſtatis euadẽs ipſos milites baptizauit. Deinde rauẽnã rediẽs a paganis capiĩ et ad tẽplũ apollinis duciĩ. Cui⁹ ſimulacrũ videns maledixit ⁊ ſubito corruit. Qđ videntes põtifices ipm̃ tauro iudici ꝑſentauerũt. Qui iudex cũ filiũ ſuũ cecũ illuminaſſet credidit ⁊ ipſꝫ ãnis q̃tuor ĩ ſuo ꝑdio manere fecit. Poſt hoc cũ põtifices apud veſpaſianũ eũ accuſaſſent iuſſit veſpaſian⁹ vt q̃cũqꝫ dijs irrogaret iniuriã: aut ſacrificet: aut vrbe pelleĩ. Nõ eñ iuſtũ eſt vt deos vĩ dicem⁹ ſꝫ ipſi de inimicis ſuis ſe vlciſci potuerũt ſi iraſcãtur. Tũc demoſtenes patrici⁹ eũ nolentẽ ſacrificare cuidã cẽturioni iã xp̃iano tradidit. Cui⁹ rogatu pgẽs ĩ vicũ leproſorũ: vt ibidẽ ꝓpter furorẽ gẽtiliũ latitaret a paganis inſecut⁹ ẽ: ⁊ vſqꝫ ad mortẽ diratiſſime ceſus. Ubi vij. dies ſuꝑuiuẽs ⁊ diſciplos admonẽs ſpm̃ tradidit: ⁊ ibidẽ a xp̃ianis honorifice ſepult⁹ ẽ ſub veſpaſiano q̃ cepit circa ãnos dñi. lxx. De hoc martyre ſic dr̃ Ambr. in ꝑfatiõe. Apollinaris digniſſim⁹ ꝑſul a pñcipe aplorũ petro rauẽnã mittiĩ ieſu nomẽ incredulis nũciare. Qui dũ illic mira ꝟtutũ ſigna ꝯferret: in xp̃o credẽtib⁹ ſuis ꝟberũ flagellis ſepe ꝯteriĩ ⁊ ſenile tã corp⁹ ab impijs horrẽdis cruciatib⁹ laniaĩ: ſꝫ ne de ſuis vexatiõibus fideles trepidẽt ĩ ꝟtute dñi nr̃i ieſu xp̃i ſigna aplica ꝑfecit. Poſt tormẽta puellã reſuſcitat mortuã viſũ ꝯſpicuũ ceco reddit ⁊ muto reſtaurat loq̃lã: obſeſſam a demonio liberat: cõtagionẽ mũdat leproſi diſſoluta morbo peſtifero ſanat mẽbra portentũ ſimulacri ſil' cũ tẽplo deiecit. O digniſſim⁹ admiratiõe ꝑconij põtifex q̃ cũ põtificis dignitate aplicã ꝓmeruit accipe ptãtẽ. O fortiſſim⁹ athleta xp̃i q̃ etatis iam frigeſcẽte calore cõſtãter in penis ieſum xp̃m mũdi ꝑdicat redẽptorẽ.

¶ De ſancta Chriſtina. xciij. A.

Chriſtina quaſi chriſmate vncta. Habuit eñ balſamum boni odoris in ꝯuerſatione ⁊ oleũ deuotionis in mente: ⁊ benedictionis in ore.

Chriſtina nobiliſſimis parentib⁹ orta in tiro italie a patre ſuo in quadã turri cũ. xij. pediſſeqs collocata eſt deos argẽteos ⁊ aureos ſecum habẽs: ⁊ cũ pulcherrima eẽt: ⁊ a multis in coniugiũ peteretur: parẽtes ei⁹ nulli eam volebãt ꝯcedere volentes vt in deorum cultura maneret. Ipſa aũt ẽ a ſpũſctõ tacta idolorꝫ ſacrificia abhorrebat ⁊ incenſa dijs immolanda in feneſtra abſcõdebat. Uenienti autem patri eius pediſſeque dixerunt. Filia tua dña noſtra dijs immolare

cōtēnit: ſʒ xp̄ianā ſeceſſe aſſerit. Pr̄ aūt ei blādiēs ad
deoꝝ culturā eā ꝓuocabat. Cui illa. Noli me vocare fi-
liā tuā: ſʒ ei⁹ quem ſacrificiū laudis decet. Nō em̄ dijs
mortalib⁹: ſʒ deo celi ſacrificiū offero. Cui pr̄. Filia mea
ne vni deo tm̄ ſacrificiū offeras ne tibi alij iraſcantur.
Cui illa. Bene locutus es neſciēs veritatē. Offero em̄
ſacrificium patri ⁊ filio ⁊ ſpūiſctō. Cui pr̄. Si tres deos
adoras: cur etiā alios nō adoras? cui illa. Tres illi vna
deitas ſunt. Poſt hec xp̄iana pr̄is ſui deos cōfregit ⁊
aurū ⁊ argentū paupib⁹ erogauit. Rediēs pr̄ vt deos
adoraret: ſʒ ipſos nō inueniēs ⁊ ab ancillis qd̄ de illis
xp̄iana feceri: audiēs irat⁹ eā iuſſit expoliari. ⁊ a. xij. vi
ris cedi adeo vt ipſi miniſtri deficerēt. Tunc xp̄iana
pr̄i dixit. Sine honore ⁊ pudore ⁊ abominabilis deo
q̄ me cedūt deficiūt: pete illis a dijs tuis v̄tutē ſi vales.
Tunc cathenatā eā in carcerē mitti iuſſit. Audiēs hoc
mater veſtimēta ſua ſcidit: ⁊ ad carcerē ꝑgens filie pe-
dibus ſe ꝓſtrauit dicēs. Filia mea xp̄ina lumē oculoꝝ
meoꝝ miſerere mei. cui illa. Quid me dicis filiā tuam
neſcis q2 nomē dei mei habeo? Cūq3 nil ſibi ꝑſuadere
poſſet ad virū rediīt: ⁊ qd̄ ſibi r̄nderit indicauit. Tūc pr̄
iuſſit eā añ tribunal ſuū duci: cui dixit. Sacrifica dijs
ſin aūt multis afficieris ſupplicijs et mea filia nō dice-
ris: cui illa. Magnā mihi gr̄am p̄ſtitiſti q2 iā me non
vocas filiā diaboli: Quod aūt de diabolo naſcitur de-
mon eſt. Tu es pr̄ ipſi⁹ ſathane. Tūc ille iuſſit carnes
ei⁹ vngulis radi ⁊ mēbra ei⁹ tenera dirūpi. Xp̄ina aūt
de carnib⁹ ſuis accipiēs ī vultū pr̄is ꝓiecit di. Accipe
tyrāne ⁊ carnē a te genitā cōede. Tūc pr̄ ſup rotā eā po
ſuit: ⁊ ignē cū oleo ſuppoſuit. Sʒ flāma exiliēs mille q̄n-
gētos viros occidit. Pr̄ aūt eius oīa hec magicis arti
bus aſcribēs ipā ʒ iterū ī carcerē mitti fecit et facta no
cte iuſſit pueris ſuis vt lapidē grādē ad collū ei⁹ liga
rēt ⁊ in mare ꝓiicerēt. Qđ cū feciſſent ꝓtin⁹ angeli eā
aſſumūt. Xp̄s aūt ad eā deſcēdit ⁊ eā in mari baptiza-
uit dicēs. Baptizo te ī deo pr̄e meo ⁊ in me ieſu xp̄o fi-
lio ei⁹ ⁊ in ſpūſctō. Et cōmiſit eā michaeli archāgelo
q̄ eā ad terrā adduxit. Qđ audiēs pr̄ frōtē ſuā ꝑcutiēs
dixit. Quib⁹ maleficijs hec facis vt in mari maleficia
tua exerceas? cui illa. Stulte ⁊ infelix a xp̄o hāc acce-
pi gr̄am. Tūc in carcerē eā miſit iubēs vt ī craſtino de
bcat decollari. B. ¶ Ipſa aūt nocte pater ſu⁹ mortuus
eſt inuentus. Huic quidā iudex iniquus ſucceſſit noīe
Elius q̄ cunā ferreā ſuccēſam cū oleo reſina ⁊ pice pa-
rari fecit xp̄inā ibidē iactari: cunāq3 a viris q̄tuor agi-
tari vt citi⁹ cōſumeret. Tūc xp̄ina deū laudauit q̄ eā
nup renatā denuo volebat vt infantulā in cunabulis
agitari. Tūc iudex irat⁹ fecit radi caput ei⁹ ⁊ nudā per
ciuitatē vſq3 ad apollinē duci. Ubi idolo īꝑauit ⁊ cor-
ruēs in puluerē eſt redactū. Qđ audiēs iudex expauit
⁊ ſpm̄ tradidit. Huic ſucceſſit iulian⁹ q̄ fornacē ſuccē-
di fecit ⁊ xp̄inā intus iactari. Ubi per quinq3 dies cum
angelis cantans ⁊ deambulās illeſa ꝑmāſit. Quod au
diēs iulianus ⁊ magicis artib⁹ hoc aſcribēs duas aſpi
des: duas viperas: duoſq3 colubros ad eam dimitti fe
cit: ſed ſerpētes ei⁹ pedes linguntꝛ aſpides nil nocētes
ad vbera ei⁹ pēdēt: colubri collo ſe voluētes ſudorē lin
gunt. Julianus aūt incātori dixit. Nūquid ⁊ tu magus
es irrita beſtias. Qđ cū faceret ſerpentes in eū ipetū
fecerūt: ⁊ eū ꝓtinus occiderūt. Tunc ſerpentib⁹ im-
perauit xp̄ina ⁊ ad deſertum locū ire fecit: ⁊ mortuū ho
minem ſuſcitauit. Tunc iulianus mānillas eius p̄ſci-
di mādauit de q̄bus lac ꝓ ſanguine fluxit. Deinde lin
guam eius precidi fecit. Xp̄ina vero nequaq̄ loquelā
amittēs preciſuram lingue accipiens in faciem iulia
ni proiecit ⁊ oculum eius inde percutiēs eū excecauit.
Iratuſq3 iulianus duas ſagittas circa cor eius ⁊ vnam
in latus eius dimiſit. Et illa percuſſa ſpm̄ deo tradidit
circa annos dn̄i. cclxxxvij. ſub Diocletiano. Requieſcit
aūt corpus eius in quodā caſtro qđ bulſenū vocat̄ in-
ter vrbē veterē ⁊ viterbiū ſito. Tirus em̄ que iuxta ca-
ſtrum illud erat funditus eſt euerſa.

¶ De ſancto Jacobo ap̄lo maiore. xciiij. A.

Iacobus iſte ap̄ls dict⁹ eſt iacobus ʒebedei
iacob⁹ frater ioānis boanerges. i. filii⁹ toni
trui ⁊ iacob⁹ maior. Dicit̄ em̄ iacob⁹ ʒebe-
dei. ſ. fili⁹: nō tm̄ carne: ſʒ ēt noīs interpre-
tatione: ʒebedeus interp̄tat̄ donās ſiue do
nat⁹: ⁊ beat⁹ iacob⁹ ſeipʒ xp̄o donauit ꝑ mor
tis martyriū: ⁊ a deo nobis donat⁹ ē ī ſpūalē patronū.
Dicit̄ aūt iacob⁹ frater ioānis: q2 fuit ei⁹ frater: nō tm̄
carne: ſʒ etiā moꝝ ſimilitudine. Ambo em̄ fuerūt eiuſ-
dē ʒeli: eiuſdē ſtudij: eiuſdē voti. Eiuſdem ʒeli ad dn̄m
vlciſcendū: cū em̄ ſamaritani xp̄m nō receperāt iacob⁹
⁊ ioānes dixerūt. Uis dicim⁹: deſcendat ignis de celo ⁊
cōſumet illos. Eiuſdē ſtudij ad diſcendū. Añ iſti preci-
pue fuerūt q̄ xp̄m de die iudicij ⁊ alijs vēturis interro
gauerūt. Eiuſdē voti ad obtinēdū: q2 ſeſſionē ad dexte
rā ⁊ ſiniſtrā xp̄i ambo hr̄e voluerūt. Dicit̄ fili⁹ tonitrui
rōne ſonore p̄dicatiōis: q2 malos terrebat: pigros exci
tabat oēs ſua altitudine ī admiratione ꝯuertebat: vn̄
dr̄ Beda de ioāne q̄ tā alte intonuit, vt ſi aliquātulū al
tius intonuiſſet tot⁹ mund⁹ eū cape nō potuiſſet. Di-
cit̄ iacob⁹ maior ſicut alter minor. Primo rōne voca
tionis: q̄m prius vocatus eſt a xp̄o. Scđo rōne familia
ritatis: q̄m maiorē familiaritatē vr̄ xp̄s habuiſſe cū iſto
q̄ cū illo: ſicut patet: q2 ip̄m ad ſecreta ſua admittebat:
ſicut fuit ad puelle reſuſcitationē ⁊ ad glīoſaʒ trāſfigu
rationem. Tertio rōne paſſiōis: q2 prim⁹ inter ceteros
ap̄los paſſus eſt. Sicut ergo dr̄ maior alio ex eo q̄ pri⁹
vocat⁹ eſt ad apoſtolatus gratiā: ita poteſt dici maior
ex eo q̄ prius vocatus eſt ad eternitatis gloriam.

Iacob⁹ ap̄ls fili⁹ ʒebedei poſt aſcē
ſionē dn̄i dum ꝑ iudeā ⁊ ſamariā
predicaret: in hiſpaniā tādē iuit vt ibi
verbū dn̄i ſeminaret: ſed dum ibi ſe ꝓ-
ficere nil videret ⁊ ſolūmō ibidē. ix. di-
ſcipulos acq̄ſiuiſſet: duos exiliis eā p̄-
dicandi reliquit ⁊ alios. vij. ſecū aſſu-
mēs iteꝝ ī iudeā redijt. Magiſter aūt
iohānes beleth dicit q̄ tm̄ ibi vnū con
uertit. Cum ergo in iudea verbū dn̄i p̄-
dicaret: magus q̄dā noīe hermogenes
cū phariſeis diſcipulū ſuū noīe philetum ad iacobum
miſit vt ipſum philetus coram iudeis ꝯuinceret qđ ſua
predicatio falſa eſſet: ſed cū ap̄ls corā oībus rōnabili-
ter eū ꝯuiciſſet ⁊ mlta corā eo miraculū feciſſet redijt
philetus ad hermogenē doctrinā iacobi approbans ⁊
miracula recitās ac ei⁹ diſcipulū ſe velle fieri ꝯteſtās:
⁊ vt ipſe ſimiliter efficeret̄ diſcipulus ꝑſuadēs. Tunc
hermogenes iratus arte ſua magica: ita eū īmobilē fe
cit: vt ſe nullatenus mouere poſſet. dicēs. Uidebimus
ſi iacobus tuus te ſoluat. Qđ cū philet⁹ iacobo ꝑ pue-
rū ſuū nūciaſſet miſit ad eū ſudariū ſuum dicens. Acci
piat ſudariū ⁊ dicat. Dn̄s erigit eliſos: ipſe ſoluit cōpe
ditos. Statimq3 vt de ſudario tactus eſt ſolutus a vin-
culis magicis artibus hermogenis īſultauit ⁊ ad iaco
bū ꝓperauit. Iratus hermogenes demones aduocauit
p̄cipiēs vt ip̄m iacobū vinctū cū phileto adducant: vt
de ipſis ſe vindicet ne diſcipuli eius decetero ſibi au-
deāt taliter inſultare. Uenientes aūt demones ad iaco
bū ī aere vlulare ceperūt dicētes. Jacobe ap̄le dei mi-

ſcere nobis: qꝛ anteq̃ tꝑs nr̃m adueniat tã ardemus.
Quibꝰ iacobꝰ ait. Ut qͩ veniſtis ad me. Qui dixerunt
hermogenes miſit nos vt te ⁊ philetũ ad ipſuʒ duxere
mus. Sʒ mox vt ad te venimꝰ: angelus dei nos cathe
nis igneis religauit ⁊ plurimũ cruciauit. Quibꝰ Jaco
bus. Exoluat vos angelus dñi ⁊ ad ipm̃ redite ⁊ cũ ad
me victũ adducite: ſʒ illeſum. Qui cũ abijſſet apprehē
dētes hermogenem manus ei a tergo ligauerũt ⁊ ipm̃
ſic vinctũ ad iacobum adduxerũt dicētes. Miſiſti nos
vbi incēſi ſumꝰ ⁊ grauiter cruciati. Dixerũtq; demones
ad iacobũ. Da nobis ī eũ ptātē vt poſſimus tuas iniu-
rias ⁊ nr̃a icēdia vindicare. Quibꝰ ait iacobꝰ. Ecce phi
letꝰ añ vos eſt: cur eũ nõ tenetis. Cui illi. Nos nõ poſ-
ſumꝰ nec formicã q̃ in cubiculo tuo eſt manu ꝯtigere.
Dixitq; iacobꝰ ad philetũ. Ut bona ꝓ malis ſm̃ q xp̃s
nos docuit reddamꝰ: hermogenes te ligauit tu eũ ſol-
ue. Solutꝰ hermogenes ꝯfuſus ſtetit ⁊ iacobꝰ apl̃s ei
dt. Uade liber quocũq; volueris. Nõ ē eī diſcipline nr̃e eſt
vt inuitꝰ aliqs ꝯuertat̃. Dixitq; ei hermogenes. Ego no
ui iras demonũ niſi mihi aliqd dederis qd mecum ha-
beã occidēt me: cui iacobꝰ baculũ ſuũ dedit. Ille autē
pꝛexit ⁊ oēs libꝛos artis ſue magice ad aplz cremãdos
attulit. Jacobꝰ aũt ne forte odoꝛ icēdij vexaret icautos
eos in mari ꝓijci fecit: ꝓiectis ḡ libꝛis ad aplm̃ redijt
⁊ plãtas eiꝰ tenēs dixit. Aĩaꝝ liberatoꝛ accipe penitē-
tē quē inuidētē ⁊ detrahētē hactenꝰ ſuſtinuiſti. Cepit
igit̃ ī dei timoꝛe pfectꝰ eē adeo vt virtutes plurime per
eũ fierēt. Uidētes ḡ iudei hermogenē ꝯuerſum zelo cõ
moti Jacobũ adierũt: ⁊ cur ieſum crucifixum pdicaret
increpauerũt. Ille vero cũ eis per ſcripturas aduentũ
xp̃i ⁊ paſſionē euidēter ꝓbaſſet plurimi crediderũt. B.
¶ Abiathar vero pōtifex anni illiꝰ ſeditionē ī pplo exci
tauit: ⁊ miſſo fune in collo apli ipm̃ ad herodem aggri
pã adduci fecit. Cũq; iuſſu eiꝰ ad decollandũ duceret̃:
qdã paraliticus in via iacēs ad eũ clamauit vt ſibi ſa-
nitatē ꝯferret. Cui iacobꝰ ait. In noīe ieſu xp̃i ꝓ cuius
fide ducoꝛ ad decollãdũ exurge ſanꝰ ⁊ bñdic creatoꝛem
tuũ. Et ſtatī ſanatꝰ ſurrexit ⁊ dñm bñdixit. Scriba aũt
q funē in collo ſuo miſerat ⁊ trahebat noīe ioſias: hoc
vidēs ad pedes eiꝰ ſe ꝓiecit ⁊ veniã petēs ſe xp̃ianũ fie
ri poſtulauit. Qd vidēs abiathar eũ teneri fecit: ſibiq;
dixit. Niſi nomē aut xp̃i maledixeris cũ ipo iacobo de
collaberiſ: cui ioſias. Maledictꝰ tu ⁊ maledicti oēs dies
tui. Nomē aũt dñi ieſu xp̃i ſit bñdictũ in ſcl'a. Tũc abia
thar os eiꝰ pugnis cedi iuſſit: ⁊ miſſa de eo legatiōe ad
herodem īpetrauit vt cũ iacobo decollaret̃. Cũ aũt am
bo decollari deberent iacobus a ſpiculatoꝛe lagenam
aque petijt ⁊ ibidem ioſiã ꝓtinus baptizauit, ⁊ ſtatim
capitis obtrũcatiōe vterq; martyriũ conſummauit. E.
¶ Decollatꝰ ē aũt btũs iaco. viij. kal. april. ī anũciatio
ne dñica. ⁊. viij. kal. aug. cõpoſtellã trãſlatꝰ ē. ⁊. iij. kal.
ianuarij ſepultus: qꝛ ſepulcri eiꝰ fabꝛica fuit ab augu.
vſq; ad ianuariũ ꝓtelata. Statuit igit̃ eccl'ia vt feſtum
eiꝰ. viij. kal. augu. in tpe. ſ. magis cõgruo debet vl' ce-
lebꝛari. Decollato aũt iacobo vt ioãnes beleth ait qui
hãc tranſlationē diligēter exequit̃: diſcipuli eiꝰ corpꝰ
nocte timoꝛe iudeoꝝ rapiētes naui illud īpoſuerũt et
ſepulturã diuine ꝓuidētie ꝯmittētes nauī ſine regimīe
cõſcēderũt ⁊ angelo dñi duce ī galliciã ī regno lupe ap
plicuerũt. Erat eñ ī hiſpania regina qdã ſic dicta noīe
⁊ merito vite. Depōnētes igit̃ corpꝰ de naui ſup quen-
dã magnũ lapidē illud depoſuerũt. Qui lapis mox vt
cera corpi ceſſit ⁊ ī ſarcophagũ corpi ſe mirabilit̃ coa-
ptauit. Ingredientes igit̃ diſcipli ad lupã dixerũt. Dñs
ieſus xp̃s mittit ad te corpus diſcipuli ſui vt quem no
luiſti recipe viuũ: ſuſcipias defũctũ. Et narrãtes ei mi
raculũ qualr̃ illud ſine regimine illuc aduenisset locũ
ad eiꝰ ſepulturã ꝯgruũ petierũt. Qd dũ regina audiſſet
vt dt Jo. beleth eos ī dolo ad quēdã viꝝ crudeliſſimũ:
vel ſm̃ alios ad regē hiſpanie deſtinauit vt eiꝰ ſup hoc
ꝯſēſũ hr̃ent. Qui eos cepit ⁊ ī carcerē recluſit. Cũ aũt il
le diſcũberet ãgelꝰ dñi carcerē apuit ⁊ eos libere abire
pmiſit. Qd cũ ille cognouiſſet velocit̃ poſt eos milites q
eos caperēt deſtinauit. Cũ aũt milites illi pōtē trãſirēt
fracto pōte oēs in flumīe ſũt ſubmerſi. Qd ille audiēs
pnia ductꝰ ſibi ⁊ ſuis metuēs miſit poſt illos rogãs vt
ad ſe redirēt ⁊ quicqd vellēt ad libitũ ipetrarēt. Illi aũt
redierũt ⁊ pplz ciuitatis ad fidē dñi ꝯuerterũt. Qd lupa
audiēs vehemēter doluit ⁊ redeũtibꝰ ad ſe diſcipulis
⁊ aſſenſuʒ regis aplētibꝰ illa rñdit. Accipite boues qs
habeo ī tali loco ī mõte ⁊ plauſtrũ iũgite ac corpꝰ dñi
vr̃i deferte ⁊ locũ ſicut volueritis edificate. Hec aũt lupia
cogitatiōe dicebat. Sciebat eñ boues tauros eē idomi
tos ⁊ ſilueſtres: ⁊ iõ putauit q nõ poſſent iungi nec ap
plicari: vel ſi iũgerent̃ huc illucq; diſcurrerēt ⁊ ſic cur
rũ diſſiparēt ⁊ corpꝰ deijcerēt ⁊ ipſos necarēt. Sed nõ
eſt ſapia ꝯ deũ. Illi aũt dolũ eiꝰ nõ cogitãtes mõtē aſcē
dũt ⁊ draconē qndã ſpirãtē ⁊ ī eos irruētē cruce appoſi
ta p mediũ vētrē ſcīdũt. Facto ēt ſigno crucis ſup tau
ros velut agni ſubito mãſueſcũt ⁊ illos iũgētes corpꝰ
ſcti iacobi cũ lapide ſup quē poſitũ fuerat in curru po-
ſuerũt. Boues aũt ſine alicuiꝰ regimīe corpꝰ in mediũ
palatiũ lupe detulerũt. Qd illa audiēs ⁊ ſtupēs credi
dit ⁊ xp̃iana effecta oīa q petierũt tribuit ⁊ palatiuʒ in
eccl'iaʒ. ſ. iaco. dedicãs magnifice ipãʒ dotauit ⁊ ī bonis
opibus vitã finiuit. Uir qdã noīe bernar. de ꝯtatu mu-
tiñ. vt ait calixtꝰ pa. cũ captꝰ ⁊ cathenatꝰ ī ꝓfundo tur-
ris poſitus eēt ⁊ ſp btm̃ iacobũ iuocaret appuit ei ſan-
ctus iacobꝰ dicēs. Ueni ſeq̃re me ī galliciã. Et ꝯfractis cathe
nis cũ diſpuiſſet: ille vinculis ad collũ ſuſpēſis ad ſũmi
tatē turris cõſcēdit ⁊ inde ſine aliq̃ leſiōe vnicũ ſaltũ fe-
cit: cũ tñ turris. lx. cubitoꝝ altitudinē poſſideret qdã vt
ait Beda cũ enoꝛme pctm̃ pꝑmũ ꝯmiſiſſet ⁊ eps ꝯfitē-
tē abſoluere timuiſſet hoiez illũ cũ cedula ī q illd pctm̃
ſcriptũ erat ad ſctm̃ ia. miſit. Cũ ḡ ī feſto eiuſdē cedulã
ſup altare poſuiſſet ⁊ ſctm̃ iaco. vt illud pctm̃ deleret
ſuis meritis exoꝛaret cedulã poſtmodũ apuit ⁊ penitꝰ
deletũ inueniēs deo ⁊ ſctō iaco. gr̃as reddidit ⁊ factuʒ
oībꝰ publicauit. Triginta viri de lothoꝛingia: vt ait Uber
tus biſuntinus circa annũ dñi. M. lxx. ad ſctm̃ iacobũ
ꝓperãtes oēs vno excepto fidē ſibi mutui ſeruitij ꝓmi
ſerũt. Unꝰ igit̃ illoꝝ infirmatus. xv. diebus a ſocijs ex
pectat̃: ſʒ tãdē a cũctis relinquit̃: ⁊ a ſolo illo q fidē non
ꝓmiſerat ad pedē mõtis ſcti michaelis cuſtodit̃. Sʒ ad
ueſpaſcēte die moꝛit̃. Uiuus aũt ꝓpter illiꝰ loci ſolitu
dinē ⁊ defuncti pñtiã ⁊ imīnētē noctis caliginē ⁊ bar-
barice gētis feritatē valde timuit. Sʒ ſtatiʒ btũs iaco
bus ī ſpē eqtis ſibi apparēs ⁊ eũ ꝯſolãs ait. Trade mi-
hi hũc moꝛtuũ ⁊ tu aſcende poſt me ſup equũ: ſicq; illa
nocte ante ſolis oꝛtũ dietas. xv. peragentes ad montē
gaudij q eſt dimidia leuca circa ſctm̃ iacobũ ꝑuenerũt
ibi ſanctus iacobus vtrũq; depoſuit: pcipiens vt cano-
nicos ſcti Jacobi ad ſepeliendũ peregrinũ moꝛtuũ cõ
uocaret ⁊ ſuis ſocijs diceret q ꝓpter fidē fractã eoꝝ
ꝑegrinationi nil valeret. Qui iuſſa ꝯpleuit ⁊ ſtupētibus
ſocijs: de eius itinere ea qui ſanctus iacobus dixerat
intimauit. E. ¶ Theutonicus quidã vt ait caliſtus pa
pa cũ filio ſuo circa annũ dñi. M. xx. ad ſctm̃ iacobum
ꝑgens ⁊ in vrbe tholoſa grã hoſpitãdi diuertēs: ab ho-
ſpite inebꝛiat̃ ⁊ ab eo ī mantica argēteꝰ cyphus abſcōdi
tur mane igitur exeuntes quaſi latrones iſequēs reuo-
cauit ⁊ q cyphũ argenteũ furati fuerint eiſdē obiecit

cui cū diceret ꝙ punire eos faceret ſi apud eos cyphū inuenire poſſet. Et cū apta malha inuētꝰ fuiſſet ꝓtinꝰ ad iudicē rapiunt. Data ergo ſnīa oīa q̄ habebāt hoſpiti tradunt ⁊ vnꝰ eoꝝ ad ſuſpēdiū iudicat. Sed cū pr̄ ꝓ filio ⁊ filiꝰ ꝓ patre mori vellet. Tādē filiꝰ ſuſpēdit: ⁊ pr̄ ad ſctm̄ iacobum merēs ꝓgredit. Igit poſt .xxxvj. dies rediēs ⁊ ad corpꝰ filij diuertēs ſup eum lamentabiles voces ꝓmebat. Et ecce filiꝰ ſuſpēſus cōſolari cepit ip̄z di. Dulciſſime pr̄ ne fleueris q2 nunq̄ mihi ſic bn̄ fuit qm̄ hucuſq; ſctūs iacobus me ſuſtētat ⁊ celeſti dulcedine refocillat. Qḋ pater audiēs ad vrbē cucurrit: ⁊ venientes ppl'i filiū pegrini incolumē depoſuerūt ⁊ hoſpitē ſuſpēderūt. Refert Hugo de ſctō victore ꝙ cuidā pegrino ad ſctm̄ iacobū pgēti diabolꝰ in ſpecie ſcti iacobi apparuit ⁊ de miſeria pn̄tis vite plura cōmemorans felicē ſe eſſe ſi ob honorē ſuū ſe necaret aſſeruit. Qui mox gladiū arripuit ⁊ ꝓtinꝰ ſeip̄m occidit. Et cū ille in domo cuiꝰ hoſpitatus fuerat: ſuſpectꝰ haberet ⁊ mori plurimū formidaret cōtinuo q̄ mortuus fuerat reuixit aſſerēs ꝙ dū demō q̄ mortē ſuaſerat ad ſupplicia ip̄m duxiſſet btūs iacobꝰ mox occurrit: ⁊ ereptū ad thronū iudicis duxit: ⁊ accuſantibꝰ demonibꝰ vt vite reſtitueret obtinuit. Quidā iuuenis de territorio lugdunēſi. vt narrat Hugo abbas cluniacēſis. q̄ ad ſctm̄ iacobū frequēter cū deuotione magna ire ſolebat quadā vice dū illuc tēdere vellet nocte illa in fornicationē lapſꝰ eſt. Pergēti igit nocte quadā diabolꝰ in ſpē ſcti iacobi apparuit dicens. Noſti q̄ ſum. Negāti illi dixit diabolꝰ. Ego ſum iacobus apl's quem ſingulis annis viſitare cōſueuiſti. Sciaſq; multum de deuotione tua gaudebā: ſ; nup de domo tua egrediens in fornicationē incidiſti ⁊ nō cōfeſſus ad me accedere preſumpſiſti: quaſi tua peregrinatio deo ⁊ mihi placere poſſet. Non ſic expedit: ſed q̄cunq; ad me peregrinando venire deſiderat prius pctā ſua ꝑ cōfeſſionem debet pandere: et poſt peregrinando eadē cōmiſſa punire. Et his dictis demō euanuit. Tūc iuuenis anxiatꝰ domū ſuā redire et peccata ſua cōfiteri: deinde iter reincipere diſponebat. Ecce diabolus apparens iteruz in ſpecie apoſtoli hoc oīno diſſuaſit: aſſerens ꝙ pctm̄ illud nullo mō ſibi remitteretur: niſi penitꝰ genitalia ſibi mēbra ſecaret. beatior aūt foret ſi ſe vellet occidere ⁊ ꝓ eius noīe martyr eſſe. Juuenis igit nocte ſocijs dormiētibus gladiū accipiēs genitalia ſibi p̄cidit deinde codē cultro ſe ꝑ ventrē tranſfigit. Expergefacti ſocij hoc vidētes ⁊ plurimū formidātes: ꝓtinus auſugerūt ne ſuſpecti de homicidio haberent. Verūtn̄ dum fouea ei pararet q̄ fuerat defunctus reuixit ⁊ cūctis fugiētibꝰ ⁊ ſtupentibus que ſibi acciderant enarrauit dicēs. Cū me ad ſuggeſtionem demonis occidiſſem: demones me capientes verſus romā deducebant. Et ecce poſt nos btūs iacobus ꝓtinus cucurrit ⁊ demones de fallacia plurimū increpauit. Cūq; adinuicē diutius diſceptarēt cogente beato iacobo ad quoddā pratū venimꝰ vbi virgo btā cum multis ſctis colloquēs reſidebat. Cui cū beatꝰ iacobꝰ ꝓ me cōqueſtus fuiſſet illa plurimū demones increpauit: ⁊ me vite reſtitui p̄cepit. Beatus igit iacobꝰ me ſuſcipiēs vite reddidit vt videtis. Poſt triduū ergo ſolis in illo cicatricibus remanentibꝰ iter arripuit: ⁊ inuētis ſocijs oīa ꝑ ordinē enarrauit. F. ¶ Francus quidā vt ait calixtus papa circa annū dn̄i .M.c. cū vxore ⁊ filijs ad ſctm̄ iacobū ibat. Tū volēs mortalitatē q̄ erat in francia fugere: tū ſctm̄ iacobū cupiēs viſitare. Qui cū ad vrbē papilonē veniſſet vxor eius ibidem obijt ⁊ hoſpes totā illius pecuniā ſibi cū iumēto quo vehebātur pueri vſurpauit. Ille aūt deſolatꝰ incedēs pueros quoſdā in humeris portauit quoſdā ad manum trahebat. Cui vir cū aſino cōpaſſione cōmotus occurrens ſibi aſinum cōmodauit vt ſup illuz pueri veheret. Qui cū ad ſanctū iacobū ꝑueniſſet: eidez vigilanti ⁊ oranti ſctūs iacobꝰ apparuit: ⁊ an ſe cognoſceret requiſiuit. Cui negāti ait. Ego ſum iacobus apl's q̄ tibi meū aſinum accōmodaui ⁊ iterū accōmodo reuertenti. Sed ſcito p̄noſcens ꝙ hoſpes tuus de ſolario corruēs morietur: ⁊ oīa q̄ tibi abſtulerat rehabebis. Que cū oīa cōtigiſſent ille domū letꝰ redijt ⁊ pueris de aſino depoſitis aſinꝰ ſtatim diſparuit. Quidā mercator a quodā tyrāno iniuſte ſpoliatus in cuſtodia tenebat: q̄ deuote ſctm̄ iacobū in ſui auxiliū inuocabat. Cui ſctūs iacobꝰ vigilātibꝰ cuſtodibꝰ apparuit ⁊ vſq; ad turris ſūmitatē ip̄m ꝑduxit. Statimq; turris adeo ſe inclinauit ꝙ ipſiꝰ ſummitas terre equalis fuit de qua ſine ſaltu deſcēdēs ſolutus receſſit. Quē cuſtodes inſequētes licet iuxta eū ꝑgerent tn̄ ip̄m videre nō poterāt. Dum tres milites vt ait vbertus biſontinus lugdunēſis dioceſis ad ſctm̄ iacobū pergerent vnus eoꝝ a quadā muliercula rogatus ſacculū ipſius amore ſancti iacobi ſup equum ſuū portabat: deinde quendā infirmū in via deficiētē inueniens ip̄m ſup equum poſuit ⁊ infirmi burdonē cū ſacculo mulieris accipiēs equum pariter ſequebat: ſ; feruore ſolis ⁊ labore itineris fractꝰ cū gallitiā aduenit: ſet infirmitate grauiſſima laborauit. Cūq; a ſocijs de ſalute aīe rogaret: ille tribꝰ diebus extitit mutus ſed quarto die ſocijs eius mortē expectantibꝰ grauiter ſuſpirans ait. Gratias deo ⁊ ſctō iacobo q2 eius ſum meritis liberatꝰ. Cum em̄ qḋ monebatis facere vellē: demones ad me venerūt me tā grauiter cōſtringētes vt nihil qḋ ad ſalutē aīe pertineret aliquatenus loq̄ poſſem. Vos quippe audiebā: ſed prorſus rn̄dere non poterā. Nunc autē ſanctꝰ iacobus huc intrauit ferens in ſiniſtra manu ſacculū mulieris: ⁊ dextera baculū pauperis quos in via adiuuerā: ita vt burdonē ꝓ lancea ⁊ ſacculū ꝓ ſcuto haberet: ⁊ demones quaſi iratꝰ aggrediens eleuato baculo terruit ⁊ in fugā cōuertit. Nunc ergo ecce beati iacobi gr̄a me liberauit ⁊ loquelā reſtituit. Vocate ergo ſacerdotē ad me: q2 diu in hac vita eſſe nō poſſuz. Et ꝯuerſus vnū eoꝝ dixit: amice noli amodo dn̄o tuo militare q2 veraciter eſt damnatus ⁊ mala morte in ꝓximo moriturus: ſepulto aūt ſocio cum ille dn̄o ſuo hoc dixiſſet ille ꝓ nihilo hoc ducēs ⁊ ſe emendare cōtēnēs poſt modicū lancea in bello cōfoſſus interijt. H. ¶ Cū cuidā viro de vizilaco vt ait calixtus papa ad ſctm̄ iacobū properanti pecunia defeciſſet ⁊ ille mendicare erubeſceret: ſub quadā arbore requieſcens ſomniabat ꝙ ſanctus iacobus eum paſcebat: cui vigilās igit ſubcinericiū panē ad caput reperit de quo .xv. diebus vixit quouſq; ad ꝓpria remeauit. Singulis enim diebus ſufficienter bis de eo comedēs: ſequēti die ip̄z in ſacculo integrum inueniebat. Refert calixtus papa ꝙ ciuis q̄dā barchinone vrbis circa annum dn̄i .M.c. ad ſctm̄ iaco. veniēs hoc ſolū poſtulaſſe dicit: ne deinceps ab aliq̄bus hoſtibus caperet. Rediens igit ꝑ ſiciliā in mari a ſaracenis captꝰ ⁊ pluries ab eis ꝑ nundinas vendit: ſed tn̄ ſemꝑ cathene q̄bus ligatus fuerat ſoluebant. Cū aūt iā .xiij. vicibus venditꝰ fuiſſet ⁊ duplicibꝰ cathenis aſtrictus eſſet ⁊ ille beatū iaco. inuocaret: ſctūs iaco. eidē appuit dicēs. Qm̄ in eccl'ia mea cōſiſtens poſtpoſita ſalute aīe: liberationez tm̄ corporis poſtulaſti: ideo in hec pericula incidiſti: ſed q2 dn̄s miſericors eſt: miſit me vt te redimam. Statimq; ruptis cathenis per terras ⁊ caſtella ſaracenorum partē quādā cathene in teſtimoniū huiꝰ miraculi ferens ad

terrã ſuã cũctis vidẽtibꝰ ⁊ ſtupẽtibꝰ reduxit. Cũ eñ aliq̄s eũ capere volebat viſa cathena territꝰ ꝓtinꝰ fugiebat. Sed cũ leones aliæq; fere in eũ ꝑ deſerta gradientẽ vellẽt inſurgere: mox viſa cathena ↄcutiebant terrore nimio ⁊ ĩ fugã ꝓtinꝰ vertebãt. Anno dñi. ccxxxviij. in vigilia ſcti iaco. ĩ quodã caſtro qḋ dr̃ pratũ iter florẽtiã ⁊ piſtoriũ ſito: iuuenis q̄dã ruſtica quadã ſimplicitate deceptꝰ in ſegetes tutoris ſui ignẽ appoſuit: eo ꝙ hereditatẽ ſuã ſibi vſurpare volebat. Tẽtꝰ igit ⁊ cõfeſſus ad caudã equi trahẽdus incẽdio adiudicatꝰ eſt q̄ pctĩ cõfitẽs ⁊ ſctõ iacobo ſe deuouẽs cũ ſup terram petroſaʒ in ſola camiſia diutiꝰ tractus fuiſſet, nec in corpore nec in camiſia ſenſit aliquã leſionẽ. Tãdẽ ad palũ ligatur: ligna vndecũq; cõgerunt igne ſuppoſito ligna ⁊ vincula cõbuſſerunt: ſʒ ipſo ſemꝑ beatũ iacobũ inuocãte: nec in camiſia nec in corpe aliqua leſio reperitur. Quẽ dũ in ignẽ vellent iterato mittere: a pplo eripitur ⁊ deꝰ in apoſtolo ſuo magnifice collaudatur.

¶ De ſancto Chriſtoforo. xcv. A.

Chriſtoforus ante baptiſmũ dicebat reprobꝰ ſed poſtmodum chriſtoferus dictus eſt quaſi xp̄m ferẽs: eo. ſ. ꝙ xp̄m quatuor modis portauit. ſ. in humeris ꝑ traductiõeʒ: in corpore per macerationẽ: in mente ꝑ deuotionẽ: in ore per confeſſionem ſiue predicationem. B

Chriſtoforus gñe chananeꝰ ꝓceriſſime ſtature vultuq; terribili erat: et xij. cubitos ĩ lõgitudine poſſidebat. Qui vt in quibuſdã geſtis ſuis legit cũ ſtaret cũ quodã rege chananeorũ venit ſibi in mentẽ vt maiorem principẽ qui in mundo eſſet quereret ⁊ ad eũdẽ ſecũ moraturus accederet: venit igit ad quẽdã maximũ regẽ de quo gñalis fama habebat ꝙ maiorẽ mũdꝰ principẽ nõ hrẽt. Quẽ rex vidẽs libẽter recepit ⁊ ĩ ſua curia manere fecit: quadã aũt vice ioculator q̄dã cãtionẽ corã rege cãtabat ĩ qua frequẽter diabolũ noĩabat. Rex aũt cũ fidẽ xp̄i hẽret q̄ñcũq; diabolũ noĩari audiebat ꝓtinus in faciẽ ſuã crucis ſignaculũ imprimebat: qḋ vidẽs xp̄ofor ꝰ plurimũ admirabat cur hoc rex ageret: ⁊ q̄d nã hmõi ſignũ ſibi vellet. Cũ aũt de hac re regẽ iterrogaret ⁊ ille hoc ſibi manifeſtare nollet: reſpõdit xp̄oforꝰ: niſi hoc mihi dixeris tecũ vlteriꝰ nõ manebo. Quapropter coactꝰ rex dicit ei: q̄ñcũq; diabolũ nominari audio: hoc ſigno me munio timẽs ne me in ptãtẽ accipiat mihiq; noceat. Cui xp̄ofo. dixit: ſi diabolũ ne tibi noceat metuis ergo ille maior ⁊ potẽtior te eſſe ↄuincit quẽ intm̃ formidare ꝓbaris. Fruſtratꝰ igit ſuʒ ſpe mea putãs ꝙ maiorẽ ⁊ potẽtiorẽ mũdi dñm inueniſſem: ſed iã nũc valeas q2 ipm̃ diabolũ q̄rere volo vt ipm̃ mihi in dñm aſſumã ⁊ eius ſerꝰ efficiar: diſceſſit igit ab illo rege ⁊ diabolũ q̄rere ꝓperabat. Cũ aũt per quãdã ſolitudinẽ ꝑgeret vidit magnã multitudinẽ militũ quoꝝ q̄dã miles ferus ⁊ terribilis veniebat ad eũ ⁊ quonã ꝑgeret req̄ſiuit. Cui xp̄oforus rñdit. Uado q̄rere dñm diabolũ vt ipm̃ in dñm mihi aſſumã. cui ille. ego ſum ille quẽ q̄ris. Gauiſus xp̄oforꝰ ſe ſibi in ſeruũ ꝑpetuũ obligauit ⁊ ipm̃ ꝓ dño accepit. Cuʒ q̄ ambo ꝑgerẽt ⁊ in quadã via cõi crucẽ erectã inueniſſent: mox vt diabolus ipſaʒ crucẽ vidit territꝰ fugit: ⁊ viã deſerẽs ꝑ aſperã ſolitudinẽ xp̄oforũ duxit et poſtmodũ ipm̃ ad viã reduxit. Qḋ vidẽs xp̄oforus ⁊ admirãs interrogauit illũ cur intm̃ timẽs viã planã reliq̄ rit ⁊ intm̃ deuitãs ꝑ tã aſperã ſolitudinẽ iuerit: qḋ cũ ille nullatenꝰ ſibi indicare vellet: dixit xp̄oforꝰ. Niſi mihi hoc idicaueris ſtatĩ a te diſcedã: quapropter cõpulſus diabolꝰ dixit ei: q̄dã hõ q̄ dr̃ xp̄s in cruce fixꝰ fuit: cuiꝰ crucis ſignũ cũ video plurimũ ꝑtimeſco ⁊ territꝰ fugio. Cui xp̄ofo. Ergo ille xp̄s maior ⁊ potẽtior te ẽ cuiꝰ crucis ſignũ intm̃ formidas. In vacuũ igit laboraui nec adhuc maiorẽ mũdi pñcipẽ inueni. Iã nũc valeas: q2 te volo deſerere ⁊ ipſʒ xp̄ʒ inq̄rere. C. ¶ Cũ igit diu q̄ſiſſet q̄ ſibi xp̄i notitiã indicaret tãdẽ ad quẽdã eremitã deuenit q̄ ſibi xp̄m p̄dicauit: ⁊ in eiꝰ fide ipm̃ diligẽter inſtruxit. Dixitq; eremita xp̄oforo. Rex iſte cui ſeruire deſideras iſtud req̄rit obſequiũ q2 te freq̄nter ieiunare oportebit. Cui xp̄oforus. Aliḋ a me req̄rat obſequiũ: q2 iſtã rẽ nequaq̄ agere valeo. Rurſus eremita: multas q̄ʒ orõnes te ſibi facere oportebit. Cui xp̄oforus. Neſcio quid ſit hoc: nec hmõi obſequiũ ꝑficere poſſum. Cui eremita. Noſti talẽ fluuiũ in quo multi trãſeuntes periclitant ⁊ pereunt. Cui xp̄oforꝰ. Noui. Et ille. Cũ ꝓcere ſtature ſis ⁊ fortis viribꝰ ſi iuxta fluuiũ illũ reſideres ⁊ cunctos traduceres regi xp̄o cui ſeruire deſideras plurimũ gratũ eſſet ⁊ ſpero ꝙ ibidẽ ſe tibi manifeſtaret. Cui xp̄oforꝰ. Utiq; iſtud obſequiũ agere valeo: ⁊ me ſibi in hoc ſeruiturũ ꝓmitto. Ad p̄dictũ igit fluuiũ acceſſit: ibidẽ ſibi habitaculũ fabricauit: portãſq; loco baculi quãdã perticã in manibꝰ qua ſe in aqua ſuſtentabat: ⁊ oẽs ſine ceſſatione trãſferebat. Euolutis multis diebꝰ cũ ĩ domũcula ſua q̄eſceret: audiuit vocẽ cuiuſdã pueri ſe vocãtis ⁊ dicẽtis. Xp̄ofore veni foras et me ipm̃ traducas: cõcitus xp̄oforꝰ exijt ſʒ neminẽ reperit. Rediẽſq; ĩ domũculã ſuã predictã iterũ vocẽ ſe acclamãtis audiuit: Qui rurſus foras cucurrit ſed neminẽ inuenit. Tertia vice ab eodẽ vt priꝰ vocatꝰ exijt: ⁊ puerũ quẽdã iuxta ripã fluminis inuenit: q̄ xp̄oforũ vt ſe traduceret obnixe rogauit: xp̄oforꝰ igit puerum ſibi in humeris eleuãs ⁊ baculũ ſuũ accipiẽs flumẽ tranſiturꝰ intrauit. Et ecce aqua fluminis paulatim intumeſcebat et puer inſtar plũbi grauiſſime põderabat quãtoq; magis ꝓcedebat tanto ampliꝰ vnda creſcebat ⁊ puer magis ac magis xp̄ofori humeros põdere ĩtolerabili deprimebat adeo vt xp̄oforus ĩ anguſtia multa poſitꝰ eẽt ⁊ ſe periclitari formidaret. Sed cũ vix euaſiſſet ⁊ fluuiũ trãſiret aſſet puerũ in ripa depoſuit eiq; dixit. In magno periculo puer me poſuiſti: ⁊ adeo põderaſti ꝙ ſi totũ mundũ ſup me habuiſſem vix maiora põdera ꝑſenſiſſeʒ. Ad quẽ puer rñdit. Ne mireris xp̄ofore: q2 non ſolũ ſup te totũ mundũ habuiſti: ſʒ ⁊ etiã illũ q̄ creauit mũdũ tuis humeris baiulaſti. Ego eñ ſuʒ xp̄s rex tuus cui in hoc ope ipſe deſeruis: ⁊ vt me verũ dicere cõprobes cũ ꝑtranſieris baculũ tuũ iuxta domũculã tuã ĩ terra fige ⁊ mane ipm̃ floruiſſe ⁊ fructificaſſe videbis: ſtatimq; ab oculis eiꝰ euanuit. Ueniẽs igit xp̄oforus cum baculũ ſuũ in terrã fixiſſet mane ſurgẽs inuenit ipſʒ ad modũ palme frõdes ⁊ dactilos ꝓtuliſſe. Poſt hoc aũt ſamũ ciuitatẽ licie venit vbi dũ eoꝝ linguã nõ intelligeret orauit dñʒ vt illiꝰ lingue ſibi cõcederet intellectũ. Dũ aũt in prece ↄſiſteret iudices eũ inſanũ putãtes reliquerũt. Aſſecutus xp̄oforus qḋ petebat vultũ operiens ad loca certaminis venit ⁊ xp̄ianos q̄ torq̄bant in dño cõfortabat. Tũc vnus ex iudicibꝰ in facie eũ ꝑcuſſit. Cui xp̄oforus vultũ diſcooperiens dicit. Niſi xp̄ianꝰ eſſem meã ꝓtinus iniuriã vindicaſſeʒ. Tũc xp̄oforus virgã ſuã in terrã fixit: ⁊ vt ꝓpter cõuerſionẽ ppl̄i frõderet dñm exorauit. Qḋ dum ꝓtinꝰ factũ fuiſſet octo milia hoĩʒ crediderũt. Rex aũt. cc. milites q̄ eũ ad ſe adducerent miſit. Et cũ eũ orãtẽ inueniſſent ⁊ ſibi hoc intimare timerẽt: iterũ totidẽ miſit. Qui ⁊ ipſi cũ eo orãte ꝓtinus orauerunt. Surgẽs xp̄oforus dixit eis. Quid q̄ritis. Qui eiꝰ vultũ videntes dixerũt. Rex miſit nos vt te ad ipm̃ vin

ctū ducam⁹. Quib⁹ xpoforus. Si ego voluero nec ſolut⁹ nec ligatus a vobis duci potero. Dicūt ei. Si ḡ nō vis vade liber quo volueris: ⁊ nos regi dicem⁹ ꝙ te neq̄q̄ inuenim⁹. Nō ita inq̄t ſ3 ego vobiſcū vadā. Ipſe aute eos ad fidē ꝯuertit ⁊ ab eis man⁹ ſibi tergo ligari fecit et ſe regi vinctū pñtari. Quē rex vidēs territ⁹. ē: ⁊ de ſede ſua ꝓtin⁹ corruit. Deinde a ſeruis ſuis leuatus de noīe ſuo et pñtia eū interrogauit. Cui xpoforus. Ante baptiſmū reprob⁹ dicebar: nūc aūt xpofor⁹ vocor. Cui rex. Stultū tibi nomē tuū impoſuiſti. ſ. xp̄i crucifixi q̄ nec ſibi ꝓfuit nec tibi ꝓdeſſe poterit. Nunc ḡ chananee maleſice quare nō ſacrificas dijs nr̄is. Cui xpoforus. Recte vocaris dagn⁹ q2 tu es mors mundi ſocius diaboli. Dij aūt tui ſunt opa manuū hoīm: cui rex īter feras nutrit⁹ es ⁊ tu nō potes niſi opa feralia ⁊ hoīb⁹ incognita loq̄. Nūc ergo ſi ſacrificaueris magnos honores a me ꝯſeq̄ris: ſin aūt ſupplicijs ꝯſumeris. Nolētem ḡ ſacrificare ī carcerē mitti iuſſit: ac illos milites qui ad xpoforū miſſi fuerāt ꝓ xp̄i noīe decollari fecit. Deinde duas formoſas puellas quarū vna dicebat nicea ⁊ altera aq̄lina ſecū in carcere recludi fecit ꝓmittēs eis multa munera ſi eū ad peccādū ſecū allicerēt. Qð vidēs xpofor⁹ ꝓtin⁹ in orōnē ſe dedit. S3 cū a puellis plauſu manuū ⁊ amplexibus vrgeret ſurrexit ⁊ ait illis q̄d q̄ritis ⁊ ob quā cām huc introducte eſtis? At ille: claritate vult⁹ ei⁹ ꝑterrite dixerūt. Miſerere nr̄i ſancte dei: vt in deū quē ꝑdicas credere valeam⁹. Qð audiēs rex eas ad ſe duci fecit dicēs. Ergo ⁊ vos ſeducte eſtis ꝑ deos iuro: q2 niſi dijs ſacrificaueritis mala morte ꝑibitis. Que r̄nderūt. Si vis vt ſacrificem⁹ iube plateas mūdari ⁊ oēs ad tēplū ꝯgregari. Quo fcō cū ille introiſſent tēplū ſoluētes cingulū ſuū poſuerūt in colla deoꝝ ⁊ ad terrā trahētes in puluerē ꝯfregerunt: dixerūtq3 aſtātib⁹. Ite ⁊ vocate medicos vt curēt deos veſtros: tūc iuſſu regis aq̄lina ſuſpendit̄ ⁊ ligato ad ei⁹ pedes ingēti ſaxo mēbra ei⁹ oīa dirūpunt̄: que cū migraſſet ad dn̄m ſoror ei⁹ nicea in igne proijcit̄: ſed inde illeſa exiēs ꝓtin⁹ decollat̄. Poſt hoc xpoforus regi p̄ſentat̄: q̄ iuſſit eū v̄gis ferreis cedi ⁊ caſſidē ferream ⁊ igneā in caput ei⁹ poni. Deinde ſcānū ferreū fieri fecit ⁊ xpoforū ibidē ligari ⁊ ignē iniecta pice ſuccēdi. Sed inſtar cere ſcannū cōfringit̄ ⁊ xpofor⁹ illeſus egredit̄. Deinde iuſſit eū ad ſtipitē ligari ⁊ a. cccc. militibus ſagittari. Sagitte aūt oēs in aere ſuſpēdebant̄: nec ipm aliqua ꝯtingere potuit. Rex aūt putans ipm a militibus ſagittatū eū eidē inſultaret ſubito vna de ſagittis ab aere veniens ⁊ retro ſe vertēs regē in oculo ꝑcuſſit ⁊ ipm ꝓtinus excecauit. Cui xpoforus. Craſtina die cōſumēdus ſum: tu igit̄ tyrāne lutū de ſanguine meo facies: ⁊ oculū inunges ⁊ ſanitatē recipies. Tūc iuſſu regis ad decollādū ducit̄: ⁊ ibi fuſa orōne decollat̄. Rex aūt modicū de ſanguine eius accipiēs ⁊ ſuꝑ oculū ſuū ponēs ait in noīe dei ⁊ ſcti xpofori ⁊ cōtinuo ſan⁹ effectus eſt. Tūc rex credidit dans p̄ceptū vt ſi quis deū et ſanctū xpoforū blaſphemaret ꝯtinuo gladio ferīretur. Ambr. aūt in p̄fa. ſic ait de hoc martyre Xpoforo tāte v̄tutis cumulū ⁊ doctrine grām dn̄e cōtuliſti vt. xlviij. milia hoīm de gētilitatis errore ad xpiani dogmatis cultum coruſcātibus miraculis reuocauit. Quiq3 niceam ⁊ aq̄linā publico lupanari longo tpe ſub meretricia ſorde famulātes ad caſtitatis habitū ꝓuocauit: eaſdēq3 coronā ꝑcipere edocuit: ꝓpterea inter igneū rogum ferreo ſcāno ꝯſtrict⁹ nimiū calorē non timuit: atq3 per diē integrum omniū militū ſagittis trāſfigi nō potuit. Ceterū vna ex his carnificis oculū colliſit: cui tamen beati martyris cruor mixtus cum terra lumen reſtituit ⁊ corporis cecitatem tollendo illuminauit ⁊ mentē. Nam et apud te veniā impetrauit atq3 vt morbos et infirmitates repellat ſuppliciter obtinuit.

De ſeptem dormientibus. xcvj. A.

Septē dormiētes ī ciuitate epheſi orti ſunt. Decius aūt impator pſequens xpianos cu3 veniſſet epheſum iuſſit edificari tēpla in medio ciuitatis vt oēs cū eos miſcerent̄ ſacrificijs idoloꝝ. Cū ergo oēs xpianos inquiri iuſſiſſet et vinctos aut ſacrificare aut mori cōpelleret tantus penarū terror cūctis inerat ꝙ amicus amicū ⁊ filiū pater: ⁊ patrē fili⁹ abnegabat. Nūc in illa vrbe inuēti ſunt xpiani ſeptē maximianus / malchus / martian⁹ / dionyſius / ioānes / ſerapion ⁊ ꝯſtātinus. Qui hoc vidētes nimis dolebant. Et cū eſſent primi palatij ſacrificia idoloꝝ ſpernētes ī domo ſua ſe celabant ⁊ ieiunijs ⁊ orōnibus vacabant. Accuſati igit̄ ante deciū ſtatuunt̄ ⁊ cōprobati veraciter xpiani dato eis reſipiſcendi ſpatio vſq3 ad reditum decij dimittuntur. At illi p̄rimoniū ſuū interim inter pauperes expendentes inito ꝯſilio in mōtē celion ſeceſſerūt: ⁊ ibi eſſe ſecret⁹ decreuerūt. Diu ergo ſic latentes vn⁹ eoꝝ ſemꝑ miniſtrabat: ⁊ quoties intrabat vrbē figura ſe mēdici ⁊ habitu veſtiebat. Cū ergo decius in vrbem rediſſet: ⁊ eos ad ſacrificādū perquiri iuſſiſſet: malchus miniſter coꝝ territ⁹ ad ſocios redijt ⁊ eis furorē imperatoris īdicauit. Qui cū grauiter terrerent̄: malchus allatos panes eis appoſuit ⁊ vt cibo ꝯfortati fortiores ad p̄liū redderent̄. Poſtq̄ aūt cenabāt ſedētes ⁊ colloquētes ī luctu ⁊ lachrymis ſubito ſicut de⁹ voluit dormierūt. Mane facto cū queſiti fuiſſent ⁊ inueniri nō poſſent ⁊ deci⁹ doleret ꝙ tales iuuenes ꝑdidiſſet: accuſati ſunt ꝙ hucuſq3 in mōte celion latuiſſent ⁊ ſua xpianis pauperib⁹ erogātes in ſuo ꝓpoſito ꝑmanerēt. Juſſit ergo deci⁹ vt parētes eoꝝ adeſſent: ⁊ comminatus eſt eis mortē niſi de eis dicerēt q̄cq̄d ſcirent. Illi aūt eos ſilr̄ accuſauerūt ⁊ diuitias ſuas pauperib⁹ expēdiſſe cōqueſti ſunt. Tūc cogitās q̄d de eis faceret nutu dei iuſſit os ſpelūce lapidibus obſtrui vt ibi morerent̄ fame ⁊ inopia circūcluſi. Qð miniſtri q̄dē fecerūt. Et duo xpiani theodorus et rufin⁹ coꝝ martyriū deſcribētes caute inter lapides poſuerūt. Mortuo igit̄ decio et tota illa gnātione poſt annos. ccclxxij. anno xxx. imperij theodoſij pullulauit hereſis eoꝝ q̄ negabāt reſurrectionē mortuoꝝ. Vn̄ cōtriſtat⁹ theodoſius xpianiſſimus impator q2 fidē tā impie agitari videbat indut⁹ cilicio ſedens in interiori loco ꝑ ſingulos dies flebat. Qð vidēs miſericors deus cōſolari lugentes ⁊ cōfirmare ſpē de reſurrectiōe voluit mortuoꝝ et theſaurū ſue pietatis aperiēs ita p̄dictos martyres ſuſcitauit. Miſit ſiquidē in cor cuiuſdā ciuis epheſi vt ī illo mōte edificaret ſtabula paſtorib⁹ ſuis. Cemētarijs ſpeluncā aperiētib⁹ ſurrexerūt ſcti ⁊ ſemiuicē ſalutātes putabāt ſe tm̄ vna nocte dormiſſe ⁊ heſternā triſtitiā recordātes īterrogauerūt malchū q̄ eis miſtrauerat: q̄d de eis decius decreuiſſet. At ille r̄ndit: ſicut dixi in ſero q̄ſiti ſum⁹ vt idolis īmolarem⁹. Ecce q̄d de nobis cogitat imperator. Rn̄dit maximian⁹. Et deus ſcit ꝙ nō ſacrificabimus. Cumq3 ſocios confortaſſet iuſſit malcho vt empturus panes ad vrbē deſcenderet ⁊ plures q̄ heri afferēs panes q̄d iuſſit impator rediēs nūciaret. Tollens ergo malchus q̄nq3 ſolidos de ſpelūca exijt: ⁊ vidēs lapides miratus eſt. Sed aliud cogitans parū de lapidib⁹ cogitauit. Veniēs igit̄ timidus ad portā vrbis

valde miratus eſt vidēs ſuppoſitū ſignū crucis. Unde pergēs ad alterā portā dū idē ſignū inuenit vltra modū miratus eſt. Uidēs oēs portas ſigno crucis appoſito ⁊ mutatā ciuitatē ſignāſq; ſe ad primā portā redijt exiſtimās ſe ſomniare. Uñ ſe ↄfirmās et vultū operiens vrbē ingredit̄: ⁊ veniēs ad vēditores panum audiuit hoīes loquētes de xp̄o: ⁊ ampliꝰ ſtupefactꝰ ait. Quid eſt iſt ꝙ heri nemo xp̄m audebat noīare: ⁊ nunc oēs xp̄m ↄfitent̄. Puto ꝙ hic nō eſt epheſorꝫ ciuitas: q2 aliter edificata eſt: ſ3 aliā ciuitatē neſcio talē. Et cū interrogās audiſſet hāc eſſe epheſū errare veraciter ſe putauit ⁊ redire ad ſocios cogitauit: acceſſit tñ ad eos q̄ panē vēdebāt. Et cū argēteos protuliſſet mirati vēditores dicebāt adiuicē ꝙ iſte iuuenis ātiquū theſaurꝫ īueniſſet. Malchꝰ xo eos adinuicē loquētes vidēs putabat ꝙ vellēt eū trahere ad imperatorē: ⁊ territus rogauit eos vt ſe dimitterent ⁊ panes et argenteos retinerēt. At illi tenentes eū dixerūt ei. Uñ es tu: q2 theſauros antiquorꝫ imperatorū inueniſti indica nobis et erimus ſocij tecū: ⁊ celabimꝰ te: q2 aliter celari nō potes. Malchus xo nō īueniebat qd diceret illis pre timore. Illi vero vidētes eū tacentē miſſo fune in collo eiꝰ trahebāt per vicos vſq; in mediū ciuitatis. Et exijt rumor ad oēs ꝙ quidā iuuenis theſauros inueniſſet. Cōgregatis ergo ad eū vniuerſis ⁊ eū mirātibꝰ volebat eis ſatiſfacere ꝙ nihil īuenerat. Et circūſpiciēs oēs a nemine cognoſci poterat: ⁊ ꝓſpiciēs in pplm volebat cognoſcere aliquē de ↄſanguineis ſuis quos veraciter viuere putabat: et nullū inueniēs ſtabat quaſi inſanus in medio populi ciuitatis. Qd̄ cū audiſſet ſctūs martinꝰ ep̄s ⁊ antipater procōſul qui nuper in vrbē aduenerat mādauerūt ciuibus vt eū caute adducerēt ⁊ argēteos eius. Cūq; a miniſtris traheret̄ ad eccleſiā putabat ꝙ duceret̄ ad imꝑatorē. Ep̄s igit̄ ⁊ ꝓcōſul mirātes argēteos interrogauerūt eū vbi theſaurū incognitū inueniſſet. At ille r̄ndit ſe nihil penitꝰ inueniſſe: ſ3 de ſacculo parētū ſuorꝫ eoſdē denarios habuiſſe. Et interrogatus cuiꝰ ciuitatis eēt r̄ndit. Bñ ſcio ꝙ huiꝰ ciuitatis ſum: ſi tñ hec eſt ciuitas epheſorꝫ. Procōſul dr̄. Fac venire parētes tuos vt teſtent̄ ꝓ te. Quos cū nolaſſet et nullus eos cognoſceret dicebāt eū ſe fingere vt aliquo modo euaderet. Et ait ꝓcōſul. Quō credimꝰ tibi ꝙ hoc argentū parētū tuorū fuerit cū ſcriptura eius habeat pluſq̄ trecētos ſeptuagintaſeptē annos: ⁊ ſit primorū dierū Decij imꝑatoris ⁊ in nullo ſimiles ſint argēteis noſtris. Et quō parētes tui añ tm̄ tp̄s fuerūt: ⁊ tu xo iuuenis vis decipere ſapiētes ⁊ ſenes epheſi. Idcirco iubebo te legibꝰ tradi donec ↄfitearis qd inueniſti. Tūc ꝓcidens malchus āte eos dixit. Pro deo dñi dicite mihi qd̄ vos interrogo ⁊ ego dicam vobis qd̄ eſt in corde meo. Deciꝰ imꝑator q̄ fuit in hac ciuitate vbi nūc eſt. Ep̄s dixit. Fili nō eſt hodie in terra q̄ deciꝰ noiet̄: imꝑator aūt fuit añ lōgū tp̄s. Malchꝰ aūt dixit. In hoc dñe ita ſtupeo: ⁊ nemo credit mihi: ſ3 ſeqmini me: ⁊ oſtē dā vobis ſocios meos q̄ ſunt in mōte celion: ⁊ ipſis credite. Hoc eīm ſcio ꝙ a facie Decij imꝑatoris nos fugimus: ⁊ ego ſero vidi ꝙ īgreſſus ē deciꝰ in hāc vrbē: ſi tñ hec eſt ciuitas epheſi. Tūc ep̄s cogitās ī ſemetipſo dixit ꝓcōſuli. Q2 viſio eſt quā deꝰ vult oſtēdere in iuuene iſto. Perrexerūt ergo cū eo ⁊ ciuitatis plurima multitudo. Et ingreſſus eſt primo malchꝰ ad ſocios ſuos: et poſt eū ep̄s ingrediēs inuenit inter lapides lr̄as ſigillatas duobus ſigillis argēteis: ⁊ cōuocato pplo legit eas ⁊ audiētibꝰ ⁊ admirātibꝰ cunctis. Et vidētes ſanctos dei ſedentes in ſpelunca: ⁊ facies eorꝫ tanq̄ roſas florentes: procidētes glorificauerūt deum. Statimq; ep̄s ⁊ ꝓcōſul miſerūt ad theodoſiū imꝑatorē rogātes vt citto veniret: ⁊ miracula dei nuꝑ eñſa videret. Qui ꝓtinꝰ ſurgēs de humo ⁊ de ſacco ī q̄ lugebat glorificās deū venit a ↄſtātinopoli epheſum. Et obuiātibꝰ ei cūctis aſcenderūt ſil' oēs ad ſpelūcā. Et mox vt ſcī vīderūt imꝑatorē reſplenduerūt: ⁊ facies eorū ſicut ſol. Et ingreſſus īꝑator ꝓcidit añ eos glorificās deū. Et ſurgēs amplexatꝰ eſt eos ⁊ ſuꝑ ſingulos fleuit dicēs. Sic video vos tanq̄ ſi viderē dñm reſuſcitātē lazarū. Tūc dixit ſctūs maximianus ad eū crede nobis ꝙ ꝓpter te reſuſcitauit nos deꝰ ante diē magne reſurrectiōis vt credas indubitanter ꝙ reſurrectio mortuorū eſt. Uere eīm reſurreximꝰ vt viuimus. Et ſicut infans eſt in vtero mr̄is nō ſentiēs leſionē ⁊ viuit: ſic fuimus viuētes iacētes ⁊ dormiētes ⁊ nō ſentiētes. Et his dictis vidētibꝰ cūctis inclinātes capita ſua in terrā obdormierūt et tradiderūt ſpūs ſuos ſm̄ dei imperiū. Surgēs autē imꝑator cecidit ſuꝑ eos flens ⁊ deoſculās eos. Et cum iuſſiſſet fieri loculos aureos in qbꝰ mitterent̄ i ipā nocte apparuerūt imꝑatori dicētes vt ſicut hactenꝰ ī terra iacuerūt et ex terra reſurrexerūt: ita eos dimitteret donec dñs iterꝫ eos reſuſcitaret. Iuſſit ḡ imꝑator locū illū inauratis lapidibus adornari: ⁊ oēs ep̄os reſurrectionē ↄfidētes abſoluit. Qd̄. ccclxxij. ānis dormiſſe dicunt̄: dubiū eſſe pōt: q2 anno dñi. cccexlviij. ſurrexerūt Decius aūt regnauit vno tm̄ anno ⁊ tribꝰ mēſibꝰ. ſ. anno dñi. cclij. ⁊ ita nō dormierūt niſi. cxcvj. annis.

De ſctis Nazario ⁊ Celſo. xcvij. B.

Nazarius dr̄ quaſi nazareꝰ qd̄ interꝑtat̄ ↄſecratꝰ vel mūdus vel ſeparatus vel floridꝰ aut cuſtodiēs. In hoīe requirunt̄ hec quinq;. ſ. cogitatio/ affectio/ intētio/ actio ⁊ locutio. Cogitatio aūt d3 eſſe ſctā: affectio mūda: itētio recta: actio iuſta: ⁊ locutio moderata. Hec oīa fuerūt in btō nazario. Habuit eīm cogitationē ſanctā: ⁊ inde dr̄ ↄſecratꝰ. Affectionē mūdā: ⁊ inde dr̄ mūdus. Intentionē rectā: et inde dr̄ ſeparatus. Intētio eīm eſt q̄ ſeparat opa q2 ex oculo ſimplici corpꝰ lucidū: ex oculo neq̄ corpꝰ i tenebroſum creat̄. Actionē iuſtā et inde dr̄ floridꝰ: q2 iuſtꝰ florebit ſicut liliū. Locutionē moderatā: ⁊ inde dr̄ cuſtodiēs q2 cuſtodiuit vias ſuas vt nō delinqret in lingua ſua. Celſus quaſi excelſus q2 ſe ſupra ſe extulit dū etatē puerilē virtute animi ſuperauit. Horꝫ vitā paſſionē ambroſius in libro geruaſij ⁊ prothaſij repperiſſe dr̄ in quibuſdā aūt libris legit̄ ꝙ quidā ph̄s nazario deuotus eius paſſionē ↄſcripſit quā ceratius qui ſanctorum corpora ſepelierat ad caput ipſorum poſuit.

Nazarius filiꝰ illuſtriſſimi viri noīe aphricani ſed iudei beate perpetue xp̄ianiſſime ⁊ romanorū nobiliſſime ⁊ a btō petro ap̄lo baptizate cū haberet nouē annos plurimū mirabat̄ vidēs patrē ſuū ⁊ matrē in obſeruatione religionis tā diſſimiliter variari ⁊ ꝙ mater ſua legē baptiſmi: pater xo ſuus legē ſabbati ſeqretur. Uñ cui magis adherere deberet plurimū dubitabat cū vterq; ad fidē ſuā eum attrahere niteretur. Tandē nutu dei veſtigijs matris adheſit ⁊ a btō lino papa ſacrū baptiſma ſuſcepit. Qd̄ pater intelligēs cepit ipm̄ a ſctō propoſito auertere ⁊ tormentorū genera q̄ xp̄ianis infert̄ per ordinē explicare. Qd̄ aūt dr̄ eū a lino papa baptizatum forte intelligit̄: non qui tunc papa erat ſed qui futurus erat. Nazarius eīm poſt baptiſmū ſicut infra pz: ānis multis ſuperuixit: qui tñ a Nerone martyriū pertulit qui

petrū anno vltimo ſui imperij crucifixit. Linus autē poſt mortē petri papa fuit. Cū aūt patri nullatenus aſſentiret ſed potius xp̄m cōſtātiſſime predicaret ad preces parētū qui ne occideretur timebāt de vrbe roma exijt: ꝛ ſeptē ſaumarios de parētū diuitijs oneratos accipiens: per ciuitates italie venit ꝛ oīa paupib⁹ erogauit. Decimo aūt anno diſcretionis ſue a roma placentiā ꝛ inde mediolanū adueniēs ſctōs geruaſiū ꝛ ꝓthaſiū ibidem in carcere detineri reperit. Audito aūt ꝙ nazarius p̄dictos martyres animaret cito ad p̄fectum ꝓtrahit: ꝛ in cōfeſſione xp̄i ꝑdurās fuſtib⁹ verberatur ꝛ ſic ex vrbe illa ꝓiectus dū de loco ad locū ꝑgeret mater ei⁹ q̄ obierat ſibi apparuit ꝛ filium ſuū confortans vt ad gallias ꝓperaret admonuit. Cūq̄ ad vrbē gallie que gemelius dr̄ aduenisset ꝛ ibidē plurimos conuertiſſet quedā mr̄ona filiū ſuū noīe celſuz elegantem puerū ſibi obtulit rogās vt ip̄m baptizaret ꝛ ſecū duceret. Qd̄ p̄fectus galliarū audiens ipſum cum puero celſo retro manib⁹ vinctū ꝛ collo cathena cōſtrictū in carcere recluſit vt eū ī craſtino tormētis afficeret. Tūc vxor ſua miſit ad eū aſſerēs iniuſtū eſſe iudiciū vt innocētes occideret ꝛ deos oīpotētes vindicare p̄ſumeret. Quib⁹ v̄bis preſes correct⁹ ſanctos abſoluit: ſꝫ ne ibi p̄dicare preſumeret admonuit ꝛ interdixit. Venit aūt ad vrbē treuerim ꝛ ibi xp̄m prim⁹ p̄dicās: ꝛ multos ibi ad fidē xp̄i cōuertēs ibidē ſibi eccleſiā edificauit. Quod audiens cornelius vicarius neroni imperatori mandauit. Qui centū milites ad eum capiendū miſit. Quē cū illi iuxta oratoriū qd̄ ſibi cōſtruxerat inueniſſent manus eius ligauerūt dicētes. Magnus nero te vocat. Quib⁹ nazari⁹. Incōpoſit⁹ rex incōpoſitos milites hꝫ. Quare cū venientes honeſte nō dixiſtis. Nero te vocat: ꝛ veniſſem. Vinctū igiť ad nerone ducebāt ꝛ puerū celſum plorantē alapis cedentes vt ſequeretur vrgebāt. Quos cū nero vidiſſet iuſſit eos in carcerem recludi donec ipſos ſupplicijs excogitatis perimeret. Interea cum nero quadam vice ad capiēdas feras miſiſſet venatores ſubito ferarū multitudo erūpens viridariū neronis intrauit vbi mltos lacerauit ꝛ pleroſq̄ occidit: intm̄ vt nero turbat⁹ diffugeret ꝛ vulnerato pede vix ad palatiū perueniret. Multis aūt dieb⁹ illi⁹ vulneris dolore decūbēs: tandē nazarij ꝛ celſi meminit et putauit deos ſibi iratos fuiſſe eo ꝙ tādiu ipſos viuere ꝑmiſit. Iuſſu igiť imperatoris milites nazariū calcibus tundētes ꝛ puerū verberātes de carcere eduxerunt: ꝛ coram imperatore ſtatuerunt. Videns autē nero faciē eius inſtar ſolis ſe fantaſtice deludi putauit ꝛ vt magicas artes deponeret ſibi dixit: ac vt dijs immolaret precepit. Ductus ergo nazari⁹ ad templū rogauit vt oēs exirēt: ꝛ ſic eo orāte oīa idola ſunt cōfracta. Qd̄ audiēs nero iuſſit eū in mare p̄cipitari: p̄cipiēs vt ſi forte euaderet ip̄m inſequentes igni ꝯbureret: ꝛ puluerē eius in mare ꝓijceret. Nazarius igiť ꝛ puer celſus naui imponunť ꝛ ī mediū pelagus ꝑducti ibi p̄cipitanť. Sꝫ ſtatim circa nauē tempeſtas maxima concitať ꝛ circa ſctōs tranquilitas magna cerniť. Dum illi periclitari timerēt ꝛ malorū q̄ in ſctōs ꝯmiſerāt peniterēt: ecce nazari⁹ cū puero celſo ſuꝑ aquas ambulās hilari vultu eiſdē appuit: ac ſuper nauē cōſcēdēs ipſis iam credētib⁹ oratione ſua mare placauit: ac inde cū eis ad locū ꝑ paſſus fere .cccccc. iuxta vrbē ianuēſem peruenit. Vbi cū diutius p̄dicaſſet mediolanū tādē vbi ſctōs geruaſiū ꝛ ꝓthaſium reliquerat venit. Qd̄ cū anolin⁹ prefect⁹ audiuiſſet cū remanēte celſo in domo cuiuſdā matrone in exiliū direxit. Nazari⁹ vero romā veniens patrē ſuū iā ſenē ꝛ xp̄ianū inueniēs quō ꝯuerſus fuerit inquiſiuit. Cui dixit ap̄lm petrū ſibi appatuiſſe: ꝛ vt p̄cedētes ſe ad xp̄z vxorē ꝛ filiū ſequereť admonuiſſe. Deinde a templorū pōtificib⁹ ad vrbē mediolanum. vn̄ romam in exiliū miſſus fuerat redire cū multa iniuria cōpelliť. Vbi cū puero celſo p̄ſidi p̄ſentať. Qui eductus extra portā romanā in loco q̄ dr̄ tres muri cū puero celſo decollat⁹ eſt: quorū corpa cū xp̄iani rapuiſſent et in ortis ſuis collocaſſent: in ipſa nocte ſctō cuidā noīe ceratio apparētes dixerūt vt eorū corpora in domo ſua ꝓpter neronē ꝓfūdi⁹ ſepeliret. Quib⁹ ille. Queſo dn̄i ſanate pri⁹ filiā meā paraliticā. Que cū cōtinuo ſanata fuiſſet corpa eorū tulit ꝛ vt iuſſerāt ſepeliuit. Poſt longū vero tp̄s dn̄s corpa eorū beato ambroſio reuelauit. Celſum vero in loco ſuo relinquēs: nazariū cū ſanguine recēti quaſi eadē hora ſepultum miro odore fragrantē integrū ꝛ incorruptū cū capillis ꝛ barba repēriēs ip̄m ad eccleſiā apoſtolorū tranſtulit: ꝛ ibi honorifice ſepeliuit. Celſum quoq̄ inde poſt modū ſuſtulit: et in eadē eccleſia collocauit. Paſſi ſunt autē ſub nerone qui cepit circa annos dn̄i .lvij. De hoc martyre ſic dicit Ambro. in p̄fatione. Martyr ſctūs roſeo luſtrat⁹ cruore nazari⁹ celeſte meruit cōſcēdere regnū. Qui dū per innumera tormētorū ſupplicia crudeli⁹ vexareť: tyrānicā rabiē fidei ꝯſtantiā ſuperabat. Nec potuit ꝑſecutorū illatis cedere minis qm̄ ꝓ ſe certāte ip̄e actor victorie xp̄s dn̄s dimicabat. Ducitur interea ad tēplum idolis p̄libare ꝓphanis quorū portēta diuino fult⁹ p̄ſidio mox vt ingreſſus eſt redegit in puluerē. Ob hoc liquidas maris in vndas lōgi⁹ a terra ꝓiect⁹ angelici muneris famulatu ſolida inter fluctus veſtigia p̄figebat. O felix ꝛ inclit⁹ dn̄i p̄liator q̄ mūdi aggreſſus principes innumerā ppl'i multitudinē vite ſociauit eterne. O magnū ꝛ ineffabile ſacrm̄ vt de illorū poti⁹ ſalute leteť eccleſia quos puniſſe mūdus exultat: o btā mr̄ natorū ſuorū glorificata tormētis quos nō plāctu nō gemitu ad inferna deducit: ſꝫ ad celeſtia eterna migrantes perpetua laude ꝓſequiť. O teſtus fragrātiſſime nitore celeſti fulgide cui⁹ ineſtimabilis odor ſabellicis prepollet aromatib⁹. Quē ambro. reperiēs perhēnē pronum dedit ꝛ medicū fidei ꝓpugnatorē ſacri p̄lij bellatorē. Tu dudū multo latitātē puluere diagmā. Inuenis accenſa v̄bi virtute ſupna. At pateāt cunctis tua xp̄e munera ſedis. Angelicos cernāt humanaq̄ lumina vultus. Hec ambroſius.

De ſancto felice papa. xcviij. A.

Felix loco liberij in papā eligiť ꝛ ordinatur. Cū eīn liberius papa nollet ariane hereſi aſſentire miſſus eſt in exiliū a cōſtātio filio ꝯſtātini: ꝛ ibi ꝑ triēniū morat⁹ eſt. Quapropter vniuerſaliter clerus roman⁹ loco ei⁹ felicē ordinauerūt ipſo liberio volente ꝛ cōſentiēte. Qui quidē felix concilio ꝯuocato corā .xlviij. ep̄is cōſtātiū imꝑatorē arrianū hereticum ꝛ duos p̄ſbyteros ſibi fauentes condēnauit. Quapropter cōſtantius indignat⁹ felicē de ep̄atu ſuo deiecit ꝛ liberiū eo pacto reuocauit: vt .ſ. ſolūmō cōſtātio ꝛ alijs quos felix dānauerat cōicaret. Liberi⁹ igiť tedio affect⁹ exilij in heretica prauitate ſubſcripſit ꝛ ſic in tm̄ ꝑſecutio excreuit vt ꝙ plurimi ſacerdotes et clerici liberio non prohibente intra eccleſiā ſunt necati. Felix vero de ep̄atu deiectus cū in predio ſuo habitaret: ide educt⁹ martyriū capitis obtrūcatiōe ꝓmeruit circa annos domini .cccxl.

De ſanctis ſimplicio ꝛ fauſtino. xcix. A.

SImpliciꝰ ⁊ fauſtinꝰ frēs cū ſacrifi
care cōtēnerēt ſub diocletiano ro
me multa ſupplicia ptulerunt. Tādē
data ſup eos ſnīa decollati ſunt ⁊ ī ty=
berim corpa eoꝝ ꝓiecta. Soror autē
eoꝝ nomīe beatrix eoꝝ corpa de flumi
ne leuauit ⁊ honorifice ſepeliuit. Lu=
cretius aūt ꝑfectꝰ ⁊ eiꝰ vicariꝰ dū ꝑdiū
ipoꝝ ambiret eā teneri fecit ⁊ vt idolis
īmolaret ꝑcepit. Quā renuentē lucre
tius nocte a ſeruis ſuis ſfocari ꝑcepit.
Cuius corpus lucina ꝟgo rapiēs iuxta frēs ſuos ſepe
liuit. Poſt hoc ꝑfectꝰ lucretiꝰ ꝑdiū ipꝫ intrauit vbi fa=
cto amicis ſuis ꝯuiuio cū martyribꝰ iſultaret: īfantulꝰ
qdā lactēs pānis īuolutꝰ de gremio mrīs q̄ ibi aderat
cūctis audiētibꝰ exclamauit. Audi lucreci. Occidiſti ⁊
inuaſiſti: ecce datꝰ es ī poſſeſſionē īimici. Statimq̧ lu=
cretius timēs ac tremēs a demone arripit: ⁊ ꝑ tres ho
ras adeo eſt vexatꝰ vt in ipſo ꝯuiuio moreret. Qđ vidē
tes q̄ aderāt, ad fidem conuerſi ſunt ⁊ narrabāt oībus
paſſionem ſancte beatricis virginis in ꝯuiuio vindica
tā. Paſſi ſunt autē circa annos domini. cclxxvij.

¶ De ſancta martha. c. A.

MArtha hoſpita xp̄i ſyro pře eu=
charia matre regali ex ꝓgenie
deſcendit. Př eius ſyrie ⁊ maritī me
multarūq̧ orarū dux extitit. Tria aūt
opida. ſ. magdalū ⁊ bethaniā vtrāq̧ ⁊
hieroſolymitane vrbis partem mar=
tha cū ſorore iure materne hředitatis
poſſidebat. Nunq̄ aūt legit virū ha=
buiſſe aut hoīꝫ cōtubernium ſubiiſſe.
Miniſtrabat aūt dño nobilis hoſpi=
ta ⁊ ſororē parit miſtrare volebat: q̄z
videbat ſibi q̄ ad ſuiēdū tāto hoſpiti non ſufficeret et
totꝰ mūdꝰ. Poſt aſcēſionē dñi cū factā eēt diſpſio diſci=
puloꝝ: ipſa cum frē ſuo lazaro ⁊ ſorore ſua magdalena:
necnō btīs maximinꝰ q̄ eas baptizauerat: ⁊ cui a ſpū=
ſctō fuerāt ꝯmēdate: mltīſq̧ alijs ablatis remis velis
⁊ gubernaclis oībꝰ alimētiſq̧ ratibꝰ ab īfidelibꝰ īcludū
tur. Qui dño duce marſiliā ꝑuenerūt. Tādē aquēſem territoriū a=
queſe adeūt: ⁊ ibidē pplꝫ ad fidē ꝯuertūt erat āt b. mar
tha valđ facūda ⁊ oībꝰ g̃oſa. Erat āt tē tpis ſup rhoda
nū in nemore qdā int arelatē ⁊ auinionē draco qdā me
diꝰ aīal mediꝰ piſcis groſſior boue lōgior eq̄ hñs dētes
ſpata acutiores binis ꝑnis ex vtraq̧ pte mūitꝰ q̄ latēs
ī flumie oēs trāſeūtes ꝑimebat ⁊ naues ſubmergebat.
Venerat aūt ꝑ mare de galicia aſie gñatꝰ a leuiathā q̄
ſpēs aq̄ſus ⁊ ferociſſimꝰ ⁊ bōacho aīali qđ gallicie re=
gio gignit ⁊ qđ iſecratores ſuos ꝑ ſpaciū iugeris ſter=
cus ſuuꝫ velut ſpiculū dirigit: ⁊ q̄cquid tetigerit velut
ignis exurit. Ad quē martha a pplīs rogata accedēs:
ipmq̧ ī nemore quēdā hoīeꝫ māducātē reperiēs aquā
bñdictā ſup eū ꝓiecit: ⁊ crucē quādā ſibi oñdit. Qui ꝓ
tinꝰ victꝰ vt ouis ſtās a ſcā martha, ꝓprio cīgulo alliga
tur ⁊ ilico a pplō lāceis ⁊ lapidibꝰ ꝑimit. Vocabat aūt
draco ab incolis taraſconꝰ: vñ in huiꝰ memoriā locꝰ il
le adhuc vocatur taraſcona q̄ aū vocabat nerluc. i. ni=
ger locꝰ: eo q̄ ibi erāt nemora nigra ⁊ vmbroſa. Ibi igi
tur btā martha đ licētia magrī ſui maximini ⁊ ſororis
ſue: deīceps remāſit ⁊ orōnibꝰ ⁊ ieiunijs īdeſinēter va
cabat: deīde ꝯgregato ibidē magno ſororoꝝ cōuētu et
ad honorē btē marie ſemꝑ ꝟginis magna edificata ba
ſilica ſatis ibi aſperā duxit vitā carnē ⁊ oēm pīguedi=
nē oua caſeū ⁊ vinū vitās ſel tm̄ in die edebat. Cētiēs
in die toticſq̧ ī nocte genua flectebat. B. ¶ Quadā vi
ce dū apud Auinionē iter vrbē ⁊ fluuiū rhodani ꝑdica
ret: iuuenis qdā vltra fluuiū ꝯſiſtēs eiꝰ ꝟba audire de
ſiderās cū nauigio careret nudatꝰ natare cepit: ſed ſubi=
to vi fluminis rapit ⁊ ꝓtinus ſuffocat. Cuius corpus
vix ſcđa die inuētū aū pedes ſctē marthe reſuſcitandū
ꝓſtrat. Illa ꝟo ī modū crucis ſolo ꝓſtrata talr orauit.
Adonay dñe ieſu xp̄e q̄ fratrē meū lazarū dilectū tuū
olim reſuſcitaſti: reſpice mi hoſpes chare ad fidē circū
ſtantium ⁊ reſuſcita puerū iſtū. Et apprehenſa eiꝰ ma
nu dextera mox iuuenis ſurrexit ⁊ ſacrū baptiſma ſu=
ſcepit. Refert euſebiꝰ ī lib. v. hiſtorie eccl'aſtice q̄ mu=
lier emorroiſa poſtq̄ ſanata fuit in curia ſiue viridario
ſuo ſtatuā fecit ad imaginē xp̄i cū veſte ⁊ fimbria ſicut
ipſum viderat ⁊ eā plurimum reuerebat. Herbe ꝟo ſub
iſta ſtatua creſcētes q̄ ante nullius erāt ꝟtutis cū fim=
briā attingerēt tante virtutis erāt vt multi īfirmi īde
ſanarent. Illā aūt emoroiſam quā dñs ſanauit. Amb.
dicit fuiſſe marthā. Refert aūt Hiero. ⁊ hř in hiſto. tri
partita q̄ iulianꝰ apoſtata imaginē quā emoroiſa fe=
cerat inde ſuſtulit: ⁊ ſuaꝫ ibidē collocauit q̄ ictu flumi
nis cōfracta eſt. C. ¶ Obitū aūt ſuū ſibi dñs ante ꝑan=
nū reuelauit. In quo toto anno febribꝰ elaborās ante
octauū diē ſui exitꝰ āgelicos choros ſororis ſue ī celū
aīam deferentes audiuit q̄ mox fratrū ⁊ ſoroꝝ cōuētu
congregato ait. Mei comites ⁊ dulciſſimi alūni mihi
q̄ſo cōgratulamini qm̄ angelicos choros ſororis mee
aīam ad ſedes politicas ferētes ouāter cerno. O pul=
cherrima ⁊ mi dilecta ſoror viuas cū magr̄o tuo et ho=
ſpite meo in ſede btā. Statimq̧ btā martha finē ſuum
preſentiēs ſuos admonuit vt luminaribꝰ accenſis cir
ca ſe vſq̧ ad obitū vigilarēt. Nocte ꝟo media añ trāſi=
tus ſui diē cuſtodibus ſomno grauitatis ventus vehe=
mēs irruit ⁊ luminaria cuncta extinxit. Illa ꝟo mali=
gnorū ſpirituū turbā cernēs orare cepit. Mi pater he
ly mi hoſpes chare: cōgregati ſunt ad deuorandū me
ſeductores mei ſcripta tenentes mala q̄ geſſi. Hely ne
elōgeris a me: ſed in adiutoriū meū intēde. Et ecce ſo=
rorē ad ſe venientē vidit q̄ manu facē tenēs cereos et
lāpades inde accendit. Dūq̧ altera alterā ꝓprio noīe
vocaret: ecce xp̄s aduenit dicens. Veni dilecta hoſpi=
ta: ⁊ vbi ego ſuꝫ illic mecū eris. Tu me ſuſcepiſti in ho=
ſpitio tuo ego te recipiā in celo meo. Et inuocantes te
exaudiā amore tuo. Appropinquāte ꝟo hora ſui tranſi
tus foras deferri ſe fecit: vt celū poſſet videre. Iuſſitq̧
ſe in terrā ſup cinerē poni: ⁊ ſignū crucis corā ſe teneri
⁊ in hec ꝟba orauit. Hoſpes mi chare hāc paupercullā
tuā cuſtodi: ⁊ ſicut mecū dignatꝰ es hoſpitari ſic me ſu=
ſcipe ī hoſpitio tuo celeſti. Iuſſitq̧ vt paſſio ſm̄ lucam
corā ſe legeret. Et cū diceret př in manꝰ tuas cōmēdo
ſpm̄ meū: illa emiſit ſpm̄. Sequēti ꝟo die ſcꝫ dñica dū
circa corpꝰ eiꝰ laudes exoluerēt circa horā tertiā apđ
petragoricas btō frōtoni miſſaꝫ celebrāti ⁊ poſt epl'aꝫ
in cathedra dormitāti dñs appuit dicēs ei. Dilecte mi
frōto ſi vis adimplere qđ olim hoſpite nr̄e pollicitꝰ es
ſurge velociter ⁊ ſeq̄re me q̄ iuſſa cōplēte ſubito ambo
taraſconū venerūt: ⁊ circa corpꝰ eiꝰ pſallētes totū offi
ciū āb ceteris rñdētibus ꝑegerūt: ⁊ corpꝰ eiꝰ in ſepul=
cro ſuis manibꝰ collocauerūt. Verū dum apđ petrago
ricas finitis cātibꝰ diaconꝰ euāgeliū lecturꝰ bñdictio=
nē petēs epm̄ excitaret: ille vix excitatꝰ rñdit. Frēs mei
cur me excitaſtis dñs ieſꝰ xp̄s ad corpꝰ marthe hoſpi=
te ſue me duxit ⁊ ipſam tradidimꝰ ſepl'ture. Dirige igit
illuc velocit nūcios q̄ nobis anulū nr̄ꝫ aureū ⁊ chiro=
thecas ericeas deferēt q̄ dū ad corpꝰ ſepeliēdū me apta
rē ſacriſte cōmēdaui ⁊ ex obliuiōe dimiſi: q̄z me tā cito
excitaſtj mihi nūciu ⁊ hoc vt eps dixerat inuenierunt

lū ſolāq̃ chirotecā attulerūt: aliā vero ī eiꝰ rei teſtimoniū ſacriſta retinuit addiditq̃ btūs frōto dicēs poſt ſepulturā ab eccleſia extremꝰ: frat̄ q̄dā illiꝰ loci lr̄is pitꝰ nos inſecutꝰ dn̄ꝫ īterrogauit q̄ noīe vocaret̄. Cui ille nihil r̄ndēs oſtēdit ei codicē quē ī manu tenebat aptū: in q̄ nihil aliō erat ſcriptū niſi v̄ſiculꝰ iſte. In mēoria eterna erit iuſta: hoſpita mea ab auditiōe mala nō timebit in die nouiſſimo. Cū vero codicē reuolueret cunctis folijs hoc repit ſcriptū. Cū āt ad eiꝰ ſepulcrū crebra miracl'a fierēt. Clodoueꝰ rex frācoꝝ xp̄ianꝰ effectꝰ eſt: ⁊ a ſctō remigio baptizatꝰ: cū graue renū pateret̄ dolorē ad eius tumulū veniēs ſanitatē īegrā reportauit. Quaprop̄ illū locū ditauit ⁊ triū miliarioꝝ ſpacio ī giro ex vtraq̃ pte rhodani terrā villas ⁊ caſtra dedit locūq̃ illū liberū fecit. Martilla vero eiꝰ famula vitā ipſiꝰ ꝯſcripſit que poſtmodū ī ſclauonia pgēs ⁊ ibi euāgeliū xp̄i p̄dicās: poſt decimū annū a dormitiōe marthe in pace q̄euit.

¶ De ſanctis abdō ⁊ ſennē. cj. B.

Abdō ⁊ ſennē ſub decio imparatore martyriū paſſi ſunt. Cū enim decius imparator babyloniā cū alijs p̄uincijs ſupaſſet quoſdā xp̄ianos ibi inuenit quos ſecū ad vrbē cordubam deducēs diuerſis ſupplicijs ꝯſummauit. Et eos duo ſubreguli rapiētes: ſcꝫ abdon ⁊ ſennē ſepeliebāt. Unde accuſati ⁊ decio p̄ſtati romā poſt eum vincti cathenis ducunt̄ ⁊ in cōſpectu decij ⁊ ſenatus introducti: aut ſacrificare ⁊ rerū ſuarū recipe libertatē aut morſibꝰ beſtiarū deuorari iubent̄. Cōtēnentes itaq̃ ⁊ ꝯſpuētes in ſimulacra ad theatrū ptrahunt̄ ⁊ ad eos duos leones ⁊ vrſi quatuor dimittunt̄. Qui cū ſctōs nō tāgerēt: ſꝫ etiā cuſtodirēt: iniectis in eos gladijs occidunt̄: ⁊ ligatis pedibꝰ tracti ſunt ⁊ iactati añ ſimulacrū ſolis. Qui cū ibi triduo iacuiſſent: quirinus ſubdiaconꝰ eos collegit ⁊ in domo ſua ſepeliuit. Paſſi ſunt aūt circa annos dn̄i. ccliij. Tempore aūt ꝯſtātini ipſi quatuor martyres corpora eoꝝ reuelauerūt ⁊ a xp̄ianis trāſlata ſunt in ciuitatē pontiant vbi dn̄s per eos multa preſtat beneficia populo.

¶ De ſancto Bermano. ciij. B.

Germanus dr̄ a germine ⁊ ana q̄ eſt ſurſum quaſi ſupnū germē. Tria eñ repiūtur in ſegete germinante. ſ. calor naturalis: humor nutrimētalis: et rō ſeminalis. Btūs igitur germanus dr̄ quaſi ſemē germinans: q2 in ipſo fuit calor per feruorem dilectionis humor per pinguedinē deuotionis ⁊ rō ſeminalis per virtutem predicationis per quā multos in fide ⁊ moribus generabat. Cuius vitam cōſtantinus preſbyter ad ſanctum ſenſurium ep̄m altiſſiodoreñ. ſcripſit.

Germanus nobiliſſimꝰ gn̄e in vrbe altiſſiodoro natꝰ et liberalibꝰ ſtudijs plurimū eruditꝰ. Tādē romā ad diſcendū iuris ſcietiā eſt p̄fectus. Ubi tm̄ dignitatis accepit vt cū ſenatus ad gallias trāſmitteret vt apiceꝫ ducatꝰ totiꝰ burgūdie obtineret. Cuꝫ ergo altiſiodorēſem ciuitatē ceteris diligētiꝰ gubernaret: arborē quandā pinū in media ciuitate hēbat: ad cuiꝰ ramos p̄ admiratiōe venatiōis ferarū capita ſuſpēdebat. Sꝫ cū ſctūs amator eiuſdē ciuitatis ep̄s de tali cū vanitate ſepe redargueret: monēs vt ēt illā arborē īcidi mādaret ne aliq̄ mala occaſio ex hoc xp̄ianis eueniret: ille nullatenꝰ acq̄euit. Quadā āt vice abſente germāo arborē īcidit ⁊ īcēdio totā dedit. Qō audiēs germanꝰ xp̄iane religiōis oblitꝰ vallatis militibꝰ illuc aduenit ⁊ mortē ep̄o īētauit. Ep̄s aūt diuina reuelatiōe germanū ſibi ſucceſſurū agnoſcēs furēti ceſſit ⁊ auguſtudunū perexit. Poſtmodū altiſſiodoꝝ reuerſus germanū in eccleſia caute ꝯcluſit: ⁊ ibidē eū tonſurās ipꝫ ſibi ſucceſſorē eē p̄dixit. Qō factū eſt. Nā paulopoſt ep̄s feliciter obijt ⁊ germanū plebs oīs ī antiſtitē poſtulauit. Qui ſubſtātia paupibus erogata: et vxore in ſororē cōmutata corpꝰ ſuū p. xxx. ānos ſic afflixit vt nūq̄ panē frumēti nō vinū nō oleū nō ſaginē nunq̄ vel ſalē p̄ ſapore comederit. Bis tñ in anno. ſ. in paſcha ⁊ natali vinū ſumebat: ſꝫ tñ ipm̄ vini ſaporē aq̄s īmiſſis extinguebat. In refectiōe prio cinerē p̄libebat: deīde panē ordeaceū ſumebat. Semp aūt ieiunās nunq̄ niſi veſpe comedebat. In eſtate vel hyeme nullā veſtē habuit p̄ter ciliciū ⁊ tunicā vel cucullā. Que veſtis niſi forte alicui donaret̄ tādiu ferebat̄ donec attritione nimia ſolueret̄. Lectꝰ ſuꝰ cinere cilicio ⁊ ſacculo ornabat̄. Nullū puluinar caput ab hūeris eis leuabat ſꝫ ſemp gemēs ⁊ ſctōꝝ reliq̄as collo gerēs: nūq̄ veſtimētū raro calciamēta ⁊ raro cingulum detrahebat. Sup hoīeꝫ ſiq̄dē fuit oē qō geſſit. Talis eñ eiꝰ extitit vita vt ſi miraculis caruiſſet incredibilis videret̄. Et tanta fuerūt miracula vt niſi merita p̄ceſſiſſent fantaſtica putarent̄. B. ¶ Hoſpitatus in quodā loco cū poſt cenā menſa iterū pararet̄ admiratus īterrogat cui denuo p̄pararēt. Cui cū dicerēt q̄ bōis illis mulieribꝰ q̄ de nocte incedūt p̄pararēt: illa nocte ſctūs germanus ſtatuit vigilare. Et ecce vidit multitudinē demonū ad mēſam in forma hoīm ⁊ mulierū venietē. Qui eis precipiēs ne abirēt cūctos de familia excitauit inquirēs ſi pſonas agnoſcerēt. Qui cū oēs vicinos ſuos ⁊ vicinas eſſe dicerēt: miſit ad domos ſingulorū demonibꝰ precipiēs ne abirent. Et ecce oēs in ſuis lectulis ſunt inuēti. Adiurati igit̄ ſe demōes eſſe dixerūt q̄ ſic hoībus illudebāt. Eo tpe btūs lupꝰ ep̄s tracaſſine florebat cuiꝰ vrbē cū athila rex obſideret: ſup portā btūs lupus acclamās quis eēt qui eos ſic impugnaret inq̄ſiuit. Cui ille. Ego ſum athila flagellū dei. Quo ꝯ humilis p̄ſul dei ait gemens. Et ego ſum lupus heu vaſtator gregis dei ⁊ indigens flagello dei moxq̃ portas reſerari iuſſit. Illi aūt diuinitus excecati p portā ad portā tranſierūt: neminē aūt vidētes aut ledentes. Beatus igit̄ germanus aſſumpto p̄dicto ep̄o lupo in britānias vbi hĩtici pullulauerāt p̄fectus eſt: ſꝫ dū in mari eſſent ⁊ tēpeſtas maxīa oriret̄: ad orōnē ſcti germani ꝓtinꝰ trāquillitas magna efficitur. Honorifice igr̄ a ppl'is ſuſcipiūtur: quoꝝ aduētū demones iā p̄dixerāt: quos ſanctus germanꝰ de obſeſſis expulerat. Uerū cū hereticos ꝯuiciſſent ad ꝓpria redierūt. C. ¶ Cū in quodā loco infirmus decūberet ꝯtigit vt totus ille vicꝰ repētino incēdio ꝯflagraret. Qui cū rogaret̄ vt inde aſportatꝰ ignē euaderet ille incēdio ſe opponit ⁊ vltra citraq̃ oīa cōſumāte flāma hoſpitiū eiꝰ nō tetigit. Dū ad brittānias iterato rediret vt hereticos ꝯfutaret: q̄dā ex diſcipulis eiꝰ gradu ꝯcito eiꝰ veſtigia ſequebat̄: q tñ apud cordomarū infirmatꝰ occubuit. Rediēs inde btūs germanꝰ ſepulcrū eiꝰ aperiri fecit: ipſūq̃ vocans ex noīe q̄d ageret: an adhuc ſecum militare cuperet requiſiuit. Mox ille reſidēs cuncta ſibi ꝯſtare ſuauia ac ſe nolle ecōtra vlterius reuocari r̄ndit. Tunc ſctō annuēte vt requieſceret ille depoſito capite rurſum in dn̄o obdormiuit. Dū in britānia p̄dicaret ⁊ ſibi ⁊ ſocijs rex britānie hoſpitiū denegaſſet: ſubulcus regis regreſſus ad paſcua receptā prebendā in palatio ad tuguriū ꝓpriū referēs vidit beatū germanū cum ſocijs fame et frigore labo-

rantem quos in domo ſua benigne recepit ⁊ vnicū vitulum quē habebat hoſpitibus occidi precepit. Poſt cenā ſctūs german⁹ oēs oſſa vituli ſup pellē cōponi fecit: ⁊ ad eius oronem vitulus ſine mora ſurrexit. Sequenti die germanus regi feſtin⁹ occurrit: ⁊ cur ei hoſpitiū denegauit potēter inquirit. Tunc rex vehementer attonitus ſibi rńdere non potuit. Et ille. Egredere inquit ⁊ regnum meliori dimitte. Germanus igit̄ dei mādato ſubulcū cū vxore venire fecit: ⁊ vniuerſis ſtupentibus regē ɔſtituit. Et extunc reges de ſubulci genere ꝓdeuntes dn̄ant genti britonū. Cū ſaxones cōtra britones dimicarēt et ſe paucos viderent ſanctos inde tranſeuntes vocauerūt: ⁊ ab eis p̄dicati certatim oēs ad baptiſmi gratiā cōuolabāt. Die igit̄ paſche ex feruore fidei ꝓiectis armis ꝓponūt fortiter preliari. Qd̄ illi audientes audacter ɔ inermes ꝓperant. Sed germanus latens cū ſuis oēs ammonuit: vt cum ipſe alleluia clamaret oēs ſibi vno clamore reſpondeant. Qd̄ cū factū eſſet tātus hoſtes ſuper ſe iam irruentes terror inuaſit vt ꝓiectis armis nō ſolū mōtes ſʒ celū ſuper ſe ruere putarent cunctiq; diffugerēt. Quadam vice dū ꝑ auguſtudunū tranſiēs ad tumulū ſcī caſſiani epī deueniſſet qm̄o ſe haberet inq̄ſiuit. Ille ſtatim ex tumulo cūctis audiētib⁹ ſic rńdit. Dulci q̄ete ꝑfruor et aduentū redēptoris expecto. Et ille. Quieſce ꝑ longum in xp̄o tp̄s ⁊ ꝓ nobis attētius intercede vt obtinere ſacre reſurrectionis gaudia mereamur. Dū apud rauēnam deueniſſet a regina placida ⁊ filio ſuo valentiniano honorifice ſuſceptus eſt. Hora vero cene regina miſit ei vas argēti ampliſſimū de delicatorib⁹ cibis plenum q̄ ille ſic ſuſcepit vt cibos famulis traderet et ſibi pro pauperib⁹ ipm̄ vas argenteū retineret. Loco v̄o mulieris miſit regine ſcutellā ligneā panem ordeaceū ɔtinentē: qd̄ illa libēter recepit et vas illud poſtmodū argēto texit. D. ¶ Quadā aūt vice dum p̄dicta regina eū ad ɔuiuiū inuitaſſet: ille benigne annuēs ab hoſpitio ſuo vſq; ad palatiū eo q̄ ieiuniis ⁊ orationibus ac laboribus eſſet ɔfectus aſino deferēte portatus eſt. Sʒ dū comederet aſinus ſcī germani mortu⁹ eſt. Qd̄ regina audiens equū mire māſuetudinis epō preſentari fecit. Quem intuēs ait. Meus mihi aſinus p̄ntet̄: q: qui me huc attulit reportabit. Pergenſq; ad cadauer: ſurge inq̄t muſcio reuertamur hoſpitio. Statimq; ſubſiliens ſeipm̄ cōcuſſit ⁊ quaſi nihil mali paſſus eſſet germanū ad hoſpitiū deportauit. Sʒ anteq̄ de rauēna exiret p̄dixit q̄ nequaq̄ in hoc ſclo diutius moraret̄. Poſt modicū febre corripit̄: ⁊ die ſeptimo in dn̄o morit̄: et corp⁹ ei⁹ ad gallias ſicut a regina petierat tranſportat̄. Obiit circa annos. ccccxx. E. ¶ Cū ſ. german⁹ beato Euſebio vercellēſi. epō ꝓmiſiſſet q̄ in ſui reuerſiōe eccleſiā quā fundauerat ſibi dedicaret cum intellexiſſet. ſ. euſebius. b. germanū exiſſe de corpe eccleſiā ſuā dedicatur⁹ cereos accēdi iuſſit. Sed quāto plus accendebant̄ tanto plus extinguebantur. Quod vidēs euſebius intellexit dedicationē aut alio tp̄e fieri oportere aut alteri epō reſeruari. Cū igit̄. b. germani corpus v̄cellas delatū fuiſſet: mox in p̄dictā eccleſiā inducit̄ ⁊ ſtatim cerei oēs diuinit⁹ inflāmant̄. Tūc. ſ. Euſebi⁹ ꝓmiſſiōis btī germani meminit: ⁊ qd̄ viuens ſe facturū ꝓmiſerat mortuū feciſſe cognouit. Hoc ita oportet accipi vt nō intelligat̄ de magno euſebio v̄cellēſi q̄ tp̄e ipſi⁹ factū ſit hoc. Nā ip̄e ſub valētiniano imꝑatore mortu⁹ fuit: ⁊ a morte ipſi⁹ vſq; ad mortē ſancti germani vltra ānos. l. effluxerāt. Fuit ergo ali⁹ euſebius ſub quo illud quod enarratur euenit.

Euſebius dr̄ ab eu q̄ eſt bonū ⁊ ſebe q̄ eſt eloquentia vel ſtatio: vel euſebi⁹ ſonat bonus cult⁹. Ipſe habuit bonitatē i ſctificatiōe ſui eloq̄ntiā i defēſiōe fi dei: ſtatiōēʒ i ɔſtātia martyrū bonū cltū i reuerētia dī.

Euſebi⁹ ſemꝑ v̄go exiſtēs dū adhuc cathecumin⁹ eēt ab euſebio papa baptiſma et nomē ſuſcepit. In q̄ baptiſmo man⁹ āgelice viſe ſunt q̄ ipʒ de ſacro fonte leuauerūt. Matrona q̄dam ei⁹ pulchritudine capta cū ipſius cubiculū vellet adire cuſtodiētib⁹ angelis ꝑuenire nō potuit. Un̄ facto mane ad ei⁹ pedes ꝓcidit ⁊ ab eo veniaʒ petiit. Ordinat⁹ pbr̄ tāta ſcītate emicuit vt in miſſarū ſolēniis īter manus ei⁹ miniſteriū āgelicū appareret. Poſt hoc cū arriana hereſis totā italiā inficeret imꝑatore ɔſtātino eidē hereſi fauēte: iulian⁹ papa euſebiū in v̄cellēſem epm̄ ɔſecrauit: q̄ tūc obtinebat īter al's vrbes italie p̄icipatū. Qd̄ heretici audiētes oēs fores eccl'ie claudi fecerūt. At euſebi⁹ vrbē īgreſſus añ oſtiū maioris eccleſie q̄ eſt beate marie genua flexit et oīa oſtia ſua mox orone aperuit. Maxētiū mediolanēſeʒ epm̄ heretica prauitate corruptū de epatu eiecit: ⁊ ꝓ eo virū catholicū dionyſiū ordinauit. Sicq; euſebi⁹ totā eccleſiā occidētis ⁊ athanaſius totā eccleſiā oriētis ab arrianoꝝ peſte purgabāt. Arri⁹ nāq; pbr̄ alexādrin⁹ fuit q̄ xp̄ʒ purā creaturā eſſe dicebat: aſſerēs q̄ erat qn̄ nō erat: ⁊ q̄ ꝓpt̄ nos fact⁹ ē vt nos ꝑ eū tāq̄ ꝑ inſtrm̄ de⁹ crearet: ⁊ iō magn⁹ cōſtātinus celebrari fecit nicenū ɔciliū vbi error ɔdēnat⁹ eſt. Ipe aūt poſtmodū miſerabili morte interiit: q: oīa viſcera ⁊ īteſtina ꝑ ſeceſſuʒ emiſit. Cōſtanti⁹ aūt ɔſtātini fili⁹ ipſa hereſi corrupt⁹ fuit. Quo circa ɔſtanti⁹ īꝑator ɔ euſebiū plurimū indignat⁹ multoꝝ epoꝝ ɔciliū ɔuocauit ⁊ dionyſiū accerſiuit: multaſq; epl'as ad euſebiū deſtinauit q̄ ſciēs maliciā in multitudine p̄ualere venire cōtēpſit ⁊ ſuā ſenectutē oppoſuit. Un̄ imꝑator ſtatuit ɔ ei⁹ excuſationē in mediolanenſi vrbe q̄ ꝓpe erat conciliū celebrari. Ubi cū euſebiū deeſſe vidiſſet: iuſſit arrianos fidē ſuā ɔſcriberet dionyſiū epʒ mediolanē. ac. xxxiii. epos eidē fidei ſubſcribere: q̄ audiēs euſebi⁹ de vrbe ſua mediolanū ꝓfectur⁹ exiit ⁊ multa ſe paſſurū p̄dixit. B. ¶ Dū igr̄ ad quēdā fluuiū veniſſet vt mediolanū ꝑgeret: nauis ꝓcul ex alia ꝑte fluminis exiſtēs eo iubēte ad eū venit ⁊ ip̄m cū ſociis ſine gubernatore alio trāſportauit. Tūc ei p̄dict⁹ dionyſi⁹ obuiauit ⁊ ad pedes ei⁹ ꝓcidēs veniā poſtulauit. Cū igit̄ euſebi⁹ ab īꝑatore nec minis nec blāditiis flecti poſſet corā oīb⁹ dixit. Uos dicitis filiū minorē eſſe p̄re. Cur ergo mihi filiū meū ⁊ diſcipulū p̄tuliſtis. Nō eſt eñ diſcipul⁹ ſuꝑ magr̄m: nec ſeru⁹ ſuꝑ dn̄m ſuū: nec fili⁹ ſuꝑ patrē. Qua illi rōne cōmoti ſtatī chirographū quē ſcripſerāt ⁊ cui dionyſi⁹ ſubſcripſerat ei obtulerūt. At ille. Neq̄ q̄ poſt filiū ſcribā cui autoritate p̄ſuʒ: ſʒ iſtū ſuccēdite nouūq; cui ſubſcribā ſi vultis cōſcribite. Sicq; nutu dei ſucceſus eſt chirograph⁹ cui dionyſius ⁊ alii. xxxiii. epī ſubſcripſerant. Rurſumq; arriani alium chirographū cōſcripſerunt ⁊ euſebio ⁊ aliis epīs vt ſubſcriberent tradiderunt. Sed cum ab eo euſebio aīati nullatenus cōſentirēt: ceperūt plurimū gratulari q̄ chirographū cui coacti ſubſcripſerāt penitus cōbuſtum videbāt. Tunc iratus ɔſtātius euſebium volūtati arrianoꝝ tradidit. Qui primus ip̄m de medio alioꝝ epoꝝ rapiētes ⁊ durius flagellantes eū ꝑ gradus palatii a ſummo vſq; ad imū: et rurſus ab imo vſq; ad ſummum traxerūt. Cum ergo capite cōcuſſo multum ſanguinē fudiſſet ⁊ adhuc

nõ aſſentiret: vinctis poſt tergũ mãibꝰ ꝑ collũ cũ fune ipm trahebãt. Ipe aũt grãs agẽs dicebat ſe ꝓ cõfeſſione fidei catholice mori eẽ paratũ. Tũc cõſtãtiꝰ liberiũ papã: dionyſiũ: paulinũ: ⁊ oẽs alios epõs q̃ eiꝰ exẽplo fuerãt aĩati in exiliũ mitti fecit. Euſebiũ x̃o apud ſcitopolis vrbẽ paleſtine arriani duxerũt: ⁊ ipm in q̃dã loco ſic artiſſimo recluſerũt vt eẽt illo lõgitudine bicubiti: latitudine anguſtior ita vt curuatꝰ nec pedes extẽdere: nec ſe ĩ latꝰ alterũ x̃tere poſſet: capiteq̃ dep̃ſſo hũeros tm̃ ⁊ cubitos mouere valebat. Verũ tñ cõſtãtio defuncto iulianus eidẽ ſuccedẽs ⁊ oĩbꝰ placere volẽs iubet exulatos epõs reuocari ⁊ deorũ tẽpla apiri: ⁊ pace frui ſub lege q̃ q̃ſq̃ vellet. Et ſic euſebiꝰ ĩde exiẽs ad athanaſiũ venit: ⁊ quãta paſſꝰ fuerat eidẽ expoſuit. Defũcto aũt iuliano ⁊ iouiniano regnãte ſopitis arrianis: euſebiꝰ x̃cellas rediſt ⁊ cũ pplõ cũ magna exultatiõe ſuſcepit. Sȝ iterũ valẽte regnãte arriani repullulãt ⁊ euſebiũ domũ valãtes ⁊ extra domũ ſupinũ ipꝫ trahẽtes lapidibꝰ eũ obruerũt: ⁊ ſic ad dñꝫ feliciter migrãs ĩ eccleſia quã ipe cõſtruxerat ſepultꝰ eſt. Ferṫ q̃ȝ hãc grãꝫ ſue ciuitati euſebiꝰ a deo ſuis p̃cibꝰ impetraſſe vt nulliꝰ arrianus ibidẽ viuere poſſit. Vixit aũt ſm chronicã ad minus. lxxxviij. annis. Floruit circa annos. dñi. ccclx.

Ⅽ De ſanctis machabeis. ciiij. A.

Machabei fuerũt ſeptẽ frẽs cũ matre reuerenda et eleazaro ſacerdote: q̃ ꝓ obſeruatiõe legis cũ carnẽ porcinã nollẽt comedere: inaudita ſuppliciorũ gñã ptulerũt ſm q̃ꝺ in ſcꝺa macha. pleniꝰ ↄtineṫ. Et notandũ q̃ eccl'ia orietalis facit feſta de ſctis vtriuſq̃ teſtamẽti: occidẽtalis aũt nõ facit feſta de ſctis veteris teſtamẽti: eo q̃ ad iferos deſcẽderũt p̃terq̃ de innocẽtibꝰ ex eo q̃ in ipſis ſingulis occiſus eſt xp̃s: ⁊ de machabeis. Sũt aũt q̃tuor rõnes q̃re eccl'ia de iſtis machabeis lȝ ad iferos deſcẽderũt ſolẽnizat. Pria eſt ꝓpṫ ꝓrogatiuã martyrij. Q2 eñ ĩaudita ſupplicia ĩter ſctõs veteris teſtamenti paſſi ſũt: iõ priuilegiati ſũt vt corũ paſſio merito celebreṫ. Hec rõ poniṫ ĩ hiſto. ſcholaſtica. Scꝺa eſt ꝓpṫ repreſentatiõnẽ myſterij. Septenariꝰ eñ numerꝰ eſt numerꝰ vniuerſitatis. Significanṫ ḡ in iſtis oẽs p̃res veteris teſtamẽti celebritate digni. Nã lȝ ꝺ ipſis nõ ſolẽnizat eccl'ia: tũ q2 ad limbũ deſcẽderũt: tũ q2 multitudo multorũ nouorũ ſubitrauit ĩ his tñ ſeptẽ ĩpẽdit oĩbꝰ reuerẽtiã q2 ꝑ ſeptẽ vt deñ ẽon vniuerſitas ꝺſignaṫ. Tertia eſt ꝓpṫ exẽplũ patiẽdi ꝓponũṫ eñ ĩ exẽplũ fidelibus vt ſm horũ ↄſtãtia ad zelũ fidei aĩenṫ ⁊ ad patiẽdũ ꝓ lege euãgelij ſicut illi ꝓ lege moyſi fortiꝰ accīganṫ. Quarta eſt ꝓpṫ cãm ſupplicij. Nã ꝓ defenſione legis ſue talia ſupplicia paſſi ſunt ſicut ⁊ xp̃iani ꝓ defenſione legis euangelice patiunṫ. Has tres vltimas rõnes aſſignat magiſter ioã. beleth in ſumma de officijs.

Ⅽ De ſancto petro ad vincula. cv. B.

Feſtũ ſcti petri apl'i q̃ꝺ ad vincula ꝺr q̃druplici de cã inſtitutũ fuiſſe putaṫ. ſ. in memoriã liberatiõis petri: in memoriã liberationis alexandri: ꝓ deſtruẽdo ritu gẽtilium: ⁊ ꝓ impetrãda abſolutione ſp̃ialium vinculorũ. Pria ergo cã eſt in memoriã liberationis petri. Nã ſicut ꝺ2 in hiſto. ſcholaſti. herodes agrippa romã adijt, ⁊ ibi gaio nepoti tyberij ceſaris familiariſſimꝰ extitit. Quadam aũt die cũ eſſet herodes in curru cũ gaio: leuatis in celũ manibꝰ ait. Utinã viderẽ mortẽ ſenis ⁊ te dñm totius orbis. Sȝ hoc auriga herodis audiuit ⁊ tyberio cõtinuo intimauit. Quapropter indignatus tyberius ceſar herodẽ recluſit in carcerẽ. Ubi dũ quadã die iuxta arborẽ innixus eſſet cuius frondibus inſidebat bubo: vnus de cõcapitulis peritus in augurijs dixit ei. Noli timere q2 cito liberaberis ⁊ intantũ ſublimaberis q̃ amicos tuos in tui inuidiã cõcitabis ⁊ in hac ꝓſp̃itate morieris. Quã cito aũt huiꝰ gñis aĩal ſuper te videris vltra quintũ diẽ viuere non valebis. Poſt aliquot tp̃s tyberius moritur ⁊ gaius in imperiũ ſublimaṫ q̃ q̃dẽ herodẽ de vinculis liberauit ⁊ magnifice ſublimatũ regẽ in iudeam miſit. Cũq̃ veniſſet miſit manus vt affligeret quoſdã de eccl'ia. Occiſo aũt iacobo fratre ioannis gladio ab eodẽ añ dies azimorũ videns q2 hoc gratum eſſet iudeis in diebꝰ azimorũ petrũ app̃hẽdit ⁊ in carcerẽ miſit volens poſt paſcha ꝓducere eũ pplõ. Angelus aũt noctu eidẽ aſſiſtẽs mirabilr̃ eũ a vinculorũ nexibus liberauit ⁊ ad miniſteriũ p̃dicationis liberũ ire iuſſit. Facinus autem regis dilatiõnẽ nõ patiṫ vltionis. Sequẽti vero die cuſtodes ad ſe venire fecit vt ꝓ fuga petri diris eos penis afficeret. Hoc tñ impeditus eſt facere ne ſolutio petri alicui noceret. Nã cõcitus in ceſareã deſcẽdit: ⁊ ibi ꝑcuſſus ab angelo expirauit. Etenim ſicut refert ioſephus in. xix. antiquitatũ li. cũ ceſareã aduenit ſet ⁊ ad eum totius prouincie viri vnanimiter cõueniſſent: ille fulgẽti veſte ex auro argentoq̃ mirabilr̃ cõtexta indutus: incipiente die ꝓcedit ad theatrũ. Ubi cũ primũ ſolis radios veſtis argẽtea ſuſcepit: repercuſſo ſplẽdore duplicatã ſpectãtibꝰ lucẽ fulgur metalli vibrãtis effudit. vt intuentibꝰ ꝑſtrigeret aciẽ terror aſpectus: ⁊ per hoc plus aliq̃d de eo q̃ hũane nature eſt artifex arrogãtia mentireṫ. Ilico adulãtis vulgi cõcrepant voces dicẽtis. Hucuſq̃ vt hoĩeȝ te tenuimꝰ: ſȝ ex hoc iã ſupra humanã naturã te eẽ fatemur. Et dũ adulatorijs demulcereṫ honoribꝰ ⁊ oblatos ſibi diuinos honores nõ reſpueret: reſpicẽs vidit inſidentẽ ſuꝑ funiculũ capiti ſuo angelũ. i. bubonẽ mortis eius ꝓnunciũ: reſpiciẽſq̃ ad pplm dixit. En ego deus veſter morior. Sciebat eñ iuxta p̃dicationẽ auguris ſe infra quinq̃ dies moriturũ. Et cõtinuo ꝑcuſſus per quinq̃ dies vermibꝰ cũ corrodentibꝰ expirauit. Hec ioſephꝰ. In memoriaȝ igiṫ tã mire liberatiõis principis apl'orũ a vinculis ⁊ tã dire vindicte in tyrãnum protinꝰ ſubſecute: eccl'ia feſtũ. ſ. petri ad vincula ſolẽnizat. Unde et ep'la in miſſa caniṫ in qua hec liberatio facta fuiſſe ꝑhibeṫ: ⁊ ſm hoc videṫ q̃ hoc feſtum deberet vocari petri a vinculis. B. ¶ Scꝺa cauſa inſtitutiõis extitit: q2 alexander papa qui ſextꝰ poſt. b. petrũ rexit eccleſiã: ⁊ hermes p̃fectus vrbis rome qui per alexãdrũ ad fideȝ cõuerſus fuerat a quirino tribuno in diuerſis locis in cuſtodia tenebantur. Dixitq̃ tribunus ad hermẽ p̃fectum. Miror te virum prudentẽ honorẽ dimittere prefecture ⁊ vitam aliam ſomniare. Cui hermes dixit. Et ego ante hos annos hec oĩa deridebam ⁊ hanc vitam ſolam eſſe putabam. Reſpondit quirinus. Fac ergo ꝓbare me q̃ aliam vitam noueris eſſe: ⁊ continuo fidei tue diſcipuluȝ me habebis. Cui hermes dixit. Sanctꝰ alexander quem tenes in vinculis: ipſe hoc melius te docebit. Tunc quirinus maledicens hermem ait. Ego dixi tibi vt me probare faceres hoc ⁊ nunc me mittis ad alexandrũ quẽ pro ſuis ſceleribus teneo vinculatum. Verũtñ ſuper te ⁊ alexandrum cuſtodiam duplicabo: ⁊ ſi ipſum tecũ vel tecum ipſo inuenire potero veram fidem tuis ⁊ eius dictis vel ſermonibus adhibebo. Fecit quod dixit: ⁊ alexãdro hoc hermes protinus indicauit. Orante igiṫ ſctõ alexãdro angelus ad eum

venit: ⁊ ipſū ad hermē in carcerē duxit. Et īueniēs eos
quirinus inſimul: plurimū admirat⁹ eſt. Et cū hermes
quirino narraret quō alexāder filiū ſuū mortuū ſuſci
taſſet: dixit alexandro quirinus. Habeo filiā gutturoſā
noīe balbinā. Promitto igit̄ me tuā recipere fidē ſi fi
lie mee īpetrare poteris ſalutē. Cui alexāder. Uade ci-
tius ⁊ ipſam ad carcerē meū adducito: cui dicit q̄rinus.
Cū hic ſis quō ī carcere tuo potero te īuenire? Ad quē
alexāder. Uade cito: q꞉ q̄ me huc adduxit: ille me illuc
cito reducet. Pergēs igit̄ q̄rinus filiā ſuā ad carcerē
alexādri adduxit ⁊ ibidē ipm̄ inueniēs ad pedes ſuos
ſe pſtrauit. Tūc filia ei⁹ cepit vincula ſcti alexādri de-
uote oſculari vt ſanitatē reciperet. Cui alexander dixit.
Noli filia mea has meas oſculari cathenas: ſed boias
ſcti petri diligēter inq̄re: q̄s deuote oſculans recipies
ſanitatē. q̄rinus igit̄ in carcere vbi petr⁹ detēt⁹ fuerat
diligēter boias inquiri fecit: eaſq̄ cum inueniſſet filie
ſue oſculandas dedit. Illa mox vt oſculata eſt vincula
ſanitatis eſt integre bñficiū aſſecuta. Tunc q̄rinus ve
niā petēs alexādrū de carcere extraxit: ⁊ ipſe cū fami-
lia ⁊ alijs q̄ pluribus baptiſma ſuſcepit. Tūc ſanctus
alexāder hoc feſtū ī kal. augu. celebrādū inſtituit: ⁊ in
honorē apli petri eccleſiā fabricauit vbi vincula repo-
ſuit ⁊ ad vincula noīauit. In hac ſolēnitate ad p̄dictā
eccleſiā magn⁹ fit cōcurſus pplī: ⁊ ibidē pplus vincula
oſculat̄. C. ¶ Tertia cā inſtitutiōis ſm̄ Bedam hec eſt
Octauianus īperator ⁊ Antoni⁹ ſibi īuicē affinitate
cōiuncti ſic inter ſe mūdi totius imperiū diuiſerūt: vt
octauianus in occidēte italiā galliā ⁊ hiſpaniā. Anto
nius x̄o in oriēte aſiā ponthū ⁊ africā poſſiderēt. An-
tonius aūt laſciu⁹ ⁊ lubric⁹ cū ſororē octauiani in vxo-
rē hr̄et ipſam repudiauit: ⁊ cleopatrā reginam egypti
in vxorem accepit. Ob hoc indignat⁹ octauianus ma-
nu armata in aſiā ꝯ antoniū pcedit ⁊ ipm̄ in oīb⁹ ſupa
uit. Tūc antoni⁹ ⁊ cleopatra victi fugerūt ac ſemetipōs
pre nimio dolore occiderūt. Egypti igit̄ regnū octauia
nus deſtruxit ⁊ romanā puinciā fecit. Inde in alexan
driā perrexit ⁊ oīb⁹ eā diuitijs ſpoliās romā ipas trāſ
uexit. Unñ rēpublicā auxit: ita q̄ p vno denario daret̄
qd̄ pri⁹ p q̄tuor vēdebat̄. Et q꞉ ciuilia bella valde vrbē
vaſtauerāt: ita eā renouauit vt dixerit. Inueni lateri-
ciā: relinq̄ marmoreā. Q꞉ igit̄ intm̄ rēpublicā auxit:
auguſtus prio oīm vocat⁹ eſt. Unñ ⁊ ab eo auguſti dicti
ſunt q̄ ſibi in impio ſucceſſerūt: ſicut a iulio ceſare eius
auunculo ceſares appellant̄. Unñ ⁊ hūc menſem augu-
ſtū q̄ prius ſextilis dicebat̄: q꞉ a martio ſext⁹ erat pplr̄s
ſuo noīe intitulauit cū auguſtū vocans. In memoriā
itaq̄ ⁊ honorē victorie illi⁹ quā pria die auguſti octa-
uian⁹ habuit: cēs romani hāc diē ſolēnizabāt vſq̄ ad
tp̄s theodoſij impatoris q̄ cepit regnare anno domini
cccc.xxvj. Eudoxia igit̄ filia p̄dicti theodoſij impatorꝭ
vxor valentiniani hieroſolymā ex voto perrexit. Ubi
quidā iude⁹ p magno mūere duas ei cathenas obtu-
lit q̄b⁹ ſub herode petr⁹ aplr̄s vinct⁹ fuit. Cū igit̄ romā
rediſſet ī kal. auguſti ⁊ ī honorē impatoris gētilis ro-
manos ſolēnizare videret: dolēs q̄ dānato hoī tantus
honor exhiberet̄: cogitāſq̄ q̄ nō eos de facili a tali cul
tura ⁊ conſuetudine reuocare poſſet: cogitādo tracta-
uit vt obſeruātia quidē ſic ſtaret: ſed in honorē ſancti
petri fieret: ⁊ illū diē vniuerſus pplr̄s ad vincula noīa
ret: habita igit̄ collatione cum beato pelagio papa po
pulū blādis exhortationib⁹ induxerūt vt obliuioni tra
deret̄ memoria p̄ncipis paganoꝝ ⁊ celebris fieret me-
moria p̄ncipis aploꝝ. Qd̄ dum cūctis placuiſſet illas
cathenas quas de hieruſalem attulerat protulit ⁊ po-
pulo oſtendit. Papa vero ⁊ illam cathenā ptulit qua
ſub nerone idē aplr̄s vinct⁹ fuit. Hac ḡ illis ſociata ita
miraculoſe vna cathena facta eſt: ac ſi ſemp vna ⁊ eadē
extitiſſet. Unñ papa ⁊ regina ptin⁹ ſtatuerūt vt qd̄ hoīm
indiſcreta religio faciebat gētili dānato ī meli⁹ muta-
ta faceret aploꝝ p̄ncipi petro. Ipſa igit̄ vincula papa
cū regina ī eccl̄ia ſancti petri ad vincula poſuit: ⁊ ipāz
munerib⁹ multis ⁊ priuilegijs magnis dotauit: ac p̄di
ctā diē vſq̄ celebrē fore inſtituit. hec Beda. Idē dicit
ſigiſbert⁹. Quāte aūt x̄tutis hec cathena fuit āno dñi
cccclxiiij. apparuit quēdā em̄ comitē impatoris otto-
nis ppinquū diabol⁹ añ oculos oīm tam crudeliter arri-
puit vt ſeipm̄ dētibus laceraret. Tūc iuſſu īpatoris ad
Ioā. pa. ducit̄ vt cathena ſcti petri ei⁹ collo circunda-
ret̄. Sꝫ cū q̄dā alia cathena furētis collo fuiſſet impo-
ſita: ⁊ nihil ex hac pueniſſet ſalutis nimirū vbi nil la-
tebat x̄tutis tādē x̄a petri cathena pducit̄ ⁊ furētis col
lo īponit̄. Tātē aūt x̄tutis pōdus diabol⁹ ferre nō po-
tuit: ſed mox corā oībus exclamās abſceſſit. Tūc theo
doric⁹ metēſis ep̄s ipam cathenā arripuit ⁊ eā ſe nul-
laten⁹ dimiſſuꝝ niſi manus ſibi p̄ſcideret̄ aſſeruit. Cū
igit̄ ſup hoc inter ep̄m ⁊ papā alioſq̄ clericos grauis
oriret̄ cōtentio impator tandē ip̄m litigiū ſedauit et
ep̄o ex ipſa cathena a papa annulū īpetrauit. Narrat
milet⁹ in chronica ⁊ idē habet̄ in hiſtoria tripartita q̄
his dieb⁹ apud epirū: draco ingens apparuit in cuius
ore donatus ep̄s x̄tute inſignis expuens mox eū occi-
dit: pri⁹ tñ añ eius faciē digitis crucē deſignās ⁊ eidē
oſtēdēs. Quē vix. viij. iuga boū, ne ei⁹ putredine aer in
ficeret̄ ad locū incēdij trahere potuerūt. Itē q̄ꝫ ait ibidē
⁊ in eadē tripartita hiſtoria hr̄ ⁊ in creta diabol⁹ in ſpe
cie moyſi ſe poſuit. Qui iudeos vndecūq̄ cōgregās ſu
p māgnū mōtis p̄cipitiū iuxta mare eos duxit. Quos
dū ad terrā pmiſſionis ſicco pede ſe p̄cūte ducere pol-
liceret̄ innumeros necauit. Unñ credit̄ q̄ diabol⁹ indi-
gnat⁹: q꞉ occaſiōe iudei q̄ regine cathenā ōderat plau-
ſus octauiani ceſſauit de his ſe taliter vēdicauit. Mul
ti aūt ex his q̄ euaſerūt ad baptiſmi grāꝫ ꝯuolarūt. Cū
em̄ mōs ipe decliuis īcūberet ⁊ illi ſeſe euoluerēt prio
res tā acuti ⁊ rupib⁹ lacerati q̄ ī mare p̄focati mortui
ſunt. Tūq̄ reliq̄ idē facere vellēt ⁊ de priorib⁹ q̄d eis ac
cidērit ignorarēt q̄dā piſcatores ibidē trāſeūtes malū
qd̄ acciderat narrauerūt eiſdē ⁊ ſic illi cōuerſi ſūt. Hec
in hiſtoria tripartita. D. ¶ Quarta cā inſtitutionis hec
aſſignari pōt. Dñs em̄ a vinculis petrū miraculoſe ab
ſoluit: ⁊ eidē ligādi ⁊ abſoluēdi ptātē dedit. Nos autē
vinculis ptōꝝ obligati tenemur: ⁊ abſolui indigem⁹
Idō igit̄ ip̄m in ſolēnitate q̄ dr̄ ad vincula honoram⁹: vt
ſicut ip̄e a viculis abſolui pmeruit ⁊ ſicut abſoluēdi a
dño ptātē accepit: ſic ⁊ ip̄e a petōꝝ vinculis nos abſol
uat. Hāc vltimā inſtitutiōis cāꝫ nō nullā extitiſſe q̄s de
facili ppēdere pōt ſi videat q̄ abſolutionē a viculis in
aplm̄ factā ep̄la cōmemorat: ⁊ abſoluēdi ptātē ſibi con-
ceſſam euāgeliſta recitat abſolutionē ab ip̄o nobis fiē
dā hodierna oro poſtulat. Qd̄ aūt p claues q̄s accepit
interdū etiā dānādos abſoluat in quodā miraculo q̄
legit̄ in libro miraculoꝝ btē virginis ſatis claret. Apd̄
nāq̄ coloniā vrbē in monaſterio ſcti petri erat q̄dā mo
nachus leuis lubric⁹ ⁊ laſciu⁹: hic dū ſubita morte fuiſ
ſet preuēt⁹: demōes ipſū accuſabāt ⁊ q̄libet petōꝝ gn̄a
ꝯ ip̄m clamabāt. Un⁹ dicebat. Ego ſum cupiditas qua
tu ꝯtra dei p̄cepta tā frequēter cupiſti. Ali⁹ clamabat.
Ego ſum vana gloria qua te apud hoīes iactāter exal-
taſti. Ali⁹ ait. Ego ſuꝫ mēdaciū in q̄ mētiēdo peccaſti.
Et cetera ſilr. Ecōtra q̄dā bona opa q̄ fecerat ip̄m excu-
ſabāt dicētia. Ego ſum obediētia quē ſenioribus ſpūa
libus exhibuiſti. Ego ſum pſalmoꝝ cātus quē frequē

ter deo cōcinisti. Sctūs aūt petr⁹ cui⁹ erat monachus ꝓ ipſo deꝓcaturus deū adijt. Cui rñdit dñs. Nūqd nō ꝓpheta me inſpirāte dixit. Dñe qs habitabit in tabernaculo tuo aūt qs ⁊c. in mōte ⁊c. Qui ingredit ſine macula ⁊c. Quō hic pōt ſalu⁹ eſſe cū nec ſine macula ſit ingreſſus nec ſit iuſtitiā opatus. rogante igiť ꝓ eo petro cū virgine matre dei hanc dñs ſniam ꝓtulit vt ad corpus rediret ⁊ ibidē penitentiā ageret. Tūc cōfeſtī petrus claui quā manu tenebat diabolū terruit ⁊ in fugā cōuertit. Aīam vō ei⁹ i manu cuiuſdā q̄ in ꝓdicto monaſterio monach⁹ fuerat tradidit: ⁊ vt ad corp⁹ ipſaꝫ reduceret ꝑcepit. Qui ab eo ꝓ mercede reductiōis popoſcit vt ſingulis dieb⁹ pſalmū. Miſerere mei de⁹ diceret ⁊ ſepulturā eius ſcobis mundaret. Ipſeqꝫ de morte rediens que ſibi cōtigerant omnibus enarrauit.

¶ De ſancto Stephano papa. cvj. A.

STephanus papa cū multos gētiliū verbo ⁊ exēplo cōuertiſſet et multa corpa ſctōꝝ martyꝝ ſepeliſſet a valeriano ⁊ galieno anno dñi. cclx. ſummo ſtudio ꝗquirit vt cum ⁊ clericos aut ſacrificare cogerēt aut ſupplicijs diuerſis punirēt. Dederuntqꝫ edictum vt quicūqꝫ eos ꝓderet totā eoꝝ ſubſtantiā poſſideret. Quapropter decē de ei⁹ clericis ſtatiꝫ cōꝑhēſi ſunt ⁊ ſine audiētia decollati. Sequēti die ſtephan⁹ papa cōprehēdiť ⁊ ad tēplū martis duciť: vt ibi aut idolū adoraret aut capitalē ſniam ſubiret. Sed cū tēplū igreſſ⁹ fuiſſet. ⁊ deū vt ipꝫ tēplū deſtrueret exoraſſet ſtatim magna pars tēpli corruit ⁊ oīs multitudo pre nimio timore aufugit. Ipſe vō ad cimiteriū ſctē lucie perrexit. Qd audiēs valerianus milites plures priorib⁹ ad eū miſit. Qui venientes eū miſſam celebrantem inuenerūt: ⁊ ſtantē intrepidū ac incepta deuote ꝑficientem in ſua ſede decollauerunt.

¶ De inuentione ſancti Stephani prothomartyris. cvij. A.

INuentio corpis ꝓthomartyris Stephani āno dñi. ccccxvij. honorij principis anno. viij. facta fuiſſe narrať. Reperiť aūt ei⁹ inuētio tranſlatio ⁊ cōiūctio. Inuētio ipſi⁹ hoc ordine facta fuit. Nā cū qdā preſbyter noīe lucian⁹ in territorio hieroſolymitano quē genadius inter illuſtres viros cōmemorat ⁊ hec ſcripſit. feria ſexta i ſtratu ſuo qeſceret ⁊ plene euigilaret: qdā vir ſenex ſtatura ꝓcerus vultu decor⁹ barba ꝓlixa pallio cādido amict⁹ cui gēmule auree ⁊ cruces inerāt ꝯtexte: calciat⁹ caligis i ſupficie deauratis eidē appuit. Qui manu aurea vgā tenēs tetigit eū di. Sūma cū diligentia nr̄os patefacito tumulos: qꝛ īdecēter deſpecto loco recōditi ſum⁹. Vade igiť ⁊ dic ioāni epo hieroſolymitano vt nos ī honorabili loco reponat: qꝛ cū ſiccitas ⁊ tribulatio mūdū cōcuſſerit nr̄oꝝ ſuffragijs de⁹ mūdo ꝓpitiari decreuit. Cui lucian⁹ pbr̄ dixit. Dñe qs es. Ego ſum inqt gamaliel q̄ paulū apl̄m enutriui. ⁊ ad pedes meos legē ꝗdocui. Qui āt mecū iacet eſt ſctūs ſtephan⁹ q a iudeis lapidat⁹ extra ciuitatē ꝓiect⁹ eſt vt a feris ⁊ auib⁹ deuorareť. Sꝫ hoc oīno ille ꝓhibuit cui idē martyꝛ illeſaꝫ fidē ſeruauit. Ego aūt ipꝫ cū reuerētia multa collegi ⁊ in meo nouo tumulo ſepeliui. Ali⁹ aūt q mecū iacet ē nicodem⁹ nepos me⁹ q nocte ieſuꝫ adijt ⁊ a petro ⁊ ioāne ſacrū baptiſma ſuſcepit. Quapropter īdignati i cū principes ſacerdotū occidiſſent niſi ob nr̄i reuerētiā deſtitiſſent. Verūtn̄ oēm ſubſtātiā ei⁹ diripuerūt ⁊ a principatu depoſuerūt multiſqꝫ eū afficiētes vberib⁹ ſemiuiuū reliqrūt. Hūc cū ego in domo mea duxiſſeꝫ dieb⁹ aliqb⁹ ſupuixit: ⁊ defunctū iuxta pedes btī ſtephani ſepeliri feci. Terti⁹ vō q mecū eſt ipe eſt abibas fili⁹ me⁹ q anno etatis ſue. xx. mecū baptiſma ſuſcepit: ⁊ vgo ꝑmanēs cū paulo diſcipulo meo legē didicit. Vxor vero mea ethea ⁊ celemias fili⁹ me⁹ qꝛ fidē xp̄i noluerūt recipe nr̄a nequaq̄ digni ſepultura fuere: ſꝫ eos alibi ſepultos inuenies ⁊ eoꝝ tumulos vacuos ⁊ inanes. Hoc dicto ſctūs gamaliel diſpuit. Lucian⁹ vō euigilās dñꝫ exorauit vt ſi hec viſio i vitate fieret eidē ſcdō ac tertio appgeret. In ſequēti igiť feria ſexta eidē ſicut prius apparuit ⁊ cur ea q̄ ſibi dixerat neglexerit reqſiuit. Nō inquit dñe neglexi. ſꝫ rogaui dñm vt ſi hec viſio ex deo eſſet: mihi tertio appgeret. Dixitqꝫ ei gamaliel. qm̄ ī mēte tua cogitaſti ſi nos inuenires quō reliqas ſinguloꝝ diſcernere poſſes ex his q̄ tibi ſub ſilitudine offero ſinguloꝝ loculos ⁊ reliqas edocebo. Oſtēditqꝫ ei tres calathos aureos ⁊ qrtū argēteū qꝛ vn⁹ erat plen⁹ roſis rubētib⁹ ⁊ alij duo roſis albis. Quartū ēt oñdit calathū argēteū plenū croco. Dixitqꝫ gamaliel. Hi calathi nr̄i ſūt loculi ⁊ he roſe nr̄e ſūt reliqe. Calath⁹ plen⁹ roſis rubeis ē locul⁹ ſctī ſtephani q ſol⁹ ex nobis martyrio meruit coronari. Alij duo roſis albis pleni mei ⁊ nicodemi ſunt loculi q ſincero corde in ꝯfeſſione xp̄i ꝑſeuerauimus. Quart⁹ vō argente⁹ croco plen⁹ eſt abibe filij mei q cādore vginitatis pollebat ⁊ mūd⁹ de mūdo exiuit. His dictis iterū diſpuit. Feria aūt ſexta ſequētis hebdomad eidē irat⁹ appuit: ⁊ d dilatiōe ⁊ negligētia ſua eū grauiter īcrepauit. Cōtinuo igiť lucian⁹ hieroſolymā adijt. ⁊ ibi epo cūcta ꝑ ordinē enarrauit. Pergūt igiť cū alijs epis accerſitis ad locū ꝓdictū luciano oñſum. Cūqꝫ cepiſſent fodere terra ꝯcutiť ⁊ ſuauiſſim⁹ odor ſentiť. Ad cui⁹ odoris mirā fragrātiā meritiſ ſctōrū. lxx. hoīes a diuerſis īfirmitatibus liberāť. Sicqꝫ ī eccliam ſyō q̄ eſt in hierlm vbi ſctūs ſtephanus archidiaconatus offō functus eſt cū magno gaudio ſctōrum reliqas trāſtulerūt ⁊ eas ibidē honorifice ꝯdiderunt. Ea aūt hora pluuia magna deſcēdit. Huius viſionis ⁊ īuētiōis mētionē facit Beda i chronica ſua. B. ¶ Hec inuētio ſcī ſtephani facta eſt ea die q̄ eius paſſio celebrať ⁊ eius paſſio i hac die fuiſſe dr̄. Feſta āt ab ecclia mutata ſūt duplici rōne. Pria ē qm̄ xp̄s io nat⁹ ē i terris vt hō naſcereť i celis. Decuit igiť vt natiuitati xp̄i ꝯtinuareť natale ſcī ſtephani q prim⁹ ꝓ xp̄o martyriū ſuſtinuit qd̄ ē naſci ī celo: vt ꝑ hoc notareť vnā ex alia ſequi. Vn̄ ēt cātať de ipō. Heri xp̄s natus eſt in terris vt hodie ſtephanus naſcereť i celis. Scda rō eſt qm̄ feſtū de inuētione ſolēnius agebať q̄ feſtū de paſſione. ⁊ hoc tū ꝓpter reuerētiā natiuitatis dñi tū ꝓpter mlťa miracula q̄ ī ipſius inuētione dñs oñdit. Sz q̄ paſſio ipſius digníor ē q̄ inuētio ⁊ ob hoc ſolēnior dꝫ eſſe: iō ecclia feſtū de paſſione ad illud tp̄s trāſtulit in q̄ amplior reuerētia habeať. Trāſlatio āt eius vt ait Aug. hoc mō fuit. Nā alexāder ſenator cōſtātinopolitanus hierlm cū vxore ſua adijt ⁊ ꝓthomartyri ſtephano pulcherrimū oratoriū cōſtruxit. ac poſt eius obituꝫ iuxta eius corpus ſe ſepeliri fecit. Euolutis g̃. viij. annis iuliana vxor eius i patriā ſuā volēs redire vtpote q̄ a principibus iniuriā patiebať: corp⁹ viri voluit deferre. Qd̄ cū ab epo mlťis ꝑcibus poſtulaſſet: eps duos loculos argēteos ꝓtulit dicēs nō noui qs ſit ex his loculis viri tui. Et illa. Ego noui ⁊ impetū faciēs amplexata ē corpus ſctī ſtephani. Sic ergo dū corpus viri putat acci-

pere caſu corpus ꝓthomartyris accepit. Cū aūt nauiz cū corpe ↄſcēdiſſet: hymni audiunꝭ angelici: odor effra grat clamant demones: ſeuam ſuſcitant tēpeſtatē dicētes. Ue nobis qꝛ ꝓthomartyr ſtephanus trāſit diro nos verberās igne. Cū ergo naute naufragiū formidarēt ſtephanꝰ inuocaꝭ: ꝛ ↄtinuo apparuit eis di. Ego ſum nolite timere. Statimqꝫ trāquilitas magna ſubſecuta eſt. Tūc audite ſunt voces demonū clamantiū. Impie princeps nauē aſcende: qꝛ aduerſariꝰ nr̄ ſtephanus eſt in ea. Tūc princeps demonū q̄nqꝫ demones ꝗ nauē incenderēt miſit. Sꝫ angelus dn̄i in ꝓfundū eos dimerſit. Et cum calcedonem veniſſent demones clamabāt. Seruus dei venit ꝗ ab iniqͣs lapidatus eſt iudeis. Cōſtātinopolim igiꝭ incolumes ꝑuenerūt ꝛ in quadā eccleſia corpus ſcī ſtephani cū magna reuerentia cōdiderunt. hec Augu. Cōiunctio aūt corporis ſcī ſtephani cū corpe ſancti laurētij hoc ordine facta fuit. Contigit enim Eudoxiā filiaꝫ Theodoſij imparoris a demone grauiter cruciari: qꝺ cum patre ſuo in cōſtātinopolim cōſtituto intimatū fuiſſet iubet filiā cōſtantinopolim adduci vt ſacroſanctis ꝓthomartyris ſtephani reliquijs tangereꝭ. Demon autē in ea clamabat: niſi ſtephanus romam veniat non exibo: qm̄ ſic eſt apoſtolorum voluntas. Quod cū imperator audiuiſſet a clero ꝛ populo cōſtātinopolitano obtinuit vt corpus ſcī ſtephani romanis darent ꝛ ipſi beati laurētij corpus acciperēt. Tūc imperator pelagio pape ſuꝑ hoc ſcripſit. Papa vero de cōſilio cardinaliū imperatoris petitiōi cōſenſit. Miſit igitur cōſtantinopolim cardinales corpus ſancti ſtephani romam deferūt ꝛ greci ꝓ accipiendo corpe ſcī laurētij ꝓſequunꝭ. Caput igitur ꝛ corpus ſcī ſtephani recipiꝭ ꝛ brachiū eius dextrū a capuanis deuotis p̄cibꝰ obtineꝭ ꝛ metropolitana eccl̄ia in eius honore fabricabaꝭ. Cū aūt romā veniſſent ꝛ in eccl̄ia ſcī petri ad vincula corpꝰ deferre vellēt vectores ſubſiſtunt nec vltra ꝓcedere poſſunt. Demon aūt in puella clamabat. Fruſtra laboratis: qꝛ nō hic ſꝫ apud fratrē ſuū laurentiū ſedē elegit. Illuc igiꝭ corpꝰ deferꝭ et ad eiꝰ tactū puella demone liberaꝭ. At laurētiꝰ aduentui fratris ſui quaſi cōgratulans ꝛ arridens in alterā ptē ſepulcri ſeceſſit ꝛ medietatē illiꝰ vacuā fratri reliquit. Greci ꝟo dū manꝰ apponunt vt laurentiū ferāt ad terrā velut exanimes corruerunt. Sꝫ orātibus pro eis papa clero ꝛ ppl̄o vix ad ſe ad veſperā redierunt. Oēs tn̄ intra .x. dies mortui ſunt. Latini etiā ꝗ ſibi cōſenſerāt in freneſim ꝟſi ſanari nō potuerūt: quoaduſqꝫ ſanctoꝝ corpa īſimul tumulata fuerūt. Tūc vox de celo audita eſt. O felix roma q̄ corpus laurētij hiſpani ꝛ ſtephani hieroſolymitani tā glīoſa pignora vno claudis mauſeleo. Facta eſt aūt iſta coniunctio .ix. kalē. maij circa annos dn̄i .cccc.xxv. C. ¶ Refert Aug. ī lib. xxij. de ciuitate dei .vj. mortuos ad īuocationē .ſ. ſtephani ſuſcitatos vꝫ quēdā ꝗ cū mortuꝰ ſic iaceret vt ei iā pollices ligarenꝭ: inuocato ſuꝑ eū noīe .b. ſtephani ↄtinuo ſuſcitatus eſt. Itē quēdā puerū a plauſtro contritū quē mr̄ ad eccleſiā .ſ. ſtephani deferēs viuū ꝛ ſanū recepit. Itē quādā ſcīmonialē q̄ cū in extremo ſpū cōſtituta ad eccleſiā .ſ. ſtephani delata fuiſſet ꝛ ibidē expiraſſet vidētibꝰ oībꝰ ꝛ ſtupētibus ſanata ſurrexit. Itē quādā puellā apud ypponē cuiꝰ tunicā cuꝫ pr̄ ad eccleſiā .ſ. ſtephani deportaſſet eā poſtmodū ſuꝑ corpꝰ defuncte ꝓiecit ꝛ illa ſtatim ſurrexit. Item quēdā iuuenē apud ypponē cuius corpꝰ cū inūctū fuiſſet oleo .ſ. ſtephani ſtatī ſurrexit. Itē quendā puerū ꝗ cū ad eccleſiā .ſ. ſtephani mortuus fuiſſet delatꝰ ad inuocationē .ſ. ſtephani vite eſt ↄtinuo reſtitutus. De hoc martyre ſic dicit Aug. Martyrē iſtū Gamaliel ſtolatus reuelauit: ſaulus ſpoliatꝰ laudauit: xp̄s pānis inuolutus ditauit ꝛ p̄cioſo lapide coronauit. Idē. Itē in ſtephano emicuit pulchritudo corporis: flos etatis eloquētia ſmocinātis ſapiētia ſanctiſſime mētis: ꝛ opatio diuinitatis. Idē. Fortis columna dei cū inter lapidiferas manꝰ captatorio forcipe teneretur fidei fundibulis ignieba ꝭ feriebaꝭ ꝛ ꝓducebatur: cōſtringebaꝭ ꝛ angebaꝭ cedebaꝭ ꝛ nō vincebatur. Idem ſuper illud. Dura ceruice ꝛc. Hic nō blandiꝭ ſꝫ inuchiꝭ: nō palpat ſꝫ ꝓuocat: nō trepidat ſꝫ inſtigat. Idē. Attēde ſtephanū conſeruuꝫ tuū homo erat ſicut ꝛ tu: de maſſa peccati erat ſicut ꝛ tu: eo p̄cio redēptus quo ꝛ tu. Et cū diaconꝰ erat euāgeliū legebat qꝺ legis vel audis ꝛ tu. Ibi inuenit ſcriptū. Diligite inimicos veſtros. Didicit legēdo: ꝛ ꝓfecit obediendo.

¶ De ſancto Dominico. cviij. A.

Dominicus dꝛ quaſi dn̄i cuſtos vel a dn̄o cuſtoditus vel dꝛ dn̄icus quātum ad ethymologiā huius noīs qꝺ eſt dn̄s: dꝛ autē cuſtos dn̄i tribus modis .ſ. cuſtos honoris dn̄i quo ad deum cuſtos vinee dn̄i vel gregis dn̄i quo ad ꝓximuꝫ. Cuſtos voluntatis dn̄i ſiue preceptoruꝫ dn̄i quo ad ſeipſuꝫ. Scꝺo dꝛ dn̄icus quaſi a dn̄o cuſtoditus. Dn̄s eñ cuſtodiuit ipſum quantū ad triplicem ſtatum ſuum in quoꝝ p̄io fuit laicus. in ſcꝺo regularis canonicus. in tertio vir apl̄icus. Nā in p̄io cuſtodiuit eū faciēdo eū laudabiliter incipere: in ſcꝺo feruēter ꝓficere: ī tertio ꝑfectionē apprehēdere. Tertio pōt dici dn̄icus ꝑ ethimologiā huius noīs dn̄s. Dn̄s namqꝫ dꝛ quaſi donans minas vel donās minus vel donās munus. Sic bt̄us dn̄icus fuit donatꝰ .i. cōdonās minas ꝑ iniuriaꝝ dimiſſionē donās minꝰ ꝑ corpis macerationeꝫ: qꝛ corpi ſuo ſemꝑ minus dabat q̄ꝫ appetebat: donās muņꝰ ꝑ libertatis largitionē: qꝛ nō ſolum ſua pauperibus tribuit: ſed etiā ſeipſum pluries vendere voluit.

Dominicus ordinis predicatoꝝ dux et pater inclytus ex hiſpanie ptibꝰ villa q̄ dꝛ calaregia oxonienſis dioceſ. pr̄e felice: matre ꝟo ioāna noīe ſm carnē originē duxit. Cuiꝰ mr̄ ante ipſiꝰ ortū vidit in ſomnis ſe catulū geſtārē in vtero: ardētē in ore facu lā baiulantem. Qui egreſſus ex vtero totā mūdi machinā icēdebat. Cuidā etiā matrone q̄ ipſuꝫ in ſacro fonte leuauerat videbaꝭ q̄ꝫ puer dn̄icus ſtellā prefulgidā hr̄et in fronte q̄ totū orbē illuſtrabat: dum adhuc eſſet puerulꝰ ꝛ ſub nutricis cuſtodia cōſtitutus deprehēſus eſt ſepe lectū dimittere ꝛ ſuꝑ nudū humū iacere. Miſſus tandē valētiā ad ſtudiū amore ſapientie addiſcēde: vinū ꝑ decēnium nō guſtauit. Ubi cū fames valida eſſet libros cū oī ſupellectili vēdidit ꝛ preciū coꝝ pauperibꝰ erogauit. Creſcēte iā eius fama ab ep̄o oxonieñ. in ſua eccl̄ia canonicꝰ regularis efficiꝭ: et poſtmodum factus oībus vite ſpeculum a canonicis ſupprior ordinaꝭ. Ipſe aūt die ac nocte lectiōi ꝛ orōni vacabat aſſidue deū exorās: vt ſibi hāc gr̄am infundere dignaretur: qua ſe totuꝫ aliqn̄ ſaluti poſſet impēdere ꝓximoꝝ. In lib. qꝫ de collationibꝰ patrū ſtudioſiſſime legēs mauū ꝑfectiōis cumulū apphēdit. Pergēs aūt cū p̄dicto ep̄o tholoſam deprehendit hoſpitē ſuum heretica prauitate corruptū. Quē ad fidē ↄuertit ꝛ q̄ſi quēdā primitiaꝝ māipulū future meſſis dn̄o p̄ſtauit. Legiꝭ in geſtis comitis montiſfortis q̄ꝫ cū bt̄us dominicus quadam vice aduerſus hereticos predicaſſet auctoritates quas in medium produxerat: redegit in

ſcriptis:⁊ cuidā heretico cedulā illā tradidit vt ſuꝑ obtectis deliberare deberet. Illa aūt nocte ad ignē hereticis ꝯgregatis: cedulā quā receperat ꝓduxit ī mediū. Cui ſocij dixerūt vt ignē illā ꝓijceret: ⁊ ſi cōburi cōtingeret eorum fides imo ꝑfidia vera eſſet. Si xͦ cōburi nō poſſet verā fidē romane eccl'ie ꝑdicarēt: quapropt̄ cedula in ignē ꝓijcit̄. Que cū aliquātulū morā in igne feciſſet: incōbuſta ab igne ꝓtinus ꝓſilijt. Stupētibus cūctis vnꝰ ceteris durior ait. Proijciat̄ iterū: ⁊ ſic experientia plenius reperiet̄ et plenꝰ experiemur xͥtatē. Proijcit̄ iterū ⁊ iterū ꝓſilijt incōbuſta. Iterū ille dixit. Tertio ꝓijciat̄ ⁊ tūc ſine dubio rei exitū cognoſcemꝰ. Proijcit̄ tertio: ⁊ iterū incōbuſta ꝓſilijt ⁊ illeſa. Heretici aūt ī ſua duritia ꝑmanētes diſtrictiſſima īter ſe iuratione firmauerūt ne hoc aliqͥs publicaret. Quidā tñ miles q̄ ibi aderat ⁊ nr̄e fidei aliquātuluꝫ adherebat. iſtud miraculū poſtmodū publicauit. Factum eſt aūt hoc apud mōtē victorialē. Simile qddā dr̄ accidiſſe apud fanū iouis indicta ibidē ī diebꝰ illis ꝯ̄ hereticos quādā diſputatione ſolēni. B.¶ Ceteris igit̄ ad ꝓpria redeūtibus ⁊ epō oxonień. defuncto ſolus ibidē. ſ. dñicꝰ cū paucis remāſit ꝯ̄ hereticos cōſtāter xͦbū dei annūctās. Irridebāt aūt eū aduerſarij xͥtatis: ſputa lutū ⁊ hmōi vilia ꝓijcientes in eū ⁊ a tergo ꝑ deriſu ſibi paleas alligātes. Cū aūt ſibi interitū minarent̄: impterritus r̄ndebat. martyrij indignꝰ ſum glīa/ nōdū merui iſtā mortē. Quapropter locū trāſiēs ī quo ſibi parare ferebant̄ inſidie nō ſolū intrepidꝰ verū etiā cātās ⁊ alacer ꝓcedebat. Qd̄ illi admirātes dixerūt illi. Nūquid nō tu mortis horrore cōcuteris: Quid acturus eras ſi cōprehēdiſſemꝰ te: At ille. Rogaſſeꝫ vos ne repētinis me ſubito ꝑimeretis vulneribꝰ: ſed paulatim ⁊ ſucceſſiue mēbra ſingula mutilātes: deinde oīſ̄ coꝛā oculis meis detrūcatis mēbroꝝ particulis ipſos etiā oculos eruētes ad vltimū ſemiuiuū laceratūq; corpꝰ ſic ꝑmittētes in ſuo ſanguine volutari: ſed prorſus ad libitum me necaretis. Cū quēdā repiſſet ꝓpter nimiā quā patiebat̄ inopiā hereticoꝝ cōſortijs adheſiſſe decreuit ſe ipm vendere quatenus ex accepto precio de ſeipſo et egeſtatis ſiī occaſionē ꝑcideret: ⁊ ſub errore venundatū liberaret. Qd̄ ⁊ feciſſet niſi inopie eiꝰ diuīa mīa aliter ꝓuidiſſet. Alīs etiā cū qdā mulier fratrē ſuū in ſarracenoꝝ captiuitate detētū lamētabili ſibi cōqueſtione exponeret nulliūq; ſibi ad eiꝰ liberationē fateret̄ cōſiliū ſupeſſe ille intima cōpaſſiōe cōmotus ſeipm ꝓ redēptiōe captiui vēdēdū obtulit. Sed deꝰ q̄ ipm neceſſarioꝛē ad redēptionē ſpūalē multoꝝ captiuoꝝ ꝓuiderat nō ꝑmiſit. Hoſpitatꝰ in ꝑtibꝰ tholoſanis apd̄ quaſdā matronas ab hereticis ꝑ oſtentationē religiōis deceptas: ꝑ totā quadrageſimā vt ſic clauo clauū reiiceret in pane ſolū ⁊ aqua frigida cū adiuncto ſibi ſocio ieiunauit. Nocte xͦ vigilās cū neceſſitas cogebat laſſa mēbra ſuꝑ nudā tabulā reclinabat. Sicq; factū ē vt illas matrōas ad agnitionē xͥtatis ꝑduceret. Poſt hoc aūt cepit d̄ īſtitutiōe ordinis cogitare cuiꝰ officiū eēt ꝑ mūdū ꝑdicādo diſcurrere: ⁊ ꝯ̄ hereticos fidē catholicā cōmunire. Cū igit̄ ī ꝑtibꝰ tholoſanis māſiſſet ꝑ. x. ānos a trāſitu oxonień. epī vſq; ad tpā q̄ lateranēſe ꝯciliū debuit celebrari cū fulcone tholoſano epō romā ad cōciliū gñale adijt ac a ſummo pōtifice innocētio ordinē q̄ ꝑdicatoꝝ diceret̄ ⁊ eſſet confirmari ſibi ſuiſq; ſucceſſoribꝰ poſtulauit. Qui cū aliqͣtulū ſe difficilē exhiberet. nocte q̄dā idē pontifex videbat ī ſōnijs ꝙ lateranēſis eccl'ia grauē ſubito ruinā minaret̄. Qd̄ cū tremēs aſpiceret ex aduerſo vir dei dñicus occurrebat humeriſq; ſuis ſuppoſitis totā illā caſurā fabricā ſuſtētabat. Cui

gilās aūt ⁊ viſionē intelligēs petitionē viri dei hilariter acceptauit hortās vt ad fratres ſuos rediēs regulā aliquā approbatā ſibi eligeret ⁊ ſic ad ipm rediēs confirmationē ad libitū impetraret. Regreſſus igit̄ xͦbuꝫ ſummi pōtificis fratribꝰ pateſecit. Erāt aūt frēs numero circiter. xvj. Qui inuocato ſpūſctō regulā btī auguſtini doctoris ⁊ ꝑdicatoris eximij ipſi pariter ⁊ re et noīe ꝑdicatores futuri vnanimiter elegerūt quaſdam arctioris quidē vite cōſuetudines quas ſibi ꝑ formā cōſtitutionū obſeruādas ſtatuerūt inſuꝑ aſſumētes. Verū ⁊ interea innocētio defuncto ⁊ honorio in ſummū pōtificē ſublimato ꝯfirmationē ordinis anno dñi. M. ccxvj. a predicto honorio impetrauit. Dū igit̄ rome in eccl'ia ſcī petri ꝓ dilatiōe ſui ordinis exoraret glorioſos pricipes aplōꝝ petrū ⁊ paulū ad ſe venientes aſpexit. Quoꝝ primꝰ petrꝰ videlicet baculū paulꝰ xͦo ſibi librū tradere videbant̄: addebantq; dicentes. Vade ꝑdica: qꝛ a deo ad hoc miniſteriū es electꝰ. Moxq; ī momento tpis videbat̄ ei ꝙ filios ſuos ꝑ totū mūdū diſꝑſos aſpiceret īcedētes binos ⁊ binos. Quapropter tholoſam rediēs fratres ſuos diſꝑſit: ⁊ quoſdā q̄dē in hiſpaniā: quoſdā xͦo pariſius: alios tandē bononiā deſtinauit ipe xͦo romā reuerſus eſt. C.¶ Monachꝰ q̄dam añ ordinis ꝑdicatoꝝ inſtitutionē in extaſi factꝰ: vidit beatā xͦginē flexis genibꝰ ⁊ iunctis manibꝰ ꝓ humano genere filiū deprecantē. Qui dū ſepe ꝑte matri repulſam tandē inſtāte ea ſic ait. Mater mea q̄d poſſum vel debeo amplius eis facere: miſi patriarchas et prophetas ⁊ paꝝ ſe emēdauerūt. Veni ego ad eos: deinde miſi aplōs ⁊ me ⁊ illos occiderūt. Miſi martyres ⁊ confeſſores ⁊ doctores: nec illis aquieuerunt. Sed qꝛ nō eſt fas vt tibi aliq̄d denegem dabo eis meos ꝑdicatores ꝑ q̄s valeāt illuminari ⁊ mūdari: ſin autē veniaꝫ cōtra illos. Similē viſionē aliꝰ vidit eodē tpe quo. xij. abbates ciſtercień. ordinis tholoſani cōtra hereticos ſunt trāſmiſſi. Nā cū filius matri oranti r̄ndiſſet vt ſupra dixit mater. Bone fili nō ſm eoꝝ malitiam: ſed ſꝫ tuā mīam agere debes. Tunc filius victus precibꝰ ait. Ad votum tuum adhuc cū eis hanc mīam faciā ꝙ ꝑdicatores meos eis mittā qui eos moneant ⁊ informēt: ⁊ ſi ſe nō correxerint amplius eis nō parcā. Quidā frater minor qui multo tpe ſocius ſcī franciſci extiterat pluribus fratribꝰ de ordine ꝑdicatoꝝ narrauit. Cum beatus dñicus rome ꝓ cōfirmatione ſui ordinis apud papā inſtaret nocte orans vidit in ſpiritu xp̄m in aere exiſtentem ⁊ tres lanceas in manu tenentē ⁊ ꝯtra mūdum eas vibrantē. Cui velociter mater occurrēs quid nam vellet facere inquiſiuit. Et ille. Ecce totus mundus tribus vitijs plenus eſt. ſ. ſuꝑbia: cōcupiſcentia et auaritia: ⁊ ideo his tribus lanceis ipſum volo perimere. Tunc virgo ad eius genua procidens ait: fili chariſſime miſerere ⁊ tuam iuſtitiā mīa tempera. Cui chriſtus. Nonne vides quante mihi iniurie irrogantur. Cui illa. Tempera fili furoreꝫ ⁊ pauliſper expecta. Habeo enim fidelem ſeruum ⁊ puguē ſtrēnuū qui vbiq; diſcurrēs mundū expugnabit et tuo dñio ſubiugabit. Aliuꝫ q̄ꝫ ſeruū ſibi in adiutoriū dabo qui ſecum fideliter decertabit. cui filius. Ecce placatus faciem tuaꝫ ſuſcepi ſed vellem ego videre quos vis ad tantum officium deſtinare: tunc illa xp̄o ſanctuꝫ dñicum pñtauit. cui chriſtus vere bonus ⁊ ſtrennuꝰ pugil iſte ⁊ ſtudioſe faciet que dixiſti. Obtulit etiam ſanctum franciſcū: ⁊ hūc chriſtus ſicut et primum pariter commendauit. Sanctus autem dñicus ſocium ſuuꝫ in viſione ſua diligenter cōſiderans quē ante nō nouerat ī craſtino in eccl'ia inuentū ex his que nocte viderat ſine indice re-

cognouit: ⁊ in eiꝰ amplexꝰ ⁊ oſcula pia ruẽs ait. Tu es ſociꝰ meꝰ: tu pariter curres mecũ: ſtemꝰ ſimul ⁊ nulꝰ aduerſarius ꝑualebit. Viſionẽ ꝗ̃ ꝑdictã ſibi p. ordinẽ enarrauit. Et extunc factũ eſt eis cor vnũ ⁊ aĩa vna in dño qđ ⁊ in poſteris mãdauerũt ꝑpetuo obſeruari. D. ¶ Cũ quendã nouitiũ apulũ ad ordinẽ recepiſſet qdã q̃ predicti nouitij ſocij fuerãt cũ adeo ꝑuerterũt ꝙ ad ſeculũ iã redire deliberãs veſtes ſuas modis oĩbꝰ expectabat. Qđ .b. dñicꝰ audiẽs ↄtinuo orõni ſe dedit. Igit̃ cũ dictũ iuuenẽ iã religioſis veſtibꝰ expoliaſſent et iã ſua camiſia īduiſſent ille magis vocibꝰ clamare cepit ac dicere. En eſtuo: en ardeo: en totꝰ exuror. Extrahite extrahite hanc camiſiã maledictã q̃ me totũ exurit. Nullo ergo modo q̃ſcere potuit: quouſq exutꝰ camiſia religioſis veſtibꝰ denuo eſt indutꝰ ⁊ ad clauſtrũ reductus. Exiſtẽte .b. dñico bononie cũ fr̃es iam ad dormiẽdũ iuiſſent qdã frater ↄuerſus a diabolo vexari cepit. Qđ cũ frater raynerius lauſanẽ. magr̃ eiꝰ audiſſet .b. dñico hoc ſtuduit indicare. Sciſſis aũt do. ad eccliã an altare eũ portari fecit. Qui cũ vix a fr̃ibus decẽ fuiſſet deportatꝰ: dixit btũs dñicus. Adiuro te miſer vt dicas mihi quare vexas creaturã dei: ⁊ quare ⁊ quõ huc intraſti. Qui rñdit. Vexo eũ: q2 meruit. Bibit eñ heri ī ciuitate ſine licẽtia prioris nõ adhibito ſigno crucis. Vñ tũc intraui in eũ in ſpẽ bibiõis. Vn potiꝰ ipſe bibit me ſimul cũ vino. Hoc aũt tũc eũ bibiſſe verũ ↄꝑtũ eſt. Inter hec factũ eſt primũ ſignum ad matutinas: q̃ audito diabolꝰ q̃ ī eo loq̃bat̃ dixit. Amõ hic plꝰ ſtare nõ poſſũ ex q̃ caputiati ſurgũt: Et ſic ad orõnẽ bti dñici exire ↄpulſus eſt. Cũ i ptibꝰ tholoſanis quoddã flumẽ trãſiſſet libri eiꝰ nullũ habẽtes cõſeruatoriũ ī fluuiũ ceciderũt. Die aũt tertia quidã piſcator ibi hamũ ꝓiciẽs cũ magnũ piſcẽ ſe prẽdidiſſe putaret: libros ipſos extraxit penitꝰ ſic illeſos acſi in aliq̃ armario fuiſſent cũ oĩ diligẽtia cuſtoditi cũ ad q̃ddã mõaſteriũ veniſſet ⁊ fr̃es q̃ſcerẽt nolẽs eos inq̃etare orõne fuſa clauſis ianuis monaſteriũ cũ ſocio introiuit. Idẽ etiã cõꝑtũ eſt cũ in cõflictu hereticoꝝ cũ quodã ↄuerſo ciſtercieñ. fuiſſet. Nã cũ ſero ad quandã eccliaꝫ deueniſſent ⁊ clauſaꝫ inueniſſent orõne fuſa a btõ dñico intra eccliã ſe ſubito inuenerũt ⁊ noctẽ illã totã ī orõne duxerũt. Poſt laborẽ itineris ãteꝗ̃ ad hoſpitiũ deueniſſet: ſitim ad fontẽ aliquẽ extinguere cõſueuit ne in domo hoſpitis plꝰ bibendo aliquã notã incurreret. E. ¶ Scholaris quidã lubricũ carnis patiens venit in quodã feſto ad domũ fratrũ de bononia vt ibi miſſam audiret. Cõtigit autẽ tũc miſſam btm̃ dñicũ celebrare. Cũ aũt ad oblationẽ ventũ fuiſſet dictꝰ ſcholaris acceſſit ⁊ manũ eiꝰ cũ multa deuotione oſculatꝰ eſt. Quã cũ oſculatꝰ fuiſſet tantã ex illa ꝓdire ſenſit odoris fragãtiã quantã in vita ſua nunꝗ̃ aliq̃ñ expertus eſt. Et extũc eſtus libidinis in eo mirabiliter refriguit adeo vt q̃ ante erat vanꝰ ⁊ lubricꝰ efficeret̃ poſtmodũ ↄtinẽs atq caſtus. O quãta mũdicie puritate eius caro pollebat cuius odor tã mirabilr̃ ſordes mentis purgabat. Sacerdos q̃dã videns aliq̃ñ btm̃ do. cũ ſuis fratribꝰ ꝑdicationi tã feruẽter īſiſtere deliberauit eis adherere dũmõ nouũ teſtamẽtũ ſibi ad predicandũ neceſſariũ habere poſſet. Hec eo cogitãte q̃dã iuuenis venale teſtm̃ ſub veſte balulãs affuit. Qđ ſtatim ſacerdos cũ magno gaudio emit. Sed dũ adhuc aliꝗ̃tulũ dubitaret: fuſa ad deũ ꝑce imꝑſſaq ſuꝑ librũ exterius cruce librũ apuit ⁊ oculos ad capitulũ ꝙ prio ſe obtulit mox cõiecit: ⁊ illud qđ in actibꝰ petro dictuꝫ eſt eidẽ occurrit. Surge deſcẽde ⁊ vade cũ eis nihil dubitans: q2 ego miſi illos. Statimq ſurgens eidem adheſit. Cũ apud tholoſaꝫ ī theologia legeret magr̃ quidã ſcia ⁊ fama ꝑclarꝰ: quodã mane añ diẽ dũ ſuas preuideret lectiões oppreſſus ſomno caput ſuũ in cathedra paululũ reclinauit viſũq eſt ſibi ꝙ ſeptẽ ſtelle ei ꝑſtarẽt̃. Qui cũ de nouitate talis exẽnij plurimũ mirare-t̃ ſubdito in lumine ⁊ quãtitate ꝑdicte ſtelle intantũ creuerũt ꝙ totũ mũdũ illuminauerũt: q̃ euigilãs q̃dnã ſibi hoc vellet plurimũ mirabatur. Et ecce dũ ſcholas intraſſet ⁊ legeret .b. dñicus ⁊ cũ eo .vj. fr̃es eiuſdẽ habitus ad ꝑdictũ magrm̃ humiliter acceſſerũt ⁊ ſuũ ſibi ꝓpoſitũ intimantes dixerunt ꝙ ſcholas ſuas cuperẽt freq̃ntare. Qui recollẽs viſionẽ ipſos eſſe .vij. ſtellas quas viderat nõ dubitauit. Rome viro dei dñico poſito vir quidã magr̃ Reginaldus ſãcti aniani aurelianẽ. Decanus q̃ etiã pariſius in iure canonico rexerat annis v. romã cũ aurelianẽſi epõ mare trãſiturus aduenerat Dudũ aũt in ꝓpoſito habebat relictis oĩbus predicationi inſiſtere: ſꝫ quonãmõ id cõplere poſſet necdũ aduerterat. Cũ aũt a quodã cardinali cui hmõi votũ expſſerat de inſtitutione ꝑdicatoꝝ didiciſſet ⁊ .b. dñico acerſito eidẽ ſuũ ꝓpoſitũ reuelaſſet extunc ipſius ordinis deliberauit ingreſſum: nec mora graui febriũ infirmitate corripit̃ ⁊ de eius ſalute penitus deſperat̃. Perſeuerãte aũt in oratiõe beato dñico ac btãm virginẽ cui tãꝗ̃ ſpãli patrone curã ordinis totã cõmiſerat exorante vt vel ſaltem modico tpe eũ ſibi cõcedere dignaretur. ecce ſubito reginã mr̃e duabꝰ admodũ ſpecioſis comitatã puellis reginaldꝰ vigilãs ⁊ mortẽ expectãs ad ſe viſibiliter venientẽ aſpexit blãdaq facie ſibi dicẽtem. Pete a me qđ vis ⁊ dabo tibi. Deliberanti q̃d peteret vna ex ꝑdictis puellis ſuggeſſit ne q̃d peteret: ſꝫ ſe totuꝫ regine mr̃e volũtati cõmitteret. Qđ cũ feciſſet illa manũ extendẽs virgineã aures eius ⁊ nares ⁊ manꝰ eiꝰ ⁊ pedes ſalutari quã tulerat vnctione ꝑunxit formulas verborũ proprias ad ſingulas vnctiones ſubinferens ad renes ait. Stringãt̃ renes tui cingulo caſtitatis. Ad pedes autẽ ait. Vngo pedes tuos in preparationẽ euãgelij pacis. Addiditq. Die tertia mittã tibi ampulam reſtitutiõis plenarie ſanitatis. Tũc ei habitum ordinis oſtẽdẽs en inquit iſte eſt habitus ordinis tui: Hanc aũt viſionẽ ſimiliter beatꝰ dominicꝰ in oratione poſitus vidit. Mane aũt facto ad eũ veniens ſanctus dominicus eũ ſanum repetit ⁊ ab eodẽ totius viſionis ſeriẽ audiuit: ⁊ habitũ quẽ virgo monſtrauerat aſſumpſit. Nam antea fratres ſuppellicijs vtebantur. Die autem tertia dei mater affuit: ⁊ corpus reginaldi adeo perunxit ꝙ nõ ſolũ eſtuꝫ febrium: ſed etiã ardorẽ cõcupiſcẽtie ſic extinxit vt ſicut ipſe poſtmodũ eſt ↄfeſſus nec primꝰ in eo motꝰ libidĩs de cetero pullulauit. Hãc viſioneꝫ iterato exhibitã q̃dã religioſus de ordĩe hoſpitalioꝝ ꝑñte quoq btõ dñico ꝓprijs oclis vidit ⁊ ſtupuit hãc viſionẽ multis fr̃ibꝰ maxime poſt illiꝰ obitũ .b. dñicus publicauit. Miſſus igit̃ reginaldus bononiã ꝑdicatiõi ardẽter īſtabat ⁊ frm̃ nũerꝰ excreſcebat. Poſt hoc aũt miſſus pariſiꝰ nõ poſt multos dies ī dño obdormiuit. F. ¶ Iuuenis quidã nepos dñi ſtephani cardinalis de foſſa noua cũ eq̃ ī foueam precipitio lapſus inde mortuus eſt eductꝰ: q̃ .b. dñico oblatꝰ orõne fuſa vite priſtĩe eſt reſtitutꝰ. In ecclia ſcti ſixti architectum quendã cõductũ a fratribus ſub cripta q̃dã ruina deſuꝑ reſoluta cõtriuit deniq ſub cumulo cadẽtis macerie iacentem exinxit: ſed vir dei dñicus corpꝰ de cauerna ſubductũ ad ſe deferri iuſſit orationiſq ſuarum ſuffragio ſtatim vite ſimul ⁊ ſanitati reſtituit. In eadẽ ecclia apud romã dũ fr̃es circiter .xl. manerẽt et quadã vice panis valde modicũ iueniſſent .b. dñicꝰ id modicũ qđ habebat̃ panis in ꝑtes diuidit ſuꝑ mẽſam

mādauit. Cūq; vnuſq̄ſq; bucellā panis cū gaudio frāgeret. ecce duo iuuenes eiuſdē habitꝰ formeq; ꝯſſilis refectoriū intrauerūt: palliorꝝ ſinꝰ q̄ a collo pēdebāt plenos panibꝰ deferētes. Quibꝰ i capite mēſe ſui dei ḋnici ſilēter oblatꝭ: ita ſubito receſſerūt vt nullꝰ de cetero vł vn̄ venerīt vł q̄ abierit ſcire poſſet. Tūc ſciſſis ḋnicꝰ manu ad ffes circūquaq; ꝓtēſa mō inq̄t ffes mei comedite. Cūq; .b. ḋnicꝰ aliq̄n in itinere poſitꝰ eēt ꝛ grauis pluuie inūdatio facta eēt ille ſignū crucis edidit ꝛ a ſe ꝛ a ſocio oēz pluuiā adeo ꝓpulſauit vt q̄ſi facto papillione de cruce cū tota terra dēſa ibriū inūdatione madeſceret: nec vna gutta ad ſpatiū triū cubitorꝝ eos cōtingeret. Quadā vice cū partibꝰ tholoſanis trāſiſſet nauigio quādā aquā nauta ab eo denariū ꝓ mercede trāſitꝰ exigebat. Cui cū vir dei ꝓ ſeruitio ſibi īpēſo celorꝝ regnū ꝓmitteret addēs ꝙ diſcipulꝰ xp̄i eēt: nec aurū vł pecuniā deportaret: ille cū ꝑ cappā detrahēs: mihi inq̄t aut cappā aut denariū dimittes. Tūc vir dei erectis ad celū oclīs paululū itra ſe orās moxq; in terrā reſpictēs ꝛ diuino: nec dubiū ꝓcuratū nutu denariū iacētē vidēs: ecce inq̄t ff qd̄ poſtulas: tolle ꝛ me liberū in pace dimitte. Cōtigit aliq̄n viro dei iter agēte aſſociari ſibi religioſuz quēdā ꝯuerſatiōis q̄dē ſcītate domeſticū: ſꝫ loquela ꝛ lingua penitꝰ alienū: dolēs itaq; ꝙ diuinis eloquijs vna cū illo mutua ſe collatiōe refouere nō poſſet tādē a ḋnico vt vnꝰ lingua loq̄reẜ alteriꝰ vtriſq; ſic alterutrū variatꝭ ſeſe ꝑ triduum q̄ vez ſimul iuri erāt itelligere īpetrauit. Quadā vice cū q̄dā multis obſeſſus demonijs ſibi fuiſſet oblatꝰ iſte ſtolaz accipiēs priꝰ ſup collū ꝓpriū poſuit: dein de demoniaci collū cinxit mādās illis vt de cetero illū hoīem nō vexarēt. Ipſi vo in eiuſdē obſeſſi corꝑe torq̄ri ſtatim fortiter acceperūt ꝛ clamare. Permitte nos exire: q̄re nos cruciari hic ꝯpellis. At ille nō dimittā vos inquit niſi mihi fideiuſſorem dederitis ꝙ vltra nequaq̄ de cetero redeatis. Quos inquiūt illi fideiuſſores poterimꝰ tibi dare. Et ille. Sctōs martyres quorꝝ corꝑa in eccła hac requieſcūt. Et illi nō poſſumus q2 nr̄a corꝑa cōtradicūt. Quibꝰ ille dixit. Oportet vos dare alioq̄n a cruciatu hoc neq̄q̄ liberos vos dimittā. Tūc r̄nderūt ad hoc opam ſe daturos ꝛ poſtmodū dixerūt. Ecce īpetrauimus lꝫ imeriti ꝙ ſcīi martyres fide iuſſerūt ꝓ nobis. req̄rēte aūt eo huiꝰ rei ſignū dixerūt. Eatis ad capſaz in qua ſunt recōdita capita martyrū ꝛ eā inuenietꝭ inuerſam: q̄ſitū eſt ꝛ ita inuētū eſt ſicut illi fuerāt ꝓteſtati. B. ¶ Predicāte aūt eo aliq̄s q̄dā mrone ab hereticis deprauate eius pedibꝰ ꝓuolute dixerūt. Serue dei adiuua nos ſi vera ſunt q̄ hodie p̄dicaſti: iā diu mentes nr̄as erroris ſpūs excecauit. Quibꝰ ille. Cōſtātes eſtote: ꝛ expectate paulīſper vt videatis quali dn̄o adheſiſtis. Statimq; viderūt. De medio ſui catū vnū teterrimū ꝓſilire q̄ magni canis quātitatē p̄ferens habebat groſſos oculos ꝛ flāmātes linguā lōgā latāq; atq; ſanguinolētā ꝛ ꝓtractā vſq; ad vmbiculū. Caudam vero habens curtā ſurſumq; ꝓtēſam: poſteriorū turpitudinē quocūq; ſe vterēt oſtēdebat de q̄bus fetorꝰ intolerabilis exhalabat. Cūq; circa illas matronas ſe aliquādiu huc illucq; vertiſſet: tandē ꝑ cordā cāpane in cāpanille aſcendēs diſparuit: feda poſt ſe veſtigia derelinquēs. Ille ergo mrone deo grās agētes ad catholicā fidē ſunt ꝯuerſe. Cū in ptibꝰ tholoſanis quoſdā hereticos cōuiciſſet ꝛ illi eſſent incēdio deputati aſpiciens inter eos quendā Raymūdū noīe ait miniſtris. Iſtuz ſeruate ne aliq̄ mō cū ceteris cōburaẜ. Cōuerſuſq; ad eū blādeq; alloquens: ſcio inq̄t fili mi: ſcio ꝙ adhuc lꝫ tarde bonꝰ hō eris ꝛ ſctūs. dimiſſꝰ itaq; ꝑ annos. xx. in heretica prauitate ꝑmāſit. Tādē cōuerſꝰ ꝛ frater p̄dicatorꝝ effectꝰ in eodē ordine vitā ſuā laudabiliter duxit ꝛ feliciter ꝯſummauit. Cū eēt in hiſpania q̄buſdā ſibi fribus aſſociatꝭ appuit ei ꝑ viſuz īmaniſſimꝰ draco qui ffes illos q̄ ſecū erant abſorbere aptis faucibꝰ nitebaẜ qd̄ vir dei itelligēs ffes fortiter reſiſtere hortabaẜ. Et poſt modicū oēs illi excepto fratre adam ꝛ duobꝰ cōuerſis ab eo receſſerūt. Interrogatꝰ aūt q̄dā ex illis ab eo an ſi vellet abire ait. Abſit pr̄ vt relicto capite ſequar pedes ꝛ ꝯtinuo orōni ſe dedit ꝛ fere oēs poſtmodū ſua orōne ꝯuertit. Apud ſctm̄ Sixtū in vrbe romana cum fratribꝰ exiſtēs ſubito facto ſup eū ſpū dn̄i ad capitulū fratribus cōuocatis palā oībus nūciauit q̄tuor fratres ex ipſis in breui: duos vez in corꝑe: duos vo in aīa morituros. Poſt modicū duo fratres ad dn̄m migrauerūt: duo vo de ordine receſſerunt. Exiſtēte eo bononie erat ibi quidā magr̄ Cōradus theutonicꝰ: cuius ingreſſum ad ordinē fratres mirabiliter affectabāt: cum autē beatꝰ ḋnicus cuz priore monaſterij caſa marie de ordine ciſtercieñ. in vigilia aſſumptiōis beate Marie ſermocinareẜ familiari quadā ꝯfidentia exigēte materia inter alia dixit ei. fateor tibi prior qd̄ tn̄ adhuc nulli expoſui vnq̄: nec tu alteri q̄diu vixero reuelabis ꝙ nunq̄ a deo in hac vita aliq̄d petij qd̄ non aſſeq̄rer iuxta votū. Cui cum p̄dictus prior diceret ꝙ forſitā ante eū vitā finiret btūs ḋnicus ſpū ꝓphetico ꝙ ipſe prior poſt ſe diu viueret ſicut ꝛ factum fuiſſe cōſtat predixit. Tūc ille prior adiecit. Pete ergo pr̄ vt det tibi magr̄z Cōradū ad ordinē cuiꝰ fratres introitū tm̄ flagitare videnẜ. At ipſe rem inquit bone frater difficilē poſtulaſti. Finito cōpletorio ceteris fratribꝰ ad quieſcendum ꝑgentibus ipſe in eccła remāſit ꝛ in orōne more ꝑnoctauit. Cōuenientibꝰ igiẜ fratribꝰ ad primā cū cātor incepiſſet Iā lucis orto ſidere: ecce lucis noue ſidus nouū futurus magr̄ Cōradus ſubito veniēs ad pedes .b. ḋnici ſe ꝓſternēs habitū ordinis inſtāter petijt ꝛ perſeuerāter accepit. Hic fuit ī ordine valde religioſus: ꝛ lector in ordine plurimū glorioſus. Qui tādē moriens cū iā oculos clauſiſſet: ꝛ fratres eū migraſſe crederēt: ille aptis oculis fratres circūſpiciēs ait: dn̄s vobiſcū. Quibus r̄ndētibus. Et cū ſpiritu tuo: adiūxit Fideliū aīe ꝑ miam dei req̄eſcāt in pace. Et ſic ꝓtinꝰ ille i pace quieuit. B. ¶ Inerat autē ſeruo dei ḋnico firma valde mētis equalitas niſi cū ad cōpaſſionē ꝛ miaz turbaretur. Et q2 cor gaudēs exhilarat faciē placidā īterioris hoīs cōpoſitionē māifeſta deforis benignitate ꝓcedebat. Tpe diurno cū fratribꝰ ſuis ſocijs ſaluo q̄dē honeſtatis tenore nemo cō ior nocturnis horis vigilijs ꝛ orationibus nemo inſtātior. Diē impriebaẜ ꝓximis noctē deo. De oculis ſuis quaſi quendā fontem effecerat lachrymarꝝ. Frequēter q̄ñ corpꝰ dn̄i eleuabaẜ in miſſa in tm̄ mētis rapiebaẜ exceſſuz: ac ſi ibidē xp̄m incarnatū p̄ſītē videret: ꝓpter ꝙ miſſam multo tpe cuz ceteris nō audiuit. Erat aūt ſibi in eccła ꝑnoctādi cōſuetudo creberrima vt vix: aut raro certū ad q̄eſcēdū locū videreẜ hře. Et cū laſſitudine ſuccedēte ſomni iterpellaret neceſſitas ſiue ante altare: aut ſup lapidē capite reclinato paululū quieſcebat. Tres ſingulis noctibꝰ accipiebat manu ꝓpria de quadā cathena ferrea diſciplinas: vnā vez ꝓ ſe: alterā ꝓ pctōribꝰ q̄ vſanẜ in mūdo: tertiā vo ꝓ his q̄ in purgatorio cruciāẜ. Electꝰ aliq̄ñ in coteroneñ. alīs citauieñ. epm̄ oino renuit ꝓteſtās ſe prius terrā deſerere q̄ electioni alicui pe ſe facte aliq̄tenus ꝯſentire. Interrogatꝰ aliq̄ñ cur nō libētiꝰ tholoſe in tholoſanaq; dioceſi in eiꝰ vez dioceſi q̄ in carbonenſi dioceſi moraret: r̄ndit. Q2 in tholoſana dioceſi

multos ꝙ me honorāt inuenio: apud carcaſonā vo oēs ↄ̄trio me impugnāt: interrogatꝰ a quodā in ꝗ libro plꝰ ſtuduiſſet: rn̄dit. In libro charitatis. Quadā vice duȝ vir dei dn̄icꝰ apđ bononiā ↄ̄ſtitutꝰ in eccl'ia ꝑnoctaret: diabolꝰ ī ſpecie fratris eidē apparuit. Quē ſctūs do. fratrē exiſtimās ei innuebat: vt cū ceteris ad quieſcēdū ꝑgeret. Ille vo quaſi deridēdo eundē ſibi nuticꝰ rn̄debat. Tunc. ſ. dn̄icus quiſnā eſſet ꝙ ſuū mādatū ↄ̄tēneret ſcire volēs: candelā ad lāpadē accendit ⁊ in faciē eius reſpiciēs ꝙ diabolus eēt ↄ̄feſtim cognouit. Quare cū eū vehemētius increpaſſet: mox eidē diabolꝰ de fractiōe ſilētij inſultare cepit. Sctūs aūt dn̄icus vtpote fratrū magr̄o ſibi loqui licere aſſerēs: coegit ipm̄ vt ſibi diceret de quo fratres in choro tētaret. Qui rn̄dit. Facio eos tarde venire ⁊ cito exire. Deinde duxit eum ad dormitoriū: ꝺ quo ibidē frēs tētaret inqrēs: ꝗ ait. Facio eos nimis dormire tarde ſurgere: ſicqȝ a diuino officio remanere: ⁊ interdū imundas cogitatiōes hr̄e. Deide ad refectoriū ipſuȝ duxit: ⁊ de quo ibidē fratres tentaret qſiuit. Tunc demō ꝑ mēſas ſaliēs plꝰ ⁊ minꝰ ſepiꝰ repetēdo dicebat. Quē cū ſctūs dn̄icus quid ſibi hoc vellet interrogaret ait. Quoſdā fratres tēto vt plꝰ comedāt: ⁊ ſic ex nimia ſibi ſumptione delinquāt: quoſdā vt minꝰ ſumāt: ⁊ ſic in dei ſeruitio ⁊ ſui ordinis obſeruatiōe debiles fiāt. Inde duxit cū ad locutoriū de ꝗ ibidē fratres tētaret inqrēs. Tūc ille crebro linguā reuoluēs mirabilis ↄ̄fuſiōis ſonū ꝓmebat: quē cū ſctūs dn̄icus ꝗd ſibi hoc vellet inquireret ait. Hic locꝰ totus meus eſt. Cū em̄ frēs ad loquēdū cōueniūt eos tētare ſtudeo vt cōfuſe loquātur ⁊ inutilis ſeſe inutilibꝰ vbis cōmiſceāt vt vnꝰ aliū nō expectet. Poſtremo duxit cū ad capl'm. Sȝ cū ante oſtiū capituli fuiſſet: demō intrare nullatenꝰ voluit: ſed ait. Huc nunꝙ ingrediar: qr locꝰ maledictiōis ⁊ infernꝰ mihi eſt ⁊ totū ibi amitto qꝺ in alijs locis lucror. Nā cū aliquē frēm ꝑ aliquā negligētiā delinqre fecero mox ī loco hoc maledictiōis de ipa negligētia ſe purgat ⁊ corā oībus ſe ꝓclamat. Nā hic monent: ꝺ ↄ̄fitētur: ꝺ accuſant: ꝺ verberantur: ꝺ abſoluunt: ⁊ ſic totū amiſiſſe me doleo qꝺ alibi me lucratuȝ gaudebā: ⁊ his dictis euanuit. I. ¶ Tandē appropinquāte ꝑegrinatiōis termīo ↄ̄ſtitutꝰ apud bononiā grauiter cepit corꝑis infirmitate lāguere. Sui aūt corꝑis diſſolutio ſibi in viſione mōſtrata eſt. Vidit em̄ iuuenem pulcherrimū his vbis ſe vocātē ⁊ dicentē. Veni dilecte mi: veni ad gaudia veni. Cōuocatis igit ex fratribꝰ bonon̄. cōuētus duodecim ne eos exheredes ⁊ orphanos derelinqret teſtamētū ↄ̄didit dicēs. Hec ſunt ꝗ vobis tāꝗ filijs hereditario iure poſſidēda relinquo. Charitatē habete: humilitatē ſeruate: pauꝑtatē volūtariā poſſidete. Illa vero qua potuit diſtrictiōe ꝓhibuit ne ꝗs vnꝙ in ſuo ordie poſſeſſiōes īduceret ꝑ̄ales maledictionē dei oīpotentis ⁊ ſuā terribilr̄ imprecās ei qui predicatorꝫ ordinē terrenarꝫ diuitiarū puluere p̄ſumeret maculare. Fratribꝰ vo de eiꝰ deſtitutiōe incōſolabiliter dolētibus dulciter eos cōſolans ait. Ne vos mea filij corporalis turbet diſceſſio nullatenus dubitātes vtiliorē me vos mortuū habituros ꝙ viuū. Proīde ad extremā horā veniēs anno dn̄i. M. ccxxj. dormiuit in dn̄o: cuiꝰ ꝗdā trāſitꝰ eadē die: eadēqȝ hora frī alberto: priori fratrū p̄dicatorꝫ de brixia: ⁊ poſtmoduȝ eiuſdem ciuitatis ep̄o hoc mō mōſtratꝰ eſt. Nā cum in cāpanili fratrū capite ad murū inclinato leui ſomno dormitaſſet: vidit celū apertū ⁊ duas ſcalas cādidas ad terrā ſubmitti: quarū ſummitates xp̄s cū mr̄e tenebat ⁊ angeli per eas iubilātes aſcēdebāt ⁊ deſcēdebāt. In medio autē ſcalarꝫ in imo ſedes poſita erat ⁊ ſuꝑ ſedē velato capite frater ſedēs. Jeſus aūt ⁊ mater eiꝰ ſurſum ſcalas trahebāt donec ſedēs in celū eleuato apertura celi clauſa eſt. Veniēs igit p̄dictꝰ frater bononiā ↄ̄tinuo eadeȝ die ⁊ hora p̄reȝ migraſſe cognouit. Frater quidā noīe raho poſitus apđ tybur eadē die ⁊ hora qua p̄r migrauit a corꝑe miſſam celebraturꝰ acceſſerat ad alt[are]: cuȝ audiſſet eum bononie egrotaſſe ⁊ ad locū canonis veniēs in quo de viuis mētio fieri ↄ̄ſueuit ⁊ vellet ꝓ eiꝰ ſalute orare: ſubito factꝰ eſt in exceſſu mētis viditqȝ virū dei dn̄icū quadā corona laureatum totiꝰqȝ mirabili ſplēdore fulgentē: duobus ꝗdē reuerēdis viris comitatū hincinde extra bononiā in via regia ꝓcedētē. Diē igit notās ⁊ horā inuenit: tūc ſeruū dei dn̄icum a corpore migraſſe. Cū igit corpꝰ eius multo tp̄e ſub terra iacuiſſet ⁊ crebreſcētibꝰ indeſinēter miraculis nō poſſet vlterius eius ſanctitas occultari fideliuȝ dignū duxit deuotio corpus eius ad altiorē locū trāſferre. Cūqȝ monumentū fuiſſet (fracto vix ferreis inſtrumētis cemēto ſublatoqȝ lapide) patefactū tāta ex ipſo ſuauiſſimi odoris ꝓrupit fragrātia: vt nō tā ſepulcrū ꝙ cela vi deretur aromatū patuiſſe: qui ꝗdē odor cūcta ſuperabat aromata: nec alicuiꝰ rei naturalis odor ſilis videbat. Nec ſolū oſſibus: aut pulueri ſacri corꝑis inerat: vel capſe: verūetiā terre circūquaqȝ congeſte: ita vt ad lōginquas regiones poſtmodum delata odorem ipm̄ logo tēpore retineret. Fratrū vero manibus maxime aliquid de reliquijs ſacroſctīs tāgētibus ſic inheſit: vt quantūcunqȝ lote, vel etiā cōfricate eſſent per plures dies cōſeruate fragrātie teſtimoniū preſentarent. K.

¶ In ꝓuincia vngarie vir quidā nobilis cū vxore ſua ⁊ filio paruulo ad reliquias btī dn̄ici quem ſilō habebant viſitandas acceſſit. At filius eius infirmatꝰ ibidem ad extremum vite moriendo peruenit. Pater autē corpus filij corā altari btī dn̄ici collocās lamentari cepit ⁊ dicere. Beate dn̄ice letus veni ad te en triſtis redeo. Cū filio venio ⁊ orbatꝰ recedo. Redde mihi queſo filiuȝ meū: redde mihi letitiā cordis mei. Et ecce circa mediū noctis puer reuixit ⁊ ꝑ eccleſiā ambulauit. Iuuenis quidā cuiuſdā nobilis domine mancipiū dū in quodaȝ fluuio piſcādi gratia inſiſteret: in aq̄ lapſus et ſuffocatus diſparuit. Magno autē ſpacio tp̄is interiecto eius corpꝰ de profundo fluuij eſt eductuȝ. Domina autē ipſius ꝓ eiꝰ reſuſcitatiōe. b. dn̄icū inuocās ꝓmiſit ſe ad ſuas reliquias nudis pedibus acceſſurā ⁊ reſuſcitatū mācipiuȝ libertati daturā. Statim qui fuerat mortuus in medio videntibus oībus vite reditus ꝓſiliit: votūqȝ ſuū p̄dicta dn̄a ſicut ꝓmiſerat adimpleuit. In eadē ꝓuincia vngarie dū quidā vir filiū ſuū defunctū amare lugeret: ⁊. b. dn̄icum pro eius reſuſcitatione īuocaret circa pullorꝫ cantū ꝗ mortuus fuerat oculos aperuit: ⁊ patri dixit. Quid eſt pater ꝙ ſic habeo facieȝ madefactā? Et ille. Lachryme patris tui ſūt fili: qr tu mortuus fueras / ⁊ ego ſolus remanſerā omni gaudio deſtitutus. Cui ille. Multū fleuiſti pater: ſed btūs dominicus deſolationi tue cōpatiēs vt tibi viuus redderet ſuis meritis īpetrauit. Languidus quidā ⁊ ꝑ. xviij. annos cecus reliquias beati dn̄ici viſitare deſiderās: tanꝙ tentans ire de lecto ſurrexit tantamqȝ ſubito ſibi ſenſit infundi virtutem ꝙ paſſu concito gradi cepit. Tātoqȝ magis in cōualeſcentia corꝑis ⁊ illuminatione oculorꝫ ꝓficiens ꝗnāto quotidie i itinere ꝓcedebat donec tandeȝ ad locū deſtinatū ꝑueniens ꝑfectum recepit virtuſqȝ beneficium ſanitatis. In eadeȝ ꝓuincia vngarie mr̄ona ꝗdā ad honoreȝ. b. dn̄ici miſſam diſponens facere celebrari ſacerdotem hora debita non inuenit: quapropter cādelas tres ad hoc paratas manu

tergio mūdo inuoluit ⁊ ī quodā vaſe repoſuit. Aliquā tulū aūt diuertēs ⁊ poſtea rediēs cādelas flāmis patē tib⁹ ardere vidit. Currētes oēs ad tā grāde ſpectaculū tādiu ibidē tremētes ⁊ orātes ſteterūt donec ſine leſio ne manu tergu penitus excarcerūt. L. ¶ Apud bononiā ſcholaris qdā noīe nicola⁹ graui renū ac genuū dolo re adeo eſt vexat⁹ ꝙ de lecto ſurgere nō valebat. Cui⁹ ⁊ femur leuū emercuit in tātū ꝙ oīs ab eo ſpes curatio nis abſceſſit. Deo igiť ⁊ btō dñico ſe deuouēs cū ſe filo de quo fienda erat cādela totū mēſus eſſet in lōgū: ce pit etiā corp⁹ collū ⁊ pectus cingere cū tādē genu filo ābiente cinxiſſet inuocato ad quelibet mēſurationē no mine ieſu bti dñici cōtinuo ſe alleuiatū ſentiēs excla mauit. Ego ſum liberat⁹. Exurgēs ⁊ ꝑ gaudio lachry mās ſine aliquo fulcimēto venit ad eccliaȝ in qua cor pus ſcti dñici q̈ſcebat. In eadē qȝ ciuitate multa et ſe re innumerabilia miracula de⁹ ꝑ ſuū ſeruū dñicū opa tus eſt. In ſicilia apud auguſtā cū puella q̄dam q̄ vitio lapidis laborabat incidi deberet mater ei⁹ ꝓ inſtanti periculo filiā ſuā deo ⁊ btō dñico cōmēdauit. Sequēti igiť nocte dormiēti puelle. b. dñicus aſtitit: ⁊ in manu eius lapidē quo torq̄bať poſuit ⁊ abſceſſit: quē puella euigilās ⁊ ſe liberatā inueniēs matri dedit, viſionē ꝑ ordinē explicauit. Mater vero lapidē ad domuȝ fratrū attulit: ⁊ ibȝ i memoriā tāti miraculi corā imagine. b. dñici ſuſpēdit. In auguſta ciuitate cū ī feſto trāſlatio nis bti dñici matrone q̄dā q in ecclia fratrū miſſaꝶ ſo lēnius interfuere domū redirent ⁊ quādā mulierē pre foribus dom⁹ ſue filātē viderent: ipſam charitatiue re darguere ceperūt cur in feſto tāti patris a ſerulli ope non ceſſaret. Illa vero indignata rñdit. Vos qui eſtis bizoce fratrū feſtū colite veſtri ſcti. Statimq̈ oculis ī ī morē cū pruritu cōuerſis ex ipſa ceperūt vermes ꝓti nus ſcaturire: ita ꝙ vicina q̄dā decē ⁊ octo vermes edu xit ex ei⁹ oculis numeratim. Cōpūcta igiť ad ecclīam fratrū venit: ibiq̈ pctā ſua ꝯfitēs ⁊ votū emittēs: ꝙ de cetero ſctō dei dñico nūq̄ detraheret: ⁊ ei⁹ feſtū deuo te ageret, ꝓtin⁹ reſtituta ē priſtine ſanitati. M. ¶ Scti monialis q̄dā noīe maria apud tripolim ī monaſterio qḋ dr̄ magdalena validiſſimis infirmitatib⁹ elaborās ac in tibia grauiter ꝑcuſſa quinq̈ mēſib⁹ cruciatu mi rabili vrgebať: ita vt ſinglis horis exit⁹ timereť. Que intra ſe recolligens ſemetipſam ſic exorauit. Mi dñe nō ſum ego digna orare te: nec a te exaudiri: ſed rogo dñm meū btm̄ dñicū vt ſit mediator inter te ⁊ me: ⁊ mi hi impetret bñficiū ſanitatis. Cū ergo diu cum lachry mis exoraret: in extaſi facta vidit beatum dñicum cuȝ duobus fratribus aperta cortina que ante lectum ei⁹ pendebat intrantem ſibiq̈ dicenteȝ. Quare tm̄ ſanari deſideras. Et illa. Domine vt deo meo deuotius ſerui re poſſim. Tunc ille de ſub cappa vnctionem mire fra grantie proferens tibiā ei⁹ vnxit et ſtatim ſanata fuit Et ait. Hec vnctio eſt valde precioſa dulcis ⁊ difficilis. Cuius verbi cum mulier requireret rationē dixit. Hec vnctio dilectionis eſt ſignū: q̄ veȝ precioſa eſt: qꝛ nullo precio emi pōt: ⁊ qꝛ in donis dei nullū eſt melius. Dul cis: qꝛ nihil dulcius charitate. difficilis: qꝛ cito perdi tur niſi caute cuſtodiať: ipſa etiam nocte ſorori ſue in dormitorio quieſcenti apparuit dicēs. Ego ſanaui ſoro rem tuā. Que currēs ipſam ſanatā inuenit. Que cū ſe etiā ſenſibili vnctione inunctā ſentiret ipſam cum bō bice ⁊ reuerētia multa exterſit. Que cum abbatiſſe cō feſſori ⁊ ſorori oīa retuliſſet: ⁊ vnctionē in bōbice pre ſentaſſet tanta ⁊ tā noua odoris fragrantia ſunt ꝑcuſſi vt nulla eis poſſent aromata ꝯparari ipſaȝ aūt vnctio nem cuȝ multa reuerentia ſeruauerunt. Quam grat⁹ aūt deo exiſtat loc⁹ in quo ſacroſanctū corp⁹ bti dñici requieſcit: licet ex miraculis multis claruerit vnū ta mē hic poſuiſſe ſufficiat. Refert magiſter alexāder epūs vindocenſis in poſtillis ſuis ſup illud Vbi: Miſerico dia ⁊ veritas obuiauerūt ſibi ⁊c. ꝙ q̄dam ſcholaris de gens bononie vanitatib⁹ ſeculi deditus viſionē talē cō ſpexit. Videbať ſiquidē ſibi ꝙ in quodaȝ cāpo magno eē ſiſteret: ⁊ ibidē tēpeſtas ingens ſup ipm̄ deſcēderet: qui cū fugeret a facie tēpeſtatis ad quādā domū pue nit. Quā cū clauſaȝ inueniſſet ⁊ pulſans ad oſtiū ſe ibi dē recipi poſtulaſſet: q̄ deint⁹ erat hoſpita rñdit. Ego ſum iuſticia q̄ hic habito ⁊ hec domus mea eſt. Qꝛ aūt tu iuſtus nō es in ea habitare non vales. Ad cui⁹ verba ille plurimū merēs abſceſſit: ⁊ aliā domū vltra illam cōſpiciēs ad eā venit ⁊ pulſans ad oſtiū ſe ibidē recipi poſtulabat. Sed que deintus erat hoſpita rñdit. Ego ſum veritas q̄ hic habito: ⁊ hec dom⁹ mea eſt. Te aūt ho ſpitio nō recipiā: qꝛ veritas eū nō liberat q eā nō amat inde q̈ abſcedēs tertiā domū vltra illā ꝓſpicit ad quā veniēs ſe ſimiliter ꝯ impetū tēpeſtatis recipi flagita uit. Cui q̄ deintus erat dña rñdit. Ego ſuȝ pax que hic habito: nō eſt aūt pax impijs ſed hoibus bone volūta tis. Verū qꝛ ego cogito cogitationes pacis ⁊ nō affli ctionis vtile cōſiliū tibi do. Vltra me ſoror mea habi tat q̄ miſeris ſemꝑ auxiliū preſtat ad hanc accede ⁊ ei⁹ monita cōple. Cū ergo acceſſiſſet: q deintus erat rñdit. Ego ſuȝ mia q̄ hic habito. Si igiť ab īminēte tēpeſtate ſaluari deſideras vade ad domū in qua fratres ꝑdica tores de bononia habitant ibiq̈ inuenies ſtabulū pe nitentie: ⁊ preſepe cōtinentie ⁊ pabulū doctrine: aſinū ſimplicitatis cum boue diſcretionis mariā illuminan tem: ⁊ ioſeph ꝓficientē: ⁊ puerū ieſum te ſaluantem. Cum igitur predictus ſcholaris euigilaſſet ad domuȝ fratrum venit et viſionem per ordinem recitans habi tum ordinis petijt ⁊ accepit.

¶ De ſancto Sixto papa. cix. A.

Sixtus dicit a ſios qḋ eſt deus ⁊ ſtatus quaſi diui nus ſtatus. Vel ſixtus a ſiſto ſiſtis quaſi firmus et fixus in fide: paſſione ⁊ bona operatione.

Sixtus papa Athenienſis natione primo quidē philoſophus ſed po ſtea diſcipulus xpi ⁊ pōtifex ſummus electus decio ⁊ valeriano cum duob⁹ diaconibus ſuis feliciſſimo ⁊ agapito preſentatus eſt. Quē cū decius nullis poſſet ꝑſuaſionibus inclinare fecit eū duci ad tēplū martis vt aut ſacrifica ret aut vt in cuſtodia mamertini reci pereť. Sed cū ſacrificare renuens in cuſtodiā duccreť: btūs laurētius poſt eum clamans ibat ⁊ dicebat: Quo progrederis ſine fi lio pater: quo ſacerdos ſctē ſine miniſtro ꝓperas. Cui ſixtus. Nō ego te deſero fili neq̈ derelinquo: ſed maio ra tibi debenť ꝓ fide xpi certamina. Poſt triduū me ſe queris ſacerdotē leuita. Interim ergo theſauros eccle ſie accipe ⁊ qb⁹ tibi videť diuide. Quos cū ille xpianis pauperib⁹ diſtribuiſſet: valerian⁹ prefectus decreuit vt ſixtus ad tēplum martis ſacrificatur⁹ ducereť. Qḋ ſi renueret ibidem capite truncareť. Qui cuȝ duceretur beatus laurentius poſt eum clamare cepit ac dicere. Noli me derelinquere pater ſancte qꝛ theſauros tuos iam expendi. Tunc milites audiētes theſauros nomi nare: laurentium tenuerunt: ſixtū vero cū feliciſſimo ⁊ agapito ibidem decollauerunt.

In hac die eſt feſtū trāſfigurationis dñi ⁊ ſanguis xpi de nouo vino ſi fieri pōt ⁊ inueniri in aliqui

bus eccl'ijs ꝯficiř vel ſaltē de matura vua aliquātulū
in calice eliquař. In hac etiam die racemi bñdicunř ꝛ
ppl's inde cōicat. Ratio aūt hui⁹ eſt ex eo ꝙ dñs diſci=
pulis ſuis dixit in die cene. Nō bibā amodo de hoc ge
nimine vitis donec bibā illud nouū in regno pr̃is mei:
Illa vo trāſfiguratio dñi ꝛ ꝙ dixit nouū vinū repreſen
tat glorioſaꝫ innouationē quā xp̄s poſt reſurrectionē
habuit: ꝛ iō in hac die trāſfigurationis q̄ reſurrectionē
dñi rep̄ſentat vinū nouuꝫ inquiriř: nō ꝙ in hac die vt
qdā aiūt trāſfiguratio ſit facta: ſed in hac die ab aplis
manifeſtata. Trāſfiguratio eñ facta dr̃ fuiſſe circa prī
cipiū veris. Diſcipuli aūt ꝓpter ꝓhibitionē eius factā
ipſam tandiu celauerunt in hac die manifeſtauerūt.
Sic legitur in libro qui dicitur mitrale.

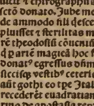
¶ De ſancto Donato. cx. B.

Donatus dr̃ quaſi a deo natus ꝛ hoc p regñatio
nē ꝛ gratie infuſionē ꝛ glificationē q̄ eſt triplex
gñatio ſpūalis a deo. Nā cū ſcti moriunř tūc naſci di=
cunř. Vñ obitus ſctōꝝ non mors ſed natale vocatur.
Puer eñ appetit naſci vt recipiat ampliorē locum ad
manendū: vberiorē cibū ad veſcēdū: liberiorē aerē ad
reſpirandū: ꝛ lucē ad videndū. Et qꝛ ſancti cū de vtero
matris eccleſie per mortē exeunt illa quatuor ſm mo
dum ſuum recipiunt: ideo naſci dicuntur. Vel diciř do
natus quaſi dono dei datus. B.

Donatus cū iuliano imꝑatore
eruditꝰ ꝛ nutritꝰ eſt ita ꝙ pre=
dictꝰ iulianꝰ fuit tūc in ſubdiaconū
ordinatus. Sed cū in imperiū ſubli=
matus fuiſſet patrē ꝛ matrem beati
donati occidit: donatꝰ vero in areti=
nā ciuitatem aufugit: ꝛ apud hylari=
nū monachū manens multa ibidem
miracula fecit. Nā cū ꝑfectus ciuita
tis habēs filiū demoniacū cū ad do=
natū adduxiſſet: ſpūs immūdus cla=
mare cepit ac dicere. In noīe dñi ieſu xp̄i mihi eſſe mo
leſtus: vt de domo mea egrediar. O donate quare me
exire coartas cū tormētis. Sed orante donato fuit ꝓ=
tinus liberatꝰ. Vir quidaꝫ euſtaſius noīe exactor fiſci
in tuſcia publicā pecuniā ī cuſtodia vxoris noīe eufro
ſine dereliquit. Sed cū ꝓuincia ab hoſtibꝰ vrgereř pe=
cuniā abſcōdit ꝛ dolore preuēta vitā finiuit. Vir autē
eius rediēs cū pecuniā inuenire nō poſſet ꝛ iā cū filijs
ſuis ad ſupplicium tradi deberet ad ſctm̄ donatū confu=
git. Donatus aūt ad ſepulcrū vxoris eū eo pgēs oratio
ne facta clara voce dixit. Eufroſina p ſpm̄ ſctm̄ te adiu
ro vt dicas nobis vbi talē pecuniā poſuiſti. Et facta ē
vox de ſepulchro dicēs. In īgreſſu domꝰ mee ibi eam
ſubfodi. Et euntes eā ibi vt dixerat īuenerūt. Poſt ali
quot aūt dies ſatyrꝰ ep̄s in dño obdormiuit: ꝛ oīs cle=
rus donatū in ep̄m elegit. Cū aūt vt refert Gre. in dia=
logo quadā die miſſa celebrata ppl's cōicaret ꝛ diaco=
nus cōicans xp̄i ſanguineꝫ ꝓpinaret ſubito pagano=
rū impulſu diaconꝰ cecidit ꝛ calicē ſctm̄ fregit. De quo
cū ipe ꝛ oīs ppl's plurimū meſtus eſſet: donatꝰ fragmē
ta colligens calicis orone facta ipm in priſtinā formā
reſtaurauit. Vna aūt particula a diabolo abſcōſa fuit
q̄ in calice predicto defecit: q̄ tñ eſt ad teſtimoniū mira
culi huiꝰ. Pagani aūt hoc viſo miraculo ſunt ꝯuerſi: ꝛ
lxxx. baptiſma ſuſceperūt. Fons quidā a deo erat infe=
ctus vt quicūqꝫ de illo biberet ꝓtinus moreretř. Dū igiř
ſctūs donatus ſup aſinū ſuū illuc iret vt oratione ſua
aquā ſanaret draco terribilis inde erupit: ꝛ pedes aſi
ni cauda īuoluēs ꝯ donatū ſe ꝓtinꝰ erexit. Quē dona
tus flagello quodā ꝑcutiēs vel ſm qd̄ alibi legiř in os
eiꝰ expuēs cōtinuo interfecit: orauitqꝫ ad dñm ꝛ omne
venenū a fonte fugauit. Aliū qꝫ fonte dū ipſe cū ſocijs
ſuis valde ſitiret qdā vice ſua orone ibidē ꝓduxit. C.
¶ Cū filia theodoſij imꝑatoris a demone vexareř ꝛ ad
ſctm̄ donatū adducta fuiſſet dixit donatꝰ. Exi immūde
ſpūs ꝛ noli in plaſmate dei habitare. Cui demō: da mi
hi trāſitū quo exeā aut quo vadā. Cui donatꝰ. Vñ huc
veniſti. Cui demō. De eremo. Et ſctūs illud reuertere.
Et demō. Video ſignū crucis ī te & q̄ ignis exit ꝯ me: ꝛ
pre timore ignoro quo vadā: ſed da mihi locū exeūdi ꝛ
exeo. Cui donatꝰ. Ecce habes trāſitū redi ad locū tuū.
Et vniuerſam domū cōcutiēs exiuit. Cū qdā mortuus
afferreř aduenit qdā cū chirographo aſſerēs debere ſi
bi ab ipſo. cc. ſolidos. Vñ nullatenus ipſum ſepeliri ſi
nebat. Qd̄ cū vxor eiꝰ vidua btō donato cū lachrymis
indicaſſet adiūgēs ꝙ hō ille pecuniā totaliter recepiſ=
ſet: aſſurgēs ad loculū iuit ꝛ manu defunctū tāgēs ait.
Audi me. Qui r̃ndit. Ego ſum. Et ſanctꝰ donatꝰ ad eū
ait. Surge ꝛ vide qd agas cū hoīe iſto q̄ te ſepeliri non
ſinit. Qui reſidens eū de ſolutione debiti corā oībꝰ cō
uicit ꝛ chirographū accipiēs manu ſcidit. Deīde dixit
ſctō donato. Iube me iterū pater dormire. Et ille. Va
de ammodo fili quieſce. Eo tp̄e cū fere annis tribus non
pluiſſet ꝛ ſterilitas magna eſſet: infideles ad imꝑato=
rē theodoſiū cōuenerūt petētes vt ſibi donatū traderet
q̄ ꝑ artē magicā hoc feciſſet. Ad imꝑatoris igiř īſtātiā
donatꝰ egreſſus dñm exorauit ꝛ pluuiā copioſaꝫ dedit
ſiccisqꝫ veſtibꝰ ceteris pluuia infuſis domū rediit. Cū
aūt gothi eo tp̄e Italiā deuaſtarent ꝛ multi ad fidē xp̄i
recederēt euadratianus ꝑfectus a ſctō donato ꝛ hyla=
rino de apoſtaſia reprehēſus: ſanctos ipſos cepit ꝯpel
lēs coeꝛ iouī immolarēt. Qd̄ cū renuerent hylarinū
expoliatū tandiu cedi fecit quouſqꝫ ſpm̄ exalaret. Do=
natum vero in carcerē recluſit ꝛ poſtmodū ipſum de=
collari fecit circa annos dñi. ccclxxx.

¶ De ſancto Ciriaco. cxj. B.

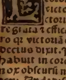

Ciriacus a marcello papa diaco=
nus ordinatꝰ compꝛehēſus ꝛ ad
maximianū deductus iuſſus eſt cū ſo=
cijs ſuis vt terraꝫ foderet ꝛ ad locū. ſ.
termas q̄ ibidē ꝯſtruebař ſuis hume=
ris eā ꝑportaret: vbi erat ſctūs ſatur=
ninus ſenex quē ciriacꝰ et ſiſinnꝰ ad
portādū iuuabant. Tandē in carcerē
recluſum ꝑfectꝰ iuſſit ciriacū ꝑſenta=
ri. Et cū eū appronianus educeret ſu
bito vox cū luce de celo veniens dixit. Venite bñdicti
pr̃is mei ꝛc. Et tunc appronianus credidit, ꝛ baptiſari
ſe fecit: ꝛ ad ꝑfectū cōfidēs xp̄m venit. Cui ꝑfectꝰ. Nū=
qd tu xp̄ianus factus es? Qui r̃ndit. V: mihi qꝛ ꝑdidi
dies meos. R̃ndit ꝑfectus. Vere nō ꝑdes dies tuos: ꝛ
iuſſit eū decollari. Saturninꝰ vo ꝛ ſiſinnꝰ cū ſacrifi=
care nollēt: diuerſis ſupplicijs affecti tādem decollati
ſunt. Filia aūt diocletiani noīe arthemia cū a demōe
vexareř clamabat in ea demō dicēs. Nō exeā niſi ciria
cꝰ diaconꝰ veniat. Vñ ad eā adductus ciriacꝰ cū demo
ni imperaret r̃ndit. Si vis vt exeaꝫ da mihi vas aliqd
in quod ītrē. R̃nditqꝫ ciriacꝰ. Ecce corpꝰ meū ſi potes
ingredere. Cui demon. In vas tuū ītrare nō poſſuꝫ: qꝛ
vndiqꝫ eſt ſignatū ꝛ clauſum. Sed ſi eijcis me in baby=
loniā faciā te venire. Et cū coactꝰ exiiſſet arthemia cla
mauit dicēs: ꝙ deū quē ciriacꝰ ꝑdicat videret. Cū igiř
illā ciriacꝰ baptizaſſet ꝛ ex gratia diocletiani ꝛ ſerene
vxoris eiꝰ in domo quā dederāt ei ſecurꝰ viueret venit
nūcius a rege ꝑſarū ad diocletianū rogans vt ad ſci=
riacus mittereř: qꝛ filia ſua a demōe vexabař. Ad pre=

ceo igitur diocletiani ciriac⁹ cū largo et ſmaragdo naui impoſitis neceſſarijs ī babyloniā let⁹ iuit. Cūq₃ ad puellā puteniſſet demō p os ei⁹ clamauit dicēs fatigatus es ciriace. Cui ciriacus rñdit nō ſum fatigatus: ſʒ vbiq₃ dei auxilio gubernatus: ait demō. Tñ ego ad qđ volui te perduxi. Tunc ciriac⁹ dixit demoni. Imperet tibi ieſus vt exeas. Et ſtatim exiēs demō dixit. O nomē terribile qđ me coartat exire: ⁊ ſic ſanatā puellam cū patre ⁊ matre ⁊ multis alijs baptizauit. Et cū mīra ſibi munera offerenť recipere noluit: ſʒ quadragintaquinq₃ dieb⁹ in pane ⁊ aqua ieiunās tādē romā redijt. Poſt duos aūt mēſes diocletianus defunct⁹ eſt. Cui maximianus ſuccedēs iratus de ſorore ſua arthemia ciriacū cōprehēdit ⁊ nudū ⁊ cathenis ligatū añ currū ſuū trahi iuſſit. Iſte maximian⁹ ꝑ tanto pōt dici filius diocletiani ꝙ ſibi ſucceſſit ⁊ eius filiā habuit in vxorē que valeriana nūcupata eſt. Deinde iuſſit carpaſio vicario vt ipm̄ cū ſocijs ſacrificare cōpelleret aut diuerſis ſupplicijs occideret. Et cū ipſe picē ſup caput eius liquaſſet ⁊ in eculeo ſuſpēdiſſet: fecit ciriacū cū oib⁹ ſocijs decollari. Carpaſius aūt cū domū ſancti ciriaci īpetraſſet et ad deriſionē xp̄ianoꝝ in loco vbi ciriacus baptizabat ſe lauaret: epulaſq₃ cū decē nouē ſocijs celebraret ſubito oēs mortui ſunt. Et extūc clauſo balneo gentiles xp̄ianos timere et venerari ceperunt.

De ſancto Laurentio. cx i. A.

Laurentius dicitur quaſi laureā tenēs que eſt corona de lauro facta: qꝛ olim de hmōi lauro victores coronabanť. Hec autē arbor eſt victorie oſtēſiua ꝯtinua viriditate amena: odore grata ⁊ efficacia virtuoſa. Btūs igitur lau. dr a lauro qꝛ victoriā obtinuit in ſua paſſione. Unde ⁊ ꝯfuſus decius dixit. Puto qꝛ iam victi ſumus. Viriditatem habuit in cordis mūdicia ⁊ puritate. Uñ ⁊ dixit. Mea nox obſcurū nō hʒ. Odorē habuit ꝑ memorie ꝑpetuitatem. Unde diſperſit dedit paupib⁹: ⁊ iō iuſticia ei⁹ manet in ſeculū ſeculi. Btūs maximus. Quōnō ī eternū hui⁹ manebit iuſticia quā ⁊ ſctō impleuit ope ⁊ glorioſiſſimo martyrio ꝯſecrauit: efficaciā habuit ꝑ virtuoſam ꝑ̄dicationē per quā lucillū: hipolitū ⁊ romanū cōuertit. Hmōi aūt arboris efficacia eſt: qꝛ calculū frangit: ſurditati ſubuenit: fulmen nō metuit. Sic laurentius frangit cor durū: ſpiritualem reddit auditū ꝓtegit a fulmine ſententie reproborum. B.

Laurentius martyr leuita gñe hiſpanus a btō ſixto romā deduct⁹ eſt. Nā ſicut dicit magr̄ ioānes beleth cū idē. b. ſixtus in hiſpaniā ꝓfect⁹ eſſet duos iuuenes ibidē repertēs ſcʒ laurētium ⁊ vincētiū ei⁹ cognatū moꝝ honeſtate cōpoſitos ⁊ in oī actiōe p̄clarosipſos ſecū romā adduxit quoꝝ alter. ſ. laurētius ſecū rome māſit: vincentius xo ī hiſpaniā redijt: ⁊ ibi glorioſo martyrio vitā finiuit. Huic aūt opinioni magr̄i ioānis beleth repugnat tp̄s martyrij vtriuſq₃. Nā laurēti⁹ ſub decio: vincētius aūt in iuuenili etate ſub diocletiano ⁊ daciano paſſus eſt. Sʒ inter deciū ⁊ diocletianū fluxerunt: vt anni circiter. xl. Et impatores ſeptē medij fuerunt: tunc. b. vincentius non potuit iuuenis extitiſſe. Btūs aūt ſixt⁹ laurentiū ſuū archidiaconū ordinauit. Eodē tp̄e philippus imperator ⁊ filius ſuus nomine philipp⁹ fidem xp̄i receperant ⁊ xp̄iani effecti eccleſiā ſublimare plurimū nitebanť. Iſte philippus primus imperator fuit qui fidē xp̄i recepit: quem origenes vt dicitur ad fidē xp̄i conuertit: lʒ alibi legať ꝙ. b. pontius cū ꝯuertit. Regnauit aūt anno milleſimo ab vrbe cōdita: vt milleſimus ann⁹ rome xp̄o potius ꝙ idolis dedicareť: qui qdē ann⁹ milleſim⁹ fuit a romanis cū īgēti ludoꝝ ⁊ ſpectaculoꝝ apparatu celebratus. Erat autē philippo impatori miles qdā noīe deci⁹ in armis bellicis plurimū ſtrēnu⁹ ⁊ famoſus. Cū aūt iſdem tp̄ibus gallia rebellaret illuc impator deciū miſit vt rebellātē galliā romano imperio ſubiugaret. Miſſus deci⁹ proſpere cūcta geſſit ⁊ ad libitū poti⁹ victoria romā redijt. Audiēo imperator ei⁹ aduētū cū altius honorificare voluit ⁊ eidē a roma vſq₃ ad veronam obui⁹ iuit. Sed quia maloꝝ mētes quo magis ſe honorari ſentiūt: eo amplius per ſupbiā intumeſcūt: deci⁹ in ſupbiā elatus imperium cepit ambire ⁊ de morte ſui dñi pertractare. Cum igiť impator in ſtratu ſuo ſub papilione quieſceret: decius papilionē latēter introiuit ⁊ dormiētē dñm iugulauit. Exercitū aūt qui cū impatore venerat ad ſe precer precio muneribus ⁊ ꝓmiſſis attraxit ⁊ ad vrbem regiā gradu cōcito ꝓperauit. Audiens hoc philippus minor vehemēter extimuit: ⁊ totū theſaurū pr̄is ⁊ ſuū vt ait ſicardus in chronica ſua. b. ſixto. ⁊. ſ. laurētio cōmendauit: vt ſi ipm̄ a decio interfici ꝯtingeret: theſaurū ipm̄ eccleſijs ⁊ paupib⁹ erogaret. Nec te moueat ꝙ theſauri quos. b. laurenti⁹ diſpēſauit nō dicūť theſauri impatoris ſʒ eccleſie: qꝛ potuit eē ꝙ cū ipſis theſaurio philippi impatoris aliquē etiā theſaurū eccl'ie diſpenſauit. Uel forte iō dicuntur theſauri eccl'ie: qꝛ philippus eos reliq̄rat eccl'ie pauperibus diſpenſandos. Lʒ habeat dubitationē vehemētem vtrū ſixt⁹ tunc temporis fuerit ſicut infra diceť. Poſtea philipp⁹ aufugit ⁊ ſe a facie decij occultauit. Senat⁹ igiť obuiā decio ꝓceſſit: ⁊ ipm̄ in imperiū cōfirmauit. Ne xo ꝓditorie: ſʒ zelo idolatrie dñm ſuū occidiſſe videretur xp̄ianos cepit crudeliſſime perſequi: p̄cepitq₃ illos ſine vlla mīa trucidari. In hac perſecutione multa milia martyrum corruerūt. Inter quos etiā philipp⁹ iunior martyrio eſt coronat⁹. Poſt hoc decius de theſauro dñi ſui īquiſitionē faciēs oblatus eſt ei. b. ſixtus tanꝙ qui xp̄m coleret ⁊ impatoris theſauros haberet. Tūc deci⁹ iuſſit eū in carcerem recipi: vt ꝑ illata tormēta xp̄m negaret ⁊ theſauros ꝓderet. Beat⁹ aūt laurētius ipm̄ ſequēs poſt eum clamabat. Quo progrederis ſine filio pater quo ſacerdos ſctē ſine diacono ꝓperas. Tu nunꝙ ſine miniſtro ſacrificiū offerre conſueueras. Quid ergo in me diſplicuit paternitati tue. Nūqd degenerē me probaſti. Experire certe virū idoneū miniſtrū elegeris: cui cōmiſiſti dñici ſanguinis diſpenſationē. Cui btūs ſixtus dixit. Nō ego te deſero fili neq₃ derelinquo: ſed maiora tibi debenť pro fide xp̄i certamina. Nos quaſi ſenes leuiora pugne curſum recipimus. Te aūt quaſi iuuenē manet de tyrāno glorioſior triūphus. Poſt triduū me ſeq̄ris ſacerdotē leuita. Deditq₃ ei oēs theſauros precipiēs vt eccleſijs ⁊ pauperibus erogaret. Beatus igitur laurentius xp̄ianos die ac nocte diligenter queſiuit ⁊ vnicuiq₃ prout opus fuerat miniſtrauit. Uenitq₃ ad domū cuiuſdam vidue que multos xp̄ianos in domo ſua abſconderat quā lōgus dolor capitis detinebat. Sanctus aūt laurentius ꝑ impoſitionē manuum eam a dolore capitis liberauit ⁊ pauperū pedes lauās omnibus eleemoſynā dedit. Eadē nocte in domo cuiuſdā chriſtiani veniens quendā cecum ibidem reperit ⁊ facto ſigno crucis ecum illuminauit. C. ¶ Cū autē. b. ſixt⁹ decio nollet cōſentire: nec idolis immolare: ipſum ad decollandum duci precepit. Accurrēs autē. b. laurentius poſt ipſum clamauit. Noli me derelinquere pater ſancte: quia theſauros tuos iā expēdi quos tradidiſti

mihi. Tunc milites audiētes theſauros laurētium re
nuenerūt ⁊ parthemio tribuno tradiderūt. Ipſe aūt euz
decio pſentauit. Cui deciꝰ ceſar ait. Ubi ſunt theſauri
eccleſie quos apd te cognouimꝰ eſſe recōditos. Qui cū
ſibi nō reſpōderet traditꝰ valeriano pfecto: vt aut theſau
ros pdat ⁊ idolis ſacrificet: aut diuerſis cū iterire fa-
ciat ſuppliciis ⁊ tormētis. Valerianꝰ aūt cuidā pfecto
noīe ipolito in cuſtodiā eū tradidit. Quē ille cū mul-
tis aliis in carcere recluſit. Erat aūt ī cuſtodia ibi qdā
gentilis noīe luciliꝰ q plorādo lumē oculoꝝ amiſerat.
Cui cū laurentius lumen ſe reſtaurare pmitteret ſi in
xp̄m crederet et baptiſma ſuſciperet: ille ſe inſtātiꝰ ba
ptizari poſtulauit. Accipiēs ergo aquā laurentiꝰ dixit
ei. Oīa in cōfeſſiōe lauant. Cūq ipm de articulis fidei
diligenter interrogaſſet: ⁊ ille oīa ſe credere confeſſus
fuiſſet aquā ſup caput eiꝰ effudit ⁊ ipm in xp̄i noīe ba-
ptizauit. Quapropter multi ad eū ceci veniebant et ab
eo illuminati redibāt. Hoc vidēs ipolitꝰ dixit ei. Oſtēde
mihi theſauros. cui laurētiꝰ. O ipolite ſi in dn̄m ieſuz
xp̄m credideris ⁊ theſauros tibi oſtēdo ⁊ vitā eternam
pmitto. Cui ipolitꝰ. Si dictis facta cōpenſes faciā qđ
hortaris. Eadē hora ipolitꝰ credidit ⁊ ſacrū baptiſma
cū familia ſua ſuſcepit. Baptizatus aūt ait. Uidi aīas
innocētiū letas gaudere. Poſt hoc mādauit valerianꝰ
ad ipolitū vt laurētiū pſētaret. cui laurētiꝰ ait. Ambu
lemꝰ ambo pariter: qꝛ mihi ⁊ tibi glīa pparat. Ad tri-
bunal ergo ambo venerūt ⁊ fit iterum inquiſitio de the
ſauro. Laurētius aūt triduo inducias petiſt: quas va-
lerianꝰ eidē ſub ipoliti cuſtodia ↄceſſit. In hoc triduo
laurētius pauperes cecos ⁊ claudos collegit: ⁊ eos in
palatio ſaluſtiano corā decio pn̄tauit dicens. Ecce iſti
ſunt theſauri eterni qui nunꝙ minuunt ſz creſcūt q in
ſingulis diſpergunt ⁊ in oībꝰ inueniunt. Hoꝝ eīn ma-
nus theſauros in celū deportauerūt. Ualerianꝰ pn̄te
decio dixit. Quid variaris p multa iā nunc ſacrifica ⁊
magicā artē depone. Cui laurētius. Quis dz adorari q
factꝰ eſt: an q fecit? Iratus deciꝰ iuſſit eū ſcorpionibus
cedi ⁊ oē genꝰ tormētoꝝ ante ipz deferri. Quē cū ſacri
ficare iuberet vt hec tormenta euaderet: rn̄dit. Infelix
has epulas ſemp optaui. Cui deciꝰ. Si epule iſte ſunt
tibi ſiſtes pāde pphanos: vt tecū pariter epulent. Cui
laurētius. Iā celis noīa ſua dederūt ⁊ eoꝝ aſpectibus
nō es dignꝰ. Tunc iubēte decio nudꝰ fuſtibꝰ cedit ⁊ ar
dētes lamine ad latera apponunt. Dixitq laurētius.
Dn̄e ieſu xp̄e deus de deo miſerere ſerui tui: Qꝛ accuſa
tus nō negaui nomē ſctm̄ tuū: interrogatꝰ te dn̄m con
feſſus ſum. Dixit ei deciꝰ. Scio qꝛ per artē magicā tor
mēta deludis: me tn̄ deludere diu nō valebis. Teſtor
deos deaſq niſi quia ſacrificaueris diuerſis ſuppliciis
peribis. Tunc iuſſit eū plūbatis diutiſſime cedi. Lau
rētiꝰ aūt orauit dicēs. Dn̄e ieſu xp̄e accipe ſpm̄ meum.
Tunc audiēte decio vox de celo inſonuit. Adhuc tibi
multa certamina debent. Tūc deciꝰ furore repletꝰ di-
xit. Uiri romani audiſtis demones iſtū ſacrilegū cōſo
lātes q nec deos colit nec tormēta metuit: nec iratos
principes expaueſcit. Iuſſitq eū iterū ſcorpionibꝰ ce
di. Subridens autē laurentiꝰ gratias egit: ⁊ p aſtātī-
bus exorauit. Eadē hora miles qdā noīe romanꝰ cre
didit: ⁊ beato laurētio dixit: video ante te iuuenē pulcher
rimū ſtātē ⁊ mēbra tua cū lintheo extergētē. Adiuro ḡ
te per deū ne me derelinquas ſed feſtina me baptiza-
re. Dixitq deciꝰ valeriano. Puto: qꝛ iam per artē magi
cam victi ſumus. Iuſſit ergo eū de cathaſta ſolui: et in
cuſtodia ipoliti recludi. Romanus autem afferens vr-
ceum cū aqua ad pedes laurētii pcidit ⁊ ab eo ſacrum
baptiſma ſuſcepit. Quod vbi decius comperit roma-

num fuſtibus cedi iuſſit: q cū libere ſe xp̄ianiſſimū pſi
teret iuſſu decii decollatꝰ eſt. Eadē nocte laurētius ad
decium adducit. Cū aūt Ipolitꝰ fleret ⁊ ſe xp̄ianū eſſe
velle clamaret: dixit ad eū laurētius. In interiori hoīe
magis xp̄m abſcōde ⁊ dū clamauero audi ⁊ veni. Oīa
igit tormētorum gn̄a afferunt. Dixit ḡ deciꝰ laurē. Aut
diis ſacrificabis: aut nox iſta i te cū ſuppliciis expēdet.
cui laurētius. Mea nox obſcurū nō hz: ſed oīa in luce
clareſcūt. Dixitq decius. Afferat lectulus ferreꝰ: vt re
quieſcat in eo cōtumax laurētius. Miniſtri ḡ eū exue-
runt: ⁊ ſup cratē ferreā extēderūt ⁊ prunis ſuppoſitis
eū cū furcis ferreis cōpreſſerūt: dixitq laurētiꝰ valeria
no. Diſce miſer qꝛ carbones tui ſūt mihi refrigeriū: ti-
bi aūt eternū ſuppliciū pſtant. Qꝛ ipſe dn̄s nouit ꝙ ac
cuſatus nō negaui eū: interrogatus xp̄m cōfeſſus ſum
aſſatꝰ gr̄as ago dixitq hilari vultu ad deciū. Ecce mi
ſer aſſaſti vnā partē: gyra ad aliam ⁊ māduca. Et gr̄as
agēs dixit. Gr̄as tibi ago dn̄e qꝛ ianuas tuas ingredi
merui: ⁊ ſic ſpm̄ emiſit. Cōfuſus decius cum valeriano
abiit in palatiū tyberii relicto corpe ſup ignē. Qđ ipo-
litus mane rapuit ⁊ cū iuſtino pſbytero ī agro verano
cōditū aromatibꝰ ſepeliuit. Xp̄iani igit ieiunātes tri
duo vigilias celebrarūt: mugitus dātes et lachrymas
effundētes. D. ¶ Utrū aūt hoc verū ſit ꝙ laurē. ſub iſto
decio impatore martyriū ſit paſſus a multis dubitat
cū in chronicis ſitꝰ lōge fuiſſe poſt deciū legat. Eutro-
piꝰ aūt hoc aſſerit dicēs. Deciꝰ pſecutionē mouēs int
ceteros btiſſimū leuitā ⁊ martyrē laurētiū extixit. In
quadā aūt chronica ſatis autētica dr ꝙ nō ſub decio i-
peratore: q philippo ſucceſſit: ſz ſub qdā decio minore
q ceſar nō impator extitit martyriū paſſus fuit. Nā int
deciū imperatorē ⁊ hūc deciū minorē ſub q laurētius dr
paſſus plurimi imperatores ⁊ ſummi pōtifices itermedii
extiterūt. Etenī vt ibidē dr cū decio imperatori gallus ⁊
voluſianꝰ eiꝰ filius in impio ſucceſſiſſent: ⁊ valerianꝰ
cū galieno poſt eoſdē imperiū tenuiſſent: dicti valeria
nus ⁊ galienus minorē deciū ceſarē nō tn̄ impatorē fe
cerūt. Nā antiqtꝰ qnq alīq ab imperatoribꝰ fiebāt ceſa
res: nō tn̄ auguſti vel imperatores ſicut legit in chroni-
cis ꝙ diocletianꝰ maximianū ceſarē fecit poſtmodū ex
ceſare auguſtū creauit. Tpe aūt hoꝝ imperatorū. ſ. vale-
riani ⁊ galieni ſixtꝰ romanā ſedē tenebat: Hic igit de-
ciꝰ ceſar appellatꝰ nō imperator effectꝰ btm̄ lau. martyrē
fecit. Uñ nuſꝙ in legēda. b. laurētii vocat deciꝰ impa-
tor: ſed tm̄ deciꝰ ceſar. Deciꝰ eñ impator duobꝰ tm̄ an-
nis regnauit: ⁊ btm̄ fabianū papā martyrez fecit. Fa-
biano ſucceſſit corneliꝰ q ſub voluſiano ⁊ gallo paſſus
eſt. Cornelio ſucceſſit luciꝰ: lucio ſtephanꝰ: q ſub vale-
riano ⁊ galieno q ānis. xv. iperauerūt paſſꝰ eſt: ſtepha
no ſucceſſit ſixtꝰ. Hec in chronica illa legūt. Oēs chro
nice tā euſebii ꝙ bede ⁊ iſidori in hoc cōcordāt ꝙ ſixtꝰ
papa nō fuit tpe decii impatoris ſz galieni. Legit tn̄ i
alia quadā chronica ꝙ pdictus galienꝰ fuit binomiꝰ
dictꝰ eſt eñ galienus ⁊ deciꝰ: ⁊ ſub illo paſſi ſunt ſixtꝰ
⁊ laurētius circa ānū dn̄i. cclvii. Godofridꝰ qz in libro
ſuo qui dr pātheō idē aſſerit ꝙ. ſ. galienus vocatus eſt
alio noīe decius: ⁊ ꝙ ſub eo paſſi ſunt ſixtꝰ ⁊ laurētiꝰ.
Et ſi hec vba ſunt tūc poſito ioannis beleth vera poſ
ſet eſſe: Refert Greg. in libro dialogoꝝ: ꝙ in Sabina q
dam ſanctimonialis fuit: que carnis quidem con[ti]nē
tiam habuit: ſed lingue pcacitatē non declinauit. Hec
dū in eccleſia ſancti laurētii fuiſſet ſepulta āte altare
martyris a demonibꝰ ſecata pars illeſa permanet: al-
tera cōcremat: ita vt mane viſibiliter aduſtio appare-
ret. Greg. qz turoñ. ait ꝙ dum qdā ſacerdos quādā ec-
cleſiā ſancti laurētii repararet: ⁊ trabs qdā nimis bre

uis eſſet rogauit.b.laurētiū vt q̄ pauperes fouerat ſue
inopie ſubueniret. Que ſubito ſic exercuit vt pars nō
modica abūdaret. Quā parte ſacerdos minutatim in
cidit: ⁊ multas inde infirmitates ſanabat. Idez teſtat̄
biſſu fortunat⁹. Factū eſt aūt hoc apud briotas caſtrū
Italie q̄ cū quidā dolore dentiū pmeret̄ de illo ligno
tangit̄ ⁊ ptin⁹ dolor fugat̄. Quidā inſup pbr̄ nomine
ſanctulus vt refert Greg. in dialogo ſcti laurētij eccle
ſiā a longobardis incēſaȝ repare volens artifices mul
tos conduxit. Quadā autē die dū quid eis apponeret
nō haberet pmiſſa orone in clibanū reſpexit: ⁊ ibidem
cādidiſſimū panē inuenit. Sȝ cū vix ad vnius prandij
eſum trib⁹ pſonis ſufficere videret̄ laurenti⁹ artifices
ſuos nolēs deficere ſic pdictuȝ panē multiplicari fecit
q̄ in alimētū decē dierū operarijs cunctis ſuffecit. In ec
cleſia ſcti laurētij apd̄ mediolanū vt refert vincēti⁹ in
ſua chronica: calix quidā criſtallin⁹ mire pulcritudi-
nis habebat̄ q̄ cū in q̄dā ſolēnitate ad altare a diaco-
no portaret̄: elapſus e manib⁹ in terrā cecidit ⁊ ſtatim
cōminutus fuit. At diaconus merens fragmēta colle
git ⁊ ſuper altare ponēs btm̄ laurētiū exorauit: ⁊ fra-
ctū calicē integrū ⁊ ſolidatum recepit. E. ¶ Legit̄ q̄ȝ
in libro de miraculis btē marie virginis q̄ q̄dā iudex
ſtephanus nomie rome erat qui munera libenter acci
piens multoꝝ iudicia peruertebat. Hic tres domos ec
cleſie ſcti laurētij ⁊ vnū ortuȝ ſancte agnetis violenter
abſtulit ⁊ ablata iniuſte poſſedit. Accidit autē vt more
ret̄ ⁊ ante dei iudiciū duceret̄. Quē ſanctus laurēti⁹
cernēs ad eum cum nimia indignatione acceſſit: ⁊ tri-
bus vicib⁹ brachiū eius duriſſime ſtrinxit ⁊ dolore ni
mio cruciauit. Sctā virgo agnes cū ceteris v̄ginibus
eū videre noluit: ſed facie ſuā ab eo auertit. Tūc iudex
ſup eū ſniam ferens dixit. Qm̄ aliena ſubtraxit ⁊ mu-
nera accipiēs veritatem vēdidit: in loco iude pditoꝛ-
ris tradat̄. Sctiſſimus aūt protectus quē idē ſtephanus in
vita ſua valde dilexerat ad btm̄ laurētiū ⁊ ad beatam
agnetē accedens pro eo veniā pcabat̄. Illis v̄o ⁊ beata
v̄gine p eo orantibus cōceſſuȝ eſt vt ei⁹ aīa ad corpus
rediret ⁊ ibidē.xxx.dieb⁹ pniam ageret. Accipit inſup
a btā v̄gine in mandatis vt pſalmuȝ. Bti imaculati:
ſingulis diebus vite ſue diceret. Cūq̄ȝ ad corp⁹ rediiſ-
ſet brachiū eius ita erat liuidū ac aduſtū: ⁊ ſi hoc i cor
pore paſſus eſſet. Qd̄ ſignum in eo extitit quoad vixit.
Male igit̄ ablata reſtituens ⁊ pniam agēs die triceſi-
mo migrauit ad dn̄z. Legit̄ i vita ſcti henrici ipatoris
q̄ dū ipſe ⁊ kunegūdis vxor eius v̄gines inſimul per-
manerent diabolo inſtigāte de quodā milite vxorē ſu-
ſpectā habens ipſam ſup cādētes vomeres. xv. peduȝ
nudis pedibus incedere fecit. Qua aſcēdēte dixit. Si-
cut me ab henrico ⁊ oībus intactā nouiſti: ita adiuua
me xp̄e. Henricus v̄o verecundia ductus eā in maxillā
percuſſit. Cui vox dixit. Virgo maria te virginē libera
uit. Totā igit̄ cādentē maſſam illeſa pcurrit. Cuȝ ergo
ceſar obiiſſet multitudo maxima demonū añ cellā cu-
iuſdā eremite trāſibat: q̄ apta feneſtra interrogauit vl-
timū quinā eſſent: ⁊ ille. Legio demonū ſum⁹ q̄ ad mor
tem ceſaris pperam⁹ ſi forte aliq̄d ppriū in eo reperi-
re poſſimus. Adiurat̄ igit̄ vt ad ſe redeat. Qui rediēs
dicit. Nihil pfecim⁹: q2 dū falſa vxoris ſuſpitio ⁊ alia
mala ⁊ etiā bona in ſtatera fuiſſent poſita; aduſtus ille
laurenti⁹ ollā aureā imenſi pōderis attulit. Et dū ſu-
peraſſe videbamur illa iactata pars alia ſtatere pluri-
muȝ ponderauit. Tunc ego irat⁹ vnam partem auree
olle pterupi. Ollā calicē vocabat quem dict⁹ ceſar in
honore ſancti laurētij eccl̄ie ayſtateñ fieri fecerat quē
in ſpāli deuotione habuerat. Cui propter magnitudi
nē due aures inerāt. Repertūq̄ȝ eſt ⁊ ipatorē tūc obiiſſe
⁊ vnā aurē calicis fractā fuiſſe. Refert Greg. in regro
q̄ dū pdeceſſor ſu⁹ q̄dā ad corp⁹ ſcti laurentij cuperet
meliorare: ⁊ vbi nā corp⁹ eſſet neſciret: ⁊ ſubito corpus
ei⁹ ignorāter apit: oēſq̄ȝ q̄ aderāt tā monachi q̄ māſio
narij q̄ corp⁹ eius viderāt intra decē dies mortui ſunt.
F. ¶ Notandū q̄ paſſio ſcti laurētij inter ceteras ſan
ctoꝝ martyꝝ paſſiones excellētiſſima videtur eſſe in
quatuor ſicut ex dictis ſancti maximi ep̄i ⁊ bti auguſti
ni colligit̄. Primo in paſſionis acerbitate. Scd̄o in
effectu ſiue vtilitate. Tertio i cōſtātia ſiue fortitudine
Quarto in mirabili pugna ⁊ modo victorie. Primo
igit̄ excellētiſſima fuit in pene acerbitate. De cui⁹ pene
acerbitate ſic dicit btūs maxim⁹ ep̄s: vel ſm quoſdā li-
bros Ambro. Nō eñ fratres btūs laurenti⁹ breui vel
ſimplici paſſione patit̄. Nā q̄ gladio pcutit̄ ſemel mo-
rit̄ q̄ in flāmaꝝ camino mergit̄ vno impetu liberatur.
Hic aūt lōga ⁊ multiplici pena cruciat̄ vt mors ei non
deſit ad ſuppliciuȝ ⁊ deſit ad finē. Legimus btōs pue-
ros in penaꝝ ſuarū deambulaſſe flāmas ⁊ igneos glo-
bos pedib⁹ cōculcaſſe. Unde ⁊ beatus laurēti⁹ nō mi-
nori gl'ia pferēdus eſt. Si q̄dē illi in penaꝝ flāmis am
bulabant: hic in ipſo ſupplicij ſui igne diſcubuit. Illi
veſtigijs pedū cōculcauerunt incēdia: iſte laterū ſuoꝝ
diffuſione reſtrinxit. Iſti ſtātes in pena eleuātis mani
bus orabāt ad dn̄m: iſte pſtrat⁹ in ſua pena toto corpe
dn̄m deprecabat̄. Et notādū q̄.b.laurēti⁹ poſt btm̄ ſte
phanū inter ceteros martyres priatū tenere d̄r: nō q2
maiorē penā ſuſtinuerit q̄ ceteri martyres cū multi
tātā penā ⁊ aliq̄ etiā maiorē ſuſtinuiſſe legant̄: ſed hoc
d̄r pter ſex cauſas inſimul occurrentes. Pr̄io pter
paſſiōis locū: q2 rome q̄ eſt caput mūdi ⁊ vbi eſt ſedes
aplica paſſus eſt. Scd̄o pter predicatiōis officiū: q2
officiū pdicationis diligēter ipleuit. Tertio pter lau
dabilē diſtributionē theſauroꝝ quos oēs pauperibus
ſapiēter diſtribuit. Has tres rōnes ponit magr̄ guilel
mus altiſſiodorēſis. Quarto pter autēticatū ⁊ appro
batū ei⁹ martyriū: q2 ⁊ ſi d̄ aliq̄b⁹ maiora tormēta legā
tur. nō hoc autēticū ñ habet̄ ⁊ aliq̄n i dubiū v̄tit̄. Hui⁹
autē paſſio i eccl'ia valde ē ſolēnis ⁊ approbata. Uñ ⁊
multi ſācti in ſuis ſermonib⁹ eius paſſionē approbant
⁊ cōfirmāt. Quinto pter dignitatis gradū q2 fuit ar
chidiaconus ſedis apice. Poſtq̄ vt aiūt in romana ſe
de archidiaconus nō ſurrexit. Sexto pter ſeuitiā tor
mētorū q2 grauiſſima ſupplicia ptulit vt pote q̄ ſuper
cratē ferreā aſſat⁹ fuit. Uñ de eo dicit btūs auguſtinus
Laceratos artus ⁊ multa v̄berū ſectione cōciſos ſub-
iecto pcepit igne torreri vt p cratā ferreā que tā d̄r fer-
uore cōtinuo vim in ſe haberet vrendi cōuerſoꝝ alter-
na mutatione mēbroꝝ fieret cruciat⁹ vehemētior ⁊ pe
na pductior. G. ¶ Scd̄o fuit excellētiſſima in effectu
ſiue vtilitate. Ipſa eñ pene acerbitas ſm auguſtinū ⁊
maximū fecit eū glorificatione ſublimē: opinione ⁊ fa
ma celebrē: deuotione laudabilē ⁊ imitatiōe inſignē.
Primo igit̄ glorificatiōe ſublimē. Uñ Aug. dicit. Se-
uiſti pſecutor in martyrē: cōſeuiſti ⁊ auxiſti palmaȝ dū
aggeras penā. Itē maximus vel ſm q̄ſdā Ambr. Quā-
uis in fauillā mēbra ſoluant̄ fidei tñ fortitudo nō ſol-
uitur. Corpis detrimētū ſuſtinet: ſȝ lucrū ſalutis acq̄-
rit. Item Aug. vere beatū corpus qd̄ nō a fide xp̄i tor-
mentū immutauit: ſȝ ad requiē ſctā religio coronauit.
Secūdo opinione ⁊ fama celebrē. Maxim⁹ vel ſm q̄ſ-
dam libros amb Btm̄ martyrē laurentiū grano ſina-
pis poſſumus cōpare: q2 diuerſis attritus paſſionib⁹
per totum orbem gratia ſui meruit fragrare myſterij.
Qui antea pſtitutus in corpe humilis ignotus ⁊ vilis

poſtea ꝙ vexatꝰ laceratꝰ exuſtꝰ fuit vniuerſis ꝑ totum mūdū eccleſijs odorē ſue nobilitatis īfudit. Idē ſcī m̄ eſt ac deo placitū vt natale ſcī laurētij p̄cipua deuotiōe veneremur: cuiꝰ radiātibꝰ flāmis victrix in hūc ꝗ3 diē toto orbe xp̄i coruſcat eccleſia. Idē tāta eīn gloria martyr p̄clarꝰ extitit ī paſſiōe ſua ꝙ mūdū illuminauerit vniuerſuz. Tertio deuotione laudabilē. Quare aūt ſit laudandus ⁊ cū deuotione ſuſcipiēdus oñdit auguſtinꝰ tribus rōnibus ſic dicēs. Btm̄ virū laurētiū tota debemꝰ deuotiōe ſuſcipe. Pr̄io q2 p̄cioſuz ſanguinē ꝓpter deū tradidit. Deinde q2 ei p̄rogatiuā apd̄ deū nr̄3 nō minimā cōtulit oñdēs q̄lis d3 eſſe xp̄iana fides: de cuiꝰ ꝯſortio extiſtere martyres meruerūt. Tertio ꝙ idē tāte ⁊ iā ſcē ecclē uerſatiōis fuit vt corona3 martyrij tpe pacis īueniret. Quarto fecit eū imitatiōe īſignē. Vñ Aug. Hec totiꝰ cā paſſionis ꝓpter quā morti adiectꝰ ē vir ſcīs vt ſui ſimiles ceteros eſſe hortaret. In tribꝰ aūt ſe nobis imitabilē exhibet. Pr̄io ī aduerſoꝝ forti ꝑpeſſione. Vñ Aug. Ad crudiēdū dei ꝑplm̄ nulloꝝ eſt vtilior forma ꝙ martyrū. Eloquētia facilis ad exhortādū fit rō efficax ad ſuadēdū. Validiora tn̄ ſunt exempla ꝙ verba: ⁊ plus eſt ope docere ꝙ voce. In excellentiſſimo genere doctrine beatus martyr laurētiꝰ ꝙ glorioſa polleat dignitate etiā perſecutores ipſius ſentire potuerūt quo illa mirabilis fortitudo animi nō ſolū nō ſederet: ſed etiā alios exēplo ſue tolerātie roboraret. Secūdo in fidei magnitudine ⁊ feruore. Maximus vel ambroſius dum in fide ſua perſecutoris flammas vicit oñdit nobis per ignem fidei gehēne incēdia ſuperare ⁊ amore xp̄i diem iudicij non timere. Tertio in ardēti deuotione. Idem vel Ambroſius. Illuminauit mundū plane laurētius eo lumine quo ipſe ſuccēſus eſt: ⁊ flāmis quas ipſe pertulit oīm xp̄ianorū corda caleſecit. De his tribus etiam ſic dicit maximꝰ vel ambroſius ſ3 quoſdā libros beati laurētij exēplo ꝓuocamur ad martyriū accēdimur ad fidē incaleſcimꝰ ad deuotionē. H. ¶ Tertio fuit excellētiſſima in cōſtantia ſeu fortitudine: de cuius ꝯſtātia ⁊ fortitudine ſic dicit beatus Aug. Beatus laurētiꝰ manſit in xp̄o vſq3 ad temtationē: vſq3 ad tyrānicā interrogationē vſq3 ad accerrimā ꝯminationē: vſq3 ad ꝑemptionem. In qua longa morte: q2 bene māducauerat ⁊ bene biberat tanꝙ illa eſca ſaginatꝰ ⁊ illo calice ebrius factus tormēta nō ſenſit: nō ceſſit: ſed ī regnum ſucceſſit. Adeo aūt fuit ꝯſtās ⁊ firmus ꝙ nō ſolū tormētis non ſuccubuit: ſed etiā ex ipſis tormētis vt habeꝫ ex dictis btī maximi factus ē perfectior in timore feruētior in amore: ⁊ incēſidior in ardore. De primo ſic dicit. Extendiꝫ ſup flāmaꝝ ignitos globos ⁊ ſepius verſatur in latera: ſed quāto plus penarū patitur: tāto ampliꝰ xp̄m dn̄m p̄timeſcit. Quātū ad ſcd̄m ſic ait maximꝰ: vel ſm̄ quoſdā libros Ambro. Granū ſinapis cū atteritur accēditur: laurētiꝰ cū patiꝫ inflāmaꝫ. Idē. Nouo admirationis gnere aliꝰ illū torquet: ⁊ alij ſentiētes tormēta ꝑficiunt: ſed deuotiorē laurētiū ſaluatori ſupplicia atrociora fecerūt. Quātum ad tertiū ſic dicit. Cor eius tāta fide in xp̄i magnanimitate cōcaluit vt deſpectis ꝓprij corporis cruciatibus inſaniſſimo tortori ſuo ⁊ triūphās eius ignibus letus illuderet. I. ¶ Quarto fuit excellētiſſima in mirabili pugna ⁊ modo victorie. Beatus nāq3 laurentiꝰ ſicut ex v̄bis beati maximi ⁊ Auguſtini colligiꝫ quinq3 ignes exteriores quodāmodo habuit quos tamē omnes ſuperauit fortiter ⁊ extinxit. Primus fuit ignis gehenne. Secundus ignis materialis flamme. Tertius carnalis concupiſcētie. Quartus ardentis auaritie. Quintus furentis inſanie. De extinctiōe primi ignis ſcilicet gehēne ſic dixit maximus. Nunquid cedere poterat momentanee corporis vſtioni cuius fides eternus gehēne extinguebat ardorē. Itē trāſiit ꝑ ignē momētaneū atq3 terrenū: ſed flāmā gehēne perpetuo exurētis euaſit. De extinctione ſecūdi ignis. ſ. materialis flāme ſic ait maximus vel ambroſiꝰ ſ3 quoſdā libros. Corporali laborabat incēdio. Sed diuinus ardor materialez reſtrinxit ardorē. Itē ꝙuis rex improbꝰ ligna ſubijceret incēdia maiora ſupponeret inſcius Laurētiꝰ has flāmas fidei calore accēſus nō ſenſit. Itē Aug. Superari charitas xp̄i flāma non potuit ⁊ ſegnior fuit ignis qui foris vſſit ꝙ q̄ intus accēdit. De extinctiōe tertij. ſ. carnalis cōcupiſcētie ſic dixit maximus. Ecce btūs laurētius tranſijt ꝑ ignē nō coaduſtus inhorruit: ſed illuminatus effulſit arſit ne arderet ⁊ ne vreretꝫ vſtus eſt. De extinctione quarti ignis. ſ. auaritie qualr̄ euanuit auaricia illoꝝ q̄ theſauros cupiebāt ⁊ fruſtrata eſt ſic dicit Aug. Armaꝫ gemina face hō cupidus pecunie atq3 veritatis inimicꝰ auaritia vt rapiat aurū īpietate vt auferat xp̄3. Nihil obtines: nihil ꝓficis humana crudelitas: ſubtrahiꝫ tormētis tuis materia mortalis: ⁊ laurētio in celum abeūte tu deficis flāmis tuis. De extīctione quinti ignis. ſ. furētis inſanie qualr̄ vc3 inſania ꝑſequētiū fruſtrata eſt ⁊ annihilata: ſic dicit maximꝰ. Superatis flāmarū miniſtris oē mūdane inſanie reſtrinxit incēdium. Ad hoc vſq3 diabolica ꝓfecit intentio vt vir fidelis ad dn̄3 ſuū glorioſus aſcēdat: ⁊ crudelitas ꝑſequētiū cū ſuis ignibus perfuſa torpeat: ꝙ eīn ꝑſequētium inſania ignis fuerit oſtēdit cū ait. Furor gētilis accēſus craticulā preparat ignitā: vt indignatiōis ſue flāmas ignibꝰ vindicaret. Nec mirū ſi hos quinq3 ignes exteriores ſuperauit: qm̄ ex v̄bis p̄dicti maximi habētur tria refrigeria q̄ intus habuit ⁊ tres ignes in corde portauit ꝑ q̄ oēm ignē exteriorē ⁊ refrigerio mitigauit ⁊ maiori incēdio ſuperauit. Primū nāq3 refrigeriū fuit deſideriū regni celeſtis. Scd̄3 meditatio diuine legis. Tertiū puritas cōſciētie. Per hoc triplex refrigeriū oē3 ignē exteriorē extinctū fecit ⁊ frigidū reddidit. De pr̄io refrigerio qd̄ ē deſideriū celeſtis gl̄ie dixit maximꝰ vel ambroſius ſm̄ quoſdā libros. Nec eīn btūs Laurētiꝰ ignīū ſentire tormēta poterat: q̄ in ſenſibus refrigeriū paradiſi poſſidebat. Itē iacet ante pedes tyrāni exuſta caro: corpus exanimi: nihil detrimēti tn̄ patiꝫ in terris cuiꝰ animus demoraꝫ in celis. De ſcd̄o refrigerio qd̄ eſt meditatio legis diuine ſic dicit maximus vel ambroſius. Dū xp̄i cogitat p̄cepta: frigidū eſt illi oē qd̄ patiꝫ. De tertio refrigerio qd̄ eſt puritas cōſciētie ſic dicit. Ardet ꝓfecto totis viſceribꝰ fortiſſimus martyr vriꝫ: ſed regnū dei pertractans, refrigerio cōſciētie victor exultat. Habuit nihilominus vt idē maximꝰ oſtēdit tres ignes interiores ꝑ q̄s oēs exteriores maiori incēdio ſuꝑauit. Primꝰ fuit fidei magnitudo: ſcd̄s ardēs dilectio: tertiꝰ v̄a dei cognitio q̄ ip3 irradiauit tanꝙ ignis. De pr̄o igne ſic dicit idē vel ambroſius. In quātū in illo fidei ardor feruet: in tātū ſupplicij flāma frigeſcit. Itē eē ſaluatoris ignē feruorē fidei legimus in euāgelio. Ignē veni mittere in terrā. Hoc igiꝫ igne btūs laurētiꝰ accēſus flamarū nō ſenſit incēdiū. De ſcd̄o igne ſic ait idē vel Ambro. Ardebat extrinſecus martyr laurētius tyranni ſeuiētis incendijs: ſ3 maior illū intrinſecꝰ xp̄i amoris flamma torrebat. De tertio igne ſic dicit. Fortiſſimū martyrē ſeuiſſima perſecutoris flāma ſuperare nō potuit: q2 longe ardētius veritatis radijs mens eiꝰ accēſa feruebat. Item. Odio perfidie ⁊ amore v̄itatis accēſus appoſitā ſibi extrinſecus flāmā aut non ſenſit aut vicit. Habet autē inter

ceteros martyres.b.laurentius tria priuilegia quātū ad officiū. Primū eſt in vigilia. Solꝰ em̄ inter martyres vigiliā hȝ. Sed vigilie ſctōꝝ ꝓpter multas deordinationes hodie in ieiunia mutate ſunt. Mos em̄ fuit olī vt refert ioānes belethvt ī feſtiuitatibꝰ ſctōꝝ hoīes cū vxoribꝰ ⁊ filiabꝰ ad eccleſiā venirēt ⁊ ibi cū luminaribꝰ pnoctarēt. Sȝ qꝛ multa adulteria in his vigilijs fiebāt ſtatutū fuit vt vigilie in ieiunia ꝯuerterent̄. Nomē tn̄ antiquū eſt retētū: qꝛ nō ieiunia ſȝ vigilie adhuc appellant̄. Scōm eſt in octaua. Ipſe nāqȝ ſolus cū ſtephano hȝ octauā inter martyres: ſicut martynꝰ īter cōfeſſores. Tertiū eſt in regreſſiōibꝰ antiphonaꝝ qđ ſolꝰ ipſe ⁊ paulus hȝ. Sed paulus propter excellētiā predicationis: iſte propter excellentiam paſſionis.

De ſancto Ipolito. cxiij. A.

Ipolitus đr ab iper qđ eſt ſupra ⁊ litos ꝙ eſt lapis quaſi ſupra lapidem.i.xp̄m fundatus. Vel ab in ⁊ polis qđ eſt ciuitas. Vel ipolitus quaſi valde politus. Fuit enim ſuper lapidē xp̄m bene fundatus per cōſtantiā ⁊ firmitatē. Fuit in ciuitate ſuperna per deſiderium et auiditatem. Fuit bene politus per tormentorum acerbitatem.

Ipolitus poſtꝗ corpꝰ btī laurētij ſepeliuit venit in domū ſuā ⁊ dans pacē ſuis ſeruis ⁊ ancillis oēs de ſacro altaris qđ iuſtinꝰ pſbyter attulerat cōicauerūt. Et appoſita mēſa priuſꝗ cibū ſumeret veniētes milites eū rapuerūt ⁊ ad ceſarem deduxerūt. Quē vidēs decius ceſar ſubridēs dixit ei. Nunqđ ⁊ tu magnus effectꝰ es qui corpꝰ laurētij abſtuliſti? Cui ipolitus. Hoc feci nō quaſi magnꝰ ſȝ quaſi xp̄ianus. Tūc decīꝰ furore repletus pcepit vt habitu quo vt xp̄ianus vtebat̄ expoliaret̄: ⁊ os eiꝰ lapidibꝰ tōderet̄. Cui ipolitus. Nō me expoliaſti: ſȝ magis veſtiſti. Cui decīꝰ. Quō in ſipiēs effectꝰ es vt nuditatē tuā nō erubeſcas. Nunc ergo ſacrifica ⁊ viues: ne cū laurētio pereas. Cui ipolitus. Exēplū merear fieri btī laurētij quē tu ore polluto auſus es noīare. Tūc decīꝰ fecit eū fuſtibꝰ cedi: ⁊ pectinibꝰ ferreis laniari. Ille aūt ſe xp̄ianū eē voce clara ꝯfitebat̄. Et cū tormēta hmōi derideret veſte militari qua antea vtebat̄ eū veſtiri fecit: hortās vt amicitiā ⁊ militiā priſtinā retineret. Cui ipolitꝰ cū diceret ſe xp̄o militare: decīꝰ ira repletꝰ valeriano pfecto eū tradidit: vt oēs facultates eiꝰ acciperet ⁊ diris tormētis eū interficeret. Inuēto đȝ ꝙ eiꝰ familia xp̄iana eēt adducti ſunt oēs ante cōſpectum eius. Qui cū ad ſacrificia cogerent̄ cōcordia nutrix ipoliti ꝓ oībꝰ rn̄dit. Nos cū dn̄o nr̄o volumus mori potius pudice ꝙ impudice viuere. Cui valerianꝰ. Genꝰ ſeruoꝝ nō niſi cū ſupplicijs emendat̄. Tūc preſente ipolito ⁊ gaudente iuſſit eam tandiu plūbatis cedi quouſqȝ emiſit ſpm̄. Dixitqȝ ipolitus. Gratias tibi ago dn̄e: qꝛ nutricē meā ante ꝯſpectū ſanctoꝝ tuoꝝ premiſiſti. Deinde extra portā tiburtinam valerianus ipolitū cum familia ſua duci fecit. Ipolitus aūt oēs cōfortans dixit. Fratres nolite metuere: qꝛ ego ⁊ vos vnū deū habemus. Iuſſitqȝ valerianus vt in ꝯſpectu ipoliti oībus capita amputarētur. Ipoliti vō pedes ad colla indomitorū equoꝝ fecit ligari ⁊ per carduos ⁊ tribulos trahi tandiu donec ſpm̄ exhalaret: circa annos dn̄i.cclvj. Eorū corpora iuſtinꝰ preſbyter rapuit ⁊ iuxta corpus ſctī laurētij ſepeliuit. Corpus vero ſancte ꝯcordie inuenire nō potuit: qꝛ fuerat in cloacam ꝓiectū. Miles aūt quidā noīe porphirius credens beatā concordiā aurū et gēmas in veſtimentis habere: ad quēdam cloacariū noīe ireneū qui erat occulte xp̄ianus acceſſit ⁊ dixit. Secretū cuſtodi ⁊ extrahe concordiā: qꝛ ſpero ꝙ aurū aut gēmas in veſtibus ſuis habet. Cui ille. Oſtēde mihi locū ⁊ ſecretū habeo: ⁊ quicquid inuenero nūciabo. Cū ergo corpus extractum fuiſſet ⁊ nihil inueniſſent: miles ille ꝓtinꝰ fugit. Et ireneus vocato quodam xp̄iano noīe Abundo: corpus ad ſctm̄ iuſtinū detulit. Qđ ille deuote ſuſcipiēs iuxta corpus.ſ.ipoliti ⁊ alioꝝ ſepeliuit. Qđ valerianus audiēs ireneū ⁊ Abundū tenuit ⁊ ambos in cloacā viuos miſit quoꝝ corpora iuſtinus rapuit ⁊ cū alijs ſepeliuit. B. Poſt hoc decius cū valeriano in currū aſcēdit aureū ⁊ ꝑgūt ad amphiteatrū vt cruciēt xp̄ianos: arreptus igit̄ decīꝰ a demonio clamabat. O ipolite cathenis aſperis vinctū me tenes. Valerianꝰ ſimr̄ clamabat. O laurēti igneis cathenis me ligatum trahis. Et eadē hora valerianꝰ expirauit. Decius autē domū reuerſus triduo a demonio vexatus clamabat. Adiuro te laurēti modicū ceſſa a tormētis. Et ſic miſerabilr̄ mortuus eſt. Qđ vxor eiꝰ triphonia crudelis videns dimiſſis oībꝰ ad ſctm̄ iuſtinū cū filia ſua cirilla acceſſit: ⁊ ab eo cū multis alijs baptizari ſe fecit. Alia vō die cū oraret triphonia emiſit ſpm̄. Cuiꝰ corpꝰ iuſtinus pſbyter iuxta corpꝰ.ſ.ipoliti ſepeliuit. Audientes vō.xlvij. milites ꝙ regina ⁊ eiꝰ filia xp̄iane effecte eſſent venerunt cū vxoribꝰ ſuis ad iuſtinū pſbyterū vt baptiſma ſuſciperēt. Quos oēs dionyſius ꝗ ſctō ſixto ſucceſſerat baptizauit. Claudiꝰ aūt imꝑator cirillā cū ſacrificare nollet: iugulari fecit ⁊ ceteros milites decollari quoꝝ corpa in agro verano cū ceteris ſepelit̄. Et aduertendū ꝙ expreſſe habet̄ hic ꝙ illi decio ꝗ laurētiū ⁊ ipolitū martyrizauit ſucceſſit claudiꝰ. Claudiꝰ aūt nō ſucceſſit decio imꝑatori imo decio ſucceſſit ſm̄ chronicas voluſianꝰ: voluſiano galienꝰ: galieno claudius. Oportet ergo dicere vt videt̄ ꝙ aut galienꝰ fuerit binomius ⁊ ꝙ dictꝰ ſit galienus ⁊ decius: ſicut dicit vincētiꝰ in chronica ſua ⁊ godofridus in lib. ſuo. Aut ꝙ galienus in ſui adiutoriū quendā noīe deciū fecerit ceſarē nō tn̄ imꝑatorē ſicut dicit Richardꝰ ī chronica ſua: de hoc martyre ſic dicit Amb. ī pfatiōe. Btūs martyr ipolitꝰ xp̄ȝ verū ducē ꝯſiderās miles eiꝰ eē maluit ꝙ dux militū cōprobari. Beatūqȝ laurētiū ſue cuſtodie mācipatū nō pſecutꝰ ē: ſȝ ſubſecutꝰ. Qui cū theſauros eccle̅ diſcuteret: inuenit theſaurū quē nō tyrānꝰ eriperet: ſȝ quē pietas poſſideret: inuenit theſaurū vn̄ vere diuitie peterēt̄ ſpreuit fauorē tyrāni: vt cū regis perpetui gr̄a cōprobaret̄: mēbris diuidi nō refugit: ne nexibꝰ diuelleret̄ eternis. Bubulcꝰ qđā noīe petrꝰ cū in feſto marie magdalene plauſtrum iunxiſſet ⁊ boues ſequens ipſos maledictis vrgeret: ꝓtinꝰ boues ⁊ aratrum a flumine aſſumunt̄: ⁊ ipſe petrꝰ qui hoc imprecatus fuerat ſupplicio atrociori torquebat̄. Nā ignis eū arripuit adeo ꝙ carnibꝰ ⁊ neruis tibie ⁊ cruris conſumptis oſſa paterēt: ⁊ ipſa tādem tibia a ſua cōpage penitꝰ ſolueret̄. Tunc ille ad quādā eccleſiā btē marie vginis accedēs: tibiā ipſā in quodā foramine ipſiꝰ eccleſie abſcōdit: ⁊ beatā vginē lachrymis ⁊ pcibꝰ ꝓ ſua liberatiōe rogauit. Et ecce nocte quadā.b.vgo cū btō ipolito ei in viſiōe affuit ⁊ eidē ipolito vt petrū priſtine ſanitati reſtitueret imꝑauit. Statimqȝ ſctūs ipolitus tibiā de foramine accipiēs: loco ſuo qͣſi ſurculū arbori in momēto inſeruit. In qua inciſiōe tātos dolores ſenſit vt ſuis clamoribꝰ totā familiā excitaret. Qui ſurgentes ⁊ lumē accendentes petrū duo crura ⁊ duas tibias habere conſpiciūt. Sed ſe deludi putātes ipm̄ iterum atqȝ iterū contrectabant ⁊ mēbra vera ipm̄ ha-

bere cōſpiciebāt. Qui vix eū excitātes vñ hoc ſibi acci
derit ſciſcitant. Sz ille eos ludere exiſtimās tandē vi
ctus rē vidit ⁊ extupuit. Sz tñ coxa noua mollioꝛ ꝙ ve
tuſta ad ſuſtinētiā corpis nō poterat ex:qri. Vñ ad pu
blicationē miraculi pannū claudicauit. Et tūc iterū btā
virgo eidē apparēs ſcrō ipoſito dixit vt ꝗcꝗd curationi
deeſſet ſupplere deberet. Euigilās igit ⁊ ſe plene ſana
tū inueniēs: recluſoꝛiū introiuit. Cui diabol⁹ ī ſpecie
nude mulieris frequētiſſime apparebat ⁊ nudā ei ſe i=
gerēs quāto ille forti⁹ reſiſtebat: tāto illa īpudēti⁹ īcō
bebat. Cū ꝗ illa eū plurimū vexaret. tādē ille ſtolā ſa=
cerdotalē accipiēs collū ei⁹ cinxit: ⁊ mox diabolo rece
dēte cadauer putridū ibidē remāſit. Tātuſꝗ fetoꝛ īde
exhalauit vt null⁹ ꝗ hoc vidit ambigeret: ꝗn corp⁹ ali=
cui⁹ mulieris mortue fuiſſet: ⁊ ꝙ diabol⁹ aſſumpſiſſet.

¶ De aſſumptione btē Marie virginis. cxiiij. A.

Aſſumptio btē Marie virginis
qualiter facta ſit ex quodam li=
bello apocripho qui ioāni euāgeliſte
aſcribit edocet. Apl'ſnāꝗ ob pdica=
tionis gratiā diuerſas mūdi ſubcūti=
bus regiones virgo btā in domo iuxta
mōtē ſion poſita dr remāſiſſe. Oiaꝗ
loca filij ſui. ſ. locū baptiſmi: ieiunij:
oꝛonis: paſſionis: ſepulture: reſurre=
ctionis: ⁊ aſcēſionis ꝙdiu vixit deuo
tione ſedula viſitauit. Et ſm quod ait
epiphanius. xxiiij. annis poſt aſcēſionē filij ſui ſuper=
uixit. Refert ergo ꝙ beata virgo quādo xpm concepit
erat annoꝝ. xiiij. ⁊ in. xv. ipſum peperit: ⁊ vixit cum eo
annis. xxxiij. ⁊ poſt moꝛtē xpi ſuperuixit. xxiiij. annis.
Et ſm hoc qñ obijt erat annoꝝ. lxxij. Probabilius tñ
videtur qđ alibi legit. vt. xij. annis filio ſuperuixerit:
⁊ ſic ſexagenaria ſit aſſumpta cū apli totidē annis pre
dicauerint in iudea ⁊ circa partes illas ſicut eccleſia=
ſtica tradit hiſtoria. Die igit quadā dum in filij deſide
riū coꝛ virginis vehemēter accendit: eſtuans animus
cōmouet ⁊ in exterioꝛē lachꝛymaꝝ abūdātiā excitat.
Cunꝗ ad tēpus ſubtracti filij equanimiter nō ferret
ſubtracta ſolatia ecce angelus cū multo lumine eidē
aſtitit: ⁊ reuerenter ꝟtpore ſui dñi matrem ſalutauit.
Aue inquit benedicta maria ſuſcipiens benedictionē
illius ꝗ mandauit ſalutē Jacob. Ecce aūt ramū palme
de paradiſo ad te dominā attulit quē ante feretrū poꝛ
tare iubeas cū die tertia de coꝛpoꝛe aſſumeris. Nā fi=
lius tu⁹ te matrē reuerēdā expectat. Cui maria rñdit.
Si inueni gratiā in oculis tuis obſecro vt nomen tuū
mihi reuelare digneris. Sz hoc peto inſtāti⁹ vt filij et
fratres mei apli ad me pariter cōgregent vt eos ātequ
moꝛiar coꝛpoꝛalib⁹ oculis videā ⁊ ab eis ſepeliri va=
leā: ⁊ ipſis pñtibus ſpiritū deo reddā. Hoc iterū pe=
to ⁊ obſecro vt aīa mea de coꝛpoꝛe exiens nullū ſpiri=
tum teterrimū videat: nullaꝗ mihi ſathane poteſtas
occurrat. Cui angelus. Cur ſcire deſideras dña mea
nomen meum qđ admirabile eſt et magnū. Ecce antē
omnes ad te hodie ꝯgregabūtur apoſtoli qui nobiles
tibi exhibebunt exequias funeris ⁊ in eoꝝ conſpectu
ſpiritum exhalabis. Nam qui olim ꝓphetā de iudea
in babylonem in crine attulit ſubito ipſe ꝓculdubio
ad te apoſtolos adducere poterit ī momēto. Malignū
autē ſpiritū videre: cur metuis cū caput eius oīno cō=
triueris: ⁊ ſpoliaueris ipm ſue poteſtatis imperio: fiat
tamē volūtas tua vt ipſos nō videas: his dictis ange
lus cū multo lumine celos aſcēdit. Palma aūt illa ni
mia claritate ſplendebat ⁊ erat quidē virge viriditate
conſimilis: ſz folia ipſius vt ſtella matutina fulgebāt.

Factum eſt aūt dum ioānes in epheſo pdicaret celum
repente intonuit ⁊ nubes candida ipm ſuſtulit ac ra=
ptum ante marie ianuā collocauit. Percutienſꝗ oſtiū
interius introiuit ⁊ reuerēter virgo virginē ſalutauit.
Quē ſelix maria cōſpiciēs vehemēter obſtupuit ⁊ pre
gaudio lachꝛymas cōtinere nequit: dixitꝗ. Fili ioan=
nes memoꝛ eſto verboꝝ magiſtri tui ꝗbus me tibi ma=
trem: ⁊ te mihi in filiū cōmēdauit. Ecce a dño euocata
debitū humane ꝯditionis exſoluo: ac coꝛpus meū tibi
cura ſolicita recōmēdo. Audiui em iudeos iniiſſe ꝯci=
liū dicentes. Expectemus viri fratres quoaduſꝗ illa
que ieſum poꝛtauit ſubeat moꝛtē: ⁊ coꝛpus ei⁹ ꝯtinuo
rapiemus ac iniectū ignib⁹ cōburemus. Tu igit hāc
palmam deferri facies ante feretrū: cū coꝛpus meum
duxeritis ad ſepulcrū: dixitꝗ ioānes. Vtinā hic eēnt
oēs apli fratres mei: vt decēter tibi parare poſſemus
exequias: ac exſoluere laudes dignas. Hec illo dicēte
oēs apli de locis in ꝗbus pdicabāt a nubibus rapiunt
⁊ ante marie oſtiū collocātur. Qui vidētes ſe ibidem
inſimul cōgregatos mirabant dicētes. Quenā cauſa
eſt ꝓpter quā nos hic dñs inſimul ꝯgregauit. Joānes
igitur ad eos exijt ⁊ dominā de coꝛpoꝛe receſſurā pre=
dixit. Et addidit dicēs. Videte fratres ne cū obierit ali
quis eā defleat ne hoc vidēs populus cōturbetur ⁊ di=
cat. Ecce quō iſti timēt moꝛtē qui tñ alijs predicāt re=
ſurrectionē. B. ¶ Dionyſius pauli apli diſcipulus in
libro de diuinis noībus: hoc idem aſſerit: apl'os ſcz in
dormitione virginis conueniſſe ⁊ ſe ſilr interfuiſſe: ac
vnūquēꝗ in laudē xpi ⁊ virginis ſermonē feciſſe. Ait eñ
ſic loquens ad thimotheū. Nos vt noſti ⁊ ipſe ⁊ multi
ſanctoꝝ noſtroꝝ fratrū ꝯuenimus ad viſionē coꝛpoꝛis
vite principis ⁊ qđ deum ſuſcepit. Aderat aūt ⁊ frater
dñi iacobus ⁊ petrus ⁊ ſumma ꝓuectiſſima theologoꝝ
ſummitas paulus. Poſtea viſum eſt poſt viſionem vt
vniuerſe hierarchie laudarēt ſicut vnuſquiſꝗ erat ſuf
ficiēs infinite virtutis bonitatē ⁊ cauſatrice infirmitatis.
Hec dionyſius. Cū autem beata maria oēs apl'os con
gregatos vidiſſet dñm benedixit et in medio eoꝝ lam=
padibus ardētibus ⁊ lucernis cōſedit. Circa vo horā
noctis tertiā ieſus aduenit cum angeloꝝ oꝛdinib⁹ pa=
triarcharū cetibus martyꝝ agminibus: ꝯfeſſoꝝ acie.
virginūꝗ choꝛis: ⁊ ante thoꝛū virginis acies oꝛdinātur:
et dulcia cantica frequētantur. Quales autē exequie
ibidē celebrate ſint ex predicto libello qui ioāni aſcri
bitur edocet. Nam prioꝛ ipſe ieſus inchoauit ⁊ dixit.
Veni electa mea ⁊ ponā in te thronū meū qꝛ cōcupiui
ſpeciem tuā. Et illa. Paratū coꝛ meū dñe paratū coꝛ
meum. Tūc oēs qui cū ieſu venerāt dulciter intonaue
rūt dicētes. Hec eſt ꝗ neſciuit thoꝛ ī delictis: habebit
fructū in refectione animaꝝ ſanctarū. Ipſa aūt de ſe=
met ipſa cecinit dicēs. Beatam me dicent oēs genera
tiones. Qꝛ fecit mihi magna qui potēs eſt ⁊ ſanctū no
men eius. Tūc cantoꝛ cantoꝝ oībus intonauit excel=
lenti⁹. Veni de libano ſpōſa veni coꝛonaberis. Et illa.
Ecce venio qꝛ in capite libri ſcriptū eſt de me vt facerē
voluntatē tuā deus: qꝛ exultauit ſpūs meus in te ſalu
tari meo. Sicꝗ marie aīa de coꝛpoꝛe egreditur ⁊ in vl=
nas filij aduolauit. Fuitꝗ tā a doloꝛe carnis extranea
ꝙ a corruptiōe extiterat aliena. Dixitꝗ apoſtolis dñs
coꝛpus virginis matris in vallē ioſaphat deferte ⁊ in
monumēto nouo qđ ibidē inuenietis illud recondite:
⁊ me ibidē triduo donec ad vos redeā expectate. Sta=
timꝗ circundederunt eam floꝛes roſarū. ſ. cetus mar=
tyrum ⁊ lilia conuallium agmina. ſ. angeloꝝ cōfeſſoꝝ
et virginum. Poſt eā apoſtoli clamitant dicētes. Vir
go prudētiſſima quo progrederis. Eſto noſtri memoꝛ

o dña. Sic ad cōcentū aſcendentiū cetus q̄ remāſerāt admirati cōcite obuiā pceſſerūt. Videnteſq̧ regē ſuum femine aīam in vlnis ꝓpriis baiulātem illāq̧ inniratā ſup illū obſtupefacti clamare ceperūt dicētes. Que eſt iſta que aſcēdit de deſerto delitiis afflués innira ſup dilectū ſuū qb⁹ cōcomitātes dixerunt. Iſta eſt ſpecioſa inter filias hieruſalem ſicut vidiſtis eā plenā charitate et dilectione. Sicq̧ in celū gaudens ſuſcipit̄ ⁊ a dextris filii in throno glie collocat̄. Apli aūt viderūt ei⁹ aīam tanti eſſe cādoris vt nulla mortaliū lingua poſſit effari. C. ¶ Tres autē ꝟgines q̄ ibidē erāt cū corp⁹ ei⁹ lauādi gr̄a expoliaſſent tāta ſtatim corp⁹ eius claritate reſplēduit vt tangi q̄dē ad lauādū poſſet: videri autē nō poſſet. Tādiu autē lux illa ibidē reſplenduit donec corpus a virginibus lotū fuit. Apli aūt corp⁹ ei⁹ reuerenter ceperūt: ⁊ ſuper feretrum poſuerūt. Dixitq̧ ioānes petro. Hāc palmā ante feretrū petre portabis: q2 dñs nobis te pretulit ⁊ ſuarum ouiū paſtorē ⁊ principē ordinauit. Cui petrus. Hanc potius portare te cōuenit: q2 virgo a dño es electus ⁊ dignū eſt vt palmā ꝟginis virgo ferat. Tu ſup pectus dn̄i recūbere meruiſti: ⁊ exinde ſapientie ac grē plus ceteris fluēta potaſti. Et iuſtū videtur vt qui a filio recepiſti plus muneris impēdas ꝟgini plus honoris tu igit̄ portare debes hāc palmā luminis ad exequias ſctītatis q̄ potatus es poculo lucis de fonte perpetue claritatis. Ego aūt portabo cum feretro ſctm̄ corpus. Ceteri autē apli fratres noſtri circūdantes feretrū referant laudes deo. Paulus aūt dixit ei. Et ego qui minimus oīm veſtruz ſum portabo tecū. Eleuātes itaq̧ petrus ⁊ paulus feretrū petrus incepit cantare ac dicere. Exyt iſrael de egypto all'. Ceteri autez apli cantū dupliciter proſequunt̄. Dominus autem feretrū ⁊ apoſtolos nube protexit: ita q̧ ipſi non videbant̄ ſed tantū eoꝝ vox audiebat̄. Affuerūt ⁊ angeli cum apoſtolis concinentes ⁊ totam terrā ſonitu mire ſuauitatis replentes. Excitati oēs ad tam dulcem ſonum et melodiam de ciuitate veloci⁹ exeūt: ⁊ quidnam hoc ſit diligenter ſciſcitantur. Tūc extitit qui diceret. Mariam illam diſcipuli ieſu efferūt mortuam: circa iſtam hāc quā auditis cōcinūt melodiam. Tunc ad arma oēs cucurrerūt ⁊ ſe mutuo hortabātur dicētes. Venite oēs diſcipulos occidam⁹ ac corpus illud qđ ſeductorē illū portauit: ignib⁹ cōburam⁹. Princeps aūt ſacerdotū hoc vidēs obſtupuit: ⁊ ira repletus ait. Ecce tabernaculū illius q̄ nos ⁊ gen⁹ nr̄m conturbauit qualē gloriā nūc accepit. Et hoc dicēs man⁹ ad feretrū miſit volēs illud euertere ac ad terrā deducere. Tunc manus ei⁹ ſubito ambo aruerūt ⁊ loculo adheſerunt ita vt ad loculū manus pēderet ⁊ nimio cruciatu vexatus lamentabilr̄ eiularet. Reliquus aūt ppl's ab angelis q̄ erāt ī nubib⁹ cecitate pcuſſus eſt. Princeps aūt ſacerdotū clamabat di. Scte petre in hac tribulatione me nō deſpicias ſed ꝓ me obſecro ad dn̄m preces fundas. Memor em̄ debes eſſe qualr̄ aliqn̄ tibi aſtiti: ⁊ qualr̄ te accuſante ancilla oſtiaria excuſaui. Cui petrus. In obſequiis dn̄i nr̄i nūc impediti ſum⁹ ⁊ orōni tue intēdere nō valem⁹. Verūtn̄ ſi in dn̄m nr̄m ieſum xp̄m ⁊ ī hāc q̄ ip̄z genuit ⁊ portauit credideris ſpero q̧ cōtinuo ſanitatis bn̄ficio potieris. Qui rn̄dit. Credo dn̄z ieſuz xp̄m verū eē filiū dei ⁊ hāc ſacratiſſimā mr̄ez eius. Statimq̧ a feretro man⁹ eius ſolute ſunt ſz tn̄ in brachiis adhuc ariditas remāſit ⁊ dolor vehemēs nō receſſerat. Dixitq̧ ei petr⁹. Oſculare feretrū ⁊ dic. Credo in deū ieſum xp̄m quē iſta in vtero portauit ⁊ poſt partū ꝟgo pmāſit. Qđ cū feciſſet ꝯtinuo priſtine ē reddit⁹ ſanitati. Dixitq̧ ei petr⁹. Accipe hanc palmā de manu fratris nr̄i ioānis ⁊ pones eā ſup ppl'z excecatū ⁊ q̄cūq̧ credere voluerit recipiet viſum: q̄ aūt credere noluerit videre nō poterit in eternū. Mariā aūt portātes apli ī monumēto poſuerūt ⁊ iuxta illud vt dn̄s iuſſerat cōſederūt. Tertia aūt die veniēs ieſus cū multitudine angeloꝝ ipſos ſalutauit di. Pax vobis. Qui rn̄derūt. Glia tibi de⁹ q̄ facis mirabilia magna ſolus. Et dixit aplis dn̄s. Quid gratie ⁊ honoris vr̄ vobis vt mee nunc ꝯferā genitrici. Et illi iuſtū vr̄ dn̄e ſeruis tuis vt ſicut tu deuicta morte regnas in ſcl'a: ſic tue reſuſcites mr̄is corpuſculū ⁊ a dextris tuis colloces in eternū. Q̄ annuēte michael āgelus cōtinuo affuit ⁊ marie aīam corā dn̄o pn̄tauit. Tunc ſaluator locut⁹ eſt di. Surge ꝓxima mea colūba mea tabernaculū glie vaſculū vite: tēplū celeſte vt ſicut p coitū labē non ſenſiſti criminis: ſic in ſepulcro ſolutionē corpis minime patiaris. Statimq̧ aīa ad marie acceſſit corpuſculū ⁊ de tumulo ꝓdiit glioſum. Sicq̧ ad ethereū aſſumit̄ thalamuz comitāte ſecū multitudine āgeloꝝ. Thomas aūt cū abeſſet ⁊ rediēs ⁊ credere recuſaret ſubito zonā q̄ corpus ei⁹ pcinctū fuerat ab aere recepit illeſam vt vel ſic intelligeret q̧ totalr̄ fuiſſet aſſumpta. D. ¶ Hoc aūt totū qđ pdictū eſt vr̄ eſſe illud apocriphū: de quo hiero. in ep'la ſiue ſermōe ad paulā ⁊ euſtochiū ſic ait. Ille ſane libellus ꝟe apocriph⁹ eſt cēſendus niſi quo ad aliqua fide digna q̄ vident̄ a ſctis approbata q̄ ſunt nouē. ſ. q̧ ꝓmiſſa ſit ⁊ exhibita ꝟgini oīmoda conſolatio: aploꝝ oīm ꝯgregatio: ſine dolore ꝯſūmatio: ſepulture ī valle ioſaphat preparatio: exequialis deuotio xp̄i ⁊ toti⁹ curie celeſtis obuiatio: iudeoꝝ perſecutio: miraculorum in omni cauſa decēte coruſcatio: in aīa ſimul ⁊ corpore aſſūptio. Porro alia multa ſūt ibi poſita poti⁹ ad ſimulationē q̄ ad ꝟitatē vt q̧ thomas nō affuerit: ⁊ veniēs dubitauerit ⁊ his ſimilia q̄ p ſe patēt q̄ ſūt relinquēda poti⁹ q̄ aſſerēda. Veſtimēta aūt ipſi⁹ ad cōſolationem fideliū dicūtur in tumulo remāſiſſe. Vn̄ ⁊ de quadam parte ipſaꝝ veſtiū tale miraculū cōtigiſſe narrat̄. Cū dux normānoꝝ vrbē carnotēſiū obſediſſet ep̄s illi⁹ vrbis tunicā btē marie que ibidē ſeruabat̄ more vexilli haſte impoſuit: ⁊ ſubſequēte pplo ſecur⁹ ad hoſtes exiuit. Statimq̧ oīs hoſtilis exercitus amentia ⁊ cecitate pcuſſus eſt ſtabatq̧ tot⁹ corde tremulus ⁊ totus aīo ſtupefactus. Quod illi de ciuitate videntes diuino iudicio ſupaddunt ⁊ atrociter hoſtes cedūt. Quod beate marie plurimū diſplicuiſſe ꝓbat̄: ex eo q̧ ꝓtin⁹ tunica illa diſparuit ⁊ viſuz cōtinuo hoſtis recepit. In reuelationibus ſctē elizabeth legit̄ q̧ dū ipſa elizabeth q̄daz vice in ſpū rapta eēt vidit in loco valde remoto quoddā ſepulcrū multo lumine circūfuſum ⁊ q̄ſi ſpēm mulieris in eo ⁊ circūſtabat multitudo āgelorū ⁊ poſt puſillum de ſepulcro erepta eſt. ⁊ in ſublime cū illa aſtāti ū multitudine eleuata. Et ecce in eius occurſuz vir q̄dā de celis admirabilis ⁊ glioſus aduenit portās in dextra crucis vexillū cum eo infinita milia angelorū. Sicq̧ eā alacriter ſuſcipientes cū magno cōcētu eā in celos deduxerūt. Poſt modicū ꝟo tpis elizabeth angelū cū quo ſepe loq̄bat̄ de pdicta viſiōe īterrogauit. Qui rn̄dens ait. Oſtēſum eſt tibi in hac viſione q̄mo tā ī carne q̄ in ſpū dn̄a nr̄a in celū aſſumpta eſt. Dixit autē in eiſdē reuelationib⁹ ſibi reuelatū eſſe q̧ poſt. xl. dies ſui tranſit⁹ in corpe ſit aſſumpta. Nā btā maria ſecū colloquens ait. Poſt aſcenſionem dn̄i anno integro ⁊ tot diebus quot ſunt a die aſcēſiōis vſq̧ ad diē mee aſſumptionis ſuperuixi. Oēs aūt apli dormitiōi mee interfuerūt ⁊ corpus meū reuerēter ſepulture dederūt. Sz quadrageſima die poſtmodū reſurrexi. Cū autē eliza-

beth eã interrogaſſet vtrũ hoc manifeſtare vel celare deberet dixit. nec carnalib⁹ ⁊ ĩcredulis reuelanda: nec deuotis ⁊ fidelib⁹ abſcõdẽda. E. ¶ Notandum eſt ꝗ ꝙ glĩoſa xgo maria aſſumpta ⁊ exaltata eſt integraliter honorabilr letãter ⁊ excellẽter. Aſſumpta eſt eñ integre in aĩa ⁊ corpe ſicut pie credit eccl'ia. Qd̃ qdẽ multi ſctõꝝ nõ ſolũ aſſerũt ſ; ẽt hoc ꝓbare aptis rõnib⁹ moliunt. Bernar. eñ rõ eſt. Qm̃ ſctõꝝ corpa deus precioſa ſublimauit vtputa petri ⁊ iacobi tã glĩoſe venerabilia reddidit ⁊ honore tã mirifico ſublimauit. vt ⁊ ipſis deputet loc⁹ eoꝝ veneratiõi cõgru⁹ ⁊ ad ipa mũdus ꝓperet vniuerſus. Si igit marie corp⁹ ſup terrã eẽ dicatur ⁊ nec tñ deuota frequẽtet viſitatione fideliũ nec ei dẽ loc⁹ deputet honoris nimirũ videbit xp̃s honorez mr̃ni corpis cõtẽpſiſſe cũ tñ ſup terrã alioꝝ ſctõꝝ corpora ſic honorãt. Hiero. etiã dicit ꝙ. xviij. kalẽ. ſeptẽbris maria ad celos aſcẽdit. Qd̃ xo dicit de marie corporali aſſumptione eccleſia potius elegit pie dubitare ꝙ aliqd temere: diffinire in ſequẽtib⁹ credẽdũ eẽ ſic ꝓbat. Si nõ deſunt qui dicũt in his qui cũ xp̃o reſurrexerunt perpetuã reſurrectionẽ iã eſſe cõpletam: ⁊ nõnulli credant cuſtodẽ virginis ioãnem etiam glorificata carne gaudere cũ xp̃o: cur id nõ magis eſt credendũ de matre ſaluatoris. Qui enim dixit: honora patrez ⁊ matrẽ: ⁊ nõ veni ſoluere legẽ ſ; adimplere: ꝑfecto matrẽ ſuã ſup oẽs honorauit. Nec nos de btã maria modo factũ ambigimus. Aug. aũt nõ ſolũ hoc affirmat: ſ; etiã trib⁹ rõnib⁹ hoc ꝓbat. Et pria qdẽ eſt carnis xp̃i ⁊ virginis vnitas. Ait eñ ſic. Putredo nãq; ⁊ vermis humane eſt opprobriũ cõditionis: a quo opprobrio cũ ieſus alienus ſit marie natura excipitur quã ieſus de ea aſſumpſiſſe probat. Scda rõ eſt corpis eius dignitas. Unde ait. Thronũ dei: thalamũ dñi: tabernaculũ xp̃i: dignũ eſt ibi eſſe vbi eſt ipſe. Tã precioſuz theſaurũ dignius eſt celo ſeruari ꝙ terra: tertia eſt virginitas carnis ꝑfecta integritas. Ait eñ ſic. Letare maria leticia inenarrabili corpe ⁊ aĩa in ꝓprio filio cũ ꝓprio filio ꝑ ꝓpriũ filiuz. Nec ſeq̃ dz corruptiõis erũna quam nulla ſecuta eſt tñ filiũ pariẽdo ĩtegritatis corruptio vt ſit ſp incorrupta quã tanta ꝑfudit gr̃a ſit integre viuẽs q̃ oĩm integrã ꝑfectãq; genuit vitã: ſit cũ illo quaz in ſuo geſſit vtero: ſit apud illũ illa que genuit fouit ⁊ aluit illũ maria dei genitrix dei miniſtrix ⁊ ſeruitrix. De qua q̃ alr ſentire nõ audeo: aliud dicere nõ ꝑſumo. Ad hoc facit qd̃ ille egregius xſificator ait. Scãdit ad ethera xgo puerpera xgula geſſe. Nõ ſine corpore: ſ; ſine tpe rẽdit ad eſſe. Scdo letãter. De hoc dicit girard⁹ ep̃s ⁊ martyr in ſuis homelijs. Hodie xginẽ beatã celi ſuſceperũt letãter angeli gaudẽdo: archãgeli iubilãdo: throni exultãdo: dominatiões pſallẽdo: pñcipat⁹ armonizãdo: ptãtes citharizãdo: cherubin ⁊ ſeraphin hymnizãdo atq; ad ſupnũ diuine maieſtatis tribunal ducẽdo. F. ¶ Tertio honorabilr q̃ ip̃e ieſus ⁊ tot⁹ milicie celeſtis exercit⁹ eidẽ obuiã venit: vñ Hiero. Quis illud cogitare ſufficiat ꝙ glĩoſa hodie regina mũdi ꝓceſſit quãto deuotionis affectu tota in ei⁹ occurſum celeſtium legionũ ꝓdierit multitudo quãtis ad thronũ canticis ſit deducta: ꝙ placido vultu ꝙ ſerena facie ꝙ diuinis amplexibus a filio ſit ſuſcepta: ⁊ ſup oẽm creaturã exaltata. Idem. Hodierna die credendũ eſt miliciam celoꝝ feſtiue genitrici dei obuiam aduenĩſſe eãq; ingenti lumine circũfulſiſſe ⁊ vſq; ad dei thronum cũ laudibus ⁊ canticis ſpũalibus ꝑduxiſſe: celeſtez quoq; miliciã hierl'm: tunc ineffabili leticia exultaſſe ⁊ iucũdam tam ineffabili charitate ⁊ oĩ gratulatione iubilaſſe: qm̃ feſtiuitas hec que nobis hodie reuoluitur annua illis oĩbus facta eſt ꝯtinua. Credit q̃z ꝙ ip̃e ſaluator ꝑ ſe totus feſtiuus occurrerit ⁊ cũ gaudio eã ſecũ in throno collocauerit: alr̃ q̃z nõ ĩpleſſet qd̃ i lege ip̃e mãdauit: honora patrẽ tuũ ⁊ mr̃ez tuã. hec Hiero. Quarto excellẽter. Hiero. Hec eſt dies in qua vſq; ad throni celſitudinẽ intemerata mr̃ ⁊ xgo ꝓceſſit atq; in regni ſolio ſublimata poſt xp̃m glĩoſa reſedit. Qualr aũt in celeſti gl'ia ſublimata ⁊ honorificata ſit oñdit btũs Geraldus in ſuis homilijs di. Sol⁹ dñs ieſus xp̃s põt hãc magnificare quemadmodũ fecit, vt ab ipſa maieſtate laudẽ cõtinue accipiat, ⁊ honorẽ angelicis ſtipata chorĩs: archãgelicis vallata turmis: thronoꝝ hincinde poſſeſſa iubilationib⁹: dñationũ circũcincta tripudijs prĩcipatuũ circũſepta obſequijs: ptãtũ amplexata plauſib⁹: xtutũ girata honorib⁹: cherubĩ circũſtãtiũ ta hymnificationib⁹: ſeraphin vndiq; poſſeſſa ineffabilib⁹ cãtatiõib⁹ ipſa q̃z ineffabiliſſima trinitas ꝑẽni tripudio ſibi applaudit atq; ſua gr̃a in ea tota redũdãte oẽs ciſdẽ attẽdere facit aploꝝ ſplẽdidiſſimus ordo inceſſabili laude eã extollit. Martyrũ multitudo oĩmode ſupplicat tãte dñe. Cõfeſſoꝝ exercitus innumerabilis cõtinuũ ſibi ꝯſonat cãtũ. Virginũ cãdidiſſima cõcio iugez choreã ad ſuã celebrat gloriã. Inuite etiã ĩfernus ſibi vlulat ⁊ ꝓcaciſſimi demones cõclamãt. Quidã cleric⁹ xgini marie deuotus ꝯ dolorẽ q̃nq; vulnerũ xp̃i eã q̃ri die ꝑ hec xba quaſi cõſolari ſtudebat di. Gaude dei genitrix xgo imaculata: gaude q̃ ab angelo gaudium ſuſcepiſti: gaude q̃ genuiſti eterni luminis claritatẽ: gaude ſctã dei genitrix xgo. Tu ſola mr̃ innupta te laudat oĩs creatura ⁊ factura genitrix lucis: ſis ꝓ nobis q̃ſumus ꝑpetua ĩteruẽtrix. Hic cũ nimio lãguore corrept⁹ ad extrema veniſſet pauore ꝑturbari cepit. cui xgo apparẽs dixit. Cur fili tãto timore trepidas q̃ toties mihi gaudiũ nũciaſti: gaude ẽt tu ⁊ vt eternalr gaudeas veni mecũ. G. ¶ Miles q̃dã potẽs valde ⁊ diues dũ oĩa bona ſua in diſcreta liberalitate diſꝑgeret ad tãtã deuenit inopiã, vt qui cõſueuerat magna tribuere: iã incperet minimis indigere. Habebat aũt quãdã vxorẽ pudiciſſimã ⁊ btẽ marie valde deuotã. Appropinquante aũt quadã ſolẽnitate in qua ꝑdict⁹ miles multa donaria cõſueuerat elargiri: cũ iã q̃ tribueret nõ hr̃et nimia cõfuſione ⁊ xecũdia duct⁹ quouſq; ꝑdicta trãſiſſet ſolẽnitas deſertũ locũ meroris amicũ expetijt vt fortune ſue incõmoda plãgeret ⁊ verecũdiã euitaret. Et ecce ſubito q̃dã equus valde terribilis terribiliorẽ habẽs ſeſſorẽ ad eũ acceſſit. Cui⁹ ſeſſor eum alloquit ⁊ cauſaz tãte triſticie ſciſcitat. Cui cũ oĩa q̃ ſibi cõtingerãt ꝑ ordinẽ enarraſſet: ille ait. Si mihi in modico obtẽperare volueris magis ꝙ antea gl'ia ⁊ diuitijs abũdabis. Spondet ille pñcipi tenebrarũ ſe q̃cq̃d iuſſerit libẽter facturũ dũmõ ip̃e ſibi impleat q̃ ꝓmittit. Et ille. Ecce ꝑgẽs in domũ tuã in tali loco redras ⁊ ibidẽ tot auri ⁊ argẽti põdera tot lapides ꝑcioſos inuenies. Mihi aũt hoc facias vt tali die vxorẽ tuã huc me adducas. Sub tali ꝓmiſſione miles ad domũ reuertit ⁊ in loco de quo ſibi dixerat q̃rens: oĩa reperit que ꝑdixit. Que iueniẽs mox emit palatia: largit dona redimit fundos comparat ſeruos. Appropinquãte xo die ſtatuta vxorem ſuã vocauit ⁊ dixit. Equũ ꝯſcendite q̃ aliquo lõgiuſ mecũ ꝑgere vos opz. At illa tremẽs ac pauẽs ⁊ viri imperio cõtradicere nõ preſumẽs btẽ marie ſe deuote cõmẽdauit ⁊ poſt virũ abire cepit. Cũ aũt lõgius ꝓceſſiſſent ⁊ in via quãdã eccleſiã inueniſſent illa de equo deſcẽdẽs eccleſiã intrauit: viro exterius expectãte. Dũ xo beate marie ſe deuote cõmendaret illa ſubito obdormiuit et virgo glorioſa predicte matrone in habitu, ⁊ qualitate

ꝑ oīa ſiliꝰ de altari ꝓceſſit ⁊ foras exiēs equū cōſcendit: matrona illa in eccl'ia dormiente ⁊ remanēte. Uir aūt ſuā eſſe vxorē arbitrās ꝓfectus eſt. Cū aūt ad locū ſtatutū veniſſet ecce princeps tenebrarū cū nimio impetu veniebat ⁊ ad locū feſtinabat. Et cū appropinquaſſet ſtatiȝ ille infremuit ⁊ tremēs ac pauēs accedere nō ꝑſumpſit. dixitqꝫ militi. Infideliſſime hoīm cur me taliter illuſiſti ⁊ ꝓ tātis bñficijs mihi talia contuliſti? Ego eñi tibi dixerā vt ad me deduceres tuā cōiugē et tu adduxiſti dñi genitricē. Uolebā vxorē tuā ⁊ tu adduxiſti mihi mariā. Nā cū vxor tua mihi multas inferat iniurias de ea volebā expetere vltionē: ⁊ tu ad me iſtā adduxiſti vt me torqueat ⁊ ad infernū mittat. Audiēs hoc vir vehemēter ſtupebat ⁊ ꝑ timore ⁊ admiratione nimia loqui nō poterat. Beata aūt maria dixit. Qua temeritate nequā ſpūs deuote mee nocere ꝑſumpſiſti. Nō hoc tibi impune cedet. Et nūc te hac ꝑfero ſnīa vt in infernū deſcendas ⁊ alicui me cū deuotione inuocāti nocere de cetero nō ꝑſumas. Ille aūt cū multo eiulatu receſſit. Et vir de eq̄ exiliēs ſe ad eius pedes ꝓſtrauit. Quē virgo increpās ad ſuā vxorē q̄ adhuc in eccl'ia dormiuit iubet redire et oēs diuitias demonis abijcere. Rediēs igit̄ cū adhuc vxorē ſuā dormiētē inueniret eā excitauit: ⁊ ſibi q̄ acciderāt enarrauit. Cū aūt domū rediſſent ⁊ oēs demonis diuitias abiciſſent: in laude ꝟginis deuotiſſime ꝑmāſerūt: ⁊ multas poſtmodū diuitias ipſa largiēte ꝟgine receperūt. H. ¶ Ad iudiciū dei q̄dā i viſione rapit̄ qui peccōrū ſarcina grauabat̄. Et ecce ſathā affuit ⁊ dixit. Nihil in huiꝰ aīa habetis ꝓpriū: ſed mei potius extat dñiū. Habeo eñi inde publicū inſtrumētū. Cui dixit dñs. Ubi eſt tuū inſtrumētū? Et ille. Inſtrumētū habeo qđ ore ꝓprio tu ipſe dictaſti: ⁊ ꝑpetuo duraturū ſanxiſti. Dixiſti eñi. Quacūqꝫ hora comederitis morte moriemini. Cū igit̄ iſte ſit de ꝓgenie illorū q̄ cibū vetitū comederūt iure inſtrī publici mecū in iudicio debet mori. Dixit aūt dñs. Permittit̄ tibi o hō ꝓ te loq̄. Ille aūt obmutuit. Dixit iterū demō. Mea eſt iterū ꝑſcriptione: qꝛ cū iā xxx. annis poſſedi ⁊ mihi tanq̄ ſeruꝰ ꝓprius obediuit. Et ille adhuc obmutuit. Demon iterū dixit. Mea eſt: qꝛ ⁊ ſi aliqua bona fecerit: eius tamen mala incomparabiliter vincūt bona. Dñs autē nolens contra eum cito ꝓferre ſentētiam eidem terminum conceſſit octo dierum: vt octaua die coram ſe compareret, ⁊ de his omnibus rationem redderet. Cū igit̄ a facie dñi timēs ac merēs abiret q̄dam ei obuiauit: ⁊ cām tāte triſtitie reqſiuit. Cui cū ille oīa ꝑ ordinē retuliſſet. Ait ille. Ne timeas nec formides: qꝛ de primo viriliter te iuuabo. Cū aūt ab eo interrogaret̄ quo noīe vocaret̄. ait. Ueritas eſt nomē meū. Inuenit quoqꝫ ſcḋm q̄ ꝓmiſit eū iuuare efficaciter deſcđo. Interrogatꝰ aūt quo noīe vocaret̄: rñdit. Iuſtitia vocor. Die aūt octauo ad iudiciū venit ⁊ demō ei primum obiecit. Ad qđ rñdens veritas ait. Duplicē mortē eſſe nouimus: corporis. ſ. ⁊ gehēne. Illud ergo inſtrumētū qđ ꝓ ſe demō allegat nō loquit̄ de morte gehēne: ſed corꝑis. Qđ quidē ex hoc manifeſtū eſt: qꝛ cū oēs i illa ſnīa includant̄. ſ. q̄ corpore moriant̄: nō aūt oēs gehēne igniibꝰ moriunt̄ quātū eñi ad mortē corꝑis eſt ſemper duraturū: quantū vero ad mortē aīe: eſt ꝑ xp̄i ſanguinē reuocatū. Tunc demon vidēs: qꝛ in primo ſuccubuit: ſcḋm ſibi obijcere cepit. Sed iuſtitia affuit et ꝓ eo taliter rñdit. Licet eñi multis annis ſeruū poſſederis tñ ratio ſemꝑ contradixit. Semꝑ eñi ratio murmurabat q̄ tā crudeli dño ſeruiebat. Ad tertiū obiectū neminē habuit adiutorē. dixitqꝫ dñs. Afferat̄ ſtatera et bona ⁊ mala oīa pōderent̄. Ueritas nūc ⁊ iuſtitia peccatori dixerūt. Ad matrē mīe que iuxta dñȝ ſedet tota mente, recurre: ⁊ eam in tui adiutoriū inuocare ſtude. Quod cū ille feciſſet btā maria in eius adiutorium venit: ⁊ ſuꝑ ſtaterā ex illa parte vbi erāt pauca bona manum appoſuit. Diabolus aūt ex alia parte trahere conabat̄: ſed mater mīe preualuit ⁊ pctōrē liberauit. Ille igit̄ ad ſe rediens in melius vitā mutauit. I. ¶ In ciuitate bituricēſi circa annos dñi. ccccc xxvij. cū xp̄iani in die paſche cōicat ēt ⁊ cū pueris xp̄ianorū quidā puer iudeorū ad altare accedēs corpus dñicū eiſdē percepit. Reuerſus domū cū a patre vñ veniſſet interrogaret̄: rñdit ſe cū pueris xp̄ianis cū quibꝰ ad ſcholas ibat ad eccl'iam iuiſſe: ⁊ cū eis cōicaſſe. Tūc pater eius furore repletus puerū apphēdit: ⁊ cōtinuo in fornacē ardentē que ibidē erat proiecit. Statiȝ aūt dei genitrix in ſpecie imaginis quā puer ſuꝑ altare viderat eidem affuit ⁊ eum illeſum ab igne, ſeruauit. Mater vō pueri multos iudeorū ⁊ xp̄ianoꝝ ſuis clamoribꝰ ꝯgregauit. Qui videntes puerū in fornace nil leſionis habenteȝ ipm inde extraxerūt: ⁊ q̄ñ potuiſſet euadere interrogauerūt. Qui rñdit. Q̄m illa reuerēda dña que ſuꝑ altare ſtabat mihi auxiliū ꝑbuit: et oē a me incendiū ꝓpulſauit. Tūc xp̄iani intelligētes eſſe imaginē btē marie: patrē pueri acceperūt ⁊ ipm in fornacē ꝓiecerunt: q̄ cōtinuo cōbuſtus ⁊ penitus cōſumptus eſt. Quidam monachi ante diem iuxta fluuiū ſtabant: ⁊ ibidē ſe fabulis ⁊ ocioſis ſermōibꝰ reſoluebāt. Et ecce audiūt remiges ꝑ flumē impetu nimio nauigātes. Quibus monachi dixerūt. Qui eſtis vos? Et illi. Demones ſumus q̄ aīam ebroini ꝑpoſiti domus regis francoꝝ quia monaſterio ſcī galli apoſtatauit in infernū deferimus. Qđ audientes monachi vehēmentiſſime timuerūt ⁊ fortiter exclamauerunt. Sancta maria ora pro nobis. Quibꝰ demones dixerūt. Bene mariā inuocaſtis vos eñi diſcerpere ⁊ ſubmergere volebamus: qꝛ vos diſſolute ⁊ extra horā cōfabulantes inuenimus. Tunc monachi redeunt ad cenobiū ⁊ demones properant ad infernū. Erat quidā monachus valde lubricus: ſed i beataȝ mariā valde deuotus. Quadā nocte ad ſcelū aſſuetum pergens ⁊ corā altari tranſiens beatā virginē ſalutauit: ⁊ ſic de eccl'ia exiens dū quendā fluuiuȝ vellet tranſire in aquā decidens expirauit: cuiꝰ aīam cū demones rapuiſſent affuerunt angeli vt eam liberarent. Quibꝰ demones dixerūt. Ut qđ huc aduenitis? nihil in hac aīa habetis. Statimqꝫ beata maria affuit: ⁊ cur eius aīam rapere ꝑſumpſerant increpauit. Illi aūt dixerūt quia eum finiſſe vitam in malis operibus inuenerunt. At illa. Falſa ſunt q̄ profertis. Scio eñi q̄ aliquo pergens me primo ſalutabat ⁊ rediēs ſimiliter faciebat. Qđ ſi dicitis vobis vim fieri ponamꝰ in iudicio ſummi regis. Cuȝ de hoc corā dño diſceptarēt: placuit ei: vt aīa ad corpus rediret ⁊ de ſuis actibus peniteret. Interea fratres videntes matutinas differri ſacriſtā q̄rūt ⁊ vſqꝫ ad fluuiū ꝑgētes ſubmerſuȝ i aqua reperiūt. Cūqꝫ extracto corpore ſecū qđ factū fuerat mirarent̄: ille repēte ad vitā redijt ⁊ rē geſtā referēs vitā in bonis oꝑibus cōſummauit. Quedā mulier a demone ſibi viſibiliter in forma hoīs apparēte multas moleſtias ſuſtinebat multaqꝫ remedia nūc aque bñdicte aſperſionē nūc huc, nūc illuc adhibebat: ſed nec ſic ille ceſſabat. Quidā aūt vir ſctūs ſibi cōſuluit vt cū ad eā accederet illa eleuatis manibus ſctā maria adiuua me ꝓtinꝰ exclamaret. Qđ cū illa feciſſet diabolus quaſi lapide ꝑcuſſus territꝰ ſtetit: ⁊ poſtmodū dixit. Malus diaboꝰ itret in buccā illiꝰ q̄ te iſtud docuit. Et ſtatim euanuit nec ad eam poſtmodum acceſſit.

Modus ſacratiſſime aſſumptionis Marie traditur in quodã ſermone ex diuerſis dictis ſctõꝝ cõpilato q̃ in pluribus eccleſijs ſolẽniter legit̃. Ubi ſic habet̃. Que in ſanctoꝝ patrũ narrationib⁹ in toto orbe de venerãda migratiõe dei genitricis inuenire potui ad ipſius laudem cõmemorare curaui ſctũs coſmas cognomẽto veſtitoꝛ ea que ab eorum poſteris qui interfuerunt ſe didiciſſe certa relatione cõmemorat omittẽdũ non eſt. Ait em̃. Cũ em̃ xp̃s ad ſe vite genitricē diſpoſuit adducere p angelũ cõſuetum ei p̃nũciat dormitionis exitum ne mors inopinate veniens turbationẽ ipſi afferret. Obſecrauerat illa facie ad faciẽ dñi adhuc in terra cõuerſaret̃ filiũ ne videret quẽq̃ ſpiritũ malignoꝝ. Premittit igitur angelũ ad eam cum hmõi verbis. Tempus eſt te aſſumendi ad me matrẽ meã. Sicut enim terrã gaudio repleſti: ita fac celeſtia gratulari patris mei mãſiones iocũdas redde: ſanctoꝝ meoꝝ ſpũs cõſolare. Ne turberis deſerẽs corrumpendũ cum ſuis cõcupiſcentijs mundũ adeptura celeſte palatiũ. Nec o mater terreat te carnis ſequeſtratio: que ad vitam vocaris perpetuam: ad gaudium indeficiens: ad pacis requiem: ad conuerſationem ſecurã: ad refectionẽ interminabilẽ: ad lucem inacceſſibilẽ: ad diẽ nõ aduesperaſcẽtem: ad gloriaȝ inenarrabilẽ: ad meipſum tuũ filiũ vniuerſitatis factorẽ. Ego em̃ ſum vita eterna: dilectio incõparabilis: habitatio ineffabilis: lumẽ neſciẽs tenebras: ineſtimabilis bonitas. Da ſine trepidatione terre qđ ſuuȝ eſt. Non te q̃ſq̃ de manu mea rapiet: qm̃ in manu mea ſunt oẽs fines terre. Depone mihi corp⁹ tuũ: quia in vtero tuo poſui diuinitatẽ meã. Non gloriabit̃ ſuper te mors: qꝛ vitam genuiſti. Nõ obfuſcabit te caliginis vmbra: qꝛ lumẽ peperiſti. Non cõciſionis ꝯtritio te attinget: qꝛ meũ vas fieri meruiſti. Ueni iã ad eũ qui ex te natus eſt receptura materni vteri pignora educationis mercedẽ lactioꝛ ꝛ eſce viciſſitudinẽ. Habita cũ vnigenito: feſtina adherere filio. Noui em̃ q̃ alteri⁹ affectu filij nõ anguſtieris. Qui te virginẽ matrẽ exhibui toti⁹ mũdi exhibeo te murũ: arcã ſaluãdoꝝ: pontẽ fluctuãtium: baculũ imbecilliũ: ſcalã ad celos aſcẽdẽtiũ: ꝓpiciatricẽ peccantiũ. Adducam autem aplos ad te quoꝝ ac ſi meis ſepelieris manibus. Decet nãq̃ vt ſpũales mee lucis filij quibus ſctm̃ tradidi ſpm̃ tuum corpus ſepeliant ꝛ ipſi in tuo admirabili funere meã ꝑſonã impleãt. Poſt horũ narrationẽ dat angelus virgini brauiuȝ palme miſſum ex paradiſi propagine ad certitudinẽ aduerſus corruptionem mortis victorie ꝛ veſtimẽta funebria ac celũ quo venerat repetit. R. ¶ Beata maria cõuocans amicos ꝛ cognatos dixit. Notũ vobis facio me a tꝑali vita fore tranſiturã opꝫ ergo vigilare: qꝛ vnoquoq; trãſeũte diuina virtus angeloꝝ ꝛ maligni ſpũs ad morientis lectũ veniũt. His dictis oẽs flere ceperũt ac dicet̃. Tu times facies ſpirituũ q̃ autoris oĩm mr̃ effici meruiſti: que predonẽ inferni genuiſti: q̃ ſuper cherubin ꝛ ſeraphin ꝑparatũ habere ſoliũ meruiſti. Quid igitur nos faciem⁹: aut qualiter fugiem⁹. Aderat multitudo mulierũ flentiũ ꝛ dicẽtiũ ne ſe orphanas dereliq̃ret. Beata autem virgo eas cõſolans ait. Si vos corruptibiliũ natoꝝ mr̃es nõ toleratis ab eis modicũ ſeparari quõ ego mater ꝛ virgo deſiderare nõ debeo ad meũ pergere filiũ dei patris vnigenitũ. Si quelibet veſtrarũ aliquo orbabit̃ filio cõſolabit̃ ſupſtite vel naſcituro. Ego aũt que vnicum poſſideo ꝛ incorrupta maneo quõ ad eum nõ properem anxia qui oĩm eſt vita. Dum autem hec agerentur beatus ioãnes adueniẽs quõ res ſe habeat ꝑcunctat̃. Cui cum virgo ſuã celeſtẽ migrationẽ annunciaſſet ille in terrã ꝓſtratus cũ lachrymis clamabat: q̃d ſum⁹ nos dñe: q̃m ſup nos tãtas tribulationes inducis. Ut quid poti⁹ de corꝑe meo me nõ eduxiſti vt magis ſepultus fuiſſez a dñi mei matre q̃ ei⁹ funeri intereſſem. Quẽ virgo flẽtẽ in thalamũ introducẽs palmam ꝛ veſtimenta oſtendit: ꝛ poſt hoc in lecto ſibi ad ſepulturã ſtrato requieuit. Et ecce validiſſimus tonitrui ſonus auditur turbo quaſi nubes candida generatur: ꝛ apli ante ianuã domus virginis inſtar imbriũ collocant̃. Qui cũ de hoc plurimũ mirarent̃: ioannes ad eos progrediẽs reuelat q̃ beate virgini p angelum nũciata erant. Qui cũ oẽs flerent ioannes eos cõſolatus eſt. Deterſis igitur lachrymis introierũt ꝛ beataȝ virginẽ reuerẽter ſalutãtes eam adorauerũt. Et illa. Auete filij vnigeniti mei. Et dũ moduȝ aduẽtus eoꝝ ab eis audiuiſſet: illa eis oĩa mãifeſtat. Cui apli. In te celeberrima virgo quaſi ipſum dñm ꝛ magiſtrũ noſtrũ aſpicientes cõſolabamur. Hoc ſolũ refrigeriũ habem⁹ q̃ te mediatricem apud deuȝ nos hr̃e ſperamus. Que cuȝ paulum noĩatim ſalutaſſet ille ait. Aue ſpetratrix mei ſolaminis: licet enim in carne chriſtũ nõ viderim cũ tñ te in carne video ac ſi ipm̃ videam conſolor. Uſq; ad hunc diem deum te genuiſſe gentibus predicabam amodo te ad ipſum tranſlatam eſſe docebo. Poſt hoc ea que angelus attulit ei virgo oſtendit: ꝛ de lucernis vſq; ad obitum non extinguẽdis admonuit. Aderant centumuiginti virgines in eius obſequium occupate. Deinde veſtimenta funebria induens ꝛ oĩbus vale dicens corpus ad exituȝ in lecto cõponit: petro ad caput poſito: ioãne ad pedes locato: ceteris apoſtolis lectuȝ ambientibus ꝛ dei genitricẽ laudãtibus. Petrus igitur inchoans dixit. Gaude celeſtium thalamoruȝ ſpõſa ꝛ trifidũ ardui luminis cãdelabrum: per quã eſt eterna claritas manifeſtata. Hoc autẽ .ſ. apoſtolos ad dormitionem ſacratiſſime virginis cõueniſſe teſtat̃ beat⁹ germanus cõſtantinopolitanus archieps dicens. Licet ineuitabilẽ mortẽ o dei genitrix humane nature ſuſceperis non tñ dormitabit neq; dormiet qui nos cuſtodit oculus tuus. Non enim ſine teſtimonio trãſmigratio tua: nec mẽdax dormitio celũ enarrat gl'iã meorum q̃ ſup te cecinerunt: terra de illis exhibet veritatẽ nubes vociferant honorem qui ex eis tibi adminiſtratus eſt: angeli factũ in te obſequiũ ꝑdicãt quo vcȝ apoſtoli ad te in hierl'm cõuenerũt. Magnus quoq; Dionyſius ariopagita hoc idẽ teſtatur dicẽs. Nos vt noſti etiã ipſe ꝛ multi ex fratrib⁹ nr̃is ad viſionẽ corꝑis q̃d deũ ſuſcepit ꝯuenim⁹. Preſto autẽ erat Jacobus frater dñi ꝛ petrus eximia ꝛ maxima theologoꝝ ſummitas. Deinde placuit qđ poſt viſionem vniuerſi ſummi ſacerdotes hymnizarẽt ꝓut vnuſq̃ſq; eſſet ſufficiens immenſe virtutis bonitatis viuifice ꝛ infinitatis. M. ¶ Subſecutus autem ſanctus coſmas ſuã narrationẽ ait. Poſt hoc autem tonitruũ magnũ totã domum cõcuſſit et ſpũs fragrans domum tanta ſuauitate repleuit vt cũctos q̃ aderãt exceptis aplis ꝛ trib⁹ virginib⁹ lucernas geſtãtib⁹ ingẽs ſopoꝛ opprimeret. Domin⁹ enim cũ multitudine angeloꝝ deſcẽdens aĩaȝ matris ſue aſſumpſit. Tanta autem eius aĩa claritate reſplenduit: vt nullus aploꝝ in eam reſpicere poſſet. Dixitq; dñs petro. Corpus mr̃is mee cum oĩ reuerentia ſepelite ꝛ trib⁹ dieb⁹ illud cũ diligẽtia cuſtodite. Ego quippe tũc veniã ꝛ illud ad incorruptionẽ transferam et ſimili meciũ claritate induam vt id qđ acceptũ eſt: et id qđ accepit pariter ꝯueniãt ꝛ cõcordẽt. Refert quoq; ꝛ idẽ ſctũs coſmas terribile ꝛ mirabile myſteriuȝ quod

nõ indiget naturali diſcuſſione nec curioſa inueſtigatione cũ oĩa q̄ de dei genitrice dicũẗ ſint ſupnaturalia ⁊ admirãda ⁊ tremẽda potius q̄ꝫ inueſtigãda. Egreſſa vt ait de corpe eiꝰ aĩa hec vba ꝓtulit corpus. Gr̃as tibi ago dñe q̄ tua ſum digna gl̃ia. Memẽto mei qm̄ tuũ ſum figmẽtũ ⁊ tuũ ſeruaui depoſitũ. Expergefacti igiẗ vt ait ceteri videntes vginis corpꝰ exaĩe cõtriſtari plurimũ ac gemere ceperũt. Tollẽtes igiẗ apl'i corpus ad monumentũ ferebãt incipiẽte petro pſalmũ. In exitu iſrael de egypto. Chori qꝫ angeloꝝ vginem laudãt ita q̄ hierlm ad tãtã gloriã eſt cocuſſa. Tũc ſumunt ſacerdotes cũ gladijs ⁊ fuſtibꝰ multitudinẽ mittũt. Unus aũt impetũ faciẽs ad grabatũ acceſſit cupiẽs ad terrã trahere corpꝰ genitricis dei marie. Qui qr indigne tã gerenitiẗ: eius tactu manibus merito priuaẗ. Utraqꝫ nãqꝫ manus a cubitis euulſa abſcidiẗ. Illiſqꝫ ad grabatũ pẽdẽtibꝰ dolore horribili cruciaẗ. Implorat aũt veniã ⁊ ꝓmittit emẽdã. Cui petrus. Nullatenꝰ veniã cõſequi poteris niſi corpꝰ ꝑpetue vginis oſculeris et xp̄m ex ea ꝓpagatũ dei filiũ eſſe ꝯfitearis. Qḋ cũ feciſſet manꝰ vñ auulſe fuerãt cubitis ſunt adiũcte. Accipiẽſqꝫ petrꝰ vnũ dactylũ ex palma dedit illi dicẽs. Uade ingredere ciuitatẽ ⁊ pone ſup infirmos ⁊ oẽs q̄ crediderit recipiẽt ſanitatẽ. Perueniẽtes igiẗ apl'i ad p̄diũ gethſemani inuenerũt ibi ſepulcrũ ſimile xp̄i ſepulcro mirifico vbi corpꝰ cũ multa reuerentia poſuerũt illud ſublimiſſimũ dei vas tãgere nõ audẽtes: ſed hincinde apprehenſa ſindone deponẽtes. Quo munito dũ apl'i ⁊ diſcipuli dñi iuxta mãdatũ dñi circa ſepulcrũ ſtarẽt. Tertio die nubes ſplẽdidiſſima ſepulcrũ circundedit voces ãgelice reſonãt: ineffabilis odor ſentiẗ. Fit oĩbꝰ ſtupor inniẽſus dũ dñm illuc cernerẽt deſcẽdiſſe ⁊ corpus vginis cũ gloria tã inmẽſa transferre. Oſculãtes igiẗ apl'i ſepulcrũ in domũ euangeliſte ⁊ theologi ſcti ioãnis reuerſi ſunt tãte vginis cuſtodẽ laudãtes. Unꝰ aũt ex aplis tãtis ſolẽnijs defuit. Qui tãta mirabilia audiẽs ⁊ admirãs ſepulcrũ ſibi apiri inſtãtiꝰ poſtulabat: vt hoꝝ oĩm cognoſceret vitatẽ. Qḋ cũ apl'i renuerẽt ſufficere ſibi ſctoꝝ teſtimonia aſſerẽtes ne forte ſi hoc infideles intelligerẽt corpꝰ furto ſublatũ eſſe p̄dicarẽt ille ꝯtriſtatus dicebat. Cur me ſimilẽ vobis cõis noſtri theſauri potioẽ fraudatis. Tãdẽ ſepulcrũ apeniẽtes corpꝰ nimime inuenerũt ſ; tñ veſtimẽta ⁊ ſindonẽ repierũt. M. ¶ In euthimiata qꝫ hiſtoria lib. iij. c. xl. ſctus germanꝰ ꝯſtãtinopolitanꝰ archiepũs ſcripſiſſe dicit: qḋ ⁊ magnus damaſcenꝰ ſilr atteſtaẗ q̄ꝫ ſancte memorie pulcherrima auguſta cũ apud cõſtãtinopolĩ multas eccl'ias erexiſſet inter ceteras apõ balthernas admirabilẽ eccl'iã tp̄e martiniani impatoris ad honorẽ ſacre vginis edificauit. Et cõuocãs iuuenalẽ archiepm̄ hieroſolymitanũ ⁊ alios paleſtine epos q̄ tũc in vrbe regia morabanẗ ꝓpter ſynodũ q̄ facta eſt calcedonie dixit eis. Audiuimꝰ corpꝰ ſctiſſime vgis ĩ p̄dio gethſemani eẽ tumulatũ. Uolumꝰ igiẗ ad cuſtodiã huiꝰ vrbis corpꝰ illḋ cũ debita reuerẽtia huc trãſferre. Cui cũ iuuenalis r̄ndiſſet corpꝰ illud ſicut ex antiq̄s hiſtorijs cõperit ĩ gl'iaꝫ eſſe trãſlatũ ⁊ ſola veſtimẽta in monumẽto cũ ſyndone remãſiſſe ipſa veſtimẽta dictꝰ iuuenalis cõſtãtinopolim miſit ⁊ in dicta eccl'ia honorifice collocãẗ. Nec me q̄ſqꝫ ꝓprio hoc arbitreẗ ſenſu finxiſſe: ſ; ea poſui q̄ ꝑ doctrinã ⁊ ſtudiũ lectionis eoꝝ didici q̄ veriſſima traditiõe a prioribꝰ acceperũt. Hucuſqꝫ ſunt vba q̄ in p̄dicto ſermone habenẗ. Ueruꝫ ioannes damaſcenꝰ q̄ ⁊ ipſe grecꝰ extitit plura miranda de hac ſacratiſſima vginis aſſumptione ꝓſecutꝰ eſt. Ait em̄ ĩ ſermonibꝰ ſuis. Hodie ſacratiſſima vgo celeſti thalamo inuehiẗ hodie ſacra ⁊ aĩata arca q̄ ĩtra ſe ſuũ tulit artificẽ in tẽplo nõ manufacto reponiẗ. Hodie ſacratiſſima colũba innocens ⁊ ſimplex euolãs ex arca. i. ex corpe q̄ꝫ deũ ſuſcepit pedibꝰ ſuis requiẽ adinuenit. Hodie immaculata vgo terrenarũ paſſionum neſcia imo celeſtibꝰ ĩtellectibꝰ erudita nõ in terrã abijt: ſ; vere celũ aĩatũ appellata ĩ celeſtibꝰ tabernacul' habitat. Licet em̄ naturalr̄ ſctiſſima btãqꝫ aĩa tua a gl'ioſo tuo corpe ſeparaẗ ⁊ ſepulture corpꝰ tradiẗ. verũtñ nõ manet ĩ morte nec diſſoluiẗ ĩ corruptione. Cuiꝰ em̄ pariẽtis vginitas inuiolata pmãſit huiꝰ ⁊ migrãtis corpꝰ irreſolutũ ꝑ oĩa ꝑſeuerat: ⁊ ad meliorẽ ſanctiorẽqꝫ vitã reduciẗ: nõ morte diſſolutũ ſ; etiã ĩ eterna ſcl'a pmãſuꝝ. Sicut em̄ ſol iſte ſplẽdidꝰ ac luciflꝰ ſub lunari corpe latens ad breuẽ horã videẗ quodãmõ deficere tñ tp̄e ſuo non priuabiẗ lumine hñs ĩ ſe ꝑennẽ fontẽ luminis. Sic tu ⁊ fons veri luminis ĩcõſũptꝰ vite theſaurꝰ: ſ; quodã breui interuallo tp̄is corporalr̄ morti ſis addita: tñ copioſe nobis ĩfundis indeficiẽtis lumĩs claritatẽ. Hec ſacra tua obdormitio nõ eſt mors appellãda: ſ; trãſmigratio ſiue receſſus ſeu magis ꝓprie aduẽtꝰ. Diſcedẽs em̄ a corpe aduenis celo. Et ibi obuiãt ãgeli ⁊ archãgeli aſcẽſum tuũ horrẽt ſpũs immũdi. Nõ iuiſti vgo btã in celũ vt helias neqꝫ vt paulꝰ vſqꝫ ad tertiũ celũ aſcẽdiſti: ſed vſqꝫ ad regalẽ thronũ filij tui attigiſti. Mors alioꝝ ſctõꝝ bñdiciẗ eo q̄ꝫ ipos btõs exhibet. In te aũt hoc locũ nõ hꝫ. Mors em̄ tua nec btitudo tua: nec trãſmigratio tua: nec ꝑfectio tua. Sꝫ nec receſſꝰ largiẗ tibi btitudinis ſecuritatẽ. Oĩꝫ em̄ bonoꝝ q̄ hũanã mẽtẽ excedũt: tu principiũ mediũ ⁊ finis. Tua ſecuritas ⁊ vera ꝑfectio ⁊ ſine ſemie ꝯceptio diuina ĩhabitatio. Unde vere dixiſti nõ a morte ſ; ab ipa ꝯceptiõe ab oĩbꝰ gñatiõibꝰ te btĩficari. Hic te mors nõ btificauit: ſ; tu mortẽ clarificaſti ſoluẽs eiꝰ meſticiã mortẽqꝫ cõuertẽs ĩ gaudiũ. Secm̄ deꝰ dixit: ne forte ꝓtoplauſtꝰ extẽdat manũ ſuã ⁊ arripiat de ligno ⁊ viuat ĩ eternũ: quõ q̄ ipaꝫ vitã portauit: vitã ſine principio: vitã ſine fine nõ viuet in ſcl'm ſempiternũ. Olim deꝰ parẽtes hũani gñeris in morte pctĩ dormiẽtes ĩobediẽtie p̄cipitio iã ſepltos pctĩ crapulo iã fetẽtes exules de ꝑadiſo expulit. Hũc aũt hãc q̄ toto hũano gñi vitã attulit: dei ac p̄ris obediẽtiã exhibuit totiꝰ paſſiõis imiſſionẽ excuſſit qũo ꝑadiſꝰ nõ ſuſcipiet celũ gaudẽs ianuas nõ patefaciet. Eua ſerpẽti aurẽ exhibuit: peſtiferũ virꝰ hauſit: voluptatibꝰ alliciẗ: partus dolori ſubijciẗ ⁊ cũ adã cõdẽnaẗ. Hãc aũt vere beatã q̄ aurẽ ĩclinauit deo: quã ſpũſſctũs repleuit: q̄ paternã miaꝫ ĩ vtero baiulauit: q̄ ſine viri ꝯtactu ꝯcepit: ſine dolore peperit: qñ mors abſorbet: qñ corruptio audet aliq̄d in corpus qḋ ipaꝫ vitã portauit. O. ¶ Addidit qꝫ idẽ damaſcenus in eiſdẽ ſermonibus di. Uerũ aplos q̄ vbiqꝫ terrarũ diſperſi hoim piſcationi vacabãt ſagena verbi hoĩes de ꝓfundis tenebris ad celeſtẽ mẽſam curie ſeu ſolẽnes p̄ris nuptias educẽtes: diuinũ p̄ceptũ q̄ſi ſagena quedã vel nubes e finibus terre hieruſalẽ cõtulit vltra quaſdã aquas cõgregãs ⁊ colligẽs. Tũc q̄dã adam ⁊ eua primi parẽtes exclamauere. Ueni ad nos o ſacrũ ⁊ ſalutiferũ cellariũ tu nr̄ꝫ impleſti deſiderũ. Econtra ſanctoꝝ caterua q̄ corporalr̄ aderat dicebat. Mane nobiſcũ cõſolatio noſtra: ne derelĩquas nos orphanos quã habemus laborũ ſolatiũ: ſudorũ refrigeriũ tibi viuẽti cõuiuere: tibi morienti cõmori glorioſum. Nobis em̄ hec vita quõ vita tua deſtitutis p̃nitia. Hec ⁊ his ſimilia vt arbitror apl'i cum aliqua multitudine eccl'ie crebris ſingultibus q̄relas interrũpentibus ꝓponebãt illa ad filiũ cõuerſa ait. Tu dilectis filijs quos fratres appellare placuit de meo

diſceſſu dolētib⁹ ſias ↄſolator ⁊ īpoſitiōi manuū mea
rū appone bn̄dictionē ſup bn̄dictionē eoꝝ. Deinde ex-
tēdēs man⁹ fideliū collegiū bn̄dixit ⁊ addidit. In ma-
n⁹ tuas dn̄e ↄmēdo ſpm̄ meū. Fili ſuſcipe aīaȝ meā ti-
bi dilectā quā inculpatā ſeruaſti. Tibi ⁊ nō terre ↄmē-
do corp⁹ meū: cuſtodi illō integrū qđ tibi īhabitare cō
placuit. Trāſfer me ad te: vt vbi tu es viſcerū meoꝝ par
tus ſim ⁊ ego tibi cohabitās. Illic itaq̄ talia ſunt audi
ta. Surge itaq̄ veni dilecta mea. o pulchra in mulieri
bus: pulchra es amica mea ⁊ macula nō eſt in te. Hec
beſſima ꝟgo audiēs cōmēdat in manus filij ſpm̄ ſuū.
ↄfuſis aūt lachrymis apl̄i figūt oſcula tabernaclo dn̄i
bn̄dictiōe ac ſctītate ex ↄtactu ſacri corꝑis adimpleri.
Tūc morbi ⁊ demōes fugant̄: aer ⁊ celū ſctīficant̄: ſpi-
ritus aſcēſione terra corꝑis depoſitione: aqua ꝟo cor-
poris ablutiōe. Abluit̄ eīn ſacrū corp⁹ aqua mūdiſſi-
ma: nō ab ipſa mūdatū: ſȝ ab ipſo ſanctificata. Deinde
ſacrū corp⁹ mūda ſindone inuolutū lecto ſupponit̄: lā
pades coruſcāt: vnguēta redolēt: hymni angelici reſo-
nāt. Apl̄is āt aliiſq̄ ſcīs q̄ aderāt diuīas odas modulā
tib⁹ archa dn̄i e mōte ſyon ſacris aploꝝ ceruicib⁹ im-
poſita ad ſacratiſſimā villā gethſemani adducit̄: ange
lis antecedētib⁹ ⁊ ſubſequētibus aliiſq̄ ſacrū corpus
velātib⁹ tota eccl̄ie plenitudine comitante. Affuerūt ⁊
q̄dā iudeoꝝ fermēto veteris ↄſuetudīs obſtinati. Refe
rūt etiā cū iā e mōte ſyō deſcēderēt ſacrū corp⁹ dei ge-
nitricis ferētes hebreū quēdā organū diaboli temera
rio actū īpetu: diaboliq̄ impulſu in curſum ad ſacrum
corp⁹ acceſſiſſe ad qđ angeli trepidabant accedere ac
vtraq̄ manu furibūde lectū arripiēs ad terrā trapiſſe.
Fert̄ tn̄ man⁹ illi tāq̄ ligna arida decidiſſe. Erat q̄ vi-
dere tan q̄ truncū inutilē donec fides mētem alterauit:
ſuiq̄ ſceleris penituit īgemēte. Hi aūt q̄ portabāt fere
trū ſtetere donec miſer īponēs manū ſacratiſſimo cor
pori ad tactū ei⁹ ī ſtatū priſtinū reuocat̄. Inde igit̄ adi
tur gethſemani vbi oſcula cōplex⁹ hymni ſacri lachry
me ſudoris gutte fluētes ⁊ ſic ſacrū corp⁹ venerabili ī
ſepulcro ponit̄. Sȝ nō eſt derelicta aīa tua ī iferno: nec
corp⁹ tuū vidit corruptionē. Decebat aūt dei ſacrariū:
fontē indefoſſum: agrū inaratū: vineā nō irrigatā oli
uā fructiferā terre gremio nō teneri. Decuit matrē a fi
lio ſublimari: vt ad ipm̄ aſcēdat: ſicut ad ipſam deſcēde
rat: vt q̄ in partu ſeruauit ꝟginitatē poſt mortē corp⁹
nō videat corruptionē: ⁊ q̄ creatorē portauit in ſinu in
diuinis tabernaculis cōmoret̄: ⁊ quā pr̄ deſpōſauit in
ſpōſam in celeſtib⁹ thalamis conſeruet̄ ⁊ a mr̄e q̄ ſunt
filij poſſideāt̄. Hec Damaſcenus. P. ¶ Sctūs ꝗȝ Au-
gu. in quodā ſmone ei⁹ ſacratiſſimā aſſumptionē mul
tiplr̄ oſtēdit dicēs. De ſctīſſimo corꝑe ꝑpetue virginis
eiuſq̄ ſacre aīe aſſumptiōe loq̄ ſuſcipiētes hoc primū
dicim⁹ q̄ in ſcripturis poſtq̄ eā dn̄s in cruce diſciplo
cōmēdauit nihil de ea reperit̄: ꝓter q̄ q̄ lucas ↄmemo
rat in actib⁹ dicēs. Hi oēs erāt ꝑſeuerātes vnanimiter
in ōne cū maria mr̄e ieſu. Quid ḡ de morte q̄d de ei⁹
aſſumptiōe dicēdū eſt. Vn̄ ſcriptura nil cōmemorat ni
ſi q̄rēdū rōne qđ ↄſentiat ꝟitati. Fiat ergo īpa veritas
autoritas ſine qua nec valet autoritas. Memores igit̄
cōditiōis hūane mortē illā ſubiiſſe tēpalē dicere nō me
tuim⁹. Sȝ ſi dicim⁹ eā reſolutā in cōem putredinē ver-
mē ac cinerē deliberādū eſt ſi tāte ↄueniat ſctītati tāte
aule dei prerogatiue. Scim⁹ eīn dictū p̄mo parēti: q̄r
puluis es ⁊ ī puluerē ibis. Hāc cōditionē caro xp̄i eua
ſit q̄ corruptionē nō ſuſtinuit. Excipit̄ ergo ab illa gn̄a
li ſn̄ia de ꝟgine ſumpta natura. Mulieri q̄ȝ dn̄s dixit.
Multiplicabo erūnas tuas. In dolore paries. Erūnā
maria ſuſtinuit: cui⁹ aīaȝ gladi⁹ ꝑtrāſiuit: ſȝ ſine dolo-
re genuit. Maria ergo ⁊ ſi cōicat erūnis eue: nō tamē
cōicat ꝑturiēdo cū dolore. Excipit̄ ergo a q̄buſdā gn̄a-
lib⁹ quā tanta attulit dignitatis ꝓrogatiua. Si ḡ dici-
mus mortē eā ſubiiſſe: nec tn̄ vinculis ei⁹ retineri: nū-
quid īpiū erit ſi voluit dn̄s ītegrū mr̄is ꝟginitatis ſer
uare pudorē: cur nō velit incorruptā a putredinis ſer
uare fetore. Nunq̄d nō ꝑtinet ad benignitatē dn̄i mr̄is
ſeruare honorē: q̄ legē ſoluere nō venerat: ſȝ adīplere.
Qui eīn in vita pre ceteris illā gr̄a ſui cōceptus hono-
rauit piū eſt credere eā in morte ſingulari ſaluatiōe ⁊
ſpāli gr̄a honoraſſe. Putredo ⁊ vermis humane eſt op
probriū ↄditiōis. Ad hoc opprobrio cū ieſu ſit alien⁹:
natura marie excipit̄ quā ieſ⁹ de ea aſſumpſiſſe ꝓbat̄.
Caro eīn ieſu caro eſt marie quē ſup aſtra trāſuexit: ho
norās oēm humanā naturā ⁊ multo magis maternā.
Si natura mr̄is eſt fili⁹: ↄueniēs eſt vt ſit ⁊ filij mr̄ nō
quātū ad vnitatē ꝑſone: ſȝ quātū ad vnitatē corꝑalis
nature. Si eīn vnitatem facere pōt gr̄a ſine ꝓprietate
ſpālis nature: quāto magis gr̄e vnitas ⁊ corꝑalis ſpe-
cialis natiuitas. Unitas gr̄e eſt vt diſcipuloruȝ in xp̄o
de quib⁹ dicit. Ut ſint vnū ſicut ⁊ nos. Et poſtea pr̄ vo
lo vt vbi ſum ego: ⁊ illi ſint mecū. Si igit̄ ſecū habere
vult eos q̄ hic ſua fide vniti vnū cū eo eſſe iudicant̄: q̄d
exiſtimādū eſt de mr̄e vbi digna ſit haberi niſi in ꝑſen
tia filij: quātū igit̄ intelligo quātū credo marie aīa ex-
cellētiori quadā ꝓrogatiua a filio honorat̄ poſſidēs in
xp̄o corp⁹ ſuū qđ genuit glorificatū ⁊ quare nō ſuū per
qđ genuit. Si nō obuiauerit necdū ꝑſpecta autoritas
vere credo ꝑ qđ genuit. Qr̄ tāta ſctīficatio dignior eſt
celo q̄ terra. Thronū dei: thalamū ſpōſi: domū dn̄i at-
q̄ tabernaculū xp̄i dignū eſt ibi eſſe vbi ipſe eſt. Tā ꝓ-
cioſū theſauꝝ digni⁹ eſt celū q̄ terra ſeruare. Tātā īte-
gritatē merito īcorruptibilitas nō putredinis vlla re
ſolutio ſequit̄. Illud ſacratiſſimū corp⁹ in eſcā vermi
bus traditū: q̄r ſentire nō valeo: dicere ꝑtimeſco. Quā
exiſtimatione ꝓcul pellit īcōparabilis gr̄e mun⁹. Qđ
me dicere multaꝝ ſcripturarū ↄſideratio inuitat. Suis
aliq̄n miniſtris ꝟitas ait. Ubi ego ſum illic ⁊ miniſter
me⁹ erit. Si hec eſt gn̄alis ſn̄ia oīm ꝑ fidē ⁊ operationē
xp̄o miniſtrātiū: quāto magis q̄dāmō ſpāliter marie
q̄ abſq̄ dubio oī tēpe miniſtratrix extitit q̄ hūc in vtero
geſſit ꝑtuq̄ ꝓfuſum aluit ⁊ fouit: ⁊ in ꝓſepio reclinauit
⁊ fugiēs in egyptū abſcōdit ⁊ oēȝ infantiā ei⁹ ꝓſecuta
vſq̄ ad crucē ab ei⁹ nō receſſit ſectatu. Nō potuit autē
ei⁹ diuinitatis nō eſſe credula q̄ ſe nouerat hūc nō viri
li ſemine: ſȝ diuino ſpiramine ↄcepiſſe. Vn̄ de filij pṫā
te tāq̄ de dei ꝟtute nō nutabūda deficiēte vino dixit.
Uinū nō hn̄t: ſciēs eū hoc potuiſſe qđ eū mox contigit
miraculo ↄpleuiſſe. Ecce igit̄ maria fide ⁊ ope xp̄i mi
niſtratrix ſi ibi nō fuerit vbi xp̄s miniſtros ſuos vult
eſſe vbi ḡ erit: ⁊ ſi ibi fuerit nūq̄d eq̄li gr̄a: ⁊ ſi eq̄li gr̄a
vbi eq̄ dei cēſura q̄ reddit vnicuiq̄ ſȝ merita. Si meri
to ꝓ oīb⁹ marie viuēti tāta eſt gr̄a donata ⁊ gr̄a mor-
tue erit minuēda? Abſit. Si eīn oīȝ ſctōꝝ mors eſt ꝓcio
ſa marie ſane eſt ꝓcioſiſſima. Cōfitēdū igit̄ cēſeo ma-
riā ad eternitatis gaudiū aſſumptā benignitate xp̄i ⁊
honorabili⁹ ſuſceptā ceteris quā gr̄a honorauit pre ce
teris. Atq̄ ad cōem humanitatē nō eſſe adductā poſt
mortē putredinis. ſ. vermis ⁊ pulueris q̄ ſuū ⁊ oīm ge
nuit ſaluatorē. Si elegit diuina volūtas inter igniuȝ
flāmas puerorum veſtimēta ſeruare illeſa: cur abnuat
in matre ꝓpria qđ elegit in veſte aliena. Ionā ſeruare
in vētre ceti īcorruptū voluit ſola mīa mariā incorru
ptam nō ſeruabit gratia. Seruatus eſt daniel in deſpe
ratiſſima fame leonum: nō ſeruāda eſt maria tātis do
nata etiā meritis dignitatū. Hec ergo cūcta q̄ dicim⁹ ſ

qꝛ naturā nō ſeruaſſe cognoſcim⁹ in integritate quoq̧ ma. plus gratiā ꝙ naturā potuiſſe nō dubitam⁹. Xp̄us ergo letari facit ma. aīa ⁊ corpe in ſe ꝓprio filio: nec vllā ſed corruptiōis crūtā quā nulla ſecuta eſt ī pariēdo filiū integritatis corruptio vt ſit ſemp incorrupta quā tanta perfudit gratia ſit integraliter viuens que oīm integrā genuit vitā. Si ergo dixi vt debui approba xp̄e tu ⁊ tui. Si xͦ nō vt debui ignoſce obſecro tu ⁊ tui.

¶ De ſancto Bernardo. cxv. A.

Bernardus dr̄ a ber qđ eſt puteus vel fons et nardus q̄ vt dicit gloſa ſup cantica herba eſt humilis ⁊ calide nature ⁊ odorifera. Fuit eīi calidus in feruēti amore: humilis in côuerſatione: fons in doctrine emanatione: puteus in ſcientie ꝓfunditate: ⁊ odoriferus in fame ſuauitate. Eius vitā Guilhelmus abbas ſctī Theodorici ſocius Ber. et bernaldus abbas bone vallis ſcripſerunt. B.

Bernardus in burgundia caſtro fontanis ex nobilib⁹ valde ac religioſis parētibus ort⁹ eſt. Cui⁹ pater decelinus miles ſeculo ſtrēnuus, nec minus deo religioſus: mr̄ xͦ Aleth nuncupata eſt. Hec ſeptē filios genuit ſex mares ⁊ feminā vnā. Mares autez oēs monachos futuros: feminā autez ſanctimonialez ꝓmiſerat. Mox aūt vt filiū partu ediderat manibus ꝓprijs ipm̄ deo offerebat. Alienis vberibus ipſos nutriri refugiebat: quaſi cū lacte materno mēnt quodāmō boni īfundēs ꝑ naturā. Cū aūt creuiſſent ꝗdiu ſub manu eius erāt eremo magis ꝙ curie nutriebat cibis groſſioribus ⁊ cōibus paſcēs eos quaſi cōtinuo ad eremū trāſmittēdos. Cū igr̄ tertiū filiū .ſ. bernardū adhuc geſtaret in vtero vidit ſomniū preſagiū futurop catellū .ſ. totū candidū in dorſo ſubrufum ⁊ latrantē in vtero ſe habere. Qđ cū cuidā viro dei expoſuiſſet. ille ꝓphetica voce rn̄dit. Optimi catelli mr̄ eris q̄ domus dei cuſtos futurus magnos ↄtra inimicos dabit latratus. Erit eīi p̄dicator egregius ⁊ multos medicinalis lingue grā curaturus. Cū aūt beatus bernardus adhuc puerul⁹ eēt ⁊ graui dolore capitis egrotaret veniētē ad ſe muliercula vt dolorē ſuis carminib⁹ mitigaret cū indignatiōe nimia exclamās repulit et abiecit. Puerulo aūt bono zelo mīa dei nō defuit: ſed tūc cōtinuo ſurgēs liberatū ſe eē cognouit. In ſacratiſſima dn̄ice natiuitatis nocte cū puer bernar. matutinale officiū in eccleſia expectaret: ⁊ qua hora noctis xp̄s nat⁹ fuiſſet ſcire cuperet: apparuit ei puerul⁹ ieſus quaſi iterū añ oculos ſuos naſcēs ex vtero matris. Vn̄ ꝗdiu vixit hāc fuiſſe horā natiuitatis dn̄ice ſemp putauit. Ab illa ꝗ hora in his q̄ ad illud ꝑtinēt ſacrū ⁊ ſenſus ei ꝓfundior ⁊ ſmo copioſior dat⁹ eſt. Vn̄ ⁊ poſtmodū in laudē genitricis ⁊ geniti īter p̄ma ſuop tractatuū inter alia inſigne opuſculū edidit in quo illā lectionē euāgelicam. Miſſus eſt gabriel angel⁹ explanauit. Vidēs antiqu⁹ hoſtis ꝓpoſitū pueri tā ſalubre ei⁹ caſtitatis ꝓpoſito inuidit: multoſq̧ ſibi laq̄os tētatiōis appoſuit. Cū eīi aliqñ in quādā feminam oculos defixos aliquādiu tenuiſſet ↄtinuo de ſeip̄o erubeſcēs in ſemetipſuz ſeueriſſim⁹ vltor inſurgit: ac ī ſtagnū gelidap aquap inſiliēs tādiu ibidē ꝑmāſit donec pene exanimis effectus per grāz dei: ac calore carnalis ↄcupiſcētie tot⁹ refriguit. C. ¶ Circa idē tp̄s inſtinctu demonis puella q̄dā in lectū dormiētis ſe nudā īiecit. Quē ille ſentiēs cū oī pace ⁊ ſilētio ꝑtē lectuli quā occupauerat derelinquēs ei ceſſit: ⁊ in lat⁹ alterū ſe ↄuertēs dormiuit. Miſera xͦ illa aliquādiu ſuſtinēs ⁊ expectās: deinde palpās ⁊ ſtimulās nouiſſime cū īmobilis ipſe ꝑſiſteret: illa lz īpudētiſſima eēt erubuit ⁊ horrore īgēti atq̧ admiratiōe ꝑfuſa ſurgēs aufugit. Cū iterū in domo cuiuſdā matrone hoſpitaret: illa adoleſcētē aſpectu decop cōſiderās vehemēter ī ↄcupiſcētiā ei⁹ exarſit. Cū āt ſeorſuz lectū ſibi ſterni feciſſet ip̄a īpudēter ⁊ ſilēter đ nocte ſurgēs ad eū acceſſit. Quā ille ſentiēs ꝓtin⁹ exclamauit. Latrones latrones. Ad quā vocē mlier fugit: familia ſurgit: lucerna accēdit: latro querit, ſz minime inuenit. Ad lectulos ſinguli redeūt. Quieſcūt ceteri: ſz nō illa miſerrima requieſcit: nā đnuo exurgit bernardi lectulū petit: ſz ille latrones: latrones denuo exclamauit. Latro iterū q̄rit: ſz nequaꝙ ab eo q̄ ſol⁹ nouerat publicat. Vſq̧ tertio improba mulier ſic repulſa vix tādē metu vel deſꝑatiōe victa ceſſauit. Cum aūt ſequenti die iter ageret arguētes eū ſocij ꝙ toties latrones ſomniauerit ꝑq̄rebāt. Quib⁹ ille ait. Veraciter ac nocte īſidias ꝑpeſſus ſum latronis: qꝛ hoſpita mihi nitebat auferre theſaurū irrecuꝑabile caſtitatis. Perpēdēs igit nō eē tutū cohabitare ſpētī fugā meditari cepit: ⁊ ordinē ciſtercieſiū extūc īgredi đliberauit. Qđ cū frēs eius cognoſcerēt ⁊ cū ab hoc ꝓpoſito modis oībus ꝓhiberēt tātā ei grām dn̄s cōtulit vt nō ſolū ipſe a cōuerſiōe nō ꝓhiberet: ſz oēs frēs ſuos ⁊ multos alios ad religionē dn̄o lucraret. Gerardus tñ frater ei⁹ miles ſtrēnu⁹ hec fris xͦba vana putabat: ⁊ ei⁹ oīno monita repellebat. Tūc bernard⁹ fide tā igne⁹ ⁊ ſrno charitatis zelo mirū īmodū exaſꝑat⁹: ſcio inq̄t frater mi ſcio ſola vexatio itellectū dabit auditui. Digitūq̧ lateri ei⁹ īponēs: veniet inq̄t dies ⁊ cito veniet qñ lācea lat⁹ hoc ꝑforabit ⁊ ad cor ↄſilio qđ abijcis viā dabit. Poſt paucos dies gerard⁹ ab inimicis capit: ⁊ ī loco cui frater digitū īpoſuerat: infixā lanceā geſtās trahit ⁊ in cuſtodia vinculat. Ad quē bernar. veniens cū ſibi loq̄ nō ꝑmitteret ad eū exclamauit. Scito frater gerarde: qꝛ in ꝓxīo ituri ſum⁹ ⁊ monaſteriū intraturi. Eadē nocte compedes de eis pedib⁹ ceciderūt: ⁊ oſtio ꝑ ſe aꝑto letus aufugit. Indicauitq̧ fratri ſe mutaſſe ꝓpoſitū ⁊ fieri velle monachū. D. ¶ Anno ab incarnatiōe dn̄i. M.cxij. a ↄſtōne dom⁹ ciſtercieñ. xv. ſeru⁹ dei bernar. ānos nat⁹ circiter. xxij. cū ſocijs ampli⁹ ꝙ. xxx. ordinē ciſtercieſiū īgreſſus eſt. Cū autē bernar. cū frib⁹ ſuis domū paternā egrederet guido primogenit⁹ vidēs niuardū fratrē ſuū minimū puerū ludētē in platea cū pueris. eya inq̄t frater niuarde ad te ſolū reſpicit oīs terra poſſeſſiōis nr̄e. Cui non pueriliter puer rn̄dit. Vos ergo celū habebitis. ⁊ mihi ſolū terrā relinq̄tis. Nō ex eq̄ diuiſio facta eſt hec. Modico igit tp̄e cū pr̄e remāſit: ſz frēs poſtmoduz ſecutus eſt. Ingreſſus igit ordinē ſeru⁹ dei bernar. ita totus in ſpū abſorpt⁹ eſt ⁊ deo totalr̄ occupat⁹ vt iā nullis ſenſibus corꝑis vteret. Iā q̄ppe annū in cella nouitiop exegerat et adhuc an domus hr̄et teſtudinem ignorabat. Multo tp̄e eccleſiam intrās ⁊ exiēs in capite vbi tres erāt vnā tm̄ putabat eē feneſtrā. Abbas aūt ciſtercieñ. fratres ad edificandū domū clareuallēſem miſit ⁊ eis ſctm̄ bernar. in abbatē p̄fecit. Qui multo ibidē tp̄e ex nimia pauꝑtate degebāt ⁊ pulmēta ſepi⁹ ex folijs fagi cōficiebāt. Vigilabat aūt ſeru⁹ dei vltra poſſibilitatez humanā. Nullū eīi tp̄s in ſe magis ꝑdere ↄqueri ſolebat: ꝙ quo dormiuit idoneā ſatis reputās cōꝑationez ſomni ⁊ mortis: vt ſic dormiētes videant mortui apđ hoīes quō apud deū mortui dormiētes. Unde etiam ſi quē forte dur⁹ ſtertētē audiret ſeu minus cōpoſite videret iacentē patiēter ferre vix potuit ⁊ carnaliter ſeu ſeculariter eū dormire cauſabat. Ad comedēdum vix

aliqua voluptate trahebaꝛ appetitus: ſed ſolo timore
defect⁹: ſic accedebat ad ſumẽdũ cibũ quaſi ad tormen
tũ. Poſt cibũ q̄ƞ comederit ſemꝑ cogitaꝛ ſolit⁹ erat.
Si qñ vel ad modicũ mẽſurã ſolitã excesſiſſe ſe dep̄hẽ
dit impune abire nõ patiebaꝛ. Sic gule illecebras edo
muerat: vt ipſam q̃ȝ ſaporũ diſcretionẽȝ ex magna pte
ꝑdiderit. Nã ⁊ oleũ ſibi ꝑ errorẽ aliqñ ꝓpinatũ bibit et
pcuit⁹ ignorauit. Nec pri⁹. i. cognitũ donec q̄dẽ labia
eius miraret inuncta. Sagimẽ inſuꝑ cruduȝ ꝑ erroreȝ
ſibi oblatũ ꝓ butyro multis dieb⁹ noſciꝛ comediſſe. So
lã aũt aquã ſibi ſape dicebat: eo ꝙ dũ ſumeret fauces ⁊
gutꝛ ei refrigeraret. Quicq̄d i ſcripturis didicerat ma
xime i ſiluis ⁊ i agris meditãdo ⁊ orãdo ſe ↄfitebaꝛ ac
cepiſſe: ⁊ nullos ſe aliqñ magros habuiſſe niſi querc⁹
⁊ fagos inter amicos dicere ſolebat. Deniq̃ ↄfeſſus eſt
aliqñ meditãti vel orãti ſacrã oẽm velut ſuppoſitã vel
expoſitã ſibi apparuiſſe ſcripturã quodã tpe ſicut ipſe
in cãticis refert cũ interloquẽdũ ex his q̃ ſuggerebat
ſpũs: ⁊ ſi nõ ĩfidelis min⁹: tñ fidẽti aĩo reſuaret vt hr̃et
q̃d diceret denuo tractatur⁹: ecce vox ad eũ vẽit dicẽs.
Donec iſtud tenueris aliud nõ accipies. E. ¶ In veſti
bus ei ſemꝑ pauꝑtas placuit ſordes nunq̃ nimirũ ani
mi ſore indices aiebat, aut negligẽtis, aut apd̓ ſe ina
niter gloriantis: aut foris humanã gloriã affectantis.
Prouerbiũ illd̓ i ore ei⁹ frequẽter ſemꝑ in corde erat.
Qui hoc facit qd̓ nemo miraꝛ oẽs. Vñ ⁊ ciliciũ pluri
bus annis portauit q̃diu occultũ eſſe potuit. Sed vbi
hoc cognitũ eſſe ſenſit ↄtinuo illud abijciẽs ad cõia ſe
cõuertit. Nũq̃ ſic riſit vt nõ poti⁹ ad ridendũ q̃ ad re
primẽdũ vim ſibi facere oporteret ⁊ riſui ſuo magis ſti
mulũ adhibere q̃ frenũ. Cũ aũt patiẽtie genus ſolitus
erat dicere tripartitũ videlicet ad v̓boꝝ iniurias: ad
dãna rerũ: ad corpis leſionẽ hãc ipſe his exẽplis ie hr̃e
probauit. Cũ eñ cuidã epõ amicabiliter cũ admonẽs
quãdã ſcripſiſſet eplã ille vehemẽter exacerbaꝛ ama
riſſimã ꝗ̄ ſcripſit epĩam in pri. ipio ita dicẽs. Salutẽ
⁊ nõ ſpm̃ blaſphemie: tã q̃ ex ſpũ blaſphemie illa ſcri
pſiſſet ad qd̓ ille. Ego ſpm̃ blaſphemie me habere non
credo: nec maledixiſſe cuiq̃, aut maledicere me velle
ſcio preſertim principi ppli mei. Quidã abbas ꝓ vno
cenobio cõſtruendo ſexcentas marchas eidẽ miſit ar
gẽti. Sed tota pecunia dũ deferreꝛ a p̄donib⁹ ſublata
eſt. Quo audito nihil aliud dixit niſi bñdict⁹ de⁹ q̄ no
bis pepercit ab onere. Sed ⁊ illis inq̄t q̄ tulerũt leui⁹
eſt ferendũ: tũ q̄ hoc humana cupiditas ſuſtulit: tũ q̄
magna pecunia magnã eis tẽtatiõis occaſionẽ ingreſ
ſit. Quidã inſuꝑ canonicus regularis ad eũ venit: ⁊ vt
in monachũ reciperetur inſtãter rogauit. Cui cũ ille nõ
acq̄eſceret: ſȝ ad ſuã eccleſiã redire ꝑſuaderet: ait ille.
Vt q̃d ergo in libris tuis ꝑfectionẽ tantopꝫ ↄmẽdaſti:
ſi eã nõ exhibes cupiẽti vtinã illos tuos haberẽ libros
vt eos penit⁹ lacerarẽ. Cui ille. In nullo eorum legiſti
nõ poſſe te in tuo clauſtro eſſe perfectum. Morũ corre
ctionem nõ locoꝝ mutationẽ in libris oĩbus commen
daui. Ille vero inſanus in eũ ĩpetũ faciẽs tã grauiter
maxillã ei⁹ percuſſit vt ſuccederet rubor ictui ⁊ tumor
rubori. Iã q̄ aderãt in ſacrilegũ inſurgebãt. Sed pre
uenit eos ſeruus dei clamãs ⁊ adiurãs ꝑ nomẽ xp̄i: vt
nullatenus tãgereꝛ: nec ſibi q̄cq̃ iniurie inferreꝛ. No
uitijs aũt intrare volẽtib⁹ dicere cõſueuerat. Si ad ea
q̄ intus ſunt feſtinatis hic foris dimittite corpa q̄ de
ſeculo attuliſtis. Soli ſpũs ingrediaꝛ: caro aũt nõ ꝓ
deſt quicq̃. Pr̄ eius qui ſolus domi remãſerat ad mo
naſteriũ iuit ⁊ ibidẽ poſt aliquod tp̄s i ſenectute bona
deceſſit. F. ¶ Soror aũt ei⁹ ſeculo nupta cum in diui
tijs ⁊ delitijs ſeculi periclitareꝛ quadaȝ vice frẽs ſuos

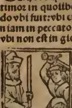
ad monaſteriũ viſitatura acceſſit. Cũq̃ veniſſet cuȝ co
mitatu ⁊ apparatu ſuꝑbo: ille eã tanq̃ rete diaboli ad
aĩas capiẽdas abhorruit: nec ad videndũ eã exire ali
quãten⁹ acq̄euit. Vidẽs illa ꝙ null⁹ fratrũ ſuorum oc
curreret: ſȝ ab vno coꝝ q̄ tunc portari⁹ erat: ſtercus in
uolutuȝ diceretꝛ: tota in lachrymis reſoluta: ⁊ ſi pecca
trix ſum inq̄t ꝓ talib⁹ xp̄s mortu⁹ eſt. Qꝛ eñ peccatri
cem me ſentio: idcirco conſiliũ ⁊ colloquiũ bonoꝝ req̄
ro. Et ſi deſpicit frater meus carnẽ meã: ne deſpicat
ſeruus dei aĩaȝ meã. Veniat ⁊ p̄cipiat: ⁊ q̄cq̄d precepe
rit adimplebo. Hãc ergo ꝓmiſſionẽ tenẽs exijt ad eã
cũ frĩbus ⁊ q̄ eã a viro ſeparare nõ poterat primo ei oẽȝ
mũdi gloriã iterdixit ⁊ formã mrĩs imitãdã eidẽ indu
cẽs illã dimiſit. Illa v̓o rediẽs ita repẽte mutata eſt:
vt in medio ſeculi vitã duceret eremiticã ⁊ oĩ ſclo pror
ſus ſe faceret alienã. Tandẽ p̄cib⁹ multis virũ ſuũ vicit
⁊ ab ipſo abſoluta monaſteriũ intrauit. Infirmat⁹ ali
qñ vir dei cũ extremũ iã ſpm̃ trahere videreꝛ: i exceſſu
mentis ſue ante tribunal dei viſus eſt p̄ſentari. Affuit
aũt ⁊ ſathã ex aduerſo improbis eũ accuſationib⁹ pul
ſans. Vbi v̓o ille oĩa fuerat ꝓſecut⁹: ⁊ viro dei pro ſua
fuit parte dicendum nihil territus aut turbat⁹ ait. Fa
teor nõ ſum dignus ego: nec ꝓprijs poſſum meritis re
gnũ obtinere celoꝝ. Ceteꝝ duplici iure illud obtinẽs
dñs me⁹ hereditate. ſ. patris ⁊ merito paſſiõis altero
ipſe cõtẽtus alteꝝ mihi donat. Ex cui⁹ dono iure illud
mihi vẽdicãs nõ cõfundor. Cõfuſus in hoc v̓bo inim
cus cõuẽtus ille ſolutus eſt ⁊ vir dei in ſe reuerſus eſt.
Tãta aũt abſtinẽtia labore ⁊ vigilijs corpus ſuũ attri
uit, ꝙ ⁊ grauiſſima ⁊ vere ↄtinua egritudine lãguẽs cõ
uẽtũ vix ſeq̄ poſſet. Quadã vice dũ grauiſſime infirma
reꝛ fratribus ꝓ eo inſtãter orãtib⁹ aliquãtulũ ↄualuiſ
ſe ſe ſenſit. Cõgregatis aũt frĩbus dixit. Quid: enetis
miſerũ hoĩeȝ forti tores eſtis ⁊ ſualuiſtis. Parcite q̃ſo
pcite ⁊ ſinite mi: abire. A multis aũt ciuitatib⁹ vir dei
in epm̃ electꝰ p̄cipue a ciuitate ianuẽſi ⁊ ciuitate me
diolanẽſi petẽtib⁹ ſe: nec annuẽs, nec improbe renuẽs
dicebat ſe non eſſe ſuũ ſȝ alioꝝ ſeruitio deputatũ: frẽs
aũt ex cõſilio viri dei ſibi ꝓuiderãt ⁊ ſummi pontificis
autoritate muniti erãt: ne q̄s gaudiũ ſuũ ab eis tolle
re poſſet. Quodã tpe dũ fratres cartuſiẽſes viſitaſſet:
⁊ ipſi ab eo in oĩb⁹ plurimũ edificati fuiſſent vnũ fuit
ꝙ p̄dicti loci priorẽ aliquãtulũ mouit. ſ. ꝙ ſella cui eq̄
tãdo inſidebat min⁹ neglecta erat ⁊ parũ referẽs pauꝑ
tatẽ. Qd̓ cũ dict⁹ prior vni ex frĩb⁹ ⁊ ille viro dei retu
liſſet nõ min⁹ ipſe mirat⁹ qualis eſſet ſella q̄rebat. Nã
a clara valle vſq̃ cartuſiam venerat ⁊ tñ qualis eẽt ſel
la penit⁹ ignorabat. Iuxta lacũ lauſanẽſem toti⁹ di
itinere ꝑgens penit⁹ eũ nõ vidit, aut ſe videre non vi
dit. Cũ eñ ſero facto de eodẽ lacu ſocij loq̄reꝛ inter
rogauit eos vbinã lac⁹ ille eẽt. Qd̓ illi audiẽtes pluri
mũ admirati ſunt. G. ¶ Vincebat ſane in eo ſublimita
tẽ noĩs humilitas cordis. Nec tã poterat vniuerſ⁹ eũ
erigere mundus q̃ ſeipſe deijcere ſolus. Sũmus repu
tabaꝛ ab oĩbus: infimũ ipſe ſe reputans ⁊ quẽ ſibi oẽs
ipſe ſe nemini p̄ferebat. Deniq̃ ſicut ſepius fatebaꝛ in
ter ſummos q̃ȝ honores ⁊ fautores ppl̓oꝝ alteruȝ ſibi
mutuat⁹ hoĩem videbaꝛ: ſeq̃ poti⁹ reputabat abſenteȝ
velut quoddã ſomniũ ſuſpicat⁹. Vbi v̓o iter ſimplicio
res frẽs erat ⁊ amica ſemꝑ licebat humilitate frui ibi
ſe inueniſſe gaudebat ⁊ in ꝓpriã rediſſe ꝑſonã. Semꝑ
autẽ inueniebatur aut orans, aut legẽs, aut ſcribens
aut meditãs, aut fratres v̓bo edificãs. Quadã vice cũ
populo predicaret: ⁊ oẽs verba eius attente ac deuote
ſuſciperẽt eius aĩo quedã talis irrepſit tentatio. Vere
nũc optime p̄dicãs ab oĩbus libẽter audiris: ⁊ ſapiẽ

ab oībus reputaris. At vir dei tali tentatione pulſari
ſe ſentiēs paruꝑper ſubſtitit ⁊ an ꝓcederet vel finē fa=
ceret cogitare cepit. Statimq; diuino ꝯfortatꝰ auxilio
tētatori ſilēter rn̄dit. Nec ꝑ te incepi nec ꝑ te dimittā.
Sicq; ſecurus ꝑdicationē vſq; ad finē ꝓſecutꝰ eſt. Mo=
nachus q̄dā qui in ſclō ribaldus fuerat atq; luſor ma=
ligno ſtimulatus ſpū ad ſclm redire voluit. Cum aūt
dn̄s bernar. eū retinere nō poſſet interrogauit eū vñ
victurꝰ eſſet. Qui rn̄dit. Ad taxillos ludere ſcio ⁊ īde
viuere potero. Et ille. Si tibi capitale cōmiſero vis ſin
gulis annis ad me redire et lucrū mecū diuidere. Qđ
ille audiēs gauiſus eſt ⁊ ſe libenter ſic acturū ꝓmiſit.
Uiginti igr̄ ſolidos ei dare ꝑcepit: ⁊ ille cū illis abijt.
Hoc aūt faciebat vir ſctūs vt eū iterū reuocare poſſet
ſicut ⁊ poſtmodū factū eſt. Ille igit ablēs totū ꝑdidit ⁊
ad portā ꝯfuſus redijt. Quo audito vir dei ad eū letus
exiuit: extēditq; gremiū vt ſibi diuideret lucrū. Cui ille
nihil pr̄ lucratus ſuz: ſʒ et capitali nr̄o nudatꝰ ſum. Si
vultis ꝓ nr̄o capitali recipite me. Cui bernardꝰ beni=
gne rn̄dit. Si ita inq̄t eſt: meliꝰ eſt vt hoc recipiā q̄ ſit
vtrūq; ꝑdā. Quadā vice dn̄s. b. bernar. iumēto inſidēs
aliquo ꝑgeret cuidā ruſtico materia ſic ſe offerente de
cordis inſtabilitate in oꝛone eſt cōqueſtꝰ. Qđ ille au=
diens mox eū deſpexit ⁊ in oꝛonibꝰ ſuis cor firmū ſta
bile h̄re ſe dixit. Volēs aūt Bern̄. eū cōuincere ⁊ a ſua
temeritate coercere dixit. Seq̄ſtrare paulīſꝑ a nobis ⁊
tota qua poteris intētiōe oꝛonē dn̄icā inchoato. Quā
ſi abſq; aliqua cordis digreſſione ⁊ vagatiōe finire po
teris: iumētū cui inſideo tuū proculdubio mox habe=
bis. Tu aūt mihi in fide tua ſpōdeas q̄ ſi aliud ibidē
cogitaueris: hoc mihi aliq̄tenꝰ nō celabis. Letatꝰ ille ⁊
tanq̄ iumētū iā lucratū ſe reputās audacter ſecedit ⁊
ſeipm̄ recolligēs oꝛonē dn̄icā dicere inchoauit. Uix
oꝛonis expleuit dimidiū ⁊ ecce īportuna cogitatio de
ſella cordi ſuo ſe ingerit vtrū eā h̄re debeat cū iumēto:
qđ ille aduertēs ꝯcitus ad bernardū redijt ⁊ q̄d ipē in
oꝛone ſolicite cogitauerit indicauit: ⁊ de ſe poſtea te=
mere nō p̄ſumpſit. H. ¶ Frater robertꝰ eius monachꝰ:
⁊ ſm̄ ſeculū ꝓpinquus in adoleſcētia ſua quorūdā ꝑ=
ſuaſiōe deceptꝰ cluniacū ſe ꝯtulerat. Venerabilis aūt
pr̄ poſtq̄ aliquādiu diſſimulauit eūdē ſtatuit ꝑ epl̄am
reuocare: quā cū ſub diuo dictaret ⁊ aliꝰ monachus eā
ex oꝛe ſuo ꝯſcriberet: ſubito īopinatus imber erupit ⁊
hic q̄ ſcribebat chartā cōplicare voluit: cui bernardꝰ.
Opus dei eſt ſcribere ne formides. Scripſit ḡ epl̄am
in medio imbre ſine imbre. Cū ei vndiq; plueret ibidē
tn̄ moleſtiā imbris virtꝰ expulit charitatis. Cū quoddā
monaſteriū qđ vir dei ꝯſtruxerat occupaſſet muſcarū
incredibilis multitudo ita vt oībꝰ grauē moleſtiā ge=
neraret: ille dixit. Ego excōico eas. Mane aūt oēs pa=
riter mortuas inuenerūt. Cū a ſūmo pōtifice medio=
lanū miſſus fuiſſet vt ipſos cū eccleſia recōciliaret ⁊ iā
patriā reduxiſſet: q̄dā vxorē ſuā demoniacā ad eū addu=
xit. Mox vero p os miſere mulieris diabolꝰ in ꝯtumelias
eius ꝓrupit dicēs. Nō me de agnicula mea hic porru=
los edens ⁊ braſicas deuorās pellet. At vir dei ipſam
ad eccleſiā btī ſyri remiſit. Btūs aūt ſyrꝰ hoſpiti ſuo
deferre voluit nec eidē aliq̄d curatiōis impēdit. Sicq;
iterum ad beatū bernardū adducta eſt. Tūc diabolus
per os eiꝰ garrire cepit ac dicere. Nō me expellet ſyrul
lus nec eijciet bernardus. Ad hec ſeruus dei reſpōdit.
Nec ſyrillus ne bernardus te eijciet: ſʒ dn̄s ieſus xp̄s.
Mox vt ille oꝛonem effudit ſpūs nequā dixit. Quā li=
bēter egrederer ab hac agnicula grauiter moleſtatus
in ea quā libenter egrederer ſʒ nō poſſum: q2 non vult
magnus dn̄s: cui ſctūs. Et quis eſt magnus dn̄s? Cui
ille. Ieſus nazarenus. Ad quē vir dei. Uidiſti ne vnq̄
eū. Quo rn̄dente: etiā ait. Ubi eum vidiſti? Et ille. In
gloria. ⁊ ſctūs ⁊ tu in gloria fuiſti? Quo rn̄dente: vtiq;
ait. Quō inde exiſti? ⁊ ille. Cū lucifero multi cecidimꝰ.
Hec oīa voce lugubri p os vetule oībus audiētibꝰ lo=
quebatꝰ. Dixitq; ei vir dei. Nunq̄d in illā gloriā redire
velles? At ille miro mō cachinnās ait. Nō tardatū eſt.
Tūc orāte viro dei demō de muliere exiuit. Sed cū vir
dei receſſiſſet diabolus iterū ipſaʒ inuaſit. Uir aūt eiꝰ
poſt eū accurrēs q̄ acciderat indicauit. Ille aūt collo
eius alligari chartulā ꝯtinētē hec vba ꝑcepit. In noīe
dn̄i nr̄i ieſu xp̄i ꝑcipio tibi demō ne hāc mulierē āmo=
do cōtingere p̄ſumas q̄ cū factū fuiſſet ad eā poſtea nō
eſt auſus accedere. Apud aq̄taniā q̄dā mulier miſera=
bilis erat q̄ a quodā demone petulante ⁊ incubo vexa=
batur. Sexēni annis abuſus eſt ea ⁊ incredibili vexa=
uit libidine: adueniēte aūt illuc viro dei demō mulie=
ri ne ad eū accederet vehemēter minatꝰ: qui nihil ei ꝓ=
deſſe poſſet: ⁊ recedēte eo ipſe q̄ eiꝰ fuerat amator cru=
deliſſimꝰ fieret ꝑſecutor. At illa ſecure ad virū dei ac=
ceſſit ⁊ q̄ pateretꝰ cū multo gemitu enarrauit. Cui ille.
Tolle hūc meū baculū ⁊ in lecto tuo pone: ⁊ ſi q̄d age=
re pōt agat. Qđ cū feciſſet ⁊ in lectulo ſuo recumberet
adeſt ille ꝯtinuo. Sʒ nec ad ꝯſuetū opus nec ad ipſʒ cu
bile p̄ſumit accedere. Sed acerrime minatꝰ q̄ illo rece
dente ſe de ea atrociter vindicabit. Qđ cū illa bernar=
do retuliſſet ille ppl'm cōuocauit: ⁊ oēs cādelas in ma
nu accēſas h̄re ꝑcepit demonēq; cū vniuerſo q̄ aderat
cetu excōicauit: ac ne ad illā vel aliā deinceps acceſſuʒ
habeat interdixit. Sicq; illa a tali illuſiōe penitus li=
berata eſt. I. ¶ Cū in eadē ꝓuincia vir ſctūs legatione
fungeretꝰ vt ducē aquitanie eccleſie recōciliaret: ⁊ ille
modis oībus recōciliari renueret: vir dei ad altare ce
lebraturus acceſſit ipſo duce tāq̄ excōicato p̄ foribus
expectāte. Cū aūt pax dn̄i dixit: corpus dn̄icū ſuꝑ pa=
tenā ponit ⁊ ſecū tollit atq; ignea facie ⁊ flāmeis oculis
foras egreditꝰ: ⁊ vbis terribilibꝰ comitē aggreditꝰ. Ro
gauimus te inq̄t ⁊ ſpreuiſti nos. Ecce ad te ꝓceſſit vir
ginis filius q̄ eſt dn̄s eccleſie quā tu ꝑſequeris. Adeſt
iudex tuꝰ in cuiꝰ noīe oē genu curuatꝰ. Adeſt iudex tuꝰ
in cuius manibus illa aīa tua deueniet. Nunq̄d ⁊ ipm̄
ſicut ⁊ ſeruos eius ꝯtēnis. Reſiſte ei ſi vales. Statimq;
dux totus iriguit: ⁊ mēbris oībꝰ diſſolutis ad pedes
eius ꝓtinus ꝓſiliuit. Quē vir ſctūs calce pulſans ſur
gere iubet ⁊ dei audire ſniāz. Ille aūt tremebūdus ſur
rexit: ⁊ quicq̄d vir ſctūs p̄cipiebat ꝓtinus adimpleuit.
Cum regnū germanie ꝓ quadā magna ſedāda diſcoꝛ=
dia ſeruus dei intraſſet: archiep̄s maguntinenſis ve
nerabilē quendā clericū obuiā ei miſit: cui clericus ſe
ſibi obuiā a ſuo dn̄o miſſum fuiſſe diceret: vir dei rn̄dit.
Alius dn̄s miſit te. Miratus ille ſe nōniſi a dn̄o ſuo ar
chiepō miſſum fuiſſe affirmabat. Econtra ſeruus xp̄i di
cebat. Falleris fili falleris. Maior dn̄s eſt qui miſit te
xp̄s. Qđ clericus intelligēs ait. Putas q̄ monachus
velim fieri. Abſit hoc a me. Nō cogitaui nec aſcendit
ſuꝑ cor meū. Quid plura. In eodem itinere ſeculo va=
ledixit: ⁊ a viro dei habitū ſuſcepit. Cū quendā militē
valde nobilē ad oꝛdinē recepiſſet ⁊ virū dei quodā tpe
ſequeretꝰ grauiſſima cepit tētatiōe pulſari. Cū aūt eū
quidā de fratribꝰ tam triſtē videret cām tante triſtitie
requiſiuit: cui ille rn̄dit. Scio inq̄t ſcio q̄ nunq̄ am=
plius letus ero. Qđ verbū cū dictus frater ad ſeruum
dei retuliſſet: ille ꝓ eo attētius oꝛauit. Statimq; ille
frater q̄ tam grauiter tētatus ⁊ tam triſtis erat tm̄ cete
ris apparuit iocūdior ⁊ hylarior quātū prius ceteris
triſtior. Cū aūt ei dictus frater verbum meſtitie quod

locutus fuerat amicabiliter improperaret: ille reſpondit. Eiſi tūc dixi nunq̄ amplius letus ero, ſed nunc dico nunq̄ amplius triſtis ero. R. ¶ Cū ſctūs malachias eps hibernie cuiꝰ vitā plenā virtutibus ipe deſcripſit ad xp̄m feliciter in monaſterio ſuo migraſſet ⁊ vir dei ꝓ eo hoſtiā ſalutarē offerret: gloriā eius dn̄o reuelāte cognouit ⁊ eodē inſpirāte poſt cōionē formā oratiōis mutauit leta voce ſic dicēs. Deus q̄ beatū malachiam ſanctorū tuoꝝ meritis coequaſti: tribue queſumꝰ vt q̄ p̄cioſe mortis eiꝰ feſta agimꝰ: vite q̄ꝫ imitemur exēpla. Cui dū cantor innueret q̄ erraret: ait. Nō erro ſed noui qd̄ dico. Deinde accedēs ſacra eiꝰ veſtigia oſculať. Cū inſtaret quadrageſima a multis fuiſſet tyronibus viſitatus: rogauit eos vt in illis ſaltez ſacris diebus a ſuis vanitatibꝰ ⁊ laſciuijs abſtinerēt. Quibꝰ nullo modo acquieſcētibꝰ iuſſit eis ꝓpinari vinū dicēs. Bibite poculū aiarū. Quo hauſto ſubito mutati receduīt. Et q̄ modicum tempus denegauerāt totum tēpus vite ſue deo dederūt. Tādē beatus bernardus morti feliciter appropinquās ait fratribus ſuis. Tria vobis obſeruāda relinquo que in ſtadio p̄ſentis vite quo cucurri memini me ꝓ viribꝰ obſeruaſſe. Nemini ſcandalū facere volui: ⁊ ſi aliqn̄ accidit: ſedaui vt potui. Minus ſemper ſenſui meo q̄ alteriꝰ credidi. Leſus de ledēte nūq̄ vindictā expetij. Ecce charitatē humilitatē ⁊ patiētiā vobis relinquo: deniq̄ poſtq̄ multa miracula ꝑpetraſſet ⁊ .clx. monaſteria cōſtruxiſſet: multoſq̄ libros ⁊ tractatus cōpilaſſet cōſummatis vite ſue diebus circiter annos .lxij. anno dn̄i. M.cliij. inter filiorū manus obdormiuit in dn̄o poſt obitū ſuū multis gloriā ſuā manifeſtauit. Cuidā eni abbati in q̄dā monaſterio apparuit: vt ſe ſeq̄reť admonuit. Qui cū ſeq̄reť dixit ei vir dei. Ecce ad montē libani venimus: ⁊ tu hic manebis: ego aūt illuc aſcēdā. Interrogatꝰ ab eo ad q̄d vellet aſcēdere: diſcere inq̄t volo. Miratꝰ ille q̄d inq̄t vis diſcere pater: cui nullū hodie in ſcientia credimus eſſe ſcdm̄. Et ille. Nulla hic ſciētia nulla veri cognitio. Surſuz ſcientie plenitudo: ſurſum vera notitia veritatis: ⁊ in hoc verbo diſparuit. Ille autem diem notauit et tunc virum dei bernadū de corpore migraſſe inuenit: multa autem alia ⁊ pene innumerabilia miracula ꝑ ſeruū ſuum deus operatus eſt.

¶ De ſancto Timotheo. cxvj. A.

Timotheus quaſi timorem tenens: vel a timore ⁊ theos qd̄ eſt deꝰ quaſi timor dei. Cauſať aūt iſte timor in quolibet viro ſancto: ſicut ait Greg. cōſiderādo vbi fuit: vbi erit: vbi eſt: vbi non eſt. Ubi fuit: quoniam in peccato: vbi erit in iudicio: vbi eſt in miſeria: vbi non eſt in gloria. B.

Timotheus ſub nerone a p̄fecto vrbis rome dn̄i grauiter torqueretur ⁊ calce viua eius plage aſpergerētur: ⁊ ipſe in his gratias agere duo angeli ſibi aſtiterunt dicentes. Erige caput in celū ⁊ vide. Aſpicienſq̄ vidit celos apertos et ieſum xp̄m coronam gemmatam tenentem ⁊ dicentē ſibi. Hanc de manu mea accipies. Quod quidā vir nomine apollinaris vidēs ſe baptizari fecit. Quapropter p̄feſs iuſſit ambos in confeſſione domini perſeuerantes decollari circa annos domini .lvij.

¶ De ſancto Simphoriano. cxvij. A.

Simphorianus diciť a ſimphonia. Fuit eni tanq̄ vas muſicū emittēs armoniā virtutū. In quo tanq̄ in vaſe muſico tria fuerūt. Nā vt dicit Auerrois ſonatiuū debet eſſe durū ad reſiſtēdū: lene ad ꝯtinuādū: latū ad implendū. Et ſimphorianus tanq̄ vas muſicū fuit: durꝰ ſibi ꝑ auſteritatē: lenis alijs ꝑ māſuetudinē latus omnibus per charitatis amplitudinem. B.

Simphorianꝰ in auguſtudunenſi vrbe ortus: dū adhuc adoleſcens eſſet tāta moꝝ grauitate pollebat q̄ ſenioꝝ vitā anticipare videreť. Cum igiť pagani feſtū veneris celebrarēt ⁊ ſtatuā ante eraclium p̄fectum deferrēt ſimphorianus affuit: ⁊ nollēs eā adorare diu cediť ⁊ carceri mancipať. Et cū eductus de carcere ad ſacrificiū cogereť ⁊ multa ei donaria ꝓmitterenť dixit. Deus nr̄ vt nouit remunerare merita: ita nouit punire peccā. Uitam quā xp̄o ſoluturi ſumus ex debito: ſoluamus ex voto. Sera penitudo eſt ſub iudicis timuiſſe ꝯſpectu. Munera vr̄a fucata melle ꝑmixta dulcedine male credulis mētibus venena parturiūt. Cupiditas vr̄a oīa habendo nil poſſidet qui diabolicis artibꝰ obligata miſeri lucri detineť cōpedibus ⁊ gaudia vr̄a in ſimilitudinē vitri cū ceperint ſplēdere frāgunť. Tunc iudex ira repletꝰ data ſnīa p̄cepit vt ſimphorianus occidereť. Qui cuz ad locū duceretur: mater eiꝰ de muro exclamās ait. Nate nate memento eterne vite. Surſum reſpice ⁊ regnantē in celo intuere. Tibi vita nō tolliť: ſꝫ in melius cōmutať. Mox igitur decollatus eſt: ⁊ a xp̄ianis corpus eiꝰ ſublatū honorifice eſt ſepultū. Ad cuius ſepulcrū tāta fiebāt miracula: vt etiā a paganis in honore maximo habereť. Refert Grego. turonē. q̄ de loco vbi ſanguis eius effuſus eſt q̄dā xp̄ianꝰ tres lapillos ſanguine reſperſos ſuſtulit: et in capſa argētea tabulis ligneis circūſepta locauit. Quā cū in quodā caſtro locaſſet ⁊ totū caſtrū incēdiū cōſumpſiſſet: de medio ignis predicta capſa ſana ⁊ integra eſt educta. Paſſus eſt circa annos dn̄i. cclxx.

¶ De ſancto Bartholomeo. cxviij. A.

Bartholomeus interpretať filiꝰ ſuſpēdentis me: vel filius ſuſpēdētis aquas: diciť enim a bar qd̄ eſt filius ⁊ tholos qd̄ eſt ſummitas et moys qd̄ eſt aqua inde Bartholomeus .i. filius ſuſpēdentis aquas .i. dei qui mentes doctorum ſurſum eleuat ⁊ aquas doctrinarū inferius fundāt: et eſt nomē ſyrū ⁊ non hebreū. Per primū x̄o notať triplex ſuſpēdiū qd̄ ipſe habuit. Fuit eni ſuſpēſus .i. eleuatus ab amore mūdi: vel ſuſpenſus .i. intētus amore celeſti: vel ſuſpenſus .i. innixus gratie ⁊ auxilio dei vt non a ſuis meritis: ſed a dei adiutorio tota vita ſua depēdeat. Per ſcdm̄ vero ꝓfunditas ſue ſapientie. De cuius ſapientie ꝓfunditate dicit dionyſius in miſtica theologia. Diuinus bartholomeꝰ dicit ⁊ multā theologiam eſſe ⁊ minimam: ⁊ euangelium latū ⁊ magnum et rurſus cōciſum: ⁊ vult oſtēdere Bartholomeꝰ ſm̄ intētionem dionyſij q̄ vna ꝯſideratione p̄nt oīa affirmari de deo alia ꝯſideratione magis ꝓprie negari. B.

Bartholomeꝰ apl̄s veniēs ad indiā q̄ eſt in fine orbis tēplū in q̄ erat idolū noie aſtaroth introiuit: ⁊ q̄ſi ꝑegrinꝰ ibidē maneť cepit. In hoc idolo q̄dā demō hitabat q̄ ſe languētes curare dicebat: ſꝫ nō ſanādo ſubueniebat: ſꝫ a leſione ceſſando. Sꝫ cū tēplū languētibꝰ plenū eſſet: ⁊ quotidie ſacrificātibus ꝓ infirmis etiā a lōginquo regionibꝰ adductis nullum ab idolo reſponſum habere poſſent ad aliā ciuita-

tem ꝑrexerũt vbi aliud idolũ noĩe berith colebat ⁊ in-
terrogãtibꝰ cur ſibi aſtaroth rñſum nõ daret: rñdit be
rith. Deus veſter cathenis igneis ꝯſtrictus eſt nec re-
ſpirare nec loq̃ audet: ex illa hora q̃ apl's dei bartholo
meꝰ ingreſſus eſt. Dicũt illi. Et q̃s eſt iſte bartholomeꝰ
⁊ demon. Amicus dei oĩpotẽtis ⁊ ideo venit in iſtã ꝓ-
uinciã vt oẽs deos inde euacuet. ⁊ illi. Dic nobis ſigna
eius vt eũ inuenire poſſimꝰ. Quibus demõ ait: capilli
eius criſpi ⁊ nigri: caro cãdida: oculi grãdes: nares eq̃-
les ⁊ directe: barba ꝓlixa habẽs paucos canos: ſtatu-
ra equalis: colobio albo: clauato purpura veſtit. In-
duitur pallio albo qḋ per ſingulos angulos gẽmas hꝫ
purpureas. Uigintiſex anni ſunt ex quo veſtes et ſan-
dalia eiꝰ nec veteraſcũt nec ſordidant. Cẽties flexis ge
nibus ꝑ diẽ orat ⁊ centies per noctẽ. Angeli cũ eo am-
bulãt q̃ nunq̃ eũ fatigari nec eſurire permittũt. Sem
per eodẽ vultu ⁊ aĩo letus ⁊ hilaris ꝑſeuerat. Oĩa pre
uidet oĩa nouit. Oĩm gentiũ linguas nouit ⁊ itelligit.
Et qḋ vobiſcũ loquor ipſe iã nouit. Et q̃n q̃retis eũ ſi
vult oñdet ſe vobis: ſi aũt non vult eũ nõ poteritis in-
uenire. Rogo aũt vos vt cũ eũ inueneritis rogetis eũ
ne huc veniat ne angeli ſui hoc mihi faciãt qḋ meo ſo-
cio iã fecerunt. Cũ igit̃ per duos dies ſolicite q̃rentes
eũ minime iueniſſent. Quadã die q̃dã demoniacꝰ ex-
clamabat dicens. Apl'e dei bartholomee incedunt me
orones tue: cui apl's. Obmuteſce et exi foras ab eo. Et
ſtatim eſt liberatus. Qḋ audiẽs rex regionis illiꝰ po-
lemiꝰ noĩe cũ haberet filiã lunaticã miſit ad aplm ro-
gãs vt ad ſe veniret ⁊ filiã ſuã ſanaret. Ad quẽ cũ apl's
veniſſet et eam cathenis ligatã videret: q2 accedẽtes
morſibꝰ lacerabat iuſſit eã ſolui ⁊ cũ miniſtri ad eã acce
dere nõ auderẽt dixit. Ego demoniũ qḋ in ea erat iam
ligatũ teneo ⁊ vos timetis. Et ſoluta ſtatim liberata ẽ.
Tunc rex camelos auro ⁊ argẽto ⁊ lapidibꝰ ꝑcioſis o-
nerauit ⁊ aplm inq̃ri faciẽs nullatenꝰ iuenire potuit.
Mane aũt ſequẽti apparẽs apl's cũ ſolo rege in cubi-
culo dixit ei. Ut q̃d me cũ auro ⁊ argẽto ⁊ lapidibus ꝑ-
cioſis tota die q̃ſiſti. Iſta munera ſunt neceſſaria his q̃
terrena requirũt. Ego nihil terrenũ nihil carnale de-
ſidero. Tunc ſctũs bartholomeꝰ cepit cum multa de
modo redẽptiõis nr̃e docere oſtẽdẽs inter cetera xp̃m
viciſſe diabolũ ꝑ mirabilẽ cõgruentiã: potentiã: iuſti
tiã ⁊ ſapiẽtiã. Cõgruũ eñ fuit vt q̃ filiũ virginis .i. adã
factũ de terra dũ adhuc eſſet ꝟgo vicerat a filio ꝟginis
vinceret̃. Potẽter q2 ipm vicit cũ de ſua dñatione po-
tenter eũ eiecit: quã diabolꝰ ꝓ deiectione primi hoĩs
vſurpauit. Et ſicut alicuiꝰ victor tyrãnt comites ſuos
mittit vt eiꝰ titulos vbiq3 erigãt ⁊ tyrãni titulos deii-
ciant. Sic xp̃s victor nuncios vbiq3 mittit vt diaboli
cultũ euacuent: ⁊ xp̃i cultũ ſtatuãt. Iuſte vero q2 iuſtũ
eſt vt q̃ comedẽte hoĩe vincẽs hominẽ detinebat: a ie-
iunante homine victus hominẽ amplius nõ teneret.
Sapienter aũt dũ ars diaboli deluditur arte xp̃i. Ars
diaboli fuit vt ſicut accipiter rapit auẽ: ita in deſertuꝫ
raperet xp̃ꝫ vt ſi ibi ieiunãs nẽ fameſceret abſq3 dubio
deus eſſet. Si aũt eſuriret ipm vt primũ hoĩem ꝑ cibũ
deuinceret. Sed cognoſci deus nõ potuit: q2 eſuriuit
nec vincit. q2 eius tẽtationi nõ ceſſit. Cũ ergo eidẽ fi-
dei ſacramẽta ꝑdicaſſet: dixit regi ꝙ ſi baptizari vellet
deum ſuũ cathenis ligatũ ſibi oſtẽderet. C. ¶ Sequẽ-
ti igitur die iuxta regis palatiũ dum pontifices idolo
ſacrificarẽt cepit clamare demon ac dicere. Ceſſate mi
ſeri ſacrificare mihi ne peiora me patiamini: q̃ cathe-
nis igneis ab angelis ieſu xp̃i quẽ iudei crucifixerunt
religatus ſum putantes eũ a morte detineri. Ille aũt
ipſam mortẽ que regina noſtra eſt captiuauit ⁊ ipſum
noſtrũ principẽ autorẽ mortis vinculis igneis vinxit.
Statimq3 oẽs miſerũt funes vt ſimulacrũ euerterent:
ſed non potuerunt. Apl's aũt demoni precepit: vt inde
exiens idolũ cõminueret. Qui ſtatim exiens oĩa idola
templi per ſe ipm cõfregit. Deinde fuſa orone ab apl'o
oẽs infirmi ꝓtinus curati ſunt. Apl's autem templuꝫ
deo dedicauit: ⁊ demonẽ in deſertũ abire ꝑcepit. Tunc
angelus dñi ibidem apparuit: ⁊ tẽplum circũuolãs in
quattuor ãgulos ſignũ crucis digito ſuo ſculpſit dicẽs.
Hec dicit dñs. Sicut vos omnes ab infirmitate veſtra
mundaui ita ⁊ templũ hoc ab omni ſorde mũdabitur:
et habitatore eius quem apoſtolus in deſertũ locum
ire precepit: prius tñ vobis eum oſtendã quẽ videntes
ne timeatis: ſed quale ſignum in lapidibꝰ his ſculpſi
tale in frontibus veſtris imprimatis. Tũc oſtendit eis
ethiopẽ nigriorẽ fuligine: facie acuta: barba prolixa:
crinibus vſq3 ad pedes protenſis: oculis igneis vt fer-
rum ignitũ ſcintillas emittẽtibus flãmas ſulphureas
ex ore ⁊ oculis ſpirantẽ: cathenis igneis vinctũ retro
manibus: ⁊ dixit ei angelus. Qm̃ iuſſionẽ apl'i audiſti
et de tẽplo exiens oĩa idola confregiſti ſoluã te vt va-
das in talem locũ vbi nullus homo morat̃: ⁊ ſis ibidẽ
vſq3 ad diem iudicij. Ille aũt ſolutus cũ magno ſtrepi-
tu ⁊ vlulatu diſparuit. Angelus aũt dñi in celũ cũctis
videntibus euolauit. Tunc rex cũ vxore ⁊ filijs omniq3
populo baptizatus eſt: ⁊ relicto regno apl'i diſcipulus
eſt effectus. D. ¶ Tunc oẽs tẽploꝝ pontifices ꝯgrega-
ti ad aſtragẽ regem fratrẽ eius cõuenerũt: ⁊ de deorũ
ſuoꝝ amiſſione ⁊ tẽpli ſubuerſiõe ⁊ regis per artẽ ma-
gicam deceptione ꝯtra apoſtolũ ſunt cõqueſti. Aſtra-
ges igitur rex indignatus mille viros armatos ad ca-
piendũ aplm deſtinauit. Qui cũ adductus fuiſſet corã
eo dixit ei rex. Tu ne es ille q̃ euertiſti fratrẽ meũ: cui
apoſtolus. Ego illũ nõ euerti ſed ꝯuerti: cui rex. Sicut
tu feciſti fratrem meũ deum ſuũ relinquere ⁊ tuo cre-
dere: ſic ⁊ ego te faciã deũ tuũ relinquere ⁊ deo meo ſacri
ficare. Cui apl's. Ego deũ quem colebat frater tuus li-
gaui ⁊ ligatũ oſtẽdi: ⁊ vt frãgeret ſimulacrũ coegi. Si
ſic poteris facere deo meo poteris me ad ſimulacrum
ꝓuocare. Sin autẽ ego deos tuos cõminuã et tu crede
deo meo. Hec illo dicente nunciatur regi ꝙ deus ſuus
baldach cecidiſſet ⁊ cõminutus fuiſſet. Qḋ rex audiẽs
purpurã ſcidit qua indutus erat ⁊ aplm fuſtibus cedi
iuſſit: ⁊ ceſum viuũ excoriari mãdauit. Xp̃iani aũt cor
pus eiꝰ tulerũt ⁊ honorifice ſepelierunt. Rex aũt aſtra
ges et temploꝝ pontifices a demonibꝰ arrepti mortui
ſunt. Rex aũt polemius in ep̃m ordinatur. ⁊ .xx. annis
officiũ ep̃atus laudabiliter implens: plenus ꝟtutibus
in pace quieuit. De genere ſue paſſiõis diuerſa eſt opi
nio: nã beatus dorotheus dicit ꝙ crucifixus eſt: ait eñ
ſic Bartholomeꝰ indis predicauit: qui ⁊ euãgeliũ ſm
mattheũ i ꝓpria eoꝝ lingua eis tradidit. Dormiuit in
albana ciuitate magne armenie: crucifixus deorſuꝫ ca
put hñs. Btũs aũt theodorus dicit ꝙ fuit excoriatus.
In multis aũt libris legitur ꝙ tñ fuit decollatꝰ. Hec
autẽ ꝯtrarietas taliter ſolui põt vt dicatur ꝙ prio cru
cifixus fuit: deindeq3 anteq̃ ibidẽ moreret̃ de cruce fuit
depoſitus et ob maiorẽ cruciatũ fuit excoriatꝰ: poſtre-
mo capite truncatus. E. ¶ Anno dñi .cccxxxj. ſarraceni
ſiciliam inuadentes liparitanã inſulã vbi corpus ſcti
bartholomei quieſcebat vaſtauerũt: ac eius ſepulcruꝫ
ꝯfringentes oſſa eius diſperſerunt. Nã ad hanc inſulã
corpus eius taliter adueniſſe de india ꝑhibet̃. Cũ eñ
pagani ꝓpter ſignoꝝ frequentiã viderẽt corpus eius
plurimũ venerari indignati in loco pluũbeo poſitũ in
mare precipitauerũt qḋ diuino nutu ad inſulã ꝑdictã

deuenit. Cū igiť ſarraceni eius oſſa diſparſiſſent: illis
recedētib⁹ apparuit apl's cuidā monacho dicēs. Sur=
ge ⁊ collige oſſa mea q̄ diſpſa ſunt. Cui ille. Qua rōne
oſſa tua colligere aut aliquē tibi honorē exhibere de=
bemus: cū nos deleri pmiſeris nec auxiliū nobis im=
penderis. Cui ille. Per multū tpis meis meritis dñs
pplo huic pepercit: ſʒ eorꝫ peccatis nimis inualeſcēti=
bus ⁊ vſqꝫ ad celū clamātibus iā ꝓ eis nō potui veniā
obtinere. Sʒ cū monach⁹ ſibi diceret quō iter tot alio=
rū oſſa ſua quiſqꝫ inuenire poſſet ait. Nocte ad ea colli=
gēda ibis: ⁊ ea q̄ vt ignē ſplēdentia videris ꝓtin⁹ hec
leuabis. Qui oīa vt dixerat inueniēs apl'i oſſa leuauit
⁊ ſup quādā nauē ꝯſcēdēs beneuētū q̄ eſt metropolis
apulicea trāſtulit. Nūc aūt dr̄ ꝙ ſint rome: lʒ bñuēta=
ni ſe adhuc corp⁹ illō habere affirmēt. Cū q̄dā mulier
vas plenū oleo attuliſſet vt i lāpadē bti bartholomei
ponereť quātūcūqꝫ vas ſup lāpadē inclinarēt nil ex eo
exire volebat cum tñ digitos in vas mitterēt ⁊ oleū li=
q̄dū oīno palparēt: tūc q̄dā exclamauit. Puto ꝙ apl'o
acceptū nō eſt: vt hoc oleū in ſuā lāpadē īfundať. Qua=
propter in aliā lāpadē infuderūt ⁊ ꝓtinus oleū ema=
nauit. F. ¶ Cū impator fredericus bñuētū deſtrueret
⁊ oēs eccleſias q̄ ibidē erāt dirui mādaſſet: ciuitatē to=
tā ad aliū locū trāſferre intēdēs vir q̄dā quoſdā viros
albatos ⁊ fulgētes inuenit q̄ adinuicē loq̄ ⁊ inter ſe a=
liqua tractare videbanť. Qui cū vehemēter admirās
q̄nā eēnt interrogaſſet vn⁹ eorꝫ rñdit. Iſte eſt bartho
lomeus apl's cū ceteris ſctis: quorꝫ in hac vrbe eccl'ie
habebanť. Qui inſimul ꝯuenerūt: vt inter ſe inq̄rerēt
⁊ tractarēt qualt pena eſſet ille plectēdus q̄ eos de ha
bitaculis ſuis eiecit. Et iam inter eos inuiolabili ſnīa
eſt firmatū vt ille ſine mora ad iudiciū dei accedat de
his oībus in ei⁹ iudicio rñſurus. Poſt modicū xp̄o tp̄s
dict⁹ impator miſerabilr̄ vitā finiuit. Legiť in quodā
libro de miraculis ſctōꝫ ꝙ q̄dā magr̄ feſtū ſcti bartho
lomei oī anno ſolēniter celebrabat. Cui p̄dicāti diabo
lus in ſpē cuiuſdā puelle admodū ſpecioſe apparuit:
quā iniectis in eā oculis ad prādiū inuitauit. Qui dū
in mēſa ꝯſiſterēt illa in amorē ſuū multū eū allicere
nitebať btūs bartholome⁹ in ſpecie pegrini pre forib⁹
aſſuit ⁊ vt amore ſcti bartholomei itroduceret obnixe
flagitauit. Qua diſſuadēte panis ei mittiť: ſʒ ille hūc
accipere recuſauit. Rogauit tñ magiſtrū p nūcium vt
ſibi diceret q̄d magis in hoīe ꝓpriū eē putaret. Cui cū
ille diceret riſibile: puella rñdit. Imo petm̄ cū quo hō
ꝯcipiť: naſciť atqꝫ viuit. Cui bartho. rñdit ꝙ ille bene
intulit: ſʒ mulier ꝓfundi⁹ idagauit. Scd̄o dict⁹ pegri
nus magr̄o miſit vt ſibi diceret q̄s locus vnius pedis
eſſet vbi de⁹ in terra maiora miracula oſtēdiſſet. Cui
cū ille diceret locus crucis in quo de⁹ mirabilia opat⁹
eſt: illa ait. Imo caput hoīs in quo q̄ſi minor mundus
exiſtit. Vtrorūqꝫ ſnīam apl's approbauit. Tertio inq̄ſi
uit quāta diſtātia eēt a ſūmo celi vſqꝫ ad ꝓfundū ifer=
ni: cui cū magr̄ ſeneſcire diceret: illa ait. Modo video
ꝙ p̄ceptor. Sʒ ego hoc noui: q2 de altero ad alterū de
cidi: ⁊ opʒ ꝙ hoc tibi oſtendā. Tūc diabolus cū magno
eiulatu ſe in abyſſuʒ p̄cipitauit. Et dū q̄rerēt pegrinū
minime inuenerūt. Simile fere legiť de btō Andrea.
H. ¶ Beatus aūt Ambr. in prefatiōe quā fecit de illo
apl'o eius legēdam abbreuiās: ita dicit. Diſcipulis xp̄e
tuis vnica diuinitate p̄dicātibus trinitatē tuā mūdo
mirabiliter dignat⁹es oſtēdere maieſtatē. Inter quos
beatiſſimū bartholomeū magna virtutū prerogatiua
colendū benigna tui ꝓſpectio ad populū direxit lon=
ginquū quē lʒ penit⁹ humana ꝯuerſatione remotum:
ubi tamē predicatiōis augmēto meruit cōſignare vi=
cinū. O q̄tis p̄conijs apoſtolū mirabilē celebrādum
cui dū ad ſeminādū fidē ꝓximorꝫ corda nō ſufficerent
populorꝫ alatis q̄ſi veſtigiis extremos terrarꝫ fines pe
netrauit indorꝫ: cū languētiū innumera caterua tēplū
ingreſſus demeniacū effecit ilico vt nullū cultoribus
demon p̄beret rñſum. O q̄ mira xp̄tutū ipſi⁹ iſignia dū
humana voce xp̄o ſanitē ꝯ ſe aduerſariū ſolo iuſſu lace
ratis diutiſſime viris reddidit mutū. Reginā diaboli
ca ꝯtagiōe lunaticā liberauit: puellāqꝫ ſolutis nexib⁹
pr̄i repñtauit ſaniſſimā. O q̄ ſublime ſctītatis ei⁹ mi=
raculū duʒ antiquū humani gñis inimicū ſuū fecit in
nihilū redigere ſimulacrū. O q̄ digne exercitui nume
rādus celeſti: cui⁹ vt miraculis fidē cōmodaret certiſ=
ſimā angel⁹ apparuit ſupna delapſus ab aula. Is igiť
cathenatū demonē cūctis oſtēdās deformē ſalutiferā
ſaxo dñicā impreſſerat crucē. Rex reginaqꝫ ſimul ba=
ptizanť cū gēte vrbiūqꝫ. xij. accole te deū patrē corpore
ſequūť ⁊ mēte. Ad extremū xp̄o tēplorꝫ delatu pōtificū
neophici polemij frater tyrānus. b. aplʒ oīmode ī fide
ꝯſtantē ceſum atqꝫ excoriatū acerrimā fecit ſuſcipere
mortē. Qui tāte mortis viriliter p̄ferēdo diſcrimē glo
rioſi certaminis ad celeſte gaudiū reportauit triūphū.
Hucuſqꝫ Ambr. Btūs aūt theodorus abbas ⁊ doctor
p̄cipuus de hoc apl'o inter cetera ſic ait. Apl's dei bar=
tholome⁹ primū in licaonia p̄dicauit poſtmodū in in=
dia ad vltimū in albana vrbe. ſ. maioris armenie: vbi
primo excoriat⁹ tandē capite plex⁹ ibidē ſepultus eſt.
Qui dum ad p̄dicandū mitteret a dño vt opinor audi=
uit. Vade diſcipule me⁹ ad p̄dicādū, exi ad pugnādum
capax eſto periculorꝫ: ego paternū op⁹ cōſummaui pri=
mus teſtis fact⁹. Vas qd̄ neceſſariū eſt imple. Imitare
magiſtrū tuū emulare dñm tuū. Sanguinē ſanguinī=
bus pone: carnē carnib⁹ trade: q̄ ꝓ te paſſus ſuſtinui=
patere: arma tibi ſint benignitas in ſudorib⁹: māſue=
tudo inter maleficos: patiētia in his q̄ perimunt. Nō
refutauit apl's ſʒ vt famulus fidelis dñico acq̄eſcēs p̄=
cepto pgit: gaudēs tanq̄ lux mūdi vt tenebroſos illu=
minaret tanq̄ ſal terre vt gētes inſipidas ſaliret: tāq̄
agricola: vt ſpūalē agriculturā pficeret. Petr⁹ q̄ʒ apl's
docet nationes: ſʒ bartholome⁹ ꝯſr̄ paria inueſtigat.
Petrus opať ꝓdigia magna: ſed bartholomeus facit
mirabilia valida. Petrus capite deorſum crucifigiť:
bartholome⁹ poſtq̄ viu⁹ excoriatus eſt capite plectiť.
Ad quot vellet petrus capeſcēda myſteria ad tot bar=
tholomeus ſufficit penetrāda equaliť fecūdat eccleſiā:
equa lāce habuit ⁊ cetera diuina chariſmata. Hic ex di
uino duodenario nūero medi⁹ ex vtraqꝫ parte ſonū di
uine ſermocinatiōis dat ſicut in cythara armeniam.
Oēs apl'i vniuerſitatē ſibi diſptiētes p̄ores regis re
gū ꝯſtituti ſunt. Huic aūt eſt ſors ⁊ portio armenie lo=
cus q̄ eſt ab euilath vſqꝫ ad gabaoth diſtributa. Igitur
vide eū lingue aratro ronabilia rura ſulcantē fidei x̄=
bum in ꝓfundo cordis recōdentē, paradiſos ⁊ vineas
dñi plantantē ſingulis paſſionū remedia medicinaliť
inſerentē: ſpinas inutiles euellētē: ſiluas impietatis
ſecare: ſepes dogmaticas circumponere. Sed quales
mercedes creatori obtulerūt. Vtiqꝫ ꝓ honore inhono
rantiā: ⁊ ꝓ benedictione maledictionē: ꝓ muneribus
penas: pro requie ſetbilē vita amariſſimā mortē. Nam
poſtq̄ intolerabilia tormēta ſubijt ab eis decoriat⁹ in
more follis fuit: nec poſtq̄ migrauit ab hoc mūdo ne=
glexit occiſores ſed inuitabat miraculis p̄ditos ⁊ ꝓdi
gūs admittebat aduerſos: ſed beſtialē mīmēnil erat
qd̄ cōpeſceret: nil ꝙ a malo retraheret. Quid de cetero
faciūt. Inſaniūt cōtra illud ſacrum corpus. Reſpuunt
egroti medentē orbati manuducētē ceci ductorē nau=

fragi gubernatorē: mortui viuificatorē. Et hoc q̄uo-
piciſſc nāq̄ʒ in pelag⁹ corp⁹ ſctī.B. ¶ Mota eſt igit̄
cū ẏ.eiu de regiōib⁹ armenie arca cū quatuor aliorū
martyꝛ arcis que ſiīr dū ſigna oparent̄ cū ea ſuerant
in mare piecte ⁊ p tm̄ ſpaciū maris q̄tuor his p̄cedēti
bus ⁊ tanq̄ miniſtris obſequiū aplo quodāmō facienti
bus venerūt in partes ſicilie i inſulaꝫ que liparis nun
cupat̄: ſicut epo hoſtieſi qui tūc preſens erat reuelatū
fuit. Venit ad paupculā theſaur⁹ ditiſſim⁹. Venit ad
ignobilē p̄cioſiſſima margarita. Venit ad inſtā ſplē-
didiſſimū luminare. Alijs igitur quatuor ad diuerſas
terras cū tib⁹ ſctm̄ apſm in dicta inſula reliquerūt. Et
eīn p̄dictos quatuor martyres aplis relinquēs retror-
ſum vnū ſcꝫ papinū in ciuitatē ſicilie milas: aliū vero
lucianuꝫ noīe meſſinā trāſmiſit: reliquos vō duos in
calabriā: idē frā direxit gregoriū q̄dē in ciuitatē calūnā
achaciū autē in ciuitatē q̄ chale vocat̄ qui vſq̄ʒ hodie
ſuffragūs ſuis ſplendēt. Suſceptus eſt igit̄ cū multis
hymnis: laudibus ⁊ cāticis ⁊ templū ſibi magnifice fa
bricat̄. Mons aūt vulcan⁹ inſule cōtiguus cū habita
toribus eſſet nociu⁹ eo q̄ igneꝫ emittebat: q̄ſi p ſtadia
ſeptē ſe inuiſibiliter elōgauit circa mare ſuſpēſus ita
vt vſq̄ʒ hodie appcat videtib⁹ quaſi figuratio fugiētis
ignis. Hūc igit̄ aue o biē btōꝝ ter btē bartholomee q̄
es diuine lucis ſplendor ſctē eccleſie piſcator rōnabi-
liū piſciū pture capture dulcis fruct⁹ viuide palmitis
vulnerator diaboli mūdū ſuo latrocinio vulnerantis.
Gaudeas ſol orbis terre cuncta illuminans os dei: li-
gua ignita: ſapientiā promens: fons iugiter ſanitates
emanans: qui mare meabilib⁹ greſſibus ſctificaſti: qui
terrā purpureā tuo cruore feciſti: qui ad celos cōmea-
ſti vbi in medio diuine aciei refulges in ſplēdore īmar
ceſſibilis glorie ſplēdes in exultatione iucūditatis in
ſatiabilis gaudes. Hec theodorus.

¶ De ſancto Auguſtino. cxix. A.

Auguſtinus hoc nomē ſortitus eſt vel ꝓpter
excellentiā dignitatis: vel ꝓpter feruorē di-
lectionis: vl̄ propter ethimologiā nominis.
Propter excellentiam dignitatis: quia ſicut
imperator auguſtus precellebat omnes reges: ſic ⁊ ſic
excellit omnes doctores ſm qð dicit remigius. Unde
alij doctores cōparant̄ ſtellis. Dan.xij. Qui ad iuſti-
tiā erudiūt multos quaſi ſtelle ⁊c. Hic aūt cōparat̄ ſo-
li: ſicut pꝫ i epla q̄ de eo cātat̄. Quaſi ſol refulgens ſic
ipſe refulſit i tēplo dei. Scdo ꝓpter feruorē dilectiōis
qm̄ ſicut mēſis auguſt⁹ valde feruet eſtu caloris: ſic et
ipſe valde incaluit igne diuini amoris. Unī ipe in li. cō-
feſſionū de ſe ſic dr. Sagittaueras tu cor meū charita-
te tua ⁊c. Itē ibidē. aliqn̄ intromittis me i affectū mul
tū inuſitatū introrſus neſcio ad quā dulcedinē que ſi
pficiat̄ in me neſcio q̄d erit ſi vita eterna non erit. Ter
tio ꝓpter ethimologiā noīs dicit̄ eīn auguſtin⁹ ab au
geo ⁊ aſtim qð eſt ciuitas ⁊ ana qð eſt ſurſuꝫ. Inde au-
guſtin⁹ quaſi augēs ſupernā ciuitatē. Unī de eo canta-
tur. Qui p̄ualuit amplificare ciuitatē ⁊c. De qua ciui-
tate ipſe dicit in li.xj. de ciuitate dei. Ineſt ciuitati dei
⁊ origo ⁊ informatio ⁊ beatitudo: qm̄ ſi q̄rat̄ vnī ſit de⁹
eā cōdidit. Si vnī ſapiens a deo illuminat̄. Si vnī felix
deo fruit̄. Subſiſtens modificat̄: cōtemplās illuſtrat̄:
inherens iucundat̄. Videt ⁊ amat in eternitate dei vi-
get: in veritate dei lucet: in bonitate dei gaudet: vel vt
dicitur in gloſſario: auguſtinus dicitur magnificus: fe
lix preclarus. Fuit enim magnificus i vita: preclarus
in doctrina: felix in gloria. Eius vitam cōpilauit poſ-
ſidonius calamenſis epūs vt dicit caſſiodorus in libro
de viris illuſtribus. A.

Auguſtin⁹ doctor egregi⁹ in puin
cia aphricana i ciuitate carthā-
gineſi ori⁹ ex honeſtis valde parenti-
bus. ſ. pſe patricio mre monica genit⁹
in liberalibus artibus ſufficiēter edo-
ctus fuit ab eo vt ſūm⁹ phꝫ ⁊ rethor lu
culētiſſimus haberet̄. Nā libros ari-
ſtotelis ⁊ oēs libros liberaliū artiū q̄ſ
cūq̄ʒ legere potuit p ſe didicit ⁊ itelle-
xit ſicut ipe i libro ꝯfeſſionū teſtat̄ di-
cēs. Oēs libros artiū q̄s liberales vo
cāt. tūc neq̄ſſim⁹ malaꝝ cupiditatū ſu⁹ p meipm lega ⁊
itellexi q̄ſcūq̄ʒ legere potui. Idē i eodē. Quicq̄d eſt de
arte loquēdi ⁊ diſſerēdi: q̄cq̄d de dimēſiōib⁹ figuraꝝ ⁊
de muſicis ⁊ de numeris ſine magna difficultate nullo
hoīm tradēte itellexi. Scis tu dñe de⁹ me⁹ q2 celeritas
itelligēdi ⁊ diſcēdi acumē donū tuū eſt. Sꝫ nō īde ſa-
crificabā tibi. Verū q2 ſcia ſine charitate non edificat:
ſꝫ inflat i errorē manicheoꝝ q̄ xp̄m fantaſticū fuiſſe af
firmāt ⁊ carnis reſurrectionē negāt: incidit: ⁊ i eo p an
nos. ix. dū adhuc adoleſcēs eēt pmāſit. Ad has ēt nu-
gas adduct⁹ eſt vt arborē fici plorare diceret cum ab ea
foliū vel fic⁹ tolleret̄. Cū igit̄ eēt ānoꝝ. xix. ⁊ quēdā li-
bꝫū cuiuſdā phi. ſ. ciceros in q̄ vanitas mūdi cōtēnen-
da ⁊ phia appetēda docebat̄: plegeret. ex hoc quidē li-
ber plurimū placuit: ſꝫ q2 nomē ieſu xp̄i qð a matre in
biberat ibi nō erat dolere cepit. Mater vō eius pro eo
plurimū flebat ⁊ ipm ad vnitatē fidei reducere ſatage-
bat. Quadā igit̄ vice vt legit̄ i lib. iij. ꝯfeſſionū vidit ſe
ſtare in q̄dā linea ignea ſꝫ triſtē: ⁊ quidam ei iuuenis
aſtitit: ⁊ cām tāte triſticie req̄ſiuit: q̄ cū diceret pditio-
neꝫ filij mei deploro. Ille rn̄dit. Eſto ſecura: q2 vbi tu:
ibi ille. Et ecce cōtinuo filium ſuum iuxta ſe ſtare vidit
Hoc cū auguſtino retuliſſet: ille ait. Falleris mat̄ fal-
leris nec ſic tibi dictū eſt. Sꝫ vbi ego ibi tu. Ecōtra illa
dicebat. Nō fili mihi dictū eſt: vbi ille ibi tu: ſꝫ vbi tu
ibi ille. Rogabat igit̄ ſedula mr̄ quaſi iportuna quen-
dam epm ſicut in eodē li. cōfeſſionuꝫ auguſtin⁹ teſtat̄:
vt p ſuo filio itercedere dignaret̄. Qui tāta quodāmō
iportunitate deuictus ꝓphetica voce rn̄dit. Vade ſe-
cura: q2 ipoſſibile eſt vt fili⁹ tantaꝝ lachrymaꝝ pereat.
Cū aūt apud carthaginē multis annis rethoricaꝫ do-
cuiſſet occulte matre neſciēte romā venit ⁊ ibidē mul-
tos diſcipulos ꝯgregauit. Cū eīn mater vſq̄ʒ ad portuꝫ
eū ſecuta fuiſſet vt aut eū retraheret: aut ſecū iret: ipe
eā decipiēs nocte latēter receſſit. Qð illa mane ꝯſide-
rans aures dei clamoribus implebat. Quolibet auteꝫ
die mane ⁊ veſpere ad eccleſiā ibat et pro filio orabat.
His tpib⁹ mediolanenſes a ſimacho prefecto romano-
rū petierūt ſibi doctorem in rethorica deſtinari. Pre-
ſulabat̄ tūc ibi vir dei ambroſius ⁊ ad preces mediola
nēſiū illuc mittit̄ auguſtin⁹. Mater aūt ei⁹ quieſcere
non valens cū multa difficultate ad eū venit ⁊ ipm iā
nec vere manicheum nec vere catholicum reperit. Ce
pit autē auguſtinus btō ambroſio adherere ⁊ eius pre
dicationes frequēter audire. Erat aūt valde in p̄dica-
tione ſuſpenſus: ne q̄d contra ipſam manicheoꝝ here
ſim vel p ipſa diceret̄. Quadā eīn vice ꝯ illū errorem
ambroſius diutius diſputauit: ⁊ ipſuꝫ aptis rōnibus ⁊
autoritatib⁹ cōfutauit: ita vt error ille a corde auguſti
ni penitus pelleret̄. B. ¶ Quid aūt poſt hoc ſibi conti
gerit ipſe in lib. confeſſionū narrat dicēs. Cū te primū
cognoui reuerberaſti infirmitatē aſpectus mei radiās
in me vehementer. Et contremui amore ⁊ horrore: et
inueni me longe eſſe a te in regione diſſimilitudinis
tanq̄ audirē vocem tuā de excelſo. Cib⁹ ſum grādium

creſce ⁊ mãducabis me. Nec tu me mutabis in te ſicut
cibũ carnis tue: ſꝫ tu mutaberis ĩ me. Cũ aũt ſicut ibi
dẽ refert via xp̄i ſibi placeret: ſꝫ p̄ ſtrictã anguſtam adhuc
ire pigeret: ĩmiſit dñs in mẽte eius vt ad ſimplicianũ
in quo lucebat lux diuina ſcꝫ grã pergeret vt ſibi actus
ſuos ſecũ cõferẽti pferret: qs eſſet apt⁹ modus viuẽdi
ad ambulandum in via dei in qua ali⁹ ſic alius ſic ibat.
Diſplicebat aũt ei qcq̃d agebat in ſc̄lo p̄ dulcedine dei
⁊ decore dom⁹ eius quã dilexit. Simplician⁹ aũt cepit
eum hortari: ipſe quoqꝫ cepit ſeip̄m hortari et dicere.
Quot pueri ⁊ puelle intra eccleſiã deo ſeruiunt: et tu
nõ poteris qd́ iſti ⁊ iſte. An xo iſte ⁊ iſti in ſeip̄is poſ-
ſunt ⁊ nõ in deo ſuo? Quid in te ſtas ⁊ nõ ſtas p̄iice te
in eum ⁊ excipiet te ⁊ ſaluabit te. Inter hoꝝ colloquia
memoria victorini in mediũ venit. Uñ exhilarat⁹ ſim
plician⁹ narrat qualr̃ idẽ adhuc gentilis ob ſui ſapiẽ-
tiã rome qd́ maximũ tũc erat ſtatuã in foro meruiſſet ⁊
qualr̃ ſe ſep̄i⁹ xp̄ianũ dicebat. Cui cũ ſimplician⁹ dice
ret nõ credo niſi te in eccleſia videro ille iocando dice-
bat. Nunq̃d parietes faciũt hoīem xp̄ianũ? Tandẽ dũ
ad eccleſiam veniſſet ⁊ ei tanq̃ verecũdo occulte liber
vbi erat ſimbolũ fidei ad legendũ ⁊ pnũctãdũ vt tunc
moris erat datus fuiſſet: ille in altũ aſcẽdit ⁊ alta voce
pnũciauit mirante roma gaudẽte eccl̃ia. Oẽs aũt ſu-
bito perſtrepuerũt victorin⁹ victorin⁹ cito ſonuerũt: ⁊
cito ſiluerũt. Tũc et iã ab aphrica qdã amic⁹ auguſtini
noīe põtianus ſuꝑuenit ⁊ vitã ⁊ miracula illi⁹ magni
antonij qui nuꝑ in egypto ſub conſtãtino imperatore
defunctus fuerat recitauit. Hoꝝ exẽplis auguſtin⁹ ve
hementer exarſit: ita q̄ ſociũ ſuũ alippiũ tam vultu q̄
mẽte turbatus inuaſit ⁊ fortiter exclamauit. Quid pa
timur qd́ audim⁹: ſurgũt indocti ⁊ celum rapiũt ⁊ nos
cũ doctrinis nr̃is in ĩfernũ demergimur. An q2 p̄ceſſe
rũt pudet ſequi ⁊ nõ pudet nec ſaltẽ ſeq̃. Et accurrens
in quẽdã ortũ ſub quadã ficu ſe p̄iecit vt in eodẽ li. cõ
feſſionũ cõmemorat: ⁊ amariſſime flẽs lamẽtabiles vo
ces dabat dicẽs. Quãdiu quãdiu: cras ⁊ cras: ſine mõ
⁊ ſine pauluũ. Modo nõ habebat modũ ⁊ ſine paulu-
lũ p̄dibat in longinquũ. De hac ſui tarditate plurimũ
conq̃rebat̃ ſicut poſtmodũ in eodẽ lib. ſcripſit. Heu mi
hi q̄ excelſus es in excelſis: ⁊ q̄ pfundus in pfundis:
⁊ nuſq̄ recedis ⁊ vix redim⁹ ad te. Age dñe ⁊ fac et ex-
cita ⁊ reuoca nos accede ⁊ rape ⁊ fragra ⁊ dulceſce: im
pedimẽtis oīb⁹ ſic timebãt exp̄iri queadmodũ ĩpediri
timẽdũ eſt. Sero te amaui: pulchritudo tam antiqua ⁊
tã noua: ſero te amaui int⁹ eras ⁊ ego foris: ⁊ ibi te q̃re-
bã ⁊ in iſta formoſa que feciſti deformis irruebã. Me-
cũ eras ⁊ tecũ nõ erã. Uocaſti ⁊ clamaſti ⁊ rupiſti ſurdi
tatem meã. Coruſcaſti ⁊ ſplenduiſti ⁊ fugaſti cecitatem
meã. Fragraſti ⁊ duxiſti ſp̄m meũ ⁊ anhelo tibi. Guſta
ui ⁊ eſurio ⁊ ſitio te. Tetigiſti me ⁊ exarſi in pacẽ tuaꝫ.
Cũ aũt amariſſime fleret audiuit vocem dicentẽ ſibi.
Tolle lege tolle lege. Aperitqꝫ ſtatĩ codicẽ ap̄licũ ⁊ con
iectis oculis ad primũ cap̄lm legit. Induimini dñꝫ ie-
ſum xp̄m. Et ſtatim oẽs ab eo dubietatis tenebre diffu
gerũt. C. ¶ Interim aũt tã vehemẽtiſſimo dẽtiũ dolo
re torq̃ri cepit vt fere ſicut ip̄e ait ad credẽdũ opinionẽ
Cornelij p̄bi duceret̃ q̄ ſummũ bonũ aĩe in ſapiã: ſum
mũ' xo bonũ corp̄is ĩ nullũ ſentiẽdo dolorẽ poſuerat.
Tã vehemẽs aũt ille dolor fuit q̄ ẽt loq̃lã amiſit. Quo
circa vt in li. ꝯfeſſionũ refert in tabulis cereis ſcripſit
vt oẽs p eo orarẽt vt dñs dolorẽ illum mitigaret: ipſe
igitur cũ alijs genua flexit ⁊ ſubito ſe ſanũ ſenſit. Inſi-
nuauit ergo p̄ lras ſctõ viro ambroſio ſuũ votũ vt mo-
neret qd́ ſibi de libris ſcr̄is legẽdũ eſſet quo aptior fie-
ret fidei xp̄iane. Ac ipſe iuſſit Eſaiã pp̄bam eo q̄ euã-
gelij ⁊ vocatiõis gẽtiũ p̄nũciator aptior videatur. Cui⁹
principiũ cũ aug. nõ intelligeret totũ aliud tale eſſe ar
bitrãs diſtulit vt illud relegeret cũ in ſcripturis ſctis
magis exercitat⁹ eẽt. Adueniẽte xo paſchali tp̄e aug.
cũ eſſet anno. xxx. cũ filio ſuo adeodato puero valde in
genioſo quẽ Aug. in ſua adoleſcẽtia dũ adhuc gẽtilis
⁊ p̄hs eẽt gẽuerat necnõ ⁊ cũ alippio amico ſuo meritis
mr̃is et p̄dicatiõe ãbroſij ſacrũ baptiſma ſuſcepit. Tũc
ſicut fert̃ ambroſi⁹: te deũ laudam⁹ inq̃t: ⁊ aug. te dñm
cõfitemur rñdit: ⁊ ſic tũc ipſi deo hũc hymnũ alternatĩ
cõpoſuerũt ⁊ vſqꝫ ĩ finẽ decãtauerũt: ſicut ẽt teſtat̃ Ho
nori⁹ ĩ libro ſuo q̄ dr̃ ſpeculũ eccl̃ie. In aliq̄b⁹ aũt libris
antiq̄s titul⁹ talis p̄ponit̃. Cãticũ ab Ambr. ⁊ aug. cõ-
pilatũ. Protin⁹ aũt in fide catholica mirabilr̃ cõfirmat̃
ſpẽm oẽm quã habebat in ſec̄lo dereliq̄t ⁊ ſcholis q̄s re
gebat abrenũciauit. Quãta aũt dulcedine diuini amo
ris extũc frueret̃ ip̄e hoc ĩ libro ꝯfeſſionũ aperit dicẽs.
Sagittaueras tu cor meũ charitate tua ⁊ geſtabã xba
tua trãſfixa in viſceribus meis ⁊ exẽpla ſeruorũ tuoꝝ
q̄s de nigris lucidos ⁊ de mortuis viuos feceras cõge
ſta in ſinũ cogitatiõis mee vrebãt ⁊ cõſumebant grauẽ
torporẽ ⁊ aſcẽdẽti a cõualle ploratiõis ⁊ cãtãti canti-
cũ graduum dederas ſagittas acutas ⁊ carbones va-
ſtatores: nec ſatiabar in illis dieb⁹ dulcedine mirabi-
li ꝯſiderare altitudinẽ diuini ꝯſilij ſup ſalutẽ generis
humani. Quãtũ fleui in hymnis ⁊ cãticis tuis ſuaue
ſonãtis eccleſie vocib⁹ cõmotus: acriter voces ille in
fluebãt aurib⁹ meis ⁊ eliquabat̃ xitas tua in cor meũ
⁊ currebãt lachryme et bñ mihi erat cũ eis. Tũc eñ in
eccleſia mediolanẽſi hec cãtica inſtituta ſunt ⁊ clama
bãt clamore alto cordis mei. O in pace. O ĩ idip̄m. O
q̄ dixit dormiã ⁊ requieſcã ⁊ ſomnũ capiam. Tu es eñ
in idip̄m q̄ nõ mutaris ⁊ in te requies obliuiſcẽs laborũ
oīm. Legebã totũ pſalmũ illũ ⁊ ardebã q̄ fuerã latra-
tor amar⁹ ⁊ cecus aduerſus lr̃as de melle celi melleas
et de lumĩe tuo luminoſas ⁊ ſup ſcripturas hmõi tabe
ſcebã. Xp̄e ieſu adiutor meus q̄ ſuaue mihi ſubito eſt
factũ carere ſuauitatib⁹ nugarũ mearũ ⁊ quas amitte
re met⁹ fuerat: illas dimittere gaudiũ erat. Eijciebas
eñ eas a me vera tu ⁊ ſumma ſuauitas. Eijciebas ⁊ in
trabas p eis oĩ voluptate dulcior: ſꝫ nõ carni ⁊ ſangui
ni oĩ luce clarior ſed oĩ ſecreto interior: oĩ honore ſub-
limior ſꝫ nõ ſublimib⁹ ĩ ſe. D. ¶ Poſt hoc aſſumptis ne
brodio ⁊ enodio ⁊ mr̃e ad aphricã remeabat. ſꝫ cũ eẽnt
apud oſtia tiberina: pia mater ei⁹ defuncta eſt. Poſt
cui⁹ mortẽ reuerſus ẽ auguſti. ad agros pp̄rios vbi cũ
his q̄ ſibi adherebãt ieiunijs ⁊ oronib⁹ deo vacabat li-
bros ſcribebat ⁊ indoctos docebat. Fama aũt ei⁹ vbiqꝫ
diffundebat̃ et in oīb⁹ libris ſuis ⁊ actib⁹ admirabilis
habebat̃. Refugiebat aũt ad aliquã ciuitatẽ accedere
q̄ ep̄o careret ne ip̄m in p̄dicto officio impediri cõtin-
geret. Eodẽ tp̄e apud ypponẽ erat quidã vir magnarũ
opũ qui ad aug. miſit q̄ ſi ad eũ accederet ⁊ xbũ ex ore
ſuo audiret ſeculo renũciare poſſet. Qd́ augu. vbi com
perit illuc cõcitus iuit. Audiẽs aũt valeri⁹ ypponẽſis
ep̄s famã eius ip̄m plurimũ renitẽtem in eccleſia ſua
preſbyterũ ordinauit: nõnullis q̄dẽ lachrymas ſuas
ſupbe interp̄trãtib⁹ ⁊ tãq̄ cũ ꝯſolãtibus: ⁊ dicẽtibus q2
et locus p̄ſbyterij lꝫ ipſe maiori dignus eſſet approprin
quaret tñ ep̄atui. Qui ſtatim monaſteriũ clericorũ in-
ſtituit ⁊ cepit viuere ſcḋm regulã a ſctis ap̄lis ꝯſtitutaꝫ.
De cui⁹ monaſterio fere decẽ ep̄i ſunt electi. Et q2 p̄dic-
ctus ep̄s erat grec⁹ et minus in latina lingua ⁊ litteris
doctus auguſtino p̄tãtẽ tribuit vt ꝯtra morẽ orĩẽtalis
eccleſie corã ſe in eccleſia p̄dicaret. Unde cũ multi ep̄o
derogarẽt ille de hoc nõ curabat dũmodo per eũ fieret

quod per ſe fieri nõ valebat. Eo tpe fortunatū preſbyterū manicheū ⁊ alios hereticos ꝑcipue rebaptizatores donatiſtas ⁊ manicheos ꝯuicit abſtulit ⁊ ꝯfutauit. Cepit aūt valeriꝰ formidare ne ſibi auguſtinꝰ tolleretur ⁊ ab alia ciuitate in epm̄ peteretur. Nā ſibi aliqn̄ ablatꝰ fuiſſet niſi eū ad locū ſecretū trāſmittere curaſſet: ita vt inueniri minime potuiſſet. Impetrauit igit̄ ab archiepo carthaginēſi vt ipſe cederet ⁊ auguſtinū ypponēſi eccleſie in epm̄ ꝓmoueret. Sȝ cū hoc auguſtinus oīmode recuſaret cõpulſus tn̄ ⁊ coactus ſuccubuit: et epatus curā ſuſcepit. Qđ in ſe fieri nõ debuiſſe vt ſuo viuēte epo ordinaret̄ poſtea ⁊ dicit ⁊ ſcripſit ꝓpter cõcilij vniuerſalis ꝓhibitionē quā poſtmodū ordinatus didicit. Nec qđ ſibi factū eſſe doluit alijs fieri voluit. Unde etiā ſategit vt in cõcilijs epoꝝ ꝯſtitueret̄ vt oīa ſtatuta patrū ordinādis deberēt ab ordinatoribꝰ intimari. Ipſe aūt de ſe dixiſſe poſtmodum legit̄. In nulla re mihi dn̄m ſentio ſic iratū ſicut in hoc ꝙ cū nõ eſſem dignus poni ad remū poſuit me ad ampluſtre in apice regiminis eccleſie veſtimēta eius ⁊ calciamēta ⁊ ornamenta alia nec nitida nimiū: nec abiecta plurimū: ſed ex moderato ⁊ cõpetenti habitu erāt. Ipſe eni de ſe dixiſſe legit̄. Fateor de precioſa veſte erubeſco: ⁊ ideo cū datur mihi vendo eā ⁊ qȝ veſtis nõ pōt eſſe cõis preciū ſit cõmune. Mēſa frugali ⁊ parca ſemꝑ vſus eſt: ⁊ inter olera ⁊ legumina ꝓpter infirmos ⁊ hoſpites plerūqȝ carnes habebat. In ipſa autē menſa magis lectionē vel diſputationē ꝙ̄ epulationē diligebat ⁊ cõtra peſtē detractiõis in ea ſic ſcriptū habebat. Quiſquis amat dictis abſentum rodere vitā. Hanc mēſam indignam nouerit eſſe ſibi. Nā ⁊ aliqn̄ cū qdā ſibi familiariſſimi cepiſſent ad detractionē linguā laxaſſent: adeo dure eos redarguit vt diceret ꝙ niſi deſiſterent: aut verſus ipſos deleret: aut a menſa recederet. Quadā vice cū quoſdā ſuos familiares ad prādiū inuitaſſet: vnꝰ illoꝝ curioſior ceteris coqnā ingreſſus eſt. Cūqȝ oīa frigida repiſſet reuerſus ad aug. interrogauit qđ ciboꝝ ipe prāſurꝰ ꝑfamilias ꝑparaſſet. Cui aug. nequaq̄ taliū epularū curioſus rn̄dit. Et ego vobiſcū neſcio. E. ¶ Tria a.b. ambroſio ſe didiciſſe ait. Primum eſt ꝙ vxorē cuiuſq̄ nunq̄ peteret. Scđm ꝙ militare volentē ad hoc nõ cõmendaret. Tertiū ꝙ ad ꝯuiuia inuitatꝰ nõ iret. Cauſa primi eſt ne illi inter ſe ꝯueniāt ⁊ ſibi maledicāt. Cauſa ſcđi eſt ne militātes calūniā exerceāt ⁊ in eū aliꝗ culpā refundāt. Cauſa tertij ē ne forte tēperātie modū ꝑdat. Tante autē puritatis ⁊ hūilitatis fuit vt ipſa etiā minima pctā q̄ apud nos nulla vel minima reputant̄ in libro ꝯfeſſionū cõfiteat̄ ⁊ de his corā deo humilr̄ ſe accuſet. Nā ibidē accuſat ſe de eo qđ cū puer eēt ludebat ad pilā cū ad ſcholas ire deberet. Itē de eo ꝙ nolebat legere vel addiſcere niſi a parētibus vel magro vrgeret. Itē de eo ꝙ fabulas poetarum ſicut fabulā enee cū adhuc eēt puer libēter legebat: ⁊ didonē mortuā ꝓpt̄ amorē plorabat. Itē de hoc ꝙ de cellario parētum vel mēſa aliqđ furabat̄ vt pueris ludētibꝰ daret. Itē de eo ꝙ i ludo pueroꝝ fraudulētas victorias exercebat. Itē de eo ꝙ pira de q̄dā arbore vicina vinee ſue cū adhuc eſſet annoꝝ. xvj. furatꝰ fuit. In eodē qȝ libro accuſat ſe de ipſa modica delectatiõe quā aliqn̄ i comedēdo ſentiebat di. Sic me docuiſti vt quēadmodū medicamēta ſic alimēta ſumpturꝰ accedā. Sȝ dū ad quietē ſatietatis ex indigētie moleſtia trāſeo in ipſo trāſitu inſidiat̄ mihi laqueꝰ ꝯcupiſcētie: ipſe eni trāſitꝰ voluptas eſt ⁊ nõ eſt aliꝰ q̄ trāſeat̄ quo trāſire cogit neceſſitas. Et cū ſalus ſit cā edēdi bibēdi adiūgit ſe tāq̄ pediſſequa piculoſa iocūditas: ⁊ plerūqȝ ꝑire conat̄: vt eiꝰ cā fiat: qđ cauſa ſalutis me facere vel dico vel volo. Ebrietas longe eſt a me miſereberis ne appropinquet mihi. Crapula autē nõnunq̄ ſubrepit ſeruo tuo miſereberis vt longe fiat a me. Et qs eſt dn̄e q nõ aliqn̄ rapiat̄ aliquātuluȝ extra metas neceſſitatis. Quiſqs ille eſt magnus ꝑfecto eſt. Magnificet nomē tuū. Ego nõ ſum qui hõ peccator ſum. Habebat ēt ſe ſuſpectū de olfatu dicēs. De illecebra odoꝝ nõ ſatago nimis: cū abſunt nõ requiro cū adſunt nõ reſpuo. Paratus etiā eis ſemꝑ carere: ita mihi videor ⁊ forſitā fallor. Nemo eni ſecurꝰ eſſe dȝ in iſta vita q̄ tota tentatio nominat̄. Unū q fieri potuit ex deteriori melior nõ fiat ex meliori deterior. Iteruȝ de auditu cõfitet̄ dicēs. Uoluptates auriū tenacīꝰ me implicauerāt ⁊ ſubiugauerant: ſȝ reſoluiſti ⁊ liberaſti me. Cū mihi accidit vt me ampliꝰ cātus ꝙ̄ res q̄ canit̄ moueat penalr̄ me peccare ꝯfiteor: ⁊ tunc mallē nõ audire cantantē. Accuſat etiā ſe de viſu ſicut de eo ꝙ aliqn̄ nimis libēter vidit canē currentē ⁊ de eo ꝙ ꝑ agrū caſu trāſiēs venationē libēter ꝓſpexit: ⁊ de eo ꝙ domi exiſtēs araneas muſcas ſuis retibus capiētes nimis attente cõſpexit. Idō autē de his corā dn̄o cõfitetur vt ibidē dicit: qȝ aliqn̄ hec a bonis meditatiõibꝰ auertūt ⁊ orationes interrūpunt. Accuſat etiā ſe de appetitu laudis ⁊ motu inanis glorie dicēs q laudari ab hoībꝰ vult vituperāte te nõ defendet̄ ab hoībus: iudicāte te nec eripiet̄ dānante te. Laudat̄ hõ ꝓpter aliqđ donuȝ qđ dediſti ei: ⁊ tn̄ plus gaudet ſe laudari ꝙ̄ donū. Tētamur his tētationibus quotidie ſine ceſſatione quotidiana fornax nr̄a eſt humana lingua. Uerūtn̄ nollē: vt vel augeret mihi gaudiū cuiuſlibet boni mei ſuffragatio auris alieni. Sȝ auget fateor nõ ſolū ſȝ vituperatio minuit. Cõtriſtor autē aliqn̄ laudibꝰ meis cū ea laudātur in me in qbus mihi ipſe diſpliceo vel etiā bona minora vl̄ leuia pluris exiſtimant̄ ꝙ̄ exiſtimāda ſunt. F. ¶ Hereticos vir iſte ſctūs validiſſime cõfutabat ita vt ipſi inter ſe publice ꝑdicarent pctm̄ nõ eſſe interficere aug. quē tanq̄ lupū occidēdum dicebāt ⁊ occiſoribus oīa ſua pctā a deo dimittēda aſſerebāt multas ab eis inſidias ꝑtulit: ita vt ſibi aliquo ꝑgenti in via īſidias ponerent ſȝ dei ꝓuidentia itineris errore ſeducunt̄ vt inuenire eū nõ poſſent. Cū pauperū ſemꝑ memor erat eiſqȝ ex his que hr̄e poterat liberaliter exhibebat. Nā et de vaſis dn̄icis ꝓpter pauperes ⁊ captiuos aliqn̄ iubebat frāgi ⁊ cõflari ⁊ indigētibus diſpēſari. Domū vel agrū ſiue villā nunq̄ emere voluit. Multas etiā hereditates ſibi dimiſſas reſpuit: eo ꝙ mortuoꝝ filijs vel ꝓpinquis potiꝰ ipſa deberi dicebat in his qȝ que i eccleſia poſſidebat intētꝰ amore vel implicatꝰ nõ erat ſȝ die ac nocte de ſcripturis ⁊ rebꝰ diuinis cogitabat. Fabricarum qȝ nouaꝝ nūq̄ ſtudiū habuit deuitās in eis implicationē ſui animi quē ſemꝑ liberū hr̄e volebat ab oī moleſtia corporali vt libere vacare poſſet continue meditatiõi aſſidue lectiõi. Nõ tn̄ illa edificare volentes ꝓhibebat niſi forte imoderate fieri cõſpexiſſet. Laudabat qȝ plurimū illos qbus moriendi deſideriū inerat: ⁊ ſuꝑ hoc triū epoꝝ exēpla ſepiꝰ recitabat. Ambroſius eni cū in extremis eēt ⁊ rogaret̄ vt ꝓlõgationē vite ſibi precibꝰ obtineret rn̄dit. Nõ ſic vixi vt me pudeat inter vos viuere nec mori timeo: qm̄ bonū habemus dn̄m. Qđ rn̄ſum auguſtinꝰ mirabilr̄ extollebat. Addebat qȝ de alio epo cui dum diceret̄ cum eccleſie multum neceſſariū fore ⁊ ꝙ idō adhuc eū dn̄s liberaret ait. Si nunq̄ bene: ſi aliqn̄ quare nõ modo. De alio qȝ epo aiebat cyprianum referre ꝙ cū infirmitate graui laboraret adhuc ſibi ſanitatē reſtitui exorabat. Cui iuuenis ſpecioſus apparens cū indignatione infremuit

et ait. Pati timetis exire nõ vultis: quid faciã vobis. Feminarũ nullã vnq̃ nec etiã germanã ſororẽ aut fratris ſui filias que deo pariter ſeruiebãt ſecũ habitare permiſit. Dicebat eñ q̃ ꝛ ſi de ſorore vel nepotib⁹ nulla mali poſſet oriri ſuſpitio: tñ qꝛ tales ꝑſone ſine alijs ſibi neceſſarijs eſſe nõ poſſent ꝛ ad eas etiã alie aduẽtarẽt ex illis poſſent infirmiores aut humanis temptationibus cõmoueri. Aut certe malis hoim̃ ſuſpitionibus infamari. Nunq̃ cũ muliere ſolus loqui volebat niſi ſecretum aliqđ intereſſet. Cõſanguineis ſic bene fecit nõ vt diuitias haberent: ſ; vt aut non aut minus egerẽt. Raro ꝓ aliquo aut literis aut verbis intercedere volebat recolẽs quendã philoſophũ cõtẽplatiõe fame amicis nõ multa preſtitiſſe. Et ſepe dicebat plerunq̃ poteſtas q̃ petit̃ premit. Cũ autẽ id faciebat ſic ſtilum tẽperabat vt onéroſus nõ eſſet ſed mereret̃ vrbanitate dictaminis exaudiri. H. ¶ Volebat potius inter ignotos q̃ inter amicos cauſas audire dicẽs: qꝛ inter illos poterat libere iniquũ cognoſcere ꝛ vnum ex his amicũ eſſe factur⁹ ꝓ quo. ſ. iuſtitia mediãte ſñiam daret. Ex amicis vero eſſet vnũ ꝑditurus. ſ. ꝯ quẽ proferret ſñiam. A multis eccleſijs inuitabat̃ ꝛ ibi vbum dñi predicabat ꝛ multos ab errore ꝯuertebat. Aliqñ a ꝓpoſito diſgreſſionẽ facere ꝯſueuerat in ꝑdicatiõe: et tũc dicebat deũ hoc ad ꝑfectũ ſalutis alicui⁹ ordinaſſe: ſicut in quodã manicheoꝝ negotiatore patuit q̃ in ꝑdicatiõe quadã auguſtini vbi ipſe diſgreſſionẽ faciẽs ꝯ hũc errorẽ ꝑdicauerat ꝯuerſus fuit. Eo tp̃e dũ gothi romã cepiſſent idolatre ꝛ infideles xp̃ianis plurimũ inſultabãt. Propter qđ auguſtin⁹ librũ de ciuitate dei cõpoſuit: in quo iuſtos in hac vita debere ꝑmi: ipſos aũt florere oñdit: vbi de duplici ciuitate. ſ. hierl̃m ꝛ babylone ꝛ earũ regib⁹ agit: qꝛ rex hierl̃m xp̃s: rex babylonis diabol⁹. Quas duas ciuitates vt ibidẽ dicit duo amores ſibi fabricãt: qꝛ ciuitatẽ diaboli ꝯſtruit amor ſui creſcẽs vſq; ad ꝯtẽptũ dei ciuitatẽ dei amor dei creſcens vſq; ad cõtẽptũ ſui. In dieb⁹ aũt ei⁹ anno. ſ. dñi cccc xl. vuãdali totã aphrice ꝓuinciã occupauer̃t vaſtãtes oĩa: nec ꝑcẽtes ſexui ordini vel etati. Poſt hoc aũt ad ipponẽſem ciuitatẽ ꝑuenerũt ꝛ ipſam manu valida obſederũt. Sub hac tribulatiõe auguſtin⁹ pre ceteris ſue ſenectutis amariſſimã ꝛ lugubrẽ duxit vitã. Fuerũtq; ſibi lachꝛyme ei⁹ panes die ac nocte cũ alios videret occiſos alios effugatos eccleſias ſacerdotib⁹ viduatas: ciuitates cum accolis diſſipatas. Inter tot tñ mala cuiuſdã ſapiẽtis ſñia ſe cõſolabatur dicẽtis. Nõ erit magn⁹ magnũ putãs q̃ cadũt ligna vel lapides ꝛ moriunt̃ mortales. Cõuocatis aũt fratribus dixit eis. Ecce rogaui dñm vt aut nos ab his ꝑiculis eruat/ aut patiẽtiã tribuat/ aut me de hac vita ſuſcipiat ne tot calamitates videre compellar. Et ecce tertiũ qđ petiuit obtinuit. Et tertiodecimo obſidionis mẽſe febrib⁹ laborãs lecto decubuit. Intelligẽs aũt diſſolutionẽ ſui corꝑis iminere ſeptẽ pſalmos penitẽtiales ſibi ſcribi fecit: ipſoſq; in loco ꝯ parietẽ poſitos lecto decubãs legebat ꝛ vbertim ac iugiter lachꝛymas fundebat. Et vt deo vacaret liberi⁹ ꝛ eius intẽtio a nullo impediri poſſet ante. x. dies ſui exitus nullũ ad ſe ingredi ꝑcepit niſi cũ medic⁹ ingrederet̃ vel cũ ſibi refectio portaret̃. H. ¶ Quidã aũt eger ad eũ venit ꝛ vt ſibi manũ iponeret ꝛ ab infirmitate curaret ipm̃ inſtãter rogauit. Cui aug. r̃ndit. Quid eſt hoc fili qđ loq̃ris. Putas q̃ ſi tale qđ facere poſſem mihi hoc ipm̃ nõ cõferrẽ. Ille aũt inſtabat aſſerẽs ſibi in viſione ꝑceptũ eſſe vt ad eũ accederet ꝛ ſanitatẽ reciperet. Videns aũt fidẽ eius pro ipſo orauit ꝛ ſanitatẽ recepit. Energuminos multos curauit ꝛ plura alia miracula fecit. In lib. xxij. de ciuitate duo miracula de ſe tanq̃ de quodã alio refert dicens ipponẽſem quãdã vginẽ ſcio q̃ cũ ſe oleo ꝑunxiſſet ꝛ ꝓ illa orãs p̃ſbyter lachꝛymas ſuas iſtillauerat mox a demone fuiſſe ſanatã. In eodẽ etiã li. ſic ait. Scio etiã ep̃m ſemel ꝓ adoleſcẽte quẽ nõ vidit oraſſe illũq; illico demonio caruiſſe. Nullũ aũt dubiũ videt̃ qn de ſe loquatur: ſ; hũilitatis cã ſeipm̃ noluit noiare. In eodẽ q; libro de ciui. dei ſic ait: q̃ cũ qdã infirm⁹ incidi deberet ꝛ de ei⁹ morte ob inciſionẽ plurimũ timeret̃: ꝛ infirmus multis lachꝛymis deũ exoraret: cũ eo ꝛ ꝓ eo auguſtinus orauit ꝛ ſine inciſiõe aliq̃ integrã ſanitatẽ recepit. Deniq; diſſolutiõe corporis appropinquãte hoc memoriale docuit nullũ vez hoiem q̃tũcunq; excellẽtis meriti ſine cõfeſſione ꝛ euchariſtia debere trãſire. Ad extremã aũt horã veniẽs mẽbris oĩb⁹ ſui corporis incolumis integro aſpectu atq; auditu ãno etatis ſue lxxvij. ep̃at⁹ vo ſui. xl. corã poſitis fratrib⁹ ꝛ orãtib⁹ migrauit ad dñm. Teſtm̃ nullũ fecit/ qꝛ vñ faceret pauꝑ xp̃i nõ habuit. Floruit circa ãnos dñi. cccc. I. ¶ Itaq; auguſtin⁹ ſapiẽtie lumẽ ꝑfulgidũ ꝓpugnaculũ ꝯtra tis ꝛ fidei munimẽtũ oẽs eccleſie doctores tã ingenio q̃ ſciã vicit incõꝑabil'r florẽs tã exẽplis vtutũ q̃ affluẽtia doctrinarũ. Vñ ꝛ btũs remigi⁹ hieronymũ ꝛ q̃ſdã alios doctores cõmemorãs ſic ꝯcludit. Hos oẽs doctores auguſtinus ingenio ꝛ ſciẽtia ſua vicit. Nã l; hier. ſex milia volumina origenis ſe legiſſe fateat̃: iſte tñ tãta ſcripſit vt nõ ſolũ dieb⁹ ac noctib⁹ ſcribere libros eius q̃s nõ poſſit: ſed nec legere q̃dẽ occurrat. Voluſianus aũt cui Aug. ep̃l'az ſcripſit ſic de eo dicit. Legi dei deeſt q̃cq̃d auguſtinũ cõtigerit ignorare. Hier. q; in quadã ep̃l'a ſcribẽs auguſtino ait. Duob⁹ libell' tuis eruditiſſimis: ꝛ oĩ eloquẽtie ſplẽdore fulgẽtib⁹ r̃ndere nõ potui: certe q̃cq̃d dici potuit ꝛ aſſumi ingenio ꝛ de ſcripturarũ hauriri fontib⁹ a te poſitũ atq; diſſertũ ẽ. S; q̃ſo reuerẽtiã tuã parũper patiaris me tuũ laudare igeniũ. Hiero. etiã in li. de. xij. doctorib⁹ ſic de eo ſcribit. aug. ep̃s volãs ꝑ mõtiũ cacumina q̃ſi aquila: ꝛ ea q̃ ſunt in mõtiũ radicib⁹ nõ cõſiderãs multa celoꝝ ſpacia terrarũq; ſit⁹ ꝛ aquarũ circulũ claro ſmõe ꝓnũciat. Deniq; in quãta eũ reuerẽtia ꝛ dilectiõe hieronym⁹ habuit p; in ep̃l'is quas eidem miſit. In quarũ vna ſic dicit. Dño ſctõ ac btĩſſimo pape auguſtino hiero. Oĩ q̃dẽ tp̃e btĩtudinẽ tuã eo q̃ decet honore veneratus ſũ: ꝛ habitãtẽ in te dilexi dñm ſaluatorẽ. Sed nũc ſi fieri põt cumulo aliq̃d addim⁹ ꝛ plena cõplem⁹ vt abſq; nois tui mẽtiõe ne vnã horã q̃dẽ ꝑterire patiamur. Itẽ in alia ep̃l'a ad eũdẽ. Abſit aũt vt q̃cq̃ de libris btĩtudinis tue attĩgere audeã. Sufficit eñ mea ꝓbare ꝛ aliena non rapere. Grego. q; in ep̃l'a ad innocẽtiũ aphrice ꝑfectum de ei⁹ libris ſic ait q̃ expoſitionẽ ſct̃i Iob vobis trãſmittimo luiſtis vr̃o ſtudio cõgaudeam⁹. S; ſi delitioſo cupitis pabulo ſaginari btĩ aug. cõpatriote vr̃i opuſcula legite ꝛ ad cõparationẽ illi⁹ ſimulaginis noſtrũ furfurem nõ queratis. Idẽ q; in regiſtro ſic ait. Legit̃ q̃ beatus Aug. nec cũ ſorore ſua habitare cõſenſit dicens. Que cum ſorore mea ſunt ſorores mee non ſunt. Docti ergo viri cautela magna nobis d; eſſe inſtructio. In p̃fatione quoq; ambroſiana ſic legitur. Magnificẽtiã tuã in mortificatione auguſtini adoramus tua in omnib⁹ operante vtute vt nullis ꝓmiſſis blãdimentoꝝ fallaciũ vir tuo ignitus ſpũ vinceret̃: qꝛ eũ ita oĩ gr̃e pictatis ibueras vt ipſe tibi ara ꝛ ſacrificiũ ꝛ ſacerdos eſſet ꝛ tẽplũ. Btũs igit̃ ꝓſper in. iij. lib. de vita cõtẽplatiua ſic de eo dixit. Sanctus Auguſt. ep̃s acer ingenio ſuauis eloquio: ſecularis literature peritus: i eccleſiaſti-

cis laboribus oppoſus: in quotidianis diſputationib⁹
clar⁹ in oī ſua actiōe cōpoſit⁹: in qōnibus ſoluēdis acu
tus: in cōuincendis hereticis circūſpect⁹: in expoſitione
fidei nře catholic⁹: i explanādis ſcripturis canonicis
caut⁹. Bern. ꝗ̃ ſic de eo ſcribit. Auguſtin⁹ ħ eſt validiſ
ſimus malle⁹ hereticoꝝ. R. ¶ Poſt hoc aūt cū barbara
gens terrā illā occupaſſet ꝛ ſctā loca ꝓphanaret: fide-
les corp⁹ aug. ceperūt ꝛ ipz in ſardiniā tranſtulerunt:
trāſactis autē ab ei⁹ obitu annis. ccl xxx. Circa annos
dñi. dccxviij. liprandus longobardoꝝ rex audiens ſar
diniā a ſarracenis depopulatā ſolēnes illuc nuncios
miſit: vt doctoris ſcti reliqas papiā deferrēt. Qui ma-
gno pretio dato corpus ſcti augu. tulerunt: ꝛ ipm vſqȝ
ianuā deportauerūt. Qđ deuotus rex audiēs vſqȝ ad
predictā ciuitatē cū magno gaudio eidē obuiauit ꝛ re
uerenter excepit. Cū aūt mane vellent corp⁹ deducere:
nullo mō de loco moueri potuit donec rex votū emiſit
ꝙ ſi ſe inde duci pmitteret ibidē in ſuo noīe eccleſiā fa
bricaret. Cū aūt votū feciſſet ſtatim ſine difficultate in
de deductū eſt. Rex aūt qđ vouerat adimpleuit ꝛ ibidem
in honorē ſcti aug. eccleſiam cōſtruxit. Idē miraculū
die ſequēti in qdā villa epatus terdoñ. q̄ dr caſſelle cō
tigit ꝛ eodē mō ibidē in honore. ſ. auguſtini eccleſiā fa
bricauit. Inſup villā ipaz cū oīb⁹ ſuis appēditus cō
ceſſit ſeruiētib⁹ eccleſie ſcti aug. ꝑpetuo poſſidēdā. Et
quo rex viderat ſctō cōplacere vt in ſuo noīe eccl'ia fie-
ret vbicūqȝ māſiſſet ꝛ timēs ne ī alio loco ꝙ vbi deſide
raret locū ſibi eligeret in oī loco vbi de nocte cū corpe
hoſpitabat̃ in honore ipſius eccleſiā ꝯſtruebat. Sicqȝ
cum magno gaudio papiā deducit̃: ꝛ in eccl'ia ſcti petri
q̄ celū aureū dr honorifice collocat̃. No: ēdinari⁹ qui
dā in. b. aug. ſpālē deuotionē hñs: cū quādā infirmita
tē q̄ dr phlegma ſalſum in tibia pateret̃. b. aug. deuote
in ſui adiutoriū īuocabat. Cui ꝑ viſuz ſctūs aug. appa
ruit ꝛ tibiā manu palpās itegre reſtituit ſanitati. Qui
excitat⁹ ſe liberatū iuenit: ꝛ deo ꝛ. b. au. grās reddidit.
Quidā puer cū vitio lapidis pmeret̃ ꝛ de cōſilio medi
coꝝ incidi deberet: mr̃ pueri morti ſibi timēs periculū
b. augu. deuote in ſui fitu ſubſidiū īuocauit. Statimqȝ
fuſa orone puer lapidē cū vrina emiſit ꝛ plenā ſanita-
tē recepit. R. ¶ In mōaſterio qđ eleemoſyna dr mona-
chus qdā in vigilia ſcti aug. rapt⁹ in ſpū vidit nubem
ſplendidā celit⁹ elapſam ꝛ ſup nubē aug. ſedētē ponti-
ficalib⁹ inſignitū: cui⁹ oculi quaſi duo ſolis radij totaz
illā eccleſiā illuminabāt ꝛ odor inde nimi⁹ exhalabat.
Sctūs ꝗ̃ bernardus dū quadā vice in matutinis exi-
ſtēs aliquantulū obdormiſſet ꝛ de quodā tractatu au-
gu. lectiōes legerent̃: vidit quēdā pulcherrimuz iuue-
nē ibi ſtantē: de cuius ore tantus inūdantiū aquarum
impet⁹ exibat ꝙ totā illā eccl'iaz videret̃ replere. Qui au
guſtinū adeſſe nō dubitauit qui fonte doctrine totā ec
cleſiā irrigauit. Quidā ſctm aug. valde diligēs mona-
cho cuſtodi corpis ſcti aug. pecuniā magnā dedit vt ſi-
bi ſcti auguſtini digitū vnū daret. Sȝ ille accepta pe-
cunia digitū cuiuſdā mortui ſericis inuolutuz ſibi tri-
buit ſimulās eē digitū ſcti auguſtini. Quē ille reuerē
ter accipiens ſemꝑ deuotiſſime adorabat ꝛ ori oculiſ-
qȝ apponēs crebro pectori aſtringebat. Cui⁹ fidē deus
intuens digito illo ꝓiecto vnū digitū ſcti aug. tā mira
bilr ꝙ miſericorditer ſibi dedit. Qui cū repatriaſſet ꝛ
multa ibi miracula fierent fama vſqȝ papiā delata eſt.
Sȝ cū pdict⁹ monachus aſſereret ꝙ cuiuſdam mortui
digitus ille eſſet: ſepulcrū aperuerunt ꝛ vnū deeſſe de
eius digitis inuenerūt. vnde abbas recognita mona-
chum ab officio depoſuit: ꝛ dire afflixit. Apud burgun
diam in monaſterio qđ dr fontanetū erat quidā mona
chus hugo noīe ſancto auguſtino valde deuotus: q̄ in
eius ſcriptis miro deſiderio paſcebat̃ quem etiam cre
bra ſupplicatione rogauerat: vt ipm ex hac luce migra
re non ſineret niſi in die ſue ſacratiſſime ſolēnitatis.
Ipſe igit̃. xv. die ante feſtū eiuſdē ſic cepit duris febri-
bus eſtuare vt in vigilia ipſi⁹ ſup humū tanꝗ̃ moriens
poneretur. Et ecce plures decori ac fulgētes viri ami-
cti albis: eccleſiā dicti monaſterij ꝓceſſionaliter intra
uerunt. Quos ſequebat̃ quidā reuerendus pontifica-
libus inſignitus. Quidā aūt monachus in eccleſia cō-
ſiſtens hoc vidēs obſtupuit: ꝛ quinā eſſent vel quo ꝑge
rent inqſiuit. Cui vnus eoꝝ dixit ꝙ ſctūs aug. eſſet cū
ſuis canonicis qui ad deuotū ſuuz morientē pergeret
vt ei⁹ aīam ad regnū glīe deportaret. Poſt hoc illa re-
uerenda ꝓceſſio ad infirmariā ingreditur: vbi cum ali
quādiu manſiſſet ſctā illa aīa a carne ſoluta eſt quam
dulcis amic⁹ ꝛ ab hoſtiū inſidijs ſecurā reddidit ꝛ ad
celi gaudia introduxit. Legit̃ ꝗ̃ ꝙ dū adhuc aug. ī car-
ne viueret ꝛ qdā relegeret aū ſe trāſire vidit demonez
librū humeris baiulātē. Qui cū ab eo ꝓtin⁹ adiurat̃ vt
q̄ ibi ſcripta lateāt ſibi pandat. Qui pctā hoim ibidem
eſſe aſſeruit ſcripta q̄vndecunqȝ collegit ꝛ in eo repo-
ſuit. Moxqȝ ei pcepit vt ſi aliquod ſuoꝝ pctōꝝ ibi ſcri-
ptū retineret ſibi legēdū cōtinuo manifeſtaret. Oſtēſo
aūt loco nihil auguſtin⁹ ibi ſcriptū reperit niſi ꝙ qua-
dam vice cōpletoriū ex obliuione dimiſit. Precipiēſqȝ
diabolo vt ſuū preſtolaret̃ aduentū eccleſiā eſt ingreſ-
ſus ꝛ cōpletoriū deuote dixit: ꝛ ſolitas oratiōes cōple
te peregit. Reuerſuſqȝ dixit ei vt predictum locum ſibi
oſtenderet iterū relegendū. Qui dū crebro reuolueret et
tandē locū vacuū reperiſſet: iratus dixit. Turpiter me
decepiſti: penitet me ꝙ librū meum tibi oſtēdi: qr pctm
tuū orationum tuarum virtute deleſti. Et his dictis
ꝯfuſus euanuit. M. ¶ Cū qdā mulier a quibuſdā ma-
licioſis iniuriam pateretur: illa ad btm̄ auguſtinū ac
ceſſit vt ſup hoc ei⁹ cōſiliū iploraret. Que cū ipſuz ſtu-
dētē iueniſſet ꝛ eū reuerēter ſalutaſſet: ille nec ad eā re
ſpexit nec quicꝗ̃ ſibi rñdit. Cogitās illa ne forte ob ni
miā ſctitatē in faciē mulieris nollet intēdere ꝓpi⁹ ac
ceſſit ꝛ diligēter negotiuz expoſuit. Sed ille nec ſe ad
eam conuertit nec reſponſum aliqđ ſibi dedit. Ideoqȝ
illa cum triſtitia magna receſſit. Altera autē die cū au
guſtinus miſſam celebraret ꝛ dicta mulier intereſſet:
poſt eleuationem corporis rapta in ſpū: vidit ſe poſi-
tam ante tribunal ſanctiſſime trinitatis. Ubi vidit au
guſtinuz facie inclinata de trinitatis gloria attentiſſi
me ꝛ ſubtiliſſime diſputantē. Factaqȝ eſt vox ad eam
dicens. Cum ad auguſtinum iuiſti ille ſic de trinitatis
gloria attētiſſime diſputabat: ꝛ iō ꝙ ibi fueris penit⁹
nō aduertit. Sed ad eū ſecure redeas: qr ꝛ eū clemen-
tem inuenies ꝛ ꝯſiliū ſalubre reperies. Qđ cū feciſſet
aug. benigne eā audiuit ꝛ ꝯſiliū ſalubre donauit. Fer-
tur quoqȝ ꝙ dū quidā vir ſanctus in ſpū rapt⁹ ſctōs in
glīa cōſpexiſſet ꝛ. b. aug. minime vidiſſet: quēdā de ſan
ctis vbi nā aug. eſſet pcūctat⁹ eſt. Qui rñdit aug. reſi-
det in excelſis vbi diſputat de glīa excellētiſſime trini
tatis. Cū qdā papiēſes a marchione malaſpine ī carce
re detinerent̃ ab eis oīs pot⁹ penitus eſt interdict⁹ vt
poſſet ab eis magna pecunia extorqueri. Un̄ plerīqȝ
iaȝ ſpm̄ exhalabāt q̄dā xo vrinā bibebāt. At q̄dē iuue
nis īter eos q̄ in btm̄ Aug. magnā deuotionē habebat
ipm in ſui adiutoriū inuocauit. Tunc circa noctis me
dium ſctūs augu. pdicto adoleſcēti apparuit ꝛ quaſi ma
nū eius dexterā apprehendēs vſqȝ ad flumē grauclo-
ni ipm deduxit: ibiqȝ cū folio vitis in aqua madefacto
ſic eius linguā refrigerauit vt q̄ iā vrinā bibere cupie-

rat de potu nectaris nō curaret. Prepoſitꝰ cuiuſdā eccleſie in btm̄ augꝰ. magnā deuotionē h̄ns cū ꝑ tres annos grauē infirmitatē icurriſſet: ita vt de lecto ſurgere nō valeret adueniēte ſolēnitate ſcti aug. cū iā i vigilia ad veſpas pulſaret̄ ad rogandū ſctm̄ augu. tota deuotiōe ſe cōtulit. Cui in albis augu. apparēs eidē ter citato ꝓprio noīe dixit. Ecce aſſum toties a te inuocatus. Surge cito ⁊ celebra mihi officiū veſptinū: q̄ ſanꝰ ſurgēs cūctis ſtupētibꝰ eccleſiā intrauit ⁊ officiū deuote peregit. Cū cuidā paſtori ſeuū vlcus inter ſcapulas ortum eſſet adeo morbus inualuit vt iā totis eſſet viribus deſtitutus. Qui dū ad ſctm̄ aug. ꝓces emitteret ei dē aug. in viſu apparuit ⁊ ſup locū infirmū manū appōnēs ꝑfecte eū ſanauit. Idē q̄ꝫ vir ꝓcedēte tp̄e oculorū lumine eſt priuatꝰ qui cū ſctm̄ augu. ſedule inuocaret quadā die circa meridiē eidē apparuit. ⁊ oculos manibꝰ ſuis tergēs priſtinā ſibi ſanitatē reſtituit. M. ¶ Circa annū dn̄i. dccccxij. viri q̄dā grauiter infirmi numero pluſq̄ꝫ. xl. de germania ⁊ gallia romā ibāt ad limina apl̄oꝝ viſitāda quoꝝ q̄dā ſcānis i terra curui ſe vehētes: alij cū baculis ſe ſuſtētātes: alij priuati oculis poſt alios ſe trahētes alij cōtractas manꝰ ⁊ pedes habētes ꝑgebāt. Qui mōtes trāſcūtes ad locū q̄ dr̄ carbonaria ꝑuenerūt. Cū aūt pene ad locū q̄ cana dr̄ aduenīſſent q̄ tribꝰ millibus a Papia diſtat ſanctꝰ aug. pōtificalibꝰ indutꝰ de quadā eccl̄ia i honore ſctōꝝ coſme ⁊ damiani cōſtructa exiēs eiſdē apparuit eoſq̄ꝫ ſalutās quo tēderent requiſiuit. Qui cū ei quo tenderēt rn̄diſſent adiecit. Ite Papiā ⁊ de cenobio ſancti petri qd̄ dr̄ celū aureū interrogate ⁊ ibi mi̾am habebitis quam optatis. Qui cū eum de noīe ſuo interrogaſſent ait. Ego ſum auguſtinus quondā yppoñ. ciuitatis ep̄s. Statiq̄ꝫ ab oculis eoꝝ euanuit. Illi autē papiam pergētes cū ad dictū monaſteriū ꝑueniſſent ⁊ ibi corpus ſcti Aug. requieſcere didiciſſent ceperūt oēs voces leuare ac vnanimiter cōclamare. Scte Aug. adiuua nos. Ad quoꝝ clamores ciues ⁊ monachi excitati ad tā grāde ſpectaculū ꝯfluebāt. Et ecce ex neruoꝝ diſtenſione ſanguis multus cepit effluere ita vt ab introitu cenobij vſq̄ꝫ ad tumbā ſcti Augu. tota terra ſanguine videret̄ aſperſa. Cū aūt ad ſepulcrū ſcti Auguſtini veniſſent oēs ſanitati ſunt itegre reſtituti ac ſi nulla in eoꝝ corporibꝰ leſio extitiſſet. Cepit extunc fama ſcti Auguſtini crebreſcere ⁊ multitudo lāguētiū ad eius tumulū aduētare. Qui oēs ſanitatis beneficia reportātes ſue ſalutis pignora relinq̄bāt. Factūq̄ꝫ eſt vt tāta predictoꝝ pignorū fuerit multitudo vt inde totū oratorium ſancti Auguſtini vt porticꝰ plena eſſent ita vt eūdi ⁊ redeūdi impedimētū nō modicū generarēt. Quapropt̄ monachi neceſſitate cōpulſi ea inde remoueri fecerunt. Notandū ꝙ cū tria ſint q̄ a mundanis hominibus appetunt̄ ſ. diuitie delitie ⁊ honores vir iſte ſctūs tāte ꝑfectiōis extitit ꝙ ipſe diuitias cōtēpſit honores reſpuit: voluptates abhorruit ꝙ eīn diuitias cōtēpſerit ipſe teſtat̄ in lib. ſoliloquioꝝ vbi rō interrogat eū dicens. Diuitias nullas cupis. Et rn̄det Augu. Hoc quidē nec nūc primū. Nam cū. xxx. annos agam. xiiij. fere anni ſunt eo quo iſta cupere deſtiti: nec aliud in his preter neceſſariū victum cogitaui. Prorſus vnus ciceronis liber mihi facile ꝑſuaſit nullo modo appetendas eſſe diuitias ꝙ autem honores reſpuerit in eodē lib. teſtatur: vbi ratio interrogat eū dicens. Quid honores? Et rn̄dit Augu. Fateor eos modo ac pene his diebus cupere deſtiti. Voluptates quoq̄ꝫ ⁊ delitias contempſit et quantum ad concubitum / ⁊ quantū ad guſtum. Quantum ad primum interrogat eum ratio dicens in eodeꝫ lib. quid vxor. Nōne te delectat pulchra pudica: morigerata diues ꝓſertīꝫ ſi certus ſis nihil ex ea te moleſtie eſſe paſſurū. Et rn̄det aug. Quātūlibet velis eā depingere atq̄ꝫ cumulare bonis oībus: nihil mihi tā fugiendū eſſe ꝙ cōcubitū decreui. Cui rō. Nō ergo q̄ro q̄d decreueris: ſed vtrū ad hoc aliceris. Et rn̄det aug. Prorſus nihil in h̄mōi quero / nihil deſidero etiā cū onere: horrore ⁊ aſpernatione talia recordor. Quātū ad ſcōm interrogat eū rō dicens. Quid de cibis. Et rn̄det Auguſtinus. Siue de cibo ⁊ potu ſiue de balneis ceteraq̄ꝫ corporis voluptate nihil interroges: tantū ab ea peto quantum in valitudinis opem conferri poteſt.

¶ De decollatione ſcti Joānis baptiſte. cxx. A.

Decollatio ſcti Joānis baptiſte q̄tuor de cauſis inſtituta fuiſſe videt̄ ſicut in libro mitrali de officio inuenit̄. Primo ꝓpter eius decollationē. Scđo ꝓpter oſſium ipſius concremationē ⁊ collectionē. Tertio propter capitis ipſius inuētionē. Quarto ꝓpter digiti ipſius tranſlationē ⁊ eccleſie dedicationē: ⁊ ſm̄ hoc feſtum iſtud a quibuſdaꝫ diuerſimode noīat̄ ſcꝫ decollatio / collectio / inuētio / ⁊ dedicatio. Primo igit̄ celebratur hoc feſtum ꝓpter ipſiꝰ decollationē: que quidē hoc modo facta eſt. Nā vt habet̄ in hiſtoria ſcholaſtica herodes antipas filius magni herodis romā ꝓficiſcēs ⁊ ꝑ fratrē ſuū philippum trāſitū faciēs cū herodiade vxore philippi: ⁊ ſm̄ ioſephū ſorore herodis agrippe ſecreto pepigit qđ in reditu ſuo vxorē repudiaret ⁊ ipſaꝫ i ꝯiugē duceret. Qđ vxorē ſuā. ſ. filiā arethe regis damaſcenoꝝ minime latuit ⁊ iō nō expectato viri reditu ad patrē ꝙ totiꝰ feſtinauit. Rediēs aūt herodes herodiadē philippo abſtulit ⁊ arethā regē ⁊ herodē agrippā cū philippo i ſui inimicitiā ꝯcitauit. Joānes autē eū de hoc arguebat: qm̄ ſm̄ legē quā receperat fratris ſui vxorē ipſo viuēte ſibi minime h̄re licebat. Vidēs herodes ꝙ iohes tā dure eū ſup hoc redargueret: ⁊ q2 ob predicationē ⁊ baptiſmū ſm̄ ioſephū magnū ppl̄m cōgregaret ipm̄ in carcere vinculauit vxori placere cupiēs ⁊ ppl̄i ſubſequētis ioānem diſpendiū ꝑtimeſcēs ipm̄ aūt occidere voluit: ſꝫ ppl̄m timuit: deſiderātes aūt herodias pariter ⁊ herodes occaſionē aliquā inuenire vt ioānē occidere poſſent videtur iter ſe ſecreto cōdixiſſe vt herodes natal̄ ſui diē corā primis galilee ſuiſq̄ꝫ pricipibꝰ celebraret: ⁊ puelle ſaltāti filie herodiadis q̄cq̄d petierit ſe ſibi daturū iuramēto firmaret: ⁊ ipſa caput ioānis petēre illud ſibi propter iuramētū factū eū tribuere oporteret: ſed de iuramēto facto ſe ꝯtriſtari ſimularet: ꝙ eū hāc ꝯſutiā ⁊ ſimulationē habuerit vr̄ innui i hiſto. ſchola. vbi ſic dr̄. Credibile eſt ꝙ herodes cum vxore de nece ioānis ſub tali occaſiōe faciēda priꝰ ſecreto tractauerit. Itē Hier. in gloſ. Iō forte iurauit vt occaſionē inueniret occidēdi. Nā ſi illa pr̄is aut m̄ris iteritū poſtulaſſet herodes nō vtiq̄ꝫ ꝯſenſiſſet. Ordinato igit̄ ꝯuiuio puella adeſt corā oībꝰ ſaltat placet cūctis. Se ſibi q̄cq̄d petierit daturū rex iurat. A matre ꝓmonita caput ioānis expoſtulat. Sꝫ ꝯſilio pellis herodes ꝓpter iuſiurādū ſe cōtriſtatū ſimulauit eo ꝙ vt dicit Rabanꝰ temere iuraſſet qđ eū facere oporteret. Sed triſtitiā ꝓferebat in facie cū letitiā haberet i mēte. Excuſat ſcelus iuramēto vt ſub occaſione pietatis ipius fieret. Igit̄ ſpeculator mittit̄: caput ioannis precidit̄: puelle datur: ⁊ a puella matri adultere ꝓſentat̄. Aug. occaſione huiꝰ iurationis narrat in ſermone q̄dā quē fecit in decollatiōe ſcti ioā. ba-

priſte tale exēplū. B. ¶ Fuit qdā hō inocēs ⁊ fidelis a quo audiui qđ narro. Cū em̄ qdā ſibi negaſſet qđ ei accomodauerat vel qđ ſibi debebat: cōmotus ille ꝓuocauit eū ad iuſiurādū. Ille igit̄ iurauit iſte ꝑdidit. Uidebat ergo ī ipa nocte ſe ad iudicē raptū fuiſſe ⁊ ab eo interrogatū fuiſſe his v̄bis. Quare ꝓuocaſti hoīez ad iuratiōnē quē ſciebas ſalſuz eē iuraturū. Rn̄dit ille. Negauit mihi rē meā. Et iudex. Meliꝰ erat vt rē tuaz pderes ꝙ vt aīaz illiꝰ falſa iuratiōe pimeres. Proſtratus igit̄ tā grauiter cedi iuſſus eſt vt ī dorſo euigilātis plagarū veſtigia apparerēt. Sed indultū eſt ei poſtꝙ emēdatꝰ eſt. Hec Aug. In hac aūt die ioānes decollatus nō eſt: ſz circa dies azimoꝝ anno ꝓcedēte paſſionē xp̄i. Oportuit ēt vt ꝓpt̄ dn̄ica ſacra mīor cederet maiori. Hic exclamat Ioā. chrẏſ. dicens. Ioānes ſchola v̄tutū: magiſteriū vite ſc̄itatis forma: norma iuſticie v̄ginitatis ſpeculuz pudicicie titulꝰ caſtitatis exēplū: pnīe via: pctōꝝ venia: fidei diſciplina. Ioānes maior hoīe par angelis: legis ſūma euāgelij ſctīo apl̄oꝝ vox: ſilētiū ꝓphetarū: lucerna mūdi: ꝓcurſor iudicis totiꝰ mediꝰ trinitatis. Et h̄ tātꝰ dat̄ inceſtuoſe: tradit̄ adultere: addicit̄ ſaltatrici. Herodes aūt īpunitꝰ nō abijt: ſz exilio dānatꝰ fuit. Nā ſicut h̄r in hiſtoria ſcholaſtica alter herodes. ſ. agrippa cū eēt vir ſtrenuꝰ ſed paupꝑ nimia paupꝑtate deſperās quādā turriz itrauit: vt ibidē ſe fame afflictēs moreret̄. Qđ cū herodias ſoror ſua audiſſet: viro ſuo. ſ. herodi ātipe tetrarche ſupplicauit vt eū īde educeret ⁊ ſibi neceſſaria miniſtraret. Qđ cū feciſſet ⁊ ābo ſimul epularēt̄ herodes tetrarcha vino īcaluit ⁊ herodi agrippe bn̄ficia q̄ ſibi ꝯtulerat improperare cepit. Ex hoc ille vehemēter doluit ⁊ romā ꝓficiſcēs intm̄ a gaio ceſare ī grāz eſt receptꝰ vt ei duas tetrarchias. ſ. liſanie ⁊ abiline tribueret ⁊ regē in iudeā impoſito diademate deſtinaret. Uidēs herodias ꝙ frēꝰ h̄ret nomē regis viro ſuo moleſtiis ꝓcibꝰ inſiſtebat vt romā pgeret ⁊ ſibi nomē regiū cōparet. Ille v̄o cū multis diuicijs abūdaret acqēſcere nolebat magis diligēs ociū ꝙ honorē laborioſum. Tādē deuictꝰ vxoris ꝓcibꝰ romā cū ipa ꝓcexit. Qđ agrippa itelligēs ceſari līas deſtinauit ꝙ herodes cū rege parthoꝝ amicicias firmauerit et romano īꝑio voluerit rebellare. Et in argumentū huiꝰ rei ſignificauit et ꝙ in ciuitatibꝰ ſuis habebat arma q̄ ſufficerēt: lxx. milibꝰ armatoꝝ. Lecta aūt epl̄a gaius quaſi aliūde incipiens herodē de ſtatu ſuo interrogauit ⁊ īter cetera virū tāta copia armatorū eēt in v̄bibꝰ q̄rtū ipſe audierat reqſiuit. Qđ ille minime negauit. Tūc gaius verū eē credēs ꝙ herodes agrippa ſcripſit ip̄m in exiliū relegauit vxori aūt eius q̄ erat ſoror herodis agrippe queꝫ maxime diligebat ꝑmiſſiōē tribuit vt in terrā ſuā rediret. Ipa aūt virū ſuuz voluit comitari dicēs ꝙ illū cui cōiūxerat in ꝓſperis nō dereliq̄ret ī aduerſis. Lugdunū igit̄ deportati ſuerūt ⁊ ibi vitā miſerabilr̄ finierūt. Hec in hiſtoria ſcholaſtica. C. ¶ Scđo ꝓpter oſſiū ipſiꝰ ꝯcremationē ⁊ collectionē q̄ ipſa die ſm̄ qſdā fuerūt cōcremata et ja fidelibus ex pte collecta. Uñ quaſi ſm̄ martyriū patit̄ qñ ipſe in ſuis oſſibꝰ cōcremat̄: ⁊ iō eccl̄ia tanꝙ ſm̄ eius martyriū hoc feſtū celebrat. Sic em̄ legit̄ ī li. xij. hiſto. ſcholaſtice vel eccl̄iaſtice dū diſcipuli ioānis corpꝰ eiꝰ apud ſebaſtē v̄bē paleſtine inter heliſeū ⁊ abdiā ſepeliſſent ⁊ ad eiꝰ tumulū multa miracula fierent: iubēte iuliano apoſtata gētiles eius oſſa ſparſerūt ⁊ cum miracula nō ceſſarēt poſt collecta ⁊ igne cōcremata ī puluerē redegerūt: ⁊ p agros ventilauerūt ſicut dr̄ ī hiſtoria ſcholaſtica ⁊ eccl̄iaſtica. Beda v̄o dicit ꝙ ipſa oſſa collecta latiꝰ ſparſerunt: ⁊ ſic ſm̄ martyriū quodāmodo paſſus videt. Hoc quidā repſitant neſciētes duz in eius natiuitate oſſa vndecūqꝫ collecta cōcremant. Dū aūt ēad cōcremādū colligerent̄ vt habetur in hiſtoria ſchola. ⁊ Beda teſtat̄. Quidā monachi a hieroſolymis venientes latēter colligētibꝰ ſe miſcuerūt ⁊ magnā eorū pte tulerūt. Ipſa qꝫ oſſa ad philippū hieroſolymitanū ep̄m detulerūt qui ea poſtmodū athanaſio alexandrino ep̄o miſit. Poſtmodū v̄o theophilꝰ eiuſdē v̄bis ep̄s ea ī tēplo ſerapis a ſordibus purgato repoſuit et in honorē ſancti ioānis baſilicā cōſecrauit. Hec beda ⁊ hiſtoria ſcholaſtica. Nūc aūt apud ianuā deuote colitur ſicut Alexander tertiꝰ ⁊ innocentius quartꝰ ei veritate cognita ſuis ꝑuilegijs approbauerūt. Sicut aūt herodes qui eiꝰ caput amputari fecit ſuorū ſcelerū penā ꝯtulit: ſic ⁊ iulianū apoſtatā q̄ eiꝰ oſſa cōburi iuſſit ultio diuina ꝑcuſſit. De cuiꝰ ꝑſecutione habet̄ in hiſtoria ſcī iuliani que eſt poſt cōuerſionē. ſ. pauli. D. ¶ De huius aūt iuliani apoſtate origine imperio credulitate ⁊ morte in hiſtoria tripartita plenius edocet̄. Cōſtātinꝰ nāqꝫ frater magni cōſtātini ex eodē patre duos habuit filios. ſ. galiū ⁊ iulianū. Mortuo aūt cōſtantino cōſtāꝰtius eius filius galiū ceſarē fecit quē tm̄ poſtmodū interfecit. At iulianus metuens monachꝰ effectus eſt cepitqꝫ magos ꝯſulere ſi poſſet adhuc ad imperiū ꝑuenire. Poſt hoc cōſtantiꝰ iulianū ceſarē fecit et ad gallias miſit vbi victorias multas exercuit. Corona aūt aurea inter duas colūnas dependens rupto funiculo ſuꝑ caput eius inde trāſeūtis decidit euqꝫ aptiſſime coronauit cūctis clamātibꝰ q̄ imperij ſignū eēt. Cū qꝫ a militibus appellaret̄ auguſtꝰ ⁊ corona cū qua coronaret̄ ibidē deeſſet vnꝰ torquē quē habebat ī collo iuliani capiti impoſuit: ⁊ ſic ab eis impator eſt effectus. Tūc figmētū xp̄ianitatis qđ habebat abiecit ⁊ tēpla idoloꝝ apeříēs ⁊ eis ſacrificās ſe paganorū pōtificez nolabat ⁊ ſignū crucis vndiqꝫ deſtruebat. Quadā vice ros ſuꝑ eiꝰ veſtimē. a ceterorūqꝫ q̄ cū eo erāt cecidit et gutta qlibet ſe in crucis ſignaculū transformauit. Uolēs aūt cōplacere oībꝰ mortuo ꝯſtantio voluit vt vnuſquiſqꝫ cui vellet ritui deſeruiret: ac de curia ſua eunuchos: tonſores ⁊ coquos fugauit. Eunuchos qdem: q̄ vxor eius obierat: poſt quā aliaz nō duxerat. Coquos: q̄ cibis ſimplicioribꝰ vteret̄. Tōſores aūt q̄ vnus indt ſufficit multis. Multos libros dictauit ī qbus oēs ante ſe principes lacerauit. Ut ergo coquos atqꝫ tōſores expelleret: opus pħi nō tm̄ īpatoris egit. Ut aūt detraheret atqꝫ laudaret: neqꝫ pħi neqꝫ imꝑatoris fuit. Duz aliqñ iulianꝰ idolis ſacrificaret in viſceribus pecudis immolati ſignaculū crucis corona circūdatū eidē oſtēſuz eſt. Qđ miniſtri vidētes timuerūt interꝑtātes crucis futurā vnitatē: victoriā ⁊ īterminabilitatē. Quos iulianꝰ ꝯfortās ait hoc eē ſignū xp̄ini dogmatis coercēdi nec vltra circulū dilatādi. Dū cōſtātinopoli in fortune iulianus ſacrificaret maris ep̄s calcedonie q̄ p̄ ſenectute lumē amiſerat ad eū accedēs ipſum impium ⁊ apoſtatā appellauit. cui iulianꝰ ait. Neqꝫ galileꝰ tuꝰ potuit te curare. Et ille. De hoc gratias ago deo meo. q̄ ideo lumine me priuauit ne te videā pietate nudatū. Iulianꝰ aūt nil aliud rn̄dēs abſceſſit. Apud anthiochiam vaſa ſancta ⁊ pallia colligens ⁊ in terra ꝓijciēs ſuꝑ ea ſedit ⁊ ignominiā addidit. Moxqꝫ in locis illis a deo eſt percuſſus vt inde vermes ſcaturirēt ⁊ carnes corroderēt a qua paſſione quouſqꝫ vixit liberari nō potuit. E. ¶ Iulianus qꝫ ꝓfectꝰ dū ad ꝓceptum imꝑatoris eccl̄iarū vaſa abſtuliſſet ſuꝑ ea mīgens ait. Ecce in qbus vaſis marie filio miniſtrat̄. Cui repēte os v̄ſum eſt in anū ⁊ egeſtionis organū eſt factum. Dū apoſtata

iuliane fortune tēplū intraret ⁊ miniſtri tēpli aqua vt
mūdarent̄ ingredientes aſpgerēt: valētinianꝰ aſpſionis
guttā vidit in clamide ⁊ indignatꝰ pugno ꝑcuſſit mini
ſtrū dicēs ſe maculatū potꝰ ꝙ purgatū. Qḋ vidēs im=
perator iuſſit eū in cuſtodiā redigi ⁊ ad eremū deſtina
ri. Erat em̄ xp̄ianus q̄ ꝓ mercede meruit poſtmodū ad
iperiū ſublimari. In odiū ꝗ̄ʒ xp̄ianoꝝ iulianꝰ tēplū iu=
deoꝝ iuſſit reparari ipſis iudeis ſumptꝰ largiſſime ſub=
miniſtrās: ſed cū maximā cemēti copiā ſubminiſtraſ=
ſent: ſubito vētꝰ maximꝰ veniēs totā diſpſit. Deide ter
remotꝰ maximꝰ eſt effectꝰ. Poſt modū ignis a funda=
mētis egrediēs plurimos cocremauit. Alia vero die ſi
gnū crucis in celo apparuit: ⁊ iudeorū veſtes nigro colo
re crucis ſignaculo ſunt implete. Cū ad pſas vadēs te=
ſiſontē veniſſet: ⁊ regē obſideret: rex ſue pṽie partē ob=
tulit ſi ab eo diſcederet. Ille aūt nullatenꝰ acqeuit: pu
tabat em̄ ſm̄ pitagore platoniſq; ſniam ex mutatione
corpoꝝ alexādri aīam poſſidere: aut potius eſſe in alio
corpe aliꝰ alexāder: ſʒ iaculū repēte diſcurrēs eius la=
teri eſt infixū: quo vulnere terminū vite ſuſcepit. Qui
vo intulit hactenꝰ ignorat̄: ſʒ aliq̄ quēdā iuiſibilē hoc
intuliſſe ferūt: aliq̄ vo vnū paſtorē iſmaelitarū: aliq̄ mi
litē fame ⁊ itinere fatigatū. Sʒ ſiue hō ſiue angelꝰ fue=
rit palā eſt: qꝛ diuinis iuſſi oībus miniſtrauit. Caliſtꝰ
aūt eius familiaris dicit eū a demone fuiſſe ꝑcuſſum.
Hec in hiſtoria tripartita. F. ¶ Tertio ꝓpter ipſiꝰ capi
tis iuētionē. Nā hac die vt aiūt caput eiꝰ repertū eſt. Si
cut em̄ dr̄ in lib. xj. hiſtorie eccleſiaſtice ioānes ī caſtello
arabie dicto macherōta fuit vinctꝰ ⁊ capite trūcatus.
Herodias aūt caput ioānis hierl'ʒ fecit deferre: ⁊ iuxta
herodis habitaculū caute ſepeliri timens ne ꝓpheta
reſurgeret ſi cū corpore caput ſepultū fuiſſet. Tpe vero
martiani pricipis: vt hr̄ in hyſto. ſcholaſti. q̄ cepit an
no dn̄i. cccliiij. ioānes caput ſuū duobus monachis qui
hieroſolymā venerāt reuelauit: q̄ ad palatiū qḋ hero=
dis fuerat ꝓperātes caput eiꝰ iuenerūt facci cilicinis
inuolutū veſtibꝰ eſtimo: quibus in deſerto fuerat obuo
lutus. Qui duʒ cum p̄dicto capite ad ꝓpria remearēt.
Quidā emiſſene ciuitatis figulus pauptatē fugiēs co
mitē ſe eiſdē exhibuit. Hic dū perā ſibi creditā cū ſacro
capite portaret admonitꝰ nocte a. ſ. ioāne ipſos fugiēs
emiſſenā vrbē cum ipſo capite eſt ingreſſus ibiq; ꝙdiu
vixit in quodā ſpecu ſanctū caput venerās ꝓſperitatē
nō modicā aſſecutꝰ eſt. Moriēs aūt illud ſorori ſue ſub
fide reuelauit: ⁊ ſm̄ eundē modum ſibijnuicē ſucceſſo
res. Poſt multū vero tp̄is ſctō marcello monacho ī eo
dem ſpecu degēti. b. ioānes caput ſuū hoc mō reuela=
uit. Videbat̄ em̄ ſibi dormiēti ꝙ multe turbe pſallētes
incederēt ac dicerēt. Ecce. ſ. ioannes baptiſta venit. De
ide vidit b. ioannē quē vnꝰ a dextris aliꝰ a ſiniſtris du
cebat. Oēſq; ad eū accedētes ab eo bn̄dicebāt. Ad quē
cū marcellꝰ acceſſiſſet ⁊ eiꝰ pedibꝰ ſe proſtrauiſſet ele=
uās eū ⁊ ꝑ mentū apprehendēs dedit ei oſculū pacis.
Tūc marcellus interrogauit eū dicēs. Dn̄e mi vnde ad
nos veniſti. Et ille. De ſebaſte veni. Cū igit̄ excitatus
fuiſſet ⁊ de hac viſiōe plurimū miraret̄: quadā alia no
cte cū dormiret quidā ad eū veniēs ipm̄ excitauit: ⁊ ec
ce dū excitatꝰ fuiſſet vidit ſtellā fulgētē in oſtio cellule
reſidere. Quā ſurgēs cū palpare vellet ſubito in aliaʒ
ꝑtē ſe trāſtulit. Ille aūt cepit abire poſt ſtellā quouſq;
ſtella ſtetit in loco vbi erat caput ioānis baptiſte: vbi fo
diēs reperit vrnā ⁊ in ea ſctm̄ theſaurū. Quidā autē
cū nō crederet manū ad idriā miſit: ſed ſtatim manus
exaruit ⁊ idrie adheſit. Orātibꝰ aūt ſocijs manū extra
xit: ſʒ iualida remāſit. Apparuit aūt eidē ioānes dicēs
Cū caput meū in eccl'ia deponet̄ idriā ꝯtinges ⁊ ſanita

tē recipies. Qḋ ⁊ fecit ⁊ ſanitatē integrā recepit. Hec
aūt cū marcellꝰ iuliano eiuſdē vrbis ep̄o indicaſſet ab
eis eſt eleuatū ⁊ in vrbē delatū. Ex quo tp̄e cepit in ea
dē vrbe decollatio ſctī ioānis celebrari ipſa die vt arbi
tramur: ſicut dr̄ ī hiſtoria ſcholaſtica quo caput eſt in=
uentū ſiue eleuatū. Qḋ poſtmodū cōſtātinopolim eſt
trāſlatū. G. ¶ Nā ſicut dr̄ ī hiſtoria tripartita cū valēs
impator iuſſiſſet ſacrū caput in vehiculo poni ⁊ ꝯſtāti=
nopolim trāſferri cū circa calcedoniā veniſſet vehicu=
lū nullatenus trahi poterat ꝙ̄tūcūq; boues ſtimulis
vrgerent̄. Ideoq; ipm̄ ibidē deponere ſunt coacti. Sed
cū poſtea theodoſius ipm̄ inde auferre vellet: ⁊ quādā
matronā virginē cuſtodie capitis deputatā reperiſſet
ibidē rogauit eā vt ſibi auferre dimitteret ſacrū caput
illa aūt ꝯſenſit credens ꝙ ſicut tpe valētis: ita ēt ⁊ nūc
nō ꝑmitteret ſe auferri. Tūc deuotꝰ imperator purpu=
ra caput amplectēs ꝯſtantinopolim trāſtulit ⁊ ibi pul
cherrimā eccleſiā edificauit. Hec ī hiſtoria tripartita.
Et inde gallias apud pictauiā regnāte pipino poſtmo=
dū eſt tranſlatū vbi eius meritis multi mortui ſunt re
ſuſcitati. Et ſicut punitꝰ eſt herodes q̄ ioannē decolla
uit: ⁊ iulianꝰ apoſtata q̄ eiꝰ oſſa cōbuſſit: ſic ⁊ herodias
punita eſt que puelle vt caput peteret ſuggeſſit ⁊ ipſa
puella q̄ hoc petijt. Quidā em̄ dicūt ꝙ herodias in exi
liū dānata nō eſt nec ibi defuncta: ſʒ cū caput ioānis
in manibꝰ teneret ⁊ eidē gaudēs plurimū inſultaret:
diuino nutu caput ipm̄ ī eiꝰ faciē inſufflauit: ⁊ illa ꝓti
nus expirauit. Hoc q̄dē vulgariter dr̄. Sed qḋ ſupꝰ di
ctū eſt ꝙ ī exilio cū herode miſerabiliter ꝯſumpta fue
rit: ſctī tradūt ī chronicis: ⁊ ſic tenēdū videt̄. Filia vo
eiꝰ cū ſup glaciem deambularet: ſub ea glacies reſolui
tur: ⁊ ipſa in aquis cōtinuo ſ̄focat̄. In chronica vero
quadam dicitur ꝙ terra ipſam viuā deglutiuit: qḋ pōt
intelligi ſicut de egyptijs ī mari rubro ſ̄focatis dr̄. De
uorauit eos terra. H. ¶ Quarto ꝓpter digiti ipſiꝰ trāſ
lationē ⁊ ecclie dedicationē. Digitꝰ em̄ ſuus quo dn̄m
oſtendit: vt fert̄ cōburi nō potuit. Unde ipſe digitus a
predictis monachis eſt repertus: quē poſtmodū vt hr̄
in hiſtoria ſcholaſtica ſctā tecla inter alpes attulit ⁊ in
eccl'ia ſctī maximi collocauit. Hoc etiam teſtat̄ ioānes
beleth dicens ꝙ predicta ſctā tecla ipm̄ digitū q̄ cōbu
ri nō potuit de vltra marinis partibus in normādiam
attulit: ⁊ ibi in honore ſctī ioānis eccleſiā fabricauit:
quā eccl'iaʒ (vt ibidē dixit) q̄dā hac die dedicatā fuiſſe
aſſerunt. Unde a dn̄o papa ſtatutū fuit vt hec dies per
totum mundū celebris haberet̄. Apud mauriennā vr=
bē gallie matrona quedā ioāni baptiſte valde deuota
deū inſtantius exorabat vt ſibi de reliquijs ſancti ioā=
nis aliq̄ aliquid donaretur. Cū aūt orādo nihil pro
cere ſe videret ſumpta de deo fiducia iuramēto ſe aſtri
xit ꝙ hactenus nō comederet donec qḋ petebat accipe
ret. Cū aūt diebus aliquibus ieiunaſſet: pollicē ſup al
tare miri cādoris vidit ⁊ donuʒ dei leta ſuſcepit. Tres
autem ep̄i illuc accurrētes cum quilibet de illo polli=
ce partem vellet accipere tres ſanguinis guttas ſtilla
re in lintheo ſuppoſito ſtupuerunt: ⁊ ſinguli ſingulas
ſe meruiſſe letati ſunt. Theodolina regina longobar
dorum modoene iuxta mediolanum nobilem eccleſiā
in honore ſancti ioānis baptiſte conſtruxit ⁊ ditauit.
Procedente tēpore vt teſtatur Paulus in hiſtoria lō
gobardoꝝ cōſtātinus qui ⁊ cōſtās imperator volēs ita
liā a longobardis eripere a quodā viro ſctō qui ſpiri=
tuʒ ꝓphetie habuit de exitu belli queſiuit. Qui nocte
orationi vacans mane rn̄dit. Joanni eccleſiam regina
conſtruxit: ⁊ ipſe pro lōgobardis continue intercedit
⁊ ideo ſupari nō poſſunt. Ueniet tamē tempus quo lo

cus ille deſpicietur: ⁊ tūc fugabunt. Qḋ tpe karoli fuit impletū. Uir quidā magne virtutis: vt ait Greg. ī dialogo noīe ſanctulꝰ cū quendā diaconū a longobardis captū in ſua cuſtodia tali cōditione recepiſſet vt ſi fugeret ipſe ꝓ eo capitalē ſniam ſubiret coegit ꝑdictꝰ ſanctulus ipſū diaconē vt fugeret ⁊ ſe liberaret. Quapropter ꝑdictꝰ ſanctulꝰ ad decollandū adducit: ⁊ ad hoc fortiſſimus ſpiculator eligit de quo dubiū nō erat quin vno ictu caput eiꝰ abſcideret. Extēſoq collo cum carnifex forti anniſu brachiū cū enſe in altū leuaſſet ille ꝓtinꝰ ait. Sctē ioānes ſuſcipe illū. Statimq brachiū ꝑcuſſoris irriguit ⁊ erecto in celo gladio inflexibile remāſit. Preſtitoq iuramēto q decetero nullū xpianū feriret vir dei pro eo orauit ⁊ brachium ſtatim depoſuit.

¶ De ſanctis Felice ⁊ adaucto. cxxj. A.

FElix pſbyter ⁊ frater ſuus ſimiliter noīe felix ⁊ preſbyter diocletiano et maximiano oblati ſunt. Quorū ſenior cū ad tēplum ſerapis vt ibidē ſacrificaret adductꝰ eſſet inſufflauit in faciē ſtatue ⁊ ꝓtinus cecidit Ductus ſilr ad ſtatuam mercurij pariter inſufflauit ⁊ protinus ſtatua cecidit. Ductus tertio ad ſimulacrū diane ſilr fecit. Tortus igit in eculeo. Ductus eſt quarto ad arborē ſacrilegam vt ibidē immolaret. Qui flexis genibus orauit ⁊ in arborē inſufflās eā a radice ſubuertit ⁊ ſimulacrū cū ara et tēplo arbore corruente cōtriuit. Qḋ cū ꝑfectus audiſſet: eū ibidē decollari ꝑcepit ⁊ corpꝰ eius lupis ⁊ canibus dereliquit. Tunc qdā in mediū repente ꝓſiliēs xpianū ſe libere cōfeſſus eſt. Ambo igit ſe inuicē oſculātes ibidē inſimul decollati ſunt xpiani xo eiꝰ nomē ignorātes eū adauctū vocauerūt: eo q ſctō felici auctꝰ ſit ad coronā martyrij. Quos cū xpiani in foueā quā arbor effecerat ſepeliſſent: pagani eos effodere volentes protinus a diabolo ſunt arrepti. Paſſi ſunt circa annos domini. cclxxxvij.

¶ De ſanctis Sauiniano ⁊ ſauina. cxxij. A.

SAuinianus ⁊ ſauina fuerūt filij ſauini viri nobiliſſimi ſed pagani q de priori vxore ſauinianū genuit de ſcda ſauinam filiā gnauit ⁊ ex noīe ſuo ambos vocauit. Legēs autem ſauinianus verſum illū. Aſperges me dñe ⁊c. quid hoc eſſet qrebat ſed intelligere nō valebat. Unde intrans in cubiculū in cinere ⁊ cilicio ꝓſtratꝰ iacebat dicēs ſe male mori q nō intelligere ſenſum verbi. Cui apparēs angelus dixit. Noli te vſq ad mortē affligere: qm inueniſti grām apud deū: ⁊ cū baptizatus fueris niue cādidior eris: ⁊ tūc intelliges qḋ nūc queris. Recedēte angelo letꝰ efficit: ⁊ idola decetero venerari cōtēnēs a patre plurimū obiurgat. Cū ergo pater ſepius ſibi diceret: melius eſt vt qr deos nō adoras tu ſolus moriaris q nos oēs ī morte tua inſimul inuoluamur latēter aufugit: ⁊ ad vrbē trecaſinā deuenit. Cūq ſup fluuiū ſecane veniſſet: ⁊ vt ibi ex eo baptizaret dñz exoraſſet ibidē baptizatꝰ eſt. Dixitq ei dñs. Nūc inueniſti qḋ tā diu qrēdo laboraſti. Statimq ī terra baculū fixit. Et facta oīone baculꝰ ille corā multis aſtātibꝰ frōdes ⁊ flores ꝓduxit: ita q. M.cviij. viri dño crediderūt. Impator aūt aurelianꝰ hoc audiēs milites ad eū capiēdū plures direxit. Qui cū orātē inueniētes ad eū accedere timuerūt. Impator aūt plures priorib mīſit. Qui veniētes cū eo orāte pariter orauerūt. Surgētesq dixerūt. Impator deſiderat te videre. Qui cū veniſſet ⁊ nollet ſacrificare manꝰ eiꝰ ⁊ pedes fecit ligari ⁊ vectibus ferreis cedi cui ſauinianꝰ dixit. Adauge tormēta ſi potes. Tunc iuſſit eū in media ciuitate ligari ſup ſcānū ⁊ ſuppoſitis lignis oleo ⁊ igne incēdio cōcremari. Rex aūt intuēs vidit eū in media flāma ſtātē pariter ⁊ orantē. Stupefactꝰ in faciē ſuā cecidit: ⁊ ſurgēs ei dixit. Fera mala nō tibi ſufficiūt aīe quas decepiſti: niſi ⁊ nos ꝑ magicā artē decipere moliaris. Cui ſauinianꝰ Adhuc multe aīe ⁊ tu ipſe ꝑ me ſunt dño credi ture. Cū aūt impator ex hoc nomē dñi blaſphemaſſet ī craſtinū iuſſit eū ad ſtipitē ligari ⁊ ſagittari. Sagitte aūt a dextris ⁊ ſiniſtris in aere ſuſpēdebant: nec aliqua eū leſit Altera die impator ad eū veniēs dixit ei. Et vbi ē deꝰ tuꝰ veniat nunc ⁊ de ſagittis iſtis te liberet. Statimq vna de iſtis ſagittis exiliēs regē in oculo ꝑcuſſit ⁊ penitus excecauit. Unde iratus iuſſit eū in carcere recipi ⁊ in craſtino decollari. Sauinianꝰ aūt orās vt ad locū vbi baptizatꝰ fuerat trāſferret cōfractis cathenis ⁊ apertis oſtijs ꝑ medios milites trāſiēs illuc venit. Qḋ audiens impator iuſſit eū illuc inſeqi ⁊ capite trūcari. Uidēs aūt ſauinianꝰ milites īſeqntes ſup aquā velut ſuꝑ petrā ambulauit: quouſq ad locū ſui baptiſmi ꝑuenit. Cū igit milites trāſuadaſſent ⁊ eū ꝑcutere formidarēt ait illis. Securi me ꝑcutite ⁊ de ſanguie meo ad impatorē veſtrū deferte vt lumē recipiat ⁊ dei virtutē agnoſcat. Percuſſus igit caput ſuū leuauit ⁊ paſſibus xlit. illud portauit. At impator cū de eiꝰ ſanguine oculū tetigiſſet cōtinuo ſanatus eſt dicēs vere bonꝰ ⁊ magnus eſt deꝰ xpianorū. Qḋ audiens qdā q annis. xl. lumen amiſerat ad locū portari ſe fecit: ⁊ facta oīone ꝓtinus lumen accepit. Paſſus eſt aūt circa annos dñi. cclxx. ix. kalē. februarij. Sed hoc tō inſerit vt hiſtorie ſororis ſue cuiꝰ feſtū hic ꝑcipue recolit: hec q hiſtoria cōiungat. B. ¶ Cū aūt igit ſoror eiꝰ ſauina fratrē ſuū quotidie fleret: ⁊ ꝓ eo idolis ſupplicaret tādē ſibi dormienti apparuit angelus dicēs. Sauina noli flere ſed quecūq habes derelinque: ⁊ inuenies fratrē tuū in honore maxio cōſtitutū. Que euigilās collactanee ſue dixit. Amica mea aliqd ne ſenſiſti? Et illa etiā dña. Nā video hoīem tecū loquētē: ſed neſcio quidem quid dicērēt. Nō me inqt accuſabis. Et illa. Abſit domina. Quecūq vis facias: tn nō te occidas. Sicq in craſtino ambe receſſerunt. Cum ergo pater diu feciſſet eam inquiri ⁊ non inueniſſet eleuatis ad celum manibus ait. Si tu es deus potens in celo idola mea cōminue que natos meos ſaluare nō potuerunt. Tūc dñs intonans oīa cōminuit ⁊ cōfregit. Qḋ multi videntes crediderūt. Uerū beata ſauina romā veniens ab euſebio papa baptizat: ⁊ duos cecos duoſq cōtractos ſanans quinq annis ibidē ꝑmāſit. Cui dormiēti apparēs angelꝰ dixit. Sauina qd eſt qḋ facis vt tuas diuitias deſerens nūc ī delitijs hic epuleris. Surge ⁊ vade in cretas ciuitatē ⁊ fratrem tuum ibidē inuenies. Dixit ergo famule ſue. Nō oportet nos hic amplius habitare. Et illa: domina quo vis ire ecce oēs valde te diligunt ⁊ tu peregre mori cupis. Et illa. Deus nobis ꝓuidebit Et accipiens panem ordeaceum in vrbem rauennam deuenit. Ueniensq ad domum cuiuſdā diuitis cuius filia quaſi mortua plangebatur: ſe ibidem a famula hoſpitio recipi poſtulabat. Que ait. Domina mea quo modo hic hoſpitare vales cum filia domine mee moriatur. ⁊ omnes ſe grauiter affligant. Non propter me inquit morietur. Intrans igitur domum manū puelle apprehendit: ⁊ ſanam ipſam erexit. Et cum vellent eam retinere nullatenus acquieuit. Cum ergo iuxta

cretas ad miliare veniſſet: dixit famule ſue vt parū re
pauſarent. Et ecce vir quidā nobilis noīe liceri⁹ de ci
uitate veniēs dixit eis. Vñ eſtis? Cui ſauina: Hic ſum
de iſta ciuitate. Et ille cur mētiris cū loquela tua indi
cat te eſſe peregrinā. Et illa. Dñe vere peregrina ſum:
ꝛ fratrē meū ſauinianū diu perditū q̄ro. Qui ait. Uir
ille quē queris ante paululū pro xp̄o decollatus eſt: ꝛ
in tali loco ſepult⁹. Tūc ſe ꝓſternes in orōne ait. Dñe
qui me ſemꝑ in caſtitate ſeruaſti non ꝑmittas me am-
plius duris itineribus fatigari/aut corp⁹ meū vlteri⁹
de loco iſto moueri. Cōmendo tibi famulā meā que ꝓ-
pter me tāta ſuſtinuit: fratrēq̄ȝ meū quē hic videre nō
potui fac vt in regno tuo videre merear. Finita orōne
migrauit ad dñm. Quod videns ei⁹ famula cepit flere: q̄r
ad ſepeliēdū neceſſaria nō habebat. Predictus aūt vir
preconē per ciuitatē miſit vt hoīes ad ſepeliendū mu-
lierē peregrinam venirent. Qui veniētes honorifice
eā ſepelierunt. Hac quoq̄ȝ die fit feſtū ſancte ſabine q̄
fuit vxor valentini militis que cum nolet ſacrificare
ſub Adriano imperatore decollata eſt.

De ſancto Lupo. cxxiij. A.

Lupus apud aurelianū ex gñe
regali ortus dū cūctis ꝟtutib⁹
enitcret ſenoñ. archiep̄s eſt electus
Qui cū oīa fere paupib⁹ erogaret: ꝛ
quadā die plurimos ad cōuiuia iui-
taſſet: cū vinū ad medīū nō haberet
ſic rñdit miniſtro. Credo ꝙ deus qui
volatilia paſcit nr̄am ꝑficiet charita
tē. Et ſtatim nūcius affuit q̄ centū vi
ni modios adeſſe: ꝓ foribus nūciauit.
Cū oēs de curia ſibi vehementer de
traherēt ꝙ ꝟginē dei famulā ꝛ filiā ꝑdeceſſoris ſui ni
mis īmoderate amaret corā detrahētib⁹ ipſam ꝟginē
apprehēdēs oſculat⁹ eſt eā dicēs. Nihil nocēt hoī ꝟba
aliena quē ꝓpria nō maculat ꝯſciētia. Q̄r enī ipſaȝ deū
amare ardēter cognouerat eā mēte puriſſima dilige-
bat. Cū rex frācoꝝ clotari⁹ burgūdiā intrans ſeneſcal
lū ſuū ꝯ ſenones direxiſſet ꝛ ciuitatē obſideret ſctūs lu
pus eccl̄iaȝ ſcti ſtephani ingreſſus cāpanā pulſare ce-
pit. Quā hoſtes audiētes tantus eos terror inuaſit vt
niſi fugerent mortē ſe euadere nō putarēt. Tādē obtē
to regno burgūdie cū rex aliū ſeneſcallū ſenonē miſiſ
ſet: ꝛ btūs lupus ei cū munerib⁹ nō occurriſſet īdigna
tus nimis adeo eū apud regē infamauit vt rex btm̄ lu
pū in exiliū deſtinaret. Qui ibi ī doctrina ꝛ miraculis
valde emicuit. Interea ſenonici quēdā epm̄ q̄ locū ſcti
lupi inuaſerat: occidētes vt ſctūs lupus de exilio redi
ret a rege impetrauerūt. Quē rex vidēs exilio tabefa-
ctū ita diuinitus eſt mutatus vt corā illo ꝓſtratus ve
niā peteret: multiſq̄ȝ auctū munerib⁹ ſue reſtituit ciui
tati. Qui dū ꝑ pariſi⁹ remearet ei multa incarceratoꝝ
turba apertis oſtijs ſolutiſq̄ȝ vinculis obuiauit. Quadā
die dñica dū miſſam celebraret lapſa eſt celitus gēma
in ei⁹ ſcrō calice quā rex inter ſuas reliq̄as collocauit.
Rex clotari⁹ audiēs ꝙ campana ſcti ſtephani ī ſomno
mirā haberet dulcedinē miſit vt pariſi⁹ deferret vt ab
ipſo ſepi⁹ audiret. Sȝ cū hoc ſcrō lupo diſplicuiſſet mox
vt de vrbe ſenonica delata eſt ſoni ſui dulcedinē perdi
dit. Quod rex audiēs ſtatim reſtitui eā iuſſit: ſtatimq̄ȝ ſo
no reddito inſonuit ſeptimo ad vrbe miliario. Itaq̄ȝ
ſctūs lup⁹ obuiā ꝑrexit ꝛ ꝙ dolēs ꝑdiderat cū honore
recepit. Nocte quadā cū oraret inſtinctu diaboli vehe
mēter ſitiēs iuſſit ſibi aquā frigidam deportari. Doloſ
aūt ītelligēs inimici puluinar ſuū ſuꝑ vas poſuit ꝛ ibi
diabolū int⁹ incluſit: q̄ tota nocte vociferādo vlulare
cepit. Facto aūt mane q̄ ꝟclā tentare venerat in die
cōfuſus abſceſſit. Quadā aūt vice dū more ſolito ciui-
tatis eccleſias circuiſſet: rediens domū audit clericos
ſuos rixātes: eoq̄ȝ cū mulieribus fornicari vellēt. Qui
eccleſiā intrās ꝓ eis orauit: ꝛ mox ab eis oīs ſtimulus
tentatiōis abſceſſit: veniēteſq̄ȝ ad illū veniā poſtulaue
rūt. Tādē multis clarus ꝟtutib⁹ in pace quieuit. Cla
ruit circa annos dñi. dcx. tꝑe eraclij.

De ſancto Mamertino. cxxiiij. A.

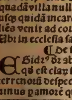

Mamertin⁹ primo paganus cū
idola quadā vice coleret vnū
oculū ꝑdidit ꝛ vni⁹ man⁹ ariditatem
īcurrit. Qui dū ſe deos offendiſſe pu
taret: ꝛ ad templū ad adorandū idola
ꝑgeret: obuiabat ei vir quidā religio
ſus noīe ſauin⁹ q̄ eū vñ tāta ſibi ac-
ciderit infirmitas requiſiuit. Qui ait.
Deos meos offendi: ꝛ ideo eos orare
vado: vt q̄ mihi abſtulerūt irati: red-
dāt ꝓpitij. Qui ait. Erras frater erras ſi
demones deos putes: ſȝ vade ad ſctm̄ germanū altiſſio
dorēſ. epm̄: ꝛ ſi ei⁹ ꝯſilio acq̄eueris ꝯtinuo ſanus eris.
Qui ſtatī iter arripiēs venit ad ſepulcrū ſcti amatoris
epi ꝛ plurimoꝝ epoꝝ ſctoꝝ. Seceſſitq̄ȝ ꝓpter pluuiam
nocte illa ad quādā cellulā ſuꝑ tūba ſcti ꝯcordiani col
locatā. Cū aūt obdormiſſet apparuit ei viſio q̄dā mira
bilis ꝙ q̄dā ſctūs vir venit ad oſtiū cellule: vocauitq̄ȝ
ſctm̄ ꝯcordianū vt veniret ad feſtū ꝙ ſctūs peregrin⁹
ꝛ ſctūs amator cū alijs epis faciebāt. Cui ille de tumu
lo rñdit. Nō poſſū mō venire/q̄r hoſpitē quēdā mecū
cuſtodire opꝫ: ne a ſerpētib⁹ q̄ hic habitāt occidat. Abiēs
ille q̄ audierat nūciauit: reuerſuſq̄ȝ ait. Scte ꝯcordia-
ne veni: ꝛ aduc tecū viuianū ſubdiaconē ꝛ iouianū aco
litū vt offm̄ ſuū faciāt. Alexāder aūt hoſpitē tuū cuſto
diat. Uiſumq̄ȝ eſt igit̄ mamertino ꝙ ſctūs cōcordian⁹
apphēſa manu duceret eū ſecū. Cūq̄ȝ ad eos veniſſet di
xit ei ſctūs amator. Quis ē iſte q̄ tecū īgreſſ⁹ eſt. Qui
ait hoſpes me⁹ eſt. Et ille. Expelle eū/q̄r pollut⁹ eſt: et
nobiſcū nō pōt eſſe. Qui cū expelleret ꝓſtrat⁹ corā eo
ſcti amatoris grām īpetrauit. Qui iuſſit eū vt ad ſctm̄
germanū ꝑgere feſtinaret. Euigilans igit̄ ad ſctm̄ ger-
manū venit: ꝛ corā eo ꝓſtrat⁹ veniā poſtulabat. Qui cū
ea q̄ ſibi ꝯtigerāt enarraret ꝑrexerūt ambo ad tūbā ſcti
ꝯcordiani: ꝛ remoto lapide viderūt plures ſerpētes q̄
x. pedū lōgitudinē excedebāt. Cūq̄ȝ oēs diffugerēt bea
tus german⁹ eis īpauit vt ad talē locū ꝑgāt vbi dece-
tero nemini ꝑſumāt nocere. Sicq̄ȝ mamertin⁹ baptiza
tus eſt ꝛ ſanat⁹: factuſq̄ȝ monachus monaſterij ſcti ger
mani vbi poſt ſctm̄ allodiū fact⁹ fuit abbas. B. ¶ Hui⁹
tꝑe in ei⁹ mōaſterio abbas ſctūs marin⁹ extitit cuius
obediētiā ſctūs mamertinus ꝓbare volēs vilī⁹ officiū
monaſterij ei ꝯmiſit paſtorē/ſcȝ eū faciēs bubaloꝝ. Cū
igit̄ in ſilua quadā boues ꝛ vacas libenter cuſtodiret
tāta ſctītate pollebat q̄d ēt aues ſilueſtres ad ſe venie
tes manu ꝓpria nutriebat. Nā ꝛ aprū q̄ ad cellā ei⁹ ꝯfu
gerat a canib⁹ eripuit ꝛ abire fecit. Latrones q̄dā cum
eū expoliaſſent ꝛ veſtē ei⁹ ſecū ferētes abirēt ſolum ei
palliolū dimiſerāt. Qui ſtatim p⁹ eos clamauit dicēs: re
uertimini dñi mei: ecce denariū colligatū ī medio pal
lio inuenī q̄ vobis forſitā neceſſari⁹ erit. Qui ꝓtin⁹ re
uertētes palliolū cū denario abſtulerūt: ꝛ nudū penit⁹
dimiſerāt. Sȝ cū feſtināter ad ſuas latebras ꝓperarēt
tota nocte euītes in ipſo crepuſculo ad ei⁹ cellulā ſunt
reꝑti. Quos ille ſalutans in cellā ſuā benigne recepit: ꝛ
pedeſq̄ȝ eoꝝ lauans neceſſaria quātū potuit miniſtra-
uit. Qui ſtupefacti de eo q̄d fecerāt doluerunt ꝛ veniā

diceꝗ eoꝝ ad fidē ꝯuerſus eſt. Quadā vice cū qdā iuniores monachi ſecū manētes vidiſſe cuidā q ouibꝰ inſidiatos tetēdiſſent illa in laqos nocte irruēs capta tenebat. Qd ſciēs mamertinꝰ ꝑſciēs de lecto ſurrexit ⁊ cū lucniēs dixit illi: qd facis o miſera. Fuge cito ne capiaris. Eāqꝫ diſſoluēs dimiſit. Verū cū mortuꝰ fuiſſet corpꝰ eius antiſiodorū deportarēt ⁊ cū fuiſſent in quadā villa nullo mō illud inde mouere potuerūt q̄ ad vſqꝫ quidā incarceratꝰ ſubito fractis vinculis liber exiliēs venit ad corpꝰ: ⁊ cū alijs vſqꝫ ad vrbem portauit. Ubi in eccleſia ſancti germani honorifice eſt ſepultus.

De ſancto Egidio. cxxv. A.

Egidiꝰ dr̄ ab e qd eſt ſine ⁊ geos qd eſt terra ⁊ dyā qd eſt clarꝰ ſiue diuinū: ipſe nāqꝫ fuit ſine terra per terrenorū deſpectionē clarꝰ ꝑ ſciētie illuſtrationē: diuinus ꝑ amorē qui aſſimilat amātem amato.

Egidius athenis ex regia ſtirpe ꝓgenitꝰ ⁊ ſacris lr̄is ab infantia eruditꝰ: dū quadā die ad eccleſiā pergeret cuidam egro in platea iacēti ac eleemoſynā petēti tunicā ſuā tribuit qua indutꝰ ſanitatēītegrā mox recepit poſt hoc parētibꝰ ſuis ī dño quieſcētibꝰ pr̄imonij ſui xp̄m fecit heredem. Quadā vice dū ab eccleſia rediret qdā vir a ſerpēte ꝑcuſſus eidē obuiꝰ extitit. Sed orōne fuſa egidius ꝓtinus virus fugauit. Quēdā demoniacū in eccleſia cū ceteris exiſtētē ⁊ fideles clamoribꝰ ſuis turbantē egidius demone fugato ſanauit. Uer humani fauoris formidans periculū clam litꝰ maris petijt ⁊ nautas quoſdā in mari periclitātes circūſpexit: ⁊ facta orōne tēpeſtatem oēm ſedauit. Applicātibꝰ aūt nautis audito q romā tēderet gratias eiꝰ meritis egerūt ⁊ q cū ſecū gratis veherēt ꝓmiſerūt. Cū igit̄ arelatē veniſſet ⁊ biēnio cū ſancto Ceſareo eiuſdē ciuitatis ep̄o manſiſſet ⁊ ibidē quēdam triēnio febricitantē curaſſet eremū cupiens clā diſceſſit: ⁊ cum Ueredonio eremita ſcītate ꝯſpicuo diu manſit vbi ſterilitatē terre meritis ſuis fugauit. Sed dū vbiqꝫ miraculis coruſcaret humane laudis timēs periculū relicto eo interiorē eremū penetrauit vbi quoddā antrū ⁊ quēdā fonticulū reperiēs: quādā nihilominꝰ diuinitus ceruā ꝑparatā ibidē habuit ī nutricē q certis horis lactis alimoniā ſibi ꝑbebat. Sed cū ibidē regis pueri venarentur: ꝑdictā videntes ceruā ceteris feris cōtēptis hāc canibꝰ inſequunt̄. A qbus dū vehemēter vrgeret̄ ad pedes ſui ꝯfugit alūni. Ille vero admirans cur ꝑter ſolitū ſic mugiret exiēs ⁊ venatores audiens dn̄m exorauit: vt quā ſibi tribuerat nutricē ſeruaret. Canū aūt nullꝰ intra lapidis iactū appropinquare auſus eſt: ſꝫ cū nimio vlulatu ad venatores reuertebant̄. Nocte igit̄ ſupueniente domū redeūt ⁊ ſequēti die illuc reuertētes caſſo labore domū iterū redierunt. Qd cū rex audiſſet rē vt erat ſuſpicatꝰ cū ep̄o ⁊ multitudine venatoꝝ illuc ꝓperauit. Sed cū canes vt priꝰ accedere nō ꝑſumerēt: ſꝫ oēs vlulādo redirēt locū vepriū deſitate inacceſſibilē in girū circūdederūt. Unus aūt incaute ſagittā dirigens: vt inde ceruā expelleret viro dei ꝓ cerua orāti graue vulnꝰ inflixit. Sed milites ſemitā ferro aperiētes ad ipſiꝰ deuenerūt ſpelūcā. Et vidētes ſenē habitu monachali veſtitum canicie autē ⁊ etate venerabilē: ceruā quoqꝫ ad eius genua ꝓuolutā ſolꝰ ep̄s ⁊ rex cū pedites adierūt: ceteris retro ſtare iuſſis: ⁊ interrogauerūt eū qs eſſet vel vn̄ veniſſet: aut cur tam denſam eremi vaſtitatē petiſſet: ſeu qs eū vulnerari tā grauiter ꝑſumpſiſſet. Quibꝰ cū ad ſingula rn̄diſſet: ⁊ illi ab eo veniam humiliter poſtulaſſent medicos ſanādo vulneri ſpopōderūt: ⁊ multa donaria obtulerūt. Sed ipſe nec medicinā adhibere voluit ⁊ munera ꝯtēnēs ad ipſa etiā nō reſpexit: qn potius ſciēs virtutē in infirmitate ꝑfici: dn̄m exorauit ne q̄diu viueret ſanitati priſtine redderet̄: ſꝫ cū rex eū frequēter viſitaret ⁊ pabulū ſalutis ab eo reciperet: īmenſas diuitias obtulit: ſꝫ eas ille recipere recuſauit: admonēs vt inde monaſteriū ꝯſtrueret vbi monaſtici ordinis diſciplina vigeret. Qd cū rex feciſſet victus egidiꝰ lachrymis ⁊ ꝑcibus regis poſtq̄ plurimū renuiſſet illiꝰ monaſterij curā ſuſcepit. B. Huiꝰ ſcī famā rex Karolꝰ vt audiuit eiꝰ īpetrato aduētu reuerēter eū ſuſcepit. Inter cetera ſalutis colloqa rex eū rogauit vt ꝓ eo dignaret̄ orare: qz quoddā facinꝰ enorme ꝯmiſerat qd nulli vnq̄ nec ipſi ſcō ꝯfiteri auderet. Sequēti igit̄ dn̄ica dū egidiꝰ celebrans ꝓ rege oraret: angelꝰ dn̄i eidē apparēs cedulā ſup altare poſuit in q ſcriptū erat ꝑ ordinē regis petm̄ egidij ꝑcibus dimiſſum: ſi tn̄ penitēs ⁊ cōfitens ab illo deinceps abſtineret. Adiunctūqꝫ erat in fine vt quiſqꝫ ſcm̄ egidiū ꝓ quocūqꝫ cōmiſſo inuocaret: ſi tn̄ ab illo deſiſteret vt eius meritis ſibi remiſſum nō dubitaret. Oblata igit̄ regi cedula pctō ſuo rex agnito veniā humiliter poſtulauit. Egidiꝰ aūt cū honore rediēs apud neumaſenſem vrbē filiū principis q tunc obierat ſuſcitauit. Poſt aliquātulū vero tp̄s ꝑnūciās mōaſteriū ſuū nō longe ab hoſtibꝰ euertēdū romā adijt: ⁊ priuilegiū eccl̄ie ſue duoqꝫ oſtia cypreſſina ī qbꝰ ſculpte erāt imagines aplōꝝ a papa impetrās dimittēſqꝫ ea ī tyberim diuino regimini cōmēdauit: ⁊ ad monaſteriū rediens cuidā ꝯtracto apud tyberonē greſſū reſtituit. Cūqꝫ ad monaſteriū rediſſet predicta oſtia in portu inuenit: et grās agēs deo q īter tot maris ꝑicula illeſa ſeruaſſet ea in liminibꝰ eccl̄ie ſue ad decꝰ eccl̄ie et monimētū pacti romane ſedis erexit. Tandē dn̄s diem ſui obitꝰ imminere ſibi per ſpm̄ reuelauit. Qd ille fratribꝰ indicās ⁊ ꝓ ſe orare ſuadēs ī dn̄o feliciter obdormiuit: vbi chorus angeloꝝ eius aīam in celū ferentiū plurimi ſe audiuiſſe teſtati ſunt. Claruit circa annum domini. lxx.

De natiuitate beate Marie virginis. cxxvj. A.

Natiuitas glorioſe virginis Marie ex tribu iuda ⁊ regia ſtirpe Dauid duxit originē. Mat. aūt ⁊ Lu. non gn̄ationē marie: ſed ioſeph deſcripſerunt: qui tn̄ a cōceptiōe xp̄i penitꝰ alienus fuit: qz ꝯſuetudo ſcripture dr̄ fuiſſe vt nō mulierū: ſed viroꝝ gn̄ationis ſeries texeret̄. Veriſſime tn̄ virgo btā ex ꝓgenie Dauid deſcēdit. Qd ꝑcipue patꝫ ex hoc: qm̄ vt ſepe ſcriptura teſtat̄ xp̄s de ſemine Dauid duxit originem. Cū igit̄ xp̄s de ſola virgine natꝰ ſit manifeſtū eſt ⁊ ipſā virginē ex Dauid natā eē: ⁊ hoc ex cathena nathā dauid em̄ inter ceteros habuit duos filios. ſ. nathā ⁊ ſalomonē. Ex cathena igit̄ nathā filij dauid vt teſtat̄ Joā. damaſce. leui genuit melchi ⁊ pāthar. pāthar genuit barpāthar. barpāthar genuit ioachin. virginē mariā. Ex cathena igit̄ ſalomonis mathā habuit vxorem ex qua genuit iacob. Defūcto aūt mathā melchi ex tribu nathā q filius qdē leui frater autē pātheris nupſit vxori mathā mr̄i aūt iacob: ⁊ genuit ex ea hely. Facti ſunt autē frēs vterini iacob ⁊ hely: iacob qdē ex tribu ſalomōis hely de tribu nathā. Defunctus eſt āt hely ex tribu nathā ſine liberꝭ: ⁊ accepit Jacob frater eiꝰ q ex tribu ſalomonis vxorē eiꝰ ⁊ ſuſcitauit ſemē fratris ſui ⁊ genuit Ioſeph: ioſeph igit̄ natura eſt filiꝰ iacob ex deſcenſione

ſalomonis: ſm legē aūt hely q̄ ex nathā. Nā filius q̄ na
ſcebat̄ ſm naturā erat q̄dā generātis: ſm autē legē de-
functi. Hec damaſcen⁹. Sicut aūt in eccleſiaſtica hiſto-
ria dr̄ ⁊ Beda ī ſua chronica teſtat̄: cū oēs ḡnatiōes he
breoꝝ ⁊ alienigenaꝝ ī archiuis tēpli diſcretiorib⁹ ſua
rent̄: herodes oēs iuſſit icēdi: exiſtimās ſe nobilē poſ-
ſe videri ſi deficiētib⁹ ꝓbamētis ꝓgenies ſua ad iſrael
ꝑtinere crederet̄. Fuerunt tñ q̄daꝫ dicti dn̄ici ſic dicti
ob ꝓpinq̄tatē xp̄i q̄ ⁊ nazarei fuerūt q̄ ordinē ḡnatio-
nis xp̄i partim vt a pauis didicerāt vt partim a q̄buſ-
dā libris habuerāt quos domi habebāt quātū poterāt
ꝑdocebāt. B. ¶ Joachim aūt accepit vxorē noīe annā q̄
habuit ſororē noīe hiſmeriā. Hec aūt hiſmeria genuit
elizabeth ⁊ eliud: elizabeth ioānē baptiſtam. De eliud
natus eſt eminē: de emine nat⁹ eſt. ſ. ſeruati⁹: cui⁹ cor-
pus eſt in oppido traiecti ſup fluuium moſam in ep̄atu
leodienſi. Anna aūt tres viros habuiſſe dr̄. ſ. ioachim
cleophā ⁊ ſalome. De p̄mo aūt viro. ſ. ioachī genuit vnā
filiā. ſ. mariā mr̄eꝫ dn̄i gēuit: quā ioſeph nuptui dedit:
q̄ xp̄m dn̄m genuit ⁊ peperit. Mortuo ioachim accepit
cleophā fratrē ioſeph: ⁊ genuit ex eo aliā filiā quā ſilr̄
mariā vocauit: ⁊ alpheo poſtmodū in cōiugē ſociauit.
Hec aūt maria ex alpheo viro ſuo q̄tuor filios genuit
ſ. iacobū minorē: ioſeph iuſtū q̄ ⁊ barſabas: ſimonē et
iudā. Mortuo ſc̄do viro anne tertiū cepit noīe ſalome
ex quo aliā filiā genuit quā rurſus mariā vocauit: ⁊ ze-
bedeo in cōiugē tradidit. Hec aūt maria ex zebedeo vi
ro ſuo duos filios genuit. ſ. iacobū maiorē et ioannem
euāgeliſtā. Unde ⁊ de hoc extant v̄ſus. Anna ſolet di-
cere tres cōcepiſſe marias. Quas genuere viri ioachim
cleophas ſalomeq̄. Has duxere viri ioſeph alphe⁹ ze-
bede⁹. Prima parit xp̄m iacobū ſc̄da minorē. Et ioſeph
iuſtū peperit cum ſimone iudā. Tertia maiorē iacobū
volucremq̄ ioannē. Sꝫ mirū videt̄ quō beata maria po-
tuit eē cognata elizabeth vt ſuperius dictū eſt. Cōſtat
eñ elizabeth vxorē fuiſſe zacharie q̄ erat ð tribu leui:
⁊ ſm legē q̄libet de ſua tribu ⁊ familia ducere debebat
vxorē ⁊ ipſam de filiabus aaron lucas fuiſſe teſtat̄. An
na aūt fuit ſm hiero. de bethleē q̄ erat de tribu iuda.
Sꝫ ſciendū q̄ ipe aarō ⁊ ioiada ſummus ſacerdos am-
bo de tribu iuda duxerūt vxores. Un̄ trib⁹ ſacerdota-
lis ⁊ regalis cognatiōe ſemꝑ adinuicē ꝓbantur fuiſſe
cōiūcte: potuit aūt vt dicit Beda hmōi ꝯiūctio recētio
ri tp̄e fieri datis nuptui feminis de tribu ī tribū vt ma
nifeſte btāꝫ mariā q̄ ex tribu regia deſcēdit cū tribu ſa-
cerdotali cognatione ḡnis habuiſſe ꝯſtaret: ⁊ ita bea-
ta maria de vtraq̄ tribu erat. Uoluit eñ dn̄s vt he tri-
bus priuilegiate ꝓpter miſteriū adinuicē miſcerent̄:
q̄r de eis dn̄s naſciturus erat q̄ vere rex ⁊ ſacerdos pro
nobis ſeipm̄ offerret: ⁊ fideles ſuos in militia hui⁹ vite
pugnātes regeret: ⁊ p⁹ victoriā coronaret: q̄ð ēt ex noīe
xp̄i. i. uncti innuimur: q̄r ſoli ſacerdotes ⁊ reges ⁊ ꝓphe
te in lege veteri vngebant̄. Un̄ ⁊ nos a xp̄o xp̄iani dici
mur ⁊ gen⁹ electū ⁊ regale ſacerdotiū appellamur. Sꝫ
⁊ q̄ð dicebat̄ q̄ mulieres tm̄ ſue tribus hoībus iunge
rent̄ dictū fuiſſe cōſtat: ne diſtributio ſortiuꝫ cōfunde-
ret̄: q̄r vero leuitica trib⁹ ſortē inter ceteras nō habe-
bat mulieres de illa tribu nubere poterāt cui volebāt.
C. ¶ Hiſtoriā aūt natiuitatis btē v̄gīs. b. Hierony. vt
in ꝓlogo refert adoleſcētulus in quodā libello legit.
Sed poſt multū tp̄is vt ſe ibidē legiſſe recoluit p̄mo
rogat⁹ trāſcripſit. Joachim nāq̄ ex galilea ⁊ ciuitate
nazareth ſc̄tāꝫ annā ex bethleē duxit vxorē. Ambo aūt
iuſti erant ⁊ ambo ſine reprehēſiōe in oībus mādatis
dn̄i incedebant: oēmq̄ ſuā ſubſtātiā tripharie diuide-
bāt vnā p̄tē tēplo ⁊ tēpli ſeruitorib⁹ impēdebāt. Aliā
peregrinis ⁊ pauperib⁹ erogabāt. Tertiā ſibi ⁊ fami-
lie ſue vſib⁹ reſeruabāt. Et ita ꝑ annos. xx. ꝓlē ex cōiu-
gio nō habētes vouerūt dn̄o q̄ ſi eis ſobolē ꝯcederet
eā ſeruitio dn̄i māciparēt. Cui⁹ rei grā cū ſingulis an-
nis in trib⁹ feſtis p̄cipuis hierl'm frequentaret in feſto
enceniorꝫ ioachim cū ꝯtribulib⁹ ſuis hierl'ꝫ aſcēdit: ⁊
cū ceteris ad altare accedens oblationē ſuā offerre vo
luit. Quē vidēs ſacerdos cū indignatione nimia repu
lit: ⁊ cur ad altare dei accedere p̄ſumeret increpauit
aſſerēs nō eſſe cōueniēs maledicto legis obnoxiū ob-
lationē dn̄o legis offerre nec inter fecūdos infecūdū
⁊ q̄ ppl'm dei nō auxit aſtare. Joachim igit̄ ſic ꝯfuſum ſe
vidēs p̄ pudore domū redire noluit ne ſilr̄ a ꝯtribuli-
bus ſuis q̄ hoc audierāt tm̄ opprobriū ſuſtineret. Sece
dēs igit̄ ad paſtores ſuos cū ibi aliquā diu fuiſſet qua-
dā die ei ſoli angel⁹ cū magna claritate apparuit: ⁊ de
ei⁹ viſiōe turbato ne timeret admonuit dicēs. Ego ſuꝫ
angelus dn̄i miſſus ad te vt annūciem tibi p̄ces tuas
exauditas eſſe ⁊ eleemoſynas tuas in ꝯſpectu dn̄i aſcē
diſſe. Uidi eñ pudorē tuū ⁊ audiui ſterilitatis oppro-
briū nō recte tibi obiectū peccati quippe nō nature vltoꝝ
eſt de⁹. Et iō cū alicui⁹ vterū claudit ad hoc facit vt mi-
rabili⁹ denuo aperiat ⁊ nō libidinis eſſe q̄ð naſcit̄: ſed
diuini ſore muneris cognoſcat̄. Prima gentis veſtre
mater ſara nōne vſq̄ ad nonageſimū annū ſterilitatis
opprobriū ꝑtulit: ⁊ tñ iſaac cui repromiſſa erat oīꝫ gē-
tiū benedictio generauit. Rachel etiā nōne diu ſteri-
lis fuit ⁊ tñ ioſeph genuit q̄ totius egypti dn̄iū habuit
Quis fortior ſanſone vel ſanctior ſamuele: ⁊ tñ hi am
bo matres ſteriles habuere. Nōne igit̄ ⁊ exēplis crede
dilatos diu conceptus ⁊ ſteriles partus mirabiliores
eſſe ſolere. Proinde anna vxor tua pariet tibi filiam ⁊
vocabis nomē eius mariā. Hec vt vouiſtis erit ab īfan
tia dn̄o ꝯſecrata: ⁊ adhuc ex vtero mr̄is ſue ſp̄ū ſc̄tō ple
na nec forinſec⁹ inter populares: ſed in tēplo dn̄i ſem-
per morabit̄ ne q̄d ſiniſtrū de ea aliq̄s ſuſpicet̄: ⁊ ſicut
ipſa ex ſterili mr̄e naſcetur: ita mirabiliter ex ea altiſſi
mi fili⁹ ḡnabitur: cui⁹ nomē erit ieſus: ⁊ ꝑ eū oīb⁹ gēti
bus erit ſal⁹. Et hoc tibi ſignū. Cū perueneris hieroſo-
lymis ad aureā portā annā vxorē tuā obuiā habebis q̄
de tua tardatiōe modo ſolicita: tūc in ꝯſpectu tuo gau
debit. His dictis angel⁹ ab eo diſceſſit. Anna aūt cum
amare fleret ⁊ quonā vir ſu⁹ iuiſſet ignoraret: idē an
gelus eidem apparuit ⁊ ſibi eadē q̄ viro annūciauerat
patefecit: addēs vt ꝓ ſigno hierl'm ad aureā portā per
geret ⁊ ibidē viro ſuo redeūti obuiaret. Igit̄ iuxta an-
geli p̄ceptum ambo ſibiinuicē obuiantes de mutua vi-
ſione letati ⁊ de prole ꝓmiſſa ſecuri: adorato domino
domum redierunt diuinū ꝓmiſſum hilariter expectā-
tes. Anna igit̄ cōcepit ⁊ filiam peperit ⁊ nomē ei⁹ ma
riā vocauit. Cōpleto igit̄ per triēniū ablactatiōis tp̄e
ad templum dn̄i virginē cū oblationib⁹ adduxerunt.
Erant autem circa tēplū iuxta. xv. graduum pſalmos
xv. aſcenſionis gradus. Nam q̄r tēplū ī mōte erat cō-
ſtitutum altare holocauſti: quod forinſec⁹ erat adiri ni
ſi per gradus nō poterat. In horū itaq̄ nouiſſimo vir-
go conſtituta cunctos ſine alicuius adiutorio: ita con
ſcendit acſi iam etatis perfecte eſſet. Perfecta igitur
oblatione filiaꝫ cum alijs virginibus in templo dimit
tentes ad propria redierunt. Uirgo autem quotidie in
omni ſanctitate proficiēs: ⁊ ab angelis quotidie viſita
batur et viſione diuina quotidie fruebatur. Ait enim
Hierony. in quadam epiſtola ad chromatiū ⁊ heliodo
rum q̄ beata virgo hanc regulā ſibi ſtatuerat vt a ma-
ne vſq̄ ad tertiam orōnibus inſiſteret: a tertia vſq̄ ad
nonā textrino operi vacaret: a nona ab orōnibus non

recedebat quouſqȝ angelus apparēs ſibi eſcā daret. D. ¶ Quarto aūt decimo etatis ſue anno pōtifex publice denūciauit vt virgines q̄ in tēplo inſtruebant͛ ꝛ etatis tp̄s impleſſent domū reuerterēt͛ ꝛ viris legitime iungerent͛. Cui⁹ mādato cū cetere paruiſſent: ſola btā maria virgo hoc ſe facere nō poſſe rn̄dit tum q2 parentes ſui eā dn̄i ſeruitio mancipaſſent: tū q2 virginitatē ſuā dn̄o ipſa vouiſſet. Tūc anxiatus pōtifex eo ꝙ neqȝ ſm ſcripturā q̄ dicit vouete ꝛ reddite votū infringēdū putaret: nec morē genti inſuetū introducere auderet ad imminentē feſtiuitatē iudeoꝝ ſenioꝛib⁹ conuocatis: oīm hec vna fuit ſniā vt in re tā dubia cōſiliū dn̄i quereret͛. Cū aūt oratiōi inſiſterēt ꝛ pōtifex ad cōſulēdū dn̄m acceſſiſſet: mox de loco oratoꝛij cūctis audiētib⁹ vox inſonuit dicēs: vt quicūqȝ de domo dauid nuptijs habiles cōiugati nō eēnt ſinguli virgas ſingulas ad altare deferrēt: ꝛ cuiuſ ſicqȝ virgula germinaſſet: et in cacumine ei⁹ ſm eſa. vaticiniū ſpiritusſanctus in colūbe ſpecie cōſediſſet ipſe ꝓculdubio eēt cui virgo deſponſari deberet. Erat eī inter ceteros ioſeph de domo dauid cui cū incōgruum videret͛ ſi vir tam ꝓuecte etatis tam tenerā virginē duceret in vxorem: ceteris virgas ſuas afferentib⁹ ſolus ipſe virgā ſuā ſubtraxit. Vñ cum nil diuine voci cōſonū appareret pōtifex iterato dn̄m cōſulendum putauit. Qui rn̄dit ꝙ ſolus ille virgā ſuā nō attulit cui virgo deſpōſari deberet. Proditus itaqȝ ioſeph cū virgam ſuā attuliſſet ꝛ ipſa illico florem germinaſſet: ꝛ in eius cacumine colūba de celo veniens cōſediſſet: liquido oībus patuit ipſi virginē deſpōſandā fore. Deſponſata igit͛ virgine ioſeph ipſe quidē in ciuitatē bethleē recedit domū ſuā diſpoſitur⁹ ꝛ nuptijs neceſſaria prouiſurus. Virgo aūt maria cū ſeptem virginibus coeuis ꝛ collactaneis ſuis quas ob oſtēſionē miraculi a ſacerdote acceperat: ad domū parētū in nazareth reuerſa eſt. In diebus aūt illis angelus gabriel ei oranti apparuit: ꝛ de ea naſciturū dei filiū nūciauit. E. ¶ Dies aūt natiuitatis v͛ginis aliquo tp̄e fideles latuit. Cōtigit igit͛ ſicut refert ioannes beleth ꝙ quidā vir ſanctus ſedule cōtēplationi inſiſtens ſingulis annis .vi. idus ſeptēbris in oratiōe poſit⁹ iucūdiſſimā angeloꝝ ſocietatē ſolēnizantem audiret. Cūqȝ deuotiſſime ſibi reuelari peteret cur quolibet anno illo tm̄ die ꝛ nō alio hoc audiret diuinū accepit rn̄ſum: ꝙ virgo glorioſa maria tali die fuerit modo nata: ꝛ tō hoc manifeſtaret filijs ſancte eccl'ie: vt cōcordes fierēt in hac celebritate celeſti curie. Cum autē hoc ſummo pōtifici ꝛ alijs intimaſſet ꝛ illi oꝛonib⁹ ꝛ ieiunijs ſcripturis ꝛ antiquitatū teſtimonijs veritatē cōperiſſent: hūc diē in honorē natiuitatis v͛ginis celebrandū vniuerſaliter ſtatuerūt. Octaua aūt natiuitatis btē marie olim nō celebrabat͛: ſȝ dn̄s innocētius quartus natione ianuēſis ipſam inſtituit celebrādā. Cui⁹ hec cauſa fuit. Gregorio eī .ix. p morte ſublato de medio romani oēs cardinales in quodā cōclaui incluſerūt vt citi⁹ eccl'ie ꝓuiderent͛: ſed cū p plures dies cōcordare nō potuiſſent: ꝛ ipſi a romanis multas moleſtias ſuſtinuiſſent: vouerūt regine celi ꝙ ſi eius meritis cōcordarēt et liberi abire poſſent octauas ſue natiuitatis diu neglectas de cetero ſtatuerēt celebrādas. Sicqȝ in dn̄m celeſtinū cōuenerūt et liberati p dn̄m innocētiū votū adimpleuerūt. Celeſtin⁹ eī modico tp̄e ſuperuixit ꝛ tō p eū impleri nō potuit. Et nota ꝙ tres natiuitates eccleſia ſolēnizat. ſ. natiuitatē xp̄i marie ꝛ ioānis baptiſte. Que tres deſignāt tres ſp̄uales natiuitates. Cum ioāne nāqȝ ī aqua cū maria in pn̄ia cū xp̄o renaſcimur in gloria. Cū igit͛ natiuitatē baptiſmi ī adultis oporteat p̄cedere contritionē ꝛ glorie ſim. tō ille due merito vigilias hn̄t. Sȝ cū pn̄ia tota ſit ꝓ vigilia nō oportuit vt vigiliam haberet. Octauas vero oēs hn̄t: q2 oēs ad octauā reſurrectionis anhelāt. F. ¶ Miles quidā valde ſtrēnuus ꝛ btē marie valde deuot⁹ ad torneamētū vadēs primo quoddā monaſteriū ad honorē btē ma. cōſtructū in itinere reptū miſſam auditur⁹ intrauit. Cū aūt miſſa miſſe ſuccederet ꝛ ille ob honorē v͛ginis nullā pretermittere vellet: tādē monaſteriū exiēs ad locū cōcit⁹ ꝓperabat. Et ecce redeūtes eidē occurrerūt ꝛ ipm ſtrēnuiſſime militaſſe referūt. Qð cū oēs q aderāt aſſererēt ꝛ vniuerſi eū ſtrēnuiſſime militaſſe vnanimiter acclamarēt necnō ꝛ quidā q ſe ab eo captos dicebāt ſe eidē offerrēt: ꝓpēdēs vir diſcret⁹ vrbanā reginā vrbano mō ſe honoraſſe qd accidit manifeſtauit ꝛ ad monaſteriū rediēs filios v͛ginis de cetero militauit. Ep̄s quidā q btām mariā in ſumma reuerētia ꝛ deuotione hēbat quādā eccl'iam btē marie in nocte media ex deuotiōe adibat. Et ecce v͛go v͛ginū comitata vniuerſo v͛ginū choro veniēti viro occurrit ꝛ cū ſummo honore ſuſceptū ad eccl'iā ad quā tēdebat ducere cepit: p̄cinētib⁹ duab⁹ de choro puellis atqȝ dicētib⁹: cātemus dn̄o ſocie cātemus honorē. Dulcis amor xp̄i reſonet ore pio. Quos v͛ſus tot⁹ ali⁹ chor⁹ v͛ginū reſumēdo ꝓcantat. Predicteqȝ bene cātatrices binos q ſequūt͛ in ordine verſus ſubſecute ſunt. Prim⁹ ad ima ruit magna de luce ſuꝑbus. Sic homo cū tumuit prim⁹ ad ima ruit. Sic ꝙ virū cetere tali ꝓceſſione vſqȝ ad eccl'iam ꝑduxerūt duab⁹ ſemp incipiētibus ꝛ ceteris rn̄dentib⁹. Quedā mulier ſolatio viri ſui deſtituta vnicū filium habebat quē tenerrime diligebat. Quadā aūt vice fili⁹ eius ab inimicis capit͛ ꝛ in cuſtodia vinculat͛. Quod illa audiens incōſolabiliter flebat: ꝛ beatā v͛ginē cui multū deuota erat ꝓ liberatione filij importunis p̄cib⁹ exorabat. Tādē videns ꝙ ſic nihil ꝓficeret: eccl'iā in qua erat ſculpta imago btē marie ſola intrauit: ꝛ corā imagine ſtās ipſam ſic alloquit͛ dicēs. Virgo btā ꝓ liberatione filij mei te ſepe rogaui: ꝛ adhuc nequaq̄ matri miſere ſubuenisti. Patrociniū tuū ꝓ filio meo imploro: ꝛ nullū adhuc ſentio fructū. Igit͛ ſicut fili⁹ me⁹ mihi ablat⁹ eſt: ſic ꝛ ego filiū tuū tibi auferā ꝛ obſidē ꝓ filio meo in cuſtodiā ponā ꝛ hec dicēs ꝓpius acceſſit. ꝛ imaginem pueri quā v͛go ī gremio baiulabat auferēs domū abijt accipiēſqȝ imaginē pueri ipſam in lintheo mūdiſſimo inuoluit: ꝛ in archa recōdens ipſam cū claui diligēti⁹ obfirmauit bonū obſidē pro filio ſuo habere gaudens ipm diligēter cuſtodiens. Et ecce ſequēti nocte beata virgo iuueni apparuit: ꝛ ianuā carceris aperiēs inde vt exeat p̄cepit eiqȝ dixit. Matri tue fili dices vt meū mihi reddat filiū ex quo reddidi ſibi ſuū. Qui exiens ad matrē venit ꝛ qualiter beata virgo eū liberauerit enarrauit. Illi aūt plurimū exultās imaginē pueri accepit: ꝛ ad eccl'iam vadēs btē marie reddidit dicēs. Gras vobis dn̄a refero: q2 mihi meū vnicū filiū reddidiſtis: et nunc vobis filiū veſtrū reddo: q2 meū me recepiſſe ꝓfiteor. G. ¶ Erat quidam fur qui ſepe latrocinia exercebat ſed beatam mariā plurimum in deuotione habebat: ꝛ eam crebrius ſalutabat. Quadā igitur vice furtum quedā faciens capit͛ ꝛ ſuſpendio adiudicat͛. Cum autē ſuſpenderet͛ cōtinuo beata virgo ei affuit ꝛ ſuſpēſum tribus dieb⁹ vt ſibi videbatur ſuis manibus ſuſtētauit. ita ꝙ nullam leſionem perſenſit. Illi vero qui eū ſuſpenderunt caſu inde tranſeuntes eum viuentem et vultu hilari repererunt: ꝛ arbitrantes ꝙ nō bene fuiſſet laqueo aſtrictus gladio ipm iugulare volebāt: ſed beata maria ferientiū gladio manū opponebat: ꝛ illi

ſibi nil nocere poterāt. ¶ Cognoſcētes ergo illo referen te ꝙ beata maria ſic eū iuuabat mirātes eum depoſue rūt et amore ꝟginis abire liberū dimiſerūt: q̄ abiens monaſteriuꝫ intrauit ⁊ quoad vixit in ſeruitio dei ge nitricis ꝑmāſit. Fuit q̄dā clericꝰ q̄ beatā mariā valde diligēs horas eius ſedule decātabat. Cū aūt parētes eius morerenť aliū nō habētes herēdē eidē heredita tē dimiſerūt. Cōpulſus eſt igiť ab amicis vt vxorē ac ciperet ⁊ hereditatē ꝓpriā gubernaret. Quadam aūt die cū ad celebrādas nuptias tēderet in itinere quan dā eccliaꝫ reperit: ⁊ recordatus ſeruitiū beate marie in ipſam ingrediens horas eius dicere cepit. Et ecce btā maria eidē apparuit ⁊ quaſi ſeueriꝰ ei dixit. O ſtulte ⁊ infidelis cur me amicā ⁊ ſpōſam tuā relinquis ⁊ mihi aliā feminā anteponis? Ad hoc ille ꝯpūctus ad ſocios rediit ⁊ totū diſſimulās celebratis nuptiis media no cte oībꝰ relictis de domo aufugit ⁊ monaſteriū intrās btē marie deuote ſeruiuit. Sacerdos cuiuſdā parochie ⁊ honeſte vite nullā miſſā niſi miſſā btē marie ſciebat quā in eius honorē ſedule decantabat. Apud epm̄ igiť accuſať ⁊ ab eo citius accerſiť. Cū ꝟo corā epo ſe aliam miſſam neſcire diceret: epūs ipm̄ quaſi ſeductoreꝫ dure redarguit: ⁊ ab officio eū ſuſpēdens ne de cetero eam miſſam cantare audeat interdixit. Sequenti autē no cte beata maria epo apparens eū plurimū increpauit ⁊ cur ſuū male ſic tractaſſet famulū requiſiuit. Addi dit q̄ꝫ ꝙ die. xxx. moreretť niſi ille ad cōſuetū officiū re ſtitueretť. Tremefactꝰ epūs preſbyterū accerſiuit: ⁊ ve niā poſtulans vt nullā miſſam ꝑter illā quā ſciebat de beata maria celebrare debeat imperauit. Quidā cleri cus vanꝰ ⁊ lubricꝰ erat: ſed tn̄ dei genetricē plurimuꝫ diligebat ⁊ eius horas ſanctas deuote ⁊ alacriter decā tabat. Quadā igiť nocte in viſione vidit ſe ante tribu nal dei aſtare ⁊ dn̄m circūſtātibꝰ dicere. De illo q̄ vos aſpicit quo iudicio dignus ſit vos ipſi decernatis quē tandiu toleraui: et nullū adhuc in eo emēdationis ſi gnum inueni. Tūc dn̄s oībus approbātibus ſup eū dā nationis tulit ſniaꝫ: ⁊ ecce virgo beata ſurrexit ⁊ filio ſuo dixit pro iſto pie fili clemētiā tuā rogo vt ſup eum dānationis ſniam mitiges. Uiuat ergo hic ob gratiaꝫ mei q̄ ob merita ꝓpria adiicitur morti. Cui dn̄s. Tuis eūi petitionibꝰ eum tribuo ſi vel ſaltē nūc eiꝰ correctio nē inſpexero. Et cōuerſa ꝟgo ad hoīem dixit. Uade et noli ampliꝰ peccare ne deteriꝰ tibi cōtingat. Ille igiť excitatus vitā mutauit ⁊ religionē petiit: ⁊ ibi in bōis operibus vitā finiuit. H. ¶ Apud ſiciliā āno. dxxxvii. fuit quidā vir noīe teophilus cuiuſdaꝫ epī vicedn̄s: vt ait fulbertus Carnoteń. epūs qui tā prudēter ſub epo res eccliaſticas diſpēſabat ꝙ mortuo epo eū dignū epatu oīs ppls acclamabat. At ille vicedominatu contētus aliū in epm̄ maluit ordinari. Tādē ab ipſo officio inuito ab epo depoſitus in tātā inſipientiā eſt delapſus vt ad ſuā recuperādā dignitatē cuiuſdā iudei malefici cōſi liū expectaret. Ille igiť diabolū aduocauit: ⁊ aduocatꝰ cōcitus venit: theophilꝰ q̄ iuſſu demonis xp̄m ⁊ matrē eius abnegauit. xp̄ianę ꝓfeſſiōi abrenūciauit: ⁊ ipſius abrenūciatiōis ⁊ abnegatiōis chirographū ſuo ꝓprio ſāguine ſcripſit: ⁊ ſcriptū anulo ſigillauit: ⁊ ſigillatū demoni tradidit: ⁊ ſic eiꝰ ſeruitio ſe addixit. In craſti nū igiť ꝓcuratione demonis theophilus in grām epī recipiť ⁊ in ſui dignitatē officii reſtituiť. Tandē ad ſe reuerſus de eo q̄d fecerat valde ingemuit: ⁊ ad virgi nē glorioſaꝫ vt ſibi in adiutoriū fieret tota mentis de uotiōe cōfugit. Quadā igiť vice beata maria in viſiōe illi apparens de impietate ipſum redarguit ⁊ diabolo abrenunciare ꝑcepit ac xp̄m dei filiū et oē xp̄ianitatis ꝓpoſitū cōfiteri fecit: ⁊ ſic ipm̄ in ſui ⁊ filii grām recu perauit ⁊ ad iudiciū indulgentie vt illi iterū ſibi apparens chirographū q̄d diabolo dederat ſibi reddidit: ⁊ ſuper pectus poſuit vt iā nō ſe diaboli ſeruū timeret: ſed per ꝟginē ſe liberū factū gauderet q̄ theophilꝰ recepto ve hemēter exultās corā epo oīq̄ꝫ pplo q̄d ſibi acciderat retulit ⁊ cūctis admirātibꝰ ꝟginē glioſam laudātibꝰ ipſe poſt triduū in pace q̄euit. I. ¶ Quidam vir ⁊ vxor ſua ꝓpe lugdunū circa annū dn̄i. M. c. filiā vnicā ha bentes eā cuidā iuueni nuptui tradiderūt. Ob amore ex aūt filie generū ſuū ſecum in domo tenebant. Mr aūt puelle iuuenē amore filie ſue tam diligēter colebat vt nō maior eēt amor puelle ad pueꝝ ꝙ ſocrus ad gn̄erū. Inter hec malicioſi dicere ceperūt ꝙ hoc nō filie cau ſa faceret: ſꝫ vt eidē ꝓ filia ſeſe īgereret. Cū igiť mulie ris aīuꝫ tāta falſitas cōcuſſiſſet timēs ne in vulgi fabu lā verteretť: duos ruſticos alloquitur vt ſi oculte gene rū ſtrāgulare vellēt cuilibet. xx. ſolidos pollicetť. Qua dā igiť die eos in cellario recludens maritū ſuū ex in duſtria aliquo ire conſulit ⁊ filiā alio tranſmiſit. Tūc adoleſcens iuſſu dn̄e ſue cellariū vt vinum afferret in grediť ⁊ mox a latronibꝰ ſtranguilať. Mox ſocrꝰ in le ctū filie ſue detulit ⁊ quaſi dormiētē veſtibꝰ circūtexit. Redeūtibꝰ ergo marito ⁊ filia: ⁊ ad mēſam poſitis iu bet mater filie vt maritū debeat excitare ⁊ ad menſam vocare: quē cū defunctū repperiſſet ⁊ hoc cōcita nūciaſ ſet tota familia in lamētū vertiť: ⁊ illa mulier homici da quaſi dolēs cū ceteris lamētať. Tandē mulier de ꝑ petrato ſcelere valde ingemuit ⁊ ſacerdoti oīa ꝑ ordi nē cōfeſſa fuit. Poſt aliq̄d tp̄s inter mulierē ⁊ ſacerdo tē litigiū oriť ⁊ a ſacerdote ſibi gn̄eri homicidiū irro gať. Q̄d cū ad parentū iuuenis notitiā deueniſſet ad duciť ad iudicē ⁊ ab eo ignibꝰ cōcremāda dānať. Finē ergo ſuū imminere cōſiderās ⁊ ad btām virginē ſe con uertit ⁊ eiꝰ intrās eccliam ī oratiōe cū lachrymis ſe ꝓ ſtrauit. Poſt modicū exire cōpelliť ⁊ in magnū ꝓiectā ignē oēs ibidē ſtare illeſaꝫ ⁊ incolumē cōtuenť. At pa rētes pueri ignē paruū eſſe putātes ad ſarmēta cōcur rūt ⁊ in igneꝫ ꝓiciūt. Uidētes aūt ꝙ nec ſic in aliquo lederetť: lāceis ⁊ haſtis eā impugnare ceperūt. Tūc iu dex qui aderat vehemēter obſtupuit ⁊ eos ab ipſiꝰ im pugnatione cōpeſcuit. Eam autē diligēter cōſiderās nullum in ea ſignū incēdii preter ſola vulnera lāceaꝝ inuenit. Cū autē parētes eius domum eā reduxiſſent ⁊ eā fomētis et balneis recrearēt: nolens eā deus vlte rius humana ſuſpitione fedari poſt triduum in laudē virginis perſeuerantem ex hac vita vocauit.

¶ De ſancto Adriano. cxxvii. A.

Adrianꝰ a maximiano impatore regnāte martyriū paſſꝰ eſt. Cū enī ꝑdictꝰ maximianus in nichomedia vrbe idolis īmolaret iuſſu eius cūcti xp̄ianos ꝑquirētes: alii timore pene: alii amore ꝓmiſſe pecūie vicini vici nos: ꝓpinq̄ domeſticos ad ſuppliciū trahebāt. Inter quos. xxxiii. a ꝑſeq̄ tibus ꝯprehēſi aū regē adducti ſunt. Quibꝰ rex. Nō audiſtis qualis pena aduerſus xp̄ianos poſita ſit. Cui illi. Audiuimꝰ ⁊ ſtultitie tue iuſſionē irriſimꝰ. Tūc rex ira tus neruis crudis eos cedi iuſſit ⁊ lapidibꝰ ora eoꝝ cō tūdi mādauit: ac annotata vniuſcuiuſq̄ꝫ cōfeſſione fer ro vinctos ī carcere recludi ꝑcepit. Quoꝝ adrianꝰ cō ſtantiā prior officii militaris cōſiderās dixit eis. Adiu ro vos ꝑ deū veſtrū vt mihi dicatis q̄ eſt remuneratio quā expectatis ꝑ iſta tormēta. Ad hoc dixerūt ſancti

Oculꝰ nõ vidit/nec auris audiuit/nec in cor hoīs aſcẽdit q̃ ꝑparauit dñs diligẽtibus ſe ꝑfecte. Tũc adrianꝰ in mediũ ꝓſiliens ait. Annotate me cũ iſtis: qꝛ et ego xp̃ianꝰ ſuȝ. Qđ cũ impator audiſſet nolẽtẽ ſacrificare vinctũ ferro in carcerẽ poſuit. Natalia ṽo vxor eiꝰ audiẽs virũ ſuũ incarceratũ ſcidit veſtimẽta ſua flẽs plurimũ ⁊ eiulãs. Sȝ cũ audiſſet ꝙ ꝓpter fidẽ xp̄i ĩcarceratꝰ fuiſſet: gaudio repleta ad carcerẽ cucurrit ⁊ vĩcula viri ſui ⁊ alioꝝ oſculari cepit. Erat eñ xp̃iana: ſȝ ꝓpter ꝑſecutionẽ ſe ñ publicauerat: ⁊ dixit ad virũ ſuũ. Btũs es dñe mi adriane: qꝛ ĩueniſti diuitias q̃s nõ dimiſerũt parẽtes tui qbꝰ egebũt hi q̃ multa poſſidẽt qñ nõ erit fenerãdi tp̃s: nec mutuo accipiẽdi dum nullꝰ de pena aliũ liberabit: nec pr̃ filiũ nec mr̃ filiã nec ſeruus dñm nec amicꝰ amicũ: nec diuitie poſſeſſorẽ. Cũq; eũ admonuiſſet vt oẽm gloriã terrenã ↄtẽneret: ⁊ amicos ⁊ parẽtes ſperneret ⁊ ſemꝑ ad celeſtia cor haberet: dixit ad eã adrianꝰ. Uade ſoror mea: tpe paſſiõis nr̃e accerſiã te vt videas finẽ nr̃m. Sicq; virũ ſuũ alijs ſctĩs recõmendãs vt eũ. ſ. recõfortarẽt: redijt ĩ domũ ſuã. B. ¶ Poſtmodũ adrianꝰ ſciẽs diẽ paſſiõis ſue adeſſe dãs muñera cuſtodibꝰ ⁊ ſctõs q̃ ſecũ erãt in fideiuſſores abijt domũ vocare nataliã ſicut ei iuramẽto ꝓmiſerat: vt eoꝝ paſſiõibꝰ p̃ñs eſſet. Quidã aũt eũ vidẽs ꝑcucurrit ⁊ nũciauit natalie dicẽs. Abſolutꝰ eſt adrianꝰ ⁊ ecce venit. Qđ illa audiẽs nõ credebat dicẽs: ⁊ q̃s potuit eũ abſoluere a vĩculis. Nõ mihi ↄtingat vt abſoluat a vĩculis ⁊ ſeparet a ſctĩs. Dũ hec loqueret puer domeſticus venit dicẽs. En dñs meꝰ dimiſſus eſt. Illa aũt putans ꝙ martyriũ refugiſſet amariſſime flebat. Et cũ vidiſſet eũ ſurgens velocꝰ oſtiũ domꝰ cõtra eũ clauſit ⁊ dixit. Longe a me efficiat q̃ a deo corruit. Nõ mihi cõtingat loqui ori illius ꝑ qđ dñm ſuũ abnegauit. Et ↄuerſa ad eũ dixit. O tu miſer ſine deo q̃s te coegit apprehẽdere qđ nõ potuiſti ꝑficere: q̃s te ſeparauit a ſctĩs aut q̃s te ſeduxit: vt recederes a cõuẽtu pacis. Dic mihi cur fugiſti anteq̃ pugna fieret: anteq̃ repugnãtẽ videres. Quõ vulneratus es nõdum emiſſa ſagitta: ⁊ ego mirabar ſi ex gẽte ſine deo ⁊ de gñe impioꝝ aliq̃s offerretur deo. Heu me infelicẽ ⁊ miſerã q̃d faciã q̃ ↄiuncta ſum huic ex gñe impioꝝ. Nõ eſt cõceſſum mihi vt vniꝰ hore ſpacio vocarer vxor martyris: ſȝ vt dicerer vxor trãſgreſſoris. Ad modicũ q̃dẽ exultatio mea fuit ⁊ ecce ꝑ ſecula opprobriũ meũ erit. Hec aũt btũs adrianus audiẽs vehemẽter gaudebat: admirãs de femina iuuene pulcherrima ⁊ nobili ⁊ ante. xiiij. mẽſes nupta quõ talia loqui poſſet. Uñ ex hoc ꝙ ad martyriũ ardẽtior efficerꝰ ṽba eius libẽtiſſime audiebat. Sȝ cũ eã nimis affligi videret dixit ei. Aperi mihi dña mea natalia. Non eñ vt putas martyriũ fugi: ſed te vt ꝓmiſi vocare veni: q̃ nõ credens ait. Uide quõ me ſeducit tranſgreſſor: quõ mẽtit alter iudas. Fuge a me miſer meipſam iam interfictã vt ſacieris: ⁊ dum moraret ad aperiendũ ei dixit. Aperi citiꝰ. Nã vadã ⁊ vltra non videbis me: ⁊ poſt hoc lugebis ꝙ me ante exitum meũ nõ videris. Fideiuſſores dedi ſctõs martyres: ⁊ ſi miniſtri me reqrentes nõ inuenerint: ſuſtinebũt ſctĩ ſimul tormẽta ſua ⁊ mea. Hec audiens natalia aperuit ⁊ ſibijnuicẽ ꝓſtrati ad carcerem ſimul abierunt. Ubi natalia per. vij. dies ſctõꝝ vlcera cũ lintheis ꝑtioſis extergebat. C. ¶ Statuta aũt die impator eos p̃ñtari iuſſit: q̃ reſolutis penis: qꝛ ambulare nõ poterãt velut aĩalia portabãtur. Adrianus ṽo retro vinctis manibꝰ ſeq̃batur. Deinde adrianus portãs ſibi eculeũ ceſari preſentat. Natalia vero adiungẽs ſe ei dicebat. Uide domine mi ne forte trepides cũ tormẽta videbis. Modicũ quidẽ nunc patieris: ſed cõtinuo cũ angelis exultabis. Adrianꝰ igit ſacrificare nolẽs grauiſſime ceſus ẽ. Currẽſq; natalia cũ gaudio ad ſctõs q̃ erãt in carcere ait. Ecce dñs meꝰ inchoauit martyriũ. Cũ aũt rex ne deos ſuos blaſphemaret moneret: ille ait. Si ego torqueor qꝛ eos q̃ nõ ſunt dij blaſphemo: qualr̃ ipſe torq̃beris q̃ verũ deum blaſphemas: cui rex. Hec ṽba te illi ſeductores docuerunt. Ad quẽ adrianꝰ. Quõ ſeductores eos dicis qui ſunt doctores vite eterne. Currẽs natalia hec r̃nſa viri ſui alijs cũ gaudio referebat. Tũc rex a quatuor validiſſimis viris fecit eũ grauiter cedi. Oẽs aũt penas et interrogationes ⁊ r̃nſiones natalia alijs martyribꝰ qui erãt in carcere ↄtinuo referebat. Intm̃ autẽ ceſus eſt vt eiꝰ viſcera effunderent. Tũc ferro vinctꝰ cũ alijs martyribꝰ in carcerẽ recludit. Erat aũt adrianꝰ iuuenis delicatꝰ valde ⁊ decorus ãnoꝝ. xxviij. Natalia ṽo virũ ſuum ſupinũ iacentẽ ⁊ totũ laceratũ conſiderans tangẽs manũ ſub ṽtice eiꝰ dicebat. Btũs es dñe mi: qꝛ dignus effectꝰ es de numero eſſe ſctõꝝ. Btũs es lumen meũ: vt patiaris pro eo q̃ ꝓ te paſſus eſt. Perge nũc dulcis meꝰ vt videas gloriã eiꝰ. Audiẽs aũt impator ꝙ multe mr̃one ſctĩs in carcere miniſtrarẽt ꝑcepit ne vlterius ad eos ingredi ꝑmittant. Qđ audiẽs natalia ſeipſam tonſurauit ⁊ habitũ virilẽ aſſumens ſctĩs in carcere miniſtrabat: alias q̃ȝ exẽplo ſuo ad hoc induxit. Rogauitq; virũ vt cũ eſſet in gloria hãc precẽ ꝓ ſe faceret vt ſe intactã cuſtodiẽs deꝰ ab hoc ſeculo citius euocaret. Audiẽs aũt rex que matrone feciſſent iuſſit incudẽ afferri vt fractis ſuꝑ eã cruribꝰ ſctĩ martyres interirẽt. Timẽs aũt natalia ne vir ſuus ex alioꝝ ſupplicijs terreret rogauit miniſtros vt ab eo inciperent. Abſciſſis igit pedibꝰ cruribuſq; fractis rogauit eũ natalia: vt manũ ſibi abſcidi ꝑmitteret: quatenus alijs ſctĩs qui plura paſſi fuerãt compar eſſet. Quo facto adrianus ſpĩm reddidit. Ceteriq; vltro pedes ꝓtendentes ad dñm migrauerũt. Rex aũt eoꝝ corpora cremari mãdauit: natalia ṽo manum adriani in ſinu ſuo abſcõdit. Cũ autẽ corpora ſctõꝝ in ignẽ ꝑcipitarẽt/voluit ⁊ natalia ſecũ eis in ignẽ precipitare: ſȝ ſubito vehemẽtiſſimꝰ imber erupit ⁊ ignem extinguẽs corpora ſctõꝝ illeſa ſeruauit. Xp̃iani ṽo ↄcilio inito corpa eoꝝ cõſtantinopolim trãſferri fecerũt quouſq; pace eccleſie reddita cũ honore referrent. Paſſi ſunt aũt circa ãnũ dñi. cclxxx. natalia ṽo domi remanẽs manũ ſctĩ adriani ſibi retinuit quã in ſolatium vite ſue ſemꝑ ad caput lectuli ſui tenebat. D. ¶ Poſt hoc aũt tribunus vidẽs nataliã tam pulchrã tamq; diuitẽ ⁊ nobilem de volũtate imperatoris honeſtas matronas ad eã miſit vt in ſuum ↄiugiũ ↄſentiret. Quibus natalia r̃ndit. Quis mihi preſtare poterit vt cõiungar tali viro? Sed peto triũ dierũ mihi dent inducias vt me valeam preparare. Hoc autẽ dicebat vt inde fugere poſſet. Cũ autẽ dñm exoraret vt ſe intactã conſeruaret ſubito obdormiuit. Et ecce vnus martyꝝ ei apparuit ⁊ eã dulciter cõſolãs vt ad locũ in quo ſunt corpora martyꝝ veniat ĩperrauit. Euigilãs igit ⁊ manũ adriani ſolam accipiens cũ multis xp̃ianis nauẽ cõſcendit: qđ tribunus audiens cũ multis militibꝰ eã ꝑ nauigiũ ĩſecutus eſt. Exurgẽs aũt vẽtus ↄtrarius multis eoꝝ ſubmerſis: eos redire compulit. Media autẽ nocte diabolꝰ in ſpecie naucleri cũ naui fantaſtica his q̃ erãt cũ natalia apparuit ⁊ quaſi voce naucleri ait eis. Unde venitis ⁊ quo ꝑgitis? Et illi ex nicomedia venimꝰ ⁊ ↄſtãtinopolim ꝑgimus: quibus ille ait. Erratis: ad ſiniſtrã ꝑgite vt rectius nauigetis. Hoc aũt dicebat vt eos in pelagꝰ mitteret ⁊ perirent. Cũ aũt vela mutarent ſubito adrianus in naui=

cula ſedens eiſdē apparuit ⁊ eos nauigare ſicut prius ceperant admonuit: aſſerēs ſpm̄ malignū fuiſſe q̄ ſibi locut⁹ fuerat: ponēſq; ſe ante eos pcedebat illos ⁊ viā eis oſidebat. Natalia vero ad ianū pcedere vidēs imēſo gaudio repleta eſt. Sicq; anteqū illuceſceret ɔſtātino polim aduenerūt. Cū aūt natalia in domū vbi erāt corpora martyꝝ introiſſet ⁊ manū adriani ad corpus poſuiſſet ⁊ poſt oſonē dormitaſſet: adrian⁹ ei apparuit ⁊ ſalutās eā vt in eternā pacem ſecū veniret precepit. Que cū euigilaſſet ⁊ ſomniū aſtātib⁹ retuliſſet vale faciens oībus emiſit ſpm̄. Fideles aūt corpus ei⁹ accipientes iuxta corpora martyrum illud poſuerunt.

De ſctīs Gorgonio ⁊ Dorotheo. cxxviij. A.

Gorgonius ⁊ dorothe⁹ apud nicomediā primi in palatio diocleciani antique militie renūciātes vt liberius regē ſuū ſequāt ⁊ xpianos ſe voce libera ɔfitenť: qđ ceſar audiēs plurimū anxiebať egre ferens pdere tales viros quos itra palatiū nutritos morum et gn̄is nobilitas decorauit. Cū igiť nec minis nec blanditijs mouerenť in eculeo diſtēdunť ⁊ flagellis ⁊ vngulis toto corpe lacerati aceto et ſale nudatis pene coꝝ viſceribus pfundunť: ⁊ cū hec alacriter tolerarēt in craticula aſſantur vbi quaſi i lecto floꝝ videbātur iacere nihilq; leſionis ſentire. Deinde iuſſu ceſaris laqueo ſuſpēdunť ⁊ corpora lupis ⁊ canibus exponūtur: ſȝ tn̄ intacta a fidelib⁹ colligunť. Paſſi ſunt circa annū dn̄i. cclxxx. Poſt multos ānos corp⁹ ſctī gorgonij romā trāſlatū eſt. āno dn̄i. dcclxij. ep̄s meten. nepos pipini regis ip̄m ad gallias trāſtulit: ⁊ in gorgocienſi monaſterio collocauit.

De ſanctis Protho ⁊ Jacincto. cxxix. A.

Prothus ⁊ Jacinctus fuerūt domicelli ⁊ in ſtudio ph̄ie ſocij eugenie filie philippi nobiliſſimi romanoꝝ gn̄e. Qui q̄dē philipp⁹ a ſenatu prefecturā alexandrie acceperat ⁊ illuc claudiā vxorē ſuā ⁊ filios auitū ⁊ ſergium filiā q̄ȝ eugeniā ſecū duxit. Porro eugenia oībus liberalib⁹ artib⁹ ⁊ literis erat pfecta. Prothus q̄ȝ ⁊ iacinctus ſecū ſtuduerāt ⁊ ad pfectionē oīm ſciarū deuenerant. Eugenia igiť q̄ndecimo etatis ſue anno ab aq̄lini cōſulis filio petiť vxor. Cui illa. Et marit⁹ nō natalibus: ſȝ moribus eſt eligēdus. Peruenit igiť ad man⁹ eius doctrina pauli ⁊ cepit aīo fieri xpiana. Permiſſum erat tunc xpianis iuxta alexādriā habitare. Vn̄ illa quaſi ſolatiādo pgēs ad villā trāſiēs audiuit xpianos cātātes. Oēs dij gentiū demonia: dn̄s aūt celos fecit. Tūc dixit ad pueros prothū ⁊ iacinctū q̄ ſecū ſtuduerāt ph̄oꝝ ſillogiſmos ſcrupuloſo ſtudio trāſegim⁹ ariſtotelica argumenta ⁊ platonis ideas ⁊ ſocratis monita ⁊ breuiter et q̄cquid cātat poeta q̄cq̄d orator ⁊ q̄cq̄d ph̄us cogitat hac ſn̄ia excludunť. Dn̄am me vobis vſurpata ptās ſororē vero ſapia fecit. Sim⁹ ḡ fratres ⁊ xp̄m ſeq̄mur. Placet ɔſiliū ⁊ aſſūpto habitu viri ad monaſteriū cui elen⁹ vir dei pſerat venit: q̄ nullā ad ſe feminā venire ſinebat q̄ etiā q̄dā vice cū heretico diſputās cū vim argumētoꝝ ferre nō poſſet magnū ignē accēdi fecit vt ille q̄ nō cōbureretť verā fidē pbareť hſe: qđ cū factū eēt prior itrauit ⁊ illeſus exiuit. Hereticꝰ aūt cū itrare nollet ab oībus expulſus eſt. Ad hūc igiť cū acceſſiſſet: ⁊ ſe virū diceret. Ille ait. Recte vir. dixeris: q2 cū ſis femina viriliť agis. Nam ſibi eius cōditio a deo fuit reuelata. Ab eo igitur cū ptho ⁊ iacincto monaſticū habitū ſuſcepit ⁊ ſe fratrē eugeniū ab oībus appellari fecit. Pť aūt ei⁹ ⁊ mater vidētes currū eugenie domū vacuū rediſſe merentes vndiq; filiā inq̄ri fecerunt: ſȝ minime inuenire potuerť. Interrogāt vates q̄d de filia factū ſit: q̄ rn̄dēt eā a dijs inter aſtra trāſlatā. Quocirca pť imaginē filie fecit ⁊ ipſam ab oīb⁹ adorari mādauit. Ipſa vero cuȝ ſocijs in dei timore pmanſit: ⁊ mortuo pposito ipſa pficitur. B. Erat tunc alexandrie mrona q̄dā diues ⁊ valde nobilis melācia noīe quā ſciā eugenia oleo perungens a quartana liberauit in noīe ieſu xp̄i. Vn̄ multa ei miſit munera: ſȝ nō recepit. Predicta igiť mrona fratrē eugenium virū eſſe arbitrās ſep⁹ eū viſitabat. Vidēſq; elegātiā iuuētutis ⁊ pulchritudinē corporis in eius amorē vehemēter exarſit ⁊ qualr cū eo cōmiſceri poſſet anxia cogitare cepit. Simulās igiť lāguorem miſit vt ad eā veniret ⁊ ſe inuiſere dignareť q̄ cū veniſſet aperuit ſibi qualr ei⁹ amore capta eēt ⁊ qualr in eius cōcupiſcētia eſtuaret rogās vt ſecū carnalr cōmiſcereť ſtatimq; eū apprehēdēs amplectiť ⁊ oſculať ⁊ ad crimen hortať: qđ factū frater eugeni⁹ abhorruit dicēs ei. Recte melācia nomē habere cognoſceris: nigredinis eīn repleta pfidia nigra dixeris ⁊ obſcura filia tenebrarū amica diaboli: dux pollutionis: fomētū libidinis: ſoror anxietatis ppetue mortis filia ſempiterne. Illa vero ſe deceptā vidēs ne forte ſcelus publicaret voluit ipſa prior detegere: clamareq; cepit q̄ eugenius ſe voluit violare. Abijt igiť ad philippū pfectū et cōqueſta eſt di. Juuenis quidā pfidus xpianus ad me medendi cā ingreſſus in me irruēs impudēter voluit me violare ⁊ niſi vnius ancille q̄ intra cubiculū erat fuiſſeȝ liberata ſuffragio ſue me libidini ſociaſſet. Audiens hoc pfectus ira accendiť ⁊ miſſa apparitoꝝ multitudine eugeniā ceteroſq; ſeruos xp̄i ferro vinctos adduci fecit diēq; ſtatuit i quo oēs tradi deberēt morſibus beſtiarū. Accerſitis aūt eis corā ſe dixit ad eugeniā. Dic eī nobis ſceleratiſſime hoc vos xp̄s veſter quē colitis docuit vt operā corruptionib⁹ detis ⁊ mrōnas impudēti veſania violetis. Cui eugenia demiſſa facie ne agnoſcereť rn̄dit. Dn̄s nr̄ caſtitatē docuit ⁊ integritatē ſeruātibus eternā vitā pmiſit. Hāc aūt melāciā falſam teſtē mōſtrare poſſumus: ſed melius eſt vt nos patiamur q̄ q̄ illa cū cōuicta fuerit puniať: ⁊ fructus patientie nr̄e depereat. Veruntn̄ adducať ancillā. quaȝ dicit noſtri ſceleris eſſe teſtē: vt ex ore ei⁹ poſſint refutari mēdacia. Que cū adducta eēt illa a dn̄a ſua docta cōſtanter ſibi opponebat q̄ dominā ſuā opprimere voluit. Cūq; oēs de familia ſimiliter deprauati ſic eē teſtarenť ait Eugenia. Tp̄s tacēdi tranſijt ⁊ tp̄s loquendi aduenit. Nolo vt impudica in ſeruos xp̄i crimē imponať nec fallacia gloriet. Ut autē mendaciū veritas ſuperet ⁊ ſapientia maliciā vincat veritatē oſtēdā nō propter iactantiā, ſed ppter dei gloriā. Et hec dicens tunicā a capite vſq; deorſum ſiue ad cingulum ſcidit ⁊ femina apparuit. Dixitq; prefecto. Tu mihi pť claudia mater fratres hi duo qui tecū ſedēt auitus et ſergius ego eugenia filia tua. Hi duo pthus ⁊ iacinctus. Cū pater audiens ei filiā cognoſcere incipiens in amplexus eū matre irruit: ⁊ lachrymas multas effudit. Eugenia autē veſtibus aureis induitur ⁊ in ſublime tollitur. Ignis autem de celo venit ⁊ Melanciam cū ſuis conſumpſit. Sicq; eugenia patrem et matrem fratres ⁊ totam familiam ad fidem Chriſti conuertit: ita q̄ pater a pfectura depoſitus a chriſtianis ep̄s ordinaťr ⁊ in oratione perſiſtēs ab infidelibus occidiť. Claudia

dūt cū filijs ſuis ⁊ eugenia romā reuertiẜ ⁊ ibi multi ab eis ad xp̄ꝫ ſunt cōuerſi. Eugenia aūt iuſſu īpatoris ligata grādi ſaxo in tyberim ꝓcipitaẜ. Sꝫ rupto ſaxo ſup vndas incolumis gradiebaẜ. Tūc in fornacē ardētē ꝓijciẜ: ſꝫ extīcta fornace refrigerio vtebaẜ. Recluditẜ deinde in tenebroſuꝫ carcerē ſed lumē ſplēdidiſſimū radiabat eidē. Cūq̄ ꝑ decē dies ſine cibo fuiſſet: ſaluator eidē apparuit ⁊ panē candidiſſimū ſibi porrigēs dixit. Accipe cibū de manu mea ego ſum ſaluator tuus quē tota mētis intentione amaſti. Eodē die quo ad terras deſcēdi ipſe te recipiā. In die igitur natalis dn̄i ſpiculator mittiẜ ⁊ caput eius abſcidiẜ. Que poſtmodū matri apparuit ⁊ ꝙ die dn̄ica ſe ſequereẜ predixit. Veniente igitur dn̄ica de claudia in oratione poſita emiſit ſpm̄. Prothus aūt ⁊ iacinctus cū ad tēplū idolo̅ꝝ traherenẜ oratione ſimulacrū cōminuerūt. Et cū ſacrificare nollēt capitis obtrūcatione martyriū poſtmodū cōpleuerunt. Paſſi ſunt autē ſub valeriano et galio circa annos domini.cclvj.

¶ De exaltatione ſctē crucis. cxxx. A.

Exaltatio ſctē crucis dr̄ eo ꝙ tali die fides ⁊ ſctā crux plimū exaltata fuit. Notandū aūt ꝙ ãn xp̄i paſſionē lignū crucis fuit ligni vilitatis: ꝙ huiuſmodi cruces de lignis vilibꝰ ꝑabanẜ. Infructuoſitatis qr ꝗtūcūq̄ ī mōte caluarie plātabaẜ fructuꝫ minime faciebat. Ignobilitatis q̄ꝫ qr erat ſupplicīū latronuꝫ. Tenebroſitatis qr tenebroſuꝫ ⁊ ſine oī decore erat. Mortis qr ibi hoīes morti tradebāẜ. Fetoris qr ī medio cadauerꝝ plātabaẜ. Poſt paſſionē xͦo fuit multipliciter exaltata. qr vilitas trāſijt in pretioſitatē. Vn̄ dicit andreas. Salue crux ꝓtioſa ⁊c. Infructuoſitas in fertilitatē. Cāti.vij. Aſcēdā in palmā ⁊ app̄. fru. eius. Ignobilitas ī ſublimitatē. Aug. crux q̄ erat ſuppliciū latronū tranſijt ad frontes impatoꝝ. Tenebroſitas in claritatē. Chryſ. Crux ⁊ cicatrices xp̄i radijs ſolis ī iudicio erunt lucidiores. Mors in vite ꝑpetuitatē. Vn̄ cantaẜ. Vt vnde mors oriebaẜ ⁊c. Fetor in odoris ſuauitatem. Cāti.j. Cum eſſet rex in accubitu ſuo nardus. i. crux ſancta dedit odorem ſuum. B.

Exaltatio ſctē crucis ſolenniter ab eccl'ia celebraẜ qr in ea fides ꝗ plurimū exaltata fuit. Anno enim dn̄i.dcxv. ꝑmittēte dn̄o flagellari populū ſuū ꝑ ſeuicīā paganorū coſdroe rex ꝑſaꝝ oīa regna terraꝝ ſuo impio ſubiugauit. Hierl'ꝫ aūt veniēs a ſepulcro dn̄i territꝰ redijt: ſꝫ tn̄ ꝑtē ſctē crucis ꝗ ſctā helēa ibidē reliq̄rat aſportauit. Volēs āt ab oībꝰ coli vt deꝰ turrim ex auro ⁊ argēto ⁊ īterlucētibꝰ gēmis fecit ⁊ ibidē ſolis ⁊ lune ⁊ ſtellaꝝ imagīes collocauit ꝑ ſubtiles ēt ⁊ ductꝰ occultos q̄ſi deꝰ aquā deſup ſfūdebat: ⁊ in ſubterraneo ſpecu eq̄ ꝗdrigas trahētes in circuitu ibāt vt q̄ſi turrī mouerēt ⁊ tonitruū ſimularēt. Filio igiẜ ſuo regno tradito in tali phano ꝓphanꝰ reſidet ⁊ iuxta ſe crucē dn̄i collocās appellari ab oībꝰ ſe deū iubet. Et ſicut legiẜ in libro mitrali de offō ipſe coſdroe ī throno reſidēs tāq̄ pr̄ lignū crucis ſibi a dextris poſuit loco filij ⁊ gallū a ſiniſtris loco ſpūſſcti: ſe xͦo iuſſit prēꝫ noīari. Tūc eraclꝰ īpator exercitū copioſū collegit ⁊ cōtra filiū coſdroe iuxta danubiū fluuiū dimicaturus aduenit. Tandē vtriſq̄ pricipibꝰ placuit vt ſup pontē ſoli cōfligerēt: ⁊ qui victor exiſteret ſine dāno vtriuſq̄ exercitꝰ impiū vſurparet. Decretū etiā exiſt ve quicūq̄ principē ſuū iuuare ꝓſumeret: cruribꝰ abſciſis ⁊ brachijs ob hoc ꝯtinuo in flumīe mergereẜ. At eraclꝰ totū ſe deo obtulit ⁊ ſctē cruci deuotione q̄ potuit ꝯmēdauit. Ambobꝰ itaq̄ ī ꝯflictu durātibꝰ eraclio victoriā dn̄s ꝯtulit ⁊ ꝯtrariū exercituꝫ ſuo īꝑio ſubiugauit adeo ꝙ vniuerſus ppl'o coſdroe fidei xp̄iane ſe ſubdidit ⁊ ſacrū baptiſma ſuſcepit. Coſdroe autē ignorabat exitū belli: qr cū ab oībꝰ odireẜ ſibi a nemine intimaẜ. Eraclꝰ aūt ad eū ꝑuenit ⁊ in throno aureo eū ſedere repericns eidem dixit. qr lignū ſctē crucis ſm̄ tuū modulum honoraſti: ſi baptiſmū ⁊ fidē xp̄i ſuſceperis adhuc vitā ⁊ regnū paucis a te acceptis obſidibꝰ obtinebis. Si aūt hoc implere ꝯtēpſeris gladio meo te feriā ⁊ caput tuū ꝓcidā. Cū igiẜ ille acq̄eſcere nollet: extracto gladio eū ꝯtinuo decollauit. Et qr rex fuerat ſepeliri precepit. Filiū vero ſuū.x. annorū quē cū eo repperit baptizari fecit: ⁊ de ſacro fonte eū ſuſcipiēs regnū prīs ei dimiſit. Turrim xͦo illā deſtruēs argētū ī p̄dā ſui exercitus tribuit: aurū xͦo ⁊ gēmas ad reparādum eccleſias quas tyrānus deſtruxerat reſeruauit. Sacrā igiẜ crucē ſuſcipiēs hieroſolymā reportauit. C. ¶ Cūq̄ autē de mōte oliueti deſcēdēs ꝑ portā qua dn̄s paſſurus intrauerat in equo regio ⁊ ornamēto īꝑiali īgredi vellet repente lapides porte deſcēderunt ⁊ inuicem quaſi murus vel vnus paries ſe clauſerunt. Sup quo cunctis ſtupentibꝰ angelus dn̄i ſignū crucis in manibus tenens ſup portā appuit dicens. Cū rex celoꝝ ad paſſionē per hanc portā intraret: nec cultu regio ſꝫ humili aſello ingrediēs hūilitatis exēplū ſuis cultoribꝰ dereliquit. Et his dictis angelus abſceſſit. Tunc imꝑator lachrymis īfuſus ſeipm̄ diſcalciauit ⁊ veſtimēta vſq̄ ad camiſiā exuit: crucēq̄ dn̄i accipiēs vſq̄ ad portam humiliter baiulauit. Moxq̄ duritia lapidū celeſte perſenſit imperiū: ſtatimq̄ porta ſe ſuberigēs liberū intrantibus patefecit ingreſſum. Odor aūt ſuauiſſimus q̄ eodē die eodēq̄ momēto quo de turri coſdroe ſacra crux fuit ablata hieroſolymis de ꝑſaꝝ ꝓuincia ꝑ tā lōga terraꝝ ſpacia fuerāt illapſus: tūc redijt. Oēſq̄ mirabili ſuauitate refecit. Rex aūt deuotiſſimꝰ ī has crucis laudes ꝓrupit. O crux ſplēdidior cūctis aſtris mūdo celebris: hoībꝰ multū amabilis: ſanctior vniuerſis q̄ ſola fuiſti digna portare talentū mūdi. Dulce lignum: dulces claui: dulcis mero: dulcis haſta: dulcia ferēs pondera: ſalua p̄ſtē caterua in tuis hodie laudibus cōgregatā tuo vexillo ſignatā. Sicq̄ ꝓtioſa crux in ſuo loco reſtituiẜ ⁊ antiqua miracula renouantur. Mortui q̄dā vite reſtituunẜ: paralitici quatuor curātur: leproſi.x. mūdanẜ: ceci.xv. illuminanẜ: demones effuganẜ: ⁊ a varijs languoribꝰ plrīmi liberāẜ. Et ſic imꝑator eccl'ias reparās ⁊ regijs muneribꝰ cumulās ad ꝓpria remeauit. In chronicis aūt hoc geſtū alr̄ narraẜ. Diciẜ eīn ꝙ cū coſdroe occupās vniuerſaꝫ terrā hieruſalē cū zacharia ꝑiarcha ⁊ ligno crucis cepiſſet ⁊ eraclꝰ cū eo pacē facere vellet iurauit ſe cū romāis pacē nō facturum donec crucifixū abnegarēt ⁊ ſolem adorarent. Tūc eraclius zelo armatꝰ ꝯ cū exercitum mouit ⁊ ꝑſas multis prelijs deuaſtauit ⁊ coſdroe vſq̄ teſifontem fugere ꝯpulit. Tādē coſdroe diſſenteriā incurrēs medaſan filiū ſuū in regē coronare voluit. Qd̄ ſirois primogenitus eiꝰ audiēs cū eraclio ſedꝰ inijt patrēq̄ cum nobilibꝰ perſequēs in vinculis iecit. Quem pane tribulationis ⁊ aqua anguſtie ſuſtentās tandem ſagittari ⁊ occidi fecit. Poſtmodū aūt oēs incarceratos cū patriarcha ⁊ ligno crucis eraclio deſtinauit. Ille autem pretioſum lignū crucis hierl'm detulit et poſtmodum cōſtantinopolim deportauit. Hec in multis chronicis leguntur. De hoc autē ligno crucis ſic dicit ſibyl

la apud paganos ſicut dr in hiſtoria tripartita. O ter-
btm̄ lignū in quo de⁹ extēſus eſt. Hoc forte dictū eſt ꝓ-
pter vitam nature: grē ⁊ glie: que ex cruce prouenit. D.
¶ Apud cōſtātinopolim iudeus quidā eccleſiā ſancte
ſophie ingreſſus quādā imaginē xp̄i ibidē conſpexit.
Qui ſe ibi ſolū ꝯſiderās gladiū arripuit ⁊ appropians
imaginē xp̄i in gutture ꝑcuſſit: ſtatimq; inde ſanguis
exiuit ⁊ iudei faciē ⁊ caput aſperſit: qui territus ima-
ginē accepit ⁊ ipſam in puteum proiiciēs ſtatim aufu-
git. Quidā aūt xp̄ian⁹ eidē obuiauit ſibiq; dixit. Unde
venis iudee? Aliquē hoīem occidiſti. Et ille falſuʒ eſt.
Cui rurſus homo ille dixit. Uere homicidiū ꝑpetraſti
⁊ ideo ſanguine aſperſus es. Et iude⁹. Uere de⁹ xp̄ia-
norū magn⁹ eſt ⁊ fides eius firma ꝑ oīa cōprobat. Ne-
quaꝗ̄ hoīem percuſſi: ſed xp̄i imaginē: ⁊ continuo ſan
guis emanauit de eius gutture: duxit aūt iude⁹ hoīem
illū ad puteū ⁊ inde ſanctaʒ imaginē extraxerūt. Pla
ga aūt in gutture xp̄i vt fert adhuc hodie cernit: et iu-
deus cōtinuo fidelis efficit. Apud ſyriā in ciuitate be-
rith quidā xp̄ian⁹ ſub annua penſione hoſpitium hñs
imaginē xp̄i ꝯ lectuli faciem in pariete affixerat et ibi
orōnes ſuas cōtinue faciebat. Poſt annū vero aliā do
mū locauit ⁊ imaginē ibidē ex obliuiōe dereliqt. Qui
dam autē iudeus ꝑdictā domū cōduxit: ⁊ quadam die
vnum de ſuis cōtribulibus ad cōuiuiū inuitauit. In-
ter epulas aūt ille q̄ iuitatus fuerat caſu circūſpiciēs
imaginē infixā parieti ꝯtuet ⁊ in illū q̄ eū inuitauerat
ira fremēs cur imaginem ieſu xp̄i nazareni tenere au-
deat cōminat. Ille aūt cū adhuc ꝑdictam imagineʒ nō
vidiſſet ſacramētis q̄bus poterat affirmabat ꝙ illā de
qua dixit imaginē penit⁹ ignorabat. Tūc ille placatū
ſe ſimulans vale fecit ⁊ ad principē ſue gētis abiēs iu-
deum illum de eo qđ viderat accuſauit. Iudei igit con
gregati ad domū ei⁹ cōuenīūt ⁊ viſa imagine illū cōtu
meliis diris afficiunt ⁊ extra ſynagogā ſemiuiuū proii
ciūt: imaginē xͦo cōculcātes pedib⁹ cuncta in ea dñice
paſſiōis opprobria renouauerūt. Cū xͦo lat⁹ lancea ꝑ-
foraſſent ꝓtin⁹ ſanguis ⁊ aqua vbertiʒ exiuit ⁊ ſuppo
ſitū vas impleuit. Stupefacti iudei ſanguinē illuʒ ad
ſynagogas detulerūt ⁊ oēs infirmi ex ipſo inūcti ꝓti
nus curabant. Tunc iudei epō terre illi⁹ oīa ꝑ ordinē
narrauerūt ⁊ baptiſmū ⁊ fideʒ xp̄i vnanimiter ſuſcepe
rūt. Epūs aūt ſanguinē illū i ampullis criſtallinis ⁊ vi
treis cōſeruauit. Xp̄ianū ēt illū accerſiuit ad ſe ⁊ quis
tā pulcrā imaginē cōpoſuiſſet inq̄ſiuit. At ille dixit ni
codem⁹ illā cōpoſuit quā moriēs gamalieli: gamaliel
zacheo: zache⁹ iacobo: iacob⁹ ſimoni reliquit. Sicq; i
hierl'm vſq; ad excidiū vrbis fuit donec inde a fidelib⁹
in regnū agrippe delata ⁊ inde ad ꝑriam meā deducta
a parentib⁹ meis ad me hereditario iure deuenit. Fa-
ctū eſt hoc anno dñi. dccl. Tunc oēs iudei ſynagogas
in eccleſias cōſecrarunt. Et ex tunc hic mos inoleuit vt
eccleſie cōſecrarent: q2 ante tm̄ altaria cōſecrabāt.
Propter iſtud miraculū ordinauit eccleſia. v. kal. de-
cēbris memoriā fieri dñice paſſionis vel vt alii i legit
v. idus nouēbris. Unde ⁊ rome cōſecrata eſt eccleſia in
honore ſaluatoris vbi ampulla cum illo ſanguine re-
ſeruat ⁊ ſolēne feſtū tūc agit. E. ¶ Uirtus crucis etiaʒ
apud infideles maxima per oīa comprobatur. Nam vt
Grego. in. iii. dialogoꝝ lib. ꝯmemorat: andreas funda
ne ciuitatis epūs cū quandam ſctīmonialē feminam ſe
cum habitare permitteret: antiquus hoſtis cepit illi⁹
ſpēm in oculis mentis ei⁹ imprimere vt in lecto nephā
da cogitaret. Quadā vero die iudeus quidam romam
veniens cum iam diem declinare cerneret ⁊ vbi mane-
re poſſet minime repetiſſet: in quodam templo apolli
nis ad manendū ſe cōtulit. Qui ipm̄ loci illius ſacrile
giū ꝑtimeſcēs: ꝗuis fidē crucis minime haberet ſigno
crucis tñ ſe munire curauit. Nocte aūt media euigilās
vidit malignorū ſpūuʒ turbā quaſi in obſequiū cuiuſ-
dā potētis preire: eūq; q̄ ceteris preerat in eoꝝ medio
cōſedere: qui cepit ſingulorꝫ ſpirituū ſibi obſequiū cāſ
actuſq; diſcutere: quatinus vnuſq̄ſq; ꝗtum egiſſet ne
quitie inueniret. Modū aūt huius diſcutiōis Greg. cā
breuitatis ꝑtrāſit. Sʒ ex iſto quodā exēplo qđ legit in
vitaſpatrū innoteſcere pōt. Nā duʒ q̄dā in tēplū idolo
rū intraſſet vidit ſathanā ſedētē ⁊ oēm eius militiā ei
aſſiſtētē ⁊ veniēs vnus de malignis ſpiritib⁹ adorauit
eū. cui ille. Unde venis? Et ille. In illa ꝓuincia fui: et ibi
bella plurima ſuſcitaui ⁊ ꝑturbationes multas feci: ⁊
ſanguinē copioſum effudi ⁊ veni nūciare tibi. Et ſathā
ait. Quāto tpe hoc feciſti. Et ille. In xxx. diebus. Et ſa
thā. Quare tāto tpe hoc feciſti? Et ait aſtantibus. Ite
et flagellis eū cedite ⁊ durius vberate. Et ſcđs veniēs
adorauit eum dicēs. In mari dñe erā ⁊ cōmotiōes ma-
ximas excitaui: ⁊ naues multas demergens hoīes ꝗ̄-
plures occidi. Et ait. Quāto tpe hoc feciſti? Et ille. In
xx. diebus. Et iuſſit ſilr hūc flagellari dicēs. Ita modi
cum tanto tpe laboraſti? Et tertius veniēs ait. In qua
dā ciuitate fui ⁊ rixa in q̄buſdā nuptiis excitaui ⁊ mul
tā ſanguinis effuſionē feci ⁊ ſpōſum ipm̄ occidi ⁊ veni
nunciare tibi. Cui dixit. Quāto tpe hoc feciſti? Et ille.
In. x. dieb⁹. Et ille ait. Nōne plura in tot diebus opat⁹
es? ⁊ iuſſit eum a circūſtātibus vberari. Et quartus ve
niēs ait. In eremo māſi ⁊ ꝑ. xl. ānos circa quēdā mona
chum laboraui: ⁊ vix ipm̄ in lapſum carnis ꝓcipitaui.
Qđ ſathā audiens de ſolio ſuo ſurrexit ⁊ eū oſculās de
capite ſuo coronam abſtulit ⁊ capiti illius impoſuit ac
ipm̄ ſecū cōſedere fecit dicēs. Magnā rē fortiter egiſti
⁊ pl⁹ oīb⁹ laboraſti. Hic igit vel ſilr pōt eē mod⁹ illi⁹
diſcutiōis quē Greg. ꝑtermittit. Cū ergo ſinguli ſpūs
exponerēt q̄d egiſſent: vnus in mediū ꝓſiliit et quanta
carnis tētatiōe de illa ſctimoniali femina andree ani-
mum cōmouiſſet aperuit. Addens ꝙ heri hora veſpe-
rarū vſq; ad hoc ei⁹ mētē traxerit: vt in tergū ei⁹ blādiēs
alapā daret. Tūc malignus ſpūs eū hortat⁹ eſt: vt ꝑfi-
ceret qđ cepiſſet vt illi⁹ ruine ſingularē inter ceteros
palmā teneret. Preceptiq; vt q̄rerēt q̄s nā eſſet ille q̄
iacere in tēplo eodē ꝓſumpſiſſet. Cū aūt ille vehemen
tius palpitaret ⁊ miſſi ſpūs cū crucis myſterio ſigna-
tū viderēt territi clamauerūt. Uere vas vacuū ſed ſi-
gnatū: ad hāc vocē ꝓtinus illa malignorū turba diſpa
ruit ſpirituū. Iudeus aūt cōcitus ad epm̄ venit: ⁊ ei oīa
per ordinē enarrauit. Qđ ille audiēs vehemēter inge
muit: ⁊ oēm mulierē a domo ſua ꝓtinus remouit ⁊ iu-
deū baptizauit. Refert etiā Grego. in lib. dialo. ꝙ quedā
ſctimonialis ortū īgrediēs ⁊ lactucā cōſpiciēs cōcupi
uit eā q̄ ſigno crucis bñdicere oblita auide momordit:
ſed arrepta a demonio ꝓtinus cecidit. Cū aūt beatus
equiti⁹ ad eā veniſſet: diabolus clamare cepit ac dice-
re. Ego quid feci: ego quid feci: ſedebā hic ſup lactucā:
illa venit ⁊ momordit me. Ad imperiū aūt ꝑdicti viri
diabolus mox de ea exiuit. Legit in hiſtoria eccleſiaſti
ca ꝙ gentiles ꝑ alexādriā arma ſerapis in parietibus
depinxerāt: theodoſius xͦo illis deletis ſignum crucis
depingi mādauit: quo viſo gētiles ⁊ ſacerdotes idolo-
rum baptizati ſunt dicentes traditū eſſe ab antiquis
ꝙ ea que colebant ſtarent: donec veniret ſignum illud
in quo eſt vita. Quedam tunc litera apud illos quā ſa-
cram vocabant habebat formaʒ crucis quaʒ dicebant
interpretari vitam futuram.

¶ De ſancto Ioāne Chryſoſtomo. cxxxi. B.

IOannes cognoīe chryſoſtomus antiochenꝰ filiꝰ ſecūdi ⁊ āthure nobiliū fuit. Cuiꝰ vita genus: ꝯuerſatio: ⁊ perſecutio in hiſtoria tripartita pleniꝰ declarat̄. Qui cū phīe ſtudium impēdiſſet: tādē hāc deſerēs diuinis lectionibꝰ incūbebat. Qui pſbyter ordinatꝰ ꝓpter caſtitatis zelū ſeuerior habebat̄ ⁊ feruori magis q̄ māſuetudini ſuiebat. Et ꝓpter vite rectitudinē incautꝰ ad futura ꝓſpicere neſciebat. In ꝯfabulatiōe arrogās a neſciētibꝰ putabat̄. In docendo erat ꝑcipuus: in exponēdo egregiꝰ: ad mores coercēdos optimꝰ. Regnātibꝰ igit̄ archadio ⁊ honorio auguſtis: ⁊ damaſo in romana ſede preſidente factꝰ eſt epūs. Qui dū vitā clericoꝝ repēte corrigere voluit oēs in ſui odiū ꝯcitauit: ⁊ eū velut furioſum declinabāt ⁊ apud oēs ei detrahebāt. Et q2 nunq̄ aliquē ad prādiū inuitabat: nec ab aliquo īuitari volebat: dicebāt eum hoc iō facere q2 turpit̄ māducaret. Alij ꝓpter excellētem ⁊ exquiſitū vſuȝ ciboꝝ hoc eū facere predicabant. Reuera aūt ꝓpter abſtinētiā ſtomachū ⁊ caput ſepe dolebat: ⁊ iō prādioꝝ epulas euitabat. Ppl's aūt ꝓpter ſermones quos in eccleſia faciebat eū plurimū diligebat: et paruipēdēs q̄ ꝯtra eū emuli loquerētur. Appoſuit q3 ioānes et quoſdā ꝓcerū obiurgare: ⁊ iō ꝯtra eum maior inuidia eſt accēſa. Aliud q3 fecit qđ cūctos valde ꝯmouit. Eutropiꝰ nāq3 ꝑpoſitꝰ imꝑatoriā ⁊ habens ꝯſulis dignitatē volēs in q̄buſdā ad eccleſiam ꝯfugiētibꝰ ſe vindicare: ſtuduit vt lex ab imꝑatore poneret̄ vt nullus ad eccleſiā ꝯfugeret: imo q̄ dudū refugerent extraherent̄. Poſt paucos aūt dies cū eutropiꝰ regem offendiſſet ad eccleſiā mox ꝯfugit. Epūs aūt hoc audiens ad eū ſub altari latitātē acceſſit: ⁊ homiliam increpatoriā contra eū faciēs ipm duriſſime obiurgauit. Ex qua re multos offendit eo q̄ hmōi infelici non ſolū noluit miam impendere: ſed inſuꝑ nō deſtitit obiurgare. Imperator ergo eutropiū rapiēs eius caput abſcidit. Pro diuerſis igit̄ cauſis multos hoīes fiducialius obiurgabat: ⁊ iō erat plurimis odioſus. Theophilus aūt alexādrinus epūs ioānē deponere volebat et pſbyterū quēdā noīe iſidoꝝ intrudere affectabat: et ideo cauſas depoſitiōis diligēter querebat. Populus autē defendebat ioānē et eius doctrina mirabili auiditate paſcebat̄. Sacerdotes quoq3 ioannes ſm eccleſiaſticas ſanctiones viuere cogebat dicens nō debere frui honore ſacerdotij qui eoꝝ vitā ꝯtēnerēt imitari. Non ſolum aūt ciuitate ꝯſtantinopolitanam ſtrēnue gubernabat: ſed ⁊ plures circūadiacentes ꝓuincias īꝑeriali autoritate ꝓuidis legibus ordinabat. Cūq3 cognouiſſet in fenice adhuc demonibus ſacrificia miniſtrari: cleros illuc et monachos deſtinauit: oīaq3 templa idoloꝝ deſtrui fecit. Eodem tp̄e gaimas q̄dā erat gn̄e celticus ꝯſilio barbarus ſtudio tyrānico vehemēter elatus: arriana hereſi depiauatus magr̄ tn̄ militū factꝰ. Hic imꝑatorē rogauit vt itra ciuitatē ſibi ſuiſq3 eccleſiā vnā daret. Qđ cum ꝓmiſiſſet rogauit ioānem vt eccleſiā vnā illi ꝯcederet vt ſic eius tyrānidē refrenaret. At ioānes virtute fortiſſimꝰ ac totus zelo ignitus: noli inq̄t o imꝑator hoc ꝑmittere: nec ſanctū canibus dare: nec hunc barbaruȝ metuas: ſed ambos nos iube vocari: ⁊ ſub ſilētio inter nos que dicuntur audi. Ego nāq3 huius linguā ſic refrenabo: vt hmōi petere non ꝑſumat. Qđ audiēs imꝑator gauiſus eſt: ⁊ vtrūq3 altera die vocauit. B. ¶ Cūq3 gaimas vnū ꝓ ſe oratorium peteret: ait ioānes. Ubiq3 tibi diuina domꝰ apta eſt vt nullus te vetet orare. At ille. Ego alterius ſecte ſum ⁊ vnū tēplum cū meis hr̄e depoſco. Multos q̄dem pro romana repu. labores aſſumpſi ⁊ ideo nō debeo in mea petitione ꝯtēni. Cui ioānes. Plurima premia ⁊ que trāſcendūt tua certamina recepiſti. Magr̄ militū factus es: conſulari toga inſuper exornatus: ⁊ oportet te ꝯſiderare q̄d dudū fueris: ⁊ qualis mō ꝯſpiciaris. Que priſca paupꝑtas: ⁊ q̄ mō ſubſtātia: q̄bꝰ veſtimētis ante vtebaris ⁊ q̄bus ornaris mō. Igit̄ q2 pauci labores maxima tibi ꝑmia ꝯtulerunt ꝯtra honorantē te nō ſis igratus. His ſermōibꝰ eius os obſtruxit: ipmq3 ꝯpulit vt taceret. Dū igit̄ ꝯſtātinopolitanā vrbē ſtrēnue gubernaret gaimas imperiū ambiēs cū i die nihil agere poſſet: nocte barbaros miſit q̄ palatiū ꝯcremarent. Tūc apte mōſtratum eſt quō ſctūs ioānes cuſtodiebat ciuitatē. Barbaris eīm angeloꝝ armatoꝝ īgēs corpus habentiū copioſa turba apparuit q̄ ipſos ꝓtinus effugauit. Qđ cū dn̄o ſuo nūciaſſet: ille valde miratus eſt ſciens exercitū militū ꝑ ciuitates alias ꝯſtitutum. Cū igit̄ ſequēti nocte eos iterū deſtinaſſet a viſione āgeloꝝ ſunt ſiſr effugati nouiſſime ille egreſſus miraculum vidit ⁊ fugit eſtimās milites in die latere et nocte ciuitatē cuſtodire. Egreſſus inde ad traciam iuit: ⁊ magno ꝯgregato exercitu cūcta vaſtabat: timētibus cūctis barbaricā feritatē. Imꝑator ergo ioanni ſctīſſimo onus legatiōis impoſuit. Ille aūt inimicitiarum immemor alacriter eſt ꝓfectꝰ. Gaimas vō agnoſcens eiꝰ fiduciā pietate aſſumpta lōgo itinere eidem occurrit ſuiſq3 oculis dexterā eiꝰ circū poſuit: ⁊ filios ſuos ſacra eius genua oſculari ꝑcepit. Huiꝰ nāq3 virtutis ioānes fuit vt etiā valde terribiles humiliari cogeret ⁊ timere. C. ¶ Eodē q3 tp̄e q̄ſtio mota eſt virū deus corpus haberet ex qua q̄ōne ꝯtentiones ⁊ certamina ſurrexerūt: alijs hoc alijs aliud affirmātibꝰ maxime: tn̄ monachoꝝ turba ſimpliciū eſt decepta: dicentiū deum corporea forma eſſe diſtinctū. Theophilus autē epūs alexandrinus ꝯtrium ſapiebat: ita vt in eccleſia ꝯtra eos q̄ humane forme deū aſſeruerāt ꝯtēderet ⁊ deum incorporeū predicaret. Qđ egyptioꝝ monachi agnoſcentes habitacula ſua reliquerūt ⁊ alexādriā venientes ſeditionē ꝯtra theophilū excitauerūt: ita vt eum occidere niterent̄. Qđ ille cognoſcēs ⁊ timēs ait illis. Sic vos inq̄t video ſicut dei vultū. Et illi. Si vere inquiunt dicis: q2 vultꝰ dei ſic eſt vt nr̄ anathematiza libros origenis q̄ nr̄e opinioni aduerſant̄. Qđ ſi nō feceris q̄ imꝑatoribꝰ et deo rebellis es a nobis opprobriū ſuſtinebis. Et ille. Nolite in me ſeuire. Ego q̄dē q̄ vobis placent facio ⁊ ſic monachos a ſuo impetu reuocauit. Exercitati vero ⁊ ꝑfecti monachi in hoc ſeducti nō ſunt: ſ3 ſimplices ardore fidei ꝯ fratres ꝯtrium ſapientes inſurrexerūt ⁊ multos occidi fecerūt. Dū hec in egypto fierent ioānes apud ꝯſtātinopolim doctrina florebat ⁊ apud oēs admirabilis habebat̄. Uerū cū arriani plurimū pullularēt: ⁊ extra ciuitatē eccleſiā haberēt: ſabbato tn̄ et dn̄ica intra portas ⁊ porticꝰ ꝯgregati hymnos ⁊ antiphonas nocte cātabāt. Diluculo aūt cū ipſis antiphonis ꝑ mediā ciuitatē portas egreſſi ad ſuā eccleſiam ꝯcurrebāt. Hec aūt ad vituperationē ortodoxoꝝ facere non ceſſabant frequenter hoc decantātes. Ubi ſunt q̄ dicunt tria ꝟtute vnū. Ioānes aūt metuens ne ſimplices his cātibꝰ traherētur: inſtituit vt fidelium turba nocturnis hymnis inſiſteret vt ⁊ illoꝝ opus obfuſcaret̄: ⁊ fideliū ꝓfeſſio firmaret̄. Fecitq3 cruces argēteas que cū argēteis cereis portabantur. Tūc arriani zelo accenſi inuidie vſq3 ad necē inſurgūt. Una igitur nocte petra ꝑcuſſus eſt briſon eunuchus auguſte q̄ ad

hymnos exercendos a ioāne fuerat deputat⁹. Sꝫ etiā
quidā de pplo virtuſq̧ ptis extincti ſunt. Ex his mot⁹
impator ꝓhibuit arrianos hymnos publice decātare.
Eo tpe ſeuerian⁹ gabalēſis eps honorabilis apud
multos ꝓceres ⁊ ab ipſo īpatore ⁊ auguſta multū dile
ctus ↄſtātinopolim venit ⁊ a ioā. gratāter ſuſcept⁹ eſt.
Cūq̧ ioā. in aſiā precipiſſet ſuā eide eccleſiā cōmēdauit.
Ille aūt nō fideli āmbulabat ſꝫ ſemetipm pplo cōmēda
bat. Serapiō āt cleric⁹ ioānis hoc ioāni ſtuduit nūcia
re. Trāſeūti aūt ſeueriano nō aſſurrexit ſerapiō. Ille
aūt indignat⁹ clamauit. Si ſerapiō cleric⁹ nō mortu⁹
fuerit xp̄s in hūana natura nō nat⁹ eſt. Hec audiēs ioā
nes reduxit ipm tāq̄ blaſphemū de ciuitate eiecit. Qḋ
auguſte multū diſplicuit ⁊ ipm reuocari fecit rogans
ioānē vt ipm ſibi recōciliaret. Qui nullaten⁹ acqeuit
donec auguſta filiū ſuū theodoſiū ei⁹ genib⁹ īponeret
ſupplicās ⁊ ↄiurās vt ſeuerianū recōciliaret. D. ¶ Eo
dē tpe theophil⁹ alexādrin⁹ eps dioſcoꝝ virū ſctiſſimū
et iſidoꝝ prt⁹ ſibi amiciſſimū iniuſte eiecit. Qui ↄſtāti
nopolim venerūt vt principi ⁊ ioāni ei⁹ facta narrarēt.
Joānes aūt eos q̄dē honorabat ſꝫ aū cauſe cognitionē
cū eis pticipare nolebat. Falſus tū rumor ad theophi
lū venit q̧ ioānes cū illis cōicaret ⁊ eis auxiliū ferret.
At theophil⁹ indignat⁹ nō ſolū in illos vindictā exer
cere: ſꝫ ioānē deponere fortiter ſe armabat. Celās igit̄
intētionē ſuā miſit ad ſingularū epos ciuitatū dicēs
ſe origenis velle libros dānare. Epyphanium q̄ꝫ epm
cypri virū ſctiſſimū ⁊ famoſiſſimū circūuenit ⁊ amicū
fecit: rogās vt ⁊ ipſe ſilr libros origenis dānaret. Epy
phani⁹ ꝓpter ſui ſctitatē ei⁹ fallacias nō attēdēs: apḋ
cyprū ſuos epos ↄuocauit ⁊ lectione origenis īterdi
xit: rogās ioānē p lrās vt ſe ab hoꝝ lectione libroꝝ ſu
ſpenderet ⁊ q̄ ordinata fuerāt ↄfirmaret. ioānes autē
hoc paruipēdēs in doctrina eccleſiaſtica laborabat et
in ea florebat: nihilo ſ de his q̄ ↄ eū cogitabāt̄ curabat.
Deinde theophil⁹ odiū diu celatum manifeſtauit ⁊ ſe
velle ioānē deponere indicauit. Moꝝ inimici ioannis
multiq̧ clerici ⁊ ꝓceres palatij tp̄s opportunū inuenie
tes nitebant̄: vt ↄ ioānē apud ↄſtātinopolim conſiliū
fieret. Poſt hoc aūt epyphanius ↄſtātinopolim venit:
dānationē libroꝝ origenis ſecū ferēs ⁊ inultationem
ioānis cā theophili declinauit. Et q̄dā ꝓpter epypha
nij reuerentiā dānatiōi libroꝝ origenis ſubſcribebāt:
plurimi aūt hoc facere recuſabāt quoꝝ vnus fuit theo
tinus ſic hic ꝑſui vir rectitudine vite famoſiſſim⁹. Qui
ita rūdit. ego inqt o epyphani ei⁹ q̄ dudū bn̄ requieuit
iniurias nō fero neq̧ rē blaſphemā tētare ꝑſumo dā
nās ea q̄ priores nr̄i reſpuere noluerūt. Nā neq̧ malā
doctrinā ī libris ei⁹ eē ↄſpicio. Qui his ↄtumelias in
ferūt neſciūt ſemetipos. Athanaſi⁹ āt defenſor niceni
ↄcilij ↄ arrianos teſtē ſue fidei hūc virū appellat illi⁹
libros ſuis cōliigēs ⁊ dicēs. Mirabilis inqt ⁊ laborio
ſiſſim⁹ origenes hoc de filio dei nobis teſtimoniū phi
bet aſſerēs coeternū eū patri. Joānes aūt indignatus
nō eſt cur abſq̧ regulis in eccleſia ſua epyphani⁹ ordi
nationē fecerit. Sꝫ tū rogabat vt inter epos cū eo ma
neret. At ille nec ſe cū eo manere/ nec orare rūdit niſi
dioſcoꝝ eijceret ⁊ dānationi libroꝝ origenis ſubſcribe
ret. Joāne hoc facere renuēte aduerſus ioānē ab eius
inuidis epyphani⁹ incitat̄. Aū epyphanius libros ori
genis dānauit dioſcoꝝ adiudicauit: ⁊ ioāni tanq̄ hoꝝ
defenſori detrahere cepit. Cui ioānes mādauit. Con
tra regulas multa feciſti o epyphani. Primū/ qꝛ ordi
nationē feciſti in eccleſia ſub meo iure cōſtituta. Dein
de/ qꝛ in ea autoritate ꝓpria ſacra celebraſti. Et rur
ſus/ qꝛ inuitat⁹ excuſaſti: ⁊ nūc denuo/ qꝛ ī reiſꝫ ↄfidēs

Quapropter obſerua ne in pplo ſeditio oriat̄ ⁊ huius
rei periculū ipſe ſuſcipias. Hoc aūt audiēs epyphani⁹
diſceſſit. Qui cum ad cyprū reuerſurus eſſet mādauit
ioanni. Spero qꝛ eps nō morieris. At ille remādauit.
Spero qꝛ ad patriā tuā nō redibis. Qḋ ſic euenit. Nā
epyphani⁹ in via obijt. Et ioānes poſtmodū de epatu
depoſitus in exilio vitā finiuit. E. ¶ Ad ſepulcrū autē
huius epyphanij viri ſctiſſimi demones expelluntur.
Fuit aūt vir mire liberalitatis ad pauperes. Qui cū
quadā vice totā eccleſie pecuniā erogaſſet ⁊ nihil ſibi
remāſiſſet quidā ſubito veniēs ſacculū multarū pecu
niarū ſibi obtulit ac diſceſſit. Nec vn̄ venerit aut quo
abierit ſcitū fuit. Pauperes q̄dā volētes epyphaniū
decipere vt aliq̄d eis daret vnus eoꝝ ſupinū ſe ī terra
ꝓſtrauit: alter ſup eū ſtans quaſi mortuū flebat ⁊ q̧ ni
hil vn̄ eū ſepelire poſſet haberet q̄rulis vocib⁹ clama
bat. Epyphani⁹ igit̄ ſuperueniens vt in quiete dormiret
orauit ⁊ ſepulture neceſſaria miniſtrauit. Hoīemq̧ cō
ſolat⁹ abijt. Ille aūt ſociū pulſans dicebat. Surge ho
die tuis laboribus epulemur. Quē cū crebro pulſaſſet
et mortuū cognouiſſet: ad epyphaniū cucurrit ⁊ q̄d ac
ciderit nūciauit ac vt eū reſuſcitaret rogare cepit. Ille
aūt benigne eū cōſolat⁹ eſt nō tū eū reſuſcitare voluit
ne miniſtris dei facile illudat̄. Ueꝝ cum epyphanius
diſceſſiſſet relatū eſt ioāni q̧ eudoxia auguſta cōtra eū
epyphaniū ſcitaſſet. Qui ſolito zelo accēſus ſermonē
ad ppl̄m fecit qui cunctarū mulierū vituperationē ol
modam cōtinebat. Hic ſermo ab oīb⁹ eſt acceptus ve
quaſi ↄ auguſtā ſit ꝓlatus. Qḋ cū auguſta cognouiſſet
impatori cōqueſta eſt dicēs ↄtumeliā illatā vxori ī eū
potius redūdare. Motus ad hec impator ↄ ioānē ꝑce
pit ſynodū celebrari. Theophilus igit̄ feſtine epos cō
uocabat. Oēſq̧ ioānis inimici alacriter cōfluebāt ſup
bū ⁊ impiū eū vocātes. Uniuerſi igit̄ epi apud cōſtāti
nopolim cōſtitui nō iā de libris origenis tractabāt ſꝫ
ↄ ioānē ſe manifeſti⁹ erigebāt. Mittētes igit̄ ꝓ ioāne
ipm citauerunt q̄ eos velut inimicos vitare ſenſuit ac
vniuerſalē ſynodū fieri ꝓclamauit. Illi vo quater eū
denuo citauerūt. Qui cū eos refugeret ⁊ ſynodū fieri ꝓ
clamaret dānauerūt eū: in nullo eū culpātes niſi q̧ vo
cat⁹ noluit obedire. Qḋ ppl̄s audiēs ad ſeditiōes ma
ximas excitat⁹ eſt/ ⁊ eū trahi ab ecclia nō ſinebat: ſꝫ vt
hoc ad maius referret̄ cōciliū ꝓclamabat. Juſſio autē
pricipis cōpellebat eū velociter eijci ⁊ in exiliū depor
tari. Joānes aūt timēs ne in pplo ſeditio oriret̄ neſcie
te pplo ſemetipm tradidit in exiliū deferēdū. Qḋ cū
ppl̄s cognouiſſet importabilis ſeditio eſt exorta: ita vt
etiā multi inimicoꝝ eius ad miam mouerent̄ dicētes
eū calūniā paſſum quē paulo ante deſiderabāt videre
depoſitū. F. ¶ Seuerianus aūt de quo ſupra ſermo ha
bitus eſt in eccleſia docens ioanni detrahebat di. Et ſi
nullum aliud crimen haberet eius tū ſuperbia depoſi
tionis eius cā ſufficiens pōt eſſe. Orta igit̄ ↄ impatorē
⁊ epos in mēſa ſeditiōe in pplo auguſta impatorē ro
gauit vt ioānē de exilio reduci faceret. Terremot⁹ q̄ꝫ
maximus ciuitatē inuaſit dicētib⁹ cūctis hoc accidere
ꝓpter iniuſtā deiectionē ioānis. Miſſi igr̄ ſunt legati
ad ioannē rogantes vt cito rediret ⁊ ciuitati pereunti
ſuis orōnibus ſubueniret ⁊ in pplo ſeditionē exortā
ſedaret. Aliū q̄ꝫ poſt illos ⁊ rurſus alij deſtinati ſunt q̄
eum cito redire cōpellerent. Qui cum redire nolētem
ad ꝓpria cito reduxerūt eidē eū cereis ⁊ lāpadib⁹ vni
uerſo pplo occurrente. Ipſe aūt in epali ſede reſidere
nolebat dicens oportere hoc fieri iudicio ſynodali vt
eos q̄ dānauerāt ſuam ſniam reuocare. Populus aūt
miromodo accēdebat̄ cum in epali ſede reſidētem vi

dere ⁊ v̄ba doctoris audire. P̄ualuit igr̄ pplr̄s coactuſq; eſt ſermonem facere ad pplm̄ ac in ſua cathedra reſi dere. Theophilus igr̄ aufugit. Qui cū ierapolim ad uenisſet mortu⁹ eſt eiaſdē ciuitatis ep̄s ⁊ ibi iamū ſan ctiſſim⁹ mōach⁹ ē elect⁹. At ille cū crebro refugeret et theophil⁹ ſuadebat vt ſue electiōi ꝯſenſuȝ p̄beret. Tūc ille p̄miſit dicēs. Cras qḋ dn̄o placet īplebit̄. Craſtina ḡ die venientes ad cellā ſuā eū vt ep̄atū ſuſcipet inſtan ter rogabāt. Qui ait. Orem⁹ p̄io ad dn̄m. Qui dū ora ret mox cū ip̄a oſone terminū vite ſuſcepit. Ioā. itaq; doctrine ſedule inſiſtebat. Eo aūt t̄pe ſtatua argentea clamide circūamicta in platea iuxta eccliaȝ ſctē ſophie ad honorē eudoxie auguſte cōſtituta erat vbi milites ⁊ p̄ceres luſus publicos exercebant. Qḋ quidē Ioanni ſibi plurimū diſplicebat cū videret hoc ad eccleſie ſpe ctare iniuriā. B. ¶ Cōſueta igr̄ fiducia rurſus linguā ſuā armauit. Et cū oporteret p̄icipes ſupplicationis v̄bo deflectere vt a tali luſu recederēt: hoc nō fecit ſȝ ī perio ſui vſus eloquij iubētes fieri talia maledicebat. Auguſta v̄o rurſus ad ſuā hoc trahebat iniuriā et de nuo laborabat vt aduerſus eū ſynod⁹ iterū celebraret̄. Hoc ſentiēs ioānes illā famoſiſſimā ī eccl'ia ꝓtulit ho meliā cui⁹ initiū eſt. Rurſus herodias inſanit: rurſus turbat̄: denuo ſaltat: denuo caput ioānis in meſſorio ꝯcupiſcit accipe. Qḋ factū ad iracūdiā pl⁹ icitauit au guſtā. Dū aūt qdā ioānē vellet occidere a pp̄lo eſt com p̄hēſus ⁊ ad iudicādū tradit⁹. Sȝ a p̄fecto ne occide ret̄ erept⁹ eſt. Quidā etiā ſeru⁹ cuiuſdā p̄ſbyteri iu euȝ ī petū faciēs ip̄m occidere molit⁹ eſt. Qui dū a qdā te neret̄ ip̄ȝ q̄ tenebat ⁊ aliū aſtantē ⁊ tertiū ꝑcuſſit. Tūc clamore facto multis ꝯcurrētib⁹ plīmos interfecit. Ex illo t̄pe pplr̄s ioānē cuſtodiebat: ei⁹ domū dieb⁹ ac no ctib⁹ muniēs. Suadēte igr̄ auguſta ep̄i ꝯſtātinopolim ꝯuenerūt ⁊ accuſatores ioānis fortiter īſiſtere cepēit. Cū aūt feſtiuitas natalis dn̄i ſuꝑueniſſet mādauit ipe rator ioāni q2 niſi pri⁹ criminib⁹ exuerec̄ nō cōicaret eidē. Ep̄i aūt nihil ꝯ̄ eū reperierūt niſi ꝙ poſt ꝺpoſitio nē reſideret in ſede ep̄ali ſine decreto ꝯcilij p̄ſumpſiſſet Et ſic dānauerūt eū. Appropinquāte tandē ſolēnitate paſchali mandauit ei imp̄ator nō poſſe ſecū in eccl'ia manere cū eū duo cōcilia ꝯdēnaſſent. Uacabat igitur ioānes ⁊ nec q̄q̄ ī eccleſiā deſcēdebat. Illi q̄ ioāni fauebāt ioānite dicebāt. Poſt hoc aūt imp̄ator ioānē de ci uitate expelli fecit ac duci in exiliū in quādā ciuitateȝ paruā vbi fines ſunt pōti īperijq; romani q̄ loca crude lib⁹ barbaris ſūt vicina. Sȝ clemēs dn̄s nō ꝑmiſit diu in locis talibus athletā ſuū fideliſſimū cōmorari. Hoc innocētius papa audiēs moleſte ferebat: volenſq; con ciliū celebrare ſcripſit clero cōſtantinopolitano ne io anni ſucceſſorē aliquē ordinarēt. Cū igr̄ longo fuiſſet itinere fatigat⁹ ⁊ dolore capitis vehementiſſime cruciat⁹ necnō ⁊ ardorē ſolis intolerabilē pateret̄: ſancta illa anima in cumanis. xiiij. die mēſis ſeptēbris e carne ſo luta eſt. Quo deficto grādo vehemēs in cōſtantino polim ⁊ omnia ſuburbana deſcēdit dicentib⁹ cunctis hoc dei iracundia geſtum eſſe eo ꝙ iniuſte ioānes fue rit cōdēnatus. Quibus verbis fidē fecit mors auguſte p̄otin⁹ ſubſecuta. Quarta naq; die poſt grandinē eſt defuncta. Mortuo quoq; oīm doctore terrarū occidē tales ep̄i cū orientalibus nullatenus cōicare voluerūt donec illius ſacratiſſimi viri nomē inter predeceſſores ep̄os poneret̄. Uerū theodoſius xp̄ianiſſim⁹ fili⁹ pre dicti archadij qui aui ſui nomen ⁊ pietatem tenebat: ſacras hui⁹ doctoris reliquias in menſe ianuario ī re giam ciuitatē transferri fecit. Cui fideliſſim⁹ pplr̄s cū lampadib⁹ ⁊ cereis obuiauit. Theodoſi⁹ aūt ſupplici ter eius adorans reliquias ⁊ ꝓ archadio ⁊ eudoxia ge nitoribus ſupplicauit vt ignoranter delinquentib⁹ ve niam cōdonaret. Dudū eīn parētes ei⁹ mortui fuerāt. Hic theodoſius clementiſſimus fuit adeo vt nulluȝ ſe ledentium morti adiudicaret dicens. Utinam eſſet mi hi poſſibile ad vitam etiam mortuos reuocare. Eius curia monaſteriū videbat̄ matutinas laudes agebat: codices diuinos legebat. Huic erat vxor noīe eudoxia q̄ heroico metro poemata multa ꝯfecit. Habuitq; filiā noīe eudoxiā quā valētiniano quē īperatorē fecerat de dit vxorē. Hec oīa de hiſtoria tripartita extracta ſūt. Mortuus eſt aūt circa annos domini. cccc.

¶ De ſanctis cornelio ⁊ cypriano. cxxxij. A.

Cornelius interp̄tat̄ intelligēs circūciſionē. Ip̄e eīn intellexit ⁊ intelligendo ſeruauit circūciſio nem a ſuperfluis licitis ⁊ ēt neceſſarijs. Uel cornelius dicit̄ a cornu ⁊ leos qḋ eſt pplr̄s: q̄ſi cornu. i. fortitudo ppli. Cyprian⁹ dr̄ a cypro qḋ eſt mixtura ⁊ ana qḋ eſt ſurſum. Uel dr̄ a cypro qḋ eſt meſtitia vel hereditas. Ipſe eīn habuit ſuꝑnam mixturā grē ⁊ v̄tutū meſtitiā p̄ctōꝝ: ⁊ hereditatē celeſtiū gaudiorū.

Cornelius papa ſucceſſor ſctī fa biani a decio ceſare cū ſuis cle ricis in exiliū relegat̄. Ibiq; a ſctō cy priano carthagineſi ep̄o lr̄as cōforta tionis accepit. Tandē de exilio redu ctus decio p̄ntat̄: ⁊ dū imobilis per maneret: iuſſit eū deci⁹ plūbatis ce di: preceꝑitq; vt ad tēplū martis duce ret̄ vt ibi aut ſacrificaret aut ſn̄iam ca pitalē ſubiret. Cū ergo illuc duceretur miles quidā rogauit eū vt ad do mū ſuam diuerteret ⁊ ꝓ vxore ſua ſaluſtia q̄ per. v. an nos paralitica iacebat oraret. Que dū ad orationē ei⁹ ſanata eſſet. xx. milites cū ipſa ⁊ viro ſuo dn̄o credide runt. Qui oēs iubente decio ad tēplū martis deducti ⁊ in illud expuentes cuȝ ſctō cornelio martyrizati ſunt. Paſſus eſt aūt circa annos dn̄i. ccliij. Cyprian⁹ autē carthaginēſis ep̄s in eadem ciuitate patrono ꝓcōſuli preſentat̄. Qui cum a fide nullatenus mutari poſſet in exiliū mittit̄. Indeq; reuocat⁹ ab angilirico ꝓcōſule q̄ patrono ſucceſſerat ſententiā capitalē accepit. Qua ſententia lata dixit cyprianus. Deo gratias. Cum autē ad locum cū ſpiculatore veniſſet precepit ſuis vt eidē ſpiculatori ꝓ mercede. xv. aureos darent. Accipienſq; linthcum manu ſua oculos texit: ⁊ ſic coronā ſuſcepit circa annos domini. cclvj.

¶ De ſancta euſemia. cxxxiij. A.

Euſemia dr̄ ab eu qḋ eſt bonū ⁊ femina q̄ſi bōa fe mina. i. vtilis honeſta ⁊ delectabilis: q2 hoc tri plici mō dr̄ bonū. Fuit ēt vtilis alijs ꝑ ꝯuerſationē: ho neſta ſibi ꝑ morū copoſitionē: delectabilis deo per cele ſtē ꝯtēplationē. Uel euſemia dr̄ quaſi euſonia qḋ ē ſua uis ſonoritas. Suauis aūt ſon⁹ fit trib⁹ modis. ſ. voce vt in cātu: pulſu vt in cythara: flatu vt in organo. Sic beata euſemia fecit deo dulcē ſonū cū voce predicationis: cum pulſu bone operationis: et cū flatu interne deuo tionis. B.

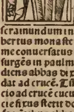
Euſemia filia ſenatoris videns xp̄ianos t̄pe diocleciani tam di uerſis penis laniari ad priſcum iudi cē ꝓperauit ⁊ xp̄m publice confitens exemplo ſue cōſtātie etiam viroꝝ ani mos cōfortabat. Cum igr̄ iudex chri ſtianos ſucceſſiue occideret alios ſ=

tn lū

ſentes eſſe iubebat vt ſaltē territi imolarent dn̄ cōſtā-
tes tā crudeliter laniari viderent. Cū ergo coram eufe
mia ſanctos crudeliter detrūcaret ipſa eoꝝ ꝯſtātia am
plius ꝓuocata iniuriā a iudice ſe pati clamabat. Tūc
iudex gauiſus eſt putans eā ſacrificijs velle cōſentire.
Vñ cū ab ea quā ſibi iniuriā faceret requiſiſſet. Illa ait.
Cū ſim gñe nobilis cur mihi ignotos ⁊ aduenas ante-
ponis ⁊ priores facis ad xp̄m ptingere et ad ꝓmiſſam
gl'iaȝ ꝑuenire. Cui iudex. Putabā te ad mēte rediſſe
⁊ gaudebā te tue nobilitatis vl' ſex⁹ meminiſſe. Reclu-
ſa igiꝰ in carcere ſequenti die cū vinctis ſine vinculis
adducta iterū grauiſſime eſt cōqueſta: cur ꝯ legē impe
ratoꝝ ſibi ſoli a vinculis pcereꝰ. Tūc alapis duriſſime
ceditur ⁊ in carcere recludiꝰ. Quā iudex ſecut⁹ ex libi-
dine opprimere voluit. Sȝ illa viriliter reluctāte ma-
nū eius virtus diuina ꝯtrit. Tunc putās ſe incantatuȝ
prepoſitū domus ſue ad ipſam direxit: multa ꝓmittēs
ſi eā faceret cōſentire. Sed ille carcerem clauſum nec
clauibus aperire potuit: nec ſecurib⁹ frāgere donec a
demone arrept⁹ clamās ⁊ ſe ipm̄ dilanians vix euaſit.
Deinde educta, poſita eſt ſuper rotam cuius vectes car
bonibus pleni erāt ⁊ artifex itra rotā tale ſignū trahē
tib⁹ dedit vt qñ ſonū faceret ſimul traherēt ⁊ ſic excun-
te igne vectes corpus ei⁹ diſſiparēt. Sȝ nutu dei ferra-
mētū q rota tēperabaꝰ de manu ei⁹ decidēs ſonū fecit
⁊ ꝯtinuo illis trahētibus rota artificē cōminuit ⁊ eufe
miā ſtantē ſup eā illeſam ſeruauit. Tunc parētes arti
ficis lamētantes ſuppoſito igne ipſam cū rota cōbure-
re voluerūt. Sed rota cōbuſta eufemia ab angelo ſolu
ta in quodā loco excelſo incolumis ſtare cōſpiciꝰ. Ap-
pellian⁹ iudici ait. Virt⁹ xp̄ianoꝝ nō niſi in ferro vinciꝰ
vñ ꝯſulo vt eā facias decollari. Erectis igiꝰ ſcalis cum
qdā ad eā capiēdā manū mittere vellet mox tot⁹ para
liſi ſolut⁹ vix inde ſemiuiuus eductus eſt. C. ¶ Alius
aūt noīe ſoſtenes aſcēdēs ꝯtinuo mutatus ab ea veniā
petijt ⁊ euaginato gladio ad iudicē clamauit ꝙ ſeipm̄
libēti⁹ occideret ꝙ eā, quā angeli defendebāt cōtinge-
ret. Deniqȝ inde educta: iudex cācellario ſuo dixit vt ad
eā oēs petulātes iuuenes ꝯuocaret. Qui tādiu illā il-
luderēt dōec fatigata deficeret. Sȝ ille ad eā igrediēs
⁊ multas ꝟgines ſplēdidiſſimas circa eā orātes vidēs
monitis ei⁹ ꝓtin⁹ xp̄ian⁹ effectus eſt. Preſes vero per
capillos virginē ſuſpendit. Sed imobilē ꝑmanentem
negato cibo in carcerem recludi fecit vt. vij. die inter
quatuor magnos lapides ſicut oliua ꝯſtringereꝰ. Illa
vero quotidie ab āgelo ſatiata dū ſeptimo die itra la-
pides duriſſimos poſita eſſet ad eius orōnem illi lapi
des in cinerē tenuiſſimū ſunt redacti. Unde preſes ſe
victum a puella erubeſcens eā in foueā ꝓijci iuſſit vbi
tres tāte imanitatis beſtie erāt ꝙ oēȝ hoīeȝ ꝯglutirēt.
Que ſtatim blādiendo ad virginem cōcurrētes ⁊ iun-
ctis adinuicem caudis ei quaſi cathedrā ad ſedēdū ꝑ-
bentes: iudicē hoc viderē vehemētius ꝯfuderunt. Vñ
cū preſes fere pre anguſtia moreretur: igreſſus carnifex
vt dñi ſui iniuriā vindicaret gladiū in latus ſuū fixit ⁊
xp̄i martyrē fecit. Quem iudex pro mercede ⁊ veſte ſe
rica induit ⁊ torque aurea circundedit. Sed egrediēs
a leone arripitur ⁊ ab eo penitus deuoratur. Unde ſui
eum diutius perquirentes vix pauca eius oſſa cum ve
ſte ſerica ⁊ torque aurea repererunt. Priſcus quoqȝ iu
dex ſeipſum comedens mortuus eſt inuētus. Sancta
autem eufemia in calcedonia cum honore ſepulta eſt.
Meritis cuius oēs iudei ⁊ gentiles calcedonie in xp̄ȝ
crediderunt. Paſſa eſt autem circa annos dñi. cclxxx.
Ambroſius de hac virgine in prefatione ſic ait. Virgo
alma triumphatrix eufemia virginitatis retinens mi

trā paſſiōis meruit veſtiri corona. Cuius ꝑcib⁹ hoſtis
inimicus euinciꝰ priſcus aduerſarius ſuperaꝰ a forna
cis igne ꝟgo ſoſpes eripiꝰ: duri lapides in puluerē cō-
uertunꝰ. Fere māſueſcūt: collaqȝ ſubmittūt: atqȝ oīa pe
narū ſupplicia eius orōne ſuperanꝰ. Nouiſſime gladij
mucrone ꝯfoſſa carnea relinquēs clauſtra celeſti cho-
ro iungiꝰ leta: hec ſacra ꝟgo tibi dñe eccleſiā tuā cōmē
det: hec ꝓ nobis peccātoribus interpellet: hec etiā vota
noſtra vt virgo vernula illibata tibi preſtet.

¶ De ſancto Lamberto. cxxxiiij. A.

Lambert⁹ nobilis gñe ſed nobi-
lior ſctītate vite ⁊ a primeuo eta
tis ſue lr̄is erudit⁹ adeo ꝓ ſui ſctīta-
te ab oībus amabaꝰ vt poſt theodar-
dū magiſtrū ſuū trecēſis eccl'ie i ep̄m
meruit ꝓmoueri. Quē childeric⁹ rex
plurimū diligebat et pre oībus ep̄is
charū ſemꝑ habebat. Sȝ creſcente in
uidorū malitia cū ſine cauſa impij ex
pellētes honore debito priuauerūt ⁊
feramundum in eius cathedram ſtatuerunt. At Lam-
bertus monaſteriū ingreſſus ꝑ. vij. annos ibidē opti-
me conuerſatus eſt. Quadā vero nocte ad orationem
ſurgēs in pauimēto ꝑ ignorantiā ſonū fecit. Quod au
diens abbas dixit. Quiſquis hūc fecit ſonū ſtatim va
dat ad crucē. Tūc lāberius ilico nudis pedibus in cili
cio ad crucē cucurrit: ibiqȝ tādiu ⁊ in niue ⁊ gelu ac gla
cie fixus ſtetit donec fratribus poſt matutinas ſe cale-
faciētibus abbas eū deeſſe cognouit: ⁊ audiens a quo-
dā fratre ꝙ ille eſſet qui ad crucē iuiſſet eum introdu-
ci fecit ⁊ ab eo cū monachis veniā poſtulauit. Ille ꝟo
nō ſolum clemēter indulſit: ſed ⁊ de bono patiētie eis
ſublimiter predicauit. Poſt. vij. annos feramūdus ex
pulſus eſt ⁊ ſanctus lambertus iubēte pipino ad ſedeȝ
propriā eſt reductus. Cū aūt ſicut prius ꝟbo ⁊ exemplo
polleret: inſurgentes in eum duo maligni eū grauiter
infeſtare ceperūt. Quos amici pōtificis eos ſicut me-
ruerāt occiderunt. Eo tp̄e lābertus pipinuȝ de quadā
meretrice quam tenebat plurimū increpauit. Dodo au
tem ꝯſanguineus eorū qui occiſi fuerāt ⁊ frater ipſius
meretricis domeſticus aule regie congregato exercitu
domum ep̄i circumquaqȝ obſedit: volens occiſoꝝ necē
in ſanctū vindicare lambertū. At cum puer lābertoin
orōne poſito nūctaſſet ille cōfiſus in dño vt eos expu-
gnaret mucronē arripuit. Sed ad ſe rediēs gladiū de
manu ꝓiecit: melius iudicās vt perſiſtendo ⁊ moriēdo
vinceret ꝙ vt ſacratas manus de impiorū ſanguine ma-
cularet. Tūc vir dei ſuos admonuit vt peccā ſua ꝯfiterē
tur ⁊ mortē patiēter ſuſtinerēt. Statimqȝ impij irruē-
tes ſctm̄ i orōne lābertū ꝓſtratū ꝑemerūt. Circa ānos
dñi. dcxx. Quib⁹ diſcedētib⁹ qdā ex ei⁹ famulis euadē-
tes corp⁹ ei⁹ occiſe ad cathedralē eccl'iaȝ nauigio ꝑdu
xerūt: ⁊ cū multa ciuitatis meſtitia ſepulture dederūt.

¶ De ſancto Mattheo apoſtolo. cxxxv. A.

Mattheus binomius extitit: ſcȝ mattheus et
leui: mattheus aūt interp̄tatur donū feſtina
tionis: vel donator conſilij. Vel dicitur mat-
theus a magn⁹ ⁊ theos qđ eſt deus quaſi ma
gnus deo. vel a manus et theos quaſi man⁹ dei. Fuit
enim donum feſtinationis per feſtinam conuerſionē:
donator conſilij per ſalubrem predicationeȝ: magnus
deo per vite perfectionē: manus dei ꝑ euangelij ꝯſcri-
ptionē. Leui interp̄taꝰ aſſumptus vel applicatus ſiue
additus aut appoſit⁹. Fuit eīm aſſumpt⁹ ab exactiōe ve
ctigaliū: applicat⁹ numero apſoꝝ: additus ꝯſortio euā
geliſtarū: ⁊ appoſitus cathalogo martyrū. A.

MAttheus apl's in ethiopia p̄dicans in ciuitate q̄ dr̄ nadarbar duos magos noīe zaroē ꝛ arphaxat reperit q̄ ita hoīes ſuis artibus demētabāt: vt q̄ſcunq̄ vellēt mēbroꝝ officio ꝛ ſanitate priuare viderent̄. Qui ī tātā ſupbiam eruperūt: vt ſe quaſi deos ab hoībus facerēt adorari. Matthe⁹ aūt apl's p̄dictā ciuitatē ingreſſus: et apud eunuchū cādacis regine quem philipp⁹ baptizauerat hoſpitatus: ita magoꝝ p̄ſtigia detegebat: ꝛ q̄cq̄d ipſi faciebāt hoībus in p̄niciē hoc ipſe ꝯuerteret in ſalutē. Eunucho aūt. ſ. mattheū interrogāte quō tot linguas loq̄ret̄ ꝛ intelligeret expoſuit ei Matthe⁹ ꝙ ſpū ſctō deſcēdēte oīm linguarū ſciētiā recepiſſet: vt ſicut illi q̄ p ſupbiā turrim vſq̄ in celū edificare volebant p̄ ꝯfuſione linguarū ab edificatione ceſſauerūt ſic apli p oīm linguarū ſciētiā turrim nō de lapidib⁹ ſed de virtutib⁹ cōſtruāt p quaz oēs q̄ crediderīt in celū aſcēdāt. Tunc venit q̄ diceret magos illos cū duob⁹ aduenīſſe draconib⁹ q̄ ignē ſulphureū ex ore et narib⁹ euomentes cūctos hoīes occiderēt. Apl's aūt ſigno crucis ſe muniens ad eos ſecure exiuit. Quē mox vt dracones viderūt aū eius pedes ꝓtin⁹ dormierunt. Dixitq̄ magis. Ubi eſt ars veſtra? Excitate eos ſi poteſtis. Ego autē niſi dñm rogaſſem qd̄ in me cogitaueratis inferre ī vos ꝓtin⁹ retorſiſſez. Cū aūt ppl's cōueniſſet ī noīe ieſu draconib⁹ vt abirēt p̄cepit ꝛ nullū ledētes ꝓtinus abierunt. Cepit q̄z pplo de glīa paradiſi terreſtris magnū ſermonem ꝯtexere: aſſerens ipſm oībus mōtibus eminere ꝛ ꝓximū celo eſſe ſpinas vel tribulos ibi nō eſſe: lilia vel roſas ibi nō marceſcere: ſenectutē ibi nō euenire: ſꝫ hoīem ibi iuuenē ſemꝑ manere: angeloꝝ organa ibidē ſonare: aues vocatas cōtinuo obedire. De hoc aūt paradiſo terreſtri dicit hoīem eiectū eſſe: ſed per xp̄i natiuitatē in paradiſum celeſtē reuocatū fuiſſe. Et cū hec pplo loq̄ret̄ ecce ſubito tumult⁹ exort⁹ eſt in quo regis fili⁹ mortu⁹ plāgebat̄. Quē cū magi ſuſcitare nō poſſent: ſuadebāt regi ꝙ in deoꝝ cōſortiū raptus fuiſſet: ꝛ iō ſimulacruz ꝛ tēpiū ſibi cōſtrui oporteret. P̄redict⁹ aūt eunuchus magos cuſtodire faciēs apl'm aduocauit. Qui orōne fuſa cū ꝓtin⁹ ſuſcitauit. Quapropter rex noīe egypt⁹ hoc viſo p vniuerſas ſuas ꝓuincias miſit dicēs. Uenite ꝛ videte deū in effigie hoīs latentē. Uenerūt igit̄ cū coronis aureis ꝛ diuerſis ſacrificioꝝ gn̄ibus volētes ſacrificare ei. Quos matthe⁹ cōpeſcuit dicēs. Uiri q̄d facitis. Ego de⁹ nō ſum: ſꝫ ſeruus dñi ieſu xp̄i. Illi igit̄ de auro ꝛ argēto qd̄ ſibi attulerāt ipo iubēte eccl'iam magnā fabricauerūt quā intra. xxx. dieꝝ. ſpaciū ꝯſummauerūt. In qua apl's. xxxiij. ānis ſedit ꝛ totū egyptū ad fidē cōuertit: rex aūt egypt⁹ cū vxore ſua ꝛ oī pplo baptizat⁹ eſt. Ephigeniā q̄z filiā regis apl's deo dicatā pluſq̄. cc. virginib⁹ p̄fecit. B. ¶ Poſt hoc hirtacus regi ſucceſſit ꝛ v̄ginē p̄dictā ꝯcupiſcēs dimidiū regni ſui aplo ꝓmiſit ſi eā in cōiugiū ſuū ſibi faceret cōſentire. Cui apl's ait vt iuxta morē p̄deceſſoris die dñica ad eccleſiā cōueniret: ꝛ p̄ñte ephigenia cū ceteris v̄ginib⁹ ꝙ bona ſint iuſta cōiugia audiret. Quo rex cū gaudio feſtinauit putās ꝙ ephigeniē vellet cōiugiū ſuadere. Matthe⁹ igit̄ v̄ginib⁹ ꝛ omni pplo ꝯgregatis de bono matrimonij diu locut⁹ a rege plurimū eſt laudat⁹: credēs ꝙ hoc iō diceret vt v̄ginis aīm ad matrimoniū ꝓuocaret. Deinde impato ſilētio ſermonē repetit dicēs. Cū ergo bonū ſit matrimoniū ſi ſaluo federe teneat̄ bñ ſcitis aſtantes ꝙ ſi regis ſpōſam aliq̄s ſeruoꝝ vſurpare x̄ ſumeret: nō ſolū regis offenſaz ſed mortē inſuꝑ mereret̄: nō q2 vxorē duxiſſe ꝓbat̄: ſed q2 ſpōſaz dñi ſui accipiēs ei⁹ matrimoniū violaſſe ꝯuincit̄. Itaq̄ ꝛ tu rex ſciens ephigeniā regis eterni ſpōſaz effectā ꝛ ſacro velamine cōſecratā: quō poteris ſpōſaz potētioris te tollere ꝛ tuo matrimonio copulare. Quo audito rex p̄ ira inſaniēs furibūdus abſceſſit. Apl's aūt intrepidus et cōſtans oēs ad patientiā ꝛ cōſtātiā cōfortauit ꝛ ephigeniā corā ſe ex timore ꝓſtratā cū ceteris v̄ginib⁹ bñdixit. Poſt miſſarū aūt ſolēnia rex ſpiculatorē miſit q̄ iuxta altare mattheū ſtātē ꝛ expāſis manibus in celuz orātē miſſo a tergo gladio īterfecit ꝛ martyrē fecit. Qd̄ ppl's audiēs ad palatiū regis oīa incēſur⁹ ꝓperabat. Sed a p̄ſbyteris ꝛ diaconib⁹ vix detēti apli martyriū cū gaudio celebrauerūt. Rex v̄o cū nec p matronas ad eā directas nec p magos ephigeniā poſſet aliquaten⁹ īmutare totā ei⁹ domū igne copioſo vallauit: vt ipſam cū ceteris virginib⁹ cōcremaret. Apl's aūt eiſdē apparens oēm ignē ab earū domo excuſſit. Qui erūpens regis palaciū inuaſit ꝛ ſolo rege euadēte vix cū vnico filio cūcta cōſumpſit. Statimq̄ fili⁹ arrept⁹ a demonio patris crimina ꝯfitēs ad ſepulchrū apli ꝓperauit. Pater v̄o turpiſſimus leproſus effect⁹ cū curari nō poſſet manu ꝓpria gladio ſe ꝑemit. Ppl's aūt fratrē ephigenie ab aplo baptizatū regē cōſtituit. Qui p annos. lxx regnauit ꝛ filiū ſuū ſibi ſubſtituēs xp̄ianū cultū magnifice ampliauit: ꝛ totā ethiopie ꝓuinciā eccl'ijs xp̄i repleuit: zaroes aūt ꝛ arphaxat ab ea die qua regis filiū apl's ſuſcitauit in pſidē fugerūt. Sꝫ ſimon ꝛ iudas ibidē eos vicerūt. C. ¶ Notādū ꝙ ī btō mattheo quatuor p̄ncipalr̄ ꝯſiderant̄. Primū eſt obediētie velocitatis q2 mox vt xp̄s eū vocauit: cōtinuo teloneum reliq̄. nec dños ſuos timēs rōnes vectigaliū impfectas reliq̄t ꝛ xp̄o ꝑfecte adheſit. Pro hac velocitate obediētie q̄daz occaſionē erroris ſibi aſſumpſerūt ſicut recitat Hiero. in originali ſuꝑ p̄dictū locū dicēs. Arguit in hoc loco Prophiri⁹ ꝛ iulian⁹ auguſt⁹ vel impitiā hiſtorici mētientis: vel ſtultitiā eoꝝ q̄ ſtatī ſecuti ſunt ſaluatorē q̄ſi irrōnabiliter quēlibet vocātē hoīez ſint ſecuti: cū tātē v̄tutes tātaq̄ ſigna p̄ceſſerint q̄ aplos anteq̄ crederēt vidiſſe nō dubiū eſt. Certe fulgor ipe ꝛ maieſtas diuinitatis occulta q̄ etiā ī humana facie relucebat: ex primo ad ſe vidētes trahere poterat aſpectu. Si eñ ī magnete lapide hec eſſe v̄tus dr̄: vt anulos ꝛ feſtucas ſibi copulet et quāto magis dñs oīm creaturarū ad ſe poterat trahere quos volebat. Hec hiero. Scd̄z eſt ei⁹ largitas ſiue liberalitas q2 ſtatim fecit ei cōuiuiū magnū in domo ſua. Qd̄ q̄dē cōuiuiū nō tm̄ fuit magnū ex rōne laute p̄parationis: ſꝫ etiā fuit magnū p̄io rōne voti. q2 cū magno affectu ꝛ deſiderio ipz recepit. Scd̄o rōe myſterij q2 illd̄ fuit īdicatiuū magni myſterij. Qd̄ myſteriū exponit glo. ſuꝑ lucā dicēs. Qui domicilio xp̄m recipit interno maximis exuberātiū paſcit̄ delectationib⁹ voluptatū. Tertio rōe documētoꝝ q2 ibi magna documēta exhibuit: ſicut m̄iam volo ꝛ nō ſacrificiū et nō egēt q̄ ſani ſūt medico ꝛc. Quarto rōne ītuitatoꝝ: q2 magni diſcūbētes etiā inuitati fuerūt. ſ. xp̄s ꝛ diſcipuli ei⁹. Tertiū ei⁹ humilitas q̄ appuit ī duob⁹. Prio in hoc ꝙ ſe publicanū manifeſtauit. Ceteri euāgeliſte vt dicit glo. verecūdie cā ꝛ euāgeliſte honore nomē vulgatū nō ponūt. Ipſe ſm̄ qd̄ ſcriptū eſt iuſtus in p̄rimis accuſator ē ſui mattheū ſe ꝛ publicanū noīat vt oñdat nulli ꝯuerſuz debere de ſalute diffidere cū apl's ꝛ euāgeliſta de publicano repēte ſit fact⁹. Scd̄o in hoc ꝙ ad ſuas iniurias patiēs fuit. Qū eñ phariſei murmurabant ꝙ xp̄s ad hominē pctōrē diuertiſſet: potuiſſet eis

matthe⁹ rñdiſſe ac dixiſſe. Uos potius miſeri ac pctõres eſtis ꝙ vos iuſtos arbitrãtes medicũ refugitis: ego aũt tã pctõr dici nõ valeo: ꝗ ad medicũ ſalutis ↄfugio: ⁊ eidẽ vuln⁹ meũ nõ abſcõdo. D. ¶ Quartũ eſt euãgeliſ ipſius in eccleſia magna ſolẽnitas. Eius eñ euãgeliũ pre ceteris euãgeliis magis in eccl'ia frequentaꝝ ſicut ⁊ pſalmi dauid ⁊ ep'le pauli pre ceteris ſcripturis amplius in eccl'ia recitanꝝ. Cuius hec eſt rõ: qꝛ teſte Jacobo tria ſunt gña pctõrum .ſcꝫ peccatum ſupbie: luxurie: ⁊ auaritie. Pctõ ſupbie peccauit ſaulus a ſole ſupbiſſimo rege dict⁹ ꝗ eccleſiã ſupra modũ pſecutus eſt. Pctõ luxurie peccauit dauid ꝗ ⁊ adulteriũ commiſit: ⁊ ꝓpter ipſum adulteriũ fideliſſimũ militẽ vriã occidit. Pctõ auaritie peccauit matthe⁹ qui ꝑ auaritiã lucris turpib⁹ ĩhiabat. Fuit eñ telonari⁹. Eſt aũt teloneũ vt dicit Jſidorus locus in portu maris vbi merces nauiũ ⁊ nautarũ emolumẽta reddunꝝ. Telos aũt grece vt dicit Beda latine dꝛ vectigal. Licet igiꝝ iſti pctõres extiterint eoꝝ tñ pnĩa adeo placuit vt nõ ſolũ dñs eoꝝ culpis ignoſceret: ſꝫ etiã ĩ eis dona ſua multiplicit⁹ cumularet. Nã ſeuiſſimũ pſecutorẽ fecit fideliſſimũ pdicatorẽ: adulterũ ⁊ homicidã fecit ꝓphã ⁊ pſalmiſtã: lucris inhiãtẽ ⁊ cupidũ fecit apl'ꝫ ⁊ euãgeliſtã. Jdeo igiꝝ hoꝝ triũ dicta nobis tã frequẽti⁹ recitanꝝ: vt null⁹ ꝗ ↄuerti voluerit deſperet de venia: qꝛ tãtos ĩ culpa tales conſpicit fuiſſe ĩ gr̃a. Notãdũ inſup ꝙ ſm btm̃ Amb. circa ↄuerſionẽ bti matthei q̃dã ex parte medici q̃dã ex pte infirmi ſanati: quedã ex parte modi ſanãdi ↄſideranꝝ. Jn medico tria fuerũt: ſcꝫ ſapiẽtia ꝗ radicem morbi cognouit: bonitas qua medicamenta adhibuit: potẽtia qua ipm̃ tam ſubito mutare potuit. De his tribus ſicut idem dicit Ambro. in pſona ipſius Matthei. Hic põt auferre cordis mei dolorẽ ⁊ aĩe pallorẽ ꝗ nouit occulta. Et hoc quantũ ad primũ. Jnueni medicũ ꝗ in celis habitat ⁊ in terris ſpargit medicamẽta. Hoc quãtũ ad ſcd̃m. Hic põt ſolus ſanare vulnera mea ꝗ neſcit ſua. Hoc quãtũ ad tertiũ. Jn ipſo autem infirmo ſanato .ſ. in btõ mattheo tria cõſiderãtur ſm ꝙ dictus Ambro. oſtẽdit. Jpſe nãq; morbũ ꝑfecte exuit: curãti grat⁹ extitit ⁊ in ſanitate recepta ſemper mundũ ſe ſeruauit. Unñ ait. Seq̃baꝝ matthe⁹ iã let⁹ ⁊ alacer ⁊ exultabat dicẽs. Jã nõ publicanũ gero: iã nõ porto leui. Exui leui poſt ꝙ xp̃m indui: ⁊ hoc quo ad primũ. Odio gen⁹ meum fugio vitã meã: ſolum te ſequor dñe ieſu qui ſanas vulnera mea. Hoc quo ad ſcd̃m. Quis eſt qui me ſeparat a charitate dei ꝗ in me eſt tribulatio: an anguſtia: an fames. Hoc quo ad tertiũ. Modus autẽ ſanandi ſm btm̃ Amb. triplex fuit. Primo eñ xp̃s ipm̃ vinculis ligauit. Scd̃o cauteriũ ipꝫ impreſſit. Tertio omnẽ putredinẽ emundauit. Unde ait Ambro. loquẽs in perſona matthei. Ligat⁹ ſuꝫ fidei clauis ⁊ bonis cõpedib⁹ charitatis. Aufer ieſu meoꝝ putredines pctõꝝ duꝫ me habes vinculis charitatis ligatũ. Seca quodcũq; inueneris vitioſum: hoc quantũ ad primũ. Omne mãdatũ tuũ ſicut cauteriũ impreſſuꝫ tenebo: ⁊ ſi vrit cauteriũ mãdati tñ putrefacta carnis exurit ne ad virus ſerpet contagio. Et ſi mordet medicamentũ tñ vlceris tollit vitiũ. Quãtũ ad ſcd̃m. Ueni cito dñe incidẽs occultas ⁊ latẽtes varias paſſiões. Aperi cito vulnus ne noxi⁹ ſerpat humor: emunda oẽ qd̃ fetidũ eſt pegrino lauacro. Hoc quantũ ad tertiũ. Eius autẽ euãgeliũ anno dñi .ccccc. qd̃ manib⁹ ſuis ſcripſerat cũ oſſibus beati barnabe repertum eſt. Qd̃ quidẽ euãgeliũ beatus barnabas ſecũ ferebat ⁊ ſuper infirmos omnes illud ponens tam fide barnabe: ꝙ merito matthei cõtinuo liberabat.

¶ De ſancto Mauricio. cxxxvi. A.

Mauricius dꝛ a mari ⁊ cis ꝙ dꝛ vomẽs vel durus: ⁊ us qd̃ interp̃taꝝ ↄſiliator vel feſtinãs. Uel dꝛ a maurũ qd̃ ſm Jſido. grece dꝛ nigrũ. Jpſe nãq; habuit amaritudinem pro incolatu miſerie ⁊ dilectione patrie. Fuit vomens per ſuperfluorum abiectionẽ: durus ⁊ firmus per tormẽtorum perpeſſionẽ: cõſiliator ꝑ cõmilitonũ exhortationẽ: feſtinãs ꝑ feruorẽ ⁊ bonorũ operũ multiplicationem: niger per ſui deſpectionẽ. Huius paſſionẽ ſcripſit ⁊ copilauit beatus eucharius lugdunenſis archiep̃s.

Mauricius in ſacratiſſima legione que thebea dꝛ dux extitiſſe perhibetur. Dicti autẽ ſunt thebei a ciuitate ſua ꝗ thebea nuncupata eſt. Eſt aũt ipſa regio in partib⁹ orientis vltra fines arabie habitis opib⁹: fructib⁹ fertilis: arborib⁹ delectabilis. Habitatores vo illi⁹ regionis dicunꝝ eſſe magni corporibus: armis ſtrenui: in bello fortiſſimi: callidi ingenio: ſapiẽtia locupletiſſimi. Jpſa autẽ ciuitas centũ portas habuit: ⁊ ſup nilũ fluuiũ ꝗ de paradiſo egrediꝝ ⁊ gyon vt dꝛ ſita fuit. De qua dꝛ. Ecce vetus thebea cẽtũ iacet obruta portis. His iacob⁹ frater dñi xbũ ſalutis ꝑdicauit ⁊ fidẽ xp̃i ꝑfecte eos docuit. Diocletian⁹ aũt ⁊ maximian⁹ ꝗ ceperunt anno dñi .cclxxxvij. volẽtes fidẽ xp̃i penit⁹ extirpare tales ep'las ꝑ oẽs ꝓuincias in ꝗbus xp̃iani morabanꝝ trãſmiſerũt. Si aliqd determinari oporteret aut ſciri: ⁊ tot⁹ mũd⁹ ex vna pte congregat⁹ eſſet: ⁊ ſola roma ex alia pte conſiſteret mũdus tot⁹ vict⁹ fugeret ⁊ ſola roma in culmine ſciẽtie remaneret. Cur ergo vos parua plebecula ei⁹ preceptis reſiſtitis: ⁊ ↄ ipſius ſtatuta tã ſtolide ſupbitis. Aut igiꝝ deoꝝ ĩmortaliũ fidẽ ſuſcipite: aut ĩmutabilis de vobis ſnĩa ꝓferetꝝ dãnationis. Xp̃iani aũt hmõi litteras ſuſcipiẽtes nũcios oẽs vacuos remiſerũt. Tũc diocletian⁹ ⁊ maximian⁹ ĩ irã cõmoti ꝑ oẽs ꝓuincias miſerũt vt oẽs bellicis armis apti ad romã venirẽt: ⁊ rebelles romano imꝑio ſubiugarẽt. Lr̃e aũt auguſtoruꝫ ad ppl'm thebeoꝝ delate ſunt. Qui ppl's ſm dei ꝑceptũ que dei erãt deo ⁊ ꝗ erãt ceſaris ceſari reddebãt. Congregãtes igiꝝ electã militũ legionẽ .ſ. ſex milia .dclxvj. eos ad iꝑatorẽ miſerũt vt in bellis iuſtis iꝑatorem iuuarẽt: nõ vt ↄ xp̃ianos arma mouerẽt: ſꝫ eos potius defenſarẽt. Huic aũt ſacratiſſime legioni dux erat inclitus vir mauriti⁹. Signifer aũt cãdid⁹ ĩnocẽti⁹ exupi⁹: victor: ⁊ ↄſtãti⁹. Diocletian⁹ igiꝝ maximianũ quẽ ſibi ĩ collegã imperij aſſumpſerat cõtra gallias cuꝫ infinito exercitu miſit ⁊ ei legionẽ thebeã ſociauit. Hi a ſancto marcellino papa exhortati ſunt vt ãte gladijs ĩteri rẽt ꝙ fidẽ xp̃i quã acceperãt violarẽt. B. ¶ Cũ igitur vniuerſus exercit⁹ mõtes alpiũ trãſmeaſſet ⁊ octodorum aduenĩſſet: iubet iꝑator vt oẽs ꝗ ſecũ erãt idolis ĩmolarẽt ⁊ ↄ rebelles imꝑio ⁊ maxime ↄ xp̃ianos vnanimiter cõiurarẽt. Qd̃ ſancti milites audiẽtes octo miliarib⁹ ab exercitu receſſerunt ⁊ in quodã loco ameno cui aganũ nomẽ eſt iuxta rhodanũ cõſederũt. Qd̃ audiẽs maximian⁹ miſſis militibus ꝑcepit vt ad deoꝝ ſacrificia cũ alijs feſtinarẽt: ꝗ ſe nõ poſſe facere rñderũt vt pote ꝗ fidẽ xp̃i haberẽt. Tũc iꝑator ira ſuccẽſ⁹ ait. Jungiꝝ deſpectui meo celeſtis iniuria ⁊ mecũ religio romana cõtẽnitꝝ. Sentiat cõtumax miles nõ ſolũ mihi: ſed etiã dijs meis me poſſe dare vindictã: tunc ceſar miſſis militibus ſuis iuſſit vt aut dijs eos ſacrificare compellerent aut decimũ quẽq; eoꝝ ꝓtinus decollarent. Sci igiꝝ cũ gaudio capita extẽdẽtes vn⁹ añ alterũ feſtina-

bat:⁊ ad mortē ꝑuenire certabat. tūc ſctiſſa mau. aſſurgēs inter cetera ſic cōcionatꝰ eſt. Cōgratulor vobis qꝛ ꝓ fide xp̄i oēs mori parati eſtis. Cōmilitones veſtros necari ſuſtinui: qꝛ vos ad paſſionē ꝓ xp̄o patos vidi ⁊ dn̄i mādatū ſeruaui: q̄ ait petro. Mitte gladiū tuū in vagi. Qꝛ ergo iā ꝯmilitonū corporibꝰ vallati ſumꝰ ⁊ ſociorū ſanguibꝰ rubricatas veſtes hēmus noſipſos ad martyriū ſequamur. Hec ergo ſi placet ceſari mādemꝰ rn̄ſa. Milites tui impator ſumꝰ ⁊ ad defenſionē reipublice arma ſuſcepimꝰ. Nō eſt ī nobis ꝓditio nō formido ſꝫ xp̄i fidē nullatenꝰ deſeremꝰ cū hoc īpator audiſſet iuſſit itex vt decimū trucidarēt. Quo ſcrō exuperiꝰ ſignifer vexillū arripiēs ⁊ īter cōmilitones ſtās dixit. Glioſus dux nr̄ mauriciꝰ de nr̄orū cōmilitonū glia eſt locutꝰ: nec exuperiꝰ ſignifer nr̄: idō hec arma arripui vt talibꝰ reſiſtamꝰ. Proijciāt dextre nr̄e arma hec carnalia ⁊ armēt ꝟtutibꝰ ⁊ talia ſi placet ceſari remādemꝰ: Milites ſumꝰ īpator tui ſerui āt quē libere ꝓfitemur xp̄i. Tibi debemꝰ militiā: illi īnocētiā. A te laboris ſtipēdiū: ab eo exordiū ſumpſimꝰ vite. Oīa ꝓ xp̄o tormēta ſuſcipe pati ſumꝰ ⁊ ab eiꝰ fide nūꝗ̄ diſcedemꝰ. Tūc ipiꝰ ceſar iuſſit ſuū exercitū totā legionē circundare: ita ꝙ vnꝰ euadere nō poſſet. Vallant̄ igit̄ milites xp̄i a militibꝰ diaboli: ⁊ nephādis manibꝰ trucidant̄ ⁊ pedibus equoꝝ conculcāt̄: ⁊ xp̄o ꝑcioſi martyres ꝯſecrant̄. Paſſi ſunt aūt circa annos dn̄i. cclxxx. Dei aūt nutu ꝗ̄ plures euaſerūt vt ī regiōes al's venientes xp̄i nomē ꝑdicarēt ⁊ glioſiſſime ī locis alijs triūpharēt. Ex q̄bus fuiſſe dicunt̄ ſolutor: auentor: ⁊ octauiꝰ apō thaurinū: alexāder apō ꝑgamū: ſcō'a apud vintinū: necnō ⁊. b. cōſtātiꝰ ⁊ victor ⁊ vrſus: ⁊ ꝗ̄ plures alij. Cū igr̄ carnifices ꝑdā diuiderēt ⁊ inſimul epularēt̄: quēdā ſenē noīe victorē inde caſu trāſeūtē ad ſecū ꝯuiuādū inuitarūt. Ille aūt reqrere cepit q̄mō inter tot milia occiſorū poſſet cū gaudio epulari. Cū autē a quodā audiſſet ꝙ ꝓ fide xp̄i mortui eſſēt ſuſpirās ille vehemēter īgemuit. bꝛm̄ oīno ſe clamitās ſi cū illis fuiſſet occiſus. Qn̄ aūt cōpeiſſent q̄ꝛ xp̄ianꝰ eſſet: in eū impetū fecerūt ⁊ ip̄m ꝓtinus trucidauerūt. C. ¶ Poſt hec maximianꝰ apud mediolanū: dioclitianꝰ ꝟo apud nichomediā vna die purpurā depoſuerūt vt priuatā vitā egerēt: ⁊ aduleſcētiores. ſ. cōſtātiꝰ ⁊ maximꝰ ⁊ galeriꝰ quos ceſares fecerāt imparēt. Sed cū maximianꝰ iterū tyrānice imparevellet a cōſtātio genero ſuo ꝑſecutꝰ ſuſpēdio vitā finiuit. Tādē corpꝰ ſcī innocētij de eadē legione in vndā rhodani immerſuꝫ a domiciano genaneſi ⁊ grato auguſtano ⁊ ꝓthaſio eiuſdē loci ep̄is cū alijs ī eccl'ia eſt ſepultū. In cuiꝰ cōſtructione q̄dā gētilis artifex erat q̄ alijs die dn̄ico ſolēnizātibꝰ ſolꝰ opus ſuū exercebat. Adeſt ſctōꝝ exercitꝰ rapit̄: cedit̄ ⁊ arguit̄ ꝙ opus ſuū ꝓphanus aſſumpſerit: ⁊ die dn̄ica cū alij diuinis intēderent ipſe opibꝰ mechanicis inhiaret. Correptꝰ ad eccl'iā cucurrit ⁊ ſe fieri xp̄ianū poſtulauit. Ambro. ī ꝑfatiōe de his martyribꝰ ſic ait. Caterua fideliū diuino luſtrata lumine ab extremis terre finibꝰ veniēs tibi fideliter ſupplicauit. Et tā corporeis bellatoꝝ: legio mucrōibꝰ circūſepta ꝗ̄ꝗ̄ ſpūalibꝰ ēt armis vallata ad martyriū vigili cōſtātia ꝓperauit. Quos peſtifer tyrānus vt eos metu ꝑterreret ad interēptionē ſupplicij gladio decimauit: atꝗ̄ poſtmodū ꝯſtāter eos ꝑdurātes in fide vniuerſos ꝑiter capite plecti ꝑcepit. Sed hi tāto charitatis ardore feruebāt: vt reiectis armis flexo poplice paſſim geniculātes ſpiculatorū tela hilari corde ſuſciperent. Inter quos. b. Mauriciꝰ ita fidei amore ſuccēſus decertādo ſui martyrij eſt coronā adeptꝰ. Hec Ambr. Mulier quedā filiū ſuū abbati monaſterij in quo ſanctorū martyꝝ corpora requieſcūt erudiēdū tradidit quē in breui defunctū irremediabili luctu plāgebat. Cui apparens mauriciꝰ cur filiū ſuū ſic fleret q̄ſiuit. Que ſibi rn̄dit: ꝙ ꝗ̄diu viueret a lachrymis nō ceſſaret. Cui ille. Noli eū flere vt mortuū: ſꝫ ſcias eū habitare nobiſcū ꝙ ſi ꝓbare deſideras cras: ⁊ in oībꝰ diebꝰ vite tue ſi ad matutinas ſurrexeris: vocē eiꝰ īter monachoꝝ pſallētiū voces audire valebis. Qō illa ſemꝑ fecit: ⁊ vocē filij cū mōachis cātātē ſemꝑ diſcernēs audiuit. Rex gaturanicꝰ cū theſauros ſuos relictis ſeculi pōpis pauperibꝰ ⁊ eccl'ijs erogaret quēdā ꝑ̄ſbyterū miſit: vt ſibi de ſacroſctīs ipſoꝝ reliquijs aſportaret. Qui cum reliquijs impetratis rediēs cū nauis orta tēpeſtate ī lacu lauſanēſi periret capſaꝫ cū reliquijs fluctibꝰ oppoſuit ⁊ mox ſecuta fuit tranquilitas magna. Anno domini. dcccclxiij. cū q̄dā monachi obiētu caroli a nicholao papa corpa ſcī vrbani pape ⁊ ſcī tyburcij martyris impetraſſent ⁊ redeūtes ſctōꝝ martyꝝ eccl'iā viſitaſſent ab abbate ⁊ monachis impetrarūt vt corpꝰ ſcī mauricij ⁊ caput ſcī īnocētij apō antiſiodoreñ. ī eccl'ia quā ſctūs germanꝰ eiſdē martyribꝰ dudū dedicauerat trāſportarēt. Refert petrꝰ damiani ꝙ ī burgūdia erat q̄dā clericꝰ ſuꝑbus ⁊ ambitioſus q̄ quādā eccl'iaꝫ ſcī mauricij ſibi vſurpauerat q̄dam potēte milite ſibi plurimū obſiſtēte. Qn̄ aūt quadā die miſſa cātaret̄ ⁊ in fine euāgelij diceret̄: oīs q̄ ſe exaltat humiliabitur: deriſit miſer ⁊ ait falſuꝫ eſt. Nā ſi ego meis hoſtibꝰ me humiliaſſem tot hodie diuitias eccl'ie nō haberē: ⁊ ecce fulmen inſtar gladij in os eiꝰ ꝑ qō blaſphemie verba euomuit introiuit ⁊ ſubito eum extinxit.

¶ De ſancta Juſtina. cxxxvij. B.

Juſtina a iuſtitia dicta eſt. Ipſa enim ꝑ iuſtitiam vnicuiꝗ̄ qō ſuū eſt reddidit. ſ. deo obediētiā: ſuperiori ꝑlato reuerētiā: pari cōcordiā: inferiori diſciplinā: inimicis patiētiā: miſeris ⁊ afflictis cōpaſſioneꝫ operoſam: ſibi ſanctimoniam: ⁊ proximis charitatem.

Juſtina ꝟgo de ciuitate ātiochie filia ſacerdotis idoloꝝ quotidie ad feneſtrā ſedēs ꝑ̄lū diaconē euāgeliū legētē audiebat a quo tādē ꝯuerſa eſt. Qō cū mr̄ patri ī lecto retuliſſet ⁊ ambo dormiſſent xp̄s cū āgelis appuit eis dicēs. Venite ad me ⁊ dabo vobis regnū celorū. Qui euigilātes ſtatiꝫ cū filia ſua ſe baptizari fecerūt. Hec ergo iuſtina ꝟgo a cypriano plurimū moleſtata ipꝫ tādē ad fidē ꝯuertit. Cyprianꝰ eīn a ſua pueritia magꝰ extiterat. Nā cū. vij. ānorū eēt a parētibꝰ diabolo ꝯſecratꝰ ē. Hic igit̄ magice arti īſeruiebat ⁊ matronas ī iumēta ꝯuerti crevidebat̄ ⁊ multa alia ꝑ̄ſtigia exercebat. Ardēs igit̄ ī amore iuſtine ꝟginis ad magicas artes ſe cōtulit: vt ipſam ꝓ ſe vl' ꝓ viro quodā acladio q̄ ſimiliter ī eiꝰ amorē exarſerat poſſet habere. Aduocat igit̄ demonē vt ad ſe veniat: et iuſtinā ꝑ eū valeat hēre. Adueniēs demō dixit ei. Quid me vocaſti? Cui cyprianꝰ. Amo virginē de galileis: potes ne facere vt ipſam habeā ⁊ volūtatē meā ſecuꝫ ꝑficiam. Cui demō. Ego q̄ hoīem de paradiſo eijcere potui: cayn fratrem ſuū occidere ꝓcuraui: iudeos xp̄m occidere feci: hoīes pertubaui ⁊ nō potero facere vt vnā puellam habeas et ea iuxta tuum placitum fruaris. Unguentum hoc accipe ⁊ circa domum eius deforis ſparge: ⁊ ego ſuperueniēs cor eius in tuū amorem incendā ⁊ tibi eā aſſentire cōpellā. Sequēti nocte demō ad eā ingredit̄ ⁊ cor eius ad amorē illicitū incitare co-

nat:qđ illa ſentiēſdeuote ſe dño cōmēdauit ⁊ totū cor
pus ſuū ſigno cruci muniuit. Ad ſignū autem ſctē cru
cis diabolꝰ territꝰ fugit ⁊ ad cyprianū veniēs ante eū
ſtetit: cui cyprianꝰ dixit. Quare nō adduxiſti ad me vir
ginē illā. Cui demon. Vidi in ea quoddā ſignū ⁊ cōta=
buit ⁊ oīs ꝟtus in me defecit. Cyprianꝰ aūt eū dimiſit
⁊ aliū fortiorē vocauit. Cui demō. Audiui tuā iuſſio=
nē ⁊ vidi illiꝰ īpoſſibilitatē: ſʒ ego emēdabo ⁊ tuā ꝯple
bo volūtatē. Aggrediar eā ⁊ cor eiꝰ vulnerabo in amo
rē libidinis ⁊ ea iuxta deſideriū tuū ꝑfrueris. Jngre=
diens igit̃ diabolꝰ nitebat̃ ei ꝑſuadere ⁊ animū eiꝰ ad
amorē illicitū inflāmare. Jlla aūt ſe deo deuote recom
mēdās ſigno crucis oēm tētationē repulit ⁊ inſufflās
in demonē ꝓtinꝰ eū abiecit. Demō aūt cōfuſus abījt ⁊
aufugit ⁊ añ cyprianū ſtetit: ad quē cyprianus. Et vbi
eſt ꝟgo ad quā te trāſmiſi. Et demon. Victū me fateor
⁊ qualr̃ dicere ꝑtimeſco: quoddā eīn ſignū terribile in
ea vidi ⁊ cōtinuo robur oē amiſi. Tūc cyprianꝰ eū deri
dēs dimiſit: ⁊ ipm̄ pĺcipē demonū aduocauit. Cūqꝫ ve
niſſet ad eū dixit. Que eſt ꝟtꝰ vr̃a tā modica: vt vincat̃
ab vna pucilla. Dixit demō. Ecce egrediēs varijs febri
bus eā vexabo ⁊ animū eiꝰ ardētius inflāmabo ⁊ totū
corpꝰ eius vehemēti ardore reſꝑgā ⁊ freneticā illā fa=
ciā ⁊ varia ſibi fantaſmata offerā ⁊ media nocte eā ad=
ducā tibi. Tūc diabolꝰ ī ſpeciē vniꝰ ꝟginis ſe trāſfigura
uit ⁊ ad ꝟginē veniens dixit. Ecce ad te venio: qꝛ tecū
in caſtitate viuere cōcupiſco. Verſitū dic q̄ſo te quenā
certaminis nr̄i merces erit. Cui ſctā ꝟgo rn̄dit. Mer=
ces quidē multa labor modicus. Dixit ei demō. Quid
eſt ergo qđ deꝰ p̄cepit. Creſcite ⁊ multiplicamini ⁊ re
plete terrā. Timeo ego bōa ſocia ꝙ ſi in ꝟginitate mā
ſerimꝰ verbū dei irritū faciemus ⁊ velut contēnētes ⁊
inobedientes in graue iudiciū decidemꝰ: ⁊ vn̄ videba=
mur ſperare premiū: graue incurremꝰ tormētū. Cepit
aūt cor ꝟginis grauibus cogitationibus ꝑ imiſſionē
demonis cōcuti ⁊ ardore cōcupiſcētie fortiꝰ inflāmari:
adeo vt iam ſurgēs abire vellet. Tunc ſctā virgo ad ſe
reuerſa ⁊ quis eſſet q̄ ſecū loq̄ret̃ intelligēs cōtinuo ſe
cruce muniuit ⁊ in diabolū ſufflās ipſum inſtar cere ꝓ
tinus liq̄fecit ⁊ ab oī tētatiōe ſtatim liberatā ſe ſenſit.
C. ¶ Poſtmodū diabolus in ſpeciē iuuenisꝰ pulcher=
rimi ſe transfigurauit ⁊ thalamū eiꝰ ingrediēs cū ipſa
in lectulo iaceret impudēter in eiꝰ lectulū ꝓſiliuit: ⁊ in
eiꝰ amplexꝰ ruere voluit. Qđ vidēs iuſtina ⁊ malignū
ſpm̄ adeſſe cognoſcēs: mox ſignū crucis edidit ⁊ inſtar
cere diabolū liq̄fecit. Tūc diabolꝰ ꝑmittēte deo febri=
bus eā fatigās ⁊ plures cū gregibꝰ ⁊ armētis occidēs:
maximā mortalitatē in tota antiochia futurā ꝑ demo
niacos p̄dicebat: niſi iuſtina cōiugio cōſentiret. Qua=
propter tota ciuitas morbo languēs ad ianuā parētū
iuſtine cōuenit clamās vt iuſtinā ꝯiugio traderēt: ⁊ ſic
ciuitatē a tāto periculo liberarēt. Sed cū iuſtina nul=
latenus ꝯſentiret: ⁊ ex hoc mortē eidē oēs minarētur
vij. anno mortalitatis ipſa ꝓ eis orauit: ⁊ oēm peſtilē=
tiā ꝓpulſauit. Videns aūt diabolꝰ ꝙ nihil ꝓficeret in
formā iuſtine ſe trāſmutauit vt famā iuſtīe pollueret ⁊
cyprianū deludēs ſe iuſtinā ad ſe adduxiſſe iactabat.
Pergēs igit̃ diabolus ad cyprianū in ſpecie iuſtine ad
ipm̄ cucurrit: ⁊ eū quaſi q̄ eius amore lāgueret oſcula=
ri voluit. Quā cyprianꝰ vidēs ⁊ iuſtinā eſſe credēs gau
dio repletus ait. Bn̄ veniſti iuſtina oīm feminaꝝ deco
ra. Mox vt cyprianꝰ nomē iuſtine noīauit: diabolꝰ no
mē illud ferre nō potuit: ſʒ ad eiꝰ ꝓlationē inſtar fumi
ſtatī euanuit. Quapropter cyprianꝰ deluſuʒ ſe vidēs
triſtis remāſit. Añ ampliꝰ in amorē iuſtine eſtuās ad
oſtium ꝟginis diu vigilauit: ⁊ qñqꝫ in feminā ⁊ qñqꝫ
in auē vt videbat̃ arte magica ſe cōmutās cū veniſſet
ad oſtiū ꝟginis nec feminam nec auis: ſed cyprianꝰ
ꝓtinꝰ apparebat. Acladiꝰ qꝫ arte diabolica mutatꝰ in
paſſerē cū ad feneſtrā iuſtine volaſſet: mox vt virgo eū
aſpexit nō paſſer: ſʒ acladiꝰ apparuit. Anguſtiariqꝫ ni
mis cepit ac tremere: qꝛ nec fugere poterat nec ſalire.
Timēs ꝟo iuſtina ne cadēs creparet: eū per ſcalā depo
ni fecit admonēs vt a ſua veſania ceſſaret ne iuxta le=
ges tanꝙ maleficus puniret̃. Jſta oīa ſm̄ figmēta dia=
bolica ad quādā apparētiā fiebant. D. ¶ Victus igit̃ ꝑ
oīa diabolꝰ ad cyprianū redījt ⁊ ante eū cōfuſus ſtetit.
Cui dixit cyprianꝰ. Nunq̄d ⁊ tu victus es? Que eſt mi
ſer ꝟtus veſtra vt vnam puellā nō poſſitis vincere, nec
in eā poteſtatē hr̄e: ſed econuerſo ipſa vos vincat ⁊ tā
miſerabiliter vos ꝓſternat. Dic tn̄ mihi obſecro ī quo
eſt eius tā maxima fortitudo. Cui demō ait. Si mihi
iuraueris vt a me nequaꝙ recedas virtutē eius victo
rie tibi pādā. Cui cyprianus. Per q̄d tibi iurabo. Cui
demon. Jura mihi per virtutes meas magnas ꝙ a me
nūꝙ diſcedas. Dixit ei cyprianꝰ. Per ꝟtutes tuas ma
gnas tibi iuro ꝙ a te nunꝙ diſcedam. Tūc diabolꝰ q̄ſi
ſecurus ei dixit. Pucilla illa ſignū crucifixi edidit: ⁊ ſta
tim contabui ⁊ omnē virtutē amiſi: ⁊ quaſi cera a facie
ignis effluxi. Dixit ei cyprianus. Ergo crucifixꝰ maior
te eſt. Et demon. Vtiqꝫ maior oībus eſt: ⁊ nos ⁊ omnes
q̄s hic decipimꝰ tradet igni inextinguibili cruciādos.
Cui cyprianꝰ. Ergo ⁊ ego amicus debeo fieri crucifixi:
ne tātā aliq̄n penā incurrā. Cui diabolus. Juraſti mi=
hi per ꝟtutes mei exercitus ꝑ quas nemo ꝑiurare va=
let ꝙ a me nūꝙ diſcederes. Ad quē cyprianꝰ. Te ⁊ oēs
fumigantes tuas ꝟtutes cōtēno ⁊ tibi ⁊ oībus diabo=
lis tuis abrenūcio ⁊ crucifixi ſalutari ſigno me munio
Statimqꝫ ab eo diabolus confuſus diſceſſit. Tunc cy=
prianus ad ep̄m iuit. Quē vidēs ep̄s ⁊ credēs eum ve=
niſſe vt xp̄ianos ī errorē mitteret ait ei. Sufficiāt tibi
cypriane hi q̄ foris ſunt. Nihil eīn poteris aduerſus ec
cleſiā dei. Jnuicta eſt eīn ꝟtus xp̄i. Cui cyprianus. Cer
tus ſum ꝙ inuicta eſt virtus xp̄i. Narrāſqꝫ q̄ ſibi accide
rāt: ab eo ſe baptizari fecit. Qui poſtmodū tā ī ſciaꝙ ī
vita valdē ꝓficiēs mortuo ep̄o ipſe in ep̄m ordinatus
eſt. Beatā vero ꝟginē iuſtinā in monaſterio poſuit et
multis ſacris ꝟginibus eā ibidē in abbatiſſam p̄fecit.
Setūs aūt cyprianus martyribꝰ ep̄l'as ſepe mittebat
eos in certamine roborabat. Comes aūt regiōis illiꝰ
audiēs famā cypriani ⁊ iuſtine eos ad ſe p̄ntari fecit: ⁊
an ſacrificare vellent req̄ſiuit. Qui dū in fide xp̄i ꝑſiſte
rēt firmi: iuſſit eos ī ſartaginē plenā cera: pice ⁊ adipe
poni q̄ tn̄ eis mirum refrigeriū p̄ſtitit: nec aliqđ ſuppli
ciū irrogauit. Sacerdos aūt idolorum prefecto dixit.
Jubeas me ante ſartaginē ſtare ⁊ ꝯfeſtim vincam om
nem virtutem eorum. Cū ergo iuxta ſartaginē veniſſet
dixit. Magnus eſt deus hercules ⁊ pater deorum iupi
ter. Et ecce continuo de ſartagine ignis exiuit ⁊ penitꝰ
eū conſumpſit. Tunc cyprianus ⁊ iuſtina de ſartagine
extrahuntur: ⁊ data ſuper eos ſnīa pariter decollātur.
Hoꝝ corpora cum ſeptem diebus ad canes ꝓiecta mā
ſiſſent: poſtmodum romam tranſlata ſunt. Nūc aūt vt
dicitur placētie requieſcunt. Paſſi ſunt aūt: vj. kal. octo
bris circa annos dñi. cclxxx. ſub diocletiano.

¶ De ſanctis Coſma ⁊ Damiano. cxxxviij. S

Coſmas dr̄ a coſinos ꝙ eſt forma vel ornatꝰ. Vel
ſm̄ Jſido. coſinos grece dicit̃ mūdus latine. Fuit
enim forma in alijs exēplis ornatus virtutibus bōis
mundus ab omnibus vitijs: Damianus dictus eſt a
damma quadam beſtia q̄ humilis eſt ⁊ manſueta. Vel
damianus a dogma qđ eſt doctrina ⁊ ana quod eſt ſur

ſum vel a damū qđ eſt ſacrificiū. Uel damianus quaſi
dñi man⁹. Ipſe em̄ mãſuetudinẽ habuit in ↄuerſatiõe:
doctrinã ſuprnã habuit in p̄dicatiõe: ſacrificiū fuit ĩ car
nis maceratiõe: dñi manus fuit ĩ medicinali curatiõe.

Coſmas ꝛ Damian⁹ germani fra
tres in ciuitate egea ex religioſa
matre nomine theodora nati ſunt. Hi
arte medicine edocti tantã a ſpũſan=
cto grãm acceperunt: vt oẽs lãguores
non ſolũ ab hoib⁹: ſed etiã a iumentis
curarent gratis oĩa tribuentes. Ma=
trona autẽ quedã noĩe palladia cum
omnia ſua in medicis ↄſumpſiſſet ad
ſctõs acceſſit ꝛ ab eis ſanitatem inte=
grã reportauit. Tũc illa quoddã mu=
nuſculũ ſctõ damiano obtulit. Et cũ nolet recipe illa
eũ ſacramentis terribilib⁹ adiurauit. Qđ ille acqeuit
recipe nõ quidẽ ductus cupiditate muneris: ſꝫ ꝛ deuo=
tioni ſatiſfaciens offerẽtis ꝛ ne nomen domini videre
tur ſpernere p qđ videbat ſic ſe adiuratum eſſe hoc vbi
ſanct⁹ coſmas comperit p̄cepit ne corpus ei⁹ vna cum
ipſi⁹ corpe poneret. Sed ſequẽti nocte dñs coſme ap=
paruit ꝛ fratrẽ de ſuſcepto munere excuſauit. Audiẽs
eoꝝ famã ꝓconſul liſias eos ad ſe accerſiri fecit: ꝛ que
eoꝝ ſint noĩa que patria: q̄ fortuna inqrere cepit. Sã=
cti martyres dixerũt. Noĩa nr̃a ſunt coſmas ꝛ damian⁹
ꝛ alios tres fr̃es habem⁹ quoꝝ noĩa ſunt antin⁹: leon=
cius: ꝛ euprepius. Patria autẽ nr̃a arabia eſt. Porro
fortunã xp̄iani neſciũt. Juſſit ergo imperator vt fr̃es
ſuos adduceret ꝛ ſimul idolis ĩmolarẽt. Sed cũ oĩno
immolare cõtẽnerẽt precipit eos in manibus ꝛ pedib⁹
dire torqri. Cũ aũt ei⁹ tormẽta deriderẽt: iuſſit eos ca
thena ligari ꝛ in mari p̄cipitari. Sꝫ ſtatim ab angelo
de mari liberant: ꝛ ante p̄ſidẽ ſtatuunt. Qđ preſes cõ=
ſiderãs ait. Per deos magnos maleficijs vicit;: q: tor
mẽta cõtẽnitis ꝛ mare ſopitis. Docete ergo me hec vẽſa
maleficia ꝛ in noĩe dei adriani ſequar vos. Et hoc di=
cto ſtatim duo demones affuerũt ꝛ eũ grauiſſime in fa
ciẽ ceciderũt. Et ille clamans dixit. Deprecor vos o bo
ni viri vt ꝓ me ad dñm vr̃m oretis. Quibus orãtibus
cõtinuo demones diſceſſerũt. Preſes aũt dixit. Uide
tis qualiter aduerſum me dij indignati ſunt: q: eos re
linquere cogitabã. Jam ergo deos meos vos non pa=
tiar blaſphemare. Tũc eos in ignem copioſuꝫ iactari
precepit: ſꝫ tñ eos nil leſit qn poti⁹ flãma ꝓſiliit lõge ꝛ
multos de aſtãtib⁹ iteremit. Jubent ergo in eculeo ſu
ſpẽdi: ſꝫ ab angelo ipos cuſtodiẽte fatigatis admodũ ĩ
cedendo miniſtris añ p̄ſidẽ deponunt illeſi. Tres igit
fratres in carcere fecit recludi: ꝛ coſmã ꝛ damianũ cru
cifigi ꝛ a pp̄lo lapidari. Sed in ſuos lapides redibant
autores ꝛ q̄plurimos vulnerabãt. Tũc p̄ſes furore re=
plet⁹ eductis trib⁹ fr̃ib⁹ ꝛ ſtãtib⁹ iuxta crucẽ iuſſit coſmã
ꝛ damianũ ſupra crucẽ a qtuor militib⁹ ſagittari. Sa=
gitte v̄o cõuerſe plurimos vulnerabant: ſed ſctõs mar
tyres nõ ledebãt. Uidẽs aũt preſes in oĩbus ſe cõfuſuꝫ
vſq; ad mortẽ anguſtiar⁹ eẽs qnq; fr̃es fecit ſimul de=
collari: memores aũt xp̄iani v̄bi qđ dixerat ſctũs coſ=
mas ne in vnũ ſepelirent cogitabãt quõ vellẽt marty=
res ſepeliri. Et ecce ſubito camel⁹ aduenit ꝛ humana
voce ꝓclamãs ſctõs in vno loco ſepeliri precepit: paſ=
ſi ſũt ſub diocletiano q̄ cepit circa ãnos dñi.cclxxxvij.
B. ¶ Ruſtic⁹ qdã cũ poſt laborem meſſis in cãpo apto
ore dormiret ſerpẽs in ei⁹ vẽtrẽ igreſſus eſt. Euigilãs
aũt cũ nihil ſentiret domũ rediũt: ꝛ ſero facto grauiſſi=
me torqri ſe ſenſit. Voces igit miſabiles emittebat: et
ſctõs dñi coſmã ꝛ damianũ ĩ ſui auxiliũ ĩuocabat. Sꝫ
cũ dolor ſemp increſceret ad eccl'iã ſctõꝝ martyrũ cõfu
git: ꝛ ibidẽ eo ſubito dormiẽte: ſerpẽs ſicut p os ei⁹ in=
trauerat ſic exiuit. Uir qdã lõge ꝓfectur⁹ ſctis marty=
bus coſme ꝛ Damiani vxorẽ ſuã cõmẽdauit dãs ei ſi=
gnũ cui ꝓtin⁹ deberet ei annuere ſi aliqñ eã vocaret.
Poſt hoc ãt ſciẽs ſignũ diabol⁹ qđ ei marit⁹ dederat ſe
ĩ hoĩeꝫ trãſfigurauit ꝛ ſignũ viri offerẽs dixit. Uir tu⁹
ab illa ciuitate me miſit ad te vt ducã te ad eũ. At illa
adhuc ire formidãs ait. Signũ qdeꝫ agnoſco: ſꝫ q: de
ſctis martyrib⁹ coſme ꝛ damiano ↄmẽdata ſuꝫ ſup eo=
rũ altare mihi iura q; ſecurã me duces ꝛ tũc ꝓtin⁹ ꝓfi
ciſcar. Ille aũt ↄtinuo vt dixerat ſibi iurauit: ſecuta ḡ
eũ cũ ad quendã locũ ſecretũ veniſſent voluit eã de iu=
mẽto diabol⁹ p̄cipitare vt eã occideret. Qđ illa ſentiẽs
exclamauit. De⁹ ſctõꝝ coſme ꝛ damiani adiuua me. Uo
bis em̄ credidi ꝛ ſecuta ſuꝫ eũ. Cõfeſtim aũt ſcti cũ mul
titudĩe dealbatoꝝ ibidẽ affuerũt ꝛ eã liberauerũt. Dia
bol⁹ v̄o ſtatim euanuit. Et dixerũt ei. Nos ſum⁹ coſma
ꝛ damia. qꝝ iuſo credidiſti: ĩdeo feſtinauim⁹ venire in
auxiliũ tibi. Felix pa.viij. ſcti Greg. ĩ honore ſctõꝝ coſ
me ꝛ dami. nobilẽ eccl'iaꝫ rome ↄſtruxit. In hac eccl'ia
qdã vir ſctis martyrib⁹ ſuluebat: cui cãcer vnũ crus totũ
ↄſũpſerat. Et ecce dormiẽte illo ſcti coſ. ꝛ dami. deuoto
ſuo appuerũt vnguẽta ꝛ ferramẽta ſecũ portãtes: quoꝝ
vnus alteri dixit vbi carnes accipiem⁹ vt abſciſa carne
putrida locũ vacuũ repleam⁹. Tũc ait alter ĩ cimiterio
ſcti petri ad vincula hodie ethiops recẽs ſepultus ẽ.
De illo ḡ affer vt huic ſuppleam⁹. Et ecce ad cimiteriũ
ꝓperauit ꝛ coxã mauri attulit: p̄cidẽteſq; coxã infirmi.
loco ei⁹ coxã mauri inſeruerũt: ꝛ plagã diligẽter vngẽ
tes coxã infirmi ad corp⁹ mauri mortui detulerũt. Eui
gilãs aũt cũ ſe ſine dolore ſenſiſſet: manũ ad coxã appo
ſuit ꝛ nil leſionis ĩuenit. Apponẽſq; cãdellã cũ in cru
re nihil mali videret cogitabat an nõ ipſe q̄ erat: ſꝫ ali⁹
aliter eſſet. Rediẽs aũt ad ſe pre gaudio de lectulo ꝓſi
liũt: ꝛ qđ in ſomnis viderat ꝛ qualr ſanat⁹ fuerat oĩb⁹
enarrauit. Qui cõcito ad tumulũ mauri miſerũt ꝛ coxã
mauri p̄ciſaꝫ: ꝛ coxã p̄dicti viri loco illi⁹ tumulo poſitã
ĩuenerũt. Paſſi ſũt ãt circa ãnos dñi.cclxxx. ſub diocle.

¶ De ſancto Foroſeo. cxxxix. B.

Foroſeus ep̄s cui⁹ hiſtoriã Beda
ſcripſiſſe creditur: dũ oĩ virtute
ꝛ bonitate polleret ad extremum ve=
niens ſp̄m emiſit vidit q̄ꝫ duos ange=
los ad ſe venientes: ꝛ eius aĩam deferẽ=
tes: tertiũ v̄o armatũ ſcuto cãdido et
gladio fulgureo ſe p̄cedẽtẽ conſpexit.
Deinde demones clamãtes audiuit.
Precedam⁹ ꝛ añ faciẽ ei⁹ bellũ cõmo=
ueam⁹. Cũ ḡ p̄ceſſiſſent vniuerſi iacta
bãt in eũ ignita iacula. Sꝫ angel⁹ pre
cedens ſcuto ea ſuſcipiebat: ꝛ ꝓtinus extiguebat. Tũc
demones angelis opponẽtes dixerũt. Otioſos ſermo
nes ſepe dixit: ꝛ iõ illeſus nõ dꝫ pfrui vita btã. Quib⁹
angeli. Niſi p̄cipalia vitia ↄ̃ eũ ꝓtuleritis ꝓpter mi
nima nõ pibit. Tũc dixit eis demõ. Si iuſt⁹ eſt de⁹ hõ
hic nõ ſaluabit. Scriptũ eſt em̄. Niſi ↄuerſi fueritis et
efficiamini ſicut paruuli nõ ĩtrabitis in regnũ celoꝝ.
Cui angel⁹ excuſans ait. Intelligẽtiã ĩ corde habuit: ſꝫ
cõſuetudo hoĩꝫ ↄcitauit. Cui demõ. Sicut accepit ma=
lũ ex cõſuetudine ita accipiat vindictã a ſupno iudice.
Sctũs ãgel⁹ dixit. Judicemur añ deũ. Preliãte ãgelo
aduerſarij territi ſunt. Tũc demõ dixit. Seru⁹ q̄ ſcit vo
luntatem dñi ſui ꝛ nõ facit: plagis vapulabit multis.
cui angel⁹. Quid em̄ iſte de dñi ſui volũtate nõ imple
uit. Et demõ. Dona iniquoꝝ recepit. Cui angel⁹. Cre=

dldit ꝙ vnuſquiſqꝫ eoꝝ pniaꝫ egiſſet. Demō dixit. Nō debuit ꝓbare pnie pſeuerātiā ꝛ ſic fructꝰ ſuſcipe. Angelus rndit. Judicemur añ deū. Sꝫ dmō ſuccubuit. Jterū aūt ad bellādū ſurrexit dicēs. Uſqꝫ nūc deū exiſtimabamꝰ veracē q oē delictū qḋ in terris nō purgat: ſe in eternū punitur ꝓmiſit. Hic ergo homo quādā veſtē a qdā vſurario recepit: nec de hoc punitꝰ fuit. Ubi eſt ḡ iuſtitia dei. Cui āgelus. Silete: qi occulta dei iudicia ignoratis. Quādiu eñ ſperat pnia comitat hoiem diuina mia. Demō rndit. Sed nullus hic locus eſt pnie. Cui angelꝰ. Pꝛofūditatē iudicioꝝ dei ignoratis. Erit etem. Tūc diabolꝰ tā grauiter eū pcuſſit: vt poſtmodū vite reſtitutus ſemp pcuſſionis veſtigiū retineret. Arripiētes eñ demones vnū de his quos in ignibꝰ torquebāt ipm in eū iactauerūt q eiꝰ humerū maxillāqꝫ incēdit. Cognouitqꝫ hoieꝫ: qi ille erat cuiꝰ veſtē acceperat. Dixitqꝫ angelꝰ. Qḋ incēdiſti arſit ī te. Si eñ huius viri in pctis mortui donū nō accepiſſes: nec pena ī te arderet. Et hanc percuſſionē pmittēte deo ꝓ receptiōe veſtimēti illiꝰ pcepit. Alter aūt demō dixit. Adhuc reſtat illi anguſta porta vbi illū ſupare poterimꝰ. Diliges ꝓximū tuū ſicut teipm. Rndit angelꝰ. Uir iſte ī ꝓximos ſuos opatꝰ eſt bona. Aduerſariꝰ rndit. Nō ſufficit hoc niſi etiā ſicut ſeipꝫ dilexerit. Cui angelus. Fructꝰ dilectionis eſt bene opari: qꝛ deꝰ reddet vnicuiqꝫ ſm opera ſua. Dixitqꝫ demō. Sed qꝛ verbū de diligēdo nō impleuit dānatꝰ erit. Pugnāte turba nefanda ſcti angeli victores fuerūt. Dixitqꝫ iterum demon. Si deus iniquus nō eſt ꝛ vbi illius tranſgreſſio ei diſplicet iſte penarū expers nō erit. Pꝛomiſit eñ ſeculo abꝛenūciare ꝛ ecōtrario ſeculū dilexit ꝯ id qḋ dictū eſt. Nolite diligere mūdū neqꝫ ea q in mūdo ſunt. Sctūs angelus rndit. Nō ſibi ea q ſunt ſcli: ſꝫ hoibꝰ indigētibꝰ diſpēſanda dilexit. Diabolꝰ rndit. Qualicūqꝫ mō diligat ꝯ pceptū diuinū ē. Uictis aduerſarijs rurſus diabolꝰ ad callidas ꝯuertit accuſatiōes dicēs. Scriptū eſt ei. Si nō annūciaueris iniquo iniqtatē ſuā ſanguinē eiꝰ de manu tua requirā. Hic nō annūciauit digne peccatoribꝰ pniam. Sctūs angelus rndit. Qū auditores deſpiciūt verbū lingua doctoris loqui ꝓpedit dū videt ꝙ predicatio audita deſpicit: vñ prudētis eſt dū non eſt loquēdi tps noſce tacere. Jn oī vero ꝯdictione demonū preualida nimis extitit pugna donec iudice dño triūphātibus angelis deuictiſqꝫ aduerſarijs imēſa claritate vir ſanctus circūfuſus eſt. Unus aūt vt Beda teſtatur ex angelis dixit ei: reſpice mundum. Reſpiciēſqꝫ vidit vallē tenebꝛoſam ꝛ quatuor ignes in aere aliquibꝰ ſpacijs a ſe diſtātes. Dixit ei angelus. Hi ſunt qtuoꝛ ignes qui mundū ſuccendūt. Unus eſt ignis mēdacij: cū hoc ꝙ abꝛenūciare diabolo ꝛ oībus pompis eius in baptiſmo hoies ꝓmiſerūt minime iplēt. Scḋs cupiditatis cū mūdi diuitias amori celeſtiū ꝑponunt. Tertiꝰ eſt diſſentiōis cū aios ꝓximoꝝ in ſupuacuis rebꝰ offendere nō formidāt. Quartus ipietatis cū īfirmiores expoliare ꝛ eis fraudem facere pro nihilo ducunt. Deinde illi ignes appꝛopīquātes in vnū redacti ſunt: ꝛ illi appꝛopinquabāt. Timenſqꝫ angelo dixit. Domine ignis mihi appꝛopinquat. Cui angelus. Quod non accendiſti non ardebit in te. Jgnis enim iſte ſecundū merita operum hominum ſingulos examinat. Nam ſicut corpus ardet per voluntatem illicitam: ita etiam ardebit per debitā penam. Tandem ad pꝛopꝛium reductus eſt corpus plāgentibus ꝓpinquis qui eum mortuum eſtimabant. Jlle aūt aliquanto tēpoꝛe ſuperuixit ꝛ in bonis operibus laudabiliter vitam finiuit.

De ſancto Michaele archangelo. cxl. A.

Michael interptat qs vt deus. Et quoties ī quit ait Greg. mire virtutis aliqd agit michael mitti phibet vt ex ipſo actu ꝛ noie det intelligi ꝙ nullus pt facere qḋ facere ꝑualet deus. Et idcirco eidē micha. multa q ſunt mire virtutis attribuunt. Jpſe eñ vt daniel atteſtat ī tpe antixpi ꝯſurget ꝛ ꝓ electis tanq defenſoꝛ ꝛ ꝓtectoꝛ aſtabit. Jpſe cū dracone ꝛ angelis eius pugnauit ꝛ ipm de celo eijciēs victoriā fecit magnā. Jpſe cuꝫ diabolo de moyſi corpe altercatꝰ eſt eo ꝙ diabolꝰ eius corpus ꝓdere voluit: vt ipm ꝓ deo iudeoꝝ ppl's adoꝛaret. Jpſe ſctoꝝ aias recipit ꝛ in paradiſum exultatiōis pducit. Jpſe olim princeps fuit ſynagoge: ſed nunc cōſtitutus eſt a dño ī principē eccl'ie. Jpſe vt dr plagas egyptijs intulit: mare rubꝛū diuiſit: pplꝫ p deſertū duxit ꝛ in terrā ꝓmiſſiōis introduxit. Jpſe inter ſctoꝝ acies angeloꝛuꝫ ſignifer xpi hr. Jpſe ad dñi imperiū antixpm exiſtētē in monte oliueti ꝑpotēter occidet. Jn voce ipſiꝰ archāgeli michaelis mortui reſurgēt. Jpſe crucem ꝛ clauos: lāceā ꝛ coronam ſpineā in die iudicij repꝛeſentabit. B.

Michaelis archāgeli ſacra ſolennitas dr appitio: dedicatio: victoꝛia ꝛ memoꝛia. Appitio aūt ipſiꝰ angeli multiplex eſt. Pꝛia q ī mōte gargano apparuit. Jn apulia nāqꝫ eſt quidā mōs noie garganꝰ iuxta ciuitatem q dr ſipōtus. Anno aūt dñi. cccxc. ī pdicta vrbe ſipoto erat qdā vir noie garganus q ſm quoſdā libꝛos a monte illo nomē acceperat: vel a q mons ille nomē acceperat. Qui ouiū ꝛ boū infinita multitudine pollebat. Cū aūt circa pdicti mōtis latera paſcerēt ꝯtigit quēdā taurū alios relinqre ꝛ vticē mōtis ꝯſcēdere. Cū domino alijs redeūtibus nō rediſſet collecta domꝰ multitudine famuloꝝ p deuia qqꝫ reqrēs ipm tādē in vtice mōtis iuxta oſtiū cuiuſdā ſpelūce inuenit. Permotꝰ itaqꝫ cur ſoliuagꝰ īcederet mox in ipm ſagittā toxicatā direxit. Sꝫ ſtatim velut a vēto retoꝛta ipm q iecerat repcuſſit. Turbati ſuper hoc ciues: epm adeūt ꝛ ſup re tā ſtupēda ipm reqrūt. Qui triduanū ieiuniū eis idixit: ꝛ a deo qrēdū eē admonuit. Quo pacto ſctūs michael epo appuit dicēs ſciatis hoieꝫ illū voluntate mea ſuo telo eē pcuſſuꝫ. Ego eñ ſuꝫ michael archāgelꝰ q locū hūc in terris incolere tutūqꝫ ſuare ſtatuēs hoc volui ꝓbare īdicio ipſiꝰ me loci inſpectatoꝛeꝫ eſſe atqꝫ cuſtodē. Statimqꝫ epus atqꝫ ciues cū ꝓceſſione locum adeunt: ꝛ ingredi nō pſumētes oꝛōni p foꝛibus inſiſtūt. Scḋa appitio eſt q circa ānū dñi. dccx. accidiſſe deſcribit. Nā ī loco q tūba dr iuxta mare ſex milibꝰ ab vrbe abꝛincēſi: michael epo pdicte ciuitatis appuit iubēs vt ī pdicto loco eccl'iā ꝯſtrueret ꝛ ſicut ht ī mōte gargano: ita ꝛ ibi ī meōꝛiā. ſ. michaelis archāgeli celebꝛaret. Cū āt epus ḋ loco ī q eccl'iā ꝯſtrueret dubitaret ab epo edocet vt ibi eā ꝯſtrui faceret vbi taurū a latronibꝰ abſcōditū inueniret. Jterūqꝫ de loci āplitudie dubitās ſubet modū ī āplitudie ſtatuere qtū videret taurū ī circuitu pedibꝰ ꝓtriuiſſe. Due aūt rupes ibidē erāt qs nulla tenꝰ vtꝰ hūana mouere poterat. Tūc michael cuidā viro appuit ꝑcipiēs vt ad pdictū locū accedat et ipſas rupes remoueat. Quo accedente tā facile rupes mouit vt nihil hre pōderis viderēt. Edificata igit ibidē eccl'ia de mōte gargano ptē pallij qḋ ſctūs michael ſup altare poſuit ꝛ ptē marmoꝛis ſup q ſtetit ad ſuā eccl'iā detuleꝛt. Cū vo ibidē aq penuriā paterēt monitu āgeli qddā foramē ī qdā ſaxo duriſſio fecert: ꝛ tāta aqꝛū copia ꝓtinꝰ emanauit: ꝛ vſqꝫ nūc eiꝰ bñficio copioſꝰ

ſuſtentent. Hec aūt apparitio in p̄dicto loco .xvij. kal.
nouēbris ſolēniter celebrat. In eodē aūt loco quoddā
memoria dignū ↄtigiſſe refert miraculū. Ille eī mōs
vndiq3 oceano cingit. Sed bis in die ſctī Michaelis
iter p̄bēs p̄plo aperit. Cū ergo copioſa turba ad eccliā
pgeret ↄtigit ⁊ quādā mulierē grauidā vicināq3 par-
tui ſecū ire. Et ecce magno īpetu vnda redijt ⁊ oēs tur
ba timore ↄcuſſa ad litꝰ fugit: ſola aūt mulier p̄gnās
fugere nō valuit. Sz a marinis fluctibꝰ capta fuit. At
michael archangelꝰ mulierē ſeruauit illeſam: ita etiā
q in medio pelagi filiū parturiuit quē in vlnis ſuſci-
piēs lactauit et mari iterū ſibi iter p̄bēte cū puero le-
ta exiuit. C. ¶ Tertia apparitio eſt q̄ rōe tpe gregorij
pape legit accidiſſe. Nā cū idē gregoriꝰ papa propter
peſtē inguinariā letanias maiores inſtituiſſet ⁊ deuo-
te p ſalute p̄p̄li exoraret vidit ſupra caſtrū qd olī me
moria adriani dicebat angelū dñi q̄ gladium cruēta-
tū tergebat ⁊ in vaginā mittebat. Vn̄ ſciūs gregorius
intelligēs p̄ces a dño exauditas eccliā in honorē an
gelorū ibidē ↄſtruxit. Vn̄ caſtrū illud vſq3 nūc caſtrū
ſcti angeli vocat. Hec aūt apparitio cū illa q̄ ī mōte gar
gano apparuit cū ſipōtanis victoriā dedit .viij. idꝰ maij
celebrat. Quarta apparitio eſt q̄ conſiſtit in hierachijs
ipſoꝝ angeloꝝ. Nā prima hierarchia dr epyphania .i.
ſuperior apparitio: media dr yphania .i. media appa-
ritio vltima dr ypophania .i. inferior apparitio. Et dr
hierarchia a hierar qd eſt ſacrū ⁊ archos princeps q̄ſi
ſacer p̄cipatꝰ. Quelibet aūt hierarchia ↄtinet tres
ordines. Nā ſuperior ↄtinet ſeraphin cherubin ⁊ thro
nos. Media aūt ↄtinet ſm aſſignationē dionyſij dña
tiones: virtutes ⁊ poteſtates. Vltima ↄtinet ſm aſſi-
gnationē eiuſdē p̄cipatꝰ angelos ⁊ archangelos. Et
horū ordinatior diſpoſitio poteſt videri p ſimile in terre
nis p̄tātibꝰ. Nam miniſtri q̄ ſunt ſub vno rege q̄dam
operant immediate circa pſonā regis ſicut cubicula-
rij: ↄſiliarij: ⁊ aſſeſſores. Similes his ſunt ordines p̄i
me hierarchie. Quidā vo habent officia ad regimē re-
gni in cōi nō deputati huic vel illi pūincie vt princi-
pes militie ⁊ iudices curie. Similes his ſunt ordines
ſcde hierarchie. Quidā vo p̄ponunt ad regimē alicu-
ius partis regni: vt p̄poſiti ⁊ balliui: ⁊ hmōi minores
officiales. Et his ſiles ſunt ordines tertie hierarchie:
tres igit prime hierarchie accipiunt inquātū deo aſſi
ſtunt ⁊ ad ipſm ↄuertuntur. Ad hec tñ tria neceſſaria
ſūt .ſ. ſumma dilectio: ⁊ hoc quātū ad ordinē ſeraphin
q interpretat ardentes. Perfecta cognitio. ⁊ hoc q̄tū
ad cherubin qd interp̄tat plenitudo ſciētie. Perpetua
ↄprehēſio ſiue fruitio: ⁊ hoc q̄tū ad thronos q inter-
p̄etant ſedes: qr in eis ſedet deꝰ ⁊ q̄eſcit dū eos in ſe
q̄eſcere facit. Tres aūt ordines medie hierarchie acci
piunt in q̄tū hñt p̄eſſe ⁊ regere vniuerſitatē hoim in
cōi. Hoc aūt regimē ↄſiſtit in tribꝰ. Primo in p̄ſidēdo ſi
ue īperādo. ⁊ hoc ptinet ad ordinē dñationū ad quē ſpe
ctat alijs inferioribꝰ p̄eſſe ⁊ eos in eisꝰ miniſterijs di
uinis dirigere ac eis oia impare. Qd innuit zacha .v.
vbi vnꝰ angelꝰ alteri dixit. Curre ⁊ loquere ad puerū
iſtū dicens ꝛc. Scdo in operando ⁊ hoc ptinet ad ordi-
nē vtutū q̄bus nihil eſt īpoſſibile exequi qd impat: qr
iis datū ē poſſe ſup oīa difficilia ad diuinū miniſteriū
ptinētia ⁊ iō attribuit eis miracula facere. Tertio ī arcē
do vt .ſ. impedientia ⁊ infeſtātia arceant: ⁊ hoc ptinet
ad ordinē p̄tātū q̄ hñt coercere ↄtias p̄tātes: qd ſigna
tū ē i thobie .viij. vbi dr qd raphael religauit demoniū
in deſerto ſuperioris egypti. Tres vo ordines vltime hie
rarchie accipiunt ſm q hñt regimē determinatū ⁊ li-
mitatū. Quidā eī eoꝝ p̄ſunt vni pūincie. Hi ſunt de

ordine principatus ſicut erat princeps pſarū q̄ p̄erat
pſis de quo habet Dañ. x. Quidā vo deputati ſunt ad
regimē multitudinis: vtputa vniꝰ ciuitatis ⁊ hi dicū-
tur archāgeli. Quidā vo ad regimē pſone ſingularis:
⁊ hi dicunt angeli. Vn̄ ⁊ dicunt minima nūciare ex eo
q eorū miniſteriū ad vnū hoīem limitat. archāgeli vo
dicunt maiora nūciare. qr bonū vniꝰ multitudinis di
gnius eſt q̄ bonū vniꝰ hoīs. In aſſignatione aūt ordi
nū prime hierachie Gre. ⁊ Ber. cū Diony. ↄcordāt: qr
accipit penes eorū fruitionē q̄ ↄſiſtit ī feruēti dilectio
ne quo ad ſeraphin: p̄funda cognitione quo ad cheru
bin: ppetua retētiōe quo ad thronos. Sz in aſſignatio
ne medie ⁊ vltīe in duobꝰ ordinibꝰ .ſ. principatu ⁊ vtu
te diſſentire vident. Gre. eī ⁊ Ber. aliā ↄſiderationē
habuerūt pūt .ſ. media hierarchia accipit penes p̄la-
tionē: vltima penes adminiſtrationē. Prelatio aūt in an
gelis triplex eſt. Preſunt eī angeli angelicis ſpiriti-
bus ⁊ hi dñationes dicunt. Preſunt etiā angeli bonis
hoibꝰ: ⁊ hi dicunt principatꝰ. Preſunt demonibꝰ: ⁊ hi
dicunt p̄tātes. Et ordo ⁊ gradꝰ dignitatis in his patz.
Miniſteriū aūt triplex eſt: q̄dā qd ↄſiſtit in operan-
do quoddā in docēdo: aut maiora: aut minora. Primū
eſt vtutū: ſm archangeloꝝ: tertiū angeloꝝ. D. ¶ Quin
ta apparitio eſt de qua legit in hiſtoria tripartita. Nā
iuxta ↄſtātinopolim eſt locus q̄dā vbi olim dea veſta
colebat: ſed nūc ecclia in honorē .ſ. michaelis fabrica-
ta eſt q̄ etiā locꝰ michaeliū nūcupat. Cū igit quendā
noīe aquilinū ardētiſſima febris rubeis coleribꝰ mora
ↄprehendiſſet eſtuāti poculū medici dederūt qd euo
muit adeo vt poſtmodum q̄cq̄d comederet vel biberet
euomeret. Dū autē iā morti vicinꝰ eſſet ad locum hunc
ſe duci fecit credēs ſe illic aut mori aut lāguore priua
ri. Cui michael apparēs dixit vt ↄfectionē ſibi ex mel
le ⁊ vino pipere faceret ⁊ oīa q̄ comederet ibi intinge-
ret: ⁊ ſic plenā ſanitatē reciperet. Qd cū feciſſet plene
liberatus eſt. Cū tñ ſm medicine rationē ↄtrū eſſe vi-
deat calida pocula colericis exhibere. Hec in hiſtoria
tripartita. Scđo dr victoria. Multiplex aūt victoria
ipſius archāgeli michaelis ⁊ angelorū inuenitur. Pri
ma eſt quā archāgelus michael p̄dictis ſipōtanis hoc
modo p̄ſtitit. Poſt aliqd eī tp̄s ab inuento loco ne-
apolite adhuc gentiles ↄ ſipontanos et bñuentanos
qui quinquaginta milibus a ſiponto diſtant ordinato
exercitu bellare ceperūt. Qui de ep̄i conſilio triduo in-
ducias petierūt vt ieiunio triduano vacarēt: ⁊ patro-
nū ſuū michaelē in ſui auxiliū implorarēt. Tertia aūt
nocte michael epiſcopo apparet: p̄ces dixit exau-
ditas victoriā p̄mittit affuturā: ⁊ quarta diei hora iu
bet hoſtibꝰ occurrēdū. Quibꝰ occurrētibꝰ mōs garga-
nus immenſo tremore ↄcutitur: fulgura q3 crebra vo-
lant ⁊ caligo tenebroſa totum mōtis cacumē obduxit
ita vt .dc. viri de aduerſarijs tam ex ferro hoſtiū q̄ ex
ſagittis igneis interirent. Reliqui vero virtute archā
geli comperta idolatrie reliquerunt errorem et conti
nuo colla chriſtiane fidei ſubmiſerunt. Secunda victo-
ria eſt quam michael archangelus obtinuit qñ draco-
nē .i. luciferum cū oibus ſuis ſequacibus de celo expu
lit. De quo exponit illud qd hr in Apo. factū eſt p̄lium
magnum in celo. Michael pugnabat ꝛc. Cū enim lu-
cifer dei equalitatē appetiſſet: archangelus michael
celeſtis exercitus ſignif. r aduenit et ipſum luciferū
eum ſuis ſequacibus de celo expulit: ⁊ in hūc aerē ca-
liginoſū vſq3 in diem iudicij retruſit. Nō eī p̄miſſum
eſt eis in celo habitare ſiue in ſuperiori parte aeris: qr
locus clarus ⁊ amenꝰ eſt: nec in terra nobiſcum ne ni-
mis nos infeſtarent: ſed in aere inter celum ⁊ terrā: vt

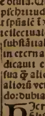
dū ſupius reſpiciūt: ⁊ vidēt gloriā quā amiſerūt inde
dolorē habeāt: ⁊ dū īferi⁹ reſpiciūt ⁊ vidēt hoīes illuc
aſcēdere vn̄ ipſi ceciderūt: inde inuidia frequēter tor-
queant̄. Frequēter tn̄ ex diuina diſpēſatione ad nr̄m
exercitiū ad nos deſcēdūt. Un̄ ſicut aliquib⁹ viris mō
ſtratū eſt: frequēter circa nos volitāt ſicut muſce. In-
numerabiles enī ſunt ⁊ velut muſce totū aerē repleue
rūt. Un̄ dr̄ haimo vt philoſophi dixerūt ⁊ doctores nr̄i
opinant̄. Aer iſte ita plenus eſt demonib⁹ ⁊ malignis
ſpiritib⁹: ſicut radi⁹ ſolis minutiſſimis puluiſculis. Li
cet aūt tot ſint: tn̄ iuxta ſniam origenis corū exercitus
minuit̄ cū eos vincim⁹: ita vt q̄ ab aliquo ſctō viro vi-
ctus fuerit deinceps ille de vitio de quo vict⁹ eſt ipm
nō valeat tētare. Tertia victoria eſt quā angeli quoti
die de demonib⁹ obtinēt: dū p̱ nobis ꝯ̄ eos pugnātes
ab eorū tētatione nos liberāt. Trib⁹ aūt modis ab ipo
rū tētatiōe nos liberāt. Primo ptātē demōis refrenā
do. Apoc. xx. de angelo q̄ demonē ligauit ⁊ in abyſſum
miſit. ⁊ Thobie. viij. de diabolo in deſerto ſupiori reli
gato. Hui⁹ enī religatio nihil aliud eſt q̄ ptātis ei⁹ re
frenatio. Scd̄o cōcupiſcētiā refrigerādo. Qd̄ ſignifica
tū eſt Gen̄. xxxij. vbi dr̄ q̄ angel⁹ tetigit neruū iacob et
ſtatim emarcuit. Tertio memoriā dn̄ice paſſiōis nr̄is
mētib⁹ imprimēdo: hoc ſignatū eſt Apo. vij. vbi dr̄. No
lite nocere terre ⁊ mari nec arborib⁹ quouſq; ⁊c. Item
Ezech. ix. Signa thau in frontibus virorū gemētium.
Thau enī lr̄a ad modū crucis eſt facta. Et q̄ hoc ſigna
ti ſunt nō timēt angelū pcuſſorē. Un̄ ibidē dr̄ ſup quē
videris thau nō occides. Quarta victoria eſt quā ar-
chāgelus michael de antichriſto habiturus eſt qn̄ ipz
occidet. Tūc enī Michael princeps magn⁹ vt dr̄ Dan̄.
xij. cōſurget ⁊ p̱ electis tanq̄ adiutor ⁊ protector ꝯtra
antichriſtū fortiter ſtabit deinde antichriſtus vt dicit
gloſa Apoc. xiij. ſup illud. Uidi vnū de capitib⁹ ei⁹ oc-
ciſum ⁊c. mortuū ſe finget ⁊ p triduū latēs poſtea ap-
parebit dicēs ſe ſuſcitatū arteq; magica ferentib⁹ euz
demonib⁹ in aera aſcēdet ⁊ vniuerſis mirātib⁹ adora
bunt eū. Tandē in montē oliueti aſcendēs vt dicit glo
ſa ſup illud. ij. Theſ. ij. quē dn̄s ieſus interficiet ⁊c. dū
ſtabit in papilione ⁊ in ſolio ſuo in illo loco ꝯ̄ quē dn̄s
aſcēdit michael adueniēs ipz interficiet. De quo p̄lio
⁊ victoria intelligit̄ ſm̄ Greg. illud qd̄ dr̄ apoc. xij. Fa-
ctū eſt p̄liū magnū in celo michael ⁊c. Illud enī xbum
de triplici p̄lio Michaelis intelligit̄. ſ. de p̄lio qd̄ ha-
buit cū lucifero cū ipm de celo repulit: ⁊ de p̄lio qd̄ cū
demonib⁹ habet nos infeſtantib⁹: ⁊ de iſto de quo hic
agit̄. ſ. cū antixp̄o in fine mūdi habiturus eſt. E. ¶ Ter
tio hec ſolēnitas dr̄ dedicatio ex eo q̄ hac die p̄dictum
locū in mōte gargano a ſe dedicatū fuiſſe michael ar-
changel⁹ reuelauit. Reuerſi enī ſipōtani a cede aduer-
ſariorū ⁊ tā magnifica potiti victoria: adhuc dubitare
ceperūt: vtrū p̄dictū locum ingredi vel dedicare debe-
rēt. Tūc ep̄s ſup his duxit papā pelagiū ꝯſulēdū. Qui
rn̄dit ei. Si hō illā ecc̄liaz dedicare deberet hoc maxi
me die quo victoria data eſt fieri oporteret. Si xo alr̄
ſctō michaeli placuit ab ipō eſt ſup hoc eius requirēda
volūtas inſtātib⁹ igit̄ papa ⁊ ep̄o cū ciuibus triduano
ieiunio michael in hac die appuit ep̄o dicēs. Non eſt
opus vobis quā ego edificaui dedicare eccleſiam. Ipſe
enī q̄ cōdidit dedicauit. Precepitq; vt die ſequēti locū
cū pp̄lo ingrediēs ipm p̄cib⁹ frequētarēt ⁊ ſe ſpecialez
ſuū patronū ſentirēt. Deditq; ei p̄dicte cōſecratiōis ſi-
gnū: vt. ſ. ab oriente p poſterulā aſcēderēt ⁊ ibidē veſti
gia hoīs impſſa marmori inuenirent. Mane igit̄ ep̄s
⁊ vniuerſus pp̄ls ad locū veniūt ⁊ introgrediētes cri-
ptā magnā et tria altaria inuenerūt: quorū duo in au-
ſtrali parte poſita erant. tertiū vero in oriētali venerā

dū q̄dē ⁊ rubeo paleo circūtectū. Celebratis igit̄ ibidē
miſſarū ſolēnijs cū ſacrā cōionē ſinguli accepiſſēt oēs
ad p̱pria cū immēſo gaudio redierūt. Ep̄s aūt ibidem
ſacerdotes ⁊ clericos delegauit q̄ iugiter diuinū offi̅m
celebrarent. In eadē ſpelūca aqua lucida ⁊ nimiū dul
cis emanat qua poſt cōionē pp̄ls potat̄ ⁊ diuerſe egri-
tudines ſanant̄. Tūc ſumm⁹ pōtifex his auditis hunc
diē in honore ſctī michaelis ⁊ oīm btōrū ſpirituū p to
tū orbē vniuerſalr̄ ſtatuit celebrādū. Quarto hec ſolē
nitas dr̄ memoria ſctī michaelis. In qua tn̄ ſolēnita-
te oīm angelorū memoriā agim⁹ ⁊ oēs gn̄aliter hono
ramus. decet nāq; nos eiſdē laudē honorē impēdere
multiplici rōne. Ipſi enim ſunt cuſtodes nr̄i: miniſtra
tores nr̄i: fratres ⁊ cōciues nr̄i: aīarū noſtrarū in celū
portitores: orōnū nr̄arū apud deū repn̄tatores: regis
eterni nobiliſſimi milites: ⁊ tribulatoꝝ cōſolatores.
Prīo igit̄ debem⁹ eos honorare: q̄ꝛ ſunt cuſtodes nr̄i.
Cuilibet enī hoī dant̄ duo angeli. Un⁹ malus ad exer-
citiū: ali⁹ bon⁹ ad cuſtodiēdū. Cuſtodia enī boni ange
li deputat̄ hoī: ⁊ ī natiuitate ⁊ ī vtero ⁊ ſtatī poſt nati-
uitatē ex vtero. ⁊ ſemp eſt cū ipō iā adulto. In hoc enī
triplici ſtatu neceſſaria eſt hoī cuſtodia angelica. Naz
dū paruul⁹ adhuc eſt in vtero pōt interimi et dānari.
Dū eſt extra vterū ante adultā etatē pōt a baptiſmate
impediri. Dum eſt in adulta etate pōt ad diuerſa pctā
ptrahi. Diabol⁹ enī in hoīe adulto rōnē ſeducit p aſtu-
tias: volūtatē allicit p blanditias: xtutē opprimit per
violētiā: idō neceſſe fuit vt bonus angel⁹ eidē ad cuſto-
diā deputet̄ vt hoīem erudiat ⁊ dirigat ꝯ̄ fallaciam ex-
hortet̄ ⁊ incitet ad bonū cōtra blāditias: ⁊ defendat ab
oppreſſione cōtra violentiā. Effectus aūt angelice cu-
ſtodie ī hoīe quadruplr̄ aſſignari pōt. Prim⁹ eſt vt p̱-
ficiat aīa in bonū gr̄e. Et hoc facit angel⁹ in aīa tribus
modis. Primo omne impedimētū ad bonū remouēdo
Hoc ſignatū eſt Exodi. xij. vbi angel⁹ pcuſſit primoge-
nita egypti. Scd̄o pigritiā excitando. Qd̄ ſignatū eſt
Zacha. iiij. vbi dr̄. angel⁹ dn̄i excitauit me quaſi hoīez
qui excitat̄ a ſomno. Tertio in via pn̄ie ducēdo ⁊ redu
cēdo. Qd̄ ſignatū eſt Thobie. v. in angelo q̄ eū duxit ⁊
reduxit. Scd̄s eſt vt nō cadat in malū culpe ⁊ hoc facit
angel⁹ trib⁹ modis. Primo impediēdo pctm̄ futurum
ne fiat. Hoc ſignatū eſt Num. xxij. ī balaā q̄ ad maledi
cendū iſrael: pgēs ab angelo impedit⁹ eſt. Scd̄o incre
pādo p̄teritū vt ab eo q̄s recedat. Hoc ſignatū eſt Iu-
di. ij. vbi cū angel⁹ filios iſrael de p̄uaricatione incre-
paſſet: ipſi eleuauerūt vocē ⁊ fleuerūt. Tertio violētiā
q̄ſi inferendo vt a p̄nti pctō eripiat. Hoc ſignatū eſt in
violēta eductione loth et vxoris eius de ſodomis. i. de
pctī ꝯſuetudine. Terti⁹ effect⁹ eſt ſi cadat ⁊ poſt modū
reſurgat. Et hoc āgelus facit trib⁹ modis. Prīo monē
do ad cōtritionē. Hoc ſignatū eſt Thobie. xj. vbi ad do
cumētū angeli de felle p qd̄ intelligit̄ cōtritio liniuit
patri oculos. ſ. cordis. Scd̄o purgādo labia ad ꝯfeſſio
nē. Quod ſignatū eſt Eſa. vj. vbi p angelū labia Eſaie
purgāt̄. Tertio gaudēdo ad ſatiſfactionē. Luce. xv. di-
cit̄ q̄ mai⁹ gaudiū eſt in celo ſup vno peccatore pn̄iam
agente q̄ ſup nonagintanouē iuſtis qui nō egēt pn̄ia.
Quart⁹ effect⁹ eſt ne toties vel in tot mala cadat quo
ties vel ad quot diabol⁹ incitat. Et hoc facit trib⁹ mo
dis. ſ. poteſtatē demonis refrenādo: cōcupiſcētiā debi-
litando: ⁊ memoriā dn̄ice paſſiōis noſtris mētibus im
primēdo de q̄bus ſupra dictū eſt. F. ¶ Scd̄o debemus
eos honorare q̄ꝛ ſunt miniſtratores noſtri. Oēs enī ſi
cut dr̄ Hebre. j. ſunt adminiſtratorij ſpūs. Oēs enī p̱
pter nos mittunt̄: q̄ꝛ ſuperiores ad medios medij ad
infimos: infimi mittūt̄ ad nos. Hec aūt miſſio cōpetit
bonitati diuine. In hoc enī manifeſtat̄ diuina bōitas

quātū noſtrā ſalutē diligat dñs nobiliſſimos ſpūs qui
et intima charitate iungunt̃ dirigit ⁊ trāſmittit ad ꝓ=
curandū ſalutē noſtrā. Scḋo charitati angelice. Cum
eñ charitatis ardētis ſit maxime deſiderare aliorum
ſalutē ob quā etiā dixit Eſaias: ecce ego dñe mitte me
et angeli pñt nos iuuare ꝓ eo ꝙ vident nos ſuo auxi=
lio idigere ⁊ malos āgelos nos īpugnare: iō ꝙ ad nos
mittunt̃ lex exigit angelice charitatis. Tertio hūane
indigētie. Mittunt̃ eñ boni angeli ad īflāmādū affe=
ctū ad amorē. Vñ in figurā hu9 legunt̃ miſſi fuiſſe in
curru igneo. Scḋo ad illuminādū intellectū ad cogni
tionē. Hoc ſignatū eſt Apocal. x. in angelo ꝙ habebat
librū apertū in manu ſua. Tertio ad corroborandū in
nobis oē ꝑfectū vſqȝ ad finē. Hoc ſignatū eſt. iij. Reg.
xix. vbi angelus portauit helie panē ſubcinericium et
vas aque: ⁊ comedit ⁊ ābulauit in fortitudine cibi illi9
vſqȝ ad montē dei oreb. Tertio honorandi ſunt qꝛ ipſi
ſunt fratres et cōciues nr̃i. Oēs eñ electi aſſumūtur
ad ordines angeloꝝ: ꝗdā ad ſuꝑiores ꝗdā ad īferiores:
quidā ad medios ꝓ diuerſitate ſuoꝝ meritoꝝ lȝ beata
v̄go ſuꝑ oēs ſit. Qḋ. b. grego. in homelia inſinuare vr̃.
Nā vt ait. ſunt nōnulli ꝗ parua capiūt ſȝ tñ hec annū=
ciare fratrib9 nō deſiſtūt. Iſti in angeloꝝ numero cur=
rūt. Et ſunt ꝗ ſecretoꝝ celeſtiū ſumma ⁊ cape ꝑualent
⁊ nūciare. Hi cū archāgelis. Et ſūt ꝗ mira faciūt ſigna
⁊ valēter opant̃. Et hi cū v̄tutib9. Et ſunt ꝗ malignos
ſpūs v̄tute orōnis ⁊ vi accepte ꝑtātis fugant. Et hi cū
ꝑtātib9. Et ſunt ꝗ acceptis v̄tutib9 electoꝝ merita trā
ſcendūt. Et electis fratrib9 principant̃. Et hi cū princi
patib9 meritū ſortiunt̃. Et ſunt ꝗ ſic in ſemetipſis oib9
vitijs dñant̃ vt ipſo iure mūdicie dij inter hoīes vocē=
tur. Vñ ad moyſen dr̃. Ecce ꝯſtitui te deū pharaonis.
Et hi cū dñationib9. Et ſunt in qb9 velut i throno ſuo
dñs ꝑſidēs alioꝝ facta examinat ꝑ quos dū ſctā eccle=
ſia regit̃ plerunqȝ de ſuis ꝗbuſdā infirmis actibus alij
electi iudicant̃. Et hi cū thronis. Et ſunt ꝗ dei ꝓximi
charitate ampli9 ceteri pleni ſunt. Et hi meritoꝝ ſuoꝝ
ſortē inter cherubin numerū acceperunt: qꝛ cherubin
plenitudo ſciencie dr̃: ⁊ iuxta paulū. Plenitudo legis
eſt charitas. Et ſunt ꝗ ſuꝑne cōtēplatiōis amore ac
cenſi in ſolo cōditoris ſui deſiderio anhelant: nihil iā
in hoc mūdo cupiūt: ſolo eternitatis amore paſcūtur
terrena queqȝ abijciūt: cūcta tꝑalia mēte trāſcendūt:
amant ⁊ ardēt atqȝ ipſo ſuo ardore requieſcūt amādo ar=
dent loquēdo accendūt: et quoſcūqȝ v̄bo tāgūt ardere
ꝓtinus i dei amore faciūt. Quo iſti niſi īter ſeraphin
numerū ſortē ſue vocatiōis acceperūt: hec greg. Quar
to honorandi ſunt: qꝛ ipſi ſunt aīaꝝ nr̃aꝝ in celū por
titores. Et hoc faciūt triplici mō. Pr̄io viā ꝑparando.
Malach. iij. Ecce ego mitto angelū meū ꝗ preparabit
viā ante faciē meā. Scḋo ꝑ viā ꝑparatā in celū baiulā
do. Exo. xxiij. Ecce ego mitto āgelū meū ꝗ te cuſtodiet
in via ⁊ inducat te in terrā quā ꝓmiſi ꝑrib9 tuis. Ter=
tio in celo collocādo. Lu. xvj. Factū eſt vt moreret̃ mē=
dicus ⁊ portaret̃ ab angelis in ſinū abrae. B. ¶ Quito
honorādi ſunt qꝛ ipſi ſunt orōnū nr̃aꝝ apud deū reꝑ=
ſentatores. Ipſi nāqȝ pr̄io orōnes nr̃as deo repreſen=
tāt. Thobie. xij. Qñ orabas cū lachrymis ⁊ ſepeliebas
mortuos ego obtuli orōnē tuam dño. Scḋo ꝓ nobis
ibidē allegāt Iob. xxxiij. Si fuerit ꝓ eo angel9 loquēs
vnus de milib9 vt annūciet hoīs equitatē miſerebit̃
eius ⁊c. Itē zach. j. Et rn̄dit angel9 dñi ⁊ dixit. Dñe ex=
ercituū vſqȝquo nō miſereberis hierlm et vrbiū iuda
quib9 iratus es. Iſte iā ſeptuageſim9 ānus eſt. Tertio
dei ſniam nobis renunciant. Daniel. ix. vbi dr̃ qḋ ga=
briel ad eū volās dixit. Ab exordio precū tuarū egreſ=
ſus eſt ſermo. Glo. i. ſnīa a deo: ⁊ ſequitur. Ego autem
veni vt indicarē tibi qꝛ vir deſideriorū es. De his trib9
dicit Bernar. ſuꝑ cantic. Diſcurrit angel9 medi9 inter
dilectū ⁊ dilectā vota offerēs: referēs dona: excitat iſtā
placat illum. Sexto honorandi ſunt qꝛ ipſi ſunt regis
eterni nobiliſſimi milites: ſm qḋ dr̃ Iob. xxv. Nunqḋ
eſt numer9 militū eius. Sicut aūt videm9 in militibus
alicuius regis ꝙ ꝗdā eoꝝ ſemꝑ in aula regia cōmoran
tur ⁊ regē aſſociāt ⁊ ad ei9 honorē ⁊ ſolatiū cantāt qui
dā aūt ciuitates ⁊ caſtella regni cuſtodiūt quidā vero
regis inimicos expugnāt. Ita ⁊ hoꝝ militū xp̄i ꝗdā in
aula regia. ſ. in celo empireo ſemꝑ regē regū aſſociant
et ad eius honorē cantica leticie ⁊ glorie ſemꝑ cantāt
dicētes. Sanctus ſctūs ſctūs ⁊c. Itē bñdictio ⁊ clari=
tas ⁊ ſapientia ⁊c. Apoc. vij. Alij autē cuſtodiunt ciui=
tates: ſuburbana: villas ⁊ caſtra illi. ſ. ꝗ nobis ſunt ad
cuſtodiā deputati cuſtodiētes ſtatū v̄ginū: cōtinētiū:
ꝯiugatoꝝ: ⁊ caſtra religionū. Eſa. lxij. Suꝑ muros tuos
hierlm cōſtitui cuſtodes. Alij v̄o dei inimicos. i. demo
nes expugnant. Apoca. xij. Factū eſt preliū magnum
in celo. i. ſm vnā expoſitionē in eccleſia militāti. Mi=
chael ⁊ angeli ei9 ꝑliabantur cū dracone. Septimo et
vltimo honorādi ſunt qꝛ ipſi ſunt tribulatorū cōſola=
tores. Zach. j. Angelus ꝗ loquebat̃ in me v̄ba bona ⁊
cōſolatoria. Itē Thobie. v. Forti aīo eſto ⁊c. Et hoc fa
ciūt trib9 modis. Pr̄io cōfortādo ⁊ roborādo Daniel. x.
vbi cū daniel corruiſſet erigit eū angelus dicēs. Noli
timere pax tibi cōfortare ⁊ eſto robuſt9. Scḋo ab īpa=
tiētia conſeruādo. ps. Angelis ſuis mādauit de te ⁊c. in
manib9 portabūt te ⁊c. Tertio ipſam tribulationē re=
frigerando ⁊ minuēdo. Et hoc ſignatur Daniel. iij. vbi
angelus dñi cū tribus pueris in fornacē deſcēdit ⁊ fe=
cit medium fornacis quaſi ventum roris flantem.

¶ De ſancto Hieronymo. cxlj. A.

Hieronymus dr̃ a hiera qḋ eſt ſctūm ⁊ nemus
quaſi ſctūm nem9. Vel a norma qḋ eſt lex. vñ
dr̃ in legēda ſua ꝙ hieronym9 interpretatur
ſacra lex. Fuit eñ ſctūs. i. firmus vel mūdus
vel ſanguine tinct9 vel vſui ſacro deputatus ſicut vaſa
tēpli dicebant̃ ſctā: qꝛ ſacro vſui deputata. Fuit enim
ſctūs. i. firm9 in bono ope ꝓpter ꝑſeuerātie lōganimi
tatē ⁊ mūdus in mēte ꝑ puritatē: ⁊ ſanguine tinctus ꝑ
dñice paſſionis meditationē ſacro vſui deputatus per
ſcripture ſacre expoſitionē ⁊ interꝑtationē. Dicitur ⁊
nem9 a nemore vbi aliqñ cōuerſat9 fuit: ⁊ lex ꝓpter re
gularē diſciplinā quā monachos ſuos docuit: vel qꝛ
ſacrā legē expoſuit ⁊ interꝑtat9 fuit. Hieronym9 etiā
interꝑtat̃ viſio pulchritudinis vel dijudicans locutio
nes. Eſt aūt ꝗntuplex pulchritudo. Pr̄a ē ſpūalis ꝗ eſt
in aīa. Scḋa moralis ꝗ ꝯſiſtit i honeſtate moꝝ. Tertia
itellectualis ꝗ eſt i pulchritudine āgelica. Quarta ſu=
ꝑſubſtātialis ꝗ ē diuia. Quīta celeſtis ꝗ ē ſctōꝝ i pr̄ia.
Hāc ꝗntuplicē pl̄chritudinē hieronym9 i ſe vidit ⁊ ha
buit. Nā habuit ſpūalē i v̄tutū varietate: moralē i vi=
te honeſtate: intellectualē in excellēti puritate. Suꝑ

ſubſtātialē in ardēti charitate: celeſtē
in eterna vel excellēti claritate. Dijū=
dicauit etiā locutiones ſiue v̄ba tam
ſua ꝙ̄ alioꝝ: ſua examinare ꝑferēdo:
alioꝝ vera cōfirmando falſa cōfutan
do: dubia vero exponendo. A.

Hieronymus euſebij viri nobilis
fili9 ab oppido ſtridonis qḋ dal
matie ⁊ pānonie confinia tenet extitit
oriund9 hic adhuc iuuenis romā adijt
⁊ litis grecis: ⁊ latinis ⁊ hebraicis ple

ne erudit⁹ eſt. In arte grāmatica donatū habuit p̄ceptorē: i rethorica aūt victorinū oratorē. In ſcripturis aūt diuinis exercitabat̄ die ac nocte ⁊ inde hauſit aui de qḋ poſtmodū effudit abūde. Quodā vero tp̄e ſicut ip̄e in ep̄la ad euſtochiū ꝑhibet: cū de die tulliū ⁊ de nocte platonē auide legeret eo ꝙ ſmo īcult⁹ ſibi in libris ꝓphetico nō placeret circa mediā q̄dragesimā tā ſubita ⁊ ardēti febre corripit̄ vt toto frigeſcēte iā corp̄e vitalis calor in ſolo pectore palpitaret. Dū ḡ exeq̄e funeris pararēt̄: ſubito ad tribunal iudicis trahit̄: ⁊ interrogat⁹ cui⁹ cōditionis eēt xp̄ianū ſe eē libere ꝓfitet̄. Ad quē iudex. Mētiris inq̄t: ciceronian⁹ es nō xp̄ian⁹. Ubi eni eſt theſaurus tu⁹: ibi eſt ⁊ cor tuū. At hieronymus obmutuit ⁊ ꝯtinuo eū iudex duriſſime cedi iuſſit. Tūc exclamauit ⁊ dixit. Miſerere mei dn̄e miſerere mei. Tūc q̄ aſtabant p̄cabant̄ iudicē vt veniā tribuere adoleſcēti. Ipſe eni iurare cepit ac dicere. Dn̄e ſi vnq̄ habuero codices ſeculares ſi legero te negabo. In hec igr̄ iuramēti v̄ba dimiſſ⁹ ſubito reuiuiſcit. Tūc lachrymis totū ſe īuenit ꝑfuſum: ⁊ ex v̄berib⁹ q̄ an̄ tribunal ſuſcepat ſcapulas terribilr̄ reperit liuētes. Tāto autē ſtudio libros diuinos legis extūc quāto libros gētiliū vnq̄ legerat. Dū aūt eēt ānoꝝ. xxix. in romana eccleſia cardinalis p̄ſbyter ordinatus eſt. Mortuo aūt liberio papa Hie. dign⁹ ſummo ſacerdotio ab oīb⁹ acclamat̄. Sz cū quorūdā clericoꝝ ⁊ monachoꝝ laſciuiā īcreparet: illi nimiū īdignati ei inſidias ꝑauerūt. Sz ⁊ ꝑ veſtē muliebrē vt ait Jo. beleth. ab eis turpiter eſt deriſus. Nā cū hie. ad matutinas ſolito more ſurgeret veſtem mulieris quā emuli iuxta lectū poſuerāt reperit: ſuāq̄ eē credēs īduit ⁊ in eccleſiā ſic ꝓceſſit. Hoc autē emuli faciebāt vt mulierē hr̄e ī thalamo crederetur. Qḋ ille vidēs tāte coꝝ veſanie locū dedit ⁊ ad gregorium nazāzenū cōſtātinopolitane vrbis ep̄m ꝑuenit. Poſtq̄ aūt ab ipſo ſacras lr̄as didicit in eremū ꝓperauit: vbi ꝓ xp̄o quāta ſuſtinuerit ip̄e ad euſtochiū narrat di. Quoties in eremo cōſtitut⁹ ⁊ ī illa vaſta ſolitudie: q̄ exuſta ſolis ardoꝛib⁹ horridū mōachis p̄ſtat habitaculū: putaui me romāis delitijs īterēſſe. Horrebāt ſacco mēbra deformia ſqualida cutis ſitū ethiopice carnis adduxerat. Quotidie lachrymie q̄tidie gemit⁹: ⁊ ſi qñ repugnātē ſōn⁹ īminēs opp̄ſſiſſet nuda humo vix oſſa hērētia collidebant. De cibis ⁊ potu taceo cū ēt lāguētes aq̄ frigida vtant̄ ⁊ coctū aliq̄d accepiſſe luxuria ſit ⁊ dū ſcorpionū tm̄ eſſem ſoci⁹: ⁊ ferarū ſepe choreis interērā puellarū ⁊ ī frigido corp̄e ⁊ carne p̄mortua libidinū īcēdia pullulabāt. Itaq̄ cōtinuo flebā: ⁊ repugnātē carnē hebdomadaꝝ īedia ſubigebā. Diē crebro cōiunxi cū nocte nec pri⁹ a pectoris ceſſabā v̄beribus q̄ a dn̄o trāq̄llitas reddet̄. Ip̄az q̄z cellulā meā q̄ſi cogitationū ꝯſciaz ꝑtimeſcebā ⁊ mihi irat⁹ ⁊ rigid⁹ ſol⁹ deſ'ta penetrabā. Et vt mihi teſtis ē dn̄s poſt m'tas lachrymas nōnūq̄ videbar mihi īterēſſe agminib⁹ āgeloꝝ. Per q̄driēniū igit̄ ibidē pn̄ia ſic ꝑacta ad bethleē oppidū remeauit. Ubi quaſi domeſticū aīal apḋ p̄ſepe dn̄i ſeſe obtulit ꝑmāſurū bibliotecā aūt ſuā quā ſūmo ſtudio ſibi cōdiderat clauſam: alioſq̄ libros iterū relegēs diē ieiun⁹ ducebat ad veſperū. Multos aūt ibidē diſcip'los coadunās ī ſctō ꝓpoſito ⁊ trāſlatiōe ſcripturarū. lv. ānis ⁊. vi. mēſib⁹ deſudauit: ⁊ vſq̄ ad finē vite v̄go ꝑmāſit. Lz aūt ī hac legēda dicat̄ ꝙ ſemꝑ v̄go ſuerit: ipſe tñ de ſe ita ſcribit ad pāmachiū. Uirginitatē ī celo ꝓfero: nō q2 habeo. Tāta deniq̄ laſſitudie fatigatus eſt vt in ſtratu ſuo iacēs funiculo ad trabē ſuſpēſo ſupin⁹ manib⁹ ſe leuaret: vt. ſ. offm̄ monaſterij ꝓut poterat exhiberet. C. ¶ Quadā vero die adueſperaſcēte cū hiero. cū fratrib⁹ ad ſacrā lectionē audiēdā ſederet ſubito leo q̄dā claudicās monaſteriū īgreſſus ē. Quo viſo cū ceteri fratres fugerēt: hier. ei quaſi hoſpiti obuiauit. Leo igit̄ dū pede ſibi leſum oſtēderet: vocatis fratrib⁹ pedes ſib̄i p̄cepit ablui: ⁊ diligēter ei⁹ plagā inq̄ri. Qḋ cū factū fuiſſet īuenerūt leonis plātā a ſentibus vulneratā. Adhibita igr̄ diligēti cura leo ꝯualuit ⁊ oī feritate depoſita īter eos quaſi domeſticū aīal habitauit. Tūc hiero. vidēs ꝙ nō tā ꝓ ſanitate ſui pedis q̄ ꝓ eorū vtilitate dn̄s leonē miſiſſet: de fratrū cōſilio eidē hoc iniūxit offm̄ vt aſinū quē habebāt q̄ ligna de nemore deferebat: ipſe leo ad paſcua duceret ⁊ ductū ibidē cuſtodiret. Qḋ factū eſt. Nā iniuncta leoni aſini cura more paſtoris induſtrij cundo ad paſtū ſocius inceſſanter itineris rure paſcēdo vndecūq̄ defenſor tutiſſimus erat. Uerūtñ vt ſe cibaret et aſinus ſolitū ꝑficeret op⁹ conſuetis ſemꝑ horis cum eo domū redibat. Quadā igit̄ vice paſcēte aſino ⁊ leone grauiter ſoporato mercatores cū camelis inde trāſeūtes aſinū ſolū viderūt ⁊ cū ꝯcit⁹ rapuerūt. Expergefact⁹ itaq̄ leo cum ſociū nō īueniret rugiēdo huc illucq̄ ibat. Quē tandē nō īueniēs ad portas monaſterij triſtis adūt ⁊ intus vt ſolitus erat pre verecūdia ingredi nō preſumpſit et videtes fratres ꝙ tardius more ſolito ⁊ ſine aſino veniſſet putauerūt ꝙ fame cōpulſus aſinū comediſſet: et nolentes ei annonā tribuere cōſuetā dicebāt. Uade et reliquā partē aſini q̄ tibi remāſit māde ⁊ tuā ingluuiē reple: heſitātes tñ vtrū hoc malū perpetraſſet exierūt ad paſcua ſi forte aliqḋ mortis indiciū īueniret. Et nihil inueniētes hoc hieronymo retulerūt. Tūc monitis ei⁹ offm̄ aſini leoni iniūgunt ⁊ ligna cedētes leoni imponunt. Qḋ cū leo patiēter ferret: quadā die expleto op̄e agrū cepit hac illacq̄ diſcurrere: ſcire deſiderās q̄d de ſuo fuiſſet ſocio factū. Et ecce vidit a lōge negotiatores cū onuſtis camelis p̄cedēte aſino venientes. Mos eni illi regiōi eſt vt qñ cū camelis lōgi⁹ gradiunt̄: cameli vt directius vadāt p̄cedentē ⁊ collo funiculū geſtātē aſinū ſubſequunt̄. Recognito igit̄ leo aſino cū ingenti rugitu ſuꝑ eos irruit ⁊ oēs hoīes in fugā conuertit. Et leo terribilr̄ rugiēs ꝑcutiebat cauda fortiter terrā ꝑterritoſq̄ camelos ſicut erant onuſti an̄ ſe ad cellā tre cogit. Qḋ cū frēs vidiſſēt ⁊ hieronymo nūciaſſent ille ait. Hoſpitib⁹ nr̄is frēs chariſſimi pedes abluite eſcas p̄bere: ⁊ ſuꝑ hoc volūtatē dn̄i expectate. Tūc leo ꝑ monaſteriū cepit vt ſolebat letus diſcurrere ſingulorum fratrū veſtigijs ſe ꝓſternēs ⁊ quaſi de perpetrata quā nō fecerat culpa cauda alludēs veniā poſtulabat. Hiero. autē futuroꝝ preſcius ait fratribus. Ite fratres et venientib⁹ hoſpitib⁹ neceſſaria preparate. Adhuc eo loquēte nūcius ad eū venit annuncians ante fores hoſpites adeſſe q̄ abbatē vellēt videre. Ad q̄s cū ille iuiſſet ꝓtinus illi ei⁹ pedibus ꝓuoluūt̄ ꝓ culpa veniā poſtulātes. Quos ille benigne eleuās p̄cepit vt ſua reciperēt ⁊ aliena nō vſurparēt. Rogabāt igit̄ illi btm̄ hier. vt medietatē olei ꝓ bn̄dictiōe accipiat. Quibus vix aſſentiēs tandē coactus ſuſcipi iubet. Promiſerūt autē ſe annuatim eādē olei mēſurā fratrib⁹ ipſis daturos ⁊ a ſuis dare heredib⁹ p̄cepturos. D. ¶ Cū aūt olim ī eccleſia vnuſq̄ſq̄ caneret qḋ volebat theodoſi⁹ imperator vt ait ioā. beleth. Damaſum papā rogauit vt alicui viro docto officiū eccleſiaſticū ꝯmitteret ordinādū. Ip̄e igit̄ ſciens hier. in lingua latina greca ⁊ hebraica ꝑfectū ⁊ in oī ſapientia ſummū eidē offm̄ p̄dictū cōmiſit. Hier. igitur pſalterium ꝑ ferias diſtinxit: et vnicuiq̄ ferien nocturnū ꝓprium aſſignauit ac glīa p̄ri in fine cuiuſlibet pſalmi dicēdum inſtituit vt ait ſigiſbertus.

Deinde ep̄las ⁊ euāgelia p anni circuitū decātādas ꝯ=terac ad offm ptinētia ſicr cātū rōnabilr ordinauit: miſitq illō de bethleē ad ſūmū pōtificē ⁊ ab eo⁊ cardinalib⁹ ſuis fuit valde approbatū ⁊ ppetuo autēticatū. Poſt hoc aūt in ore ſpelūce i q̄ dn̄s iacuit monumētū ſibi ꝯſtruxit: vbi expletis. xcviij. ānis ⁊. vj. mēſib⁹ ſepultus fuit. In quāta reuerētia eū auguſtin⁹ habuerit p3 p ep̄las q̄s ſibi miſit. In quarū vna ei tali mō ſcripſit. Dn̄o dilectiſſimo ⁊ cſtu ſinceriſſimo charitatis obſuādo atq amplectādo hiero. aug. ⁊c. Alibi q3 de eo ſic ſcribit. Sctūs hiero. pbr̄ greco latino ⁊ hebreo eloq̄o eruditꝰ i locis ſctīs atq i lr̄is ſacris vſq ad decrepitā vixit etatē. Cuiꝰ nobilius eloq̄j ab oriēte i occidētē iſtar ſolis lāpas iſplēduit. Pſius āt Proſper i ſuis chronicis d̄ eo ſic ait. Hiero. pbr̄ i bethleē toto iā mūdo clarꝰ hītabat. Egregio igenio ⁊ ſtudio vniuerſe eccl̄ie ſuiēs. Ipſe q3 de ſe ſic ait ad albigēſe3. Nil a pueritia ita vitare conatus ſum vt aīm tumētē ⁊ erectā ceruicē dei ꝯ ſe odium ꝓuocātē. Idē. Ego ēt tuta oīa timeo. Idē in monaſterio hoſpitalitati ex corde intēdimꝰ ⁊ oēs ad nos venientes leta frōte ꝑter hr̄ticos ſuſcipimꝰ ac venientiū pedes abluimꝰ. Iſidorꝰ in li. Ethimo. ait Hiero. triū ligua rū exitit perit⁹. Cuiꝰ interpretatio ceteris āfert: q̄m vbor tenacior ē ⁊ ꝑſpicuitate ſnīe clarior: atq vtpote a xp̄iano iterprete verior. In dialogo q3 ſeueri diſcipli ſctī martini q̄ eiꝰ tpe fuit ſic d̄ hie. ſcriptū habet. Hier. ꝑter fidei meritū dotēq xtutū n̄ ſolū latinis atq grecis: ſ3 ēt hebreis ita lr̄is inſtructꝰ eſt: vt ſe illi in oī ſciā nemo audeat ꝯpare. Cui iugis aduerſus malos pugna ꝑpetuūq certamē. Oderūt eū hr̄tici: q2 eos ipugnare nō deſiſit. Oderūt eū clerici: q2 vitā eo⁊ inſectat ⁊ crimina: ſ3 plane boni oēs ⁊ mirant ⁊ diligūt. Nā q̄ cum hr̄ticū eſſe arbitrant inſaniūt. Totꝰ ſemꝑ in lectiōe totus i libris ē: nō die nō nocte requieſcit: aut legit aliq̄d aut ſcribit. Hec ſeuerꝰ. Et ſicut ex his vbis p3 ⁊ ſicut etiā ip̄e ſepe teſtat multos ꝑſecutores ⁊ m̄ltos detractores perpeſſus eſt. Quas tn̄ ꝑſecutiōes q̄ libēter ſuſtinuerit p3 ex eo q̄ ſic d̄t in ep̄la ad aſellā. Grās ago deo q2 dignꝰ ſu3 habitꝰ quē oderit mūdꝰ ⁊ maleficū me garriūt: ſ3 ſcio ad regnū ꝑuenire ꝑ infamiā ⁊ bonā famā. Itē vtinā ob dn̄i mei nomē atq iuſtitiā vniuerſa me infideliū turba ꝑſequat. vtinā in opprobriū meū ſolidius exurgat hic mūdus tn̄ vt merear a xp̄o laudari ⁊ ſue pollicitationis ſperare mercedē. Grata vtiq et deſiderata tentatio eſt cuius p̄miū a xp̄o ſperat in celo. Nec maledictio grauis eſt que diuina laude mutat. Obijt circa annos dn̄i. cccxcviij.

¶ De ſancto Remigio. cxlij. A.

Remigiꝰ d̄r a remige q̄ eſt nauis ductor vl̄ rector: vel d̄r a remis q̄ ſūt inſtrumēta quibꝰ nauis ducit ⁊ gion q̄d eſt luctatio. Ip̄e eni eccleſiā gubernauit a periculo naufragij eam duxit ad portū paradiſi: ꝓ ea luctatus eſt contra inſidias diaboli.

Remigius regē ⁊ gentē frācor ad xp̄m ꝯuertiſſe d̄r. Habebat enim rex vxorē noīe clotildim xp̄ianiſſimā que virū ſuū nitebat ad fidē cōuertere ſ3 neq̄bat. Que cū filiū genuiſſet ip̄m baptizare voluit ſ3 rex oīno ꝓhibuit. Illa aūt deſiſtere non valēs tandē vix hoc a rege obtinuit ⁊ filiū baptizauit. Qui dū baptizatus eēt ſubito eſt defūctꝰ. Cui rex ait. Nūc appet q2 xp̄s vilis eſt deus q̄ eū ꝑ quē fides eius poterat ſublimari in vita cōſeruare nō potuit. Cui illa. Immo in hoc a deo meo valde me diligi ſentio q̄ primū fructū vētris mei ip̄m recepiſſe cognoſco q̄ regnū in infinitū tuo meliꝰ filio meo largitꝰ ē. Cōcepit igit iterū et aliū filiū pepit quē ſicut primū cū m̄lta īſtātia baptizari fecit. S3 ecce ſubito īfirmat ita q̄ de eiꝰ vita deſpat Dixitq rex vxori. Vere debilis ē deꝰ tuꝰ q̄ nullū in ſuo noīe baptizatū ivita ꝯſeruare ꝑt. Nā ſi mille genueris ⁊ cūctos baptizaueris oēs ſil' peribūt. S3 tn̄ puer ꝯualuit ⁊ ſanitatē recepit: ita q̄ poſt patrē regnauit. At fidelis mulier virū ſuū ad fidē reducere conabat: ſed ille modis oīb⁹ reſiſtebat. Qualr aūt ad fidē ꝯuerſus eſt: i alio feſto q̄d eſt poſt epyphaniā dictū eſt. Volens aūt ꝑdictꝰ rex clodoueꝰ factꝰ xp̄ianꝰ remēſe3 eccl̄ia3 dotare btō remigio dixit vt quātū circuiret dū ip̄e i meridie dormiret ſibi daret. Qd̄ ⁊ factū eſt. S3 cū q̄dā molēdinū ſuū hr̄et intra fines btī remigij: molēdinariꝰ ip̄3 dū circuiret cū indignatione repulit. Cui dixit remigius. Amice nō ſit tibi durū vt hoc molēdinū ſimul habeamꝰ At ille vt eū reiecit ſtatim rota molēdini in ꝯtrariū verti cepit: clamauitq poſt ſctm̄ remigiū dicēs. Serue dei veni ⁊ habeamꝰ ꝑiter molēdinum. Cui ille. Nec mihi nec tibi. Statimq terra ſe aperuit ⁊ molēdinū penitus deglutiuit. Preuidēs remigiꝰ famē futurā cū in villa q̄dā bladi cumulos ꝯgregaſſet inebriati ruſtici ſenis prudētiā deridētes ignē ſuppoſuerūt. Qd̄ ille audiēs illuc venit ⁊ ꝓ frigore etatis ⁊ veſpertini tp̄is ſe calefacere cepit ⁊ trāquillo corde dixit. Semꝑ focꝰ bonus eſt: verūtn̄ q̄ hoc fecerūt ⁊ poſteriori eo⁊ viri in genitalibus rupti femie gutturoſe erūt. Qd̄ ſic in illis euenit q̄uſq ꝑ caroliū ſunt diſperſi. Notādū āt q̄ illud feſtu3 ſctī remigij q̄d agit in mēſe ianuarij eſt feſtū de felici obitu illiꝰ: illud aūt d̄r eſſe de eiꝰ ſacri corꝑis trāſlatione. Cū eni corpꝰ eius poſt ip̄ſiꝰ obitū ad eccl̄ia3 ſctōꝝ timothei ⁊ apollinaris cū feretro deferretur ſecꝰ eccleſiam ſancti chriſtophori cepit adeo ponderare q̄ nullatenus moueri potuit. Tandē coacti rogauerūt dn̄m vt eis oſtēdere dignaret ſi forte in eccl̄ia illa ſctī xp̄ofori vbi nulle reliq̄e ſctōꝝ q̄ſcebāt ſepeliri vellet. Si at ſiq corpus leuiſſime ſuſtulerunt ⁊ ip̄m ibi honorifice poſuerūt. Vbi cū m̄lta miracl'a fierēt eccleſiā āpliauerūt. Et facta cripta retro altare cū effoſſum corpꝰ ibi reponere vellēt mouere nullatenꝰ potuerūt. Cū aūt in orationib⁹ ꝑnoctarēt ⁊ media nocte oēs pariter obdormiuiſſent i craſtinū. ſ. kal'. octobris iuenerūt ſepulcrū cū corꝑe ſctī remigij in illā criptā ab angelis deportatū. Tn̄ poſt lōgū tp̄s i pulchriorē criptā eodē die cū capſa argētea trāſlatū eſt. Floruit circa annū dn̄i. cccclxc.

¶ De ſancto leodegario. cxliij. A.

Leodegariꝰ dn̄i oī virtute polleret eduenſi eccl̄ie meruit i pōtificē ꝓmoueri: qui dn̄o clotario rege decēdēte cura regni grauiꝰ p̄merēt voluntate dei ⁊ principū ꝯſilio childericū fratrē clotarij adoleſcētē valde idoneū prefecit in regem. Sed ebroinus theodoricū ipſiꝰ childerici germanū p̄ficere nitebat nō ꝓpter regni ꝯmodū: ſ3 q2 de ptāte eiectꝰ ⁊ oīb⁹ odioſus irā regis ⁊ principum verebatur. Timens igitur ebroinus licentiam a rege petijt: ⁊ monaſterium introiuit quo concedente ⁊ fratrē ſuū theodoricum ne contra regnum aliquid molirēt in cuſtodia detinente: ſanctitate ⁊ ꝓuidētia epī pace mirabili oēs gaudebant. Sed poſt aliquod tp̄s rex malignor conſilio depꝛauatus intantū in viri dei odium incitaturq̄ opportunitatem ⁊ modū mortis eiꝰ attentiꝰ inq̄rebat. Sed ep̄s blāde ferens ⁊ oēs inimicos ſuos vt amicos

amplectās egit cū rege vt diem paſche in vrbe cui p̄e erat celebraret. Et ecce illa die nunciatū eſt ei q̄ rex in illa nocte q̄cq̄d de morte ei⁹ tractauerat p̄ficere occreuiſſet. At ille nihil trepidās: ſed illa die cū rege ī mēſa cōſedēs p̄ſecutorē ſic fugit q̄ in luxuuēſi monaſterio domino ſeruiēs etiā ebroino q̄ ī monaſtico habitu latitabat ſedula claritate ſeruiuit. Poſt modicū rex morit̄ ⁊ theodoric⁹ in regnū ſublimat̄. Quapropter leodegarius ppl'i ſui lachrymis ⁊ p̄cibus motus ⁊ abbatis imperio cōpulſus ad ſedē ſuam redijt ac ebroinus ꝓui⁹ apoſtatauit: ⁊ regi ſeneſcallus ordinat⁹ eſt. Qui ꝫ malus fuerit tamē poſtea fuit peior: totoq̄ꝫ ſtudio leodegariū occidere nitebat̄. Miſſis igit̄ militibus q̄ eūꝫ caperēt cū hoc leodegarius cōperiſſet eorū furori cedēs dū in habitu pōtificali de vrbe egrederet̄ a militib⁹ capitur q̄ ei ſtatim oculos eruerunt. Poſt bienniū ſctūs leodegarius cum fratre ſuo garino quē ebroinus exulauerat in palatiū regis eſt adduct⁹. Cū ad irriſionem ebroini ſapienter ⁊ pacifice reſpōderet nequā ille iuſſit garinum lapidibus obrui ſanctūq̄ꝫ ep̄m tota die nudis pedibus ꝑ quendā fluuiū ſup acutiſſimos lapides decurrentem deduci. Et audiēs q̄ in his tormētis deū laudaret linguā eius precidi fecit ⁊ poſtmodū cum cuidam cuſtodi tradidit vt ipſum nouis ſupplicijs reſeruaret. Ille autem vſum loquēdi non perdidit: ſed predicationi ⁊ exhortationi prout poterat vacabat: predixitq̄ꝫ q̄ñ ⁊ qualiter ipſe ⁊ ebroin⁹ ex hac vita migrarēt. Lux aūtē imenſa in modū corone caput eius circūdedit. Quem cū multi vidiſſent quid hoc eſſet ab ip̄o ep̄o queſierūt. At ip̄e ſe in oꝛone ꝓſternēs gratias deo retulit: ⁊ oēs aſtātes vt in meli⁹ vitā mutarēt admonuit. Quod ebroinus audiens et inuidens miſſis quatuor ſpiculatoribus ipſum decollari p̄cepit. Cū ergo ipſum ducerent: ait eis. Non eſt inq̄t opus fratres vos diuti⁹ fatigari. Sed hic implete deſideriū ei⁹ qui vos miſit. Ad hoc tres illoꝝ adeo ſunt cōpuncti q̄ ad pedes eius ꝓcidentes veniā precabant̄. Quart⁹ vero cū eum decollaſſet ꝓtin⁹ a demone arrepi⁹ et in ignē ꝓiectus vitaꝫ miſerabilit̄ terminauit. Biēnio expleto audiēs ebroinus corp⁹ ſcti viri multis miraculis illuſtrari: miſerabilr cruciat⁹ inuidia militē illuc miſit vt an ſic ſe haberet veritas intimaret. Miles aūt ſupb⁹ ⁊ arrogās cuꝫ illuc veniſſet calce tūbā ſcti ꝑcutiēs exclamauit. Moriat̄ q̄ mortuūꝫ miracula facere poſſe credit. Mox ille arrept⁹ a demonio ⁊ ſubito moriēs morte ſua ſctiſſ amplius cōmēdauit. His auditis ebroin⁹ āpli⁹ inuidia torq̄bat̄ ⁊ famā ſcti extinguere molliebat̄. Sꝫ iuxta predicationē ſcti gladio neq̄ter nequā ipſe occidit̄. Paſſus eſt aūt circa annū dñi. dclxxx. tp̄e cōſtantini quarti.

De ſancto Franciſco. cxlvij.

FRāciſcus p̄mus dictus eſt ioānes: ſꝫ poſtmodū mutato noīe frāciſcus vocat⁹ eſt. Cuius mutationis noīs multiplex cā fuiſſe videt̄. Primo rōne miraculi cōnotandi. Linguam enim gallicā miraculoſe a deo recepiſſe cognoſcitur: vnde dicit̄ in legenda ſua q̄ ſemper cū ardore ſpūſſancti repleret̄ ardentia foris ve[illegible]ba eructans gallice loq̄batur. Scdo rōne officij diuul[illegible]gādi. Unde d̄r in legenda q̄ diuina prouidētia ſibi hoc vocabulum indidit vt ex ſingulari ⁊ inſueto noīe opinio miniſterij eius totius innoteſceret orbi. Tertio rōne effectus ꝯſequēdi vt ſ. ꝑ hoc darēt intelligi q̄ ipſe ꝑ ſe ⁊ per filios ſuos multos ſeruos pcti ⁊ diaboli debeat francos ⁊ liberos facere. Quarto ratiōe magnanimitatis in corde. Nā franci a ferocitate ſunt dicti: quia eis ineſt naturalis feritas ⁊ magnanimitas animoꝝ. Quinto rōne virtuoſitatis ī ſermōe q̄r ei⁹ ſermo īſtar ſecuris vitia incidebat. Sexto rōne terroris in demonū fugatiōe. Septimo rōne ſecuritatis ex v̄tute ⁊ operū ꝑfectiōe ⁊ honeſtatis in cōuerſatiōe. Aiūt eñ Frāciſcas dici ſigna quedā inſtar ſecuriū q̄ rome añ cōſules ferebant̄ que erāt in terrorē in ſecuritatē ⁊ in honorem.

FRanciſc⁹ ſeru⁹ ⁊ amic⁹ altiſſimi in ciuitate aſſiſij ortus ⁊ negociator effect⁹ fere vſq̄ꝫ ad. xx. etatis ſue annum tp̄s ſuum vane viuēdo cōſumpſit. Quē dñs īfirmitatis flagello corripuit ac in virū alterū ſubito tranſformauit ita q̄ iam ſpū ꝓphetico pollere cepit. Nā cū quadā vice ipſe cum plurimis a peruſinis captus diro fuiſſet carceri mācipatus: dolētib⁹ alijs hic ſolus exultat ⁊ redargutus ſup hoc a cōcaptiuis r̄ndit. Jō me exultare noueritis: q̄r adhuc ſctūs ꝑ totuꝫ ſclꝫ adorabor. Quadā vice romam cauſa deuotionis ꝓficiſcēs veſtimēta ſua depoſuit ⁊ paupis cuiuſdā veſtimēta induēs añ eccleſiā ſcti petri inter paupes ſedit ⁊ cū eis velut vnus ex illis auide māducauit. Et cū ſepius ſiſe feciſſet: niſi notoꝝ verecūdia impediſſet. Antiquus hoſtis cū a ſalubri ꝓpoſito conabat̄ auertere ⁊ feminā quādā ſue ciuitatis mōſtruoſe giboſaꝫ cordi ei⁹ imittit ⁊ niſi reſipiſcat a ceptis ſimilē ſe facturū minat̄. Sꝫ a dño ꝯfortat⁹ audiuit. Frāciſce amara ꝓ dulcib⁹ ſume et teip̄m ꝯtēne ſi me cupis agnoſcere. Quēdā igit̄ leproſuꝫ obuiū h̄ns: cū hmōi hoīes naturalr multū abhorrērur: diuini tñ memor oraculi occurrēs ī oſcula ei⁹ ruit: ⁊ poſt hoc ille ſtatī diſparuit. Quaꝓpt̄ ad leproſoꝝ habitacula ꝓperat: ⁊ eoꝝ manus deuote oſculās pecuniā donat. Et eccl'iā ſcti damiani oꝛonis cā īgredit̄ ⁊ imago xp̄i cū miraculoſe alloquit̄. Frāciſce inq̄t vade repara domū meaꝫ q̄ vt cernis tota deſtruit̄. Ab ea igit̄ hora aīa ei⁹ liq̄facta eſt ⁊ crucifixi cōpaſſio ei⁹ cordi mirabiliter eſt infixa. Inſiſtit ſolicite eccl'ie reparāde: ⁊ venditis q̄ habebat cū pecuniā cuidā pb̄ro daret: ⁊ ille timore parētū recipere recuſaret corā ipſo eaꝫ ꝓijciēs tāq̄ puluerē vilipēdit. Quaꝓpt̄ a patre ligat⁹ ⁊ capt⁹ pecuniā eidē reſtituit ac veſtē parit̄ reſignauit: ⁊ ſic nudus ad dñm euolauit ⁊ cilicio ſe induit. Aduocat ī ſup ſeru⁹ dei quēdā ſimplicē virū quē loco p̄ris ſuſcipiēs rogat vt cū p̄r eius maledicta ꝯgeminet ipſe ſibi e cōuerſo b̄ndicat. Frat̄ ei⁹ carnalis hyemali tp̄e frāciſcū vilib⁹ pāniculis tectū oꝛoni vacātē ⁊ tremebūdū videns ait cuidam. Dic franciſco: vt de ſudore ſuo vnam tibi nūmatā vēdat. Q̄d ille audiēs alacrit̄ r̄ndit. Reuera ꝫ hāc dño meo vēdā. Quadā die dū audiret ea q̄ dñs diſcipulis ſuis ad p̄dicādū miſſis locut⁹ ē: ſtatiꝫ ad vniuerſa ſeruāda tota v̄tute cōſurgit. Soluit calciamēta de pedib⁹ tunica vna: ſꝫ vili induit̄: ⁊ ꝓ corrigia mutauit funiculū. Tpe niuis ꝑ ſiluā āmbulās a latronib⁹ capit̄ ⁊ ab eis q̄s ſit req̄ſit⁹: p̄conē dei ſe eē aſſerit. Quē illi arripiētes in niuē ꝓiecerūt dicētes. Jace ruſtice p̄co dei. ¶ Multi nobiles ⁊ ignobiles clerici ⁊ laici ſp̄reta ſcli pōpa ei⁹ veſtigijs adheſerūt q̄s p̄r ſctūs docuit euāgelicā ꝑfectionē implere: paupertatē ap̄ꝑhēdere et per viā ſctē ſimplicitatis incedere. Scripſit p̄terea euangelicā regulā ſibi ⁊ ſuis fratrib⁹ habitis ⁊ habendis quā dñs papa Innocēti⁹ cōfirmauit. Cepit exīnc frequēti⁹ v̄bi dei ſemina ſpargere ⁊ ciuitates ⁊ caſtella feruore mirabili circuire. Frater quidā erat q̄tū a foris videbat̄ eximie ſanctitatis: ſed tñ admodū ſingularis q̄ tāta diſtrictione ſilentiū obſeruabat vt non verbis: ſed nutibus cōfiteret̄. Cūq̄ꝫ ſanctus ab oībus lau-

darek vir dei illuc aduenieñs dixit. Sinite fratres: nec
mihi in eo diabolica figmēta laudate. Moneak ſemel
vel bis ī hebdomada ꝯfiteri. Qđ ſi nō fecerit diaboli
ca tētatio eſt ⁊ deceptio fradulenta. Monētibuſq; illū
fratribꝰ digitū ori ſuo īpoſuit ⁊ caput ꝯcutiēs ſe nulla
tenꝰ cōfeſſurū innuit. Nō poſt multos dies ad vomitū
rediꝫ ⁊ in facinoroſis actibꝰ vitā finiuit. Fatigatus in
itinere ſeruꝰ dei dū aſinū eqtaret ſociꝰ eiꝰ frater Leo-
nardus de aſino ſilr fatigatꝰ intra ſe cepit cogitare ac
dicere. Nō de pari ludebāt huiꝰ parētes ⁊ mei. Et cōti
nuo vir dei deſcēdēs de aſino dixit fratri ſuo: nō ꝯuenit
me eqtare ⁊ te peditē venire qꝛ nobilior me fuiſti. Stu
pefactꝰ frater ad pedes pr̄is ꝓcidit ⁊ veniā poſtulauit.
Trāſeunti ſibi aliqñ mulier qdā nobilis cocito gradu
occurrit: cuiꝰ laſſitudinē ⁊ intercluſos anhelitus miſe
ratus qdnā reqreret inqſiuit. Et illa. Ora ꝓ me pr̄: qꝛ
ſalubre ꝓpoſitū qđ cōcepi viro impediēte nō exequor
ſꝫ in ſeruitio xp̄i mihi plurimū aduerſak. Cui ille. Va-
de filia qꝛ cito de eo ꝯſolationē recipies ⁊ ex parte dei
oīpotētis ⁊ mea ſibi denuncies ꝙ nunc eſt tp̄s ſalutis
poſt modū eq̄tatis qua denunciāte vir ſubito īmutak ⁊
cōtinētiā pollicek. Cuidā ruſtico in quadā ſolitudine
ſiti deficiēti fontē aque ibidē ſuis ořonibꝰ impetrauit
Cuidā fratri ſibi admodū familiari ſecretū hoc ſācto
inſtigāte ſpū retulit dicēs. Hodie eſt aliqs ſeruus dei
ſup terrā ꝓpter quē qādiu vixerit nō ꝑmittet dñs famem
ſup hoīes deſcuire. Sed ſic ꝓculdubio fuiſſe narrak.
Sed illo ſublato tota in ꝯtrariū cōditio ꝑmutak. Nā poſt
eius felicē trāſitū p̄dicto fratri apparuit dicens. Ecce
iā venit fames quā donec viuerē ego venire ſup terrā
dñs nō ꝑmiſit. In feſto paſche cū fratres in eremo gre
ci mēſam accuratiꝰ ſolito albis ⁊ vitreis p̄paraſſent ⁊
vir dei hoc cōſpexiſſet ꝓtinꝰ greſſuꝫ retrahēs capellū
cuiuſdā paupis q̄ tūc aderat capiti ſuo īpoſuit ⁊ bacu-
lū manu geſtās foras egredik ⁊ ad oſtiū p̄ſtolak. Man-
ducātibꝰ igik fratribꝰ clamabat ad oſtiū vt amore dei
ꝑegrino paupi ⁊ infirmo elecmoſynā largiāk. Vocatꝰ
paup ingredik et in terra ſolus recūbēs diſcū ponit in
cinere. Qđ vidētes frēs ſtupore nimio ſūt repleti. Qui
bus ille ait. Mēſam vidi paratā ⁊ ornatā ⁊ pauperum
oſtiatim ēūtiū vnicū nō eſſe cognoui. C. ¶ Paupertateꝫ
in ſe ⁊ in aliīs adeo diligebat vt paupertatē dñam ſuam
ſemp vocaret. Sꝫ qñ pauperiorē ſeipō videret protinus
inuidebat ⁊ ſe ab ipō vinci timebat. Nā ⁊ cū die quadā
pauperculū quēdā obuiū habuiſſet ait ſocio ſuo. Magnā
verecūdiā intulit nobis huiꝰ inopia ⁊ noſtrā paupertatē
plurimū rep̄hēdit. Nā ⁊ ꝓ meis diuitiīs meā dominā
paupertatē elegi: ⁊ ecce ampliꝰ relucet in iſto. Dū qdā
paup corā eo trāſiret et vir dei intima fuiſſet cōpaſſio-
ne cōmotꝰ dixit ei ſocius. Et ſi hic ſit paup ſed forſitan
in tota ꝓuincia nō eſt eo ditior voluntate. Cui vir dei
dixit. Cito tunicā tuā exue ⁊ paupi tribue: ⁊ ad eiꝰ pe-
des ꝓſtratus culpabilē te clama. Cui ille ꝓtinꝰ obedi
uit. Quadā vice tres mulieres facie ⁊ habitu et p oīa
ſiſes obuias habuit q̄ eū taliter ſalutauerūt. Bene ve
niat dña paupertas. Et cōtinuo diſparuerūt ⁊ vltra viſe
nō ſunt. Cū ad ciuitatē aretiī deueniſſet ⁊ ibi bellū in-
teſtinū cōmotū fuiſſet vidit vir dei de burgo ſup terrā
illam demones exultantes. Vocāſq; ſocium ſuū noīe
ſiluestrū dixit ei. Vade ad portā ciuitatis ⁊ demonibꝰ
vt ciuitatē exeāt ex pte dei oīpotētis p̄cipe. Qui feſti-
nās ante portā valēter clamauit. Ex parte dei et iuſſu
patris nr̄i Franciſci diſcedite demones vniuerſi ſicq;
oēs elues poſt modicum ad cōcordiā redierūt. Prędi-
ctus aūt ſiluester dū adhuc ſacerdos ſecularis eſſet vi
dit in ſomnio crucē aureā de ore Franciſci prodeuntē
cuius ſummitas celos tāgebat cuiꝰ brachia protēſa in
latū vtrāq; mūdi partē amplexādo cingebant. Cōpun
ctus ſacerdos ꝓtinꝰ mūdū deſerit ⁊ viri dei ꝑfectꝰ imi
tator efficik. D. ¶ Exiſtēte viro dei in ořone diabolus
ter eū ꝓprio noīe vocauit. Cui cū ſctūs rñdiſſet adie-
cit. Nullus eſt adeo in hoc mūdo pctōr cui ſi cōuerſus
fuerit nō indulgeat dñs. Sꝫ qcūq; ſemetipm pnia du-
ra necauerit miam imꝑpetuū nō inueniet. Continuo
ſeruus dei ꝑ reuelationē cognouit hoſtis fallaciā quō
niſus fuerit ad teporem eū reducere. Cernēs autē ho-
ſtis antiquꝰ: qꝛ ſic nō p̄ualuit grauē carnis tētationē
eidē immiſit: qđ vir dei ſentiēs veſte depoſita cordula
duriſſima ſe verberat dicēs. Eya frater aſine ſic te mane
re decet ſic ſubire flagellū: ſꝫ cū tētatio neqꝗ̄ diſce-
deret foras exiēs ī magnā niuē ſe nudū demerſit. Ac-
cipiēſq; niuē in modū pile ſeptē glebas cōpingit quas
ſibi ꝓponens cepit alioq̄ corpus. Ecce inqt hec maior
vxor tua iſte q̄tuor duo filiī ſūt ⁊ due filie tue reliq̄ due
ſūt ſuꝰ ⁊ ācilla feſtia ꝗ oēs īduere qꝛ frigore moriūk.
Si autē eoꝝ multiplex ſolicitudo te moleſtat vni dño
ſolicitus ſerui. Ilico diabolus cōfuſus receſſit ⁊ vir dei
deū glorificās in cellā rediꝫ. Cū apud dñm leonē car-
dinatē ſctē crucis ab eo rogatꝰ aliquādiu moraretk no
cte quadā demōes ad ipm venientes eū grauiſſime ver
berauerūt. Vocāſq; ſociū ⁊ rē ſibi aperiēs ait. Demōes
ſunt caſtaldi dñi nr̄i quos deſtinat ipſe ad puniendos
exceſſus. Ego xo offenſam nō recolo quā ꝑ miam dei
ſatiſfactiōe nō lauerim. Sꝫ forte iō caſtaldos ſuos in
me ꝑmiſit irruere: qꝛ maneo in curiīs magnatū qđ for
ſitā fratribꝰ meis pauperculis bonā ſuſpitionē nō gñat:
qꝛ forte me eſtimāt deliciīs abūdare. Et ſurgens ſūmo
mane inde receſſit. Exiſtēte aliqñ eo in ořone audiuit
ſup tectū domꝰ catervas demonū diſcurrētes cū ſtre-
pitu: q̄ ꝯcitꝰ foris exiēs ⁊ ſignū crucis ſibi imprimēs di
xit. Ex parte oīpotētis dei vobis dico demones vt q̄c-
quid vobis ꝑmiſſum eſt in meo corpore faciatis. Libē-
ter eīm oīa ſuſtinebo: qꝛ cū maiorē inimicū habeā cor-
pore me vīdicabitis de aduerſario meo dū in ipſo vice
mea exercebitis vltionē. Cōfuſi igitur demones eua-
neſcunt. Frater qdā ſociꝰ viri dei in extaſi factꝰ inter
ceteras celi ſedes vidit vnā digniſſimā et nobili gl̄ia
prefulgētē. Qui cū miraretk cuinā tam preclara ſedes
ſeruaretk audiuit. Sedes iſta vniꝰ de ruentibꝰ principi
bus fuit: ⁊ nunc humili franciſco parak. Et exiens ab
ořone virū dei interrogauit dicēs. Quid de te opina-
ris pr̄. Et ille. Videor mihi maximꝰ pctōꝝ. Statimq;
in corde fratri ſpūs dixit. Cognoſce ꝙ xa fuerit viſio
quā vidiſti: qm̄ ad ſedē ꝑ ſuperbiā perditā humilitas
leuabit hūillimū. E. ¶ In viſiōe ſeruꝰ dei ſupra ſe ſera-
phin crucifixū aſpexit q̄ crucifixiōis ſue ſigna ſic eui-
dēter ei īpreſſit: vt crucifixꝰ videretk ⁊ ipſe. Cōſignātur
manus ⁊ pedes ⁊ latꝰ crucis charactere. Sꝫ diligenti
ſtudio ab oīm oculis ipſa ſtigmata abſcōdebat. Quidā
tñ hec in vita viderūt: ſꝫ in morte plurimi cōſpexerūt:
ꝙ autē hec ſtigmata ꝑ oīa xa extiterint multis mira-
culis oñſum eſt. Quoꝝ duo q̄ poſt eiꝰ obitū cōtigerūt
hic interſerere ſufficiat. In apulia vir qdā noīe roge-
rius ante imaginē ſcti franciſci ſtās cepit cogitare di-
cēs. Eſſet ne hoc verꝰ vt tali claruiſſet miraculo an pia
fuiſſet illuſio ſiue ſuorū fratrū ſimulata inuentio. Qđ
dū mēte reuolueret ſubito audiuit ſonū quaſi ſpeculū
ꝓſiliēs de baliſta ſenſitq; ſe in ſiniſtra manu grauiter
vulneratū. Sꝫ cū in chirotheca nihil leſiōis appare-
ret chirothecā de manu extraxit ⁊ graue vulnus quaſi
ſagitte in palma cōſpexit. Ex quo tanta vis ꝓcedebat
ardoris: vt totus ex dolore et ardore deficere videretk.

Cūq̀ peniteret ⁊ ſe btī frācīſci ſtigmata credere veraci
ter teſtaret̄ poſt duos dies dū ſctm̄ dei per ſua ſtigma-
ta exoraſſet: fuit cōtinuo liberat⁹. In regno ꝗ̄ȝ caſtelle
cū ꝗdā vir ſctō franciſco deuot⁹ ad cōpletoriū pgeret:
ab inſidijs ad mortē alteri⁹ ibi paratis ex errore impe
dit̄: ⁊ letaliter vulneratus ſemiuiu⁹ relinquit̄. Deinde
gladiū in gutture crudelis lictor infixit et extrahere
nō valēs receſſit. Fit vndiq̀ cōcurſus ⁊ clamor ⁊ ab oīb
bus plāgit̄ mortu⁹. Cū aūt nocte media cāpana fratrū
ad matutinas pulſaretur vxor clamare cepit. Mi dn̄e
ſurge ⁊ vade ad matutinas: qꝛ cāpana te vocat. Sta-
tim ille manū eleuās videbat̄ alicui innuere vt gladiū
extraheret. Et ecce videntib⁹ oīb⁹ gladi⁹ quaſi validiſſi
mi iacrat⁹ manu pugilis emin⁹ ꝓſiliuit. Statimq̀ ille
pfecte ſanatus ſe erexit dicēs. Beat⁹ franciſcus ad me
veniēs ſuaq̀ ſtigmata meis vulneribus apponens eo
rū ſuauitate cūcta vulnera delinuit: ⁊ ꝯtactu mirifice
ſolidauit. Qui cū vellet diſcedere ſibi innuebā vt gla
diū extraheret: qꝛ loq̄ aliter nō valebar. Quē ſtatiȝ ap
prehēdēs valide ꝓiecit: ⁊ ſtigmatib⁹ ſctīs vulneratuȝ
guttur demulcēs pfecte ſanauit. In vrbe roma clara il
la luminaria orbis ſcȝ beat⁹ frāciſcus ⁊ btūs dn̄ic⁹ co-
rā dn̄o hoſtiēſe qui poſtea fuit ſumm⁹ pōtifex aderāt.
Dixitq̀ ei eṗs. Cur nō facimus de vr̄is fratrib⁹ eṗos ⁊
prelatos q̄ documēto ⁊ exēplo ceteris ꝓualēt. Fit īter
ſanctos de rn̄dēdo lōga cōtētio. Uicit iādē humilitas
frāciſcū ne ſe ꝓponeret. Uicit ⁊ dn̄icū vt prīo rn̄dendo
humiliter obediret. Dixit ergo .b. dn̄ic⁹. Dn̄e gradu bo
no ſi cognoſcūt ſublimati ſunt fratres mei: nec ꝓ meo
poſſe permittam vt aliud aſſequātur ſpecimē dignita
tis. Poſt hoc rn̄dēs ſctūs frāciſcus dixit. Dn̄e minores
ideo vocati ſunt frēs mei vt maiores fieri nō p̄ſumāt.
Igitur beatus franciſcus colūbina ſimplicitate plen⁹
oēs creaturas ad creatoris hortat̄ amorē predicat aui
bus: audit̄ ab eis: tāgūt̄ ab ipo: nec niſi licētiate rece-
dūt. Irūdines dū eo p̄dicāte garrirent ipſo imperāte
ꝓtin⁹ ꝯticeſcūt. F. ¶ Apd̄ portiūculā iuxta ei⁹ cellā ci
cada in ficu reſidēs frequēter canebat: quā vir dei ma
nū extēdēs vocauit dicēs. Soror mea cicada veni ad
me. Que ſtatim obediēs ſup ei⁹ manū aſcēdit. Cui ille.
Cāta ſoror mea cicada ⁊ dn̄m tuū lauda. Que ꝓtinus
canēs nō niſi licētiata receſſit. Parcit lucernis lāpadi
bus ⁊ cādelis nolens ſua manu deturpare fulgorem.
Sup petras reuerēter ābulabat īruitu ei⁹ q̄ dr̄ petra.
Legit de via vermiculos ne trāſeūtiū pedib⁹ cōculcent̄.
Et apib⁹ ne in edia pereāt glacie hyemali: mel ⁊ optīa
vina iubet apponi. Frīo noīe aīalia cuncta vocabat.
Miro ⁊ ineffabili gaudio replebat̄ ob creatoris amo-
rē cū ſolē: lunam ⁊ ſtellas intuebat̄: ⁊ eas ad creatoris
amorē inuitabat. Coronā ſibi magnā fieri ꝓhibebat dicēs.
Uolo ꝙ frēs mei ſimplices ꝑtē habeāt in capite meo.
Uir ꝗdā ad modū ſecularis cū ſeruū dei franciſcū apud
ſ. ſeuerinū p̄dicātē inueniſſet vidit deo ſibi reuelāte. ſ.
frāciſcū duob⁹ trāſuerſis enſib⁹ valde fulgētib⁹ i modū
crucis ſignatū quoꝝ vn⁹ a capite vſq̀ ad pedes: ali⁹ a
manu in manū per pect⁹ trāſuerſaliter tēdebat̄. Quē
cum nunq̄ vidiſſet tali iudicio recognoſcēs cōpūctus
ordinē introiuit: ⁊ vitā feliciter cōſummauit. Cū infir
mitatē oculorū ex fletu continuo incurriſſet ſuadenti
bus ꝙ abſtineret a lachrymis ſic reſpōdit. Non eſt ob
amorē luminis qd̄ habem⁹ cōmune cū muſcis eterne
lucis viſitatio repellēda. Cū aūt a fratrib⁹ vrgeret̄ vt
pateret̄ infirmitati viſus remediū adhiberi ⁊ chirur-
gici inſtrumētū ferreum igne cādēs in manu tene-
ret vir dei ait. Mi frater ignis eſto mihi ī hac hora ꝓ-
pici⁹ ⁊ curialis: precor dn̄m q̄ te creauit vt tuum mihi
calorē tēperet. Et hoc dicens ſignū crucis ꝯ illud edi-
dit. Profundatoq̀ illo in tenera carne ab ore vſq̀ ad
ſupcilium nullū vt retulit dolorē ſenſit. Apd̄ eremū ſctī
vrbani ſeruo dei egritudine validiſſima laborāte cum
ipſe defectū nature ſentiēs vini poculū poſtulaſſet ni
hilq̀ adeſſet: allatā ſibi aquā ſigno crucis edito bn̄di-
xit: mox ī optimū vinū ꝯuerſa eſt. Qd̄ deſerti loci pau-
pertas impetrare nō potuit: viri ſctī puritas impetra-
uit. Ad cuius guſtū ſubito cōualuit: malebat de ſe vi-
tuperiū audire ꝙ laudē. Et ideo cū ppl̄s merita in ſctī-
tate extolleret: ſuſcipiebat alicui fratri vt verba ipm̄ vili
ficātia ſuis aurib⁹ cōculcādo ꝓferret. Cūq̀ frater ille
licȝ inuitus eū ruſticū ⁊ mercenariū impitū ⁊ inutilē di
ceret exhilaratus dicebat. Bn̄dicat tibi dn̄s: qꝛ tu veriſſi
ma loq̄ris ⁊ talia me decet audire. Non tā̄ ſeruus dei
p̄eſſe voluit ꝙ ſubeſſe nec tā precipere ꝙ parere. Idcir
co gn̄ali cedēs offō gardianū petijt cuius voluntati ꝑ
oīa ſubiaceret. Fratri ꝗ̄ȝ cum quo ſolit⁹ erat ire ſemꝑ
ꝓmittebat obediētiā ⁊ ſeruabat. G. ¶ Cū frater ꝗdaȝ
contra legē obediētie aliq̄d feciſſet ⁊ pn̄ie ſigna habe
ret vir tn̄ dei ad aliorū terrorē ei⁹ caputiū ī ignē ꝓijci
iuſſit. Cūq̀ ꝑ morā caputiū fuiſſet in medio ignis p̄ce
pit ipm̄ extrahi ⁊ fratri reſtitui. Extrahit̄ igit̄ caputiū
de medio flāmarū nullū hn̄s aduſtiōis veſtigiū. Quo-
dā tpe ꝑ paludes venetiarū ambulās īuenit maximā
auiū multitudinē cātātiū in palude. Dixitq̀ ad ſociū.
Sorores aues laudāt creatorē ſuū. Eamus ⁊ in earum
medio horas canonicas dn̄o decātem⁹. Quib⁹ intrāti
bus aues mote nō ſūt. Sed qꝛ ob nimiū garritū ſe īui
cē audire nō potuerūt ait. Sorores aues a cātu ceſſa-
te donec laudes debitas dn̄o pſoluam⁹. Quib⁹ ſtatim
tacētibus finitis laudib⁹ licētiā cantādi dedit: ⁊ ſtatiȝ
cantū ſuū more ſolito reſumpſerūt. Inuitatus deuote
a quodā milite dixit ei. Frat̄ hoſpes meis monitis ac
quieſce: ⁊ pctā tua cōfitere: quia cito alibi māducabis.
Qui ſtatim acq̄eſcēs domui ſue diſpoſuit ⁊ pn̄iam ſa-
lutarē accepit. Cū ꝗ̄ ad mēſam intraſſent: hoſpes ſubi
to expirauit. Cū quādā auiū multitudinē repꝑiſſet et
eas velut rōnis participes ſalutaſſet dixit. Frēs mei
volucres multū deberis laudare creatorē vr̄m qui plu
mis vos induit: pēnas ad volandū tribuit: aeris puri-
tatē ꝯceſſit ⁊ ſine vr̄a ſolicitudie vos gubernat. Aues
aūt ceperūt verſus eū extēdere colla: ꝓtēdere alas: api-
re roſtra: ⁊ illū attente reſpicere. Ille aūt ꝑ medium
earū trāſiens tunica ꝑtingebat eaſdē: nec tn̄ aliqua de
loco eſt mota donec licētia data oēs inſimul auolaue-
rūt. Cū apd̄ caſtrū alinariū p̄dicaret ꝓpt̄ garrit⁹ irun-
dinū ibidē nidificātiū audiri nō poterat. Quibus ille.
Sorores mee irūdines iā tp̄s ē vt loquar ego: qꝛ vos
ſatis dixiſtis tenete ſilētiū donec verbū dn̄i cōpleat̄. Cui
cōtinuo obediētes ꝓtinus cōticuerūt. H. ¶ Trāſeūte
aliq̄n viro dei ꝑ apuliā vnā burſaȝ magnā repit in via
denarijs tumuſcētē. Quā ſoci⁹ vidēs accipe voluit vt
paupib⁹ erogaret: ſȝ nullaten⁹ ille ꝑmiſit dicēs. Nō
licȝ fili alienū auferre: ſed cum ille vehementer inſtaret
Frāciſcus paululū orās iubet vt burſaȝ tollat: q̄ tollēs
cū colubrū ꝓ pecunia cōtinebat. Qd̄ vidēs frater time
re cepit. Sed obedire ⁊ volēs implere mādatū burſaȝ
manib⁹ cepit: ⁊ inde magnus ſerpēs ꝓtin⁹ exiliuit. Et
ait ſctūs. Pecunia ſeruis dei nihil aliud eſt ꝙ diabol⁹ ⁊
coluber venenoſus. Cū frat̄ ꝗdā grauit̄ tētaret̄ cogita
re cepit ꝙ ſi aliq̄d ſcriptū d̄ manu pr̄is haberet ipſa ꝓ
tinus tētatio fugaret̄. Sȝ cū rē ſibi nullatenus apire
auderet quadā vice vir dei vocauit eū dicēs. Porta mi
hi fili chartā ⁊ attramētū: qꝛ laudes q̄ſdaȝ dei ſcribere
volo: quas cū ſcripſiſſet ait. Accipe chartā hanc ⁊ vſq̀

ad diē mortis tue cuſtodias diligēter. Statimq; ois tē-
tatio ab eo receſſit. Idē q; frater dū ſctūs infirmꝰ iace-
ret cogitare cepit. Ecce morte appropīquat pr: ⁊ q̄ plu
rimū ꝯſolarer ſi poſt mortē hērē tunicā pris mei. Poſt
modū .ſ. frācīſ. vocat eū dicēs. Tibi trado tunicā iſtā et
poſt mortē meā ipſam hēas pleno iure. Cū apud alexā
driā lōbardie cū q̄dā honeſto viro hoſpitatꝰ fuiſſet: ab
eo rogat vt ꝓpter euāgelij obſeruātiā de oī appoſito
manducaret. Qui cū eiꝰ deuotiōi aſſentiret ille accur-
rēs caponē ſeptēnē preparat māducādū. Manducāti
bus illis infidelis q̄dā amore dei eleemoſynā petijt.
Mox vir dei nomē audiēs bñdictū mēbrū illi trāſmi-
ſit caponis. Reſeruat infidelis datū in craſtinum dū
ſctūs ꝑdicaret oſtdit dicēs. Ecce q̄les carnes comedit
iſte frater quē vt ſctm̄ honoratis. Nā mihi hoc ī ſero tri
buit. Sȝ cū mēbrū caponis ab oībus piſcis videret ve-
lut inſanꝰ ab oī ꝑplo īcrepat. Qd cū ille didiciſſet eru
buit ⁊ veniam poſtulauit. Redieruntq; carnes ad ſui
ſpeciē poſtq̄ rediit ꝑuaricator ad mētē. Dū q̄dā vice
ad mēſam ſederet ⁊ de paupertate btē vgīs ⁊ filij eiꝰ col-
latio fieret: ꝓtinꝰ vir dei a mēſa ſurgēs ſingultꝰ inge-
minat doloroſos: ⁊ ꝑfuſis lachrymis ſup nudā humū
reliquū panē māducat: ſacerdotalibꝰ mānibꝰ q̄bꝰ ꝯficiē
di dñici corpis ſacrm̄ ē collata ptās magnā volebat re
uerētiā exhiberi: vn̄ ⁊ ſepe dicebat. Si ſctō cuiq̄ de ce-
lo venienti ⁊ pauperculo alicui ſacerdoti me contingeret
obuiare ad ſacerdotis manꝰ deoſculādas citiꝰ me con
ferrē ⁊ ſctō dicerē. Expecta me ſctē laurēti: q2 manus
huiꝰ vbū vite ꝯtrectāt ⁊ vltra hūanū aliq̄d poſſidēt. I.
¶ Miraculis multis ī vita claruit. Nā panes ei ad bñ-
dicēdū oblati multis īfirmis attulere ſalutē. Aquā ī vi
nū ꝯuertit: ⁊ inde eger q̄dā guſtās ꝓtinꝰ ſanitatē recepit
⁊ multa alia miracla fecit. Cū vero ad dies iā appropī
quaret extremos: lōga infirmitate ꝯfectꝰ ſup nudā hu
mū ponī ſe fecit: fecitq; oēs fr̄es ibidē aſſiſtentes ad ſe
vocari ⁊ manꝰ ſingulis īponēs oibꝰ ibi ꝑſentibꝰ bñdi-
xit: ⁊ inſtar cene dñice ſingulis bucellā panis diuiſit.
Inuitabat vt mos ſui erat oēs creaturas ad laudem
dei. Nā ⁊ mortē ipſam cūctis terribilē ⁊ exoſam horta
bat ad laudē eiq; letꝰ occurrit: ⁊ ad ſuū inuitabat ho-
ſpiciū dicēs. Bñ veniat ſoror mea mors. Ad extremā
igit horā veniēs dormiuit in dño. Cuiꝰ aīam: q̄dā fra-
ter vidit in modū ſtelle ſilis lune ī quātitate: ſoli ī ſplē
dore. Miniſter fratrū ī terra laboris noie aug. In hora
iam vltima poſitꝰ cū diu iā amiſiſſet loq̄lā ſubito cla-
mās dixit. Expecta me pr expecta: ecce iā venio tecū.
Querētibꝰ fratribꝰ q̄d diceret ait. Nō videtis pr̄em n̄m
franciſcū q̄ vadit ī celū. Et ſtatim in pace obdormiuit
⁊ patrē ſecutꝰ eſt. Cū q̄dā dña q̄ btō frācīſco deuota ex-
titerat viā vniuerſe carnis fuiſſet ingreſſa: ⁊ clerici et
preſbyteri feretro exequias celebrātes aſtarēt ſubito
ſe mulier erigit ſup lectū ⁊ vnū de aſtātibꝰ ſacerdotibꝰ
vocat dicēs. Uolo pr ꝯfiteri: ego eīm mortua fueram ⁊
diro erā carceri mācipāda: q2 q̄ddā pctm̄ qd tibi pandam:
necdū cōfeſſa fuerā: ſȝ orante ꝓ me ſctō frācīſco ad cor-
pus mihi redire indultū eſt: vt illo reuelato pctō veniā
merear. Statimq; vt illud manifeſtauero ī pace cernē
tibꝰ vobis quieſcā. Cōfeſſa igit ⁊ abſolutione recepta
mox in dño obdormiuit. Cū fratres ð viſcera plauſtrū
quoddā a q̄dā viro mutuo peterēt: ille indignatus rñ-
dit. Ego potiꝰ duos ex vobis cū ſancto frācīſco excoria
rē q̄ plauſtrū meū vobis accōmodarē. Sȝ in ſe reuer-
ſus ſemet ipm̄ redarguit ⁊ blaſphemie penituit iram
dei formidās. Moxq; filius eius infirmat ⁊ ad extre-
ma deducit. Qui filiū defunctū videns in terra voluta-
bat: ⁊ flens ſctm̄ franciſcū inuocās dicebat. Ego ſum q̄
peccaui me flagellare debuiſti. Redde ſancte iā deuo
re ꝑcanti quē abſtuliſti impie blaſphemanti. Mox filiꝰ
eius ſurrexit ⁊ plāctū ꝓhibēs ait. Cū mortuus eſſem
ſctūs franciſcus ꝑ quādā viam lōgam ⁊ obſcuram me
ducēs: in quodā tandē me viridario pulcherrimo col-
locauit: ac deinde dixit mihi. Reuertere ad pr̄ē tuū:
nolo te amplius detinere. Pauꝑ q̄dā cuidā diuiti de-
bēs quādā pecunie q̄titatē rogauit vt ſcti frācīſci amo
re ſibi terminū ꝓlōgaret: cui ille ſupbe rñdens tali in
quit loco te recludā vbi nec franciſcus nec aliꝰ poterit
te iuuare. Moxq; illū vinculatū in carcere obſcuro in-
cluſit. Paulopoſt ſanctus frācīſcus affuit ⁊ fracto car-
cere ruptiſq; vinculis hoīem incolumē reduxit ad ꝓ-
pria. R. ¶ Quidā miles ſcti franciſci opibꝰ ⁊ miraculis
detrahens cū q̄dā vice luderet ad taxillos: veſania et
incredulitate plenus circūſtantibus ait. Si franciſcꝰ
eſt ſctūs. xviij. veniāt taxillis. Mox in eis ſenarius tri
plicatꝰ apparuit: ⁊ vſq; ad nouē vices quolibet ſuo iactu
ter ſenos accepit. Sed inſaniā addens inſanie ait. Si
verū eſt q̄ franciſcus iſte ſit ſanctus cadat hodie cor-
pus meū gladio. Si vero ſanctꝰ non eſt euadam incolu
mis. Ludo finito vt eiꝰ oro fieret in pctm̄ cū nepoti ſuo
inferret iniuriā ille gladiū accipiēs in viſcera patrui
tranſfixit ⁊ ꝓtinꝰ interfecit. Uir q̄dā crure ſic ꝑdito vt
nullatenꝰ ſe mouere poſſet ſctm̄ frācīſcū talibꝰ vocibꝰ
inclamabat. Adiuua me ſctē frācīſce memor deuotio
nis ⁊ ſeruitij qd tibi impēdi. Nam in aſino meo te por-
taui ſctōs pedes tuos ⁊ manus oſculatꝰ fui: et ecce mo
rior doloris huius duriſſimo cruciatu. Moxq; ille ſibi
apparēs cū paruulo baculo q̄ thau ī ſe figurā hēbat locū
doloris tetigit ⁊ fracto apoſtemate ſanitatē ꝓtinꝰ rece
pit: ſed thau ſignū ſup locū remanſit. Hoc ſigno ſctūs
frācīſ. lrās ſuas cōſueuerat cōſignare. Cū in caſtro po-
mereto in montanis apulie puella q̄dā ⁊ pri ⁊ mr̄i vni
ca fuiſſet defuncta: ⁊ mr̄ ſctō frācīſco deuota nimia tri
ſtitia fuiſſet abſorpta apparuit ei ſctūs dicēs. Noli flere
q2 lucerne tue lumē qd deploras extinctū mea ē tibi in
terceſſiōe reddēdū. Mater igit ſumpta fiducia corpꝰ
extinctū nō permiſit efferri ſed ſcti frācīſci nomē inuo
cans ⁊ mortuā filiā apphēdēs eā incolumē alleuauit.
In vrbe roma cū puer paruulus de feneſtra palatij ce
cidiſſet ⁊ penitꝰ expiraſſet btūs franciſcus inuocatur ⁊
vite ꝓtinus reſtituitur. In ciuitate ſueſſa cū quedā do
mus corruēs: quēdā iuuenē extinxiſſet et cadauer iam
in lecto ad ſepeliendū poſuiſſent mr̄ btm̄ franciſcum
tota deuotiōe qua poterat īuocabat. Et ecce circa me-
diam noctē puer oſcitauit et ſanus ſurrexit ⁊ in laudis
verba prorupit. Frater iacobꝰ reatinꝰ cū in nauicula
parua fluuiū quedā cū fratribꝰ pertrāſiſſet ⁊ ſocijs iā
ſuper ripā poſitis poſtremo ſe ad nauis exitū ꝑpara-
ret: reuoluta naue ipſe in profundum fluminis eſt di-
merſus. Fratribus igit pro liberatione ſubmerſi btm̄
franciſcū inuocātibꝰ: ipſo etiā corde vt poterat bti frā-
ciſci auxiliū īplorāte: ecce ꝑdictꝰ frat ꝑ ꝓfundū ſicut ꝑ
aridam ambulabat ⁊ demerſam nauiculam capiēs: cū
ea peruenit ad littus. Ueſtimēta autē
eius madida facta nō ſunt: nec aque
gutta ꝓximauit ad tunicam.

¶ De ſancta pelagia. cxlv. A.

Pelagia prima feminarū antio-
chie ciuitatis rebꝰ ⁊ diuitijs ple-
na corpe pulcherrima: hītu ābitioſa ⁊
vana: aīo ⁊ corpe īpudica. Quadā vi
ce ꝑ ciuitatē cū ābitione maxia trāſi
bat ita vt nihil ſup eā niſi aurū ⁊ ar-
gētū ⁊ ꝑcioſi lapides viderent: ita vt

quocūq̄ iret aerē diuerſorū aromatum odore repleret
quā p̄cedebat ⁊ ſeq̄bat multitudo maxima puellarū et
puerorū: q̄ ⁊ ipſi p̄cioſis erāt īduti veſtimētis. Quā qdē
ſctīſſ pr noīe veron⁹ ep̄s elyopoleos q̄ nūc damiata vo
cat videns amariſſime flere cepit ex eo q̄ maiorē curā
hēbat placere mūdo q̄ ip̄e hr̄et placere deo. Procidēſ
q̄ ſup pauimētū faciē ſuā cū terra percutiebat et ipſam
terrā lachrymis rigās dicebat. Altiſſime de⁹ ignoſce
mihi pctōri q̄ vnius dei meretricis ornat⁹ totius vite
mee īduſtriā ſupauit. Ne me dñe cōfundat vni⁹ meretri
cis ornat⁹ an̄ cōſpectū tremēde maieſtatis tue. Illa p̄
terrenis ſummo ſe ſtudio decorauit ego tibi īmortali
dño placere p̄poſui ⁊ p̄ meā negligētiā nō īpleui. Di-
xitq̄ his q̄ ſecū erant. In v̄itate dico vobis: q̄ de⁹ hāc
cō nos ī iudicio p̄ducturus eſt q̄m hec tā ſolicite ſe depī-
git: vt terrenis amatoribus placeat: ⁊ nos celeſti ſponſo
placere negligimus dum hec ⁊ alia diceret: ſubito ob-
dormiuit viſumq̄ ē ſibi q̄ q̄dā colūba nigra ⁊ fetida ni
mis circa eū celebrātē miſſā volaret: q̄ cū cathecumi-
nos abſcedere p̄cepiſſet colūba diſparuit et poſt miſſam
rediēs: ⁊ ab ip̄o ep̄o in vaſe q̄dā aqua merſa munda et
candida exiēs tā alte volauit q̄ videri nō potuit. Eui-
gilās igit dū quadā vice ad eccleſiā p̄cedens p̄dicaret
⁊ pelagia p̄ns eſſet adeo cōpūcta eſt: q̄ ei lrās p̄ nūcium
miſit dī. Scō ep̄o diſcipulo xp̄i pelagia diſcipla diabo-
li. Si vere xp̄i diſcipul⁹ cōprobaris q̄ vt audiui p̄ pctō-
rib⁹ de celo deſcēdit: me peccatricē ſz penitētē ſuſcipe
digneris. Cui ille remiſit. Rogo vt hūilitatē meā non
tētes q̄ hō pctōr ſum. Sz ſi vere ſaluari deſideras: ſo-
lū me videre nō poteris: ſz īter alios me videbis. Cūq̄
ad eū corā plurib⁹ aduenīſſet pedes ei⁹ apprehēdit: et
amariſſime flēs dicere cepit. Ego ſum pelagia pelag⁹
iniq̄tatis exundans fluctib⁹ peccatorū. Ego ſum perdi
tionis abyſſus: ego vorago ⁊ laqueus aīarū multos de
ceptos decepi: q̄ nūc cūcta p̄horrui. Tūc ep̄s interroga
uit eā dicēs. Quod tibi nomē eſt. Cui illa: a natiuita-
te pelagia vocor: ſed p̄pter veſtimētorū pompā oēs me
margaritā appellāt. Tūc ep̄s clemēter eā ſuſcipiēs pe
nitētiā ei ſalutarē iniūxit ⁊ in dei timore diligēter in-
ſtruxit: ⁊ a ſacro baptiſmate regenerauit. Diabol⁹ aūt
ibidē clamabat dicēs. O violētia quā patior ab hoc ſe
ne decrepito. O violētia. O ſenect⁹ mala. Maledict⁹
dies in q̄ cōtrius nat⁹ es mihi: q̄ ſpē meā maximā abſtu
liſti. B. ¶ Quadā inſup nocte cū pelagia dormiret: dia
bol⁹ ad eā venit ⁊ eā excitās dixit ſibi. Dñā margarita
quid vnq̄ tibi mali feci. Nunq̄d nō oīb⁹ diuitijs ⁊ glīa
te ornaui. Queſo dic mihi ī quo te cōtriſtaui ⁊ p̄tin⁹ ti
bi ſatiſfaciā. Tm̄ obſecro ne me deſeras: ne opprobriū
xp̄ianis efficiar. Ipſa aūt ſe ſignauit ⁊ in diabolum in
ſufflauit ⁊ ſtatim euanuit. Die tertia oīa q̄ habebat cō
gregauit ⁊ paup̄ib⁹ tribuit. Poſt aliquot aūt dies cū-
ctis ignorātib⁹ pelagia inde noctu aufugit: ⁊ in montē
oliueti deuenit vbi habitū eremite accipiens in parua
cella ibidē ſe collocauit: ⁊ deo in multa abſtinētia ſer-
uiuit. Maxime aūt fame ab oīb⁹ habebat ⁊ fr̄ pelagi⁹
dicebat. Poſt hoc q̄dā diacon⁹ ſupradicti ep̄i hieroſo-
lymā cā viſitādi loca ſctā aduenit. Cui dixit ep̄s vt poſt
ſctōrū locorū viſitationē quēdā monachū noīe pelagiū
quereret ⁊ ip̄m viſitaret cū ver⁹ dei ſeru⁹ eſſet. Qd cū
ille feciſſet mox ab illa cognitus nequaq̄ ipſā p̄pter
nimiam maciem cognouit. Cui dixit pelagia. Habes
ep̄um. Et ille. Imo domine. Et illa oret p̄ me ad dñm:
q̄ vere ap̄ls chriſti eſt. Recedens autem inde die ter-
tia ad cellam eius rediit. Sed cum ad oſtium percuſſiſ
ſet ⁊ nullus ei aperuiſſet feneſtrā aperuit ⁊ mortuū eū
inuenit ac vidit: curreſq̄ cum hoc ep̄o nūciaſſet ep̄s et
clerus oēſq̄ monachi cōuenerūt vt tā ſctō viro exeq̄as
celebrarēt. Cūq̄ de cella corp⁹ eius extraxiſſent repe-
rierūt q̄ mulier eſſet: ⁊ plurimū admirātes deo grās
reddiderūt ⁊ ſctm̄ corp⁹ honorifice ſepelierūt. Obijt au
tē. viij. die intrāte octobri circa annos dñi. cc.xc.

¶ De ſancta margarita. cxlvj. B.

MArgarita dicta pelagius virgo
pulcherrima diues ⁊ nobilis tā
ta fuit parentum ſolicitudine cuſto-
dita et optimis moribus inſtructa tan
taq̄ pudicitie honeſtate vigebat: q̄ ab
omnibus videri modis omnibus re-
nuebat. Deniq̄ a quodam adoleſcente
nobili in coniugiū querit: ⁊ vtriuſq̄ parētis aſſenſu cū
cta nuptijs neceſſaria cū īmenſa diuitiarū gloria pre-
parant. Cum ergo nuptiarū dies aduenīſſet ⁊ iuuenes
⁊ puelle ⁊ cuncta ſimul nobilitas ante thalamū iā pa-
ratum nuptiarum feſta cū gaudio celebrarēt: v̄go deo
inſpirante conſiderās dānū virginitatis tam dānoſis
plauſibus cōparari p̄ſtrata ī terrā cum lachrymis glo
riā virginitatis ⁊ nuptiarū moleſtias tanta in corde
ſuo cōpēſatione librauit q̄ oīa hui⁹ vite gaudia quaſi
ſtercora reſpuebat. Vn̄ nocte illa a viri conſortio abſti
nēs media nocte deo ſe recōmēdans tonſis crinibus
viri habitu clā aufugit. Longe autē ad quoddā mona-
ſteriū veniēs et fratrē pelagiū ſe appellans ab abbate
receptus eſt diligēter inſtructus. Qui tā ſctē ⁊ glorio-
ſe ſe habuit q̄ defuncto ſctimonialiū p̄uiſore de ſenio
rū cōſilio ⁊ abbatis imperio lz inuitus monaſterio vir
ginū eſt prelatus. Dum ergo eis nō ſolū corporum: ſed
etiā animarū pabula cōtinue et īculpabiliter miniſtra
ret diabolus ei inuidens ſtuduit: qualr̄ p̄ſperum eius
curſum obiectu criminis impediret. Nam vnam virgī
nē q̄ pre foribus erat in adulteriū traxit: ⁊ intumeſcē
te vtero cum iā celari nō poſſet tantus pudor ⁊ dolor
oēs virgines ⁊ monachos vtriuſq̄ monaſterij conſter-
nauit q̄ ſolus pelagius vtpote earū familiaris atq̄ p̄-
poſit⁹ ſine iudicio ⁊ examinatiōe ab oīb⁹ condēnaret.
Qui foras cū ignominia pellit ac ī quodā rupis ſpecu
recludit ſibiq̄ monachorū ſeueriſſimus deputat q̄ ſibi
panē ordeaceum ⁊ aquā tenuiſſime miniſtraret: q̄bus
geſtis monachi receſſerūt ⁊ ſolū ibi pelagiū reliq̄runt.
At ille oīa patiēter ſuſtinēs in nullo turbat⁹ fuit. Sz
ſp̄ grās deo referēs p̄ ſctōrū exēpla ſe cōtinue cōforta-
bat. Tādē qd̄ finē ſuū adeſſe cognouiſſet abbati ⁊ mo-
nachis p̄ lrās ſic mādauit. Nobili orta gn̄e margarita
in ſclo dicta fuit: q̄ vt pelag⁹ tētationū trāſirē pelagi⁹
mihi nomē īpoſui virū nō p̄ deceptiōe mētita qd̄ factis
oſtdit. De crimine v̄tutē obtinui: pn̄iam egi innocēs: ⁊
iā q̄ſo vt quā viri feminā neſcirēt ſctē ſorores ſepeliāt
⁊ ſic expiatio viuētis oſtēſio morientis: ⁊ femine v̄ginē
recognoſcāt quā calumniatores adulterii iudicabant.
His auditis monachis ⁊ ſctimonialibus ad ſpeluncā
currētibus: pelagius a feminis femina ⁊ v̄go intacta
cognoſcit ⁊ cunctis pn̄iam agentibus in monaſterio
virginum honorifice ſepelitur.

¶ Finit legēda de prima feminarū antiochie ciuita-
tis abūdātiſſima tandē pelagius appellata.

¶ De ſctā Thaide quōdā meretrice. xlvij. B.

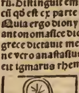

THais quēdā meretrix vt in vitis
patrū legitur tante pulchritudi-
nis extitit vt multi p̄pter eā venditis
ſubſtātijs ſuis ad vltimā paupertatē
deuenirēt: ſed amatores ſui pre zelo li
tibus īter ſe cōſertis frequēter puelle
limina ſanguine replebāt. Qd cū au-

diſſet abbas paſunciꝰ ſumpto hītu ſeculari ⁊ vno ſoli=do ꝓfectꝰ eſt ad eā in quadā egypti ciuitate. Deditq; ei ſolidū quaſi ꝓ mercede peccādi. Illa accepto ꝑcio ait illi. Ingrediamur in camerā. Cūq; ingreſſus eſſet ⁊ lectū ꝑcioſis veſtibꝰ ſtratū aſcēdere inuitaret dixit ad eā. Si eſt interiꝰ cubiculū ī ipm̄ eamꝰ. Et cū duxiſſet eū ꝑ plura loca ille ſemꝑ dicebat ꝙ videri timebat. Illa aūt dixit. Eſt qōdā cubiculū vbi nulꝰ īgredit̄. Si vo deū times nō eſt locus q̄ deitati eiꝰ abſcōdat̄. Qđ cū ſenex audiſſet dixit ei. Et ſcis eſſe deū? Cumq; illa r̄ndiſſet ſe ſcire deū ⁊ regnū futuri ſclī: necnō ⁊ tormēta pctōꝝ di=xit. Si ergo noſti cur tātas aīas ꝑdidiſti? ⁊ nō ſolum ꝓ aīa tua: ſed ꝓ illoꝝ reddituᷓ rōnē dānaberis. Illa vo hoc audiēs ꝓuoluta ad pedes abbatis paſuncij cū lachrymis exorabat dicēs. Scio eſſe pniam pr̄ ⁊ confi=do remiſſionē te orāte ſortiri. Tm̄ peto tribꝰ horis in=ducias ⁊ poſt hoc quo iuſſeris ibo: ⁊ q̄cūq; ꝑceperis fa=ciā. Cūq; locū illi abbas ꝯſtituiſſet vbi venire deberet: illa collectis oībꝰ q̄cūq; ex pctō lucrata fuerat: platiſq; in mediā ciuitatē pplō ſpectāte igne cōbuſſit clamās Venite oēs q̄ peccaſtis mecū ⁊ videte quō ea q̄ mihi cō=tuliſtis exurā. Erat aūt ꝑciū auri librarū. xl. Que cum oīa incēdiſſet ad locū quē abbas paſunciꝰ conſtituerat p̄rexit. Quā ille repto v̄gīnū monaſterio ī cellulā pūā recludēs oſtiū cellule plūbo ſignauit ⁊ paruā reliquit feneſtrā ꝑ quā ei victus modicus inferret̄. Iuſſitq; ei oībus diebꝰ parū panis ⁊ paululū aque a ceteris mi=niſtrari. Cū aūt ſenex diſcederet thais ad eū ait. Quo iubes pr̄ vt ex naturali meatu aquā meā effūdā? ⁊ ille. In cellā ſicut digna es. Cumq; iterū q̄liō deū deberet adorare inq̄reret r̄ndit. Non es digna noīare deū neq; in labijs tuis nomē trinitatis adducere: ſ; nec ad celū manus expādere qm̄ labia tua iniq̄tate plena ſunt: et manus tue ſordibꝰ iniq̄tate. Sz tm̄mō incūbēs ꝯ oriē=tem reſpice hūc ſermonē frequēter iterans. Qui plaſ=maſti me miſerere mei. Cū ergo tribꝰ annis fuiſſet inclu=ſa: cōdoluit abbas paſunciꝰ: ⁊ ꝓfectus eſt ad abbatē antoniū vt ab eo requireret ſi remiſiſſet illi deus pctā ſua: ⁊ narrata cauſa ſctūs antoniꝰ cōuocatis diſciplis ſuis ꝑcepit vt illa nocte vigilātes in oṙone ꝑſiſterent ſingulariꝫ quatenꝰ alicui ex his reuelaret deꝰ cauſam ꝓ qua abbas paſunciꝰ venerat. Cū igit̄ inceſſantes oraſ=ſent abbas paulꝰ maior diſcipulꝰ antonij vidit ſubito in celo lectū ꝑcioſis veſtibꝰ ornatū quē tres v̄gines cla=ra facie cuſtodiebāt. Tres igit̄ v̄gines fuerūt: timor pe=ne future qui ipſam a malo retraxit: pudor culpe cō=miſſe: q̄ ei veniā ꝓmeruit: amor iuſtitie q̄ eā ad ſupna trāſuexit. Cūq; paulꝰ illis diceret gr̄az illā tm̄ eſſe an=tonij: vox diuina r̄ndit. Nō eſt pris tui antonij ſ; thaidis meretricis. q̄ cū abbas paulꝰ mane retuliſſet: cognita dei volūtate abbas paſunciꝰ cū gaudio diſceſſit: ⁊ mox ꝓfectus ad monaſteriū oſtiū celle diſſipauit. Illa vo rogabat vt adhuc maneret incluſa. Dixitq; aūt ei. Egre=dere qm̄ remiſit tibi deus pctā tua ⁊ illa r̄ndit. Teſtor deū q: ex quo huc ingreſſa ſum ex oībus pctīs feci ve=lut ſarcinā ⁊ ſtatui an̄ oculos meos. Et ſicut nō diſce=dit anhelitus de naribꝰ meis: ſic nō diſceſſerūt peccata mea ab oculis meis: ſed flebā ſemꝑ illa cōſiderās. Cui abbas paſunciꝰ dixit: Nō ꝓpter pniam tuā remiſit ti=bi deus peccata tua: ſed q: timorē ſemꝑ habuiſti in aīo Et cum inde illam eduxiſſet. xv. dies ſupuixit et pauſa=uit in pace. Abbas q̄z effrē aliam meretricē ſimili fere modo cōuertere voluit. Nā cū illa meretrix ſanctū effrē ad peccandū alliceret impudenter dixit ei effrē. Sequere me. Quā ſequēte eū ad quendā locū vbi erat multitudo hoīm veniſſet: dixit ei ſede huc vt cōmiſcear tecū. Et illa. Quō poſſum hoc facere tāta multitudine hic ſtāte. Et ille: ſi hoīes erubeſcis nōne magis tuū de=bes erubeſcere creatorē: qui reuelat occulta tenebraꝝ. Illa autem confuſa receſſit.

¶ De ſancto Dionyſio. cxlviij. B.

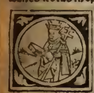
Dionyſius interp̄tat̄ vehemēter fugiēs vel dr̄ dionyſius a dia qđ eſt duo ⁊ niſus qđ eſt ele=uatio quaſi ſm̄ duo eleuatꝰ. ſ. ſm̄ corpꝰ ⁊ ſm̄ aīam: vl dr̄ a diana qđ eſt venꝰ. ſ. dea pulcri=tudinis et ſyos qđ eſt deꝰ quaſi pulcher deo: vl vt q̄dā aūt dr̄ a dionyſia: q̄ vt dī Iſiđ. eſt q̄dā gēma nigra va=lēs ꝯ ebrietatē. Fuit ergo vehemēter fugiēs de mūdo ꝓpter ꝑfectā abrenūciationē: eleuatꝰ ꝑ internoꝝ cōtē=plationē: pulcher deo ꝑ decorē v̄tutū valēs pctōribꝰ ꝯ ebrietatē vitioꝝ. Hic aūt ꝯuerſionem multa ꝑnoīa ha=buit. Vocatꝰ ē eīm ariopagita a vico ī quo habitabat. Itē dictꝰ eſt theoſophꝰ. i. deū ſapiēs. Itē a grecoꝝ ſa=piētibꝰ vſq; hodie dr̄ ꝑrigiū tua rami: qđ latine dr̄ ala celi: q: ī celū ala ſpūalis intelligētie mirabiliter vola=uit. Itē dictꝰ ē macharꝰ. i. btūs. Itē a patria dictꝰ eſt ionicꝰ. Ionica aūt vt ait papias vna eſt ex linguis gre=coꝝ: vel ionici ſunt gn̄a rotūdarū colūnarū: vel ioni=cū vt idē dicit eſt pes q̄ hz duas correptas ⁊ duas lon=gas. Per qđ oſñdit̄ ꝙ ipe fuit ſapiēs deū ꝑ occultorum inueſtigationē: ala celi ꝑ celeſtiū cōtēplationē: btūs ꝑ eternoꝝ poſſeſſionē. Per alā oſñdit̄ ꝙ ipſe fuit mirabil̄ rhetor: ꝑ eloquētiā eccl̄ie ſuſtētator: ꝑ doctrinā breuis ſibi: ꝑ humilitatē lōgus alijs ꝑ charitatē. Aug. aūt ī li. viij. de ciuitate dei dicit ꝙ ionicū eſt genꝰ philoſopho=rū. Diſtinguit eīm ibidē duo gn̄a philoſophoꝝ. i. itali=cū qđ eſt ex parte italie ⁊ ionicū qđ eſt ex parte grecie. Quia ergo dionyſius ſummus erat philoſophus: ideo antonomaſice dicebat̄ ionicus. Eius paſſionē ⁊ vitā grece dictauit methodius cōſtantinopolitanus: lati=ne vero anaſtaſius aplice ſedis bibliothecarius / vt di=cit igmarus rhemorum epiſcopus.

Dionyſiꝰ ariopagita a btō pau=lo aplo ad fidē xp̄i ꝯuerſꝰ fuit qui ariopagita a vico ciuitatis in q̄ habitabat dictꝰ fuiſſe dicit̄. Ariopagꝰ eīm erat vicus martis in quo. ſ. erat tēplū martis. Athenienſes enim ſin=gulos vicos denominabant a dijs quos colebant vt vicum in quo cole=bat̄ mars vocabant ariopagū q: ario dr̄ mars. Vicū ī quo colebāt pā voca=bāt pano pagū. Et ita a ſingulis dijs ſingulos vicos denoīabāt. Ariopagꝰ aūt erat vicus ex=cellentior: q: ibi erat curia nobiliū ⁊ ſchole liberaliū artium. In hoc ergo vico morabat̄ dionyſiꝰ maximus philoſophus qui ob plenitudinē diuinoꝝ numinū ⁊ ſapiētie theoſophus. i. deū ſapiēs dicebat̄. Erat ſecum apollophanus eius cōphiloſophus. Ibi etiā erant epi=curi q̄ ponebant felicitatē hoīs in ſola corꝑis volupta=te ⁊ ſtoici q̄ in ſola animi virtute. In die igit̄ dn̄ice paſ=ſionis cū tenebre facte fuiſſent ſuꝑ vniuerſā terrā phī q̄ erāt athenis nō potuerūt huiꝰ cām in cauſis natura=libꝰ īuenire. Nō fuit eīm naturalis eclypſis ſolis. Tū quia luna fere erat e regione ad ſolē: eclypſis aūt fieri ſolet in ſynodo ſolis ⁊ lune. Luna aūt tūc erat quinta=decima: ⁊ ita ī ꝑfecta diſtātia a ſole. Tū q: eclypſis nō aufert lumē vniuerſis ꝑtibꝰ terre. Tū q: ꝑ tres horas du=rare nō pōt. Qđ aūt illa eclypſis in vniuerſis ꝑtibꝰ ter=re lumē abſtulerit pz ex eo ꝙ lucas euāgeliſta hoc dī: ⁊ ex eo ꝙ vniuerſitatis dn̄s patiebat̄: ⁊ ex eo ꝙ fuit apud eliopolī egypti: ⁊ ex eo ꝙ fuit rome ⁊ ī grecia ſiue aſia

minori. Qḋ aūt fuit rome teſtat̃ Oroſi⁹ dicēs. Cū dñs patibulo affixus eſt maximo terremotu per orbē facto ſaxa in mōtib⁹ ſciſſa: maximarūqȝ vrbiū plurime ptes pluſ ſolita ꝯcuſſiōe ceciderūt. Eodēqȝ die ab hora diei ſexta ſol intim̄ obſcuratus eſt ꝙ tetra nox ſubito obducta terris eſt adeo vt ſtellas tūc diurnis horis: vel potius in illa horrēda nocte toto celo viſas fuiſſe referat̃. Hec Oroſi⁹. Fuit etiā apud egyptū ⁊ huius meminit diony. ī epl'a ad apollophanū dicēs obfuſi nāqȝ orbē vniformiter tenebrarū caligine tabeſcēte vt purgatū redūt ſolis diametrū regulā phi aridei aſſumpſimus. Nūqȝ reperim⁹ quod ⁊ erat notiſſimū ſolem pati mote ſuas nō debere: atq ad te vaſte peritie ſacrarū adhuc neſcimus tante rei myſteriū. Quid inquā ſpeculū doctrine apollophani his ſecretis aſcribis atqȝ tu mihi ore diuino ⁊ nō humanis ſenſu ſermōe. O bone dionyſi diuinaꝝ ꝑmutatiōes ſunt reꝝ. Deniqȝ notatū ferte diē ⁊ annū annūciatiōis quā paul⁹ nr̃is aurib⁹ ſuſpenſis intonuit ſignis ac clamātib⁹ recordari expertus dedi veritati man⁹ ⁊ falſitati ſum nexibus abſolutus. Hec diony. B. ¶ Hui⁹ etiā meminit idē ī epl'a ad policarpū loquēs de ſe ⁊ apollophano dicēs. Ambo apud eliopolim: tūc pn̄tes ⁊ conſtātes inopinabiꝉr ſoli lunā icēdētē videbam⁹. Nō eīn erat ꝯueniēs tp̄s. Et rurſus ipāȝ a nona hora vſqȝ ad veſperā ad ſolis diametrū ſupnaturaliꝉr reſtitutā. Eclypſim aūt illā vidim⁹ in oriēte inchoatā ⁊ vſqȝ ad ſolare terminū veniētē poſtea regrediētē. Et rurſus nō ex eodē ⁊ defectū ⁊ purgatiōnē: ſȝ ecōuerſo ſm̄ diametrū factā. Tūc eīn diony. cū apollophano voto aſtrologie diſcipline apud eliopolim egypti preterat ⁊ poſtea ide reuerſus eſt. Qḋ aūt fuerit in aſia teſtat̃ euſebi⁹ ī chronica aſſerēs ſe ī dictis ethnicorū legiſſe ꝙ tūc ī bithinia q̄ eſt ꝓuīcia aſie minoris fuit terremot⁹ magn⁹ ⁊ maior ſolis obſcuratio q̄ vnq̄ fuerit: ⁊ ꝙ dies hora ſexta: ita ī tenebroſaȝ noctē ꝟſus ſit: vt ſtelle ī celo viſe ſint ⁊ ꝙ in nicena q̄ vrbs ē bithinie multas edes terremotus ſubuertit. Tādē vt ī hiſtoria ſcholaſ. legit̃: phi ad hoc adducti ſunt vt dicerēt ꝙ de⁹ nature patitur. Alibi tñ legit̃ ꝙ dixerūt aut ordo nature peruertit̃: aut elemēta mētiunt̃: aut de⁹ nature patitur: aut elemēta ſibi cōpatiunt̃. Alibi qȝ dī ꝙ dionyſi⁹ dixit. Hec nox quā nouā miramur: toti⁹ mūdi verā lucē aduēturā ſignat. Tūc athenienſes illi deo arā ꝯſtruxerūt: ⁊ ſuppoſit⁹ eſt titul⁹ ignoto deo. Singulis enim aris ſupponebat̃ titulus indicās cui eſſent dedicate: ⁊ cū vellet illi offerre holocauſta ⁊ victimas dixerūt phi. Bonoꝝ nr̃oꝝ nō eget: ſȝ facietis genuflectiōes añ arā eius ⁊ ſupplicabitis ei: q2 nō q̄rit oblatiōes pecoꝝ: ſed deuotionē aīoꝝ. Cū ḡ paul⁹ veniſſet athenas epicuri ⁊ ſtoici phi cū eo diſputabāt. Quidā aūt dicebāt. Quid ſeminator verboꝝ hic vult dicere. Alii dicebāt. Nouoꝝ demoniorū vr̃ annūciator eē. Adducētes ḡ eū ad vicū phoꝝ vt noua doctrina ibidē examē reciperet: dixerūt. Noua quedaȝ infers aurib⁹ noſtris. Volumus ḡ ſcire q̄dnā velint hec eſſe. Athenienſes āt ad nihil aliud vacabāt: niſi aut diſcere aut audire aliq̄d noui. Cū ḡ paul⁹ ſingula deorū altaria ꝑluſtraſſet: ⁊ inter cetera ignoti dei altare vidiſſet: dixit illis philoſophis. Quē ignorātes colitis hunc ego annūcio vobis verū deū q̄ fecit celū ⁊ terrā. Deinde dixit dionyſio quē pre ceteris magis doctū in diuinis videbat. Quis eſt diony. ille de⁹ ignot⁹: cui dionyſi⁹. Ipſe eſt de⁹ verus q̄ inter ceteros deos nō eſt demōſtrat⁹. Sȝ nobis eſt ignotus et ſeculo venturo futurus ⁊ imꝑpetuū regnatur⁹. Et paulus. Homo an tm̄ ſpūs eſt: ⁊ dionyſius. Deus ⁊ homo eſt: ſȝ ideo ignotus eſt: q2 eius tm̄ in celis ꝯuerſatio eſt. Cui paulus. Ille eſt quē predico qui de celis deſcēdit: carnē ſuſcepit: mortē ſuſtinuit: ⁊ die tertia reſurrexit: cuȝ aūt diony. adhuc cū paulo diſputaret fortuitu trāſiit ꝑ viā cec⁹ corā eis. Statimqȝ dixit dionyſius paulo. Si dixeris huic ceco in noīe dei tui vide ⁊ viderit ſtatim credā. Sȝ vitatis ꝟbis magicis: q2 forte noſti ꝟba q̄ habent hmōi efficaciā. Ego formā ꝟboꝝ tibi ꝑſcribā. In hac igit̃ forma ꝟboꝝ dices ei. In noīe ieſu xp̄i nati de ꝟgine crucifixi mortui q̄ reſurrexit ⁊ ad celū aſcēdit vide. Sed vt oīs ſuſpicio tolleret̃ dixit paulus dionyſio vt hec ipſe ꝟba proferret. Cum ḡ in eadē forma dionyſius ceco vt videret dixiſſet ꝓtinus viſum recepit. Statimqȝ dionyſius cū damari vxore ſua ⁊ tota familia baptizatus eſt ⁊ fidelis effectus. Sicqȝ a paulo per triennium inſtructus athenis ep̄s ordinat⁹ eſt: vbi ille ꝑdicationi inſiſtēs ipſaȝ ciuitatē ⁊ maximā partē regiōis illi⁹ ad fidem xp̄i adduxit. C. ¶ Huic paulus ea que in tertiū celū raptus vidit reuelaſſe dī ſicut ⁊ ipſe dionyſius in pleriſqȝ locis inſinuare videt̃. Vñ ⁊ de hierarchiis ipſoꝝ angeloꝝ ordinib⁹ diſpoſitionib⁹ ⁊ officiis tam luculēter ⁊ clare diſſeruit vt non putares iſtȝ hoc ab alio didiciſſe: ſed ipm̄ potius etiā vſqȝ in tertium celū raptū eſſe ⁊ ibi hec oīa conſpexiſſe. Prophetie ſpū claruit ſicut patet in epl'a quā miſit ad ioannem euangeliſtā in pathmos inſulā in exilio relegatum vbi prophetauit quod inde rediturus eſſet ſic dicens. Gaude vere dilecte, vere amabilis, ⁊ deſiderabilis, ⁊ diligibilis valde dilecte ⁊ infra. Ex cuſtodia q̄ eſt in pathmos dimitteris ⁊ ad terrā aſie reuerteris ⁊ facies ibi boni dei imitationes ⁊ his qui erunt poſt te trades. Dormitioni beate Marie interfuit ſicut ipſe in libro de diuinis nominibus inſinuare videtur. Cum ergo audiſſet petrum ⁊ paulū rome a nerone in carceribus detineri: epiſcopū ſibi ſubſtituit ⁊ ad eos viſitādos acceſſit. Verū cū illi ad dominū feliciter migraſſent: ⁊ poſtmoduȝ clemens preſideret ab ipſo beato clemente poſt aliqḋ ſpacium temporis in franciam deſtinatur ⁊ ſibi ruſticus ⁊ eleutherius ſociantur. Miſſus igit̃ pariſius venit ⁊ multos ibidem ad fidē conuertit: ⁊ eccleſias plurimas fabricauit, et clericos diuerſi ordinis collocauit. Tāta autē in eo gratias celitus emicuit ꝙ cū ſepi⁹ pōtifices idolorū cōtra eū ſeditionē populi concitarēt ⁊ ppl's ad eum perdēdum ſepe cum armis concurreret mox illo viſo aut omni feritate depoſita ſe eius pedibus ꝓuoluebant: aut nimio timore ſoluti ab ei⁹ ꝑſentia fugiebāt. Sȝ diabolus videns ⁊ inuidēs ꝙ quotidie ſui cultura decreſceret ⁊ multiplicatis fidelib⁹ eccleſia triūpharet dom[itia]nū imperatorē in tantā commouit ſeuitiā vt preceptū daret ꝙ quicūqȝ xp̄ianū aliquē reperiret: aut ipſum ſacrificare cogeret: aut diuerſis ſuppliciis cruciaret. Prefectus igit̃ feſcenni⁹ ꝯtra xp̄ianos pariſius a roma directus beatum dionyſium ppl'o ꝑdicantē inuenit: ſtatimqȝ captum collaphizari: cōſputū: deriſum: ⁊ loris duriſſimis alligatū: cuȝ ſociis ruſtico ⁊ eleutherio ſibi ꝑſentari ꝑcepit. Cuȝ ergo ſancti corā illo in confeſſione dei conſtantes aſtarēt ecce quedā matrona nobilis aduenit: ⁊ virū ſuū lubriū ruſpiter ab his magis deceptum aſſeruit. Pro eius viqȝ viro citi⁹ mittit̃ ⁊ in dei cōfeſſione perſeuerās iniuſte necat̃. Sancti vero a. xii. militib⁹ flagellant̃. Deinde magno pōdere cathenarum cōſtricti carceri mancipātur. Sequēti die dionyſi⁹ ſup cratē ferreā, ſuppoſitis flāmis nudus extenditur: vbi dño decantabat dicēs. Ignitū eloquiū tuuȝ vehemēter ⁊ ſeruus tuus dilexit illud. Inde autem exigitur et ad beſtias ferociſſimas multo ieiunio excitatas proiicit̃. Sed cum in eum im-

petuoſe currerēt ſignū crucis oppoſuit ⁊ manſuetiſſimas eas fecit. Deīde ī clibanū iactat̄:ſed extincto igne nil ledit̄. Cruci affigit̄ ⁊ diutiꝰ ibidē torquet̄. Inde depoſitꝰ cū ſuis ſocijs, ⁊ mltis alijs fidelibꝰ carceri mācipat̄. Ubi cū miſſaʒ celebraret ⁊ pplo cōicaret dñs ieſꝰ eidē cū imēſo lumine appuit ⁊ panē accipiēs ei dixit: Accipe hoc chare meꝰ:qꝛ mecū eſt maxia merces tua. Poſt hoc iudici pſētati:iterū nouis ſupplicijs mactāt̄:⁊ iuxta idolū mercurij cū ſecuribꝰ triū capita ī ꝯfeſſione trinitatis pcidunt̄. Statimqꝫ corpꝰ ſctī dionyſij ſe erexit ⁊ caput ſuū īter brachia angelo duce ⁊ celeſti lumine pcedēte ꝑ duo miliaria deportauit a loco q̄ dicit̄ mōs martyꝝ uſqꝫ ad locū vbi nūc ſua electiōe ⁊ dei ꝓuidentia requieſcit. Tāta aūt ibidē angeloꝝ melodia inſonuit vt īter multos q̄ audierūt ⁊ crediderūt etiā larcia vxor pfati lubrij xpianā ſe eē clamauit. Et mox ab impijs decollata:⁊ in ſuo ſanguine baptizata occubuit. Filiꝰ aūt eiꝰ noīe virbiꝰ rome ſub tribꝰ imperatoribꝰ militauit:deinde pariſius rediēs baptizat̄ ⁊ religioſorū numero ſociat̄. Dū aūt infideles metuerēt ne ſctōꝝ ruſtici ⁊ eleutherij corpa xpiani ſepelirēt iuſſerūt vt in ſecana mergerent̄. D. ¶ Matrona aūt q̄dā nobilis vectores ad prandiū inuitauit:⁊ illis epulātibꝰ ſanctoꝝ corpora furtiue ſubripuit:⁊ in agro ſuo occulte ſepeliri fecit:que poſtea pſecutiōe ceſſante inde ſuſtulit ⁊ corpora btī dionyſij honorifice ſociauit. Paſſi ſūt ſub domitiano āno dñi.xcvj.etatis vo btī dionyſij.xc. Circa ānos dñi.dcccxv.tpe ludouici legati michaelis impatoris cōſtātinopolitani inter cetera munera detulerūt ludouico filio karoli magni libros dionyſij de hierarchia de greco in latinū trāſlatos:q̄ cū gaudio ſunt recepti.xix.infirmi in ipa nocte ī eccleſia eiꝰ curati cū apō arelatē ſctūs regulus epſ miſſarū ſolēnia celebraret apl'oꝝ noibꝰ in canone recitatis adiūxit ⁊ btīs martyribꝰ iuxta dionyſio ruſtico ⁊ eleuterio. Quo dicto cum adhuc dei famulos viuere crederet plurimū mirari cepit:cur eoꝝ noīa ſic neſciēs in canone ꝓtuliſſet:⁊ ecce eidē mirāti:tres colūbe apparuerūt ſuꝑ crucē altaris reſidētes q̄ ſanctoꝝ martyꝝ noīa habebāt ſuis pectoribus ſanguine īſignita. Quas diligēter intuēs ſctōs migraſſe a corpe intellexit. Circa annū dñi.dcxliiij.dagobertus rex frācoꝝ vt in q̄dā habet̄ cronica q̄ lōge āte pipinū regnauerat a ſua pueritia ſctūm dionyſiū ī magna veneratiōe habere cepit. Nā ⁊ qñ clotarij pris ſui iram metuebat ad eccleſiā ſctī dionyſij ꝯtinuo fugiebat. Cū ergo factꝰ tā rex mortuꝰ fuiſſet cuidā viro in viſiōe mōſtratū eſt ꝙ aīa eiꝰ ad iudiciū rapta fuit:⁊ mlti ſctī ſuarū eccleſiarū expoliationē obijciebāt eidē. Cū ergo mali angeli iā ad penas rapere eā vellēt affuit beatus dionyſiꝰ ⁊ eiꝰ interuētu liberata eſt ⁊ penā euaſit. Forte eīn eiꝰ aīa ad corpꝰ redijt ⁊ ibi pniaʒ egit. Clodoueꝰ rex corpꝰ ſctī dionyſij minꝰ religioſe diſcooperiēs os brachij eiꝰ fregit ⁊ cupide rapuit qui mox in amētiam verſus eſt. Et nota ꝙ igmarus epſ remēſis dicit in epla quā miſit ad karolū:ꝙ iſte dionyſius miſſus in galliā fuit dionyſius ariopagita vt ſupra dictū eſt. Idē teſtat̄ ioānes ſcotus in epiſtola ad kerolum. Nec forte rō ex computo tēporis contradicit ſicut aliqui obijcere voluerunt.

¶ De.ſ.Calixto. cxlix. A.

Calixtus papa āno dñi.ccxxij. ſub Alexandro imperatore martyriū paſſus eſt. Cuius tpibus pars eminentior vrbis rome diuino eſt incēdio cōcremata:⁊ ſiniſtra manꝰ iouis aurea liquefacta. Tūc omnes ſacerdotes ad alexādrū imperatorē venerunt petētes vt dij irati ſacrificijs placarētur. Dū ergo offerrent ſubito in celo ſereno mane diei iouis diuino fulmine quatuor ſacerdotes idoloꝝ mortui ſunt:⁊ ara iouis cōcremata eſt:⁊ ſol obſcuratus eſt:ita vt ppl's romanꝰ fugeret extra muros. Audiēs aūt palmaciꝰ ꝯſul ꝙ calixtus cū ſuis clericis trās tyberim latitaret rogauit vt xpiani ꝑ quos hoc malū cōtigerat ad purgationē ciuitatis penitꝰ delerent̄. Palmacius poteſtate accepta cū illuc cū militibꝰ ꝓperaſſet:ſʒ illi ꝓtinꝰ excecati fuiſſent, territꝰ alexādro hoc ꝓtinus nūciauit. Tūc impator iuſſit:vt die mercurij oīs ppl's ꝯueniret, ⁊ mercurio immolaret, vt ab eo ſuꝑ his rñſa acciperet. Qd̄ dū fieret virgo q̄dā tēpli noīe iuliana arrepta a demone exclamauit. Deꝰ calixti eſt verꝰ ⁊ viuus:deus q̄ nr̄is eſt pollutiōibꝰ indignatꝰ. Qd̄ audiēs palmacius trās tyberim ad vrbē rauēnenſiū ad ſctūm calixtū acceſſit, ⁊ cū vxore ſua ⁊ familia ſe ab eo baptizari fecit. Qd̄ audiēs impator eū accerſitū ſimplicio ſenatori tradidit:vt verbis blādis eū moueret ex eo, ꝙ reipublice plurimū neceſſariꝰ eſſet. Palmacio vo ieiunijs, ⁊ oronibꝰ perſeuerāte venit ad eū q̄dā miles ꝓmittēs, ꝙ ſi vxorē ſuā paraliticā ſanaret cōtinuo crederet:cū q̄ palmaciꝰ oraret illa ſanata ad palmaciū cucurrit dicēs. Baptiza me in nomine xpi q̄ tenuit manuʒ meā, ⁊ alleuiauit me. Tunc calixtus veniēs ipſaʒ cū viro ſuo, ⁊ ſimplicio ⁊ multis alijs baptizauit. Qd̄ audiēs imperator iuſſit oēs baptizatos decollari. Calixtū vero quinqꝫ diebus ſine cibo, ⁊ potu manere fecit. Ille aūt vidēs cū ampliꝰ cōfortari:iuſſit eū diebꝰ ſingulis fuſtigari. Deinde per feneſtrā precipitatū alligatūqꝫ ſaxo in puteū precipitari. Aſterius aūt preſbyter corpus eius de puteo eleuauit:⁊ ipſum in cemiterio calipodij ſepeliuit.

¶ De ſancto Leonardo. cl. A.

Leonardus dr̄ odor ppli a leos qd̄ eſt ppl's et nardus qd̄ eſt herba redolēs:qꝛ odore bone fame pplm ad ſe trahebat. Uel leonardꝰ dr̄ quaſi legēs ardua. Uel leonardꝰ dr̄ a leone. Leo eñi quatuor hʒ ī ſe. Prio hʒ fortitudinē quā fortitudinē vt dicit Iſid̄. hʒ in pectore ⁊ in capite. Sic btūs leonardꝰ habuit fortitudinē ī pectore ꝑ malaꝝ cogitationū refrenationē:⁊ in capite per infatigabilē ſupnorum ꝯtemplationē. Scd̄o hʒ ſagacitatē:⁊ hoc in duobus.ſ.in apertiōe oculoꝝ cū dormit ⁊ in deletione veſtigioꝝ cū fugit: Sic leonardus vigilauit per laborem actionis:⁊ vigilando dormiuit ꝑ q̄etē cōtēplationis ⁊ in ſe deleuit veſtigia totius mūdane affectionis. Tertio habet virtuoſitatē in voce:qꝛ eius vox tertia die ſuſcitat leūculū natū mortuū:⁊ oēm beſtiam figere facit gradū. Sic leonardus multos mortuos ī pctīs ſuſcitauit:⁊ multos beſtialiter viuētes in operibus bonis fixit. Quarto habet timorē in corde:qꝛ ſm̄ Iſido. duo timet ſ.ſtrepitū rotarum ⁊ ignem accenſum. Sic leonardus timuit et timendo vitauit ſtrepitum mundane ſollicitudinis:et ideo in deſertum fugit ⁊ ignē terrene cupiditatis:⁊ ideo omnes theſauros ſibi oblatos contempſit. B.

Leonardus fuiſſe dr̄ circa annū dñi.cccc. hic a ſctō remigio remēſi archiepo de ſacro fonte leuatꝰ ⁊ ab ipſo ſalutaribꝰ diſciplinis inſtructus eſt. Cuiꝰ parētes primi in palatio regis frācie habebātur. Hic tantā gratiā a rege obtinuit ꝙ oēs īcarcerati q̄s ipe viſitabat ꝓtinus abſoluebātur. Cū igit̄ fama ſctītatis eius

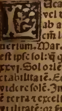
excreſceret:rex multo tpe eũ ſecũ manere cogit donec
opportuno tpe ei epatũ donaret. Qḋ ille renuit ꝛ ſoli=
tudinẽ deſiderãs:relictis oib⁹ aurelianũ ꝑdicãdo cũ
fratre ſuo liſardo deuenit. Ubi poſtq̃ in quodam ceno
bio aliquãdiu vixerũt dñs liſard⁹ ſup ripã ligeris ſoli=
tarius manere vellet:ꝛ leonardus ꝑ ſcti ſpũs admoni
tionẽ in aqtania diſponeret ꝑdicare oſcultãtes ſe ab=
inuicẽ diſceſſerũt. Leonardus igit̃ vbiq; ꝑdicãs mul=
ta miracula exercẽs in quadã ſilua ciuitati lemonice
vicina habitauit vbi erat aula regia cã venationis cõ
ſtructa. Accidit aũt vt quadã die rex ibi venaret̃:ꝛ re=
gina illuc cauſa delectatiõis egreſſa ptu periclitaret̃.
Cũ ergo rex ꝛ familia ꝓpter regine periclitationẽ lu=
gerẽt:et leonardus per nemus trãſiret ꝛ gementiũ vo
ces audiret pietate ꝯmotus illuc ꝓperauit:ꝛ a rege vo
catus ꝓtin⁹ introiuit. Cũ igit̃ a rege interrogat⁹ qs eſ
ſet ꝛ ſe ſancti remigij fuiſſe diſcipulũ narraret:rex ſpẽ
bonã cõcipiẽs:ꝛ a bono magiſtro ipm bene inſtructum
exiſtimãs ipm ad reginã induxit rogãs vt ſuis ꝑcibus
de recuperata cõiuge ꝛ edita ꝓle duplex gaudiũ obti=
neret: Tũc ille orõne fuſa qḋ petebat ꝓtinus imperra
uit. Cũ aũt rex multa in auro ꝛ argẽto ſibi offerret:ille
ꝓtinus recuſauit admonẽs vt hec pauperib⁹ daret di
cens. Ego nullis horũ indigeo:ſ; tm̃ ĩ aliqua ſiluaruʒ
cõtẽptis hui⁹ mũdi diuitijs ſoli xp̃o famulari deſide=
ro. Cũ aũt rex totuʒ illḋ nemus ſibi tradere vellet:ille
ait. Nõ totũ illud accipio:ſ; quãtũ nocte cũ meo aſel=
lo circũire potero tm̃ mihi cõcedi exopto. Qḋ rex libẽ
tiſſime adimpleuit. Cõſtructo itaq; ibidẽ monaſterio
ibi diu cũ adiunctis ſibi duobus monachis in abſtinẽ
tia multa degebat. Cũ autẽ aqua vno ab eis miliario
diſtaret:puteũ ibidẽ ſiccũ penit⁹ fodi iuſſit quem aqua
ſuis orõnib⁹ impleuit. Locũ aũt illũ nobiliacũ appel=
lauit:eo q̃ a rege nobili traditus ſibi fuiſſet. Ibi tãtis
miraculis coruſcauit q̃ quicũq; ei⁹ nomen in carcere
inuocaſſet mox ruptis viculis nullo ꝯdicẽte liber abi
ret ꝛ ſuas eidẽ cathenas vel cõpedes pñtaret. Horum
plures ſecũ manebãt:ꝛ ibidẽ dño ſeruiebãt. Septẽ q̃;
familie de ei⁹ nobili ſtirpe vẽditis oĩbus ad eũ vene=
rũt:ꝛ diſtributo ſingulis nemore ibi cũ ipſo manẽtes
exẽplo ſuo plurimos abſtraxerũt. Deniq; ſctũs vir leo
nard⁹ multis clar⁹ ꝟtutib⁹. viij. idus nouẽbris ad dñʒ
migrauit:vbi poſtq̃ multa feciſſet miracula clericis il
lius eccleſie eſt reuelatũ:vt q2 loc⁹ ille ꝓpter multitu
dinis frequẽtiã arct⁹ erat alibi ecclĩã fabricarẽt ꝛ illuc
corp⁹ ſcti leonardi honorifice trãſportarẽt. At illi cũ
pplo triduano ieiunio ꝛ orõni inſiſtẽres reſpicientes
viderũt totã ꝓuinciã niue coogtã:locũ aũt illũ in quo
ſctũs leonardus q̃ſcere volebat oĩno vacuũ cõſpexe=
rũt. Ibi itaq; trãſlat⁹ quãta miracula ꝑcipue circa in=
carceratos dñs ꝑ eũ faciat:ĩmẽſa ferri varietas añ eius
tumulũ ꝑpẽdẽtis teſtis exſtitit. Uicecomes lemonicẽ
ſium ad terrorẽ malorꝝ quãdã grauiſſimã cathenã fece
rat quã in cippo ſue turris affigi mãdauerat. Qua ca=
thena q̃cũq; collo cingebat̃ cuilibet aeris intẽperiei
expoſit⁹:nõ vna:ſ; quaſi mille mortib⁹ angebat̃. Acci
dit aũt vt qdã ꝟu⁹ ſcti leonardi illa cathena ſine culpa
ligaret̃. Qui cũ fere vltimũ ſpm̃ efflaret ĩtra ſe q̃ potuit
tot⁹ ſctũ leonardũ affectu rogauit vt q̃ alios libera=
ret ſibi q̃; ꝟuo ſuo ſubueniret. Statimq; ſctũs leonar=
dus in veſte cãdida ſibi apparẽs dixit. Noli timere:q2
nõ morieris. Surge ꝛ hãc cathenã tecũ ad ecclĩã meã
deferas. Seq̄re me:q2 ego ꝑcedã te. Qui ꝯſurgẽs ꝛ ca=
thenã accipiẽs ſctũ leonardũ ꝑcedẽtẽ vſq; ad ecclĩam
ſuã ſecut⁹ eſt. Statiq; vt aũ ſores fuit btũs leonardus
ipm dimiſit ꝛ ecclĩã ſuã intrãs q̃ ſctũs leonard⁹ ſibi fe
cerat oĩbus enarrauit ꝛ cathenã illã tã maximã añ tu
mulũ ei⁹ ſuſpendit. Uir qdã in loco ſcti leonardi nobi
liaco habitãs ꝛ eidẽ ſctõ valde fidelis exiſtẽs a qdã ty
rãno captus eſt. Qui tyrãnus intra ſe cogitãs dicebat.
Leonar. iſte oẽs cõpeditos abſoluit ꝛ oĩs vis ferri an=
te eũ velut cera ante ignẽ liqueſcit. Si hũc igit̃ vincu
lis ligauero ꝓtinus leonard⁹ aderit ꝛ ipm liber abit.
Si aũt ipm cuſtodire poſſem mille ſolidis ipm redimi
facerẽ. Scio igit̃ qd faciã. In turri mea ꝓfundã foueã
faciã ꝛ hoĩeʒ hũc copedib⁹ aggrauatũ ibidem ſubmer=
gã. Deinde ſuper os fouee ligneaʒ archã cõſtruã in qua=
armatos milites accubare faciã. Licet eñ leonardus
ferrũ ꝯfrigat:tñ nõdũ ſub terra ĩtrauit. Qḋ cũ totũ vt
cogitauerat cõpleuiſſet:ꝛ ille hõ ſctũ leonardũ ſepi⁹
inclamaret:leonardus nocte veniẽs arcã in qua iace=
bãt milites reuoluit ꝛ tanq̃ mortuos in ſepulcro:ita
eos ſub ipſa ꝯcluſit. Deinde cũ multa luce foueam in=
greſſus manũ fidelis ſui tenuit ac dixit. Dormis an vi=
gilas ecce leonardus quẽ tu deſideras. At ille admi=
rãs ait. Dñe adiuua me. Cõfeſtim cõfractis cathenis
apprehenſum ꝓpriꝭ vlnis extra turrim portauit. Dei=
de ſecũ ſicut amicus cũ amico cõfabulãs vſq; ad locuʒ
ſuũ ꝛ domũ ipʒ deduxit. D. ¶ Peregrin⁹ qdã cũ a viſita
tiõe. ſ. leonardi rediſſet ꝛ in aluernia capt⁹ ꝛ in cauea
incluſus eſſet eos plurimũ deprecabat̃:vt amore. ſ. leo
nardi cũ nihil vnq̃ eos offendiſſet eum relaxare debe
rẽt. Qui rñderũt q̃ niſi ſe copioſe redimeret nõ exiret.
Et ille. Sit inter vos ꝛ. ſ. leonardũ cui me ſciatis recõ
mẽdatũ. Sequẽti igitur nocte. ſ. leonard⁹ dño illi⁹ ca=
ſtri apparuit ꝛ vt peregrinũ ſuũ dimitteret imꝑauit.
Ille ꝟo mane euigilãs ꝛ viſionẽ quaſi ſomniũ ꝑuipen
dẽs nullaten⁹ dimittere voluit. Altera nocte eadẽ im
perãs ſibi apꝑuit. S; ille iterꝝ obedire ꝯtẽpſit. Tertia
ꝟo nocte. ſ. leonard⁹ peregrinũ accipiẽs extra oppidũ
deduxit. Statimq; turris cũ media pte caſtri corruẽs
opp̃ſſis plurib⁹ ſolũ principẽ ad ſui cõfuſionẽ fractis
crurib⁹ reſeruauit. Miles qdã in britãnia incarcerat⁹
ſctũ leonar. inuocabat. Qui ſtatim cunctis vidẽtibus ꝛ
cognoſcẽtib⁹ ꝛ ſtupẽtibus in media domo apꝑuit ꝛ in
carcerẽ intrans ꝛ vincula frãgẽs hoĩ cathenas ĩ mani
bus poſuit ꝛ ꝑ mediũ illorꝝ deducẽs oẽs ſtupore pter=
ruit. Fuit ꝛ ali⁹ leonard⁹ eiuſdẽ ꝓfeſſionis ꝛ virtutis:
cui⁹ corp⁹ apud corbiacũ requieſcit. Hic cuʒ in mona=
ſterio eſſet ꝓlat⁹ tãta ſe humilitate deijcebat vt oĩbus
inferior videret̃. Sed cũ oĩs pene pplˢ ad euʒ conflue=
ret quidã inuidi regi clotario ſuaſerũt q̃ niſi ꝓuideret
ꝑ leonardũ q̃ multos ſub obtẽtu religiõis colligebat
regnũ frãcie detrimẽtũ nõ modicũ ſuſtineret. Quibus
rex nimis credulus eum expelli iuſſit. Uenientes aũt
milites adeo eius ꝟbis cõpuncti ſunt q̃ ſe ſuos futu=
ros diſcipulos ſpopõderũt. Rex quoq; penitẽs veniã
petijt ꝛ detractores rebus et honoribus priuauit ꝛ ſan
ctuʒ leonardũ valde dilexit:ꝛ vix ad preces ſancti de=
tractores dignitati priſtine reſtituit. Qui a deo ſimili=
ter impetrauit vt quicũq; in carcere tenerent̃ mox in=
uocato ſuo noĩe ſoluerent̃. Dũ autẽ quadã die orano=
ni incũberet:ſerpẽs quidã maximus a pte pedum vſq;
in eius ſinum tetendit. Qui ꝓpter hoc nullatenus ab
oratione ſurrexit. Cõpleta vero oratiõe dixit ei. Scio
quia ab initio creatiõis tue hoĩes quantum preualet
inquietas:ſed nũc ſi in me tibi tradita eſt poteſtas hic
in me quicquid merui. Quo dicto ſerpens per capuciũ
exiliens ad pedes eius mortuus corruit. Poſt hoc aũt
cum duos ep̃os diſcordãtes ſedaſſet ĩ craſtinũ ſe tũtẽ
dum predixit circa annos dñi. cccccl xx.

PAſſio ꝛ memoria decē milium martyrū veneratꝛ ꝛ colitur.x. kal.iulij qui oēs vna die ꝓ xp̄i noīe paſſi ſunt ſub adriano īpatore ꝛ aliꝭ ꝗſcꝫ regibꝰ qui ei venerūt in adiutoriū. Hi ſcī martyres cū ab impatore ad ſacrificādū idolis cōpellerenꝛ dixerūt. Sacrificiū viuū ꝛ immolatū offerimꝰ noſmetipſos dn̄o nr̄o ieſu xp̄o q̄ ꝓ humano gn̄e naſci dignatus eſt ꝛ deſcēdere ꝛ de celis multis malis affligi ꝛ ad vltimū voluit etiā ꝓ nobis crucifigi quē tu miſer ignorasꝰ. Tūc iratꝰ impator iuſſit eos diu torq̄ri ꝛ ad vltimū crucifigi. Et oīa tormēta q̄ paſſus eſt dn̄s nr̄ ieſus xp̄s forti aīo ꝛ fide firmiſſima ꝓ dn̄o ſuſtinuerūt. Locꝰ igiꝛ vbi paſſi ſunt beati martyres mōs eſt magnus ꝛ vocaꝛ ararat: ꝛ diſtat ab alexādria ciuitate quingētis quaſi ſtadijs. A quibꝰ aūt paſſi ſunt fuerūt exercitus regū q̄ illic venerāt in adiutoriū xxx.milia. Hora ꝟo ſexta illius diei terremotꝰ factus eſt magnꝰ: petre ſciſſe ſunt: ſol obſcuratꝰ eſt: ꝛ oīa ſigna que in paſſione dn̄i viſa fuerūt ēt ibi viſa. Tunc ſancti martyres fundētes oratione ad dn̄m dixerūt. Dn̄e deꝰ memeto nr̄i in hoc patibulo crucis ꝛ ſuſcipe petitionē noſtrā ꝛ ea q̄ a te expoſcimꝰ nobis ꝯcedere digneris: vt quicūꝗ memoriā noſtri corde et ore cū ieiunio ꝛ deuotione celebrauerint mereanꝛ a te aſſequi fructuoſam mercedē tribuēdo eis ſanitatē corporū medicamē anime: ꝛ in domibus eorum intus ꝛ foris bonoꝝ oīm vbertatē ꝯcede. Et ſi in pretio fuerint nō eis nocere ꝑualeā inimici viſibiles ꝛ inuiſibiles te pro eis pugnāte: ſꝫ ſicut placet tibi armis tuis eos ꝓtege. Dieſꝗ vnius ieiunij nr̄e paſſiōis vnū penitētiale annū compleat obſeruātibus ſe deuoto corde ꝛ hoc dn̄ator dn̄e a te poſcimus: diſſipa oēm occupationē ꝛ immūdū ſpm̄: omnēꝗ infirmitatē eoꝝ expelle: q̄ꝛ glīoſum ꝛ laudabile eſt nomē tuū ꝑ oīa ſecula ſeculoꝝ. Et reſpōdētibꝰ oībꝰ amē: facta eſt vox de celo dicens. Que petiſtis dilectiſſimi mei ſcitote vos impetraſſe. Gaudete quoꝗ ꝛ letamini q̄ꝛ orōnes veſtre coram xp̄o ꝛ imortali rege veraciter ſunt exaudite. Et his dictis in cōfeſſione emiſerūt ſpiritū veraciter percepturi premia regni celoꝝ. Amen.

¶ De ſancto Luca. ciij. A.

LUcas interpretaꝛ ipſe ꝯſurgens vel eleuans vel dr̄ Lucas a luce. Ipſe eīn fuit cōſurgens ab amore mūdi: eleuās ſe in amorē dei. Fuit eīn lux mūdi: eo ꝙ mūdum illuminauit vniuerſum. Mat.v. Uos eſtis lux mundi. Lux autē mūdi eſt ipſe ſol: q̄ quidē lux hꝫ in ſitu ſublimitatē. Eccleſi. xxvj. Sol oriēs mūdo ī altiſſimis dei. In aſpectu delectabilitatē. Eccl'.xj. Dulce lumē ꝛ delectabile ē oculis videre ſolē. In motu velocitatē. ij. Heſdre. iiij. Magna ē terra ꝛ excelſuꝫ ē celū ꝛ velox curſus ſolis. In effectu vtilitatē: q̄ꝛ ſꝫ ph̄m hō gn̄at hoīeꝫ ꝛ ſol. Sic lucas habuit ſublimitatē ꝑ celeſtiū ꝯtēplationē: dlectabilitatē ꝑ dulcē ꝯuerſationē: velocitatē ꝑ feruētē p̄dicationē. vtilitatē ꝑ doctrine ſue ꝯſcriptionē. B.

LUcas ſyrus natiōe antiochenus arte medicꝰ fuit ſm̄ quoſdā vnus de.lxxij. dn̄i diſcipulis. Sanc. ū hier. dicat cū fuiſſe diſcipulū apl'oꝝ non dn̄i: et glo. ſup. xx. exodi notet ꝙ dn̄o predicāti nō adheſit: ſꝫ poſt reſurrectionē eiꝰ ad fidē venit: magis tenēdū eſt ꝙ nō fuerit vnꝰ de.lxxij. lꝫ aliqui ſic fuerint opinati. Qui tāte fuit ꝑfectionis ꝛ vite vt optime ordinatus fuerit quātū ad deū ꝛ quātū ad ꝓximū ꝛ quātū ad ſeipm ꝛ q̄tū ad ſuū officiū ꝛ in ſignū huius quadruplicis ordinatiōis q̄tuor facies hr̄e deſcribiꝛ. ſ. faciē hoīs ꝛ leonis bouis ꝛ aq̄le. Q̄libet eīn de aīalibꝰ habebat q̄tuor facies ꝛ q̄tuor pēnas vt dr̄ Ezec. j. Et vt hoc meliꝰ videatur imaginemur aliqđ aīal qđ habeat caput quadratū vt lignū q̄dratū ꝛ in qualibet ſupficie imaginemur vnā faciē: a pte anteriori faciem hoīs: a dextris faciē leōis: a ſiniſtris faciē vituli: a pte poſteriori faciē aq̄le. Q̄ꝛ ꝟo facies aq̄le ſup alias eminebat ꝓpter colli ꝓductionē qđ ī ea lōguꝫ eſt: idō dr̄ qđ erat dſup. Q̄libet ēt hoꝝ quatuor pēnas habebat: q̄ꝛ cū q̄libet aīal quaſi q̄dratū imaginemur: ꝛ in quadrato ſint q̄tuor anguli: ī quolibet angulo erat vna pēna. Per iſta q̄tuor aīalia ſm̄ ſctōs q̄tuor euāgeliſte ſignificanꝛ quorū lꝫ q̄libet habuerit quatuor facies ſcribēdo ſ. de hūanitate: paſſiōe: reſurrectiōe: ꝛ diuinitate. Singule tn̄ ſingulis ꝑ quādā appropriationē attribuūtur ſm̄ hiero. Matthēꝰ in hoīe figuraꝛ: q̄ꝛ pricipal'r circa xp̄i hūanitatē īmoraꝛ. Lucas in vitulo agēs de xp̄i ſacerdotio. Marcꝰ in leone euidētius ſcribēs de reſurrectione. Catuli eīn leonū vt dicūt vſꝗ ī diē tertiū quaſi mortui iacēt: ſꝫ rugitu leonis in die tertio excitāꝛ. Itē q̄ꝛ īcepit a rugitu p̄dicatiōis. Joānes ī aq̄la ceteris altiꝰ volās ſcribēs de xp̄i diuinitate. Xp̄s ēt de quo ſcribūt oīa iſta q̄tuor fuit. ſ. Hō natꝰ de ꝟgine vitulꝰ ī paſſiōe: leo in reſurrectione: aq̄la ī aſcēſiōe. Per has igiꝛ quatuor facies in q̄bꝰ deſignatꝰ eſt lucas ſicut q̄libet altꝰ euāgeliſta oſtendiꝛ quātū illis q̄tuor modis fuerit ordinatꝰ. Nā ꝑ faciē hoīs oſtēdiꝛ ꝙ recte fuerit ordinatus quātū ad ꝓximū quē dꝫ rōne inſtruere māſuetudine attrahere ꝛ liberalitate fouere. Hō eīn eſt aīal rōnale māſuetū ꝛ liberale. Per faciē aq̄le oſtendiꝛ ꝙ recte fuerit ordinatꝰ q̄tū ad deū: q̄ꝛ ī eo oculꝰ ītellectꝰ ꝯtuetꝛ deū ꝑ ꝯtēplationē. Roſtrū affectꝰ ad ipꝫ exacuiꝛ ꝑ meditationē ſenectꝰ effectus abijciꝛ ꝑ nouā ꝯuerſationē. Aq̄la eīn acuti luminis ē: vt rotā ſol irreuerberatis oculis aſpiciat ꝛ in altū mirabil'r eleuata piſciculos ī medio maris videat. Roſtrū ēt nimis adūcatū ne īpediaꝛ in cibo capiēdo petre allidit: ꝛ ſic vſui cibādi habile efficiꝛ. Exuſta inſup a calore ſolis ꝛ in fontē magno impetu ſe ꝓijciēs ſenectutē abijcit: calore ſolis oculoꝝ caliginē ꝯſummāter ꝛ pēnas allenuiāte. Per faciē leōis oſtēdiꝛ ꝙ recte fuerit ordinatꝰ quātū ad ſe: q̄ꝛ habuit generoſitatē ꝑ honeſtā morū ꝯuerſationē: ſagacitatē: per inſidiarum hoſtilium vitationem: et paſſibilitatē ꝑ afflictoꝝ cōpaſſioneꝫ. Leo eīn eſt aīal generoſum: q̄ꝛ rex aīaliū. Eſt ſagax: q̄ꝛ veſtigia cauda delet cū fugit ne inueniaꝛ. Paſſibile/q̄ꝛ quartanā patiꝛ. Per faciē vituli ſiue bouis oñdiꝛ: ꝙ recte fuerit ordinatꝰ q̄tū ad ſuū officiū qđ fuit ſcribere euāgeliū. Ibi eīn moroſe ꝓceſſit: q̄ꝛ īcepit a natiuitate p̄curſoris ꝛ natiuitate ꝛ infantia xp̄i: ꝛ ſic paulatim ꝓceſſit vſꝗ ad vltimā ꝯſummationē. Diſcrete incepit: q̄ꝛ poſt duos euāgeliſtas: vt qđ illi omiſiſſent iſte ſuppleret ꝛ quod ſufficiēter dixiſſent omitteret. Circa tēpliū ꝛ ſacrificiū imoratꝰ fuit: qđ patet in pricipio ꝛ ī medio ꝛ in fine. Bos eīn ē aīal moroſum: in vnguiꝭ fiſſum: per qđ intelligiꝛ diſcretio īmolātiū. C. ¶ Uerū qual'r btūs lucas ī p̄dictis q̄tuor modis ordinatꝰ fuerit meliꝰ oſtēdiꝛ ſi vite eius ſeries melius idageꝛ. Prio igiꝛ ordinatꝰ fuit quātū ad deū: tripl'r aūt ordinaꝛ hō quantū ad deū ſm̄ btm̄ Ber. ſ. affectione: cogitatiōe: ꝛ intētiōe. Affectio dꝫ eſſe ſctā: cogitatio mūda: ꝛ intētio recta. Affectionem igiꝛ ſctām habuit: q̄ꝛ ſpū ſctō plenus fuit. Hiero. in ꝓlogo ſup lucā. Obijt inqͭt in bithunia plenꝰ ſpū ſctō. Scđo habuit eo

gitationē mūdā: q₂ fuit v̄go corpe ꝛ mēte in quo notaꝶ
mūdicia cogitatiōis ipſi⁹. Tertio habuit intētionē re
ctā: q₂ in oībus q̄ faciebat honorē dñi q̄rebat. De his
duob⁹ virtutib⁹ dr̄ in ꝓlogo ſup act⁹ aploꝝ. Sine crimi
ne in v̄ginitate ꝑmanēs. Hoc quātū ad mūdiciā cogi-
tatiōis. Dño maluit ſeruire. i. ad honorē dñi. Hoc q̄tū
ad rectitudinē itētiōis. Scdō fuit ordinat⁹ q̄tū ad ꝓ-
ximū. Ad ꝓximū aūt ordīamur cū ei īpēdim⁹ qḋ debe
mus. Tria aūt ſꝫ Richar. de ſctō vic. ſunt q̄ ꝓxio debe
mus. ſ. nr̄ꝫ poſſe: nr̄m noſſe: ꝛ nr̄ꝫ velle: ꝛ vt q̄rtū addaꝶ
nr̄ꝫ agere. Nr̄m poſſe ī ſubſidijs: nr̄m noſſe in conſilijs:
nr̄m velle in deſiderijs: nr̄ꝫ agere in obſequijs. Quātū
ad hec q̄tuor ordīatus fuit btūs lucas. Dedit eñ ꝓxio
ꝓximo poſſe ſuū in ſubſidijs: qḋ ptꝫ ex hoc ꝙ paulo in
oīb⁹ tribulationib⁹ ſemꝑ adheſit: ꝛ ab eo nunq̄ diſce-
dēs eidē in p̄dicatōis ſubſidiū fuit. ij. Timo. iiij. lucas
eſt mecū ſol⁹. In hoc ꝙ dixit mecū ſcꝫ tanq̄ adiutor ꝛ
defenſor notaꝶ qualr̄ ſibi ſubſidia p̄ſtitit. In hoc ꝙ di-
ciꝶ ſol⁹: notaꝶ ꝙ ꝯſtāter eidē adheſit. Itē. ij. Corinth.
viij. dicit de luca. Non ſolū autēꝫ: ſꝫ ꝛ ordinatus eſt ab
eccleſijs ſoci⁹ peregrinationis nr̄e ꝛc. Scdō ſuū noſſe
in conſilijs. Tunc eñ ſuū noſſe ꝓximo tribuit cum do
ctrinā apoſtolicā ꝛ euāgelicā quā ipſe nouerat ad vti-
litatē ꝓximoꝝ ꝯſcripſit. De hoc ip̄e teſtioniū ſibi phi-
bet ī ꝓlogo ſuo dicens. Viſum eſt et mihi aſſecuto oīa
a p̄ncipio diligēter ex ordīe tibi ſcribere optime theo-
phile: vt agnoſcas eoꝝ v̄boꝝ de quib⁹ es eruditus ve-
ritatē. Qualiter etiā p̄buit ſuū noſſe ī cōſilijs ptꝫ ex il
lo v̄bo qḋ dicit Hiero. in ꝓlogo: q₂ ei⁹ verba aīe lāguē
tis ſunt medicina. Tertio ei⁹ velle in deſiderijs: qḋ ptꝫ
ex hoc ꝙ eis ſalutē eternā deſiderauit. Col. iiij. Salu-
tat vos lucas medicus. i. ſalutē eternā exoptat. Quar
to ei⁹ agere in obſequijs: qḋ ptꝫ ex hoc qḋ dñm quem
aliquē peregrinū eſtimabat hoſpitio recepit: ꝛ ei om-
ne obſequiū charitatis exhibuit. Fuit eī ſoci⁹ cleophe
dū ibat in emaus ſicut aliqui dixerūt: ꝓut refert Gre.
in moralibus: licet Ambro. dicat aliū fuiſſe: cui⁹ etiaꝫ
nomē ponit. D. ¶ Tertio fuit bn̄ ordinat⁹ quātū ad ſe-
ip̄m. Tria aūt ſunt ſm̄ Ber. que optime ordināt hoīeꝫ
ad ſeip̄m ꝛ ſctm̄ faciūt. ſ. victus ſobri⁹: act⁹ iuſtus: ſen-
ſus pius. Et quodlibet hoꝝ ſm̄ ip̄m Ber. in tria diuidi
tur. Vict⁹ inq̄t ſobri⁹ erit ſi cōtinēter: ſi ſocialiter ſi hu
militer vixerim⁹. Act⁹ iuſt⁹ erit ſi fuerit rect⁹ diſcret⁹
fructuoſus. Rect⁹ ꝑ bonā intētionē diſcret⁹ ꝑ modera
tionē: fructuoſus ꝑ edificationē. Sēſus pi⁹ erit ſi fides
nr̄a ſentit deū ſūme potētē: ſumme ſapiētē: ſūme bonū
vt ꝑ ei⁹ potētiā nr̄aꝫ credam⁹ iuuari īfirmitatē: ꝑ eius
ſapiētiā noſtrā credam⁹ corrigi ignorātiā: ꝑ eius boni
tatē nr̄am credam⁹ dilui iniquitatē: hec Bern̄. In his
oīb⁹ beat⁹ lucas fuit optime ordīat⁹. Prīo eñ habuit
victū ſobriū ꝛ hoc triplr̄: q₂ vixit cōtinēter. Nā vt teſta
tur hiero. de eo in ꝓlogo ſuꝑ lucā: ipſe nec vxorē vnq̄
habuit nec filios. Scdō ſocialiter ꝗ hoc notaꝶ ī hoc qḋ
diciꝶ de ipſo ꝛ de cleopha: ſuppoſita opinione p̄dicta.
Luc. vlti. Duo ex diſcipulis ieſu ibāt ipſa die ꝛc. Socia
litas eñ notaꝶ in hoc qḋ dr̄ duo ꝛ in hoc qḋ dr̄ diſcipu
li quaſi diſciplinati. i. bn̄ moriginati. Tertio humili-
ter cuius humilitas inſinuaꝶ in hoc qḋ nomē ſocij ſui
ſ. cleophe expſſit ꝛ ſuū tacuit. Nā ſm̄ opinionē q̄rūdaꝫ
lucas ex hūilitate nomē ſuū ſiluit. Scdō habuit actuꝫ
iuſtū q̄ q̄dē act⁹ fuit rect⁹ ꝑ intētionē: ꝙ notaꝶ in oſone
cum diciꝶ q̄ crucis mortificationē iugiter in ſuo corpo
re pro tui noīs amore portauit. Diſcretus ꝑ moderatio
nem. Unde in forma bouis mōſtratus eſt q̄ vngulam
findit ꝑ qḋ virtus diſcretiōis exprimiꝶ. Fructuoſus ꝑ
edificationē adeo quippe fuit ꝓximis fructuoſus qḋ
ab oībus chariſſimus habebatur. vñ Col. iiij. Vocatur
ab aplo chariſſimus. Salutat inquit vos lucas medi-
cus chariſſimus. Tertio habuit ſenſuꝫ piū: q₂ credidit
ꝛ in ſuo euangelio profeſſus eſt deū eſſe ſumme poten
tem ſumme ſapientem: ſumme bonū. De duob⁹ p̄mis
dicit. iiij. ca. Stupebāt in doctrina ei⁹: q₂ in p̄tāte erat
ſermo ipſius. De tertio patet. xviij. ca. Nemo bon⁹ niſi
ſolus deus. Quarto ꝛ vltimo fuit optime ordinatus
quantū ad ſuum officium quod fuit ſcribere euāgeliū.
In hoc aūt patet qualiter ibi fuerit ordinat⁹: qm̄ ip̄m
ſuū euangeliū fulcitur multa veritate: repletur multa
vtilitate: decoratur multa venuſtate: ꝛ autēticaꝶ mul-
toꝝ autoritate. Primo nāqꝫ fulciꝶ multa veritate. Eſt
autē triplex veritas ſcꝫ vite: iuſtitie: ꝛ doctrine. Veri
tas vite eſt adequatio manus ad linguam. Veritas iu
ſtitie eſt adequatio ſententie ad cauſam. Veritas do-
ctrine eſt adequatio rei ad intellectuꝫ. Hac triplici ve
ritate ipſum euangelium fulcitur: quia in ipſo euange
lio hec triplex veritas edocetur. Oſtendit eñ lucas et
xp̄m hāc triplicem veritatem in ſe habuiſſe ꝛ alios do
cuiſſe. Oſtēdit aūt xp̄m hanc triplicē veritatē in ſe ha
buiſſe per teſtimonium aduerſarioꝝ ſicut ptꝫ Luc. xx.
Magiſter ſcimus q₂ recte dicis et doces. Ecce veritas
doctrine: ꝛ non accipis perſonā. Ecce veritas iuſtitie:
ſed in veritate viam dei doces. Ecce veritas vite. Bo-
na eñ vita dicitur via dei. Secūdo oſtēdit in ipſo ſuo
euāgelio xp̄m hanc triplicē veritatē docuiſſe. Primo
eñ ibidem doceꝶ veritas vite que conſiſtit in obſerua-
tione mandatoꝝ dei. Unde dr̄. x. ca. Diliges dñm deuꝫ
tuum ꝛc. Hoc fac ꝛ viues. Itē. xviij. Interrogauit eum
quidam. Magiſter quid faciēdo vitam eternam poſſi-
debo ꝛ ſequitur mādata noſti. Non occides ꝛc. Secun-
do veritas doctrine. Un de quibuſdam hanc veritateꝫ
doctrine peruertentibus dicebat. xj. ca. Ve vobis pha
riſeis qui decimatis id eſt decimanda predicatis mē-
tā rutā ꝛ omne olus ꝛ preteritis iudicium ꝛ charitatē
dei ꝛc. Item ibidem. Ve vobis legiſperitis qui tuliſtis
clauē ſciētie ꝛc. Tertio veritas iuſtitie. Unde dr̄. xx. c.
Reddite ergo q̄ ceſaris ſunt ceſari: ꝛ que dei ſunt deo.
Item. xix. Veruntamē inimicos meos illos qui nolue-
runt me regnare ſuper ſe adducite huc ꝛ interficite an
te me. Item. xiij. vbi agitur de iudicio vbi reprobis di
cturus eſt. Diſcedite a me omnes operarij iniquitatis.
E. ¶ Scdō eius euangeliū repleꝶ multa vtilitate. Nā
ꝛ ille q̄ ſcripſit medic⁹ fuit ad deſignādum quod nobis
medicinā vtiliſſimā propinauit. Eſt autem triplex me
dicina: curatiua: preſeruatiua: ꝛ melioratiua: hanc tri
plicem medicinā nobis lucas in ſuo euangelio celeſtē
medicum oſtendit propinaſſe. Medicina autem cura-
tiua eſt que curat a morbo: ꝛ hec eſt penitētia que om-
nes morbos ſpirituales curat. Hanc medicinam dñr
medicum celeſtē nobis exhibuiſſe: cum ait. iiij. ca. Sa
nare cōtritos corde predicare captiuis remiſſionē ꝛc.
Item. v. ca. Non veni vocare iuſtos ꝛc. Medicina me
lioratiua eſt que ſanitatem auget: ꝛ hoc eſt obſeruatio
cōſiliorum. Cōſilia enim hominē meliorē ꝛ ꝑfectiorē
faciunt. Hanc medicinam oſtendit nobis medicū ꝓpi
naſſe. xviij. cum ait. Oīa quecunqꝫ habes vende et da
pauperibus ꝛc. Itē. vj. ca. Ab eo q̄ aufert tibi veſtimen
tū ꝛc. Medicina autē p̄ſeruatiua eſt que p̄ſeruat a ca-
ſu ꝛ hec eſt vitatio occaſionum peccandi et malorū ſo-
cietatū. hanc medicinā oſtēdit medicū tradidiſſe: cum
ait. xij. Attēdite a fermēto phariſeorum ꝛc. vel edocet
maloꝝ conſortia vitare. Uel poteſt dici ꝙ ipſum euā-
gelium multa vtilitate repletur: qm̄ in ipſo virtus oīs
ſapiētie cōtinetur. De hoc ſic dicit Ambro. Lucas oēs

ſapiētie Xtutes euangeliū ſui cōplectit historia docuit eīn naturalia cū de ſpūſctō ðhicā incarnationē extitiſ ſe reſerauit. Vñ ꝛ dauid naturalē docens ſapiētiā ait. Emitte ſpm tuū ꝛ creabunt. Itē cū docuit tenebras in paſſione xpī factas terrā tremuiſſe: ſolē radios extra xiſſe. Docuit moralia cū in ipſis beatitudinib⁹ mores docuit. Rationalia docuit cū ait. Qui fidelis eſt in minimo ꝛ in magno fidelis eſt. Sine hac triplici ſapiētia ipſa fides tā in myſterio trinitatis eſſe nō pōt. hoc eſt naturali: rōnali ꝛ morali. hec Ambro. Tertio ei⁹ euangeliū decorat multa venuſtate. Eius eīn ſtilus ꝛ mod⁹ loquēdi valde venuſtus ꝛ decor⁹ eſt. Ad hoc aūt ꝙ aliquis ī dictis ſuis venuſtatē ꝛ decorē teneat: tria ſunt neceſſaria que tradit Augu. ſ. vt placeat: vt pateat: ꝛ vt moueat. Ut placeat: debet loqui ornate vt pateat debet loqͥ aperte vt moueat debet loqui cū feruore. Hūc triplicē modū habuit lucas ꝛ in ſcribēdo ꝛ in pdicādo. De duob⁹ ait primus. ij. Cor. viij. Miſimus aūt cum illo fratrē glo. barnabā vel lucā. cui⁹ laus eſt in euāgelio p oēs eccliās. In hoc ꝙ dicit cuius laus eſt ꝛc. notat ꝙ locut⁹ eſt ornate. In hoc vō p oēs ecclias notat ꝙ locutus eſt aperte. ꝙ aūt cū feruore locut⁹ ſit ptꝫ ex hoc ꝙ cor ardens habuit dicēs. Nōne cor noſtrum ardens erat in nobis ꝛc. ¶ Quarto eius euangeliū autēticat multorū autoritate. Multorū qppe autoritate autēticatū fuit: qm̄ a patre fuit pordinatū. Hie. xxxj. Ecce dies veniunt dicit dñs ꝛ feriā domui iſrael ꝛ domui iuda fedus nouū. nō ſm pactū qd pepigi cū patrib⁹ eorū ꝛc. Sed hoc erit pactū qd feriā [illegible] domo iſrael poſt dies illos dicit dñs dabo legē meā in viſcerib⁹ eorꝫ ꝛc. Ad litterā loquit de doctrina euāgelij: ſcdo a filio corroboratū. vñ dr: ī eodē euāge lo. xxj. c. Celū ꝛ terra trāſibūt Xba aūt mea nō trāſibūt. Tertio a ſpūſctō inſpiratū. vñ dicit Hiero. in ꝓlogo ſup lucā. Sctō inſtigāte ſpū in achaie partib⁹ hoc ſcrip ſit euāgeliū. Quarto ab angelis ꝑfiguratū. Fuit eīn ꝑfiguratum ab illo angelo de quo dicit Apoc. xiiij. Uidi angelū dei volātē p mediū celi habētē euāgeliū eternū. Iſtd aūt euāgeliū dr eternū. qꝛ ab eterno efficiēter. a xpō q eſt eternus de eternis materialiter ad eterna finaliter in eternū ppetualiter. Quinto a ꝓphetis ꝑnūciatū. Nā ezechiel ꝓpheta iſtud euāgeliū ꝑnunciauit cū vnū de aīalibus faciē vituli habere dixit p qd euāgeliū luce ſignatū eſt vt ſupra dictū eſt. Itē qñ dixit ezech. ij. ſe vidiſſe librū qui erat ſcriptus intus ꝛ foris ꝛ in quo erāt ſcripta lamētū carmē ꝛ ve. Per hūc eīn librū itelligit euāgeliū luce qd eſt ſcriptū intus p profundū myſterij ocultationē ꝛ foris p hiſtorie apertionē. In quo etiā cōtinet lamentū paſſionis: et carmē reſurrectionis. ꝛ ve eterne dānationis: ſicut ptꝫ. xj. vbi multa ve ponunt. Sexto a virgine reſeratū. Uirgo eīn btā oīa in corde ſuo conſeruabat ꝛ diligēt cōferebat vt dr Lu. ij. vt hec poſtmodū ſcriptorib⁹ reſeraret vt dicit gloſ. ibidē. Oīa que de dño vel a dño facta vel dicta cognouit in memoria recōdebat vt cū tps pdicādi vel ſcribēdi incarnationis adueniret ſufficiēter vniuerſa ꝓut eſſent geſta poſſet explicare qrētib⁹. Vñ etiā Ber. aſſignās rōnē quare angelus beate virgini nunciauit cōceptum elizabeth ait. Ideo cōceptus elizabeth nūciat marie vt dū nunc ſaluatoris nūc pcurſoris edocetur aduentus rerū tps ꝛ ordinē tenens ipſa poſtmodū melius ſcriptoribus ac predicatoribus euangelij reſeraret veritatē q plene de oībus a principio celitus fuit inſtructa myſterijs. Creditur igitur ꝙ euangeliſte eam de multis inquirebāt ꝛ ipſa eos certificabat: ꝛ ſpecialiter credit de beato luca ꝙ ad eā tāꝗ arcā teſtamēti recurrit ꝛ ab ea de multis certificatus fuit pcipue de his q ſibi ſoli cōſtabāt ſicut de angelica annūciatione ꝛ xpī natiuitate. Septimo ab aplis intimatū. Cū Xo lucas nō fuerit cū xpō in oīb⁹ actib⁹ ꝛ miraculis xpī: iō ſuū euāgeliū ſcripſit ſm ꝙ apli q pſētes fuerāt ſic ſibi intimauerūt ꝛ retulerūt: ſicut ipſe ī ꝓlogo ſuo īſinuat dicēs. Sicut tradiderūt nobis qui ab initio ipſi viderūt ꝛ miniſtri fuerūt ſermonis ꝛc. Cū eīn dupliciter ꝯſueuerit ferri teſtimoniū ſ. de viſis ꝛ de auditis: iō dñs vt ait Augu. duos teſtes voluit habere de viſis. ſ. mattheū ꝛ ioānē ꝛ duos de auditis. ſ. marcū ꝛ lucā. Et qm̄ teſtimoniū qd eſt de viſis firmi⁹ ꝛ certius eſt ꝙ illud qd eſt de auditis: iō vt dicit Aug. duo euangelia q ſunt de viſis ponunt extrema ꝛ alia duo q ſunt de auditis ponunt media: vt hec media tanꝗ infirmiora ab illis extremis que ſunt certiora hinc inde fulciant ꝛ roborent. Octauo a paulo mirabilr approbatū. Nā ei⁹ euāgeliū mirabiliter approbabat qñ ad cōfirmationē dictorū ſuorū luce euāgeliū adducebat vñ dicit Hieroni. in libr. de viris illuſtribus. Quidā ſuſpicantur quotieſcunꝙ paulus in epſis ſuis dicit ſm euāgelium meū de luce ſignificare volumine Eius etiā euangeliū mirabiliter approbauit cuꝫ de eo ſcribit. ij. Cor. viij. cuius laus eſt in euangelio per oēs eccliās. Legit ī hiſtoria antiochena ꝙ cū xpiani q erāt ī antiochia multis flagitijs ſe dediſſent: obſeſſi a multitudine thurcorū fame ac miſeria multiplici affligebātur. Sed cū plene ad dñm p penitētiā fuiſſent cōuerſi apparuit cuidā in eccleſia ſancte marie de tripoli vigilanti vir quidā lucidus candidis veſtimētis indut⁹ ꝛ cū quereret quiſnā eſſet dixit ſe eſſe lucam qui de antiochia venerat vbi dño militiam celi ꝛ aplos ꝛ martyres cōuocauerat vt pro ſuis peregrinis pugnarent. Chriſtiani igitur animati omnem thurcorum exercitum confregerunt.

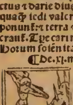
¶ De ſancto Criſanto. cliij. A.

CRiſantus filius polimij viri illuſtriſſimi cū fidē xpī edoctus eſſet ꝛ a patre ab idola reuocari non poſſet iuſſit eū pater ī cōclaui recludi ꝛ quinꝙ puellas eidē vt eatū ſeducat blādicijs ſociari. Qui cū oraſſet de ūme a fera peſſima carnali. ſ. cōcupiſcentia ſuperaret: cōtinuo pdicte puelle ſomno oppreſſe: nec potū nec cibū ſumere poterāt ſed educte exterius cōtinuo hec ſumebāt. Tūc daria virgo prudētiſſima dee veſte dicata rogat vt ad criſantuꝫ introeat ꝛ eū dijs ꝛ patri reſtituat. Qua ingreſſa ꝛ a criſanto de pōpa veſtiū rephenſa rñdit ſe nō ꝓpter pōpam: ſꝫ vt dijs ꝛ patri eū lucrificaret ſic indutā. Cū criſantus iterū euꝫ rephenderet cur pro dijs illos coleret quos autores ipſorū flagitioſos ſemp viros ꝛ impudicas feminas affirmarēt. Rñdit daria philoſophos p noīa hoim elementa ſanxiſſe. Cui criſant⁹. Si vn⁹ terrā vt deū veneret ꝛ alter vt ruſticus aret. plus ruſtico ꝙ veneranti exhibere ꝓbatur: ꝛ de mari ꝛ alijs ſimiliter. Tunc criſantus ꝛ daria ab eo conuerſa ſancti ſpiritus copulaverunt ꝛ carnale matrimonium ſimulantes ad xpm plurimos conuertebant. Nam ꝛ claudium tribunū qui prius eius tortor fuerat cum vxore ꝛ eius filijs et plurib⁹ alijs militibus ad fidem cōuerterūt. Criſantus igitur iuſſu numeriani in fetidiſſimū carcerem recluditur. Sed fetor in odorem ſuauiſſimum cōmutat. Daria aūt lupanari tradit: ſed leo ab amphitheatro fugiēs oſtiarius lupanaris efficitur. Mittit igit qdā vt virginē corrumpat ſed a leone capit: ꝛ quaſi innuēs a ſctā qd de captiuo fieri iubeat

ſciſcitaꝛ:q̄ ꝑcepit ne eū lederet ſed ad ſe venire ꝑmitte
ret. Qui mox cōuerſus ꝑ vrbē cucurrit ⁊ dariā deā eſſe
clamare cepit. Mittūꝛ igiꝛ venatores vt leonē capiāt
ſed oēs a leone capiunꝛ ⁊ ante pedes virginis ponunꝛ
⁊ ab ea cōuertunꝛ. Tūc ꝑfectus copioſuꝫ ignē iuſſit in
introitu celle mitti vt leo cū daria cōburaꝛ. Quod leo
conſiderās timuit ⁊ rugiens a virgine licētiā accepit
vt nullū ledēs quo vellet abiret. Cū ergo criſanto ꝑfe
ctus ⁊ darie diuerſa penaruꝫ ſupplicia irrogaret ⁊ ne-
q̄q̄ ledi valerēt tādē inuiolati cōiuges in foueā de-
ponunꝛ: ⁊ terra ⁊ lapidibus obruti xp̄o martyres cōſe
craꝛ. Tpe cari narbonēſis epi q̄ cepit anno dñi. cclxx.
Horum ſolēnitas hic celebrius recolitur.

¶ De. xi. milibus virginum. cliiij. A.

Undecim miliū ꝟginū paſſio hoc
ordine celebrata fuit. In britā
nia nāq; rex xp̄ianiſſim⁹ q̄dā fuit no
mine noth⁹ vl' maurus: q̄ quādā filiā
noīe vrſulā gēnauit. Hec mirabili ho-
neſtate morū ſapiētia ⁊ pulcritudine
pollebat ita q̄ ei⁹ fama vbiq; volabat.
Rex autem anglie cū nimis ꝑpotens
eſſet ⁊ multas natiōes ſuo impio ſub
iugaſſet audita hui⁹ ꝟgis fama bea-
tum ſe per omnia fatebatur ſi predicta virgo ſuo vni-
genito copulareꝛ. Iuuenis etiā ad hoc plurimū eſtua
bat. Mittūt igiꝛ ſolēnes nūcios ad patrē ꝟginis ma-
gnis ꝓmiſſiōib⁹ ⁊ blādicijs magnas adiūciētes minas
ſi ad dñm ſuū vacui reuertanꝛ. Rex aūt cepit plurimū
anxiari: tū q̄ xp̄i fide inſignitam cultori idolorū trade
re indignū duceret: tū ipſaꝫ nullaten⁹ cōſentire cogno
ſceret: tū q̄ ipſaꝫ regis ferocitatē plurimū formidaret
Ipſa aūt diuinit⁹ inſpirata patri ſuaſit vt ꝑdicto regi
aſſenſum ꝑberet: ea tū cōditione ꝓpoſita vt ipē rex cū
patre decē virgines electiſſimas ſibi ad ſolatiū trade
ret: ⁊ tā ſibi q̄ alijs mille ꝟgines aſſignaret: ⁊ cōpara-
tis trierib⁹ inducias triēnij ſibi daret ad dedicationē
ſue ꝟginitatis ⁊ ipē iuuenis baptizat⁹ in his trib⁹ an-
nis i fide iſtrueret. Sapiēti ſiqdē vſa ꝯſilio: vt aut dif-
ficultate ꝓpoſite cōditionis aīm ei⁹ ab hoc auerteret:
aut hac opportunitate ꝑdictas ꝟgīes ſecū deo dedica
ret. At iuuenis libēter hac ꝯditiōe accepta apd' patrē
inſtitit ⁊ ꝓtin⁹ baptizat⁹ accelerari cūcta q̄ bīā ꝟgo ꝑ-
ceperat īpauit. Pater aūt puelle ordīauit q̄ filia ſua
quā valde diligebat viros quorū ſolatio tā ipſa q̄ ei⁹
exercit⁹ īdigebat ī comitatu ſuo haberet. Undiq; igiꝛ
ꝟgines cōfluunt vndiq; viri ad tam grāde ſpectaculū
currūt. Nā multi epi ad eas ꝯfluxerūt vt ſecū ꝑgerēt:
inter quos fuit pātulus baſilienſis epūs q̄ eas vſq; ro-
mā ꝑduxit: ⁊ inde reuerſus cū eis martyriū ſuſcepit. B.
¶ Sancta ꝗꝫ gerarſina regina ſicilie q̄ virū ſuū regem
crudeliſſimū quaſi de lupo fecerat agnū, ſoror mauryſij
epi ⁊ darie matris ſctē vrſule: cū eidē pater ſctē vrſule
ſecretū ꝑ literas intimaſſet: cōtinuo inſpirāte deo cuꝫ
quatuor filiab⁹ ſuis babila: iuliana: victoria: ⁊ aurea:
⁊ paruulo ſuo adriano q̄ amore ſoror ſuarū vltro ſe pere
grinatiōi ingeſſit: relicto regno ī manu vnius filij ſui
vſq; in britaniā nauigauit. Cui⁹ cōſilio ꝟgines de di-
uerſis regnis colligebanꝛ ⁊ earū ſemꝑ ductrix exiſtēs
cū eis tādē martyriū paſſa eſt. Iuxta cōdictū igiꝛ ꝟgi-
nib⁹ trierib⁹ ⁊ ſumptib⁹ ꝑparatis cōmilitonibus ſuis
regina ſecreta reuelat ⁊ in nouā militiā oēs cōiurant.
Nā mō belli ꝑludia inchoāt: mō currūt: mō diſcurrūt.
Interdū belli cauſa pleruq; fugā ſimulāt oīq; genere
ludorū exercitate nihil q̄ aīo occurrebat relinquebāt
intactum. Aliqñ meridie aliqñ vl' veſpere redibant.
Cōfluebant ꝓceres ⁊ primates ad tā grande ſpecta
lū ⁊ oēs admiratiōe ⁊ gaudio replebanꝛ. Tandē cū
vrſula oēs ad fidē ꝟgines cōuertiſſet. ſub vnius diei ſpa
cio flāte ꝓſpero vēto ad portum gallie q̄ tiella dr ⁊ inde
coloniā deuenerūt: vbi vrſule angel⁹ dñi apparuit ⁊ ꝑ-
dixit eas illuc integro numero reuerſuras et coronas
ibidē martyrij ꝑcepturas. Inde igiꝛ ad angeli moni-
tionē romā tēdentes ad vrbē baſileā applicuerūt: ⁊ ibi
dē relictis nauib⁹ romā pedeſtres venerunt ad quarū
aduentuꝫ papa cyriacus valde gauiſus cū ipſe de bri-
tannia oriūdus eſſet ⁊ multas ibidē inter eas conſan
guineas haberet cū omni clero ipſas ſūmo cū honore
ſuſcepit. In ipſa aūt nocte pape diuinitus reuelaꝛ cū
cū ipſis ꝟginib⁹ palmā martyrij ꝑcepturū. Qd' apud
ſe celās multas ex ipſis q̄ adhuc baptizate nō fuerant
baptizauit. Uerū cū opportunū tp̄s videret ⁊ āno vno
⁊. xi. hebdomadis poſt petrū eccliam. xix. rexiſſet in cō
uentu oīm ꝓpoſitū ſuū indicauit ⁊ corā oībus ⁊ digni
tati ⁊ officio reſignauit. Sꝫ cū oēs reclamarēt ⁊ maxi-
me cardīales q̄ eū delirare putabāt eo q̄ relicta pōtifi
catus glīa poſt quaſdā mulierculas fatuas ire vellet.
Ille nullaten⁹ acq̄eſcēs quēdā virū ſanctū q̄ ameros
dict⁹ eſt loco ſui ī pōtificē ordinauit. Et q̄ ſedē ap̄licā
inuito clero reliquit nomē eius de cathalogo pōtificū
idem clerus abraſit: oēmq; gratiam quā ſacer ille ꝟgi
nū chorus in curia romana habuerat a tp̄e illo amiſit:
duo aūt iniqui pricipes romane militie. ſ. maximus ⁊
aphrican⁹ vidētes magnā ꝟginū multitudinē ⁊ q̄ mul
ti multeq; ad eas cōfluerēt: timuerunt ne ꝑ eas nimis
creſceret religio xp̄iana. Quapropter iter earū diligen
tius explorātes nuncios miſerūt ad iuliū cognatū ſuū
principem gentis hūnorum vt educto ꝯ eas exercitu
ipſas cum xp̄iane eſſent dū venirēt coloniā trucidarēt
Beatus igiꝛ ciriacus cū illa nobili ꝟginū multitudie
de vrbe egreſſus eſt. Secutus eſt aūt ipm vincēti⁹ ꝑſ-
byter cardinalis ⁊ iacobus q̄ de britānia patria ſua in
antiochiā ꝓfectus archiepātus dignitatem. vij. ānis
ibidē tenuit. Qui cū papā tūc tp̄is viſitaſſet ⁊ iā vrbeꝫ
egreſſus de ꝟginum aduētu audiſſet cōcitus rediit et
itineris ac paſſionis ſe eis ſociū fecit. Mauricius ꝗꝫ le
uicane vrbis epūs auūculus babile ⁊ iuliane necnō et
follarius lucenſis epūs ⁊ ſulpicius rauēnenſis epūs qui
tunc romā aduenerāt ꝑdictis virginibus adheſerunt.
Ethereus ꝗꝫ ſpōſus bīe vrſule manēs in britānia ꝑ vi
ſionem angelicā a dño admoneꝛ vt matrē ſuā hortare
tur fieri xp̄ianam. Nā pater primo anno quo xp̄ianus
factus fuerat mortu⁹ eſt ⁊ filius eius ethereus eidem
in regno ſucceſſit. Cū aūt ſacre ꝟgines cū ꝑdictis epīs
a roma redirent ethereus a dño admoneꝛ vt protinus
ſurgens ſponſe ſue occurrat vt cum ea in colonia mar
tyrij palmā accipiat. Qui diuinis monitis acquieſcēs
matrem ſuam baptizari fecit: ⁊ cum ipſa ⁊ ſorore ſua
paruula florentina iam xp̄iana necnō ⁊ clemente epō
ipſis virginib⁹ obuians ſe ad martyriū ſociauit eiſdē.
Marculus ꝗꝫ epūs grecie ⁊ neptis ſua conſtantia filia
dorothei regis conſtantinopolitani: q̄ nubens cuidā
adoleſcenti filio cuiuſdā regis: ſed ante nuptias mor-
te preuento virginitatem ſuā dño vouit per viſionem
admoniti romam venerunt ⁊ predictis virginibus ad
martyrium ſe iunxerūt. Oēs igiꝛ ꝟgines cum ꝑdictis
epīs coloniā redierūt ⁊ ipſam iam ab hūnis obſeſſam
inuenerunt. Quas barbari videntes ſuꝑ eas cum cla
more nimio irruerunt: et quaſi lupi ſeuientes in oues
totā illā multitudinē occiderūt. Cū aūt ad beatā vrſu
lā ceteris iugulatis veniſſent: vidēs pricepſ ei⁹ mirā
pulchritudinē obſtupuit: ⁊ ꝯſolās eā ſuꝑ necē ꝟginuꝫ

ꝓmiſit ꝙ eam ſibi in ꝯiugē copularet. Sed cū hoc illa
penitꝰ reſpuiſſet: ille cōtēptū ſe vidēs: directa ſagitta
eā transfixit: ꝛ ſic illa martyriū cōſummauit. C. ¶ Que
dā aūt ꝟgo noīe cordula timore ꝑterrita in naui nocte
illa ſe abſcōdit. Sȝ in craſtinū ſpōte morti ſe offerens
martyrij coronā ſuſcepit. Sȝ cū eiꝰ feſtū nō fieret: eo ꝙ
cū alijs paſſa nō eſſet: ipſa poſt longū tp̄s cuidā recluſe
apparuit: ꝑcipiens vt ſequēti die a feſto ꝟginū eius ꝗ̄ȝ
ſolēnitas recolatur. Paſſi ſunt aūt āno dn̄i. cclxxxviij.
Ratio aūt tp̄is vt ꝗbuſdā placet nō ſuſtinet ꝙ hec tali
tp̄e ſint peracta. Sicilia eī tūc nō erat regnū nec ꝯſtātī
nopolis: cū hic fuiſſe dicat̄ cū virginibꝰ iſtarū regina ꝫ.
Uerius creditur ꝙ diu poſt ꝯſtātinū imꝑatorē cū hunni
ꝛ gothi ſeuiebāt tale ſit martyriū celebratū tp̄e ſcȝ
martiani imꝑatoris vt in quadā chronica legit̄: q̄ re
gnauit anno dn̄i. cccclij. Abbas q̄dā ab abbatiſſa colo
nie corpꝰ vniꝰ virginū impetrauit ꝓmittēs ꝙ ip̄m in
capſa argētea in ſua eccleſia collocaret. Sȝ cū ꝑ annū
integrū ſup altare eā in capſa lignea tenuiſſet: quadā
nocte dū abbas ipſiꝰ monaſterij cū ſuo ꝯuētu matuti
nas cantaret: ꝟgo illa corporalr deſup altari deſcēdit
ꝛ ante altare reuerēter inclinās: ꝑ mediū choꝝ vidēti
bus monachis ꝛ ſtupētibꝰ inde receſſit. Abbas igit̄ ad
capſam currēs ꝛ vacuā ipſam inueniēs coloniā ꝓpera
uit ꝛ abbatiſſe rei ordinē intimauit. Pergētesq̄ ad lo
cum vn̄ illud corpꝰ ſumpſerant illud ibidē inuenerūt.
Cū abbas veniā petens illud vel aliud peteret: certiſ
ſime ꝓmittēs capſam ꝑcioſam citiꝰ ſe facturū nullate
nus impetrauit. Religioſus q̄dā cū has ꝟgines in deuo
tione multa haberet: quadā die dū grauiter īfirmaret̄
vidit quandā ꝟginē pulcherrimā ſibi apparentē: et ſi
ſe cognoſceret inq̄rētē. Qui cū ad eiꝰ viſionē miraret̄
ꝛ ſe nequaq̄ ipſam cognoſcere fateret̄: illa ait. Ego ſū
vna ꝟginū erga quas tm̄ habes deuotionis affectum.
Et vt inde mercedē accipias ſi amore ꝛ honore noſtri
vndecies milies orōnē dn̄icam dixeris: ī hora mortis
in ꝓtectionē ꝛ ſolatiū nos hēbis. Qua diſparēte ille q̄
citiꝰ potuit hec īpleuit. Statimq̄ vocato abbate inūgi
ſe fecit. Qui cū inūgeret̄ ſubito exclamauit vt fugerēt:
ꝛ veniētibꝰ ſacris ꝟginibꝰ locū darēt. Quē cū abbas q̄d
hoc eſſet interrogaret ꝛ ille ꝓmiſſionē ꝟginis ſibi per
ordinem enarraſſet: recedētibus cunctis et paulopoſt
redeuntibus: ipſum migraſſe ad dn̄m inuenerunt.

¶ De ſanctis ſimone ꝛ iuda apoſtolis. clv.

Simon interpretat̄ obediēs vel ponēs triſti
tiam. Hic habuit duplex cognomē. Dictꝰ eſt
eīm ſimō zelotes: ꝛ ſimō chananeus: a chana
vico galilee: vbi dn̄s aquā ī vinū mutauit: ꝛ
idē eſt zelotes qd̄ chananeꝰ. Chana eīm zelus interpre
tat̄. Habuit igit̄ obediētiā ꝑceptoꝝ ꝑ executionē: triſti
tiam afflictoꝝ ꝑ cōpaſſionē: zelū aīaꝝ ꝑ ꝯſtātē feruorē.
¶ Judas interꝑtat̄ cōfitentes vel glorioſus vel iudas
quaſi iubilum dans. Ipſe eīm habuit cōfeſſionē fidei:
gloriam regni ꝛ iubilū interni gaudij. Hic multiplex
habuit cognomē. Dictꝰ eſt eīm iudas iacobi ſupple fra
ter. Fuit eīm frater iacobi minoris. Scd̄o dictꝰ eſt tha
deus qd̄ interpretat̄ apprehēdens principē. Uel dicit̄
thadeus a thadea ꝛ deus. Thadea d̄r eſſe veſtis regia.
Ipſe eīm fuit veſtis regia dei ꝑ ornamentū virtutū per
quā apprehēdit principē xp̄m. Uel thadeus quaſi tam
deus. i. magnus deus. ſ. ꝑ adoptionē. Tertio dictus eſt
in hiſtoria eccle. lebeus qd̄ ſonat quaſi cor vel corculꝰ
i. cordis cultor. Uel lebeus quaſi lebes: cor ꝑ magnani
mitatē: corculus ꝑ puritatē: lebes per gratiarū pleni
tudinē: q2 quaſi olla ꝛ vas virtutū ꝛ gratie eſſe prome
ruit. Eorum paſſionē ꝛ legēdam hebraice abdias ep̄s
babylonie ab ipſis apoſtolis epiſcopus ordinatꝰ ſcri
pſit. Quam tropeus abdie diſcipulus tranſtulit in gre
cum: aphricanus in latinum. A.

Simon chananeus ꝛ iudas qui et
thadeus fratres fuerunt iacobi
minoris ꝛ filij marie cleophe que al
pheo nupta fuit: iudas ꝟo ad abagarꝝ
regem ediſſe a thoma miſſus fuit poſt
aſcenſionē dn̄i. Legit̄ eīm in hiſtoria
eccleſiaſtica ꝙ ꝑdictus eſt abagarus
dn̄o nr̄o ieſu xp̄o in hūc modū ep̄lam
deſtinauit. Abagarus rex euchante
filius ieſu ſaluatori bono q̄ apparuit
ī locis hieroſolymoꝝ ſalutē. Auditū
eſt mihi de te ꝛ ſanitatibus quas facis: ꝙ ſine medica
mentis aut herbis fiant iſta ꝑ te: ꝛ ꝙ ꝟbo facis cecos
videre claudos ābulare: leproſos mūdari: et mortuos
reuiuiſcere: qbꝰ oībꝰ auditis de te ſtatui in aīo meo
vnū eſſe e duobꝰ: aut q2 tu ſis deꝰ ꝛ deſcenderis de celo
vt hec facias: aut ꝙ filꝰ dei ſis q̄ hoc facis. Propterea
ego ſcribens rogauerim te vt digneris fatigari vſq̄ ad
me: ꝛ egritudinē meā qua diu laboraui curare. Nam ꝛ
illud cōperi ꝙ iudei murmurāt aduerſum te ꝛ volunt
inſidiari tibi. Ueni ergo ad me: q2 eſt mihi parua ciui
tas: ſȝ honeſta q̄ vtriſq̄ ſufficiet. Dn̄s aūt ieſus in hec
ꝟba ſibi r̄ndit. Beatus es q̄ credidiſti in me cū ipſe nō
videris me. Scriptū eſt eīm de me: q2 hi qui me non vi
dent credent: ꝛ hi q̄ me vident non credent. De eo autē
qd̄ ſcripſiſti ad me vt veniam ad te: oportet me hec oīa
cōplere propter que miſſus ſum: ꝛ poſtea me recipi ab
eo a quo miſſus ſum. Cū ergo aſſumptus fuero aliquē
de diſcipulis meis mittam ad te vt curet te ꝛ viuificet
te. Hec in hiſtoria eccle. Uidēs aūt abagarus ꝙ ꝑſen
tialiter xp̄m videre non poſſet: ſm̄ ꝙ in quadā antiqua
hiſtoria inuenit̄: ſicut Joānes damaſce. in li. iiij. teſtat̄:
pictorem quēdā ad ieſum miſit: vt dn̄i imaginē figura
ret: vt ſic ip̄m ſaltē per imaginem cōſpiceret quē in fa
cie videre non poterat. Sed cū ad eum pictor veniſſet
ꝓpter nimiū fulgorē qui ab eius facie ꝓcedebat in eiꝰ
faciem clare nequibat videre vel intēdere: nec ipſam
vt ſibi iuſſum fuerat figurare. Qd̄ cernens dn̄s veſti
mētum lineū ipſius pictoris accipiēs ꝛ ſue faciei ſuꝑ
imponens: ſibi ip̄ſius imaginē eidē impreſſit ac deſide
rāti regi abagaro deſtinauit cuiuſmodi aūt imaginis
dn̄s fuerit in eadē antiqua hiſtoria legit̄: ſicut idē ioā
nes damaſcenus teſtat̄. Fuit eīm: vt ibidē d̄r beneocu
latus: bn̄ ſuperciliatꝰ: longū vultū habuit: ꝛ fuit accli
uus qd̄ ſignū maturitatis fuit. B. ¶ Illa aūt ep̄la dn̄i
nr̄i ieſu xp̄i tāte ꝟtutis eſſe d̄r: vt in illa ciuitate ediſſa
nullꝰ hereticꝰ vel paganꝰ viuere valeat: nec tyrānus
aliq̄s eidē nocere ꝑſumat. Nam ſi aliq̄n gens aliqua
armata manu contra illā ciuitatē inſurrexerit infans
aliq̄s ſuꝑ portā ſtans ep̄lam illā legit: ꝛ ea die hoſtes
aut territi fugiūt: aut pacati cū eis cōponūt: ſicut fert̄
olim fuiſſe adimpletū. Sȝ poſtmodū ciuitas a ſarrace
nis capta fuit ꝛ ꝓphanata ſublato bn̄ficio ꝓpter abū
dantiam peccatoꝝ in oriente vndiq̄ pateſactam. Poſtq̄
vero dn̄s aſſumptꝰ eſt: vt in hiſtoria eccleſiaſtica legit̄:
miſit thomas ap̄lus thadeū q̄ ꝛ iudas dictꝰ eſt ad aba
garū regē ſm̄ dei ꝓmiſſionē. Qui cū ad eum veniſſet ꝛ
ſe diſcipulū ieſu ſibi ꝓmiſſū dixiſſet: vidit abagarus
in vultu thadei quēdam mirū ꝛ diuinū ſplēdorē. Quo
viſo ſtupefactus ꝛ territus dn̄m adorauit dicēs. Uere
diſcipulus es ieſu filij dei qui mihi dixerat. Uitam

aliquē ad te de diſcipulis meis q̄ te curet et ibi vitam
ꝑſtet. Cui thadeus. Si in dei filiū credideris cūcta tui
cordis deſideria obtinebis. Cui abagarus. Credo ve-
re: ⁊ iudeos q̄ cū crucifixerūt libēter trucidarē ſi mihi
poſſibilitas adeſſet: ⁊ nequaq̄ romanoꝝ autoritas im
pediret. Cū igit̄ abagarꝰ vt in aliqb⁹ libris legit̄ lepro
ſus eſſet thadeꝰ epl̄am ſaluatoris accepit: ⁊ de ea eius
faciē cōfricauit ⁊ ſtatim plenā ſanitatē recepit. Judas
aūt poſtea ī meſopotamia ⁊ pōtho ꝑdicauit: ſimō vero
in egypto. Deinde in ꝑſidē ambo venerūt ⁊ ibidē duos
magos zaroē ⁊ arphaxat quos matheꝰ de ethiopia fu
gauerat inuenerūt. Et ſic baradach dux regis babylo-
nie cōtra indos ad ꝓlium ꝓceſſeratꝰ nulluma diis ſuis
potuit hr̄e rn̄ſum. Pergētes aūt ad ꝓhani ꝓxime ciui
tatis ibidē habuerunt rn̄ſum q̄ ꝓpter apl̄os q̄ vene-
rūt dii rn̄dere nō poſſent. Tūc dux eos inq̄ri fecit ⁊ īuē
tos quā eſſent vel qua de reuenſſent inq̄ſiuit. Qui rn̄-
derūt. Si genꝰ q̄ris hebrei ſumꝰ. Si cōditionē ſeruos
ieſu xp̄i nos eſſe fatemur. Si cām ſalutis veſtre cā huc
venimus. Quibꝰ dux rn̄dit. Cū felix reuerſus fuero au
diā vos. Cui apl̄i. Modo magis ꝯgruū eſt te cognoſce
re illū cuiꝰ ope vincere poſſis vel certe rebelles paca-
tiſſimos inuenire. Quibus dux. Diis nr̄is potētiores
vos video: finē belli nobis rogo predicite. Cui apl̄i vt
deos tuos mēdaces eſſe cognoſcas: iubemꝰ illos ad q̄-
ſita dare rn̄ſa vt dū dixerint q̄ ignorāt ꝓbemꝰ eos per
oīa eſſe mētitos. Tūc phātaſtici grāde bellū dixerunt
futurū ⁊ multū ppl̄m hinc īde prelio ruiturū. Tūc apl̄i
ridere ceperūt. Dixit eis dux. Me timor inuaſit: ⁊ vos
ridetis. Cui apl̄i. Noli timere q: pax huc nobiſcū intra
uit ⁊ cras hora diei tertia legati indoꝝ ad te venient ⁊
tue ſe ptāti cū pace ſubiicient. Tūc pōtifices riſum eciā
leuauerūt ⁊ duci dixerūt. Ad hoc iſti ſecurū te reddere
volunt vt dū incautꝰ fueris ab aduerſariis occuperis.
Cui apl̄i. Nō diximꝰ tibi expecta vnū mēſem: ſed vnū
diē ⁊ cras in pace victor exiſtes. Tūc dux vtroſq̄ cuſto
diri fecit vt ex rei exitu veraces honorent̄ ⁊ mēdaces
ꝓ crimine punirent̄. Cū ergo in craſtinū qd̓ apl̄i ꝑdi-
xerant euenīſſet: ⁊ dux incēdere voluiſſet pōtifices ꝓ-
hibuerūt apl̄i ne hoc fieret cū ipſi nō viuentes occide
re: ſʒ mortuos viuificare miſſi eſſēt. C. ¶ Tūc dux val-
de mirat̄ꝰ: q: eos occidi nō ꝑmitterēt: ⁊ q: de bonis eo
rū aliq̄ recipere nollēt eos ad regē duxit di. Jſti rex ſunt
dii latētes ī effigie hoīm. Cūq̄ ſibi oīa p̄ntibꝰ ꝑdictis
magis narraſſet zelo inuidie magi cōmoti dixerūt eos
malignos eſſe ⁊ cōtra regnū ſubtiliter cogitare. Dixit
eis dux. Si audetis cū eis cōfligite. Cui magi. Si vis
videre q: nobis p̄ntibꝰ loq̄ nō poterūt: veniāt huc viri
eloquētiſſimi: ⁊ ſi corā nobis auſi loqui fuerint: nos ꝑ
oīa imꝑitos ꝓbabis. Cū aūt plurimi aduocati addu-
cti fuiſſent continuo corā magis ita muti facti ſunt: vt
nec nutibꝰ qd̓ loq̄ nō poterāt indicarēt. Dixerūtq̄ ma
gi ad regē. Ut ſcias nos deos eſſe ꝑmittemꝰ eos loq̄: ſʒ
ambulare nō poſſe. Jterūq̄ reddemꝰ eis greſſum: ſʒ fa
ciemus eos apertis oculis nil videre. Qui cū hec oīa fe-
ciſſent: dux aduocatos illos turpiter ꝯfuſos ad apl̄os
duxit: quos cū aduocati pannoſos vidiſſent eos in aīo
cōtēpſerūt. Quibꝰ ſimō. Sepe euenit vt intra ſcrinia
aurea ⁊ gēmata vilia queq̄ habeant̄ incluſa: ⁊ intra vi-
liſſimas ⁊ ligneas capſas ſint gēmarū monilia ꝑcioſa
cōpoſita. Quicūq̄ ḡ alicuiꝰ rei cupit eſſe poſſeſſor: non
magnopere geſtatorium: ſed ipm̄ qd̓ geſtat̄ expectat.
Promittite igit̄ vos ab idoloꝝ cultura diſcedere: ⁊ ſo-
lum deū inuiſibilē adorare: ⁊ nos ſignū crucis in fron
tibꝰ veſtris faciemꝰ: ⁊ magos cōfutare poteritis. Qd̓
cū feciſſent ⁊ in frōtibꝰ eoꝝ cōſignati eſſent ad regem
corā magis iterū ingreſſi ſunt: ⁊ cū a magis ſuperari nō
poſſent imo ipſis corā oībꝰ inſultarēt: irati magi mul
titudinē ſerpētiū aduenire fecerūt. Statimq̄ ad iuſſum
regis venientes apl̄i pallia ſua de ſerpētibus impleue-
rūt ⁊ ī magos ꝓiecerūt dicētes. Jn noie dn̄i nō moriemini:
ſed a ſerpētibꝰ lacerati doloꝝ vīoꝝ mugitꝰ dabi
tis. Cū ḡ ſerpētes carnes eoꝝ comederēt ⁊ ipſi tāq̄ lu
pi vlularēt: rex ⁊ ceteri rogabāt apl̄os vt eos a ſerpēti-
bus occidi ꝑmitterēt. Quibꝰ apl̄i rn̄derūt. Nos miſſi
ſumus reducere de morte ad vitā: nō a vita ꝑcipitare
in mortē. Et facta oſone iuſſerūt ſerpētibꝰ vt oē vene-
nū qd̓ infunderent reuocarent: ⁊ poſtmodū ad loca ſo-
litaria redirēt. Maiores aūt cruciatus magi ſenſerūt:
cū venena ſerpētes retraherēt q̄ cū aīi carnes come-
derēt. Quibꝰ apl̄i dixerūt. Tribꝰ diebꝰ dolores ſentie
tis: tertia vero die ſani eritis: vt vel ſic a vr̄a malicia re
cedatis. Cū ḡ tribus diebus ſine cibo ⁊ potu ac ſomno
doloribꝰ nimiū cruciati māſiſſēt apl̄i venientes ad eos
dixerūt. Nō dignat̄ dn̄s habere coacta ſeruitia: ideoq̄
ſurgite ſani ⁊ abite habētes liberā facultatē faciendi
q̄ vultis. Jlli aūt in malicia ꝑdurātes ab eis fugerūt
⁊ pene ꝯ eos totā babyloniā cōmouerūt. Poſt hoc filia
cuiuſdā ducis ex fornicatione ꝯcepit: ⁊ filiū parturiens
quēdam ſctū diaconū infamauit q̄ eā violauerit ⁊ ex
ipſo cōceperit. Cum aūt parentes diaconum occidere
vellēt apl̄i aduenūt ⁊ qn̄ puer natꝰ ſit requirunt. Qui
rn̄derūt. Hodie hora p̄ia diei. Dixerūtq̄ apl̄i. Jnfan-
tem huc adducite ⁊ diaconū quē accuſatis huc etiam
producite. Qd̓ cū factū eſſet apl̄i infanti dixerunt. Dic
infans in noie dn̄i ſi iſte diaconꝰ hec ꝑſumpſit. Ad hoc
infans. Jſte inq̄t diaconus caſtus ⁊ ſctūs eſt nec vnq̄
carnē ſuā coinq̄nauit. Cū aūt parētes puelle inſtarēt
vt apl̄i q̄rerēt q̄s autor huius ſceleris fuiſſet: rn̄derūt
apl̄i. Nos innocētes abſoluere decet: nocentes ꝑdere
nō decet. Tūc etiā ibi cōtigit: vt due tigrides ferociſ-
ſime q̄ in ſingulis caueis clauſe erāt fugerēt ⁊ oēs q̄ ſi-
bi occurrerēt deuorarēt. Tūc apl̄i ad eas venerūt ⁊ in
noie dn̄i eas velut oues māſuetas fecerūt. Uolētibus
aūt apl̄is abinde diſcedere: rogati p annū ⁊ tres men-
ſes ibidē ꝑmanſerūt. Jn quo ſpacio pluſq̄. lx. milia ho
minū exceptis paruulis cū rege ⁊ principibꝰ baptiza-
ti ſūt. D. ¶ Predicti aūt magi ad quādā ciuitatē noie
ſannir vbi erāt. lxx. idoloꝝ pōtifices venerūt ⁊ eos cō-
tra apl̄os ꝯcitauerūt: vt cū illuc venirēt aut eos ſacrifi-
care ꝯpellerēt: aut penitꝰ necarēt. Perluſtrata igit̄ vni-
uerſa ꝓuincia cum apl̄i ad ꝑdictā ciuitatē veniſſent
ecce ꝑdicti pōtifices cū vniuerſo ppl̄o eos capiūt ⁊ ad
tēplū ſolis deducūt. Demōes aūt p energuminos cla
mare ceperūt. Quid nobis ⁊ vobis apl̄i dei viui. Ecce
in ingreſſu vr̄o flāmis exurimur. Tūc angelus dei eis
apparēs dixit. Unum de duobus eligite. Aut horū re-
pētinū interitū: aut veſtrū martyriū. Cui apl̄i. Adorā-
da ē dei mīa vt ⁊ iſtos cōuertat ⁊ nos ad palmā marty
rii ꝑducat. Facto aūt ſilētio apl̄i dixerūt. Ut ſciatis q̄
hec idola demonibꝰ plena ſunt. Ecce eis imperamus
vt exeāt ⁊ ſinguli ſimulacra ſua cōfringant. Statimq̄
duo ethiopes nigri ⁊ nudi cunctis ſtupētibus de ſimu
lacris exierūt: ⁊ ꝯfractis illis cū diris vocibus abſceſ-
ſerunt. Quod videntes pōtifices in apl̄os irruerunt: ⁊
eos ꝓtinus trucidauerūt. Jn ipſa aūt hora cum nimia
eſſet celi ſerenitas tāta fulgura exierūt: vt templum
tpm̄ triphariē ſcinderetur ⁊ illi duo magi in carbones
ictu fulguris verterent̄. Rex aūt corpora apl̄orum ad
vrbem ſuā tranſtulit ⁊ in honorē eoꝝ eccl̄iaʒ mire ma-

gnitudinis fabricauit. De btō aūt ſimone in pluribus
locis inuenit ꝙ crucis patibulo ſit affix⁹. Qđ etiā Iſi
do. in lib. de obitu aplōꝝ. ⁊ Euſebi⁹ in hiſtoria eccle. ⁊
Beda ſup act⁹. Et magiſter Jo. beleth in ſumma ſua te
ſtant. Cū eñ vt aiūt in egypto pdicaſſet hieroſolymā
rediit ⁊ poſt mortē iacobi minoris in epm hieroſolymi
tanū ab aplis vnanimiter eſt elect⁹ ⁊ ante mortē ſuam
xxx. mortuos ſuſcitaſſe narrat. vñ cātat de eo. Trede=
nos mortuos fluctib⁹ merſos hūane vite reddidit. Cū
aūt eccleſiā hieroſolymitanā p annos multos rexiſſet
⁊ .cxx. annū ageret. t pe traiani imperatoris cū attic⁹ ↄſu
laris hieroſolymis haberet ab eo capit ⁊ iniurijs mul
tis afficit. Ad vltimū i cruce affligi iuſſit oīb⁹ q̄ aderāt
⁊ ipo iudice mirātib⁹: vt. cxx. annorū ſenex crucis ſup=
pliciū ptuliſſet. Nōnulli xpo dicūt ſicut ē rei xitas ꝙ nō
fuit iſte ſimon q̄ crucis martyriū ptulit ⁊ q̄ eps hiero=
ſolymitan⁹ fuit: ſ; fuit ali⁹ ſimō fili⁹ cleophe fratris
ioſeph ꝙ etiā euſebi⁹ ceſarieñ. epo in ſua chronica te=
ſtatur. Idē dicit Iſido. ⁊ Beda in ſuis chronicis. Naȝ
Iſido. ⁊ Euſe. qđ pri⁹ dixerāt poſtmodū in ſuis chroni
cis correxerūt qđ pȝ p bedā q̄ ſe hoc ſenſiſſe redarguit
in retractationibus ſuis vſuardus quoq; in ſuo mar=
tirilogio idem teſtatur.

¶ De ſancto quintino. clvj. A.

Quintin⁹ gñe nobilis ⁊ ciuis ro=
man⁹ ad vrbē ambianū veniens
⁊ multa miracula faciens iuſſu maxi=
miani a pfecto vrbis capit ⁊ vſq; ad de=
fectū cedentiū verberatus carceri mā=
cipat. Sed ſoluēte eum angelo in me=
diā vrbē iuit et ibi ppło pdicauit. Un
iterū capt⁹ ⁊ i eculeo vſq; ad corruptio
nē venaꝝ diſtētus neruis q̄; crudis du
riſſime ceſus olei picē ⁊ adipē feruētiſ
ſimū tolerauit. Et cū pſidē derideret irat⁹ calcē acetū
⁊ ſinapiū in os ei⁹ piecit. S; cū adhuc imobilis pma=
neret ⁊ apđ veromādū adductus fuiſſet: duos clauos
a capite vſq; ad crura ⁊ decē inter vngulas et carnē pre
ſes infigens tandē euȝ decollari fecit. Cuius corpus
in flumē piectū cū p annos. lv. latuiſſet a quadā m o
na nobili romana taliter repiū eſt. Nā cū aſſidue orō=
ni vacaret nocte ab angelo monita ad caſtrū veroman
dū pperare iubet: vt in tali loco corp⁹ incorruptū ſcti
quintini requireret ⁊ honorifice ſepeliret. Cū igit ad p=
dctū locū cū multo comitatu veniſſet ⁊ orōnem ibidē
funderet corp⁹ ſcti quītini icorruptū ⁊ redolēs ſup flu
miū protinus enatauit. Qđ ſepeliēs p ſepulture bñfi=
cio lumē oculorum recepit ⁊ ibidem edificata eccleſia
ad propria remeauit.

¶ De ſancto euſtachio. clvij. B.

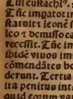

Euſtachius ante placid⁹ vocaba=
tur. Hic erat magiſter militum
traiani ipatoris. Erat aūt opib⁹ mie
valde aſſidu⁹: ſed tñ idolorum cultui
dedit⁹. Habebat aūt cōiugē eiuſdē ri=
tus ⁊ mie exiſtētē. Duoſq; filios pro=
creauit quos iuxta ſuā magnificētiam
magnifice educari fecit. Et q2 opibus
mie ſedulus inſiſtebat ad viā verita=
tis meruit illuſtrari. Quadaȝ eñ die
cū venatiōi inſiſteret gregē ceruorum
reperit inter q̄s vnū ceteris ſpecioſiorē ⁊ maiorē ↄſpe
xit: q̄ ab alioꝝ ſocietate diſcedēs in ſiluā vaſtiorē pſi=
liit. Uerū alijs militib⁹ circa ceruos reliq̄s occupatis
placidus hūc toto niſu inſequit ⁊ ipm capere nitebat.
Quē cū totis virib⁹ inſequeret ceruus tandē ſup quā
dā rupis altitudinē conſcendit ⁊ placid⁹ appropiās q̄
liter capi poſſet aīo ſedulus reuoluebat. Qui cū ceruū
diligēter ↄſideraret vidit īter cornua ei⁹ formam ſctē
crucis ſupra ſolis claritatē fulgētē ⁊ imaginē ieſu xpi
qui p os cerui ſicut olim per aſinā balaā ſic ei locutus
eſt dicens. O placide q̄d me inſeq̄ris. Ego tui gr̄a in
hoc aīali tibi appui. Ego ſū xp̄s. quē tu ignorās colis
Eleemoſyne tue corā me aſcēderūt ⁊ ob hoc veni: vt p
hūc quē venabaris ceruū ego q̄; te ipm venarer. Alij tñ
dicūt ꝙ ipſa imago xpi q̄ inter cornua cerui appuit hec
xba ptulit. Hec audiēs placid⁹ nimio timore corrept⁹
de equo in terrā pcidit ⁊ poſt vnā horā ad ſe rediens
de terra ſurrexit ⁊ ait. Reuela mihi q̄d loq̄ris ⁊ ſic cre
dā in te. Et ait xp̄s. Ego placide ſum xp̄s q̄ celū ⁊ ter
rā creaui qui lucē oriri feci ⁊ a tenebris diuiſi qui tpa
⁊ dies ⁊ ānos cōſtitui: q̄ hominē de limo terre formaui
q̄ ppter ſalutē humani generis in terris i carne appui
q̄ crucifixus ⁊ ſepult⁹ tertia die reſurrexi. Hec audiēs
placidus iterū i terrā decidēs ait. Credo dñe q2 tu es
qui oīa feciſti ⁊ qui errātes cōuertis. ⁊ dixit ad eū do=
minus. Si credis vade ad epm ciuitatis ⁊ te baptizari
facias. cui placidus. Uis dñe vt hec eadē vxori mee et
filijs meis nūciē: vt et ipſi i te pariter credāt. Cui dñs
Renūcia illis vt ⁊ ipſi pariter tecū mūdent. Tu aūt die
craſtina huc venias: vt tibi rurſus apparcā ⁊ q̄ futura
ſint tibi plenius pādam. Cū ergo domū veniſſet ⁊ hec
vxori in lecto renūciaſſet: exclamauit vxor eius dicens
Dñe mi ⁊ ego eū trāſacta nocte vidi dicētē mihi. Cras
tu ⁊ vir tu⁹ ⁊ filij tui ad me venietis. Et nunc cognoui
q̄m ipe eſt ieſus xp̄s. Perrexerunt igit ad epm rome
media nocte q̄ eos cū magno gaudio baptizauit ⁊ pla=
cidū euſtachiū vocauit: eius vxorē theoſpitem ⁊ filios
ei⁹ agapitū ⁊ theoſpitū. Mane facto euſtachius ſicut
pri⁹ ad venatiōeȝ pceſſit: ⁊ ppe locum veniēs milites
ſuos q̄ſi ſub obtētu iueſtigāde venatiōis diſpſit. Stās
q; in loco formam prime viſionis aſpexit: cadenſq; in
faciē ſuā dixit. Supplico tibi domine vt manifeſtes q̄
pmiſeras ſuo tuo. cui dñs. Btūs es euſtachi q̄ accepi=
ſti lauacrū gr̄e mee: q2 mō diabolū ſupaſti: mō euȝ q̄ te
deceperat ↄculcaſti mō appbebit fides tua. Diabolus eñ
eo ꝙ ipm dereliq̄ris ↄ te ſeue armat. Opȝ igit te multa
ſuſtinere vt accipias coronā victorie: opȝ te multa pati
vt de alta ſcł vanitate hūilieris: ⁊ rurſus i ſpūalib⁹ di
uitijs exalteris. Tu ḡ ne deficias: nec ad gl̄iaȝ priſtinā
reſpicias: q2 p tētatiōes opȝ te alterū iob demōſtrari.
S; cū hūiliat⁹ fueris veniā ad te ⁊ in gl̄iam priſtinā re
ſtituā te. Dic ḡ ſi mō tētatiōes vis accipe aut i fine vite
dixit ei euſta. Dñe ſi ita fieri opȝ mō nobis accidere ten
tatiōes iubeſ; ſ; xtutē patiētie tribue. Cui dñs. Cōſtās
eſto: q2 gr̄a mea cuſtodiet aīas vr̄as. Sicq; dñs in celū
aſcēdit ⁊ euſtachi⁹ domū rediēs hec vxori ſue nūciauit
B. ¶ Poſt paucos igit dies mors peſtifera cūctos ſer=
uos ⁊ ancillas ipſi⁹ inuaſit ⁊ vniuerſos occidit. Dein=
de poſt aliqđ ipe oēs eq̄ ⁊ oīa ei⁹ pecora ſubito interie
runt. Quidā aūt ſceleſti ei⁹ depdatiōnē videtes ⁊ per
noctē in domū ei⁹ irruētes: cūcta q̄ repererūt aſporta=
runt ⁊ domū totā auro ⁊ argēto ⁊ reb⁹ alijs ſpoliarūt.
Et ipſe cū vxore ſua ⁊ filijs gr̄as agēs nocte nud⁹ aufu=
git. Qui roborē verentes egyptū pergebant. Totaq;
eius poſſeſſio per rapinaȝ maloꝝ ad nihilū eſt redacta.
Rexauit totuſq; ſenatus pro magro militū tā ſtrenuo
multū dolebant: eo ꝙ de eo nullū indicium reperire po=
terāt. Cum autē iter agerēt appropinquauerūt mari: ⁊
inuenientes nauē ſuper eā nauigare ceperūt. Nauta

Autē dn̄s nauis vxorē euſtachij ꝙ pulchra eſſet nimis: ipſam plurimū hr̄e deſiderauit. Cū vō trāſfretaſſent naulū ab eo exigebat. Nō habētibꝰ vō illis vn̄ ſoluerēt: iuſſit ꝓ naulo detineri vxorē volens illā ſecū hr̄e. Qđ vt euſtachiꝰ audiuit: nullatenꝰ aſſentire voluit. Diu vō eo ꝯdicēte innuit dn̄s nautis ſuis vt eū ī mari ꝑcipitarēt vt ſic vxorē ſuā hr̄e poſſent. Qđ cū euſtachiꝰ cōperiſſet vxorē eis triſtis reliqͥt ⁊ duos infantes accipiēs ingemiſcēs ibat ⁊ dicebat. Ve mihi ⁊ vobis qꝛ mr̄ vr̄a alienigene marito tradita eſt. Peruenieſq; ad quēdā fluuiū ꝓpter aquarꝫ abūdātiā nō eſt auſus cū duobꝰ filijs fluuiū pertranſire. Sed vno circa ripā fluminis relicto alterū tranſportabat. Qui cū fluuiū trāſuadaſſet: illū infantem quem baiulauerat ſup terrā poſuit ⁊ ad accipiendum aliū feſtinauit. Cum autē circa mediū fluminis perueniſſet ecce lupus concitus venit ⁊ infantem quē depoſuerat rapiēs ī ſiluā aufugit. Qui de eo deſperās ad aliū feſtinauit. Sꝫ cū abiret: leo venit ⁊ aliū filiū rapiēs abijt. Qñ cū ꝯſequi nō valēs cū eēt ī medio fluminis cepit plāgere ⁊ capillos ſuos euellere: volēs ſe in aquā ꝓijcere niſi eū diuina ꝓuidētia ꝯtinuiſſet. Paſtores aūt vidētes leonē puerū viuū portare eū cū canibus inſecuti ſunt. Scđm diuinā aūt diſpēſationē leo puerū illeſum abijciēs receſſit. Quidā inſup aratores poſt lupū inclamantes: aliū puerū de eius faucibus incolumē liberarūt. Vtriq; vō .ſ. paſtores ⁊ aratores de vno vico fuerunt ⁊ penes ſe pueros nutrierunt. Hoc vero euſtachius neſciebat: ſed merēs ac plorans ibat dicēs. Heu mihi qui aū vt arbor pollebā: ſꝫ modo penitus ſum nudatus. Heu me qꝛ multitudine militū circundari ſolebā: ſed nunc ſolus remanens nec filios conceſſus ſum habere. Memini dn̄e te mihi dixiſſe: qꝛ opꝫ te tētari ſicut iob. Sꝫ ecce plus aliqđ in me fieri video. Ille eīm ⁊ ſi poſſeſſionibꝰ nudatꝰ fuerit: tn̄ ſtercus habuit ſup quo ſedere potuit. Mihi aūt nil horꝫ remāſit. Ille amicos ſibi cōpatientes habuit: ego ſimites feras habui q̄ meos filios rapuerūt. Illi vxor eſt relicta a me vō ablata. Da requiē dn̄e tribulationibꝰ meis: et pone cuſtodiā ori meo. Ne declinet cor meū in verba malitie ⁊ eijciar a facie tua: ⁊ hec dicens cū lachrymis ad quendā vicū abijt: ⁊ data ſibi mercede agros illorū hoīꝫ per annos .xv. cuſtodiuit. Filij aūt eius in altero vico educati ſunt: nec ſe eſſē fratres ſciebāt. Dn̄s autēꝫ vxorē euſtachij conſeruauit nec illā ille alienigena cognouit: ſꝫ poſtq̄ eā īntactā dimittēs vitā finiuit. C. ¶ Imperator aūt ⁊ ꝑplꝰ romanꝰ plurimū ab hoſtibꝰ moleſtabant̄. Et recordatꝰ placidi q̄ ſtrēnue ꝯ ipſos hoſtes ſepiꝰ dimicaſſet de eiꝰ ſubita mutatiōe plurimū triſtabat̄ direxitq; multos milites ꝑ diuerſas mundi ptes ꝑmittēs oībus q̄ eū inueniſſent multas diuitias ⁊ honores. Duo aūt ex militibꝰ q̄ aliqñ placido miniſtrauerāt ad ipſm vicū in quo degebat venerūt. Quos placidus de agro venire cōſiderās: eos ex inceſſu ꝓtinꝰ recognouit. Et veniēs in memoriā dignitatis ſue pturbari cepit ac dicere. Dn̄e ſicut iſtos q̄ aliquādo mecum fuerunt ꝑter ſpem vidi ſic da vt alicubi cōiugem meā videre poſſim. Nam de filijs ſcio quod a feris comeſti ſunt. Venit aūt ad eū vox dicens. Confide euſtachi: qꝛ cito honorem tuum recuperabis: ⁊ filios ⁊ vxorē recipies: cum igit̄ militibus obuiaſſet ipſi eū minime cognouerūt. Cūq; eum ſalutaſſent quęſierūt ſi aliquem peregrinū noīe placidū cum vxore ⁊ duobus filijs cognoſceret. Ille aūt ſe neſcire ꝓfeſſus eſt. Ad preces tamen eius in hoſpitio ſuo diuerterūt ⁊ euſtachiꝰ eis ſeruiebat. Et recolēs priſtinū ſtatū ſuū lachrymas ꝯtinere nō poterat. Egreſſus aūt foras ſuā faciē lauit: ⁊ iter rediēs eis ſeruiebat. Illi vō ꝯſiderātes ad inuicē dicebāt: ꝙ ſimilis eſt homo hic illi quē q̄rimus. Et rn̄dēs alter dixit. Valde q̄dē ſimilis eſt. Conſideremꝰ igitur ⁊ ſi hꝫ ſignū cicatricis in capite qđ ſibi ī bello accidit: iſte hoc habet ipſe eſt. Et reſpicientes ⁊ ſignū videntes ipm̄ eſſe quē querebāt ꝓtinus cognouerūt. Et inſilientes ⁊ oſculātes eū de vxore et filijs eius ſciſcitati ſunt. Qui dixit eis ꝙ filij mortui eſſent ⁊ vxor detenta. Vicini aūt oēs quaſi ad ſpectaculū cōcurrebāt dū milites virtutē eiꝰ ⁊ primā gloriā ꝑdicabāt. Tūc milites ꝑceptū imperatoris ei exponūt ⁊ optimis indumētis ipꝫ induūt. Poſt vō iter .xv. dierū ad imꝑatorē deuenerūt. Qui eius aduētū audiens ꝓtinus eidē occurrit ⁊ ipm̄ videns in oſcula eiꝰ ruit. Narrauit q̄ꝫ oībꝰ cūcta q̄ ſibi ꝑ ordinē acciderāt: ſtatimq; ad magiſteriū militie trahit̄: ⁊ idem q̄ priꝰ offīm exercere cōpellit̄. Qui nūeratis militibus ⁊ paucos ꝯ tot hoſtes eſſe cognoſcēs: iuſſit tyrones colligere ꝑ oēs ciuitates ⁊ vicos. Cōtigit aūt illā terrā in qua filij eius educati ſunt deſcribi, vt darēt duos tyrones. Vniuerſi aūt eius loci incole illos duos iuuenes tanq̄ ceteris aptiores magiſtro militū ꝯſignauerūt. Videns vō iuuenes elegātes ⁊ morū honeſtate cōpoſitos cū ſibi plurimū placuiſſent int̄ p̄ios cōuiuas ſuos ordinauit eoſdē. Et ſic ꝓfectꝰ ad bellū ſubiectis hoſtibꝰ exercitū ſuū tribꝰ diebꝰ in q̄dā loco vbi vxor ſua pauper hoſpita manebat requieſcere fecit. Illi vō adoleſcētes ī tabernaculo mr̄is ſue nutu dei hoſpitati ſunt: neſcientes tn̄ ꝙ mr̄ ſua eēt. Et ſedētes circa meridiē ⁊ mutuo cōfabulātes exponebāt ſibi inuicē de infantia ſua. Mater vō eorū ꝯ ſedēs q̄ ipſi referebāt attentiꝰ audiebat. Dicebat eīm maior minori. Ego dū infans eſſem nihil aliud recolo niſi ꝙ pr̄ meꝰ magr̄ militū erat, ⁊ mr̄ mea ſpecioſa valde. Duoſq; filios habuerūt .ſ. me ⁊ aliū minorē me, q̄ ⁊ ipſe ſpecioſꝰ valde erat. Accipienteſq; nos egreſſi ſūt de domo nocte, ingreſſiq; ſunt nauē neſcio q̄ euntes. Cū aūt de naui egrederemur mr̄ nr̄a neſcio quo in naui relicta eſt. Pr̄ vō nr̄ portās nos duos flēs ꝑgebat. Peruenienſq; ad quēdā fluuiū tranſiuit cū fratre meo iuniore ⁊ me ſup ripā fluminis reliqͥt. Cū aūt reuerteretur vt me acciperet lupꝰ venit ⁊ illū infantē rapuit: ⁊ anteq̄ ad me appropinquaret leo de ſilua exiēs me rapuit ⁊ in ſiluā deduxit. Paſtores vō eruerūt me de ore leonis ⁊ nutritꝰ ſum in illa poſſeſſiōe in q̄ ⁊ ipſe ſcis, ⁊ nō potui ſcire qđ factū ſit de pr̄e meo: neq; de infante. Hec audiēs minor cepit flere ac dicere. Per deū vt audio frat̄ tuus ſum ego: qm̄ etiā q̄ me educauerūt hoc dicebāt: qm̄ de lupo eruimꝰ te. Et in amplexus ruentes oſculabant̄ ſe inuicē ⁊ fleuerūt. D. ¶ Audiēs hec mr̄ eorꝫ ⁊ ꝯſiderās ꝙ euētū ſuū ita ſeriati dixiſſent: diu apud ſe tractauit ſi illi filij ſui eſſent. Altera aūt die ad magr̄m militū adijt ⁊ interpellauit eū dicēs. Deprecor te dn̄e vt me ad patriā meā ꝑduci iubeas: ego eīm de terra romanorꝫ ſuꝫ et ꝑegrina hic ſuꝫ. Et hec dicēs vidit in eo ſigna mariti ſui. Et eū cognoſcēs cū ſe iā ꝯtinere nō poſſet, ꝓcidit ad pedes ſuos ⁊ ait. Precor te dn̄e vt exponas mihi priſtinā vitā tuā: puto eīm ꝙ tu ſis placidꝰ magr̄ militū q̄ alio noīe diceris euſtachiꝰ: quē placidū ſaluator cōuertit q̄ talē ⁊ talē tētationē ſuſtinuit: ⁊ cui vxor q̄ ego ſuꝫ ī mari ablata fuit: q̄ tn̄ ab oī corruptiōe ſeruata ſuꝫ: q̄ ⁊ duos filios .ſ. agapitū et theoſpitū habuit. Hec audiēs euſtachiꝰ ⁊ eā diligēter ꝯſiderās vxorē ſuā recognouit: ⁊ lachrymatꝰ p̄ gaudio ipſaꝫ oſculatꝰ eſt glorificās deū q̄ cōſolat̄ afflictos. Tūc dixit ei vxor ſua. Dn̄e vbi ſunt filij nr̄i: ⁊ ait. A feris capti ſūt. Et ex.

poſuit eis q̃ſo ꝑdidit illos:et illa. Gr̃as agamus deo. Puto eñ ꝙ quẽadmodũ deꝰ donauit nobis vt inueniremꝰ nos iuicẽ: donabit etiã recognoſcere filios nr̃os τ ille. Dixi tibi ꝙ a feris capti ſũt. Et illa: heſterna die ſedẽs in orto audiui duos iuuenes ſic τ ſic ſuã īfantiã exponẽtes τ credo ꝙ filij nr̃i ſunt. Interroga igitur ab eis τ dicẽt tibi. Et cõuocãs eos euſtachiꝰ τ audiẽs ab eis infantiã ſuã recognouit ꝙ filij ſui eſſent. Et amplectẽtes eos ipſe τ mr̃ ſup eoꝝ colla plurimũ fleuerũt et crebrius eos oſculabant̃. Oĩs igit̃ exercitus plurimũ gaudebat τ de inuẽtiõe eoꝝ τ de victoria barbaroꝝ. Cũ igit̃ rediret ꝯtigit iã traianũ obijſſe τ ſucceſſiſſe ei peiorẽ in ſceleribꝰ adrianũ. Qui ꝓ victoria obtẽta τ īuẽtiõe vxoris τ filioꝝ magnifice eos ſuſcepit τ magnũ ꝯuiuiũ ꝑparauit: altera aũt die ad tẽplũ idoloꝝ ꝓceſſit vt ibi ſacrificaret ꝓ victoria barbaroꝝ. Videns vero impator ꝙ euſtachiꝰ nec ꝓ victoria nec ꝓ inuẽtiõe ſuorũ ſacrificare vellet hortabat̃ vt ſacrificiũ immolaret. Cui euſtachiꝰ. Ego xp̃m deum colo τ illi ſoli ſacrifico. Tũc impator ira repletꝰ ipm̃ cũ vxore τ filijs in arena ſtatuit τ leonẽ ferocẽ ad eos dimitti fecit. Accurrẽs vero leo τ demiſſo capite quaſi eos adorans ab eis humil'r receſſit. Tũc imperator bouẽ eneũ incendi fecit: τ eos ibidẽ viuos immitti mãdauit. Orãtes igr̃ ſcti τ ſe dño cõmendãtes bouẽ intrauerũt: τ ibidẽ ſpm̃ dño reddiderunt. Tertia aũt die de boue corã imperatore extracti ita penitus intacti inuẽti ſunt: ꝙ nec capillos nec q̃cquid eorum vapores incẽdij aliquatenus ꝯtigerunt. Xp̃iani vero eoꝝ corpora tulerũt τ in loco celeberrimo recõdẽtes ibidẽ oratoriũ cõſtruxerũt. Paſſi ſunt aũt ſub adriano q̃ cepit regnare circa annũ dñi. cxx. kalẽ. nouẽb. Vel ſcdm̃ quoſdam. xij. kal. octobris.

¶ De omnibus ſanctis. clviij. A.

OMniũ ſctõꝝ feſtiuitas q̃tuor de cauſis inſtituta fuiſſe vr̃. Primo ꝓpter cuiuſdã templi dedicationem. Scdo ꝓpter omiſſorum ſuppletionẽ. Tertio ꝓpt̃ negligẽtiaꝝ expiationẽ. Quarto ꝓpter faciliorẽ orõnũ nr̃arũ ĩpetrationẽ. Prĩo igit̃ inſtituta eſt ꝓpter cuiuſdã tẽpli dedicationẽ. Romani eñ cũ vniuerſo orbi dñarẽt̃: quodã tẽplũ maximũ ꝯſtruxerũt in cuius medio ſuũ idolũ collocãtes: oĩm ꝓuinciarũ ſimulacra ꝑ circuitũ ſtatuerũt reſpiciẽtia rectis vultibꝰ idolũ romanoꝝ. Sꝫ qñ aliq̃ ꝓuincia rebellaret ꝯtinuo vt aiunt arte diabolica illiꝰ ꝓuincie ſimulacrũ idolo romanoꝝ poſteriora voluebat: tãꝙ innuẽs ꝙ ab eiꝰ dñio receſſiſſet. Cõciti igit̃ romani ad illã ꝓuinciã copioſuꝫ exercitũ deſtinabãt: τ ipam dñio ſuo ſubiugabãt. Verũ nõ ſufficit romanis ꝙ oĩm ꝓuinciaꝝ ſimulacra in vrbe ſua haberẽt qñ potiꝰ fere ſingulis dijs ſingula tẽpla ꝯſtruxerũt tanꝙ q̃ eos efficarũ ꝓuinciarũ victores τ dños effeciſſent. Sꝫ q2 oĩa idola tẽplũ ibidẽ hr̃e nõ poterãt ad maiorẽ ſue veſanie oſtẽtationẽ vnũ tẽplũ ceteris mirabiliꝰ τ ſublimiꝰ in honorẽ deoꝝ oĩꝫ erexerũt τ pãtheon q̃d ſonat toti dij vocauerũt: a pan q̃d eſt totũ: τ theos deꝰ. Pontifices eñ idoloꝝ ad maiorem populi deceptionẽ finxerũt ꝙ ſibi a cibele quã oĩm deoꝝ matrẽ vocabãt fuerit impatũ vt ſi de oĩbꝰ gẽtibus vellẽt victoriã obtinere: filijs ſuis tẽplũ magnificũ fabricarent. Fũdamentũ aũt ipſiꝰ tẽpli ſphericuꝫ iacit̃: vt ex ipſa forma deorũ eternitas demõſtret̃. Sed q2 latitudo teſtudinis inſuſtẽtabilis videbat̃: cũ ſupra terrã in edificio aliquantulũ ꝓceſſiſſent: totum intus terra replebãt ſimul vt dicũ terra: denarios iaciẽtes: τ ſic fecerũt quouſꝗ ꝑdictũ tẽplũ eſt mirabil'r ꝯſummatum. Tũc data licẽtia vt q̃cunꝗ terrã aſportare vellet tota quã ĩ ipſa terra inueniſſet pecunia ſua eẽt: feſtine turba ꝓperat τ ipꝫ templũ cito euacuat. Deniꝗ romani pinnã eneã τ deauratã fabricãtes in ſummitate collocãt. Aiunt quoꝗ in hac oẽs ꝓuicie mirabil'r ſculpte erant. Ita vt quicũꝗ romam veniſſet verſus quo eſſet ſua ꝓuincia ſcire poſſet. Hec aũt procedente tp̃e inde cecidit. Unde τ in predicto tẽplo in ſummitate apertura remãſit. Tp̃e igit̃ foce imperatoris cũ iãdudum roma fidẽ dñi recepiſſet bonifacius papa quartus a magno gregorio circa annos dñi. dcv. predictũ tẽplũ a foca ceſare impetrauit: τ oĩm idoloꝝ eliminata ſpurcitia: ipꝫ templũ. iiij. idus maij. in honore beate marie τ omniũ martyrũ cõſecrauit: ac locũ ſancte marie ad martyres appellauit: q̃ nũc ſctã maria rotunda a p̃plo appellat̃. Nondũ eñ ꝯfeſſoꝝ ſolẽnia ab eccleſia agebant̃. Sꝫ q2 ad hoc feſtũ multitudo maxima cõfluebat τ ꝓpter defectũ victualiũ celebrationi vacare nõ poterãt: ideo q̃dã papa gregorius hoc feſtũ in kal. nouẽbris: qñ maior victualiũ copia videt̃ eſſe meſſibꝰ τ vindemijs celebratis fieri inſtituit: ac ꝑ vniuerſum mundũ hũc diem in honore oĩm ſanctoꝝ celebrari ſolẽniter ordinauit. Et ſic templũ q̃d fabricatũ fuerat oĩbus idolis nũc dedicatũ eſt oĩbus ſanctis: τ vbi multitudo colebat̃ idoloꝝ ibi deuote laudat̃ multitudo ſanctorũ. B. ¶ Scdo inſtituta eſt ꝓpter omiſſorũ ſuppletionẽ. Nos eñ multos ſctõs omiſimus de q̃bus nullã feſtiuitatẽ ſiue etiã memoriã fecimus. Non eñ poſſumus oĩm ſctõrũ feſta agere: tũ ꝓpter ſctõꝝ multiplicitatẽ: q2 multi τ quaſi infiniti ſunt: tum ꝓpter noſtrã infirmitatẽ: q2 infirmi τ debiles ſumus: nec ad hec ſufficere poſſemus: tum ꝓpter tp̃is breuitatẽ q2 etiã tp̃s non ſufficeret. Nã ſicut ait Hiero. in quadã ep̃la que ſuo kalẽdario preponit̃. Nullus dies eſt excepto die kal. ianuarij qui nõ intra q̃nꝗ miliũ martyrũ numerũ reperiri poſſet aſcriptus. Ideoꝗ eccleſia rõnabiliter ordinauit vt q2 oĩm ſctõrũ ſingulariter feſta facere nõ poſſumus ſaltẽ oẽs ĝnaliter τ inſimul honoremꝰ. Quare aũt inſtitutũ ſit vt feſtiuitates ſctõꝝ in terris agamus: magiſter guillermus altiſſiodorenſis in ſumma de of. ponit ſex rõnes. Prima eſt ꝓpter honorẽ diuine maieſtatis. Cũ eñ ſanctis honorẽ ĩpẽdimꝰ: deũ ĩ ſctĩs honoramꝰ τ ipꝫ in eis mirabilẽ ꝑdicamꝰ: q2 q̃ ſctĩs honorẽ tribuit illũ ſpecialiter honorat q̃ eos ſctificauit. Scda eſt ꝓpter auxiliuꝫ nr̃e infirmitatis: q2 eñ ꝑ nos ſalutẽ hr̃e nõ poſſumus iõ ſctõꝝ interceſſionibꝰ indigemꝰ a quibꝰ vt adiuuari mereamur: merito ipſos honorare debemꝰ. Legit̃ eñ tertij Regũ. j. q̃d berſabee q̃ interpretat̃ puteus ſatietatis. i. eccleſia triũphãs filio ſuo. i. eccleſie militãti regnum ſuis ꝑcibus obtinuit. Tertia eſt ꝓpter augmẽtum nr̃e ſecuritatis vt ſcꝫ per ſctõꝝ gloriã q̃ nobis in eorũ feſtiuitate ꝓpõit̃ nr̃a ſpes τ ſecuritas augmẽtet̃. Si eñ hoĩes mortales nobis ſimiles potuerunt ita ꝑ ſua merita ſublimari: ꝯſtat ꝙ nos ſil'r poterimus cum manꝰ dñi abbreuiata nõ ſit. Quarta eſt ꝓpter exẽplũ nr̃e imitationis. Cũ eñ eoꝝ feſtiuitas recẽſet̃ ad eorũ imitationẽ ꝓuocamur: vt. ſ. eorũ exẽplo terrena cõtẽnamus τ celeſtia deſideremus. Quinta eſt ꝓpter debitum mutue viciſſitudinis. Scti eñ de nobis in celo feſtum faciunt: gaudiũ eñ eſt angelis dei τ aiabꝰ ſanctis ſup vno peccatore pnĩam agẽte. Ut igit̃ eis viciſſitudinẽ repẽdamꝰ iuſtũ eſt vt q2 ipſi de nobis feſtũ agũt in celis: τ nos de ipſis feſtum agamus in terris. Sexta eſt

ꝓpter ꝓcurationē nr̃i honoris. Cū eñ ſctõs honoramus tūc noſtrā rē agim⁹ ⁊ nr̃m honorē ꝓcuram⁹ quia coꝝ feſtiuitas eſt nr̃a dignitas. Nā cū honoram⁹ ſrēs noſtros honoram⁹ noſipſos: charitas nam̄q facit oīa eſſe cōia oīa quidē nr̃a ſunt celeſtia terreſtria ⁊ eterna. C. ¶ Preter aūt has rōnes ponit alſ rōnes. Jo. damaſce. in lib. iiij. c. vij. ſcȝ quare ſctī pariter coꝝ corpa ſiue coꝝ reliq̄e debeāt honorari. Quarū q̄dā ſumunt̄ ꝑtuȝ ad coꝝ dignitatē: q̄dā ꝑtũ ad corpoꝝ ipſoꝝ precioſitatē. Dignitas aūt coꝝ vt ibidē dicit quadruplex eſt. Qm̄ ipſi ſunt amici dei: filij dei: heredes dei: ⁊ duces nr̃i. Et ponit iſtas autoritates. De p̄rio Jo. xv. Jam nō dicam vos ſeruos ſȝ amicos ⁊c. De. ij. Jo. j. Dedit eis poteſtatē filios dei fieri. De tertio. Ro. viij. Si aūt filij ⁊ heredes ⁊c. De quarto ſic dicit. Quātū laborares vt ducem inuenires q̄ mortali te regi adduceret: ⁊ pro te ad ipȝ ſermonē faceret. Duces igit̄ toti⁹ gn̄is hũani q̄ ad deū ꝓ nobis interpellatiões faciūt: nōne honorādi ſunt. Utiq̄ q̄dē honorādi ſunt tēpla erigētes deo ⁊ coꝝ memoriā venerātes. Alie ſumunt̄ quātū ad corporū ipoꝝ precioſitatē. Et ponit idē dama. iiij. ⁊ Aug. addidit q̄ntā p̄ q̄s manifeſtat̄ precioſitas corpoꝝ ſiue reliquiarū ſctõꝝ. Ipſa eñ ſctõꝝ corpa fuerūt prōptuariū dei: tēplū xp̄i: alabaſtrū ſpūalis vnguēti: fontes diuini ⁊ organū ſpūſſctī. P̄rio eñ fuerūt prōptuariū dei. vnde dicit. Hi eñ prōptuaria dei pura cenacula facti ſunt. Scḋo tēplū xp̄i vñ ſequit̄. Q̄m p̄ intellectū in corporib⁹ eoꝝ habitauit de⁹ vt ait apl's. Neſcitis q̄m corpa vr̃a tēplū inhabitantis in vobis ſpūſſctī ſunt. Deus aūt ſpūs eſt. Qualiter igit̄ nō honorāda aīata dei tēpla ⁊ aīata dei tabernacula ⁊c. De hoc etiā Chryſoſto. Homo in edificatione parieti ſi delectat̄. Deus aūt in cōuerſatiõe ſanctoꝝ. Unde ꝑs. Dñe dilexi decorē domus tue. Quē decorē. Nō quē diuerſitas marmorū ſplēdentiū facit: ſȝ quē p̄ſtat varietas viuentiū gratiarū. Ille decor carnē delectat: iſte viuificat animā. Ille pro tp̄e deficit ⁊ decipit oculos: iſte aūt in ꝑpetuū edificat intellectū. Tertio alabaſtrū ſpūalis vnguēti: vñ ait. Unguētum boni odoris ex ſe manās ſctõꝝ reliq̄e tribuētes. Et nullus hoc diſcrepat. Si eñ ex rupe firma petra aqua ī eremo emanauit: ⁊ ex maxilla aſini ſanſoni ſitiēti aqua venerat multo poti⁹ ex martyꝝ reliquijs vnguētū bñ olēs emanare incredibile nequaq̄ eſt ſitiētib⁹ diuinā ꝟtutē ad ipſoꝝ ſctõꝝ honorē. Quarto fontes diuini: vnde ait. Illi viuētes in ꝟitate cū libera p̄ñia deo aſſiſtūt. Fontes nobis ſalutares dñator xp̄s ſctõꝝ ſuoꝝ p̄buit reliquias multiformia bñficia irrigātes. Quinto organū ſpūſſctī. Hāc rōnem aſſignat Aug. in li. de ciui. dei dicēs. Nō ſunt cōtēnēda: ſȝ plurimū reuerēda ſctõꝝ corpa q̄b⁹ dū adhuc viuerēt ſpūſſctus quaſi q̄buſdā organis ad oē op⁹ boni vſus eſt. Uñ apl's. An experimētū queritis eius q̄ in me loquit̄ xp̄s. Et de ſtephano dr̄ q̄ non poterāt reſiſtere ſapīe ⁊ ſpūi q̄ loquebat̄ ⁊c. Item Amb. in examerō. Hoc eſt p̄cioſiſſimū q̄ hō diuine vocis ſit organū ⁊ corpalib⁹ labijs exprimit celeſte oraculū. D. ¶ Tertio inſtituta eſt ꝓpter negligētiarū expiationē. Licet eñ paucoꝝ ſctõꝝ feſta agam⁹ adhuc: tñ illa pauca negligēter ſepe agit̄ i⁹: ⁊ multa ibidē p̄ negligentiā vel ignorātiā omittim⁹. Si igit̄ in alijs ſolēnitatibus ſctõꝝ quas egimus aliq̄d neglexim⁹: in hac generali feſtiuitate ſupplere poſſumus: ⁊ de negligentia nos purgare valemus. Hec rō tāgi videt̄ in ſermone qui hac die p̄ eccleſias recitat̄ in quo ſic dr̄. Decretum eſt vt hac die ſctõꝝ omniū memoria habeatur vt quicq̄d humana fragilitas p̄ ignorātiā vel p̄ negligētiā ſeu p̄ occupationē rei ſingularis in ſolēnitatibus ſanctoꝝ minus bñ p̄egiſſet in hac ſācta obſeruatione ſoluat̄. Notādū aūt q̄ quadruplex eſt differētia ſctõꝝ noui teſtamēti quos p̄ anni circulū colimus ⁊ quos hodierna die inſimul recolim⁹ vt ea q̄ negligēter fecim⁹ ſupplicamus: ſcȝ apl'i / martyres / ꝯfeſſores / ⁊ virgines. Et hic ſm̄ Rabanū p̄ quatuor mūdi partes ſignificāt̄. Per orientē apl'i: per meridiem martyres: p̄ aquilonē ꝯfeſſores: p̄ occidentē ꝟgines. Prima igitur differētia eſt aploꝝ: quoꝝ dignitas ⁊ excellentia manifeſtat̄ ex eo q̄ oēs alios ſanctos in quatuor excedūt. Primo in preeminētia dignitatis. Ipſi eñ ſunt ſapiētes principes eccleſie militantis: potentes aſſeſſores eterni iudicis: dulces paſtores dñici gregis. Ber. Tales decebat humani⁹ generis paſtores ⁊ doctores cōſtitui qui et dulces eſſent: ⁊ potētes ⁊ ſapiētes dulces vt me blāde ⁊ miſericorditer ſuſciperēt: potētes vt fortiter ꝓtegerent: ſapiētes vt ad viā ⁊ per viā ducerēt: que ducit ad ciuitatē ſupernā. Scḋo in p̄eminētia p̄tātis. De quorū poteſtatis p̄eminētia ſic dicit Augu. aplis deus dedit poteſtatē ſup naturā: vt eā curarēt: ſuper demones vt eos euerterēt: ſup elemēta vt ea mutarent: ſup aīas vt ipſas a peccatis ſoluerent: ſup mortē vt ipſam contēnerent: ſup angelos vt corpus dñicū ꝯſecrarēt. Tertio in prerogatiua ſanctitatis. Uñ ꝓpter eoꝝ maximam ſanctitatē ⁊ gratiarū plenitudinē: vita ⁊ conuerſatio xp̄i in eis tanq̄ in ſpeculo relucebat: ⁊ cognoſcebat̄ in eis ſicut ſol in ſuo ſplendore: ſicut roſa in ſuo odore: ſicut ignis in ſuo calore. De hoc dicit Chriſto. ſup mattheum. Miſit xp̄s apl'os quaſi ſol radios ſuos: quaſi roſa ſuauitatis ſue odorē: quaſi ignis ſcintillas ſuas diſperſit vt ſicut ſol in radijs ſuis apparet: ſicut roſa in odoribus ſuis ſentit̄: ſicut ignis in ſcintillis ſuis aſpicitur: ſic in illoꝝ virtutibus xp̄i potētia cognoſcatur. Hec chryſoſtomus. Quarto in efficacia vtilitatis. De quoꝝ efficacia ſic dixit Aug. loquens de apoſtolis. Ex abiectiſſimis: ex imperitiſſimis: ex pauciſſimis nobilitantur: illuminant̄: multiplicant̄ dulciſſima eloquia: perclariſſima ingenia: copioſiſſima agmina: mirabileſq̄ peritias aureoꝝ facūdorum atq̄ doctoꝝ ſubiugāt xp̄o. Scḋa differētia eſt martyrū. Quorū dignitas et excellētia manifeſtat̄: ex eo q̄ paſſi ſunt multipliciter vtiliter ⁊ ꝯſtāter. Multipliciter q̄m preter martyrium ſanguinis paſſi ſunt triplex aliud martyriū ſine ſanguine. De quo triplici martyrio dicit Bern. Triplex eſt martyriū ſine ſanguine: ſȝ parcitas ī vbertate quā habuit dauid: largitas in paupertate: quam exhibuit thobias ⁊ vidua caſtitas in iuuētute qua vſus eſt Joſeph in egypto. Scḋm aūt Greg. triplex eſt martyriū ſine ſanguine. ſ. patiētia aduerſoꝝ. Unde dixit. Sine ferro martyres eſſe poſſumus: ſi patiētiā in aīo veraciter cuſtodimus. Cōpaſſio afflictoꝝ. vnde dicit. Qui dolorē exhibet in aliena neceſſitate crucem portat in mēte. Dilectio inimicoꝝ. vñ dicit. Ferre cōtumelias odientē diligere martyriū eſt in occulta cogitatione. Scḋo vtiliter. Que vtilitas ex parte ipſoꝝ martyrū eſt oīm pctõꝝ remiſſio: meritoꝝ cumulatio: ⁊ eterne glorie p̄ceptio. Iſta precio ſui ſanguinis ſibi emerūt: ⁊ ideo eoꝝ ſanguis dicit̄: precioſus. i. precio plenus. De primo ⁊ ſcḋo dicit Aug. de ciuitate dei. Quid eſt p̄cioſius q̄ mors propter quam delicta dimittunt̄ ⁊ merita cumulant̄. Idem ſuper Jo. Precioſus eſt ſanguis xp̄i ſine precio fecit: nā ipſe ſuoꝝ ſanguinē precioſum pro quib⁹ dedit ſanguinē in preciū. Nam ſi ſuoꝝ ſanguinem nō faceret precioſum nō diceret̄ precioſa in conſpe

etu bñſ ⁊c. Item cyprianus. Martyriũ eſt delictorum finis: periculi terminꝰ: dux ſalutis: patiẽtie magiſter: domus vite. De tertio Bern. Tria ſunt que mortẽ ſanctorũ faciunt precioſam: quies a labore: gaudiũ de nouitate: ſecuritas de eternitate. Ex parte nr̃a duplex eſt vtilitas quia dati ſunt nobis in exẽplar ad certiandũ. Chryſo. Tu xp̃iane delicatus es miles ſi putas te poſſe ſine pugna vincere: ſine certamine triũphare: exerce vires fortiter: dimica atrociter: in ꝑlio iſto cõcerta: cõſidera pactum: conditionẽ attende: militiã noſce: pactum qḋ ſpopondiſti: conditionẽ quã accepiſti: militiã cui nomen dediſti. Hoc eñ pacto cuncti pugnauerunt hac conditione vniuerſi vixerunt: hac militia triũphauerunt. Hec Chryſoſto. Secũdo dati ſunt nobis in patronos ad auxiliãdum. Adiuuant enim nos ⁊ meritis ſuis ⁊ orationibus ſuis. De primo Auguſti. O immẽſa dei pietas martyrum merita noſtra vult eſſe ſuffragia: illos examinat vt nos erudiat: illos ↄterit vt nos acquirat: illorũ cruciatus noſtros vult eſſe ꝓfectꝰ. De ſecũdo Hiero. contra vigilantium. Si apoſtoli ⁊ martyres adhuc in corpore poſiti poſſunt orare ꝓ ceteris quando de ſe adhuc deberent eſſe ſoliciti q̃to magis poſt coronas victorias et triũphos. Unus vrõ moyſes impetrauit veniam a deo ſexcentis milibus armatoꝝ. Et ſtephanus paulo ⁊ multis alijs veniã obtinuit. Sꝫ poſtq̃ cũ xp̃o eſſe ceperũt multomagis poſſunt. Paulus apl̃s. cclxxvj. ſibi dicit in naui aĩas codonatas: et poſtq̃ reſolutus cepit eſſe cum xp̃o multomagis põt. Tertio conſtanter. Augu. Framea eſt anima martyris ſplendida charitate: acuta veritate dei pugnantis vibrata virtute: que bella fecit que cõtradicentiũ cateruas redarguendo ſuperauit: percuſſit infeſtos: ꝓſtrauit aduerſos. Item Chryſoſto. Torti torquentibꝰ fortiores ſteterũt ac laniãtes vngulas laniata mẽbra vicerunt. E. ¶ Tertia differentia eſt cõfeſſorũ quorũ dignitas ⁊ excellentia manifeſtatur ex eo q᷑ deũ confeſſi ſunt tribus modis: ſcilicet corde: ore ⁊ opere. Cõfeſſio autẽ cordis nõ ſufficit ſine ↄfeſſione oris: ſicut probat Chryſo. quatuor rõnibus ſup mattheũ. Quãtũ ad primam ſic dicit. Radix cõfeſſionis fides eſt cordis: cõfeſſio autem fructus eſt fidei. Sicut ergo q̃diu radix eſt viua in terra neceſſe eſt vt aut ramos producat aut folia. Si aũt non ꝓduxerit ſine dubio intellige: q᷑ radix in terra ſiccata eſt. Sic q̃diu fides cordis integra eſt ſp̄ germinat confeſſionem in ore. Si autem cõfeſſio marcida fuerit oris itellige ſine dubio: q᷑ fides cordis eiꝰ iã ante ſiccata eſt. Quãtũ ad ſcḋam ſic dicit. Si tibi ꝓdeſt corde credere ⁊ corã hoĩbus non cõfiteri: ergo ⁊ infideli hypocrite cõfiteri xp̃m ꝓdeſt etiam ſi corde non credat. Si aũt ille nihil ꝓficit ſine fide cõfitens nec tu ꝓficis credẽdo ſine cõfeſſione. Quantum ad tertiã ſic dicit. Et ſi ſufficit xp̃o q᷑ cognoſcis eũ etiã ſi confeſſus cum non fueris coram hominibus ergo ⁊ tibi ſufficiat quia cognoſcit te xp̃s etiam ſi cõfeſſus nõ fueris te coram deo. Si autem tibi nõ ſufficit cognitio eius nec illi ſufficit cognitio tua. Quãtũ ad quartã ſic dicit. Si eñ ſufficeret tibi fides cordis: cor tñmõ tibi deꝰ creaſſet. Nunc aũt ⁊ os tibi deus creauit: vt corde credas et ore confitearis. Tertio cõfeſſi ſunt deum opere. Qualiter aũt quis deũ opere confiteatur aut neget oſtẽdit Hierony. in originali ſuper illud. Cõfitẽtur ſe deũ noſſe dicens. Chriſtus eſt ſapientia: iuſtitia: veritas: ſanctitas: fortitudo. Negat per inſipientiam ſapiẽtia/ per iniquitatem iuſtitia: per mendaciũ veritas/ per turpitudinẽ ſanctitas/ per imbecillitatẽ animi fortitudo: et quotieſcũq; vincimur vitijs atq; peccatis toties deum negamus: ⁊ ↄuerſo quoties bene quid agimus deuꝫ cõfitemur. Quarta differentia eſt virginuꝫ. Quarũ dignitas ⁊ excellentia manifeſtat̃ primo q᷑ ipſe ſunt ſpõſe eterni regis. Ambro. Pulchritudinẽ q̃s põt in illorem exiſtimare decore eius que amat̃ a rege probat̃: a iudice dedicatur a deo ſemꝑ ſponſa ſemꝑ innupta. Secũdo q᷑ cõparat̃ angelis. Ambro. Uirginitas cõditionem humane nature ſupergredit̃ per quã hoĩes angelis ſociantur. maior tamẽ eſt victoria virginũ q̃ angelorũ. Angeli eñ ſine carne viuũt. Uirgines xͦo in carne triũphãt. Tertio quia illuſtriores ſunt fidelibꝰ vniuerſis. vñ Cyprianus. Uirginitas eſt flos eccleſiaſtici germinis decus atq; ornamentum gratie ſp̃ualis: leta indoles laudis ⁊ honoris: opus integrũ atq; incorruptum: dei imago rurſus ad ſctĩmoniã dei illuſtrior portio gregis xp̃i. Quarto q᷑ preferũtur coniugatis. Hec aũt excellentia quã habet virginitas reſpectu copule ↄiugalis patꝫ ex multiplici cõparatione ad illã: illa eñ impregnat ventrẽ iſta mentẽ. Augu. Generoſiꝰ elegit in carne vitã iam imitari angelorũ q̃ ex carne numeꝝ augere mortaliũ. Eſt aũt vberior feliciorq; fecunditas nõ ventre graueſcere: ſed mẽte grãdeſcere. Illa parturit filios doloris: iſta filios gaudij ⁊ exultatiõis. Aug. Ipſa cõtinentia nequaq̃ ſterilis eſt: ſed fecũda mater filiorũ gaudiorũ de marito te dñe. Illa filijs replet terraꝫ iſta celũ. Hiero. Nuptie terrã implent: virginitas paradiſum. Illa aũt eſt multe ſolicitudinis: iſta quietis. Gilbertus. Uirginitas eſt curarũ ſilentiũ: pax carnis: redẽptio vitiorũ: principatꝰ xͦtutũ. Illa eſt bonuꝫ: iſta meliꝰ. Hier. ad pãmachiũ. Tãtũ eſt inter nuptias ⁊ virginitatẽ quantũ inter nõ peccare ⁊ bñfacere: imo vt leuiꝰ dicã quãtũ inter bonũ ⁊ meliꝰ. Illa cõparatur ſpinis: iſta roſis. Hiero. ad euſtochium: laudo nuptias ſed q᷑ mihi virgines generant. Lego de ſpinis roſam: de terra aurũ: de cõcha margaritaꝫ. Quinto q᷑ multis gaudẽt priuilegijs. Ipe naq; virginis coronã aureolã hẽbũt: cãticũ nouũ ſole cãtabunt: veſtimẽtis eiſdeꝫ cũ xp̃o gaudebũt: ꝑ ſt ipſuꝫ agnũ ſemꝑ ambulabunt. F. ¶ Quarto ⁊ vltimo inſtituta eſt ꝓpter facilitatẽ oronũ noſtrarum impetrationẽ: vt ſicut oẽs ſctõs vniuerſaliter hac die honoramꝰ: ſic et ipſi oẽs ꝓ nobis ſimul intercedãt: vt ſic dei miam faciliꝰ impetremus. Si eñ impoſſibile eſt multorũ p̃ces nõ exaudiri: cõſtat q᷑ impoſſibile valde erit oim ſctõruꝫ ꝓ nobis orantiũ p̃ces nõ exaudiri. Hec rõ in orone tãgit̃ cũ dr̃. Deſideratam nobis tue ꝓpitiationis abũdãtiã multiplicatis intercesſoribꝰ largiaris. Intercedũt eñ ſancti ꝓ nobis merito ⁊ affectu. Merito dũ nobis eoꝝ merita ſuffragant̃. Affectu dum vota nr̃a cupiunt adimpleri: qḋ tñ nõ faciunt niſi voluntate dei adimplẽda didicerint. Qḋ aũt in hac die oẽs ſcti ad intercedẽdũ vniuerſaliter ꝓ nobis cõueniãt: oſtẽditur in quadã viſione que ſequẽti anno ab huius ſolẽnitatis inſtitutione contigiſſe narratur. Cũ enim in hac die cuſtos eccleſie. ſ. petri ex deuotione oĩa altaria circuiſſet: ⁊ oĩm ſctõrũ ſuffragia implorasſet ⁊ demũ ad altare ſancti petri rediſſet ibi paululum cõquieſcẽs extra ſe rapit̃. Et ecce vidit regẽ regum in ſublimi ſolio conſiſtẽtẽ: ⁊ oẽs angelos in eius circumitu commorantes. Tunc xͦgo virginum in diademate prefulgenti aduenit quã innumerabilis multitudo virginũ ⁊ cõtinẽtium ſeq̃bat̃ huic rex protinꝰ aſſurrexit ⁊ poſito ſolio iuxta ſe ſedere fecit. Poſt hoc aduenit quidã veſtitus pillis camelorũ quẽ ſeq̃bat̃ multitudo venerabiliũ ſeniorũ. Deide aduenit ⁊ aliꝰ pon=

tificali habitu decorat⁹ quē aliquoꝝ cohors in habitu
ꝯſimili ſeq̄baṫ. Poſtea vō ꝓceſſit innumerabilis multitu
do militū poſt q̄s aduenit turba diuerſaꝝ gētiū īfinita.
Oēs igiṫ añ regis ſoliū aduenerūt ⁊ ip̄m flectis ge
nib⁹ adorauerūt. Is añt q̄ ī pōtificali habitu erat ma=
tutinas ceteris ꝓſequētib⁹ inchoauit. Angelus añt q̄
ꝑdictū cuſtodē ducebat: eidē viſionē expoſuit aſſerens
ꝟginē in p̄ria acie matrē dei eē veſtitū de pilis came
loꝝ iohānē baptiſtā cū p̄riarchis ſimul ⁊ ꝓphetis. pōti
ficali ornatū hītu petrū ceteris aplis: milites mar=
tyres turbā reliquā ꝯfeſſores. Qui tō oēs añ regē ve=
nerāt vt ꝓ honore ſibi hac die a mortalib⁹ exhibito gra
tias agerēt ⁊ ꝓ orbe vniuerſo orarēt. Deīde ad locum
aliū ip̄z duxit ⁊ virtuſq̄ ſex⁹ hoīes alios ī ſtratis aureis
alios īmēſis gaudētes diuerſis delitijs: alios nudos
⁊ inopes auxiliū mēdicātes oñdit. Dixit añt hūc locū
purgatoriū eē: abūdātes vō aīas illas eē q̄b⁹ ab ami=
cis ꝑ multa ſuffragia copioſe ſubueniebaṫ: egētes vō
eſſe quoꝝ cura nullaten⁹ habebaṫ. Juſſit q̄ vt oīa iſta
ſummo pōtifici intimaret vt poſt feſtū oīm ſctōꝝ diem
ſtatueret animaꝝ vt ſaltē ḡnalia ſuffragia ꝓ illis illa
die fierent qui ſpecialia habere nequirent.

¶ De cōmemoratiōe oīm fideliū defūctoꝝ. clix. A.

Commemoratio oīm fideliū de=
functorū hac die in eccleſia fie=
ri inſtituta eſt vt ḡnalibus beneficijs
adiuuenṫ qui ſpecialia habere nō ꝓ=
ualent: ſicut in predicta reuelatione
monſtratū eſt. Ait quoq̄ petr⁹ damia
ni q̄ ſctūs odilo abbas Cluniacēſ. cō
periens q̄ apud vulcanū ſicilie crebro
voces ⁊ vlulatus demonū audiebanṫ:
plāgētiū q̄ aīe defunctorū per elemo
ſynas ⁊ oratiōes de eorū manibus eri
piebanṫ in ſuis monaſterijs ordinauit vt poſt feſtū oīū
ſctōꝝ fieret cōmemoratio defunctoꝝ qđ fuit poſt ab oī
eccleſia approbatū. De duob⁹ autem hic ſpecialiter vi=
deri pōt. Primo de ipſis purgādis. Scđo de eoꝝ ſuf=
fragijs. Circa primū tria vidēda ſunt. Primo q̄ ſunt
illi q̄ purganṫ. Scđo ꝑ quos purganṫ. Tertio vbi pur=
ganṫ. Illoꝝ añt qui purganṫ tria ſunt ḡna. Primi qui
ſatiſfactione ſibi iniūcta nōdū cōpleta decedunt. Ve=
rūtñ ſi tātā haberēt cordis ꝯtritionē q̄ ſufficeret ad de=
lendū pctm̄ liberi ad vitā trāſirent: etiā ſi ſatiſfactionē
minime cōpleſſent: q̄ꝛ contritio ē maxia ꝓ pctō ſatiſfa
ctio: ⁊ maxia pctī deletio. Hiero. apud deū nō tā valet
mēſura tpis q̄ doloris: nec taz abſtinētia ciboꝝ q̄ mor
tificatio vitioꝝ. Sꝫ q̄ nō adeo cōteruntṫ ⁊ añ cōpletio=
nem pnīe moriuntur: igne purgatorij grauiſſime pu=
niunṫ niſi forte eoꝝ ſatiſfactio ab aliquibus charis
ſuis ꝑficiēda aſſumaṫ. Ad hoc tamē q̄ predicta cōmu=
tatio valeat quatuor requirunṫ. Primū eſt ex parte
ꝯmutantis. ſcꝫ eius autoritas: q̄ꝛ de ſacerdotis autori
tate debet fieri. Secūdū eſt ex parte illius pro quo fit
ꝯmutatio. ſcꝫ ei⁹ neceſſitas: q̄ꝛ in tali ſtatu debet eſſe
q̄ per ſe ſatiſfacere nō valeat: ſed adiuuari indigeaṫ.
Tertium eſt ex parte illius in quem fit commutatio. ſ.
charitas: quia neceſſe eſt ipſum eſſe in charitate que
faciat ipſam ſatiſfactionē eſſe meritoriā ⁊ ſatiſfactoriā
Quartum eſt ex parte pene. ſcꝫ debita proportionabi
litas: vt videlicet minor pena commutetur in maiorē:
quia plus ſatiſfacit deo pena propria quā aliena. Eſt
enim triplex pena: vna propria ⁊ voluntaria: ⁊ hec ma
xime ſatiſfacit. Scđa eſt propria ⁊ nō voluntaria q̄ eſt
in purgatorio. Tertia eſt voluntaria: ſed non propria.
ſicut eſt in ꝑdicta cōmutatione: ⁊ hec min⁹ ſatiſfacit q̄
prima ex eo q̄ non eſt propria: ⁊ magis q̄ ſcđa ex eo q̄
eſt volūtaria. Verūtñ ſi iſte ꝓ quo ſatiſfactio eſt aſſum
pta decedit: nihilominus tñ in purgatorio cruciaṫ: ſed
tñ ꝑ penā quā ipſe ſuſtinet et quā alij ꝓ eo ſoluunt ci=
tius liberaṫ: qm̄ dñs ⁊ penā ſuā ⁊ penā illorum in ſor=
tem cōputat. Vñ ſi debuit in purgatorio penā duorum
menſiū ſuſtinere taliter ſic poterit iuuari q̄ liberabiṫ
vno menſe. Nunq̄ tñ inde eripiṫ quouſq̄ debitū ſit ſo=
lutum. Quo ſoluto illud qđ ſoluitur deinceps eſt ipſi⁹
qui facit ⁊ in ſinum eius cōuertiṫ: ⁊ ſi ipſe non indiget
cōuertitur in ſignū eccleſie vel valet alijs q̄ in purga=
torio ſunt. ¶ Scđi q̄ in purgatoriū deſcendūt ſunt qui
ſatiſfactionē quidē iniunctā compleuerūt: ſed tñ illa
pena ꝓpter ignorātiam vel negligētiā ſacerdotis nō
fuit ſufficiēs. Ubi eīm niſi magnitudo contritionis ſup=
pleat tot uꝫ in purgatorio cōplebunt qđ minus in hac
vita fecerūt. Deus eīm qui modos ⁊ mēſuras pctōrum
⁊ penarū nouit addit penā ſufficientē ne aliqđ pctm̄ i=
punitum remaneat. Vñ pnīa iniuncta aut ē maior aut
equalis aut minor. Si maior tūc illud qđ pl⁹ fecerit ce
dit ei ad augmētum glīe. Si equalis tūc ſufficit ad di=
miſſionē tori⁹ culpe. Si minor tūc illud qđ reſtat ſup=
pletur ex virtute diuine iuſtitie. De his vō qui in fine
penitēt: audi q̄d Aug. ſentiat. Baptizat⁹ ad horā ſecu=
rus hinc exit: fidelis bñ viuēs ſecurus hinc exit: agēs
penitētiā ⁊ recōciliatus cū ſanus eſt ſecur⁹ hinc exit:
agens pnīam ad vltimū ⁊ recōciliatus ſi ſecurus hinc
exit: ego nō ſum ſecur⁹. Ergo tene certū et dimitte in=
certū. Hec añt ideo dicit Aug. q̄ꝛ tales cōſueuerunt po
tius penitere ex neceſſitate q̄ ex volūtate poti⁹ timore
pene q̄ amore glorie. ¶ Tertij qui in purgatoriū de=
ſcēdūt ſunt q̄ lignū: fenū: ⁊ ſtipulā ſecū ferūt: q.ſ. circa
ſuas diuitias intra tñ deum carnali tenentur affectu.
Affectiones eīm carnales q̄b⁹ dediti ſunt domib⁹: ꝯiu=
gibus: poſſeſſionib⁹: ita tñ ⁊ nil deo preponāt illis tri
bus ſignificātur. Qui ſm ſuos amandi modos vel diu
tius vt lignū vel minus vt fenū vel minimū vt ſtipula
cremabunṫ. Qui ignis ſicut dicit Aug. ⁊ ſi eternus nō
ſit: miro tñ mō eſt grauis: excellit eīm oēm penā quam
vnq̄ paſſus eſt aliq̄s in hac vita. Nūq̄ in carne inuen=
ta eſt tāta pena: licet mirabilia martyres paſſi ſint tor
mēta. B. ¶ Circa ſcđm ꝑ quos. ſ. purgātur: ſciēdū q̄ il=
la purgatio ⁊ punitio fit ꝑ malos āgelos ⁊ nō ꝑ bonos
Boni eīm āgeli nō vexāt bonos: ſꝫ boni malos et mali
bonos ⁊ mali malos. Pie tñ credēdū eſt q̄ boni āgeli
frēs ⁊ ꝯciues ſuos freq̄nter viſitāt ⁊ ꝯſolanṫ ⁊ vt patiē
ter ſufferāt exhortanṫ. Habēt etiā aliud ꝯſolatiōis re
mediū ex eo. ſ. q̄ certi gl̄iam futurā expectant. Hñt eīm
certitudinē de gl̄ia: minorē tñ q̄ illi qui ſunt in pr̄iaꝫ
maiorē q̄ illi q̄ ſunt in via. Certitudo eīm illorū q̄ ſunt
in patria eſt ſine expectatiōe ⁊ timore: q̄ꝛ nec illā futu=
ram expectant cum pñtem habeāt: nec illam decetero
amittere formidant. Certitudo añt illoꝝ q̄ ſunt in via
ecōtrario eſt. Sꝫ certitudo illoꝝ q̄ ſunt in purgatorio
medio mō eſt. Eſt eīm cum expectatiōe: q̄ꝛ ipam futurā
expectant ſed eſt ſine timore q̄ꝛ cuꝫ habeant liberū ar=
bitrium confirmatum decetero ſe peccare nō poſſe co=
gnoſcunt. Habent etiā aliam cōſolationem q̄ñ pro ſe
ſuffragia fieri credunt. Forte tñ verius credendū eſt q̄
illa punitio nō fit ꝑ malos angelos ſed diuina iuſtitia
iubēte ⁊ ſtatu eius ſuccēdēte. Circa tertiū vbi ſcꝫ pur
gantur: ſciendum eſt q̄ purgātur in quodā loco iuxta
infernum poſito qui purgatoriū dr̄ ſm poſitionem plu
rimorū ſapiētum: lꝫ alijs videaṫ q̄ ſit ī aere vel in torri=

da zona. Sed tñ ꝑ diuinã diſpenſationẽ diuerſa loca diuerſis aiabꝰ aliqñ deputant᷑: ⁊ hoc multiplici de cauſa. ſ. aut ꝓpter eoꝝ leuẽ punitionẽ aut ꝓpter eoꝝ celeriorẽ liberationẽ: aut ꝓpter noſtrã inſtructionẽ: aut ꝓpter culpe in loco ꝑpetrationẽ: aut ꝓpter alicuius ſcti orationẽ. Pꝛio ꝓpter eoꝝ leuẽ punitionẽ ſicut aliqbꝰ ſm Greg. reuelatũ eſt aias qſdã in vmbra punitas eſſe. Scdo ꝓpt᷑ eoꝝ celeriorẽ liberationẽ: vt. ſ. poſſint aliis ſuã indigẽtiã reuelare ⁊ ab eis ſuffragia petere: ⁊ ſic celeriꝰ de pena exire: ſicut legit᷑ ꝙ qdam piſcatores beati theobaldi in autũno fruſtũ magnũ glaciei ꝓ piſce prẽdiderũt: de quo magis ꝙ de piſce gauiſi ſunt maxime qꝛ epũs dolore pedũ laborabat ipſaꝫ glaciẽ eiꝰ pedibus ſuppoſuerũt: ⁊ magnũ ei refrigeriũ pſtabat. Quadam vero vice de glacie hoĩs vocẽ audiuit: qꝛ ab epõ adiuratus quis eſſet dixit. Sum qdã aia q hoc in gelicidio ꝓ peccatis meis affligor ⁊ liberari poſſem ſi. xxx. miſſas ſine interuallo. xxx. diebꝰ ꝯtinuis diceres. Qui cũ miſſarũ medietatẽ dixiſſet ⁊ ſe iã ad miſſam aliã ꝑpararet diabolica ſuggeſtione cõtigit ꝙ fere oẽs hoĩes illiꝰ ciuitatis īter ſe bella mouerent. Unde vocatus epũs ad ſedandã diſcordiã ſacras deponẽs veſtes miſſaꝫ illa die ꝑtermiſit. Iterũ reincipiẽs ⁊ iã duas partes ceplẽs exercitꝰ magnꝰ vt videbat᷑ ciuitatẽ obſedit ⁊ cõpulſus miſſe officiũ intermiſit. Et deinde reincipiẽs cum oẽs miſſas vltimã excepta dixiſſet ⁊ vltimã inchoare vellet tota villa et domus epi vt videbat᷑ accenſa eſt. Cui cũ ſerui dicerent vt miſſaꝫ intermitteret ille dixit. Et tota villa cremari deberet miſſam nõ dimittere. Qua celebrata glacies ꝓtinus reſoluta eſt ⁊ ignis quẽ ſe vidiſſe credebãt tanꝙ fantaſma receſſit ⁊ nullũ damnuꝫ intulit. Tertio ꝓpter noſtrã inſtructionẽ: vt. ſ. magnã penã poſt hanc vitã infligi peccantibꝰ cognoſcamꝰ: ſicut pariſius cõtigiſſe legit᷑. Magiſter em̄ ſilo: vt ait cãtor pariſienſis quedã ſcholarẽ ſuũ ſociũ egrotantẽ obnixe rogauit vt poſt mortẽ ſibi ad ſe rediret ⁊ ſtatũ ſuũ renũciaret. Poſt aliquot igit᷑ dies ſibi appuit cũ cappa de ꝑgameno tota de ſophiſmatibꝰ deſcripta ⁊ intus flamma ignis tota contecta. Qui requiſitꝰ a magiſtro quiſnã eſſet ait. Ille vtiqꝫ ſum q ad te redire promiſi. Qui de ſtatu ſuo requiſitus ait. Hec cappa plus ſuꝑ me põderat ⁊ plus me ꝑmit ꝙ ſi vnã turrim ſuꝑ me haberẽ ⁊ eſt mihi data vt eã portã ꝓ gloria quã in ſophiſmatibus habui. Porro flãma ignis qua coopertꝰ eſt pelles ſunt delicate ⁊ varie quas ferebã: q flãma me cruciat ⁊ exurit. Sed cũ magiſter illã penã facilem iudicaret dixit ei defunctꝰ vt manum ſuã oſtẽderet: ⁊ ſic facilitatẽ ſue pene ſentire poſſet. Cũqꝫ manum extẽdiſſet ille guttã vnã ſui ſudoris dimiſit: q ꝑdicti magiſtri manũ quaſi ſagitta citius ꝑforauit: ita ꝙ cruciatũ mirabileꝫ ſenſit ⁊ ait. Talis ſum totus. Ille igit᷑ magiſter ex illiꝰ pene acerbitate ꝑterritꝰ ſcꝫ deliberauit deſerere ⁊ religionẽ intrare. Unde mane ſcholaribꝰ cõgregatis hos verſus cõpoſuit. Linquo coax ranis: cras coruis vanaqꝫ vanis. Ad logicã ꝑgo: q mortis nõ timet ergo: et ſic ſeculũ deſerẽs ad religionẽ ꝯfugit. Quarto ꝓpter culpe in loco ꝑpetrationẽ: ſic aliqñ ſm auguſtinũ aie puniunt᷑ in locis in qbus deliquerũt: ſicut pꝫ ꝑ illud exẽplũ qd recitat Greg. in quarto dialogoꝝ. Quidã naqꝫ pꝛbyter dũ balneũ frequentaret quendã virũ incognitũ ad ſuũ obſequium ꝑparatũ inuenit q ſemꝑ ſibi ſedule miniſtrabat. Qui dum quadã die ꝓ benedictione ⁊ laboris mercede quedã panẽ bñdictuꝫ ſibi exhiberet: ille merens rñdit. Mihi iſta quare das pater. Iſte panis ſanctꝰ eſt: ego aũt hunc mãducare nõ poſſum. Ego enĩ aliqñ huiꝰ loci dñs fui: ſed pro culpis meis hic poſt mortẽ meaꝫ deputatus ſum. Sed qſo vt oĩpotenti deo hũc panẽ ꝓ peccatis meis offeras. Tũc autẽ te exauditũ cognoſce cũ huc ad lauandũ veneris ⁊ me minime inueneris. Preſbyter aũt ꝑ vnã hebdomadã ſalutarẽ ꝓ eo quotidie obtulit hoſtiã. Et reuerſus eũ iaꝫ minime inuenit. Quinto ꝓpter alicuiꝰ ſcti orationẽ. Sicut legit᷑ ꝙ ſctũs patriciꝰ in qdã loco in terra qbuſdã purgatorium impetrauit. Cuiꝰ hiſtoriã poſt feſtuꝫ ſcti bñdicti reperies. C. ¶ Circa ſcdm qd eſt de ſuffragiis tria ſunt vidẽda. Primo de ipſis ſuffragiis q fiũt. Scdo de his pro quibus fiunt. Tertio de his ꝑ quos fiũt. Circa ſuffragia que fiunt notandum ꝙ quatuor ſunt genera ſuffragioꝝ que maxime defunctis ꝓſunt. ſ. fideliũ ⁊ amicorum oratio: eleemoſynaꝝ largitio: ſalutaris hoſtie immolatio: ⁊ ieiunioꝝ obſeruatio. Quod primum genus ſuffragiorum. ſ. amicoꝝ oratio eis proſit patet per exẽplum de paſchaſio. De quo greg. in. iiii. li. dialogorũ narrat ꝙ cũ vir mire ſanctitatis ⁊ virtutis extiterit: ⁊ duo tũc in ſummos põtifices electi fuiſſent ſꝫ tñ poſtmodũ in vnũ illorũ eccl'ia ꝯueniſſet ipſe tñ paſchaſius quaſi ex errore aliũ ſemꝑ pretulit: ⁊ in hac ſnĩa vſqꝫ ad mortẽ permanſit. Qui cum eſſet defunctus ⁊ dalmaticam feretro ſuppoſitã demoniacus tetigiſſet ſtatim ſanatus eſt. Poſt multum vero tpis cũ germanus capuanus epũs balneum ob gratiam ſanitatis petiſſet predictum paſchaſium diaconẽ ſtãtẽ ⁊ obſequentẽ inuenit. Quo viſo vehementer extimuit ⁊ qd illic tantus vir faceret inqſiuit. Qui ꝓ nulla alia cã ſe in illo loco penali deputatuꝫ aſſeruit niſi qꝛ in illa tali cauſa plus iuſto ſenſit. Et addidit dicẽs. Queſo te ꝓ me dñm deꝑcare. Atqꝫ in hoc cognoſces ꝙ exauditus ſis: ſi huc rediens me nõ inueneris. Qui cum pro eo oraſſet: ⁊ illuc poſt paucos dies rediſſet: predictum paſcaſium in eodem loco minime inuenit. Petrus quoqꝫ cluniacẽ. ait ꝙ cum quidam ſacerdos quotidie pro mortuis celebraret: ex hoc apud epm accuſatus ab officio eſt ſuſpenſus. Cũ aũt epũs in magna ſolẽnitate ꝑ cimiteriuꝫ ad matutinas ꝑgeret: ꝯ illũ mortui ſurrexerũt dicẽtes. Iſte epũs nullas miſſas nobis dat. Inſuꝑ ſacerdotẽ noſtrũ nobis abſtulit: ſꝫ certe niſi emẽdauerit morietur. Qui ⁊ ſacerdotẽ abſoluit ⁊ libenter ꝓ mortuis decetero celebrauit. Quã grate etiã ſint defunctis orõnes viuorũ pꝫ ꝑ hoc: qm qdã vt refert cãtor pariſiẽſis duꝫ ꝑ cimiteriũ trãſiret: ſemꝑ pſalmũ de ꝓfundis dicebat ꝓ defunctis. Qui cũ ab inimicis ꝑ cimiteriũ fugiẽs inſequeret᷑ cõtinuo mortui ſurrexerunt ⁊ vnuſqſqꝫ inſtrumentũ ſui officii in manu habebat: ⁊ ſic ipſum viriliter defenderũt ⁊ inimicos territos fugauerũt. Scdo vero ſꝫ genus ſuffragioꝝ. ſ. eleemoſynarũ largitio: eis ꝓſit manifeſte haberi põt ex eo ꝙ in ii. machabeoꝝ legitur. Em̄ vir fortiſſimꝰ iudas collatiõe facta. xii. milia dragmas argenti miſit hieroſolymã offerri eas ibi ꝓ peccatis mortuorũ iuſte ⁊ religioſe de reſurrectiõe cogitãs. Quãtũ etiã eleemoſyne defunctis valeãt colligit᷑ ꝑ exẽplũ qd narrat Greg. in. iiii. li. dialogoꝝ. Quidã naqꝫ miles ex corpore eductus exanimis iacuit: ſꝫ citius rediẽs q cũ eo geſta fuerãt enarrauit. Dicebat nanqꝫ ꝙ pons erat ſub quo niger ⁊ caliginoſus fluuius ⁊ fetidus decurrebat. Tranſacto aũt ponte amena erãt prata odoriferis herbarũ floribus exornata: in qbus albatorũ hoĩm cõuenticula eſſe videbant᷑: quos varia ⁊ mira florũ ſuauitas ſatiabat. Hec vero erat in predicto ponte ꝓbatio vt quiſquis iniuſtorũ vellet tranſire in tenebroſuꝫ fetentemqꝫ fluuiũ laberet᷑: iuſti vero ſecuro greſſu ad

amena loca ꝑuenirēt. Ibiqꝫ quēdā petrū noīe deorſuz
poſitum magno ferri pōdere ligatū ſe vidiſſe aſſeruit.
Qui dū requireret cur illic eſſet dictū eſt ei. Hec idcirco
patiť: q2 ſi quid ei ꝓ facienda vltiōe iubebať ad īferēdas
plagas plus ex crudelitatis deſiderio ꝗ̄ obediētia ſer
uiebat. Ibi etiā quēdā peregrinū ſe vidiſſe fatebať q ad
predictū poutē veniēs tāta cū autoritate trāſiuit quā
ta hic ſinceritate vixit. Alter vero ſtephanꝰ noīe dū trā
ſire voluiſſet eiꝰ pes lapſus eſt: ⁊ ex medio corpore iā
extra pontē deiectꝰ eſt. Tūc a quibuſdā teterrimis viris
ex flumine ſurgētibꝰ per coxas deorſum atqꝫ a quibuſdā
albatis ⁊ ſpecioſiſſimis viris cepit per brachia trahi
ſurſum. Cūqꝫ hec lucta fieret: is q videbat ad corpꝰ re
dibat ⁊ quis in illo occulti arbitrij examine obtinuerit
ſcire nō valuit. In q datť intelligi ꝙ̄ in illo mala carnis
cū elemoſynarū largitione certabāt ꝙ̄ eū per coxas
deorſum ⁊ ꝑ brachia trahebať ſurſum: ptz nimirū: q2 et
elemoſynas amauerat ⁊ carnis vitijs ꝑfecte nō reſti
terat. Quod aūt tertium genus ſuffragioꝝ .ſ. ſacre hoſtie
immolatio plurimū defunctis ꝓſit ex multis exēplis
apparet. Refert enī Greg. in. iiij. lib. dialogoꝝ ꝙ̄ cum
quidā monachꝰ ſuꝰ noīe iuſtꝰ ad extremū veniēs tres
ſe occultos aureos indicaſſet habere ⁊ de hoc ingemi
ſcēs mortuꝰ fuiſſet ꝓcepit Greg. fratribꝰ vt corpus eiꝰ
cū tribus aureis in ſterquilinio ſepelirēt dicētes. Pecu
nia tua tecū ſit in ꝑditionē. Tādē cuidā e fratribꝰ. Gre
go. ꝓcepit vt vſqꝫ ad. xxx. dies oī die ꝓ eo hoſtiā īmola
ret. Qui cū iuſſa ꝯpleſſet is q defunctꝰ fuerat ī die tricēſi
ma cuidā fratri apparuit. Quē frater requiſiuit dicēs. Quō
coꝛ? cui ille rñdit. Nunc vſqꝫ male fui: ſz iā mō bñ ſum: q2
hodie cōionē recepi. D. ¶ Hec aūt hoſtie īmolatio non
ſolū mortuis: ſz etiā viuis plurimū ꝓfuiſſe inuēta eſt.
Quidā nāqꝫ cū ī quadā rupe argētū foderēt ſubito ru
pes cecidit ⁊ funditus cunctos extinxit. Unꝰ aūt eorū
ſubtus in quodā ſinu ipſiꝰ rupis mortē euaſit: inde tñ
exire nō valuit. Uxor aūt illius eū defunctū exiſtimās
oī die ꝓ ipſo miſſam celebrari faciebat ⁊ panē vnū et
vrceū vini cū cādela quotidie offerebat. Cui diabolus
inuidēs ꝑ tres dies cōtinuos eidez in forma humana
apparuit ⁊ quo tēderet requiſiuit. Cui cuz illa ſui itineris
cām exponeret: ille aiebat. Noli fruſtra vexari: q2 iam
miſſa celebrata eſt: ⁊ ſic illa tribꝰ diebꝰ miſſam intermi
ſit nec ipſaz celebrari fecit. Quidā aūt poſt hoc in pre
dicta rupe argētū fodiēs quādā vocē audiuit de ſubtꝰ
dicētē plane percutias: q2 capiti meo īminet magnus la
pis. Cū aūt ille tremeret ⁊ ad hāc vocē audiēdā pluri
mos cōuocaſſet iterū fodit ⁊ ſilem vocem audiuit. Tūc
oēs ꝓpius accedētes dixerūt. Quis enī es tu. Qui rñ
dēs dixit plane faciatis: q2 magnꝰ lapis quaſi ſup me
cadit. Qui a latere fodiētes ⁊ ad eū vſqꝫ ꝑuenientes eū
ſanū ⁊ icolumē extraxerūt. Et ſciſcitātes quō ibi tādiu
vixiſſet dixit: ꝙ̄ qualibet die panis vnꝰ ⁊ vrceꝰ vini ⁊ cā
dela accenſa niſi tm̄ tribꝰ diebꝰ ſibi oblatꝰ fuit. Quod
vxor eius audiēs ⁊ vehemēter exultans agnouit ꝙ̄ de
oblatiōe ſua fuerit ſuſtētatꝰ ⁊ ꝙ̄ diabolꝰ eaz decepit
ne illis tribus diebꝰ miſſam cātare feceret. Illud vt te
ſtatť petrꝰ cluniacēſis accidit in villa noīe ferraria gra
tionopolitane dioceſis. Greg. etiā refert ꝙ̄ dū quidā nau
ta ī mari naufragiū ꝑpeſſus fuiſſet: ⁊ quidā ſacerdos pro
eo hoſtiā īmolaſſet ipſe tādē de mari ſanus exiuit. Cū
aūt qualiter euaſiſſet īterrogareť dixit ꝙ̄ dū ī medio maris
exiſteret ⁊ iā pene fatigatꝰ deficeret: quidā ad eū venit et
panē quēdā ſibi obtulit. Quē cū ille comediſſet ſtatim
cōfortatus vires recepit: ⁊ in quadā naui inde trāſeū
te receptus fuit. Inuentūqꝫ eſt q illa hora panem ha
buit qua ꝓ eo ſacerdos hoſtiā īmolauit. Quod vero quar
tū ſuffragioꝝ genꝰ .ſ. ieiunioꝝ obſeruatio defunctis ꝓ
ſit: teſtatť Grego. agēs tā de iſto ꝗ̄ de alijs tribꝰ dicēs.
Aīe defunctoꝝ quatuor modis ſoluūtur: aut oblationibꝰ
ſacerdotū: aut ꝓcibus ſctōꝝ: aut charoꝝ elemoſynis:
aut ieiunijs cognatoꝝ. Ualet nihilominus ꝓ eis pnīa
facta ab amicis. Unde retulit quidā ſolēnis doctor ꝙ̄ cum
quedā mulier viro mortuo de paupertate deſperaret ap
paruit ei diabolꝰ dicēs ꝙ̄ eā ditaret ſi ſuā faceret volū
tatē. Cui ꝓmittēdo primo iniunxit vt viros eccleſiaſti
cos in ſuo hoſpitio receptos faceret fornicari. Scđo ꝙ̄
pauperes in die reciperet ⁊ ī nocte vacuos expelleret.
Tertio ꝙ̄ orōnes in ecclīa garriēdo impediret. Quar
to ꝙ̄ nulli hoc cōfiteri deberet. Tādē cū morti appro
pinquaſſet ⁊ a filio ad cōfeſſionē admoneretť illa eius
factū aperiens dixit ei ſe cōfiteri nō poſſe nec ſibi ali
quid ꝯfeſſio valeret. Sz cū ille cū lachrymis inſtaret
⁊ pnīaz ſe ꝓ ea facturū ꝓmitteret illa cōpūcta ꝓ ſacer
dote filiū deſtinauit. Sed anteꝗ̄ ſacerdos veniret de
mones ad eā irruerūt quoꝝ horrore ac timore mortua
eſt. Filiꝰ ſuꝰ ꝓ ea pctm̄ ſuū ꝯfitēs ⁊ pnīam ſeptēnē fa
ciēs: ipſa cōpleta vidit mrēm ei de ſua liberatiōe grās
referentē. Ualēt etiā eis indulgētie ecclīe. Unde cū quidā
aplice ſedis legatꝰ quēdā ſtrēnuū militē rogaret vt in
terra albiēſi in ſeruitiū ecclīe militaret: facta indulgē
tia pr̄i ſuo defuncto per vnā ibidē quadragenā mora
tus eſt. Qua cōpleta pr̄ luce clarior ei apparuit: ⁊ de ſua
liberatiōe grās ei egit. E. ¶ Circa ſm̄ huiꝰ ꝑtis .ſ. illos
ꝓ quibus fiunt etiā quatuor vidēda ſunt. Primo q ſunt il
li quibꝰ poſſunt ꝓdeſſe. Scđo quare debent eis ꝓdeſſe.
Tertio ſi oībꝰ equalr̄ ꝓſunt. Quarto qualr̄ ſuffragia q
ꝓ ipſis fiūt ſcire poſſūt. De primo ſcz q ſunt illi quibus ꝓ
deſſe poſſūt: ſciēdū eſt ꝙ̄ ſicut dicit Aug. oēs q de hac vita
decedūt: aut ſūt valde boni: aut valde mali: aut medio
criter boni. Suffragia igiť facta pro valde bonis ſunt
gratiaꝝ actiōes: ꝓ valde malis ſunt viuoꝝ qualeſcūqꝫ
ꝯſolatiōes: ꝓ mediocriter bonis ſunt expiatiōes. Ual
de aūt boni dicunť qui ſtatim euolāt: ⁊ ab vtroqꝫ igne
taz purgatorij ꝗ̄ inferni liberi ſunt. Eoꝝ aūt ſunt tria
gnā .ſ. baptizati: martyres: ⁊ viri ꝑfecti: q ſcz tā ꝑfecte
edificauerūt aurū ⁊ argētū ⁊ lapides ꝓcioſos .i. dei di
lectionē: ꝓximi amorē: ⁊ bonā opationē: vt nō cogitēt
placere mūdo: ſz tm̄ deo. Qui ⁊ ſi quādoqꝫ venialiter pec
cāt: feruore tñ charitatis ita in eis pctm̄ ꝯſumiť ſicut
gutta aque in camino ignis penitus abſorbeť: et ideo
ſecū cremabilia nunꝗ̄ ferūt. Qui igiť ꝓ aliquo iſtorū
triū generū oraret: vel aliqua alia ſuffragia faceret: eis
iniuriā faceret. Q2 ſicut dicit Augu. Iniuriā facit mar
tyri q orat ꝓ martyre. Si vero aliquis ꝓ aliquo valde bo
no oraret de quo tñ an euolaſſet dubitaret: tūc ille ora
tiones eſſent grāꝝ actiones ⁊ ad meritū cederent ora
rantis ſm̄ illud. Orō mea in ſinū meū ꝯuertetur. His
eniz tribus gñibus celū ꝓtinus aperiť cū decedūt: nec
aliquem purgatorij ignē ſentiūt. Quod ſignificatū eſt ꝑ
illos tres quibꝰ celū apertū eſt. Apertuz eſt ei xp̄o baptizato.
Luc. iij. Ieſu baptizato ⁊ orāte apertū eſt celū. Per quod ſi
gnificať ꝙ̄ celū apiť oībꝰ baptizatis: ſiue ſint paruuli ſiue
adulti: ita ꝙ̄ ſi decederēt ꝓtinꝰ euolarēt. Baptiſmꝰ eīn
virtute paſſiōis xp̄i mūdat ab oī pctō ⁊ origīali ⁊ morta
li ⁊ veniali. Scđo apertū ē ſtephano lapidato. Act. vij.
Ecce video celos apertos ⁊c. Per quod ſignať ꝙ̄ apiť oībus
martyribꝰ: ita ꝙ̄ ſtatim euolāt cū decedūt: ⁊ ſi aliq cre
mabilia habeāt: oīa falce martyrij reſecāť. Tertio aper
tū ē ioāni ꝑfectiſſimo. Apo. iiij. Uidi ⁊ ecce oſtiū apertū
in celo. Per quod ſignať ꝙ̄ viris ꝑfectis q totalr̄ pnīaz cō

pleuerũt nec venalia admiſerũt: vel ſi aliqñ admittũt a feruore charitatis ꝓtin⁹ cõſumunt: celũ ipſm ꝯtinuo aperit: ⁊ mox ĩ illud ꝑpetuo regnaturi ĩgrediunt. Val de aũt mali ſunt q̃ cõtinuo in inferni baratꝛ demergũtur. Pro q̃b⁹ ſi de eoꝝ dãnatione cõſtaret nulla ſuffragia aliquaten⁹ eſſent fiẽda ſm qḋ dicit Aug. Si ſcirez patrẽ meũ eſſe in inferno: nõ plus orarẽ ꝓ eo q̃ ꝓ diabolo. Si aũt ꝓ aliquib⁹ dãnatis de quoꝝ dãnatione dubitat aliqua ſuffragia fierẽt nihil tñ eis prodeſſent nec quãtũ ad liberationẽ vt.ſ. ab ipſis penis liberent. nec quantũ ad mitigationez vt.ſ. pena in eis mitiget vel diminuat: nec q̃tũ ad ſuſpẽſionẽ vt.ſ. ad tꝑs vel ad horã eoꝝ dãnatio ſuſpendat: nec q̃tũ ad fortificationẽ vt.ſ. ad tolerandũ leuius roborent. Quantũ eñ ad aliqḋ horũ in inferno nulla eſt redẽptio. ¶ Mediocriter aũt boni dicunt q̃ cremabilia aliqua.ſ. lignũ: fenũ: ſtipulã ſecũ ferũt: vel q̃ pniam iniũctã ⁊ ſufficiẽtẽ morte ꝑoccupati cõplere nõ poſſunt: q̃ nec adeo boni ſunt quin ſuffragijs egeant: nec adeo mali quin eis ꝓdeſſe valeãt. Suffragia igit facta ꝓ his ſunt eoꝝ expiationes. Vñ iſti ſunt illi q̃b⁹ ipſa ſuffragia ſolũ ꝓdeſſe poſſunt. In hmõi aũt ſuffragijs faciẽdis eccl'ia ꝯſueuit triplicẽ numeꝝ dieꝝ maxime obſeruare.ſ. ſeptenariũ: triceuariũ: ⁊ ãniuerſariũ. Et ratio horũ aſſignat i i lib. mitrali de officio. Obſeruat ſeptenari⁹ vt aie ad eternũ q̃etis ſabbatũ ꝑueniant vel vt eis oĩa pctã remittãt: q̃ in vita egerũt: q̃ ꝑ ſeptẽ dies ducitur: vel vt remittant eis pctã q̃ egerũt cũ corꝑe qḋ cõſiſtit ex quatuor humoribꝫ: ⁊ cũ aĩa in qua ſunt tres vires. Obſeruat triceuarius q̃ cõſtat ex trib⁹ denarijs vt purget in eis q̃cq̃d in fide trinitatis ⁊ in trãſgreſſione decalogi deliquerũt. Obſeruat ãniuerſari⁹ vt de ãnis calamitatis ꝑueniãt ad annos eternitatis. Sicut eñ anniuerſariũ ſctõꝝ celebram⁹ ad ipſoꝝ honorẽ ⁊ ad noſtrã vtilitatẽ: ſic ⁊ anniuerſariũ defunctoꝝ ad ipſoꝝ vtilitatẽ ⁊ nr̃az deuotionẽ. De ſcḋo q̃rit quare.ſ. eis debẽt ſuffragia ꝓdeſſe. Sciẽdũ q̃ triplici rõne debẽt eis ꝓdeſſe. Primo ratione vnitatis. Sũt eñ corp⁹ vnũ cũ illis de eccl'ia militãti: ⁊ iō bona ſua debẽt eis eſſe cõia. Scḋo rõne dignitatis: qm̃ dũ adhuc viuerẽt meruerũt: vt hec ſibi ꝓdeſſent. Et iterũ. Dignũ eſt vt q̃ alios iuuerũt ⁊ ipſi ab alijs iuuent. Tertio rõne neceſſitatis q2.ſ. ſunt in ſtatu ĩ quo iuuare ſe nõ pñt. ¶ De tertio.ſ. vtrũ equaliter oĩbus ꝓſint. Sciẽdũ q̃ ſi ipſa ſuffragia in ſpãli fiũt magis ꝓſunt illis ꝓ q̃bus ſpecialiter fiũt q̃ alijs. Si aũt in cõi fiunt magis ꝓſunt eis q̃ plus meruerũt ĩ hac vita vt ſibi ꝓdeſſent ſi in equali vł in maiori neceſſitate exiſtunt. ¶ De quarto quaĩr.ſ. ſuffragia q̃ ꝓ eis fiũt ſcire poſſunt. Sciendũ q̃ ſm Aug. ſcire poſſunt trib⁹ modis. Primo ꝑ diuinã reuelationẽ qñ.ſ. de⁹ hoc eis reuelat. Scḋo ꝑ bonoꝝ angeloꝝ manifeſtationẽ. Angeli eñ qui hic ſemꝑ nobiſcũ ſunt ⁊ oẽs actus noſtros cõſiderãt: in inſtãti quaſi ad eos poſſunt deſcẽdere ⁊ eis ꝓtinus nũciare. Tertio ꝑ aĩarũ hinc exeũtiũ intimationẽ. Hic eñ q̃ de hoc mũdo trãſeũt hec ⁊ alia eis nũciare poſſunt. Quarto nihilominus ſcire pñt per experientiam ⁊ reuelationem. Cum eñ a penis ſe reuelari ſentiunt ſuffragia pro ſe fieri cognoſcũt. F. ¶ Circa tertiũ huius ſcḋe partis.ſ. illos ꝑ quos fiunt. Sciẽdũ q̃ ipſa ſuffragia ſi ꝓdeſſe debent opꝫ q̃ fiant ab his qui ſunt in charitate. Nam ſi ꝑ malos fiunt ꝓdeſſe nõ poſſunt. Vñ legit q̃ dũ quidã miles in lecto cum vxore eſſet et luna valde lucens per rimas intraret mirabatur q̃uo homo rõnalis creatori ſuo nõ pareret cũ eidem creature irrationales parerẽt. Et cũ cuidã militi defuncto q̃ ſibi fuerat familiaris d'traheret: ſubito ille q̃ mortu⁹ fuerat ĩ thalamũ introiuit ⁊ dixit illi. Amice noli male ſuſpicari de aliquo ⁊ cõdona mihi ſi q̃d in te peccaui. Cũq; ſuꝑ ſtatu ſuo interrogaret dixit. Varijs penis aſſligor ꝑcipue q2 tale cimiteriũ violaui et ibi quendã vulnerãs cũ cappa ſua expoliaui: q̃ mihi ſupponit ⁊ vltra mõte magis me ꝑmit. Rogauitq; vt ꝓ ſe oĩones fieri faceret. Cũ aũt ille ſibi diceret an vellet q̃ a tali ⁊ tali ſacerdote ipſas oĩones faceret fieri: ille ad hoc nihil rñdẽs caput more renuẽtis ꝯcuſſit. Deĩde dixit ſi vellet q̃ talis eremita ꝓ ſe oraret: cui ille. Utinam ꝓ me oraret. Qḋ cũ facturꝫ ſe ꝓmitteret ille ait. Et ego dico tibi q2 ab hac die vſq; ad duos ãnos tu ẽt morieris. Sicq; ille diſparuit: ⁊ miles vita ſua in melius mutata in dñō obdormiuit qḋ aũt dictum eſt ſuffragia facta ꝑ malos ꝓdeſſe nõ poſſe intelligendũ eſt niſi ſint opera ſacramẽtalia vt eſt celebratio miſſe q̃ a malo miniſtro violari nõ põt. Vel niſi ipſe defunctus vel aliq̃s ei⁹ amic⁹ aliquib⁹ etiã malis aliqua diſpẽſanda reliquiſſet q̃ tñ cõtinuo diſpẽſare debẽt ne ſibi ꝯtingat qḋ cuidã cõtigiſſe legit. Miles eñ q̃dã in bello karoli magni vt ait turpin⁹ cũ mauris pugnatur⁹ rogauit cognatũ ſuũ vt ſi in bello moreret equũ ſuũ vẽderet ⁊ paupib⁹ p̃tium daret. Quo mortuo cũ equus ſibi nimis placeret eũ ſibi retinuit. Et poſt modicũ tpis defunctus et tanq̃ ſol refulgẽs appuit dicẽs. Cognate bone ꝑ octo dies me feciſti pati penas in purgatorio ꝓpter equũ cui⁹ p̃tiũ vt dixerã paupib⁹ nõ dediſti: ſed impune nõ feres. Hodie eñ ferẽt aĩaz tuã ĩ infernũ diaboli ⁊ ego purgat⁹ vado in regnũ dei: et ecce ſubito ĩ aere audit⁹ eſt clamor velut leonũ vrſoꝝ ⁊ lupoꝝ ⁊ ipſuz de medio abſtulerũt.

¶ De quatuor coronatis. clx. A.

Quatuor coronati fuerunt ſeuerus: ſeuerianus: corpoforus: et victorin⁹: q̃ iubente diocletiano vſq; ad mortẽ ictibus plũbatoꝝ ceſi ſunt. Horũ noĩa cũ repiri nõ poſſent que tñ poſt multos annos dño reuelante repta ſunt ſtatutũ fuit vt eoꝝ memoria ſub noĩb⁹ alioꝝ quinq; martyꝝ ſcz claudij: caſtorij: ſimphoriani: nicoſtrati: et ſimplicij recoleret: qui poſt duos annos a martyrio p̃dictoꝝ paſſi ſunt. Iſti eñ martyres cũ oẽz ſculpture artẽ haberẽt ⁊ diocletiano idolũ q̃dã ſculpere nollẽt: nec ſacrificare aliquaten⁹ ꝯſentirẽt: iuſſu ipſi⁹ diocletiani in loculos plũbeos viui miſſi ſunt: ⁊ ſic ĩ mare p̃cipitari circa annos dñi.cclxxxvij. ſub noĩb⁹ igit iſtoꝝ quinq; ſtatuit melchiades papa p̃dictos quatuor honorari et q̃tuor coronatos vocari ante.ſ. q̃ eoꝝ noĩa reperirent: et licet poſt modũ noĩa repta fuerint vſus tñ obtinuit vt quatuor coronati deinceps vocarẽtur.

¶ De ſancto Theodoro. clxi. A.

Theodorus in vrbe marmanitanorum ſub diocletiano ⁊ maximiano martyrium paſſus eſt. Cui cum preſes diceret q̃ ſacrificaret ⁊ priſtinã militiam reciperet reſpõdit theodorus. Ego milito deo meo ⁊ filio ei⁹ ieſu xp̃o cui preſes. Ergo de⁹ tuus filiũ habet: cui theodorus. Etiã. Ad quaz preſes. Poſſemus eũ cognoſcere. Et theodorus. Utiq; poteſtis eũ cognoſcere ⁊ ad eum accedere. Datis igitur inducijs ſancto theodoro vt ſacrificaret: templũ martis deorum noctu ſanctus

ītroluit:⁊ igne ſuppoſito totū illō ſuccēdit. Qui a quo
dā qui hec vidit accuſatus:in carcerē vt fame ibi more
ret̄ recluſus eſt. Cui dn̄s apparens dixit. Cōfide ſerue
meꝰ theodore:q2 ego tecū ſum. Tunc turba multa de
albatoꝝ viroꝝ clauſo oſtio ad eū veniens cū eo pſallere cepit. Q̄ videntes cuſtodes territi fugerunt. Cum
aūt inde eductꝰ fuiſſet ⁊ ad ſacrificia inuitaret̄ ait. Si
carnes meas igne cremaueris:⁊ varijs cōſumas ſupplicijs donec fuerit ſpiritus in naribꝰ meis nō denega
bo deū meū. Tūc ad ꝑceptū preſidis in ligno ſuſpēdit̄
⁊ vngulis ferreis tam crudeliter latera eiꝰ radunt̄ vt
etiā eius coſte nudarent̄. Ad quē preſes. Uis theodore nobiſcū eſſe aut cum xp̄o tuo? Cui ille. Cū xp̄o meo
⁊ fui ⁊ ſum ⁊ ero. Tūc iuſſus eſt igne cremari:In q̄ q̄dē
igne ſpm̄ emiſit:ſed tū corpꝰ eiꝰ ab igne illeſum ꝑman
ſit. Circa ānos dn̄i.cclxxxvij.odore vō ſuauiſſimo oēs
repleti ſunt:⁊ audita eſt vox dicēs. Ueni dilecte mi intra in gaudiū dn̄i tui:celū quoq3 aptū multi viderunt.

¶ De ſancto Martino. clxij. A.

Martinus quaſi mariē tenēs.i.bellum contra
vitia ⁊ pctā. Uel martinus quaſi martyꝝ
vnꝰ. Fuit eī martyr ſaltem volūtate ⁊ carnis mortificatione. Uel martinus interpretatur quaſi irritās vel prouocās ſeu dn̄ans. Ipſe nāq3
ꝑ meritū ſue ſanctitatis irritauit diabolū ad inuidiā
ꝓuocauit dn̄m ad m̄iam dn̄atus eſt carni ſue per mace
rationē cōtinuā. Cui.ſ.carni rō ſiue animus dn̄ari d3:
vt dicit Diony.ī ep̄la ad demophilū:ſicut dn̄at̄ dn̄s ſer
uo:aut pr̄ filio:aut ſenior laſciuo iuuēculo. Eiꝰ vitā ſeuerus cognomento ſulpicius diſcipulus ſcti martini
quē gēnadius inter illuſtres viros ꝯnumerat ſcripſit.

Martinus ſabarie pānonioꝝ oppido oriundus: ſed intra italiā
papie alitus cū patre ſuo tribuno militum ſub conſtantino ⁊ iuliano ceſaribus militauit:nō tū ſpōte:q2 ab infantia diuinitꝰ inſpiratꝰ: cū eſſet annoꝝ.xij.inuitis parentibꝰ ad eccliam
fugit ⁊ cathecuminum ſe fieri poſtula
uit:⁊ ex tūc cremum intraſſet niſi carnis infirmitas obſtetiſſet. Sed cū ceſares decreuiſſent vt veteranorum filu ꝓ pribꝰ militarēt:martinꝰ cū eſſet annoꝝ.xv.ad mi
litandū vrget̄ vno tm̄ cōtētus ſeruo cui tū martinꝰ ſer
uiēs ſepiꝰ miniſtrabat ⁊ calciamēta detrahebat atq3
tergebat quodā hyemali tpe ꝑ portā ambienēſiū tran
ſiens pauperē quēdā nudū obuiū habuit:q̄ cū a nullo
eleemoſynā accepiſſet:martinꝰ hūc ſibi ſeruatū intelli
gēs arrepto enſe clamidē q̄ ſibi tm̄ ſuperat diuidit: et
ꝑtē paupi tribuēs reliq̄ rurſus īduit̄. Sequēti igit̄ no
cte xp̄m clamidis ſue ꝑte q̄ pauperē texerat veſtitū vidit ipm̄q3 ad circūſtātes angelos ſic loquentē audiuit
martinꝰ adhuc cathecuminꝰ hac me veſte ꝯtexit. Uñ
vir ſctūs nō in glīā elatꝰ:ſ3 dei bonitatē cōgnoſcēs cū
eſſet annoꝝ.xviij.baptizari ſe fecit ⁊ adhuc ad inſtantiā tribuni ſui q̄ tpe ſui tribunatꝰ expleto ſeculo abrenūciaturꝝ ꝓmittebat ꝑ biēniū militauit. Interea irruē
tibꝰ itra gallias barbaris iulianꝰ ceſar ꝯ eos pugnatu
rus pecuniā militibꝰ erogauit. At martinꝰ nolēs deīn
cepe militare dōatiuū recipe noluit:ſ3 ceſari dixit:xp̄i
ego miles ſū:pugnare mihi nō l3 indignatꝰ iulianus
dixit ꝙ nō religiōis grā:ſ3 metu belli īminētis militie
renūciaret. Cui martinꝰ īrepidꝰ rn̄dit. Si hoc ignauie
nō fidei aſcribit̄ craſtina die aū aciē inermis aſtabo et
in noīe xp̄i ſigno crucis nō clipeo ꝓtectꝰ aut galea ho

ſtiū cuneos penetrabo ſecurꝰ. Uñ cuſtodiri iubetur vt
inermis vt dixerat barbaris obijceret̄. S3 die ſequēti
hoſtes legationē miſerūt ſua oīa ſeq3 dātes. Uñ nō du
biū eſt meritis ſcti viri talē victoriā ſine ſanguine datā
eſſe. Exīde relicta militia ad ſctm̄ hilariū picta uēſe3
ep̄3 ꝑrexit ⁊ ab eo accolitꝰ ordinatꝰ monet̄ a dn̄o ꝑ ſapo
rē vt parētes ſuos adhuc gētiles viſitaret. Profectus
igr̄ multa aduerſa paſſuꝝ ſe eē ꝑdixit. Nā iter alpes īci
dit ī latrōes. Cūq3 vnꝰ ſecurī ī caput eiꝰ vibraſſet ictū
ferientis dextre ſuſtinuit alter. Uictis tū poſt tergū ma
nibꝰ vni coꝝ cuſtodiēdꝰ tradit̄. Percūctāti vō latroni
an timuiſſet rn̄dit nūq̄ ſe ita fuiſſe ſecuꝝ:q2 ſciret m̄iā
dei maxime in tētatiōibꝰ affuturā. Incipiēſq3 latroni
ꝑdicauit ⁊ ip̄3 ad fidē xp̄i ꝯuertit. Qui martinū ad viā
reducēs laudabilē poſtmodū vitā duxit. B. ¶ Cū autē
mediolanū ꝑteriſſet diabolꝰ in hūana ſpē ſibi obuius
fuit ⁊ q̄ tēderet req̄ſiuit. Cui cū rn̄diſſet ſe q̄ eū dn̄s vo
caret tēdere ille ait. Quocūq3 ieris diabolꝰ tibi aduer
ſabit̄. Cū aūt martinꝰ ſibi rn̄diſſet. Dn̄s mihi adiutor ē
nō timebo q̄d faciat mihi hō:ſtatim ille euanuit. Itaq3
m̄rē3 cōuertit:pr̄ vō in errore māſit. S3 cū hereſis arriana ꝑ totū orbē pullularet ⁊ ille pene ſolꝰ obſiſteret
publice ceſus ⁊ de ciuitate eiectus mediolanū redijt ⁊
ibi ſibi monaſteriū ſtatuit. S3 idē ab arrianis eiectus
ad inſulā gallinariā cū vno ſolo pbr̄o ꝑrexit vbi elebo
rū gramē venenatū īter alīs herbas ī cibū ſumpſit:⁊ vi
cinā mortē ſentiēs oē periculū ⁊ dolorē virtute orōnis
fugauit. Audiēs vō ꝙ btūs hilarius de exilio rediret
obuiā ei ꝓfectꝰ eſt:⁊ iuxta pictauū monaſteriū ordina
uit. Ubi cū quēdā adhuc cathecuminū hrēt parūper a
mōaſterio diſcedēs ⁊ rediēs reperit eū ſine baptiſmo
defunctū. Quē in cellā ducēs ⁊ ſuꝑ eiꝰ corpꝰ ſe ꝓſternēs ip̄m ſua orōne ad vitā priſtinā reuocauit. Idē vō
hō referre ꝯſueuit ꝙ dū ſuꝑ eū data ſn̄ia obſcuris locis
deputatꝰ fuiſſet ꝑ duos āgelos iudici eſt ſuggeſtū hūc
eē ꝓ q̄ martinꝰ oraret:iuſſū ē igit̄ vt ꝑ ip̄os duos reduceret̄:⁊ martino viuus redderet̄. Aliū inſuꝑ q̄ laqueo
vitā finierat vite reſtituit. Uerū cū plebs turonica ep̄o
careret ip̄m plurimū renitēte ſibi ordinari petijt. Qui
dā aūt ex ep̄is q̄ cōuenerāt eo ꝙ deformis eſſet habitu
⁊ vultu deſpicabilis reſiſtebāt. Inter quos ꝑcipuꝰ fuit
quidā noīe defenſor. S3 cū lector tūc deeſſet q̄dā accepto pſalterio primū quē inuenit pſalmū legit vbi verſus hic erat. Ex ore īfantiū ⁊ lactētiū ꝑfeciſti laudē:vt
deſtruas inimicū ⁊ defenſorē. Et ſic ille defenſor eſt ab
oībꝰ cōfutatꝰ. Ordinatꝰ itaq3 ep̄s cū ppl̄i tumultū nō
ferret duobꝰ fere milibus extra vrbē monaſteriū conſtituit vbi cū.lxxx.diſcipulis ī multa abſtinētia vixit.
Nā ibi vinū nemo bibebat niſi quē īfirmitas coegiſſet.
Mollior habitꝰ ibi ꝓ crimine erat:plurime ciuitates
de his ep̄os eligebāt. Cū quidā ſub noīe martyris coleret̄ ⁊ a martino nil de eius vita vel merito inuenir
poſſet quadā die ſuꝑ ſepulcrū ſtās orauit dn̄m vt quis
eſſet vel cuiꝰ meriti indicaret. Cōuerſus ad leuā vidit
vmbrā nigerrimā ſtare. Qui a martino adiuratus dixit
latronē fuiſſe ⁊ ob ſcelꝰ ꝑcuſſū eē:cōtinuo igit̄ martinꝰ altare deſtrui ꝑcepit. C. ¶ Legit̄ q3 ī dialogo ſeueri
⁊ galli diſcipuloꝝ ſcti martini vbi m̄lta ſupplicta ſūt q̄
in eius vita ſeuerꝰ dimiſerat:ꝙ martinꝰ quodā tēpore
valētinianū impatorē ꝓ quadā neceſſitate adijt. Sed
ille ſciens eum velle ꝑtere quod ipſe nolebat dare fores palatij ſibi claudi fecit. At martinus ſemel atq3 iterum paſſus repulſam cilicio obuolutus ⁊ cinere aſperſus per vnā hebdomadā cibi ⁊ potus abſtinentia maceratur. Tunc monēte angelo ad palatiū venit ⁊ nul

lo ſibi ꝓhibēte ad impatorē vſqꝫ ꝑuenit. Quē cum ve=
niētē cū videret iratus: qꝛ fuiſſet admiſſus ei aſſurgere
noluit donec cellā regiā ignis operiret ⁊ ipm̄ in impato=
rē a ꝑte poſteriori ignis ſuccenderet. Tūc ſctō Marti=
no irat⁹ aſſurgēs virtutē. diuinā ſe ſenſiſſe ꝯfeſſus eſt
multūqꝫ ipm̄ cōplectēs ſibi oīa anteq̄ȝ rogaret ꝯceſſit:
multaqꝫ mūera obtulit: ſꝫ Martin⁹ nō accepit. In eo=
dē ꝗȝ dialogo legiṫ qualiter tertiū mortuū ſuſcitauit.
Cū eīm̄ quidā iuuenis defunct⁹ fuiſſet ⁊ mr̄ ꝓ reſuſcita
tione filij btm̄ Martinū lachrymis exoraret: ipſe ī me
dio cāpi vbi erat innumerabilis multitudo gētiliū ge=
nua flexit ⁊ cūctis vidētib⁹ puer ſurrexit. Quapropter
oēs illi gentiles ad fidē xp̄i cōuerſi ſunt. Eidē ꝗȝ viro
ſctō obediebāt ēt īſenſibilia: vegetabilia ⁊ irrōnabilia
Inſenſibilia ſicut ignis ⁊ aqua. Nā cū ī quodā ꝓphano
ignē miſiſſet: in domo ꝓxima adherēte agēte vēto flā
ma ferebaṫ. Tūc Martin⁹ ſup tectū dom⁹ aſcēdēs: ob=
uiū ſe aduenientibus flāmis inſeruit. Mox contra vim
venti flāma retorqueṫ vt cōflict⁹ ꝗdā cōpugnātiū īter
ſe elemētoꝝ videreṫ. ¶ Nauis etiā ꝗdā cū periclitareṫ
vt in ꝑdicto dialogo legiṫ: ꝗdā negociator necdū xp̄ia=
nus exclamauit. De⁹ Martini eripe nos ⁊ ſtatim tran
quillitas magna ſucceſſit. ¶ Similr̄ vegetabilia. Naȝ
cū in quodā loco tēpluȝ antiqſſimū diruiſſet ⁊ arborē
pini diabolo dedicatā vellet excidere obſiſtētib⁹ ruſti=
cis ⁊ gētib⁹ vn⁹ eoꝝ dixit. Si de deo tuo fiduciā habes
nos hanc arborē ſuccidemus ⁊ tu eā ſuſcipe: ⁊ ſi tecum
eſt de⁹ tuus vt dicis euades. Quo annuēte ſucciſe ar=
bori ⁊ iā verſus eū ibidē ligatū cadēti ſignū crucis op
poſuit ⁊ in aliā partem rediēs ruſticos qui in tuto lo=
co erāt fere oppreſſit. Qui viſo miraculo ad fidē ꝯuer=
ſi ſunt. ¶ Irrōnabilia ꝗȝ aīalia ſibi pluries obedierūt
ſicut legiṫ in ꝑdicto dialogo. Cū eīm̄ canes lepuſculuȝ
inſequētes vidiſſet imperauit canib⁹ vt aīal inſeq̄ de=
ſiſterent: mox illi ꝯſtiterunt ⁊ quaſi victi in ſuis veſti=
gijs fixi māſerūt. Serpens etiā ꝗdā cū fluuiū quendā
natādo trāſiret. Martin⁹ ait ad ſerpentē. In noīe dn̄i
iubeo te redire. Mox ſe ad verbū ſctī retorſit ⁊ in ripaȝ
aliā trāſmeauit. Et īgemiſcēs Martin⁹ ait. Serpētes
me audiūt ⁊ hoīes nō audiunt. Canis ſilr̄ quidā cū in
quēdā ex Martini diſcipulis latraret ille ad eū cōuer
ſus ait. In noīe Martini iubeo te obmuteſcere: canis
ꝯtinuo obmutuit ac ſi linguam habuiſſet abſciſſam. D.
¶ Fuit aūt beatus Martinus multe humilitatis. Nā
leproſum quēdā cūctis horribilē pariſi⁹ obuiū habēs
ipm̄ oſculat⁹ eſt atqꝫ bn̄dixit. ſtatimqꝫ mūdat⁹ ē in ſa=
crario ꝗȝ reſidēs nunq̄ȝ cathedra vſus eſt. Nā ī eccl'ia
nemo vnq̄ȝ eū ſedere conſpexit. Sedebat aūt in cellula
ruſticana q̄s tripodes vocāt. multe dignitatis: qꝛ par
aplis dict⁹ ē ⁊ hoc ꝓpter grām ſpūſſctī q̄ in eū ī ſpecie
ignis ad robur deſcendit ſicut fuit in aplis. Unū ⁊ apl'i
frequēter eū tāq̄ȝ cōparē viſitabāt. Legiṫ eīm̄ in ꝑdicto
dialogo q̄ quadā vice cū Martin⁹ in cella ſol⁹ ſederet
⁊ ſeuerus ⁊ gall⁹ ei⁹ diſcipuli pre forib⁹ expectarent ſu
bito mirabili cōcuſſi horrore plures in cella audiūt in
ſimul colloquētes. De quo cū poſtmodū Martinū req̄
ſiſſent: ille ait. dicam vobis/ ſꝫ vos queſo nulli dicatis.
Agnes tecla ⁊ maria ad me venerūt. Nec tm̄ illa die: ſꝫ
ſepi⁹ ab eis cōfeſſus eſt viſitari. Et petrū ⁊ paulū apo=
ſtolos ad ſe ſepe videri ꝓhibuit multe iuſtitie. Cū enim
ab imperatore noīe maximo inuitatus fuiſſet: ⁊ Martino
poculū prīo fuiſſet oblatū ſperātib⁹ cūctis vt poſt ſe re
gi tribueret ꝑſbytero ſuo dedit nullū eſtimās digniō=
rē q̄ poſt ſe deberet bibere ⁊ indignū iudicās: ſi aut re=
gē/ aut regis ꝓximos ꝑſbytero ꝑtuliſſet. Multe patiē
tie. Tantā eīm̄ in oīb⁹ patiētiā ſeruabat q̄ cū eēt ſūm⁹
ſacerdos īpune ſepe a clericis ledebaṫ: nec a ſua eos ꝓ
pter hoc charitate repellebat. Nemo illum vnq̄ȝ vidit
iratuȝ: nemo merēt̄ē: nemo ridētē. Nunq̄ȝ in illi⁹ ore
niſi xp̄s: nūq̄ȝ in illi⁹ corde niſi pietas: niſi pax: niſi mīa
inerat. Legiṫ ꝗȝ in ꝑdicto dialogo q̄ dū Martin⁹ q̄daȝ
vice in veſte hiſpida. nigro ⁊ pendulo pallio circumte=
ctus ſup aſellū ꝓcederet: eq̄s de ꝯ veniētib⁹ expaucfa=
ctis milites in terrā ſaliu ꝑcipiti ſe dederūt ⁊ Marti=
nū arripiētes grauiṫ verberauerūt. Ille aūt q̄ſi mut⁹ ce=
dentib⁹ terga ꝓbebat. Sꝫ magis illi furebant eo q̄ ille
quaſi nō ſentiēs verbera illata ꝯtēnere videreṫ. Proti=
nus aūt aīalia adeo humo fixa ꝑmanebāt vt q̄tincunqꝫ
flagellata vel ꝑcuſſa velut ſaxa moueri nō poſſent quſ
qꝫ ad Martinū redeūtes ⁊ petm̄ ſuū q̄ ignorāter in eū
cōmiſerāt ꝯfitētes: ille eis licētiā dedit ⁊ gradu cōci=
to aīalia ꝓceſſerūt. Multe aſſiduitatis in orādo. Qꝛ vt
in legēda ſua dr̄ nūq̄ȝ vllū horaꝝ momētū ꝑteriijt q̄ non
aut orationi/ aut lectioni incūberet. Inter legēdū tn̄ ⁊
operāduȝ nūq̄ȝ aīm ab orōne laxabat. Nā vt fabris fer
rarijs moris eſt q̄ inter operādū ꝓ quodā laboris leua
mine incudē feriūt: ita Martin⁹ dū aliqd ageret ſemꝑ
orabat. Multe auſteritatis in ſeipſo. Refert eīm̄ ſeue=
rus in ep̄la ad euſebiū q̄ cū Martin⁹ in quādā villam
ſue dioceſis veniſſet ⁊ clerici lectū ſibi plurimo ſtrami
ne ꝑparaſſent: ille ibidē requieſcēs inſuetā molliciē ꝑ
horreſcit quippe q̄ nuda humo vno tm̄ cilicio ſupiecto
cubare cōſueuerat. Itaqꝫ ꝑmot⁹ iniuria ſurgēs ſtramē
tū oē ꝓiecit: ⁊ ſe ſup nudā humuȝ collocauit circa me=
diā vero noctē tota illa pallea igne accēdiṫ: ⁊ Martin⁹
excitat⁹ dū exire tentaret: ſꝫ neq̄ret ab igne capiṫ ⁊ ei⁹
tam veſtimēta vrunṫ: rediēs vero ad ſolituȝ orōnis cōfu
giū ⁊ crucis emittēs ſignaculū in medio ignis intact⁹
ꝑmāſit ⁊ flāmas ſenſit rorātes quas male expertus erat
vrētes. Monachi igr̄ excitati ꝯcurrūt ⁊ Martinū quē
iā cōſumptum putabāt de medio flāmarū illeſum edu
cūt. Multe cōpaſſiōis erga delinquētes: qꝛ oēs volen
tes penitere cōpaſſiōis ſinu recipiebat. Nā ⁊ cū diabo=
lus Martinū reprehēderet cur ſemel lapſos ad pniaȝ
reciperet eidē rn̄dit. Si tu ipſe o miſerabilis ab hoīm
infeſtatiōe deſiſteres ⁊ te factoꝝ tuoꝝ peniteret ego ti=
bi cōfiſus in dn̄o xp̄i miam pollicerer. Multe pietatis
erga paupes. Legiṫ ī ꝑdicto dialogo q̄ Martinū in q̄=
dā feſtiuitate ad eccliaȝ tēdentē paup quidā nudus ſe=
cutus eſt. Martin⁹ aūt archidiacono ꝑcepit vt egentē
veſtiret. Sꝫ cū hoc ille facere diſtuliſſet igreſſus Mar
tin⁹ ſecretariū tunicā ſuā illi tribuit ⁊ ꝯtinuo abſcede
re iuſſit. Cū ergo archidiaconus moneret vt ad ſolen=
nia pagēda ꝓcederet ille de ſe loquēs rn̄dit ſe ire non
poſſe donec paup veſtē accipiat. Archidiacon⁹ vero non
intelligēs: qꝛ cū extrinſec⁹ cappa tect⁹ eſſet: ipm̄ nudū
interi⁹ non videbat pauperē non adeſſe cauſaṫ. At ille
inq̄t: mihi veſtis deferaṫ ⁊ paup nō deerit veſtiendus.
Cōpulſus ille ad forū vadit ⁊ q̄nqꝫ argēteis tunicā vi=
lē ⁊ curtā q̄ dr̄ penula q̄ſi pene nulla rapiens añ pedes
Martini irat⁹ ꝓiecit. Quā ille ſecreto īduit cui⁹ mani
ce vſqꝫ ad cubitū: ⁊ lōgitudo vſqꝫ ad genua ꝓtēdebāṫ: ⁊
ſic miſſaȝ celebratur⁹ ꝓcedit. Dū aūt miſſaȝ celebraret
glob⁹ igne⁹ ſup caput ei⁹ appuit ⁊ a mltis ibidē viſus
fuit ob hoc par aplis dr̄. Huic aūt miraculo addit mgr̄
Joānes beleth q̄ cū in miſſa man⁹ ad deū vt moris eſt
leuaret manicis ligneis retro labētib⁹ cū nec brachia
ei⁹ eſſent groſſa/ nec multuȝ carnoſa: nec ꝑfata tunica
ꝓtēdereṫ niſi vſqꝫ ad cubitū remāſerūt eadem brachia
nuda. Tūc miraculoſe torques aurei ⁊ gēmati deferū=

tur ab angelis: ⁊ brachia decēter oplunt. Quē etiā cō=
ſam quadā vice ꝯſpiciēs euāgeliū inqͣt mādatū iſta
ꝯpleuit. Duas tunicas iſta habuit ⁊ vnā nō habēti lar
gita ē. Ita ⁊ vos inqͣt facere debetis. Multe ptātis er=
ga demōes expellēdos. Sepe eī ipos demōes ex hoībꝰ
expulit. Legiꝰ et ī p̄dicto dialogo ꝙ q̄dā vacca a demo
ne agitata cū vbiqꝫ ſeuiret ⁊ multos cōfoderet: ⁊ viſus
Martinū ⁊ ſocios ſuos in itinere furibūda concurre=
ret: ille manu eleuata ipam ſiſtere iubet. Qua ī mobili
permanēte vidit demonē dorſo illiꝰ inſidentē. Quē in
crepans diſcede inqͣt funeſte de pecude: ⁊ innoxiū aial
agitare deſiſte. Quo ꝓtinꝰ deſcedente vacca ad eius pe
des ꝓſternit: ⁊ ad eiꝰ imꝑiū cū oī māſuetudine ad gre=
gē ſuū reuertit. Multe ſubtilitatis erga eos cognoſcē
dos: demones eīn ſibi ita ꝯſpicabiles reddebantur vt
aperte ab ipſo ſub quacunqꝫ imagine viderent. Nā in=
terdū demōes in iouis ꝑſonā plurimūqꝫ mercurij ali=
qñ veneris vel minerue trāſfiguratos ſe eiꝰ vultibus
offerebāt: quos ille oēs ſuis noībus increpabat. Mer
curiū maxime patiebat infeſtum. Iouē brutū atqꝫ he=
betē eſſe dicebat: quadā etiā vice diabolꝰ in forma re=
gis purpura ⁊ diademate ⁊ aureis caligis ornatꝰ ſere=
no ore letaqꝫ facie ſibi apparuit. Cūqꝫ diu ambo tacuiſ
ſent: agnoſce inqͣt Martine quē colis xp̄s ego ſum de=
ſcēſurus ad terras priꝰ me manifeſtare tibi volui. Ad
hoc cū adhuc Martinus admirās taceret rurſus ait.
Martine cur dubitas credere cū me videas. Xp̄s ego
ſum. Tunc ille a ſpūſancto doctus ait. Dñs ieſus xp̄s
nō ſe purpuratū: nec diademate renitētē venturū eſſe
predixit. Ego xp̄ʒ niſi in eo habitu ⁊ forma qua paſſus
eſt: niſi crucis ſtigmata preferētē veniſſe nō credā. Ad
hanc vocē ille diſparuit ⁊ totā cellā fetore cōpleuit. E.
¶ Martinꝰ igit obitū ſuū longe ante preſciuit: quē et
fratribꝰ reuelauit. Interea candacēſem dioceſim cau=
ſa ſedādē diſcordie viſitauit. Pergens ergo vidit mer
gulos in flumine piſcibꝰ inſidiātes ⁊ quoſqꝫ capiētes.
Forma inquit hec demonū eſt. Inſidiant incautis: ca
piunt neſciētes: captos deuorāt: ſaturari nequeūt de=
uorantis. Imperat igit vt relicto gurgite deſertas pe=
terent regiones. Statimqꝫ grege facto mōtes ſiluaſqꝫ
petierūt. In illa igit dioceſi aliquādiu cōmoratꝰ viri=
bus corpis cepit deſtitui ⁊ diſcipulis indicat ſe iam re
ſolui. Tūc oēs flentes cur nos inquiūt pr̄ deſeris: aut
cur nos deſolatos relinqͣs? Inuadēt eīn gregē tuū lu=
pi rapaces. Et ille eoꝝ motꝰ fletibus ſic tibuſqꝫ: flens qꝫ
ſic orauit. Dñe ſi adhuc ꝓplo tuo ſum neceſſariꝰ non re
cuſo laborē: fiat volūtas tua. Dubitauit eīn pene quid
mallet: qꝛ nec hos deſerere: nec a xp̄o volebat diutius
ſepari. Itaqꝫ cū aliquādiu moleſtia febriū teneret et a
diſcipulis ſuis rogaret vt in lectulo ſuo vbi in cilicio
⁊ cinere diſcūbebat: ſtramētū aliqͦd poneret. Nō decet
inquit filij xp̄ianum niſi in cilicio ⁊ cinere mori. Ego ſi
vobis aliud exēplū relinquo: ipſe peccaui. Oculis ac
manibus in celū ſemꝑ intentus inuictū ab orōne ſpm̄
nō relaxabat. Et cū ſupinꝰ ſemꝑ iaceret ⁊ a preſbyteris
rogaret: vt corpuſculū mutatiōe lateris releuaret: ſi=
nite me inqͣt fratres: ſinite celū potius reſpicere q̄ ter
rā vt ſpūs ad dñm dirigat. Et hec dicēs vidit diaboluʒ
aſſiſtere. Quid hͨ inqͣt aſtas cruēta beſtia? Nihil ī me
funeſtū repies: abrahe me ſinus recipiet. Et ī hac voce
ſub archadio ⁊ honorio qui ceperūt circa annum dñi
cccc.xlviij. vite eius. lxxxi. ſpm̄ deo reddidit. Vultuſqꝫ
eiꝰ tanq̄ iā glorificatus reſplenduit: ac chorus angelo
rū ibidē cōcinēs a multis auditꝰ fuit. Ad eiꝰ tranſitum
pictaui ſicut turonici cōuenerūt: ibiqꝫ magna alterca=
tio orta eſt: dicebant eīn pictaui. Noſter eſt monachus
nos reqͥrimus cōmēdatū. Quibus illi. Vobis eſt abla
tus: nobis a deo donatꝰ. Nocte igit media pictaui oēs
penitꝰ ſopiunt: ⁊ ſic a turonicis ꝑ feneſtrā eiectꝰ ꝑ lige
rim nauigio ad vrbē turonicā cū magno gaudio depor
tatur. Btūs autē ſeuerinꝰ colloniēſ. ep̄s cū die dñica
loca ſctā poſt matutias more ſolito circūiret: illa hora
q̄ vir ſctūs obijt āgelos cātātes ī celo audiuit. Vocāſqꝫ
archidiaconē iterrogat ſi aliqͩ audiret. Et cū ſe nil au
dire diceret: archiep̄s vt diligenter auſcultaret moue
ret cepit ſurſuʒ collū extēdere: aures erigere: ⁊ ſuꝑ ſum
mis articulis baculo ſuſtētāte ſtare. Sʒ cū archiep̄s ꝓ
eo oraſſet: quaſdā in celo voces audire ſe dixit. Cui ar
chiep̄s. Dñs meꝰ Martinꝰ eſt q̄ migrauit e mūdo: ⁊ nūc
angeli cū ī celū deferūt. Demōes aūt affuerūt q̄ cū reti=
nere voluerūt: ſʒ nihil ſuū ī eo reperiētes ꝯfuſi receſſe=
rūt. Archidiaconꝰ igit diē ⁊ horā notauit: ⁊ tunc Mar=
tinū migraſſe cognouit. Seuerus etiā monachus q̄ vi
tā eiꝰ ſcripſit: cū poſt matutinas leuiter obdormiſſet:
ſicut ipſe in quadaʒ epiſtola teſtatur ſanctus Martinꝰ
albis indutus: vultu igneo: ſtellantibus oculis: crine
purpureo tenens librū in manu dextera quem de vita
eius idē ſeuerus ſcripſerat eidem apparuit. Cūqꝫ poſt
benedictionem in celū cōſcendere ipſum videret: ⁊ cuʒ
eo aſcēdere cuperet euigilauit. Poſt hoc aūt nūcijs ve
niētibus eadē nocte ſctm̄ Martinū migraſſe audiuit.
F. ¶ Eo quoqꝫ die ſctūs Ambro. mediolañ. ep̄s miſſaʒ
celebrās ſuꝑ altare inter ꝓphetiam ⁊ ep̄l'am obdormi
uit. Et cū nullus eū excitare ꝑſumeret et ſubdiaconus
niſi ipſo innuēte epiſtolā nō auderet legere trāſactis
duarū vel triū horarū ſpacijs excitauerūt eum dicen
tes. Iam hora preterijt ⁊ ꝓpl's valde laſſus expectat iu
beat dñs noſter vt clericus ep̄l'am legat. Ad quos ille.
Nolite turbari: frater enim meus Martinus ad deuʒ
migrauit: ⁊ ego eius funeri interfui: ⁊ obſequium pre=
bui: ſed vltimaʒ oratione vobis excitantibus explere
non valui. Tunc illi diē ⁊ horā notantes inuenerunt
ſanctū Martinū tūc migraſſe ad celū. Cappā eius vt
ait magr̄ Ioannes beleth reges francie in prelijs por=
tare conſueuerunt. Vñ ipſius cappe cuſtodes capella=
ni dicebant. Poſt mortē aūt eius anno. lxiiij. cuʒ btūs
ꝑpetuꝰ eius eccleſiā magnifice ampliaſſet ⁊ in eā corpꝰ
eius tranſferre vellet: ſemel et bis et tertio ieiunijs et
vigilijs inſiſtētes ſepulcrū eius nullatenꝰ mouere po
tuerunt. Cūqꝫ vellēt dimittere quidā ſenex pulcherri
mus eis apparuit dicēs. Vſqꝫ quo tardatis. Non vide
tis ſctm̄ Martinū paratū iuuare vos ſi manꝰ apponi
tis. Tūc ille cū eis manꝰ ſuppoſuit: ⁊ cū ſumma veloci
tate ſepulcrū leuauerūt ⁊ in loco vbi nunc colit poſue
runt. Senex autē ille poſt hoc nuſq̄ comparuit. Hec
trāſlatio in mēſe iulij celebratur. Refert Oddo abbas
cluniacēſ. ꝙ tunc oēs cāpane in oībus eccleſijs nullo
tangente pulſabant: ⁊ oēs lampades diuinitus accen
debant. Fert qꝫ ꝙ tunc duo ſocij erant quoꝝ vnꝰ erat
cecus ⁊ alter cōtractꝰ. Cecꝰ aūt ꝯtractū ferebat ⁊ cōtractꝰ
ceco viā demōſtrabat: ſicqꝫ taliter mendicantes multā
pecuniā acquirebant. Audientes vero qͦd ad corpus
ſctī Martini multi ſanabant infirmi cum in trāſlatio
ne eiꝰ corpꝰ extra eccleſiā ꝓceſſionaliter duceret time
re receperūt ne p̄dictū corpꝰ iuxta domū vbi manebāt
duceret: ⁊ ſic ipſi forſitā curarent. Nolebant enim ſani
tatem cōſequi ne deperiret materia queſtus ſui. Qua
propter de illa ſtrata fugientes ſe ad aliaʒ trāſferebāt
per quā corpus nequaq̄ duci putabant. Dum ergo fu=
gerent corpori eiꝰ ex improuiſo ꝓtinꝰ obuiauerūt. Et

q2 de⁹ multa bona pſtat inuitis ambo ꝯ eorū voluntatē
ꝯtinuo ſunt curati: licet de hoc plurimū triſtaret. Am
bro. aūt de ſctō martino ſic ait. Btūs martin⁹ pphani
erroris tēpla deſtruxit: vexilla pietatis erexit: mortuos
ſuſcitauit: ab obſeſſis corpib⁹ demōia ſeua excluſit: ac
varijs laborātes lāguorib⁹ ſalutis remedio ſubleua=
uit: q ita pfect⁹ inueī⁹ est vt xp̄z texiſſet ī paupe ⁊ veſte
quā egen⁹ accepat mūdi dn̄z īduiſſet. O felix largitas
qua diuinitas opit. O clamidis glioſa diuiſio q̄ militē
texit ⁊ regē. O ieſtiabile donū qð veſtire meruit diui=
nitatē. Digne huic dn̄e ꝯfeſſionis tue pmia ꝯtuliſti. Di
gne ei arrianoꝝ ſubiacuit feritas. Digne amore mar=
tyrū pſecutoris tormēta nō timuit: qd erit p oblatiōe
īregri corpis recepturꝰ q p quātitate veſtis exigue deū
veſtire meruit ⁊ videre ſic ſperātib⁹ cōtulit medicinaz
vt alios ſupplicationib⁹ alios viſu ſaluaret.

De ſancto Brictio. clxiiij. A.

Brictius ſctī martini diaconus
eiuſq; plurimū emuluo multa ei
dē ſctō cōuicia inferebat. Nā cū qdaz
pauper martinū reqreret dixit ei bri=
cti⁹. Si illū delirū qris pſpice emin⁹
ille eſt eīn q quaſi amēs celū reſpicit.
Cuz igit paup a martino qð petierat
accepiſſet: vir ſctūs brictium ad ſevo=
cās dixit. An ego tibi delirus videor
bricti? Qð cū ille p verecūdia ſe dixiſ=
ſe negaret: ait martin⁹. Nōne aures
mee ad os tuū erāt qn̄ hoc emin⁹ loqbaris? Amē dico
tibi q2 a dn̄o obtinui vt mihi ī epatu ſuccedas: ſz ſcias
multa te in epatu aduerſa paſſurū. Qð bricti⁹ audiēs
irridebat dicēs. Nōne verū dixi iſtū deliruz eſſe. Poſt
mortē igit ſctī martini bricti⁹ in epz eſt elect⁹. Qui de
incepo oroni vacabat. Et licet adhuc ſupbus: tn̄ corpe
caſtus erat. Anno aūt epatus ſui. xxx. mulier quedā re
ligioſe veſtita q ei⁹ veſtimēta lauabat cōcepit filiū et
peperit. Tūc oēs ppl's cū lapidib⁹ ī ei⁹ ianuā cōgrega=
t⁹ eſt dicēs. Diu pietate. ſ. martini luxuriā tuā diſſimu
lauim⁹. ſz iā nequaq̄ pollutas man⁹ oſculari valem⁹.
Illo aūt viriliter hoc negāte ait. Adducite ad me īfan
tē. Quo alato cū. xxx. eſſet dieꝝ dixit ad eū bricti⁹. Ad
iuro te p filiū dei vt dicas corā oīb⁹ ſi ego te genui ⁊ il
le. Nō tu inqt es pat me⁹. Ppl'o aūt vrgēte vt qs eſſet
eius pater reqreret ille ait. Nō eſt hoc meū feci qð ad
me ptinuit. Ppl's aūt hoc totū magicis artib⁹ attribue
bat dicēs. Nequaq̄ nobis ſalſo paſtoris noīe dn̄abe=
ris. Tūc ille p ſui purgatione prunas ardētes vſq; ad
tūbā ſctī martini cūctis vidētib⁹ deportauit. Proie=
ctiſq; prunis veſtis ei⁹ illeſa apparuit ⁊ ait. Sicut hoc
meū veſtimētū a prunis māſit illeſum: ſic corp⁹ meū a
ꝯtactu mulieris eſt mūdū. Ppl'o aūt adhuc nō credēte
ſctm̄ brictiū cōtumelijs ⁊ iniurijs afficiūt ⁊ a ſua digni
tate eijciūt vt xp̄ū qð ſctūs martin⁹ dixerat impleret.
Tūc bricti⁹ flens papā adijt ⁊ ſeptē annis ibidē pma=
nēs qcqd in ſctm̄ martinū deliquerat penitendo dele=
uit. Ppl's aūt iuſtinianuz pfecit ⁊ romā ꝯ brictiū miſit
vt epatū ſibi ꝯ brictiū defenſaret. Quo cuz tenderet in
ciuitate vercellēſi vitā finiuit ⁊ armenū loco ei⁹ ppl's
oīs prefecit. Septimo igit āno brictius cū autoritate
pape rediēs ſexto ab vrbe miliario hoſpitiū accepit: ⁊
armeni⁹ eadē nocte ſpm̄ exalauit. Qð bricti⁹ p reue=
lationē cognoſcēs ait ſuis: vt ſurgerēt ⁊ ſecū ad tumu
landū turonēſez epm̄ pperarēt. Cū ergo bricti⁹ p vnā
portā ciuitatē ingrederet: illic aūt paliā mortu⁹ efferre
bat. Quo ſepulto ſctūs bricti⁹ ſedē ſuā accepit: ⁊ ſeptē
poſtmodū annis pſidens ⁊ vitam laudabilem ducens
xlvij. anno epiſcopatus ſui in pace quieuit.

De ſancta Elizabeth. clxiiij. A.

Elizabeth interptat de⁹ me⁹ cognouit: vel
dei mei ſeptima vel dei mei ſaturitas. Di=
citur ergo primo elizabeth de⁹ me⁹ cogno
uit q2 de⁹ eā cognouit. i. ſuo bn̄placito ap=
probauit vel cognouit. i. notitiā ſue cogni
tionis ſibi infudit. Scðo dicit elizabeth.
i. dei mei ſeptima. Ipa cū habuit ſeptimā dei: vel q2 ſe
ptē operib⁹ mīe ſe exercuit: vl' q2 nūc eſt ī ſeptima eta
te quieſcētiū puentura tādē in octauā reſurgētiū: vel
pter ſeptē ſtatus in qbus fuit. Ipſa nāq; fuit in ſtatu
virginali: ſcðo in ſtatu cōiugali: tertio in ſtatu viduali
quarto in ſtatu actiuo: quīto ī ſtatu cōtēplatiuo: ſexto
in ſtatu religioſo. Et nūc ſeptimo eſt ī ſtatu glioſo. Et
iſti ſeptē ſtat⁹ manifeſte cōtinent in legēda ſua vt poſ
ſit dici de ea qð dicit ī daniele de nabuchodonoſor ſe=
ptem tēpora mutabunt ſup eam. Tertio dr̄ dei mei ſa=
turitas. De⁹ eīn eam modo ſatiauit ⁊ repleuit ſplēdo=
re veritatis: dulcedie ſuauitatis: ⁊ vigore eternitatis
vn̄ Aug. in lib. de ciuitate dei agens de ciuitate celeſti
dicit. In eternitate dei viget: in veritate dei lucet ī bo
nitate dei gaudet.

Elizabeth illuſtris vngarie regis
filia gn̄e nobilis: ſed fide ac reli=
giōe nobilior: ſtirpē tā nobilē nobili
tauit exēplis: illuſtrauit miraculis ⁊
decorauit gr̄a ſctitatis. Quā autor na
ture ſupra naturā qdāmō extulit dum
puella regalib⁹ nutrita dilitijs oīa pue
rilia aut oino ꝯtēneret: aut eadē ī dei
obſequz mācipaRET vt liqdo clareat te
nera ei⁹ īfantia quāta ſimplicitate vi=
guit: quanta dulci deuotione incepit.
Ex tūc ſiqdē cepit bonis aſſueſcere ſtudijs ludos ſper=
nere vanitatis ſucceſſus pſperos fugere mūdi: pficere
ſemp in reuerētia dei. Cū eīn adhuc eſſet quinqnēnis
in eccl'ia orādi gr̄a tā ſedula pmanebat: vt eā ei⁹ ſoda=
les vel ancille auellere vix valerēt. Quā cū ancille vel
coetanee ei⁹ obſeruarent aliquā de illis eā ludi xp̄ū a
capellā inſequi videbat: vt ex hoc intrādi eccleſiā opor
tunitatē captaret. Quā ingrediēs genua flectebat aut
pauimēto totaliter incūbebat. Et lz literarū peritiam
nō haberet: tn̄ corā ſe in eccleſijs ſepe pſalteriū expan
debat vt quodā modo ſe legere fingeret ne velut occu
patā quis impediret. Se quoq; cū puellis ad terrā p=
ſtratā ludi ſpecie mēſurabat vt ſub tali occaſione deo
reuerentiā exhiberet. In ludo etiā anulorū ⁊ alijs lu=
dis ſpē totā in deo ponebat: et ex his que puella par=
uula lucrabatur vel alias peculiariter poſſidebat puel
lis paupculis decimas exhibebat inducēs eas vt ſepe
orationē dn̄icam dicerent ⁊ crebro virginē ſalutarent
Creſcens vero p etatem tēporis creſcebat amplius p
affectum deuotionis. Nā beatam virginez dei genitri
cem in ſui patronam ⁊ aduocatam ⁊ beatum Joannez
euangeliſtam in ſue caſtitatis cuſtodem elegit. Cumq;
cū ſingule cedule ſingulorū apl'orū noībus inſcripte
altari imponerentur ⁊ quelibet aliarum puellaruz ca=
ſu ſibi cedulam contingentem acciperet: iſta oratione
fuſa tribus vicibus cedulā vbi nomen ſancti Joannis
erat inſcriptum vt deſiderabat accepit. Ad quem tan
to deuotionis ferebatur affectu: vt nihil in eius nomi
ne petentibus denegaret. Ne vero mundi ſucceſſus ſi
bi nimiū blandiretur quotidie in rebus proſperis ſibi

aliq̄d detrahebat. Cum enī in aliquo ludo ſibi ꝓſpere
ſuccederet reliquū ītermittēs dicebat. Nolo ꝓcedere
ſed ꝓpter deū reliquū intermitto. B. ¶ Ad choreas q̄ꝫ
cū puellis ceteris aduocata cū vnū circuitū ꝑegiſſet di
cebat. Sufficiat nobis vn⁹ circuitus iā ꝓpter deū alios
dimittam⁹. Et ſic ꝑ talē modū puellas a vanitatib⁹ tē
perabat veſtimētorū laſciuos vſus ſemꝑ abhorruit et
oēm in his honeſtatē dilexit. Certū q̄ꝫ ſibi numeꝝ ora
tionū indixerat quē ſi qn̄ aliqua occupatiōe ꝑuēta nō
potuiſſet ꝑficere ⁊ ab ancillis lectū ingredi cogeretur cū
celeſti ſpōſo vigilias vigilāter ſoluebat. Dies q̄ꝫ ſolen
nes puella nobilis tāta deuotione colebat vt ei iā ma=
nicas ſibi cōſui nulla rōne pateretur anteq̄ꝫ miſſarū ſo=
lēnia cōplerentur. Chirothecaꝝ etiā vſus añ meridiē in
dieb⁹ dñicis ſibi interdixit: volēs ī hoc ⁊ ſacre deferre
ſolēnitati ⁊ ſue ſatiſfacere deuotioni. Propter qđ ſoli
ta erat ad hec ⁊ ſimilia ſe ꝑ votū aſtringere ne q̄s eam
poſſet aliquibus ſuaſionibus a ſuo ꝓpoſito reuocare.
Offitiū eccleſiaſticū audiebat cū tanta reuerētia vt cū ſa=
cra legerentur euāgelia vel ſacra hoſtia cōficeretur: mani=
cas ſi forte cōſute eſſent ſolueret monilia deponeret ⁊
cetera capitis ornamēta in imo locaret. At vbi gradū
ꝟginalē prudēter rexit ⁊ innocēter ꝑcurrit cōiugalē
gradū intrare cōpellitur: vtpote q̄ ad hoc patrono impio
vrgebatur fructū ꝑcepturus triceſimū q̄ fidē trinitatis ſer
uauit cū decalogo ꝓceptorū. Cōſenſit igitur lꝫ inuita in
copulā cōiugalē: nō vt libidini conſentiret ſed ne patris
ꝓceptū cōtēneret: ⁊ vt filios educādos ad dei ſeruitiuꝫ
ꝓcrearet. Quāuis eñ fuerit legi thori cōiugalis aſtri
cta nulli tñ culpāde delectatiōi fuit ſubiecta. Qđ inde
manifeſte cōſtat qm̄ in manib⁹ magiſtri cōradi votuꝫ
emiſit: q̄ ſi viro ſuo eā ſuꝑuiuere cōtingeret: cōtinētiā
ꝑpetuā obſeruaret. C. ¶ Fuit igitur lātgrauio thuringie
ſociata ꝯiugio ꝓut regalis exigebat magnificētia ⁊ di
ſpoſitio ordinauit diuina vt. ſ. ibidē multos ad dei amo
rē adduceret ⁊ incultos hoīes edoceret. Licet aūt mu
tauerit ſtatū nō tñ mutauit mētis affectū. Quāte aūt
fuerit deuotiōis ⁊ humiliatiōis ad deū quāte auſteri=
tatis ⁊ abſtinētie ad ſeipſm: quāte largitatis ⁊ miēe ad
pauperes ex his q̄ ſubiecta ſunt aptius declaratur. Nā ī
orōne tanti extitit feruoris vt etiā ancillas ad eccliaꝫ
gradu cōcito ꝑueniret vt quaſi q̄buſdā clādeſtinis ora
tiōib⁹ aliquā dei grām impetraret. In nocte ad orōnē
ſepe ſurgebat rogāte eā marito vt ſibi parceret ⁊ q̄eti
alicui corp⁹ donaret. Ordinauit aūt cū q̄dā domicella
ſibi inter ceteras magis familiari vt ſi forte ſōno depſſa
nō ſurgeret eā pede tāgēs excitaret. Quadā ꝟo vice pe
dē dñe tāgere voluit ⁊ caſu in pedē mariti īpegit. Qui
ſubito excitat⁹ rem vt erat didicit: ⁊ patiēter ſufferēs
prudēter diſſimulauit. Et vt orōnū ſuarū deo pingue
redderet ſacrificiū: ſepe ipſꝫ irrigabat abūdātia lachry
marū: quas q̄dem lachrymas fundebat iocunde ⁊ ſine
aliqua indecēti vult⁹ ꝑmutatione: ita vt ſemꝑ cū dolo
re fleret ⁊ de dolore gauderet ⁊ hoc quadā vultus leti=
tia venuſtaret. Tāte ſe humiliatiōi ſubiecit vt ꝓpter dei
amorē vilia ⁊ abiecta nō ſperneret: ſed hec cū deuotio
ne nimia exerceret. Nā infirmū quēdā vultu deformē
capitis fetore horribilē in ſinu ꝓprio reclinauit: ⁊ hor
ridū crinē tōdēs eius caput ancillis ridētibus lauit.
In rogationib⁹ ſemꝑ ꝓceſſionē nudis pedib⁹ induta
laneis ſequebatur. Et in ꝓdicationū ſtationib⁹ īter pau
perculas tanq̄ꝫ pauꝑ ⁊ humilis reſidebat. In purifica=
tione poſt ꝑtū nequaq̄ꝫ ſe vt cetere gēmis ornabat vel
veſtibus deauratis tegebat: ſed exemplo intemerate
puerpere filiū proprijs geſtans in vlnis ipſm ad altare
cū agno ⁊ cādela humiliter offerebat vt ex his ⁊ ſeculi
pōpā cōtēnendā oñderet ⁊ ſe illibate puerpere cōfor=
maret. Deinde domū rediēs veſtimēta ipſa cū quibus
ad eccliaꝫ ꝓceſſerat alicui pauperi mulieri tribuebat.
Accidit q̄ꝫ ad ſue humilitatis ꝑcōitū q̄ ipſa libertate
ꝓcellēs ⁊ dignitate ſublimi cuiuſdā viri. ſ. magiſtri cō=
radi pauperis ⁊ mēdici: ſed tñ ſciētia ⁊ religione ꝓci=
pui ſaluo iure matrimonij ⁊ cōſciētie marito obedien
tie a deo ſe ſubiecit ⁊ q̄cquid ipſe ꝓciperet ipſa cum re=
uerentia ⁊ multo gaudio adimpleret: vt ex hoc ⁊ obe=
diētie ꝑciperet: meritū ⁊ dñi ſaluatoris q̄ fact⁹ eſt obe
diēs vſq̄ꝫ ad mortē imitaretur exēplū. Quadam aūt vice
ad quādā ꝓdicationē ab ipſo vocata ſuꝑueniente mar
chioniſſa miſſenēſem impedita nō venit. Qđ ille egre
ferēs tantā ei⁹ inobediētiā relaxare noluit donec vſq̄ꝫ
ad camiſiā expoliatā cū q̄buſdā ancillis ſuis q̄ culpa=
biles fuerāt fortiter ꝟberari fecit. D. ¶ Sibi q̄ꝫ tantaꝫ
abſtinētiā ⁊ rigorē imponebat vt corp⁹ ſuū vigilijs di
ſciplinis ⁊ ieiunijs maceraret. Nā ſepe a viri thoro ab
ſtinēs noctes ducebat inſomnes: vt orōnib⁹ poſſet in
ſiſteret in abſcōdito patrē celeſtē orare. Cūq̄ꝫ ſomni in
terpellaret neceſſitas ſuper ſtrata tapetia dormiebat.
Sꝫ cū maritus abeſſet cū ſpōſo celeſti in orōnib⁹ per=
noctabat. Sepe etiā ꝑ manus ancillarū faciebat ſe in
cubiculo fortiter ꝟberari vt ſaluatori flagellato vicem
rependeret ⁊ carnē ab omni laſciuia coerceret. Tantā
aūt ī cibo ⁊ potu tēperātiā exhibebat vt in mēſa mari=
ti inter diuerſa ferculorū gñā interdū pane ſimplici eſ
ſet cōtēta. Magiſter eñ cōradus ſibi interdixit ne de
cibis mariti quicq̄ꝫ cōtingeret de q̄bus ſanam cōſciāꝫ
nō haberet. Qđ ipſa tāta diligētia obſeruauit vt alijs
diuerſis delicijs abundātib⁹ ipſa cū ancillis ſuis cibis
groſſiorib⁹ vteretur. Sepe tñ ad mēſam ſedebat ⁊ cibos
manib⁹ ꝯtrectabat ⁊ diuidebat vt ex hoc comedere vi=
deretur ne ſupſtitiōis notā icurreret: ſꝫ vrbanitate tali
cūctos cōuiuas letificaret. Quadam vice cū lōgi itine
ris fuiſſet labore depſſa: ⁊ marito ⁊ ſibi fuiſſent cibi di
uerſi oblati q̄ nō credebantur de iuſtis laboribus acq̄ſiti
oīno abſtinuit ⁊ nigrū panē ⁊ durū in aqua calida ma
defactū cū ſuis āncillis patiēter comedit. Ob hoc quoſ=
dā reditus iuſtos vir ſuus ſibi aſſignauerat de quibus
cū q̄buſdā ancillis ſuis q̄ ſibi ad hec oīa cōſentiebant
viuebat. Sepe aūt cibos curie reſpuit ⁊ aliquoꝝ bono
rū viroꝝ cibaria requiſiuit. Hec aūt oīa vir ſuus cū pa
tiētia ſupportabat aſſerens q̄ hec ⁊ ipſe libenter face=
ret ſi turbationē ſue familie non timeret. Statuꝫ quo
q̄ꝫ paupertatis in ſumma gloria conſtituta ſummope=
re affectabat vt ei Chriſto pauperi vicē rependeret et
mūdus in ea nil proprium haberet. Quapropter inter
dum cuꝫ ſola eſſet cū ancillis veſtimētis vilib⁹ induēs
ſe ⁊ deſpecto velo caput ſuū operiens dicebat. Taliter
incedā cū ad ſtatuꝫ venero paupertatis. Licet aūt ſibi
abſtinentie frenū impoſuerit: tanta tamē liberalitate
ſe ad paupēs effundebat vt nullū aliqua pati inedia
pateretur ſꝫ oīb⁹ adeo largiſſime ſubueniebat vt oēs eaꝫ
mr̄eꝫ pauperū acclamarēt. Septē eī miē opib⁹ tota vi
gilātia inſudabat vt regnū ꝑpetuū ꝑpetuo regnatura
ꝑciperet: ⁊ paternā bñdictionē cū bñdictis ad dexterā
poſſideret. Ipſa nāq̄ꝫ nudos veſtiebat. Siquidē veſti=
menta impendebat pauperib⁹ nudis ꝑegrinorū ⁊ pau
perum corporibus ſepeliendis ⁊ pueris baptizandis.
Quos quidē pueros ſepe de ſacro fonte leuabat ⁊ pro
prijs manibus eorū veſtimēta ſuebat vt cōpaternitate
cōtracta eis liberi⁹ ſubueniret. D. ¶ Accidit aūt vt cui
dā paupcule quoddā ſatis bonū tribueret veſtimētū.

Illa aũt vidēs donũ tā magnificũ: tam ingēti gaudio eſt ꝑfuſa vt ad terrā cadens mortua crederet̃. Qḋ btā elizabeth vidēs doluit ſe ſibi tāta dediſſe timēs ne ſibi fieret cā mortis. Sʒ tñ ꝓ ea orauit ⁊ ipſa ſanata ſurrexit. Sepe aũt ipſa cũ ancillis ſuis lanā ꝓprijs manibus filabat ⁊ inde veſtimēta fieri faciebat vt ex hoc bonorũ laborũ glorioſũ reciperet fructũ: ⁊ exēplũ xp̄iane humilitatis pbẽret ⁊ de ꝓprijs corꝑis laboribꝰ elecmoſynā daret deo. Ipſa eſurietes paſcebat. Paupibꝰ eñ alimēta ꝓbebat adeovt lātgrauiovıro ſuo ꝓfecto ad curiā frederici impatoris q̄ tũc erat cremone ipſa oēm annonā de ſuis grangijs collegit ⁊ cōgregatis vndecũq; paupibꝰ quotidie eis neceſſaria miniſtrabat eo ꝙ tũc cariſtia ⁊ fames valida immin ebat. Sepe aũt cũ pecunia ei deficeret ornamētavēdebat vt paupibꝰ ſubueniret. Multa etiā ſibi ex ſuis ancillis cōſueuit ſubtrahere ⁊ pauperibus reſeruare. Ipſa ſitiētes potabat. Quadā autē vice ceruiſiā paupibꝰ diſtribuēs cũ vnicuiq; ſufficienter dediſſet inuētũ eſt ꝙ vas nullā habuit diminutionem ſed eādē quā priꝰ menſurā ſeruauit. Ipſa hoſpitio peregrinos ⁊ paupes ſuſcipiebat. Domum eñ maximā ſub altiſſimo caſtro ſuo cōſtruxit in qua infirmorũ magnā multitudinē refouebat q̄s diebꝰ ſingulꝭ nō obſtāte difficultate aſcēſus vel deſcēſus viſitās ⁊ eis oīa neceſſaria miniſtrabat ⁊ v̄bis incitatorijs ad patiētiā inducebat. Et lʒ oēm corruptionē aeris ſemꝑ egre portauerit infirmorũ tñ corruptiōes ꝓpter dei amorē etiā tpe eſtiuo nō abhorruit: ſʒ remedia adhibuit velo ꝓprij capitis terſit: ⁊ manibꝰ ꝓprijs cōtrectauit: lʒ ancille talia grauiter tolerarēt. In eadē q̄ʒ domo pueruloſ paupꝝ feminarũ nutriri cũ ſumma diligētia faciebat qbꝰ ſe tam dulcē ⁊ humilē exhibebat vt eā oēs matrē vocarēt ⁊ intrātē domũ cuncti tanꝗ̄ matrē filij ſequerent̃ ⁊ an eā catervatim cũ ſummo ſtudio collocarent̃. Ipſa xp̄o et olliculas ⁊ anulos vitreos ⁊ quedā alia vitrea emi fecerat vt pueri ludos pueriles in talibꝰ exercerēt. Que dum in pallio ꝓprio equitās in caſtrũ deferret de rupe altiſſima ſuꝑ lapides ceciderũt: ſed nulla in eis leſio eſt inuēta: ipſa infirmos viſitabat. Miſerorũ enim cōpaſſio adeo animũ eius vēdicabat ꝙ eorũ hoſpitia diligenter perquirēs eos ſollicite viſitabat: eorũ camerulas familiariter ⁊ deuote ſubintrans: nec difficultate vie ꝑterrita nec lōgitudine laceſſita: q̄bus ſubueniebat in neceſſarijs ⁊ v̄ba exhibebat cōſolationis. Propter qḋ ex quintuplici cōſideratione remunerationē accepit. ſ. ex dignatione viſitationis: ex labore itineris: ex affectu cōpaſſionis: ex affectu cōſolationis et ex largitione muneris. Ipſa ſepulturas pauperũ frequētabat. Mente n. q̄ʒ deuota pauperũ currebat ad funera ⁊ veſtes quas ꝓprijs manibꝰ fecerat eorũ corporibꝰ coaptabat adeo vt ſemel velũ ſuũ lineũ magnũ in partes conciderer: ⁊ cuiuſdā paupis corpꝰ inuolueret. Eorũ etiā funera ꝓprijs manibꝰ cōtrectabat: ⁊ ī ipſorũ obſequijs deuota manebat. Inter hec laudanda eſt deuotio viri ſui: q̄ lʒ negotijs eſſet multis implicitꝰ in dei tñ obſequio erat deuotus. Et q̄ʒ ipſe talibꝰ ꝑſonalr̃ intendere nō valebat vxori ſue ꝑtātē cōceſſerat agendi oīa q̄ dei honorem reſpicerent ⁊ aīe ſue ſalutē afferrēt. F. ¶ Cupiens vero btā elizabeth vt vir ſuus ī fidei defenſionē potētie ſue arma cōuerteret ⁊ ipm̄ ſalubri exhortatiōe induxit vt ad terrā ſanctā ꝑgeret viſitādā. Ubi dñ eēt ipſe lātgrauius princeps fidelis deuotus ⁊ inclitꝰ fide integra ⁊ deuotiōe ſincera deo reddidit ſpm̄ ſuorũ operum fructũ recipiēs glorioſum. Et ſic ipſa vidualē ſtatum cũ deuotiōe amplectit̃ ne viduaitis cōtinētie premio fraudaret̃: ſʒ fructũ ſexageſimũ ꝑciperet vtpote que decalogũ p̄ceptorũ cũ ſex opibꝰ mīe obſeruaret. Uerũ cũ mors viri ſui ꝑ totā fuiſſet thuringiā diuulgata: ipſa tanꝗ̄ diſſipatrix ⁊ ꝓdiga a q̄buſdā vaſallis viri ſui turpiter ⁊ totalr̃ eſt eiecta vt ex hoc eiꝰ patiētia clareſceret ⁊ paupꝑtatis dic cōceptũ deſideriũ obtineret: adueniente igit̃ nocte in domo cuiuſdā tabernarij in loco vbi porci iacuerāt ſe recepit. Deo grās multas agens. Hora vero matutinali ad domũ fratrũ minorũ ꝑgens rogauit vt ꝓ ſua tribulatiōe deo grās agerēt ⁊ te deū laudamꝰ cātarēt. Sequēti die domũ cuiuſdā ſui emuli cum ſuis paruulis iuſſa eſt ingredi arto ſibi loco ibidē admodũ aſſignato. Que dũ ab hoſpite ⁊ hoſpita plurimũ grauaret̃ parietibꝰ valeſecit dicēs. Libēter hoībꝰ valeſacerē ſi bñficos inuenirē. Cōpulſa igit̃ ad locum priorē redijt ⁊ paruulos ſuos ad loca diuerſa alendos tranſmiſit. Dũ x̄o per quādam viā ſtrictā luto ꝓfundo plenā ſuꝑ quoſdā lapides ibidē poſitos ꝑgeret ⁊ vetula q̄dā cui tā multa bñficia ꝯtulerat ſuꝑ eoſdē lapides tranſiens eidē cedere recuſaret: ipſa in lutũ ꝓfundum cecidit ⁊ ſurgēs veſtimēta ſua gaudēs ⁊ ridens abſterſit. Poſt hoc aũt abbatiſſa eiꝰ matertera ipſiꝰ paupꝑtati nimiũ cōpatiēs ad ep̄m bambergēſem ipſiꝰ auunculũ eā duxit. Qui eā honeſte ſuſcipiēs caute retinuit intēdēs ipſā ſcḋis nuptijs copulare. Qḋ cũ ancille q̄ ſecũ ꝯtinētiā vouerāt didiciſſent: ⁊ ex hoc ſe multis lachrymis affligerēt btē elizabeth cũ gemitu hoc retulerũt. Que eas cōfortans ait. Cōfido in dño ꝓ cuius amore cōtinentiā voui perpetuā vt meũ ꝓpoſitũ firmũ cuſtodiat ⁊ omnē violentiā cōterat ⁊ cōſiliũ humanũ diſſoluat. Et ſi forte auiculus meus voluerit me alicui copulare aīno diſſentiā ⁊ verbis pariter cōtradicā. Et ſi nullũ aliud mihi euadēdi ſupeſſet remediũ naſũ mihi ꝓpriũ detrũcarē vt ſic me deformē q̄libet abhorreret. Cum igit̃ de mādato ipſiꝰ ep̄i ad quoddā caſtrũ inuita fuiſſet deducta moratura ibidē donec traderet̃ in cōiugium ⁊ ipſa ſuā caſtitatē dño cũ lachrymis cōmēdaſſet ecce dño diſponēte oſſa viri ſui de vltra marinis partibus deferunt̃. Iuſſa eſt igit̃ ab ep̄o reduci vt oſſibꝰ viri ſui deuota occurreret. Ipſa ergo oſſa ab ep̄o cũ honorabili ꝓceſſione ⁊ ab ipſa cũ multa deuotiōe ⁊ lachrymarum effuſiōe ſuſcepta ſunt. Que cōuerſa ad dñm dixit. Gratias ago tibi dñe q̄ʒ in ſuſceptione oſſium viri mei dilecti tui me miſerā ꝯſolari dignatus es. Tu ſcis dñe q̄ʒ lʒ ipm̄ te amantē multũ amauerim tñ ob tui amorē eius p̄ñtia libēter carui ⁊ in ſcrē terre tue ſubſidiũ deſtinaui. Et ꝗuis delectabile mihi eſſet adhuc cũ eo viuere tali ꝯditione vt cũ ip̄o paupere ꝑ totũ mũdũ paupercula mēdicarē: tñ te teſte ꝯ tuā voluntatē vno crine ipm̄ nō redimerē nec ad vitā mortalē iterũ reuocarē: ipm̄ aũt ⁊ me tue grē recōmēdo. G. ¶ Uerũ ne fructum centeſimũ ꝑderet q̄ perfectionē euāgelicā ſeruātibus dat̃ qui de ſiniſtra miſerie ad dexterā glorie trāſferunt̃ religioſum habitũ induit veſtes. ſ. griſeas: humiles et abiectas cōtinētiā poſt mortē viri ꝑpetuā ſeruās obedientiā ꝑfectā cuſtodiēs ⁊ volũtariā paupꝑtatē amplectens. Mendicando q̄ʒ ire oſtiatim voluit: ſʒ magiſter cōradus nō ꝑmiſit. Fuit aũt eius habitꝰ tam deſpectꝰ vt deferret palliũ griſeũ pāno coloris alterius ꝓlōgatum: manicas etiā tunice ruptas alteriꝰ coloris pāno habuit emēdatas. Pater x̄o ſuꝰ rex vngarie audiens filiā ſuā ad tantā deueniſſe inopiā: comitē quēdam ad eam miſit vt ipſam ad paterna limina reducere ꝓcuraret q̄ vidēs eā tali habitu ornatā: cernēſq; cedentē humiliter ⁊ filantē: pre confuſione ⁊ admiratione excla=

mans dixit. Nunq̄ filia regis tam vili habitu induta apparuit: nec lanã aliqñ filare viſa fuit. Cũ vo ꝓ ſua reductiõne vehemẽter inſtitiſſet nullatenus acquieuit: cũ pauperibus mallẽs in paupertate degere q̄ diuitijs multis cũ diuitibus abundare. Ut vo eius anim⁹ in deũ totus tranſiret ⁊ intẽta ei⁹ deuotio nullũ impedimentũ haberet: rogauit dñm vt oĩm tp̃aliũ cõtemptũ ſibi infunderet: ⁊ filiorũ dilectionẽ a ſuo corde auelleret ⁊ cõtra oẽs ↄtumelias cõtemptũ ⁊ cõſtantiã largiret. Fuſa vo oratiõe audiuit dñz ſibi dicẽtẽ. Exaudita eſt orõ tua. Que dixit ancillis. Exaudiuit dñs vocem meam: qꝛ et oĩa tẽporalia vt ſtercora reputo ⁊ de filijs meis nõ plus q̄ de alijs ꝓximis curo ⁊ mei contẽptũ et opprobria paruipẽdo: nihilq̄ aliud tam diligere videor niſi deũ. Magiſter ꝗ̃ȝ conradus ſepe ſibi moleſta et cõtraria imponebat ⁊ quos amplius diliger⁹ videbatur ab eius ↄſortio ſeparabat adeo vt duas fideles ancillas ⁊ ꝑdilectas q̄ a iuuẽtute ſua ſecũ fuerãt enutrite ab ea remouerit multis effuſis lachrymis hinc ⁊ inde. Hec aũt faciebat vir ſctũs vt eius voluntatẽ frãgeret ⁊ vt ipſa ſuũ affectum ad deũ totaliter erigeret: ⁊ ne aliqua de ancillis priſtinã gloriã ad ei⁹ memoriaȝ reuocaret. In his aũt oĩbus inueniebatur ⁊ velox ad obedientiã et cõſtans ad patientiã: vt per patientiam animã ſuã poſſideret: ⁊ ꝑ obedientiã victoria decoraret. Dicebat ꝗ̃ȝ ſi ꝓpter deũ tm̃ timeo hominẽ mortalẽ quãtũ timere debeo iudicẽ celeſtem. Ideo autẽ magiſtro conrado pauperi ⁊ mẽdico ⁊ non alicui diuiti epõ obedientiã facere volui: vt omnẽ occaſionẽ tp̃alis cõſolationis ad me penitus abdicarẽ. Quadã vice dum clauſtrũ quarũdã ſanctimonialiũ ab eis obnixe rogata intraſſet nõ habita licẽtia a ſuo magiſtro: fecit eam tam grauiter vberari vt poſt tres hebdomadas in ea veſtigia verberũ apparerẽt. Dicebat aũt ancillis ſuis ſe ⁊ illas ↄſolans. Sicut gramẽ fluuio inundãte deprimit ⁊ decreſcẽte erigit: ſic ⁊ nos aliqua afflictiõe adueniente debem⁹ ꝑ humilitatẽ ſubmitti: ceſſante vo ad deũ ꝑ ſpũalem letitiã eleuari. Tãta ſe humilitate deprimebat vt nullaten⁹ pateret q̄ ancille eã dñam appellarẽt: ſȝ ſingulari tm̃ ad eã numero loquerẽtur eo mõ. ſ. q̄ inferiorib⁹ loq̄ ſolem⁹. Scutellas inſuꝑ aliaq̄ coquine vtẽſilia lauabat: ⁊ ne ab ancillis ꝓhiberetur eas: iñ ſic ad loca alia trãſmittebat. Dicebat etiã. Si vitã aliã magis deſpectã inueniſſem ipſam poti⁹ elegiſſem.

H. ¶ Ceterũ vt cũ maria optimã ptẽ poſſideret ſedule cõtẽplationi vacabat. In qua quidẽ cõtẽplatiõe ſpãlẽ gratiã habuit lachrymas infundere celeſtes viſiones crebro videre: ⁊ ad amorẽ dei alios inflãmare. Qñqꝫ ꝗ̃dẽ magis iocũda videbat: tñc iocũde deuotionis lachrymas emittebat: ita vt lachrymẽ de vultu eius iocũdo tãq̄ de fõte ſereniſſimo effluere viderent vt ſimul flẽs videret ⁊ gaudẽs nũq̄ in deformitatẽ vel rugas vultũ ex fletu ↄuertẽs. Dicebat eñi: de his q̄ vultũ in fletu deformãt videnꝰ quaſi dñm deterrere. Dent enim dño q̄ hñt cũ iocũditate ⁊ hilaritate. Uiſiones celeſtes ĩ ipa ſui orõne ⁊ cõtemplatione ſepe videbat. Quadã vero die ſacro quadrageſimali tp̃e in eccleſia exiſtẽs: ſic ad altare oculis defixis intẽta manebat: ac ſi ibidẽ dei pñſentiã miraret: vbi per magnũ ſpaciũ ↄſolata diuina eſt reuelatione refecta. Deinde domuȝ reuerſa dum ſe pre debilitate in ancille gremium appodiaſſet: et illa per feneſtrã oculos ad celum defixos attolleret: tanta hilaritate vultus ei⁹ ꝑfundit vt etiã riſus mirabilis ſequeret. Que cũ diu tam iocũda viſiõe letificata fuiſſet: ſubito in lachrymas eſt conuerſa. Rurſus oculos aperiẽs priſtina iocũditate ꝑfruit oculoſq̄ claudens priſtinis lachrymis irrigat: ⁊ ſic vſq̄ ad cõpletoriũ talibus eſt diuinis ↄſolationib⁹ immorata. Cũ vo diu tacẽs nullũ vbũ emiſiſſet penit⁹ tandẽ ꝓrũpẽs locuta eſt dicẽs. Ita dñe tu vis eſſe mecũ ⁊ ego tecũ ⁊ nũq̄ volo a te ſeparari. Poſtmodũ cũ ab ancillis rogaret vt ad dei honorẽ ⁊ ipſarum edificationẽ quid viderit indicaret: illa ipſarũ importunitate deuicta ait. Uidi celum aptũ ⁊ ieſum ſe benigniſſime ad me inclinãtem: vultũq̄ ad me ſinceriſſimũ oſtẽdentẽ. Ego vo de ſuaui viſione ineffabili iocũditate ꝑfuſa de ſuo receſſu remanebã multo merore deiecta. Qui mei miſertus iterũ me ſui vultus oſtẽſione letificãs ait. Si tu vis eſſe mecũ ⁊ ego ero tecũ. Cui ego rñdi. prout me loquẽtẽ audiſtis. Cũq̄ rogaret vt etiã viſionẽ quã iuxta altare vidit exponeret. Illa rñdit. Que ibi vidi nõ expedit enarrare. Ibi iñ in gaudio multo fui ⁊ dei mirãda cõſpexi. Sepe quoq̄ dũ in orõne cõſiſteret facies eius mire ſplendebat: ⁊ ex ei⁹ oculis inſtar ſolis radij ꝓdibãt. Sepe autẽ eius oratio tanti feruoris inueniebat vt etiã alios inflãmaret. Iuuenẽ ꝗ̃ȝ quẽdã ſeculariter indutũ ad ſe vocans ait. Uideris nimis diſſolute viuere cũ deberes creatori tuo ſeruire. Uelles ne q̄ ꝓ te deum orarẽ. Et ille. Uolo dñа ⁊ id vehemẽter expoſco. Cũ igit orõni ſe dediſſet ⁊ iuuenẽ ſilr ꝓ ſe orõni incũbere monuiſſet: iuuenis alta voce clamauit dicẽs. Ceſſate dña ab orõne iam ceſſate. Sȝ cũ illa iã attẽtius oraret: iuuenis alti⁹ clamãs dixit. Ceſſate dña qꝛ totus deficio ⁊ comburor. Ipſe eñ tãto calore fuerat ſuccẽſus vt tot⁹ ſudãs et fumãs corp⁹ ⁊ brachia velut amẽs iactaret: adeo vt plerique accurrẽtes ⁊ ipm̃ tenẽtes veſtes ei⁹ ꝑ nimio ſudore madidas inueniret ⁊ eſtũ eius manib⁹ ferre nõ poſſent ipo clamãte ⁊ dicẽte. Tot⁹ ardeo ⁊ cõſumor vt vo btã elizabeth orõnẽ cõpleuit: iuuenis eſtuare ceſſauit. Qui rediẽs ad ſe ipz ⁊ diuina grã illuſtrat⁹ ordinẽ fratrũ minorũ ingreſſus eſt. Illa aũt inflãmatio ſic oſtẽſa feruorẽ orõnũ ſuarũ igneũ demõſtrabat: q̄ tã validus extitit q̄ etiã frigidũ inflãmauit. Sȝ ille carnalib⁹ aſſuetus ⁊ ſpũalib⁹ nõdũ idoneus talia capere nõ valebat.

I. ¶ Ad ſummũ vo cumulũ ꝑfectiõis ꝓpter marie cõtẽplatiõis otiũ nõ deſeruit marthe officiũ laborioſum ſicut ſupra in ſex opetib⁹ miſe eſt oſtẽſum. Nihilominus tñ poſtq̄ religioſuȝ habitũ induit ſedule pietatis operibus deſeruiuit. Nã cũ ꝓ dote ſua duo milia marcaruȝ recepiſſet partẽ ĩ paupes diſtribuit ⁊ de reliquo ĩ marpurg. magnũ hoſpitale ↄſtruxit. Propter qđ oẽs eã reputabãt diſſipatricẽ ⁊ ꝓdigã: ⁊ ĉfleti appellabãt eã inſanã. Et qꝛ oẽs iniurias nouerat: gaudenter accipere improperabãt ei q̄ nimis cito memoriã viri ſui a corde abiecerat q̄ taliter exultabat. Poſtq̄ aũt hoſpitale cõſtruxerat ſeruitys pauperũ ſe tãq̄ ancillã humiliter mãcipauit. Nã paupib⁹ ſolicita miniſtrabat vt eos ꝑ ſe balnearet et in lectis collocãs operiret adeo vt ancille gratulabũda diceret. Quã bñ nobiſcũ agit: qꝛ dñm ſic balneamus ⁊ tegimus. In ipſo aũt pauperũ obſequio ſic humilr ſe habuit q̄ puerulũ quẽdã monoculũ ⁊ ſcabie ꝑfuſum vna nocte ſex vicib⁹ ꝓprijs brachijs ad locũ neceſſitatis detulit: ⁊ pãnos ipſi⁹ fedatos libẽter lauit. Quãdã etiã mulierẽ horribilr leproſã ſepe abluẽs ĩ lectulo collocauit vlcera tergẽs ⁊ ligãs medicamenta adhibens: vngueſq̄ ꝑcidẽs: ei⁹ etiaȝ pedibus proſtrata corrigias calciamẽtorũ ſoluens. Ipſos autem infirmos ad cõfeſſionẽ ⁊ cõicationẽ inducẽs vetulam quãdam penit⁹ renuẽtẽ vbere caſtigatã induxit. Cũ vo a pauperũ nõ vacabat offõ: filabat lanã de q̄dã mõaſte=

rie ſibi miſſam τ ꝑriū qđ inde accipiebat paupꝫib⁹ di=
uidebat. Cū aūt poſt multā paupertatē q̄ngētas mar=
cas ꝑ dote ſua receptas paupꝫib⁹ diuideret τ oibus or
dinate locatis ipſa ſuccincta trāſiēs miniſtraret: poſi=
ta eſt lex vt ſi quis in alioꝝ pauperū ꝑiudiciū locū mu
taret vt iterū acciperet: capilloꝝ ſuoꝝ detrūcationē ali=
quā ſuſtineret. Et ecce quedā puella noīe radegūdis q̄
mira capilloꝝ pulchritudine pollebat inde tranſitura
aduenit nō ad eleemoſynā ſed vt quādā ſororē ſuā in
firmā viſitaret. Que cū tanq̄ legis ꝑuaricatrix ad btā
elizabeth adducta fuiſſet: eius capillos ꝓtin⁹ detrūca
ri mādauit: ipſa flente τ plurimū reluctāte. Cū vo q̄dā
de aſtantib⁹ eā innocētē aſſererēt. illa ait. Saltē de ce
tero nō poterit cū tāta capilloꝝ ambitiōe ad choreas
accedere: nec cū illis vanitates aliquas exercere. In=
terrogata vero puella a btā elizabeth vtrū aliqn̄ ſalu=
bris vite ꝓpoſitū cōcepiſſet: rn̄dit q̄ iam diu habitum
religionis aſſumpſiſſet: niſi tāta fuiſſet in ea dilectio i
capillis. Et illa. Charius ē mihi q̄ capillos ꝑdideris
q̄ ſi fili⁹ meus fuiſſet in imperiū ſublimat⁹. Cōtinuo
igit̄ puella habitū religionis induit τ in hoſpitali cū
beata elizabeth degēs laudabilē vitā duxit. Cū quedā
paupcula filiam peperiſſet: btā elizabeth filiā de ſacro
fonte leuauit τ nomē ſuū. ſ. elizabeth eidē īpoſuit τ ma
tri neceſſaria miſtrauit: ita vt de pelliceo āicille ſue ma
nicas auferēs ad inuoluēdā puellam ſibi triburet τ et
calceos ꝓprios eidē donaret. Poſt tres aūt ſeptima=
nas mulier dimiſſa puella latēter cū viro ſuo aufugit.
Qđ cū ſctē elizabeth nūtiatū fuiſſet in oṙone ſe dedit:
τ vir τ mulier vltra ꝓgredi nō valētes ad ipſam coacti
redierūt: τ ab ea veniā poſtulātes. Quos vt iuſtū erat
de ingratitudine redarguēs eis puellā nutriēdā tradi
dit τ de neceſſariis eis ꝓuidit. R. Appropinquante
vo tpe quo dn̄s dilectā ſuā de mundi ergaſtulo vocare
diſpoſuit: vt que cōtēpſerat regnū mortaliū regnū ꝑci
peret angeloꝝ: xp̄s ſibi apparuit dicens. Ueni dilecta
mea in ꝑparata tibi eterna tabernacula. Dū igit̄ febre
correpta decūberet τ ad parietē faciē verſam teneret:
audita eſt a circūſtantibus dulciſſimā ꝓmere melodiā.
Que cū ab vna ancillarū q̄rnā hoc eſſet ꝑcūctata fuiſ=
ſet: illa rn̄dit. Auicula q̄dā inter me τ parietē ſe ponēs
tā ſuauiter cecinit q̄ me ad canēdū ſic ꝓuocauit. In
ipſa aūt ſui egritudine ſemꝑ hilaris extitit: τ nūq̄ ab
oṙone ceſſauit. Ultima vo die ante eius tranſitū dixit
eis. Quid acture eſſetis ſi diabolus ad vos aduenirer.
Poſt paululū vo alta voce quaſi diabolū licentiās: fu
ge trib⁹ vicib⁹ exclamauit. Deīde dixit. Ecce appropin
quat media nox ī q̄ xp̄s naſci voluit τ in ꝑſepio requie=
uit. Appropinquāte vero hora ſui trāſitus ait. Jaȝ tp̄s
inſtat in quo oīpꝫ deus eos q̄ amici ſui ſunt ad celeſtes
nuptias euocauit. Poſt paululū vero anno dn̄i. M.cc
xxvj. ad extremā horā veniens dormiuit ī pace. Lȝ aūt
ei⁹ venerabile corp⁹ inhumatū quatuor dieb⁹ iacuerit
nullus tn̄ fetor ex eo ꝓdibat. Sed q̄dā odor aromatic⁹
cunctos reficiens exhalabat. Tūc aūt viſe ſunt auicule
multe ſuꝑ cacumen eccleſie cōgregate quas nūq̄ ali=
quis pri⁹ viderat: q̄ tā ſuaui modulatiōe cātabāt: τ tā=
ta varietate modos cantādi formabāt vt cūctos in ad=
mirationē adducerēt: eo q̄ eius exeq̄as q̄dāmodo age=
re viderent̄. Mult⁹ aūt ibi fuit clamor pauperū multa
deuotio populoꝝ: ita vt alij capillos capitis detrunca=
rent: alij ꝑticulas pānoꝝ inciderēt: τ hec ꝓ ſūmis reli
quiis reſeruarent. Eius aūt corpus in monumēto eſt
poſitū: q̄ poſt:nodū redundare oleo eſt repertū. Mani
feſtum eſt igitur in eius trāſitu quāte ipſa beata eliza=
beth fuerit ſanctitatis τ hoc ad auicule modulationē
τ demonis expulſionē. Illa vero auiculā q̄ inter ipſam
τ parietē ſe poſuit τ tā dulciter cecinit q̄ etiā ipſaȝ ad
cantandū inuitauit: credimus fuiſſe ei⁹ angelū qui fue=
rat ad eius cuſtodiam deputatus qui eidē eternū gau=
dium nuntiauit. Sicut eīm reprobis interdū ante ſuū
tranſitū reuelat̄ eterna ſui dānatio ad maiorē ſui cōfu
ſionem: ſic electis interdum reuelat̄ eterna ſui ſalua=
tio ad maiorē ſui cōſolationē. Ille aūt cātus quē ipſa
ꝓtulit fuit immenſum gaudiū qđ ex tali reuelatiōe cō
cepit: qđ q̄dē tā īmenſum extitit q̄ in corde totalr̄ capi
nō potuit ſȝ ſe ꝑ ſuauitatis vocē manifeſtauit. Diabol⁹
inſuꝑ ſi forte aliqđ ius habeat ad ſanctos etiā morien
tes accedit. Sed q: ī btā elizabeth nil iuris habuit iō
turpiter licentiatus aufugit. Per hoc igitur intelligi
dat̄ quante fuerit ſanctitatis a qua τ diabol⁹ territus
fugit: τ cui angelus eternū gaudiū nuntiauit. Mani=
feſtuȝ eſt ſcđo quante fuerit mūdicie τ puritatis: τ hoc
quo ad odoris exhalationē. Quia eīm corp⁹ eius oī mū
dicia τ caſtitate in vita niruit: iō in morte odoris ſua=
uitate fragrauit. Manifeſtū eſt tertio quāte fuerit ex=
cellentie τ dignitatis τ hoc quo ad auiū iubilationeȝ.
Illas enim aues que in cacumine eccleſie iubilātes et
cantantes apparuerūt credim⁹ fuiſſe angelos q̄ a deo
miſſi fuerunt vt eius animā in celū deferrēt: τ ei⁹ cor=
pus celeſtib⁹ iubilationibus honorarēt. Sicut eīm ad
reprobos morientes multitudo ꝯuenit demonū vt eos
terroribus crucièt τ eorū animas ad tartara rapiant:
ſic ad electos decedentes multitudo cōfluit angeloꝝ
vt eas confortent: τ eoꝝ aīas ad celeſtia regna perdu=
cant. Manifeſtū eſt quarto quāte fuerit mīe τ pietatis
τ hoc quo ad olei emanationē. De ei⁹ eīm corpꝫ oleum
emanauit: q: in vita mīe opib⁹ tota redūdauit. O quā
tis pietatis viſcerib⁹ eius nūc affluit ſpūs: cui⁹ ꝑfundi
oleo iuuētū eſt in puluere iacēs corp⁹. Manifeſtū eſt
q̄nto quāte ſit apud deū ꝑtātis τ meriti: τ hoc multipli
ci miraculoꝝ opatione. Poſtq̄ eīm de corpꝫ trāſiit: de⁹
eā multiplici miraculoꝝ gl̄ia illuſtrauit quoꝝ q̄dā in=
ferius ſunt poſita multa vo breuitatis grā ītermiſſa. R.
In partib⁹ ſiquidē ſaxonie ī monaſterio quodā hil
deñ. dioceſis monach⁹ quidā ordinis ciſtercieñ. henri
cus noīe tāta fuit infirmitate depreſſus: τ grauib⁹ do=
lorib⁹ circūdatus: vt oēs ad cōpaſſionē induceret τ cla
morib⁹ inq̄etaret. Quadā igit̄ nocte appuit ſibi q̄dam
venerabilis dn̄a veſtib⁹ albis amicta q̄ cum admonuit
vt ſi ſanitatē recipere cuperet btē elizabeth ſe deuoueret
Sequēti nocte ſil'ia pſuadēs appuit. Ille aūt cum ab=
bas τ prior deeſſent de ꝯſilio ſuperioris votū emiſit. Ter
tia nocte eidē apparēs ſignū crucis ſuper eū edidit: τ il=
le cōtinuo ſanitatē recepit. Cum aūt abbas τ prior re=
deūtes hec audiſſent mirari q̄dē de ei⁹ ſanitate cepe=
runt: ſȝ de voti adimpletiōe plurimū dubitauerūt: cuȝ
nulli monacho liceat aliqua vota emittere nec ſe ad ta
lia obligare. Adiecit q̄q; prior monachos ſepe ad hu=
iuſmodi illicita ſub ſpē boni demonū apparitiōe delu=
di: τ ideo eſſet illi monacho cōſulendū vt mentē ſuā in
ſtabilē cōfeſſiōe firmaret. Sequēti igit̄ nocte eadē ꝑſo
na q̄ pri⁹ ſibi apparēs dixit. Infirm⁹ ſemꝑ eris donec
īpleas qđ vouiſti. Statim ergo eadē infirmitas ipſȝ ar
ripuit τ eiſdem dolorib⁹ torq̄ri cepit. Qđ cū abbas au
diſſet ipm̄ ſtatim licētiauit: τ cerā ꝓ imagine faciēda
dari ꝑcepit. Qui mox ſanitate recepta votū ſuū adim=
plere ſtuduit: τ illius infirmitatis nihil poſtmodū paſ
ſus fuit. Puella quedam noīe benigna magūti. dioce=
ſis cum ab ancilla potum petiſſet illa commota potuȝ

porrexit dicēs. Accipe ⁊ diabolū bibe. Uiſūq; eſt puel=
le vt ardēs titio ꝑ eiꝰ guttur deſcenderet adeo vt ſe in
collo pati clamaret. Cōtinuo igiꝛ vēter eiꝰ inſtar vtris
intumuit ⁊ quiddā ī eiꝰ vētre ꝑ ſingula mēbra diſcur=
rere viſuꝫ eſt. Illa ꝯo gemitꝰ miſerabiles faciēs ⁊ vo=
ces īſanas emittēs obſeſſa a demone fore credebatur
In ſtatu ꝯo tali ꝑ bienniū mãſit. Deducta igiꝛ ad tumu=
lū. ſ. elizabeth ⁊ ibidē ꝓ ea voto emiſſo dū ſuꝑ tūbā po
ſita fuiſſet: velut exanimis ibidē appuit: ſꝫ dū modicū
panis ad mãducandū ⁊ aquā bñdictā ad bibendū ſuꝑ
eādē tūbā eidē obtuliſſent: mox cūctis ſtupentibꝰ ⁊ mi
rātibꝰ ſanata ſurrexit. Uir ꝗdā de dioceſi traiectēſi ge
dericꝰ noīe cū in vna manu ꝯ̄ctus eius vſum penitus
amiſiſſet: ⁊ ſepulchꝛū. b. elizabeth bis viſitans curatio
nem minime recepiſſet tertio illic cū vxore ſua cū mul
ta deuotione acceſſit. Quo dū tēderet ſenē quēdā re=
uerēdi aſpectꝰ habuit obuiū. Qui ab eo ſalutatus ⁊ vñ
veniſſet reqſiuit dixit ſe de marburg. vbi corpꝰ ſctē eli
zabeth requieſcit venire vbi deꝰ mlta miracula opatur.
Cū aūt vir ſuā infirmitatē expoſuiſſet eidē ille manu
eleuata eū bñdixit dicēs. Securꝰ ꝑge qꝛ ſanitatē reci=
pies dūmō manū infirmā ad caput ſepulcri in ꝗdā fo=
uea ibi facta ſub lapide miſeris: quā ꝙto ꝓfūdiꝰ imiſe
ris tāto citiꝰ ſanitatē obtinebis. Tūc aūt ſenē nicolaū
ī memoria habeas: q. ſ. elizabeth tāꝙ comes ⁊ ſociꝰ in
ſuis miraclis coopaꝛ ibidē. Adiecit ēt ſtultos eē q ꝓ=
iectis oblatiōibꝰ ſtatiꝫ diſcedūt cū ſetis placatur cū ꝑ
ſeuerātia coꝝ ſuffragia poſtulentur. Moxq; ſenex ab
eis diſparuit: nec ipm vltra videre potuerūt. Suꝑ q plu=
rimū admirati ꝑgebāt plenā ſanitatꝭ recuperāde fidu=
ciā obtinētes. Uir igiꝛ iuxta ſenis ꝯſiliū manū ſub la=
pide monumēti poſuit ⁊ ipaꝫ ꝯtinuo retraxit oīno ſa=
natā. ¶ Quidā de dioceſi coloniēſi hermānꝰ noīe, dū i
carcere a iudice teneretꝛ ad deū ſe totalr ꝯtulit ⁊. b. eli
zabeth ⁊ magrm Cōradū ī ſuī adiutoriū deuotiōe qua
poterat īuocabat: Sequēti aūt nocte ambo inſimul cū
multo lumine ſibi appuerūt multiplr eū ꝯſolātes. Tā
dē ſnia in eū data ſuſpenditꝛ ⁊ ad ſpaciū vniꝰ miliaris
teutonici in patibulo detinetꝛ. Iudex aūt ꝯceſſit parē
tibꝰ vt ipm deponerēt ⁊ in tumulo ſepelirēt. Prepara
igiꝛ fouea cū eſſet depoſitꝰ pr ⁊ patruꝰ ceperūt ꝓ mor=
tuo btē elizabeth pꝛocinia īuocare. Et ecce mirātibꝰ ⁊
ſtupētibus vniuerſis: q fuerat mortuꝰ ſurrexit viuus.
Scholaris ꝗdā de dioceſi magūtiñ. outtardꝰ noīe dū
piſcatiōi minꝰ cautꝰ inſiſteret: ī flumē lapſus cecidit.
Magno aūt tꝑis ſpacio interiecto dū eiꝰ corpꝰ eēt ex=
tractū adeo ſine ſenſu ⁊ motu rigidū ē repertū ꝙ nullo
in eo ſigno vite inuēto: vere mortuꝰ ab oībus eſt iudi=
catꝰ. Tūc btē elizabeth iploratꝛ merita ⁊ cūctis vidē=
tibꝰ ⁊ admirātibꝰ ſibi reſtituitꝛ ſalꝰ ⁊ vita. M. ¶ Iuue=
nis ꝗdā tres ãnos ⁊ dimidiū hñs de dioceſi magūtinē
ſi: hugolinꝰ noīe dū ſpm emiſiſſet ⁊ corpꝰ eiꝰ ꝑ ſpatiuꝫ
quatuor miliarioꝝ teutonicoꝝ rigidū ⁊ exanime iacuiſ
ſet mꝛ ad inuocādā ſctām elizabeth tota deuotiōe ſe cō
tulit ⁊ puerꝝ viuū ⁊ ſanū recepit. ¶ Puer ꝗdā quatuor
annoꝝ dū in puteū cecidiſſet: caſu ꝗdā veniēs aquaꝫ
haurire aīaduertit puerꝝ ſubmerſuꝫ intus iacere. Quē
poſtꝙ cū difficultate extraxit ipm mortuū dephēdit.
Cuiꝰ ꝗdē mortis erāt indicia tꝑis diuturnitas: corꝑis
rigiditas: oris ⁊ oculoꝝ horribilis aptio: denigratio
cutis: vētris īflatio: ⁊ oīmoda ſenſus ⁊ motꝰ priuatio.
Pro ipſo igitur ſuſcitādo ad beatam elizabeth votum
emittitꝛ ⁊ cōtinuo vite priſtine reſtauratꝛ. ¶ Quedam
etiam puella in flumine ſubmerſa dum fuiſſet extracta
beate Elizabeth meritis protinus eſt vite reſtituta.

¶ Uir ꝗdā noīe fridericꝰ de dioceſi magūtinēſi in arte
natādi valde peritus dū ſe in quadā aqua balnearet ⁊
pauperē quēdā per beatā elizabeth illuminatuꝫ deri=
dēs ī eiꝰ faciē aquā cōtēptibilr ſpargeret: ille ꝓuocatꝰ
dixit. Dña illa ſctā q mihi gratiā pſtitit de te me vin=
dicet: ita vt hinc nō exeas niſi mortuus et ſubmerſus.
Ille aūt imꝓcationē pauperis paruipēdens ⁊ in aquā
laſciue ſe immittēs viribꝰ penitus deſtitutus ſe iuua=
re nō potuit: ſed in ꝓfundū quaſi lapis deſcēdit. Poſt
multū ꝯo tēporis reqſitus de aqua mortuꝰ eſt delatꝰ.
Cūq; magnus plāctus fieret ſuꝑ eū ꝗdā eius ꝓpinqui
ceperūt ꝓ eo ad beatā elizabeth votū facere ⁊ eius ſuf=
fragia deuotiſſime implorare. Statim igiꝛ in eum ſpi-
ritus rediit: ⁊ viuus ⁊ ſanus ſurrexit. ¶ Quidā nomine
ioānes de dioceſi magūti. cū ꝗdā fure innocēter depre
henſus ⁊ ſuſpēdio cū ipſo adiudicatus cunctos roga=
uit vt btāꝫ elizabeth orarēt: vt ſm ſua merita iuuaretꝛ.
Cū eēt ſuſpēſus audiuit vocē ſuꝑ ſe dicētē. Cōfide ⁊ in
ſanctā elizabeth fiduciā habe ⁊ liberaberis. Statimq;
alio remanēte: ipſo fune fracto de loco alto grauiſſime
cecidit nullā tñ leſionē incurrit: lꝫ noua q īdutus erat
camiſia rūperetꝛ. Qui exhilaratus ait. Sctā elizabeth
tu me liberaſti ⁊ in ſtratū molle me cadere feciſti. Cuꝫ
eū aliq diceret ipſum iterū ſuſpēdēdū: iudex ait. Quē
deus liberauit denuo ſuſpēdi nō ꝑmittā. ¶ Cōuerſus
quidā fuit in quodā monaſterio dioceſis magūtinēſ.
volemarꝰ nomine admodū religioſus: q carnē ſuā ſic
afflixit vt circa annos. xxx. circa loricā ad carnē porta
ret ⁊ inter lapides ⁊ ligna iaceret. Huius manū dū in
molēdino eſſet lapis molaris caſu apphenſam ſic con=
triuit vt carnē ab vtraq; parte auelleret: oſſa ⁊ neruos
ꝯtereret: ita vt in quodā mortario cōtrita quodāmodo
videretꝛ. Qui tāto doloris aculeo vrgebatꝛ vt rogaret
ꝙ manus ſibi ꝑcideretꝛ. Cū igiꝛ btām elizabeth crebro
in ſui auxiliū inuocaret q etiā in vita ſua ſibi familia=
ris extiterat: quadā nocte ſibi apparuit dicēs. Uis ſa-
nus fieri. Qui cū reſponderet libēter: illa manū appre
hēdēs neruos ſanauit oſſa itegrauit: ⁊ carnē ab vtraq;
parte reſtituit ⁊ priſtine ſanitati donauit. Mane aūt
facto ꝑfecte ſanatū ſe reperit ⁊ toti cōuētui ipſam ma=
num cūctis ſtupētibꝰ ſanatā oſidit. M. ¶ Quidā puer
quinquēnis diſcretꝰ noīe magūtiñ. dioceſis cū cecus
natꝰ eſſet meritis btē elizabeth lumē recepit. Pellis
ſiquidē integra ſine pilis palpebraꝝ vel aliqua pellis
diuiſiōe oculis ſupinducta fuerat adeo vt totalr ocu=
los tegeret nec ſubſtātie oculoꝝ vllū indiciū appare=
ret. Mater igiꝛ eius ad ſepulcrū elizabeth ipſum d[illegible]
cens de terra ſepulcri oculos eius liniuit ⁊ ſuꝑ eū bte
elizabeth merita īuocauit. Et ecce pellis ītegra ꝑ me
diū ſcinditꝛ ⁊ eiꝰ oculi puiſſimi turbulēti ⁊ ſanguinole
ti videntꝛ. Sicq; puer btē elizabeth meritis ſuffragā=
bus viſus bñficio eſt potitꝰ. ¶ Puella ꝗdā eiuſdē dio
ceſis beatrix noīe cū diu magnis ⁊ diuerſis fuiſſet inf
mitatibꝰ moleſtata tandē gibbo in dorſo ⁊ ſtruma [illegible]
ctore excreſcētibus ſic ex toto corꝑe īcuruata vt n[illegible]
ſe rōne erigeret ſꝫ manibꝰ ſuꝑ genua poſitis corpꝰ [illegible]
talr ſuſtētaret. Cū igiꝛ mꝛ in ꝗdā ſporta eā ad tu[illegible]
ſctē elizabeth deportaſſet: ⁊ ꝑ decē dies ꝯmorātes [illegible]
dē nullum potuiſſent ſanitatis remediū inuenir[illegible]
ta mꝛ eiꝰ ꝯ̄ beatā elizabeth murmurauit dicēs. [illegible]
bñficia impēdis ⁊ me miſerā non exaudis. Re[illegible]
igiꝛ oēs quos potero a viſitatione tui auertere [illegible]ra
bo. Cū igitur irata recederet ⁊ iā miliare ⁊ di[illegible]ium
ꝑegiſſet ⁊ eiꝰ filia doloribꝰ cruciata lugeret: tandē ipa
puella obdormiēs vidit quandā pulcherrimā dominā

cū facie refulgēti q̄ corpus ei⁹ in dorſo ꝛ pectore liniēs dixit ei. Surge ꝛ ambula. Euigilās puella ꝛ ſe ab oī deformitate ꝛ curuitate penit⁹ ſanatā inueniēs viſionē matri retulit ꝛ gaudiū ꝛ leticiā generauit. Redeuntes igit̄ ad ſepulcrū ſctē elizabeth deo ꝛ ſibi grās egerūt ꝛ ibidē ſportā in qua puella portata fuerat dimiſerunt. Mulier quedā geltrudis noīe eiuſdē dioceſis ꝑ multos annos vtroq; crure ɔcta ꝛ toto corpore curua in ſōnis admonet̄ vt ad .ſ. nicolaū ꝓficiſcēs ei⁹ debeat merita implorare. Que ad quādā eccleſiā .ſ. nicolai portari ſe fecit ꝛ in vno crure ſanitatē inuenit. Tādē ad ſepulcrū btē elizabeth ꝑducta ꝛ ſuꝑ ei⁹ tumulū poſita grauiſſimis doloꝛib⁹ ſtimulata ꝛ velut amēs effecta ſana ꝛ incolumis exurrexit. Mulier q̄dā ſcintrudis noīe eiuſdē dioceſis cū ꝑ annū īregrū penit⁹ ceca māſiſſet ꝛ alioꝝ ſemꝑ auxilio duceret̄ ad rogandū ſanctā elizabeth tota deuotione ſe ɔtulit ꝛ amiſſum lumē recepit. Uir quidam henricus magūtineñ. dioceſis cū lumine oculoꝝ penit⁹ eſſet priuat⁹ ſepulcrū ſctē elizabeth viſitās plene curationis bñficiū reportauit. Poſtmodū vͦ idem vir fluxu ſanguinis adeo eſt grauat⁹ vt moriturus a familia crederet̄. Accipiēs vͦ de terra ſepulcri ſctē elizabeth ꝛ ipſam ɔficiēs aqua cōmiſcuit ꝛ bibens plenam ſanitatē recepit. Puella q̄dā metildis noīe treuereñ. dioceſis dum viſu ꝛ auditu priuata eſſet: ꝛ loquendi ꝛ ambulandi potentiā amiſiſſet: pr̄ ſu⁹ ꝛ mr̄ ad beatā elizabeth eā deuouerūt: ꝛ ꝑfecte ſanatam dei ꝛ elizabeth laudātes magnalia receperūt. Mulier q̄dā noīe helbingis treuereñ. dioceſis cū ꝑ annū ceca penitus extitiſſet: ꝛ ꝓ ſua curatiōe btē elizabeth merita īuocaſſet: ad tumulū ei⁹ duci ſe faciēs vnius oculi lumē recepit. Que ad ꝓpria reuerſa in alio grauiter torq̄ri ſe ſenſit. Cū vͦ iterū eius merita imploraſſet apꝑuit ei dicens. Accedens ad altare fac cū corporali oculos tuos ventilari: ꝛ ſic recipies ſanitatē. Que cū iuſſa cōpleuiſſet ſanitatē recepit. Uir q̄dā theodoricus noīe magūtiñ. dioceſis in genibus ꝛ crurib⁹ diu grauiſſime infirmatus: ita vt nō poſſet ꝓgredi niſi ab alijs portaret̄ votū fecit ꝙ ſepulcrū ſctē elizabeth cū oblatiōib⁹ viſitaret. Et cū loc⁹ ei⁹ a tumulo tm̄ ꝑ .x. miliaria diſtaret: vix in octo dieb⁹ potuit peruenire. Cū vͦ ibidē per quattuor ſeptimanas māſiſſet et nullū remediū impetraſſet domū redibat. Cūq; in loco quodā iuxta aliū īfirmū decūbēs q̄eſceret: vidit in ſōnis quēdā ad ſe venientē ꝛ aqua totalr̄ ꝑfundentē. Qui euigilās ɔ̄ ſociū irat⁹ ait. Quare me aqua totalr̄ ꝑfudiſti? Qui ait. Ego te nō perfudi: ſed credo ꝙ illa ꝑfuſio erit tibi cā ſalutis. Ille igit̄ ſurgens ꝛ ſe ſanatum totaliter inueniens baculos ſuper humerū poſuit ꝛ ad tumulum ſancte elizabeth rediēs et gratias agens letus ad propria remeauit.

De ſancta Cecilia. clxv. A.

Cecilia quaſi celi lilia: vel cecis via: vel a celo et lia. Uel cecilia quaſi cecitate carēs: vel dr̄ a celo et leos qḋ eſt ꝑpl's. Fuit eñ celeſte liliū ꝑ virginitatis pudorē. Uel dr̄ liliū: q2 habuit cādorē mūdicie: virorē ɔſciētie: odorē bone fame. Fuit ꝛ cecis via ꝑ exēpli informationē: celū ꝑ iugē cōtēplationē: lia ꝑ aſſiduā opationē. Uel dr̄ celū q2 ſicut dicit Iſid. celū philoſophi volubile rotūdū ꝛ ardēs eē dixerūt: ſic ꝛ ipſa fuit volubilis ꝑ opationē ſolicitā: rotūda ꝑ ꝑſeuerētiā: ardēs ꝑ charitatē ſuccēſaꝫ. Fuit ēt cecitate carens ꝑ ſapientie ſplendorē. Fuit ꝛ celū populi: q2 in ipſa tanq̄ in celo ſpūali ꝑpl's ad imitādum intuetur ſolē: lunā ꝛ ſtellas .i. ſapiētie ꝑſpicacitatem: fidei magnanimitatem: ꝛ virtutum varietatem.

Cecilia virgo ꝑclariſſima ex nobili romanoꝝ genere exorta et ab ipſis cunabulis ī fide xp̄i nutrita. Abſconditū ſemꝑ euangeliū xp̄i gerebat in pectore ꝛ nō dieb⁹ nec noctibus a colloquijs diuinis ꝛ ořone ceſſabat ſuāq; vͥginitatē ɔſeruari a dño exorabat. Cū aūt cuidam iuueni noīe valeriano deſpōſata fuiſſet ꝛ dies nuptiaruꝫ inſtituta eſſet: illa ſubtus ad carnē cilicio erat induta ꝛ deſuper deauratis veſtibus tegebatur. Et cantātibus organis illa ī corde ſoli dño decantabat dicēs. Fiat dñe cor meū ꝛ corpus meū immaculatū vt non cōfundar. Et biduanis ac triduanis ieiunijs orans cōmendabat dño quod timebat. Uenit aūt nox in qua ſuſcepit vna cū ſpōſo ſuo cubiculi ſecreta ſilentia ꝛ ita eum alloquit̄. O dulciſſime atq; amantiſſime iuuenis eſt myſterium qḋ tibi cōfitear ſi mō tu iuratus aſſeras tota te illud obſeruātia cuſtodire. Iurat valerian⁹ ſe illud nulla neceſſitate detegere nulla ꝓdere rōne. Tunc illa ait. Angelum dei habeo amatorem qui nimio zelo cuſtodit corpus meū. Hic ſi leuiter ſenſerit ꝙ tu me polluto amore cōtingas ſtatim ferietur te et amittes florē tue grātiſſime iuuētutis. Si aūt cognouerit ꝙ me ſincero amore diligas: ita q̄ꝫ diliget te ſicut me ꝛ oſtendet tibi gloriam ſuā. Tunc valerianus nutu dei correptus ait. Si vis vt credā tibi ip̄m angelum mihi oſtēde: ꝛ ſi vere ꝓbauero ꝙ angelus ſit faciā qḋ hortaris. Si aūt ē virū aliū diligis te ꝛ illū gladio feriam. Cui cecilia dixit. Si in deū verū credideris et te baptizari ꝓmiſeris ip̄m videre valebis. Uade igit̄ in tertiū miliariū ab vrbe via que apia nuncupatur et pauperib⁹ quos illic inuenies dices. Cecilia me miſit ad vos vt oſtēdatis mihi ſanctū ſenem vrbanū q2m ad ipſum habeo ſecreta mādata que perferā. Hūc dum tu videris indica ei oīa verba mea ꝛ poſtq̄ ab eo purificatus fueris ꝛ redieris angelū ip̄m videbis. Tūc valerianus perrexit ꝛ ſm̄ ſigna que acceperat ſanctū vrbanum ep̄m intra ſepulcra martyꝝ latitantē inuenit. Cūq; ei oīa verba cecilie dixiſſet: ille manus ad celū pādens cū lachrymis ait. Dñe ieſu xp̄e ſeminator caſti cōſilij: ſuſcipe ſeminū fructus quos in cecilia ſeminaſti. Dñe ieſu xp̄e paſtor bone cecilia famula tua quaſi apis tibi argumētoſa deſeruit. Nā ſpōſum quē quaſi leonē ferocē accepit ad te quaſi agnū manſuetū deſtinauit. Et ecce ſubito apparuit ſenex q̄dā niueis veſtib⁹ indutus tenēs librū aureis literis ſcriptū. Quē vidēs valerianus pre nimio timore quaſi mortu⁹ cecidit ꝛ a ſene leuatus ſic legit. Unus de⁹ vna fides vnū baptiſma. Un⁹ deus et pr̄ oīm qui ſuꝑ oēs ꝛ per oīa ꝛ in oībus nobis. Cūq; hec legiſſet dixit ei ſenior. Credis ita eſſe: an adhuc dubitas. Tūc exclamauit dicens. Nō eſt aliud qḋ verius credi poſſit ſub celo. Statimq; illo diſparente valerianus a ſctō vrbano baptiſma ſuſcepit. Et rediēs ceciliā cū angelo loquētē in cubiculo inuenit. Angel⁹ aūt duas coronas ex roſis ꝛ lilijs in manu habebat et vnā cecilie ꝛ alterā valeriano tradidit dicēs. Iſtas coronas immaculato corde ꝛ mūdo corpore cuſtodite: q2 de paradiſo dei eas ad vos attuli: nec vnq̄ marceſcet nec odorē amittent: nec ab alijs niſi q̄bus caſtitas placuerit videri poterunt. Tu aūt valeriane q2 vtili cōſilio credidiſti pete quodcūq; volueris ꝛ ɔſequeris. Cui valerianus. Nihil mihi in hac vita extitit dulcius q̄ vnicus fratris mei affectus. Peto igit̄ vt ꝛ veritatem ipſe mecū agnoſcat. Cui angelus. Placet dño petitio

tua ꝛ ambo cum palma martyrij ad dñm venietis. C.
¶ Poſt hoc ingreſſus tiburtius frater valeriani cum
nimiũ roſaꝝ ſenſiſſet odorẽ dixit. Miror hoc tpe roſe⁹
hic odor ꝛ liliorꝝ vñ reſpiret. Nã ſi ipſas roſas vel lilia
in manib⁹ meis tenerẽ nec ſic poterãt odoramẽta tãte
mihi ſuauitatis infundere. Cõfiteor vobis ita ſum re-
fectus vt purẽ me totũ ſubito imutatũ. Cui valerian⁹
coronas habem⁹ quas tui ocl'i videre nõ ꝑualẽt floreo
colore ꝛ niueo cãdore vernãtes: ꝛ ſicut me interpellãte
odorẽ ſenſiſti: ſic ꝛ ſi credideris videre valebis. Cui ti-
burti⁹. In ſomnis hoc audio an in veritate iſta tu loq̃-
ris valeriane. Cui valerian⁹. In ſomnis vſq; mõ fui-
mus: ſ; iã nũc in ꝟitate manem⁹. Ad quẽ tiburti⁹. Vñ
hoc noſti. Et valerian⁹. Angel⁹ dñi me docuit quẽ tu
videre poteris ſi purificat⁹ fueris et oĩb⁹ idolis abre-
nũciaueris. Huic miraculo de coronis roſarũ Ambr.
″ teſtat in ꝑfatiõe ſic dicẽs. Sctã cecilia celeſti dono re-
″ pleta vt martyrij palmã aſſumeret ipſm mundũ eſt cuꝫ
″ thalamis execrata. Teſtis eſt valeriani cõiugis ꝛ ti-
″ burtij ꝓuocata cõfeſſio: quos dñe ãgelica manu odori-
″ feris floꝛib⁹ coronaſti. Viros ꝟgo duxit ad gloriã: mũ-
″ dus agnouit q̃tũ valeat deuotio caſtitatis. Hec Amb.
Tũc cecilia euidẽter oſtẽdit et oĩa idola eſſe inſenſibi-
lia ꝛ muta: ita vt tiburtius rñderet ac diceret. Qui iſta
nõ credit pecus eſt. Tũc cecilia oſculans pectus eius
dixit. Hodie te fateor meum eſſe cognatũ. Sicut enim
amor dei fratrẽ tuũ mihi ꝯiugẽ fecit ita te mihi cogna-
tum ꝯtẽptus faciet idoloꝝ. Vade igit cũ fratre tuo vt
purificationẽ accipias ꝛ angelicos vultus videre va-
leas. Dixitq; tiburtius fratri ſuo. Obſecro te frater vt
mihi dicas ad quẽ me ducturus es. Cui valerian⁹. Ad
vrbanũ epm: cui tiburtius. De illo vrbano dicis q̃ to-
ties dãnatus eſt ꝛ adhuc in latebris cõmoratur: hic ſi
inuẽt⁹ fuerit cremabit: ꝛ nos in illi⁹ flãmis pariter i-
uoluemur: ꝛ dũ q̃rimus diuinitatẽ latentẽ in celis in-
curremus furorẽ exurentẽ in terris. Cui cecilia. Si hec
ſola eẽt vita iuſta hãc perdere timerem⁹. Eſt aũt alia
melior q̃ nunq̃ amittit quã nobis fili⁹ dei enarrauit:
cũa cũ q̃ facta ſunt fili⁹ ex patre genit⁹ cõdidit. Vni-
uerſa aũt q̃ cõdita ſunt ex patre ꝓcedẽs ſpũs aiauit.
Hic igit fili⁹ dei in mũdũ veniẽs ꝟbis ꝛ miraculis altã
vitã eſſe nobis mõſtrauit. Cui tiburti⁹. Certe vnũ deũ
eſſe aſſeris: ꝛ quõ nũc tres eſſe teſtaris. Rñdit cecilia.
″ Sicut in vna hoĩs ſapiẽ ſunt tria. ſ. ingeniũ: memoria
″ ꝛ intellect⁹. ꝛ ſic in vna diuinitatis eſſentia tres pſone
eſſe pñt. Tũc cepit ei de aduẽtu filij dei ꝛ paſſiõe ꝑdica-
re: ꝛ multas cõgruitates ipſi⁹ paſſiõis oſtẽdere. Nã iõ
inq̃t fili⁹ dei eſt tẽt⁹ vt gen⁹ hũanũ dimittat pctõ dete-
tum. Bñdict⁹ maledicit: vt hõ maledict⁹ bñdictionẽ
ꝯſequat. Illudi ſ; patit vt hõ ab illuſiõe demonũ libe-
ret. Spineã coronã accepit in capite vt ã nobis ſnĩam
auferat capitalẽ. Fel ſuſcepit amarũ vt ſanaret hoĩs
dulcẽ guſtũ. Expoliat vt parẽtũ nroꝝ nuditatẽ opiat.
In ligno ſuſpẽdit vt ligni ꝑuaricationẽ tollat. Tunc
tiburti⁹ frĩ ſuo dixit. Miſerere mei ꝛ ꝑduc me ad hoĩeꝫ
dei vt purificationẽ accipiã. Duct⁹ igit ꝛ purificat⁹ an-
gelos dei ſepe videbat: ꝛ oĩa q̃ poſtulabat ꝓtin⁹ obtine-
bat. D. ¶ Valerianus igit ꝛ tiburti⁹ eleemoſynis inſi-
ſtebãt ꝛ ſctõꝝ corpa q̃s almachi⁹ ꝑfect⁹ occidebat ſepul-
ture tradebãt. Quos almachi⁹ ad ſe vocãs cur ꝓ ſuis
ſcelerib⁹ dãnatos ſepelirẽt iq̃ſiuit: cui tiburti⁹. Vtinã
illoꝝ ſerui eẽm⁹ q̃s tu dãnatos appellas. Qui ꝯtẽpſe-
runt illud qð videt eſſe ꝛ nõ eſt: et inuenerũt illud qð
nõ vr eſſe ꝛ eſt: cui ꝑfectus. Quidnam eſt illud? Et ti-
burtius. Qð videt eſſe ꝛ nõ eſt: eſt oẽ qð in hoc mũdo
eſt qð hoĩem ad nõ eſſe ꝑducit. Qð ꝟo nõ vr eſſe et eſt:
eſt vita iuſtoꝝ ꝛ pena maloꝝ. cui prefectus. Nõ puto q
mẽte tua loquaris. Tũc iubet aſtare valerianũ dicẽs
ei. Qm̃ nõ eſt ſani capitis frater tu⁹: tu ſaltẽ poteris ſa-
pienter dare rñſum. Cõſtat plurimũ vos errare q̃ gau-
dia reſpuitis ꝛ oĩa inimica gaudija affectatis. Tũc va-
lerianus ſe vidiſſe ait glaciali tpe ocioſos iocantes et
operarios agricolas deridẽtes. S; eſtiuo tpe dũ aduenif-
ſent glorioſi fruct⁹ laboꝝ gaudẽtib⁹ illis q̃ putabãtur
vani ceperũt flere q̃ videbant vrbani. Sic et nos nunc,
q̃dẽ ſuſtinem⁹ ignominiã ꝛ laborẽ: in futuro aũt reci-
piem⁹ gloriã ꝛ eternã mercedẽ. Vos aũt nũc trãſitoriũ
habetis gaudiũ: in futuro aũt inuenietis eternũ luctũ:
cui prefect⁹. Ergo nos inuictiſſimi principes eternuꝫ
habebim⁹ luctũ: ꝛ vos pſone viliſſime ꝑpetuũ poſſide-
bitis gaudiũ: cui valerianus. Homũciões eſtis nõ pri-
cipes: tpe veſtro nati: citi⁹ morituri ꝛ deo rõnẽ plus oĩb⁹
reddituri. Dixit aũt ꝑfectus. Quid ꝟboꝝ circũitu im-
moramur: offerte dijs libamina ꝛ illeſi abſcedite. Sã-
cti reſpõderunt. Nos deo ꝟo quotidie ſacrificiũ exhi-
bemus. Quib⁹ ꝑfectus. Qð eſt nomen ei⁹: cui valeria-
nus. Nomẽ ei⁹ inuenire nõ poteris etiã ſi pẽnis vola-
ueris. Prefectus dixit. Ergo iupiter nomẽ dei nõ eſt:
cui valerianus. Nomẽ homicide ꝛ ſtupratoris eſt. Ad
quẽ almachi⁹. Ergo totus mũdus errat: ꝛ tu cũ fratre
tuo verũ deũ noſti. Valerianus rñdit. Nos ſoli nõ ſu-
mus: ſ; innumerabilis multitudo hãc ſctitatẽ recepit.
Traduntur igit ſctĩ in cuſtodiã maximi. Quib⁹ ille ait.
O iuuẽtutis flos purpure⁹. O german⁹ fraternitatis
affectus: q̃õ ad mortẽ quaſi ad epulas feſtinatis: cui
valerian⁹ ait q ſi crediturũ ſe ꝓmitteret gloriã tũc ipſe
aĩarũ coꝝ poſt mortẽ videret. Et maximus. Fulmini-
bus igneis cõſumar ſi nõ illum ſolũ deũ ꝯfitear quem
adoratis ſi cõtingat qð dicitis. Ipſe igit maximus et
oĩs eius familia ac vniuerſi carnifices crediderunt et
ab vrbano q̃ illuc occulte venit baptiſma ſuſcepert. E.
¶ Igit dũ aurora nocti finẽ daret: cecilia exclamauit
dicẽs. Eya milites xp̃i abijcite opa tenebraꝝ ꝛ indui-
mini arma lucis. Quarto igit miliario ab vrbe ſancti
ad ſtatuã iouis ducunt. Et dũ ſacrificare nollẽt pari-
ter decollant. Tũc maxim⁹ cũ iuramẽto aſſeruit ſe in
hora paſſiõis coꝝ angelos vidiſſe fulgẽtes ꝛ aĩas coꝝ
quaſi ꝟgines de thalamo exeũtes: quas in gremio ſuo
angeli i celũ detulerũt. Almachi⁹ ꝟo audiẽs maximũ
xp̃ianũ effectũ cũ plũbatis tãdiu cedi fecit quouſq; ſpm̃
excuſſit: cui⁹ corp⁹ ſctã cecilia iuxta valerianũ ꝛ tibur-
tiũ ſepeliuit. Tũc almachius facultates amboꝝ cepit
inq̃rere: ꝛ ceciliã tanq̃ valeriani cõiugem corã ſe fecit
aſtare. Iuſſitq; vt idolis imolaret aut ſnĩam mortis i-
curreret: cũ aũt ad hoc ab apparitorib⁹ vrgeret ꝛ illi ve-
hemẽter flerẽt: eo q puella tã decora ꝛ nobilis vltro ſe
morti traderet dixit ad eos. Hoc boni iuuenes nõ eſt
iuuẽturẽ ꝑdere: ſ; mutare dare lutũ ꝛ accipe aurũ: dare
vile habitaculũ ꝛ accipe ꝑcioſum: dare breuẽ angulũ
et accipe forũ perlucidũ. Si q̃s ꝓ nũmo ſolidos daret
nõne velocius feſtinaretis. De⁹ aũt qð accepit ſimplũ
reddet cẽtuplũ. Creditis his q̃ dico. et illi. Credimus
xp̃m verũ eſſe deũ q̃ talẽ poſſidet ſamulã: vocato igit
vrbano epo q̃dringẽti ꝛ ãpli⁹ baptizati ſunt. Tũc alma-
chius ſanctã ceciliã ad ſe vocãs ait. Cui⁹ ꝯditiõis es?
Et illa. Ingenua ſum ꝛ nobilis: cui almachius. Ego te
de religione interrogo. Et cecilia. Interrogatio tua
ſtultũ ſumit initiũ q̃ duas rõnes vna putat indſione
ꝯcludi: cui almachi⁹. Vñ tibi tãta ꝑſumptio rñdendi.
At illã. De cõſciẽ bona ꝛ fide nõ ficta. cui almachius.

Ignoras cui⁹ ptātis ſim? Et illa ptās vr̄a eſt quaſi vter vēto repletus. Quē ſi acus pupugerit, oīs ꝓtin⁹ rigor pālleſcit: ⁊ qcqd in ſe rigidū hr̄e cernit̄ incuruat̄. cui almachi⁹. Ab iniurijs cediſti ⁊ ĩ iniurijs ꝑſeueras. Cecilia rn̄dit. Iniuria nō dr̄ niſi q̄ v̄bis fallētib⁹ irrogat̄. vn̄ aut iniuriā doce ſi falſa locuta ſuz: aut teipm̄ corripe calūniā inferētē. ſꝫ nos ſciētes ſc̄m dei nomē oīno negare nō poſſum⁹ meli⁹ eſt em̄ feliciter mori q̄ infelr viuere. cui almachi⁹: vt qd cū tāta ſupbia loq̄ris: ⁊ illa. Nō ē ſupbia ſꝫ ꝯſtātia. cui almachi⁹. Infelix ignoras q: viuificādi ⁊ mortificādi mihi eſt tradita ptās. ⁊ illa. Cōtra veritatē publicā ꝓbo te nūc eē mētitū. Uitā em̄ viuētib⁹ tollere potes: mortuis aūt dare nō potes. Es igit̄ miniſter mortis nō vite. cui almachi⁹. Iā depone amētiā ⁊ ſacrifica dijs: cui cecilia. Neſcio vbi ocl'os amiſeris. Nā q̄s tu deos dicis: oēs nos ſaxa eſſe videm⁹. Mitte igit̄ manū ⁊ tāgēdo diſce qđ oculis nō vales videre. Tūc irat⁹ almachi⁹ iuſſit eā ad domū ſuā reduci ibiq̄ʒ tota die ⁊ nocte iuſſit eā in bulliēte balneo cōcremari. Que quaſi in loco frigido māſit nec modicū ſaltē ſudoris perſenſit. Qđ cū audiſſet almachi⁹ iuſſit eam in ipſo balneo decollari. Quā ſpiculator trib⁹ ictibus in collo percuſſit: ſed tñ caput ei⁹ amputare nō potuit. Et q: decretum erat ne quartā ꝑcuſſionē decollandus acciperet eā ſemiuiuā cruētus carnifex dereliquit. Per triduū aūt ſupuiuēs oīa que habebat pauperib⁹ tradidit: ⁊ oēs quos ad fidē conuerterat vrbano ep̄o cōmendauit dicēs. Triduanas mihi inducias poſtulaui vt hos tue britudini ꝯmēdarē ⁊ hāc domū meā hinc eccleſiam cōſecrares. Sct̄us āt vrbanus corpus eius inter ep̄os ſepeliuit: ⁊ domū ſuā in eccleſiā vt rogauerat conſecrauit. Paſſa eſt aūt circa annos dn̄i. ccxxiij. tpe alexādri iperatoris. Alibi aūt legit̄ q̄ paſſa ſit tpe marci aurelij q̄ imꝑauit circa annos dn̄i. ccxx.

¶ De ſancto clemente. clxvj. A.

Clemēs dr̄ a cleos qđ eſt gloria ⁊ mēs quaſi glorioſa mēs. Habuit em̄ glorioſam mētē. ſ. purgatam ab oī ſorde ornatā oī virtute ⁊ decoratā nūc oī felicitate: que felicitas cōſiſtit in hoc: ſicut dicit Aug. in li. de trinitate. q: ibi eſſe nr̄m nō habebit mortē: noſſe nr̄m nō hēbit errorē: amare nr̄ʒ nō hēbit offēſiōeʒ. Uel dr̄ a clemētia q: clemēs ⁊ miſericors valde fuit. Ul ſicut dr̄ in gloſario: clemēs dr̄ dulcis: iuſt⁹: matur⁹: pius. Iuſt⁹ in actione: dulcis in ſermone: maturus in cōuerſatiōe pius in intentiōe. Eius vitā ipſe in ſuo itinerario inſeruit: maxime vſq̄ʒ ad illū locū in quo qualr beato petro in pōtificatu ſucceſſit oſtendit̄. Cetera ex ei⁹ geſtis que cōmuniter habentur ſumuntur. B.

Clemēs ep̄s ex nobili romanorū proſapia ortus eſt: pr̄ ei⁹ fauſtinianus: mr̄ vō eius macidiana nūcupata eſt: habuit etiā duos fratres: quorū vn⁹ fauſtin⁹ alter fauſtus dicebat̄. Cumq̄ʒ macidiana mater eius mira corporis pulchritudine polleret: frater viri ſui libidinoſo amore in eam vehementer exarſit. Cū aūt eā quotidie moleſtaret ⁊ ipa ſibi nullaten⁹ aſſentire vellet: viroq̄ʒ ſuo hoc reuelare timeret: ne inter duos fr̄es inimicitias ſuſcitaret cogitauit per aliquod tp̄s ſe a patria abſentare donec illicitus amor cōquieſceret quē aſpectus ſue pn̄tie inflammaret. Ut aūt hoc a viro ſuo obtinere valeret ſomniū callidere cōfinxit: qđ in hunc modū viro ſuo retulit dicēs. Ecce quidam mihi per viſum aſtitit mihi precipiens vt confeſtim cū duob⁹ geminis: ſcʒ fauſtino ⁊ fauſto ex vrbe diſcederē ⁊ tādiu abeſſeʒ donec ipſe mihi reditū imperaret. Qđ ſi nō facerē ſimul cū omnib⁹ liberis interirē. Qđ vir audiens vehementer expauit: ac vxorē cū duob⁹ liberis ac familia multa athenas miſit vt ⁊ ibi maneret ⁊ filios faceret erudiri. Minorem aūt filium. ſ. clementem cū eſſet annorū q̄nq̄ʒ ſibi pater in ſolatiū retinuit. Cū aūt mater cū filijs nauigaret nocte quadam nauis naufragiū ꝑtulit: ⁊ mr̄ ſine filijs a fluctib⁹ eiecta ſuper quoddā ſaxū euaſit. Que duos natos periſſe ꝯſiderās pre nimio dolore in maris fundūʒ ſe precipitaſſet niſi q: ſaltē eorū cadauera ſe reperturā ſperabat. At vō vbi nec viuos nec mortuos ſe reperire poſſe cognouit: clamores ⁊ vlulatus maximos dabat man⁹ ſuas morſib⁹ lacerabat: nec vllā cōſolationē ab aliquo recipere volebat. Cūq̄ʒ multe mulieres aſtarent que ſua infortunia eidē narrarēt: ⁊ illa ex hoc cōſolationē non reciperet: affuit quedā mulier inter ceteras q̄ virū ſuū adoleſcētē ⁊ nautā in mari periſſe aſſerait: ⁊ ob hoc ſui amore poſtmodū nubere recuſauit. Recepta igit̄ qualicūq̄ʒ cōſolatione apud ipſam manebat ⁊ quotidianū victū ſuis manib⁹ acq̄rebat. Sed nō multū poſt man⁹ ei⁹ q̄s crebris morſib⁹ lacerauerat ſine ſenſu ⁊ mortue adeo ſunt infecte: vt cū ipſis nullatenus opari poſſet. Illa aūt q̄ eā ſuſceperat paraliſim icurrit ⁊ de lecto ſurgere non valebat. Sicq̄ʒ macidiana mendicare cōpellitur ⁊ ipſa cum hoſpita ex his que inuenire poterat paſcebatur. Cōpleto igitur anno quo macidiana cū liberis diſceſſit e patria miſit athenas nuncios vir ei⁹ vt ipſos requirerent: ⁊ qd agerent intimarēt. Sed illi q̄ miſſi fuerāt nullatenus redierūt. Deniq̄ʒ cū alios miſiſſet ⁊ illi reuertētes ſe nullū inde veſtigiū repiſſe narrarēt clemētē filiū ſuū ſub tutorib⁹ dereliquit: ⁊ ipſe ad q̄rēdū vxorē cū filijs nauē cōſcendit: ſꝫ minime redijt. Uiginti igit̄ annis clemēs orbatus ſtetit nec de patre vel de matre vel de fratribus aliqđ indiciū inuenire potuit. Ipſe aūt clemēs ſtudio lr̄arū ſe cōtulit: ⁊ ſummū ph̄ie apicē apprehēdit. Deſiderabat aūt vehemēter ⁊ ſtudio ſe q̄rebat q̄liter ſibi aīe imortalitas perſuaderi poſſet. Ob hoc ph̄orū ſcholas ſemꝑ adibat ⁊ ſi q̄dē q̄ īmortalis eſſet ob̄tinebat̄ gaudebat: ſi qñ vō q̄ mortalis eēt concludebatur triſtis diſcedebat. C. ¶ Deniq̄ʒ cum barnabas romā veniſſet ⁊ fidem xp̄i ꝑdicaret ph̄i eum tanq̄ inſanū ⁊ amentē deridebāt. Un̄ ⁊ q̄dā q̄ fm̄ q̄ſdam fuit clemēs ph̄s qui eū primo ſicut alij deridebat ⁊ eius ꝑdicationē contēnebat talē queſtionē pro deriſu barnabe fecit dicens. Cum culex animal ſit exiguūʒ qđ eſt q̄ ſex pedes hʒ: et inſuper alas poſſidet: elephas aūt cuʒ ſit immane animal nec alas poſſidet ⁊ tantū quatuor pedes hʒ. Cui barnabas ſtulte tue queſtioni rn̄dere facile poſſem: ſi veritatis cauſa diſcende querere videreris. Sed nunc de creaturis vobis dicere aliquid abſurduʒ eſt: cum a vobis creaturarum conditor ignoretur. Quia enim creatorem non cognoſcitis: iuſtuʒ eſt vt in creaturis erretis. Hoc verbum cordi clemētis philoſophi valde inheſit ita q̄ fideʒ xp̄i inſtructus a barnaba recepit ⁊ in iudeā ad petrum poſtmodum properauit. Quem ille de fide xp̄i inſtruxit ⁊ anime īmortalitateʒ euidenter edocuit. Eo tempore ſimon magus duos diſcipulos habebat. ſ. aquilam ⁊ nicetam qui eius fallacias agnoſcētes eū reliquerūt ⁊ ad petrum ꝯfugerunt et eius diſcipuli ſunt effecti. Cum autem petrus clementē de ſua interrogaſſet progenie: ille quid matri ⁊ fratribus et patri acciderit per ordinem enarrauit addens q̄ credebat q̄ mr̄ cū fratrib⁹ in mari periſſent pr̄

xᵒ aut merore aut ſiīr naufragio interiſſet. Quod au=
diēs petrꝰ lachꝛymas cōtinere nō potuit. Quadā aūt
vice petrus cū diſcipulis ſuis antaradū ⁊ inde ad inſu
lā ꝓpe ſex miliaria diſtātē ī qua macidiana mr̄ clemētis
morabatur: venit vbi q̄dā colūne vitree mire magnitudi
nis erāt. Quas cū petrus cū ceteris miraretur: videns
ipſam mēdicātē/ cur nō potiꝰ ſuis manibꝰ operaretur in
crepauit. Que rn̄dit. Speciem tm̄ dn̄e habeo manuū q̄
meis ſic ſunt debilitate morſibꝰ vt oīno ſint inſenſibi=
les effecte. Atq; vtinā me in mare ꝓcipitaſſem vt vltra
non viuerē. Cui petrus. Quid eſt qd' loq̄ris: Neſcis q̄
anime eoꝝ q̄ ſe interimūt grauiter puniuntur. Cui illa.
Utinā hoc mihi certū fieret ꝙ aīe poſt mortē viuāt li=
benter enī meipſā occiderē: vt ſaltē vna hora dulces
meos natos videre poſſem. Cūq; petrus ab ea cauſam
tāte triſtitie interrogaſſet: ⁊ illa ei ordinē geſte rei nar
raſſet: ait petrus. Eſt q̄dā adoleſcēs apud nos noīe cle
mens q̄ hec q̄ refers mr̄i ⁊ frībus aſſerit accidiſſe. Qd
illa audiens nimio ſtupore ꝑcuſſa corruit. Cūq; ad ſe=
met ipſam rediſſet cū lachꝛymis ait. Ego ſū adoleſcē=
tis mr̄. Et ꝓcidēs ad pedes petri rogare eū cepit vt ſi=
bi filiū ſuū feſtinātēr oſtēdere dignaretur. Cui petrus.
Cū adoleſcentē videris paululū diſſimula quouſq; ab
inſula cū naui egrediamur. Qd cū illa ſe facturā ꝓmi
ſiſſet: tenēs petrus manū eius ipſam ad nauē vbi erat
clemēs ducebat: vidēs xᵒ clemēs petrū manu mulie=
rē ducētē ridere cepit. Mox aūt vt mulier iuxta clemē=
tē fuit ſe cōtinere nō potuit: ſed ſtatim in āplexus eius
ruit et crebro oſculari cepit. Quā ille tāq; inſanientem
mulierē cū indignatiōe repellebat ⁊ aduerſus petrū
indignatiōe nō modica mouebatur: cui petꝰ. Quid agis
o fili clemēs. Noli repellere matrē tuā. Qd cū audiſſet
clemens lachꝛymis infuſus ſup matrē iacētē cōcidit ⁊
eā recognoſcere cepit. Tūc ad preceptū petri hoſpita
ſua q̄ paralitica iacebat adducitur: ⁊ ab eo cōtinuo libe=
ratur. Tūc mater clemētem de patre interrogauit. Cui il
le. Ad te q̄rendū iuit ⁊ vltra nō rediit. At illa audiens
ſolūmō ſuſpirauit. Grāde enī ꝓ filio inuēto gaudiū ha
bēs reliquos cōſolabatur merores. D. ¶ Interea cū ni=
ceta ⁊ aq̄la deeſſent: ⁊ redeūtes mulierē cū petro vidiſ
ſēt q̄nā ſit hec mulier ꝑcūctantur. Quibus clemens ait.
Mr̄ mea eſt quā deꝰ mihi redonauit ꝑ dn̄ꝫ meū petrū
Poſt hec petꝰ oīa eis ꝑ ordinē enarrauit. Que cū au
diſſent niceta ⁊ aq̄la ſubito ſurrexerūt ⁊ obſtupefacti cō
turbari ceperūt dicētes. Dn̄ator dn̄e deus vera ne ſunt
hec/ an ſomniū eſt qd audimus. Tūc petrꝰ. Filii nō in
quit nos inſanimꝰ: ſed hec vera ſunt. At illi faciē cōfricā
tes aiūt. Nos ſumꝰ fauſtinꝰ ⁊ fauſtus q̄s mat̄ nr̄a eſti=
mat in mari interiſſe. Et accurrētes in cōplexus mr̄is
ruūt ⁊ eā crebrius oſculantur. At illa ait. Quid vult hoc
eē. Ad quā petꝰ. Iſti ſunt filii tui fauſtinꝰ ⁊ fauſtus q̄s
in mari ꝑiſſe putabas. Hec audiēs mr̄ pre nimio gau=
dio velut amēs effecta corruit ⁊ poſt ad ſe reuerſa ait.
Obſecro vos dulciſſimi filii narrate mihi q̄ſio euaſiſtis.
Qui rn̄derūt. Cū nauis fuiſſet reſoluta ⁊ nos ſup quā=
dā tabulam veheremur: q̄dā pirate nos inuenientes in
ſuam nauiculā poſuerūt: ac mutatis noībus cuidā nos
honeſte vidue iuſtine noīe vēdiderūt q̄ tāq; filios ſuos
nos habuit ⁊ liberalibꝰ artibꝰ nos erudire fecit. Tādē
phīe operā dedimꝰ ⁊ ſimoni cuidā mago nobiſcū educa
to adheſimꝰ. Cūq; eiꝰ fallaciā cognouiſſemꝰ ipm̄ oīno
deſtruimus et petri diſcipuli ꝑ zacheū effecti ſumus.
Sequēti aūt die aſſumptis petrus tribꝰ fratribꝰ. ſ. cle
mēte: aq̄la: ⁊ niceta: ad quēdā ſecretiorē locū ꝓ ōonis
grā deſcēdit. Quos venerādus q̄dā ſenex ſed tm̄ pau=
per alloq̄ cepit dicēs. Miſereor veſtri frēs: q̄ ſub ſpē
pietatis vos grauiter errare cōſidero: neq; enī deꝰ ē: ne=
q; cultꝰ hic aliq̄s eſt: neq; prouidētia in mūdo ſꝫ fortui
tus caſus/ ⁊ geneſis oīa agūt: ſicut ⁊ egō ex meipſo ma=
nifeſte cōperi in diſciplina matheſis pre ceteris erudi
tus. Nolite ergo errare ſiue enī oretis ſiue non: qd vr̄a
geneſis cōtinet vobis erit. Clemēs aūt in eū reſpiciēs
aīo pulſabatur: ⁊ ſibi ſe eū alīs vidiſſe videbatur. Cūq; de
mandato petri clemēs aquila ⁊ niceta cum eo diutius
diſputaſſent: ⁊ ꝓuidentiā aptis rōnibꝰ oſtendiſſent: eūq;
ob reuerētiā crebro prēꝫ vocarēt: dixit aquila. Quid ne
ceſſe eſt vt eū prēꝫ vocemꝰ cū in mādatis habeamꝰ ne=
minē ſup terrā patrē vocare. Et poſt hoc reſpiciēs ad
ſenē ait. Non iniurioſe accipias prī ꝙ fratrē meū cul=
pauit: q̄ te prēm vocauit. Habemꝰ enī tale mandatum
ne aliquē iſto noīe vocemꝰ. Cūq; aq̄la hec dixiſſet, riſit
oīm aſtantiū cetꝰ vna cū ſene ⁊ petro. Et cū ille cām il
lius riſus inq̄reret dixit ad eū clemens q̄ facis id de q̄
alios culpas ſenē patrē vocādo. At ille negabat dicēs
Uere neſcio ſi eū patrē vocauerim. Uerū cū ſatis de ꝓ
uidentia diſputatū eſſet dixit ſenex. Crederē vtiq; ꝓui
dentiā eſſe ſed a ꝓpria cōſciētia ꝓhibeor huic fidei ac
cōmodare cōſenſum. Noui enī meā ⁊ cōiugis mee ge=
neſim: ⁊ ſcio ea que vnicuiq; nr̄m dictabat geneſis acci
diſſe. Audite igitur cōiugis mee thema ⁊ inuenietis
ſchema cuius exitꝰ accidit. Habuit nāq; martē cū vene
re ſuper cētrū lunā xᵒ in occaſu in domo martis ⁊ fini
bus ſaturni qd ſchema adulteras facit: ⁊ ſuos ꝓprios
amare ⁊ peregre ꝓficiſci ⁊ in aq̄s defungi. Qd ⁊ ita fa=
ctum eſt. Incidit nāq; in amorē ſerui: ⁊ periculū atq;
opprobriū metuens cum ipſo aufugit ⁊ in mari periit.
Nā ſicut frater meꝰ retulit ipm̄ prīo adamauit: ſed cū
ipſe aſſentire ſibi nollet in ſeruū ſue libidinis amorē
retorſit: nec tn̄ ei imputādū eſt: q̄ eā geneſis hoc facere
cōpulit. Narrauitq; q̄ſio ſomniū finxerit: ⁊ q̄uō cū libe
ris athenas vadēs naufragio ꝑierit. E. ¶ Cūq; filii vel
lēt in eū irruere ⁊ rē aperire ꝓhibuit petꝰ dicēs. Quie
ſcite quoaduſq; mihi placuerit. Dixitq; ei petꝰ. Si ho
die cōiugē tuā caſtiſſimā cū tribꝰ filiis tuis cōſignaue
ro credes: q̄ geneſis nihil ſit. Cui ille. Sicut impoſſi=
bile eſt te exhibere qd ꝓmiſiſti: ita ī poſſibile eſt extra
geneſim aliq̄d fieri. Dixit ei petꝰ. Ecce iſte eſt filiꝰ tuꝰ
clemēs ⁊ hi duo gemini tui fauſtinꝰ ⁊ fauſtꝰ. Tūc ſenex
reſolutis mēbris cecidit: ⁊ quaſi exanimis factꝰ eſt. Fi
lii aūt irruētes in eū oſculabantur: verētes ne ſpm̄ reuo=
care poſſet tādē ad ſe rediēs oīa vt acciderāt per ordi=
nē audiuit. Tūc ſubito vxor adueniēs ⁊ cū lachꝛymis cla
mare cepit. Ubi eſt vir meꝰ ⁊ dn̄s meꝰ. Hec cū illa q̄ſi
amēs clamaret ſenex cucurrit ⁊ eā multis lachꝛymis
amplecti ⁊ ſtringere eā cepit. Dū igitur ſimul manerent
aduenit quidam nūcians apionē ⁊ ambionē fauſtinia
ni amiciſſimos cū ſimone mago hoſpitari. De quorū
aduētu fauſtinianus valde gauiſus ad eos viſitandos
iuit. Et ecce nūcius venit qui diceret miniſtrū ceſaris
antiochiam aduenisse: vt magos oēs quereret ⁊ mor=
te puniret. Tunc ſimō magus in odiū filioꝝ q̄ ipm̄ reli
querāt vultus ſui ſimilitudinē ī fauſtinianū impreſſit vt nō
fauſtinianꝰ: ſed ſimō magꝰ ab oībus putaretur. Hoc aūt
fecit vt a miniſtris ceſaris loco ſui teneretur ⁊ occidere=
tur. Ipſe aūt ſimō de ꝑtibꝰ illis abſceſſit. Cū aūt fauſti
nianꝰ ad petrū ⁊ filios rediiſſet expauerūt filii vultū
ſimonis in eū intuētes vocē autē patris ſui audiētes.
Solus aūt petrus erat q̄ vultū eius naturalem vide=
bat. Cūq; filii eius ⁊ vxor eius eum refugerēt ⁊ execra=
rentur dicebat eis. Cur execramini ⁊ refugitis patrē

veſtrum? Qui rñderũt ꝙ idẽ eũ fugerẽt qꝛ in eo vult⁹ ſimonis magi appareret. Cõfecerat ei ſimõ quoddã vnguentũ ⁊ faciẽ ei⁹ ꝑunxerat ⁊ vultũ ſuũ arte magica impreſſerat in eũ. Ipſe igit̃ lamẽtabat̃ ⁊ dicebat. Quid mihi miſero accidit vt vna die recognitus ab vxore ⁊ filijs letari nõ potuerim cũ eis. Vxor vero ei⁹ ſparſis crinibus ⁊ filij plurimũ flebãt. F. ¶ Simõ aũt mag⁹ dũ adhuc eẽt antiochie petrũ plurimũ īfamauerat magũ maleficũ ⁊ homicidã eũ dicẽdo. Deniqꝫ intm̃ aduerſus petrũ ꝑplum cõcitauerat vt ipm plurimũ inuenire affectarẽt: vt carnes ei⁹ dentib⁹ laniarẽt. Dixit ergo petr⁹ fauſtiniano. Qm̃ quidẽ ſimõ mag⁹ eſſe videris ꝑge antiochiã ⁊ corã oĩ ꝑplo me excuſa ac ea q̄ de me dixit ſimõ ex ꝑſona ſui retracta: poſt hoc ego ãtiochiã veniã ⁊ alienũ hũc vultũ a te effugabo ⁊ ꝓpriũ vultũ corã oĩb⁹ reddam. Hoc tñ nullo mõ credẽdũ ẽ ꝙ btũs petr⁹ mẽtiri mãdauerit cũ de⁹ nõ indigeat nr̃o mẽdacio. Jõ itinerari⁹ clemẽtis in quo hec ſcripta ſunt liber apocriph⁹ eſt: nec vt quibuſdã placet ſuſcipiend⁹ eſt in talib⁹. Verũtñ dici põt ꝙ petr⁹ ſi diligẽter verba ſua cõſiderant̃ nõ ſibi dixit vt ſimonẽ magũ eſſe ſe diceret: ſed vt ꝑplo effigiem faciei ſuꝑ inductã oñdẽs petrũ ex ꝑſona ſimonis cõmẽdaret ⁊ mala q̄ dixerat reuocaret. Et ille dixit ſe eſſe ſimonem nõ quãtũ ad veritatẽ ſꝫ quãtũ ad apparẽtiã. Vñ qđ infra dixit fauſtinian⁹. Ego ſimon ⁊c. Sic debet accipi .i. quãtũ ad apparẽtiã videor eſſe ſimõ. Fuit ergo ſimon ſupple putatiu⁹. Perrexit ergo fauſtinian⁹ pr̃ clementis antiochiã ⁊ ꝑplꝫ cõuocãs dixit. Ego ſimõ annũcio vobis ⁊ ꝯfiteor oĩa feſelliſſe de petro. Nequaq̄ eñ eſt ſeductor vel mag⁹: ſꝫ ad ſalutẽ mũdi miſſus. Quapropter ſi decetero aliqđ cõtra ipm dixero: me tanq̄ ſeductorẽ ⁊ maleficũ repelliatis. Nũc eñ pnĩam ago: qꝛ male me dixiſſe cognoſco. Moneo igit̃ vos vt ipſi credatis ne vos ⁊ ciuitas veſtra inſimul pereatis. Cũqꝫ hec oĩa q̄ petr⁹ iuſſerat cõpleſſet ⁊ iã in amorẽ petri ꝑplm incitaſſet: petr⁹ ad eũ venit ⁊ oꝛone facta effigiẽ vultus ſimonis ab eo penit⁹ effugauit. Ppl̃s aũt antiochen⁹ petrũ benigne ⁊ cũ multo honore recepit: ⁊ ipm in cathedra ſublimauit. Qđ audiẽs ſimõ illuc perrexit ⁊ populũ cõuocãs ait. Miror ꝙ cũ vos ſalubribus p̄ceptis inſtruxerim ⁊ a ſeductore petro vos cauere monuerim vos ipſum nõ ſolum audiſtis: ſed etiã epali cathedra ſublimaſtis. Tunc omnes cum furore aduerſus eũ dixerunt. Monſtro nobis ſilis es. Audiuiſtertius te penituiſſe dicebas ⁊ nũc te ⁊ nos p̄cipitare conaris et impetum in eũ facientes cũ ignominia eũ ꝓtinus expulerũt. Hec oĩa clemẽs in libro ſuo de ſeipſo narrat: ⁊ hãc hiſtoriã ibidẽ inſeruit. G. ¶ Poſt hec aũt petr⁹ cũ romã veniſſet ⁊ ſuã paſſionẽ imminere videret clemẽtẽ poſt ſe epm̃ ordinauit. Mortuo igit̃ principe apl̃orũ petro: clemẽs vir ꝓuid⁹ p̄cauẽs in futurum: ne .ſ. ꝑ hoc exẽplũ quilibet vellet ſibi in eccl̃ia ſucceſſorẽ ſtatuere et hereditate ſanctuariũ dñi poſſidere, lino ceſſit ⁊ poſtmodũ cleto. Nõnulli aſſerũt ꝙ linus ⁊ clet⁹ nõ fuerũt ſummi põtifices ſed tm̃ petri apl̃i coadiutores propter qđ in cathalogo põtificũ meruerũt annumerari. Poſt hoc aũt clemẽs eligit̃ ⁊ p̄ſidere cõpellit̃. Qui ita moꝝ ornamẽto pollebat vt iudeis ⁊ gẽtilib⁹ ⁊ oĩb⁹ xp̄ianis ꝑplis cõplaceret. Singulariꝫ inopes regionũ noĩatim ſcriptos habebat ⁊ quos baptiſmi ſctĩficatione mũdauerat nõ ſinebat publice fieri mẽdicitati ſubiectos. Cũ itaqꝫ domicellã virginẽ neptẽ domiciani impatoris ſacro velamie ꝯſecraſſet: ⁊ theodorã vxorẽ ſiſinnij amici impatoris ad fidem cõuertiſſet: ⁊ in caſtitatis ꝓpoſito manere ꝓmitteret: ſiſinni⁹ zelo duct⁹ eccl̃iã poſt vxorẽ ſuã occulte intrauit ſcire volẽs ꝓpter quid illa ſic eccleſiam frequentaret. At vbi a ſctõ clemẽte oratio fuſa eſt: ⁊ a ꝑplo rñſum eũ amẽ. Siſinnius cecus ⁊ ſurd⁹ penit⁹ effectus eſt. Qui ſtatim pueris ſuis dixit. Cito me tolli ite et foras educite: pueri aũt ꝑ totã eccl̃iam eũ girabant ſed ad ianuas ꝑuenire nõ poterãt. Quos cũ vidiſſet theodora ſic errãtes primo quidẽ ab eis declinauit putãs ꝙ vir ſu⁹ eã cognoſcere poſſet. Poſtmodũ aũt quidnã hoc eſſet interrogauit. Qui dixerũt. Dñs noſter dũ vult videre ⁊ audire que nõ licet: cecus ⁊ ſurdus fact⁹ eſt. Tũc illa in orationẽ ſe dedit deprecãs vt vir ſuus inde exire poſſet. Et poſt oꝛonẽ dixit pueris. Ite modo ⁊ ꝑducite dñm veſtrũ ad domũ. Cũqꝫ abijſſent ſctõ clemẽti theodora quid acciderit indicauit. Tũc ſctũs rogatu theodore ad eũ venit ⁊ ipm inuenit apertis oculis nil vidẽtẽ et nil penit⁹ audiẽtẽ. Cũqꝫ clemẽs ꝓ eo oraſſet ⁊ ille auditũ ⁊ lumẽ recepiſſet vidẽs clemẽtẽ iuxta vxorẽ ſuã ſtãtẽ amẽs efficit̃ ⁊ ſe illuſum magicis artib⁹ ſuſpicat̃: p̄cepitqꝫ ſeruis ſuis vt tenerẽt clemẽtẽ dicẽs vt ingrederet̃ ad vxorẽ meã magicis artib⁹ me excecauit. Precepitqꝫ miniſtris vt clemẽtẽ ligarent ⁊ ligatũ traherẽt. At illi ligãtes colũnas iacẽtes ⁊ ſaxa putabãt: ſicut et ſiſinnio videbat̃ ꝙ ſctm̃ clemẽtẽ cũ ſuis clericis traherẽt ⁊ ligarẽt. Tũc clemẽs ſiſinnio ait. Qꝛ ſaxa deos dicis: ſaxa trahere meruiſti. Ille aũt vere eũ ligatũ exiſtimãs ait. Ego te īterfici faciã. Clemẽs ãt inde abſcedẽs: theodorã rogauit ne ab oꝛone ceſſaret donec virũ ſuum dñs viſitaret. Orãti igit̃ theodore petrus apl̃s apparuit dicens. Per te virtus ſaluabit̃ vt īpleat̃ ꝙ dixit frater me⁹ paul⁹. Saluabit̃ vir īfidelis ꝑ mulierẽ fidelẽ. Et hec dicẽs abſceſſit. Statimqꝫ ſiſinnius vxorẽ ſuã ad ſe vocauit: obſecrãs vt ꝓ ſe oraret ⁊ ſctm̃ clemẽtẽ ad ſe vocaret. Qui cũ veniſſet ipꝫ ī fide īſtruxit: ⁊ eũ cũ .cccxiij. de domo ſua baptizauit. Per hũc aũt ſiſinniũ multi nobiles ⁊ amici nerue impatoris dño crediderũt. Tũc comes ſacroꝝ pecuniã multis dedit ⁊ cõtra ſctm̃ clemẽtẽ ſeditionẽ maximã excitauit. H. ¶ Tũc mamertinus vrbis p̄fect⁹ ꝑpl̃i ſeditionẽ maximã nõ ferẽs ad ſe clemẽtẽ adduci fecit. Quẽ cũ redargueret ⁊ ad ſe īclinare attẽtaret ille ait. Optarẽ te ad rõnẽ accedere. Nã ſi canes multi cõtra nos latrauerint ⁊ morſib⁹ attrectauerint: nunq̄ hoc nobis auferre pñt ꝙ nos ſumus rõnabiles hoĩes ⁊ ipſi ſunt irrationabiles canes. Seditio aũt ab imperitis exorta oñdit ſe nihil habere certũ vel verũ. Tunc mamertin⁹ de eo traiano imperatori ſcribens rñſum accepit ꝙ aut ſacrificaret aut trãſportũ mare in eremo qđ adiacet ciuitati terſone ipm in exilium mitteret. Tunc prefectus clementi cũ lachrymis ait. De⁹ tuus quẽ pure colis ipſe te adiuuet. Prefect⁹ aũt ei nauem tribuit ⁊ oĩa neceſſaria miniſtrauit. Multi aũt clerici ⁊ laici ipm in exiliũ ſunt ſecuti. Profectus aũt ī inſulã inuenit ibi pluſq̄ duo milia xp̄ianorũ ibidẽ iãdudũ ad ſecãda marmora dãnatoꝝ. Qui ſctm̃ clemẽtẽ vidẽtes ſtatim in fletũ ⁊ lachrymas proruperunt. Quos ille cõſolans ait. Non meis meritis ad vos me miſit dñs veſtre corone participẽ me fieri. Et cũ ab eis didiciſſet ꝙ a ſexto miliario aquã ſuis humeris deportarent: dixit eis. Oremus oẽs dñm ieſum xp̄m vt ꝯfeſſorib⁹ ſuis fontẽ in loco iſto ac venas aque aperiat. Et qui percuſſit petrã ī deſerto ſina ⁊ fluxerũt aque in abũdantia: ipſe nobis laticem affluentẽ impertiat̃: vt de eius bñficijs gratulemur. Cũqꝫ oratione facta hinc inde circunſpiceret: vidit agnũ ſtantem qui pede erecto dextro quaſi locum epo oſtẽdebat. Et intelligẽs dñm ieſum xp̄m eſſe quẽ ſolus ipſe videbat: perrexit ad locũ

⁊ dixit. In noīe patris ⁊ filij ⁊ ſpūſſcti in iſto loco ꝑcu-
tite. Sed cū nullus in iſto loco in quo agnus ſteterat
ꝯtingeret: ipſe accepto breui ſarculo leui ictu locū ſub
pede agni ꝑcuſſit ⁊ ſtatim maximꝰ fons erupit ⁊ in flu
uiū creuit. Tūc vniuerſis gaudētibꝰ ſanctus clemens
ait. Fluminis īpetus letificat ciuitatē dei. Ad hāc fa-
mā multi cōfluxerunt ⁊ vna die quingēti ⁊ amplius ab
eo baptiſma ſuſceperūt ⁊ idoloꝝ tēpla deſtruentes per
totā ꝓuinciā intra annū vnum. lxxv. eccleſias edifica-
uerūt. Poſt tres aūt annos traianus imꝑator qui ce-
pit anno dñi. cvj. hoc audiens quēdā ducē illuc miſit.
Qui cū oēs libenter mori cōſpiceret multitudini ceſ-
ſit: ⁊ ſolū clementē ligata ad collū eiꝰ anchora in mare
precipitauit dicens. Jam non poterunt ipſum pro deo
colere xpiani. Stante aūt oī multitudine ad littus ma-
ris: corneliꝰ ⁊ phebus diſcipuli eius oēs orare precepe
runt vt dominus corpus ſui martyris eis monſtraret.
Statimq; mari ꝑ tria miliaria recedente: oēs ꝑ ſiccum
ingreſſi inuenerūt in modū templi marmorei habita-
culum a deo paratum: ⁊ ibi in arca corpus ſcti clemē
tis ⁊ anchorā iuxta eū. Reuelatū eſt aūt diſcipulis eiꝰ
ne inde tollerēt corpꝰ eius. Omni aūt anno tpe paſſio-
nis ꝑ. vij. dies ad tria miliaria mare recedit: et ſiccum
iter aduenientibꝰ tribuit. J. ¶ In vna aūt ſolēnitatum
mulier cū filio ſuo paruulo ad locum acceſſit: cōpletis
aūt feſtiuitatis ſolēnijs cū puer obdormiret ſonus inū
dantiū aquarū ſubito factus eſt. Mulier aūt territa et
filij ſui oblita: cū reliqua multitudine ad ripā aufugit.
Que poſtmodū filij memor cū eiulatu maximo flebat:
⁊ vſq; ad celum lamentabiles voces dabat ac per litto
ra clamās ⁊ eiulās diſcurrebat: ſi forte filij corpꝰ a lit-
toribus eiectū videret. Sed cū in ea ſpes oīs deficeret:
ad domū rediji ⁊ totū illū annum in fletu ⁊ merore du
xit. Poſt annū igit̄ apto mari oēs anticipās ad locū
concita venit ſi de filio forte aliqđ veſtigium inuenire
poſſet. Cū ergo ante tumulū ſcti clemētis ſe in oratio-
nē dediſſet ſurgēs vidit infantē in loco vbi eū reliquē
rat dormientē. Eſtimās autem eū eſſe defunctū: acceſ-
ſit ꝓpius quaſi corpꝰ collectura exanime. Sed cū eū
dormientē cognouiſſet excitatum velociter ſpectanti
bus populis incolumē in vlnis leuauit: ⁊ vbi nā ꝑ illū
annū fuerit reqſiuit. Ille aūt ſe neſcire rñdit ſi annꝰ in
teger p̄terierat: ſed tm̄ vnius noctis ſpacio ſe ſuauiter
dormiſſe putabat. Ambro. in p̄fatiōe ſic ait. Cū iniquiſſi-
mus ꝑſecutor beatū clementē penis afficere a diabolo
cogeret̄ nō ei tormētū intulit: ſʒ triūphū. Jactat̄ ergo
martyr in fluctibus vt mergeret̄ ⁊ ex hoc ꝑuenit ad p̄-
miū vñ petrus magr̄ eius ꝑuenit ad celū. Amboꝝ ergo
in fluctibꝰ xp̄s ꝓpi obās mētes clemētē ad palmā vi-
ctorie de ꝓfundo reuocat petrū ad celeſtia regna in eo
dē elemento ne mergeret̄ eleuat. Refert Leo hoſtieñ.
ep̄s ꝙ tpe quo michael imperator noue rome regebat
imperiū: ſacerdos quidā noīe pb̄r q̄ ob ſummum inge
niū a pueritia fuerat ſic vocatꝰ: cū terſonā ꝑueniſſet et
de his que narrant̄ in hiſtoria clementis habitatores
interrogaſſet: q2 aduene potiꝰ q̄ indigene erāt: ſe neſci
re ꝓfeſſi ſunt. Siquidē miraculū marini receſſus ob
culpā inhabitantiū iā diu ceſſauerat: ⁊ ob īcurſū bar
baroꝝ tpe marini receſſus venientiū tēplū deſtructū
fuerat: ⁊ arca cū corpe marinis fluctibus obrupta erat:
exigētibus culpis inhabitātiū ſup quo miratꝰ pb̄r et
accedens ad ciuitaculā noīe georgiā cū ep̄o ⁊ clero ac-
ceſſit ad querēdū ſacras reliq̄as ad inſulā in qua eſti-
mabāt eſſe corpꝰ martyris. Ubi cū hymnis et orōnibꝰ
fodientes: diuina reuelatione inuenerūt corpus ⁊ an-
chorā cum qua fuerat in mare ꝓiectum: ⁊ deportaue-
rūt terſonā. Deinde p̄dictus pb̄r cum corpe ſancti cle-
mētis romā venit: ⁊ multis oſtēſis miraculis in eccl̄ia
que nunc dr̄ ſancti clemētis honorifice corpus collo-
catum fuit. In quadam autem chronica legitur ꝙ ma-
ri ab illo loco exſiccato a beato cirillo morauoꝝ epiſco
po romam tranſlatum eſt.

¶ De ſancto Griſogono. clxvij. A.

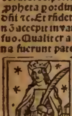

GRiſogonus iuſſu diocletiani in
carcere recludit̄ vbi ſancte ana-
ſtaſie alimonijs fouebatur. cum ergo
anaſtaſiā vir eius in arctiſſimā cuſto-
diā poſuiſſet griſogono q̄ eam erudie
rat talia ſcripta direxit. Scō confeſ-
ſori xp̄i griſogono anaſtaſia ſacrilegi
iugum mariti ſuſcepi cuius deo miſe
rante torum menita infirmitate de-
clinās: die noctuq; dñi noſtri ieſu xp̄i
amplector veſtigia. cū iſte ꝑ ꝑrimoniū
meum ex quo illuſtratur cū indignatione ac turpibus
idolatris exhauriat: me q̄ʒ velut magā atq; ſacrilegā
cuſtodie tā grauiſſime mācipauit vt me vitā tēporalē
amittere ſuſpicer. Nihil enī ſupereſt niſi vt amiſſo ſpū
morti ſuccūbā. In qua morte lʒ glorier: tamē mea mēs
valde cōterit̄: q2 opes mee quas deo deuouerā a turpi
bus cōſumunt̄. Uale vir dei memētoq; mei: cui Griſo-
gonꝰ ſic rñdit. Uide ꝙ nō cōturberis in hoc ꝙ tibi pie
viuēti inferant̄ aduerſa. Nō enī decipieris: ſʒ ꝓbaris.
Cito ad te placitū tp̄s xp̄s cōuertet: ⁊ quaſi poſt noctis
tenebras floridum dei lumē aſpicies atq; poſt glaciei
frigus aurea tibi tp̄a ⁊ ſerena ſuccedent. Uale in dño
⁊ ora ꝓ me. Deniq; cum beata anaſtaſia ſic in cuſtodia
artaretur vt vix ei panis quadrans dareṫ: eſtimans ſe
morituram: ſancto griſogono ep̄lā in hec verba ſcripſit.
Cōfeſſori xp̄i griſogono anaſtaſia. Finis venit corporis
memento mei: vt egredientē animam meam ipſe ſuſci
piat pro cuius amore iſta ſuſtineo que ex ore huius ve
tule recognoueris. Cui ille reſcripſit. Supeſt vt lumē
tenebre antecedāt: ſicut etiā poſt infirmitatē ſalus re-
uertitur ⁊ vita poſt mortē promittit̄. Uno fine conclu
duntur ⁊ aduerſa huius mūdi ⁊ proſpera ne vel triſti-
bus deſperatio vel letis elatio dominet̄: vnū mare eſt
in quo nauicule corporis noſtri velificāt: ⁊ ſub vno cor
poris gubernatore anime noſtre nautico fungunt̄ offi
cio. Quorūdam igitur naues fortiſſimis carinarū ne-
xibus ſolidate crebros equoris cōcitatos fluctus ille-
ſe pretereūt. quorūdā xo fragiles iuncture lignorum
etiā in trāquillo vicinū morti cōficiūt curſum. Tu aūt
xp̄i famula crucis tropheū tota mente conſtringe ⁊ te
ipſam prepara ad opus dei. Igitur diocletianus aqui-
legie partibꝰ prepoſitus ceteros xp̄ianos occidēs ſan-
ctū griſogonū ſibi preſentari iuſſit. Cui cū diceret. Ac
cipe poteſtatem prefecture tue ⁊ conſulatum generis
tui ⁊ ſacrifica dijs. Reſpondit griſogonus. Ania deum
in celo adoro ⁊ dignitates tuas quaſi lutum contēno.
Data igitur ſuper eum ſententia ad quendam locū du-
citur ⁊ ibidē protinus decollatur. Circa annos domi-
ni. cclxxxvij. Cuius corpus cū capite ſanctus Zelus
preſbyter ſepeliuit.

¶ De ſancta Katherina. clxviij. A.

KAtherina dicitur a catha quod eſt vni-
uerſum ⁊ ruina quaſi vniuerſalis ruina omne
enim edificium diaboli in ea vniuerſaliter
corruit: nam in ea corruit edificiū ſuper-
bie per humilitatem quā habuit carnalis

cõcupiſcentie:ꝑ virginitatẽ quã ſeruauit cupiditatis
mũdane:q2 oĩa mũdana deſpexit:vel catherina quaſi
cathenula. Ipſa eñ ſibi ꝑ bona opa quãdã cathenã fe
cit:ꝑ quã vſ ad celũ aſcẽdit. Que qdẽ cathena ſiue ſca
la quatuor gradus hꝫ q ſunt innocẽtia opis: mũdicia
cordis: deſpectio vanitatis: ⁊ locutio veritatis. Quos
ꝓpheta p ordinẽ ponit dicẽs. Quis aſcẽdet in montẽ
dñi ⁊c. Et rñdet. Innocens manib9 ⁊ mundo corde qui
nõ accepit in vano aĩam ſuã nec iurauit in dolo ꝓximo
ſuo. Qualiter aũt iſti quatuor gradus a beata catheri
na fuerunt patet ex legenda ſua.

Katherina coſtis regis filia oĩ-
bus liberalium ſtudijs erudita
fuit. Cũ aũt maxentius impator oẽs
tã diuites ꝙ paupes ad alexandriam
conuocaret vt idolis immolarent: et
xpianos immolare nolentes puniret
katherina cũ eſſet annoꝝ .xviij. ⁊ ĩ pa
latio diuitijs ⁊ pueris pleno ſola re-
mãſiſſet audiẽs animaliũ diuerſoꝝ
mugitus ⁊ cantantiũ plauſus miſſo
illuc nũcio inquiri iuſſit celeriter qd
hoc eſſet. Qḋ dũ didiciſſet aſſumptis aliquib9 de pala
tio ſigno crucis ſe muniẽs illuc acceſſit: ibi multos
xpianos metu mortis ad ſacrificia duci cõſpexit. Que
vehemẽti dolore cordis ſauciata ad ĩpatorẽ ſe audacẽ
ingeſſit: ⁊ ſic ait. Salutationẽ tibi ꝓferre imperator ⁊ or
dinis dignitas ⁊ rationis via ꝑmonebat ſi creatorẽ ce
loꝝ agnoſceres ⁊ a dijs aĩm reuocares. Stãſ añ ia-
nuã tẽpli ꝑ varias cõcluſiões ſillogiſmoꝝ allegorice ⁊
methonomice diſerte ⁊ myſtice multa cũ ceſare diſpu-
tauit. Deinde rediẽs ad ↄmune colloquiũ dixit. Hec ti
bi tanꝙ ſapiẽti ꝓferre curaui. Nũc aũt quare incaſſuꝫ
cõgregaſti hãc multitudinẽ ad colendã ſtultitiã idolo
rũ. Miraris hoc tẽpliũ manu artificũ operatũ: miraris
ornamẽta ꝑcioſa que velut puluis ante faciẽ vẽti erũt.
Mirare potius celũ ⁊ terrã mare et oĩa q in eis ſunt.
Mirare ornamenta celoꝝ ſolẽ vẽꝫ ⁊ lunam ⁊ ſtellas.
Mirare famulatũ eoꝝ qualr a mũdi initio vſ ad fi-
nẽ nocte ⁊ die currũt ad occidentẽ ⁊ redeũt ad orientẽ
nec vnꝙ fatigant. Et cũ hec aĩaduerteris interroga ⁊
diſce quis ſit eoꝝ potẽtior. Cũ aũt ipm ipſo donãte in
tellexeris: nec ſimilem illi inuenire valueris: ipm adora:
ipm glorifica. Ipſe eñ eſt de9 deoꝝ et dñs dñantium.
Cũ de filij incarnatiõe ſapiẽter plurima diſputaſſet
ſtupefact9 ceſar nõ valuit ad hec rñdere. Tãdẽ ad ſe re
uerſ9 dixit ad eã. Sine o mulier ſine nos finire ſacrifi-
ciũ ⁊ poſt hoc tibi rñſa reddem9. Precepit igit ad eã pa
latiũ duci ⁊ cũ diligẽtia cuſtodiri: admirãs nimiã eius
prudẽtiã ⁊ corpis pulchritudinẽ. Erat eñ ſpecioſa val
de: ⁊ icredibili pulchritudine oĩm oculis admirabilis
videbat ⁊ gratioſa. Veniẽs igit ceſar ad palatiũ dixit
katherine. Audiuimus tuã eloquentiã ⁊ mirati ſum9
tuã prudẽtiã: ſed in deoꝝ ſacrificijs occupati oĩa plene
intelligere nequiuimus. Nunc aũt ab initio ꝓgenieꝫ
tuã requirimus. Et ſctã katherina ad hoc ſcripũ eſt.
Nec te collaudes: nec te culpaueris ipſe. Hoc faciunt
ſtulti quos gloria vexat inanis. Cõfiteor tñ meã ꝓge-
niem nõ tumore iactantie ſed humilitatis amore. Ego
eñ ſuꝫ katherina coſtis regis vnica filia. Que ꝗuis in
purpura nata ⁊ liberalib9 diſciplinis nõ mediocriter
inſtructa. Hec iã oĩa cõtẽpſi ⁊ ad dñm ieſuꝫ xpm cõfu-
gi. Dij aũt quos colis nec te nec alios iuuare poſſunt.
O igit infelices taliũ numinũ cultores quib9 aduoca
tis in neceſſitate nõ aſſunt: ⁊ ĩ tribulatiõe nõ ſuccurrũt
in periculis nõ defendũt. Cui rex. Si ita eſt vt dicis to
tus mundus errat ⁊ tu ſola verũ dicis cũ tñ omne ver-
bũ in ore duoꝝ vel trium teſtiũ cõfirmet. Si angelus
eſſes: ſi celica virtus adhuc tibi credere nemo deberet:
quãto min9 cũ femia fragilis eſſe ꝓbaris. Cui illa. Ne
obſecro ceſar a furore tuo te vinci pmittas: vt in ſapiẽ-
tis aĩo non fiet turbatio dira ſic nan poeta ait. Tu ſi
aĩo rexeris rex eris: ſi corpe ſeru9. Et rex. Ut video pe-
ſtifera calliditate nos illaqueare diſpõis dũ ꝑ exẽpla
phõꝝ ſermonẽ ꝓtrahere niteris. Vidẽs aũt ceſar ꝙ
ei9 ſapiẽtie obuiare nõ poſſet: mãdauit occulte ꝑ lr̃as
vt oẽs grãmatici ⁊ rhetores ad ꝑtoriũ alexãdrie feſti-
nãter venirẽt: imẽſa mũera recepturi ſi ↄcionatricẽ
virginẽ ſuis aſſertiõib9 ſupa rẽt. C. ¶ Adducti ſunt igr
de diuerſis ꝓuincijs qnquaginta oratores q oẽs mor
tales in oĩ mũdana ſapiẽtia excellebãt. Quib9 iterro
gãtibus cur tã de remotis partib9 euocati fuiſſent. Ce
ſar rñdit. Eſt apud nos qdã puella ſenſu ⁊ prudẽtia in
cõparabilis q oẽs ſapiẽtes ↄfutat ⁊ deos nr̃os demões
eſſe affirmat: quã ſi ſupauerit is cuꝫ honore magno ad
ꝓpria redibitis. Ad hec vn9 ĩdignat9 ſtomachãti voce
rñdit. O magnũ imperatoris cõſiliũ q ob vni9 degenerẽ
puelle cõflictũ ſa pietes mũdi de remotis ptibus aduo
cauit: cũ vn9 ex nr̃is cliẽtulis eã poterat leuiſſime cõfu
tare. Et rex. Poterã qdẽ hãc vi ad ſacrificãdũ ĩpellere
aut penis extinguere: ſꝫ meli9 iudicaui vt vr̃is argumẽ-
tis penitus cõfutet. Cui illi dixerũt. Adducat corã no
bis puella vt ſua temeritate conuicta nũꝙ ſe ſapiẽtes
vidiſſe cognoſcat: ſed cũ xgo certamẽ qḋ ſibi iminebat
didiciſſet totã ſe dño ↄmẽdauit. Et ecce angel9 dñi aſti
tit ſibi ⁊ vt cõſtãter ſtaret admonuit aſſerẽs ꝙ nõ ſolũ
ab his vinci nõ poterit: ſꝫ inſup illa ipſos cõuerſos ad
palmã martyrij deſtinabit. Cũ ergo corã oratorib9 ad
ducta fuiſſet: dixit ĩpatori. Quali iudicio ↄ vnã puellã
quinquaginta oratores opponis quos ⁊ ꝓ victoria re
muneratãdos ꝓmittis: ⁊ me ſine ſpe mercedis pugnare
cõpellis. Erit tñ merces mihi dñs ieſus xp̃s q eſt ſpes
⁊ corona ꝓ ſe certãtiũ. Uex cũ oratores deũ fieri hoiez
aut pati impoſſibile dicerẽt: xgo etiã hoc a gẽtilib9 ꝑdi
ctũ eſſe oñdit. Nã plato aſtruit deũ circũrotundũ ⁊ de-
curtatũ. Sibylla qꝫ ſic ait. Felix ille de9 ligno q pẽdet
ab alto. Cũ igit xgo cũ oratorib9 ſapiẽtiſſime diſputa-
ret ⁊ eos aptis rõnib9 cõfutaret ſtupefacti illi qd dice-
rẽt nõ inuenientes muti penit9 ſunt effecti. Tunc impa
tor ↄ eos nimio furore replet9 increpare eos cepit: cur
ab vna puella tã turpiter ſe vinci pmitterẽt. Tũc vn9
magiſter alioꝝ ſic ait. Nouerit imperator ꝙ null9 vnꝙ
añ nos ſtare potuit quin cõtinuo vinceret. Hec autem
puella in qua ſpũs dei loquit ſic nos in admirationẽ
cõuertit: vt ↄ xpm aliqd dicere aut oĩno neſciam9 aut
penitus formidemus. Unde impator cõſtanter fatemur
ꝙ niſi ꝓbabiliorẽ ſniam de dijs quos vſ mõ colim9
protuleris ecce oẽs ad xpm cõuertimur. Audiens hec
tyrannus nimio furore ſuccenſus: oẽs in medio ciuita
tis ↄcremari iuſſit. At virgo ipſos cõfortãs ad marty
rium conſtantes efficit ⁊ de fide diligenter inſtruit. Et
cũ dolerẽt ꝙ ſine baptiſmo decederet virgo reſpondit.
Ne timeatis q2 effuſio veſtri ſanguinis vobis baptiſ-
mus reputabitur ⁊ corona. Cum ergo ſigno crucis mu
niti flammis fuiſſent iniecti: ita aĩas dño reddiderũt:
vt nec capilli nec veſtimenta eoꝝ ab igne in aliquo le
derent. Cum aũt a xpianis fuiſſent ſepulti: tyrannus
xginem loquit dicẽs. O xgo generoſa iuuẽtuti tue con-
ſule ⁊ poſt reginã in palatio meo ſecunda vocaberis ⁊
imagine tua in medio ciuitatis fabricata a cunctis re-

lut dea adoraberis. Cui ỽgo. Deſine talia dicere q̄ ſce-
lus eſt etiā cogitare. Ego me xp̄o ſpōſam tradidi. Ille
gloria mea ille amor meus: ille dulcedo ⁊ dilectio mea
ab eius amore: nec blādimēta: nec tormenta me pote-
runt reuocare. Tūc ille furore repletꝰ iuſſit eā ſpolia-
tā ſcorpionibus cedi ⁊ ceſam in obſcurū carcerē tradi:
ibiq̄ diebꝰ. xij. fame cruciari. D. ¶ Rege aūt ꝓ q̄buſdā
cauſis inſtātibꝰ extra regiōis ꝯfinia ꝓcedēte regīa eiꝰ
nimio amore ſuccēſa cū prīcipe militū noīe porphirio
media nocte ad carcerē ỽginis properauit. Quo cū re
gina itroiſſet vidit carcerē ineffabili claritate fulgētē:
⁊ angelos plagas ỽginis vngentes. Incipiēſq̄ ỽgo
eterna dei gaudia ꝑdicauit: ⁊ ad fidē ꝯuertēs martyrij
coronā eidē predixit. Sicq̄ vſq̄ ad mediā noctē ſermo
nē ꝓtraxerūt. Que cū oīa porphiriꝰ audiſſet ad pedes
ỽginis ꝓcidit ⁊ cū ducētis milibus fidem xp̄i recepit.
Ut vero p. xij. dies ſine cibo tyrānꝰ eſſe eā iuſſerat xp̄s
ꝑ hoc dies miſſa de celo candida colūba celeſti eā cibo
refouebat. Deinde dn̄s cū multitudine angelo⁊ ⁊ virgi
nū eidē apparuit dicens. Agnoſce filia creatorē tuū ꝓ
cuiꝰ noīe laborioſum ſubijſti cōflictū cōſtās eſto: q: te-
cū ſum. Rediens igit̄ imparator eā ſibi p̄ntari iuſſit: ⁊ vi
dēs eā ſplendentē quā tāto ieiunio eſtimabat afflictā
putauit ꝙ eā alīq̄s in carcere ſuſtētaſſet ⁊ furore reple
tus cuſtodes torq̄ri ꝑcepit. Illa vero ait. Ego cibū ab
hoīe nō accepi: ſꝫ xp̄s me ꝑ ſuū angeluꝫ enutriuit. Cui
imperator. Recōde oro qđ moneo in corde tuo: ⁊ noli
dubijs rn̄dere ſermōibꝰ. Nō te quaſi famulā poſſidere
cupimus: ſꝫ regina potēs ⁊ electa decore in regno meo
triūphabis. Cui ỽgo. Attēde ⁊ te obſecro ⁊ iudicij exa-
mine veridica ſanctiōe decerne quē magis eligere de-
beo. An potētem eternū glioſum ⁊ decorū vel infirmū
mortalē ignobilē ⁊ deformē. Tūc īparator idignatꝰ ait.
E duobus tibi vnū elige / aut ſacrificare vt viuas: aut
exq̄ſita tormēta ſubire vt percas. Et illa. Quecūq̄ tor-
mēta potes excogitare ne differas: q: carnē ⁊ ſanguinē
meū xp̄o offerre deſidero ſicut ⁊ ipſe ꝓ me ſeip̄m obtu-
lit. Ip̄e eīh deꝰ amator meꝰ: paſtor ⁊ ſpōſus vnicꝰ meꝰ.
Tūc q̄dā ꝑfectꝰ furēti regi ſuaſit vt intra triduū q̄tuor
rotas ſerris ferreis ⁊ clauis acutiſſimis circūſeptas ꝑ
pararet vt eā tā horribile tormētū diſſecaret ⁊ ceteros
xp̄ianos tam dire mortis exēplū terreret. Ordinatūq̄
eſt vt due vno ordine voluerent̄. Due aūt cōtrario im-
petu agerent̄: vt ille deorſū lacerādo ꝯtraherēt ille re
pugnātes ſurſuꝫ deuorādo impingerēt. Tunc btā ỽgo
dn̄m exorauit vt ad laudē ſui nois ⁊ cōuerſionem ppl'i
circūſtātis ip̄aꝫ machinā diſſiparet. Et ecce angelꝰ dn̄i
molā illā cū tāto impetu diuellēdo cōcuſſit ꝙ quatuor
milia gētiliū interemit. E. ¶ Regina aūt q̄ deſuꝑ hoc
aſpiciebat ⁊ vſq̄ tūc ſe celauerat: ſtatim deſcēdēs im-
peratorē de tāta ſeuitia duriꝰ increpauit. Rex aūt fu-
rore repletꝰ cū regina ſacrificare cōtēneret: iuſſit eā ex
tractis priꝰ māmillis decollari. Que cū ad martyriuꝫ
duceret̄ katherinā rogauit vt ꝓ ſe dn̄m ꝑcaret̄. Que
rn̄dit. Ne timeas a deo dilecta regina: q: tibi hodie ꝓ
trāſitorio regno ꝯmutabit̄ eternū: ⁊ ꝓ mortali ſpōſo ti
bi īmortalē acq̄res. Tūc illa ꝯſtās effecta tortores hor
tabat̄ ne ꝙ iuſſi fuerāt facere morarent̄. Miniſtri igit̄
extra ciuitatē eā ducētes ferreis haſtilibus māmillas
eiꝰ euelluit ⁊ poſt caput eiꝰ ꝑcidūt. Cuiꝰ corpꝰ porphi-
riꝰ rapiēs ſepeliuit. Sequēti die cū de corpe regine q̄-
ſtio fieret ⁊ multos ex hoc ad ſupplicium tyrānus ꝓtra-
hi iuberet: porphiriꝰ ꝓrumpēs in mediū exclamauit.
Ego ſum qui xp̄i famulā ſepeliui ⁊ xp̄i fidē recepi. Tūc
maxētius amēs effectꝰ rugitū terribilē emittēs excla-
mauit. O me miſerū ⁊ oībꝰ miſerādū: ecce porphirius
qui erat vnicꝰ aīe mee cuſtos ⁊ totiꝰ laboris ſolatium
deceptus eſt. Qđ cū ſuis cōmilitibus referret illi ꝓti-
nus rn̄derūt. Et nos xp̄iani ſumꝰ ⁊ mori parati ſumꝰ.
Tunc ceſar furore ebriꝰ ꝑcepit oēs cū porphirio decol
lari ⁊ corpa co⁊ canibꝰ dimitti. Deinde katherinā ad-
uocās ait. Quāuis arte magica reginā mori feceris: ſi
tn̄ reſipueris prima in palatio meo eris. Hodie igitur
aut dijs ſacrifica: aut caput amittes: cui illa: Fac q̄cūq̄
aīo cōcepiſti paratā eīh me videbis ad oīa ſuſtinenda.
Data igit̄ ſuper eā ſn̄ia decollari iubet̄. Que cū ad lo-
cū deducta fuiſſet erectis in celū oculis orauit dicens:
O ſpes ⁊ ſalꝰ credētiū: o decꝰ ⁊ gloria virginū. Ieſu rex
bone obſecro te vt quicūq̄ paſſiōis mee memoriā ege
rit ſeu in exitu anime ſue vel in quacūq̄ neceſſitate me
inuocauerit: tue ꝓpitiatiōis cōſequat̄ effectū. Factaq̄
eſt vox ad eā dicēs. Ueni dilecta mea ſponſa mea: ecce
tibi celi ianua aperta eſt. Nā ⁊ his q̄ paſſionē tuā deuo
tis mētibus celebrauerint: optata preſidia ꝓmitto de
celis. Deīde cū decollata fuiſſet de eiꝰ corpe ꝓ ſangui
ne lac emanauit. Angeli aūt corpꝰ eius accipiētes ab
illo loco ad montē ſynai itinere pluſq̄ dierū. xx. dedu
xerūt: ⁊ ibidem honorifice ſepelierūt. Ex cuius oſſibus
indeſinēter oleū emanat qđ cuncto⁊ debiliū mēbra ſa
nat. Paſſa eſt aūt ſub maxētio ſiue maximino tyrāno
qui cepit circa annos dn̄i. cccx. Qualr̄ aūt maxētius ꝓ
hoc ſcelere ⁊ alijs que cōmiſit puniꝰ fuit ī hiſtoria de
inuētiōe ſcte crucis habet̄. Dicit̄ ꝙ quidā monachꝰ ro
tomagēſis ad mōtē ſynai ꝑrexit ibiq̄ ꝑ ſeptē annos in
ſeruitio btē katherine deuotꝰ ꝑmāſit. Quā cū inſtātiꝰ
exoraret vt aliq̄d de corpe ſuo hr̄e mereret̄: ſubito erru
pit de manu illiꝰ vnꝰ articulus digito⁊. Qui donū dei
letꝰ recepit ⁊ ad ſuū monaſteriū deportauit. ¶ Fert̄ qꝫ
ꝙ dū quidā btē katherine deuotus exiſteret: ⁊ eā cre-
bro in ſui adiutoriū inuocaret ꝑ proceſſum tp̄is mētis
in curia reſolutus ⁊ deuotionē mētis ꝑdidit ⁊ ab ipſiꝰ
inuocatiōe ceſſauit. Qui in oŕone poſitus vidit multi-
tudinē ỽginū ante ſe traſeūtium inter quas vna erat q̄
ceteris ſplēdidior videbat̄. Que cū ſibi appropinq̄ſſet
faciē ſuā operuit: ⁊ ſic ante ip̄ꝫ facie velata trāſiuit. Cu
ius ſplendorē cū ille nimium miraretur ⁊ q̄ eſſet inter
rogaret: vna ex hiſ ei rn̄dit. Hec eſt katherina quā oliꝫ
cognoſcere ſolitus eras: nūc autē q: eā cognoſcere nō
videris: corā te ſic velata facie tanq̄ a te incognita per
trāſiuit. F. ¶ Notādū ꝙ btā katheria mirabilis appa
ret in q̄nq̄. Primo in ſapientia. Scđo in eloquentia.
Tertio in conſtantia. Quarto in munditia caſtitatis.
Quinto ī priuilegio dignitatis. Primo admirabilis
apparet in ſapientia. In ipſa enim fuerūt oēs ſpecies
ph'ie. Ph'ia eīh ſiue ſap̄ia diuiditur in theoricā: practi
cam ⁊ logicā. Theorica diuidit̄ ſꝫ quoſdā ī tres. ſ. ī intel
lectualē: naturalē ⁊ mathematicā. Habuit igit̄ beata
katherina ſapiētiā intellectualē in cognitiōe diuino
rum q̄ maxime vſa eſt in diſputatiōe contra rhetores
quibꝰ vnū ſolū deū verum eſſe probauit ⁊ deos omnes
falſos eſſe cōuicit. Scđo naturalē in cognitiōe omniū
inferio⁊: qua maxime vſa eſt in diſputatione ꝯ impera
torē: ſicut p̄ꝫ ibidē. Tertio mathematicam in ꝯtēptu
terreno⁊. Hec enim ſcīa ſm̄ Boe. ſpeculat̄ formas ſine
materia in abſtractione. Hāc beata katherina habuit
quādo animū ſuū ab omni materiali amore abſtraxit
Hanc eīh ſe habere oſtendit cū imparatori interroganti
reſpondit. Ego enim ſum katherina coſti regis filia: q̄
ꝯ̄uis in purpura nata ⁊c. Hac maxime vſa eſt cū regi-
nam ad cōtēptum mundi / ⁊ deſpectum ſui / ⁊ deſideriū

regni eterni aſſauit. Practica aūt diuidit̄ in tres.ſ. in ethicā: yconomicā: ⁊ publicā ſiue politicā. Pr̄a docet mores īformare ⁊ ſe v̄tutibꝰ exornare: ⁊ ꝑtinet ad oēs. Scōa docet familiā bn̄ cōponere: ⁊ ꝑtinet ad patresfamilias. Tertia docet vrbes ⁊ ppl'os ⁊ rempublicā bn̄ regere ⁊ pertinet ad rectores vrbiū. Hāc etiā triplicē ſcientiā habuit btā Katherina. Primā eīm habuit cū ſe oī moꝝ honeſtate cōpoſuit. Scōam cū familiā ſuā q̄ ſibi magna relicta fuit laudabilit̄ rexit. Tertiā cū īpatorē ſapiēter īſtruxit. Logica diuidit̄ in tres ꝑtes.ſ. in demōſtratiuā ꝓbabilē ⁊ ſophiſticā. Prima ꝑtinet ad ph̄os. Scōa ad rhetores ⁊ dialecticos. Tertia ad ſophiſtas hāc etiā triplicē ſciām habuiſſe videt̄ cū de ea ſcribitur. Per varias ꝯcluſiones ſillogiſmoꝝ allegorice ⁊ methonomice diſerte ⁊ myſtice multa cū ceſare diſputauit. Scōo fuit admirabilis in eloquētia. Habuit eīm eloquentiā facundiſſimā in p̄dicando: ſicut pꝫ in ſuis p̄dicationibus. Diſertiſſimā in rōne rīdēdo: ſicut pꝫ cū dicebat īpatori. Miraris hoc tēplū manu artificuꝫ fabricatū. Suauiſſimā ī attrahēdo: ſicut pꝫ ī porphirio ⁊ ī regina q̄s eloquij ſui ſuauitate ad fidē attraxit. Efficaciſſimā in cōuincēdo ſicut pꝫ in rhetoribꝰ quos tam potēter couicit. Tertio in cōſtātia. Fuit eīm cōſtātiſſima in minis illatis: q2 ipſas ꝯtēpſit. Vn̄ imꝑatori ſibi īminanti rn̄dit. Quecūq; tormenta potes cogitare ne differas: q2 carnē ⁊ ſanguinē meū xp̄o offerre d̄ſidero. Itē. Fac quecūq; aīo cōcepiſti: paratā eīm me videbis ad oīa ſuſtinēda. Scōo in donis oblatis: q2 ea reſpuit. Unde cū imperator ſibi ꝓmitteret q̄ cā in palatio ſcōam haberet: rn̄dit. Deſine talia dicere q̄ ſcelus eſt etiaꝫ cogitare ⁊c. Tertio in ſupplicijs irrogatis: q2 ea ſupauit ſicut patet cū fuit poſita in carcere ⁊ ſup rotam. Quarto in mūdicia caſtitatis. Seruauit eīm caſtitatē inter ea inter q̄ caſtitas periclitari ſolet. Quinq; eīm ſunt in q̄bus caſtitas periclitatur: ſcꝫ affluētia reſoluēs: opportunitas inducēs iuuētus laſciuiēs: libertas effrenans: pulchritudo alliciēs. Inter hec btā Katherina caſtitatē ſeruauit. Habuit eīm maximā affluētiā rerū: vtpote q̄ tā ditiſſimis parētibus ſucceſſit. Habuit opportunitatē: vtpote que ſicut dn̄a tota die inter ſuos famulos verſabat̄. Habuit iterum etatem iuuenilem. Item ſui libertatem: q2 ſola ⁊ libera in palatio remanſit. De his quatuor dicit̄ ſupra Katherina cū eſſet annoꝝ.xviij. in palatio diuitijs ⁊ pueris pleno ſola remanſit. Habuit etiā pulchritudineꝫ. Unde dicitur: q2 erat ſpecioſa valde ⁊ incredibili pulchritudine omniū oculis admirabilis videbat̄. Quinto in priuilegio dignitatis. Quedā eīm priuilegia ſpālia fuerunt in aliq̄bus ſanctis dum deſcenderēt: vt xp̄i viſitatio que fuit in beato Joāne euāgeliſta: olei emanatio q̄ fuit in btō Nicolao: lactis effuſio que fuit in beato paulo: ſepulcri preparatio que fuit in beato clemente: petitionū exauditio que fuit in beata margarita quādo orauit ꝓ agētibus ſui memoriā. Hec autem omnia fuerūt in beata Katherina ſicut patet in legēda. Dubitationē aūt habet apud aliquos vtrū a maxētio vel a maximino martyrizata ſit. Tūc eīm tres imperiū tenebāt: ſcꝫ ꝯſtātinꝰ qui ex p̄na ſucceſſiōe īperiū ſumpſit: ⁊ maxētius maximiani filius a pretorianis militibus rome auguſtus appellatus: et maximinus in orientis partibus ceſar effectus. Secundum autē chronicas maxentius rome maximinus v̄o in oriente cōtra chriſtianos tyrannidē exercebat. Videt̄ ergo vt aliquibus placet q̄ vitio ſcriptoris ſit factū vt pro maximino maxētius poneret̄.

De ſancto Saturnino. clxx. B.

Saturninus ab apl'oꝝ diſcipulis ep̄s ordinatus in vrbē tholoſanā directus eſt. Cuꝫ autem ipſo ingredīte demones a reſponſis ceſſarent: vnus gentilium dixit q̄ niſi Saturninū occiderent a dijs ſuis nil penitus obtinerent. Apprehendentes igitur Saturninū nolētem ſacrificare ad pedes tauri ligauerunt: cumq; ſtimulis agitantes a ſumma arce per gradus capitolij precipitauerūt. Sicq; capite cōfracto ⁊ cerebro excuſſo martyriū feliciter ꝯſummauit. Cuiꝰ corpus due femine rapientes: in ꝓfundo loco propter metū gentiliū cōdiderunt. Q̄d poſtea ſucceſſores eiꝰ ad locū reuerētiorē trāſtulerūt. Fuit ⁊ alius Saturninus quē rome ꝑfectꝰ diu in carcere maceratū ī eculeuꝫ leuari ⁊ neruis ſuſtibꝰ ⁊ ſcorpionibꝰ cedi fecit. Deinde lateribꝰ aduſtis poſitū de eculeo decollari p̄cepit circa annos dn̄i.cclxxxvij. ſub maximiano. Fuit ⁊ aliꝰ ſaturninꝰ apud aphricā frater ſancti ſatyri. Qui cū p̄dicto fratre ſuo ⁊ reuocato ⁊ felicitate ſorore dicti reuocati: necnō ⁊ cū ꝑpetua genere nobili martyriū paſſus eſt. Quoꝝ paſſio alio tp̄e potiſſimū recolit̄. Cum ergo ꝓcōſul eis dixiſſet vt idolis īmolarēt: ⁊ illi nullatenꝰ aſſentirent ī carcerē miſſi ſunt. Q̄d videns pr̄ perpetue ad carcerē flēs cucurrit dicēs. Filia q̄d feciſti: dehoneſtaſti genus tuū. Nunq̄ aliquis de genere tuo in carcerē miſſus fuit. Cū aūt audiſſet q̄ chriſtiana eſſet: in eā impetu cuꝫ digitis ad oculos irruit ⁊ ei oculos eruere voluit: ⁊ exclamās egreſſus eſt. Vidit autē beata perpetua hmōi viſionem quā in craſtino ſocijs enarrauit dicens. Vidi ſchalā aureā mirabili altitudine vſq; ad celum erectam que adeo anguſta erat vt non niſi vnus ⁊ paruus aſcendere poterat. In dextera vero ⁊ leua erāt fixi cultri ⁊ gladij ferrei limati ⁊ exacuti: itavt aſcēdēs circa vel infra ſe nullatenꝰ reſpicere poterat: ſed ſemꝑ ad celū cū erectū ſtare oportebat. Sub ea draco teterrimus ⁊ ingētis forme iacebat: ⁊ pre timore q̄libet aſcēdere formidabat. Vidi etiā ſatyrū ꝑ eā aſcendērē vſq; ſurſuꝫ: ⁊ reſpicientē ad nos ⁊ dicentē. Ne timeatis hūc draconē: ſed ſecuri aſcendite vt mecū eſſe poſſitis. Hec audientes omnes gratias egerūt: quia ſe vocatos ad martyriū cognouerūt. B. ¶ Preſentati igit̄ iudici cuꝫ ſacrificare nollēt: fecit ſaturninū cū alijs viris a mulieribꝰ ſeparari: ⁊ dixit felicitati. Habes virū? Et illa. Habeo: ſed cōtēno. Cui ille. Miſerere tui puella vt viuas maxime cū infanteꝫ in vtero habeas. Ad quē ait. Fac de me quicquid vis: q2 ad volūtatē tuā nūq̄ me trahere valebis. Parētes aūt beate perpetue cū viro accurrentes infantē paruulū beate perpetue qui adhuc lactabat̄ adduxerunt. Et videns eā pater ſtantē ante prefectū cadens in faciem dixit. Filia mea dulciſſima miſerere mei ⁊ huiꝰ meſtiſſime matris tue ⁊ huius miſerrimi viri tui qui poſt te viuere nō valebit. Perpetua v̄o immobilis ſtabat. Tūc pater filiū ad collū eius iactauit: ⁊ ipſe ⁊ mater ⁊ maritus eiꝰ manus tenētes ⁊ flentes oſculabant̄ eā dicētes. Miſerere noſtri filia ⁊ viue nobiſcū. At illa proijciēs paruulū ⁊ illos repellēs ait. Diſcedite a me inimici dei mei: q2 nō noui vos. Vidēs v̄o p̄fectus eoꝝ cōſtantiā diutiſſime verberatos in carcere poſuit. Sancti v̄o dum plurimū meſti eſſent de felicitate que octo iam mēſibus pregnās erat: ꝓ ea orauerunt ⁊ dolores partus ſubito in eā irruerunt: pepe ritq; filium vnum. Quidam v̄o de cuſtodibus dixit ad eam. Quid facies cū ante prefectū veneris ſi nunc tam

grauiter cruciaris. Reſpondit felicitas. Hic ego ꝓ me
patior: ibi ꝓ me deꝰ patietur. Extracti igitur de carcere li-
gatis poſt tergum manibꝰ ⁊ nudatis natibus ꝑ plateas
ducunt. Et dimiſſis beſtijs ſatyrus ⁊ perpetua a leoni
bus deuorantur: reuocatus ⁊ felicitas a leopardis co-
meduntur. Beatus vero ſaturninus gladio capite truncatur:
circa annos domini. cclvj. ſub valeriano et galie-
no imperatoribus.

De ſancto Jacobo interciſo. clxx. A.

Jacobus martyr cognomento in
terciſus nobilis genere: ſed fide
nobilior ex regione perſarum ⁊ ciuitate
elape oriūdus fuit. Hic ex chriſtianiſ
ſimis parentibus ortus eſt: ⁊ vxorem
chriſtianiſſimā habuit: erat quoqꝫ no
tiſſimis regi perſarū: ⁊ inter optima-
tes primus. Accidit aūt vt a principe
nimio amore ſeduceretur ⁊ ad colendū
idola flecteretur. Hec aūt mater ⁊ vxor
audientes ꝓtinus ſibi ſcripſerunt di
centes. Obediendo mortali deſeruiſti eum qui vita eſt:
placēdo future cito putredini deſeruiſti ſempiternum
odorem: veritatē in mēdaciū cōmutaſti: ⁊ mortali ob-
temperans viuoꝝ ac mortuoꝝ iudicē reliquiſti. Noue-
ris igitur nos amodo a te futuras extraneas: nec tecum
de cetero aliquatenus moraturas. Cū aūt has lr̄as Ja-
cobus legiſſet amare flens ait. Si mater mea q̄ me ge
nuit ⁊ vxor mea a me extranee facte ſunt q̄to magis a
me extraneus factꝰ eſt deus meꝰ. Cū ergo ꝓ errore ſuo
ſe plurimū afflixiſſet: nūcius venit ad principē qui di
ceret Jacobū xp̄ianū eſſe. Quē pricceps aduocans ait.
Dic mihi ſi nazarenꝰ es. Cui iacobus. Etiā nazarenus
ſum. Et ille. Ergo magus es. Cui iaco. Abſit a me ma-
gum eſſe. Cū ergo ei multa ſupplicia minaretur dixit ia-
cobꝰ. Nō me cōturbant mine tue: q2 tanq̄ vētus flans
ſuꝑ petrā furor tuꝰ aures mea cito pertrāſit. Cui prin-
ceps. Noli īprudenter agere ne graui morte peas. Cui
iacobꝰ. Hoc nō mors: ſꝫ ſomnus potiꝰ eſt dicendū: cum
poſt modicū reſurrectio tribuatur. Cui princeps. Non te
ſeducāt nazareni dicētes mortē eſſe ſomnū: q2 magni
īpatores timēt eā. Cui iacobꝰ. Nos mortē nō timemꝰ
q2 de morte ad vitā trāſire ſperamꝰ. Tunc princeps de
cōſilio amicoꝝ hāc ſuꝑ iacobū tulit ſniam vt ad terrorē
alioꝝ mēbratim iacobꝰ puniatur. Cū aūt q̄dā ex cōpaſſio
ne ſuper eū flerēt ille ait. Nolite ſuꝑ me flere: ſed ſuper
voſipſos plāgite: q2 ego ad vitā ꝑgo et vobis ſupplicia
eterna debentur. Tūc carnifices pollicē manꝰ eiꝰ dextre
abſciderūt. Et exclamās iacobꝰ ait. Liberator Nazare
ne ſuſcipe ramū arboris miſericordie tue. Nā a culto-
re vinee ſarmentū abſciditur vitis vt potius germinet ⁊
vberius coronetur. Cui carnifex. Si abſentire vis adhuc
tibi parco ac medicamētū adhibeo. Cui iacobꝰ. Nōne
ꝓſpexiſti ſtipitē vitis: q2 cū āputantur ſarmenta ille no-
dus q̄ remanet in ſuo tp̄e cū terra caleſcere incipit per
ſingula abſciſſionis loca ꝓducit germina. Si ergo vi-
tis putatur viciſſitudine tp̄is vt germinet: quāto magis
fidelis hō q̄ in vera vite xp̄o cōpactꝰ eſt. Tūc accedēs
carnifex: ſcd̄m abſcidit digitū. Beatꝰ aūt iacobꝰ dixit.
Suſcipe duos ramos q̄s plātauit dextera tua dn̄e. Ab
ſcidit ⁊ tertiū. Et dixit iacobꝰ. De tripli tētatione libe-
ratꝰ bn̄dicā pr̄i ⁊ filio ⁊ ſpūiſctō ⁊ cū tribꝰ ereptis d̄ ca
mino pueris ꝯfitebor tibi dn̄e: ⁊ in choro martyrū pſal
lā noī tuo xp̄e. Abſciſſus eſt ⁊ quartus ⁊ iacobus dixit.
Protector filioꝝ iſrael qui in quarta bn̄dictiōe ꝓnun
ciatus es: ſuſcipe a ſeruo tuo ꝯfeſſionē q̄rti digiti tāq̄
in iuda benedicti. Abſciſſo quinto digito dixit. Cōple
tū eſt gaudiū meū. Tūc carnifices dixerūt ei. Parce iā
nunc aīe tue ne pereas: nec ꝯtriſteris ſi vnā manū ami
ſeris: qm̄ multi ſunt vnā manū tm̄ habentes ⁊ multis
diuitijs ⁊ honoribus abūdātes. Beatus iacobꝰ dixit.
Qn̄ paſtores incipiūt pecora tondere nunq̄d dextrum
tm̄ vellus auferūt ⁊ ſiniſtrū dimittunt. Si ergo pecus
qḋ aīal brutū eſt totū vult vellꝰ amittere quāto magis
⁊ ego hō rōnalis non dedignabor pro deo occidi. Ac-
cedētes igitur impij ad ſiniſtrā manū digitū minimū ici
derūt. Et iacobꝰ dixit. Tu dn̄e cū magnꝰ eſſes minimꝰ
⁊ paruꝰ ꝓ nobis fieri voluiſti: ⁊ idcirco reddo tibi cor-
pus ⁊ aīam quā creaſti ⁊ ꝓprio ſanguine tuo redemiſti.
Abſciditur ſeptimus digitꝰ ⁊ ait. Septies ī die laudem
dixi dn̄o. Abſciditur octauus ⁊ dixit. Octauo die circū
ciſus eſt ieſus: et hebreus circunciditur octauo die vt
trāſeat ad legales cerimonias: ⁊ mēs ſerui tui dn̄e trāſ
eat ab his incircunciſis ⁊ coinquinatū hn̄tibꝰ ꝑpuciū
vt veniā ⁊ cōſpiciā faciē tuā dn̄e. Inciditur etiā nonꝰ di-
gitus ⁊ ait. Hora nona tradidit xp̄s in cruce ſpm̄. Vn̄
⁊ ego dn̄e in dolore noni digiti tibi confiteor ⁊ gratias
ago. Inciditur decimꝰ ⁊ ait. Decimꝰ numerus eſt in pre-
ceptis: ⁊ iota prima litera eſt nois ieſu xp̄i. Tūc q̄dā d̄
aſtātibus dixerūt. O dilectiſſime quondā noſter ꝓfite
re tm̄ corā ꝯſule vt viuere valeas. Licet eīm abſciſſe ſint
manꝰ tue: ſunt tn̄ peritiſſimi medici qui tuis doloribꝰ
valeāt ſubuenire. Quibꝰ iacobus dixit abſit a me hu-
iuſmodi nefanda ſimulatio. Nemo eīm mittēs manum
ſuā ad aratrū: ⁊ reſpiciēs retro aptꝰ eſt regno dei. Tūc
indignati carnifices acceſſerūt et pollicē pedis dextri
abſciderunt. Et iacobus dixit. Pes xp̄i ꝑforatus eſt et
ſanguis exiuit. Abſciditur ſecundus pedis digitus: et
ait magna mihi dies hec eſt pre oībus diebus hodie
quippe ad deū fortem cōuerſus ibo. Abſciderūt ⁊ ter-
tiū ⁊ ante ipſm ꝓiecerūt. Et ſubridēs iacobꝰ dixit. Va
de tertie digite ad ſocios tuos ⁊ quēadmodum granū
tritici multū fructū affert: ita ⁊ tu in nouiſſimis diebus
cum ſocijs tuis requieſces. Abſciditur quartus: ⁊ ait.
Quare triſtis es anima mea: et quare conturbas me.
Spera in deo qm̄ adhuc confitebor illi ſalutare vultꝰ
mei ⁊ deus meus. Abſciditur quintus: ⁊ ait. Nunc in-
cipiam dicere ad dn̄m: quoniam me dignum fecit ſociū
ſeruis ſuis: tunc accedentes ad pedem ſiniſtrū digitum
paruum abſciderunt. Et dixit iacobus. Digite parue
confortare: quia magnus et paruus vnam habent re-
ſurrectionem. Capillus capitis non peribit: quanto
minus a ſocijs tuis minime ſeparaueris. Abſciditur
ſecundus. Et iacobus ait. Deſtruite veterem domum
quia ſplendidior paratur. Abſciditur tertiꝰ: et ait iaco
bus. Conſtonibus firmatur incus. Abſciditur ⁊ quar
tus: ⁊ ait. Conforta me deus veritatis: qm̄ in te confi-
dit anima mea: ⁊ in vmbra alarum tuarum ſperabo do
nec tranſeat iniquitas. Abſciditur et quintus: et ait
iacobus. Ecce me tibi dn̄e immolo vicies. Tunc acce-
dentes pedē dextrum abſciderunt. Et dixit Jacobus.
Nūc offerā munus celeſti regi pro cuiꝰ amore hec pa-
tior. Abſciderunt ⁊ pedem ſiniſtrū. Et beatus iacobus
dixit. Tu es qui facis mirabilia exaudi me dn̄e et ſa
ua me. Abſciderūt dextrā manum ⁊ ait. Miſericor
tue domine adiuuēt me. Ad ſiniſtram ait. Tu es
qui facis mirabilia. Abſciderunt dextrum brac
ait. Lauda aīa mea dominū: laudabo dominum ia
mea pſallā deo meo quādiu fuero. Abſciderunt ⁊ bra-
chium ſiniſtrum: ⁊ ait. Circūdederunt me dolores mor
tis ⁊ in noīe domini vindicabor in eis. Tunc accedentes

tes abſciderſit ſurã dextri cruris ſcindẽtes vſq ad femur. Tũc btũs iacob⁹ ineffabili dolore grauat⁹ exclamans ait. Dñe ieſu xp̃e adiuua me qz circũdederũt me gemit⁹ mortis. Et ait carnificib⁹. Carne noua me dñs induet quã veſtra vulnera maculare nequibũt. Iã carnifices defecerãt: eo q a prima hora diei vſq ad nonã in ei⁹ inciſiõe ſudaſſent. Tũc iterũ accedẽtes ſiniſtri cruris ſurã abſcindẽdo vſq ad femur extraxerũt: Tũc exclamãs btũs iacob⁹ dixit. Domiator dñe exaudi me ſeminutũ viuorũ ⁊ mortuorũ dñs. Digitos dñe nõ habeo vt ipſos ad te porrigã nec man⁹ vt eas ad te extendã. Pedes mei trũcati ſunt: et genua mea demolita vt tibi genua flectere nõ valeã: ⁊ ſum velut caſura dom⁹ ablatis qb⁹ ſuſtẽtat colũnis exaudi me dñe ieſu xp̃e et educ de carcere aiaz meã. Hec cũ dixiſſet vnus de carnificibus acceſſit ⁊ caput eius amputauit. Xp̃iani igit occulte acceſſerũt ⁊ corp⁹ ei⁹ rapiẽtes honorifice ſepelierũt. Paſſus eſt aũt .v. kal. decembris.

¶ De ſancto paſtore. clxxi. A.

PAſtor in eremo multis annis in abſtinentia magna ſe affligens multa ſctitate et religione pollebat. Cũ aũt mater ei⁹ ipm ⁊ fratres ei⁹ deſideraret videre: ſz nõ poſſet obſeruauit diẽ: ⁊ illis ad eccliam eũtib⁹ ptin⁹ ſe eiſdẽ obtulit. At illi fugiẽtes ⁊ cellã intrãtes ĩ faciẽ ei⁹ clauſerũt oſtiũ. Illa aũt añ oſtiũ ſtãs cum nimio fletu clamabat. Paſtor aũt ad oſtiũ veniẽs dixit ei. Quid ſic clamas o vetula. Que audiẽs vocẽ ei⁹ amplius clamabat flens ⁊ dicẽs. Uolo vos videre filij mei. Quid enĩ ſi videã vos. Nũqd nõ ego ſuz mater vr̃a q̃ lactaui vos ⁊ iã canis tota ſum plena: cui filius. Hic nos vis videre aut ĩ alio ſeclo. Que rñdit. Si nõ videro vos hic videbo vos illic fili. Qui ait. Si eqnimiter ferre vales vt nos hic nõ videas: illic pcul dubio nos videbis. Que diſceſſit gaudẽs ⁊ dicẽs. ſi vos viſura ſuz illic nolo vos videre hic. ¶ Iudex prouincie cũ abbatẽ paſtorẽ videre cuperet: ſz nequiret filiũ ſororis ſue tãq̃ malefactorẽ tenuit: ⁊ ĩ carcerẽ poſuit dicẽs. Si paſtor venerit ⁊ pro eo interceſſerit eũ dimittã. Mater igit pueri ad oſtiũ ſenis plorans dũ ille nil ſibi rñderet ait. ⁊ ſi viſcera ferrea habes ⁊ nulla cõpaſſione moueris: ſaltẽ miſeratio ſanguinis tui flectat te: ⁊ q vnigenit⁹ mihi exiſtit. Ille aũt mandauit ei. Paſtor filios nõ generauit ⁊ idcirco nõ dolet: qua cũ dolore diſcedẽte dixit ei iudex ſaltẽ v̓bo iubeat ⁊ ego eũ dimittã. Ille aũt ei remãdauit dicẽs. Examina cãm ſm legẽ: ⁊ ſi dign⁹ morte habet ptin⁹ moriat. ſin autẽ fac qũo tibi placet. Docebat aũt fratres dicẽs cuſtodire ⁊ ſeipm cõſiderare ⁊ diſcretionẽ habere operatiões ſunt aĩe. Paupertas tribulatio ⁊ diſcretio ſunt operatiões ſolitarie vite. Scriptũ eſt enĩ. Si fuerint hi tres viri: noe iob ⁊ daniel ⁊c. Noe pſonã habet nihil poſſidẽtiũ. Iob tribulatorũ. Daniel diſcretorũ. Si duas res oderit monachus põt ab hoc mũdo liber eſſe. Et querẽti fratri que eſſent dixit. Carnalis repauſatio: ⁊ vana glĩa. Si vis requiẽ inuenire ĩ hoc ſeclo ⁊ in futuro in oĩ cauſa dic. Quis ego ſum ⁊ nõ iudices queq̃. ¶ Cũ qdã frater de cõgregatione offendiſſet: abbas de cõſilio cuiuſdã ſolitarij eũ expulit. Qui cũ quaſi deſperaret abbas paſtor eum ad ſe adduci fecit: quẽ benigne cõſolans miſit ad illum ſolitarium dicens. Audiens de te videre te deſidero. Fatiga igitur te vſq ad me. Qui cum veniſſet dixit paſtor. Duo hoĩes erant qui ambo habebãt mortuos ſuos: reliquit aũt vn⁹ mortuũ ſuũ ⁊ abijt plorare mortuũ alterius: qđ ſolitari⁹ audiẽs ⁊ intelligẽs in ſermone eius cõpunct⁹ eſt. ¶ Cũ qdã frater paſtori dixiſſet ſe pturbatũ eſſe ⁊ locũ velle deſerere: eo q qdã verba de quodã fratre audiuiſſet q eũ nõ edificauerant dixit paſtor ne hec v̓ba crederet: qz vera nõ eſſent. Ille v̓o v̓a eſſe aſſerebat: qz frater fidelis ea ſibi retulit. Cui paſtor. Nõ ẽ fidelis q tibi dixit qz ſi fidelis eſſet nequaq̃ tibi talia diceret. Et ille. Ego vidi oculis meis. Ille aũt interrogat⁹ de feſtuca ⁊ trabe qd eſſent. Rñdit de feſtuca q feſtuca eſſet ⁊ de trabe qz trabs eſſet. Et paſtor. Pone in corde tuo: qz peccata tua ſunt ſicut ⁊ trabs: illi⁹ aũt velut hec parua feſtuca. B. ¶ Frater qdã q pctũ grãde fecerat volẽs penitere triẽnio interrogauit abbatem paſtorẽ ſi multũ eſſet. Qui dixit. Multũ eſt. Et queſitus ſi annũ iuberet ait. Multũ eſt. Aſtãtes aũt dicebãt. Uſq ad .xl. dies. Et ille. Multũ eſt. Et adiecit. Puto q ſi ex toto corde hõ penituerit ⁊ pctm̃ nõ iterauerit et penitẽtiã triduanã ſuſcipiet dñs. Interrogatus de illo v̓bo q iraſcitur fratri ſuo ſine cauſa ⁊c. ait. Ex omni re qua te grauare voluerit frater tu⁹: ne iraſcaris ꝯtra eũ donec oculũ dextrũ tibi extrahat ⁊ ſi aliter feceris ſine cauſa ſibi iraſceris. Si aũt aliqs te voluerit ſeparare a deo p hoc iraſcere ei. Dixit iterũ paſtor. Qui querulõſus eſt monach⁹ nõ eſt: q malitiã in corde ſuo tenuerit monachus nõ eſt. Qui iracundus eſt monachus nõ eſt. Qui malũ p malo reddit monach⁹ nõ eſt. Qui elatus ⁊ verboſus eſt monach⁹ nõ eſt. Qui v̓o v̓e eſt monach⁹ ſemper eſt humilis: mãſuet⁹ charitate plen⁹ ⁊ timorẽ dei ſemp ⁊ vbiq pre oculis habet vt nõ peccet. Dixit iterũ q ſi ſunt tres in vnũ ex quibus vnus bñ quieſcat: ali⁹ aũt infirmet ⁊ gratias agat. tertius v̓o miniſter eius ſit ex ſincera volũtate. Hi tres ſiſes ſunt velut ſint vni⁹ operis. Cũ qdã frater ſibi cõquereretur qđ multas cogitationes habens in ipſis periclitaret eũ ſub aere nudo eiecit dicẽs. Expãde ſinũ ⁊ apprehende ventũ. qui ait. Nõ poſſum. ⁊ ille. Nec cogitationes prohibere potes ne introeant: ſed tuum eſt reſiſtere eis. Interrogatus a quodam fratre quid de hereditate ſibi dimiſſa faceret dixit vt poſt tres dies ad ſe rediret. Qui cum rediſſet ait illi. Si dixero da eã clericis facient inde cõuiuia. Si dixero da eam parentibus non eſt tibi merces. Si dicam da eam pauperibus ſecurus eris. Quicquid ergo vis fac: ego cauſam non habeo. Hec in vitaſpatrum.

¶ De ſancto Ioanne abbate. clxxij. A.

IOannes abbas cum epiſcopus per ãnos .xl. in eremo habitaſſet interrogauit eũ q̃ntũ ex hoc profeciſſet. Et ille dixit. Ex quo cepi ſolitari⁹ eſſe nunq̃ vidit me ſol manducantẽ. ⁊ ioãnes: nec me iraſcentẽ. Sic ſere legit ibidẽ q cũ epyphanius epũs abbati hilarioñi daret carnes ille ait. Ignoſce mihi: qz ex quo accepi habitũ hũc non manducaui quicqd occiſum. Cui epũs. Ex quo accepi habitũ hunc non dimiſi aliquem dormire qui aduerſum me aliquid haberet neq dormiui hñs aliquid aduerſus aliquẽ. Cui ille ignoſce mihi: quia melior es q̃ ego. volẽs ioãnes ad ſimilitudinem angelorũ nihil operari: ſed deo ſine intermiſſione vacare: ſeipſum expoliauit ⁊ vnã hebdomadam in eremo fuit. Cum aũt fame periclitaretur et aculeis muſcarum ⁊ veſparũ totus vulneraret reuerſus ad oſtium fratris ſui pulſauit. Ad quẽ ille: quis e[s]

ru:⁊ ille. Ego ſuʒ ioānes. Frater aūt dixit ei. nequaq̄.
Joānes eīn angel⁹ fact⁹ eſt ⁊ inter hoīes vltra nō eſt:⁊
ille. Uere ego ſum. Et nō aperiens ei dimiſit eū affligi
vſq̄ mane. Poſtea aperiēs ei dixit. Si hō es opus ha=
bes iterū operari vt paſcaris ⁊ viuas. Si aūt angelus
es qd q̄risītrare cellā. Et ille dixit. Ignoſce mihi fra
ter q2 peccaui. Cū aūt morereť rogauerūt eum fratres
vt aliqd verbū ſalutare ⁊ cōpendioſum loco heredita=
tis ſibi relinqueret. Qui ingemiſcens ait. Nūq̄ feci ꝓ
priā voluntatē nec aliquid docui qd prius ipſe nō fece
rim. Hec in vitaſpatrum.

De ſancto Moyſe abbate. clxxiij. A.

MOyſes abbas dixit fratri petē=
tia ſe ſermonē. Sede in cella
tua ⁊ docebit te vniuerſa. Cum quidā
ſenex infirmatus in egyptū ire vellet
ne fratres nimio grauaret dixit ei ab
bas moyſes. Nō vadas q̄m in forni=
cationē caſurus eſt. Qui cōtriſtatus
dixit. Mortuū eſt corpus meū ⁊ tu mi
hi iſta dicis. Cū ergo iuiſſet ⁊ quedā
virgo ex deuotiōe ſibi ſeruiret: ille cō
ualeſcens eam violauit. Que cum fi=
liū peperiſſet: ſenex puerū ī vlnis acciēs ī die magne
feſtiuitatis q̄ erat in ſixti eccleſia corā multitudine fra
trū intrauit. Cū aūt oēs flerēt dixit. Videtis infanteʒ
hūc: fili⁹ eſt inobediētie. Cauete ergo vobis fratres: q2
in ſenectute hoc feci: ⁊ orate ꝓ me. Et pergens ad cella
ad priſtinū ſtatū reuerſ⁹ eſt. Alius q̄ʒ ſenex cū dixiſſet
alteri mortuus ſum. Ille ait. Nō confidas in te donec
exeas de corpe. Nā ſi dicis ꝙ mortuus es: ſathanas tū
mortuus nō eſt. Cū frater quidā peccaſſet miſerūt ad
abbatē moyſen q̄ accepta ſporta plena arena venit ad
eos: Quā cū fratres q̄dnaʒ hoc eſſet īterrogarēt dixit.
Peccata mea ſunt poſt me currētia ⁊ nō video ea ⁊ ve=
ni hodie aliena iudicare pctā. Illi aūt hoc audientes
fratri pepercerūt. Simile legiť de abbate paſtore. Nā
cū fratres de quodaʒ fratre culpabili loquereň: ille ta
cebat. Cū ergo accepiſſet ſacculū plenū arena retro: ⁊
de eadē arena modicū aū ſe ferret: īterrogatus qd hoc
eſſet dixit. Multa arena ſunt pctā mea que poſt me ſe=
rēs ipſa nō cōſidero: nec ꝓ eis doleo. Modica vero are
na ſunt pctā fratris aū me poſita q̄ ſemꝑ cōſidero ⁊ ipa
video: cuʒ tū pctā mea ante me ſemꝑ portare deberē ⁊
de ipſis cogitare ⁊ ꝓ ipſis deū rogare. Cū abbas moy
ſes fact⁹ fuiſſet clericus ⁊ impoſuiſſent ei ſuper hume
rale dixit ei epūs. Abbas fact⁹ eſt cādidat⁹. Et ille. A fo
ris dn̄e purpura: vtinaʒ intus. Volēs aūt epūs eū ꝓba=
re dixit clericis ſuis vt qū ad altare accederet ipm cuʒ
iniuria expellerent: deinde eū ſequentes qd loqueret
audirēt. Proiicientes aūt eo foras dixerūt. Exi foras
ethiops. Qui egrediēs dicebat. Bene tibi fecerūt cine
rate ⁊ cacabate: q2 cū homo non ſis quare te in medio
hominum dare preſumpſiſti. Hec in vitaſpatrum.

De ſancto Arſenio abbate. clxxiiij. A.

ARſenius cum adhuc in pala=
tio conſiſteret ⁊ vt ad ſaluteʒ
dirigereť oraret audiuit arſeni fu=
ge hoīes ⁊ ſaluaberis. Accedens
igiť ad monachalē vitaʒ ⁊ ibidem
orans audiuit. Arſeni fuge: tace et
quieſce. Legiť eīn ibidē de hac q̄=
te appetēda ꝙ tres fratres cum fa=
cti fuiſſent monachi vn⁹ elegit di=
ſcordātes ad pacē reducere: ſcdo infirmos viſitare: ter
ti⁹ ī ſolitudine q̄eſcere. Prim⁹ igiť laborās ꝓpter lites
hoīʒ nō potuit oīb⁹ placere: ⁊ tedio vict⁹ venit ad ſcdʒ.
Quē inuenit aīo deficiētē ⁊ mādatū pficere nō valētē.
Et ꝯcordātes ad tertiū q̄ erat ī ſolitudine venerūt. Cui
cū tribulatiōes ſuas narraſſent ille miſſa aq̄ in cypho
dixit. Attēdite ī aquā. Et erat cōmota ⁊ turbulēta. Et
rurſus dixit. Attēdite mō q̄uo q̄eta ⁊ limpida facta eſt.
Qui cū intēderēt ⁊ vult⁹ ſuos viderēt ait. Sic q̄ in me=
dio hoīm ꝯſiſtūt ꝑ turba nō vidēt pctā ſua. Cū aūt q̄e=
uerint tūc pctā ſua videre valebūt. Quidā etiā cū inue
niſſet quēdā in eremo velut beſtiā herbas mādacantē
⁊ nudū currebat poſt ipʒ fugiētē dicēs. Expecta me: q2
ꝓpť deū ſequor te: ⁊ ille. Et ego ꝓpť deū fugio te. Cū ſe
veſtē ꝓieciſſet expectauit eū dicēs. Qm̄ materiā mūdi
ꝓieciſti ecce expectaui te. Cui ille. Dic mihi q̄uo ſalu⁹
efficiar. Qui rn̄dit. Fuge hoīes ⁊ tace. Matrona q̄dā ⁊
nobilis ⁊ ſenex venit ad abbatē arſeniū vt eū ex deuo=
tione videret. Qui rogat⁹ a theophilo archiepō: vt ſe
videri ꝑmitteret nullaten⁹ acq̄euit. Tādē illa ad eius
cellā ꝓperās: ipm foris ante oſtiū celle inuenit: ⁊ ſe ad
eius pedes ꝓſtrauit. Ille autē cū indignatione nimia
eleuauit eaʒ dicēs. Si faciē meā videre vis vide. Illa
aūt faciē ei⁹ ꝑ cōfuſione et verecūdia nō cōſiderauit.
cui ſenex. Quo cū mulier ſis tantā nauigationē facere
ꝓſumpſiſti. Ecce eīn romā redibis ⁊ ꝙ abbatē arſeniū
videris alijs mulierib⁹ enarrabis: ⁊ ille ſiſr veniēt vt
videāt me: ⁊ illa. Si deo dāte romā rediero: nullā huc
venire ꝑmittā. Sed ſalteʒ obſecro vt ores ꝓ me: ⁊ mei
memor ſis ſemꝑ: cui ille. Oro deū vt deleat memoriam
tuā de corde meo. Et illa audiēs turbata nimiū venit
in ciuitatē et ꝑ triſtitia febricitare cepit. Qd archiepūs
audiēs ad eā cōſolandā acceſſit. Illa aūt dicebat. Ecce
ego contriſtata morior cui archiepūs. Neſcis q2 mulier
es ⁊ inimic⁹ ſctōs ꝑ mulieres impugnat: ⁊ ꝓpterea ſe
nex hoc dixit. Nā pro aīa tua ſemꝑ orat. Et ſic cōſola=
tione recepta cū gaudio ad ꝓpria remeauit. De quodā
alio patre legiť ꝙ cū diſcipulus ei⁹ ſibi diceret. Senu
ſti abba: accedam⁹ parū iuxta mundū. Ille ait. Ubi nō
eſt mulier ibi eamus. Dixit ei diſcipul⁹. Et vbi eſt loc⁹
nō habens mulierē niſi forte ſolitudo. ⁊ ille. Ergo ī ſo=
litudinē me tolle. Alius etiā frater cū matrē ſuā vetu
lam trās fluuiū portare deberet: ille man⁹ ſuas pallio
inuoluit: cui illa. Ut qd ſic operuiſti manus tuas fili:
ille. Corpus mulieris ignis eſt. Et ex eo ꝙ te cōtinge
bā aliarū feminarū memoria in meo aīo veniebat.
¶ Arſenius aūt ꝑ totū tēpus vite ſue ad opus ſedens
manuū ſuarū pānū habebat in ſinu ꝓpť lachrymas
crebro de oculis eius currebāt. Totā noctē inſom
ducebat. Mane aūt facto cū ꝓpter nature laſſitudinē
dormire vellet: dicebat ſōno. Ueni ſerue male. Et ſur
ripiebat parū ſomni ſedēdo ⁊ ſtatiʒ ſurgebat. Dicebat
quoq̄. Sufficit monacho ſi dormierit vna hora: ſi ſit
pugnator. Cūq̄ pater ſcti arſenij nobiliſſim⁹ ſenat
vitā finiēs ⁊ teſtamētū faciēs magnā hereditatē arſe
nio dimiſiſſet: magiſtrian⁹ ꝑdictū teſtamētū ad ipʒ
tulit. Qd ille accipiēs voluit illud ſcīdere. Magiſtria
nus aūt eius pedib⁹ ꝓuolutus rogauit ne hoc faceret
q2 caput ei⁹ ꝑſcinderet. Cui arſenius. Prius mor
ſum ꝙ ille. Ipſe igiť cū modo mortuus ſit quō me ſcrib
heredē. Et remiſit teſtū nihil accipere volēs. Quada
vice facta eſt vox ad eum dicēs. Ueni ⁊ oſtēdā tibi ope
ra hoīm. Et eduxit eū in quēdā locū: oſtēditq̄ ei ethio
pem incidentē ligna ⁊ facientē ſarcinā grandē quam
portare nō poterat. Deinde iterū ligna incidebat et ad
ſarcinā addebat: ⁊ hoc faciebat diutius. Oſtendit q̄ ei

rur ſuʒ hoīeʒ haurientē aquā de lacu ⁊ effundētē aquā in ciſternā ꝑtuſaʒ ꝗ aqua refundebat in lacū ⁊ ipſaʒ ciſternā īplere volentē. Et oſtēdit ei iterū tēplū ⁊ duos viros ſedētes in eq̄s portātes lignū trāſuerſum. Volētes aūt introire in tēplū nō poterāt: eo ꝙ lignū in trāſuerſo portarēt. Et expoſuit dicēs. Hi ſunt ꝗ portāt q̄ſi iugū iuſtitie cū ſupbia ⁊ nō hūiliant̄ ꝓpter qḋ remanēt foris a regno dei. Qui ligna incidit: hō eſt in peccatis multis: ⁊ ꝓ eo vt agat pniāʒ nō ſubtrahit de pctis: ſʒ addit iniq̄tates iniq̄tatibꝰ. Qui aūt aquam haurit hō eſt bona opa faciēs: ſʒ qꝛ cū eis ſunt permixta mala ꝑdit bona opera ſua. Veſpere aūt ſabbati veniente die dñico relinq̄bat poſt ſe ſolē ⁊ extēdebat manꝰ ſuas ad celū donec mane die dñico ſol aſcendens faciem eius illuſtrabat: et ſic reſidebat. Hec in vitaſpatrum.

¶ De ſancto agathon abbate. clxxv. A.

AGathon abbas ꝑtriennium lapidē in os ſuum mittebat donec taciturnitatē diſceret. Aliꝰ quoq̄ frater cū intraſſet cōgregatione dixit intra ſe tu ⁊ aſinus vnū eſto. Sicut ergo aſinus vapulat̄ et nō loquit̄ iniuriā patit̄ ⁊ nō reſpōdet ſic ⁊ tu. Aliꝰ q̄ʒ frater a menſa expulſus nihil rn̄dit. Poſtmoduʒ ſup hoc interrogatꝰ ait. Poſui in corde meo ꝙ equalis ſim cani ꝗ cū ſectatur foras egredit̄. Interrogatꝰ agathon ꝗ virtus plus haberet laboris: rn̄dit. Puto non eſſe talē laborē qualē orare deū. Nā inimici eius ſemꝑ laborāt eiꝰ orōnē interrūpere. Nā in ceteris laboribꝰ hō aliquā requiē poſſidet. orator autē opus hʒ magni certaminis. Interrogatꝰ agathon a quodā fratre q̄ūo cū fratribꝰ habitare deberet ait. Sicut in prima die ⁊ nō aſſumas fiduciā. Non eſt enī peior paſſio q̄ fiducia genitrix eſt enī oīm paſſionū. Dixit iterū. Iracūdus ſi mortuos ſuſcitet nō placet alicui vel deo ꝓpter iracūdiam ſuā. Frater quidā iracūdus intra ſe ait. Si ſolus habitarē: ad irā nō ita cito mouerer. Quadā autē vice cū vaſculū aqua impleret verſatus eſt. Scḋo impleuit ⁊ iterū verſatꝰ eſt. Tertio impleuit ⁊ verſatꝰ eſt. Qui cōmotꝰ furore fregit vaſculū. In ſe aūt reuerſus cognouit qꝛ ab eodē demone iracūdie ſit illuſus: ⁊ dixit. Ecce ſolus ſum ⁊ tn̄ ira me vicit. Reuertar ergo ī cōgregationem qꝛ vbiq̄ labor ⁊ vbi patientia ⁊ adiutorio dei opꝰ eſt. Ecōtra erant duo fratres qui multis annis ſimul cōuerſantes nunq̄ ad iracūdiā poterāt ꝓuocari. Quadam vice dixit vnꝰ alteri. Faciamꝰ ⁊ nos litē ſicut homines de mūdo faciunt: ⁊ ille reſpondit. Neſcio qualiter fiat lis. Et dixit ei frater. Pono in medio laterculū et dico meū eſt. Tu aūt dic non: ſed meū eſt: ⁊ inde fiet lis initiū. Poſita eſt ergo teſta in medio: dixit vnus meū eſt hoc. Et alter dixit nō ſed meū eſt: ⁊ ille rn̄dit etiam tuum eſt. Tolle ergo ⁊ vade. Et diſceſſerūt nec inter ſe cōtendere potuerūt. Erat aūt abbas agathon ſapiens ad intelligendū: impiger ad laborādum: parcus in cibo atq̄ veſtimento. Dixit aūt. Scḋm voluntatē meam nunq̄ dormiui retinens in corde aduerſus quēq̄ dolorem. Nec dimiſi dormire aliū habētem aduerſum me aliquid. Moriturus quoq̄ agathon tribꝰ diebus manſit immobilis apertos tenens oculos. Qui cū pulſaretur a fratribus rn̄dit. In ꝯſpectu diuini iudicij aſſiſto. Dicunt ei. Et tu times: ⁊ ille. In cuſtodiendis mandatis dei virtute qua potui laboraui: ſʒ homo ſum et neſcio vtrū placuerint opa mea dn̄o. Dicūt ei. Et nō confidis de operibꝰ tuis ꝙ ſm deū ſunt: ⁊ ille. Nō preſumo donec venero ante illum. Aliter enī ſunt iudicia dei: ⁊ aliter iudicia hoīm. Cū aūt eū adhuc interrogare vellent ait. Oſtēdite charitatē ⁊ nolite mecū loq̄: qꝛ occupatꝰ ſum. Quo dicto ſtatim ſpm̄ cū gaudio emiſit. Videbāt enī eū colligentē ſpm̄ queēadmodū ſi quis ſalutet amicos ſuos dilectos. Hec in vitaſpatrum.

¶ De ſancto Barlaam. clxxvi. B.

BArlaam cuius hiſtoriā ioānes damaſcenus diligēti ſtudio cōpilauit operāte in eo diuina grā ſanctū ioſaphat regē ad fidē conuertit. Etenim cū vniuerſa india xp̄ianis ⁊ monachis plena eſſet: ſurrexit rex q̄dam ꝑpotens noīe auennir qui chriſtianos ⁊ ꝑcipue monachos plurimū perſequebat̄. Accidit aūt vt quidam regis amicus ⁊ in palatio ſuo primꝰ diuina cōmonitus grā regiā aulam relinqueret ⁊ monaſticum ordinem introiret. Qḋ rex audiens pre ira inſaniēs eū ꝑ queq̄ deſerta inq̄ri fecit et vix inuētū ad ſe adduci mandauit. Videnſq̄ eū vili tunica cooptū ⁊ fame maceratū: ꝗ ſplēdidis veſtimētis ornabat̄: ⁊ multis diuitijs affluere ꝯſueuerat dixit ei. O ſtulte ac mētis perdite cur honorē in cōtumeliā cōmutaſti: ⁊ te ludū puerorꝫ feciſti. Cui ille. Si huiꝰ a me rōnem audire deſideras inimicos tuos ꝓcul a te abijcias. Rege autē qui eſſent hmōi inimici querente ait. Ira et cōcupiſcentia. Hec enī impediunt te ne veritas videatur. Aſſideant aūt ad audientiā dicēdorꝫ prudentia et equitas. Cui rex. Fiat vt loqueris. Et ille. Inſipientes ea ꝗ ſunt deſpiciūt quaſi nō ſint: ea vero ꝗ non ſunt quaſi ſint apprehēdere moliunt̄. Qui aūt nō guſtauerit eorꝫ que ſunt dulcedinē: nō poterit eorꝫ ꝗ non ſunt addiſcere veritatē. Multa aūt illo de myſterio īcarnationis ⁊ fidei ꝓſequēte rex ait. Niſi tibi in principio ꝓmiſiſſem ꝙ de medio ꝯſilij irā remouerē nunc vtiq̄ igni tuas carnes traderē. Surge igit̄ ⁊ fuge ex oculis meis ne vltra te videā ⁊ male te perdā. Vir aūt dei triſtis abſceſſit eo ꝙ martyriū ꝑpeſſus nō eſſet. Interea dū rex liberos nō haberet: puer ei pulcherrimꝰ naſcit̄ et ioſaphat appellat̄. Cōgregante aūt rege infinitam multitudinē vt dijs ꝓ ortu pueri immolarēt q̄nquaginta quinq̄ aſtrologos cōuocauit a q̄bꝰ q̄d futurū eſſet filio ſuo diligēter q̄ſiuit. Cūctis aūt rn̄dētibꝰ eū magnū in potētia ⁊ diuitijs futurū vnꝰ ſapiētior ex ipſis dixit. Puer iſte ꝗ natus eſt tibi o rex nō in tuo erit regno ſʒ in alio incōparabilit̄ meliori. Nā illiꝰ quā ꝑſeq̄ris xp̄iane religiōis vt exiſtimo futurꝰ eſt cultor. Hoc aūt nō a ſemetipſo ſʒ a deo īſpirāte dixit. Audiēs hoc rex ⁊ plurimū expaueſcēs in ciuitate ſeorſum palatiū ſpecioſiſſimū cōſtrui fecit ⁊ ibi puerū ad habitādū poſuit ibiq̄ ſecū iuuenes pulcherrimos collocauit ꝑcipiēs illis vt nec mortē: nec ſenectutē: nec infirmitatē: nec paupertatē: nec aliquid poſſet ſibi afferre triſtitiā ei noīarent ſed oīa iocūda ei ꝓponerēt quatenus mēs eiꝰ letitijs occupata nil de futuris cogitare poſſet. Si quē vero miniſtrātiū infirmari cōtingeret: hūc ꝓtinus rex precipiebat eijci ⁊ aliū loco eius incolumē ſubrogari. Preceptitq̄ ne ſibi de xp̄o aliquam facerēt mentionem. B.

¶ Eodē tp̄e erat cum rege vir quidā xp̄ianiſſimus ſed occultus ꝗ inter nobiles regis pricipes primus erat. Hic cum aliq̄n cum rege ad venandum iuiſſet hoīem quēdam pauperem pedem leſum a beſtia habētē et in terra iacentē inuenit a quo rogatur vt ſe ſuſcipere debeat: quia ſibi in aliquo forſitan ꝓdeſſe poſſet. Cui mi

lco dixit. Ego q̃dẽ te libẽter ſuſcipio: ſed in quo vtilis
inueniaris ignoro. Et ille dixit. Ego ſum hõ medicus
verboꝝ. Si eñ aliquis in v̾bis ledat̾ congruã ſcio ad=
hibere medelã. Miles aũt qꝺ ille dicebat ꝓ nihilo cõ=
putauit ꝓpter deũ tñ ipm̃ ſuſcipiens eius curam egit.
Uiri aũt quidã inuidi ⁊ malitioſi videntes predictum
pricipẽ in tãta gr̃a eſſe regis: ipm̃ apud regẽ accuſaue=
rũt ꝙ nõ ſolũ ad xp̃ianoꝝ fidẽ declinaſſet: ſꝫ inſup re=
gnum conabat̾ ſibi ſurripere turbam ſollicitans ⁊ ſibi
cõcilians. Sꝫ ſi hec inquiũt ita eſſe o rex ſcire deſide=
ras ipm̃ ſecreto aduoca: ⁊ vitã hanc cito finiendã con
memora ⁊ idcirco gloriã regni te velle derelinq̃re et
monachoꝝ habitũ aſſumere aſſeras: quos tñ ignoran
ter hactenus fueras ꝑſecutꝰ. Et tunc videbis quid tibi
rñderit. Que cũ rex oĩa vt illi ſuaſerãt feciſſet ille doli
ignarus ꝑfuſus lachrymis ꝓpoſitũ regis laudauit et
vanitatẽ mũdi rememorans ꝙ totius hoc adimplen=
dum cõſuluit. Qꝺ rex audiens ⁊ verũ eſſe qꝺ illi dixe=
rant credens: furore repletus eſt: nihil tñ ſibi rñdit.
Uir aũt perpẽdẽs ꝙ rex grauiter verba ſua acceperat
tremens abſceſſit: ⁊ medicũ ſe habere verboꝝ recolẽs
oĩa ſibi narrauit. Cui ille. Notũ ſit tibi ꝙ rex ſuſpicat̾
vt propter hoc dixeris ꝙ eius regnum velis inuadere.
Surge igitur cito ⁊ comam tuã tonde ⁊ veſtimẽta abij
ciens cilicium indue: ⁊ ſummo diluculo ad regẽ ingre
dere. Cunqꝫ rex quid ſibi hoc velit interrogauerit re=
ſpondebis. Ecce rex paratus ſum ſequi te. Nã et ſi via
per quam cupis ire difficilis ſit: tecum tñ exiſtenti fa=
cilis mihi erit. Sicut eñ ſocium me habuiſti in pꝓſpe=
ris: ſic habebis pariter in aduerſis. Nũc igit̾ p̃ſto ſum
quid moraris. Qꝺ cum ille ꝑ ordinẽ feciſſet rex obſtu
puit: ⁊ falſarios arguens virũ ampliori honore dota=
uit. Filius aũt eius in palatio educatꝰ ad etatẽ adultã
peruenit ⁊ in omĩ ſapĩa plene edoctus fuit. Admirãs
aũt cur pater ſic eũ recluſiſſet: vnũ de ſeruis ſibi fami=
liariorẽ ſecreto de hac re interrogauit dicẽs ſe in mul
ta meſtitia poſitũ eẽ: ꝙ ſi foras egredi nõ liceret: adeo
vt nec cibus ſibi ſaperet nec potus. Qꝺ pr̃ audiens et
dolens: equos idoneos parari fecit ⁊ choros plauden=
tes ante eũ mittẽs ne q̃d ſibi fedũ occurreret diligẽter
ꝓhibuit. Predicto igit̾ iuuene taliter ꝓcedẽte: quadã
vice vnus leproſus ⁊ vnꝰ cecus ſibi obuiauerũt. Quos
ille videns ⁊ ſtupens qui ſint ⁊ quidnã habeant inq̃ſi=
uit. Et miniſtri dixerunt. Paſſiones iſte ſunt q̃ hoibꝰ
cõtingere ſolẽt. Et ille. Omnibꝰ hoibus cõtingere pñt
hmõi. Negãtibꝰ illis rñdit. Noti ſunt igit̾ qui hec pati
debeãt: an ſic indefinite ꝓueniũt. Et ille. Et q̃s hoim
futura ſcire valet. Ualde igit̾ anxius eſſe cepit ꝓ inco
ſuetudine rei. Alia aũt vice quẽdã valde ſenẽ rugoſaꝫ
habentẽ faciẽ ⁊ dorſum incuruatũ ⁊ cadẽtibꝰ dẽtibus
balbutiẽdo loquentẽ inuenit. Stupefactꝰ igit̾ diſcere
cupit viſionis miraculũ. Cunqꝫ didiciſſet ꝙ ꝓpter an=
norũ multitudinẽ ad talem ſtatum veniſſet ait. Et q̃s
eſt huius finis. Dicunt ei. Mors. Et ille. Eſt ne mors
omniũ vel aliquorũ. Cunqꝫ didiciſſet oẽs mori debere
interrogauit. In quot annis hec ſuperueniũt. Et illi.
In octoginta vel centũ annis ſenectꝰ inducit̾: deinde
mors ipſa ſubſequit̾. Hec igitur Juuenis frequẽter in
corde ſuo recogitans in multa deſolatione erat: ſꝫ corã
patre letitiã pretendebat plurimũ deſiderãs in hmõi
dirigi ⁊ doceri. C. ¶ Igitur quidam monachus vita ⁊
opinione perfectus habitãs in deſerto terre ſennaar
nomine barlaam hec que circa filiũ regis agebant̾ per
ſpiritum cognouit: ⁊ mercatoris habitum ſumens ad
ciuitatem illã deuenit. Accedẽſqꝫ pedagogo filij regis
locutus eſt dicens. Ego cum negociator ſim lapidem
pretioſum venalẽ habeo q̃ cecis lumẽ tribuit ſurdis
aures aperit: mutos loqui facit: inſipiẽtibꝰ ſapientiã
infundit. Nunc igit̾ duc me ad filiũ regis: et hunc ſibi
tradã. Cui ille. Uideris hõ mature prudentie: ſed v̾ba
tua prudẽtie nõ ꝯcordant. Uerũtñ cũ lapidũ notitiam
habeam ipm̃ lapidẽ mihi oſtende: et ſi talis vt aſſeris
fuerit cõprobatus: a filio regis honores maximos cõ=
ſequeris. At quẽ ille. Lapis meus inſup hãc hꝫ virtu=
tem. Qꝛ qui nõ habet ſanam oculoꝝ aciem ⁊ qui non
ſeruat integrã caſtitatẽ ſi forte illum aſpexerit: ipſam
virtutem quã habet viſibilem perdit. Ego aũt medici=
nalis artis nõ expers video te ſanos oculos nõ habe=
re. Filiũ aũt regis audiui pudicum eſſe: ⁊ oculos pul=
cherrimos ⁊ ſanos habere. Cui ille. Si ſic eſt noli mi=
hi oſtendere: qꝛ ⁊ oculos ſanos nõ habeo ⁊ in peccatis
ſordeſco. Nuntiãs igit̾ hec filio regis: ipm̃ ad eũ ꝙ to=
tius introduxit. Cũ ergo introductꝰ fuiſſet ⁊ rex eũ re=
uerenter ſuſcepiſſet: ait barlaam. In hoc rex bñ feciſti:
qꝛ de foris paruitati apparẽti nõ attẽdiſti. Nã rex q̃dã
magnus in curru deaurato ꝓcedẽs: cũ q̃buſdã attritas
veſtes indutis et macie attenuatis obuiaſſet cõtinuo
de curru exiliẽs ad pedes eoꝝ ꝓcidẽs ipſos adorauit:
et ſurgẽs in oſcula eoꝝ ruit. Proceres aũt eiꝰ indigne
hoc ferẽtes: ſꝫ regẽ ſup hoc arguere formidãtes fratri
eius retulerũt quõ rex magnificẽtie regali indigna fe=
ciſſet. Frater aũt regẽ ſup hoc redarguit. Erat aũt re=
gi ꝯſuetudo ꝙ qñ aliquis morti tradẽdus erat: rex añ
eius ianuã ꝑconẽ cũ tuba ad hoc deputata mittebat.
Ueſpere igit̾ veniente añ fratris ianuã tubã ſonare fe
cit. Qꝺ ille audiẽs ⁊ de ſua ſaluatione deſperans totã
noctẽ inſomnẽ duxit ⁊ teſtamẽtũ fecit. Mane aũt factõ
indutus nigris veſtibus cũ vxore ⁊ filijs ad fores pala
tij lugens acceſſit. Quẽ rex ad ſe ingredi faciẽs dixit.
O ſulte ſi preconẽ fratris tui cui nihil te deliquiſſe co
gnoſcis adeo timuiſti quõ precones dñi mei in quem
adeo peccaui timere nõ debeã q̃ ſonabilius mihi tuba
mortẽ ſignificãt ⁊ terribilẽ iudicis aduẽtũ mihi denũ
ciant. Deinde quatuor capſas fieri fecit: ⁊ duas earum
extrinſecus auro vndiqꝫ operiri ⁊ oſſibus mortuoꝝ pu
tridis impleri: duas v̾o pice liniri ⁊ gẽmis ⁊ margari=
tis p̃tioſis ipleri fecit. Uocanſqꝫ illos magnates quos
ſciebat querimoniã apud fratreꝫ diſpoſuiſſe: quatuor
illas capſas ante eos poſuit: ⁊ q̃ p̃tioſiores eſſent inq̃=
ſiuit. Illi v̾o duas deauratas magni eſſe p̃tij: reliquas
v̾o vilis p̃tij eſſe iudicauerũt. Precepit igit̾ rex deau=
ratas aperiri et cõtinuo inde fetor intolerabilis ema=
nauit. Quibꝰ rex. He illis ſimiles ſunt qui glorioſis
veſtibus ſunt amicti itus v̾o immũditia vitioꝝ pleni.
Deinde alias aperiri fecit: ⁊ ecce odor mirabilis inde
exhalauit. Quibꝰ rex. Iſte illis pauperrimis q̃s hono
raui ſiles ſunt q̃ eiſi vilibꝰ veſtimẽtis operiant̾: intus
tñ oĩ virtutũ odore reſplẽdẽt. Uos aũt ſolũ q̃ de foris
ſunt attẽditis: ⁊ q̃ deintus ſunt nõ cõſideratis. Scđm
igit̾ illũ regẽ tu q̃ꝫ feciſti bñ ſuſcipiẽs me: incipiẽs igr̃
barlaã cepit ei de mũdi creatiõe ⁊ hoĩs preuaricatiõe
ac filij dei incarnatione paſſione ⁊ reſurrectione lon
gũ ſermonẽ retexere: necnõ de dei iudicio ⁊ de retribu
tione bonorũ ⁊ maloꝝ multa ꝓferre: ⁊ ſeruientes ido
lis plurimũ exprobrare: ac de eoꝝ fatuitate tale exem
plũ ponere dicens. D. ¶ Sagittarius q̃dã auiculã par=
uã noĩe philomenã capiens: cũ vellet eã occidere vox
data eſt philomene ⁊ ait: q̃d tibi ꝓderit o hõ ſi me occi
deris. Necqꝫ eñ ventrem tuum de me implere valebis:
ſed ſi me dimittere velles tria tibi mãdata darem que

ſi diligenti⁹ ɔſeruares magnā inde vtilitatē cōſeq̄ poſ
ſes. Ille xᵒo ad ei⁹ loq̄lā ſtupefact⁹ ꝓmiſit ꝙ eā dimit
teret ſi hec ſibi mādata proferret: ⁊ illa. Nunq̄ rē q̄ ap
prehēdi nō pōt apprehēdere ſtudeas. De re ꝑdita irre
cuperabili nunq̄ doleas. Verbū incredibile nunq̄ cre
das: hec tria cuſtodi ⁊ bñ tibi erit. Ille aūt vt ꝓmiſerat
eā dimiſit. Philomena igiṫ per aera volitās dixit ei.
Ve tibi homo q̄ malū ɔſiliū habuiſti ⁊ q̄ magnū the
ſaurū hodie perdidiſti. Eſt eñ in meis viſceribus mar
garita que ſtrutiōis ouū ſua vincit magnitudine. Qd
ille audiens valde cōtriſtat⁹ eſt ꝙ eā dimiſerit: et eā
apprehēdere conabaṫ dicens: veni in domū meā ⁊ oēꝫ
tibi humanitatē exhibebo ⁊ honorifice te dimittam.
cui philomena. Nūc pro certo cognoui te fatuum eſſe.
Nam ex his que tibi dixi nullū ꝓfectū habuiſti: q̄ ⁊ de
me perdita ⁊ irrecuperabili doles ⁊ me tētaſti capere
cū nequeas meo itinere pergere ⁊ inſuꝑ margaretā taꝫ
grandē in meis viſceribus credidiſti eſſe cū ego tota
ad magnitudinē oui ſtrutionis nō valeā ꝑtingere. Sic
ergo ſtulti ſunt illi qui cōfidunt in idolis: q̄ plaſma
tos a ſe adorant ⁊ cuſtoditos a ſe cuſtodes ſuos appel
lant. Cepitq̄ ɔ̄ fallacē mundi delectationē ⁊ vanitatē
multa diſputare: ⁊ plura ad hoc exēpla adducere dicēs.
Qui corporales delectatiōes deſiderāt: ⁊ aīas ſuas fa
me mori permittūt: ſimiles ſunt cuidā hoī q̄ dū a facie
vnicornis ne ab eo deuorareṫ veloci⁹ fugeret in q̄ddā
baratrū magnum cecidit. Dū aūt caderet manib⁹ arbu
ſculā quādā apꝑhēdit: ⁊ in baſe q̄dā lubrica ⁊ inſtabili
pedes fixit. Reſpiciēs vero vidit duos mures vnū albū
⁊ aliū nigrū inceſſanter radicē arbuſcule quā apprehē
derat corrodētes ⁊ iā ꝓpe erat vt ipſaꝫ abſcideret. In
fundo aūt baratri vidit draconeꝫ terribilē ſpirātē ignē
⁊ aperto ore ipſum deuorare cupientē. Suꝑ baſem xᵒo
vbi pedes tenebat vidit quatuor aſpidum capita inde
ꝓdeuntia eleuans autē oculos vidit exiguū mellis de
ramis illi⁹ arbuſcule ſtillās. Oblituſq̄ periculi in quo
vndiq̄ poſitus erat: ſeipſum dulcedini illi⁹ modici mel
lis totū dedit. Unicornis aūt mortis tenet figurā que
hominē ſemꝑ perſequiṫ ⁊ apprehendere cupit. Bara
trū xᵒo mūdus eſt oībus malis plen⁹. Arbuſcula vero
vniuſcuiuſq̄ vita eſt q̄ per horas diei ⁊ noctis quaſi ꝑ
murē albū ⁊ nigrū inceſſanter cōſumiṫ: ⁊ inciſioni ap
propiquat. Baſis xᵒo quatuor aſpidū corp⁹ ex quatuor
elemētis cōpoſitū: quibus inordinatis corpis cōpago
diſſoluiṫ. Draco terribilis os inferni cūctos deuorare
cupiens. Dulcedo ramuſculi delectatio fallax mundi ꝑ
quā homo ſeduciṫ: vt ꝑiculū ſuum minime intueaṫ. E.
¶ Addidit quoq̄ dicens. Siles ſunt: iterū mūdi ama
tores hoī q̄ tres amicos habuit: quoꝝ vnū pluſq̄ ſe: ſe
cūdū tm̄ q̄tū ſe: ⁊ tertiū min⁹ q̄ ſe: ⁊ quaſi nihil dilexit.
In magno igiṫ ꝑiculo poſitus ⁊ a rege citatus: cucur
rit ad primū amicum eius auxiliū q̄rēs ⁊ qualr̄ eū di
lexerit ſemꝑ cōmemorās. Cui ille neſcio q̄s ſis o hō ha
beo alios amicos cū q̄bus me hodie letari oportet: q̄s
⁊ amicos ammodo poſſidebo: prebeo tñ tibi duo cili
ciola vt habeas quib⁹ valeas opari. Confuſus igiṫ ad
ſcd̄m venit ⁊ ſilr̄ ei⁹ auxiliū poſtulauit. cui ille. Nō va
cat mihi tecū ſubire agonē curis etenī mult̄ circūdor:
modicū tñ vſq̄ ad oſtiū palatij te ſociabo: ⁊ ſtatim do
mū reuertar ꝓprijs vacās negocijs. Triſtis igiṫ ⁊ de
ſperās ad tertium amicū ꝑrexit ſibiq̄ facie demiſſa di
xit. Nō habeo os loquēdi ad te: q̄m vt debui nō amaui
te. Sed in tribulatiōe circūdat⁹ ⁊ ab amicis deſtitut⁹:
rogo vt mihi auxiliū feras ⁊ mihi veniā prebeas: ⁊ ille
hilari vultu dixit. Certe amicū chariſſimū fateor te eē
⁊ tui lꝫ modici beneficij nō ſū immemor: ꝑcedē te: ⁊ apud re
gē interueniā ꝓ te: ne i manib⁹ tradet te inimicoꝝ. Pri
m⁹ igiṫ amic⁹ ē diuitiaꝝ poſſeſſio ꝓ q̄b⁹ hō multis ꝑicu
lis ſubiacet. Veniēte xᵒo mortis termino nihil ex oīb⁹
niſi viles accipit ad ſepeliēdū pāniculos. Secundus
amicus eſt vxor filij ⁊ parētes q̄ tm̄ vſq̄ ad monumētū
ſecū ꝑgentes ꝓtinus reuertunṫ ſuis vacantes curis.
Terti⁹ amic⁹ eſt fides: ſpes: ⁊ charitas ⁊ eleemoſyna ⁊
cetera bona opa q̄ nos cū eximus de corpe poſſunt ꝑ
cedere ⁊ ꝓ nobis apud deū interuenire ⁊ ab inimicis
demonib⁹ nos liberare. Hoc inſuꝑ addidit dicens. In
quadā magna ciuitate cōſuetudo fuit ꝙ hoīem extra
neū ⁊ ignotū oī anno in principē eligebant. Cui oī ꝑtā
te accepta q̄cq̄d volebat facere licitū erat ⁊ ſine oī ɔſti
tutione terrā regebat. Illo igiṫ in oīb⁹ delitijs ꝑmanē
te ⁊ ſemꝑ ſibi ſic eſſe eſtimāte: repēte ciues in eū inſur
gebāt ⁊ ꝑ totā ciuitatē nudū trahētes in remotā inſu
lā exulē tranſmittebāt vbi nec cibūꝫ nec veſtimētū in
ueniēs fame ⁊ frigore vrgebaṫ. Tandē q̄dā ali⁹ ſubli
matus in regno cū illoꝝ ciuiū cōſuetudinem didiciſſet
infinitos theſauros ad inſulā illā ꝑmiſit vbi poſt an
nū in exiliū relegat⁹ ceteris fame deficiētib⁹ iſte imen
ſis delitijs abūdabat. Ciuitas hec mūdus iſte ē. Ciues
tenebrarū pricipes q̄ nos falſa mūdi delectatione alli
ciūt: nobiſq̄ nō ſperātib⁹ mors ſuꝑuenit ⁊ in locū te
nebrarū demergimur. Diuitiarū xᵒo ad eternū locū pre
miſſio fit manib⁹ egenoꝝ. F. ¶ Igitur cū barlaā ꝑfecte
filiū regis docuiſſet ⁊ ipſe eum iā relicto pr̄e ſeq̄ vellet.
dixit barlaā. Si hoc feceris cuidā iuuenis ſimilis eris q̄
cū quandā nobilē nollet deſpōſare vxorē: ⁊ pr̄e renuens
aufugit ⁊ in quēdā locū deueniēs xᵍginē quādā cuiuſ
dā ſenis pauꝑis filiā laborātē ⁊ ore deū laudātē vidit.
Ad quā ille. Quid eſt q̄d agis mulier. Cū eñ ita pauꝑ
ſis grās tñ agis deo ac ſi magna recepiſſes ab eo. Ad
quē illa. Sicut ꝑua medicina ſepe a magno lāguore li
berat: ſic grāꝝ actio i ꝑuis donis magnorum efficiṫ au
ctrix donoꝝ. Hec tñ q̄ extrinſec⁹ ſunt nr̄a nō ſūt ſꝫ ea q̄
i nobis ſūt ⁊ nr̄a ſūt. A deo magna accepi q̄ me ad ſuā
imaginē fecit. Intellectū mihi dedit ad ſuā me gloriā
vocauit: ⁊ ianuā regni ſui iā mihi apuit. Pro tantis ꝑ
⁊ tā magnis donis ipm̄ laudare ɔuenit. Videns iuuēis
eius prudētiā eā a pr̄e ſuo in vxorē petijt. cui ille. Filiā
meā accipe nō vales: q̄ diuitū ⁊ nobiliū filius es: ego
aūt pauꝑ ſuꝫ. Sꝫ cū ille oīno inſtaret ait ſenex. Nō poſ
ſum eā tibi dare vt in domū patris tui ducas eam: cum
vnica mihi ſit. Et ille. Apud vos manebo ⁊ vobis me i
oībus cōformabo. deponēs igiṫ ꝑtioſum ornamentuꝫ
habitū ſenis induit: ⁊ apud eū manēs ipaꝫ in vxorē ac
cepit. Poſtq̄ xᵒo ſenex diuti⁹ eū ꝓbauit in thalamū eū
duxit ⁊ imēſuꝫ pōd⁹ diuitiaꝝ quātū nunq̄ viderat ſibi
oñdit ⁊ oīa ſibi dedit. Dixit aūt ioſaphat. Cōuenienter
iſta me tāgit narratio: ⁊ a te hoc dictū eſſe de me exiſti
mo. Sed dic mihi pater quot annoꝝ es: ⁊ vbi cōuerſa
ris: q̄ a te nunq̄ volo ſeparari: ⁊ ille. Annoꝝ ſum. xlv. in
deſertis terre ſenaar degēs. Ad quē ioſaphat. Ampli⁹
pr̄ mihi appares. lxx. annoruꝫ. Et ille. Si a natiuitate
mea oēs annos meos queris diſcere: bñ eos exiſtima
ſti. Sꝫ nullo mō a me in mēſura vite cōputanṫ quotq̄t
in vanitate mūdi expēſi ſunt. Tūc eñ in interiori hoīe
mortuus erā: ⁊ ānos mortis nūq̄ vite nolabo. Cū igiṫ
ioſaphat eū in deſertū ſequi vellet: dixit barlaam. Si
hoc feceris ⁊ tuo cōſortio carebo ⁊ ꝑſecutionis fratri
bus meis autor exiſtā. Sed cū opportunū tp̄s videris
ad me venies. Barlaā igiṫ filiū regis baptizans ⁊ in fi
de optime inſtruēs: euꝫ oſculatus eſt ⁊ ad locum ſuum

reuerſus eſt. H. ¶ Poſtq̄ aũt rex filiũ xp̄ianũ factuȝ au
diuit: in dolore nimio poſitus eſt. Quē qdã amic⁹ ſuus
n oı̄e arachis cõſolãs ait. Cognoſco rex ſenē quēdã ere
mitã q̄ de nr̄a ſecta eſt q̄ per oı̄a barlaam ſilis eſt. Hic
igiꝛ barlaã ſe ſimulãs p̄o xp̄ianorũ fidē defender: de
inde ſe ſuperari p̄mittet ⁊ oı̄a q̄ docuerat reuocabit et
ſic fili⁹ regis ad nos redibit. Aſſumpto igiꝛ p̄dicto pri
cipe magno exercitu ad querēdũ barlaã iuit: ⁊ eremi
tã illum capiens ſe barlaã cepiſſe dixit. Quē filius re
gis audiēs capiũ. ſ. magr̄m ſuũ amare fleuit. Sȝ poſt
modũ per dei reuelationē hũc nõ eſſe cognouit: ingreſ
ſus igiꝛ pr̄ ad filiũ ait. Fili mi ī magna triſticia me po
ſuiſti ⁊ meã caniciē inhonoraſti ⁊ lumē oculoꝝ meoꝝ
abſtuliſti. Quare fili hoc feciſti: ⁊ deoꝝ meoꝝ cultũ reli
quiſti. Cui ille. Tenebras pr̄ fugi ⁊ ad lumē cucurri. Er
rorē deſerui ⁊ veritatē agnoui. Noli aũt fruſtra labora
re: qm̄ nũq̄ a xp̄o me poteris reuocare. Sicut em̄ tibi
impoſſibile eſt altitudinē celi manu tangere aut mari
nũ ſiccare pelagus: ſic ⁊ iſtud eſſe cognoſce. Tunc rex
ait. Et q̄s hoꝝ mihi autor eſt maloꝝ: niſi ego q̄ tã ma
gnifica tibi feci q̄ nũq̄ aliq̄s patrũ fecit filio. Quapro
pter prauitas volũtatis tue contētio effrenata aduer
ſus caput meũ te īſanire fecit. Merito aſtrologi in na
tiuitate tua dixerũt te arrogantē ⁊ parētib⁹ inobediē
tē futurũ. Nunc vo ſi mihi non acq̄eueris a mea diſce
des filiatione ⁊ p̄ patre inimicus effect⁹ illa tibi faciã
que nec hoſtib⁹ adhuc feci. cui ioſaphat. Cur rex triſta
ris q: bonoꝝ p̄ticeps effect⁹ ſum. Quis vnq̄ pater in
filij ſui proſperitate triſtis apparuit. Nõ ergo iam pa
trem vocabo te. Sȝ ſi mihi aduerſaberis ſicut a ſerpen
te fugiã a te. Rex igiꝛ ab eo cum ira diſcedens: arachi
amico notã fecit filij duritiã qui ſibi ↄſuluit vt nõ aſpe
ris vbis cũ eo vtereꝛ: q: blandis ⁊ lenib⁹ puer melius
trahereꝛ. Sequēti igiꝛ die rex ad filiũ venit ⁊ circũple
ctēs oſculabaꝛ eũ dicēs. Fili dulciſſime honora cani
ciē p̄ris tui. Verere fili patrē tuũ. An neſcis quale bo
nũ eſt p̄ri obedire ⁊ eũ letificare ſicut eꝫ malũ eſt ipm
exacerbare. Quotq̄t em̄ fecerũt male perierunt. Cui ioſa
phat. Tp̄s amãdi: ⁊ tp̄s odiēdi: ⁊ tp̄s obediendi: ⁊ tp̄s
inobediēdi: ⁊ tp̄s pacis: ⁊ tp̄s belli. Nullo em̄ mõ auer
tentib⁹ nos a deo obedire debemus: ſiue ſit pr̄ / ſiue ſit
mater. H. ¶ Vidēs igiꝛ pater eius cõſtãtiã ait. Ex quo
video tuã p̄tinaciã: nec mihi obedire vis ſaltē veni: et
ambo pariter vitati credam⁹. Barlaã em̄ q̄ te ſeduxit
a me vinct⁹ teneꝛ. Nr̄i igiꝛ ⁊ vr̄i cũ barlaã ↄueniant: ⁊
preconem mittã vt oēs galilei ſine timore veniant. Et
diſputatiõe incepta ſi vr̄ barlaã obtinuerit vobis cre
dem⁹. Si aũt noſtri nobis ↄſentietis: q̄d cũ regis filio
placuiſſet ⁊ illi cũ ſimulato barlaã ordinaſſent q̄ prius
deberet ſimulare ſe fidē xp̄ianoꝝ defendere ⁊ poſtea ſe
p̄mitti ſuperari oēs inſimul ↄuenerũt. Cõuerſus igiꝛ io
ſaphat ad nachor dixit: noſti o barlaã qualr̄ me docui
ſti. Si igiꝛ fidē quã me docuiſti defenderis ī doctrina
tua vſq̄ in finē vite p̄manebo. Si aũt ſuperat⁹ fueris
ſtatim ī te meã ↄtumeliã vindicabo ⁊ cor tuũ ⁊ linguã
manib⁹ extrahēs dabo canib⁹ ne alij ampli⁹ p̄ſumant
filios regũ in errorē mittere. His auditis nachor ⁊ tri
ſtis ⁊ pauid⁹ vehemēter fact⁹ eſt: vidēs ſe ipm ī foueã
quã fecit decidiſſe: ⁊ laq̄ſo ſuo cõp̄hēſum eſſe. Ad aduer
tēs igiꝛ cogitauit meli⁹ eſſe filio regis adherere vt pe
riculũ mortis euadere poſſet. Rex aũt ſibi palã dixerat
vt fidē ſuã ſine timore defenderet. Unus ergo rhetorũ
ſurgens dixit. Tu es barlaã q̄ filiũ regis ſeduxiſti: ⁊ il
le. Ego ſum barlaã qui filium regis nõ in errorē miſi:
ſed ab errore liberaui. Et rhetor. Cum eximij ⁊ mira
biles viri deos nr̄os adorauerũt: q̄uõ tu aduerſus eos
audes īſurgere? Et ille r̄ndēs ait. chaldei / greci / ⁊ egy
ptij errãtes creaturas deos eē dixerũt. Nã chaldei ele
mēta deos eſſe arbitrati ſunt: cũ creata ſint ad vtilita
tē hoı̄m: vt eoꝝ dn̄ationi ſubiaceãt et multis paſſiõib⁹
corrũpanꝛ. Greci q̄ȝ nephãdos hoı̄es deos putãt: ſicut
ſaturnũ quē aiunt filios ſuos comediſſe ⁊ virilia ſibi
abſcidiſſe ⁊ in mare p̄ieciſſe ⁊ venerē īde natã fuiſſe ⁊ a
filio ſuo q̄ȝ ioue alligatũ ⁊ ī tartarũ p̄iectũ eſſe. Iupi
ter q̄ȝ rex alioꝝ deoꝝ eſſe deſcribiꝛ. Queȝ tn̄ in aı̄alia
trãſformatũ ſepe dicũt vt adulteria cõmitteret. Vene
reȝ q̄ȝ deã adulterã eſſe dicũt. Nã aliq̄n habuit mechũ
martē: aliq̄n adonidē. Egyptij aũt aı̄alia coluerũt: ſcȝ
ouē / vitulũ / porcũ / ⁊ hmõi. xp̄iãi ãt filiũ altiſſimi colũt
qui de celo deſcēdit ⁊ carnem aſſumpſit. Cepit igiꝛ na
chor fidē xp̄ianoꝝ euidēter defendere: ⁊ rõnib⁹ cõire:
ita q̄ rhetores illi multi effecti nihil oı̄no r̄ndere ſci
uerũt. Ioſaphat igiꝛ vehemēter exultabat eo q̄ dn̄s p̄
inimicũ veritatis veritatē defendiſſet. Rex aũt furore
nimio repletus eſt: iuſſit igiꝛ cõſiliũ diſſolui quaſi de
his ſequenti die denuo tractaturus. Dixitq̄ ioſaphat
p̄ri. Aut mgr̄m meũ permitte mecũ hac nocte manere
vt ſimul de r̄ſionibus fiēdis craſtino cõferamus: ⁊ tu
tuos tecũ aſſumas ⁊ cũ eis cõferas: aut tuis mecũ per
miſſis accipe meũ. Alioq̄n non iuſtitiaȝ: ſed violētiam
exercebis. Quapropter nachor ſibi ↄceſſit ſpeȝ adhuc
habens q̄ tũ ſeduceret. Cũ igiꝛ filius regis cũ nachor
domũ reduxiſſet: dixit ei ioſaphat. Ne putes me ignora
re q̄s ſis. Scio te nõ eē barlaã: ſȝ nachor aſtrologũ. In
cipiēſq̄ ioſaphat viã ſalutis ei p̄dicauit ⁊ ad fidē con
uertēs mane ad eremũ miſit: vbi baptiſmum ſuſcipiēs
eremiticã vitã duxit. I. ¶ Magus aũt q̄dã noı̄e theo
das hec q̄ gerebanꝛ audiēs ad regē venit ⁊ q̄ filiũ ſuũ
ad leges patrias redire faceret p̄miſit. Cui rex. Si hoc
feceris: ſtatuã aureã tibi erigam: ⁊ ipſi ſicut dijs ſacrifi
cium offerã. Et ille a filio tuo cũctos remoue: ⁊ mulie
res decoras ⁊ ornatas introduci p̄cipe: vt ſemp̄ cũ eo
ſint ⁊ miniſtrēt ei: cõuerſenꝛ ⁊ moreꝛ cũ eo. Ego autē
vnũ de ſpiritibus meis ad eũ dirigã qui eũ ad libidinē
inflãmabit. Nihil em̄ iuuenes ſic põt ſeducere ſicut fa
cies mulieꝝ. Rex em̄ quidã cũ filiũ vix habuiſſet dixe
rũt peritiſſimi medici q̄ ſi intra decē annos ſoleȝ vel
lumē nõ viderit: lumine oculoꝝ p̄iuabiꝛ. Rex igiꝛ in
quadã petra ſpelũca exciſa filium ibi vſq̄ ad annos de
cē manere fecit. Quibus finitis iuſſit rex vt oı̄m rerũ
gn̄a ante eum adducerenꝛ vt oı̄m noı̄a ⁊ notitiã poſſet
habere. Adductis igiꝛ ante eũ auro ⁊ argēto ⁊ lapidi
bus p̄tioſis veſtibus ſplēdidis: equis regalibus ⁊ oı̄m
rerũ gn̄ibus cuȝ de vnaquaq̄ re ei noı̄e interrogaret
miniſtri oı̄m ſibi noı̄a indicabãt. Cuȝ aũt nomē mulie
rũ diſcere anxie q̄reret: ſpatarius regis ludēdo dixit:
demones eas eſſe q̄ hoı̄es ſeducũt. Rege aũt interro
gãte filiũ quid de oı̄bus q̄ viderat plus amaret. Quid
inquit paꝛ aliud niſi demones illos q̄ ſeducũt hoı̄es.
In nullo em̄ ſicut ī his ſic exarſit aı̄a mea. Nõ igiꝛ aliꝛ
putes te filiũ tuũ ſuperare niſi hoc mõ. Rex igiꝛ oı̄bus
miniſtris eiectis puellas decoras et aſſociauit: q̄ eum
ſemp̄ ad libidinē p̄uocabãt nec habebat alium ad quē
reſpiceret / aut cũ quo loquereꝛ / vel cũ quo veſcereꝛ.
Malignus vo ſp̄s a mago miſſus in iuuenē irruit ⁊
magnũ int⁹ caminũ ignis accēdit. Malignus igitur
ſp̄s intus inflãmabat: puelle aũt exteri⁹ dirũ excita
bat ardorē. Qui ſe tã fortiter vexari ſentiēs turbabaꝛ:
et deo ſe totũ recõmendãs diuinã conſolationē recepit
et oı̄s tētatio abſceſſit. Deinde quãdã puellã pulcher

rimā cuiuſdā regis filiā ſʒ patre orbatā ad eā miſit: cui
cum vir dei ꝑdicaret: illa rn̄dit. Si me ab idolorū cul=
tura ſaluare deſideras ↄiūgere mihi nuptiarū copula.
Nā ⁊ xp̄iani cōiugia nō abhorrēt: ſʒ laudāt: q꞉ patriar=
che eoꝝ ⁊ ꝓphete: ⁊ petr⁹ eoꝝ ap̄ls ↄiuges habuerunt.
Ad quē ille. Inaniter mulier iſta mihi ꝓſeq̄ris. Per=
mittit̄ qdē xp̄ianis vxores ducere: ſʒ nō his q̄ ꝓmiſe=
rūt xp̄o virginitatē ſeruare. Et illa. Sit ita vt vis. Sʒ
ſi aīam meā ſeruare deſideras: vnā minimā petitionē
mihi ꝑfice. Concube mecū tn̄ hac nocte ⁊ ꝓmitto tibi
ꝙ ſummo diluculo efficiar xp̄iana. Nā ſi vt dicitis gau
diū eſt angelis dei ſup vno pctōre penitētiam agente:
ipſi autori cōuerſionis nonne magna merces debet̄.
Semel tn̄ mihi acqeſce: ⁊ ſic meipſam ſaluabis. Illa
igit̄ turrē aīe illi⁹ fortiter ↄcutere cepit. Qḋ demō vi=
dens ſocijs ſuis ait. Videtis qm̄o puella iſta concuſſit
quē nos nō potuim⁹ ↄcutere. Venite ergo in eū forti=
ter irruam⁹: ex quo cōgruū tp̄s inuenim⁹. Cernēs igit̄
ſanctus iuuenis ſe tā fortiter captiuatū: q꞉ ⁊ ↄcupiſcē
tia incitabat: ⁊ ſalus vnius puelle diabolo ſuggerēte
ip̄m cōmouebat lachrymis infuſus orationi ſe dedit.
In qua oratione obdormiens vidit ſe duci in quoddā
pratū decoris floribus exornatū vbi folia arboꝝ dulcē
ſonū reddebāt aura q̄dā grata agitata ⁊ odorē mirifi=
cū emanabāt. Ubi fruct⁹ viſu ſpecioſiſſimi ⁊ guſtu de=
ſiderabiles. Ubi ſedes poſite erāt auro ⁊ gēmis fabri=
cate lecti lucidi cū pretioſiſſimis ornamētis aque lim
pidiſſime preterfluentes. Dehinc in ciuitatē ipſam in=
troduxerūt cui⁹ muri ex auro obrizo erāt: que clarita=
te mirabili refulgebat: vbi etherei qdā exercit⁹ cantā=
tes canticū qḋ auris mortaliū nūꝗ̄ audiuit. Dictū eſt
ei. Iſte eſt locus beatoꝝ. Cū aūt vtriꝗ̄ vellet eū reducere
rogabat vt eū ibi manere ꝑmitterent. Qui dixerūt. Cū
labore multo venies huc: ſi tn̄ tibi vim inferre poteris.
Deinde ad loca teterrima ip̄m duxerūt oī feditate ple=
na. Dicitūq꞉ eſt ei. Iſte eſt locus iniuſtoꝝ. Cū aūt euigi=
laſſet pulchritudo illius puelle ⁊ ceterarū ſtercore fe=
tidior ei videbat̄. Verū cū maligni ſp̄s ad theodā re=
diſſent ⁊ ipſe eos exprobraret dixerūt. Priuſꝗ̄ ſigno
crucis ſignaret̄ ſup ip̄m irruētes fortiter ip̄m ↄturba=
uimus. Ut aūt ſe ip̄m ſigno crucis muniuit nos ꝑſecu=
tus eſt cum ira. Tūc theodas cū rege ad eum intrauit
ſperās ꝙ ei ꝑſuadere poſſet. Sed ꝑdict⁹ magus captus
eſt ab eo quē capere voluit: ⁊ ab eo cōuerſus baptiſma
ſuſcepit ⁊ laudabilē vitā duxit. K. ¶ Rex igit̄ deſperās
dimiſit ei de cōſilio amicoꝝ mediū regni ſui. Ille autē
lʒ deſertū tota mēte deſideraret: tn̄ ꝓpter fidei dilatio
nem ad tp̄s ip̄m regnū ſuſcepit: ac in ſuis ciuitatibus
templa ⁊ cruces erexit ⁊ oēs ad xp̄m conuertit. Pater
aūt tandē filij rōnibus ⁊ ꝑdicationib⁹ aſſenſum ꝑbēs
fidē xp̄i recepit et baptiſmū ſuſcipiens ⁊ totū regnum
filio ſuo dimittēs: ipſe mie operib⁹ vacabat: ⁊ poſt hoc
laudabiliter vitā finiuit. Ioſaphat aūt barachiā regē
prenūciās pluries fugere voluit: ſʒ ſemꝑ a ꝑp̄lo capt⁹:
vix tandē euaſit. Cū ergo ꝑ deſertū ꝑgeret: cuidā pau=
peri regalē habitū dedit ⁊ ipſe in pauperrima veſte re
manſit. Diabolus aūt multas ei inſidias parabat. Ali
qn̄ eīn gladio euaginato in eū irruebat ⁊ eū percutere
minabat̄ niſi deſiſteret. Aliqn̄ in forma ferarū ſibi ap
parebat frendēs ⁊ dirū mugitū emittēs. Ille aūt dice=
bat. Dn̄s mihi adiutor eſt: nō timebo quid faciat mihi
homo. Duob⁹ igit̄ annis in eremo ioſaphat vagabun=
dus manſit: nec barlaam inuenire potuit. Tandē aūt
ſpeluncā inuenit: ⁊ aū oſtiū ſtās dicebat. Bn̄dic pater
bn̄dic. Cui⁹ vocē barlaā audiēs foras exilijt: ⁊ oſculan
tes ſe feruētiſſime ſeſe alterutrū amplexib⁹ cōſtringe=
bant nec ſatiari poterāt. Retulit aūt ioſaphat barlaā
oīa q̄ acciderāt ⁊ ille imēſas grās egit deo. Māſit aūt
ioſaphat ibidē multis annis in abſtinētia mirabili et
virtute. Tādē ↄpletis dieb⁹ barlaā in pace qeuit circa
ānos dn̄i. ccclxx. Ioſaphat igit̄ ī āno. xxv. regnū deſe
rens. xxxv. ānis eremiticū laborē ſubijt. Et ſic multis
claris ꝟtutib⁹ in pace qeuit: ⁊ cū corpore barlaā poſit⁹
fuit. Qḋ audiēs rex barachias illuc cū multo exercitu
venit: ⁊ corpora reuerēter aſſumēs in ciuitatem ſuam
tranſtulit. Ad quoꝝ tumulum miracula multa fiunt.

¶ De ſancto Pelagio. clxxvij. A.

PElagius papa multe ſāctitatis
fuit: ac in pontificatu laudabili=
ter ſe gerēs tādē plen⁹ bonis opib⁹ in
pace qeuit. Nō fuit aūt iſte pelagi⁹ pre
deceſſor. ſ. gregorij: ſʒ alius ante ip̄m.
Huic eīn pelagio ſucceſſit ioānes ter
tius: ioāni tertio ſucceſſit bn̄dict⁹: bn̄
dicto pelagi⁹: pelagio gregori⁹. Tpe
igit̄ primi pelagij lōgobardi in italiā
venerūt. Et q꞉ multi hui⁹ hiſtoriā igno
rare ꝓbant̄: idō eā hic inſerēdā decre=
ui: put in hiſtoria lōgobardoꝝ quā paul⁹ lōgobardorū
hiſtoriograph⁹ cōpilauit: ⁊ in diuerſis chronicis ex=
planata habet̄. Gens ereīn q̄dā erat germanica pluri=
mū populoſa: q̄ de littorib⁹ occiani parte ſeptētrionali
egreſſa: cū de inſula ſcādinaria ꝑ belloꝝ multa certa=
mina diuerſarūq꞉ terrarū circuit⁹ tandē pānoniā de=
ueniſſet vltra nō audēs ꝓcedere ſedē ſibi in ea ꝑpetue
habitatiōis inſtituit. Hi primo vuinuli poſtea longo=
bardi ſunt appellati. Dū aūt adhuc ī germania reſide=
rēt agilmūdus rex lōgobardoꝝ ſeptē pueros in piſci=
na a meretrice ad necandū ꝓiectos inuenit quos vno
partu dicta meretrix ediderat. Quos dū rex caſu rep=
tos cū haſta admirās reuolueret: vn⁹ eoꝝ haſtā regis
manu tenuit. Quē rex vidēs ⁊ ſtupēs nutriri fecit ⁊ la=
miſſionē vocauit magnū eū futurū eſſe ꝑnūtiās. Qui
tāte ꝓbitatis extitit ꝙ mortuo rege eū lōgobardi regē
fecerunt. Per idē fere tp̄s. ſ. anno ab incarnatiōe dn̄i
cccclxxx. dū quidā ep̄s arrian⁹ vt ait eutropius quēdā
noīe barbā baptizare volens diceret. Baptizo te bar=
ba in noīe p̄ris ꝑ filiū in ſp̄ūſctō filiū ⁊ ſp̄mſctū mino=
rem patre ꝑ hoc oſtēdere volēs: ſubito aqua diſparuit
⁊ baptizādus ad eccleſiā cōfugit. ¶ Per idē fere tem=
pus floruerūt ſancti medard⁹ ⁊ gildardus fratres vte=
rini vno die nati: vno die ep̄i ↄſecrati: vno die mortui:
vno die a xp̄o aſſumpti: aū vero hoc tp̄s vt in quadam
chronica dr̄ ſcʒ circa annū dn̄i. cccclj. dū itra gallias ar
riana hereſis pullularet vnitas ſubſtantie triū ꝑſona
rum euidēti miraculo demōſtrat̄ vt ait ſigibert⁹. Dum
eīn in vrbe vaſacenſi miſſam ep̄s celebraret vidit tres
guttas clariſſimas equalis magnitudinis ſup altare
emiſſas: q̄ ſimul defluentes in vnā conſiſcte gemmam
pulcherrimā effecerūt. Quam cū in medio cuiuſdā cru
cis auree poſuiſſet: alie gēme q̄ ibi erant de ipſa proti=
nus ceciderūt. Addidit quoq꞉ ꝙ impijs obſcura ⁊ mū=
dis clara videbat̄ ⁊ ꝙ infirmis dabat ſanitatē: ⁊ ado=
rantib⁹ crucē augebāt deuotionē. B. ¶ Poſt hoc autē
lōgobardis his quidam rex preerat noīe albuinus vir
quidā fortis ⁊ ſtrennuus. Qui cū rege gebidanioꝝ pre=
lium gerens eius exercitū contriuit ⁊ regē interfecit.
Quapropter filius ꝑdicti regis occiſi q̄ ſibi in regnū
ſucceſſerat in vltionē p̄ris ſui cōtra albuinū manu ar=
mata fortiter proceſſit. Cōtra quē albuinus exercitū

ſuum mouit ⁊ ipſm ſuperãs interfecit. Filiam ꝗ ſuam
noĩe roſimũdã captiuã ducẽs in vxorẽ accepit. Sed et
de capite ipſi⁹ regis ſibi cupam parauit: quam argẽto
circunducens inde bibebat. In illis aũt diebus iuſti-
nus iunior imperiũ gubernabat: qui quẽdã principe
eunuchum habebat qui dicebat̃ narſes virũ quidẽ no
bilem ⁊ ſtrẽnuum qui cõtra gothos q̃ totã italiã inua-
ſerant ꝓcedens ipſos ſuperauit et regem eoꝝ attilam
occidit ⁊ vniuerſam italiã pacatã reddidit. Qui ꝓ ma
gnis beneficiis magnam inuidiã pertulit a romanis.
Quapropter apud imperatorẽ falſo accuſatus a ꝑfato
imperatore depoſit⁹ eſt. Uxor quoq; imperatoris no-
mine ſaphina hanc ↄtumeliam ſibi miſit: ꝙ cum cum
ancillis ſuis filare faceret ⁊ lanarũ pẽſa diuidere. Ad
hec verba narſes rñdit. Et ego talẽ telam tibi ordiri
procurabo: quam donec vixeris deponere nõ valebis.
Neapolim igitur narſes ſcedens longobardis man-
dauit vt pauperrima pannonie rura deſererent: et ad
italie fertile ſolũ poſſidẽdum cõfluerent: qđ albuinus
audiens pãnoniã deſeruit ⁊ anno ab incarnatiõe dñi
dlxviii. cum longobardis italiã intrauit. Erat aũt cõ-
ſuetudo eis longas valde barbas portare. vñ cũ qua-
dam vice (vt aiunt) exploratores ad eos venire debe-
rent ꝑcepit albuinus vt oẽs mulieres ſolutos crines
circa mentũ circũducerent. vt barbati hoĩes ab explo
ratoribus crederent̃. Et inde longobardi a lõgis bar-
bis poſtmodũ ſunt vocati. Barba enim in eoꝝ lingua
barbam ſonabat. Alii dicũt ꝙ cũ vuinuli cũ vuãdalis
pugnaturi eſſent ⁊ ad quẽdam q̃ habebat ſpm̃ ꝓphetie
acceſſiſſent vt pro eoꝝ victoria exoraret ⁊ eis benedi-
ceret: de conſilio vxoris iuxta feneſtrã in qua mane ad
orientẽ orabat ſe poſuerũt ⁊ mulieres circa mentũ ca-
pillos circũducere de eiuſdẽ cõſilio ꝑceperũt. Cũ ergo
ille feneſtrã aperiẽs eos vidiſſet exclamauit. Qui ſunt
iſti longobardi. Et vxor ſua adiunxit vt qb⁹ nomẽ de-
derat: victoriã ↄdonaret. Ingreſſi igit̃ italiã oẽs pene
ciuitates ceperũt cũctis habitatorib⁹ interfectis. Pa-
piam aũt trib⁹ annis obſeſſam tãdẽ ceperũt. Rex aũt
albuinus iurauerat ſe oẽs xp̃ianos occiſurũ. Unde cũ
papiã intrare deberet: equus ei⁹ ante portã ciuitatis
genua figẽs quãtũcunq; calcarib⁹ vrgeret̃ ſurgere nõ
valebat: quouſq; ad monitionẽ cuiuſdã xp̃iani rex iu-
ramẽtũ mutauit. Mediolanũ ergo lõgobardi ingreſſi
totã pene Italiã intra breue ſpaciũ tẽporis ſubiugarũt
preter romã ⁊ romaniliã: q̃ romanilia eſt vocata quaſi
altera roma: ex eo. ſ. ꝙ rome ſemꝑ adheſiſſet. C. ¶ Cuꝫ
igit̃ rex albuin⁹ verone eſſet ⁊ quoddã magnũ ↄuiuiũ
preparaſſet cyphũ ſuũ quẽ de capite regis fecerat affer
ri faciẽs ex eo bibit: ⁊ vxorẽ ſuã noĩe roſimundã de eo
bibere fecit dicẽs. Bibe cũ patre tuo. Qđ cũ roſimũda
didiciſſet: odiũ magnũ ↄ regẽ ↄcepit. Erat aũt regi dux
q̃dã qui quandã domicellã regine carnaliter cogno-
ſcebat at regina abſente rege quadã nocte ancille ſue
cubiculũ intrãs: ꝑdicto duci ex ꝑſona ipſi⁹ ancille mã
dauit vt ad ſe illa nocte deberet accedere. Qui cũ ve-
niſſet regina predicto duci vice ancille ſe ſuppoſuit et
poſtmodũ dixit ei. Scis q̃ ſum. Cui cũ ille eſſe talẽ ami
cam ſuã diceret illa ait: nequaq̃. Sed ſum roſimunda.
Certe talẽ rẽ ꝑpetraſti hodie: ꝙ aut albuinũ occides:
aut albuini gladio interibis. Uolo igit̃ vt de ipſo viro
meo q̃ patrẽ meũ occidit ⁊ de eius capite cupam ſibi fa
ciẽs me in ea bibere fecit me debes vindicare. Cui ille
non acquieſcẽs aliũ ſe inuenire ꝓmiſit qui hoc nego-
tium perpetraret. Unde illa arma ſubtrahẽs ſpatam
illius que erat ad lectuli caput ne tolli: aut euaginari

poſſet fortiter colligauit. Dũ ergo rex in ſtratu dormi-
ret homicida eius cubiculũ intrare conat̃. Quod rex
ſentiẽs de ſtratu exiliit: ⁊ ſpatam arripiẽs ſꝫ extrahere
nõ valens cũ ſcabello ſe viriliter defendere cepit. Sꝫ
ille cũ optime eſſet armat⁹ in regẽ inualuit ⁊ occidit.
Accipiẽs igit̃ vniuerſos theſauros palacii cũ roſimũ-
da rauẽnã vt dr̃ aufugit. Sed cũ roſimũda quendã iu-
uenẽ pulcherrimũ prefectũ. ſ. rauenne vidiſſet: ipſm in
virũ habere deſiderãs venenũ viro ĩ calice ꝓpinauit.
Cui⁹ amaritudinẽ ille ꝑſentiẽs iubet vxori vt reſiduũ
bibat. Qđ cũ recuſaret ille euaginato gladio eã bibe-
re coegit. Et ſic ambo ibidẽ perierũt. ¶ Tãdẽ rex q̃daꝫ
longobardoꝝ noĩe adalaoth baptizatus eſt: ⁊ fidẽ xp̃i
ſuſcepit. Sed ⁊ theudelina longobardoꝝ regina xp̃ia-
niſſima ⁊ deuota apud madoeciã pulcherrimũ orato-
riũ cõſtituit. Ad quẽ reginã greg. libros dialogorum
trãſmiſit. Que virũ ſuũ noĩe agiſulphũ primo ducem
thaurinẽſem ſꝫ poſtmodũ lõgobardoꝝ regẽ ad fidẽ cõ
uertit: ⁊ cũ romano ipſo ecclesia cũ pacẽ habere fecit.
Sicq; in feſto ſctõꝝ geruaſii ⁊ ꝓthaſii facta eſt pax iter
romanos ⁊ lõgobardos. Et iđ gregorius in eodẽ feſto
cantari inſtituit in officio miſſe. Loquet̃ dñs pacẽ ⁊c.
In natiuitate ꝗ. ſ. ioãnis baptiſte: ꝑdictoꝝ pax ⁊ con-
uerſio ãpli⁹ cõfirmata fuit. Theudelina xᵒ in. b. ioãnẽ
ſpãlẽ deuotionẽ hẽbat. Cui⁹ meritis gẽtis ſue ↄuerſio
nẽ aſcribẽs ꝑdictũ oratoriũ apđ madeociã fabricauit:
eiuſq; gẽtis ioãnẽ patronũ ⁊ defenſorẽ eſſe cuidã viro
ſctõ reuelatũ fuit. D. ¶ Mortuo gregorio ſucceſſit ei ſa
binus: ⁊ ſabino bonifaci⁹ terti⁹: ⁊ bonifacio tertio bo-
nifaci⁹ quart⁹. Ad cui⁹ ꝑces focas imperator donauit ec
cleſie xp̃i pãthcon circa ãnos dñi. dcx. Et ad ꝑces ter-
tii bonifacii prim⁹ ſtatuit ſedẽ romanã eſſe caput oĩm
eccl'iaꝝ. Nã eccl'ia ↄſtãtinopolis ſe primã oĩm eccl'iaꝝ
ſcribebat. Hui⁹ bonifacii tꝑe mortuo foca ⁊ regnãte he
raclio circa annũ dñi. dcx. machometh pſeudo ꝓpheta
et etiã magus agarenos ſiue iſmaelitas. i. ſaracenos
hoc mõ decepit ſicut legit̃ in q̃dã hiſtoria ipſi⁹ ⁊ in q̃dã
chronica. ¶ Cleric⁹ q̃dã valde famoſus cũ in romana
curia honorẽ quẽ cupiebat aſſeq̃ nõ potuiſſet indigna
tus ad ꝑtes vltra marinas ↄfugiẽs ſua ſimulatiõe in-
numerabiles ad ſe attraxit. Inueniẽſq; machometh di-
xit ei ꝙ ipſm illi ꝑplo ꝑficere vellet nutriẽſq; colũbam:
grana ⁊ alia hmõi in aurib⁹ machometh ponebat. Co
lũba aũt ſuꝑ ei⁹ humeros ſtãs de aurib⁹ ei⁹ cibũ ſibi ſu
mebat. Sicq; iã adeo aſſuefacta erat ꝙ q̃cũq; macho-
meth videbat ꝓtin⁹ ſuꝑ humeros ei⁹ ꝓſiliẽs roſtrũ in
eius aure ponebat. Predict⁹ igit̃ vir ꝑplm cõuocãs di
xit ſe illũ ſibi velle ꝑficere quẽ ſpũſſctus in ſpẽ colũbe
mõſtraret. Statiſq; colũbã ſecrete emiſit ⁊ illa ſuꝑ hu-
meros machometh q̃ cũ aliis aſtabat euolãs roſtrũ in
ei⁹ aure appoſuit. Qđ ꝑpl's videns ſpm̃ſctm̃ eẽ credidit
q̃ ſuꝑ eũ deſcẽderet: ac ĩ ei⁹ aure xba dei ĩferret. Et ſic
machometh ſarracenos đcepit. Qui ſibi adherẽtes re
gnũ ꝑſidis ac oriẽtalis ĩperii fines vſq; ad alexandriã
inuaſerũt: hoc q̃dã vulgariter dr̃. Sꝫ veri⁹ eſt qđ ĩferi⁹
habet̃. Machometh igit̃ ꝓprias leges cõfingẽs ipſas
a ſpũſctõ in ſpecie colũbe q̃ ſepe vidente ꝑplo ſuꝑ eum
volabat ſe recepiſſe mẽtiebat̃. In qb⁹ q̃dẽ de vtroq; te
ſtamẽto inſeruit. Nã cũ in primeua etate mercimonia
exerceret ⁊ apud egyptũ ⁊ paleſtinã cũ camelis ꝑgeret
cũ xp̃ianis ⁊ iudeis ſepe cõuerſabat̃: a quib⁹ tam nouũ
ꝙ vetus didicit teſtm̃. Unde ſm̃ ritũ iudeoꝝ circũcidũ
tur ſaraceni carnes porcinas nõ comedũt. Cuius rõ-
nem cum vellet machometh aſſignare dicit ꝙ ex ſimo
cameli porcus poſt diluuiũ fuerit ꝓcreatus ⁊ iđ tanq̃

immūdus a mūdo populo eſt vitādus. Cū xpianis autē cōueniunt qꝛ credūt vnū ſolū deū oīpotentē: omniū creatorē. Aſſeruit etiā pſeudo propheta vera quedam falſis immiſcēs ꝙ moyſes fuit magnꝰ ꝓpheta: ſed xps maior eſt ⁊ ſummus ꝓphetaruꝫ natꝰ ex maria virgine virtute dei abſqꝫ ſemine hoīs. Ait quoqꝫ in ſuo alchorano ꝙ xps dū adhuc puer eēt: de limo terre volucres ꝓcreauit. Sed venenū īmiſcuit qꝛ xpm nō vere paſſuꝫ nec vere reſurrexiſſe dixit: ſꝫ aliū quēdā hoīem ſibi ſimilem hmōi egiſſe vel paſſuꝫ eſſe docuit. E. ¶ Quedaꝫ aūt matrona noīe cadigā q̄ preerat cuidā ꝓuincie nomine coroconia: vidēs hoīem iudeoꝝ ⁊ ſarracenoꝝ cōtubernio vallari eſtimabat in illo maieſtatē diuinā latere. Et cū eſſet vidua ipm in maritū accepit. Et ſic machometh totiꝰ illiꝰ ꝓuincie obtinuit principatuꝫ. Ille aūt ſuis preſtigijs nō ſolū pdictā dn̄am: ſꝫ etiaꝫ iudeos ⁊ ſarracenos demū adeo demētauit: vt ſe meſſiā in lege ꝓmiſſuꝫ publice fateref. Poſt hoc vero machometh cepit frequēter cadere epilētica paſſione. Quod cadigā cernens plurimū triſtabaf. eo ꝙ in puriſſimo homini ⁊ epilēticon nupſiſſet. Quā ille placare deſiderās talibus eā ſermōibꝰ demiſcebat dicēs Gabriel ē archāgelū frequēter mecū loquētē cōtēplor: ⁊ nō ferēs ſplēdorē vultꝰ eiꝰ in me deficio ⁊ tabeſco. Quod ſic eſſe mulier ⁊ ceteri crediderūt. Alibi tn̄ legif ꝙ fuit quidā monachꝰ qui machometū inſtruxit noīe ſergiꝰ. Qui in errorem neſtorij incidēs dū a monachis fuiſſet expulſus in arabiam venit ⁊ machometo adheſit. Licet alibi legaf ꝙ fuit archidiaconꝰ in partibus antiochie degēs et fuit vt aſſerit iacobita q̄ circūciſionē pdicās xpm nō deū ſꝫ hoīem tn̄ iuſtū ⁊ ſcm̄ de ſpūſcto cōceptū ⁊ de virgine natū affirmās. Que oīa ſarraceni affirmāt ⁊ credūt.

Predictꝰ igitur ſergiꝰ machometū de nouo ⁊ veteri teſtamēto vt tradūt plura edocuit. Machometꝰ enī vtroqꝫ parēte orbatus ſub patrui ſui cura pueritie annos agebat multoqꝫ tpe cū vniuerſa gente ſua arabū idoloꝝ cultui deſeruiuit quēadmodū in alchorano ſuo teſtatur deū ſibi dixiſſe. Orphanꝰ fuiſti ⁊ ſuſcepi te ī errore idolatrie diu manſiſti ⁊ ide eduxi te: pauper eras ⁊ ego locupletaui te. Uniuerſa enī gēs arabū cū machometo venereꝫ pro dea colebat: ⁊ inde eſt ꝙ adhuc ſexta feria apud ſarracenos in magna veneratione habef ſicut apđ iudeos ſabbatū ⁊ apud xpianos dies dn̄ica colitur. Machometus igif pdicte cadigā locupletatꝰ diuitijs: in tātā ꝓrupit mētis audaciā vt regnum arabū ſibi vſurpare cogitaret. Sed cū videret ſe p violentiā hoc aſſequi nō valere: maxime cū a cōtribulibus ſuis qui eo maiores fuerāt deſpiceref ꝓphetā ſe fingere voluit vt quos nō poterat ſubiugare per potētiā ſaltē p ſanctitatē attraheret ſimulatam. Predictiqꝫ ſergij viri valde prudentis ꝯſilijs adherebat. Ipſuꝫ enī abſcōdite manere faciebat ⁊ ab eo oīa reqrebat ⁊ populo referebat a gabriele ⁊ archangelū eū noīabat. Et ſic machometus totius gentis illius prophetā ſe ſimulando obtinuit principatum. oēſqꝫ ſibi ſpōte vel timore gladijꝰ crediderunt ⁊ iſtud verius eſt q̄ illud quod ſupradictū eſt de columba. Et ſic eſt tenēdū. E. ¶ Predictꝰ igitur ſergiꝰ cum monachꝰ eſſet voluit: vt ſarraceni monachali habitu vterentur. ſ. cuculla ſine capucio: et vt inſtar monachoꝝ multas ⁊ ordinatas genuflexiones facerent et ordinate valde orarent. Et quia iudei verſus occidentē ⁊ xpiani verſus orientē orabant voluit vt ſui verſus meridiē orarent. Que oīa adhuc ſarraceni obſeruant. Multas aūt leges machometus ꝓmulgauit quas predictꝰ ſergiꝰ eū docuit: quarum multas de moſaica lege accepit. Sepe nāqꝫ ſarraceni ſe lauant ⁊ maxime cū orare debēt. Uerēda ſua manꝰ brachia faciē ⁊ os ⁊ oīa mēbris corpa abluūt vt mundius orare poſſint. Orātes aūt vnū cōfitenf deum q̄ nullum equaleꝫ vel ſimilē habet: eiuſdēqꝫ machometū ꝓphetā. In anno qꝫ integrū mēſem ieiunāt. Ieiunātes aūt nocturno tpe comedūt: diurno vo ieiunāt: ita vt ab ea hora diei qua nigrum ab albo diſtinguere poſſunt vſqꝫ ad ſolis occaſum comedere vel bibere aut ſe vxoris cōmixtione fedare nemo audeat. Poſt ſolis occubituꝫ vſqꝫ ad ſequētis diei crepuſculū ſemp lꝫ eis cibo potu et ꝓprijs vxoribꝰ vti. Infirmi aūt ad hoc nō obligantur. Semel aūt p ſingulos annos cā recognitionis ad domū dei q̄ eſt in mecha ire pcipiunf ⁊ ibi adorare: cāqꝫ incōſutilibꝰ tegumētis circuire ⁊ lapides p media foramina ꝓ diabolo lapidādo iactare. Quā domū dicūt adā cōſtruxiſſe oībuſqꝫ filijs eiꝰ ⁊ abrahā ⁊ iſmaeli locū orōnis fuiſſe demū machometū eā domū ſibi cunctiſqꝫ gētibꝰ ſuis tradidiſſe affirmāt. Oēs carnes pter porcinas ſanguinē ⁊ morticiniū comedere poſſūt. Quatuor legitimas vxores in ſimul hře eis licet ⁊ quālibet vſqꝫ tertio repudiare ⁊ rurſus recipere: ita tn̄ vt quaternariū numerum nō trāſcendāt. Emptitias vo atqꝫ captiuas quot volūt hře licitū eſt: ⁊ eas vēdere pn̄t cū velīt: niſi eaꝝ aliquā impregnaſſent. Cōceditur eis de propria cognatione hře vxores vt ſanguinis ꝓles accreſcat ⁊ fortiꝰ inter eos amicicie vinculū aſtringaf. Circa poſſeſſiones repetēdas obſeruāt vt actor teſtibꝰ ꝓbet: ⁊ reꝰ iuramēto ſe cōprobet innocētē. Cū adultera deprehēſus cū ea pariter lapidaf. Cū alia aūt fornicatus. lxxx. vberibus plectif. Machometus tn̄ dicit ſibi a dn̄o angelo gabriele nūciāte fuiſſe cōceſſuꝫ ꝙ ad aliorū vxores accedere poſſet: vt viros virtutis ⁊ ꝓphetas gn̄aret. Quidā aūt ſeruꝰ eius cū pulchram vxorē haberet ⁊ ſibi ne cū dn̄o ſuo loqueref interdixiſſet: quadam die ipam cū eo loquentē inuenit: ⁊ ꝓtinus eā a ſe reiecit. Quā machometus recipiens inter alias ſuas vxores ꝯnumerauit. Timēs vo ex hoc murmur ppľi chartā de celo ſibi delatam cōfinxit ī qua ꝯtinebaf ꝙ ſi aliquis vxorē repudiaret: eiꝰ eſſet vxor qui eā ſuſcepiſſet. Quod ſarraceni vſqꝫ hodie ꝓ lege obſeruāt. Fur prima ⁊ ſcda vice vberibꝰ plectif: tertia manꝰ ei pſcidif: quarta pedis trūcatione punif: a vino ſemp abſtinere iubētur. S. ¶ Seruātibus hec ⁊ alia mādata ꝓmiſit deꝰ vt aſſerunt paradiſum. i. ortū deliciarū aqs pterfluētibꝰ irrigatū: in quo ſedes habebūt perpetuas: nec frigore aut eſtu aliquo affligenf: oībꝰ ciboꝝ gn̄ibꝰ veſcenf quicqd petierint cōtinuo inuenient: ſericis veſtimētis oībꝰ coloribꝰ induenf: ⁊ vginibꝰ ſpecioſiſſimis cōiūgenf: in delitijs oībꝰ accubabūt. Quibꝰ āgeli pincernaꝝ more cū vaſis aureis ⁊ argenteis. in aureis lac: in argenteis vinū afferētes dicēt. Comedite ⁊ bibite ī letitia. Tria flumina. ſ. lactis mellis ⁊ vini optimi aromatici eos habere dixit machometus in paradiſo: ⁊ ꝙ angelos pulcherrimos ſunt viſuri et adeo magnos ꝙ ab vno oculo angeli vſqꝫ ad aliū ſit ſpaciū vniꝰ diei. Nō credentibus vero deo nec machometo erit vt aſſerūt infinalis pena ſine fine. Quibuſcūqꝫ aūt peccatis quilibet obligatus fuerit ſi in die mortis deo et machometo crediderit in die iudicij machometo interueniente vt aſſerunt ſaluus erit. Nunc pſeudo ꝓphetaꝫ ſarraceni tenebris inuoluti ſpm̄ prophetie ſuper oēs habuiſſe affirmant: ⁊ decē angelos ſibi famulantes et eum cuſtodiētes eum habuiſſe predicāt. Addūt qꝫ ꝙ anteq̄ deus celū ⁊ terram creaſſet: nomen machometi in conſpectu dei

aſtabat et niſi ipſe machometꝰ futurꝰ fuiſſet: nec celū nec terrā nec paradiſus fuiſſet. Mentiunt̄ quoq̄ de eo ꝙ luna ad eū acceſſit: quā ille in ſinu recipiens: i ꝑtes duas diuiſit ⁊ iterū ꝯiunxit. Venenū inſuꝑ in carne agnina ſibi oblatū fuiſſe dicūt. Agnus aūt ei locutꝰ eſt dicēs. Caue ne me ſumas qꝛ in me habeo venenū. Et tñ poſt plures annos veneno ſibi dato interijt. Sꝫ iā nūc ad lōgobardoꝝ hiſtoriā ꝓſequēdā ſtilus ſe vertat. Longobardi igit̄ romano impio plurimū moleſti erāt: lꝫ fidē xp̄i recepiſſēt. Poſt hoc āt pipinꝰ princeps maioꝛ regie domꝰ frācoꝝ defunctꝰ eſt. Cui ſucceſſit karolꝰ filius eiꝰ q̄ tutides appellabat̄. Qui multas victorias faciēs: reliq̄t duos filios eiuſdē aule regie principes. ſ. karolū magnū ⁊ pipinū. Sꝫ karolus magnus relicta ſeculi pōpa caſſinēſis monachꝰ eſt effectꝰ. Pipinus aūt aulā regiā ſtrēnue gubernabat. Sꝫ cū childericus rex eſſet inutilis ⁊ remiſſus ꝯſuluit pipinꝰ zachariā papā an ille deberet eē rex q̄ ſolo noīe regio erat cōtētꝰ. Cui papa rñdit illū debere regē vocari q̄ bñ rēpublicā regeret. Qua rñſiōe frāci aīati childericū in monaſteriū recluſerūt: ⁊ pipinū regē creauerūt circa annos dñi. dccxl. Verū cū arſtulphus rex lōgobardoꝛum eccleſiā romanā ſuis poſſeſſiōibꝰ ⁊ dñio ſpoliaſſet: ſtephanꝰ papa q̄ zacharie ſucceſſerat ad pipinū regē frācie ꝯ lōgobardos auxiliū petiturꝰ acceſſit. H. ¶ Pipinus aūt copioſum exercitū cōgregās in italiā venit: ⁊ arſtulphū regē obſedit. A quo. xl. obſides accepit vt eccleſie romane oīa p̄dta q̄ abſtulerat redderet ⁊ ipſam ampliꝰ nō inq̄etaret. Sꝫ recedēte pipino arſtulphꝰ totū qꝺ ꝓmiſerat irritū fecit. Qui tñ poſt modicū dū venatū pergeret ſubito expirauit: ⁊ deſideriꝰ eidē ſucceſſit. ¶ Per idē tp̄s dum theodoꝛicus rex gottoꝛū iuſſu imperatoꝛis italiā regeret ⁊ arriana hereſi deprauatꝰ eſſet: ⁊ boetꝰ pbr̄ ꝯſularis patricꝰ cū ſimacho pſicio cuiꝰ gener erat rēpublicā illuſtraret ⁊ autoꝛitatē romani ſenatꝰ ꝯ theodoꝛicū defenſaret: idē theodoꝛicꝰ boetiū papie in exiliū truſit vbi librū de ꝯſolatiōe ꝯpoſuit ⁊ tandē cū extinxit. Eiꝰ vxoꝛ elpes noīe hymnū apl'oꝝ petri ⁊ pauli q̄ ſic incipit. Felix ꝑ oēs feſtū mūdi cardines: ediidiſſe fert̄. Epitaphiū q̄ꝫ ſuū ipa ꝯpoſuit ita dicēs. Elpes dicta fui ſicilie regiōis alūna. Quā ꝓcul a pſta cōiugis egit amoꝛ. Porticibꝰ ſacris iā nūc ꝑegrina q̄ſco. Iudicis eterni teſtificata thronū. Theodoꝛicus aūt ſubdito defunctꝰ a quodā ſctō eremita viſus ē a ioāne papa ⁊ ſimacho quos ipſe occiderat nudꝰ ⁊ diſcalciatus: in ollā vulcani demergi: ſicut ait Gre. i dialogo. ¶ Circa annū dñi. dclxxvij. dagobertꝰ rex frācoꝝ vt in quadā chronica hr̄: q̄ lōge ante pipinū regnauerat a ſua pueritia ſctm̄ dionyſiū in magna veneratiōe hr̄e cepit. Nā ⁊ qñ lotharij patris ſui irā metuebat ad eccleſiā ſctī dyonyſij ꝯfugebat. Cū ergo factus iā rex mortuꝰ fuiſſet cuidā ſctō viro in viſiōe mōſtratū eſt qꝺ aīa eius ad iudiciū rapta fuit: ⁊ multi ſctī ſuarū eccleſiarū expoliationē obijciebāt ei dē. Cū ergo mali angeli iā ad penas eā rapere vellēt: affuit. b. dionyſius ⁊ eiꝰ interuentu liberatꝰ eſt ⁊ penā euaſit. Foꝛte eñ eiꝰ aīa ad coꝛpus redijt ⁊ ibi pniam egit. Clodoueꝰ rex coꝛpꝰ ſctī dionyſij minus religioſe diſcooperiens os brachij eius fregit ⁊ cupide rapuit. Qui mox in amētiā v̄ſus eſt. ¶ Circa annū dñi. dclxxxvij. Beda venerabilis preſbyter ⁊ monachus i anglia claruit qui lꝫ in ſctōꝝ cathalogo computetur: tamē ab eccleſia non ſanctus: ſꝫ venerabilis appellat̄. Et hoc duplici de cā. Prima eſt: qꝛ cū pre nimia ſenectute eiꝰ oculi caligaſſent: habebat vt aiūt ductoꝛē quēdā a quo ꝑ villas ⁊ caſtella ſe duci faciebat et vbiq̄ v̄bū dñi p̄dicabat. Quadā vice dū ꝑ quēdam vallē magnis lapidibꝰ plenā: trāſirēt eius diſcipulus deriſionis cā eidem dixit ꝙ ibi eſſet magnus ppl's cōgregatus q̄ eiꝰ p̄dicationē ſitēter ⁊ auide expectaret. Tūc ille feruēter p̄dicare incipiēs cū in fine per oīa ſcl'a ſeculoꝝ cōcluſiſſet: mox vt aiunt alta voce lapides clamauerūt. Amen venerabilis pater. Qui igit̄ venerabilē cū miraculoſe lapides vocauerūt: iō venerabilis pater appellat̄. vel vt alij aſſerūt: ei angeli reſpōderūt. Bñ venerabilis pater dixiſti. Scd̄a cā eſt: qꝛ poſt eius moꝛtē q̄dā clericus ſibi deuotꝰ quēdā verſum edere cupiebat quem in eius tumulo facere ſculpi volebat: ita incipiēs. Hac ſunt in foſſa: volēs v̄ſum taliter terminare: bede ſctī oſſa. Sꝫ qꝛ talē finē v̄ſus cōgruitas nō patiebat̄ ⁊ ſedula mēte reuolueret: nec cōgruū finē videret: dū quadā nocte multū ſuꝑ hoc cogitās mane ad tumulum properaſſet manibus angelicis v̄ſum taliter ſculptū recepert ⁊ finitū. Hac ſunt in foſſa bede venerabilis oſſa. In die aūt aſcēſionis cū moꝛti appropiquaret: ad altare poꝛtare ſe faciēs: antiphonam o rex glorie dñe v̄tutū: vſq̄ ad finē dixit deuote. Qua finita in pace doꝛmiuit: tātuſq̄ odoꝛ oēs pfudit vt i paradiſo ſe eē eſtimarēt. Eius coꝛpꝰ cū deuotiōe cōgrua colit̄ apud ianuā. Per idē tp̄s ſcꝫ circa annum dñi. dcc. rachoꝛdus rex friſonū cū baptizari deberet ⁊ iam vnū pedē in lauacro intinxiſſet: alterū retrahens interrogauit vbinā plures maioꝝ ſuoꝝ eſſent in inferno an in paradiſo. Et audiēs plures eē in inferno intinctū pedē retrahēs: ſanctiꝰ eſt īquit plures q̄ pauciores ſequi. Et ita ludificatus a demone ꝓmittēte ꝙ tertia die abhinc incomparabilia dona ſibi daret: ipſe quarta die ſubita ⁊ eterna moꝛte perijt. ¶ In cāpania italie frumētum et oꝛdeū ⁊ legumina inſtar pluuie de celo cecidiſſe refertur. Per idē tp̄s ſcꝫ circa annū dñi dccxl. cū coꝛpus ſctī benedicti de mōte caſſino ad monaſteriū floꝛiacenſe ⁊ coꝛpꝰ ſctē ſcholaſtice ſoꝛoꝛis eiꝰ apud cenomanas fuiſſet tranſlatū. Karolus monachꝰ caſſinēſis coꝛpus ſctī benedicti ad caſtrū caſſinū trāſferre volebat. Sed miraculis a deo oſtēſis: ⁊ francis reſiſtētibus ꝓhibitus fuit. I. ¶ Eo tempoꝛe circa annū dñi. dccxl. terremotus magnus factus eſt: quo vrbes alie ſunt ſubuerſe: alie a montanis ad ſubiecta campeſtria cū muris ⁊ habitatoꝛibus ſuis integre ⁊ ſalue vltra ſex miliaria: vt dicit̄ trāſmigrarūt. Coꝛpus ſctē petronelle petri apl'i filie trāſfert̄ in cuius ſepulcro marmoreo ipſiꝰ petri manu ſcriptū legebat̄. Auree petronelle dilectiſſime filie vt ait ſigibertꝰ. ¶ Eo tpe tirt armeniā infeſtāt in quoꝝ patria cū olī peſtilētia fuiſſet ſuaſu xp̄ianoꝝ in modū crucis ſua capita totōderūt qꝛ ꝑ hoc ſignū ſalus reddita eſt hūc tōdēdi retinuerūt ritū. Pipino tñ poſt multos triūphos defuncto karolus magnus eiꝰ filiꝰ eidē in regnū ſucceſſit. cuius tp̄e in romana ſede adrianꝰ pōtifex p̄ſidebat. Qui ad karolū magnū legatos miſit poſtulās ab eo auxiliū ꝯ deſideriū regē longobardoꝝ q̄ moꝛe pr̄is ſui arſtulphi eccleſiā plurimū infeſtabat. Cui Karolus obediēs magno ꝯgregato exercitu ꝑ mōtē ſeniſiū italiā intrauit: ⁊ papiam ciuitatē regiā potēter obſedit ⁊ ibi deſideriū capiēs cū vxoꝛe filijs principibꝰ ad gallias in exilium miſit: ⁊ oīa iura eccl'ie q̄ lōgobardi abſtulerāt ſibi reſtituit. Erāt ibi in exercitu karoli amicus ⁊ amiliꝰ ſtrenuiſſimi milites xp̄i quoꝝ miri actus legunt̄. Qui apꝺ moꝛtariā vbi longobardos karolus ſuꝑauit ceciderūt. Et hic terminatū eſt regnū lōgobardoꝝ: nā deinceps illū regem habebāt quē ceſares ſibi dabāt. Proficiſcē-

te karolo romā papa ſynodū.cliiij. epōꝝ congregauit.
In qua ſynodo papa ius eligēdi pōtificē romanū ⁊ or=
dinandi aplicā ſedē karolo dedit archiepōs qꝫ ⁊ epōs
ꝑ ſingulas ꝓuincias ante cōſecrationē ab ipſo inueſti
turā accipe diffiniuit. Filij qꝫ eiꝰ rome reges vngunt̄.ſ.
pipinus ſuꝑ italiā: ludouicus ſuꝑ aquitaniā. Alchinꝰ
magiſter karoli tūc florebat. Pipinꝰ karoli filiꝰ de cō
iuratione ꝯ patrē cōuictꝰ in monachū tonſurat̄. Circa
annū dñi.dcclxxx. tpe.ſ. hyrene imperatricis ⁊ filij ſui
noīe ꝯſtātini hō quidā in longis muris tracie ſodiēs
ſicut in quadā chronica legit̄ inuenit archā lapideā.
Quā cū expurgaſſet ⁊ reuelaſſet virū iacētē ibi reperit
⁊ literas taliter cōtinētes. Xpūs naſcet̄ ex maria vgine
⁊ credo in eū. Sub cōſtantino ⁊ hyrena imꝑatoribꝰ o
ſol iterū me videbis. Defuncto adriano leo in romanā
ſedē ſublimatꝰ eſt vir ꝑ oīa reuerēdus. Cuius ſublima
tionē ꝓpinqui adriani egre ferētes cū letanias maio=
res ageret: ꝯ eū ꝑplo cōcitato et oculos eruerūt et lin=
guā ꝑciderūt. Sꝫ deus miraculoſe linguā ſibi ⁊ viſum
reſtituit. Qui dū ad karolū ꝯfugiſſet: ipſe eū ī ſede ſua
collocauit ⁊ reos puniuit. Romani igit̄ ſuadēte papa
anno dñi.dcclxxxiiij. relicto īꝑio ꝯſtātinopolitano vno
oīm ꝯſenſu imꝑatorias laudes karolo acclamāt eūqꝫ
ꝑ manū leonis imꝑatorē coronāt ceſarē ⁊ auguſtū ap=
pellāt. Poſt ꝯſtātinū eñ magnū imꝑialis ſedes apud
cōſtātinopolim habebat̄ ꝓ eo ꝙ dictꝰ cōſtātinꝰ roma=
nā ſedē vicarij btī petri reliquit ⁊ apud ꝑdictā vrbē ſe=
dem ſibi ordinauit. Verūtñ ꝓpter dignitatē imꝑato=
res romani nūcupati ſunt vſqꝫ ad illud tpūs quo impe=
riū romanū ad reges francoꝝ trāſlatū eſt. Poſtea vo
illi grecoꝝ ſiue cōſtātinopolitani. iſti vo romanorum
imꝑatores vocati ſunt. Hoc aūt de tanto imꝑatore val
de mirabile fuit ꝙ nullā filiarū ſuarum ꝙdiu vixit vo=
luit coniugio copulare. Dicebat eñ ſe earū cōtubernio
nō poſſe carere. Et vt alchinus eiꝰ magiſter de eo ſcri=
bit licꝫ alſ felix eēt ī hoc aduerſe fortune malignitatem
exptꝰ eſt ſatis declarās qd ſuꝑ hoc dicere vellet. Qd tñ
ita imꝑator diſſimulauit: ac ſi de eo nulla ſuſpicio habe
ret̄ ꝗuis de hoc multꝰ ſermo fieret. Vñ ⁊ quocūqꝫ ibat
ſemꝑ eas ſecū ducebat. R. ¶ Huiꝰ karoli tpe offiñ am=
broſianū maxīe dimiſſuꝫ ē: ⁊ gregorianū ſolēnit̄ diuul=
gatū imperiali autoritate ad hoc vt plurimū adiuuan
te. Ambro. nāqꝫ vt teſtat̄ Aug. in lib. cōfeſ. cū a iuſtina
imꝑatrice arriana ꝑfidia deprauata ꝑſecutionē patere
tur ⁊ intra eccliam cū plebe catholica inſidijs vrgeret̄
inſtituit hymnos ⁊ pſalmos ſm morē orientaliū decā
tari: ne ppls meroris tedio ꝯtabeſceret. Qd p oēs fuit
poſtmodū ecclias deriuatū. Verū gregoriꝰ poſtmoduꝫ
ſuꝑueniēs plura mutauit: addidit ⁊ detrūcauit. Scit̄
eñ pres nō ſtatim oīa ad decorē officij ꝑtinētia videre
potuerūt: ſed diuerſi diuerſa ordinauerunt. Nā ⁊ miſ=
ſe inceptio tres varietates habuit. Olim eñ a lectiōe
inchoabat̄ ſicut adhuc in ſabbato ſctō fit. Poſtmodū
celeſtinus papa pſalmos ad introitū miſſe decātari in
ſtituit. Greg. vo introitū miſſe cū cātu ordinauit: ⁊ vnū
vſuꝫ de illo pſalmo q totꝰ cātabat̄ reſtituit. Pſalmos
olim circa arā in modū corone circūſtātes cōcorditer
ꝯcinebāt ⁊ inde chorus dr. Sꝫ flauianus ⁊ theodorus
ꝙ alternatī cātarent̄ īſtituerūt ab ignatio hoc hūtes
q ſuꝑ hoc diuinitꝰ fuit edoctꝰ. Hier. qꝫ epl'as euāgelia
⁊ ex magna pte officia diurna ⁊ nocturna ꝑter cātū or=
dinauit. Ambro. gelaſius: ⁊ gregoriꝰ orationes ⁊ cātꝰ
addiderunt ⁊ lectionibus et euāgelijs coaptauerunt.
Gradualia tractus ⁊ alla gelaſius ⁊ gregorius ad miſ=
ſam cātari inſtituerūt. Hylariꝰ vel ſm quoſdā ſimachꝰ

papa vel ſm alios theleſphorus papa addidit ad glīa
in excelſis. Laudamꝰ te ⁊c. q ſequunt̄. Nocheriꝰ abbas
ſcti galli ſequētias ꝓ neumis ipſius alla primꝰ cōpo=
ſuit: ſed Nicholaus papa ad miſſas eas cātari cōceſſit.
Hermanus cōtractus teuthonicus fecit. Rex omnipo
tens. Sancti ſpiritus aſſit nobis gratia: ⁊ Aue maria
⁊ antiphonā. Alma redēptoris mater. ⁊ ſimō bariona.
Petrus vo de cōpoſtella epūs fecit Salue regina. Si=
gibertꝰ tñ dicit ꝙ Robertꝰ rex frācoꝝ fecit ſequētiam.
Scti ſpūs aſſit nobis grā ⁊c. Karolꝰ vt refert turpinꝰ
archiepūs erat corpe decorus ſꝫ viſu ferus: ſtatura eius
pedū octo: facies eiꝰ palmū ⁊ dimidiū in longitudine
poſſidebat: barba vo eius palmū vnū frons erat vniꝰ
pedis. Militē armatū ſuꝑ equū ſedētē vertice ſimꝰ cū
equo vno ictu cū ſpata ſcidebat. Quattuor ferraturas
equoꝝ ſimꝰ facile manibus extēdebat. Militē armatū
recte ſtantē ſuꝑ manū ſuā a terra vſqꝫ ad caput ſuū ſola
manu velociter eleuabat. Leporem integrū aut duas
gallinas vel anſerē edebat. Modicū vinū ⁊ limphatū
bibebat. Tā parcus in bibēdo erat ꝙ ſemꝑ in cena ra=
ro plus ꝙ ter bibere ſolebat. Cenobia multa ꝯſtruxit:
⁊ laudabiliter vitā finiuit: ⁊ in fine rerū ſuarū xp̄m he
redē fecit. Cui in imperiū ſucceſſit ludouicꝰ eiꝰ filiꝰ vir
clemētiſſimus circa annos dñi.dcccxv. Cuiꝰ tpe epī et
clerici cingula auro texta ⁊ exquiſitas veſtes ⁊ alia or=
namēta ſecularia depoſuerūt. Theodolphus aurelia
nēſis epūs falſo apud imperatorē accuſatus ab eodem
eſt cuſtodie andegauis mancipatus. Cū aūt vt in qua=
dam chronica habet̄ in die palmarū ꝓceſſio iuxta do=
mum in qua cuſtodiebat̄ trāſiret ille apta feneſtra fa=
ctoqꝫ ſilētio pulcherrimos illos verſus a ſe editos. ſcꝫ
Glia laus ⁊ honor tibi ſit rex xp̄e redēptor ⁊c. p̄ñte im=
peratore cantauit: q intm̄ imꝑatori placuerūt ꝙ ipm a
vinculis mox abſoluit ⁊ in ſuā ſedē reſtituit. Legati mi
chaelis īꝑatoris cōſtantinopolitani inter cetera mu=
nera detulerūt Ludouico filio karoli magni libros dio
nyſij de hierarchia de greco in latinū trāſlatos. Qui
cū gaudio ſunt recepti: ⁊.xix. īfirmi ī ipſa nocte ī ecclia
eius ſunt curati. L. ¶ Mortuo ludouico lotharius im
periū tenuit. Cui fratres eiꝰ.ſ. karolus ⁊ ludouicꝰ bel=
lū indicētes tāta vtriuſqꝫ factā eſt ſtrages vt nulla etas
meminerit tātā aliqñ fuiſſe in regno frācoꝝ. Tādē pa
cto inite karolꝰ regnauit in frācia: ludouicꝰ in germa
nia: lotharius in italia: ⁊ pte frācie q ab ipſo lotharin=
gia dicta eſt q poſtmodū ludouico eiꝰ filio imꝑiū de
relinquēs habitū monachalē accepit. Huius tpe vt ī
alia qdā chronica dr erat papa ſergius natione roma=
nus q primo os porci dictꝰ eſt: ſꝫ mutato noīe vocatus
eſt ſergius. Ab illo tpe ordinatuꝫ eſt vt oēs pape noīa
mutēt. Tū qꝛ dñs his quos in aplatū elegit nomē mu
tauit. Tū qꝛ ſicut mutant̄ in noīe ſic mutari debēt in vi
te ꝑfectione. Tū ne ille q ad tam decorū offiñ eligit̄ ali
quo noīe indecoro turpet̄. Huius ludouici tpe.ſ. anno
dñi.dccclvj. vt in quadā chronica hr̄ ī parochia magū
tina malignꝰ ſpūs parietes domorū quaſi malleis pul
ſando ⁊ manifeſte loquendo et diſcordias ſeminando
adeo hoīes īfeſtabat vt quocūqꝫ intraſſet ſtatim illa do
mus exurebat̄. Pbr̄is aūt letanias agētibꝰ ⁊ aquā be=
nedictā ſpargentibꝰ inimicus lapides iactabat ⁊ mul
tos cruētabat. Tandē aliqñ cōquieſcēs cōfeſſus eſt ſe
qñ aqua ſpargebat̄ ſub cappa talis ſacerdotis quaſi fa
miliaris ſui latuiſſe accuſans eū ꝙ cū filia procurato=
ris in pctm̄ lapſus fuerit. Per idem tpūs rex burgaro=
rū cū gēte ſua ad fidē cōuerſus tante ꝑfectionis fuit vt
maiore filio in regnū ordinato ipe habitū monachalē

accepit. Sed cū eius filius iuueniliter agens ad gen ti
litatis cultum redire vellet reſumpta militia perſecu
tus eū cepit: effoſſiſq; oculis in carcerē truſit ⁊ i regnū
ſtatuto filio iuniore habitū ſacrū reſumpſit. In italia
apud brixiā trib9 dieb9 ⁊ trib9 noctib9 ſanguis de celo
pluiſſe narraẜ. Per idē tp̄s locuſte inumerabiles i gal
lijs appuerūt. ſenas hn̄tes alas. ſex pedes: duos dētes
lapidib9 duriores: vt caſtroꝝ acies turmatim volātes
ſpaciū diurni itineris quatuor: aut qnq; milib9 exten=
dētes oīa viridia in herbis ⁊ arborib9 vaſtātes q̄ vſq;
ad mare britānicū pueniētes tādē flatu vētoꝝ in ꝓfun
do maris demerſe ſunt. Sȝ eſtu occeani ad lit9 reiecte.
ex putredine ſuā aerē corruperūt. Vn̄ mortalitas ma=
xima ⁊ fames ꝑualida eſt ſecuta ita vt fere tertia pars
hoīm interiret. Deniq; prim9 otto iperauit. ſ. anno dn̄i
dccccxxxviij. Dū aūt i paſchali ſolēnitate dict9 otto pri
ciplb9 ꝯuiuiū ꝑparaſſet anteq̄ ſederēt cuiuſdā princi=
pis filius more puerili ferculū de mēſa accepit quē da
pifer fuſte ꝓſtrauit. Qđ cernēs pedagogus pueri ip̄m
dapiferū mox peremit. Quē cū ſine audientia ceſar
cōdēnare vellet ille ceſarē ad terrā deiecit ⁊ ſuffocare
cepit. Qui cū de ei9 manib9 vix erut9 fuiſſet ip̄m reſer
uari iuſſit ſe culpabilē clamans q; feſto honorē nō de=
tulit. Vn̄ ip̄m liberū abire permiſit. M. ¶ Ottoni prio
ſucceſſit otto ſcđs. Hic dn̄i italici pacē ſepi9 violarēt ro
mā venit ⁊ oīb9 ꝓcerib9 magnatib9 ⁊ pōtificibus apud
gradū eccl'ie cōuiuiū grāde fecit. Quib9 epulātibus la
tēter oēs cingi fecit armatis. Deinde de violata pace
querimoniā mouēs iubet i ſcriptis culpabiles recita=
ri quos ſtatim ibidē decollari fecit: alios vero epulari
ſatagebat. Huic ſucceſſit otto terti9 circa annum dn̄i.
dcccclxxxiiij. Iſte cognoiabaẜ mirabilia mūdi. Hic
vt in q̄dā chronica đr quādā vxorē habuit q̄ cuidā co=
miti ſe ꝓſtituere voluit. Sȝ cū ille nollet tm̄ facin9 ꝑ=
petrare illa indignata ꝑdictū comitē apud imperatorē
adeo infamauit: q; eū imperator ſine audiētia decollari
fecit. Qui anteq̄ decollareẜ rogauit vxorē ſuā vt iudi=
cio candētis ferri poſt mortē eū cōprobet inocētē. Adeſt
dies i quo ceſar pupillis ⁊ viduis ſe aſſerit iudiciū fa=
cturū. Affuit ⁊ vidua mariti ſui caput ſecū ſuis portās
in vlnis. Tūc q̄ſiuit ab imperatore qua morte dign9 eēt
qui aliquē iniuſte occidiſſet. Qui cū priuatiōe capitis
dignū eū aſſereret illa ītulit dicēs. Tu es ille vir q̄ ma
ritū meū ad ſuggeſtionem vxoris tue innocēter occidi
mādaſti. Et vt me verū dicere cōprobes hoc candētis
ferri indicio cōprobabo. Qđ ceſar vidēs obſtupuit ⁊ i
manu femine puniēdū ſe dedit interuētu tn̄ pōtificū ⁊
ꝓcerū iducias decē dieꝝ: deīde otto / tertio ſeptē / q̄rto
ſex a vidua accepit. Tūc imperator cā examinata ⁊ v̄ita=
te cognita vxorē viuā ꝯcremauit ⁊ ꝓ redēptiōe ſui qua
tuor caſtra vidue dedit. Que caſtra ſunt i epatu liuiēſ
et vocanẜ ab inducijs dierum. x. viij. vij. vj. Poſt hunc
btūs hēric9 q̄ fuit dux bauarie āno dn̄i milleſimo ſecū=
do iperiū ſumpſit. Qui ſtephano regi vngarie adhuc
gētili ſororē ſuā noīe galā i vxorē dedit: ⁊ tā ip̄m regē
q̄ totā ei9 gentē ad fidē xp̄i ꝯuertit. Qui ſtephanus tā
te religiōis fuit vt multoꝝ miraculoꝝ gloria de9 ipſū
illuſtrē redderet. Hic hēric9 ⁊ vxor ei9 kunegūdis v̄gi
nes ꝑmāſerūt ⁊ celibē vitā ducētes in pace quieuerūt.
Huic ſucceſſit cōradus q̄dā dux francoꝝ qui neptē ſcti
henrici duxit in vxorē. Huius tp̄e viſa eſt in celo trabs
ignea mire magnitudinis ſup ſolē iā ad occaſū vergē
tem currere: ⁊ ad terrā cadere. Hic q̄ſdā ep̄os de italia
in vincula ꝯiecit. Et q2 mediolanēſis archiep̄s de vin
culis fugit ſuburbia mediolani incēdit. Die v̄o pēthe

coſtes cū imperator in parua eccl'ia ſecus vrbē corona
reẜ ad miſſam tā grauia tonitrua fulguraq; fuerunt vt
aliq̄ mēte excederēt aliqui ſpm̄ exalarent. Bruno v̄o
ep̄s q̄ miſſam cātabat ⁊ ſecretarius imperatoris cū alijs
dixerūt ſe inter miſſarum ſolēnia vidiſſe ſctm̄ ambro=
ſium imperatori cōminātē. Hui9 cōradi tp̄e. ſ. anno dn̄i
M. xxv. comes lupoldus vt i quadā chronica đr iram
regis metuēs cū vxore ſua in ſiluā fugiēs in quodā tu=
gurio latitabat. In qua ſilua dum ceſar venareẜ nocte
ſupueniēte in eodē tugurio ip̄m oportuit hoſpitari.
Cui hoſpita pregnans vicinaq; partui decēter vt po=
tuit ſtrauit ⁊ neceſſaria miniſtrauit. Eadem nocte mu
lier filiū peperit: ⁊ vocem tertio ad ſe veniētē ceſar au
diuit. Conrade hic puer mō ꝓgenitus gener tu9 erit.
Mane ille ſurgēs duos armigeros ſibi ſecretarios ad
ſe vocauit dicēs. Ite ⁊ puerulū illū de manib9 matris
violēter auferte: ⁊ ip̄m ꝑ mediū ſcindentes cor ei9 mi=
hi portate. Cōcıti illi euntes de gremio mr̄is puerū ra
puerūt. Quē vidētes elegantiſſime forme mia cōmoti
ip̄m ſup quādā arborē ne a feris deuorareẜ repoſuerūt
⁊ leporem ſcindentes cor eius ceſari detulerūt. Eodē
die dū q̄dā dux inde trāſiret ⁊ puerū vagientē audiret
eū ad ſe duci fecit. Et dū filiū nō hr̄et: vxori attulit ⁊ nu
triri eū faciēs a ſe de vxore ſua genitū eſſe finxit ⁊ hen=
ricū vocauit. Cū igiẜ iā creuiſſet erat corꝑe pulcherri=
mus: ore facūdus: ⁊ oībus gratioſus. Quē ceſar iā de=
coꝝ ⁊ prudētē vidēs a pr̄e ip̄m petiit ⁊ in curia ſua ma=
nere fecit. Sȝ cū videret puerū oībus g'oſum ⁊ ab oī=
bus cōmendari dubitare cepit ne poſt ſe regnaret ⁊ ne
ſit ille quē occidi mādauerat. Volēs igiẜ eſſe ſecurus
lr̄as manib9 ſuis ſcriptas ꝑ eū vxori dirigit in hūc mo=
dū. In q̄tū eſt tibi chara vita tua mox vt lr̄as iſtas rece
peris puerū hūc necabis. Dū igiẜ ꝑgens in q̄dā eccleſia
hoſpitatus fuiſſet ⁊ feſſus ſuꝑ bāchū q̄eſceret: ⁊ burſa
in q̄ erāt lr̄e depēderet ſacerdos curioſitate duct9 bur=
ſam apuit ⁊ lr̄as ſigillo regis munitas vidēs: et ipſas
ſaluo ſigillo aperuit ⁊ legēs ſcel9 abhorruit. Et radēs
ſubtilr̄ qđ dicebaẜ iſtū necabis ſcripſit filiā nr̄am iſti i
vxorē dabis. Cūq; regina lr̄as ſigillo imperatoris muni
tas videret ⁊ de manu imperatoris ſcriptas eſſe cogno=
ſceret: cōuocatis pricipib9 celebrauit nuptias ⁊ filiā ei
dē i vxorē dedit. Que nuptie aq̄ſgrani celebrate ſunt.
Cū aūt ceſari a dicētibus narrareẜ q; ſolēniẜ fuiſſent
filie ſue nuptie celebrate: ille obſtupefact9 a duob9 ar=
migeris ⁊ duce ⁊ ſacerdote v̄itate cōpta dei ordinatiōi
nō reſiſtēdū eſſe vidit: ⁊ iō ꝓ puero mittēs eū eē ſuū ge
nerū approbauit ⁊ poſt ſe i impio regnare inſtituit. In
loco aūt vbi puer hēricus nat9 fuit nobile monaſteriū
edificatū eſt qđ vſq; hodie v'ſania nominatum eſt. M.
¶ Iſte hēric9 oēs ioculatores a curia ſua remouit ⁊ q̄
his dari cōſueuerāt paupib9 erogabat. Hui9 tp̄e tantū
ſciſma in eccl'ia fuit vt tres in ſummos pōtifices electi
eſſent. A q̄dā tandē pbr̄o noīe g'ano magna illis data
pecunia eidē ceſſerūt ⁊ ipſe papatū obtinuit. at hēric9
dū ꝓ ſedādo ſciſmate romā ꝑgeret: g'an9 ei obuiās au=
reā coronā ſibi obtulit vt ſibi ꝓpitiū hr̄et. Ille aūt cū=
cta diſſimulās ſynodo ꝯuocata g'anū de ſimonia cōui=
cit ⁊ aliū ſubrogauit. In libro tn̄ bonizi quem miſit ad
comitiſſam mechtildim đr q; cū ꝑdictus pbr̄ ſimplici=
tate duct9 pōtificatū ſibi ꝑ pecuniā acq̄ſierit vt ſciſma=
ti obuiaret et ipſe poſtmodū errorem ſuū cognoſcens ſe
ipſum ſuadēte imperatore depoſuit. Poſt hunc beati
cum tertius henricus imperat. Huius tp̄e bruno in pa
pam eligiẜ ⁊ leo vocatur. Qui dū ad capeſcendā ſedem
apl'icam romā ꝑgeret: audiuit voces angeloꝝ canen=

tiũ. Dixit dñs. Ego cogito cogitationes pacis ꝛc. Hic
de multis ſſctis cãtus cõpoſuit. Hoc tpe ꝑ berẽgarium
turbata fuit eccl'ia ꝗ aſſerebat corp⁹ ꝛ ſanguinẽ xp̄i nõ
vere ſed figuratiue eſſe ĩ altari. Cõtra quẽ ſcripſit egre
gie lanfrãchus prior becenſis natione papienſis ꝗ fuit
magiſter ãſelmi cantuarieñ. Deinde quart⁹ henricus
impat anno. M.lvii. Cui⁹ tpe maxime floruit lanfran-
chus. Ad cui⁹ eximiã doctrinã cõualuit de burgundia
anſelm⁹ vir poſtmodũ multa ꝟtute ꝛ ſapia adornatus
ꝛ ei in prioratu monaſterij becenſis ſucceſſit. Sub hoc
tpe hierl'm a ſarracenis capta a fidelibus recupata eſt.
Oſſa bt'i nicolai apud bareſem vrbẽ tranſlata ſunt. De
quo inter cetera legit ꝙ dũ in quadã eccl'ia ꝗ ſctã crux
dicit ſubiecta ſctẽ marie de charitate nondũ bt'i nico-
lai noua hiſtoria cãtaret fratres priorẽ vt eã ſibi cãta-
re liceret inſtãti⁹ exorabãt. Qui nullaten⁹ acquieſcẽs
dixit icogruũ eſſe morẽ priſtinũ de nouitatib⁹ immuta
re. Cũ adhuc fratres iſtarẽt ille indignat⁹ rñdit. Rece
dite fratres nunꝙ a me licẽtia cõcedet: vt noua cãtica
imo ioculatoria quidẽ in mea eccl'ia decantent. Adue
niẽte ꝟo feſtiuitate eiuſdẽ fratres cũ ꝗdã triſtitia ma-
tutinarũ vigilias ꝑegerũt. Cũq; oẽs in' lectis ſe rece-
piſſent: ecce nicolaus viſibilr priori appuit terribilis.
Quẽ ꝑ capillos a lecto abſtrahẽs dormitorij pauimẽ-
to colliſit. Incipiẽſq; antiphonã. O paſtor eterne per
ſingulas vocũ differẽtias ꝟgis quas in manu tenebat
grauiſſimos ict⁹ ſuꝑ dorſuz prioris ingeminãs ꝑ ordi-
nẽ moroſe canẽdo antiphonã ad finẽ vſq; ꝑduxit. Qui
cũ oẽs ſuis clamorib⁹ excitaſſet: ſemiuiu⁹ ad lectũ de-
portat. Tãdẽ ad ſe rediens ait. Ite ꝛ hiſtoriã nouã ſcti
nicolai amodo decantate. Hoc tpe ex molinenſi ceno-
bio. xxi. monachi cũ abbate ſuo roberto ciſtercij ſolitu
dinẽ adeũtes vt ibi regule ſue ꝓfeſſionẽ diſtricti⁹ ob-
ſeruarẽt: nouũ ordinẽ ex veteri iſtituerũt. Hildebrãd⁹
prior cluniaceñ. fact⁹ papa gregori⁹ eſt vocat⁹. Hic dũ
in minorib⁹ cõſtitut⁹ legatiõe fungeret apud lugdunũ
archiepm ebronẽſem de ſimonia cõuicit miraculoſe.
Nã cũ ibidẽ archieps oẽs accuſatores ſuos corrũperet
ꝛ cõuici nõ poſſet: legatus vt Glia patri ꝛ filio et ſpũi
ſctõ diceret impauit: ille glia patri ꝛ filio expedite di-
cebat: ſpũiſctõ ꝟo dicere nõ poterat: ꝗppe qꝛ ĩ ſpm̃ ſctm̃
peccauerat. Qui petm̃ ſuũ cõfitẽs mox vt depoſitus eſt
clara voce ſpũiſctm̃ noiauit. Hoc miraculũ recitat bo-
nizo ĩ lib. ad comitiſſaz mecthildim. O. ¶ Mortuo hẽ
rico qrto ſpire: ꝛ cũ alijs regib⁹ ſepulto: ĩ ei⁹ epitaphio
ꝟſus iſte fuit ĩſcript⁹. Fili⁹ hic/ pr̃ hic/ auus hic/ ꝓauus
iacet iſtic. Huic ſucceſſit henric⁹ quint⁹ anno dñi. M.
cvij. Qui papã cũ cardinalib⁹ cepit ꝛ eos dimittẽs in-
ueſtiturã epõrũ ꝛ abbatũ ꝑ anulũ ꝛ baculũ paſtoralem
accepit. Sub hoc tpe bernard⁹ cũ fratrib⁹ ciſterciũ in-
gredit. In parochia legienſi porca porcellũ faciẽ hoĩs
habẽtẽ enixa eſt. Pullus galline quadruplex nat⁹ eſt.
Lotharius ſucceſſit hẽrico cui⁹ tpe mulier quedã ĩ hi-
ſpania monſtrũ bis gemini corporis enixa eſt auerſis
vultibus ꝛ corporib⁹ ſibi coherẽs. Ante quidẽ effigies
erat hoĩs ĩtegro corporis mẽbrorũq; ordine diſtincta
retro ꝟo facies canis corpis ꝛ mẽbrorũ ꝓprietate in-
tegra. ¶ Poſt hũc regnauit cõradus ãno. M.cxxxvij.
Eo tpe Hugo de ſctõ victore doctor excellẽtiſſimus et
in omni ſciẽtia ſummus ꝛ religione deuotus obijt. De
quo referũt ꝙ cũ infirmitate vltima laboraret ꝛ nullũ
cibum retinere poſſet: corp⁹ iñ dñicũ ſibi dari cũ mul-
ta inſtãtia poſtulabat. Tũc fratres eius turbationẽ ſe
dare volẽtes ſimplicẽ hoſtiã inſtar corporis dñici ſibi
detulerũt. Quod ille ꝑ ſpm̃ recognoſcẽs ait. Miſerea-
tur veſtri dñs fratres cur me deludere voluiſtis: iſte eñ
non eſt domin⁹ meus quẽ deportaſtis. Mox illi ſtupe-
facti cucurrerũt ꝛ ſibi corp⁹ dñicũ detulerũt. Sz ille vi
dens ꝙ recipere nõ valeret eleuatis in celũ manibus
ſic orauit. Aſcẽdat fili⁹ ad patrẽ: ꝛ ſpũs ad deũ ſuũ qui
fecit illũ. Et inter hec verba ſpm̃ exalauit: et corp⁹ dñi
ibidem diſparuit. Eugenius abbas ſcti anaſtaſij papa
cõſtituit ꝗ ab vrbe expulſus eo ꝙ ſenatores aliũ crea-
uerũt gallias venit ꝛ bernardũ añ ſe miſit ꝗ viã dñi ꝑ-
dicabat ꝛ multa miracula faciebat. Gilbert⁹ porreta-
nus florebat. Federicus nepos conradi impauit anno
dñi. M.cliij. Eo tpe floruit magiſter petrus lõbardus
epũs pariſiẽſis ꝗ libros ſniarũ/ gloſas pſalterij/ ꝛ eplaꝝ
pauli vtiliter compilauit. P. ¶ Eo tpe tres lune in celo
viſe ſunt ꝛ in medio ſignum crucis: nec multo poſt viſi
ſunt tres ſoles. Tũc alexãder in papã canonice eſt ele
ctus cõtra quẽ octauianus ioãnes cremẽſis tituli ſan-
cti calixti ꝛ ioãnes ſtruinenſis ſucceſſiue in papã eli-
guntur ꝛ fauore imperatoris cõfulciunt. Durauit hoc
ſciſma annis. xviij. intra qd̓ tp̃s theutonici ꝗ apud tu
ſculanũ ꝓ imꝑatore morabant romanos apud montẽ
portuz inuadunt ꝛ tota nona vſq; ad veſperas occide-
rũt: vt nunꝙ ex romanis tot milia ſint occiſi. Licet tpe
hannibalis tot occiſi ſint: vt tres cophinos ãnuloꝝ qs
de digitis ꝑ ecrum occiſorũ idẽ hannibal extrahi fecit
carthaginem deſtinauerit. Quorũ multi apud ſanctũ
ſtephanũ ꝛ ſanctũ laurẽtiũ ſepulti ſunt. Et habẽt hoc
epitaphiũ. Mile decẽ decies ſex decies quoq; ſeni. Im
perator federicus dũ terrã ſanctã viſitaſſet ꝛ in flumi
ne quodã lauaret: ibidẽ necatus perijt. Uel vt alij aſſe
runt equo ſuo impingente in aquam cecidit/ ibiq; in
terijt. Huic ſucceſſit hẽricus filius eius anno dñi. M.
cxc. Eo tpe tãte pluuie cum tonitruis ꝛ fulminib⁹ ꝛ tẽ-
peſtatibus facte ſunt quantas nullas meminit hoim
antiquitas. Lapides enim in quantitate ouoruz qua-
dranguli mixti cum pluuia de celo cadentes: arbores
vineas ꝛ ſegetes deſtruxerunt: ꝛ multos hoĩes occide-
runt. Corui quoq; ꝛ ꝗ plures aues per aera in hac tẽ-
peſtate volantes viſi ſunt carbones viuos in roſtris
portare et domos incendere. Contra romanam eccle-
ſiam ſemper tyrannidem henricus exercuit et ideo eo
mortuo innocentius tertius ne frater eius philippus
promoueretur ſe oppoſuit: et ottoni filio ducis ſaxo-
nie adheſit et eum aquiſgrani in regem alemanie co-
ronari fecit. Eo tempore cum plures barones francie
pro liberatione terre ſancte vltra mare pergerent: con
ſtantinopolim ceperunt. His temporibus ordines pre
dicatorum et minoruz fratrum orti ſunt. Innocentius
quartus legatos ad philippum regem francorum mi-
ſit: vt terram albigentium inuaderet ꝛ hereticos dele
ret. Qui omnes capiens concremari fecit. Deniq; in-
nocentius ottonem imperatorem coronauit: ꝛ vt iura
eccleſie ſeruaret ab eo iuramentum exegit. Qui ſtatim
ipſo die contra iuramentum fecit ꝛ romipetas expolia
ri iuſſit. Unde papa eum excommunicauit: ꝛ ab impe-
rio depoſuit. Eo tempore fuit ſancta elizabeth filia re-
gis vngarie que fuit vxor lantgrauij turingie: que ĩter
alia innumera miracula plures ꝗ ſexdecim mortuos/
vt ſcribit ſuſcitauit ꝛ cecũ natum illuminauit. De cui⁹
corpe vſq; hodie oleũ fluere ꝑhibet. Ottone depoſito
federicus henrici filius eligit ꝛ ab honorio coronatur
Leges optimas ꝓ libertate eccl'ie ꝯ hereticos edidit.
Hi ſuꝑ oẽs diuitijs et gloria abundauit: ſed eis in ſu-
perbia abuſus fuit. Nam tyrannidem cõtra eccleſiam
exercuit: duos cardinales vinculauit prelatos quos

gregoriꝰ.ix. ad conciliū ꝯuocauerat capi fecit: ⁊ ideo
ab ipſo excōicat̄. Deniqꝫ gregoriꝰ multis tribulatiōibꝰ
preſſus moritur: ⁊ innocentius .iiij. natiōe ianuēſis: cō-
ciliū apud lugdunū cōuocās ipm̄ iperatorē depoſuit.
Quo depoſito ⁊ defuncto ſedes īperij vſqꝫ hodie vacat

¶ De dedicatione templi. clxxviij. A.

Dedicatio eccleſie inter alias feſtiuitates ab eccleſia celebrat̄.
Et qm̄ duplex eſt eccleſia ſiue tēplum.
ſ. materiale ⁊ ſpūale: ideo de huiꝰ tē-
pli duplicis dedicatione hic breuiter
eſt agendū. Circa dedicationē autem
tēpli materialis tria vidēda ſunt. Pri
mo quare dedicat̄ ſiue conſecrat̄: ſcd̄o
qualiter ꝯſecrat̄: tertio ꝑ quos ꝓphanat̄.
Et qꝛ ī tēplo duo ſūt q̄ cōſecrant̄
ſ. altare ⁊ ipſum tēplum. ideo p̄ºo vi-
dēdū ē quare ꝯſecrat̄ altare: ſcd̄o quare tēpliū. Altare
aūt cōſecrat̄ ad tria. Primo ad ſacramentū dn̄i offerē-
dum. Gen̄. viij. Edificauit noe altare dn̄o: et tollens de
cūctis volucribꝰ ⁊ pecoribꝰ mūdis obtulit ſuꝑ altare.
Hoc aūt ſacr̄m eſt corpus ⁊ ſanguis xp̄i q̄ in memoriā
paſſiōis dn̄ice immolamus: iuxta qd̄ nobis p̄cepit di-
cēs. Hoc facite ī meā cōmemorationē. Habemꝰ eīn tri-
plex memoriale dn̄ice paſſionis. Vnū ī ſcripto. ſ. paſſio
xp̄i imaginibus figurata: et hoc hꝫ fieri quantū ad vi-
ſum. Ipſa eīn crucifixi imago ⁊ alie imagines in eccl̄ia
fiunt ꝓpter rememorationem exercitādā deuotionem
⁊ inſtructionem: qꝛ ſunt q̄ſi libri laicoꝝ. Scd̄m in v̄bo
ſ. paſſio xp̄i predicata: ⁊ hoc hꝫ fieri quātū ad auditum.
Tertiū in ſacr̄o. ſ. paſſio in hoc ſacr̄o tā ſignāter exp̄ſ-
ſa in quo corpus ⁊ ſanguis xp̄i veraciter continetur: ⁊
nobis offert̄. Et hoc memoriale hꝫ fieri quantū ad gu
ſtum. Si ergo affectū noſtrū accendit paſſio xp̄i deſcri
pta ⁊ ampliꝰ p̄dicata: multo fortiꝰ inflāmare dꝫ in hoc
ſacr̄o tam ſignāter exp̄ſſa. ¶ Scd̄o ad nomē dn̄i inuo-
cādū. Gen̄. xij. Edificauit abrahā altare dn̄o q̄ apparuit
ei ⁊ inuocauit ibi nomē dn̄i. Hec aūt īuocatio ſcd̄m apl̄m
j. ad Thi. ij. hꝫ fieri aut per obſecratiōes que fiunt cū
adiuratione ꝓ malis remouēdis: aut ꝑ orōnes q̄ fiunt
ꝓ bonis impetrādis: aut ꝑ poſtulatiōes que fiunt pro
bonis cumulādis: aut ꝑ gratiarū actiōes que fiunt ꝓ
bonis habitis cōſeruandis. Inuocatio aūt que fit ſuꝑ
altare ꝓprie dr̄ miſſa eo ꝙ celeſtis miſſus. ſ. xp̄s a p̄re
mittitur q̄ ipſam hoſtiam cōſecrat: ⁊ per eūdē a nobis
patri mitti t̄: vt ꝓ nobis ītercedat. Vn̄ Hugo. Ipſa ho
ſtia ſacra miſſa vocari pōt: qꝛ trāſmiſſa eſt. Primo a pa
tre nobis per incarnationem. Scd̄o a nobis patri per
paſſionē. Sil̄r in ſacr̄o. Primo a patre nobis ꝑ ſancti
ficationē qua nobiſcū eſſe īcipit. Poſtea a nobis patri
ꝑ oblationem q̄ ꝓ nobis intercedit. ¶ Et nota ꝙ miſſa
tribus linguis canit̄. ſ. greca: hebraica: ⁊ latina ad re-
p̄ſētandū titulū dn̄ice paſſiōis q̄ ſcriptꝰ erat grece: he-
braice: ⁊ latine. Itē ad notādū ꝙ oīs lingua dꝫ deū lau
dare q̄ ꝑ hās triplicē linguā intelligit̄. Latina aūt ſunt
euāgelia: ep̄le orōnes: et cantus. Greca aūt ſunt kyrie
eleiſon xp̄e eleiſon: q̄ nouē vicibꝰ cantat̄ vt ad ſocieta-
tē nouē ordinū angeloꝝ ꝑueniamꝰ. Hebraica ſūt all'a.
amē. ſabaoth: ⁊ oſanna tertio ad cātādū eccl'. xlvij. de-
dit illi ꝯ inimicos potētiā ⁊ ſtare fecit ꝯ altare canto-
res ⁊ ī ſonno eoꝝ fecit dulces modulos. ⁊ dicit modu-
los in plurali: qꝛ ſcd̄m Hugo. de ſctō victo. tres ſunt ſp̄es
ſonoꝝ q̄ faciūt tres modulos fit eīn ſonꝰ pulſu: flatu: et
cātu: ad cytharā ꝑtinet pulſꝰ: ad organū flatꝰ: ad vocē
cātꝰ. Aſſignari pōt hec cōſonātia ſonoꝝ ꝯcordie morū:
ſi referat̄ ad pulſum cythare manuū opatio: ad flatum
organi mētis deuotio: ad cātū vocis ſermonis exhorta-
tio. Et īfra. Quid ꝓdeſt dulcedo oris ſine dulcedie cor
dis. Frāgis vocē frāge ⁊ volūtatē. Seruas ꝯſonantiā
vocū ſerua ꝯcordiā moꝝ: vt ꝑ exēplū cōcordes ꝓximo
ꝑ volūtatē dn̄o: ꝑ obediētiā magr̄o: hoc igit̄ triplex ge
nus muſicoꝝ refert̄ ad triplicē dn̄am officiū eccleſie ſi-
cut dr̄ in mitrali de officio. Nā ip̄m offm̄ eccl'e conſiſtit
in pſalmis: in cātu: ⁊ in lectiōibꝰ. Primū igit̄ genꝰ mu
ſicoꝝ eſt qd̄ fit pulſu digitorū: vt in pſalterio ⁊ ſilibus:
Et ad illud ꝑtinet pſalmodia pſal'. Laudate eū in pſal
terio ⁊ cythara. Scd̄m eſt qd̄ fit cātu: ſicut ī voce. Et ad
iſtud ꝑtinet lectiōes. pſal'. Pſallite ei in vociferatiōe.
Tertiū eſt ꝙ fit flatu ſicut tuba. Et ad iſtd̄ ꝑtinet cātꝰ
p̄s. Laudate eū ī ſono tube. B. ¶ Tēpliū aūt ſeu eccl̄ia
cōſecrat̄ q̄ntuplici rōne. Primo vt inde diabolꝰ ⁊ eius
ꝑtās expellat̄ vt refert Greg. ī dialogo ꝙ cū q̄dā eccl̄ia
arrianoꝝ fidelibꝰ reddita ꝯſecraret̄: ⁊ reliq̄e ſcti ſeba-
ſtiani ⁊ btē agathe illuc delate fuiſſent: ppl's ibidē cō-
gregatus porcū ſubito intra ſuos pedes huc illucqꝫ di-
ſcurrere ſenſerūt. Qui fores eccl'ie repetēs a nullo vi-
deri potuit: oēſqꝫ ī admirationē cōmouit. Qd̄ idcirco
dn̄s oſtēdit vt cūctis pateſieret ꝙ de loco eodē īmūdꝰ
habitator exiret. Seq̄nti aūt nocte magnꝰ in eiuſdē ec
cleſie tectis ſtrepitꝰ factꝰ eſt ac ſi ī hoc aliq̄s errādo di
ſcurreret. Scd̄a nocte iteꝝ grauior ſonꝰ īcreuit. Tātō
v̄o terrore tertia inſonuit ac ſi oīs illa eccleſia a funda
mentis fuiſſet euerſa. Statiqꝫ receſſit: nec ampliꝰ illa
antiq̄ hoſtis inq̄etudo apparuit. Sed ꝑ terroris ſonitū
quē fecit inotuit a loco quē diu tenuerat ꝙ coactꝰ exi
bat. Hec grego. ¶ Scd̄o ꝯſecrat̄ vt ad eā fugientes ſal-
uant̄. Vn̄ alique eccleſie poſt dedicationē a principibꝰ
priuilegiant̄ vt q̄ ad eā cōfugerint ſaluentur. Vnde di
cit canō. Reos ſanguinis defēdit eccl'ia ne vitā ꝑdāt ⁊
mēbra. Et ob hoc iacob ī tabernaculū fugit: ⁊ cornu al
taris apꝑhēdit. Tertio cōſecrat̄ vt ibidē orōnes exau-
diant̄: qd̄ ſignatū eſt .iij. Reg. viij. vbi ſalomō dedicato
tēplo ait. Quicūqꝫ rogauerit in loco iſto exaudies ī lo-
co habitaculi tui in celo: ⁊ cū exaudieris ꝓpitius eris.
Adoramꝰ aūt ī ipſis eccl'ijs ad oriētē. Qd̄ fit triplici ra
tiōe ſcd̄m Damaſce. lib. iiij. c. v. Pr̄io vt patriā nr̄am nos
req̄rere oſtēdamꝰ. Scd̄o vt ad xp̄m crucifixū reſpicia-
mus. Tertio vt ventētē iudicē nos expectare monſtre
mꝰ. Ait eīn ſic deꝰ ꝑadiſuꝫ ī edē ad oriētē plātauit. Vn̄
hoīeꝫ trāſgreſſum exulē fecit ⁊ an̄ ꝑadiſum ex occiden
te habitare fecit. Antiquā igit̄ patriā exquirētes ⁊ ad
ip̄am aſpiciētes: deū ad oriētē adoramꝰ. Sꝫ ⁊ dn̄s cru-
cifixus ad occidentē reſpiciebat: et ita oramus ad ip̄m
reſpicientes. Et aſſumptus ad oriētem ſurſum fereba
tur: ⁊ ita ipſum apoſtoli adorauerūt. Et ita veniet q̄uo
viderūt eū euntē in celū. Ipſum igitur expectātes ad
oriētē adoramꝰ. Hec damaſ. Quarto ꝯſecrat̄ vt ibideꝫ
laudes deo ſoluant̄. Qd̄ quidē fit in ſeptē horis cano-
nicis. ſ. matutinis p̄ia: tertia: ſexta: nona: veſꝑa ⁊ ꝯple
torio. Et lꝫ in q̄libet hora dici deꝰ eſſet laudādus: tn̄ qꝛ
ad hoc īfirmitas nr̄a nō ſufficit ordinatū eſt vt his ho
ris ſpecial'r deū laudemꝰ eo ꝙ he hore ab aliis priuile
giate ſūt ī aliq̄bꝰ. Nā ī nocte media q̄ matutīe celebrā
tur xp̄s natꝰ ē: captꝰ ⁊ illuſus a iudeis fuit. In hac ite-
rū hora īfernū ſpoliauit. Dicit̄ eīn ī mitrali ꝙ ī media
nocte infernū ſpoliauit large accipiēdo. ſ. an̄ lucē ma-
ne ſurrexit. Hora p̄ia apparuit marie magdalene. In
media etiā nocte ad iudiciū vēturꝰ aſſerit̄. Vn̄ Hiero.
Reor inq̄t traditionē apl'icam ꝑmāſiſſe vt die vigilia-
rum paſche ante noctis medium dimittere non liceat

ꝑ pl'os expectãtes aduẽtũ xp̃i. Et poſtꝙ aduenerit illõ
tẽpus ſecuritate ꝓſumpta feſtum cunctos agere diem.
In hac igit̃ hora laudes deo cãtam⁹: vt ei de ei⁹ natiui
tate captiõe ⁊ patrũ liberatiõe grãs agam⁹ ⁊ ei⁹ aduen
tũ ſolicite expectemus. Addũt̃ et matutiales laudes:
q2 ĩ mane egyptios ĩ mare ſubmerſit mũdũ creauit et
ſurrexit. In hac ḡ hora laudes deo raddim⁹ ne in mari
huius mũdi cũ egyptijs demergamur vt ꝓ nr̃a creatio
ne ⁊ eius reſurrectione grãs deo reddamus. In hora
prima xp̃s ad tẽplũ maxime cõueniebat: ⁊ ppl's ibidẽ
ad eum manicabat. i. ad eũ mane feſtinabat: vt dr̃ Luc.
xxj. Pilato pñtat⁹ fuit. In hac etiã hora reſurgẽs mu=
lierib⁹ p̃io apparuit. Hec eſt etiã prima hora diei. Ideo
ergo in hac hora in eccl'ia deo laudes exoluim⁹ vt xp̃ꝫ
imitemur ⁊ ſibi reſurgẽti ⁊ apparẽti grãs agam⁹ ⁊ vt
deo tanꝙ oĩm principio ipſi⁹ diei primitias ſoluam⁹.
In hora tertia xp̃s linguis iudeoꝝ crucifix⁹ eſt a pila=
to ad colũnã flagellat⁹ eſt: ⁊ adhuc vt dr̃ ĩ hyſtorijs co=
lũna vbi ligat⁹ fuit veſtigia cruoris oſtẽdit: ⁊ hac eadẽ
hora ſpũſſctũs miſſus eſt. In ſexta in cruce clauis cõfi
xus eſt: tenebre per vniuerſum mundũ facte ſunt vt in
morte dñi ſui ſol lugens ſe veſtib⁹ nigris cõtegeret: et
ne dñm crucifigẽtib⁹ lumẽ preberet: ⁊ in hac hora ĩ die
aſcenſionis cũ diſcipulis diſcubuit. In nona hora xp̃s
ſpũm emiſit: miles latus ei⁹ aperuit cet⁹ apl'oꝝ ad orã=
dũ cõuenire cõſueuit: ⁊ xp̃s in celũ aſcendit. Propter
has prerogatiuas deum in his horis laudam⁹. In ve=
ſpera xp̃s in cena ſacramentum corporis et ſanguinis
inſtituit pedes diſcipuloꝝ lauit de cruce depoſit⁹: ĩ ſe=
pulcro collocat⁹ fuit: diſcipulis in habitu peregrini ſe
manifeſtauit. Pro his oĩb⁹ in hac hora eccl'ia xp̃o gra
tias agit. In cõplectorio xp̃s ſanguineas guttas ſuda=
uit monumẽto ei⁹ cuſtodia deputata fuit: ⁊ ibidẽ quie
uit: reſurgẽs pacẽ diſcipulis nunciauit. Et ꝓ his grãs
deo reddim⁹. Has aũt laudes q̃lr deo exoluere debea=
mus dicit Ber. Frẽs mei ĩmolantes hoſtiã laudis iũ=
gam⁹ vbis ſenſum: ſenſui affectũ: affectui exultationẽ:
exultatiõi maturitatẽ: maturitati humilitatẽ: hũilita
ti libertatẽ. Quinto ꝯſecrat̃ vt ibidẽ ſacra eccl'iaſtica
miniſtrentur. Unde ipſa eccl'ia efficitur quaſi taberna
deı: in qua ſacra ꝯtinent̃ ⁊ miniſtrant̃. Quedã eñ mi=
niſtrant̃ ⁊ dant̃ intrãtib⁹ vt baptiſm⁹: q̃dã exeũtibus. ſ.
extrema vnctio: q̃dã cõmorãtibus: ⁊ hoꝝ q̃dã ſũt mini
ſtrãtes: his dat̃ ordo. Quidã pugnãtes ⁊ hoꝝ q̃dã pu=
gne ſuccũbũt: his dat̃ pnĩa. Quidã inſiſtũt ⁊ his ꝯfert̃
audacia animi vt roborent̃ ⁊ hoc ꝑ ꝯfirmatiõe. Dat̃
cibus vt ſuſtentent̃ ⁊ hoc ꝑ eucharıſtie ſumptionẽ ſit
remotio impedimẽti ne deijciant̃: ⁊ hoc ꝑ mr̃imonij cõ
iunctionẽ. Scd̃o videndũ eſt q̃lr ꝯſecrat̃: ſꝫ p̃io de
altari: ſcd̃o d̃ eccleſia. C. ¶ Ad ꝯſecrationẽ aũt altaris
plura ꝯcurrũt. Primo eñ quatuor cruces de aq̃ bñdicta
in q̃tuor cornib⁹ altaris ꝯfigurãt̃. Scd̃o ip̃m ſepties
circuit̃. Tertio aq̃ bñdicta cũ yſopo ſeptieſ aſpergit̃.
Quarto incẽſum in ipſo cremat̃. Quinto criſmate inũ
git̃. Sexto mũdis pãnis operit̃. Hec aũt repñtant ea q̃
debent hr̃e illi q̃ ad altare accedũt. Debẽt eñ p̃io hr̃e
charitatẽ quadruplicẽ ꝑ crucẽ acq̃ſitã. vt. ſ. diligãt deũ
ſeipſos amicos ⁊ inimicos. Et hec ſignãt quatuor cru
ces ĩ quatuor cornib⁹ altaris facte. Et de his quatuor
cornib⁹ charitatis dicit̃ in Gen. xxviij. Dilataberis ad
orientẽ ⁊ occidentẽ: ſeptẽtrionẽ ⁊ meridiẽ. Uel ideo qua
tuor cruces ĩ quatuor cornibus fiũt ad ſignificandũ ꝙ
xp̃s per crucẽ quatuor mũdi ptes ſaluauit. Uel idẽ ad
ſignificãdũ ꝙ crucẽ dñi q̃tuor modis debem⁹ portare
ſꝫ in corde ꝑ meditationẽ: in ore ꝑ cõfeſſionẽ: in corpe
ꝑ mortificationẽ: in facie paſſiduã impꝛſſionẽ. Secũd.
debẽt hr̃e curã ⁊ vigilãtiã qđ ſignificat̃ ꝑ circuit⁹. Un
tũc cãtat̃ ĩuenerũt me vigiles ⁊c. Debẽt eñ ſollicite vi=
gilare ſup gregẽ ſuũ. Un negligentiã ꝓlati ponit Gil=
bert⁹ iter ridiculoſa dicẽs. Ridiculoſa an magis ꝑicu
loſa res eſt ſpeculator cec⁹: ꝓcurſor claud⁹: negligẽs ꝓ=
lat⁹: doctor neſci⁹: preco mut⁹. Uel ꝑ ſeptẽ circuit⁹ cir=
ca altare ſignificant̃ ſeptẽ meditationes ⁊ ꝯſideratiões
quas circa ſeptẽplicẽ vtutẽ humilitatis xp̃i habere de
bem⁹ ⁊ ꝑ ipſas frequẽter circuire. Pria virt⁹ eſt ꝙ cũ
diues eſſet factus eſt paup. Scd̃a ꝙ in ꝓſepio poſitus.
Tertia ꝙ parẽtib⁹ ſubdit⁹. Quarta ꝙ ſub manu ſerui
caput iclinauit. Quinta ꝙ diſcipulũ furẽ ⁊ ꝓditorẽ ſu
ſtinuit. Sexta ꝙ ante iniquũ iudicẽ mãſuetius tacuit.
Septima ꝙ ꝓ crucifixoribus clemẽter orauit. Uel ꝑ ſe
ptẽ illos circuitus ſignificant̃ ſeptẽ vie xp̃i. Pria fuit
de celo in vterum. ſcd̃a de vtero in ꝓſepiũ. tertia de ꝓſe
pio in mũdũ. quarta de mũdo ĩ patibulũ. q̃nta de pati=
bulo in ſepulcrũ. ſexta de ſepulcro ĩ limbũ. ſeptima de
limbo reſurgẽs in celũ. Tertio debẽt hr̃e dñice paſſio
nis memoriã qđ ſignificat̃ ꝑ aſpſionẽ aq̃. Septem eñ
aq̃ aſpſiones ſunt ſeptẽ ſanguis xp̃i effuſiões. Quarũ
pria fluxit in circũciſiõe. ſcd̃a in orõne. tertia ĩ corporis
flagellatiõe. quarta in capitis corõnatiõe. q̃nta in ma
nuũ pforatiõe. ſexta ĩ pedũ affixiõe: ſeptima in lateris
apertiõe. He aũt ſanguis aſpſiões facte fuerũt cuꝫ yſopo
humilitatis ⁊ ineſtimabilis charitatis: yſopus eñ eſt
herba humilis ⁊ calida: vel idõ ſepties aſpgit̃ ad ſignifi
cãdũ ꝙ in baptiſmo ſeptẽ dona ſpũſſcti dant̃. Quarto
debẽt hr̃e orõnẽ feruẽtẽ ⁊ deuotã qđ ſignificat̃ ꝑ cõcre
mationẽ thuris. Thus eñ hꝫ vtutẽ aſcẽdẽdi ex fumi
leuitate: cõſolidãdi ex ſua q̃litate: ꝯſtringẽdi ex ꝯgluti
noſitate: ꝯfortãdi ex aromaticitate. Sic orõ aſcẽdit in
dei memoriã aĩam ꝯſolidat q̃tũ ad culpã ꝓteritã im=
petrãdo: medelã conſtringit q̃tũ ad futurã impetrãdo
cautelã: cõfortat q̃tũ ad pñtem impetrãdo tutelã. Uel
põt dici ꝙ deuota orõ ꝑ th⁹ ſignificat̃: q2 habet ad deũ
aſcẽdere. Eccl'. xxxv. Orõ hũiliãtis ſe nubes penetrat
Odorẽ deo reddere. Apoc. v. Hñtes ſinguli citharas
⁊ phialas aureas plenas odoramẽtoꝝ ⁊c. Ex corde iflã
mato ꝓcedere. Apoc. viij. Data ſũt ei icẽſa mlta ⁊c. Et
j. Accepit ãgel⁹ thuribulũ ⁊ impleuit illõ de igne al. ⁊c.
Quinto dñ: hr̃e nitorẽ cõſcie: ⁊ odorẽ bone fame qđ ſi
gnificat̃ ꝑ criſma qđ ꝯficitur ex oleo ⁊ balſamo. Debẽt
eñ hr̃e purã cõſciam vt poſſint dicere cũ aplo. Gloria
nr̃a hec eſt teſtimoniũ cõſcientie. Bonã famã. Unde. j.
Timo. iij. Oportet illũ teſtimoniũ habere bonũ ab his
q̃ foris ſunt. Chryſo. Clerici nullã debẽt hr̃e maculã:
nec in vbo: nec in cogitatiõe: nec in facto: nec ĩ opinio
ne q2 ipſi ſunt pulchritudo ⁊ virtus eccl'ie ⁊ ſi mali fue
rint totã deturpãt eccl'iam. Sexto debẽt hr̃e mũditiaꝫ
opatiõis bone: qđ ſignificatur ꝑ pãnos albos ⁊ mun=
dos q̃b⁹ altare operitur. Uſus eñ veſtimẽtorũ inuẽt⁹
eſt ad tegẽdũ: calefaciendũ ⁊ ornãdũ. Sic bona opa te=
gũt aĩe nuditatẽ. Apoc. iij. Ueſtimẽtis albis induaris
vt nõ appareat cõfuſio nuditatis tue. Ornãt aĩaꝫ ad ho=
neſtatẽ. Roma. xiij. Induamur arma lucis ⁊c. Calefa=
ciũt inflãmando ad charitatẽ. Job. xxxvij. Nõne veſti
mẽta tua cãdida ſunt ⁊c. Modicũ eñ valeret accedẽti
ad altare ſi haberet dignitatẽ ſummã ⁊ vitã infimam.
Ber. Monſtruoſa res eſt ſedes prima ⁊ vita ima. gra=
dus ſupremus ⁊ ſtatus infim⁹: vultus grauis: actus le
uis: ſermo mult⁹: fructus null⁹: ingẽs autoritas ⁊ ani=
mi ineſtimabilitas. D. ¶ Scd̃o videdũ eſt q̃lr eccl'ia
cõſecratur ⁊ ad hoc plura ꝯcurrũt. Ep̃s eñ ipſaꝫ eccle=

ſiam ter circuit ⁊ qualibet vice veniens ad ianuam
percutit baculo paſtorali dicens. Aperite portas prin
cipes veſtras ⁊c. Interius ⁊ exterius aqua benedicta
ipſa eccleſia irrigatur. In pauimento fit crux de cinere
⁊ ſabulo ex tranſuerſo angulo orientis vſq₃ ad angulū
occidentis ⁊ ibi literis grecis ⁊ latinis ſcribit alpha-
betum. In parietibus eccleſie cruces depinguntur: et
ipſe cruces illuminantur a criſmate inunguntur. Pri-
mum ergo ſcilicet triplex circuitus ſignat triplicē cir-
cuitum quem fecit xp̄s propter ipſius eccleſie ſancti
ficationem. Primus fuit ꝙ de celo venit in mundum.
ſecundus quod de mundo deſcendit ad limbum. ter-
tius quod de limbo rediens ⁊ reſurgēs aſcendit in ce-
lum. Uel triplex circuitus fit ad oſtendēdū quod illa
eccleſia ꝯſecratur ad honorem trinitatis. Uel triplex
circuitus ſignat triplicem ſtatū ſaluandorum de ec-
cleſia qui ſunt virgines continentes ⁊ coniugati. Hec
etiam deſignantur in diſpoſitione materialis eccleſie
ſicut oſtendit Richardus de ſancto victore. Nam ſan-
ctuarium ſignat ordinē virginū: chorus ordinem con
tinentium: corpus ordinē coniugatoꝝ. Strictius eſt
ſanctuarium quā chorus: ⁊ chorus quā corpus: q2 pau
ciores ſunt virgines quā cōtinentes: ⁊ ꝯtinētes quā
coniugati. Sancior eſt etiam locus ſanctuarij ꝙ cho-
rus: ⁊ chorus quā corpus: quia dignior eſt ordo virgi-
num ꝙ cōtinentium: ⁊ cōtinentium quā cōiugatorū
Hec Richardus. Secundū ſcilicet trina ad oſtium per
cuſſio ſignat triplex ius quod habet chriſtus in eccl'ia
quare ſibi debet aperiri. Eſt enim ſua creatiōe: redem-
ptione: ⁊ glorificationis ꝓmiſſione. De hoc triplici iu
re dicit Anſelmus. Certe domine, quia me feciſti de-
beo amori tuo meipſum totum: quia me redemiſti de-
beo amori tuo meipſum totum: quia tanta ꝓmittis de
beo meipſum totum: imo tantū debeo amori tuo pluſ
ꝙ meipſum quantum tu es maior meipſo pro quo de-
diſti teipſum et cui promittis teipſum. Trina autem
ꝓclamatio. Attollite portas principes veſtras: ſigni-
ficat trinam eius potentiam, ſcilicet in celo: in mundo
⁊ in inferno. Tertio interiꝰ ⁊ exterius aqua benedicta
aſpergitur quod fit triplici de cauſa. Primo ꝓpter de
monis expulſionem. Aqua enim benedicta habet vir
tutē propriā expellendi ipſum diabolū. Unde in exor-
ciſmo aque dicitur. Ut ſis aqua exorcizata ad effugan-
dam omnem poteſtatem inimici: ⁊ ipſum inimicū era
dicare ⁊c. Iſta autem aqua benedicta fit ex quatuor re
bus. ſ. ex aqua: vino: ſale: ⁊ cinere: q2 vē quatuor ſunt
que maxime inimicum expellunt. ſ. lachrymarū effu-
ſio q̄ per aquam ſpiritualis exultatio: que per vinum:
matura diſcretio: que per ſal et profunda humilitatio
que per cinerem deſignatur. Secundo propter ipſius
eccleſie expiationē. Omnia enim terrena propter pec-
catum corrupta ſunt et fedata: ⁊ ideo locus ipſe aqua
benedicta aſpergitur vt ab omni feditate ⁊ immundi-
cia liberet: purgetur ⁊ expietur. Hinc eſt etiam ꝙ in le
ge omnia pene per aquā mundabantur. Tertio ꝓpter
omnem remouendam maledictionē. Terra eñi a prin
cipio cum fructu ſuo maledictionem accepit: ex eo qđ
ex eius fructu deceptio facta fuit: aqua vero nulli ma-
ledictioni ſubiacuit. Hinc eſt quod dominus come-
dit piſcem: ſed nō legitur comediſſe carnē nominatim
niſi forte de agno paſchali propter preceptū legis in
exemplo: ſcz abſtinendi aliquando a licitis ⁊ aliquādo
eadem comedendi. Ut ergo omnis maledictio remo-
ueatur et benedictio introducat: ideo aqua benedicta
aſpergitur. Quarto in pauimento alphabetum ſcribi
tur: quod quidem repreſentat coniunctionē vtriuſq₃
populi, ſcilicet gentilis ⁊ iudei vel paginam vtriuſq₃
teſtamēti vel articulos noſtre fidei. Illud enim alpha
betum ex literis grecis ⁊ latinis in cruce factis repre-
ſentat vnionem in fide populi gentilis ⁊ iudei per cru
cem chriſti factam. Unde ⁊ illa crux ex tranſuerſo an-
gulo orientis vſq₃ ad angulum occidentis duci: ut ad ſi
gnificandum ꝙ ille qui prius erat dexter factus eſt ſi-
niſter: ⁊ qui erat in capite factus eſt in cauda et econ-
uerſo. Secundo repreſentat paginam vtriuſq₃ teſta-
menti quod per crucem chriſti adimpletum eſt. Unde
moriens dixit. Conſummatum eſt. Et crux ex trāſuer
ſo ducitur: quia vnum teſtamētum in alio continetur.
Quia rota erat in rota. Tertio repreſentat articulos
fidei. Eccleſie enim pauimentū eſt noſtre fidei funda-
mentum: elementa que inſcribūtur ſunt articuli fidei
quibus rudes ⁊ neophiti de vtroq₃ populo in eccleſia
erudiuntur qui ſe puluerem et cinerem reputare de-
bent: iuxta illud quod dixit Abraā Geneſis. xviij. Lo-
quar ad dominum meum cū ſim puluis ⁊ cinis. Quin-
to cruces in eccleſia depingūtur quod ſiquidem fit tri-
plici rōne. Primo ꝓpter demonū terrorē: vt. ſ. demo-
nes qui inde expulſi ſunt videntes ſignum crucis ter-
reantur ⁊ illuc ingredi non preſumant. Timent enim
diaboli valde ſignum crucis. Unde Joannes Chryſo-
ſto. Ubicunq₃ demones ſignum dominicum viderint
fugiunt timentes baculum quo plagam acceperunt.
Secundo propter triumphi oſtenſionem. Cruces enī
ſunt vexilla Chriſti ⁊ ſigna eius triūphi. Unde vt oſtē
datur quod locus ille Chriſti dominio ſubiugatus eſt:
ideo ibidem cruces depinguntur. Nam et apud impe-
rialem magnificentiam obſeruatur vt quando aliqua
ciuitas ei traditur imperiale vexillum in ea erigitur.
In huius figuratione dicitur Geneſis. xxviij. quod Ia-
cob lapidem quem ſuppoſuerat capiti ſuo erexit in ti-
tulum: videlicet in titulum preconialem: memorialē
et triumphalem. Tertio propter apoſtolorum repre-
ſentationem. Nam illa duodecim luminaria ante cru
ces poſita ſignificant duodecim apoſtolos qui per fi-
dem crucifixi totum mundum illuminauerunt. Hinc igi
tur cruces illuminantur ⁊ chriſmate inungūtur: quo-
niam ⁊ apoſtoli fide paſſionis Chriſti totum mundū
illuminauerunt ad cognitionem inflammauerunt ad
amorem vnxerunt ad conſcientie nitorem quod per
oleum ⁊ ad bone vite odorem: quod per balſamum in
telligitur. E. ¶ De tertio ſcilicet per quos prophana-
tur ſciendum quod ipſam domum dei per tres propha
natam legimus, ſcilicet per ieroboam: per nabuzardā:
et per antiochum. Ieroboā enim ſicut legitur. iij. Re
gum. x. Duos vitulos fecit ponens vnum in dan ⁊ aliū
in bethel: que dicitur domus dei: ⁊ hoc propter auari
tiā fecit: ne. ſ. regnū ad roboā rediret. Per hoc ſignifi-
caꝫ ꝙ auaritia clericorū multū eccl'iam dei cōtaminat
que in ipſis clericis multū regnat. Hiere. viij. A mini-
mo vſq₃ ad maximū oēs auaritiā ſequūtur. Ber. Quem
dabis mihi de numero p̄latoꝝ qui nō magis in uigilet
ſubditorū euacuandis marſupijs ꝙ vitijs extirpādis.
Vituli ſunt nepoluti quos in bethel. i. in domo dei po-
ſuit. Eccl'ia etiā per ieroboā ꝓphanatur ſi ex auaritia
vſurariorū vel raptorū edificaꝫ. Unde legiꝫ ꝙ cū quidā
vſurarius eccl'iam quandā de vſuris ⁊ rapinis cōſtru-
xiſſet ep̄m ad eius dedicationē multis p̄cibꝰ ſummit.
Cū igiꝫ ep̄s cum ſuo clero officiū cōſecrationis ageret

vidit poſt altare diabolū ſtantem in cathedra in habitu epiſcopali. Qui dixit epiſcopo. Quare eccleſiam meā cōſecras. Ceſſa iā qꝛ ad me iuriſdictio eius ꝑtinet: qꝛ de vſuris ⁊ rapinis edificata eſt. Cū ergo epiſcopus inde cū clericis territus fugeret diabolus continuo ipſam eccleſiam cum grādi ſtrepitu deſtruxit. Nabuzardam ſicut legitur in iiij. Reg. xxv. domum dei combuſſit. Nabuzardam autem princeps coquorum ſignificat illos qui gule et luxurie dediti ſunt qui de ventre ſuo deū ſuum fecerūt ſecundum quod dicit apoſtolus. Quorum deus venter eſt ⁊c. Qualiter autem venter deus dicatur oſtendit. Hugo de ſancto victore in ſuo clauſtrali dicens. Solent diis templa cōſtrui: altaria erigi: miniſtri ad ſeruiendum ordinari: immolari pecudes: thura cōcremari. Deo ſiquidem ventri templum eſt coquina: altare menſa: miniſtri coqui immolare pecudes carnes coctefumus incenſorum odor ſaporum. Rex antiochus qui fuit ſuperbiſſimus ⁊ ambitioſus domum dei polluit ⁊ prophanauit: ſicut legitur. j. Mach. j. Per quem ſignificatur ꝙ ſuperbia ⁊ ambitio que vigēt in clericis qui non appetunt prodeſſe: ſed tantum preeſſe multum eccleſiam dei contaminār. De quorum ſuperba ambitione ſic dicit Bernar. Honorati incedūt de bonis domini: qui tamen domino honorem non deferūt. Inde hic quem quotidie vides meretricius nitor: hiſtrionicus habitus: regius apparatus. Inde aurum in frenis et ſellis ⁊ calcaribus: et plus calcaria ꝙ altaria fulgent. Et ſicut per tres prophanata extitit: ita per alios tres dedicata ⁊ conſecrata fuit. Dedicationem enim primo fecit moyſes ſecundo ſalomon: tertio iudas machabeus. Per quod inſinuatur ꝙ in dedicatione eccleſie debemus habere humilitatē que fuit in moyſe ſapiētiam et diſcretionem que fuerunt in ſalomone: vere confeſſionem fidei que fuit in iuda. F. ¶ Secundo videndum eſt de conſecratione ſiue dedicatione templi ſpiritualis: quod templum ſumus nos ſcilicet congregatio omnium fidelium quod conſtruitur ex lapidibus viuis. j. Petri. ij. Tanꝙ lapides viui ſuperedificami ⁊c. Ex lapidibus politis. Unde cantatur. Tonſionibꝰ preſſuris expoliti lapides ⁊c. Ex lapidibus quadris. Quatuor enim latera lapidis ſpiritualis ſunt fides: ſpes: charitas: et operatio que equalia ſunt: quia vt dicit Grego. quantum credis tantum ſperas: quantum credis et ſperas: tantum diligis quantum credis ſperas et diligis tantum operaris. In hoc quidem templo altare eſt cor noſtrum ſuper quod altare tria debent deo offerri. Primum eſt ignis dilectionis perpetue Leuit. vj. Ignis ſcilicet dilectionis erit perpetuus et nunꝙ deficiet in altari: ſcilicet cordis. Secundum eſt incenſum orationis odoriferc. j. Paral. vj. Aaron ⁊ filij eius adolebunt incenſum ſuper altare holocauſtomatis et thimiamatis. Tertium eſt ſacrificiū iuſtitie: quod ſacrificiū conſiſtit in oblatione penitentie ⁊ in holocauſto dilectionis perfecte et in vitulo carnis mortificate. De his pſalmi. Tunc acceptabis ſacrificium iuſtitie oblationes et holocauſta tunc imponent ſuper altare tuum vitulos. Templum autem ſpirituale quod ſumꝰ nos ad ſimilitudinem templi materialis conſecratur. Primo enim ſummus pontifex: ſcilicet Chriſtus oſtiū cordis clauſum inueniens ter circuit dū peccatū oris, cordis, ⁊ opis ad memoriam eius reducit. De hoc triplici circuitu dicitur Eſa. xxiij. ca. Sume citharā quo ad primum circui ciuitatē cordis: ſcilicet quoad ſcdm meretrix obliuioni tradita quo ad tertium. Secundo ipſum oſtium cordis clauſum ter percutit vt ſibi aperiatur. Percutit enim ipſum cor ictu beneficij conſilij et flagelli. De qua tripli percuſſione dicitur Prouerbiorum. j. Quantum ad maioꝛ extendi manum meam ⁊c. hoc quantum ad collata beneficia. Deſpexiſtis omne conſilium meum: hoc quantum ad inſpirata conſilia. Et increpationes meas neglexiſtis: hoc quantum ad illata flagella. Uel ter percutit dum rationalē monet ad peccati cognitionem: concupiſcibilem ad dolorē: iraſcibilē ad pctī vindictam, et ad ipſius deteſtationem. Tertio ipſum templū ſpirituale ter aqua intus et extra debet irrigari. Hec autem trina irrigatio eſt trina lachrymarum interiorum vel aliquando exteriorum effuſio. Mens enī ſancti viri vt dicit Gregorius Dolore afficitur conſiderando vbi fuit: vbi erit: vbi eſt: ⁊ vbi non eſt. Ubi fuit inquit in peccato: vbi erit in iudicio: vbi eſt in miſeria: vbi non eſt in gloria. Quando ergo interiores vel exteriores lachrymas fundit conſiderando: ſcilicet quia fuit in peccato: ⁊ de ipſo rationē redder in iudicio: tunc iſtud templum iam ſemel aqua aſpergitur. Quando aūt pro miſeria in qua eſt ad fletum compungitur: tunc ſecundo aqua irrigatur: quando pro gloria in qua non eſt lachrymas fundit: tunc tertiam aquam aſpergit. Huic autem aque admiſcentur vinum ſal et cineres: quia cum his lachrymis debemus bibere vinum ſpiritualis exultationis: ſal mature diſcretionis: et cineres profunde humiliationis. Uel per vinū limphatum intelligitur humilitas Chriſti quam habuit in carnis ſuſceptione. Uinū enī limphatum eſt verbū humanatū: per ſal intelligitur ſanctitas ſue vite que eſt omnibus condimentum religionis. Per cinerem intelligitur eius paſſio. His igitur tribus cor noſtrum debemus aſpergere: ſcilicet beneficio incarnationis per quod prouocemus ad humilitatem exemplo ſue conuerſationis per quod informetur ad ſanctitatem: et memoriā paſſionis per quod incitemur ad charitatē. Quarto ſcribitur in hoc tēplo cordis ſpūale alphabetū ſiue ſpūalis ſcriptura. Hec āt ſcriptura q̄ ibi ſcribitꝛ triplex eſt. ſ. dictamina faciēdorum: teſtimonia diuinorū beneficiorum: accuſatio propriorum delictorum. De his tribus Rom. ij. Cū enim gentes que legem nō habent naturaliter ea que legis ſunt faciūt. eiuſmodi legē non hñtes: ipſi ſibi ſunt lex qui oſtendunt opus legis ſcriptum in cordibus ſuis. Ecce primum teſtimonium reddente illis conſcientia ipſorum. Ecce ſecundū. Et inter ſe inuicem cogitationū accuſantiū vel etiā defendētiū. Ecce tertiū. Quinto debēt pingi cruces: id eſt aſſumi penitētie auſteritates quequidem debent inungi ⁊ igne illuſtrari qꝛ non ſolum ferende ſunt patienter: ſed etiā libenter qđ ſignificatur per vnctionē ⁊ ardenter quod ſignificatur per ignem. Unde Ber. Qui moratur in timorem crucem xpi portat patiēter: qui ꝓficit in ſpe portat libēter: ſꝫ q̄ cōſummatꝛ in charitate amplectitꝛ tam ardēter. Itē multi vident cruces noſtras ſed nō vident vnctiones noſtras. Qui ergo in ſe hec habebit vere tēplū ad honorē dei dedicatū erit dignus plane in quo xp̄s habitet per gratiā vt tandē in eo habitare dignetur per gloriā qđ ipſe nobis preſtare dignetur: qui viuit ⁊ regnat deus per oīa ſecula ſeculorum. Amen.

¶ Explicit legenda aurea ſiue lombardica hiſtorica iacobi de voragine ordinis predicatorum epiſcopi Ianuenſis.

¶ Sequuntur quedam legende a qui-
buſdam alijs ſuperaddite.

¶ De dñica in ramiſpalmarum. clxxix.

Hodie ſctã mater eccl'ia duas ꝓ-
ceſſiones ſolẽniter recolit. Pri-
ma fuit qua iudei a monte oliueti vſq;
in hieruſalẽ cũ ramiſpalmarũ ⁊ oliua-
rũ ⁊ cũ magnis cãticis ipm aſſociaue-
rũt. ⁊ iſta ꝓceſſio fuit magne reueren-
tie ⁊ honoris. Et hãc repñtat eccl'ia
in hodierno euangelio. Scda ꝓceſſio
fuit qua iudei xp̃m ab hierl'm in mõtẽ
caluarie cũ magnis opprobrijs et irri-
ſionib⁹ duxerũt: ⁊ iſta fuit ignomi-
nie magne ⁊ doloris: et hãc repñtat eccl'ia in euãgelio
paſſiõis hodierno. Circa primã ꝓceſſionẽ q̃tuor ſunt
vidẽda. Primo a qbus iſta ꝓceſſio ſit facta qr nõ eſt fa
cta a magnis aut diuitib⁹: ſꝫ a pueris et pauperib⁹: vñ
dicit̃ in euãgelio hodierno. Plurima aũt turba ſtraue
rũt veſtimẽta in via. Qñ eñi pueri ⁊ paupes xp̃m ꝓceſ-
ſionaliter deducebant, phariſei ⁊ principes xp̃i mortẽ
tractabãt. Sĩplices eñi ⁊ pauperes xp̃o adherebãt vñ
xp̃s de oĩb⁹ diuitib⁹ vnũ ſolũ .ſ. zacheũ habuit amicũ.
vñ Luce. xix. Chriſt⁹ de oĩbus potẽtib⁹ vnũ ſolũ .ſ. cen
turionẽ habuit vñ Mat. viij. de oĩb⁹ ſapientib⁹ vnũ ſo
lum .ſ. nicodemũ habuit Joã. iij. vñ. j. Corin. j. Uidete
vocationẽ veſtrã fratres qr nõ multi ſapiẽtes ſm car-
nẽ: nõ multi potẽtes: nõ multi nobiles ſed q̃ ſtulti ſunt
mũdi elegit dñs vt cõfundãt ſapiẽtes. Scdo vidẽdum
eſt quare xp̃s vadens ad mortẽ tm̃ honorẽ recipe vo-
luit: cũ alios honores regũ reſpuit vt dicit̃ Joã. vj. Hic
dicẽdũ ꝙ xp̃s hoc iõ fecit: qr ille q̃ cõſtitutus eſt in ho
noribus magnis debet habere mortis memoriã vt nõ
ſupbiat. Si aũt q̃s habet magnas diuitias cogitet ꝙ
vadit ad mortẽ ⁊ ꝙ de oĩb⁹ ſuis diuitijs nihil niſi vile
ſudariũ ſecum portabit. Uñ dicebat Job. xvij. Qui ſui
magn⁹ ſaccũ cõſui ſup cutẽ meã ⁊ operui cinere carnẽ
meã. Jtẽ eiuſdẽ. j. Nudus egreſſus ſuꝫ de vtero matris
mee nudus reuertar illuc. Si q̃s eſt in magnis honori
bus ꝯſtitut⁹ cogitet: qr vadit ad mortẽ vbi ſi erat ĩ gra
du ſupmo ponit̃ in loco infimo qr ſub terra. Si ſuper
alios aſcẽderit dominãdo ſerpẽtes ⁊ beſtie ſup ſoueã
eius aſcẽdent cõculcando euꝫ: vñ Eccli. x. dr̃. Cũ morit̃
homo hereditabit ſerpẽtes beſtias ⁊ vermes. Jtem cũ
aliquis nutrit corpus ſuũ diuerſis delicijs: diuerſis co
lorib⁹ ipm ornando voluptates carnis exercẽdo cogi
tet: qr vadit ad mortẽ vbi vermes corpus ſuũ delicate
nutritũ comedẽt ⁊ lacerabũt. Job. xxvij. Uiſcera eius
plena ſunt adipe ⁊ medullis: oſſa illius plena irrigant̃
⁊ tñ in puluere dormiẽt ⁊ vermes operiẽt eos. Hugo
de ſctõ victo. ĩ lib. de clauſtro aĩe ſic ait. Cur carnẽ tuã
precioſis rebus impinguas: que poſt paucos dies ver
mes comeſturi ſunt in ſepulcro ⁊ aĩam tuam precioſis
operib⁹ nõ adornas: que deo ⁊ angelis eius p̃ſentan-
da eſt in iudicio. Cur aĩam tuã vilipendis ⁊ ei carnem
p̃ponis ancillã dñari ⁊ dominã ancillari magna abu-
ſio eſt. Tertio vidẽdũ eſt quare xp̃s tanto honore ſibi
impenſo voluit lachrymas emittere. dicit̃ eñi Luc. xix.
Chriſtus cũ veniſſet hierl'm cũ tãto honore fleuit ſup
eam. Jn hoc ipſe voluit oſtendere ꝙ gaudia ⁊ honores
huius ſcl'i lachrymis ⁊ doloribus ſunt ꝑmixta. Jn celo
oĩa ſunt pura. Jn mũdo omnia mixta. Jn inferno ſunt
fetulenta. Unde Aug. ĩ lib. de trini. in ꝑſona chriſti di-
cit. Quid eſt illud ero illorũ deus niſi ero oĩa quecũq;
deſiderãtur .ſ. vita: ſalus: victus: copia: gloria: honor ⁊
pax. Jſta in celo oĩa ſunt pura: in mũdo mixta in infer
no fetulenta. Uideam⁹ p ordinem: vita in celo eſt pu-
ra: qr ibi eſt ſine timore prout eſt in mũdo eſt mixta: qr
ibi eſt vita cũ morte prout eſt ĩ inferno ẽ fetulẽta ⁊ cor-
rupta: qr ibi eſt mors ſine vita. Salus prout eſt in celo
eſt pura: qr ibi eſt ſalus ſine egritudine: ꝓut eſt in mũ-
do eſt mixta: qr ibi eſt ſalus ⁊ egritudo prout eſt in in-
ferno fetulenta ⁊ corrupta: qr ibi eſt ſola egritudo ſine
ſanitate. Uict⁹ .i. ſatietas ꝓut eſt in celo eſt pura: qr ibi
eſt ſatietas ſine eſurie prout eſt in mundo eſt mixta qr
eſt ſatietas ⁊ eſuries: ꝓut eſt in inferno eſt fetulenta ⁊
corrupta: qr ibi eſt ſũma eſuries ſine ſatietate. Copia
id eſt diuitie ꝓut ſunt in celo ſunt pure: qr ibi ſunt di-
uitie ſine paupertate: ꝓut ſunt ĩ mũdo ſunt mixte: qr
ibi ſunt diuitie ⁊ paupertates: ꝓut ĩ inferno ſunt fetu-
lenta ⁊ corrupta: qr ibi eſt ſumma paupertas ſine diui
tijs. Gloria .i. pulchritudo: ꝓut eſt ĩ celo ẽ pulchra: qr
ibi eſt pulchritudo ſine deformitate ꝓut eſt in mundo
eſt mixta: qr ibi eſt pulchritudo cũ deformitate ꝓut eſt
in ĩferno eſt fetulẽta ⁊ corrupta: qr ibi eſt deformitas ſi
ne pulchritudine. Honor prout eſt ĩ celo eſt purus: qr
ibi eſt honor ſine indignitate ſed ꝓut eſt in mundo eſt
mixtus: qr ibi eſt honor cum ĩdignitate: prout eſt in in
ferno eſt fetulentus ⁊ corruptus: quia ibi eſt dedecus
ſine honore. Pax prout eſt in celo eſt pura: qr eſt pax ſi
ne ꝑturbatione: prout eſt in mundo eſt mixta: qr ibi eſt
pax cum perturbatione: prout eſt in inferno eſt fetulen
ta ⁊ corrupta: qr ibi eſt cõtinua perturbatio ſine pace:
omnia bona ꝓut ſunt in celo ſunt puriſſima: qr ibi ſũt
oĩa bona ſine malo: ſꝫ vt ſunt in mũdo ſunt mixta: qr
ibi ſunt multa bona permixta malis: ꝓut vero ſunt in
inferno ſunt fetulenta ⁊ corrupta: qr ibi ſunt oĩa mala
ſine commixtione alicuius boni. Jſta oĩa dicit prophe
ta dauid. Calix in manu dñi vini meri plenus mixto.
Et inclinauit ex hoc in hoc. Ueruntamen fex eius non
eſt exinanita bibent ex eo omnes peccatores terre. Ex
his verbis habetur ꝙ de⁹ habet tres calices: vnus eſt
plenus vino mero. Jn iſto bibunt oẽs in celo. Jſte eſt
calix plen⁹ eſt vita: ſanitate: copia: diuitijs: honore ⁊c.
Alius calix eſt plenus ex mixto: ⁊ de illo bibunt hoĩes
in mũdo: qr calix iſte plenus eſt ſanitate cũ egritudine
ſatietate cũ eſurie: diuitijs cũ paupertate ⁊c. Tertius
calix eſt plenus fece. ⁊ de iſto bibunt damnati in infer
no. Et iſte eſt plenus egritudine: morte: paupertate: de
formitate ⁊ omnibus alijs. Quarto vidẽdum eſt quare
xp̃s noluerit ſedere ſuper equum ſed ſup aſinam: hoc
ideo fecit: qr nõ ſedet in cordibus ſuperborũ ſed humi
lium ⁊ manſuetorũ. Chriſoſto. Non ſedit xp̃s in curru
aureo purpura fulgẽs nec aſcẽdit ſup feruidum equũ
diſcordie amatorẽ ſed ſup aſinam tranquillitatis ⁊ pa
cis amicam. Per equum ſupbus: ꝑ aſinũ humilis deſi-
gnatur. Nã equus ſi tãgit̃ recalcitrat. Aſinus vero in
manſuetudine moratur. Sic ſupbi ſi reprehẽdunt̃ impa
tienter audiunt. Quedã aĩalia ſunt que nõ ꝑmittũt ſe
tangi: qr arrogantia ſunt ſicut leo: vel qr nimis ſilue
ſtria domeſticari nõ poſſunt: ſicut lupus vel quia ſunt
pungitiua ſicut ericius: ſic ſimiliter ſunt tria gña hoĩꝫ
que nolũt rephẽdi. Primi ſunt ſupbi: de quibus pro
pheta dicit. Tange montes .i. ſuperborũ mentes et fu-
migabunt per impatientiã ⁊c. Et Eccli. xij. Diues iniu
ſte egit ⁊ fremebit pauper autẽ ſileſus tacebit. Alij ſunt
in malis indurati qui ad inſtar lupi non poſſunt do-
meſticari: nec ad bonũ induci de quib⁹ Eccl'i. j. Difficu
le tales corrigunt̃ q̃ nolunt corripi. Jdeo Eccli. xxxiij.

Peſtifer hō vitabit correctionē. Tertiȷ ſūt hoīes aſtuti qui ſi tāgunt.i.corripiunt ſicut ericiꝰ ſtatim excuſationibus multis ſe abſcōdunt. Prouerb.xxviȷ. Qui abſcōdūt ſcelera ſua nō dirigent: q̄ aūt cōfeſſus fuerit viuet ⁊ nō morietur. Circa ſcd̄am proceſſionē notāda ſunt duo. Primo ꝙ in iſta proceſſione fuerūt varietates perſonarū. Quidā eñ fuerūt boni: quidā fuerūt facti mali et nunꝙ̄ recuperauerūt bonitatē ſicut iudas. Quidā boni q̄ ſemp perſeuerauerūt: ſicut btā v̄go maria. Aliȷ v̄o boni ⁊ poſtea mali: poſtea tñ ſuā recuperauerūt bonitatem ſicut apoſtoli qui fidē in paſſione perdiderūt: ſʒ in reſurrectione recuperauerūt. Maloꝝ due ſunt differentie. Quidam eñ fuerūt mali qui poſtea facti ſunt boni: ſicut latro a dextris pēdens: ⁊ lōginus. Aliȷ fuerunt mali qui ſemp in malitia perſeuerauerunt: ſicut latro a ſiniſtris ⁊ iudei q̄ crucifixerūt. Ab ipſa proceſſione quidā fugerūt corpore ⁊ mēte ſicut apoſtoli q̄ fugerūt corporaliter ⁊ fidē perdiderūt. Item aliȷ fugerunt nō corpore ſed corde: ſicut maria magdalena ⁊ cetere mulieres que iuxta crucē corporaliter ſteterūt: ſed tñ fidē amiſerunt. Aliȷ fugerūt corpore: ſʒ nō corde ſicut creditur de iacobo fratre dñi. De quo. Hiero. in lib. de viris illuſtribꝰ: ꝙ in paſſione vouit nō ſe comeſturū donec videret xp̄m reſurgentē. Aliȷ ſunt qui nec corde nec corpore fugerūt: ſicut v̄go beata q̄ iuxta crucē ſtetit ⁊ fidem ſeruauit integraliter. Scd̄m ꝙ in iſta proceſſione oſtēditur eſt magna in iudeis voluptatis multiplicitas. In prima eñ proceſſione iudei fecerūt xp̄o ſex magnos honores. In ſcd̄a vero ſex magna vituperia. In prima cū magna ipm̄ reuerētia ſup aſellum poſuerunt ⁊ in via veſtimēta ſtrauerunt. In ſcd̄a cū magna ignominia ipſum in patibulo ſuſpēderunt: ⁊ ipm̄ ſuis veſtibus ſpoliauerunt. In prima ramos palmarum et oliuarū ſibi portauerunt. In ſcd̄a ſpinas acutiſſimas capiti ſuo affixerunt. In prima regem eum appellauerunt. In ſecūda ipm̄ negauerunt. In prima appellauerunt eum ſaluatorē dicentes oſanna.i. ſalua obſecro. In ſecūda negauerūt ipm̄ ſaluatorē: dicentes: ſaluos alios fecit ſeipſum ſaluū facere nō poteſt. In prima dixerunt eum benedictum in nomine dñi. In ſecūda maledictum et malefactorem eſſe: ⁊ crucis patibulo eum figendum dicentes. Tolle tolle crucifige ⁊c.

¶ De cena domini. clxxx. A.

CEna facta eſt cū diabolꝰ miſiſſet in cor vt traderet eum iudas ſcarioth ſurrexit a cena ⁊ poſuit veſtimēta ſua. Jo. xiȷ. Uidemus eñ ꝙ quādo amici ſeparētur ab inuicē ſolēt prīo in vicē epulari. Sic ſciēs xp̄s ꝙ cito ab apoſtolis ſuis ſepari deberet priꝰ cū ipſis cenare voluit. Unde Lu. xxiȷ. Deſiderio deſideraui hoc paſcha mādu. vo. anteꝙ̄ pa. In hac ḡ cena xp̄us aſſumpſit pſonā amici/ perſonā ſerui perſonam epi: pſonam ſiquidē amici accepit in hoc q̄d tam familiariter comedit. In hac cena comedit agnū paſchalē. Et qualiter comedi debeat habet Exod. xiȷ. Non comedetis ex eo crudum quid nec coctū aqua: ſʒ tantū aſſum igni. Hic aliqua phibētur: ſcʒ vt nō comedatur crudus nec aqua coctus: ⁊ ꝙ ſit igne aſſatꝰ. Caro eñ cruda non eſt igne cocta. Caro vero elixa licʒ ſit cocta: non eſt tamen adeo ſapida. Illi ergo comedunt crudum qui habēt cor crudum id eſt non coctum igne amoris. Illi comedūt elixū qui nō habēt in corde ſaporem deuotionis. Illi comedūt aſſatū igne qui habēt cor coctū igne amoris et ſapidū. Scd̄o dʒ comedi eius caput cum pedibus et inteſtinis: caput iſtius agni eſt eius diuinitas vnde. j. Corin. xj. caput eius deꝰ eſt pes eius humanitas que eſt infirma in natura. Inteſtina ſunt eius aīa. Omnia iſta debemus comedere. Fuerūt quidā heretici qui dixerūt xp̄m nō eſſe verū deum: iſti caput non comedebant. Aliȷ dixerūt eū non eſſe verū hoīem nec habere verā carnē: ſed fantaſticā: iſti pedes non comedebāt. Aliȷ dicebāt eū nō habuiſſe animam rationalē: ſʒ loco anime ſolū diuinitatē: iſti inteſtina nō comedebāt. Nos ergo fideles caput ⁊ pedes cū inteſtinis comedamus: vt de eius diuinitate aīa et carne fideliter ſentiamus. Tertio debet comedi cū lactucis aggreſtibus.i. cū amaritudine dolēdo de peccatis oībus. Notandū ꝙ quidā ſunt q̄ comedūt iſtas lactucas integras: quidam cōtritas: quidā ſuccum ipſarū. Sūt enim quidam qui habēt de peccatis ſuis ſuperficialē dolorem que attritio poteſt dici: iſti ſumūt iſtas lactucas ītegras. Talis attritio nō iuſtificat peccatorē plene Hiere. v. Percuſſiſti eos et nō doluerunt: attriuiſti eos ⁊ renuebāt accipere diſciplinā. Aliȷ ſunt maioris perfectionis: qui ſcʒ non ſolū peccata contriuerūt: ſʒ etiā lachrymas emiſerūt: iſti ſumunt agnū cum ſucco lactucarum.i. cum abundantia lachrymarū. Greg. in mora. Carnes cum lactucis agreſtibus ſunt edēde: vt cū corpus redemptoris accipimus nos pro peccatis noſtris in fletibus affligamus: quare ipſa amaritudo penitentie abſtergit a mentis ſtomacho perverſe humorē vitiorum. Quarto debet comedi cum panibus azimis: id eſt cum panibus non fermētatis. Panes comedit cū fermento ſm Grego. qui bona ſua cum corruptione vane glorie facit quibus dominus dicit. Sacrificate de fermento laudem. De fermento namqʒ immolat qui deo de rapina parat. Sed ille ſine fermento comedit qui ſe a mala ſocietate cuſtodit. j. Corin. v. Modicū fermentum totā maſſam corrumpit. Secundo chriſtus aſſumpſit pſonā ſerui in eo ꝙ pedes ſuorum diſcipulorum lauit. Lauit autē pedes corporales ⁊ ſpirituales. Prīo lauit corporales in exemplum ⁊ documētū: in exēplū quidē humilitatis vt ipſe dicit. Exēplū dedi vobis vt vos ita faciatis. Iſtā tamen humilitatē petrus abhorruit dicens. Nō lauabis mihi pedes ineternū. Cui reſpondit xp̄s: ſi non lauero te non habebis partē mecū. Tunc petrus timore ⁊ amore percuſſus obtulit lauandos pedes manus ⁊ caput. Sed xp̄s corripuit eū aſſerens ꝙ nō indigebat lotione capitis nec manuum: ſed tñ pedum. Per caput intelligitur intētio: per manus operatio: per pedes affectio. Duo prima.ſ. intentio et operatio in petro munda erant: ⁊ ideo lotione capitis ⁊ manuū nō indigebat. Habebat autem intentionē in omnibus bonam: operationē mundam. Scd̄o lauit pedes in documentū ad oſtendēdum ꝙ prelati debēt lauare ſubditos. Tunc autē nō bene lauatur: aut q2 manus eſt iniqua: aut quia aqua eſt immunda ⁊ turbida. Eccl. xxxiȷ. Ab immūdo quis mūdabitur. Greg. Prius oportet te mundari ſi alium vis mundare: ſapientem prius fieri: ⁊ ſic alios facere ſapiētes. lumen fieri: ⁊ ſic alios illuminare: accedere ad deū: ⁊ ſic alios adducere: ſctificari: ⁊ ſic alios ſanctificare. Itē manꝰ habere rectas: ⁊ ſic eſſe recti cōſiliȷ: vtputa rectū dare cōſiliū. Scd̄o qñ aqua eſt immūda. Aq̄ īmūda eſt amor mūdi Hiere. ij. quid tibi in via egypti vt bibas aquam turbidam. Talis enim aqua non lauat: ſed coinquinat. Augꝰ. Quiſquis es in mundo ad te venit qui fecit mundum vt eripiat te de mundo: q2 ſi aliqua delectatio ⁊c.

delectet in mundo ſemper vis eſſe immūdus: ſi tamen
aliqua neceſſitas te retinet mundus. ſ. deus habitat
in te qui mundat mūdos ⁊ eris mūdus. Tertio qn̄ ipſa
macula pedū ex nimia frequentatione efficitur nimis
tenax et inueterata. Eccle. xxxiiij. Qui baptizatur a
mortuo. i. qui lauat a mortali peccato: et iterū tangit
mortuū quid ꝓfuit lauatio ei⁹. Ʋñ. ij. Petri. ij. Facta
ſunt poſteriora deteriora prioribus. Conuenit illis
illud. Canis reuerſus eſt ad vomitū ſuū: ⁊ ſus lota ite=
rū in volutationē luti. Tertio lauit pedes ſpiritualr
aqua ſui ſanguinis. De quo dicit Apoc. ij. Lauerūt ſto
las ſuas in ſanguine agni ⁊ dealbauerūt eas. Ex quo
magis ſanguis xp̄i dealbare dr̄ videt̄ ꝙ hȝ virtutē la=
"ctis ⁊ nō ſanguinis. Lac enim eſt ſanguis in vberibus
"excoctus. Sanguis aūt xp̄i fuit excoct⁹ in corpore ſuo
⁊ in corde noſtro. In corpore ſuo fuit excoctus igne a=
moris ſui qui tam vehemēter in corpore ſuo ebulit: q̄z
"apto latere cū impetu emanauit. In corde aūt noſtro
"ſunt duo vbera. ſ. intellectus ⁊ affectus. Dicitur autē
excoqui in vbere intellect⁹ per meditationē ⁊ in vbe=
re affectus per deuotionē: ⁊ ſic ſanguis xp̄i in ſuo cor=
pore ⁊ in noſtro corde per meditationē et affectionem
vertitur in albedinē: ⁊ animas noſtras dealbat ⁊ mū=
dat. Apoc. j. Lauit nos a peccatis noſtris i ſanguine ſuo.
"Tertio accepit xp̄s perſonā ep̄i qn̄ ſcilicet panē ⁊ vinū
"in corpus ſuū tranſmutauit ⁊ apoſtolis poteſtatē con
"ficiendi dedit. Et iſta eſt maior poteſtas que vnꝙ hoī
data fuit. Eſt enī poteſtas dei magna facere aliquid de
aliquo: ſicut quando fecit hominem de terra: et euam
de coſta ade. Eſt ⁊ alia poteſtas dei maior ſicut de ni=
"hilo aliqd facere: ſicut fecit celum ⁊ terrā. Eſt ⁊ tertia
"maxima ſicut de creatura creatorem. Iſtam poteſtatē
non dedit angelis: ſed ſolis ſacerdotib⁹: q̄z diuina vir
tute corpus ⁊ ſanguinē in ſpeciem panis ⁊ vini cōuer
tunt. Unde euſebius. Inuiſibilis ſacerdos. i. xp̄s ꝑ mi
niſtros ſuos viſibiles creaturas in corpus ⁊ ſanguinē
ſuū ſacrata poteſtate cōuertit v̄bo ſuo / ſcȝ illo: hoc eſt
enim corpus ⁊c. Unde nō debet aliquis attendere ad
viſum ſuū: q̄z viſus putaret ſe videre colorē panis: nec
ad guſtū: q̄z putaret ſe ſentire guſtum panis: nec ad ol=
factum: quia putaret ſe ſentire odorē panis ⁊ vini: ſed
attribuere debet ad auditum: q̄z cū audit cōſecrationis
verba ita eſt oīno ſicut audit. hoc eſt enī corpus ⁊c. qđ
ſignificatū eſt Geñ. xxvij. in yſaac. qui cū benedixiſſet
iacob fuit deceptus eius viſus: q̄z oculi ſui caligauerāt
⁊ ipm̄ nō agnouit. Fuit deceptus olfactus: q̄z credidit
ſe ſentire odorem veſtimentoꝝ eſau. Fuit etiam dece=
ptus guſtus: q̄z credidit ſe comedere de venatiōe eſau
⁊ comedit de venatiōe iacob. Fuit ⁊ deceptus in tactu:
q̄z putabat ſe tangere manus eſau ⁊ tangebat manus
Iacob. Sed auditus qui vocem iacob audiuit nō fuit
deceptus: imo dixit. Uox quidam iacob eſt. Sic etiam
in iſto ſacramento omnes alij ſenſus decipiuntur pre=
ter auditum: ⁊ ideo omnes fideles qui audiunt verba
conſecrationis firmiter et veraciter credere debent ꝙ
corpus chriſti eſt et ſanguis eius.

¶ De interpretatione nominis.

Ludouicus dicitur quaſi lucē donans ſeu lu=
cis dator. Interpretatur etiā quantū ad vlti
mam noīs partem cuſtos. Icos etiam grece
dicitur cuſtos latine. Fuit eī ſeuerus cuſtos
verbi dei vt ex eius geſtis demonſtratur. Fuit etiam
peruigil cuſtos exercitus ſui in terra ⁊ in mari ac etiā
in ipſo ꝯflictu certaminis. Unde de eo in eccleſia can=
tatur. Ludouicus ex nomine lucis dator exprimitur ⁊
cuſtos in certamine preſentis vite ponitur.

¶ De ſancto Ludouico rege francoꝝ. clxxxj. B.

Beatus ludouicus quondam rex
francorū illuſtris patrē habuit
xp̄ianiſſimū regē noīe ludouicum hic
de albigeſis ⁊ comitatu tholoſano he
reticos debellauit: ⁊ hereſes extirpa=
uit: ⁊ dū reuerteret̄ in franciā migra=
uit ad xp̄m. Puer igit̄ ſancte indolis
patre ſtrenuiſſimo ſic orbatus ſub tu=
tela matris videlicet blanche regine
quondā regis caſtelle filie remanſit.
Quē ipſa tenerrime diligens ſub cu=
ſtodia ſpecialis magiſtri et cōſilio religioſoꝝ maxime
ordinis fratrū predicatoꝝ ⁊ minoꝝ in moribus ⁊ ſcien
tia literaꝝ tradidit imbuendū. At ipſe velut alter ſalo
mon puer ingenioſus ⁊ bonā ſortitus animam ſuꝑ co=
etaneos ſuos ꝓfecit valde laudabiliter in vtriſq;. Cu=
ius ſanctitati cōgaudēs pia mater pluries dicebat ei=
dē. Plus vellē fili chariſſime te mortē incurrere tēpo
ralē ꝙ per aliqđ pctm̄ mortale te tuū offendere creato
rem. Qđ verbū deuotus filius i animo ſic firmauit ꝙ
diuina comitāte gratia a vitijs abſtinēs ad culmē vir=
tutum ꝑueniſſe ab oībus ſentiret̄. Dehinc diuina ꝓui=
dentia ne tam nobile regnū regali ſucceſſione careret
vxorē duxit: de qua ſuſceptā ſobolē generoſam vir ſan
ctus ſūmopere ſtuduit educare docēs eos ſuꝑ oīa time=
re deum ⁊ ab omni pctō iugiter abſtinere: ſerta quoq;
de roſis ſeu alios capellos eos portare ſextis ferijs ꝓ=
hibebat ꝓpter coronā ſpineam tali die impoſitā capi=
ti ſaluatoris. Ipſe v̄o exemplo apoſtoli corpus ſuū ca
ſtigans ⁊ in ſeruitutē redigēs caſtigatiōe multiplici
ſuo ſpiritui ſuire cogebat: multo tp̄e cilicium ad carnē
applicans. Ieiunabat quoq; oī tp̄e ſextis ferijs ⁊ maxi=
me in aduētu ⁊ quadrageſima in quibus a piſcibus et
fructibus abſtinebat: laborib⁹: vigilijs: oratiōibus et
alijs ſecretis abſtinētijs ⁊ diſciplinis iugiter ſe affligēs
Quolibet etiā ſabbato ꝯſueuerat in loco ſecretiſſimo
quorūdā pauperū ꝓprijs manib⁹ abluere pedes ⁊ de=
inde tergere ac humiliter oſculari ſilr ⁊ man⁹ cuilibet
certā ſummā pecunie tribuēdo. Pluries etiā. cxx. pau
peribus qui in curia ſua oī die reficiebant̄ abūde: ⁊ in
vigilijs ſolēnib⁹ ac quibuſdā certis diebus per annū
cc. pauperibus antequā ipſe comederet manu ꝓpria fer=
cula miniſtrauit. Semꝑ enī in prandio ⁊ cena prope ſe
tres ſenes pauperes recūbentes habebat: qͥbus de ci=
bis ſibi appoſitis charitatiue miniſtrabat: chriſtū pau
perem in ſuis pauperibus venerando: de quorū reli
quijs comedere nō horrebat. Scarleto etiā ſiue brune
to aut viridi vel alia veſte pōpoſa vti nolebat: nec pel
libus varijs aut nimiū ſumptuoſis maxime poſtꝙ de
partibus tranſmarinis redijt prima vice. Dilatationē
vero fidei ardēti deſiderio cupiebat. Unde tanꝙ verus
amator fidei ⁊ zelator tres fratres ſuos cōmilitones
ac maiores regni barones ⁊ milites ſecum ducēs cum
exercitu maximo applicuit in egyptū vbi multa in ſe
⁊ ſuis mala ꝑpeſſus dehinc ab hoſtib⁹ captus ac carce
ri mācipatus: modico tandē precio qđ mirabile eſt re=
dēptus fuit ⁊ liberatus. Eductus itaq; de carcere per
quinq; annos in ſyria remāſit: multos ſarracenos ad
fidē cōuertēs ac captiuos chriſtianos redimens: quo=
rum corpora pleruq; ꝓprijs manibus ſepeliebat. Ubi
quanta pro fide chriſti in hac peregrinatione ac etiam
in alia qua ſecundo tranſfretauit ſuſtinuit: niſi qui aſ
fuit aut maiora volumina inſpexit: nemo ſufficienter

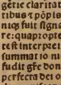
mente perpēdit. Que q̄ in hiſtoriali circa finem ſatis
diffuſe narrat vincentius vbi non de auditis relatu: ſꝫ
ſuo tēpore geſtis fidē facit bieuitatis gratia dimittun
tur. Poſtmodū vero audita morte regine matris ſue:
baronum ſuorū conſilio redire in franciam acquieuit.
Et dū eſſet in mari nauis ipſum deferens bina impul
ſione ad rupem tā fortiter eſt colliſa q̄ a nautis ⁊ alijs
peritura crederet. Tanta igitur cōcuſſione perterriti
ſacerdotes: clerici ⁊ alij ſanctū regem inuenerūt oran
tem coram ſacro corpore ieſu chriſti. Et fuit eorum om
niū firma fides q̄ eius meritis ⁊ precibus eos omni=
potens deus a mortis periculo liberaſſet. Reuerſus
itaq̄ in franciā cum ineffabili gaudio ab omnibus eſt
receptus. Ac extunc de virtute in virtutem proficiens
ad omnimodā vite perfectionem peruenit. Tūc enim
cepit fundare hoſpitales: domos pauperū: religioſorū
edificare monaſteria: clauſtra: dormitoria: eccleſias: lo
ca ⁊ alia edificia opportūa. Cecis ⁊ benignis filiabus
dei fere in omni ciuitate regni cū certis elemoſynis
de locis ⁊ domibus ſibi competētibus prouidit. Plu=
ra etiā monaſteria diuerſorum ordinum ab ipſo funda
ta ⁊ ex toto magnis dotauit reditibus. Inter que ab=
batiam regalis montis ciſtercienſis ordinis magnifi
ce fundauit ⁊ dotauit. In qua ſemel quod mirabile eſt
dictu cuidā monacho leproſo in quodam prandio fle=
xis genibus cibū ⁊ potum in os eius īmittendo humi=
liter miniſtrauit: abbate ⁊ qui aderant in lachrymas
prorūpentibus ac pre horrore vix videre valentibus.
Precipua etiam deuotione ſanctas venerabatur reli
quias ⁊ dei cultū ⁊ honorē ſctōrū iugiter augmentabat.
Pariſius ſiquidē in regali palatio capellā ſpecioſiſſi=
mā conſtruxit: in qua ſacroſanctā coronam domini ſpi
neā ⁊ maximā partē ſctē crucis ferrūq̄ lāceē qḋ latus
aperuit ſaluatoris cū pluribus alijs reliquijs digniſſi
me collocauit: quas a conſtātinopolitano imperatore
receperat: cū īmēſis laboribus ⁊ expenſis. Opprobria
vero fidei chriſtiane audire nō poterat: ſed zelando ze
lū dei grauiter puniebat. Unde quēdā ciuē pariſiēſem
qui turpiter iurando xp̄m blaſphemauerat in peccati
penā ⁊ aliorū terrorē ferro candenti in labijs ſuis cau
terizari precepit dicēs. Vellem quod dixero in labijs
meis talē indecētiam ſuſtinere dūmodo hoc peſſimuꝫ
iurationis vitium de regno noſtro penitus tolleretur.
Similiter ſarracenis petētibus in pactione de ſoluē=
da pecunia pro ſe ⁊ ſuis addere q̄ fidem xp̄i negaret ſi
pactum nō teneret facere cōſtāter denegauit. Et pſua=
dentibus qui aderāt q̄ hoc ſine pctō facere poſſet: re=
ſpōdit. Tantū horreo verbū de negāda fide etiam ſub
cōditione audire q̄ nō poſſem illud exprimere ſono vo
cis. Ibidē etiā quendā nobilē ſarracenū q̄ recenter ſol
danum occiderat facere militē recuſauit dicens: q̄ nec
ꝓ morte nec ꝓ vita infidelē quē q̄ inſigniret baltheo
militari. In tāta etiā veneratione habebat ſignaculuꝫ
ſancte crucis: q̄ deſuper calcare nolebat: ⁊ a pluribus
religioſis exegit vt in clauſtris eorū ⁊ tūbis cruces nō
inſculperētur ⁊ inſculpte penitus raderentur. In regi
mine vero ita prudenter ſe gerebat q̄ abſq̄ perſonarū
acceptione iuſtitiam reddebat vnicuiq̄. Timens vero
ne cauſe pauperum vix ingrederentur ad iudices bis
in hebdomada ad audiendū conquerentes in loco pa=
tenti ſe ponebat ⁊ eos celeriter quantum poterat expe
diri faciebat. Et quando negotium fidei per prelatos
ſeu inquiſitores deferebatur ad eum: omnibus alijs
poſtpoſitis faciebat q̄ citius expediri. Duella vero tā
q̄ a iure prohibita cuiuſq̄ inſtantia non admittebat
ſed per aliam viam iuri conſonam etiam magnatum
maleficia puniebat. Statuit inſuper ad abolendū vſu=
ras vt obligatos iudeis aut alijs publicis vſurarijs nul
lus iudex compelleret ad ſoluendum. Et quia pacem
operatur iuſtitia dedit ſibi deus pacē ⁊ regno tranquil
litatē. Tandem poſt multorum annorum ſpacia audiens
deſolationē terre ſancte ⁊ mala chriſtiane gētis ferre
nō valens: cū filijs ſuis ac regni comitibus ⁊ magnati
bus ſecundo tranſfretare diſpoſuit: in qua tranſfreta=
tione diem ſuum vltimuꝫ appropinquare vidēs: filios
ſuos admonebat vt pro eccleſia dei ⁊ defenſione terre
ſancte vt ipſe faciebat oī virtute niſiſterent. Currente
igitur nauigio verſus tunicum ⁊ exercitu ſuo libere ca
piente portum in aphrica carthaginis caſtrū ⁊ adiacē
tem regionem vi armorum ceperunt. Deinde inter car
thaginē ⁊ tunicū fixerant tentoria ibi aliquādiu mo=
raturi. Illic ergo btūs Ludouicus poſt tot laudabilia
virtutum opera poſt tot laborioſos agones quos pro
fide chriſti indefeſſo animo tolerauerat diſponēte deo
qui labores ſuos voluit feliciter cōſummare ⁊ laboruꝫ
suorū fructuꝫ retribuere: lecto decubuit febri ꝯtinua
valde fatigatus. Inualeſcente igitur morbo ſaniente
integro aſpectu atq̄ auditu orās ac ſanctos inuocans
deuote ſuſcepit oīa eccleſiaſtica ſacramēta. Demum ad
extremam horam veniens. ⁊ ſuper ſtratum cinereū re=
cumbēs verba proferens vltima parte. In manꝰ tuas
domine cōmendo ſpiritum meū. Anno dñi. M.cclxx.
hora nona feliciter migrauit ad xp̄m. Corpꝰ vero illiꝰ
delatū fuit ad ſepulcrū patrū ſuorū apud ſanctum dio
nyſium in francia vbi ⁊ etiā alibi in diuerſis mūdi par=
tibus crebris coruſcat miraculis. In die ſepulture eiꝰ
quedam mulier ſagienſis dioceſis viſum quem prius
perdiderat recuperauit omnino meritis ⁊ precibus pij
regis. Quidam iuuenis de burgūdia ſurdus ⁊ mutus
a natiuitate cū alijs veniens ad ſepulcrum eius prout
videbat alios facere nutibus exterioribus ſancti ſuf=
fragiū implorabat. Et cum ibi aliquādiu permanſiſſet
aperte ſunt aures eius ⁊ ſolutum vinculum lingue eiꝰ.
Et qui nūq̄ gallicum audierat pure gallicū loq̄batur.
Et cū audiuit primo campanas pulſari maximo terro
re perterritꝰ putabat totam eccleſiam ſuper ſe ruituram.
Anno quo btūs ludouicus fuit aſcriptꝰ ſctōꝝ cathalo
go in diuerſis partibus ad inuocationē ipſiꝰ multa cō=
tigerūt miracula. Ebroicis namq̄ puerum quendā ꝓ=
pe quoddam molendinū ſubmerſum parentes multis
ſanctorum ſuffragijs cōmendauerūt. Uerum omnipo
tenti deo miſericorditer diſponente mirificare ſanctū
ſuū vox intonuit vt puer predictus beato ludouico de=
uoueret quo ſtatim ad eccleſiam fratrum predicatorū
nuper in honorē bti ludouici fundatā cū ſolitis obla
tionibus delato confeſtim viuus apparuit.

¶ De interpretatione nominis.

Thomas interpretatur abyſſus vel gemi=
nus vel diuiſus vel ſignatus ſiue conſum=
matus. Fuit ſiquidem hic ſanctus doctor
thomas velut abyſſus ꝓfundiſſima. Sciē
tia enim et ſapientia profundiſſimus exti
tit. Ideoq̄ non immerito aquinus ex noīe
patrio dictus eſt: quoniam doctrine celeſtis aquas na
ctus eſt abundantiſſimas propter quod illud. Eccl. xv.
ſcriptum de eo dici poteſt. Aqua ſapientie ſalutaris
potauit illum deus. Et Apocal. xxij. Oſtēdit angelus
fluuiū aque viue ſplendidū tan q̄ criſtallū procedens
de ſede dei ⁊ agni. Et prouerb. xx. aqua profunda con=
ſilium in corde viri. Aut certe aquinꝰ ex eo dici poteſt

q ex aquis mūdane vanitatis ꝛ ꝓprie natiuitatis eductus: ꝑ religioſam vitā reſtitut⁹ eſt matri eccleſie moyſi figura. Fuit etiā gemin⁹ deuotionis decore ꝛ intelligētie claritate. inſuꝑ diuiſus fuit a mūdanis cupiditatibus ꝛ pōpis ꝛ religiōis vitam acerrimā ducens denicꝫ fuit ſignat⁹ aut cōſummatus oīm virtutū ſplēdore: quapropter bene eſt nuncupatus thomas quod poteſt interpretari quaſi thau meū.i.ſignum meū vel conſummatio mea. Deus eñi tantis eū illuſtrauit atcꝫ ꝑfudit grē donis vt verū dei ſignū, atcꝫ conſummatio.i. perfecta dei operatio eſſet. Cuius hiſtoriā ꝛ vitam quidam epiſcopus lodonēſis cōſcripſit. Feſtiuitas autē ei⁹ celebraꝛ nonis martij qua die migrauit ex hoc mūdo ad perpetuam gloriam.

¶ De ſancto thoma de aquino. clxxxij. B.

Thomas de aquino ordinis predicatorum doctor egregi⁹ nobilib⁹ ortus ꝓgenitoribus landolpho patre de domo ac illuſtri proſapia comitū ad norū ↄfinibus campanie ꝛ regni ſicilie matre theodora de neapolitana ſtirpe exiſtente duxit originē: ꝗ per ſcm̄ eremitā bonū noīe matri ſue fuit ꝑnūciatus ex noīe naſciturus magn⁹ in orbe natuſcꝫ fuit anno dñi. M. ccxxv. Hic exiſtēs infantulus cū a cunis pro balneo ſolucreꝛ nutu diuino chartulam quandam humi iacēte in qua ſalutatio angelica continebaꝛ: brachiū nemine iuuante extendens accepit. Cui vix mater eripere potuit. Hic puer quincꝫ annorū exiſtens miſſus fuit a parentibus ad monaſterium montis caſſini: erudiēdus in primis literarum elementis ꝛ moribus imbuendus. Cū autē ſeptē annoꝝ eſſet miſſus eſt neapolim ad ſtudium artiū liberaliū. Qui tāta celeritate naturalis ingenij oēs artes didicit in ſeptem annoꝝ ſpacio: ꝛ precellēs oēs ingenio ꝛ labore cunctis erat admirabilis. Cū aūt eſſet annoꝝ quatuordecim virgo elect⁹ a domino intrauit ordinē ſacratiſſimū fratrū predicatorum. Hic etiam eodem anno quo intrauit ordinē cū per fratres ordinis predicti fuiſſet romā perductus et de roma per tuſciam pariſius duceret: vt a ſuis elongaretur parētibus: raptus ꝛ captus fuit in itinere ꝑ germanos ſuos carnales ꝛ vi ablatus a fratrib⁹ ꝛ miſſus ad matrem ſuam in caſtro mōtis ſancti ioānis vbi detentus ꝛ cuſtoditus ꝛ clauſus in carcere ſtetit quaſi biēnio in habitu ordinis quē aſſumptū nūcꝙ deſeruit nec ad deſerēdū aliquaten⁹ flecti potuit. Dedit⁹ vero ibidem orationi ꝛ ↄtēplationi ac ſtudio ſcripturaꝝ tāꝙ in ſchola ſummi magiſtri plurimū profecit. Et vehemētis libidinis ſuggeſtricem a carcere cum ſtipite ignito fugauit. Unde ex hac victoria tale donum a deo cōſecutus eſt: vt nullum ſtimulū voluptatis veneree poſt ea ſenſerit. Poſtꝙ autem reddit⁹ eſt ordini miſſus eſt coloniā vbi docebat philoſophiā ꝛ theologiā: doctor Albertus magnus eiuſdem ordinis profeſſor. A quo plurimum eruditus eſt ſpacio annorū.xj. Cū vero attigiſſet.xxvij. annum etatis ſue pariſius miſſus ad gradum baccalariatus in theologia ſuſcepit qui cum laudabiliter legiſſet ſententias ꝛ oībus eſſet venerabilis propter admirabiles queſtionū ſolutiones aſſumptus eſt ad magiſterium ſacre theologie anno ſue etatis.xxx. Qui viuens dūtaxat poſtea annos.xx. maximos ꝛ pulcherrimos libros cōpoſuit ꝗ libri fere cōplēt centenarium numerum. Habuit autem tantam a deo grām vt dubia alijs occulta ꝑ reuelationē dei apparentibus eī beatis petro, ꝛ paulo cognoſceret. Incēdebaꝛ eñi dei amore: ita ꝛ rapiebaꝛ in cōtēplatione myſterioꝝ diuinorū vt etiā comedēdo circa illa cogitaret. Et exiſtens in mēſa ſancti ludouici regis putaret ſe eſſe in ſtudio ꝛ cella ſua. Spālr ēt adiutorio diuino fretus ꝗſtionē difficillimā de ſacramēto corporis xp̄i oībus magiſtris ꝑiſiēſib⁹ ignotā declarauit: hic doctor egregi⁹ in extaſi ꝛ alienatiōe virtū ſenſitiuaꝝ mēte frequēter a ꝓpriis in deū eleuat⁹ corp⁹ etiā viſus eſt in oratiōe exiſtēs vno cubito, ꝛ aliqñ duob⁹ a terra ſurſuꝫ leuari. Quotiens aūt vir ſctūs diſputare, legere, ſcribere, vl dictare aliquid vellet prius ad oratiōnē accedēs inueniebat ſic in prōptu qđ ꝗrebat ac ſi in libro legeret. Fuit inſuper tantus amor vere ſapiētie vt archiepūatum neapolitanum ad quem volebat cū ꝓmouere dñs clemēs papa iiij. recuſauerit: ꝛ homilias Chryſoſto. ſuꝑ mattheum ꝑlegerit ciuitati pariſiēſi: rōnē reddēs fratrib⁹ dixit. Ciuitas hec ſi eſſet mea, ꝓpter curam regiminis mihi eriperet cōtēplationē diuinorū ꝛ cōſolationē anime impediret quā ſcriptura ſctā donat. Tandē vero iſte doctor egregius florens ſcientia et doctrina eminēs vocatus per Grego. papā.x. ad generale cōcilium qđ celebratum fuit lugduni in kal. maij anno dñi. M. cclxxiiij. Obijt in itinere in monaſterio foſſe noue ciſtercieñ. ordinis terracinenſis dioceſis nonis martij etatis ſue anno. l. inchoāte. In obitu aūt eius nō defuerūt ſigna mirāda que ſancti doctoris indicarent exitum ex hoc mūdo et eterne ſue felicitatis demonſtrarēt initiū. Nā ſtella ꝗdā admodū comete tribus diebus ante doctoris obitū ſuꝑ idē monaſteriū viſa fuit etiā in die quo ſancto doctore migrante diſparuit. Dñs etiā albertus magnus colonie in menſa exiſtens cepit ſubito lachrymari. Dixitcꝫ aſſiſtēntibus. Frater thomas de aquino fili⁹ meus in xp̄o qui fuit lumen eccleſie ab hac luce hodie migrauit. Supprior etiā foſſe noue patiēs in oculis fere oīmodam cecitatē emiſſo voto adductus ad ſepulcrū ſancti corporis ꝛ orans deū meritis ſui ſancti viſus beneficium recepit ꝛ clamauit corā toto cōuentu: bñdictus deus ꝗ meritis ſancti thome clare me videre fecit. Et longo tpe poſt viuēs vmbraticenſis eccleſie factus eſt epūs. Manifeſtū ꝗꝫ miraculū in duab⁹ tranſlationibus ſacri corporis bti thome apparuit. Ex eo eñi q prodijt odor ſuauiſſimus ꝛ fragrātiſſimus qđ ſignū fuit ſcientie ſue diffundēde ꝑ totū orbem: ꝛ tpm dum viueret redoluiſſe oībus virtutibus. Nullus eñi ſtimulus ſuꝑbie: nec aliquis fetor cuiuſcūcꝫ pctī mortalis eo viuēte extitit. Quartodecimo etiā anno ab eius felici obitu cū ꝑcioſus theſaurus ſacri corporis patefactus eſſet: inuētum eſt corpus integrū mēbris ꝛ pānis ſui habitus: ſolacꝫ naſi ſummitas paululū diminuta viſa eſt. Odorcꝫ tantus emanauit vt oēs monachi īde excitati ſuas cellas exirēt ad videndū tantū miraculū. Eiuſdē ſacri corporis manū dexterā domina theodora comitiſſa petiuit ab abbate monaſterij foſſe noue quā non potuit euellere leuiter a corpore: ꝗuis iam annis.xiiij. iacuiſſet in terra: ſed cōpulſus eā ferro detruncauit: ꝗ mirādū odorem eā venerātibus deuote effundebat. Unū cuꝫ quidā vir magne fame anno ab obitu ſancti thome.xliij. quereret ꝑcioſas reliquias ad reponendū in quadā capella ſancte crucis quā edificari fecerat apud ſalernū: et veniſſet in capella caſtri ſctī ſeuerini ſalernitane dioceſis ꝛ ſibi oſtenſa fuiſſet manus predicta: eācꝫ deſpexiſſet ſtatim tremore magno totius corporis egrotari cepit: videbaturcꝫ ſibi q haberet caput groſſum ad modum vnius ciſte ꝛ nimis ponderoſum. In ſe autem re-

verſus ꝛ penitens acerrime de irreuerentia facta cum
reuerenter illam adoraſſet a tremore illo ꝛ inflatione
corporis liberatus eſt. Quā cū deoſculatus eſſet odorē
maximū ex ea progredi ſenſit: qualem ꝛ quantū nunꝙ̄
ſe meminerat percepiſſe. Odor autē ille ex tactu ſacre
tmanus ſibi ꝛ eius caputio quod i collo gerebat multo
tēpore ſic adheſit ꝙ ipſe ꝛ caputium adeo redolebāt
tlis inter quos conuerſabatur ꝙ pluribus interrogā
cibus quid ſecū ferret odoriferum cōpellabatur mira
uli ſeriē ſepe recitare. Et extunc vt aſſerit tantam de
uotionem ad ſanctum thomam ꝛ confidentiā accepit
ꝙ toties aliqua tentatio ſibi adueniret vel periculum
imminerct recōmēdans ſe meritis ſancti thome ꝛ in=
uocans nomen eius ſe ſenſit ab impugnatione ꝛ peri=
culo ſtatim liberatū. Aduertendū autē eſt ꝙ odor ille
prodiens a membris beati viri miraculoſus eſt: quia
non ſentitur quoties adorantur membra: nec ab omi=
bus qui ipſa adorant: ſed quando placet ꝛ perſonarū
deuotio promeretur. Ex quo manifeſtum eſt ꝙ non ſit
odor humano ingenio procuratus qui diuina extitit
virtute cōceſſus: nec vllius rei naturalis odor ſimilis
illi reperitur. Ut autem amplius glorificetur deus in
ſancto ſuo quem mirificauit: pauca de multis miracu=
lis ad augmentū deuotionis fideliū hic ſubdunt. Qui
dam arte chirurgicus: ſed per decēniū infirmitate po
dagricus: nec valēs per ſe ambulare ſe deo ꝛ btō tho=
me deuouit: ꝛ iuxta eius tumulū incūbēs orone facta
ſanus proſilijt laudans deum ꝛ ſctm̄ eius. Alter qdaz
propter horribilē fantaſmatis viſionem omni virtute
deſtitutus: ꝛ mortuo ſimilis videbat: adeo vt igne mē=
bris eius amoto nullatenus ſentiret qui portatus ad
tumulū ſancti thome poſt morulā liber et ſanus oīno
a ſepulcro ſurrexit. Mulier quedā cum filiū ſuū duorū
mēſiū in cunis decubantē periclitari formidaret ꝓ co
preſertim ꝙ per mēſes quatuor ex ſurditate adeo gra
uata eſſet decies exclamare vagientem etiā puerū vix
audiuit: viri ſui inductione qui meſtus vna cū illa cō=
munis filij periculo cōdolebat: predicto viro dei vt eā
ab eadem īfirmitate eriperet obnoxius deuouit: emiſ=
ſoqꝫ voto cū nocte ſecuta dormiſſet in craſtino ſe libe=
ratā ſancti meritis reperit vt optabat. Puella guttu=
ris ſui fauces ſquināntie habens infirmitatem conſtri
ctas intantū: vt neqꝫ ſumere quicꝙ̄ poſſet neqꝫ reſpira
re dum deuote ſe btō viro a mr̄e ꝑſuaſa cōmēdaret du=
ctaqꝫ fuiſſet in craſtinum ad ꝓdictuz monaſteriū foſſe
noue ſuppoſitis gutturi ſuo ſctī reliquijs ꝯfeſtim me=
lioratā ſe ſenſit panē comedit: ꝑfecteqꝫ ſanata redijt.
Quidā conuerſus foſſe noue adeo grauem in brachio
dextro ꝛ ſpatula dolorē patiebat vt illud deferret ſu=
ſpēſum ad collū ꝛ penitus ei inutile atqꝫ dolore vehe=
mēter afflictū qui neqꝫ medicoꝝ auxilio remediū inue
niens imo ampliore dolore grauat⁹ dū dicto ſancto ꝓ
ſua ſanitate ſe humiliter cōmēdaſſet a ſomno ſurgēs
ſe penitus liberatū cognouit. Infans qdam quatuor
annoꝝ tumorē ꝛ ruborē in coſtis crure vſqꝫ ad pedē pa
tiebat adeo afflictiuū vt nec a matre ſua vel alio tāgi
ſine leſiōe ꝛ clamore aliquatenus potuiſſet neqꝫ ſe mo
uere poterat. Cūqꝫ puer per menſem in tāto dolore et
anxietate fuiſſet ꝛ a medicis ſpes curationis ſine inci
ſione puerili non inueniret deficiente natura artiſqꝫ
ſuffragio nō inuēto: recurſum eſt ad deū ꝛ ſanctū ſuum
thomā. Mater vo infantuli btō thome ipm̄ deuotiſſi=
me cōmēdauit vt a dicta infirmitate ſine inciſiōe ſuis
meritis puerū liberaret: qui delat⁹ ad monaſterium ꝛ
poſitus ſuꝑ tumulū poſt aliquā morulā ſan⁹ inde ſur=
rexit. Propter hec ꝛ alia teſtimonia multa que de hoc
viro iuſto mortalib⁹ credibilia ꝑ deū facta ſunt nimis.
Dñs ioānes papa. xxij. apud auinionē pontificatus ſui
anno. vij. xv. kal. Aug. anno xp̄i incarnati. M.ccc.xxiij.
a felici vero trāſitu huius viri beati ex hoc mūdo āno
l. decurrente illū ſanctoꝝ confeſſoꝝ cathalogo adiun=
xit. Ad laudē ꝛ gloriā dñi noſtri ieſu xp̄i qui hūc ſctm̄
adhuc in terris viuentē ꝛ iam ad celos tranſlatū mul
tis fecit coruſcare miraculis vt fideles ipſum inuent=
rent apud deum benigniſſimū patronum ꝛ eius veſti=
gia imitantes regna celeſtia conſequi poſſent.

De ſancto Marcello epo. clxxxij. B.

Beatiſſimus marcell⁹ antiſtes
natus pariſijs: ſꝫ ciuis paradiſi
in terris humilis: erect⁹ in celis me
diocris parētib⁹ ſꝫ meritis celſus.
Cui hoc fuit nobilitatis lumē inſi=
gne: xp̄o ſine culpa ſeruire. Nō dege
neris intumeſcēs ſupbia: ſꝫ habens
de moribus ornamēta. Nec ſumens
de parētele laude iactātiā: ſꝫ gratiā
poſſidens in xp̄i iutū exēplis. Intra ſe
ſuos theſauros retinēs: deuz mūdo
corde cōplectēs ſꝫ cū xp̄o pauper iſte regnauit q in hu=
militatis ꝯuerſatione: in charitatis vbertate: in caſti=
tatis lumine in ieiunioꝝ pinguedine: ita ſe totū tradi
dit diſcipline: vt ab ipſa infantia maturus aſcēderet ꝛ
poſitus in corpore quaſi nihil de carne portaret. Hic
itaqꝫ beatiſſima inſtitutione ſuccinctus ꝛ venerandis
operib⁹ pene prī⁹ ſacerdos extitit ꝙ cleric⁹. Iādudum
dignus quin ſuſciperet dignitatē antea ꝓparat⁹ ad id
qd erat ſine mora futurus. Calcata mundi pompa vel
criminibus: cum diuinis armis: initiatus accingeret
ad ſpem felicē palmā de hoſte publico relaturus i mi=
litia xp̄i exercitādo lector effectus eſt: ac ſeipſum tem=
plo chriſti pro primitijs offerens velut a bellis ſacrifi
cium hoſtia vice carnis ꝛ pure mētis effectus eſt. Qui
clarior mercede ꝙ noīe: et merito maior ꝙ gradu ſine
offendiculo ſuū gerens officiū cepit in militie creſcere
quod accepit a rege. Deniqꝫ dum adhuc clericali tyro=
cinio celaret miraculis ꝓditur ꝛ ſignis celeſtibus illu
ſtratur. Unde quadam vice ad officinam acceſſit fabri
calem qui deſpectus ab artifice cogitur vt extracta de
ardenti camino ferri maſſa candens manu ſua ferrum
accēſum attolleret ꝛ quanti ponderis eſſet enarraret.
Tunc vir beatiſſimus non ignarus totū de xp̄o preſu=
mere ꝛ quante virtutis cauſa ſit in rebus nō turpibus
obedire: mox ſuppoſita manu ferrum altius eleuauit
dicens. De calore calet: ſed nouem pōdera habet. Qd
poſtea tantum ad ſtateram inuentū eſt: quantum eius
vox librare predixerat. Itaqꝫ cū ſubdiaconali miniſte=
rio fungeretur in die epyphaniorum hauriens aquam
de fluuio ſecane: dū beato prudētio epiſcopo manibus
abluendis aquā offerret: mutatis elemētis vini ſapor
inuentus eſt. Quo viſo obſtupeſcens pōtifex iuſſit ex
ipſo vrceolo in calicē ſacrū defundi. Unde vniuerſus
populus miſſa celebrata ꝛ cōmunionem accepit ꝛ ipm
vas cū ad plebis multitudinē ſuffeciſſet: ac ſi nō tactū
ꝛ integrum ſic plenū permāſit. Cuius vini myſtico be
neficio poſtea multi ſanati ſunt. Cū vir ſanctiſſimus
quadā vice ex ſui officij ſeruitute aquā manib⁹ prefato
venerabili epo porrexiſſet: mox inde balſama ceperūt
fragrare. Et dum vnda curreret viſa ſunt criſmata re=
ſpirare: vt pene pontifex crederet ſe magis man⁹ vnge
re ꝙ lauare et alteras aquas qreret vt priores vnda

ablueret. Quo viſo ſacerdos venerabilis obſtupeſcẽs deo grãs de cõperto munere retulit: ⁊ beato marcello reuerentiã de religione ſeruauit dũ cum non talem q̄ ſeruiret: ſed potius cui ſeruiret agnouit. Matrona q̄dam proſapia nobilis: ſed opinione vitiis maculãs crimine qđ fulgebat ex genere poſtq̄ dies fugitiue vite rapta luce cõcluſit ad tumulum põpa comitante: ſʒ nõ profutura pceſſit quo cõdita hoīe ſco referens hoc cõtigiſſe poſt funera: qr duplex naſcitur lamentatio de defuncta. Ergo ad ſumendũ eiꝰ cadauer cepit ſerpens immaniſſimus frequẽtare. Et vt dicã clarius mulieri cuius mẽbra beſtia deuorabat ipſe draco factus ſepultura: quo viſo perterriti hoīes de ſuis ſedibus migrauerunt. Beatus igit marcellus intelligens ſe de cruẽto hoſte triũphũ acquirere: collecta plebe de ciuitate progreditur: ⁊ relictis ciuibus in pſpectu populi ſolus xp̄o duce ad locũ pugnaturus acceſſit. Et cũ coluber de ſilua rediret ad tumulũ: obuiantes ſibi inuicem dante oratione beato marcello ille capite ſupplici cepit veniã blandiẽte cauda precari: tunc pcedẽte pontifice beſtiã fere tribꝰ milibus oẽs proſecuti ſunt reddentes dño gratias ⁊ ſoluẽtes exequias inimico. Deinde increpãs eum beatꝰ marcellus dixit. Ab hac die aut deſerta tene aut in mari te demerge: mox dimiſſa beſtia nulla eius vlterius indicia ſunt inuẽta. Ecce ppugnaculũ patrie in vno conſiſtere ſacerdote q̄ fragili baculo fortius hoſtẽ edomuit q̄ ſi baliſte trãſfixiſſent. Si igitur ſanctorũ virorũ ex factis merita cõferantur miretur marcellũ gallia dũ roma ſilueſtrum: niſi hoc diſtet in opere q̄ draconem ſigillauit ille iſte iactauit. His itaq; operibꝰ ſanctus marcellus ſemper intẽtus: conuerſatione clarus: cõſummatione precipuꝰ: beatitudine glorioſus: remuneratiõe ditatus: cũ perpetuo dño regnaturꝰ vincẽs mũdi ꝯtagiũ: mundus migrauit ad xp̄m die kal. nouẽbris regnante dño nr̄o ieſu xp̄o cui eſt honor: et gloria: virtus ⁊ poteſtas.

❡ De interpretatione nominis.

Genouefa dicitur a genos quod eſt natura et efa quod eſt menſura: quaſi habẽs naturalia ad mẽſurã ſiue plenitudinem: ipſa enĩ ex bonis naturalibꝰ que habuit facilius dei gratia comitante ſupernaturalia eſt aſſecuta. Uel dicitur a genos qđ eſt barba ſeu virilitas: ⁊ efa effuſio ſeu plenitudo quaſi effuſa et plena operationibus virilibus et fortibus. Ipſa enim vt ex eius geſtis colligitur ⁊ de ea in eccleſia canitur: ipſis etiam viris aliquatenus imitanda atq; equiparanda eſt.

❡ De ſancta Genouefa. clxxxiiij. A.

Beata virgo Genouefa honeſtis parentibus patre ſeuero noīe: matre vero gerõcia orta apud namethodorũ oppidũ haud lõge a pariſieñ vrbe exiſtit pgenita. Dum aũt ſanctꝰ germanus autiſiodorenſis ep̄s quadam die apud baſilicam in ipſo oppido ſitam orandi gratia ſe contuliſſet occurrẽte eiuſdem loci populi multitudine ſimul genouefa affuit. Quam intuitus in ſpiritu ſanctus germanus magnanimem genouefem ad ſe deduci precipiẽs circũſtãti pplo electam a deo ſpõſam pdixit: in eiuſq; natiuitate angelos cecinisse renũciauit: ac felices tante ſobolis pgenitores predicauit multoſq; eius exemplis a via ſua mala conuertẽdos affirmauit. Que dũ ab eo accerſitur ⁊ de virginitate celeſti ſponſo conſeruanda admonetur: id ſe votis omnibꝰ ſemper deſideraſſe reſpõdit. Cui ille. Confide filia viriliter age et quod corde credis et ore pfiteris operibus comprobare ſtude. Dabit enim dñs fortitudinem ⁊ virtutẽ decori tuo. Cumq; ſequenti die genouefam iterum ſibi preſentari feciſſet dixit ei. Aue filia genouefa. Reminiſceris qđ heſterna die de corporis tui integritate mihi ſis pollicita? Cui illa. Reminiſcor pater. Tũc ille nũmũ ereum dei nutu allatũ habentẽ ſignum crucis a terra colligẽs: inquit ad eã. Hunc transfer tecũ pro memoria mei ad collum ſuſpẽſum ſemper habeto: nulliuſq; metalli aut margaritarum ornamẽto collum digitoſq; tuos ornari patiaris. Et vale dicens caputq; eius deoſculãs abijt. Cumq; mater eius die ſolenni ad eccleſiam pergeret et genouefam reclamantẽ domi remanere preciperet: confeſtim vt ſibi alapam mater in faciem dedit: lumen amiſit. Sicq; fere per bienniũ diuinam iram perpeſſa: precibus filie tãdem priſtine ſanitati eſt reſtituta. Alia vice dum genouefa cũ aliquibus ſacratis virginibus etate prouectioribus loco nouiſſimo incederet: obuiante Carnotẽſi epiſcopo iulito: ſtatim incedẽdi euerſus eſt ordo. Nam illa que ſequitur ait epiſcopus anteponatur: quoniam ipſa celitus iam eſt ſanctificationẽ adepta. Parentibus eius ſublatis de medio cũ in pariſiũ vrbem tranſiſſet: tanta paraliſis vt videbatur infirmitate detenta eſt vt corpus eius laxatis vndiq; artubus ac diſſolutis compagibus triduo exanime crederetur. Que cũ de nouo eſſe ſanitatẽ aſſecuta aiebat ſe in ſpiritu ab angelo in gloriam ſanctorum ⁊ ſupplicium impiorum fuiſſe deductam ac extunc ſecreta cõſcientiaꝝ in non medicam admirationem cepit reuelare ac manifeſtare. Sancto autẽ germano rediſte cum pariſiũ intraſſet confeſtim de genouefa vbinã eſſet ⁊ quid ageret inquirens in eius hoſpitiũ deſcendit ac male de ea colloquẽtibus: deridebatur enim tunc vt plerunq; fit iuſti ſimplicitas terram ſuis lachrymis irrigatã oſtẽdit. Sicq; eã aſtanti populo cõmendãs diſceſſit: et ad tp̄s os loquentium iniqua obſtruxit. Uerum poſt obitum beati germani: cum attila hunoꝝ rex gallias ac precipue vrbẽ pariſiorum inuaderet: ac ſue ditioni minaretur ſubijcere ſingulis pene ad tutiores vt ſibi videbatur vrbes facultates deferentibꝰ genouefa orationibus ⁊ vigilijs inſiſtebat. Hiſq; cũ quibus degebat ita facere exhortans: non eſſe pertimeſcendos hoſtes dicebat: quinimo ciuitatẽ illeſam fore predicabat. Quãobrẽ nonnulli ciues inſurgentes dicebant pſeudo prophetiſſam ſuis tẽporibus aduenisse: ac in eius mortem ceperunt cõſpirare. Eodẽ tempore venit ad antiſiodorenſem vrbẽ archidiaconus qui hec audiens: ita ciues adorſus eſt. Nolite o ciues hoc admittere facinꝰ: quia hanc de cuius interitu tractatis didicimus narrante ſancto germano antiſtite noſtro ex vtero matris a deo ſponſam electã. Et ecce eulogias ab eo ſibi derelictas exhibeo. Quas illico plegentes ab inceptis deſtiterũt. Hunni aũt protinus abierũt. A biturricenſi vrbe venit mulier quedã pariſius que poſt conſecrationem violata fuerat: vt genouefam alloqueretur. Que mox interrogata a genouefa an ſanctimonialis aut vidua eſſet: confeſtim vt ſe virginem aſſeruit virum qui eam violauerat ⁊ locum ⁊ tempus expoſuit. Unde ad verecundiam prouocata ſupplex genouefe veniam poſtulauit. Matrone cuiuſdam filius etatis annorũ quatuordecim in puteum cecidiſſet ac poſt tres horas inde mortuus ſubtractus matre in lachrymas prorũpente accrines dilacerante genouefe oblatus fuiſſet: ad orationẽ re-

currens pallio ſuo ſuper corpus eius appoſito puerū viuū cōfeſtim matri reddidit. Cum ob diuturnam obſidionem ciuitas pariſienſis inedia affligeretur: Genoueſa pauperibus cōdolēs nauim ſup ſecanam ad emendam annonam ingreditur: dum aūt ad quendā locum in quo erat arbor iuxta quā naues ſepius periclitarētur adueniſſet cōfeſtim arborē incidi pcipiens ad orationē cōuerſa duo horribilia monſtra ex illo loco egredi ſunt viſa. Ab illo aūt die illic nulla nauis periit: ſed proſpero curſu ceptū iter tranſfretauit. Rediens autē virgo panes pauperib⁹ iuxta neceſſitates ſuas diſtribuit: dū quadā vice ciuitatē trecaſſium adiſſet primus occurrēs ei multitudo populi innumeros vtriuſq; ſexus diuerſis īfirmitatib⁹ afflictos obtulit. Inter quos etiā oblatus eſt ei homo quidā quem dūico die operantē vltio diuina excecauerat: necnō puella ab annis fere. xij. ceca quos illa bñdicēs ſine dilacione īcolumes reddidit. In ciuitate meldēſi puella quedā adoleſcēti cuidam pmiſſa vt genoueſe virtutes cōperit veſtē ſibi immutari: ac in cōtubernio virginū annumerari a genoueſa expetijt. Unde indignatus adoleſcēs ſpōſam cū furore proſequit. Quod genoueſa audiēs eam ad eccleſiā que proxima erat ſecū duxit: et fores eccleſie q̄ clauſe erant diuina virtus mirabiliter reſerauit: et puellam a furore adoleſcētis liberauit. ¶ Aurelianis dū qdā paterfamilias pro ſeruo qui aduerſus eū deliquerat: genoueſa veniā expectaret: ille vero oīno renueret: cōfeſtim vt domū ingreditur vehementi febre correptus nō prius ſanitati reſtituitur ꝙ genoueſe veniā poſtulans famulo mīaz elargitur. Ecce eccleſiam ſancti martini turonenſis virgo ſctā ingreſſa ꝙ plurimos a demone obſeſſos oleo prius inunctos liberauit. Dum aūt vellet ſemel quedā īnūgere hc oleum in ampulla pōtifex etiā qui oleū bñdiceret deeſſet: mox terre recubans in oratione poſita āpulla in manibus eius oleo quo poſtmodū ſanati ſunt egroti eſt impleta. De ei⁹ abſtinētia ac etiā virtutib⁹ inter alia multa ſic dicit vincētius in ſpeculo. A decimoqnto etatis ſue anno vſq; ad qnquageſimū eſca erat ei panis ordeaceus et faba. Quā poſt duas aut tres ebdomadas in olla recōmiſcēs edebat. A die dūico vſq; in qnta feria ieiunabat: et a qnta feria vſq; in die dominico. vinū autē et quodlibet inebrians nunꝙ potauit. Poſt qnquageſimū vo annū ſuadētib⁹ epis ppter obedientiam piſcem et lac cum pane ordeaceo edere cepit. Multa autem veneratione catulaſcenſem vicum in quo btūs dionyſius paſſus eſt diligit cui etiam deuotio erat in honore illius baſilicā cōſtruere. Suadebat preſbyteros vt faceret vnuſquiſq; collationem ad hoc edificiū: qui rñderūt. Erūt forſitā paruitati noſtre vires edificādi: ſed coquende calcis copia deeſt. At illa ſpūſancto repleta vaticinās ait. Egredimini queſo ad pontem ciuitatis et que audieritis nuntiate mihi. Qui egreſſi in platea ſtabant attoniti. Et ecce duos cuſtodes porcorū ſermocinātes quorū vn⁹ ad alterū ait. Dū ſuis .i. porce veſtigiū operatus vagantis legerem inueni furnū calcis mire magnitudinis: alter rñdit. Et ego inueni in ſilua ſub radicib⁹ arboris a vento euulſe furnū calcis de quo nihil ſublatū credo vnꝙ fuiſſe. Quod audiētes preſbyteri gratias agentes reuerſi ſunt. Audiēs etiā hec ſctā lachrymis pre gaudio ſinuz īpleuit. Laceſſiuit itaq; geneſiū pſbyterū vt in honore predicti martyris baſilicā conſtrueret. Sicq; oībus ciuibus illa implorātē cōſtructa eſt. In cui⁹ opere collectis carpētarijs cū potus deficeret: accipiēs ſanctā cuppam ſeorſum pſtrata cū lachrymis orauit. Deinde ſurgens facto ſigno crucis ſuper vas vſq; ad ſummum poculo impletū eſt: ex quo operarij vſq; ad conſummationē baſilice vberrime potātes grās egerunt. Quadā nocte ſabbati circa gallicantū egreſſa eſt beata genoueſa ad baſilicam ſcti dionyſij. Cere⁹ vo qui ante ferebat extinctus eſt. Quo turbatis virginib⁹ q̄ cū ea erāt pre horrore noctis cereū ſibi dari precepit. Quē vt tenuit ſtatī illuminatus eſt. Silr eodem tpe cū in eccliā diu pſtrata in orone ſurgeret. cereus nondū igne ɔtact⁹ diuino nutu accenſus eſt in manu ei⁹. De quo et plures infirmi paululū in fide auferētes ſanati ſūt. Quedā mulier furata eſt calciamēta eius q̄ vt domū venit excecata eſt. Deinde proſtrata ad pedes eius veniā petēs ſignatis ab ea oculis viſum recepit. Hildericus etiam francorū rex valde diligens eā timēs ne victos quos interimere cogitabat ſancta eriperet ingrediens vrbē pariſiorū portā claudi precepit. Quod audiens ſancta ſtatim ad liberandas aīas perrexit. Inter cuius manus populo porta ſe ſine claue reſerauit: et ſic regē conſecuta ne vinctorum capita amputarentur obtinuit. Fuit etiā eo tēpore btūs ſymeon in colūna: quē negotiatores euntes et redeūtes ferunt de illa interrogaſſe et eā veneratione profuſa ſalutaſſe et ſe in orōnibus eius memorē eſſe popoſciſſe. Pariſius etiam oblati ſunt ei energumini. pro quibus in baſilica beati dionyſij ipſa orante vociferabantur clamātes ppe iā eſſe quos ſibi in ſolatio venire btā genoueſa precabat forſitā angeli vel martyres. Que ſurgens et ſignans vnūquēq; curauit a ſpū immundo vt fetor grauiſſimus aſtātium nares attingeret. A die etiā epyphanie vſq; ad cenā dñi beata genoueſa in cella recluſa ſoli deo vacabat in orationib⁹ et vigilijs. Audiens autē puella quedam religioſa ad fores eius magis curioſitate ꝙ fide permota: quid ſancta in cella ſua agebat ſcire volēs ſtatim lumē amiſit. Quā ſancta cōſummata quadrageſima egrediēs orone et ſigno crucis illuminauit. In eccleſia etiā beati martini turonēſ. cū in angulo quodā oraret vn⁹ de pſallentib⁹ arrept⁹ a demonio proprios artus lacerabat. Cūq; beata genoueſa ſpiritū immundū exire iuberet et ille per oculū pgredi ſe minaretur: imperāte illa fluxu ventris eiectus eſt feda relinquēs veſtigia. Per idē tēpus ſtans in auditu domus ſue vidit puellam in manu ampullā geſtantē quā paulo ante emerat: et interrogata qd eſſet vidit demonem ſedentē in ore ampulle et minans inſufflauit in eā ſtatimq; ps de ore ipſius āpulle cecidit. In territorio meldenſi cū ppriā meſſem meteret valde turbati ſunt operarij ppter ymbrē imminentē. At illa ingreſſa tētoriū qd ſine intermiſſione facere ɔſueuerat cū lachrymis pſtrata orone obtinuit: vt cū in circuitu omnes ſegetes pluuia rigaret: nec meſſem: nec ei⁹ meſſores gutta aliqua contingeret: tanta etiam ſanctitate pollebat ꝙ etiam ſpiritu prophetie plena oēs quoq; morbos ab hūanis corporib⁹ expellebat. Egētib⁹ panes ītegros dabat adeo vt eius puelle ſepe partem panis quā in clibano poſuerāt non inuenirent. Uixit aūt pluſ ꝙ. lxxx. annis. Hui⁹ aūt natale celebrat tertio nonas ianuarij Hec vincētius. Reliqua aūt q̄ hic inſerunt ex certiſſimis ac probatiſſimis eccleſie in qua beata vgo precidet codicibus quorū etiā nōnulla ipſe vincētius teſtat extracta ſunt. Poſt tranſitū vo beatiſſime vginis lampas eius ſepulcro appoſita eſt in qua pter olei conſumptionem ignis permanebat cui⁹ contactu infirmi ſanabant lāpade vez mutata in fontē oleo in medicinā. Homo quidā lingue et oculorū priuat⁹ officio ad ſepulcrū virginis accedens et viſum et loquendi vſum recupera-

uit. Mulier quedã in viſione admonita filiũ a natiui=
tate cecũ ad pſate virginis locũ detulit. Cũq; in eccle=
ſia miraculum recitaret quõ dñs ieſus xp̄s oculos ceci
nati aperuit cõtinuo apti ſũt ei⁹ ocli. Reuelatur cuidã
a natiuitate muto vt ad ſepulcrũ v̾ginis ſe transferat:
vocis illic bñficiũ percepturus. Cũq; in fine reuelatiõis
die dñico illuc peruenisſet: ſtatim lingue illius vincu=
lũ eſt ſolutũ: ⁊ loquebat̃ magnificans deũ. Interroga=
tus ergo ab abbate qd poſt indultũ ſibi vocis bñficium
agere vellit: reſpõdet q a loco illo recedere nolit: nolit
ad ꝓpria redire: nolit omnib⁹ dieb⁹ vite ſue ſine pñſen=
tia v̾ginis viuere. Cui⁹ votũ leto aĩo ãplectens abbas
vite ſibi neceſſaria iubet miniſtrari. Cũ latro quidam
carceri mãcipat⁹ cuſtodis negligentia de carcere exiſ=
ſet: fugientẽq; ad ſepulcrũ virginis preſes inſequere=
tur virginiſq; latro auxiliũ implorãdo acclamaret: pre
ſes vero in eius blaſphemiã prorũperet ſubito caſu la=
pſus preſes latrone liberato miſerabiliter expirauit.
Cũ alio tp̄e flumen ſecane vltra modum intumeſceret
⁊ ad capellam virginũ quã prope eccleſiam ſancti ioan
nis baptiſte virgo cõſtruxerat ad medium vſq; edificiũ
pertingeret: lectulus in quo deceſſerat qui ibidem ſer
uabatur flumine infuſus aquis continue deſcendenti
bus atq; diſtendẽtibus ab illis intactus eſt inuẽtus.
Poſt aliquot vero dies: cum cenobio a normanis incẽ
dio cõſumpto corpus virginis a fratribus ad etegias
villã ſuã deportaretur: multis etiam ibidem claruiſſe
miraculis cõprobat̃. Siquidẽ altari eccleſie cui acceſ=
ſura erat virgo ſancta cruce ſanctorumq; reliquijs vt
moris eſt adornatum: tanq̃ eius aduentui congratu=
lans mouebatur. cui ſuperpoſita: quod cupierat ſe ade
ptum demonſtrans firmũ nec amplius moueri compro
batum eſt. In cuius quidem deportatione cereus vti
dum viueret iterum atq; iterũ miraculoſe eſt accẽſus.
Cũ aũt abbas qui tũc preerat dẽtem a corpore v̾ginis
paucis conſcijs extrahẽs apud ſe ad ſui tuitionẽ ſerua=
re vellet: cõtinuo ſumma egritudine correptus dentẽ
teca criſtallina ĩcluſũ q̃ cito potuit reſtituere curauit
Audita v̾o inter pariſios ⁊ normanos cõcordia corp⁹
virginis ad eccleſiã ſuam deferẽtes nõ eo loco vñ edu=
cta fuerat inſcripta: ſed ſup maius altare vbi nunc cer=
nit̃: fratres honorifice collocauerũt. Corpus aũt virgi
nis cũ ſuo capite integrũ in capſa cõſiſtere: pñſentibus
nõnullis huius regni epiſcopis poſtmodũ inuentũ eſt
atq; cõprobatũ. Tp̄e ludouici fortiſſimi regis francoꝝ
illuſtriſſimi diuina vltiõe mẽbra que miſeri hoĩes ex=
hibuerãt ſeruire iniuſtitie ⁊ iniquitati ad iniquitatem
cepit morbus igneus quẽ phyſici ſacrum ignem appel
lant cõſumere. Multorũ igitur ſanctoꝝ egrotis ſuffra
gia depoſcentibus: nec impetrantibus recordatus eſt
religioſiſſimus pariſiorum antiſtes ſtephanus: quali=
ter beata virgo genoueſa prefatam vrbẽ a multis olim
periculis liberauit ac exinde ſolennes proceſſiones in
quibus conſulto abbate atq; cõuentu prefata virgo ad
eccleſiam beate virginis marie deportaretur inſtituit.
Ordinata itaq; ſcd̃m morem canonicum proceſſione:
ingredienteq; ſctã virgine eccleſiam beate marie. con=
tinuo ad tactum feretri omnes male habentes tribus
exceptis ſunt ſanati. Cũ vero ſequenti anno felicis re=
cordationis Innocentius papa gallias tranſmearet
de tanto inſtructus miraculo gratias agẽs deo ac ſan=
cte virgini: annis perpetuis ſolenni memoria celebrã
dum miraculum condonauit. Uerum cum per ſingu=
los annos predicti miraculi memoria ſolenniter vt di=
ctum eſt veneraretur: contingit ſemel per abſentiam
capicerij expẽſas formidantis ſine ornamẽtis ac lumi
naribus q̃ habebat miniſtrare celebrari. Un̄ accidit vt
ſequẽti die eccleſie ſanctuariũ aſcẽdẽs diuinã expert⁹
v̾tutẽ ſubito lapſus ſine voce miſerabiliter expiraret.
Experti ſunt igit̃ atq; indies experiũtur q̃ plurimi q̃to
cũ tremore xp̄i virginẽ oporteat venerari. vbi cum hu
militate recepit cecitas viſũ: debilitas greſſum: ac di
uerſo obſtructe infidelitate mẽtes ꝑcipiũt iter liũ. No
ſtris igitur qualibuſcũq; laudibus genoueſam venere
mur: ſed cũ tremore venerantes ei⁹ ſuffragia implore=
mus ſed cũ fide. Et reuera dignũ eſt genoueſam laudi=
bus honorari: q̃ pariſiorũ inclytã vrbẽ regni xp̄ianiſſi=
mi p̄cipuam ſtabiliſſimũq; columem totiuſq; chriſtia=
nitatis in fide ⁊ doctrina magiſtram crudiſſimam to
ties a tantiſq; periculis ab inimicis hoſtili cede dimi
cantibus eripuit: inundãtium fluctuu aquarũ reſtrin=
xit: ignis horrendi in mẽbris humanis incẽdiũ cõſum
pſit: cecis viſum: claudiſq; greſſum: ſurdis auditũ red=
didit: ab obſeſſis demoniũ precibus effugauit. Et nõ
ſolum precibus: verũetiam maxima dñs per fimbrias
veſtimẽti genoueſe ſibi dilecte virginis ſuper egrotos
ac varijs detẽtos languoribus oſtẽdere ſepius digna=
tus eſt ſanitatum remedia. Unde merito in pariſijs celſi
montis vertice extitit collocata: vbi honorifice ſubli=
mata ac mirifice adornata: non ceſſat iugiter ſanitatũ
⁊ gratiarum emittere flumina his qui in fide depoſcũt
eius largitiones. Unde ⁊ oportet nos illi tota mentis
deuotione cõmittere: q̃m ipſa eſt que aſſidue orat pro
populo ſibi deuoto ⁊ pro tota xp̄ianitate. Nos igit̃ ſuo
rum mirabilium hãc particulã memorãtes ac etiam
venerantes cum celeberrimo illo venerabiliũ religio=
ſorum cetu: ſuo glorioſam chriſti ſponſam nobilẽq; vir
ginem debitis glorificemus genoueſam laudibus po=
ſtulantes: vt eadem ſupplicante perfrui gaudijs para=
diſi mereamur per ſecula. Amen.

¶ De cõceptione btẽ marie virginis. clxxxv. A.

TEmpore illo quo diuine placuit
pietati anglorum gentem de ma
lis ſuis erroribus corrigere: ſueq; ſer=
uitutis officijs artius aſtringere glo=
rioſiſſimo normanorum duci Guiller
mo eandem patriam debellando ſub=
egit qui ſcilicet Guillermus tũc tẽpo
ris rex anglorũ: dei v̾tute ſua ⁊ indu=
ſtria totius eccleſie dignitates ⁊ hono
res in melius reformauit. Cuius pie
intentionis operibus inuidens ille
bonorũ oĩm inimicus diabolus: tum familiariũ frau=
dibus: tum extraneorũ incurſibus multoties conatus
eſt eius obſiſtere ſucceſſibus. Sed dño protegente ad
nihilũ deductus eſt malignus. Audiẽtes aũt daci an=
gliam eſſe ſubiectã normanis grauiter indignati: eoq;
ſe ſuo hereditario quaſi iure priuaretur arma p̄parant
claſſem adaptant: vt eos adeuntes data ſibi diuinitus
patria expellant. Hoc cõperto rex prudẽtiſſimus guil
lermus: helſinum quẽdam religioſum abbatẽ remen=
ſis cenobij accerſitum in daciam dirigit vt veritatem
huius rei indagat. At ille vt vir adinodum ſagacis inge
nij ſtrẽnue negotiũ regis exequitur. Quo fideliter pera=
cto ad angliã cupiens reuerti mare ingreditur et cum
maximã partẽ maris ꝓſpero curſu trãſſeraret: ſubito

denſis ſurgentibus vbiqꝫ vẽtis horrida tẽpeſtas commouit ⁊ vndas. Fatigatis igitur nautis nec vltra obniti valentibus fractis remibꝰ: funibus ruptis: cadentibus velis ſpes oĩm ſalutis amittitur nihil niſi ſubito merſionis indiciũ deniqꝫ expectatur. Cunqꝫ de ſalute corporũ deſperati aĩarũ curã ſolummodo creatori ſuo magnis clamoribꝰ deuote cõmendarẽt ⁊ beatã dei genitricẽ miſerorũ .ſ. refugiũ: ⁊ deſperantibꝰ ſpem deuote reclamarẽt: ecce ſubito cõſpiciunt quendã venerãde habitudinis virũ põtificali inſula decoratum, quaſi inter medias vndas ſtantẽ nauí ꝓximũ. Qui aduocãs ad ſe abbatẽ helſinũ his verbis cepit cõpellere dicẽs. Uis indt periculũ maris euadere? Uis in patriã ſanꝰ redire? Cũqꝫ ille cũ fletu ſe id toto corde deſiderare et id ſolũ expetere rñdit. Tunc ille ſcias inquit me ad te miſſum a dña mea dei genitrice maria quã tã dulciter ⁊ deuote reclamaſti: ⁊ ſi dictis meis obtemperare volueris ſanus cũ tuis comitibꝰ immunẽs periculũ maris te euadere ꝓmitto. Spõdet ilico ſe ei in oĩbus obtemperaturũ ſi hoc euaderet periculũ. Promitte indt ille deo ⁊ mihi qꝛ diẽ cõceptionis matris xp̃i ſolẽniter annuatim celebrabis: ⁊ celebrãdum predicabis ⁊ ille vt vir prudentiſſimus: ⁊ quis inquit dies mihi hoc feſto erit celebrandꝰ. Sexto ait idus decẽbris hoc feſtũ ſolẽnizandum tenebis. Ex quo inquit abbas ſeruitio vtemur in eccleſiaſtico officio. Omne inquit ſeruitiũ qđ dꝛ in eius natiuitate dicet ⁊ in cõceptione eiꝰ excepto qꝫ nomẽ natiuitatis mutabitur in nomẽ cõceptionis. His dictis ille diſparuit ⁊ citius dictu ſedata tẽpeſtate abbas cũ ſuis incolumis cõcito vẽto flatu applicuit ãglicanis littoribꝰ. Et ea q̃ viderat ⁊ audierat quibus potuit notificauit: ſtatuitqꝫ ĩ remenſi cenobio idẽ feſtũ ſolẽniter celebrare. Et ipſe quoadusqꝫ vixit deuotis obſequijs deuote celebrauit. Rurſuz hec ſolẽnitas alibi alio modo declarat. Tpe nãqꝫ karoli regis francorũ illuſtriſſimi: clericus quidã ordine vngarie regis germanus: matrẽ ieſu toto corde diligens eiꝰ horas ſolicitus decãtabat parentũ ſuorũ cõſilio nubere volẽs cum quadam adoleſcentula valde pulcherrima accepta a pſbytero nuptiali: bñdictione quadaz die miſſa etiã celebrata recordatꝰ qꝫ eiuſdẽ beatiſſime virginis horas illa die iuxta morẽ ſolitũ non cantauerat: ſponſam domũ mittẽs oẽs ab eccl̃ia exire coegit: ⁊ ipſe iuxta altare beate viginis ſolus remanſit. Cum ipſe horas dñice matris decantaret: ⁊ hanc antiphonã. Pulcra es ⁊ decora filia hieruſalem diceret: ſubito apparuit ei virgo maria cũ duobus angelis dexteram et manuz et leuam tenẽtibus dicens ei. Si ego ſum pulcra ⁊ decora q̃d eſt qꝫ dimittis me ⁊ ſpõſam aliã accipis. Nunq̃d ego ſum optime formoſa? nunq̃d ego ſuz pulcrior illa? Ubi vidiſti tam pulcrã? Cui ille ſtupefactus ait. Dña mea dulciſſima claritudo tua oẽm mundi pulcritudinem excellit ⁊ clarificat: qm̃ tu es ſup oẽs choros angelorum exaltata: ⁊ ſuper celos celorum eleuata. Quid vis dña vt faciã? Ait illa. Si ſpõſam carnalẽ cui adherere vis amore mei dimiſeris: me ſponſam in celeſti regno habebis. Et ſi cõceptionis mee feſtum annuatim ſexto idus decembris ſolẽniter celebraueris et celebrandum predicaueris: mecum in regno filij mei laureatus eris. His dictis beata virgo diſparuit. Clericꝰ vero domum adire renuit et abſqꝫ parentum ſuorum conſilio ad abbatiam quandam extra patriam illam perrexit: et ibidẽ monachali habitu decoratus et poſt tempus exiguum meritis beate marie virginis aquileie epiſcopus patriarcha factus feſtum conceptionis beate virginis die prefato q̃diu vixit annuatim cum proprijs octauis diligenter celebrauit: et vbiqꝫ celebrandum predicauit. Aliud etiam miraculum huiꝰ feſtiuitatis alibi diuina inſpiratione gratia a nobis declaratur. In pelago gallico canonicus quidam ordine ſacerdos ſolitus beate marie virginis horas canonicas decantare: a villa quadam vbi cum vxore alterius fornicatus fuerat rediens ad oppiduz in quo morabatur tendere curans: et pelagus ſecans tranſmeare cupiens: ſolus nauim ingreſſus dominice matris horas nauigando canere cepit. Cunqꝫ inuitatorium. Aue maria gratia plena dominus tecum diceret et iã in medio fluminis eſſet: ecce turba magna demonum in profundo pelagi vna cum eiꝰ nauicula eum precipitauit: et eius animam rapuit ad tormenta. Die autem tertia ad locum quo demones eum tormentis afficiebant venit mater ieſu cum magna angelorum ſocietate dicens eis. Utquid animam famuli noſtri ita iniuſte affligitis? Cui illi. Nos eam debemus habere ⁊ merito: quoniam in noſtris operibus capta eſt. Quibus mater ieſu. Si illius debet eſſe cuius opera faciebat: ergo noſtra debet eſſe: quoniam matutinas noſtras dũ vos eum peremiſtis decantabat. Unde magis rei eſtis qui minus erga me egiſtis. His dictis demones huc illucqꝫ diſperſi fugerunt ⁊ beata maria animam reduxit ad corpus: et hominem ab vtroqꝫ funere reſuſcitatum per brachium arripiens aquam a dextris et a ſiniſtris quaſi murum ſtare iubens: de profundo pelagi ad portum incolumem reduxit. At ille gaudens pedibus beate marie virginis proſtratu ait. Chariſſima mea domina ⁊ virgo ſpecioſa Chriſti gratiſſima quid tibi retribuam pro tantis beneficijs que mihi feciſti. Liberaſti me de ore leonis: ⁊ de tormentis inferni grauiſſimis animam meam. Cui mater ieſu ait: precor te ne de cetero in adulterij peccatum cadas ne fiat tibi nouiſſimus error peior priore: precor te iterum vt de cetero feſtum conceptionis mee deuote celebres annuatim ſexto idus decembris ⁊ vbiqꝫ celebrandũ predices. Mox vt ea dixit beata virgo maria eo cernente celos aſcendit ⁊ ipſe eremiticam vitam ducens quod ſibi acciderat cunctis audire volentibus narrauit. Et poſtea q̃diu vixit illud feſtum conceptionis ſolenniter ⁊ deuote celebrauit et celebrandum predicauit. Nos igitur fratres dilectiſſimi meritis ⁊ intercesſionibus beate virginis indigentes cum tota mentis deuotione ſimus ſoliciti vt nullus noſtrum ita ſit rebus tẽporalibus occupatus: aut proprijs delictis deſperatꝰ quin beatiſſime virginis marie conceptionem ꝓ poſſe ſuo celebraret annuatim.

De ſancta Otilia. clxxxvj. A.

OTilia quia ceca nata fuit pater ſuus eam occidere voluit. Unde mater eius cuidam ancille ſue eam alendam commiſit: que propter murmur populi iubẽte matre longiſſime cum puero fugit: vbi cum ipſa puellã nutriret xp̃s epiſcopo erardo de partibus bauarie apparuit dicens: vade ad quoddam monaſterium quod dicitur palma vbi inuenies puellam a natiuitate cecam quam baptizabis nomen otilia im-

pones ei:⁊ mox poſt baptiſmum viſum recipiet. Quo facto cuꝫ diu optime in religione profeciſſet miſit fratri ſuo literas dulcedine plenas vt patri reconciliãs reuocaret. Cui cũ pater nõ annueret: filius incõſulto patre pro ſorore miſit. Unde pater filium tantum verberibus caſtigauit ꝙ infirmatus fuit:de qua etiã egritudine obijt. Pater vero ex hoc intantum cõturbatus fuit et compunctus ꝙ pro filia ſua miſit et monaſterium quod cõſtruxerat filie cum omnibus ſuis appendicijs libere donauit. Poſt hoc itaqꝫ defunctꝰ eſt. Otilia ſciens patrem ſuum in purgatorio eſſe:in latere mõtis vbi nunc clauſtrum ſitum eſt tantum ⁊ tam lachrymabiliter orauit ꝙ celum ſuper eam apertum eſt: et lux magna circunfulſit eam: et vox dixit ei propter te liberatus eſt pater tuus:⁊ in choro patriarcharũ collocandus ab angelis ducitur. Hec beata preter dies feſtos nihil comedit niſi panem ordaceum ⁊ legumina. Pellis vrſi fuit pro lecto:lapis vero pro cuſſino. Jtẽ mons altus vbi cenobium otilie ſitum eſt fecit pauperes querentes elemoſynam ⁊ peregrinos nimis laborare ob hoc ꝙ fecit inferius monaſterium pro hoſpitali: qui locus ſororibus tantum placuit vt etiam ibi conuentum inſtituerent. Jbiqꝫ in nomine patris ⁊ filij et ſpiritusſancti propria manu tres tilias plantauit: que vſqꝫ nunc valde vtiles ſunt: in calore orando vas omnino vacuum impleuit vino cum quedam ſoror inter diuina officia vaſa eſſe vacua inuenit. Jtem quia in baptiſmo viſũ recepit:ſpecialiter beatum ioannem baptiſtam et venerabat̃ et eccleſiam facere cogitauit. Quadam etiam nocte ſe dedit orationi ſupra petram vbi nunc magna crux lignea locatur: ob memoriam tãti miraculi vbi ioannem rogabat vt oſtenderet ſibi moduꝫ edificij:quod et fecit. Joannes enim in forma qua Chriſtum baptizauit:in maxima tamen claritate ſibi apparens eccleſie locum longitudinem et latitudinem oſtendit. Quod vidit vna ſoror: lucem videlicet/ ſed ioannem non vidit. Cui otilia inhibuit ne ante ipſius obitum alicui viſionem manifeſtaret. ¶ Jn inchoatione clauſtri ioannis boues cum plauſtro lapidum cadunt de monte qui habet in latitudine. lxx. pedes ⁊ illeſi obuiant ſeruis aſcendendo iterum onorari. Uenerant enim ſerui cum gaudio ipſos occidere vt non eſſent cibus vermium ſed hominum. Jtem Otilia ſuam nutricem proprijs manibus ſepeliuit: et poſt lxxx. annos ſepulcro aperto dextera mãmilla nutricis integra inuenta eſt:qua eam quondam lactauerat et reliquum corpus incineratum. Poſt plurima virtutum inſignia Otilia ſciens finem ſibi adeſſe: conuocatis ad ſe ſororibus apud ſanctum ioannem predicauit eis ⁊ rogauit eas orare pro ſe et pro patre ſuo. Poſt hoc precepit eis vt irent in oratorium matris dei marie et legerent pſalterium. Jnterim dum hec fierẽt ipſa obijt ſola: tantuſqꝫ odor ibi fuit ꝙ quaſi omnes domus plene eſſent aromatibus. Redeũtes ſorores, cum viderẽt matrem ſuam ſine euchariſtia defunctã: adeo inſtanter orauerũt ꝙ de morte ſuſcitata eis dixit. Cur me inquietaſtis? Lucie coniuncta fui et illud gaudiuꝫ habui quod oculus non vidit nec auris audiuit:nec in cor hominis aſcendit. Reſponderũt. Nobis fuiſſet cõfuſio domina ſi abſqꝫ communione ſacra obijſſes. Tũc otilia calicem ablatum in quo erat corpus et ſanguis chriſti proprijs manibus contrectauit et communicauit:ob hoc idem calix vſqꝫ modo ſeruatur. Odor vero per dies octo durauit. Martyrij lucie ideo coniuncta fuit:qui ipſa otilia duobus modis martyr fuit volũtate:ſcilicet ⁊ carnis maceratione.

¶ De ſancto Claudio. clxxxvij. B.

Claudius ex nobiliſſimis ſequanenſium principũ ſeu palatinorum genealogia ortum duxit. Cuiuſqꝫ ad ſeptẽnium peruigili cura in domo parentum in dei amore nutritꝰ poſtea probatiſſimis literarum magiſtris inſtruendus traditur. Sub quibus in breui non ſolum artes quas liberales vocamus: verum etiam libros veteris ac noui teſtamenti/ cum diuerſis geſtis ſanctorum plus adoleſcens ſedule perlegendo apprehẽdit. Erat enim iam in hac etate ingenio docilis: corde feruidus ⁊ ſanctis operibus totus deditus nec ſinebat diem aliquem ſine bonis operibus pertranſire. Et licet iuuenis eſſet etate: nihil tamen puerili geſſit in opere. Nunquam in foris choriſationibus ſeu quibuſcunqꝫ mundanis ſpectaculis iucundus fuit:ſed perſonis religioſis et honeſtis ſe aſſocians cum eis dulciter de virtutum exercitijs conferebat:cuius verba iam ſale ſapientie cõdita intantum rationabilia ac dulcia erant ꝙ omnium ad ſe prouocabant affectum. Quapropter prouecti et ſapientes ipſum plurimum diligebant velut puerulũ ſanctum et virtuoſum alij vero adoleſcẽtem affabilem et prudentem venerabantur. Perſonis autem inhoneſtis aut ſcurrilibus ſe ſubtrahens conſortia ipſoruꝫ omnimode fugiebat. Nunquam cum mulieribus iuuenibus abſqꝫ rationabili cauſa locutus fuit nec de qualicunqꝫ nephando verbo vel opere non de riſu inhoneſto vel aliqua alia animi leuitate eſt notatus. Super omnia vero eccleſias dei frequentabat: precipue dominicis et feſtiuis diebus miſſas cum ceteris horis canonicis et ſermones diuinos cũ ſumma deuotione auſcultando. Creſcente igitur ſanctitatis eius fama cum iam viceſimum etatis ſue ãnum attigiſſet: ſpreta militia ſeculari in canonicum biſuntinenſis eccleſie eſt electus. Unde quotidie in melius proficiens horis canonicis diurnis pariter ⁊ nocturnis ſtuduit intereſſe. Libros quoqꝫ ſacre ſcripture diligenter reuoluere: ⁊ per omnia ſicut verus dei famulus abſqꝫ reprehenſionis nota ſe habere. Tantumqꝫ breuis tẽporis ſpacio diuina gratia ipſum proſequente in operibus ſanctis et virtuoſis ſacraqꝫ doctrina claruit: vt in totius burgundie finibus equalis ſibi nequaquã inueniretur qđ in libris quos edidit qui vſqꝫ nunc in monaſterio iurenſi permanent clarius perpendi poteſt. Singulis igit̃ diebus exceptis dominicis et feſtis ſolennioribꝰ nõ niſi ſemel in die refectionẽ ſumebat. Sepe noctes in oratione: lectione ſiue ſancta meditatione peruigiles ducebat. Caſtum ſe ⁊ mundum ab omni coinquinatione cuſtodiebat: in veſtimentis mediocrem: in moribus humilem: in verbis veracem: dulcem et affabilem exhibebat: ita vt ſingulis virtutum moribus orna

tus iam verus monachus ab oĩbus crederetur. Duodecimo canonicatus ſui anno preſul bimemorate ciuitatis infirmari cepit corpore. Unde beatiſſimus claudiꝰ timens quod etiam poſtmodum euenit: ne ſcilicet in pontificē eligeretur locū ad tēpus deſeruit et ad ſuos parentes dominos ſcilicet ſalineñ. properauit. A quibus benigne ſuſceptus cum eis per aliquod tempus in ſancta conuerſatione viuendo permanebat. Contigit autem predictum archipreſulem interim viam vniuerſe carnis ingredi. Quapropter populus cum clero diſcordiam non modicam de eligendo epiſcopo habebant illis vnum: aliis vero alium volentibus. Tandē vnanimes in oratione ſe proſtrauerunt cum lachrymis humiliter ſupplicantes quatenus meritis ſue genitricis ⁊ ſancti ioannis baptiſte eorum patroni ⁊ omnium ſanctorum dominus eis miſericorditer inſpirare dignaretur quem in paſtorem eccleſie ſui eligere deberent. Quibus in oratione perſeuerantibus mox de celo vox inſonuit que ipſos vt a fletu ceſſarent: et beatiſſimum virum claudium eligerent ammonuit. Tunc canonici letificati ipſum vnanimiter elegerunt ⁊ ſtatim honorabiliores totius eccleſie et ciuitatis viros pro eius conſenſu obtinendo ad oppidum ſalinenſe deſtinauerunt. Quid plura. Multis precibus ac lachrymis victus ſciens voluntati diuine reſiſtere non poſſe ad ciuitatem biſuntineñ. ducitur imo potius trahitur archiepiſcopus conſecratur: et per ſummum pontificem eius canonica electio approbatur pariterꝙ confirmatur. Anno domini. dcxxi. Archiepiſcopus igitur effectus eandem quam prius humilitatem ⁊ morum grauitatē in omnibus ſemper ſeruabat: et ſicut fidelis ſeruus et prudens familiam domini cum eccleſiis ſibi creditis feruenti zelo gubernabat. Cauſas eccleſiaſticas horis debitis benigne audiebat: ⁊ ſecundum eccleſiaſticas ſanctiones optime diiudicabat. Nunꝙ tamen propter queuis negotia ſecularia niſi euidens neceſſitas incubuiſſet eccleſiam horis quibus diuina celebrabātur dimiſit. Prouinciā ſiue dioceſis ſue eccleſias ſepe viſitabat ⁊ ſicut bonus paterfamilias qui iuxta dominicam ſententiam de theſauro ſuo proferens noua et vetera ſuis dulciſſimis exhortationibus bonos ⁊ fideles vt in melius proficere ſtuderent ⁊ delinquētes ſiue errantes vt ſe emendarēt ſollicite ammonuit. Erat enim profundiſſime litterature. In aſſidua etiam contemplatione eius ſpiritus ſupra modū eleuatus erat: ⁊ tamen propter marie contemplationis ocium non deſeruit marthe efficium laborioſum quin etiam ſeprē operibus miſericordie toto conamine inſiſteret. Cum igitur iam ſeptem annos eccleſie ſue prefuiſſet diuino preuentus amore magis ac magis accenſus: cunctas huiꝰ ſeculi diuitias ⁊ ſeculares pompas declinare cupiens vt in ſui creatoris contemplatione plenius vacare poſſet: cunctis bene diſpoſitis: vrbem ſuam predictam palatiaꝙ et caſtra et cetera loca archiepiſcopalia amena ⁊ delicioſa dereliquit: ⁊ ab angelo premonitus ad monaſteriū ſancti eugēdi ſiue iurenſe in confinio biſuntinenſis dioceſis ſitum aduenit: ibiꝙ habitum ⁊ vitam monaſticam ſecundum beatiſſimi Benedicti patris regulam aſſumpſit. Tante autem ſanctitatis et perfectionis fuit vt omnium que in hoc mundo ſunt oblitus: ſolum in omnipotentis dei amore flagraret. In orationibus vigilans: ieiuniis aſſiduus: in vigiliis feruidus: in ſanctis lectionibus ⁊ meditationibus preclarus: et ſecundum ordinis ſui regulam ſicut verus monachus viuebat. In diuinis vero officiis peragendis: aut celebrandis primus omnium eccleſiam intrabat, et vltimus inde recedebat. Sicꝙ omnes ad perfectionem monaſticam conuocabat. Intantum vt iniurioſus eiuſdem monaſterii: tunc abbas vir vtique ſanctitatis et prudentie et regimen ipſius monaſterii cum multa inſtantia ⁊ humilitate preſentaret vt oues dominicas ibidem congregatas gubernare dignaretur. Vir autem ſanctus cum multa manſuetudine hec recuſauit. Veruntamen expletis quinꝙ annis cum predictus pater iniurioſus ad dominum plenus meritis migraſſet: venerabiles fratres et domini dicti conuentus ipſum vnanimiter eorum in abbatē elegerunt: et tandem vix multis deuictus precibus aſſenſum prebuit. Sicque claudius quantum in hoc mundo ſe humiliare ſtuduit: tanto plus apud deum ⁊ homines exaltari meruit. Quod vtique non ſine diuina diſpenſatione factum eſſe creditur: vt in loco vbi plures floruerunt ſancti: ſanctiſſimus archipreſul adunaretur, et locus ipſe inſignior efficeretur. Multi ergo non ſolum clerici verumetiam nobiles et burgenſes audita ſanctitatis eius fama ad ipſum confluebant ſancte conuerſationis habitum inſtanter poſtulantes. Quos vir ſanctus abſꝙ difficultate et perſonarum acceptione recipiebat: eoſque ad perfectionis culmina ſummopere prouehebat. Quales vero filios ſpirituales ibidem enutriuerit non eſt noſtrum dicere preſertim cum quiſquis ipſum ſanctum locum viſitando ex multitudine ſanctorum corporum qui nūc ibidem venerantur clare perſpicere poteſt. Poſſeſſiones etiam temporales quibus Chriſti famuli ſuſtentari poſſent ſecundum domini promiſſum dicentis. Quicunꝙ reliquerit domum, aut agros: patrem, aut matrem propter me ⁊c. centuplum in hoc mundo percipere meruit a fidelibus videlicet regibus et principibus: inter quos Clodoueus rex qui tunc franciam gubernabat monaſterio ipſius annuatim quinquaginta media tritici: et totidem ordei cū quinquaginta libris denariorum argenti perpetuis temporibus dari conſtituit. Pauperibus vero Chriſti et hoſpitibus ſuperuenientibus omnem humanitatem in eleemoſynarum largitione exhibuit. Ornamenta eccleſie, ſcilicet libros: calices cum crucibus, et candelabris aureis, ⁊ argenteis pannis ſericis, ⁊ aliis diuinum cultum cernentibus maxime augmentauit ⁊ ſanctorum reliquias in capſulis precioſiſſimis reuerenter collocauit. domoſꝙ ipſius monaſterii ac edificia decenter reformauit. Anno igit̃ quarto Childeberti regis francorum cum iam Claudius pater ſanctiſſimus annis quinquaginta ſeruus Chriſti in predicto monaſterio. laudabiliter prefuiſſet ſenex multum et plenus dierum totis viſceribus ad dominum ſuſpirans immunis etiam ab omni macula incidit in quandam infirmitatem leuem. Preſciens ergo obitus ſui diem imminere: tertia die omnes monachos ſuos conuocari iuſſit ad ſe luculētiſſimum ſermonem eis faciens dulcibus exhortationibus eos monendo vt ſuper omnia diuino amori nihil preponerent: ⁊ omnes preſentis mundi delectationes amore eternorum ſpernerent ac de receſſu ſuo minime cōtriſtarentur. Cumꝙ ſingulos de receſſu ſuo abbate vberrime flentes cerneret: miſericordie viſceribus motus quibus ſemper

affluebat: accepta ab omnibus pace eos ad cellas deſtinauit: totamqꝫ noctem ſequentem in orationibus peregit. Quarta vero die in oratorium pergens ſacramenta penitētie cum perceptione corporis Chriſti totus perfuſus lachrymis deuotiſſime ſuſcepit: et inde ad cellam ſuam reductus: ne corpus ſuum alibi quam in ipſo monaſterio ad euitandas ſeculi pompas ſepeliri precepit. Quinta igitur die circa horam diei nonam reclinatus ſuper ſcannum ſuper quod legendo vel orando ſedere aut ſtare conſueuerat: erectis ſurſuꝫ brachijs coniunctis manibus oculis ad celum ſuſpicientibus ſanctiſſimam ſuā animam dn̄o tradidit expirando. Cuius corpus in predicta eccleſia ſancti eugendi vſqꝫ nunc omnibus aduenientibus incorruptum et integrum demonſtratur innumeris coruſcans miraculis. Glorioſus igitur deus in ſanctis ſuis ⁊ in mateſtate mirabilis: ⁊ ſi cunctos eius miniſtros altis magnificet preconijs ⁊ celeſtis efficiat beatitudinis poſſeſſores illos: tamen vt digna dignis impendat maiori miraculorum illuſtrat gloria: quos apud ipſum cōmendat iugis excellentia meritorum in celis. Quapropter ſanctiſſimus archipreſul claudius quante apud deum ſit poteſtatis ⁊ meritis ipſa quotidiana ⁊ quaſi innumerabilia miracula que cūctis ipſum deuote inuocantibus exhibet clare demonſtrant. Ipſe namqꝫ dulciſſimus conſolator deſolatorum / captiuorum liberator: reſurrectio mortuorum: lumē cecorum: auditus ſurdorum: mutorum eloquium: tutor naufragantiuꝫ: monachorum ſuffragator: impotentium / ⁊ languidorum ſanator: medicine refugium: via errantium: ſalus cunctorum ad ſe recurrentium merito appellari poteſt. Et ſi cuncta miraculorum ipſius geſta hic inſeri deberent nimis tedioſum redderēt lectorem: et ideo pauca non ſingula hic annectere curauit. Si quis vero ea curioſius perſcrutari voluerit reperiet in ſupradicto monaſterio ſuo magna volumina ſtupenda admiratione conſcripta. Iuuenis quidam audita mirabili ſanctiſſimi patris claudij fama ad monaſterium iurenſe peregrinationis cauſa venit. Qui pre grandi populorꝫ multitudine qui ad predictam eccleſiam tunc confluxerāt oppreſſus ſtatim expirauit. Quem quidam reuerēdiſſimus in chriſto pater tarenthaſienſis dioceſis metropolitanus qui inter ceteros tunc aderat benigno pectore amplexans gemitu lachrymoſo infremuit et ad corpus beati claudij quā totius veniens eius ſuffragia apud deum flexis genibus implorauit. Cuius interuentu viri dei precibus exauditis adoleſcēs in exēplum credentium priſtine ſanitati redditus palam omnibus ſurrexit incolumis. Duo pueruli etatis primeue innocentia ſimplices apud ſurriacum in ripa fluminis pueriliter colludebant. Quorum alter properantis aque leuitatis inſcius pedem fluminis immergens preceps elabitur: qui manus tremulas circunquaqꝫ iaciens mater voce cōfuſa clamitabat. Hunc ſtatim alter ſubſequitur. Tunc ambo perplexis genibus ſubmerſi tempeſtuoſo amnis in impetu rapiſitur. Nec mora filiorum parentibus innotuit naufragiū improuidi excitantur inconſulte properant: clamore obſtrepunt chara pignora deo ⁊ ſancto claudio tota deuotione committunt: ⁊ pueris non comparentibus plus ſpacio vnius ſtadij currunt precipites donec ad vndarum ſuperficiem redeuntes immiſſos fluctibus extraxerūt. Horum alter ſemiuiuus: alter venis deficientibus frigidus aquis reiectis quas abſorbuerant reſpirantes virtute dei ⁊ beati claudij patre ⁊ matre atteſtantibus: ad priſtinum vite ſtatum ſani et hilares redierunt. Mulier quedam pontia nomine thalamo ſuo quadaꝫ die reſidens filium materno affectu blandis amplexibus refouebat: et miti ſuſurro cantilene demulcens deoſculabatur eū. Sed callidus humani generis temptator veneno inuidie tabeſcens muliercule peccatrici foucam perditionis preparabat. Qui feneſtram aduolans ſub imagine coruina mulieris aſſiſtebat auricule ⁊ ſub mellis dulcedine virus effundens aurum: et argentum ⁊ mundi fallentes diuitias promittebat ſi acquieſcens ei filium enecaret. Sic malignus innata calliditate maternum pectus exaſperans matrem armauit in filium. Que in ora ſui pignoris pollicem inijciens: pietatis oblita guttur digitis comprimebat. Tunc inimicus innocentie in faciē euolat mulieris ⁊ vngues infigens gutturi matrem cū filio ſuffocabat. Quos pauco murmure vix reclamantes: commater audiens admirans quid hoc eſſet celeriter intrauit cameram ⁊ rem inauditā oculo perſpiciens exclamauit. Statim ſpe fruſtratus demon ab oculis eius euanuit. Deinde ioannes maritus pontie poſt commatrem ſuā accurrens vxorem ⁊ filium iacere vidit exanimes: et apprehendens eam mutam ⁊ manibus debilitatā inuenit. Et cognito a commatre qualiter vxor eius oppreſſa a demone filium ſuum iugulare tentaſſet: profuſis lachrymis illā deo ⁊ beato claudio reddidit. Quibus ſtatim ad ſepulcrum beati claudij pariter properantibus / ⁊ in orationibus proſtratis: infelix mulier: quia ore non poterat veniam delictorum et corporis ſanitatem cordis affectu poſtulabat. Et paulo poſt conſurgens manuum ſanitate recepta non ſolum verbo ſimplici loquebatur: ſed etiam hoſtis inſidiantis machinam inſuper dei ⁊ beati claudij magnalia expedite enarrauit. Puer quidam non longe ab ambroniaco: ſtans ſupra fontem: imagini ſue ab aqua repercuſſe pueriliter arridebat: ⁊ ī ſimplicitate ſua caput īclināſ in aquā decidit: Tunc voce horribili clamitās: tandē ſubmerſus defecit. Interim viator quidam vt ſitim quaꝫ ex eſtu collegerat ſolis ſedaret ad ſupradicti fontis fluentia diuertit. Et puerum in profundo iacenteꝫ arripiens cuidā petre ſupra poſuit ⁊ corpus iam frigidum omniqꝫ vitali calore deſtitutum videns ipſum diu mortuum fuiſſe cognouit. Conuerſuſqꝫ ad aggreſtium caſulas que prope aderant cuius filius eſſet requirebat. Ad cuius vocem reclamantem vicina mater pueri proſilijt et querulofis vocibus fili mi vbi es: fili mi ſedule iterabat. Quem mortuum inueniens deſuper flebilis et miſeranda incubuit. Vicinis autem et notis eam conſolantibus monialis quedam de karoli ſuperuenit. Que tanto dolori compatiens matrem ⁊ parentes commouit vt quem diſpoſuerant ſepelire: deo ⁊ beato claudio redderent. Qui ſpe fideqꝫ roborati virtutem dei qui in ſanctis ſuis mirabilis eſt: pura ⁊ ſimplici deuotione requirentes proſtrati in terram orauerunt. Statimqꝫ ergo puer qui mortuus fuerat oſcitans oculos aperuit ⁊ cum ſuſpirijs vocem emittens ſurrexit viuus. Alius quidam per ſeptem annorum filius cuiuſdam ſtrennui militis henrici de plautain de pōte quodā cecidit in foſſalibus aquis plenis que domum predicti militis circuierunt. Et cū iā ꝑ ſpaciū vnius leuce ⁊ amplius in profundo ſubmerſus iacuiſſet nihil de eo preter caput ſui cornu apparuit. Quapropter ꝑplo magno ſtrepitu vociferāte pri ⁊ moſt

lus tunc haud lõge in eccleſia fuerant reo lamentabi=
lis innotuit. Qui ſtatim accurrẽtes viderũt filiũ corã
eũ nudũ ⁊ expoliatũ in ſudario religare. Supradict⁹
ergo miles toto corde ad dei famulũ claudiũ cõuerſus
omnes pro ſalute pueri feruenti ſpiritu orari monuit.
Quibus orãtibus ilico puer oculos aperuit: ⁊ ingemi
ſcẽs ſuſpiria ꝓtulit ⁊ patrẽ ĩtuẽs ait. Pater ne timea
tis viuo ego ⁊ me ſanũ ⁊ hilarẽ habebitis. Oẽs igitur
gratias agẽtes deo ⁊ ſancto cõfeſſori ſuo claudio vota
⁊ oblatiões pſoluerũt. Mulier quedã vxor ioãnis ni=
colei ciuis lingonẽſis abortiuũ peperit. Oẽs ergo me
rore cõſtricti trib⁹ diebus ⁊ tribus noctibus in quadã
predicte ciuitatis eccleſia in orationibus vigilantes
dñm exorauerũt quatenus ſpiritũ vite ſupradicto pue
ro infundere dignaret vt ſacri baptiſmatis ſacramẽto
perfrui mereretur. Et cũ nullũ cõſolationis ſignũ ex=
perirent tandẽ rector ꝑdicte eccleſie patri ipſius pueri
magnalia que dñs per ſeruum ſuum claudiũ operatur
ad memoriã reduxit. Statimq; cũ pater votum ſancto
claudio emiſiſſet et puer in medio eccleſie deferendus
eſſet: ꝑdictus puer vrinã emittere exordiuit: ⁊ ſucceſſi=
ue vagiare. Ad cui⁹ rei nouitatẽ pulſatis cãpanis quaſi
tota ciuitas cõcurrit deo ⁊ beato claudio imẽſas gra=
tiarum actiones reddendo. Puer ergo baptizat⁹ non
longe poſt obijt ⁊ pater ipſius ſine mora corp⁹ beatiſſi=
mi archipreſulis claudij deuote viſitauit. Cũ etiã ſimi
li modo vxor ioannis de lierna de luxi in burgundia
abortiuũ peperiſſet ⁊ in quadã capella in honore bea=
te katherine fundata vna nocte ipſum corp⁹ mãſiſſet
tandẽ altera die ad eccleſiã btĩ claudij cum oblationi=
bus apportatum intra miſſarũ ſolẽnia ſub eleuatione
corporis chriſti plorare cepit cunctis qui tunc aderãt
admirãtibus. Quem ſacerdos ipſam miſſam celebrãs
poſtmodũ viuũ vidẽs ſacro baptiſmatis lauacro letus
ꝑfudit. Qua de cauſa pater pueri cum ieiunio panis ⁊
aque tot⁹ nudus corpus ſctĩ claudij ex voto viſitauit.
Aliud quoq; miraculũ omni admiratione dignũ cõti=
git nuper. ſ. anno dñi. M.cccxlij. Mulier eñi quedam
ſtephana nõie de ciuitate lugduni ĩfirmitate q̃dã gra=
ui vexata: manũ ſiniſtrã penit⁹ quaſi abſciſa eſſet ꝑdi=
dit. Que cũ lõgo tẽpore apud monaſteriũ monialium
ſctĩ petri deſerte ciuitati lugduni in eiuſmodi infirmi=
tate perduraſſet: et adhuc ſucceſſiue predictus morb⁹
reliquum brachij corrodere non ceſſaret: tandẽ audi=
tis mirabilibus q̃ dominus per ſeruũ ſuũ claudiũ ope
rabatur ad monaſteriũ iurẽſe vbi corp⁹ eius colit ac=
ceſſit. Ubi cum aliquibus dieb⁹ cũ maxima deuotione
⁊ cõtinuis orõnibus vt ſup poſtulatis audiri mereret
ſanctũ claudiũ exoraſſet contigit vt in die btĩ lauren=
tij predicta mulier ante altare ſupra qd corp⁹ eius re=
ſeruat quaſi in extaſi poſita diu ꝑmaneret. Cumq; ad ſe
reuerſa. nihil pene ſicut ãtea ſenſiſſet vidit manũ ſuã
integrã ⁊ ſanã ſibi redditã: manui dextre ſolũmodo in
colore diſſimilẽ eo q̃ albior ipſa ac nouior appareret.
Hoc igitur miraculo vbiq; diuulgato dñs bartholo=
meus de boſcatio in v. roq; iure licẽtiatus vicari⁹ ⁊ of=
ficialis lugduni ad laudẽ dei ⁊ glorioſiſſimi cõfeſſoris
ſui claudij ꝑdictã mulierẽ corã ſe citauit ⁊ manũ ſibi
reſtitutã pene corã oĩ populo demonſtrare fecit: q̃ oẽs
teſtimonium perhibuerũt eã ſine manu ſiniſtra longo
tpe extitiſſe. Et exĩc feſtũ ſancti claudij ĩ tota lugdu
nẽ. dioceſi ſolẽniter celebrari fuit ĩſtitutũ. Adoleſcẽs
quidã manũ habens aridã a natiuitate auditis mira=
culoꝝ preconijs ad monaſteriũ cucurrit et attractatis
manib⁹ beati claudij manũ extẽdẽs cũ gratiarũ actio=
ne ſanus receſſit: matre mẽe in eccleſia lauſanẽſi miris
virtutib⁹ coruſcãte: ſacerdos quidã cecatis oculis il=
luc ſpe ſalutis cõfugiẽs aduocate noſtre melliflue im
plorabat ſubſidiũ. Qui lauacro ꝯfeſſiõis emũdatus ꝑ
viſionẽ in ſomnis ab eadẽ audire meruit. Surge ⁊ va=
de ad claudiũ fratrẽ in oratorio iurenſi quieſcentẽ ⁊ vi
ſum recipies. Qui excitatus feſtinãter abijt ⁊ viſuz re
cepit. Inde letus ⁊ hilaris cũ lauacro ⁊ reliquiarũ ſan
ctiſſimi viri ad propria reuertẽs puerũ quedã in aqua
ſubmerſuz ĩ ſpacio vnius diei exanimẽ periũxit ⁊ ſanuz
parentibus reddidit. Iuuẽcula quedam yſabella nõie
cũ totius corporis pulchritudĩe polleret viris ſangui=
num ⁊ incendiarijs ſe ſubijciẽs vitã culpabilẽ in ſani
corporis redimebat cõmercio. Quib⁹ relictis cuiuſdã
ſatellitis ꝑcibus arboſiũ venit ibiq; varijs libidinum
incentiuis dedita feminea leuitate corpus cuz anima
maculabat. Infelix tandẽ peccatrix vt miraculoꝝ bea
ti claudij preconia oculis auribuſq; ꝑciperet quadam
die ſacri corporis aſſiſtebat preſentie. Que ĩteriori lu
mine penit⁹ priuata viſiõe diuina corporeũ lumẽ ami
ſit ⁊ ad admiratiõe multoꝝ ſe nihil videre ꝯteſtans gemi=
tu animata lachrymabili ſingultu ĩ humũ ſe ꝓſtrauit.
Cum vero vſq; ad ſequẽtis ſabbati veſpere ĩ tenebris
cecitatis permãſiſſet corde deum reſpiciẽs ſpurcitias
peccatorum per confeſſionem ſincerã euomuit. Deĩde
abſciſſis crinibus ⁊ macula vicioꝝ penit⁹ deterſa ſe to
tam deo ⁊ beato claudio deuota cõtritione cõmiſit. Et
ſtatim recepto lumine ꝑ eam diuina miſeratio plebis
incredule dubietatẽ abſoluit. ¶ In balmẽſi territorio
erat quidã iuuenis ſolit⁹ armenta cuſtodire: cui qua=
dã die beſtias cuſtodienti aura quedã veniens ⁊ nociua
ſuperueniẽs vt ipſe poſtea retulit oculoꝝ lumine ipſm
penit⁹ priuauit. Qui veniẽs domũ cecitatis ſue dolo=
re languendo nullã conſolationẽ accepit. Cui beatus
claudius per viſionem apparuit dicẽs. O iuuenis q̃d
turbaris ⁊ cogitatiões aſcẽdũt in cor tuũ. Surge ⁊ ve=
ni ad me ⁊ ſanitatẽ tibi preſtabo. Cui ille ait. Domine
locũ habitatiõis tue ignoro ⁊ q̃ſio poſſum te inuenire
Et ille. Interroga diligẽter donec inuenias ſciens: q2
claudius vocor. Ille igitur ſurgens iuit ad ſacerdotẽ
ex ordine ⁊ viſionẽ narrans. Quod audiens ſacerdos
de negligentia eũ durius redarguit eo q̃ viro dei non
ſtatim obedierit viã ei demonſtrans per quã ire debe=
ret. Cumq; pergens in itinere aliqualiter deuiaſſet: et
retardationis ſue impatiẽs ſcẽm dei inuocaſſet: virtu
te dei viſum repente recepit. Qui letus effectus ad ſe=
pulchrum viri dei properauit ⁊ magnalia dei cunctis
ꝑ ordinẽ narrauit. ¶ Mulier quedã biſuntina a biẽnio
cecitatẽ oculoꝝ incurrit. Cũq; ſe ſancto claudio vouiſ=
ſet ⁊ fero vehiculũ ⁊ expenſas itineris diſpoſuiſſet: ſe=
quẽti nocte mẽbra ſuo lectulo refouens: cõtinuo virũ
dei claudiũ aſtantem ꝯſpexit. Cuius viſionis excitata
preſagio ſummo mane ſurrexit ⁊ viã cũ filia manu de=
bilem aggrediẽs vſq; ad ſepulcrum ſctĩ claudij lumẽ
oculorũ humiliter depoſcẽs puenit. Qua in orõne cuz
plena fide ꝑſeuerante ſubito oculos aperuit ⁊ capſulã
cum reliquijs agnoſcens ad filiã paulo longius orãtẽ
cõuerſa dixit. Letare filia ⁊ exulta: q2 mater tua viſum
recepit. Ecce video ſingula que oculo ꝓſpici põt. Cui
filia. Mater mater letemur ⁊ ineffabili gloria deum et
amicũ eius claudiũ collaudemus: q2 eadẽ hora qua te
dñs reſpexit manũ meã quã debilẽ noſti ſanã inuenio.
Multi ergo nobiles ⁊ matrone preſentes hoc viderũt
⁊ pre gaudio flentes deo ⁊ btõ claudio gratias egerũt.
¶ Mulier quedam de grandiſono corporis virib⁹ diu

tius deſtituta iacebat. Cui btā dei genitrix ſignuꝫ ſancte crucis, in viſiōe offerēs eā ꝙ citius ad ſanctū claudiū iter feſtinare ꝯmonuit. Que mane cū vicinis egreſſa dimiſſo aſino in via quē ꝯduxerat ad ſacrū corpꝰ in comitata ꝑueniens pedibꝰ greſſum ⁊ corporis ſanitatē deo miſerāte recepit. Alia quedā mulier de villula que bitonia vocat̄ mēbris debilibꝰ lecto decūbēs vidit in ſomnis btm̄ claudiū baculum ſibi porrigere que euigilās ⁊ baculū in manu inueniēs ſummo mane ꝓfectura ſurrexit ⁊ ꝑdictū baculū accipiēs vſq ad ſanctū claudiū viro ſuo comitāte peruenit. Facta igit̄ oblatiōe ⁊ pedibꝰ ſancti viri deoſculātis in orōne ꝓcidēs debilitatis ſue remedium ꝓfuſis lachrymis poſtulauit. Tūc ad celū erectis manibꝰ articulis innixa ſe nullū ſentire dolorem oībus circūſtātibꝰ indicauit: ⁊ glorificās deū ⁊ btm̄ claudiū cū reliqs ad altare rectis pedibus ꝓperauit. Conuerſa quedā ſcti roberti de caſa dei graui ꝑcuſſa egritudine toto corꝑe imbecillus lectulo decubuit. Cui beatꝰ claudiꝰ i ſomnis apparuit ſub epāli habitu baculū paſtoralē baiulās ſibi ſanitatē ꝓmittebat. Que ſurgēs debilitatis imemor hilari greſſu corpus ſanctū expetijt. Que labijs ⁊ oculis ꝯtrectis liberata morbi infeſtationeꝫ deo miſerante penitꝰ euaſit.

¶ Vir ꝗdā apud annonas mēbris īferioribꝰ ab adoleſcentia cōtractis nixu manuū miſerabiliter incedebat Qui ab vxore ⁊ parentibus equo collocatus ⁊ vſq ad grandiſonū perductꝰ ibidem deſcendit affirmans ſe beati claudii qualitercūq greſſu ſine vehiculo petituꝝ. Quo paulo longius egreſſo obuiā habuit ꝙ plurimos qui virtutes ⁊ miracula q̄ ipſi oculis viderant eidē cū admiratiōe retulerūt. Igit̄ ſtatim fidei adiutꝰ adminiculo crura cū pedibꝰ extendens innixus articulis ſurrexit: ⁊ pre gaudio curſitās leta hilariq facie cū vxore expedito greſſu vſq ad corpus ſctm̄ ꝑuenit grās agēs deo qui ꝑ famulū ſuum claudiū ſibi ſanitatē contulit.

¶ Mulier ꝗdā ſalineſis mēbris diſſolutis triēnio debilitata ad ſctm̄ claudiū in humeris hoīm allata fuit. Que manibꝰ expāſis ante altare ꝓſtrata ad ſanctū dei voce lachrymabili reclamabat: mēbruꝫ valitudinē in humilitate depoſcens. Que ſtatim orōne facta iūcturis crepātibꝰ articulis innixa ſurrexit ⁊ recto greſſu corā oībus ambulauit. Frater vero eiꝰ q̄ tali miraculo nō interfuerat caſu ſuꝑuenit: ⁊ vidēs ſororē ſuā ambulantē nimia ammiratione repletus dixit. Sana facta eſt ſoror mea. Et illa. Gratias ago oīpotenti deo ⁊ dño meo btō claudio per quē ſanata ſum ⁊ rectis pedibus ſicut tu ipſe vides incedo.

¶ Super arboſiū agni ouiū quos ꝯuerſus quidā cuſtodiebāt neſcio qua vertigine tremuli ſe oīno ſuſtinere nō poterāt. Quaꝝ infirmitati ipſe cōdolens coꝝ debiliorem btō claudio reddidit ſi ceteros a ꝑdicta clade liberaret. Quo reddito agni facto agmine cucurrerūt matrū vbera cū oī hilaritate ſuggētes. Tūc ſtatiꝫ ꝯuerſus pre gaudio currēs agnū quē deo ⁊ btō claudio vouerat in ꝑſentia multoꝝ qui aderāt ante ſepulcrū eius grās agēs obtulit.

¶ Rure mariniaco vir ꝗdā habitabat cui ex ſuꝑfluitate ſāguis natū apoſtema dextrū brachiū totū occupauit: qđ in breui mirū tumorē excreuit: vt ab eodē viro a latere q̄ſi infantulꝰ poneret̄. Cūq cōtinuo dolor excreſceret intm̄: vt ꝑdictus vir oēm corporis quietē et ciborū ſaporē amitteret. Tādē quadā nocte in lecto iacēs: vt ipſe teſtatꝰ eſt clare vigilaret: vidit pre oculis aſſiſtere virū aſpectu decorum facie venerabilē indutum ſtola candida ⁊ obſtupuit. Qui quaſi in extaſi poſitus in voceꝫ ꝓrumpēs. qs eſſet inqſiuit. At ille claudiꝰ inqt ſeruꝰ xp̄i ſum q̄ tuus mīa ad te debilē acceſſi. Et ſtatim brachium ipſius crucis ſignaculo facto muniens ſanitateꝫ plenariā reddēs euanuit. Tūc puella ꝗdā ipſiꝰ viri filia q̄ nō lōge in lecto quieſcebat patrē cū quo loqueretur inqſiuit. Quā ille increpās tacere iuſſit. Et paulo poſt timore excuſſo brachiū erigēs leſionē nullā ſenſit.

Libere cōditiōis adoleſcēs ꝗdā diuitijs ꝑpotēs in quadā villula ꝓpe lugdunū morabatur. Qui cōplexione viciata guttā artetica nō abſq magna mēbroꝝ iūcturarūq ꝯtractione incurrebat. Hic itaq pedū deſtitutus officio totiꝰ ꝑrimonij ſubſtātiā in medicos erogauit. Cū vo nil amplius qđ daret haberet oī ſpe ſalutis ab ipſis derelictꝰ quid iā facere debeat ignorauit. Inter notos igitur mēdicare erubeſcēs relictis parētibꝰ triſtis vehiculū aſcēdit diſiōneq̄ trāſuectus eſt. Vbi cuꝫ iam ſex annis in paupertate magnaq corporis debilitate ꝑmāſiſſet: tādē auditis miraculis q̄ ꝑ ſctm̄ claudiū fiebant fidē cōcepit vt ſi nō corpꝰ ſaltē in fimbriā aliquā veſtimēti eiꝰ cōtingere poſſet ſe ſaluum fieri credidit. Baculis igitur innixus ire tentauit: ſꝫ minime potuit Quapropter vehiculis ⁊ quadrigis trāſeuntibus dolam vſq peruenit: atq iaꝫ firmiore ſpe ſanandi roboratus ſctm̄ claudiū inuocās ſolius baculi fulcimēto vſq ad optatum locū ꝑuenit. Cūq oratoriū intraſſet ⁊ orōne facta pedes ſacri corporis oſculatus fuiſſet: ſtatim reiecto baculo ſanus effectus cū graꝝ actione ad parētes ſuos hilaris reuerſus eſt.

¶ Homo quidā in villa ſancti albani ſpū maligno agitatus vxorem ⁊ filios minaci vultu deterrebat. Quē amici ſui ligatū funibus ſuperpoſitū vehiculo ad ſepulchrū viri dei ꝑducere ſatagebāt. Cū igitur loco appropinquaſſet ⁊ demoniacus pinnaculū tēpli aſpexiſſet cōtinuo clamauit. Cur me ceditis: aut me ligatū tenetis: dei ⁊ beati claudij miſeratione ſanatꝰ ſum ſoluite me nihil timentes. Quem ſtatim ſoluentes in preſentiam corporis amici dei cū oblationibus perduxerūt. In territorio ſancti eugendi quedam puella. xv. annoꝝ quadam vice in viſione nocturnali adeo perterrita fuit: vt quinq annis in lecto decūbens nihil oīno ſibi vel potius niſi aliqn̄ ſemel per mēſem vel circa pomū coctū degluttire poſſet. Et quia ſemꝑ bone fame honeſteq vite fuit: primo infirmitatis ſue anno bis cōfeſſa a proprio ſacerdote corpus dominicū cū magna reuerētia ſumpſit. Egritudine igitur inualeſcente quatuor annis ſequentibus nō ſolū loquendi: verū etiam viſus beneficio in toto priuata fuit. Multe vero honeſte perſone miſericordia ſuꝑ ipſam mote eam ſepius viſitabant. Inter quas cū generoſa domina katherina de beaſremō ſemel aduenīſſet ⁊ miſeram illam inſpexiſſet amariſſime flere cepit atq fletis genibus diu orans tandem benignis exhortationibus ad penitentiam prouocauit: dicens etiā vt omnipotenti deo eiuſq famulo claudio ſe totam cōmitteret ſecurā: vt qui tot ⁊ tāta miracula in remotioribus locis perageret ſibi tāꝙ proprie eiꝰ famule ſubuenire nō dubitaret. Statim illa in ſignum vere fidei manus ad celū eleuans ꝓfundiſſima ſuſpiria emiſit. Sequenti igit̄ die iuſſu deuote ac nobilis dñe ſupradicte ad monaſterium ſancti claudij multis comitantibꝰ in grabato portat̄. Tunc ante ſacrū altare poſita multis effuſis precibus a circūſtantibꝰ ſtatim oculos aperuit: ⁊ hinc inde circūſpiciens ſtatim meritis ſanctiſſimi ꝯfeſſoris claudij ſuper poplites ſe erexit: ⁊ ſurgens velocius pedes ſacri corporis oſculari non diſtulit. cū lachrymis clara voce deū in ſancto ſuo magnificans. Cui eſt honor ⁊ imperiū in ſecula ſeculoꝝ. Amē.

¶ De ſancta Barbara. clxxxvij.

Erat tēpore maximiani imperatoris vir quidā gētilis in nicomedia nobilitate generis preclar⁹ ac tēporaliū rerū abūdantia ſummus nomine dioſcorus. Cui erat filia ſpecioſiſſima noīe barbara. Ipſa aūt qꝛ erat corpe pulcherrima eā pater plurimuꝫ diligebat: quapꝛopter recluſit eam in turri altiſſima quā eidē edificari fecerat ne ab aliquo hoīe videret. Erat beata barbara ingenioſa ꝛ a tenera etate vanas cogitationes relinquēs cepit diuina cogitare. Cū em̄ ſemel tēplū intraret vidēs ſimulachra parentib⁹ ſuis ait. Quid ſibi volūt he ſimilitudines hoīꝫ Reſpōderūt parētes. Taceas nō hoīm ſed deoꝛū ſunt ꝛ volunt adoꝛari per illud qꝺ neſcitur ꝛ qꝺ nō videt. Barbara dixit. Fuerunt quondam hoīes quos nūc colim⁹. rñdent ita. Ex hoc beatā barbara die noctuſqꝫ replicabat tacita dicens: ſi hoīes fuerunt dij noſtri ergo nati ſunt vt hoīes: mortui ſūt vt hoīes ſi dij eſſent nec nati fuiſſent nec moꝛtui: qꝛ deitas vt mihi videt nec cepit nec deſinit eſſe: hō etiā habet originē terre qꝛ terra eſt materia ei⁹: ſi ergo hō de terra eſt ꝛ homo deus eſt: ergo aliquid preceſſit eū qꝺ ei⁹ origo dicit. Si aptius diceremus: terrā deū ſed qꝛ nec terra a ſe eſt nec celum a ſe nec aer a ſe: nec aqua a ſe: ex quib⁹ quatuoꝛ elemētis cōſtat hō: ſꝫ creature ſunt neceſſe eſt his eſſe creatorē. Ecce q̄ta ſapiētia in tā iuuenili puella. Tandē tradita ſtudijs liberalib⁹ alta trāſcēdebat: ſꝫ defuit ei notitia veri dei: vanos aūt deos occulte ſpꝛeuit ꝛ cum videt dijs. ſ. lignis ꝛ lapidib⁹ flectere genua: ſenſibilia inſenſibilibus mutis aīo valde correxit: idcirco venit rumoꝛ laudis nicomediā clamās ſapiētiſſimū viroꝝ alexandrie fore. ſ. originē cui⁹ facundia totā terrā pfunderet dūerſis indicijs daret cognoſcere verā deitatē ꝛ idoloꝝ cōfunderet vanitatē. Hec audiēs beata barbara multū gauiſa eſt i domo pectoꝛis ſui ꝛ cepit ſedule tractare q̄ gſic poſſet eū audire. Erat em̄ pater ei⁹ nobilis ꝛ valde potēs: ergo myſteriū ſuū ei nō reuelauit. Cum neminē curatorē haberet recurrit ad hoc cōſiliū vt literas eidē ſapiētiſſimo origeni dirigeret: ꝛ ſecretū ei patefaceret i hec xba viro alexādrie nobilitate animi lōge lateqꝫ ꝯſperſo origeni barbara nicomedie tua ancilla dec⁹ ꝛ honorē deſiderij mei accepi fore te xc diuinitatis oſtenſorē. A prima eiu ſcintilla ingenij mei cū toto corde cōcupiui vt ad veri dei notitiā puenirē mēte cōcepi nullā deitatē ineſſe lignis ꝛ lapidib⁹ q̄ humana arte cōpoſita ſunt: q̄ nō recipiunt ſenſibilitatē ꝛ nec loq̄ nec audire poſſunt. Vñ ſemp ptractaui eſſe falſos deos: nec hoīes poſſe eſſe deos: qꝛ homo incipit ꝛ deſinit eſſe: de⁹ aūt ante tēpoꝛa fuit nō ergo vnq̄ deos credere potui q̄s hoīes moꝛtales cognoui. In multis tñ motibus poſita ſemper deū nobis ignotum pꝛoculdubio eſſe putaui qui ſolus cūcta fecit quē ſemp amaui: huic me ſemp deuoui a quo ſum id qꝺ ſuꝫ: niſi me ſnīa fallit cui⁹ ſpiritu animatā me ſentio: ne deſiſtā donec ad eū ptingam. Quapꝛopter fame tue tumultu pcuſſa pater venerabilis: mentē meā his aptius voluere cenſui illū deū ſolūmodo veſtigare cui⁹ cognitionē apōte eſſe cognoui. Unde ſi ita eſt vt fama refert ſupplices offero preces quatenus diſcutere digneris noctē ignorantie chaos confuſionis ab ancilla tua ꝛ inducere: ſolem iuſtitie lumēqꝫ diſcretionis. Appeto em̄ verū deuꝫ ſcire q̄ fecit viſibilia ꝛ inuiſibilia ꝛ vtrum vere vnus ſit vt ipſa iam nunc dudum mecum argumentata ſum ꝛc.

Hanc epiſtolā direxit ad alexādriā ad originē pſbyterū que eſt in partib⁹ aphꝛice caput regionis illis lōge diſtans a nicomedia. Ne aūt priuaret legatione quam legauerat ad deū quem nouerat in cubiculo codris ſui lachꝛymas fundit dicēs: dñe firma pedē ei⁹ quē ad famuiū tuū miſi ne aut me aut illū moꝛs pueniat vſqꝫ re legatio veniat. His ꝛ alijs poſtulationib⁹ q̄bus deuote peterat nuncius alexādriā ingreditur originē reperit in palatio māme matris alexādre ceſaris vbi occupat in docēdo xpianā religionē. Qui letitia magna literas barbare accepit laudans deū q̄ hmōi ſemē ſuſcitabat ꝛ talia opat. Et ſtatim origenes doctoꝛ xpiātiſſimus accelerat ꝛ edidit deſideriū barbare in hūc modū. Origenes veri dei īdignus ſacerdos et vt poſſibile eſt oſtenſoꝛ ei⁹ adhuc etiā alexādrie nūc degens. Barbare barbarice gentis adoptionē filioꝛū dei ꝛ ieſu xpi verā ſalutē ſicut ſcripſeras ſcire te velle verum deū quia ſit. Scire debes q̄ vn⁹ eſt verus deus in ſubſtātia ꝛ trinus in pſonis. ſ. pater ꝛ fili⁹ ꝛ ſpūſſctūs. Quicūqꝫ hec oīa credit oīno hꝫ q̄ ad deū ptingere poſſit: tu aūt hec intellige ꝛ intellecta crede: ſi q̄d defuerit ad plenitudinē deſiderij in legato reqre: q̄ te legē ſcrām erudiet: libros quos ſecū deferi tibi leget. Nō etiā dubites te p noīe xpi multis toꝛmētis tradi. Ipſe em̄ dicit. Luce. ix. Qui pdiderit aīam ſuā in hoc mūdo ppter me in vitaꝫ eternā cuſtodit eā. Origenes miſit vnū ex plurib⁹ cuꝫ nuncio barbare ad barbarā q̄ modū magno deſiderio eius daret. Preceſſit nūcius barbare ꝛ nūciauit nūciū viri dei adeſſe fecit ꝛ pmiſit eū foris ſtare vtrū conueniēs eſſet eū intrare. Tūc illa hoīeꝫ aduocari fecit: q̄ ingreſſ⁹ offerēs ſalutationē in xpo illa aſſurgēs inclinatur ꝛ iā dei nomē q̄ hoīem venerat. Pater ei⁹ gr̄a viſitationis ad eā veni ꝛ vidēs virū ignotū tremēs inquit. Quis hic ꝛ cur hic? Rñdit alexādrinus medēdi arte peritus q̄ ſpōdet magiſtrū ſe habere alexandrie q̄ contra vſus medicoꝛū etiā aīas curat. Pater audiēs receſſit ꝛ cēceſſit cū ea fieri colloquia. Tūc valētius ſacerdos ꝛ barbara cōferūt inē ſe ſua myſteria: ibi tūc plecte epiſtola ꝛ bene docta qꝺ defuit epiſtole ad plenitudinem deſiderij a legato q̄ſiuit ꝛ ad libitū inuenit. Cognito auteꝫ q̄ pater ꝛ filius ꝛ ſpiritusſanctus ſit ſolus deus ꝛ quomodo fili⁹ miſſus ſit a patre ꝛ p ſuſceptā humanitatē hoīem perditum reuocaſſet: captiuū redemiſſet: ꝛ p ſacrum lauacrū eius peccata lauiſſet accelerauit ad baptiſmi gratiam ꝛ ab eodeꝫ pꝛeſbytero valentio quē origenes ad ipſam miſerat: baptizata eſt in turri in qua pater eam poſuerat: amplius que dei erant queſiuit et que ſurſum ſunt cupiens libꝛos quos ei origenes miſerat frequenter legit ꝛ valde exercuit in ſcientia diuinoꝛum etiam ſine magiſtro: et in ſapientia diuina. Legitur etiaꝫ de ea q̄ quia pulchꝛa fuit quidam de optimatibus terre illius patri eius locuti ſunt: vt virum ſibi acciperet. Ipſe vero accedens ad eam in turrim perſuadebat eam dicens. Filia mea quidam de potentibus commemoꝛati ſunt mihi de te vt acciperent te in coniugio: quid ergo vis de hoc: ipſa vero intuita patrem cum ira dixit. Ne cogas me hoc agere pater. At ipſe receſſit ab ea: deſcendenſqꝫ inſtituit multitudinem artificum qui facerent lauacrum et conſtituit quomodo fieri debuit tribuens ſingulis mercedem in integrum pꝛofectuſqꝫ eſt in regionem longinquam deſcendenſqꝫ famula dei de turri videre opus quod factum eſt vidit contra ſeptentrionem duas ſolummodo feneſtras: et dixit artificibus. Quare duas feneſtras inſtituiſtis. Dicunt ei. Pater tuus diſpoſuit.

Quib⁹ illa. Facite mihi aliam feneſtram. Cui dixerũt. Timemus dñã ne indigneť pater tu⁹ ꝯ nos. Dixit eis famula dei. Facite mihi feneſtrã: ego de hoc acquieſcere faciã patrẽ meũ. Ipſi vero fecerunt aliã feneſtram. Perambulãs vero barbara in natatorio cõtra orientẽ inſtituit in marmoribus ei⁹ digito ꝓcioſam crucem. Depoſt aſcendẽs in turrim vidit ſimulachra q̃ colebat pater eius: ſuſcipiẽs ſpm̃ ſctm̃ inſpuit in faciẽ eorũ ⁊ dixit. Similes veſtri fiant q̃ faciunt vos ⁊ oẽs qui confidunt in vobis. Finitoq; opere reuerſus eſt pater ei⁹ de peregrinatione ⁊ contẽplatus tres feneſtras dixit artificib⁹. Quare tres feneſtras inſtituiſtis. Dicũt ei. Filia tua ſic nobis precepit. Ipſe vero ait filie. Tu imperaſti tres feneſtras fieri. At illa. Etiã bene feci: nã tres feneſtre illuminãt totũ hoĩem. Et aſſumens eã pater eius deſcẽdit in natatorio ⁊ dixit ei. Quomodo abundantius illuminant tres feneſtre duabus. Illa rñdit. Tres ſunt mundũ illuminãtes ⁊ ſtellarũ curſum regulãtes: pater ⁊ filius ⁊ ſpiritusſanct⁹ ⁊ hi tres vnũ ſunt in eſſentia. Tũc furore repletus pater tulit ſpatam ſuã vt eã occideret. Ipſa aũt orabat ad dñm et abſciſſa eſt petra ⁊ ſuſcepit eam intus et eiecit eam ſup mõtem in quo duo paſtores erant paſcẽtes oues ſuas: ⁊ illi cõſiderauerunt ꝙ beata barbara a facie patris eius extra patriã fugeret. Pater aũt eius queritando diſcurrens venit ad predictos paſtores inquirendo vtrum barbaram filiã ſuã vidiſſent. Unus aũt eorũ cõſiderans iram patris iurauit ſe neſcire eam: alter vero eam digito ꝓdidit. Beata aũt barbara proditori ſuo maledixit: ⁊ ſubito ipſe verſus eſt in ſtatuã marmoream ⁊ oues eius in locuſtas mutate ſũt hoc apocriphũ eſt. At pater eã reperiens flagellauit ⁊ coma traxit eam cathenis ⁊ claue recluſit vt nõ aperiret ei quiſq̃: cõſtituitq; cuſtodes vſq; dum abiens nunciaret preſidi martiano. Audiẽs ergo preſes iuſſit eam preſentari. Preſes aũt vidẽs miram pulchritudinẽ eius dixit ei. Quod vis parce tibi ipſi ⁊ ſacrifica diis aut acerrimis tormẽtis traderis. Cui illa. Ego habeo ſacrificare deo meo ieſu xp̃o qui fecit celum ⁊ terrã mare ⁊ oĩa que in eis ſunt. De demonibus tuis dicit propheta pſal. cxiij. Os habent ⁊ non loquentur oculos habent ⁊ non videbunt ⁊c. Similes illis fiant qui faciunt ea ⁊ oẽs qui cõfidũt in eis. Tũc preſes furore repletus iuſſit eã expoliare ⁊ carnes eius neruis taurinis ſine miſericordia diſcerpere: ita vt omne corpus eius inquinaretur ſanguine ⁊ iuſſit eam in carcere recludi quatenus tractaret qua pena eam conſumeret. Media nocte circumfulſit eam lux de celo in qua apparuit ei xp̃s dicẽs. Confortare filia qm̃ copioſum fit gaudiũ in celo ⁊ in terra ſup paſſione tua non ergo metuas minas tyranni: ⁊ ego enim ſum tecum vt eruam te ab oĩbus plagis que inferuntur tibi ⁊ ſtatim oẽs plage nuſq̃ apparuerũt. Gaudebat autem ⁊ exultabat ſancta barbara ſup exhortatione dñi. Mane facto iuſſit preſes afferri eã: ⁊ intuens q᷑ illata ei tormenta nuſq̃ cõparuerũt dixit ei. Ecce qño ꝓpitiati ſunt dii tibi ⁊ diligunt te q᷑ plagas tuas ſanauerũt. Rñdit barbara. Similes ſunt tibi dii tui ſurdi: ceci ⁊ muti: ⁊ quomodo plagas meas curare potuerũt: q᷑ ſibi ipſis remedium cõferre nõ põt: me aũt qui curauit eſt xp̃s filius dei viui quẽ tu nõ vides: q᷑ induratũ eſt cor tuũ a diabolo. Tunc preſes vt leo fremẽs iuſſit capere latera ei⁹ ⁊ lampades ardentes applicari ei ⁊ malleo caput eius cedi: ipſa aũt intuita in celũ dixit. Tu noſti cognitor dñe q᷑ amoris tui occaſione patior: me ergo ne derelinq̃s pro te vero has plagas fortiter ſuſtinui. Tũc iuſſit impius preſes gladio abſcidi mãmillas eius: q̃ aſpiciens in celũ ait. Ne proiicias me a facie tua dñe ⁊ ſpm̃ ſanctum tuũ ne auferas a me. Cum aũt hãc plagam fortiter ſuſtineret: iuſſit eam nudam circuire regionẽ illã ⁊ plagis inferentib⁹ flagellari. At martyr xp̃i videns in celũ ait. Dñe deus q̃ operis celũ nubibus adiutor ⁊ ꝓtector meus eſto ⁊ tege nudatũ corpus meũ ne videať ab oculis impiorũ virorũ. Hec dicens deſcendit angelus dñi operiẽs eam ſtola candida. Hoc cũ videret impius preſes precepit eã gladio trucidari. Tunc furore repletus pater eius ſuſcepit eã a preſide ⁊ perduxit eã in montẽ. At vero ipſa gaudens ſup hoc feſtinabat vt perfectum vite eterne brauium acciperet: ⁊ adducta in montẽ ad dñm orabat dicẽs. Dñe ieſu xp̃e cui oĩa obediunt: preſta mihi hãc petitionẽ vt ſi quis memor fuerit noĩs tui ⁊ famule tue faciens memoriam paſſionis mee dñe ne memineris peccatorum eius in die iudicij ſed ꝓpicius eſto ei: tu eñ ſcis q᷑ caro ſumus. Et facta eſt vox de celo ad eã dicens. Ueni pulcherrima mea et requieſce in cubilibus patris mei q̃ eſt in celis: qđ poſtulaſti donatũ eſt tibi. Quo facto martyr chriſti ad locum ſupradictum venit ⁊ ibi martyrium ſuum finiuit: a proprio eñ patre decollata eſt. Patre eius de mõte deſcendente ignis de celo deſcendit ⁊ cõbuſſit eum ita vt nec puluis ei⁹ inueniretur. Finita eſt aũt ſancta martyr xp̃i barbara cum ſancta iuliana quarta die menſis decembris imperante maximiano ⁊ preſidẽte martiano.

Fuit vir nobilis comes ſaxonie qui inimicũ ſuũ captiuauit: quẽ ſtatim in turrim recludi fecit et familie ſue ſub pena magna mandauit ne ſibi aliquis cibum vel potum miniſtraret: vt ſic eo citius moreretur fame. Cũq; per aliquod tempus ſine cibo ⁊ potu manſiſſet: cuſtodẽ turris voce lugubri ⁊ lamentabiliter rogauit vt ei modicũ daret de pane ob reuerentiã glorioſe virginis barbare nec ſic fame moreretur: cuſtos nec clamorem nec preces aduertebat: ⁊ ſic ꝑ aliquod tẽpus iacebat ⁊ nemini reſponſum dabat: cuſtos vero exiſtimabat illũ iã mortuũ: rogauit ergo dñm vt illum extrahi permitteret priuſq̃ corpus mortuũ exalaret fetorem. intecerũt igitur funem in collũ detenti: ⁊ ad ſummitatẽ deducẽtes ſic eum de alto proiecerunt: qui cum ad terrã perueniſſet ſtatim ſe erexit: ⁊ oẽs qui aderant hoc videntes in fugam cõuerſi ſunt: quos ille dulciter monuit ac propter deum rogauit ne fugerent: ſed vt propius accederẽt: ⁊ cum acceſſiſſent ad eum interrogauerunt eũ quomodo hoc fieret aut qño viuere poſſet: quib⁹ ille reſpõdit beata virgo barbara me in oĩb⁹ anguſtiis meis cuſtodiuit: ⁊ in erectiõe turris ſuis ſanctiſſimis manibus me ſuſtentauit: ⁊ mori nõ poſſum niſi confeſſus et ſacra communione munitus ⁊ inſictus: interrogatus vnde hanc gratiam haberet dixit: ieiuniis et orationibus omni die omni anno honoraui eam: et hanc gratiam mihi apud deum obtinuit vt mori nõ poſſim abſq; ſacramentis quibus perceptis ſtatim ſpiritum exalabat. Aliud exemplum legimus tpe ſereniſſimi adolfi regis romanorum: accidit vt quidam comes ex mandato regis in partibus orientalibus preſideret. Rabẽte vero tempore famulus quidam de proſapia militari ꝙ virginem violauerat incuſatur: q̃ captus vinculis incluſus quouſq; cogitare de ꝯſilio nobiliũ ac ciuitatis que contra eũ eſſet ſententia facienda: ⁊ tẽpore ſtatuto oẽs conuenerunt: et iuuenis deductus eſt qui intime rogauit: vt confiteretur: vocatur cõfeſſor: audiẽs eum innocentem ipm̃ inuenit. Unde confeſſor eum induxit vt beate barbare perpetuum ſeruitium voueret:

nec ad domū veniret nec rediret niſi pri⁹ locū āſiquū culmen in pꝛeſcia viſitaret: qḋ ⁊ iuuenis fecit. Interea mulier clamās iudiciū īplorat: iuuenis ad iudiciū ducit. Judex querit de ſnīa iuuenis iā de vita ſua deſperans. Quidā ignotus acceſſit quem nemo nouit exhortans iuuenē: vt iudicē rogaret ipſum ſuū verbū loq̄: q̄ factū eſt. Tunc tota vniuerſitas cucurrit: q̄r quaſi ille deſpectus vellet fari: ⁊ rationabil'r oſtēdens ſniaꝫ pꝛolatā cōtra iuuenē eſſe nullā ⁊ cōſtanter probās: q̄ oēs tā nobiles q̄ ciues ⁊ oēs qui aderāt illud verū eſſe dicebāt: ⁊ ſic ſentētiā reuocauerūt q̄r vltra humanū ſenſum ꝓtulit: cui nullus contradicere potuit: ⁊ dū ꝑdict⁹ iuuenis ante tribunal exiſtebat: pꝛe nimio gaudio proſternere ſe volēs: caſu accidit vt colluꝫ iudicis amplecteret. Quod vidētes ſerui iudicis hoſtiliter irruerūt in eū. Hoc pater ⁊ amici vidētes deſperati flentes ⁊ lamentātes quaſi moꝛtuū eū reliquerunt. Quod intelligens cōfeſſoꝛ cōſiderer amicis ſuis ait. Nequaq̄ ſic de bñficijs btē barbare diffidatis. Quia veraciter ſcio q̄ ſanus eſt ⁊ nullā patitur coꝛpoꝛis moleſtiā. Accedentes pater ⁊ amici eius cū feſtinatiōe nullū veſtigiū vulneris inuenerūt in eo gratulabātur: illi⁊ meritis ⁊ beneficijs beate barbare ei pꝛeſtitis et magnifice laudauerunt eam: ⁊ ſic iuuenis tandē in ſeruitio beate barbare vitam finiuit.

¶ De ſctō bernardino confeſſoꝛe. clxxxix.

BErnardin⁹ cōfeſſoꝛ natiōe tuſc⁹ ex nobili familia albizeſcoꝛum ꝓcreatus patre toloſanēſi: matre neramaſſana bindi filia poſt tertiuꝫ ei⁹ natiuitatis annū defuncta īfra ſextū pꝛ materrere diane educādus remanſit: q̄ anno. xj. a patruis ſenas aduocatus eſt: vbi liberalib⁹ artib⁹ imbutus: canonico iuri vocauit deuotas nunq̄ ꝑtermittēs oꝛōnes: quib⁹ coꝛroboratus ſenis fraternitatis ſctē marie de ſchala ſctimonia celeberrime aſcribi ſe ꝓcurauit vbi cilicio indut⁹ ſup tabulas aut paleas doꝛmiēs circa lāguētes erat officioſiſſim⁹. Interea anno dñi. M.cccc. ſeuiēte ſenis epidimia moꝛtuis fere oīb⁹ miniſtris hoſpitalis dicte ſctē marie: cū nullo ꝓtio cōduci poſſent. Bernardin⁹ tyꝛo xpīanoꝝ. xx. languentū ſe gratis obtulit in miniſtrū: qui cū ſe ad tantū onus imbecillē foꝛe perpenderet: quoſdam eiuſdē fraternitatis ꝯſocios ad piū op⁹ ſibi aſſiſcere talib⁹ ꝓcurauit. Euāgelio admonemur: regnū celoꝝ vim patit ⁊ violenti rapiūt illud. Inferam⁹ ergo violētiā nobiſmetipſis: nec ꝓ xpō moꝛi pertimeſcamus: quid tam magnū atq̄ pulcherrimū: q̄ peractis tꝑe ad martyꝛiū coꝛonam peruenire ſi moꝛimur pro chꝛiſto: certe moꝛimur qua moꝛte ⁊ merces augeṫ ⁊ omne crimē excluditur: oīs cōſummatio ⁊ ſtatus vite martyꝛio decoꝛaṫ: ⁊ hoc fundamētū vite et fidei: hoc pꝛeſidiū ſalutis: hoc vinculū libertatis ⁊ honoꝛis. Moꝛs quippe interioꝛem facit vitā. Moꝛs magis ducit ad gloꝛiā. Quid eñ nobis cū hac luce quib⁹ lux eterna ꝓmittitur. Quid cū huius vite natureq̄ cōmertio quos celi altitudo depoſcit. Intra omniū gloꝛiā pulchꝛioꝛ eſt ꝓ chꝛiſto moꝛi titulus: ⁊ integrioꝛ coꝛona ſignaṫ. Poꝛro nobis cōtēnenda moꝛs eſt quibus chꝛiſtus occiſus eſt añ oculos. Nobis queſo cōcurrāt dñice paſſionis exēpla: cōcurrāt oblata ⁊ pꝛemia: quoniam miām pꝛeſtantes: miām cōſequētur. His inflammati iuuenes cuncti vnanimes cōfeſſione rite expurgati ⁊ cōmunione: ad funeſtā illam domū non ſine parentū ⁊ amicoꝝ lachꝛymis ſe contulerunt: die noctuq̄ ſedulo infirmis miniſtrātes quādoq̄ moꝛtuoꝝ coꝛpoꝛa ſepelientes. Demū ſedata peſtilentia pluribꝰ de cōſocijs defunctis reliqui ad paternas domos remearunt: quod fecit ⁊ bernardinus qui ſtatim febꝛe cōcuſſus ⁊ nō multo poſt saluti reſtitutus: ampla facultate pauperib⁹ erogata: die natiuitatis marie virginis cuius gratia a pueritia quoad vixit ſabbato ieiunauit: beati franciſci factus eſt imitatoꝛ nihil pꝛeter habitū femoꝛalia ⁊ funiculū poſſidens: ⁊ pꝛimo in locū columbarij in ſenenſi territoꝛio cōtemplationi a pꝛiſſimū deſtinatur: vbi vigilijs: ieiunijs: diſciplinis vltra regule pꝛecepta ⁊ cilicio coꝛp⁹ macerabat: illuc per multa miliaria nudis pedib⁹ panis ac vini collectā eleemoſynā humeris afferebat pꝛelatis obediens hic inter cetera paſſione chꝛiſti amariſſime ſcindebatur: qui ſacerdos oꝛdinat⁹ quotidie amoꝛe in deū inflammatus celebrabat: ſed altius aſpiciens: ⁊ animarū ſalutē ſitiens grauiſumpta cruce: ex colūbario ſaggianū: vt ebꝛius ſpiritu: pꝛedicaturus acceſſit: cuius integritate pꝛius cognita a pꝛelatis oꝛdinis pꝛedicandi officiū cōceditur: ſed cū linguaꝫ haberet aliquātulū pꝛepeditā facta ad dominū oꝛatione igneus e celo globus dimittiṫ: q̄ ſic eius lingue raucitatē decoxit. q̄ exinde illud ſanctiſſimum nomen ieſus italie vrbes: caſtella: villas quaſq̄ perluſtrās expedite non ſine maximo fructu ꝑdicauit: Tunc eñ terras ⁊ pꝛedones obſidebant: ⁊ ſic tāta guelphoꝝ ac gibellinoꝛū rabies incaluerat vt mutuo fraternoq̄ cruoꝛe ruberet Italia: publica ludoꝝ gymnaſia frequētabantur: vſurarū voꝛagines inhiabant: vigebat magia: religio parum colebaṫ: et feſti dies a ferialibus niſi ſpectaculoꝛū gratia dignoſcebantur: ſed magis indigebat italia eo plus in bernardino ſuperne gratie fauoꝛ et virtus fecūdauit. Quis enarrare poſſet quātū boni per bernardinū conſecuta eſt italia: per hūc ſedate cedes erecta hoſpitalia: extirpate feneratoꝛum rapine: adulterini feminarū oꝛnat⁹ cremati: feſti dies culti: ⁊ plures vtriuſq̄ ſexus non ſine miraculoꝝ ſplendoꝛe ad dei ſeruitiū cōuerſi. O viruꝫ Italie frugi in his itaq̄ operibus bernardine perſeuerans apud aquilam apꝛucij vrbem anno ſalutis. M.ccccxliij. etatis vero ſue. lxiij. vite terminū cōpleuit. Cuius coꝛpus aquilani ciues pluribus diebus inhumatuꝫ tenuerūt odoꝛe ſimul et miraculis fragrans: ⁊ ibidem in monaſterio ſancti franciſci poſtmodū honoꝛifice ſepelierūt. Et hunc nicolaus pontifex quintus anno domini. M.ccccl. ſanctoꝝ cathalogo coaceruauit ſolēnis ei⁹ dies xiij. kalendas Iunij colitur. Tranſlatum eſt autē coꝛpus eius in tēplum nouū ei dedicatum anno eiuſdem M.cccclxxij. vj. kalendas Iunij ſexto pontifice maximo eius pontificatus anno. j.

¶ De ſancto Bonauētura epō ⁊ cōfeſſoꝛe. cxc.

BOnauētura epō albanenſis et cardialis de balneo regio oꝛiūdus ex voto matris ꝓ ipſi⁹ infirmitate adhuc puerili beati frāciſci habitū ſuſcepit: q̄ ſub alexandro de halis theologie ⁊ moꝛū ſic euaſit integerrimus vt ſepius de eo diceret alexāder. Uerus iſraelita eſt iſte: in quo adam non peccaſſe videṫ. Hic annoruꝫ. xxxv. inter tot venerabiles religionis patres ꝓpter ſuaꝫ perfectionem factus miniſter regulam beati Franciſci periclitantē narbone in generali capitulo refoꝛmauit: ⁊ ma-

giſtri geraldi apologeticũ libellũ cõtra minores ſubti
liter confutauit. Hic in beati antonij tranſlatione pa=
tauiũ. xxxij. anno obit⁹ eius linguã recentã ac rubicũ=
dam in manib⁹ tenẽs inter lachrymas ait. O lingua
que deũ ſemꝑ benedixiſti: ⁊ alios benedicere docuiſti:
nunc ꝑſpicue cernitur quanti meriti fueris apud deũ:
⁊ ſic oſculans depoſuit. Laborante xp̃o difficultatibus
romana ſede a gregorio põtifice. xj. ⁊ ſacro ſenatu car=
dinalis ⁊ ep̃s albanenſis q̃uis renuens ꝓclamatur. ⁊
ſtatim ad concilium lugdunenſe cũ rothomagẽſe ⁊ tri
plitauo epiſcopis de rebus arduis pertractandis de=
ſtinatur: in quo adeo prudenter grecorũ hereſes com=
poſuit: quod oẽs preſente tũc paleogo eorũ imperato=
re libere ſe deinceps romane ſedi parare velle profite
rẽtur. Hic libros edidit intitulatos. De ſeptem viſio=
nibus. Sententie ſententiarũ. Super euangelijs pre=
ſertim luce. Officium beati franciſci: ⁊ de eius vita. De
ſex alis ſeraphin. Itinerariũ mentis in deũ. Alterum
in ſcipſum. Defenſoriũ religionis mẽdicantiũ. Arbor
crucis. Breuiloquia. Sermones dominicales ſuꝑ euã
gelijs ⁊ epiſtolis per anni circulum. Compendiũ veri
tatis ſacre ſcripture. De inſtitutione nouitiorum. De
ſtimulo amoris pharetra. Multa in officio reforma=
uit ⁊ addidit. Et alia plura opuſcula vſq; ad tricenna=
rium numerum: que in partibus galliarũ frequenter
in manibus habẽtur. Et ſic in pari ſanctitate ⁊ opum
fructu ꝓficiens ex humanis ſublatus eſt anno domini
M°. cclxxiiij. tertio idus Julij: etatis ſue. liij. Lugduni
in eccleſia beati franciſci ſepultus: miraculis radiẽs.
Cuius cor reliquo corpore incinerato icorruptũ inuẽ
tũ eſt: a ſixto pontifice. iiij. anno ſalutis. M. cccclxxxij.
ſanctoꝝ pontificum numero aſcriptus eſt eius feſtum
dominica ſecunda Julij celebratur.

¶ De ſancto Rocho confeſſore. cxcj.

Rochus confeſſor genere narbo=
neñ. apud montẽ peſſulanum ex
patre ioãne: matre libera progenitus
annoꝝ. xij. corpus ſuũ cepit abſtinen=
tia caſtigare: qui mortuis parẽtibus
ampliſſima hereditate pauperib⁹ di=
ſtributa: à principatu ſe abdicãs: oppi
dis ꝑinis patruo cõmendatis: breui
veſte indutus: cũ pileo: pera: ⁊ baculo
in Italiam peregrin⁹ deuenit: et quũ
romã aquain pendentẽ, ceſenã, aliaq;
plurima loca iruci peſtilẽtia vexata ſigno crucis libe=
raſſet: placẽtiã eadẽ lue infectã ad quoddã egrotantiũ
hoſpitale diuertit, q̃bus oĩbus ſimiliter ſanatis, ſta=
tim ſiniſtra coxa ſagitta trãſfigitur. Sed poſt acerbam
paſſionẽ ſalutẽ cõſecut⁹, in galliã armis tũc vexatã re=
meauit: ⁊ in patruo captus oppido, vt explorator, carce=
ri detruditur: in quo exacto quinquennio in maxima
patiẽtia ⁊ vite auſteritate dñm orans, vt inuocãtes no=
mẽ ſuũ à ſeuiſſima peſtilẽtia protegerent, in pace ob=
dormiuit anno domini, M. cccxxij. etatis ſue. xxxij. xvj
Kalen. ſeptẽbris ad cuius lat⁹ reperta eſt tabella: his
» litteris inſcripta. Peſte laborãtes ad rochi patrociniũ
» confugientes cõtagionem illam truculentiſſimã eua=
» ſuros ſignifico: quo à patruo cognito inter multas la=
chrymas: peractis longo tractu exequijs ſanctũ corp⁹
tradidit ſepulture: eidem templũ magni ſumptus eri=
gens. Huius vero nomẽ redeuntes è cõcilio conſtãtie
ab eo recenter à furenti peſtilentia liberati. Anno ſa
lutis. M. ccccxv. detulerunt in Italiam: in qua ob ei⁹
innumerabilia miracula baſilice ⁊ ſacella vbiq; idẽtes
erigunt: et anno eiuſdẽ. M. cccclxxxv. corp⁹ ei⁹ furtim
Venetias delatum à ſenatu deuotiſſime ſuſceptũ eſt:
⁊ eius nomini templũ celeberrimũ fabricatum. Feſtũ
ipſius. xvij. kalen. ſeptembris veneratur.

¶ De ſancta Anna. cxcij.

Poſtulaſtis filie hierl3 inde bea
tus Hier. poſtulaſtis ſorores di
lectiſſime: vt ſi q̃d alicubi forte i gre=
cis voluminib⁹ de ſancta ac btĩſſima
anna m̃re theothocõ. i. dei genitricis
inueniã ad ei⁹ laudẽ et gloriã latino
ſermone depromã: ſed me nõ arguat
ſctitas vr̃a ſi ſtatim petitioni vr̃e non
obtẽperaui et grecũ depoſtulatũ: q̃d
dei ꝓuidẽtia i manus nr̃as icidit in
latinũ ſermonẽ nõ tranſtuli. Fateor
eñ ꝓ rei magnitudine ad tanti negocij trãſlationẽ me
indignũ fore: ſ3 e celo petam⁹ auxiliũ: ⁊ cũ moyſe eleua
te man⁹ vt petitiões vr̃e labore ſuꝑato veſtrarũ oĩonũ
ſit fruct⁹. Nã de qua agimus res eſt p̃clara et oĩ laude
digniſſima. Eſt nẽpe ſctã anna illa arbor bona de qua
virga exciſa ꝑ ſe diuinit⁹ floruit. Hec eſt celũ excelſu3 de
qua ſtella maris ꝓceſſit ad ortũ. Hec eſt ſterilitas fecũ
da ⁊ ſimplicitas ſctã. Hec eſt radix oĩ laude colẽda de
qua egreſſa eſt virga de radice ieſſe. Hec eſt inter mulie=
res bñdicta: ⁊ iter m̃res btã: ex ea nãq; tẽplũ dñi ſacra=
riũ ſpũſſctĩ: mater dei mũdo illuxit: ⁊ merito ãna di. i.
gr̃a dei mariã q̃ gr̃a plena fuit genuit ob eã rem hodie
fratres chariſſimi btẽ anne m̃ris ſctẽ dei genitricis ac
ꝑpetue virginis marie feſtiuã celebrem⁹ memoriã in q̃
carnis reliq̃t ergaſtulũ ⁊ ſubuecta eſt venerabilr ad ce
los ſctõꝝ obſequio angeloꝝ ad eternũ ſiq̃dẽ p̃triarchaꝝ
ac ꝓphetarũ gl'ioſa ⁊ felix ꝑuenit cõtuberniũ ex quoꝝ
carne carnis ꝯxit originẽ vt per vẽtris ſui fructũ ꝑp'o
ſuo de⁹ mitteret redẽptionẽ: gaudeat ḡ ſacroſctã m̃r ec
cleſia hui⁹ ſctẽ matrone munita ſuffragijs ⁊ in ei⁹ lau=
dib⁹ cũ deuotiõe exultet. Hec ẽ eñ illa ſuꝑne bñdictio
nis terra de q̃ celeſtis figulus ollam ſpei nr̃e cõpoſuit
btĩſſimã virginẽ mariã q̃ ex diuini roris imbre cõceptũ
dei vbo humano gñi ꝓtulit incarnatũ: gaude igit ⁊ le
tare o felix mater ⁊ ceteris matrib⁹ felicior q̃ meruiſti
tãte ꝓlis gaudere priuilegio ꝑ quã captiuus redẽptio
nẽ: eger curationẽ: triſtis cõſolationẽ: pctõr veniã: in
ſtus gratiã ãgelus letitiã, deniq; tota trinitas gloriã:
atq; filij ꝑſona carnis ſubſtãtiã ex ſua mĩa infinita acce
pit. Oẽs ḡ hodie gratulemur i dño matriq; genitricis
dei famulãtes vt ei⁹ ꝓtegamur auxilio: exultate in tã
ta matrona vos virgines corde letabũdo: exultate ⁊ vos
vidue ⁊ oẽs vxorate in tãta dña pio affectu gaudeãt ⁊
oẽs viri in ſctẽ anne feſto exultẽt etiã orbis tot⁹ ⁊ q̃r ex
ea ꝓduẽt virgo in qua vbũ caro factũ ẽ. Idcirco oẽs ſan
ctã annã orẽt maiores ⁊ paruuli mẽte deuota in oĩbus
nr̃is neceſſitatibus ⁊ piculis: vt apd̃ filiã impetret no
bis veniã. Legit eñ q̃ mat dei virgo intemerata cuidã
viro ſctõ ſuo famulo q̃ ei ſedulus ⁊ deuot⁹ ſuiebat ap=
paruit dicẽs. Et ecce tu ⁊ innumerabiles hoĩes et fere
oẽs xp̃iani me ꝓpter filiũ meũ honorãt: ſ3 pauci ſunt
q̃ matrẽ meã ſanctã annã ꝓpter me honorant: quare ſi
bene mihi ſeruire cupis et ſumme placere deſideras:
amodo volo vt etiã matrẽ meam dulciſſimam aliqua
ſpeciali deuotione honores eiuſq; feſtum deuote per=
amplius celebres q̃ q̃diu vixit fecit ⁊ deuote adimple
uit: o dña ⁊ ſctã anna q̃b⁹ i celis exultas gaudijs ibidẽ
ꝑmanẽs ſine fine. Pre cunctis eñ ſctis tu ſola in celis
dicere poteris xp̃o ieſu dño nr̃o. An iſte eſt deus meus

ego tñ q̃d hũanitetẽ ipſi⁹ aula ſum: ad v̄ginẽ benedictã dicere põt: hec eſt mũdi dña: celoꝝ regina: dei electa mater: ac tñ viteri mei hita: fas eſt ad apl'os loqui ꝛ dicere ipſa põt iſti ſunt ſenatores orbis principes apoſtoloꝝ iudices ſeculi: ſꝫ meaꝝ filiarũ ſunt filij vñ ad ei⁹ deuotionẽ dicere libet pia m̄r ꝛ hũilis d̄ q̃ maria ꝓduxit tuis adeſto famulis q̃s culpa grauis deprimit: q̄ felix e meritis manes cuꝫ ſummo iudice ſuccurre nr̃ inclita vt viuam⁹ pacifice: vt q̃cq̃d hic deliq̃m⁹ ꝑ vite lmũdiciã abſtergas illud penit⁹ ꝑ diuinã clemẽtiã qđ ꝑſtare dignetur pater ꝛ filius ac ſpiſſanctus. Amen.

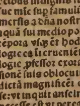
¶ De viſitatione glorioſe v̄ginis marie. cxciij.

SAnctus euangeliſta lucas deſcribens gratioſam viſitationem ſacratiſſime virginis marie in primo capite ait. Exurgens maria abijt in mõtana cum feſtinatione: ꝛ intrauit domum zacharie et ſalutauit elizabeth: quinq̧ ſi q̃dẽ de cauſis btiſſima virgo poſt angelicã ſalutationẽ abijt in mõtana ad ſalutãdũ elizabeth. p̄io ꝓpẽ pietatẽ. Pietas eñ ipaꝫ ad hoc ĩduxit q̄ ſalomo in ſpũ preuidẽs cãticoꝝ. iij. ait. Que eſt iſta q̃ aſcẽdit ꝑ deſertũ ſicut v̄gula fumi ex aromatib⁹ myrre ꝛ thuris ꝛ vniuerſi pulueris pigmẽtarij fuit. Si q̃dẽ btã v̄go virgula. i. flexibilis ad pietatẽ: ꝛ ſi habuerit ad oẽs vniuerſalr̃ ꝑticularit̃ er tñ: ꝛ ꝑcipue exercuit eã circa cognatã ſuã elizabeth. Dicit̃ autẽ ex aromatib⁹ qm̃ fuit plena odorib⁹ oĩm graꝝ: nec mirũ: q̄ vt h₃ Horati⁹ lib. j. epl'aꝝ quo ſemel eſt ĩbuta recẽs ſeruabit odorẽ. Vas eñ q̄ in principio ſue nature fuit repletũ aliquo bono odore ſeruabit diu odorẽ illũ q̄ q̄ noua teſta capit inueterata ſapit. Sic v̄go ſemꝑ bñdicta ab exordio ſue conceptionis deo plene fuit in q̃ ſũt oẽs v̄tutes. Remãſit ſemꝑ oĩm aromatizãtiũ virtutũ reſperſa. Scđo eã viſitauit ꝓpẽ ſctitatẽ: maria eñ venit ad elizabeth ꝛ xp̄s ieſus ad ioãnẽ vt ipm̃ ſanctificaret ſicut ẽt poſtmodũ venit ad baptiſmũ ioãnis vt eũ ſctificaret: vt inquit Ambro. ſuꝑ lucã. Et petr⁹ rauen. in quodã ſermone ſic ait. Idcirco etiã maria poſt cõceptuꝫ ad elizabeth ꝓperat: q̄ xp̄s dña qui in vtero ſuo erat ioãnẽ adhuc paruulũ in vẽtre matris poſituꝫ ſctificare feſtinat. Hec ille. Tertio eã viſitauit ꝓpẽ cõgratulationẽ ꝛ officioſitatẽ: vñ Ambroſi⁹ ait ĩ omilia. Morale eſt oĩb⁹ vt q̃ fidẽ exigunt fidẽ aſtruãt: igit̃ cuꝫ angelus abſcõdita nũciaret: vt fidem aſtrueret exẽplo ſenioris femine ſterilisq̧ cõceptũ marie v̄gini nunciauit vt poſſibile deo omne qđ ei placuerit aſſereret: vbi aũt hoc audiuit maria nõ q̃ſi incredula de oraculo nec q̃ſi dubitãs de exẽplo: ſꝫ quaſi leta de voto religioſa ꝓ officio: feſtina ꝓ gaudio in montana perrexit. Quarto viſitauit eã ꝓpter ĩpellentẽ charitatẽ ſiue ꝓpẽ ſpũſſancti grãm eleuãtẽ. vñ Ambr. vbi ſupra quo eñ iam deo plena niſi ad ſuꝑiora. v̄go cũ feſtinatione ↄ̄ſcẽderet: neſcit eñ tarda molimina ſpũſſctĩ grã. Quinto eã viſitauit ꝓpter hũilitatẽ eandẽ q̃ppe humilitatẽ quã ãgelo maria exhibuerat dicẽs. Ecce ancilla dñi fiat mihi ſm̄ v̄bũ tuũ: hoĩbus etiã exhibere curabat: ꝛ ideo feſtinanter abijt in mõtana ꝛ zacharie domũ intrauit vt elizabeth viſitaret ac ꝑgnãti vetule iuuencula miniſtraret. Origenes in q̃t ieſus que in vtero v̄ginis erat feſtinabat adhuc in vẽtre matris Ioannẽ poſitum ſanctificare ꝓ fideliũ autẽ conſolatione debemus et nos ſurgere: qm̃ exurgẽs maria debemus nempe ſurgere a ſomno culpe ad qđ nos hortatur apoſtolus dicens ad Roma. xiij. hora eſt iaꝫ nos de ſomno ſurgere. In peccatis eñ ꝑmanẽs dicitur dormire: quia in ſomno dormiens nil meritorij opꝫis agit: q̄ vſus liberi arbitrij eſt ligatus: ita q̄ licet peccator in tali ſtatu opus agat de genere bonorũ: nihil tamen meret̃ quoad vitã eternã conſequendã: ꝛ ſicut dormienti in ſomnis videt̃ ſibi aliq̃ñ habere multas pecunias ꝛ delitias ꝛ in eis gaudere: ſꝫ euigilans ſe illis vacuum videret quaſi illuſum inde triſtatur: ita peccatori videtur q̄ iſta bona mundi teneat ꝛ poſſideat: ꝛ dũ ſperat ſe in eis permanere in morte quaſi euigilat: ꝛ tunc cernit illa bona fallacia fuiſſe ꝛ tranſitoria ꝛ eis carere ſeu illa dimittere per morteꝫ: ꝛ ſic multum affligitur ꝛ dolet. Pſal. Dormierũt ſomnũ ſuũ ꝛ nihil inuenerunt ꝛc. Aliq̃ñ etiam dicitur ſurgere penitẽs in ſpe venie. Quãdo quis de peccatis penitẽtiã agit: dicit̃ ſedere ꝑ humiliationẽ ſui. Nã vt ait Ambroſius de penitentia diſtinctione. j. ca. nemo. Nemo inquit poteſt digne agere penitentiã: niſi qui ſperauerit veniam. Unde dicitur pſal. de ipſis penitẽtib⁹ ſurgite poſtq̃ſederitis qui manducatis panẽ doloris: idem vos qui paſcimini dolore ꝛ lachrymis contritionis poſtq̃ ſederitis vos humiliando: ſurgite ad ſpẽ venie. Tertio quis dicitur ſurgere ad ꝓfectũ gratie eleuando ſe ad contẽplanda celeſtia ꝛ ad alia feſtinãdo: ꝛ iſto modo loquit̃ ſpiritusſanctus anime a deo dilecte: canticorũ. ij. dicens. Surge ꝓpera amica mea: colũba mea: formoſa mea et veni. valet ad contẽplationem ſupernorũ ꝛ ꝑfectionẽ virtutum. Iam enim hyems peccatorum tranſijt imber paſſionum abijt ꝛ receſſit. Flores ſcꝫ ſanctorum deſideriorum apparuerunt in terra noſtra: i. anima ſancta. Et iſto tertio modo ſurrexit virgo ſemper benedicta: cũ dicitur. Exurgẽs maria abijt in montana cum feſtinatione. vnde dicere poſſumus q̄ abijt primo in montana diuinorum: ſcꝫ ſanctiſſime trinitatis. Nam tota trinitas in eas ſuas excellentiſſimas proprietates poſuit. Scđo abijt in mõtana angelorum oẽs eñ eorum dignitates ꝛ oĩa eoruꝫ myſteria ipſa vna ꝛ ſola in ſe comprehendit. Tertio abijt in mõtana celoꝝ: qm̃ recte d̄r celũ ꝓpter ſui amplitudinem. Quarto abijt in mõtana patriarchaꝝ: oẽs nempe gratias quas habuerunt patriarche quibus deo fuerunt accepti multo excellẽtius habuit virgo maria. Quinto abijt in mõtana ꝓphetarũ. ipſi eñ quandoq̧ ꝓphetabant de preterito: aliqui de futuro. alij autem de p̄ſenti occulto. Benedicta autẽ virgo de his oĩbus modis excellentiſſime ꝓphetauit. Sexto abijt in mõtana feminarũ oẽs eñ benedictiones quas habuerũt dñe veteris teſtamẽti ſparſim ꝛ ſigillatim hec vna virgo complexa eſt. Septimo abijt in mõtana oĩm creaturarum recipiens in ſe ꝑfectiones oĩm earũ. O igit̃ ſctã ſanctarũ o pulcherrima ꝛ prudẽtiſſima feminarũ o ſingulariſſima auxiliatrix oĩm hoĩꝫ ne nos deſolatos relinq̃s propter magnã benignitatẽ tuam: ſicut non dimittis ſperãtes in te o dña nr̃a mediatrix noſtra tuo filio nos cõmẽda: vt ergo nos oẽs deuote chriſtifere v̄ginis benedicte deſeruiam⁹ ꝛ deuote eius ꝓtocinia ĩploreꝫ⁹. Notate que quõ cuidã fratri ordinis predicatorum et cõuentus lugdunẽſi. ꝛ eiuſdem ciuitatis fili⁹ natiuus ſuccurrerit in ſuis maximis periculis ꝛ neceſſitatib⁹. Nam anno mille quingẽtis vno addito prenominat⁹ frater veniens aurelianus cum decem comitiua ad oppidũ gerguyo ſupq̧ fluuium legerim aſcẽdimus vt facilius ad noſtram ciuitatẽ deſcẽderemus. Cũq̧ portam ex inundantia aquarũ: tum ex impetu ventorum etiã ex imperitia naute ad litus ꝑuenire minime poſ-

ſemus in medio aquarū fluctuantes quid agere opus eſſet diſcernere nō poteramus paulatim ſi quidē tam vehementes: vñ ⁊ tanta abundantia aquarū ingreſſe ſunt: vt oēs in naui exiſtētes ī medio fluminis eſſent. Cūq̄ extra naues eſſent qm̄ ſubuerſa erat: videns dictus frater claudius ſe auxilio humano deſtitutū cū ceteri eſſent iā ſubuerſi ad auxiliū diuinum recurrere curauit: potiſſime tñ ad auxiliatricē ⁊ virginē ſpem ſuaꝫ ponēs ⁊ ſi ꝓpter labores nō ſemꝑ ore: corde tñ illi virgini marie ſe cōmendabat: ⁊ glorioſe ſctē vrſule q̄ fuit caput ſctārū vndecim miliū virginū: illō habēs ī mēte q̄ diuus bernardus ait in quodā ſermone ſic eam dñam noſtrā alloquēs tu benigniſſima peccatorē toti mūdo celoq̄ deſpectant materno affectu amplecteris foues nec deſeris: quouſq̄ horrendo iudici miſerunt recōciliēs: ſileat ergo miam tuā o virgo benedicta quicūq̄ in ſuis neceſſitatib⁹ te inuocauerit ſēnſerit defuiſſe his ꝑcibus indignis fuſis ad dulciſſimā matrē dei oculos ſue mīe ſuꝑ famulū ſuū: ⁊ iliū fratrē aperuit: alijſq̄ ſubmerſis a dña noſtra auxiliū habuit: ⁊ incolumis extra aquā ſui medio poſit⁹ fuit: ⁊ ſanus poſtmoduꝫ ꝑ multa tēpora vſq̄ ēt hodie ꝑmāſit: magiſteriū q̄ꝫ ſacre theologie ea ſi cruentēte accepit obnixe etiā idē ſacre theologie ꝓfeſſor exorat oēs legentes ne xp̄ī nois ſui exp̄ſſionē ſuis oblocutionib⁹ lacerēt. ſꝫ cū co virginē ſemꝑ bñdictā magnificēt qm̄ ipſa eſt q̄ ſaluos facit ſperātes in ſe: vt inquit anſelm⁹ ſicut oīs a te auerſus ⁊ deſpectus neceſſe eſt vt pereat: ita oīs ad te cōuerſus ⁊ a te reſpectus impoſſibile eſt vt intereat o igiṫ ſctiſſima virgo q̄ tantū te humiliaſti: vt tuā cognatā viſitares tuo interuētu digneris nos viſitare illuminare ⁊ ꝓtegere: vt te cum vna cū filio in eternū te videre poſſumus. Amē.

De ſacratiſſimo corpore chriſti. cxcuij.

Urbanus pōtifex ſummus hui⁹ noīs quartus celeberrimi huius ſacramēti affectus pie ſtatuit ⁊ feſtum ſacratiſſimi corporis ordinauit prima quinta feria poſt octauas penthecoſtes a cūctis fidelibus celebrari vt q̄ ꝑ totum anni circulum hoc ſacro vtimur ad ſalutē eius īſtitutionē illo ſpecialr̄ tpe recolamus quo ſpūſſctūs corda diſcipulorū edocuit ad plene cognoſcēdū ſacra myſteria huius ſacramēti: ⁊ vt p̄dicta ſolēnitas deuotius a xp̄i fidelib⁹ celebrior habeaṫ loco diſtributionū materialiū q̄ in eccleſijs cathedralibus largiunṫ exiſtētib⁹ in canonicis horis nocturnis pariterq̄ diurnis p̄fat⁹ romanus pontifex eis q̄ hmōi horis ī hac ſolēnitate ꝑſonalr̄ ī eccl'ue extiterint ſtipēdia ſpūalia ap̄lica largitiōe ꝯceſſit: quatenus fideles ad tāti feſti celebritatē auidi⁹ ⁊ copioſi⁹ aduenirēt: oībus igiṫ vere penitētib⁹ ⁊ ꝯfeſſis q̄ matutinali officio dei aderūt cētū dies: q̄ vō miſſe totidē: illis autē q̄ interfuerīt in primis hui⁹ feſti veſperis ſilr̄ centū: q̄ vō in ſcdis totidem eis q̄ꝫ q̄ prime tertie ſexte none ac cōpletorij aderūt officijs: ꝓ qualibet horaruꝫ ipſarū quadraginta. Illis vō q̄ ꝑ ipſi⁹ feſti octauas in matutinalibus veſperis miſſe ac horarū p̄dictarū officijs p̄ſentes extiterint: ſingulis dieb⁹ octauarū ipſarū cētū dies de iniūctis penitētijs relaxādo indulgentiā tribuit ꝑpetuis tp̄ib⁹ duraturā: hoc ꝓfūdiſſim⁹ doctor ſctūs thomas de aq̄no q̄ ad huius ſolēnitatis deuotionē ⁊ honorē totū offm̄ ꝯpoſuit ad gaudiū ⁊ letitiā ſpūalē ciſcros ſanguine xp̄i redēptos hortaṫ dicēs. Sacris ſolēnijs iūcta ſint gaudia ⁊ ex precordijs ſonēt pconia recedāt vetera noua ſint oīa corda voces ⁊ opa: noctī recoliṫ cena nouiſſima qua xp̄s crediṫ agnū ⁊ azima dediſſe fratrib⁹ iuxta legitima priſcis īdulta patrib⁹. poſt agnū typicū expletis epulis corp⁹ dñicū datū diſcipulis ſic totū oīb⁹ q̄ totū ſingulis ei⁹ fatemur manib⁹ dedit fragilib⁹ corꝑis ferculū dedit ⁊ triſtib⁹ ſanguinis poculū dicens accipite qđ trado vaſculū oēs ex eo bibite panis angelic⁹ fit panis hoīm dat panis celic⁹ figuris terminū: o res mirabilis mādu cat dominū pauper ſeru⁹ ⁊ humilis. O igiṫ ſacrū cōuiuiuꝫ in quo xp̄s dñs ſumiṫ recoliṫ memoria paſſionis eius: mens impleṫ ḡra ⁊ future glorie nobis pignus daṫ: ob eā rem doctor gentiū btūs paulus ⁊ vas electiōis nos admonet vt digne ad illud digniſſimū cōuiuiuꝫ cū honore reuerētia ⁊ deuotiōe accedam⁹ qn̄ dixit prime Corin. xj. Probet autē ſeipſum homo ⁊ ſic de pane illo edat ⁊ calice bibat. q̄ eñ mādu cat ⁊ bibit indigne iudiciū ſibi mā ducat ⁊ bibit: deuot⁹ ſiquidē tria debet ꝓbare. Primō ſeipſum quāte ſit puritatis qm̄ dꝫ eſſe pur⁹ iuſt⁹ ⁊ ſctūs vt dicit dñs de⁹. Leui. xx. Sancti eſtote qm̄ ego ſctūs ſum nēpe dꝫ eſſe mūdus ⁊ purus a carnali delectatiōe a terrenorū affectiōe: ⁊ a vana cogitatiōe ēt a negligētia ⁊ corpore. Secundo dꝫ ꝓbare corpus dominicum quante ſit maieſtatis: non eñ recepit panē materialē ſed celeſtē illū videlicet q̄ dixit ego ſum panis viuus q̄ de celo deſcēdi: panis enim iſte hꝫ ſummā ⁊ glioſam cōditionē qr̄ deſcēdit de celo hꝫ magnā ⁊ ſtuctuoſam ꝑfectionē qm̄ panis viuus hꝫ longā ⁊ virtuoſam durationem: qr̄ ego ſum: eñ vero tria in re qualibet ꝯſideranṫ eſſe opatio ⁊ finis. Tertio ꝓbet recipiēdi modū quāte ſit ſanctitatis ꝯſiderare ſiquidē q̄ꝫ vnuſquiſq̄ quante ſit ſanctitatis: qm̄ illud ſalutiferū ſacramentum eſt recipiendum cū cōſciētie puritate: cū vera fide: cuꝫ multo deſiderio ⁊ magna deuotione: ſi enim btūs ioānes baptiſta ſanctificat⁹ in vtero vt dr̄ in ſctō euāgelio: timebat qn̄ debebat euꝫ baptizare ⁊ non audebat ſanctum dei caput tāgere: q̄to magis hō debet timere qui non eſt ſctificatus in vtero: ſꝫ eſt tot⁹ ꝯcept⁹ in pctīs nat⁹ ⁊ nutrit⁹ q̄ nō ſolū tāgere cū dꝫ: ſed intra ſe recipere: debet equidē cū magna humilitate fide ⁊ deuotiōe dicere illud q̄ cēturio dicebat dño. Matt. viij. Dñe nō ſum dignu⁹ vt intres ſub tectū meū: ſed tm̄ dic vbū ⁊ ſanabitur puer me⁹ id ē aīa mea. Sctī aūt doctores q̄rūt. Utrū inſtitutio huius digniſſimi ſacramēti fuerit neceſſaria. Rūdet doctor ſctūs. b. Tho. l. iiij. di. viij. ⁊ arti. iij. ⁊ dominꝰ Petrus de tarētaſia pōtifex: innocēti⁹ q̄nt⁹ eiuſdē ordi. p̄dica. q̄ fuit talis inſtitutio hui⁹ ſacri neceſſaria ꝓpter tres cauſas. Prima vt memoriā ſemꝑ habeamus de paſſione: vñ paulus ait. Hoc facite in meā cōmemorationē: ideo. b. Tho. dicit īmenſa largitatis beneficia exhibita ꝑplo xp̄iano ineſtimabilē ei cōferūt diuinitatē: neq̄ eñ eſt aut fuit aliqn̄ tā grādis natio: q̄ habeat deos appropinquātes ſibi vt adeſt nobis de⁹ noſter vnigenitus: ſiquidem dei filius ſue diuinitatis volēs nos eē participes nr̄am naturā aſſumpſit: vt homines deos faceret factus hō: ⁊ hoc inſuꝑ q̄ de noſtro aſſumpſit totū nobis cōtulit: ad ſalutē corp⁹ nāq̄ ſuuꝫ pro noſtra recōciliatione in ara crucis hoſtiam obtulit deo patri: ⁊ ſanguinem ſuum fudit in pretium ſimul ⁊ lauacrū vt redempti a miſerabili ſeruitute a pctīs omnibus mundaremur. Scđa cauſa vt ſicut homo prim⁹ incurrerat mortem ratione cibi vetiti ſumpti contra voluntatem dei Geneſ. ij. nunc autem vitam eternam poſſideat rōne huius cibi: ideſt corporis xp̄i: qm̄ teſte Euāgel. Joan. vj. ſi quis mādu cauerit ex hoc pane vi

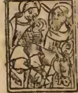
ta viuet ⁊ in eternū. Tertia vt ſicut quotidie peccam⁹ ſalutē venialr ita quotidie eū recipere aut adorare debem⁹ qm̄ cū adorādo deuote peccata venialia remittātur: iō Ambroſi⁹ de penitētia di.ij. quotieſcūq; q̄ ſemꝑ pecco ſemꝑ medicinā recipere debeo: ad hāc ſacratiſſimā hoſtiā ꝯſecratā ſub qua ꝯtinet verū corp⁹ ⁊ ſāguis ieſu xp̄i dn̄i nr̄i deuotionē nō modicā Ludouicus.xij. frācoꝝ rex habebat q̄ a medicis ꝑ plures dies derelict⁹ dn̄m ieſum inuocauit ⁊ ab incurabili egritudine ꝯualuit: ordinauitq; vt in regno frācie ob reuerētiā ſacre hoſtie in eleuatione corporis xp̄i in miſſa deuota ōſo cantaret videlȝ. O ſalutaris hoſtia q̄ celi pandis oſtiū bella premunt hoſtilia da robur fer auxilium. Amen.

¶ De ſacratiſſima dn̄a noſtra de pietate. cxcv.

IN laudibus ꝟginis benedicte aliq̄d loquamur dilectiſſimi lȝ de ea q̄cq̄d dixerim⁹ minoris ſit laudis q̄ dignitas ei⁹ mereat. Nā pfectiſſima dei mr̄is opa in operū ſctōꝝ oīm cōpaſſiōe excellētis ſanctitatis ꝓrogatiuā hn̄t: de qua loquit diuus Hieronym⁹ dicēs. ſi directe attēdas nihil eſt ꝟtutis nihil gr̄e: nihil ſplēdoris q̄ totū nō refulgeat in virgine glioſa. Porro greg. teſte: tāto q̄s pfectior eſt q̄to pietas alienos pfectius ſentit dolores: nō igit ipſi⁹ q̄ eſt piarū piiſſima ſilēda eſt ꝟtus pietatis in quo nō vr̄ ſctōꝝ aliquē habere ſuperiorē nec parē. quis eīn ampliori agnitione interne cōpaſſiōis lamētatōes ſuꝑ mortē ſaluatoris ſentit q̄ illi ecce pendēti⁹ mr̄e ei⁹ doctiſſima: at q̄s interiori dolore plangēdo lugere potuit maria meſtiſſima. vn̄ poſtmodū ait ꝟgo hec refulget clariſſima īter ꝟgines ⁊ candidior īter martyres: iure eīn pluſq̄ martyr eſt q̄ nimio amore vulnerata triſtis extitit ſaluatoris ⁊ ꝑ merore ſ alio cruciatū ſuſtinuit paſſiōis. Aug. xp̄s ieſu carnē ⁊ maria ꝟgo īmmolat mentē. ad tp̄s igit ꝓut colēda ſolēnitas. his dieb⁹ expoſtulat inſtituta dei genitrix maria īmēſa pietas que in ſpū fuit paſſa ꝯſiderāda admirāda laudandaq; ac imitāda eſt: ipſa equidē virgo maria vt ioānes teſtat cap. xix. Stabat iuxta crucē mater ieſu nō inſenſibilitate vel īmutabilitate ſȝ ſanctitate: ſtabat eīn fide eleuata: ſtabat pctō nō inclinata: ſtabat dei volūtate ꝯformata: prima equidē rectitudo mētis eſt vera fides fundamentū virtutū tp̄e eteīn paſſionis oēs diſcipuli xp̄i ieſu dn̄i nr̄i q̄ prius ſtabāt fide eleuati ad iſtū credendū nō ſolū verum hominē ſȝ et verum deum: vn̄ petrus pro oībus dixerat. Matth. xvj. Tu es xp̄s filius dei viui: oēs proſtrati ſunt in infidelitatem: ſola eīn beatiſſima maria ſtabat fide eleuata de ei⁹ diuinitate expectās indubie ſuā tertia die reſurrectionē in huius ſignū triduano officio dn̄ice paſſionis cū q̄ndecim candele accenſe firmētur ante altare paulatim oēs extinguūtur ſola vna accenſa abſcōdit q̄ poſt officium oībus ꝓfert ad illuminādū: ille q̄ndecim candele accēſe ſignificāt. xij. apl̄os ⁊ tres marias magdalene ſalome ⁊ alphei q̄ pre ceteris videbant fide illuſtrate ⁊ firmate. Sed in illo triduo oēs extincti ſunt lumine fidei deitatis xp̄i ieſu ſolū in virgine bn̄dicta remāſit tn̄ fidei occultū qđ poſtmodū oībus pateſactum eſt ad oēs ſuo exēplo illuminandū: ſtabat ſcđo a peccato non inclinata nō iacebat nō ſedebat nō deniq; curua erat ſed ſtabat. Iacebat q̄s in pctō per prauā opationē ſedet per mētis cōſētiōnē: inclinat ꝑ ſenſualem dilectionē oēs nos cecidimus quaſi ſolū. ſ. a perfectione virtutū ſaltē quo ab cōplacētiā ſenſualē vbi ꝯſiſtit venialeſq; qm̄ ſi dixerim⁹ q̄ pctm̄ nō habem⁹ veritas in nobis nō eſt: etiā tertio ſtabat firma volūtate dei conformans ſe: ideo ſtabat nō murmurabat q̄ filius innocētiſſim⁹ pateret: nō blaſphemabat iudeos q̄ ab eis quibus tot beneficia fecerat tā crudeliter tractaret nō vindictā a deo petebat q̄ illi a terra viui abſorberētur vt merebant: nō capillos vel vultū ſcindebat q̄ vidua ⁊ ſine filio conſolatore remanebat. Sed ſtabat verecunda modeſta lachrymis plena dolorib⁹ immēſa: lō anſcimus alt: o dn̄a quos fontes lachrymarū dicā erupiſſe de pudiciſſimis oculis tuis cū attēderes vnicū filiū tuū inocētē corā te flagellari ligari mactari ⁊ carnē de carne tua ab impijs crudeliter diſſecari ⁊ tn̄ ita diuine voluntati cōformis fuiſti vt ſaluti hu̅ani gn̄is auidiſſima eſſes vt cōformis ⁊ fixa in dei volūtate eſſes: q̄ꝑuis tūc īpleta ēt illa ꝓphetia ſctī ſymeonis dicētis Luc. ij. Tuā ipſi⁹ animā ptrāſibit gladi⁹: o dn̄a dicebat iuſtus ille ſymeō vos fuiſtis ſine dolore in ptu: malis ii vīedrale tēps qn̄ eritis iuxta crucē filij veſtri et cū videbitis morientē gladi⁹ tūc penetrabit cor vr̄m ipſa eīn ꝟgo maria habuit ſingularem cōicationē oīm doloꝝ paſſiōis filij ſui ꝓpter fidē: propter cognitionē ⁊ ꝓpter ſatiſfactionē: iuxta crucē eq̄dē erat meſtiſſima mr̄ ⁊ quo non poterat tētabat exigere manus cupiebat amplecti filiū in alto pēdentē ſȝ quoſdā mō fruſtra extēſe manus ꝯplexe redibāt: poſtq̄ ꝟo ſuſcepit corp⁹ xp̄i ieſu a cruce depoſitū q̄ lachrymabili voce dicebat q̄d feciſti o ieſu fili mi chariſſime: q̄re iudei te crucifixerūt q̄ cā mortis tue o fili q̄ dura ⁊ amara ē tibi hu̅ani gn̄is redēptio ꝓ q̄ tū deo patri ⁊ tibi tū ſpiritui ſctō gr̄as ago. vn̄ eccl̄ia deuotiſſime nos inuitādo ad hui⁹ dici cōpaſſionē cantat dicens: mētes iuuet fideliū dolores ⁊ ſuſpiriū mr̄is xp̄i reuoluere cū gratiarū munere caſta parētis viſcera pena torquent aſpa dn̄i illū quē genuerat virgis ꝑcuſſū ꝟberāt: ieſum ligāt crudelr̄ cedūt: cruentāt acriter ⁊ ei⁹ matris maxime ſic augent triſtitie q̄ vero dei filiū genuerat puerpera ſtat gemēs ad ſuppliciū cernēdo crucem miſera: tantum ſibi cōpatitur q̄ fere ſecum moritur nullus dolor amarior: nam nulla ꝓles carior cuncti ergo marie ſeruuli cultores vere fidei ieſum occiſum colite ⁊ cū maria plangite ⁊ deuotionē de cetero accipite: ſicut q̄dā doctor in vtroq; iure de parlamēto pariſieñ. qui audiens ꝑdicationē cuiuſdā fratris ordinis ꝑdicatoꝝ concinantē de pietate virginis glorioſe cū infirm⁹ eſſet vſq; ad mortē: ⁊ loquelā ꝑ plures dies perdidiſſet vocatus predicator a ſua vxore vt eum viſitaret ⁊ facta viſitatione frater ille ilico ad cōuentū miſit vt fratres dicerent orationē ante dominā noſtrā de pietate: qua dicta aperiens oculos infirmus loqui cepit meritiſq; ꝟginis cōfeſſus eſt q̄uis intra ſpaciū. x. annoꝝ nō fuiſſet vere cōfeſſus ⁊ poſt per aliquos dies ſuperuixit: hi ſunt dolores quos virgo habuit diſce ſaluator noſtros meminiſſe dolores ꝟginis ſeptenos vt tibi quaq; die ꝯſint dolores virginis ꝑdixit ſymeō animam mucrone feriri et matrem nati vulnera ferre ſui: ſecūdus huic cum ceſa fuit puerorū turba piorum pertuli in egyptū nō bene tuta meum: tertius ⁊ dolui querens puerum diuina docētem in templo quartus hunc captum huius ferre pondera crucis cū vidi: ſextus ⁊ ligno fixum eum morte ſopitū deponi: ſeptimus inq; petra relinquere pulſa frui: hos igitur noſtros q̄ſquis meditatur dolores percipiet natum ferre ſalutis opem: q̄ ipſe preſtare dignetur. Amen.

¶ De ſctō ioſeph ſponſo virginis marie. cxcvj.

NObiliſſima res eſt nobis miſe-
ris mortalib⁹ in hoc mūdo hr̄e
ſingularē deuotionē nō ſolū deo eter-
no: ſ; etiā ſuis glorioſis ſanctis ⁊ hoc
propter noſtrā inopiā: q2 nil ex nobis
meremur corā deo imo pleni petīs de
merēmur ſupplicia ꝓpter qḋ ad ſctōs
op⁹ eſt nos refugere q̄ten⁹ eoꝝ meritis
deo placeat ⁊ qḋ petim⁹ efficaciter con-
ſequamur. Hinc iob. v. ad aliquē ſan-
ctoꝝ cōuertere: tū etiā ꝓpter dei nr̄i reuerētiā qm̄ de⁹
qui in eis habitat honorat q̄ nēpe ſcti honorē tribuit
illū ſpecialr̄ honorat q̄ eos inhabitādo ꝑ gratiā ſctifi-
cauit tū etiā tertio ꝓpter eoꝝ virtuoſitatē ⁊ gloriā ꝓ-
pter quā digni ſunt honore: nā teſte philoſopho in. iiij
ethi. honor eſt premiū virtutis ⁊ virtuti ꝑfecte non fit
cōdignus honor: debēt ergo ſcti honorari tanq̄ ꝟtuo-
ſiſſimi ⁊ glorioſiſſimi nr̄i patroni ſpūales qm̄ vt habe-
tur. xj. q. vij. c. qualis. q̄ patronū ſiue patrē ſpūalem nō
honorat plus videt peccare q̄ q̄ patrē carnalē ɔtēnit:
⁊ qm̄ ſctūs ioſeph eſt vn⁹ de glorioſiorib⁹ ſctis paradi
ſi cui dn̄s tantā gratiā cōtulit vt ſuā dilectiſſimā ma-
trē ei in cuſtodiā ⁊ ſpōſam daret. iō ad ipm̄ merito de-
uotiōe vtinā magna mouemur: h; em̄ ipe ſctūs ioſeph
plurima priuilegia. primū dr̄ nobiliſſime gn̄ationis qm̄
erat teſte euāgelio de domo ⁊ familia dauid Matth. j.
Joſeph fili dauid noli timere accipere mariā cōiugē
tuā: ex qua domo dauid xp̄s ieſus deſcēſurus erat. Si
aūt qs modū genealogie ſcire vellet ſm̄ ioānē dama-
ſcenū notādū foret q̄ ꝑ cathenā nathā ꝓphete filij da
uid deſcēdit melchi: a q̄ melchi q̄rto gradu deſcēdit et
diſtat i recta linea ipe ioſeph. vt p; Lu. iij. ⁊ melchi eſt
ipſi ioſeph auus aui: melchi ꝟo habuit fratrē noīe pā
thera q̄ genuit barpanthera ⁊ hic genuit ioachim qui
genuit glīoſam ꝟginē mariā ꝑ cathenā aūt ipſi⁹ ſalo-
monis filij dauid naturalis deſcēdit nathā q̄ fuit au⁹
ſcti ioſeph. Ipe aūt nathā habuit vxorē ex qua genuit
iacob patrē ioſeph ex his oīb⁹ aperte mōſtrat nobili-
tas tam bt̄e ꝟginis q̄ ei⁹ ſpōſi ioſeph: qm̄ fuerūt ꝓpin
que. O igit̄ q̄ nobiliſſim⁹ eſt iſte ſpōſus vtiq; eſt ꝓpin
quus multoꝝ ſctōꝝ vcz ioānis baptiſte ⁊ multoꝝ apſo-
rū dn̄i n̄ri ieſu xp̄i. Scḋm priuilegiū ipſi⁹ ſpōſi glorio-
ſe ꝟginis marie eſt euāgelice cōmēdatiōis: qm̄ in ſctō
euangelio ipe ioſeph cōmēdatur iuſtus fuiſſe. Matt. j.
Cum eſſet ioſeph iuſtus nolebat traducere: vt teſtant̄
doctores catholice veritatis cōmēdatur a ꝑfecta vir-
tuoſitate: p̄cipue in talibus ſcriptis accipit̄ iuſtitia in-
quā: ū eſt virt⁹ gn̄alis oēs ꝟtutes cōprehēdens in ipo
ſiquidem videre potuiſſemus ꝟtutes ferme oīm patri
archarū ⁊ ꝓpherarū ⁊ certe haud dubiū: q2 in ipo erat
obediētia prompta que fuit in abrahā imolando filiū
ſuū dilectiſſimū: patiētia ioſeph patriarche: humili-
tas dauid: deuotio ꝓphetarū ⁊ ſanctoꝝ patrū ⁊ deuo
tarum mulierū ex q̄bus reddebatur ſpōſus virginis.
Tertiū priuilegiū virginee electionis refulget nempe
gloria ⁊ aureola virginitatis: fuit em̄ electus virgo in-
corrupt⁹ quā virginitatē vouerat mutuo cōſenſu vna
cū virgine benedicta. vnde Hiero. ſanctus ɔ̄ heluidiū
ait. Grata gratia ⁊ florida fuit ꝟginis matris ⁊ ioſeph
ſocietas ⁊ ſicut amatores puritatis in matrimonio ꝟ-
ginitatis fuerūt a ſpiritu ſancto electi. ⁊ Augu. in lib.
de ɔiugali bono. Joſeph niſi virgo fuiſſet virgo mater
dei nequaq̄ in ſpōſa; ſibi a deo data fuiſſet: alias hoc
ſanctum cōiugiū claudicaſſet. Quartū fuit priuilegiū
dilectionis ⁊ ſancte cōuerſatiōis. Fuit em̄ inter bn̄di-
ctam virginē mariā: ⁊ ſctm̄ Joſeph amor ſctiſſimus et
ɔuerſatio ſctā: generalis em̄ regula eſt q̄ cū ſctō ſctūs
eris: ⁊ cū ꝑſona mala ⁊ ꝑuerſa ꝑuerteris. ps. Cū autem
ſctūs ioſeph ſctiſſimā ſocietatē habuerit mariā filius
dei: flēte cū ꝟgine flebat et ſctūs ioſeph eūte i egyptū
etiā ibat: ſunt et alia priuilegia dulciſſima ɔſolatiōis
angelice freq̄ētatiōis ⁊ viſitatiōis piiſſime impetra
tiōis ⁊ ſuffragatiōis q̄ſq̄s q̄ ei deuote ſeruit: q̄ſq̄s eius
ſuffragia expoſcit abſq; dubio exaudit̄ in ſuis p̄cibus
apḋ dn̄; nr̄; ieſū xp̄m nō em̄ ē fas negare q̄ petit ꝓpter
honorē ſuū qm̄ fuit pr̄ putatiu⁹. O igit̄ viroꝝ feliciſſi
me ⁊ ſctē ioſeph rogam⁹ ora ꝓ nobis vna cū tua ſpōſa
ꝟgine bn̄dicta vt nos ꝑducat ad celeſtia regna. Amē.

C De ſancto Hyreneo archipſule Lugdu-
neñ. digniſſimo. cxcvij.

SAnctus policarpus diſcipulus
bt̄i ioānis euāgeliſte zelator fi-
dei maximus audiēs q̄ antonius de
galliarū ꝓuincijs nomē cuperet ex-
tinguere xp̄ianū ac ſctm̄ photinum
ep̄m lugḋ. cum ſuis ɔ̄ roſcijs habuit
xp̄ianos diuerſis ſupplicijs macera-
tos ꝑ martyriū palmā euolaſſe ad ce-
lū ſctm̄ hyreneū p̄ſbyteꝝ de q̄ multa
magnifica in eccleſiaſtica narrantur
hiſtoria de latere ſuo ad lugḋ. vrbem
angelo duce trāſmiſit: vt xp̄ianos latētes ꝑ loca diuer
ſa cōfortaret ⁊ gētiū multitudinē ſue p̄dicatiōi xp̄i dn̄i
noſtri ieſu agregaret: veniēs aūt ſctūs hyrene⁹ cū za-
charia diacono ⁊ duob⁹ clericis comitib⁹ nobiliſſimā
lugdunēſem ingredit̄ vrbē ꝟtutib⁹ aūt ⁊ ſignis ⁊ pre-
dicationib⁹ ei⁹ tota ciuitas illa in ꝓximo tpe credidit
ieſu xp̄o dn̄o noſtro quo autē ire nō valuit ſuas ep̄las
trāſmittebat ⁊ ꝑ eas chriſto auxiliante gētiliū multi-
tudo ɔuertebat̄ ingemiſcēs ſup his calliditas diabo-
lica ſeui ſeueri imperatoris pectus intrauit ⁊ in chri-
ſtianoꝝ perſecutionē exardeſcēs quo ipſe nō ibat epi-
ſtolas ſuas mittebat data ſn̄ia: vt chriſtiani qui nō ſa
crificarēt idolis: diuerſis ſupplicijs interirent cū autē
tūc tpis ceſar eſſet in extremis finibus galliarū ſctūs
hyreneus a papa romano pōtificatis aſſumpſit gratiā
apud lugdunū ⁊ gaudētes ceperūt eccleſiā conſtruere
xp̄iani. Audiēs autē iniq̄ſſim⁹ ceſar q̄ bt̄ā ciuitas illa
ſuis renunciaret cerimonijs ferociſſimos gladiatores
elegit: ⁊ veniēs vndiq; ciuitatē circūdari p̄cepit dicēs
p̄currite portas / circūdate domicilia ⁊ q̄cūq; dijs nō
ſacrificauerint gladio iubeo finire vitā. Uerū xp̄i pie-
tas ante miſit angelū ſuū ad ſanctū hyreneum futura
nunciantem medio igitur fere noctis tpe angelus dn̄i
locutus eſt ad eum facie ad faciem zacharia preſbyte-
ro audiente ⁊ ait. Hyrenee ſancte: chriſtus dn̄s noſter
te poſt multos labores tuos cum populo tuo per mar-
tyrij coronā ad celeſtia regna inuitat: expectāt te cum
tuis militibus patriarche ⁊ ꝓphete: gaudet de te apo-
ſtoloꝝ chorus quoꝝ predicationis ſonus exiuit in vr-
bem iſtā p̄eclarā ſtant angeli ante tribunal xp̄i tuam
pronūtiātes ɔ̄ſtātiam. Angelus rurſum ait agit tibi
gratias ſancta maria cū ſanctis virginibus quas ꝟir
ginitatem per populos annūtias: pro te ⁊ martyrū pe
tit exercitus vi cū his militibus quos ſocios paſſionis
eſſe feciſti agminib⁹ paradiſi tūgaris i gloria expectāt
vos triclinia varijs inſignib⁹ ornata i quorū atrijs col
locatus eſt anteceſſor tuus ſanctus photinus: confor-
ta ergo fratres nec timeas eū; qui occidit corpus: ani-
mam autem non poteſt occidere: zachariam vero cum

duob⁹ diaconibus latentẽ ꝑ loca paul iſper reſeruas vt ſicut tu poſt beatũ photinũ predicaſti ⁊ feciſti ita ⁊ ipſe poſt modũ cõfortet iterũ fratres in xp̃o quos ſimilis corone triumphus expectat ⁊ qui corporis tui mẽbra recõdat in ſepulcro. Hec audiens ſanct⁹ hyreneus: ait gratias ago tibi dñe ieſu xp̃e fili dei viui: lumẽ eternũ ſplendor iuſtitie: fons ⁊ origo pietatis: ꝙ ita me ꝑangeliũ tuũ letificare dignatus es: da huic populo tuo domine deus cõſtantiam vt nullus ſit qui a tua cõfeſſiõe recedat ſed tua virtute cõfirmati promiſſionis tue brauiũ cõſequãtur. Et cõpleta oratione cepit fratres confortare quorũ viſcera ſic ſpiritusſanctus repleuit vt nemo a recto itinere deuiaret ſ3 vnuſquiſqȝ aliũ ꝯfortaret. Data igitur ſententia feliciſſima vrbs a militibus circũdata eſt frater vero fratrẽ ⁊ pater filiũ materqȝ filiã afferebat pro xp̃o dño: ac vniuerſi ſexus cõditionis ⁊ etatis ſummã martyrij coronã accepit: tyrãnus nẽpe vocato ſctõ hyreneo cũ toto populo ait: aut dijs nr̃is ſacrifica ⁊ tali loco ydolum adora ⁊ viues cũ pplo tuo: aut ex altero elige morẽ adorãdo crucez: mox populo iterũ admonito ad crucẽ cũ populo cucurrit: at ſatellites demonũ totã illã ſanctã ſocietatez ad celos ꝑ martyrij palmã emiſerunt: currebãt ꝑ plateas riui ſanguinis precioſi. Sanctũ vero hyreneu3 tanta crudelitate vexauerunt ꝙ vix valeat enarrari: ⁊ ĩ tormẽtis ipſi⁹ felicem animã laudans deũ emiſit. Ipſe vero ſepult⁹ eſt a beato zacharia in cripta abditiſſima. Septimo autẽ die a paſſiõe ſua cũ multitudine martyrũ ſctõ policarpo apparuit dicẽs ei. Agnoſce filium quẽ emiſiſti pater ſancte. Ecce accepimus ꝓmiſſionẽ quã nobis promiſit rex celorũ ⁊ terre qui eſt deus benedict⁹ in ſecula ſeculorũ amẽ. Hic ſiquidẽ glorioſus martyr ad ſancte matris noſtre eccleſie conſtructionẽ ⁊ edificationẽ preclara ſcripſit volumina aduerſus gentes de diſciplina contra hereſes libros. v. ad blaſium de ſciſmate de monarchia dei. de ogdeade. de paſcha ad victorem papa3. de predicatione apoſtolica ⁊ alia multa. Coronat⁹ eſt autem quarto kalen. iulij ſub marco antonino ãno ſaluationis. clxxv.

Ⓒ De ſancto fortunato. cxcviij.

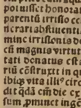
Fortunatus ep̃s tudertin⁹ ĩ effugãdis ſpiritib⁹ malis ĩmenſe virtutis gratia pollebat: ita vt nunꝗ obſeſſis corporibus legiones demonum pelleret: vt diuus dicit Gregorius in primo libro dialogorũ de quadã muliere per eũ ſanata. Alio etiã tempore dei famulus ex obſeſſo quodam homine immundũ ſpiritũ excuſſit qui malignus ſpiritus cũ veſperaſcentẽ iam ſecretã ab hominibus hora3 cerneret peregrinũ quẽpiã eſſe ſe ſimulans currere cepit ciuitates plateas ⁊ clamare. O virum ſanctũ fortunatũ epiſcopũ eſſe qd fecit peregrinũ homine3 de hoſpitio ſuo expulit: q̃ro vbi requieſcere debeã ⁊ in ciuitate ei⁹ non inuenio. Tũc qdã in hoſpitio ſuo cum vxore ſua ⁊ filio paruulo ad prunas ſedebat qui vocẽ eius audiens et quid ei epiſcopus feceris requirẽs eũ inuitauit hoſpitio ſedere eu3 iuxta prunas ſecit. Cũqȝ viciſſim aliqua cõfabularent paruulũ eius filium idẽ malign⁹ ſpirit⁹ inuaſit atqȝ in eiſdẽ prunis ꝓiecit ibiqȝ aia3 ei⁹ excuſſit qui orbat⁹ miſer: vel quẽ ipſe ſuſceperit: vel quẽ epiſcopus expuliſſet agnouit. Alio quoqȝ tẽpore dũ oculorũ quidẽ lumẽ amiſiſſet adhuc deductus interceſſionis eius opem petijt ⁊ impetrauit. Marcellus etiam mortuus ad p̃ces ſuas ⁊ ſuarũ ſororũ flentiũ ſuſcitat⁹ eſt: ⁊ oculos apertiẽs reſpiciẽſqȝ ſctm̃ Fortunatum ait. O pater ⁊ qd feciſti: heu dñe qd feciſti: ille ait duo heſterna die venerũt q̃ me eijciẽtes ex corpe in bonũ locũ duxerũt. Hodie aũt vn⁹ miſſus eſt q̃ dixit reducite eu3: q2 fortunat⁹ ep̃s in domũ illius venit ⁊ diutius poſt in hac vita mãſit. Btũs ṽo ep̃s in veneranda ſua ſenectute plenus bonis operibus migrauit ad dominum.

Ⓒ De ſancto honorato. cxcix.

Venãcij quondã patricij in ſauiniẽ partibus villa fuit in qua colonus eius filium honoratũ nomine habuit q̃ ab annis puerilib⁹ ad amorem celeſtis patrie per abſtinentiam exarſit. Cũqȝ tam magna cõuerſatione polleret ſeſeqȝ ia3 ab otioſo ſermone reſtringeret multumqȝ vt prefatus ſuã ꝑ abſtinẽtiã carnẽ domaret q̃da3 die parẽtes illius vicinis ſuis ꝯuiuiũ fecerũt in q̃ ad veſcẽdũ carnes parate ſunt quas dũ ille ad eſum cõtingere ꝓ abſtinẽtie amore recuſaret ceperũt parẽtes ei⁹ irridere ⁊ dicere comede nũqd piſcẽ in his mõtib⁹ ablaturi ſum⁹. Illo ṽo in loco audiri piſces nõ cõſueuerãt nec videri. S3 cũ his ſermonib⁹ btũs honorat⁹ irrideret repẽte ĩ ꝯuiuiũ aq̃ ad miniſteriũ defuit. Cũqȝ ſitula lignea ſicut illic mos eſt mancipiũ ad fontẽ perrexit vt hauriret aquã piſcis ſitulã intrauit: reuerſumqȝ mãcipiũ ante ora diſcũbentiũ piſcẽ cum aqua effundit qui ad totius diei victum potuiſſet honorato ſufficere: ammirati oẽs totaqȝ illa parentũ irriſio ceſſauit. Namqȝ cepere in honorato venerari abſtinentiã quã ante deridebãt. Sicqȝ a dei homine irriſionis deterſit opprobria piſcis de mõte: qui cũ magnis virtutibus creſceret a p̃dicto dño ſuo libertati donatus eſt atqȝ in eo loco q̃ fundus dr̃ monaſteriũ cõſtruxit in quo ducẽtoꝝ fere monachoꝝ pr̃ extitit ibiqȝ vita illi⁹ circũqȝ exẽpla eximie cõuerſatiõis dedit q̃dã eni die ex eo monte q̃ ei⁹ monaſterio in excelſum ꝓminet ingẽtis ſaxi moles erupta eſt q̃ per decliuu3 montis latus veniẽs totius ruinã celle oĩmqȝ fratrũ interitũ minabat̃ quã cũ venientem deſup vir ſanctus vidiſſet poſt noĩs ieſu xp̃i inuocationẽ ſignũ crucis ei oppoſuit ⁊ in montis latere cadentẽ fixit et poſt plures annos in dño requieuit.

Ⓒ De ſancto fuſciano. cc.

Rictionar⁹ in cathedra peſtilẽtie reſidẽs poſt mortẽ datam ꝑ eũ ⁊ adeptã coronã martyrij a beato quintino ſeruũ dei fuſcian⁹ cũ btõ victorico fraterna charitate ſuccenſi ⁊ in fide dñi nr̃i ieſu xp̃i fundati p̃ſes tyrãn⁹ allocut⁹ eſt vt a dño xp̃o recedẽtes idolis ⁊ dijs ſuis ſacrificarẽt. ꝙ cũ illi penit⁹ abominãtes reſpuerent eũqȝ tãdẽ ad inferẽda ſupplicia qualia vellet abſqȝ mora ĩuitarẽt tyrãn⁹ ille ſudes ferreas ĩ nares eoꝝ ⁊ aures cudẽdo iuſſit ĩmitti ⁊ clauis cãdentib⁹ eoꝝ capita trãſfigi oculosqȝ eoꝝ a foraminib⁹ ſuis pelliſqȝ man⁹ lato criſpãs haſtilia ferro ad ſctõꝝ corpa trãſforanda ea direxit: ⁊ eiſqȝ adhuc palpantib⁹ capita amputari precepit optatoqȝ potitus ſolito letior ⁊ quaſi de quadam placide victoria celeriter ambiens regreſſus eſt moxqȝ vltione diuina percuſſus inteſtinorũ dolore repletus eſt ⁊ ꝑ totam ciuitatẽ clamare cepit ac dicere heu heu heu quid

agã aut q̃d mihi miſero deniq; reſtat q̃ ꝓpter dei ſcīſſe fuſcianũ ꝛ victoricũ quib⁹ dira in tali ſupplicio intolerabili crucior pena: eaq; die qua decollati ſunt ingens fulgor ſup eoꝝ corpa apparuit extincta q̃ꝫ cũ iacerent trũcata capitib⁹ ipſi ſup pedes erecti ſunt ꝛ aīab⁹ recipientes propria capita: firmo rectoq; gradu ad hoſpitiũ beati gentiani de quo educti fuerãt redierunt vt cũ eodem in domino ſimul dormirent.

¶ De ſancto iuſto archiepiſcopo inclyte ciuitatis lugdunenſis. ccj.

BEatus iuſtus lugdunẽſis vrbis primo ſacerdos factus: nũc xpo apud dñm nr̃m ieſum xp̃m eximius patron⁹ ꝛ interceſſor cui⁹ cũ recolo inexpugnabilẽ in operibus fidẽ precipuũ in victu rigorem longinquã in ſolitudine cõmorationẽ incunctãter affirmo hũc non ĩpleta paſſione palmã martyꝛũ nõ amiſiſſe. fuit eñ ãtiſtes lugdunẽſiũ a deo ꝛ clero creatus ꝛ elect⁹ cũ tãta puritate: modeſtia: pietate: patientia: pauperũ cura: diuinoꝝ mãdatoꝝ obſeruantia: vt ẽt magnificos dñi ſacerdotes oĩ p̃iret gr̃a xtutũ. Juſtus aũt noĩe ꝛ re officiũ dignitatis deſerere ꝛ pegrina q̃ lateret expetere voluit ꝛ decreuit ꝛ comitem ſui itineris egregie indolis puerũ q̃ ĩ eccl'ia offĩm lectoris gerebat aſſũpſit pueroq; recepto ĩ ſolatiũ ſue peregrinatiõis: eremũ petẽs ĩ egyptũ nauigauit iactata ĩ dño oĩ cogitatiõe ſoli adherẽs aĩo q̃ eſt ſpes oĩm finium terre ꝛ in mari longe. cũ xpo multo iã tpe moꝝ in eremo ac multoꝝ exẽplar traxiſſet: ſanct⁹ antioch⁹ tũc pſbyter lugdunẽſis pio incitat⁹ officio vſq; ad viſendũ epm ſuũ btm iuſtũ peregre aĩo intẽdit vir diſcretione p̃cipuus ꝛ q̃ nõ immerito tẽpore interiecto ad eiuſdẽ põtificij culmẽ eſt aſſumptus. Hic ergo cũ deſiderio tãti antiſtitis terras ꝛ maria trãſnagaret prenũtiaſſe ei⁹ aduentũ ꝛ dixiſſe ita fert̃ char⁹ noſter antiochus hodie illic morat̃ etiam die qua ad ipſum venit hũc ventũrũ eſſe nouit ſpũ ꝓphetico illuſtrat⁹. verũ cũ aliquot annis in eremo ꝛ angelis ꝓximã egiſſet vitã dign⁹ adeſſet finis tãtis laborib⁹ regnũ ſpõdẽs celoꝝ atq; illis iã extremis ſctẽ cõmigrãtis aĩe: flens ꝛ ꝯſternat⁹ mẽte viator ꝛ ſibi aſtans ait. Cui me dñe relinquis: iuſtus deuotus paſtor eccleſie rñdit: fili chariſſime ne turberis quaſi deſtitutus ſolatio: q2 breui tpe exacto ipſe me ſequeris. quã vtiq; ꝓphetiã ac reuelationẽ cito trãſitu ſctĩ iuuenis cõſtat fuiſſe cõpletã. Sed in gloriã tãti patroni noſtri illam lugdunẽſi gratiã tacitus p̃terierint q̃ȝ in referendo ſctõ eius corpuſculo poſt dignã ſacramẽtoꝝ ſuſceptionẽ vſq; in auſtralẽ plagã venerabilẽ ſeciuũ cura porrexit: q̃ ſcrutati illas pene inacceſſas ardoribus ſolitudines ꝛ ab ipſo ad modũ ſolis occaſu prope vicinia loca deuotione currentes totum pene orbem pietatis ſue teſtem fecerũt: quanti vnq; ſe abegerat venerandiſſimi ꝛ ſancti ſacerdotis fuga intm̃ ſe fidelium ſtudia tetenderũt vt qui deſeruerat deſpectione delecti approbarũt ſctã p̃claro nõ indignos antiſtite cum gratie eius magnitudini officij gloriam equiparauerunt. in tanto egregij iuſti exemplo factuȝ quoq; fideliſſime plebis exhibitum eſt quod non minus mirũ videretur illa reuerẽdi functi ſenis oſſa a remotis terre partibus cum alacritate ꝛ religione exhibuerunt cum lachrymis et eximio cultu ſuſceperunt. Atq; elaborauerunt vt qui iam cum ipſis ſpiritu erat: cũ ipſis etiaȝ corpore eſſet in honore domini noſtri Jeſu Chriſti filij

dei benedicti cui eſt poteſtas/gloria/ꝛ imperium cum patre ꝛ ſpiritu ſancto in ſecula ſeculorum. Amen.

¶ De ſctã Katherina de ſenis ſacri ordi. p̃di. ccij.

GLorioſa xgo ꝛ ſpõſa dñi nr̃i ieſu xp̃i dilectiſſima btã katherina de ſenis: vt pius papa ſcd̃us teſtatur patrẽ iacobũ matrẽ xo noĩe Lappã in ciuitate ſenẽſi xtute fideq; probatos habuit. hec dum etatis ſue vndecimũ annũ ageret xginitatis votum emiſit ducta virginis benedicte btẽ marie exẽplo. Qua cũ votũ emitteret rogabat attẽtius vt ſibi dignaretur filium ſuũ ieſum dñm nr̃m in ſponſum adhibere: cũ aũt p̱uieniſſet ad etatẽ. xij. annorum parẽtes eius neſcientes votũ cõſtituebãt eã nuptui tradere. Q̃d virgo audiẽs capillos radicit⁹ incidit ꝛ eis votuȝ ſuũ reuelauit. hoc facto vigilijs/ꝛ orationibus/ieiunijs multiplicibuſq; bonis opib⁹ die noctuq; vacabat adeo vt fama ei⁹ inciperet circũquaq; diffundi. Agẽs aũt. xv. annũ ipſi tãtiſper obdormiẽti apparuit btũs dñicus p̃dicatorum ordinis dux ꝛ pater inclitus: eiq; ſuaſit vt habitũ ſue religionis hoc eſt de pnĩa eiuſdẽ p̃ris btĩ dñici reciperet viueretq; ſm ei⁹ ordinis inſtituta ꝛ ipſa libẽter ꝯfecit ꝛ habitũ requiſiuit ꝛ cũ deuotiõe accepit ꝛ in eo vſq; ad mortẽ cũ maxima pnĩa/ꝛ admirabili abſtinẽtia/ꝛ auſteritate p̱durauit qui modus viuẽdi fuit approbatus p̱ põtificẽ maximũ in dies multe pſone nobiles ꝛ deuote ipm̃ profitent̃. Nihil eñ huic virgini ſanctius: nilq; digni⁹ in rerũ natura viſum eſt q̃ ieſu xp̃i dñi nr̃i p̃cepta ꝛ vitã eternã oĩbus pſuadere ciborum frugalitate imo abſtinẽtia tanta vtebatur: vt etiã p̱ plures mẽſes ſolo corpe ſaluatoris ꝛ nullo alio cibo recrearet̃ diſciplinis duriſſimis ſe affligebat vſq; ad ſanguinis effuſionẽ infirmitatib⁹ maxima cũ charitate ſeruiebat: aliqñ ꝓprijs ꝛ neceſſarijs veſtimẽtis ſe exuebat: ꝛ ea paup̱ibus erogabat ꝓpter q̃d a dño meruit etiã in hac vita inuiſibili veſte tegi cum ſemel vni paup̱i ꝓpriã tribuiſſet clamidẽ. Cũq; obiurgaret̃ a familiarib⁹ q̃ veſtẽ neceſſariã ſibi tribuiſſet alteri xo benigne rñdit veſtimẽto carere poſſuȝ mĩa nequaq̃: quãdã xo ſororẽ ſui ordinis ĩfirmã ꝛ impatiẽtiſſimã eiuſq; fame atq; morũ p̃ſtãtie detrahẽtẽ ita humiliter tolerauit ꝛ ſeruiuit q̃ admirabile eſt credẽdum q̃ta aũt erga aĩarũ ſalutẽ charitate mouebat̃: ex multis ei⁹ opibus liq̃de appareret. Nã cũ q̃dã nobilis p̱ſinus q̃ capitali ſentẽtia a ſeuenſi ſenatu plectẽdus erat dolore mortis affectus a ieſu xp̃o dño noſtro animũ penit⁹ aduerteret ꝛ a nullo poſſet ad penitentiã reuocari huius virginis exhortatione conuerſus adeo morte xp̃ianoꝝ ſe xp̃o recõmendãs patiẽter mortẽ ſuſtinuit. Fuit eñ maxima ſapiẽtia p̃dicta lr̃is lepidiſſimis q̃ nũc extant teſtãtibus in ſup̱ dicta ſanctorũ efflante ſctõ ſpũ ita dilucidabat vt etiã ipſos ſummos theologos ſup̱aret. Nã cũ ſemel duos peritiſſimos viros theologos alterũ minorũ: alterũ vero eremitarũ haberet ꝯ ſe alacriter diſputãtes adeo eos publice vicit vt illi diuinã xginẽ nõ humanã crederent. Q̃orbẽ poſtmodũ innocentiſſimaȝ vitam, deinceps agreſſi ſunt eoq; in propoſito ab hac luce migrarunt apud gregoriũ. xj. ꝛ apud vrbanuȝ. vj. pontifices maximos luculentiſſime perorauit ꝓphetie etiã ſpm̃ inter cetera ſue virginitatis inſignia conſecuta eſt. Signis autẽ atq; miraculis q̃ plurimũ fuit a deo priuilegia. Nam matreȝ ꝓpriã impenitentem mortuã ad vitã ſuis precibus reuocauit ſpiritus mali

gnos ex corpib⁹ obſeſſis expulit ⁊ multa alia p eā ſuez ſpōſam dñs eſt opatus tādē cū rome eſſet a dño euocata cuz ſciret ſibi diē mortis imminere diſcipulos diſcipulaſq; lōga ōne ſuā inuitata ſponſum conſolata eſt atq; ad bñ letēq; viuēdū oēs hortata: deniq; in illū prorūpēs v̄ſiculū: in man⁹ tuas dñe cōmēdo ſpm̄ meū innocētiſſimā aīam emiſit anno etatis ſue. xxxiij. Salutis aūt nr̄e. M.ccclxxx. ad cuius corpus accedētes a diuerſis infirmitatibus curabant. ſepulta eſt aūt ī eccl'ia ſctē marie ſup mineruā honorifice ⁊ a pio ſcd̄o pontifice ſūmo āno. M.cccclxj. ſctāꝝ v̄ginū cathalogo aſcripta. Hec catherina v̄go menimenta laudis. q̄ tuis leti dei ſpēſa ſacris hoc qdā pacto modulamur oēs pferet olimpo. Si ſatis digne nequeāt referri annuas nobis veniā p̄camur nō ſum⁹ tāti īgenij fatemur optīa v̄go. q̄s fuit dignas modulatus nūq̄ v̄ginū laudes q̄s in orbe toto femine luiere paritura nūq̄ carmina pāde. p̄dicta exēpl'is catherina caris moribus p̄ſtās ſapiēs abūde tēperās fortis q̄z iuxta prudēs ethera ſcādis quē latēs viri⁹ facinuſq; clarū quo neq̄t dici ſancti⁹ p orbem vulnerū formā miſerata xp̄i ex primis ipſa. Nā breuis meſte miſereq; vite ⁊ malis cūctis penit⁹ referte fortiter ſpnēs p̄cioſa q̄q; ſydera adiſti. vñ cū tp̄s ꝓperat ipſum q̄s ſacros art⁹ cineresq; buſto linq̄res celos aditura flentes ipſa docebas. ſic ſacrū xp̄i venerata corpus hoſtiā libās lachrymis abort⁹ dixeras cūctis documēta vite voce ſup̄ma: ſic ad ſedes regni faciat trāſire ſuperni virgo fouēs meritis nos catherina ſuis. Amen.

¶ De ſancto Vincentio confeſſore ſacri ordinis predicatorum. cciij.

Beatus vincentius clariſſima hiſpanie ciuitate valentia ex ferrariorum antiqua honeſtaq; familia duxit originem quantus aūt ⁊ qualis futurus eſſet duplici indicio matri oſtēſum eſt. primū fuit q cum mater eius ſingulos filios quos generat non ſine magna vteri moleſtia geſtaſſet vicentio grauida oneris moleſtia carebat ⁊ tanta erat ei ventris agilitas ⁊ corporis robur ac ſi pregnans nō fuiſſet: alterū fuit q cū de eodē grauida foret tanq̄ latrātis canis voces ex vtero ſuo emitti ſepi⁹ audiuit. Cū autē a multis dei ſeruis: ⁊ p̄ſertim a valētino ep̄o peteret q̄d hmōi latrat⁹ ſignificarēt rñſum eſt ei nihil aliud fore niſi q eſſet infantē paritura qui ſuo tp̄e futurus eſſet verbi dei p̄dicator tā doctrine q̄ vite integritate ac fame celebritate in tāto terrarū orbe clariſſimus. Nato deniq; infante et quodā diuino p̄ſagio ei noīe impoſito poſtq̄ attigit etatem q̄ litteris ⁊ moribus informari potuit: mirū immodū breui tp̄e clari⁹ euaſit tā moruz elegātia q̄ peritia litterarū tāſc religionis erat q in ſeculares valētie nemo erat q̄ eo ſepius eccl'iarū limina frequētaſſet aut auidus p̄dicatorū doctrinam audiſſet vel crebrius ieiunaſſet: ꝓborū hoīz veſtigiis iherebat prauorū veſtigia deuitās: pauperib⁹ ac miſeris corde cōpatiebat: facultatū ſuaꝝ portionē adminiſtrās poſtea xp̄o celeſti rore pfuſus agēs decimū octauū annū attigit ſub regula: ⁊ inſtitutis fratrū p̄dicatorū viuere ſūptoq; habitu ſingulariſſime legere ſtuduit ſctī patris ſui dñici geſta vt illa in primis intelligeret in q̄b⁹ ſuū ducē eſſet imitaturus deinde ob ei⁹ virtutes mirificas ⁊ eximie ſanctitatis nomē effugere nō potuit quo minus p duos annos ſummū pōtificē ſequeret eſſetq; cōfeſſor ſuus ⁊ magiſter ſacri palatij. Deniq; apd̄ auinionem ei grauiſſimis febrib⁹ occupato dñs ieſus xp̄s mira quadā claritate coruſcās apparuit mittēs eum ad euāgelizādū p vniuerſas occidētis regiones maxime vt nūciaret iudicij diē tp̄ib⁹ noſtris eſſe ꝓpinquum et poſt multa quibus xp̄m cōſolatus eſt. ⁊ inſtruxit extendens manū maxillā ei⁹ leuiter tetigit in ſignū ſingularis familiaritatis quo diſcedēte ab eo ſurrexit ex lectulo ſanus: moxq; ſe ſuccinxit vt xp̄i dñi noſtri legationē diligēter exequeret: pagrat⁹ aūt galliarū ⁊ hiſpaniaꝝ locis vniuerſis v̄bū dei vbiq; diſſeminando puenit ad italiā: diſcurſiſq; aliq̄bus lōbardie ciuitatib⁹ venit ad regem granade ⁊ verbū dei p̄dicās magnā multitudinē ſarracenorū cōuertit. Sctūs v̄o vincenti⁹ ſuis p̄cibus multa miranda fecit: ⁊ miracula dñs p eū opatus eſt: ⁊ in patria tholoſana ⁊ ī varijs locis: nā tholoſe cū mulier lunatica filiū peperiſſet diuiſit ip̄m ⁊ coxit: vir aūt ei⁹ cū lachrymis portauit ip̄m ad ſctm̄ dei: ad cui⁹ p̄ces filiuz ſuſcitauit reſeruatis inſignijs in corpe vſq; ad mortē ī ſignū miraculi: illd̄ nō eſt p̄tereūdo q actū eſt ī ciuitate illardenſi ꝓuincie aragonie: cū eīm p̄dicaſſet oēſq; meretrices cōuertiſſet ad eū indeq; recedens ſocietas q̄ euz comitebat videns lenones earum meretricū armatos ꝯtra ſctm̄ dei: ⁊ q̄ citius inſinuare feſtināt: q̄b⁹ dixit. Iſti ſunt lenones earū q̄ querūt me īterficere: ſz p̄cedatis me ⁊ ego vos ſequar approximantes aūt illis arma ꝯtra ſctm̄ dei parāt. Vir ſctūs ſigno crucis ſe muniēs dixit p ſignū crucis de inimicis nr̄is libera me dñe: ilico armis depoſitis in terrā ſe ꝓſternūt veniā petētes: ⁊ mirant oēs de ſeruo ieſu xp̄i. Cum eīm bñdict⁹. xj. papa ⁊ ordinis ſui vez p̄dicatorū vellet euz cardinalē facere ex ſua humilitate renuit ſciēs illd̄ verū qd̄ ponit di. iiij. c. mult. q̄cūq; primatū deſiderat in terra inueniet cōfuſionē in celis: oēm ſane dignitatez refutauit: v̄boꝝ ei⁹ fruct⁹ tāt⁹ fuit vt flagitioſorū hoīz ferme innumerā multitudinē ad deū cōuerterit contra iudeos acutus copioſus acerq; p̄dicator fuit ſcripturarum enigmata q̄tū homini fas eſt eiſdē reſerās ꝓpter qd̄ in diuerſis hiſpaniarū locis ſupra viginti et quinq; milia ex ipſis baptizari fecit: ſaracenoꝝ etiā octo milia ad vere fidei cognitionez ſua ſctā p̄dicatione traxit diſcordes quoſcūq; inuenit nō prius deſeruit donec cōcordes faceret: inter cetera v̄o ſpiritusſancti dona linguis varijs loqui ꝓmeruit. Nā cuz multis ⁊ diuerſis pplīs materna lingua p̄dicare ab oibus ⁊ ſingulis diſtincte intelligebat ac ſi ſingulorū lingua p̄dicaſſet: et habuit etiā donū ꝓphetie. cū eīm p̄dicaret valētie auūculus pape caliſti dict⁹ ferrādus eduxit paruū caliſtū ad eū vt vir dei daret ſibi ſuā bñdictionē: cui ſctūs vincēti⁹ ait: mittatis hūc puerū ad ſcholas: qr magn⁹ adhuc erit. In eccl'ia vez erit papa qui me honorabit: qr ipſe fuit q̄ eū poſtmodū canonizauit: etiā de illo qui caput ſui fratris ab eodem interfecti ſub clamide ferens credens habere caput vituli p̄dixit eum mori iubente iuſtitia oibus amabilis: venerabilis: gratus ⁊ carus pater erat orphanorū ac pupillorū viduarū defenſor pauperū ⁊ miſerorū optim⁹ cōſolator receptis demuz eccl'iaſticis ſacramētis agens annum ſeptuageſimum octauū corā poſitis fratribus ⁊ orantibus ſui ordinis et illuſtriſſima ducissa britāne obdormiuit in dño anno dñi. M.ccccxviij. ſepultus eſt autē ad vānes coruſcans varijs ſignis: vincenti predicator veritatis ⁊ doctor maxime quē angelorū cū ordinib⁹ triūphantē felices anime proſequuntur nos tuis foue precibus ſublimes in regnis celeſtibus. Amen.

¶ De ſancto Annemundo. cciiij.

Dilectus deo et hoībus ſanctus
Annemundus Lugdunēſis ar=
chipreſul ꝛ inclytus martyꝛ ꝛ illuſtri
ꝓſapia ducēs originem inter aulicos
dagoberti frācoꝝ regis nutritus fuit:
ſed eorundē cuitēs conſortia viā man
datoꝝ dei cucurrit q̄ ob vite ſctīmo=
niam ad lugdunenſis vrbis archiepi=
ſcopatum meruit promoueri. Js itaqꝫ
pōtificali decoratus inſula oībus tuꝫ
regni incolis: tū peregrinis ꝑgratus
extitit ꝙ nōnulli ꝓceres egre ferētes eum quaſi regni
euerſorē leſe maieſtatis criminis apud regē accuſaue=
rūt: quā ob cauſam ab epali ſede exulauit: o maledicta
inuidia per te abel iuſtus occidit̃ per te ioannes bapti
ſta decollat̃: per te ieſus xp̄s filiꝰ dei verꝰ crucifigit̃: per
te diuꝰ preſul annemūdus apud regē accuſat̃. Sed vir
dei oīa equo ferens aīo elecmoſynis: ieiunijs: vigilijs
ꝛ orōnibus ceteriſqꝫ pietatis opibus cuꝫ clero ſemper
īſtabat. Fuit eīm martyriū huius glorioſi preſulis btī
annemundi et ſua paſſio ſīlis paſſioni ſaluatoris dn̄i
noſtri ieſu xp̄i in quinqꝫ. primo in traditiōe: fuit nēpe
vt teſtat̃ ſctm̄ euāgelium dn̄s noſter traditus propter
inuidiā ſciebat inqt pilatus ꝙ ꝓpter inuidiā tradidiſ=
ſent eū: ſic btūs annemūdus accuſatꝰ eſt ꝛ mortuꝰ. ſcdo
fuit ſīlis ī inimicoꝝ dilectione ſaluator nr̄ in cruce ex=
pēſus oīm ferme doloꝝ īmemor orauit ad patrē ꝓ
ſuis īimicis ita dicēs: pr̄ amātiſſime: pr̄ benigniſſime
ex corde exoro ignoſce eis: qꝛ neſciūt qd faciūt beatus
annemūdꝰ ſic orauit pro ſuis ꝑſecutoribꝰ ꝛ malis. ter=
tio in ſancta oratiōe xp̄s ieſus ſciēs horā ſui tranſitus
orauit ad patrem vt ſuos quos dilexerat cuſtodire di=
gnaretur ſic glorioſus martyꝛ ſciens mortē ſuam vici
nā eſſe ad orationem fugit ꝛ cuꝫ ciuitas eſſet circūdata
cohorte ex mādato principis: diuinis celebratis myſte
rijs ad ſuū populū ait. Queſo vos fratres mei ꝛ oībus
vt ſi in aliquo vos offenderim aut quicꝙ violēter ab=
ſtulerim nō īdigne feratis: ſed remittatis pacifice: qm̄
neminē veſtrū grauare volui. At illi vnanimiter rn̄de
rūt. Nunq̄d paſtor bone nobis ingratꝰ extitiſti: a mini
mo eīm vſqꝫ ad maximū tuis bn̄ficijs reuelatos atqꝫ di=
tatos eſſe cenſemꝰ: tu nr̄a indulge facinora ꝛ ꝓ nobis
dei clemētiā petimus exora ꝛ fidelibꝰ dās benedictio=
nē orauit vt deus dignaret̃ pp̄lm ſuū ꝓſeruare. Quar=
to iudicis ꝓſentatione oſtendit̃ ſīlitudo: qm̄ dn̄s ante
iudicem pilatū ꝓſentatus fuit: uā victorieſus pōtifex
annemundus ad eos qui eum querebāt acceſſit q̄bus
ſalutatis dicens eis pax vobis. Furore repletus tyrā
nus cū ſua turba dixit. Volumꝰ vt ad preſentiā regis
ꝓtinꝰ venias: vt eductꝰ ab inimicis pergūt matiſconē.
et viſitato ep̄o ad territoriū cabilonenſe venīūt. Qui=
dā xp̄o ſctūs ſacerdos eū viſitādo animauit ad toleran
tiā paſſionis vt angelus in orto ſaluatorem nr̄m ani=
mauit. Quinto eſt ſīlis in finali cōſummatione: nā ex=
pleto die nox vicina ſucceſſit in qua vir dei poſt lōgas
orationes ꝛ pſalmoꝝ iubilo fatigatus ex itinere expo
ſitū in ſtratu refecit corpuſculū: ꝛ cunctis humanis ab
ſentibus duo ſunt ſubmiſſi viri nequitia pleni, ſanctū dei
virū gladio necauerūt ꝛ palmā martyrij btūs eſt coro=
natus. Cōſummato aūt martyrio ſctm̄ corpuſculū fi=
dei famulis defert̃ araris vehiculo ꝛ ad ſuā lugdunēſ.
ciuitatē remeauit in ſua eccl'ia cum maximo honore ſe
pulture traditū eſt: ꝛ ſepultura decētiſſima cū magnis
miraculis ad fidei probationē oſtenditur.

¶ De beato Firmino. ccv.

Fuit tp̄e diocletiani et maximia
ni in vrbe yberienſis que atio no
mine vocat̃ pompilonia ſenator in or
dine primꝰ noīe ꝛ ope firmus q̄ filiuꝫ
ſuū nomīe firminū honeſto ꝓſbytero
tradidit diuinis lr̄is imbuēdū qui fir
minus beatꝰ annoꝝ decem ꝛ ſeptē in
ſctītate ꝛ doctrina ꝓficiēs ac ꝓ hone
ſto iā ſe ille predicans ab ipſo ad hono
ratum ep̄m tholoſanuꝫ miſſus eſt: vt
ab eo ordinatus ep̄s ep̄m ieſum omni
bus gentibus ꝑdicaret: quo facto firminꝰ ep̄s rediens
ad honeſtū magr̄m ſuū anno etatis ſue. xxxj. relictis oīb
bus ad gallias ꝓperās andegauis villam venit. ibiqꝫ
anno ꝛ mēſibꝰ tribꝰ multos ꝑdicādo ꝯuertit: ꝛ belua=
cū ꝯ valeriū ꝑſidē pugnaturꝰ ꝓ fide ſaluatoris perre=
xit: vn̄ multoties flagellatus vſqꝫ ad mortē ſergij ſuc=
ceſſoris valerij in carcere clauſus fuit. Sed tūc a pp̄lo
ſolutꝰ ibidē ꝑdicauit: ꝛ baptizatis oībus eccleſijſqꝫ cō=
ſtructis inde ambianis perrexit ꝛ in. xl. diebꝰ tria mi=
lia hoīm baptizauit. Hec audiētes longulꝰ ꝛ ſebaſtia=
nus preſides ab vrbe treuerēſi ad ambianenſeꝫ venīūt
vrbē: ꝛ iuſſu eoꝝ cōuenientibꝰ cūctis ſanctū firminū co=
rā ſe grauiter accuſatū duꝫ firmiſſime cōfiteretur xp̄m
dn̄m timēs ꝑſes ſeditionē pp̄li beatuꝫ iuſſit in carcere
decollari: fauſtinianus aūt ſenator qui eum receperat
domūqꝫ eiꝰ cū eo ad grāꝫ baptiſmi aduocauerat corpꝰ
eiꝰ nocte rapiēs in ſuo cimiterio ſepeliuit: neqꝫ vero
ꝑſes ſebaſtianꝰ poſt modicū a ciuibꝰ beluacēſibus occi
ſus eſt. Huiꝰ glorioſi ſcti paſſio celebrat̃. vij. kal'. octob.

¶ De ſancto Lazaro. ccvj.

Lazarus interp̄tat̃ a deo adiutus ꝛ
ſignat pn̄ie vitā ī die ſalutis hoc
eſt in die pn̄ie qn̄ q̄dē penitētibus verꝰ
ſol iuſtitie illuxit auxiliat̃: tunc deus ꝛ
adiuuat ꝯferēdo grāꝫ ſuā iuſtificādo in
hoc mūdo ꝛ vitā eternā in alio. ſanctꝰ
lazarꝰ ex nobili ꝛ regali ꝓgenie cū ma
ria magdalena ꝛ martha ſororibꝰ ſuis
ſumpſerunt originē ſyro pr̄e et euchā=
ria mr̄e nati ſūt. a btō maximino diſci=
pulo dn̄i baptizati ſunt. lazarꝰ aūt p̄ē
vrbis hierim poſſidēs operā dabat militie q̄ quantuꝫ
fuerit dilectus a dn̄o nr̄o ieſu xp̄o ſecretariꝰ eiꝰ btiſſi=
mus ioānes capl'o. xj. deſcripſit dicēs ꝙ erat quidā lā=
guēs lazarus. miſerūt aūt dicte ſorores ad dn̄m dicen=
tes dn̄e ecce quē amas infirmat̃: ieſus aūt mūdi ſalua=
tor rn̄dit infirmitas hec nō eſt ad mortē: ſꝫ ꝓ glīa dei
ꝛ vt glificet̃ filius dei ꝑ eā ꝛ poſt ſuis ait diſcipulis la=
zarus amicus noſter dormit: ſꝫ vado vt a ſomno excitē
eū. Cū aūt ad locū acceſſiſſet ꝛ ſorores ſcil' lazari cū ma
ximis lachrymis eū adoraſſent queruloſe dicēdo hec.
dn̄e ſi fuiſſes hic frater meꝰ nō fuiſſet mortuꝰ ad locum
acceſſit ꝛ btm̄ lazarū iā q̄triduanū mortuuꝫ ſuſcitauit.
poſt aſcēſionē dn̄i cū grauis eſſet xp̄ianoꝝ ꝑſecutio iu=
dei ꝑdere ſctm̄ lazarū cū ſuis ſororibus ꝛ xp̄ianoꝝ ma=
gna copia cupiētes in naui abſqꝫ remis poſuerūt diui=
no xp̄o nutu ꝛ āgelo regēte venīūt ad maſſiliā: ꝑdicās
xp̄o xp̄m ſaluatorē nr̄m primꝰ ep̄s maſſilienſis extitit. ꝛ
ipſe poſt laudabilē vitā ꝛ totiꝰ pr̄te cōuerſioneꝫ: tertio
decimo imperij Claudij anno ſcdo morte migrauit ad
dn̄m. huiꝰ quippe ſctiſſimi viri lazari reliq̄e apud vr=
bem maſſiliā ꝑcipuo venerantur obſequio eius feſtiui
tas. xvj. kal'. ianuarij deuotiſſime celebratur.

¶ De ſancta Clara. ccvij.

FEmine admirabilis clara vo-
cabulo ⁊ ỽtute de ciuitate aſſy-
ſij claro ſatis gñe traxit originē btō
ꝗ frācifco primo cōcíuis ī terris poſt
modū cōregnās in excelſis pater ei⁹
miles ⁊ tota vtroꝗ parēte ꝓgenies
militaris dom⁹ abundās. mater ỽo
ei⁹ ortulana dicta eſt. Cū aūt ꝑgnās
eſſet ipſi⁹ ſancte futur e ⁊ añ crucifixi
imaginē in eccl̄ia ꝓ ſalubri part⁹ ex-
peditione deuoti⁹ exoraret audiuit vocē dicentem ſibi
ne paueas mulier qꝛ quoddā lumē ſalua parturies qđ
ipm mūdū clari⁹ illuſtrabit quo edocta oraculo natā
in baptiſmo clarā noīari voluit adhuc infantula libē-
ter extendebat manus ad pauperes ⁊ de abundantia
domus ſue ſupplebat inopias plurimorū egentiū ꝓ-
prio corpuſculo delicata ſubtrahebat cibaria ſub ve-
ſtibus aūt ꝑcioſis ⁊ mollibus ciliciolū gerebat abſcō-
ditū ⁊ mūdo exterius florēs xp̄m ieſum interi⁹ indue-
bat: deniꝗ ſuis eā nuptui tradere volentib⁹ nunꝗ̄ ac
quieuit: ſ3 virginitatē ſuā dño cōmittebat hinc timor
bonitatis ei⁹ cepit in pplo diuulgari: audiēs aūt ſctā
puella poſt multarū iniuriarū latrat⁹ monaſteriū ſan
cti ſi inſtituit pauperū dñarū ordinē inchoauit: ⁊ ī alto
recluſorio p.xlij.annos frāgit ſui corporis alabaſtrū
vt dom⁹ eccl̄ie repleat̄ fragrātia vnguentoꝝ ſpargitur
paulopoſt opinio ſctītatis ỽginis clare feſtināt ỽgi-
nes ei⁹ exēplo ſeruire xp̄o dño q̄ ſunt maritate caſtius
agere ſatagūt nobiles ⁊ illuſtres amplis ꝯtēptis pa-
latijs alta ſibi monaſteria ꝯſtruūt atꝗ ꝓ xp̄o filio dei
ī cilicio ⁊ cinere viuere magnā gloriam ducūt: mr̄ filiā:
filia matrē inuitat ad xp̄z: ſoror ſorores allicit cāz ma-
nēs clara tota clareſcere mūdo incipit: ⁊ laudū titulis
ꝑclara refulget. Hec gl̄ioſa btā clara ſui ordinis lapis
primari⁹ ac nobile fundamētū ī fundamēto humilita
tis virtutū oīm fabricā ab ipſo principio ſtuduit collo
care carnē p crebra ieiunia macerabat orōni inſtabat
ſepiſſime ad orōnē ꝓſtrata terrā infundit lachrymis
oculiſꝗ demulcet vt ſemp ſuū dñz ieſum xp̄m tenere
manib⁹ videret̄ lachrymāti ſemel ꝓfunda nocte affuit
angel⁹ tenebrarū ī forma nigri pueruli dicens. Ne tm̄
plores q̄m ceca fies: cui cū ilico rñderet cecus nō erit
q̄ deū videbit. ꝯfuſus ille diſceſſit. Cū in aſſiſiū hoſti-
lis ſemel furor irrueret ⁊ ipſis port⁹ exercit⁹ appropin
quaret ſarracenoꝝ gēs peſſima ſanguinē ſemp ſitiens
xp̄ianoꝝ apō ſctūi damianū īfra loci terminos: imo ī-
tra clauſtrū ỽginū īfluxerūt: liq̄ſcūt dñarū corda timo
rib⁹ ⁊ ad matrē ſctām clarā referūt flet⁹ ſuos: q̄ ſe īfir-
mā īpauido corde ad hoſtiū agmē duci iubet ⁊ añ ho-
ſtes poni ꝑcedēte ea capſula argētea ī q̄ erat ſacr̄m eu-
chariſtie. Cūꝗ ſe totā ī orōne ſubſtrauiſſet xp̄o dño cū
lachrymis ait. Plz mi dñe inermes ancillas quas tui
amoris enutriui manib⁹ tradi paganorū cuſtodi dñe
has famulas q̄s ipſa ī pñti articulo cuſtodire nō poſſū.
Vox quaſi puerilis de ꝓpitiatorio ad aures ei⁹ inſo-
nuit dicēs ego vos ſemp cuſtodiā mi dñe: addidit illa
⁊ hāc ciuitatē ſi placet ꝓtege q̄ nos ꝓ tuo amore ſuſtē
tat ⁊ vox ad eā grauamina ſuſtinebit. Sed meo mune-
re defendet̄. Tūc ſurgēs clara flētes cōfortat dicēs: fi-
deiubeo per vobis filiole ꝙ nihil mali patiemini nec
mora ſtatim canū illorū repſſa paueſcit audacia ⁊ per
muros quos aſcēderāt deſcēdētes celeriter exeūt orā-
tis ỽtute turbati: ⁊ poſt multorū ſanationē ⁊ exhorta
tionē ⁊ ſacramētorū ſumptionē in dño quieuit.

¶ De ſancto Philiberto cōfeſſore. ccviij.

SAnct⁹ Philibert⁹ cū eſſet bone
indolis adoleſcēs regi frācorum
dagoberto nunciat⁹ aduocat̄ in pala-
tiū receptuſꝗ ē ī ordine nobiliū ⁊ con
cōſortiū q̄ ſub aureo baltheo deū val-
de diligēs poſtmodum ꝑfulgētib⁹ vi-
te ſue meritis cathedrā ſubit rotho-
mageſis eccl̄ie. Cū aūt eſſet philibert⁹ annorū viginti
diuina ꝑcepta audiēs elegit diſcipul⁹ xp̄i dñi nr̄i ieſu
fieri agnitoꝗ dei milite agilo noīe q̄ ꝑerat treſbacēſi
cenobio illud veniēs romam depoſuit oībuſꝗ ſuis in
eleemoſynā erogatis iugū dñi ſuaue recepit vbi cum
multo religiōis ⁊ abſtinētie culmine creſceret: ita vt vi
ris pfectiorib⁹ imitabilis fieret antiqu⁹ hoſtis īuidēs
pulſare animū cupit vt ampliora edulia ſumeret. Sed
dei nutu defect⁹ dei viro p ſomniū eſt oſtēſus. Nā cū q̄
dā nocte fuiſſet cibo refect⁹ ille vētrē ei⁹ palpare ⁊ di-
cere mō hoc eſt bñ tūc ille inimici iacula cognoſcēs ri
gorē abſtinētie cepit triplicare ⁊ ꝯ arma tyrāni dei au
xiliū implorare. Cūꝗ ſingulis noctib⁹ eccl̄iaz frequē
taret in trib⁹ ꝯ ipſū tētationib⁹ ſe dir⁹ anguis exarſit
Nā vrſi ſpē cū intra eccl̄iaz tētauit primū terrere: ⁊ no
cte alia de ferro candelabri viſus eſt eū trāſfigere: ⁊ no
cte tertia oſtiū eccl̄ie expāſis brachijs voluit ꝓhibere.
Sz oīa ei⁹ machinamēta btūs Philibert⁹ expulit ỽtu
te diuina p ſctē crucis ꝑſidia. Cū aūt btūs Agil⁹ obijſ-
ſet in dño fratrū cōſenſu ſctūs Philibertus regiminis
curam ſuſcepit: ⁊ domum ſibi traditam ſtrēnue guber-
nare nulli⁹ pſonā accipe inuēta vitia radicit⁹ extirpa
re. Cū q̄dā ex fratrib⁹ aſſumpta rebellione ſctūi dei de
eccl̄ia ꝑſumpſerūt extrahere: ſed vltrix manus dñi hoc
impunitū nō ptulit. Nā vn⁹ ex eis ictu fulguris īterijt
alius etiā more Arrij in ſterq̄liniū oīa inteſtina ei⁹ depo
ſuit indignāꝗ vitā: indigna morte finiuit poſtꝗ̄ ꝯſtru
ctionē cenobiorū ⁊ miraculorū multorū operationē ⁊
poſt labores immenſos pro dño felicem exitum fecit.

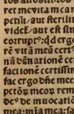
¶ De ſancto Anſelmo epō. ccix.

ANno dñi. M.lxj. floruit gl̄ioſus
archiepūs Canturieū. ſctūs An
ſelm⁹ hic fuit ex ꝯfinio Lōgobardie ⁊
Burgūdie oriūdus lrīs tradit⁹ didi-
cit: ⁊ in breui multū ꝓfecit necdū. xv.
etatis ſue annū ꝯtigerat cum iā qua-
liter vitā ſuā ſm̄ deū īſtituere poſſet
ancil⁹ mēte tractabat: expleto aūt ali-
quo tpe patriā egreſſus cū in trāſcen-
ſu mōtis cuiuſdā fatigat⁹ corpe defi-
ceret vires ſuas inueniri mādēdo reparare tētabat: ne
ꝗ eīn tūc illuc quo veſceret̄ ꝑſto erat: ꝙ miniſter eius
vidēs doluit: ⁊ ne forte q̄d edēdū in ſacculo coꝝ hēret̄
diligēt̄ iueſtigare cepit ⁊ mox ꝯ ſpē in eo niti diſſimum
inuenit panē q̄ illo refect⁹ ⁊ recreat⁹ ē: ⁊ vie īcolumis
redonat⁹ ⁊ fact⁹ monach⁹ religionis p oīa ſeruiebat.
cuidā eīn ex antiquorib⁹ fratrib⁹ q̄ veteri odio plurimū
erat īfeſt⁹ btō Anſel. nec poterat eū vllaten⁹ reſpicere
ſimplici oculo īfirmitate ꝑſſus ad extrema eſt deduci⁹
Cūꝗ fratres in meridie in lectis ex more q̄ſceret: iſte
in domo infirmorū iacēs cepit miſerādas voces emit
tere ⁊ quaſi quorūdā horrēdoꝝ aſpectus ſubterfugere
palēs ⁊ tremēs vultū ſuū deliteſcēdo hinc inde cōmu-
tare territi fratres q̄ aderat q̄d hēret q̄rebat. At ille ge
minos immanes lupos īter brachia ſua me tenere cō
preſſuz ⁊ gutt̄ meū ipſis dētib⁹ iāiā ſuffocare videantis
⁊ q̄d mihi ſi q̄ritis: q̄ audito q̄dā ex eis ad btm̄ anſel-
mū cōcit⁹ ꝑrexit ⁊ ei ſingula pateſecit: tūc ille in ſcā re-

tiorē locū oꝛonis ſecedēs ⁊ poſt ad domū ī qua īfirm⁹
erat īgrediēs leuata manu ſignū crucis edidit: dicēs.
in noīe pr̄is ⁊ filij ⁊ ſpūſſctī: ad qḋ factū ſtatim eger cō=
ualuit ⁊ exhilarato vultu ītimo cordis affectu deo grās
agere cepit ⁊ btō anſelmo: qꝛ malignos ſpiritus expu
lit ⁊ inde monuit pſna demū autoritate abſolutū dixit
hora qua fratres ſurgerēt ad nonas pr̄iti vita deceſſu=
rū ꝙ ⁊ factū eſt: quadā die cū eſſet ī vita occurrēte ſibi
quodā monacho direxit ꝗ cōſilij de hoſpitio ſibi ferret
interrogauit: ꝗ rn̄dit habem⁹ nō lōge hoſpitiū: ſ; non
eſt ꝙ nobis ⁊ fratrib⁹ apponat̄ pter panē ⁊ caſeū. At
ille ſubridēs ait: ne timeas vir bone: ſ; cito precede et
miſſo rhete ī vicinū amnē inuenies piſcē ꝗ ſufficiet oī
bus nobis ille mādato accepto ꝑuolās nūciat piſcato
ri: ꝗ ad ridendū pocius ꝙ ad tētādū qḋ dicebat fore pro=
nuncians tandē a fratre coact⁹ ꝯ ſpē rhete iecit ⁊ ilico
truttā inſolite magnitudinis cū quodā alio piſciculo ce
pit: ſcripſit glioſus anſelm⁹ monologiū .i. ſoliloquiū;
de ſctā trinitate: de x-itate de ꝓceſſiōe ſpūſſctī: de con
cordia liberi arbitrij ⁊ pſciētie diuine: de caſu diaboli:
de pctō originali: de incarnatiōe ꝟbi cur de⁹ hō ⁊ mul
tos alios libros d̄uotiſſimos ⁊ potiſſime hāc oꝛonē ter
ret me vita mea nā diligēter diſcuſſa apparet mihi aut
pctīī/ aut ſterilitas/ vel infructuoſa ⁊ ſi ꝗs fruct⁹ in ea
videt̄/ aut eſt ſimulat⁹/ aut impfect⁹/ aut aliquomodo
corrupt⁹: ꝗd ergo reſtat mihi niſi vt ī tota vita mea plo
rē vitā meā cert⁹ ſū; de⁹ me⁹: qꝛ pctā mea merent̄ eter
nā dānationē certioꝛ: qꝛ pnīa mea nō ſufficit ad ſatiſ=
factionē certiſſim⁹: qꝛ mīa tua ſuperat oēm offenſionē
fac ergo dn̄e mecū mīam ⁊ cōcede mihi ex grā tua oīm
pctōꝝ meoꝝ remiſſionem: qꝛ meritū meū mīa eſto dn̄e
de⁹ de inuocatiōe filij dei: ſic ait: dn̄e ieſu xp̄e redēptio
mea: mīa mea: ſalus mea: te laudo tibi grās ago ꝗuis
valde impares tuis bn̄ficijs ꝗuis multū expectes di=
gne deuotiōis: ſ; ſicut pōt conari tibi pſalluit aīa mea
⁊c. poſtꝙ laudabilē vitā introiuit ad verā requiē pre=
ſtāte dn̄o cui eſt honoꝛ ⁊ laus in ſecula ſeculoꝝ. Amen.

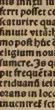
¶ De ſancto Eligio. ccx.

Beat⁹ Eligius ī territoꝛio lemo=
uice vrbis fuit oꝛtundus pr̄e eu=
cherio matre terrigia nat⁹ quē cū mr̄
adhuc haberet in vtero vidit in ſom=
nio aquilā volantē ſup lectū ſuum ⁊ ſe
tertio inclinātē ⁊ ei neſcio ꝗd ꝓmit=
tentē: ꝗ cū; ex voce aquile euigilaſſet
ꝑterrita nimis cepit cogitare de ſom=
nio quid hoc eſſet. Cūq; poſtea in par=
tu periclitaret̄ mādauerūt ad quēdā;
ſctm̄ virū vt veniret ⁊ oꝛaret ꝓ ea: qui
cū veniſſet ait ei: ne timeas mr̄: qꝛ puer iſte ſctūs erit ⁊
magn⁹ in eccleſia dei. Cū aūt eſſet iuuenis fecit eū pr̄
ſub artificibus erudiri ⁊ cū iā ſciret totā illā artē ī frā=
ciā venit ⁊ cuidā aurifici ꝗ faciebat opa regis ſe cōmi=
ſit quodā tp̄e cū rex ꝓpoſuiſſet ꝗs ſibi ſellā; de auro et
argēto faceret pulcherrimā rn̄dit ei magr̄ ſctī eligij ſe
inueniſſe artificē ꝗ regi faceret ꝗcꝗd vellet: ⁊ accipiēs
a rege auri magnā maſſam tradidit eligio ſctō ꝗ ex eo=
dem pōdere fecit ſellas duas pulcherrimas ⁊ deferēs
vnā regi alterā ꝟo retinēs penes ſe quā cū oēs mira=
rent̄ rex eū copioſe remunerat: tūc eligi⁹ alterā ꝓtulit
⁊ regi pr̄itauit dicēs ꝙ de reſiduo auri alterā feciſſet: ⁊
rex amplt⁹ ſtupefact⁹ ꝗſiuit ab eo quō ex eodē pōdere
ambas facere potuiſſet: bene indꝫ rex gr̄a dei: ⁊ excreuit
fama ei⁹ in curia regis. Diligebat autē intīm paupes ꝙ
quicquid poterat et vſq; ad nuditatē ſuā eis erogaret

poſtmodū elect⁹ eſt btūs eligi⁹ eccl̄ie nouiomēſ poſt
acharium eiuſdē vrbis antiſtitē ſingulis dieb⁹. xij. pau=
peres: ⁊ cum ipſis hora cōgrua reficiens dans aquam
manib⁹: panē ⁊ oīa ꝗ erāt neceſſaria cōferēs. Sunt aūt
hec ſepulchra ꝗ auro argēto ⁊ gēmis fabricauit germa
ni: ſeuerini: piatiōis: quintini: luciani: genouefe: colū
be: maximiani: iuliani: ⁊ ꝑcipue btī martini turonēſ.
ep̄i dagoberto frācoꝝ rege ꝑbente impenſas ⁊ mauſo=
leū btī dionyſij martyris miro opē auro ⁊ gēmis deco
rato. Moꝛtuus eſt aūt glorioſus preſul anno vite ſue.
lxx. qui cū anno euoluto de ſuo loco transferret̄ ita pul
cher ⁊ incoꝛrupt⁹ inuētus eſt vt ſemꝑ in tumulo vixiſſe
videret̄: ⁊ ꝙ mirabili⁹ eſt barba ⁊ capilli tp̄e obit⁹ ſui
raſi mirū immodū creuiſſe in tumulo videbant̄: qūo
aūt per eū fuerit in beatū coꝛp⁹ beati quintini ſequitur
clericus quidā noīe maurici⁹ ſepius iactare ſolebat ſe
⁊ martyris locū noſcere ⁊ eū locū ſine mutatiōe inuenire
poſſe ꝙ cū auditoꝛibus ꝓbare geſtaret facta ſui peri=
culū aggreſſus eſt: ſumpto ergo ligone dū pauimentū
baſilice martyris violare ꝑſumpſiſſet manubriū ligo=
nis infixū ſuis manibus adheſit: qḋ cū dimitti/ nec au
ferri poſſet ceperunt manus cōputreſcere vermibuſq;
ſcaturire qua pena mulctat⁹ ſequēti die miſerabiliter
finiuit vitā: huic tantus pauoꝛ in cūctis excreuit: vt ne
mo poſt hūc ꝗuis ꝓbatiſſime vite fuerit pter ſanctum
eligium nouiomēſis ep̄m hmōi negocium tētaret hoc
ſumere. Is quippe pontifex ſanctus ꝑfati martyris ce
pit frequētare locū vnde ⁊ diuina doctus reuelatione
triduanū ieiunium cū lachrymis peragens ⁊ attenti⁹
oꝛans in loco vbi nulla ſuſpitio habebat̄ qḋ ibi coꝛp⁹
inueniret̄ ſctūs manib⁹ effodere cepit ⁊ coꝛpus ſacrū;
inuenit quo tenebrato tantus odoꝛ cū immani lumine
ex eo prodijt: ꝙ etiā ipſe pōtifex pre ſplendoꝛe luminis
⁊ fragrātia odoꝛis vix ſuſtinere poſſet: tūc ſanctus eli=
gius coꝛp⁹ lachrymis deoſculās poſuit in loco digniſ
ſimo ad laudem ſummi dei ⁊ ſanctoꝛum eius.

¶ De ſancta Radegunde regina Francie. ccxj.

Sancta Radegūdis natione bar=
barica fuit patre rege berēgario
que cum exiſſet vt ſclaua de patria ve=
nit in ſoꝛtē lotarij regis. Cū autem eā
ſucceſſionis direxiſſet vt reginam eri
geret illa euitabat pompā regalē ne
ſeculo creſceret: ſed cui etiā; debetur
humana gloria nō mutat̄ eterna: nu=
pſit ergo terreno principi nō tn̄ ſepa=
ratur a celeſti ac dū ſibi acceſſiſſet ſe=
cularis dignitas plus ſe inclinauit voluntas ꝙ ꝑmitte
ret dignitas timenſq; ne a deo degradaſſet cū mundi
gradu proficeret ſe cum ſua facultate eleemoſyne dita
uit. Nā cū aliꝗd de tributis accideret ex omnibus que
veniſſent ad eam ante dedit decimā ꝙ recepit: deinde
quod ſuperat dabat monaſterijs ⁊ quo ire pede nō po=
terat miſſo munere circuibat. Iterū nocturno tp̄e cū re=
clinaret cū pricipe rogās ſe ꝓ humana neceſſitate vel=
le cōſurgere ⁊ leuās egreſſa cubiculo tādiu aū ſecretū
oꝛoni incūbebat iactato cilicio vt ſolo cadēs ſpū iace=
ret: gelu penetrata tota carne ferme ꝑmoꝛtua de aqua
regi dicebat̄ hr̄e ſe magis iugalē monachā; ꝙ reginā.
Diebus ꝟo quadrageſime ſatis eſt ſcire qualr̄ reperit
ſe inter veſtes regias ſingulr̄ penitēs igit̄ appropin=
quāte ieiunij tp̄e ad religioſam monachā noīe Piam
mittebat cui ſancto ꝓpoſito illa dirigeret ⁊ ciliciū mit
teret qḋ ſctā induens ad coꝛpus ꝑ totam quadrageſi=
mam ſubtus veſtem regiam poꝛtabat in ſarcinā: ſi aūt

rex deceſſet q̃s credat qualr̃ ſe orõni infunderet qualr̃
ſe tanq̃ pñs: eni xp̃i ieſu pedibꝰ alligaret: ꝛ quaſi reple-
ta delitijs: ſic lõgo ieiunio ſatiaret̃ i lachrymis cui de
ſpecto vẽtris edulio xp̃s dñs erat tota refecta ꝛ tota
fames erat ei i xp̃o illud qḋ pietate agebat ſolita. Por
ro ꝑdicte ſctẽ Radegũdis mẽs intẽta ad xp̃m pictauis
inſpirãte ꝛ cooperãte dei gr̃a monaſteriũ ſibi ꝑ ordia-
tionẽ ꝑcelſi regis lotarij ꝯſtruxit in quo gaudẽs ĩgreſ-
ſa eſt vbi ꝛ ꝑfectionis ornamẽta cõquireret ꝛ magnã
cõgregationẽ puellaꝝ xp̃o nunq̃ morituro ſponſo ag-
gregaret qua electa abbatiſſa ꝛ iam ꝯſtituta tã ſe quã
ſua oĩa eius tradidit poteſtati ex ꝓprio iure nihil ſibi
reſeruãs vt poſt veſtigia xp̃i curreret. Expedita vt tñ
plus ibi augeret i celo q̃tũ ſibi ſubtraxiſſet in ſeculo.
Lãguidis ꝛ ecctis nõ ceſſabat ipſa cibos cũ coclearibꝰ
porrigere. Mulieres varijs lepꝛe maclis ꝑfuſas cõpre
hẽdẽs in amplexu oſculabat̃ in eo eas toto i deo dili-
gebat affectu recedẽtibꝰ ꝑbebat auri vel veſtimẽti ſo-
latia. De officijs autẽ monaſterij nihil ſibi placuit: niſi
ſeruire pꝛia. Poſt tot labores quas ſibi penas ĩtulerit
ipſa vox q̃ refert ꝑhorreſcit: q̃dã vice trãſlatos ſibi cir-
culos ferreos diebꝰ .lx. collo vel brachijs ĩnexuit ꝛ tres
cathenas inferẽs circa corpꝰ dũ alligaſſet aſtricte ĩeiu
ſit durũ ferrũ caro tenera ſubcreſcẽs: ꝛ tranſacto ieiu
nio cũ voluiſſet ſub cute clauſas cathenas extrahere:
nec valeret: non tñ hoc factũ eſt abſq̃ magna ſanguis
effuſione. Extãt eiꝰ preclara miracula quoꝝ narratio
lõga eſſet: ꝛ apud deũ eſt maximi meriti. Et tandẽ fide
liter a deo eſt remunerata in celo. Huiꝰ ſctẽ trãſitꝰ reco
litur idibꝰ auguſti. Quedã cũ famula q̃ auſa temera-
rio in cathedra beate regine ſederet preſumpſit q̃ ꝑcuſ
ſa ardebat tribꝰ diebus clamabat dña radegũdis pecca
ui: male egi ignoſce mihi refrigera mihi mẽbra: ꝛ poſt
multas orationes ꝛ populi exaudita eſt ꝛ ſanata.

De ſancto Seruatio epiſcopo. cxij.

Beatus ſeruatius in quarto gra-
du attinẽs xp̃o ieſu natus fuit in
armenia ex p̃re et m̃re iudeis. Hic ſede
vacante in tongris ciuitate teutonie
ordinatiõe diuina ꝑ angelũ de hierl̃m
ꝑductꝰ tõgris ꝛ ibidẽ ordinatus ep̃s ꝑ
eũdẽ in lingua materna intelligebat̃
ab oĩbus qñ ſpũalia tñmodo ꝑtracta-
bat: ſꝫ a nullo penitꝰ intelligebat̃: niſi
ꝑ interpꝛetẽ qñ de cura tẽpalium ageba
tur. Uir ipſe ſctũs poſt receptionẽ dñi
ci corpis ipſo die nullo corꝑali cibo vtebat̃ ciboꝝ ſuo-
rũ reliquie leproſos mũdabat: aqua lotionis manuũ
ſuarũ infirmos curabat: infirmi quocũq̃ tactu manuũ
vel pedũ ſuoꝝ cõtinuo ſanabant̃. Electꝰ aũt de tõgris
ꝓpter malitiã inhabitãtiũ venit traiectũ vbi excidiũ
galliaꝝ ꝑ hũnos futurũ diuina reuelatiõe cognouit. Ep̃o
rũ aũt gallicoꝝ rogatu ꝓ venia ĩpetrãda aploꝝ limĩa pe
tijt cui ſitiẽti in via fõtẽ dñs aperuit ꝛ angelꝰ ciphũ ꝑ-
cioſum attulit: eo eq̃dẽ romã intrante cãpane oẽs ſine
hũano ãminiculo pulſare ſũt. Tãdẽ eidẽ orãti a dño re
uelatũ eſt irã dei in pplm: propter eoꝝ ſcelera cõfirma
tã. Traiecta ſe tñ oppidũ qḋ ipm pie excepat ſeruaret̃.
Reuerſus igit̃ pplm ad pniam exhortãs: dũ diuina ce
lebraret angelꝰ a dextris altaris eidẽ ſuũ obitũ nũcia-
uit q̃ ſtatim poſt miſſaꝝ aſtãte pplo eleuatis i celũ oclis
in dño feliciter obdormiuit: ꝛ ſtatim cũctis vidẽtibꝰ vela
mẽ ſericũ ſup corpꝰ eiꝰ ãgelicis manibꝰ ẽ delatũ. Gau-
dẽs igit̃ glĩoſe ꝑſul nũc cum xp̃o dño: exoramꝰ vt tuis
ſctis ꝑcibꝰ efficias vt cũ eo ꝛ tecũ i eternũ letemur. Amẽ

De ſancta Dorothea virgine ꝛ martyre. cxiiij.

Glorioſa v̄go Dorothea nobili ſe
natoꝝ ſanguine ꝓgenita ꝛ ſcḋm
morẽ xp̃ianorũ occulte baptizata ſpũ
ſctõ repleta v̄tutibꝰ ac xp̃iane religio
nis diſciplĩa ĩbuta formoſa valde ſuꝑ
oẽs puellas regiõis illiꝰ fuit qḋ caſti-
tatis ĩimicꝰ diabolꝰ nõ ſuſtinẽs fabri-
ciũ terre ꝑfectũ in amorẽ ꝑfate v̄ginis
ſtimulãs vt ipſaꝫ carnali ꝯcupiſcẽtia
appeteret inſtigauit q̃ ꝓmittẽs innu-
merabilẽ theſaurũ ꝓ dote ipſam a le-
gitimo thoro copulandã poſtulauit. Nec audiens ſctã
dorothea quaſi lutũ terre deſpiciẽs terrenas diuitias
ĩtrepida ſe xp̃o ieſu deſpõſatã eẽ fatebat̃. Fabricꝰ igit̃
furore ſuccẽſus mox eã i doliũ plenũ feruẽtis olei mit
ti iuſſit: ipſaq̃ adiutorio dei illeſa manẽs: ac ſi balſa-
mo vngeret̃ fragrabat multa milia paganoꝝ cõuertit:
fabricꝰ v̄o credẽs magicis artibꝰ hoc fieri ipſaꝫ i carce
rẽ retruſit atq̃ .ix. diebꝰ ſine ciboꝝ alimẽtis cuſtodiri
iuſſit: q̃ a ſctis angelis nutrita dũ ad tribunal duceret̃
pulchrior q̃ vnq̃ viſa fuit appuit vñ cũcti admirabant̃
q̃ tãdiu abſq̃ cibo ac potu ſuſtẽtata tã formoſa videre-
tur. Fabricꝰ v̄o dixit niſi deos i pñti adores eculei pe
nas nõ euades. Dorothea ſctã rñdit. deũ adoro nõ de-
menẽ: dij eñ tui demões ſũt: ꝓſtrata i terrã eleuatiſq̃
oclis i celũ orauit ad dñm vt oñderet potẽtiã ſuã ꝛ qḋ
ipſe ſit ſolꝰ deꝰ ꝛ nõ aliꝰ ꝑter eũ. Et ecce multitudo an-
geloꝝ cũ ĩpetu vẽtẽs ꝯterit idolũ qḋ fabricꝰ ſuꝑ ma-
gnã colũnã erexerat: ita q̃ nec ꝑticula eoꝝ inueniretur: ꝛ audita eſt vox demonũ ꝑ aera clamãtiũ dorothea
cur nos deuaſtas multiq̃ gẽtiliũ ꝯuerſi ſũt. Deĩn doro
thea i eculeo eſt ſuſpẽſa v̄ſis pedibꝰ in altũ vinctis lace-
rat̃ corpꝰ eiꝰ v̄gis caſtigat̃ flagellis ceditur: deniq̃ ad
mãmillas v̄gineas faces ardẽtes applicare ſunt ꝛ ipa
ſemimortua ſtat vſq̃ ad craſtinũ in carcere incluſa. De
mane vero producta nec vlla macula neq̃ leſio in ſuo
corꝑe appuit: vñ ꝑſes vehemẽter admirãs ait ꝯuertere o amena puella ſatis nãq̃ caſtigata es. Tũc vidẽs
ꝑfectus nec v̄beribꝰ nec carceribus nec minis: neq̃
blãditijs ipſaꝫ poſſet a fidei ꝓpoſito reuocare miſit ad
eã duas ſorores. ſ. criſtẽ et caliſtẽ q̃ metu mortis a xp̃o
receſſerãt vt dorotheã ſororẽ ſuã ſiĺr a dño ꝛ xp̃o reuer
terẽt. Sctã v̄o dorothea ſuauiter auferẽs cecitatẽ mẽ-
tis ꝛ cordis ab eis ambas ad fidẽ xp̃i reduxit q̃s fabri-
cius dorſotenꝰ colligata incẽdio tradidit corona mar
tyrij laureãdas fremẽs exhinc fabricꝰ dorothee dixit
quouſq̃ malefica nos ꝓtrahis: aut ſacrifica vt viuas:
aut capitali ſñia plecieris. Illa aũt leto vultu rñdit.
Quicq̄d vis paſſura ſũ ꝓ xp̃o ieſu dño ꝛ ſpõſo meo in
cuiꝰ orto delitie roſas cũ pomis colligaui ꝛ letabor cũ
xp̃o in eternũ. Qḋ audiens tyrãnꝰ faciẽ eiꝰ cedi iuſſit:
ita q̃ nec veſtigia faciei ipſiꝰ apparerẽt ꝛ i carcerẽ ſer-
uari vſq̃ in craſtinũ. De mane itaq̃ educta de carcere
vndiq̃ famata ſententia capitali adiudicatur. Cumq̃
duceretur ad mortẽ Theophilus ꝓtonotarius regis
quaſi illuſorie roſas de viridario ſponſi ſui mitti ſibi
petit qḋ illa ꝓmiſit: cũ aũt veniſſet ad locũ decollatio-
nis rogauit dñm ꝓ oĩbꝰ illã venerãtibꝰ vt in oĩbꝰ tri-
bulatiõibꝰ: ꝑcipue a verecũdia: a paupertate: ꝛ a falſo
crimine liberent̃: ꝛ in fine vite cõtritionẽ ꝛ remiſſionẽ
oĩm pctõꝝ obtinerẽt: ꝛ mulieres partu laborãtes ꝛ eã
inuocãtes celerius ſentirẽt profectum. In his verbis
inclinãs ſe ad ictũ apparuit puer criſpo crine purpura
ſtellis aureis ĩſerta indutꝰ ferẽs in manu ſportellam

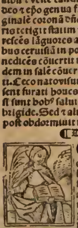
cum tribus roſis ⁊ totidem malis. Cui dorothea. Obſecro domine miſera theophilo ſcribe: ⁊ ſtatim poſt decollata eſt ⁊ paſſa. anno domini.cclxxxvij. idus Februarij. Stans autẽ Theophilus in palatio preſidis accepit roſas ⁊ credidit in chriſtum: ⁊ pro fide ſumpſit martyrium.

¶ De ſancta Brigida virgine. ccxiiij.

IN Scotia refulſit ſctitate ⁊ miraculis admiranda ſcīa dei virgo Brigida. Hec ſiquidẽ de Chriſtianis ⁊ nobilib⁹ parẽtib⁹ orta a pueritia bonarum rerum ſtudys inoleuit pudicitie ⁊ ſobrietati ſemꝑ intẽta ⁊ de bonis ad meliora creſcẽs ab ipſa puerili etate ſi qui exitit admirãda. Cũ a matre ſua trãſmiſſa eſſet de vaccarũ lacte butyrũ cõgregaret: ⁊ ad pendus redderet: ſicut ⁊ alie puelle ĩ illis regionib⁹ facere ↄſueuerãt. Hec virgo tã hoſpitalitati dedita magis volẽs deo ꝙ hoibus obedire pauperibus et hoſpitibus tã lac ꝙ butyrum largiter diſtribuere cepit: ⁊ cũ tps aduenifſet vt oẽs redderẽt fructus vaccarũ cooperatrices eius mõſtrauerũt opa ſua ventũ eſt ad Brigidã vt redderet opus ſuũ ꝗ pauida non habẽs ꝗd redderet: qꝛ totũ pauperib⁹ erogauerat timore matris pauida tota ſe cõuertẽs ad deũ ad ſanctã orõnem cucurrit quẽ dñs exaudiuit: ⁊ mox poſt orõnẽ ſup oẽs cooperatrices ſuas opus ſuũ in butyro amplı⁹ abundans aſſignauit mr̄i ſue. Nõ multo poſt cũ parẽtes ei⁹ more humano eã deſpõſare voluiſſent illa celit⁹ inſpirata virginẽ caſtã ſe volẽs ac vouẽs xp̄o ieſu exhibere ad ep̄m ſanctiſſimũ machillã noĩe perrexit qui palliũ albũ ⁊ veſtẽ candidã ſup eius caput impoſuit ꝗ corã deo ⁊ ep̄o genua flectẽs humiliter ad altare ⁊ ſuã virginalẽ coronã dño offerẽs vt fundamẽtũ ligneum altaris tetigit ſtatim viride factũ eſt: ⁊ vſq ad pſens ſic virẽſcẽs lãguores a fidelib⁹ pellit leproſis ab ea petẽtibus ceruiſiã in potũ cũ illa nõ haberet aquã purã benedicẽs cõuertit in ceruiſiã optimã ⁊ illis dedit. Lapidem in ſalẽ cõuertit cuidã ab ea ſal ꝓpter deũ poſtulãti. Ceco nato viſum reſtituit. Quidã neqſſimi cũ ei fuiſſent furati boues ⁊ fluuiũ cũ eis trãſire vellẽt ſubmerſi ſunt bob⁹ ſaluis ⁊ reuertẽtibus ꝑ ſe ad domũ ſancte brigide. Sed ⁊ alia miracula ꝑ eã domin⁹ operat⁹ eſt ⁊ poſt obdormiuit in domino.

¶ De ſancta Tecla. ccxv.

CUm Paul⁹ apl's de Antiochia Ichonium veniſſet ⁊ ſecũ Damã et Alexãdrũ erariũ comites: ſed ſimulatos diſcipulos haberet: vt ipſe refert in ep̄lis ſuis audiẽs honeſiferus aduentum eius, et cum familia ſua obuiauit: ⁊ ad ſigna que ei tytus predixerat videns eum inter ceteros ſtatura breui naſo aqlino vultu angelico ip̄m ſolum humiliter ſalutauit: ⁊ cũ indignarẽtur predicti qui paulũ comitabant̄ cur ⁊ eos nõ ſalutaſſet rñdit Honeſiferus: qꝛ in eis fructũ iuſtitie nõ videret. Cũ aũt Paul⁹ domũ eius ĩtroiſſet ⁊ ſemꝑ de cũctis fructibus virtutũ ꝑdicaſſet. Tecla ṽgo iam tamiro deſpõſata ſedẽtes ad feneſtrã domui illi ꝓpinqſſimã paulũ ꝑdicantẽ audiebat: ⁊ ita ſermone ei⁹ quẽ facie nõ agnoſcebat affecta ⁊ deuicta eſt vt ꝑ triduũ a feneſtra vt audiret eũ nõ receſſit: qđ cernẽs mater ei⁹ theodira miſit ad tamirũ ſpõſum tecle ꝗ lugẽs filiã ſeductã paulũ accuſauit. Cũq eſt a ꝓpoſito fidei xp̄i Ieſu ↄcepte reuocauere mr̄ ⁊ cõiunx nõ poſſent paul⁹ capt⁹ ad carcerem duct⁹ eſt quẽ tecla ad carcerẽ ſecuta eſt ꝓpter qđ vidẽtes eã ad paulũ affectã accuſarũt vtrũq iudici pſentãtes. vñ paul⁹ flagellat⁹ de ciuitate expellit̄. Tecla aũt igni adiudicata in flãmas ſpõte pſiluit: ſꝫ ſtatim imber de celo ignẽ extīxit: ⁊ tãt⁹ terremot⁹ fact⁹ ẽ vt mul i morerẽt̄: ſic igit̄ tecla euadẽs domũ in ꝗ paul⁹ abſcodit⁹ manebat: acceſſit ⁊ gaudio repleta ex viſiõe ei⁹ voluit ſe tõdere ⁊ habitũ viri aſſumere vt illũ rectũ ſequeret̄: ſꝫ paul⁹ hoc nõ ꝑmiſit. Erat eĩ pulcherrima ⁊ poſt eũ iuit antiochiã: ſctã eñ tecla mittit̄ ĩ caueã ante leenã: ꝗ tñ omiſſa oĩ ferocitate pedes ei⁹ lingebat cuncto ꝑpło vidẽte ⁊ admirãte mittit̄ leo ad eã lacerãdã: ſꝫ leena obuiãs ei diu cũ eo ↄfligẽs parit̄ mortuũt̄. Poſt ṽo multorũ cõuerſionẽ ꝑ ſuas ꝑdicatiões: in ſolẽniã ꝑgẽs ĩ pace qeuit.

¶ De corona dñi nr̄i Ieſu Chriſti. ccxvj.

NOn mirent̄ orthodoxorũ ꝗſpiã ſi iocũda dñice corone ſolẽnitas diẽ hãc expẽdat in laudib⁹ redẽptoris nři Ieſu xp̄i: qꝛ ⁊ſi hec corona capiti ſaluatoris ad penã ⁊ ludibriũ in die paſſionis fuerit applicata: tñ qđ dico illa non eſt gaudij: ſꝫ meroris: qñ mẽbra capiti cõpatiũt̄ diſfert̄. Inter tn̄ ꝯgratulabũda feſtiuitas eſt ꝗ recolim⁹ ſalutis nr̄e: aut ſiqdẽ de ſpinarũ ſemīe ꝓpagatã: iõ eterno regi glīe deuota laudũ cãtica fideles ſoluãt. Hodie ꝓ corona dñica coronat regẽ oĩꝫ corona aptũ melle cui⁹ nobis opprobriũ coronã ↄtert glīe de ſpinarũ aculeis xp̄i corona plectit̄ ꝗ miſtris tartareis mũdi ꝑtãs colit̄ corona xp̄i capiti ſacro ꝑfuſa ſanguie penis ſolui debiti reos, purgat a crimine viro eñ mõ detecto capiti obtinuit veniã ⁊ grãꝫ corpori ⁊ ꝑcuſſo ṽtice ſolidata ſũt mẽbra. ſynagoga ſiqdẽ mr̄ xp̄i ſꝫ carnẽ nouerca ſe exhibẽs affectu crudelitatis ⁊ affectu nr̄m Salomonẽ corona ſpinea coronauit. Pudeat ꝗ ſectari glīã mẽbra qb⁹ caput ſuũ tã in glīoſum exhibet̄ pctõrũ noſtrorũ ſpinis circũdatũ pudeat ſub ſpinato capite membrũ fieri delicatũ. coronat eñ iudea regẽ cõꝫ ſerto ſpineo: ſtat inter ſpinas liliũ vernãs cruore roſeo ſpinarũ culpe neſciũ ſpine pũctũ aculeo. Scripſit nãq ioãnes euãgeliſta. Exiuit ieſus portãs ſpineã coronã ⁊ purpureũ veſtimentũ ⁊ quaſi pugil nr̄ inermis veſtimẽtis rubeis appareret: exeam⁹ ergo ad eũ egredientẽ extra caſtra improperiũ eius portantes erũnam eius noſtrã reputãtes ⁊ dicamus cũ dauid: cõuerſus ſum in erũna mea dũ cõfigit̄ ſpina. O felix ſpina cui⁹ aculei guttis rubẽtoris ſanguinei vires frãgũt regis tartarei ſeras pãdũt regni ſyderei. O ſpinarũ immẽſa glīa ꝗ tot nobis pſtat remedia. O decus eccl'ie glīoſa ſpina certũ regis glīe mũdi medicina preſentis anguſtie dulcor ⁊ reſinate laudantes hodie ſerues a ruina: quod preſtare dignetur Ieſus xp̄s ꝓ nobis paſſus. Amen.

¶ Vita ⁊ cõuerſio ſctī Romani abbatis. ccxvij.

VIr dei romanus a pueritia monach⁹: diſcipulus monaſterialibus erudit⁹ eſt. Aſſueſcebat eñ adhuc puerulus: crebris ſubdere colla ieiunijs: ſãctis intereſſe aſſidue vigilijs: ⁊ in tenero corpuſculo: ſenũ cruces ac mortificatiões nitebat̄ adhuc in ãnis iuuenilib⁹ exꝑiri. Iã ṽo trãſcurſus adoleſcentie menti: cũ ad robur virilis euaſiſſet etatis: ex omni parte in virtutum ſtudio probatus

ſpectabilis habeatur a deo:vt ſuo exemplo multos ad
cōtēptū ſeculi:ac deſideriū ſancti ꝓpoſiti ꝓuocaret.
Quodā itaq̄ tēpore cū ſanctis recoleudus benedict⁹
ſpreti ſeculi actib⁹:abiurgataq̄ mūdi gloria eremum
peteret:hunc de quo loquimur ſanctū obuiū habuit:q̄
quo tenderet ab eo inquiſiuit. Cui⁹ cū deſiderium co-
gnouiſſet:⁊ ſecretum tenuit ⁊ adiutoriū impēdit eiq̄
ſancte cōuerſationis habitū tradidit ei inquātū licuit
miniſtrauit. Uir aūt dñi ad deſtinatū locū ꝑueniens:
in artiſſimo ſpecu ſe tradidit tribuſq̄ annis excepto
beato iſto romano monacho hoīb⁹ incognit⁹ manſit.
Qui beat⁹ roman⁹ nō longe ſub deo dati patris regu-
la degebat:ſed pie eiuſdē patris ſui oculis furabatur
[illegible]:⁊ quē ſibi ad mādueandū ſubripere poterat:die
bus certis benedicto panē ferebat. Ad eūdē vero ſpe-
cū a beati romani cella iter nō erat:q2 excelſa deſuper
rupis eminebat:ſed ex eadē rupe in lōgiſſimo fune re
ligatū romanus panē deponere cōſueuerat. In q̄ etiā
reſte paruū tintinabulū inſeruit:vt ad ſonitū tintina
buli:vir dei cognoſceret qñ ſibi alumnus eius panem
preberet:et eriptam exiēs eū acciperet. Et licet anti-
quus hoſtis ei⁹ charitate inuidēs tintinabulū fregiſ-
ſet:vel cū vel ſic a charitate retraheret. Plus tñ ⁊ reli
gioſus ac deo dilect⁹ beatus roman⁹ minime ceſſauit
quin modis cōgruentibus ei ſemꝑ miniſtraret vſq̄ ad
tēpus.ſ.illud quo diuine placuit voluntati eū a labore
ſuo liberare:⁊ ipm cui ſeruiebat mūdo declarare. In-
terea aūt cum grauiſſima ꝑſecutionis ꝓcella ꝑ totam
italiā ac pene ꝑ oēm romani imperij terrā inſurgeret:
gotthis:alanis ⁊ vuandis flammis ⁊ ferro cūcta ꝯſu-
mētibus:vir dñi romanus nō ceſſabat deprecari dñm
vt ſuā reſpiceret ad eccliam:quā ſibi ſuo acquiſierat
ſanguine:ſed eā in fide noīs ſui ꝯſeruaret illeſā. Pro
pterea audit ſibi iuberi a dño:vt relicta italia ad gal-
lias tēderet:⁊ verbi diuini penā longe lateq̄ ſparge-
ret:ac ſancte ꝯuerſationis exēpla cūctis preberet. Cō
mouetur etiā nequaq̄ eſſe formidandū auxilio proue-
niēte diuino proſperū ſoreiter ⁊ mercedē fidelis ſerui
eroganitis cōſeruis menſurā tritici a dño recepturū.
Igit̄ hoc ſpūs ſancti accepto reſpōſo: pater romanus
cōuocatis fratrib⁹ ſic eos allocutus eſt. Fratres amici
mei dulce lumē oculorū meorū maximūq̄ pignus mei
amoris ⁊ gaudiū audite me xp̄i ſeruū:ſancte fraterni-
tatis veſtre:cōmilitonē ⁊ ſociū. Cernitis q̄bus mūdus
malis premit̄ q̄bus cladib⁹ perurget̄:vbiq̄ eñ luctus
vbiq̄ pauor ⁊ plurima mortis imago:nō (caſu) verum
manifeſtiſſima dei ira cōtingūt. Peccatis eñ hoim:
dei patientia exacerbata:verſa eſt in furorē:māſuetu-
do eſt in ſeueritatē mutata a deo vt virū ſit:qđ adhuc
tolerat leuiora peccatorib⁹ inferēs quā merent̄:⁊ non
ſicut quondā ſodomitas ⁊ gemorreos:ita nūc ſceleri-
bus plenā terrā ymbrib⁹ exurat fulmineis: Cū hec ita
ſint fratres nō debemus de mūdi ꝑcuſſiōibus dolere:
quē ſcimus ipſi ſui ꝑcuſſionibus interire. Uita enim
alia a xp̄o promiſſa eſt cui⁹ duratio incōuulſa atq̄ im-
mobilis ꝑmanet finis ignota:doloris neſcia:in q̄ gau-
diū eſt ⁊ epulatio vbi bīā immortalitas:⁊ immortalis
beatitudo vbi eterna ſecuritas ⁊ ſecura regnat eterni
tas. Hāc expectāter aduerſa ſeculi nō debem⁹ paueſce
re:ſed magis appropinquātē noſtrā redemptionē exhi
laratis cordib⁹ expectare. Me ſi deus meo voto age-
re:⁊ ſm meū velle viuere ſineret:optaueram ſanctiſſi-
mi fratres vobiſcum oīa ſeculi diſcrimina ꝑferre que
cūq̄ ꝓſpera:q̄cūq̄ aduerſa cōtigiſſent intolerato vo-
biſcū robore ſuſtinere:⁊ ſimul patiēter viuere ſimulq̄
delectabiliter mori. Sed q2 nō eſt ī hominis poteſtate
via eius:ſed in illi⁹ q̄ magna trāq̄llitate diſponit oīa:
queſo ne me retinere velitis:deus ꝓcepit vt pergam⁹
ad gallias. Parere debem⁹ eundū eſt:vos oro vt mei
benigne memores ſitis q2 ⁊ ego dum ſpūs hoc luteum
inhabitando vaſculū vegetauerit vos in corde meo et
in viſceribus meis:prout fas eſt ⁊ decet ſemꝑ habebo.
Deus autē oīpotens vos ſancta ſua cuſtodia circūual
let:atq̄ a ꝑñti ſclo nequā ereptos:ſaluos faciat in re-
gnū ſuū celeſte ꝯcedatq̄ mihi exiguo ⁊ humili vos in
illa beata vita ſine cōfuſione videre. ¶ Hec dicēs btīs
pater Romanus ⁊ vale faciēs eis ꝓfectus eſt:ac reli-
cta Italia Galliam ingreſſus peruenit tandē in padū
Antiſiodorenſem in locū qui fons rogus appellatur.
vbi aliquanto tēpore cōmoratus fauēte dño monaſte-
rium ſtatuit ibiq̄ dño auxillāte plurimos a ſeculi va-
nitate cōuerſos ad quietē ⁊ ſobriā cōuerſationē moni
tis ſimul ⁊ exēplis prouocatos adduxit. Quo loco ha
betur Baſilica eius noīe titulata:quā miraculorū que
per eum dñs ad laudē nominis ſui operat̄ priuilegio
nobiliter inſigniuit. Tēpore autē vite ſue expleto bea
tiſſimus Romanus dei oīpotentis famulus poſt glo-
rioſam ⁊ plenam virtutib⁹ vitam:poſt innumerā mul
titudinē vite eterne acquiſitā:ac miraculorū multorū
perpetrationem conſummato viriliter monaſtice pro-
feſſionis curriculo:⁊ dudum exoptato tranſitu felici ce
leſtia captans:terrena derelinquens:pridie calendas
Martij migrauit ad dominū. Sepultus ẜo eſt in ipſa
ſua Baſilica a fratrib⁹ ſuis:⁊ in eodē loco bīi viri cor
pus per aliquot annos digna veneratiōe ſeruatū eſt.
Uerum q2 inconueniens ⁊ damnoſum erat ſacratiſſi-
mi corporis theſaurū diu ī loco minus celebri minuſq̄
noto latere:creſcente fidelium deuotione corpus bea
ti viri de loco pumarie ſepulture ad vrbē Antiſiodo-
rum:⁊ in eccleſia ſancti Amatoris honorifice cōditum
eſt. Poſtremo deniq̄ poſt aliquot annos cum odis et
lampadibus:ac diuinorū hymnorū melodia ad ceno
bium beati Germani eiuſdē verbis quondā pontificis
miraculis coruſcantibus deportatum eſt: atq̄ hono-
rifice collocatū eſt ꝑ grām dñi nr̄i Jeſu Chriſti:cui ſit
honor ⁊ gloria ꝑ infinita ſeculorū ſecula. Amen.

¶ Hic finem deo dante accipit melliſluum et aureum
opus hactenus in hoc noſtro clymate in vſum nuncu-
patum Aurea legenda edita ꝑ eximiū virū ſacre theo-
logie profeſſorē fratrē Jacobū de Uoragine ſacri ordi-
nis fratrū predicatorū cum quibuſdā legendis ſancto-
rum ac ſanctarum nouiter ſuperadditis:recenterq̄ a
mendis q̄ plurimis purgatis cura eruditi et religioſi
viri fratris Claudij de Rota eiuſdē ordinis et promo-
tionis cōuentus Lugdunēſi. In edibus Nicolai Petit
⁊ Hectoris Penet conſortium:Impenſiſq̄ eorundem
Impreſſa. Anno vt ſupra.

¶ Regiſtrum.

A.a.b.c.d.e.f.g.h.i.k.l.m.n.o.p.q.r.s.
Omnes ſunt quaterniones.

BIBLIOTECA